

श्रीलक्ष्मणगणिविरचितं

सुपासनाह-चरित्रं ।

गृज्जदेशान्तर्गतराजधन्यपुरवास्तव्येन श्रेष्ठश्रिकपचन्द्रतनूजेन कलिकाताविश्वविद्यालये
संस्कृत-प्राकृत-आपक-परीसंकेण न्याय-व्याकरणतीर्थपदवीकेन पण्डित-

हरगोविन्ददासेन

संगोथितं संस्कृतच्छायया विभूषितं च ।

धीरसंवत् २४४४ ।

सम्पूर्णम् ।

यस्यानन्यसमं मदेन रहितं पाण्डित्यमत्युज्ज्वलं
वाणी चन्दनशीतला जनमनः-संतापसंहारिणी ।
इष्टेऽनिष्टतरे च वस्तुनिचये चेतो विकारोज्झितं
बाह्याडम्बरवर्जिता परहिताधाने भट्टचिः शुभा ॥ १ ॥

अन्ये चापि गुणाः सुधांशुविमला गाम्भीर्यपैर्वाद्य-
स्तत्तत्पूर्वमहर्षिचारुचरितं सत्यापयन्ति ध्रुवम् ।
तस्य श्रीमुनिराजराजविजयस्येदं कराम्भोरुहे
भवत्या पुस्तकमर्पयामि कृपया तस्यैव संपादितम् ॥ २ ॥

संपादकः ।

रायसाहेब लोकमान्य आत्मारामभाई हरकचंद शेडजी.

सविगाव टमटोर—जि० पुणे.

सहायकों के शुभ नाम ।

यह प्राकृतभाषाका प्राचीन और विस्तीर्ण ग्रन्थ का सानुवाद प्रकाशनका पवित्र कार्यमें भातःस्मरणीय मुनि महाराज श्री राजचित्रयजीके सदुपदेशसे जिन सदृष्टदृष्ट्यांने उल्लेखनीय आर्थिक सहायता करके अपनी धार्मिकता और शासनमिष्टताके साथ उदारताका परिचय दिया है उन महानुभावोंके साधुवादाई नाम और मददकी रकम इस प्रकार है । जिसमें श्रीयुत मोहनलालभाई खुशालचंद, जिसने इस कार्यकी पहल की है; श्रीयुत शामचंद केवलदास, जिसकी तर्फसे सबसे अधिक मदद की गई है; और श्रीयुत राव साहेब आत्माराम भाई हरखचंद, जो जैनधर्मावलम्बी न होने पर भी जैन साहित्यकी तर्फ क्रियात्मक अनुराग रखते हैं, विशेषतः धन्यवादके पात्र हैं ।

रकम ।	नाम ।	स्थान ।
५००)	शेठ मोहनलाल खुशालचंद	पूना
७००)	शेठ शामचंद केवलचंद संघवी	तळेगाम ढमढेरा (पूना)
१२५)	राव साहेब आत्मारामभाई हरखचंद	„
२५०)	शेठ जमनादास माणेरुचंद	पूना
१००)	शेठ शिवराम कस्तूरचंद	„
१२५)	शेठ चुन्नीलाल गणेश	तळेगाम ढमढेरा (पूना)
७५)	शेठ बालभाई प्रेमचंद	„
१५०)	शेठ खूबचंद रामचंद	वेवला (नामिक)
१००)	शेठ राहोबा रामचंद	माहाडा (सोलापुर)
३००)	शेठ धीरचंदजी हिंदुमलजी	वारसा „
१००)	शेठ कनकमलजी दर्लीचंदजी द्वारा	अहमदनगर
७५)	शेठ खचंद लालचंद	जूनेर (पूना)
३९७)	प्रकीर्ण	

प्रस्तावना ।

अयं सुपार्श्वनाथचरितनामा पद्यात्मको विस्तीर्णः प्राकृतग्रन्थः । सप्तमतीर्थकरस्य भगवतः सुपार्श्वनाथस्य चरितमत्र प्रतिपाद्यो विषयो ग्रन्थनाम्नैव प्रकटः । भगवदुपदेशमस्ताव एवास्य ग्रन्थस्य महान्तमंशमवरुणद्धि । तत्र श्रावकाणां सम्यक्त्वमूलानि द्वादश व्रतानि, प्रत्येकं तेषां पञ्च पञ्चाति-
चारान् (दूषणानि) चाधिकृत्य व्रतपालने सुफलोपलम्भः, अतिचाराधाने च समुचितो दण्डवि-
धिरेकैककथाद्वारा समुपदिष्टः । प्रायः प्रत्येकमपि कथायाः केवलं व्रताशुपदेशविधायैव पर्यवसानम-
कृत्वा प्रसङ्गानुसंधानपुरस्सरं कस्यांचिद् शुद्धिमाहात्म्यम्, क्वचित् कलाकौशल्यम्, कापि वासना-
वैषम्यम्, कचन प्रकृतिप्रभावम्, कुत्रापि च तत्त्वरहस्यादिकं सरलेनाथ च सरसेन रचनासंदर्भेण
व्यावर्णयनं ग्रन्थकारः स्वसमयविद्यमानस्य लौकिकाचार-व्यवहारस्य, सामाजिकप्रथायाः, राजकीय-
परिस्थितेः, धार्मिकभावस्य, नैतिकजीवनस्य, अन्यस्यापि च तादृशस्यानुपल्लिक्स्य ज्ञातव्यवस्तुनः
समुल्लेखं विहितवान् । अतोऽयं ग्रन्थो यथा जैनधर्मावलम्बिनां धार्मिकशिक्षाविषयत्वेनोपकारकता-
माकलयति, अन्येषामपि काव्यरसास्वादरतिकानां रसिकानां, पुरातत्त्वानुसंधानैकलक्षणां दक्षाणां,
भारतवर्षीयभाषापातस्वरिशीलनोद्युक्तानां चाभियुक्तानां तथैवोपयोगितामावहति, इति संप्रधार्य,
अद्याप्यमुद्रितस्यास्य ग्रन्थस्य संपादनकर्मणि व्यापृतोऽभवम् ।

इतरप्राकृतकाव्यग्रन्थेष्विव प्रकृतग्रन्थे परिच्छेदरूपः, औन्मासकात्मकः, सैरिस्वरूपः, अन्यो
वा कश्चन तादृशः प्रकरणविभागो नोपलब्धः, अथ च गौरुवध इव गाथाङ्कानामसङ्घटितप्रवाहो याव-
दन्तं ग्रन्थस्यास्य पुरातनादर्शपुस्तकेषु दृष्टः, केवलं भगवतः पूर्वभवद्वयवर्णनपरिसमाप्तावुपान्त्यगाथायां
“पढमपत्थावो” इति, उपसंहारवाक्ये “इय सिरिसुपासनाहचरिए पढमो वीओ
सुरजवो अ समत्तो” इति च; दीक्षावर्णनावसानेऽन्त्यगाथायां “हुइयपत्थावो” इति;
केवलज्ञानोत्पत्त्युपक्रमान्ते “इति श्रीसुपार्श्वजिनचरित्रे केवलज्ञानश्रीप्राप्तिः” इति;
एवमेव च ततः परं प्रत्येककथावसाने “इति सम्यक्त्वप्रशंसायां चम्पकमालाकथा-
नकं समाप्तम्” इत्याद्याकारोर्णि संस्कृतभाषायामेवोपसंहारवाक्यान्युपलब्धानि । अतो गाथा-
ङ्कांस्तेष्वेव ग्रन्थकाराभिप्रेतेषु स्थानेषु विभज्य तदुल्लेखानुसारी प्रकरणविभागो विहितः; ग्रन्थकारेणा-
न्तरान्तरा प्रमाणरूपेणोद्धृताः संस्कृतश्लोकाश्च प्रवाहागतेन पद्याङ्केन विरहस्य लघ्वक्षरेषु मुद्रिताः;
पाठकगणः सौकर्येण तद्वद् विद्वान्करोत्विति ।

१ यथा सुरसुन्दरीदी । २ यथा सेतुबन्धे । ३ यथा कुमारपालचरिते (प्राकृतद्वयाश्रये) ।

प्रस्तुतग्रन्थस्य प्राकृतभाषामयत्वं प्रागेवोक्तम् । प्राकृतभाषा च, आसतामित्रे, संस्कृतविदुषामपि संप्रति दुरवबोधः । प्राकृतव्याकरणातिरिक्तं प्राकृतसाहित्यग्रन्थपरिशीलनमवश्यमपेक्षते प्राकृतभाषावबोधः । विना संस्कृतानुवादसाहाय्यं तत्परिशीलनं च नेपत्करम् । इति संस्कृतानुवादसङ्कृतस्यैवास्य समुपकारकत्वमवधार्य, विहितेऽपि गवेषणे क्वापि प्राच्याचार्यविनिर्मितमस्य संस्कृतानुवादम्, अनुवादादोपयोगि विवरणं, विपमस्थानटिप्पणकं वा किञ्चिदप्यनासाद्य, तत्करणेऽपि प्रयत्नमकार्षम् ।

प्राकृतस्य संस्कृतानुवादः (न तु टीका) प्राच्यग्रन्थेष्वपि क्रमेण यावत्संभवं तत्परितरूपकैः (अभिन्नप्राकृतिकैः) एव संस्कृतशब्दैर्विहितः, विशिष्टेन 'छाया' शब्देनाभिहितश्च विलोक्यते । एवंविधस्य छायास्वरूपस्यानुवादस्य नियन्त्रितशब्दमर्यादतया क्वचिद् भावसौन्दर्यहानिकारकत्वे सत्यपि प्राकृतभाषावबोधजनकत्वेऽन्यसदृशं साहायकविधायकत्वमसाधारणो गुणः । इत्येनमेव गुणं, यो वर्तमानसमयेऽप्युपयुक्ततां दधाति, अग्रेकृत्य मार्चीनरुदिमनुसरन्नत्रापि तादृशानुवाद(छाया)-मेव विधाय मूलग्रन्थस्याधोभागे न्यवीविशम् ।

छायायामत्र या पद्धतिरङ्गीकृता, तस्या विषयेऽत्र क्रियमाणं किञ्चित्स्पष्टीकरणं, वाढं विश्वसिम्, औचित्यं नातिक्रमिष्यति;—

१ (क) यथा क्वचिदेकस्यापि तीर्थ-कुतूहल-वृहस्पत्यादेः संस्कृतशब्दस्य प्राकृतेऽनेकरूपाणि व्याकरणनियमेन सिध्यन्ति, तथा क्वापि संपत्-पत्त-मय-सत्यप्रभृतेः प्राकृतस्याप्येकस्य शब्द-रूपस्य नानाविधानि संस्कृतरूपाणि भवितुमर्हन्ति; सत्यप्येवम्, प्रकरणसंगतार्थकमेवैकं रूपं विहाय नान्यानि तत्रोऽप्युज्यन्त इति सुप्रसिद्धमेतत् । किन्तु यत्र प्रकरणसंगतान्यप्येकस्य प्राकृतशब्दस्य नानाविधानि संस्कृतरूपाणि संभवन्ति, तत्राप्यन्यतरस्यैवोपादानं कृत्वा-ज्यान्पुपेक्षितानि, यथा—'सुहृदय' शब्दस्य, (पृ० ३) प्रकरणाविरोधेन संगम्यमानानां शुभकर-सुखकर-शुभतरशब्दानां त्रयाणामपि मध्य एकतम एव सुखकरशब्द आहतः, अन्यानुपेक्षितौ, एकैतैव रूपेण पर्याप्तप्रयोजनत्वात्; एवं 'निश्चिद्विज' प्रभृतेरपि निर्वृत्त-निष्पत्ति-स्पष्टभूतादीनामेकतमस्यैवैकत्रोपादानम्, उक्तादेव कारणात्; रूपवैचित्र्यदर्शन-स्यापि स्थलमेदेनैकतममपि भिन्नभिन्नं रूपमादाय यावत्संभवं साधितत्वात् ।

(ख) यत्र च श्लेषममङ्गलत्र पक्षद्वये पृथक् पृथक् संबध्यमानं रूपद्वयमप्याहतम्, अन्यथा भिन्न-

१ नित्य, तद् (हे० प्रा० १, १०४); कोऊल, कुऊल, कोउल (हे० प्रा० १, ११७); पुतुन, पुतग, पुतुम, पुतम (हे० प्रा० १, ११९), मयस्मइ, मयप्फइ, मयप्पइ, नइस्मइ, नइप्फइ, नइप्पइ, विइस्मइ, विइप्फइ, विइप्पइ, युइस्मइ, युइप्फइ, युइप्पइ, (हे० प्रा० २, १३७) । २ समन्त, समान; पत्र, पात्र, प्राप्; मद, मत, मृग, मृत; गम्प, गाम, सार्धं प्वस्थ, स्वास्थ, शान्त, मृत, प्यार्थ, मास; म्नाथ ।

पक्षे तदर्थसंगतेः; केवलमुपमेयपक्षीयं रूपं मुख्यतः, उपमानपक्षीयं तु रूपं, भिन्नवर्णो
रूपांशो वा गौणतया () एवंभूते कोष्ठके स्थापितः, यथा 'सावय' शब्दस्य (पृ०
३४८) श्रावक-श्वापदात्मकस्य रूपद्वयस्य मध्य उपमेयपक्षीयं श्रावकरूपं प्रथममुपादाय, उप-
मानभूतारण्यपक्षीयं श्वापदरूपं कोष्ठके गृहीतम्; यथा च 'सयण' शब्दस्य (पृ० ३६९)
सदन-शयनरूपरूपद्वितयस्य मध्ये पुरपक्षीयं सदनं मुख्यतः, उपमानभूतजलधिजलपक्षीय-
शयनस्य भिन्नवर्णोः 'शय' इति कोष्ठके, एवमन्यत्रापि सर्वत्र ।

(ग) यत्र पुनः श्लेषेऽपि पर्याप्ताद रूपद्वयादधिकस्यापि रूपस्य प्रकरणसंगतस्य संभवः, तत्राधि-
कस्य प्रागुक्तवदनावश्यकतयाऽनुपादानम्, यथा 'सप्पाचारं' (पृ० ३४८) इत्यादौ
समाकार-सर्पाधारात्मकस्य रूपद्वयस्यैव पक्षद्वयेऽपि पर्याप्ततयाऽधिकस्य 'सर्पागार'
इत्यस्योपमानभूतारण्यपक्षे संभवत्संगतिकस्याप्यग्रहणम् ।

(घ) यत्र तु श्लेषे पक्षद्वयेऽप्येकैव शब्दरूपेणैकार्थकेन भिन्नार्थकेन वा निर्वाहः, तत्रैकस्माद-
धिकं संभवदपि प्रकरणसंगतिमदपि नोपात्तम्, यथा 'वररचना' (पृ० ३०४) इत्यत्र
'वररत्ना' इत्यनेनैकेन रत्नशब्देनैव जलधिलहरिरूपोपमानपक्षे भार्यारूपोपमेयपक्षे च
(वराणि रत्नान्याभरणेषु यस्याः सा) पर्याप्ततया सुसंगतिकस्य संभवतश्च 'वररचना'
इतिरूपस्पोषेता, यथा वा 'सुरयणमहिम्' (पृ० ३६९) इत्यत्र सुररत्नमहितेनैकेनैव
शब्देन पक्षद्वयेऽपि निर्वाहादभ्यधिकस्य 'सुरजनमहितं' इत्यस्योपमानपक्षे घटमानस्याधि-
कस्य रूपस्यानुपादानम् । एवमन्यत्रापि । सर्वत्रापि पर्याप्तरूपमात्रस्यैव ग्रहणं, नाधिकस्ये-
त्यत्र निर्गर्हः ।

२ (क) कतिपयप्राकृतशब्दानां निष्पद्यमान एकार्थकेऽपि संस्कृतरूपद्वय एकं वर्णपरावृत्तिसहम्,
इतरथ तत्परिवर्तनरहितं भवति, यथा प्राकृतस्य 'तूर' शब्दस्य संस्कृते तूर-तयै इति, मोर-
शब्दस्य च संस्कृते मोरं-मयूराविति । एतादृशस्थलेषु प्रायो वर्णपरावृत्तिरहितमेव रूपं
छायायामुपात्तम् ।

(ख) येषां तु द्वे अपि वर्णपरावृत्तिसहे एव, यथा 'सुख' शब्दस्य सुख-सौख्ये, 'कौञ्जहल'
स्य वा कुंतूहल-कौतूहले । तेषां ध्यानभेदेन कुत्रापि कतरदुपात्तम्, अविशेषात् ।

३ (क) तादृशा अप्यनेके सन्ति शब्दाः, येषां प्राकृतत्वे संस्कृतत्वे वा प्राच्यविदुषामपि मतभेदः, यथा
'चिह्न' शब्दस्य हेमचन्द्रमते प्राकृतत्वेऽपि दुर्गत्वं संस्कृतं मन्यते । 'द्रह' शब्दस्यान्यमते

संस्कृतत्वेऽपि हेमचन्द्रमते प्राकृतत्वेम् । 'णवर' शब्दः केवलार्थे प्राकृतव्याकरणेषु निपात उक्तः, बहुभिर्विद्वद्भिश्च संस्कृतत्वेन तस्य प्रयोगः कृत उपलभ्यते^१ । 'चट' इति रुढधातो-
रादेशो हेमचन्द्रेण विहितः, अथ चानेकेषु संस्कृतग्रन्थेषु 'चट' धातोर्व्यवहारो दृश्यते^२ ।
एवमेव 'वेडव्यय' प्रभृतीनां प्राकृतशब्दानां संस्कृते वैक्रियादिवद् विकुर्वितप्रमुखाणि रूपा-
ण्यपि विद्वद्भिः प्रयुक्तान्यनेकशो विलोक्यन्ते^३ । एतादृशेषु विवादापन्नेषु स्थलेषु सादृश्या-
नुबन्धितया संस्कृतत्वपक्ष एवात्र छायायां विशेषेणाहतः; इतरस्यापि मतस्याऽतिरस्करणीय-
त्वेन क्वचित् प्राकृतत्वमप्युररीकृतम् ।

(ख) 'महइ' इत्यादीनां पुनः सादृश्यानुबन्धितया 'महति' इति संस्कृतत्वपक्षं क्वचिदुपलभ्यमान-
मप्यनादृत्य प्राकृतव्याकरणकारैर्वाञ्छितार्थकधात्वादेशविधानद्वारा गृहीतः प्राकृतत्वपक्ष
एवात्राप्युपात्तः, संस्कृते महादिधातूनां वाञ्छितार्थे प्रयोगस्याहृदयहारित्वात्, सादृश्यानु-
बन्धस्यापि प्रकरणसंगतार्थानुपात्तिन एवोपादेयत्वादिति ।

४ (क) प्राकृतव्याकरणानामपि परस्परं नात्पीयान् मतभेदः । अयं च मुख्यतो विभागद्वये विभक्तुं
शक्यते, अर्थपरः शब्दरूपविषयश्च । तत्र प्रथमप्रकारो यथा, 'णवरि' शब्दस्य प्राकृतप्रकाश-
हेमचन्द्रव्याकरणयोरानन्तर्यार्थकत्वमुक्तम्, अन्येन केवलार्थकत्वमपि । एवंरूपेऽर्थविषये
मतभेदे प्रकरणसंगतेरेवात्र निर्विवादं नियामकत्वेन तत्संगत एवार्थश्छायायामनुसृतः ।

(ख) यत्र पुनरर्थभेदेऽपि शब्दरूपविषयको मतभेदः, यथा, -वररुचिः 'वद' इत्यस्य 'बोल्ल'
इति 'इप' इत्यस्य च 'मह' इति रूपं व्याकरोति, हेमचन्द्रः पुनः 'कथ' इत्यस्य 'काह्ल'
इत्यस्य च क्रमेण 'बोल्ल, इति 'मह' इति चादिशति; एवं ण्यन्तस्यैव 'दूड्' धातोः 'दूप'
आदेशो हेमचन्द्रमते, केवलस्य तु प्राकृतप्रकाशे; तत्र विवादास्पदे प्रकृतिनिर्देशे हेमचन्द्र-
व्याकरणस्यैव विस्तीर्णतया विशेषोपकारकत्वात्, मूलग्रन्थेऽपि तल्लक्षितस्य तकारलुगादि-
नियमस्य विशेषेण दृग्गोचरीभवनात्, वर्णविसदृशतायाश्चोभयत्र तुल्यत्वाद् हेमचन्द्रव्या-
करणानुसरणं छायायां विशेषेण विहितम् ।

१ हे० प्रा० २, ८० सूत्रवृत्तिः । २ प्राकृतप्रकाशे ८, ७; हे० प्रा० २, १८७ । ३ विशेषपावश्य-
कमाप्यटीका पृ० ११३६; औपपातिकसूत्रटीका पृ० १३३; प्रश्नव्याकरणटीका पृ० ३४४, ३७४;
उपदेशरत्नाकरस्य १७ तरङ्गः; विपाकसूत्रटीका पृ० ४४ । ४ हीरसौभाग्यटीका १, २८; "चटिप्यति
कथं प्रौढेहोऽयं गजराजवत्" इति ऋषिमण्डलवृत्तिः; दोषकवृत्तिः पृ० २, ४१, ५२, ५६ । ५ प्रश्न-
व्याकरणटीका पृ० ३१५; वि० भा० टीका । ६ सेतुबन्धटीका १, ६ । ७ प्रा० प्र० ८, १५; हे०
प्रा० ४, १९२ । ८ हे० प्रा० १, ३५ । १, ८८ । १, २०९ । २, १५९ । प्रा० प्र० का० २,
४७ । ४, २४ । ९ हे० प्रा० २, १८८ । १० हे० प्रा० १, २०९ । ११ वस्तुतस्तु विशिष्टवर्ण-

(ग) यत्र तु वर्णसादृश्यानुबन्धः प्रकृत्यादेशयोः, तत्र 'जंप-णोल्ल' प्रभृतीं धेररुचिप्रोक्ताया 'जल्प-णोद्' प्रमुखाया एव प्रकृतेर्ग्रहणम्, न तु हेमचन्द्रप्रदिपादितायाः 'कथ-क्षिप' आदिरूपायाः, अत्यन्तं विसदृशवर्णत्वात्, अर्थविशेषस्य चानुपलम्भात् ।

(घ) 'निसुअ' प्रभृतीनां तु 'श्रुत' आयनुवादविधानेन देशीनांममालोक्तं देश्यत्वमेवात्राङ्गीकृतम्, निश्रुतादिरूपाणां वर्णसादृश्यानुबन्धेऽपि संस्कृते रूढ्या प्रसिद्धभावात्, देश्यत्वेऽपि चैतेषां क्रियावाचितया 'निसुणिज्जंत' आदिरूपाणामपि सिद्धौ न किञ्चिद् बाधकम् ।

५ देश्य-समसंस्कृत-तद्भवत्वेन त्रिधा विभक्तस्यापि प्राकृतस्य मियो विलक्षणतया संजातस्य संपिश्रणस्य विवेको न केवलदुःशकः, अशक्य एव, तत्रापि विदुषां प्रचुरमतभेदस्य देशीनाममालादिषु प्रतिपदमुपलम्भात् । विस्तरेण तद्वर्णनानुरूपस्य स्थानस्यात्राभावेन प्रकृतग्रन्थोपात्तानामेव कियतां शब्दानां विषये दिङ्मात्रदर्शनपर उल्लेखोऽत्र क्रियते;—

चिवादापन्नशब्दः	यत्र देश्यत्वप्रतिपादनम्	यत्र समसंस्कृत-तद्भवत्वं वा
कङ्कैल्लि	देशीनाममालायां १, १२	अमरकोषे, अभिधानचिन्तामणौ च
चंग	" ३, १	मेदिनीकोषे, शब्दकल्पद्रुमे च
कोसलिअ	" १, १२	अभिधानचिन्ता० (कौशलिअ)
चउळ	" ३, १२	देशीनाम० ३, १२ वृत्तौ (चनुळ)
मेरा	" ६, ११३	हे० प्रा० १, ८७ (मिरा)
मुक्कल	" ६, १४७	दोधकवृत्तौ पृ० १६ (मुत्कळ)
उव्वरिअ	" १, १३२	प्राकृतपिङ्गले १० काव्ये (उर्वरित)

(क) एवं च कङ्कैल्यादिशब्दानां संस्कृतत्वेनापि प्रसिद्ध्या वर्णसादृश्यानुबन्धं निबन्धनीकृत्य छायायामिह समसंस्कृतत्वपक्ष आहतः ।

(ख) कौशलिकाप्रभृतिशब्दानामपि संस्कृतसाहित्ये भूयो विलोकनेन 'कोसलिअ' आदीनां तद्भवत्वसिद्ध्या सादृश्यानुबन्धं च गुणमपेक्ष्य तद्भवत्वपक्षोऽत्र छायायामङ्गीकृतः ।

(ग) मेराशब्दस्य तु मिराशब्दाद् व्याकरणेन तद्भवत्वसिद्धावपि मिराशब्दस्य संस्कृतसाहित्ये

सप्तदृश्यादिरहितानां शब्दरूपाणां देश्यत्वमेव, व्याकरणकाराणां तद्वचप्राकृतत्वेन तेषां निर्देशोऽभ्याससौकर्यायैव केवलमित्युत्पश्यामः । प्राच्यग्रन्थेषूपलभ्यमानानि कतिचिद् वाक्यानि सूक्ष्मतया मिथःपर्यालोच्यमानान्यस्यैवामिप्रायस्य समर्थकानि विभाव्यन्ते, हे० प्रा० ४, २ वृत्तिः, देशीनाम० १, ६९; ६, २४ वृत्तौ च द्रष्टव्याः । १ प्रा० प्र० ८, २९; ८, ७१ २ हे० प्रा० ४, २; ४, १४३ ३ दे० ना० ४, २७ ४ दे० ना० ९, २४ ।

प्रसिद्धिमपश्यता कुमारपालचरित (प्राकृतद्धवाश्रय) टीकायां प्रक्रमागतस्यापि तस्य स्थाने देश्यस्यैव मर्यादापर्यायेणैव व्याख्यानमालोक्यताऽपि तद्भवत्वपक्षमुपेक्ष्य देश्यत्वमेवोररीकृतम्

(घ) 'मुक्तलप्रमुखाणां तु संस्कृतसाहित्येऽप्युक्तवत् क्वचिद् व्यवहारदर्शनात्, प्रसिद्धयभावाच्चोभयमपि—तद्भवत्वं देश्यत्वं च—स्थानभेदेनाङ्गीकृतम् ।

(ङ) 'अणह' आदीनां त्वर्थभेदेन तद्भवत्वं देश्यत्वं च, इति तेषां प्रकरणसंगत्या क्वचित् किञ्चिदित्युभयमप्यविरुद्धतया आश्रितम् ।

६ (क) देश्यशब्दानां चैकेनैव देशीनाममालादिप्रतिपादितेन केनचिच्छब्देन छायातुवादविधाने न किञ्चिद् निबन्धनमाकलयामः, किन्तु तदर्थकेनान्येनापि शब्देन तत्करणं नानुचितम्; वर्णसादृश्यानुबन्धस्य तद्भवप्राकृतविषयत्वात् । अत एव प्राच्यग्रन्थेषु 'धणिअ' प्रमुखदेश्यशब्दानां बहु-गाढ-वाढादिशब्देनेवात्रापि 'पच्चोणी' आदिदेश्यानां समानार्थकेनापि भिन्न-भिन्नशब्देनानुवादो विहितः, समानार्थेष्वपि शब्देषु प्रकरणानुरोधेन क्वचित् कस्यचित् सौन्दर्यावहत्वात् । अत एव 'हु' 'चिय' आद्यव्ययानामपि व्याकरणेषु तद्भवप्राकृतत्वेनाधिकृतानामपि वस्तुतो देश्यप्रपञ्चान्तर्गतानां भिन्नभिन्नैः 'हि' 'एव' 'अपि' 'खलु' प्रभृतिभिः शब्दैरनुवादः कृतः ।

(ख) येषां तु पोह-मेहरी-भुलंडियादिशब्दानां देशीनाममालाप्रतिपादितानां क्रमश उदर-ग्राम-प्रवरा-शिवाद्यर्थानां प्रकरणार्थेनासंगतिः, तेषामनुवादे देशीनाममालोक्तमर्थमगृहीत्वा प्रकरणसंगतपोह्यमान एवार्थः समुपात्तः, प्रकरणासंबद्धवचनानामनुपादेयत्वात् । अत एव तद्भवप्राकृतानां 'मैह' आदिशब्दानामपि गर्ताद्यननुवादेन शक्यव्यर्थग्रहणमिह विहितम् ।

७ प्रकृतग्रन्थेष्वभ्रंशातिरिक्तेषु प्राकृतपद्येष्वपि बह्वस्तादृशाः शब्दा दृष्टिपथमवतरन्ति, येषां शुद्धेन तद्भवप्राकृतत्वेन देश्यत्वेन वा व्यपदेशो दुःशकः कर्तुम्, व्याकरणनियमानुपात्तित्वात्, देशीकोपे चानुपलम्भात् ; अथ च शुद्धैस्तद्भवप्राकृतैर्देश्यैर्वा शब्दैः सह वर्णसादृश्यानुबन्धं प्रकरणसंगतार्थसमानतां च पश्यंस्तेषामप्यभ्रष्टरूपतामनुमानस्तत्तत्प्राकृत-देश्यशब्दार्थानुसारेण प्रागुक्तशैल्या लयापकार्पम् । कतिपयानि तादृश्यत्रोदाहरणानि;—

१ तद्भवत्वे अणहं = अनघम्, देश्यत्वे अणहं = अक्षतम् (दे० ना० १, १३) एवं तद्भवत्वे तत्ती तृप्तिः, देश्यत्वे तत्ती = तत्परता, आदेशश्च (दे० ना० ९, २०) । २ चतुर्थेष्टस्यैकादशाङ्का टिप्पणी द्रष्टव्या । ३ अनुक्रमं ६, ६० । ६, १२१ । ६, १०१ । ४ हे० प्रा० २, ३९ ।

ग्रन्थपृ०	अपभ्रष्टशब्दः	तद्भवरूपम्	देश्यरूपम्
१०-३९१	भिभल	भिन्मल (विद्वल)	■
१७८-३२२	संतिअ	संतय (संतक)	○
२९२	भीडिअ	पीडिअ (पीडित)	■
३११	पोट्ट	पोट्टली (पोर्टली)	○
४८९	उल्ल	अण (अण)	○
५६९	मिडण	भेअण (भेदन)	○
६०१	सवक्की	सवक्की (सपत्नी)	■
२२९	मुलंडिय	○	मुलहुंडिये
८७	कयवर	■	कयवार
३६९	पसव	■	पसव
६३१	करव	○	करव

८ दौर्भाग्यात् प्राकृतशब्दार्थज्ञानोपयुक्तायां विद्यमानसामग्र्यामेकस्यापि तादृशस्योपयोगिनः कोप-
ग्रन्थस्याधावध्यभावः । प्रस्तुतग्रन्थप्रयुक्तानां च कतिपयशब्दानां वर्तमानसामग्र्यामनुपलब्धः ।
अतस्तादृशशब्देषु (क) केषांचित् प्रकरणसंगतिसहकृतमन्यग्रन्थकृतव्याख्यानमवलम्ब्य (ख)
केषांचित् तादृशमपरग्रन्थाधिकृतप्रकरणं तुलनया पर्यालोच्य (ग) केषांचन प्रचलितभाषा-
भ्रंशमवष्टभ्य, (घ) अवशिष्टानां च प्रकरणसंगतिमेव केवलमथ च सर्वत्रापेक्षणीयत्वेन
बलवतीमाश्रित्य च्छायायामर्थो विहितः । क्रमेण चैषामत्र कतिचिदुदाहरणानि;—

(क) (पृ० ६४३) 'पामिच्च' शब्दस्य 'उच्छिन्नं, इति ग्रन्थान्तरव्याख्यानम् ।

(ख) (पृ० ६५७) 'सुग'—'सक' शब्दयोरनुक्रमं समुद्र-दंष्ट्रे अर्थः ।

(ग) ग्रन्थपृ०	शब्दः	अपभ्रंशः	छाया
२३७	पट्टुया	पाटु	पाद
२३८	लत्ता	लात	पाद

१ 'अम् मुवि' इत्यस्य शान्तिर स्वार्थिके कप्रत्यये सत्क-संवन्धीत्यर्थः; अस्य प्रयोगो रत्नाकरावता-
रिकादिषु (पृ० १८) बहुषु ग्रन्थेषूपलभ्यते । २ शब्दकल्पट्टये । ३ दे० ना० ६, १०६ । ४ दे० ना० २,
११ । ५ दे० ना० ६, ४ । ६ दे० ना० २, १२ । ७ सुवकृताङ्गस्य द्वितीयश्रुतस्कन्धे प्रथमचूलिकायां
चतुर्दशाध्यायने प्रथमोद्देशस्यस्य 'पामिच्च' शब्दस्य शालाङ्कार्याङ्कनं दीपिकाकारानुविहितं च विवरणं
द्रष्टव्यम् । ८ प्रस्तुतग्रन्थीयमुपार्थनायानिर्वाणप्रकरणेन समं हेमचन्द्रकृतत्रिषष्टिशालाकाप्रत्ययनरितस्य प्रथम-
पर्वणि पष्ठसर्गे ऋषभदेवनिर्वाणप्रकरणं विन्येकनीयम् ।

२३८	गङ्गुय	गाहुं	शकट
२६३	टोपिआ	टोपी	उष्णीष
२७६	सट्टी	साहुं	विनिमय
३८८	डंगा	डांग	यष्टि
५१४	भोलिआ	भोली	भद्रिका
५१७	पुक्क	पोक	पुष्कार
५५२	चउरी	चौरी	विवाहमण्डप
५८४	चीरी	चौर (चौरो)	(वल्ल) खण्ड

(घ) वीयत्तिप (पृ० १९०), पलहिय (पृ० ४१२), रत्नारिअ (पृ० ४२८), उव्याइअ (पृ० ४३६) चव्वक्किय (पृ० ४५५), वसेरी (पृ० ४७३)

प्राकृतवत् संस्कृतेऽपि वैयाकरणानां महान् कलहः । विस्तरतस्तदुल्लेखस्य नेदमनुरूपं स्थलम् । अधिकृतच्छायाविषयस्तु कियन्मात्रः सोऽत्रोल्लेख्यतामर्हति, तथाहि;—केचिद् घटादिधातूनां सेदत्वमेव, धावादीनां घेदत्वमेव, स्कन्दादिधातूनां चानिदत्वमेवेति 'इद्' प्रत्ययं नियमयन्ति, अन्ये सर्वेषामपि धातूनां घेदत्वमनुशासयन्तस्तन्निग्रहं निराकुर्वन्ति । केचिद् माङ्गो निपातस्य योनेऽद्यतनी(लुङ्)मेव निर्दिशन्तो 'मा कुरु' आदिप्रयोगाणामपपाठत्वं प्रतिपादयन्ति, अपरे तुभयसंभूतेन माङ्गसमानार्थकेन 'मा' इति निपातेन सह तद्योगमाचक्षणास्तेषां साधुत्वमुपपादयन्ति । केचिदतृशव्ययादिभिः सह पट्टीसमासप्रतिषेधं व्याकुर्वन्ति, इतरे पुनस्तन्निग्रहस्य बहुलशब्दानुवृत्त्याऽव्यापकतां व्यञ्जयन्तः 'श्रुतरत्नबहिः' आदिप्रयोगाणामपशब्दत्वमपाकुर्वन्ति । केचित् 'कयापयति' प्रभृतीनामशुद्धत्वमेव निरूपयन्ति, उत्पलादयस्तु तेषामपि 'मापयति' आदिवत् प्वागमप्राप्त्या सम्यक्त्वं संसृजयन्ति । केचित् समासान्तविधिं विस्तरत उपदिशन्तो विकल्पाविकल्पनिषेधैस्तं व्यवस्थापयन्ति, परे पुनः "समासान्तविधिरनित्यः" इति सर्वानुमतपरिभाषामपश्चेन तं शिथिलयन्ति । उभयेषामपि परस्परं विरोधभाजामेतेषां मतानां मध्ये 'एतदेव सत्यम्' 'तदिदं तु असत्यमेव' इत्येकपक्षीयनिर्णयसाधनं दुःसाहसमेव केवलम्, लक्ष्यानुसारीताया उभयत्राप्यविशेषात् । इत्यत्र छायायां स्थानभेदेनोभयमतानि कक्षीकुर्वतापि सुप्रसिद्धत्वेन बहुमतानुकूलतया प्रथमानां केचिच्छब्दोपलक्षितानां मतानां विशेषेणादरो विहितः; केवलं माङ्गयोगजाया अद्यतन्याः (लुङ्) आदम्बरो विशेषपतो नादृतः, तद्रूपाणां विषमत्वात्, दुरवबोधत्वात्, छायाया व्याकरणमौढतोपदर्शनानुपयुक्तस्थलत्वाच्चेत्यलमधिकेन, दिङ्मात्रप्रदर्शनपरत्वादस्य प्रयासस्य ।

१ क्रियारत्नसमुच्चये पृ० ६६ । २ क्रिया० पृ० १० । ३ उपदेशरत्नाकरे १२ तरङ्गे; एवं 'घटानां निर्मातुस्त्रिभुवनविधातुश्च कलहः' इत्यादेरपि । ४ क्रिया० पृ० २९८ ।

अस्य ग्रन्थस्य विनिर्माता लक्ष्मणगणिविक्रमीयद्वादशशताब्द्यां लब्धसत्ताकः, विशेषतो गूर्जरदेशे कृतविदारश्चेति प्रस्तुतग्रन्थप्रशस्तावेव विनिर्दिष्टेन धंधुवैकयनगरे ग्रन्थस्य मारम्भेण, मेरुलीपुर्या विक्रमात् ११९९ तमे वर्षे कुमारपाल-राज्ये समापनेन च व्यवतमेव प्रतीयते । स्वगुरुपरम्परासंबन्धे च ग्रन्थकृता कृत उल्लेखो वंशवृत्ताकारेणैव परिणमति;—

जयसिंहमूरिः

जयदेवमूरिः

हेमचन्द्रमूरिः

विजयसिंहमूरिः

श्रीचन्द्रमूरिः

विद्युवचन्द्रमूरिः

लक्ष्मणगणिः

अस्यैवात्र संक्षेपतः समुपदर्शितस्य गुरुपारम्पर्यस्य, तथापि विशेषेण जयदेवमूरि-हेमचन्द्रमूर्यो-र्द्वैतान्तः प्रस्तुतग्रन्थकारसमूहचारिणा श्रीचन्द्रमूरिणा स्वकीयस्य मुनिसुव्रतस्वामिचरितस्य प्रशस्तौ किञ्चिद्विस्तरतः प्रतिपादितः । तस्य च भैरव्याद्यावेशरहिततायां ग्रन्थकृता प्रतिज्ञातत्वेनातिशयोक्त्याद्यालंकारिकभावामिश्रितत्वाद्वैतिहासिकदृष्ट्या महोपयोगितामवधारयन्नत्र सच्छायमुल्लेखमुचितमुत्पश्यामि;—

“तेस अनच्छिमतित्याद्विस्स तित्ये पपट्टमाणम्मि ।

सिरिपणह्वाहणकुले गच्छे हरिसउ परतव (१रतणय)म्मि ॥ ७२ ॥

सिरिजयसिंहो सरी सयंजरीमंडलम्मि सुपसिद्धो ।

पंचविशायारसमायरणरओ गुणणिही जाओ ॥ ७३ ॥

तस्यापश्चिमतीर्थाधिपस्य तीर्थे प्रयर्तमाने । श्रीप्रश्नबाहनकुले गच्छे हर्षपुरीये ॥ ७२ ॥

श्रीजयसिंहमूरिः शाकम्भरीमण्डले सुप्रसिद्धः । पञ्चविधाचारसमाचरयन्तरे गुणनिधिर्जातः ॥ ७३ ॥

१ संपति गूर्जरदेशे ‘धंधुका’ इति ख्यातम् । २ अनुना गूर्जरदेशे ‘माण्डल’ इति नाम्ना प्रसिद्धम् ।

३ द्रष्टव्याऽत्र (मुनिप्रशस्तौ) एकत्रिंशदङ्का गाथा ।

४ अस्याः प्रशस्तेः पुस्तकद्वयमुपलब्धम्,—(१) अणहिल्लुरपत्तनीयमाण्डायारस्य पुस्तकानां पञ्चमो सूची [Fifth report of P. Peterson] (२) प्रवर्तकश्रीकान्तिविजयैः कृपया प्रेषितं हस्तलिखितं पुस्तकम्, यत् तस्मिन्नेव पत्रे तैर्विक्रमीय १९६० तमे वर्षे लेखितम् । आदर्शद्वयमन्येतद्व्यशुद्धम्, प्रायः समानपाठत्वात् तुल्यस्थलोद्भवत्वाच्चैकस्मादेव मूलपुस्तकात् कृतप्रतिलिपिकृत्यानुमीयमानम्, इति यत्र यः शुद्धः

ताण विनेओ गुणरयणसागरो अञ्जयदेवसूरि रिति । उवसमपहाणपाए जेण सुगराणवि मणो हरियं ॥
 सुरगुहसरिसर्पईवि हु जस्स समग्गेवि गुणगणे गहिउं । नेव समत्थो किंपुण ते थोत्तुमहं खमो जिम्हो ? ॥
 असरिसगुणाण (?) राएण परवसीह्वमाणसो तहवि । तेसिं गुणमाहप्पं मणंपि कित्तेमि सत्तीए ॥ ७६ ॥
 गरुयगुणे अणुसरणं कुणमाणो पासिऊणव पवन्नं । तुंगत्तणं सरीरेण जस्स अब्बभुयं भुवणे ॥ ७७ ॥

रूपेण निज्जिउव्व (? निज्जिओ लज्जिउव्व) मयरद्धो महासुभटो ।

नियडो न कयावि (हु) जस्स संठिओ चिट्ठिमविमुक्को ॥ ७८ ॥

निव्वानात्थगिरिसिरित्तरोहिण्णि दिणयरम्मिव जिण्णिदे । पुव्वमुणिमयंकमहे लोमंतरपट्टिए संते ॥ ७९ ॥
 कलिकालनिसापसरियपमायवहल्लेधयारपट्टलेण । संजप्रमग्गे पच्छादियम्मि पाएण इह भरहे ॥ ८० ॥
 जेण तवनिवमसंजमसमुज्जएणं महानिरीहेण । विष्फुरियं विमलमणिण्णैवकप्पेण सर (? सव्व) तो ॥ ८१ (?) ॥
 तह कहवि अणुट्ठाणं मुक्ककसायं अणुट्ठियं जेण । परपक्कसपक्कसेसुवि मणंपि जह होइ न विरोहो ॥ ८२ ॥

तेषां विनेयो गुणरत्नसागरोऽभयदेवसूरिरिति । उपशमप्रधानतया येन सुगराणामपि मनो हृतम् ॥ ७४ ॥
 सुरगुहसदृशमतिरपि हि यस्य समग्रानपि गुणान् ग्रहीतुम् । नैव समर्थः किं पुनस्तान्स्तोतुमहं क्षमो जिहः ?
 असदृशगुणानुरागेण परवशीभूतमानसस्तथापि । तेषां गुणमाहात्म्यं मनागपि कीर्तयामि शक्यता ॥ ७६ ॥
 सुरगुणाननुसरणं कुर्यात्तेन हृद्भवे प्रपन्नम् । तुहत्वं शरीरेण यस्यात्यन्तं भुवने ॥ ७७ ॥
 रूपेण निर्जितो लज्जित इव मकरध्वजो महासुभटः । निकटो न कदापि खलु यस्य संस्थितः रूपेण विमुक्तः ॥
 निर्वाणास्तगिरिशिरस्तिरोहिते दिनकर इव जिनेन्द्रे । पूर्वमुनिमुगाङ्गमहसि लोकान्तरप्रस्थिते सति ॥ ७९ ॥
 कलिकालनिशाप्रसूतप्रमादयहलान्धकारपटलेन । संयममार्गे प्रवृद्धादिते प्रायेणैव भरते ॥ ८० ॥
 येन तपोनियमसंयमसमुद्यतेन महानिरीहेण । विष्फुरितं विमलमणिप्रदीपकल्पेन सर्वतः ॥ ८१ ॥
 तथा कथमप्यनुष्ठानं मुक्तकपायमनुष्ठितं येन । परपक्कस्वपक्कसोरपि मनागपि यथा भवति न विरोधः ॥ ८२ ॥

पाठ उपलब्धः सोऽप्राहतः, यस्तु द्वयोरपि पुस्तकयोः समानः, अशुद्धतया प्रतिभातश्च, स तथाभूत एवात्रो-
 दृतः, संभवन् शुद्धिप्रकारश्च तस्य तदासने कोष्ठके समुपदर्शितः ।

१ अस्माभयदेवसूरैः संबन्धे मलवारिश्चाराजशेखरसूरिः स्वीयाया न्यायकन्दलीपञ्जिकायाः प्रशस्ता-
 विदमन्यदशुल्लिखति,—

“ दिव्याश्च त्रेश्वर्याः प्रतिपन्नः सुतः श्रुतान्धिवोविन्दः । श्रीअभयसूरिर्भवचिःसङ्ग (ता) सिद्धवहुविद्यः ॥ १ ॥

परः सहस्रान् मूढेवान् यक्षं कटमलं च यः । प्रबोध्य मेढत (१) पुरे वीरचैत्यमधीकरत् ॥ ४ ॥

श्रीगूर्जरेश्वरो हृष्टा तीव्रं मलपरीषहम् । श्रीकणो विरुदं यस्य मलवारीत्ययोपयत् ॥ ५ ॥

नाथ सुराष्ट्राष्टस्य खेगारं प्रतिबोध्य यः । उज्जयन्ततीर्थपथं सलीभूतमवीवहत् ॥ ६ ॥

यस्योपदेशाद् निर्मुच्य चतसृथपलेक्षणाः । प्रद्युम्नो राजसचिवश्चारित्रं प्रत्यपद्यत् ॥ ७ ॥

एगो य चोलपट्टो तह पच्छायणपदीवि एवका य । नियपरिभोगे जस्सासि सच्चया अई निरीहस्स ॥८०॥
 देहे वत्थेसु यत्ता (? सया) वि जस्स मलनिवहमुच्चदंतस्स । अग्निं तरकं ममग्ने तन्नभयभीतञ्च नीदरइ ॥८१॥
 पयविगई मोत्तूणं पच्चखायाओ सेसविगईओ । सच्चाओ जेण जावजीवं रसगिद्धिरदिण ॥८२॥
 निज्जरणं कए कम्माण जेण दिणतइयजापसमयम्मि । गिम्हे भिक्खा भमिया पदमगुणट्ठाणियगिहेसु ॥८३॥
 भिक्खाविणिग्गयं जं सोऊणं सावया निरपिणसु । होति गिहेसुर्वउत्ता भिक्खादाणाहिलासेण ॥८४॥
 जं नियगिहम्मि पयडागयपत्ता (? तं) छउमदिट्ठियावि नरा । आसणसेट्ठिपमुहा पडिआमंति य सट्ठयेण ॥
 गामे वा नगरे वा सो कत्थइ जत्थ संडिओ जाव । ताव तपवंदिऊणं न तत्थ पाए जणां मुत्तो ॥८६॥

सिरिदीरणवतणओ ठक्कुरसिरिजज्जाओ (सिरि ?) जयपसिद्धो ।

गाडयपंचम (? य) मज्जे अवंदिउं जं न मुंजंतो ॥८७॥

अणहिल्लवाक्यपुरे जायविभू (? हुऊ) सवे जिनाययणे ।

हकारिऊण नीए एकम्मिस्ति (? वि) जम्मि तत्थ तओ ॥८८॥

गरुओ गरुययरोवि हु सेसो सावयजणो सयं चेव । जाइ अणाहओवि हु जस्स नमंसणकयपइओ ॥८९॥

मुत्तीवि जस्स सयला अगयरसेणोवनि (? नेव नि) म्मिया विहिणा ।

तइंसणे विणासइ (जणाण) जम्हा कसावसिं ॥ ९० ॥

परतित्थीणवि दिट्ठो हियं पइहायए सइंसणओ । जो तेहिंवि मणिज्जइ नियनियदेवावयारुव ॥९१॥

तं चिय स्यावि वयणं मुहकुहराओ विणिंसु (? गा) यं जस्स । जम्मि निसुए जणाणं परमा मणनिवुई होइ ॥

एकञ्च चोलपट्टस्तथा पच्छादनपट्टप्येका च । निजपरिभोगे यस्यासीत्सर्वइति निरीहस्य ॥८०॥

देहे पस्त्रेषु सदापि यस्य मलनिवहमुद्रहतः । अभ्यन्तरकर्ममलस्तद्भयभीत इव निस्सरति ॥८१॥

घृतविकृतिं मुक्त्वा प्रत्याख्याताः श्रेयविकृतयः । सर्वा येन यावज्जीवं रसगृद्धिरहितेन ॥८२॥

निर्जरणकृते कर्मणां येन दिनतृतीययामसमये । ग्रीष्मे भिक्षा भ्रान्ता प्रथमगुणस्थानिकगृहेषु ॥८३॥

भिक्षाविनिर्गतं यं श्रुत्वा आवका निजनिजेषु । भवन्ति गृहेषूपयुक्ता भिक्षादानाभिलाषेण ॥८४॥

यं निजगृहे प्रकटागतमात्रं छद्मदृष्टिका अपि नराः । आमणप्रेष्ठिप्रमुखाः प्रतिलम्बयन्ति च स्वहस्तेन ॥८५॥

ग्रामे वा नगरे वा स कुत्रचिच्चर संस्थितो यावत् । तावत्तमवन्दित्वा न तत्र प्रायो जनो मुक्तः ॥८६॥

धीधीरदेवतनयपुत्रकुलश्रीजज्जयो जगत्प्रसिद्धः । क्रोशपञ्चकमध्येष्वन्दित्वा यं नामुद्रक ॥८७॥

अणहिल्लपाटकपुरे आतविभूत्सवे जिनायतने । आहूय नीत एकस्मिन्नपि यस्मिंस्तत्र ततः ॥८८॥

गुरुगुरुतरोऽपि हि शेषः श्रावकजनः स्वयमेव । यात्यनाहुतोऽपि हि यस्य नमस्यनकृतप्रतिहः ॥८९॥

मूर्तिरपि यस्य संकलाऽमृतरसेनेव निर्मिता विधिना । तदर्थेन विनश्यति जनानां यस्मात्कपायधिपम् ॥९०॥

परतीर्थिनामपि दृष्टो हृदयं प्रह्लादयति स्वदर्शनतः । यस्तैरपि मन्यते निजनिजदेवावतार इव ॥९१॥

तदेव सदापि वचनं मुग्धकुहराद् विनिर्गतं यस्य । यस्मिन् श्रुते जनानां परमा मनोनिवृत्तिर्भवति ॥९२॥

अन्नोन (१३) गोष्टिकलहे जेहि कओ सावर्हि रोसवसा। जिणभवनगमननियमो उवसंता तेवि जहस गिरा ॥
 कहवि कसायवसेणं सहोपरा भाउणोवि वट्ठता। अन्नोन्नपणालावे विगयकसाया कया जेण ॥९४॥
 लद्धनरिंदपसाया थदा जे देवयाणवि पणामं। किच्छेण ऊणवा (१कुणंता) तह गुरुणो एगस्स नियगच्छे ॥
 रायामच्चप (१५)मुहा निओगिणो तेवि जस्स वयणेण। सामन्नस्सनि मुणिणो मुक्ता (१क)मया कर्मनया जाया ॥

गोवेगिरिसिहरसंविचरण (१५) जिणाययणदारंभवच्छंद ।

पुनिव (पुत्रं) दिन्नसासणसंसाधणिर्ह चिरकालं ॥९७॥

गंतुण तत्थ भणिऊण जुवणपालाभिधानभूवालं । अङ्गक्यपयत्तेणं मुक्कलं कारियं जेण ॥९८॥

वरणगसुयं संतुयसचिवं भणिऊण (जेण) जरुयच्छे ।

सिरिस्वसियाविहारे हेममया रोविया कलसा ॥९९॥

जेण जयसिंहदेवो राय भणिऊणसपलदेसम्मि । काराविओ अपारि पज्जोसवणाईसु तिहीसुं १०१००॥

पुहृइराएण सयंजरीनरिंदेण जस्स लेहेण ।

अन्योन्यगोष्ठीकलहे यैः कृतः भायकै रोपवशात् । जिनभवनगमननियम उपशान्तास्तेऽपि यस्य गिरा ॥६३॥
 कथमपि कयाययशेन सहोदरा भ्रातरोऽपि वर्तमानाः । अन्योन्यमनालापे विगतकपायाः कृता येन ॥६४॥
 लब्धनरेन्द्रप्रसादाः स्तब्धा ये देवतानामपि प्रणामम् । ऊच्छ्रेणाकुर्वन्स्तथा गुरोरेकस्य निजगच्छे ॥ ६५ ॥
 राजामत्यप्रमुखा नियोगिनस्तेऽपि यस्य वचनेन । सामान्यस्यापि मुनेर्मुक्तमदाः क्रमनता जाताः ॥ ६६ ॥
 गोपगिरिशिखरसंस्थितचरमजिनायतनद्वारमवरुद्धम् । पुण्यमिव दत्तशयसनसंसाधनिकैश्चिरकालम् ॥६७॥
 गत्वा तत्र भणित्वा भुवनपालाभिधानभूपालम् । अतिगुरुप्रयत्नेन मुक्कलं कारितं येन ॥ ६८ ॥
 वरणकलुप्तं संतुकसचिवं भणित्वा येन भृगुकच्छे । श्रीशबलिकाविहारे हेममया रोपिताः कलशाः ॥६९॥
 येन जयसिंहदेवो राजा भणित्वा सकलदेशे । कारितोऽपारि पर्युयणादिषु तिथिषु ॥१०६००॥

१ यत्तु P. Peterson महोदयेन प्रस्तुतप्रशस्तेः सारं विनिर्दिशता (In his fourth report text page 8)

"And at his request king Bhuvanapala remitted the taxes levied on worshippers in Jain temples" हीत "अस्य सूरैः प्रार्थनया भुवनपालेन राजा जैनमन्दिराणां पूजकेषु संस्थापितः करस्त्यक्तः" इत्येतदर्थकमुक्तम्, तच्चिन्त्यम् ॥ गोपगिरिशिखरस्थितं यदेकं (न तु बहूनि) जिनमन्दिरं राजनियोगिकै रुद्धद्वारं कृतमासीत्, तत् सुरिणाज्जेन राजानमुक्त्वा उद्घाटितम् " इत्यस्यैवार्थस्यात्रोपलभ्यते ।

२ यत्तु पिटरसनमहोदयः प्रशस्तेरस्याः सारं [In his fourth report text page 8] "द्वे अष्टम्यौ, द्वे दशम्यौ, एका च शुक्लपञ्चमी, इत्येवं मासस्य पञ्चसु दिनेषु जयसिंहराजोऽपारि कारितः" इत्यु-
 दलितम्, तच्चिन्त्यम्, "पर्युयणा" पदस्य श्रावणमासान्ते समुपकम्यमाणेऽष्टाहे संकेतात् ।

३ एतत्संवादो विक्रमात् ११९१ वर्षे विनयासिंहसूरविनिर्मिते धर्मोपदेशमालाविवरणेऽप्युपलभ्यते:-

रैणखंजउरजिणहरे चडाविया कणय(मय)कलसा ॥ १ ॥

जेण कुणंतेण तवं चउत्थल्लट्ठं च उभयकालेवि । सद्धम्मदेसणा भविण्यणस्स न कयावि परिचत्ता ॥२॥
 सावयलोओ कल्लाणएसु अट्ठाहियासु सविसेसं । गाभेसु य नयरेसु य बहू पयट्ठाविओ जेण ॥३॥
 नियनाणेणं केणइ तह वेयाणियसुरोवएसेण । परलोयगमणसमयं निययं नाऊण आसन्नं ॥७(?)॥
 नीरोगम्मिवि देहे कमेण काऊण कवलपरिहारं । खविऊण सुहं सयलं जेण पवन्नो अमत्तट्ठो ॥८॥
 जस्सुत्तिपट्ठगहणं सोऊणं मस्यस्वेयभरियमणा । परतिथियावि पइदिणमुर्वेति पासे सयलनयणा ॥९॥
 गुज्जरनरिंदनपरे सो कोवि न अत्थि रायपभिइजणे । अणसणविंयाण जो तेसिमागओ नेय पासम्मि ॥१०॥
 सिरिसालिभइसूरिप्पमुहंहिं ग (?)अ) भय २ सूरिहिं । जस्स समीवे गंतूण मूरियं बहु ससोएहिं ॥११॥
 मासम्मि भइवए ट्ठं (?)इट्ठं) तेरसम्मि उववासे । सोहियवसा य वरभवनमज्जओ नीहरंऊण ॥१२॥
 पायपलेहिं लीलाए ढंडहत्थेहिं अखलियगईहिं । कस्सवि अन्नस्स करे अविलसुं । (?)गं) तेहिं सयमेव ॥१३॥
 नरनाइमाणिज्जे (?)ज्जो) निवनयरनिवासिनेगमगणाण । सव्वेसिंप्पि पढाणो सगिहट्ठिओ सीयथ्यो सेट्ठी ॥
 जस्स पयपउमदंसणकयाहिलासो समाहिमलहंतो । दक्खिन्नमहोयहिणा परोवपारंकरसिएण ॥१५॥

पृथ्वीराजेन शाकम्भरीनरेन्द्रेण यस्य लेखेन । रणस्तम्भपुरजिनगृहे आरोपिताः कनकमयकलशाः ॥ १ ॥
 येन कुर्वता तपश्चतुर्यपपट्ठं बोभयकालेऽपि । सद्धर्मदेशना भविजनस्य न कदापि परिच्यता ॥ २ ॥
 श्रावकलोकः कल्याणक्रेष्यप्राहिकासु सविशेषम् । ग्रामेषु च नगरेषु च बहुः प्रवर्तितो येन ॥ ३ ॥
 निजज्ञानेन केनचित्तया वैमानिकसुरोपदेशेन । परलोकगमनसमयं निजं ज्ञात्वाऽऽसन्नम् ॥ ७ ॥
 नीरोगेऽपि देहे क्रमेण कृत्वा कवलपरिहारम् । क्षपयित्वा सुखं सकलं येन प्रपन्नोऽभकार्यः ॥ ८ ॥
 यस्योत्तमार्थग्रहणं श्रुत्वा गुरुखेदभृतमनसः । परतीर्थिका अपि प्रतिदिनमुपयन्ति सज्जलनयनाः ॥ ९ ॥
 गुर्जरनरेन्द्रनगरे स कोऽपि नास्ति राजप्रभृतिजने । अनशनितानां यस्तेषामागतो नैव पार्श्वे ॥ १० ॥
 श्रीशालिभद्रसूरिप्रमुखैरभयाभयसूरिभिः । यस्य समीपे गत्वा खेदितं बहु सशोकैः ॥ ११ ॥
 माते भाद्रपदे घर्तमाने त्रयोदश उपवासे । शुद्धिवशाच्च वरभवनमध्यतो निःसृत्य ॥ १२ ॥
 पादतलैर्ललिता दण्डहस्तैरस्त्रलितगतिभिः । कस्याप्यन्यस्य कटेऽविलगद्भिः स्वयमेव ॥ १३ ॥
 नरनायमाननीयो नृपनगरनिवासिनैगमगणानाम् । सर्वेषामपि प्रधानः स्वगृहस्थितः श्रीयकः श्रेष्ठी ॥ १४ ॥
 यस्य पद्मप्रदर्शनरुताभिलापः समाधिमलममानः । दाक्षिण्यमहोदधिना परोपकारंकरसिकेन ॥ १५ ॥

“यस्य संदेशकनापि पृथ्वीराजेन भृशुजा । रणस्तम्भपुरे न्यस्तः स्वर्णकुम्भो जिनालये ॥ ९ ॥”

सद्गुरुपद्धतिगाथासु च;—

“रणथंभपुरे आणालेहेणं जस्स तन्नरिंदेण । हमवयदंडमिसओ निच्चं नच्चाविया किरी ॥ ३ ॥”

१ ‘अजमेर’ समीपे ‘रणथंभोर’ इति संप्रति ख्यातम् ।

गतूण जेण वंदाविऊण विहिओ समाहिंसपन्नो । धम्मवण दंमाणं कराविओ वीससहस्राइं ॥१६॥
 गुज्जरदेसमि समभगामनगराइवासिसइहजणो । जम्मु(स्सु)त्तिमद्वसवणे पाएण समागओ तत्थ ॥१७॥
 अहं समगचालीसदिणाइं पालिऊणं समाहिणाणसणं । धम्मज्झाणपरायणचित्तो जो परभवं पत्तो ॥१८॥
 बहुभूमिगवहुकलसं अणेगसियवयवदेहिं रमणिज्जं । वरसिरिखंडविणिम्मियविमाणमारोहिऊण तओ ॥१९॥
 नीहारियं सरीरं जस्स वहिं मयलमिलियसंवेण । एकेकं गिहरक्खगमणुयं मोत्तूण सेसजणो ॥२०॥
 नीसेसो निवनयरस्म निग्गओ जस्स दंमणनिमित्तं । भत्तीए कोडगेण य मग्गेसु अलद्धसंचारो ॥२१॥
 सव्वपपयाउलेहिं सव्वाउज्जेहिं वंदिहिं (इदिग्गजेहिं) । सव्वेहिं वियंभियसइवहरिए अंवरभोए ॥२२॥
 पायारपच्छिमट्टालए ठिओ परियणेण सह राया । जयसिंहो पेक्खंतो जस्सिहिं नोहरंतस्स ॥२३॥
 तं अच्छरियं दट्ठं नरिंदपुरिसा परोप्परं वेत्ति । मरणमणिट्ठं पि इट्ठमण्हए (मसन्हाए) विभूर्इए ॥२४॥
 रविउद्याउ आरडम निग्गयं तं विमाणपवरन्हे । पत्तं सक्कारपएसमणुपयं लोयकयपूयं ॥२५॥
 पूडजंतं मिउपइंसुयपमुहपवरक्खथाणं । मिलियाइं कोडियाणं तथा सयाइं अणेगाइं ॥२६॥
 सिरिखंडविमाणेण तेणेय समं सरीरसक्कारो । जस्स कओ लोएणं तह उवरि पुणोवि खित्ताइं ॥२७॥
 कट्ठाइं अमरसिरिखंडसंतिवाइं घणो (य) घणसारो । निव्वाणाए चियाए जणेण गहिया तओ रक्खा ॥
 रक्खाएपि अभावे गहिया तट्ठाणमट्ठिया तत्तो । ता जाव तत्थ जाया अणु (अतणु)माणा वियडखड्ढा ॥
 तीसे रक्खाए मट्ठियाए अणुभावओ सरोवाहा । वेलाजरएगंतरजराइरोगा पणसंता ॥३०॥

गत्वा येन बन्धयित्वा विहितः समाधिसंपन्नः । धर्मव्यये द्रम्माणां कारितो विंशतिसहस्रीम् ॥ १६ ॥
 गुर्जरदेशे समप्रभामनगरादिवासिश्चाहजणः । यस्योत्तमार्थश्रवणे प्रायेण समागतस्तत्र ॥ १७ ॥
 अथ साप्रचत्वारिंशदिनानि पालयित्वा समाधिनाऽनशनम् । धर्मध्यानपरायणचित्तो यः परमव्यं प्रातः ॥ १८ ॥
 बहुभूमिकवहुकलशमनेकसितध्वजपटै रमणीयम् । वरधीखण्डविनिर्मितविमानमारोप्य ततः ॥ १९ ॥
 निस्सारितं शरीरं यस्य यहिः सकलमिलितसंघेन । एकेकं गृहरत्नकमनुजं मुक्त्वा शेषजनः ॥ २० ॥
 निःशेषो नृपनगरस्य निर्गतो यस्य दर्शननिमित्तम् । भक्त्या कौतुकेन च मार्गेष्वलब्धसंचारः ॥ २१ ॥
 सर्वप्रमदाकुलैः सर्वातोद्यैर्धन्दिगजैः । सर्वैर्धिजृम्भितशब्दवधिरितेऽम्बराभोगे ॥ २२ ॥
 प्राकारपश्चिमाट्टालके स्थितः परिजनेन सह राजा । जयसिंहः प्रैक्षत यस्यर्द्धिं निस्तरतः ॥ २३ ॥
 तदारचयं दृष्ट्वा नरेन्द्रपुरुषाः परस्परं भुवन्ति । मरणमनिष्टमपीष्टमसुहृन्मायां विभूतौ ॥ २४ ॥
 रघुदयादारभ्य निर्गतं तद् विमानमपराहूले । प्राप्तं संस्कारप्रदेशमनुपदं लोककृतपूजम् ॥ २५ ॥
 पूज्यमाने मृदुपट्टांशुकप्रयवस्त्राणाम् । मिलितानि कोटिकानां तदा शतान्यनेकानि ॥ २६ ॥
 श्रीमण्डविमानेन तेनैव समं शरीरसंस्कारः । यस्य कृतो लोकेन नर्थापरि पुनरपि क्षित्तानि ॥ २७ ॥
 काष्ठान्यनगरधीखण्डसत्त्वानि घनश्च घनसारः । निर्वाणायानं चित्तायानं जनेन गृहीता तसो रक्षा ॥ २८ ॥
 रक्षाया अप्यभायं गृहीतां तत्स्थानमृत्तिका ततः । तावद्यावत्तत्र जाताऽतनुमाना विकटगर्त्ता ॥ २९ ॥
 तस्या रक्षाया मृत्तिकाया अनुभावतः शिरोवाधा । वेलाज्वरैकान्तरज्वरादिरोगाः प्राणश्वन ॥ ३० ॥

भर्त्तिवसेणं न मए मणंपि इह भासियंमुसा किंपि । जं पचक्खं दिट्ठं तस्सविलेसो इमो भणिओ ॥३१॥
 नियतेयविसेसेणं पुरिसोत्तिमहियपरंजणो जाओ । कोत्थुहमणिव्व तत्तो मूरी मिरिहेमचंदोत्ति ॥३२॥
 जगु (? ग) वट्टमाणववणपारगओ वणसत्तिसंज्ञो । नियनामं व भगवई जीहग्गया कया जेण ॥३३॥
 मूलगंथि [य] विसेसावस्सयल्लक्खणपेयाणपमुहाण । सेसाणवि गंयाणं पट्ठियं जेणद्ध (? ट्ट) लक्खं च ॥

रायामचाईणवि महिद्धिपाणं जणाण आप्जे (? जो) ।

जिणसासणप्पभावणपरायणो परमकौल्लिओ ॥३४॥

नवजलहरगहिरसरे धम्मवणसं च दितए जम्मि । जिणभवणाउ वईहम्मिवि ठिओ जणो सुणइ कुटसई ॥३५॥
 वक्खणालद्धिजुत्ते जम्मि कुणंतम्मि सत्थवक्खणं । पाएण जडमईणवि जणाण वोहो समुप्पन्नो ॥३६॥

उवमियज्जवप्पवंचा वेरग्गकरी कहा कप्पा (? क्या) आसि ।

वेक्खण (? जि) यस्सिद्धेणं जा पुव्वं सा कडोरत्ति ॥३८॥

वक्खणिगया सहाए पाएण न केणई चिरं कालं । जस्म मुहनिग्गयत्था मुद्धाणवि सा तह कइंचि ॥३९॥
 जाया हिययगयत्था अब्भत्येऊण तेहि जह एसा । उवक्खरि तिन्नि वरिसे निसुया तस्सेव य मुहाओ ॥
 तदिणपभिइ पपारो जाओ पाएण तीए सेव्वत्थ । जे तेण सयं रइया गंथा ते संपइ कहेमि ॥४१॥

भक्तिवशेन न मया मनागपीह भावितं मृषा किमपि । यत्प्रत्यक्षं दृष्टं तस्यापि लेशोऽयं भवितः ॥३१॥
 निजतेजोविशेषेण पुरुषोत्तमहृदयरञ्जनो जातः । कौस्तुभमणिरिव ततः सूरिः श्रीहेमचन्द्र इति ॥३२॥
 जगद्धर्तमानप्रयचनपाटगतो घचनशक्तिसंपन्नः । निजनामेव भगवती जिह्वाग्रगता कृता येन ॥३३॥
 मूलग्रन्थविशेषाद्यक्षयकलत्रप्रमाणप्रमुखाणाम् । शेषाणामपि ग्रन्थानां पठितं येनाष्टलक्षं च ॥३४॥
 राजामात्यादीनामपि महद्दिकानां जनानामादेयः । जिनशासनप्रभावनापरायणः परमकौल्लिकः ॥३५॥
 नवजलधरगभीरुस्वर धर्मोपदेशं च ददति तस्मिन् । जिनभवनाद्धिरपि स्थितो जनः शृणोति स्फुटशब्दम् ॥
 व्याख्यानलब्धियुक्ते यस्मिन्कुर्वति शास्त्रव्याख्यानम् । प्रायेण जडमर्तनामपि जनानां बोधः समुत्पन्नः ॥३७॥
 उपमितमवग्रहश्च वैराग्यकरी कथा कृतासीत् । वैराग्यानि कसिद्धेन वा पूर्वं सा कडोरिति ॥३८॥
 व्याख्याता समायां प्रायेण न केनचिच्चिरं कालम् । यस्य मुक्खनिर्गतायां मुग्धानामपि सा तथा कथंचित् ॥३९॥
 जाता हृदयगतायां श्रव्यं तैर्यथैवा । उपर्युपरि त्रीणि वर्णाणि श्रुता तस्यैव च मुक्तात् ॥४०॥
 तद्दिनप्रभृति प्रचारो जातः प्रायेण तस्याः सर्वत्र । ये तेन स्वयं रचिता ग्रन्थास्तान्संप्रति कथयामि ॥४१॥

१ एतद्विषये राजशेखरसूरिन्यायकन्दलीपत्रिकाप्रशस्ताविदमेकं पद्यमुल्लिखति स्म ;—

“ प्रतिवर्षं तीवरसामशीत्यहमशीत्यहम् । यस्यापदेशात् सिद्धेशस्तोत्रप्रपञ्चलोलिखत् ॥१०॥ ”

सुत्तमुवएसमाला-जैवजावणपगरणाण काऊण । गंथसहस्सा चउदस तेरस वित्ती कया जेण ॥४२॥

अणुओगदा(१दा)राणं जीवसमासस्स तइय सैयगस्म ।

जेण च्छ सत्त चउरो गंथसहस्सा कया वित्ती ॥४३॥

मूलावस्सयवित्तीए उवर रइयं च टिण्णं जेण । पंचसहस्सपमाणं विसमट्ठाणावबोधयरं ॥४४॥

जेण विसैसावस्सयसुत्तस्सुवरिं सवित्थरा वित्ती । रइया परिण्णुडत्था अंडवीससहस्सपरिमाणं ॥४५॥

वक्खाणगुणपसिद्धिं सोऊणं जस्स गुज्जरनरिंदो । जयसिंहदेवनामो कयगुणिजणमणचमक्कारो ॥

आगन्तूण (१णं) जिणमंदिरस्मिं सयमेव सुणइ धम्मकहं । जसुवउत्तचिच्चो सुइरं परिवारसंजुत्तो ॥४७॥

सुत्रमुपदेशमाला-भवभावनाप्रकरणयोः कृत्वा । ग्रन्थसहस्राध्वतुर्दश त्रयोदश वृत्तिः कृता येन ॥४२॥

अनुयोगद्वाराणां जीवसमासस्य तथा च शतकस्य । येन पदं सप्त चत्वारो ग्रन्थसहस्राः कृता वृत्तिः ॥४३॥

मूलावश्यकवृत्त्या उपरि रचितं च टिप्पणं येन । पञ्चसहस्रप्रमाणं विषमस्यानावबोधकरम् ॥४४॥

येन विशेषावश्यकसुत्रस्योपरि सविस्तरा वृत्तिः । रचिता परिण्णुडार्थाऽष्टाविंशतिसहस्रपरिमाणा ॥४५॥

व्याख्यानगुणप्रसिद्धिं धृत्वा यस्य गुर्जरनरेन्द्रः । जयसिंहदेवनामा कृतगुणिजनमनश्चमत्कारः ॥४६॥

आगत्य जिनमन्दिरे स्वपमेव शृणोति धर्मकथाम् । यस्योपयुक्तचित्तः सुचिरं परिवारसंयुक्तः ॥४७॥

१ इयं सटीकापि सुलभा, 'पुष्पमाला' इति नाम्नापीयं विख्याता ।

२ इदं विक्रमात् ११७० वर्षे तैर्विनिर्मितम्, तथा च तत्प्रशस्तैः—

“सप्तत्यधिकैकादशवर्षशतैर्विक्रमादतिक्रान्तैः ।

निष्पन्ना वृत्तिरियं श्रावणवादिपञ्चमीदिवसे ॥११॥”

३ रायवधनपतिसिंहेन कलिकातायां मुद्रितमेतत् ।

४ अस्य ग्रन्थस्य संवत् ११६४ वर्षे स्वयं ग्रन्थकर्त्रा लिखिता प्रतिरपि खंभात (Cambay)

भाण्डागारे विद्यते । (See Kielhorn's collection of 1873-74) ।

५ संप्रति विद्यमानम् । (See Kielhorn's Palm-leaf report Pages 41-44) ।

६ एतदपि सुलभम् (द्रष्टव्यं जैनग्रन्थावल्यां पृ० २०) ।

७ एतत् सवृत्तिकं यशोविजयजैनग्रन्थमालायां मुद्रितम् । एतद्वृत्तिनिर्माणकालश्च कर्त्रा

“शरदां च पञ्चसप्तत्यधिकैकादशशतैर्वतीतेषु ।

कार्षिकसितपञ्चम्यां श्रीमज्जयसिंहनृपराज्ये ॥ ११ ॥”

इति पदेन प्रशस्तौ विक्रमात् ११७५ रूपो विनिर्दिष्टः । एतन्निर्माणं सम्प्रद्वन्द्व्यकारेण लक्ष्मणगणिना-

ऽपि साहाय्यं कृतम्- (द्रष्टव्यं पृ० १३५७) ।

कइयावि जस्स दंसणउक्कंडिपमाणसो सयं चेव । आगच्छइ वसदीए चिरकालं कुणइ संत्तावं ॥४८॥
 अन्नमि दिणे अब्भत्तिउज्जणनेउं नियमिधवलहरे । सम्मुहमुट्टिउणं जयसिंहं निवेणं जस्स सयं ॥४९॥
 उद्धट्टियस्स उल्लसितवहलपुत्तए (ण) कंचणमएण । विउलेण भायणेणं दुव्याफलकुमुपमनन्मदओ ॥५०॥
 अग्यो भमाडिउणं चिरेण आरत्तिं च वारत्तिं । पक्खित्तो पयपुरओ कओ पणाओ य पंचंते ॥५१॥
 थालपरिवेसयाओ आहाराओ (१ रत्थालओ) सहत्थेण । दिन्नो नियइच्छाए चउच्चिहो तेण आहारो ॥५२॥
 भणियं च जोडिउणं करुणुयमज्जेव खलु कयत्थो हं । जाओ अज्जेव तद्वा वल्लणपरंपराठाणं ॥५३॥
 जस्स मह अज्ज भवणं तुम्हेहि फरसियं सचरणेहि । ता अज्ज वीरनाहो मज्झ मयं आगइव्व गिहे ॥५४॥
 'जेण जयसिंह' रायं भणित्तं तस्स मंडले सयले । जिणमंदिरेसु कलमा चडाविया स (१?) इरकणयमया ॥
 धंधुक्क (१?) यस्सं चउरपभिसु ठाणेसु अन्नतिथीहि । जिणसासणस्स पीडा कीरंती रत्तिस्सया जेण ॥
 करावियं च तद्वा तेसु चेव वा (१?) णेसु रहपरिभ्रमणं । निविन्नं जयसिंहं भणाविउणं पुइइनाहं ॥५७॥

कदापि यस्य दर्शनोत्कण्ठितमानसः स्वयमेव । आगच्छति घसती चिरकालं करोति संलापम् ॥ ४८ ॥
 अन्यस्मिन् दिनेऽन्यर्थं नीत्वा निजे धवलरुहे । संमुखमुत्थाय जयसिंहरूपेण यस्य स्वयम् ॥ ४९ ॥
 ऊर्ध्वस्थितस्योल्लसितवहलपुलकेन काञ्चनमयेन । विपुलेन भाजनेन दूर्वाफलकुसुमजलमयः ॥ ५० ॥
 अर्घो भ्रमयित्वा चिरेणाराधिकं च वारत्रिकम् । प्रसितः पदपुरतः कृतः प्रणामश्च पञ्चाङ्गः ॥ ५१ ॥
 स्थालपरिवेसकादाहारस्थालतः सहस्तेन । इत्तो निजेच्छया चतुर्विधो येनाहारः ॥ ५२ ॥
 भणितं च योजयित्वा करुणमधैव खलु कृतायोऽहम् । जातोऽद्यैव तथा कल्याणपरम्परास्थानम् ॥ ५३ ॥
 यस्य ममाद्य भवनं युष्माभिः स्पृष्टं सचरणैः । तद्य वीरनाथो मम स्वयमागत इव रूहे ॥ ५४ ॥
 येन जयसिंहराजं भणित्वा तस्य मण्डले सकले । जिममन्दिरेषु कलशा आरोपिता रुचिरकनकमयाः ॥ ५५ ॥
 धंधुकयसत्यपुष्पभूतिषु स्थानेष्वन्यतीर्थिभिः । जिमशासनस्य पीडा क्रियमाणा रक्षिता येन ॥ ५६ ॥
 कारितं च तथा तेष्वेव स्थानेषु रथपरिभ्रमणम् । निर्विघ्नं जयसिंहं भाणयित्वा पृथिवीनायम् ॥ ५७ ॥

१ संवदति चैतत् विजयसिंहसूक्ष्मेर्भोगदेशमालाविवरणमपि;—

“सकलनिजधरित्रीमध्यमध्यासितानां जिनपतिमवनानां सुहृद्गुह्यावलीषु ।

अनघयदुषदेशात् सिद्धराजेन राज्ञा स्फुरदविरलभासः स्थापिताः स्वर्णकुम्भाः ॥ १९ ॥

राजशेखरसूरैर्यायकन्दशीपञ्जिकापि;—

“प्रतिबोध्य सिद्धमूषवमुदण्डैः कनककलशदर्ढैर्यः । उत्तंसितवान् परितः स्वदेशपरदेशचैत्यानि ॥ १९ ॥

सद्वगुरुपदतिगायापि;—

“जीवाण अममदाणं चेइयसिहरेसु हेमघयकलसा । देसणवयणाउ कयाहं बस्स सिरिसिद्धराएण ॥ १९ ॥

२ ‘साचोर’ इति नाम्ना संमति श्रूयमाणम् ।

कुनिओइएहिं तद् जिणहरेसु भज्जंतदेवदायाण । काराविया निवारा जयसिंह नरिंदपासाओ ॥५८॥
 भंडारपविट्ठपि हु केसुचि ठाणेसु देवदायस्स । दब्बं जिणभवणेसुं पुणोवि अप्पाविं जेण ॥५९॥
 किं बहुणा भणिणं जिणसासणपरिभग्गि जायंते । सव्वप्पणावि तुलियं जेण उवायंतरसएहिं ॥६०॥
 जिणसासणकज्जाइं विसेसा(? सेससंभा)हियाइं इह जेण ।
 अन्नस्स मणम्मि वि फु (? विष्णु) रंति नहु जाइं कइयावि ॥६१॥
 लिंगावि(? व)सेसमिचेवि जईजणे परिभविज्जमाणम्मि । नियसत्तीए तत्ती जेण कया सव्वकालं पि ॥६२॥
 अण्हिल्लवारुनपराओ तित्त्यजसाए चलियसंघेण ।
 अस(? व)त्थिऊण नीओ सहप्पणा जो महामहिमो ॥ ६३ ॥
 सेज्जावल्लयलंगडिपमुहाणं जत्थ सगडरूवाणं । एक्कारस उ सयाइं संचलियाइं (समहियाइं ?) ॥६४॥
 ह्यकरहवसहवाहणपयचराणं तु नज्जइ न संसा । वामणयत्तिनयरीए दिन्नावसहम्मि संघेण ॥६५॥
 वाडीवितानएहिं गुंरखउखंडोहिं (?) गुलिणीहिं । वियडे विरायमाणे निवखंथावारसारिच्छे ॥६६॥
 कयकुंङ्कुमंगरायं नियत्थपट्टंसुयाइवरखत्थं । कंचण(वर)रयणादिभूसियं अंगवंगेसु ॥६७॥
 दददूण सावयजणं जिणहरपरिहावणं पकुव्वंतं । खंगारस्स सुरट्ठापहुणो जायं मणे दुट्ठं ॥६८॥

कुनियोगिकैस्तथा जिनगृहेषु भज्यमानदेवदायानाम् । कारिता निवार जयसिंहनरेन्द्रपार्श्वत् ॥५८॥
 भाण्डागारपविष्टमपि हि केचुचित्स्थानेषु देवदायस्य । द्रव्यं जिनभवनेषु पुनरुत्थपितं येन ॥५९॥
 किं बहुना भणितेन जिनशासनपरिभवे जायमाने । सर्वात्मनापि तुलितं येनोपायान्तरशक्तेः ॥६०॥
 जिनशासनकार्याणि विशेषसंसाधनानीह येन । अन्यस्य मनस्यपि विस्फुरन्ति नहि यानि, कदापि ॥६१॥
 लिङ्गावशेषमात्रेऽपि यतिजने परिभूयमाने । निजशक्त्या तत्परता येन कृता सर्वकालमपि ॥६२॥
 अण्हिल्लपाटनगराक्षीर्ययात्रया चलितसंघेन । अभ्यर्च्य नीतः सहात्मना यो महामहिमा ॥ ६३ ॥
 शय्यावल्लयलङ्घिप्रमुखाणां यत्र शकटरूपाणाम् । एकादश तु शतानि संचलितानि समधिकानि ॥६४॥
 ह्यकरभट्टपमवाहनपदचराणां तु शायते न संख्या । वामनस्थलीनगर्यां दत्तावसथे संघेन ॥ ६५ ॥
 वाडीवितानकैर्गुणं गुलिनीभिः । विकटे विराजमाने नृपस्कन्धावारसदृशे ॥ ६६ ॥
 कृतकुङ्कुमाङ्गरागं निवसितपट्टांशुकादिवरखम् । काञ्चनचरत्तादिभूषितमङ्गोपाङ्गेषु ॥ ६७ ॥
 ददूणावकजनं जिनगृहपरिहावनं प्रकुर्वन्तम् । खङ्गारस्य सुराष्ट्रप्रभोजार्तं मनो दुष्टम् ॥ ६८ ॥

१ एतद्भाषापञ्चकोक्तोऽर्थः सामान्य-विशेषरूपतो विजयसिंहसूरिणा धर्मोद्देशमालावृत्तिप्रशस्ता-
 वपि । श्लो० १४-१६) उक्तः । (See Peterson's fifth report pages 89-90)

२ संप्रति 'वणयली' इति नाम्ना प्रसिद्धा ।

३ प्रवर्तकश्रीकान्तिविनयानां पुस्तके 'गुड्डखउखंडोहिं' इति पाठः ।

अन्नं हि वि सो भणिओ सयमणहिल्लवाक्यस्स नगरस्स । चिट्ठइ लच्छी सत्त्वा इहागया तुज्ज पुनंदि ॥
 ता गिण्ह तुं एयं, भंडारो होइ तुह जहा पोदो । संभाविज्जइ ठाणं एक्काए द्रव्यकोटीए ॥७८॥
 लोभेण सो वि सव्वं तं गहिं वंछए पुणो वि परं । सवयणमज्जायालोचअयम (१यस) भीओ नियत्तेइ ॥
 इय अकयं निच्छओ सो गहेणे मोक्खे य संसइयचित्तो । चित्तू (१ घित्तू) णं दिणमाणं संघं धारेइ तत्थेय ॥
 भाणिज्जंतो वि दिणो (१ णे २) वि सो संघसंतियजणस्स । नो देइ दंसणं, अज्जाया य सयणो मओ तस्स ॥
 तो दिक्खणयमिमेणं जेण मृणिदेण तत्थ गंतूणं । पडिबोहिज्जण एयं संघो मोयाविओ सव्वो ॥७९॥
 ता उज्जयंतसत्तुजएस्सु तित्थेसु दोसु वि जिणंदि । सिग्गिनेमिउसहनाहे वंदइ संघो विभूईए ॥८०॥
 तत्थुज्जयंततित्थे पाहत्थयअद्दलक्खमुण्णं । सत्तुजयस्मि तित्थे तीसमहस्सा समुण्णत्ता ॥८१॥
 जेण पडिबोहिज्जणं भवियजणो ठाविओ बहू धम्मो । जिणमणिए सम्भत्तं देसे मव्वे य विरईए ॥८२॥
 पैज्जंते सिपि हु (सा) ठाणंतरसंकमाइया नेया । आराहणा गुरुण व सत्तदिणा अणसणं नवरं ॥८३॥
 नीहारणा इमहिमा देहस्स तहैव जाव सक्कारो । किन्तु सयमेव राया समागआं केत्तिरपि पढं ॥८४॥

अन्यैरपि स भणितः स्वयमणहिल्लपाटकस्य नगरस्य । तिष्ठति सत्त्वाः स्वर्गहागता तत्र पुण्यैः ॥ ६६ ॥
 तस्माद् गृहाण त्वमेतां, भाण्डागारो भवेच्च यथा प्रौढः । संभाव्यते स्थानमेकस्या द्रव्यकोटेः ॥७८॥
 लोभेन सोऽपि सर्वं तद् ग्रहीतुं धाच्छति पुनरपि परम् । स्वयचनमर्यादालोपापयशोमीतो नियतंते ॥७९॥
 इत्यकृतनिश्चयः स ग्रहेण मोक्षे च संशयितचित्तः । गृहीत्वा दिनमानं संघं धारयति तत्रैव ॥ ८० ॥
 भाण्यमानोऽपि दिने दिनेऽपि स संघसत्कजनस्य । नो ददाति दर्शनम्, अन्यथा च स्वजनो मृतस्तस्या ॥८१॥
 ततो दर्शनमिषेण येन सुनिन्द्रेण तत्र गत्वा । प्रतिबोध्यैनं संघो मोक्षितः सर्वः ॥८२॥
 तत उज्जयन्त-शमुद्धययोस्तिथयोर्हयोरपि जिनेन्द्री । श्रीनेमिश्चयभनार्थी वन्दते संघो विभूत्या ॥८३॥
 तत्रोज्जयन्ततीर्थे पादस्तकार्धलतमुत्पन्नम् । शमुद्धये तीर्थे त्रिशत्सहस्राः समुत्पन्नाः ॥८४॥
 येन प्रतिबोध्य भयिकजनः स्थापितो बहुधर्मे । जिनभणिते सम्यक्त्वे देशे सर्वत्र च विरज्जो ॥८५॥
 पर्यन्तेऽस्यापि हि सा स्थानान्तरसंकमाद्रिका ज्ञेया । आराधना गुरुणामिव सप्तदिनादनयनं किन्तु ॥८६॥
 निस्सारणादिमहिमा देहस्य तथैव यावत्संस्कारः । किन्तु स्वयमेव राजा समागतः किय तमपि पन्थानम् ॥८७॥

१ उज्जयन्तः = गिरनारपर्वतः ।

२ अस्यापि = हेमचन्द्रसूरैरपि पर्यन्ताराधना गुरुणामिव = अमर्यदेवसूरीणामिव एकोनविंशगाथात
 आरभ्य सप्तविंशगाथापर्यन्तं प्रतिपादितप्रकरणेण ज्ञेया; तत्र प्राकारपश्चिमाष्टान्कस्थितेन राजा गुरुणा
 शवनिर्माणमहोत्सवे दृष्टः (गाथा २३), किन्त्वत्र स्वयं राजा (जयसिंहः) कियन्तमपि पन्थानं
 तन्महोत्सवे सह चलित इति विशेष इत्यर्थः । एतेन पिटस्सनमहोदयेन प्रस्तुतप्रशस्तिसारे (In his fourth
 report text page 9) अस्य हेमचन्द्रसूरैः यच्छत्रुजये परलोकगमनमुक्तं, तदयुक्तम्, सम्यक्पाठानवगमेन
 कल्पनामात्रोद्भावितत्वादिति ।

तेसिं हीसो(? ॥)सिरिविजयसिंह-सिरिचंद-विबुधचंदति ।

जाया तिन्नि गुण(? गण)हरा सिरिसिरिचंदो तओ सूरी ॥८०॥

देसेसु विहरमाणो क्रमेण धवलकृष्णमिव वरनगरे । संपत्तो तत्त त (? ठि)ओ जरुयच्चयन(मुजिणभवणे) ॥

उत्तं (? तुं) गम्मि विसाले ख्वगरमणिज्जमंडवसणाहे । सिरिमुणिसुव्वयजिणवरपटिमासमहिट्टिप रम्मे ॥८२॥

सइदो अत्थि गुणइदो धवलो नामेण पोरुवारुकुले । तेण जिणचंदसूरिणमुहो संघो समग्गोवि ॥८३॥

मेलेउं विन्नत्तो सिरिमुणिसुव्वयजिणिदचरिस (? य) स्त । करणत्थं संघेणपि सिरिचंदो पभणिओ सूरी ॥

सो तं संघापसं पडिबज्जेउं विणिग्गओ तत्तो । आसावड्ढीपुरीए आगंतूणं ठिओ गेहे ॥८५॥

सिरिमालकुलसमुद्भववरसावयसेट्टिनागिलसुगण ।

अंबहरिजेरुसालियसरणयपमुहाण सगुणाण ॥८६॥

तत्तट्टिपेण सिरिचंदसूरिणा विरइयं इमं चरियं । सिरिमुणिसुव्वयजित्थंकरस्स समयानुसारेण ॥८७॥

जे किंपि इह अजुत्तं उत्तं मइगोहओ मए अत्थि । तं सुयहरा कयकिवा मज्झ विसोहेतु सव्वपि ॥८८॥

पट्टियपोत्थिपलिहणे गणिणा कयमत्य पासदेवेण । बहुसाहेज्जं उज्जमपरेण वरमइनिहाणेण ॥८९॥

तेषां शिष्याः श्रीविजयसिंह-श्रीचन्द्र-विबुधचन्द्रा इति । जातास्त्रयोऽपि गणधराः श्रीश्रीचन्द्रस्ततः सूरिः ॥८०॥

देशेषु विहरमाणः क्रमेण धवलकृष्णे वरनगरे । संप्राप्तस्तत्र ततो भृगुकच्छकनामजिनभवने ॥८१॥

उत्तुङ्गे विशाले रूप्यकरमणीयमण्डपसनाये । श्रीमुनिसुव्रतजिनवरप्रतिमासमधिष्ठिते रम्ये ॥८२॥

आदौऽस्ति गुणाद्वयो धवलो नाम्ना पोरुवाडकुले । तेन जिनचन्द्रसूरिप्रमुखः संघः समग्रोऽपि ॥८३॥

मेलयित्वा विहसतः श्रीमुनिसुव्रतजिनेन्द्रचरितस्य । करणार्थं संघेनापि श्रीचन्द्रः प्रमणितः सूरिः ॥८४॥

स तं संघादेशं प्रतिपद्य विनिर्गतस्ततः । आशायल्लीपुर्यामागत्य स्थितो गेहे ॥ ८५ ॥

श्रीमालकुलसमुद्भववरआयकप्रेष्ठिनागिलसुतानाम् । आब्रहरिभाएडशालिकशरणकप्रमुखाणां सगुणानाम् ॥

तत्र स्थितेन श्रीचन्द्रसूरिणा विरचितमिदं चरितम् । श्रीमुनिसुव्रततीर्थकरस्य समयानुसारेण ॥८७॥

यत्किमपीहापुस्तमुक्तं मतिमोहतो मयाऽस्ति । तत् धृतधराः कृतकृपा मयि विशोधयन्तु सर्वमपि ॥८८॥

पट्टिकापुस्तिकालेखने गणिना कृतमत्र पार्श्वदेवेन । बहुसाहाय्यमुद्यमपरेण धर्मतिनिधानेन ॥८९॥

१ संपति गूर्जरदेशे 'धोलका' इति नाम्ना ख्याते । तत्र भृगुकच्छनाम्नि जिनभवने, न तु पिटर्सनम-
हाशयोक्ते भृगुकच्छे (Broach) नगरे; तादृशस्यार्थस्यात्रालाभात्, अनन्वयात्; मुनिसुव्रतस्वामिनः स्वस-
त्तासमये भृगुकच्छे नगरेऽश्वरक्षणाय संज्ञातस्य गमनस्य शास्त्रपसिद्धत्वेन तत्प्रतिमाधिष्ठिते जिनभवनेऽपि
भृगुकच्छनान्नो व्यवहारस्यौपचारिकस्यादुष्टत्वात् सांप्रतमपि तादृशव्यवहारस्योन्यत्र बहुशो दर्शनाच्च ।

अंवहरिसरणयोणं कणिट्टभाया तहेव जसराओ । साहेज्जकरो उच्छाहम्म (? स्स) य जाओ रि (? वि) सेसेण ॥

विक्रमकालाओ एगवोससहस्ते सए (य) सावणओ (? ताणवए) ।

तेवयणंतरदीव (? वदि) सब्बदिणम्मि एयं परिसमत्तं ॥ ९१ ॥ ”

येषां द्वाराऽस्य ग्रन्थस्य निम्नोल्लिखितान्यादर्शपुस्तकानि मयाऽऽस्तादितानि । यैश्च निजोपदेशद्वारा-
ऽस्य मुद्रणार्थपर्यसाहाय्यं विहितम्, तेषामनवयवैदुष्यमाविभ्रतामहर्निशं परोपकाश्रतमुद्बृतां प्रातःस्मर-
णीयमुनिराजश्रीराजविजयानामहमश्रातीव कृतज्ञोऽस्मि । आदर्शपुस्तकानि चेमानि;—

क—प्रातःस्मरणीय-प्रवर्तकश्रीकान्तिविजयानां संवन्धि, १९८ पत्रात्मकम्, प्राचीनं, शुद्धप्रायम्,
लेखनसमयोल्लेखविरहितम् ।

ख—प्रातःस्मणीय-मुनिराजश्रीराजविजयानाम्, १८२ पत्रात्मकं, प्राचीनं, नातिशुद्धम्, लेखन-
समयोल्लेखवर्जितम् ।

ग—प्रातःस्मरणीय-प्रवर्तकश्रीकान्तिविजयानाम्, १९६ पत्रात्मकं, नवीनं, नात्यशुद्धम्, प्रान्ते
घतदुल्लेखविभूषितम्;—

“ कृतिरियं मलधारिगच्छतिलकश्रीहेमद्रुरिशिष्येण लखमणगणिना ॥ ३॥ संवत् १४८० वर्षे शके
१३४९ प्रवर्तमाने ज्येष्ठशदि १० शुके । ववकरणे मेदपाटदेशे । देवकुलपाटके । राजाधिराजराणामोकल-

आम्रहरिशरणकानां कनिष्ठप्राता तथैव यशोराजः । साहाय्यकर उत्साहस्य च जातो विशेषेण ॥ ६० ॥
विक्रमकालादेकवर्षसहस्रे शते च भिनयते । तपोनन्तरवदिशर्षदिन पतत् परिसमाप्तम् ॥ ६१ ॥

१ अध्यापकपिटर्स्सन्संवन्धिनि पत्तनभाण्डागारीयसूचीपुस्तके ‘बास’ इति पाठः, यमुपजीव्य तेन
सर्वथं (Fourth report text page 7, fifth report Pages 43 and 74) एतस्य मुनिसुश्रतस्वामिचरितस्य
निर्माणकालं विक्रमात् ११२१ वर्षे निर्दिष्टः; सोऽप्युक्तः, अस्य हस्तादर्शपुस्तके ‘बास’ इति पाठस्य स्पष्टं
दर्शनात्, मध्याह्ना-विशेषावश्यकवृत्त्योरनुक्रमं विक्रमात् ११७० तमे वर्षे ११७९ तमे संवत्सरे च नि-
मित्तयोरत्र कृतस्योल्लेखस्यानुपपत्तेः (द्रष्टव्यमत्रैव ४२—४६ गाथयोरधोवर्ति टिप्पणम्), जैनग्रन्थावल्या-
मपि प्रकृतग्रन्थस्य ११९३ तमे वर्षे निर्माणस्योपदर्शितत्वाच्च (द्रष्टव्यं पृष्ठे २४२)

२ तपाः = माघमासः (अ० जि० २, ६७) तदनन्तरः फाल्गुनस्तस्य शर्वादिने महेश्वरदिवसे
एकादश्यामित्यर्थः ।

३ एष उल्लेखो यदादर्शपुस्तकमुपजीव्यैतत् पुस्तकं लिखितं तत्रस्थ एव विभाव्यते, अन्यथा प्रस्तु-
तपुस्तकस्य नवीनत्वेन तद्व्यगतात् ।

विजयराज्ये । श्रीमद्वृहद्गच्छे । मङ्गाह्डीयमट्टारकश्रीहरिमद्रसुरिपरिवारभूषण पं० भावचंद्रस्य शिष्यलेखने ।
मुनि । हीराणंदेन लिलिखिरे ।

नंदे मुनौ युगे चंद्रे ज्येष्ठभासे सिते दले । दशम्यां लेखयामास शुभाय ग्रंथप्रस्तकं ॥ १ ॥

नंदमुनिवेदनंद्रे वर्षे श्रीविक्रमस्य ज्येष्ठाशिते । अलिखत् सुपार्थचरितं हीराणंदो मुनीद्रोयं ॥ २ ॥

जाव य सग्ग सुरिदो कण्ठगिरिंदो धराय धरणिंदो । चंद्रे तहे य दिणिंदो तारगणो जाव गयणमि ॥ ३ ॥

गलगज्जि जलनिहिणो अ जिणघम्मो तिलोय विष्फुरइ । ता जिणसुपासचरिओ पटिज्जमाणो उ चिर होउ ॥

हीणाहियं जं किंचिचि वंज्जेण मत्ताय अक्खर पयं व । लिहियं अयाणमाण मिच्छा मे दुक्कहं तस्स ॥ ५ ॥

इति श्रीसुपार्थजिनचरित्रे गाथा ८१६८ लिखिता ॥ छ ॥ श्रीः ॥”

एतत् पुस्तकत्रयमवलम्ब्य विहिते ग्रन्थस्यास्योपयुक्तपाठभेदसहिते छायानुवादविभूषिते संपादने
दत्तशुद्धिपत्रेऽपि याः काश्चन प्रतिमान्द्यप्रभवाः स्तलनाः स्थिता भवेयुः, सद्याः सहृदयास्ताः क्षम-
न्तामिति सानुनयं प्रार्थयमानो विरमामि ।

हरमोचिन्दः ।

१ इतः परमेतत्पुस्तकस्वामिनो शुर्वादिग्यावर्णनपरं श्लोकसप्तकं वर्तते, तच्चाधुनिकत्वेनानुपयो-
गित्वादनावश्यकमत्रोल्लेखितुमित्युपेक्षितम् ।

विषयानुक्रमिका

पूवंभवद्वयस्य ईमनुष्य-सुरूपस्य धर्षणम्	पृष्ठाङ्कः १
जन्म-विवाह-सांवत्सरिकदान-प्रव्रज्याग्रहणादिवर्णनम्	३१
विहारादारभ्य केषलहानोत्पत्ति-समयसरणारचना-धर्मोपदेशोपक्रमादिवर्णनम्	८३
सम्भवार्थाविषये चत्वार्युपक्रमात्ताकथा	१०३
" शङ्कातिचारे आन्तरकथासहिता मणिर्लसिककथा	१२८
" आकाङ्क्षातिचारे आन्तरकथात्रयोपबृंहिता सुन्दरयणिककथा	१३६
" विचिकित्सातिचारे आन्तरकथायुक्ता भास्करद्विजकथा	१४७
" पाखण्डिसंस्तथातिचारे भीमकुमारकथा	१७१
" पाखण्डिप्रशंसातिचारे आन्तरकथायुक्ता मन्थितिलककथा	१९७
रूपलम्राणातिपातविरमणप्रतविषये विमयचन्द्रकुमारकथा	२११
" वन्धातिचारे वन्धुराजकथा	२२६
" वधतिचारे श्रीपत्तसविप्रकथा	२३४
" द्वयिच्छेदातिचारे राहुदमन्त्रिकथा	२४०
" अतिमारारोपणातिचारे सुलसभेष्टिकथा	२४६
" भक्तपानव्यवच्छेदातिचारे सिंहमन्त्रिकथा	२४४
रूपलमृपायादिविरमणप्रतविषये कमलभेष्टिकथा	२७५
" सहस्राभ्याख्यानातिचारे भवनपताकाकथा	२८५
" रहोऽभ्याख्यानातिचारे धरणकथा	३०४
" स्वदारमन्त्रभेदातिचारे मदनकथा	३१०
" मृगोपदेशातिचारे पद्मवणिककथा	३१६
" कूटजेखातिचारे वन्धुदत्तकथा	३२७
रूपलादसादान (चौर्य) विरमणप्रतविषये देवयशःकथा	३३४
" स्नेनाद्वृत्तक्रयातिचारे नाहटकथा	३४३
" स्नेनप्रयोगातिचारे महनकथा	३४८
" विग्नद्वाराज्यातिक्रमातिचारे उदयनकथा	३५४
" कूटतुलामानातिचारे वरुणकथा	३५९
" सप्तमनिरूपद्रव्यचोपातिचारे सागरचन्द्रकथा	३६३

परदारगमनविरमण्यतविषये	घोरकुमारकथा	पृष्ठांकः ३६९
"	इत्वरपरिगृहीतागमनातिचारे वज्रकथा	३८०
"	अपरिगृहीतागमनातिचारे दुर्लभकथा	३८४
"	अनङ्गक्रीडातिचारे धनदत्तकथा	३८६
"	परविवाहातिचारे दुर्गकथा	३६६
"	तीर्थाभिजापातिचारे सुयशःकथा	३६६
स्थूलपरिग्रहपरिमाण्यतविषये	अष्टिसेनकथा	४०७
"	क्षेत्रवास्तुपरिमाणातिक्रमातिचारे नवधनकथा	४१२
"	कप्यसुवर्णपरिमाणातिक्रमातिचारे भरतकथा	४१६
"	धनधाम्यपरिमाणातिक्रमातिचारे देशलकथा	४२४
"	द्विपद-चतुष्पदपरिमाणातिक्रमातिचारे दुर्लभकथा	४३२
"	कुप्यपरिमाणातिक्रमातिचारे मानदेवकथा	४३३
दिव्यपरिमाण्यतविषये	पञ्चातिचारविषयकान्तरकथासमन्विता मनोरथकथा	४४०
भोगपरिभोगविरमण्यतविषये	पञ्चातिचारविषयकान्तरकथासंबद्धा विभवसेनकथा	४६७
"	मद्य-मांस-धूत-रात्रिभोजनविषयकान्तरकथासमाश्लिष्टा दत्तकथा	४८५
अनर्थदण्डविरमण्यतविषये	धिमलभाद्रकथा	४६६
"	कन्दर्पोत्सर्पणवचनातिचारे मित्रसेनकथा	५०७
"	कौकुच्यातिचारे सिंहयणिकथा	५०६
"	मौखर्यातिचारे पद्मकथा	५१६
"	अधिकरणातिचारे दुर्लभकथा	५२२
"	भोगाङ्गानिरेकातिचारे मूलदेवयणिकथा	५२९
सामायिकप्रतविषये	शङ्खकुमारकथा	५३५
"	मनोदुष्प्रणिधानातिचारे मानकथा	५४५
"	वचनदुष्प्रणिधानातिचारे आन्तरकथासहिता विसदकथा	५५०
"	कायदुष्प्रणिधानातिचारे श्यामलकथा	५५५
"	अनयस्थानातिचारं आन्तरकथासमन्विता वरुणकथा	५५६
"	स्मृतिविहीनतातिचारे आन्तरकथापनिबद्धा सोमकथा	५६२
देशायकाणिकप्रतविषये	शङ्खकुमारकथा	५६६
"	आनायनातिचारं विन्यकथा	५७८
"	प्रेमणानिचारं सडककथा	५८२

	पृष्ठांकः
" शब्दातिचारे भविजलधिमन्त्रिकया	४८७
" स्वरूपप्रदर्शनातिचारे कृष्णकथा	४९२
" पुद्गलक्षेपातिचारे सोमकथा	४९७
पौषधर्मतविषये मलयकेतुनृपकथा	६०७
" अतिचारपञ्चके वैश्रमण्यपुत्राणां कथा	६१७
अतिथिसंधिभागवतविषये शान्तिमतीकथा	६२२
" सचिच्चनिक्षेपणातिचारे लक्ष्मीकथा	६२५
" सचिच्चपिधानातिचारे विजयभेष्टिन्याः कथा	६२९
" कालातिक्रमणातिचारे देवचन्द्रयादवकथा	६३२
" परम्यपदेशातिचारे स्वविराकथा	६३५
" मात्सर्यातिचारे नन्दकथा	६३८
संक्षेपनाचिषये मलयचन्द्रकथा	६४५
निर्याणयर्थनम्	४४४
प्रशस्तिः	६४८

॥ सुपासनाह-चरिअं ॥

जयइ ज्ञेयाइजिणिदो अंतररिउविजयनाडयपवंधे । नवनिउणसुत्तहारोव्व विडियसुहसंयचउपत्तो ॥१॥
 सियज्झाणानलपजलिरकम्मकंतारधूमलइउज्व । रेहंति जस्स अंसं सघोलिरा चिहुरकुरलीओ ॥२॥
 चरिमं नमिमो सिरिवीरजिनवरं जस्स अज्जविय तित्थं । जयइ तिलोईकमलाविलासतिलयंव सुपवित्तं ॥३॥
 सेसेवि अंसेसे निकलेवि सयलेऽगुणेवि गुणकलए । नमिमो अणंगराए निहयअणंगेवि अजियाई ॥४॥
 पणमह पुरंतपणफणाकिरीडवररयणकिरणदीवेहि । पयडंतं पिव सिवमग्गमग्गिमं सिरिसुपासजिणं ॥५॥
 जाणं च तज्जगातज्जणीइ लग्गो ठवेमि मंदपए । कव्वपडे बालो इव ताण गुरुण नमामि कमे ॥६॥
 सन्निज्झं, मज्झं सया विमल्लोवंगगुणमहग्गविषा । तिजयपियामहमुहकमलवासिणी कुणउ सुयैदेवी ॥७॥
 गंभीरपसन्नपयप्पवार्हिणि विबुहजणमणाणंदं । कविकुलगिरिस्त वंदे सरस्सइ इंदभूस्स ॥८॥
 को न जणो हरिसिज्जइ तरंगवइ-वइयरं सुणेज्जण । इयरे पवंध-सिंधूवि पाविया जीए मधुरसं ॥९॥
 मंदं सिरिहरिभइस्स सूरिणो जस्स भुवण-रंगम्मि । बाणी विसट्टरसभावमंधरा नच्चए सुइरं ॥१०॥
 मंदारमंजरि पिव मुरावि सवणावयं सयं भित्ति । पागयपवंधकणो वारिणि सिरिजीवदेवस्स ॥११॥

जयति युगादिजिनेन्द्र आन्तररिपुविजयनाटकप्रबन्धे । नवनिपुणसूत्रधार इव विहितशुभसंपन्नतुप्पात्रः ॥१॥
 सितध्यानानलप्रज्वलनशीलकर्मकान्तारधूमलता इव । राजन्ति यस्यांसे सघूर्णनार्थिहुरकुरल्यः ॥२॥
 चरमं नमामः श्रीवीरजिनवरं यस्याद्यापि च तीर्थम् । जयति त्रिलोकीकमलाविलासतिलकमिव सुपवित्रम् ॥३॥
 शेषानप्यशेषान्निष्कलानपि सकलानगुणानपि गुणकलितान् । नमामोऽनङ्गरागाग्निहस्तानङ्गानप्यजितादीन् ॥४॥
 प्रणमत स्फुरत्पञ्चफणाकिरीटवररत्नकिरणदीपैः । प्रकटयन्तमिव शिवमार्गमग्निरं श्रीसुपार्श्वजिनम् ॥५॥
 येषां च तर्जनातर्जन्वां लग्नः स्थापयामि मन्दपदानि । काव्यपथे बाल इव तेषां गुरुणां नमामि क्रमान् ॥६॥
 सान्निध्यं मम सदा विमल्लोपाङ्गगुणमहर्षिता । त्रिजगत्पितामहमुत्तकमलवासिनी करोतु श्रुतदेवी ॥७॥
 गम्भीरपसन्नपद(यः)प्रवाहिनीं विबुधजनमनआनन्दाम् । कविकुलगिरिर्वन्दे सरस्वतीमिभ्रभूतेः ॥८॥
 को न जनो हृष्येत् तरङ्गवतीव्यतिकरं श्रुत्वा । इतरे प्रबन्धसिन्धवोऽपि प्रापितां यया मधुरत्वम् ॥९॥
 मद्रं श्रीहरिमद्रस्य सूर्यस्य भुवनरङ्गे । बाणी विकसितरसभावमन्थरा नृत्यति सुचिरम् ॥१०॥
 मन्दारमञ्जरीमिव मुरा अपि श्रवणपदं स्वयं नयन्ति । प्राकृतप्रबन्धकवयो वारिणि श्रीजीवदेवस्य ॥११॥

१ ए. गुगाइ । २ अनङ्गे कामदेवे रागो येषां तानिनि विरोधः, नारत्यङ्गरागो येषां तानिनि परिहारः । ३ क. ग. 'वय्यो' । ४ ग. 'कणं' ।
 ५ ग. 'निनि' । ६ 'विडुराणां'—केसाला वुरन्व = चक्रमया 'करननी' इति माधवभाष्यम् ।

इह सुयणा कह. मह संथवारिहा, जे पबंधगुणलेसं । गिण्हंति दिट्ठमित्तिपि पयहवियडेविय न हू दोसे ॥१२॥
 ता इह संथवियव्वा पढंमं चिय दुज्जणा गुरुजणव्व । जाण वयणाण भीओ जत्तेण कई कुणइ कव्वं ॥१३॥
 अहवा एयम्मि समुज्जयस्स मह किं इमाए चिताए । को सुरगिरिणो सरणिं पृच्छइ जलहिंमि गंतुमप्पे ॥१४॥
 ता इह सुपासचरियं विरइउकाभस्स मह जहासत्ति । नियनियभावेणुवयारकारिणो हुंतुं ते दोवि ॥१५॥
 इह पुज्जसुकइविरइयपबंधसवणेण जणियगुरुहरिसो । कह लोओ अम्हारिसरइयपबंधेसु अहिरमउ ॥१६॥
 कत्थाहं मंदमई कत्थ सुपासस्स चरियपरिकहणं । गुरुतरुफलस्त्रिवियकरो ता हसणिंज्जो म्हि कुज्जुव्व ॥१७॥
 तहवि य जिनवरगुणसंथवेण कम्मं खवंति इह जीवा । एएण कारणेणं मज्झ पवित्ती इमा जाया ॥१८॥
 सुकदत्तणकिंत्ति पुण महेमि एयाउ न बुहमज्झम्मि । गंधत्यमित्थं न हू गंडिवन्नयं चरइ गंधमओ ॥१९॥
 अलमित्थं वित्थरेणं, ता संपइ पत्थुअत्थवित्थारं ! कयमंगलोवयारो करेमि भत्तीए जहसत्ति ॥२०॥

अत्थि चउजलहरिसनामणहरमहिमहिलियाए मुइकमले । सुपचित्तमंडणं धाइसंडनामो महादीवो ॥२१॥
 जो नीसडनीलवंतायलेहिं गयणगलगगतिगेहिं । रेहइ नहसिस्सिपरिंभणत्थमुक्खिवियवाहुव्व ॥२२॥
 वैहुवन्नपन्ननययपूरपावियं करिस्सएहिं संकीर्णं । पुब्बविदेहमिधानं तत्थ य स्त्रित्तं सुखित्तं ॥२३॥
 ज नीलवंतगिरिसिंसासत्रियसीयासरिप्पवाहेण । पयडियकित्तिपडायं संहइ नियपरमपुरिसाण ॥२४॥

इह सुजनाः कथं मम संस्तुवार्हाः, ये प्रबन्धगुणलेशम् । गृह्णन्ति दृष्टमात्रमपि प्रकटविकटानपि न तु दोषान् ॥१२॥
 तत्तं हू संस्तोतव्याः श्रमममेव दुर्जेना गुरुजना इव । येषां वचनेभ्यो भीतो यस्तेन कविः करोति काव्यम् ॥१३॥
 अथैतस्मिन् समुद्यतस्य मम किमनया चिन्तया ? । कः सुरगिरेः सरणिं पृच्छति जलधौ गंतुमनाः ? ॥१४॥
 तस्मादिह सुपार्श्वचरितं विरचयितुकामस्य मम यथाशक्ति । निजेनिजभावोपकारकारिणौ भवतां तौ द्वावपि ॥१५॥
 इह पृथेसुकविर्विरचितप्रबन्धश्रवणेन जनितगुरुहर्षः । कथं लोकोऽस्मादशरचितप्रबन्धेष्वभिरमताम् ? ॥१६॥
 कुत्राहं मन्दमतिः कुत्र सुपार्श्वस्य चरितपरिकथनम् ? । गुरुतरुफलक्षितकरस्तस्माद्भसनीयोऽस्मि कुज इव ॥१७॥
 तथापि च जिनवरगुणसंस्तवेन कर्म क्षययन्तीह जीवाः । एतेन कारणेन मम प्रवृत्तिरियं जाता ॥१८॥
 सुकवित्वकीर्तिं पुनः काङ्क्षाभ्येतस्माद् न बुधमध्ये । गन्वार्थमत्र न खलु ग्रन्थिवर्णकं चरति गन्धमृगः ॥१९॥
 अलमत्र विस्तारेण, तस्मात् संप्रति प्रस्तुतार्थविस्तारम् । कृतमङ्गलोपचारः करोमि भक्त्या यथाशक्ति ॥२०॥

अस्ति चतुर्जलधिरसनामनोहरमहीमहिलाया मुसकमले । सुपवित्रमण्डनं धातकीपण्डनामा महाद्वीपः ॥२१॥
 यो निपथनीलवदचलाभ्यां गंगानामलग्नशुद्धैः । राजते नमः श्रीपरिरंमणार्थमुत्क्षिप्तवाहुविव ॥२२॥
 बहुवर्णघ(धा)न्यपद(यः)पूरपावितं करिष्यतेः (कर्षकैः)संकीर्णम् । पूर्वविदेहामिधानं तत्र च क्षेत्रं सुसेवामिव ॥२३॥
 यद् नीलवद्विरिशुद्धस्तसितासरित्पवाहेण । प्रकटितकीर्त्तिपताकामिव राजते निजपरमपुरुषाणाम् ॥२४॥

१ ग. दोष । २ विदेहपदे बहुवर्णका भिन्नवातीया ये भन्त्या आग्यरासिनः सुखालोपं पठन्तां चरणानां पूरः समूहः पावितं पवित्रितम्, क्षेत्रपदे बहुवर्गानि भन्त्यानि यस्मात् तादृशेन पयःपूरेण जटप्रवाहेण पाविनमित्यर्थः । ३ क. ख किं । ४ ख. सादर ।

अतिथि तरुणियणपारद्वरमंगलो मंगलुगारचहिरीकयंवरतलो ।

तलवरप्यमुदनिवलोयरविस्वयपुरो पुरजणारदसविसेसप्रम्मुज्जमो ॥२५॥

जमियजोगेहिं साहहिं सुपवित्तिओ तियससमरुवेतरुणयणकयविन्ममो ।

भमरपरिकलणखमकमलभूसियसरो सरसमल्लीणहंसावलीमणहरो ॥२६॥

हरियपरिकवलणापुट्टगोसंकुलो कुलसमुप्यन्ननरनियरपयडियनओ ।

नय कया कलिनिवोवहयनरमयसुहो सुहयरो पवररमणिज्जविजओ तहिं ॥२७॥

तत्थ य जिणधम्मपद्दामहिवालंनिवासगाददुग्गं । नयरी सुहंकरिचिय अतिथि जहत्था जयपसिद्धा ॥२८॥

जीए विसालुत्तुंगो मणिमयकविसीसकलियपायारो । गयणसिरीए रसणाकलावल्लायणमुच्चहइ ॥२९॥

जीए जलरासित्तच्छदपरिहासकंतलुडरविचिवं । जालाकलावापिगलवडवानललीलमुच्चहइ ॥३०॥

जीए समुन्नयजिणभवनसिहरसंश्रियकण्यकलसाण । मध्येण पैलुदंतं न मुणिज्जइ मंडलं रविणो ॥३१॥

जीए ससिकंतमणिमंदिराइं निसि ससिकरावपुडाइं । विपलियवाहजलाइं, रोयंतिव तरणितवियाइं ॥३२॥

गयदोसावि सदोसव्वं जीए पविसंति कहवि रविपाया । कोडीसरयरसचवियचिधंसंरुद्धसंचारा ॥३३॥

कमलदलद्विपजलवतरलावि न जं कयावि कयराया । मुंचइ निवासिजणगुणकलावसंदाणियव्व सिरी ॥३४॥

रंगिरतुंगनुरंगमखुरगनिग्घायविहुरियं धरणिं । सिंचंति जीए करसांयेण सदयव्व करिविसरा ॥३५॥

धास्ति तरुणीजनप्रारब्धवरमङ्गलो मङ्गलोद्धारवधिरिक्कवासवरतलः ।

पुरक्षकप्रमुखनूपलोकरक्षितपुरः पुरजनारब्धवसविशेषवर्माधमः ॥२५॥

यमितयोगैः साधुभिः सुपवित्रितलिदशसमरूपतरुणजनकृतभिन्नमः ।

अमरपरिकलनक्षमकमलभूषितसरः सरःसमालीनहंसावलीमनोहरः ॥२६॥

हरितपरिकवलणापुष्टगोसंकुलः कुलसमुत्पन्ननरनिकरप्रकटितनयः ।

नच कदा कलिनूपोपहतनरमृगमुखः सुखकरः प्रवररमणीयविजयस्तस्मिन् ॥२७॥

तत्र च जिनधर्ममहामहोपालनिवासगाददुर्गं इव । नगरी शुभङ्करी खल्वस्ति यथार्था जगत्पसिद्धा ॥२८॥

यस्या विशालोत्तुङ्गो मणिमयकपिशिर्पकलितप्राकारः । गमनश्रेयो रसनाकलापलावण्यमुद्रहति ॥२९॥

यस्या जलरासितच्छदपरिहासकान्तरुचिरविचिवम् । जालाकलावापिगलवडवानललीलमुद्रहति ॥३०॥

यस्याः समुन्नतजिनभवनशिखरसंस्थापितकनककलशानाम् । मध्येन, पर्यस्थमानं न ज्ञायते मण्डलं रवेः ॥३१॥

यस्याः शशिकान्तमणिमन्दिराणि निशि शशिकरावस्पृष्टानि । विगलितबाष्पजलावि रुदन्तीव तरणितप्तानि ॥३२॥

गतदोषा अपि सदोषा इव यस्यां प्रविशन्ति, कथमपि रविपादाः । कोटीश्वरगृहदृष्टचिह्नसंरुद्धसंचारा ॥३३॥

कमलदलस्थितजलवतरलावि न यां कदापि कृतरागा । मुञ्चति निवासिजनगुणकलापसंदाणितेव श्रीः ॥३४॥

रङ्गनशीलतुङ्गतुरङ्गमखुराग्निर्घातविधुरितां धरणिम् । सिञ्चन्ति यस्याः करसांकरेण सदया इव करिविसराः ॥३५॥

दृढभुजदंडालाग्निकमलाकरिणी निवो समरसीहो । चचरंगचमूसंचाररुद्धधरणीयलो तस्य ॥३६॥
 मंडलियचंडकोदंडमुक्तकंडोलिखंडियसिरेहि । जो रयइ रणे जयसिरी पवेसपडमेवयारंव ॥३७॥
 विमलकरवालधाराजलेण चित्ताइं रिउचरिचाइं । जो फूसइ भुवणभवनंतरालभित्तिनिहिताइं ॥३८॥
 जस्त य जस्तजलसितं पयावपावयपलुट्टमवणिवलं । नवकंदलकलियं पिव जययंभमिसा सया सहइ ॥३९॥
 तस्त य सारयच्छणससिमवयणा मयणकंदली दइया । नियनिरुवमसुंदेरिमअरीकयकुसुमसरधरिणी ॥४०॥
 चिरचिन्नपुन्नपवभारपरिणयं तीए सह निवो निचं । भुंजंतो विसयसुहं सुहेण बोलेइ बहुकालं ॥४१॥
 अइ अन्नया य सेवासमागयासेसमंतिसामंते । कयजहुचियसुम्माणे संज्ञावसरे विसज्जेइ ॥४२॥
 कयदेवपायपूपापहणियनीसेसविग्यसंज्ञाओ । संभाविऊण सद्भावनिम्भरं किंपि नियदइयं ॥४३॥
 विमलच्छवैयपच्छाइयाए सुरसरियपुल्लिणपिहुलाए । मिउसुहुमहंसतूलोवहाणकलियाए सेउंजाए ॥४४॥
 निद्रामुद्रामिलियच्छिसंपुडो जाव वासभवणम्मि । निविडीकयदारकवाडसंपुडो चिट्ठइ निसीहे ॥४५॥
 ताव सहसत्ति निद्रासंम्भुवमइविहडियच्छिपुडो । पिच्छइ पुरओ रमणीं तणुप्पहापहयतमपडलं ॥४६॥
 चरणारविंदभ्रममिलियमुहलभसलावलिं वहुमार्णि । मरगयमणिमयमंजीरजुवल्लयं मंजुसिञ्जनयं ॥४७॥
 कलयंति मणिमयकिरणकिंकिणीकलियमेहलं रमणं । कयतुमुलतलवराडलसासं रइरमणनयरं ॥४८॥
 मुक्तावलिं वैहति घडिमालं पिव सतण्हतरुणकए । गुरुनाहिवाविलायन्नरससमाकर्षणार्थव ॥४९॥

दृढभुजदण्डालानितकमलाकरिणीको नृपः समरसिंहः । चतुरङ्गचमूसंचाररुद्धधरणीतलस्तत्र ॥३६॥
 मण्डलितचण्डकोदण्डमुक्तकण्डालिखण्डितशिरोभिः । यो रचयति रणे जयश्रीप्रवेशपद्मोपचारमिव ॥३७॥
 विमलकरवालधाराजलेन चित्राणि रिपुचित्राणि । यः स्पृशति भुवनभवनान्तरालभित्तिनिहितानि ॥३८॥
 यस्य च यशोजलसिक्तं प्रतापपावकपर्यस्तमवनितलम् । नवकन्दलकलितमिव जयस्तम्भमिपात्सदा राजति ॥३९॥
 यस्य च शारदक्षणाशशिसमवदना मदनकन्दली दयिता । निजनिरुपमसौन्दर्याधरीकृतकुसुमशरगृहिणी ॥४०॥
 चिरवीर्णपुण्यप्राग्भारपरिणयं तथा सह नृपो नित्यम् । भुज्जानो विषयमुखं सुसेनातिक्रामति बहुकालम् ॥४१॥
 अथाप्यदा च सेवासमागताक्षेपमन्त्रिसाधनान् । कृतयथोचितसम्मानान् सन्मन्त्रावसरे विसृज्य ॥४२॥
 कृतदेवपादपूजाप्रवृत्तानिःशेषविघ्नसंघातः । संभाव्यं सद्भावनिर्भरं किमपि निजदयिताम् ॥४३॥
 विमलाच्छवक्षप्रच्छादितयां सुरसरियुल्लिखितपृथुलायाम् । मृदुसूक्ष्महंसतूलोपधानकलितयां शय्यायाम् ॥४४॥
 निद्रामुद्रामिलितासिसंपुटो यावद् वासभवने । निविडीकृतद्वारकपाटसंपुटस्तित्थति निशीथे ॥४५॥
 तावद् सहसेति निद्रासंमर्दोपमर्दविषटिताक्षिपुटः । पश्यति पुरतो रमणीं तनुप्रभाप्रवृत्ततमःपटलाम् ॥४६॥
 चरणारविन्दभ्रममिलितसुत्तरभ्रमरावलिमिव वहन्तीम् । मरकतमणिमयमंजीरियुगलकं मञ्जुसिञ्जनकम् ॥४७॥
 कलयन्ती मणिमयकिरणकिंकिणीकलितमसेलं रमणम् । कृततुमुलपुररसकाकुलसालं रतिरमणनयरमिव ॥४८॥
 मुक्तावलीं वहन्ती घटीमालामिव सतृण्णतरुणकृते । गुरुनाभिवापीलावण्यरससमाकर्षणार्थमिव ॥४९॥

सामन्तनिसियवरपउमरायमणिकिरणरंजियं भालं । कंकल्लिपल्लविल्लं वम्महसयणं ववहमाणि ॥५०॥
 अइ तं निरुपमरूपोवसोहियं पिच्छिऊण नरनाहो । विम्भयरसरसियंतकरुणो सपरिचितं लुगो ॥५१॥
 किं काचि कामिणी निसियमयणवाणप्पहारविहुरियया । सविसेसभूसियंगी सरणंयं मं समल्लीणा ॥५२॥
 अहवा टाणम्मि इम्मि पवल्लवायल्लज्जाम्मि । पयचारीण पवेसो कहे नु, ता नूनममरीयं ॥५३॥
 अहव किमियिणा मह संसेण, जा काचि होइ सा होउ । अज्जागयत्ति काउं अज्जुत्ताणारिदा-ताव ॥५४॥
 इय चित्तिऊण परिचत्तसिज्जसंगेण तेण धरणियलं । मउलियकरकमलेण पविचित्तियं पायपउमेहिं ॥५५॥
 पसरंतदंतकिरुणाल्लिल्लियतिमिरं पयंपियं तयणु । सुअणु ! तए नियज्जम्भेण भूसिया कहसु का जाई ? ॥५६॥
 फा य तुह नामवण्णावलीं विभूसेई लोयवयणाई ? । केण व कज्जेण गिहं पविचित्तियं चरणकुंसेण ? ॥५७॥
 इय बहुमाणपुरस्सरणरवज्जुत्ताभिभांसणपट्टिडा । सा पमणइ निवृपुंगव ! जइ सुस्सुत्ता तुह इहत्ये ॥५८॥
 ता होसु सावहाणो स्वप्पमेगं जेणं तुज्ज अहुणावि । पयडेपि पुव्वपुट्टं सविस्तरं, तो इमं कहइ ॥५९॥
 अत्थि ससिकंतमणिसालचंगिमासमियसग्गसोहणं । असइवियइडमहिइडियनरकलियं रयणसारपुरं ॥६०॥
 तं पालइ पौट्टपयावज्जलनज्जालावलीं सयकालं । जलियदरियारिवंसो राया संगाममूरोत्ति ॥६१॥
 तस्स य समग्गसोहग्गपमुहगुणगामगामणी दइया । रइरमणगेहिणी इव नामेणं चंदलेहत्ति ॥६२॥
 अवरुणरंपीडपरायणंतकरणाण ताण सयकालं । अन्नोअन्नमंदाणंदमंदिरा वासरा जंति ॥६३॥

सामन्तनित्तितवरपउमरायमणिकिरणरंजितं भालम् । कंकल्लिपल्लववद् मन्मथसदनमिव वहन्तीम् ॥५०॥
 अथ तं निरुपमरूपोपशोभितं दृष्ट्वा नरनाथः । विस्मयरसरसितान्तःकरणः सपरिचिन्तयितुं लग्नः ॥५१॥
 किं काचित् कामिनी निशितमदनवाणप्रहारविधुरिता । सविशेषभूयिताद्गी शरणार्थमां समालीना ? ॥५२॥
 अथवा स्थानेऽस्मिन् पवल्लवाचालयामिके । पदचारिणां प्रवेशः कथं नु, तस्माद् नूनममरीयम् ॥५३॥
 अथवा किमेन मम संशयेन, या कापि भवति सा भवतु । अभ्यागतेति कृत्वाऽभ्युत्थानार्हा तावत् ॥५४॥
 इति चिन्तयित्वा परित्यक्तशय्यासङ्गेन तेन धरणितलम् । मुकुलितकरकमलेन पवित्रितं पादपद्मान्याम् ॥५५॥
 पसरदन्तकिरुणाल्लिल्लिततिमिरं प्रजृम्भितं तदनु । सुतनु ! त्वया निजजन्मना भूयिता कथय का जातिः ? ॥५६॥
 का च तव नामवर्णावलीं विभूषयति लोकवदनानि ? । केन वा कोयेण गृहं पवित्रितं चरणस्पर्शेन ? ॥५७॥
 इति बहुमानपुरस्सरनरपतियुक्ताभिमापणप्रहृष्टा । सा प्रमणति नृपपुङ्गव ! यदि शुभ्रया तवेहाधे ॥५८॥
 ततो मव साववानः क्षणमेकं येन तवाधुनापि । प्रकटयामि पूर्वपृष्ठं सविस्तरं, तव इदं कथयति ॥५९॥
 अस्ति शशिकान्तमणिसालचङ्गिमाश्रमितस्वर्गसौभाग्यम् । अशटविदग्धमहादिकनरकलितं रत्नसारपुरम् ॥६०॥
 तं पालयति प्रौढप्रतापज्जलनज्जालावलीभिः सदाकालम् । ज्वलितदृष्टारिवंशो राजा संग्रामशूर इति ॥६१॥
 तस्य समग्रसौभाग्यप्रमुखगुणग्रामणीर्दयिता । रतिरमणगेहिनीव नाम्ना चन्द्रलेखेति ॥६२॥
 परस्परप्रोतिपरायणान्तःकरणयोस्तयोः सदाकालम् । अन्योन्यामन्दानन्दमन्दिराणि वासरा यान्ति ॥६३॥

अह अत्रया य सह सहयरीहिं पासायसिहरमारुढा । जा चिह्नु ता पिच्छइ कयसिगारं नयरलोयं ॥६४॥
 अंकनिवेशियनियनियपुत्तयपट्टिपुत्तनत्तपुत्तीयं । विविहफलफुल्लपरिकलियपडलियावावडकरगं ॥६५॥
 कुसुमावयंसगाभिहउज्जाणेज्जाणेतरेसिदिणम्मि । गच्छन्तं कुसुमाउहपयजुयलसमच्चणनिमित्तं ॥६६॥
 तम्मज्झट्टियवहुविहरयणाहरणेहिं भूसियसरीरं । पिच्छइ कमलायरमतिपणइणि लहहलायणं ॥६७॥
 सोहमापडफरहेरियकामधरणिं मुहासणासीणं । अंकनिवेशियदुहियं ह्राद्वित्तिं विविहभंगीहिं ॥६८॥
 तं पिच्छउण संगाममूरनरनाहपणइणी सहसा । ससरंकरचुं वियकमलिणिव्व दीणाणणा जाया ॥६९॥
 पाउच्चवंतनिम्मेरमन्नुभरभारनीसहा तयणु । कोवभवणम्मि जरजिन्नसिक्कडे पडइ जरियव्व ॥७०॥
 चित्तइ नियवालाए विभूसियाणंगतेरसिदिणम्मि । जा एवं विलसइ मतिपणइणी सच्चिय कयत्था ॥७१॥
 विहलो धिय मह महिलाजम्मो कंकेलितरुलयाएव्व । जीए सुयपसवफलणेण पाविंयं नेय जम्मफलं ॥७२॥
 ता कहणु सलहणिज्जा पियमाणसफुरणंसयहंसीवि । होमि अहं जीउच्छंगलंछणु नेय दुहियावि ॥७३॥
 इय तीए नियपसवोवल्लभचित्तासमुदपडियाए । तदुदुक्खदुक्खिओ इव दिवसवसाणक्खणो पत्तो ॥७४॥
 एत्थंतरम्मि रोसारुणच्छिअसईकडक्खलक्खेहिं । विच्छुरियं पिव रविणो विवं आयंविरे जायं ॥७५॥
 अच्छोययं सेवइ खणेण भाणु विल्लणकरपसरो । अवरसमुदे पुणरवि दिणलच्छीसंगमनिमित्तं ॥७६॥
 अत्थं गयम्मि मूरे क्रमेण अकमइ दसदिसाचकं । तम्मगमगणत्थं पमुइयं तिमिरनिवसिविरे ॥७७॥

अथान्यदा च सह सहचरीभिः प्रासादीश्वरमारुढा । यावत् तिष्ठति तावत्पश्यति कृतशृङ्गारं नगरलोकम् ॥६४॥
 अङ्कनिवेशितनिजनिजप्रभ्रकमतिपुत्रनप्तुपुत्रीकम् । विविधफलपुष्पपरिकलितपटलिकान्यापूतकरामम् ॥६५॥
 कुसुमावतंसकामिषोद्यानेऽनङ्गत्रयोदशीदिने । गच्छन्तं कुसुमायुधपदयुगलसमर्चनीनिमित्तम् ॥६६॥
 तन्मध्यस्थितवहुविधरत्नाभरणैर्भूषितशरीराम् । पश्यति कमलाकरमन्त्रिप्रणयिनीं सुन्दरलावण्याम् ॥६७॥
 सौभाग्यगर्वाधरितकामगृहिणिकं सुखासनासीनाम् । अङ्कनिवेशितदुहितरं लालयन्तीं विविधमङ्गलिभिः ॥६८॥
 तां दृष्ट्वा संप्रामशूरनरनाथप्रणयिनी सहसा । शशपरकरचुम्बितकमलिनीव दीनानना जाता ॥६९॥
 प्रादुर्भवन्निर्मयादमस्युभरभारनिःसहा तदनु । कोपभवने जराजर्णीसत्सकटे पतति ज्वरितेव ॥७०॥
 चिन्तयति निजवालाया विभूषिताऽनङ्गत्रयोदशीदिने । यैवं विलसति मन्त्रिप्रणयिनीं सेव कृतार्था ॥७१॥
 विफलमेव मम महिलाजन्म फट्कोलितरुलताया इव । यया सुतप्रसवफलनेन प्राप्तं नैव जन्मफलम् ॥७२॥
 तस्मात्कथं नु श्लाघनीया प्रियमानसफुरणराजहंस्वपि । भवान्यहं यस्या उत्सङ्गलान्छनं नैव दुहितापि ॥७३॥
 इति तस्यां निजप्रसवोपलम्भचिन्तासमुद्रपतितायाम् । तदुदुःखदुःखितं इव दिवसावसानक्षणः प्राप्तः ॥७४॥
 अत्रान्तरे रोषारुणाक्षयसतीकटाक्षे लक्ष्मिः । विच्छुरितमिव रवेर्विन्धमाताग्रं जातम् ॥७५॥
 अच्छोदकमिव सेवते क्षणेन भानुर्विल्लनकरप्रसरः । अपरसमुदे पुनरपि दिनलक्ष्मीसङ्गमनिमित्तम् ॥७६॥
 अस्तं गते सूर्ये क्रमेणाकामति दशदिक्चक्रम् । तन्मार्गमार्गणार्थमिव प्रमुदितं तिमिरनृपशिविरम् ॥७७॥

अह राया भणइ सयावि मज्झ दूमइ मणम्मि एसत्थो । नवरं इह भवसंचितणाइ सज्जो न होइ फुढं ॥९१॥
 किंतु पिए ! पुच्चभवाणुचिन्नेहिं सिज्जए नूनं । ताइं विहियाइं न हु होज्ज, तेण न हु संतई अम्ह ॥९२॥
 ता पियमे ! विसायं मुंचसु ईण्हं कुणेसु सविसेसं । कुलदेवयाइं पूयं इत्थ सुओयाइयं च तहा ॥९३॥
 इय सोऊणं अंतोफुरंतदुरोसकंपिरहराए । संगामभूरनरवइसमुहं देवीए भणियमिमं ॥९४॥
 पिययम ! पुच्चाइहं सब्बंपिसंवित्थरं ए विहियं । भत्तिमरणिम्भराए तंहाविन समीहियं सिद्धं ॥९५॥
 किंच,

सुहसज्जं चिय कज्जं किज्जइ महिलाहिं नून लोयम्मि । दुस्सज्जं पुण कज्जं कुणंति पुरिसाण भुयदंढा ॥९६॥
 जेणं साहससहिया गणंति ते गिरिवरं पि गिरिकल्पं । भुयगाहिं वेपि रज्जुं पायालं पि हु विलायारं ॥९७॥
 ता तूभिधिय इह उज्जमतु इय निसुणिऊण सेवयणं । किंकायव्विमूढो जा चिट्ठइ नरवरो तत्थ ॥९८॥
 ताव सहससि पिच्छइ उज्जोयं कोवभवणमज्झम्मि । विम्भयवसेण तो चउदिसिंसि सो पेसए दिट्ठि ॥९९॥
 पेच्छइ य लुलंतमहंत रयणमयकुंडलिलंगंडयलं । दारेणं पविसंतं सुरजुयलं दिव्वकंतिल्लं ॥१००॥
 ते ददूण तहाविहचिंधेहिं जाणिऊण देवत्ति । राया विम्भयहियओ अब्भुदंढाणाइयं कुणइ ॥१०१॥
 भणइ य केतुम्भे एत्थ आगया केण वावि कज्जेण ? इय तुम्ह चरियपीऊसपाणपडणा इमे सवणा ॥१०२॥
 अह तम्मज्जा एगो देवो जंपइ सुणेसु नरनाह ! । सोहम्मे अम्हे दोवि इंदसामाणिआ देवा ॥१०३॥

अथ राजा भणति सदापि मम दावयति मन एगोऽर्थः । नवरमिह भवसंचितनादिसाध्यो न भवति स्फुटम् ॥९१॥
 किन्तु मिये ! पूर्वभवानुचीर्णयुष्मैः सिध्यति नूनम् । तानि विहितानि न खलु भवेयुः, तेन न संततिरावयोः ॥९२॥
 तस्मात् प्रियतमे ! विषादं मुञ्चेदानीं कुरुष्व सविशेषम् । कुलदेवतायाः पूजामत्र सुतोपयाचितं च तथा ॥९३॥
 इति श्रुत्वाऽन्तःस्फुरदीपद्रोणकम्पनशीलाघरया । संग्रामशूरनरपतिसंमुखं देव्या भणितमिदम् ॥९४॥
 प्रियतम ! पूर्वादिष्टं सर्वमपि सविस्तरं मया विहितम् । भक्तिभरानिर्भरया तथापि न समीहितं सिद्धम् ॥९५॥
 किञ्च,

सुखसाध्यमैव कार्यं क्रियते महिलाभिर्नूनं लोके । दुःसाधं पुनः कार्यं कुर्वन्ति पुरुषाणां भुजदंढाः ॥९६॥
 येन साहससहिता गणयन्ति ते गिरिवरमपि गिरिकल्पम् । भुजगाधिपमपि रज्जुं पातालमपि हि विलाकारम् ॥९७॥
 तस्माद् दूयमेवेदो घच्छतेति श्रुत्वा तस्या वचनम् । किंकर्तव्यविमूढो यावच्छ्रितति नरवरस्तत्र ॥९८॥
 तावत् सहसेति पश्यति उदघोतं कोपभवनमध्ये । विस्मयवशेन ततश्चातुर्दिक्ष्वपि स प्रेषयति दृष्टिम् ॥९९॥
 पश्यति च लोलन्महारत्नमयकुण्डलितगण्डतलम् । द्वारेण प्रविशत् सुरजुगलं दिव्यकान्तिकम् ॥१००॥
 तद् दृष्ट्वा तथाविधचिह्नैर्ज्ञात्वा देवाविति । राजा विस्मितहृदयोऽभ्युत्थानादिकं करोति ॥१०१॥
 भणति च कौ युवामत्रागतौ केन वापि कार्येण ? इति युवयोश्चरितपीयूषपानप्रगुणाविमौ श्रवणौ ॥१०२॥
 अथ तन्मध्यादेको देवो जल्पति शृणु नरनाथ ! । सौधर्म आवां द्वावपीन्द्रसामानिकौ देवौ ॥१०३॥

येनैव कञ्जेण पुणो समागया तं पि संपयं सुणसु । स्वणमिक्रमवहियमणो होह साहिज्जएत्तो ॥१०४॥
 नियविह्वमहिमसिरिसे चिरकालं तत्थ विसयसुहमणहं । अणुहवियममंदाणं दज्जलहिपरिमज्जिरेगेहि ॥१०५॥
 अहं कंथया नेसग्गियसग्गसिरिसेग्गभोगभेगकरा । जाया अम्हाण इमा दुट्ठारिठ्ठाण रिठ्ठोली ॥१०६॥
 कंठयलकलियमाला परिमलवहुलाविसया वियासिल्ला । अम्हं भाविरदीहरपत्तासदुहिया मिलाएइ ॥१०७॥
 सासणसिरीवि नियपरियणम्मि न तद्दा फुरेइ अम्हाण । भाविमवनयरगमणे पट्ठं चिय कयपयाणव्व ॥१०८॥
 भाविमवगग्गसंभवसंभावितभूरिसंभमेणं । अनिमित्तं चिय कंथेइ कायं अम्हाण अणुसमयं ॥१०९॥
 सहगमणमणो परभवपत्थाणं जाणिऊण अम्हाण । कंथो कप्पनरु सिंदिल्लइ नियमूलजालं ॥११०॥
 अणवरयविहियभासुररयणाविमाणवल्लोयपहयव्व । अम्हाण नयणतारा परिचितवत्तुम्मिवि मिलाइ ॥१११॥
 अणवरयं रयणाविमाणमणसंभग्गइयमिव देहं । अम्हाण निविडज्जडिपांडवरमावहइ चंक्रमणे ॥११२॥
 इय ददुट्ठमणिं द्ढमणिं सुणियचवणत्थणविहुरा । अवगणितवीरिमगुणा केवलपासं समल्लोणी ॥११३॥
 आगामिभनुप्यायं पुच्छेउं जाणिऊण तेण सयं । हिययगयाभिप्रायं अम्हाण संहिओ एवं ॥११४॥
 जहं भो देवाणुपिया ! तुम्हे ज्विऊण देवलोगाओ । संगमसूररओ देवीए चंदलेहाए ॥११५॥
 एगो पुत्तत्ताए दुइओ दुहियत्ति होहिही, एयं । सोऊणं अम्हेहिं पयंपियं नाह ! किं स निवो ? ॥११६॥
 सम्महिंही अह्वा मिच्छहिंत्ति तेण तो भणियं । तुम्हेहिं तो सम्मं पवज्जिही भइओ संतो ॥११७॥

येन वा कार्येण पुनः समर्गतौ तदपि सांप्रतं शृणु । क्षणेनैकमवहितमना भव कथ्यत इतः ॥१०४॥
 निजविमवमहिमसदृशं चिरकालं तत्र विषयसुखमसतम् । अनुभूतममन्दानन्दजलधिपरिमग्नाङ्गाम्याम् ॥१०५॥
 अथ कदाचिन्नैसर्गिकस्वर्गश्रीसङ्गभोगमङ्गकरा । जाताऽऽवयोरियं दुष्टारिष्ठानां पङ्क्तिः ॥१०६॥
 कण्ठतलकलितमाला परिमलवहुलापि सदा विक्रासवती । आवयोर्मवनशीलदीर्घप्रवासदुःखिता म्लायति ॥१०७॥
 शासनश्रीरपि निजपरिजने न तथा स्फुरत्यावयोः । भाविमवनगरगमने प्रथममेव कृतप्रयाणेव ॥१०८॥
 भाविमवगर्भसंभवसंभावितभूरिसंभ्रमेणैव । अनिमित्तमेव कम्पते कायं आवयोरनुसमयम् ॥१०९॥
 सहगमनमनाः परभवपत्थानं ज्ञात्वाऽऽवयोः । कम्पमानः कल्पतरुः शिथिलयति निजमूलजालमिव ॥११०॥
 अनवरतविहितमासुररत्नविमानावलोकप्रदत्तेव । आवयोरनयनतारा परिचितवस्तुन्यपि म्लायति ॥१११॥
 अनवरतं रत्नाविमानगमनसंभग्नगातिक इव देहः । आवयोर्निविडजाडिमाडम्बरमावहति चङ्क्रमणे ॥११२॥
 इति दृष्ट्वानिष्टमिष्टमण्डलं ज्ञातच्यवनक्षणविधुरो । अवगणितवीरिमगुणौ केवलिपार्श्वं समालोचौ ॥११३॥
 आगामिभोवोत्पादं प्रपृष्टुं, ज्ञात्वा तेन स्वयम् । हृदयगताभिप्रायं आवयोः कथित एवम् ॥११४॥
 यथा भो देवानुप्रियो ! युवां च्युत्वा देवलोकान् । संग्रामशरराजस्य देव्याश्चन्द्रलेखायतः ॥११५॥
 एकः पुत्रतया द्वितीयो दुहितेति भविष्यथ, एतन् । श्रुत्वाऽऽवाम्यां प्रजल्पितं नाथ ! किं स नृपः ॥११६॥
 सम्यगदृष्टिरयवा मिथ्यादृष्टिरिति तेन ततो गणितम् । युवाम्यां सम्यक्त्वं प्रपत्स्यते भद्रकः सन् ॥११७॥

इय सोऊणं नमिउं च केवलं इह समागया अम्हे । तुह सम्मत्तपवत्तणहेउं जेणम्ह तुज्ज कुले ॥११८॥
उप्पन्नाणं न हु होइ दुल्लहो नरवरिंद ! जिणधम्मो । समयम्मि जंइमस्सवितं भणियं मूलवीयंति ॥११९॥
अपरं च,
अम्हाणं न हु दूमइ इण्हिं चवणं पि देवलोगाओ । अविरइवहुलाओ, तुह कुलम्मि जायाण जं भणियं ॥१२०॥
सावयकुलं कुलाणं निगायं पवयणं पवयणाणं । दाणाणमभयदानं समाहिमरणं च मरणाणं ॥१२१॥
ता तुम्हकुलुप्पन्ना सम्मं पडिवज्जिऊण जिणधम्मं । पुव्वं पिव सग्गसिरीए भायणं होम्हे नहु चोज्जं ॥१२२॥
अह सहारिसो नरिंदो तयमिमुहं भणइ कहइ कह पुण्वि । जिणधम्मसेवाए पत्ता देवत्तणं तुम्हे ? ॥१२३॥
ते भणहिं नियचरियं जइवि न जुत्तं कहेउमम्हाण । तहवि तुह पत्तयाए साहिज्जइ, कहइ ताणेगो ॥१२४॥
निम्मलफलिहसिलायलविसालं सालग्गमगरविमग्गं । आसि इह भरइभूमीए भूतणं कणयहूडपुरं ॥१२५॥
तत्थ निवसेइ सिट्ठी पउरगरिट्ठो विसिट्ठुणुत्तो । नामेणं जिणचंदो जणमाणसरायइत्तो ॥१२६॥
सीलवई नामेणं सीलालंकारसालिणी तस्स । भज्जा निरुवमविणपप्पमुक्खगुणजणिपजणचोज्जा ॥१२७॥
तीसे पुत्तत्तेणं संजाओ हं उवाइयसएहि । अहिगयकलाकलावो कमेण तारुणमणुत्तो ॥१२८॥
अह जिणचंदो सिट्ठी कुडुवसामित्तयम्मि मं ठविउं । जिणभणियधम्ममग्गाणुसारओ मरणमावओ ॥१२९॥
तत्थिरहदूमिओ हं तइंसियमग्गमणुचरामि परं । धम्मम्मि पमायंतो घरचित्तावावडत्तेण ॥१३०॥

इति श्रुत्वा नत्वा च केवलिनमिह समागतावावाम् । तव सम्यक्त्वप्रवर्तनहेतोर्नैवावयोस्तव कुले ॥११८॥
उत्पन्नयोर्न खलु भवेद् दुर्लभो नरवरेन्द्र ! जिनधर्मः । समये यदस्यापि तद् भणितं मूलबीजमिति ॥११९॥
अपरञ्च,
आवयोर्न खलु दावयतीदानीं च्यवनमपि देवलोकार्तम् । अविरतिवहुलात्, तव कुले जातयोर्यद् भणितम् ॥१२०॥
श्रावककुलं कुलानां नैर्घन्थं प्रवचनं प्रवचनानाम् । दानानामभयदानं समाधिमरणं च मरणानाम् ॥१२१॥
तस्माद्युष्मत्कुलोत्पन्नौ सम्यक् प्रतिपद्य जिनधर्मम् । पूर्वमिव स्वर्गाश्रिया आजनं भविष्यावो न खलवाश्चर्यम् ॥१२२॥
अथ सहर्षो नरेन्द्रस्तदभिमुखं भणति कथयतं कथं पूर्वम् । जिनधर्मसेवया प्राप्ते देवत्वं युवाम् ? ॥१२३॥
तौ भणतो निजचरितं यद्यपि न युक्तं कथयितुमावयोः । तथापि तव प्रार्थनया कथ्यते, कथयति तयोरेकः ॥१२४॥
निर्मलस्फटिकशिलातलविशालशालाग्रभग्गरविमार्गम् । आसीदिह भरतभूमेर्भूषणं कनककूटपुरम् ॥१२५॥
तत्र निवसति श्रेष्ठी पौरगरिष्ठो विशिष्टगुणयुक्तः । नाम्ना जिनचन्द्रो जन्मानसराजहंस इव ॥१२६॥
शीलवर्ता नाम्ना शीलालङ्कारशालिनी तस्य । भार्या निरुपमविनयप्रमुखगुणजनितजनाश्रया ॥१२७॥
तस्याः पुत्रत्वेन संजातोऽहमुपयाचितशतैः । अधिगतकलाकलापः क्रमेण तारुण्यमनुप्राप्तः ॥१२८॥
अथ जिनचन्द्रः श्रेष्ठी कुटुम्बस्याभित्वे मां स्थापयित्वा । जिनभणितधर्ममार्गानुसारतो मरणमापन्नः ॥१२९॥
तद्विरहद्व्यवितोऽहं तद्विशितमार्गमनुचरामि परम् । धर्मं प्रमाद्यन् गृहचिन्तावन्याप्तत्वेन ॥१३०॥

अहं मह माया हृद्भागमनावसरेमि सिग्यमेव सयं । वरशालिदालिधयघयपूराइयं रसवई कुणइ ॥१३१॥
नवरं परिवेसंती महमिमुहं भणइ पइदिणं एवं । वच्छ ! दुहाई पाविहिंसि भुंजिरो वासियं भत्तं ॥१३२॥
अहमवि भणामि अंवे ! कहमेयं भणसि पइदिणं पितुं । समयमवि निव्वत्तिपरसवईए मह भोयणं दिती ? ॥१३३॥
इय पुट्टा तुण्हिका होउं सा चिट्ठए सयावि तओ । कोऊहलकलिणं पुणोवि पुट्टा गुरुवरोहा ॥१३४॥
तो तीए संलत्तं एयं तं वच्छ ! पुच्छ गंतूणं । समयामयनिहिसूरिं समोसदं अज्ज उज्जाणे ॥१३५॥
अहं तत्तयवि गंतुं तं नमिउं पसिणिस्समहमिमं जाव । ताव समयमेव नाणेण जणुणं तेणिमं भणियं ॥१३६॥
भो तुह एयारुवं पसिणं साहिस्सई सुहागपुरे । चेदयसिद्धो मायंगसइदओ यावरो नाम ॥१३७॥
अहह अहो ! अच्छरियं सव्वं नाणेण जाणमाणोवि । जं मह न इमं साहइ तदवस्सं कारणं किंपि ॥१३८॥
एवं विंचितमाणो कमेण पत्तो सुहागपुरनयरे । जाव रमणीयथाए पिच्छामि अहं विवणिमगं ॥१३९॥
ताव जरजज्जरंगो नियसियआजाणुमलिणसाहिडो । पंडुरिपरोमकूपो पयडसिराधमाणंसंज्ञाणो ॥१४०॥
हरिनहकडिणमहड्डिरपयनहरपरंपराए विकरालो । अद्धघरट्टियंधुं पूगं गंडीए वंधंतो ॥१४१॥
दूरपलंबिरनासाकेसवओ मूलयट्टकररुहओ । बहुसेयसिन्नमलमइलत्तपणयचिक्कणशरीरो ॥१४२॥
गहियकयाणगउच्चरियंलब्धदविणं पित्यमाणेहि । सह गाहगेहि दुव्वयणनिव्वरं कलहमाणो य ॥१४३॥
कहकहवि हु सत्तेणं रेणुतुसावणयणत्यमनिलमि । उप्पाडिऊण पिडगाइ तंदुले डैपिणितो य ॥१४४॥

अथ मम माता हृद्भागमनावसरे शीघ्रमेव स्वयम् । वरशालिदालिधृतघृतपूरादिकां रसवतीं करोति ॥१३१॥
नवरं परिवेदिषाणा मदमिमुखं भणति प्रतिदिनमेवम् । वत्स ! दुःखानि प्राप्स्यासि मुञ्जानो वासितं भुक्तम् ॥१३२॥
अहमपि भणाम्यन्व । कथमेतद्भणसि प्रतिदिनमपि त्वम् । स्वयमपि निर्धर्तितरसवत्या मम भोजनं ददती ? ॥१३३॥
इति पृष्टा तूष्णीका भूत्वा सा तिष्ठति सदापि ततः । कौतूहलं कलितेन पुनरपि पृष्टा गुर्ववरोधात् ॥१३४॥
ततस्तया संलसमेतत् त्वं वत्स ! पुच्छ गत्वा । समयामृतनिधिं सधमवसूतमद्योद्याने ॥१३५॥
अथ तत्रापि गत्वा तं नत्वा प्रक्ष्याम्यहमिदं यावत् । तावत् स्वयमेव ज्ञानेन ज्ञात्वा तेनेदं भणितम् ॥१३६॥
भोस्तवैतद्रूपं प्रक्षं कथयिष्यति शुभाकपुरे । चेदकसिद्धो मातङ्गश्राद्धकः स्यावरो नाम ॥१३७॥
अहह अहो ! आश्चर्यं सर्वं ज्ञानेन जानन्नपि । यद् मां नेदं कथयति तदवश्यं कारणं किमपि ॥१३८॥
एवं विचिन्तयन् व्रजेण प्राप्तेः शुभाकपुरजगरे । यावद् रमणीयतया पक्ष्याम्यहं विषणिमार्गम् ॥१३९॥
तावज्जराजर्जराक्षो निजसिताजानुमलिनशाटकः । पाण्डुरितरोमकूपः प्रकटशिराधूमनीसंस्थानः ॥१४०॥
हरिनखकटिभमहापदनसरपरम्परया विकरालः । अर्धघरट्टितघुण्टं पूगं ग्रन्थैर्बध्नु ॥१४१॥
दूरपलम्बमाननासाकेशावयो मूलयट्टकररुहकः । बहुस्वेदशीर्णमलमलिनवल्गुचिक्कणशरीरः ॥१४२॥
गृहीतकयाणकोर्वरितलम्बद्विणमपि प्रार्थयद्भिः । सह ग्राहकैर्दुर्वचननिर्भरं कल्हयंश्च ॥१४३॥
कथंकथमपि खलु सत्त्वेन रेणुतुपापनयनार्थमनिले । उत्पाद्य पितृकादि तण्डुलानुत्प्रेणयंश्च ॥१४४॥

एकस्मि महाहृष्टे दिष्टो धनसारनामओ सिद्धौ । किंविणपियामह इय नयरवासिविहितवरभिहाणो ॥१४५॥
 पुट्टो य सो मए जह थावरनामा इहत्थि मायंगो । जिणवयणभावियमई चेडयसिद्धो य किं कोवि ? ॥१४६॥
 एयं सम्ममसोऊण तेण भणियं कयाणमं किं पि । हट्टाओ आणइय दंसेमि तओ मए पुट्टं ॥१४७॥
 * महया सदेण पुणो तं चिय, तो तेण साहियं, अत्थि । दारट्टियच्चिणिगाए तस्स पयहं चिय गिहं पि ॥१४८॥
 इयं सोऊण गओ हं तस्स गिहे तत्थ सोवि संपत्तो । कहिओ वासियभत्तइवइयरो तस्स सव्वोवि ॥१४९॥
 ता जाव सूरिणा हं तुह पासे, पेसिउचि तं सोउं । तेण भणियं कहिस्सं नवरं साहम्मिओ तं सि ॥१५०॥
 ता काऊण पसायं पाहुणगो होसु अज्ज मज्ज तुमं । भणियं मए कहंपि न जाइरुद्धं इमं जेण ॥१५१॥
 अहं महणिच्छंतस्सवि साहम्मियवच्छलच्छपुनट्टा । किंविणपियामहहृष्टे निरुविं भोयणं तेण ॥१५२॥
 भणियं च भोयणाणंतरेपि सिंयं गिहम्मि महत्तणए । तुमए आगतंयं तुह पुट्टं जेण साहेमि ॥१५३॥
 इय भणिऊण गओ, तो एत्तो य मएवि पभणिओ सिद्धौ । जह तंदुले पयावसु कत्थवि भुंजामि जेणाहं ॥१५४॥
 तेण नियसिद्धिणिच्चिय आहूया रंधणत्थलोभेण । तीएवि अणुसारेण जिणचंदसुडानि विभाओ ॥१५५॥
 * भणियं भो भो तं मह पिडभायसुडानि वंधवो होसि । तां मुंच-इयं मायंगदाविं तंदुलाइयं ॥१५६॥
 भुंजसु नियगेहिच्चिय आगतूंति तो मए भणियं । अहममुगकारणेण समागओ तस्समीवम्मि ॥१५७॥
 तो तदावियमेयं भुंजिस्सं भोअणं अहं अज्ज । एत्तो उहं जइ किं पि भणासि तो तुज्ज मह सव्वहो ॥१५८॥

एकस्मिन् महाहृष्टे दृष्टो धनसारनामकः श्रेष्ठी । कृपणपितामह इति नगरवासिविहितवरभिधानः ॥१४५॥
 पृष्टश्च स मया यथा स्यावरनामेहास्ति मातङ्गः । जिनवचनभावितमतिश्वेदकसिद्धश्च किं कोऽपि ? ॥१४६॥
 एतन् सम्यग्श्रुत्वा तेन भणितं क्रयाणकं किमपि हट्टादाकृष्य दर्शयामि ततो मया पृष्टम् ॥ १४७ ॥
 महता शब्देन पुनस्तदेव, ततस्तेन कथितं, अस्ति । द्वारस्थितपरद्विकया तस्य प्रकटमेवं गृहमपि ॥ १४८ ॥
 इति श्रुत्वा गतोऽहं तस्य गृहे तत्र सोऽपि संप्राप्तः । कथितो वासितभक्तादिव्यतिकरस्तस्य सर्वोऽपि ॥१४९॥
 * तावद् यावत्सूरिणाहं तव पार्श्वे प्रेषित इति श्रुत्वा । तेन भणितं कथयिष्यामि नवरं सार्धमिदं कस्त्वमसि ॥१५०॥
 ततः कृत्वा प्रसादं प्राधुणको भवाय मम त्वम् । भणितं मया कथमिव आतिरिक्तमिदं येन ॥ १५१ ॥
 अथं ममन्निच्छतोऽपि साहम्मिकयात्सल्याच्छलच्छपुनट्टार्थम् । कृपणपितामहहृष्टे निरुपितं भोजनं तेन ॥ १५२ ॥
 भणितं च भोजनानन्तरमपि शीघ्रं गृहे मदीये । त्वया आगन्तव्यं तव पृष्टं येन कथयामि ॥ १५३ ॥
 इति भणित्वा गतः स इतश्च मृषापि प्रमणितः श्रेष्ठी । यथा तण्डुलान् पाचय कुत्रापि मुञ्जे येनाहम् ॥१५४॥
 तेन निगश्रेष्ठिन्येवाहूता रन्धनार्थलोभेन । तवाप्यनुसारेण जिनचन्द्रमुत् इति विज्ञातः ॥ १५५ ॥
 भणितं च भो भो त्वं मम पितृभ्रातृमुत् इति बान्धवो भवसि । तस्मान्मुञ्चेदं मातङ्गदापितं तण्डुलादिकम् ॥१५६॥
 शुद्धं निजगेह एवागत्येति ततो मया भणितम् । अहममुकत्वरणेन समागतस्तत्समीपे ॥ १५७ ॥
 ततस्तदापितमेतद् भोक्ष्ये भोजनमहमद्य । इत ऊर्ध्वं यदि-किमपि भणासि ततस्तव मम शपथः ॥ १५८ ॥

इय गुरुनिर्व्ययेणं भणिया सा रंथिऊण मुहियाए । मह देइ भोयणं नियगिहम्मि भुत्तुत्तरेय अहं ॥१५९॥
जा मायंगस्स गिहं वच्चापि सुणेमि ताव अक्कंदं । तो तस्सन्निहियजणा पुट्टा तक्कारणं तेहिं ॥१६०॥
कहियं, जह मायंगो जस्स समीवम्मि आगओ तं सि । सो संपइ मूढविमूढ्याए पंचत्तमणुत्तो ॥१६१॥
इय सोउ विमणमणो अहयं तं सिट्ठिणीए कहिऊणं जा नियनयराभिमुहं चलिओ तो तीए इय भणिओ ॥१६२॥
जह वीषदिणं चिट्ठसु इहेव काऊण वंघव । पसायं । चेइहराई वंदसु तह पाट्टणगो य मे होसु ॥१६३॥
इय अइनिर्व्ययपरं तीसे वयणं निसामिऊणमए । पडिवज्जियं तहत्तिय एत्तो दुइयम्मि दिवसम्मि ॥१६४॥
किविणपियापुहसिट्ठो तीए गंतूण इट्ठवविट्ठो । भणिओ जह मह वंधू भुंजिही अज्ज तुह गेहे ॥१६५॥
ता सालिदालिसुयंभसप्पिपभीइ समणहचिं तओ । सिट्ठो तयभिमुहं भणइ भुंजिही कह शुतुह वंधू ? ॥१६६॥
देसागओवि अइदुत्थिओवि तइया गिहाउ मे मुक्को । निक्कालेउं वंधू सहोयरोविहु न किं सरसि ? ॥१६७॥
अन्नं च, कुणसि वचं सालोदालीण तं न किं सुणसि ? । जं देवागिहे जंतीए तुज्जं तुंसणी अणुण्णाया ॥१६८॥
किञ्च,

जइ वंधुसिणेहगहगहिया चिट्ठसि कहं पि न तुमं ता । भुंजाइयाए मह सोवि जिम्मउ तिल्लेण सह वल्ले ॥१६९॥
सा भणइ नियगिहेविहु ययवेउरभोयणं समाकुणइ । मह भाया, ता सामिय ! लज्जिस्समहं इमं दिंती ॥१७०॥
अह सो अणक्खभरिओ पभणइ पुच्चागया सिरी जस्स विलसंतस्स जहिच्छं का पीडा तस्स का निट्ठा ? ॥१७१॥

इति गुरुनिर्व्ययेन भणिता सा रन्ध्रत्वा मुधा । मम ददाति भोजनं निजगृहे, मुक्त्वा त्वरेयाहम् ॥ १५९ ॥
यावद् मातृहस्य गृहं व्रजामि शृणोमि तावदाक्रन्दम् । ततस्तत्संनिहितजनाः शृष्टास्तत्स्वरणं तैः ॥ १६० ॥
कथितं, यथा मातृहो यस्य समीप आगतस्तन्मसि । स संप्रति मूढविमूढिक्रिया पञ्चत्वमनुप्रासः ॥ १६१ ॥
इति श्रुत्वा विमनोमना अहंकृतत् श्रेष्ठिन्यै कथयित्वा । यावन्निजनगराभिमुखं चलितस्तत्तुस्तयेति भणितः ॥ १६२ ॥
यथा द्वितीयदिनं तिष्ठैव-कृत्या बान्धव । प्रसादम् । कैत्यगृहाणि वन्दस्व तथा प्राधुनकश्च मम भव ॥ १६३ ॥
इत्यतिनिर्व्ययपरं तस्या वचनं निशम्य मया । प्रतिपन्नं तथैवेतो द्वितीयस्मिन् दिवसे ॥ १६४ ॥
कुपणपितामहश्रेष्ठी तथा गत्वा हट्टोपविष्टः । भणितो यथा मम बन्धुर्भक्ष्यतेऽद्य तव गेहे ॥ १६५ ॥
तस्माच्छालिसूपसुगन्धसर्पिःप्रभृति समर्पयेति ततः । श्रेष्ठी तदभिमुखं भणति बोध्यते कथं नु तव बन्धुः ? ॥ १६६ ॥
देशागतोऽप्यतिदुःस्थितोऽपि तदा गृहान्मया मुक्तः । निष्यद्यस्य बन्धुः सहोदरोऽपि खलु न किं स्मरसि ? ॥ १६७ ॥
अन्यच्च, कतोपि वार्ता शालिसूपयोस्तत्र किं आनासि ? । यद् देवगृहे यान्त्वास्तव तूष्णीमनुज्ञाता ॥ १६८ ॥
किञ्च,

यदि बन्धुस्नेहग्रहगृहीता तिष्ठसि कस्यपि न त्वं ततः । भोजिकया मम सोऽपि भोज्यतां तैलेन सह वल्लान् ॥ १६९ ॥
सा भणति निजगृहेऽपि खलु घृतघृतपूरमोनं सदा करोति । मम आता, तस्मात् स्वामिन् ! लज्जिन्म्यान्महमिदं ददतीति ॥
अथ स कोपमरितः प्रमणति पुरांगता श्रीयस्य । विलसतो यथेच्छं का पीडा तस्य का निष्ठा ? ॥ १७१ ॥

कष्टेण इमेण मए लच्छी समुवज्जियान किं मुणसि। जं सिसिरे हिमपाएवि चरिमज्जामम्मि रयणीए ॥१७२॥
 उत्तरिं गुरुसरियं परतीरे कट्टमारयं गहिंउं। जह नवि पिच्छइ कोवि हु तह तुह अप्पितओ आसि ॥१७३॥
 नीरं पि हु रयणीए आपणितो, मा कहिं पि मह अत्थो। पाणच्चएवि वच्चउ खंडणदलणाइ गिहकम्मे ॥१७४॥
 जो मे उवज्जिओ इह करुहघसणेण चरणघासेण। गिम्हुम्ह तवियतणुणा तैल्लकणाइ गिहणेण ॥१७५॥
 धम्मत्थेवि हु जइ कहवि कोवि ममइ कवड्डियं काणं। तो बद्धदंतसगडो मउव्व चिट्ठामि निचिट्ठो ॥१७६॥
 तां तं कह मं पत्थसि सालिप्पभिइणि इय मुणंतीवि। एवं बालालुंवि काउं सिट्ठी ठिओ मोणी ॥१७७॥
 परहट्ठाओ अह सिट्ठिणीवि आणेवि सालिमाइयं। जा पयइ ताव सिट्ठीवि भोयणत्थं तहिं पुत्तो ॥१७८॥
 पुट्ठा य तेण गिहिणी किं वल्ला पगुणिया तए नो वा?। सा भणइ तुज्झ नियवधुणो यं जोगं मए अज्ज ॥१७९॥
 वरसालिदालिमाइ अन्नं पगुणीकयंति सोऊण। दढकोववसा तेणं पयंपियं देह मह तं पि ॥१८०॥
 तो भणइ सावि सिट्ठिं खणमेगं एवमेव चिट्ठेह। घेउरघाणदुगं जा पएमि इय निसुणिउं सहसा ॥१८१॥
 नीसहकरप्पहारेण पगुणिऊणं पुणो पुणो हियं। दुव्वयणाइ तह जंपिऊण गिहिणीए समुहाइ ॥१८२॥
 चित्तइ हट्ठी अत्थो एमेव मुहाए गलइ मह गेहे। तो खेयमुव्वहंतो सुत्तो गंतूण गिहमज्जे ॥१८३॥
 अह दव्वव्ययसंजणियहियसंपट्टघट्टियविवेओ। परिमुक्को पाणेहिं सो किंविणपिया महो सिट्ठी ॥१८४॥
 अह सिट्ठिणीवि निप्पाइऊण वररसवइं समगं पि। भेरिऊण चउकदुगं दाऊणं आसणाइ च ॥१८५॥

कष्टेनानेन मया लक्ष्मीः समुपार्जिता न किं जानासि। यच्छिश्नोरे हिमप्रायेऽपि चरमयामे रजन्याः ॥१७२॥
 उत्तीर्य गुरुसरितं परतीरे क्राष्ठभारकं गृहीत्वा। यथा नापि पश्यति कोपि खलु तथा तुभ्यमर्पयन्नासम् ॥१७३॥
 नीरमपि खलु रजन्यामानयन्, मा कुत्रापि ममार्थः। प्राणत्यागेऽपि ब्रजतु खण्डनदलनादिगृहकर्मणि ॥१७४॥
 यो मयोपार्जित इह करुहघर्षणेन चरणघर्षेण। ग्रीष्मोष्मतस्तनुना तैलकणादीनां वहनेन ॥१७५॥
 धर्मार्थेऽपि खलु यदि कथमपि कोपि मार्गयति कपर्दिकां काणाम्। ततो बद्धदन्तशकटो मृत इव तिष्ठामि निश्चेष्टः ॥
 तस्मात् त्वं कथं मां प्रार्थयसि शालिमश्रुतीनीति जानत्यपि। एवं बालालुम्बी (?) कृत्वा श्रेष्ठी स्थितो मौनी ॥१७७॥
 परहट्ठादयश्चेष्टिन्यप्यानीय शाल्यादिकम्। यावत् पचति तावत् श्रेष्ठयपि भोजनार्थं तत्र प्राप्तः ॥१७८॥
 पृष्टा च तेन गृहिणी किं वल्लाः प्रगुणितास्त्वया नो वा?। सां भणति तव निजबन्धोश्च योम्यं मयाद्य ॥१७९॥
 वरशालिसूपाद्यन्नं प्रगुणीकृतमिति श्रुत्वा। दढकोपवशात् तेन प्रबलिपतं दत्तं मह्यं तदपि ॥१८०॥
 ततो भणति सापि श्रेष्ठिनं क्षणमेकमेवमेव तिष्ठत। घृतपूरसंघातद्विकं पचामीति श्रुत्वा सहसा ॥१८१॥
 निःसहकरप्रहारेण प्रहस्य पुनः पुनर्द्वयम्। दुर्वचनानि तथा बलिपत्वा गृहिण्याः संमुखानि ॥१८२॥
 चिन्तयति ह। धिगर्थ एवमेव मुष्टा गलति मम गेहे। ततः खेदमुद्वहन् सुप्तो गत्वा गृहमध्ये ॥१८३॥
 अथ द्रव्यव्ययसंजनितहृदयसंचट्टघट्टितविवेपः। परिमुक्तः प्राणैः स कृष्णपितामहः श्रेष्ठी ॥१८४॥
 अथ श्रेष्ठिन्यपि निष्पाद्य वररसवतीं समग्रामपि। श्रुत्वा चतुष्वद्विकं दत्त्वाऽऽसने च ॥१८५॥

भोयणहेउं कोमलगिराहिं सिद्धिं पवोहिउं लग्ना । जाव न तीसे पच्छुत्तरं पि सो देइ सावि तओ ॥१८६॥
 रुद्धोत्ति मन्मपाणी सिणेहसारं पयंपिउं जाव । सचचइ संसुहं ताव भग्नं तारायणं नियइ ॥१८७॥
 तो एस मउत्ति विणिच्छिऊण पिहिऊण तह घरदुवारे । मह भोयणं विड्ढं सयंच भुत्तं तओ तीए ॥१८८॥
 कहियं मह जह भत्ता एसो तिलतुसतिभागमेत्तपि । कहवि न कस्सवि दितो अंतं पंतं ज भुंजो ॥१८९॥
 एत्तियकाला इण्हि उक्खुडियं सालिमादयं नाउं । तुह जोगं तो सहसा पुणो पुणां कुट्टियं हियं ॥१९०॥
 सुतोच्चिय सिंजाए मजो अपुणो इमो यइ आसि । चउकोडिसामिओ भाय ! ता जहा जाइ नो दव्वां ॥१९१॥
 रायउले, तमुभायं चित्तो, किंपि सो इमो चेव । घरमज्झिचिय सिट्ठी खिण्णउ उंडाए खडाए ॥१९२॥
 काऊण किंपि कवडं न मुणिउजइ जहवहिं इमो अंत्यो । इय निच्छिऊण तीए मए य जहा वित्तियं विहियं ॥१९३॥
 अह तीए महभिमुहं भणियं जह अज्ज निशि प्रमुत्ताए । जं दिट्ठं सुमिणं तयणुसारओ हं मुणेमिइमं ॥१९४॥
 जह होही मह पुत्तो ता भाय ! तुमं इहं वइदमि । ववहरमाणो चिट्ठु जाहं पसवामि, इय सोउं ॥१९५॥
 तीसे उवरोहणं तहत्ति पडिचज्जियं मए सव्वं । सावि हु कयसिंगारा सहीण पुरंओ इमं कइइ ॥१९६॥
 वद्धाविज्जह तुमं सिंघलदीवमिं जाइं वहाणाइं । तुम्हाण भणिकरुणो अवतित्यगयाइं निमुयाइं ॥१९७॥
 महपइपुत्तवत्तेणं वेलाकूलमि ताइं पत्ताइं । तो तयभिमुहो सिट्ठी हरित्तेण सयं गजो इण्हि ॥१९८॥
 इय पयडंती सर्व्वं गमेइ दियहाइं सिट्ठिणी दिट्ठा । अहमवि घरवावारं सव्वं चित्तो य ॥१९९॥

भोगनहेतोः कोमलगिराहिः श्रेष्ठिनं प्रबोधयितुं लग्ना । यावन्न तस्यै प्रयुत्तरमपि स ददाति सापि ततः ॥१८६॥
 रुद्ध इति मन्यमाना स्नेहसारं प्रनल्प्य यावत् । पदयति संमुखं तावद् भग्नं ताराकणं पदयति ॥१८७॥
 तत एष मृत इति विनिश्चित्य पिषाय तथा गृहद्वारम् । महां भोजनं वितीर्णं स्वयं च मुक्तं ततस्तथा ॥१८८॥
 कथितं मम यथा मत्तं तिलतुषत्रिभागमात्रमपि । कथमपि न कस्यापि ददन्तं प्रान्तं च मुज्जानः ॥१८९॥
 एतावत्कालादिद्वानीं रन्वितं शाल्यादिं ज्ञात्वा । तव योग्यं ततः सहसा पुनः पुनः कुट्टितं हृदयम् ॥१९०॥
 सुप्त एव शय्यायां मृतोऽपुत्रोऽयं चेहानीत् । चतुष्कोटिस्वामी भ्रातः ! तस्माद्यथा याति नो द्रव्यम् ॥१९१॥
 राजकुले, तमुभायं चिन्तयामः क्वमपि सोऽयमेव । गृहमध्य एव श्रेष्ठी सिष्यतां गुभारे गतं ॥१९२॥
 कृत्वा किमपि कपटं न ज्ञायते यथावध्ययमर्थः । इति निश्चित्य तथा मया च यथाचिन्तितं विहितम् ॥१९३॥
 अथ तथा मदभिमुखं भणितं यथाऽऽयं ! निशि प्रमुत्तया । यो दृष्टः स्वप्नस्तदनुमारतोऽहं जानानीदम् ॥१९४॥
 यथा भविष्यति मम पुत्रस्तस्माद् भ्रातस्त्वभिहैव हृष्टे । व्यवहरंस्तिष्ठ यावदहं प्रसूय इति श्रुत्वा ॥१९५॥
 तस्या उपरोधेन तथेति प्रतिपन्नं मया सर्वम् । सापि खलु कृतश्रद्धारा सखीनां पुरत इदं कथयति ॥१९६॥
 वर्धोप्यध्वे यूयं सिंहलद्वीपे यानि यानानि । युष्माकं भगिनीपतेरपतीर्षयताञ्चि श्रुतानि ॥१९७॥
 मत्पतिपुण्यवशेन वेलाकूले तानि प्राप्तानि । ततस्तदभिमुखः श्रेष्ठी हर्षेण स्वयं गत इदानीम् ॥१९८॥
 इति प्रकटयन्तीं सर्वं गमयति दिवसानि श्रेष्ठिनी हृष्टा । अहमपि गृहव्यापारं सर्वं चिन्तयामि, इतरत्र ॥१९९॥

सा समयमिपसूया परममुत्तमिद्वारयंपवरं । भो मामयाम लहु एहि एहि पुणरुत्तमियभणिरं ॥२००॥
तो तीए सहिईशीए विम्हियहिययाए लहु समीगंतुं । आहूओ हं गेहे गओ य जा तंस्स दिट्ठिपहं ॥२०१॥
तो भणियो तेणाहं भो मामग ! अज्ज दाहिणदिसाए । विचणीगाए समीवे मायंगी पंसविया अत्थि ॥२०२॥
जाओ य तीए तणओ अहुणा सा विव्विऊण तस्स मुहं । पंचत्तं पावेही बहुदिमदुहेहि संतत्ता ॥२०३॥
ता तीए दम्मपंचगमप्पसुं ते अत्ति तत्थ गंतूण । भणियव्वा य तए सा घयतंदुलमाइयं कुणसु ॥२०४॥
पालसु डिंभं मा मारसुंत्ति एयं तहत्ति काऊण । पुनरपि गिहागओ हं सण्णयं तेणेमं भणियं ॥२०५॥
पंचभिजाणासि नो वा मामग ! मंसो अहं खु मायंगो । वासियभत्ताईवइयरस्स संपुच्छणनिमित्तं ॥२०६॥
समयामयनिहिगुरुणा जस्स समीवमिपेसिओ सि तुमं । साहम्मिउत्ति काउं तुह भोयणदाणओ तइया ॥२०७॥
चिरपुण्यप्रभावेण य उम्मूढविसुइयाए मरिऊण । अहमिहोत्पन्नो बद्धपुण्यमणुजाउयत्तेण ॥२०८॥
ओ पुण मारिज्जंतो दव्वपयाणेण रक्खिओ तुमए । सो धनसारो सिट्ठी मरिउं मेइणित्तुओ जाओ ॥२०९॥
नवपुण्यजणेणं वासियंपुण्यक्खएण ता माम ! धम्ममि पमायंतो दिट्ठो तुह अंधयाए तुमं ॥२१०॥
इय कारणेण तइया भणियो तं तीए पइदिंणंपि इमं । 'वच्छ ! दुहाइं पाविहिंसि भुज्जिरो वासियं भत्तं' ॥२११॥
तह सूरिणावि धनसारपचएण तुज्झ मुणिवि पडिबोहं । तं इह पडिओ मामग ! ता धनसारो दुहं पत्तो ॥२१२॥
जह वासियपुण्यवञ्जणेण तह माम ! तं पि पाविहिंसि । जइ धम्मपमायपरो उवञ्जुजसि वासियं पुन्नं ॥२१३॥

सा समये प्रसूता परममुहूर्ते दारकं प्रवरम् । भो मातुल मातुलं लब्ध्वेहि एहि भ्रशामिति भणितारम् ॥२००॥
ततस्तथा प्रातिवेदिमक्या विस्मितहृदयया लघुसमागत्य । आहूतोऽहं गेहे गतश्च जातस्य दृष्टिपथम् ॥२०१॥
ततो भणितस्तेनाहं भो मातुल ! अद्य दक्षिणदिशि । परट्टिकायाः सर्षपे मातङ्गी प्रसूतास्ति ॥२०२॥
जातश्च तस्यास्तनयोऽधुना सा विधेय्य तस्य मुखम् । पञ्चत्वं प्रापयिष्यति बहुदिन्मदुःखैः संतप्ता ॥२०३॥
तस्मात्तस्यै द्रव्यपञ्चकमर्षय त्वं श्रुतिं तत्र गत्वा । भणितव्या च त्वया सा घृततण्डुलादिकं कुरुष्व ॥२०४॥
पालय डिम्भं मा मारयेत्येतत् तथेति कृत्वा । पुनरपि गृहागतोऽहं सप्रणयं तेनेदं भणितम् ॥ २०५ ॥
प्रत्यभिजानासि नो वा मातुल ! मां सोऽहं खलु मातङ्गः । वासितभक्तादिष्व्यतिकरस्य संपन्ननिमित्तम् ॥२०६॥
समयामृतनिधिगुरुणा यस्य सर्षपे प्रेषितोऽसि त्वम् । साधर्मिक इति कृत्वा तुभ्यं भोजनदानतस्तदा ॥२०७॥
चिरपुण्यप्रभावेण सौन्मूढविसूचिक्रया मृत्वा । अहमिहोत्पन्नो बद्धपूर्वमनुजायुष्कत्वेन ॥ २०८ ॥
यः पुनर्मर्षमाणो द्रव्यप्रदानेन रक्षितस्तवया । स धनसारः श्रेष्ठी मृत्वा मेदिनीसुतो जातः ॥ २०९ ॥
नवपुण्यनर्जनेन वासितपुण्यजणेण तस्मान्मातुल ! । धर्मं प्रमाद्यन् दृष्टस्तवाम्बया त्वम् ॥ २१० ॥
इति कारणेन तदा भणितस्त्वं त्वया प्रतिदिनमर्षदम् । 'वत्स ! दुःखानि प्राप्स्यसि भुज्जानो वासितं भक्तम्' ॥२११॥
तथा सूरिणापि धनसारप्रत्ययेन तव शात्वा प्रतिबोधम् । त्वमिह अहितो मातुल ! तस्माद् धनसारो दुःखं प्राप्तः ॥२१२॥
यथा वासितपुण्यपमोगेन तथा मातुल ! त्वमपि प्राप्स्यसि । यदि धर्मप्रमादपर उपपुङ्गवः वासितं पुण्यम् ॥२१३॥

इयमुणिवि विम्हियमणो चित्तेमि अहो इमं महच्छरियं । जंतदहजायस्सवि इमस्स इय वयणविन्नासो ॥२१४॥
 ता किं सच्चमसच्चं इमंति पुच्छामि किंपि अइसइणं । इय संकप्पपरो हं जा संचिद्धामि ता तत्त्व ॥२१५॥
 समयामयनिहिमूरी सो चेव समागउत्ति लोआओ । निसुयं तस्स समीवे गओतओ ते इमं पुट्टा ॥२१६॥
 पुव्वुत्तवइयरं, तेहि जंपियं भइ सव्वमाविं सच्चं । जं तुह भइणिसुएणं पर्यपियं, तो मए भणियं ॥२१७॥
 किं पट्ट मायंगेणं पुब्बं समुवज्जियं जओ जाओ । चउकोडीणं सामी एसो, तो तेण इय कहियं ॥२१८॥
 चउरूवगे वएऊण तेण केणावि सुद्धभावेण । साहम्मिउत्ति काउं दिन्नं तुह भोयणं तइया ॥२१९॥
 तेजेण तस्स चउकोडिद्विणभावेण परिणया, एत्तो । भणियं मए कइं पट्ट तस्सिण्हं वयणसत्तीवि ? ॥२२०॥
 तेण भणियं इमंपि हु निसुणसु, तइया गयस्स गेहम्मि । दिवसस्स पढमजामे से मूढविमूइया जाया ॥२२१॥
 संखुद्धमाणसेणं सरिओ तो सिद्धचेइओ तेण । तत्थागओ य पुट्टो किं महसंपइ चरिमसमओ ? ॥२२२॥
 जो एवं संजाया विमूइयां मज्झ, सो भणइ एवं । तो पुट्टं मरिऊणं उप्पज्जिस्सं अहं कत्थ ? ॥२२३॥
 तेणावि सम्मं अवहिं पडंजिउं साहियं इमं तस्स । जह धणसारसुओ तंहोहिस्सि तो तेणिमं पुट्टं ॥२२४॥
 जह कइ जाणंतेणवि नाणेणं मूरिणा मह समीवे । वासियभत्ताईवइयरस्स संपुच्छणनिमित्तं ॥२२५॥
 एसो सइदो इह पेसिउत्ति सोऊण जंपियं तेण । जह एयस्सवओहो मूरीहिं इहेव विन्नाओ ॥२२६॥
 सो उण धणसारगिहम्मि जायमिच्चस्स तुह मुहे-होउं । जंपिस्सामिजयां हं तइया होहिस्सि जंपेउं ॥२२७॥

इति श्रुत्वा विस्मितमनाश्चिन्तयाम्यहो इदं महाश्चर्यम् । यत् तदहर्जातस्याप्यस्येति वचनविन्यासः ॥२१४॥
 तस्मात् किं तस्यमसत्यमिदमिति पृच्छामि कमप्यतिशयिनम् । इति संकल्पपरोऽहं यावत्संतिष्ठे तावत्तत्र ॥२१५॥
 समयामृतनिधिसुरिः स एव समागृत इति लोकात् । श्रुतं तस्य समीपे गतस्ततस्ते इमं पृष्टाः ॥२१६॥
 पूर्वोक्तव्यतिकरं, तज्जल्पितं भद्र सर्वमपि सत्यम् । यच्च भगिनीसुतेन प्रजल्पितं, ततो मया भणितम् ॥२१७॥
 किं प्रमो मातङ्गेन पुण्यं समुपाजितं यतो जातः । चतुष्कोटीनां स्वाम्येषः, ततस्तेनेति कथितम् ॥२१८॥
 चतुरूपकान् वीक्ष्य तेन केनापि शुद्धभावेन । सार्धमिक इति कृत्वा दत्तं तुभ्यं भोजनं तदा ॥२१९॥
 ते येन तस्य चतुष्कोटिद्विणभावेन परिणताः, इतः । भणितं मया कथं प्रमो तस्येदानीं वचनशक्तिरपि ? ॥२२०॥
 तेन भणितमिदमपि खलु शृणु, तदा गतस्य-गृहे । दिवसस्य प्रथमयामे तस्य मूढविमूर्च्छिका जाता ॥२२१॥
 संश्रुव्यमानसेन स्मृतस्ततुः सिद्धचैद्यकस्तेन । तत्रागतश्च पृष्टः किं मम संप्रति चरमसमयः ? ॥२२२॥
 यत् एवं संजाता विमूर्च्छिका मम, ॥ भणत्येवम् । ततः पृष्टं मृत्वात्पत्येऽहं कुत्र ? ॥२२३॥
 तेनापि सम्यगवधिं प्रपुण्य कथितमिदं तस्मै । यथा धनसारसुतस्त्वं भविष्यसि ततस्तेनदं पृष्टम् ॥२२४॥
 यथा कथं जानतापि ज्ञानेन सूरिणा मम समीपे । वासितमक्कादिव्यतिकरस्य संप्रश्ननिमित्तम् ॥२२५॥
 एष आह इह प्रेषित इति श्रुत्वा जल्पितं तेन । यथैतस्यावबोधः सूरिभिरिहैव विज्ञातः ॥ २२६ ॥
 स पुनर्धनसारगृहे जातमात्रस्य तव मुखे भूत्वा । जल्पिष्यामि यदाऽहं तदा भविष्यतीति जल्पित्वा ॥२२७॥

नियठाणम्मि गओ सो तइया इण्हि तु अवसरं नाउं। अवइन्नो तस्स मुहे सोचियतो जंपइं इमोत्ति ॥२२८॥
 इय सोउं भववासुव्विगणेणं तस्स चैव पासम्मि । नवपुञ्जज्जणहेउं पडिवन्ना सव्वओ विरई ॥२२९॥
 एक्कारस अंगाइं अहिज्जिऊण क्रमेण संपत्तो । गोयत्थो विहरतो बहुवरिसोई सुहागपुरे ॥२३०॥
 तो सो भइणिमुओ समागओ मज्ज वंदणनिमित्तं । तप्पुरओ आरद्धा मएवि सदेसणा एवं ॥२३१॥
 भो सव्वहा असारे संसारे सयलदुक्खनिलयम्मि । तं कीस वससि उज्जमपरम्मुहो धम्मविमयम्मि ॥२३२॥
 किं एत्थ चउगईसुवि सुत्थं दिट्ठं तए कहिं, अहवा । मरणम्मि अभयवत्तं पत्तं तुमए कयंताओ ॥२३३॥
 किंवाजरामरत्ते देयेणं दाणवेणव विइओ । तुज्ज वरो, इह अहवा मणिमंतोसदिवलं किपि ? ॥२३४॥
 किं नो पिच्छसि सयलं जियलोयं विसरिसं पकुल्वंती । जररक्खसी हटेणं सुइवीरियपमुहहरणेण ? ॥२३५॥
 ता चयसु पमायं सव्वहावि अंगीकरेसु जइयम्मं । जई सिद्धिवहूपरिरंभविब्भमं महसि भो भइ ॥२३६॥
 इय सोउं पडिवन्नो पढमवए चैव तेण जइयम्मो । परिपालिओ य सुचिरं पज्जंते अणसणं काउं ॥२३७॥
 संपत्तो सोहम्मे तत्प्याहं पढमओ समुप्पन्नो । इय जइ जिणघम्माओ पत्तो सगो तहा कइयि ॥२३८॥
 इय सोउं विणयपुरस्सरेण संगामसूरराएण । देवीए चंदलेहाए संजुप्पणं सुरसमीपे ॥२३९॥
 सम्मत्तेणं जुत्तो गहिओ वारसविशेवि गिरिधम्मो । सुरजुयलंपि हु एत्तो वच्चइ सोहम्मकप्पम्मि ॥२४०॥
 कालक्रमेणं तत्तो चविउं देवीए चंदलेहाए । समणं गन्धत्ताए उप्पन्नं पुन्नसमयम्मि ॥२४१॥
 सावि पसूया पुत्तं कच्चं च तओ य नरवरिदेण । वारस दिणाइं विहिअं बद्धावणयं पमोएण ॥२४२॥

निजस्थाने गतः स तदेदानीं त्ववसरं ज्ञात्वा । अवतीर्णस्तस्य मुखे ॥ एव नतो जल्पत्ययमिति ॥२२८॥
 इति श्रुत्वा भववासोद्विगेन तस्यैव पार्श्वे । नवपुण्यार्जनहेतोः प्रतिपन्ना सर्वतो विरतिः ॥२२९॥
 एकादशाङ्गान्यधीत्य क्रमेण संप्राप्तः । गीतार्थो विहरन् बहुवर्षः शुभाकपुरे ॥२३०॥
 ततः स मम भागीर्नामुतः समागतो मम वन्दननिमित्तम् । तत्पुरत आरब्धा मयापि सद्देशेनैवम् ॥२३१॥
 भोः सर्वथाऽसारे संसारे सकलदुःखनिलये । त्वं कस्माद् वसस्तुद्यमपराङ्मुखो धर्मविषये ? ॥२३२॥
 किमत्र चतुर्गतिष्वपि सौस्थ्यं दृष्टं त्वया क्वाथवा । मरणेऽमयवत्त्वं प्राप्तं त्वया कृतान्तात् ? ॥२३३॥
 किंचाऽजरामरत्वे देवेन दानवेन वा वितोर्णः । तुभ्यं वरः, इहायंवा मणिमन्त्रौषधिवलं किमपि-? ॥२३४॥
 किं नो पश्यसि सकलं जीवलोकं विसदृशं प्रकुर्वती । जराशक्ती हटेन स्मृतिवीर्यप्रमुखहरणेन ? ॥२३५॥
 तस्मात्त्यज प्रमादं सर्वथाप्यङ्गीकुरु यतिधर्मम् । यदि सिद्धिवहूपरिरम्भविभ्रमं काङ्क्षसि भो मद्र ॥२३६॥
 इति श्रुत्वा प्रतिपन्नः प्रथमवयस्येव तेन यतिधर्मः । परिपालितश्च सुचिरं पर्यन्तेऽनुश्रुतं कृत्वा ॥२३७॥
 संप्राप्तः सौधर्मे तत्राहं प्रथमतः समुत्पन्नः । इति यथा जिनघर्मात् प्राप्तः स्वर्गस्तथा कथितम् ॥२३८॥
 इति श्रुत्वा विनयपुरस्सरं संग्रामशूरगजेन । देव्या चन्द्रलेखया संयुतेन सुरसमीपे ॥२३९॥
 सम्यक्त्वेन युक्तो गृहीतो द्वादशविधोऽपि गृहीधर्मः । सुरयुगलमपि सत्त्वितो व्रजति सौधर्मकले ॥२४०॥
 कालक्रमेण तनश्च्युता देव्यां चन्द्रलेखायाम् । समकं गर्भतयोत्पन्नं पूर्णसमये ॥२४१॥

उचियसमयमि नामं विहियं जयसुन्दरोत्ति पुत्तस्स । दुहियाए पुणो जयसुन्दरिचि एत्तो य ताइपि ॥२४३॥
 बहुविहजहिच्छकीलाविलाससुहगहियविग्गहवलाई । जायाइ अट्टवच्छरपरियायाइं कमेण तओ ॥२४४॥
 सयलकूलाकलणकए लेहायरियस्स ताइं विहियुव्वं । उवणीयाइं रत्ता गहियाउ कलावि कमेण ॥२४५॥
 अह अन्ना य जयसुन्दरीवि समवयसहीहिं परियरिया । उज्जाणवणे सिरिवीयरायभणम्मि गंतूण ॥२४६॥
 नमिऊण जिणं पुरओ उवविसिय भत्तिनिम्भरा तयणु । कहवि हु लम्मा वीणावायणत्तावारमायरिउं ॥२४७॥
 एत्थंतरे जहिच्छाविहारवावारपरवसं किंपि । किन्नरमिहुणं गयणे वच्चंतं तं निसामेडे ॥२४८॥
 वीणारवाणुसारेण जणियगयणयलतरलगभंगं । जयसुन्दरीसमीये पच्चं कोउह्लाउलियं ॥२४९॥
 तीसे सागयवयणपण्यमुक्खपडिवत्तिपयडणपडिहं । उचियासणम्मि रम्मे तो तं मिहुणं समासीणं ॥२५०॥
 साहियआगमणपओयणस्स पुरओ य तस्स कुमरीए । विहियं वीणावायणकलाए कोसल्लसव्वस्स ॥२५१॥
 तत्तो कोए कलाए तुम्हं कोसल्लसंपया फुरइ । इय सबहुमाणवयणाए पसिणियं तीए तं मिहुणं ॥२५२॥
 तेणवि गीयकलाकोसल्ले साहियम्मि तयभिमुहं । जयसुन्दरीए भणियं तं देसह मज्झ, तो तेहिं ॥२५३॥
 कलकंठकंदलीधोलमाणमिउमहुरमुहियसरेणं । जयसुन्दरिसवणामयपाणसमो थौहिओ विहियो ॥२५४॥
 तालाणुकूलसुल्लियपयपेसलमुल्लसंतमुहरायं । सपियाए सभं चिय किन्नरेण तो गाइयं गीयं ॥२५५॥

सापि प्रसूता पुत्रं कन्यां च ततश्च नरवरेन्द्रेण । द्वादश दिनानि विहितं वर्षापनकं प्रमोदेन ॥२४२॥
 उचितसमये नाम विहितं जयसुन्दर इति पुत्रस्य । दुहितुः पुनर्जयसुन्दरीतीतश्च तावपि ॥२४३॥
 बहुविधयथेच्छक्रीडाविलासमुल्लगृहीतविग्रहबलौ । जातावष्टवत्सरपर्यार्यौ कमेण ततः ॥२४४॥
 सकलकलाकलनकृते लेखाचार्यस्य तौ विधिपूर्वम् । उपनीतौ राज्ञा, गृहीताः कला अपि कमेण ॥२४५॥
 अथान्यदा च जयसुन्दर्यपि समवयसस्त्रीभिः परिकरिता । उद्यानवने श्रीवीतरागभवने गत्वा ॥२४६॥
 नत्वा जिनं पुरत उपविश्य भक्तिनिर्भरा तदनु । कथमपि खलु लम्मा वीणावादनव्यापारमाचरितुम् ॥२४७॥
 अत्रान्तरे यदृच्छाविहारव्यापारपरवशं किमपि । किन्नरमिथुनं गगने व्रजत् तं निशम्य ॥२४८॥
 वीणारवानुसारेण जनितागमनतलतरलगतिभङ्गम् । जयसुन्दरीसमीये प्राप्तं कौतूहलानुलितम् ॥२४९॥
 तस्याः स्वागतवचनप्रमुख्यप्रतिपक्षिप्रकटेनग्रहणम् । उचितासने रम्ये ततस्तन्मिथुनं समासीनम् ॥२५०॥
 कथितागमनप्रयोजनस्य पुरतश्च तस्य कुमार्या । विहितं वीणावादनकलायाः कौशलसर्वस्वम् ॥२५१॥
 ततः कस्यां कलाया गुप्ताकं कौशलसंपत् स्फुरति ? इति सबहुमानवचनया प्रश्रितं (पृष्टं) तथा तन्मिथुनम् ॥२५२॥
 तेनापि गीतकलाकौशले कथिते तदभिमुखम् । जयसुन्दर्या भणितं तद् दर्शय मम ततस्ताभ्याम् ॥२५३॥
 कलकण्ठकंदलीधूर्णमानमृदुमधुरमुद्रितस्वरेण । जयसुन्दरीश्रवणामृतपानसम आलापो (१) विहितः ॥२५४॥
 तालानुकूलसुल्लितपदपेशलमुहसच्छुभरागम् । स्वमियया सममेव किन्नरेण ततो गीतं गीतम् ॥२५५॥
 तत्र च विस्मयवशाविकसन्नयनेन तेन संगीत । तवैव गुणग्रामस्तथा कथमपि खलु येन तद्वेलम् ॥२५६॥

तत्थ य विम्हयवसवियसमाणनयणेण तेण संगीओ। तुह चेव गुणग्गामो तह कहवि हु जेण तव्वेलं ॥२५६॥
 रइरमणसरासणवाणवरिसणज्जासठाणमणुपत्ता। जयसुंदरी सुणंती तमसरिसं तुह गुणग्गामं ॥२५७॥
 तो तक्खणेण मुच्छानिमीलियच्छिमहीयलुच्छंगे। अच्छुक्कुत्थरियमहल्लवाहभरनीसहा पडिया ॥२५८॥
 तो से सहीओ काओवि दियं मदंति काओवि कुणंति। सिरिस्वडरसनिसेयं काओवि वीयंति वियणेहिं ॥२५९॥
 परियणकरुणाइव तो कहंपि विविहोवयारविह्वेण। पचागयचेयन्ना संजाया सा ससंकमुही ॥२६०॥
 एत्थंतरम्मि बह्वे समागया खेयरा तर्हि भवणे। जिणपडिमं पणमेउं एयावत्था य सा तत्थ ॥२६१॥
 दिट्ठा उत्तरसेदीवड्ढो तणएण कणयचूडेण। तो सो तव्वेलं चिय गहियो मयणग्गहेण ददं ॥२६२॥

किं बहुणा,

कुट्ठंति हारमुत्तामणीउ लापव्व जम्मि सयखंडं। सो दाहजरो सहसा वियंमिओ तस्स देहम्मि ॥२६३॥
 जयसुंदरीयि एत्तो कहवि हु संवाहिउं सहियणेण। नियपिउमिहम्मि नीया तत्थयि तुयमेव चिंतंती ॥२६४॥
 न रसं रसेइ न रवं सुणेइ न हु गंधं च गेहेइ। नय रूवंपि निरूवइ न किंपिकासंपि सा मुणइ ॥२६५॥
 एत्थंतरम्मि संगाममूररायस्स पासमल्लीणो। सिरिकणयचूडपियरेण पेसिओ महुयरो दूओ ॥२६६॥
 अब्भागयजणपडिवत्तिनिउणरत्तावि दावियं विउलं। कणयमयमासणं तस्स सोवि नमिऊण उवविट्ठो ॥२६७॥
 तो दूएणं भणियं जह एवं भणइ कणयचूडपिया। वियरिज्जउ जयसुंदरिकन्ना सिरिकणयचूडस्स ॥२६८॥

रतिरमणशरासनवाणवर्षणाध्यासस्थानमनुप्राप्ता। जयसुंदरी शृण्वती तमसंदंशं तव गुणग्रामम् ॥२६९॥
 ततस्तत्क्षणेन मूर्च्छानिमीलिताक्षिमहीतलोत्सङ्गे। अक्षिकूपतुलोत्सुतमहाबाष्पभरनिःसहा पतिता ॥२७०॥
 ततस्तस्याः सख्यः का अपि हृदयं मर्दयन्ति का अपि कुर्वन्ति। श्रीखण्डरसनियेकं का अपि वीजन्ति व्यजनैः ॥२७१॥
 परिजनकरणेव ततः कथमपि विविधोपचारविभवेन। प्रत्यागतचैतन्या संजाता सा शशाङ्कमुखी ॥२७२॥
 अत्रान्तरे बहवः समागताः खेचरास्तस्मिन् भुवने। जिनप्रतिमां प्रणन्तुमेतदवस्था च सा तत्र ॥२७३॥
 दृष्टोत्तरश्रेणीपतेस्तनयेन वनकचूडेन। ततः स तद्वेलमेव गृहीतो मदनप्रेहेण हृदम् ॥२७४॥

किं बहुता,

स्फुटन्ति हारमुक्तामणयो लाता इव यस्मिन्शतखण्डम्। स दाहन्वरः सहसा विजृम्भितस्तरय देहे ॥२७५॥
 जयसुन्दर्यपीतः कथमपि क्लिप्त संवाहः सखीजनेन। निजपितृगृहे नीता तत्रापि त्वामेव चिन्तयन्ती ॥२७६॥
 न रसं रसति न रवं शृणोति न सलु गन्धं च गृह्णाति। न च रूपमपि निरूपयति न कमपि स्पर्शं च सा जानाति ॥२७७॥
 अत्रान्तरे संग्रामशूराजस्य पार्श्वमालीनः। श्रीकनकचूडपित्रा प्रेषितो मधुकरो दूतः ॥२७८॥
 अभ्यागतजनप्रतिपत्तिनिपुणराज्ञेनापि दापितं विपुलम्। कनकमयमासनं तस्मै सोऽपि नेत्वापविष्टः ॥२७९॥
 ततो दूतेन भणितं यथैवं भणति कनकचूडपिता। वितरिष्यतां जयसुन्दरी कन्या श्रीकनकचूडाय ॥२८०॥
 ततो नरवरेण भणितं रतिमदनयोरिवानयोः संबन्धम्। को न बहु मन्यते किन्तु तस्यां जननीह प्रमाणम् ॥२८१॥

तो नरवरेण भणियं रश्मयणाणवद्भाण संवंधं । को नवहु मन्नए किंतु तीए जणणी रह पमाणं ॥२६९॥
 इय भणिऊणं सम्माणिउं च राया विसज्जिउं दूयं । चंदलेहाए पुव्वुत्तवइयरं साहए सावि ॥२७०॥
 पुच्छिस्समहं धूयंति जंपिऊणं तओ समुट्ठेउं । जा जयसुंदरिपासे समागया तो तयं नियइ ॥२७१॥
 परिहरियकेलिकमलं करकिसलयगम्भसंठियकवोलं । जवरिनिवडंतअसुप्पहारयरहरियसिहिणजुयं ॥२७२॥
 मिउमहुरालावपरायणाए देवीए चंदलेहाए । जयसुंदरी सप्पणयं पारद्धा पुच्छिउं एवं ॥२७३॥
 एयावत्थाए तुह को पुत्ति ! निवंधणं फुडं कहसु । मह सव्वकज्जचित्तायगाए मा खेयमुव्वहसु ॥२७४॥
 तं नत्थि किंपि भुवणत्तयम्मि सयलंम्मि जं न महःसज्जं । जं फुरइ वत्थुजायं मह हत्थगयं व सव्वं पि ॥२७५॥
 इय पुट्ठा सा नहु किंपि देइ पच्छुत्तरं तओ तीए । कहियं जह तुह वरणत्थमागओ संपयं दूओ ॥२७६॥
 सिरिकणयचूडहेउं तप्पिउणा पेसित्ति सोऊण । वाढं नीससिऊण य पुणोवि धरणीयले पडिया ॥२७७॥
 अह तीए सहयरीए विज्झमलेहाए कुमरिजणणीए । कहियं जह राईए किन्नरमिहुणेण गिज्जंतो ॥२७८॥
 सिरिसमरसीहराया निसामिओ नूण ता इमा तम्मि । अणुरत्ता, ता जह कहवि तेण सह संगमो होइ ॥२७९॥
 तह उज्जेउ देवी, इय सोऊण निवेइयं तीए । नियपिययमस्स, तेणवि आहूओ सो खयरदूओ ॥२८०॥
 कहियं जहट्टियं चिय तप्पुरओ नरवरेण, सो भणइ । जइ कहवि कोवि अओ परिणेही तुह इमं धूयं ॥२८१॥
 ता नूण तुज्ज तस्सवि नो कुसलं ता तुमं इमं नाउं । देहि नियकन्नयं कणयचूडखयरस्स अहंवावि ॥२८२॥
 रणसज्जो होसु लहुं, एही जेणं पभायसमयम्मि । सिरिकणयचूडखयरो बलावि कुमरिं पणिण्हेउं ॥२८३॥

इति भाणित्वा सम्मान्य च राजा विद्युज्य दूतम् । चन्द्रलेखायै पूर्वोक्त्यतिकरं कथयति सापि ॥२७०॥
 प्रस्थान्यहं दुहितरामिति जल्पित्वा ततः समुत्थाय । यावन्जयसुन्दरीपार्थे समागता ततस्तां पश्यति ॥२७१॥
 परिहृतकलिकमलां करकिदालयगर्भसंस्थितकपोलाम् । उपरिनिपतद्भ्रुपहारकम्पितस्तनयुगाम् ॥२७२॥
 मृदुमधुरालापपरायणया देव्या चन्द्रलेखया । जयसुन्दरी सप्पणयं प्रारब्धा प्रष्टुमेवम् ॥२७३॥
 एतदवस्थायान्नव फः शुचि ! निवन्धनं स्फुटं कथय । मयि सर्वकार्यचिन्तिकायां मा खेदमुद्वह ॥२७४॥
 तन्नास्ति किमपि भुवनत्रये सकले यज्ञ मम साध्यम् । यत् स्फुरति वस्तुजातं मम हस्तगतमिव सर्वम् ॥२७५॥
 इति पृष्टा सा न खलु किमपि ददाति प्रत्युत्तरं ततस्तथा । कथितं यथा तव वरणार्थमागतः संप्राति दूतः ॥२७६॥
 श्रीकनकचूडहेतोस्तत्पित्रा प्रेषित इति श्रुत्वा । वाढं निःश्वस्य च पुनरपि धरणीतले पतिता ॥२७७॥
 अथ तस्याः सहचर्या विभ्रमलेखया कुमारीजनन्यै । कथितं यथैतया किन्नरमिथुनेन गीयमानः ॥२७८॥
 श्रीसमरसिंदराजो निशमितो नूनं तत इयं तस्मिन् । अणुरक्ता, तस्माद्यथा कथमपि तेन सह संगमो भवेत् ॥२७९॥
 तथोच्चक्षुः देवीति श्रुत्वा निवेदितं तथा । निजप्रियतमाय, तेनाप्याहूतः स खचरदूतः ॥२८०॥
 कथितं यथास्थितमेव तत्पुत्रो नरवरेण न भणति । यदि कथमपि कोऽप्यन्यः परिणेष्यति तवेमां दुहितरम् ॥२८१॥
 ततो नूनं तव तस्यापि नो कुशलं तस्मात्त्वमिदं ज्ञात्वा । देहि निजकन्यकां कनकचूडखनूरायाथवापि ॥२८२॥
 रणसज्जो मय लघु, एष्यति येन प्रभातसमये । श्रीकनकचूडखचरो बलादपि कुमारीं प्रग्रहीतुम् ॥२८३॥

इय भणिऊणं रुद्धो दण्डिद्वो निगमो खयरदूओ । कहियं जह विचं तह सपिठणो कणयचूडस्स ॥२८४॥
 रणसामग्गिं काउं समुज्जओ सोवि, तम्मि समयम्मि । मह सविसेसं पूया विहिया संगाममूरेण ॥२८५॥
 तस्स कुलदेवया हं खणेण पत्तम्मि समवडणम्मि । मह पुरओ विण्णत्तं तेण इयं देवि जह कहवि ॥२८६॥
 अम्हाणं कुसलेण कुमारीं परिणैइ समरसीहनियो । अक्कमिउं विज्जाहरसिन्नं तह कुणसु लहु देवि ॥२८७॥
 पडिवज्जिऊण एयं तुज्झ समीवम्मि आगया अहयं । कहियं पओयणं तुह संपइ सह सिविरनियरेण ॥२८८॥
 होसु पयाणगपवणो बद्धो पणयंजली मए तुज्झ । इय निसमिऊण सिरिसमरसूररापावि लहुमेव ॥२८९॥
 चउरंगचमूए सैमं देवीए पभावओ नहपहेण । पत्तो खुणेण सिरिरयणसारनयरस्स बाहिम्मि ॥२९०॥
 एत्थंतरम्मि नियमुयवल्लगवुग्गारवद्धरणवल्लो । पत्तो सह पितणा तत्थ खेयरो कणयचूडोवि ॥२९१॥
 सनं हि पसव्वसुहं कयवहुपहरणपरिग्गहं लग्गं । अवरोणरेण सिन्नं वरिसेउं विसिहपव्वहारं ॥२९२॥
 जा समरसीहखपराण ताव कुलदेवयाए मायाए । सहसच्चिय तल्लोयस्स दंसियं समररंगम्मि ॥२९३॥
 पडियं सितकमलं कणयचूडखयरस्स तस्स तो सिन्नं । दूरं दूरं पलाणं अप्पाणमनायकं नाउं ॥२९४॥
 तयणु बलेण रहिओ एगागी कणयचूडखयरोवि । तन्नयभीओ नद्धो सव्वं सुत्थं तओ जायं ॥२९५॥
 अह सोहणे मुहुत्ते अमंदआणंदमुंदलपुक्खं । पियरेहिं परिदिनं परिणइ जयसुंदरीकनं ॥२९६॥
 सिरिसमरसीहराया तीए समं चिय पुणोवि नियनयरे । आगंतुं विसयसुहं ववहुंजइ जणियजणचोळं ॥२९७॥

इति भणित्वा रुद्धो दण्डिद्वो निर्गतः । खचरदूतः । कथितं यथा वृत्तं तथा सपितृकाय कनकचूडाय ॥२८४॥
 रणसामग्रीं कृत्वा समुद्यतः सोऽपि, तस्मिन् समये । यम सविशेषं पूजा विहिता संग्रामशूरेण ॥२८५॥
 तस्य कुलदेवताऽहं क्षणेन पात्रे समवतीर्णाऽऽसम् । यम पुरतो विज्ञप्तं तेनेदं देवि । यथा कथमपि ॥२८६॥
 अस्माकं कुशलेन कुमारीं परिणयेन् समरसिंहनृपः । आक्रम्य विद्यावरसैन्यं तथा कुरुष्व लघुदेवि ! ॥२८७॥
 प्रतिपद्यत तव समीप आगताऽहम् । कथितं प्रयोननं ते संपति सह शिविरानिकरेण ॥२८८॥
 भव प्रयाणकप्रवणो बद्धः प्रणयाञ्जलिभेया तुभ्यम् । इति निशम्य श्रीसमरशूरराजोऽपि लघ्वेव ॥२८९॥
 चतुरङ्गचन्वा समं देव्याः प्रभावतो नमःपथेन । प्राप्तः क्षणेन श्रीरत्नसारनगराद् बहिः ॥२९०॥
 अत्रान्तरे निजमुज्ज्वलगर्वाद्गारवद्धरणवान्छः । प्राप्तः सह पित्रा तत्र खचरः कनकचूडोऽपि ॥२९१॥
 सैन्यसर्वसुभटं कृतबहुपहरणपरिग्रहं लग्नम् । परस्परं सैन्यं वर्णितुं विशिष्टप्रार्थनारम् ॥२९२॥
 यावत्समरसिंहखचराणां तावत्कुलदेवतया मायया । सहसैव तल्लोकस्य द्रुशितं समररङ्गे ॥२९३॥
 पतितं शिरःकमलं कनकचूडखचरस्य तस्य ततः सैन्यम् । दूरं दूरं पलायितमात्मानमनायकं ज्ञात्वा ॥२९४॥
 तदनु बलेन रहित एकाकी कनकचूडखचरोऽपि । तद्वयभीतो नष्टः सर्वं सुखं ततो जातम् ॥२९५॥
 अथ शोभने मुहुर्तेऽमन्दानन्दसन्दोहपूर्वम् । पितृभ्यां परितः परिणयति जयमुन्दरीकन्याम् ॥२९६॥
 श्रीसमरसिंहराजस्तथा सममेव पुनरपि निजनगरे । आगम्य विषयमुखमुपमुक्ते जनितजनाश्चर्यम् ॥२९७॥

अह अन्नया य जयसुन्दरीवि रयणीए चरिमजामम्मि । चिद्दइ सुहणसुत्ताजा ता पिच्छइ इमं मुमिणं ॥२९८॥
 केणवि पहाणपुरिसेण दिव्वालंकारकलियदेहेण । नियसियदिब्बंदुल्लज्जयल्लिहणियतिमिरेण ॥२९९॥
 किल मज्झ महारयणं पाणिप्पणयीकयंति तं ददुं । विस्मयपवाहयुद्धं तमाणासा उट्ठिया तयणु ॥३००॥
 साहइ पियस्स सोविहु तयभिमुहं भणइ देवि । एएण । सुमिणेण पिसुणिया तुह नूणं पुत्तस्स संपत्ती ॥३०१॥
 हरिसवियसंतनयणाए पुल्लयपरिकलियकायलइयाए । एवंति होउ तीए पंडणो बहु मन्नियं वयणं ॥३०२॥
 अह धम्मकम्मनिम्भवणउज्जया दुग्गुणजणियसुहविहवा । जयसुन्दरीवि गम्भं महगयसोद्दामुव्वइ ॥३०३॥
 निरुपमगरिमालंक्रियपओहराणं सिरिं समकमिडं । सामरिसं उयरसिरी पैवइदए तीए अणुदियहं ॥३०४॥
 दमदाणइयापमुहा तीए सरीरे विसेसओ वसिया । गम्भगयसुं अनिहालणकोउहलतरलियव्व गुणा ॥३०५॥
 अह अगाहणियपमुहं महसंवे अणिहवित्तु नियसमए । पडिपुज्जडोहला सा सुहं पमूया पमन्नमुंदी ॥३०६॥
 पुत्तं तणुपडापहयसुहभवेणंतरालतमपसरं । नवदिणमणिं व पुव्वा आणंदियजुणाणिमुहकमलं ॥३०७॥
 ईत्थंतरम्मि तुरियागमणविसंल्लुल्लुल्लकलियाए । वड्ढाविओ सहरिसं चेडीए समरमूरनिवो ॥३०८॥
 सुयजम्मनिसामणजणियदुग्गुणहरिसेण नरवरेणावि । दालिंदुव्वमइकरो महापसाओ कओ तीसे ॥३०९॥
 वड्ढावणयं निपविहवमहिमगरिमाणुख्वयं तयणु । सिरिसमरसीहरन्ना पयट्ठियं अइमहारंभं ॥३१०॥
 तम्मि य समइकंते महाविभूइए मासपज्जंते । नंदिसेणुत्ति नामं रत्ता विहियं नियसुयस्स ॥३११॥

अथान्यदा च जयसुन्दर्यपि रजन्याश्चरमयामे । तिष्ठति सुखप्रसुता यावत्तावत् पश्यतीमं स्वप्नम् ॥२९८॥
 केनापि प्रधानपुरुषेण दिव्यालङ्कारकलितदेहेन । निजसितदिव्यदुकूलयुगलप्रतिहततिमिरेण ॥२९९॥
 किल मध्ये महारत्नं पाणिमणयीकृतमिति तद् दृष्ट्वा । विस्मयप्रवाहमज्जन्मानसोत्थिता तदनु ॥३००॥
 कथयति प्रियाय सोऽपि च तदभिमुखं भणति देवि । एतेन । स्वप्नेन कथिता तव नूनं पुत्रस्य संप्राप्तिः ॥३०१॥
 हर्षविकसन्नयनया पुलकपरिकलितकायलतिकया । एवमिति भवतु तया पत्युर्बहु मत्तं वचनम् ॥३०२॥
 अथ धर्मकर्मनिर्मापनोद्यता द्विगुणजनितसुख (शुभ) विभवा । जयसुन्दर्यपि गर्भमहर्ष्यसौभाग्यमुद्वहति ॥३०३॥
 निरुपमगरिमालङ्कृतपयोधरयोः श्रियं समाक्रम्य । सामर्पसुन्दरश्रीः प्रवर्धते तस्या अत्रुदिवसम् ॥३०४॥
 दमदानद्याप्रमुखास्तस्याः शरीरे विशेषत उषिताः । गर्भगतसुतनिभालनकौतूहलतरलिता इव गुणाः ॥३०५॥
 अथाग्राहिकप्रमुखं महोरसवंमनुभूय निजसमये । परिपूर्णोदोहदा सा सुखं प्रसुता प्रसन्नमुखी ॥३०६॥
 पुत्रं तनुप्रमाप्रहतसूतिमयनान्तरालतमप्रसरम् । नवदिनमणिमिव पूर्वानन्दितजननीमुखकमलम् ॥३०७॥
 अत्रान्तरे त्वरितागमनविसंस्थुलदुकूलकलितया । वर्धापितः सहर्षं चेष्ट्या समरशूरनृपः ॥३०८॥
 सुतजन्मनिशमनजनितद्विगुणहर्षेण नरवरेणापि । दारिद्र्योपमर्दकरो महाप्रसादः कृतस्तस्याः ॥३०९॥
 वर्धापनकं निजविभवमहिमगरिमानुरूपकं तदनु । श्रीसमरसिंहराजेन प्रवर्तितमतिमहारम्यम् ॥३१०॥
 तास्मिंश्च समतिक्रान्ते महाविभूत्या मासपर्यन्ते । नन्दिषेण इति नाम राज्ञा विहितं निजसुतस्य ॥३११॥

लालिजंतो मङ्गण्ढाणाइपराहि पंचवाईहि । मने पियरमणोरहईसाइव सोवि बइदेइ ॥३१२॥
 तत्स य वयणंतरवासिणीए वाणीए मुत्तियलयच्च । जंपंतस्स सहेलं सुहुमा दसणावली सहइ ॥३१३॥
 कुरलकुरलीहिं कलिओ तमालदलसामलो अइमणिद्धोमउलिकमले पडोलइ चिहुरचओ कोमलो तत्स ॥३१४॥
 अह सो जहिच्छक्रीलाविलाससुहगहियविगढोवचओ जाओ य अट्टवच्छरपरियाओ जणियजणयसुहो ॥३१५॥
 तो विज्जागहणत्वमो एसो इय निच्छिउं नरिदेण । उवणीओ विहिपुच्चं लेदायरियस्त पढत्थं ॥३१६॥
 असरिसवुद्धिसमिद्धीए सुगुरुभत्तीए उज्जमेणं च । सो थोवदिणोहिं समत्थसत्थपरमत्थविऊ जाओ ॥३१७॥
 निययपयारपूयं कुणमाणो महियलं समणुपत्तो । सो णंभजुवणलच्छि सव्वंगमकित्तिमाहरणं ॥३१८॥
 मिउसुहुमा रोमलया कवोलपालीसु से समुलसिया । मुहकमलपरिमलुगारलेललीणालिमालव्व ॥३१९॥
 कंचणासिलाविसालं वच्छयलं पिहुसमुन्नयं तत्स । अंतोफुरंतगुणगणपणुल्लियं पिव समुव्वहइ ॥३२०॥
 अह सो सयंवरारगयपहणपत्थिवसुयाओ ज्जेगाओ । परिणाविओ नरिदेण नन्दिसेणो विभूईए ॥३२१॥
 कइयावि फारफेणानिलाणणं दमइ हृदमतुरंगं । गुल्लेयविदत्तं नियजसंव लोयाण दरिसंतं ॥३२२॥
 बहुहावभावलडहं कइयावि विलासिणीण सविलासं । लासविहिं स पलोयइ गेयरसायन्नसयण्हो ॥३२३॥
 कररुहकिरणमिसेणं दालिइजलंजलिं वियरंतो । कइयावि कुणइ ममाणजणाणं सकरेण दाणविहिं ॥३२४॥
 मुत्ताहलाणं वाहिं अंतो पुण नियगुणाणं मालाए । कुणइ सविभूषणाइं कयावि सुकर्णं हिययाइं ॥३२५॥

काल्यमानो मर्दनजानादिपराभिः पञ्चधात्रीभिः । मन्ये पितृमनोरथेभ्येव सोपि प्रवर्धते ॥३१२॥
 तस्य च वदनान्तरवासिन्या धार्या मौक्तिकलतेव । जल्पतः सहेलं सूक्ष्मा दशनावली राजते ॥३१३॥
 कुरलकुरलीभिः कलितस्तमालदलश्यामलोऽतिस्निग्धः । मौलिकमले प्रचूर्णति चिहुरचयः कोमलस्तस्य ॥३१४॥
 अथ स यथेच्छक्रीडाविलासमुखगृहीतविग्रहोपचयः । जातश्चाष्टवत्सरपर्यायो जनितवनकमुखः ॥३१५॥
 ततो विद्यामहणक्षम एव इति निश्चित्य नरेन्द्रेण । उपनीतो विधिपूर्वं लेखाचार्यस्य पठनार्थम् ॥३१६॥
 असहस्रावुद्धिसमृद्धया सुगुरुभक्त्योद्यमेन च । स स्तोकादिनैः समस्तशास्त्रपरमार्थविज्ञातः ॥३१७॥
 निजपदप्रचारपटं कुर्वन् महीतलं समनुप्राप्तः । स नवयौवनलक्ष्मीं सर्वाङ्गीणमकृत्स्निमाभरणम् ॥३१८॥
 मृदुसूक्ष्मा रोमलता कपोलपाल्योस्तस्य समुल्लसिता । मुखकमलपरिमलोद्गारलेललीनालिमालेव ॥३१९॥
 कान्चनशिलाविशालं वक्षस्तलं पृथुसमुन्नतं तस्य । अन्तःस्फुरद्गुणगणप्रणोदितमिव समुद्रहति ॥३२०॥
 अथ स स्वयंवरागतप्रधानपार्थिवसुता अनेकः । परिणायितो नरेन्द्रेण नन्दिसेणो विभूत्या ॥३२१॥
 कदाचिदपि स्फारफेनाविलाननं दाम्प्यति दुर्दमस्तुरङ्गम् । गुरुवेगाजितं निजयश इव लोकान् दर्शयन्तम् ॥३२२॥
 बहुहावभावारम्यं कदाचिदपि विलासिनीनां सविलासम् । लास्यविधिं स प्रलोकेते गेयरसाकर्णनसतृण्यः ॥३२३॥
 कररुहकिरणमिषेण दारिद्र्यजलाञ्जलिमिव वितम् । कदाचिदपि करोति मार्गजनानां स्वकरेण दानविधिम् ॥३२४॥
 मुक्ताफलानां बहिरन्तः पुनर्निजगुणानां मालया । करोति सविभूषणानि कदापि सुकवीनां हृदयानि ॥३२५॥

इय वञ्चते काले नियरज्जे ठाविओ विभूईए । सो नंदिसेणकुमारो रत्ना सिरिसमरसीहेण ॥३२६॥
 एकारस पडिमाओ सयमवि पडिवज्जिऊण विहिपुव्वं । पालेउं कालेण यं जइधम्मधुरंधरो होउं ॥३२७॥
 सव्वत्थ अपडिवद्धो काउं छट्ठमाइतवचरणं । पज्जंतकयाणसणो लंतयकप्पे सुरो जाओ ॥३२८॥
 एत्तो य नंदिसेणो नराहिबो निहयसयलपडिवक्खं । परिपालइ तं रज्जं साहियनीसेसणठदुग्गं ॥३२९॥
 निवपुंगवाण मउलीसु जस्स सासणसिरीसया वसइ । चूडामणिकरमंजरिमित्तेण कयपउमपैयरेसु ॥३३०॥
 तस्स य मणसविफुरणरायंहंसी संसंकसमवयणा । सयलंतेउरपमुहाससिण्णहा पिययमा आसिं ॥३३१॥
 तीए समं चिरसंचियपुन्नचयं नंदिसेणनरवइणो । विसयसुहं सेवतस्स पइदिणं वोलेए कालो ॥३३२॥
 अह देवपाए कप्पियविबिहोवाइयसएहिं संजाओ । तीसे पुत्तो से नाम ठावियं धणकुमारोत्ति ॥३३३॥
 कालेण य सयलकलाकलावकलणक्खमो य संजाओ । तो विहिपुव्वंरत्ना समप्पिओ सो कलागुरुणो ॥३३४॥
 तेणावि तस्स अइसुहुमवुद्धिविणएहिं उज्जमैणं च । रंजियहियएण कओ सो सयलकलाकलावविऊ ॥३३५॥
 जय जीव नंद इच्छाइकोमलालापपेसलं वयणं । न तथा हरिसेइ मणं तस्स जहा सुगुरुसिक्खवियं ॥३३६॥
 अहजया य अज्झावएण सह नंदिसेणनरवइणो । पायवडियानिमित्तं संपत्तो धणकुमारोवि ॥३३७॥
 अह सो कयप्पणामो समुच्चियडाणे सुहासणासीणो । हरिसियहियएण नराहियेण भणिओ इमं वयणं ॥३३८॥
 नईए वच्छ ! भणियं पयाण परिपालणं नरवइणं । तावच्चिय जानइवइ नियरज्जधुरंधरो पुत्तो ॥३३९॥

इति व्रजति काले निजराज्ये स्थापितो विभूत्या । स नन्दिपेणकुमारो राज्ञा श्रीसमरसिंहेन ॥३२६॥
 एकादश प्रतिमाः स्वयमपि प्रीतिपथ विधिपूर्वम् । पालयित्वा कालेन च येतिधर्मधुरन्धरो भूत्वा ॥३२७॥
 सर्वथाप्रतिबद्धः कृत्वा पष्ठाष्टमादितपश्चरणम् । पर्यन्तकृतानशनो लान्तककल्पे सुरो जातः ॥३२८॥
 इतश्च नन्दिपेणो नराधिपो निहतसकलप्रतिपक्षम् । परिपालयति तद्राज्यं साधितविशेषप्राकारदुर्गम् ॥३२९॥
 नृपपुङ्गवानां मौलिषु यस्य शासनश्रीः सदा वसति । चूडामणिकरमञ्जरीभिषेण कृतपद्मप्रकरेषु ॥३३०॥
 तस्य च मानसविस्फुरणराजहंसी शशाङ्कसमवदना । सकलान्तःपुरप्रमुखा शशिप्रभा प्रियतमाऽऽसीत् ॥३३१॥
 तथा समं चिरसंचितपुण्यचयं नन्दिपेणनरपतेः । विषयसुखं सेवमानस्य प्रतिदिनं गच्छति कालः ॥३३२॥
 अथ देवतायाः कल्पितविधियोपयाचितंशतैः संजातः । तस्याः पुत्रस्तस्य नाम स्थापितं धनकुमार इति ॥३३३॥
 कालेन च सकलकलाकलापकलनक्षेत्रं संजातः । ततो विधिपूर्वं राज्ञा समर्पितः स कलागुरवे ॥३३४॥
 तेनापि तस्यातिमुष्मद्वुद्धिविनयाभ्यामुद्यमेन च । रजितहृदयेन कृतः स सकलकलाकलापवित् ॥३३५॥
 जय जीव नन्देत्यादिकोमलालापपेशलं वचनम् । न तथा हर्ययति मनस्तस्य यथा सुगुरुशिक्षितम् ॥३३६॥
 अथान्यद्वा चाध्यापनेन सह नन्दिपेणनरपतेः । पादपतननिमित्तं संप्राप्तो धनकुमारोऽपि ॥३३७॥
 अथ स कृतप्रणामः समुचितस्थाने सुहासनासीनः । हर्षितहृदयेन नराधिपेन भणित इदं वचनम् ॥३३८॥
 नीतो वत्स ! भणितं प्रजानां परिपालनं नरपतीनाम् । तावदेव यावन्न भवति निजराज्यधुरन्धरः पुत्रः ॥३३९॥

ता वच्छ ! तुमं महभ्रुपक्षचिरवासं करोसु रज्जसिर्नि । नियवाहुवज्जपंजरनिवाससुहियं लहु इण्हि ॥३४०॥
 अणुपन्नसु अवियणं च पज्ज संजममहारहाहणं । सिद्धिपुरंधीसरहमपरिंभणरसियहिययस्स ॥३४१॥
 इय पितृवयणं सो निसमिडण ताडिज्जमाणगलसरणी । गमयगिराए लग्गो विज्जविडं धणकुमारोवि ॥३४२॥
 ताय ! न किंपि हु पिच्छामि कारणं तुज्ज तारिसं अहयं । ता कह दुकरकम्ममि मं निजंजेसि इण्हिपी ॥३४३॥
 पडिवक्खपक्खकक्खंतरेसुं खित्तो न ताय ! मणयंपि । ज्वसमिओ पजलंतो पयावदावानलो तुज्ज ॥३४४॥
 तिहुयणजणनयणमहारसायणं ख्वसंपया तुज्ज । अज्जवि कंदप्पमडप्पवंडणे वंइ पंडिच्चं ॥३४५॥
 भ्रुयंदंडपयंडबलो भ्रुयणेवि न अस्थि तारिसो कोवि । जो तुह लंघइ मणयंपि भूलयापल्लवविलासं ॥३४६॥
 अज्जवि समत्थसुपसत्थवत्थुवित्थरविभूसिओ तुज्ज । भंडागारोवि हु धणयजक्खविहवं विडंवेइ ॥३४७॥
 अज्जवि य महारणकेलिकम्मकुसलो समुज्जमो ताय ॥ सो कोवि सहइ तुह जं सहिडं सकोवि न हु सको ॥३४८॥
 तत्तो य पसीय तुमं पालसु चिरपालियं नियं रज्जं । समयम्मि पुण कुणंतो धम्मं नाहं निवारिस्सं ॥३४९॥
 एवं धणकुमारेणं विज्जतो नंदिसेणनरनाहो । धम्मज्जमवद्धरइ पुणोवि अणुसासिडं लग्गो ॥३५०॥
 जह यज्जो रिउवमो समग्गसामग्गियाए रहिण्हि । न तरिज्जइ निग्गहिडं तह अंतरसत्तुसंघोवि ॥३५१॥
 तन्निग्गहम्मि य पुणो सामग्गी सयलकरणगामस्स । पडणत्तं, तं तरलं जरकडपूयणिभेउत्तत्थं ॥३५२॥
 जम्हा तीएकंतो करणगामो जहट्ठियं वत्थु । परिच्छेदिडं न पारइ बाढं परिवत्तिपसरूवो ॥३५३॥

तस्माद्वत्स ! त्वं मद्भुजकृतचिरवासां कुरु राज्यश्रियम् । निजबाहुवज्जपन्नरनिवाससुखितां लब्धिवदानीम् ॥३४०॥
 अनुमन्यस्वानिकल्पं च मम संयममहारथारोहणम् । सिद्धिपुरन्धीसरभसपरिरम्भणरसिकहृदयस्य ॥३४१॥
 इति पितृवचनं स निशम्य ताड्यमानगलसरणिः । गद्गदगिरा लग्नो विज्ञपयितुं धनकुमारोऽपि ॥३४२॥
 तात ! न किमपि खलु पश्यामि कारणं तव तादृशमहकम् । तस्मात्कथं दुष्करकर्मणि मां नियुक्ते इदानीमपि ? ॥३४३॥
 प्रतिपक्षपक्षकक्षान्तरेषु क्षितौ न तात ! मनागपि । उपशान्तः प्रन्वलयन् प्रतापदावानलस्तव ॥३४४॥
 त्रिभुवनजननयनमहारसायनं रूपसंपत् तव । अद्यापि कन्दर्पगर्वलक्षणे बहति पाण्डित्यम् ॥३४५॥
 सुबंदण्डप्रचण्डबलो सुवनेऽपि नास्ति तादृशः कोऽपि । यस्तव लङ्घते मनागपि भूलतापल्लवविलासम् ॥३४६॥
 अद्यापि समस्तसुप्रशस्तवस्तुविस्तारविभूषितस्तव । भाण्डागारोऽपि धनदयस्वविभवं विदम्वयाति ॥३४७॥
 अद्यापि च महारणकेलिकर्मकुशलः समुद्यमस्तात ! । स कोऽपि शोभते तव ये सोढुं शक्नोऽपि न हि शक्तः ॥३४८॥
 ततश्च प्रसीद त्वं पालय चिरपालितं निजं राज्यम् । समये पुनः कुर्वन् (? न्तं) धर्मं नाहं निवारयिष्ये ॥३४९॥
 एवं धनकुमारेण विज्ञप्तो नन्दिषेणनरनाथः । धर्मोद्यमवद्धरतिः पुनरप्यनुशासितुं लग्नः ॥३५०॥
 यथा बाह्यो रिपुवर्गः समग्रसामग्र्या रहितैः । न शक्यते निग्रहीतुं तथाऽऽन्तरशत्रुसंघोऽपि ॥३५१॥
 तन्निग्रहे च पुनः सामग्री सकलकरणगामस्य । प्रगुण्यत्वं, तत्तरलं जरुकृतविशक्तिभयतेजस्तम् ॥३५२॥
 यस्मात्तथाऽऽकान्तः करणग्रामो यथास्थितं वस्तु । परिच्छेत्तुं न शक्नोति बाढं परिवर्तितस्वरूपः ॥३५३॥

ता जा पउणत्तं इंदियाण जावाउयं तह बलं च । ता जुत्तो मह काउं धम्मो समयम्मि जह भणियं ॥३५४॥
“जाव न जरकट्ठपूणि सव्वंगयं गसइ, जाव न रोयमुयंगु उग्गु निइउ इसइ ।

ताव धम्मि मणु दिज्जउ किज्जउ अप्पहिउ, अज्ज कि कल्लि पयाणउ निउ निचप्पहिउ ॥३५५॥”
ता वच्छ ! तुमं गिण्हसु रज्जसिरि मज्ज तिच्चियप्पमणो । गुरुत्तासणपरिपालणमरिहं सुकुलप्पम्याण ॥३५६॥
इयं बहुविपदद्वयणेहि जाव अणुत्तासए धणकुमारं । सिरिन्दिसेणराया धम्मउज्जमददनिवद्धमई ॥३५७॥
ता मुहमेलियकरकोसपिहियपसरंतदंतकरप्सरं । उज्जाणपालियाए विज्जतो नंदिसेणनिवो ॥३५८॥
देव ! मयरंदमंदिरआरामे सुरसमूहनपचलणो । मुणिमंडलपरियरिओ सिरिन्दणजिणवरों पत्तो ॥३५९॥
इयं निसमिऊणतीसे दाउणं पारितोसियं दाणं । फहक्कहवि अणिच्छंतपि ठवः रज्जम्मि धणकुमारं ॥३६०॥
सिरिन्दिसेणराया समगत्तामगियाए परिकलिओ । आरामं पइ चलिओ मुणिपुट्टपयपणमणिमित्तं ॥३६१॥
पत्तो य कमेण समुल्लसंतमुहभावभावियमणो सो । पंचविहाभिगमेण जिणुगहे संपविट्ठो य ॥३६२॥
ति पयाहिणीकरेउं भत्तिग्गच्छसिरबहलपुलयमरो । चूडामणिचुं वियधरणिमंडलो जिणपए नमिउं ॥३६३॥
आणंदविसेसवितप्पमाणवाहुल्लोयणो तयणु । पिसुणियसुहमणपरिणापपेसलं युणिउमारद्धो ॥३६४॥
सविणयनमिरसुरेसरचूडामणिमसिणविहियकमवीड । तुज्ज नमो सचराचरजीवोवरिविहियनिरुकरुण ! ॥
अज्ज धियकयकिओ जाओ हं अज्ज सुचिरचिन्नाई । पुन्नाईवि उयाई तुह दंसणमागओ जमहं ॥३६५॥
पहु वंचिओ म्हि तमहं एत्तियकालं सु मोहराएण । जं तुह पयकमलजुए नहु रमिओ मज्ज मणभमरो ॥३६७॥

तस्माद्यावत्पुण्यत्वमिन्द्रियाणां यावदायुस्तथा बलं च । तावद्युक्तो मम कर्तुं धर्मः समये यथा भणितम् ॥३६४॥

यावन्न जराकृतविशाची सर्वाङ्गकं भ्रसति, यावन्न रोगभुजङ्ग उग्रो निर्दयो दशति ।

तावद्धर्मे मनो दीयतां क्रियतामात्महितमद्य वा कल्ये प्रयाणकं जीव ! नित्यप्रथितम् ॥३६५॥

तस्माद्वत्स ! त्वं गृहाण राज्यश्रियं मम निर्विकल्पमनाः । गुरुत्तासणपरिपालनमहं सुकुलप्रसूतानाम् ॥३६६॥

इति बहुविदधवचनैर्यावदावुशास्ति धनकुमारम् । श्रीनन्दिपेणराजो धर्मोद्यमददनिवद्धमतिः ॥३६७॥

तावन्मुत्तमेलितकरकोशपिहितप्रमरहन्तकरप्रसरम् । उज्जाणपालिकया विज्जतो नन्दिपेणनृपः ॥३६८॥

देव ! मकरन्दमन्दिरारामे सुरसमूहनतचरणः । मुनिमण्डलपरिकरितः श्रीनन्दनजिनवरः प्राप्तः ॥३६९॥

इति निशम्य तस्यै दत्त्वा पारितोषिकं दानम् । कथं कथमप्यनिच्छन्तमपि स्थापयति राज्ये धनकुमारम् ॥३६०॥

श्रीनन्दिपेणराजः समप्रसामृद्धिकया परिकलितः । आरामं प्रतिचलितो मुनिप्रसुपादप्रणमननिमित्तम् ॥३६१॥

प्राप्तश्च क्रमेण समुल्लसच्छुभभावमावितमत्ताः सः । पञ्चविधाभिगमेन जिणुवग्रहे संप्रविष्टश्च ॥३६२॥

त्रिः प्रदक्षिणीकृत्य भक्तिभरोद्भस्मानबहलपुलकमरः । चूडामणिचुम्बितधरणिमण्डलो जिनपादात् नत्वा ॥३६३॥

आभन्दविशेषवितर्पद्वाहुल्लोचनस्तदनु । कथितशुभमनःपरिणामपेशलं स्तोत्रमारब्धः ॥३६४॥

सविनयनम्रसुरेश्वरचूडामणिमसिणविहितक्रमपीठ ! । तुभ्यं नमः सचराचरजीवोपरिविहितनिश्चितकरुण ! ॥३६५॥

अथैव कृतकृत्यो जातोऽहमद्य सुचिरचीर्णानि । पुण्यान्यप्युदितानि तव दर्शनमागतो यदहम् ॥३६६॥

तद् सोमसमे दिष्टे रहसुल्लसियस्स सायरस्सं महं । पुल्लभरो मणिनिवहुव्व सहइ वार्हि विणिक्खित्तो ॥३६८॥
 कइ पडु ! सिवसिरिसंगो मह दुल्लहो कहंसु संपयं होही । वररायहंसकप्पे मणकमले तइ सणाहम्मि ? ॥३६९॥
 किंपुण सिवसिरिसंगेवि प्राणसं मज्झ संपयं विमुहं । तुहगुणगणाणुरत्तं सयावि सरणं तुमं महइ ॥३७०॥
 इय जिणपहुणो काउं संधवणं नंदिसेणमहिनाहो । भूमंडलमिलियनिडालमंडलो कुणइ पणिवायं ॥३७१॥
 करजुयलपिलियकोसो वियसियमुहकमलजायसंतोसो । जिणवयणलीननयणो जहंठाणं तयणु उवविट्ठो ॥
 दसणकिरणावलीहिं टिविडिकंतोव्व दिसिवहुमुहाइ । सिरिसिरिन्दणजिणपुंगवोवि धम्मं कहइ एवं ॥३७२॥
 भो भो भवभमिराणं अंतररिउगसियमुदुदुदीणं । दुक्कम्मगलच्छणदुत्तियाण जीवाण सयकालं ॥३७४॥
 पायं सव्वंवि हु कहवि किंपि संपडइ न उण मणुयत्तं । चित्तरयणंव समोहियत्थसंपायणपवीणं ॥३७५॥
 कहकहवि दिव्ववसओ लद्धस्सवि मणुयजम्मरयणस्स । जिणवरवयणनिसामणनिसाणसंगो हवइ दुल्लहो ॥३७६॥
 न हु देइ विणा इमिणा मलमलिणमिमं तिरोहियसंखवं । सुगुरुकलायपसंसारहिंयं जीवाण परमत्थं ॥३७७॥
 ता नरवरिदं ! तुमए समगसांमगियाए संपज्जं । नरभवरयणं पत्तं परमत्थं गिण्हसु इमेणं ॥३७८॥
 इय सिरिन्दणजिणपहुपणीयसुवियइहदेसणं सोउं । सिरिन्दिसेणराया तयप्पिमुहं जंपए एवं ॥३७९॥
 जयपहु कुणसु पसायं नियदिक्खदाणंओ मह इयारिणि । जइ अत्थि जोगया जिणवरेण तो जंपियं एवं ॥३८०॥
 नरवर चित्तरयणस्स जहमिह महग्यस्स कणयमेव पयं । तह दिक्खारयणस्सवि ठाणं तुम्हारिसा चैव ॥३८१॥

प्रभो ! वक्षितोऽस्मि तदहमेतावत्कालं हि मोहराजेन । यत्तव पादकमलयुगे न खलु रतो मम मनोभ्रमरः ॥३६७॥
 त्वयि सोमसमे दृष्टे रमसोल्लसितस्य सागरस्य मम । पुलकभरो मणिनिवह इव राजते वहिर्विनिष्क्रान्तः ॥३६८॥
 कथं प्रभो ! शिवश्रीसङ्को मम दुर्लभः कथय सांप्रतं भविष्यति । वरराजहंसकरूपे मनःकमले त्वया सनाथे ! ॥३६९॥
 किन्तु शिवश्रीसङ्गेऽपि मानसं मम सांप्रतं विमुखम् । त्वद्गुणगणानुरक्तं सदापि शरणं त्वां काङ्क्षति ॥३७०॥
 इति जिनप्रभोः कृत्वा संस्तवनं नन्दिपेणमहीनाथः । भूमण्डलीमलितललाटमण्डलः करोति प्रणिपातम् ॥३७१॥
 करजुगलमिलितकोसो विकसितमुखकमलनासंततोपः । जिनवदनीननयनो यथास्थानं तदनुपविष्टः ॥३७२॥
 दशनकिरणावलीभिर्मण्डयन्निव दिग्बधूमुखानि । श्रीश्रीनन्दनजिनपुङ्गवोऽपि धर्मं कथयत्येवम् ॥३७३॥
 भो भो भवभ्रमणशीलानामान्तररेपुप्रसितशुद्धबुद्धीनाम् । दुष्कर्मफलक्षणदुःस्थितानां जीवानां सदाकालम् ॥३७४॥
 प्रायः सर्वमपि हि कथमपि किमपि संपत्तति न पुनर्मनुजत्वम् । चिन्तारत्नमिव समोहितार्थसंपादनप्रवीणम् ॥३७५॥
 कथंकथमपि दैववशतो लब्धस्यापि मनुजजन्मरत्नस्य । जिनवरवचननिशमननिशाणसङ्को भवति दुर्लभः ॥३७६॥
 न हि ददाति विनाऽनेन मलमलिनमिदं तिरोहितस्वरूपम् । सुगुरुमणिक्करप्रशंसारहितं जीवेभ्यः परमार्थम् ॥३७७॥
 तस्माद् नरवरेन्द्र ! त्वया समग्रसामग्रिकया संपज्जम् । नरभवरत्नं प्राप्तं परमार्थं गृहाणानेन ॥३७८॥
 इति श्रीनन्दनजिनप्रमुप्रणीतसुविदग्धदेशनां श्रुत्वा । श्रीनन्दिपेणराजस्तदभिमुखं जल्पत्येवम् ॥३७९॥
 जगत्प्रभो ! कुरुन् प्रसादं निजदीक्षादानतो ममेदानीम् । यद्यस्ति योग्यता, जिनवरेण ततो जल्पितमेवम् ॥३८०॥

मज्झिमउव्वरिमगेविज्जगमि देवो महिद्विओ जाओ। दोहत्थपमाणतणु रायरिसिनिंदसेणुत्ति ॥३९५॥
 तत्तो अहमिदसुरलच्छिसच्छवच्छत्थलमि हारोच्च । विलसइ अट्ठावीसं अइराइं सुहनिमग्गो ॥३९६॥
 इय सिरिसुपांसचरिए समत्थिओ एस पढमपत्थावो । तित्थयरनामकम्मोववायपरिसुअणागब्भो ॥३९७॥
 अह सो आउयविगमे तत्तो चविऊण जमि ठाणमि । उण्णज्जिही तमेत्तो वोच्छं समयाणुसारेण ॥३९८॥

॥ इय सिरिसुपासनाहचरिए पढमो भवो वीओ सुउमवो य समत्तो ॥

विधिना मासिकसंलेखनया संलिखितनिजशरीरश्च । पञ्चनमस्वरपररायणश्च मृत्वा समाधिना ॥३९४॥
 मध्यमोपरिमप्रैवेयके देवो महर्दिको जात । द्विहस्तप्रमाणतनू राजर्षिर्निन्दितेण इति ॥३९५॥
 ततोऽहमिन्द्रसुरलक्ष्मीस्वच्छवत्स्थले हारु इव । विलसत्यष्टाविंशतिं सागरान् सुखनिमग्नाङ्ग ॥३९६॥
 इति श्रीसुपांश्चरिते समर्थित एष प्रथमप्रस्तावः । तर्हि श्रवणमकर्मोपासतपरिसूचनागर्भः ॥३९७॥
 अथ स आयुर्विगमे ततश्च्युत्वा यस्मिन् स्थाने । उत्पत्स्यते तदितो बद्धे समयालुमारेण ॥३९८॥

॥ इति श्रीसुपांश्चरिते प्रथमो भवः, द्वितीयः सुरभबध समाप्तः ॥

सुरगिरिकूवकखंभं जिममज्जनसल्लित्तियवडाहोवं । भवजलद्विजाणवत्तं जयइ जए माणुसं खेतं ॥१॥
 तत्थ य जंबुद्वीपो वरकेवलमाणरणकोटीहि । लोयालोयच्चइयरमुज्जीयंतो सया सहइ ॥२॥
 तत्थ य खेतं भरइ तत्थवि लद्धूणं जत्थ दाहिणयं । मज्झिमत्वंदं कंदंवं जंति भविआ जवेण सिवं ॥३॥
 तत्थत्थि धन्नचणकणपकलियगुल्लामनयरसंकिन्नो । कासिचि जणवओ जणमणाण संजणियगुरुहरिमो ॥४॥
 तम्मि य मंगलनिलया गुरुवित्ता मूरुवुहकविसमेया । अंवरसिरिच्च नवरं अणेयरसिभूसियपएसा ॥५॥
 विहिएककोसियंपयं पढिमंदिरकेलिहंसरमणीया । पासायपढापडलच्छलेण जा हमइ अमरपुरि ॥६॥
 फणिवइकपढाहिवभुवणवासिदेवेहि जीइ सयकालं । पिकित्तज्जइ परिहाविवरवित्तदिट्ठीहि वरसांटा ॥७॥
 जत्थ य गयणंगणलमाविमलपायारसिहरनियरेहि । सकलंकोचि निरुद्धो न ल्हइ चंदोवि हु पसे ॥८॥
 सा तिगच्चरगोउरचकधवलहरजणियवरसोहा । वाणारसिचि त्तवरी त्रितियन्ना अत्थि भुवणयले ॥९॥
 जम्मि विसयाणुराओ निवस्स सजडत्तणं पमुवइस्स । परलच्छीअहिलासो हरिस्स पंकिवसु विरुत्तं ॥१०॥
 अइ नवरि तत्थ दोसो जे किर गोसम्मि तरुणमिहुणाणं । केलीमुओ पयंपइ रयणीवीसंभमणियाइ ॥११॥
 तत्थत्थि सयलदरियारिनियरमणीण अंसुजलहिम्मि । णवियजसरायहंसो सुपट्टो नाम नरनाहो ॥१२॥
 जस्स समरेसु रेहइ ह्यगयमयमिलियपरिमलुंगारा । दंदपरियइद्वियजयसिरिकेसकलवोच्च रगमालया ॥१३॥
 जस्स य चाइत्तं सेंजणसंकुले रणभरम्मि वि गिहेवि । परलोयसाहणट्ठा रेहइ पयइ चिय जयम्मि ॥१४॥

• सुरगिरिकूपस्तम्भं जिनमज्जनसल्लित्तियवडाहोवम् । भवजलद्विजाणवत्तं जयति जगति मातुपं क्षेत्रम् ॥१॥
 तत्र च जम्बुद्वीपो वरकेवलज्ञानरत्नकोटीभिः । लोकालोकन्यतिकरमुद्योतयन् सदा राजते ॥२॥
 तत्र च क्षेत्रं भारतं तत्रापि लब्ध्वा यत्र दक्षिणकम् । मध्यमस्तण्डं काण्डमिव यान्ति भविष्य जवेन शिवम् ॥३॥
 तत्रास्ति धान्यधनरत्नकलितगुरुग्रामनगरसंकीर्णः । काशीति जनपदो जनमंसां संजनितगुरुहर्षः ॥४॥
 तस्मिंश्च मङ्गलनिलया गुरुवित्ता शूरुवुधकविसमेता । अम्बरश्रीरिव नवरमनेर्ध्वभूषितप्रदेशा ॥५॥
 विहितैरुक्रौशिकपदं प्रतिमन्दिरकेलिहंसरमणीया । प्रासादमभापटलच्छलेन या हस्तपमरपुरीम् ॥६॥
 फणितिकमठाधिपमुर्वनवासिदेवैर्यस्याः सदाकालम् । प्रेत्यते परित्वाविवरक्षिस्तद्विष्टिर्भरिशोभा ॥७॥
 यत्र च गगनारूढलान्वितमलप्रासारशिवरनिकरः । सकलः इति निरुद्धो न लभते चन्द्रोपि हि प्रवेशम् ॥८॥
 सा त्रिरुवत्वरगोपुरचक्रधवलगृहनितिवरशोभा । वाणारसीति नगरी विष्णोर्णास्ति मुनन्तले ॥९॥
 यस्यां धिपयानुरागो नृपस्य सजडत्वं पशुपतेः । परलक्ष्म्यमिलपो हरेः पक्षिषु विरुपन्ध्वम् ॥१०॥
 असौ नवरं तत्र दोषो यत्किंल प्रभाते तरुणमिधुनानाम् । केलिशुक्रः प्रनल्पनि रजनिविश्रममणितानि ॥११॥
 तत्रास्ति सकलदृष्टागिनिकरमणीनामश्रुजलधौ । स्तनियशोराजहंमः सुमनिष्ठो नाम नरनाथः ॥१२॥
 यस्य समरेषु राजति हस्तजमदमिलितपूरिमलोद्गारा । दृढपरिकृष्टजयश्रीकेशकलाप इव मङ्गलता ॥१३॥
 यस्य च त्यागित्वं शकुन्तमंकुले रणमरेषु गृहेषु । परलोकमावनायै राजनि प्रकटमेव जगति ॥१४॥

जो विवुहपणचरणोवि गोत्तभेई न, मेइणिपईवि । न हु मायंगो, पञ्जुन्नओवि पडिपुन्नसयलंगो ॥१५॥
 मिताणं उदयगिरी विवुहचओराणं ससहरसमाणो । जो सूर्रो रिउतमसंतईए पडवो तिवग्गस्स ॥१६॥
 केलिकुलं च कलाणं गुणरयणाणं च रोहणगिरिव्व । जो दण्णुव्व ल्हंसणाणं लच्छीए जलहिव्व ॥१७॥
 जस्सारिनियररमणीओ लुंटेए भूत्तणे अणुसयाओ । वच्छत्थलमि पयइंति अविरयं नयणजलहारं ॥१८॥
 तस्स य पुहुई पुहुइव्व पवरावत्ता सुवन्नकलिया य । सुपओहरा सुरयणा य पणइणी अत्थि बहुसस्सा ॥१९॥
 कुटिलाणं चिहुराणं जीए सीमंतयस्य सरलस्स । पच्छापुरकरणेणं नीइव्व पदंसिया पइणी ॥२०॥
 कलियं चराएहिं नरवइभवणं जीए भालयलं । विजियट्ठमीससकं नीसकं हरइ हिययाइ ॥२१॥
 वियसियकुवलयदलदीहविभमं जीए नयणजुयलं पि । अलिपडलेहिं भमुहानिहेण सेविज्जए निचं ॥२२॥
 जीसे नासावंसो सरलो रेहेइ किंत्तियंभोव्व । विहिणो अनन्नसमरूवपयडणुपन्नगव्वस्स ॥२३॥
 रइपीईणं परुपरईसासंजणियकलहभीएण । जीसे य सवणदोलाजुयं व मयणेण निम्मविंयं ॥२४॥
 सोहेइ मुहं जलहिव्व जीए लायन्नसलिलपडिपुन्नं । सुरयणकलियं विदुमलयाहरं सत्तिरीयं च ॥२५॥
 जीसे य कंबुसमकंठकंदले साहइव्व लोयाणं । रेहातिंयं जयत्तयमणीयणविजयपरिसंखं ॥२६॥
 जीए तणुमि आरुद्धमयणजोहस्स जुव्वणगयस्स । कुंभत्थलं व रेहुइ पीणुन्नयकडिणसिहिणजुयं ॥२७॥
 कोमलमुणालनाले जीए रेहंति वाहुजुयलमि । कमलाइं व कोमलकरयळाइं सरलंगुलिदलाइं ॥२८॥

यो विवुधप्रणतचरणोपि गोत्रभेदी न, मेदिनीवैतिरपि । न हि मातङ्गः, प्रधुम्नकोपि परिपूर्णसकलाङ्गः ॥१५॥
 मित्राणां सुदयगिरिर्विवुधचक्रोराणां शशधरसमानः । यः सूर्रो रिपुतमःसंततैः प्रभवस्त्रिषण्यै ॥१६॥
 केलिकुलमिव कलानां गुणरत्नानां च रोहणगिरिरिव । योः दर्पण इव पद्मदर्शनानां लक्ष्म्या जलाधिरिव ॥१७॥
 यस्यारिनिकरंमण्यो लुण्ठिते भूपणेऽनुशयात् । वक्षःस्थले प्रकटयन्त्यविरतं नयनजलधाराम् ॥१८॥
 तस्य च पृथिवी पृथिवीव प्रवरावर्त्ता सुवर्णकलिता च । सुपयोधरा सुरत्ना च प्रणयिन्यस्ति बहुशस्या ॥१९॥
 कुटिलानां चिहुराणां यस्याः सीमन्तकस्य सरलस्य । पश्चात्पुरःकरणेन नीतिरिव मदंशिता पशुः ॥२०॥
 कलितं वरां(वरना)लकैर्नरपतिभवनमिव यस्या भालतलम् । विजिताष्टमीशशाङ्कं निःशङ्कं हरति हृदयानि ॥२१॥
 विकसितकुवलयदलदीर्घविभ्रमं यस्या नयनयुगलमपि । अलिपटलैर्भूनिभेन सेव्यते नित्यम् ॥२२॥
 यस्या नासावंशः सरलो राजते कीर्तिस्तम्भ इव । विधेरनन्यसमरूपप्रकटनोत्पन्नगर्वस्य ॥२३॥
 रतिप्रीत्योः परस्परैर्प्यासंजनितकलहभीतेन । यस्याश्च श्रवणदोलायुगमिव मदनेन निर्मापितम् ॥२४॥
 शोभते मुखं जलधिरिव यस्यां लावण्यसलिलपरिपूर्णम् । सुरत्नकलितं विद्रुमलताधरं सश्रीकं च ॥२५॥
 यस्याश्च कम्बुसमकण्ठकन्दले कथयतीव लोकानाम् । रेखात्रिकं जगत्प्रवरमणीजनविजयपरिसंख्याम् ॥२६॥
 यस्यास्तनांबालरुद्धमदनयोधस्य यौवनगजस्य । कुम्भस्थलमिव राजते पीनोन्नतकठिनस्तनयुगम् ॥२७॥
 कोमलमुणालनाले यस्या राजन्ति वाहुयुगले । कमलानीव कोमलकरतलानि सरलाङ्गुलिदलानि ॥२८॥

तद्वन्तहिदहो जुव्वणयणेण लायन्नवारिणा भरियो । न हुं निट्ठइ जूह चल्लिचिओवि पियनयणकल्लसेहि ॥२९॥
 जीसे नियंविवस्स कामकीलायलस्स सिहंरं । सहइ सया तणुमज्झं परिगिज्झं मुट्ठिमज्जेण ॥३०॥
 लीलाकमलजुयं पिव रेहइ लच्छीए जीए सच्छायं । कमजुयलं ललियं गुलिकलियं नहकेसरसणाहं ॥३१॥
 सुकइव्व सुत्तउत्तीए रयणिनाहोव्व पुन्नजोप्पाहं । रयणनिहिव्व सुहाए सहइ निवो तीए दइयाए ॥३२॥
 जह नखि खेणंमि यणो रईए परिवज्जिओ रइं लद्धइ । ससिसेहरोवि गोचीए तह विणा तीए नरनाहो ॥३३॥
 तीए समं थुंजतो पंचययारं पि विसयसुहमणं । सुइरं पि गयं कालं न मुणइ दोगुंदुयसुरोव्व ॥३४॥
 अह अन्नया य भइवय असियावस्वट्ठमीए रयणीए । लीलाए कंचि वेलं दइएण समं गमेऊण ॥३५॥
 सुरसरिपुलिणविताले पल्लंके हंसतुलियसणाहे । परमसुहेण पत्तुत्ता जा चिट्ठइ रयणिचरिमम्मि ॥३६॥
 मज्झिमडवरिमगेविज्जागाउ तो चविय नंदिसेणनिवो । अवयरिओ तगगमे तो सा चउदस नियइ सुमिणे ॥३७॥
 दिप्पंतदंतमुसलं कपोलवियलंतमयजलपंवाहं । हिमगिरिधवल्लुचुंमं पिच्छइ सुगयं गयं पदमं ॥३८॥
 सिहिलसामलससिमयुलकुडिलीसंगं तुसारकरधवलं । उन्नयलंधवररयणमालियं नियइ वसहवरं ॥३९॥
 दीहरकडारकेसरमासुरखंयं छणिदुकरधवलं । पंचाणं नियच्छइ गुंजारणनयणतेइल्लं ॥४०॥
 वरकरिकरगसंठियसुवन्नकल्लसेहि तह पव्विज्जंतं । पिच्छइ कमलदलल्लिं लल्लिं कमलासननिसंजं ॥४१॥
 मयरंदविंदुसंदोहल्लुद्धभसलावलीहि संवलियं । असमसियकुसुमदामं मणोभिरामं प्रलोपइ ॥४२॥

तथा नाभिद्रहो यौवनघनेन लावण्यवारिणा भृतः । नहि निस्तिष्ठति यथोद्विक्तोऽपि मियनयनकलशैः ॥२९॥
 यस्या नितम्बध्वंसस्य कामकीडाचलस्य शिखरमिव । राजते सदा तनुमध्यं परिग्राह्यं मुट्ठिमज्जेन ॥३०॥
 लीलाकमलजुगमिव राजते लक्ष्म्या यस्याः सच्छायम् । कमजुगलं ललिताद्गुलिकलितं नखकेसरसनाथम् ॥३१॥
 सुकविरिध सुक्लोक्या रजनिनाथ इव पूर्णम्यात्सव्या । रत्ननिधिरिव मुधया राजति नृपस्तया दयितया ॥३२॥
 यथा नैव क्षणमपि मदनो रत्या परिवर्जितो रतिं लभते । शशिरोसरोऽपि गौर्या तथा विना तया नरनाथः ॥३३॥
 तथा समं भुज्जानः पञ्चप्रकारमपि विषयसुखमक्षतम् । सुचिरमपि गतं कालं न जानाति दौगुन्दुकपुरइव ॥३४॥
 अथान्यद्वा च भाद्रपदासितपक्षाष्टम्या रजन्याम् । लील्या काञ्चिद्वेलं दयितेन समं गमयित्या ॥३५॥
 सुरसरिपुलिनविशाले पल्लवके हंसतुलिकासनाथे । परमसुखेन प्रसुप्ता यावत् तिष्ठति रजनिचरमे ॥३६॥
 मध्यमोपरिमैत्रेयक्रातुतदन्त्युत्वा नन्दिपेणुनृपः । अवतारिणस्तद्गर्भे ततः सा चतुर्दश पश्यति स्वप्नात् ॥३७॥
 दीप्यद्दन्तमुशलं कपोलविगलम्पदजलप्रवाहम् । हिमगिरिधवल्लोचुर्द्धं पश्यति ह्यैतं गजं प्रथमम् ॥३८॥
 शिखिलक्ष्यामलशशिशाश्लकुटिलशृङ्गं तुषारकरधवलम् । उन्नतस्फन्धवररत्नमालिकं पश्यति वृषभंवरम् ॥३९॥
 दीर्घकडारकेसरमासुरकक्ष्यं क्षणेन्दुकरधवलम् । पञ्चाननं पश्यति गुञ्जारणनयनतेजस्कम् ॥४०॥
 वरकरिकराप्रसंस्थितमुवर्णकलशैस्तथा स्नप्यमानाम् । पश्यति कमलदलासीं लक्ष्मीं कमलासननिपण्णाम् ॥४१॥
 मकरन्दविन्दुसन्दोहल्लव्यप्रमरावलीभिः संवलितम् । अक्षमसितकुसुमदामं मनोभिरामं प्रलोकते ॥४२॥

जुहुज्जोइयभुवणंतरालमभिरमियकुमुयवणसंदं । ससिमंडलं पलोयइ पविसंतं वयणकमलम्मि ॥४६॥
 चक्रंगमिहुणसंघडणपच्चलं दलियतिमिररिउपसरं । पविवासियकमलवणं खणं निहालेइ दिणनाहं ॥४७॥
 कणयकमणीयकिंकिणिरवमुहलं सियंसुयपडायं । बहुयणकलियदंदं महाधयं पिच्छए तत्तो ॥४८॥
 अमलामयपडिपुत्तं कुवलयमालोवमालियमुहं च । कणयमयपुण्णकलसं विलसंतं पासए पुरओ ॥४९॥
 वरायइंहराईविराइयं मवरंमीणकयसोहं । पियंपयतलं पिच्छइ सिरिकलियं यउमसरममलं ॥५०॥
 हलंतमहल्लुब्धिल्लहरिमालाविइअरयणेहिं । दिप्पंततडसणाहं सुरसरिनाहं तओ नियइ ॥५१॥
 चीणंसुसमूसियपयविराइयं कणिरकिंकिणीमालं । मुत्ताहलजालविलासभासुरं पिकखइ विमाणं ॥५२॥
 विष्फुरियफाररविकरकरं वियासेसदिसिमुहं तत्तो । रयणुच्चयं विसालं विणियच्छइ मयसिलिक्खी ॥५३॥
 निद्धूमतेयपसरं सुपयाहिणजलिरतरलजालाहिं । उज्जोइयभुवणयलं जलणं सखं निरिक्खेइ ॥५४॥
 एत्थंतरम्मि सन्वेवि वासवा अवहिनाणभावेणं । चलियासणा मुणेउं जिणवरगम्भावयारमहं ॥५५॥
 सत्तट्टपयाइं उट्टिज्जण सक्कथएण तयभिमुहं । धरणिमलमिलियवरमउलिमंडला तट्ठ वंदंति ॥५६॥
 पंचसु कल्लाणेसुं गंतव्वमवस्स जिणवरिदाणं । तिपसाहिंयेहिं इय निच्छिज्जणं सन्वेवि संचलिया ॥५७॥
 पिहुवच्छत्यलविलसुंतपवरमुत्ताकलावकमणीया । रमणीयंकणयकुंडलमंदियगंतथलाभोगा ॥५८॥
 मणिरयणकिरणभासुरकिरीडपरिकलियमउलिमाला य । नियपणइणीहिं सहिया पत्ता सुपइट्टनिवभवं ॥५९॥
 तत्थ य हरिसवसुग्भवरोमंचयां पयाहिणीकाउं । देविं विणयप्पणया तत्तो संधुणिउमादत्ता ॥६०॥

ज्योस्तेनाद्योतितमुवनान्तरालमभिरमितकुमुदवनपण्डम् । शशिपण्डलं प्रलोकते प्रविशद् वदनकमले ॥४३॥
 चक्राङ्गमिधुनसंघटनप्रत्यलं दलिततिमिररिपुप्रसरम् । प्रविकासितकमलवनं क्षणं निमालयति दिननाथम् ॥४४॥
 कनककमनीयकिंकिणीरथमुखरं सितशुकुपताकम् । बहुरत्नकलितदण्डं महाध्वजं पश्यति ततः ॥४५॥
 अमलामृतपरिपूर्णं कुवलयमालोपमालितमुखं च । कनकमयपूर्णकलशं विलसन्तं पश्यति पुरतः ॥४६॥
 वराजहंसराजिधिरानिधं प्रवरीमनकृतजोभम् । प्रियपादतलमिव पश्यति श्रीकलितं पद्मसरोजमलम् ॥४७॥
 चलन्महोद्वेलितलहरीमालावितोर्णरत्नैः । दीप्यतस्सनाथं सुरसरिनाथं ततः पश्यति ॥४८॥
 चीनांशुसमुच्छिन्नध्वजविराजितं वचनशोकिकिंकिणीमालम् । मुक्ताफलजालविलासभासुरं प्रेक्षते बिभ्रानम् ॥४९॥
 विस्फुरितस्फाररविकरकरम्बिताशेषदिहमुखं ततः । रत्नोच्चयं विशालं पश्यति मृगशावाक्षी ॥५०॥
 निर्धूमतेजःप्रसरं सुप्रदातिणज्वलनशीलतरलन्वालाभिः । उद्योतितमुवनतलं ज्वलनं साक्षाद् निरीक्षते ॥५१॥
 अत्रान्तरे सर्वेऽपि वासवा अवधिज्ञानभावेन । चूलितासना ज्ञात्वा जिनवरगर्भावतारमहम् ॥५२॥
 सप्ताष्टपदान्युत्थाय शक्रस्तवेन तदभिमुखम् । धरणितलमिलितमौलिमण्डलास्तत्र वन्दन्ते ॥५३॥
 पद्मसु कल्याणेपु गन्तव्यमवश्यं जिनवेन्दनाणाम् । त्रिदशाधिपैरिति निश्चित्य सर्वेऽपि संचलिताः ॥५४॥
 पृथुवसःम्यलवेलसत्प्रवरमुक्ताकलापकमनीयाः । रमणीयकनककुण्डलमण्डितगण्डस्थलाभोगाः ॥५५॥
 मणिरत्नकिरणभासुरकिरीटपरिकलितमौलिमालाश्च । निजप्रणयिनीभिः सहिताः प्राप्ताः सुप्रतिष्ठमृपमवनम् ॥५६॥

मोहं धराय दूमियसमगतदलोयपयहणफयंड । जिणनवदिणयरमुयरेण उव्वहंतीए तुह नमिमो ॥५८॥
 उयरेण धंरतीए नररयणमिमं महण्हं देवि ! । अहरीभूमससे जयंपि तुह रयणमभाए ॥५९॥
 तुच्छताइ पसिद्धं कलंकमिह नूणमज्जमवणीयं । अन्नाणवि नह्णिणां तुमए जिणमग्धरणेणं ॥६०॥
 देवि ! तुमं चिय अगोसरा सि भुवणम्मि पुत्तवतीणं । भवजलहिजाणवत्तं जिणवरमुयरेण वट्ठमाणी ॥६१॥
 इय विणयपवरा विविहं संयुणिऊणं जिणंदवरजणणि । जिणनाहं गम्भट्टियं थुणंतितत्तो य भत्तीए ॥६२॥
 सयन्त्तसुरासुरकिन्नरविज्जाहरनियरनरवरिटाणं । सामिय ! सामियभुवणोवमगगग्गस्स तुज्ज नमो ॥६३॥
 तं निक्कारणकलणापरो सि जिणनाह ! जमिह अवपरिओ । मज्झिमउवरिमगेविज्जागाओ भव्वाण वोहत्थं ॥६४॥
 ता अज्ज यज्झियोवि हु उकिट्टयरो इमो मणुयलोओ । जाओ जिण ! तुह गम्भावयारओ नत्थि संट्रेहो ॥६५॥
 इय वयणेहिं थोऊण जिणवरं भत्तिनिम्भरा इंदा । नंदीसरम्मि काउं जिणमहममरालयं पत्ता ॥६६॥
 एयाइं ददुट्ठं सच्चुत्तमचित्तियत्थजणगाइं । वरधेणुकप्पपायवचित्तामणिगुणपहग्गवाइं ॥ ६७ ॥
 पाहाउपत्तूरवप्पडियुद्धा सुमिणंदंसणसमुत्थं । हरिसंभ अमायंतं वियरद पुल्लच्छलेण वहिं ॥ ६८ ॥
 तत्तो नमो जिणाणं इय भणिरी रयणिविरमसमयम्मि । पवरयरहरिसकलियालीलाए मुयइ पल्लकं ॥६९॥
 तो अवेऊण जिणिंदपडिममपडिमभत्तिसंजुत्ता । संयुणिऊण य सुविमुद्धपवरमुद्धातिपाणुमया ॥७०॥
 अहं साहेइ कमेणं अंभुअसुमिणाण वइयरं पइणो । आर्यनिअ सोवि तओ पमुइयचित्तो भणइ एव ॥७१॥

तत्र च हर्षवशोऽर्द्धबरोमाश्चक्रवाः प्रदक्षिणीकृत्य । देवीं विनयप्रणतास्ततः संस्तोतुमारब्धाः ॥५७॥
 मोहान्धकारदायितसमग्रैर्लोकत्रयप्रकटनप्रचण्डैर्म । जिननवदिनकरमुदरेणोद्धहन्त्यै तुभ्यं नमः ॥५८॥
 उदरेण धरन्त्या नररत्नमिदं महाप्रभं देवि ! । अवरीभूतमशेषं जगदपि त्वया रत्नगर्मया ॥५९॥
 तुच्छतायाः प्रसिद्धः कलङ्क इह नूनमद्यापनीतः । अन्यासामपि महिलाणां त्वया जिनगुर्भरणेन ॥६०॥
 देवि ! त्वमेवामेसरसि भुवने पुत्रवतीनाम् । भवजलधियानपात्रं जिनवरमुदरेण वहन्ती ॥६१॥
 इति विनयप्रवरा विविधं संस्तुत्य ज्जिनेन्द्रवरनननीम् । जिननाथं गर्भस्थितं स्तुवन्ति ततश्च भक्त्या ॥६२॥
 सकलसुरासुरकिन्नरविद्याधरनिकरनरवरैर्नद्राणाम् । स्वाभिन् । शमितभुवनोपसर्गवर्गाय तुभ्यं नमः ॥६३॥
 त्वं निष्कारणकलणाकरोऽसि जिननाथ ! यदिहावतीर्णः । मध्यमोपरिमग्रैवेयकाद् भव्यानां बोधार्थम् ॥६४॥
 तस्मादद्य मध्यमोऽपि खलङ्कं पतरोऽयं मनुजलोकः । जातो जिन ! तत्र गर्भवितरतो नास्ति सन्देहः ॥६५॥
 इति वचनैः स्तुत्वा जिनवरं भक्तिनिर्भरा इन्द्राः । नन्दोद्वरे कृत्वा जिनमहममरालयं प्राप्ताः ॥ ६६ ॥
 एतानि दृष्ट्वा सर्वोत्तमचित्तितार्थजनकाणि । वरधेणुकपपादपचित्तामणिगुणमहार्याणि ॥ ६७ ॥
 प्राभातिकतूर्यरवप्रतिबुद्धा स्वप्नदर्शनसमुत्थम् । हर्षमिवामान्तं वितरति पुलकच्छलेन बहिः ॥ ६८ ॥
 ततो 'नमो जिनेभ्यः' इति भाषित्री रजनिविरामसमये । प्रचुरतरहर्षकलिता लीलया मुञ्चति पल्लवम् ॥६९॥
 ततोऽर्चिता जिनन्द्रप्रतिग्रामप्रतिममक्तिसंयुक्ता । संस्तुत्य च सुविमुद्धपवरमुद्धात्रिकानुगता ॥ ७० ॥

होही एयारिससुमिणदंसणे तुज्ज देवि ! वरपुत्तो । नियनिरुक्कमविक्रमअक्कंतसमगरिउच्चवको ॥७२॥
 इअ भणिण भणइ तओ विअसिअसयवत्तसरिसवयणेणं । एवं होउत्ति जिं णिंदसाहुपायप्पसाएण ॥७३॥
 तो अणुमया निवेणं हरिसवसुण्णपुल्लयकलिअंगी । मयगलमंथरगमणा वच्चइ नियवासभवणम्मि ॥७४॥
 राया य पहाए सयलमोत्तकरणीयजायकयकिचो । अत्थाणं दाऊणं बहुविदनिवमंतपरिरिओ ॥७५॥
 वाहरइ सिंदुपुत्ते अट्ठगनिमित्तसत्यसुविअइहे । सुणियजिणवयणसारे विसारए सुविणसत्थेसु ॥७६॥
 तो ते विअसिपसंपवत्तकुसुममालावल्लिविच्छयल्ला । घणसारमीसचंदणविलिचगत्ता कणयल्लो ॥७७॥
 अक्खयहरियालीकलिपमउलिणो सन्निअच्छसियवत्था । पट्टिहारसूइया जंपिऊण कल्लाणवयणाइ ॥७८॥
 तो आसणेसु विमलच्छवत्थपच्छाइएसु निवसंति । भूवइणाणुत्ताया, पडिवत्तिपुरस्सरं तत्त्वे ॥ ७९ ॥
 सम्माणिऊण तंवल्लपुप्फवत्थाइएहिं रायावि । असमच्चउदससुमिणाण वइयरं साहए तेसि ॥ ८० ॥
 तेवि य विग्घियइयया भणंति एएसिमिक्कमिक्कं पि । बहुपुत्तेहिं दीसइ किंपुण सव्वेसिमुवल्लो ॥८१॥
 जं एयाइं जिणवरजणणी अह चक्कवट्टिजणणी वा । संपुत्ताइं पिच्छइ इय भणियं सव्वदंसीहिं ॥८२॥
 एत्थंतरम्म नाणी चारणसमणो समागतो तत्थ । विहिणा पुट्ठो रत्ता सुमिणाण फलं कइए एवं ॥८३॥
 तथाहि:-

अविरलगल्लंतमयसल्लुमलिणमंडयलदंतिदंसणओ । बहुदाणपविचकरो गयगामी तुह सुओ होही ॥८४॥

अथे कथयति क्रमेणाद्भुतस्वप्नानां व्यतिकरं पथे । आकर्ण्य सोऽपि ततः प्रमुदितचित्तो भणत्येवम् ॥७१॥
 भविष्यत्येतादृशस्वप्नदशनेन तव देवि ! वरपुत्रः । निजनिरूपूकमविक्रमाक्रान्तसमग्ररिपुचक्रः ॥ ७२ ॥
 इति भणिते भणति ततो विवसितशतपत्रसदृशवदनेन । एवं भवस्विति जिनेन्द्रसाधुपादप्रसादेन ॥७३॥
 ततोऽनुमता नृपेण हर्षवशोत्पन्नपुलककलितार्क्यी । मदकलमन्धरगमना व्रजति निजवासमवने ॥७४॥
 राजा च प्रभाते सकलप्रभातकरणीयजातकृतकृत्यः । आस्थानं दत्त्वा बहुविचनृपमन्त्रिपरिकरितः ॥७५॥
 आहूयति सिद्धपुत्रानष्टाङ्गनिमित्तशास्त्रसुविदगन्तान् । ज्ञातजिनवचनसारान् भविशारदान् स्वप्नशालेषु ॥७६॥
 ततस्ते विकसितशतपत्रकुसुममालावल्लिबद्धः स्थलाः । अनसारमिश्रचन्दनविलिप्तगन्धाः कनककृत्ययः ॥७७॥
 अक्षतहरितालीकलितमौलय आर्द्राच्छसितवल्गाः । प्रतिहारसूचिता अल्पत्वा कल्पगणवचनानि ॥७८॥
 तत आसनेषु विमलच्छवत्प्रच्छादितेषु निवसन्ति । भूषितान् सुज्ञाताः, प्रतिपत्तिपुरस्सरं सर्वान् ॥७९॥
 सम्मान्य तन्मोलपुष्पवद्धादिकै राजापि । असमच्चतुर्दशस्वप्नानां व्यतिकरं कथयति तेभ्यः ॥८०॥
 तेऽपि च विस्मितहृदया भणन्त्येतेषामेकैकमपि । बहुपुण्यैर्दृश्यते किं पुनः सर्वेषामुपलम्भः ॥८१॥
 यदेतान् निजवरजनन्यथ चक्रवर्तिनननी वा । संपूर्णान् पश्यतीति भाणितं सर्वदृशिभिः ॥८२॥
 अत्रान्तरे ज्ञानी चारणश्रमणः समागतस्तत्र । विभिना गृष्टो राज्ञा स्वप्नानां फलं कथयत्येवम् ॥८३॥
 तथाहि:-

पेवरवलसालिसुन्दरवमहुन्नयत्वंध्वुरो धीरो । सयलसुरासुरवसहो वसहो तह वसहदंसणओ ॥८५॥
 भयरहिओ तेयस्सी दुद्धरिसो रियगइद्विदाणं । भविही कियोपरोवि य पंचाणणदंसणाहितो ॥८६॥
 सुरवरविहियंसुरगिसिरिमि स्त्रीरोयजलहिसलिलेहि । मज्जनयमणुमविस्सइ सिरिअहिसेयावओएणं ॥८७॥
 सुहकमलुभवउवएसंगवलुदेहि भवियममरेहि । निचं निसेवणिज्जो सुमणसमान्णपलोयणओ ॥८८॥
 सारयच्छणसत्तिवणो भवियचओराण जणियमणहरिसो । ससिदंसणेण होही भवियणकुमुयप्पहासयो ॥८९॥
 वयणंसुजालनिम्महियसयलजणहिययोहतिमिरमरो । कुमयगहतेयहरणो सहस्सकिरणस्स पासणओ ॥९०॥
 लोयणपवरपासापसिहरसंजणियअसमसंसोहो । कित्तिपडायकळिओ धउज्व सुधयत्स पेन्छणओ ॥९१॥
 सिवपुरपत्तियवहुजंतुसत्थपत्थाणमंगलघडोव । मणवंछियसिद्धिकरो सच्चविण पुन्नकलसम्मि ॥९२॥
 दुद्धइहपिवासियसयलभवियनिव्वइपयाणदुल्ललओ । पडमालओ विसालो पडमतडायस्स सुमिणेण ॥९३॥
 गुणगणरयणाहारो गर्भीरो पवरसत्तसंजुतो । करुणममयरसकलिओ रयणायरदंसणे नूणं ॥९४॥
 वैमाणियसुरयुणणारिहो विमाणाओ इत्थ अवयरइ । उत्तचकणयवन्नो पवरविमाणम्मि सच्चविण ॥९५॥
 तडलोएवि महग्यो दुलहो लोयाण पुन्नरहियाणं । संजणियमुवणभूतो य रयणरासिस्स दंसणओ ॥९६॥
 दहिऊणं कम्मवणं सुक्कज्झाणानलेण सयलंपि । भविषाण निविडजडिं अवणेइ सिहिम्मि दिट्ठम्मि ॥९७॥
 किं बहुणा ता होही सत्तमैतित्थं करो सुओ तुम्ह । धम्मवरचक्कवट्ठी लोपालोयप्पयासयो ॥९८॥

अधिरललंनमदसलिलमलिनगण्डतलदन्तिदर्शनतः १ बहुदानपयित्रकरो गजगामी तव सुतो भविष्यति ॥८४॥
 प्रवरवलशालिसुन्दरवृषभोजनस्कन्धवन्धुरो धीरः । सकलसुरासुरवृषभो वृषभस्तथा वृषभदर्शनतः ॥८५॥
 भयरहितस्तेजस्वी दुर्घर्षो रिपुगजेन्द्रशृङ्गानाम् । भविष्यति क्रूरोदरोऽपि च पञ्चाननदर्शनात् ॥८६॥
 सुरवरविहितं सुरगिरिशिरसि क्षीरोदजलधिसलिलैः । मज्जनकमनुभविष्यति श्रयभिकारवलोकनम् ॥८७॥
 सुखकमलोद्भवोपदेशगन्धर्वलुब्धैर्भविकन्नमरैः । नित्यं निपेवणीयः सुमनोमालाप्रलोकनतः ॥८८॥
 शारदक्षणाशशिवदत्तो भविकचक्रोराणां बनिर्तमनोहर्यः । शशिदर्शनेन भविष्यति भविजनकुमुदप्रहासकरः ॥८९॥
 वचनांशुलानिर्मथितसकलजनहृदयमोहतिमिरमरः । कुमतं प्रहेतोजहरणः सहस्रकिरणस्य दर्शनतः ॥९०॥
 लोकप्रवरव्रासादशिलासंज्ञितासप्तश्लोभः १ कीर्तिपताप्रकलितो ध्वज इव सुध्वजस्य दर्शनतः ॥९१॥
 शिवपुरप्रस्थितवहुजन्तुसार्धप्रस्थानमङ्गलघट इव । मनोवाञ्छितसिद्धिकरो दृष्टे पुण्यकलशे ॥९२॥
 दुःखदाहपिपासितसकलमविक्रिन्वतिप्रदानदुर्ललितः । पद्मालयो विशालः पद्मतडागत्य स्वप्नेन ॥९३॥
 गुणगणरत्नावारो गम्भीरः प्रवरसत्त्वसंयुक्तः । करुणानृतरसकलितो रत्नाकरदर्शने नृणाम् ॥९४॥
 वैमानिकसुरस्तवनार्हो विमानादन्त्रावतरति । उत्तमकनकवर्णः प्रवरविमाने दृष्टे ॥९५॥
 शैलोऽप्येऽपि महार्हो दुर्लभो लोकानां पुण्यरहितानाम् । संजनितमुवनमृपश्च रत्नराशेर्दर्शनतः ॥९६॥
 दग्ध्वा कर्मवर्नं शुक्लध्यानानलेन सकलमपि । भविमानां निविडजडिमानमपनयति शिखिनि दृष्टे ॥९७॥

आयन्निऊणमेवं हरिसेण विसज्जितं नमसित्ता । नरवङ्गा मुणिनाहो गओ य हियइच्छियं ठाणं ॥१०१॥
 तेसिं च सिद्धपुत्ताण दावियं पारितोसियं-दविणं । आसत्तपुरिससंतइदाल्लिद्विमइसंजणयं ॥१००॥
 एत्तो देवीभवणं गुंतूणं साहियं महीवङ्गा । चउदसमुमिणाणं फलं जह कदियं तेहिं सविसेसं ॥१०१॥
 सोऊण मुमिणविवरणमुल्लसियासमपमोयजुत्ताए । सुररमणिसरिसवइदंतविभमाए तओ तीसे ॥१०२॥
 तित्थयरपभावेणं दूरपरविलीणरोयनियराए । परिवइडिउमारद्धो गव्भो सह देहकंतीए ॥१०३॥
 अह सोहिउं पउत्ता देवी गव्भप्पभावओ अहियं । खीरोयजलहिवेल्लव पवरमुत्ताहलसणाहा ॥१०४॥
 अंतरयडिबिंविद्यडगमंतनवतरणिकिरणविच्छुरिया । तियसायलनिम्मलकणयसाणुभित्तिव्व अइरइरा ॥१०५॥
 अव्वंतरपाउअमुपअसमतसिपंडला नहसिरिव्व । फलिहधरणोव अंतरनिहिच्चवररणपम्भारा ॥१०६॥
 सुघणपयोहरमंडलपरिमंडियणयणविमलवच्छयला । उल्लसियवलयावलंयइसासिरी पाउससिरिव्व ॥१०७॥
 इय गव्वट्टियजिणवरपमाववइदंतकंतसव्वंगा । रेहइ नवकण्ठमलइयव्व मणोहसा देवी ॥१०८॥
 अह सुपइट्टस्स गिहे इंदाएसेण धणवइप्पमुहा । मुंचंतिं जूक्खनिपरा मणिरयणमुवचदविणभरं ॥१०९॥
 बहुविधमनुभोगंगसंचयं तह पसत्थवरथाणि । विविधामरणानि य किरणजालकलियाणि विकिरंति ॥११०॥
 अव्वणंति वाउदेवीउ कयचरं तत्थ तम्मि समयम्मि । गंधोययधाराधोरणीए वरिसंति तह मेहा ॥१११॥
 सव्वावि रिउसिरीओ मुंचंति समंतओ कुसुमपुट्ठिं । आपरिसं दंसंति य जोइसियाणं पुरंधीओ ॥११२॥

किं बहुना तस्माद्रविष्यति सप्तमतीर्थङ्करः सुतस्तव । धर्मवरचक्रवर्ती लोकालोकप्रकाशकरः ॥११८॥
 आकण्ठैव हर्षेण विसृज्य नमस्यित्वा । नरपतिना मुनिनाथो गतश्च हृदयेऽपि सं स्थानम् ॥११९॥
 तेभ्यश्च सिद्धपुत्रेभ्यो दापितं पारितोषिकं द्रविणम् । आसत्तपुरिपसंततिदारिद्र्यविमर्दसंजनकम् ॥११०॥
 इतो देवीमन्त्रं गत्वा कथितं महीपतिना । चतुर्दशस्वप्नानां फलं यथा कथितं तैः सविशेषम् ॥१११॥
 श्रुत्वा स्वप्नविवरणमुल्लसितासमप्रमोदयुक्तायाः । सुररमणीसदृशवर्धमानविभ्रमायास्ततस्तस्याः ॥११२॥
 तीर्थङ्करप्रभावेण दूरतरविलीनरोगानिकरायाः । परिवर्धितुमारब्धो गर्भः सह देहकान्त्या ॥११३॥
 अथ शोभिषुं प्रवृत्ता देवी गर्भप्रभावतोऽधिकम् । क्षीरोदजलधिवेल्लेव प्रवृत्ताफलमनाथा ॥११४॥
 अन्तःप्रतिविम्बितोद्भूतलवतरणिकिरणविच्छुरिता । त्रिदशाचलनिर्मलकनकसानुभिचारिवातिरुचिरा ॥११५॥
 आम्बन्तरप्रादुर्भूतासमशशिमण्डला नमःश्रीरिव । स्फटिकवर्णुरिवान्तर्निहितवररत्नप्राग्भारा ॥११६॥
 सुघनपयोधरमण्डलपरिमण्डितगगनविमलवस्त्रं तला । उल्लसितबलाकावलयह्रासवती प्रावृट्श्रीरिव ॥११७॥
 इति गर्भस्थितजिनवरप्रभाववर्धमानकान्तसर्वाङ्गा । राजते नवकण्ठदुमलतिक्केव मनोहरा देवी ॥११८॥
 अथ सुप्रीतप्रस्य गृहे इन्द्रादेशेन धनपतिप्रमुखाः । मुञ्चन्ति यक्षनिकरा मणिरत्नसुवर्णद्रविणभरम् ॥११९॥
 बहुविधमनोऽभोगाङ्गसंचयं तथा प्रशस्तवस्त्राणि । विविधामरणानि च किरणजालकलितानि विकिरन्ति ॥११०॥
 अपनयन्ति वायुदेव्यस्तृणाद्युत्तरं तत्र तस्मिन् समये । गन्धोदकधाराधोरण्या वर्षन्ति तथा मेघाः ॥१११॥

वंतरेवमाणियमुवणवासिदेवाण पवररमणीओ । देविं थुणंति भैत्तीए सासणं तह पडिच्छंति ॥११३॥
जिणजणणीए पुरओ तिसिदेवीओ दसावि गायंति । वीणावेणुमुयंगादमहुरब्धिणि मणहरं गेयं ॥११४॥
किं बहुणा;

जय-जीव-नेद-श्चादिकोमलालापेसलार्हि सया । सेविज्ज चेडीहिं व सुररमणीहिं पुट्टदेवी ॥११५॥
पिच्छंती नटनाडयपिच्छणयाइं कयाइ, करुणाए । वियरंती दुत्थियाणं कयावि तवणिज्जपुंजाइं ॥११६॥
आयवन्ती य पुराणपुरिसचरियाइं सवेणसुहयाइं । कयावि नयरसोइं पिच्छंती सहियणाणुगया ॥११७॥
कुणमाणी कयावि य नियवेधुवहजणस्स परिहासं । कयावि धम्मसंबद्धकथावियारं निसामित्ता ॥११८॥
परिवालदं तं गर्भं नो अइउण्हेहिं नाइमहुरेहिं । नो अइत्तिचेहिं नाइअंक्खिहेहिं न कइएहिं ॥११९॥
नो अइकसायएहिं न याइसीएहिं नाइलवणेहिं । सब्बोउयसुहएहिं आहारंहिं पुट्टदेवी ॥१२०॥
संपुन्नम्मि य समए सुपट्टमहानिवस्स रज्जम्मि । जणयंती कल्लाणं परिपूरियसयलदोहेलया ॥१२१॥
जिट्ठस्स वरंसीए सियाए रयणीए दुइयजायम्मि । सत्तमत्तुलरांसीए सुपविचम्मि य मुहुत्तम्मि ॥१२२॥
उच्चट्ठाणटिपसु रविमंगलमुक्कबुधरविसुत्तेषु । सोमम्मि विसाहत्थे किट्ठियठाणट्टियगुलम्मि ॥१२३॥
वीर्यव्व नल्लसत्तं अहिणवमुत्ताहलं मुसुत्तिव्व । सुरगिरिधरेव नवकल्पपादपं पसविषा पुत्तं ॥१२४॥
तं ददूदूणं तिहुयणदिवापरं तेयकंतिपरिकलियं । पुच्चदिसा विव वियसियमुहकमला रेहए देवी ॥१२५॥

सर्ग अस्मि ऋतुश्रियो वृञ्चन्ति समन्ततः क्रुमुमृष्टिम् । आदर्श दर्शयन्ति च ज्योतिष्काणां पुरन्ध्रयः ॥११२॥
व्यन्तरैवानिकमुवनवासिदेवानां प्रवररमण्यः । देवीं स्तुवन्ति भक्त्या शासनं सथा प्रतीच्छन्ति ॥११३॥
जिनजनन्याः पुरतो दिग्देव्यो दशापि गायन्ति । वीणावेणुमृदङ्गादिमधुरध्वनि मनोहरं गेयम् ॥११४॥
किं बहुना;

जय-जीव-नन्देत्यादिकोमलालापेसलार्हि सदा । सेव्यते चेटीभिरिव सुररमणीभिः । पृथिवीदेवी ॥११५॥
पश्यन्ती नटनाटकप्रेक्षणकानि कदाचित्, करुणया । वितरन्ती दुःखितेभ्यः कदापि तपनीयपुञ्जान् ॥११६॥
आकर्षयन्ती च पुराणपुरुषचरितानि श्रवणसुखदानि । कदापि नगरशोभां पश्यन्ती सखीजनानुगता ॥११७॥
बुर्वाणा कदापि च निजवन्द्यबुधजनस्य परिहासम् । कदापि धर्मसंबद्धकथाविचारं निशाम्यन्ती ॥११८॥
परिपालयति तं गर्भं नो अत्युप्यैर्नातिमधुरैः । नो अस्तित्कैर्नात्याग्रैर्न कटुकैः ॥११९॥
नो अतिकषायैर्न चातिशीतेर्नातिलवणैः । सर्वर्तुकमुखदेराहारैः पृथिवीदेवी ॥१२०॥
संपूर्णं च समये सुप्रतिष्ठमहानृपस्य रान्ये । जनयन्ती कल्याणं परिपूरितसरलदोहदा ॥१२१॥
ज्येष्ठस्य द्वादश्यां सिताया रजन्या द्वितीययामे । सप्तमत्तुलाराशौ सुपवित्रे च मुहूर्ते ॥१२२॥
उच्चस्थानस्थितेषु रविमङ्गलगुरुबुधरविसुतेषु । सोमे विशाखास्ये केन्द्रस्थानस्थितसुरौ ॥१२३॥
द्वितीयेव नवमश्राक्कमभिनवमुक्ताफलं मृशक्तिरिव । सुरगिरिधरेव नवकल्पपादपं प्रसूता पुत्रम् ॥१२४॥

एतन्तरम् सहसा आणदियसयलतिहुअणामोयं । भंदो सिसिरो सुरहीणयणे पविपंभो पवणो ॥१२६॥
 सचराचरजंतूणं अइसुहओ गरुयविम्वयकरो य । संभूओ नरएसुवि खणमित्तेणं समुज्जोओ ॥१२७॥
 पमज्जियं व धर्म्मोए मंडलं तह पंहजणसुरेहिं । उवसंतरेणुनियुरं घणेहिं गंधोदयं वुट्ठं ॥१२८॥
 उजदेवीओ कुसुमाण पंचवन्नाण पयरमुखणिंति । समकालमग्गिदेवीओ दीवण तत्थ दीवंति ॥१२९॥
 सुपइट्ठनिवधवणे धणयाएसेण जंभगसुरावि । वररयणकणयवसणाभरणसमूहं च वरिसंति ॥१३०॥
 देवेहिं देवीहिं इंतैहिं पडिनियत्तमाणेहिं । वाणारसीवि जाया तव्वलं अमरनयरिख ॥१३१॥
 एत्तो य सुइकम्मावसरं मुण्डिज्जण ओहिनाणेणं । अट्ठ दिसाकुमरीओ अहलोगाओ तर्हि इति ॥१३२॥
 पवरविमाणारूढा चउसामाणियसहस्रपरियरिया । अणिआहिवेहि सत्तहि सत्तहि अणिएहिं संजुत्ता ॥१३३॥
 अमरकरिज्जुंभविभमपओहराभरणभूसियसरीरा । जिणजणणिसमीवं तत्तवणेण एयाओ संपत्ता ॥१३४॥
 तं जहा;—

भोगकरा भोगवर्दी सुभोगां भोगमालिणी । तोयधारा विचित्रा च पुष्पमाला अणिदिया ॥१३५॥
 ति पयाहिणीकरेउं जिणवरजणणि पराए भत्तीए । सव्वाओवि समकालं धुणंति कलकोइलरवेण ॥१३६॥
 कहं विय;
 नमिमो तिहुंयणरमणीसिरभूसणरयणविभमे देवि । पयकमलं कोमलललियं अगुलीपवरदलकलियं ॥१३७॥

तं दृष्ट्वा त्रिभुवनदिवाकरं तेजःकान्तिपरिकलितम् । पूर्वदिगिव विकसितमुखकमला राजते देवी ॥१३८॥
 अत्रान्तरे सहसाऽऽनन्दितसकलत्रिभुवनभोगम् । मन्दः शिशिरः सुरमिरगने प्रविजृम्भितः पवनः ॥१३९॥
 सच्चराचरजन्तूनामतिमुल्लसदो गुरुविस्मयकरश्च । संभूतो नृरकेष्वपि क्षणमात्रेण समुद्योतः ॥१४०॥
 प्रमार्जितमिव धरण्या मण्डलं तथा प्रमज्जनसुरैः । उपशान्तरेणुनिकरं घनैर्गन्धोदकं वृष्टम् ॥१४१॥
 ऋतुदेव्यः कुसुमानां मध्वयर्णानां प्रकरमुपनयन्ति । समकालमग्निदेव्यो दीपकास्तत्र दीपयन्ति ॥१४२॥
 सुप्रतिष्ठपतिर्मेवने धनपादेशेन जृम्भकसुरा अपि । वररत्नकनकवसनाभरणसमूहं च धर्यन्ति ॥१४३॥
 देवैर्देवीभिरायुधैः प्रतिनिवर्तमानैः । वाणारस्यपि जाता तद्वेलममरनगरं ॥१४४॥
 इतश्च सूतिकावसरं ज्ञात्वायधिज्ञानेन । अष्ट दिक्कुमार्योऽधोलोकात् तत्रायन्ति ॥१४५॥
 पवरविमानारूढाश्चतुःसामानिकसहस्रपरिकरिताः । अनीकाधिपैः सप्तभिः सप्तभिरनीकैः संयुक्ताः ॥१४६॥
 अमरकरिज्जुंभविभ्रमपयोधराभरणभूषितशरीराः । जिनजन्नीसमीपं तत्क्षणेनैताः संपासाः ॥१४७॥
 तथया;—

भोगइकरा भोगवती सुभोगां भोगमालिनी । तोयधारा विचित्रा च पुष्पमालाऽनिन्दिता ॥१४८॥
 त्रिः प्रदक्षिणीकृत्य जिनवरजननीं परया मक्त्या । सर्वा अपि समकालं स्तुवन्ति कलकोकिलरवेण ॥१४९॥
 कथमिव;

आसंसारं दससुवि दिसासु परिभयउ निव्वरं देवि । सरयनिसायरहरहसियहारधवलो जसो तुज्ज ॥१३८॥
 तुमपच्चिय संपत्ता रेहा मज्झमि पुत्तवंतीण । जीए नियउपरेण उच्चुवो सत्तमजिणिंदो ॥१३९॥
 इय सुइरं जिणजणणिं नयिउं जंपेति गुरुपमोएण । न हु देवि ! भाइयन्वं जं अम्हे दिसिकुमारीओ ॥१४०॥
 एयस्स सयलभुवणिक्कसामिणो जिणवरस्स भत्तीए । नियअहिगारगुरुवं जम्मणमहिमं विहिस्सामो ॥१४१॥
 इय अणुजाणावेउं जिणजम्मणमवणचउदिंसि विहिये । जोयणमितं खित्तं ववगयत्तणकट्टरयपत्तं ॥१४२॥
 तक्खणविउच्चिएणं संवट्टगवाउणा समग्गं पि । दुग्गं अक्खेउं जिणजणणीए अदूरम्मि ॥१४३॥
 गायंतीउ गुरुहरिसवियसियच्छीओ तत्थ चिट्ठंति । एवं उद्धदिसाजोवि देवीओ इति एयाओ ॥१४४॥

मेहंकरा मेहवर्द्ध सुमेहा मेहमालिणी । सुवच्छा वच्छमित्ता य वारिसेणा बलाहगा ॥१४५॥
 तो वेउल्लियमेहेण महियलं निहयरेणुयं काउं । सोरब्भगुणायंइहियममरउलं पुप्फवरिसं च ॥१४६॥
 तित्थयरगुणसमूहं अइमहुरसरेण सवणसुहएण । आसन्नम्मि उडियाओ गायंति गुरुपमोएण ॥१४७॥
 अहपोरच्छिमरुयगाओ अट्ट देवीउ दिसिकुमारीओ । नियपरियणसहिंयाओ एयाओ आगया तत्थ ॥१४८॥
 नंदुत्तरा पै नंदा आनंदा नंदिवद्धणा । विजया य वेजयंती जयंती चापराजिया ॥१४९॥
 दिणहरविषसरिच्छं करं करेऊणदण्णं विमलं । पुव्वदिसि संठियाओ गायंतिगुणे जिणिंदस्स ॥१५०॥
 अह दाहिरुपगाओ एवंचिय अट्ट दिसिकुमारीओ । मुणियनिणजम्मणाओ एयाउ समागयाउ तंहि ॥१५१॥

नमामास्मि सुवनरमणीशिरोमूपणरत्नविभ्रमे ! देवि ! । पादकमलं कोमलललिताङ्गुलिप्रवरदलकलितम् ॥१५२॥
 आसंसारं दशस्वपि दिक्षु परिभ्राम्यतु निर्भरं देवि ! । शरत्तिशाकाहरहसितहारधवलं यशस्तव ॥१५३॥
 स्वयैव संप्राप्ता रेता मध्ये पुत्रवतीनाम् । यथा निजोदरेणोद्धूयः सप्तमजिनेन्द्रः ॥१५४॥
 इति सुचिरं जिनजननीं नत्वा जल्पन्ति गुरुपमोदेन । न खलु देवि ! भेतव्यं यद् वयं दिक्कुमार्यः ॥१५५॥
 एतस्य सकलभुवनैकम्यामिनो निनवरस्य भक्त्या । निजाधिकारानुरूपं जन्ममहं विधास्यामः ॥१५६॥
 इत्यनुज्ञाप्य-जिनजन्मभयनचतुर्दिक्षु विहितम् । योननमात्रं क्षेत्रं व्यपगततृणकषुप्रजः पत्रम् ॥१५७॥
 तत्क्षणाविकुर्वितेन संपर्तकयायुना समग्रमपि । दुर्गन्धमपनीय जिनजनन्या अदूरे ॥१५८॥
 गायन्त्यो गुरुहर्षविकसिताक्षयस्तत्र तिष्ठन्ति । एवंमूर्ध्वदिशोऽपि देव्य आयन्त्येता ॥१५९॥

मेत्रहारा मेघवती सुमेधा मेघमालिनी । सुवत्सा वत्सपात्रा च वारिषेणा बलाहका ॥१६०॥
 ततो विकुर्वितमेत्रेन महांतलं निहतरेणुकं कृत्वा । सौरभ्यगुणाकूटभ्रमरकुलं पुष्पवर्षं च ॥१६१॥
 तीर्थंकरगुणसमूहमतिमधुस्त्वरेण श्रवणसुखदेन । आसन्ने स्थिता गायन्ति गुरुपमोदेन ॥१६२॥
 अथ पारस्त्यरुक्काद्वैद देव्यो दिक्कुमार्यः । निजपरिजनसहिता एता आगतास्तत्र ॥१६३॥

नन्दोत्तरा च नन्दाऽऽनन्दा नन्दिवर्धना । विजया च वैजयन्ती जयन्ती चापराजिता ॥१६४॥
 दिनकरविम्वसदृशं करे कृत्वा दर्पणं विमलम् । पूर्वदिशि संस्थिता गायन्ति गुणाजिनेन्द्रम्य ॥१६५॥
 अथ दक्षिणरुक्कादेवमेवाष्ट दिक्कुमार्यः । ज्ञातजिनजन्मान एताः समागतास्तत्र ॥१६६॥

समाहारा यद्विज्ञा य सुप्रबुद्धा जसोहरा । लक्ष्मीर्द्ध भोगवर्द्ध चित्रगुप्ता वसुंधरा ॥ १५२ ॥
 करकमले कलिजणं भिगारं सुरहिसलिलपडिपुनं । पटुणो दाहिणपासे ठियाओ गायंति गुणनियरं ॥ १५३ ॥
 अह पच्छिमरुयगठिया पवरविमाणेण दिसिकुमारीओ । अट्टेव भत्तिभरनिम्भराओ एया पविसंति ॥ १५४ ॥
 इल्लदेवी सुरादेवी पुहई पडमाई (तहा ?) । एगनासाज्जवमिया भद्राज्जोया य अट्टमा ॥ १५५ ॥
 करकमलकलियसुविशालतालियंटाओ दीहरच्छीओ । पच्छिमदिसाठियाओ थुणंति तित्थयरगुणनिवहं ॥ १५६ ॥
 अह उत्तरिल्लरुयगे वत्थव्वाओ दिसाकुमारीओ । अट्टेव आगयाओ तरुणत्तरटाओ एयाओ ॥ १५७ ॥
 वारुणी पुंडरीका य मीसकेंसा अलंबुका । आसा सव्वप्पहा चैव हिरिदेवी सिरी तथा ॥ १५८ ॥
 करकमलकलियसियचामराओ उत्तरदिसिम्मि देवस्स । नमिज्जण पुहइदेवि पुव्वकमेणं च चिट्ठंति ॥ १५९ ॥
 अह विदिसिरुयगपरिवासिणीओ चत्तारि दिसिकुमारीओ । चित्ता य चित्तकणया सुत्तेरसोयामणीनामा १६०
 नमिज्जण पुहइदेवि ठाडं विदिसासु चउसुविकमेण । सुंदरपईवहत्या गायंति जिणस्स गुणनिवहं ॥ १६१ ॥
 मज्झिमरुयगठिईओ दिसाकुमारीओ इति चत्तारि । तं जह रेंया रेंयसा सुरुया रेंयगावईनामा ॥ १६२ ॥
 तत्थागतं नाहीनालं कप्पंति जिणवरिंदस्स । चउरंगुलाउ उहडं खणंति तत्तो य वरविवरं ॥ १६३ ॥
 तं तत्थ नाहीनालं ठविज्जणं पंचवण्णरयणेहिं । पूरंति तदुवरं तो रयंति हरियालगुरुपीठं ॥ १६४ ॥
 तयणंतरं च अइमणहराई कयलीहराई तिक्खेव । वेडव्विज्जण तेसिं च मज्झभागम्मि रम्माई ॥ १६५ ॥

समाहारा प्रदत्ता च सुप्रबुद्धा यशोधरा । लक्ष्मीवती भोगवती चित्रगुप्ता वसुंधरा ॥ १५२ ॥
 करकमले कलपित्वा भृङ्गारं सुरभिसलिलपरिपूर्णम् । प्रमोदक्षिणपार्श्वे स्थिता गायन्ति गुणनिकरम् ॥ १५३ ॥
 अथ पश्चिमरुचकस्थिताः प्रवरविमानेन दिक्कुमार्यः । अष्टैव भक्तिभरनिम्भरा एताः प्रविशन्ति ॥ १५४ ॥
 इलादेवी सुरादेवी पृथिवी पद्मावती । एकनासाज्जवमिका भद्राज्जोका चाष्टमी ॥ १५५ ॥
 करकमलकलितसुविशालतालवृन्ता दीर्घाक्ष्यः । पश्चिमदिक्स्थिताः स्तुवन्ति तीर्थकरगुणनिवहम् ॥ १५६ ॥
 ध्यौत्तराहस्तके वास्तव्या दिक्कुमार्यः । अष्टैवागतास्तत्तुप्रगल्भा एताः ॥ १५७ ॥

वारुणी पुण्डरीका च मिश्रकेशाडलम्बुका । आशा सर्वप्रभा चैव ह्रीदेवी श्रीस्तथा ॥ १५८ ॥
 करकमलकलितसितचामरा उत्तरदिशि देवस्य । नत्वा पृथिवीदेवीं पूर्वकमेण च तिष्ठन्ति ॥ १५९ ॥
 अथ विदिग्मुखपरिवासिन्यश्चतस्रो दिक्कुमार्यः । चित्रा च चित्रकनका सुतेरा-सौदाम्नीनामानौ ॥ १६० ॥
 नत्वा पृथिवीदेवीं स्थित्वा विदिक्षु चतसृष्वपि क्रमेण । सुन्दरप्रदीपहस्ता गायन्ति जिनस्य गुणनिवहम् ॥ १६१ ॥
 मध्यमरुचकस्थितयो दिक्कुमार्य आयन्ति चतस्रः । तद्यथा रुचा रुचांशा सुरुचा रुचकावतीनामा ॥ १६२ ॥
 तत्रागत्य नाभिनालं कल्पयन्ति जिनवरेन्द्रस्य । चतुरङ्गुलादूर्ध्वं सनन्ति ततश्च वरविवरम् ॥ १६३ ॥
 तत् तत्र नाभिनालं स्थापयित्वा पञ्चवर्णरत्नैः । पूरयन्ति तदुपरि ततो रचयन्ति हरितालगुरुपीठम् ॥ १६४ ॥
 तदनन्तरं चातिमनोहराणि कटलीगृहाणि त्रीण्येव । विकृत्य तेषां च मध्यभागे रम्याणि ॥ १६५ ॥

पंचपयारमणिरयणरइयकुट्टिमतलाइं विउलाइं । दारप्पएससंडवियक्कणयमयपुत्रकल्साड ॥१६६॥
 उद्दामरूपवरसालहंजियारोहिराइं विरयंति । उत्तरदाहिणपुष्पामु तिन्नि चउसालभवणाड ॥१६७॥
 तेसिं च मज्झभागे महम्मणिखंडमंडियतलाइं । नियमिरणजालविरउयमुर्दिस्सोदढदंडाड ॥१६८॥
 वरकणयपव्वयसिलविस्तिथिन्नाइं ठवंति तिन्नेव । सीहासणाइं तत्तो तित्थयर गम्यभत्तीए ॥१६९॥
 करयलपुट्टेण चित्तुं जिणवरजणणिं च दाहिणटिसिम्मि । निसियाविंति य वरचाउसालसीहासणे तत्तो ॥१७०॥
 अब्भंगंति सरिरं सयपागसहम्मपागतेल्लेहिं । तेसिं पढाणंगुन्दुरेहिं परमपमोएण ॥१७१॥
 उव्वट्टिऊण उययं सुगंधुव्वट्टणेण एमेव । पुव्वाभिमुहे चउसालपवरसीहासणे ठविउं ॥१७२॥
 गंधोदएण पुप्फोदएण मुद्धोदएण ष्हाविंति । पवरमणिरयणरुणयाभरणेहिं तओ विभूसिति ॥१७३॥
 उत्तरदिसिम्मि चउसालविउलसिंहासणे निषेसेउं । संतिनिमित्तं होम करणि गोसीसंदारुहिं ॥१७४॥
 निययप्पमावपरिरवित्तयस्सवि जिणस्स जीयमेयंति । काऊण पवररक्खापुट्टलियं वंरयंति तओ ॥१७५॥
 ताडिंति सवणमूले रयशुवले एरिसं वयंतीओ । सत्तडुलपव्वयाऊ अप्पडिइयसासणो ह्वमु ॥१७६॥
 पेणयजणपूरियासो दूरयरपलीणरोयसोगो य । इय भणिऊण जम्मणगेहम्मि ठविंति जिणजणणिं ॥१७७॥
 तत्तो महुरमरेण गायंति जिणिंदभूरिगुणनिवहं । हरिसेण सपल्लियंति पुहइद्वीसमीवम्मि ॥१७८॥
 इय जत्त जम्मकिच्चं जिणस्स छप्पन्नदिसिक्कुमारोहिं । लहुमेव सपत्त्यज्जइ भत्तीए परमहरिसेणं ॥१७९॥

मच्चप्रकारमणिरत्नरचितकुट्टिमतलानि विपुलानि । द्वाराप्रदेशस्थपितकनकमयपुण्यकलशानि ॥१८०॥
 उद्दामरूपवरशालमज्झिकारानमानानि विरचयन्ति । उत्तरवक्षिणपूर्वाभ्युपगच्छन्ति चतुश्चालमवनानि ॥१८१॥
 तेषां च मध्यभागे महार्घमणिसङ्घमण्डिततलानि । निजकिरणजालविरचितसुरेन्द्रकोटपण्डण्डानि ॥१८२॥
 वरकनकपर्वतशिलाविम्बितानि स्थापयन्ति त्रीण्येव । सिंहासनानि ततस्तैर्युक्तं गुरुमकृत्या ॥१८३॥
 कर्तुं तलपुटेन गृहीत्वा जिनवरजनानां च दक्षिणादिदिशि । निषादयन्ति च वरचतुश्चालसिंहासने तत ॥१८४॥
 अम्यङ्गानि शरीरशतपाकमहत्सपाकतैः । तयोः प्रधानगन्धोदुरैः परमप्रमोदेन ॥१८५॥
 लङ्घ्योमयं सुगन्धोद्वर्तनैवमेव । पूर्वाभिमुखं चतुश्चालप्रवरसिंहासने स्थापयित्वा ॥१८६॥
 गन्धोद्वेगेन पुष्पोद्वेगेन शुद्धोद्वेगेन स्तपयन्ति । प्रवरमणिरत्नकनकाभरणैस्ततो विभूषयन्ति ॥१८७॥
 उत्तरदिशि चतुश्चालविपुलसिंहासने निवेशय । शान्तिनिमित्तं होम कुर्वन्ति गोशीर्षव्यासम् ॥१८८॥
 निनकप्रमापरिरक्षितम्यापि निनम्य जीतमेतदिति । कृत्वा प्रवरसत्पाण्डुलिका बज्जन्ति तत्र ॥१८९॥
 तादयन्ति श्रवणमूले रत्नोपलानीदृशं वदन्त्य । सप्तकुलपर्वतायुरप्रतिहतशामना भवतान् ॥१९०॥
 प्रगतजनपूरिताशो दूरतरप्रलीनरोगशोकश्च । इति मणित्वा जन्मगेहे स्थापयन्ति जिनजननीम् ॥१९१॥
 ततो मधुरस्वरेण गायन्ति जिनेन्द्रमूरिगुणनिवहम् । हर्षेण समुपसर्पन्ति श्रुतिवैद्वीसमीपे ॥१९२॥
 इति यस्य जन्मकृत्य जिनस्य पट्पञ्चाशदिकुमारोभिः । लभ्येव समर्प्यते भक्त्या परमहर्षेण ॥१९३॥

एत्यंतरमि सोहम्पकप्पसायस्सि सुरवरिंदस्स । सीहासणं पकंपइ तवरुपेणं तओ सहसा ॥१८०॥
 अइविमिओ सुरिंदो रोसारुणलोयणो विचित्तेइ । नणु कस्स सगलच्छी परंमुही संपयं जाया ॥१८१॥
 को वा कयंतदुज्जयकडक्खविकखेवगोयरं पत्तो । गमनमणो वा सलहुव्व वज्जजालासु को मज्झ ॥१८२॥
 को वा निमज्जनमणो अगाह्वसणोपहिम्मि दुब्बुद्धी । संचालियं थिरंपि हु जेणं सीहासणं मज्झ ॥१८३॥
 इय चिंताकुलियमणो दिसिंदसयं जा पलोयमाणोवि । न हु किंपि नियइ पुरओ पुणोवि ता चित्तए सबको ॥१८४॥
 किं मज्झ चवणकालो अह सोवि न संपयं घटइ जम्हा । कं पेइ नामरतरु न परिमिलायंति कुसुमाणि ॥१८५॥
 अज्जविय न हु विरच्चइ सचीजणो नेय पुरइ दीणत्तं । न निमेषिणी य दिट्ठी कत्थाणि यु नेय मलिनाणि ॥१८६॥
 इय जा अणप्पकुवियप्पसंकुलो नियइ अवहिनाणेण । ता सीहासणकंपिककारणं मुणइ जिणजम्मा ॥१८७॥
 ता उट्ठेवं सीहासणांउ गंतुं पद्माइं सत्तइ । तत्थ ठिजोवि हु सक्कत्यएण हरिसेण धुणइ जिणं ॥१८८॥
 सिंहासणे निस्सणो पुणोवि चित्तेइ सुरयइ एवं । इद्धो अचिंतणीयं पिच्छसु परिचितियं पावं ॥१८९॥
 तो आणवेइ हरिसेण सुरचमूसाभियं तियसनाहो । भो सोहम्पसभाए गंतूण लहुं पि तिखुत्तो ॥१९०॥
 मेहोहगहिरयोसं जोयणैविचं सुघोसवरयंटं । ताडेऊणं महया रवेण घोसेइ तह एवं ॥१९१॥
 भारद्विखिते सत्तमत्तित्थयरो संपयं समुप्पन्नो । वाणारसीए सको चलिओ से जम्ममहिमत्यं ॥१९२॥
 तो भो देवा ! तुम्हे सज्जालंकारभूसिया सव्वे । सव्वेहि नाहएहि सज्जवलेणं च संजुत्ता ॥१९३॥

अत्रान्तरे सौधर्मकरूपस्वामिनः सुरवरेन्द्रस्य । सिंहासनं प्रकम्पते तत्कम्पेन ततः सहसा ॥१८०॥
 अतिविस्मितः सुरेन्द्रो रोषारुणलोचनो विचिन्तयति । ननु कस्य स्वर्गलक्ष्मीः पराङ्मुखी सांप्रतं जाता ॥१८१॥
 को वा कृतान्तदुर्जयकटाक्षविक्षेपगोचरं प्राप्तः । गमनमना वा शलभ इव वज्रज्वालासु को मम ? ॥१८२॥
 को वा निमज्जनमना अगाधव्यसनेदधौ दुर्बुद्धिः । संचालितं स्थिरमपि हि येन सिंहासनं मम ? ॥१८३॥
 इति चिन्ताकुलितमना दिग्दशकं यावत् प्रलोकमानोऽपि । न हि किमपि पश्यति पुरतः पुनरपि तताश्चिन्तयति शक्रः ॥
 किं मम व्यवनकार्लोऽय सोऽपि न सांप्रतं घटते यस्मात् । कम्पते नामरतरुं परिम्लायन्ति कुसुमानि ॥१८५॥
 अद्यापि च न हि विरज्यते शचीजने नैव स्फुरति दीनत्वम् । न निमेषिणी च दृष्टिर्वस्त्राणि च नैव मलिनानि ॥१८६॥
 इति यावदनल्पकुर्वित्पसंकुलः पश्यत्यवधिज्ञानेन । तावत्सिंहासनकम्पैककारणं जानाति जिनजन्म ॥१८७॥
 तत उत्थाय सिंहासनाद् गत्वा पद्मानि सप्ताष्ट । तत्र स्थितोऽपि हि शक्रस्तत्वेन हर्षेण स्तब्धाति जिनम् ॥१८८॥
 सिंहासने निषण्णः पुनरपि चिन्तयति सुरपतिरेवम् । हा विचिन्तनीयं पश्य परिचिन्तितं पापम् ॥१८९॥
 तत आज्ञपयति हर्षेण सुरचमूस्वामिनं त्रिदशनाथः । भोः सौधर्मसभायां गत्वा लघ्वपि त्रिः ॥१९०॥
 मेवौघगभीरवोपां यौननृत्तां सुघोषावरषपटाम् । ताडायेत्वा महता रवेण धोषयत तथैवम् ॥१९१॥
 भारतसेने सप्तमतीर्थकरः सांप्रतं समुत्पन्नः । वाराणस्यां शक्रश्चलितस्तस्य जन्ममहिमार्थम् ॥१९२॥
 ततो भो देवाः ! यूयं सर्वालङ्कारभूषिताः सव्वे । सर्वनाटकैः सर्ववलेन च संयुक्ताः ॥१९३॥

तह सच्चविभूर्इए आरुहिटं पवरनियविमाणाइं । दिव्वच्छराहिं सहिया सैकसयासं लहुं एह ॥१९४॥
 इय तियसुनाहवयणं सोउं विणएण सुरचमूसामी । तुरियगई गंतुणं सोहम्मसभाए तिरुत्तो ॥१९५॥
 ताडइ सुयोसयंदं तीसे घणयोसपडिरववसेणे । अच्चाणवि घंटाणं वचीसं सयसहस्ताइं ॥१९६॥
 एगूणगाइं समकालमेव काउं रणज्झणाराव । पारद्धाइं तण्डिरवोवि समगं समुच्छलितो ॥१९७॥
 एर्यंतरम्मि पंचविहविसंसेवापमत्तचित्तावि । देवा तमेगकालं वज्जिरघंटासरं सोउं ॥१९८॥
 चिंतंति किं विफुट्तंचेडवंभेडभेडयस्स रवो । रयणमयविमाणावल्लिपडिफल्लणेणं पविन्थरिओ ॥१९९॥
 निसुणिज्जंतो संसुद्धमुद्धहिययाहिं अमररमणीहिं । हानाह रक्खरक्खत्ति जंपिरीहिं भयवसेणे ॥२००॥
 दणुयवइवहरितियतियससुहडगलगज्जिमीसणो सुवणे । सच्चतोवि वियंभइ घंटाणं रणरणाारावो ॥२०१॥
 इय चिंताए सिदिलियमाणिणिगादावगूढकंठम्मि । संजाए सुरनिवृहे सच्चतो मूढहिययम्मि ॥२०२॥
 उवसंते य स्वणेणं समगगंभीरयंदंनिग्घोसे । अवहियसुराण मुररायसासणं कहइ एस तओ ॥२०३॥
 इय नाउं हरिणगवेसिवयणओ जम्ममज्जणं पहुणो । विष्फुरियपमोयभरा तो संविहिं समारद्धा ॥२०४॥
 गंतुणं मज्जनकैलिदीहिंयं अह कुणंति मज्जनयं । कप्पूरमीसचंदणरसेणे देहं विलिपंति ॥२०५॥
 दूसजुयं निम्मलकोमलं च परिहंति कंतिकमणीयं । कंठपइट्टियहारा दूरोज्झियकामुपयियारा ॥२०६॥
 वरकडयतुडियमणिमउडकिरणविच्छुरियसयलगयणयला । नियरूपमडप्फरइसियकुसुमवाणा तओ चलिआ ॥

तथा सर्वविभूत्याऽऽरुह्य पवरनिजाविमानानि । दिव्याप्सरोग्भिः सहिताः शक्रसकाशं लब्धेव ॥१९४॥
 इति भिदशनायवचनं श्रुत्वा विनयेन सुरचमूसामी । त्वरितगतिर्गन्वा सौधर्मसभायां विः ॥१९५॥
 ताडयति सुयोपाययदां तस्या घनवोपप्रतिरववसेने । अन्यासामपि घटानां द्वात्रिंशच्छतसहस्राणि ॥१९६॥
 एकानकानि समकालमेव कृत्वा रणज्झणारावम् । प्रारब्धानि तन्प्रातिरवोऽपि समकं समुच्छलितः ॥१९७॥
 अत्रान्तरे पञ्चविधविषयेनाप्रमत्तचित्ता अपि । देवास्तमेककालं वाद्यमानवायटास्वरं श्रुत्वा ॥१९८॥
 चिन्तयन्ति किं विस्फुटच्चपटव्रक्षाण्यटभायडकस्य रवः । रत्नमयविमानावालिप्रतिकलनेन प्रविन्तर्णः ॥१९९॥
 श्रूयमाणं संसुद्धमुद्धद्वयाभिरमररमणीभिः । हा नाय । रत्न रस्तेति जल्पित्रीभिर्मध्यवसेने ॥२००॥
 दनुजपतिवधहर्षितत्रिदशसुभटगलगजिमीपणो सुवने । सर्वतोऽपि विनृम्भते घटानां रणरणाारावः ॥२०१॥
 इति चिन्तया शिथिलितमानिनीगादावगूढकण्ठे । संजाते सुरनिवृहे सर्वतो मूढहृदये ॥२०२॥
 उपशान्ते च क्षणेन समग्रगम्भीरययानिघोषे । अवहितसुरान् मुरराजशासनं कथयत्येष ततः ॥२०३॥
 इति ज्ञात्वा हरिणगोपिवचनतो जन्ममज्जनं प्रभोः । विष्फुरितप्रभोदमरास्तनः संविधातुं समारब्धाः ॥२०४॥
 गत्वा मज्जनकैलिदीर्घिकामय कुर्वन्ति मज्जनकम् । कर्पूरमिश्रचन्दनरसेन देहं विलिप्यन्ति ॥२०५॥
 दूष्ययुगं निर्मलकोमलं च परिदधति कान्तिकमनीयम् । कण्ठप्रतिष्ठितहारा दूरोन्निशतकामुकविकाराः ॥२०६॥
 वरकटकपुटितमणिमुकुटकिरणविच्छुरितसकलगगनतला । निजरूपगर्वहसितकुसुमवाणास्तंतश्चलिताः ॥२०७॥

उत्तुंगतुरयकुंजरवराहवरहरिणमकरजाणेहि । आरूढा चीणसुयचिन्धसहस्रोवसोहेहि ॥२०८॥
 केचि विमानारूढा किंकिरिणक्षणियवहिरिन्दियंता । केचि हुमहल्लसदुल्लसरहहरिंसवसहगुणा ॥२०९॥
 इय सञ्जवलसमेया सहिया नियेपणइणीहि वेगेण । सञ्जेवि हरिसेण आगया सुरवइसमीवं ॥२१०॥
 एत्यंतरम्मि लंबंतविमलमुचाहलावचूलिहं । फालिहंमणिनिम्मियसालभंजियाघडियवरदारं ॥२११॥
 खंभसहस्रनिबद्धं रणंतयंदावलीहिं सुइसुहयं । उब्भटपवनपकंपिरजयप्पदागाइअंइययं ॥२१२॥
 सोलसमेयाभलरयणनिम्मियं मज्झिमस्स भुवणस्स । सिहरं व पुच्चकयसुकयसिहरिणो निम्मलफल्लंवा ॥२१३॥
 तिहुयणपहाणपरमाणुनियरनिच्चत्तियं व चित्तुहं । जोयणलक्षपमाणं जोयणपणसहस्रवस्सं ॥२१४॥
 सुरवइवयणसंभमपालयसुरसंचियं वरविमाणं । आरुहइजणं चलिओ सको सह देवकोडीहिं ॥२१५॥
 ततो सिन्धगईए तिरियं दीवाण मज्झपारेण । नन्दीसरवरदीवे दाहिणपोरच्छिमि नगे ॥२१६॥
 रइकरनामि समागतूण तओ कमेण देवइहिं । तं दिव्यं देवजुं दिव्यं देवानुभावं च ॥२१७॥
 ततो विमाणंमुवसंहोवि जेणेव भारहं खित्तं । वाराणसी य जेण जेण य जिणजम्मपवणं च ॥२१८॥
 तेणेव य मग्गेण आगतूणं कमेण संपत्तो । सुपइट्टनिवइभवणे सको सह देवदेवीहिं ॥२१९॥
 आयाहिणापयाहिणमई फाळं दिव्यवरविमाणेण । तिवसुत्तं जिणजम्मपमुवणस्स तओ नियविमाणं ॥२२०॥
 संढविजणं उत्तरपुरच्छिमे सुहदिसाविभागमि । अगमहिसीहिं अट्टहिं सामाणियसहस्रचुलसीहिं ॥२२१॥

उत्तुङ्गतुरगकुंजरवराहवरहरिणमकरयानैः । आरूढाश्चीनांशुकचिह्नसहस्रोपशोभैः ॥२०८॥
 केचि विमानारूढाः किंकिरीणक्षणितवधिरिन्दियन्ताः । केचि हि महद्गुह्यलक्षरमहरिंसवसहगुणाः ॥२०९॥
 इति सर्वबलसमेताः सहिता निजप्रणयिनीभिर्वेगेण । सर्वेऽपि सुरा हर्षेणागताः सुरपतिसमीपम् ॥२१०॥
 अत्रान्तरे लम्बमानविमलमुक्ताफलावचूलिकम् । स्फाटिकमणिनिर्मितशालमञ्जिकाघटितवरद्वारम् ॥२११॥
 स्तम्भसहस्रनिबद्धं रणद्वयटावलीभिः श्रुतिसुखदम् । उद्भटपवनप्रकम्पमानजयपताकाघटिपकटम् ॥२१२॥
 षोडशमेघामलरत्ननिर्मितं मध्यमस्य भुवनस्य । शिलरमिव पूर्वकृतसुकृतशिलरिणो निर्मलफलमिव ॥२१३॥
 त्रिभुवनप्रधानपरमाणुनिकसनिर्वर्तितमिव विस्तारे । योजनलक्षप्रमाणं योजनपञ्चसहस्रोत्सेधम् ॥२१४॥
 सुरपतिवचनसंभ्रमपालकसुरसंचितं वरविमानम् । आरूढा चलिताः शक्रः सह देवकोटिभिः ॥२१५॥
 ततः क्षीप्रगत्या तिर्यग्द्वीपानां मध्येन । नन्दीश्वरवरद्वीपे दक्षिणपौरस्त्ये नगे ॥२१६॥
 रतिकरनाम्नि समागत्य ततः कमेण देवइहिम् । तां दिव्यां देवद्युतिं दिव्यं देवानुभावं च ॥२१७॥
 ततो विमानमुपसंहृत्य येनैव भारतं सेव्रम् । वाराणसी च येन येन च जिनजन्मभवनं च ॥२१८॥
 तेनैव च मार्गेणागत्य कमेण संप्राप्तः । सुप्रतिष्ठनप्रसवने शक्रः सह देवदेवीभिः ॥२१९॥
 आदक्षिणप्रदक्षिणाम्भ्य कृत्वा दिव्यवरविमानेन । त्रिजिनजन्मभवनस्य ततो निजविमानम् ॥२२०॥
 संस्थाप्योत्तरपौरस्त्ये शुभदिग्दिशि । अग्रमहिषीभिरष्टभिः चतुरशीतिसामानिकसहस्रैः ॥२२१॥

संजुत्तो तियसपहू पविसइ तत्थेव जत्थ तित्थयरो । जणणी य, दिट्ठिविसएणुणो णणामं करेमाणो ॥२२२॥
 सामिं समायरं चिय तिपयाहिणपुब्बयं नमसेउं । संयुणइ पुइइदेविं सवित्सेसं पुलडयसरीरो ॥२२३॥
 कहं विय ?

जयसि तुमं नियकुलगयणसयलसंपुब्बचंदवरजुण्हे ! । तिहुयणपहाणसीलाइगुणगणाहारवररं गणि ! ॥२२४॥
 वररयणनियरपरिपरित्तंतरो लहुइओ तए जलही । तिहुअणपसंसणिज्जं जिणवररयणं धरंतीए ॥२२५॥
 जणिउं जिणिंदमंतरतमपसरनिंभणिक्किदिणनाहं । खज्जोयपसणिओ इव कया तए संप्रयं पुब्बा ॥२२६॥
 परममुणीणंपि तुमं जाया आसीसभायणं देवि ! । एएणं चिय तुमए भवजन्ही दुत्तरो तरिओ ॥२२७॥
 अहरियतिहुयणचित्तमणिजिणवरकुन्डधारिणीए धुवं । तुह चैव मणुयजम्भो पसंसणिज्जो बुहाणंपि ॥२२८॥
 इय धाउं जिणजणणि अवसोवणिद्राणपुब्बयं सक्को । उविरुणं वेउळ्वियजिणपडिरुं जणणिपासे ॥२२९॥
 सयमवि पंच सरीरे विउळ्विउं धरइ क्तमेगेण । ठोहिं च उभयपासेसु ढालए सेयवरचमरे ॥२३०॥
 एकेणं धरइ पुरो सारयरविमंडलं व दिसिवलयं । उज्जोयंतं वज्जं असंसत्तपडिवस्त्वविनखवणं ॥२३१॥
 एगेण सुरहिणोसीसचंदणुणंरूपंडुरे सुयंघे । धरइ जिणं करंमले हरिसवसुल्लसिपरोमंचो ॥२३२॥
 इय पंचहिं रुरेहिं काउं सब्बंपि निययफायव्व । बहुदेवदेविमोडीहिं परिवुडो भक्तिभरकलिओ ॥२३३॥
 अप्पाणं मंथंतो समत्थसुपसत्थतित्थजलण्हायं । मंदरसेलाभिमुह चलिओ आखंडलो तत्तो ॥२३४॥

सयुक्कखिदशप्रमु प्रविशति तत्रैव यत्र तीर्थकर । जननी च, दृष्टिनिषये पुनं प्रणाम कुर्वन् ॥२२२॥
 स्वामिन् समानृक्रमेव त्रिप्रदाक्षिणापूर्वक नमसित्वा । मल्लोति पृथिवीदेवीं सविशेष पुलकिनशरीर ॥२२३॥
 कथमिव ?

जयसि त्व निजकुलगगनसकलसंपूर्णचन्द्रवरज्योत्स्ने ! । त्रिभुवनप्रधानशीलादिगुणगणावारवररणि ! ॥२२४॥
 वररत्ननिकरपरिपरितान्तरो लघूकृतम्वया जलधि । त्रिभुवनप्रसन्ननीयं जिनवररत्नं धरन्त्या ॥२२५॥
 जनयित्वा जिनद्रमान्तरतम प्रसन्ननिरोधनकटिननाथम् । लघोतप्रसविनीव कृत्वा त्वया साप्रतं पूर्वा ॥२२६॥
 परममुनीनामपि त्वं जाताऽऽशीर्भाजन देवि ! । एतेनैव त्वया भवजलधिर्दुस्तरस्तीर्ण ॥२२७॥
 अधरितत्रिभुवनचिन्तामणिजिनवुरकुत्तिधारिण्या ध्रुवम् । तवैव मनुजजन्म प्रशंसनीयं बुधानामपि ॥२२८॥
 इति स्तुत्वा जिनजनेनीमयम्बापनीदानपूर्वक शक्र । स्थापयित्वा विमुर्वितजिनप्रतिरूपं जननीपार्थ ॥२२९॥
 स्वयमपि पञ्च शरीराणि विकुर्य धरति च्छत्रमेकेन । द्वाभ्या चोभयपार्श्वयोर्वीजयति श्वेनवरचामरौ ॥२३०॥
 एकेन धरति पुर शारदरविमण्डलमिव शिखलयम् । उद्योतयद् वेज्रमसरयप्रतिपक्षविषयणम् ॥२३१॥
 एकेन सुरभिगोशीर्षचन्दनपङ्कपाण्डुरे सुगन्धे । धरति जिन करकमले हर्षवशोल्लसितरोमाञ्च ॥२३२॥
 इति पञ्चभी रूपे कृत्वा सर्वमपि निजकर्तव्यम् । बहुदेवदेवीमोदिति परिवृत्तो भक्तिमरुत्तलिन ॥२३३॥
 आत्मान मन्यमान समस्तसुप्रशस्तनीर्षजलनानम् । मन्दरशैलाभिमुख चलित आखण्डलमन्त ॥२३४॥

परमेण प्रमोएणं दिव्यगईए कमेण संपत्तो । तुंगत्तणेण जोयणलक्खपमाणं सुरगिरिंदं ॥२३५॥
 जो रेहइ एकपओहरोव्व घरणीए कणयकंतिलो । रयणावलीरमणीओ पंडगवणकसिणसिहरो य ॥२३६॥
 अमियरमणीयगुणगणसंतवारेहव्व सुरवरेहिं कया । रेहंति जत्थ दिसिंदंतिदंतउल्लिहराईओ ॥२३७॥
 पिहुलनियंओ संसोहिकणयमयमेहलाइ परिकलिओ । सुपयोहरो विरायइ रुदो रमणीयणोव्व सया ॥२३८॥
 उत्तुंगसिहसंठियसासयजिणभवणधयपढागाए । विपरियपत्तव्व सया जस्त सिरी रेहइ दिवस्स ॥२३९॥
 सव्वत्तो गुरुनिम्भरसलिलपयट्टाहिं गहिरसरियाहिं । निरुव्वममहिमसमुन्भवकिर्त्ताहिं सहइ परिकलिओ २४०
 इय गुरुगुणनिहाणं तं जाव सुराहिओ समारुहइ । तो पिच्छइ रमणीयं महावणं पंडगमिहाणं ॥२४१॥
 कत्थवि उच्चयनवजलपगजिपमुइयकलाविकुलकलियं । कत्थवि य किन्नरीगेयसवणतल्लिच्छहरिणकुलं २४२
 तो तत्थ पंडुक्कवलसिलाए नीहारहारधवलांए । मणिरयणकिरणजलखालियम्म तवणीयमइयम्मि ॥२४३॥
 निवसइभिसेयसिंहासणम्म उच्चंणठवियजिणनाहो । पुच्चाभिमुखो सको हरिसवसुप्फुल्लनयणजुओ ॥२४४॥
 जिणवरपभावपयलियनियासणा ओहिणा वियाणेउं । जिणजम्ममज्जनमहं ईसाणाईवि सुरवइणो ॥२४५॥
 सव्वेवि समागंतुं निययसमिद्धोइ तियससेलम्मि । कयजिणपयप्पणामा हरिसेण ठिया निजट्टाणे ॥२४६॥
 तत्तो पढं भणिपा अचुयसुरसायिणा निया देवा । भो सिगं तित्थयराभिसेयमुवणेह सुपसत्थो ॥२४७॥
 अट्टुत्तरं सहस्सं तो ते कलसाण कणयमइयाणं । कलहोयमयाण तहा अट्टसहस्सं मणिमयाणं ॥२४८॥
 कंक्कणरूपमयाणं वरतारयमणिमयाण एमेव । मणिकणयरूपमइयाण तह य भोमेयगाणं च ॥२४९॥

परमेण प्रमोदेन दिव्यगत्या क्रमेण संप्राप्तः । तुङ्गत्वेन योजनलक्षप्रमाणं सुरगिरिन्द्रम् ॥२३५॥
 यो राजत्येकपयोधर इव घरण्याः कनककान्तिकः । रत्नावलीरमणीयः पाण्डुकवचकृष्णाक्षिरश्म ॥२३६॥
 अमित्ररमणीयगुणगणसंख्यारेखा इव सुरवरैः कृताः । राजन्ति यत्र दिव्यन्तिदन्तोल्लिखनराजयः ॥२३७॥
 पृथुनितम्बः संशोभिकनकमयमेखलाः परिकलितः । सुपयोधरो विराजते रुचिरो रमणीजन इव सदा ॥२३८॥
 उत्तुङ्गशिखरसंस्पितशाल्वतजिनभवम्बजपताकया । वितीर्णपत्रेव सदा यस्य श्री राजते दिवः ॥२३९॥
 सवैतः प्रवृत्तगुहानिर्भरसलिलार्भिर्गम्भीरसरिद्धिः । निरुपममहिमसमुद्भवकीर्त्तिमिखिरे राजते परिकलितः ॥२४०॥
 इति गुरुगुणनिधानं तं यावत् सुराधिपः समारोहति । ततः पश्यति रमणीयं महावनं पाण्डुकाभिधानम् ॥२४१॥
 कुत्राप्युन्नतवज्रलग्नाजिप्रमुदितकल्पिकुलकलितम् । कुत्रापि च किन्नरीगेष्ववणतत्परहारिणकुलम् ॥२४२॥
 ततस्तत्र पाण्डुकम्बलशिलायां नीहारहारधवलायाम् । मणिरत्नाकिरणजलक्षालिते तपनीयमये ॥२४३॥
 निवसत्यभिषेकसिंहासन उत्सङ्गस्यापितजिननाथः । पूर्वाभिमुखः शर्को दर्पवशोऽसुल्लनयनयुगः ॥२४४॥
 जिनवरप्रभावप्रचलितमिजासना अवधिना विज्ञाय । जिनजन्ममज्जनमहर्षीशानादयोऽपि सुरपतयः ॥२४५॥
 सर्वेऽपि समागत्य निजकसमृद्धया त्रिदशशैले । कृतजिनपादप्रणामा ह्येण स्थिता निजस्थाने ॥२४६॥
 ततः प्रथमं मणिता अच्युतसुरस्त्राभिना निजा देवाः । भोः शीघ्रं तीर्थकृताभिषेकमुपनयत सुप्रशस्तम् ॥२४७॥
 अष्टोत्तरं सहस्रं ततस्ते कलशानां कनकमयानाम् । कलघौतमयानां तथाऽष्टसहस्रं मणिमयानाम् ॥२४८॥

एवं रयणमयाणं भिंगारईण पवरक्त्थूणं । पत्तेयं पत्तेयं अट्टसहस्रं विजेज्वित्ता ॥२५०॥
 गंतुं खीरसमुदं कैलसे भरिऊण खीरसल्लिणं । गहियाइ कमलकेरवसयवत्तसहस्वक्ताइ ॥२५१॥
 एवं महंतुपसत्थितित्यसत्थाण मागहाईणं । पवरनईणं च जलं तहोसहीमट्टियाओ य ॥२५२॥
 उत्तरकुम्भाईसुवि कुलगिरिवक्खारनंदणवणेसु । अंतरनईदहेसु य जाणि य कुसुमोसहिफलाइ ॥२५३॥
 इय सच्चं चियतियसातुरियं संगहिउमागया तत्थ । विणयप्पण्या अच्चुयसुराहिवणो समर्पन्ति ॥२५४॥
 अह सो अच्चुयसको दट्ठणमभिसेयसयलसामगिं । जायहरिसो य सिगं उट्ठइ नियआसणाउ तयो ॥२५५॥
 सामाणियसहस्सेहि दसहिं तहा चउहिं लोगपालेहिं । तिहिं परिसाहिं सत्तहिं अणियाहिवईहिं अणिएहिं ॥२५६॥
 तह तायत्तीसाए तापत्तीसेहिं आयरक्त्ताण । चत्तालीसहस्सेहिं परिवुडो अच्चुयसुरिदो ॥२५७॥
 तत्तो य विमलतित्याण खीरजलहीण सल्लिपुणेहिं । गोसीसचंदणप्पमुहसारक्त्थूहिं फलिएहिं ॥२५८॥
 विमलकमलपिहाणेहिं पवरसच्चोसहीसणाहेहिं । साहावियवेउच्चियकलसेहिं महप्पमाणेहिं ॥२५९॥
 सत्तमजिणस्स तिहुयणनिकारणबंधवस्स भचीए । जम्माहिसेयमहिं अच्चुयकप्पाहिवो कुणइ ॥२६०॥
 इत्थंरत्तमि जुगवं पलोट्टकलसाण जिणसिरग्गाओ । जलपोरणीओ रेहिंति सिहरिसिहराओ सरियव्व ॥२६१॥
 पहिरिसपरवसाहिं टिसिरमणीहिं अहवस्सित्ताओ । मुत्तावलीओ सोहति निम्मलाविरलकंतीओ ॥२६२॥
 अहवावि कुगइनिवडिरजणमुद्धरिउं पुअरज्जूओ । अह रुहियजिणजसो जलहिणोव्व फल्लोलमालाओ ॥२६३॥

काञ्चनरूपमयाना वरतारकमणिमयानामेवमेव । मणिकनकरूपमयाना तथा च भौमेयकाना च ॥२४९॥
 एवं रत्नमयाना भृङ्गारादीना प्रवरवस्तुनाम् । प्रत्येक प्रत्येकमष्टसहस्र विकुर्व्य ॥२५०॥
 गत्वा क्षीरसमुद्रं कलशान् भूत्वा क्षीरसल्लिखेन । गृहीतानि कमलकैरवशतपत्रसहस्रपत्राणि ॥२५१॥
 एवं महामुप्रशस्ततीर्थसार्थाना मागधादीनाम् । प्रवरनदीना च जल तथौपधिमुत्तिकाश्च ॥२५२॥
 उत्तरकुर्वादिष्वपि कुलगिरिवक्त्रकारनन्दनवनेषु । अन्तर्नदीद्वेषु च यानि च कुसुमौपधिलानि ॥२५३॥
 इति सर्वमेव त्रिदशास्त्वरितं सगृह्यागतास्तत्र । विनयप्रणता अच्युतसुराधिपतये समर्पयन्ति ॥२५४॥
 अथ सोऽच्युतशकोऽद्वष्टाभिमेषकसकलसामग्रीम् । जातहर्षश्च शीघ्रमुत्तिष्ठति निजासनात् तत्र ॥२५५॥
 सामानिकसहस्रैर्दशभिस्तथा चतुर्मिलैरुपपलैः । तिसृभिः पर्पट्त्रिं सप्तभिरनीराधिपतिभिरनीके ॥२५६॥
 तथा त्रयस्त्रिंशत् त्रायस्त्रिंशैराभिरक्षणांम् । चत्वारिंशत्सहस्र्या परिभूतोऽच्युतसुरेन्द्र ॥२५७॥
 ततश्च विमलतीर्थाना क्षीरजलधीना सल्लिखपूर्णैः । गोशीर्षबन्धनप्रमुत्सारवस्तुभिः कलितैः ॥२५८॥
 विमलकमलार्पणैः प्रवरसर्वौपधिसनाथैः । स्वाभाविक्कवैरयिकुलशैर्मेहाप्रमाणे ॥२५९॥
 सप्तमजिनस्य त्रिमुचननिष्कारणबान्धवस्य भक्त्या । जन्माभिषेकमहिमानमच्युतकल्याधिपः करोति ॥२६०॥
 अत्रान्तरे युगपत् पर्यन्तकलशाना जिनशिरोऽप्यात् । जलघोरण्यो राजन्ति शिखरिशिखरात् घृता इव ॥२६१॥
 प्रहर्षपरवशमिदिग्रमणीमिरिवाथवा क्षिप्ता । मुक्तावलयः शोभन्ते निर्मलाविरलकान्तय ॥२६२॥

एवं जिनाभिसेगे पयट्टिए सुरवर्द्धिहरिसेण । ताडिज्जंति चउव्विहआउज्जाई सुरेहिं तओ ॥२६४॥

सघणघणघोसदुंदुहिनिनाउद्धरं करडिरडरडियपडुपडहरवंधुरं ।

सरससिज्जड्डकाहुड्डकाकुलं मधुरगंभीरधुमधुमियवरमदलं ॥२६५॥

बुक्तंतुक्कसंबुक्कसदुक्कडं तालझणझणियवरतलिमघोसुब्भडं ।

मुहलकंसालछलछलरवाडंवरं भेरिभंभारवारंभभरियंवरं ॥२६६॥

वेणुवीणासमालवणिरवंमुंदरं झल्लरिघोससंमीसखरमुहिसरं ।

पलयकालिब्बसजलघणगज्जियं तत्थ वज्जेइ चाउव्विहवज्जयं ॥२६७॥

गरुयभत्तिम्भरुग्भिन्नरोमंचया धुणहिं तित्थेसरं तत्थ नचंतया ।

केवि मुंचंति मंदारसुमणोहरं गंधवसमिलियभसलोहसुमणोहरं ॥२६८॥

केवि मल्लव्व सज्जंति कमददुरं अवरि गायंति सुहकंठरवसुंदरं ।

केवि उचालतालाकुलं रासयं कुणहिं करनच्चियं अवरि वरहासयं ॥२६९॥

केवि हरिसुद्धरा तियसंगलददुंदुरं कुणहिं हयहेसियं केवि सुद्वंधुरं ।

केवि गयगज्जियं कुणहिं मयभिभंलं अन्नि मुट्ठीहिं पहरंति धरणीयलं ॥२७०॥

केवि फोडिंति वक्करियउक्केरयं केवि कुव्वंति कंठीरवुच्चाययं ।

अथवापि कुगतिनिपतनशीलजनमुद्धर्तुमिव पुण्यरज्ज्वः । अथ शुच्यजिनयशोजलचेरिष कल्लोलमालाः ॥२६१॥

एवं जिनाभिपेके प्रवर्तिते सुरपतिभिर्हंपेण । साध्यन्ते चतुर्विधातोद्यानि सुरैस्ततः ॥२६४॥

सघनघनघोषदुन्दुभिनिनादोद्धुरं करटिरटरिटपटुपटहरवबन्धुरम् ।

सरससिज्जड्डकाहुड्डकाकुलं मधुरगंभीरधुमधुमितवरसुरजम् ॥२६५॥

बुक्तंतुक्कसम्बुक्कशब्दोत्करं तालझणझणितवरतलिमघोषोद्भटम् ।

मुखरुकासालच्छलच्छलरवाडम्बरं भेरीभम्भारवारम्भृताम्बरम् ॥२६६॥

वेणुवीणासमालपनीरवसुन्दरं झल्लरीघोससंमिश्रखरमुखीस्वरम् ।

पल्लवकलिकसज्जलघनगजितं तत्र बाधते चतुर्विधवाद्यकम् ॥२६७॥

गुरुभक्तिभरोद्भिन्नरोमाञ्चकाः स्तुयन्ति तीर्थेश्वरं तत्र नृत्यन्तः ।

केपि मुञ्चन्ति मन्दारसुमनोभरं गन्धवशमिलितभ्रमरौघसुमनोहरम् ॥२६८॥

केऽपि मल्ल इव सज्जन्ति क्रमदर्दुग्मपरे गायन्ति शुभकण्ठरवसुन्दरम् ।

केऽप्युचालतालाकुलं रासकं कुर्वन्ति करनर्तितमपरे वरहासकम् ॥२६९॥

केऽपि हर्षोद्धराखिदशमलदर्दुरं कुर्वन्ति हयहेपितं केऽपि श्रुतिबन्धुरम् ।

केऽपि गजगजितं कुर्वन्ति मयभिम्मलमन्ये मुष्टिभिः प्रहरन्ति धरणीतलम् ॥२७०॥

केऽपि स्फोटयन्ति द्रुदिनोत्करं केऽपि कुर्वन्ति कण्ठीरवोन्नादकम् ।

केवि नक्खणिण खीरोयजलसंतियं कल्लममुवर्णति तियसा हरियंतियं ॥२७१॥

इय मुरवइसंथिण परिहयविग्गिण जहिं वट्टिज्ज आयसिण ।

सत्तमजिणमज्जणि तहिं भवभज्जणि किं कित्तिज्ज मारिसिण? ॥२७२॥

इय वट्ठे सत्तमतित्येसरजम्ममज्जणमहम्मि । सच्चवे सिुरिदा परमहरिसमरपुलइयसरीरा ॥२७३॥

धुवकडुच्छयइत्था सियचमरविसालछत्तसंजुत्ता । सुहपुण्णगंधवावडइत्था य पुरो डिया तत्तो ॥२७४॥

एवं अच्चुयसके विरयम्मि जिणेसरं ण्वेऊण । नियपरिवाराणुगया आणयपमुहा सिुरिदावि ॥२७५॥

अहिंसिंचंति जिणिंदं महाविभूईए अच्चुयवड्व । तीसंपि नियकमेणं मुत्तुं सोहम्मकप्पपहुं ॥२७६॥

तंयणंतरं ठवित्ता ईसाणिंदो जिणं नियंकम्मि । सीहामणे निमीयइ तत्तो सोहम्मसामीवि ॥२७७॥

चडरो चउदिसिपि हु हिमकरहरहाससंखदलधवलं । तरुणवसहे विउव्वइ रपणिज्जसरीरकंतिष्ठे ॥२७८॥

तेसिंच अट्टसिगगाभायओ अट्ट सलिलधाराओ । उड्डंगमाओ धणियं अह पडणे एगिभूयाओ ॥२७९॥

काउं जिणुत्तमंणे खिचेइ आणंदवियसियच्छिजुओ । अजेहिवि तह खीरोयकलससहस्सेहिं बहुएहिं ॥२८०॥

अहिंसिंचइ य कमेणं अह विहिए परममज्जणमहम्मि । सोहम्मवई सुकुमालगंधकातायवत्तेहिं ॥२८१॥

तित्येसरस्स देहं जयणाए ल्हइऊण सच्चत्तो । अच्चइ य सुरहिगोमीसचंदणसमीसघुसिणेणं ॥२८२॥

मंदारसुरहिसियकुसुमदामनिवहेहिं रयइ वरपूयं । सच्चालंकारेहिं बिभूसिऊणं तओ पुरओ ॥२८३॥

सारयससिकरधवलंहेि अक्खएहिं इमे समालिइइ । दप्पणमद्दासणवद्धमाणसिरिवच्छमच्छे य ॥२८४॥

केऽपि सत्तणेन क्षीरोदजलसत्कं कलशमुपनयन्ति त्रिदशा हर्षन्तिकम् ॥२७१॥

इति सुरपतिसंघेन प्रतिहतविघ्नेन यस्मिन् वृत्त्यत आदरेण ।

सत्तमजिनमज्जने तस्मिन् भवभजने किं कीर्त्यते मादशेन ? ॥२७२॥

इति वर्त्तमाने सत्तमतीर्थेश्वरजन्ममज्जनमहे । सर्वेऽपि सुरेन्द्राः परमहर्षमरपुलकितशरीराः ॥२७३॥

धूपदर्वाहस्ताः सितचामरविशालच्छत्रसंयुक्ताः । शुभपुष्पगन्धव्यापृतहस्ताश्च पुरः स्थितास्तनः ॥२७४॥

एवमच्युतशके विरते जिनेश्वरं स्तपयित्वा । निजपरिवाराणुगता आनतप्रमुखाः सुरेन्द्रा अपि ॥२७५॥

अभिपिञ्चन्ति जिनेन्द्रं महाविभूत्याऽच्युतपतिरिव । त्रिंशदपि निजक्रमेणं मुक्त्वा सौषर्मकल्पप्रभुम् ॥२७६॥

सदनन्तरं स्थापयित्वेशनेन्द्रे जिनं निजाङ्के । सिंहासने निधीयति ततः सौषर्मस्त्वाम्यपि ॥२७७॥

चतुरश्रदुर्दिस्त्वपि हि हिमकरहरहासशङ्खदलधवलान् । तरुणवृषभान् विकुर्वति रमणीयशरीरान्वितकान् ॥२७८॥

तेषां चाष्टशृङ्गाग्रभागतोऽष्ट सलिलधाराः । ऊर्ध्वङ्गमा गाढमथ पतने पृक्कीमृताः ॥२७९॥

कृत्वा जिनोत्तमाङ्गे क्षिपत्यानन्दविकसिताक्षिपुगः । अन्यैरपि तथा क्षीरोदकलजसहस्रैर्वहुभिः ॥२८०॥

अभिपिञ्चति च क्रमेणाय विहिते परममज्जनमहे । सौषर्मपतिः सुकुमालगन्धकापायकवैः ॥२८१॥

तीर्थेश्वरस्य देहं यतनया प्रमान्य सर्वतः । अर्चति च सुरभिगोशर्पचन्दनसंमिश्रघुम्णेन ॥२८२॥

मन्दारसुरभिसितकुसुमदामनिवहै रचयति वरपूजाम् । सर्वालङ्कारैर्विभूष्य ततः पुरतः ॥२८३॥

तह सत्थियनंदावत्तकलसपज्जंतमंगले अट्ट । सुयइ तओ बहुविहकुसुमनियरमाजाणुमिच्चं च ॥२८५॥
 तत्तो माणामणिभत्तिचित्तदंठेण वइरमइएण । सुकडच्छुएण गंधाभिराममुखिस्ववइ वरधूयं ॥२८६॥
 पजलंतदीवियाचक्रवालमारत्तियं मणभिरामं । उत्तारइ वरमंगलनिलयं तह मंगलपईवं ॥२८७॥
 एवं च सच्चक्रायव्ववित्थरे वित्तयम्मि तव्वेलं । जय-जय-जयाइयम्मि चारणमुणिपुंगवगणेण ॥२८८॥
 हरिसुत्तालनभिरसिरवियलियकुसुमचियधरायलं । नच्चिरकरमुणालवलयावालिकलयलरवरमाउलं ॥२८९॥
 उब्भइभरहभावभरनचणवियलियहारअच्चियं । भत्तिभरेण तयणु जिणमज्जणि सयलसुरंहि नच्चियं ॥२९०॥
 इय नच्चिऊण परमप्पमोयभरनिब्भराए भत्तीए । भयवंतं संघोउं एवं सव्वे समारद्धा ॥२९१॥
 जय नीसेसअणोरपारभवसायरतारण ! । तिहुयणपणमियपायकमलं ! निरुवमसुहकारण ! ॥२९२॥
 मयणहरिणसंहरणतरुणहरिणारिपरकम ! । मुणिमाणसेपरिसरणहंस ! तइलोयनयवक्रम ! ॥२९३॥
 सिरियेळहलविसट्टकमलक्रोमलपयकरयल ! । हिमकणहिमकरकिरणसरिसजसथवलियमहीयल ! ॥२९४॥
 सरलनयणजुयपसरतुलिपवियसियपंकयदल ! । भवभयतावियहियनवजलहरसीयल ! ॥२९५॥
 तमभरपसरनिरुंभणिक्कदिवसयरसमणह ! । सरणागयददगूढवज्जपंजर ! हयकुप्पह ! ॥ २९६ ॥
 उज्जोइयमुवणयल ! मोहकरिकुंभवियारण ! । जय जिणनाह ! समत्थवत्थुपरमत्थवियारण ! ॥२९७॥
 भारहखित्तु पवित्तु तं जि जिहिं तुहुं उप्पन्नउ । सा जणणी सकयत्थ जीए तुहुं उयरुप्पन्नउ ॥२९८॥

शारदशशिकरथवैरक्षतैरिमान् समालिखति । दर्पणभद्रासनवर्धमानश्रीवत्समत्स्याश्च ॥२८४॥
 तथा स्थितिकनन्दार्यतंकलशपर्यन्तमङ्गलान्यष्ट । मुञ्चति ततो बहुविधकुसुमनिकरमाजानुमानं च ॥२८५॥
 ततो नानाविधमणिमकिचित्रदण्डया वज्रमय्या । सुदव्या गन्धाभिरामशुक्लिपति वरधूपम् ॥२८६॥
 मन्वलहीपिकाचक्रवालमारात्रिक मनोऽभिरामम् । उत्तारयति वरमङ्गलनिलयं तथा मङ्गलप्रदीपम् ॥२८७॥
 एवं च सर्वकर्तव्यविस्तारे वृत्ते तद्वेलम् । जय-जय-जयादिके चारणमुनिपुङ्गवगणेन ॥२८८॥
 हर्षोत्तालनम्रशिरोविगलितकुसुमार्चितवरातलम् । नर्तनशीलकरमृणालवलयावालिकलकलरवरमाङ्कुलम् ॥२८९॥
 उद्भटभरतमावभरनर्तनविचलितहाराचितम् । भक्तिभरेण तदनु जिनमज्जने सकलसुरैर्नर्तितम् ॥२९०॥
 इति नर्तित्वा परमप्रमोदभरनिर्भरया भक्त्या । भगवन्तं संस्तोतुमेवं सर्वे समारब्धाः ॥२९१॥
 जय निःशेषानार्दिपारभवसागरतारण ! । त्रिभुवनप्रणतपादकमल ! निरुपमसुखकारण ! ॥२९२॥
 मदनहरिणसंहर्षणतरुणहरिणारिपरकम् ! । गुणिमानसपरिसरणहंस ! त्रैलोक्यनतकम् ॥२९३॥
 श्रीविलासिविकसितकमलक्रोमलपादकरतल ! । हिमकणहिमकरकिरणसदृश्यशोधवलितमहीतल ! ॥२९४॥
 सरलनयनयुगप्रसरतुलितविकसितपङ्कजदल ! । भवभयतापितभाविहृदयनवजलधरशीतल ! ॥२९५॥
 तमोभरप्रसरनिरुधनैकदिवसकरसमपम् ! । शरणागतददगूढवज्रपंजर ! हतकृपय ! ॥२९६॥
 उद्घोषिततुभुवनतल ! मोहकरिकुम्भाविदारण ! । जय जिननाथ ! समस्तवस्तुपरमार्थवितारण ! ॥२९७॥
 भारतक्षेत्रं पवित्रं तदद्य यस्मिंस्त्वमुत्पन्नः । सा जननी स्वकृतार्था यस्यास्त्वमुदरोत्पन्नः ॥२९८॥

सबडें सोज्जि जहत्यु होइ सुपट्टनरसरु । जमु घरि चितामणिसरिच्छु तहुं जाड जिनेसरु ॥२९९॥
 इय थोऊण जिणिदं इंदा नंदीसरें जिणे नमिडें । नियनियडाणेमु गया सोहम्मवर्दवि पुण इत्तो ॥३००॥
 उत्तक्तकंचणरुं गहिडें करसंपुडेण जिणनाहं । वचइ जिणवरजम्मणघरस्मि परमप्पमोएण ॥३०१॥
 तत्य य पडिरुवं तेह अवसोवणिमवणिऊण वेणेण । पुहइजणणीसमीवे सुयरयणं मुयइ नमिऊण ॥३०२॥
 एगं कुंडलजुयलं पवरं तह देवदूसजुयलं च । ऊसांसगमूलम्मि ठवेइ पुरजो जिणिदस्म ॥३०३॥
 तिंदसगं च एगं पणवन्नियरयणकिरणरमणिज्जं । लवंतपवरमुत्ताहलावचूलं कणयमदं ॥३०४॥
 मुंचइ दिट्ठिपदम्मि अभिरमणट्ठाइ जमवल्लोयंतो । तित्येसरो मुहेण सचक्खुवित्तवेणं कुणइ ॥३०५॥
 आणवइ तजो सक्को वेसमणं भइ । जहलहुंचेव । उवैणय जिणजम्मदरे वत्तीसं सुवन्नसोदीओ ॥३०६॥
 तह चेव हिरस्ससवि कोदीओ तह य नंदभणं । पत्तेयं वत्तीसं अन्नाणि य विविहवन्नुणि ॥३०७॥
 सोवि हु तहत्ति सिग्यं जमगदेवेहिं सच्चयुवणेइ । तत्तो पुणोवि सक्को उग्योसायइ सच्चय ॥३०८॥
 जह भो देवा सच्ये देवीओवि हु सुगंतु एकमणा । जो फिर जिणस्म जिणवरजणणीए वावि नियचिचे ॥३०९॥
 असिक्खमणिट्ठं काडें चित्तेही तस्म उत्तमंगं च । फुडिहो सदस्सहा चिय अजगतत्तमंजरिच्च लहुं ॥३१०॥
 एवं काऊण विहिं भयवेंतं पणमिऊण भत्तीए । उप्पइडें सो नंदीसरस्मि गंतुं गजो सगं ॥३११॥
 अह उगयम्मि सूरें वियलियतिमिरासु सयलमासासु । तह वज्जिएसु मंगलतूरेंसु यं गहिरसदेसु ॥३१२॥

सत्यं सोऽय यथार्थो भवति सुप्रतिष्ठनरेश्वरः । यस्य गृहे चिन्तामणिसदृशस्त्रं जातो जिनेश्वरः ॥२९९॥
 इति स्तुत्वा जिनेन्द्रमिन्द्रा नन्दीश्वरे गिनान् नत्वा । निजनिजस्थानेषु गताः सौषर्मपतिरपि पुनरितः ॥३००॥
 उत्तक्तकान्धनराजं गृहीत्वा करसंपुटेन गिननाथम् । व्रजति निनवरजन्मगृहे परमप्रमोदेन ॥३०१॥
 तत्र च प्रतिरूपं तथाऽवस्थापनीमपनीय वेगेन । पृथिवीजननीसमीपे सुतरत्नं मुञ्चति नत्वा ॥३०२॥
 एकं कुण्डलयुगलं प्रवरं तथा देवदूप्ययुगलं च । उच्छीर्षकमूले स्थापयति पुरतो जिनेन्द्रस्य ॥३०३॥
 श्रीदामगण्डं चैकं पञ्चवर्णिकरत्नकिरणरमणीयम् । लम्बमानप्रवरमुक्ताफलावचूलं कनकमयम् ॥३०४॥
 मुञ्चति दृष्टिपथेऽभिरमणार्थं यद्वलोकमानः । तीर्थेश्वरः सुखेन स्वच्छावृत्तिसिपणं करोति ॥३०५॥
 आनुपयति ततः शक्रो वैश्रमणं भद्र । यथा लब्धेव । उपनय निनजन्मगृहे द्वाविंशतं सुवर्णकोटीः ॥३०६॥
 तथैव हिरण्यस्यापि कोट्येस्तथा च नन्दमद्राणाम् । प्रत्येकं द्वाविंशतमन्यानि च विविधवस्तूनि ॥३०७॥
 सोऽपि हि तथेति शीघ्रं जूम्मकदेवैः सर्वमुपनयति । ततः पुनरपि शक्र उद्घोषयति सर्वत्र ॥३०८॥
 यथा भो देवाः सर्वे देव्योऽपि खलु शृण्वन्त्वेकमनसः । यः किल जिनस्य जिनवरजनन्या वापि निजचिते ॥३०९॥
 अशिवमनिटं कर्तुं चिन्तयिष्यति तस्योत्तमाङ्गं च । स्फुटिष्यति सहस्रपैवानर्कतस्मज्जराव लघु ॥३१०॥
 एवं कृत्वा विधिं भगवन्तं प्रणम्य भरत्या । उत्पत्य स नन्दीश्वरं गत्वा गतः स्वर्गम् ॥३११॥
 अयोद्वेते सूरें विगलिततिमिरासु सकलाशासु । तथा वादितेषु मद्गलतूरेंसु च गभीरशब्देषु ॥३१२॥

पिच्छेऽ पुद्गदेवी पंचनमुकारसरणपडिबुद्धा । गोसीससुरहिचंदणविलिप्तगतं नियं पुत्तं ॥३१३॥
 तह पवरसुरहिंदारमंजरीगंधयुद्धमसलेहि । सामलियसरीरं देहकतिकवुरियजम्मगिहं ॥३१४॥
 इत्तो सुपद्मनिवो अहमहमिगधाविरीहिं चेदीहिं । बद्धाविओ सहरिसं देवीए पुत्तजम्मेण ॥३१५॥
 तो ताण पमोएणं अणियदासत्तणाण दाऊणं । इच्छाहियदविणंभरं सुयजम्मपहूसर्वं कुणइ ॥३१६॥
 तंहाहि:-

गोउरचउमुहचचरचउकरायंतरायमग्गेसु । संमज्जिएसु कुंकुमविद्वन्नछएसु सव्वत्थ ॥३१७॥
 उच्छलिपवहलपरिमलमिलंतलोलालिमुहल्लंकारा । असमकुसुमोवयारा विच्छित्तीए रइज्जंति ॥३१८॥
 कणयमंयधूवघटियाउ अगरघणसारधूवधूमेण । अंधारियआसाओ ठाणे ठाणे ठविज्जंति ॥३१९॥
 पालंविद्यमुत्तावलिवलए चमरावचूलसोहिल्ले । उज्जुंगथोरथंभावणद्धवरसालहंजीए ॥३२०॥
 पवणवसकणिरिफिफिणिवियडपट्टायासहस्सरमणीए । सहरिसनचिरगाइरतरुणीपणजणियमाहप्पे ॥३२१॥
 संचिज्जंति लहुं चिय मंचे तारयरतारियातरले । पडिभवणदुवारं तह मुंचंति य पुन्नकलसे य ॥३२२॥
 मंचंति तरुणिसविलासलासियासेसलोयनयणाइं । मंगलतुमुलदिसाइं बद्धावणयाइं किंज्जंति ॥३२३॥
 हट्टालपगोउरपासायमुहेसु अहमहलाओ । वंदणमालाओ तहा सरसदलाओ निवज्जंति ॥३२४॥
 उज्जिज्जंति सलीलं मुंसलाइं तह य जुयसहस्ताइं । मोयांविज्जंति रिणाहिदायगा दिन्नदेयघणा ॥३२५॥

पश्यति शृषीदेवी पद्मनमस्कारशरणमतिवुद्धा । गोशीर्षसुरमिवन्दनविलिप्तगात्रं निमं पुत्रम् ॥३१३॥
 तथा प्रवरसुरमिवन्दारमञ्जरीगन्धयुद्धप्रभरैः । श्यामालितंशरीरं देहकान्तिकर्तुरितजन्मगृहम् ॥३१४॥
 इतः सुमतिष्ठतपोऽहमहमिगधावित्रीभिश्चेदीमिः । वर्षापितः सहर्षं देव्याः पुत्रजन्मना ॥३१५॥
 ततस्तेभ्यः प्रमोदेनापनीतदासत्वेभ्यो दत्त्वा । इच्छाधिकद्रविणभरं सुतनन्ममहोत्सवं करोति ॥३१६॥
 तथाहि:-

गोपुरचतुर्मुखचत्वारचतुष्कराजद्राजमार्गेषु । संमार्जितेषु कुंकुमविकीर्णपथेषु सर्वत्र ॥३१७॥
 उच्छलितवहलपरिमलमिलंतोलालिमुखस्रङ्गाराः । असमकुसुमोपचारा विच्छित्ती रच्यन्ते ॥३१८॥
 कनकमयधूपघटिका अगुरुधनसारधूपधूमेन । अन्धारिताशाः स्थाने स्थाने स्थाप्यन्ते ॥३१९॥
 मालम्बितमुखतावलिचलयाध्यामरावचूलशोभनशीलाः । उत्तुङ्गस्थूलस्तम्भावनद्धवरशालंभजिकाः ॥३२०॥
 पवनरशक्वणनशीलविक्रीणीविततपताकासहसूरमणीयाः । सहर्षनर्तकगायकतरुणीननजितमाहात्म्याः ॥३२१॥
 संर्षायन्ते लघ्वेव मध्यान्तारतरतारिकातरलाः । प्रतिमवनद्वारं तथा मुच्यन्ते च पूर्णकलशाश्च ॥३२२॥
 नृत्यन्ति तरुणांसविलासलासितानेपन्येकनयनानि । मद्गलतुमुलदिशि वर्षाषनकानि कियन्ते ॥३२३॥
 हट्टालकगोपुरमासादमृतेनमितमहत्पः । वन्दनमालास्तथा सरसदला निबध्यन्ते ॥३२४॥
 उन्मयन्ते सलीलं मुतालानि तथा च युगसहस्राणि । मोच्यन्ते ऋणामिद्रायका दत्तदेयघनाः ॥३२५॥

मुञ्चति चारगाओ धणियं अवराहंकारिणोवि जणा । कीरंति विंसेतुलविज्जममाओ तह छणपवित्तीओ ॥३२६॥
तथाहि:-

नचंतमयाउरतरुणिलियसारमणलहसियपरिहाणा । परिहाणलहसणपहसिरविडजणकोलाहलाउलिया ॥३२७॥
आउलियधणाफंखिरमगणगणदिज्जमांणविउलधणा । धणवियरणरित्तिनिहाणखित्तवेसमणतवणीया ॥३२८॥
तवणीयदंडऊसियचीणंसुयधयसहस्सरमणीया । रमणीयरमणिसहरिसपारंभियचच्चरीगीया ॥३२९॥
गीयगुणनिउणगायणमहुरस्सरपूरियासिलदिसोहा । सोहंतपउरवहुणयसायरकीरंतमंगळा ॥३३०॥
मंगल्लहेउजिणंवरपडिमाववइहअह्विहपूया । पूयापिच्छणपमुइयसौवयगिज्जंतमुणनिवहा ॥३३१॥
इय वाणारसिनयरी सवाहिरंभंतरा सुरपुरीव । जाया समुच्चियपडिवत्तीसुंदरा सुइररमणीया ॥३३२॥
अह नवरिमणुचियमिणं जमिह करा जणकयाण छिज्जंति । अविसेसियभिच्चनरंसंरव तह हवइ निवभवणं ॥
एवं पवट्टमाणे नयरीए महसवम्मि नरनाहो । सुपट्टो कयट्टाणो पवरालंकारलंकरिओ ॥३३४॥
नियसियमहग्गवत्थो गंतूणत्थाणभूमिसुवट्टो । एत्थंतरम्मि सामंतमंतिपमुहा विसिट्टजणा ॥३३५॥
आगंतूण नमिऊण पायपडमाई भणिउमारद्धा । देव ! मरीरारोगत्तयेण सत्तूण विजएणं ॥३३६॥
तह रज्जवित्थरेण धणागमेणं च सब्बहा तुव्वे । वट्ठाविज्जह जेसिं तिहुयणचूडामणिसरिच्छो ॥३३७॥
निपकुल्लनइयलसंपुत्तपुत्तिमाचंदमंडलसमाणो । एरिसपुत्तो जाओ इय भणिऊण तओ सब्बे ॥३३८॥

मुञ्चन्ते चारकाड् बाटमपराधकारिणोऽपि जनाः । क्रियन्ते विसंस्थुलविभ्रमास्तथा क्षणप्रवृत्तयः ॥३२६॥
तथाहि:-

नृत्यन्मदातुरतरुणीगलितस्वरसनासूतपरिधाना । परिधानमंसनप्रहसमानविज्जनकोलाहलाकुलिता ॥३२७॥
आकुलितधनाक्लासनशीलमार्गगणद्वीयमानविपुलधना । धनवितरणरित्तनिधानसिस्तवैश्रमणतवणीया ॥३२८॥
तपनीयदण्डोच्छ्रितचीर्णांशुकध्वजसहस्ररमणीया । रमणीयरमणीसहस्रपारब्धचच्चरीगीता ॥३२९॥
गीतगुणनिपुणगयिनमधुरस्वरपूरितालिलदिगोवा । शोभमानपौरवहुजनसादरक्रियमाणमाङ्गल्या ॥३३०॥
माङ्गल्यहेतुजिनवरप्रतिमोपदिष्टाविचपूना । पूजादर्शनप्रमुदितश्रावक्यायमानगुणनिवहा ॥३३१॥
इति वाराणसीनगरी सदाहिरन्मन्तरा सुरपुरीव । जाता समुचितप्रतिपत्तिमुन्दरा सुचिररमणीया ॥३३२॥
अथ नक्षरमनुचितमिदं यादहं करा जनुपदानां छिद्यन्ते । अविशेषितमृत्यनरोधरमिव तथा भवति नृपभवनम् ॥
एवं प्रवर्तमाने नगर्या महोत्सवे नरनाथः । सुप्रतिष्ठः कृतस्नानः प्रवरालंकारालंकृतः ॥३३४॥
निवासितमहार्णवस्रो गत्वाऽऽस्थानभूमिशुषिटः । अत्रान्तरे सामन्तमन्त्रिप्रमुख्य विसिट्टजनाः ॥३३५॥
आगत्य नत्वा पादपत्रे भणितुमारब्धाः । देव ! शरीरारोगत्वेन शत्रूणां विजयेन ॥३३६॥
तथा रान्यवित्तरेण घनागमेन च सर्वथा यूयम् । वर्षाण्यध्वे येषां त्रिभुवनचूडामणिसदस्तः ॥३३७॥
निजकुल्लनइयलसंपूर्णपुर्णिमाचन्द्रमण्डलसमानः । ईदृशपुत्रो जात इति भणित्वा ततः सर्वे ॥३३८॥

पवरकरितुरयभूतगणमणिवसणार्इणि निवइणो पुरओ । उवढोइंति सहेलं सम्माणेउं निवइणावि ॥३३९॥
 तंवलवत्थकुसुमालंकारपयाणपुज्जयं सव्वे । बहुविह्विहियपसाया विसज्जिया निययठाणेसु ॥३४०॥
 तत्तो नियसुयदंसणसमूसुओ समुवलब्ध पत्थावं । सुपइट्ठो अत्थाणो समुट्ठिओ गरुयहरिसेण ॥३४१॥
 पत्तो कमेण मणियकुट्टिमत्तललिहियसैत्थियं विजलं । उब्भियहिरिण्णमुत्तलं सुविहियरक्खापरिक्खेवं ॥
 दारपएसनिवैसियसियकमलपहाणपुञ्जलकलसं । जिणवरजम्मणभवणं तत्थ य दिट्ठो य जिणनाहो ॥३४२॥
 सारयसहस्सकिरणोच्च रयणरासिच्च तेयपुंजोच्च । उज्जोयंतो भवणं देहपहाए समगंगि ॥३४४॥
 तं ददूण चित्तिउमादत्तो नरवई अहो अपुज्जा । एयस्स पढमजायस्स कावि कंती शरीरस्स ॥३४५॥
 तह य अविभावणिज्जं लायक्खं रुवसंपया असमा । निम्मेरं सुदेरं तह य अभगं च सोहगं ॥३४६॥
 ता सयलपुञ्जपद्मभारसायरं मम कुलं, जहिं एयं । संपुञ्जलक्खणधरं पाउब्भुयं तणपरयणं ॥३४७॥
 इय एवमाइं संचित्तिऊण सुपइट्ठनरवई तत्तो । पढमदिणे ठिइविडियं करेइ तित्थाहिवस्स तओ ॥३४८॥
 तइयम्मि दिणे दंसंति उम्मुहं मंडलाइं रविससिणो । संपत्तो य कमेण परमपमोएण छट्ठदिणो ॥३४९॥
 अविणहल्लह्वंपंचिंदियाहिं जीवंतपाणनाहाहिं । नीरोगअंगुवंगाहिं राया कुलबुइदियाहिं च ॥३५०॥
 घणकुंकुमपंकलित्तवयणफमलाहिं रुववंतीहिं । कंधुंसमकंठकंदलअवलंबियसुरहिमालाहिं ॥३५१॥
 अघंतजापमाणससंतोसो नरवरिंदसुपइट्ठो । कुलविलयाहिं जागरमहूस्सवं तो पयट्ठेइ ॥३५२॥

मवरकरितुरगमूषणमणिवसनादीनि नृपतेः पुरतः । उपढोकन्ते सहेलं, सम्मान्य नृपतिनापि ॥३३९॥
 तान्मूलवत्थकुसुमालङ्कारप्रदानपूर्वकं संवं । बहुविधविहितप्रसादाः विसर्जिता निजकल्याणेषु ॥३४०॥
 ततो निजमुतदर्शनसमुत्प्लुतः समुपलभ्य प्रस्तावम् । सुप्रतिष्ठ आस्थानात्समुत्थितो गुरुहर्षेण ॥३४१॥
 प्रासः कमेण मणियकुट्टिमत्तललितस्वस्तिकं विपुलम् । ऊर्ध्वोक्वत्हिरण्यमुत्तलं सुविहितरक्षापरिक्षेपम् ॥
 द्वारप्रवेशनिवेशितसितकमलप्रधानपूर्णजलकलशम् । जिनवरजन्मेभवनं तत्र च दृष्टव्यं जिननाथः ॥३४२॥
 शारदसहस्रकिरण इय रत्नराशिरेव तेजःपुञ्ज इव । उद्घातयन् भवनं देहप्रभया समग्रमग्निं ॥३४४॥
 तं दृष्ट्वा चिन्तयितुमारब्धो नरपतिरहो ! अपूर्वा । एतस्य प्रथमजातस्य कापि कान्तिः शरीरस्य ॥३४५॥
 तथा चाविभावनीयं लावण्यं रूपसंपदसमा । निर्मर्यादं सौन्दर्यं तथा चाभग्नं च सौभाग्यम् ॥३४६॥
 तस्मात्सकलपुण्यप्राग्भारसागरो मम कुलं, यस्मिन्नेतन् । संपूर्णलक्षणधरं प्रादुर्भूतं तनयवत्तन् ॥३४७॥
 इत्येवमादि संचिन्त्य सुप्रतिष्ठनरपतिस्ततः । प्रथमदिने स्थितिपतिकरं करोति स्त्रीयाधिपत्यं ततः ॥३४८॥
 तृतीयस्मिन्दिने दर्शयन्त्युन्मुक्तं मण्डले रविशशिनीः । संप्राप्तश्च क्रमेण परमप्रमोदेन षष्ठदिनः ॥३४९॥
 अविनष्टमनोहरपद्मेन्द्रियाभिर्जीवत्प्राणनाथाभिः । नीरोगाङ्गोपाङ्गाभी राजा कुलवृद्धिकाभिश्च ॥३५०॥
 घनकुरङ्कुमपङ्कलितवदनकमलाभी रूपवतीभिः । कन्धुसमकण्ठकन्दलावलम्बितसुरभिमालाभिः ॥३५१॥
 अत्यन्तजातमानससंतोषो नरवेन्द्रमुपतिष्ठः । कुलवनिताभिर्नागरमहोत्सवं ततः प्रवर्तयति ॥३५२॥

एकारसम्मि दिवसे समागए मूडरुम्मपुत्राणि । जहभणियविहाणेणं, पत्ते वारममदियहम्मि ॥३५३॥
 नाणाविहवंजणखंडखज्जसखूरपाणयसमेयं । बहुसालिसूयसद्वियं निव्वत्तावे रससयं ॥३५४॥
 तयणंतरं च नियत्तियाण तह पुरपहाणलोयाणं । तं भोयणं पणापड बहुमाणपुरस्सरं तत्तो ॥३५५॥
 आयंताण खणेणं वीसत्थाणं सुहासणमयाणं । सम्माणियाण तेसि पुरओ सुपट्टनग्गाहो ॥३५६॥
 भणइ य भो भो खत्तियपहाणपुरिसा ! ममेस संरुणो । आसी पुव्वंपि जहा जदिवसं एस गन्मम्मि ॥३५७॥
 पुहइदेवीए सुओ संरुंतो तदिणाओ अदिययरं । संजाया सुत्तासा तत्तो एयस्स जुत्तमिणं ॥३५८॥
 नामं सुपासकुमारो तुम्हाणवि सेण्डं जइ गमेड । तो उवलक्खियमावेहिं तेहिं इय नरवडं भणिओ ॥३५९॥
 एयं चियं खलु जुत्तं, गुणनिष्कन्नम्मि रिज्जमाणम्मि । नामम्मि रीस कीरड अज्जद्वियरुप्पणं तत्तो ॥३६०॥
 इय जंपिरेहिं तेहिं जयगुरुणो सिरिसुपासनामंति । परितुट्ठेहिं पडद्वियमहं वित्ते नामकरणम्मि ॥३६१॥
 सुरसंक्रामियकामियरसाए निययं गुलीए पाणेण । कयभोयणकायव्वो पंचहिं धारिहिं परियरिओ ॥३६२॥
 सारिज्जंतो अंतरेण हत्थाड हत्थरुमल्लम्मि । अम्मापियरेहिं तहा कारिज्जंतो य चरुमणं ॥३६३॥
 हासिज्जंतो बहुरुज्जवामणाईहिं कयवियारेहिं प्सग्गाहिवाससरिसं तियंसेहिं य उवयरिज्जंतो ॥३६४॥
 जोडज्जंतो विहियंजसाहिं हरिसाड पुरपुरंधीहिं । इय सो लान्जिज्जंतो पडमिल्लुडिभन्नदसणजुओ ॥३६५॥
 परिवह्ठिउमारद्धो कुलगिरिखुहरगडव्व कप्पतरु । पडिपुन्नसयल्लदेहावयवो य रुमेण संजाओ ॥३६६॥

एकादशे दिवसे समागते सुतिकर्मोपनयन्ति । यथामणितविज्ञानेन, प्राप्ते द्वादशदिवसे ॥३६३॥
 नानाविधव्यञ्जनसयल्लग्गाधखज्जूरपाणकसमेताम् । बहुसालिसूपसहिता निर्वर्तयति रसरतिका(ती)म् ॥३६४॥
 तदनन्तरं च निजक्षत्रियंभ्यस्तथा पुरप्रधानलोकैभ्यः । तद् भोजनंमर्पयति बहुमानपुरस्सरं तत ॥३६५॥
 आगच्छता क्षणेन विश्रुताना सुन्वासनगतानाम् । समानिताना तेषां पुरतः सुप्रतिष्ठनरनाथ ॥३६६॥
 भणति च भो भो क्षत्रियप्रधानपुरया । ममैव सकल्य । आसीत्पूर्वमपि यथा यदिवस एव गर्भे ॥३६७॥
 पृथिवीदेव्या सुतं सक्रान्तस्तद्दिनादधिकतरम् । संजाता शुभपार्श्वस्तन एतस्य युक्तमिदम् ॥३६८॥
 नाम सुपार्श्वकुमारो शुन्माकमपि सगतिं यदि गमयति । तन उपलक्षितभावैस्तैरिति नरपतिर्मणिन ॥३६९॥
 एतदेव खलु युक्तं गुणनिष्पन्ने त्रियमाने । नाम्नि कस्मान् क्रियतेऽप्यथास्म्यितरूपेण तत ॥३७०॥
 इति जल्पितृभिस्तैर्जगद्गुरोः श्रीसुपार्श्वनामेति । परितुष्टे प्रतिष्ठितमय-वृत्ते नामकरणे ॥३७१॥
 सुरसन्नामितरसाया निजकाङ्क्षगुल्या पानेन । कृतमोजनकर्तव्यं पञ्चमिर्षाजीमि परिकरित ॥३७२॥
 सार्यमाणोऽन्तःपुरेण हस्ताद्धस्तकमले । मातापितृभ्या तथा कार्यमाणश्च चरुमणम् ॥३७३॥
 हास्यमानो बहुकुञ्जवामनादिभिः कृन्विकारैः । स्वर्गाधिवाप्तमदृश निदशरुचोपचर्यमाण ॥३७४॥
 दृश्यमानो विहिताञ्जसामिर्हर्षात् पुरपुरन्धीभिः । इति स लाल्यमानः प्राथमिकोद्भिन्नदशनयुत ॥३७५॥
 परिवर्धितुमारब्धं कुलगिरिखुरोद्भूत इव कल्पतरु । परिपूर्णमरुन्धेहावयवश्च क्रमेण सजात ॥३७६॥

देमूणअट्टवच्छरपज्जायं जणियजणमणाणंदं । पत्तो य कुमारत्तं रूवसिरीवासतामरसं ॥३६७॥

तथाहि;—

ताविच्छगुच्छसच्छहकुंचियकेसेहिं सहइ तस्स मुहं । वियसियनवारविंदं लीणेहिं व भमरविंदेहिं ॥३६८॥

जणमणकुंरंगसंजमणवागुरापासविभममउव्वं । जस्स सवणाणं जुअलं सोहगमडफरं वहइ ॥३६९॥

रेहइ कंटो सुपडिग्गहोव्व पडिपुन्नवयणकलसस्स । आगामियजोव्वणसंपवेसवरमंगलकरस्स ॥३७०॥

जंपंतस्स य लीलाए जस्स सियदसणकिरणरिच्छोली । हारावलिच्च रेहइ विग्गहलायन्नलच्छीए ॥३७१॥

अह सहइ विसालं सत्थलसमुम्भवं भुयअसोयलयजुयलं । नहकिरणपुंफियं पाणिपल्लवारणिमरमुणीयं ॥३७२॥

जस्स य विसालवच्छत्थलमुम्भवो सुहफलो य सिरिवच्छो । सच्चं सिरिवच्छो इव जणमणपवियंभियविलासो ॥

सो सहइ जरेण उन्नपण तह कडियलेण पीणेण । परितणुणा उयरेणं कंठीरववरकिसोरोव्व ॥३७४॥

सेविज्जइ कमकमलं नहमणिनियरच्छलेण जस्स सया । सोहग्गमग्गिरीहिं निम्मलनक्खत्तपंतीहिं ॥३७५॥

किं बहुणा सव्वावयवमुंदरो सयललक्खणजुओ य । कस्स न नयणाणंदं जणेइ सुहओ स दिट्ठोवि ॥३७६॥

आगम्भाओवि वरनाणरयणदीपत्तइ तिहुयणंपि । उज्जोयंती जाया कयकिच्चा जरस्स जयगुरुणो ॥३७७॥

फह चंदो सलहिज्जइ जस्स न विमलाओ हुंति सौलसवि । फुरियाउ इमस्स पुब्बो कलाओ वावत्तरीओवि ।

वालोवि हु सुकईणं जो गुरुमणविम्हयं सया जणेइ । रमभावमुंदराइ विरयंतो ललियकव्वाइ ॥३७९॥

अत्यक्तकसंपक्ककसाणं पहाणविउसाण । अखिखवइ मणं विसमत्थसत्थसुहुमत्थकहणेण ॥३८०॥

देशोनाध्वत्सरपर्यायं जनितजनमनआनन्दम् । प्राप्तश्च कुमारत्वं रूपश्रीवासतामरसम् ॥३६७॥

तथाहि;—

तापिच्छगुच्छसदृशकुक्षितकेशै राजते तस्य मुक्तम् । विकसितनवारविन्दं लीनैरिव भ्रमरवृन्दैः ॥३६८॥

जनमनःकुरङ्गसंयमनवागुरापाशयिभ्रमपूर्वम् । यस्य श्रवणयोर्युगलं सौभाग्यगर्वं वहति ॥३६९॥

राजते फणतः सुमतिग्रह इव परिपूर्णवदनकलशस्यं । आगामिकयौवनसंप्रवेशवरमङ्गलकरस्य ॥३७०॥

जल्पतश्च लीलया यस्य सितदशनकिरणपङ्क्तिः । हारावलिरेव राजते विग्रहलावण्यलक्ष्म्याः ॥३७१॥

अथ राजते दिशालं सरस्वतसमुद्भवं युगाशोकलतायुगलम् । नलकिरणपुष्पितं पाणिपल्लवारणिमरमुणीयम् ॥३७२॥

यस्य च त्रिशालवत्तःस्थलोद्भवः शुभफलश्च श्रीवत्सः । सत्यं श्रीवत्स इव जनमनःप्रविनृम्भितविलासः ॥३७३॥

स राजत उरसोन्नतेन तथा कटीतलेन पीनेन । परितनुनोदरेण कण्ठीरववरकिशोर इव ॥३७४॥

सेव्येत प्रमकमलं नलमणिनिकरच्छलेन यस्य सदा । सौभाग्यमार्गयित्रीभिर्निर्मलनक्षत्रपङ्क्तिभिः ॥३७५॥

किं बहुना सर्वावयवमुन्दरः सकललक्षणयुतश्च । कस्य न नयनानन्दं जनयति सुमगः स दृष्टोऽपि ॥३७६॥

आगर्भादपि वरज्ञानरत्नदीपत्रयी त्रिभुवनमपि । उद्द्योतयन्तीं जाता कृतकार्या यस्य जगद्गुरोः ॥३७७॥

करो पन्द्रः श्लाघ्येन यस्य न विमला भवन्ति षोडशापि । स्फुरिता भस्य पुनः कला द्वास्तसतिरपि ॥३७८॥

वागोऽपि गतुः सुकर्षणां यो शुभनोत्रविष्मयं मदा जनयति । रमभावमुन्दराणि विरचयल्ललितकाव्यानि ॥३७९॥

उवणीयतरुणिमणनयणविभ्रमं संभवंतनवसोहं । अंतरियकुमारत्तं तत्तो पत्तो स तारुणं ॥३८१॥
 हेलाप कुसुमचावस्स चंगिमं निज्जिऊण धरणियले । वियरंतो अच्चिज्जं लोएहि नयणकमलेहि ॥३८२॥
 पोदपुरमुंदरीणं गुणगणसंदाणियाणिव मणाणि । तस्मि वयंते अणुघासविराहं वलिराहं वलमाणे ॥३८३॥
 तदेहदीहिंयाए पिज्जंतंति हु न माइ लायन्नं । तण्हाउरतरुणीहिं वियसियनयणंजलिउडाहिं ॥३८४॥
 सो ममसीलवएहिं संजुत्तो पवररायतणएहिं । कीलेइ लडइजोव्वणविलासवसमंयरं कुमरो ॥३८५॥
 कइयावि गीयगोटीवियइदपरिसासु सरवियारेण । हाहाहूइपमुहाणमवि इमो जणइ अच्चरियं ॥३८६॥
 कइयावि किंनरीणं रहम्मि अणुभावपउलियन्चिजुओ । नियसुचरियसंमोसं निमुणइ कल्लकागलीगीया ॥३८७॥
 कइयावि धणुपरिस्ममविणिस्सहो दीहिंयासु मज्जेइ । मज्जिनवारविलासिणिमुदजणियसरोयसंकासु ॥३८८॥
 कइयावि सहइ रवंतरिहो तुरगवाहियालीसु । नीसंदिरसेयजलाविजोव्व लायन्नंकीतीहिं ॥३८९॥
 कइयावि पायपयइणधिरासणो दुइमाण दंतीण ॥३९०॥ भुंभत्यलसाणानिसाणियंकुसो खलइ मयपसरं ॥३९०॥
 एमेव कहवि लीलावमेण जं किंपि तस्स गुणनिहिणो । परमत्थं पिव सिरखइ चरियलवं तंति विडसजणो ॥
 इय कैयीए कालं गमेइ जसपसरधवलियइसोहो । निस्सीमथाममद्वसविभावियासेसंविज्जाणो ॥३९२॥
 अह तस्स डिइनिमित्ते सुरेहिं रइओ सिरंगलिहियनुहो । कणयमणिविइडुरिओ मेरुव्व महंतपासाओ ॥
 भोअणविलासमज्जणमंडवपरिमंडिओ मणभिरामो । जो पयडं आवंडलविमाणमाणंति संडेइ ॥३९४॥

अनवसरतर्कसंपर्ककईशानां पञ्चानविदुषाम् । आक्षिपति मनो विषमार्थशास्त्रमूर्धन्यकथनेन ॥३८०॥
 उपनीतनरुणीमनोनयनविभ्रमं संभवन्नवशोभम् । अन्तरितकुमारत्वं तनं प्राप्तः स तारुण्यम् ॥३८१॥
 हेलया कुसुमचापस्य चङ्गिमं निर्व्रित्य धरणीतले । विचरन्नर्च्यते लोकैर्नयनकमलैः ॥३८२॥
 प्रोदपुरमुन्दरीणां गुणगणमंदावितानीव मनांसि । तस्मिन् व्रजन्त्यनुचावितृणि वलितृणि वलति ॥३८३॥
 तदेहदीर्घिकायां पीयमानमपि हि न माति लावण्यम् । तृष्णातुरतरुणीभिर्विकसितनयनाञ्जलिपुटामिः ॥३८४॥
 स समशीलवयस्कैः संयुक्तः पवरराजतनयैः । कीदृति रम्ययावनविलासवदामन्यरं कुमारः ॥३८५॥
 कदापि गीतगोष्ठीविद्वन्धपपरम् स्वरविचारेण । हाहाहूइममुवाणामप्ययं जनयत्याश्चर्यम् ॥३८६॥
 कदापि किन्नरीणां रहस्यनुभावमुकुलिताक्षियुगः । निजसुचरितसंमिश्रं शृणोति कल्लकाकलीगीतम् ॥३८७॥
 कदापि धनुःपरिश्रममिनिस्सहो दीर्घिकासु मज्जति । मज्जनशीलवारविलासिनीमुत्तजनितमरोजशङ्कामु ॥३८८॥
 कदापि राजते रयवद्राजिता तुरगवाहिकाऽऽलीपु । नि स्वन्दितृस्वेदजलाविल इव लावण्यकान्तिभिः ॥३८९॥
 कदापि पादप्रफटनसिरामनो दुर्दमानां दन्तिनाम् । कुम्भस्थलशान्तिनशाणितान्द्रुशो स्वनयति मदप्रसरम् ॥
 एवमेव कथमपि लीलावशेन यः कोऽपि तस्य गुणनिधेः । परमार्थमिव शिखरे चरितलवं तमपि विद्वन्मनः ॥
 इति केल्यां कालं गमयति यदा प्रसरधवलितद्गोचः । निस्सीमस्थाममतिवशविभावितारोपविज्ञानः ॥३९२॥
 यद्य तस्य स्थितिनिमित्तं सुरै रचितः शिरोऽल्लसितनगः । कनकमणिवैदूर्यवान् मेरुरिव महांपासाद ॥३९४॥

तत्थेव ठिओ जं किपि सुंदरं सो विभावणं हिअए । तं किंकरच्च देवा सच्चंपि हु तस्स उवर्णिगि ॥३९५॥
 अह अन्नया य सुपइद्वनरवई जाव चिट्ठइ निविट्ठो । अत्थाणे नमिऊणं ता पट्टिहारीए विण्णत्तो ॥३९६॥
 देव ! दुवारे अमरावईओ रिउमइणस्स वरदूओ । नरनाहं दट्ठुमणो ता करणिज्जं समाइस्सुं ॥३९७॥
 तो रत्ता भूसन्नाणुमपपेसैण तेण सहसावि । निग्गंतुणं करवालभासुरा पुणरपि पविट्ठा ॥३९८॥
 सोवि महीयलगयमउलिमंडलो पणमिऊण नरनाहं । तक्खणमुवणीए विट्ठरम्मि साणंदमुवविट्ठो ॥३९९॥
 अह सरलाए संभूसिऊण दिट्ठीए सायरं पुट्ठो । जह कुसलं तुह पहुणो को वाऽऽगमणम्मि तुह हेऊ ॥४००॥
 विणओणैण सिररइयअंजलिं अह नरेण पट्टिभणियं । देवपसाएण सया कुसलं चिय सामिसालस्स ॥४०१॥
 आगमणकारणं पुणरंणभरसोंडीर ! निसुणसु ममेयं । जेणं तुम्ह सयासे नियपहुणा पेसिओ अहयं ॥४०२॥
 अत्थि इह अम्ह पहुणो देवी नामेण चंदवयणत्ति । सयलावरोहसिररयणकिम्भमा विम्भम्मभहिया ॥४०३॥
 तीसे य सुया पवरा सोमा नामेण गुणमहाग्गविया । अहिदेवैयच्च सोहम्मयाए सच्चंगरमणीया ॥४०४॥
 अह जोव्वणं पवन्ना कलाकलावेण सह सरीरेण । ससंहरकलच्च पइदिणपवन्नसविसेसलायन्ना ॥४०५॥
 जत्तो विलोलपम्हलधंवल्लं वलंति तारनयणाइ । तत्तो चिय पंचसरो कुंडलियधणू पहावेइ ॥४०६॥
 सा चंदकलाओ चुन्निऊण आलोडिऊण अमएण । मग्गे अणंगसंजीवणोसही निम्मिया विहिणा ॥४०७॥
 एयं मशुन्नं एयं च सुंदरं सहहणिज्जमेयंति । इय भाविन्तो तत्ति न लहंइ लोओ तयंगेसुं ॥४०८॥

भोजनविलासमञ्जनमण्डपपरिमण्डितो मनोऽभिरामः । यः प्रकटमाखण्डलविमानमानमपि खण्डयति ॥३९४॥
 तत्रैव स्थितो यत्किमपि सुन्दरं स विभावयति हृदये । तत् किङ्करा इव देवाः सर्वमपि हि तस्योपनयन्ति ॥३९५॥
 अथान्यदा च सुप्रतिष्ठनरपरिव्याचिष्टति निविष्टः । आस्थाने नत्वा तावत्प्रतीहार्या विज्ञतः ॥३९६॥
 देव ! द्वारेऽमरावतीतो रिपुमर्दनस्य वरदूतः । नरनाथं द्रष्टुमनास्तस्मात्कारणार्थं समादिश ॥३९७॥
 ततो राजा भूषंशानुमतप्रवेशेन तेन सहसापि । निर्गत्य करवालभासुरा पुनरपि प्रविष्टा ॥३९८॥
 सोऽपि महीतलग्नमौलिमण्डलः प्रणम्य नरनाथम् । तत्क्षणमुपनीते विष्टरे सानन्दमुपविष्टः ॥३९९॥
 अथ सरलाया संभूय दृष्ट्वा सादरं पृष्टः । यथा कुशलं तव प्रभोः को वाऽऽगमने तव हेतुः ? ॥४००॥
 विनयायन्तनेन शिरोरचितोऽलस्य नरेण प्रतिमणितम् । देवप्रसादेन सदा कुशलमेव स्वामिशालस्य (?) ॥४०१॥
 आगमनकारणं पुनरंणभरशैण्यैर ! शृणु ममैतत् । येन युष्माकं सकाशे निजप्रमुणा मेपितोऽहम् ॥४०२॥
 अस्तीहास्माकं प्रभोर्देशी नाम्ना चन्द्रवदनेति । सकलवरोधाशिरोरत्नविभ्रमा विभ्रमाभ्यधिका ॥४०३॥
 तस्याश्च मुता पवरा सोमा नाम्ना गुणमहार्यिता । अविदेवतेव सौभाग्यस्य सर्वोद्गरमणीया ॥४०४॥
 अथ यौवने प्रयत्ना कलाकलावेन सह सरीरेण । शशपरकलेव प्रतिदिनप्रपन्नसविशेषलावण्या ॥४०५॥
 यतो विलोलपद्मपवले वलतस्तारनयने । तत एव पद्मशरः कुण्डलितधनुः प्रधावति ॥४०६॥
 सा चन्द्रकन्दरूपयित्वाऽऽलोप्यामृतं । मन्येऽनन्तसंजीवनीपथिनिर्मता विधिना ॥४०७॥
 एतन्मनोऽमेतच्च सुन्दरं स्थायवीर्यमेदिति । इति भावयंश्चुस्ति न लभते लोकमन्दरेषु ॥४०८॥

कंचीविसयाओ कुंतलम्मि तत्तो य मज्झदेसम्मि । जुवदिट्ठीओ तयंणे पहियच्च चिरं पयट्ठंति ॥४०९॥
 अह अन्नया य सा सहयरीहिं सहिया गुया निउज्जाणं । निसुणइ गिज्जंतं किनरीहिं गाहाजुयं एयं ॥४१०॥
 सिरिसुपइट्ठनराहिविसालकुलगयण भुण्णसंसको । सयलकलाकलहंसीलीलकमलायरो कुमरो ॥४११॥
 नामेण सुपासो सयलसुहयसिरसेहरो गुणाणुयही । तरुणियणहिययहरणो धन्नाए इमो वरो होही ॥४१२॥
 सा एयं निसुणंती कुमारगुणकित्तणं तर्हि वाला । ईसाइएण नूणं मयणेण सरोहिं संविद्धा ॥४१३॥
 तत्तो य तेहिं सा कीलियच्च सुत्तच्च अहव मत्तच्च । गाढं निर्मालियनयणा मुच्छाविहल्लला जाया ४१४
 गयचेयन्ना न सहीणं उत्तरं देइ किं पि पुट्ठावि । ताओवि संभंताओ चिंतंति अहो किमेयंति ॥४१५॥
 अइउसिणुसासेहिं देहे दाहोत्ति मन्नमाणीओ । कमलिणिदलैहिं मेज्जं विरयंति कथंति य पिउणं ॥४१६॥
 हा दिव्व ! कहमकंडे मह दंडो पाहिओ तए सहसा । इच्छाइ पलवमाणी समागया चंदवयणावि ॥४१७॥
 तत्तो य देहदाहस्स कारणं पुच्छिओ सहीनगो । सव्वोवि जा न साइ ता निगंतूण एगंते ॥४१८॥
 पुट्ठा वियखणा नाम सहयरी, तीइ साहियं सव्वं । जह सिरिसुपासकुमरेऽणुरत्तचित्ता इमा नूणं ॥४१९॥
 जं उज्जाणे एयाए निसुणिओ किनरीए गिज्जंतो । सो सिरिसुपासकुमरो एयावत्था तओ जायां ॥४२०॥
 तो देवी गंतूण साइ सव्वं पि चइयं रन्नो । तेणावि पहिट्ठहियएण जेपियं वयणमेयंति ॥४२१॥
 जह पुव्वं पि ममेसो संकप्पी आसि जह इमा धूया । देया सुपासकुमरस्स संपयं लट्ठयं विहिणा ॥४२२॥

काक्षीविययात्कुन्तले ततश्च मध्यदेशे । युवट्टयस्तदङ्गे पथिका इव चिरं प्रवर्तन्ते ॥४०९॥
 अधान्यद्वा च सा सहचरीभिः सहिता गता निमोधाने । शृणोति गीयमानं किन्नरीभिर्गाथायुगमेतन् ॥४१०॥
 श्रीसुप्रतिष्ठनराधिपविशालकुलगगनभूषणंशशाङ्कः । सकलकलाकलहंसीलीलकमलाकरः कुमारः ॥४११॥
 नाम्ना सुपार्श्वः सकलसुभगशिरःशेखरो गुणानामुदाविः । तरुणीजनहृदयहरणो धन्याया अयं वरो भविष्यति ॥४१२॥
 सैतच्छृण्वती कुमारगुणकीर्तनं तस्मिन् बाला । ईष्यायितेन नूनं मदनेन शरैः संविद्धा ॥४१३॥
 ततश्च तैः सा कीर्तितेव सुसेवाथवा मत्तेव । गाढनिमीलितनयना मूच्छाविशृङ्खला जाता ॥४१४॥
 गतचैतन्या न सखीनामुत्तरं ददाति किमपि शृष्टापि । ता अपि संभ्रान्ताश्चिन्तयन्ति अहो किमेतदिति ? ॥४१५॥
 अयुष्णोच्छ्वासैर्देहे दाह इति मन्यमानाः । कमलिनीदलैः शय्यां विरचयन्ति कथयन्ति च पितरौ ॥४१६॥
 हा दैव ! कथमकाण्डे मम दण्डः पातितस्तव्या सहसा । इत्यादि प्रलपन्ती समागता चन्द्रवदनापि ॥४१७॥
 ततश्च देहदाहस्य कारणं शृष्टः सखीवर्गः । सर्वेऽपि यावन्न कथयति तावन्निर्गत्यैकान्ते ॥४१८॥
 शृष्टा विचक्षणा नाम सहचरी, तया कथितं सर्वम् । यथा-श्रीसुपार्श्वकुमारेऽणुरक्तचिवेयं नूनम् ॥४१९॥
 यदुद्याने एतया श्रुतः किन्नर्यो गीयमानः । स श्रीसुपार्श्वकुमार एतदवस्था ततो जाता ॥४२०॥
 ततो देवी गत्वा कथयति सर्वमपि व्यतिकरं राज्ञे । तेनापि प्रहृष्टहृदयेन अल्पितं वचनमेतदिति ॥४२१॥
 यथा पूर्वमपि ममैव संकल्प आसीद्यथेयं द्रुहिता । देया सुपार्श्वकुमाराय सांप्रतं मनोहरं विधिना ॥४२२॥

सयमेव कथं, ता एत्य उज्जमं सिन्धमेव काहामो । इय गंतूणं साहसु दुहियाए देवि ! दुहियाए ॥४२३॥
 ततो य हरिसियाए आंगंतूणं इममि वुत्ते । कहिए देवीए तओ सा किंचि सचेयणा ज्ञाया ॥४२४॥
 तं चेव पुणो परयत्वरं व माहाजुयं विचितंती । एंगंतविया चिट्ठइ लज्जइ दिट्ठेवि सहिवग्गे ॥४२५॥
 अवरं च;

शुंनइ नय आहारं न कुणइ ण्हाणं नयावि सिंगारं । तंबूलपि न गिण्ठइ नय नियसइ चारुवत्थाणि ॥४२६॥
 नो दिट्ठीइति पिच्छइ स्वाइ महानरिंदकुमाराणं । दूयाणीयाइं चित्तपट्टियासुं पि लिहियाइं ॥४२७॥
 किं बहुणा;

एवं तणुअंगीए भिक्षाए निसियमयणवाणेहिं । शरणं सुपासकुमारो मरणं वा देव ! न हु अन्नं ॥४२८॥
 एयावत्वं तं पासिऊण तह मंतिऊण मंतिमणं । रिउमद्वणेण रण्णा मइसायरमंतिणा सहिया ॥४२९॥
 सोमा नामेण सुया सयंवरं सिरिसुपासकुमारस्त । संपेसिया तहा हं मइसायरमंतिणा पुरओ ॥४३०॥
 कहिउं तुम्ह समीये वइयरमेवं निरुविओ देव ! । एत्तो तुमं पमाणं इय भणिउं ठाइ तुण्हको ॥४३१॥
 तो भणियं नरवइणा सम्मं आलोइऊण साहिसं । वच्चसु निययावासे तुमंति सम्माणिओ रण्णा ॥४३२॥
 वच्चइ नियआवासे सो, एत्तो नरवइवि साहेइ । पुहवीपियाए सच्चं तो पमणइ सांवि परितुट्ठा ॥४३३॥
 देव ! मए पत्ताइं सुहाइं सच्चाइं अणणुभूयाइं । तुह पायपसाएणं एत्तियमेत्तेण हीणाइं ॥४३४॥

स्वयमेव हूतं, तस्मादत्रोद्यमं शीघ्रमेव करिष्यामः । इति गत्वा कथय दुःखितां देवि ! दुहितरम् ॥४२३॥
 ततश्च हर्षितयाऽऽगत्यास्मिन् वृत्तान्ते । कथिते देव्या ततः सा किञ्चित् सचेतना जाता ॥४२४॥
 तदेव पुनः परमाक्षरमिव गाथायुगं विचिन्तयन्ती । एकान्तस्थिता तिष्ठति लज्जति दृष्टेऽपि सखीवर्गे ॥४२५॥
 अपरघः;

शुक्ले न चाहारं न करोति स्नानं न चापिशृङ्गारम् । ताम्बूलमपि न गृह्णाति न च निवसति चारुवत्थाणि ॥४२६॥
 तो वट्ठयापि पश्यति रूपाणि महानरं कुमाराणाम् । दूताणीतानि चित्रपट्टिकास्वापि लिखितानि ॥४२७॥
 किं बहुना;

एवं तन्वह्नया भिक्षाया निशितमदनचाणेः । शरणं सुपार्थकुमारो मरणं वा देव ! न त्वन्यत् ॥४२८॥
 एतदवस्थां तां दृष्ट्वा तथा मन्त्रयित्वा मन्त्रिजेन । रिपुमर्देनेन राज्ञा मतिसागरमन्त्रिणा सहिता ॥४२९॥
 सोमा नाम्ना सुता स्वयंवरं श्रीसुपार्थकुमाराय । संप्रेषिता तयाऽहं मतिसागरमन्त्रिणा पुरतः ॥४३०॥
 कथयितुं युष्माकं समीपे व्यतिकरमेवं निरूपितो देव ! । इतो यूयं प्रमाणमिति भणित्वा तिष्ठति तूष्णीकः ॥४३१॥
 ततो भणितं नरपतिना संन्यगालोच्य कथयिष्यामि । प्रज निजकावासे स्वामिति संमानितो राज्ञा ॥४३२॥
 प्रव्रति निष्कावासे सः, इतो नरपतिरपि कथयति । श्रियविषयां सर्वं ततः प्रमणति सापि परितुष्टा ॥४३३॥
 देव ! मया प्राप्तानि सुगानि सर्वाण्यननुभूतानि । त्वत्पादप्रसादनेनैतावन्मात्रेण हीनानि ॥४३४॥
 यदि पुनः कथमप्येतं वीरादमहोत्सवं पश्यामि । संव्रति सुपार्थकुमारस्य देव ! ततो भवामि हृनहृत्या ॥४३५॥

जइ पुण कहेपि एयं वीवाहमहसवंपि पिच्छामि । संपइ सुपासकुमरस्स देव ! ता होमि कयकिचा ॥४३५॥
 तो नरवड्ढा भणियं जइ एयं देवि ! ता तुमं सिम्यं । वचसु कुमरसमीवं वीवाहृत्यं च पन्नवसु ॥४३६॥
 ततो य पुहइदेवी वचइ कंचुदजणेण परियरिया । पासे सुपासकुमरस्स सोवि दट्ठणं तं ईति ॥४३७॥
 अणुममइ अभिमुहं चिय सत्तट्ठ पपाइं तहय कारवइ । आसणदाणप्पमुहं पडिवत्ति तहय नमिऊणं ॥४३८॥
 भालपलमिलियकरकमलसंपुटो विन्नवेइ कुमरोवि । संपइ तुम्हागमणे अम्मो ! किं कारणं कहसु ? ॥४३९॥
 पुहइजणणीए भणियं पुत्ताहं पेसियमिह देवेण । तुह वीवाहमहसवदंसणउकंठिओ जम्हा ॥४४०॥
 देवो इयरजणोवि.य, तह मज्झवि एचियं च दूमेइ । संपइ अपत्तपुव्वं पत्ताइं सुहाइं अच्चाइं ॥४४१॥
 तुज्ज पसाएणने पडिपुत्ता जं मणोरहा सव्वे । ता.पडिवज्जउ कुमरो वीवाहमहसव्वं काउं ॥४४२॥
 तं मुच्चा कुमरोविहुं भणइ अम्मो ! न मुणइ मह चित्तं । नवि याणइ विसयमुहं गिहवासंसि हु सट्ठक्खफलं ॥
 जेणं विवाहविसए एयं उल्लवइ, तीए तो भणियं । मुणिमो सव्वं किंपुण अलंयणिज्जं च पिउवयणं ॥४४४॥
 न हु तुम्हाणं पच्छिमवएवि दुल्लो हु गिहपरिचांओ । पडिक्खलस्सइ देवो पडिपुत्तमणोरहो न तुमं ॥४४५॥
 तो भणियं कुमरेणं पडिवज्जिज्जइ कहं दमं अम्मो ! । पदमं चिय पयडिज्जइ विवाहसमए जहिं एयं ॥४४६॥
 चउमंडलगावचणज्जलेण संसारचउगइमयणं । ययमहुहुणणमिसेणं कारिउजइ सयलमुणदइणं ॥४४७॥
 किणणत्तयं कम्मकयाणगस्स पदमंपि हत्थसन्नच्च । कच्चापाणिगाहकइयवेण दाविज्जए तत्थ ॥४४८॥

ततो नरपतिना भणितं यथेवे देवि । ततस्त्वं शीघ्रम् । ब्रज कुमारसमीवं वीवाहार्थं च प्रज्ञपय ॥४३६॥
 ततश्च पृथिवीदेवी ब्रजति कञ्चुकिजनेन परिकरिता । पार्श्वे सुपार्श्वकुमारस्य सोऽपि इन्द्रा तामायतीम् ॥४३७॥
 अनुगच्छन्त्यमिमुलमेव सप्ताष्ट पदानि तथा च कारयति । आसनदानप्रमुखां प्रतिपठि तथा च नत्वा ॥४३८॥
 मालतलमिलितकरकमलसंपुटो विज्ञपयति कुमारोऽपि । संप्रति तव्यगमनेऽन्व ! किं कारणं कथय ॥४३९॥
 पृथिवीजनन्या भणितं पुत्राहं प्रेषितास्मि देवेन । तव वीवाहमहोत्सवदर्शनोत्कण्ठितो यस्मात् ॥४४०॥
 देव इतरजनोऽपि च, तथा ममाप्येतावच दावयति । संप्रत्यभासपूर्वं प्राप्तानि सुंत्वन्यन्यानि ॥४४१॥
 तव प्रसादनान्ये परिपूर्णा यन्मनोरथाः सर्वे । ततः प्रतिपद्यतां कुमारो वीवाहमहोत्सवं कर्तुम् ॥४४२॥
 तन् श्रुत्वा कुमारोऽपि हि ममण्यहो न जानीथ मम चित्तम् । नापि जानीथ विषयसुखं गृहवासमपि च सट्ठःखफलम् ॥
 येन वीवाहविषय एवमुल्लस्य, तथा ततो भाणितम् । जानीमः सर्वे किंपुनरलङ्घनीयं च पितृवचनम् ॥४४४॥
 न खलु युष्माकं पाश्चिमवयस्यपि दुर्लभो हि गृहपरित्यागः । प्रतिकूलविष्यति देवः परिपूर्णमनोरथो न त्वाम् ॥४४५॥
 ततो भाणितं कुमारेण प्रतिपद्येत कथमिदमन्व ! । प्रथममेव प्रकथ्यते विवाहसमये यस्मिन्नेतत् ॥४४६॥
 चतुर्मण्डलभावनचञ्चलेन संसारचतुर्गतिभ्रमणम् । घृतमधुहवनमिषेण कार्यते सरुलंमुणदइणम् ॥४४७॥
 कथार्यं कर्मक्रयाणकस्य प्रथमंमपि हस्तसंज्ञेव । कन्यापाणिग्रहकैतवेन दाप्यते तज ॥४४८॥
 चतुर्दिक्ष्वप्ययगस्तस्त्रीगौयमानमङ्गलचञ्चनेन । माप्यते किं बहुना यथादिहं सुत्सुज्जा ॥४४९॥

चाउर्दिसिपि अजसो तरुणीगिज्जंतमंगलच्छलेण । भाविज्जइ किं बहुणा जं जं इह सुहुमवुदीए ॥४४९॥
 चित्तिज्जइ तं सत्त्वं रोमुद्धोसं जणेइ मह अम्मो ! । ता मुंचसु पडिवेयं अणुजाणाहं मं वयग्गहणे ॥४५०॥
 एवं भणिए पहुणा जंपइ देवी कुमार ! किं शुक्तो । तुम्हारिसाण काउं अम्मापिउपत्थिणाभंगो ? ॥४५१॥
 इय भणिए देवीए महोवरोहेण निरहिलासोवि । पडिवज्जइ कहकहवि हु कुमरो काउं विवाहमहं ॥४५२॥
 तो परितुट्ठा देवी साहइ गंतूण निययनाहस्स । एत्थंतरम्मि सुपइट्टरायमत्थाणमुवविट्ठं ॥४५३॥
 करकलितकमलदंढा भालयलनिलीणअंजलिपुडा य । पडिहारी सुक्करिसं नमिउं विन्नविउमारद्धा ॥४५४॥
 रिउमइणस्स रत्तो मंती मइसाअरोत्ति विक्खाओ । चिट्ठइ तुम्हाणं दंसणुसुओ दारदेसम्मि ॥४५५॥
 तत्थ य को आपसो तो भणियं राइणा पवेसेहिं । सिग्गं चिय जं देवो समाणवेइत्ति भणिऊण ॥४५६॥
 सो तीएणुन्नाओ पविसेउं पणमिऊण नरनाहं । दिन्नासणो निविट्ठो पुट्ठो सो उंचियंपत्थावे ॥४५७॥
 सागायवयणं तेणावि संलत्तं तं तुह पसाएण । तत्तो य सोवि साहइ जह तुह मित्तेण नरवइणा ॥४५८॥
 रिउमइणेण रत्ता नियकन्ना सिरिसुपासकुयरस्स । सोमा नामेण वराय सयंवरा पेसिया देव ! ॥४५९॥
 एत्तो तुमं पमाणंति जंपिए निवइणावि तो तीसे । दावाविओ विसालो निवासहेउं सुपासाओ ॥४६०॥
 तह पेसिया रसवई सयला तक्कालउचियपडिवत्ती । कारविया तो मंती विसज्जिओ निययआवासे ॥४६१॥
 तो तेण समारद्धो काउं वीवाहुवक्को तत्थ । वंधाविया य मंचा दिन्नाइ आसणाइ तहिं ॥४६२॥
 विविहेसु कम्मसु निरुविया किंकरा तओ विहियं । वरवेइगाविमाणं रंभासंभुत्तिभयपदायं ॥४६३॥

चिन्त्यते तत् सर्वं रोमोद्धर्ष जनयति ममाम्ब ! । तस्मान्मुञ्च प्रतियन्धमनुजानीहि मां व्रतग्रहणे ॥४६०॥
 एवं भणिते प्रभुणा जल्पति देवी कुमार ! किं शुक्तः । युष्मादृशानां कर्तुं मातापितृप्रार्थनाभङ्गः ? ॥४६१॥
 इति भणिते देव्या महोपरोधेन निरभिलापोऽपि । प्रतिपद्यते कथंकथमपि हि कुमारः कर्तुं विवाहमहम् ॥४६२॥
 ततः परितुष्टा देवी कथयति गत्वा निजकनाथम् । अत्रान्तरे सुप्रतिष्ठराजमास्थानमुपविष्टम् ॥४६३॥
 फरकलितकमलदण्डा भालतलनिलीनाञ्जलिपुटा च । प्रतीहारी सोत्कर्षं नत्वा विज्ञापयितुमारब्धा ॥४६४॥
 रिष्टमर्दनस्य राज्ञो मन्त्री मतिसागर इति विख्यातः । तिष्ठति युष्माकं दर्शनोत्सुको द्वारदेशे ॥४६५॥
 तत्र च क आदेशस्ततो भणितं राज्ञा प्रवेदाय । शीघ्रमेव यद् देवः समाज्ञपयतीति भाषित्वा ॥४६६॥
 स तथाऽनुज्ञातः प्रविश्य गृणम्य नरनाथम् । दत्तासनो निविष्टः पृष्ठः स उचितप्रस्तवैः ॥४६७॥
 स्यांगतवचनं तेनापि संलसं तत् तव प्रसादेन । ततश्च सोऽपि कथयति यथा तव मित्रेण नरपतिना ॥४६८॥
 रिष्टमर्दनेन राज्ञा निजकन्या श्रीसुपार्थकुमाराय । सोमा नाम्ना वराय स्वयंवरा प्रेषिता देव ! ॥४६९॥
 इतो यूयं प्रमाणमिति जल्पिते नृपतिनापि ततस्तस्मै । दापितो विशालो निवासहेतोः सुप्रासादः ॥४७०॥
 तथा प्रेषिता रसवती सख्या तत्कालोचितप्रतिपत्तिः । कारिता ततो मन्त्री विसर्जितो निवक्रवासे ॥४७१॥
 तनस्तेन समारब्धः कर्तुं वीवाहोपक्रमस्तत्र । घनिवताश्च मग्ना दत्तान्यासनानि तत्र ॥४७२॥
 विविधेषु कर्मसु निष्पतिनाः किङ्करास्तत्र विहितम् । वरवैदिकविमानं रम्भास्तन्मोर्ध्वं कृतपताकम् ॥४७३॥

मरगयमणिपरिमंडियमरकंचणकलसत्रियणाकलितं । सञ्जत्य निनेसियरयणभिरणपडिट्टणियतमपसरं ॥
 एवं तत्कालोचियमन्त्रं हि हु सञ्जहावि काऊण । मइसायरेण उतो कहाविअं निवडणो एअं ॥४६८॥
 जह संपइ सुपसत्यं हत्यग्गहणे मुहुत्तमइनियड । तो कुमरं धित्तूणं तुग्मे आगच्छइ इहति ॥४६९॥
 रत्नावि पुहडदेवी भणिया सिंगं करेह कुमरस्स । पुंखणगाइविहाणं संपइ सुमुहुत्तमासन्नं ॥४७०॥
 तो सञ्जाउ देवीउ गुरुप्पमोएण बहुप्पयारेहिं । पुंखेऊणं मंगलपुरस्सरं ष्ठेवहिं वरकुमरं ॥४७१॥
 ततो य नियमावहिं महग्गमुल्लाई सियदुगुल्लाई । कायव्वविहिं सव्वं कारावहिं तह य सेसेपि ॥४७२॥
 तं जहा;—

गोसीसचंदणुप्यंकलितंगतो विरांयए कुमरो । सारयससंकुजोण्हाए धवलओ कणयसेलोव्व ॥४७०॥
 मदारकुसुमगुच्छेहिं छादओ जस्स कुंतलकलावो । कसिणो रंइह ताराविराडओ नहविभागोव्व ॥४७१॥
 सञ्जथारोवियरयणरुइआहरणभूसियसरिरो । देवो रोहणसेलोव्व जंगमत्तं गओ सहइ ॥४७२॥
 किं बहुणा;—

सहानियं पिरुं न जस्स सक्कोवि साहिंउं तरइ । किं पुण कणयविभूसणंभूसियदेहस्स तस्स तया? ॥४७३॥
 एव कयकायव्वे कुमरम्मि निवेइये नरिंदस्स । तेणवि निययापुरिसा निरुविषा जह लहुं तुग्मे ॥४७४॥
 मेलेह नायखत्तियवगं सयलंपि तह पयट्टेह । नयरीमहूस्सव तह कुमरस्स समप्पइ पहाणं ॥४७५॥

मरकतमणिपरिमण्डितवरकाञ्चनकलशविरचनाकलितम् । सर्वत्र निवेशितरत्नकिरणप्रतिहततम प्रसरम् ॥४६४॥
 एवं तत्कालोचितमन्यदपि खलु सर्वथापि कृत्वा । मतिसागरेण तत कथित नृपतेरेवम् ॥४६५॥
 यथा सप्रति सुप्रशस्त हस्तग्रहणे मुहूर्तमतिनिष्ठम् । तत कुमारं गृहीत्वा यूयमागच्छतेहेति ॥४६६॥
 राज्ञापि पृथिवीदेवी भणिता शीम कुरत्त कुमारस्य । पुङ्गवकादिविधान सप्रति सुमुहूर्तमासन्नम् ॥४६७॥
 तत सर्वा देव्यो गुरप्रमोदेन बहुप्रकारे । पुङ्गवित्वा मङ्गलपुरस्सर स्नपयन्ति वरकुमारम् ॥४६८॥
 ततश्च निवासयन्ति महार्ममूल्यानि सितदुकूलानि । कर्तव्यविधिं सर्वं कारयन्ति तथा च शेषमपि ॥४६९॥
 तद्यथा;—

गोशीपचन्दनकर्दमलिसगाओ विराजते कुमार । शारदशशाङ्कन्योत्सना धवलित कनकशेख इव ॥४७०॥
 मन्दारकुसुमगुच्छैश्छादितो यस्य रुन्तलकलाप । कृष्णो राजति ताराविराजितो नभोविभाग इव ॥४७१॥
 सर्वत्रारोपितरत्नरत्निराभरणमूषितशरीर । देवो रोहणशेख इव जङ्गमत्स्य गतो रागते ॥४७२॥

किं बहुना;—

स्यामाविक्रमपि रूप न यस्य शत्रोऽपि कथयितु शक्नोति । किं पुन कनकविमूषणमूषितदेहस्य तस्य तन्त्रं ? ॥
 एव कृतकर्तव्ये कुमारे निवेदित नरेन्द्राय । तेनापि निजका पुरषा निरूपिता यथा लघु यूयम् ॥४७४॥
 मेलयत ज्ञातशत्रियवर्गं सकलमपि तथा प्रवर्तयत । नगरीमहोत्सव तथा कुमाराय समर्पयत प्रवानम् ॥४७५॥

जयकुंजरं महंतं जेणं गम्भइ विवाहटाणम्मि । जं आणवेइ देवो इय भणिज्जं गया पुरिसा ॥४७६॥
 रायाएसो सच्चोवि साविओ तेहिं जह समाइठो । इत्तो थवलपसाहिंयसिंधुरसवं समाखो ॥४७७॥
 पवणपणचिरधयवडसोहियमणहररहावरुदेण । उम्भडसिगारंणं परियरिओ रायलोएण ॥४७८॥
 हरिसपरव्वसनचंततरुणिविंदावरुद्धरायपहो । वज्जंतसयलमंगलतूरवाऊरियदियंतो ॥४७९॥
 सुपइद्वपयावडणाण्णुगम्भमाणो सुपासवरकुमरो । शुव्वंतो आसीसासएहिं कुलयेरनारीहिं ॥४८०॥
 पायारभवनतलसंडिएणं लोएणं मुद्धलोयस्स । दंसिज्जंतो अंगुलिसहस्सेहिं क्रमेण संपत्तो ॥४८१॥
 वीवाहमंडवें अह पडिहारजणेण दारदेसिमिं । पडिरुद्धे इपरजणे परियरिओ रायलोएण ॥४८२॥
 अभिंतरो पविट्रो कुमरो एत्थंतरम्मि लहुमेव । सोमावि तओ विविहं पसाहिया विविहलोएण ॥४८३॥
 तथाहि:-

मणिमयकुंडलजुयलं तीसे सवणंतरेसु रहेइ । तक्कालागयवम्भहनरवरहचक्रजुयलं ॥४८४॥
 लोलतो जीसे फंडकंदले सहइ नवंसरो हारो । वयणपरपणियरसंकाए आगओ तारयंगणाव ॥४८५॥
 जीसे नियंबविवे वड्ढा पणवण्णरयणमयकंची । रहेइ हरिधणुरेहव गयणदेसम्मि वित्तियवे ॥४८६॥
 रिययंम्मि अमायंतुव्व इरइ जीसे कुमारअणुराओ । जावयरसरंजियचरणजुयलपडिबिंबकवडेण ॥४८७॥
 सा सविसेसपसाहणसाहिया मत्तकुंजरगईए । मंजीरमंजुसिन्नजणसवणागयहंसखलियगई ॥४८८॥

जयकुंजरं महांतं येन गम्भये विवाहस्याने । यद्राज्ञपयति देव इति मणित्तं गताः पुरुषाः ॥४७६॥
 राजादेशः सर्वोऽपि आवितिस्तेष्वथा समादिष्टः । इतो थवलप्रसावितसिन्धुरसवं समाखुदः ॥४७७॥
 पवनप्रनर्तनशीलध्वजपटशोभितमनोहररथावरुदेन । उद्भट्टाद्गारेण परिकरितो राजलोकेन ॥४७८॥
 हर्षपरवशतत्पत्तण्यावृन्दावरुद्धराजपथः । वाघसानमकलमङ्गलतूरवापूरितदिगन्तः ॥४७९॥
 सुप्रतिष्ठप्रजापतिनाज्जुगम्भमानः सुपार्थवरकुमारः । स्तूयमान आशीःशतैः कुलस्थविरनारीभिः ॥४८०॥
 प्राकारभवनतलमुत्थितेन लोकेन शुभयज्ञोक्तस्य । दर्शयमानोऽङ्गुलिंसहस्रैः क्रमेण संप्राप्तः ॥४८१॥
 वीवाहमण्डपेऽयं प्रतिहारजनेन द्वारदेशे । प्रविरुद्ध इतरजने परिकरितो राजलोकेन ॥४८२॥
 अभ्यन्तरे प्रविष्टः कुमारोऽप्रान्तरे लब्धेव । सोमापि ततो विविधं प्रसावितो विविधलोकेन ॥४८३॥
 तथाहि:-

मणिमयकुण्डलजुगलं तस्याः श्रवणान्तरयो राजने । तन्कालागतमन्मथनरपानिधं चक्रयुगलमिव ॥४८४॥
 लोलन् यस्याः कण्टकन्दले राजते नवमलो हारः । वदनरजनिकरशङ्कयाऽज्जितस्तारकाग्नौ ह्य ॥४८५॥
 यस्याः निवन्धस्मिन् वड्ढा पणवर्णरत्नमयकाञ्ची । राजते हरिधनुरेखेव गगनदेशे विस्तीर्ण ॥४८६॥
 द्रुयेऽनाविव क्षरति यस्याः कुमारानुरागः । थावसरसराजितचरणयुगलप्रतिबिम्बकवटेन ॥४८७॥
 सा सविशेषप्रसाधनसाधिना मत्तकुंजरगत्या । मंजीरमन्जुसिन्नधवणागतहंसखलियगतिः ॥४८८॥

चलिया चेडीचकणे परिखुडा नरवरिंदतनयावि । पत्ता बंदणमालाकलिण वग्नेदगाभवणे ॥४८९॥
 ततो य तत्तखणागयमाहणपारद्धुणणकम्ममि । तत्थेव समारद्धं पाणिग्रहणं महिद्वीए ॥४९०॥
 पत्थंतरमि सहसितरुणियणारद्धमंगलसणाहो । उवयारो सयणाणं दोहिवि पररेहि कारविओ ॥४९१॥
 दावाविघाई कुंकुमविलेवणाई सुगंधमीसाई । तह असमकुसुमदामाई सपरिमला तह य पंडिवासा ॥४९२॥
 तह पवरनागवल्लीदलाई कंपूरपूरकलियाई । उड्डयपूगफलाई वत्याई तह य विविहाई ॥४९३॥
 वरतुरयपंदुराओ तह कंचुप्पमुहस्वित्तजायाओ । तह मंदमदजाईउ करिघटाओ मईताओ ॥४९४॥
 एत्थंतरमि कन्धावराण जळणे हुणिज्जमाणमि । चउमंडलपरिभमणं समत्थियं गुरुपमोएण ॥४९५॥
 मईसायरेण ताहे कन्धाए पाणिभोग्यणनिमित्तं । यत्तोसं कोडीओ रूप्यसुवन्ना दिन्नाओ ॥४९६॥
 मणितिरीडपमुहं आभरणं तह य कर्णयंतरयाई । तह पवरदुकूलाई दिन्नाई सुपासकुमारस्त ॥४९७॥
 सुपट्टणारिंदेणवि हरिसभत्थिज्जमाणपुल्लेण । बहुआए दिन्नाई वत्याहरणाई विविहाई ॥४९८॥
 एवं परितोसकरे वीवाहमहोत्सवे निवित्तमि । कयभोग्यणसत्कारे चलिं ठाणेसु लोयमि ॥४९९॥
 मईसायरेवि नियनयरमुवगाए सिरिसुपासकुमारोवि । अइ सोमाए सहिओ संचलिओ नियणिहामिमुहं ॥५००॥
 मंगलतूररवेहि बंदिअणुगुड्डजयजयरेवेण । बहिरंतो दिसिबल्लं सुपहाणकरेणुमारुदो ॥५०१॥
 तइसपुसुओ पुरजणोवि पायारभवणमालेसु । पिंडिज्ज अन्नोन्नं वाहंतो अंगुवंगाई ॥५०२॥

चलिता चेडीचकणे परिखुडा नरवरिंदतनयावि । प्राप्ता बन्दनमालाकलिते वैरवेदिनामवने ॥४८९॥
 ततश्च तत्तखणागयमाहणपारद्धुणणकम्ममि । तत्रैव समारद्धं पाणिग्रहणं महिद्वीया ॥४९०॥
 अत्रान्तरे सहस्रतरुणीजनारब्धमङ्गलसनायः । उपचारः स्वजनानां द्वैभ्यामपि पञ्चभ्यां कारितः ॥४९१॥
 दापितानि कुङ्कुमविलेपनानि सुगन्धमिश्राणि । तथाऽसमकुसुमदामानि सपरिमलास्तथा च पट्टिवासाः ॥४९२॥
 तथा प्रवरनागवल्लीदलानि कंपूरपूरकलितानि । आर्द्रपूगफलानि वस्त्राणि तथा च विविधानि ॥४९३॥
 वरतुरगमन्दुरास्तथा कम्बुप्रमुखलेखजाताः । तथा मन्दमदलान्यः करिषटा महत्पः ॥४९४॥
 अत्रान्तरे कन्यावरयोर्ज्वलने दूयमाने । चतुर्मण्डलपरिभ्रमणं समर्थिनं गुरुपमोदेन ॥४९५॥
 मतिसागरेण तदा कन्यायाः प्राणिमौचननिमित्तम् । द्वात्रिंशत् वीर्या रूप्यसुवर्णयोर्दत्ताः ॥४९६॥
 तथा मणिकिरीटप्रमुखमाभरणं तथा च कनकरूप्यादि । तथा प्रवरदुकूलानि दत्तानि सुपार्श्वकुमाराय ॥४९७॥
 सुप्रतिष्ठनरेन्द्रेणापि हर्षभरोद्विषयानपुल्लेन । बध्वै दत्तानि वस्त्राभरणानि विविधानि ॥४९८॥
 एवं परितोषकरे विवाहमहोत्सवे निर्वृते । कृतभोजनसत्कारे चलिते स्थानेषु लोके ॥४९९॥
 मतिसागरेऽपि निजनगरमुपगते श्रीसुपार्श्वकुमारोऽपि । अथ सोमया सहितः संचलितो निजगृहामिसुखम् ॥५००॥
 मङ्गलतूररवैर्बन्दिजनोद्गुहजयजयरेवेण । बधिरयन् दिग्बल्यं सुप्रधानकरेणुमारुदः ॥५०१॥
 तद्दर्शनोत्सुकः पुरजनोंऽपि प्राकारमवनमालासु । पिण्डयतेऽन्यान्यं वाधमानोऽङ्गोपाङ्गानि ॥५०२॥

एवं च कुमारदंसणउक्तावृत्तगोहकम्पाम् । रंहति इत्यमालावविभ्रमा पुरपुरंधीणं ॥५०३॥
 निन्दइ नियंवविस्स अत्तणो कावि अइमहंतंति । तुरियं कुमारस्वस्स दंसणे गंतुमतरंती ॥५०४॥
 आकरिसिऊण निययं कावि हु अद्धप्पसाहिं पायं । सहरिसहियया वच्चइ कुमारस्व पलोएउं ॥५०५॥
 पीणयणत्थणभारेण निच्छणंती एए एए कावि । कुणमाणी गइमेअं हसिज्जए तरुणलोएणं ॥५०६॥
 कावि हु कुंकुमसंकाए नियमुहं कज्जलेण मंडेउं । उत्तालमणा धावइ जणं हसंतंति न गणेइ ॥५०७॥
 कावि हु पणणइ एसो तिलोपपुज्जो मणोभवो देवो । कह अन्नहा निइज्जइ पट्टीए इमस्स रइदेवी ? ॥५०८॥
 अन्ना पणणइ मुद्धे ! या जेपह एरिसं जओ तत्थ । अंगं पिईसरेणं देइ कंती पुणो दूरे ॥५०९॥
 तो भणइ हले ! सक्को एसो एसा सई यत्तस्स पिवां । इयरावि भणइ वाले ! नूणं मइविभ्रमो तुज्ज ॥५१०॥
 जं तस्स लोयणेहिं सच्चतो दूसियं सरिरंति । नूणं सुपासकुमारो एसो, सोमा पुणो एसा ॥५११॥
 रयणावलीव एयाए बाहुलइया सुपासकुमारस्स । कंठयले विलुलिसइ ता एसच्चिय जए घन्ना ॥५१२॥
 अन्ना भणइ सवत्तीए दूसिया होउं कह इमा घन्ना ? । तइलोईए इमीइवि जं पई एस दुण्हंति ॥५१३॥
 एवं वियइहतसणीयणस्स वयणाइं सो निसामितो । पत्तो भवणदुवारे अवयरइ करेणुयाए तओ ॥५१४॥
 तत्थ य वारविलासिणिविहिदां विविहमंगलसयाइं । अणुमभिउं नमंसइ अम्मापिउपायकमलाइं ॥५१५॥
 तत्थवि य पमोएणं दिव्यं विसयसुहमणुहवंतस्स । अनुवमियपुत्रपगरिसपुज्जंतसमीहियत्थस्स ॥५१६॥

एवं च कुमारदर्शनोत्कण्ठत्यक्तेहकर्मणाम् । राजन्तीत्यमालावविभ्रमाः पुरपुरन्धीणाम् ॥५०३॥
 निन्दति नितम्बविम्बमारमनः कप्यतिमहान्तमपि । त्वरितं कुमाररूपस्य दर्शने गन्तुमशक्नुवती ॥५०४॥
 आकृष्य निजकं कापि सत्सर्धमसाधितं पादम् । सहर्षहृदया व्रजति कुमाररूपं प्रलोकितुम् ॥५०५॥
 पीनपनस्तनभारेण स्खलन्ती पदे पदे कपि । कुर्वाणा गतिभेदं हस्यते तरुणलोकेन ॥५०६॥
 कापि खलु कुङ्कुमसङ्काया निजमुत्तं कज्जलेन मण्डयित्वा । उत्तानमना धावति जनं हसन्तमपि न गणयति ॥५०७॥
 कापि खलु प्रमणत्येव त्रिलोकपूरयो मनोभवो देवः । कथमन्यथा दृश्यते श्रेष्ठस्य रतिदेवी ? ॥५०८॥
 अन्या प्रमणति मुग्धे ! मा लप्येदृशं यतस्तत्र । अङ्गमपिश्वरेण दग्धं कान्तिः पुनर्दूरे ॥५०९॥
 तत्र भणति हले ! शक एष एषा शची च तस्य पिया । इतरापि भणति वाले ! नूनं मतिविभ्रमस्तव ॥५१०॥
 यत्तस्य लोचनैः सर्वतो दूषितं शरीरमपि । नूनं सुपार्श्वकुमार एषः, सोमा पुनरेषा ॥५११॥
 रत्नावलीवैतस्या बाहुलिका सुपार्श्वकुमारस्य । कण्ठले विलोतिष्यति तस्मादेवैव जगति घन्या ॥५१२॥
 अन्या भणति सपत्न्या दूषिता भवतु कथमियं घन्या ? । त्रिलोक्या अन्या अपि यत्पतिरेष द्वयोःपि ॥५१३॥
 एवं विदग्धतस्त्रीजनस्य वचनानि स निशाम्यन् । प्राप्ते भवन्द्वारेऽवतरति करेणुकायान्नतः ॥५१४॥
 तत्र च वारविलासिनीविहितानि विविधमद्गलशानानि । अनुमन्य नमस्यति नातापितृपादकमलानि ॥५१५॥
 तत्रापि च प्रगोदेन दिव्यं विषयमुग्रमनुभवतः । अनुपमितपुण्यप्रकर्षस्य नागसमीहितार्थम् ॥५१६॥

सुरवद्विजितसुरगणजघणीयामरणगन्धवन्धस्य । वयमयरोमायैरुम्स दलिन्यमयन्निगम्य ॥५१७॥
 कइयावि हु सेशागयतुं पुरुषारद्धपंचमुमारं । नन्वतसुरवद्वज्जं पिच्छणयं पिच्छमाणम्म ॥५१८॥
 कइयावि जणयजणणीसमीवगमणेण तद्द य कइयावि । विसपम्मि जणविनाप निजयसरणम्मि निगम्य ॥
 बोलीति वासरा इयं वरिसेसुं किच्चिएसुवि गएसु । अट्ट अचया य सुपट्टनरुवर्द्ध अरउत्तेमम्मि ॥५२०॥
 ठावइ सुपासकुपरं विहीए रज्जे अणिच्छमाणंपि । सयमवि पजमप्यट्टजिणपणीयसम्माणुमारं ॥५२१॥
 पज्जंतोताणसणविहिं काउं ईसाणदेवलोगम्मि । संपत्तो पुट्ठवी पुण पत्ता मोररे जओ मणियं ॥५२२॥
 नागेसुं उसभपिया सेसाणं सत्त जंति ईसाणे । अट्ट य सणकुमारं माहिदे अट्ट अणुरुममो ॥५२३॥
 आइजिणाणट्ठणं गयाओ मोक्खम्मि अट्ट जणणीओ । अट्ट य सणकुमारं माहिदे अट्ट वन्चंति ॥५२४॥
 ऐत्तो साहिपनीसेसविसपदुगं सुपासरायावि । रज्जं परिपालउ दलिन्यमयन्तरिगारिमाहण्यं ॥५२५॥
 इय समदकंतेसुं बहुपसं वच्छेसुं गम्भवई । सोमादेवी जाया कालक्रमेणं पमूया य ॥५२६॥
 सुकुमालपायकरयलनिरुक्खमरूवतोदियसरीरं । तणुकंतिपसरधवल्लियजम्मणभवणं सुदं पत्तं ॥५२७॥
 उच्चियसमए य सिरित्तेहरोत्ति नामं महाविभूईए । तस्स कयंतो मोविहु पंचहिं धाईहिं परिपरिओ ॥५२८॥
 परिवद्विउमारदो सयंवराहिं कलाहिं सयन्नाहिं । आगंतूणं वरिओ विणा पयत्तंपि, ऐत्तो य ॥५२९॥
 जा सिरिसुपासराया चिट्ठं भवणस्स उबारि उवचिट्ठो । ता पिच्छइ विच्छायंणयणे रविमण्डलं सहमा ॥५३०॥

सुरपतिनियुक्तसुरगणोपनीताभरणगन्धवन्धस्य । व्यपगतरोगातङ्क्य दलिनर्मरुगारिवर्गस्य ॥५१७॥
 कदापि खलु सेवागन्तुन्मुख्यारब्धपञ्चमोद्धारम् । नृत्यत्सुरवधुज्जनं प्रेक्षणं परयतः ॥५१८॥
 कदापि जनकजननीसमीपगमनेन तथाच कदापि । विषये जनविवादे निर्णयकरे निरसस्य ॥५१९॥
 गच्छन्ति वासरा इति वर्षेषु कियत्स्यपि गतेषु । अथान्यदा च सुप्रतिष्ठनरपतिरागु-शेषे ॥५२०॥
 स्थापयति सुपार्श्वकुमारं विधिना राज्येऽनिच्छन्तमपि । स्वयमपि पद्मप्रमीजिनप्रणीतधर्मानुसारेण ॥५२१॥
 पर्यन्तानशनविधिं कृत्वेधानेद्वलोके । संप्राप्तः शुचिवी पुनः प्राप्ता मोक्षं यतो भणितम् ॥५२२॥
 नागेषु ऋषमपिता शेषाणां सप्त यान्तीक्षाने । अष्ट च सनत्कुमारे माहेन्द्रेऽष्टानुरुन्मसः ॥५२३॥
 आदिजिनानामष्टानां गता मोक्षेऽष्ट जनन्यः । अष्ट च सनत्कुमारे माहेन्द्रेऽष्ट व्रजन्ति ॥५२४॥
 इतः आधितनिशेषविषमदुर्गं सुपार्श्वराजोऽपि । राज्यं परिपालयति दलितसकन्दहृक्षारिमाहात्म्यम् ॥५२५॥
 इति समतिक्रान्तेषु बहुकेषु वन्तरेषु गर्भवती । सोमादेवी आता कालक्रमेण प्रमूता च ॥५२६॥
 सुकुमालपादकरतलनिरुपमरूपोपशोभितशरीरम् । तनुकान्तिप्रसरधवल्लिनजन्ममवन्मुक्तं प्राप्तम् ॥५२७॥
 उच्चितसमये च श्रीशेखर इति नाम महाविमूल्या । तस्य कृतं ततः सोऽपि हि पञ्चभिर्धर्मोभिः परिकरितः ॥५२८॥
 परिवर्धितमारुन्ध स्वयंवराभिः कलाभिः सकलाभिः । आगत्य वृत्तो विना प्रयन्नमपि, इदम् ॥५२९॥
 यावत् श्रीसुपार्श्वराजास्तिष्ठति मृत्वनस्योपशुष्यविष्टः । तावत्पश्यति विच्छादयं गगने रविमण्डलं सहसा ॥५३०॥

करवत्तसरिसदादाकडपदुप्यच्छराहुणा घत्थं । येरीणवि उदहमुहाणा काममवलोयणिज्जं च ॥५३१॥
 तह सहसिपरिधाविरतिमिरमहारक्खसेण दुट्ठेण । कवलज्जंतं पिच्छइ गयणपएसं समगंपि ॥५३२॥
 एत्थंतरम्मि माहणकुडुंविणीणं सपुत्तगहियाणं । मुंचसु सूरं राहुति पुकरंतीण हलबोलं ॥५३३॥
 सोऊण खिवइ दिट्ठि धरणीयले ताव चकमिहुणाइं । दोसंधयरसंकाए विहडमाणाइं पिच्छेइ ॥५३४॥
 तह य विडंविज्जंताइं कोसिएहिं वणेसु लीणाइं । संकुइयअंगुवंगाइं वायसीणं सरीराइं ॥५३५॥
 तह अग्गिहोत्तिएहिं मंतवित्तेहिं महुप्रयाइंहिं । तम्मोयणानिमित्तं हुणिज्जमाणास्स जलणस्स ॥५३६॥
 धूमपडलेण संछाइयम्मि गयणम्मि मेहसंकाए । धुंयपक्खउडं पिच्छइ हंसउलं माणंसे चलियं ॥५३७॥
 तह मेहागमंससियआगमणाणं पईण मुद्धाओ । मग्गमवलोयमाणीउ नियइ पाउसियइइयाओ ॥५३८॥
 तत्तो खणमेत्तेणं धूमेणं मीणउच्च उच्चमइ । राहू रविणो विंवं समुत्तिछेयम्मि तत्तो य ॥५३९॥
 सुत्थावत्थं जायं भुवणंसचराचरंपि जा नियइ । ता खिवइ पुणो दिट्ठि राया गयणंगणाभिमुहं ॥५४०॥
 तत्थ य विवलिपतिमिरं दिसाण चक्रं सपमगलपयावं । अच्छीहिं दुपिच्छं तेएणंनियइ रविविंवं ॥५४१॥
 तो तत्खणपण्णट्ठं तत्खणदिट्ठं च पासिउं राया । खणिगत्तभावणं चिय भावेउं सो समारद्धो ॥५४२॥
 जह एसो सूरोवि हु गसिज्जए राहुणा हटेणावि । तह पाणिणो गसिज्जंतं मच्चुणा नूण संसारे ॥५४३॥
 तह एयम्मि वि सोक्खं जं किंपि हुत्तंपि दुक्खपरिकलियं । चउसुवि गईसु, लोया तहवि हु एयम्मि वामूढा ॥५४४॥

करपत्रसदृशदंष्ट्रानिकरदुर्दर्शराहुणा अस्तम् । स्याविराणामप्यूर्ध्वमुखानां काममवलोकनीयं च ॥५३१॥
 तथा सहर्षपरिधावनशीलतिमिरमहाराक्षसेन दुष्टेन । कवलयमानं पश्यति गगनपदेशं समग्रमपि ॥५३२॥
 अत्रान्तरे ब्राह्मणकुटुम्बिनीनां स्वपुत्रगृहीतानाम् । मुञ्च सूरं राहो ! इति पृक्कुर्वतीनां तुमुलम् ॥५३३॥
 श्रुत्वा क्षिपति दृष्टि धरणीतले तावच्चक्रमभिमुनानि । दोषान्धकारशङ्कया विषट्मानानि पश्यति ॥५३४॥
 तथा च विडम्ब्यमानानि कौशिकैर्येनपु लीनानि । संकुचिताङ्गोपाङ्गानि वायसीनां शरीराणि ॥५३५॥
 तथागिहोत्तिकैर्मन्त्रपवित्रैर्मधुवृतादिभिः । तन्मोचनानिमित्तं ह्रयमानस्य ज्वलनस्य ॥५३६॥
 धूमपटलेन संछादिते गगने मेघशङ्कया । घुतपक्षपट्टं पश्यति हंसकुलं भागसे चलितम् ॥५३७॥
 तथा मेहागमशंसितागमनानां पतीनां मुग्धाः । मार्गमवलोकमानाः पश्यन्ति प्रातिवेदिपक्षद्वयिताः ॥५३८॥
 ततः क्षणमात्रेण धूमेन मीनक इवोद्भवति । राहू रवेर्विम्बं स्वमुक्तिच्छेदे ततश्च ॥५३९॥
 सुत्थावत्स्यं जातं भुवनंसचराचरमपि यावत् पश्यति । तावत् क्षिपति पुनर्दष्टं राजा गगनाङ्गणाभिमुखम् ॥५४०॥
 तत्र च विगलिततिमिरं दिश्यां चक्रं समर्गलप्रतापम् । अक्षिभ्यां दुर्दर्शं तेजसा पश्यति रविचिम्बम् ॥५४१॥
 ततस्तत्क्षणप्रनष्टं तत्क्षणदृष्टं च दृष्ट्वा राजा । क्षणैकत्वभावनामेव भावयितुं स समारब्धः ॥५४२॥
 यथैव सूर्योऽपि खलु ग्रस्यते राहुणा हटेनापि । तथा प्राणिनो अग्र्यन्ते मृत्युना नूनं संसारे ॥५४३॥
 तथैतस्मिन्नपि सौख्यं यत् किमपि हि तदपि दुःखपरिकलितम् । चतसृष्वपि गतिषु, लोकस्तथाप्येतस्मिन्वामूढाः ॥

दुःखं सहन्ति पत्ता तरुणीणं नयनवागुराविसयं । मयणमहापारद्वियनिसायवाणावलीविद्धा ॥५४५॥
 तत्ता अपारसंसारदुःखदवानलस्मिं ते नूनं । अपरित्ताणा पुनरवि इष्यणरुण्यच्चिप हवन्ति ॥५४६॥
 ता एयाओ कारागाराओव जुज्जए पलाएवं । भंजेऊणं इण्हं पुत्तवहूनेहनियडाइ ॥५४७॥
 एत्थंतरस्मि कंप्पियसिहासणा ओहिनायनियकिञ्चा । नरवरसुपासपासं समागया लहु इमे तियसा ॥५४८॥
 सारस्मयमाइचा वण्हिंवरुणा य गदतोया य । तुसिया अब्बावाहा अगिञ्चा चेवरिट्ठा य ॥५४९॥
 नमिरुत्तमंगवियलंतसुरहिमंदारकुसुमसंयाया । विणएणं जिणनाइं योतं एवं समारद्धा ॥५५०॥
 जयसि तुमं भुवणावलितरोजवणसंडचंडमायंड ! । वम्महमयिधसिधुरकुंभयडवियारणमयंड ! ॥५५१॥
 मुत्तिवहूकंडमगडचंडिय ! मलियमोहमाहण्य ! ! तुज्ज नमो तिहुयणरक्खणक्खणिण्य । परमकारुणिय ॥५५२॥
 इय योज्जणं पभणंति तुह पुरी देव ! अम्ह का गणणा । खज्जोयाणव मूरस्स दूरलुद्धययारस्स ? ॥५५३॥
 तहवि निययाहिगाराणुरुक्खमग्गेवि किंपि विन्नविमो । सुमणमिच्चनिमित्तं तुह पुरओ न उण उवएसो ॥५५४॥
 पण्वज्जं पडिवज्जसु भवदुहवणदहणजलणजालोलिं । तह य पयट्सु सिग्यं अणत्थनिम्मथणं तित्थं ॥५५५॥
 तह पहु ! पयंडपासंडिदेसणातिमिरनियरअंतरियं । पयडसु सिवमणं विमलनाणरयणणईषेण ॥५५६॥
 ईय लोगतियदेवोवएसदुगुणपण्वइदिउल्लासो । सुविसेसं संजाओ सिद्धिवहूसंगमासंसी ॥५५७॥
 एवं विन्नविज्जणं गएसु तेसुं सुपासनरनाहो । वारसियमहादानं दातुं परिचित्तए जाव ॥५५८॥

दुःखं सहन्ते प्राप्तास्तरुणीनां नयनवागुराविसयम् । भूदममहाभ्याघनिशातवाणावलीविद्धाः ॥५४५॥
 ततोऽपारसंसारदुःखदावानले ते नूनम् । अपरित्राणाः पुनरपीन्धनकल्पा एव भवन्ति ॥५४६॥
 तस्मादेतस्मात् कारागारादिव युज्यते पलायितुम् । मरुक्त्वेदानीं पुत्रवधून्नेहनिगडान् ॥५४७॥
 अत्रान्तरे कम्पितसिंहासना अवधिज्ञातनिनकृत्याः । नरवरसुपार्श्वपार्श्वं समागता लघ्विमे त्रिदशाः ॥५४८॥
 सारस्वतादित्या वह्निवल्गाश्च गर्दतोयाश्च । तुपिता अब्बावाधा आग्नेयाश्चैवारिश्वाश्च ॥५४९॥
 नम्रोत्तमाद्भविगलत्सुरीममन्दारकुसुमसंयाताः । विनयेन जिननाथं स्तोतुमेवं समारब्धाः ॥५५०॥
 जयसि त्वं भुवनावलितरोजवणपण्डचण्डमार्तण्ड ! । मन्मथमदान्धसिन्धुरकुन्मतटविदारणद्वेगेन्द्र ! ॥५५१॥
 मुक्तिवधूरुण्डप्रहोन्क्थित ! मर्दितमोहमाहात्म्य ! ! तुभ्यं नमस्त्रिभुवनरक्षणाक्षणिन ! परमकारुणिक ! ॥५५२॥
 इति स्तुत्वा प्रमणान्ति तव पुरो देव ! अस्माकं का गणना । खंडोतानागिव सूरस्य दूरलुद्धान्धकारस्य ? ॥५५३॥
 तथापि निजकाशिकारानुरूपं वयमपि त्रिभिः विज्ञपयामः । स्मरणमात्रनिमित्तं तव पुरतो न पुनरुपदेशः ॥५५४॥
 प्रपन्न्या प्रतिपद्यस्व भवदुःखवनदहनज्वलनज्वालात्मि । तथा च प्रवर्तय शीघ्रमनर्थनिर्मन्थनं तीर्थम् ॥५५५॥
 तथा प्रमो ! प्रचण्डपाषण्डदेशनातिभिरुक्तिकरान्तर्गतम् । प्रकटय शिवमार्गं विमलज्ञानरत्नप्रदीपेन ॥५५६॥
 इति लोकांतिकदेवोपदेशाद्विगुणप्रवार्धितोल्लासः । सविशेषं संजातः सिद्धिवधूसंगमाशंसी ॥५५७॥
 एवं विशप्य गतेषु तेषु पुपार्शनरनाथः । वार्षिकमहादानं दातुं परिचिन्तयति यावत् ॥५५८॥

ता तत्र खणं चलिपं सीहासणममलरयणपहवयडै। सोहम्मदेवलोए सुहासणत्यस्त सक्कस्त ॥५५९॥
 तच्चलणाणंतरं अवहिणा य नाऊण जिणमणवियपं। सो सत्तट्ट, पयाइं उट्ठिय गंतूण तपभिमुहं ॥५६०॥
 थोऊण जिणं विंतिउमारदो जह सुपासजिणनाहो। इच्छइ दाणं दाउं आवरिसं तस्स तो मज्झ ॥५६१॥
 जुज्झइ धणसंरसि काउं, इय तत्र खणं च विसमणं। आणवइ जहा निक्खेमणदाणजोगं जिणगिहम्मि ॥५६२॥
 खिवसु पभूयं कणं, इय सोउं सक्कसासणं सोवि। आणवइ जंभगसुरे पटिच्छिउं तेवि विणएण ॥५६३॥
 जिणमंदिरम्मि वरिसंति कणयरासिं तओ य भववंपि। चच्चरचउक्कचउमुहमापहप्पमुहमाणेसु ॥५६४॥
 अणविकिखयमुहमणिवरियं च वरवरियघोसणीपुव्वं। सव्वाण विणमत्थं पत्थणउत्ताणियकराणं ॥५६५॥
 अणुदियहं दावावइ कणयं, तस्सावि दिज्जमाणस्सा दिवसे दिवसे दिज्जइ अइलक्खेहिद्या कणयकोढी ॥५६६॥
 अह नवपरिणयलवलीफलभरवलाए धवलिया तस्स। अणवरयकणपदाणुब्बवंपे कित्तीप दिसिनिवहा ॥
 तत्तो य दूरदेसा केसुवि इंतेसु मग्गणगणेसु। अनेसुं च हिरणं गहिऊण नियत्तमाणेसु ॥५६८॥
 रुंदासुवि रत्थासु वाणारसिपुरवरीए मज्झम्मि। दुक्खेण भयइ लोओ निहयभिइलियवच्छयलो ॥५६९॥
 एत्थ तवणिज्जपुंजे एत्थ य वत्थे पवित्थरह सिग्गं। एत्थ य रयणुक्केरं मग्गणजोगं निवेसेह ॥५७०॥
 इह करितुरयरहाई ठावह विरएह एत्थ विउलाओ। भोअणसालाउ तहा आहारत्थं विदेसीणं ॥५७१॥
 एवं दाणनिमित्तं निउत्तपुरिसाण वच्छरं जाव। अणिसं समाइसंताण किं करे हवइ उल्लापो ॥५७२॥

तावत् तत्क्षणमपि चलितं सिंहासनममलरत्नप्रभाप्रकटम्। सौधर्मदेवलके सुखासनस्थस्य शक्रस्य ॥५७२॥
 तच्चलनानन्तरमवधिना च ज्ञात्वा जिनमनोविकल्पम्। स सप्ताष्ट पदानि उत्थाय गत्वा तदभिमुखम् ॥५७३॥
 स्तुत्वा जिनं चिन्तयितुमारब्धो यथा सुपार्थजिननाथः। इच्छति दानं दातुमावर्षं तस्य ततो मम ॥५७४॥
 युज्यते धनसंपत्तिं कर्तुमिति तत्क्षणमपि वैश्रमणम्। आज्ञपयति यथा निष्क्रमणदातव्यार्थं जिनगृहे ॥५७५॥
 क्षिप प्रभूतं कनकम्, इति श्रुत्वा शक्रज्ञासनं सोऽपि। आज्ञपयति नृम्भकसुरान् प्रत्येष्टुं तेऽपि विनयेन ॥५७६॥
 जिनमन्दिरे वर्षन्ति कनकराशिं ततश्च भगवानपि। चत्वारचतुष्कचतुर्मुखमहापद्ममुस्तस्थानेषु ॥५७७॥
 अनवेक्षितमुखमनिवारितं च वरवरिकाशेषैर्णापूर्यम्। सर्वेभ्यो विवेकार्थं प्रार्थनोत्तानितकोरभ्यः ॥५७८॥
 अनुदिवसं दाप्यते कनकं, तस्यापि दीयमानस्य। दिवसे दिवसे दीयतेऽष्टलक्षाधिकं कनककोटिः ॥५७९॥
 अथ नवपरिणयलवलीफलभरवलाया धवलतास्तस्य। अनवरतकनकदानोद्भवया कीर्त्या दिङ्निवहाः ॥५८०॥
 ततश्च दूरदेशात् केव्वाप्यायन्तु मार्गणगणेषु। अन्येषु च हिरण्यं गृहीत्वा निवर्तमानेषु ॥५८१॥
 विशालांस्वपि रम्यासु वाराणसीपुरवाराया मध्ये। दुःखेन अगतिं लोको निर्दयनिर्द्विषतवस्तुलः ॥५८२॥
 अत्र तपनीयपुद्गलान् च वस्त्राणि प्रविस्तृणीत शीघ्रम्। अत्र च रत्नोत्करं मार्गणयोग्यं निवेदयत ॥५८३॥
 इह करितुरगरादीन् स्थापयत विरचयतात्र विपुलाः। भोजनशालास्तथाऽऽहारार्थं विदेशिनाम् ॥५८४॥
 एषं दाननिमित्तं नियुक्तपुराणां वत्सं यावत्। अनिशं समादिशतां किं कुर्वे भवन्त्युल्लापः ॥५८५॥

तिन्नेव य कोडिसया अट्टासीयं च हुंति कोडीओ । असियंच संयसहस्सा सच्चको वड्यरुणयस्सा ॥५७३॥
 इय आवरिसं कंचणवरिसेणं तप्पिऊण भवणंपि । निम्मगणं विहेउं सदावइ मंतिणो राया ॥५७४॥
 तह तलवरसेणाहिबकोसाहिबमंडलीयसामंते । नयरीपहाणलोएण संजुए, ताण पच्चक्खं ॥५७५॥
 ठविउं सेव्वंगंपि हु कुमारे सिरिसेहरम्मि. निपरज्जं । नीडिंसि दंतकंति विरयंतो भणइ वयणमिणं ॥५७६॥
 तुम्हाण एस सामी देवाणुपियाणुमन्नह इयारिणं । मं सच्चविरइमाहणे, तेवि हु सोऊण विम्हइया ॥५७७॥
 जंपंति वज्जमइया सवणा अम्हाण नूण जे अज्ज । वहिरत्तणं न पत्ता इमाए वयणासणीए लहुं ॥५७८॥
 इय एवमाइसकळुणवयणाणि पयंपिरा कहकहंपि । अणुमन्नंति नरिंदं गुरुनिव्वंधेण जंपंतं ॥५७९॥
 अह सिरिसेहरराया नयणंसुनिवायमैइलियकवोलो । चलणेसु निवडिऊणं विन्नवइ कहंपि जयगुरुणो ॥५८०॥
 जडवि परिखीणमोहा तुम्हे विरेया.य सच्चविरइए । तहवि हु निस्सम्मणमहं पडिवज्जह मैज्ज पसिऊणा ॥५८१॥
 तस्सुवरोहेण इमं पडिसुणइ सुपासजिणवरो तत्तो । सिरिसेहरनिवआणापवत्तिया वेत्तिंजा तुरियं ॥५८२॥
 अदेत्तुत्तरं सहस्सं सुवन्नकलसाण तुत्थ आणिति । सुपसत्थितित्यसालिलं दिव्वाओ तहोसहीओ या ॥५८३॥
 यणसारमीसचंदणपमुहाइं विलेवणाइं सुरहीणि । जिणमज्जणत्यमुवणिंति तत्थ, एत्थन्तरे ताव ॥५८४॥
 वंत्तीसंपि सुरिंदा कंपियसीहासणा मुणेऊण । ओहीए परमत्थं पवरविमाणेसु आरुढा ॥५८५॥
 वियसियंसैयवत्तविसाललोपणा जोव्वणुम्भडविलासा । बहुदेवकोडिकोडीहि परिबुढा चारुवधरा ॥५८६॥

त्रीण्येव च कोटिशतान्यष्टाशीतिश्च भवन्ति कोटयः । अशीतिश्च शतसहस्राणि सर्वाङ्को व्ययितकनकस्य ॥५७३॥
 इत्याद्यर्थं कान्चनवर्षेण तर्पयित्वा भयनमपि । निर्माणं विधाय शब्दाययति मन्त्रिणो राजा ॥ ५७४ ॥
 तथा तलवरसेनाविपक्रोशाधिपमण्डलिकसामन्तान् । नगरीप्रधानलोकेन संयुतान्, तेषां प्रत्यक्षम् ॥ ५७५ ॥
 स्थापयित्वा सर्वाङ्गमपि हि कुमारे श्रीशेखरे निगराज्यम् । नीतिरिति दन्तकारितं विरचयन्मयति वचनमिदम् ॥
 सुष्माक्रमेण स्वामी देवानुमियाः ! अनुमन्यध्वमिदानीम् । मां सर्वविरातिप्रहणे, तेऽपि खलु ध्रुत्वा विस्मिताः ॥
 जल्पन्ति वज्रमया. श्रवणा अस्माकं नूनं येऽयम् । बाधित्वं न प्राप्ता अनेन वचनाशयिना लघु ॥५७८॥
 इत्येवमादिसकळणवचनानि मज्जलिपतारः कथंकथमपि । अनुमन्यन्ते नरेन्द्रं गुरनिर्वधेन अल्पन्तम् ॥५७९॥
 अथ श्रीशेखरराजो नयनाश्रुनिपातमालिनितकपोलः । चरणयोनिर्यत्य विज्ञपयति कथमपि जगद्गुरुम् ॥५८०॥
 यद्यपि परिर्क्षीणमोहा यूयं विरताश्च सर्वविरत्याः । तथापि खलु निष्क्रमणमहं प्रतिपद्यच्चं मम प्रसीध ॥५८१॥
 तत्प्योपरोधेनेमं प्रतिशृणोति सुपार्थमिनवरस्तुतः । श्रीशेखरनृणाञ्चाप्रवर्तिता वैत्रिकास्त्वरितम् ॥५८२॥
 अप्येतत्तरं सहस्रं सुवर्णकलशानां तत्रानवन्ति । सुप्रशस्ततीर्थसलिलं दिव्यास्तयौपर्थाश्च ॥५८३॥
 यनसारमिश्रचन्दनप्रमुक्षानि विलेपनानि सुरमीणि । जिनमज्जनाथमुपनयन्ति तत्र, अत्रान्तरे तावत् ॥५८४॥
 द्वात्रिंशदपि मुरेन्द्राः कम्पितसिंहसना ज्ञात्वा । अवधिना परमार्थं प्रवरविमानेष्वारुढाः ॥५८५॥
 विक्रिसनशतपत्रविशाललोचना यौवनोद्भटविलासाः । बहुदेवकोटिकोटिभिः परिवृताश्चारूपवराः ॥५८६॥

पटुपटहसंस्काहलमुदंगतलिमइतूरघोसेण । वहिरियवंभंडा जिणवरिदपासं समल्लीणा ॥५८७॥
 जयपहुणो पयपउमं तिपयाहिणपुव्वं पणमिऊण । भवणंगणे निसंन्ना जिणपयविन्नासमुपइत्ते ॥५८८॥
 अह अचुयसक्केणं नियदेवा पभणिंया जहा सिम्वं । निव्वत्तेह समगं निवस्वमणभिसेयसाममिं ॥५८९॥
 जिणवरदिवसांसमउत्ति एयमायभिउं कयपणांमा । पवरकणयाइकलसे खीरोयजलेण पडिपुत्ते ॥५९०॥
 सुमुयंभपुप्फपडलाइं तहय अने च जेपि पाउगं । सुपहाणवत्थुनिवहं अचुयसकस्स उवर्णाति ॥५९१॥
 तत्तो अचुयतियसाहिवोवि देवेहि परिगओ तेहि । कणयाइमहाकुंभेहि अट्टसाहस्ससंखेहि ॥५९२॥
 दिव्वोसहिमीसेहि मंदिरमंदरद्वियं जिणवरिदं । हरिसुल्लसंतदेहो अहिंसिचइं गरुयभत्तीए ॥५९३॥
 एवं सुराहिदणो सेसावि हु चंद्रमूरपज्जंता । मज्जंति जिणं तो तेसु संठिण्णं सठाणम्मि ॥५९४॥
 सिरिसेहरनरनाहो विणयपरो अप्पमत्तचित्तो यै । भत्तीए दुक्कलंचलन्निम्मियमुहकोसंविन्नासो ॥५९५॥
 पुव्वुवणीएहि तेहि कणयाइमएहि कलससहस्तेहि । तित्त्यजलपूरिपहि मज्जेइ जिणं जएकपहुं ॥५९६॥
 एवं च वट्टमाणे जिणवरमज्जणमहसवे तत्थ । केवि सुरिदा चालिति उभयपक्खेसु सियवमरे ॥५९७॥
 केवि हु भवल्लिमनिज्जियसियसयवत्ताइं आयवत्ताइं । धारिति ठवंति पुरो अखंणं दण्णं केवि ॥५९८॥
 उप्पादिति य दज्जंतअगुरुवणसारधूवधूमेण । अंधारियदिसिबलयं वरधूवकडचुयं केवि ॥५९९॥
 पणवन्नकुसुममालाउ परिमलामिलियभसलमालाओ । केवि पंयरंति अने य पज्जुवासिति भयवंतं ॥६००॥
 अह निव्वत्ते मज्जणमईम्मि सिरिसेहरेण नरवडणा । सीहासणमन्नपरं ठाविपंमह उत्तराभिमुहं ॥६०१॥

पटुपटहसंस्काहलमुदंगतलिमादितूरघोपेण । वहिरितव्रह्माण्डा जिनवरेन्द्रपार्वं समालीनाः ॥५८७॥
 जगत्तमोः पादौ च त्रिप्रदक्षिणापूर्वकं प्रणम्य । भवनाङ्गणे निपण्णा जिनपादविन्वासमुपवित्रे ॥५८८॥
 अयाच्युतशक्रेण निजदेवाः प्रमणिता यथा शीघ्रम् । निर्वर्तयत समग्रां निष्क्रमणाभियेकसामग्रीम् ॥५८९॥
 जिनवरदीक्षासमय इत्येवमाकर्ण्य कृतप्रणामाः । प्रवरकनकादिकलशान् खीरोदजलेन परिपूर्णान् ॥५९०॥
 सुमुगन्वपुष्पपटलानि तथान्यं च यदपि प्रायोग्यम् । सुप्रधानवस्तुनिबहमच्युतशकमुपनयन्ति ॥५९१॥
 ततोऽच्युतत्रिदशाधिवोऽपि देवैः परिगतस्तैः । कनकादिमहाकुम्भैरष्टमहसंख्यैः ॥५९२॥
 दिव्यौषधिमिश्रैर्मन्दिरमन्दरस्थितं जिनवरेन्द्रम् । हर्षोल्लसद्देहोऽभिपिञ्चति गुरुमक्त्या ॥५९३॥
 एवं सुराधिपतयः शेषा अपि हि चन्द्रसूरपर्यन्ताः । मज्जयन्ति जिनं ततस्तेषु संस्थितेषु स्वस्थाने ॥५९४॥
 शोशेलेरनरनाथो विनयपरोऽप्यमत्तचित्तश्च । मस्त्या दुक्कलान्चलनिर्मितमुलकोशविन्यासः ॥५९५॥
 पुरोपनीतस्तैः कनकादिमयैः कलशसहस्रैः । तीर्थजलपूरितैर्मज्जयन्ति जिनं जगदेकप्रभुम् ॥५९६॥
 एवं च वर्तमाने जिनारमज्जनमहोत्सवे तत्र । केऽपि सुरेन्द्राद्यालवन्त्युभयपशयोः सितत्रामान् ॥५९७॥
 केऽपि हि भवल्लिमनिजितमिन्द्रतपत्राण्णातपत्राणि । धारयन्ति स्थापयन्ति पुरोऽङ्गलं दर्पणं केऽपि ॥५९८॥
 उत्पादयन्ति च दक्षमानागुरुवनमारधूरं भूमेन । अन्वहारितदिग्बलयं वरधूपदर्वी केऽपि ॥५९९॥
 पञ्चवर्गकुसुममालाः परिमलमिलितभंगमालाः । केऽपि प्रकुर्यन्त्यन्ये च पशुपासने मगधन्तम् ॥६००॥

तन्त्र त्रियं च जिणिदं षड्विजुणं सेयपीयकलसेहि । पुब्बाभिमुहे सीहामणम्मि निसियावर तत्तो ॥६०२॥
 तन्त्रद्वियस्स मुत्तपालगंघुकांसादलहियंगस्स । गोसीसमुरहिचिदणचच्चियदेहस्स देवस्स ॥६०३॥
 परिहियफलिहुज्जलदेवदुसजुयलस्स वच्छदेसम्मि । योलेतविमलनिच्चलनवमुत्ताहल्लुलावस्स ॥६०४॥
 मणिमंढियकुंडलजुअलकिरणकच्चुरियंगंडभायस्स । रयणमयमउडमंडियमुंदस्स सुपामनाहस्स ॥६०५॥
 नमिजुण चलणजुयलं पुणोविधरणियलनिहियसिरकमला । आसीसाहिं शुणिउं मुरामुरिदा समारद्धा ॥
 कहां विय ?

विजयसु कुत्तिपसत्थं दल्लु महाभोद्धुल्लुमाहणं । उच्छिंदंसु मिच्छत्तं मुत्तिवहं पवइसु जणाणं ॥६०७॥
 पालसु मुसमणयम्मं सयलंतरसत्तुमिन्ननिम्महणं । कुणसु जयस्सविअजयंरदपियं जयसु ते नाह ! ॥६०८॥
 इय थोउं भुवणगुरुं हरिमियडियएहिं सव्वसक्केहिं । ससुरामुरमणुएहिं पुरुओ थ पयट्टियं न्हं ॥६०९॥
 एत्थंतरम्मि भाविरनियपिउगुरुविरहगिदुमियमणेण । सिरिंसंहरेण मणिवा नियपुरिसा भो जहा मिथं ॥
 तिजयपहुणो निमित्तं चंदणरमलिहियसत्थियपसत्थं । मुअनिवेसियमणिमयसपायवीहामणसणाहं ॥६११॥
 रंगंतविविहचियं मणोरमानामियं महामिवियं । निव्वंचहत्ति तेवि हु सोऊणं सामिणो वपणं ॥६१२॥
 निव्वत्तंति तहचिय सव्वं इत्थंतरम्मि सक्केषा । हरिसुद्धसंतहियएण नियमुरा एवमाणत्ता ॥६१३॥
 भो भो महग्गमणिसंवडमंडियं मुक्कसुत्तिओचूलं । तुल्लं मणोरमाए सहस्सरवाहिणि सिवियं ॥६१४॥

अथ निवृत्ते मज्जनमहे श्रीशेखरेण नरपतिना । सिंहासनमन्यनारत्नं स्थापितमथोत्तराभिमुखम् ॥६०१॥
 तत्र स्थितं च जिनेन्द्रं स्नपयित्वा श्वेतपीतकलशैः । पूर्वाभिमुखे सिंहासने निपादयति ततः ॥६०२॥
 तत्र स्थितस्य मुकुनालगन्धकापायिरुसिताङ्गस्य । गोशीर्षमुरभिचन्दनचर्चितदेहस्य देवस्य ॥६०३॥
 परिहितः फलिकोज्ज्वलदेवद्व्ययुगलस्य वक्षोदेशे । धूर्णमानविमूलनिश्चलनवमुक्ताफलकलापस्य ॥६०४॥
 मणिमण्डितकुण्डल्युगलकिरणकर्तुरितगण्डमागस्य । रत्नमयमुकुटमण्डितमूर्ध्नः सुपार्श्वनाथस्य ॥६०५॥
 नत्वा चरणयुगलं पुनरपि धर्णानलनिहितशिरःकमलजः । आशीर्षिः स्तोतुं मुरामुरेन्द्राः समारब्धाः ॥६०६॥
 कथमिव ?

विजयस्व कृतीर्यसार्थं दल्लु महाभोहमल्लमाहात्म्यम् । उच्छिन्तस्व मिथ्यात्वं मुक्तिपथं प्रकटय जनानाम् ॥६०७॥
 पालय मुश्रमणवर्मं सकलान्तरावुसैन्यनिर्गन्धनम् । कुल्लव जगतोऽप्यजय्यं रतिप्रियं जय त्वं नाथ ! ॥६०८॥
 इति स्तुत्वा मुवनगुरुं हर्षितहृदयैः सर्वशक्रैः । समुरामुरमनुजैः पुरतश्च प्रवर्तितं नाट्यम् ॥६०९॥
 अत्रान्तरे भाविनिजपितुमुत्सिद्धानिद्रावितमनसा । श्रीशेखरेण मणिता निजपुल्या भो यथा शीघ्रम् ॥६१०॥
 त्रिजगत्प्रमोर्निमित्तं चन्दनरसलेखितस्वस्तिकप्रशस्तम् । मध्यनिवेशितमणिमयसपायवीहासनसनाथम् ॥६११॥
 रत्नद्विविधचिह्नां मनोरमानामिकां महाशिविकाम् । निर्वर्तयेतेति तेऽपि हि श्रुत्वा स्वाभिना वचनम् ॥६१२॥
 निर्वर्तयन्ति तथैव सर्वमन्त्रान्तरे शक्तिषु । हर्षोल्लसद्भृद्वयेन निजमुरा एवपाङ्गसाः ॥६१३॥
 भो भो महार्घमणिगराहमण्डितां मुक्ताशुक्लचवचूडाम् । तुभ्यां मनोरमया सहस्रनरवाहिनी शिविकाम् ॥६१४॥

रङ्गं त्विवह लहुं मञ्जुमि मणोरमाए सिवियाए । तेवि हु सकाएसं तहचि कुव्वंति संतुट्ठा ॥६१५॥
 अह सिरिसुपासनाहो सयलालंकारलंकियंसरीरो । कयलट्टतवोकम्मो तियसाट्ठिवर्द्धिं विन्नतो ॥६१६॥
 उट्टेज्जं सीहासणाओ तमणुणयाहिणीकाउं । आरुहइ महासिवियं मणोरमं तीए मञ्जुमि ॥६१७॥
 पुच्चाभिमुहे मणिरयणमइयसीहासणम्मि उवविट्ठो । ततोवि अम्मघाईविवामपासं निसण्णा से ॥६१८॥
 कुलमयहरियावि तहा सुइभूया गहियपवरनेक्कथा । गहिज्जण साढयं हंसलक्खणं दाहिणे पासे ॥६१९॥
 भदासणे निसन्ना तहा य सामिस्स पच्छिमदिसाए । वरतरुणी सियच्छत्तं धरमाणी ठाहअन्निका ॥६२०॥
 तह चलिरचवलचामरजुयलं गहिज्जण दोसु पासेसुं । वरवारसुन्दरीओ हवंति सिंगारपवराओ ॥६२१॥
 उत्तरपुरत्थियम्मि भागम्मि विलासिणी इवइ अन्ना । गहिज्जणं भिगारं मुरकरिकरनालगामारं ॥६२२॥
 एवं दाहिणपौरत्थियम्मि भागम्मि सुंदरी एगा । गहिज्जण तालविटं करकमले ठाह हरिसेण ॥६२३॥
 तह पिट्ठो य वेरुलियमइयदंढाई आयवत्ताइं । धारित्ति सुरिदा सरयपुन्नचंदप्पगासाइं ॥६२४॥
 तह दोसुवि पासेसुं सिवियाए ठिया सिण्हिं चपूरेहिं । सोहम्मीसाणिदा वीयंति सुपासजिणयंदां ॥६२५॥
 एत्थंतरम्मि नियसियसियवत्था समवया पवररूपा । निरुवहयंगा वलसालिणो य कयसव्वकायव्वा ॥६२६॥
 रोमचंचिपदेहा सहस्ससंखा नरा महासिवियं । तं सिरिसेहरनरवरवयेणेणं उक्खिवंति लहुं ॥६२७॥
 वधंतीए तीए सोहम्मीसाणनायगा दोवि । दाहिणउत्तरवाहुं गिण्हंति गुरुयमोएण ॥६२८॥
 सिक्किए दाहिणुत्तरहिट्ठिमवाहाओ दोवि असुरिदा । चमरवल्लिनामयेया हरिसेण समुव्वहंति तओ ॥६२९॥

रचयित्वा शिपत लघु मध्ये मनोरमायाः शिविकायाः । तेऽपि खलुशक्रादेशं तयेति कुर्वन्ति संतुष्टाः ॥६१५॥
 अथ श्रीसुपार्श्वनाथः सकलालंकारालंकृतशरीरः । कृतपष्ठतपःकर्मा त्रिदशाधिपतिभिर्विजुस्तः ॥६१६॥
 उत्थाय सिंहासनात् तामनुप्रदक्षिणीकृत्य । आरोहति महाशिविकां मनोरमां तस्या मध्ये ॥६१७॥
 पूर्वाम्भुस्ते माणिरत्नमयसिंहासन उषविष्टः । ततोऽप्यम्बावाच्यापि वामपार्श्वे निपण्णा तस्य ॥६१८॥
 कुलमहत्तरापि तथा शुचिभूता गृहीतप्रवरनेपथ्या । गृहीत्वा शाळकं हंसलक्षणे दक्षिणे पार्श्वे ॥६१९॥
 मद्रासने निपण्णा तथा च स्वामिनः पश्चिमदिशि । वरतरुणी सितच्छत्रं धरमाणा तिष्ठत्यर्न्का ॥६२०॥
 तथा चलनशीलचवलचामरजुगलं गृहीत्वा द्वयोः पार्श्वयोः । वरवारसुन्दर्यो भवन्ति शृङ्गारप्रवराः ॥६२१॥
 उत्तरपौरस्थे भागे विलासिनी भवत्यन्या । गृहीत्वा शृङ्गारं मुरकरिकरनालकाकारम् ॥६२२॥
 एवं दक्षिणपौरस्थे भागे सुन्दर्येक । गृहीत्वा तालवृन्तं करकमले तिष्ठति हर्षेण ॥६२३॥
 तथा पृष्ठतश्च वैदूर्यमयदण्डान्यातपत्राणि । धारयन्ति सुरेन्द्राः शरत्पूर्णचन्द्रप्रकाशानि ॥६२४॥
 तथा द्वयोरेव पार्श्वयोः दिशि शिविकायाः स्थिताः स्मितशामरैः । सौधमेशानेन्द्रौ वीजयतः सुपार्श्वजिनचन्द्रम् ॥६२५॥
 अशान्तरे निरसितसितवत्याः समवयसः प्रवररूपाः । निरुपहृताङ्गा बलशालिनश्च कृतसर्पकर्तव्याः ॥६२६॥
 रोमाघ्राधितदेहाः सहस्रसंख्या नरा महाशिविकाम् । तां श्रीशैसनरवरवचनेनोत्सिपन्ति लघु ॥६२७॥
 मजन्त्यान्तस्याः सौधमेशाननायकौ द्वावपि । दक्षिणोत्तरवाहुं गृहीतो गुरुयमोदेन ॥६२८॥

भंवणवइवाणमंतरजोइसवेमाणिया सुरसमूहा । अवसेसावि हु सिवियं जहारिहं उविखवित्तितहा ॥६३०॥
किं बहुणा ?

पुच्यं उविखत्ता नरवरेहिं पुलऊससंतगत्तेहिं । पच्छा वहंति सिवियं अमुरिंदसुरिंदनागिदा ॥६३१॥
भवणाओ नीहरंते जिणम्मि चाउब्बिहंति देवेहिं । इतेहिंय जंतेहिय कहमिव उब्भासियं गयणं ॥६३२॥
सिद्धत्थचूयचंपयकेसरकर्णियारकुरुवगवणं । कुसुममरेहिंव सोहइ नहंगणं तियसविदेहिं ॥६३३॥
वरपट्टहमेरिस्सद्धरिंदुहिंसवाइतूरनिग्योसो । धरणिपले गयणपले पयट्टिओ मणुयदेवेहिं ॥६३४॥
एवं च वच्चमाणस्स तिजयवंधुस्स आणुपुज्जीए । सत्तियपमुहा अट्टवि मंगलगा पट्टिया पुरजो ॥६३५॥
तत्तो संपुव्वकलसा भिगारां तह य वेजयंतीओ । तह दिव्वमायवत्तं पलंबकोरिंटमालिद्धं ॥६३६॥
सीहासणं च निम्मलमणिमयपपीडसंयुयं विउलं । संचलियं तह पुरजो नैरधरियं पाउयाजुयलं ॥६३७॥
रविरइतुरयसमाणं चामीयरमयखलीणजुत्ताणं । नरखित्ताणं पट्टियमट्टसयं जच्चतुरयाणं ॥६३८॥
तहं य पगिद्धाणं पुरो अट्टसयं कुंजराण मत्ताणं । आरोहपउत्ताणं सत्तंगपट्टियाणं च ॥६३९॥
जुत्तिपनुरंगमाणं रहाण करकलियआउहाणं च । सुहडाणं अट्टसयं पत्तेयं पट्टियं तत्तो ॥६४०॥
रहगपहयअणियाइं पुरओ संपट्टियाइं वेगेण । तह पायत्ताणीयं अमुणियसंसं असंखवलं ॥६४१॥
तयणंतरं चं गरुपत्तणेण मयणपि परिमिणंतेव्व । सुरपाणिपरिग्गहिओ माहिंदसओ अइविलोलो ॥६४२॥

शिबिकाया दक्षिणोत्तराधस्तुनवाद् द्वावप्यसुरेन्द्रौ । चमरवलिनामधेयौ हर्षेण समुद्रहस्तस्ततः ॥६२९॥
भवनपतिवानव्यन्तर्ह्ययतिपवैमानिकाः सुरसमूहाः । अवशेषा अपि हि शिबिकां यथाहमुत्तिपन्ति तय्या ॥६३०॥
किं बहुना ?

पूर्वमुत्तिष्ठा नरवरेः पुलकोच्छ्रुतद्रात्रैः । पश्चाद् वहन्ति शिबिकामसुरेन्द्रसुरेन्द्रनागेन्द्राः ॥६३१॥
भवनाद् निःसरन्ति जिने चतुर्विधैर्देवैः । आयद्विश्च याद्विश्च कथमिवोद्भासितं गगनम् ॥६३२॥
सिद्धार्धचूतचम्पककेशरकर्णिकारकुरुवकवनमिव । कुसुममरैरिव शोभते नमोऽङ्गणं त्रिदशवृन्दैः ॥६३३॥
वरपट्टहमेरिस्मल्लरीदुन्दुभिश्चङ्गादितूरनिर्घोषः । धरणीतले गगनतले प्रवर्तितो मनुजदेवैः ॥६३४॥
एवं च प्रजतस्त्रिजगद्भवोरानुपूर्व्या । स्वस्तिकप्रमुखान्यष्टापि मङ्गलकानि प्रस्थितानि पुरतः ॥६३५॥
तल्लः संपूर्णकलशा भृङ्गारास्तथा च वैजयन्त्या । तथा दिव्यमातपत्रं प्रलम्बकुरण्टमालावत् ॥६३६॥
सिंहासनं च निर्मलमणिमयपादशीठसंयुतं विपुलम् । संचलितं तथा पुरतो नरघटं पादुकायुगलम् ॥६३७॥
रविरथतुरगसमानां चामीकरमयसलीनयुक्तानाम् । नरसिंघानां प्रस्थितमष्टशतं जात्यतुरगगणाम् ॥६३८॥
तथा च प्रकृष्टानां प्रतोऽष्टशतं कुंजराणां मत्तानाम् । आरोहप्रयुक्तानां सप्ताङ्गप्रतिष्ठितानां च ॥६३९॥
यौत्रिकतुरङ्गमाणां रथानां करकलितायुधानां च । सुमृष्टानामष्टशतं प्रत्येकं प्रस्थितं ततः ॥६४०॥
रथगजहयानीकानि पुरतः संप्रस्थितानि वेगेन । तथा पादातानीकमञ्जातंसंख्यमसंख्यबलम् ॥६४१॥

ततो य दंडिणो मुंडिणो य हासंकरा य खड्गकरा । गायंता वायंता नचंता तह पसंसता ॥६४३॥
जय-जयवं कुणंता पयडंता मंगलीयसहसाह । जिणगुणगणं धुणंता सव्वेविह पट्टिया तुरियं ॥६४४॥
सेणावडंतिमहंतखचिणो सिट्ठिणो य सत्थाहा । संपट्टिया य पुरतो नियनियजाणोसु आरूढा ॥६४५॥
सिरिसेहरनरनाहो सुइभूओ गंधर्षिसिधुरारूढो । धुवंतववलचमरो जिणवरमणुगंतुमारूढो ॥६४६॥
एवं सुरनरनियसाणुगम्पमाणो सुपासजिणनाहो । धणुसयदुगतणुमाणो समाणचउरंससंठाणो ॥६४७॥
अंचिज्जंतो पमहलविसालनयणुप्यलेहि रमणीहि । आणंदनिब्भरं विबुहविंदगिज्जंतजयसदो ॥६४८॥
परिचत्तपाणभोयणपासायारूढपिच्छिरजोहि । मुचंतकुसुमवरिसो धुवंतो वंदिवंदेहि ॥६४९॥
नूणं एस असारो संसारो एरिसेहि जं चत्तो । इय चित्ते जणयंतो ससुरासुरमणुपनाहाणं ॥६५०॥
सलहिज्जंतो मंगलमुहलहि गलंतअंसुधारहि । वारविलयावलीहि अचाणं सोयमाणीहि ॥६५१॥
एगत्तो सिरिसेहरपयुहेहि खचिणहि आवरिओ । अजत्तो सोमाभिपमृहंतैउरपुरंधीहि ॥६५२॥
पत्तो सुपासनाहो सहसंववणाभिहाणमुज्जाणं । कयसइं पिव उच्छलियंकोइलाकोमलरवेहि ॥६५३॥
नधंतं पिव पवणंदोलिरकंकेल्लिपल्लवकरेहि । गायंतं पिव बहुविहविहंगकुलतुमुलसदेहि ॥६५४॥
पणमंतं पिव मिउपवणनमिरतरुसिहरउत्तमंगेहि । हासं पिव पयडंतं विपसियकुसुमट्टहासेहि ॥६५५॥
सवियासकुसुमवियलियमयरंदाणंदंसुविंदहि । उक्खित्तवहलधूयंव परिमलुम्मोसपवणेहि ॥६५६॥

तदनन्तरं च गुरुत्वेन गगनमपि परिमिमाण इव । सुरपाणिपरिगृहीतो माहेन्द्रध्वजोऽतिविलोः ॥६४२॥
ततश्च षण्डिनो मुण्डिनश्च हास्यकराश्च खड्गकराः । गायन्तो वादयन्तो नृत्यन्तस्तथा प्रशंसन्तः ॥६४३॥
जयजयवं कुर्वन्तः प्रकटयन्तो मङ्गलिकसहस्राणि । जिनगुणगणं स्तुवन्तः सर्वेऽपि खलु प्रस्थितास्त्वरितम् ॥
सेनापतिमन्त्रिमहासन्निध्याः श्रेष्ठिनश्च सार्यवाहाः । संप्रस्थिताश्च पुरतो निजनिजयानेप्वारूढाः ॥६४५॥
श्रीशेखरनरनाथः शुचिमतो गन्धसिन्धुरारूढः । धूयमानपत्रलचामरो जिनवरमणुगान्तुमारूढः ॥६४६॥
एवं सुरनरनिकरानुगम्यमानः सुपार्श्वजिननाथः । धनुःशतद्विक्रतनुमानः समानचतुरत्तसंस्थानः ॥६४७॥
अर्च्यमानः पद्मलविशालनयनोत्पले रमणीभिः । आनन्दनिर्भरं विबुधवृन्दगीयमानजयशब्दः ॥६४८॥
परित्यक्तपाणभोजनप्रासादासुदृढपट्टजैः । मुन्यमानकुसुमपर्वः स्तूयमानो बन्दिवृन्दः ॥६४९॥
नूनमेवोत्सारः संसार ईदरैर्यत् त्यक्तः । इति चित्ते ज्वनयन् ससुरासुरमनुजनाथानाम् ॥६५०॥
इलाध्यमानो मङ्गलमुत्सार्भिगंश्रुधाराभिः । वारवनितावलीभिरात्मानं शोभयन्तोभिः ॥६५१॥
एकतः श्रीशेखरममुखैः सन्निधौ रावृतः । अन्यतः सोमाभिषप्रमुस्तान्तःपुरपुरन्धोभिः ॥६५२॥
प्राप्तः सुपार्श्वनाथः सहस्राग्रणाभिधानमुचानम् । कृतशब्दमियोच्छलितकौंकिलकोमलरवैः ॥६५३॥
नृत्यदिन पवनान्दोलनशीलकङ्कोलिपल्लवकरैः । गायदिव बहुविधविहंगकुलतुमुलशब्दैः ॥६५४॥
प्रणमयिष्य भुजुपवननम्रतरुसिरोत्तमाङ्गैः । हास्यमिव प्रकटयन् विफसितकुसुमाट्टहासैः ॥६५५॥
मयिकाराकुसुमविगलितमकरन्दानन्दाश्रुविन्दुभिः । उत्तिस्रवहलधूर्णमिव परिमलोन्मिषवने ॥६५६॥

दिन्नग्रं व मरुद्वयतरुवरनिवडंतकुसुमनियरेहि । सागयमिव पुच्छंतं कलाविकेकाइयरवेहि ॥६५७॥
 तत्थ म कंकेल्लिमहातरुस मूलमि सीयलच्छाए । सुरवइकरावलंबी सिवियाए अवयरंजण ॥६५८॥
 सिद्धाण नमोत्ति भणित्तु मुपइ आहरणकुसुमवत्याइ । ताइ च तियसनाहो गहिऊणं निययकरकमले ॥
 सिरिसेहरनरवडो समप्पए तयणु गरुयहरिसेण । सेणाहिवमाइसिंठं रंभइ सुरतूरनिग्योसं ॥६६०॥
 इतो मुत्ताहलविम्भमाइ धुलंसुयाइं मुयमाणी । कुलमयहरिया गगयगिराए भणितं समारद्धा ॥६६१॥
 देव । जयत्तयनिम्मलकासवसुपवित्तोचजाओ सि । सुपट्टपत्तियवामलकुलजलनिहिपारियाओ सि ॥६६२॥
 विमलोभयपक्खाए पुहइदेवीए कुच्छिभूओ सि । सारयससंक्रजोणानिम्मलजसधवलियधरो सि ॥६६३॥
 अन्नियजणोवमलायन्नरुवसोहंगकलियदेहो सि । तातइ कइवि पयट्टसु जह सिवसोवन्नं लहुं लहसि ॥६६४॥
 इय कुलमयहरियाए वयणं सोठं सुपासजिणनाहो । जणाडिडमारद्धो केसकलावं समुट्ठीहि ॥६६५॥
 जा ताव अंतरच्चिय वज्जेणं छिंदिऊण सुरनाहो । जिणकरयलपल्लितियकेसभरं गरुयमत्तीए ॥६६६॥
 ईसीसिनमियदेहो देवदुकूलंचलेणं नियएण । गिण्हइ कमेण इतो निव्वत्तिए लोयकम्ममिं ॥६६७॥
 जिणवरमणुअवेठं कुडिलं कसिणं च दुज्जेणमणं व । केसकलावं खीरोयजलहिमज्झमि पविववइ ॥६६८॥
 अह जेहमुद्धपक्खमि तेरसीएज्वरण्हसमयमि । भयवं सुपासनाहो सयमेव समुज्जओ सहसा ॥६६९॥
 काऊण नमोकारं सिद्धाणमभिगाहं च गिण्हइ । सव्वं मेऽकरणिज्जं पावंति चरित्तमारुद्धो ॥६७०॥

दत्तार्धमिव मरुद्वततरुवरनिपतरकुसुमनिकरैः । स्वागतमिव पुच्छत् कलाविकेकायितरवैः ॥६५७॥
 सत्र च कङ्केल्लिमहातरुमूले शीतलच्छाये । सुरपतिकरावलम्बी शिविकाया अवन्तार्य ॥६५८॥
 सिद्धेभ्यो नम इति भाणित्वा मुञ्चत्याभरणकुसुमवज्राणि । तानि च त्रिदशनायो गृहीत्वा निमकरकमले ॥६५९॥
 श्रीशेखरनरपतेः समर्पयति तदनु गुरहर्षेण । सेनाधिपमादिश्य स्पन्दि सुरतूरनिर्वापम् ॥६६०॥
 इतो मुक्ताफलविभ्रमाणि स्थूलांशुकानि मुञ्चन्ती । कुलमहत्तरा गद्रदगिरा भणितुं समारब्धा ॥६६१॥
 देव । जगत्त्रयनिर्मलकाश्यमसुपवित्रगोत्रजातोऽसि । सुप्रतिष्ठार्थिवामलकुलजलनिधिपारिजातोऽसि ॥६६२॥
 विमलोभयपक्षायाः शशिर्वीदेन्याः कुक्षिभूतोऽसि । शारदशशाङ्कज्योत्स्नानिर्मलयशोषवलितधरोऽसि ॥६६३॥
 अफित्तुल्लमलज्जण्यहससंस्पन्दजित्देहोऽसि । जप्ताजप्ता क्रूरसपिप्रत्यक्ष मथा क्रिस्सेत्तम्बलु लसते ॥६६४॥
 इति कुलमहत्तराया वचनं श्रुत्वा सुपार्थजिननाथैः । उत्पादयितुमारब्धः केसकलापं स्वमुष्टिम्याम् ॥६६५॥
 यावन् तावदन्तरे वज्रेण च्छित्त्वा सुरनाथः । जिनकरतलपर्यस्तकेन्द्राभरं गुरुमत्तया ॥६६६॥
 ईषदीपन्नमितेदहो देवदुकूलाद्येन निजकेन । गृह्णाति कमेणेतो निर्वर्तिते लोचकर्मणि ॥६६७॥
 जिनवरमनुज्ञाप्य कुटिलं कृष्णं च दुर्जनमन इव । केसकलापं क्षीरोदजलधिमध्ये प्रक्षिपति ॥६६८॥
 अथ ज्येष्ठशुद्धपक्षे त्रयोदश्यामपराहसमये । भगवान् सुपार्थनाथः स्वयमेव समुद्यतः सहसा ॥६६९॥
 कृत्वा नमस्कारं सिद्धेभ्योऽभिग्रहं च गृह्णाति । सर्वं मेऽकरणीयं पापमिति चारित्रमारुद्धः ॥६७०॥
 अत्रान्तरे देवेन्द्रवृन्दनरत्नचक्रकिरणेन । अम्बरतलस्थितेन भूमिस्थितेन च जिनेन्द्रस्य ॥६७१॥

एत्यंतरम्मि देविद्विदंनरसंवरकिन्नरगणेण । अंवरतलट्टिणं भूमिट्टिणं य जिणिदस्स ॥६७१॥
 उवरि विमुक्को सुहगंधलुद्धभसलावलीविलुप्यतो । सुहगंधवासचुन्नो पिंगलियसमग्गयणयलो ॥६७२॥
 पदयाओ देवदुंदुदिकहुडुकायुदंगतलिमाओ । तह वहिरियवंभंडो उच्छलिओ जयजयारावो ॥६७३॥
 इचो सवाहिरंतरपरिमाहे जिणवरेण परिचत्ते । खिव्वरदेवदूयं वामंसतले तियसनाहो ॥६७४॥
 अह अट्टारससीलंगसहस्रभारे जिणेण उवित्ते । साहिज्जं पिव काउं मणपज्जवनाणमुप्पन्नं ॥६७५॥
 एत्यंतरम्मि सामंतंमंतिमंदलियपउरलोएहि । मिचेहिं य समकालं सहस्ससंखेहिं नमिऊण ॥६७६॥
 भणियमिणं जयपुंगव ! जह इहलोयम्मि तुह पसाएण । असरिसमुहमणुमुत्तं अम्हेहिं एत्तियं कालं ॥६७७॥
 तह पट्टु ! परलोयम्मिचि तुह पयसेवाए सासयं मुक्कं । इच्छामो अणुमुत्तुं इय भणिउंतेहिं धीरेहिं ॥६७८॥
 संविग्गमाणसेहिं पंचहिं मुट्ठीहिं कुंतलकलावा । उल्लुंघिया सयं चिय सन्वेहिवि चत्तमोहेहिं ॥६७९॥
 अह देवयाए ताणं लिंगाई समप्पियाई सन्वेसिं । देवेहिं तप्पसंसाहिं वहिरियं सयलदिसिवलयं ॥६८०॥
 अह सिरिसेहरराया अमंदआणंदंगगयगिराए । विम्हइयमणो ताणं अभिमुहमेयं पयंपेइ ॥६८१॥
 भो भो महाणुभावा कित्तीए धवलियं तिहुयणं पि । तह भवभमणदुहाणं तुम्मेहिं जलंजली दिन्नो ॥६८२॥
 तह दुल्लंघं भयणस्स सासणं लंघियं च हेलाए । तुम्मेहिं मुत्तिक्तंताकडक्कपत्तं कओ अप्पा ॥६८३॥
 जेहिं दुद्धरक्कमारधरणधवलेहिं सामिओ एसो । इहिं पि हु पडिवन्नो निकारणबंधवो भयवं ॥६८४॥
 एवं काऊण थुं विरए सिरिसेहरे निवे इंदा । नमिय जिणिदं नंदीसरम्मि गंतुं गया समो ॥६८५॥

उपरि विमुक्तं शुभगन्धलुब्धभ्रमरावलीविलुप्यमानम् । शुभगन्धवासचूर्णं विह्वलितसमग्रगन्ततलम् ॥६७२॥
 प्रहता देवदुन्दुभिदकाहुडुकायुदङ्गतलिमाः । तथा वधिरितव्रज्जगण्ड उच्छलितो जयजयारावः ॥६७३॥
 इतः सवाद्याभ्यन्तरपरिग्रहे जिनवरेण परित्यक्ते । क्षिपति वरदेवदूयं वामांशतले विदशनाथः ॥६७४॥
 अथाष्टादशशीलाङ्गसहस्रभारे जिनेनोदिते । साहाय्यमिव कर्तुं मनःपर्यवज्ञानमुत्पन्नम् ॥६७५॥
 अत्रान्तरे सामन्तमन्त्रिमण्डलिकपौरलोकैः । मित्तैश्च समकालं सहस्रसंख्यैर्नत्वा ॥६७६॥
 भणितमिदं जगत्पुङ्गव ! यथेहलोके तव प्रसंदिन । अस्मद्वशसुखमनुमुक्तमस्माभिरैतावन्तं कालम् ॥६७७॥
 तथा प्रभो ! परलोकेऽपि तव पादसेवया श्लाघ्यं सौख्यम् । इच्छामोऽनुभोक्तुमिति भणित्वा तैर्धरेः ॥६७८॥
 संविग्नमानसैः पथभिर्मुष्टिभिः कुन्तलकलायाः । उल्लुङ्घिताः स्वयमेव सर्वैरपि त्यक्तमोहैः ॥६७९॥
 अथ देवतया तेभ्यो लिङ्गानि समर्पितानि सर्वेभ्यः । देवैस्तत्प्रशंसाभिर्वाधिरितं सकलदिग्बलयम् ॥६८०॥
 अथ श्रीशेखरराजोऽमन्दानन्दगद्गदगिरा । विस्मितमनास्तेषामभिमुखमेवं प्रजल्पति ॥६८१॥
 भो भो महानुभावाः ! कीर्यां धवलितं त्रिभुवनमपि । तथा भवभ्रमणदुःखानां युष्माभिर्जलाज्जलिर्दत्तः ॥६८२॥
 तथा दुर्लभं मदनस्य शासनं लाप्सितं च हेलाया । युष्माभिर्मुक्तिकान्ताकटाक्षपात्रं कृत आत्मा ॥६८३॥
 यैर्दुर्धरव्रतमारधरणधवलेः स्वाम्येव । इदानीमपि सत्तु प्रतिपन्नो निष्कारणबन्धवो भगवान् ॥६८४॥
 एतं श्रुत्वा स्तुतिं विरते श्रीशेखरे नृप इन्द्राः । अत्वा जिनेन्द्रं नन्दीधरेऽगत्वा गन्ताः स्वर्गं ॥६८५॥

सिरिसेहरोवि राया सहिओ जणणीए नमिवि भत्तीए । तित्येसरस्स चलणे ताणं च समुट्ठिउं सहसा ॥६८६॥
 पुज्जो सुरासुराणं मज्झ पिया इय पमोयसंजुत्तो । चङ्गण रज्जरेट्ठे ठिओ जरत्ते इय ससोओ ॥६८७॥
 नियनयरीए पविट्ठो दूसहपियविरहसोयसंतत्तं । संठावइ कहकहवि हु देविं सोमाभिहं तत्य ॥६८८॥
 इय जम्मणनिकखमणाभिहाणकल्लाणकहणपट्टिबद्धो । जिणवरमुपासचरिए समत्थिओ दुइयपत्यावो ॥६८९॥

श्रीशेखरोऽपि राजा सहितो जनन्या नत्वा भक्त्या । तीर्थेश्वरस्य चरणौ तेषां च समुत्थितः सहसा ॥६८६॥
 पूज्यः सुरासुराणां मम पितेति प्रमोदसंयुक्तः । त्यक्त्वा राज्यराष्ट्रे स्थितोऽरण्य इति सशोकः ॥६८७॥
 निजनगर्यां प्रविष्टो दुःसहप्रियविरहशोकसंतप्तम् । संस्थापयति कथंकथमपि हि देवीं सोमाभिधां तत्र ॥६८८॥
 इति जन्मनिष्क्रमणाभिधानकल्याणकथनप्रतिबद्धः । जिनवरमुपार्थचरिते समर्थितो द्वितीयमस्तावः ॥६८९॥

अह सिरिसुपासनाहो चउनाणी सव्वसत्तहियनिरओ । काउस्मग्गम्मि ठिओ निक्कपो मेरुसिद्धरंव ॥१॥
 तं तत्थ गमइ दिव्यं पसंतमुणिमंडलेण परियरिओ । जणयंतो आणंद भयिचओराण जिणचंदो ॥२॥
 अह दुइयदिणे भयवं मयभिमलतियससिधुरगईए । पारणगत्यं पत्तो पाडलिसंडम्मि नयरम्मि ॥३॥
 तत्थ य महुयरवित्ति अणुसरमाणो महिंदगेहम्मि । संपत्तो सोवि तओ हरिसभरुद्धसियरोमंचो ॥४॥
 जिणनाहंस्साभिमुहं वच्चं निययासणाओ व्हेउं । नमिउं च निरवमाणंदग्गमयं भणिउमारद्धो ॥५॥
 केहिपि अज्ज चिरसंचिएहि फलियमह तवविसेसेहि । कप्पतरुहिंव नूणं सइमहुरपचेलिमफलेहि ॥६॥
 जेणेयं मह भवणं सुरविसरनमंसणिज्जमज्जेव । जायं जिण ! तुहपयस्समपंतिविच्छित्तिरमणीयं ॥७॥
 ते तिहुयणसिरिसिगारभायणं जे जिणिदमुहवमले । विस्फारियनयणउडा पियति लायन्नमयरंदं ॥८॥
 किंत्ति कुणेइ उवणेइ संपयं पडिहणेइ मलपडलं । देव ! दुहावि अमोहं साहइ तुह दंसण किं नो ? ॥९॥
 भुवणयलासासरं तुह पट्टु ! इणमो अचित्तियागमणं । चत्तणसमयवुट्ठीए संनिहं हरइ संतावं ॥१०॥
 पेम्भंति परमजोईसरावि जं ज्ञाणचक्खुणा कहवि । सो परमप्पसरुवो तुमं गओ दिट्ठिविसयम्मि ॥११॥
 अहिभोगे विय भोगे निहणंव घणं मलंव कमलंपि । मयंता भवविमुहा भवारिसा कस्स इति गिहं ॥१२॥
 इय थोऊण सहरिस बहुमाणपरो भणइ निंयं गिहिणि । कल्लाणार्ण पणइणि ! एगच्चिय भायण तं ति ॥
 जीए जएक्कनाहो सपत्तं दाणपत्तमेस तए । जिणनाहो सचराचरजंतुणमकृत्तिमो वंधू ॥१३॥
 तो पारणयं कारावज्जण एयं विसुद्धदब्बेण । गहरिंपि भवसमुदं गोपयमित्तवं लंघेसु ॥१४॥

अथ श्रीसुपार्श्वनाथश्चतुर्शनि सर्वसत्त्वहितनिरत । कायोत्सर्गे स्थितो निष्कम्पो मेराशिवरमिव ॥१॥
 त तत्र गमयति दिवस प्रशान्तशुनिमण्डलेन परिकरित । जनयन्नानन्द भविक्चक्रोराणा जिनचन्द्र ॥२॥
 अथ द्वितीयदिने भगवान् मदमत्तप्रदशासिन्धुरगत्या । पारणकार्यं प्राप्त पाटलिषण्डे नगरे ॥३॥
 तत्र च मधुकरवृत्तिमनुसरन् महेन्द्रगेहे । संप्राप्त सोऽपि ततो हर्मभरोहसितरोमाच्च ॥४॥
 जिननाथस्याभिमुखं व्रजति निजकसनादुत्थाय । नत्वा च निरुपमानन्दगदद भणितुमारब्ध ॥५॥
 कैरप्यथ चिरसंचिते फलित मम तपोविशेषे । कल्पतरुभिरिव नूत सदाभुरपचेलिमफले ॥६॥
 येनेउ मम मयंनं सुरविसरनमन्त्रीयमईव । ज्ञातं जिन ! स्वस्पादपश्रवणविच्छित्तिरमणीयम् ॥७॥
 ते त्रिभुवनश्रीशृङ्गारमाज्जन ये जिनेन्द्रमुखकमले । विस्फारितायनपुटा पिबन्ति लावण्यमकरन्दम् ॥८॥
 कीर्त्तिं करोत्युपनयति सपद प्रतिहन्ति मलपटलम् । देव ! द्विधाप्यमोघ (ह) साधयति तव दर्शनं किं नो ? ॥
 सुवनतल्लासासरं तव प्रमो ! इदमचिन्तितगमनम् । त्यक्तरनसमयवृष्ट्या नानिव हरति सतापम् ॥१०॥
 प्रेक्षन्ते परमयोगीश्वरा अपि ध्यानचक्षुषा कथमपि । स परमात्मस्वरूपस्त्व गतो दष्टिविषये ॥११॥
 अहिभोगानिव भोगान्निघनमिव घन मलमिव कमलमपि । मन्यमाना भवविमुखा भवादृशा कन्यायान्ति गृहम् ? ॥
 इति स्तुत्या सहस्रं बहुमानपरो भणति निजा गृहिणीम् । कल्याणानां प्रणयिणि ! एकैव माजन त्वमासि ॥१३॥
 यया जगदेकनाथ मप्राप्त दानपात्रमेव त्वया । जिननाथ सक्ताचरजन्तूनामकृत्त्रिमो बन्धु ॥१४॥

उद्धृष्टोवि भयं पारं तत्वेव पाणिनलकलितम् । तं सुद्धं पासति नेय लोयावि जं भणियं ॥३०॥
 परमांसययुताणं ह्वंति नित्येभराण सयकालं । जाहारा नीहारा अदिम्मा चम्मचकम्पुणं ॥३१॥
 सैसावि मुणिवरिदा सवम्मानिम्मूलणम्मि उज्जुत्ता । जट्टविहिणा जं पत्तं कुणंति पारणयमित्तोया ॥३२॥
 भयवंपि गहियवहुविहअभिगाहो निप्परिगहो धीरो । गापागरनयराट्ठु विरड समसत्तुमित्तमणो ॥३३॥
 कन्थवि निच्चलचित्तो पडिरुद्धअसेसरणवावारो । सुद्धञ्जाणदवेणं पाववणं दट्ट संयलंपि ॥३४॥
 कन्थवि य लंगडासणगरुडासणपमुहटाणकरणेण । उक्कपडिर्विवसंकरं जणद जणाणं पत्तात्तेवि ॥३५॥
 कत्थवि नवनीलुप्पलसंदं व हिमेण दज्जमाणोवि । निच्चलतण्ण मणंपि हु न चल्ड निज्जाणसरसीओ ॥३६॥
 तवहुयवहेण अतो वार्हि च सहस्सरकपयाणेण । ओलंयियसुयपरिहो वाटं मोहेह देहमलं ॥३७॥
 छट्टमदसमदुवात्तासडमासडमानत्तमणाटं । भदमहाभरार्हि कुणमाणो उग्गतवक्कम्मं ॥३८॥
 वावीसपरीसहसहणपच्चलो दल्लियमोहमाहण्यो । तुडियदद्विचयडनेहायसनियट्टो खल्लियमयपसरो ॥३९॥
 नियपयन्मन्धरणं पवित्तयंतो महीयलं सयलं । निम्मूलं टल्माणो सयलंतरसत्तुसिन्नवलं ॥४०॥
 अत्ताणं भावित्तो मुहु मुहु भावणाहिं सुद्धाहिं । कम्ममलेण य मल्लिणं धोयंतो पत्तमसल्लिलेणं ॥४१॥
 कल्यंतो गहिरिपि हु जाणुपमाणं भवन्नवं देवो । छउमत्थो नव मासे गमेइ परिचत्तमावज्जो ॥४२॥
 अह अन्नया य उक्कंठिडव्व देतेसु विहरितं पत्तो । वाराणसीए ईसाणदिसिद्धिए सहमअववणे ॥४३॥

ऊर्ध्वस्थितोऽपि मगवान्पारयति तत्रैव पाणितलकलितम् । तच्छुद्धान्न पश्यन्ति नैव लोका अपि यद्वर्णितम् ॥३०॥
 परमांशिययुताना भवन्ति तीर्थक्षराणा सदाकालम् । आहारा नीहारा अदृश्याश्चर्मचक्षुषाम् ॥३१॥
 शेषा अपि मुनिवरेन्द्रा निर्मूलन उद्युत्ता । यथाविधि यन् प्राप्त कुर्वन्ति पारणकमित्तश्च ॥३२॥
 मगवानपि गृहीतनहुविषाभिग्रहो निप्परिग्रहो धीर । ग्रामाकरणगरादिषु विहरन्ति समशान्तिमित्रमना ॥३३॥
 कुत्रापि निश्चलचित्त प्रतिरुद्धाद्येपकरणव्यापार । शुद्धध्यानदवेन पापवने दहति सकलमपि ॥३४॥
 कुत्रापि च लकुटासनगन्डासनप्रसुखस्थानकरणेन । उपरुप्रतिनिम्बशङ्का जनयति जनाना प्रकाशेऽपि ॥३५॥
 कुत्रापि नवनीलोत्पलपण्डमिव हिमेन दह्यमानोऽपि । निश्चलतनुर्मनागपि सैलु न चञ्चति निजध्यानसरसीत ॥
 तपोद्वुतवेहेनान्तर्बहिश्च सहस्रकरप्रतापेन । अवलम्बितमुखपरिरो बाट शोषयति देहमलम् ॥३७॥
 पष्ठाष्टमदशमद्वादशादिमासार्चमासक्षणगादि । यद्रामहामद्राडि कुर्वाण उग्रतप कूर्म ॥३८॥
 द्वाविंशतिपरीपहसहनमन्यरो दलिनमोहमाह्वान्य । युटितद्विचक्रटस्नेहायसानिगड स्मलितमद्रप्रसर ॥३९॥
 निजयादकमलरजसा पवित्रयन् महीतल सकलम् । निर्मूल टल्यन् सकलान्तरशत्रुसेन्यवलम् ॥४०॥
 आत्मान मावयन् मुहुर्मुहुर्भावनामि शुद्धाभि । कर्ममलेन च मलिन धावन् प्रशमसल्लिलेन ॥४१॥
 कलयन् गभीरमपि हि जानुप्रमाण भवार्णव देव । उग्रस्थो नव मासान् गमयति परित्यक्तसावय ॥४२॥
 अथान्यदा चोत्कण्ठित इव देशेषु विहृत्य प्राप्त । वाराणस्यामीशानदिक्स्थिते सहमाम्रवणे ॥४३॥

तत्त य उम्मिलिरपदमपल्लवाणि यस्य लसाहस्त । अमरपुरस्सव मणहरसुमणसनि यराभिरामस्स ॥४४॥
 नरनाहस्सव बहुपचनियत्परियरियभूमिभायस्स । सिरिसस्स महातरुणो मूलम्मि अवट्ठिओ भयवं ॥४५॥
 तत्त य चरित्तदं सण्णानेहिं अणुत्तरप्पभावेहिं । आलयविहारमदवअज्जवलाहवपहाणेहिं ॥४६॥
 आकिंचणसच्चतिगुत्तिमुत्तिस्वंतिपमुक्खचरिण्हिं । सम्मं मुहुं मुहुं चिय भावेमाणस्स अप्पाणं ॥४७॥
 जहवट्ठियभावभावणभाविपहिययस्स करुणजलनिहिणो । सयलं पि हु जियलोयं अत्तं पलोयमाणस्स ॥४८॥
 चाहिरविवेखेवविवज्जिण्हिं करणेहिं सह समाहीए । एगीभूयं वणं काटं तत्तम्मि लीणस्स ॥४९॥
 गयलेवस्स नहस्सव मेहस्सव सुइरनिष्कंपस्स । पवमाणस्सव कत्तवि पडिवंयं अकुणमाणस्स ॥५०॥
 मुक्कज्झाणानलद्वइदसयलधणयाइक्कम्मगहणस्स । निव्वायथिमियजलरासिविभ्रमं निरु वट्ठत्तस्स ॥५१॥
 मुक्कज्झाणस्सावि चरिममेयजुयलं अपत्तपुब्बत्तस्स । फग्गुणवइच्छट्ठीए मुहे मुहुत्तम्मि पुब्बण्हे ॥५२॥
 चंदम्मि विसाहत्थे सुपासतित्येसरस्स जयपहुणो । अन्वाहयं अणंतं पडिपुत्तं तह निरावरणं ॥५३॥
 भाविस्सभूयपमवंतभावजालोयलोयणं विमलं । लोयालोयपयासं उप्पयं केवलं नाणं ॥५४॥
 एत्थंतरम्मि आसणपक्कंसंबोहिओ तियसनाहो । अवहीए जाणिऊणं जिणस्स जायं जुहा नाणं ॥५५॥
 उट्ठिय सत्तव पए गंतुं भत्तिवमरोणमियसीसो । पमणइ नमोत्थु तित्थंकरस्स भयवंसुपासस्स ॥५६॥
 आणवइ तहा सेणावइं च भो भइ ! जह लहुं गंतुं । सोहम्मसहाए तुमं अप्फालसु सासयं वट्ठं ॥५७॥
 तह तिवसुत्तो घोसह जह भरहे सत्तमस्स जिणवणो । केवलनाणं जायंति तत्त सवकेण गंतव्यं ॥५८॥

तत्र चोन्मीलनशीलप्रथमपल्लवाणि तस्य कलाशास्त्रस्य । अमरपुरस्येव भनोहरसुमणो निकरामिरामस्य ॥४४॥
 नरनाथस्येव बहुप(पा)त्रनिकरपरिकरितभूमिभागस्य । शिरीषस्य महत्तरोर्मूलज्वास्थितो मगवान् ॥४५॥
 तत्र च चारित्र्यदर्शनज्ञानैरनुत्तरप्रभावेः । आलयविहारमार्दवाजवलायचमयनैः ॥४६॥
 आकिञ्चन्यसत्यत्रिगुत्तिमुत्तिज्ञान्तिप्रगुण्यचरितैः । सम्यग् मुहुर्मुहुरेव भावयत आत्मानम् ॥४७॥
 यथावस्थितमावभावनामावितहृदयस्य करुणाजलनिधेः । सकलमपि लीवत्येकमात्मानमिव प्रत्येकमानस्य ॥४८॥
 भाषावितेपविधानैः करणैः सह समाविता । एकीभूतमिव मनः कृत्वा तत्त्वे लीनस्य ॥४९॥
 गतलेपस्य नमो इव मेरोरिव सुविराजिष्प्रकम्पस्य । पवमानस्येव कुत्रापि प्रतिबन्धमकुर्वाणस्य ॥५०॥
 शुक्लध्यानानलदग्धसकल्यनवातिकर्मगहनस्य । निर्वातस्तिमितजलराशिविभ्रमं निश्चितं बहूतः ॥५१॥
 शुक्लध्यानस्यापि नरममेदुगालमप्राप्तपूर्वस्य । कालगुनासितपट्ट्यां शुभे मुहूर्ते पृथगे ॥५२॥
 चन्द्रे विशाखास्ये सुपाशर्धनीधरस्य जगत्प्रभोः । अव्याहतमनन्तं परिपूर्णं तथा निरावरणम् ॥५३॥
 मविष्मद्भूतप्रमवद्वाद्योक्कलोत्तनं विमलम् । लोक्त्रलोक्प्रकाशमुत्तमं केवलं ज्ञानम् ॥५४॥
 अत्रान्तरे आसनप्रकम्पसंबोधितसिद्धदानायः । अवधिना ज्ञात्वा विनश्य जातं यथा ज्ञानम् ॥५५॥
 उत्थाय सप्ताष्ट पदानि गत्वा भक्तिभरावनतशीर्षः । प्रमणति नमोऽस्तु तीर्थेन्द्राय मगवत्सुगर्भाय ॥५६॥
 आज्ञयति तथा सेनापतिं च भो भद्र ! यथा लघु गत्वा । तीर्थमसमायां त्वमास्फालय शश्वतीं पण्डाम् ॥

ता भो देवा तुभ्ये आगच्छ परियणेण परियरिया । इयसकसासणं सो पडिच्छित्तं तं तद्वा कुण्ड ॥५९॥
 ततो य गहिरयंअप्फाल्णउच्छलत्तपडिसदं । पडिसदपडिप्फलणावज्जिरनीसेमसुरयं ॥६०॥
 सुरयंउरणज्झणारववसवज्जियतियसचउविहाउज्जं । आउज्जसदसंसग्गभग्गंघव्वगीयरवं ॥६१॥
 गीयरवभंगपरिगलियताललयल्लुक्कञ्चिरच्छरसं । अञ्जरसकलयन्धारवअकंत्तसमग्गदिसिचरकं ॥६२॥
 एवं सुरलोपुसं सव्वेसुवि सुरवराणां भवणेसु । किंकिंत्तिसदमीसो उच्छलिओ बहल्लहल्लो ॥६३॥
 उवमंते य खणेणं साहइ सेणावर्दवि तियसाण । जिणकेवलमहिमत्यं जहं सुरवडणा समाउट्ठं ॥६४॥
 सोऊण तं च सपगं सव्वेवि हु सुरवरा सुरिदेण । सह संचलिया नियनियजाणविमाणेमु आल्ला ॥६५॥
 हरिसुकरिसपयं किं किंवा जयजयजपकरवमहयं । रयणुज्जोयमयं किं किं लच्छीविभ्रममयं वा ? ॥६६॥
 एवं गयणयलं पड हियए लोयाण विम्वयं गरुयं । जणयंता संपत्ता सहसंववणम्मि उज्जाणे ॥६७॥
 तत्थ य सव्वेहिं सुरवर्दहिं आणंदगन्मयगिराए । चउविहदेवनिक्काया वयणमियं महिरिंसं भणिया ॥६८॥
 भो भो सुपासनाहस्स सपवसरणम्मि जस्स जं किञ्चं । तंकाऊण कयन्था इवइ सुरा, तैवि तै मोडं ॥६९॥
 वाडकुमारा अवर्णिति रेणुतिणकयवराइयं सव्वं । जोषणमित्ते रित्ते तत्तकूपादिकं तिरोहंति ॥७०॥
 मेहकुमारा पुण पवणचलियरयनियरनासणं सुरहिं । तम्मि य कुणंति तुट्ठा गंधोदयसीयरक्खेवं ॥७१॥
 केवि हु अमंदमयरदंविदुनीसंदल्लुअलिपडलं । हरियंदणमंदारयकुसुमकेतं च वरिसंति ॥७२॥

तथा त्रिषोपय यथा मरते सममस्य जिनपतेः । केवलज्ञानं जातमिति तत्र शक्रेण गन्तव्यम् ॥५८॥
 तस्माद् भो देवा यूयमागच्छत परिकरेण परिकरिताः । इति शक्रशसनं स प्रतीप्य तत्तथा करोति ॥५९॥
 ततश्च गभीरवण्टास्फालनोच्छलत्प्रतिघब्दम् । प्रतिघब्दप्रतिस्फालनावादनशीलनिःशेषसुरवण्टम् ॥६०॥
 सुरनण्टारणज्झणारववसवादिस्तत्रिदशचतुर्विधातोद्यम् । आतोद्यघब्दसंसर्गभग्गान्धर्वगीतरवम् ॥६१॥
 गीतरवमङ्गपरिगलितताललयभ्रष्टनर्तनशीलाप्सरसम् । अप्सरःफलकलास्वाक्रान्तसमप्रदिक्चक्रम् ॥६२॥
 एवं सुरलोकेशु सर्वेष्वपि सुरवराणां भवनेषु । किंकिंतिघञ्चमिथ उच्छलितो बहल्लोलाहलः ॥६३॥
 उपशान्ते च क्षणेन कथयति सेनापतिरापि त्रिदशान् । जिनकेवलमहिमायं यथा सुरपतिना ममादिष्टम् ॥६४॥
 श्रुत्वा तच्च समकं सर्वेऽपि हि सुरवराः सुरेन्द्रेण । सह संचलिता निजनिजयानविमानेष्वारूढाः ॥६५॥
 हर्षोत्कर्षमयं किं किंवा जयजयजयैकरवमयम् । रत्नोद्घोतमयं किं किं लक्ष्मीविभ्रममयं वा ? ॥६६॥
 एवं गगनतले प्रति हृदये लोकानां विस्मयं गुरुम् । जनयन्तः संप्राप्ताः सहस्राग्रवण उद्योने ॥६७॥
 तत्र च सर्वैः सुरपतिभिरानन्दद्वन्द्वगिरा । चतुर्विधदेवनिक्काया वचनमिदं सङ्घं भणिताः ॥६८॥
 भो भोः सुपार्श्वनाथस्य समवसरणे यस्य यत्कृत्यम् । तत्कृत्वा कृतार्था भवत सुराः, तेऽपि तत्र श्रुत्वा ॥६९॥
 वायुकुमारा अपनयन्ति रेणुतृणकचरादिकं सर्वम् । योजनमात्रे क्षेत्रे तत्कूपादिकं तिरोदधति ॥७०॥
 मेघकुमाराः पुनः पवनचलितरजोनिस्तरनाशनं सुरभिम् । तस्मिंश्च कुर्वन्ति तुष्टा गन्धोदकसीकराशेषम् ॥७१॥
 केऽपि ह्यमन्दमकरन्दविन्दुनि स्पन्दलुब्धालिपटलम् । हरिचन्दनमन्दारकटुसुमोत्करं च वर्णन्ति ॥७२॥

ततो पद्मो कपोववण्णदेवेहि रयणपापारो । निम्बविओ जो रेहइ रोहणगिरितुंगसिंगसमो ॥७३॥
 दुइओ जोइसिर्हइ वरकणयमओ विउव्विओ झत्ति । जो सुरगिरिख्व रेहइ समागओ जिणसिर्हइ ॥७४॥
 तइओ भवणवईहि कलहोयमओ विणिम्मिओ सालो । जो चंदकुंदधवलोलुहिणायललीलमुव्वहइ ॥७५॥
 एयम्मि ठिओ सांभी चउविहसंयस्त चउविहं धम्मं । साहिस्सइ इय तेहि कयाइं चत्तारि दाराइं ॥७६॥
 तह चउसुवि दारेसुं फालिहसोवाणमालकलियाओ । वावीओ रइयाओ विसट्ठंदोह्वंदाओ ॥७७॥
 तह विहियाइं वणाइं चंपयपुन्नायनायविडवीणं । पवणुव्वल्लिरपल्लवरसण्णियसयललोयाइं ॥७८॥
 सीहासणं च मज्जे हेममयं निम्मियं अइविसालं । उदयायलसिहरं पिव तिहुयणरविसंगमीहंतं ॥७९॥
 तह उवरि वारसगुणो पवणुव्वल्लंतगुच्छसंछन्नो । कोमलकिसलयकलिओ असोयवरपायवो रइओ ॥८०॥
 एसो तिगुत्तिगुत्तो निजिपदंडत्तओ तिकालविऊ । तिहुंयणगुरुत्ति रइयं विमलं छत्तत्तयं उवरि ॥८१॥
 एगोच्चिय जिणनाहो पोओ भवसायरम्मि इइ कहिउं । धरणीए अंगुली विद्य समुत्थिमया धम्मधयमिसओ ॥८२॥
 भागंडलं च पट्टीए निम्मियं रयणकिरणचिचइयं । वरदुंदुही य तह तत्थ ताडिया सहसिसुरेहि ॥८३॥
 सकीसाणिदावि हु दोसुवि पासेसु चंदकरधवलं । चालंति चामरजुयं तह मुट्ठी हवइ कुसुमाण ॥८४॥
 पुरओवि धम्मचक्रं पइट्ठियं घडियममल्लरयणेहि । जं सेवागयतरणिव्व सहइ विजिउत्तिजयरविणा ॥८५॥
 एत्थंतरे जिणिंदो सुरंवरिइयकणयपउमपंतीए । ठावितो कमजुयलं धुव्वंतो चारणमुणीहि ॥८६॥
 पणमिज्जंतो सायरनरकिन्नरसयरसुरसमूहेहि । सुरवइदंसियमगो पुव्वदुवारेण पविसेइ ॥८७॥

ततः प्रथमः कल्पोपपल्लदेवै रत्नप्राकारः । निर्मापितो यो राजति रोहणगिरितुङ्गशृङ्गसमः ॥७३॥
 द्वितीयो न्यौतिपिकैर्वरकनकमयो विकुर्वितो प्रतिति । सः सुरगिरिरिव राजति समागतो जिनश्रियं द्रष्टुमी ॥७४॥
 तृतीयो भवनपतिभिः कलधौतमयो विनिर्मितः शालः । यश्चन्द्रकुन्दधवलस्तुहिनाचललीलामुद्बहति ॥७५॥
 एतस्मिन् स्थितः स्वामी चतुर्विधसंयस्य चतुर्विधं धर्मम् । कथयिष्यतीति तैः कृतानि चत्वारि द्वाराणि ॥७६॥
 तथा चतुर्ध्वज द्वारेषु स्फाटिकसोपानमालकलिताः । बाष्पो रचिता विकसितनीलोत्पलवृन्दाः ॥७७॥
 तथा विहितानि वनानि चम्पकपुलागनाविष्टपिनाम् । पवनोद्वेलनशीलपल्लवरसंज्ञितसकललोचनानि ॥७८॥
 सिंहासनं च मध्ये हेममयं निर्मितमतिविशालम् । उदयाचलशिखरमिव त्रिभुवनरविसङ्गमीहमानम् ॥७९॥
 समोपरि द्वादशगुणः पवनोद्वेलद्गुच्छसंछन्नः । कोमलकिसलयकलितोऽशोकव्रपादो रचितः ॥८०॥
 एष त्रिगुणसिंघो निजितदण्डत्रयस्त्रिजालविन् । त्रिभुवनगुरुरिति रचितं विमलं छत्रत्रयमुपरि ॥८१॥
 एक एव जिननाथः पोतो भवसागर इति कथयितुम् । धरण्याऽङ्गुलीव समुर्ध्वता धर्मपञ्चमिपतः ॥८२॥
 भागण्डलं च पट्टे निर्मितं रत्नकिरणमण्डितम् । वरदुन्दुभिश्च तथा तत्र ताडितो सहस्रसुरैः ॥८३॥
 शकेशानेन्द्रापि हि द्वयोरापि पार्श्वयोश्चन्द्रकरधवलम् । चालयन्ति चानरयुगं तथा वृष्टिर्भवति कुसुमानाम् ॥८४॥
 पुरतोऽपि धर्मचक्रं प्रतिष्ठितं घटितममन्तरलैः । यन् सेवागयतरणिरिव राजते विजित इति जगद्रविणा ॥८५॥
 अत्रान्तरे जिनेन्द्रः सुरविरचितकनकपद्मपद्मौ । स्थापयन् कमजुगलं स्तूयमानश्चारणगुनिभिः ॥८६॥

मञ्जवितं नमणिज्जं तिन्यं लोयाण इय निदं संतो । कयकिञ्चोवि हु भयवं 'नमोत्तु तिन्यस्म' इय भणं ॥८८॥
 अह समवसरणसिंहासनं संरुक्खं पयाहिणीकाउं । पुब्बाभिमुद्धो भयवं उव्विसइ तिलोयहियकारी ॥८९॥
 अत्रादिवि जिणपडिरुचगादं तिन्नेव तिमुवि दिस्सामु । टाविति सुरा सीहासणम्मि अकलियपहावाणि ॥९०॥
 तादं च तप्पभावेण तयगुरुवाइं चैव सोहंमि । अह चउरुवो जाओ एगोवि सुपासजिणनाओ ॥९१॥
 तं च नमिऊण देवा केवि हु गायंति केवि नचंनि । फोडिति केवि तिवइं कुणंति तह संयवं केवि ॥९२॥
 जिणवरपयपडोवरि अमदमयरंदविदुसंवलियं । मुंचंति केवि देवा पणवन्न जन्महसमृहं ॥९३॥
 चेलंचलेहं वीयंति केवि केवि हु कुणंति भत्तीए । उच्चिमयमुयदंढा चंडतंडवाइवरं पुरओ ॥९४॥
 रंभापमुहाओ विन्नासिणीओ संगीयकरणनिउणाओ । पयडियभावाभिणयं हरिमियहिययाओ नचंति ॥९५॥
 एत्थंनरम्मि सिरिकलियमडडमणिफिरणकविंसियदसात्त । सव्यं सुरासुरिदा तिपयाहिणपुव्वगं नमिदं ॥९६॥
 नियनियसमुच्चियठाणेसु संनिसंन्ना, सहस्सनयणेण । एत्थंतरे निसिद्धो सुरयणकोलाह्लो सहसा ॥९७॥
 भयवंपि दसणमालामऊहमल्लिण धोदय्मज्ज्व । विमलए एगादिवि अणेगजणसंसयहराए ॥९८॥
 सुरनरनिरिउव्वसाहाराए जल्लाहगाजिगहिराए । संसारदुक्खसंतत्तसत्तसंतावहरिणीए ॥९९॥
 जोयणमिच्चपंडिफल्लणपचलाए गिराए मधुराए । अह परिसाए सुपासो माहंउं धम्ममारद्धो ॥१००॥
 एत्थंनरम्मि वणपालियाए अब्बमुयं सुवणगुरुणो । रिद्धि पलोइऊणं ससंभमं विम्भियमणाए ॥१०१॥

प्रगम्यमानः सादरनरकिन्नरसत्तसुरसमूहः । सुरपतिदर्शितमार्गः पूर्वदारेण प्रविशति ॥८७॥
 ममापि तन्मननीयं तीर्थं लोकानामिति निदर्शयन् । कृतकृत्योऽपि हि भगवान् 'नमोऽस्तु नीर्याय' इति मणति ॥८८॥
 अथ समवसरणसिंहासनं सृत्सं प्रवृत्तिर्गाह्यम् । पूर्वाभिमुखो भगवानुपविशति त्रिलोकीहितकारी ॥८९॥
 अत्यन्तपि जिनप्रतिरूपकाणि श्रीण्येव तित्तुचपि दिक्षु । स्थापयन्ति सुराः सिंहासनेऽकलितप्रभावाणि ॥९०॥
 तानि च तत्प्रभावेण तदनुत्पाप्येव शोभन्ते । अथ चतुरूपोऽनान एकोऽपि सुपार्श्वजिनः ॥९१॥
 तं च नत्वा देवाः केऽपि स्रष्टु गायन्ति केऽपि नृत्यन्ति । स्फोटयन्ति केऽपि निपदीं कुर्वन्ति तथा संततं केऽपि ॥९२॥
 जिनवरपादरत्नेपर्यमन्दमकरन्दविन्दुसंवलितम् । मुञ्चन्ति केऽपि देवाः पञ्चवर्णं जलरहसमूहम् ॥९३॥
 चेलार्द्यं श्रीजयन्ति केऽपि येऽपि हि कुर्वन्ति मक्त्या । ऊर्ध्वतभुजदण्डाश्चण्डताण्डवाऽन्वहं पुरतः ॥९४॥
 रम्भाप्रमुखा विन्नामिन्यः संगीतरणनिपुणाः । प्रकटितमावाभिनयं हर्षितदृष्ट्या नृत्यन्ति ॥९५॥
 अत्रान्तरे श्रीकलितमुकुटमणिफिरणकपिस्तदशाशाः । सर्वे सुरामुरेन्द्राभिप्रदसिगार्धकं नत्वा ॥९६॥
 निजनिजममुचितम्यानेषु संनिपुण्यः, सहसूनयनेन । अत्रान्तरे निषिद्धः सुरजनशैलाहलः सहसा ॥९७॥
 भगवानपि दशनमालामयमल्लिदेन घातयेत् । विमलयैक्याप्यनेकजनसंघादहरया ॥९८॥
 सुरनरतिर्यक्मावाराण्या जल्लाहगाजिगभीरया । मंगारदुःखसंततसत्त्वसंतापहारिण्या ॥९९॥
 योजनमात्रप्रतिकलंनप्रत्ययथा गिरा मधुरया । अथ पर्षदिं सुपार्श्वः कथयितुं धर्ममारब्धः ॥१००॥
 अत्रान्तरे वनपालिकयाऽन्यद्गुप्तं सुवणगुणे । कद्धि प्रत्येकं ससंभ्रमं विम्भितमनसा ॥१०१॥

आगंतूणं तद् पणमिऊण सिरिसेहरं नरवरिदं । विन्नत्तममंदाणंदगमयं तस्सिमं पुरओ ॥१०२॥
 दिट्ठीए देव ! वद्धसि देविदनरिंदवंदिओ अज्ज । तुह उज्जाणे संज्ञाए आगओ जिणवरसुपासो ॥१०३॥
 तस्स य केवलनाणं उण्णं संपयं अणावाहं । लोयालोयमंतरसमत्थवत्थुण्ययासकरं ॥१०४॥
 एगं तु कासवकुलं न केवलं धवलियं नियजसेण । तिहुयणम्वि नीसेसं सुपासनाहेण नूणमिणं ॥१०५॥
 पिच्छसु सव्यत्थवि सामि ! सालपुरओ चउविहसुराणं । रयणमयविमाणेहिं रेहइ नयरं सुरपुरिज्ज ॥१०६॥
 अह भत्तिभरोणयमउलिमिलियकरसंपुडो पणमिऊण । हरिसेण जिणवरिदं थोउं सकत्थएण तओ ॥१०७॥
 दाउं धणद्धरेसलक्खे दाणम्मि तीए, पडिहारं । आणविउं नयरीए कारवइ महूसवं राया ॥१०८॥
 तइ पडुपडइपयाणेण पउरलोयं पवइए सव्वं । समुच्चियसिंगारेणं जिणनाहनमंसणाहेउं ॥१०९॥
 सयमपि य मत्तमयगलउत्तुंगंतुरंगरहवरठिपहिं + अंतैउरसुयसैमंतमंतिविंदेहिं परिपरिओ ॥११०॥
 संचलिओ जाव तहिं ताव य थणसिहरलुलिपहारलया । करकलियकणयदंडां पविसेउं भणइ पडिहारी ॥१११॥
 देव ! पुरा तुव्मेहिं चउरमई नाम पैसिओ दूओ । जो आसिअयणमंजरिकन्नाए सयंवरनिमित्तं ॥११२॥
 अंगाहियवंगाहिवमगहाहिवनरवईण कुमाराणं । आमंतणत्थमिहिं सो चिट्ठइ दारदेसम्मि ॥११३॥
 तो मुंचसुत्तिं भणिए नरवइणा सो पवैसिओ तीए । धरणिपलबिलुलियसिरो विन्नवइ सल्लवमह पडुणो ॥११४॥
 अहमासि गओ तुह सासणाओ अंगाइनियपसूयाणं । आहवणत्थं कन्नासयंवेरे देव ! कुमाराणं ॥११५॥

आगत्य तथा प्रणम्य श्रीशेखरं नरवरेन्द्रम् । विज्ञप्तममन्दानन्दागददं तस्येदं पुरतः ॥१०२॥
 दिष्ट्या देव । वर्यसे देवेन्द्रनरेन्द्रवन्दितोऽय । तवोद्योने संध्यायामागतो जिनवरसुपार्ष्वः ॥१०३॥
 तस्य च केवलज्ञानमुत्पन्नं संप्रतमनायाधम् । लोकालोकान्यन्तरसमस्तवस्तुपकाशकरम् ॥१०४॥
 एकं तु काश्यपकुलं न केवलं धवलितं निजयशसा । त्रिभुवनमपि निःशेषं सुपाश्वर्वाधेन नूतमिदम् ॥१०५॥
 पश्य सर्वत्रापि स्त्रीमिन् । शालपुरतश्चतुर्विधसुराणाम् । रत्नमयविमानैः राजति नगरं सुरपुरीव ॥१०६॥
 अय भक्तिभरावनतमौलिमिलितकरसंपुटः प्रणम्य । हर्षेण जिनवरेन्द्रं स्तुत्वा शशस्तवेन ततः ॥१०७॥
 दत्त्वा धनार्धव्योदशलाणि दाने तस्यै, प्रतिहारम् । आज्ञप्य नगर्यां कारयति महोत्सवं राजा ॥१०८॥
 तथा पट्टपट्टप्रदानेन पैरलोकं वर्तयति सर्वम् । समुचितशृङ्गारेण जिननाथनमस्म्यनहेतोः ॥१०९॥
 स्वयमपि च मत्तमदकुलौत्तुङ्गतुरङ्गरथवरस्थितैः । अन्तःपुरसुतसामन्तमन्त्रिवृन्दैः परिवारितः ॥११०॥
 संचलितो यावत्तत्र तावच्च स्तनशिखरलुठितहारलता । करकलितकनकदण्डा प्रविश्य भाति प्रतिहारी ॥१११॥
 देव ! पुरा शुभ्राभिश्चतुरमर्तिनाम् प्रेषितो दूतः । य आसीद् भद्रमङ्गरीकन्यायाः स्वयंवरनिमित्तम् ॥११२॥
 जज्ञाधिपवज्राधिपमगधाधिपनरपतीनां कुमाराणाम् । आमन्त्रणार्थमिदानीं स तिष्ठति द्वारदेशे ॥११३॥
 ततो गुप्तेति भाणिने नरपतिना स प्रवेशितस्तथा । धरणिनन्बिलुठितशशिग विज्ञपयति स्वरूपमसौ प्रमवे ॥११४॥
 अहमासि गन्तव्यं शासनादज्ञादिनृपप्रभूतानाम् । आह्वानार्थं कन्यास्वयंवेरे देव ! कुमाराणाम् ॥११५॥

उचियपदिवत्तिपुञ्चं मएवि सव्ये कमेण सचविआ । नीसेसगुणिजणाउल्लुपुह्णं अचंछेरयम्भूया ॥११६॥
 जं जं संवंधविऊं वरेसु जोअंति किंपि तं ताणं । कुलरूपविहवपभिई नीसामन्नं पि सामन्नं ॥११७॥
 अहं जोमायं मुणेउं सव्याणविसासणंतुहं नरिंद ॥ संपादियं च तेहिं विपडिंछियं नमिरमउलीहिं ॥११८॥
 तो तत्त्वणदिन्नपयाणमेरिभंकारतुमुलियदियंता । सज्जियचउरंगवला आउच्छियगुरुजणा चलिया ॥११९॥
 लोभिज्जंता गुणकित्तणेण कुमरीए विसमठाणाई । लंघितु पंचनवइसखा कुमरा इहं पत्ता ॥१२०॥
 ता आइससु लहुं चिय दीसन्तुइहपुंडरीएहिं । ठिंविडिक्किज्जं तुहं नयरिपरिसरो ताण सिजेहिं ॥१२१॥
 इय सुणिऊणं चितइ नरवरोवि एएवि जह पसंगाओ । ददूण भुवणसामिं लहुं जयलच्छिपरिरंभं ॥१२२॥
 इय ताण पवेसत्थं पचोणीए चले समाइसइ । तेवि बिहिओवपारा पविसंति महाविभूईए ॥१२३॥
 पत्ता च रायमंदिरमंइमाणंदिया नरिंदेण । परिरंभिज्जं पणमंतपडलिणो निद्वयणेहिं ॥१२४॥
 तो कहियजिणागमवइपरंहे तेहिं पि परिगाओ राया । नियअंवाएय समं सोमाए करेणुकारुदो ॥१२५॥
 जिणनाइसमवसरणे संचलियो भचिनिब्भरुच्छाहो । पत्तो कमेण तत्तो करिणीए लहुं समोजरइ ॥१२६॥
 जाव विहीए पविसइ उज्जाणवणस्स मज्झभागम्मिन् । ताजिणवरस्स लच्छोवित्थारं पासिउं भणइ ॥१२७॥
 अम्मो ! पिच्छसु पुरंओ किंकरआयारधारयसुरेहिं । जिणनाहं मुत्तूणं सेविज्जइ कस्स कमकमलं ॥१२८॥
 छत्तत्थं च तिहुपणसामितुवलक्खणं इमं कस्स । अन्नस्तोवरिसुइं धरंति ससिपंडुरं तियस्ता ? ॥१२९॥
 रयणासणे निसत्तो बीइज्जइ सुरवरोहिं को अत्तो । अम्मो ! मोक्षूण जिणं चमरुणीलेहिं धवलेहिं ॥१३०॥

उचितप्रतिपत्तिपूर्वं मयापि सर्वे क्रमेण दृष्टाः । निःशेषगुणिजनाकुलश्रुतिव्याध्वर्यभृताः ॥११६॥
 यद्यत् संबन्धविदो वरेषु पर्यान्ति किमपि तत्तेषाम् । कुलरूपविभवप्रभृति नि सामान्यमपि सामान्यम् ॥११७॥
 अथ योग्यतां ज्ञात्वा सर्वेषामपि शासनं तव नरेन्द्र ! । संपादितं च तेरपि प्रतीये नम्रमौलिभिः ॥११८॥
 वत्सस्तत्सणदत्तप्रपाणमेरीमाहारतुमुल्लुपुण्डीरकैः । सज्जितचतुरङ्गबला आश्रयगुरुजनाश्रयिताः ॥११९॥
 लोभ्यमानाः गुणक्रीतेन कुमारी विषमस्थानानि । लङ्घित्वा पञ्चनवतिसंख्याः कुमारा इह प्राप्ताः ॥१२०॥
 तत्समादादिश लब्धेव दृश्यमानोदण्डपुण्डरीकैः । मण्ड्यते तव नगरीपरिसरस्तेषां सैन्यैः ॥१२१॥
 इति श्रुत्वा चिन्तयति नरवरोऽप्येतेऽपि यथाप्रसङ्गात् । दृष्ट्वा भुवनस्वामिने लभन्तो जयलक्ष्मीपरिणामम् ॥१२२॥
 इति तेषां प्रवेशार्थं प्रत्युद्योतं बलं समादिशति । तेऽपि विहितोपचाराः प्रविशन्ति महाविभूत्या ॥१२३॥
 प्राप्ताश्च राजमन्दिरमन्दमानन्दिता नरेन्द्रेण । परिरम्य प्रणमन्यौलयः स्निग्धवचनैः ॥१२४॥
 ततः कथितजिनागमव्यतिकरैस्तैरपि परिगतो राजा । निजान्वया च समं सोमया करेणुकारुदः ॥१२५॥
 जिननायसमवसरणे संचलितो भक्तिनिर्मरोत्साहः । प्राप्तः क्रमेण ततः करिण्या लघु समवतरति ॥१२६॥
 यावद् विधिना प्रविशत्युद्यानवनस्य मध्यभागे । तावज्जिनवरस्य लक्ष्मीविस्तारं दृष्ट्वा मणति ॥१२७॥
 अथ ! पश्य पुरतः किङ्कराकारधारक्युग्मं । जिननायं मुक्त्वा संध्यते कस्य करकमलम् ? ॥१२८॥
 छत्रत्रयं च त्रिभुवनस्वामितोपलक्षणमिदं कस्य । अन्यस्तोपरि मुचिरं धरन्ति शशिपाण्डुरं त्रिदशः ? ॥१२९॥

मणिमयधर्मचक्रच्छलेण भाणूवि कंसमल्लियइ ? । सुरा कमलाणि व कस्य म पयविनासं पडिच्छंति ? ॥
 भमिरभमरउलमुहला कस्य पुरो पडइ कुसुमवृद्धीवि । गयणाउ मुत्तिरमणीकडवखमालव्व अइतरला ॥ १३२ ॥
 इय सार्हितो जणणीए सब्बओ हरिसनिम्भरो राया । पढं पायारमइकमित्तु दुइयं समारुहइ ॥ १३३ ॥
 तत्थ य पिच्छइ बहुभवपरिभमणजियमहंतवेराणं । जीवाणं मिहुणाइं अन्नोन्नपसन्नचित्ताइं ॥ १३४ ॥
 तत्तो पुणोवि पभणइ अंव ! महच्छेरयं इमं उयह । जिणनाहसहाए जह मिलंति एकम्मि वेरिगणा ॥ १३५ ॥
 मज्जारस्स सिरम्मि य नहंभभागेहिं मूसओं कहं शु । कंडुयमाणो निसुणइ जिणवयणं मुकआयंको ॥ १३६ ॥
 अइउग्गविसभुयंगमफणाकडणम्मि नियसिउवविट्ठो । साल्लो गयवेरो जणइ जणाणं महच्छरियं ॥ १३७ ॥
 चत्तंपओसस्स चिरं पओ मयंदस्स केसरकलावं । ईसुम्मीलियनयणस्स अग्गसिणेण विवरेइ ॥ १३८ ॥
 वणमहिंसो गवल्लगेण नियहं तुरयस्सं लोयणं द्दत्तै । कंडुयमाणो न कुणइ जिणवयणपरस्स विहुरत्तं ॥
 निच्चलंतामलसिहिकंठकंदले कोमले किसलयव्वं । उयह अही जिणवयणं कुंडलियकलेवरो सुणइ ॥ १४० ॥
 पिच्छसु कडारकैसरकडण्णदुपिच्छपंचवयणाण । मज्जे संवलितकरो वसई करी जिणप्रभावेण ॥ १४१ ॥
 इय एवमाइअच्चुब्बुयाइं विम्हयंकराइं अंघाए । दंसितो नरनाहो पत्तो तइयम्मि पायारे ॥ १४२ ॥
 तत्थं य निरुवमभत्तीपरव्वसो बहलपुल्लयकलियंगो । आणंदपुरस्सरसुरसमूहपिच्छिज्जमाणो य ॥ १४३ ॥
 नियपरिवारेण जुओ तिपयाहिणदाणपुव्वंगं राया । रयणमयपायपीठगभायविणिहत्तमालयलो ॥ १४४ ॥

रत्नासने निपण्णो वीज्यते सुरवरैः कोऽन्यः । अग्न्य ! मुक्त्वा जिने चामरसंघातैर्धवलैः ? ॥ १३० ॥
 मणिमयधर्मचक्रच्छलेन भाणुरपि कं समुपसर्पति ? । सुराः कमलानीव कस्य च पादविन्यासं प्रतीच्छन्ति ? ॥ १३१ ॥
 भ्रमणशीलभ्रमरकुलमुखरा कस्य पुरः पतति कुसुमवृष्टिरपि । गगनान्मुक्त्वा मणीकटाक्षमालैर्वातितरला ? ॥ १३२ ॥
 इति कंधयजननीं सर्वतौ दर्पनिर्भरो राजा । प्रथमं प्राकारमंतिकम्य द्वितीयं समारोहति ॥ १३३ ॥
 तत्र च पश्यति बहुभवपरिभ्रमणार्जितमहावैराणाम् । जीवानां मिथुनानि अन्योन्यप्रसन्नाचिचानि ॥ १३४ ॥
 ततः पुनरपि प्रभणति अन्य ! महार्थयमिदं पश्य । जिननाथसंभायां यथा मिलन्ति एकत्र वैरिगणाः ॥ १३५ ॥
 मार्जारस्य शिरसि च नभोऽग्रभागैर्मूषकः कथं नु । कण्डूयमानः शृणोति जिनवचनं मुक्तातङ्कः ॥ १३६ ॥
 अत्युपप्रियपुत्रजङ्गमफणानिकरे पश्यत्युपविष्टः । शालूरो गतवैरो जनयति जनानां महार्थयम् ॥ १३७ ॥
 त्यक्तप्रद्वेषस्य चिरं मृगो मृगेन्द्रस्य केसराकलापम् । ईषदुन्मीलितनयनस्याग्रभृद्भेदा विवृणोति ॥ १३८ ॥
 वनमहिषो गवल्लगेण पश्य तुरगस्य लोचनपर्यन्तम् । कण्डूयमानो करोति जिनवचनपरस्य त्रिचुरत्वम् ॥
 निश्चलश्यामलशिखरकण्ठकंदले कोमले किसलयमिव । पश्यार्हिजिनवचनं कुण्डलितकलेवरः शृणोति ॥ १४० ॥
 पश्य कडारकैसानिकरदुर्दर्शपद्मवदनायाम् । मध्ये संवलितकरो वसति करी जिनप्रभावेण ॥ १४१ ॥
 इत्येवमाद्यन्यदभूतानि विस्मयकृताण्यम्बायि । दर्शयन् नरनाथः प्राप्तस्तृतीये प्राकारे ॥ १४२ ॥
 तत्र न निरुपमभक्तिपरयशो बहलपुल्लककलिताङ्गः । आनन्दपुरस्सरसुरसमूहदृश्यमानश्च ॥ १४३ ॥
 निजपरिवारेण सुतस्त्रिप्रदक्षिणादानपूर्वकं राजा । रत्नमयपादपीठाग्रभागविनिहितमालतयः ॥ १४४ ॥

नमिऊण जिणपरिं पणनवकुमरोहिं परिगओ सणियं । पुवुत्तरदिसिभागे निरसइ सुद्धम्मि मदिहिं ॥
तज्जणपीवि हु नरवदअररोहवहहिं परिगया तत्थ । पुरओ काऊण निं जवट्टिया चिट्ठ पट्टि ॥१४६॥
अह तेसु निविट्ठेसुं भालयलालीणअञ्जलिपुडेसु । भयं सुपासनाहो एं धमरूढ न्हइ ॥१४७॥
भो भो देवानुपिया ! संसारे माणुसत्तण सारं । तं पुण दसाहिं चुल्लगपमुद्दाहरणेहिं अइदुलहं ॥१४८॥
तथाहिः—

मोहाइरुम्मअइनिविडविपडनियडेहिं नियडिया केवि । जीवा अणंतयायाभिहाणमुत्तीए निरसति ॥१४९॥
तेसिं च मोहमोहियमईण कहकहवि दिट्ठिविसर्याम्म । पत्तेयवणस्सद्भूमियावि संजायए नूनं ॥१५०॥
तत्थवि पत्ता केवि हु तिलपीसयगोणउव्व चिरकालं । चिट्ठति परिभमंता पुणोवि तत्थेव तत्थेव ॥१५१॥
ततो तओ त्रिमुक्का कहकहवि अडापवत्तरणे ॥ सेसेमिदियंजंतुसु वरया वयंति ते जीवा ॥१५२॥
तत्थवि कुरुम्मनुइया गगाण संताडणेण चिरकालं । तत्थेव जह तहच्चिय गिरिव्व रिक्ता सहंति दुह ॥
वसिऊणोसप्पिणिसप्पिणीउणंताड तत्थेव ते जीवा । विगलिदिणसु न्हइहवि दिव्वजोएण जायंति ॥१५३॥
तत्थवि तमपडलंतरियल्लोयणा तेसुं चेव अणवरयं । तस्वरसाहासुव अधवायसा परिभमंति चिरं ॥१५४॥
ताणं च तओ सुलहं कहं नु पंचिदियत्तणं हंत ! जाण न तिप्पेद विही विगलिदिपभवदुस्सेहिं ॥१५५॥
अह कहवि कम्मपरिणइवसेण अणुकूलभावमावओ । जइ सोवि दुग्गं घडइ कहवि पंचिदिणं जम्मं ॥
तहवि हु दूसहनारयविडंवणाहिं विडंवइ भवम्मि । तह कहवि जह न तीरइ वयणसहस्सेहिंवि कहेउं ॥

नत्वां जिनपरेन्द्रं पञ्चनवतिरुमारै परिगत शनै । पूर्वोत्तरदिग्भागे निवसति शुद्धे महीपटे ॥१४५॥
तज्जनन्यपि खलु नरपत्यबरोधवधूभिः परिगता तत्र । पुरतः कृत्वा नृपमुपस्थिता तिष्ठति प्रहृष्टा ॥१४६॥
अथ तेषु निविष्टेषु भालतलालीनाञ्जलिपुटेषु । भगवान् सुपार्श्वनाथ एव धर्मकथां कथयति ॥१४७॥
भो भो देवानुपिया ! संसारे मनुष्यत्व सारं । तत् पुनर्दशभिश्चुल्लगपमुद्दाहरणैरतिदुर्लभम् ॥१४८॥
मोहादिकर्मातिनिविडविपटनियडेहिं निगडिता केऽपि । जीवा अनन्तरायाभिधानमुत्तो निवसन्ति ॥१४९॥
तेषां च मोहमोहितमतीनां कथकथमपि दृष्टिविषये । प्रत्येकवृत्तस्मतिभूमिकापि सञ्जायन्ते नूनम् ॥१५०॥
तत्रापि प्राप्ता केऽपि खलु तिरुपेयकगत्र इव चिरकालम् । तिष्ठन्ति परिभ्रमन्तः पुनरपि तत्रैव तत्रैव ॥१५१॥
ततस्ततो विमुक्ता कथकथमपि यथाप्रवृत्तकरणेन । शेषैकेन्द्रियजन्तुषु वराकां व्रजन्ति ते जीवा ॥१५२॥
तत्रापि कुर्मवृत्ता मगाना सताडनेन चिरकालम् । तत्रैव यथा तथैव गिरिव इव क्षिप्ता सहन्ते दुःखम् ॥१५३॥
उपित्वावसार्पिण्युत्सर्पिणीरनन्तास्तत्रैव ते जीवा । विरुलेन्द्रियेषु कथं कथमपि दैवयोगेन जायन्ते ॥१५४॥
तत्रापि तमः पटलान्तरितलोचनास्तेष्वेवानवरतम् । तस्वरशास्त्रास्त्विवान्धवायसां परिभ्रमन्ति चिरम् ॥१५५॥
तेषां च ततः सुलभं यत्र नु पञ्चेन्द्रियत्व हन्त ! येषां न तृप्यति विषिविक्लेन्द्रियप्रभवदुःखं ॥१५६॥
अथ कथमपि कर्मपरिणतिवशेनानुकूलभावमावपन्नः । यदि सोऽपि दुर्घटं गच्छति कथमपि पञ्चेन्द्रिये जन्म ॥
तथापि हि दुः सहनारकविडम्बनाभिर्विडम्बयति भवे । तथा कथमपि यथा न शक्यते वदन्सहसैरपि कथयितुम् ॥

एवं किलिङ्गकर्मणि पुष्पिमाणां इओ तओ ताणं । बहुपोगलपरिवृष्टाविवित्रीण अणवरयं ॥१५९॥
घणजोणिलक्खकच्छवगलच्छणातिकसदुक्खसदुहियाण । किण्हपमुक्खालेसाअवालसेवालकलियाण ॥१६०॥
कोहमहावडवानलतत्ताणं रायपंकवुत्ताणं । मिच्छत्तमच्छभीयाण कलिससलिलम् बुद्धाणं ॥१६१॥
जीवाण भवसमुदे अणोरपरम्मि दुल्लहं एयं । मणुयत्तजाणवत्तं विसालकुलजाइदलकलियं ॥१६२॥
ते पुण पत्तेपि इ कइकइपि रहियं सुकणधारेण । तत्थेव निमज्जंतं पुणोवि को धारितं तरइ ? ॥१६३॥
ते य पुण कणधारा दुविहा चिहंति भवसमुदम्मि । एगे कुतित्यपत्थाणपत्तियया मग्गमूढा य ॥१६४॥
अन्ने उण सयलअवायरक्खणखमा भवसमुदमग्गम्मि । दीवंतरेसु संवलसंपाडणपयडमाहप्पा ॥१६५॥
ता जइ सम्मं अपरिक्खिज्जण पुव्वुत्तकणधाराणं । वयणेण परिपिडइ जीवो मणुयत्तवोहित्थं ॥१६६॥
ता माणमीणखलियं मच्छरमयराणणम्मि पडिफलियम् । मायावित्तलयावणमहणे गाढं निगूढंवा ॥१६७॥
लोहमहागिरिगुरुसिहरथदृष्टाजज्जरिजमाणं । अइपवलकामकलोलमालआवत्तपडियं ॥१६८॥
मोहमहागिरिकुहरंतरालवासीहिं लुल्ललक्खेहिं । लुडिज्जंतं इंदियचोरेहिं सुदुन्निवारहिं ॥१६९॥
कोहमहावडवानलकरालजालावलीकलिज्जंतं । रुद्धेजाणभिहाणेण सवरंराएण हीरंतं ॥१७०॥
रायग्गाहपसारियउपारसिगारदाडउग्गाढं । विसयमहाविमविसहरसएहिं पेदिज्जमाणं ॥१७१॥
इय एवमाइवहुविहअवायपडियं तडत्ति फुटंतं । किंकायव्वविमूढा न हु ते पारंति तं धरिउं ॥१७२॥
तम्मि य फुट्टे जीवो पुणोवि संसारजलहिमज्जम्मि । निवडइ अणंतकायाइएसु दुक्खाइं य सहइ ॥१७३॥

एवं किलिङ्गकर्मणा पूर्णितानामितस्ततस्तेषाम् । बहुशृङ्गलपरावर्तावर्तविवर्तिनामनवरतम् ॥१५९॥
घनयेनिलस्रकच्छपकलक्षणतांशुदुःखदुःखितानाम् । कृष्णप्रमुख्यलेश्याशालिशैवालकलितानाम् ॥१६०॥
कोहमहावडवानलतत्तानां रागपङ्कमग्नानाम् । मिथ्यात्वमत्स्यमीतानां क्लेशसलिले मग्नानाम् ॥१६१॥
जीवानां भवसमुद्रेऽनादिपारे दुर्लभमेतत् । मनुजत्वयानपात्रं विशालकुलजातिदलकलितम् ॥१६२॥
तत् पुनः प्राप्तमपि हि कथंकथमपि रहितं सुकर्णधारेण । तत्रैव निमज्जत् पुनरपि को धारयितुं शक्नोति ॥
ते च पुनः कर्णवारा द्विविधास्तिष्ठन्ति भवसमुद्रे । एके कुतीर्थमस्थानैर्प्रस्थिता मार्गमूढाश्च ॥१६४॥
अन्ये पुनः सकलापायरक्षणक्षमा भवसमुद्रमार्गे । द्वीपान्तरेषु शम्बलसंपादनप्रकटमाहात्म्याः ॥१६५॥
तस्माद् यदि सन्यगपरीक्ष्य पूर्वोक्तकर्णधाराणाम् । वचनेन परिपीडयति जीवो मनुजत्वयानपात्रम् ॥१६६॥
ततो मानमीनस्त्वलितं मत्सरमक्रानने प्रतिफलितम् । मायावृत्तलतावनगहने गाढं निगूढमिव ॥१६७॥
लोहमहागिरिगुरुसिखरघटनाजर्जर्यमाणमिव । अतिप्रबलकामकलोलमालावर्तपतितमिव ॥१६८॥
मोहमहागिरिकुहरान्तरालासिभिर्लिच्छलस्यैः । लुण्ठ्यमानमिन्द्रियचौरैः सुदुर्निवारैः ॥१६९॥
कोहमहावडवानलकरालजालावलीकल्यमानम् । रौद्रध्यानभिप्राणेन शवरराजेन द्वियमाणम् ॥१७०॥
रागग्गाहपसारितोदारशृङ्गारदंष्ट्रोद्ग्राहम् । विषयमहाविषविषधरशतैर्वेद्यमानमिव ॥१७१॥
इत्येवमादिबहुविधापापपतितं तडदिति स्फुट्यमानम् । किंकरन्यविमूढा न खलु ते पारयन्ति तद् धर्तुम् ॥

ता इह कृतित्यपत्थियकुक्कन्नहारे लहुं विमोत्तूणं । सम्मं परिविखऊणं सुकन्नधारे ये अणुसरह ॥१७४॥
 ते पुण संसारमहासमुद्वेतरणम्मि कन्नवारसमा । पंच परमिट्ठिणो चिय जयत्तए एयडमाहंपा ॥१७५॥
 जेणं ते चिय उम्मग्गमगिराणं निवारणसमत्था । जइवट्ठिपरिभाविपसंसारोदहिसखा य ॥१७६॥
 तिचिय पुव्वपसादियअवायनियराड रविखऊण इमं । अव्यावाहपहणं निति सुचारित्तदीवम्मि ॥१७७॥
 तत्थयि य सब्बसावज्जविरइनामम्मि तुंगसेलम्मि । नेऊण वरमहव्वयरयणाइं खिवंति एयम्मि ॥१७८॥
 जेहिं करयलकलिएहिं नत्थि भुवणेवि किंपि हु असज्झं । निव्वुइपुरीविपरमा नियडच्चिय हवइ लहुमेवा ॥
 तत्स य गिरिणो उवरिं दसविहमुणियम्मनामरुत्ताओ । असमट्टारससीलंगसहसफळनियरमुवर्णिति ॥
 तत्सवि य अग्गभागे केवलनाणाभिधानसिहरम्मि । वीसामिऊण कंडवयदिणाइं तो तत्स अग्गम्मि १८१
 निव्वानपुरी चिट्ठइ भवपारावारपरमतीरसमा । तम्मि य ठवंति जीवंग्मोत्तुं मणुयत्तवोहितं ॥१८२॥
 जीए न जम्मो न जरा नय मरणं नेह छुहपिवासावि । नय रायरोसरोया न भयं नय सोयलेल्लोवि ॥
 नव्वामोहो न मदो नवि चिन्ता नेय खेयसोयावि । न विसाओ नवि निद्रा कयाइ अरई नय खणंपि ॥
 केवलममंदआणंइअमयसेएण अक्खयस्सखो । निरंजणो धिरप्पा जीवो रयणप्पडिबोव्व ॥१८५॥
 लोयालोयअन्नरसमत्थसुपसत्थंवत्थुवित्थारं । उज्जोयंतो चिट्ठइ सयावि अत्तंडियप्पसरो ॥१८६॥
 एत्थंतरम्मि पणनवइकुमरेहिं पुच्छिओ जिणवरिंदो । भयवं ! जेतुग्मेहिं कहिया इह कन्नधारसमा १८७॥

तस्मिंश्च स्फुटिते जीनः पुनरपि संसारजलधिमध्ये । निपतत्यनन्तकायादिकेषु दुःखानि च सहते ॥१७३॥
 तस्मादिह कृतीर्धप्रस्थितकुक्कणधाराल्लघु विमुच्य । सम्यक् परीक्ष्य सुकर्णधारान्शानुमरत ॥१७४॥
 ते पुनः संसारमहासमुद्रतणे कर्णधारसमाः । पञ्च परमेष्ठिन एव जगत्त्रये प्रकटमाहात्म्याः ॥१७५॥
 येन त एवोन्मार्गमार्गिकाणां निवारणसमर्थाः । यथावस्थितपरिभावितसंसारोदधिस्वरूपाश्च ॥१७६॥
 त एव पूर्वमरुधिनाशयनिकराद् गतित्वेदम् । अव्यावाधपथेन नयन्ति सुचारिग्रहीणम् ॥१७७॥
 तथापि च सर्वसाधयविरतिनाम्नि लुङ्गशेले । नीत्वा वरमहोन्नतरलानि क्षिपन्त्येतस्मिन् ॥१७८॥
 यैः करतलकलितैरिति भुवनेऽपि किमपि ह्यसाध्यम् । निर्वृतिपुर्यपि परमा निकटैव भवति लब्धेव ॥१७९॥
 तस्य च गिरिरूपरि दशविधमुनिधर्मनामवृत्तात् । असमांशदशशीलाङ्गसहस्रफळनिकरमुपनयन्ति ॥१८०॥
 तस्यापि चाग्रभागे केवलज्ञानाभिधानादिसारे । विश्रम्य कतिपयदिनानि ततन्तम्याये ॥१८१॥
 निर्वाणपुरंदे तिष्ठति भवपारावारपरमतीरसमा । तस्यां च स्थापयन्ति जीवं मोक्षं मनुजत्त्वयानपात्रम् ॥१८२॥
 यस्यां न जन्म न जरा न च मरणं नेह क्षुत्पिपासेऽपि । न च रागरोषरोगा न भयं न च शोकलेशोऽपि ॥१८३॥
 न व्यामोहो न मदो नापि चिन्ता न च खेदशोकत्रयपि । न विपादो नापि निद्रा कदाप्यरतिर्न च क्षणमपि ॥
 केवलममन्दानन्दमृतसेकेनाक्षयस्वरूपः । निरजः स्थिरात्मा जीवो रत्नप्रदीप इव ॥१८५॥
 लोकात्प्रेक्षाभ्यन्तरममन्तमुपशस्तवस्तुविस्तारम् । उद्द्योतयंस्तिष्ठति सदाप्यखण्डितमंसरः ॥१८६॥
 अत्रान्तरे पद्मनवतिकुमारैः श्रेष्ठो जिनवरेंद्रः । भगवन् ! ये शुष्माभिः कथिता इह कर्णधारसमाः ॥१८७॥

पंच परमिट्टिणो ते चेत्यं कहह अम्ह पसिऊण । तो कहह जिणो ताणं पत्तेयं पण जिणार्इए ॥१८८॥
 अह पणनउई कुमरा चलणेसुं निवडिऊण जयगुरुणो । संसारविरत्तमणा एवं भणिउं समारद्धा ॥१८९॥
 भयवं ! पदमा तुम्हे पणपरमिट्टीण भवजलनिहिस्स । पारगया, ता ईण्ह अम्हेवि हु तुह पसाएण ॥१९०॥
 तुम्हेहिं कन्नधारोवमेहिं मणुयत्तजाणवत्तम्मि । कहहंवि हु आरूढा दुत्तरभवजलहिमज्झाओ ॥१९१॥
 तुह परिकहियपहेणं निव्वाणपुरम्मि गंतुमिच्छामो । तो भयवयावि भणियं जुत्तं तुम्हारिसाण इमां ॥१९२॥
 एवमुववूर्हिऊणं जयगुरुणा दिक्खिया सहत्थेण । पिणलकुमारपमुहा कइवयलोणेण परियरिया ॥१९३॥
 तत्तो निरुपमरूपोवसोहिया चित्तसत्तिसंजुत्ता । वोच्छिन्ननेहनिगडा विसिट्ठकुलजाइसंपन्ना ॥१९४॥
 परिचत्तसव्वसंगा सप्तथसुपसत्थसत्थपारगया । सुरविसरवन्दणिज्जा ते पणनउई महामुणिणो ॥१९५॥
 जइधम्मभारदुद्धरधुरंधरा गुणकलावपरिकलिया । रेहंति सिस्सकलहेहिं परिवुडा दिसिगइदव्व ॥१९६॥
 अत्थंतरुम्मि अन्ने राइसरसिट्ठिसत्थवाहसुयां । सामंतमंतिणो तह अन्नेवि विसिट्ठकुलपुत्ता ॥१९७॥
 भववासोव्विगमणा कयाहिलासा य सव्वविरईए । जिणवरसुपासपासं अलीणा भयवया ताहे ॥१९८॥
 पुच्चुत्तेण कमेणं तेवि सहत्थेण दिक्खिया तत्तो । सोमावि समं सामंतमंतिदारेहिं सारेहिं ॥१९९॥
 सव्वविरइं पवज्जिउमहिलसमाणी उवट्ठिया पुरओ । तो तीसेवि महव्वपदांणं पडुणा सयं व्हिडिअं ॥२००॥
 जे पव्वज्जं काउं असमत्था केवि ते सनारीया । सावयधम्मो ठविया एवं च सुपासनाहस्स ॥२०१॥
 पढमंम्मि समोत्तरणे समग्गगुणरयणरोहणमिरिदो । संघो चउअविहोवि य जाओ, अहं भयवयस ताणं ॥२०२॥

पञ्च परमेष्ठिनस्तान् प्रत्येकं कथयात्मान् प्रसज्य । ततः कथयति जिनस्तेषां प्रत्येकं पञ्च जिनादिकान् ॥१८८॥
 अथ पञ्चनवातिः कुमारारक्षणेनयोनित्य जगद्गुरोः । संसारविरक्तमनस एव भणितुं समारब्धाः ॥१८९॥
 भगवन् ! प्रथमा यूयं पञ्चपरमेष्ठिनां भवजलनिधेः । पारगताः, तस्मादिदानीं वयमपि खलु तव प्रसादेन ॥१९०॥
 गुप्ताभिः कर्णधारोपमैर्मनुजतृचयानपात्रे । कथंकथमपि खल्वारूढा दुस्तरभवजलधिर्मध्यात् ॥१९१॥
 तव परिकथितपथेन निर्गुणपुरे गन्तुमिच्छामः । ततो भगवतापि भणितं युक्तं गुप्तादृशामिदम् ॥१९२॥
 एवमुपबृष्टा जगद्गुरुणा दीक्षिता स्वहस्तेन । पिणलकुमारप्रमुखाः कतिपयलोकेन परिकरिताः ॥१९३॥
 ततो निरुपमरूपोपशोभिताश्चित्रशक्तिसंयुक्ताः । व्युच्छिन्ननेहनिगडा विशिष्टकुलजातिसंपन्नाः ॥१९४॥
 परित्यक्तसर्वसङ्गाः समस्तसुप्रशस्तशास्त्रपारगताः । सुरविसरवन्दनीयास्ते पञ्चनवतिर्महामुनयः ॥१९५॥
 यतिधर्मधुरंधरभारधुरन्धरा गुणकलावपरिकलिताः । राजान्ति शिष्यकलमैः परिवृता दिग्गजेन्द्रा इव ॥१९६॥
 अत्रान्तरेऽन्ये राजेश्वरश्रेष्ठिसार्थवाहसुताः । सामन्तमन्त्रिणस्तुषाऽन्येऽपि विशिष्टकुलपुत्राः ॥१९७॥
 भववासोद्विग्नमनसः कृताभिलाषाश्च सर्वविरत्याम् । जिनवरसुपार्थपार्थमालीनाः, भगवता तदा ॥१९८॥
 पृथोक्तेन क्रमेण तेऽपि स्वहस्तेन दीक्षितास्ततः । सोमापि समं सामन्तमन्त्रिदारेः सारैः ॥१९९॥
 सर्वविरातिं प्रपत्तुमभिलषमाणोपस्थिता पुरतः । ततस्तस्या अपि महाव्रतदानं प्रमुणा स्वयं विहितम् ॥२००॥
 ये प्रपञ्च्यां कर्तुमसमर्थाः केऽपि ते सनारीकाः । श्रावकधर्मे स्थापिताः, एवं च सुपार्थवाधस्य ॥२०१॥

पणतुवइसंखमुणिपुंगवाण सयलत्थसंगहपराइं । उप्पन्नविगमधुवलक्खणाइं तिन्नेव य पयाइं ॥२०३॥
 कहियाइं तओ अंतोमुहुत्तमेत्तेण तयणुसारेण । तत्कालोलसियअज्जवुद्धिविहवम्पभावेण ॥२०४॥
 पुब्बभवम्पत्थसप्तसत्यपरमत्यवित्थरवसेणं । सव्वेहिं विरइयाइं दुव्वालसंगाइं, एवं च ॥ २०५॥
 समयमेव जा जिणिंदो एए ठावेइ गणहरपयम्मि । ता गंधवासचुन्नं थाले धित्थण सक्कोवि ॥२०६॥
 पुरओ तुरिययरं चिय उवट्ठिओ अवसरंति कलिऊण । तो उट्ठिऊण सामी गिण्हइ चुन्नं समुट्ठीए ॥२०७॥
 ताणं च अक्खयांणं सिरम्मि पविसवइ इय पयंपंतो । तुम्हाणमणुत्तायं तित्थमिमं पज्जवगुणेहिं ॥२०८॥
 एत्थंतरम्मि भमरउलमुहलियं ताणमुत्तिमंगम्मि । पणवन्नवासवासं विहियं तोसाउ तियसेहिं ॥२०९॥
 सोमज्जाविं हु अज्जाण संजमुज्जोयसासणनिमित्तं । ठविया पवित्तिणिपए निम्मलसीलेक्ककुलमवणं ॥
 एत्थंतरम्मि उग्गाडपोरिसीमूयगो बली पत्तो । कारविओ सिरिसेहरत्तिवेण वरकलमसान्निमओ ॥२११॥
 आढगमित्तो उच्छालितो य गहिओ सुरासुरनरेहिं । तो सव्वे सुरवइणो पत्ता नंदीसरे दीपे ॥२१२॥
 काऊण जिणिंदाणं अट्ठाहियमह सट्ठाणमणुपत्ता । इय काउंक्कत्ताणं कइवि दिणे तयणु जिननाहो ॥२१३॥
 सव्वेहिं गणहरेहिं तहणेगमुणीहिं साहुणीहिं च । परियरिओ निक्खंतो नवकंचणकमलकयचरणो ॥२१४॥
 तो आगासगपूणं लंवियमुत्तावचूलकलिपणं । छत्तेण तहा सारयससंकवलेहिं चमरेहिं ॥२१५॥
 गयणयलालंविपपायवीदसीहासणेण विउलेण । तह माहिंदस्सएणं नहममागएण रायंतो ॥२१६॥

प्रथमे समवसरणे समग्रगुणरत्नरोहणगिरीन्द्रः । संवत्स्रतुर्विचोऽपि च जातः, अथ भगवता तेषाम् ॥२०२॥
 पञ्चनवलिंसंख्यमुनिपुद्गवानां सकलार्थसंग्रहपराणि । उत्पन्नाविगमधुवलक्षणानि त्रीण्येव च पद्मानि ॥२०३॥
 कथितानि ततोऽन्तर्मुहूर्तमात्रेण तदनुसारेण । तत्कालोलसितापूर्वबुद्धिबिम्बप्रभावेण ॥२०४॥
 पूर्वभवाभ्यस्तसप्तशास्त्रपरमार्थविस्तरवशेन । सर्वे विरचितानि द्वादशाङ्गानि, एवं च ॥२०५॥
 स्वयमेव शैब्यज्जिनेन्द्र एतान् स्थापयति गणपरपदे । तावद् गन्धवासचूर्णं स्थाले गृहीत्वा शक्नोऽपि ॥२०६॥
 पुरतस्त्वरिततरमेवोपस्थितोऽवसर इति कलयित्वा । तत उत्थाय स्वामी गृह्णाति चूर्णं स्वमुद्रया ॥२०७॥
 तेषां चावननानां क्षिरसिं प्रक्षिपतीति प्रनल्पन् । गुप्ताम्भमुक्तातं तीर्थमिदं पर्यवगुणैः ॥२०८॥
 अत्रान्तरे भ्रमरकुलमुत्तरितस्तेषामुत्तमाङ्गे । पञ्चवर्णवासवासो विहितस्तोषात् त्रिदशैः ॥२०९॥
 सोमार्थापि सत्स्वार्थानां संयमोद्घोतशासननिमित्तम् । स्थापिता प्रवर्तिनापदे निर्मलशीलैककुलमवनम् ॥२१०॥
 अत्रान्तरे दृढाटपौरुषीसूचको बलिः प्राप्तः । कारितः श्रीशेखरनृपेण वरकलमशालिमयः ॥२११॥
 धादक्रमात्र उच्छालितश्च गृहीतः सुरासुरनरैः । ततः सर्वे सुरपतयः प्राप्ता नन्दीधरे द्वीपे ॥२१२॥
 कृत्वा जिनेन्द्राणामष्टाहिकामथ स्वस्थानमनुप्राप्ताः । इति कृत्वा व्याख्यानं कत्यपि दिनानि तदनु जिननाथः ॥
 सर्वे गणधरेस्तयानेकमुनिभिः साध्वीभिश्च परिहरितो निष्प्रयन्तो नवकाञ्चनकमलकृतचरणः ॥२१४॥
 तत आकाशगतेन लम्बितमुक्तावचूलकलितेन । छत्रेण तथा शारदशशाङ्खवल्लैश्चापैः ॥२१५॥
 गगननलान्ध्रतपादपीठमिहासनेन विपुलेन । तथा गाहेन्द्रध्वजेन नमोमार्गगतेन राजन् ॥२१६॥

सायरमणुगच्छन्तीसु भक्तिपरिकल्पितपसकोटीसु । वायन्तेसु य अणुकूलसिसिरसुसुयंभवणेसु ॥२१७॥
 हिद्वाहुत्तं परिसंविष्टसु मग्गमि कण्टमणेषु । भक्तीइव नमन्तीसु मग्गतत्तविसरसेणीसु ॥२१८॥
 अणुगिण्हन्तो तह सच्चविर्इदाणेण भव्वसत्तजणं । मग्गागरनयरमडंवसेटपुरकव्वडाईसु ॥२१९॥
 विहरन्तो संपत्तो क्रमेण सिरिनेदिवद्धणपुरमि । पुव्वुत्तरदिसिभागे कुसुमकरंडमि उज्जाणे ॥२२०॥
 पुव्वुत्तेण क्रमेणं रइयं देवेहि वरसमोसरणं । रयणमयपगारम्भंतरमि सीहासणं ठवियं ॥२२१॥
 पुव्वाभिमुहं मणिमयसुपायवीदेण संजुयं तत्तो । भयवं सुपासनाहो तिजयपहू तत्थ उवविसइ ॥२२२॥
 पयवीढअदूरे-च्चिय भयवंतो गणहराइया सव्वे । नियनियगणेसु ठिया तिरिया दुइयमि पायारे ॥२२३॥
 तथाहि, —

- मुणियेमाणियदेवीसाहुणीओ ठंति अग्गिकोणमि । जोइसियभवणवंतरदेवीओ होंति नेरईए ॥२२४॥
 भवणवणजोइसदेवा वायव्ये, कण्णसासिणो अमरा । नरनारीओ ईसाणे पुव्वाइसु पविसिठं ठंति ॥२२५॥
 एत्थंतरे पसिद्धी वित्थरिया नेदिवद्धणपुरमि । जह सिरिसुपासनाहो उज्जाणे ईह समोसरिओ ॥२२६॥
 तत्तो सुइभूयतथ नयरजणो जाइ जिणवरं दहुं । पूओवगरणपडलयहत्थो सुपसत्थपेसधरो ॥२२७॥
 तं तह वयंतं पिच्छिऊण सिरिविजयवद्धणो राया । पासायगवक्खगओ पुच्छइ मइसायरूमव्वं ॥२२८॥
 जह इंदमहप्पमुहो किं कोवि महत्सवो नयरमज्जे । पुण्णकरंडयहत्थो जं वचइ एस सयलजणो ? ॥२२९॥

सादरमणुगच्छन्तीसु भक्तिपरिकल्पितत्रिदशकोटिषु । वासुं चाणुकूलशिशिरसुसुगन्धपयनेषु ॥२१७॥
 अधोमुखं परिसंस्थितेषु मार्गे कण्टकमणेषु । भक्त्येव नमन्तीषु मार्गतरुविसरश्रेणीषु ॥२१८॥
 अनुगृह्यस्तथा सर्वविरतिदानेन भग्यसत्त्वजनम् । आमाकरनगरमदम्बखेटपुरकर्षटादिषु ॥२१९॥
 विहरन् संप्राप्तः क्रमेण श्रीनन्दिवर्धनपुरे । पूर्वोत्तरदिग्दिभागे कुसुमकरण्ड उद्याने ॥२२०॥
 पूर्वोक्तेन क्रमेण रचितं देवैर्वरसमवसरणम् । रत्नमयप्राकाराभ्यन्तरे सिंहासनं स्थापितम् ॥२२१॥
 पूर्वाभिमुखं मणिमयसुपादर्पितेन संयुतं ततः । भगवान् सुपार्श्वनाथस्त्रिजगत्प्रभुस्तत्रोपविशति ॥२२२॥
 पादपीठादुर एव भगवन्तो गणवरादिकाः सर्वे । निनीजस्तथानेषु स्थापितास्तिर्यन्चो द्वितीये व्याकरे ॥२२३॥
 गुर्विषगानिक्रदेवीसाध्य्यभिन्तण्यमिणिकोणे । ज्योतिषिकमवन्त्यन्तरदेव्यो भवन्ति नैर्ऋते ॥२२४॥
 भयनपन्नयैतिपदेवा वायव्ये, कल्मवासिनोऽमराः । नरनार्य ईशाने पूर्वादेषु प्रविश्य तिष्ठन्ति ॥२२५॥
 अत्रान्तरे प्रासिद्धिविस्तृता नन्दिवर्धनपुरे । यथा श्रीसुपार्श्वनाथ उद्याम इह समवमृतः ॥२२६॥
 ततः शुचिगुह्यतगुर्नगरजनो याति जिनवरं द्रष्टुम् । पूजोपकरणपल्लकदस्तः सुप्रशस्तोऽप्यपरः ॥२२७॥
 तं तथा यजन्तं दृष्ट्वा श्रीविजयवर्धनो राजा । प्रासादगवांसगतः पृच्छति मत्तिसागरममर्त्यम् ॥२२८॥
 यथेन्द्रमहप्रभुः किं कोऽपि महोत्सवो नगरमर्त्ये । पुण्यकरण्डकदस्तो यद् व्रजत्येष स कल्पजनः ? ॥२२९॥
 ततः संनिहितजगन्निनागमनं विज्ञाय सोऽपि । जल्पति न कोऽप्यन्यो महोत्सवः किन्तु बहिः ॥२३०॥

तो संनिहियजणाओ जिणआगमणं वियाणिउं सोवि । जेणइ नकोवि अणो महसवो किनु वादिम्मि ॥
 उज्जाणवणे सुम्माइ समोसदो सिरिसुपासतित्थयरो । तव्वंदणत्थमेसो नयरजणो वचइ समगो ॥२३१॥
 तं सोऊणै पभणइ नरनाहो जह अमच्च ! अम्हेवि । तव्वंदणानिमित्तं वचिस्सामो किम्वेण ? ॥२३२॥
 भणियं च तेण तदंसणंपि कल्लाणकारणं देव ! । किं पुण गमणनमंसणपयसेवापमुहपडिवत्ती ॥२३३॥
 ता कुणेषु सयं तदंसणेण मणुयचस्स सफलत्वं । इय वुत्ते सचिवेण विजयनरिंदो तओ तुरियं ॥२३४॥
 संचलिओ जिणवरपायमूलमह सो कमेण संपत्तो । पंचविहाभिगमेणं उल्लसियाविरलरोमचो ॥२३५॥
 तिसुत्तो दाऊणं पयाहिणं प्रणमिउं च जिणनाहं । भक्तिभरनिम्भरंगो एवं धुणिउं समारद्धो ॥२३६॥
 देव ! तुह चरणनहमणिप्रऊहदीवा जयंतु जे रविणो । खंडंति चंडिं मोहतिमिरहरणेण सुवणम्मा ॥२३७॥
 पहु ! बहुपयंडपासंडिंमंडिह महियलम्मि जीवाण । तुह दंसणंपि जायइ अणंतभवचिन्नपुत्रेहिं ॥२३८॥
 अज्जं चिय मह मणवंछियाइ जायाइं अज्ज जाओ हं । चिरकालओवि अं दिट्ठिगोयेरे नाह ! तं जाओ ॥२३९॥
 ता लहु इण्हिं सारयसंपुनससंककिरणसिसिराए । अवहरसु नियगिराए जिणम्ह भवगिम्हसंतावें ॥२४०॥
 इय संयोउं राया उवचिट्ठइ ठाविऊण नियदिट्ठि । जिणवरवयणे, एत्तो भयवं धम्मकहं कहइ ॥२४१॥
 कहं विय ?

जोणीलस्खाणि य परिभमित्तु लङ्घण कहवि मणुयचं । जे नायरंति धम्मं नरिंद ! ते अप्पणो अहिया ॥२४२॥
 जेणं करयलपरिकलियसल्लिबिंदुव गलइ अणुसमयं । जीयं, जराइरोगा देहं दूमंति तह निचं ॥२४३॥

- उद्यानवने श्रूयते समवसूतः श्रीसुपार्थतीर्थकरः । तद्वन्दनार्थमेव नगरजना व्रजति समग्रः ॥२३१॥
 तत् श्रुत्वा प्रमणति नरनाथो यथाऽमर्त्य ! वयमपि । तद्वन्दनानिमित्तं ब्रजिष्यामः किमन्येन ? ॥२३२॥
 मणितं च तेन तद्दर्शनमपि कल्याणकारणं देव ! । किं पुनर्गमननमस्यनपदसेवाप्रमुखप्रतिपत्तिः ॥२३३॥
 तस्मात् कुरुव स्वयं तद्दर्शनेन मनुजत्वस्य संकलत्वम् । इत्युक्ते सचिवेन विजयनरेन्द्रस्तत्स्वरितम् ॥२३४॥
 संचलितो जिनवरपादमूलमथ स क्रमेण संप्राप्तः । पञ्चविधाभिगमेनोल्लसिताविरलोमाद्यः ॥२३५॥
 त्रिदंत्वा प्रदक्षिणां प्रणम्य च जिननाथम् । भक्तिभरनिर्भराङ्ग एवं स्तोतुं समारब्धः ॥२३६॥
 देव ! तव चरणनखमणिप्रखलीया जयन्तु, ये रवेः । खण्डयन्ति चण्डिमानं मोहतिमिरहरणेन सुवने ॥२३७॥
 मंगो ! बहुपयण्डपाखण्डिमण्डिते महीतले जीवानाम् । तव दर्शनमपि जायतेऽनन्तभवचूर्णपुण्यैः ॥२३८॥
 अद्यैव मम मनोवाञ्छितानि जातान्यद्य जातोऽहम् । चिरकालतोऽपि यद् दृष्टिगोचरे नाथ ! त्वं जातः ॥२३९॥
 तस्माद्विद्वद्दानीं शारदसंपूर्णशलाङ्ककिरणशिशिरया । अपहर निजगिरया गिनास्माकं भवश्रीमसंतापम् ॥२४०॥
 इति संस्तुत्य राजोपतिष्ठते स्थापयित्वा निजदृष्टिम् । जिनवरवदने, इतो भगवान् धर्मकथां कथयति ॥२४१॥
 कथमिव ?

योनिर्लेखाणि च परिभ्रम्य लब्ध्वा कथमपि मनुजत्वम् । ये नाचरन्ति धर्मं नरेन्द्र ! त आत्मनोऽहिताः ॥२४२॥
 येन करतलपरिकलितसल्लिबिन्दुरिव गलत्यनुसमयम् । जीवितम्, ज्वरादिरोगा देहं दावयन्ति तथा नित्यम् ॥

अश्वहृक्लेससमुवज्जियावि चोराइहरणकवडोई । लच्छी खणेण नासइ विज्जुलयाचंचला नूनं ॥२४४॥
 पिउमाइमित्तसुकलत्तपुत्तसयणाइओवि संजोगो । खणदिट्ठनद्वस्वो जलनिहिकल्लोलसंकासो ॥२४५॥
 विसयसुहं पुण विरसं खणरमणीयं च जोव्वणं नूनं । किं बहुणा इह नरवर ! मोचुं जिणदेसियं धम्मं ॥
 न हु किपि सासयं इय मुणितु तं चेव कुणसु अवियपं । जेण लहुमेव सासयसिवसुहवाणं तुमं लहसि ॥
 इय सोउं संविमो दाणविरयंस्त नियकुमारस्त । काउं रज्जभिसेयं विजयनरिंदो पमोएण ॥२४८॥
 पव्वज्जं पडिबज्जइ महाविभूईए जिणवरसमीवे । एत्तो य दाणविरओ नरनाहो भणइ नमिऊण ॥२४९॥
 जिणनाह ! रज्जकज्जे समुज्जयाणं गिहे वसंताण । जं किपि हु करणिज्जं अग्धाण तमिण्हिमाइसु ॥
 तो भणइ जिणो सावयधम्मो नरनाह ! तुम्ह कायंज्जो । सो य दुवालसमेओ ते पुण भिया इमे नेया ॥
 पाणिवहमुसावाए अदिअमेहुणपरिगाहे चेव । दिसिभोगदंडसमइयदेसे तह पोसहविभागे ॥२५२॥
 एयस्त समेयस्तसवि पत्तेयं पंच पंच अइयारा । मूलं पुण सम्मत्तं समेयभिअस्तसवि इयस्त ॥२५३॥
 तस्त य पंच अइयारा ता तं पडिबज्जिऊण नरनाह ! । निरइयारं सावयधम्मं वारसविहं कुणसु ॥२५४॥
 इय सोऊणं पमणइ दाणविरओ जिणिंद ! जे केवि । पालंति निरइयारं सम्मत्तं जं फलं ताणं ॥२५५॥
 जे पुण साइयारं केवि हु पालंति जं च ताण फलं । तह वारसमेयंयि हु सावयधम्मं निरइयारं ॥२५६॥
 जे आयरंति केवि हु ताण फलं, जे य साइयारं तु । पालंति ताण य फलं सवित्तरं सोउमिच्छामि ॥

अतिशयहृक्लेससमुपासितापि चौरादिहरणकपटैः । लक्ष्मीः क्षणेन नश्यति विघुलताचञ्चला नूनम् ॥२४४॥
 पितृमातृमित्तसुकलप्रपुत्रस्वजनादिकोऽपि संयोगः । क्षणदिट्ठनद्वस्वो जलनिधिकल्लोलसंकाशः ॥२४५॥
 विषयसुखं पुनर्विरसं क्षणरमणीयं च यौवनं नूनम् । किं बहुनेह नरवर ! मुक्त्वा जिनदेशितं धर्मम् ॥२४६॥
 न सन्तु किमपि शाश्वतमिति ज्ञात्वा तदेव कुरुष्वनाविकल्पम् । येन लघ्वेव शाश्वतशिवसुखस्वान्नं त्वं लभसे ॥
 इति श्रुत्वा संविमो दानविरतस्य निकुमारस्य । कृत्वा राज्याभिषेकं विजयनरेन्द्रः प्रमोदेन ॥२४८॥
 प्रव्रज्यां प्रतिपद्यते महाविभूत्या जिनवरसमीपे । इतश्च दानविरतो नरनाथो भणति, नत्वा ॥२४९॥
 जिनन्त्रथ ! राज्यकार्यं समुद्यतानां गृहे वसताम् । यत् किमपि हि करणीयमस्माकं तदिदानीमादिश ॥२५०॥
 सतो भणति जिनः श्रावकधर्मो नरनाथ ! त्वया कर्तव्यः । स च द्वादशमेदस्ते पुनर्मेदा इमे ज्ञेयाः ॥२५१॥
 प्राणिवपमृपावादावदत्तमैपुनपरिग्रहाश्चैव । दिग्भोग-दण्ड-सामायिक-देशास्तथा पौषध-विभागौ ॥२५२॥
 एतस्य सर्गेऽस्यापि प्रत्येकं पञ्च पञ्चातिचाराः । मूलं पुनः सम्यक्त्वं समेदभिज्ञाप्यत्य ॥२५३॥
 तस्य च पञ्चातिचारास्तस्मात् तत्प्रतिपद्य नरनाथ ! । निरतीचारं श्रावकधर्मं द्वादशविधं कुरुष्व ॥२५४॥
 इति श्रुत्वा प्रमणति दानविरतो जिनेन्द्र ! येकेऽपि । पालयन्ति निरतिचारं सम्यक्त्वं यत् फलं तेषाम् ॥२५५॥
 ये पुनः सातीचारं केऽपि सखु पालयन्ति यच्च तेषां फलम् । तथा द्वादशमेदमपि सखु श्रावकधर्मं निरतिचारम्
 य आचरन्ति केऽपि सखु तेषां फलं, ये च सातिचारं तु । पालयन्ति तेषां च फलं सविस्तरं श्रोतुमिच्छामि ॥

ता पसिऊणं सादसु सोदाहरणं जिणिद ! तं जाणं । जायं फलंति, एत्तो भयवंपि हं कदिममारब्धे ॥

• ॥ इति श्रीसुपार्ष्वजिनचरित्रे केवलज्ञानघीमातिः ॥

तस्मात् प्रसद्य कथय सोदाहरणं जिनेन्द्र ! यद् येपाम् । जतिं फलमिति, इतो मगवानपि सत्त कथयितुमारब्धः ॥

सम्पत्ते धिरचित्ता सत्ता जे पवयणं प्रभाविति । चंपयमालंज्व लहति ते सिवं तन्मयेनेव ॥ १ ॥
तथाहि;—

जंबुद्वीपे दीपे भारद्वाजस्तस्मिन् मज्झिमारम्भि । अत्थि नयरी विसाला तिहावि नामेण य विसाला ॥२॥
जत्थुवसगो गुरुलायवं च गुणवाधिया य तह बुद्धी । वज्रनिवायवियारा वागरणेन उण लोयम्भि ॥३॥
तत्थ्यत्थि अत्थिमणवंछियत्थसंपाडणिवकदुल्लिओ । ललियंगुत्ति राया राया जणकुमुयसंडस्स ॥४॥
निजियविपक्खलक्खो कमलदलक्खो कलासु निरुदक्खो । जिनधम्मवद्धलक्खो जो निचं विहियदियरक्खो
तस्सत्थि पिया भज्जा निरुवमलज्जा सुसीलकयचोज्जा । सद्धम्मम्भि सुसज्जा पीडमई नाम निरवज्जा ॥
ताणं च परोप्परपीडनिभरं विसयसोक्खनिरयाणं । पंचमुयाणं उवरि जाया धूया पवरूवा ॥७॥
गिरिकंदरंतरगया देहोवचण गुणकलावेण । चंपयलज्व वद्धइ चंपयमालंति कयनामा ॥८॥
अह जोगतं पत्ता अज्झावयकुमुयचंदपासम्भि । लवखणसाहितपमाणजोइसाईणि सा पढइ ॥९॥
सामंतमंतिभटसंकटम्भि अह अज्झया नरिंदस्स । अत्थाणम्भि पविट्ठो पडिहारनिरुवियसरूवो ॥१०॥
रायाहिरायअरिकेसरिस्सं पडुणो कुणालनयरीए । नामेणं अमरगुरु रायगुरुत्तणगुणगविविओ ॥११॥
अड्ढमुत्तिऊण रत्ता सायरमवगुहिइं उच्चियठाणे । उपवेसिऊण पुट्ठो अरिकेसरिनिवण्णो कुसलं ॥१२॥
तम्मि य खणम्भि वाला चंपयमाला सहीहिं परियरिया । निपअज्झावयजुत्ता संपत्ता रायपासम्भि ॥१३॥

सम्पत्तौ त्स्मिन्चित्ताः सत्त्वा ये प्रवचनं प्रभावयन्ति । चम्पकमालेन लभन्ते ते शिवं तद्भवेनैव ॥१॥
तथाहि;—

जम्बूद्वीपे द्वीपे भारतवर्षस्य मध्ये । अस्ति नगरी विशाला त्रिधापि नाम्ना च विशाला ॥२॥
यत्रोपसर्गो गुरुलायवं च गुणवाधिया च तथा बुद्धिः । वर्णनिपातविकारा व्याकरणे न पुनर्लोके ॥३॥
सत्रास्त्यर्थिमनोवाञ्छितार्थसंपादनैकदुर्लभितः । कलिताम्रक इति राज्ञा राज्ञा जनकुमुदपण्डित्य ॥४॥
निजितविपक्षज्ञः कमलदलासः कलासु निश्चितदसः । जिनधर्मवद्धलक्ष्यो यो वित्यं विहितहितरसः ॥५॥
तस्यास्ति प्रिया भार्या निरुपमलज्जा सुशीलकृताश्चर्या । सद्धर्मे सुसज्जा प्रीतिमती नाम निरवद्या ॥६॥
तद्योश्च परस्परप्रीतिनिर्भरं विपयसौख्यनिरतयोः । पञ्चमुत्तानामुपरि जाता दुहिता प्रवररूपा ॥७॥
गिरिकन्दरान्तर्गतौ देहोपचयेन गुणकलावेन । चम्पकमालेनैव वर्धते चम्पकमालेति कृतनामा ॥८॥
अथ योग्यतां प्राप्ताऽध्यापककुमुदचन्द्रपार्श्वे । लक्षणसहितप्रमाणज्यौतिषादीनि सा पठति ॥९॥
सामन्तमन्त्रिभटसंकटेष्वन्यथा नेन्द्रस्य । आस्थाने प्रविष्टः प्रतिहारनिरुपितस्वरूपः ॥१०॥
राजाधिराजारिकेसरिणः प्रभोः कुणालनगर्भोः । नाम्नाऽमरगुरु राजगुरुत्तवगुणपरिपूर्णः ॥११॥
अड्ढमुत्तमय राज्ञा सादरमवगुह्योचितस्थाने । उपवेश्य शृष्टोऽरिकेसरिनृपतेः कुसलम् ॥१२॥
तस्मिंश्च क्षणे वाला चम्पकमाला सखीभिः परिकरिता । निजाध्यापकयुक्ता संप्राप्ता राजपार्श्वे ॥१३॥

पायवदिया निवेण चच्छेद्यं ठाविऊण सा पुढा । किं पदियं पुत्ति ! तए कहेहि मूलाओ आरम्भ ॥१४॥
 सा किंपि जा न जंपइ ता भणियं कुमुदचन्द्रविबुधेण । अपदियमवि मुणइ इमा नरवर ! बहुसत्यपरमत्थं ॥१५॥
 तं सोढं अमरगुरु अरिकेसरिणो महानरिंदस्स । जइ गिहिणी हवइ इमा तो लट्ठं इय विचित्ते ॥१६॥
 पुच्छइ किं तुह वच्छे चूडामणिसत्यआगमो अत्थि ? सा भणइ अत्थि किंचिनि, जइ अत्थि कहेह ता एवं ॥१७॥
 होही को तुज्ज पई कया य कह वट्ठिही यू सह तुमए । संतइसंपत्तीए कइ पुत्ता कइ व पुत्तीओ ॥१८॥
 लज्जाए जा न जंपइ तं पइ पच्चुत्तरं, तओ भणिया । उज्जाएण कहिज्ज मा विज्जाहीलणं होही ॥१९॥
 तो परिचितिय जंपइ मउयं महुवरवरहिं सा बाला । अरिकेसरिनरनाहो वरिसंते मइ पई होही ॥२०॥
 बारहवरिसे रत्तो छम्मासे विरचिऊण रच्चेही । सुयजुपलं एका कन्नगा उ तह संतई होही ॥२१॥
 इय कहियं तुह पुट्ठं इण्हिमपुट्ठं किंपि साहेमि । तुह पुत्तो संपत्तो परलोपार्थय दसमदिणे ॥२२॥
 तीए चिय रयणीए चरिमे जामम्मि पणइणी तुम्ह । पुत्तरयणं पसूया वरलंछणलंछियसरिं ॥२३॥
 अह सो विसायसंतोसपरवसो पुच्छए नरिंदसुयं । को हेतु संजाओ परलोपगमे मइ सुयस्स ? ॥२४॥
 तो सविसेसं परिभाविऊण चूडामणीए परमत्थं । सम्मं नाउं साहइ जहट्ठियं वइयरं एवं ॥२५॥
 तं पत्थिओ सि जइया रायाएसेण तापमुदिसिउं । तइया किल तुह पुत्तो तए समं आसि संचलितो ॥२६॥
 यको तए विमुक्तो समुच्चइतो मणम्मि अवमाणं । सुहंपसुकीलिएहि कीलतो सह वयंसेहि ॥२७॥

पादपतिता नृपेणोत्सङ्गे स्थापयित्वा सा पृथा । किं पठितं पुत्रि ! स्वया कथय मूलकारणम् ? ॥१४॥
 सा किमपि यावन्न जल्पति तावद्भणितं कुमुदचन्द्रविबुधेन । अपठितमपि जानातीयं नरवर ! बहुशालपरमार्थम् ॥१५॥
 तत् श्रुत्वा अमरगुरुरिकेसरिणो महानरेन्द्रस्य । यदि गृहिणी भवेदियं ततः सुन्दरमिति विचिन्त्य ॥१६॥
 पृच्छति किं तव वत्से ! चूडामणिशाखागमोऽस्ति ? सा भणत्यास्ति किञ्चिदपि, यद्यस्ति कथय तत् एतन् ॥
 भविष्यति वस्तव पतिः कदा च कथं वत्स्यति च सह स्वया । संततिसंपत्तौ कति पुत्राः कति वा पुत्र्यः ॥१८॥
 रुज्जया यावन्न जल्पति तं प्रति प्रसुत्तरं, ततो भणिता । उपाध्यायेन कथ्यतां मा विद्याहेलनं मूत ॥१९॥
 ततः परिचिन्त्य जल्पति मृदुकं मधुराक्षरैः सा बाला । अरिकेसरिनरनाहो वर्षान्ते मम पतिर्भाविष्यति ॥२०॥
 द्वादश वर्षाणि रक्तो पद्मासान् विरज्य रक्ष्यति । सुतपुगलमेका कन्यका तु तथा संततिर्भविष्यति ॥२१॥
 इति धयितं तव पृष्टमिदानीमपृष्टमपि किमपि कथयामि । तव पुत्रः संपातः परलोकगतौ दत्तमदिने ॥२२॥
 तस्यामेव रजन्यां चरमे यामे प्रणयिनी तुव । पुत्रसत्वं प्रसूता वरलच्छन्नलान्छितशरीरम् ॥२३॥
 अयं स विषादसंतोषपरवशः पृच्छति नरेन्द्रसुताम् । को हेतुः संजातः परलोकगमे मम सुतस्य ? ॥२४॥
 ततः सविशेषं परिभाष्य चूडामणेः परमार्थम् । सम्यग् ज्ञात्वा कथयति यथास्थितं व्यतिकरमेवम् ॥२५॥
 त्वं प्रस्थितोऽप्रति यदा राजादेशेन तातमुद्दिश्यः । तदा किल तव पुत्रस्त्वया सममासीत् संचलितः ॥२६॥
 अवमरे स्वया विमुक्तः समुद्रदहन् मनस्यपमानम् । सुहृत्पांशुकीलितैः कीलन् सह वयस्यैः ॥२७॥

अह अन्नयो कयाई उज्जाणमहूसवमि गमणत्थं । तुहपुब्बपुरिसखम्मं करे करेऊण जा चलिओ ॥२६॥
तो जणणीए भणियं पूइज्जइ चेव खमारयणमिणं । न हु चालिज्जइ तावच्छ । गच्छ एयं विमोचूण ॥२९॥
अवमाणियमप्पाणं मन्ततो सोवि पुब्बकम्मवसा । रयणीए पसुत्ताए सपरियणाएवि जणणीए ॥३०॥
सणियं सणियं सयणीययाउ गंतूण उववणस्संतो । वावीए निवडिओ विहडिओ य से पाणसंवंधो ॥
सव्वत्थ गविट्ठो सो अलहंतेंतं पउत्तिमित्तंपि । जणणीपमुहजणेणं तोह पासम्मि धावणओ ॥३२॥
सेपेसिओ कुरंगो एही सो संपयम्मि पत्थेव । तक्खणमह पडिहारेण मूडिओ सोवि संपत्तो ॥३३॥
नरनाहं अमरगुरुं च नमिय तं तह कहेइ सो सव्वं । जह कुमरीए भणियं अमरगुरु अह पयंपेइ ॥३४॥
अन्नाणतिमिरहरणी अलद्धकरणी य जयत्तयवहूहि । तुम्ह गिहे अवदन्ना पक्खत्तरस्सई एसा ॥३५॥
इय सेसेवि पसंसारसिए अत्थाणसंठिए लोए । आपुच्छिऊण जणयं समुट्ठियां जाव किर कुमरी ॥३६॥
ता अंगविलम्भं नरवरेण अन्नेण तयणु लोएणन दिन्नपसेसाहरणं, रथा तह कुमुयचंदस्त ॥३७॥
दिन्नं सुवण्णलक्खस्स सासणं नासणं दरिदस्स । चंपयमालाणुगओ गओ तओ सोवि नियठाणं ॥३८॥
नरनाहो अमरगुरुं पइ जंपइ तुम्ह संपइ कुणालं । गंतुं जुत्तं तुरियं नियपरियणट्ठावणट्ठाए ॥३९॥
ता संत्थेयेणं चिय कहेहि रायाहिरायआएसं । तो जंपइ अमरगुरु तुम्ह गवो अत्थि सीमाए ॥४०॥
सो अम्हं चिय दिज्जउ लिज्जउ अत्थेण सह गवो उचितो । इय आपसो रायाहिवस्स, तो जंपए राया ॥

अथान्यदा कदाचिदुद्यानमहोत्सवे गमनार्थम् । तत्पूर्वपुरुषस्त्रं करे कृत्वा यावच्चलितः ॥२८॥
ततो जनन्या भणितं पूज्यत एव खुन्नरनमिदम् । न च चाल्यते तस्माद् वत्स । गच्छैनं विमुच्य ॥२९॥
अवमानितमात्मानं मन्यमानः सोऽपि पूर्वकर्मवशात् । रजन्यां प्रमुखायां सपरिजनायामपि जनन्याम् ॥३०॥
शनैः शनैः शयनीयाद् गत्वोपवनस्यान्तः । वाप्यां निषिततो विघटितश्च तस्य प्राणसंबन्धः ॥३१॥
सर्वत्र गवेपितः सोऽलममानेन प्रवृत्तिमात्रमपि । जननीप्रमुखजनेन ततस्तत्र पार्श्वे धावनकः ॥३२॥
संप्रेषितः कुरङ्ग एष्यति स सांप्रतमत्रैव । तत्सगमय प्रतिहारेण सूचितः सोऽपि संमासः ॥३३॥
नरनायममरगुरुं च नत्वा तत् तथा कथयति स सर्वम् । यथा कुमार्या भणितममरगुरुरथ प्रजल्पति ॥३४॥
अज्ञानतिमिरहरणी अलम्ब्यरूपा च जगत्त्रयवधूमिः । युष्माकं गृहेऽवतीर्णा प्रत्यक्षसरस्वत्येया ॥३५॥
इति श्रेयेऽपि प्रसंसारसिद्धे आस्थानसंस्थिते लोके । आपृच्छय जनकं समुत्पिता यावत्किंल कुमारी ॥३६॥
तावदङ्गविलम्भं नरवरेणान्येन तदनु लोकेन । दत्तमशेषामरणं, राज्ञा तथा कुमुदचन्द्राय ॥३७॥
दत्तं सुवर्णलदास्य शासनं नाशनं दारिद्र्यस्य । चम्पकमालानुगतो गतस्ततः सोऽपि निजस्थानम् ॥३८॥
नरनाथोऽमरगुरुं प्रति जल्पति तव संप्रति कुणालाम् । गन्तुं युक्तं त्वरितं निजपरिजनस्थापनार्थम् ॥३९॥
ततः संक्षेपेणैव कथय राजाधिराजादेशम् । ततो जल्पत्यमरगुरुयुष्माकं दुर्गोऽस्ति सीम्नि ॥४०॥
सोऽस्मभ्यं दीयतां लायतामर्थेन सह दुर्ग उचितः । इत्यादेशो राजाधिपस्य, ततो जल्पति राजा ॥४१॥

अरिकेसरिनरवङ्गो रज्जमिणं किं गद्वेण एकेण ?। तो अमरगुरु जेपइ सुयणत्ते तुज्ज को तुल्लो ? ॥४२॥
अण्णाविउं गदं सो रत्ता संमाणिओ बहुपयारं । नियनयरि संचलिओ चित्तइ विम्हयवसं पत्तो ॥४३॥
बालाए अवलाए सारयवाल्लिदुनिम्मलकलाए । कलिकालकलुत्तिचाए तिन्नि अचब्भुयाइं से ॥४४॥
तथाहि;—

इह देसकालववहियवायरसुहुमत्थर्यडणं नाणं । ख्वं अवयवसमुदयसोहं सुणिमणविणोयखमं ॥४५॥
इत्थियणत्तुच्छयाविसयसत्थअवहेलओ फुडं विणओ । अब्भासाओ कम्मम्मि कोसलं तं इमं विहिणो ॥
संपत्तो य कुणालापहुणो अरिकेसरिस्स पासम्मि । ललियंगरायपेसियमुवणीयमुवायणं तत्तो ॥४७॥
उचियपडिवत्तिपुव्वं उवविसिउं कहइ तुम्ह आएसो । ललियंगएण रत्ता सीसेण पडिच्छिओ एवं ॥४८॥
अह जहवत्तं साहइ जेपइ अवच्चं च सो चेव । जेण पसूया भुवणिकभूसणं एरिसा कत्ता ॥४९॥
तथाहि;—

ख्वेण रई वरई गउरी गंगावि जीए न हु चंगा । सोहगणेण सदंभा रंभावि हु तं नियंताण ॥५०॥
सयलकलाकुसलत्तं तीए पाएण, किंतु नरनाह !। चूढापणीइ से कोवि पगरिसो जो न अबस्स ॥५१॥
कह जाणह इय भणिए सवित्थरो पुत्तमरणवुत्ततो । तीए जह परिकहिओ तह कहिओ तेण नियरत्तो ॥
किं बहुणा अणुखो संजोओ जायए जयप्पवरो । जइ तुम्हाणं करफंससुहलं लहइ सा बाला ॥५३॥
एवं निसुणंतेणं नरवङ्गा वम्महो तहग्गविओ । जह गरिमधीरिमाहि चत्तो ईसाइव खवेण ॥५४॥
तो पभणइ अमरगुरुं बुद्धीए अमरगुरुसमस्सावि । जाओ तुज्ज पमाओ जं सा न हु मणिआ तइया ॥५५॥

अरिकेसरिनरपते राज्यमिदं किं दुर्गैकेन ? । ततोऽमरगुरुर्मत्पति सुजनत्वे तव कस्तुत्यः ? ॥४२॥
अर्पयित्वा दुर्गं स राज्ञा संमानितो बहुप्रकारम् । निजनगरं संचलितश्चिन्तयति विस्मयवशं प्राप्तः ॥४३॥
बालाया अवलायाः शारदवालेन्दुनिर्मलकलायाः । कलिकालकलोत्तीर्णयास्त्रीण्यस्यद्भुतानि तस्याः ॥४४॥
इह देशकालव्यवहितवादरसूत्रार्थमकटनं ज्ञानम् । रूपवयवसमुदयशोभं सुनिमनोविनोदक्षमम् ॥४५॥
स्त्रीजनत्रुच्छताविपयशालावहेलकः स्फुटं विनयः । अम्यासात् कर्मणि कौशलं तदिदं विधेः ॥४६॥
संप्राप्तश्च कुणालाप्रमोररिकेसरिणः पार्श्वे । ललिताद्वराजप्रेषितमुपनीतमुपायनं ततः ॥४७॥
उचितप्रतिपत्तिपूर्वमुपविश्य कथयति शुष्माकमादेशः । ललिताद्वकेन राज्ञा शीर्षेण प्रतीष्ट एवम् ॥४८॥
अथ यथावृत्तं कथयति जल्पत्यपत्यत्रांश्च स एव । येन प्रसूता भुवनैकमुष्णमौदशी कन्या ॥४९॥
रूपेण रतिवशात्की गौरी गङ्गापि यस्या न हि चङ्गा । सौभाग्येन सदम्भा रम्भापि खलु तां पश्यताम् ॥५०॥
सकलकलाकुसलत्वं तस्याः प्रायेण, किन्तु नरनाथ ! । चूढामणीं स कोऽपि प्रकथ्यो यो नान्यस्य ॥५१॥
कथं जानीयेति मणिते सविस्तरः पुत्रमरणवृत्तान्तः । तथा यथा परिकथितस्तथा कथितस्तेन निजराजस्य ॥५२॥
किं बहुनाऽनुरूपः संयोगो जायेत जगत्प्रवरः । यदि शुष्माकं करस्पर्शमुखलाभं लभते सा बाला ॥५३॥
एवं श्रृण्वता नरपतिना मन्यमस्तथा पूर्णः । यथा गरिमधीरिमम्यां व्यक्त ईर्ष्ययेव क्षणेन ॥५४॥

नं जइ कन्नारयणं संपादइ नरवरो स अन्नस्स । रयणनिहिं दंसिय उक्खयाणि ता अम्ह नयणाणि ॥५६॥
तो जंपइ अमरगुरु होइ न अन्नस्स सा नरिद ! जओ । वरिसस्संते तं चिय तीए वरो अण्णो कहिओ ॥५७॥
भणइ निवो तहवि रइं न दिति एयाइं मज्झ नयणाइं । तदंसणपीऊसासायणअइलंपइत्तेण ॥५८॥
ता पत्थणामिसेणं तीए तं गच्छ तत्थ सिग्घं पि । वेसंतरं करेउं तुम्हं थइयाधरो होउं ॥५९॥
अहमपि सह तुम्हेहिं अब्बक्खिओ एमि तो तहा विहिए । संपत्थिओ विसालं अमरगुरु पवरवलकुलिओ ॥६०॥
सीहदुवारम्मि ठिओ पंडिहारनिवेशिओ निवसहां । संपचो नरवइणा नेहेणवगूहिओ वाठं ॥६१॥
उचियासणे निवेशिय पुट्टो अरिकेसरिस्स तणुकुसलं । ललियंगएण रत्ना तह सिग्घागमणहेउं च ॥६२॥
तो पभणइ अमरगुरु मज्झ सयासाउ रायपुचीए । सोउं गुणसामग्गिं अण्णं तत्वरत्तेणं ॥६३॥
वरिसंते विक्काउं अइं सुयपाणसो निवो जाओ । दिट्ठिमपत्ताए इमाए नूण पाणे परिचयइ ॥६४॥
ता एवं वट्ठे जं जुज्जइ किंपि कुणह तं तुम्हे । कहिउमिं तुह सुहिणो वसणं परिनिव्वया अम्हे ॥६५॥
एवं चिय जंपताण ताण सहसा समागया बाला । पिउपायवंदणत्थं जुत्ता समवयवयंसीहिं ॥६६॥
नियअंकम्मि निवेशिय जुत्ता पुहइसरेण सां बाला । वच्छे ! एसो विउसो समागओ कस्सं कज्जेण ? ॥६७॥
सा पभणइ थइयावाहयस्स एयस्स चैव, तो राया । विम्हइयमणो चितइ जुज्जइ, एयं जमेएण ॥६८॥
मह नामियं न सीसं उवविट्ठो आसणेवि न हु नीए । मुचीवि कहइ एयस्स नियमओ रायरायत्तं ॥६९॥

ततः प्रमणत्यमरगुरुं बुद्ध्याऽमरगुरुसमस्यापि । जातस्तत्र प्रमादो यत् सा न खलु मार्गिता तदा ॥५९॥
तथापि कन्यारत्नं संपादयति नरवरः सोऽन्यस्मै । रत्ननिधिं दर्शयित्वा तस्मात्तानि ततोऽस्माकं नयनानि ॥५६॥
ततो जल्पत्यमरगुरुर्भवति नान्यस्य सा नरेन्द्र ! यतः । वर्पस्यान्ते त्वमेव तया वर आत्मनः कथितः ॥५७॥
मणाति नृपस्तथापि रतिं न दत्त एते मम नयने । तद्दर्शनपीयूषात्पादनातिरुम्पटत्वेन ॥५८॥
तस्मात् प्रार्थनाभिषेण तस्यास्त्वं गच्छ तत्र शीघ्रमपि । वेपान्तरं कृत्वा तव स्थगिकाधरो भूत्वा ॥५९॥
अहमपि सह युष्माभिरलक्षित एमि ततस्तथा विहिते । संपत्स्थितो विशालामरगुरुः प्रवरवलकलितः ॥६०॥
सिंहद्वारे स्थितः प्रतीहाय निवेशितो नृपसभायाम् । संप्राप्ते नरपतिना स्नेहेनावगूढो बाढम् ॥६१॥
उचितासने निवेश्य पृष्टोऽरिकेसरिणस्तनुकुशलम् । ललिताङ्गकेन राज्ञा तया शीघ्रागमनहेतुं च ॥६२॥
ततः प्रमणत्यमरगुरुर्मम सकाशाद् राजपुत्र्याः । श्रुत्वा गुणसामग्रीमात्मानं तद्वत्त्वेन ॥६३॥
वर्पान्ते विज्ञायात्युत्सुकमानसो नृपो जातः । दृष्टिमप्राप्तायामरयां नूनं प्राणान् परित्यजेत् ॥६४॥
तस्मादेवं वर्तमाने यद् युज्यते किमपि कुर्यु तद् यूयम् । कथयित्वेदं तव सुहृदो व्यसनं परिनिर्वृता वयम् ॥६५॥
एवमेव जल्पतोस्तयोः सहसा समागता बाला । पितृपादवन्दनार्थं युक्ता समवयववयस्याभिः ॥६६॥
निनाङ्गे निवेश्योक्ता पृथिवीधरेण सा बाला । वत्स ! एष विद्वान् समागतः कस्य कार्येण ? ॥६७॥
सा प्रमणति स्थगिकायाहकस्यैतत्त्वैव, ततो राजा । विस्मितमना शिन्त्ययति युज्यत एतद् व्यदेतेन ॥६८॥
महं नमितं न शीर्षपुषाविष्ट आसनेऽपि न हि नीचे । भूर्तिरापि कथयत्येतस्य नियमतो राजराजत्वम् ॥६९॥

तो उद्विऊण सीहासणम्मि तं ठाविउं णमिउं च । अवरसणे निविट्ठो चंपयमालं पयंपेइ ॥७०॥
 नरवरपाणिग्रहणे वरिसविलंबम्मि तुज्झ को हेऊ ? । नियपायंगुट्टं षड् निवेसए सा तओ दिट्ठि ॥७१॥
 जंपइ न किंपि जा ताव नरवरो सद्विऊण जोइसियं । भणइ कुमरीए पाणिग्रहणे लग्गं निवेएह ॥७२॥
 सो भुणइ हुंति न इमम्मि वच्छरे सोहणाई लग्गाई । जं पाणुखित्तसंठियजीवेणं दूसियं एयं ॥७३॥
 यत उक्तम् ;

“ गुरुसेव्रगते भानौ भानुसेव्रगते गुणौ । विवाहादि न कुर्वति वाञ्छन् शुभपरम्पराम् ॥ ”
 तैरसमासे अहिं गुरुस्त एकम्मि होइ रासिम्मि । जं सुत्ती तो वरिसे गयम्मि वइसाहमासस्त ॥७४॥
 उत्तरफगुणपाए पढे एकारसीए सुद्धाए । सुके हरिसणजोगे रविरिक्खा दसमरिक्खम्मि ॥७५॥
 उदयाओ गए घडियापणगे घडियातिभागऊणम्मि । विसलगे ववुत्तमअंसे उदयाइसुद्धियुयं ॥७६॥
 पंचगाहबलजुत्तं रविसुकेसुच्चडाणपत्तेसु । लायाइदोसमुकं नरवर । अइसोहणं लग्गं ॥७७॥
 तत्तो य तं लिहाविय अप्पावेउं पुरोहिदस्त तओ । संमाणिउं विसज्जइ जोइसियं मेइणीनाहो ॥७८॥
 नेऊण रायरयं मज्जनसालाए अंगमरेहिं । तो लक्खपागतिट्ठेण अंगंगावेइ मज्जेइ ॥७९॥
 कारेइ समालिहणं परिहावइ तह य वरदुगुलाइं । देवालयम्मि नेउं अप्पेइ य पुप्फगंधाई ॥८०॥
 सोवि ववहारउच्चिय पूयइ णमइ तओ सपरिवारं । नेउं भोयणसालाए भोइउं उवइ पट्टंके ॥८१॥
 भणइ य तप्पच्चक्खं गोत्तीमुखं जहा इह जणस्त । पुणेहिं इहागमणं एवंविहपुरिसरयणस्त ॥८२॥

तत उक्थाय सिंहासने तं स्थापयित्वा प्रणम्य च । अवरसने निविष्टश्चम्पकमालां प्रजल्पति ॥७०॥
 नरवरपाणिग्रहणे वर्षविलम्बे तव को हेतुः ? । निजपादाङ्गुष्ठं प्रति निवेक्षयति सा ततो हृष्टिम् ॥७१॥
 जल्पति न किमपि यावत्तावन्नरवरः शब्दयित्वा न्यातिपिकम् । भणति कुमार्याः पाणिग्रहणे लग्नं निवेदयत ॥
 ॥ भणति मयन्ति नास्मिन् वर्षे शोभनानि लग्नानि । यद् भानुसेव्रसंस्थितजीवेन दूषितमेतत् ॥७३॥
 त्रयोदशमासेऽधिके गुरोरेकस्मिन् भवति राशौ । यद्भक्तिस्ततो वर्षे गते वैशाखमासस्य ॥७४॥
 उत्तरफाल्गुनपादे प्रथमे एकादश्यां शुद्धायाम् । शुके हर्षणयोगे रविऋक्षाद् दशमस्तं ॥७५॥
 उदयाद् गते घटिकापञ्चके घटिकात्रिभागोने । पृथलग्ने नवोत्तमांश उदयादिशुद्धियुतम् ॥७६॥
 पद्मप्रदबलपुक्तं रविशुक्रयोरुच्चस्थानप्राप्तयोः । लातादिदोषमुक्तं नरवर । अतिशोभनं लग्नम् ॥७७॥
 ततश्च तल्लेखयित्वाऽर्पयित्वा पुरोहिताय ततः । संमान्य विष्टजति ज्योतिषिकं मेदिनीनाथः ॥७८॥
 नीत्वा राजराजं मज्जनशालायाम्द्वर्मदः । ततो लक्षपाकतेलेनाभ्यङ्गयति मज्जयति ॥७९॥
 कारयति समालेपनं परिधापयति तथा च वरदुकूलानि । देवालयं नीत्वाऽर्पयति च पुष्पमन्त्रादि ॥८०॥
 सोऽपि प्यच्छारत एव पूजयति प्रणमति ततः सपरिवारम् । नीत्वा भोजनशालायां भोजयित्वा स्थापयति पत्यङ्के ॥
 भणति च तत्पत्यङ्गं गोत्रिमुख्यं यथाऽस्य जनस्य । पुण्यैरिहागमनमेवंविधपुरुषरत्नस्य ॥८२॥

ता गोचिन्निहितानामपि संपज्जु सुंदरा दसा इण्ह । भुंजावेउं परिहाविउं च मुचंति ते सव्ये ॥८३॥
सम्माणिउं नरिंदो हयमयरहरयणभूसणाईहि । भणिओ सुहासणत्थो ललियंगयपुह्दनाहेण ॥८४॥
नयणेसु तुम्ह दंसणअमयरसासायपरवसेसुंषि । परिचितई मह हियं एयाणट्ठाणपदिवंधो ॥८५॥
कहवि मल्लयलि हंसो पत्तो पामरगिहम्मि करिनाहो । न पहुण्णइ ताण इमं जेण चिरं तत्थ वासंति (३) ॥८६॥
ता नियनयराभिमुहं करइ पयाणं जया नरवरिंदो । चंपयमालावि तया कन्नाचिय तत्थ आगमिही ॥८७॥
सह मज्झ अपचेहि, पाणिग्गहउसवम्मि कन्नाए । होरिंति ते निमिचं, भणइ तवो नरवराहिवई ॥८८॥
उचियन्नुएसु कालन्नुएसु धीरेसु गुरुहियएसु । सुयणधुरंधर ! को धरइ तुज्ज लीहं तिहुयणेवि. ? ॥८९॥
सम्भावनेहपरिपेसलाण निचं रसायणाणं व । तुह विणयालावाणं नरवर ! त्विंति न वचामो ॥९०॥
तहवि मनोरहसाला चंपयमाला न ठाई जा शुरओ । ता सिद्धिलियगुरुकजंतराण इह ठागमग्गहाण ॥९१॥
तो सो चंपयमालाए सह लहुं नरवरं विसज्जेइ । कइवयपयाणयाइं अणुगंतुं वलइण्णुन्नाओ ॥९२॥
रायावि तैयणु पंचयहाणचित्तिज्जमाणनिवकज्जं । निपुनयरं संपत्तो कमेण ऊसियधयपडायं ॥९३॥
सो चंपयमालाए पासाओ अण्णिओ नरिंदेण । जत्थ डिया नियठाणट्ठियस्स नयणूसवं कुणइ ॥९४॥
पइदिवसं जाइं तहिं, अहन्नया नरवरेण अमरगुरु । सह नीओ सो जंपइ कलाविचारं भणह किपि ॥९५॥
सा भणइ विविहपासंढिविहिअध्माण तुम्ह कोऽभिमतो ? । तो सो भणइ किमेवं अप्पत्थुयमुल्लवेह तुमं ? ॥९६॥
सा जंपइ किमपत्थुयमिह किं धम्मो कला न तुम्ह मया । इहलोयपारलोइयसिवसुहसंपाडणप्पवरा ? ॥९७॥

तस्माद् गोचिन्निहितानामपि संपज्जतां सुन्दरा दशेदानीम् । भोजयित्वा परिधाप्य च मुच्यन्ते ते सर्वे ॥८३॥
संमान्य नरेन्द्रो हयगजरथरत्नमूपणादिभिः । भणितः सुखासनस्यो ललिताङ्गकपृथिवीनाथेन ॥८४॥
नयनयोस्तत्र दर्शनामृतरसास्वादपरवशोऽपि । परिचिन्तयति मम हृदयमैतेषां स्थानप्रतिबन्धम् ॥८५॥
कथमपि मल्लस्थले हंसः प्राप्तः पामरगृहे करिनाथः । न प्रभवति तयोरीदं येन चिरं तत्र वासयति ॥८६॥
तस्माद् निजनगराभिमुखं करोति प्रयाणं यदा नरवरेन्द्रः । चम्पकमालापि तदा कन्वैष तन्नागमिष्यति ॥८७॥
सह ममामात्यैः, पाणिग्रहोत्सवे कन्यायाः । भविष्यन्ति ते निमिचं, भणति तवो नरवराधिपतिः ॥८८॥
उचितश्रेषु कालश्रेषु धीरेषु गुरुहृदयेषु । सुजनधुरन्धर ! को धरति तव रेखां त्रिमुवनेऽपि ? ॥८९॥
सद्भावनेहपरिपेशजानां नित्यं रसायनानामिव । तव विनयालापानां नरवर ! त्विंति न व्रजामः ॥९०॥
तथापि मनोरथशाला चम्पकमाला न तिष्ठति यावत्पूरतः । तावच्छिथिलितगुरुकार्यान्तराणामिह स्थानमस्माकम् ॥
ततः स चम्पकमालया सह लघु नरवरं विसृजति । कतिपयमयाणंकान्यनुगम्य वलतेऽनुज्ञातः ॥९२॥
राजापि तदनु पञ्चप्रदानचिन्त्यमाननृपकार्यम् । निजनगरं संप्राप्तः क्रमेणोच्छ्रितव्यजपताकम् ॥९३॥
स चम्पकमालायै प्रसादोऽर्पितो नरेन्द्रेण । यत्र स्थिता निजस्थानस्थितस्य नयनोत्सवं करोति ॥९४॥
प्रतिदिवसं याति तत्र, अद्यान्यदा नरवरेणामरगुरुः । सह नीतः स जल्पति कलाविचारं भणत किमपि ॥९५॥
सा भणति विविधपाक्षिण्डविहितप्रमाणां तव कोऽभिमतः ? । ततः स भणति किमेवमप्रस्तुतमुल्लस्य यूयम् ॥ ९६॥

यतः,
 वाचतरीकलापंडियावि पुरिसा अपंडिया चेव । सब्बकलाणं पवरं जे धम्मकलं न यापंति ॥९८॥
 भणियं च अमरगुरुणा न विचारो एत्थ संगओ कोवि । जो जस्स पुब्बपुरिसेहिं सेविओ तस्स सो धम्मो ॥
 किञ्चु;
 सुस्सीला दुस्सीला व होउ जणणीए किं विचारेण । अन्नं विज्जुवएसो ओसहविसए जंह पमाणं ॥१००॥
 तह नियगुरुहिं जेसिं जो कहिओ जन्नपभिइओ धम्मो । सो चिय तेसिं पमाणं किमिमीए अणत्थचिताए ॥
 इय भणिउं अमरगुरु धम्मविचारम्मि उवरओ जाव । ताव कलयंठिकठा भणइ लट्ठं तए भणियं ॥१०२॥
 किंतु न एवं जंपंति पंडिया होति तुज्ज जे सरिसा । परमपुरिसत्थेभूए धम्मो जुत्तो चिय विचारो ॥१०३॥
 परमत्तं पुरिसत्थेसिमस्स जं एस अत्थकामाणं । पवढं निव्वणं बहुजणस्स भणियं च नोईए ॥१०४॥
 “ धर्मादर्थोऽर्थतः कामः कामात् सुखफलोदयः । आत्मानं हन्ति तौ हत्वा यो युक्त्या न निषेवते ॥ ”
 पुन्नस्स य पावस्स य जइयि अभावो भणिज्जए मोक्खो । सोवि हु पुन्नप्पगई विव्वागकैज्जं तु सुप्पसिद्धं ॥
 जं जंपियं तए बुह ! कमागओ जो य जेसिं किल धम्मो । सो य पमाणो तेसिं एयंपि न संगई लहइ ॥
 पुब्बपुरिसक्कमेणं जइ दालिंदं हवेइ वाही वा । ता किं कुलजाएहिं ताई नो वज्जणिज्जाई ? ॥१०७॥
 तह जणणीदिहंतो न हु लट्ठो जेण सुप्पसिद्धमिणं । जणणीवि गलिदप्पलीला अप्परिचत्ता हणइ तणयं ॥
 ओसहदिहंतोणवि गुरुवएसो प्रमाणिओ तुमए । रायहोसविउचो परमत्थविउ य होइ गुरु ॥१०९॥

सा जल्पति किमप्रस्तुतमिह किं धर्मः कला न तव मता । ऐहलोकिकपारलोकिकशिवसुखसंपादनप्रवरा ? ॥९७॥
 द्वासप्ततिकलापण्डिता अपि पुरुषा अपण्डिता एव । सर्वकलानां प्रवरा ये धर्मकलां न जानन्ति ॥९८॥
 भणितं चामरगुरुणा न विचारोऽङ्गसंगतः कोऽपि । यो यस्य पूर्वपुरतः सेवितस्तस्य स धर्मः ॥९९॥
 सुशीला दुःशीला वा भवतु जनन्याः किं विचारेण । अन्यद् वैद्योपदेश औपधविवये यथा प्रमाणम् ॥१००॥
 तथा निजगुरुभिर्येषां यः कथितो यज्ञप्रभृतिको धर्मः । स एव तेषां प्रमाणं किमनवाङ्मर्थचिन्तया ? ॥१०१॥
 इति भणित्वाऽमरगुरुर्धर्मविचार उपरतो यावत् । तावत्कलकण्ठीकण्ठा भणति सुन्दरं त्वया मणितम् ॥१०२॥
 किन्तु नैवं जल्पन्ति षण्डिता भ्रान्ति तव ये सदृशाः । परमश्रुत्यर्थभूते धर्मे युक्तं एव विचारः ॥१०३॥
 परमत्वं पुरुषार्थेष्वस्य, यद्येवोऽर्थकामयोः । प्रकटं निबन्धनं बहुजनस्य मणितं च नीती ॥१०४॥
 पुण्यस्य च पापस्य च यद्यप्यभावे भण्यते मोक्षः । सोऽपि हि पुण्यप्रकृतिर्विपाककार्यं तु सुप्रसिद्धम् ॥१०५॥
 यज्ञलिप्तं त्वया बुध ! प्रमाणो यश्च येषां किल धर्मः । स च प्रमाणं तेषामेतदपि न संगतिं लभते ॥१०६॥
 पूर्वपुरुषक्रमेण यदि दारिद्र्यं भवति व्याधिर्वा । ततः किं कुलजातेस्तौ नो वर्जनीयौ ? ॥१०७॥
 तथा जननीदृष्टान्तो न सख सुन्दरो येन सुप्रसिद्धमिदम् । जनन्यपि गलितशीलाऽपरित्यक्ता हन्ति तनयम् ॥
 औपवदृष्टान्तेनापि गुरुपदेशः प्रमाणितस्त्वया । रागद्वेषवियुक्तः परमार्थविद्य भवति गुरुः ॥१०९॥

सो सयमरिहंतो तव्ययणविज्ज वा ठिओ य आणाए । काले चिय जयणाए वट्ठो मच्छरविमुक्को ॥११०॥
 रागाईहिं विमुक्को अरहंतो अचदेवया न तहा । किमिह पमाणं इय गुरुषणिणं पण्णेइ रापसुया ॥१११॥
 एयं इत्य पमाणं जं तेसिं तेसु तेसु सत्येसु । सुव्वइ तहा सरुवं जह रागाईणं उयन्भो ॥११२॥
 संहारसिट्ठिपालनकारणभावेण जं जहा मणियं । अकुण्ठाणं सयं चिय अकहंताणं च लोयाणं ॥११३॥
 किञ्च तत्ततिकृतयोऽपि दर्शयन्त्यन्यदेवानामर्हतश्चान्तरम्;—

“ इह हि रमणीश्राव्याशालीधराः सुरमूर्त्तयो, निपुणपुगमान् रागद्वेषभ्रमान् गमयन्त्यलम् ।

तव पुनरियं त्यक्तासङ्गा तनुः कृतकृत्यतां, प्रसममुक्षती स्वामिन् ! सत्यं प्रवक्ति तद्व्ययम् ॥”

इचाइसुजुचीहिं सो तीए निरुत्तरो तहा विहियो । जह अरिकेसरिसहिजो जिनधम्मो निश्चलो जाओ ॥
 तो पुपणइ अयरगुरु भवजलहितरी तुपम्ह संपैत्ता । जं उम्मगपयट्ठा ठविया जिनधम्ममग्गम्मा ॥११५॥
 इय तेण कहवि गमिओ वरिसो कट्ठेण जुगसमाणो सो । पत्ते य लग्गसमए रत्ता वीवाहिया वाला ॥
 तीए समं विसयसुहं पंचपयारं तओ अणुहवंतो । इंदुव्व देवलोए गयंपि कालं न याणेइ ॥११७॥
 अप्पाणं अयरगुरु अहन्नया सुमिणयम्मि रयणिमुहे । करमारुढं पिच्छइ गच्छंतं दाहिणदिशाया ॥११८॥
 चित्तइ जइ सच्चमिणं तो मह आउक्खओ समासन्नो । थाउक्खोहाईहिं य किंपुण सुमिणाइं दीसंति ॥
 इय सो भणइ नरिदं पुच्छह देवि ममाउणो सेसं । देविसयासे नेजं तं भणइ निवो सयं पुच्छ ॥१२०॥
 अप्पुट्ठा सा साहइ सव्वं से सुमिणवइयरं देवी । भणइ य तुहदस मासा सेसो आउस्स तो सोवि ॥१२१॥
 भणइ मह धम्मजणणी ! धम्मगुरु संति संपयं कय ? । जंपइ देवी जोपणसए दिवइहे पुराणपुरे ॥१२२॥

॥ स्वयमर्हन् तद्वचनविद्धा स्थितश्चाज्ञायाम् । काल एव यतनायां वर्तमानो भात्सर्यविमुक्तः ॥११०॥
 रागादिभिर्विमुक्तोऽर्हन्त्यदेवता न तथा । किमिह प्रमाणमिति गुरुमणिते प्रमणाति राजसुता ॥१११॥
 एतदत्र प्रमाणं यत् तेषां तेषु तेषु क्षालेयु । श्रूयते तथा स्वरूपं यथा रागादीनामुपलम्भः ॥११२॥
 संहारसिट्ठिपालनकारणभावेन यद्यथा मणितम् । अकुर्वतां स्वयमेवाकथयतां च लोकानाम् ॥११३॥
 इत्यादिसुशुक्तिभिः स तथा निरुत्तरस्तथा विहितः । यथाऽरिकेसरिसहितो जिनधर्मो निश्चलो जातः ॥११४॥
 ततः प्रसमत्यनरगुरुर्भवजलधितरी त्वमस्माकं संप्राप्ता । यदुन्मार्गप्रवृत्ताः स्थापिता जिनधर्ममार्गे ॥११५॥
 इति तेन कथमपि गमितो वर्षः कट्ठेन युगसमानः सः । प्राप्ते च लग्नसमये राज्ञा विवाहिता बाला ॥११६॥
 तथा समं विषयसुखं पञ्चप्रकारं ततोऽनुभवन् । इन्द्र इव देवलोके यतमपि कालं न जानाति ॥११७॥
 आत्मानमनरगुरुस्थान्यदा स्वप्ने रजनीशुखे । करमारुढं पश्यति गच्छन्तं दक्षिणदिशि ॥११८॥
 चिन्तयति यदि सत्यमिदं ततो ममायुःस्थयः समासन्नः । वातुलोभादिभिश्च किन्तु स्वप्ना दृश्यन्ते ॥११९॥
 इति स मणाति नरेन्द्रं पृच्छत देवीं ममायुषः शेषम् । देवीसकाशे नीत्वा तं मणति नृपः स्वयं पृच्छ ॥१२०॥
 अष्टा सा कथयति सर्वं तस्य स्वप्नान्यतिकरं देवी । मणति च तव दश मासाः शेष आयुस्ततः सोऽपि ॥

तो.अमरगुरु जंपइ रायं देवि च खमह अवरद्धं । जं किं पि मए, संपइ मह सरणं ताण पयकमलं ॥
 भणइ सगगयववणं नरनाहोवि बुह ! तुज्ज अवराहा । तीरंति केवि सहिउं इको पुण दुकरं खमिउं ॥
 इहलोपारलोइयसुहसयसंपत्तिकारणं देवी । चंपयमाला देसंतराओ जं आणिया तुमए ॥१२५॥
 सदाविय तस्स सुयं तस्स पए ठवए नरवरिदो । सम्माणिऊण विविहं पचक्खं रायलोयस्स ॥१२६॥
 कारइ कारागारं सुन्नं घोसावए अमारिं च । दावेइ अमरगुरुणा दाणं अधाइदीणाणं ॥१२७॥
 सम्माणइ साहम्मियवमं सव्वेपि तह य कारवइ । जिणमंदिरेसु मणनयणसुहयअट्टाहियामहिमं ॥१२८॥
 इय एवमाइ तत्कालधम्मकिच्चं कराविउं सयलं । धम्माइकज्जजोगं पउरं अप्पाविउं दविणं ॥१२९॥
 अइजविणवाहणां अप्पावेउं तहेव वरसुहडे । मगसहाए दाउं काउं अन्नंपि जं किच्चं ॥१३०॥
 आपुच्छिऊण बहुयाइ रज्जकज्जाइ धम्मकज्जाइ । अणुखवमि य लगे अणुकूलेसुं च सउणेसुं ॥१३१॥
 अणुगंतूणं पढं पैयाणयं नरवरेण अमरगुरु । पव्वज्जागहणत्थं विसज्जिओ स बहुमाणेण ॥१३२॥
 मगजिणभवणमहिमाधम्मकम्माइं अग्गओ चेव । अणियदव्वेहिं धम्मिएहिं सयलाइं कारितो ॥१३३॥
 सिरिसमयजलहिकेवल्लिपयमूले तुरियमेव गंतुणं । पडिवज्जिवि पव्वज्जं सासयसोक्खं गओ मोक्खं ॥
 अह रायपुव्ववल्लहदुल्लहेदेवीइ दूरमुचपरिउं । बहुकूडकवडभरिया भणिया पव्वाइया सुलसा ॥१३५॥
 भयवइ । किंपि फल्लं चंपयमालाए ठवसु जेण इमं । विसमीसत्तणसंकिंयमहुभोयणमिव निवो चयइ ॥

भणति मम धर्मजननि । धर्मगुरुवः सन्ति सांप्रते कुत्र ? । जल्पति देवी योवनश्लेते दिवाह्वे पुराणपुरे ॥१२२॥
 ततोऽमरगुरुर्नरूपति राजानं देवीं च क्षमध्वमपरमुदम् । यत् किमपि मया, संप्रति मम शरणं तेषां पादकमलम् ॥
 भणति सगद्गदवचनं नरनाथोऽपि बुध । तवापराधाः । शक्यन्ते केऽपि सोढुमेकः पुनर्दुष्करः समितुम् ॥१२४॥
 ऐहलोकिकपारलोकिकमुत्तमतसंपत्तिकारणं देवी । चम्पकमाला देशान्तराद् यदानीता त्वया ॥१२५॥
 शब्दयित्वा तस्य सुतं तस्य पदे स्थापयति नरवरेन्द्रः । सम्मान्य विविधं प्रत्यक्षं राजलोकस्य ॥१२६॥
 कारयति कारागारं शून्यं घोषयत्यमारिं च । दापयत्यमरगुरुणा दानमन्धादिदीनेभ्यः ॥१२७॥
 सम्मानयति साधर्मिकवर्गं सर्वमपि तथा च कारयति । जिनमन्दिरेषु मनेनयनमुत्पाद्याहिकामहिमानम् ॥१२८॥
 इत्येवमादि तत्कालधर्मकृत्यं कारयित्वा सकलम् । धर्मादिकार्ययोग्यं प्रचुरमर्पयित्वा त्रैविण्यम् ॥१२९॥
 अतिजविवाहानान्यर्पयित्वा तथैव वरसुमयान् । मार्गसहायान् दत्त्वा कृत्वाऽन्यदपि यत्कृत्यम् ॥१३०॥
 आपृच्छ च बहुयानि राज्यकार्याणि धर्मकार्याणि । अनुरूपे च लगेऽणुकूलेषु च शकुनेषु ॥१३१॥
 अनुगम्य प्रथमं प्रयाणकं नरवरेणामरगुरुः । प्रत्रय्याग्रहणार्थं विसृष्टः स बहुमानेन ॥१३२॥
 मार्गजिनुभवनमादिमादिधर्मकर्माण्यप्रत एव । अर्पितद्रव्यैर्धार्मिकैः सकलानि कारयन् ॥१३३॥
 योऽसमयजलधिवेल्लिपादमूले त्वरितमेव गत्वा । प्रतिपद्य प्रत्रय्यां शाश्वतसौख्यं गतो मोक्षम् ॥१३४॥
 अथ रात्रिपूर्ववत्प्रभट्टमेदेव्या दूरमुचपर्यं । बृहकूटकपटभृता भणित्वा प्रवानिक्तं सुलसा ॥१३५॥
 भगवति ! कमपि फल्लं चम्पकमालायां स्थापय येनेमाम् । विषमिग्रत्त्वशङ्कितमधुमोजनमिव नृपस्यजनि ॥१३६॥

पञ्चाङ्ग्या पर्यङ्ग इमीए रमणीगुणेहि पवरेहि । बहुमाणपर्यं अप्पा न वाविओ नरवरिन्दस्म ॥१३७॥
 किणुण सो मूढण्णा इय यन्नइ वाविओ हमेवैया । जिणदेसियम्मि धम्मो परमप्पयपरमहेउम्मि ॥१३८॥
 ता तीए धम्मभंसे कयम्मि रायावि चित्तिही एसा । जह भणइ तहा न कुणइ इय वायालत्तमित्तमिणं ॥
 ता तत्थेव जइस्से वच्छे ! पच्छा कलंकदाणेवि । तुज्झ मणोरहस्सवो होही संपुमफुल्लफलो ॥१४०॥
 इय निच्छयं विहेदं पत्ता पञ्चाङ्ग्या नियमहीए । दुल्लहदेवीवि तयं पट्टिणमुवयरइ सवित्सेसं ॥१४१॥
 ततो पइदिपहं सा उवायसयसंकुल्ला विचित्तेइ । को णु उवाओ जिणधम्मभंसणे होज्ज एईए ? ॥१४२॥
 हुं नायं जह एसा अपत्तपुत्ता त्तओ पमायम्मि । गंतुं तीए सयासे आसीवाएण तीसेउं ॥१४३॥
 पुत्तउवायं साहेमि तीइ पकरेमि रक्खण्हवणाइं । ओवाइयमाइयं इच्छावावेमि कालीए ॥१४४॥
 इय चित्तिउं पमाए पत्ता देवीए वासभवणम्मि । पडिहारीए सा पुव्वसंगया भणइ तं एवं ॥१४५॥
 साहसु मं देवीए, साविहुं तीकुणइ भणइ एवं च । को आपसो तीए अत्तिविसज्जेहि दाराओ ॥१४६॥
 देवीए इय भणिए पडिहारी विज्जवेइ जह एसा । देवीए दट्टव्या मज्झ पसार्यं विहेऊण ॥१४७॥
 एवं होउत्ति ततो भणिए देवीइ, तं परेसेइ । उवविट्ठा आसीसं दाउं सा भणइ एमंते ॥१४८॥
 देवीए नत्थि पुत्तो पुत्तविट्ठणासु वट्टहासुंवि । कालेण गलइ पिम्मं तह य अपुत्ताण न हु सुगई ॥१४९॥
 ता कुण मह भणिणं गिण्ह मूलियं रक्खकंडयसमेयं । मंतपविउं णवणाइयं च कारेह मह इत्था ॥१५०॥
 तह कालीदेवीए पूयं काऊण तप्पणापुव्वं । सुयविसयं ओवाइयमिच्छुसु तह जेण होइ सुओ ॥१५१॥

प्रयाजिका प्रजलपत्यनया रमणीगुणैः प्रवैः । बहुमानपदमात्मा न स्थापितो नरवरेन्द्रस्य ॥१३७॥
 किन्तु स मूढारमेति मन्यते स्थापितोऽहमेतया । जिनदेशिते धर्मे परमपदपरमहेतौ ॥१३८॥
 तस्मात्तस्या धर्मभ्रंशे कृते राजापि चिन्तयिष्यत्येषा । यथा मणति तथा न करोतीति चाचालत्वमात्रमिदम् ॥
 तस्मात्तत्रैव यतिष्ये वन्ते । पश्चात् कलङ्कदानेनापि । तव मनोरथवृक्षो भविष्यति संपूर्णकुल्लफलः ॥१४०॥
 इति निश्चयं विधाय प्राप्ता प्रयाजिका निनमठिकायाम् । दुर्लभदेव्येवि तां प्रतिदिनमुपचरति सविशेषम् ॥१४१॥
 ततः प्रतिदिवसं सोपायशतसंकुला विचिन्तयति । को नूपायो जिनधर्मभ्रंशे भवेदेतस्याः ॥१४२॥
 हुं ज्ञातं यथैषाऽप्राप्तपुत्रा ततः प्रभाते । गत्वा तस्याः सकाश आशीर्वादेन तोषयित्वा ॥१४३॥
 पुत्रोपायं कथयामि तस्याः प्रकरोमि रत्नास्नपनादि । उपयाचित्वादिकमेयमि काल्याः ॥१४४॥
 इति चिन्तयित्वा प्रभाते प्राप्ता देव्या वासभवने । प्रतिहार्या सा पूर्वसंगता मणति तामेवम् ॥१४५॥
 कथय मां देव्यै, सापि हि तन् करोती मणत्येवं च । क आदेशस्तस्या अयिति विभूज द्वासान् ॥१४६॥
 देव्येति मणिते प्रतिहारी विज्जयति यथैषा । देव्या द्रष्टव्या मयि प्रसादं विधाय ॥१४७॥
 एवं भवत्चिति ततो मणिते देव्या, तां प्रवेशयति । उपविष्टाऽऽशिषं दत्त्वा मुग्धा मणत्येकान्ते ॥१४८॥
 देव्या नास्ति पुत्रः पुत्रविहीनासु वट्टमास्वापि । कालेन गलति प्रेम तथा चापुत्राणां न हि सुगनिः ॥१४९॥
 तस्मात्कुरु मम भर्तितं गृहाण भूलिमां रत्नाकाण्डकसमेताम् । मन्त्रपवित्रां स्नपनादिकं च कारय मम इत्थेन ॥

इय वृत्ता सम्मत्ते अखोहणिज्जा सहैदविदेहि । देवेहि सा जंपइ वृत्तारसि जइ जणं अन्नं ॥१५२॥
 जिणवयणभाविपाणं अवगयदुहखुवभवसरूवाणं । तुम्हारिसीजं वयणं न कमेइ विसंव अमयम्मि ॥१५३॥
 पुत्तविहूणा सिचाइ पलवियं जं तए अइवियइदे ! इत्थीरयण्ण हुंति कइ सुया जेण चक्कीणं ? ॥१५४॥
 जम्मंतरपत्ताणवि पुव्वभवत्थपेमवसगाणं । सहसा उल्लावा तदभिहाणगम्भा पयट्ठंति ॥१५५॥
 होइ इह अपुत्ताणं न य सुगई, मोहविलसियमिमिपि । पुत्ता अवंभहेऊ वंमे धम्मो तओ सुगई ॥१५६॥
 पुत्तेहि जइ सग्गो होइ तओ गइ सुयरी पढं । साणी वा सउणी वा कमटी वा गच्छिही सग्गं ॥१५७॥
 जइ रक्खकंडयाई पुत्तं जणयंति तो न इह अपुत्तो । जायइ जयम्मि कोविट्ठ, जणं मुहा मा भमाडेसु ॥१५८॥
 जंपि पलत्तं कोलीइ पूयमिचाइ, तत्थ का काली । किं व सुमंसगिद्धाइसाइणीएवि देवत्तं ? ॥१५९॥
 मोत्तूण जिणं जिणमयट्ठिए य अन्नं अहं न वंदांमि । वरकरिवरम्मि चडिडं को खरक्खं समारुइ ? ॥१६०॥
 इय एवं जुत्तीहि धुत्ती सुनिवारियावि नोटाइ । पडिहारिए वाहाहि धरिय निव्वासिया तत्तो ॥१६१॥
 कोवेण धमधर्मती सुमरइ सा पुव्वसाहिंयं विज्जं । सुमारियमिप्ता पत्ता किं कायव्वंति सा भणइ ॥१६२॥
 पव्वाइया पयंपइ एसा निपनाणगव्विया पावा । मज्झवि कुणइ अवन्नं ता जीवंती जहा एसा ॥१६३॥
 सारीरमाणसाइ दुहाइ अणुहवइ रायपरिचत्ता । सीलविसयं कलंकं तह एईए पयासेह ॥१६४॥
 तो विज्जादेवीए रयणीइ समागयस्स नरवंडणो । वासभवणे रमतो सह तीए दंसिओ पुरिसो ॥१६५॥

तथा फालीदेव्याः पूजां कृत्वा तर्पणापूर्वम् । सुतविषयमुपयाचितामिच्छ तव येन भवति सुतः ॥१५१॥
 इत्थुक्ता सन्त्यक्त्वेऽसौमणीया सौन्दर्यन्दैः । दैवैः सा जल्पति प्रवारयसि यदि जनमन्यम् ॥१५२॥
 जिनवचनभाविष्यवगतदुःखरूपभवस्वरूपेषु । मुष्मादृशीनां वचनं न क्रामेद् विपमिवामृते- ॥१५३॥
 पुत्रविहिताऽसौत्यादि प्रलपितं यत् त्वयाऽतिविदग्धे । स्त्रीरत्नानां भवन्ति कति सुता येन चक्रिणाम् ? ॥१५४॥
 जन्मान्तरप्राप्तानामपि पूर्वभवाभ्यस्तप्रेमवशगानाम् । सहस्रोद्धपास्तदभिधानगर्भाः प्रवर्तन्ते ॥१५५॥
 भवतीहापुत्राणां न च सुगतिः, मोहविलसितमिदमपि । पुत्रा अग्रसहेतवो ब्रह्मणि धर्मस्ततः सुगतिः ॥१५६॥
 पुत्रैर्यदि स्वर्गो भवति ततश्चागी शूकरी प्रथमम् । शुनी वा शकुनिर्वा कमटी वा गच्छेत् स्वर्गम् ॥१५७॥
 यदि रक्षाकाण्डकादयः पुत्रं जनयन्ति ततो न खल्वपुत्रः । जायते जगति कोऽपि हि, जनं मुष्मा मा श्रमय ॥१५८॥
 यदपि प्रलनं काल्याः पूजामित्यादि, तत्र का काली । किं वा सुरामंसगृह्णातिशायिन्या अपि देवत्वम् ? ॥
 मुत्तया निनं जिनमन्नस्थितांश्चान्यमहं न वन्दे । वरकरियरे चटित्वा कः खरक्खं समारोहति ? ॥१६०॥
 इत्येवं युक्तिभिर्पुनः सुनिवारितापि नोत्तिष्ठति । प्रतिहार्या बाहुभ्यां धृत्वा निवारिता ततः ॥१६१॥
 कोपेनोद्धमन्ती स्मरति सा पूर्वसाविनां विधाम् । स्मृतमात्रा प्राप्ता किं कृतव्यामिति सा भणति ॥१६२॥
 प्रमाजिषा प्रनश्यत्येषा निजज्ञानगुर्विता पापा । ममपि करोत्यवज्ञां तस्माज्जीवन्ती यथेषा ॥१६३॥
 शरीरमानसानि दुःखान्यनुभवति रात्रपरित्यक्ता । शीलावपयं कच्छं तथैतस्याः प्रकाशय ॥१६४॥
 ततो विधादेव्या रजन्यां ममागताय नरपते । धामभवने रममाणः सह तया दर्शितः पुनः ॥१६५॥

राया जा अवलोयड सविसेसं ता जदंसुणं पत्तो । सो सहसा, तो राया विम्वट्ठमणो विचितेड ॥१६६॥
 एईए ख्वमोदियहियओ विज्जाहरो उमो कोवि । पच्छन्नो पडिन्नो पिड्ढी ! इथीमहावम्स ॥१६७॥
 नय रिण्ड सुसणेहि न दु विण्डहि गुणिहि, नेहु लज्जड नय माणिण नय चाइयमडहि ।
 नय सरकोमलवराणि न विटवि न जोव्वणिण, दुग्गेज्जड मणु मडिह् चित्त आयरिण ॥१६८॥
 जो जाड जुवडवगे सम्मवणं मयणमोहिओ पुरिमो । दुत्तरदुक्खसमुट्टे निवडड सो नन्थि मदेहो ॥१६९॥
 जिणवयणमाधियावि दु निम्मल्लुत्तसमवावि धीरावि । जड एसवि कुमीला सा गणगा डयरनारीण ? ॥
 इत तीए विरत्तमणो राया चित्तेड मज्झ भोगसमा । नूनं न होड एस तत्रावि संभामणीया मे ॥१७१॥
 जेषुवयागे सो सोड तीए जिणउम्पटाणओ विट्ठिओ । भवमयपगंपरामुवि पडिडवयारे न जत्थ समो ॥
 विञ्च ।

* वायसविट्ठालियभोपणं तु सो मुंजिडं ममहिल्लमड ? । अमयव डिण्डिट्ठं न भोगमग्गिह्ठं विट्ठमाण ॥
 इय तीए अंगसंगे संगोविज्जण, अप्पणो चित्तं । संवरिडं आगारं तीए सयामम्मि मंपत्तो ॥१७४॥
 पुव्वदिईए तत्तो तीए अन्नुट्ठिओ ठिओ सिज्ज । समानिवि खणमेगं पुणोवि ड्ढेड नरनाहो ॥१७५॥
 इय पइदिणं एव संभासाई करेड नरनाहो । नो पुण तणुमभोग तो सा एवं विचित्तेड ॥१७६॥
 किं कारणं नरिदो मंदसिणेहो पडव इव टाडं । खणमेगं दरिसावं पुणोवि जट्ठमणीहोड ? ॥१७७॥
 तो ओगिण्हिय सडं करेड चूडामणीट्ठं स्वओगं । पन्नाइयविज्जाए पिच्छड् विन्सित्तमसेमंवि ॥१७८॥

राजा वायदवलोकते सविशेष तावददर्शनं प्राप्त । स सहसा, ततो राजा विम्विनमना विचिन्तयति ॥१६६॥
 एतया रूपमोहितहृदयो विद्यावरोऽयं कोऽपि । प्रच्छन्नं प्रतिपन्नो धिग्विद्वत् श्रीमन्महावन् ॥१६७॥

* नच गृयते सुम्नेहं न च विनैयमुंसे, न हि लज्जामिर्नच मानेन नच चाडुकदातं ।

नच सरकोमलवचनेन न विमवेन न यौवनेन, दुर्ग्राह मनो मदिलाना विन्तयतादरेण ॥१६८॥
 यो याति युवतिवगे सद्भाव मदनमोहितं पुरुष । दुस्तरदुःखसमुद्रे निपतति स नास्ति संदेह ॥१६९॥
 जिनवचनमावितापि हि निर्मलकुलसमवापि धीरापि । यद्येषापि कुशीला क्वा गणनेतरनारीणाम् ? ॥१७०॥
 इति तस्या विरत्तमना राजा चिन्तयति मम भोगसमा । नूनं न भवत्येष तथापि समापणीया मे ॥१७१॥
 येनोपकारं स कोऽपि तथा जिनवर्मदानतो विहित । भवजनारम्परान्मपि प्रत्युपकारे नयस्य क्षम ॥१७२॥
 वायसविदास्त्रिभोजनं तु को भोक्तुं सममिल्यते ? । अमृतं वा मिश्रामृष्टं न भोगमर्हति विदुषाम् ॥१७३॥
 इति तस्या अङ्गसङ्गे संगोप्यात्मनाश्चित्तम् । सवृत्त्याकारं तस्या सक्ताद्ये संप्राप्त ॥१७४॥
 पूर्वस्थित्या तत्तन्तयाम्बुयितं स्थितं शय्यायाम् । समानं क्षणमेकं पुनरप्युत्तिष्ठति नगनाथ ॥१७५॥
 इति प्रतिदिनमप्येव समापादोन् करोति नरनाथ । नो पुनस्तत्तुसभोगं तनं सैव विचिन्तयति ॥१७६॥
 किं कारणं नरेन्द्रो मन्दमेहं प्रदीप इव दत्त्वा । क्षणमेकं दर्शनं पुनरप्यदर्शनीमवति ? ॥१७७॥
 ततोऽवगृह्य शब्दं करोति चूडामणेरस्ययोगम् । प्रवाचिन्नाविद्यायां पर्यति विलसितमद्येषमपि ॥१७८॥

तद्वि न पओसलेसं पि वहइ तस्सुवरि चित्तए एवं । भोगंतसुयमेयं तु मज्झ उम्मासगमणिज्जं ॥१७९॥
किंचंतस्यमेए भोगा धम्मस्स मोहवसगेहि । सेविज्जंति बुहेहि अणाइअब्भासनदिहएहि ॥१८०॥

ता एणंसि विग्गे सवितेसं उज्जमेमि धम्ममि । सो च्चिय जं सयलसुहाण कारणं इय विचित्तेउं ॥१८१॥
कईयावि मधुरकल्यंतकंठ सज्जाइ पयट्टइ, कईयावि गहियसुअंधकुसुम देवच्चणि वट्टइ ।

कईयावि बहुभवभरणभाषण मणि भावइ, कईयावि सुद्धरम्मि जिणधम्मि लीण मणु ठावइ ॥१८२॥
इय एव विणोएहि दिणं गमइ कुमइरहियसहियणसहिया । सामाइयअणुट्ठाणपरा गमइ रयणि अरइरहिया ॥
अह अन्नदिणे भणिया महल्लियाए रहम्मि सा देवी । किं तइए स नरिंदो मंदसिणेहोव्व पडिहाइ? ॥१८४॥
चंपयमाला जंपइ चंदकलाणं व रमणरमणीणं । घटणाइं विहटणाइं पुणोवि घटणाइं कालवसा ॥१८५॥
किञ्च ।

चइयव्वच्चिय विसया किंपागफलं विरसपरिणाप्ता । ते जइ सयमेव न संपटंति ता एत्थ किमजुत्तं? ॥१८६॥
सा भणइ होउ एवं किंपुण परपुरिससंगमपवाओ । लोयम्मि तुम्ह वट्टइ सो घट्टइ सुयणहिययाइ ॥१८७॥
जंपइ चंपयमाला केण पयारेण तं जणो भणइ । सा भणइ किर रमिज्जइ तुमए विज्जाहरो कोइ ॥१८८॥
चंपयमाला चित्तइ सच्च चूडामणीए जं नायं । लोएमि इय अकिची पयासिया तीइ, तो भणइ ॥१८९॥
तह कहियि जइस्सं सज्जणाण तुम्हारिसाणं वयणाइं । परदुक्खदुक्खियाणं हवंति अइउज्जलाइं जहा ॥१९०॥
भणिऊण पसायं सायि उड्डिया नरवरोवि समयम्मि । वासभवणम्मि पत्तो चंपयमालाए इय भणिओ ॥

तथापि न प्रद्वेषलेशमपि बहति तस्योपरि चिन्तयत्येवम् । भोगान्तराय एष न मम षण्मासगमनीयः ॥१७९॥
किञ्चान्तराय एते भोगा धर्मस्य मोहवशातः । सेव्यन्ते बुधैरनाध्यासनदितैः ॥१८०॥

ततः एतेषां विघ्ने सविशेषमुद्यच्छामि धर्मे । स एव यत् सकलसुखानां कारणमिति विचिन्त्य ॥१८१॥
कदापि मधुरकलकण्ठकण्ठं स्वाध्याये प्रयतेते, कदापि गृहीतसुगन्धकुसुमा देवार्चने वर्तते ।

कदापि बहुभयभ्रमणभावनां मनसि भावयति, कदापि शुद्धरम्ये निनधर्मे लीनं मनः स्थापयति ॥१८२॥
इत्येवं विनोदैर्दिनं गमयति कुमतिरहितसलीजनसहिता । सामायिकानुष्ठानपरा गमयति रजनिरतिरहिता ॥

अध्यायदिने भणिता महत्या रहसि सा देवी । किं त्वयि स नरेन्द्रो मन्दस्नेह इव प्रतिभाति ! ॥१८४॥
चम्पकमाला जल्पति चन्द्रकलानामिव रमणरमणीनाम् । घटनानि विघटनानि पुनरपि घटनानि कालवशात् ॥

त्यक्तव्या एव विषयाः किम्पाकफलमिव विरसपरिणायाः । ते यदि स्वयमेव न संपतन्ति तदाऽत्र किमयुक्तम्? ॥
सा भणति भवत्येवं किन्तु परपुरुषसंगमप्रवादः । लोके तुव वर्तते न घटते मुजनहृदयानि ॥१८७॥

जल्पानि चम्पकमाला केन प्रकारेण तज्ज्जो गणति । सा भणति किल रम्यते त्वया विद्याधरः कोऽपि ॥१८८॥
चम्पकमाला चिन्तयति सत्यं चूडामणेर्यज्ज्ञातम् । लोकेऽपीत्यर्कितिः प्रकाशिता तेन, ततो भणति ॥१८९॥

तथा कथमपि यातिष्ये सज्जनानां युष्मादृशां वदनानि । परदुःखदुःखितानां भवन्त्यत्युज्ज्वलानि यथा ॥१९०॥
गणितया प्रसादं साम्युत्थिता नरवरोऽपि समये । वासभवने प्राप्तश्चम्पकमालयेति भणितः ॥१९१॥

नरसिरचूडामणिणो तुह तरइ न कोइ गुणगणं गणिउं । पचक्खदिट्ठदोसेवि परियणे जस्स इय करुणा ॥
 उच्छिद्धभोग्यस्सव चत्ते भोगे तए मह तणुस्स । चूडामणीए दाउं उवओगं इय मए नायं ॥१९३॥
 जह सिज्जाए पुरिसो पिण्ण दिट्ठो मए सह लुलंतो । लोएवि इय अकित्ती दिन्नुवओगे पुणो नाया ॥
 जणपच्चक्खं ता किंचि देह मह नाह दारुणं दिव्वं । जेणेस अयसपट्हो वज्जंतो विरमए मज्झ ॥१९५॥
 दिव्वुत्तिना जुत्ति तह नियनाहस्स परिकहिस्सामि । परपुरिसदंसण ईदियालतुलुं जहा मुणइ ॥१९६॥
 भणइ निवो कइया तं कायव्वं, भणइ सा पभायम्मि । किं पुण तं, पउरमहल्लयाणं जं संमयं होही ॥
 एवं होउत्ति तओ भणिउं आपुच्छिउं च तं देवि । विहियतस्समयकिच्चो सुत्तो अन्नत्य गंतुणं ॥१९८॥
 जह पट्टिबुद्धो चितइ निसावसाणम्मि कहवि दिव्ववसा । जइ एसा न विसुज्झइ ता दुत्तरमह वसणमिणं ॥
 इय पुणरुत्तं चित्तावरस्स दोलायमाणहियस्स । सूइयमह कालनिवेयण सूरुगमस्सुव्वं ॥२००॥

तद्यथा;—

“आसीस्त्वं निशि राजभक्तहृदयेतोष्यालुना वाजिणा, प्रातः शङ्कित एव दिव्यपदवीं गत्वात्मनः शुद्धये ।
 ऊर्वाचापितयार्धितापकतलादाकृप्य सुक्तो बहिः, प्राच्यासौ नृप ! तस्मापक इव प्रद्योतनो ध्यातते ॥”
 इय सोउं परिचितइ सुज्झइ एसा सुनिच्छियं दिव्वे । दिव्वंपि दिव्ववाणीए सूइयं होउ इममेव ॥२०१॥
 तो विहियगोसकिच्चो सदाविय परिजणं पुरजणं च । धम्माहिगरणिए तह पभणइ एवं जहा भो भो ! ॥
 चंपयमाला देवी दुस्सीला एरिसो जणपवाओ । देवीए सुओ सा भणइ दिव्वसुद्धिचिं जिमिस्सं ॥२०३॥
 निच्छिओ मं तं पुण तत्तमासओ ता करेह सामग्गिं । भणइ जणो पामरवयणमिचओ किं इमं जुत्तं ? ॥

नरसिरचूडामणेस्त्वव शननोति न कोऽपि गुणगणं गणयितुम् । प्रत्यक्षदृष्टदोषेऽपि परिजने यस्येयं करुणा ॥
 उच्छिष्टभोजनस्येव त्यक्ते भोगे त्वया मम तनोः । चूडामणीं दत्त्वोपयोगमिति मया ज्ञातम् ॥१९३॥
 यथा शय्यायां पुरुषः प्रियेण दृष्टो मया सह लोठन् । लोकेऽपीत्यकीर्तिदत्तोपयोगे पुनर्ज्ञाता ॥१९४॥
 जनप्रत्यक्षं तस्मात्किञ्चिद् देहि मम नाथ । दारुणं दिव्यम् । येनैषोऽयशःपटहो वाद्यमानो विरमति मम ॥१९५॥
 दिव्यास्तीर्णा युक्ति तथा निजनार्थं परिकृधयिष्यामि । परपुरुषदर्शनमिन्द्रजालतुल्यं यथा जानाति ॥१९६॥
 मणति नृपः कदा तत्कर्तव्यम्, भणति सा प्रमते । किं पुनस्तत्, पौरमहतां यत् समतं भवेत् ॥१९७॥
 एवं भवत्यिति सको भणित्वाऽप्युच्छ्रय च तां देवीम् । विहिततत्समयकृत्यं सुप्तोऽन्यत्र गत्वा ॥१९८॥
 अथ प्रतिबुद्धश्चिन्तयति निशावसाने कथमपि दिव्यवशात् । यद्येषा न विशुद्ध्यति तदा दुस्तरमस्माकं ष्वसनमिदम्
 इति श्रुत्वा चिन्तातुरस्य दोलायमानहृदयस्य । सूचितमथ कालनिवेदकेन सरोद्रमाचरुषम् ॥२००॥
 इति श्रुत्वा परिचिन्तयति शुध्यत्येषा सुनिश्चितं दिव्ये । दिव्यमपि दिव्यवाण्या सूचितं भवतिवदमेव ॥२०१॥
 ततो विहितप्रातःकृत्यः शब्दयित्वा परिजनं पुरजनं च । धर्माधिकरणिकांस्तथा प्रमणत्येवं यथा भो भोः ! ॥
 चम्पकमाला देवी दुःशालेदृशो जनप्रवादः । देव्या श्रुतः, सा मणति दिव्यशुद्धैव जेमिये ॥२०३॥
 निश्चितो मे तत्पुनस्तत्तमापकस्तस्मात्कुरुत सामग्रीम् । मणति जनः पामरवचनमात्रतः किमिदं युक्तम् ? ॥२०४॥

भणइ नरिंदो जुत्तं अवचवाओ जहा तहा लोए । जेण पयट्ठो नूणं गरुयाणवि हरइ माहणं ॥२०५॥
उक्तं च;—

“विरुद्धस्तथ्यो वा भवतु वितथो वा किमपरं, प्रतीतः सर्वस्मिन् हरति महिमानं जनरवः ।

तुलोत्तीर्णस्यापि प्रकटनिहताशेषतमसो, खेस्तादृक् तेजो न हि भवति कन्यां गत इति ॥”

देवो जाणइ एवं जणेण भणियम्मि दिव्वठाणम्मि । गंतुं हकारावइ महल्लियं पेसिउं देवि ॥२०६॥
पारेवि पोसहं सा पूएवि विदीए जिणवरिंदेवि । सिवियं संपारुहेउं संपत्ता दिव्वभूमीए ॥२०७॥
अंतेउरं पि दुल्लहदेवीपमुहं महल्लियामुहओ । विज्जविउं नरनाहं, अवलोयइ जवणियंतंरियं ॥२०८॥
जाओ नयरक्खोहो मिलिओ लोओ विंयंमिओ सहो । चंपयमालादेवीए सोहणं अज्ज होउत्ति ॥२०९॥
अह पज्जलिओ जलणो तवियं तवयम्मि तिड्डमइपउरं । कारणियनिउत्तेहिं पुरिसेहिं पुरो य देवीए ॥
जह जह पजलइ सिहो तिड्डं उल्लसइ वहल्लहरीहिं । तह तह जणाहिययाइं तन्निहियाइं वड्ढंति ॥२११॥
धम्माहिगरणिपहिं पविस्वत्तो जाव मासओ तत्थ । ताव सहसत्ति अकम्हा पल्लयानलसंनिभो अनलो ॥
पज्जलिओ सज्जत्तो तडयडरावेहिं भरियनहविबरो । खडहडस्तुडंतपासायसिहरतुडंतकोट्टतडो ॥२१३॥
मायावि पियं पुत्तं पुत्तो जणणिपि मिड्डिउं झत्ति । पासायसेलसालगल्लगओ गरुयघाहाहिं ॥२१४॥
पुक्करंइ रुयइ विलवइ हा हा हा पुत्त ! माइ ! जणसदो ! वित्थरिओ तह गयणे सासनदेवीए इय भणियं ॥
फित्तिपंमिउं एयं चंदफलानिम्मलाए देवीए । आरोवंताणयसं तुम्हाणं अप्पवेरीणं ? ॥२१६॥
इय सुणिउं नयरजणो भयभीओ निवडिउण चलणेसु । चंपयमालाभिमुहं एवं भणिउं समारद्धो ॥२१७॥

भणति नरेन्द्रो युक्तमवर्णवादो यथा तथा लोके । येन प्रवृत्तो नूनं गुरुणामपि हरति माहात्म्यम् ॥२०५॥
देवो जानात्येवं जनेन भणिते दिव्यस्याने । गत्वा हकारयति शृद्धां प्रेप्य देवीम् ॥२०६॥
पायित्वा पैपथं सा पूनयित्वा विधिना जिनवरेन्द्रानपि । शिविकां समारब्ध संप्राप्ता दिव्यभूमौ ॥२०७॥
अन्तःपुरमपि दुर्लभदेवीप्रमुखं शृद्धामुलतः । विज्ञप्य नरनाथम्, अवलोकते यवनिकान्तरितम् ॥२०८॥
जातो नगरसोमो मिलितो लोके विजृम्भितः शब्दः । चम्पकमालादेव्याः शोभनमयं भवत्विति ॥२०९॥
अथ प्रज्वलितो ज्वलनस्तापितं कटाहे तैलमातिप्रचुरम् । करणिकनियुक्तैः पुर्यैः प्ररुध्र देव्याः ॥२१०॥
यथा यथा प्रज्वलति शिखी तैलमुल्लसति वहल्लहरीभिः । तथा तथा जनहृदयानि तन्निहितानि व दहन्ते ॥२११॥
धर्माधिष्ठातृर्गर्कः प्रसिद्धो यावन्मापकस्तत्र । तावत् सहस्रेत्यकस्मात्प्रल्लयानलसंनिभोऽनलः ॥२१२॥
प्रज्वलितः सर्वतस्तटतटरावैर्भूतनभोविबरः । खटखटखटत्वासादशिरैः सुख्यत्कोट्टतटः ॥२१३॥
मातापि मियं पुत्रं पुत्रो जननीमपि मुक्त्वा शठिति । प्रासादशैलशालाप्रलम्बो गुरुस्वरैः ॥२१४॥
पूत्करोति रोदिति विलपति हा हा हा पुत्र ! मातः ! जनशब्दः । विस्तीर्णस्तथा गगने शासनदेव्येति भणितम् ॥
कियन्मायमेतच्छन्दकलानिर्मलायां देव्याम् । आरोपयतामयशो गुप्ताकमात्मवैरिणाम् ? ॥२१६॥
इति ध्रुत्वा नगरजने भयभीतो निपथ्य चरणयोः । चम्पकमालाभिमुखमेवं भणितुं समारब्धः ॥२१७॥

ओ देवि ! रक्ख रक्खह नयरमनाहं व डञ्जमाणमिणं । अविणीएसुवि उवजीवगेसु न परम्मुहा गरुया॥
यतः—

“उपजीवकेषु विमुखाः सुजना न भवन्ति दुर्विनीतेषु । वत्सव्यथितेष्वप्युषसि सुरभिर्नो शैमयति क्षीरम्” ॥
रायावि पयंपइ तुज्ज देवि ! फलिहज्जलम्मि सीलम्मि । आरोविणं कलंकं जमिमेहिं जणेहिं मूढेहिं ॥
तस्सेव पावविसविटविणो कुसुममणुहवंति इह एए । तुज्ज पसायं मोत्तुं सरणं अन्नो न एआणं ॥२२०॥
चंपयमाला पभणइ जइ मह अरिकेसरिं विमोत्तणं । वसइ मणेवि न अन्नो तो अग्गी एस विज्जाउ ॥
सुत्थावस्यं सयलेपि होउ डइदं पि डञ्जमाणं पि । तच्चयणाणंतरओ सासणदेवीए तह विहियं ॥२२२॥
कोऊहलभत्तीहिं जे तत्थ सुरा समागया तेहिं । घुट्टं जयइ सुसीलं तह मुक्का कुसुमवट्टीवि ॥२२३॥
जयजयरवसंमिस्तो उच्छलिओ देवदुंदुहीसदो । गयणयले य सलीलं पणच्चियं देवनारीहिं ॥२२४॥
घरणिणयले सच्चत्तो नयरे दिज्जंति कुकुमछडाओ । वंदणमालसणाहाइं तोरणाइं रइज्जंति ॥२२५॥
अक्खुडिओ परमुडिओ छिककंतोवि य सवाल्लुडदजनो । जीवउ चंपयमालत्ति जंपिरो वियरए तत्थ ॥
इय अच्चच्चुपमवल्लोइऊण पव्वाइथा भयत्तथा । चित्तेइ अहमणत्थस्स मूलभूयमिह एयस्स ॥२२७॥
ता मह मरणं सरणं सहियव्वाइं च दुक्खलक्खाइं । पावाइ मए पावाइं जेण विहियाइंणेगाइं ॥२२८॥
एयं तु महापावं मन्ने जइ नित्यरामि तत्थ गया । अपइट्ठानं नरयं भणंति जं जिणमए निज्जणानि ॥२२९॥
तहवि हु नियदुच्चरियं पयासिउं सयल्लोपपचक्खं । पणमामि महासत्तीपापपक्कायां तहिं गंतुं ॥२३०॥

हे देवि ! रक्ष रक्ष नगरमनाथमिव दध्यमानमिदम् । अविनीतेष्वप्युपजीवकेषु न पराङ्मुखा गुरवः ॥२१८॥
राजापि प्रज्वलति तय देवि । स्फटिकोज्ज्वले क्षीले । आरोपितः कलङ्को यदेभिर्नैर्मूढैः ॥२१९॥
तस्यैव पापविषविटपिनः कुसुममनुभवन्तीर्हेतुः । तव प्रसादं मुक्त्वा शरणमन्यो नैतेषाम् ॥२२०॥
चम्पकसाला भ्रमणति यदि ममारिकेसरिणं विमुच्य । वसति मनस्यपि नान्यस्ततोऽग्निरेष विध्यम्यतु ॥२२१॥
सुत्थावस्यं सकलमपि भवतु दग्धमपि दह्यमानमपि । तद्वचनानन्तरतः शासनदेव्या तथा विहितम् ॥२२२॥
कौतूहलमक्तिभ्यां ये तत्र सुराः समागतस्तेः । घुट्टं जयति सुशीलं तथा मुक्ता कुसुमवट्टिरपि ॥२२३॥
जयनयरवसंमिश्र उच्छलितो देवदुन्दुभिश्चन्द्रः । गगनतले च सलीलं प्रनतितं देवनारीभि ॥२२४॥
घरणीतले सर्वतो नगरे दीपयन्ते कुङ्कुमच्छायाः । वन्दनमालासनायानि तोरणानि लभ्यन्ते ॥२२५॥
कृष्टो विकीर्णतः क्षुत्तयन्नपि सवाल्लुट्टजनः । जीवतु चम्पकमालोति जल्पनशीलो विचरति तत्र ॥२२६॥
इत्येत्यदमुत्तमवलोक्यं प्रताजिका भयवस्ता । चिन्तयत्यहमनर्थस्य मूलभूताऽस्म्येतस्य ॥२२७॥
तस्माद् भम मरणं शरणं सोढव्यानि च दुःखलक्षणि । थापया मया पापानि येन विहितान्यनेकानि ॥२२८॥
एतत्तु महापापं मन्ये यदि निस्तारामि तत्र गता । अप्रतिष्ठानं नरकं भणन्ति यं जिनमते निपुणाः ॥२२९॥
तथापि हि निजदुश्चरितं प्रकाशयित्वा सकललोकस्मृत्यक्षम् । प्रणमामि महासतीपापपक्कजानि तत्र गत्वा ॥

एवं तु करंतीए संपज्जइ कहवि जइवि मह भरणं । पावभरभारलहुयत्तकारणं तंति न यणिहं ॥२३१॥
 इय साहसमवलंबिय तुरियं गंतुण दिव्यभूमीए । दूरुज्झियंभुयदंडा सहासमक्खं भणइ एवं ॥२३२॥
 जयउ जिणसासणमिणं महासईओ महप्पभावाओ । इय पाहिहेरपयडाओ जत्थ दीसंति अज्जवि य ॥
 इय जंपिऊण चंपयमालापाएसु षणमिउं भणइ । जयइ तुह देवि ! सीलं निचलचित्ताए सम्मत्ते ॥२३४॥
 अज्जप्पभिइं ममावि हु सम्मत्तं हवउ तुह पसाएण । देवगुरुणो य जे तुह ते मज्झवि हंतु जाजीवं ॥२३५॥
 इय पडिबैज्जिवि सम्मं चंपयमालाकलंकमवणेउं । निचदुच्चरियं पयडइ दुक्कम्मावगमओ एवं ॥२३६॥
 जह देवीए सईणं सिरोमणीए समं अभिरमंतो । विज्जासामत्था दंसिओ मए निवइणो पुरिसो ॥२३७॥
 निवपरियणम्मि तह पुरजणंमि सयलम्मि वइयरो एसो । गमिओ परं पसिद्धि विज्जासामत्थओ चेव ॥
 अहं तं पुच्छइ राया हेऊ को एत्थ तुज्ज, सा भणइ । मह कूडकवडुक्कडकुडीए हेऊ किमन्नोवि ? ॥२३९॥
 राया जंपइ जह अवितहं तए दुक्कडं नियं कहियं । हेऊवि तह कहिज्जउ अन्नइ नूनं विणस्सिहिसि ॥
 किच्चियमिच्छं एयं सा जंपइ दुक्कडस्स एयस्स ? । अणुहविपच्चाइं मए अज्जवि नरएसु दुक्कवाइं ॥२४१॥
 राया जंपइ एयं सिंचह रे रे कदंतिल्लेण । धिट्ठिमजवमुदा गलइ जेण मणभवणदाराओ ॥२४२॥
 जाव तहच्चिय काउं समुट्ठिया किंकरा निवाएसं । चंपयमाला जंपइ ससंभमा ताव नरनाहं ॥२४३॥
 वारइ वारइ सामिय ! एए जा किंपि विच्चेमि अहं । रच्चा तहेव विहिए चंपयमाला इमं भणइ ॥२४४॥

एतत्तु कुर्वत्याः संपद्यते कथमपि यद्यापि मम मरणम् । पापभरभारलघुत्वकारणं तदपि म वाणिष्टम् ॥२३१॥
 इति साहसमवलम्ब्य त्वरितं गत्वा दिव्यभूमी । दूरोज्झितमुज्जदण्डा सभासमक्षं मणत्येवम् ॥२३२॥
 जयतु निनशासनमिदं महासत्त्वो महाप्रभावाः । इति प्रातिहार्यप्रकट्या यत्र दृश्यन्तेऽद्यापि च ॥२३३॥
 इति जल्पित्वा चम्पकमालापादौ प्रणम्य भणति । जयति तव देवि ! शीलं निश्चलचित्तायाः सम्यक्त्वे ॥२३४॥
 अद्यप्रभृति ममापि खलु सम्यक्त्वं भवतु तव प्रसादेन । देवगुरुवक्ष्ये तव ते ममापि भवन्तु यावज्जीवम् ॥
 इति प्रतिपद्य सम्यक्त्वं चम्पकमालाकलङ्कमपनेतुम् । निजदुश्चरितं प्रकटयति दुष्कृतावगमत एवम् ॥२३५॥
 यथा देव्या सतीनां शिरोमणिना सममभिरममाग्नः । विद्यासांमर्ष्यादं दर्शितो मया नृपतये पुरुषः ॥२३७॥
 नृपरिजने तथा पुरुजने सकले व्यतिकर ण्यः । गमितः परं प्रसिद्धि विद्यासामर्थ्यत एव ॥२३८॥
 अयं तां पृच्छति राजा हेतुः कोऽत्र तव, सा भणति । मम कूटकपटदुष्कृतकुट्या हेतुः किमन्योऽपि ! ॥
 राजा जल्पति ययाऽवितथं तया दुष्कृतं निबं कथितम् । हेतुरपि तथा कथ्यतामन्यथा नूनं विनश्यसि ॥
 कियन्मात्रमेतत् सा जल्पति दुष्कृततथैतस्य ? । अनुभविनव्यानि मयाऽद्यापि नरकेषु दुःखानि ॥२४१॥
 राजा जल्पत्येतां सिध्यत रे रे तस्यमानतैलेन । शृष्टतानपमुद्रा गलति येन मनोभवनद्वारात् ॥२४२॥
 यावत्तथैव कर्तुं समुत्थिताः किंदूरा नृपादेशम् । चम्पकमाला जल्पति ससंभ्रमा तावद् नरनाथम् ॥२४३॥
 वारय वारय स्वामिन् ! एतान् यावत्किमपि विज्ञपयाम्यहम् । राजा तथैव विहिते चम्पकमालेदं भणति ॥२४४॥

तुम्हारिसाण सामिय ! विवेचवरयणरोहणगिरीण । करुणारससरसीए किमिमीए जुत्तमिय काउं ? ॥
नियपाणचाएणावि परपाणे रक्खितं महइ एसां । को कुणइ जीवलोए पिय ! एवं मरणभीरुम्मि ? ॥
अन्नं च;—

नियतुंचरियं इय संकडम्मि को पयडितं तरइ एवं । जिणवयणं जस्स मणे न भावओं परिणयं होइ ? ॥
वोलीणा सावत्या जीए विसकंदलीइमा आसि । वा वच्छल्लमिमीए जुत्तं एत्तो न दुइदाणं ॥२४८॥
सत्तं च;—

“साधार्मिकवत्सलता कल्पलता सकलसंपदां भूषवे । यस्मात्तस्मात्तत्रैव कृतधियः कुर्वते यत्नम् ॥”
जुत्ताजुत्तं जानइ देविच्चिय जंपिउं इय नरिंदो । चंपयमालाए समं संपत्तो निययभवणम्मि ॥२४९॥
पव्वाइयावि निच्चुयहियया निसुणेइ पइदिणं धम्मं । देवीइ संनिहाणे कुणइ य जहसत्ति गिहिउच्चियं ॥
पच्छायावदवानलकवलियहियया विसोवओगेण । अह दुल्लहदेवीवि हु इच्छइ नियजीवियं चइउं ॥२५१॥
इय तीए ववसियं नाउमित्थं चूडामणीए लहुमेव । तत्तो चंपयमाला संपत्ता तत्समीत्तम्मि ॥२५२॥
पुन्छइ किं तुम्ह करे पाएसु निवडिऊण सा भणइ । जं किपिमुणह तुब्बे, को हेऊ, मुणह जं तुब्बे ॥२५३॥
जंपइ चंपयमाला एयस्स न होइ एसं पडियारो । वज्जइ य अयसपडहो त्तिण्ह जुणहुज्जलकुलानं ॥२५४॥
एवं एवं धम्मं कुणमाणा गमहु कइवि दियहाइं । पडियारम्मि उवायं इमस्स समए कहिस्सामि ॥२५५॥
अवयारउवयारपरायणाए परछिइपिहणवसणाए । तुज्ज नमो तुज्ज नमो सफलीकयसुकुलजन्माए ॥२५६॥

युष्मादृशां स्वामिन् ! विवेकवररत्नरोहणगिरीणाम् । करुणारससरस्याः किमस्या युक्तमिति कर्तुम् ? ॥२४९॥
निजप्राणत्यागेनापि परप्राणान् रक्षितुं काङ्क्षन्त्या । कः करोति जीवलोके प्रिय ! एवं मरणभीरी ? ॥२४९॥

अन्यथा,
निजदुश्चरितमिति संकटे कः प्रकटयितुं शक्नोत्येवम् । जिनवचनं यस्य मनसि न भावतः परिणतं भवति ? ॥२४७॥

अतिक्रान्ता सावस्थं यस्यां विषकन्दलीयमासीत् । तस्माद् वात्सल्यमस्या युक्तमितो न दुःखदानम् ॥२४८॥

युक्तायुक्तं जानति देव्येव जल्पित्वैति नरेन्द्र । चम्पकमालया समं संप्राप्तो निजरुभवने ॥२४९॥

प्रवाजिनापि निर्दृतद्वया शृणोति प्रतिदिनं धर्मम् । देव्याः संनिधाने करोति च यथाशक्ति गृहयुचितम् ॥२५०॥

पश्चात्तापदवानलकवलितद्वया विषोपयोगेन । अथ दुर्लभदेव्यपि खल्विच्छति निजजीवितं त्यक्तुम् ॥२५१॥

इति तस्या व्यवसितं ज्ञात्वाऽत्र चूडामणिना लब्धेव । ततश्चम्पकमाला संप्राप्ता तत्समीपे ॥२५२॥

पृच्छति किं तव करे पादयोर्निपत्य सा भणति । यत् क्रिमपि जानीत यूयं, को हेतुः, जानीत यं यूयम् ॥२५३॥

जल्पति चम्पकमालैतस्य न भवत्येष प्रतिकारः । वाद्यते चायशःपट्टहस्त्याणां ज्योत्स्नोज्ज्वलकुलानाम् ॥२५४॥

एवमेवं धर्मं कुर्वाणा गमय कस्यपि दिवसानि । प्रतिकार उपायमस्य समये कथयिष्यामि ॥२५५॥

अपमारोपकारपरायणायै परच्छिद्रपिबानव्यसनायै । तुभ्यं नमस्तुभ्यं नमः सफलीकृतसुकुलजन्मायै ॥२५६॥

इय धरणिनिहितसिरा दुल्लहदेवी पुणो पणपिऊण । मह एए चिय चरणा सरणं इय भणिय पुणरुत्तं ॥२५७॥
भणइ तइचिय वयणं कस्सवि सुयणस्स सुगुण ! सच्चवियं । जे अगुणेषुवि सत्तेसु होंति उववारिणो सुयणा ॥
यतः—

“निर्गुणेष्वपि सत्त्वेषु दयां कुर्वन्ति साधवः । नहि संहराति ज्योत्स्नां चन्द्रश्चाण्डालवेश्मसु ॥”
इय चयमालाए सह गुरुपीईए वडढपाणीए । दुल्लहदेवीए-निवो चमक्किओ चितए एवं ॥२५९॥
सुकुलपत्ती य गुणन्तुया य सैम्मं इमीए निव्वडिया । वयगस्स इमस्स तहा अत्थोवि य परिणओ बाढं ॥

“वरं ज्वालाकुले बह्मवह्नाय निहितं वपुः । न पुनर्गुणसंपन्ने कृतः स्वत्वोऽपि मत्सरः ॥”
इय एवं संवत्थवि समुव्वहंतो गुणेषु बहुमाणं । क्षविसेसं जिणधम्मं कुणइ पविर्चितं पुइइनाहो ॥२६१॥
तथाहि—

पइनगरं पइगामं संवत्थ जिणेषराण भवणाइ । कारेइ नियपदेसे विसेसओ सुविहियजंणस्स ॥२६२॥
भत्तिवहुमाणपुव्वं वसहिपयाणाइएसु किचेसु । नियअहिगारियलोयं पयट्टए समयनीईए ॥२६३॥
साहम्मियवच्छल्लं परमं सिवसुहस्स तं कुणइ । सुणइ सिद्धंतसारं धरियस्स न मरणमाणवइ ॥२६४॥
संवत्थवि धोसावइ पडहयपुव्वं अमारिसइ च । उम्मुक्कसुं कदंढं सावियलोयं करावेइ ॥२६५॥
इय देवीए समेओ धम्मपरे पांलए सुनीईए । रज्जमणवज्जकज्जे सज्जमई सग्नयमुज्जमई ॥२६६॥
अह अक्षया कयाई पसवइ पुत्तं पवित्तसुमुहुत्ते । चपयमाला पुव्वव्व दिण्यंरं अरुणकरचरणं ॥२६७॥
बद्धाविओ नरिंदो पियंवेइयाए पुत्तजम्मेण । से दिन्नमंगलमं आभरणं मउडपरिवज्जं ॥२६८॥
तइ सा दासत्ताओ मुक्काणत्तो य तह पडीहारो । जह जिणपूयापुव्वं बद्धावणयं करावेइ ॥२६९॥

इति धरणीनिहितसिरा दुर्लभदेवी पुनः प्रणम्य । ममैतावेव चरणौ शरणमिति भणित्वा भूयः ॥२५७॥
भणति त्वयैव वचनं कस्यापि सुजनस्य सुतनु ! सत्यापितम् । यद्गुणेष्वपि सत्त्वेषु भवन्त्युपकारिणः सुजनाः ॥२५८॥
इति चम्पकमालया सह गुरुपीतौ वर्षमानायाम् । दुर्लभदेव्या नृपध्वमत्कृतश्चिन्तयत्येवम् ॥२५९॥
सुकुलोत्पत्तिश्च गुणज्ञता च सन्ध्यास्या निष्पतिता । वचनस्यास्य तथाज्योऽपि च परिणतो बाढम् ॥२६०॥
इत्येवं सर्वत्रापि समुद्ब्रह्म गुणेषु बहुमानम् । सविशेषे जिनधर्मे करोति प्रवृत्ते श्रुतिवैनाथः ॥२६१॥
प्रतिनगरं प्रतिग्रामं सर्वत्र जिनधरणां भवनानि । कारयति निजदेशे विशेषतः सुविहितजनस्य ॥२६२॥
भक्तिवहुमानपूर्वं वसतिप्रदानादिकेषु कृत्येषु । निजाधिकारिलोकं प्रवर्तयति समयनीत्या ॥२६३॥
“सार्धमिह वासतस्य परमाङ्गं शिवसुखस्य तत्करोति । शृणोति सिद्धान्तसारं धृतस्य न मरणमाज्ञपयति ॥२६४॥
सर्वत्रापि शोषयति पद्मपूर्वममारिशब्दं च । उन्मुक्तशुल्कदण्डं श्रावकलोकं कारयति ॥२६५॥
इति देव्या समेतो धर्मपरः पालयति सुनीत्या । राग्यमनवद्यकार्यं सज्जमतिः सततमुपधृति ॥२६६॥
अथान्यदा कदाचिन्मृते पृथं पवित्रं सुमुहूर्तं । चम्पकमाला पूर्वेव दिनकरमरुणकरचरणम् ॥२६७॥
वर्षितो नरेन्द्रः पियंवद्भा पुत्रजन्मना । तस्य दत्तमद्रलानमाभरणं मुकुटपरिवर्जम् ॥२६८॥

तेणवि तद्वि विदियं पुरिसे संपेसिऊण सव्वत्थ । थयचिचहहसोहाए सोदियं तं पुरं पि कयं ॥२७०॥
 मासम्मि अइक्कंते नामं पुत्तस्स सुहमुहुत्तम्मि । सुवणाणंदोत्ति कयं महाविभूईए भूवइणा ॥२७१॥
 संगयकलाकलापो वित्तजुओ सयललोयमणहरणो । जुवरायपए रायव्व ठाविओ सो नरिंदेण ॥२७२॥
 ततो कमेण पुत्तो जाओ वीओवि कुंमरकरिसीहो । दुहियावि तहा एक्का जपसुंदरिनामिया जाया ॥
 इय वचंते काले चंपयमालाए निययं भणिओ । समओ एस नरेसर । वयमगे मलयपुरिसाण ॥२७४॥
 तो भणइ निवो जुत्तं भणियं तुम्हहिं किंतु कम्मवसा । तुहमुहकमलविलोयणतिसिओच्चिय अज्जविमयन्धि ॥
 तो पइ तं सा जंपइ मा जेपसु नाह । एरिसं वयणं । अणुसाससु अप्पाणं इमेण अणुसासणकमेण ॥२७६॥

तथा;—

ही ही निहीन रे जीव ! पाविउं मणुयजम्ममवि दुलहं । हारसि रमणीण कए जाणं का चंगिमा ताण ? ॥

तथाहि;—

जं मज्जे तं बार्हि जं बार्हि तं हविज्ज जह मज्जे । रमणीतयुत्तस ता होज्ज दुब्बिज्जा सुणयकाया ॥२७८॥
 किं रमणीयं रमणीतयुत्तस चम्मट्टिरुहिरमइयस्स । सुत्तंतपुरीसनसावसाविसर्पतंगधस्स ? ॥२७९॥
 मयणअभुद्धिरदुद्धलियंभिल्लसुमहल्लितिकखमल्लीहिं । सो विज्झइ जो गिज्झइ रमणीरमणीयतणुकासे ॥२८०॥
 जह अणुरज्जसि तरुणीयणम्मि तह जइ जिणित्थंम्यम्मि । तो तेणेव भवेणं भवक्खओ तुह भवे जीव ॥
 को अणुराओ का तम्मि भल्लिमा बल्लहम्मि रे जीव । जम्मि चलो सम्भावो गयणांमिव तद्धितहकारो ॥

तथा सा दासत्वाद् मुक्ताऽऽज्ञप्त्य तथा प्रतीहारः । यथा जिनपूजापूर्वं वर्चनकं कारय ॥२६९॥
 तेनापि तथेति विहितं प्रकृषान् संपेय्य सर्वत्र । ध्वजचिह्नहृदयोमया शोभितं तत्पुरमपि कृतम् ॥२७०॥
 मासेऽतिक्रान्ते नाम पुत्रस्य शुभमुद्भूते । सुवनानन्द इति कृतं महाविभूत्या भूपतिना ॥२७१॥
 संगतकलाकलापो वृत्तयुतः सकललोकमनोहरणः । सुवराजपदे राजेव स्थापितः स नरेन्द्रेण ॥२७२॥
 ततः क्रमेण पुत्रो जाति द्वितीयोऽपि कुमारकरिसिंहः । दुहितापि तथैका जयसुन्दरीनामिका जाता ॥२७३॥
 इति व्रजति काले चम्पकमालया निजपतिर्मणितः । समय एव नरेश्वर । प्रतमां गुरुपुत्र्याणाम् ॥२७४॥
 ततो मणति न्यो युक्तं मणितं पुष्पाभिः किन्तु कर्मवशात् । त्वन्मुखकमलविलोऽननृपित एवाद्यापि मृगासि ॥
 ततः प्रति तं सा जल्पति मा जल्पनीय ! ईदृशं वचनम् । अनुशाध्यात्मानमनेनानुशासनक्रमेण ॥२७६॥
 ही ही निहीन रे जीव ! प्राप्य मनुजजन्मापि दुर्लभम् । हारयसि रमणीनां कृते यासां का चक्षिमातासाम् ? ॥
 यद् मध्ये तद् बहिर्यद् बहिस्तद् भवेद्यदि मध्ये । रमणीतनोस्ततो भवेद्युर्दुर्निवाराः शुनककायाः ॥२७८॥
 किं रमणीयं रमणीतनोश्चर्मास्त्यसिखरिमयस्य । मूवान्त्रपूरीपनसावसाविसर्पद्वन्द्वस्य ? ॥२७९॥
 मदनाम्रंशनीकदुर्लभिल्लसुमहादीक्ष्णमल्लीभिः । स विध्यति यो गृह्यति रमणीरमणीयतनुम्यर्थे ॥२८०॥
 यथाऽनुरजसि तरुणीमते तथा यदि जिनेन्द्रधर्मे । ततस्तेनैव भवेन भवत्यस्तव भवेज्जीव ! ॥२८१॥

अदच्छिपिच्छिरीहिं अबलाहिं विचलविवेयनेहाहिं । असुइगुरुकुट्टियादिविं जे भंसिज्जंति सत्ताओ ॥
 ताण फुसिज्जउ लीहा जीहा विउसाण थुणउ किं ताण । पुरिसायाधराणं चिंचापुरिसाणव नराणं ॥
 ही ही ! अणज्जकज्जयस्स रे जीव ! तुज्झ किं भणियो । जिणसासणंपि कहमवि लद्धं हारेसि सुदियाए ? ॥
 जं विसएसु पसज्जसि भंजसि सुहसीलेगवणरार्हं । मत्तकरिं व न चेषसि देसणतिकसंकुसपहारं ॥२८६॥
 वड्ढतरम्मि भुल्लं हे हियय ! हयास ! जिणमयं लद्धं । विसयसुहाइं वंछसिं जीयट्ठा पियसि हालहलं ॥
 विसयारिओ सि धत्तूरिओ सि मोहेण किंव ठगिओ सि । विसएसुवि जं सुक्खं मग्गसिरे जीव ! जाणंतो ॥
 धी ! तुज्झ चंगिमा तुंगिमावि धी ! धी ! गुणाण माहणं । जं किं लद्धविवेओवि ववससे भुंजिउं विसए ॥
 विसया विसंव विसया असिच्च विसया मसिच्च मग्गसु । मद्धारणळेयणकारणाज्जसमयलणाओ य ॥
 ता खणमवि न खमं ते विसएसु मणो करितु रे जीव ! । सुरचावचंचले जीवियम्मि विसएसु का तणा ? ॥
 इय लक्खमणं काउं सयावि द्वाएज्ज भवसरुवं तु । जेण जरमरणहरणं संवेगरसायणं लहह ॥२९२॥
 इय तन्वपणायन्नणसंवेयधसुच्छलंतयणपुलओ । अंपयमालं सप्पणयनिव्भरं भणइ नरनाहो ॥२९३॥
 मिच्छत्तकहमाओ, तद् उद्धरिउं पयट्ठिओ पुव्विं । जह इहपरभवसुहकारणेसु अह उज्जओ जाओ ॥२९४॥
 रज्जधुराधरणखमे संपइ पत्तेवि पुत्तरयणम्मि । पुव्वभूवभासाओ रागानलदाहविधुरस्स ॥२९५॥
 नियमसुवुण्णकलसुल्लसंतसंवेयरसज्जुप्पीलो । पलहत्थिओ ममोवरि रायंपयावं अवणेउं ॥२९६॥

कोऽनुरागः किं तस्मिन् भद्रत्वं बाल्ये रे जीव ! । यस्मिंश्चलः सद्भावो गगन इव तद्विचटत्कारः ॥२८९॥
 अर्धाक्षिद्र्द्रीभिरयलाभिर्बिचलविवेकस्नेहाभिः । अशुचिगुरुकोष्ठिकाभिरपि ये श्रंस्यन्ते सत्त्वात् ॥२८९॥
 तेषां मृज्यतां रेखा जिह्वा विदुषां स्तौतु किं तेषाम् । पुरुषाकारधराणां चञ्चापुरुषाणामिव नराणाम् ? ॥२८४॥
 ही ही ! अनार्यकार्यार्जकस्य रे जीव ! तव किं भणामः । जिनशासनमपि कथमपि लब्ध्वा हारयसि मुषा ॥
 यद् विषयेषु प्रसीदसि भनसि शुभशीलगुरुवनराजीः । मत्तकरीव न चेतसि देशनातीक्ष्णाङ्गुशमहारम् ॥२८९॥
 मार्गान्तरे अष्टं हे हृदय ! हताश ! जिनमतं लब्ध्वा । विषयसुखानि वाञ्छसि जीवितार्थे पियसि हलाहलम् ॥
 विषयातितांसि धत्तूरितोऽसि मोहेन किंवा दधितोऽसि । विषयेष्वपि यस्सौख्यं मार्गयसि रे जीव ! जानम् ॥
 धिक्त्व चङ्किमानं तुङ्किमानं धिग्धिग् गुणानां माहात्म्यम् । यत्किल लब्धीविवेकोऽपि व्यवस्यसि भोक्तुं विषयान् ॥
 विषयान्विषमिव विषयानसिमिव विषयान्मपिमिव मन्वस्य । मतिघातनच्छेदनकारणाद्यशोमालिनकरणाच्च ॥२९०॥
 तस्मात्सणमपि न क्षमं ते विषयेषु मनः कर्तुं रे जीव ! । सुरचापचञ्चले जीविते विषयेषु का तृष्णा ? ॥२९१॥
 इति लक्ष्यमनः कृत्वा सदापि ध्यायेत भवस्वरूपं तु । येन जरामरणहरणं संवेगरसायनं लभध्वम् ॥२९२॥
 इति तद्वननाकर्णनसंवेगवशोच्छलद्भनपुलकः । चम्पकमालां सप्रणयनिर्भरं भणति नरनार्थः ॥२९३॥
 निष्प्रात्यकर्दमाव् तयोद्भूत्य प्रवर्तितः पूर्वम् । यथेहपरभवमुखकारणेऽप्यसातुयतो जातः ॥२९४॥
 रात्र्यधुराधरणक्षमे संप्रति प्राप्तेऽपि पुत्ररत्ने । पूर्वमवाप्यासाद् रागानलदाहविधुरस्य ॥२९५॥

ता सिंगं चिय किज्ज अण्हिअ जा न एइ अण्हियं । मरणमसरणपराणं अण्हणं अण्हयसुरुयाण ॥
 समउत्ति इय वियाणिय वरनाणी बहुमुणीहिं परियरिओ । सुयजलहिनामसूरी समागतो नन्दणुज्जाणे ॥
 उज्जाणपालएणं कट्टि दाऊण पीट्ठाणं से । सत्तट्ठपयाइं गंतुं तदभिमुहं वंदणं कण्ड ॥२९९॥
 देवीहिं कुमरेण य अण्णेणवि मंतिपमुहलोएण । परिरिओ देवेहिं इंदोव्व गट्ठमाळो ॥३००॥
 उल्लसियअमंदाणंदपुल्लयजालेण जडिलियसरीरो ॥ पचविहाभिगमेण संपत्तो सूरिपासम्मि ॥३०१॥
 चण्यपालादुल्लहदेवीपमुहावरोहपरिरिओ । सूरिचरणारविंदं नमिउं भूमीए उवविट्ठो ॥३०२॥
 तो सजलजलपगज्जियगहिरसरेणं पसाहए भूरी । सज्जंभि भवस्वरूपं सवित्थरं तं निसामेउ ॥३०३॥
 भालपलमिलियकरकमलसंपुडो विज्जवेइ नरनाहो । पडु ॥ दिक्खानात्राए उचारहिं मं भवसमुदा ॥३०४॥
 होउ अविगं तुह नरवरिंद ॥ मा कुणसु कमपि पडिवंधं । तो राया मुण्डिउमाहासास्रे उण्डुवाडम्मि ॥
 गंतुं सह कुमरेणं देवीहिवि तहय मंतिलोएण ॥ सिंहासणम्मि कुमरं ठविऊणं भणइ मंतिपण ॥३०५॥
 एसो भुवणाणंदं तुम्ह समक्खं मए नियपयम्मि । ठविओ तह दट्ठव्वो जहा अहं एत्तियं ऱालं ॥३०६॥
 इय वोत्तुं तक्कउ ठविओ हारो नियाओ कंठाओ । नियमडोवि पिणद्धो तस्स सिरं रयणचिचइओ ॥
 काउं चंदणतिअयं सपरियणो षण्णिमिऊण तं भणइ । एस जणो दट्ठव्वो तह जह दिट्ठो मए पुत्तिं ॥३०७॥
 जहमह आणा सिरसा पडिच्छिया तह इमस्स नरवड्ढो । सम्मं पडिच्छियव्वा इय भणिओ परियणो तत्तो ॥

निजमुखप्रवर्णकलशोऽस्त्वसत्सवेगरसजलसपात । पर्यस्तो ममोपरि रागप्रतापमिवापनैतुम् ॥२९९॥
 तस्मान्छात्रीमेव क्रियतामात्महितं यावन्नैत्याप्रथितम् । मरणमशरणपराणामस्माकमकृतसुदृशानाम् ॥२९७॥
 समय इतीति विज्ञाय वरजानी बहुमुनिभिः परिकरित । श्रुतजलाधिनामसूरि समागतो नन्दनोद्याने ॥२९८॥
 उद्यानपालकेन कथिते दत्त्वा प्रीतिदानं तस्मै । सप्ताष्टपदानि गत्वा तदभिमुखं वन्दनं करोति ॥२९९॥
 देवीभिः कुमारेण चान्येनापि भुविप्रमुखलोकेन । परिवृतो देवीरेन्द्र इव गजेन्द्रमारूढः ॥३००॥
 उरलसितामन्दानन्दप्रलकजालेन जंगलितशरीर । पञ्चविधाभिगमेन संप्राप्तः सूरिपाश्वरे ॥३०१॥
 चम्पकमालादुल्लभदेवीप्रमुखावरोधपरिवृत । सूरिचरणारविन्दं नत्वा भूम्यामुपविष्टः ॥३०२॥
 ततः सजलजलदगर्जितगभीरस्वरेण प्रकथयति सूरि । सर्वमपि भवस्वरूपं सविस्तरं तन्निशम्य ॥३०३॥
 भालतलमिलितकरकमलसंपूर्णं विज्ञपयति नरनाथ । प्रमोदी दीप्तानावांछारय मा भवममुद्रात् ॥३०४॥
 भवत्वविभ्रं तव नरवेन्द्रे ! मा कुरुष्व कमपि प्रतिबन्धम् । ततो राजा मुन्यवग्रहासक्त इक्षुवाटे ॥३०५॥
 गत्वा सह कुमारेण देवीभिरपि तथा च मन्त्रिलोकेन । सिंहासने कुमारं स्थापयित्वा भणति मन्त्रिजनम् ॥३०६॥
 एष भुवनानन्दो गुप्ताक समस्त मया निजपदे । स्थापितस्तथा द्रष्टव्यो यथाहमेतावन्तं कालम् ॥३०७॥
 इत्युक्त्या तत्कण्ठे स्थापितो हारो निजात्कण्ठात् । निजमुकुटोऽपि पिनद्धस्तस्य शिरसि रत्नमण्डितः ॥३०८॥
 कृत्वा चन्दनतिलकं सपरिजनं प्रणम्य तं भणति । एष जनो द्रष्टव्यस्तथा यथा दृष्टो मया पूर्वम् ॥३०९॥
 यथा ममाज्ञा शिरसा प्रतीया तयास्य नरपते । सम्यक् प्रत्येष्टव्येति भणितं परिजनस्ततः ॥३१०॥

दुहृदेवीचंपयमालापमुहाहिं सयलदेवीहिं । आसीसामुहाहिं तस्स कओ अक्खयक्खेवो ॥३११॥
 भणइ य चंपयमाला कमागयं जाय । रज्जरिणमेयं । तइ संकमियं पिउणां नित्यरियव्वं पयत्तेण ॥३१२॥
 पुत्तय ! लोए भञ्जति अत्थसत्थेसु तिन्नि पुरिसत्था । तेसुपि अत्थकामा घम्माउच्चिय लहिज्जंति ॥३१३॥
 परमत्थम्मि उं मुच्चिय मोक्खस्सवि कारणं न उणइयरे । नं ते निसेविया भवदुहिकहेउं भवंति तओ ॥३१४॥
 पुरिसत्थत्तं किं तेसु, होइ घम्मोविच्च ! पुरिसत्थो । सोच्चिय जो सल्ल भणिओ जिणेहिं गयरापदोसेहिं ॥
 ता वच्च ! तए अप्पा पयट्ठियव्वोऽपमत्तचिचेणं । तह नियवच्चसमाणो लोओवि जिणिंद्धम्मम्मि ॥३१५॥
 नय शायधम्मवांहाए होइ एमोवि, तत्थवि पैयत्तो । नो मोत्तव्वो रेइइ जेण अवत्थोच्चियं सव्वं ॥३१७॥
 सव्वकल्लकुसलस्सवि पत्तट्ठस्सवि जिणिंद्धम्मम्मि । जा तुह सिक्खा सच्चं अववनेहस्स तं ललियं ॥
 इय तीसे उवएसे पाउं सव्वणजलीहिं अमयं । भुवणाणंदनरिंदो उट्ठेउं पणमइ नरिंदं ॥३१९॥
 तह देवीओवि, तत्तो तेणाणुगओऽरिकेसरिनरिंदो । देवीहिं परियणेण य वंदइ गंतुं मुणिदपए ॥३२०॥
 तह गिण्हइ अक्खेवेण मोक्खसोक्खाभिकंखिरो दिक्खं । चंपयमालापमुहावरोह्ममणीहिं परियरिओ ॥३२१॥
 पव्वाइया मुलसापि हु तीए गुरु संकरोवि सयलेण । सह परियणेण गिण्हइ दिक्खं गुरुयापमूलम्मि ॥३२२॥
 चंपयमालापभिं अज्जाउ ममप्पियाउ नयहरीए । सिरिआणंदमिरीए संजयसिरीएव्व पच्चवत्तं ॥३२३॥
 भुवणाणंदनिवोवि हु वंदेउं जिणवरं मुणिंदे य । संपत्तो निपमवणं हरिसविसायाउलो घणियं ॥३२४॥

दुर्लभदेवीचम्पकमालाप्रमुखाभिः सकलदेवीभिः । आशीर्षितराभिस्तस्य कृतोऽस्तवसेवः ॥३११॥
 भणति च चम्पकमाला क्रमागतं जात ! राज्यर्णमेतत् । त्वयि संकमितं पित्रा निस्तरातव्यं प्रयत्नेन ॥३१२॥
 पुत्रक ! लोके मप्यन्तेऽर्पशालेषु त्रयः पुरुषार्थाः । तेऽप्यर्थकामौ धर्मादेव लभ्येते ॥३१३॥
 परमार्थतस्तु स एव मोक्षस्यापि कारणं न पुनरितरौ । यत्तौ निषेवितौ भवदुःखकहेतुं भवतस्ततः ॥३१४॥
 पुरुषार्थत्वं किं तयोः, भवति चमोऽपि वत्स ! पुरुषार्थः । स एव यः सल्ल भणितो जिनेर्गतरागद्वेषैः ॥३१५॥
 तस्माद् वत्स ! त्वयात्मा प्रवर्तितव्योऽप्रमत्तचित्तेन । तथा निजापत्यसमानो लोकोऽपि जिनेन्द्रधर्मे ॥३१६॥
 न च राजधर्मवाधया भवत्येषोऽपि, तत्रापि प्रयत्नः । नो मोक्षव्यो राजते येनावस्थोचितं सर्वम् ॥३१७॥
 सर्वकल्लकुशलस्यापि बहुशिक्षितस्यापि जिनधर्मे । या तव शिक्षा सत्यमपत्यस्नेहस्य तत्फलितम् ॥३१८॥
 इति तस्या उपदेशान् पीत्वा श्रवणात्कालिण्याममृतमिव । सुवनानन्दनरेन्द्रं उत्थाय प्रणमति नरेन्द्रम् ॥३१९॥
 तथा देवीरपि, तत्तन्मोनानुगतोऽरिकेसरिनरेन्द्रः । देवीभिः परिजनेन च वन्द्यते गन्वा मुनीन्द्रपादान् ॥३२०॥
 तथा गृहात्यसेपेण मोक्षसीध्याभिराद्वनशीलो दीक्षाम् । चम्पकमालाप्रमुखावरौघरमणीभिः परिकरितः ॥३२१॥
 प्रणामिन्मुलसापि हि तस्या गुरुः शङ्करोऽपि सकलेन । सह परिजनेन गृह्णाति दीक्षां गुर्यादमूले ॥३२२॥
 चम्पकमालाप्रभृतय आर्याः समर्पिता महत्तारयैः । धोमानन्दध्रिये संयमध्रिया इव प्रत्यस्तम् ॥३२३॥
 सुवनानन्दरूपोऽपि तलु वन्दित्वा जिनवरं मुनीन्द्रांश्च । संप्राप्तो निजभवनं हर्षविषादाकुलो वादम् ॥३२४॥

चित्तं ततो क्रमेणा नैयरी अन्ना गिहं पि अन्नपरं । अन्ने यत्ते पणसा जे पिउणा भूसिया हुंता ॥३२५॥
जह गयणं रयणीए रहियं रयणीपरेण न हुंसोहं । धरुं तहा नगरमिण अहियं ताएण परिचत्त ॥३२६॥
कालेण गलियसोगो पालड रज्जं जणाण कयचोज्जं । सिरिसुवणाणदनिवो अकमियासेसरिउचक्रो ॥३२७॥
अरिकेसरिसुणिराओ राईदिवसं पि ररड सुत्तत्थं । सुत्तत्थतदुभयविज्जु जाओ कालेण गीयत्थो ॥३२८॥
सूरिपयम्मि गुरुहिं ठविओ सह दिक्खिओ य सज्जो सो । मुणिसाहुणीण वग्गो परिवारत्तेणुत्ताओ ॥
विहरंतस्सवि य तओ खीणयाइकम्मतमनिपरे । सज्जाणसेलसिहरे उइओ वरकेवलदिणिटो ॥३३०॥
पडिबोहिं वि भविपज्जं मुइरं, आउक्खयम्मि सेलेसि । आरुहिं अरिकेसरिमूरी परमपयं पत्तो ॥३३१॥
दुल्लभदेवीसुलसापमुहाहिं साहुणीहिं परियरिया । एकारस अंगाई चपयमालावि परिपदइ ॥३३२॥
ठविपा पबित्तिणिगए विहरइ वसुहाए त्रिविहत्तवनिरया । निरयाइदुहरं परमवर्णिती भूरिभविपाणं ॥३३३॥
अह सा गुरुसुसुसविसोहियकम्ममल, वेयावचसमुज्जमहं भियतमपडल ।
सह अउक्खरणकमि खवगसेहि वरवि, मोहमहोयहिं लीलह अइत्तर तरवि ॥३३४॥
चरणवरतअगजियअंतररिडालिण, तिहुयणु नियवि सगगु विनिम्भल्लेवल्लिण ।
तीसदिवसअणसणिण सुसाहुणिपरिगरिय, मोसुताणि अक्खेविण चपयमाल ठिय ॥३३५॥ ॥

॥ इति सम्यक्प्रवृत्तशार्ङ्ग चम्पकमालाकथानक समाप्तम् ॥

चिन्तयति तत क्रमेणा नैयरी गृहमप्यन्यतरत् । अन्ये च ते प्रदेशा ये पित्रा भूषिता अभवन् ॥३२५॥
यथा गगन रजन्या रहित रजनीक्रेण न हि शोभाम् । धरति तथा नगरमिदमविक्र तातेन परित्यक्तम् ॥३२६॥
कालेन गलितशोक पालयति राज्यजनाना कृताथर्यम् । श्रीमुवनानन्दनृप आनन्ताशेषपरिपुत्रक ॥३२७॥
अरिकेसरिसुनिराजो रात्रिदिवसमपि करोति सुमर्थम् । सुमर्थतदुभयविज्जात कालेन गीतार्थ ॥३२८॥
सूरिपदे गुरोर्भ स्यापित सह दीक्षितश्च सर्व स । मुनिसाध्वीना वर्ग परिवारत्वेनानुज्ञात ॥३२९॥
विहरतोऽपि च तत क्षीणघातिकर्मतन्त्रेणिकरे । सद्ग्यानशैलशिलर उदितो वरकेवलदिनेन्द्र ॥३३०॥
प्रतिनोप्य भविकुजन सुचिरम्, आयु लभे शैलेशीघ्रम् । आरुह्यारिकेसरिसूरि परमपद प्राप्त ॥३३१॥
दुल्लभदेवीसुलसाप्रभुवामि साध्वीमि परिकरिता । एकादशाङ्गानि चम्पकमालापि परिपन्ति ॥३३२॥
स्थापिता प्रवर्तिनीपदे विहरति वसुधाया निविधतपोनिरतां । निरयाद्विदुः सपरम्परामपनयन्ती भूरिभविपानाम् ॥

अथ सा गुरुशुश्रूषाविशो वितर्कमला, वैद्यावृत्त्यसमुद्यमरुद्धतम पटला ।

सदापूर्वकरणक्रमेण क्षपकरोणिं कृत्वा, मोहमहोदधिं ललायातिदुस्तर तीर्त्वा ॥३३४॥

चरणोपरततागन्जितान्तरारिपुबलेन, त्रिमुवन दृष्ट्वा समग्र विदिर्मलकैवलेन ।

त्रिदादिवसानशनेन सुसाध्वीपरिकरिता, मोक्षप्यानेक्षेपेण चम्पकमाला स्थिता ॥३३५॥

जह गहगणां गयणं आहारो रोहणो य रयणाणं । सिधूणं जह जलही तह सम्मत्तं सिवसुहाणं ॥१॥
जह उवसमो मुणीणं चाओ विहणीण सीलाम्पिणीणं । तह सम्मत्तं गिहिणो जइणो यवि भूसणं परं ॥२॥
संकाए जिणधम्मे सव्वे देसे य मइलिण तम्मि । जायइ विहलं सयलं पुट्ठाणं मणिरहस्सेवं ॥३॥
तथाहिः—

महुरा नामेण पुरी अत्थि पसिद्धा जयम्मि भमरहिया । वित्तसुपवित्तपत्ता लच्छीनिवासा कमलिणिव्व ॥४॥
तत्थत्थि अत्थिमणवलिपत्थसंपूरणेक्कवेसमणो । वेसमणो वरसिट्ठी सम्मादिट्ठी पुरगरिट्ठी ॥५॥
रुवेण रुविणी इव रुविणिनामेण गेहिणी तस्स । मिच्छत्तमोहियमई तहावि सट्ठ भत्तुणो इट्ठा ॥६॥
ताणं च दुत्ति पुत्ता जाया समयम्मि सुंदरतरंगा । मणिंसिंहनामो पद्मो वीओ उण मणिरहो नाम ॥७॥
ताणं च परोस्परपीडपरिसो वदिदओ तहा कहवि । जहरामलक्खणण निमुणिज्जइ समयसत्येहु ॥८॥
अह अनया कयाइ जुगवं जमुणानईए कूलम्मि । कीलंताणं ताणं चारणसमणो तहि पत्तो ॥९॥
मयणव मुत्तिमंतं नं ददं जणियलोयणाणंदां । गुरुभत्तिपगरिसेणं नमंसिदं दोवि उवविट्ठा ॥१०॥
तो धम्मलाभपुव्वं मुणिणा संभासिओ विसेसेण । पारद्धा धम्मकहा तेस्सिहियट्ठाए जिणभाणिया ॥११॥
इह भो भद्रा ! भवसायरम्मि तुम्हेहिणोरपारम्मि । जुगसमिलानाएण कहवि भमंतेहि मणुयत्वं ॥१२॥
पत्तं आरियत्तिगे जाइकुलईहि संगयं इंहि । सव्वपुगहोवि एसो संपत्तो तुम्ह पुत्तेहि ॥१३॥
अन्नेपि हु कट्ठाणं सव्वं संसारवासिजीवाणं । संपादिज्जइ पुत्तेण चैव केणावि भणियं च ॥१४॥

यथा ब्रह्मगणानां गगनमाचारो रोहणश्च रत्नानाम् । सिन्धूनां यथा जलवित्तथा सम्यक्त्वं शिवसुखानाम् ॥
यथोपशमो मुनीनां त्यागो द्विमविनां शीलं स्त्रीणाम् । तथा सम्यक्त्वं गृहिणो यत्तिनश्चापि भूषणं परमम् ॥२॥
शङ्कया जिनधर्मे सर्वतो देशतश्च मलिनिते तस्मिन् । जायते विफलं सकलमनुष्ठानं मणिरपत्येव ॥३॥
मपुरा नान्ना पुर्यस्ति प्रसिद्धा जगति भ्रम-र-हिता । वृत्तसुपवित्रपा(प)त्रा लक्ष्मीनिवासा कमलिनीव ॥४॥
तत्रान्त्यर्थिमनोवाञ्छितार्थसंपूरणैकवैश्रमणः । वैश्रमणो वश्रेष्टी सम्यग्दोष्टः पुरगरिष्ठः ॥५॥
रूपेण रूपिणीव रूपिणीनान्ना गेहिनी तस्य । मिथ्यात्वमोहितमतिस्तथापि सा भर्तुरिष्टा ॥६॥
तमोश्च ॥ पुत्रौ जातौ समये सुन्दरतप्तज्ञौ । मणिंसिंहनामा प्रथमो द्वितीयः पुनर्मणिरयो नाम ॥७॥
तयोश्च परस्परप्रीतिप्रकर्षौ वधिर्नस्तथा कथमपि । यथां रामलक्ष्मणयोः श्रूयते समयशस्त्रेषु ॥८॥
अभान्यदा कदाचिपुण्यं यमुनानद्याः कूले । त्रिदशतोस्तयोश्चरणश्रमणस्तस्मिन् प्राप्तः ॥९॥
मदनमिव मूर्तिमन्तं तं दृष्ट्वा जनितलोचनान्द्यौ । गुरुभक्तिप्रकर्षेण नमास्यत्वा द्वावप्युपविष्टौ ॥१०॥
ततो धर्मलामपूर्वं शुनिना संपापितो विज्ञेयेण । प्रारब्धा धर्मकथा तयोर्हितार्थं जिनमणिता ॥११॥
इह भो भद्राः ! भवसागरे शुष्माभिरनादिपारे । युगसमिन्नातेन कथमपि भ्रमद्विभ्रानुमन्त्रम् ॥१२॥
मातनार्यसेत्रे नातिकुलादिभिः संगतमिदानीम् । श्रवणावग्रहोऽप्येव संपातो शुष्माकं पुण्यं ॥१३॥
अन्यदपि सख कल्याणं मां संसारवासिजीवानाम् । मेयाद्यते पुण्येनैव, केनापि मणितं च ॥१४॥

“यद्वपुःपरिमणायं स्त्रीजनकमनीयमनमिमवनीयम् । यत्साप्राज्यमसण्डं तत्सण्डं धर्मलभितोः ॥”

एवं च किसी कंडंगरं, परमत्यओ फलं मोखो । धम्मस्स सुचिन्नस्सेह अविनहो सो यजिणमणिओ ॥
ततो अपत्तपुत्ते जिणधम्मो सम्मपापरं कुणह । जेण दुइलहरिरुं भवसमुदं लुं तरह ॥१६॥

सो दुविगणो कहिओ जिणेहिं जियरागदोसमोहेहिं । साहुगिदिमेषभिओ पदमो य महव्वाडओ ॥१७॥
बीओ चारसमेओ मूलं दुण्हि तेसिं सम्मत्तं । तं संकाइविमुक्तं जीवाइतत्तसद्दणं ॥१८॥

सुरनरवरकयसेवो अरिहं देवो सुसाहुणो गुरुणो । इय सम्मत्तं वुत्तं तत्त्विवरीयं तु मिच्छत्तं ॥१९॥

भालयलमिलियकरकमलसंपुटो विज्जयेइ तं साहुं । मणिसिंहनामा नमिउं भयवं । पदमस्स अममत्या ॥२०॥

वीयस्सवि असमत्या तहावि तुह दंसणं अमोहति । पसिय सम्मत्तमित्तो दिज्जउ अम्लण जिणधम्मो ॥

जइ जोगया मुणीसर ! अम्हाणं अत्थि, तो मुणी भणइ । रयणाण महग्याणविरयणनिदीविहु न किं दाणं ? ॥

इय भणिऊणं मुणिणा कल्लारसवासियंतकरणेण । आरोविंयं विहीए सम्मत्तं ताण दोण्हि ॥२३॥

तह कहिया तत्त गुणा सवित्थरं साहिया य दोसावि । तंकारयाण कहिउं सुरनारपमुक्खदुक्खं ॥२४॥

उप्पओ मुणिवमहो तैवि य पत्ता नियम्मि गेहम्मि । पिउणो कहंति जह अज्ज ताय ! जमुणानदीकूले ॥

सम्मत्तमूलपसरिपसुद्धमहव्वपविसालखंघाळो । सप्पसग्गसमिदुत्तुचिपरहसो दमपवाळो ॥२६॥

सुरनरमुहकुसुमद्वो गुणगंधद्वो न रायद्वद्वद्वो । सउणजणजणियसदो मोक्खफलद्वो खमारद्वो ॥२७॥

भवगिम्हतवियजणकयनिव्वुइदेसणसुसोयलच्छाओ । पणयजणरूपविडवी अम्हेहिं मुणिवरो दिट्ठो ॥२८॥

एतच्च कृप्यास्तुगमित्र, परमार्थतः फलं मोक्षः । धर्मस्य मुनीर्णम्येहावितथः स च जिनमणितः ॥१९॥

ततोऽप्राप्तपूर्वं जिनधर्मे सम्पगादरं कुल । येन दुःखलहरिरुद्रं भवसमुद्रं लघु तरत ॥१९॥

स द्विविकल्पः कथितो निर्जेततरागद्वेषमोहैः । साधुगृहिभेदभिन्नः प्रथमश्च महाव्रतादिकः ॥१७॥

द्वितीयो द्वादशमेवो मूलं द्वयोरपि तयोः सम्यक्त्वम् । तच्छुद्धादिविमुक्तं जीवादितत्त्वथद्धानम् ॥१८॥

सुरनरवरकलसेवोऽर्हन् देवः सुसाधवो गुरवः । इति सम्यक्त्वमुक्तं तद्विपरीतं तु मिष्यात्वम् ॥१९॥

भालतलमिलितकरकमलसंपुटो विज्जयति तं साधुम् । मणिसिंहनामा नत्वा भगवन् ! प्रथमायासमर्थो ॥२०॥

द्वितीयायाप्यसमर्थो तथापि तत्र दर्शनमनोयमिति । प्रसन्न सम्यक्त्वमात्रो दीयतामावाभ्यां जिनधर्मः ॥२१॥

यदि योग्यता मुनीश्वर ! आवयोरस्मि, ततो मुनिर्भणति । रत्नानां महार्णामपि स्तननिधिरिति न किं स्थानम् ? ॥

इति भणित्वा मुनिना कल्लारसवासितान्तःकरणेन । आरोपितं विधिना सम्यक्त्वं तयोर्द्वयोरपि ॥२३॥

तथा कथितास्तस्य गुणाः सविस्तरं कथिताश्च दोषा अपि । तत्कारकाणां कथयित्वा सुरनारकमुल्लङ्घ्यानि ॥

उत्पन्नितो मुनिवृषभस्तावपि च प्राप्तौ निजे गेहे । पितरं कथयतो यथाऽथ तात ! यमुनानदीकूले ॥२५॥

सम्यक्त्वमूलपसुत्तशुद्धमहानतविशालस्कन्धः । सप्रसरसमितिगुप्तिमहाशाखो दमपवालः ॥२६॥

सुरनरसुखकुसुमाब्जो गुणगन्धाब्जो न रागद्वद्वधः । शकुन(रुद्र)जनननितराब्जो मोक्षफलान्नो क्षमाभ्यः ॥२७॥

मोक्षमहातर्क्यं तेणं अम्हाण हियपरिचेसु । सम्पत्तं निहिज्जणं सित्तं सद्वासुहज्जलेण ॥२९॥
 तो सेट्ठी वेसमणो मणम्मि तुट्ठोवि पभणए एवं । जुत्तं तुम्हेहि कंयं जइ जणणीबहुमयं होही ॥३०॥
 तो ताणं जणणीए भणियं भो डिम्भगा ! जिह्छाए । पुरपउरपरिसराइं स्माइं सरियाण पुलिणाइ ॥३१॥
 इत्यागया गया इवं निरकुंसा भंमडिज्जण सच्छंदं । निक्खणिगया नियह्ठे किं नो चिट्ठेह रे दुट्ठा ! ॥३२॥
 कोऽवसरो तुम्हाणं संपइ धम्मस्स सवणगहणेसु ? । मोत्तुं नियवारिज्जं अब्बं नो किंपि कायव्वं ॥३३॥
 तो जेट्ठो जणणीए सुणिजं वयणाणि जेपए एवं । न पुणोवि इमं काहं खमसु मइं महपसाएण ॥३४॥
 धोओ पुणो विचिंतइ करम्मिचित्तामणिं कहविपत्तं । किं चयइ कोविओ कोवि कहवि नियजीयविगमेवि ?
 कैणवि कारुणिएणं अमपरसं पाइओ महारोगी । सो य प्रइत्तणमणुहवंइ लाघवं तेण रोगस्स ॥३६॥
 तो तमणंक्वपरायणपियजणवयणेण वमड किं रोगी ? । तो भणउ किंपि जणणी धम्मं न चएमि जीवतो ॥
 पत्तं अपत्तपुव्वं सम्पत्तं जं मए इमं तस्स । चिट्ठउ जणणी इहिं वहुवंधणमारणकरावि ॥३८॥
 अन्नोवि कोइ सकइ जक्खो रक्खो न अहव सहसक्खो । मंचालेउं चलिओवि पल्लयपवणोव्व सुरसैलं ॥३९॥
 इय तीए निब्भओ सो गच्छइ जिणभवनसाहुवसहीसु । पूयइ वंदइ गिहजिणपडिमाउ तिसंमसुवत्तो ४०
 जिह्ठो भणइ जणणीएणिट्ठमेयं करेसु मा वच्छ ! । घरजिणपडिमापूया ताएण कयावि सा न कया ॥४१॥
 तं मणिरहो रहम्मी पभणइ एवं कयम्मि किर जणणी । अणुपत्तिया भविस्सइ इयं तुह भावो न सो जुत्तो ॥

भवप्रीप्मतसज्जनकृतनिर्वृतिदेशनसुशीतलच्छायः । प्रणतजनकल्पविष्टी आवाभ्यां मुनिवरो दृष्टः ॥२८॥
 मोक्षमहातर्क्यं तेनावयोर्हृदयसेत्रयोः । सम्यक्त्वं निधाय सिक्तं श्रद्धाशुभजलेन ॥२९॥
 ततः श्रेष्ठो वैश्रमणो मनसि तुष्टोऽपि प्रमणत्येवम् । युक्तं युवाभ्यां कृतं यदि जननीबहुमतं भवेत् ॥३०॥
 ततस्तयोर्यजन्या भणितं भो डिम्भकौ ! यदृच्छया । पुरपचुरपरिसरेषु सरस्तु सरितां पुलिनेषु ॥३१॥
 भ्रात्रागतौ गणाविव निरकुशौ भ्रान्त्वा स्वच्छन्दम् । निष्वातौ निजहृष्टे किं नो तिष्ठतं रे दुष्टौ ? ॥३२॥
 कोऽवसरो युवयोः संप्रति धर्मस्य श्रवणग्रहणयोः ? । मुक्त्वा निजयाणि जयमन्यन्नो किमपि कर्तव्यम् ॥३३॥
 ततो ज्येष्ठो जनन्याः श्रुत्वा वचनानि जल्पत्येवम् । न पुनरपिदं करिष्ये क्षमस्व मां महाप्रसादेन ॥३४॥
 द्वितीयः पुनर्विचिन्तयति करे चिन्तामणिं कथमपि प्राप्तम् । किं त्यजति कोविदः कोऽपि कथमपि निजजीवितविगमेणि
 • केनापि कारुणिकेनामृतं पायितो महारोगी । स च प्रतिक्षणमनुभवति लाघवं तेन रोगस्य ॥३६॥
 ततस्तं शेषपरायणप्रियजनवचनेन वमत्तु किं रोगी ? । ततो भणतु किमपि जननी धर्मं न त्यजामि जीवन् ॥३७॥
 प्राप्तमप्राप्तपूर्वं सम्यक्त्वं वन्येदं तस्य । तिष्ठतु जननीदानां वधवन्धनमारणकराणि ॥३८॥
 अन्योऽपि कोऽपि शक्नोति यक्षो रक्षो नाथवा सहस्राक्षः । मां चालयितुं चलितोऽपि प्रलयपवन इव सुरशैलम् ॥
 इति तस्या निर्णयः स गच्छति जिनमवनसाधुवसतिषु । पूजयति बन्दते गृहजिनप्रतिमासि संज्यमप्युक्तः ॥४०॥
 ज्येष्ठो भणति जनन्या अनिष्टमेतत् कार्पाशो वत्स ! । गृहजिनप्रतिमापूजा सातेन कदापि सा न कृता ॥४१॥

एवं च करंतेणं एहिं दुरासयम्मि बहुयाणो । संजणिओ होज्ज मए निबंधणं दुवसलवखाणं ॥४३॥
जंपि तुहेहिं चत्ता सुधम्मकिरिया इमीए वयणेणं । तंपि न जुत्तं जम्हा इमीए एसो न उवयारो ॥४४॥
किंतु इमो उवयारो जं जिणधम्मो ठविज्जए एसा । तं तु सयं अचयंताण चैव संगच्छए नूणं ॥४५॥
किञ्च ।

न ह्यु जिणधम्मो लब्धं पइजम्मं नेय तारिसो सुगुरु । तम्हा निस्संकं चिय कुण धम्मं किं च जणणीए ? ॥
किंच जणणी न जणणी पियावि न पिया न वंधवो वंधू । नय तं मित्तं मित्तं जं जिणधम्माउ भंसेइ ॥
धम्मोवि न खलु अन्नो रम्मो परमत्यओ इमं मोत्तुं । जं जीवदयामूलो सा जीवदया य नन्नत्य ॥४८॥
देवोवि जिण्वरोच्चिय जो विग्गमसंभमेहिं परिमुक्को । अन्ने तयागमेसुवि विग्गमसहिंया जओ भणिग्या ॥४९॥
किञ्च ।

जणणी जणओ जाया भायापभिंणि भवपरावत्ते । न हि समगमिति एत्तो ऋइयभवसंभवाणीव ॥५०॥
धम्मायम्माण फलं जम्मंतरसंचियाण पुण पयडं । रिद्धिसमुद्घुरनिद्धणकुलसंभवओ जहासंत्तं ॥५१॥
जिट्ठो पभणइ को वच्छ । पच्चओ, जं जिणेवि संदेहो । चिट्ठउ ता तद्धम्मो न ह्यु कज्जं कारणाभावा ॥
इयं संकायणपंके खुत्तं तं नाउं मणिरहो भणइ । तुह खयरवित्तेणस्सव बहुदुहसहणं भवे होही ॥५३॥
तथाहिः—

अस्थि सुपसिद्धविज्जा विज्जासाहगसहस्सनयचलणा । मंतसरोरुहसरसी देवी पंडमावई नाम ॥५४॥
जिणभवणवहिं बहुखरुइरमीसरगिहंव रयणइदं । अट्टावयगिरिसिहरे तच्चवणं अस्थि रमणीयं ॥५५॥

तं मणिरयो रहसि प्रमणत्येवं कृते किल जननी । अनुवृत्ता भविष्यतीति तव भावो न स युक्तः ॥४२॥
एवं च कुर्वतेतस्यां दुराशये बहुमानः । संजनिता भवेद् मया निबधनं दुःखलक्षणाम् ॥४३॥
यद्यपि युष्माभिस्यक्ता सुधर्मक्रियास्या वन्ननेन । तदपि न युक्तं यस्मादस्या एष नोपचारः ॥४४॥
किन्त्वयमुपचारो यज्जिनवर्मे स्थाप्यत एषा । तत् तु स्वयमत्यजतामेव संगच्छते नृत्तम् ॥४५॥
न खलु जिनवर्मा लभ्यते प्रतिजन्म नेव तादृशः सुगुरुः । तस्मान्निःशङ्कमेवं कुरु धर्मं किं च जनन्या ? ॥४६॥
किञ्च जननी न जननी पितापि न पिता न बान्धवो बन्धुः । नच तन्मित्रं मित्रं यज्जिनवर्माद् भ्रंशयति ॥४७॥
धर्मोऽपि न खल्वन्यो रम्यः परमार्थत इमं मुक्त्वा । यज्जीवदयामूलः सा जीवदया च नान्यत्र ॥४८॥
देवोऽपि जिनवर एव यो विग्रमसंभ्रमेः परिमुक्तः । अन्ये तदागमेऽपि विग्रमसहिता यतो भणिताः ॥४९॥
जननी जनक्ये जाया भ्रातृप्रभृतीनि अवपरावर्ते । नहि समकं यन्तीतोऽतीतमवमंभवावीव ॥५०॥
धर्माधर्मयोः फलं जन्मान्तरसंचितयोः पुनः प्रकटम् । ऋद्धिसमुद्घुरनिर्घनकुलसंभवतो यथासंस्थम् ॥५१॥
उद्येष्टः प्रमणति को वत्स । प्रत्ययो, यज्जिनेऽपि संदेहः । तिष्ठतु तावत्तद्धर्मो न हि कार्यं कारणाभावात् ॥५२॥
इति शङ्खावपण्णे मग्नं तं ज्ञात्वा मणिरयो मणति । तव खवरविषेणस्येव बहुदुःखसहणं भवे भविष्यति ॥५३॥
अस्ति सुपसिद्धविद्या विद्यासाधकसहस्रतनवरणा । मन्त्रसरोरुहसरसी देवी पञ्चावती नाम ॥५४॥

मोक्षमहातर्क्यं तेणं अंम्हाण हिययखित्तु । सम्मत्तं निहिज्जणं सित्तं सद्दामुहज्जलेण ॥२९॥
 तो सैट्ठी वेसमणो मणम्मि तुट्ठोवि पमणए एवं । जुत्तं तुम्हेहि कयं जइ जणणीवहुमयं होही ॥३०॥
 तो ताणं जणणीए भणियं भो डिम्भगा ! जहिच्छाए । पुणपरपरिसत्ताइ स्माइ सरियाण पुलिणाइ ॥३१॥
 इत्यागया गया इवं निरंकुंसा भंमडिज्जण सच्छंद । निक्खणिया नियहट्टे किं नो चिट्ठेह रे दुट्ठा ! ॥३२॥
 कोअसरो तुम्हाणं संपइ धम्मस्स सवणगहणेसु ? । मोत्तुं नियवाभिज्जं अबं नो किपि कायव्वं ॥३३॥
 तो जेट्ठो जणणीए सुणिउं वयणाणि जंपए एवं । न पुणोवि इमं काहं खमसु मइं महपसाएण ॥३४॥
 धीओ पुणो विचित्तइ करम्मि चित्तामणिं कहवि पत्तं । किं वयइ कोविओ कोवि कहवि नियजीयविगमेवि ?
 केणवि कारुणिएणं अमयरसं पाइओ महारोगी । सो य प्रइस्सणमणुवइ लाघवं तेण रोगस्स ॥३५॥
 तो तमणंक्वपरायणपियजणवयणेण वमउ किं रोगी ? । तो भणउ किपि जणणी धम्मं न चएमि जीवतो ॥
 पत्तं अपत्तपुव्वं सम्मत्तं जं मए इमं तस्स । चिट्ठउ जणणी इहिं वहवंधणमारणकरावि ॥३६॥
 अन्नोवि कोइ सकइ जक्खो रक्खो न अहव सहसक्खो । मं चालेउं चलिओवि पलयपवणोव्व सुरसैल ॥३७॥
 इय तीए निब्भओ सो गच्छइ जिणभवनसाहुवसहीसु । पूयइ वंदइ गिहजिणपडिमाउ तिसंसुवउत्तो ४०
 जिट्ठो भणइ जणणीएणिट्ठमेयं करेसु मा वच्छ ! । घरजिणपडिमापूया ताएण कयावि सा न कया ॥४१॥
 तं मणिरहो रहम्मी पमणइ एवं कयम्मि किर जणणी । अणुयत्तिया भविस्सइ इयं तुह भावो न सो जुत्तो ॥

भवप्रीप्मतजनकृतनिर्घृतिदेशनमुशीतलच्छायः । प्रणतजनकल्पविट्ठी आवाभ्यां मुनिबरो दृष्टः ॥२८॥
 मोक्षमहातर्क्यं तेनावपोर्हदयस्त्रयोः । सम्यक्त्वं निधाय सिक्तं श्रद्धाशुभजलेन ॥२९॥
 ततः श्रेष्ठो वैश्रमणो मनसि सुष्टोऽपि प्रमणत्येवम् । युक्तं युवाभ्यां कृतं यदि जननीवहुमतं भवेत् ॥३०॥
 ततस्तयोर्जनन्या भणितं भो डिम्भकौ । यदृच्छया । प्रप्रचुरपरिसरेषु सारसु सरितां पुलिनेषु ॥३१॥
 अत्रागतौ गणाविव निरंकुशौ भ्रान्त्वा स्वच्छन्दम् । निष्ठातौ निजहट्टे किं नो विष्टतं रे दुष्टौ ? ॥३२॥
 कोऽवसरो युवयोः संप्रति धर्मस्य श्रवणप्रज्ञयोः ? । मुक्त्वा निजवाणिज्यमभ्यन्नो किमपि कर्तव्यम् ॥३३॥
 ततो ज्येष्ठो जनन्याः श्रुत्वा वचनानि जल्पत्येवम् । न पुनरपीदं करिष्ये क्षमस्व मां महापसदेन ॥३४॥
 द्वितीयः पुनर्विचिन्तयति करे विन्तामणिं कृपमपि प्राप्सुम् । किं त्यजसि कोविदः कोऽपि कृपमपि निजजीवितविवेगेणैव
 • केनापि कारुणिवेनामृतारसं पायितो महारोगी । स च प्रतिक्षणमुपवति लाघवं तेन रोगस्य ॥३५॥
 ततस्तत् रोपपरायणीमयजनवचनेन वमत्तु किं रोगी ? । ततो मणत्तु किमपि जननी धर्मं न त्यजामि जीवन् ॥३६॥
 प्राप्तमप्राप्तपूर्वं सम्यक्त्वं यन्मयेदं तस्य । तिष्ठतु जननीदानां वचनन्धनमारणकरापि ॥३७॥
 अन्योऽपि कोऽपि शक्नोति यक्षो रक्षो नाथवा सहस्राक्षः । मां चालयितुं चलितोऽपि प्रलयपवन इव सुरसैलम् ॥
 इति तस्या निर्णयः स गच्छति विनमवनसाधुवसतिषु । पूजयति बन्दते गृहजिनप्रतिमासि संध्यमुपयुक्तः ॥४०॥
 ज्येष्ठो भणति जनन्या अनिट्ठमेतन् कार्पासो वत्स ! । गृहजिनप्रतिमापूजा तातेन कदापि सा न कृता ॥४१॥

एवं च करंतेण एईए दुरासयम्मि बहुमाणो । संजणिओ होज्ज मए निबंधणं दुक्खलवत्ताणं ॥४३॥
 जंपि तुम्हेहि चत्ता सुधम्मकिरिया इमीए वयणेणं । तंपि न जुत्तं जम्हा इमीए एसो न उवयारो ॥४४॥
 किंतु इमो उवयारो जं जिणधम्मो ठविज्जए एसा । तं तु सयं अचयंताण चैव संगच्छए नूनं ॥४५॥
 किञ्च ।

न ह्यु जिणधम्मो लब्धं पइजम्मं नेय तारिसो सुगुरु । तम्हा निस्संकं चिय कुण धम्मं किं च जणणीए ? ॥
 किञ्च जणणी न जणणी पियावि न पिया न वंधवो वंधू । नय तं मित्तं मित्तं जं जिणधम्माउ भंसेइ ॥
 धम्मोवि न खलु अन्नो रम्मो परमत्यओ इमं मोत्तुं । जं जीवदयामूलो सा जीवदया य नवत्थ ॥४८॥
 देवोवि जिप्परोचियजो विन्धमसंभमेहि परिमुक्को । अन्ने तयागमेसुवि विन्धमसहिजा जओ भणिग्या ॥४९॥
 किञ्च ।

जणणी जणओ जाया भायापभिईणि भवपरावचे । न हि समगमिति एत्तो अईयमवसंभवाणीव ॥५०॥
 धम्माधम्माण फलं जम्मंतरसंचियाण पुण पयइं । रिद्धिसमुद्घुरनिद्धणकुलसंभवओ जहासंत्तं ॥५१॥
 जिट्ठो पभणइ को वच्छ ! पंखओ, जं जिणेवि संदेहो । चिट्ठउ ता तद्धम्मो न ह्यु कज्जं कारणाभावा ॥
 इव संकायणपंके खुत्तं तं नाउं मणिरहो भणइ । तुह खयरवित्तेणस्सव बहुदुइसहणं भवे होही ॥५३॥
 तथाहि;—

अतिय सुपसिद्धविज्जा विज्जासाहगसहस्सनयचलणा । मंतसरोरुहसरसी देवी पंडमावई नाम ॥५४॥
 जिणभवणवहिं बहुखंवरमीसरगिहंव रयणइदं । अट्ठावधगिरिसिद्धरे तन्मवणं अत्थि रमणीयं ॥५५॥

तं मणिरथो रहसि प्रमणस्येवं कृते किल जननी । अनुवृत्ता भविष्यतीति तव भावो न स युक्तः ॥४२॥
 एवं च कुर्वतैतस्या दुराशये बहुमानः । संजनितो भवेद् मया निबधनः दुःखलक्षणान् ॥४३॥
 यदपि युष्माभिस्त्यक्ता सुधर्मक्रियाऽस्या वचनेन । तदपि न युक्तं यस्मादस्या एव मोपचारः ॥४४॥
 किन्त्वयमुपचारो यज्जिनधर्मे स्थाप्यत एषा । तत् तु स्वयमत्यजंतामेव संगच्छते वृत्तम् ॥४५॥
 न खलु जिनधर्मो लभ्यते प्रतिजन्म नैव तादृशः सुगुरुः । तस्मान्निःशङ्कमेव कुरु धर्मं किं च जनन्या ? ॥४६॥
 किञ्च जननी न जननी पितापि न पिता न बान्धवो बन्धुः । न च तन्मित्रं मित्रं यज्जिनधर्मोद् अंशयति ॥४७॥
 धर्मोऽपि न सत्त्वधर्मो रम्यः परमार्थैत इमं शुक्ला । यज्जीवदयामूलः सा जीवदया च नान्यत्र ॥४८॥
 देवोऽपि जिनवर एव यो विभ्रमसंभ्रमैः परिमुक्तः । अन्ये तदागमेष्वपि विभ्रमसहिता यतो भणिताः ॥४९॥
 जननी जनको जाया भ्रातृप्रभृतीनि भवपरावर्ते । नहि समकं यन्तीतोऽतीतभवसंभवाचीव ॥५०॥
 धर्माधर्मयोः फलं जन्मान्तरसंचितयोः पुनः प्रकटम् । ऋद्धिसमुद्घुरनिर्वणकुलसंभवतो यथासंख्य ॥५१॥
 ज्येष्ठः प्रमणति को वत्स ! प्रत्ययो, यज्जिनेऽपि संदेहः । तिष्ठतु तावत्तद्धर्मो न हि कार्यं कारणाभावात् ॥५२॥
 इति शङ्खावनपङ्के मनं तं ज्ञात्वा मणिरथो मणति । तव खयरविषेणस्यैव बहुदुःसहहनं भवे भविष्यति ॥५३॥

अस्ति सुप्रसिद्धविद्या विद्यासाधकसहस्रमृतचरणा । मन्त्रसरोरुहसरसी देवी पद्मावती नाम ॥५४॥

अह अन्नया कयाई धेयइदनगाउ कमलविमलाण । विज्जाहरीण जुयलं संपत्तं तत्थ जिणभवंणे ॥५६॥
 पूइय जिणपडिमाओ भत्तीए वंदिऊण विहिसारं । सारंगीगयणेयेज्जुणीए गायंति गीयाइं ॥५७॥
 जिणनाहगुणपगरिससंबद्धाईं विसुद्धबंधाईं । सन्वत्तो ता सहसा उच्छलिओ बहलहलबोलो ॥५८॥
 जय जयसद्धुम्मीसो अहपद्मिगयाए पविसमाणंणं । विज्जाहराण चेइयहरम्मि जिणविबूयद्धा ॥५९॥
 तो तेण कलपलेण सारंगिरवम्मि अवलविज्जंते । पउमावईय भवणे गंतूणं ताउ गायंति ॥६०॥
 जह गोयरीए हरिणा आगरिसिज्जंति मधुरसहेण । तह तंगीयरवेण सेणविसेणा दुवे खयर ॥६१॥
 पच्छन्नटिया निसुणंति ताण मेयज्जुणीओ मधुराओ । जाणेरिसा झुणीओ होज्जा नणु ताण ख्वंपि ॥६२॥
 इय बुद्धीए गंतु पासंता ताण ख्वरिद्धीओ । ईसाइव मयणेण समाहया तिकववाणेहि ॥६३॥
 ताओवि ताण ख्वं पिच्छंतीओ तहाहया तेण । सारंगीओ कराओ पटियाउवि जह न चेयंति ॥६४॥
 अह ते नियजणणं बाहरिया देवि जंति सट्ठाणं । नियहिययाणं ताणं हियएहि विणिमयंकाउं ॥६५॥
 ताओवि तेसु गणसुं सहसा मुच्छानिपीलियच्छीओ । धरणीए निवडियाओ तोअणुकापाए देवीए ॥६६॥
 काऊणं पडैणाओ भणिगाओ जह इमाण तुम्हेको । योवदियएहि भत्ता होदी ता मुंचह विसायं ॥६७॥
 तो ता महापसाउत्ति जंपिउं हरिसपुलइयसरीरा । पत्ता जणयमिहम्मी मणेसु तेखिय वहंतीओ ॥६८॥
 ते यच्छउमेण केणवि बलिया जा तत्थ ता अपिच्छंता । गयसव्वस्ता इव उंति ताव देवी इमं भणइ ॥६९॥

जिनमवनाद् बहिर्बहु रूपरचिरमीश्वरगृहमिव रत्नादयम् । अष्टापदगिरिशिखरे तद्ब्रजनमस्ति रमणीयम् ॥५९॥
 अथान्यदा कदाचिद् वैताल्यनगात् कमलाविमलयोः । विद्याधयोर्द्युगलं संप्राप्तं तत्र जिनमवने ॥६०॥
 पूनपित्वा जिनप्रतिमा भक्त्या वन्दित्वा विधिसारम् । सारङ्गीगतमेयध्वनिना गायतो गीतानि ॥६१॥
 जिननायगुणप्रकर्षसंबद्धानि विशुद्धबन्धानि । सर्वतस्तावत्सहसोच्छलितो बहलकलकलः ॥६२॥
 जयजयशब्दोन्मिश्रोऽहमहमिकया प्रविशताम् । विद्याधराणां चैत्यगृहे जिनबिम्बपूजार्थम् ॥६३॥
 ततस्तेन कलकलेन सारङ्गीरवेऽपलम्पमाने । पद्मावस्थां भवने गत्वा ते गायतः ॥६४॥
 यथा गोचर्यौ हरिणा आकृष्यन्ते मधुरशब्देन । तथा तद्गतरेवेण सेनविपेणौ द्वौ खचरौ ॥६५॥
 प्रच्छन्नस्थितौ शृणुतस्तमेयध्वनीन् मधुरान् । ययोरीदृशा ध्वनयो, भवेज्जु तयो रूपमपि ॥६६॥
 इति बुद्ध्या गन्वा ब्रह्मन्ती तयो रूपद्वौः । ईर्ष्येव मदनेन समाहृतौ तौक्षणवाणैः ॥६७॥
 ते अपि तयो रूपं पश्यन्त्यौ तथाहते तेन । सारङ्ग्यौ करात् पतिते अपि यथा न चेततः ॥६८॥
 अथ तौ निजजनकेन व्याहृतौ ह्लापय यातः स्वस्थानम् । निजहृदययोस्तयोर्हृदयाभ्यां विनिमयं कृत्वा ॥६९॥
 ते अपि गंतयोः सहसा मूर्च्छानिमीलितस्थौ । धरण्यां निपतिते ततोऽनुरूपया देव्या ॥७०॥
 श्रुत्वा प्रगुणे भाणिते यथानयोर्द्युवारेकः । स्तोकादिवसैर्मर्ता भविष्यति ततो मुद्यतं विपादम् ॥७१॥
 ततस्ते मरामसाद इति जल्पित्वा हर्षपृथकितशरीरे । प्राप्ते जनकगृहे मनसोस्तावेव यद्वन्त्यौ ॥७२॥
 तौ च उग्रना केनापि बलिनी यावत्प्र ते अपश्यन्तौ । गुह्यमवस्थाविव तिष्ठन्तावदेवैदं भणति ॥७३॥

अहमित्य वसामिचिय न तत्तओ मह मणम्मि जिणवम्मो । ता जइ तदसग्गाहं भुंचह पावेमि तो ताओ ॥
 तव्य विसंणो चितिय किं जिणवम्मणेण मह परुक्खेण । संदिद्धेणं, जंपइ परिचत्तो सो मए देवि ॥७१॥
 सेणो पुणो पयंपइ सुसंनिविट्ठम्मि जुचिल्लक्खेहि । अहरियचित्तामणिकामयेणुक्कण्डुमस्सत्त्वे ॥७२॥
 जं जिणधम्मे चचे संपज्जइ तेण नत्थि मह कज्जं । तुम्हारिसाण जइ पुण इय चित्तं जयइ ता मोहो ७३
 तुट्ठा मणम्मि चाहि भिउहि काऊण जंपए देवी । रे मूढ ! मयं मूढं जंपसि ता मरसि रे दुट्ठ ! ॥७४॥
 सो भणइ तुमं मरणं एक्कं दाउं खमा व न खमा वा । जिणवम्मो पुण चचे भवंति मरणाईणंताइ ॥७५॥
 तो सा किर अइकुट्ठा सेणं धित्तूण उप्पयइ गयणे । विजयपुरारामे तं ठविउं सीहासणे भणइ ॥७६॥
 भदं तुज्झ महापस ! सुपुरिससयपत्तपट्टमलीहस्स । तं खमसु कवडवयणेहिं दूमिओ जं खणं एक्कं ॥७७॥
 जाओ लद्धवयासाओ तुज्झ हिययम्मि ताओ कन्नाओ । इदं नयरे विज्जाहरायसुट्ठास्स तणयाओ ॥७८॥
 ताहिं च तुज्झ संपाडणम्मि पुब्बं मए पवन्नम्मि । भणियं महापसाउत्ति तो अहं जामि इय भणिउं ॥७९॥
 ताण गिहे सा वयइ पिच्छइ ताओ य मयणविहुराओ । पिपेरेहिं सहुक्खेहिं धणियं अणुसोयमाणीओ ॥
 तत्पिउकयपडिवत्ती देवी जंपइ कह णु वन्छाओ ! । तं मह वयणं वीसरिय इममवत्थं पवन्नम्मो ? ॥८१॥
 सो इह आणिओ तुम्ह वट्ठो भणइ खेयरो को सो । दाहिणसेटीरहक्कवालपहुणो सुतेणस्स ॥८२॥
 सुगहीयनमिधेओ सेणो नामेण पुत्तवररयणं । एयासु साणुराओ उज्जाणे चिट्ठइ इहेव ॥८३॥
 तो नगरुसवमाणविय नरवरो सहरिसं सविच्छट्ठो । देवीए सह गंतुं आणइ तं करिवरारुढं ॥८४॥

अहमत्र वसाम्येव न तत्त्वतो मम मनसि जिनधर्मः । तस्मादादि तदसद्ग्रहं मुञ्चनं प्रापयामि ततस्ते ॥७०॥
 तत्र विषेणश्चिन्तयित्वा किं जिनधर्मेण मम परोक्षेण । संदिग्धेन, बलपतिपरित्यक्तः स मया देवि । ॥७१॥
 सेनः पुनः प्रनल्पति सुसंनिविष्टे शुक्लिलसः । अपरितोचिन्तामणिकामधेनुकरूपद्रुमस्वरूपे ॥७२॥
 यन्जिनधर्मे त्युक्ते संपद्यते तेन नास्ति मम कार्यम् । युष्मादृशां यदि प्रनुरिति चित्तं जयति ततो मोहः ॥७३॥
 तुट्ठा मनसि बहिर्भृङ्गुटि कृत्वा नल्पति देवी । रे मूढ ! मां मूढां नल्पसि ततो त्रियसे रे दुष्ट ! ॥७४॥
 स भणति त्वं मरणमेकं दातुं क्षमा वा न क्षमा वा । जिह्वधर्मे पुनस्त्यक्ते भवन्ति मरणान्यनन्तानि ॥७५॥
 ततः सा क्लिप्तान्कुट्टा सेनं गृहीत्वोत्पतति गगने । विजयपुरारामे तं स्थापयित्वा सिंहासने भणति ॥७६॥
 मद्रं तव महायशः । सुपुरुषशतश्रमप्रयमरेसस्य । तत् क्षमस्व कमज्ज्वलनैर्द्रोषितो (दूनः) वस्त्रणमेकम् ॥७७॥
 ये लब्धावकाशो तव हृदये ते वन्द्ये । इह नगरे विधाधरराजसुदंष्ट्रस्य तनये ॥७८॥
 ताम्यां च तव संपादने पूर्वं मया प्रपन्ने । भणितं महाप्रसाद इति ततोऽहं यापीति भाषित्वा ॥७९॥
 तयोर्गृहे सा व्रजति पश्यति ते च मदनविधुरे । पितृभ्यां सदुःखाम्यां ग्राटमनुशोचन्त्यौ ॥८०॥
 तपितृहंतप्रतिपत्तिर्देवी जल्पति कथं नु वत्से ! । तद् मम वचनं विस्मृत्येवामवस्थां प्रपन्ने ! ॥८१॥
 स इहानीतो सुवयोर्वल्लभः, भणति खेचरः कः सः । दक्षिणश्रेणीरथचक्रवालप्रभोः सुपेणस्य ॥८२॥
 सुगृहीतनामधेयः सेनो नाम्ना पुत्रवररत्नम् । एतयोः सानुराग उद्याने तिष्ठतीहैव ॥८३॥

ताओ तयवन्थाओ तं ददुं अमयसिन्नपाउव्व । उवलद्धचेयणाओ तिरियच्छीओ पलोयंति ॥८५॥
 देवी भणइ नरेसर ! इमस्स लहुबंधुणा विसेणेण । गंतुणं नियनयरे सेणस्सइदारुणं वसणं ॥८६॥
 फहिउं जणओ जणणी सयणो तह परियणो पुरजणो य । दुइसायरम्मि ह्दो नियमइचकरिसहिंहेण ॥
 जिणवरमए ददत्तं सेणस्स असमगं मइन्मंसं । पयदंतेणं, ता जामि तत्थ तेसिं जणेमि चिइं ॥८८॥
 इय भणिऊणं देवी सुसेणखयरस्स सेणतणुकुसलं । कहिउं सवित्थरं तो सहसा अइंसणी जाया ॥८९॥
 एत्तो य सुसेणोवि हु पुत्तस्स अमंगलं पदिहणेउं । जिणभवणपूयपुच्चं वद्धावणयं पवट्ठेइ ॥९०॥
 नयरजणोवि समगो अचंतविसण्णमाणाणंआणंदो । नच्चइ गायइ हसइ य परोप्परं पुत्रपत्ताइ ॥९१॥
 तं तह ददुं आणंदुंदलं तो विसेणखयरोवि । भूविन्ममखमोहिं खंडिज्जंतो पुरजणेण ॥९२॥
 लज्जामइलियवयणो ईसाविनडिज्जमाणांचित्तो य । परिचत्तसयणसंगो भमिउं बहुएस्स देसेसु ॥९३॥
 अट्टवसट्ठो संतो कालं कालंतरम्मि काऊण । भमइ चिरं संसारे पाएणं दुक्खिओ दीणो ॥९४॥
 सेणोवि सुसेणेणं जणएणं ठाविओ नियंपयम्मि । वित्तविवाहो नियनयरमागओ चरिमसमयम्मि ॥९५॥
 सेणखयरोवि समं विमलाकमलाहिं विलसिउं सुचिरं । समए पुत्रं परिपालिऊण तह खयररायत्तं ॥९६॥
 उरस्सपिऊण जिणनाहसासणं नासणं भवदुहाणं । रज्जधुराधरणखमं ठविउं कमलासुयं रज्जे ॥९७॥
 विमलाकमलाहिं समं अन्नेणं परियणेण पडरेण । दिक्खं पालिय पत्तो सासयसोक्खम्मि मोक्खम्मि ॥९८॥

सतो नगरोत्सवमाज्ञप्य नरवरः सहर्षं सविस्तारः । देव्या सह गत्वाऽऽनयति तं करिवरारूढम् ॥८४॥
 ते तदवस्थे तं दृष्ट्वाऽमृतसिक्ते इव । उपलब्धवचंतेन तिर्यगस्थौ प्रलोकते ॥८५॥
 देवी भणति नरेश्वर ! अस्य लघुबंधुना विप्रेण । गत्वा निजनगरेऽसेनस्यातिदारुणं व्यसनम् ॥८६॥
 कथयित्वा जमको जननीं स्वजनस्तथा परिजनः पुरजनश्च । दुःखसागरे क्षिप्तो निजमत्पुत्रकर्मदृष्टेन ॥८७॥
 जिनवरमते दृष्ट्वं सेनस्यासदग्रहं मत्तिभ्रंशम् । प्रकटयता, तस्माद्यामि तत्र तेषां जनयामि घृष्टिम् ॥८८॥
 इति भागित्वा देवी सुप्रेणखवरस्य सेनतनुकुशलम् । कथयित्वा सविस्तरं ततः सहसाऽदर्शना जाता ॥८९॥
 इतश्च सुप्रेणोऽपि सलु पुत्रस्यामङ्गलं प्रतिहन्तुम् । निजभवनपूजापूर्वं वर्षापनकं प्रवर्तयति ॥९०॥
 नगरजनेऽपि समग्रेऽन्यन्तं विसर्पदानन्दः । नृत्यति गायति हसति च परस्परं पूर्णपात्रादिः ॥९१॥
 तं तथा दृष्ट्वाऽऽनन्दगुन्दलं ततो विप्रेणसचरोऽपि । भूविभ्रमखड्गैः खण्ड्यमानः पुरजनेन ॥९२॥
 सन्मामलिनितवदन इत्यांविनट्यमानचित्तश्च । परित्यक्तस्वननसङ्गो भ्रान्त्वा बहुकेषु देशेषु ॥९३॥
 धान्तवशतः सन् कालं कालान्तरे कृत्वा । भ्रमति चिरं संसारे प्रायेण दुःखितो दीनः ॥९४॥
 सेनोऽपि सुप्रेणेन जनकेन स्थापितो निजपदे । गृत्तविवाहो निजनगरमागतश्चरमसमये ॥९५॥
 सेनसचरोऽपि समं विमलाकमलाभ्यां विलस्य सुचिरम् । समये पूर्णं परिपाल्य तथा सचररान्त्वम् ॥९६॥
 उरस्म्यं निननामशासनं नाशनं भवदुःखानाम् । रात्र्यधुराधरणसमं स्थापयित्वा कमलासुतं रात्र्ये ॥९७॥
 विमलाकमलाभ्यां समन्येन परिजनेन पौरेण । दीक्षां पालयित्वा प्रांसः शाश्वतसौख्ये मोक्षे ॥९८॥

ता जिणधम्मो पणे संक्राविसवासिणा विसेणेण । जं अणुभूयं दुक्खं तं तुह एवं कए होही ॥९९॥
उवएसामयमेयं हिययम्मि न संरुमेइ जा तस्स । तो मणिरहेणं वंघू उवोहिओ निम्मुणसाओ ॥१००॥
भमिही संसारवणे दुहदवदइहो चिराउ पावेही । जिणधम्मवोहिलाभं, इयरो चइऊण गिहवासं ॥१०१॥
पालियचरित्तयम्मो तेणेव भवेण सिवसुहं पचो । तम्हा निस्संकमणा सम्मत्ते आयरं कुणह ॥१०२॥

तस्माज्जिनधर्मे प्राप्ते शङ्काविषवासिना विषेणेन । यदनुभूतं दुःखं तत्तवैवं कृते भविष्यति ॥९९॥
उपदेशामृतमेतद् हृदये न संक्रामति यावत्तस्य । ततो मणिरथेन बन्धुरूपेक्षितो निर्गुणत्वात् ॥१००॥
भ्रमिष्यति संसारवने दुःखदवदग्धश्चिरात् प्राप्स्यति । जिनधर्मबोधिलाभं, इतरस्यैवत्वा गृहवासम् ॥१०१॥
पालितचारित्रधर्मस्तेनैव भवेन शिवमुखं प्राप्तः । तस्मान्निःशङ्कमनसः सम्यक्त्वं आदरं कुरुत ॥१०२॥

॥ इति सम्यक्त्वद्वारे शङ्कोदाहरणे मणिसिंहमणिरपक्रमानकं समाप्तम् ॥

अन्नदंशणाकंखनद्विपद्वियसस सुंदरस्तेव । जायद् धम्मन्मसो त्रणच्चइओ य संसारो ॥१॥

तथाहि;—

कमलसंख विरायद् रायगिहं रायहंसकयसोहं । सच्छपयं सुविसालं लच्छिनिवासं सलक्खणिं ॥२॥
तत्पत्तिं दरिपरिउकरदिकरुदतडपाडणिक्खरनहरो । नरकेसरिनरनाहो अरिवहुवेहवदिवगुरु ॥३॥
तत्पत्तिं निवसंति वणिणो धणिणो करिणोच्च दाणदुल्लिया । उन्नपवंसपभवा भद्रमहाभद्रनामानो ॥४॥
जयविजयाओ भज्जा ताणं पढमसस सुंदरो पुत्तो । वीयसस खेमचंदो विस्सस्सवि विस्सुओ जाओ ॥५॥
विणण्ण नण्ण पोरिसेणं, सो अन्नया सपरिवारो । सुंदरसहिओ पत्तो उज्जाणे जणमणाणदो ॥६॥
आणंदमुंदलेणं लम्ह लीलावईहि परिकलिओ । नंदणवणम्मि इंदोच्च अच्छराविंदपरियरिओ ॥७॥
अहं तस्स बालमित्तो सुंदरनामा अदूरदेसम्मि । अभिरममाणो अहिणा दट्टो चरणंगुलीदेसे ॥८॥
तो तत्तखणेण खलिया तस्स गई निवडिओ महीचट्टे । मज्जलियलोयणजुयलो झडत्ति नीलच्छवी जाओ ॥९॥
हादारवे पय्ठे पत्तो तस्सत्तिं सपरिवारो । सो खेमचंदमित्तो किंकिंति पयंपिरो सहसा ॥१०॥
तो तं तद्दह्णं केज्जरमणिं जलेण ओहल्लिदी । जा तस्स छंणत्थं ता केज्जरो अही जाओ ॥११॥
तो दम्भं गहिज्जं जा उंजिस्सइ सयं सरेज्जण । गारुडमंतं ताव य तणसंखा विच्छिया जाया ॥१२॥
ता सुहिपमणो वित्तं जाव उवायं तओ य केजावि । कहियं जहा पसिद्धो गारुडिओ एस मह मित्तं ॥१३॥
दो भायरो य एए पुत्तिं देसंतरम्मि पादिज्जण । गारुडमंतारियं बलिया नियदेसगमणत्थं ॥१४॥

अन्यान्यदर्शनाकाङ्क्षानतितद्दृश्यस्य सुन्दरस्येव । जायते धर्मभ्रंशस्तत्प्रत्ययितश्च संसारः ॥१॥

कमलसर इव विराजति राजगृहं राजहंसकृतशोभम् । स्वच्छप्रजं(पयः) सुविशालं लक्ष्मीनिवासं सलक्ष्णिकम् ॥२॥
तत्रास्ति दस्रिपुकरटिकरुदतटपाटनैकसरनंखरः । नरकेसरिनरनाथोऽरिवधूवैध्वन्यदीक्षागुरुः ॥३॥
तत्र निवसतो वणिनौ धनिनौ करिणां वि दानदुर्ललितौ । उन्नतवंशप्रभवौ भद्रमहामद्रनामानौ ॥४॥
जयाविनये मायं तयोः प्रथमस्य सुन्दरः पुत्रः । द्वितीयस्य खेमचन्द्रो विश्वस्यापि विभ्रुतो जातः ॥५॥
विनयेन नयेन पौत्रेण, सोऽन्यदा सपरिवारः । सुन्दरसहितः प्राप्त उद्याने जनमनभानन्दः ॥६॥
आनन्दगुन्दलेन ललति लीलावतीभिः परिकलितः । नन्दनवन इन्द्र इवाप्सरोवृन्दपरिकरितः ॥७॥
अथ तस्य बालमित्तं सुन्दरनामाऽदूरदेशे । अभिरममाणमहिना दष्टं चरणाङ्गुलीदेशे ॥८॥
सतस्तत्क्षणेन स्सल्लिता तस्य गतिर्निपातितो महीचट्टे । मुकुलितलोचनयुगले अटिति नीलच्छविर्जातः ॥९॥
हादारवे पश्ये प्राप्तं तस्यान्तिकं सपरिवारम् । तत्तत्तत्तन्मित्रं किं किमिति प्रनीलपत्रु सहसा ॥१०॥
तस्मिन् तदा दृष्ट्वा केज्जरमणिं जलेनप्रपार्षन्त्यते । यावत्तस्य सेचनार्थं तातकेयूरोऽहिर्नातः ॥११॥
ततो धर्मं गृह्णत्वा यावद् योऽश्रुतिं स्वयं स्मृत्वा । गारुडमन्त्रं तावच्च लृणसंख्यां वृथिका जाताः ॥१२॥
तदा धूम्रमनाब्धिन्यपि यावदुपायं ततश्च केनापि । कथितं यथा प्रसिद्धो गारुडिक एव मम मित्रम् ॥१३॥
तत्रैवातरो चेतो पूर्व देशान्तरे पठिन्वा । गारुडमन्त्रादिकं बलितौ निजदेशमनार्थम् ॥१४॥

पत्ता महाअरन्ध्रे जलपाण्ड्या नईदहं चलिम् । दिट्ठो तम्मज्झाओ बहिं वयंतो महासप्पो ॥१५॥
तत्सय उवरि दिट्ठो कसिणतणू मणिमऊहपिंजरिओ । गुरुदप्पो लहुसप्पो तो तं पिच्छेवि लहुभाया ॥
भणइ इमाणं वंधव । गमनं स्वलेमि कइठिउं रेहं । तो भणिओ जिट्ठेणं न एस तुह मन्नए आणं ॥१७॥
लहुओ अइप्पयंदो तालउडस्सावि गरुयविसवेओ । खत्तियजाई एसो न कमइ एयस्स वा मंतो ॥१८॥
इय तन्निवारिएणावि आणं दाऊण कइदिया रेहा । तो जो गरुओ सप्पो सो न चलइ तेषएसो ॥१९॥
तो तप्पट्ठीओ लहुओ उत्तरिउं पम्हुसेइ तं रेहं । नियदेहं लोलेउं पुणोवि तप्पट्ठिमारुहिओ ॥२०॥
चलिओ य तपंभावा वाहणसप्पो, इओ य हत्थीणं । गलगज्जिगरुयसदो उच्छलिओ भरियनहविवरो ॥
तो भणिओ जिट्ठेणं वच्छ । समागच्छ रुक्खमारुहिउं । रुक्खामो अप्पाणं एयाओ हत्थियज्जाओ ॥२२॥
अन्नं च वित्तेण इमस्स भावियं सलिलमिममहं मन्ने । जं जलवन्नविरुद्धा इमम्मि अनीलिमा भाइ ॥२३॥
ता पिच्छामो एयं करिज्जूहं किं इयं जलं पियइ । तह पीयम्मिवि किं होइ, ते तओ रुक्खमारुद्धा ॥२४॥
तत्तो, सिंहुचट्टं करिज्जूहं पिट्ठओ करेऊण । कलहाइसुक्कलहिं ठावंतो निययकुंभम्मि ॥२५॥
सिंहाभिमुहं धावइ जूहवई जाव ताव उच्छलिउं । सज्जियकमो स सीहो चडिओ कुंभत्थले तस्स ॥२६॥
धूणिओ य तेण तत्तो पडिओ धरणीए चंपिओ करिणा । पाएण गयप्पाणो तत्तो हरित्तेण गुलमुलियं ॥२७॥
कारिणीहिं कलहेहिं य खणमेवकं हरिसगुंदलं काउं । तत्तो अइतिसिएहिं सरिओ सरियादहो जाव ॥२८॥

प्राप्तौ महारण्ये जलपानार्थं नदीद्रव्यं चलितौ । दृष्टस्तन्मध्याद् बहिर्भ्रजन् महासर्पः ॥१५॥
तस्य चोपरि दृष्टः कृष्णतनुर्मणिमयूखपिञ्जरितः । गुरुदपौ लघुसर्पस्तर्तस्तं दृष्ट्वा लघुभ्राता ॥१६॥
भणत्यनयोर्बान्धव । गमनं स्वलेयामि कृष्ट्वा रेखाम् । ततो भणितो ज्येष्ठेन नैष तव मन्यत आशाम् ॥१७॥
लघुक्रोऽतिप्रचण्डस्तालपुटोदपि गुरुविपक्षेण । क्षत्रियजातिरेष न कामत्येतस्य तस्मान्मन्त्रः ॥१८॥
इति तन्निवारितेनाप्याशां दत्त्वा कृष्टा रेखा । ततो यो गुरु सर्पः स न चलति तत्प्रदेशात् ॥१९॥
ततस्तत्पृष्ठतो लघुरुत्तार्य ममुष्णाति तां रेखाम् । निजदेहं लोढयित्वा पुनरपि तत्पृष्ठमारुढः ॥२०॥
चलितश्च तत्प्रभायाद् वाहनसर्पः, इतश्च हस्तिनाम् । गलगर्जगुरुशब्द उच्छलितो भूतनभोविवरः ॥२१॥
ततो भणितो ज्येष्ठेन वत्स । समागच्छ वृक्षमारुढ । रक्षान् आत्मानमेतस्माद् हस्तिपूयात् ॥२२॥
अन्यच्च विषेणास्य भावितं सलिलमिदमहं मन्ये । कुञ्जलवर्णविरुद्धोऽस्मिन्नतिनीलिमा भाति ॥२३॥
तस्मात्पश्याम्य एतन्वरियूथं किमिदं अलं पिनति । तथा पीतेऽपि किं भवति, तौ ततो वृक्षमारुढौ ॥२४॥
ततः सिंहोत्प्लुतं करियूथं पृष्ठतः कृत्वा । कलभादिमुक्तपुरीषं स्थापयित्वा कुम्भे ॥२५॥
सिंहाभिमुखं धावति यूथपतिर्यावत् तावदुच्छल्य । सज्जितक्रमः स सिंहश्चाटितः कुम्भस्थले तस्य ॥२६॥
धूनितश्च तेन ततः पतितो धरण्यां चम्पितः करिणा । पादेन गतप्राणस्ततो हर्षेण गुलमुलितम् ॥२७॥
करिणीभिः कलमैश्च क्षणमेकं हर्षमुन्दलं कृत्वा । ततोऽतिवृष्टिः सतः सरिद्रवो यावत् ॥२८॥

तो जूह्वं अगे होऊणं पाणिं परिक्रमेह । तो तिणयणगल्लं तं ददुणं निवारं ॥२९॥
 सवंपि तओ जूहं, सयं तु गच्छेइ वणनिगुंजमि । तद्वहपचासन्ने मोडेवं विदविणो डालं ॥३०॥
 कस्सवि, विसयायत्थं त्विणेइ नीरम्मि तक्खणादेव । हरंहासहारधवलं जायं तो निच्चिसं नीरं ॥३१॥
 तो तं नियसन्नाए आहूयं हत्थिणा नियं जूहं । सिच्छाए पियइ जलं तक्कीलाए पकीलेवं ॥३२॥
 नीहरिवं नीराओ गयं गइंदाणं जूहमन्नत्थ । उत्तरिय तस्वराओ तीरे नीरस्स संपत्ता ॥३३॥
 सज्जणहिययसरिच्छं सच्छमउच्छं जलं पिएऊण । तं ओसहीए वलयं धित्तूणं पत्थिया एत्थ ॥३४॥
 आगच्छंतेहि पहे गारुडिया णिज्जिया तद्धानेण । विसयारियावि बहवें उट्टविया ओसहिंवसेण ॥३५॥
 तम्मज्जाओ निट्ठो एस इह आगओ मह सगासे । कालडसिपेपि मग्गे जीववेवं समत्थोत्ति ॥३६॥
 तो सेंटिसुओ पमणइ नरिंद ! सज्जीकरेसु मह मितं । काऊण मह पसायं, लक्खं कणयस्स दाविसं ॥३७॥
 तो तेणोसहिवल्लयं ओहल्लिं सीयलेण सल्लेण । सो सुंदरो सुहत्थं ब्रह्मत्ति जा छंदिओ ताव ॥३८॥
 लोहमयतवयतावियतिल्लुडडाईव नीरविंदहि । सन्नसरारे जाया फुडियाओ बिंदुसंखाओ ॥३९॥
 नय कोवि सै विसं सो जाओ जाया यनवरि गुरुपीडा । तो सोवि असज्जो मज्झ एस इय भणिय नीहरिओ ॥
 तो अक्खं केणवि कप्पडिओ कोवि आणिओ तत्थ । कहिया य लेमचंदस्स मंतसत्तीवि तस्स इमा ॥४१॥
 निययाओ नगराओ गांधंतरपत्थियस्स मज्झ सुओ । अवयरिओ तुरयाओ, सीरारिचिंतानिमित्तेण ॥४२॥
 तो चरणंपिपेणं डसिओ सप्पेण गरुदप्पेण । मह पिच्छंतस्स तओ पडिओ धरणीए अपरो सो ॥४३॥

ततो यूथपरिग्रे मूत्वा पानीयं परीक्षते । तन्निनयनगल्लं तद् दृष्ट्वा निवारयति ॥२९॥
 सर्वपि ततो यूथं, सयं तु गच्छति वननिगुंजे । तद्वहप्रत्यासन्ने मर्दित्वा विदपेनः शाखां ॥३०॥
 कस्यापि, विषयातार्थं क्षिपति नीरे तक्खणादेव । हरंहासहारधवलं जातं ततो निर्विषं नीरम् ॥३१॥
 तन्स्वद् निजसंज्ञयाऽऽहृतं हस्तिना निजं यूथम् । स्वेच्छया पिबति जलं तक्कीलाया प्रकील्य ॥३२॥
 निःसृत्य नीराद् गतं गजेन्द्राणां यूथमन्यत्र । उत्तरीयं तस्वरात् तीरे नीरस्य संप्राप्तौ ॥३३॥
 सज्जनहृदयसदृशं स्वच्छमतुच्छं जलं पीत्वा । तद्वेषवैलवं गृहीत्वा प्रस्थितावत्र ॥३४॥
 आगच्छन्त्यां पथि गारुडिका निर्विज्जितास्तथाऽनेके । विसयारिणा अपि बहव उत्पातिना ओषधिवक्षेन ॥३५॥
 तन्मध्यान्गेषु एष इहागतो मम सकाशे । कालदृष्टनाष्ठिमन्ये जीवायितुं समर्थ इति ॥३६॥
 ततः श्रेष्ठिमतः प्रमणानि नरेन्द्र । सज्जीकरेभ्यः मम मितम् । कृत्वा मयि प्रसादं, लक्षं कनकस्य दापयिष्ये ॥
 तन्स्तेनौगाधिवद्वयमवयूय्य शीतलेन ह्रीतलेन । स सुन्दरः सुभार्थं ब्रूयति यावत् सिद्धस्तावत् ॥३८॥
 लोहमयतवयतावियतिल्लुडडाईव नीरविन्दुभिः । सर्वशरीरे जाताः स्फोटिका बिन्दुसंख्याः ॥३९॥
 न च काञ्चेन तस्य विदेशो जातो जाता च केवलं गुह्यपीडा । ततः सोऽप्यसाध्यो ममैव इति भणित्वा निःसृतः ॥
 ततोऽन्येन वेनापि कार्ष्णिकः कोऽप्यानीतमन्त्र । कथिना च लेमचन्द्राय मन्त्रशक्तिरपि तस्येवम् ॥४१॥
 निनाद् नगगद् प्राचान्तरपथिनस्य मम मुनः । अवतर्णमनुगाञ्जरीरचिन्तानिमित्तेन ॥४२॥

वाहरियं च मए तो न कोवि आगच्छई जणाभावा । तो नियगुरुआणाए मएवि सो उंजिओ त्रहवि ॥४४॥
 अइनिचेट्टो दिट्ठो मउचि सो मन्निउं मए नयरा । आहूओ सयलजणो समागओगरूपमाममिं ॥४५॥
 काउणं सिवियाए विहिया निगमणपमुहसोहावि । तित्थाभिमुहं नीओ घणतूररवेण तं सोउं ॥४६॥
 कप्पडिओ पहियजुओ मुणिउं तूरस्स सरविसेसेण । पमणइ अहो ! अणाहो जीवंतो ढञ्जिरी वरओ ॥
 तो तं वयणं सोउं पहिएणं पेसिओ निओ पुरिसो । अम्ह सयासे अज्जवि पज्जालेमो न जाव चियं ॥४८॥
 तो तेणं गंतूणं तव्वयणं विम्हयावहं अम्ह । कहियं, भणिआ य तहा एमेव पडिक्खहं मुहुत्तं ॥४९॥
 एवं ठियाण तुम्हं फिर पडियारं करिस्सए कोवि । एत्तो कप्पडिएणं भणिओ पहिओ जहा तुम्ह ॥५०॥
 संबलयमत्थि, सो भणइ अत्थि दहिसालिओयणकरंवो । मुत्तो सो तेण तओ सुत्तविउद्दुत्थ उट्टेइ ॥५१॥
 मज्झ सुओ कट्ठेहि उट्ठविओवि हु तओ य अम्हेहि । तस्स सयासं नीओ वज्जंतणवज्जतूरुहिं ॥५२॥
 पाएसु पाडिओ तस्स तह य सयलेण सयणवग्गेण । जंजस्स आसि पासे आभरणं तेण तं दिअं ॥५३॥
 पहिएण तओ भणिओ कप्पडिओ पसिय कहसु मह एयं । मुत्तो तए करंवो एयस्स विसं कहं नहं ? ॥
 सब्बोवि विम्हयाउलहियओ पासट्ठिओ जणो भणइ । जुत्तमिणेणं पुट्ठं ता तेणुव्वक्खिउं वमिओ ॥५५॥
 हालाहलपुंजो इव करंवओ नीलवज्जदुप्पिच्छो । तो जंपइ सव्वजणो अचित्तमाहप्प ! तुअन्न नमो ॥५६॥
 परमुवयारी एसो पहिओवि य इय ठविचि नियचित्ते । अइगउरवेण नीया दोवि मए निययगेहम्मि ॥५७॥

ततश्चरणचम्पितेन दट्टो संप्रेण गुरुद्वयेण । मयि पश्यति ततः पतितो घण्ट्यामघरः स' ॥४३॥
 व्याहृतं च मया ततो न कोऽप्यागच्छति जनानामावात् । ततो निजगुर्वाश्रया मयापि स योजितस्तथापि ॥४४॥
 अतिनिश्चेष्टो दट्टो शृत इति स मत्वा मया नगरात् । आहूतः सकलजनः समागतो गुरुसामग्रीम् ॥४५॥
 कृत्वा शिषिकायां विहिता निर्गमनप्रमुखशोभापि । तीर्थाभिमुखं नीतो घनतूररवेण तं श्रुत्वा ॥४६॥
 कार्पटिकः पथिकसुतो ज्ञात्वा तूरस्य स्वरविशेषेण । प्रभणत्यहो ! अनार्यो बीकन् धस्यते वराकः ॥४७॥
 ततस्तद्वचनं श्रुत्वा पथिकेन प्रेषितो ननिजः पुरुषः । अस्माकं सकाशेऽप्यापि प्रन्थालयामो न यावचित्ताम् ॥४८॥
 ततस्तेन गत्वा तद्वचनं विस्मयावहमस्माकम् । कथितं, भणिताश्च तथैवमेव प्रतीक्षन्स्व मुहूर्तम् ॥४९॥
 एवं स्थितेषु मुष्मासु किल प्रातिकारं करिष्यति कोऽपि । इतः कार्पटिकेन भणितः पथिको यथा तव ॥५०॥
 शम्बलमसितं, स भणत्यस्ति दधिशाल्योदनकरम्भः । मुक्तः स तेन ततः सुप्तव्युत्थ इवोत्तिष्ठति ॥५१॥
 मम मृतः कट्टेरुत्थापितोऽपि खलु ततश्चास्माभिः । तस्य सकाशं नीतो वाद्यमानानवचतूरैः ॥५२॥
 पादयोः पातितस्तस्य तथा च सकलेन स्वजनवग्गेण । यद् यस्यासीत् पार्श्वे आभरणं तेन तद् दत्तम् ॥५३॥
 पथिकेन ततो भणितः कार्पटिकः प्रसद्य कथय ममैतत् । मुक्तस्त्वया करम्भ एतस्य विपं कथं नष्टम् ॥५४॥
 सर्वोऽपि विस्मयाकुलहृदयः पार्श्वस्थितो जनो भणति । मुक्तमनेन शृष्टं तवस्तेनोद्धार्य वमितः ॥५५॥
 हालाहलपुञ्ज इव करम्भरो नीलवर्णदुर्दर्शः । ततो जल्पति सर्वजनोऽचिन्त्यमाहात्म्य ! तुभ्यं नमः ॥५६॥
 परमोपकार्येण पथिकोऽपि चेति स्थापयित्वा निजचित्ते । अतिगौरवेण नीतो द्वाविप मया निजगृहे ॥५७॥

समाणिऊण बहुयं सुवन्नवत्याइएहिं वत्थूहिं । मोकलिओ सो पढिओ कण्ठिओ पुण नियम्मि गिहे ॥५८॥
 धरिओ कइवि दिणाईं संपइ पुण पढिओ सदेसम्मि । बोलाविउं य एएण सह अहं एत्थ संपत्तो ॥५९॥
 एत्थवि निमुया वत्ता जह ददो सुंदरो विसहरेण । तो एस इहाणीओ मएत्ति सो भणइ सुट्ठु कयं ॥६०॥
 कण्ठिएण तहेव य पउंजिओ पुब्बवन्नियपजोगो । नहु थेवोवि विससो संजाओ तस्स विसविसए ॥
 इय जं विससमणद्धा किज्जइ अन्नं पि तस्स तं सन्नं । होइ अणत्थफलं चिय अफलं वा जायए किमि ॥
 ता आदिन्नोप्पुत्तो जा चिट्ठइ खेमचंदवणिप्पवरो । ता केणवि आगंतु निवेइयं एरिसं तस्स ॥६३॥
 जह चूरुक्खविट्ठा दिट्ठो मुणिपुंगवो मए एको । नासग्गनिसियदिट्ठी अइधम्मिट्ठो परमजोगी ॥६४॥
 तो तस्स पायमूले तिप्पउ एसो भणिज्जउ एवं । जह सण्णदट्ठमेयं जीवावसु परमकारुणिय ॥६५॥
 तो तच्चयणाणंतरमारोवेऊण पवरसिवियाए । नीओ साहुसयासं तयभिमुहं भणियमेयं च ॥६६॥
 पन्नवसि दयाधम्मं जइ सम्मं मुणसि जिणमयरहस्सं । ता सामि ! मज्झ मित्तं जीवावसु इय निसामेउं ॥
 नय किपि मुणी जंपइ जा ता जक्खेण अवपरिय पत्ते । भणियं इमेण महासठाणकंकेल्लिणो ढालें ॥
 भग्गं, तो रुट्ठेणं इमस्सु एयं कयं मए सन्नं । मुणिचरणरेणुतिल्लं ता भाले कुणह एयस्स ॥६९॥
 जेणेमुज्झत्ति मुच्चइ विसवियणाए विणावि जत्तेण । जम्हा महाणुभावाण दंसणं सच्चदुहरणं ॥७०॥
 एसो महाणुभावो निस्संगो निम्ममो निरारंभो । मंततंताइविरओ निरओ निरयप्पहविभंगे ॥७१॥
 तो तेणं द्दिट्ठेणं कयं तह्येव सोवि विसमुक्को । उट्ठेउं तक्खणं चिय सुत्तविउट्ठुव विमहइओ ॥७२॥

समान्य बहु सुवर्णवत्तादिकैर्वस्तुभिः । विस्तृतः स पथिकः कार्पटिकः पुनर्निजे गृहे ॥५८॥
 धृतः यत्पि दिनानि संप्रति पुनः प्रस्थितः स्वदेशे । गमयितुं चैतेन सदाहमत्र संप्राप्तः ॥५९॥
 अत्रापि श्रुता वार्ता यथा दष्टः सुन्दरो विपथेण । तत एव इहानीतो मयेति स भणति सपुत्र कृतम् ॥६०॥
 कार्पटिकेन तथैव च प्रसुप्तः पूर्ववर्णितप्रयोगः । नच स्तोकोऽपि विशेषः संजातस्तस्य विषविषये ॥६१॥
 इति यद् विपक्षमनार्थं किमतेऽन्यदपि तस्य तत् सर्वम् । भवत्यनर्थकफलोवाफलं वा जायते किमपि ॥६२॥
 तस्मादादीर्णापूर्णो यावत्सिद्धतिः क्षेमचन्द्रवणिक्प्रवरः । तावत्केनाप्यागत्य निवेदितमीदृशं तस्मै ॥६३॥
 यथा चूतशस्यापो दृष्टो मुनिपुङ्गवो मयैकः । नासाग्रन्यस्तदष्टिरतिषमिष्ठः परमयोगी ॥६४॥
 ततस्तस्य पादमूले तिप्पतामेव भण्यतामेवम् । यथा सर्पदष्टमेतं जीवय परमकारुणिक ! ॥६५॥
 तत्रस्तद्वपनानन्तरमारोप्य प्रवरशिबिकायाम् । नीतः साधुसफाशं तदभिमुखं भणितमेतच्च ॥६६॥
 प्रज्ञापयसि दयार्थम् यदि सम्यग्जानासि जिनमतहस्यम् । तदा स्वामिन् ! मम मित्तं जीययेति निशाम्य ॥६७॥
 नच किमपि मुनिर्जल्पति यावत्पावद् यस्तेनावतीर्य पथे । भणितमनेन महासत्स्थानकच्छेलेः शाखा ॥६८॥
 भग्ना, ततो रटेनास्यैतत् कृतं मया सर्वम् । मुनिचरणरेणुतिलकं तस्माद् भाले कुट्टेततस्य ॥६९॥
 येनैव मृदि विमुप्येते विषयेदनया विनापि यत्नेन । यस्मान्महानुभावानां दर्शने सर्वदुःखहरणम् ॥७०॥
 एव महाणुभावो निस्तद्गो निर्ममो निरारम्भः । मन्त्रतन्त्रादिविरतो निरतो निरयपपविभङ्गे ॥७१॥

पुच्छ किमेस लोओ मिलिओ एगत्य, किंव कीलाओ । नचणगेयप्पमुहाओ ताओ सहसोवसंताओ ? ॥
 तो कहिए वुत्तं वित्थरओ सो मुणि नमंसेइ । मुणिणांवि धम्मलाभिय धम्मो कहिं समादत्तो ॥७४॥
 'भो भो भव्या ! भवसायरम्मि बहुकुमपनीरभरियम्मि । किञ्छेण लहइ वुड्डो सुबोधिनिच्छिद्रयोहित्यं ॥
 लम्भंति सुरसुहाइं लम्भंति नरिदंदिदरिद्धीओ । नय भो सुबोहिरयणं लम्भइ मिच्छत्ततमहरणं ॥७६॥
 'बहुपुत्रपावणिज्जं रजंयि लभिज्ज चकवदीणं । न उणो सुबोहिबहुलामसंगयं नरभवं विमलं ॥७७॥
 सुच्चिय सुबोहिलाभो जत्थ जिणो देवया विगयराओ । पंचमहज्वयधारी गुरुवि, जीवाइतत्ताण ॥७८॥
 सम्मं च परिन्नाणं सम्पत्तं तं च विति जिणवसहा । संकाइदोसरहियं तं पालिता सुहीहोह ॥७९॥
 संका पुब्बुद्धिहा कहिया तेसिं सवित्थरा मुणिणा । अन्नन्नदंसणाणं अहिलासो होइ पुण कंत्वा ॥८०॥
 सा सम्पत्तपरोहिं दूरं दूरेण होइ चइयव्वा । निरवज्जरयणलामे को कायमणीड अहिल्लसेइ ? ॥८१॥
 'इवाइवित्थरे साहियम्मि सम्पत्तमूलजिणधम्मो । वणिस्सेमचंदसुंदरपमुहा बहवो जणा तत्थ ॥८२॥
 मुणिपायपंकयग्गे सम्मं सम्पत्तमह पवज्जिता । वज्जिता मिच्छत्तं नियनियगेहेसु संपत्ता ॥८३॥
 पालिति निरयारं, अह अन्नया कोउगेण चवलत्ता । भिक्खूण मठं गंतुं तद्धम्मं सुंदरो सुणइ ॥८४॥
 मिचेण वारिओवि हु न ठाइ भणइ य कहंति एएवि । क्षाणं नाणं निव्वाणसाहणं एत्थ किमजुत्तं ? ॥८५॥
 तो भणइ स्सेमचंदो इंदियवंसयाण क्षाणनाणाइ । गयमज्जनतुलाइं एसो य इमो समुपएसो ॥८६॥

ततस्तेन ह्येन कृतं तथैव सोऽपि विपमुक्तः । उत्थाय तत्तणमेव सुसन्धुत्य इव विस्मितः ॥७२॥
 'पृच्छति किमेस लोको मिलित एकत्र, किंवा क्रीडाः । नर्तनगेयप्रमुखास्ताः सहसोपशान्ताः ' ॥७३॥
 ततः कथिने वृत्तान्ते वित्थरतः स मुनि नमस्यति । मुनिनापि धर्मलाममुक्त्वा धर्मं कथयितुं समारब्धः ॥७४॥
 'भो भो भव्याः ! भवसागरे बहुकुमतेनैरभृते । कृच्छ्रेण लभते मग्नः सुबोधिनिच्छिद्रयानपात्रम् ॥७५॥
 लम्पन्ते सुरमुखानि लम्पन्ते नरेन्द्रवृन्दद्वयः । न च भोः सुबोधिरत्नं लम्पते मिथ्यात्वतमोहरणम् ॥७६॥
 बहुपुत्रप्राप्तं चैवं रान्यमपि लभेत चक्रवर्तिनाम् । न पुनः सुबोधिबहुलामसंगतं नरभवं विमलम् ॥७७॥
 स एव सुबोधिनामो यत्र जिनो देवता विगतरागः । पञ्चमहाव्रतधारी गुरुपि, जीवादितत्त्वानाम् ॥७८॥
 सम्यक् च परिज्ञानं सम्पत्त्वं तच्च सुवन्ति जिनैर्वृषभाः । शङ्कादिदोषपरहितं तत्पालयन्तः सुखीभवत ॥७९॥
 'शङ्का पूर्वोद्दिष्टा कथिता तेषां सविस्तरा मुनिना । अन्यान्यदर्शनानामभिलाषो भवति पुनः काङ्क्षा ॥८०॥
 'सा सम्यक्त्वपरैर्दूरं दूरेण भवति त्यक्तव्या । निरवधरत्नलामे कः काचमणीनमिलपति ? ॥८१॥
 इत्यादिविस्तरे कथिने सम्यक्त्वमूलजिणधर्मे । वणिक्क्षेपचन्द्रसुन्दरप्रमुखा बहवो जनास्तत्र ॥८२॥
 मुनिपादपङ्कजस्याग्रे सम्यक् सम्यक्त्वमथ प्रपद्य । वर्जयित्वा मिथ्यात्वं निजनिग्रहेषु संमाप्ताः ॥८३॥
 पालयन्ति निरतिचारम्, अथान्यथा कौतुकेन चपलत्वात् । मितूणां मठं गत्वा तद्धर्मं सुन्दरः शृणोति ॥८४॥
 मित्रेण वारितोऽपि खलु न तिष्ठति मणति च कथयन्त्येतेऽपि । ध्यानं ज्ञानं निर्वाणसाधनमत्र किमयुक्तम् ? ॥८५॥
 ततो भणति क्षेमचन्द्र इन्द्रियवशगानां ध्यानजाने । गजमज्जनतुल्ये एष चायं समुपदेश ॥८६॥

तथाहिः—

“मणुजं भोयणं भुञ्चा मणुजं सयणासणं । मणुजंसि अगारंसि मणुजं ज्ञायए सुणी ॥

शुद्धी शय्या प्रातरुधाय पेया मध्ये भक्तं पानकं चापराह्णे । द्राक्षासण्डं शर्करा चार्चरात्रे मोक्षस्थान्ते शाक्यपुत्रेण दृष्टः”

अणुसोयपट्ठाणं इमं सु संसारकारणं परमं । इंदियजयमि तम्हा सहलाइं नांणचरणाइं ॥८७॥

ता मित ! तुमं भुद्धो रीरीकणएसु तुलकयंमुद्धो । वेरुलियकायतुल्लत्तजंपिरो तह हसिज्जिहसि ॥८८॥

एवं निरुत्तरो सो कओवि मित्तेण खेमचंदेण । अन्नन्नदंसणग्गहअसग्गहं नो परिचयइ ॥८९॥

तो अन्नया कयाई नीओ सूरीण पायमूलमि । ताणं च तेण कहियं तस्स सरुवं पुरा आसि ॥९०॥

तो तेहि कहंतेहि धम्मं, पत्थावमाणिउं भणिवा । कंखाए बहुदोसा कहां य एसा समारद्धा ॥९१॥

तथाहिः—

विचसिहंदियसूयाबहासियं विबुहविहियमणतोसं । तिदिवं गोवइजुयं सिरिकलियं गयपुरं अत्थि ॥९२॥

दरियासिंसलहपसरस्स पावगो तर्थं अत्थि अत्थीण । दालिददास्सदहणिकपचलो भूवई राया ॥९३॥

तस्स समीये कोवि हु केपेयविसयाओ आगओ सुहदो । भुणमिचवली मगइ सो लक्खं वरिसवितीए ॥९४॥

तो भूवइणा भणिओ का सत्ती, सो भणइ मह नत्थि । सत्ती कावि हु, सुकयंतु अत्थि तंजेण दिट्ठो सि ॥

तो तस्स खग्गवारी विन्नवइ नरेसरं पणमिऊण । मह पणुणो गुणगणगुरुणो सत्तिदुगं इयरजणदुलहं ॥९६॥

हारइ न संगामे तह बुद्धी कापि सा, इमो जीए । सत्तुं उप्पन्नविरोहकारणं हि पतापइ ॥९७॥

तो दाऊण पसायं किंचिम्मत्तं समण्डं सिद्धं । विज्ञायलविसमपएसवासिणो समरवीरस्स ॥९८॥

मनोज्ञं भोजनं मुक्त्वा मनोज्ञं शयनासनम् । मनोज्ञेऽगारं मनोज्ञं ध्यायति मुनिः ॥

अनुश्रोतःप्रस्थानमिदं खलु संसारकारणं परमम् । इन्द्रियनये तस्मात् सकले ज्ञानचरणे ॥८७॥

तस्माद् मित्र । त्वं स्तलितो रीरीकनकयोः कृतुतुल्यमूल्यः । वैदूर्यकाचतुल्यत्वजल्पिता तथा हसिष्यसे ॥८८॥

एवं निरुत्तरः स कृतोऽपि मित्रेण क्षेमचन्द्रेण । अन्यान्यदर्शमग्रहासदग्रहं न परित्यजति ॥८९॥

सतोऽन्यदा कदाचिद् नीतः सूरीणां पादमूले । तेभ्यश्च तेन कथितं तस्य स्वरूपं पुरासीत् ॥

ततस्तैः कथयद्भिर्धर्मं, प्रस्तावमानीय भणिताः । कदाहता बहुदोषाः कथा चैषा समारब्धा ॥९१॥

वृत्तशिशुषिष्ठमसुतावमासितं विबुधविहितमनस्तोषम् । त्रिदिवमिव गोपनियुतं श्रीकलितं गजपुरमासीत् ॥९२॥

दस्तावेजलममसरस्य पावस्तत्रास्त्यार्थिनाम् । दारिद्र्यदास्सदहनैकप्रत्यलो भूयती राजा ॥९३॥

तस्य समीपे कोऽपि खलु केनकविपयागतः सुमटः । मुनमात्रबलो मार्गयति स लक्षं वर्षवृत्त्या ॥९४॥

सतो भूषतिना भणितः का-शक्तिः स भणति मम नास्ति । शक्तिः कापि खलु मुकृतं त्वस्ति त्वं येन दृष्टोसि ॥

ततन्मन्य सद्गुणारी विभूषयति नरेश्वरं प्रणम्य । मम प्रमोर्गुणगणगुरोः शक्तिद्विकमितरजनदुर्लभम् ॥९६॥

हारयति न संगामे तथा बुद्धिः कापि सा, अयं यया । शत्रुमुत्पन्नविरोधकारणमपि खलु प्रसादयति ॥९७॥

पट्टीवद्गो अङ्गवरसूरनिम्बिन्मित्रवत्स । लब्धजयस्तर्जनेषु उर्वरि सो पेशिओ रत्ना ॥९९॥
आप्रसाण्तरमेव पत्थियो सो ठिओ ससीपाए । तस्स विसज्जइ द्यं सो तं गंतुं भणइ एवं ॥१००॥
सोहइसुहदो तुह उवरि पेशिओ नरवरण भुवङ्गा । तो तस्स कुणसु सेवं जइ इच्छसि अप्पणो कुसलं ॥
सो भणइ तुज्ज जीहाछेयं न हु कारवेमि दुउत्ति । तो गंतुं इय पपणसु सोहइ मज्ज वयंणेणं ॥१०२॥
एसो इमागउच्चिय ता पविसेउं कैयंतवयणम्मि । जइ महसि ता पडिक्खसु एत्थ ठिओ चेव दिणदंसं ॥
दूएणं पडिक्खणे कहिए तो सोहदो तओ चलिओ । पट्टिर्वइ ससिओ मिलियाइं दोन्निवि बलाइं ॥
तो सोहदेण भणिपा नियसुहदा मज्ज पिट्ठभायम्मि । परसिन्नपहारागोयरम्मि भोचिट्ठह नियंता ॥१०५॥
सो पट्टिर्वइ चितइ उवेहिओ एस निययसिन्नेण । तो भणिओ चय सत्थं अज्जवि रक्खेमि तुह पाणे ॥
सो भणइ तुज्ज पाणा मह रुद्धे अप्पणो चिय दुरक्खा । मज्ज हरिस्स न ग्रंथं तुम्हंई सियाललक्खेहि ॥
परिहरिय स्वचथम्मं तेण ससिन्नेण तस्स एक्कस्स । पहरिउमारदं एककालमदोहवसणेण ॥१०८॥
मुक्काइं पहरणाइं तेहिं सरीराउ तस्स उप्पिडिउं । जेहिं चिय मुक्काइं हणंति तेसिं सरीराइं ॥१०९॥
इय नियपहरणजज्जरदेहे भग्गम्मि तस्स सेत्तम्मि । उप्पाडिय आणीओ पट्टिर्वइ निययसिन्नम्मि ॥११०॥
पडिगाहिंयं च सव्वं पहरणआहरणवाहणाइंयं । गंतुं तं पट्ठिं सव्वस्सं तस्स चित्तूण ॥१११॥
भंजाविउण घाप पट्टिर्वइ कारिओ पडुमरीरो । सव्वस्तेणं सह पेशिओ य नरनाहपासम्मि ॥११२॥

ततो दत्त्वा प्रपादं किञ्चिन्मात्रं समर्प्य सैन्यम् । विन्ध्याचलविषमप्रदेशवापिनः समुद्वारित्य ॥९८॥
पल्लीपत्तनैरतिप्रवरशूरानिर्भयभृत्यवर्गस्य । लब्धजयस्य रणेऽपि स प्रेषितो राज्ञा ॥९९॥
आदेशानन्तरमेव प्रस्थितः स स्थिनः स्वसीमिनि । तस्मै विमुञ्जाति दूतं स तं गत्वा मण्येवम् ॥१००॥
सौमटसुमन्तवोपरि प्रेषितो नरवरेण सुपतिना । तनस्तस्य कुरुष्व सेवां यदीच्छस्यत्मानः कुशलम् ॥१०१॥
स मणनि तत्र जिह्वाच्छेदं न खलु कारयामि दूत इति । ततो गत्वेति प्रमण सौमटं मम वचनेन ॥१०२॥
एषोऽहमागन् एव तावन् प्रवेष्टुं कृतान्तवदने । यदि कदाहमि तदा प्रतीक्षन्वात्र स्मितं एव दिनदशकम् ॥१०३॥
दूतेन प्रतिवचने कथिते ततः सौमटस्ततश्चलितः । पल्लीपतिरपि ससैन्यो मिलिते द्वे अपि बले ॥१०४॥
ततः सौमटेन मणिता निमसुमया मम घृष्टमाये । परसैन्यप्रहारागोचरे भोस्तिष्ठत पर्यन्तः ॥१०५॥
स पल्लीपतिश्चिन्तयत्युपेक्षित एष निजसैन्येन । ततो भणितस्त्यज शस्त्रमवापि रस्तामि तव प्राणान् ॥१०६॥
ए मणनि तत्र प्राणा मयि रुष्टे आत्मन एव दूरताः । मम हरेर्न गणना युष्माकं शृगाललब्धाणाम् ॥१०७॥
परिहृत्य शस्त्रधर्म तेन ससैन्येन तमेष्म् । प्रहर्तुमारब्धमेवकालमतिक्रोधवशमेन ॥१०८॥
मुक्तानि प्रहरणानि तैः शरीरात् तस्योद्भ्रम्यम् । यैरेव मुक्तानि घ्नन्ति तेषां शरीराणि ॥१०९॥
इति निजप्रहरणजर्जरदेहे भग्ने तस्य सैन्ये । उत्पाद्यानीतः पल्लीपतिर्निजसैन्ये ॥११०॥
परिग्राहितं च सर्वं प्रहरणामरणादनादिकम् । गत्वा तां पल्लीं सर्वस्यैव तस्य गृहीत्वा ॥१११॥
भग्नविन्ध्या धानान् पल्लीपतिः कारितः पंडुशरारः । सर्वस्येन सह प्रेषितश्च नरनात्यपार्थे ॥११२॥

विनाशियं च को मह आएसो संपयति तो रक्षा । सो चेव गहीयवेलो पछिई पेसिओ ठविओ ॥११३॥
 हकारिऊण सोहडसुहडो संभाणिओ बहुपवारं । उवल्लसमरखुत्तंविम्व्याउलियहियएण ॥११४॥
 पुटो रत्ना कह तुह जाया अचम्भुया इमा सची ? तो सो साहइ जह पडु ! संगामुडामरी विज्जा ॥११५॥
 अत्थि मह महाइसया दिन्ना सिरिजोगिणा जयंतेण । सा साहिवा विहीए तीए पभावो इमो सव्वो ॥
 तं सोऊणं राया चितइ समरम्मि ताव निव्वडिओ । बुद्धिएवि माहणं निणमि इय चित्तिं तो सो ॥
 मुहियसमुगमप्पिय अहन्नया पाहुडं नरिंदेण । उज्जणिरायपासंम्मि पेसिओ इय भणेऊण ॥११८॥
 अम्हं मईदराएण राइणा दूरदेसभावाओ । न विरोहकारणं किपि तारिसं किंतु अप्पाणं ॥११९॥
 सो अम्हेवि य बहु मन्निमोत्ति वहदेइ मच्छरो गरुओ । ता नहमंसणीई जह संपेज्जए तह करिज्जा ॥
 आएसोत्ति भणेउं चलिओ पत्तो क्रमेण उज्जेणि । पडिहारसूइओ सो पविसइ नरनाहअत्याणे ॥१२१॥
 नियनिव्वअप्पियमुहियसमुगायं डोइऊण निवपुरओ । पणमिय तदावियआसणम्मि उवविसइ तो रत्ता ॥
 उम्मुहिओ समुग्गो तम्मज्जे लहुसमुगायं नियइ । अह तम्मज्जे दहुं भूइच्चिय चितइ नरिंदो ॥१२३॥
 भालयलयदियभिन्दी आयंविरेलोपणो जहा मज्झ । दण्णंयेणं तेणं मन्ने विहिओ तिरकारो ॥१२४॥
 ता दंसिस्सामि फलं तस्स इमस्स य तदुत्तकारिस्स । तो दंसेउं भूइं जंपइ किं दूय ! एयंति ? ॥१२५॥
 सो भणइ लक्खहोमो कारविओ नरवरेण तुम्हाणं । तप्पुन्नविभागट्ठा भूईं संपेसियां एसा ॥१२६॥
 तो मईतो सो तं तहचि पडमोवपारहयहियंओ । हकारिय आसन्ने हत्थं पट्टीए से देइ ॥१२७॥

विज्ञापितं च को ममादेशः सांप्रतमिति ततो राज्ञा । स एव गृहीतवेलः पक्षीपतिः प्रेष्यः स्थापितः ॥११३॥
 हकारयित्वा सांभटसुभटः संमानितो बहुप्रकारम् । उपलब्धसमरवृत्तान्तविस्मयाकुलितहृदयेन ॥११४॥
 श्यो राज्ञा कथं तव जाताऽन्यद्भुतं शक्तिः ? ततः स कथयति यथा प्रभो ! संगामोडामरी विद्या ॥११५॥
 अस्ति मम महाविद्या दत्ता श्रीयोगिणा जयन्तेन । सा साधिता विधिना तस्याः प्रभावोऽयं सर्वः ॥११६॥
 तन् श्रुत्वा राजा चिन्तयति समरे तावन्निर्वर्तितः । बुद्धेरपि माहात्म्यं पश्यामीति चिन्तयित्वा ततः सः ॥११७॥
 मुद्रितसमुद्रमर्षित्वाभ्यान्वया प्राश्रुतं नरेन्द्रेण । उज्जयिनीरानपार्श्वे प्रेषित इति भणित्वा ॥११८॥
 अस्माकं महेन्द्रराजेन राज्ञा दूरदेशभावात् । न विरोधकारणं किमपि तादृशं किन्त्वात्मानम् ॥११९॥
 य यमपि न बहु मन्यामह इति वपेते मत्सरो गुरुः । तस्मान्नतमांसीतिर्यया संपद्यते तथा कुर्याः ॥१२०॥
 आदेश इति भणित्वा चलिनः प्राप्तः क्रमेणोज्जयिनीम् । प्रतिहारसूचितः स प्रविशति नरनाथात्म्याने ॥१२१॥
 निवृत्तपार्श्वतमुद्रितसमुद्रकं दौकित्वा नृपपुरतः । प्रणम्य तदापितासने उपविशति ततो राज्ञा ॥१२२॥
 उन्मुद्रितः समुद्रस्त्वन्मये लघुसमुद्रकं पश्यति । अथ मन्मथ्येष्टा मूर्तिमेव चिन्तयति नरेन्द्रः ॥१२३॥
 भावतव्योदितमृदितानाम्लोचनो यथा मम । दर्पण्येन तेन मन्ये विहितस्तिरस्कारः ॥१२४॥
 ततो दर्शयिष्यामि फलं तस्यायं च तदुत्तकारिणः । ततो दर्शयित्वा भूतिं जल्पति किं दूत ! यतदिति ॥१२५॥
 न भगनि लक्ष्मणः कारिणो नरवरेण शुष्माक्रमं । तत्पुण्यविभागार्थं भूतिः संश्रितेया ॥१२६॥

भणइ य भइ मह बंधवस्त, सो भणइ सब्बकालेपि । ईहिं पणयपरम्मी विससओ तुम्ह चित्तमि ॥
 तो सो कइवयदिवसे धरिओ तथेव निवइणा तत्तो । कत्याहरणतुरंगमपभिं दाउं महपसायं ॥१२९॥
 निययप्पहाणपुरिसेण संजुयं अपिऊण हत्थिदुगं । तह रयणादुरणं पाहुडमि एयं च उवइसिउं ॥१३०॥
 जह भणियव्वो राया देसो कौसो य चउव्विहं सिन्नं । नियगामिव मज्झतणयं कज्जे वावारियव्वंति ॥१३१॥
 रत्ना विसज्जिओसो पत्तो य कमेण गयपुरे, इत्तो । सह सोहडेण पुब्बि भूवट्ठा पेसिओ आसि ॥१३२॥
 जो विसंभट्ठाणं पढं चिय तेण वइयो सब्बो । परिकहिओ नरवइणो सो पुण तस्सासि पच्चक्खो ॥
 अह सो महिंदनरवइपहाणपुरिसोवि सोहडेण समं । वणमइ नरनाहं उच्चियजासणे निविसिउं तत्तो ॥
 तं नियव्वुपाहुडमं पिऊण वयणं महिंदरायस्स । तह साहइ जह भणियं, एत्तो संमाणिउं रत्ना ॥१३५॥
 पडिपाहुडं समप्पिय विसज्जिओ नरवरेण इय तेसिं । पडिदिणपवइट्ठाणपगयाणं जंति द्वियहाइ ॥१३६॥
 रण्णावि बुद्धिजुत्तं पोरिसमेयस्स इयं कलेऊण । सब्बोवि रज्जभारो निक्खित्तो सोहदे सुहदे ॥१३७॥
 सब्बत्थ कयपमाणो अत्तलियआणो नरिंदलोएण । सो भुंजइ रज्जसिंरिं इजो य भूवइनरिंदस्स ॥१३८॥
 पुच्चकमागपवेरो ईववुइ नरेसरकुवेरो । अत्थि अरिंजिपुरीए सो तं उवचरइ पच्छन्नं ॥१३९॥
 उवपारं तु पडिच्छइ इमाए बुद्धीए सोहडो तस्स । नरवरभूवट्ठकज्जं विणासियव्वं न ताव मए ॥१४०॥
 किंतु इमोविहु गरुओ राया अणुयत्तिओ हवइ एवं । गरुयाणं पुवित्ती न निष्फला होइ कइयावि ॥१४१॥

ततो मन्यमानः स तत् तथेति प्रथमोपचारहृतद्वयः । आहूयासने हस्तं श्लेषे तस्य ददाति ॥१२७॥
 भणति चं भद्रं मम बान्धवस्य, स भणति सर्वकालमपि । इदानीं प्रणयपरे विशेषतस्तव चित्ते ॥१२८॥
 ततः स कतिपयदिवसान् घृतस्तत्रैव नृपतिना ततः । वस्त्राभरणतुरङ्गमप्रार्थितं दत्त्वा महाप्रसादम् ॥१२९॥
 निजप्रधानपुरुषेण संयुतमर्पायित्वा हस्तिद्विकम् । तथा रत्नाभरणं प्राश्रुते एतच्चोपदिश्य ॥१३०॥
 यथा भणितव्यो राजा देशः कोशश्च चतुर्विधं सैन्यम् । निजकमिव मदीयं कार्यं व्यापारयितव्यमिति ॥१३१॥
 राज्ञा विंशष्टः स प्राप्तश्च क्रमेण गजपुरे, इतः । सह सौभटेन पूर्वं नृपतिना प्रेषित आसीत् ॥१३२॥
 यो विश्रम्भस्थानं प्रथमेव तेन व्यतिकरः सर्वः । परिकथितो नरपतये स पुनस्तस्यासीत्प्रत्यक्षः ॥१३३॥
 अथ स महेन्द्रनरपतिप्रधानपुरुषोऽपि सौभटेन समम् । प्रणमति नरनाथमुचितासने निविश्य ततः ॥१३४॥
 तन्नजिप्रभुप्राभुसमर्पयित्वा वचनं महेन्द्रराजस्य । तथा कथयति यथा भणितम्, इतः संमान्य राज्ञा ॥१३५॥
 प्रतिप्राश्रुतं समुप्यं विमृष्टो नरवरेणेति तयोः । प्रतिदिनप्रवर्धमानप्रणययोर्वाप्तिं दिवसानि ॥१३६॥
 राज्ञापि बुद्धिदुक्तं पौरुषमेतस्येति कलयित्वा । सर्वोऽपि राज्यमारो निक्षिप्तः सौमते सुभटे ॥१३७॥
 सर्वत्र कृतप्रमाणोऽस्त्वलिताज्ञो नरेन्द्रलोकेन । स मुझे रान्यश्रियमितश्च मूपतितरेन्द्रस्य ॥१३८॥
 पूर्वकृमागतवैरोऽजीवशुद्धो नरेश्वरकुबेरः । अस्त्यरिञ्जित्पुर्णं स तमुपचरति प्रच्छन्नम् ॥१३९॥
 उपचारं तु प्रतीच्छत्यनया बुद्ध्या सौभटस्तस्य । नरवरमूपतिकार्यं विनाशयितव्यं न तावन्मया ॥१४०॥
 किन्तुमपि खलु गुरु राजाऽनुवृत्तौ भवत्येवम् । गुरुणामनुवृत्तिर्न निष्फला भवति कदापि ॥१४१॥

तो भूवई कइयावि हु सम्मं नाऊण वइयरं एयं । चितइ अइदुद्धरिसो निगहजोगो यवस्तमिमो ॥१४२॥
 दावइ य विसं जगं मओ य सो तेण तस्स आकंत्वा । एकम्मिवि पडिवक्खे एवं अइदारुणा जाया ॥१४३॥
 तम्हा दइसम्मचो होउं अज्जेसु सिवसुहमणुंतं । कंत्वाए विणहिओ पुण भूमिहिसि संसारकंतारे ॥१४४॥
 इय मुणिदेसणसवणा पडिवुद्धा पाणिणो बहू तत्थ । चितइ सुंदरो पुण किमेस गलसोसणं कुणइ ॥१४५॥
 सव्वेवि अभिमया मज्झ ताव सव्वे य पूयणिज्जा य । इय कयवुद्धी मरितं भमिओ संसारवणंगहणे ॥१४६॥
 सम्मं च सेमचंदो सम्मत्तं पालितं निरइयारं । सोहम्मे उववन्नो कमेण पत्तो य निव्वाणं ॥१४७॥

॥ इत्याकाङ्क्षायां सुन्दरकथानकं समाप्तम् ॥

ततो भूपतिः कदापि स्वल्पं सम्यग्ज्ञात्वा व्यतिकरमेतम् । चिन्तयत्यतिदुर्घर्षो निग्रहयोग्यश्चावश्यमयम् ॥१४२॥
 दासयति च विपमुग्रं मृतश्च स तेन तस्याकाङ्क्षा । एकस्मिन्नापि प्रतिपत्त एवमतिदारुणा जाता ॥१४३॥
 तस्माद् दृढसम्यक्त्वो भूत्वाऽर्ज्य शिवसुखमनन्तम् । काङ्क्षया विनष्टितः पुनर्भूमिप्यसि संसारकान्तारे ॥१४४॥
 इति मुनिदेशनाश्रवणात् पतिवुद्धाः प्राणिनो बहवस्तत्र । चिन्तयति सुन्दरः पुनः किमेव गलशोषणं करोति ॥१४५॥
 सर्वेऽप्यभिमता मम तावत् सर्वे च पूजनीयाश्च । इति कृतबुद्धिर्हत्वा भ्रान्तः संसारवनगहने ॥१४६॥
 सम्यक् च क्षेमचन्द्रः सम्यक्त्वं पालयित्वा निरतिचारम् । सौधर्म उपपन्नः कमेण प्राप्तश्च निर्वाणम् ॥१४७॥

साहृण दुग्धोष्ण जिणधम्मफलम् संसमणस्स । दुहदंदोली जायइ जह जाया भक्खरदियस्स ॥१॥
तथाहि;—

अत्थि इह भरहवासे कामिणिवयणं वरयणरमणीयं । सुहधामदीहरच्छं नगरं नामेण गिरिनगरं ॥२॥
संतिकिरियासु कुसलो दुहापि जन्मिणो दिओ अत्थि । सच्छंदोवि परवसो नामेणं विस्सभूइत्ति ॥३॥
तस्सत्थि पिया घरिणी सरणी सरणीव नेहसस्सस्स । भत्ताविं हु भत्तारे नो अणुयत्तेइ भत्तारं ॥४॥
भक्खरभाणुभिहाणा दुवेवि पाणपिया सुया ताण । नवजोव्वणाभिरामा रमंति ते काणणाईसु ॥५॥
अहन्ना वसंते उवसंते गिम्हनिव्वलं पच्चं । रवितावल्लववाओलिघम्मेणं जणमभिभवंतं ॥६॥
तो नल्लिणहारचंदणपंकजलद्वाइसांहणवलेणं । कहक्कहिं हु गिम्हवलं रंमेइ जणो वियंभंतं ॥७॥
ता भाणुभक्खरेहिं वणगह्णासन्नवत्तिणि सरम्मि । कीलंतेहिं जुवई दिट्ठा निर्दभरंभ्व ॥८॥
तो तीए ख्वसोहाए मोहिया जाव कट्टनिच्चिट्ठा । ते उंति ताव तीएवि सदयं संभासिया एवं ॥९॥
के तुम्भे किं जाया निचेट्ठा, ते भणंति तुह ख्वं । ददंउं अदिट्ठपुव्वं एगगमणा पलोयंता ॥१०॥
तो सविआरं तेसि सोच्चा पच्चुत्तरं तरलट्ठिटी । ताण हिययाणि हरिउं चलिषा कमलाणि उच्चिणिउं ॥११॥
तो कुवियव्व तुरंता लग्गा तप्पिइओ तओ सावि । वंचेउं तदिट्ठि कत्थवि लीणा निगुंजम्मि ॥१२॥
तीए दिसाए तेवि हु गच्छंता एवमेव झल्लमणा । पासंति मुणि एगं मयणं संपत्तमुत्तिव ॥१३॥
तो तम्मि दिट्ठिविसए संपत्ते तम्मणाउ ओसरिओ । मयणो हरिणो हरिणोव्व ते तओ गरुपभत्तीए ॥

साधुनां जुगुप्सया जिनधर्मकले संशयिमनसः । दुःखद्वन्द्वाली जायते यथा जाता भास्करद्विजस्य ॥१॥
अस्तीह भरतर्षे कामिनीवदनमिव रचनारमणीयम् । सुखधामदीर्घरूप्यं (घांसं) नगरं नाह्ना गिरिनगरम् ॥२॥
शान्तिक्रियासु कुशलो द्विधाऽपि यज्ञ (जन्म) प्रियो द्विजोऽस्ति । स्वच्छन्दोऽपि परवशो नान्ना विश्वमूर्तिरिति ॥
तस्यास्ति प्रिया गृहिणी सरणिः सरणिरिव स्नेहसस्यस्य । भक्तापि खलु भर्तरि नो अनुवर्तते भर्तारम् ॥४॥
भास्करमान्धविभानौ द्वावपि प्राणप्रियौ सुतो तयोः । नवयौवनाभिरामौ रमाते तौ काननादिषु ॥५॥
अथान्यदा वसन्त उपशान्ते ग्रीष्मनृपबलं प्राप्तम् । रवितापल्लवावातालिघर्षेण जनमभिभवत् ॥६॥
ततो नल्लिणहारचन्दनपङ्कजलद्वादिसाधनबलेन । कथंकथमपि खलु ग्रीष्मबलं रणद्धि जनो विनृम्भमाणम् ॥
तदा भानुभास्कराभ्यां वनगह्णासन्नवर्तिनि सरसि । क्रीडद्भ्यां युवतिर्दृष्टा निर्दम्भरम्भेव ॥८॥
ततस्तस्या रूपशोभया मोहितो यावत्काष्ठनिधेष्टौ । तौ तिष्ठतस्तावत्तयापि सदयं संभाषितावेवम् ॥९॥
कां युवां किं जातौ निधेष्टौ, तौ भणतस्तव रूपम् । हृष्टाऽट्टपृथ्वमेकप्रमनसौ प्रलोकमानौ ॥१०॥
ततः सविकारं तयोः श्रुत्वा प्रयुत्तरं तरलदृष्टिः । तयोर्हृदये दृष्टं चलिता कमलान्युचेत्तुम् ॥११॥
ततः कुपिताविव त्वरमाणौ लग्नौ तत्पृष्ठतस्ततः सापि । वञ्चयित्वा तद्दृष्टं कुवापि लीना निकुञ्जे ॥१२॥
तस्यां दिशि तावपि हि गच्छन्तावेवमेव ध्रष्टमनसौ । पश्यतो मुनिमेकं मदनं संप्राप्तमूर्तिमिव ॥१३॥
ततस्तस्मिन् दृष्टिविषये संप्राप्ते तन्मनसोऽपसृतः । मदनो हरेर्हरिण इव तौ ततो गुरुभक्त्या ॥१४॥

वन्देऊणं तर्पायंपक्यं महुयरच्च संलीणा । देसणमयरंदरसं रसंति परमप्पमोएणं ॥१५॥
 अहं देसणावसाणे भाणू भालयलमिलियकरकमलो । पुच्छेइ तयं साहुं जह भयवं ! मज्झ साहेइ ॥१६॥
 देहोवि हु तुम्हाणं निवलंछणलंछिओ जहा पवरं । रज्जसिरिमुज्झिऊणं तुमए दिक्खा पवन्नत्ति ॥१७॥
 तो एवंविहजोव्वणंभरम्मि नरुणियणपत्थणिज्जम्मि । किं उप्पन्नुं वेरगकारणं, तो मुणी कहइ ॥१८॥
 सयलं पि भवसरूवं विवेइणो जणइ भइ ! वेरगं । केवलंदुक्खत्ताओ अवियारिज्जंतरमणिज्जं ॥१९॥
 उयत्तं च;—

“अज्ञस्य सुखदुःखाभ्यां भिन्ना वृत्तिः प्रकाशते । विवेकिनस्तु संसारे दुःखमेव हि केवलम् ॥

सर्वं हेममयं यद्वत् पश्यत्युन्मत्तकेऽशिते । तद्वदज्ञानसंभ्रान्तो भवेऽपि सुखमाशते ॥”

मज्झ विसेसेण पुणो जाया वेरगकारणं जाया । भाणू भणेइ कहमिव, मुणीवि तो साहए एवं ॥२०॥
 तथाहि;—

अत्थि इह भरहवासे नयरं सोरियपुरंति पुरपवरं । दुग्गंगसंगयं भूइभूसियं हरसरीरंव ॥२१॥
 स्रोवि अणुगकरो सोमोवि हु मयकलंकपरिमुक्ते । दढधम्मोः तत्थ निवो भज्जा गुणमुंदरी तत्स ॥
 गुणराओ ताण सुओ पत्तो जोव्वणमिओ वसंतउरे । ईसाणचंदरओ कणमवई नाम वरधूया ॥२३॥
 तीए सयंवरो, सो तत्थ गओ सुहडविंदपरियरिओ । निवदिक्खावासाओ सयंवरामंडवे पत्तो ॥२४॥
 अन्नेवि तत्थ अहमहमिगाए निवनिवहनंदणा गुणिणी । उग्गडकयसिंगारा सयंवरामण्डवे पत्तो ॥२५॥
 उच्चियपरिधारजुत्तो उच्चिए देसम्मि आसणे उच्चिए । आगंतुं उवविट्ठो राया ईसाणचंदोवि ॥२६॥
 धाईपडिहारीहि सहिया आएमओ नरिंदस्स । आगंतुं कणमवई उवविट्ठा जणयपयमूले ॥२७॥

यन्त्रित्वा तत्पादपङ्कजं मधुकराविव संलीनौ । देशनामकन्दरसं रसतः परमप्रमोदेन ॥१९॥
 अथ देशनावसाने भानुमलितलामिलितकरकमलः । पृच्छति तं साधुं यथा भगवन् ! मां कथयति ॥१९॥
 देशोऽपि खलु सुष्माकं नृपलान्छनलाञ्छितो यथा प्रवराम् । रान्यश्रियमुज्झित्वा सुष्मार्भिर्दक्षिणपक्षेति ॥१७॥
 तत एवविषयीयनभरे तरुणीजनप्रार्थनीये । किमुत्पन्नं वैराग्यकारणं, ततो मुनिः कथयति ॥१८॥
 सकलमपि भवस्वरूपं विवेकिनो जनयति भद्र ! वैराग्यम् । केवलदुःखत्वाद्द्विचार्यसाधोऽसमर्पयम् ॥१९॥
 मम विशेषेण पुनर्जाता वैराग्यकारणं जाया । भानुमणति कथमिव, मुनिरपि ततः कथयत्येवम् ॥२०॥
 अस्तीह भरतवर्षे नगरं शौर्यपुरमिति पुरप्रवरम् । दुर्गाङ्गसंगतं भूतिभूषितं हरशरीरमिव ॥२१॥
 सूर्योऽप्यनुमत्तः सोमोऽपि खलु मृग (मद) कलङ्कपरिशुक्तः । दढधर्मस्तत्र नृपो मार्गो गुणमुन्दरी तस्य ॥२२॥
 गुणराजस्तथोः शुनः प्राप्ते यौवनमितो वसन्तपुरे । ईशानचन्द्रराजस्य कनकवती नाम वरद्वहिता ॥२३॥
 तस्याः स्वयंवरः, स तत्र गतः सुभट्टवृन्दपरिकरितः । नृपदत्तावासान् स्वयंवरसमण्डपे प्रातः ॥२४॥
 अन्येऽपि तत्राहमहमिक्रया नृपनिवहनन्दना गुणिनः । शूतोद्भट्टशूद्राराः स्वयंवरसमण्डपे प्राताः ॥२५॥
 जनिताश्चैवयुक्त उचिते देश आसन् उचिते । आगतयोषविष्टो राजेशानचन्द्रोऽपि ॥२६॥

तो तीए तिरियपसरियमडस्वरज्जुहि संजमेउण । गुणराओ नियहियए पक्खित्तो तम्वणं चेव ॥२८॥
 तेणवि तग्गम्लोयणमणेण दंद्दण तीए त ललियं । मड अणुरत्ता एसत्ति चित्तिं नून जं भणिय ॥२९॥
 निद्धमहुरा य दिट्ठी अलसं गमणं वियंमण अहियं । इयएमाइभाया पियाणुरायं निनेयंति ॥३०॥
 एत्थंतरम्मि कुमरीए रायलोयं पर्यसितं लग्गा । गोत्ताइसमुक्किचणपुच्च पडिहारिया जाव ॥३१॥
 ता कुमरी तीए पुरो पियराण ईसिमवलियन्धिपुडा । सहसच्चिय अपडुत्तं पर्यसितं नियमरीग्गस ॥३२॥
 निययावासम्मि गया कुमरी किर पीडियत्ति मूलेण । जणणीपमुहजणेण उयरिया ओसडाईहि ॥३३॥
 तो राया उट्टेउ जोडियकरसंपुडो नरिंदजण । वज्जरड अपडुदेहा कणववट्ठं अज्ज तो मज्ज ॥३४॥
 काऊण गुर्ववरोह आवासे हुंतु ताव जावेसा । सजायड दिट्ठेदा अम्ह तुम्हं च पुणेहि ॥३५॥
 एवं होउत्ति तओ सयवरामंडवाड ते सव्वे । नियआवासेसु गया रायावि गजो सभजणम्मि ॥३६॥
 एत्तो सत्तासमए जामिळेंयसूइया वंहि एक्का । मज्झिमवया वयंसी कुमरीए पेसिया छन्न ॥ ३७ ॥
 गुणरायस्स सयासे अणइ सा चित्तपट्टियं तरस्स । विरहावत्थादुत्थं सो पिच्छड तत्थ तं कुमरि ॥३८॥
 पठति च सा;—

अमयतणु तीए तुमं सुइय ! निहितो मणे पलित्तं च । त दहइ तीए देहं अमयम्मि विसंसमुण्ण ॥३९॥
 ततश्च,—

अइनिम्मलं अणग्गं सुवित्तमुत्ताणुसंगयं गरुयं । गुणआहारं हारं तदप्पियं तीए हिययंव ॥४०॥

घात्रीप्रतिहारीमि सहिताऽऽदेशतो नरेन्द्रस्य । आगत्य कनकवत्पुपविष्टा जनकपादमूले ॥२७॥
 ततस्तस्यास्तित्येकप्रसन्नकगक्षरज्जुमि सयम्य । गुणराजो निजहृदये प्रदक्षिस्तन्क्षणमव ॥२८॥
 तेनापि तद्गतलोचनमनसा दृष्ट्वा सत्यास्तहलितम् । मय्यनुरक्तेपेति चिन्तित नून यद् भणितम् ॥२९॥
 स्निग्धमधुरा च दृष्टिरलस गमन विनृम्भणमाधिरम् । हत्येवमादिभावा प्रियानुराग निवेदयन्ति ॥३०॥
 अनान्तरे कुमारी रानलोकं प्रदर्शयितु लग्ना । गोत्रादिसमुत्कीर्तनपूर्वं प्रतिहारी यावत् ॥३१॥
 तावत् कुमारी तस्या पुर पित्रोरीपमुकुलितान्निपुटा । सहमेनापदुन्व प्रदर्श्य निजशरीरस्य ॥३२॥
 निजकावामे गता कुमारी किल पीडितेति शूलेन । जननीप्रमुखजननेनोपचरितोपधादिमि ॥३३॥
 ततो राजान्धाय योजितकरसंपुटो नरेन्द्रजनम् । कथयत्यपदुदेहा कनकवत्यद्य ततो मम ॥३४॥
 कृत्वा गुर्ववरोधमावासे भवन्तु तावद्यावदेष्टा । सजायते दृष्टेदेहाऽस्माकं गुप्ताकं च पुण्ये ॥३५॥
 एव भवत्विति तत स्वयवरामण्डपात् ते सर्वे । निजकावासेषु गता राजानि गत स्वभवने ॥३६॥
 इत सध्यासमये यामिकसूचिता बहिरेका । मध्यमवया वयस्या कुमार्या प्रेषिता छन्नम् ॥३७॥
 गुणराजस्य सकाशेऽर्पयति सा चित्रपट्टिका तस्मै । विरहावत्थादु तस्या स पश्यति तत्र ता कुमारीम् ॥३८॥
 व्यस्ततनुस्तया त्वं शुभम् । निहितो मनमि प्रदीप्तं च । तद् दहति तस्या देहमग्नौ विष समुत्तरम् ॥३९॥
 अनिनिर्मलमनः सुवृत्तमुक्तानुसगतं गुरुम् । गुणाधारं हारं तदपि तस्या हृदयमिव ॥४०॥

किं जोष्यणेन किं वा घणेन किं जीविणेन रूपेण । जइ मे सयं न लग्गइ एमा उऊटिया कंठे ? ॥५५॥
 अन्नम्मि दिणे नियमंदिरद्वियं पणमिऊण पडिहारो । विज्जवइ कुमारं जह दुवारारिमंडिओ पुरिसो ॥५६॥
 सियचंदणरूपतिलओ सियवत्यनियंसणो कुसुमहंत्यो । अहिलसइ दंसणं तुम्ह सावि ! को तय आपणो ?
 मुंच लहुं इय भणिए पवेसिओ आसणम्मि दिन्नम्मि । उवटिओ आभटो कत्तो भण केण कज्जेण ? ॥५८॥
 तेण भणियं महापस ! जसहरनामेण सिद्धपुत्तेण । मह दिन्ना वरविज्जा विहिया मे पुव्वसेवावि ॥५९॥
 वारस वरिसाइ, तओ तुज्ज पसाएण सिज्जिही सावि । कुमरेण तओ भणियं किं फलमेइए, सो भणइ ॥
 नहयलगमणं घणंकेणयसंपया कामरूपकरणं च । लामाइपरिज्जाणं सिद्धाए हवइ विज्जाए ॥६१॥
 भणियं कुमरेण तओ जे कायव्वं मए तयं षण्णं । सो भणइ एंगराइ मह उत्तरमाहणो होसु ॥६२॥
 पडिबन्नं कुमरेण परोपकारैकरसियचित्तेण । परपत्थणाए जम्हा किं किं न कुणंति सप्पुरिसा ? ॥६३॥
 अह-सो कयविहिकवओ पत्तो कुमारेण सह मसांणम्मि । रयणीयरसंकिन्ने जमगेहसमे महाभोमे ॥६४॥
 किण्हचउइसिरयणीनिसोहसमयम्मि, मंडलं लिहियं । पज्जालिओ यजलणो-तम्मज्जे खट्टकट्ठेहि ॥६५॥
 रत्तकणवीरचंदणगुग्गुलमाइहि जाव सो जावं । देइ तहि कुमरो पुण करवालकरो पुरो ठाउ ॥६६॥
 ताव सहसत्ति कोवि हु उत्तरआसाए अणुत्तरविरूवोण आगच्छंतो दिट्ठो महानिहाउव्वट्ठकाहि ॥६७॥
 विहडंतो गिरिकूडे कलयलरयेहि भस्तिनहविवरो । पलयानलसारिच्छो मुहेण जालाओ मिडंतो ॥६८॥
 पुण्णभटसप्पफडाकडप्पमउओ सुमंगलाखट्ठो । डमडमियडमरुपाडोवडापरो रोसरत्तच्छो ॥६९॥

किं यौवनेन किंवा घनेन किं जीवितेन रूपेण । यदि मे स्वयं न लग्न्येयोरकथिता कठे ? ॥६९॥
 अन्यस्मिन् दिवसे निजमन्दिरस्थितं प्रणम्य प्रतिहारः । विज्ञपयति कुमारं यथा द्वारपरिसंस्थितः पुरुषः ॥६९॥
 सितचन्दनकृततिलकः सितवस्त्रनिवसनः कुसुमहस्तः । अभिलषति दर्शनं तव स्वामिन् ! कस्तप्रादेशः ? ॥७०॥
 मुञ्च लब्धवति भणिते प्रवेशित आसने दत्ते । उपविष्ट आमापितः कुतो भण केन कार्येण ? ॥७१॥
 तेन भणितं महायशः ! यशोवरनाम्ना सिद्धपुत्रेण । महं दत्ता वरविद्या विहिता मया पूर्वसेवाभि ॥७२॥
 द्वादश वर्षाणि, ततस्तव प्रसादेन सेतयति सापि । कुमारेण ततो भणितं किं फलमेतस्याः, स भणति ॥७३॥
 नभस्तलगमनं घनकनकसंपत् कामरूपकरणं च । लामादिपरिज्ञानं सिद्धायां भवति विद्यायाम् ॥७४॥
 भणितं कुमारेण ततो यत् कर्तव्यं मया तद् भण । स भणत्येकात्रे मयोत्तरसावको भव ॥७५॥
 प्रतिपन्नं कुमारेण परोपकारैकरसिद्धचित्तेन । परप्रार्थनया यस्मात् किं किं न कुर्वन्ति सत्पुरुषाः ? ॥७६॥
 अयम् कृतविधिकवचः प्राप्तः कुमारेण सह श्मशाने । रजनीचरसंक्षेपेण यमगेहसमे महाभोमे ॥७७॥
 कृष्णचतुर्दशीरजनीनिशीथसमये, मण्डलं लिखितम् । प्रज्वलितश्च ज्वलनस्नन्मध्ये खदिरकाष्ठैः ॥७८॥
 रत्तकणवीरचन्दनगुग्गुलादिभिर्भाव्यं स जापम् । दद्याति तव कुमारः पुनः करवालकरः प्रसन्तिष्ठति ॥७९॥
 तावत् सहसेति कोऽपि छुत्तराशायामनुत्तरविरूपः । आगच्छन् दृष्टो महानिवात इव हक्कमिः ॥८०॥
 विष्टयन् गिरिकूटान् कलकलरवैभूतनभोविवरः । प्रलयानलसदृशो मुखेन ज्वाला मुञ्चन् ॥८१॥

कुटिलकविलकेसो नासियासेसवेसो अइमसिसमदेहो सदविविक्खत्तमेहो ।

पणयसुहनिहाणो मेहनायाभिहाणो करकलियकवालो खिच्चवालो करालो ॥७०॥

पत्तो सो अइच्छो जंपइ रे रे अणज्ज ! अज्जविं य । इत्येव तुमं चिट्ठसि अणनुज्जाओ मए धिट्ठ ! ॥७१॥
साहेसि एत्थ विज्जं मह पूयमकाउमिच्छसि य सिद्धिं । न हवसि ता तुममिण्हि ता इट्ठं सरसु रे देवं ॥
एसोवि रायतणओ तुमए पेयारिओ अविणयस्स । अणुहवउ फलं वरओ अहव कुसंगो न किं कुणइ ?
तव्वपणापिन्नणजायकोवकुमरेण पभणिओ एवं । रे रे निळज्ज अहम्म ! अज्ज रुट्ठो जमो तुज्ज ॥७४॥
पासपरिसंठिए षड् इमस्स सक्कोपि कुणइ किं विग्यं । इय एवं जंपतो पत्तो कुमरो तयासन्ने ॥७५॥
पभणइ अणज्ज ! किं फलविण जइ अत्थि पोणिसं तुज्ज । अग्निडसु मइ सद्धं अवणेमो जेण तुह गव्वं ॥
अमरिमवसेण तो सो चलिओ तस्समुहं असत्थं तं । दट्ठं कुमरो खगं मिळइ दूरेण तो मत्ति ॥७७॥
निविडीकुणइ फडिल्लं सकेसपासं तओ य तेण संपं । जुज्झंतो इयहियं काउं तं कुणइ गयदप्पं ॥७८॥
इत्तो विज्जादेवी समागया तत्थ तं दट्ठं । पभणइ कुमार ! सिद्धा सत्तिकधणस्स तुज्ज-अहं ॥७९॥
किं तुह कीरउ साहसु, कुमरेण पभणिया इयं देवी । एयस्स तुमं सिज्झसु संपाडसु वंछियं अत्थं ॥८०॥
तुह साहेजेण चिय सिद्धा इमिमस्स, किंपि भणअन्नं । तो कणगवईभोगंतरायहेउं स पुच्छेइ ॥८१॥
सा उवओगं दाउं जंपइ एयं मयंपि जाणिहिसि । कामिपरुवधरत्तेण तं च तुह होउं मह वयणा ॥८२॥

दपोद्भटसर्पफडासंयातमुकुटः सुमङ्गलारूढः । उमहमितडमत्कायेपडामरो रोपरक्कासः ॥६९॥

कुटिलकपिलकेसो नाशिताशेषद्वेष्ट्योऽतिमपिसमदेहः शब्दविक्षिप्तमेघः ।

प्रणतमुखनिधानं मेघनादाभिधानः करकलितकपालः क्षेत्रपालः करालः ॥७१॥

प्राप्तः सोऽतिरुडो जल्पति रे रेऽनार्य ! अघापि च । अत्रैव त्वं तिष्ठस्यननुज्ञातो मया धृष्ट ! ॥७०॥
साधयस्यत्र विधां मम पूजामश्नुः प्रेच्छसि च सिद्धिम् । न भवसि तावत्त्वमिदानीं तस्मादिष्टं स्मर रे देवम् ॥७१॥
एषोऽपि राजतनयस्त्यया प्रतारितोऽविनयस्य । अनुभवतु फलं वराकरोऽथवा कुसद्भो न किं करोति ? ॥७२॥
तद्वचनाकर्णनजातक्रोधकुमारेण प्रमणित एवम् । रे रे निर्हज्ज ! अधर्म ! अथ रुडो यमस्तव ॥७३॥
पार्थिवसिंस्थिते मय्यस्य शक्रोऽपि करोति किं विघ्नम् । इत्येव जल्पन् प्राप्तः कुमारस्तदासन्ने ॥७४॥
प्रमणत्पनाय ! किं प्रलपितेन यवास्ति पौर्यं तव । संगच्छस्य मया सार्धमपनयामि येन तव गर्वम् ॥७५॥
अमर्षवरोन ततः स चालितस्तत्संगुणमश्वत्तम् । दृष्ट्वा कुमारः सद्गं मुञ्चति दूरेण ततो गच्छति ॥७७॥
निविटीरात्रौ फट्टिमवं सकेशपाशं ततश्च तेन समम् । मुच्यमानो हतहृदयं कृत्वा तं करोति गतदर्पम् ॥७८॥
इतो विषादेवी समागता तत्र तं दृष्ट्वा । प्रमणनि कुमार ! सिद्धा सत्त्वैकधनस्य तवाहम् ॥७९॥
किं तव क्रियतां कथय, कुमारेण प्रमणितेऽं देवी । एतस्य त्वं सिध्य संपादय वाञ्छितमर्थम् ॥८०॥
तव साहाय्येनैव सिद्धांश्मस्य, किमपि भणान्यन् । ततः कनकवर्ताभोगान्तरायदेतं स पृच्छति ॥८१॥
सोऽयोगं दत्त्वा जन्पत्येतन्स्वयमपि शान्त्यासि । कामिनरूपधरत्वेन तद्य तव भवतु मम वचनान् ॥८२॥

तेन महापसाए भणिए देवी गया नियट्ठणे । सिद्धेण गुणराओ सणणयं तो दमं भणिओ ॥८३॥
 तुम्हाणुमावओ चिय समीहियत्थो मए समणुपत्तो । तो आपसो दिज्जइ निदेसकरस्स मह कोइ ॥८४॥
 भणइ कुमारो विलसइ इच्छाए एस तुम्ह आपसो । सो भणइ सुपरियच्चो कत्थइ कज्जे तहावि अहं ॥
 इय भणिउं सोवि गओ कुमरो पक्खालिऊण नियदेहं । निययावासम्मि गओ मोत्तूणं रयणिवन्थाणि ॥
 काऊणं सिंगारं कणगवईमंदिरम्मि सो पत्तो । पच्चूसे विविहाहिं कहाहिं गमिऊण सणमेगं ॥८७॥
 नियभवणे संपत्तो गमिउं दिवसे गंओ य रयणीए । माणुसचक्रनुजमोयररूचं काऊण एगामी ॥८८॥
 कणगवईए भवणे खगसहाओ गिहस्स उवरिम्मि । जा चिट्ठइ कणगवईवि तावु तत्थेव संरत्ता ॥८९॥
 दासीशुपलेण समं भणेइ हे सुयणु ! किंचिया रयणी । दासी भणइ निसीहो आगमंहेला विमाणस्स ॥
 तो तीइ मणिओ ष्ठाणमाइओ खालियं नियं अंगं । पटंसुएण लुहिय कयंगरापा सुनेवत्ता ॥९१॥
 विविहालंकारधरा जा अच्छइ ता विमाणमणुपत्तं । तत्थ चडियाओ ताओ कुमरोवि अदिस्सरुवधरो ॥९२॥
 तो उत्तरदिसिहुत्तं मणव सिग्यं अकिण्यओ गंतुं । सरतीरे ओइअं विमाणमह नंदणवणम्मि ॥९३॥
 विज्जाहररायावि हु दिट्ठो कुमारेण चूपहिट्ठम्मि । नोहरिय विमाणाओ कणगवई तस्स पासम्मि ॥९४॥
 संपत्ता नमिऊणं तस्स य आणाइ तत्थ उवविट्ठा । येववेन्हाए पत्ता अन्नावि तिन्नि कुमरीओ ॥९५॥
 रडरंमारुवाओ उम्भडनवजोव्वणामिरामाओ । उवविट्ठाओ ताओ खेपरनाहं पणमिऊण ॥९६॥
 येववेन्हाए खपरो सुद्धंभूओ निपसियामल्लुगुलो । पन्नचिदेविभवणे पत्तो नमिऊण पत्तत्ति ॥९७॥

तेन महापसादे भणिते देवी गता निजम्याने । सिद्धेन गुणराजः सप्रणयं तन इदं भणितः ॥८३॥
 तवानुमावत एव समीहितार्थो भया समनुप्राप्तः । तत आदेशो दीयतां निदेशकरस्य मम कोऽपि ॥८४॥
 भणति कुमारो विस्मनेच्छयैष तवादेशः । स भणति स्मर्तव्यः कुत्रापि कार्यं तथाप्यहम् ॥८५॥
 इति भणित्वा सोऽपि गतः कुमारः प्रक्षाल्य निजदेहम् । निजवासे गतो मुक्त्वा रत्ननिवन्धाणि ॥८६॥
 कृत्वा शृङ्गारं कनकवतीमन्दिरे स प्राप्तः । प्रत्युपे विविगामि कथाभिर्गमयित्वा क्षणमेकम् ॥८७॥
 निजमवने संप्राप्तो गमयित्वा दिवसं गतश्च रजन्याम् । मानुषवज्रुरोचररूपं कृत्वाकरी ॥८८॥
 कनकवत्या गवने स्रजसहायो गृहस्थोऽपि । यावत्पुनः कनकवत्यपि तावत्तत्रैव संप्राप्ता ॥८९॥
 दासीशुगलेन समं भणति हे सुतनु ! कियती रानिः । दासी भणति निश्रुथि आगमंहेला विमानस्य ॥९०॥
 ततस्तस्या मार्गितः स्नानशाटकः क्षान्तिं निजमङ्गम् । पटंशुकेन रूपायित्वा कृत्वाङ्गरागा सुनेपथ्या ॥९१॥
 विविवालङ्कारधरा यावदुत्तरे तावद्विमानमनुप्राप्तम् । तत्र चितिं ते कुमारोऽप्यदृश्यरूपधरः ॥९२॥
 तत उत्तरदिग्गमिशुवं मन इव शीघ्रमविवन्तो गत्वा । सस्तीरेऽवस्थि विमानमथ नन्दनवने ॥९३॥
 विद्यावरराजापि सलु दष्टः कुमारेण चूतम्याथ । निस्त्य विमानात् कनकवती तस्य पार्श्वे ॥९४॥
 मंप्राप्ता नत्वा तस्य चाजया तत्रोपविष्टा । स्तोत्रवेलाया प्राप्ता अन्या अपि निस्तः कुमार्यः ॥९५॥
 रतिरम्मारूपा उद्धटनार्थं वनाभिरामा । उपविष्टाम्ना खेचरनाथं प्रणम्य ॥९६॥

तेनारदो जावो आलिहियं मंडलं पि घुसिणेण । भूसन्नाणुन्नाया तिनिवि कुमरीओ नमिऊण ॥९८॥
 एका सारइ वीणं एका वनं करेइ मधुरसरं । एका वायइ वंसं एवं तहिं तहिं विहियम्मि ॥९९॥
 कणगवई नचणवारउत्ति कलिऊण कच्छियं पत्ता । नचइ सहावभावं विचित्तकरणं गहारेहिं ॥१००॥
 कणगवईए सरहसपणचणा तुट्टिऊण किंकणिया । पडिया कुमरपयंते तेणवि संगोविउं घरिया ॥१०१॥
 तो रंगुत्तिन्नाए तीए सब्बत्थ सा गविट्ठावि । नो दिट्ठा, सब्बाओ विसज्जियाओ य अह तेण ॥१०२॥
 नियनियविमाणचडियाउ-ताउ सब्बाउ नियनियगिहेसु । संपत्ताउ खणेणं कुमरो उण तन्विमाणउ ॥
 अदिस्संतो तीए तमिहूदाराउ उचरेऊण । निययावासम्मि गओ रयणीए चरमपहरम्मि ॥१०४॥
 पच्चूसे उट्टित्ता तक्कालावत्तसं विहेऊण । नियमइसागरमंतिस्स अप्पिया किंकिणी हत्थे ॥१०५॥
 भणिओ कणगवईए अप्पिज्जसु मज्झ वयणओ चेव । तो तन्भवणम्मि ज्ञाया ते ददुं उट्टए सावि ॥१०६॥
 सयमासणं समप्पइ सयमवि उव्विसइ तत्समीवम्मि । तो सारजूयं रमिउं कुमरीकुमरेहिं पारदं ॥१०७॥
 हारंतम्मि कुमारे कणगवई भणइ किंपि सारेहि । ता कुमरेण भणिओ मंती मइसागरो एयं ॥१०८॥
 गहणयमप्पसु, तो तेण अप्पिया किंकिणी रयणरुइरा । रुडवट्टीओ तांए करम्मि तो तीए सा ददुं ॥
 पयभिनाया हा ! कथ पाविया, पुच्छिओ भणइ पडिया कि । कथ पपसे पत्ता, सो भणइ जत्थ ते पडिया ॥
 सा भणइ न याणामी, कुमरो जेपेइ एस नेमिती । भूयभविसं जाणइ ता पुच्छसु जत्थ ते पडिया ॥

स्तोकवेलया खचरः शुचिभूतो नियसितामलदुकूलः । प्रज्ञसिदेवीभवने प्राप्तो नत्वा प्रज्ञसिम् ॥९७॥
 तेनारन्धो जाप आलिखितं मण्डसमपि घुसणेन । भूसंज्ञानुज्ञातास्तिस्रोऽपि कुमार्यो नत्वा ॥९८॥
 एका स्वारयति वीणायेका वर्णं करोति मधुरस्वरम् । एका वादयति वंशमेवं तत्र तामिर्विहिते ॥९९॥
 कनकवती नर्तनवार इति फलयित्वा कच्छिकां प्राप्ता । नृत्यति सहावभावं विचित्रकरणाद्गहारेः ॥१००॥
 कनकवत्याः सरसप्रनर्तनात् शुटित्वा किङ्किणी । पतिता कुमारपादान्ते तेनापि संगोप्य धृता ॥१०१॥
 ततो रङ्गोत्तीर्णया तथा सर्वत्र सा गवेपितापि । नो दृष्टा, सर्वा विसृष्टाश्च तेन ॥१०२॥
 निजनिभविमानचटितास्ताः सर्वा निजनिजगृहेषु । संप्राप्ताः क्षणेन कुमारः पुनस्तद्विमानात् ॥१०३॥
 अदृश्यमानस्तया तद्गृहद्वारादुत्तीर्य । निजावासे गतो रज्ज्याध्वरमग्रहरे ॥१०४॥
 मन्त्र्यै उच्यते तत्कालावश्यकं विधाय । निजमतिसागरमन्त्रिणोऽर्पिता किङ्किणी हस्ते ॥१०५॥
 भणितः कनकवत्या अर्पयेद्भजनत एव । ततस्तद्भवने गत्वा तौ दृष्ट्वाचिष्टति सापि ॥१०६॥
 स्वयमासनं समीपयति स्वयमप्युपविशति तत्समीपे । ततः शारदूतं स्मयितुं कुमारीकुमार्यां प्रारब्धम् ॥
 नीयमाने कुमारो कनकवतीं भणति किमपि सारय । तदा कुमारेण भणितो मन्त्री मतिसागर एतस्यै ॥१०८॥
 प्रश्नकर्मण्य, तनश्चेताप्येता किङ्किणी रत्नसचिः । कथं पततस्तस्याः करे तनस्तथा सा दृष्ट्वा ॥१०९॥
 प्रत्यभिज्ञा हा ! यव प्राणिना, पृथः भणति पतिना क्व ? । क्व प्रदेशे प्राप्ता, सा भणति यत्र ते पतिता ॥
 सा भणति न जानामि, कुमागे जन्मयेष नेमित्तकः । भूतभविष्यज्ञानांति तस्मात्पृच्छ यत्र ते पतिता ॥

तो पुच्छइ कणगवई सचिवं, मे कहसु, तेणभिप्यायं । नाऊण कुमरतणयं भणियं कळे कहिसामि ॥
 तिळें सणमेगं तवैव सो तो गओ निषयभवणे । अत्यमिण्णि दिणनाहो रयणीए पढमपहरमि ॥११३॥
 संपत्तो तम्भवणे पुणोवि सा पत्थिया जहा पुच्चिं । कुमरोवि तवैव तओ तत्थेव गयाइं सव्वाइं ॥११४॥
 पुच्चकमेण खपरेण जावढोमाइयमि पारदे । आरद्धं पिच्छणयं कुमरीहिं तत्थ कणगवई ॥११५॥
 वीणं वाएइ तओवसित्तमणाए तीए कुमरेण । वामचरणाओ सिग्यं अवहरियं नेउरं तत्तो ॥११६॥
 तो पिच्छणए वित्ते भणिया दांसी हले ! गयेसेह । केणविं पच्छेणं अवहरियं नेउरं मज्झ ॥११७॥
 तो रंगणओ लोओ पुट्ठो दासीए विणयपणयाए । नो कत्थवि उवलद्धं सुट्ठगविट्ठपि तं तत्थ ॥११८॥
 पुच्चकमेण तत्तो निपनिपडाणमि तांइं पत्ताइं । कुमरोवि नियावासे सुत्तो तत्तो पभायमि ॥११९॥
 आवत्सयं विदेउं तत्तो मइमागरस्स अप्पेउं । तं नेउरं तवैव य पत्तो भज्जाए भवणमि ॥१२०॥
 कुमरो कओवयारो उवविट्ठो सावि तत्थ उवविट्ठा । पारद्धा तो गोष्ठी समस्सपरिपूरणाईया ॥१२१॥
 कुमरेण पडियं;—

पट्टपूरणाहपपडमिणि ! दलनरलं जीवियं च पेम्मं च । जीवाणं जुव्वणयणं
 (तओ तीए मुणिऊण भणियं) तम्हा धम्मं कुणह सम्मं ॥१२२॥
 तओ तीए पडिया पहेलिया;—
 जइ मिक्खविओ सीसो जईण रयणीए जुज्जइ न गंतुं । तो कोस भणइ अज्जो मा संरुसु दोवि तुल्लाईं ॥

ततः पृच्छन्ति कनकवती सचिवं, मां कथय, तेनाभिप्रायम् । ज्ञात्वा कुमारस्य भणितं कल्ये कथयिष्यामि ॥
 श्रीदयिन्या रङ्गमेकं तथैव स ततो गतो निजभवने । अस्तमिते दिननाथे रज्ज्याः प्रथमग्रहे ॥११३॥
 संप्रामन्तद्भवने पुनरपि सा प्रस्थिता यथा पूर्वम् । कुमारोऽपि तथैव सतन्त्रैव गताः सर्वे ॥११४॥
 पूर्वजमेण खपरेण जापढोमादिके प्रारब्धे । आरब्धं प्रेक्षणकं कुमारीमिन्त्र कनकवती ॥११५॥
 वीणां वादयति ततोऽवसिन्नमनसस्तन्याः कुमारेण । वामचरणात् श्रीघमपहनं नूपुरं ततः ॥११६॥
 ततः प्रेक्षणके कृते मणिता दासी हले ! गयेष्य । केनापि प्रच्छन्नेनापहनं नूपुरं मम ॥११७॥
 ततो रङ्गगतो लोकः शृष्टो दाम्या दिनयप्रणतया । नो कुत्राप्युपलब्धं सुष्ठु गवेपितमपि तत्तत्र ॥११८॥
 पूर्वजमेण ततो निजनिजस्थाने ते प्राप्ताः । कुमारोऽपि निजावासे सुसन्ततः प्रभाते ॥११९॥
 आवश्यकं विधाय ततो मतिमागरस्यापर्यन्त्रा । तन्नूपुरं तथैव च प्राप्तो भार्यायां भवने ॥१२०॥
 कुमारः कृतोपचार उपविष्टः सावि तत्रोपविष्टा । प्रारब्धा ततो गोष्ठी समस्यापरिपूरणादिक्ता ॥१२१॥
 कुमारेण पडितम्;—

पट्टपवनाहृतसिनि । दलनरलं जीवितं च प्रेम च । जीवानां यौवनयनं
 (ततस्तया श्रुत्वा भणितम्) तस्माद् धर्मं कुरु सम्यक् ॥१२२॥
 तन्मन्या पडिता प्रहेलिका;—

कुमारेण तओ भणियं रयणी दिवसो य दोवि तुल्लाइं । तस्स जओ सो दोहिवि जहट्टियं नियइ नाणेण ॥
 एमाइविणोएणं खणं गमेऊण तीए तो पुट्ठो । मइसांगरो तए किं जोइसमवलोइयं किंपि ? ॥१२५॥
 आमं, किंतु तुहन्नं किंपि नट्टंति पभणिए भणइ । किं तं, जं तं जाणसि इय भणिए भणेइ जाणेमि ॥१२६॥
 किंपुण कत्थय नट्टं अहं न याणामि कहह जइ मुणह । दोण्हवि पडणट्ठाणं एक्कंचिय तीए सो कहइ ॥१२७॥
 तो विम्हिया विंचितइ किंकिणिया मज्झ कत्थइ पडिया । इय निच्छओ न आसी, तओ य परिभावियं एयं ॥
 कत्थयि इहेव य पडिया चडिया एयस्स तेण हत्थमि । नेउरपडणट्ठाणं एसो तीएव परिकहइ ॥१२८॥
 ता जोइसेण जाणइ जइ जाणउ किंतु किंकिणी तत्थ । पडिया इमस्स हत्थे चडिया केणप्पओगेण ? ॥
 न य गंतुं तत्थ इमो खमो तओ साहसिकरसियस्स । मह भत्तुणो चिय इमं वियंभियं होज्ज तो भणइ ॥
 किं नेउरंपि तुम्हं हत्थे चडियं, भणेइ सो आमं । सा भणइ मह समण्ह तीए तो सो समण्णेइ ॥१२९॥
 तो सा पभणइ कुमरं सोहणमेयं तु जइ सयं लद्धं । अह अन्नाओ पत्तं मह पइणा ता न लट्ठपरं ॥१३०॥
 जओ ।

जलणपयेसेणवि मज्झ नत्थि सुद्धित्ति जंपिए भणइ । किं जलणपयेसेणं मह चित्ते विससु निस्संकं ॥
 तत्तो य सा विंचितइ मह पइणो एस वइयरो सच्चो । मन्ने पच्चक्खो चिय ता अज्जप्पभिं न तप्पासे ॥
 गंतव्वं, ढायव्वं मंदच्चवएसओ इहेव मए । विज्जाहराहिवइणो दासीवयणाउ कहिऊणं ॥१३१॥

यदि शिसितः शिष्योऽयतीनां रजन्यां युन्यते न गन्तुम् । ततः कस्माद्गणत्यायौ मा शङ्कस्व द्वे अपि तुल्ये ॥१२१॥
 कुमारेण ततो भणितं रजनिर्दिवसश्च द्वावपि तुल्यौ । तस्य यतः स द्वयोरपि यथास्थितं पश्यति शृणुने ॥१२४॥
 एवमादिबिनादेन क्षणं गमयित्वा तथा ततः शृष्टः । मातिसागरस्त्वया किं ज्यौतिषमवलोकितं किमपि ? ॥१२५॥
 आम, किन्तु तवान्यत् किमपि नष्टमिति प्रमणिते भणति । किं तत्, यत्त्वं जानासीति भणिते भणति जानामि ॥
 किन्तु य य नष्टमहं न जानामि कथय योदं जानासि । द्वयोरपि पतनस्थानमेकमेव तां स कथयति ॥१२७॥
 ततो विस्मिता विचिन्तयति किङ्किणी मम कुत्रापि पतिता । इति निश्चयो नासीत्, ततश्च परिभावितमेतत् ॥
 कुत्रापि दैव च पतिता चटितैतस्य तेन हस्ते । नृपूरपतनस्थानमेव तस्या इव परिकथयति ॥१२९॥
 तस्माद्व्यतीतेषु जानाति यदि जानातु किन्तु किङ्किणी तत्र । पतितास्य हस्ते चटिता केन प्रयत्नेन ॥१३०॥
 न च गन्तुं तत्रायं समस्ततः साहसिकरसिकस्य । मम भर्तुरेवेदं विनृम्भितं भवेत् ततो भणति ॥१३१॥
 किं नृपूरमपि शुष्माकं हस्तं चटितं, भणति स आम । सा भणति मम समर्पय तस्यै ततः स समर्पयति ॥
 ततः सा प्रमणति कुमारं शोभनमेतत् यदि त्वयं लब्धम् । अथान्यस्मात्प्राप्तं मम पथ्य तदा न सुन्दरतरम् ॥
 यतः ।

उपलग्नप्रवेशेनापि मम नास्ति शुद्धिरिति जल्पिते भणति । किं ज्वलनप्रवेशेन मम चित्ते विश निःशङ्कम् ॥
 तत्र सा विचिन्तयति मम पत्युरेव व्यतिकरः सर्वः । मन्ये प्रत्यक्ष एव तस्मादद्यभूति न तत्प्राप्ते ॥१३५॥
 गन्तव्यं, स्थातव्यं मान्यव्यपदेशत इहेव मया । विद्यापराधिपतिं दासीवचनान् कथयित्वा ॥१३६॥

एवं परिगृह्यं तस्मात् माणसे होतुं किंपि जं उचियं । तं ज्ञात्वा ततो सा वीर्यद्विणे पेमं दासि ॥
जातु कुमारो वि तर्हि तदेव दासी य विजयति तत्र । विज्ञाहररायं नंदं अपद्वतु अज्ज कणवर्त्त ॥१३८॥
अहं संभतो चित्तं किं सर्वं रोगिणी इया जाया । ता पुच्छति पञ्चति मा माह पदुम्मांग सा ॥१३९॥
तो सो जंतु कुद्धो तीव्रं सरीरं अहं पदुक्किम्मं । तं पुण सुपरसु इहं देवयमिण्णि मरिम पावे ! ॥१४०॥
पुण्यं च आसि कश्चिं कणवर्त्तं उणीं जह कुमारो । पच्छतो तस्य ठिओ मुण्डं उमं वडयरं मत्तं ॥
ततो य सा पयंपड सरणं सो मह कुमारगुणराओ । निर्दय ! निर्दोमाए मारिज्जंतो पाव ! तए ॥१४१॥
तो विज्ञाहरराओ पणण्ड सो सो विसेमओ कदमु । भणिओ नो दामीए सुदुट्टं कयं जं तए पट्टं १४२
कुमारस्त चरितकृष्णेण तुह पवित्रेभि र्गुणगुणमहं । धवल्ड जुह्वा अद्येनमन्निगवनेवि य पण्ये ॥१४३॥
मज्ज विसेसेण पुणो जुत्तं तन्नामगहणमिह समए । मरणममयमि जम्हा सुमरिज्जं देवय इहं ॥१४४॥
सो चिय इहो सो चैव देवया मज्ज भायिणीएवि । ता सुणसु सुणसु कुपुरिम् ! सुपुरिमन्नरियं उद्धितं ॥
जेण समक्खं चिय नरवर्द्धं गुणरत्नविक्रमवलेण । सोहग्गजपडायव्व अम्म ! मह सामिणी गहिया ॥
जेणं चिय गहयगुणेण सयलसत्थत्यमाविषमणेण । दूरट्ठिओवि नाओ तुमं पि केणवि पओगेण ॥१४५॥
जेणं तुमं ट्ठिणेवि न होमि भुवणमि साहमरणेण । तेण अम्मत्तपो रीरमाणमिज्जामि इह रम्मं ॥
आपन्निऊण एयं जाओ तिवलीतरंगियनिडालं । विज्ञाहरो हरो उव पणण्ड सदरणजायसो ॥१४६॥
तं सरणं सरमाणा मरणं पावेसि तं महापावे ! । मह मंडल्यमअग्गी लग्गिम्मड तस्सवि सरीरे ॥१४७॥

एवं परीक्षिते तस्य मानसे भवति किमपि यदुचिनम् । तत्करिष्यामि ततः सा द्वितीयदिने प्रेषयति दामीम् ॥
याति कुमारोऽपि तत्र तथैव दामी च विजयति तत्र । विद्यावरराज यथाऽऽदुवतुग्य कनकवती ॥१३८॥
अथ सन्धानाद्विन्तयति किं सत्यं रोगिणीय जाना । तत्र पृच्छति प्रश्नं सा कथयति 'पदुशरीरा सा' ॥
ततः स जल्पति कुद्धस्तन्याः शरीरमहं पदुकरिष्ये । त्वं पुन स्मरेष्टं देवतामिदानीं त्रियमे पावे ॥१४०॥
पूर्वं चासीत्कथितं कनकवत्याऽप्यै यथा कुमार । पृच्छन्मन्त्रं स्थितो जानातीम व्यनक्ति मर्वन् ॥१४१॥
ततश्च सा प्रनल्पति शरणं स मम कुमारगुणराजः । निर्दय ! निर्दोषाया भार्यमाणस्या पाव ! त्वया ॥१४२॥
ततो विद्यावरराज प्रमणाति स को विशेषतः कथय । मणितन्मनो दाम्बा सुदुट्टं इहं देवत्वया पृष्टम् ॥१४३॥
कुमारस्य चरितकृष्णेन तव पवित्रयाभि कर्णयुग्मं महम् । धवलश्रुतिं ज्योत्स्नाऽप्यन्तमलिनवर्गानि पदार्थान् ॥
मम विशेषेण पुनर्युक्तं तन्नामगहणमिह समये । मरणसमये यस्मान् स्मर्यते देवतमिदम् ॥१४४॥
अ एवेष्ट स एवं देवता मम स्वामिन्या अपि । तस्मान् शृणु शृणु कृपण ! सुपुण्यचरित्रं कथ्यमानम् ॥
येन समस्तमेव नरपत्नीना गुणरूपविक्रमलेन । सौभाग्यजयपताक्रवाधम ! मम म्बानिनी गृहीता ॥१४५॥
येनैव गुरुगुणेन सकलशास्त्रार्थमावितमनसा । दूरस्थितोऽपि जातस्त्वमपि केनापि पंयोगेण ॥१४६॥
येन त्वं हृष्टेनापि न भवसि भुवने साहसधनेन । तेनाहमान्न न क्रियमाणा मिच्छामीह रस्ताम् ॥१४७॥
आकर्ष्यन्तज्ञातस्त्रिवलीनरद्वितल्लटाट । विद्याधरो हर इव प्रमणाति सदरपिनातरस ॥१४८॥

एवं पभण्तेणं तेणं आयइद्धिओ सियकिवाणो । दूरीहूओ सज्जोवि परियणो तं तहं ददुं ॥१५२॥
तो हसिज्जणं भणियं पयदीहोऊणं तेण कुमरेण । रे रे ! अविज्जकुलहर ! विज्जाहर ! किं न लज्जेसि ॥
खगं उगारंतो इत्थिवहत्थं हयासलोयाणं । पच्चवखपिच्छिराणं तहत्तो पंचभूयाणं ? ॥१५४॥
किञ्च ।

सुसुम्मत्तपमत्ते बाले महिलायणे य जो पुरिसो । पहरइ सुवकमज्जायसेहरो सो अदट्ठओ ॥१५५॥
तुज्झवि उवरि खगं कइदंते को न लज्जइ सयन्नो । इत्थियणमज्झवारे जो सुहट्ठं पयासेसि ? ॥१५६॥
किंपुण जह तह दुट्ठाण निग्गहो खत्तिएहिं कायव्वो । ता न हवसि तुममिण्हिं भणिहिंसि वत्तान मे कहिया ॥
एवं भणितं कुमरो कोसाओ कइए तओ खगं । सोविगहिउग्गखगो वलेइ तस्सुवरि कोवेण ॥१५८॥
आवडिओ संगमो कुमरेणं निहणिओ स दुट्ठाण । तो हिट्ठाओ ताओ तिन्निवि कन्नाओ तस्सरणं ॥
पत्ताओ भणति तयं अम्हे एएण वयणवद्धाओ । मोयावियाउ तुमए, तो कुमरो भणइ कह तस्स ॥१६०॥
वयणच्छलम्मि पडिया, एगा तो कहइ नियपिउगिहम्मि । कुट्टिमतले छलंती एएण हहा निया रत्ते ॥
उगारिओ ममोवरि जमजीहादीहतरलकरवालो । मरणभयकंपिरा हं भणिया एएण पावेण ॥१६२॥
अइ मन्नसि मह वयणं तो जीयं तुज्झ इयरहा नेय । किं तं कहेहि भणिए तेण इमं साहियं मज्झ ॥१६३॥
जह पव्वती विज्जां पारद्धा साहिंउं मए तत्थ । जावम्मि कीरमाणे छम्मासे जाव पइदियहं ॥१६४॥
समवयसमवन्नसलखणाहिं तरुणीहिं रायकन्नाहिं । विहियव्वं पिच्छणयं पुरओ पन्नत्तिदेवीए ॥१६५॥

तं शरणं सरन्ती मरणं प्राप्नोपि त्वं महापापे । मम मण्डलाग्राग्निर्लविष्यति तस्यापि शरीरे ॥१५१॥
एवं प्रभगता तेनाकृष्टः शितकृपाणः । दूरीभूतः सर्वोऽपि परिजनस्तं तथा हृष्ट्वा ॥१५२॥
ततो हसित्वा भणितं प्रकटीभूतेन तेन कुमारेण । रे रे ! अविद्याकुलगृह ! विद्याधर ! किं न लज्जसे ॥१५३॥
खग्नश्चद्विरत् स्त्रीवपार्थं दत्ताशालोकेषु । प्रत्यक्षदर्शनशीलेषु तथात्मनः पञ्चभूतेषु ? ॥१५४॥
सुप्तोन्मत्तप्रमत्ते बाले महिलाजने च यः पुरुषः । प्रहरति मुग्धतमयादशेखरः सोऽद्रष्टव्यः ॥१५५॥
तवाप्युपरि खग्नं कर्पन् को न लज्जते सकर्णः । स्त्रीजनमध्ये यः सुमदत्वं प्रकाशयति ? ॥१५६॥
किन्तु यथा तथा दुष्टानां निग्रहः सन्निधौ कर्तव्यः । तस्मात्त भयसि त्वमदानीं, भणिष्यसि वार्ता न मे कथिता ॥
एवं भणित्वा कुमारः कोपात् कर्पति ततः खग्नम् । सोऽपि गृहीतोऽखलज्ञो बलते तस्योपरि कोपेन ॥१५८॥
आपतितः संग्रामः, कुमारेण निहतः स दुष्टात्मा । ततोऽप्यस्तस्तास्तिष्ठोऽपि कन्यास्तच्छरणम् ॥१५९॥
प्राप्ता भणन्ति तं वयमेतेन वचनपद्धाः । मोचितास्त्वया ततः कुमारो भणति कैथं तस्य ॥१६०॥
वचनच्छले पतिता, एका ततः कथयति निजपितृगृहे । कुट्टिमतले छोटन्त्येतेन दृष्टाग्रीताऽरण्ये ॥१६१॥
उद्गीर्णो ममोपरि यमजिह्वादादीर्णतरलकरवालः । मरणभयकम्पनशीलाहं भणितेतेन पापेन ॥१६२॥
यदि मन्यसे मम यत्ने ततो वीक्षितं सवेतरथा नैव । किं तर्हि कथय भणिते तेनेदं कथितं मम ॥१६३॥
यथा मज्जन्तिविदा मारव्या साधयितुं मया तत्र । जापे क्रियमाणे पण्णासान् यावन् प्रतिदिवसम् ॥१६४॥

ता एवका ताव तुमं पइदियैहं एज्ज मह विमाणेण । तह पुरिससंगमोवि हु विहियव्वो मह अणुत्ताए ॥
 कहियव्वं च न कस्सवि एयं इय कारिया य सवहसयं । सिक्खवियाहं वीणं अन्नाउवि तिन्नि कुमरीओ ॥
 मन्नावियाउ वयणं जहेव हँ तह कलाउ सिक्खविषा । भणियं च ताण समुहं जह तुम्हाणं विमाणाहं ॥
 देवीअहिट्टियाइं जत्य व तत्थ व निसाए एहिंति । आरुहिय ताइं सिग्गं पन्नतीदेविभवणाम्मि ॥१६९॥
 आगंतव्वं तत्थ य पिच्छणयच्छणो खणं विहियव्वो । इत्थियदिणाइं सिरसापडिच्छिया तस्स इय आणा ॥
 किंतु न सीलव्वंसो तेण कओ अम्ह इय गुणो तस्स । तुम्ह पसाएणिण्हिं संजायं सुत्थमम्हाणं ॥१७१॥
 तो कुमरेणं भणियं जुत्तं तुम्हाण संपयं गंतुं । नियनियजणयगिहेसु जम्हा भयणीउ मह तुम्हे ॥१७२॥
 ताउ भणति कइ तत्थ वच्चिमो तव्विमाणरहियाओ ? । तो कुमरसुमरणेण विज्जामिद्धो लहुं पत्तो ॥१७३॥
 आरोचिउं विमाणे ताओ सो नेइ नियनियगिहेसु । तह कणगवइचेटीसहिंयं कुमरं पि तगोहे ॥१७४॥
 तो विज्जाहरणाइवइयरं साहिज्ज दासीए । भणियं निम्भयहियया मम्मं अणुवत्तहि कुमारं ॥१७५॥
 तो कणगवई जंपइ दुव्वलहिययाए उत्तिपदिणाणि । तुम्हं परिचरणाए नाह । मए वच्चिमो अप्पा ॥
 तह अत्थि तस्स वंइ अइप्पयंइओत्ति कंइ मणं मे । मा भाहि भणइ कुमरो वंइदसं सोवि लहुं लहिंही ॥
 तो नेहसारसरिसं खणं गमेउं तहिं चिय पसुचो । कणगवईए सहिओ उक्खित्तो गयणमग्गाम्मि ॥१७८॥
 तच्छुल्लभाउणा सो खित्तो जलहिम्मि दिव्वजोएण । संपत्तफलहंखडो उत्तिओ सत्तरं तेण ॥१७९॥

समवयःसमवर्णसलक्षणामिस्तकणीमी राजकन्याभिः । विधातव्यं प्रेक्षणकं पुरतः प्रज्ञप्तिदेव्याः ॥१६९॥ -
 तस्मादेका तावत्वं प्रतिदिवसमेया मम विमानेन । तथा पुरुषसंगमोऽपि खलु विधातव्यो ममावृज्या ॥१६९॥
 कथयितव्यं च न कस्याप्येतादिति कारिता च शक्यशतम् । शिक्षिताहं वीणामन्या अपि तिस्रः कुमार्यः ॥
 मानिता वचनं यथेवाहं तथा कलाश्च शिक्षिताः । भणितं च तासां समुखं यथा शुष्माकं विमानानि ॥१६८॥
 देव्यधिष्ठितानि यत्र वा तत्र वा निशि एष्यन्ति । आरुह्य तानि शीघ्रं प्रज्ञप्तिदेवीभवने ॥१६९॥
 आगन्तव्यं तत्र च प्रेक्षणकक्षः क्षणं विधातव्यः । इयदितानि शिरसा प्रतीष्टा तस्येवमाज्ञा ॥१७०॥
 किन्तु न शीघ्रं शस्तेन कृतोऽस्माकमिति गुणस्तस्य । शुष्माकं प्रसादेनेदानीं संजातं सौख्यमस्माकम् ॥
 ततः कुमारेण भणितं युक्तं शुष्माकं सांप्रतं गन्तुम् । निजनिजजनकगृहेषु यस्माद्भगिन्यो मम यूयम् ॥१७२॥
 ता अणन्ति कथं तत्र मज्जामस्तद्विमानरहिताः ? । ततः कुमारस्मरणेन विद्यासिद्धो लघु प्राप्तः ॥१७३॥
 आरोप्य विमाने ताः ॥ नयति निजनिजगृहेषु । तस्मा कनकवतीचेटीसहितं कुमारमपि तत्रेहे ॥१७४॥
 ततो विद्यावरमरणादिव्यतिहरं कथयित्वा द्याव्या । भणितं निर्भयहृदया सम्यगनुवर्तस्व कुमारम् ॥१७५॥
 ततः कनकवती जल्पाति दुर्धलहृदययेयदितानि । तव परिचरणायां नाथ ! मया वच्चिन आत्मा ॥१७६॥
 तथाऽस्ति तस्य बन्धुरतिप्रचण्ड इति कम्पते मनो मे । मा भेषीर्भणति कुमारो बन्धुदशां सोऽपि लघु लप्स्यसे ॥
 ततः स्नेहसारसदृशं क्षणं गमयित्वा तत्रैव प्रसुप्तः । कनकवत्या सहित उत्क्षिप्तो गगनमार्गे ॥१७८॥

जलनिहितदम्भि ततो तावत्कुमारेण आसपपयामि । नीओ तस्य च दिट्ठा कणगवई तो कुमारेण ॥१८०॥
 पुट्टा य कहिं खित्ता तेणं, सा कहइ पव्वए, ततो । पमुइयचित्तो पत्तो कुलवईणो पायमूलम्मि ॥१८१॥
 कुमरो बंदणपुव्वं ओलावं किंचित्तेण सह काउं । उवविट्ठो तो भणिओ कुलवईणा तुम्ह भज्जेसा ? ॥१८२॥
 तो भणियं कुमारेणं आमं, तो कुलवई कहइ एवं । जलनिहितदम्भि दिट्ठा उच्चंयती इहप्पाणं ॥१८३॥
 पडिसिद्धा अम्हेहिं कहियं च इमीए वल्लो तुव्वं । मिलिही इहेव तइए दिणम्मि, जायं च तं सव्वं ॥१८४॥
 भयवं ! अणुगाहो मे विहिओ तुम्हेहिं परहियरएहिं । इच्चाइ जंपिऊणं पत्तो कुमरो पियापासे ॥१८५॥
 भणियं य तेण सुंदरि ! विहिणो सच्छंदचारिणो चरियं । एयं तं जं सत्ये निसुणिज्जइ पुव्वमुणिकहियं ॥
 विहइइ संघडियंयिं हु पुणोवि संघडइ विहडियं संतं । संघटणविहडणावावडेण विहिणा जणे नडिओ ॥
 पुव्वभवोवाज्जियगारुयदुकयवसवत्तिणो जए जीवा । तं नत्थि किंपि दुक्खं संसारे जंन पाविति ॥१८८॥
 सुन्नारन्नाइ समासयंति चइऊणमिह फलत्ताइं । एएण कारणेणं सुंदरि ! मुणिणो महाभागा ॥१८९॥
 भोगापिसम्मि गिद्धा लुद्धा गिहवासधणकलत्तेसु । अम्हारिसा अहन्ना किं सुंदरि ! जंन पावति ? ॥१९०॥
 इच्चाइ जंपिऊणं कणगवई गहिय गिरिनइं पत्तो । तो मज्जिउं जहिच्छं भुजंति फलाइं, अह दोवि ॥१९१॥
 तत्तेव पमुत्ताइं रयणीए अवहियाइं तेणेव । खित्ताइं पुणो रयणायरम्मि पुणरपि य मिलियाइं ॥१९२॥
 किं अज्जउत्त । एयं, कुमरो पभणेइ सुंदरि ! न किंपि । विहिविलसियं विमोचुं एसा तो भणइ किं एवं ? ॥

तत्पुद्गंधात्रा स क्षिप्तो जलधौ देवयोगेन । संप्राप्तफलकखण्ड उत्तीर्णः सत्वरं तेन ॥१७९॥
 जलनिधितटे ततस्तपसकुमारेणाश्रमपदे । नीतस्तत्र च दृष्टा कनकवती ततः कुमारेण ॥१८०॥
 दृष्टा च वव क्षिप्ता तेन, सा कथयति पर्वते, ततः । प्रमुदितचित्तः प्राप्तः कुलपतेः पादमूले ॥१८१॥
 कुमरो वन्दनपूर्वमालापं किञ्चिन् तेन सह कृत्वा । उपविष्टस्ततो भणितः कुलपतिना तव भार्यया ॥१८२॥
 ततो भणितं कुमारेणाम्, ततः कुलपतिः कथयत्येवम् । जलनिधितटे दृष्टोद्धन्तुर्हीहात्मानम् ॥१८३॥
 प्रतिपिद्धाऽस्माभिः कथितं नात्यै घल्लमस्तव । मेलिन्यतीहैव तृतीये दिने, जातं च तत् सर्वम् ॥१८४॥
 भगवन् ! अनुग्रहो मे विहितो मुष्माभिः परहितरतैः । इत्यादि जल्पित्वा प्राप्तः कुमारः प्रियवार्थं ॥१८५॥
 भणितं च तेन मुन्दरि । विधेः स्वच्छन्दचारिणश्चरितम् । एतत्तद् यच्छास्त्रे श्रूयते पूर्वमुनिकथितम् ॥१८६॥
 विनष्टे संघटितमपि सन्तु पुनरपि संघटितं विघटितं सन् । संघटनविघटनव्यापृतेन विधिना जने नष्टितः ॥१८७॥
 पूर्वमवोषार्जितगुरुदुष्टतदशवर्तिनो जयति जीवाः । तत्रास्ति किमपि दुःखं संसारे यन्न प्राप्नुवन्ति ॥१८८॥
 शून्यारम्भानि समाप्तयन्ति त्यक्त्वा ह्येह फलप्राणि । एतेन कारणेन मुन्दरि ! मुनयो महाभागाः ॥१८९॥
 भोगापिने गृष्टा मुग्धा गृहवासचनफलत्रेषु । अस्मादद्या अधन्याः किं मुन्दरि ! यन्न प्राप्नुवन्ति ? ॥१९०॥
 इत्यादि जल्पित्वा कनकवती गृहीत्वा गिरिजया प्राप्तः । ततो मज्जित्वा यथेच्छं भुञ्जते फलानि, अथ द्वावपि ॥
 तत्रैव प्रमुषी रजन्यामपद्यती तैरेव । सिन्धौ पुनरुत्तारादे पुनरपि च मिलितौ ॥१९२॥
 किमप्युच्यते ? एतन्, कुमारः प्रमणति मुन्दरि ! न किमपि । विधिविलसितं विमुच्यैवा ततो भणति किमेवम् ॥

जओ ।

दिव्यस्त मत्पए पाडिऊण सत्त्वं सहंति काउरिसा । दिव्योवि ताण संकइ जाण तेओ परिष्फुरइ ॥१९४॥
ता मा मुयसु महायस ! उच्छाहं भुवणपसरियपयाव । इय मज्झत्यो तं जाव ताव अओ परिष्फुरइ ॥
तं कत्य गयं तुह नाह ! पोरिसं गरुयसत्तुनिट्टवणं । इयरेणैव सहिज्जइ जमियं दुक्खाणं रिछोली ? ॥
आयन्निऊण वयणं कणगवईए तओ भणइ कुमरो । दिव्यस्तव अदिट्टस्त अरिणो इह करउ किं पुरिसो ? ॥
इय भणिउं रयणीए अपमत्तो जाव चिट्ठए ताव । सो पत्तो तो धुरिउं पाएसुं भाभिउं गयणे ॥१९८॥
अप्फालिस्सइ धरणीए जाव ता तेण विरसमारसियं । रक्खसु कुमार ! रक्खसु सवसु इमे मज्झ अवराहे ॥
न पुणो एवं काहं तुज्झाहं किं करो तओ तेण । मुक्को दयाए खयरो दीणेषु न दाहणा गरुया ॥२००॥
आसमपयम्मि पुणरवि पत्ताइं दोवि कुलवइसमीवं । कइवयदिणाइं तत्थवि तावमनेहेण ठायंति ॥२०१॥
कणगवईवि हु सह तावसीहं कीलेइ विविहकीलाहं । कुमरो कुलवइपासिं निसुणेइ य धम्मसंथाइं ॥
अह कुलवइमन्नदिणे कुमरो विन्नवइ मज्झ वसणमिणं । पडु ! परमूसवभावेण परिणयं तुम्ह दंसणओ ॥
कत्यन्नह विद्वाहारमूयरो कत्य सालिदहिभत्तं । कहमेस विसयगिद्धो जणो कहि तुम्ह पयसेवा ? ॥२०४॥
किंतु करिस्सइ अथिइं ताओ ता लहउ तुह पसायाओ । समयंतरम्मि तुहवयणअमयपाणं जणो एसो ॥
तो भणइ कुलवइ विणपविचिक्कुलभवण ! जीवसु चिरं तं । आसंसेमो अशं किं तुह गुणलच्छिकमलस्स ? ॥

यतः ।

दैवस्य मस्तकं पातयित्वा सर्वं सहन्ते कापुरयाः । दैवमपि तेभ्यः सङ्कते येषां तेजः परिस्फुरति ॥१९४॥
तस्माद् मा शुभ महायशः ! उत्साहं भुवनप्रसूतप्रतापं । इति मध्यम्यस्त्वं यावत्तावदन्यः परिस्फुरति ॥१९५॥
तन् कुत्र गतं तव नाथ । पौरुषं गुरुशत्रुनिष्ठापनम् । इतरेणैव सङ्कते किमियं दुःखानां पङ्क्तिः ? ॥१९६॥
आर्कण्यं वचनं कनकवत्यास्ततो भणति कुमारः । दैवस्वेवाहृष्टस्यारोहिहं करोतु किं पुरुषः ? ॥१९७॥
इति भणित्वा रजन्यामप्रमत्तो यावत् तिष्ठति तावत् । स प्राप्तस्ततो धृत्वा पादयोर्भ्रमयित्वा गगने ॥१९८॥
आस्फालयिष्यति धरण्यां यावत्तावत्तेन विरसमारसितम् । रक्ष कुमार ! रक्ष क्षमस्वेमान् ममपरावान् ॥१९९॥
न पुनरेवं करिष्ये तवाहं किङ्करस्ततस्तेन । शुको दयया खचरो दीनेषु न दाहणा गुरवः ॥२००॥
आश्रमपदे पुनरपि प्राप्तो द्वौ कुलपतिसमीपम् । कतिपयादिनां तत्रापि तापसनेहेन तिष्ठतः ॥२०१॥
कनकवत्यपि सत्तु सह तापसीभिः श्रीदति विविधक्रीडाभिः । कुमारः कुलपतिपार्श्वे शृणोति च धर्मशास्त्राणि ॥
अथ कुलपतिमन्यदिने कुमारो विज्ञपयति मम व्यसनामिदम् । प्रभो ! परमोत्सवभावेन परिणतं तव दर्शनतः ॥
क्यान्यथा विष्ठाहारसूत्रः क्व शालिद्विषयक्तम् । कथमेवं विषयगृद्धो जनः क्व शुष्माकं पादसेवा ? ॥२०४॥
किन्तु करिष्यत्यवृत्तिं तातस्तस्माह्वयतां तव प्रसादात् । समयान्तरे त्वद्वचनामृतपात्रं जन एव ॥२०५॥
ततो भणति कुलपतिर्विनयवृत्तिकुलमवन ! जीव चिरं त्वम् । आशंसामोऽन्यतु किं तव गुणलक्ष्मीकमलस्यम् ॥

तो कुलवधाय जुयं तावसतावसिजणं च नमिऊण । विहिवोचियसंभासो लद्धासीसो यं सो चलिओ ॥
 कणगवई वि हु नमिउं तावसनाहं समं परियणेण । खामेइ तावसीओ विसेसओ चरणनिहियसिरा ॥
 ताहि वि यहलनिरंतरसिणेहवसनिगयंसुधारहि । वणतावसीहिं भणियं सदुखखमेवारिसं वयणं ॥२०९॥
 अज्जम्हेहिवि नायं पियजोगो कारणं गुरुदुहाणं । निव्वट्ठं जं तम्मि जायए नारयं दुक्खं ॥२१०॥
 ता किं इहं भन्नउ संसारे इत्थं सव्वजीवाणं । संजोयाउ विओओ जायइ तो वचसु सुहेण ॥२११॥
 किञ्च ।

पियदंसणयणजसजीवियाण सज्जनसमागमाणं च । को संतोसं पावइ एकं मुत्तूण जियरायं ? ॥२१२॥
 एवं दिन्नासीसा कयसंभासा य तावसिजणेण । कुमरेण समं चलिथा, विज्जासिद्धं सरइ कुमरो ॥२१३॥
 केणावि कारणेणं नहु पत्तो सो तओ वरमुहुत्ते । मग्गठिओ तावसजुओ चरणेहिं चेव संचलिओ ॥२१४॥
 जाव सिमंसनिहाणं, पत्तो नगरस्स बाहिरुज्जाणे । सूरण्णहाभिहाणो दिट्ठो, सूरि भवसख्वं ॥२१५॥
 भवियाण पल्लवंतो कुमरेणं पणमिउं तओ य खणं । निसुओ जिण्णिदधम्मो भावेण य परिणओ तस्सा ॥
 महुरं पि मूरिवयणं कहुयं चिय अवगयं तमियरीए । अइपित्तपल्लित्ताणं महुरा किं सकरा भाइ ? ॥२१७॥
 तौ कणगवई भणिया सुंदरि ! सच्चं न सुंदरो एसो । संसारो दुहसारो विसमो कम्माण परिणामा ॥
 बहुपचवायभरिओ गिहवासो इंदियाणि चवलाणि । अरुकुटिला पेमगई को जानाइ कइयं परिणमइ ? ॥
 ता एयाइ सुंदरि ! सयं चयामो पवज्जिमो मग्गं । पुव्वपुरिसाणुचिन्नं तो भणियं तीइ एवमिणं ॥२२०॥

ततः कुलपतिपादयुरां तापसतापसीजनं च नत्वा । विहितोचितसंभाषो लब्धाशीश्च संचलितः ॥२०७॥
 कनकवत्यपि खलु नत्वा तापसनाथं समं परिजनेन । क्षमयति तापसीर्दिशेपतश्चरणनिहितशिराः ॥२०८॥
 ताभिरपि बहलनिरन्तरस्नेहवशनिर्गताश्रुधाराभिः । वनतापसीभिर्भणितं सदुःखमेतादृशं वचनम् ॥२०९॥
 अद्यात्माभिरपि ज्ञातं प्रिययोगः कारणं गुरुदुःखानाम् । निर्वर्तमाने यत्तस्मिज्जायते नादकं दुःखम् ॥२१०॥
 ततः किंचिह भण्यतां संसारेऽत्र सर्वजीवानाम् । संयोगाद् वियोगो जायते, ततो घ्न सुखेन ॥२११॥
 मियुदंशनधनयशोजीवितानां सज्जनसमागमानां च । कः संतोषं प्राप्नोत्येकं मुक्त्वा जितरागम् ? ॥२१२॥
 एषु दत्ताशीः कृतसंभाषा च तापसीजनेन । कुमारेण समं चलिता, विद्यासिद्धं स्मरति कुमारः ॥२१३॥
 केनापि कारणेन न खलु प्राप्तः स ततो वरमुद्दत्तं । मार्गस्थितस्तापसयुतश्चरणाम्बामेव संचलितः ॥२१४॥
 यावत्प्रीमसंनिधानं, प्राप्नो नगरस्य बाह्येऽध्याने । सूर्यमामिधानो दृष्टः सूरिर्भवस्वरूपम् ॥२१५॥
 भविकेभ्यः स्पर्शपयः कुमारेण प्रणम्य तत्तथ क्षणम् । श्रुतो जिनेन्द्रवर्मो भावेन च परिणतस्तस्य ॥२१६॥
 मधुरमपि सूरिवचनं कटुमेवावगतं तदितरया । अतिपिक्तप्रदीप्तानां मधुरा किं शर्करा भाति ? ॥२१७॥
 ततः कनकवती भणिता सुन्दरि ! सत्यं न सुन्दरपः । संसारो दुःससारो विषमः कर्मणां परिणामात् ॥२१८॥
 बहुमन्यवायभृतो गृह्याम इन्द्रियाणि चपलानि । अतिकुटिला प्रेमगतिः को जानाति कथमिव परिणमति ? ॥

किंपुण विचारबहुलं दुल्लभं नाह ! जोव्वणारत्नं । अइविसमो विसमसरो न जहिच्छं माणिया भोगा ॥
भोत्तुण रायलन्धिं पच्छा तो पुच्छिउं कमवि नार्णि । थेवम्मि आवस्सेसे जं उचियं तं करिस्सामो ॥
ततः कुमारः प्राहः—
दुल्लभत्वं जं जुव्वणस्स तेणवि य कारणेण बुहा । एयम्मि वयं गहिउं अविपारा हुंति थेरेव्व ॥२२३॥
तथा चोक्तम्ः—

“मनासि जरसाभिभूता जायन्ते यौवनेऽपि विद्वांसः । मूढधियः पुनरन्ये भवन्ति वृद्धत्वयोगेऽपि ॥”

तथाः—

काउरिमाणं विसमो विसमसरो न उण धीरपुरिसाण । मंसम्मि सग्गपारा तिण्हा न उणो यवज्जम्मि ॥
न जहिच्छं इचाइवि न सुंदरं भोगल्लिओ जीवो । सग्गेसुविं न य तित्तो जल्लणो इव हव्वनिवहेहि ॥
जाणिज्झइ अवंसाणम्मि सुयण्ण । भोगेहि निच्छिओ नरओ । चचेहि तेहि जायइ गमणं सग्गापवग्गेसु ॥२२६॥
‘भोत्तुण रायलच्छिं’ जं भणियं तत्थं तोइ गिद्धीइ । होइ अहोगमणं चिय नय इत्य सुहं जओ भणियं ॥

“औत्सुन्यमात्रमवसादयति प्रतिष्ठां क्लेशस्तु लब्धपरिपालनवृत्तिरेव ।

नैव श्रमापनयनाय यथा श्रमाय रान्यं स्वहस्तवृत्तदण्डमिवातपत्रम् ॥”

‘नार्णि पुच्छिय’ आवस्सेसे जं भणसि तं पि हु न जुत्तं । धम्मेण विणो सुंदरि ! जीवतावि, हु मयचेव ॥
यतः—

“यस्य धर्मविहीनस्य दिनान्यप्यान्ति यान्ति च । स लोहकारमस्येव श्वसन्नापि न जीवति ॥

इय भणिऊणं नमिऊण जिनवरं मिळिऊण तं वाहिं । गंतुं नगरसंतो जूपविउत्तेण दव्येण ॥२२९॥
काराविऊण भोजं पत्तो तत्थेव जत्थ सा मुक्का । काऊण पाणविचिं तत्थेव ठियाइ खणमेगं ॥२३०॥

तस्मादेतानि सुन्दरि ! त्वयं त्वयायः प्रमत्तावो मार्गम् । पूर्वपुरपातुचीर्णं ततो भणितं तथैवमिदम् ॥२२०॥

किन्तु विचारबहुलं दुर्लभं नाह ! यौवनारण्यम् । अतिविपमो विपमशरो न यथेच्छं मानिता भोगा ॥२२१॥

सुस्त्वा राजलक्ष्मीं पश्चात् ततः तृप्ता क्रमपि ज्ञानिनम् । स्तोके आयुःशेषे यदुचितं तत्करिष्याव ॥२२२॥

दुर्लभत्वं यद् यौवनस्य तेनापि च कारणेन बुधाः । एतस्मिन् अत गृहीत्वाऽविकारा भवन्ति स्थविरा इव ॥

काशुरपाणां विपमो विपमशरो न पुनर्धीरपुरपाणात् । मसि खड्गधारा तीक्ष्णा न पुनश्च वज्रे ॥२२४॥

न यथेच्छमित्याद्यपि न सुन्दरं भोगलालितो जीवः । स्वयमेवपि न च तृप्तो ज्वलन इव हव्यनिवहैः ॥२२५॥

ज्ञायतश्चक्षाने सुतनु । भोगेर्निश्चितो नरकः । त्यक्तैस्तैर्जायते गमनं स्वर्गापवर्गयोः ॥२२६॥

‘भुक्त्वा राजलक्ष्मीं’ यद्गणितं तत्र तस्यां गृह्या । भवत्यवोगमनमेव नचात्र सुखं यतो मणितम् ॥२२७॥

‘ज्ञानिनं तृप्ताऽऽयुःशेषे’ यद्गणमि तदपि हि न युक्तम् । धर्मेण विना सुन्दरि ! जीवन्तावपि हि मृतादेव ॥

इति मणित्वा नत्वा जिनवरं सुस्त्वा तां बहिः । गत्वा नगरस्यान्तर्गृताजितेन द्रव्येण ॥२२९॥

कारयित्वा भोज्यं मासम्पन्नैव यत्र सा मुक्ता । कृत्वा प्राणवृत्तिं तत्रैव स्थितौ क्षणमेकम् ॥ २३०॥

अहं पेच्छइ कणगवई सुन्नपणं, होज्ज कारणं किमिह । सज्जणाण सुमरणंवा पंथेण व वाहिया अहियं ? ॥
 इय चिंतंतो कुमरो सरीरचितं करित्तु जा वलिओ । तो विरहिणिंव पेच्छइ कणगवई बहुवियारिल्लं ॥२३२॥
 आलिहइ चित्तं कम्मं कंठे घोलेइ पंचमुगारं । वाहजलभरियनयणा हरिणिञ्च निरिखत्तइ दिसाओ ॥
 वामफरोवरिसंठिपमुहपंकयमुकदीहनीसासा । अमणंतच्चिय साहइ मयणवियाराउरं चित्तं ॥२३४॥
 कुमरो चित्तइ किमिमा करोइ इय चिप्पलंभचिट्ठाओ । किं मज्झ खणविओए किमन्नहा अहव किं बहुणा ॥
 जइ मं पिक्खेऊणं अणाउट्ठा होहिही तओ नृणं । मइ अणुरत्ता अह संवरिस्सइ तो न लट्ठंति ॥२३६॥
 इय आसन्नो होउं अप्पाणं तीए दंसइ तओ सा । संवरियमयणचिट्ठा अव्वुट्ठिवि संमुहा एइ ॥२३७॥
 उवयिट्ठेणं पुट्ठा सुंदरि ! दीससि किमेवमुव्विग्गा ? किं सुमरसि संयणाणं सा जंपइ किमिह सयणेहिं ? ॥
 रत्नं पि होइ वसिं जत्थ जणो हियववल्लो मिलइ । पियविरहियाण वसिंमं पि होइ अइवीइ सारिच्छं २३९
 कुमरो चित्तइ वियारफारवयणां जंपए एसा । ता नृणमनेहच्चिय लक्खिज्जइ वयणरयणां हिं ॥२४०॥
 जओ ।

वीसंभपरवसेहिं वि पल्लसत्तावपेपसरम्मि । उवयारो कीरइ माणुसम्मि कत्तो वयं एयं ॥२४१॥
 उवयारेहिं परोच्चिय चिप्पइ अग्रंति ते तर्हि चेव । इयरम्मि पंचत्ता पेमाभावं पयासंति ॥२४२॥
 तो भवियच्चं इह कारणेण मुणिऊण उट्ठिओ कुमरो । निदामुद्धिदिट्ठीए तीए पत्तो वणस्संतो ॥२४३॥

अयं पश्यति कनकवर्ती शून्यमनसं, भवेत्कारणं किमिह । स्वजनानां स्मरणं वा पंथा वा बाधिताऽपि चिन्तम् ? ॥
 इति चिन्तयन्कुमारः शरीरचिन्तां कृत्वा यावद्वलितः । ततो विरहिणीमिव पश्यति कनकवर्ती बहुविकारिणीम् ॥
 आलिखति चित्रकर्म कण्ठे घूर्णयते पञ्चमोद्गारम् । वाष्पजलभृतनयना हरिणीव निरास्ते दिशः ॥२३३॥
 वामफरोवरिसंस्थितमुखपङ्कजमुत्तरीर्धनिःश्वासा । अमणन्त्येव कथयति भयनविकारातुरं चित्तम् ॥२३४॥
 कुमारश्चिन्तयति किमियं करोतीति विप्रलम्भचेष्टाः । किं मम क्षणवियोगे किमन्यथायवा किं बहुना ? ॥२३५॥
 यदि मां प्रेक्ष्यानाकुला भविष्यति ततो नूनम् । मन्यतुरक्ताऽपि संवरिष्यति ततो न सुन्दरमिति ॥२३६॥
 इत्यासन्नो भूत्वाऽऽत्मानं तस्यै दर्शयति ततः सा । संवृतमदनचेष्टाऽप्युत्थाय संमुखैति ॥२३७॥
 उपविष्टेन पृष्ठा सुन्दरि ! दृश्यते किमेवमुव्विग्गा । किं स्मरसि स्वजनानां सा जल्पति किमिह स्वजनैः ? ॥२३८॥
 अरण्यमपि भवति वसतिर्ग्रथं जनो हृदयवल्लभो मिलति । प्रियाविरहितानां वसतिरपि भवत्यन्या सदृशी ॥२३९॥
 कुमारश्चिन्तयति विकारस्फारवचनानि जल्पत्येषा । तस्मान्नूनमस्नेहैव लक्ष्यते वचनरचनाभिः ॥२४०॥
 यतः ।

विश्रम्भपरशैरपि प्रगटसद्भावमेवमसरे । उपचारः कियते मानुषे कुतो व्रतमेतत् ? ॥२४१॥
 उपचारः पर एव गृह्यते राजन्ति ते तत्रैव । इतरस्मिन् प्रवर्तमानाः प्रेमाभावं प्रकाशयन्ति ॥२४३॥
 ततो भाविन्यमिह कारणेन शान्त्वोत्थितः कुमारः । निद्रामुद्धितदृष्ट्यां तस्यां प्राप्तो वनस्यान्तः ॥२४३॥

दिष्टो एगो पुरिसो तेणं सो पुच्छिओ जहा कुमरो । किं इह चिट्ठ, तेणं सो पुट्टो एस को कुमरो ? ॥
 सिरिविजयचंदरओ गुणचंदो नाम विस्सुंओ पुचो । एसोवि ते न भाओ तह कहियं तेण पुरिसेण ॥
 कावि हु नरवद्धूया चिट्ठइ समागया तहपासे । मज्झमे सो पत्तो अहं तु कज्जेण पट्टविओ ॥२४६॥
 एएण कारणेण पुच्छामि तयं, तओ य कुमरेण । भणियं सिद्धसमीहियकूजो कुमरो गओ टाणे ॥२४७॥
 तो तेण पुणो पुट्टो किं घटिया तस्स, तेणसो भणियो । घटिया न केवलं किंतु तेण नीया नियं भवणं ॥
 ददमणुरत्तो तीए कुमरो तो सुंदरं इमं जायं । इय भणितं नीहरिओ स नरो उज्जायमज्जाओ ॥२४८॥
 तो चित्ठ कुमरो धिरत्थु संसारविलसियाणमिह । अहह अहो ! गुविण्णाणं धिरत्थु इत्थीसहावाणं ॥२४९॥
 न गुणेण नेय रूपेण नोवपारेण नहु जिण्णावि । धिण्णइ महिलान् मणं चवलं वण्णदुधुपययं ॥२५०॥
 नियहियसरिसमेसा जाव न आयरइ ताव एयमहं । माउलमगिहं भोत्तूण निययमट्ठं पसाहेमि ॥२५१॥
 इय चिनिज्जण कुमरो गओ सयासम्मि तीए, भणिया य । एहि लहुं गच्छामो तुहमामगनियडगामम्मि ॥
 सावि भणइ पच्चूसे गच्छिस्समहं तओ य सा भणिया । लद्धो संपइ सत्थो ता न खमं इह विनंवेउं ॥
 मुत्तूण तत्थ चित्तं चलिआ काएण तत्थ पत्ताइं । पञ्चभिनाया तेहिवि, कहिओ अवहरणवृत्तंतो ॥२५२॥
 रयणीए तं सुत्तं मोत्तुं कुमरो विणिग्गओ एत्तो । निययम्मगुरुसयासे विहिणा पडिज्जए दिस्खं ॥२५३॥
 पडिज्जण तओ सुत्तं एकल्लविहारपडिमपडिवओ । विहरंतो इह पत्तो, सो य अहं, तेण कयमेव ॥२५४॥
 कहियं तुम्हाण मए नियनिज्वेयस्स कारणं, तुम्हे । ता मुत्तुं गिहिवासं दुहवासं कुणइ पच्चज्जं ॥२५५॥

दृष्ट एकः पुरुषन्तेन स पृष्टो यथा कुमारः । किमिह तिष्ठति, तेन स पृष्ट एष कः कुमारः ? ॥२४४॥
 श्रीविजयचन्द्रराजस्य गुणचन्द्रो नाम विश्रुतः पुत्रः । एषोऽपि ते न ज्ञातस्तथा कथितं तेन पुरुषेण ॥२४५॥
 कावि खलु नरपतिदुहिता तिष्ठति समागता तथा पार्श्वे । मय्याहे स प्राप्तोऽहं तु कार्येण प्रस्थापितः ॥२४६॥
 एतेन कारणेन पृच्छामि त्वां, ततश्च कुमारं । भणितं सिद्धसमीहितकार्यः कुमारो गतः स्याने ॥२४७॥
 ततस्तेन पुनः पृष्टः किं घटिता तस्य, तेन स भणितः । घटिता न केवलं किन्तु तेन नीता निजं भवनम् ॥
 ददमनुरक्तस्त्वस्यां कुमारस्ततः सुन्दरमिदं जातम् । इति भणित्वा निःसृतः स नर उद्यानमध्यात् ॥२४८॥
 ततश्चिन्तयति कुमारो धिगस्तु संसारविलसितानीह । अहह अहो ! गुणिलान् धिगस्तु श्रीम्वभावान् ॥२४९॥
 न गुणेन नैव रूपेण नोपचारेण नैव जीवितेनापि । गृथ्यते महिलानां मनश्चपलं पवनोद्भुतज्वल इव ॥२५०॥
 निजहृदयसदृशमेव यावन्नाचरति तावदेतामहम् । मातुलकगृहे मुक्त्वा निगम्य प्रसाधयामि ॥२५१॥
 इति चिन्तयित्वा कुमारो गतः सकाशे तस्याः, भणित्वा च । एहि लघु गच्छाधस्त्वन्मामकनिकटप्राप्ते ॥२५२॥
 सापि भणति प्रलूप्ते गमिष्याम्यहं ततश्च सा भणिता । लब्धः संप्रति सार्थस्तस्मान्न क्षममिह विजम्बितुम् ॥
 मुक्त्वा तत्र चित्तं चलिता कायेन तत्र प्राप्ता । प्रत्यभिज्ञातौ तैरपि, कथितोऽवहरणवृत्तान्तः ॥२५३॥
 रजन्यां तां सुतां मुक्त्वा कुमारो विनिर्गत इतः । निजधर्मगुरुसकाशे विधिना प्रतिपद्यते दासाम् ॥२५४॥
 पठित्वा ततः सूत्रमेकाकिविहारप्रतिमाप्रतिपन्नं । विहराजिह प्राप्तः, स चाहं, तेन कृतमेवम् ॥२५५॥

तो भाणु भणइ मुणि भयवं ! निव्वेयहेयवो सुलहा । दुलहा ते पुण तुममिव चयंति विडलेवि जे भोगे ॥
 अह भवस्सरो पयंपइ भयवं ! सा पापकारिणी कय ? । आह मुणी जीए तुमे ख्वेणागरिसिया इत्य ॥२६०॥
 संपत्ता मह पात्ते, सो भणइ केण कारणेणसा । जूहम्भट्टा हरिणिव चरइ एगाणिणी रत्ते ? ॥२६१॥
 गुणचंदकुमारस्मी तत्थ तओ किं इमा न संघटिया ? । भणइ मुणी संघटिज्जण विहडिया सीलममाओ ॥
 निक्कालिज्जण मुक्का गुणचंदेणं तओ भमंतीह । मह दिट्ठिगोयरगया लज्जाए अहोमुही जाया ॥२६३॥
 पडिवोहिया मए तो गिहत्थधम्मो दुवालसविहोवि । पडिवओ एईए, पालेइ सम्मत्तमूलं तं ॥२६४॥
 सयपालिहिं पडिमं पूजइ सत्तीए कमलकुसुमेहिं । तिकालं विहिकलिया वंदइ निचंपि भत्तीए ॥२६५॥
 कासारनिज्जराइसु नीरंपि पिणइ फासुयं थोवं । कुसुमपचाइं झुंजइ आहारमचित्तमेव इमा ॥२६६॥
 सत्त्वपुरिसाणं नियमो दुविहं तिविहेण तीइ पडिवओ । समए लहिही दिक्खं मोक्खंपि भवम्मि इत्येव ॥
 तो भो महानुभावा ! जइय्मे उज्जयं कुणह-तुम्मे । अह न समत्था सम्मत्तमूलगिहियम्मपायरह ॥२६८॥
 विरइअसमत्थेहिं सम्मत्तं चेव तेहिं पडिवओ । अन्नेवि कइवि नियमे गहिं नियठानमणुपत्ता ॥२६९॥
 कुच्चंति पडिणिं चिय जिणवंदणपूयणाइजिणधम्मं । अह अन्नदिणे भणिओ जेहेणं वंयुणा भाणु ॥२७०॥
 वंधव ! न याणिमुच्चिय जिणधम्मतरस्स किं फलं होही । जिणधम्मटिया मुणिणो य वच्छ ! दीसंति सुइरहिया ॥
 तो मिच्छाइयवयणो भाणू पडिभणइ वंधव ! न जुत्तं । इय चित्तिं पिसि सम्मं अन्नयवत्तुसहावाणं ॥२७२॥

फथितं युययोर्मया निजनिर्वेदस्य कारणं, युवाम् । तस्मान्मुक्त्वा गृहिवासं दुःखवासं कुरुतं प्रव्रज्याम् ॥२६८॥
 ततो मातुर्मणति मुनिं भगवन् । निर्वेदहेतवः सुलहाः । दुर्लभास्ते पुनर्युयमिव त्यजन्ति विपुलानपिये भोगान् ॥
 अथ भास्करः प्रजल्पति मग्नन् ! सा पापकारिणी क्व ? । आह मुनिर्यस्या युवां रूपेणाकृष्टावब ॥२६०॥
 संप्राप्ती मम पार्श्वे, सा भणति केन कारणेनसा । गृध्रभट्टा हरिणीव चरत्येकाकिन्यरण्ये ? ॥२६१॥
 गुणचन्द्रकुमारे तत्र ततः किमियं न संघटिता ? । भणति मुनिः संघट्य विवटिता शीलभ्रंशान् ॥२६२॥
 निष्कारय मुक्ता गुणचन्द्रेण ततो भ्रमन्तीह । मम दृष्टिगोचरगता लज्जायधोमुखी जाता ॥२६३॥
 प्रतिषेधिता मया ततो गृहस्थधर्मो द्वादशविधोऽपि । प्रतिपन्न एतया, पालयति सम्यक्त्वमूलं तम् ॥२६४॥
 स्वयमालिङ्ग्य प्रतिमां पूजयति श्रवत्या कमलकुसुमैः । त्रिकालं विधिकलितान् कुरुते नित्यमपि भक्त्या ॥२६५॥
 कामारनिर्झरादिषु नीरमपि पिबति प्रांमुक्तं स्तोकम् । कुसुमपत्राणि गृह्णा आहारमचित्तमेवेयम् ॥२६६॥
 सारपुरुषाणां नियमो द्विविधं त्रिविधेन तया प्रतिपन्नः । समये लप्स्यते दीक्षां मोक्षमपि भवेद्वैव ॥२६७॥
 ततो भो महानुभावा ! यतिपरां उद्यमं कुरुतं युवाम् । अयं न समर्थो सम्यक्त्वमूलगृहियर्ममाचरतम् ॥२६८॥
 विरत्यसमर्थाभ्यां सम्प्राप्त्यमेव ताभ्यां प्रतिपन्नम् । अन्यानपि कत्यपि नियमान् गृहीत्वा निजस्थानमनुप्राप्ती ॥
 कुरुतः प्रतिदिनमेव ग्निवन्दनपूतनादिभिरधर्मम् । अथान्यदिने भाणितो ज्येष्ठेन वन्द्युना मातुः ॥२७०॥
 भान्धव ! न नानाव एव विनयवर्तनोः किं फलं भविष्यति । जिनवर्मस्मिता मुनयश्च वत्स ! दृश्यन्ते शुचिरहिताः ॥
 ततो विच्छादितवदनो मातुः प्रविमणति भान्धव ! न युक्तम् । इति चिन्तयितुमपि सम्यगवगतवस्तुस्वभावानाम् ॥

सुइरहिया जं मुणिणो, भणह न सम्मंइमपि जं एए । सुविमुद्धवंचरे मोनुं अन्नस्स कस्स सुं ? ॥
मलमलियदेहवत्था अण्णाणरया विमुक्तंवेला । न हु असुदणो जमेसो परमो वंभवओवाओ ॥२७४॥
तथा चार्पम्—

“विभूसा इरियंसतग्गि पणीयं रसभोग्यं । नरस्म तिगवस्सिस्स वसं तालउडं जहा ॥”
अन्यैरप्युक्तम्—

“निःस्पृहो नाधिकारी स्यान्नाकामी मण्डनप्रियः । नाविदग्धः प्रियं भूयान् स्फुटवक्ता न वक्षः ॥”
एवं च दूरभ्यासा परिवदिहिसि मूलओ य सम्पत्ता । ततो विरइगुणाणवि दूरं दूरेण तं होसि ॥२७५॥
एवं च गुणविमुक्तो काडं असमंजसां बहुपाई । नरयादयोरेदुक्खे भमिहिसि संसारकंतारे ॥२७६॥
ता दुविहंपि दुगुंछं मुंचसु, सम्पत्तेरुसिहराओ । मा परिवडेसु वंभव ! दुल्लभिमिं पुणावि जीवाणां ॥२७७॥
एवंवि भन्नमापो न दुगुंछं सुयइ कइवि कम्मवसा । अइ अन्नदिने केणड निमित्तओ भोग्यणट्टाए ॥२७८॥
तो तग्गिहोवविट्ठो चा चिट्ठइ ताव तेण भिक्खट्ठा । दिट्ठो मुणी पविट्ठो मल्लमलिणो जुन्नवत्थो य ॥२७९॥
तं दट्ठं अण्णुदइ तग्गिहसामी सयं गहियभत्तो । पडिलाहइ मुणिवसं तह दट्ठं भक्खरो भणइ ॥२८०॥
तम्मि गयम्मि गिहाओ कट्ठमहो ! कट्ठमित्यपन्नाणं । तुम्हारिसाग्गि एवं विवेइणो इय अणुट्ठंति ॥२८१॥
किमिमेणं सुदेणं लोपव्ववहारवाहिसुइणा । जह्मंमलाविलतणुणा सयावि जलसोयरहिण्ण ? ॥२८२॥
वणिण्ण तओ भणिंयं किं अग्गहाणं इमाए चिंताए ? । गिहमागयस्सवसं दायव्वा भिक्खुणो भिक्खा ॥२८३॥
सा य बहुमाणपुण्यं दिज्जंती बहुफला हवइ अफला । अप्पफला वा इरा तो पयडसि किमिह अन्नाणं ? ॥

शुचिरहिता यद् मुनयो, भण्य न सम्मगिदमपि यदेतान् । सुविशुद्धब्रह्मचर्यान्मुक्त्वाऽन्यस्य कस्य शौचम् ? ॥
मलमलितदेहवत्ता अस्नानरता विमुक्तताम्बूलाः । न स्वस्वशाचयो यदेव परमो ब्रह्मव्रतोपायः ॥२७४॥

विभूषा कसिसर्गः प्रणीतं रसभोजनम् । नरस्य त्रिकवशिनो विपं तालपुटं यथा ॥

एवं च दूरभ्यासत् परिपतियति मूलतश्च सम्पत्त्वात् । ततो विरतिगुणानामपि दूरं दूरेण त्वं भवसि ॥
एवं च गुणविमुक्तः कृत्वाऽसमजसानि बहूनि । नरकादिशोरेदुःखे भ्रमिष्यसि संसारकान्तारे ॥२७६॥
तस्माद् द्विविधामपि जुगुप्सां मुञ्च, सम्यग्भूतमेरुशिखरात् । मा परिषत बान्धव ! दुर्लभमिदं पृथरपि जीवानाम् ॥
एवमपि मण्यमानो न जुगुप्सां मुञ्चति कथमपि कर्मवशात् । अथान्यदिने केनोपनिमित्तान्नतो मोक्षनार्थम् ॥
ततस्तद्गृहोपविष्टो यावत्तिष्ठति तावत्तेन निशार्थम् । दृष्टो मुनिः प्रविष्टो मलमलिनो जीर्णवस्त्रश्च ॥२७९॥
तं दृष्ट्वाऽप्युत्तिष्ठति तद्गृहस्थामी स्वयं गृहीतमक्तः । प्रतिलम्बयति मुनिवृषपं तथा दृष्ट्वा मास्फुरो मणति ॥
तस्मिन् गते गृहात् कष्टमहो ! कष्टमित्यमज्ञानम् । गुप्तादृशा अप्येवं विवेकिन इत्युत्तिष्ठन्ति ॥२८१॥
किमेतन् शूद्रेण लोकाग्र्यवहारवाद्याशुचिना । जीर्णमलाविलतनुना सदापि जलशौचरहितेन ? ॥२८२॥
वणिना ततो मणितं किमस्माकमन्या चिन्तया ? । गृहमागतायावश्यदातव्या भिक्षवे भिक्षा ॥२८३॥
सा च बहुमानपूर्वं दीयमाना बहुफला भवत्यफला । अल्पफला चेतरथा ततः प्रकट्यसि किमिहाज्ञानम् ॥२८४॥

तो भवत्खरेण भणियं दिज्जउ दाणं वणीमगज्जणास्स । गेहागयस्स किंपुण सम्मानो माहणं मोत्तुं ॥२८५॥
 किज्जंतो मइ हिययं तावइ तुम्हारित्तेहिं सुयणेहिं । वणिण तओ भणियं मा एवं भइ ! जंपेसु ॥२८६॥
 जो चरइ वंभत्तेरं तं चिय इह वंभणं भणंति सुइं । जो इत्थिपसंगरओ सो चिय सुइो य अत्तुइं य ॥२८७॥
 सपराणुग्गइकारी एसो सम्मं विसुदग्गुणघारी । निक्कंचणो य अपमो अमच्छरो कुच्छिसंवलओ ॥२८८॥
 भट्टेण तओ भणियं किमणेणं वेयविहियमग्गास्स । अणभिन्नेण महायस ! तो वणिओ मोणमल्लीणो ॥२८९॥
 इय साहण दुग्गुं कुणमाणो भवत्खरो मरेऊण । चिणिउं गुरुपावचयं उप्पन्नो पढमपुट्ठीए ॥२९०॥
 पुच्चप्रवंधवो से सम्मं परिपालिऊण सम्मचं । उप्पन्नो सोहम्मे भाणू तं नियइ अवहीए ॥२९१॥
 नेहदपावसविहुरियहियओ गंतूण भाणुरूवधरो । दूरे परमाहम्मियदेवे काऊण भणइ इमं ॥२९२॥
 वंधव ! एयमवत्थं गयस्स तुह किं करेमि अहमिन्दि । तहवि भणामि विसज्जसु जिणधम्मदुग्गुणपरमविसं ॥
 जेण इओ उच्चट्ठो पुणोवि नो सहसि एरिसमवत्थं । अह सो जंपइ वंधव ! खवम्मि किं खिवत्तिमह खारं ॥
 तं किल मं पच्चारसि मइ भणियं जं कयं तुएन पुरा । तं तुह इमा अवत्था, ता वंधुत्तेण मूह होउ ॥२९५॥
 जाह जहागयमहमवि भवियअयदोइयं अणुहविसं । असुइत्तदुस्सिओ मा कयावि मइ होउ जिणधम्मो ॥
 तो सो तेण विलक्खो कओवि हियएणं साणुकंयेण । सट्ठारणं संपच्चो पुणो भणिस्सति बुद्धीए ॥२९७॥
 इयरोवि विविहविपणं सुदारुणं तत्थ अणुभवेऊण । आउवत्खएण जाओ हरिणो दवइइहभूमिए ॥२९८॥

ततो भास्करेण भणितं दीयतां दानं वनीपकजनाय । गेहागताय किन्तु सम्मानो ब्राह्मणं सुक्त्वा ॥२८५॥
 कियमाणो मम हृदयं तापयति युष्मादयोः सुजनैः । वणिजा ततो भणितं मैवं भद्र ! जल्पीः ॥२८६॥
 यश्चरति ब्रह्मचर्यं तमेवेह ब्राह्मणं भणन्ति शुचिम् । यः स्त्रीप्रसङ्गरतः स एव शूद्रश्चाशुचिश्च ॥२८७॥
 स्वपराणुग्रहकार्येण सम्यक् विनुदग्गुणघारी । निष्काञ्चनश्चाममोऽमत्सरः कुशिशम्भलकः ॥२८८॥
 भट्टेन ततो भणितं किमनेन वेदविहितमार्गस्य । अनभिन्नेन महायशः ! ततो वणिग् मौनमालीनः ॥२८९॥
 इति साधूनां नुगुप्सां कुर्वाणो भास्करो मृत्वा । चित्वा गुरुपापचयमुत्पन्नः श्रेष्ठमशुचिध्याम् ॥२९०॥
 पूर्वमवधान्यस्तस्य सम्यक् परिपालय सम्यक्त्वम् । उत्पन्नः सौधर्मं भानुस्तं परयत्यवधिना ॥२९१॥
 स्नेहदयावशीरधुरितद्वयो गत्वा भानुरूपधरः । दूरे परमाधार्मिकदेवान् कृत्वा भणतीदम् ॥२९२॥
 भान्धव ! एतामयत्थानां गतस्य तं किं करोम्यहमिदानीम् । तयापि मणामि विज्जं जिनधर्मनुगुप्सापरमविषम् ॥
 येनेत उद्धृतः पुनरपि नो सहसे ईदृशीमवस्थाम् । अप स जल्पति बान्धव ! हस्ते किं क्षिपसि मम क्षारम् ? ॥
 त्वं हिल मागुपालमसे मम भणितं यत्कृतं त्वया न पुरा । तत्तवेयमवस्था, तस्माद्विन्दुत्वेन मम भवतु ॥२९५॥
 यदि यथागतमहमपि भविष्यतां शैकितमनुभविष्यामि । अशुचित्वदूषितो मा कदापि मम भवतु जिनधर्मः ॥
 ततः स तेन विलसः हृतोऽपि हृदयेन सानुकम्पेन । स्वस्थानं संप्राप्तः पुनर्भणिष्यामीति बुद्ध्या ॥२९७॥
 इतोऽपि विविधपेदनां सुदारुणां तत्रानुभूय । आयुःक्षयेण जातो हरिणो दवद्वग्धूमौ ॥२९८॥

तत्तवि लुहापिवासासीयायवविषयताविषयसरीरो । जा चिद्वि ता द्विद्वो वारेण हओय निष्करणं ॥२९९॥
जाओ अक्रामनिज्जरवसओ देवेसु अइनिहीणेसु । तत्तवि पत्तो भाणु भक्तरभवविलसियं कहइ ॥३००॥
तो सो जंपइ तइया सम्मत्तं पालिउण तं जाओ । देवो विमाणवासी महिइदिओ हं तु काऊण ॥३०१॥
तत्त दुगंछं पत्तो एरिअइइसहदुक्खदंदोळि । तहवि महायस ! एवं अणुसाससि मं अजोगंपि ॥३०२॥
ता मड पाविट्टेवि हु कुप्यंतेवि हु तए न परिचत्ता । अणुरूपा, तो एँत्तो जिणधम्मो चेव मह सरणं ॥
इय पडिबन्धमि तए मज्झ कयत्थो परिस्समो जाओ । इय भणितं भाणुसुरो तं पुच्छिय ठाणमणुपत्तो ॥
अह सो चितइ इमिणा भणिणवि नरभवे न अणुचिओ । जिणधम्मो सुहरम्मो अव्वो ! हा हारिओ जम्मो ॥

जइ कहवि हु हउं माणुसवारउ, पाविसु पाविउ पावहवारउ ।

जिणवरधम्मु करिवि कम्मारउ, न होहिस्सु कस्सवि कम्मारउ ॥३०६॥

जो जिणधम्मु कहवि संपाविउ, न य जिणवयणिहिं अप्पउ भाविउ ।

सो पमायगुरुयपरिहिं पाविउ, भामिज्जइ संसारिनिवारिउ ॥३०७॥

हउं हउं लहिवि सुधम्महिं जुत्तउ, माणुसजम्मु पमाइ विगुत्तउ ।

तेण हुअउ मुरवरकम्मारउ, रुद्धउ दइउ अहव किं मारउ ? ॥३०८॥

इय अप्पाणं निदइ बंदइ देवे गुरु य भत्तीए । अह आउयमि पुत्ते चविउं चंपाए उववओ ॥३०९॥
ईसरदत्तस्स मुओ होउं लहिउण संजममुयारं । पावियकेवलनाणो संपत्तो भक्तररो मोक्खं ॥३१०॥

सन्नापि धुत्तिपासाशीतातपवेदनातापितशरीर । यावत्तिग्रति तावद् दृष्टो व्याधेन हतश्च निष्करणम् ॥२९९॥
जातोऽक्रामनिजैरायशतो ढेवेष्यतिनिहीनेषु । तत्रापि प्राप्तो भानुर्भास्करभवविलसित कथयति ॥३००॥

तत स जल्पति तदा सम्यक्त्व पालयित्वा त्व जात । देवो विमानवासी महर्द्धिकोऽहं तु हृत्वा ॥३०१॥

तत्र गुण्वा प्राप्त ईदृशातिदु सहदु सद्बन्धालिम् । तथापि महायशः । एवमनुशास्ति मामयोग्यमपि ॥३०२॥

तस्माद्मयि पापिष्ठेऽपि सल्लु कुप्यत्यपि च त्वया न परित्यक्ता । अनुकम्पा, तत इतो जिनधर्म एव मम शरणम् ॥

इति प्रतिपन्ने त्वया मम कृतार्थ परिश्रमो जात । इति भणित्वा भानुसुरस्त पृष्ट्वा स्थानमनुप्राप्त ॥३०४॥

अथ स चिन्तयत्यनेन भणितेनापि नरभवे नानुचीर्ण । जिनधर्म सुमरम्यो हन्त । हा ! हारित जन्म ॥३०५॥

यदि कथमपि खल्वहं भानुप्यवार, प्राप्स्यामि पावित पापवारकम् ।

जितवरधर्मं वृत्त्वा कर्मचारक, न भविष्यामि कस्यापि कर्मचारक ॥३०६॥

येन जिनधर्मं कथमपि संप्राप्य, न च शिन्वचैरात्मा भावित ।

स प्रमादगुरुरैरिमि पापी, आम्रयते संसारेऽनिवारित ॥३०७॥

हा हा ! लज्जया सुधर्मैर्युक्त, भानुप्यजन्म प्रमादेन विगुत्तम् ।

तेन भूत मुरवारकर्मचारको, रप्यतु दैनमथवा किं मारयतु ॥३०८॥

इत्यात्मानं निन्दति वन्दते देवान् गुरुंश्च भक्त्या । अथापुपि पूर्णं च्युत्वा चम्पायामुपपन्न ॥३०९॥

सोहम्माओ चविउं भाणू उप्पज्जिऊण संसारे । गहिऊणं जिणदिक्खं धुयकम्मो सो गओ सिद्धि ॥३११॥

॥ इति सम्यक्त्वे विचिकित्सानामतृतीयातिचारे भानुभास्करविप्रकथानकम् ॥

ईश्वरदत्तस्य सुतो भूत्वा लब्ध्वा संयममुदारम् । प्राप्तकेवलज्ञानः संप्राप्तो भास्करो मोक्षम् ॥३१०॥

सौधमार्च्युत्वा भानुरत्यद्य संसारे । गृहीत्वा जिनवीक्षां घृतकर्मा स गतः सिद्धिम् ॥३११॥

उम्ममादेसणाणं उम्ममनिंदसिक्थकारीणं । संसग्गीं दुहजणया जायइ जह भीमकुमारस्स ॥१॥

तथाहिः--

कविस्तीसयविउलदले जिणहरकेसरविरायमाणम्मि । गुणिगुणगणगंधइहे घरणीसरसीए कयसोहे ॥२॥
 कमलम्मिव कमलपुरे राया रिउकरडिविहडणपयंडो । जयपयइपुरिसयारो हरिउव्व हरिवाहणो आसि ॥३॥
 तस्मत्ति पिया वीयाचंदकलानिक्कलंकतणुलइया । देवी मालइनामा मालइमालव्व सुगुणइहा ॥४॥
 वरसुमिणसूइयं सा सुयं पमूया सुलक्खणोवेयं । सपयावकंतिकलियं दिणयरविंवव पुव्वदिसा ॥५॥
 पुव्वपुरिसक्कमागयनामं पुत्तस्स वारसाहम्मि । सम्माणिय सव्वजणं दिव्वं भीमोत्ति पियरेहिं ॥६॥
 अह कयसो सो वइइइ कलाकलायेण देहकंतीहिं । सियपक्खससहरो इव कयजणमणलोयणाणंदो ॥७॥
 बुद्धिमंतिस्स सुओ तस्संय सहंपसुकीलिओ मिचो । बुद्धिमयरहरनामा जाओ मंती सम्माणवओ ॥८॥
 अह अन्नदिणे नियमंदिराओ कुमरो पहायसमयम्मि । बुद्धिमयरहरसहिओ संपत्तो रायपयमूले ॥९॥
 पणमइ निवपयक्रमलं तेणवि आलिंमिउं निउच्छंमे । खणमेक्कं संउविओ पच्छा उचियासणासीणो ॥१०॥
 नरनाहचरणजुपलं नियए अंकम्मि करिवि सप्पणयं । कमलदलकोमलेहिं करेहिं संवाहणं कुणइ ॥११॥
 भत्तिभरनिउभरंगो निसुणइ जणयस्स सासणं जाव । तो आरामनिउत्तो पत्तो विन्नवइ नरनाहं ॥१२॥
 देविद्विद्विद्वंदियपयारविंदोअविद्वमुणिनाहो । सीसगणसंपरिवुढो पत्तो कुसुमागरुज्जाणे ॥१३॥
 तं सोऊणं राया हरिसव्वसविसप्पमाणरोमंचो । दाऊण मउडवज्जं तस्स समगंणि आभरणं ॥१४॥

उन्मागद्विशानानामुन्मार्गनिर्दिशार्थकारिणाम् । संसक्तिर्दुःखजनिका जायते यथा भीमकुमारस्य ॥१॥
 कपिशार्पकाविपुलंदले जिनगृहकेसरविराजमाने । गुणिगुणगणगन्धाब्धे घरणीसरस्याः कृतशोभे ॥२॥
 कमल इव कमलपुरे राजा रिपुपरटिविघटनप्रचण्डः । जगत्पकटपुरुषकाशे हरिरिव हरिवाहन आसीत् ॥३॥
 तस्यास्ति प्रिया द्वितीयाचन्द्रकलानिष्कलहृतनुलतिका । देवी मालतीनामा मालतीमालेव सुगुणाढ्या ॥४॥
 वरस्यप्नसूचितं सा सुतं प्रसूता सुलक्षणोपेतम् । सप्रतापकान्तिकलितं दिनकरबिम्बमिव पूर्वदिक् ॥५॥
 पूर्वपूर्यक्रमगतनाम पुत्रस्य द्वादशाहं । सम्मान्य सर्वजनं दत्तं भीम इति पितृभ्याम् ॥६॥
 अथ क्रमशः स बभूवे कलाकलापेन देहकान्तिभ्याम् । सितपल्लवाश्रय इव कृतजनमनोलोचनानन्दः ॥७॥
 बुद्धिमन्त्रिणः सुतस्तस्य च सहपांशुकीडितो मित्त्वम् । बुद्धिमकरगृहनामा जातो मन्त्री समानवयाः ॥८॥
 अथान्यादिने निजमन्दिरात् कुमारः प्रभातसमये । बुद्धिमकरगृहसहितः संप्राप्तो राजपादमूले ॥९॥
 प्रणमति नृपपादकमलं तेनाप्यालिङ्ग्य निजोत्सङ्गे । क्षणमेकं संसृज्यपितः पश्चादुचितासनासीनः ॥१०॥
 नरनाथचरणजुगलं निजेऽङ्गे कृत्वा प्रणयम् । कमलदलकोमलाभ्यां कराम्यां संवाहनां करोति ॥११॥
 भक्तिभरनिर्भराद्भः शृणोति जनकस्य शासनं यावत् । तत आरामनिमुक्तः प्राप्तो विश्वयर्षति नरनाथम् ॥१२॥
 देवेन्द्रवृन्दमन्दितपादारविन्दोऽरविन्दमुनिनाथः । शिष्यगणसपरिवृतः प्राप्तः कुसुमाकराद्याने ॥१३॥
 तत् श्रुत्वा राजा हर्षवशात्सर्पटोभान्त्र्यं । दत्त्वा मुकुटवर्जं तस्मै समग्रमप्याभरणम् ॥१४॥

चलिओ वंदणहेउं कुमारसामंतमंतिपरियरियो । पंचविहाभिगमेण सूरिस्स अवगहं पत्तो ॥१५॥
हरिसंसुपुन्ननयणो तत्थ य अपुब्बमूरविंवव । उमातवतेयदिचं संतावहरं च दीसंतं ॥१६॥
भविक्कुमुयाववोहं उत्पाइयपउरजणमणाणंदं । रयणियरंव अपुब्बं कलंकवंकत्तणविमुक्कं ॥१७॥
नाणचरणाइनिम्मलगुणरयणाऊरियं सुगभीरं । जलरासिंव अपुब्बं खारचजडत्तपरिचत्तं ॥१८॥
सूरिं दट्ठं वंदइ तिपयाहिणपुब्बंगं नरवरिंदो । सोवि हु सुधम्मलामं से देइ सिवेक्कुसुहलामं ॥१९॥
नासत्ते न य दूरे उवविट्ठो नरवई सपरिवारो । गुरुणावि समातुद्धा सुविसुद्धा देसणा तेसिं ॥२०॥
तथाहिः—

गुरुकम्मसलिलकल्लोलसंकुले आवईमहावत्ते । दुइसयकच्छवमच्छरमच्छयपुच्छच्छडाढोवे ॥२१॥
इंदियकसायदूसियमणवित्तिपयंडपवणदुत्तारे । कहवि मणुयत्तरयणं पावई जीवो भवसमुदे ॥२२॥
तत्थवि किल विजयाणं सट्ठिसयं दस य भरहरवयां । इय खिचत्तचरित्तयं, पइखिचं पंचखंडां ॥२३॥
तेसु अणज्जाइ चिय छट्ठं खंडं तु आरियं होइ । पणवीसं चिय देसा छवीसइमं तु देसखं ॥२४॥
तत्थवि रज्जंतरसेलदुग्गकाणणनिवासिणो मिच्छा । धम्मस्स बाहिरिखिय सामग्गिअभावओ पायं ॥२५॥
धम्मधरसुवि त्वांढालाणप्पभिईसु अछिप्पजाईसु । धम्मोवएसगेहिं विरलो बिय होइ संजोगो ॥२६॥
छिप्पासुवि जाईसु अहम्पिपासंडिवासियकुलेसु । उप्पना सद्धम्मोवएसगे न हु निसेवन्ति ॥२७॥
सुकुलम्मिंवि उप्पन्ना केवि हु जायंति देहवीभच्छा । दट्ठं पि जे अजोगा धम्मस्सवणं कंथं ताणं ? ॥२८॥

चलितो घन्दनहेतोः कुमारसामन्तमन्त्रिपरिकरितः । पञ्चविधाभिगमेन सूरैरवग्रहे प्राप्तः ॥१९॥
हर्षाश्रुपूर्णनयनस्तत्र चापूर्वसूरिबन्धमिव । उग्रतपस्तेजोदाप्तं संतापहरं च दृश्यमानम् ॥१६॥
भावैककुमुदावबोधमुत्सादितप्रचुरजनमनआनन्दम् । रजनिकरमिवापूर्वं कलङ्कवक्त्रविविमुक्तम् ॥१७॥
ज्ञानचरणादिनिर्मलगुणरत्नापूरितं सुगभीरम् । जलराशिमिवापूर्वं क्षारस्त्वजडस्त्वपरित्यक्तम् ॥१८॥
सूरिं दृष्ट्वा घन्दते त्रिपदाक्षिणापूर्वकं नरवेन्द्रः । सोऽपि खलु सुधर्मलामं तस्मै ददाति शिवैकसुखलामम् ॥
नासन्ते न च दूर उपविष्टो नरपतिः सपरिवारः । गुरुणापि समारब्धा सुविशुद्धा देशना तेषाम् ॥२०॥
गुरुकर्मसलिलकल्लोलसंकुले आपत्तिमहावतं । दुःखशतकच्छपमत्सरमत्तयुपुच्छच्छट्टायेपे ॥२१॥
इन्द्रियकसायदूषितमनोवृत्तिप्रचण्डपवनदुस्तारे । कथमपि मनुजत्ववर्त्तन् प्राप्नोति जीवो भवसमुद्रे ॥२२॥
तत्रापि किल विजयानां पट्टिदातं दश च भगैरथतानि । इति क्षेत्रसप्ततिशतं, प्रतिक्षेत्रं पञ्च खण्डानि ॥२३॥
तेनैवनायाण्येव पठं खण्डं त्वार्यं भवति । पञ्चविंशतिरेव देशाः पट्विंशं तु देशार्थम् ॥२४॥
तत्रापि राज्यान्तरैश्चलदुर्गकानननिवासिनो मिथ्यात्विनः । धर्मस्य बाह्या पूत्र, सामग्र्यभावात् प्रायः ॥२५॥
धर्म्यधरास्वपि चाण्डालपानप्रभृतिष्वस्मृश्रयजातिषु । धर्मोपदेशकैर्विरल एव भवति संयोगः ॥२६॥
स्मर्यास्तापि जातिष्वधर्मिणासङ्गिवास्तिंकुलेषु । उत्पन्नाः सद्धर्मोपदेशकान् न खलु निषेवन्ते ॥२७॥
सुकुलेऽप्युत्पन्नाः केऽपि खलु नायन्ते देहवीभक्ताः । द्रष्टुमपि येऽयोग्या धर्मश्रवणं कथं तेषाम् ? ॥२८॥

वरस्वपराणापि हु बहुविदुद्वाहिविदुरियमाण । धम्मसवणमि जायट् कटं नु बुद्धिचिन्तेमिपि ॥२९॥
 निरउवमगन्धनिवासजन्मदुक्खाण भायणं होउं । अन्ने य जणियपात्रा वाल्चिय केहि विहट्ति ॥३०॥
 किञ्चाकिञ्चिविणे बुद्धीवि न होउ मंदहिययाण । सवणगाहदुल्लहत्तं भणिय चिय धीरपुग्गिसेहि ॥३१॥
 आलस्यमोहवन्ता थेमा कोहा पमाइकिवणत्ता । भयसोगाज्जणापस्सेवकोउहलारमणा ॥३२॥
 एएहिं कारणेहिं लद्धूण सुदुल्लहपि मायुस्सं । न लहइ सुइ हियपरिं संसारत्तारणिं जीवो ॥३३॥
 मिच्छाभिनिवेशविडंविषयाण सट्ठाए परिणइं कत्तो । तत्तत्तामयपाणं गालिजंतपि वंमतानं ? ॥३४॥
 दुल्लहो य पदसत्ताण संजमो संजमम्मि वेरग्गो । जत्तो लब्धो मोसखो अणंतभवदुस्खपडिवरसो ॥३५॥
 जाया य धम्मसवणे जाव एमा तुम्ह परमसामग्गी । उत्तरगुणेसु जत्तं काउं सहलं इमं कुणइ ॥३६॥
 ता भो देवाणुपिया ! दुस्तरभवसागरं समुत्तरइ । जइ जिणटिक्खानानं आरहइ तुमे लहुं चेय ॥३७॥
 अह असमत्था तत्थवि सम्मं सम्मत्तमूलगिहिधम्मं । पडिउज्जइ जह पावइ पारं भवजन्हिणो वममो ॥३८॥
 तो भालयलनिवेशियरुग्गमलो नरवरो भणइ सूरि । नाहं नाह ! समत्थो जइग्गमसमुज्जमे इन्दि ॥३९॥
 ता गिहिधम्मो सम्मं दिज्जउ पसिऊण जइ अह जोग्गो । तो गुरुणा वरविधिना दिन्नो सेऽणुव्याडो ॥
 सव्वविरटं पवत्ता केवि हु अन्ने उ देसओ विरइं । सम्मत्तमित्तमग्गे तह य समित्तो कुमारोपि ॥४१॥
 सम्मत्तं पडिवज्जइ सम्मं अइयारपंरुग्गिमुक्कं । अह नमिउं मुणिनाहं परिस्ता नियडाणमणुत्ता ॥४२॥

वररूपधराणामपि हि बहुविधदु खन्धाधिविधुरिताज्ञानाम् । धर्मश्रवणे जायते कथं नु बुद्धिरपि केपामपि ? ॥
 निरयोपमगन्धनिवासजन्मदुःखा भाजनं भूत्वा । अन्ये च जणितपात्रा बाळा एव केऽपि विन्यन्ते ॥३०॥
 कृत्याकृत्यविषये बुद्धिरपि न भवति मन्दहृदयानाम् । श्रवणग्रहदुर्लभत्वं भणितमेव धीरपुत्रैः ॥३१॥
 आलस्यमोहवन्ता स्तन्वा कोपिन प्रमादिकूपणार्ता । भयसोगाज्ञानावसेपकौतूहलारमनस ॥३२॥
 एतैः कारणैर्लज्जया सुदुर्लभमपि मानुष्यम् । न लभते श्रुतिं हितकरीं ससारोत्तारिणीं जीव ॥३३॥
 मिथ्याभिनिवेशविडम्बिताना श्रद्धाया परिणतिं कृत । तत्त्वार्थामृतपानं गाल्यमानमपि वमतम् ? ॥३४॥
 दुर्लभश्च मन्दसत्त्वाना संयमं सयमे वैराग्यम् । यतो लभ्यते मोक्षोऽनन्तभवदुःखप्रतिपत्त ॥३५॥
 जाता च धर्मश्रवणे यावदिय युष्माकं परमसामग्री । उत्तरगुणेषु यत्नं कृत्वा सफलमिमां कुर्वन् ॥३६॥
 तस्माद् भो देवानुप्रिया ! दुस्तरभवसागरं समुत्तरत । यदि जिनशैलानावमारोहत्प्रयत्नं लभ्येव ॥३७॥
 अथासमर्थास्तत्रापि सम्यक् सम्यक्त्वमूलगृहिधर्मम् । प्रतिषेधश्च यथा प्राप्नुतं पारं भवजन्धे क्रमशः ॥३८॥
 ततो भालतलनिवेशितरुग्गमलो नरवरो भणति सूरिम् । नाहं नाह ! समर्थो यतिधर्मसमुच्चयं इदानीम् ॥३९॥
 तस्माद् गृहिधर्मं सम्यग् दीयता प्रसद्य यद्यहं योग्य । ततो गुरुणा वरविधिना दत्तस्तस्याणुजतादिक ॥४०॥
 सर्वविरतिं प्रपन्ना केऽपि खल्वन्ये तु देशतो विरतिम् । सम्यक्त्वमात्रमन्ये तथा च समित्त्वं कुमारोऽपि ॥४१॥
 सम्यक्त्वं प्रतिपद्यते सम्यगतिचारपङ्क्तिनिर्गुह्यम् । अथ नत्वा मुनिनाथं परिपठ्य निजस्थानमनुप्राप्ता ॥४२॥

कुमरो य कुण्ड धूमं देववर्णमादयं समितोवि । वच्चइ जईण पासे निसुणइ सम्मत्तअओ
 अह अन्ना कुमारं नियमंदिरसंतिउं सविहमित्तं । मूरिगुणे वन्नंतं नमिउं विन्नवइ पविहरो ॥४४॥
 देव ! नरलंडमालाकलिओ कापालिओ वलियदेहो । दारडिओ तुह दंसणमीहइ तो मुंच
 तेण सो परिमुको आसीवायं उवायणं काउं । उवविट्ठो भणइ इमं कुमार ! लहु मे रहं देह
 तो भूतेवेण लहुं ओसरिओ परियणो तओ तेण । अउभत्थिओ कुमरो, भणियं
 सुवणक्खोदणिनामा चारस वरिसाइं पुव्वसेवा से । विहिया विहीइ संपइ उत्तरसेवं करिस्सामि
 गंतुं किण्हचइइसिरयणीए मसानपज्झभागम्मि । काउं उत्तरसाहगमं तं वरसत्तसंपवं ॥४५॥
 अज्जदिणाओ दसमे दिणम्मि कसिणा चइसी होही । ता तुह साहिज्जेण सा
 तो कुमरेणं भणियं एएण असारहयसररेण । जइ कस्सवि उवयारो कीरइ ता किं न पक्कं
 इय तव्वयणं पविज्जिऊण कुमरेण सो तओ भणिओ । गच्छ तुमं सट्ठाणं सो पभणइ तुव्व
 • चिट्ठिस्समं सुपुरिस ! तुज्झ अणुनाए, भणइ कुमरोवि । किमजुत्तं जइ चिट्ठसि चिट्ठसुआए
 इय भणिउं सो निच्चं कुमरसमीपे करेइ सयणाइं । दददूणं मंतिओ पभणइ किमिस्स पसंती
 जइ कुमरो कज्जेण, मंतिपुत्तो भणेइ एयस्स । किं कज्जेणं, जेणं सह आलावोवि न हु
 मइलइ सम्मत्तमलं इमेण सह संथको सुथेवोवि । ता पत्तिव कुमार ! एयं चएसु दूरं कुपासंति

कुमारश्च करोति धर्मं देवार्चनादिकं समित्तोऽपि । व्रनति यतिनां पार्श्वे शृणोति सम्यक्त्वाविचारान्
 अथान्यदा कुमारं निजमन्दिरसंस्थितं सविधमित्त्रम् । सूरिगुणान् वर्णयन्तं तत्त्वा विज्ञपयति
 देव ! नरलण्डमालाकलितः कापालिको वलितदेहः । द्वारस्थितस्तं दर्शनमीहते
 तेन स परिमुक्त आशीर्वादमुपायनं कृत्वा । उपविष्टो भणतीदं कुमार ! लघु मे
 ततो भूतेपेण लब्धपशुतः परिजनस्ततस्तेन । अभ्यर्थितः कुमरो, भणति ममास्ति
 सुवनसोमणीनामा द्वादश वर्षाणि पूर्वसेवा तस्याः । विहिता वि
 गत्वा कृष्णचतुर्दशीरज्यां शमशानमध्यभागे । कृत्वोत्तरसावकम्
 अयुदिनाद् दशमे दिने कृष्णचतुर्दशी भविष्यति । ततस्तव साहा
 ततः कुमारेण भणितमेतेनासारहतशरीरेण । यदि कस्याप्युपकारः ।
 इति तद्वचनं प्रतिपद्य कुमारैण स ततो भणितः । गच्छ त्वं स्वस्था
 म्यास्याम्यहं सुपुत्र ! तवानुजया, भणति कुमरोऽपि । किमजुत्तं
 इति भणित्वा स नित्यं कुमारसमीपे करोति शयनादि । दृष्ट्वा भ
 जयति कुमारः कार्येण, मन्त्रिपुत्रो भणत्येतस्य । किं कार्येण, येन स
 मलिनयति सम्यक्त्वमलमनेन सह संस्तवः सुस्तोकोऽपि । तस्मात्प्रस

सर्वं चिय सुलहमिणं रज्जं विज्जा धणं च धनं च । एकं जयइ दुलहं सम्मत्तं चत्तअइयारं ॥५७॥
 जह गिरिवराणं मेरु सुराणं इंदो गहाण जह चंदो । देवाणं जिणचंदो तह सम्मत्तं च धम्माणं ॥५८॥
 सो जम्पो जो मणुयत्तणम्मि, तं माणुसं जहिं धम्मो । सो धम्मो जत्थ सया सम्मत्तं निचलं होइ ॥५९॥
 तस्स पुण निचलत्तं अइयाराणं विवज्जणं, तम्हा । दंसणमित्तं पि इमस्स चयह पासंडिरुदस्स ॥६०॥
 दुज्जणसंगो जइवि हु मुहमहुरो भाइ कहमवि तहावि । परिणामेषुवहयकालकूडविरियं विसेसेइ ॥६१॥
 बुद्धिमयरहरभणियं सोउं कुपरोवि भणइ एवमिणं । दक्खिन्नस्तिन्नमण्णा पडिवन्नमिणं तहावि मए ॥६२॥
 पडिवन्ने निव्वहणं एयं तु महव्वयं सुपुरिसाण । नियतणुकलंककारिणि म्रुयइ किं ससहरो ससयं ॥६३॥
 अहवा ।

किं कुणइ कुसंगो माणुसस्स नियम्मकम्मसु दिढस्स । विसहरसिरेवि वसिओ किं न मणी गरलमवणेइ ? ॥
 अह पभणइ मंतिसुओ जइ पडिवन्नम्मि निव्वहइ कुमारो । तो पुव्वंगीकयनिरइयारसम्मत्तमुव्वहइ ॥६५॥
 विसहरमणी अभावुगदव्वं, जीवो उ भावुगं, तम्हा । सम्मं चित्तिज्जंतो दिट्ठंतो एस जं किंचि ॥६६॥
 एवं पन्नविओवि हु तेण कुमारो अणेगजुत्तीहिं । न चयइ तं पासंडिं विडंविओ दुरभिमाणेण ॥६७॥
 एवं च वट्टमाणे चउदसिरयणीनिसीहसमयम्मि । कावाळियभाणेणं संवहिउं लग्गए कुमरो ॥६८॥
 परिदेइ अइमसिणं नियत्तणं निविडवीरगंडीए । वंधेइ मल्लगंडीए केसपासं सखगो सो ॥६९॥
 वंचिय परियणमेगो करंकचयभीसणे मसाणम्मि । कावाळिएण सद्धिं संपत्तो सो खणद्धेण ॥७०॥

सर्वमेव सुलहमिदं राज्यं विद्या धनं च धान्यं च । एकं जगति तुल्यं सम्यक्त्वं त्यक्तातिचारम् ॥५७॥
 यथा गिरिवराणां मेरुः सुराणामिन्द्रो ग्रहाणां यथा चन्द्रः । देवानां जिनचन्द्रस्तथा सम्यक्त्वं च धर्माणाम् ॥
 तज्जन्म यन्मनुजत्वे, तन्मानुष्यं यत्र धर्मः । स धर्मो यत्र सदा सम्यक्त्वं निश्चलं भवति ॥५९॥
 तस्य पुनर्निश्चलत्वमतिचाराणां विवर्जनं, तस्मात् । दर्शनमात्रमप्यस्य त्यज पाखण्डिरुद्रस्य ॥६०॥
 दुर्जनसङ्गो यद्यपि खलु सुलभमधुरो भाति कथमपि तथापि । परिणामेणोपहतकालकूटवीर्याद् विशिष्यते ॥६१॥
 बुद्धिमय्यहमणितं श्रुत्वा कुमारोऽपि भणयेवमिदम् । दाक्षिण्यत्विजमतिना प्रतिपन्नमिदं तथापि मया ॥६२॥
 प्रतिपन्ने निर्दहणमेतत्तु महाव्रतं सुपूरुषाणाम् । निजतनुकलङ्कारिणमपि मुञ्चति किं शशधरः शशफम् ? ॥
 अथवा ।

किं करोति कुसङ्गो मनुष्यस्य निजधर्मकर्मसु दृढस्य । विपथरश्मिरस्यप्युपितः किं न मणिर्गरलमपनयति ? ॥
 अथ प्रमणति मन्त्रिसुतो यदि प्रतिपन्नं निर्वहति कुमारः । ततः पूर्वाङ्गीकृतानातिचारसम्यक्त्वमुद्रहत् ॥६५॥
 विपथरमणिरभावुकद्वयं, जीवस्तु भावुकं, तस्मात् । सम्यक् चिन्त्यमानो दृष्टान्त एव यत्किञ्चित् ॥६६॥
 एवं भ्रष्टापितोऽपि खलु तेन कुमारोऽनेकयुक्तिभिः । न त्यजति तं पाखण्डिनं विडम्बितो दुरभिमाणेन ॥६७॥
 एवं च वर्तमाने चतुर्दशीरजनिशीथसमये । कापालिकमणितेन संवोढुं लगति कुमारः ॥६८॥
 परिधात्यतिमसृणं वस्त्रं निविडवीरमग्न्याना । वचनाति मल्लप्रान्त्याना केसपाशं सखद्वजः सुः ॥६९॥

कुमरो य कुण्ड धूमं देवचणमायं समितोवि । वच्चद जईण पासे निसुणइ सम्मत्तअइआरे ॥४३॥
 अह अन्नया कुमारं नियमंदिस्संठियं सविहमिच्छं । सूरिगुणे वन्नंतं नमिउं विन्नवइ पडिहारो ॥४४॥
 देव ! नररुंडमालाकलिओ कावालिओ वेलियदेहो । दारठिओ तुह दंसणमीहइ तो मुंच इय भणिण ॥
 तेणं सो परिमुक्को आसीवायं उवायणं काउं । उवाविट्टो भणइ इयं कुमार ! लहु मे रहं देसु ॥४५॥
 तो भूखेवेण लहुं ओसरिओ परियणो तओ तेण । अन्नमत्थिओ कुमारो, भणियं मह अत्थि वरविज्जा ॥
 भुवणक्खोदणनिनामा वारस वरिसाइं पुच्चसेवा से । विहिया विहीइ संपइ उच्चरसेवं करिस्सामि ॥४६॥
 गंतुं किण्हचउइसिरयणीए मसानमज्झभागमि । काउं उच्चरसाहगमंह तं वरसत्तसंपन्नं ॥४७॥
 अज्जदिणाओ दसमे दिणमि कसिणा चउइसी दोही । ता तुह साहिज्जेणं सा सिज्जइ मज्झ निम्भंतं ॥
 तो कुमरेणं भणियं एण असारहयसरीरेण । जइ कस्सवि उवयारो कीरइ ता कुं न पज्जत्तं ? ॥४८॥
 इय तच्चयणं पडिबज्जिऊण कुमरेणं सो तओ भणिओ । गच्छ तुमं सट्ठाणं सो पभणइ तुज्झं पासम्मि ॥४९॥
 चिट्ठिस्समहं सुपुरिस्स ! तुज्झ अणुन्नाए, भणइ कुमरोवि । किमयुत्तं जइ चिट्ठिस्सि चिट्ठसु जाएइ ता रयणी ॥
 इय भणिउं सो निच्चं कुमरसमीये करेइ सयणाइं । ददइणं मंतिओ पभणइ किमिहैस्स पासंडी ? ॥५०॥
 जंपइ कुमरो कज्जेण, मंतिपुत्तो भणेइ एयस्स । किं कज्जेणं, जेणं सह आलावोवि न हु जुत्तो ॥५१॥
 मइलइ सम्मत्तमलं इमेण सह संयवो सुयेवोवि । ता पसिय कुमार ! एयं चएसु दूरं कुपासंदि ॥५२॥

कुमारश्च करोति वर्म देवार्चनादिकं सीमत्वोऽपि । व्रजति यतिनां पार्श्वे शृणोति सन्यक्त्वातिचारान् ॥४३॥
 अथान्यदा कुमारं निजमन्दिरसंस्थितं सविधमित्रम् । सूरिगुणान् वर्णयन्तं नत्वा विज्ञपयति प्रतिहारः ॥४४॥
 देव ! नररुण्डमालाकलितः कापालिको बलितदेहः । द्वारस्थितस्तव दर्शनमीहते ततो मुखेति भणिते ॥४५॥
 तेन स परिमुक्त आशीर्वादमुपायनं कृत्वा । उपविष्टो भणतीदं कुमार ! लघु मे रहो देहि ॥४६॥
 ततो धूसेपेण लघ्वपसृतः परिजनस्ततस्तेन । अम्यार्थितः कुमारो, भणितं ममास्ति वरविद्या ॥४७॥
 भुवनसौमर्णानामा द्वादश वर्षाणि पूर्यसेवा तस्याः । विहिता विधिना संप्रत्युत्तरसेवां करिष्यामि ॥४८॥
 गत्वा कृष्णचतुर्दशीरजन्यां रमशानमध्यभागे । कृत्वोत्तरसार्धकमथ त्वां वरसन्वसंपन्नम् ॥४९॥
 अद्युदिनाद् दशमे दिने कृष्णचतुर्दशी भविष्यति । ततस्तव साहाय्येन सा सेत्स्यति मम निर्भ्रान्तम् ॥५०॥
 ततः कुमारेण भणितमेतेनासारहतसरीरेण । यदि कस्याप्युपकारः कियते तर्हि किं न पर्याप्तम् ? ॥५१॥
 इति तद्वचनं प्रतिपद्य कुमारो न ततो भणितः । गच्छ त्वं स्वस्थानं स प्रमणति तव पार्श्वे ॥५२॥
 स्थास्याम्यहं सुपुरुष ! तवानुज्ञया, मणति कुमारोऽपि । किमयुक्तं यदि तिष्ठसि, तिष्ठ यावदेति सा रजनिः ॥
 इति भणित्वा स नित्यं कुमारसमीपे करोति शयनादि । दृष्ट्वा भन्निमुतः प्रमणति किमिहैव पातण्डी ? ॥
 जल्पति कुमारः कार्येण, भन्निपुत्रो भणत्येतस्य । किं कार्येण, येन सहालापोऽपि न सल्ल युक्तः ॥५१॥
 मलिनयति सन्यक्त्वमलमनेन सह संस्तवः सुस्तोकोऽपि । तस्मात्प्रसद्य कुमार ! एतं त्यज दूरं कुपावणिडनम् ॥

सर्वं चिय सुलहमिणं रज्जं विज्जा धणं च धनं च । एकं जयइ दुलहं सम्मत्तं चत्तअइयारं ॥५७॥
 जह गिरिवराण मेरु सुराणं इंदो गहाण जह चंदो । देवाणं जिणचंदो तह सम्मत्तं च धम्माणं ॥५८॥
 सो जम्भो जो मणुयत्तणम्मि, तं माणुसं जहि धम्भो । सो धम्भो जत्य सया सम्मत्तं निच्चल होइ ॥५९॥
 तस्स पुण निच्चलत्तं अइयाराणं विवज्जणं, तम्हा । दंसणमित्तं पि इमस्स चयह पासडिहदस्स ॥६०॥
 दुज्जणसंगो जइवि हु मुहमहुरो भाइ कहमवि तहावि । परिणामेषुवहयकालकूटविरियं विसेसेइ ॥६१॥
 सुद्धिमयरहरभणियं सोउ कुमरोवि भणइ एवमिणं । दक्खिन्नस्तिन्नपइणा पडिवन्नमिणं तहावि मए ॥६२॥
 पडिवन्ने निव्वहणं एयं तु महव्वयं सुपुरिसाण । नियतणुकलंकरारिपि मुयइ किं ससइरो ससयं ॥६३॥
 अहवा ।

किं कुणइ कुसंगो माणुसस्स नियधम्मकम्मसु दिदस्स । विसहरसिरेवि वसिओ किं न पणी गरलमवणेइ ? ॥
 अह पभणइ मंतिसुओ जइ पडिवन्नम्मि निव्वहइ कुमारो । तो पुव्वंगीकयनिरइयारसम्मत्तमुव्वहइ ॥६५॥
 विसहरमणी अभावुगदव्वं, जीवो उ भावुगं, तम्हा । सम्मं चित्तिज्जतो दिट्ठतो एस ज किंचि ॥६६॥
 एवं पन्नविओवि हु तेण कुमारो अणेगजुत्तीहिं । न चयइ तं पासडिं विट्ठं पओ दुरभिमाणेण ॥६७॥
 एवं च वट्टमाणे चउदसिरयणीनिसीहसमयम्मि । कावालियभाणेणं संवहिउं लमाए कुमरो ॥६८॥
 परिहेइ अइमसिणं नियत्तणं निविडवीरगंडीए । वधेइ मल्लगंडीए केसपासं सखगो सो ॥६९॥
 वंचिय परियणमेगो करं चयभीसणे मसाणम्मि । कावालिण सद्धिं संपत्तो सो खणदेण ॥७०॥

सर्वमेव सुलहमिद राज्य विद्या धनं च धान्य च । एक जगति तुल्यं सम्यक्त्वं त्यक्तातिचारम् ॥९७॥
 यथा गिरिवराणा मेरु सुराणामिन्द्रो ग्रहाणा यथा चन्द्र । देवाना जिनचन्द्रस्तथा सम्यक्त्वं च धर्माणाम् ॥
 तज्जन्म यन्मनुजत्वे, तन्मानुष्य यत्र धर्म । स धर्मो यत्र सदा सम्यक्त्वं निश्चल भवति ॥९९॥
 तस्य पुनर्निश्चलत्वमतिचाराणा विवर्जनं, तस्मात् । दर्शनमात्रमप्यस्य त्यज पारण्डिरुद्रस्य ॥६०॥
 दुर्जनसङ्गो यद्यपि खलु सुलभधुरो भाति कथमपि तथापि । परिणामेणोपहतकालकूटवीर्याद् विशिष्यते ॥६१॥
 शुद्धिमयः सुहृदमणित श्रुत्वा कुमारोऽपि भणयेवमिदम् । दाक्षिण्यत्विन्नमतिना प्रतिपन्नमिद तथापि मया ॥६२॥
 प्रतिपन्ने निर्वहणमेतत्तु महाव्रतं सुप्रपाणाम् । निजतनुकलङ्कारिणमपि मुञ्चति किं शशवर शशकम् ? ॥
 अथवा ।

किं करोति कुसङ्गो मनुष्यस्य निजधर्मकर्मसु दृढस्य । विपवरशिरस्यप्युपेत किं न मणिर्गरलमपनयति ? ॥
 अथ प्रमणति मन्त्रिसुतो यदि प्रतिपन्नं निर्वहति कुमार । तत पूर्वार्द्धाकृतानातिचारसम्यक्त्वमुद्रहत्तु ॥६९॥
 विपवरमणिर्भातुकद्रव्यं, जीवस्तु भातुकं, तस्मात् । सम्यक् चिन्त्यमानो दृष्टान्त एव यत्किञ्चित् ॥६६॥
 एव भ्रष्टापितोऽपि खलु तेन कुमारोऽनेकयुक्तिभि । न त्यजति त पाखण्डिन विडम्बितो दुराभिमानेन ॥६७॥
 एन च वर्तमाने चतुर्दशीरजनिनिशीथसमये । कापालिकमणितेन सयोद्धु लगति कुमार ॥६८॥
 परिक्रामत्यतिममणं वत्स निविडवीरग्रन्थिना । वध्नाति महग्रन्थिना केशपाश ससङ्ग स ॥६९॥

लिहिऊण मंडलं सो पूएउं मंतदेवयं किंपि । कुमारस्य सिहावंधं-काउं समुवट्ठिओ जाव ॥७१॥
 तो कुमारेणं भणियं नियसत्तं चेव मह सिहावंधो । पणयं चिय कुणसु तुमं निम्भयचित्तो महाभाग ! ॥
 कइडियकरवालललंतजीहाभीमो कवाल्लिणो पासे । पंचाणणोव्व कुमरो तो चिट्ठइ साहसिकरसो ॥७३॥
 कुमारसिरगहणसिद्धिवंधनियडमह विहडियं स दट्ठणं । लेमि सिरमिमस्स परकमेण इय ठाविउं बुद्धिं ॥
 करकलियगरुयकत्ती गयणसमं काउमत्तणो खवं । कूवसमकनकुहरो लग्गो धडहडिउमइवियडं ॥७५॥
 ततश्च ।

नं कुम्मह कडयडिय पिट्ठि नं पविहउ गिरिवरु, नं सुरकराडिहि रडिउ गहिरु नं गज्जिउ जलहरु ।
 नं धरणिउ फणाकडण्यचंपिउ दिक्करडिहिं, तडयहंतु तडिउं पडिउ नं गिरिवरसिंहरिहिं ॥७६॥

इय विभिइये चित्तिहिं सुरविसर जस धडहडिउं सुणेवि लहु ।

तह रंभपसुहरमणिहिं भणिउ रक्खि रक्खि मं तियंसपहु ! ॥७७॥

सहइ तासु करि कत्ती तह रुहिरारुणिय, नज्जइ जीहुदालिय किं जमभडतणिय ।

किह कचियफलि तसु तणु रेहइ संकमिउ, नं कुमरहवहणत्तं दुहिउ तणु निम्भविउ ॥७८॥

तो तत्त्वियंभियं चिय पसिऊण कुमरो हरिख्व-फरिजुहं । कुविओ पणइ खगं जमजीहासरिसमक्खुहिओ॥
 जा ताव तेण भणियं रे रे रे बाल ! मह पिडे पडिओ । लेमि तुह उत्तमंगं अहमिन्हि तडफडंतस्स ॥८०॥
 जइ पुण मह मह वयणा सयमप्पिमि मत्तयं सहत्थेण । छित्तुं ता तं जम्मंतरम्मि सुहभायणं होसि ॥८१॥

वच्चयित्वा परिजनमेकः कच्छकचयभीषणे श्मशाने । कापालिकेन सार्धं संप्राप्तः स क्षणावैन ॥७०॥

लिखित्वा मण्डलं स पूजयित्वा मन्त्रदेवतं किमपि । कुमारस्य शिखाबन्धं कर्तुं समुपस्थितो यावत् ॥७१॥

ततः कुमारेण भणितं निनसत्त्वमेव मम शिखाबन्धः । प्रकृतमेव कुरु त्वं निर्भयचित्तो महाभाग ! ॥७२॥

कृष्णकरवालललजिह्वाभीमः कपालिनः पार्श्वे । पञ्चानन इव कुमारस्ततस्तिष्ठति साहसिकवरसः ॥७३॥

कुमारशिरोमण्डणशिल्लिखन्धनिगडमथ विघटितं स दट्ठा । लामि शिरोऽजस्य पराक्रमेणेति स्थापयित्वा बुद्धिम् ॥

फरकलितगुहकर्तरीको गमनसमं कृत्वाऽऽत्मनो रूपम् । कूवसमकर्णकुहरो लग्नो गर्जितुमतिविकटम् ॥७५॥

ननु कूर्मस्य परावर्तितं पृष्ठं ननु पविहतो गिरिवरः, ननु सुरकराटिमी रटितं गर्भारो ननु गर्जितो जलवरः ॥

ननु धरेन्द्रः फणासंघातचम्पितो दिक्कराटिभिः, तडत्तडंस्तडिहण्डः पतितो ननु गिरिवरशिखरेषु ॥

इति विस्मित्ताश्चिन्तयन्ति सुरविसरा यस्य गर्जारवं श्रुत्वा लघु ।

तया स्म्भाप्रसुतरमणीभिर्भणितं रक्ष रक्ष मां त्रिदशप्रभू ! ॥७७॥

राजति तस्य करे कर्तरी तथा रुधिरारुणिता, ज्ञायते जिह्वाहालिता किं यममटीया ।

कथं कर्तरीकालके तस्य तन्न राजति संक्रान्तं, ननु कुमारवचार्थं द्वितीयतनुर्निर्मापितम् ॥७८॥

ततस्तद्विजृम्भितमेव दट्ठा कुमारो हरिरिव करियूयम् । कुपितः प्रगुणयति खड्गं यमजिह्वासदृशमधुमितः ॥७९॥

यानत्तावचेन भणितं रे रे रे बाल ! मम पिट्टे पतितः । लामि तवोत्तमाङ्गमहमिदानीं चपलायमानस्य ॥८०॥

तो एवं जंपतो भणिओ कुमरेण रे कुपासांडि ! चंडालदुवचिद्विय ! निद्वियकल्याण ! अज्ञाण ॥८२॥
 विस्मासियाण जेसि तए क्वालेहि विरड्या मान् । ताणवि चडर खालेमि अज्ज भित्तुं तुह क्वाले ॥८३॥
 तो कत्तिपाए घाओ मुको कुमरे य तेण, कुमरोवि । खलिउं सग्गेण ब्रडत्ति तस्स खं समादो ॥८४॥
 चित्तं य सो इयाणि सग्गेण दुद्व करेमि एयस्स । पावस्स कंठेदंस्सं किणुण मह कट्ठयेणावि ॥८५॥
 सेवमिमो पडिबन्नो बहुसत्तिज्जओ य कहवि जइ धम्मो । ठाड पमावड तो पवयणं पि इय चित्तिउं कुमरो ॥
 निहण्ड मुट्ठीहि तयं सिरम्मि, ताढेइ खम्भ जवण । कावालिओवि जा तं गिण्डइ हत्थेहि ता कुमरो ॥
 द्दत्ति तस्सवणमज्जे पजिसइ करगदियतरलकरवालो । गिरिकुहरगओ पंचाणणोव्व तर्हि मो निराएड ॥
 तो खरनहरपहारिहि पहरड कुमर तर्हि, जिम्ब सूरु दिद्वदादिहि खरसर खणड मर्हि ।
 सरदिण मुंडपडिण जिम्ब करि कहु रडइ, तिम्व कंचनरवेयणविहुरु सु आरडइ ॥८९॥
 तो हत्थेणं गरिउं कुमरो पम्माड कइदिउं कहवि । तेण घरिउण चरणे तत्तो उज्जालिओ गगणे ॥९०॥
 तो निवडंतो पत्तो जक्खणिदेशीए दिव्वजोगेण । करसंपुडे करेउं नीओ नियमंतिरस्संतो ॥९१॥
 जं नियडच्चत्तेणं ओहावड तुहिणसेलसिंमं पि । अइवित्थारेण पुणो जिणैइ भवणं पि अहिवणो ॥९२॥
 जत्थ य अट्ठणच्छाया निएवि निसि पडमरायकिरणेहि । अमरीड गोसक्किचं कुणंति पच्चूससकाए ॥
 जत्थ फलिहोउलेसु संकंतं निएवि निययपडिबिउं । ईसाए नडंति पिए अमरीओ सबत्तिसकाए ॥९४॥

यदि पुनर्मम म वचनान्त्वमप्यसि मस्तक स्वहस्तेन । ठित्त्वा तदा त्व जन्मान्तरे सुखमानन भवामि ॥८१॥
 तन एवं जल्पन् भणित कुमारेण रे कुपासाण्डि ! चण्डालश्चपचचेष्टित ! निष्ठिनकल्याण ! अज्ञान ! ॥८२॥
 विश्वासिताना येषा स्वया कपालैर्विरचिता माला । तेषामपि वैर क्षालयाम्यद्य गृहीत्वा तव कपालम् ॥८३॥
 तत कर्तर्या यातो मुक्त कुमारे च तेन, कुमारेऽपि । स्खलयित्वा खड्गेन द्रष्टि तस्य स्कन्ध समान्ध ॥८४॥
 चिन्तयति च स इदानीं खड्गेन द्विधा करोम्येतस्य । पापस्य कण्ठेदंस्सं किन्तु मम कैवेनापि ॥८५॥
 सेवामय प्रतिपन्नो बहुशक्तिश्रुतश्च कथमपि यदि धर्म । तिष्ठति प्रभावयति तदा प्रवचनमपीति चिन्तयित्वा कुमार ॥
 निहन्ति मुष्टिम्या तं शिरसि, ताडयति खड्ग नवेन । कापालिकोऽपि यावत् गृह्णाति हस्ताभ्या तावत्कुमार ॥८७॥
 द्रष्टि तच्छ्रवणमध्ये प्रविशति करगृहीततरलकरवाल । गिरिकुहरगत पञ्चानन इव तत्र स विराजते ॥८८॥
 तत खरनखरप्रहारै प्रहरति कुमारस्तत्र, यथा शूकरो दृढपट्टाभ्या खरसरं खनति महीम् ।
 शरटेन शृणुडप्रतिष्ठेन यथा करी कटु रटति, तथा कर्णान्तरेवेदनाविधुर स आरुति ॥८९॥
 ततो हस्तेन गृहीत्वा कुमार कर्णात् कृष्ट्वा कथमपि । तेन धृत्वा चरणे तत उज्जालितो गगने ॥९०॥
 ततो निपतन् प्राप्तो यक्षिणीदेव्या देवयोगेन । करसंपुटे कृत्वा नीतो निगमन्दिरम्यान्त ॥९१॥
 यद् निजोच्चत्वेनाक्रामति तुहिनिशैलशृङ्गमपि । अतिविम्वारेण पुनर्नयानि भवनमप्याहिपते ॥९२॥
 यत्र चाल्पच्छाया दृष्ट्वा निशि पञ्चरागकिरणे । अमर्य प्राप्त कृत्य कुर्वन्ति प्रन्यूपशङ्कया ॥९३॥
 यत्र स्फाटिकोपलेषु संक्रान्तं दृष्ट्वा निगमति निम्बम् । इष्यया नयन्ति प्रियानमर्य सपत्नीशङ्कया ॥९४॥

एवंविहमि तमि सहसा कुमरो निण्ड अत्ताणं । उवविट्टं वरसीहासणमि मणिरयणजडियमि ॥९५॥
 विमिहयचित्तो ततो जा चित्तं नियमणे किमेयंति । वो जोडियकरकमला तत्पुरओ जक्खिणी होउं ॥९६॥
 भणइ महायस ! एसो विंशो नामेण पव्वओ तुंगो । तन्नामेणं नामं अट्ठीइवि तिहुयणपसिद्धं ॥९७॥
 विंशगिरिसमीवगयं एयं वेउच्चियं च मंह भवणं । कीलत्थमित्थ निवसामि जक्खिणी नाम कमलकंला ॥
 नियसुरयणपडियरिया चिट्ठापिं सयावि इह सइच्छाए । अज्जं चेव पुणो हं अट्ठावयपव्वयमि गया ॥९८॥
 इत्थो य श्लंतीए दिट्ठो मि तुमं नहमि पक्खित्तो । कावालिण्ण तेणं झिल्लियो य मए पयत्तेण ॥१००॥
 इण्हि वम्महसरधोरणीए घाएहि पीडियसरीरा । तुह सरणमागयाहंता सुपुरिस ! रक्ख मं रक्ख ॥१०१॥
 एसो मंह परिवारो सव्वोवि हु तुज्झ किं करो होही । कुणसु पसायं भुंजसु विसयसुहं इह मए सट्ठि ॥१०२॥
 तं जक्खिणीए वयणं सोउं दरविहसिएण कुमरेणं । भणियं अहो ! नियच्छह अइदुसहो मयणसरपसरो ॥
 चिट्ठव ता दूरिचिय एसो अम्हारिसो अनुहलोओ । पिच्छह विबुहजणोवि हु एवं विनटिज्जइ इमेण ॥
 एएणं अभिभूया जीवा न मुणंति किंपि हियमहिंयं । निसुणंति नेय धम्मं कज्जाकज्जं न याणंति ॥१०५॥
 न गणंति अवजसमिणं जुत्ताजुत्तेपि नो वियाणंति । विसयविमोहियचित्ता जीवा कयमज्जपाणव्व ॥१०६॥
 कमलिणिदलगयजलवससरिसहविसयसुहकारणि अइविरसह ।
 न गणइ जणु तहिं पेरंतउ हिमगिरिसरिसु दुहोहु पवंतउ ॥१०७॥
 अइदुट्ठिमहुरसणोवमु विसयसुहु उवभुंजंतउ जीउ न याणेइ एउ दुहु ।

एवंविधे तस्मिन् सहसा कुमारः पश्यत्यात्मानम् । उपविष्टं वरसिंहासने मणिरत्नजटिते ॥९५॥
 विस्मितचित्तस्ततो यावच्चिन्तयति निजमनसि किमेतदिति । ततो योजितकरकमला तत्पुरतो यक्षिणी भूत्वा ॥
 भणति महामंशः । एष विन्ध्यो नाम्ना पर्वतस्तुङ्गः । तन्नाम्ना नामाटव्या अपि त्रिसुवनप्रसिद्धम् ॥९७॥
 विन्ध्यगिरिसमीपगतमेतद् वैश्वकिं च मम भवनम् । श्रीदार्ढ्यमत्र निवसामि यक्षिणी नाम कमललोका ॥९८॥
 निजसुरजनपरिकरिता तिष्ठामि सदापीह स्वेच्छया । अवैव पुनरहमष्टापदपर्वते गता ॥९९॥
 इतश्च बलमानया दृष्टोऽसि त्वं नमसि प्रसिप्तः । कापालिकेन तेन गृहीतश्च मया प्रयत्नेन ॥१००॥
 इदानीं मन्मथशरधारण्या घातैः पीडितशरीरा । तव शरणमागताऽहं तस्मात्सुपूरुष ! रक्ष मां रक्ष ॥१०१॥
 एष मम परिवारः सर्वोऽपि हि तव किङ्करो भविष्यति । कुरुष्व प्रसादं सुदृष्ट्व विषयसुखमिह मया सार्धम् ॥
 तद् यक्षिण्या वचनं श्रुत्वेष्टद्विदसितेन कुमारेण । मणितमहो ! पश्यतातिदुःसहो मदनशरप्रसरः ॥१०२॥
 तिष्ठतु तावद् दूर एवैषोऽस्मादृशोऽनुषलोक्तः । पश्यत विबुधजनोऽपि खल्वेवं विनश्यतेऽनेन ॥१०४॥
 एतेनाभिभूता जीवा न जानन्ति किमपि हितमहितम् । शृण्वन्ति नैव धर्मं कार्याकार्यं न जानन्ति ॥१०५॥
 न गणयन्त्यपयश इदं युक्तायुक्तमपि नो विजानन्ति । विषयविमोहितचित्ता जीवाः कृतमद्यपाना इव ॥१०६॥
 कमलिनीदलगतजलवसदशविषयसुखकारणेऽतिविरसे ।
 न गणयति जनस्तस्मिन् पश्यन्ते हिमगिरिसदृशं दुःसौख्यं पतन्तम् ॥१०७॥

आउययंभि विनुदइ निवडइ अहरगइ, जहि दुस्सहु दुक्खन्नु न लइइ राणु विरइ ॥१०८॥

किञ्च ।

दुक्खंतरपडियारे दुहम्मि को विसयसुक्खआमासे । अणुवंधं कुणइ बुहो दुहमयसंघायहेउम्मि ? ॥१०९॥

तयाहि;—

जह तरुणतरणिकरनियरताविओ पाविऊण सुदलतरं । तच्छायसेवणेण गयतावो मज्झइ सुहंति ॥११०॥

ततो अइदुस्सहसिसिरपवणसेणेण सुदियसव्वंगो । पज्जालियसिहिं लद्धुं पणट्ठसीओ सुहं मुणइ ॥१११॥

जह गाहजलियडयरगितवियदेहाण भोगेण सुत्ते । खणमुक्खसंतदुहाणं पडिहाइ सुहंति जीवाण ॥११२॥

तम्मि परिणामपत्ते पीडिज्जइ वच्चपच्चं पुणावि । तस्स य विगमम्मिपुणो छुहाए पीडिज्जए चादं ॥११३॥

तह विसयसुहं दुक्खं दुक्खंतरउयसमम्मि भाइ सुहं । मोहंघाणं, घत्तूरियाण कणायं जहा सव्वं ॥११४॥

किञ्च ।

विसयदिलासो तेसिं सेवाए बइदए न तुट्टेइ । कररुहकंडूपणजलणतावओ पामवाहिज्व ॥११५॥

उक्तं च;

“न जातु कामः कामानामुपभोगेन धाम्याति । हविषा कृष्णवर्धेन भूय एवामिवधेते ॥”

ता दुस्सहदुइहेउं गिद्धि विसएसु चयसु तुममिहिं । जिणनाहम्मि य तदेसियम्मि परमं कुणसु भत्ति ॥

तो भणइ जक्खिणी मइ संपइ गिद्धी तुमम्मि, एवं च । तइ जंपेते सुंदर । निव्विसयचेव सा इन्दिं ॥

एगंतदुइहेउं विसया जह वन्निया कुमारेणं । तह वन्नियं न सकइ सुरगुत्तुहोवि अन्ननरो ॥११८॥

ता तुज्झ पसाएणं मज्झवि जम्मंतरम्मि न हु दुलहो । नीसेसदुइविमुको मोक्खो विसए चयंतीए ॥११९॥

अतिदुःस्थितमधुरसनोपमं विषयसुखमुपभुञ्जानो जीवो न जानात्येतद् दुःखम् ।

आयुःस्तम्भे विनुव्यति निपतत्यपरगतौ, यत्र दुःसहो दुःखार्णवो न लभते क्षणं विरातिम् ॥१०८॥

दुःखान्तरप्रतिकारे दुःखे को विषयसौख्यामासे । अनुबन्धं करोति बुधो दुःखशतसंघातहेतौ ? ॥१०९॥

यथा तरुणतरणिकरनियरतापितः प्राप्य सुदलतरम् । तच्छायासेवनेन गतनापो मन्यते सुखमिति ॥११०॥

ततोऽतिदुस्सहशिरीशरपवनसङ्गेन श्रान्तसर्वाङ्गः । प्रव्वलितशिशिनं लब्ध्वा प्रनय्यतीतः सुखं जानाति ॥१११॥

यथा गाहज्वलिनोदराग्नितप्तदेहानां भोजने भुक्ते । क्षणमुपशान्तशुभां प्रतिभाति सुखमिति जीवानाम् ॥११२॥

तस्मिन् परिणामप्राप्ते पीड्यते वर्चःप्रत्ययं पुनरपि । तस्य च विगमे पुनः क्षुधा पीड्यते वादम् ॥११३॥

तथा विषयसुखं दुःखं दुःखान्तराशये भाति सुखम् । मोहान्धानाम्, घातूरिकाणां कनकं यथा सर्वम् ॥११४॥

विषयामिलापस्तेषां सेवया वर्धते न बुध्यति । कररुहकण्डूयनन्वलेन तापतो पामाव्याधिरिव ॥११५॥

तस्माद् दुस्सहदुःखहेतुं गृद्धिं विषयेषु त्यज त्वमिदानीम् । विननाये च तद्देशिते परमां कुरु भक्तिम् ॥११६॥

ततो भणति यक्षिणी मम संप्रति गृद्धित्वयायि, एवं च । त्वयि जल्पति सुन्दर ! निर्विषयैव सेदानीम् ॥११७॥

एकान्तदुःखत्वेन विषया यथा वर्णिताः कुमारेण । तथा वर्णयितुं न शक्नोति सुरगुत्तुन्योऽप्यन्यनः ॥११८॥

ता मह भर्ता परमा तुमस्मि, जो साभि! तुज्झ पुण पुज्जो । जिणनाहो सो सरणं आसंसारं पि मह होअ ।
 इय जाव गह्यसंवेगभावसरंतभत्तिपञ्चारा । अन्नं पि किं पि भणिही ता निसुणेऊण महुरद्धणि ॥१२१॥
 अर्धधुरबंधसमिद्धसिद्धसिद्धंतसारवयणाण । पुच्छइ भीमकुमारो के इह कुर्वन्ति सज्जायं ? ॥१२२॥
 तो भणइ जक्खिणी नाह । इत्य विंशगिरिगुरुगुहमज्जे । चिट्ठंति महामुणिणो चउमासाओ य पारंति ॥
 ता ताण तवस्सीणं कुर्वंतणं विसिट्ठसज्जायं । सुच्चइ अइमहुरद्धणी तं सोऊणं भणइ कुमरो ॥१२४॥
 सेयपणद्धमा गुट्ठी मरुस्मि एयं तमज्ज कमलसरं । जं इत्यवि मज्ज सुसाहुसंगमो पुन्नजोएण ॥१२५॥
 ता अहमिहिं चिय रयणिसेसमेएसि पायमूलस्मि । गुंतं गमेपि तो जक्खिणीए पुरओ पयट्ठाए ॥१२६॥
 इत्तो इंतो कुमरो पायवधारउत्ति भणिरीए । मगं देसंतीए सो पत्तो साहुआसन्ने ॥१२७॥
 सायि हु सपरियणा हं बंदिस्सं साहुणोत्ति भणिऊण । संपत्ता नियट्ठाणे धायइ कुमरस्स उवएसो ॥१२८॥
 कुमरेणह गुहवाहिं दिट्ठो मूरी मुणीहिं परियरिओ । विविहासणजुत्तेहिं सज्जायज्जाणनिरएहिं ॥१२९॥
 तत्य कयउहदवाह इदं कंई उवियत्तए कुमरो । धम्मत्यकयकिलेसा वयंति उदं कंहति इमे ॥१३०॥
 केवि पुण एगाए उवियत्तए कह सहंति उद्धट्ठिया । नं सगं गंतुमणा सिकखंति नहंगणुपायं ॥१३१॥
 इय दुफरतवचरणेसु वावडं पिच्छिऊण मुणिसंघं । पंचविहाभिगमेणं संपत्तो गुरुसमीवस्मि ॥१३२॥
 पितद किमेस सोमत्तणेण लोआण लोयणाणंदो । राहुकयत्यणभीओव्व ससहरो रत्नमल्लीणो ? ॥१३३॥

तस्मात्तव प्रसादेन ममापि जन्मान्तरेन खलु दुर्लभः । निःशेषदुःखविमुक्तो मोक्षो विषयांस्त्यजन्त्याः ॥११९॥
 तस्माद् मम भक्तिः परमा त्वयि, यः स्वामिन् । तव पुनः पूज्यः । निननाथः स शरणमांसासारमपि मम भवतु ॥
 इति यावद् गुस्तेवेगमावप्रसरद्भक्तिप्राग्भारा । अन्यदपि किमपि भणिष्यति तावत् श्रुत्वा मधुरध्वनिम् ॥१२१॥
 अतिपुनरपन्यसष्टद्विद्वसिद्धान्तसारवचनानाम् । पृच्छति भीमकुमारः क इह कुर्वन्ति स्वाध्यायम् ? ॥१२२॥
 ततो भणति यस्तिनी नाथ ! अत्र विन्ध्यगिरिगुरुगुहापथ्ये । तिष्ठन्ति महासुनयश्चतुर्मासं च पारयन्ति ॥१२३॥
 तस्मात्तेषां तपस्विनां कुर्यातां विशिष्टस्वाध्यायम् । श्रूयतेऽतिमधुरध्वनिस्तन् श्रुत्वा भणति कुमारः ॥१२४॥
 सेपमनश्चा वृष्टिर्मरावेत्तन् तदप्य कमलसरः । यदप्रापि मम सुसाधुसंगमः पुण्ययोगेन ॥१२५॥
 तस्माद्ददामिदानीमिव रजनिशेषमेतेषां पादमूलं । गत्वा गमयामि ततो यस्तिण्यां पुरतः प्रवृत्तायाम् ॥१२६॥
 इतो यन् कुमारः पादमवधारयति भजनशालायाम् । मार्गं देशयन्त्यां स प्रातः साध्यासन्ने ॥१२७॥
 सापि खलु सपरिजनाऽहं बन्दिष्ये साधूनिति भणित्वा । संपाप्ता निजस्थाने ध्यायति कुमारस्योपदेशान् ॥
 कुमारेणाथ गुहाया बहिर्द्वेः गुरिर्मुनिभिः परिकरितः । विविधासनयुक्तैः स्वाध्यायध्याननिरतैः ॥१२९॥
 तत्र शृंगेर्षसाहून् इष्ट्वा कांश्चिदुपेक्षते कुमारः । परमार्थवृत्तरेखा मज्जन्तुर्ध्वं कथयन्तीमे ॥१३०॥
 केऽपि पुनरेकान्दे उतिष्ठेति कथं राजन्त्युर्ध्वस्थिताः । ननु स्वर्गं गन्तुमनसः प्रित्तिस्ते नमोऽग्नौ ज्योत्स्नाय ॥१३१॥
 इति दुष्परतपभरणेन प्याहृतं इष्ट्वा मुनिसंघम् । पञ्चविधाभिगमेन ममाप्तो गुरुममीवे ॥१३२॥
 विन्तगतिं किमेष सोमन्वेन गोकानां लोचनानन्दः । राहुकदर्थनमति इव नशत्सोऽप्यमालीनः ॥१३३॥

रोमचक्रचुद्रजंतसव्यगतो विहीण मुणिनाहं । तो वंदइ भर्त्ताए सेसेवि हु मुणिवरे कुमरो ॥१३४॥
 उवलद्वयम्मलाभो सुद्धे धरणीयलम्मि उवविसितं । खणमायन्निय धम्मं मुणिवड्ढो परिकहतंस्त ॥१३५॥
 विम्हियहियओ लद्धुण अवसरं सायरं पणमिऊण । भणइ मुणीसर ! एसा अचंतं भीसणा अट्ठई ॥
 कह तुव्वे भयरहिआ असहाया निरसणा सवा तिसिया । इह निवसह, मज्झइमं गरुयं पडिहाइ अच्छरियं ॥
 इय कुमरजंपिए जाव किपि किल मुणिवई पडिभणेइ । ता पेच्छइ नहमग्गे आगच्छंति भुयं कुमरो ॥१३६॥
 अट्ठईआ किन्हा सा अवयरभाणी नहाउ पडिहाइ । दूरं पलंवमाणा नहयललच्छीए वेणिव्व ॥१३७॥
 अइधिरयोरा गरुया पलंवमाणा धराए पडिलग्गा । नज्जइ सा कालभुयंगिणिव्व दूई जमभट्स ॥१३८॥
 रत्तंदणेण लिता अइकदिणा तरलभीसणागारा । नज्जइ ललमाणा जमभडेण पगडीरुया जीहा ॥१३९॥
 अह सा विम्हयजणणी समागया झत्ति तप्पएसस्मि । पेच्छंताणं ताणं मुणिकुमराणं अभीरुणं ॥१४०॥
 आगंतुण तओ सा सहसा कुमरस्स संतियं खगं । गहिउं मुट्ठीहिं दिट्ठं पुणोवि पच्छामुहं वलिया ॥
 तं पिच्छिऊण कुमरेण चितियं कस्स संतिया एसा । एरिसरुवा बाहा किं करिही मह किवाणेण ? ॥
 किञ्च ।

तमहं पिच्छामि सयं गंतुणं जस्स संतिया एसा । तो कोउयरसवसओ नमिऊणं मुणिवई पयओ ॥१४१॥
 तो उट्ठिउं कुमरो सीहोव्व समुच्छलइ नहमग्गे । मुणिजणजणियच्छरिओ तीए बाहाए आरुढो ॥१४२॥
 अइकसिणमुयारुढो वघंतो नहयलम्मि सो कमसो । कालियपिट्ठारुढस्स विण्णुणो लीलमुव्वइ ॥१४३॥

रोमाञ्चकञ्चुकायमानसर्वगाओ विधिना मुनिनाथम् । ततो वन्दते भक्त्या शेषानपि मुनिवरान् कुमारः ॥१३४॥
 उपलब्धधर्मलाभः शुद्धे धरणीतले उपविश्य । क्षणमाकर्ण्य धर्मं मुनिपतेः परिक्रियत ॥१३५॥
 विस्मितहृदयो लब्ध्वाऽवसरं सादरं प्रणम्य । भणति मुनीश्वर ! एषाऽत्यन्तं भीषणाऽस्ती ॥१३६॥
 कथं यूयं भयरहिता असहाया निरशनाः सदा तृपिताः । इह निवसथ, ममेदं गुरु प्रतिमात्पाश्र्वर्यम् ॥१३७॥
 इति कुमारजल्पिते यावदिकमपि किल मुनिपति प्रतिभणति । तावत्पश्यति नभोमार्ग आगच्छन्तीं भुजा कुमारः ॥
 अतिदीर्घा कृष्णा साऽवतरन्ती नमः । प्रतिभाति । दूरं प्रलम्बमाना नमस्तललक्ष्म्या वेणीव ॥१३८॥
 अतिस्थिरस्थूला गुर्वी प्रलम्बमाना धरायां प्रतिलग्ना । ज्ञायते सा कालमुजझिनीव दूती यमभटस्य ॥१३९॥
 रक्तचन्दनं लिताऽतिकठिना तरलभीषणाकारा । ज्ञायते ललन्ती यमभटेन प्रकटीकृता जिह्वा ॥१४०॥
 अथ सा विस्मयजननी समागता झटिति तत्पदेशे । पश्यता तेषां मुनिकुमाराणामभीरूणाम् ॥१४१॥
 आगत्य ततः सा सहसा कुमारस्य सत्क खड्गम् । गृहीत्वा मुष्टिम्या दृष्टं पुनरपि पश्चान्मुखं वलिता ॥१४२॥
 तद् दृष्ट्वा कुमारेण चिन्तितं कस्य सत्क एष । ईदृशरूपो बाहुः किं करिष्यति मम कृपाणेन ॥१४३॥
 तमहं पश्यामि स्वयं गत्वा यस्य सत्क एषः । ततः कौतुकसवशतो नत्वा मुनिपतिं प्रयत ॥१४४॥
 तत उत्थाय कुमारः सिंह इव समुज्जलति नभोमार्गे । मुनिजनजनिताश्चर्यस्तास्मिन् बाहावारुढः ॥१४५॥
 अतिरूष्णमुज्जारुढो व्रजव्रमस्तले स कमशः । कालियशृष्टारुढस्य विष्णोर्ललासुद्रहति ॥१४६॥

धिरयोरबाहुफलहयमारुहो विजलनहयलसमुद्रं । भिन्नवहणोच्च वणिजो तरमाणो भाइ वरकुमरो ॥१४८॥
 बहुतरुवरगिरिगणगिरिनईओ जा वचइ पलोयंतो । निम्बयचित्तो भीमो ता पेच्छइ कालियाभवणं ॥
 रुहिरौहेण विलितं वसापवाहेण परमबीभच्छं । रक्तकुसुमोवचारं व पडियवहुमंसखंडेहि ॥१५०॥
 इय परिसस्स भवणस्स गम्भरयम्मि संठिया दिट्ठा । भीमकुमरेण नरमुंडमंडिया कालियापडिमा ॥
 विंगरालनयणवपणा महिसारूढा य भइरवसरीरा । नरअंतमालहारा वीसकरा पहरणसणाहा ॥१५२॥
 परिसरूवाए कालियाए पुरओ य संठिओ दिट्ठो । सो पुज्वकवडकारी कूरो कावालिओ धिट्ठो ॥१५३॥
 तह वामकरयलेण तेणं कावालिएण दुट्ठेण । एगो सुंदरपुरिसो दिट्ठो केसेसु परिगहिओ ॥१५४॥
 जीए पुण वाहाए कुमरो आगच्छए समारूढो । सा तस्स कुपासंडिस्स संठिया दाहिणा वाहा ॥१५५॥
 तं केसपरिग्गहिंयं ददंठुं कुमरेण चित्तिंयं एयं । किं एसो पाविट्ठो काही करधरियपुरिसस्स ? ॥१५६॥
 ता पच्छओ होउं अहयं एयस्स चिट्ठियं ताव । पिच्छामि तओ पच्छा जं होही तं करिस्सामि ॥१५७॥
 इय चित्तिज्जण कुमरो तस्स भुआओ झडत्ति उत्तरिउं । तस्सेव पिट्ठिदेसस्स पिट्ठओ संठिओ निहुओ ॥१५८॥
 भीमकुमरस्स खगं घेत्तूण समागया भुया जाव । वामकरधरियपुरिसो भणिओ कावालिएण इमं ॥१५९॥
 रे सरसु किंपि नियइद्वेवयं जं अहं इमेणसिणा । घेत्तुं तुह सिरकमलं पूयं कालीए विरइस्सं ॥१६०॥
 सो भणइ सयलजयजीववधवो जिणवरो मए ताव । सन्नावत्यगएणावि सुमरेयव्वो न अब्भोत्ति ॥१६१॥
 किंतु तचरणसेवी पुज्वपुरिसकप्पागओ सामी । सहपंसुकीलिओ पणयवच्छलो जीवियाओवि ॥१६२॥

स्थिरस्थूलबाहुफलकमारूढो विपुलनभस्तलसमुद्रम् । भिन्नवाहन इव वणिक् तरन् भाति वरकुमारः ॥१४८॥
 बहुतरुवरगिरिगणगिरिनदीर्घाङ्गः व्रजति प्रलोकमानः । निर्भयचित्तो भीमस्तावत्परयति कालिकामवनम् ॥१४९॥
 रुधिरौघेन विलितं वसाप्रवाहेन परमबीभस्तम् । रक्तकुसुमोपचारमिव पतितबहुमांसखण्डैः ॥१५०॥
 इतीदृशस्य भवनस्य गर्भगृहे संस्थिता दृष्टा । भीमकुमारेण नरमुण्डमण्डिता कालिकाप्रतिमा ॥१५१॥
 विकरालनयनवदना महिषारूढा च भैरवधारीरा । नरान्त्रमालाहारा विंशतिकरा प्रहरणसनाथा ॥१५२॥
 ईदृशरूपायाः कालिकायाः पुरतश्च संस्थितो दृष्टः । स पूर्वकपटकारी क्रूरः कापालिको दृष्टः ॥१५३॥
 तथा वामकरतलेन तेन कापालिकेन दुष्टेन । एकः सुन्दरपुरुषो दृष्टः केलेषु परिगृहीतः ॥१५४॥
 यस्मिन् पुनर्वाटो कुमार आगच्छत् समारूढः । स तस्य कुपासण्डिनः सत्को दक्षिणो बाहुः ॥१५५॥
 तं केशपरिगृहीतं दृष्ट्वा कुमारेण चिन्तितमेतत् । किमेव पापिष्ठः करिष्यति करधृतपुरुषस्य ? ॥१५६॥
 तस्मात् प्रच्छन्नो भूत्वाऽहमेतस्य चेष्टितं तावत् । पश्यामि ततः पश्चाद् यद् यद्विष्यति तत्करिष्यामि ॥१५७॥
 इति चिन्तयित्वा कुमारस्तस्य मुजातो शटित्युत्तर्य । तस्यैव दृष्टदेशस्य दृष्टतः संस्थितो निभृतः ॥१५८॥
 भीमकुमारस्य सङ्गं गृहीत्वा समागता मुजा यावत् । वामकरधृतपुरुषो आणितः कापालिकेनेदम् ॥१५९॥
 रे स्मर किमपि निवेदैदृशं यदहमेनेनासिना । गृहीत्वा तव शिरःकमलं पूजं काल्या विरचयिष्यामि ॥१६०॥
 स भजति सकलजगज्जीववान्धवो जिनवरो मया तावत् । सर्वान्ध्यागतेनापि स्मर्तव्यो नान्य इति ॥१६१॥

जेण अहं अम्भडिओ दिहो, कावालिअस्स पावस्स । मह वारंतस्सवि जो विस्ससिओ पत्थिओ तेण ॥
नीओ कत्थइ सो चेव भाणसे मज्झ फुरइ ता हवउ । सो चिय भीमकुमारो सरणं, तो भणइ पासंडी ॥
रे रे सो तुह सापी पुब्बिअि पलाइओ यह भएण । अजह तस्स सिरेंणं पूयंतो कालियं देवि ॥१६५॥
तपभावे तप्पूया तुज्झ सिरेंणं ताव कायव्वा । तो कह तुज्झ सरअओ सो होही भूढ ! काउरिसो ? ॥१६६॥
किञ्च ।

रे रे सो तुज्झ पहू कहिओ यह कालियाए देवीए । विंझगिरिगुहासन्ने सियभिव्खूणं सयासम्मि ॥१६७॥
एयं खग्गंमि मए समाणियं तस्स लक्खणोवेयं । एणं चिय खग्गेण तुज्झ रे छिज्जिही सीसं ॥१६८॥
ता कह सो तुह नाहो आगंतुं रक्खिही तुयं एत्थ ? । जइ कालिं सुमरंतो तो रक्खंतो अहं चेव ॥१६९॥
जम्पालावं सोडं कुमरो चितइ सदुक्खसामरिसं । बुद्धिमयरहरमंति हा ! कह पावो विडंवेइ ? ॥१७०॥
ततो हकइ रे रे निगिट्ठ पाविट्ठ थिट्ठ ! तुममेव । काउं कीणासवलं करोमि परिनिच्चए सुयणे ॥१७१॥
अह सो मंति मोहुं वलिओ कुमरस्स, तेण तो तस्स । दारकवाडपहारंण पाडियं इत्थओ खग्गं ॥१७२॥
घेत्तुं केत्सेतु धराए पाडिओ दाउमुत्तले चरणं । जा कइदिसइ सीसं ता काली अंतरे होउं ॥१७३॥
जयइ मा मा मारसु एयं यह वच्छलं छलियलोयं । जो नुरसिरकमलेहिं रएइ यह वंछियं पूयं ॥१७४॥
एण किर सिरेंणं अट्ठुत्तरसयमणूणं होही । नरसिरकमलाण, अहं ततो एयस्स पच्चवत्ता ॥१७५॥
होउं किर सिज्झिस्सं ताव तुयं आगओ सि निवतणय ! । तुह पोरिसेण तुढा मग्गसु जं किंपि पडिहाइ ॥

किन्तु तचरणसेवी पूर्वपुरुषक्रमागतः स्वामी । सहपांशुक्रुद्धितः प्रणतवत्सलो जीवितादपि ॥१६२॥
येनाहमधिको दृष्टः, कापालिकस्य पापस्य । मम वारयतोऽपि यो विश्वसितः प्रार्थितस्तेन ॥१६३॥
नीतः क्वापि न एव मानसे मम स्फुरति तस्माद् भवतु । स एव भीमकुमारः शरणं, ततो भणति पाखण्डी ॥
रे रे स तव स्वामी पूर्वमपि पलायितो मम भयेन । अन्यथा तस्य शिरसाऽपूजयिष्यं कालिकां देवीम् ॥१६९॥
तदभावे तपूजा तव शिरसापि तावत्कर्तव्या । ततः कथं तव शरण्यः स भविष्यति भूढ ! कापुरुष ! ॥१६९॥
रे रे स तव प्रभुः कथितो मम कालिकया देव्या । विन्ध्यगिरिगुहासन्ने सितभिक्षुणां सकाशे ॥१६७॥
एष खड्गोऽपि मया समानीतस्तस्य लक्षणोपेतः । एतेनैव खड्गेन तव रे छेत्स्यते शिरः ॥१६८॥
तस्मात्कार्यं न तव नाप आगत्य रक्षिष्यति त्वामग्र ? । यदि कालीमस्मरिष्यस्ततोऽरक्षिष्यमहमेव ॥१६९॥
उभयालापं श्रुत्वा कुमारश्चिन्तयति सदुःखसामर्थम् । बुद्धिमकरगृहमन्त्रिणं हा ! कथं पापो विडम्बयति ? ॥
ततो हकयति रे रे निरुद्ध पाविष्ठ घृष्ट ! त्वामेव । कृत्वा कीनाशबलिं करोमि परिनिर्वृतान् सुजनान् ॥१७१॥
अथ स मन्त्रिणं मुक्त्वा वलिष्ठः कुमाराय, तेन ततस्तस्य । द्वारकपाटप्रहारेण पातितो हस्ततः खड्गम् ॥१७२॥
गृहीत्वा केशेषु धरायां पातितो दन्तोस्तले चरणम् । यावत्कर्षिष्यति शीर्षं तावत्काल्यन्तरे भूत्वा ॥१७३॥
जल्पति मा मा मारयेतं मम वत्सलं छलितलोकम् । या नरशिरःफलै रचयति मम बाञ्छितां पूजाम् ॥
एतेन किल शिरसाऽष्टोत्तरशतमनूनकं भविष्यति । नरशिरःकमलानाम्, अहं तत एतस्य प्रत्यशा ॥१७५॥

तो कुमारं भणिया तुष्टा जइ देसि इच्छियं मज्झ । मणवइकाएहिं तुमं जीववहं ता विवज्जेहि ॥१७७॥
तवसीलेदिवि य लोए तुज्झ का होज्ज धम्मसंपत्ती । एसो चिय तुह धम्मो मुंचसु तसघायदुच्चसणं ॥१७८॥
जेण ।

अप्याणं न लहइ पायवो जहा मूलप्रसरपरिहीणो । तह धम्मो जीवाणं न होइ नूणं दयाए विणा ॥१७९॥
ता मा घायावह अप्पणो पुरो प्राणिणो विणा कज्जं । मज्जेण य मा तुससु विसिट्टज्जणगरहिणिज्जेण ॥
कज्जेणापि पाणवहं करिति कारिति ते महापापा । जे उण कज्जेण विणा तेसिंपि हु ते सिरोमणिणो ॥
कावालियाहारविवज्जियाए किं तुज्झ जीववहणेणं । पुच्चभवम्मिषि न कओ जिणधम्मो जीवदयरम्मो ॥
तेण तुयं संजाया अइकिच्चिसिया कुदेवजोणीए । ता चय जीववहं तुह भत्तावि कुणंति जेण दयं ॥१८३॥
तह सइसणमूलं धम्मं सइहसु जिणवरिंदेहिं । सहियं तप्पडिमाण य जहसत्तीओ कुणसु भत्ति ॥१८४॥
तम्मगासंठियाण य संनिज्झं कुणसु सच्चकज्जेसु । जेण नरत्तं लद्धुं अणंतसोक्खं लहसि मोक्खं ॥१८५॥
तो काली पभणइ अज्जपमिइ सच्चं पि जीवरासिमहं । नियजीवव गणिस्सं इय भणिउमदंसणं प्रत्ता ॥
इत्तो लद्धावसरो कुमारं पणमेइ पुद्धिमयरहरो । असुजलाविलनयणो तं ददमालिंण सोवि ॥१८७॥
दारुणपरिणाममिस्स पाविणो तं वियाणमाणेवि । सज्जनसेहर ! कह पाडिओ पिडे दुज्जणेणिमिणा ? ॥
पुद्धिमयरहरमंती भणइ रयणीए पट्टपहरम्मि । कुमार ! तुह वासभवणे संपत्ता भारिया जाव ॥१८९॥

भूत्वा किल सेत्स्यामि तावत्त्वमागतोऽसि नृपतनय ! । तव पौरुषेण तुष्टा मार्ग्य यत्किमपि प्रतिभाति ॥१७९॥
ततः कुमारं भणिता तुष्टा यदि ददासींस्तितं मध्यम् । मनोवचःकायैस्त्वं जीववधं तदा विवर्जय ॥१७७॥
ततः शीलाम्यामपि च लोके तव का भवेद् धर्मसंपत्तिः ? । एष एव तव धर्मो मुञ्च त्रसघातदुर्व्यसनम् ॥१७८॥
येन ।

आत्मानं न लभते पादपो यथा मूलप्रसरपरिहीणः । तथा धर्मो जीवानां न भवति नूनं दयया विना ॥१७९॥
तस्माद् मा घातयात्मनः पुरः प्राणिनो विना कार्यम् । मयेन च मा तुष्य विशिष्टजनगर्हणीयेन ॥१८०॥
कार्येणापि प्राणवधं कुर्वन्ति कारयन्ति ते महापापाः । ये पुनः कार्येण विना तेषामपि खलु ते शिरोमणयः ॥
कावालिकाहारविवर्जितया किं तव जीववधेन । पूर्वभवेऽपि न कृतो जिनधर्मो जीवदयारम्यः ॥१८२॥
तेन त्वं संजाता अतिकित्त्विका कुदेवयोनी । तस्मात्त्यज जीववधं तव भक्ता अपि कुर्वन्ति येन दयाम् ॥
तया सदर्शनमूलं धर्मं श्रेद्देहि जिनवरेन्द्रे । सहितं तत्प्रतिमानां च ययाशक्तिं कुरु भक्तिम् ॥१८४॥
तन्मार्गसंस्थितानां च सांनिध्यं कुरु सर्वकषयेषु । येन नरत्वं लब्ध्वाऽनन्तसौख्यं लभसे मोक्षम् ॥१८५॥
ततः काली प्रमणत्यघप्रभृति सर्वमपि जीवराशिमहम् । निजजीवमिव गणयिष्यामीति मणित्वाऽदर्शनं प्राप्तां ॥
इतो लब्धावसारः कुमारं प्रणमति पुद्धिमकरगृहः । अश्रुजलाविलनयनस्तं दृढमालिङ्गति सोऽपि ॥१८७॥
दारुणपरिणाममस्य पापिनस्त्वं विजानानोऽपि । सज्जनशेखर ! कथं पातितः पिटे दुर्जनेनानेन ? ॥१८८॥
पुद्धिमकरगृहमन्त्री भणति रजन्त्याः प्रथमप्रदरे । कुमार ! तव वासभवेन संप्राप्ता भार्या यावन् ॥१८९॥

तत् न दिष्टा तुभे तीए तो विम्बियाए-जापिछा । पुष्टा भणति छलिया जगता हा ! कहं अम्हे ? ॥
तो सब्बत्थ गविट्ठोवि जा नवि दिट्ठो तुमं तओ रत्तो । कहियंकेणवि कुमरो हरिओ निसि पढमपहरम्मि ॥
आयन्निऊण एयं वयणं सीहासणाओ नरनाहो । मुच्छानिमीलियच्छो सहसा धरणीयले पढिओ ॥१९२॥
मालइपमुहो जणणीजणोवि तह चेव मुच्छिओ सव्वो । चंदणरसेण सित्तो तो कहवि सचेयणो जाओ ॥
जा विलविउं पयत्तो राया जणणीजणो समंतियणो । ताव सहसत्ति पत्ता मज्झवया इत्थिया एका ॥
कंपंतकरकराला भासुरवयणा धुणंतसिरकमला । भणइ नरिंदं उट्ठसु मह पूयं कुणसु भत्तीए ॥१९५॥
अहयं तुह कुलदेवी समागया तुज्झ पुत्तअत्तीए । मा तं नरिंद ! खेयं कुणसु, सुओ तुज्झ अवहरिओ ॥
पासेदियाहमेणं उत्तरसाहगमिसेण रणीए । काऊणं संगामं कुमरस्स सिरं किल गहेही ॥१९७॥
ता जक्खिणदेवीए नीओ नियमंदिरम्मि इच्छा । कहिउं भणिओ कइहिवि दिणेहि एइ विभूईए ॥१९८॥
इय सा कहिऊण गया वयणं संवाइउं तीए अहं । सउणनिरिक्खणहेउं जाव गओ नयरवाहिम्मि ॥१९९॥
ताव सहसत्ति वामेयरासु ठाउं दिसासु वाहरइ । सुखुत्तयसहेणं तिचिराणं जुगं गत्ति ॥२००॥
सुणओवि हु सवडीए गंतूणं दाहिणेण चरणेण । कंडूयइ उच्चिमंगं रमणीयुचे ठिओ ठाणे ॥२०१॥
आगासजोगिणीए नितुओ सद्दोवि वामपासम्मि । सामा वामा लविउं तारा चट्टिया सुत्तीरदुमे ॥२०२॥
इच्छासउणसउणोहरंजिओ जाव किल बलिस्सामि । तो गयणगएणिमिणा उक्खिविउं अहिमाणीओ ॥

तत्र न दृष्टा यूयं तथा ततो विस्मितया यामिकाः । पृष्टा भणन्ति क्लृप्ता जाग्रतो हा ! कथं वयम् ? ॥१९०॥
ततः सर्वत्र गवेपितोऽपि यावन्नैव दृष्टस्त्वं ततो राज्ञे । कथितं केनापि कुमारो ह्यतो निशि प्रपमप्रहरे ॥१९१॥
आक्रण्यैतद् वचनं सिंहासनाद् नरनाथः । मूर्च्छानिमीलितालः सहसा धरणीतले पतितः ॥१९२॥
मालतीप्रमुखो जननीजनोऽपि तथैव मूर्च्छितः सर्वः । चन्दनरसेन सिक्तस्ततः कथमपि सचेतनो जातः ॥१९३॥
यावद्विलपितुं प्रवृत्तो राजा जननीजनः समन्त्रिजनः । तावत् सहसेति प्राप्ता मध्यवयाः स्त्री एका ॥१९४॥
कम्पमानकरकराला भासुरवदना धुन्वच्छिरःकमला । भणति नरेन्द्रमुत्तिष्ठ मम पूजां कुरु भक्त्या ॥१९५॥
अहं तव कुलदेवी समागता तव पुत्रार्था । मा त्वं नरेन्द्र ! खेदं कुरु, संतुस्तवापहतः ॥१९६॥
पाखण्डिकावमेनोत्तरसावकमिषेण रजन्वाम् । कृत्वा संग्रामं कुमारस्य शिरः किल ग्रहीष्यति ॥१९७॥
तावद् यक्षिणीदेव्या नातो निजमन्दिर इत्यादि । कथयित्वा भणितं कतिभिरपि दिनैरेष्यति विमूषा ॥१९८॥
इति सा कथयित्वा गता वचनं संवादयितुमिव तस्या अहम् । शकुननिरिक्षणहेतोर्भावद्वतो नगराद् बहिः ॥१९९॥
तावत्सहसेति वामेतरयोः स्थित्वा दिशोर्व्याहरति । सुखुन्नयशब्देन तिचिरयोर्धुमं श्रुति ॥२००॥
शुनकोऽपि खलु स्वर्दीप्तिं गत्वा दक्षिणेन चरणेन । कण्डूयत्पुत्तपाङ्गं रमणीयोच्चे स्थितः स्थाने ॥२०१॥
आकाशयोगिन्याः श्रुतः शब्दोऽपि वामपार्श्वे । श्यामा वामा लपित्वा तारा चट्टिता सुत्तीरदुमे ॥२०२॥
इत्यादिसगुणशकुनौघरजितो यावत्किल बलिष्ये । ततो गगनगतेनानेनोत्तिप्याहमिहानीतः ॥२०३॥

बहुपुत्रप्रापणिजाण मेलितुं तुह चरणकमलाणं । तुहविरहविहुरिओ हं निज्विओ झत्ति तो कुमार ! ॥२०४॥
 परमुवयारी एसो ता संपइण्णुगहं मह विहेउं । जवइसह धम्ममेयस्स सो तओ भणइ जवविट्ठो ॥२०५॥
 मह देवीए दिसंतेण चैव धम्मो अयम्मचरियस्स । सुच्चिय सरणं तदेसओ य मह होउ जिणनाहो ॥२०६॥
 अपरं च ।

अवयारुवयारपरस्स बुद्धिमयरहर ! तुह पए वंदे । गुणमणिरोहणगिरिणो दासो हं पुणकुमारस्स ॥२०७॥
 जावेवंते जंपंति ताव उइए रविमि तत्थ तओ । पत्तो करीव जक्खो सचंगपइट्ठिओ सोवि ॥२०८॥
 कुमरं करे करेउं नियपट्ठीए उवेइ मंति च । कालियभवणाउ तंओ उण्णओ गयणमग्गमि ॥२०९॥
 तत्तो कुमरो जंपइ अहह अहो ! सव्वमच्चलोयमि । एरिसकरिवररयणं किं दीसइ किं उण्णयइ ? ॥२१०॥
 बुद्धिमयरहरमंती पभणइ जिणवयणभावियमईओ । तं नत्थि संविहाणं कुमार ! जं भवइ नेह भवे ॥२११॥
 किंतु तुहपुत्रपगारिसपरिपेरियसुरवरो इमो कोवि । ता जाउ जत्थ तत्थ च नत्थि भयं इहसयासाओ ॥२१२॥
 इय जंपंताण खणेण ताण हत्थी नहाउ अवयरिउं । एकस्मि सुन्ननगरे गोउरदारमि ते मोउं ॥२१३॥
 कत्थवि गओह कुमरो मंति मोत्तुणं नयरवाहिमि । निम्भयचिच्चो पविसइ एगामी नयरमज्झमि ॥२१४॥
 वरसत्थपइइं पिव समुवन्नं पउरविमल्लंकारं । सोवन्नवणिगइइं अन्नेवि ह्नु तत्थ हट्ठिगिहे ॥२१५॥
 पेच्छंतो जा वच्चइ सुन्ने रञ्जिज्ज तो तर्हि नियइ । नरसिंहागारधरं किपि अच्चन्धुयं जीवं ॥२१६॥
 तत्तु दुह दाढह अंतरि रसणा लहलहइ, नं सारयणमज्झि तडिच्छइ झलहलइ ।
 तैणघंतरसंत रुइरतणु एणु नरु, वयणि गहिउ पभणंतउ मं मह पाण हरु ॥२१७॥

बहुपुण्यप्रापणीयानि मेलयित्वा तव चरणकमलानि । त्वद्विरहविहुरितोऽहं निर्वापितो झटिति ततः कुमार ! ॥
 परमोपकांक्षेण तस्मात्संपत्यनुग्रहं मयि विधाय । उपदिश धर्मेतत्स्य ॥ ततो भणत्युपविष्टः ॥२०५॥
 मम देवीं दिशतैव धर्मोऽवर्णचरितस्य । स एव शरणं तदेशकस्य मम भवतु जिननाथः ॥२०६॥
 अपकारोपकारपरस्य बुद्धिमन्नगृह । तव पादौ वन्दे । गुणमणिरोहणगिरेर्दासोऽहं पुनः कुमारस्य ॥२०७॥
 यावदेवं ते जल्पन्ति तावदुदिते रवी तत्र ततः । प्राप्तः करीव यक्षः सप्ताङ्गप्रतिष्ठितः सोऽपि ॥२०८॥
 कुमारं करे हृत्वा निजगृहे स्थापयति मन्त्रिणं च । कालिकाभवनात् तत उत्तरतितो गगनमार्गे ॥२०९॥
 ततः कुमारो जल्पत्यहह अहो ! सर्वमर्त्यलोके । ईदृशकरिवररत्नं किं दृश्यते किंवोत्पतति ? ॥२१०॥
 बुद्धिमन्नगृहमन्त्री प्रभणति जिनवचनमावितमतेः । तत्रास्ति संविधानं कुमार ! यद् भवति नेह भवे ॥२११॥
 किन्तु त्वत्पुण्यप्रकर्षपरिप्रेक्षितमुरवरोऽयं कोऽपि । तस्माद् यातु यत्र तत्र वा नास्ति भयमस्य सकाशात् ॥
 इति जल्पतोः क्षणेन तयोर्हस्ती नमसोऽर्पयतीत्यर्थः । एकस्मिन् शून्यनगरे गोपुरद्वारे तौ मुक्त्वा ॥२१३॥
 यवापि गतोऽयं कुमरो मन्त्रिणं मुक्त्वा नगराद् बहिः । निर्भयचित्तः प्रविशत्येकाकी नगरमध्ये ॥२१४॥
 वरशाखप्रदातिमिव समुवर्गा प्रचुरविमलालङ्कारम् । सौवर्णवज्रगिर्वीथीमन्यान्त्यपि च तत्र दृष्टगृहाणि ॥२१५॥
 पर्ययन् यावत् भवति शून्येऽरण्ये इव तनूतस्मिन्पश्यति । नरसिंहाकारधरं किमप्यत्यद्भुतं जीवम् ॥२१६॥

तो नं ददुं कुमरो देवयमइद्वारुणं इमं किपि । इय चित्ति यं तं सविणयमिय पत्यइ भुंच पुरिसमिमं ॥२१८॥
 उम्मीलितान्निष्ठजुयलेण तेण ता पुत्तइऊण कुमरमुहं । सो पुरिसो वयणाओ मोत्तुं पयहिद्विओ ठविओ ॥
 भणिंयं च अहो ! सुपसन्नवयण ! मिल्लेमि कह महं एयं । अज्ज मए छुहिणं जं लद्धो एस भक्खंति ? ॥
 कुमरो भणइ तुमं कयविकियरुओ सुरोच्च लक्खियसि । तो कह तुह भक्खमिणं जमन्नवगहारिणो देवा ? ॥
 अजुहो जंवा तंवा कोइ, जुचं न तुम्ह पुण एयं । विलवंताण सहुक्खं जीवाणं मारणं विउहा ! ॥२२२॥
 जह्वा तह्वा जीवे जो बंधइ बहइ मारइ रसंते । सो दुस्सहदुहदंदोलिकवल्लिओ भमइ भवगहणे ॥२२३॥
 तत्तो सो पढिजंयइ सच्चमिणं जंयिंयं तए सत्वं । किपुण दुहरिंछोली इमिणा तह दंसिया मज्झ ॥२२४॥
 इत्तो पुब्बभवमि जह सयवारंरपि मारिणमिणा । विज्झाइ न कोहमी इत्तो छिय जीवमाणस्सा ॥२२५॥
 काठं कयत्तयाओ बहुयाओ दुसहदुक्खजणणीओ । मारिस्सामि इम, तो कुमरो तं भणइ भो भद ! ॥
 अवयारिसु जइ कोवो तुह ता किं न कुणसि कोवमि । सयलपुरिसत्थविग्गे निव्विगे दुक्खहेउमि ? ॥
 ता भुंचसु दीणमिणं करुणारसपच्चयं चिणसु घम्मं । जेणन्नभवे मोक्ख पावसि निट्ठाविंउ कम्मं ॥२२८॥
 इय बहु विन्नविओविहु न जाव सो कहवि मिट्ठए पुरिसं । तो कुमरो चित्ति साममेयदानाणिमोत्तज्झो ॥
 पोहाविट्ठो मिट्ठो तो सहसा पिड्डिऊण तं कुमरो । नियपट्ठीए ठावइ पुरिसं कुविओ तओ सोवि ॥२३०॥
 थावइ पसारियमुहो गिलिउं कुमरं तओ कुमारें । घरिउं सुरमि मत्तयउवरि भागेउमारद्धो ॥२३१॥

तस्य द्वयोर्द्वयोरन्तो रसना लालयते, ननु शारदवनमध्ये तद्विच्छदा जावलयते ।

तेनात्यन्तं रसन् रचिरतनुको नरो, वदने गृहीत प्रमग्नं मा मम प्राणान् हर ॥२१७॥

ततन्तद् दृष्ट्वा कुमरो दैवतमतिदारुणमिदं किमपि । इति चिन्तयित्वा तं सविनयमिति प्रार्थयते मुञ्च प्ररपमिम ।
 उन्मीलितान्निष्ठजुगलेन तन ततो दृष्ट्वा कुमारमुखम् । स प्ररपो वदनामुक्त्वा पादयोरवस्तात्स्यापि ॥२१९॥
 मणिन चाहो ! सुप्रसन्नवदन ! मुद्यामि कथमहमेतम् । अद्य मया क्षुधितेन यत्तत्त्वं एव भक्ष्यमिति ? ॥२२०॥
 कुमरो भणीत त्वं कृतवैत्रियरूप सुर इव लक्ष्यसे । तत कथं तव भक्ष्यमिदं यदकबलाहारिणो देवा ? ॥
 अजुषो यद्वा तद्वा करोति, जुचं न तव पुनरेतत् । विलपता सद् ॥ जीवानां मारणं विबुध । ॥२२२॥
 यथा या तथा वा जीवान् यो मृच्छाति हन्ति मारयति रसत । सद् सद्दु लब्धन्दालीकवलितो भ्रमति भवगहने ॥
 तत स प्रतिनश्यति सत्यमिदं जल्पितं त्वया सर्वम् । किन्तु दु सपङ्क्तिरनेन तथा दर्शिता मम ॥२२४॥
 इत पूर्वमेव यथा शतवारमपि भारितेनानेन । विच्यति न शेषाग्निरित एव जीवत ॥२२५॥
 दृष्ट्वा कदर्यना बहर्दुं सहदु सनननी । मारयिष्यामीम, तत कुमारस्तं मणति भो भद्र ! ॥२२६॥
 अपकारिषु यदि कोपम्वव तदा किं न करोषि कोपे । सकलपुरुषार्थविघ्ने निर्विघ्ने दु लहेतो ? ॥२२७॥
 तन्मान्मुञ्च्य दानमिमं करुणारसप्रत्ययं चितुं धर्मम् । येनान्यमवे मोक्षं प्राप्नोषि निष्ठाप्य कर्म ॥२२८॥
 इति बहु विप्रपितोऽपि गन्तुं न यावत्सं कथमपि मुञ्चति पुरुषम् । तत कुमारश्चित्तयति सामभेददानानामयमसाध्य ॥
 मोधाविट्ठो भूष्टतत सहसा धैर्यं तं कुमार । निनष्टे स्थापयति पुरुषं कुपितस्तन सोऽपि ॥२३०॥

तो सो सुहुमो होउं निगंतुं कुमारहृत्पञ्चाओ । अदिस्सो कुमारगुणोहरंजिओ ठाइ तत्थेव ॥२३२॥
 तम्मि उ अदिस्समाणे कुमरो अह तस्स नायरनरस्स । भुयदंडविलग्गो कोउगेण पविसेइ रायउलं ॥
 मायंगसंगयाओ सुसुत्तजुत्ताओ समथधडियाओ । जत्थ कुविंदकुडीओव गयसालाओ नियइ कुमरो ॥
 कत्थ य तरुताहाओ घणवल्लिसमाउलाओ तुंगाओ । हयसालाउ नियंतो वच्चइ कुमरो सुनिस्संको ॥
 विवुहाण मईओ इव बहुसत्थसमभियाओ विमलाओ । आउहसालाओ वराओ तत्थ गच्छइ नियच्छंतो ॥
 एरिसुत्थं तो रायअंगणं उच्चसं पलोयंतो । कुमरो नरेण सहिओ संपत्तो रायभवणम्मि ॥२३७॥
 बहुरुवनिम्मविण सुविचित्तचित्तयम्मि सत्ततले । विम्हयरसवसहियओ पासाए जा समारुद्धो ॥२३८॥
 तो तत्थ थंभविणिकुट्टियाहिं पवराहिं सालहंजीहिं । जोडियकराहिं भणियं सागयमिह भीमकुमारस्स ॥
 तत्तो तुरियगईए ओयरिउं थंभवरिभागाओ । कणयमयमासणं तस्स ताहिं दिअं सवहुमाणं ॥२४०॥
 तो कुमरो तेण नरेण संजुओ जाव तत्थ उवविट्ठो । ता लहु नहाउ पत्ता मज्जणसामगिया सव्वा ॥
 तो सालहंजियाहिं पयंपिय परिहिउं इमं पोत्ति । कुमरो करेउ ण्हाण काउं अम्होवरि पसायं ॥२४२॥
 तो कुमरेणं भणियं मह मित्तो नयरपरिसरुज्जाणे । चिट्ठइ लहु हकारह तो ताहिं सोवि आणीओ ॥
 बुद्धिमयरहरमंती मज्जणयं कारिउं कुमारेणं । सह ताहिं तजो भोयणविहिं च अह जाव पल्लंके ॥२४४॥
 ठविओ विन्दिपहियओ कुमरो चिट्ठेइ अत्तणो पुरओ । ता कंतिल्लं देवं पिच्छइ चलकुण्डलाहरणं ॥२४५॥

धावति प्रसारितमुखो गलितुं कुमारं, ततः कुमारेण । धृत्वा खुरे मस्तकोपरि भ्रमयितुमारब्धः ॥२३१॥
 ततः स सुप्तो भूत्वा निर्गत्य कुमारहस्तमध्यात् । अदृश्यः कुमारगुणौघरञ्जितस्तिष्ठति तत्रैव ॥२३२॥
 तस्मिन्स्त्वदृश्यमाने कुमारोऽयं तस्य नागरनरस्य । मुनदण्डविलग्नः कौतुकेन प्रविशति राजकुलम् ॥२३३॥
 मातङ्गसंगताः सुसूत्रयुक्ताः समकर्षिताः । यत्र कुविन्दकुटीरिव गजशालाः पश्यति कुमारः ॥२३४॥
 प्रव च तरुशाला धनवल्लीसमाकुलास्तुङ्गाः । हयशालाः पश्यन् व्रजति कुमारः सुनिःशङ्कः ॥२३५॥
 विवुधानां मतीरिव बहुश (शा) खसमन्विता विमलाः । आयुषशालाः वरास्तत्र गच्छति पश्यन् ॥२३६॥
 ईदृशत्वं ततो राजाङ्गणमुद्रसं प्रलोकमानः । कुमारो नरेण सहितः संप्राप्तो राजभवने ॥२३७॥
 बहुस्पर्शनिर्मापिते सुविचित्रचित्रके सत्तले । विस्मयरसवशहृदयः प्रासादे यावत् समारुद्धः ॥२३८॥
 ततस्तत्र स्तम्भविनिकुट्टिताभिः प्रवराभिः शालमञ्जीभिः । योजितकराभिर्भणितं स्वागतमिह भीमकुमारस्य ॥
 ततस्त्वरितगत्याऽवर्तीयं स्तम्भोपरिमागात् । कनकमयमासनं तस्य तामिदं सवहुमानम् ॥२४०॥
 ततः कुमारस्तेन नरेण संयुतो यावत्तत्रोपविष्टः । तावत्कल्पं नमसः प्राप्ता मज्जनसामग्रिका सर्वा ॥२४१॥
 ततः शालमञ्जीभिः प्रनल्पिनं परिधायेदं शयनम् । कुमारः करोतु स्नानं कृत्वाऽप्याकमुपरि प्रसादम् ॥
 ततः कुमारेण भोगं तं मम मित्रं नगरपरिसरोपाने । तिष्ठति लेखु हकारयत ततस्ताभिः सोऽप्यानीतः ॥
 बुद्धिमकरगृहमन्त्री, मज्जनकं कारयित्वा कुमारेण । सह तामिस्ततो भोजनविधिं चायं यावत्सत्यङ्गे ॥२४४॥
 स्थापितो विस्मितहृदयः कुमारस्तिष्ठत्यात्मनः पुरतः । तावत्कान्तिमन्तं देवं पश्यति चलकुण्डलामरणम् ॥

तो जोडियकरजुयलेण जंपियं तेण भीमकुमारस्स । तह असमविक्रमेण तुटो हं मग्ग ता किंचि ॥२४६॥
 कुमरेण तजो भणियं जइ तुटो तं सि मज्झ ता कहसु । को सि तुमं किमिदं पट्ठं च कहसुव्वंसं जायं ? ॥
 देवेण तजो भणियं निसुणसु भो कुमार ! जं तए पुट्ठं । कणयपुरं पुरमेयं कणयरहो नाम इह राया ॥२४८॥
 जो रक्खिओ तए सो, एयस्स पुरोहिओ अहं चंडो । सव्वस्म जणस्सुवरिं रुट्ठो चिट्ठामि निचंपि ॥२४९॥
 इत्तो सव्वानवि पुरजणाण जाओ अईव वेसो हं । नो इत्थ कोवि हु मए फिट्ठामित्थो वि संजणिओ ॥२५०॥
 एसोवि नरवरिंदो पयईए कच्चुव्वलो कूरो । संकाएवि अवराहस्स कुणइ अइदारुणं दंडं ॥२५१॥
 अह अन्नया कयाई केणावि हु मज्झ असहमाणेण । अलियं परिकहियमिणं जह चुको एस हुंवीए ॥२५२॥
 फालं मग्गंतोवि हु तो हं अवियारिऊण एएण । एयं न अन्नहा होइ कहवि, एवं भणंतेण ॥२५३॥
 विंदाविउं सिणेणं छंदावेऊण पउरतेल्लेण । ज्जालाविओ रसंतो तत्तो पाणेहिं परिचत्तो ॥२५४॥
 भवियव्वयावसेणं जाओ ह्मकामनिज्जराए इहं । नामेणं सव्वगिलोत्ति रक्खसो सुमरिउं येरं ॥२५५॥
 इत्थागंतूण मए सव्वोवि तिरोहिओ पउरलोओ । तह विसरिस्सुव्वधरेण नरवरो एस संगहिओ ॥२५६॥
 करुणाएऽणमपोरिसपगारिसरयणापरेण तह तुमए । मोयावंतेण इमं चमकियं माणसं मज्झ ॥२५७॥
 तत्तो अहिस्सेणं एस समग्गोवि तुम्ह उवयारो । भत्तीए दिव्वसत्तीए विरइओ मज्जणाईओ ॥२५८॥
 तुम्हणुव्वितीए तहा एसोवि हु पयडिओ मए लोओ । ता जा नियइ कुमरो ता पिच्छइ सयलपुरल्लेयं ॥
 इय एवं वट्ठंते कुमरो पिच्छइ सुरेहिं थुव्वंतं । गयणेणामच्छंतं मोहरिउं चारणमुणिदं ॥२६०॥

ततो योजितकरमुगलेन जल्पितं तेन मीमांसाकारस्य । तवासमविक्रमेण तुटोऽहं मार्गय तस्मात्किञ्चित् ॥२४६॥
 कुमारेण ततो मणितं यदि तुष्टस्त्वमसि तदा कथय । कोऽसि त्वं किमिदं पत्तनं च कथमुद्वंसं जातम् ? ॥
 देवेन ततो मणितं शृणु भोः कुमार ! यत्त्वया पृष्टम् । कनकपुरं पुरमेतत् कनकरथो नामेह राजा ॥२४८॥
 यो रक्षितस्त्वया सः, एतस्य पुरोहितोऽहं चण्डः । सर्वस्य जनस्योपरि रुष्टस्तिष्ठामि नित्यमपि ॥२४९॥
 इतः सर्वेषामपि पुरजनानां जातोऽतीव द्वेष्योऽहम् । नो अत्र किमपि खलु मया मार्गमित्त्रमपि संजनितम् २५०
 एषोऽपि नरवरेन्द्रः प्रकृत्या कर्णदुर्बलः क्रूरः । शङ्खयाप्यपराधस्य करोत्यतिदारुणं दण्डम् ॥२५१॥
 अयान्यदा वदचित्क्रेनापि हि ममासहमानेन । अलोकं परिकथितमिदं यथा भ्रष्ट एषं श्वपच्याम् ॥२५२॥
 धैर्यं मार्गयन्नपि खलु ततोऽहमविचार्यतेन । एतन्नान्यथा भवति कथमपि, एवं भणता ॥२५३॥
 वेष्टयित्वा सिनेन सेचयित्वा प्रचुरतैलेन । ज्वालितो रसंततः प्राणैः परित्यक्तः ॥२५४॥
 मन्त्रित्व्यतावशेन जातोऽहमकामनिर्नरयेह । नाम्ना सर्वशिल्प इति राक्षसः स्मृत्वा वैरम् ॥२५५॥
 अत्रागत्य मया सर्वोऽपि तिरोहितः पौरलोकः । तथा विसदृशरूपधरेण नरवर एष संगृहीतः ॥२५६॥
 कृष्णयाऽनन्यपौरुष्यकर्पूरत्नाकरेण तथा त्वया । मोक्षयतेमं चमत्कृतं मानसं मम ॥२५७॥
 ततोऽदृश्येनैव समग्रोऽपि तत्रोपचारः । भक्त्या दिव्यशक्त्या विरचितो मज्जनादिकः ॥२५८॥
 तवानुवृत्त्या तथैषोऽपि खलु प्रकटितो मया लोकः । तदा यावत्पश्यति कुमारस्तावत्पश्यति सकलपुरलोकम् ॥

बुद्धिमयरहरमंती जत्थ ठिओ आसि कुमरपरिमुक्को । तत्थ मुणिदो पउमासणम्मि सुरविरइयम्मि ठिओ ॥
तादे कुमरवरेण सव्वगिलो रक्खसो इमं भणिओ । हे रक्खसिंद ! एसो मज्झ गुरू आगओ तत्थ ॥२६२॥
एयस्स चरणजुयदंसणेण सहलीकैरेसु अप्पाणं । इय भणिए रक्खेण पयंपियं होउ एवंति ॥२६३॥
बुद्धिमयरहरमंती कणगरहो कुमरसव्वगिलपमुहा । सव्वेवि भच्चिमंता संपत्ता मुणिसयासम्मि ॥२६४॥
कणयकमलोवचिट्ठो सुरनरखयरिंदसंयुणिजंतो । मोहरिऊ मुणिनाहो पणओ भत्तीए सव्वेहिं ॥२६५॥
अमयरसेणव मित्तेण तेण सव्वेण पुरजणेणावि । आगंतुं भत्तिभरेण पणमिओ तत्थ मुणिनाहो ॥२६६॥
तत्तो मुणिरापणं आदत्ता धम्मदेसणा तेसिं । जह कोइमाहगहिओ जीवो परिमइ भवगहणे ॥२६७॥
तथाहि;—

फोइपतत्तो जीवो पावाइं कुणइ विविहरूवाइं । वहवंधमारणार्इणि निरयगइगमणजोमाइं ॥२६८॥

फोहाऊरियदेहो कज्जाकज्जं न पिच्छए किंफि । जुत्ताजुत्तं न मुणइ तहेव हेएयरं वत्थुं ॥२६९॥

चउप्पई;—

जहिं उप्पज्जइ जलणु तं निच्छियं ता दइइ, पासट्ठिउं फुलिं गिहिं दइइ नवा दइइ ।

जसु पुणु फोहु सु अप्पउं अवरुवि जणु दइइ, हाणि करेइ परसह जिणवरि इय कहिउ ॥२७०॥

रोसिण अब्बुक्खाणु जु वियरइ अवरजणि, सो तेणवि परिभवियइ डज्झइ अत्तुमणि ।

तो तं सो इह लोइवि वइरिउ भणि हणइ, आलि जु दिअइ पावु अयाणउ न तं गणइ ॥२७१॥

इत्येवं वर्तमाने कुमारः पश्यति सूरैः स्तूयमानम् । गगनेनागच्छन्तं मोहरिपुं चारणमुनीन्द्रम् ॥२६०॥

बुद्धिमकरगृहमन्त्री यत्र स्थित आसीत्कुमारपरिमुक्तः । तत्र मुनीन्द्रः पद्मासने सुरविरचिते स्थितः ॥२६१॥

तदा कुमारवरेण सर्वगिलो राक्षस इदं भणितः । हे राक्षसेन्द्र ! एष मम गुरुरागतस्तत्र ॥२६२॥

एतस्य चरणपुगदर्शनेन सफलीकुर्म आत्मानम् । इति भणिते रक्षसा प्रजल्पितं भवत्वेवमिति ॥२६३॥

बुद्धिमकरगृहमन्त्री क्लृप्तकरयः कुमारसर्वगिलपमुखाः । सर्वेऽपि भक्तिमन्तः संप्राप्ता मुनिसकाशे ॥२६४॥

कलकमलोपविष्टः सुरनरखचरेन्द्रसंस्तूयमानः । मोहरिपुमुनिनाथः प्रणतो मक्त्या सर्वैः ॥२६५॥

अमृतरसेनेव सिकेन तेन सर्वेण पुरजनेनापि । आगत्य भक्तिभरेण प्रणतस्तत्र मुनिनाथः ॥२६६॥

ततो मुनिराजेनारब्धवा धमदेशना तेपाम् । यथा क्रोधमहगृहीतो जीवः परिभ्रमति भवगहने ॥२६७॥

क्रोधमसक्तो जीवः पापानि करोति विविधरूपाणि । वधबन्धमारणशीनि निरयगतिगमनयोग्यानि ॥२६८॥

श्रोत्रापीरितदेहः कार्यकार्यं न पश्यति किमपि । युक्तायुक्तं न जानाति तथैव ह्येतेतरं वस्तु ॥२६९॥

चतुष्पदी;—

यत्रोत्तमघते न्वलनस्तद् निश्चितं तावदहति, पार्श्वस्थितं स्फुलिङ्गैर्दहति नवा दहति ।

यस्य पुनः क्रोधः स आत्मानमपरमपि जलं दग्ध्वा, हानिं करोति परत्रापि जिनवरेणेति कथितम् ॥२७०॥

रोसानलिण पलित्तु मुहुत्तिण दहइ नरु, नियधम्मह मंडारु सुसंठिउ जो सुचिर । .

रोसपिसाइण गहिउ न भुंजइ न य सुयइ, अइवउह धणु माणुसु विणु दोसिण सुयइ ॥२७२॥

जह कुंडलकेऊरकिरीडविहूसणविहूसिउ, विणयविहूणउ सोह न पावइ नरु कहवि ।

तह पंडिउ दायारु तवस्सी जइ तहवि, न लहइ सुमाइमणु सरोसिरु नरु कहवि ॥२७३॥

रोसाइटो जीवो तं तं कज्जं कुणैइ मूढमणो । जेणज्जिणेइ पावं भवे भवे भयइ दुक्खतो ॥२७४॥

इय मुणिवयणं सोउं सव्वगिलो उट्ठिउं पणमिऊण । मुणिनाहं पइ जंपइ नियत्तिओ हं अक्कजाओ ॥२७५॥

पहुणा हेलाए न्चिय, अहवा न तप, इमेण कुमरेण । जेण तुहपायपंकयपणमणपउणो कओ एवं ॥२७६॥

कुमरपभावेणं चिय निग्गहिओ पुरजणे मए कोवो । कणगरहम्मि संपड पुण नाह ! तुहपभावेण ॥२७७॥

भणइ मुणी उवयारं नाउं तुह कोहपरिणई एवं । उवदंसिया मए, सो न अन्नहा मोहपयडीसु ॥२७८॥

अइभीमं मिच्छंतं जं सम्मत्तेवि तणभावेण । अइयाराण पयारा हुंति दुंतता जियंताणं ॥२७९॥

परलोए दुक्खोहं दुक्खोहं तं जणंति पुण एए । जेणकंता जीवा लहु बहु मज्झंति मरणाइं ॥२८०॥

इय मुणिवयणं सोउं जा कुमरो भणइ नाह ! एवमिणं । ता गइयइं कुणंतो समागओ गयवरो तत्य ॥२८१॥

तो खुहिया सा परिसा मत्तगइंदस्स दंसणे सहसा । तं कुमरो धीरविउं वपुक्कारेइ करिरायं ॥२८२॥

तो सो संकोएउं करं करी तवखणेण उवसंतो । ति पयाहिणं करेउं मुणिवइणो परिससहियस्स ॥२८३॥

रोपेणान्यात्मानं यो वितरत्यपरजने, स तेनापि परिभूयते दबधते आत्ममनसि ।

ततस्तं स इह लोकेऽपि वैरिणं भणित्वा हन्ति, आलि यदुदीर्यते पापमज्जायको न तदृणयति ॥२७१॥

रोपानलेन प्रदीप्तो मुहूर्तेण दहति नरो, निजधर्मस्य माण्डागारं सुसंस्थितो यः सुचिरम् ।

रोपपिशाचेन गृहीतो न मुक्ते न स्वपिति, अतिवल्लभं धनं मनुष्यं विना दोषेण मुञ्चति ॥२७२॥

यया कुण्डलकेपूरकिरीडविभूषितो, विनयविहीनः शोभां न प्राप्नोति नरः कथमपि ।

तथा पण्डितो दाता तपस्वी यदि तथापि, न लभते सुगतिमार्गं सरोषो नरः कथमपि ॥२७३॥

रोषादिद्यो जीयस्तत्तन् कार्यं करोति मूढमनाः । येनार्जयति पापं भवे भवे भ्रमति दुःखार्तः ॥२७४॥

इति मुनिवचनं श्रुत्वा सर्वगिल उत्थाय प्रणम्य । मुनिनाथं प्रति जल्पति निर्वर्तितोऽष्टमकार्यात् ॥२७५॥

प्रभुणा हेलयैय, अथवा न त्वया, अनेन कुमारिण । येन त्वत्पादपङ्कजप्रणमनप्रगुणः कृत एवम् ॥२७६॥

कुमारप्रभावैणैय निगृहीतः पुरजने मया क्रोधः । कनकरथे संप्रति पुनर्नाथ ! त्वत्प्रभावेण ॥२७७॥

मणति मुनिस्मृकारं ज्ञात्वा तव क्रोधपरिणातिरेवम् । उपदर्शिता मया, स नान्यथा मोहप्रकृतिषु ॥२७८॥

अतिभीमं मिथ्यान्वं यत्सम्यग्त्वेऽपि तत्प्रभावेण । अतिचाराणां प्रकारा भवन्ति दुरन्ता जीवताम् ॥२७९॥

परलोके दुःखोमं दुःखौषं तं जनयन्ति पुनरेते । येनाक्रान्ता जीवा लघु बहु मन्यन्ते मरणानि ॥२८०॥

इति मुनिवचनं श्रुत्वा यावत्कुमारो मणति नाथ ! एवमिदम् । तावद्भारजर्वं कुर्वन् समागतो गन्धर्वस्तत्र ॥२८१॥

ततः श्रुत्वा सा परिपद मत्तगनेन्द्रम्य दर्शने सहसा । तं कुमारो धीरयितुमिव पूत्कारयति करिराजम् ॥२८२॥

वंदइ भतीए सुणि तत्तो संहरिय हत्थियो रुंव । सो पच्चखो जक्खो जाओ चळकुंडलाहरणो ॥२८४॥
 तत्तो सो सुणिवइणा भणिओ तं कुमरयणुसरेऊण । नियपडिपोत्तयमेयं समागओ गयवरो होउं ॥२८५॥
 इह आणीओ पुत्तिं एसो कणगरहरायरक्खइहा । संपइ नियनयरं पइ नेउं एयं तुहुच्छाहो ॥२८६॥
 तो जक्खेणं भणियं एवमिणं नाह ! मज्झ एस निवो । कणगरहो पुच्चभवमि नत्तुओ आसि मह जेण ॥
 किञ्च ।

विज्वियव्वमियं पुण पुच्चं अंगीकएवि सम्मत्ते । पासंडियसंसग्गी अग्गीव निरग्गला लग्गा ॥२८८॥
 मह पणभवणे तेणं दइहा सम्मततरयणवररिद्धी । हद्धी जाओज्जिद्धी वंतरजोणीए जक्खो हं ॥२८९॥
 काउं पसायमिण्हं आरोवह मज्झ नाह ! सम्मत्तं । कणगरहरक्खसाईहिं भणियममंहिं इइ होउ ॥२९०॥
 तो सुणिणा सम्मत्तं दिन्नं निजजक्खवरक्खसाईणं । कुमरेण पुणो भणियं मज्झ विसोहिं पहु । पयच्छ ॥
 जेण मए लहिकुणं कहवि कुलगेण नाह ! सम्मत्तं । पासंडिकुसंगेणं पुणोवि विहियं सअइयारं ॥२९२॥
 तयंकेणं मलिनं निम्मलपच्छित्तदानसलिलेण । मज्झ मणं पक्खालसु सुणिणावि तहेव तं विहियं ॥२९३॥
 तो निम्मलसम्मत्तो कुमरो सुणिपायवंदणं काउं । कणगरहरायभवणे रक्खसमाईहिं सह पत्तो ॥२९४॥
 कणगरहोवि य राया अमच्चसामंतमंतिपरिकलिओ । पणमिय भणइ कुमारं सव्वमिणं तुम्ह माहप्पं ॥२९५॥
 जं जीविज्जइ जा रजसंपया जं च एस पुरलोओ । जं एयस्स य लच्छीविच्छइओ जं च सम्मत्तं ॥२९६॥
 तो एस जणो तुह कुमर ! किंकरो जहरिहम्मि कज्जम्मि । तह बावारियव्वो अणुग्गहीओ जहा होइ ॥२९७॥

ततः स संकोच्य करं तत्क्षणेनोपशान्तः । त्रिः प्रदक्षिणां कृत्वा मुनिपतेः परिपत्सहितस्य ॥२८३॥
 वन्दते भक्त्या मुनि ततः संहृत्य हस्तिनो रूपम् । स प्रत्यक्षो यक्षो जातश्चलकुण्डलामरणः ॥२८४॥
 ततः स मुनिपतिना भणितस्त्वं कुमारमनुसृत्य । निजप्रतिपौत्रकमेतं समागतो गजवरो भूत्वा ॥२८५॥
 इहानीतः पूर्वमेव कनकरथराजस्वार्थम् । संप्रति निजनगरं प्रति नेतुमेतं तद्योत्साहः ॥२८६॥
 ततो यक्षेण भणितमेवमिदं नाथ ! ममैव नृपः । कनकरथः पूर्वमेव नत्ताऽऽसीद् मम येन ॥२८७॥
 विज्ञापितव्यमिदं पुनः पूर्वमङ्गीकृतोऽपि सम्यक्त्वे । पाखण्डितसात्कारग्निरिवार्गला लग्ना ॥२८८॥
 मम मनोभवने, तेन दग्धा सम्यक्त्वरत्नवरदिः । हा धिय् जातोऽनृदिर्व्यन्तरयोनौ यक्षोऽहम् ॥२८९॥
 श्रुत्वा प्रसादमिदानीमारोपय मम नाथ ! सम्यक्त्वम् । कनकरथराजसादिभिर्भणितमस्माकमपीति भवतु ॥२९०॥
 तवो मुनिना सम्यक्त्वं दत्तं नृपयसराससादीनाम् । कुमारेण पुनर्मणितं मम विशुद्धिप्रभो ! प्रयच्छ ॥२९१॥
 येन मया लब्ध्वा कथमपि कुलग्ने नाथ ! सम्यक्त्वम् । पाखण्डिकुसङ्गेन पुनरपि विहितं सात्तिचारम् ॥२९२॥
 तत्पद्मेन मलिनं निर्मलप्राप्यधित्तदानसलिलेन । मम मनः प्रसालय मुनिनापि तथैव तद् विहितम् ॥२९३॥
 ततो निर्मलसम्पत्त्यः कुमारो मुनिपादवन्दनं कृतम् । कनकरथराजभवने राजसादिभिः सह प्राप्तः ॥२९४॥
 कनकरथोऽपि च राजाऽमात्यसामन्तमन्त्रिपरिकलितः । प्रणम्य भणति कुमारं सर्वमिदं तव माहात्म्यम् ॥२९५॥
 यज्जीभ्यने वा राज्यसंपदं यथैव पुरलोकाः । यदेतस्य च लक्ष्मीविस्तरो यथ सम्यक्त्वम् ॥२९६॥

कुमारः प्राह,—

जन्मणमरणां जहा अन्नोन्ननिर्घणं भवगयाणं । तद् संपयावयाओ, का गणना अन्नहेउस्स ? ॥२९८॥
 वावरो पुण एसो तुम्ह सुवुल्लुद्धवाण सव्वाण । न पमाओ कायव्वो जिणम्मो सुदुल्लभे ॥२९९॥
 सोयरत्तं साहम्मिएसु सेना य साहुवग्गस्स । जिणसासणे पभावणमपवित्री पावउणेषु ॥३००॥
 तुमए सया विहेया तो कुमरं ते भणंति थेवट्टिणे । इह चिट्ठह जिणम्मो जेणम्ह पवीणया होइ ॥३०१॥
 इय सोऊणं ताणं कुमरो जा किं पि देइ पढिवयणं । ता दमदमंतडमरयगुरुस्स दत्तसियनिवलोया ॥३०२॥
 वीसभुया सा काली कावालियसजुया तर्हि पत्ता । कुमरमभिवाइऊणं जगविट्ठा कुमरयासमि ॥३०३॥
 भणइ य कुमार ! तइया आणिज्जंतस्स तुज्ज इह करिणा । ओहीए मए नायं जह एस हिओ कुमारस्स ॥
 तो हं तह चैव डिया निव्वुयहिइया पयंपि नो चलिता । ईण्ह पुण तुह जणओ जणणी सयणो पुरजणो य ॥
 अणवरयं रयमाणो पुणो पुणो सुमरिऊण तुज्ज गुणे । कज्जवत्सेण गयाए तत्तय मए किंचि संउविओ ॥
 विहििया य ताण पुरओ मए पइआ जहा दिणइगते । भीमकुमारो नियमा आणेयव्वो मए एत्था ॥३०७॥
 कट्ठिपं च जहा कुमरेण ठाविओ बहुजणो जिणम्मयमि । मारिज्जतोवि य रक्खिओ तहा बह लोओ ॥
 बुद्धिमयरइरसहिओ चिट्ठइ कुसलेण कणयपुरनयरे । ता परमहरिसउणे खेय मा कुणह तुम्मेवि ॥३०९॥
 इय सुणिय उमुयमणो कुमरो किर कुणइ जाव पत्थाण । ताव पइपडहमेरीभभाइरवो समुच्छलिओ ॥
 गयणयले तत्तो पुण विमाणमालाण मज्झिमविमाणे । हारिआइयवच्छा कुंडलउल्लिहिपगंडयला ॥३११॥

तत एष जनन्त कुमार ! विद्मो यथाहं कार्ये । तथा व्यापारयितव्योऽनुगृहीतो यथा भवति ॥२९७॥
 जन्ममरणे यथाऽन्योन्यनिबन्धनं भवगतानाम् । तथा सूपदापदे, का गणनाऽन्येहेतो ? ॥२९८॥
 व्यापारं पुनरेव युष्माकं सुमुल्लोद्धवानां सर्वेषाम् । न प्रमादं कर्तव्यो जिनसमं सुमुदुल्लभे ॥२९९॥
 सोऽदत्तं साधर्मिकेषु सेना च साधुवर्गस्य । जिनशासने प्रभावमप्रगृहीतं पापसाधनेषु ॥३००॥
 युष्माभिं सदा निवेद्या तत कुमारं ते भणन्ति श्लोकदिवानि । इह तिष्ठत जिनसमं येनास्माकं प्रसीणता भवति ॥
 इति श्रुत्वा तेषां कुमारो यात्रात्मिकमपि ददाति प्रतिवचनम् । तावद्वृत्तमप्यस्मत्पुत्राश्चरन्तवृत्तलोका ॥३०२॥
 विद्यतिमुजा सा काली कापालिकसमुता तत्र प्राप्ता । कुमारमभिवाचोपाविष्टा कुमारपार्श्वे ॥३०३॥
 भणति च कुमार ! तदाऽऽनीयमाने त्वयीह करिणा । अवधिना मया ज्ञातं यथैष हितं कुमारस्य ॥३०४॥
 ततोऽहं तथैव स्थिता निर्गृहदद्या पदमपि नो चलिता । इदानीं पुनस्तव जनको जननी स्वजनं पुरजनश्च ॥३०५॥
 अनवरतं रदन् पुन पुन स्मृत्वा तव गुणान् । कार्यवशेन गतया तत्र मया किञ्चित्सम्पादितं ॥३०६॥
 विहिता च तेषां पुरतो मया प्रतिज्ञा यथा दिनद्वयान्ते । भीमकुमारो नियमादानेतव्यो मयात्र ॥३०७॥
 कथितं च यथा कुमारं स्थापितो बहुजनो जिनमते । मार्यमाणोऽपि च रक्षितस्तथा बहुलोकं ॥३०८॥
 बुद्धिमकरगृहसहितस्तिष्ठति कुशलेन कनकपुरनगरे । तस्मात्परमहर्षस्थाने खेदं मा कुलं यूयमपि ॥३०९॥
 इति श्रुत्वाऽमुकमना कुमारः क्लिप्तकरोति यात्रात्यम्भानम् । तावत्पटुपटुहमेरीभम्मादिरवः समुच्छन्ति ॥

दिष्टा य संनिसन्ना देवी दसदिसिपणासिपतमोहा । तो संभंतो किमिमंति जंपिरो उट्टिओ रक्खो ॥३१२॥
 जक्खोवि गडयइंतो करे करेऊण मोमरं गरुयं । उट्टेइ कालियावि हु करकइदियकत्तियकराला ॥३१३॥
 कुमरो य असंभंतो जा चिट्ठइ ताव गरुयसदेहिं । जय जीव नंद नंदण हरिवाहणनिवड्ढो कुमर ॥३१४॥
 इय भणमाणा देवा देवीओ समागया कुमरपासं । सार्हिति जक्खिणीए कमलवखाए समागमणं ॥३१५॥
 ततो सावि खणेणं मुत्तु विमाणं कुमारचरणजुगं । भमिऊणं उवविट्ठा कुमरं विजवइ वयकुसला ॥३१६॥
 सम्भत्तं मह दाउं विज्झगिरिगुहाए मुणिसमासम्मि । तइया तुमं महायस ! ठिओ सि पत्ता पभायम्मि ॥
 तत्थाइं सह नियपरियणेण, सफलीकओ मए जम्मो । मुणिपायवंदणेणं तुम्ह पसाएण भत्तीए ॥३१८॥
 दिष्टा न तत्थ तुम्हे पुट्ठा मुणिणो न दिति पडिवयणं । तो आडलचित्ताए दाउं अवहीए उवओगं ॥
 कारिज्जंता मज्जनविहिमिह दिष्टा तओ सउकंठा । चलिया खलिया कालं कियंतमपि गरुयकज्जेण ॥
 अह जक्खेण विमाणं विउव्वेऊण पभणिओ कुमरो । आरूह जओ सिगंयं मंतव्वं कमलपुरनयरे ॥३२१॥
 तो उट्टिओ कुमरो संबोहेऊण कणगरहरायं । आरूढो सुविमाणे संजुत्तो मंतिपुत्तेण ॥३२२॥
 गच्छंतस्स य देवा गायंता केवि केवि नचंता । गयगज्जि ह्यहिंसं च तत्पुरओ केवि कुव्वंता ॥३२३॥
 फललत्तूरवेण य बहिरंता सयलनहयलाभोयं । कुमरेणं सह पत्ता कमलपुरासन्नगामम्मि ॥३२४॥
 तो कुमरो जिणभवणे गओ तओ जक्खरक्खसार्हहिं । सह वंदिउं जिणिंदं दावइ स महत्थमिन्नो य ॥

गगनतले ततः पुनर्विमानमालानां मध्यमाविमाने । हारविराजितवक्त्राः कुण्डलोल्लिखितगण्डतला ॥३११॥
 दृष्टा च संनिपण्णा देवी दशदिवप्रणाशिततमओया । ततः संभ्रान्तः किमिदमिति जालिपुत्थितं रक्षः ॥३१२॥
 यक्षोऽपि जागर्जत करे कृत्वा मुद्रं गुरुम् । उषिष्ठति कालिकापि खलु करकृकर्तरीकराला ॥३१३॥
 कुमारश्चासंभ्रान्तो यावत्तिष्ठति तत्र गुरुशब्दैः । जय जीव नन्द नन्दन । हरिवाहननृपतेः कुमार ! ॥३१४॥
 इति भणन्तो देवा देव्यः समागताः कुमारपार्श्वम् । कथयन्ति यस्मिण्याः कमलाक्षायाः समागमनम् ॥३१५॥
 ततः सापि क्षणेन मुक्त्वा विमानं कुमारचरणयुगम् । भक्तोपविष्टा कुमारं विज्ञपयति वचःकुशला ॥३१६॥
 सम्यगत्वं मम दत्त्वा विन्ध्यगिरिगुहायां मुनिसकाशे । तदा त्वं महायशः ! स्थितोऽसि प्राप्ता प्रभाते ॥३१७॥
 तत्राहं सह निजपरिजनेन, सफलीकृतं मया जन्म । मुनिपादवन्दनेन तव प्रसादेन भक्त्या ॥३१८॥
 दृष्टा न तत्र यूयं दृष्टा मुनयो न ददति प्रतिवचनम् । तत आकुलचित्तया दत्त्वाऽवधेरुपयोगम् ॥३१९॥
 कार्यमाणा मज्जनविधिमिह दृष्टास्ततः सोत्कण्ठा । चलिता स्खलिता कालं कियन्तमपि गुरुकायेण ॥३२०॥
 अथ यक्षेण विमानं विहृत्य प्रमाणितः कुमारः । आरोहत यतः शीघ्रं गन्तव्यं कमलपुरनगरे ॥३२१॥
 तन उत्थितः कुमारः संबोध्य कनकरपानम् । आरूढः सुविमाने संयुक्तो मन्त्रिपुत्रेण ॥३२२॥
 गच्छतश्च देवा गायन्तः केऽपि केऽपि नृत्यन्तः । गगनगर्भि ह्यहेषां च तत्पुरतः केऽपि कुर्वन्तः ॥३२३॥
 फलरत्ननूरवेण च वधिरयन्तः सफलममन्त्रालोगम् । कुमारेण सह प्राप्ताः कमलपुरासन्नग्रामे ॥३२४॥
 ततः कुमारो जिनभवने गतस्ततो यक्षराससाक्षिभिः । सह वन्दित्वा जिनेन्द्रं दापयति स महार्थमितथ ॥

दकाडकहुडुकावुकासंबुक्करदिपभिर्णिं । आउज्जाणमतुच्छो उच्छेलिओ गहिरनिगोसो ॥३२६॥
 कमलपुरे अत्याणाट्टिएण आयच्चिओ नरिंदेण । सो ससुरासुरमंथिजमाणजलरासिरवगहिरो ॥३२७॥
 तो राया मंतियणं पुच्छइ किं अज्ज कस्सवि मुणिस्स । उण्णं वरणाणं जं सुव्वइ अमरतूरवो ॥३२८॥
 जा मंतियणो ईहापोहं काऊण किंपि किल कहिही । तग्गामभोइएणं राया बद्धाविओ ताव ॥३२९॥
 देव ! कुमारो पत्तो मह गामे देवदेविपरियरिओ । जिणभवणे पारब्बो यहूसवो तेहिं रमणिज्जो ॥३३०॥
 तो सव्वं आभरणं नियंगल्लगं किरीडपरिहीणं । दाउं तस्साइट्ठो पडिहारो भणसु सव्वंपि ॥३३१॥
 सामंताईलोयं जेणं संवहइ कुमरपच्चोणी । कायव्वा पच्चूसे तहेव तेणावि तं विहियं ॥३३२॥
 कारविय हइसोहं सपरियणो नरपई गओ समुहं । आगच्छंतो कुमरो मिलिओ मग्गम्मि नरवइणो ३३३
 उत्तरिय विमाणाओ पाप पणमेइ पुहइनाहस्स । जणपीपमुहजणस्स य अन्नाणवि काउं करणिज्जं ३३४
 नियपिउआपसेणं आरूढो करिवरम्मि तो कुमरो । मंतिसुएणवि विहियं उचियं सव्वस्स लोयस्स ३३५
 पच्छासणम्मि करिणो अहसो आरोविओ कुमारेण । पत्तो पिउणा सद्धिं धवलहरे मंगलसएहिं ॥३३६॥
 भुत्तुत्तरम्मि परिपुच्छिएण कुमरस्स साहियं चरियं । जं जह वत्तं तं तह नरवइणो मंतितणएण ॥३३७॥
 परिणाविओ य बहुया बहुआकुमारो नियम्मि रज्जम्मि । अह सित्तो य निर्वेणं गहिया य सयं तु जिणदिक्खा ॥
 भीमनरिंदो जाओ जिणसासणउन्नं करेऊण । संपावियपव्वज्जो पत्तो पयमुत्तमुत्तमयं ॥३३९॥
 इय धेवोवि हु संगो पासंडीणं इहेव दुक्खकरो । अविहियपच्छित्तो उण नरायासु देइ दुहजालं ॥३४०॥

दककाडकहुडुस्कावुक्कासंबुक्ककरट्टिमृतीनाम् । आतोद्यानामतुच्छ उच्छेलितो गभीरनिर्घोषः ॥३२६॥
 कमलपुरे आस्थानस्थितेनार्कणितो नरेन्द्रेण । स ससुरासुरमध्यमानजलराशिरवगर्भारः ॥३२७॥
 ततो राजा मन्त्रिजनं पृच्छति किमय कस्यापि मुनेः । उत्पन्नं वरज्ञानं यत् श्रूयतेऽमरतूरवः ॥३२८॥
 यावद् मन्त्रिजन ईहापोहं कृत्वा किमपि किल कथयिष्यति । तद्गामभोगिकेण राजा वर्धितस्तावत् ॥३२९॥
 देव ! कुमारः प्राप्तो मम ग्रामे देवदेवीपरिकरितः । जिनभवने प्रारब्धो महोत्सवस्तै रमणीयः ॥३३०॥
 ततः सर्वमामरणं निजाङ्गलनं किरीटपरिहीणम् । दत्त्वा तस्मा आदिष्टः प्रतिहारो भण सर्वमपि ॥३३१॥
 सामन्तादिलोकं येन संवहति कुमारप्रतिगमनम् । कर्तव्यं प्रत्यूपे तथैव तेनापि तद् विहितम् ॥३३२॥
 कारयित्वा हृष्टोभो सपरिजनो नरपतिर्गतः संमुखम् । आगच्छन् कुमारो मिलितो मार्गे नरपतेः ॥३३३॥
 उत्तीर्य विमानात् पादौ प्रणमति पृथिवीनाथस्य । जननीप्रमुखजनस्य चान्येषामपि कृत्वा करणीयम् ॥३३४॥
 निजपित्रादेशेनारूढः करिचरे ततः कुमारः । मन्त्रिसुतेनापि विहितमुचितं सर्वस्य लोकस्य ॥३३५॥
 पश्चादासने करिणोऽथ स आरोपितः कुमारेण । प्राप्तः पित्रा सार्धं धवलगृहे मङ्गलशतैः ॥३३६॥
 मुक्तोत्तरं परिशृष्टेन कुमारस्य कथितं चरितम् । यद् यथा वृत्तं तत्तथा नरपतेर्य मन्त्रितनयेन ॥३३७॥
 परिणाथितश्च बह्वर्धूः कुमारो निजे राज्ये । अथ सिक्कश्च नृपेण गृहीता च स्वयं तु जिनदीक्षा ॥३३८॥
 भीमनरेन्द्रो मातो जिनदासनेर्जतिं कृत्वा । संप्राप्तिप्रदम्यः प्राप्तः पदमुत्तमोत्तमम् ॥३३९॥

भीमकुमारेण पतं दुःखं पाखण्डिसंयवोत्थं तं । जं पुण सुहमणुहूयं सम्मत्तफलं ति तं मुणह ॥३४१॥

॥ इति पाखण्डिसंस्तवे भीमकुमारोद्गाहणं समाप्तम् ॥

इति स्तोकोऽपि खलु सङ्गः पाखण्डिनामिहैव दुःखकरः । अविहितप्रायश्चित्तः पुनर्नरकादिषु ददाति दुःखजालम् ॥
भीमकुमारेण प्राप्तं दुःखं पाखण्डिसंस्तवोत्थं तत् । यत्पुनः सुखमनुभूतं सम्यक्त्वफलमिति तज्जानीत ॥३४१॥

पामंडियप्पसंसा पोसइ पावं जणेइ संतावं । जह मंतितिलयमंतितस्स सच्चहा चयह ता एयं ॥१॥

तथाहि;—

सप्पुरिसजम्मभूमि सययपवट्ठंतवम्मसामग्गि । विजयं व सुप्पसिद्धं विजयपुरं पुरवरं, तन्थ ॥२॥

दुव्वारवेरिवहुदिययदारुदावानलो नलो नाम । सज्जहयवज्जपजरनियलियसिरिसारिओ राया ॥३॥

घनराज्ज विरायइ जस्म सरीरे सयावि वरराई । सच्छाया दंतवणोवसोहिया मउणसेवणिया ॥४॥

गंभीरमणपहोयहिमद्दहिल्लुल्लाससयलससिमुत्ती । तस्मत्थि पिया सोहग्गमंजरी पेमकुलभवणं ॥५॥

कयदुट्टलोयविलओ जणमणनुलओ सुवुद्धिवरनिलओ । नामेण मंतितिलओ मंती नयतिलयतरुमलओ ॥

निरवज्जकज्जजहवद्वदववियसामप्पमुक्खनीइपहो । सो चेव तस्स रज्जे कयप्पमाणो य सच्चत्थ ॥७॥

अह अन्नया कयाई राया आहइयम्मि संचलिओ । तुरयाळ्ढो मंतीवि पत्थिओ सह नरिंदेण ॥८॥

ता जाव गया रक्खे सिद्धं सच्चं पि सत्थिं पत्थिं तत्थ । मंतितिलएण सिद्धिं राया मज्झेण रत्तस्स ॥९॥

जा गच्छइ ता पिच्छइ एकं हरिणं सुदीहद्वसिं । आरोविऊण चावं हणिही तं जाव बाणेण ॥१०॥

ता हरिणो भणइ इमं जुज्जइ खत्तस्स तुज्ज किं एयं । वसणासत्तो मुंचसि मह जं एवं तुमं बाणं ? ॥

नो खत्तसइअत्थं परिपाणासि जं खयाउ तायेति । सयलंपि जणं तह खत्तिया य ते चेव वुब्बंति ॥१२॥

जे उभयकुलविसुद्धा खत्तिपकुलकेउणो महासत्ता । अवहत्थियरिउस्सवि पहरंति न, जे पुणो मूढा ॥

वज्जियअवराहाणं वराहहरिणाइयाण पहरंता । गयपहरणाण पावा दूरे ते खत्तियचस्स ॥१४॥

पालिण्डमंसा पुप्फाति पापं जनयति संतापम् । यथा मन्त्रितिलकमन्त्रिणः सर्वथा त्यजत तन्मादेताम् ॥१॥

सत्पुरुषजन्मभूमिः सततप्रवर्तमानधर्मसामग्नि । विजयमिव सुप्रसिद्धं विजयपुरं पुरवरं, तत्र ॥२॥

दुर्वारवैरिवधूहृदयदारुदावानलो नलो नाम । सज्जमुजवज्जपजरनिगडितश्रीशरिर्को राजा ॥३॥

घनराजीव विराजति यस्य शरीरे सदापि वरराज्ञी । सच्छाया दन्तवनोपशोभितासगुण(शकुन)सेवनीया ॥४॥

गम्भीरमनोमहोदधिमहोल्लाससकलशशिमूर्तिः । तस्यास्ति प्रिया सौम्यममञ्जरी प्रेमकुलमवनम् ॥५॥

कूनदुट्टलोकविलयो जनमनस्तोलकः सुवुद्धिवरनिलयः । नाम्ना मन्त्रितिलको मन्त्री नयतिलकतरुमलयः ॥

निवद्यकार्ययथावृद्धस्थपितसामप्रमुखनीतिपथः । स एव तस्य राज्ये कृतप्रमाणश्च सर्वत्र ॥७॥

अथान्यदा कदाचिद् राजाऽऽप्लेष्टके संचलितः । तुरगाळ्ढो मन्त्र्यपि प्रस्थितः सह नरेन्द्रेण ॥८॥

तौ यावद् गतातरण्ये सैन्यं सर्वमपि प्रसृतं तत्र । मन्त्रितिलकेन सार्धं राजा मध्येनारण्यस्य ॥९॥

यावद् गच्छति तावत्पश्यत्येकं हरिणं दीर्घदंष्ट्रद्वम् । आरोप्य चापं हनिष्यति तं यावद् बाणेन ॥१०॥

तावद् हरिणो मणदीदं युज्यते क्षत्रस्य तव किमेतत् । व्यसनासक्तो मुञ्चसि मयि यदेवं त्वं बाणम् ? ॥११॥

नो क्षत्रशब्दार्थं परिजानासि यत् क्षतात् त्रायन्ते । सकलमपि जर्नं तथा क्षत्रियाश्च त एवोच्यन्ते ॥१२॥

य उभयकुलविसुद्धाः क्षत्रियकुलकेतवो महासत्त्वाः । अपहृत्स्वितरिपोरपि प्रहरन्ति न, ये पुनर्मूढाः ॥१३॥

वर्जितापराधानां वराहहरिणादिकानां प्रहरन्तः । गतप्रहरणानां पापा दूरे ते सत्प्रियत्वम् ॥१४॥

माणुस्तम्मिवि दारिद्र्यादिदोहगादुक्खसंततो । विसयासानदिओ अणुवल्लद्विसओ गमइ फालं ॥२९॥
अह कहवि लइइ विसए तस्सेवाए विवददए अहियं । विसयहिलासो, तिची यनेय, तेसि असंपत्ती ॥३०॥
होइ कयाइ अवस्सं तो सुमरंतो निसेविए पुत्ति । अरईइ तोइ धिणइ जीइ न निदं पि पावेइ ॥३१॥
देवत्तेवि महइदियइहदीईसा दुणेइ इयरेवि । अभियोगियकिव्विसिया पुण भंडं चेव दुक्खाण ॥३२॥
तथा च ते शोचन्ति;—

एगगुरुणो सयासे तवमणुचिन्नं मए इमेणावि । हद्दी ! मज्झ पमाओ फलिओ एयस्स अपमाओ ॥३३॥
तथा;—

देवत्तणि तुल्लेवि परं जं आणवइ सरोसु । किं किज्जइ तसु वरियह धम्मपमायह दोसु ॥३४॥
तिरियनरसुरभवेसुं विसयासेवाए जो सुहाभासो । सोवि अपत्तं पच्छा दिंतो गुरुदुक्खदंदोलि ॥३५॥
एवं च निरंतरदुहपरपरापरिगयम्मि संसारे । जिणदेसिए कयंतं भणियमणुदुह भवकपंतं ॥३६॥
भणइ निवो एवमिणं किंतु विसेसेण कारणं तुम्ह । वेरगे जं जायं तं साहह, तो मुणी कहइ ॥३७॥

अरिथ नयरं पसिद्धं सिद्धपुरं नाम तत्थ नरनाहो । नामेण भुवणसारो भज्जा तस्सत्थि कणयसिरी ॥
अवितहअभिहाणो तस्स अत्थि मइसागरोत्ति वरमंती । दाहिणदेसाओ अहन्नयागओ तत्थ समुदाओ ॥
गंधवियआजज्जियनच्चणिमार्इण तस्स अत्थाणे । पडिहारमूइओ तेण काउं पैक्खणयमारदं ॥४०॥
अपुव्वपेक्खणेक्खणहेउं कंचुइमुहेण नरनाहो । अंतरेण विज्जाविओ तयं तेणणुन्नायं ॥४१॥

तिर्यक्त्वेऽपि बाहनद्वहनाङ्गनकर्णकर्तनादीनि । अनुभवति विविधदुःखानि क्षुत्पिपासापरिभ्रान्तः ॥२८॥
मानुष्येऽपि दारिद्र्यचव्याधिदौर्भाग्यदुःखसंततः । विषयाशानटितोऽनुपलब्धविषयो गमयति कालम् ॥२९॥
अथ कथमपि लभते विषयास्तत्सेवया विवर्धतेऽधिकम् । विषयाभिलाषः, तृप्तिश्च नैव, तेषामसंप्राप्तिः ॥३०॥
भवति कदाचिदवश्यं ततः स्मरन्निषेवितान् पूर्वम् । अस्त्या तथा गृह्यते यया न निद्रामपि प्राप्नोति ॥३१॥
देवत्वेऽपि महर्द्धिकर्द्धीव्यां दुनोतीतरेऽपि । अभियागिकफिल्विपिकाः पुनर्भाण्डमेव दुःखानाम् ॥३२॥
एकगुरोः सकाशे तपोऽनुचीर्णं मयाऽनेनापि । हा धिग् ! मम प्रमादः फलित एतस्याममादः ॥३३॥
देवत्वे तुल्येऽपि परो यदाज्ञापयति सरोपः । किं क्रियते तस्य वैरिणो धर्मप्रमादो दोषः ॥३४॥
तिर्येनरसुरभवेषु विययासेवायां यः सुखमासतः । सोऽप्यवश्यं दग्धाद् दग्धं गुरुदुःखद्वन्द्वालीम् ॥३५॥
एवं च निरन्तरदुःखपरम्परापरिगते संसारे । जिणदेशिते कृतान्ते गणितमनुतिष्ठत भवकृतान्ते ॥३६॥
मणति नृप एवमिदं किन्तु विशेषेण कारणं गुप्ताकम् । वैराग्ये यज्ज्ञातं तत्कथयत, ततो मुनिः कथयति ॥
अस्ति नगरं प्रसिद्धं सिद्धपुरं नाम तत्र नरनाथः । नाम्ना भुवनसारो भार्या तस्यास्ति कनकश्रीः ॥३८॥
अवितथाभिधानस्तस्यास्ति मतिसागर इति वरमन्त्री । दक्षिणदेशादयान्यदाऽऽगतस्तत्र समुदायः ॥३९॥
गान्धर्विकातोदिकनर्तन्यादीनां तस्यास्थाने । प्रतिहारसूचितस्तेन कर्तुं प्रेक्षणकमारब्धम् ॥४०॥
अपूर्वप्रेक्षणेक्षणहेतोः कञ्चुकमुत्सेन नरनाथः । अन्तःपुरेण विज्ञापिनस्तन् तेनानुज्ञातम् ॥४१॥

किं चुका भंडारं किं तुह अंतरे पुरे सिबिरे ? । गयसरणे हणसि जहा तहेव धी खचियत्तं ते ॥१५॥
तथा चाह;—

हरिण चरन्ति वनंतरि हि अविदितपरसंतापः । ताहिनि कह वाहंति कर सज्जन ! सरलसहाव ॥१६॥
इचाइ निसुणिऊणं रायामच्चं भणेइ अच्छेरं । जं पसुणोवि हु जंपति निब्बया माणुसगिराए ॥१७॥
मंतिनिल्लण भणियं देव ! इमो दाणवो व देवो वा । केणावि कारणेणं कयमिगवेसो समोइन्नो ॥१८॥
ता गच्छ तुरिय तुरियं तुरियं मा खंचं शुंच मुकल्यं । पिच्छह किं कुणइ इमोचितो निवो तह समायरइ ॥
उच्चुवणंपयाहिं गच्छइ हरिणोवि पिट्ठो राया । ता जाव मज्झ भागे वणस्स ता पिच्छए तत्थ ॥२०॥
उत्तत्तकणयवन्नं पल्लववाहुं सुदंसणं सोमं । कंदप्पं पि अदप्पं कुणमाणं देहसोदाए ॥२१॥
मुणिमेणं एगंते निरुद्धवपणं विमुक्ततणुचिट्ठं । नासग्निसियदिट्ठिं शायंतं किंपि परमत्थं ॥२२॥
ता हरिणेणं भणिया वंदइ भो भो इमं महामागं । मुणिमवयरिं तुरियं तुरयाओ तो निवामवा ॥२३॥
वंदंति भत्तिमंता सोवि हु तेसिं पयच्छइ अनुच्छं । वरधम्मलाभवयणं जणणं सिवसुक्कलामस्स ॥२४॥
उवविट्ठा धरणीए जा ते तो तत्थ सिन्नमणुवत्तं । मुणिणाविं समारद्धा तेसिं सदेसणा एवं ॥२५॥
तथाहि;—

जीवो अणाइपरखणयज्जेतुदयंतकम्मसंतापो । परिभमइ दुहसयावत्तदुग्गमे भवसमुदम्मि ॥२६॥
तत्थ तसेपरजीवानां दुवस्समुप्पाइऊण नरयम्मि । अणुहवइ विविहसत्थाभिघायसंजणियवियणाओ ॥२७॥
तिरियत्तणेवि वाहणइहणंकणकन्नकप्पणाईणि । अणुहवइ विविहदुक्खाइं सुप्पिवासापरिस्संतो ॥२८॥

किं भया माण्डागारे किं तवान्तःपुरे पुरे शिविरे ? । गतशरणान् हंसि यथा तथैव भिक्षु क्षत्रियखं ते ॥१९॥
हरिणाभरन्ति वनान्तरे हि अविदितपरसंतापाः । तथापि कथं बाध्यन्ते कुरु सज्जन ! सरलस्वभावम् ॥१६॥
इत्यादि श्रुत्वा रात्रामर्त्यं मणत्याश्चर्यम् । यत् पशवोऽपि सलु जल्पन्ति निर्भया मनुष्यगिरा ॥१७॥
मन्त्रितिलकेन भणितं देव ! अयं दानवो वा देवो वा । केनापि कारणेन कृतमृगवेयः समवतीर्णः ॥१८॥
तस्माद् गच्छ त्वरितं त्वरितं तुरंगं मा कर्षं मुञ्च स्वतन्त्रम् । परय किं करोत्ययमिति ततो नृपस्था समाचरति ॥
उपोषमप्याभिर्गच्छति हरिणोऽपि वृष्ट्यो रात्रा । तावद्यावन्मध्यभागे वनस्य तदा परयति तत्र ॥२०॥
उत्तमघ्नमृगवर्णं प्रलम्बवाहुं सुदर्शनं सोमम् । कन्दर्पमप्यर्धं कुर्वाणं देहसोमया ॥२१॥
मुनिमृगमेकान्ते निरुद्धवचनं विमुक्ततणुचेष्टम् । नासामन्यस्तदाष्टं ध्यायन्तं त्रियपि परमार्थम् ॥२२॥
तत्र हरिणेन भणितो वन्देयां भो भो इमं महामागम् । मुनिमवतीर्य त्वरितं तुरगान् ततो नृपामात्रौ ॥२३॥
वन्देते मधिमन्तौ सोऽपि सलु तयोः प्रयच्छत्यनुच्छम् । वरधर्मलाभवचनं जननं शिवसौख्यलामस्य ॥२४॥
उपविष्टां परायां यावत्तां तन्मन्त्रं सैन्यमनुपासम् । मुनिनापि समारब्धा तेषां सदेशनेवम् ॥२५॥
जीवोऽनादिप्रतिष्ठगण्यप्यानाद्वन्द्यममंतानः । परिभ्रमति दुःसहतावत्तदुग्गमे भवसमुद्रे ॥२६॥
तत्र प्रमेरजीवानां दुःस्मृत्याप नरके । अनुभवति विविदशस्य मिथातसंनानितवेदनाः ॥२७॥

माणुस्तस्मिन्नि दारिद्र्याद्विदोद्गदुक्खसंततो । विसयासानडिओ अणुवल्लद्विसओ गमड काल ॥२९॥
अह कहवि लहइ विसए तस्सेवाए विवडइए अहियं । विसयाहिलासो, तिची यनेय, तेसिं असंपत्ती ॥३०॥
होइ कयाइ अवस्सं तो सुमरंतो निसेविण पुब्बि । अरई तीइ चिण्ड जीइ न निंदपि पानेइ ॥३१॥
देवत्तेवि महइद्वियइहईसा दुणेइ इयरेवि । अभियोगियकिन्विसिया पुण भंडं चेव दुक्खान ॥३२॥
तया च ते शोचन्ति,—

एगगुरुणो सयासे तवमणुचिन्ने मए इमेणावि । हद्दी ! मज्झ पमाओ फलिओ एयस्स अपमाओ ॥३३॥
तया;—

देवत्तणि तुल्लेवि परु जं आणवइ सरोसु । किं किज्ज तसु वइरियह धम्मपमायह दोसु ॥३४॥
तिरियनरसुरभवेसुं विसयासेवाए ओ सुहाभासो । सोवि अपत्त्यं पच्छा दिंतो गुरुदुक्खदंशो ॥३५॥
एवं च निरंतरदुहपरंपरापरिगयम्मि संसारं । जिणदेसिए कथंते भणियमणुद्वह भवरूपंते ॥३६॥
भणइ निवो एवमिणं किंनु विसेसेण कारणं तुम्ह । बेरगे जं जायं त साहह, तो मुणी कहइ ॥३७॥

अत्थि नयरं पसिद्धं सिद्धपुरं नाम तत्थ नरनाहो । नामेण सुवणसारो भज्जा तस्सत्थि कणयसिरी ॥
अवितहअभिहाणो तस्स अत्थि मइसागरोत्ति वरमंती । दाहिणदेसाओ अहमयागओ तत्थ समुदाओ ॥
गंधव्वियआजज्जियनच्चणिमाईण तस्स अत्थाणे । पडिहारमूइओ तेण काउ पेक्खणयमारद्धं ॥४०॥
अपुव्वपेक्खणेखणहेइं कंजुइमुहेण नरनाहो । अंतंउरेण विन्नाविओ तयं तेणशुभायं ॥४१॥

तिर्यक्त्वेऽपि बाहनदहमाह्ननकणं कर्तनादीनि । अनुभवति विविधदु खानि ह्युत्पिपासापरिभ्रान्त ॥२८॥
मानुष्येऽपि दारिद्र्यव्याधिदौर्भाग्यदु खसतस । विषयाशानदितोऽनुपलब्धविषयो गमयति कालम् ॥२९॥
अथ कथमपि लभते विषयास्तस्तेष्वपि विवर्धतेऽविकम् । विषयामिलाप, तृप्तिश्च नैव, तेषामसंप्राप्ति ॥३०॥
भवति कदाचिदवश्यं तत स्मरन्निषेवितान् पूर्वम् । अतया तया गृह्यते यया न निद्रामपि प्राप्नोति ॥३१॥
देवत्वेऽपि महद्विद्वद्भ्यां दुनोतीतरेऽपि । अभियोगिकक्रिस्त्वपिका पुनर्भाण्डमेव दु खानाम् ॥३२॥
एकगुरो सकाशे तपोऽनुचीर्णं मयाऽनेनापि । हा धिग् ! मम प्रमाद फलित एतस्याप्रमाद ॥३३॥
देवत्वे तुल्येऽपि परो यदाज्ञापयति सरोप । किं क्रियते तस्य वैरिणो धर्मप्रमादो दोष ॥३४॥
तिर्यग्नरसुरभवेषु विषयासेवाया य सुखामास । संऽप्यपय्य पश्चाद् ददद् गुरुदु खद्वन्द्वालीम् ॥३५॥
एष च निरन्तरदु सपरम्परापरिगते ससारं । निनदेशिते कृतान्ते भणितमनुतिष्ठत भवकृतान्ते ॥३६॥
भणति नृप एवमिदं किन्तु विशेषेण कारणं शुष्माकम् । वैराग्ये यज्जात तत्कथयत, ततो मुनि कथयति ॥
अस्ति नगरं प्रसिद्धं सिद्धपुरं नाम तत्र नरनाथ । नाम्ना सुवज्रसारो मार्या तस्यास्मिन् कनकश्री ॥३८॥
अवितथाभिधानस्तास्यास्ति मत्तिसागर इति वरमन्त्री । दक्षिणदेशादथान्यदाऽऽगतस्तत्र समुदाय ॥३९॥
गान्धर्विकातोदिकनर्तन्यादीनां तस्यास्थाने । प्रतिहारसूचितस्तेन कर्तुं प्रेक्षणकमारब्धम् ॥४०॥
अपूर्वप्रेक्षणेक्षणहेतो कञ्चुकिमुग्धेन नरनाथ । अन्तं पुरेण विज्ञपिनमन्तन् तेनावुज्ञातम् ॥४१॥

तो जवणियछिद्देहि पिच्छइ अंतेउरंपि पिच्छणं । वारविलासिणिसत्थो अत्थाणत्थो पुणो नियइ ॥४२॥
 तथाहि, --
 सुरसुन्दरिसमरूपाहि लडहलीलाविलासकलियाहि । नाणापमारलंकारफारसिगारसाराहि ॥४३॥
 कसिणयणकुंतलुप्यीलकलियधम्मिल्लकुसुमदामाहि । मयणाहिपरिमलुगारगारवग्वविसोहाहि ॥४४॥
 मद्रामयमउलावियपहोरारयंवल्लोयणिहाहि । अविरलपयट्टघणसेवविदुंदतुरियभालाहि ॥४५॥
 वारविलयाहि राया संवाहिज्जंतलियकमकमलो । वीइज्जंतो अवराहि नरवरो चामरकराहि ॥४६॥
 उचविट्ठो अत्थाणे जा चिट्ठइ पेक्खणम्मि अक्खित्तो । ता सहसा पडिहारो समागतो कुणइ विव्रत्ति ॥
 देव ! द्वारे चिट्ठइ अट्टंगनिमित्तजाणओ वडुओ । पुत्तियइत्थो सियनिक्खणो य पडुंदसणासाए ॥४८॥
 को आएसो मुच्चइ, मा मुंचसु बुच्च तस्स कोअसर्रो । देवाण दुल्लहम्मिवि अतुच्छपिच्छणयच्छणकाले ? ॥
 मद्रागरसचियेणं तो विव्रत्तो निवो इमं व्रत्ति । देव ! पसायं काउं मिलावसु वंभणं एयं ॥५०॥
 अट्टंगनिमित्तधरो धराए नहु कोवि दीसए पायं । पेच्छणयं पुण दीसइ दिणे दिणे तुह पसाएण ॥५१॥
 तो भणियं नरवणा मुंचसु पडिहार ! वंभणं एयं । आएसोत्ति भणित्ता मुक्को सो तेण पत्तो य ॥
 मंतुवारणपुव्वं सियक्खए मत्थए नरिंदस्स । अप्पेउं उचविट्ठो उचियट्ठाणम्मि सो वडुओ ॥५२॥
 सृद्धसमत्ताए तवो आभट्ठो नरवरेण सो एव । सयकालं ते कुसलं सो जेपइ नाह । नो कुसलं ॥५४॥
 मम तुम्हाणं अन्नस्स वावि इहनयरवासिलोयस्स । नाणेण मए नायं अंतमुहुत्ततरापरओ ॥५५॥

ततो यवनिकाछिद्रेः पश्यत्यन्तःपुरमपि प्रेक्षणम् । वारविलासिनीसार्य आस्थानस्थः पुनः पश्यति ॥४२॥
 सुरसुन्दरीसमरूपाभिः सुन्दरलीलाविलासकलिताभिः । नानाप्रकारालङ्कारस्कारशृङ्गारसाराभिः ॥४३॥
 कृष्णयनकुन्तलसंघातकलितधम्मिल्लकुसुमदामाभिः । मृगनाभिपरिमलोद्गारगौरवपूर्णशोभाभिः ॥४४॥
 मद्राममदमुकलितप्रपूर्णनशीलाताम्रलोचनाभिः । अविरलप्रवृत्तयनस्वेदविन्दुदन्तुरितभालाभिः ॥४५॥
 वारवनितामी राजा संवाद्यमानललितक्रमकमलः । वीज्यमानोऽपराभिर्नरवरश्चामरकराभिः ॥४६॥
 उपविष्ट आस्थाने यावात्तिष्ठति प्रेक्षण आसिष्ठः । तावत्सहसा प्रतीहारः समागतः करोति विव्रत्तिम् ॥४७॥
 देव ! द्वारे तिष्ठन्पटाङ्गनिमित्तजायको वटुकः । पुस्तिकाहस्तः सितनिवसनश्च प्रमुदश्रीनाश्रया ॥४८॥
 क आदेशो मुच्यते, मा मुञ्च वमिष तस्य कोऽवसरः । देवानां दुर्लेभ्यस्तुच्छप्रेक्षणकक्षणकाले ? ॥४९॥
 मतिसागरसचिवेन तवो विव्रतो नृप इदं व्रत्ति । देव ! प्रसादं कृत्वा योच्य ब्राह्मणमेतम् ॥५०॥
 अटाङ्गनिमित्तधरो वरायां नैव कोपि दृश्यते प्रायः । प्रेक्षणं पुनर्दृश्यते दिने दिने तव प्रसादेन ॥५१॥
 ततो भणितं नरपतिना मुञ्च प्रतिहार ! ब्राह्मणमेतम् । आदेश इति भणित्वा मुक्तः स तेन प्राप्तश्च ॥५२॥
 मन्त्रोच्चारणपूर्वं सिताक्षताम् यस्तके नोन्द्रस्य । अर्पयित्वोपविष्ट उचितस्थाने स वटुकः ॥५३॥
 प्रस्तावतमानौ तत आमापितो नरवरेण रा एवम् । सदाकालं ते कुशलं स जल्पति नाथ ! नो कुशलम् ॥५४॥
 मम सुप्तामन्यस्य वार्षीह नगरवासिलोकस्य । ज्ञानेन मया ज्ञातमन्तर्मुहूर्तान्तरापरतः ॥५५॥

तो तं पइ जेपेइ पुढइवई गव्यणस्त्रभरभरिओ । किं गयणं निवडेढी गढचक्रुयंपि इह नगरे ? ॥५६॥
 किंवा अइगरुअगिरिं कोवि सुरो पाडिही पुरस्सुवरि । पन्थानलस्रारिच्छो अहवा जल्लणो इहुट्ठिं ? ॥
 अहह ! असंवरद्वपलाविरस्स वडुयस्स पेच्छ मह पुरओ । जीहाए चंचलत्तं तो मनी भणइ पसिऊण ॥५८॥
 एसो चिय पुच्छिज्जउ देवाकुसलस्स कारणं किपि । किमिमेहि अणक्खेहि वियप्पवहुलेहि भणिण्हि ? ॥
 तो भणइ निवो भण भइ । कारणं अकुसले पुरजणस्स । जेपइ देव ! सुणिज्जउ मणंममन्नं करेऊण ॥६०॥
 नरवर ! वरोवि दिव्यं देवन्नु सकए न रक्खेउं । जं भावि सुद्धं असुद्धं तं चिय सो कहइ अविपण्णं ॥६१॥
 ता मा रुससु मज्झं जहदिट्ठं भावि परिकहंतस्स । इय भणिउं देवन्नु निब्भयचित्तो कहइ एवं ॥६२॥
 मुसलप्पमाणघणधारधोरणीए घराए तह कहवि । धाराधरो पवुट्ठिं काही धीराण धुणियसिरो ॥६३॥
 अकलियगुरुयलगत्तो रुसालदेवउलमालधवलहरं । एकजलं चिय होही नयणं गुरुनीरनिदिसरिं ॥६४॥
 इय तस्स कहंतस्सवि परिवत्तिपं उत्तरो टिओ पवणो । कचोळयमुद्धमेत्तं समुच्चयं मेखंडं च ॥६५॥
 तो भणइ वंभणो भो उत्तरओं निपह अन्भयं लोयां ! पन्डादस्सइ एयं सप्पमगयणंगणं कमतो ॥६६॥
 ततो अत्याणंत्यो लोओ सज्जोवि ठाइ उद्धमुहो । उप्पइउं पिव गयणे तव्वयणस्सेव भयमीओ ॥६७॥
 जह जह पवणो पसरइ तह तह पसरेइ मेखंडं ॥ गयणंगणपरिसकूणमहमहमिगयाद्व कुणंति ॥६८॥
 भरिपगिरिकिंदरोदरधरविरो सत्ति थणियसहोवि । फोडंतो वंभंडं दिक्कदिस्सोव विन्यरिओ ॥६९॥
 पसरंततडयढारावभरियधुवणंतरा तडिइं । सुरकुंभिकुंभुवरिसायकुंभआहरणकिरणव ॥७०॥

ततस्तं प्रति जल्यति पृथिवीपतिगुरुलोपमरभृतः । किं गगनं निपतिय्यति ग्रहचक्रयुतमपाह नगरे ? ॥९६॥
 किंवाऽतिगुरीगिरिं कोऽपि सुरः पातयिष्यति पुरस्योपरि । प्रलयानलसदशोऽथवा ज्वलन इहोत्थास्यति ? ॥९७॥
 अहह ! असंवरद्वप्रलपितुर्बटुकस्य पश्य मम पुरतः । विहायाश्चलत्वं ततो मन्त्री भणति प्रसन्नं ॥९८॥
 एष एव पृच्छ्यतां देवाकुशलस्य कारणं किमपि । किमेमी रोषैर्विकल्पवहुलेर्मणितैः ? ॥९९॥
 ततो भणति नृपो मण भद्र ! कारणमकुशले पुरजनस्य । जल्यति देव ! धूयतां मयः प्रसन्नं कृत्वा ॥९०॥
 नरवर ! वरोऽपि देवं देवज्ञः शक्नोति न रक्षिनुम् । यद्वापि शुभमशुभं तदेव स कथयन्विविधकल्पम् ॥९१॥
 तस्मद् मा त्व्य मम वशादहं भावि परिक्रमयतः । इति मणित्वा देवज्ञो निर्ममचित्तः कथयन्नेवम् ॥९२॥
 मुसलयमाणघनधारधोरण्या घरायां तथा कथमपि । धाराधरः प्रवृष्टिं करिष्यति धीराणां धूनिवशिः ॥९३॥
 अकलितगुरुस्थलगत्तो रुशलदेवकुलमालाधवलङ्गहम् । एकजलेव भविष्यति नगरं गुरुनीरनिधिसदृशम् ॥९४॥
 इति तस्मिन् कथयत्यपि परिवृत्त्योत्तरः स्थितः पवनः । चक्रमुखमात्रं समुज्जं मेखण्डं च ॥९५॥
 ततो भणति ब्राह्मणो भो उत्तरतः पश्यताम्रकं लोकाः ! । प्रञ्चाद्विष्यत्येतत्समप्रगमनाङ्गणं क्रमशः ॥९६॥
 तत आस्थानस्यो लोकः सर्वोऽपि तिष्ठन्पूर्वमुखः । उत्पतितुमिव गगने तद्वचन इव मयमीनः ॥९७॥
 यथा यथा पवनः प्रसरति तथा तथा प्रसरति मेखण्डमपि । भगनाङ्गणपरिष्वक्कणमहमहमिक्तयेव कुर्वन्ति ॥
 भृतगिरिकन्दरोदरधराविरो अथिति स्तनितशब्दोऽपि । स्फोडयन् ब्रह्माण्डं दिक्कटिब इव विमृष्टः ॥९९॥

किञ्च ।
 तदिदं द्वाडंबरनिम्बरं तत्त्वणे जयं जायं । पल्लवानलजडिलविलोलजालमालाकवलितं ॥७१॥
 इय नरवधमुहजणो जणियच्छरिओ खणं निरिखंतो । जा चिट्ठ ता लग्गो वरिसेउं मुसलधारहिं ॥७२॥
 तो तत्त्वणेण तह कहवि पसरिओ पउरनीरपूरोवि । जह बोलिउं पयटो पलए जलहिव्व नरलोयं ॥७३॥
 तो जाओ-पुरखोहो-खुहिओ ता नरवधि चिंतेइ । किमकाले संजाओ अहह अहो ! पलयकालोय्यं ? ॥७४॥
 एवं चिंततस्सवि अत्थाणसहाएवि पावियं सलिलं । उट्टेउं तो चडिओ सत्तमभूमीए महिनाहो ॥७५॥
 म्हासायेरेण सहिओ वडुएण य ताव तत्थ पुरलोयं । अकंदभरकंतं विलवंतं निमुणए एवं ॥७६॥
 हा वच्छ वच्छ ! गच्छसु पाणे गहिउं गुरुम्म देवउले । मा मं पडिक्ख नीरं उपसरइ पलयजलहिव्व ॥७७॥
 अन्ना य भणइ नारी वच्छ ! तुमं सरसु जिणनमुकारं । आहारं पचक्खसु सागारं अणसणं काउं ॥७८॥
 इय करुणं विलवंतं जणं सुणेऊण दुविसओ राया । जा चिट्ठ ता नीरं सत्तमभूमीए संपत्तं ॥७९॥
 तं पिच्छिउं नरिंदो पभणइ मंतिस्स संमुहं एयं । अम्हाण अकयधम्माणं आगयं संपयं मरणं ॥८०॥
 सुकयं न कयं परिहीणमाउयं आवइ पलोएउं । पासायसिगसंठियद्धं उव्व मह धुव्वए हियं ॥८१॥
 विसयासत्तेण भए इत्थिकालो मुहाइ गमिओ जं । न कओ जिणिदधम्मो साययकुलसंभवेणावि ॥८२॥
 एमेव गओ जम्मो असारसंसारकारणयस्स । पचासत्ते मरणे अहमिहिं किं करिस्सामि ? ॥८३॥
 हा हा ! इओ मिह इहिं बिहलमणुयत्तणं गमंतेण । नियधुव्वपुरिसमेरा भग्मा भग्मासएण मए ॥८४॥

प्रसरत्तटटटारायभूतभुयनान्तरस्तदिदृण्डः । सुरकुम्भिकुम्भोपरिशातकुम्भामरणकिरण इव ॥७०॥
 तदिदृण्डादम्बरभिर्भ्राम्बरं तत्क्षणे जगज्जातम् । प्रल्लवानलजटिलविलोलज्वालामालाकवलितमिव ॥७१॥
 इति नरपतिर्मुखजने जनिताश्चर्यः स्नं निरीक्षमाणः । यावच्छिति तावन्नलग्नो वर्षितुं मुसलधारभिः ॥७२॥
 ततस्तत्क्षणेन तथा कथमपि प्रसृतः प्रचुरनीरपूरोऽपि । यथाऽतिक्रमिंतुं प्रवृत्तः प्रलये जलधिरिव नरलोकम् ॥७३॥
 ततो जातः पुरस्त्रोमः क्षुम्भस्तस्मान्नरपतिरपि चिन्तयति । किमकाले संजातोऽहह अहो ! प्रलयकालोऽयम् ! ॥७४॥
 एवं चिन्तयतोऽन्यास्थानसभायामपि प्राप्तं सलिलम् । उत्थाय ततश्चटितः सत्तमभूम्यां महीनाथः ॥७५॥
 मत्तिसागरेण सहितो वडुकेन च तावत्तत्र पुरलोकम् । आनन्दमराकान्तं विलपन्तं शृणोत्येवम् ॥७६॥
 हा वत्स वत्स ! गच्छ प्राणान् गृहीत्वा गुरौ देवकुले । मा मां प्रतीक्षस्व नीरमुपसरति प्रलयजलधिरिव ॥७७॥
 अन्या च भणति नारी वत्स ! तं स्मरं निनमस्कारम् । आहारं प्रत्याख्यादि साकारमनदानं कृत्वा ॥७८॥
 इति करुणं विलपन्तं जनं धुन्या दुःसितो राजा । यावच्छिति तावन्नीरं सत्तमभूमौ संप्राप्तम् ॥७९॥
 ततः दृष्ट्वा नेरन्द्रः प्रभणति मन्त्रिणः संमुखमेतत् । अस्माकमकृतचर्मणामागतं सांप्रते मरणम् ॥८०॥
 गृह्णं न कृतं परिहीणमायुराशुं प्रयोक्ष्य । प्रासादशृङ्गसंस्थितज्वज इव मम धूयने हृदयम् ॥८१॥
 विषयासत्तेन यथावत्कालो मुषा गमितो गत् । न कृतो त्रिनेन्द्रधर्मः श्रावककुलसंभवेनापि ॥८२॥
 एवमेव गतं जन्मागारसंसारकारणमन्य । प्रत्यागते मरणेऽहमिदानीं किं करिष्यामि ? ॥८३॥

सावज्जरज्जकजे अणज्जमज्जायमायरेण । हा ! सञ्चसंगचाओ न कओ विसएसु गिद्धेण ॥८५॥
 कोडी वराडीयाए वेरुलीयमणी य कांयखंडेण । चितामणी उवलेण कण्पतरु थोहरेणव ॥८६॥
 हा ! हारिओ मए जं दुक्खसरूवाण दुक्खहेऊण । विसयाणं सेवाए गमिओ जम्मो अकयधम्मो ॥८७॥
 किं कुणिमो किं सरिमो किं भणिमो संकडम्मि आवडिए ? । इअ पमणंतस्स तर्हि नीरं पत्तं सुवेगेण ॥
 ता जा नमोकारं मणम्मि चित्ते तावं बोहित्यं । अभिमुहमितं पिच्छइ उम्मिहृगयं वमणुस्सं ॥८९॥
 सत्तमभूमिए वरंडियाए वेगेण तं समावडियं । मइसागरेणं तत्तो भणियं आरुहउ इह देवो ॥९०॥
 जं देवमिमाउ आवईउ नित्यारिउं सुरो कोवि । एयं दोयइ पुन्नोदएण परिपेरिओ तुम्ह ॥९१॥
 इय सुणिउं नरनाहो आरुहणत्थं महत्थवोहित्ये । जा उक्खिखेइ चरणं वरंडियाउवियवामपओ ॥९२॥
 ताव न जलं न मेहो नय बोहित्यं न विज्जुगज्जीओ । सुत्थावत्थं तु परं पासइ पमुइयमणं लोयं ॥९३॥
 कत्थवि संगीयरवं कत्थवि पारद्धविविहकलहट्टं । कत्थवि पयडियनट्टं तो राया विम्हिओ भणइ ॥९४॥
 किं अणुभूयपुत्वं एयं अचन्धुयं गणयपवर । सो भणइ अहं निव ! इंदजालिओ न उण जोइसिओ ॥
 तत्तो विम्हयपरवसहियओ राया सुवन्नकोडिदुगं । वत्थाई अन्नपि दु दाविय बडुयं विसज्जेइ ॥९५॥
 मइस्रगरपमुहजणं अवरोहसमन्नियं भवविरत्तो । भणइ नरिंदो दिट्ठं वियभियं इंदयालस्सं ? ॥९७॥
 दिट्ठं सत्त्वंपि इमं तुम्ह पसाएण तेवि जंपति । अइअचन्धुयमेयं केणवि न कयावि दिट्ठति ॥९८॥

हा हा ! हतोऽस्मीदानीं विफलमुज्जत्वं गमयता । निजपूर्वपुरुषपर्यादा भग्ना भग्नाशयेन मया ॥८४॥
 सावधराग्यकार्येऽनार्यमर्यादाचारता । हा । सर्वसङ्गत्यागो न कृतो विषयेषु गृद्धेन ॥८५॥
 कोटिघराटिकया वैदूर्यमणिश्च काचरूपेण । चिन्तामणिरूपलेन कल्पतरुः स्तुषेव ॥८६॥
 हा ! हारितो मया यद् दुःखस्वरूपाणां दुःखदेतूनाम् । विषयाणां सेवायां गमितं जन्माकृतधर्म ॥८७॥
 किं कुर्मः किं सरामः किं मणामः संकटे आपतिते । इति प्रभणतस्तत्र नीरं मासं सुवेगेन ॥८८॥
 तदा यावन्नमस्कारं मनसि चिन्तयति तावद् यानपात्रम् । अभिमुखमायत् पश्यत्युन्मुह्यन्नमिषामनुत्थम् ॥८९॥
 सन्तमभूषेर्वरण्डिकायां वेगेन तत् समापतितम् । मत्तिसागरेण ततो भणितमारोहत्विह देवः ॥९०॥
 यद् देवमस्या आपदो निस्तारयितुं सुरः कोऽपि । एतद्वैकते पुण्योदयेन परिपेरितो युष्माकम् ॥९१॥
 इति ध्रुत्वा नरनाथ आरोहणार्थं महार्थयानपात्रे । यावदुत्तिष्ठति चरणं वरण्डिकास्यापित्रवामपादः ॥९२॥
 तावन्न जलं न मेहो नच यानपात्रं न विघट्टनयः । सुत्थावत्थं तु परं पश्यति प्रमुदितमनसं लोकम् ॥९३॥
 यवापि संगीतरवं क्वापि पारन्ध्रविबिर्धकलहट्टम् । क्वापि प्रकटितनाथं ततो राजा विस्मितो मणति ॥९४॥
 किमननुमृतपूर्वमेतदत्यद्भुतं गणकप्रवर । स मणत्यहं नृप । इन्द्रजालिको न पुनर्न्योतिषिकः ॥९५॥
 ततो विस्मयपरवशहृदयो राजा सुवर्णकोटिद्विजम् । वज्राधिन्यदपि च दापयित्वा बटुकं विमृशति ॥९६॥
 मत्तिसागरपमुत्तमवरोहसमन्वितं भवविरक्तः । मणति नरेन्द्रो दृष्टं विजृम्भितमिन्द्रजालस्य ? ॥९७॥
 दृष्टं सर्वमपीदं तत्र प्रसादेन तेऽपि जन्यन्ति । अत्यद्भुतमेतत्केनापि न कदापि दृष्टमिति ॥९८॥

तो भणइ नरवरिंदो जारिसंमिमिदजालविफुरियं । तारिसमिह संसारे सव्वं बहुदुखखमंडारे ॥१९॥
रूवं धामं पेमं तारुवं संपया य आउं च । पवणपहछिरदव्यगलंगजलविंदुतरलतरं ॥१००॥

तथाहिः—

कुट्टाइवाहिविहुरियनासानहपमुहअंगुवांगण । पञ्चुचसमाणवि रूवसंपया होइ बीमच्छा ॥१०१॥
वाहिपिवासाहुइसुसियरुहिरमंसाइधाउसंताणा । मारुअतुल्यबलावि हु क्खेणुइति ठण्ठाओ ॥१०२॥
पेयाणवि भज्जाकट्टिसिद्धिरहुतिलयसीयपभिईणं । को न मुणइ दारुणपरिणईण सोऊण वित्तंते ॥१०३॥
तारुआरन्ध्रं हु विविदविलासुल्लसंतसालिहं । इज्झइ जरदवज्जालावलीए विहलं अहनाणं ॥१०४॥
किसलयदंलगसंलगजललपुल्लासविलसिरसिरीए । कौ बीससंइ सिरीए असईएवदोसपडराए ? ॥१०५॥
अणवरयकमलसंवरणलगनलगकंठयव्व सिरी । कत्यइ पयं निवेसइ न निभरं अज्जवि खणंपि ॥१०६॥
संपन्नमूलददइकोसमंडलविषामपउरंपि । दिवंसवसाणे कमलं वुयइ मणुएसरं लच्छी ॥१०७॥
इय दिणपरमुत्तीइव बहुविइसंकंतिअद्वपसराए । एयाए कौ न तविओ जपम्मि लच्छीए सच्छंदं ? ॥१०८॥
पइसमयगलंते आउयम्मि निरुवकमेवि यिरबुद्धी । जेसि तेसि विज्जूए दुक्करा नो थिरत्तासा ॥१०९॥
इय मुणिऊण अंसारं सव्वं संसारं विलसियमियाणिं । विसयसुहाभासे चंचलम्मि को हंत । पडिदंओ ? ॥
ता इत्तिपकालं मे मुहाइ गमिया नराइसामग्गी । पुव्वपुरिसाणुचिन्ने संपइ मग्गम्मि लंगिस्सं ॥१११॥
इय भणिउं हरिविक्रमकुमारं रज्जे ठवेवि सुहलग्गे । दाऊण धणं धम्मे जाओ समणो स एस अहं ॥११२॥

ततो भणति नरवेन्द्रो यादृशमित्रमिन्द्रजालविस्फुरितम् । तादृशमिह संसारे सर्वं बहुदुःखमाण्डगारे ॥१९॥

रूपं स्थाम प्रेमं तारुण्यं संपचायुधं । पवनप्रचलद्दर्भाप्रलग्नजलविन्दुतरलतरम् ॥१००॥

कुट्टादिव्याधिविधुरितनासानक्षप्रमुसाहोपाङ्गानाम् । प्रधुन्नसमानामपि रूपसंपद् भवति बीमत्सा ॥१०१॥

व्याधिविषासाक्षुब्धफुल्लविरमांसादिधातुसंताना । मारुततुल्यबला अपि सलु कष्टेनोत्तिष्ठन्ति स्थानात् ॥१०२॥

प्रेम्यामपि भार्याकाष्ठश्रेष्ठिरधुतिलकसांताप्रभृतीनाम् । को न जानाति दारुणपरिणतीनां ध्रुत्वा वृत्तान्तान् ? ॥

तारुण्यारण्यमपि मृगु विविधविलासाहसच्छालकम् । दृष्टते जरादवज्जालावल्या विकलमधन्यानाम् ॥१०४॥

किञ्चन्यदलाप्रसंतलनजललवोह्लासविलसितवृथियम् । को विश्वसिति श्रियमसतीमिव दोषप्रचुराम् ? ॥१०५॥

अनवरतकमलसंवरणलग्ननालाप्रकण्टकेव श्रीः । क्वचित्पदं निवेद्यते न निर्भरमद्यापि क्षणमपि ॥१०६॥

संपन्नमूलदददण्डकोशमण्डलविकासप्रचुरमपि । दिवसावसाने कमलमिव मुद्यति प्रतुजेधरं लक्ष्मीः ॥१०७॥

इति दिनकरमूलेव बहुविषसंक्रान्तिलब्धपसरया । एतया को न तापितो जगति लक्ष्म्या स्वच्छन्दम् ? ॥१०८॥

प्रतिममयगतस्यागुपि निरुपक्रमेऽपि स्थिरबुद्धिः । येषां तेषां विधुतो दुष्करा नो स्थिरत्वादा ॥१०९॥

इति ज्ञान्वाङ्मारं सर्वं संसारविभक्तिनिमिदानीम् । विषयसुखाभासे जल्पले को हन्त ! प्रतिबन्धः ? ॥११०॥

तस्मादेतावत्कालं मया मुधा गमिना नरादिसामग्री । पूर्वपूर्यानुचर्षिं संप्रति मार्गे लगिष्यामि ॥१११॥

नियमणुहयं जइवि हु साहिज्जंतं जणेइ लहुयत्तं । तुम्हारिसेसु नरवर ! तं चिय गुणकारणं द्रोह ॥११३॥
 तो कर्मिधणअनलेणिमिणा चरिएण नलनरिंदस्स । उज्जोइमाउ शीणं मणाउ अन्नाणसंतमसं ॥११४॥
 तो भणइ महासत्ताण नाह ! तुम्हारिसाण तुहंति । निवल्हन्निधंभुंवंधंभुंघणाणीह-जइ तद्वि ॥११५॥
 घणकम्मनिविडवंधणवद्धानं विगपसुद्धसद्धानं । अम्हारिसमुद्धानं दूरे सद्धम्मबुद्धीवि ॥११६॥
 दूरतरेणं सुगुरुणा संगमो किंतु नाह ! अइगरुयं । मन्ने समज्जियं चिय पुत्ते पावंपि पुच्चभवे ॥११७॥
 तेण तुह पायरुमलं कमलसरं पिव मरुम्मि पणपुण । लद्धं मिगसाहिज्जा सक्केमि न सेविउं कीवो ॥११८॥
 उक्तं च;—

महद्भिः पापात्मा विरलमपि सङ्गं न-लभते, वियोगं प्राप्नोति क्षणमपि न तैः पुण्यसहितः ।

अतः किञ्चित् पापं सुरुतमपि शङ्के स्वविषये, भवद्भिः संसर्गः कथमप कथं चैव विरहः ? ॥११॥

एवं च ठिए धम्मस्स जस्स मह अत्थि जोगया सामि । तत्त्विसए आएसो मह दिज्जउ तो भुणो आह ॥

अरहंतो धियं देवो जीवाइपयत्थसन्थसदृहणं । अहिगयतत्तो य गुरु इइ सम्मत्तं पयत्तेण ॥१२०॥

जावजीवं संकाकस्तापासुवरत्तोसपरिमुक्तं । भो नरवर ! परिपालसु जइ सिवसोक्खं लहु महसु ॥१२१॥

तो मतिणा समं चिय पडिक्खं तं विहीए नरवङ्गा । पुणरवि सविसेसं चिय पन्नविए तस्सरुवम्मि ॥१२२॥

भणइ निवो मह कल्लणकुलहरं को इमो मिणो नाह ! । कहइ गुरु तुह मित्तं पुच्चभवे माहणो आसि ॥

सो मरिज्जणं जक्खो अन्नाणतयेणिमो समुत्तणो । पुच्चभवन्मासाओ पीई तुह दंसणे जाया ॥१२४॥

भद्गभावो जाओ इमस्स मह दंसणाओ इह निधि । काऊण हरिणरुवं तो इमिणा ववसियं एयं ॥१२५॥

इति भाषित्वा हरिविक्रमकुमारं राज्ये स्थापयित्वा शुभलाने । दत्त्वा धनं धर्म-जातः श्रमणः स एषोऽहम् ॥

निजानुभूतं यद्यपि खलु कथ्यमानं जनयति-लघुत्वम् । युष्मादृशेषु नरवर ! तदेव गुणकारणं भवति ॥११३॥

ततः कर्मेन्धनानलेनानेन चरितेन नलनरेन्द्रस्य । उद्द्योतितान् क्षीणं मनसोऽज्ञानसंतमसम् ॥११४॥

ततो मणति महासत्त्वानां नाथ । युष्मादृशानां बुद्ध्यन्ति । नृपलक्ष्मीबन्धसंबन्धवन्धानीह यदि तयापि ॥११५॥

धनकर्मनिबिडवन्धनवद्धानां विगतशुद्धंश्रद्धानाम् । अस्मादृशमुत्त्वानां दूरे सद्धर्मबुद्धिरपि ॥११६॥

दूरतरं सुगुरुणा संगमः किन्तु नाथ ! अविगुरु । मन्ये समजितमेव पुण्यं पापमपि पूर्वभवे ॥११७॥

तेन तव पादकमलं कमलसर इव भरो प्रणयेन । लब्धं मृगसाहोय्याच्छन्नामि न सेवितुं क्लीबः ॥११८॥

एवं च स्थिते धर्मस्य यस्य ममास्ति योग्यता स्वामिन् ! । तद्विषय आदेशो मम दीयतां ततो मुनिराह ॥

अहंनेव देवो जीवादिपदार्थसार्थश्रद्धानम् । अधिगततत्त्वञ्च गुरुरिति सम्यक्त्वं प्रयत्नेन ॥१२०॥

यावज्जीवं शङ्काकाङ्क्षप्रभुसदोषपरिमुक्तम् । भो नरवर ! परिपालय यदि शिवसौख्यं लघु काङ्क्षे ॥१२१॥

ततो मन्त्रिणा सममेव प्रतिपन्नं सद् विधिना नरपतिना । पुनरपि सविशेषमेव प्रजापति तत्त्वरूपे ॥१२२॥

मणति नृपो मम कल्लणकुलगृहं कोऽयं भृगो नाथ । । कथयति गुरुस्तव मित्तं पूर्वभवे ब्राह्मण आसीत् ॥

स मृत्वा यशोऽज्ञानतपसाऽयं सशुत्पन्नः । पूर्वभवाम्यासात् प्रीतिमत्तव दर्शने आता ॥१२४॥

तो जक्खो-पक्खो होऊणं भणइ मुणिवरं एवं । पढिवन्नं सम्मत्तं मएवि तुह पायमूलम्मि ॥१२६॥
 अन्नं पि धम्मविसयं सिक्खं संपाविउं मुणिसयासे । नमिऊण नियट्ठाणे वच्चइ जक्खो नलनिबोवि ॥१२७॥
 अहं राया जिणपडिमं कारेउं पूयए तिकालं पि । जिणपवयणम्मि उच्छण्णाउ कारेइ विविदाओ ॥१२८॥
 सत्कारइ सम्माणइ साहुजणं कुणइ तह य तव्वयणं । तह साहम्मियलोयं मन्नइ वंवेव पुत्तव ॥१२९॥
 मंतीवि मंति तिलओ एवं चिय कुणइ जिणमयं धम्मं । नलनरवैणा सययं मन्निज्जंतो गमइ कालं ॥१३०॥
 अहं मंति तिलयमंती कयाइ बहुवाहिविहुरियसरीरो । पक्खवाओ विज्जेहि उज्जओ धम्ममग्गम्मि १३१.
 परिवायगवेसपरेणिकेणं तह कहं पि पढियरिओ । जहं जाओ नीरोगो वहइ तओ पक्खवायंसे ॥१३२॥
 भोयणवत्थाईहि उवयरइ य सो य कहइ नियधम्मं । अप्पडिकूलंतो धुत्ताए जिणदेसियं मगं ॥१३३॥
 अहं वहदंते पणए नैइ समं अप्पणा नरवइस्स । तं अत्थाणे पुच्छइ तओ नरिंदो-किमेयंति ? ॥१३४॥
 सो भणइ एरिसो तारिसो इमो गरुयगुणगणग्यविओ । भणइ नरिंदो एयप्पसंसणे मलयसे सम्मं ॥
 तहवि हु न पक्खवायं सो सुयइ पयंपए तहा एयं । संतगुणकिच्छणाओ सम्पत्ते मयलणा कहं पु- ? ॥
 इय एवं वट्ठंते पुहइडाणाओ आगओ लेहो । नरनाहचारपुरिसेहिं पैसिओ रायपासम्मि ॥१३७॥
 इह नाह ! इओ पुरिसो परिवायगवेसधारओ एगो । वणेण सामवन्नो त्रपणपणीसवच्छरिओ ॥१३८॥
 विज्जो तह वायालो पट्ठविओ तुहपायणनिमित्तं । नीलेण राइणा, तग्गहम्मि जत्तो विहेयव्वो ॥१३९॥

भद्रकमावो जातोऽस्य मम दर्शनादिह नित्यम् । कृत्वा हरिणरूपं ततोऽनेन व्यवसितमेतत् ॥१२५॥
 सतो यक्षः प्रत्यक्षो भूत्वा भणति मुनिवरमेवम् । प्रतिपन्नं सम्यक्त्वं मयापि तव पादमूले ॥१२६॥
 अन्यामपि धर्मविषयां शिक्षां संप्राप्य मुनिसकाशे । नत्वा निजस्थाने व्रजति यक्षो नलनूपोऽपि ॥१२७॥
 अथ राजा नितप्रतिमां कारयित्वा पूजयति त्रिवक्त्रमपि । जिनप्रवचने उत्सर्पणाः कारयति विविधाः ॥१२८॥
 सत्कारयति सम्मानयति साधुजनं करोति तथा च तद्वचनम् । तथा साधर्मिकलोकां मन्यते बन्धुमिव पुत्रमिव ॥
 मन्त्र्यपि मन्त्रितलक एवमेव करोति जिनमतं धर्मम् । नलनरपतिना सततं मान्यमानो गमयति कालम् ॥
 अथ मन्त्रितलकमन्त्री कदाचिद् बहुव्याधिविधुरितशरीरः । प्रत्याख्यातो वैधैरुद्यतो धर्ममार्गे ॥१३१॥
 परित्राजकवेषधरेणैकेन तथा कथमपि प्रतिवृत्तः । यथा जातो नीरोगो वहति सतः पशुपातं तस्य ॥१३२॥
 भोजनव्यादिभिरुपचरति च स च कथयति निजधर्मम् । अप्रतिकूलयन् प्रीततया नितदोशितं मार्गम् ॥१३३॥
 अथ वर्धमाने प्रणये नयति सममात्मना नरपतिम् । तमात्माने शृच्छति ततो नरेन्द्रः किमेतदिति ? ॥१३४॥
 स मणतीदृशस्तदद्योऽयं गुत्सुगुणगणपूर्णः । भणति भरेन्द्र एतत्प्रशंसने मलिनमसि सम्यक्त्वम् ॥१३५॥
 तथापि सानु न पशुपातं स शुभाति प्रजल्पति तथैतत् । सद्गुणकौतव्यात् सम्यक्त्वे मलिनता कथं नु ? ॥१३६॥
 इत्थेवं वर्धमाने शृषिबीत्यानाम्नगतो लेखः । नरनाथचारपुरैः मेषितो रानपाथे ॥१३७॥
 इह नाय ! इतः पुरयः परित्राजकवेषधारक एकः । वणेन श्यामवर्णो वयस्य पद्मत्रिभुवसरिकः ॥१३८॥
 वैधमन्या वाचातः प्रस्थापितमन्त्र्यपाननं निमित्तम् । नीलेन राज्ञा, तद्वदे यत्नो विधातव्यः ॥१३९॥

तो एगंते राया लेहायरियअप्पियं तयं लेहं । वाएऊणं सम्मं फाडेंउं कुणइ खंडाई ॥१४०॥
अह रायाएसेणं अत्याणाओ स जाव मल्लेहिं । बाहाओ वालिऊणं आडत्तो चारयं नेउं ॥१४१॥
तां कंकलोहमयंकत्तिया तओ निवडिया धरणिपट्टे । दिट्ठा जणेण रायस्स अप्पिया कत्ति मल्लेहिं ॥
तो भणइ नरवरिंदो किं रे ! एयं, भणेइ सो तत्तो । जं किंपि मुणइ देवो भणइ अमच्चं तओ राया ॥
मह अत्याणे आणसि पयडसि तुल्लं गुणेहिं साहूणं । जिणवयणभाविपाणं एवं एयं दुरायारं ? ॥१४४॥
किञ्च ।

पेरपासंडिपसंसं जिणपडिकुट्टं तए कुणंतेण । नियसम्मचं मह जावियं च इह दोवि गमियाइं ॥१४५॥
इय बहुयं तं निवन्धिऊण सिकत्वाए ष एयस्स । ठावइ अन्नं लेइ य सच्चस्सं किंपि मोचूण ॥१४६॥
तो चित्तिउं अमच्चो पडिहूलंतस्स मज्झ जिणवयणं । येवमिणं, मुणिपासं तो पडिवज्जित्तु पन्थित्तं ॥
पडिवज्जइ गिहियम्मं पालइ सम्मं दुवाल्सुविहं पि । तं नाउमपयइ निवो खमाविउं तस्स सच्चस्सं ॥१४८॥
इत्तोवि धायगोवि हु नलरायं भणइ भावओ इण्हं । पडिवन्नो जिणदिक्खं जं जुत्तं होइ तं कुणत्तु ॥
भणइ तरिंदो मल्ले बाहुजुयं सज्जिउं सुयइ एयं । मणइ भरंतो एवं एमो मुक्को मए तहवि ॥१५०॥
अह चित्तिउं नरनाहो सिकत्तविपज्जो स ताव नीलनिवो । जायइ बहुजीववधो सयं ज तं विमाइताणं ॥
पुब्बि कयमिगरुवं तो तं जक्खं मणे करेऊण । पोसहसालाए करेइ अट्टमं सो तओ जक्खो ॥१५२॥
तदभिप्पायं नाउं नीलनिवं तस्स दंसए वडं । भणइ य एस स नीलो जो अहिमरपेसओ तुज्झ १५३

तत एकान्ते राजा लेखाचार्यापितं तं लेखम् । वाचयित्वा सम्यक् स्फाटयित्वा करोति खण्डानि ॥१४०॥
अथ राजादेशभास्यानात् स यावन्मल्लैः । बाहू बालयित्वाऽऽरुणधारकं नेतुम् ॥१४१॥
तावत्कङ्कलोहमयकर्तरी ततो निपतिता धरणिपट्टे । दृष्ट्वा जनेन राज्ञोऽर्पिता अटिति मल्लैः ॥१४२॥
ततो मणति नरवेन्द्रः किं रे ! एतेन, मणति स ततः । यत्किमपि जानाति देवो मणन्यमर्त्यं ततो राजा ॥
ममास्थाने आनयसि प्रकटयसि तुल्यं गुणैः साधूनाम् । जिनवचनभाविनानामेवमेष दुराचारः ? ॥१४४॥
परपासण्डिप्रशंसां जिनप्रतिकूलां स्वया कुर्वता । निनसम्यक्त्वं मम जीविनं चेह द्वे अपि गमिते ॥१४५॥
इति बहु तं निर्मल्यं शिक्षाकृते चेतस्य । स्थापयत्यन्यं लाति च सर्वस्वं किमपि मुक्त्वा ॥१४६॥
ततश्चिन्तयित्वाऽमर्त्यः प्रतिकूल्यतो मम जिनवचनम् । स्तोकमिदम्, मुनिपार्थे ततः प्रतिपद्य प्रायश्चित्तम् ॥
प्रतिपद्यते गृहिधर्मं पालयति सम्यग्द्वादशविधमपि । तज्ज्ञात्वाऽर्पयति नृपः क्षमायित्वा तस्य सर्वस्वम् ॥१४८॥
इतोऽपि वातकोऽपि खलु नलराजं मणति भावत इदानीम् । प्रतिपन्नो जिनदीक्षां यद् युक्तं भवति तत्कुरु ॥
मणति नरेन्द्रो मल्लान् बाहुयुगं सज्जयित्वा मुञ्चतैतम् । मणति त्रियमाण एवमेष मुक्को मया तथापि ॥१५०॥
अथ चिन्तयति नरनाथः शिष्ययितव्यः स तावन्नीलनृपः । चायते बहुजीववधः स्वयं च तं विगृह्णताम् ॥१५१॥
पूर्वं कृतमृगरूपं ततस्तं यदं मनसि कृत्वा । पौषघशालायां करोत्यष्टमं स तनो यस्तः ॥१५२॥
तदभिप्रायं ज्ञात्वा नीलनृपं तस्मै दर्शयति बद्धम् । मणति च स नीलो योऽभिमरपेसकन्तव ॥१५३॥

तो भणइ तं नरिंदो संपइ किं तुज्ज होउ, सो भणइ । दिट्ठमि तुज्ज पयपंकयमि जं होइ तं होउ ॥
 तो छोटेउं वंये सम्माणेऊण भणिय तं जववं । सट्ठाणे संपत्ते सुहेण कारइ खण्डेण ॥१५५॥
 अह निक्कंयमेयं रज्जं पालंतयस्स नरवइणो । साहम्मियसम्माणणपरस्स जिणघम्मनिरयस्स ॥१५६॥
 जोगत्तं संपत्तं पुत्तं रज्जमि ठंविउकामस्स । दिक्खायिमुहस्सुज्जाणपालओ विन्नवइ एवं ॥१५७॥
 गुणरयणायरमूरी समोसहो देव ! नंदणुज्जाणे । कयसज्जनमणहरिसो पुत्रंकरिसोव्व देवस्स ॥१५८॥
 तस्स कयपीईदाणोऽणुगम्ममाणो नरिंद्रविंदेहि । गंतुं वंदइ विहिणा राया मूरि सपरिवारं ॥१५९॥
 किं सोचिय सचपइन्नसेहो एस इइ विंचवेतो । आलचो मूरिहि किं परियाणसि महाराज ! ॥१६०॥
 तो निस्संसयहियओ सिरकयकरकमलसंपुडो भणइ । जणणो सचिय धन्नां जीइ पम्ओ तुयं सामि ! ॥
 लद्धपसरं पि तहा भुवणत्तपसुहइविनडणसंहं पि । हेलाइचिय भगं जेण तए नाह ! मोहवलं ॥१६२॥
 अह महया सहेण मूरी परिकइ तीए परिसाए । सामग्गीइ इमाए निवंधणं अम्ह एस निवो ॥१६३॥
 निवनीलपेमिओ धायगोत्ति कलिउण गाहिओ रक्खा । पडिया य कचिया मह पासाओ तो मए भणिय ॥
 भावपडिवन्नजिणमयद्विकवो हं तं सुयं नरिंदेण । जाणंतेणवि एयं पलावमिच्चं विमुक्तो हं ॥१६५॥
 भुवणच्छेरयसुचरियुरंजिअहियएण तं तहं मए । सुगुरूपयंते विहियं हियं च तं एवमावन्नं ॥१६६॥
 इय सोवं अचन्नुपपेरग्गरसाडलाए परिसाए । मूरीहि परिकइओ अणेगभंणीहि जिणघम्मो ॥१६७॥
 वासियचरीसुव माणसेतु रंगो-तहा कहवि लग्गो । जह पव्वज्जाभिमुहो पायं जाओ जणो सब्बो ॥१६८॥

ततो भणति तं नरेन्द्रः संपत्तिं किं तव भवतु, स भणति । दृष्टे तव पादपङ्कजे यद्भवति तद्भवतु ॥१५४॥
 ततो भोचयित्वा धन्यान् संमान्य भणित्वा तं यत्तम् । स्वस्थाने संपाते मुखेन कारयति क्षणाधेन ॥१५५॥
 अथ निष्कण्टकमेतद्राज्यं पालयतो नरपते । सार्धमिहसम्माननपरस्य जिनधर्मनिरतस्य ॥१५६॥
 योग्यत्वं संपातं पुत्रं रान्ये स्थापयितुकामस्य । दीक्षामिभुक्तस्थोद्यानपालको विज्ञपयत्येवम् ॥१५७॥
 गुणरत्नाकरमूरिः समवव्रजो देव ! नन्दनोद्याने । कृतसज्जनमनोहर्षः प्रप्योत्कर्ष इव देवस्य ॥१५८॥
 तस्मै कृतपीतिद्वानोऽणुगम्यमाणो नरेन्द्रवृन्दः । गत्वा वन्दते विधिना राजा मूरिः सपरिवारम् ॥१५९॥
 किं म एव सत्यप्रतिज्ञासेतर एष इति विचिन्तयन् । आलसः सूरिभिः किं परिजानासि महाराज ! ॥१६०॥
 ततो निःसंशयहृदयः शिरःकृतवक्रकमलसंपुटो भणति । जननां सर्व धन्या यया प्रसूतस्त्वं स्वामिन् ॥१६१॥
 लम्बप्रमरमपि तया भुवनत्रयमुग्रविनटनसहमपि । हेलयैव भग्नं येन त्वया नाय ! मोहबलम् ॥१६२॥
 अप महता शब्देन मूरिः परिक्रमयति तस्यां परिपदि । सायध्याया अस्या निवन्धनमस्माकमेव ह्यः ॥१६३॥
 नृपनीलनेत्रो घनक इति कथयित्वा आहितो राजा । पतिता च कर्तव्यं मम पार्श्वोत्तनो मया भणितम् ॥१६४॥
 भावप्रतिव्यभिचनमनदीशोऽहं तं धुनं नरेन्द्रेण । जानताप्येतत् प्रलापमात्रं विमुक्तोऽहम् ॥१६५॥
 सुवनाधर्मसुचरितरजितद्वयेन तत्तथैव मया । सुगुरुपादान्ते विहितं हितं च तदेवमावतम् ॥१६६॥
 इति धुन्वाऽन्यद्भुतवराग्यरसाकुलायां परपदि । सूरिभिः परिकथितोऽनेकमद्भिभिर्विनधर्मः ॥१६७॥

विन्नवइ जहा सुगुरु ! इय तुह चरिएण देसणाए य । सज्जो धित्तुमणाणवि पव्वज्जं अत्थि पडिवंघो ॥
 बुद्धदाइं पियरोइं कत्तसवि अन्नस्स लहुयवच्चाइं । अन्नस्स विहवभट्ठणी अवच्चचित्तारिणी अन्नो ॥१७०॥
 इय सोउं भणइ निवो धणेण संवहइ जित्तिएणं जो । तम्मत्तं तस्स अहं देमि तओ सो जणो भणइ ॥
 वाढं अणुग्गहो एसअम्ह, विन्नवइ सूरिमह राया । जइ दिक्खाजोग्गो हं भवामि पउणो लहुंपितओ ॥
 सूरी पभणइ दिक्खामणोरहं सुपचलेण तुह नाउं । अहमित्थ आगओ ता सिज्झउ मणवेच्छियं तुम्ह ॥
 तो वेदिऊण सूरि राया पत्तो. नियम्मि भवणम्मि । ठावइ रज्जे जोग्गं कुमरं अमरं अकामंपि ॥१७४॥
 पव्वइउपणं च जणं पट्ठयउग्गोसणाए वाहरिउं । दाऊण किमपि दविणं अन्नं अहिणवनरिदाओ ॥
 अंगीकारेऊणं तत्परिपालणरिदाण सविसेसं । परिपालणमखिलंपि हु तं दिक्खाए कुणइ पउण्ण ॥१७६॥
 तेहिं समं तह अंतेउरेण अन्नेहिं पवरपुरिसेहिं । पडिवन्नो पव्वज्जं पालेउं तं च अणवज्जं ॥१७७॥
 परिवज्जिय भत्तइं सट्ठिं समहिट्ठिओ समाहीए । सव्वट्ठे संपत्तो इहैव भरहम्मि सिज्झइइ ॥१७८॥
 मंतितिलओवि मंती समं नरेदेण गहियपव्वज्जो । उप्पन्नो सोहम्मे सिज्झस्सइ पंचमम्मि भये ॥१७९॥

॥ इति पाटण्डिप्रशंसायां मन्त्रितिलककथानकं समाप्तम् ॥

यासितचीवरेष्विव मानसेषु रङ्गस्तथा कथमपि लग्नः । यथा प्रव्रज्यामिमुखः प्रायो जातो जनः सर्वः ॥
 विज्ञपयति यथा सुगुरो ! इति तत्र चरितेन देशनया च । सद्यो ग्रहीतुमनसामपि प्रव्रज्यामस्ति प्रतिबन्धः ॥
 वृद्धौ पितरौ कत्याप्यन्यत्य लघ्वपत्यानि । अन्यत्य विधयमगिनी अपत्यचिन्तर्णा अन्यः ॥१७०॥
 इति श्रुत्वा भणति नृपो धनेन संवहति यावता यः । तन्मात्रं तस्मा अहं ददामि ततः स ज्ञो भणति ॥
 बादमनुग्रह एषोऽस्मासु, विज्ञपयति सूरिमथ राजा । यदि दीक्षयोग्योऽहं भवामि प्रगुणो लघ्वपि ततः ॥१७२॥
 सूरिः प्रमणति दीक्षामनोरथं श्रुतचलेन तप ज्ञात्वा । अहमप्रागतस्तुस्मात् सिध्यतु मनोवाञ्छितं तव ॥१७३॥
 तनो बन्धित्वा सूरिं राजा प्राप्नो निजे भवने । स्थापयति राज्ये योग्यं कुमारममरमकाममपि ॥१७४॥
 प्रनजितुमनसं च जनं पटहोढोषणयाऽऽहूय । दत्त्वा किमपि द्रविणमन्यदभिनवनरेन्द्रान् ॥१७५॥
 अङ्गीकार्यं तत्परिपालनादाणां सविज्ञेयम् । परिपालनमखिलमपि खलु तं दीक्षायां करोति ॥
 तेः समं तथाऽन्नपुरेणान्यैः प्रवरपुरुषैः । प्रतिपन्नः प्रव्रज्यां पालयित्वा तां चानन्दयम् ॥
 परिवर्ज्य भुञ्जानि पाटि समधिष्ठितः समाधिना । सर्वार्थे संप्राप्त इहैव मरते सेत्स्यति ॥१७८॥
 मन्त्रितिलकेऽपि मन्त्री समं नरेन्द्रेण गृहीतप्रव्रज्यः । उत्पन्नः सौधर्मे सेत्स्यति पञ्चमे भये ॥१७९॥

चिन्तामणी मणीणं कण्ठतरु तस्वराण जह पवरो । तह सम्मत्तं वुत्तं पवरं सव्वाणवि गुणाण ॥१॥
 पवस्सीण पक्खिराओ सुराण इंदो गहाण जह चंदो । तह सम्मत्तं पवरं भणियं सव्वाणवि गुणाण ॥२॥
 अमयं जहा रसानं नराण चक्की मुणीण गणनाहो । तह दंसणं पसत्थं जाणह सव्वापावि गुणाण ॥३॥
 जं सम्मत्तविउत्ता निरवज्जं पालिऊण जइकिरियं । गेविज्जंपि हु पत्ता पुणोवि भमिरा भवमपारं ॥४॥
 नरयाइसु दुक्खाइं सहंति अइदूसदाइं इह जीवा । न य तेसिं शिवगमणं मोत्तुं सम्मत्तसंपत्ति ॥५॥
 सम्मत्तं पुण पत्ता अंतमुहुत्तंपि जंति मोखम्मि । आसायणवहुलाचि हु अवइदपरियट्टमज्झम्मि ॥६॥
 तो अइयारविमुक्कं धन्ना पालंति केइ सम्मत्तं । धन्नाणमावै धन्नयरा जे तं जणयंति अन्नेसिं ॥७॥
 ॥ समाप्तं सात्तिचारं सम्यक्त्वद्वारम् ॥

चिन्तामणिर्मणीनां कल्पतरुस्तस्वराणां यथा प्रवरः । तथा सम्यक्त्वमुक्तं प्रवरं सर्वेषामपि गुणानाम् ॥१॥
 पक्षिणां पक्षिराजः सुराणामिन्द्रो ग्रहाणां यथा चन्द्रः । तथा सम्यक्त्वं प्रवरं भणितं सर्वेषामपि गुणानाम् ॥२॥
 अमृतं यथा रसानां नराणां चक्की मुनीनां गणनाथः । तथा दर्शनं प्रशस्तं आनीत सर्वेषामपि गुणानाम् ॥३॥
 यत्सम्यक्त्वविमुक्ता निरवज्यं पालयित्वा यतिश्रियाम् । प्रैवेयक्रमपि हि प्राप्ताः पुनरपि भ्रमिणो भवेऽपारे ॥४॥
 नरकादिषु दुःखानि सहन्तेऽनिदुस्सहानीह जीवाः । न च तेषां शिवगमनं मुक्त्वा सम्यक्त्वसंप्राप्तिम् ॥५॥
 सम्यक्त्वं पुनः प्राप्ता अन्तर्मुहूर्तमपि यान्ति मोक्षे । आशातनवहुला अपि क्षार्थपरिवर्तनमध्ये ॥६॥
 ततोऽतिचाराविमुक्तं धन्याः पालयन्ति केचित्सम्यक्त्वम् । धन्यानामपि धन्यतरा ये तज्जनयन्त्यन्येषाम् ॥७॥

अधुनाऽऽशुवतादिपरिपालनातीचारगुणदोषान् सदृष्टान्तान् स्पष्टं निष्टङ्क्यन्नाहः—

जावज्जीवं जीवं धूलं संकल्प्यो-निरवराहं । मणवइकार्पहि सया न हर्णेई नो ह्णवेइ ॥१॥

जो आरंभं मोचुं, सो इहई-विजयचंदकुमरोव । अइविउलं रज्जसिरि लहियं सिवसंपयमुवेइ ॥२॥

तयाहिः—

अत्यि इह भरहवासे नयरं नामेण मंगलपुरंति । धरूणिबिलयाए तिलयं मंगलनिलयं नहपलंव ॥३॥

तत्त्यत्ति निवो रिउकरटिकरटतडपाडणिकसोईरो । सीहो इव जयसीहो चार्इण सया कुसियलीहो ॥४॥

तस्सत्ति पवरभज्जा रूपेण रइव्व धरियगुणलज्जा । सीलेण जणियचोज्जा पीइमई नाम मयवज्जा ॥५॥

नियपहुपयडिग्रभसी विसालफिची विसुद्धमणविची । मइनिज्जियसुरमंती तस्स य मइसायरो मंती ॥६॥

पीइमईपमुहाहिं भज्जाहिं समन्निओ विसयसोक्खं । अणुइवइ सुरवई इव अच्छरसाहिं सह सयावि ॥७॥

अह अन्नया कयाई अत्थाणमयस्स तस्स नरनइणो । मत्तयकयसिद्धत्यो पुत्थियहत्तयो सुवीसत्तयो ॥८॥

गयणाओ अययरिओ सियवसणयरो सरोयदलनयणो । पुरिसो ससिसमवयणो पुरो ठिओ न सयं मयणो ॥९॥

तो रच्चा उट्टेउं आसणदाणाइविणयपडिवत्ति । काऊणं परिपुट्टो कुसलपज्जि भणइ सोवि ॥१०॥

कुसलमलं मम नरवर ! पसत्थितित्थाण वंदणरयस्स । संपड जिणंदिवे सम्मेए वंदिउं चलिओ ॥११॥

ओइओ तं दहुं साहम्मियपीइपरवसो एत्थ । पभणइ साहसु कज्जं सज्जो साहेमि जेण तयं ॥१२॥

नरपतिरुवाचः—

सुयणाण-दंसणं चिय कल्लणं जं इहोयरंतेण । तं साहियमेव तए पओअणेणं किमन्नेणं ? ॥१३॥

यावज्जीवं जीवं स्थूलं संश्रपतो निरपराधम् । मनोवचःकायैः सदा न हन्ति नो घातयति ॥१॥

य आरम्भं मुक्त्वा, स इह विजयचन्द्रकुमार इव । अतिविपुलां रान्यश्रियं लब्ध्वा शिवसंपदमुपैति ॥२॥

अस्तीह भरतयपे नगरं नान्ना मङ्गलपुरमिति । धरणिवनितायास्तिलकं मङ्गलनिलयं नमस्तलमिव ॥३॥

तत्रास्ति नृपो रिपुकरटिकरटतटपाडनैरशौण्डीरः । सिंह इव जयसिंहस्त्योगिनां सदा मृष्टरेखः ॥४॥

तस्यास्ति प्रवरमार्या रूपेण रतिरिव घृतगुणलज्जा । शीलेन जनिताध्वर्या प्रीतिमती नाम मदवर्णा ॥५॥

निजप्रमुप्रकटितमक्तिर्विशालकूर्तिर्विशुद्धमनोवृत्तिः । मातिनिर्मितसुरमन्त्री तस्य च मातिसागरो मन्त्री ॥६॥

प्रीतिमतीप्रमुताभिर्मार्याभिः समन्वितो विपयसौल्यम् । अनुभवति सुरपतिरिवाप्सरोभिः सह सदापि ॥७॥

अथान्यदा कदाचिदास्थानगतस्य तस्य नरपतेः । गस्तककृतसिद्धार्थः पुंस्तिकाहस्तः सुविश्रन्तः ॥८॥

गगनादवर्तार्णः सितयसनपरः सरोजदलनयनः । पुरुषः शशिसमवदनः पुरः स्थितो नु स्वयं मदनः ॥९॥

ततो राज्ञोत्थायासनदानाद्विजयप्रतिपत्तिम् । कृत्वा परिपृष्टः कुशलप्रवृत्तिं भणति सोऽपि ॥१०॥

कुशलमलं मम नरवर ! प्रशस्ततीर्थानां वन्दनरतस्य । संप्रति जिनेन्द्रबिम्बानि सम्भेते वन्दितुं चलितः ॥

अवतीर्णस्त्वां दृष्ट्वा साधर्मिकप्रातिपर्वशोऽत्र । प्रमणति कथय कार्यं सद्यः साधयामि-येन तत् ॥१२॥

सुजनानां दर्शनमेव कल्याणं यद्विहावतरता । तत्साधिनमेव त्वया प्रयोजनेन किमन्येन ? ॥१३॥

इत्यंतरमि मइसागरेण गुरुविणयपुष्क्यं भणियं । जइ कुलकुमुद्याणंदो नरवड्डो नंदणो होइ ॥१४॥
 तो लट्ठं संजायइ सहलं तुह दंसणं पि अम्हाणं । तो भणियं सिद्धेणं सिज्झंतु मणोरहां तुम्ह ॥१५॥
 अभिमंतिऊण तेणं पूयफलं अप्पिऊण भणियं च । पीइमईए दिज्जसु जह पुत्तो होइ लहु तीए ॥१६॥
 इंचाइ जंपिऊणं उण्णइओ नहयलमि सो सिद्धो । देवीए फलं असियं जाओ पुत्तोवि समयमि ॥१७॥
 वद्धावणयं बहुवित्थरेण काऊण विजयचंदोत्ति । मासमि गए नामं पइट्ठियं रायभइणीहिं ॥१८॥
 सियपक्वससहरो इवं कलासु देहे य उवचंयं लहइ । तो सयलकलाकुसलो जाओ 'थेवेहिक्कि' दिणेहिं ॥
 अह अन्नया तुरंगमवाहणहेउं गएण कुमरेण । दिट्ठी मुणी निविट्ठो तवतणुयंगो जियाणंगो ॥२०॥
 नामेणं मुणिचंदो चउनाणी भविषकुमुयवणचंदो । नमिऊणं सो जंपइ लद्धासीसो विसेसेण ॥२१॥
 देवगुरुधम्मतत्तं फहेसु मह नाह ! बहुपुत्रोहिं । पत्तो तमिह पहायस ! मरुपहिण्णेव कमलसरं ॥२२॥
 हिमहारहसियसियदसणकिरणरिंछोलिविच्छुरियवयणो । अह पभणइ सो साहू रायसुयं सुणसु जवउंत्तो ॥
 तयथा:-

दुहट्टारसदोसपसर जसु वयणि ण विज्जइ, कामिणिलट्ठहकडक्खतिकस्ससत्थिहिं जु न भिज्जइ ।
 जु न कहिपि करि करइ किपि पहरणु रणरंगिड, जिणि दिट्ठेणवि गलइ पाउ भवसयंसंवगिड ॥२४॥
 'सो तुम्ह देवु जिणवर सरणु भवभयदुत्थगलत्थियहं, आजम्मु जम्मजरवज्जियड वीयरउ सिवपत्थियहं ।
 जसु न घरणि मणहरणि सरणि निरु निरयनिवासह, जसु न खित्तु हलमुसलसत्थु चित्तवि घरवासह ॥

अत्रान्तरे मतिसागरेण गुरुविनयपूर्वकं भणितम् । यदि कुलकुमुदानन्दो नरपतेर्नन्दनो भवति ॥१४॥
 ततः सुन्दरं-संजायते सफलं तव दर्शनं मयस्माकम् । ततो भणितं सिद्धेन सिध्यन्तु मनोरथा युष्माकम् ॥
 अभिमन्य तेन पूगफलमर्पयित्वा भणितं च । प्रीतिमत्ये दीयतां यथा पुत्रो भवति लघु तस्याः ॥१६॥
 इत्यादि जल्पित्वोत्पत्तिगो नमस्तले सः सिद्धः । देव्या फलमशितं जातः पुत्रोऽपि समये ॥१७॥
 वर्धनकं बहुविस्तरेण कृत्वा विजयचन्द्र इति । मासे गते नाम प्रतिष्ठितं राजभगिनीभिः ॥१८॥
 सितपक्षशशधर इव कलासु देहे चोपचयं लभते । ततः सकलकलाकुशलो जाताः स्तोत्रैरपि दिनैः ॥१९॥
 अथान्यदा सुरङ्गमवाहनहेतोर्गतेन कुमारेण । दृष्टो मुनिर्निविष्टस्तपस्तन्वज्ञो जितानङ्गः ॥२०॥
 नाम्ना मुनिचन्द्रश्चतुर्जगो भविककुमुदवनचन्द्रः । भत्वा स जल्पति लब्धाशीविशेषेण ॥२१॥
 देवगुरुधर्मतत्त्वं कथय मम नाथ ! बहुपुत्रैः । प्राप्तस्त्वेमिह महायशः ! मरुपथिकेनैव कमलसरः ॥२२॥
 हिमहारहसितसितदशनकिरणपङ्क्तिविच्छुरितवदनः । अथ प्रमणति स सीधू राजसुतं शृणुपयुक्तः ॥२३॥
 दुष्टाद्यादशोपप्रमरो यस्य वचने न विद्यते, कामिनीरम्यकयस्तरास्त्रज्ञैर्यो न भिद्यते ।
 यो न क्वापि करे करोति किमपि प्रहरणं रणरङ्गितः, येन दृष्टेनार्पि गलति पापं भवशतसंवर्गितम् ॥२४॥
 मयुष्माकं देवो जिनवरः शरणं भवभयदौःस्थ्यनाशार्थिनामाजन्म जन्मजरावर्जितो वीररागः शिवप्रास्थितानाम् ।
 यस्य न गृहेणी मनोहरणी सराणिर्निश्चितं निरयनिवासस्य, यस्य न क्षेत्रे हलमुसलशस्त्रं चिन्तापि गृहवासस्य ॥

जसु न दविणधनकणसमिद्धिसंबंधु समुद्धरु, जु नवि जीवदयपमुहपवर वउ खंडइ दुद्धरु ।
समसत्तुमित्तु-लज्जीविहिउ भवसायरदुत्तरतरणु, सइ विविहिविहारकरणोज्जमिउ होउ सुगुरु तुमह सरणु ॥
जहि संचराचरजीवरवख अणवरय विहिज्जइ, अलियकलिउं जहि कहिनि नवि य वयणुवि जेपिज्जइ ॥
जहि परकीउ अदिनु तणुवि मनसा न लिज्जइ, जत्य परत्थीसत्थु रयणिभोयणुवि चंइज्जइ ॥२७॥

सो धम्म रम्मु भवभयहरणु सरणु अहरणह होउ तुहु ।

जिणनाहकहिउ जयजीवहिउ सासयसिरिवि जु देइ सुहु ॥२८॥

इय एवमाइ मुणिणा धम्मो कहिओ सवित्थरो तत्थ । कुमरेण पडिबन्नं सम्मत्तं तह इमे नियमा ॥२९॥
अवराहवज्जिपाणं संरुपेणं तसाण पाणवहं । जावज्जीवं मंसं पंचुंवरिमाइ वज्जेमि ॥३०॥
इय अंगीकयनियमो नियमिहपत्तो करेइ जिणधम्मं । अह अन्नयावहरिओ हएण विवरीयसिक्खेण ॥३१॥
वियडाडवीए पडिओ नडिओ तण्हाए कंउगयपाणो । परिसंततुरयवयणाओ झत्ति अण्णेइ जा कविपं ॥
तो सहसा सो मुक्को पाणेहि दुज्जणोत्ति कलिऊण । मुच्छानिमीलयच्छो पडिओ कुमरोवि धरणीए ॥
जा चिट्ठइ ता दिट्ठो पुल्लिंदमिहुणेण किंचिसच्चिट्ठो । सीयपवणेण जाओ सलिलं सन्नाए पत्थितो ॥३४॥
तत्तो य पुल्लिंदीए कुओवि हिमसिसिरनीरमाणेउं । सित्तो उट्ठेऊणं पियइ जलं तमलममयं ॥३५॥
तत्तो य महं मंसं उवणीयं तेहि भोयणनिमित्तं । न य भइत्तइ कहवि तयं कुमरो पडिबन्ननियमधुरो ॥
महुं मंसं मोत्तूणं फलकंदाइं न विज्जए-इत्थ । इय कहिएवि न असइ तो ताइं गयाइं तं मोत्तुं ॥३७॥

यस्य न दविणधनकणसमिद्धिसंबन्धः समुद्धरुः, यो नापि जीवदयाप्रमुखप्रवरं व्रतं खण्डयति दुर्वरम् ।
समशश्रुमित्रः पट्टजीवहितो दुस्तरभवसागरतरणः, सदा विविहिविहारकरणोद्यतो भवतु सुगुरुर्यन्माकं शरणम् ॥
यत्र सचराचरजीवरक्षाऽनवरतं विधीयते, अलीककलितं यत्र क्वापि नापि च वचनमपि जल्प्यते ।
यत्र परकीयमदत्तं तृणमपि मनसा न लायते, यत्र परस्त्रीसार्थो रजनिभोजनमपि त्यज्यते ॥२७॥

स धर्मो रम्यो भवभयहरणः शरणमशरणानां भवतु युष्माकम् ।

जिननामकथितो जगज्जीवहितः शाश्वतश्रियमपि यो ददाति सुखम् ॥२८॥

इत्येवमादिर्गुणिना धर्मः कायितः साविस्तरस्तत्र । कुमारेण प्रातिपन्नं सम्भरत्वं तयोरे निपपातः ॥२९॥
अपराधवर्जितानां संकल्पेन त्रसानां प्राणवधम् । यावज्जीवं मांसं पञ्चोदुम्बरादि वर्जयामि ॥३०॥
इत्यङ्गीकृतनियमो निजगृहप्राप्तः करोति जिनधर्मम् । अथान्यदाऽपहृतो हयेन विपरीतशिक्षेण ॥३१॥
निकटाटव्यां पतितो भटित्पट्टणया कण्ठग्नप्राणः । पारिश्चान्ततुरगवदनाञ्जटित्यपनयति याक्कविकाम् ॥
ततः सहसा स मुक्तः प्राणैर्दुर्जनं इति कल्ययत्वा । मूच्छानिमीलितारुः पतितः कुमरोऽपि धरण्याम् ॥३२॥
यावत्तिष्ठति तावद् दृष्टः पुल्लिन्दमियुनेन किञ्चित्सत्त्वचेष्टः । शीतपवनेन जातः सलिलं संज्ञया प्रार्थयमानः ॥
ततश्च पुल्लिन्द्या कुनोऽपि हिमशिशिहरनीरमानीय । सिञ्चत उन्धाय पिबति जलं तदलममृतमिव ॥३५॥
ततश्च मधु मांसमुपनीतं ताभ्यां भोजननिमित्तम् । न च भक्षयति कथमपि तत्कुमारः प्रतियज्जनियमधुर्यः ॥

तेसि अपचित्यंतो लुहाए परिपीडिओ अरन्धमि । सो भमइ नेय पावइ तहाविहं मूलकंदाई ॥३८॥
 जह तह कइवि मयाणं मंसाइ मिगाइयाण सुलहाइ । लम्भति महूणि य किंतु तेसु न मणपि सो कुणइ ॥
 जा ता नवमदिवसे मियागयगयपुरेसनरवडणो । सिन्नं पसरियमित्तो कुमारं पिच्छेइ सो राया ॥४०॥
 तल्लयाए निविट्टं सुसिद्धं, सोवि तं निवं नाउं । अम्मुट्ठिय पणमेई रत्ना नाओ जहा तिसिओ ॥४१॥
 पालिकरवाउ नीरं पाएउं पुच्छिओ कओ एत्थ । कुमारोवि कहइ सव्वं राया तो अप्पए तुरयं ॥४२॥
 नियआसवारसहिंय पेसइ जत्थच्छए नियावासो । कयमज्जणो य सुंजइ रायनिओगेण सो तत्थ ॥४३॥
 तो वीयट्ठिणे राया कुमारं आहेइयत्थमडवीए । तुरयारूढं आउहपाणि सह अप्पणो नेइ ॥४४॥
 चउदिसिपसरियनियआसवारवारेण खेडिउं खुडिए । मियंससयमूररई गहयुरगत्ताए खिविऊण ॥४५॥
 एकदिसाए राया कुमारो वीयाए ढाविओ तेण । नोहरमाणे जीवे विंधइ वाणेहिं नरनाहो ॥४६॥
 अह कुमारदिसाहुत्तं पसुणो वचंतए निएउण । राया भणइ कुमारं हणसु इमे मा उबेहेहि ॥४७॥
 तो भणइ विजयचंदो नाहं जीवे हणामि गयदोसे । तुम्हं पि न जुत्तमिणं नयसारपहुत्तजुत्ताण ॥४८॥
 तो चितइ नरनाहो कावि अपुव्वा इमस्सिमा भणिई । तो तं पभणइ किं तं न होसि नणु खत्तियकुमारो ? ॥
 सो भणइ नरवरंसर ! हणंति जीवे विणावराहं जे । ते सोयरियपमुहा खत्तियपुत्तत्ति तुम्ह मया ॥५०॥
 तो तस्स वयणविणयाइएहिं हिययमि रंजिओ राया । तच्चित्तपरिक्खत्थं विसेसओ कुणइ एवंति ॥५१॥

मधु मांसं मुक्त्वा फलकन्दादि न विद्यतेऽत्र । इति कथितेऽपि नाशनाति तत्तत्तौ गतौ तं मुक्त्वा ॥३७॥
 तयोरसंघटितः क्षुषा परिपीडितोऽग्रये । स भ्रमति नैव प्राप्नोति तथाविधं मूलकन्दादि ॥३८॥
 यथा तथा कयमपि मृतानां मांसानि मृगादिकानां सुलभानि । लभ्यन्ते मधूनि च किन्तु तेषु न मनोऽपि स करोति ॥
 यावत् तावद् नवमदिवसे मृगागतगजपुरेशनरपतेः । सैन्यं प्रसूतमितः कुमारं पश्यति स राजा ॥४०॥
 तल्लयायां निविट्टं शुक्लौष्ठं, सोऽपि तं नृपं ज्ञात्वा । अम्मुत्थाय प्रणमति राज्ञा ज्ञातो यथा तृपितः ॥४१॥
 पालिकरवाद् नीरं पाययित्वा पृष्टः कुतोऽत्र । कुमारोऽपि कथयति सर्वं राजा ततोऽप्ययति तुरगम् ॥४२॥
 निजाश्ववारसहितं प्रेषयति यत्रास्ते निजावासः । कृतमन्वजनश्च भुङ्क्ते राजनियोगेन स तत्र ॥४३॥
 ततो द्वितीयदिने राजा कुमारमास्त्रेत्कार्धमट्ठ्याम् । तुरगारूढमाशुवषाणि सहारधना नयति ॥४४॥
 चउदिसप्रसूतनिजाश्ववारारेण खेडयित्वा खुडितान् । मृगशशशुकरादीन् गुरुतरगते सिप्त्वा ॥४५॥
 एकदिशि राजा कुमारो द्वितीयस्यां स्थपितत्तेन । निःसरतो जीवान् विध्यति बाणैर्नरनायः ॥४६॥
 अथ कुमादिगभिमुक्तं पशून् व्रजते दृष्ट्वा । राजा भणति कुमारं जहीमान् गोपेसस्व ॥४७॥
 ततो भणति विजयचन्द्रो नाहं हन्मि गतदोषान् । युष्माकमपि न युक्तमिदं नयसारप्रसूतयुक्तानाम् ॥४८॥
 तत्रश्मिन्तयनि नरनाथः काम्यपूर्वाप्रयेयं भणितिः । ततस्त्वं प्रभृणति किं त्वं न भवसि ननु क्षत्रियकुमारः ? ॥
 स भणति नरवरंसर ! ज्ञान्ति बीवान् विनापराधं ये । ते शौकरिकप्रमुखाः क्षत्रियपुत्रा इति युष्माकं मताः ॥
 तन्मत्स्य वचनविनयादिर्देहे रंजितो राजा । तच्चित्तपरीक्षार्थं विशेषतः करोत्येवमिति ॥५१॥

तस्सग्गे मिगमेगं धरिउं पमणेइ हणह रे ! एयं । अजह तुह सिरमसिणा निएण हत्थेण छिद्रिस्सं ॥२२॥
तो निववयणं सोउं चितइ कुमरो अहो ! इमो मूढो । जीवंतस्सवि सीहस्स केसरे लुण्ठिमीहेइ ॥२३॥
अकयवराहं हरिणाइपसुगणं जइ अहं न मारेमि । तो किं इमस्स जुत्तं वोउं एवंविहं, किंतु ॥२४॥
उवयारी मज्झ इमो असयंजसचिट्ठिओवि दयठाणं । पिच्छामि ताव एयं चित्तिउं पडिभणइ तं एवं ॥२५॥
जं तुह जुत्तं तं कुणसु ताव नाहं हणेमि मिगमेयं । मणवायाकाएहि अवराहविवज्जियं दीणं ॥२६॥
तेपि करेमि महापस ! जइ किर मरणं न होइ कइयावि । इयरावि हु मरियव्ये को नियमधुरं परिचयइ ? ॥
अनिलंदोलिरकमलणिक्कमलदललग्गजलवचलण । पाणाण कए तुज्झवि परपाणविणासणमजुत्तं ॥२८॥
यतः,—

किं एत्तो लज्जणयं उत्तमपुरिसाण जीवलोगम्मि । जं पहरिज्जइ दीणे पलायमाणे पमत्ते वा ? ॥२९॥
लज्जंति महासत्ता पहरणमुग्गीरिउण ईसिपि । पिच्छंता पुरओ वेरियंपि मुक्काउहं दीणं ॥३०॥
सुद्धुवि कयावराहे पहरंति न उत्तमा अपहरंते । मज्झंति कलंकं नियकुलस्स अगगपहारित्तं ॥३१॥
जं पुण सोमसहावेसु निरवराहेसु नस्समाणेसु । तणमित्ताहारजिएसु पहरणं तं महापावं ॥३२॥

एहु धम्मपुपरमत्थु कहिज्जइ, जं परपीडि होइ तं न किज्जइ ।

जो परपीड करइ निश्चितउ, सो भवि भमइ दुक्खसंततउ ॥३३॥

सव्वेवि दुक्खभीरु सव्वेवि सुक्खाहिलासिणो सत्ता । सव्वेवि जीवणापिया सव्वे मरणाउ बीहंति ॥

तस्याग्रे मृगमेकं ध्रुत्वा प्रभणति जहि रे ! एतम् । अन्यथा तव शिरोऽसिना निजेन हस्तेन छेत्स्यामि ॥२९॥
ततो नृपवचनं श्रुत्वा चिन्तयति कुमारोऽहो ! अयं मूढः । जीवतोऽपि सिंहस्य केसराल्लवितुमीहते ॥२९॥
अकृतापराधं हरिणादिपशुगणं यद्यहं न मारयामि । ततः किमस्य युक्तं वक्तुमेवंविधं, किन्तु ॥२४॥
उपकारी ममायमसमज्जसचेष्टितोऽपि दयास्थानम् । पश्यामि तावदेतच्चिन्तयित्वा प्रतिमणति तमेवम् ॥२९॥
यत्तव युक्तं तत्कुरुष्व तावन्नाहं हस्मि मृगमेतम् । मनोवाक्कायैरपराधविवर्जितं दीनम् ॥२९॥
तदपि करोमि महायशः । यदि क्लिप्त मरण न भवेत्कदापि । इतरथापि खलु मर्त्ये को नियमधुरां परित्यजेत् ? ।
अनिलान्दोलनशीलकमललीकमलदललग्नजललवचलानाम् । प्राणानां कृते तत्रापि परप्राणविनाशनमयुक्तम् ॥
किमित्रो लज्जामनकमुत्तमपुरुषाणां जीवलोकैः । यत्प्रहिते दीने पलायमाने प्रमत्ते वा ? ॥२९॥
लज्जन्ते महासत्त्वाः । महर्षणमुद्गीर्णपदापि । पश्यन्तः पुरतो वैरिणमपि मुक्तायुधं दीनम् ॥३०॥
सुद्धुपि कृतापराधे प्रहरन्ति नोत्तमा अपहरति । मन्यन्ते कलङ्कं निजकुलस्याग्रप्रहारित्वम् ॥३१॥
यत्पुनः सोमस्वभावेषु निरपराधेषु नश्यत्सु । तृणमात्राहारजीवितेषु महर्षणं तद् महाप्रापम् ॥३२॥

अयमेव धर्मपरमार्थः कथ्यते, यन् परपीडा भवेत् तन्न क्रियते ।

यः परपीडां करोति निश्चिन्त , स भवे भ्रमति दुःखसंततः ॥३३॥

सर्वेऽपि दुःखभीरवः सर्वेऽपि सौख्याभिलाषिण सत्त्वा । सर्वेऽपि जीवनापियाः सर्वे मरणाद् विभ्यन्ति ॥३४॥

अत्थु असारउ आयिह वंथु तणु रोगि किलंतउ, आवइ जररखसि दुरंत जम्मु एइ तुरंतउ ।
 नत्थि सुक्खु संसारि किं पि दयधम्मि पयट्ठिहि, पंचह दिवसह रंसि राय ! मं मारि पयट्ठिहि ॥६५॥
 इयएवमाइअमओवमएहि वयणेहि करुणसारोहि । अवणेउं मोहविसं निवोवि विहिओ दयाहारो ॥६६॥
 सद्धम्मवयणविणयाइतोसिओ नरवई विजयचंदं । नियतणयं पिव स्वामेउमण्णणा देइ सप्पमायं ॥६७॥
 नियपणइणीए पुत्तं पउमिणिनामाए पट्टेदीए । सञ्चारणं पच्चक्खं जुवरायपयम्मि संउवइ ॥६८॥
 भणई पारट्ठीए पावसमिद्धोइ होउ मह नियमो । तुह कुमर ! धम्मवंधव ! पभावओ परमकारुणिय ! ॥
 नियनयरं संपत्तो कुमारलंभेण हरिसिओ राया । कारावइ कारामोयणाइ वद्धावणयमपुव्वं ॥७०॥
 पिहुपासायवडंसगमेगं तह तुरयरइवराइयं । राया देइ कुमारस्स सोवि लिहिरुण विन्नत्तिं ॥७१॥
 पेसइ नियसव्वसरुवगोयरं तुरियपुरिसपासम्मि । नियविरहदुत्थियाणं सुत्थत्थं जणणिजणयाणं ॥७२॥
 अह अन्नया कयाविं हु पासम्मि परिट्ठिए कुमारम्मि । रयणीए अद्धरत्ते राया निदाए विगमम्मि ॥७३॥
 निमुणइ करुणयरसरं नयरवहि इत्थियाए, तो भणइ । सुद्धि लहाविऊणं कुमार ! मह कहसु लहु तत्तो ॥
 आपोसोत्ति भणिता त्वग्गसहाओ विनिग्गओ वार्हि । लंयित्ता पायारं विज्जुविक्खत्तेण करणेण ॥७५॥
 ता जाव मसानंते सराणुसारोण वचई कुमरो । पज्जलिपजलणकुंडे त्विक्खमाणं मंसखंडाई ॥७६॥
 जाइयमेयं पेच्छइ सलक्खणिथीए ऊरुमंसाई । उक्कत्तंतं सिपकत्तियाए विसं रसंतीए ॥७७॥

अंभोऽसारोऽस्थिरो बन्धुस्तनू रोगेण क्लान्ता, आयाति जराराक्षसी दुरन्ता जन्मति त्वरमाणम् ।
 नास्ति सौख्यं संसारे किमपि दयाधर्मे प्रवर्तस्व, पञ्च दिवसानि तिष्ठसि राजन् ! मं मारि प्रवर्तय ॥६५॥
 इत्येवमाद्यनोपमैर्बचनैः करुणासारैः । अपनीय मोहविषं नृपोऽपि विहितो दयाधारः ॥६६॥
 सद्धर्मवचनविनयादितोषितो नरपतिर्विजयचन्द्रम् । निजतनयमिव समयित्वाऽऽत्मना ददाति सप्रणयम् ॥६७॥
 निजप्रणयिन्यै पुत्रं पद्मिनीनामायै पट्टेद्वयं । सर्वेषां प्रत्यक्षं युवराजपदे संस्थापयति ॥६८॥
 भणति पापद्वैः पापंसमृद्धेर्भवतु मम नियमः । तव कुमार ! धर्मबान्धव ! प्रभावतः परमकारुणिक ! ॥६९॥
 निजनगरं संपातः कुमारलभेन हर्षितो राजा । कारयति कारामोचनादि वर्धनक्रमपूर्वम् ॥७०॥
 शुभासादावतंस्रमेकं तथा तुरगरथवरादिकम् । राजा ददाति कुमाराय सोऽपि लिखित्वा विज्ञप्तिम् ॥७१॥
 प्रेषयति निजमवेश्वरूपगोचरं त्वरितपुरुषपार्श्वे । निजविरहदुःस्थितयोः सौम्यार्थं जननीजनकयोः ॥७२॥
 अयान्यदा कदापि ननु पार्श्वे परिस्थिते कुमारे । रजन्यामर्षरात्रे राजा निद्राया विगमे ॥७३॥
 भृगोति करणतरम्बरं नगराट्टहिः स्त्रियाः, ततो भणति । शुद्धिं लम्भायित्वा कुमार ! मम कथय लघुं ततः ॥
 आदेन इति मजित्वा सद्रसहायो विनिर्यतो बहिः । लक्षित्वा प्राकारं विद्योत्तिमेन करणेन ॥७५॥
 ततो यावन् रमशान्ते स्वराजुमारोण व्रजति कुमारः । प्रज्वालितज्वलनकुण्डे सिपन्तं मांसस्रग्द्वानि ॥७६॥
 योगिनमेकं पश्यति सलज्जनाभिया ऊरुमंसानि । उन्मूलनं शितकर्न्या विसं रसन्त्याः ॥७७॥

तो करुणारसरसिओ कुमरो पभणइ रे निमारद्धो । चंडालाणविणुचिओ रमणिवहो लिमिएणापि ॥७८॥
 अह भीओवि हु पभणइ मा मिग्गकुणसु सुणसु महवयण । वरलक्षणधरनारीनराण ऊरुण मंसणा ॥७९॥
 अट्टोत्तंगंडसपहि मंतपूपहि हुयवहं हुणिए । सिज्जेइ चेट्टयवरो सिद्धणाओ मह स इहि ॥८०॥
 जइ पुण जायइ विग्गं तो मंमारइ एस निम्भंत । भणइ कुमरो तद्वि हु वरादयं मुंच लहु एयं ॥८१॥
 नियऊरुण कप्पिय जेण समपेमि मंसखंडां । तो सो तोसवसगओभणइ इमे सौहु साहसिय ॥८२॥
 तुह सरिसाण अलंभे निग्घिणमेयं मए समायरिय । ता मुक्कच्चिय एसा कुणसु लहुं जं तएभणियं ॥८३॥
 अह साहसिकरसिओ कुमरो ऊरुण मंसखंडां । करकंलियकत्ति उक्कत्तिऊण जोगिस्स अप्पेइ ॥८४॥
 ता जाव तस्म सिद्धो चेट्टयराया भणइ तो कुमरं । तुह साहिज्जेणं चिय एयस्स वस अहं पत्तां ॥८५॥
 ता तुज्ज एस चेट्टो अहं तु तुह चेट्टयम्स चेट्टोत्ति । सुमरेयव्वो कज्जे साहसधणधणियं इय वोत्तुं ॥८६॥
 जाओ सो अदिस्सो जोईवि हु तज्जणेऽण्णेऊण । संरोहणीए गारुडमत दाडं च तस्स गओ ॥८७॥
 कुमरोवि घाल्लिओ अरल्लियगलिओ तओ समुच्चलिओ । पत्तां निवस्स पासे दसइ कक्कं, तजो रत्ता ॥
 पुट्ठा कह कुमरेणं आणीया, कहइ सा जहाडिडं । तो कुमरं आरोविष अंक्रमि सगगय भणइ ॥८९॥
 माणिक्खेहि उव्वलं कह एय रिल्लियं तए वण्ड ! । 'मुद्धि लहाविऊणं कहसु' चि पपपिएवि मए ? ॥९०॥
 तं चेव मज्झ पाणा तं सग्गमिमस्स मज्झ लोयस्स । नयरं रट्ठं च इमं तुह कुसले कुसलमुव्वहइ ॥९१॥

तत करुणारसरसित कुमार प्रमणति रे निमारद्ध । चाण्डालनामप्यनुचितो रमणीयवो लोकिकेनापि ॥
 अथ भीतोऽपि सत्तु प्रभणति मा विघ्न कुरु शृणु मम वचनम् । वरलक्षणधरनारीनराणामूर्खणा मासानाम् ॥
 अष्टोत्तरशतवण्डमैन्नपृतैर्हुतनहे हुते । सिध्यति चेटकरा सिद्धप्रायो मम स इदानीम् ॥८०॥
 यदि पुनर्जायते विघ्नस्ततो मा मारयत्येष निर्भ्रान्तम् । भणति कुमारस्तथापि हि वरानी मुञ्च लब्धेताम् ॥८१॥
 निजोर्वा वृत्तया येन समर्थयामि मासखण्डानि । तत स तोषचशगतो भणतीद साधु साहसिक ॥८२॥
 तन सद्धानामागमे निवृणोमेतन्मया समाचरितम् । तस्मान्मुस्तैवैषा कुरु लघु यत्त्वया भाणितम् ॥८३॥
 अथ साहसिकरसिक कुमार ऊगोर्मासरण्डानि । करकलितकर्तरीक उत्कृत्य योगिनेऽर्पयति ॥८४॥
 तांधाद्यक्तम्प्य सिद्धश्चेत्कराजो भणति तत कुमारम् । तव साहाय्येनैतन्मय वशमह प्राप्त ॥८५॥
 तस्मात्तत्रैव चेटोऽहं तु तव चेटस्य चेट इति । स्मर्तव्य कार्ये साहसधनवानिक् । इत्युत्त्वा ॥८६॥
 जात सोऽष्टययोग्यपि सत्तु तद्गणानपनीय । संरोहण्या गारुडमन्त्र दत्त्वा च तस्मै मन ॥८७॥
 कुमारोऽपि बालाकञ्चितोऽप्यलितकलितस्तत समुच्चलित । प्राप्तो नृपस्य पार्श्वे दर्शयति कन्या, ततो राज्ञा ॥
 पृष्टा कम्प्य कुमारोणातीता, कथयति सा यथादृष्टम् । तत कुमारमारोप्याङ्गे सगद्गद भणति ॥८९॥
 भाणित्यैरपत, कथमेव त्रीतस्याया वरम् ! । 'मुद्धि लम्भयित्वा कथय' इति प्रजल्पितेऽपि मया ॥९०॥
 त्वमेव मम प्राणान्मयं शरणमस्य मम लोकम् । नगरं राष्ट्रं चेद तन कुशले कुशलेमुद्धरति ॥९१॥

न य अंगमीभावेण परिणएऽनन्नसरिसजिणधम्मे । जुत्तं मणुयत्तं सिवसु हक्खमं संसए खिविउं ॥९२॥
 अहवा जुत्ताजुत्तं जाणइ वच्छो तहावि नो तुमए । इय कायव्वं मह पत्थणाए कइयावि, न्तो कुमरो ॥९३॥
 काऊण अंजलि मत्थयम्मि जेणइ पमाणामएसो । अह भणइ निवो कवं का सि तुमं कहव वसणमिमं ॥९४॥
 सा नमिउं भणइ इहं कमलत्थरसेट्ठिणो अहं धूया । कमलसिरी नामेणं रममाणी उववणस्संतो ॥९५॥
 दिट्ठा तेण ततो मे करे गहेऊण गयणमुण्डओ । पत्तो मसाणमज्झं विन्नत्तपिओ परं पुट्ठिं ॥९६॥
 तुहदुसहविरहहुयवहजालोलिपलीवियाइं हिययाइं । पावंतु निब्बुइं सिट्ठिसयणवगास्स इय भणिउं ॥९७॥
 निग्घिच्चभिन्नसहिया विणिवेशिभमाणसा कुमारम्मि । तणुप्पितेणं कन्ना पट्टविया पिउगिहे रत्ता ॥९८॥
 तं ददुड्ढं सहसा राहुविमुक्कं इंदुणो विंव । सिट्ठिमुहं विष्फुरियं सायरमवगूहिउं ततो ॥९९॥
 सविसेसं सम्माणिय वे निवभिच्चे विसज्जेए सिट्ठी । जणणीपमुहजणेणवि हरिसेणालिगिउं भणिवा ॥१००॥
 वच्छे ! तुहविरहानलसंतत्तमणेहिं दीणवयणेहिं । चउजामावि हु रयणी जामसहस्सोवमा गर्मिया ॥१०१॥
 रोमंचंयियगत्ता पयडंती कुमारगुणगणुकरिसं । सव्वं तं वित्तंतं परिपुट्ठा सिट्ठिणो कहइ ॥१०२॥
 तो अवगयंतच्चित्तो तं सिट्ठी भणइ तेण तुह वच्छे ! सकुटुम्बपरियणस्सवि मह जीवियनिव्विसेसाए ॥
 रक्खंतंतेणं पाणे जं विहियं तस्स नत्थि पडियारो । तो दापव्वाऽवस्सं तस्स तुमं होउ इय ताव ॥१०४॥
 रयणपडिपुण्णयालं पभाधसमयम्मि दोइउं तत्तो । सिट्ठी कयप्पणामो संधुणइ नरेसरं एवं ॥१०५॥
 धओ सो एस जणो सुपुन्नपुंजोव्व नाह । जस्स तुमं दुरियावहरणसंपयसंवायणजगिरो सययं ॥१०६॥

न चाङ्गाङ्गीभावेण परिणतेऽनन्यसदृशजिनधर्मे । युक्तं मनुजत्वं शिवसुखक्षमं संशये श्रेष्ठम् ॥९२॥
 अथवा युक्तायुक्तं जानाति वत्सस्तथापि नो त्वया । इति कर्तव्यं मम प्रार्थनया कदापि ततः कुमारः ॥९३॥
 कृत्वाऽजलिं मस्तके जरूपति प्रमाणमादेशः । अथ भणति नृपः कन्यां काऽसि त्वं कथं वा व्यसनमिदम् ? ॥९४॥
 सा नत्वा भणतीह कमलाकरश्रेष्ठिनोऽहं दुहिता । कमलश्रीर्नान्ना रममाणोपवनस्यान्तः ॥९५॥
 दृष्ट्वा तेन ततो मां करे गृहीत्वा गगनमुत्पतितः । प्राप्तः श्मशानमध्यं विज्ञपितमितः परं पूर्वम् ॥९६॥
 त्वद्दुःसहविरहहुतवहज्जालालीप्रीतिपितानि हृदयानि । प्राप्नुवन्तु निर्वृतिं श्रेष्ठियजनवर्गस्येति भणित्वा ॥
 निर्भृत्यभृत्यसहिता विनिवेशितमानसा कुमारे । तनुमात्रेण कन्या प्रस्थापिता पितृगृहे राजा ॥९८॥
 तां दृष्ट्वा सहस्र राहुविमुक्तमिवेन्दोर्विन्म्व । श्रेष्ठिमुखं विस्फुरितं सादरमवगुह्य ततः ॥९९॥
 सविशेषं सम्मान्य तान् नृपश्यान् विस्त्रजति श्रेष्ठी । जननीप्रमुखजनेनापि हर्षेणालिङ्ग्य भणिता ॥१००॥
 वत्से ! त्वद्विरहानलसंतप्तमनोभिर्दानिवदैनः । चतुर्यामापि खलु रत्ननिर्गमसहस्रैर्गमा गमिता ॥१०१॥
 रोमान्जान्निचतगात्रा प्रकटयन्ती कुमारगुणगणोत्कर्षम् । सर्वं तं वृत्तान्तं परिपुष्ट्वा श्रेष्ठेन कथयति ॥१०२॥
 तनोऽजगततचित्तस्तां श्रेष्ठी भणति तेन तत्र वत्से ! । सकुटुम्बपरिजनस्यापि मम जीवितनिर्विशयायाः ॥१०३॥
 रत्ना प्राणान् यद्विहितं तस्य नास्ति प्रतिकारः । ततो दातव्याऽवश्यं तस्मै त्वं भवत्विति तावत् ॥१०४॥
 रत्नपरिपूर्णयालं प्रमासंसमये दौकित्वा ततः । श्रेष्ठी कृतप्रणामः संस्तौति नरेश्वरमेवम् ॥१०५॥

धन्वाणिवि धनतपो पटु ! तं एषण पुत्तरयणेण । देवाण य मणुयाणं च चित्तचमत्कारचरिण ॥१०७॥
 विन्नवियञ्चं तु इमं तुमए निषदिट्टिगोवरं पत्ता । मज्झ दयाए धूया मह गेहे पवेसिया व्रत्ति ॥१०८॥
 सा य कुमारं काज्ज माणसे तत्थ नाह ! संपत्ता । इय विणलंभियाए विसए को तीइ आएसो ? ॥
 तो हसिउं भणइ निबो एसा कुमरावरोड्ढेइम्मि । जावज्जीवं निवसउ समणिया सुथिरलग्गम्मि ॥११०॥
 भणिउं महापसायं कूयसम्मानो समुट्ठिओ सिट्ठी । अह अन्नया कुमारो तुरए वाहितओ वाहि ॥१११॥
 निसुणइ अकंदरवं बहुनरनारीण तूरवमुहन् । पिच्छइ य सुमुट्ठदुगूलमट्ठयसंछादयं इंतं ॥११२॥
 जंपाणं, तो जंपइ नाऊणं तूरसरविसेसेण । अहिदट्ठा कन्नेमा, किं जीवंति इहिस्मंति ॥११३॥
 तो नियपुरिसं संपेसिऊण कुमरो कहावए ताण । मा मडयं दहइ इमं जा पउंजामि मंतमइ ॥११४॥
 तो अमयवुट्ठितुल्लं एयं सुणिऊण विम्बिया जाव । चिट्ठंति ताव कुमरो तुरियं तस्संतियं पत्तो ॥११५॥
 ततो गारुडमंतेण सलिलमभिपंतिऊण जहविहिणा । सत्तचुलुएहिं पहया सा उट्ठइ अमयसित्तञ्च ॥११६॥
 दट्ठं पुरओ कुमरं रूपेण सुरवं मयणसरविद्धा । को एसो कम्मसुओ किंच इमं पुच्छिओ तीए ॥११७॥
 तं चेव पत्तोयंती जा चिट्ठइ अणिमिसा-तओ मंतो । नयसारो तीए पिया कुमरं पइ जंपए एवं ॥११८॥
 धन्वा सा पुण्णकरिमनिग्गमया तिहुयणेवि तुह जणणी । जीइ पमूओ सि तुमं दीणुडरणिककुल्लिओ ॥
 धन्नपरा कमलसिरी जीसेज्जत्थं इमं पवन्नाए । पाणपरित्ताणकए सरणं तं चेव संजाओ ॥१२०॥

धन्यः स एष जन्तुः सुपुण्यपुत्र इव नाथ ! यस्य त्वम् । दुरितापहरणसंपत्संपादनजागरिता सत्ततम् ॥१०६॥
 धन्यानामपि धन्यतमः-प्रभो ! त्वमेतेन पुत्ररत्नेन । देवानां च मनुजानां च चित्तचमत्कारचरितेन ॥१०७॥
 विज्ञपयितव्यं त्विदं त्वया निजदृष्टिगोचरं प्राप्ता । मयि दयया दुहिता मम गेहे प्रवेशिता झटिति ॥१०८॥
 सा च कुमारं कृत्वा मानसे तत्र नाथ ! संप्राप्ता । इति विप्रलम्बिताया विषये कन्तस्या आदेशः ॥१०९॥
 ततो हासिन्वा भणति नृप एषा कुमरावरोधगेहे । यावज्जीवं निवसतु समापिता सुस्थिरलग्ने ॥११०॥
 भणित्वा महाप्रसादं कृतसम्मानः समुत्थितः श्रेष्ठो । अथान्दा कुमारस्तुरगान् बाहवन् बहिः ॥१११॥
 शृणोम्यान्तरदरवं बहुनरनारीणां तूरवमुखरम् । पश्यति च सुमूल्यदुङ्कलमलकसंज्ञादितमायत् ॥११२॥
 शवयानं, ततो जहति ज्ञात्वा तूरस्वरविशेषेण । अहिदष्टा कन्यैरा, किं जीवन्ती-वक्ष्यन्ति ? ॥११३॥
 ततो निजपुरयं संप्रेत्य कुमारः कथावयति तान् । मा मृतकं दृष्टेर्दं यावत्पुत्रे मन्त्रमहम् ॥११४॥
 ततोऽमृतवृष्टितुल्यमेतन् श्रुत्वा विस्मिता यावत् । तिष्ठन्ति तावत्कुमारस्त्वरितं तस्यान्तिकं प्राप्तः ॥११५॥
 ततो गारुडमन्त्रेण सलिलमभिमन्त्र्य यथाविधि । सप्तचुलुके प्रहता सोत्तिष्ठन्मृतसिक्केव ॥११६॥
 दृष्ट्वा पुरतः कुमारं रूपेण सुगमिव मदनशरविद्धा । क एन कस्य सुतः किञ्चेदं पृष्टस्तया ॥११७॥
 तमेव प्रलोकमाना यावत्तिष्ठन्निमिषा ततो मन्त्री । नयसारस्तस्याः पिता कुमारं प्राति जल्पन्नेवम् ॥११८॥
 धन्या सा पुण्योत्कर्षनिर्मिता त्रिभुक्तेष्वपि तव जननी । यया प्रमूतोऽमि त्वं दीनोद्धरणैककुल्लितः ॥११९॥
 धन्यतरा कमलश्रीर्यस्या अवस्थामिमां प्रपन्नायाः । प्राणपरित्राणकृते शरणं त्वमेव संजातः ॥१२०॥

तो लज्जाणयवयणो मंति आपुच्छिउं गओ कुमरो । तेहिं चिय तूरेहिं वद्धावणयम्मि वज्जंते ॥१२१॥
 तेहिं चिय वयणेहिं उवगिज्जंतेसु मंगलसण्णु । वद्धावितेसु पट्ठकं तु अन्नलोणसु ॥१२२॥
 सच्चाइवि सामग्गीइ तीए धूयाए तह य संजुचो । संपत्तो नरवड्मंदिरम्मि नयसारमंतिवरो ॥१२३॥
 राया तं तह दट्ठे जाव वियवकेइ किं किमेयंति । पडिहारमूडओ तो पणमइ मंती निवपयाइं ॥१२४॥
 उचियासणे निविट्ठो आभट्ठो नरवरेण अह भणइ । रोमंनकंछुइज्जंतसज्जगत्तो पुणो नमिउं ॥१२५॥
 मरणसमा जं किर नत्थि आवई तंपि तुह सुपुत्तेण । कयमन्नेहा नरेसर ! वयणं अइसयनिहाणेण ॥
 इय उचिवविउं सज्जं वित्तं वित्तरेण तं कहिउं । विन्नवइ मज्झ धूया संपइ कुमाराउ दूरम्मि ॥१२७॥
 अहिल्लइ नेय ठाउं अस्सरसरण्णहारभयभीया । जह तीए भयं न हवइ कुणसु पसायं तहा सामी ! ॥
 राया तं पडिविज्जिय सोहणलग्गम्मि गुरुविभूईए । कमलाविमलसिरीणं पाणी गाहावए कुमरं ॥१२९॥
 विसयमुदमणुभवंतो तो ताहिं समं गमेइ दियहाइं । जिणधम्मं कुर्वंतो धुव्वंतो वंदिवंदेहिं ॥१३०॥
 अइ अन्नपा नरिंदो आयंरुक्कंतविग्गहो सहसा । तं अहिंसिचइ रज्जे सयं च सच्चन्नुमणिण ॥१३१॥
 तेषं उवइट्ठेणं पंचनमोकारसुमरणायुच्चिं । समभावमावियप्पा विहिण्ण पाणे परिच्चयइ ॥१३२॥
 अह पउरा अन्नदिणे संहदुवारम्मि उच्चसदेहिं । साहुल्लिहत्था पुकारयंति मुसियमह मुसियमह ॥१३३॥
 तो नरवड्णा सोउं इकारेऊण कारणं पुट्ठा । साहेति अदिट्ठो कोवि तक्करो मुसइ जग्गंते ॥१३४॥
 तो तज्जद नयरारक्खियं निवो सोवि भणइ पहु ! चोरो । दिट्ठीए गोयरे कोवि नेइ किमहं करेमि तओ ? ॥

ततो लज्जावनतवर्द्धनो मन्त्रिणमभिरुच्छय गतः कुमारः । तैरव तुरैर्वर्धनके वाद्यमाने ॥१२१॥
 तैरेव वर्द्धनरुग्गीयमानेषु मङ्गलशतेषु । वर्षयत्सु प्रतिक्रमं त्वन्यान्पलोकेषु ॥१२२॥
 सर्वयापि सामग्र्या तथा दुहित्रा तथा च संयुक्तः । संमान्तो नरपतिमन्दिरे नयसारमन्त्रिवरः ॥१२३॥
 राजा तं तथा दृष्ट्वा यावद् वितर्कयति किं किमेतदिति । प्रतिहारसूचितस्ततः प्रणमति मन्त्री नृपयादौ ॥१२४॥
 उचियासने निविष्ट आभाषितो नरवरेणाथ भणति । रोमाश्चक्रन्नुक्तायमानसर्वगात्रः पुनर्नत्वा ॥१२५॥
 मरणसमा यत्किञ्च नास्त्यापन् तदपि तव सुपुत्रेण । कृतमन्यया नरेश्वर ! वचनमतिशयनिधानेन ॥१२६॥
 इत्युत्तिष्ठ्य सर्वं वृत्तान्तं विस्तरेण तं कथयित्वा । विज्ञपयति मम दुहिता संप्रति कुमाराद् दूरे ॥१२७॥
 अभिनयति नव स्थातुमशरीरशरप्रहारभयभीता । यथा तस्या भयं न भवति कुरुष्व प्रसादं तथा स्वामिन् ! ॥
 राजा तन् प्रतिपद्य शोभनरज्जेन गुरुविभूत्या । कमलाविमलश्रियोः पाणी ग्राहयति कुमारम् ॥१२९॥
 विषयमुपगन्तुमर्हन्तन्त्र्याभ्यां समं गमयति दिवसानि । जिनधर्मं कुर्वन् स्तूयमानो बन्दिषुन्दः ॥१३०॥
 पश्यान्त्य नरेन्द्र आतङ्गाक्रान्तविग्रहः सहसा । तमभिषिष्यति राज्ये स्वयं सर्वज्ञमणिनेन ॥१३१॥
 तेनोपदिष्टेन पुनर्नमस्यारम्भणपूर्वम् । समभावमावितान्त्र्या विधिना प्राणान् परिचर्यति ॥१३२॥
 अप्यपरा अन्यदिने मिहद्वार उद्यमन्दः । वसहस्ताः पुकारयन्ति मुषिताः स्मो मुषिताः स्मः ॥१३३॥
 सतो निराश्रया भुत्वा हकारयित्वा कारणं पुट्टाः । कयमन्यदष्टः कोऽपि तस्मै मुष्पाति जाग्रतः ॥१३४॥

सो कोवि ज्वाओ नत्थि देव ! गहणे न तम्स जो विहिओ । भणइ निवो संपयमवि इत्येव अहं तमाणेमि ॥
तो चंडयाओ तस्सणमाणावेऊण पत्थओ वाह । कद्धं दंसइ तेसिं तं चोरं पुच्छइ तहेयं ॥१३७॥
कह न मुसतो दीसमि स भणइ ओसोयणीए विज्जाए । सोवानिउण लोयं मुसेमि सिच्छाए धरसारं ॥
राया जपइ मोसं एसिं अप्पेसु, भणइ सो देव ! । जेण अहं आणीओ मोस सव्वंपि तेणेउ ॥१३९॥
जं आसि मए हरियं भट्टायारम्मि तुम्ह तं ठवियं । आणेऊण मए चिय सद्धि, तत्तो य जागंतु ॥१४०॥
भांडारिओ पयपइ सुखवत्थाद्वत्थुसंघाओ । भंडागारं तप्पगणं च सव्वंपि पूरंतो ॥१४१॥
सहसा दीग्गइ, देवो तत्थ पमाणं, तओ निवो भणइ । वणियाण अप्पहइमंतो भणिया तेवि नियनियं ॥
गहिउ भणति तिहुयणअन्तरयचरियहरियजयदुरिय ! । अम्हं पुत्तोदयजीविण तं जीव चिरकालं ॥
अह पंचंगणामं काऊणं निगाएसु पउरेसु । जंपइ सो विज्जासिद्धतक्करो जोहिउं हरये ॥१४४॥
तुड पहु ! पसरियउभट्टपयापवणेण अकृतलं । उक्खिअयि उहार्णीओ विवसो सुहम्मजोएण ॥१४५॥
दिट्ठ च सयलकल्लाणकुलहरं तुम्ह चरणकमलजुयं । इत्तो ज मह जोगा तेण पत्तायं कुणउ देवो ॥१४६॥
रायावि भणइ कल्लाणकुलहर होसु एस आपसो । सव्वन्नुभासियाई सुणिऊणं अणुट्ठिउणं च ॥१४७॥
भणइ मह दिससु ताई राया तो कहइ दुविहजिणधम्मं । अह सुयपुत्त पय मज्झ पुरा इय विचिंततो ॥
संजायज इ रणां पुव्वभवम्भत्थसरियसुत्तयो । पडिवज्जइ पच्चज्जं देवपउवणीयमुणिग्गिं ॥१४९॥

ततस्तर्जयति नगरारक्षिर्नृपः सोऽपि भणति प्रभो ! चौर । दृष्टेर्गोचरे कोऽपि नैति किमहं करोमि तत ॥
स कोऽप्युप यो नास्ति देव ! ग्रहणे न तस्य यो विहित । भणति नृप साधतमप्यत्रैवाह तमानयामि ॥१३६॥
ततश्चेदरात्रं तत्क्षणमानाय्य प्रस्थतो बाहे । बद्धं दर्शयति तेभ्यस्त चौर पृच्छति तपैतत ॥१३७॥
वध न मुष्णन् दृश्यसे, स भणत्यवस्थापन्या विद्या । स्थापयित्वा लोके मुष्णाभि स्वेच्छया गृहसारम् ॥१३८॥
राजा जल्पति मोपमेभ्योऽर्षय, भणति स देव । येनाहमानीतो मोप सर्वोऽपि तेनैव ॥१३९॥
यु आसीन्मया हतो भाण्डागारे तव स स्थापित । आनीय मयैव सार्धं, ततश्चागत्य ॥१४०॥
भाण्डागारिकं प्रमत्तवृत्तिं सुयर्गवत्त्वादिवस्तुसत्ता । भाण्डागारं तत्पाङ्गणं च सर्वमपि पूरयन् ॥१४१॥
सहसा दृश्यते, देवस्तत्र प्रमाणम्, ततो नृपो भणति । वणिग्भ्योऽर्षयेभ ततो भणितास्तेऽपि निजनिजम् ॥
गृहीत्वा भणन्ति निमुवनाऽर्थ्यचरितहृतजगद्दुरित । अस्माकं पुण्योदयजीवितेन त्व जीव चिरकालम् ॥
अथ पञ्चाङ्गप्रणामं कृत्वा निर्गतेषु पोरेषु । जल्पति स पिशासिद्धतक्करो योजयित्वा हस्तौ ॥१४४॥
तव प्रभो ! प्रसतोद्भट्टप्रतापपचनेनार्कतूलमिव । उत्तिष्येहानीतो विवश शुभकर्मयोगेण ॥१४५॥
दृष्ट च सकलकल्याणकुलगृहं तव चरणकमलजुगम् । इतो यद् मम योग्य तेन प्रसादे करोतु देव ॥१४६॥
राजापि भणति कल्याणकुलगृहं भवेप आदेश । सर्वज्ञमापितानि श्रुत्वाऽनुष्ठाय च ॥१४७॥
भणति मे दिश तानि राजा तत वधयति द्विविधजिनधर्मम् । अथ श्रुतपूर्वमेतन्मया पुरेति विचिन्तयन् ॥
संजातजातिस्मरणं पूर्वमवाप्स्यस्तस्मिन्मृतसूत्रार्थं । प्रतिपद्यते प्रव्रज्या देवतोपनीतशुनिलिङ्गं ॥१४९॥

अहं राया रोमंचियगतो सिंहासणात् उठ्ठेत् । ति पयाहिणीकरेत् पणमिय परमाणं भत्तीए ॥१५०॥
उचियासणे निवेसिय पुच्छइ कहं नाह । तिहुयणच्छरिये । इय पट्टणा आयरियं, जाईसरणात् तो कहइ ॥
आपुच्छिय नरनाहं विहरिय अञ्जुज्जओ गओ मोक्खं । राया य तत्थ देसे पमावए जिणमयं धम्मं ॥१५१॥
तथा;—

जगमंमदेण विणा होउ वसे मह सचकरचकं । इय परिभाविण आइसइ चेडयं रायवाडीए ॥१५२॥
दिदीरपिहपंडुरपुंडरीयं सं धरेसु-मज्जुवरिं । गयणट्टियदिच्चरुवो तेणावि कए जहपट्टे ॥१५३॥
तो चोरवइयरे तह इमम्मि कहियम्मि चारपुरिसेहिं । सीमाला नरवड्ढो सज्जे ते संवमावन्ना ॥१५४॥
इत्थं सज्जत्य समत्थयत्थिवा मत्थएण तस्साणं । सोऊण तप्पमावं धरन्ति धीरावि विणएण ॥१५५॥
पसरिययावदुसहो अवमारियदरियसत्तुतमविसरो । वित्थरियकमलकोसो ह्यदोसो सहइ सो मूरो ॥१५६॥
मंगलउरनपराओ समागओ चउरवयणअभिहाणो । जयसीहरायपेसियदओ अह अन्नया तस्स ॥१५७॥
अस्थानसभाए संठियस्स सिरिविजयचंदरायस्स । दंसइ रायाएसं णडिहारपवेसिओ सोवि ॥१५८॥
उठ्ठेऊणं राया दोहिवि इत्थेहिं गिण्हऊण तयं । आरोविऊण सीसे ठाविय सिंहासणे तत्तो ॥१५९॥
विम्वियहियएण समं अत्थाणएण सज्जलोएण । पंचंगं पणिवायं काउं धित्तूण वाएइ ॥१६०॥
तथा;—

सिरिमंगलउरनपराओ जयसीइनराहिवो मुक्खिस्ताओ । सिरिहत्थिणउरनपरे पयावअकंतनिवचकं ॥
सिरिविजयचंदनिवइं सायरमवगृहिउं पणपसारं । हिययगयं सज्जमावं सगगयं किपि पयडेइ ॥१६१॥

अथ राणा रोमाञ्चितगात्रः सिंहासनादुत्थाय । त्रिः प्रदक्षिणीकृत्य प्रणम्य परमया भक्त्या ॥१६०॥
उचितासने निवेद्य पृच्छति कथं नाथ ! त्रिमुवनार्थयम् । इति प्रमुणाचरितं, जातिस्मरणात्ततः कथयति ॥
आपृच्छथ नरनाथं विहन्याम्युद्यतो गतो मोक्षम् । राणा च तत्र देशे प्रभावयति जिनमतं धर्मम् ॥१६१॥
जनमर्मदेन विना भवतु वशं मम स्वचक्रपरचक्रम् । इति परिभाष्यादिशति चेदकं राजवाद्याम् ॥१६२॥
दिग्दीरपिण्डपाण्डुरपुण्डरीकं त्वं धर ममोपरि । गगनस्थितादिव्यरूपस्तेनापि कृते यथादिष्टे ॥१६३॥
ततश्चोरव्यतिकरे तथाऽस्मिन्कपिते चारपुरिये । सीमाला नरपतयः सज्जे ते सेवामापन्नाः ॥१६४॥
इत्थं सर्वत्र संमर्षपार्थिवा मस्तकेन तस्याज्ञाम् । श्रुत्वा तत्प्रमावं धरन्ति धीरा व्युपि विनयेन ॥१६५॥
प्रमत्तप्रतापदुष्पदोऽपसारितहृत्तशत्रुतमोविसरः । विस्तृतकमला(ल)कोशो हृत्तदोषो रानति सशू(सू)रः ॥१६६॥
मद्रूपुरनगरात् समागतश्चतुरवचनामिधानः । जयसिंहराजप्रेषितदूतोऽथान्यदा तस्य ॥१६७॥
आस्थानसभायां संस्मितस्य श्रोत्रियचन्द्राञ्जल्यम् । दर्शयति राजादेशं प्रतिहारप्रवेक्षितः मोऽपि ॥१६८॥
उत्थाय राणा द्वाभ्यामपि हस्ताभ्यां गृहीत्वा तम् । आरोप्य शीषं स्थापयित्वा सिंहासने ततः ॥१६९॥
विस्मितहृदयेन समभाष्यानगणेन सर्वलोकेन । पञ्चाङ्गं प्रणिपानं कृत्वा गृहीत्वा कथयति ॥१७०॥
श्रीमद्रूपुरनगराज्यापेक्षितराशिपः मुक्खिन्यातः । श्रोहिमन्तिनापुरनगरे मनापाकान्नुत्पन्नकम् ॥१७१॥

जायंति आवयं पाविडेपि गरुया विसालरिद्धिः । सीणोवि द्रोड जल्दी महल्लहन्तंरुडोलो ॥१६४॥
 आवङ्गयावि गरुया हासट्टणं न होत्तिलोयस्स । वधपवन्नावि गया सिंरि गया रायभवणेसु ॥१६५॥
 विसमावत्थगणपि वञ्च । तए किंरुरीकयसुरेण । मच्चवियमिमं सव्वं रज्जसिंरि अणुह्वंतेण ॥१६६॥
 किंनु सुणंतस्सवि तुज्ज रायसिंधरियसासनसमिद्धि । ईसाइव सवणाणं नयणाइ नडंति मह हियं ॥१६७॥
 किञ्च ।

तुरयावहारपुव्वं सव्वत्थ गेसिओवि नो दिट्ठो । तो तुद्विरहहुयासो पज्जलिओ मह मणुज्जाणे ॥१६८॥
 दड्हं तेण तओ तं सुदुपल्लविं घणासकुसुमिडं । निम्मन्नुनफल्डइं विरेयवैभूरुहसमिद्धं ॥१६९॥

किञ्च ।

तुज्ज विओए निव ! निवःपुरजणो जणवओ जणविबगो । जं वहिडेपि न तीरइ दुदमणुहइ अज्जवि य ॥
 तुद्विरहकायराए जणणीए नुयणवारिपुरेण । पल्लजलओ अयंढे वरिसविओ दुक्खतविपाए ॥१७१॥
 संपड पुण आहीए वाही तह आहिआ यह सरीरे । जह तं चयंति पाणा ताल्लहु दंसंहि अप्पाणं ॥१७२॥
 इय लेहं वायंतो सगगयं लोयणंसुकुसुमेहि । जणयनियहत्थलिहियक्खरेसु पूयं व निम्मवड ॥१७३॥
 भणइ य किंर जणयाइ जायहिं सुएहि हुंति सुहियाइ । तं विवरीयं जायं मइ जाए मज्ज जणयाण ॥
 तो नयसारप्पमुहं मैतिजणं पुत्तिज्जण सुमुहुत्ते । विमलसिरीए पुत्तं सुलोयणं ठाविडं रज्जे ॥१७५॥
 रज्जस्स बाहगे तह नयसारं ठाविडं मटामंति । संज्ञाए पत्थाणे ठिओ वहि सोहणमुहुत्ते ॥१७६॥

श्रीविजयचन्द्रनृपतिं सादरमवगुह्य प्रणयसारम् । हृदयगत सद्भावं सगद्गदं किमपि प्रकटयति ॥१६३॥
 जायन्त आपद माप्यापि गुरवो विशालक्षेयः । सीणोऽपि भवति जलधिश्चलन्महाकल्लोल ॥१६४॥
 आपद्गता अपि गुरवो ह्याम्यस्यान न भवन्ति लोफ्त्य । बन्धप्रपन्ना अपि गजा श्रियं गता राजमवनेषु ॥
 विपमावन्त्यागतेनापि वत्स ! त्वया किङ्करीकृतसुरेण । सत्यापितमिदं सर्वं राज्यश्रियमनुभवता ॥१६६॥
 किन्तु शृण्वतोऽपि तव राजशिरोधृतशासनसम्पदम् । ईष्येयैव श्रवणयोर्नयने नाटयतो मम हृदयम् ॥१६७॥
 तुरगापहारपूर्वं सर्वत्र गेवपितोऽपि नो दृष्ट । ततस्त्वद्विरहदुःखात् प्रज्वलितो मम मनउधाने ॥१६८॥
 दग्धं तेन सतस्तद् सुतप्लवितं घनाच्छादुमुमक्म् । निर्मलपुष्पफलाढ्यं विवेकवारभूरुहसमृद्धम् ॥१६९॥
 तव विद्योगे नृप ! नृपतिपुरजनो जनपदो जननीवर्ग । यत्कथयितुमपि न शक्यते दुःखमनुभवस्थथापि च ॥
 त्वद्विरहकातरया जनन्या नयनवारिपुरेण । प्रलयजलदोऽकाण्डे वर्पितो दुःखतसया ॥१७१॥
 संपति पुनराधिना व्यापितस्थाहितो मम शरीरे । यथा तत्त्यजन्ति प्राणान्मत्स्माहृष्टु दर्शयत्मानम् ॥१७२॥
 इति लेपं वाचयन् सगद्गदं लोचनाश्रुकुसुमै । जनकनिजहस्तलिखिताक्षरेषु पूजामिव निर्मापयति ॥१७३॥
 भणति च किञ्च जनकानि जाते सुतैर्भवन्ति सुखितानि । तद्विपरिणतं जातं मयि जाते मम जनकयो ॥१७४॥
 ततो नयसारप्रमुखां मन्त्रिजनं पृष्ट्वा सुमुहूर्ते । विमलश्रिया पुत्र सुलोचनं स्थापयित्वा राज्ये ॥१७५॥
 राज्यस्य-वाहकं तथा नयसारं स्थापयित्वा महामन्त्रिणम् । संप्रयाया प्रस्थाने स्थितो बहिः शोभनमुहूर्ते ॥

अंतरेण सहिओ कइवरहुरयकरिसहसोहि । संचलिओ चालंतो सल्लसहस्ताई लोयस ॥१७७॥
 नियपत्थाणपइपरमाट्ठो नरवरण परिकइइ । तव्वेलं चिय जयसीहनिवड्ढो चेडओ गंतु ॥१७८॥
 तं सोउं सो सहसा मुक्को रोगेहि अमयसित्तोव्व । माइ न अंगे जणणीवि परियणो जणवयजणो य ॥
 संपाणिज्ज तेणं विसज्जिओ विजयचंद्रनरवड्ढो । तं सो-साहइ तत्तो य ऊसुयत्तं परिचइइ ॥१८०॥
 चेडयपपडियमग्गो गाम्मागरनगरपरिमंडियं वसुहं । वोळंतो सो वचइ ठाणे ठाणे पडिच्छंतो ॥१८१॥
 रायाईणमुवायणमणेगगणरायरायविवाहं । ठावंतो भंजंतो दपंमणेगाण सुहडाण ॥१८२॥
 पइनगरं पइगामं पायं जिणमिदिराइं पूयंतो । जिजाइ उद्धरंतो सम्माणंतो सपणधम्म ॥१८३॥
 नियपिउचउरंगचमूसंचारपवित्तभूमिभागाए । संपत्तो सीमाए कमेण देसस्त सों तत्तो ॥१८४॥
 चेडयमुहेण एयं जयसिंहनराहिंवे भणावेइ । जहं काऊण पसायं मह पचोणी न कायव्वा ॥१८५॥
 अदकिसंदेहत्ताओ मगसमेण पुणोवि पभविंसु । रोगत्ति तओ तेणवि तं पडिवाज्जित्तु नयरम्मि ॥१८६॥
 हट्ठसोहानिरोवो दिट्ठो सचिवाउ नायरंजणाणं । तेहिवि नियसत्तीए पारट्ठो सो सवित्थरओ ॥१८७॥
 तथाहि,—

ठाणट्ठाणनियेसियसियचामरवत्थकुसुमरमणीयं । रमणीयरयणमालाविरइयवरवंदुरामालं ॥१८८॥
 मालट्ठालयगुरुमालमंचआरुदपोद्धरमणिजणं । जणसंकुलरत्थागुहपुरसुंदरिविहितवरणेय ॥१८९॥
 गेयानुमार्गलनोप्रमुभगनृत्त्यमनन्योयम् । ओहावियसुरसुंदरिसुंदरिपारदकलहइ ॥१९०॥

अन्तःपुरेण सहितः कतिपयरथतुरगकरिसहसैः । संचलितश्चालयन् शस्यसहस्राणि लोकस्य ॥१७७॥
 निजमस्थानव्यतिकरंमादिष्टो नरवरण परिक्रमयति । तद्वैलमेव जयसिंहनृपतये चेटको गत्वा ॥१७८॥
 तत् श्रुत्वा स सहसा मुक्तो रोगैरमृतसिक्त इव । माति नाङ्गे जनन्यपि परिजितो जनपदजनश्च ॥१७९॥
 सम्मान्य तेन विसृष्टो विजयचन्द्रनरपतये । तत् स कथयति ततश्चोत्सुकत्वं परित्यज्य ॥१८०॥
 चेटकप्रकटितमार्गोऽग्रामाकरनगरपरिमण्डितां वसुधाम् । अतिक्रामन् स व्रजति स्थाने स्थाने प्रतीच्छन् ॥
 रामादीनामुपायनमनेकगणराजविश्वानि । स्थापयन् भजन् दर्पमनेकेषां सुमदानाम् ॥१८१॥
 प्रतिनगरं प्रतिग्रामं प्रायो जिनमन्दिराणि पूजयन् । जीर्णान्युद्धरन् सम्मानयन् श्रमणपरिंजः ॥१८२॥
 निजपितृनुरुद्धचमूसंचारपवित्रभूमिमागायाम् । संपातः सीम्नि कमेण देशस्य स ततः ॥१८३॥
 पेटवसुसैनैतजगत्सिंहनराधिपं भाणयति । यथा कृत्वा प्रसादं ममाभिगमनं न कर्तव्यम् ॥१८४॥
 अतिदुःखादेहत्वाद् मार्गध्रमेण पुनरपि प्रमत्तिष्णुः । रोग इति ततस्तेनापि तत्प्रतिषेध नगरे ॥१८५॥
 दहनोभादेसो दघः सन्निवाद् नागरजनानाम् । तैरपि निजशक्त्या प्रारब्धः स सविस्तरम् ॥१८६॥
 स्थानस्थाननिवेशितसितचामरवत्कुसुमरमणीयम् । रमणीयरत्नमालाविरचितवरवन्दनमालम् ॥१८७॥
 मालाट्ठालयगुरुमालमंचआरुदरमणीजनम् । जनसंकुलरत्थागुहपुरसुन्दरीविहितवरणेयम् ॥१८८॥
 गेयानुमार्गलनोप्रमुभगनृत्त्यमनन्योयम् । अपमृत्तसुरसुन्दरीकमुन्दरीपारदकलहसम् ॥१८९॥

हृदयरदारविरइयमुत्ताहलरेणुसत्तियपपंथं । बंधवदंसुरपरिमुक्कन्योयआसोसम्बमुहलं ॥१९१॥
 इय परमूसवभूयं पविसिय नयर निवो विजयचंद्रो । जहसीहमहारायं पणमड जणणिपि सखलतो ॥१९२॥
 नियविरहतवियदेह हरिसंसुजलेण निव्वंतोव्व । आलिंगिय निवसंतं धराप सिंहासणे ठयड ॥१९३॥
 अन्नोन्नमंदाणंदमंदिरा जाय ठति रणमेगं । रोमंचंचियणत्ता ता समयनिनेयओ पडड ॥१९४॥
 अवगाहिऊण जळहिं लहिंउं उदयायलम्पि अब्भुटयं । वियसात्रियरुमन्नयणो सन्नुरित्तिओ रवी जयड ॥
 समयानुगतं वयणं सरिसं निव्विजयचंद्रचरियस्स । पडियंति वणयल्लखं टायड वंडिस्स नरनाहो ॥
 एत्तो य सावणहिं भिन्नत्तं जिणहरेसु सन्नेसु । णवणनलिपूयपभिं निप्पन्नं जं जहा इट्ठं ॥१९७॥
 आसन्ने जिणभरणे देवे वंदंति टोचि नरनाहा । भंडारियं भणंति य अट्ठवि अट्ठादियादियसे ॥१९८॥
 मगांति सावया जं टव्वं घणसारघुसिणपार्इयं । टावंति य जं किंचित्ति तन्थ निळ्वो न पायव्वो ॥१९९॥
 समयमहोयहिंरणी पायकमलं नमंसिउं इंति । नियमवणे भुंजति य सपरियणा परमपीईप ॥२००॥
 अह पत्थावे कैहिओ सुययुत्ततो निवस्स पुट्टेण । मइधणसचियेण तओ जयसिंहनिवो भणइ तणयं ॥२०१॥
 तड वन्ड । पुहइपालणभरधरणधुरंधरम्मि निश्चितो । पुव्वपुरिसानुचिन्नं संपइ मगां पयज्जामि ॥२०२॥
 तो विजयचंद्रराया उट्टेउं जणयपायवीदम्मि । विणिणेसिउत्तिमंगो सगमय भणइ पसिऊण ॥२०३॥
 वरिसाइं कइवि नियपायकमलरेणू पंज्ज भालयलं । ताय ! पवित्रीकाऊं उचियंति इमं विहेयव्वं ॥२०४॥
 एवमसगहपरमवि पुत्तं संनोहिऊण लुत्तीहिं । पीडमईए सहिओ कइवयसामंतमंतंतिजुओ ॥२०५॥

हृदगृहद्वारविरचितमुक्ताफलरेणुस्वस्तिकप्रबन्धम् + बन्धवधशुल्कपरिमुक्तलोकाशीरवमुत्तरम् ॥१९१॥
 इति परमोत्सवभूत प्रविश्य नगरं नृपो विजयचन्द्रः । जयसिंहमहाराज प्रणमति जननीमपि सकलम् ॥१९२॥
 निजविरहतसदेहं हृषीकेशलेन निर्वापयति । आलिङ्ग्य निवसन्तं धराया सिंहासने स्थापयति ॥१९३॥
 अन्योन्यममन्दानन्दमन्दिराणि यावत्तिष्ठन्ति क्षणमेकम् । रोमाञ्चाक्षितगात्रास्त्रावत्समयनिवेदक पठति ॥१९४॥
 अवगाह्य जलधिं लब्ध्वा दयाचलेऽभ्युदयम् । विकासितकमल(ला)वन सर्वतोपरिस्थितो रविर्जयति ॥१९५॥
 समयानुगतं वचन सहस्रं नृपविजयचन्द्रचरितस्य । पठितमिति कनकलक्ष द्रष्टव्यं बन्दिने नरनाथ ॥१९६॥
 इत्यथ श्रावकैर्विज्ञपितं जिनगृहेषु सर्वेषु । स्नपननलिपूजाप्रभृति निष्पन्नं यद् यथेष्टम् ॥१९७॥
 आसन्ने जिनमयने देवान् वन्दते द्वावपि नरनाथौ । भाण्डागारिकं मणतश्च अष्टाप्यष्टाहिकादिवमान् ॥१९८॥
 मार्गयन्ति श्रावका यद् द्रव्यं घनसारघुसृणादिकम् । दापयन्ति च यत् किञ्चिदपि तत्र विलम्बो न कर्तव्यः ॥
 समयमहोदयैः सूरिणा पादकमलं नमस्त्यैवैत । निजमवने भुंजते च सपरिजनौ परमश्रीन्या ॥२००॥
 अथ प्रस्तावे कथितं सुतवृत्तान्तो नृपाय वृत्तेन । मतिघनसन्निवेन ततो जयसिंहनृपो भणति तनयम् ॥२०१॥
 त्वयि यत्स । पृथिवीपालनभरधरणधुरन्धरे निश्चिन्त । पूर्वप्रपातुचीर्णं सप्रति मार्गं प्रपद्ये ॥२०२॥
 ततो विजयचन्द्रराज उत्थाय जनकपादपीठे । विनिवेशितोत्तमाङ्ग सगद्गद भणति प्रमद्य ॥२०३॥
 वर्षाणि कत्यपि निजपादकमलरेण्वा मम भालनलम् । तात ! पवित्रीकृत्योचिनमपीड विद्यान्यम् ॥२०४॥

उच्छृण्वणापुरस्सरमणवज्जायारियपायमूलम् । गिण्हवि दिक्खं विहिणा नरनाहो मोक्खमणुत्तो ॥२०६॥
 सिरिविजयचंद्राया पयाउ पालेइ परमनीईए । जिणभवणभूसियं विसयमप्यणो कुणइ सव्वंपि ॥२०७॥
 नेय मदेणं मरई कोइ तिरिओ अहव मणुओ वा । सारीण चैव मारो दंडो छत्ताण तव्विमंए ॥२०८॥
 अट्ठमि चउदसीए अमावसाए य पुंन्निमाएवि । गिण्है पोसहं सो परमं वेरग्गामावन्नो ॥२०९॥
 तह कइवि करं गिण्हइ जह तंदिन्ने मुणंति न पयाओ । सावयजणं तु सव्वं अकरं चिय सव्वहा कुणइ ॥
 कत्ताणाइदिणेसुं सव्वत्यवि सावएहिं जिणभवणे । जिणमज्जणाइं कारइ सयंपि समयम्मि जाइ तहिं ॥
 इय वचंते काले कमलसिरी पसवए पुत्तं । नामेण विजयसेणं कलापगिहं सुधम्मिहं ॥२१२॥
 अह अन्नया नरिंदो पासायसिरम्मि कमलसिरिमहिओ । जा अच्छइ ता पेच्छइ पन्नासन्नम्मि पासाए ॥
 बुहइनरमिहुणमेगं रइकलहपरव्वसं पडियदसणं । अचंतं जंपंतं निल्लज्जं सज्जिपाणं ॥२१४॥
 कंपंतसव्वगतं तणुसिरभूपलियरोमचिहुरचयं । अवनमियपिट्टदेसं धुलंतमुहलालदुप्पिच्छं ॥२१५॥
 तं दंसिय भणइ पियं विसयपिपासा नै जाव अग्हेवि । एवं विनइइ सुंदरि ! ता सुच्चं रुच्चं तुहेयं ॥
 देवी पभणइ विसयासेवाए जरा किमेसिपाणीया । जं देवो इय जंपइ, कंपइ एण मह हिययं ॥२१७॥
 कयंसुकयदुक्कापाणं एयं चिय अंतरं मणुत्साणं । विसयाणं संपत्ती एगेसिं नेय अन्नेसिं ॥२१८॥
 किञ्च ।

एवमसद्वहपरमपि पुत्रं संशोध्य युक्तिभिः । प्रीतिमत्या सहितः कतिपयसामन्तमन्त्रियुतः ॥२०५॥
 उत्सर्पणापुरस्सरमनवद्याचार्यपादमूले । गृहीत्वा दीक्षां विविता नरनाथो मोक्षमनुप्राप्तः ॥२०६॥
 श्रीविजयचन्द्रराजः प्रभाः पालयति परमनीत्या । जिनमवनभूषितं विषयमात्मनः करोति सर्वमपि ॥२०७॥
 त च मान्येन म्रियते कोऽपि तिर्थगमया मनुजो वा । शारीणामेव मारो दण्डइच्छाणां तद्विषये ॥२०८॥
 अष्टम्यां चतुर्दश्याममावास्यां च पूर्णिमायामपि । गृह्णाति पापं स परमं वैराग्यमापन्नः ॥२०९॥
 तथा कथमपि करं गृह्णाति यथा तं दत्तं जानन्ति न प्रभाः । श्रावकजनं तु सर्वमकरमेव सर्वया करोति ॥
 कल्याणादिदिनेषु सर्वत्रापि श्रावकैर्जिनमवने । जिनमज्जनादि कारयति स्वयमपि समये याति तत्र ॥२११॥
 इति व्रजति काले कमलश्रीः प्रसूते पुत्रम् । नाम्ना विजयसेनं कलाप्रकृष्टं सुधार्मिष्ठम् ॥२१२॥
 अयान्यदा नरेन्द्रः प्रासादशिखरि कमलश्रीसहितः । यावदास्ते तावत् पश्यति प्रत्यासन्ने प्रासादे ॥२१३॥
 बुद्धनरमिधुनमेकं रतिकलहपरवचं पठितदशनम् । अत्यन्तं जल्पार्थिलज्जं सज्जितवानहम् ॥२१४॥
 कम्पमानसर्वगात्रं सनुःशिरोभूषणितरोमभिहुरचयम् । अवननष्टदेसं धूर्णमानमुहलालादुर्दशम् ॥२१५॥
 तद्दर्शयित्वा मनति प्रियां विषयपिपासा न यावदस्मानपि । एवं विनाशयति सुन्दरि ! तावन्मुच्यतां रुच्यतां तवैव ॥
 देवी प्रमनति विरयासेवया जरा किमनयोरातीता । यदेव इति जल्पति, कम्पत एतेन मम हृदयम् ॥२१७॥
 कृतमुत्तमुच्छ्रितानामेवदेवान्तरं मनुष्याणाम् । विषयाणां संप्राप्तिरेकेषां नैवान्येषाम् ॥२१८॥

सर्वेवि दुःखभीरू सर्वेवि सुहेसिणो फुडं जीवा । ता एयावत्यगयं मिहुणमिणं इय पयट्ठं ॥२१९॥
विसयासेवाए सुहं साहइ पयडं तहावि नाहस्स । कइ ददुत्तुमिं जाया विसएसु परम्मुदा बुद्धी ? ॥२२०॥
नरपतिरुवाच;—

दंसणानाणमणंतं विरियमणंतं तहा सुहमणंतं । परमत्थेण सख्खं जीवाण इमं, तहावि इमे ॥२२१॥
विसयपिवासापामाकयत्थिया इह भवे अणाइम्मि । संपायगत्यमेसि विसयाण सहंति दुक्खाइ ॥२२२॥
जायंति पुणं तहाविइकम्माइ इमे कयावि कस्सावि । दालिइदुइहाणं अजेसि जाइ पुण जम्मो ॥२२३॥
तो जेसि परिभोगे कंडूकंडुयणेव्व सुहलेसं । भुंजंतो वहु मच्चइ विसयपिवासं पयट्ठंति ॥ २२४ ॥
अह कइवि धणाभावे पणइणिविरहेण हुंति नो वित्तया । तो तस्सिचतासल्लियहियमो दुक्खं गमइ कालं ॥
उक्तं च;—

“अप्राप्ताः संकल्पैः प्राप्ता दपेण चिन्तया विरहे । स्वरयन्ति ज्वरयन्ति कशयन्ति प्राणिनं विषयाः ॥”
नय समइ विसयतडा चिरंपि संसेविएसु विसएसु । अइसयमणोहरेसुवि विसेसओ वइदए गिद्धी ॥२२६॥
उक्तं च;—

“ न जातु कामः कामानामुपभोगेन शान्त्यति । हविषा कृष्णवर्णैव मय एवामिबर्षते ॥”
विसयपिवासा य इमा रागो अणुकूलएसु विसएसु । पडिहूलेसु दोसो जीवाणं मोहवसयाणं ॥२२७॥
रागदोमा य पुणो कम्मस्स निबंधणं पुवं हुंति । कम्मोदएण जीवो भावइ दुक्खं भवे घोरं ॥२२८॥
एवं विसयपिवासा इहपरलोउब्भवाणं दुक्खानां । परमं कारणमेसा य जोव्वणे मंदसत्तेहि ॥२२९॥
नो निज्जेजं सक्का, इमं तु बुद्धंपि मिहुणमेयाए । एवं विचारवहुलं विहितं तो तेणिमं भणियं ॥२३०॥

सर्वेऽपि दुःखभीरवः सर्वेऽपि सुखेपिणः स्फुटं जीवाः । तस्मादेतदवस्थायगते मिथुनमिदमिति प्रवर्तमानम् ॥२१९॥
विषयासेवायां सुखं कथयति प्रकटं तथापि नाथस्य । कथं दृष्ट्वैदं जाता विषयेषु पराङ्मुखा बुद्धिः ॥२२०॥
दर्शनज्ञानमनन्तं वीर्यमनन्तं तथा सुखमनन्तम् । परमार्थेन स्वरूपं जीवानामिदम्, तथापीमे ॥२२१॥
विषयपिपासापामाकश्र्थिता इह भवेऽनादौ । संपादनार्थमेषां विषयाणां सहन्ते दुःखावि ॥२२२॥
जायन्ते पुनस्तथाविधकर्मण इमे कदापि कस्यापि । दारिद्र्यदुःखार्तानामन्येषां याति पुनर्जन्म ॥२२३॥
ततस्तेषां परिभोगे कण्डूकण्डूयन इव सुखलेशम् । भुञ्जानो बहु मन्यन्ते विषयपिपासां प्रवर्तमानाम् ॥२२४॥
अथ कथमपि धनाभावे प्रणयिनीविरहेण भवन्ति नो विषयाः । ततस्तच्चिन्ताशाल्यतद्दयो दुःखं गमयति कालम् ॥
न च शान्त्यति विषयतृष्णा चिरमपि संसेवितेषु विषयेषु । अतिशयमनोहरेष्वपि विशेषतो वर्षते गृद्धिः ॥२२६॥
विषयपिपासा चेयं रागोऽणुकूलेषु विषयेषु । प्रतिकूलेषु द्वेषो जीवानां मोहवशगानाम् ॥२२७॥
रागद्वेषौ च पुनः कर्मणो निबन्धनं ध्रुवं भवतः । कर्मोदयेन जीवः प्राप्नोति दुःखं भवे घोरम् ॥२२८॥
एवं विषयपिपासेहपरलोउब्भवानां दुःखानाम् । परमं कारणमेसा च यौवने मन्दसत्त्वैः ॥ २२९ ॥
नो निर्जेतुं शक्येदं तु वृद्धमपि मिथुनेतया । एवं विकारवहुलं विहितं ततस्तेनेदं भाषितम् ॥२३०॥

जिणवयणगग्निभयं विजयचंदपिययमपयंपियं एयं । सोऊणं कमलसिरी सप्पणयं भणइ वयणमिणं ॥
 जं मुहरयाए पिययम । पयंपियं अप्पियं मए तुम्ह । तं पसिऊण स्रमिज्जउ कुणिमो धम्मज्जमं परमं ॥
 तो विजयचन्द्राया जेट्टसुयं विजयरायनापाणं । ठविउं रज्जे गिण्हइ विहीए दिक्खं सुगुरुमूले ॥२३३॥
 कमलसिरीपभिर्इहि अंतेउरियाहि तइ य मंतीहि । सामंतेहिवि केहिचि सहिओ अइमहविभूईए ॥२३४॥
 गहिऊण दुविहसिक्खं वरिसंते केवलीवि होऊण । सासयसोक्खं पत्तो सम्मेए पव्वयवरम्मि ॥२३५॥

॥ इति शृङ्खलाप्रायातिपातनिरतिचारप्रथमागुल्लतफलदणन्ते विजयचन्द्रनरेश्वरकथानर्हं समाप्तम् ॥

जिनवचनगर्भतं विजयचन्द्रप्रियतमप्रजल्पितमेतत् । श्रुत्वा कमलश्रीः सप्रणयं भणति वचनामिदम् ॥२३१॥
 यद् मुखरतया प्रियतम । प्रजल्पितमभियं मया युष्माभिः । तत्प्रसूद्य क्षम्यतां कुर्मो धर्मोद्यमं परमम् ॥२३२॥
 ततो विजयचन्द्रराजो ज्येष्ठसुतं विजयराजनामानम् । स्थापयित्वा रान्ये गृह्णाति विभिना दीप्तां सुगुरुमूलैः ॥
 कमलश्रीप्रभृतिभिरान्तःपुरैर्कीमिस्तथा च मन्त्रिभिः । सामन्तैरपि कैश्चित्सहितोऽतिमहाविभूत्या ॥२३४॥
 गृहीत्वा द्विविधशिक्षां वर्षन्ते केवल्यापि भूत्वा । शाश्वतसौख्यं प्राप्तः सम्मेते पर्वतवरे ॥ २३५ ॥

निरपेक्षो दुष्टमनो तिरियार्डिणं करेड जो वंरं । सो पावड वंरवटं जह पत्तं वंरुराएण ॥१॥

तथाहि,—

अत्थि पुरं पोरारणं पडमिणिसंठवं पडमिणीमंडं । सुविचित्तपत्तकलियं पडयात्रामं सुवाणिज्यं ॥२॥
तत्पत्थि अत्थिजणनेडियन्तसंपादणिकदुल्लिखो । घणउच्च घणो सेट्ठा भज्जा तम्मन्थि वंरुमडं ॥३॥

ताणं च परोपरनेहनिम्भं विसयसोक्खनिरयाणं । वच्च कालो अरुन्धियदुहाण घणउच्चरन्धियाण ॥

केवलमवचचदुक्खं सल्लड हियए परोपरं ताणं । किं विहवेणग्हाणं कुन्हेउमुपुत्तरहियाणं ? ॥ ४ ॥

इय चित्तलुत्ताणं ताणं वचंति वामरा विरसा । अह अन्नया कयाडं वन्नुमडं नियगरदुवारं ॥ ५ ॥

जा चिट्ठड ता पेन्डड कस्सइ गाहावस्स गहवडणी । धूलिमुसंडियपुत्तेहि परिगया चित्तए तत्तो ॥६॥

धन्ना एसा महिल्ला जा एवं अत्तए रमागेड । अट्ठमंजुपम्मणुल्लविरीए वाणीए सुहराए ॥ ७ ॥

एवकं घरड वड्डीए वीयं हत्थंगुलीए संलग्गं । तडयाओ य चउत्थं रुट्ठं संभामए एते ॥ ८ ॥

आगच्छ वत्त । अवा जं जंपड तं करेह किं बहुणा ? । गिग्गसु अंवरपंजुयफलाडं जणुणीए दितीए ॥

इय वहुडिभजुयाए चरियं दट्ठण तीए महिलाए । अप्पाणं निंदती पत्ता गेहस्स मज्झमि ॥११॥

चित्तेड अहं जणिया एक्कत्थिय मंदभाइणी चिहिणा । एक्कं पि पुत्तमंड जीए पमूयं न पावाए ॥१२॥

जम्मो निरत्थड तीए जीए महिलाए मम्मणुल्लविरो । रमिऊण धूलिधवला पुत्तो नाहड अरुम्मि ॥१३॥

अन्नवक्कजवइपररविकिरणकयत्थियं हिययकुमुयं । उसरड नवरि मणुयाण तणयमुहयंडसन्धवणे ॥१४॥

निरपेक्षो दुष्टमनोऽन्तर्यामीर्जायतेति यो बन्धुम् । स प्राप्नोति बन्धवश्च यथा प्राप्नोति बन्धुराजेन ॥१॥

अस्ति पुरं पुराणं पद्मिनीपण्डनिव पद्मिनीपण्डम् । सुविचित्रपा(प)त्रकलिनं पद्मावासं सुवाणिजं (पानीय)कम् ॥

तत्रास्त्यर्थिजनवाञ्छितार्थसंपादनैकदुर्लभम् । घनद इव घनं श्रेष्ठी भार्या तस्यास्ति बन्धुमती ॥ ३ ॥

तयोदच परस्परस्नेहनिर्भरं विषयसौम्यानिरतयो । ब्रजति कालोऽकलितदुःखयोर्वर्णधान्यकलिनयो ॥ ४ ॥

केवलमप्यनुदुःखं शान्त्यति हृदये परम्पर तयो । किं विभवेनावयो कुलकेतुमुपुत्तरहितयो ॥ ५ ॥

इति चिन्तायुक्तयोस्तयोर्व्रतन्ति वासरा विरसा । अथान्यथा कदाचिद् बन्धुमती निजगृहद्वारे ॥ ६ ॥

यायात्तिष्ठति तावन्त्यशायति कस्यापि गाथापेतैर्गृहपत्नीम् । धूलिधूमरितपुत्रैः परिगता चिन्तयति तत् ॥ ७ ॥

धन्यैषा महिला यैवमालजान् रमयति । अतिमन्नुमन्मनोस्लापनशीलया वाग्यां सुखदया ॥ ८ ॥

एकं घरति कट्या द्वितीयं हस्ताङ्गुलौ सल्लभम् । तृतीयाञ्च चतुर्थं रुट्ठं समापत एवम् ॥ ९ ॥

आगच्छ वत्स । अम्वा यञ्जल्यसि तत्कुलं किं बहुना । गृहाणाम्राजाम्बवफलानि जनन्या ददन्त्या ॥१०॥

इति बहुडिम्मयुक्तायाश्चरितं दृष्ट्वा तस्या महिलायाः । आत्मानं निन्दन्ती प्राप्ता गेहम्य मध्ये ॥११॥

चिन्तयन्त्यहं ननितैकैव मन्दमागिनीं विधिना । एकमपि पुत्रमाण्डं यया प्रसूतं न पापया ॥ १२ ॥

जन्म निरर्थकं तस्या यस्या महिलाया मन्मनोस्लीपिना । रन्त्वा धूलिवलं पुत्रो नरोहत्यङ्गे ॥ १३ ॥

अन्यान्यकार्यव्यतिकारविकिरणकट्टयेन हृदयकुमुदम् । उल्लमानि केवलं मनुजाना तनयमुष्य चन्द्रदर्शने ॥१४॥

दोगच्छंषि न नज्जइ न गणिज्जइ आवईवि अइगई । हिययस्स निव्वुइकरो जाण सुओ गुणगणाहारो ॥
 इय तणयाभावसमुत्थवेण असुहेण दूमिया संती । दिट्ठा सिद्धिधणेणं परम्मुहा सयलकज्जेसु ॥१६॥
 हिमईहृदकमलिणी इव दोससि किं सुयणु ! पुच्छिए तेण । सा कहइ तस्स पुत्ताभावदुहं तो धणो भणइ ॥
 मा होसु ऊमुयमणा धणियं भत्तोए धणयजकत्तमहं । आंराहिऊण विहिगा तुह पुत्तं दावइस्सामि ॥१८॥
 सत्तदिणग्मितरओ ता, मा पमयच्छि ! खेयमुत्तवइसु । इय वुत्तुं संझाए धणसिद्धी पूइउं जक्खं ॥१९॥
 परिमुक्कसयलकज्जो तग्गवणे ठाइ निरसणो ताव । जा सत्तमिया रयणी ता जक्खो भणइ पक्खं ॥२०॥
 होही तुह लहु पुत्तो, महापसाउत्ति भणिय नमिऊण । जक्खस्स पायकमलं संपत्तो नियगिहे सिद्धी ॥२१॥
 जक्खाएस्सं सत्वं कहेइ भज्जाए सा य संतुट्ठा । वंधइ गंठि भणइ य एवं चियं होउ एयंति ॥२२॥
 तो पच्छिमम्मि जामे वंधुई पामए सुमिणयम्मि । नियवयणे पविसंतं नारंगं जणिगुरुरंगं ॥२३॥
 उट्ठेउं सा साहइ पणो तत्तो विंपेसिउं सम्मं । तेणवि तणओ होहिच्चि साहियं सा य परितुट्ठा ॥२४॥
 तद्विजजायगग्गा पसवइ समए मणोरमं पुत्तं । पत्तम्मि वारसाहे दिन्नं नामं इयं तस्स ॥२५॥
 जणएहि वंधुराभात्ति लच्छिविच्छइओ तओ कमसो । अहिगयकलाकलावो संपत्तो जोव्वणं सोवि ॥
 अइ केणवि कज्जेण धणसेट्ठी वंधुरायपरिकंलिओ । संपत्तो उज्जाणे जणमणआणंदणभिहाणे ॥२७॥
 तो पेच्छइ तत्थ सुणिं देसंतं सुगइपचलं धम्मं । भव्वाण हियट्ठाए उवविट्ठो सोवि निसुणेइ ॥२८॥
 तथा,—

दौर्गत्यमपि न ज्ञायते न गण्यत आपदप्यतिगुर्वी । हृदयस्य निर्वृतिर्कीर्ये येषां सुतो गुणगणाधारः ॥ १९ ॥
 इति तनयाभावसमुद्भवनासुखेन दाविता सन्ती । दृष्ट्वा श्रेष्ठिधनेन पराङ्मुखा सकलकार्येषु ॥ १६ ॥
 हिमदग्धकमलिनीव दृश्यसे किं सुतनु ! शृण्वे तेन । सा कथयति तस्मै पुत्राभावदुःखं ततो धनो भणति ॥ १७ ॥
 मा भवोत्सुकमना बाढं भक्त्या धनदयक्षमहम् । आराध्य विधिना तुभ्यं पुत्रं दापयिष्यामि ॥ १८ ॥
 सप्तदिनाभ्यन्तरं तस्मान्मा प्रमदाक्षिं । खेदमुद्ब्रह । इत्युक्त्वा संध्यायां धनश्रेष्ठी पूजयितुं यत्नम् ॥ १९ ॥
 परिमुक्तसकलकार्यस्तद्भवेने तिष्ठति निरशनस्तावत् । यावत्सप्तमी रजनिस्तदा यक्षो भणति प्रत्यक्षम् ॥ २० ॥
 भविष्यति तव लघु पुत्रो महाप्रसाद इति भणित्वा नत्वा । यक्षस्य पादकमलं संप्राप्तो निजगृहे श्रेष्ठी ॥ २१ ॥
 यक्षादेशं सर्वं कथयति भार्यायाः सा च संतुष्टा । बध्नाति ग्रन्थिं मणति चैवमेव भवत्येतदिति ॥ २२ ॥
 ततः पश्चिमे यामे बन्धुमती पश्यति स्वप्ने । निजवदने प्रविशद् नारङ्गं अनितगुरुरङ्गम् ॥ २३ ॥
 उत्पाय सा कथयति पत्ये ततो विमृश्य सम्यक् । तेनापि तनयो भविष्यतीति काश्चित् सा च परितुष्टा ॥ २४ ॥
 तद्विजजातगर्भा प्रभूते समये मनोरमं पुत्रम् । प्राप्ते द्वादशादे दत्तं नामदे तस्य ॥ २५ ॥
 जनकान्यां बन्धुराज इति लक्ष्मीविस्तरतस्ततः क्रमशः । अभिगतकलाकलापः संप्राप्तो यावन् सोऽपि ॥ २६ ॥
 अथ केनापि कायेण धनश्रेष्ठी बन्धुराजपरिकलितः । संप्राप्तं उद्याने जनमनआनन्दनाभिधाने ॥ २७ ॥
 ततः पश्यति तत्र मुनिं दिशन्तं सुगतिप्रत्यलं धर्मम् । भव्यानां हितार्थमुपविष्टः सोऽपि शृणोति ॥ २८ ॥

चाहत्तरिकलकुसलवि ते नर मुंसवगणि, सयलकलहं सुपवित्र न दयकल जाहं मणि ।

संजमकल तह तक्कल वरविद्याणकल, जे इय कला हु न याणहिं ते नर नणु विगल ॥२९॥

छइसण छन्नवइ पासइइं, अवरुण्णरुवि न मन्छरु छइइं ।

ताहं न दृसइ कोइ अहिंसा, तो तमणुद्वह म कुणह हिंसा ॥३०॥

जो सदग्गमासाए गहेइ कुहम्मु नरु, पन्छत्तावदवेण मु दज्जइ जेम्प तरु ।

जो वेरुलिउ मिरेविणु गिन्दइ कायमणि, सो जाणम जाणाविउ वृद्ध तप्पेइ मणि ॥३१॥

न जहकल्लायु न वेक्कचौरइं, न मंडणु न राल्लणु नीरइं ।

पयाइं सोहि करंतिं न पावहं, जह दय यावरजंगमजीवहं ॥३२॥

इच्छाइदयानुगगणमायत्तेउं मुणिदपासम्मि । विहिणा तसवहविरेइ पडिवज्जा बंधुराएण ॥३३॥

जो एयं पडिवज्जइ वज्जइ सो बंधपमुहअइयारे । इय कहिए मुणिवयणा पडिवज्जइ तेवि तइ चेव ॥३४॥

धणसेट्ठिणा पयन्नो सावयधम्मो दुवान्तसविहोवि । पणमेउं मुनिनाहं सट्ठाणं जंति ते दांवि ॥३५॥

जीवदयं कुब्बंतो सविसेसं बंधुरायवणिपवरो । पंचहिं भज्जहिं समं कीळं दांगुंगसुरोव ॥३६॥

अह अन्नया कयाइं केणइं मिचेण साहिंयं तस्स । जह अज्ज जोगनंदी उज्जाणे जोगिओ पत्तो ॥३७॥

जो नियगुणगणधवल्लो बहुमुल्लमहल्लमोत्तियसरीए । कंठगयाए-रेइइ हिमवंतगिरिव्व गंगाए ॥३८॥

ता दट्ठव्वो एसो अणेगअच्छेरायाण कुलभवणं । दट्ठव्वदंसणं चिय नयणाण फलं बुहा विंति ॥३९॥

द्वासततिकलाकुशला अपि ते नरा मूर्खगणे, सकलकलासु सुपवित्रा न दयाकला येषा मनमि ।

संयमकला तथा तपःकला वरविज्ञानकला, ये इति कलाः सलु न जानन्ति ते नरा ननु विस्मया ॥२९॥

इह दर्शनानि पण्यवतिः पाखण्डानि, परस्परमपि न मत्परं मुञ्चन्ति ।

तेषां न दूषयति कोऽप्यहिंसां, ततस्तांमनुविष्टत मा कुरु हिंसाम् ॥३०॥

यः सद्वर्माशया गृह्णाति कुघर्मं नरः, पश्चात्तापदेवेन स दहने यथा तरुः ।

यो वैद्वयं विकाय गृह्णाति काचमणिं, स ज्ञायको ज्ञापयिता बहु तपति मनसि ॥३१॥

न जयकलापो न मलकलवीजराणि, न मण्डनं न क्षालनं नीरेण ।

एतानि शुद्धिं कुर्वन्ति न पापानां, यथा दया स्थावरजङ्गमजीवानाम् ॥३२॥

इत्यादिदयानुगगणमार्करुपं मुनीन्द्रपार्थे । विधिना त्रसवधविरतिः प्रतिपन्ना बन्धुरानेन ॥३३॥

य एतां प्रतिपद्येत वर्जयेत् स बन्धप्रमुखातिचारान् । इति कथिते मुनिवचनात्पारिवर्जयति तानपि तथैव ॥

धनश्रेष्ठिना प्रपन्नः श्रावकधर्मो द्वादशविधोऽपि । प्रणम्य मुनिनाथं स्वप्न्यान् यातस्तौ द्वाविपि ॥३५॥

जीवदयां कुर्वन् सविशेषं बन्धुराजवणिक्प्रवरः । पञ्चभिर्भाषाभिः समं कीदृतिं दागुन्दुकमु राव ॥३६॥

अथान्यदा कदाचित्केनचिद् मित्रेण कथितं तस्मै । यथाऽयं योगनन्दुद्याने योगी प्राप्तः ॥३७॥

यो निजगुणगणधवल्लो बहुमुल्यमहामौक्तिकमालया । कण्ठगतया रावति हिमवाद्रिरिव गङ्गया ॥३८॥

ता काऊण पसायं वल्लह ! तस्संतियम्मि वच्चापो । पेच्छामो अच्छरियं किंचिवि आगिट्ठिपाईयं ॥४०॥
 एवं होउत्ति तओ आरुहिय रहम्मि ते गया तत्थ । कप्पूरप्पभिईहिं काउं से-अह्यमुवयारं ॥४१॥
 उवविट्ठा नमिऊणं बहुओ कोलाहलेण पुरलोओ । मिलिओ सोवि हु दक्खइ-बहुओउयमंततंतुइ ॥४२॥
 नियनियठाणम्मि गए लोए तह चेव पञ्जुवासेइ । सेट्ठिसुयबंधुराओ तव्विणयावज्जिओ जोइ ॥४३॥
 पुव्वपसाहियचेडयपञ्जाओ भणइ चेडयं एगं । जं-भणइ बंधुराओ सया-तए तं विहेयव्वं ॥४४॥
 पभणेइ बंधुरायं एसो अट्ठमिचउसीसु तए । तपेयव्वो मज्जेण इय पंवज्जित्तु से वयणं ॥४५॥
 नमिऊण बंधुराओ तं पुच्छिय नियमिइम्मि संपत्तो । कुणइ मुणिकइयधम्मंजोगियवयणं च तो सोवि ॥
 जोवि न वट्ठइ वयणे जो नवि दिअं पि पत्थिओ देइ । जोवि हु करेइ गव्वं दुव्वययं ववि भासेइ ॥४७॥
 तं तं पि हु बंधावइ जेडयचरडाउ गाढवंपेहिं । अट्ठिबंधणेहिं तो लोओ तस्स भयभीओ ॥४८॥
 चिट्ठइ सयावि एवं च वयंरं जाणिउं भणइ जणओ । तुइ पुव्वएहिं वट्ठावि मोइया कोवि नवि बद्धो ॥
 पदमवयस्सइयातो पदमो एसो गुरुहिं तुह कहिओ । ता तं सयमंगीकयमेवं कह वच्छ ! मइलेसि ? ॥
 बद्धविमुको कोवि हु वेरवसां केणविण्यारेण । अवयरइ तुह सरारे इय अधीइ दहइ, मह हिययं ॥५१॥
 तथा ।
 जइ मइसि मह वयणं जइ मइसि गुरुवयणं जिणमयं च । ता वच्छ ! तुच्छचरियं वज्जसु जीवाण वंधदुइं ॥
 भुवणगुरुणोवट्ठं जीवदयानिमलं वयं गहिउं । भंजंति जंतुसंतावणेण जे मंदबुद्धीया ॥५३॥

तस्माद् द्रष्टव्य एषोऽनेकाश्चर्याणां कुलभवनम् । द्रष्टव्यदर्शनमेव नयनयोः फलं बुधा ब्रुवन्ति ॥१९॥
 तस्मात् हृत्वा प्रसादं बल्लभ ! तस्यान्तिके ब्रजवतः । पश्याव आश्चर्यं किञ्चिदप्याकृष्टादिकम् ॥४०॥
 एवं भवत्विति तत् आरुह्य रथे तौ गतौ तत्र । कर्पूरप्रभृतिभिः कृत्वा तस्य गुरुमुपचारम् ॥४१॥
 उपविष्टौ नत्वा बहुः कोलाहलेन पुरलोकः । मिलितः सोऽपि खलु दर्शयति बहुकौतुकमन्त्रतन्त्रादि ॥४२॥
 निजनिजस्थाने गते लोके तथैव पर्युपास्ते । श्रेष्ठिसुतबन्धुरानस्तद्विणयावर्जितो योगी ॥४३॥
 पूर्वप्रसाधितचेटकमध्याद् भणति चेटकमेकम् । यद् भणति बन्धुरानः सदा त्वया तद्विधातव्यम् ॥४४॥
 प्रभणति बन्धुरानमेषोऽष्टमीचतुर्दशयोस्त्वया । तर्पितव्यो मधेनेन्द्रिप्रपद्य तस्य वचनम् ॥४५॥
 नत्वा बन्धुरानस्तं पृष्ट्वा निजगृहे संप्राप्तः । कतोति मुनिकथितधर्मं योगिवचने च ततः सोऽपि ॥४६॥
 योऽपि न वर्तने वचने यो नापि दत्तमपि प्रार्थितो ददाति । योऽपि खलु करोति गर्वं दुर्वचनं वापि भाषते ॥
 तं तमपि खलु बन्धयति चेटकचरटेन गाढबन्धैः । अष्टष्टबन्धैस्ततो लोकस्तस्यं भयभीतः ॥४७॥
 तिष्ठति सदाप्येवं च व्यतिकरं ज्ञात्वा भणति जनकः । तव पूर्वजैर्बद्धो अपि मोचिताः कोऽपि न तु वैदः ॥४८॥
 प्रथमव्रतस्यातिचारः प्रथम एव गुरुमिस्त्वां कथितः । तस्मात्त्वं स्वथमङ्गीकृतमेवं कथं नस्स ! मलिनयसि ? ॥
 बद्धविमुक्तः कोऽपि खलु वरवशात्केनापि प्रकारेण ! अवतृते तव शरीर इत्यघृतिर्देहति मम हृदयम् ॥५१॥
 यदि मन्यसे मम वचनं यदि मन्यसे गुरुवचनं जिनमतं च । तदा वत्स ! तुच्छचरितं वर्जय जीवानां बन्धादुत्सम् ॥

भूमिहन्ति भवं घोरं ते बहुधादुःखपरतन्ता । धेनोवि ह्यवधमगो जगेद् भग्याऽं दुःखमाऽं ॥२४॥
 इय पिउणा भन्ततो भन्ततो सो तिणं तन्वयणं । तद् चैय पयट्ठतो ओदट्ठतो न मणयं ॥२५॥
 रायामचाडिहि नाऊण सुपाडिहपरिक्कियं । सामेणं भणिओवि ह्यु न कुण्ड कन्नेयि तन्वयणं ॥२६॥
 अह निववेत्ताइतो लब्धधणव्युदपरम्मि कलहन्तो । गहिओ वंचायिय चेदगाओ लब्धं धणं क्किय ॥२७॥
 दायव्वमत्थि अन्नं पि क्कियि सो भणइ तुम्ह जं एत्थ । तस्स य सट्ठे रग्गं गिण्हइ एयंति सो भणिइ ॥
 कोसाओ आयइत्थि रग्गं दंसणमिसेण सहसत्ति । एक्केणं चाएणं दो रांडड वंशुरायं सो ॥ २९ ॥
 निपभित्तसहाओ सो तासेउं वन्शुरायभित्तजणं । निपयावासम्मि गओ तन्व मरुवे तन्वणे ॥६०॥
 विन्नत्ते नरवणा भणियं जह एत्थियस्स सो जोगो । अन्नायपणे तम्हा गेयणा इएन कोयन्वा ॥६१॥
 तत्तो पंचत्तगओ गमिही कुगईसु बहुपयारासु । विसहन्तो घणदुग्गं वंशवहमारणाट्ठं ॥६२॥
 धणसिद्धीवि ह्यु विहवं सत्तसु सित्तिसु परिरवैऊण । सुगुरुण पायमूले गिण्हइ दिग्गं सभज्जोवि ॥६३॥
 गहिऊण दुविहसिग्गं अते संलेहणं विहेऊण । संपत्तो सोहम्मे क्रमेण मोसखं पि गच्छिहिही ॥ ६४ ॥

॥ इति प्राण्यातिपातधिरतिप्रथमातिचारविषाकं बन्धुराजकथानकं समाप्तम् ॥

मुचनगुरुणोपदिष्टं जीवदयानिर्मलं व्रतं गृहीत्वा । भजन्ति जन्तुसंतापनेन ये मन्दबुद्धयः ॥२३॥
 भ्रामिष्यन्ति भवं घोरं ते वधवन्नादिदुःखपरतन्त्राः । स्तोकोऽपि खलु वनमङ्गो जनयति गुरुणि दुःखानि ॥
 इति पित्रा मण्यमानो मन्यमानः स तृणमिव तद्वचनम् । तथैव प्रवर्तमानोऽर्पमपन् न मनागपि ॥२९॥
 राजामत्यादिभिर्जात्वा सुभातिहार्मपरिक्रान्तम् । साम्ना भणितोऽपि खलु न करोति कर्णेऽपि तद्वचनम् ॥२६॥
 अथ नृपवेलाऽऽयुस्तो लब्धधनन्यातिकरे कलहयन् । गृहीतो बन्धयित्वा चेदकाङ्क्षं लब्धं धनं क्रिय ॥२७॥
 दातव्यमस्त्यन्यदपि किमपि स भणति तुभ्यं यदत्र । तन्व च मटे खड्गं गृह्णातमिति स भणित्वा ॥२८॥
 कोशादाकृत्य खड्गं दर्शनमिषेण सहसति । एकेन धातेन द्विधा गण्टयति बन्धुराजं सः ॥ २९ ॥
 निजभृत्यसहायः स त्रासयित्वा बन्धुराजभृत्यजनम् । निजावासे गनस्तत्र स्वरूपे प्ररक्षेण ॥ ६० ॥
 विज्ञापिते नरपतिना भणिते यथैतावतः स थोम्यः । अन्यायपरस्तस्माद् गवेपणेह न कर्त्तव्या ॥ ६१ ॥
 ततः पञ्चत्वगतो गमिष्यति कुगतिषु बहुप्रकारासु । विषहमानो धनदुःखं बन्धनव्यमाराणादिकम् ॥६२॥
 धनप्रेष्ठयपि खलु विभवं सत्सु क्षेत्रेषु प्रसिष्य । सुगुरुणा पादमूले गृह्णाति दाशान् समार्योऽपि ॥६३॥
 गृह्णात्वा द्विविधविज्ञानान्ते संलेशानां विधाय । समाप्तः सौधमे क्रमेण मोक्षमपि गमिष्यति ॥६४॥

जो लिट्टलउडदंडाईएहि जीवाण ताढणं कुणइ । निस्संको कुद्धमणो दिओव्व सो भमइ भीमभवे ॥

तथाहि;—

अत्थि भरहम्मि वासे कुसुमपुरं पुरमणंगसारिच्छं । सिरिनंदणं समयरं अविग्गहं खाइसालिछं ॥२॥
तम्मि निवो निवतिलओ मलयो दारिद्रदावतवियाणं । रइसुंदरी कलत्तं सुकलत्तं तस्स सुकलत्तं ॥३॥
तहं भंती मइजलही तस्सत्थि पुरोहिओ य सिरिकंठो । से भज्जा य जसोया पुत्तो ताणत्थि सिरिवच्छो ॥
सो अन्नया कयाई पिउणा अवमाणिओ जडप्पगई । कंचणपुरम्मि पत्तो कणवित्ति कुणइ पढेई य ॥५॥
विज्जापहम्मि तहवि हु न किंचि आगच्छेई पढंतस्स । तो निव्विन्नो बाढं पाढं भोत्तुं दढसरीरो ॥६॥
ओलंगिउं पवत्तो भोयणविचीए सूरगिहवइणो । तस्स सुएणं सद्धिं कम्मवि गामम्मि संचलिओ ॥७॥
पिच्छंति य ते मग्गे मुणीण लुयलं पहे परिसंतं । नग्गोहरूखहिट्ठा उवविट्ठं फासुयपपसे ॥८॥
तं च नमिज्जण दोवि हु उवविट्ठा अह भणेइ भत्तीए । तयमिमुं सूरसुओ पडु ! धम्मो किंफलो होइ ? ॥
तो सजलजलहइरदामगहिरसदेण ताण तं कहइ । तम्मज्जे जिट्ठमुणी तच्चित्तणुकूलणत्थं जं ॥१०॥

तथाहि;—

मोक्खफलो दुहइलणो आवइकालेवि दिच्चसाहिज्जो । हिपइच्छियकज्जकरो इवइ सुमित्तोव्व जिणधम्मो ॥
सारीरमाणसाणं दुक्खाणं भोगो मणाणंदो । भवजलहिजाणवत्तं सव्वत्थ जयावहो धम्मो ॥१२॥
दालिइयाहिपरमोसदंय मोहंगकंडयं परमं । मणचित्थितयत्तसंपाढणम्मि चिंतामणी धम्मो ॥१३॥
विद्याणनाणजणओ बंधू नीसेसजंतुवग्गस्स । वीसासकरणपडुओ परमपयट्ठावओ धम्मो ॥१४॥

यो लेट्टलकुट्टदण्डादिकैर्जीवानां ताढनं करोति । निःशङ्कः क्रुद्धमना द्विज इव स भ्रमति भीमभवे ॥१॥
अस्ति भरते येषं कुसुमपुरं पुरमनङ्गसदृशम् । श्रीनन्दनं स-म-करमविग्रहं खाति(दि)शालि ॥२॥
तस्मिन् नृपो नृपतिलको मलयो दारिद्र्यदावतप्तानाम् । रतिमुन्दरी कलत्रं सुकलत्वं तस्य सुकलसम् ॥३॥
तथा मन्त्री मतिजलपिस्तस्यास्ति पुरोहितश्चः श्रीकण्ठः । तस्य भार्या च यशोदा पुत्रस्तयोरस्ति श्रीवत्सः ॥४॥
सोऽन्यथा कदाचित्पित्राऽपमानितो जडप्रकृतिः । काञ्चनपुरे प्राप्तः कणवृत्तिं करोति पठति च ॥५॥
विषामेठ तथापि शत्रु न किञ्चिदागच्छति पठतः । ततो निर्विण्णो बाढं पाढं भुक्त्वा दृढशरीरः ॥६॥
अवलगितुं प्रयत्नो भोजनवृत्त्या सूरगृहपतेः । तस्य मुतेन सार्धं कस्मिन्नपि ग्रामे संचलितः ॥७॥
परपन्थी चा मागं मुनीनां युगलं पथि परिश्रान्तम् । न्यग्रोधवृक्षस्याथ उपविष्टः श्रामुकप्रदेशे ॥८॥
तथ नत्वा हावप्युपविष्टावथ मणति भक्त्या । तदभिमुखं सूरमुतः प्रभो ! धर्मः किंफलो भवति ? ॥९॥
ततः सजलजलपरोदामगहिरसन्देन तपोऽनं कथयति । तन्मप्ये ज्येष्ठमुनिस्तच्चित्तामुकूलनार्थं यत् ॥१०॥
मोक्षफलो दुःखदञ्चन आपःपल्लवोऽपि दत्तसाहाय्यः । हृदयेऽस्मिन्तत्कार्यकरो भवति सुमित्तमिव जिनधर्मः ॥११॥
शरीरमानसयोर्दुःखभोचनो मनजानन्दः । भवजलधियानपात्रं सर्वत्र जयावरो धर्मः ॥१२॥
दारिद्र्यव्याधिपरमौपथमिव सौभाग्यकाण्डः परमः । मनश्चिन्तितार्थसंपादने चिन्तामणिर्धर्मः ॥१३॥

दोसावरणनिवृत्ती सुकुलुष्यती सुहाण संपत्ती । सत्तुवलस्स विवृत्ती जायड परमेण धम्मेण ॥१५॥
 सयलजणपत्थणिज्जा सुहया सच्छंदगामिणी विउल्ला । वियरइ समुज्जन्गी किंती धम्मेण वेसच्च ॥१६॥
 इय कहिं धम्मफुलं भणिया ते दोवि साहुणा भो भो ! । जिणवरभणियं धम्मं कुण्डपयत्तेण पइदियइ ॥
 सिरिवच्छेणं भणियं सो धम्मो केरिसो, मुणी कहइ । जिणभणियसद्दाहणं जीवदयाए अणुद्राणं ॥१८॥
 अह जिणनाहसरुवं सुगुरुसरुवं जियादत्ताइ । कहिऊणं जीवदयामूलत्तं कहइ धम्मस्स ॥१९॥
 तयया;—

“ पठितं धृतं च शास्त्रं गुरुपरिचरणं च गुरुतपश्चरणम् । धनगर्जितमिव विजलं विफलं सकलं दयाविकलम् ॥”
 इषाडसत्पपंचं जइधम्मं कहिय कहइ गिहिधम्मं । तो सिरिवच्छो जंपइ आयन्नह मज्झ विवत्ति ॥२०॥
 न ह्णेमि निरवराहं जीवे संकप्यथो अहं धूले । जावज्जीवं ता मइ कुणह पसायं वयेणिमिणा ॥२१॥
 तो मुणिणां से कहिया वंवाई पंच इत्थ अइयारा । एएवि न कायव्वा पडमवयं रक्खमाणेण ॥२२॥
 आमेति तेण भणिए मूरसुएणवि तहेव पडिक्के । विहिणा पडमणुव्वयमारोवइ ताण मुणिनाहो ॥२३॥
 तो वंदिऊण मुणिणो चलिआ ते दोवि जत्थ गंतव्वं । मुणिणोवि जहाभिमयं पगया पगएण कज्जेण ॥
 करिऊणं तं जत्तं पत्ता ते पुयावि कंचणपुरम्मि । किस्सिकम्मयाइयाइं करिस्सि कम्माइं विविहाइं ॥२५॥
 अह सूरें विवाहो पारद्धो नियसुयाए वित्थरओ । सह ईसरेण केणवि तीए आहरणहेउं च ॥२६॥
 सुत्तइ वहुं सुवर्ण माणिकाइं च मोत्तियाइं च । अह लहुवंधू सूरस्स केसवो चितए एवं ॥२७॥

विज्ञानज्ञानजनको बन्धुनिःशेषजन्तुवर्गस्य । विश्वासकन्यपटुः परमपदस्यापको धर्मः ॥१४॥
 दोषाचरणनिवृत्तिः सुकुलोत्पत्तिः सुखानां संपत्तिः । शत्रुबलस्य विपत्तिर्जायते परमेण धर्मेण ॥१५॥
 सकलजनप्रार्थनीया सुमगा स्वच्छन्दगामिनी विपुला । विचरति समुज्ज्वलाङ्गी कीर्तिधर्मेण वेश्येव ॥१६॥
 इति कथयित्वा धर्मफलं भणितौ तौ द्वावपि साधुना भो भोः । जिनवरभणितं धर्मं कुरुत प्रयत्नेन प्रतिदिवसम् ॥
 श्रीवत्सेन भणितं स धर्मः कीदृशो, मुनिः कथयति । जिनभणितश्रद्धाने जीवदयाया अनुष्ठानम् ॥१८॥
 अथ जिननाथस्वरूपं सुगुरुस्वरूपं जीवादितत्त्वानि । कथयित्वा जीवदयामूलत्वं कथयति धर्मस्य ॥१९॥
 इत्यादिसप्रपञ्चं यतिवर्मं कथयित्वा कथयति गृहिधर्मम् । ततः श्रीवत्सो जल्पत्याकर्णयत मम विज्ञप्तिम् ॥२०॥
 न ह्निमि निरपराधान् जीवान् संकल्पतोऽहं स्थूला । यावज्जीवं तस्मान्मम कुरुत प्रसादं अनेनानेन ॥२१॥
 ततो मुनिना तस्य कथिता बन्वादयः पञ्चात्रातिचाराः । एतेऽपि न कर्तव्याः प्रथमवने रसता ॥२२॥
 अमेति तेन भणिते सूरसुतेनापि तथैव प्रतिपद्ये । विधिना प्रथममणुजतमारोपयति तयोर्मुनिनाथः ॥२३॥
 ततो वन्दित्वा मुनीं चलितां तौ द्वावपि यत्र गन्तव्यम् । मुनीं अपि यथाभिमतं प्रगतौ प्रकृतेन कार्येण ॥२४॥
 कृत्वा तां यात्रां प्राप्तौ तौ पुनरपि काञ्चनपुरे । कृपिकर्मादिकानि कुरुतः कर्माणि विविधानि ॥२५॥
 अथ सूरें विवाहः प्रारब्धो निजसुताया विस्तरतः । सहेश्वरेण केनापि तस्या आमरणहेतोश्च ॥२६॥
 सूत्रयति बहु सुवर्णं माणिक्यानि च मौक्तिकानि च । अथ लघुबन्धुः सूरस्य केशवाश्रितवत्येवम् ॥२७॥

जं एस इह वेदस्सइ तं सव्वं मज्झ जाइ विहवाओ । तम्हा होमि विभिन्नो पदमं पि विवाहकालाओ ॥२८॥
 तो मूरं सो पभणइ वेधव ! जं किं पि एइ मह भागे । तं देह, भणइ सूरों किं एवं वुच्चए वच्छ ! ॥२९॥
 कस्स य पुत्तेहि सिरी वट्टइ मिलियाण नज्झइ न इत्थ । होज्झ पुद्दीभ्याणं सा कस्सवि कहवि दालिं ॥
 तो तस्मवि आभारो कइदेव्योऽपरेण सव्वोवि । सुयणत्तसंठिएणं एवं चिय वहइ ता वच्छ ! ॥३१॥
 तो भणइ केत्तवो मइ दालिं होहिं विउत्तस्स । जइ, तोवि न पत्थिस्सं किं पि अहं देहि मह भागं ॥
 इय काउं निव्वंघे वंधुसयासाउं लेइ विहवद्धं । सिरिवच्छं पि हु लोमविय नेइ सो अप्पणो पात्ते ॥३३॥
 पइदिवसं चिय वट्टइ विइवो मूरस्स, केत्तवस्स पुणो । तह स्त्रीणो जह भोयणमितं किच्छेण संपदइ ॥
 दित्तस्सवि नो गिण्हइ मूरस्स इमो धणाइ येवंपि । इय तम्मि स्त्रीणविहवम्मि आगओ पाउसो कमसो ॥
 तथादिः—

गज्जंतगहिरघणमरुयगयघडाडोचपयडियपयावो । उत्थरइ गिम्हनिहणिक्कविक्रमो पाउसो रायां ॥३६॥
 पहलघणकसिणजलहरअंधारियसयलगयणदिस्सिचके । नय नज्झइ कत्थगओ विर्यंमिण पाउसे गिम्हो ॥
 इय पाउसेण कणियारिऊण वरिसेतमेयधारहिं । निव्वविंयं भुवंगयलं मोत्तूणं विरहिदिययाइ ॥३८॥
 तो मूरहालिणसुं चित्तूण हलाइं वित्तचलिणसु । हलउत्तयकरणत्थं सिरिवच्छं केत्तवो भणइ ॥३९॥
 अम्हेवि हु जुत्तेमो हलाइं, सो भणइ अज्ज भदाए । एए कररिति, अम्हं जाणंताणं न तं जुत्तं ॥४०॥
 अह मूरहालियाणं अच्चब्भुयनच्चिरिं नडिं मग्गे । दंहुं अक्खित्ताणं भदाए वोलिओ पंहरो ॥४१॥

यदेव इह व्येप्यति तत्सर्वं मम याति विभवात् । तस्माद् भवामि विभिन्नः प्रथममेव विवाहकालात् ॥२८॥
 ततः सूरं स प्रमणति बान्धव ! यत्किमप्येति मम भागे । तद् देहि, भणति सूरः किमेवमुच्यते वत्स ! ॥
 कस्य च पुण्यैः श्रीवर्तने मिलितानां ज्ञायते नात्र । भवेत्पृथग्भूतानां सा कस्यापि कथमपि दारिद्र्यम् ॥३०॥
 ततस्तस्याप्याभारः कर्षितव्योऽपरेण सर्वोऽपि । मुजगत्वसंस्थितेनैवमेव वहतु तस्माद् वत्स ! ॥३१॥
 ततो भणति केशवो मम दारिद्र्यं भविष्यति वियुक्तस्य । यदि, ततोऽपि न प्रार्थयिष्ये किमप्यहं देहि मम भागम् ॥
 इति कृत्वा निर्धन्यं बन्धुसकाशाललाति विमवार्धम् । श्रीवत्समपि खलु लोमयित्वा भयति स आत्मनः पार्श्वे ॥३३॥
 • प्रतिदिपममेव वर्धते विभवः सूरस्य, केशवस्य पुनः । तथा क्षीणो यथा भोजनमात्रे कृच्छ्रेण संपद्यते ॥३४॥
 ददतोऽपि नो गृहाति सूरस्यायं धनादि स्तोत्रमपि । इति तस्मिन् क्षीणाविभव आगता प्रावृट् क्रमशः ॥३५॥
 गर्नद्रभारचनगुरुगजवटारोऽप्रकटितप्रजापः । उच्छलति ग्रीष्मनिघनैकविक्रमः प्रावृट्गजः ॥३६॥
 • पहलघनकृष्णजलहरान्धारितमकलगनदिस्सिचक्रायाम् । नच ज्ञायते क्व गंतो विनृम्भितायां प्रावृपि ग्रीष्मः ॥
 इति प्रावृषा कर्णिकारयित्वा चर्पन्नेवपाराभिः । निर्वापिते भुवनतलं मुक्त्वा विरहिहृदयानि ॥३८॥
 ततः मूरहालिणेषु गृहीत्वा हलानि क्षेत्रचलितेषु । हलयोक्त्रककरणार्थं श्रीवत्सं केशवो भणति ॥३९॥
 यममपि सतु योजयामो हलानि, न भणत्यथ भदायाम् । एते कुर्वन्ति, अम्माकं जानतां न तद्युक्तम् ॥
 अथ मूरहालिजनानामन्यद्भुतनर्तनी नटी मागे । द्रष्टुमाक्षिणानां भदाया अतिश्रान्तः प्रहरः ॥४१॥

जो आसि तत्य दुट्टो, पयट्टमणुहलवहुगुणं लमां । तस्मिं समयमिं खित्ते तेहिं कओ खंडणारंभो ॥४२॥
 केमवसिरिवच्छेहिं अन्नदिणे सोहणे मुहुत्तमि । हलउत्तयकरणत्थं जुत्तंसुं टोसुवि हलेसु ॥४३॥
 सिरिवच्छो गोणेणं तहाहओ पट्टयाए हिययमि । मुच्छानिमीलियच्छो जइ पडिओ धरणिवट्टमि ॥
 गेहे चिय तं मुत्तुं हलपिकं चैव केसवो चित्तुं । चलिओ खिताभिमुहं ता करभल्यं निसामेउं ॥४५॥
 रासिं जुत्तं चिय तोडिऊण गोणे गए कहवि गहिउं । असुमे समयमिं कओ तेणं हलउत्तओ खित्ते ॥
 अह विनायावसरो दुण्हवि हलउत्तयाण सिरिवच्छो । पभणइ केसव ! पेच्छह दिव्वस्स गईए कुडिलत्तं ॥
 मूसस्स पुन्नवसओ पमायओ हालियाण दुमुहुत्तं । टलियं सुहे मुहुत्ते जाओ हलउत्तओ ताव ॥४८॥
 अम्हं पुण विवरोयं जाणताणंपि उज्जायाणंपि । संजायं इय सुणिउं कीरइ किं केसवो भणइ ॥४९॥
 अह अन्नया य दुन्निवि हलाइं खेदंति अण्णखेव । सिरिवच्छहले गलिओ वलिओवि हु थकए पडिओ ॥
 तो तोत्तेणं इणई आराहिं य विधए पुणो वहुयं । तुत्तमिं कहवि भग्गे हणेइ ण्हिप्पहारैहिं ॥५१॥
 मूससुएणं कज्जागएणं ददूण पभणिओ भाया ! । पाणादवायविरइं चित्तुं आयरसि किं एवं ? ॥५२॥
 सो भणइ परवमो हं भणइ य तह केसवोवि मूससुयं । किं खलियारसि एयं किं तुह तत्तीए एयाए ? ॥
 तो सो मोणं फाउं गओ तओ सो तहेव सिरिवच्छो । थकं थकं गोणं वहुप्पयारं कयत्तेइ ॥५४॥
 दंतगिरिदिं पवंधइ पुच्छं मोडेइ खाइ दसणेहिं । चंडालोव पयंपइ अजंपियव्वाइ अदकुद्धो ॥५५॥
 इत्तो य फविलमूसयकत्तरवहुआरितिट्ठपभिईहिं । केसवकिंसी विणट्ठा ववहरएहिं तओ धरिओ ॥५६॥

य आसीत्तत्र दुष्टः, प्रवृत्तमनुकूचवहुगुणं लग्नम् । तस्मिन् समये क्षेत्रे तैः कृतः कर्षणारम्भः ॥४२॥
 केशवश्रीवत्साभ्यामन्यदिने शोभने मुहूर्ते । हलयोक्त्रक्रकरणार्थं युक्तयोरपि द्वयोर्हलयोः ॥४३॥
 श्रीवत्सो गवा तथा हतः पादेन हृदये । मूर्च्छानिमीलितासो यथा पतितो धरणीपट्टे ॥४४॥
 गेह एव तं मृतत्वा हलमेकमेव केशवो गृहीत्वा । चलितः क्षेत्रामिमुलं तत्रा करमलं निशन्य ॥४५॥
 रासिं योक्त्रं च त्रोटयित्वा गत्रि गते कथमपि गृहीत्वा । अशुभे-समये कृतं तेन हलयोक्त्रकं क्षेत्रे ॥४६॥
 अथ विज्ञातायसेरा द्वयोरपि हलयोक्त्रयोः श्रीवत्सः । प्रमणति केशव ! परय देवस्य गते, कुटिलत्वम् ॥४७॥
 सूरस्य प्रणयवशतः प्रमादतो हालिकानां दुर्मूर्द्धम् । अपगतं शुभे मुहूर्ते जातं हलयोक्त्रकं तावत् ॥४८॥
 अस्माकं पुनर्विपरीतं जानतामप्युधतानामपि । संजातमिति श्रुत्वा कियते किं केशवो मणति ॥४९॥
 अथान्यदा च द्वावपि हले कपितं आत्मनैव । श्रीवत्सहले गतिर्वैल्यपि सखु तिष्ठति पतितः ॥५०॥
 तत्तप्तोत्रेण हन्त्यारामिश्च विध्यति पुनर्वहु । तोत्रे कथमपि भग्ने हन्ति शृष्णिप्रहारैः ॥५१॥
 सूरसुतेन कार्यागतेन दृष्ट्वा प्रमणितो ध्रातः । । प्राणातिपाताविरतिं गृहीत्वाऽऽचरसि किमेवम् ? ॥५२॥
 स मणति परवशोऽहं भणति च तथा केशवोऽपि सूरसुतम् । किं स्वल्पयस्येतं किं तव चिन्तयैतया ? ॥५३॥
 ततः स मौनं कृत्वा गन्तव्यः स तथैव श्रीवत्सः । स्थितं स्थितं गां बहुप्रकारं वदयति ॥५४॥
 दन्तपिष्टिं प्रयच्छाति शुच्छं मोटयति खादति दशनैः । चाण्डाल इव प्रजल्पत्यजल्पितव्यान्यतिकुद्धः ॥५५॥

दो सारवलिदावि हु तेहि उहालिया तओ सगडं । वाहेइ भाडएणं सिरिवच्छो अवरगोणेहि ॥५७॥
 अह अर्नादिणे जुत्तो सो गलिओ गड्डयम्मि भरियम्मि । घणघूलीखोणीएं सुरेवि उक्खणइ न कहंमि ॥५८॥
 सगडाओ उत्तरिं तो सो आराहिं विषए हणइ । तोत्तयलउडयडंगालिन्दुबलाईहिं निक्करुणं ॥५९॥
 अह मोडेवं लगो पुच्छं जा तेण गलिबलदेण । लत्ताए हओ गाढं मम्ममि यओ गओ नरयं ॥६०॥
 तो सरसुओ चितइ हद्दी एसो पमायवसवत्ती । वयमयलणाउ नूणं भमिही एसो भवारने ॥६१॥
 मज्झवि अलदपुब्बं लद्धं एयं सुधम्मसामगिं । कुगईए निवढंतो अप्पा नोविविखडं जुत्तो ॥६२॥

सुगई पुणं मुत्तिच्चिय सा पुण संपुन्नचरणओ चेव । तं पुण सुगुरुण समागमेण, गविंस्सामि ता एए ॥
 एवं सो वसंतो मुक्को पाणेहिं आउपज्जंते । अवंडियपढमवओ पत्तो ईसाणकप्पम्मि ॥६४॥
 सिरिवच्छनारओवि हु परमाहम्मियमुहाउ निसुणेडं । सुमरेज्जं च तहा पढमाणुव्वयअइकमणं ॥६५॥
 पसरियपच्छायावो परिचितइ हा ! मए अणज्जेण । अमयलवम्मि निहितो कह मुट्ठी कालकूडस्स ? ॥
 लद्धं सव्वसंजमसामगिमणुव्वयं मए पढं । एकं चिय पडिवन्नं तंमि हु जाणंतएणेव ॥६७॥
 भग्गे अइकमतेण पवरअमरत्तकारणं परमं । सिवसुहंसपत्तिफलं क्रमेण इमि तु पावो इ ॥६८॥
 एयमवत्थं पत्तो करेमि किं दुक्खसायारनिवुट्ठो । ता सच्चमिणं भणियं केहिंवि विवुहेहिं पुरिसेहिं ॥६९॥

“इहैव नरकव्याधेश्चिकित्सां न करोति यः । गतो निरौषधं स्थानं स रुजः किं करिष्यति ? ॥”

एवं सो अप्पाणं निंदंतो जिणवरप्पणीयं च । धम्मं बहु मन्तं वाससहस्साइं दस गमिडं ॥७०॥

इतश्च फपिलमूपरकचरबहुमिल्लीशरुभप्रभृतिभिः । केशवकृपिविंनष्टा व्यवहारकैस्ततो घृतः ॥९६॥
 द्वौ सारवलीवदावि सखु तैर्गृहीतौ ततः शकटम् । बाहयति मात्सेन श्रीवत्सोऽपरगवाभ्याम् ॥९७॥
 अधान्यदिने युक्तः स गलिः शकटे भुक्ते । घनघूलिक्षोण्यां सुरानपुत्तनति न कयमपि ॥९८॥
 शकटाटुत्तीर्य ततः स आराभिर्विष्यति हन्ति । तोन्नलकुटयष्टिलेष्टपलादिभिर्निष्करणम् ॥९९॥
 अप मोटयितुं लग्नः पुच्छं यावत्तेन गलिबलीवर्देन । पादेन हतो गाढं मर्मणि मृतो गतो नरकम् ॥१०॥
 ततः सुरसुतश्चिन्तयति हा धिमेप प्रमादवशवर्ती । व्रतमलिनीकरणान्नुनं भ्रमिष्यत्येष भवारण्ये ॥११॥
 ममाप्यलव्वपूर्वा लब्ध्वैतां सुधर्मसामग्रीम् । कुगतौ निपतन्नात्मा नोपेक्षितुं युक्तः ॥१२॥
 सुगतिः पुनर्भुक्तिरेव सा पुनः संपूर्णचारित्र्यत एव । तत्पुनः सुगुरुणां समागमेन, गवेययिष्यामि तस्मादेतान् ॥
 एवं स व्यवस्यन् मुक्तः प्राणैरायुःपर्यन्ते । अलण्डितप्रथमव्रतः प्राप्त इशानरूपे ॥१४॥
 श्रीवत्सनारसोऽपि मत्तु परमाधार्मिकमुत्तान् श्रुत्वा । स्मृत्वा च तथा प्रथमाणुव्रतातिक्रमणम् ॥१५॥
 मन्त्रतपश्चात्तापः परिचिन्तयति हा ! मयाज्जानेयं । अमृतलवे निहितः कथं मुष्टिः कालकूटस्य ? ॥१६॥
 लब्ध्वा सर्वसंयमसामग्रीकमणुव्रतं मया प्रथमम् । एकमेव प्रतिपन्नं तदपि खलु जानतेव ॥१७॥
 भग्नमतिक्रामता प्रपञ्चमरत्वकारणं परमम् । शिवसुरसंयत्तिफलं क्रमेणैवाज्ञां तु पापोऽहम् ॥१८॥
 एतामवस्थां प्राप्तः करोमि किं दुःससागरनिमग्नः । तस्मात्सत्यामिदं भणितं कैरपि विबुधैः पुरैः ॥१९॥

उव्वट्टिय निरयाओ इह भरहे मलयपुरपुरे रम्ये । विकमरायस्स सुओ हरिविक्रमनामओ होउं ॥७१॥
 संजायजाइसरणो संविग्गो पालिऊण जिणदिकखं । संपत्तो सोहम्मे तओ जुया निव्वुया दोवि ॥७२॥

॥ इति प्रथमाखण्डे द्वितीयकातीचारे वधद्वयान्ते विप्रश्रीवत्सकथानकं समाप्तम् ॥

एवं स आत्मानं निन्दन् जिनवरप्रणीतं च । धर्मं बहु मन्यमानो वर्षसहस्राणि दश गमयित्वा ॥७०॥
 उद्धृत्य निरयादिह भरते मलयपुरपुरे रम्ये । विकमराजस्य सुतो हरिविक्रमनामतो भूत्वा ॥७१॥
 सजातजातिस्मरण. संविग्गः पालयित्वा जिनदीक्षाम् । संप्राप्त. सौधर्मे तत्तश्च्युतौ निर्वृतौ द्वावपि ॥७२॥

गलकंवलकनार्द्रिण कपणं जो करेइ जीवाणं । सो राहडोव पावइ भवभूमण्डुहाइ भीमाइ ॥१॥

तथाहिः—

महिमहितामुहतिलयं लच्छिनिलयं पुरं इह प्रसिद्धं । विजितविपक्खनरिंदो राया तत्पत्ति कुरुचंदो ॥२॥
तत्सत्ति पिया गोरीव संभुणो सीलसालिणी लीला । राहडनामा मंती सुरज्जकज्जे सयां सज्जो ॥३॥
अह अन्नया नरिंदो राहडमंडलियमाइलोएण । परिवारिओ समंता अत्याणसहाए उवविट्ठो ॥४॥
जा चिट्ठइ ता दिट्ठो एणो विज्जाहरो नहयलओ । आगच्छंतो करकलियखगफलओ सभज्जो या ॥५॥
संपत्तो अत्याणे पभणइ नरनाहपणयपयकमलं । कुलचंदराय ! निमुणसु विज्जति मज्झ पसिऊण ॥६॥
खणमेगं मज्झ पिया रक्खेयच्चा तए पयत्तेण । जाव अहं संगामं करेमि गंतूण सह रिउणा ॥७॥
अन्नत्थ कत्थवि अहं एयं मोत्तुं चएमि नहु तेण । तुइ पासमि मुएपि परनारिसहोयर ! नरिंद ! ॥८॥
परकज्जकरणरसिया दीसंति महीए पविरलनरिंदा । तुम्हारिसा महायस ! पुरिसोत्तमगुणगणोवेया ॥९॥
सव्वस्सं मह एसा पाणपिया पणइणी इमा तम्हा । रक्खेयच्चा तुमए इय भणिउं तो गओ खपरो ॥१०॥
दिक्कासणम्मि अहं सा उवविट्ठा खयरपणइणी जाव । ता गयणाओ सहसा फरयसणाहा भुया पडिया ॥११॥
ताइ उदुदमुहाणं सव्वाणज्जाण तम्मि अत्याणे । दिदगहिंयमंडलग्गा दुइयभुया निवडिया ज्ञत्ति ॥१२॥
तत्तो खेवण विणा पडियं गयणगणाउ सिरकमलं । मणिमउडडिप्पमाणं मज्झहदिणिंदविंववा ॥१३॥
गुरुकोवारुणदारुणपसारियच्छं अईव दुप्पिच्छं । तिबलीभंगुरमालं निट्ठुरदन्तगदट्ठो ॥१४॥

गलकम्बलकर्णादीनां छेदं यः करोति जीवानाम् । स राहड इव प्राप्नोति भवभूमण्डुःखानि भामानि ॥१॥
महीमहितामुहतिलकमिव लक्ष्मीनिलयं पुरमिह प्रसिद्धम् । विजितविपक्षनरेन्द्रो राजा तत्रास्ति कुरुचन्द्रः ॥२॥
तस्यास्ति मिया गोरीव शम्भोः सीलशालिनी लीला । राहडनामा मन्त्री सुरान्यकायै सदा सज्जः ॥३॥
अयान्यदा नरेन्द्रो राहडमाण्डलिकादिलोकेन । परिवारितः समन्तादास्थानसमायामुपविष्टः ॥४॥
यावत्तिष्ठति तावद् दृष्ट एको विद्याधरो नभस्तलात् । आगच्छन् करकलितखङ्गफलकः सभार्यश्च ॥५॥
संप्राप्त आस्थाने प्रमणति नरनाथप्रणतपादकमलम् । कुरुचन्द्रराजन् ! शृणु विज्ञप्तिं मम प्रसद्य ॥६॥
क्षणमेकं मम प्रिया रक्षितव्या त्वया प्रयत्नेन । यावदहं संसारं करोमि गत्वा सह रिपुणा ॥७॥
अन्यत्र क्वाप्यहमेतां मोक्तुं शक्नोमि नैव तेन । तव पार्श्वे मुञ्चामि परनारीसहोदर ! नरेन्द्र ! ॥८॥
परकार्यकरणरसिकः दृश्यन्ते मया प्रविरलनरेन्द्राः । शुष्मादृशा महायशः ! पुरुषोत्तमगुणगणोपेताः ॥९॥
सर्वस्वं ममैषा प्राणप्रिया प्रणयिनीयं तस्मात् । रक्षितव्या शुष्माभिरिति मणित्वा ततो गतः खचरः ॥१०॥
दत्तासनेऽथ सोपविष्टा खचरप्रणयिनी यावत् । तावद् गमनात् सहसा फरकसनाथा भुजा पतिता ॥११॥
तदोर्ध्वमुत्तेषु सर्वेषु जनेषु तस्मिन्नास्थाने । दृढगृहीतमण्डलाया द्वितीयभुजा निपातिता ज्ञप्ति ॥१२॥
ततः क्षेपेण विना पतितं गणाङ्गणाच्छिरःकमलम् । मणिमुकुटदीप्यमानं मध्याह्ने दिनेन्द्रविम्बमिव ॥१३॥
गुरुकोवारुणदारुणपसारिताश्मतीव दुर्दर्शम् । त्रिवलीभङ्गुरमालं निट्ठुरदन्ताग्रदष्टौष्ठम् ॥१४॥

तेषां समं चियं पडियं पहारसयत्तज्जरं धडं पि तयो । तं तह ददुं मज्जलियवयणा खयरी भणइ रायं ॥१५॥
 एसो मह पाणपियो रिउणा वागइओ न संदेहो । ता तस्स विओए ह नो पाणे धारिउं सक्का ॥१६॥
 ता काऊण पसाय सिग्ग मह देहि भाय ! दारुणि । पियविरहदहनदहं दहेमि देहं पुणो जेण ॥१७॥
 ताहे रत्ता भणियं भणिणी तं मज्झ ता इमं रज्जं । तुह संतिरयंति भुंचसु पाणपरिचायवुद्धिपि ॥१८॥
 तो पुण भणियं तीए एव चिय इत्थं तुम्ह वंशुत्त । जं इहविरहदुक्खियवणाए मे देसि कट्टाणि ॥१९॥
 पुणरवि बहुप्पयार भणिया रत्ता न जुत्तमिय काउं । अप्पाणम्मिवि पीडा विहिणा विहिया इव सुहृत् ॥
 घरसु महन्वयभारं हारं शिवरमणिमणहरमुयार । जिणसु कसाए सिद्धतज्जवओ सुहनिहिपिसाए ॥२१॥
 परिहर कुट्टिसेव देवं मन्नेसु विगयरागमलं । समत्तिणमणिणो मुणिणो गुरणो, जीवाइत्ताइ ॥२२॥
 इय भणियावि न मन्हा वयणं पुईसरस्स सा खयरी । खयरगुणे उच्चरिउं पुणो पुणो ह्यइ तो रत्ता ॥२३॥
 दावाविमाइ तीसे चंदणरुद्धां विरइऊण चियं । अह मा खयरी नियपइत्ताइ क्षत्ति चित्तूण ॥२४॥
 ह्यवहजालचियाए चियाए सा तीए जा फिर पविट्ठा । तो कुरुचंदनराहिवपुरओ सो आगओ खयरो ॥
 करकलियफरयखगो नरनाहं पगमिऊण विन्नवइ । पडु ! परनारिसहोयरमत्थयचूडामणि । नरिंद ! ॥
 तुज्झ पहावेण मए निहओ सत्तु गरिद्वलकलिओ । सरणागवजनवत्सल ! मह दइय मे समप्पेसु ॥
 संपइ नियनयरं पइ गन्तिस्स जेण जणमणाणंद ! । आणानिंदसररो एस जणो तुज्झ सयकाल ॥२८॥
 तो सुहिओ नरनाहो चित्ति कि उत्तर पयन्तेमि । तो पक्खित्ता दिट्ठी रत्ता मतिस्स वयणम्मि ॥२९॥

तेन सममेव पतित प्रहारशतजर्जरं कन्धमपि तत । तत्तत्ता दृष्ट्वा मुमुलितवदना खचरी भणति राजानम् ॥१५॥
 एष मम प्राणप्रियो रिपुणा व्यापात्रितो न सदेह । तस्मात्तस्य वियोगेऽहं नो प्राणान् धारयितुं शक्ता ॥१६॥
 तस्मान् हृत्ना प्रसादं शीघ्रं मम देहि भ्रात ! दारुणि । प्रियविरहदहनदग्धं वहामि देहं पुनर्येन ॥१७॥
 तदा राज्ञा भणितं भगिनी त्वं मम तस्मादिदं रान्धम् । तव सत्कर्मणि मुञ्च प्राणपरित्यागवुद्धिमपि ॥१८॥
 तत पुनर्भणितं तथैवमेवात्र युष्माकं बन्धुत्वम् । यदिष्टविरहदुःखितमनसा मे ददासि कष्टानि ॥१९॥
 पुनरपि बहुप्रकारं भणिता राज्ञा न युक्तमिति कर्तुम् । आत्मन्यपि पीडा विधिना विहिता भवति सुखदा ॥२०॥
 धर महान्तभारं हारं शिवरमणीमनोहरमृदारम् । जय कषायान् सिद्धान्तज्ञापत सुखनिधिपिशाचात् ॥२१॥
 परिहर कुट्टिसेवा देवं मन्थस्य विगतरागमलम् । समतृणमणीन् पुगोन् गुरुन्, जीवादिदत्तवानि ॥२२॥
 इति भणितानि न मन्यते वचनं प्रथिवीश्वरस्य सा खचरी । खचरगुणानुचार्य पुन पुना रोदिति ततो राजा ॥२३॥
 दापितानि तस्यै चन्दनकाष्ठानि विरचय्य चिताम् । अयं सा खचरी मिजपतिगात्राणि जगति गृहीत्वा ॥२४॥
 हुतवहन्वालाचिताया चिताया सा तस्या यावत्कलं प्रविष्टा । तत कुरुचन्द्रनराधिपपुरतः स आगत खचर ॥
 करकलितकरकलद्गो नरनाथं प्रणम्य विज्ञपयति । प्रभो ! परनारीसहोदरमस्तक्चूडामणे ! नरेन्द्र ! ॥२६॥
 तव प्रभावेण मया निहतं शत्रुर्गरिष्ठबलकलितं । शरणागतजनवत्सल ! मम दयित्वां मे समर्पय ॥२७॥
 संप्रति निजनगरं प्रति गमिष्यामि येन जनमनमानन्द ! । आज्ञानिदेशकर एष जनस्तव सदाकालम् ॥२८॥

तो मंतिणा जहद्वियवुचंते साहिए समगेवि । ता कसिणीकयवपणो खयरो विन्नइ नरनाहं ॥३०॥
 अमयंपि विसं जायं चंदोवि हु सुयइ जलणजालोलि । मायंडोवि हु पयडइ अहह । अकंडेवि तमपडलं ॥
 तुम्हारिसावि जइ परिचयंति पागयजणव्व मज्जायं । ता नाह ! समुदेहिवि नूनममुदेहिं होयव्वं ॥३२॥
 अहमेसो पच्चक्खो सा मह अंगाइ पणइणी घेत्तुं । चडिया चियाए, अलियंपि वुच्चए किंचि घडमाणं ॥
 अंतेउरेण छुहिएण मह पियं भणसि साहियं जलणं । जं नुचिज्जइ सि परनारिसोयरो आयरसि एयं ॥
 ता न्निजसपसरं तिहुयणंपि उज्जोयमाणमिममेवं । मा कुणसु कलंकं तुल्लं चंदेण जयनाहं ॥३५॥
 ता अप्पसु मह दइयं कुणसु द्रयं जा तुइइ महासा । अह तुइच्चिय आसा सहसेव गयंव पाणेहिं ॥३६॥
 तं सच्चं मंतेतो तहुक्खदुहाडलो नरवरिंदो । किंकायव्वविमूढो छुट्ठोव्व जलंतजलणम्मि ॥३७॥
 अइकसिणीकयवपणो अहोमुहो जा न किंपि पडिभणइ । ताव खयरो पयंपइ सच्चंचिय सा मया किंउ ? ॥
 तहवि हु राया चिट्ठइ निरुत्तरो जाव खेयरो ताव । जंपइ मयावि एसा जीवउ-तुज्जप्पहावेण ॥३९॥
 पभणइ आगच्छ पिण ! परदुइदुहो सुहं लहउ सामी । इय भणिए जाव निवो ऊससिओ ईसि ता सहसा ॥
 उदाममदलालीकंसांलियतिलिमकंसियहुडुक्का । डकावोकाण रवो विंयंभो रायपंगणए ॥४१॥
 तम्मज्जठिया छंदाणुसारओ भावनिव्वंरं खयरी । पुरओ पणच्चमाणी पणमइ नरनाहपयकमलं ॥४२॥
 तुह कोउयत्यमित्थं विहियं मे खयरइदियालेण । इय कहिउं नरवइणो पिच्छणयं तेण पारदं ॥४३॥

तंतः क्षुभितो नरनाथश्चिन्तयति किमुत्तरं प्रयच्छामि । तंतः प्रसिप्ता दृष्टी राज्ञा मन्त्रिणो वदने ॥२९॥
 ततो मन्त्रिणा यथास्थितवृत्तान्ते कथिते समग्रेऽपि । ततः कृष्णाकृतवदनः खचरो विज्ञपयति नरनाथम् ॥३०॥
 अमृतमपि विषं जातं चन्द्रोऽपि खलु मुञ्चति ज्वलनज्वालासीम् ।
 मार्तण्डोऽपि खलु प्रकटयत्यहह ! अकाण्डेऽपि तमः पटलम् ॥३१॥
 युष्मादृशा अपि यदि परित्यजन्ति प्राकृतजना इव मर्यादाम् । तदा नाथ ! समुद्रैरपि नूनममुद्रैर्भवितव्यम् ॥३२॥
 अहमेव प्रत्यक्षः सा ममाङ्गानि प्रणयिनीं गृहीत्वा । चदिता चितायाम्, अलोकमप्युच्यते किञ्चिद् घटमानम् ॥
 अन्तःपुरे सिप्त्वा मम प्रियां भणसि साधितं ज्वलनम् । यदुच्यतेऽसि परनारीसहोदर आचरस्येतत् ॥३४॥
 तस्मान्निनयशःप्रसरेण त्रिभुवनमप्युद्योतमानमिदमेवम् । मा कुरु कलङ्कयित्वा तुल्यं चन्द्रेण जगन्नाथ ॥३५॥
 तस्मादर्पय मम दयितां कुरु दयां यावत् त्रुट्यति ममांशा । अथ त्रुटितैवांशा सहस्रैव गतमिव प्राणैः ॥३६॥
 तत् सत्यं मन्यमानस्तद्दुःखदुःखाकुलो नरवरेन्द्रः । किंकर्तव्यविमूढः क्षिप्त इव ज्वलज्ज्वलने ॥३७॥
 अतिकृष्णाकृतवदनोऽधोमुखो यावन्न किमपि प्रतिभणति । तावत्सचरः प्रजल्पति सत्यमेव सा मृता किंउ ? ॥
 तपपि खलु राजा तिष्ठति निरुत्तरो यावत्खेचरंस्तावत् । जल्पति मृताप्येषा जीवतु तव प्रभावेण ॥३९॥
 प्रमणत्यागञ्च प्रिये ! परदुःखदुःखितः सुखं लभतां स्वामी । इति भाणिते याचन्नृप उच्छ्वसित ईपतावत्सहसा ॥
 उदाममदलालीकांसांलिकतिलिमकांसिकहुडुकानाम् । डकावुक्कानां रवो विजृम्भितो राजप्राङ्गणे ॥४१॥
 तन्मध्यस्थिना छन्दोऽनुसारतो भावनिर्भरं खचरी । पुरतः प्रनृत्यन्ती प्रणमति नरनाथपादकमलम् ॥४२॥

तो राया पुरलोओ मंतिपणो मंडलीयमाईया । विमिह्यदियया जंपति अदह । अन्तरियमन्तरियं ॥४४॥
 तो राया भणइ तयं किं खयर ! इमंति कहसु सन्भावं । न भवामि अहं खयरो नरपुंगव ! इंदियालीओ ॥
 इय जंपते तेसि सपरियणो नरवाईवि तोसेण । सव्वगियमाभरणं कूडगाइं देइ, इत्तो य ॥४५॥
 पत्थाओत्ति मुणित्ता सहसा गयणंगणाओ अवपरिओ । चारणमुणी महप्पा चउत्ताणी ताण पुण्णेहिं ॥४७॥
 सपरिग्गहो य राया अब्बुट्टाणं करेइ पणमइ अ । उवणमियं सीहासणमह तत्थ मुणिग्गि उवविट्ठे ॥४८॥
 संवरियं पेच्छणयं मुणिणावि य देसणा समारद्धा । संवेयविवेयकरी सुणंति सव्वे तमुवउत्ता ॥४९॥
 तथाहिः—

जह एस इंदियाली दंसइ खणनस्सराइं रुवाई । तह कम्मसुत्तहारो सुत्तइ जीवाणवत्थाओ ॥५०॥
 पढेमं चिय बालत्तं तत्तो कुमरत्तजुव्वणत्ताइं । तत्तो य बुद्धभावं कयाइ पचत्तसंपत्ती ॥५१॥
 देवंपि कुणइ तिरियं मणुयं वा, माणवंपि नेरइयं । देवं वा मणुयं वा तिरियं वा, तिरियमवि एव ॥५२॥
 नेरइयंपि हु तिरियं नरं च, पंचिदियंपि एगिदी । इय घट्टणविहट्टणाहिं विणइइ भुवणं असेसंपि ॥५३॥
 बालत्तणेवि क्रिपि हु करेइ कुट्ठिं जरिं खईं वावि । कुमरत्तेवि हु पत्ते घरा घरं भामइ भित्तवं ॥५४॥
 जुव्वणवणम्मि पत्तं हंसावइ दुट्टकामसप्पेण । जह अप्पमवेयंतो पडइ सो दुरियगत्ताए ॥५५॥
 वलिल्लियगल्लियसोह कुणइ य बुद्धत्तणस्स समयम्मि । वंकीकयकायलपं हासकरं तुच्छतरणीण ॥५६॥
 तो भो सव्वजणाणं सव्वावत्थासु नत्थि थेवपि । सुहमसुइं पुण दीसइ पच्चक्ख चेव जीवाण ॥५७॥

तय कौतुकार्थमित्यं विहितं मया खचरेन्द्रजालेन । इति कथयित्वा नरपतिं प्रेक्षणक तेन प्रारब्धम् ॥४९॥
 ततो राजा पुरलोओ मन्त्रिजनो मण्डलिकादिका । विस्मितहृदया जल्पन्ति अहह ! आश्चर्यमाश्चर्यम् ॥४४॥
 ततो राजा भणति त किं खचर ! इदमिति कथय सद्भावम् । न भवाम्यहं खचरो नरपुङ्गव ! ऐन्द्रजालिक ॥
 इति जल्पेत तेषां सपरिजनो नरपतिरपि तोषेण । सर्वाङ्गीणमाभरणं कटकानि ददाति, इतश्च ॥४५॥
 प्रस्ताव इति ज्ञात्वा सहसा गगनाग्रणादवतीर्णः । चारणमुनिर्महात्मा चतुर्जानस्तेषां पुण्यै ॥४७॥
 सपरिग्रहश्च राजाऽन्युत्थानं करोति प्रणमति च । उपनमितं सिंहासनमथ तत्र मुनावुपविष्टे ॥४८॥
 संवृतं प्रेक्षणं मुनिनापि च देशना समारब्धम् । सक्काविवेचकरी शृण्वन्ति सर्वे तामुपयुक्ताः ॥४९॥
 यथैष इन्द्रजाली दर्शयति क्षणनधराणि रूपाणि । तथा कर्मसूत्रधार सूत्रयति जीवानामवस्था ॥५०॥
 प्रथममेव बालत्वं ततः कुमारत्वयौवने । ततश्च वृद्धमाव कदाचित्पञ्चत्वसंपाति ॥५१॥
 देवमपि करोति तिर्यञ्चं मनुजं वा, मानवमपि नैगयिकम् । देव वा मनुज वा तिर्यञ्चं वा, तिर्यञ्चमप्येवम् ॥
 नैरयिकमपि च तिर्यञ्चं नरं च, पञ्चेन्द्रियमप्येकेन्द्रियम् । इति घटनविघटनाभ्यां विनटति मुवनमशेषमपि ॥
 बाह्यत्वेऽपि कमपि खलु करोति कुष्ठेन ज्वरेण क्षयिणं वापि । कुमारत्वेऽपि हि प्राप्ते गृहाद् गृहं श्रमयति मित्ताम् ॥
 यौवनवने प्राप्ते दशयति दुष्टकामसप्पेण । यथाऽऽत्मानमविदन् पतति स दुरितगतं ॥५६॥
 वलिल्लितगलितशोभं करोति च वृद्धत्वस्य समये । वकीकृतकायलपं हास्यकरं तुच्छतरणीनाम् ॥५७॥

ता कम्मवत्त्वयेहउम्मि जयह जिणदेसियम्मि धम्मम्मि । जेण कयत्त्यणवणदुत्तवज्जियं लहह सिद्धत्तं ॥५८॥
 सो पुण जीवदयच्चिय सेसा सच्चाइया वई तस्सा । तं सच्चओवि काउं असमन्तो कुणइ देसेण ॥५९॥
 अह पणमिऊण विन्नवइ नरवरो राहडो तह अपच्चो । पुच्चपुरिसकमेणवि सम्मत्तं अम्ह पट्टु ! अत्थि ॥
 पाणाइवायविरुं पि देसओ देह अम्ह पसिऊण । भणइ मुणी होउ इमं किंपुण एए इहइयारा ॥६१॥
 बंधवहं छविच्छेयं अइभारं भत्तपाणवोच्छेयं । दुट्टमणएहि एए वज्जेयव्वा पयत्तेण ॥६२॥
 तो विहिणा पडिबन्नं पढमवयं निवअमच्चसइदेहि । अवरोहि वि अवराइं वीयवयाईणि गहियाणि ॥६३॥
 तो मुणिवरेण भणियं गच्छामो पत्थुयम्मि कज्जम्मि । पडिवन्नवयवित्तेसे वित्तेसओ उज्जमेयव्वं ॥६४॥
 इय भणिउं उणइओ तपालदलसामलम्मि गयणम्मि । रायावि कुणइ धम्मं रज्जधुरं राहडे ठविउं ॥६५॥
 तो राहडोवि एक्के ठावेइ पयम्मि मंडलीयाण । अन्नाण पयम्भसं करेइ निययाए इच्छाए ॥६६॥
 एवं च वट्टमाणो दिणे दिणे चडइ गरुपअभिमाणे । येवेवि हु अवराहे अइगरुयं कुणइ सो दंडं ॥६७॥
 केसिंपि हु करं चरणे अन्नेसिं पुण सउट्टनासउडं । अन्नेसिं कणावइ निक्कणो मूलओ कत्ते ॥६८॥
 उप्पाडावइ नयणे दसणे पाहावए य अन्नेसिं । केसिं च सयासाओ गिण्हावइ उगादंडे सो ॥६९॥
 वसणच्छेयं कारइ जिबं कणावए य अन्नेसिं । एवं च रसे चडिओ अवराहविज्जियाणोपि ॥७०॥
 आरोविउं अलीयं अवराहं निययणं अदिताण । अन्नेसिं भयहेउं कणावइ अंगुवंगाइ ॥७१॥

ततो भोः सर्वजनानां सर्वावस्थासु नास्ति स्तोत्रमपि । सुखमसुखं पुनर्दृश्यते प्रत्यक्षमेव जीवानाम् ॥५७॥
 तस्मात् कर्मस्वहेतौ यत्तच्च जिनदेशिते धर्मे । येन कदर्यनचनदौःस्थ्यवर्जितं लभ्यं सिद्धत्वम् ॥५८॥
 स पुनर्जीवदयैव शेषाः सत्यादिका विस्तरस्तस्याः । तां सर्वतोऽपि कर्तुमसमर्थः करोति देशेन ॥५९॥
 अथ प्रणम्य विज्ञपयति नरवरो राहडस्तथाऽमर्त्यः । पूर्वपुरुषक्रमेणापि सम्यक्त्वमावयोः प्रभो ! अस्ति ॥६०॥
 प्राणातिपातविरतिमपि देशतो देहावयोः प्रसद्य । मणति मुनिर्वस्त्वित्तिदं किन्त्वेत इहातिचाराः ॥६१॥
 बन्धवर्षं पञ्चिच्छेदोऽतिमारो भक्तमानन्त्युच्छेदम् । दुष्टमनोगिरेते वर्जयितव्याः प्रयत्नेन ॥६२॥
 ततो विविधा प्रतिपन्नं प्रथमव्रतं नृपामर्त्यश्रद्धैः । अपरैरप्यपराणि द्वितीयव्रतानीनि गृहीतानि ॥६३॥
 ततो मुनिवरेण मणितं गच्छामः प्रस्तुते कार्ये । प्रतिपन्नव्रतविशेषे विशेषत उच्यन्तव्यम् ॥६४॥
 इति मणित्वोत्पतितस्तमालदलश्यामले गमने । राजापि करोति धर्मं राज्यधुरां राहडे स्थापयित्वा ॥६५॥
 ततो राहडोऽप्येकान् स्थापयति पदे मण्डलिकानाम् । अन्येषां पदभ्रंशं करोति निजयेच्छया ॥६६॥
 एवं च वर्तमानो दिने दिने चरति गुर्वभिमाने । स्तोत्रेऽपि स्वत्वपराधेऽतिगुरुं करोति स दण्डम् ॥६७॥
 केपामपि खलु करचरणानन्येषां पुनः सौष्ठवासापुत्रम् । अन्येषां छेदयति निष्कर्णो मूलतः कर्णान् ॥६८॥
 उत्पाटयति नयनानि दशनान् पाटयति चान्येषाम् । केषां च सकाशाद् आहत्यप्रदण्डान् सः ॥६९॥
 वसनच्छेदं कारयति निह्नां छेदयति चान्येषाम् । एवं च रसे चट्टिओऽपराधविजितानामपि ॥७०॥
 आरोप्यालीकमपराधं निवधनमददताम् । अन्येषां भयहेतोश्छेदयत्यङ्गोपाङ्गानि ॥७१॥

एवं च कुणतो सो लोयाणं जाणिऊण नरवड्ढा । भणिओ राहडमंती मा कुण द्द दारुणं पावं ॥७२॥
जाणंताण अवस्सं वयस्स भंगो न एत्थ अदयारो । सो होइ अणाभोगादिकारणा तो तयं चयह ॥७३॥
हालाहलविसपियणं वरं खु छुरियाए हणणमुयरस्स । पव्वयसिहराउ वरं अणा मुक्को निराळ्वो ॥७४॥
जालाजालकराले जलणम्मि वरं विसिज्ज निविसिज्जा । खगुग्गधारअव्वरि न उण भंसिज्ज नियनियं ॥
किञ्च ।

लभंति विविहमणिकणयरयणभवणोवभोयसंजुत्ता । रिद्धिविसेसा न उणो कर्हपि धम्मो दयारूवो ॥७६॥
भणिऊणं आपसो पमाणपिय अमाओ नरिदस्स । कट्ठावद्द करचरणे तदेव निद्धंघत्तेण ॥७७॥
माराधिय तत्करवंधयेण अह अज्या छलं लहिडं । निहओ छुरियाए मओ गओ य तच्चं नरयपुहवि ॥७८॥
तत्तोचि हु उव्वट्ठो भपिडं संसारसागरे घोरे । लद्धुं पुणोवि धम्मं अणंततम्मं सिवं लहिदी ॥७९॥
कुरुवंदोवि हु राया पज्जंते अणत्तणं विहेऊण । पावियसमाहिमरणो सोहम्मो सुरवरो जाओ ॥८०॥
तत्तो अवरविदेहे होऊण कयंगलाए नरनाहो । पत्तो निव्वाणसुहं पज्जंते लद्धजिणदिव्वो ॥८१॥
वयअदयारो दुक्खाण कारणं वज्जणं तु पुण तस्स । अविल्लेवेणं सिवसुहजणयं ता चयह एयंपि ॥८२॥

॥ इति प्राणातिपातवृत्तीयतिचारे राहडमन्त्रिकयानकं समाप्तम् ॥

एवं च कुर्वन् स लोकानां ज्ञात्वा नरपातिना । भणितो राहडमन्त्री मा कुर्विति दारुणं पापम् ॥७९॥
जानतामवश्यं व्रतस्य भङ्गो नात्रातिचारः । स भवत्यानाभोगादिकारणात् ततस्तं त्यज ॥७९॥
हालाहलविषपानं वरं खलु क्षुरिकया हननमुदरस्य । पर्वतशिखराद् वरमात्मा मुक्तो निरात्मन् ॥७४॥
ज्वालाजालकराले उवलने वरं विशेद् निविशेत् । खड्गोद्यथारोषरि न पुनर्भ्रंशेत् निजवियमुम् ॥७५॥
लभ्यन्ते विविचमणिकनकरत्नभवंनोपभोगसंयुक्ताः । ऋद्धिविशेषा न पुनः कथयन् धर्मो दयारूपः ॥७६॥
भणित्वाऽऽदेशः प्रमाणमित्यग्रतो नरेन्द्रस्य । छेदयति करचरणांस्तथैव निर्दयत्वेन ॥७७॥
मारयित्वा तत्करवान्ववेनायान्यदा छलं लब्ध्वा । निहतः क्षुरिकया मृतो गतश्च तृतीयां नरकशृथिर्वीम ॥७८॥
सतोऽपि खलुद्यूतो भ्रान्त्वा संसारसागरे घोरे । लब्ध्वा पुनरपि धर्ममनन्तशर्मं शिवं लप्स्यते ॥७९॥
कुरुवन्दोऽपि खलु राजा-पर्यन्तेऽनशनं विधाय । प्राप्तसमाधिमरणः सौधमे सुरवरो जातः ॥८०॥
सतोऽवरविदेहे मूत्वा कृतमङ्गलायां नरनाथः । प्राप्तो निर्वाणसुखं पर्यन्ते लब्धजिनदीशः ॥८१॥
व्रतातिचारो दुःखानां कारणं वर्जनं न पुनस्तस्य । अविलम्बेन शिवसुखजनकं तस्मात्पत्येनैवम् ॥८२॥

निकरुणो जो जीवे अइमारारोवणेण पीडेइ । सो इह पेचमवेसुवि सुलसो इव लहइ दुक्ताइ ॥१॥

तयाहि:-

निवभवनपवरनाहि उदारपायारनेमिपरियरियं । भरहरहचकभूयं नयरं नामेण चक्रपुरं ॥२॥
तस्मि रणरंगमहलो राया निबंधि चायदुल्ललिओ । लीलाविलासकलिया ललिया नामेण तस्स प्रिया ॥
तत्पत्न्य सुलससेट्ठी निवपुरदिट्ठी सया अहम्मिट्ठी । अइनिविडमिच्छदिट्ठी गयतुट्ठी कमलदलदिट्ठी ॥४॥
सज्येसुवि कजेसुं नरवङ्गो नियमणं निन्मिचो । मिचो मिचं मंती समगं चिय सुयइ भुंजइ य ॥५॥
अह अन्नया नरिदो अत्थाणसहाए चिट्ठए जाव । ता पुरपवरो लोओ साहुलिहत्थो तहि पत्तो ॥६॥
साहसिएणं केणावि आ छम्मासाउ पट्ठणं एयं । जगंतं पि सुसिज्जइ सामिय । पाएण पइरयणि ॥७॥
कस्सवि भज्जा वररुवसालिणी कन्नगा उ अन्नस्स । रयणकणयाइयाणं संखावि न तेण हरियाण ॥८॥
तो आरक्खियवड्ढणं नियइ नियो भणइ पणमिउं सोचि । सज्जं चिय सच्चमिणं जं जंपइ पुरजणो देव ॥९॥
ता किं अगोपरो तुज्ज तक्को नरवरेण इय भणिए । सो भणइ देव । एयं किमन्नहा अहमुक्खिक्खेमि ? ॥
गयणेणं आगंतुं बहुजणउप्पाडणिज्जमवि वत्थुं । एगाभीवि हु येतुं गच्छइ सो झत्ति उप्पइउं ॥११॥
इय एवं पभणतस्मि तस्मि केणावि भणियमज्जेव । तं गिण्हसु इय सोउं राया परिमावए एवं ॥१२॥
दिक्खा भासा एसा न अन्नहा होइ ता अहं नूणं । कयउज्जमो लहिस्सं अज्जं चिय तं महाचोरं ॥१३॥
भणइ य पुरप्पहाणे नियदुत्थं मज्झ परिकहंतेहि । कायव्वं कयमिचो मह चिंता इत्थ कज्जम्मि ॥१४॥ :

निष्करुणो यो जीवानतिमारारोपणेन पीडयति । स इह प्रेत्यमवेत्त्वपि सुलस इव लभते दुःखानि ॥१॥
नृपमवनप्रवरनाभि उदारपाकारनेमिपरिकरितम् । भरतरयचक्रभूतं नगरं नाम्ना चक्रपुरम् ॥२॥
तस्मिन् रणरङ्गमहलो राजा नित्यमपि त्यागदुर्ललितः । लीलाविलासकलिता ललिता नाम्ना तस्य प्रिया ॥३॥
तत्रास्ति सुलसश्रेष्ठी नृपप्रदृष्टिः सदाश्वमेधिः । अतिनिविडमिष्याद्यर्पिततुष्टिः कमलदलदृष्टिः ॥४॥
सर्वेष्वपि कार्येषु नरपतेर्निजमन इव निर्भृत्यः । भृत्यो मित्रं मन्त्री समकमेव स्वपिति भुङ्क्ते च ॥५॥
अथान्यदा नरेन्द्र आस्थानसमार्यां तिष्ठति यावत् । तावत्पुरप्रवरो लोको बलहस्तस्तत्र प्राप्तः ॥६॥
साहसिकेन केनाप्या पण्मासात् पत्तनमेतत् । जाग्रदपि मुष्यते स्वामिन् ! प्रायेण प्रतिरजनि ॥७॥
कस्यापि भार्या वररूपशालिनी कन्यकाङ्गवन्त्यस्य । रत्नकनकादिकानां संख्यापि न तेन हतानाम् ॥८॥
तत आरक्षिकवदन् प्रयति नृपो मणति प्रणम्य सोऽपि । सर्वमेव सत्यमिदं यज्जल्पति पुरजनो देव ॥९॥
तदा किमगोचरस्तव तस्को नरवरेणेति मणिते । स मणति देव ! एतं किमन्ययाऽहमुपेसे ? ॥१०॥
गगनेनागम्य बहुजनोत्पाटनीयमपि वस्तु । एकाक्यपि सत्तु गृहीत्वा गच्छति स आटित्युत्पत्य ॥११॥
इत्थेयं प्रमणति तस्मिन् केनापि मणितमभवेव । तं गृहाणेति श्रुत्वा राजा परिमावयत्येवम् ॥१२॥
दिव्या मायैषा नान्यथा भवति तस्मादहं नूनम् । कृतोचमो लप्स्येऽचैव तं महाचौरम् ॥१३॥

इयं भणिउं सम्माणिय विसज्जए नरवरो नयरलोयं । चितइ य दिव्यवचणं 'अज्जं चिय गिण्हसु' तओ य ॥
 पचासण्णे नूणं होयव्वं तस्स संनिवेशेणं । वंचिय परिणमिंतो निसि नीसगिओ असिसहाओ ॥१६॥
 तो मणसीकयवत्तरदिसिस्स से इत्ति भइरवा वापा । किलकिलिया मग्गेणं तेणं चिय तो पयट्ठो मो ॥१७॥
 अह जा गाउयदुगं गंतुं वडविडविणो ठिओ दिट्ठा । तो कत्थूरियवणसारपरिमलो तस्स नासाए ॥१८॥
 तस्स पविट्ठो तो तयणुसारओ कोत्थरं पलोएइ । जा ताव तम्मि निसुणइ आलावे विविहभंगीहि ॥१९॥
 रमणीणं सुइसुहए, वंचतो तयणुसारओ तत्तो । पेच्छइ वरपासायं रयणुज्जोइयदिसावन्नयं ॥२०॥
 तस्स भवणस्स दारम्मि पविसमाणेण राइणा दिट्ठा । एगा पवरा तरुणी वियदनिंयंया विसाल्लच्छी ॥
 आहरणमणिमज्जोहरंजिया जियअणंगपाणपिया । तीइवि दिट्ठो राया नयणाण महसवं दित्तो ॥२२॥
 निजियअणंगरुवं रायं ददइण तत्थ सा जुवई । चित्तलिहियव्व निरु थंभियव्व यक्का त्वणं एकं ॥२३॥
 तो किच्छेणं कहकहवि तीए वयणाओ निग्गया वाया । हा रमणिलोयणाणंद । कत्थ तं आगओ इत्थ ॥
 ता गच्छ गच्छ तुरियं जाव न अज्जवि स एइ पाविट्ठो । जस्स इमो पासाओ दिन्नविसाओ य अग्घाणं ॥
 रणरंगमल्लराया पुच्छइ तं वालियं इयं भवणं । कस्स तणयं स को वा चिट्ठइ कह संपयं कहसु ॥२६॥
 एयाओ कस्स, व संतियाउ नवजोच्चणाउ रमणीओ । एकाओ करुणसरं गायंति रुयंति अन्नाओ ॥२७॥
 भणियं तीए एयं पायाल्लिगिं भणिज्जए सुहय । एयस्स सामिओ पुण पिगच्छो नाम चोरुत्ति ॥२८॥

मणति च पुरप्रधानानि निजदौस्थ्यं मां परिकथयद्भिः । कर्तव्यं कृतमितो ममचिन्तात्र कार्ये ॥१४॥
 इति भणित्वा समान्य विद्यजति नरवरो नगरलोचनम् । चिन्तयति च दिव्यवचनं 'अथैव गृहाण' ततश्च ॥१५॥
 प्रत्यासन्ने नूनं भवितव्यं तस्य संनिवेशेन । वञ्चयित्वा परिजनमितो निशि निःसृतोऽसिसहायः ॥१६॥
 ततो मनसि कृतोत्तरदिशस्तस्य अटिति भैरवी वामा । किलकिलिता मार्गेण तैनेव ततः प्रवृत्तः सः ॥१७॥
 अप यावत्क्रोशुद्भिकं गत्वा वटवित्तपिनः स्थितोऽबुधः । ततः कस्तूरिकायनसारपरिमलस्तस्य नासायाम् ॥१८॥
 तस्य प्रविष्टस्तत्तदनुसारतः कोट्यं प्रलोकयति । यावत् तावत्तस्मिन् शृणोत्यालापान् विविधमङ्गिभिः ॥१९॥
 रमणीनां श्रुतिसुखदान्, ब्रजस्तदनुसारतस्ततः । पश्यति वरप्रसादं रत्नोदयोतितदिग्बलयम् ॥२०॥
 तस्य भवनोत्स्य द्वारे प्रविशता राज्ञा दृष्टा । एका प्रवरा तरुणी विततानितम्बा विशालासी ॥२१॥
 आभरणमणिमयसूत्रैरजिता जितानङ्गप्राणप्रिया । तथापि दृष्टो राजा नयनयोर्महोत्सवं ददन् ॥२२॥
 निर्मितानङ्गरूपं राजानं दृष्ट्वा तत्र सा युवीतः । चित्रलिखितेव निश्चितं स्तम्भितेव स्थिता क्षणमेकम् ॥२३॥
 ततः कुच्छ्रेण कथंकथमपि तस्या वंदनाद् निर्गता वाक् । हा रमणीलोचनानन्द । क्व त्वमागतोऽहम् ॥२४॥
 तस्माद् गच्छ गच्छ त्वरितं यावन्नाचापि स एति पापिष्ठः । यस्यायं प्रासादो दत्तविपादध्यात्माकम् ॥२५॥
 रणरङ्गमल्लराजः पृच्छति तां वालिकाभिदं भवनम् । कस्य संवन्धि स को वा तिष्ठति कथं सांप्रतं कथय ॥
 एताः कस्य वा सत्का नवयौवना रमण्यः । एकाः करुणस्वरं गायन्ति रुदन्यन्याः ॥२७॥
 भणितं तथैतत् पातालगृहं गण्यते सुमग । एतस्य स्वामी पुनः पिद्वास्तु नाम चौर इति ॥२८॥

५

सोवि अईव पयंडो दुज्जेओ खेचरासुराणंपि । नियभुयवलेण मुसिऊण आणए पवरवत्थूणि ॥२९॥
 तह जाउ जाउ रमयंति नियमणं ताउ ताउ रमणीओ । आणेऊणं मिल्हइ इहई पायालभक्काम्मि ॥३०॥
 चिट्ठइ संतापयंतो जुवइजणं दिणमणिम्मि उडयम्मि । राईए पुण नार्हि नीहरिउं मुसइ परलोयं ॥३१॥
 तम्मि य वाहिम्मि गए जइ कथइ जाइ काइ नीहरिउं । तं तत्थ गयं जाणइ तत्तो आणइ विडंवइ य ॥
 तो चितइ पुहइवई एसो सो जेण पट्ठणं मुसियं । महत्तणयं, ता इन्हि पिच्छामि इमस्स माहणं ॥३३॥
 इय एवं चिंततस्स तस्स तत्थेव थेववेलाए । सो पिंगच्छो चोरो समागओ खगवग्गकरो ॥३४॥
 रणरंगमहुरायस्स अगमहिंसिं महत्तसडेण । पुकारितं खगं उम्मीरिय भायमाणो य ॥३५॥
 अह सहसा नरचरणा सो चोरो हक्किउं इमं भणिओ । रे पुरिसाहम । खगं उम्मीरसि उवरि ईत्थीणं ? ॥
 ता कथं जासि इन्हि रायविरुद्धां करिवि कम्माइं । मोत्तुं इमं पलायसु अह सज्जो होसु जुज्जम्मि ॥३७॥
 इय तव्वयणं सोऊण चितियं तेण पुरिसचोरेण । एरिसअग्गुदणिहे क्हमित्थ समागओ एसो ? ॥३८॥
 अह तेण निवो भणिओ पाव । प्रविट्ठो ममावरोहम्मि । केणवि किं दुक्खेणं निविन्नो जीवियासाए ? ॥३९॥
 मज्झ करवालधाराजलत्तित्थे निव्वेसि अप्पाणं । किंवा कुविओ कयंतो देइ चयेडं कवोलम्मि ? ॥४०॥
 ता तुह अज्ज कयंतो कुविओ नहु इत्थ निग्गमोवाओ । सुधारसालपडिओ ससउव्व तुमं विणस्सिहसि ॥
 तो भणिओ सो रक्खा चोरो भणिऊण मज्झ तं वज्जो । तं विवरीयं जायं संसएहिंवि लउडया गहिया ॥

सोऽप्यतीव प्रचण्डो दुर्जेयः खेचरासुराणामपि । निजमुज्ज्वलेन मुपित्वाऽऽजयति प्रवरवस्तूनि ॥२९॥
 तथा या या रमयन्ति निजमनस्तास्ता रमणीः । आनीय मुञ्चतीह पातालभवने ॥३०॥
 तिष्ठति संतापयन् युवतिजनं दिनमणानुदिते । रात्रौ पुनर्बहिर्निःसृत्य मुष्णाति पुरलोकम् ॥३१॥
 तस्मिन् बहिर्यते यदि क्वचिद्याति काञ्चिन्निःसृत्य । तां तत्र गतां जानाति तत आनयति विडम्बयति च ॥३२॥
 ततश्चिन्तयति पृथिवीपतिरेव स येन पचनं मुपितम् । मदीयं, तस्मादिदानीं पर्यामन्यस्य माहात्म्यम् ॥३३॥
 इत्येवं चिन्तयतस्तस्य तत्रैव स्तोकावेलया । स पिङ्गाक्षश्चौरः समागतः खड्गवर्षकरः ॥३४॥
 रणरङ्गमहुरायस्याग्रमहिषी महाशब्देन । पूकुर्वन्ती खड्गमुदीर्य भेषयञ्च ॥३५॥
 अथ सहसा नरपतिना स चौरो हकयित्वेदं भणितः । रे पुरयाधम । खड्गमुदगृणास्युपरि स्त्रीणाम् ? ॥
 तस्मात् क्व यासीदानीं राजविरुद्धानि कृत्वा कर्माणि । मुक्त्वेमां पलायस्वाद्य सज्जो भव मुद्रे ॥३७॥
 इति तद्वचनं श्रुत्वा चिन्तितं तेन पुरुषचौरेण । ईदृशातिगृहगृहे कथमत्र समागत एषः ? ॥३८॥
 अथ तेन नृपो भणितः पाप ! प्रविष्टो ममावरोधे । केनापि किं दुःखेन निर्विण्णो जीविताशायम् ॥३९॥
 मम करवालधाराजलतीर्थे निर्वापयस्यात्मानम् । किंवा कुपितः कृतान्तो ददाति चपेटं कपोले ? ॥४०॥
 तस्मात्तवाद्य कृतान्तः कुपितो नैवात्र निर्गमोपायः । सूक्ष्मशालापतितः शशक इव त्वं विनश्यस्यसि ॥४१॥
 ततो भणितः स राजा चौरो भणित्वा मम त्वं वध्यः । तद्विपरीतं जातं शशकैरपि लकुटिक्रान्तं गृहीता ॥४२॥

नो तं रत्नो वयणं सोऽं कौवानलेग पञ्जलिओ । सो षिण्णञ्चो चोरो पहाविओ रायसंमुद्धओ ॥४३॥
अश्नुष्टेणं तेगवि यष्टिओ तिक्रवत्तम्पुरुवाओ । रायावि दक्खयाए तं वंचिय मेहिय वाहाए ॥४४॥
उडालेऽं स्वगं पायपहारेण पाडिवि घराए । तं पन्थामुहवाहं वंचइ तक्कगयसुत्तेग ॥४५॥
अह तं दट्ठुं चोरं वद्धं सन्वाउ ताउ रमणीओ । हरिसभरनिम्भरुम्भिन्नवहलपुल्लयाओ जांयाओ ॥४६॥
दंमंति विविद्भावे वियारवहुलाओ कामनडियाओ । गद्धं पि हु धम्मिळं छोडेवि पुणोवि वंथंति ॥४७॥
तो सन्विवि कामिणि मणि हरिसिय, ने नियवद्धमिलणुकरिसिय ।

पररमणीयणविहुणिय रायह, दंसहिं नेहरसोक्करु रायह ॥ ४८ ॥

अवहीरिऊण ताओ देवि आलवइ जाव किर राया । तो आयन्नइ ह्यदिहिसियाइं गयगज्जियाइं च ॥४९॥
तं सोऽं नरनाहो सविम्हओ ठाइ भंगउ तो देवी । आणिज्जंतीए मए अणेगहा पल्लवियं मग्गे ॥५०॥
विविक्खरियाइं तह मुत्तियाइं मुदा य रयणरुट्टराओ । तो तेहिं चिपेहिं मह अणुमग्गेण तुम्ह वलं ॥५१॥
आगयमेयं मत्ते तुहविरहद्वानलेण इज्जंतं । निव्वाविज्जउ तुरियं नियसंगमअमयसेएण ॥५२॥
तो ताओ रमणीओ अग्गे काउं तहेव देवि च । तह गहियवद्धचोरो रुमओ नीहरइ नरनाहो ॥५३॥
वडकुन्ध्यरदारविणिग्गयाउ अह दट्ठुं ताओ रमणीओ । जंपंति मंतिपमुदा किमिमा पायाल्लकजाओ ॥५४॥
किंवा सुरंगणाओ पायालं पासिऊण कयचोज्जा । निग्गच्छंति द्माओ, एवं जंपंति जा ताव ॥५५॥

ततस्तत्राजो वचनं श्रुत्वा कौपानलेन प्रज्वलितः । स पिङ्गाक्षश्चौरः प्रघावितो राजसंमुखतः ॥४१॥
अतिरुष्टेन तेनपि घटितस्तीक्ष्णखंडगुरुघातः । राजापि दक्षतया तं वञ्चयित्वा गृहीत्वा बाहौ ॥४४॥
उडाल्य स्वर्गं पादप्रहारेण पावयित्वा घरायाम् । तं पश्चान्मुखवाहुं बध्नाति तत्कनकसूत्रेण ॥४५॥
अथ तं दृष्ट्वा चौरं वद्धं सर्वास्ता रमण्यः । हर्षभरनिर्भरोद्भिन्नवहलपुलका जीताः ॥४६॥
दर्शयन्ति विविग्गभावात् विकारबहुलां कामनडिताः । गाढमपि खलु धम्मिल्लं छोडयित्वा पुनरपि बध्नन्ति ॥
ततः सर्वा अपि कामिन्यो मनसि हर्षिताः, ननु निजवल्गलमेलनोत्कर्षिताः ।

पररमणीयताविबुधितं राजानं, दर्शयन्त्यः स्नेहसोत्करं रान्ते ॥४८॥

अवधीर्य ता देवीमालगति यावत्किञ्च राजा । तत आकर्णयति ह्यहेपित्तानि गजगर्जितानि च ॥४९॥
तन् श्रुत्वा नरनाथः सविन्मयस्तिष्ठति भणति ततो देवी । आनीयमानया मयाऽनेकैश्च प्रलपितं मार्गे ॥५०॥
विकीर्णानि तथा मौक्तिकानि मुद्राश्च रत्नरचिराः । तनस्तीक्ष्णैर्ममानुमाग्रेण शुष्माकं बलम् ॥५१॥
आगतमेतद् मन्ये त्वद्विरहद्वानलेन दग्धमानम् । निर्वप्यतां त्वरितं विजयंगमायुतसेकेन ॥५२॥
ततस्ता रमणीयैरे कृत्वा तथैव देवी च । तथा गृहीतमद्धचौरः क्रमो निःसरति नरनाथः ॥५३॥
घटकोट्टरद्वाराविनिर्गता अथ दृष्ट्वा ता रमणीः । जहन्ति मन्त्रिप्रमुखाः किमिमाः पातालकन्याः ॥५४॥
किंवा सुराद्वनाः पातालं दृष्ट्वा कृताश्चर्याः । निर्गच्छन्तीमाः, एवं जल्पन्ति यावत्तावत् ॥५५॥

नीहरिओ नरनाहो हरिच गिरिकंदराओ दररहियो । दट्टूण हट्टुट्टा ते तं पणमंति देवि च ॥५६॥
 पंभणंति नाह ! देवीहरणं नाऊण तुम्ह पयमूलं । जा अणुसरिमो ता नेय पिच्छिमो देवपाएवि ॥५७॥
 देवीए अवहरणं वीसरियं तो अदंसणे तुम्ह । किंकायव्वविमूढा जा चिट्ठामो विंगयचिट्ठा ॥५८॥
 आरक्खिणणं ततो आणुंतं साहियं जहुत्तरओ । केणवि गयणुचरेणं निज्जइ देवी पल्लवमाणा ॥५९॥
 तो तदंसियमगेण निगया मोत्तियाइवत्थुषि । उड्ढं कुट्टंकेहिं पेच्छंता आगया इत्थं ॥६०॥
 पुरओ य अहिघाणं न पिच्छिमो दिणयरस्स उदएवि । थंका इहेव वुत्ता तो दिट्ठं तुम्ह पयकमलं ॥६१॥
 देवीवि-इत्थ दीसइ ता कह अब्बभुयं इमं जायं । को वा एसो पुरिसो दीसइ इह वड्डओ नाम ? ॥६२॥
 तो तेसिं नरवड्डणा नियनिगमणाउ ताण मिलणंतं । कहिऊणं वुत्तंतं भणिंओ सुलसो जहा तुम्ह ॥६३॥
 जो जाणिज्जइ सामी जस्सं, समप्पेह तस्सं तं सव्वं । भूमिगिहट्टियवत्थुं सेसं मिल्लेह भंडारं ॥६४॥
 एयाओ बालियाओ नियनियगेहेसु जह पट्ठुणंति । तह कुणह, तओ मंती तस्साएसं लहुं कुणइ ॥६५॥
 फरिखंधसमारूढो नगराभिमुहं तओ निवो चलिओ । चोरोवि अंगरक्खाण अपिउं चालिओ समगं ॥६६॥
 मग्गे गच्छंतेणं जगनंदणकेवली कैणयकमले । अइविउले उवविट्ठो दिट्ठो धम्मं पयासंतो ॥६७॥
 हत्थीओ ओयरिउं पत्तो मुणिपायपंकयस्संतो । ति पयक्खिणीकरेउं बंदइ रायावि वरविहिणा ॥६८॥
 सामंताई लोओ सव्वोवि हु पणमिऊण उवविट्ठो । चोरोवि विज्जवावइ नरनाहमुहं पिमुणिनाहं ॥६९॥

निःसृतो नरनाथो हरिच गिरिकन्दरातो दररहितः । दट्ट्वा दट्टुट्टास्ते तं प्रणमन्ति देवी च ॥५६॥
 प्रभणन्ति नाथ ! देवीहरणं ज्ञात्वा युष्माकं पादमूलम् । यावदनुसरामस्तावन्नैव पश्यामो देवपादानपि ॥५७॥
 देव्या अपहरणं विस्मृतं ततोऽदर्शने युष्माकम् । किंकर्तव्यविमूढा यावत्पिच्छिमो विगतचेष्टाः ॥५८॥
 आरक्षिणेण तत आगत्य कथितं यथोत्तरतः । केनापि गगनचरेण नीयते देवी प्रलपन्ती ॥५९॥
 ततस्तद्वर्तितामार्गेण निर्यता मौक्तिकादिवस्तूनि । ऊर्ध्वं क्रुष्टाङ्गैः पश्यन्त आगता अत्र ॥६०॥
 पुरतश्चाभिज्ञानं न पश्यामो दिनकरस्योदयेऽपि । स्थिता इहैव विपण्णास्ततो दृष्टं युष्माकं पादकमलम् ॥६१॥
 देव्यप्यत्र दृश्यते तस्मात् कथमत्यद्भुतमिदं ज्ञातम् । को वैष पुरुषो दृश्यत इह वड्डो नाम ? ॥६२॥
 ततस्तेभ्यो नरपतिना निजनिर्गमनात्पेषां मेलनान्तम् । कथयित्वा वृत्तान्तं भणितः सुलसो यथा यूयम् ॥६३॥
 यो ज्ञायते स्वामी यस्य, समर्पयत तस्मै तत् सर्वम् । भूमिगृहस्थितवस्तु शेषं मुञ्चत भाण्डागारे ॥६४॥
 एता बालिका निजनिजगृहेषु यथा प्रभवन्ति । तथा कुरुत, ततो मन्त्री तस्यादेशं लघु करोति ॥६५॥
 करिस्त्वन्तसमारूढो नगराभिमुखं ततो नृपश्चलितः । चैरोऽप्यङ्गरक्षणासर्पयित्वा चालितः समकम् ॥६६॥
 मार्गं गच्छतां जगन्नन्दनकेवली कनककमले । अतिविपुल उपविष्टो दृष्टो धर्मं प्रकाशयन् ॥६७॥
 हस्तितोऽवतीर्थं प्राप्तो मुनिपादपङ्कजस्यान्ते । त्रिः प्रदाक्षिणीकृत्य वन्दते राजापि वरविधिना ॥६८॥
 सामन्तादिलोकैः सर्वोऽपि खलु प्रणम्योपविष्टः । चैरोऽपि विज्ञपयति नरनाथमहमपि मुनिनाथम् ॥६९॥

इच्छामि वंदितं तो रक्षा आणावित्रो षण्मिऊण । मुनिवरमुपविद्रो सो सुलसोवि ममागओ तन्य ॥
तो मंदरमंधिजंतमन्त्रदिसदाणुगौरिसदेण । समुरासुरपगिंसाए सुणीवि सदेसणं कुणउ ॥७१॥

तथाहिः—

अविरलपवनपद्मल्लिखकुचलपद्मल्लगजलवचलम् । जीवाण शरीरे जुञ्चणे य जुवईजणे तद् ॥ ७२॥
मोहवशात् अपुत्रो पडिंयो कोइ जम्मि वट्ठा । सर्व्वंपि शरीराइं सासयउदीए मन्त्रेणि ॥७३॥
तो तदुपचारकरणेकालस्या सालस्या सया धम्मे । पेरिजंतावि हु गुरुजणेणं विरइंति अवहेरि ॥७४॥
आलस्यमोहवशादकारणा गुरुयणस्स विसएवि । अन्ने न इति न कयाइ जंति जिणमंदिरंमुपि ॥७५॥
कारणवशेण केणइ कस्सवि उवरोहओवि जिणभवणे । कइयावि जंति जट्ट कहवि तद्वि भवियव्ययावसओ ॥
रायकहाइनु निरया अवेसिपि हु कुणंति ते विग्गं । जिणपूयणवंदणधम्मसवणपभिईसु दुम्मइणो ॥७७॥
ता ताण सव्वविई दूरं निव्वाणकारणमवस्सं । देसविईवि दुल्ला सम्मचंपि हु न खलु सुलहं ॥७८॥
अहवा सम्मत्तमवंशकारणं उत्तरुत्तरगुणाणं । तं चियं दुलहं, तो भणइ नरवरो किमरुवमिं ? ॥७९॥
तो सम्मत्तसरूपे सवित्थरे वणियम्मि मुनिवइणा । भणइ निवो आरोवह सम्मत्तं मज्झ जार्जीवं ॥८०॥
तो जंपइ मुणिनाहो सहलं न हवेइ भइ ! एयंवि । रहियं जीवदयाए विसिद्धफलसाहणाभावा ॥८१॥
यतः—

पढउ वहुं कुणउ तवं सहउ दुहं वसउ वणनिगुंजेसु । जस्स न जीवेसु दया सव्वं चिय निप्पलं तस्म ॥
धरउ सिरे जट्टभारं करउ हुयासस्स तप्पणं हविसा । लुंचउ वा चिहुरचयं चएउ पाणेवि तिन्यम्मि ॥

इच्छामि वन्दितुं ततो सत्ताऽऽज्ञाप्तिं प्रणम्य । मुनिवरमुपविष्टः स सुलसोऽपि समागतस्तत्र ॥७०॥
ततो मन्दरमन्थमानजलधिश्चाद्वाकुलारिशब्देन । समुरासुरपदि मुनिरपि सदेशनां करोति ॥७१॥
अविरलपवनप्रचलितकुचलपद्मल्लगजलवचले । जीवानां शरीरे यौवने च युवतिजने तथा च ॥७२॥
मोहवशादपूर्वं प्रतिबन्धः कोऽपि यस्मिन् वर्तमानाः । सर्वमपि शरीरादि श्लाघ्यतुल्या मन्यन्ते ॥७३॥
ततस्तदुपचारकरणेकालस्याः सालस्याः सदा धर्मं । प्रेर्यमाणा अपि खलु गुरुजनेन विरचयन्त्यवहेलाम् ॥७४॥
आलस्यमोहवशादकारणाद् गुरुनस्य विषयेऽपि । अन्ये न यान्ति न कदाचिद्यान्ति तिनमन्दिरेष्वपि ॥७५॥
कारणवशेन केनचित्कस्याप्युपरोन्नतोऽपि जिणभवने । कदापि यान्ति यदि कथमपि नथापि मयितव्यनावशनः ॥
रागकषादिषु निरता अन्येषामपि खलु कुर्वन्ति ते विग्रमं । जिणपूजनवन्दनधर्मश्रवणप्रवृत्तिषु दुर्मतयः ॥७७॥
तस्मात् तेषां सर्वविरतिदूरे निर्वाणकारणमवश्यम् । देशविरतिरपि दुर्लभा सम्यग्भवमपि च न खलु सुलभम् ॥
अथवा सम्यक्त्वमवन्ध्यकारणमुत्तरोत्तरगुणानाम् । तदेव दुर्लभं, ततो मणानि नरवरः किमन्वपमिदम् ? ॥७९॥
ततः सम्यक्त्वस्वरूपे सवित्तरे वर्णिते मुनिपतिना । भणति नृप आरोपयत मम्यक्त्वं मयि यावज्जीवम् ॥८०॥
ततो जन्वति मुनिनाथः सफलं न भवति भद्र ! एतदपि । रहितं जीवदयया विशिष्टफलसाधनाभावान् ॥८१॥
पठतु बहु करोतु तपः सहवां दुःखं वसतु वननिकुजेषु । यस्य न जीवेषु दया सर्वमेव निष्फलं तस्य ॥८२॥
धरतु शिरसि जट्टभारं करोतु हुतागस्य तर्पणं हविषा । लुञ्चतु वा चिहुरचयं त्यजतु प्राणान्पि तीर्थं ॥८३॥

हवत् व वक्लधारी निरहारी वंभचेरवंधारी । जइ जीवहणणकारी निरत्थयं तस्स ता सव्वं ॥८४॥
 एयं धम्मरहस्स एयं तत्तं तिलोयसारमिणं । जं जीवाण अहिंसा वहाइअइयारपरिमुक्ता ॥८५॥
 इइ देसणं सुणेउं राया सुलसेणं सह वयं पढमं । गिण्हइ सम्मत्तजुयं असमत्थो सव्वविरइए ॥८६॥
 थोरोवि सव्वविरइं पडिवज्जइ तह बहू जणो अब्भो । जिणभवणविषयं तत्थ य विगहाए परिहारं ॥८७॥
 कोवि अणुव्वयमेगं अब्भे सव्वाइं कोवि पव्वज्जं । पडिवज्जइ अह सव्वे नमिउं वच्चंति ठाणेषु ॥८८॥

रणरंगमल्लराया पढहंदाणेण निययदेसम्मि । घोसावए अमारिं कारागाराइं सोहेइ ॥८९॥

रहजत्ताउ पवत्तइ सव्वत्थ पभावए तहा तित्थं । साहम्मियवच्छलुं करेइ सारं सुगिहिधम्मे ॥९०॥
 जो कोवि उभयसंस्सं पडिकमइ पढेइ गुणइ सुणइ य । जिणसिद्धतरहस्सं तह जिणभवणेषु निच्चं पि ॥९१॥
 पव्वणच्चणआरत्तियलेक्खयमाइं करेइ जो विहिणा । सव्वस्सवि सकुडुब्बस्स तस्स रणरंगमल्लनिवो ॥९२॥
 भोजनवत्थासणवाहणाइं संपाडए असेसं पि । धम्मव्वयस्स हेउं दव्वं दावावए पउरं ॥९३॥
 पायं सावयलोओ न करइ न कारयेइ वणिजाइं । गुरुदेवाणं सेवं करेइ निच्चं पि निश्चितो ॥९४॥
 जे भूरिबिहवजुत्ता तेसिपि सयावि कुणइ सम्माणं । पंचपरमिट्ठिमित्तेण सावया जेवि तेसिपि ॥९५॥
 हट्ठयराणं न करो कयाणमं जं च एकगड्डीए । आर्णिति निति तस्स य सुंकं मुक्कं नरिंदेण ॥९६॥
 अइ सो मित्तो सुलसो चुक्को अंतरेरीए नरवण्णे । सव्वस्सं धित्तूणं मुक्को तहवि हु नरिंदेण ॥९७॥
 धिक्कारिज्जइ य जणेण तस्स ददुं मुहं पि, सयलजणो । अन्नत्तो अवलोयइ सोवि हु वित्तीए विच्छेए ॥

भवत्तु वा वक्लधारी निराहारी ब्रह्मचर्यव्रतधारी । यदि जीवहननकारी निरर्थकं तस्य तदा सर्वम् ॥८४॥
 एतद् धर्मरहस्यमेतत् तत्त्वं त्रिलोकीसारमिदम् । यज्जीवानामहिंसा वधाद्यतिचारपरिमुक्ता ॥८५॥
 इति वेशनां श्रुत्वा राजा सुलसेन सह व्रतं प्रथमम् । गृह्णाति सम्यक्त्वयुतमसमर्थः सर्वविरतौ ॥८६॥
 चौरांसि सर्वविरतिं प्रतिपद्यते तथा बहुर्जनोऽन्यः । जिनभवनविष्वपूजां तत्र च विक्रयायाः परिहारम् ॥८७॥
 कोऽप्यणुगतमेकमन्ये सर्वाणि कोऽपि प्रव्रज्याम् । प्रतिपद्यतेऽप्य सर्वं नत्वा व्रजन्ति स्यानेषु ॥८८॥

रणरङ्गमल्लराजः पट्टकदानेन निजदेशे । घोषयत्यमारिं कारागाराणि शोधयति ॥८९॥

रथयात्राः प्रवर्तयति सर्वत्र प्रभावयति तथा तीर्थम् । साधर्मिकवात्सल्यं करोति सारं सुगृहिधर्मे ॥९०॥
 यः कोऽप्युभयसन्ध्यं प्रतिक्रामति पठति गुणयति शृणोति च । जिनसिद्धान्तरहस्यं तथा जिनभवनेषु नित्यमपि ॥९१॥
 स्नपनार्चनारात्रिकलेख्यकार्दान् करोति यो विधिना । सर्वस्यापि संकुटुम्बस्य तस्य रणरङ्गमल्लनृपः ॥९२॥
 भोजनवस्त्रासनवाहनादि संपादयत्यशेषमपि । धर्मव्रतस्य हेतोर्द्रव्यं दापयति प्रचुरम् ॥९३॥
 प्रायः श्रावकलोको न करोति न कारयति वाणिज्यादि । गुरुदेवयोः सेवां करोति नित्यमपि निश्चिन्तः ॥९४॥
 ये भुरिबिभवयुक्तास्तेषामपि सदापि करोति सम्मानम् । पञ्चपरमेषुमात्रेण श्रावका येऽपि तेषामपि ॥९५॥
 एट्टगृहाणां न करः कयाणकं यच्चैकशकट्या । आनयन्ति नयन्ति तस्य च शुल्कं मुक्तं नरेन्द्रेण ॥९६॥
 अथ स मित्त्रं सुलसो अष्टोऽन्तःपुरे नरपतेः । सर्वस्वं गृहीत्वा मुक्तस्तथापि सल्ल नरेन्द्रेण ॥९७॥

एकेणं सगडेणं करेइं वाणिज्जंपि सयमेव । तस्सवि न होइ सुकं तो से आरोवए पउरं ॥९९॥
 तत्थं कयाणमेवं भारकंताणं सगडवसहाणं । जाणइ स नेयनिट्ठं अइयागस्सवि न वोहेइ ॥१००॥
 सत्तं पहाणा गोणा अहन्ना तेण थलसमारुहणे । इक्खिज्जंता चडिउं लग्गा तुट्ठा तओ पचिरं ॥१०१॥
 अणुभविऊण मया ते किण्णिउं अत्ते तहेव वाहेइ । तेसुवि मएसु अत्ते, एवं से वच्चए कालो ॥१०२॥
 सुकदविणस्सं छुट्ठइ बहुयस्स तहावि इमो न गोणार्ण । मुल्लस्स कुणइ गन्धे नय अत्थि दयाए परिणामो ॥
 तो एवं गोणाणं बहुणां कालेण सो वरायार्ण । बहुयाणं जणिऊणं थोरं पीढं विवत्ति च ॥१०४॥
 तत्तो अपडिक्कंतो रुद्धज्जाणट्ठिओ मरेऊण । तच्चाए पुढवीए परमाऊ नारओ जाओ ॥१०५॥
 उव्वट्ठिऊण तत्तो थोरं सहिउं चिरं भवे दुक्खे । पुव्वोवल्लदस्सम्भत्तभावओ जिणमयं लुट्ठं ॥१०६॥
 सुकुलम्मि कुंडनयरे खत्तिपवंसस्मि जणपसिद्धम्मि । सम्मं च पालिऊणं मोक्खम्मि कमेण संपत्तो ॥१०७॥
 एवं अइंभारारोवणेण वयमइयंरंति जे पढमं । इय दुक्खभायणं ते हवंति तो जयह तच्चाए ॥१०८॥
 रणरंगवल्लरायावि निकलंके अणुव्वयं पढमं । पालेउं नियरज्जे ठविऊणं सुंदरकुमारं ॥१०९॥
 रयणमयं जिणपडिंमं सुइभूओ पूइऊण भत्तीए । वंदंतो परिचत्तो आउसमत्तीए पाणोहि ॥११०॥
 सहसारेइंदत्तं पत्तो तत्तो जुओ य इह भरहे । रथवीरपुरे पुत्तो होऊणं धम्मरायस्स ॥१११॥
 पढमवए पव्वइओ अणवज्जं पालिऊण पव्वज्जं । विहुणियकम्मकलंको पत्तो ठाणं निरावाहं ॥११२॥
 ॥ इति प्राणसिपातप्रथमाद्युव्वते चतुर्थातीचारेऽतिभारारोपणोदाहरणे सुलसश्चोष्टिकथानकं समाप्तम् ॥

विकार्यते च जनेन तस्य दृष्ट्वा मुखमपि, सकलजनः । अन्यतोऽवलोकते सोऽपि खलु वृष्टेर्विकडे ॥९८॥
 एकेन शकटेन करोति वाणिज्यकमपि स्वयमेव । तस्यापि न भवति शुल्कं ततस्तस्मिन्नारोपयति प्रचुरम् ॥९९॥
 तत्र क्रयाणकमेवं भाराक्रान्तानां शकटवृषमानाम् । जानाति स नैवानिष्टमतिचारादपि न विभेति ॥१००॥
 सप्त प्रधानानि गावोऽथान्यद्वा तेन स्थलसमारोहणे । प्रेर्यमाणाश्चाटितुं लग्नास्तुटितास्ततश्चाचिरम् ॥१०१॥
 अनुभूय मृतास्ते क्रीत्वाऽन्यास्तथैव बाहयति । तेवपि मृतेष्वन्यान्, एवं तस्य व्रजति कालः ॥१०२॥
 शुल्कद्रविणस्य क्लुट्यते बहोस्तथाप्ययं न गवाम् । मूल्यस्य करोति गणनां न चास्ति दयायाः परिणामः ॥
 तत एवं गवां बहुना कालेन स वराकाणाम् । बहूनां जनयित्वा थोरां पीडां विपत्तिं च ॥१०४॥
 ततोऽपतिक्रान्तो रौद्रध्यानस्थितो मृत्वा । तृतीयस्यां पृथिव्यां परमायुर्नारको जातः ॥१०५॥
 उद्धृत्य ततो थोरं सहित्वा चिरं भवे दुःखम् । पूर्वोपलब्धसम्यक्त्वभावतो जिनमतं लब्ध्वा ॥१०६॥
 सुकुले कुण्डनगरे क्षत्तिवयंसे जनप्रसिद्धे । सम्यक् च पालयित्वा मोक्षं कमेण संप्राप्तः ॥१०७॥
 एवमतिभारारोपेन व्रतमतिचरन्ति ये प्रथमम् । इति दुःखमाननं ते भवन्ति ततो यतश्च तत्प्राप्ते ॥१०८॥
 रणरङ्गमल्लराजोऽपि निष्कलङ्कमणुव्रतं प्रथमम् । पालयित्वा निनराज्ये स्थापयित्वा सुन्दरकुमारम् ॥१०९॥
 रत्नमयीं जिनप्रतिमां शुचिभूतो पूजयित्वा भक्त्या । वन्दमानः परित्यक्त आयुःसमाप्तौ प्राणैः ॥११०॥
 सहसार इन्द्रवं प्राप्तस्तत्तश्च्युतश्चेह भरते । रथवीरपुरे पुत्रो भूत्वा धर्मराजस्य ॥१११॥
 प्रथमवयसि प्रवर्जितोऽनवयां पालयित्वा प्रव्रज्याम् । विधुनितकर्मकलङ्कः प्राप्तः स्थानं निरावाचम् ॥११२॥

अत्याणत्यसमुत्थं वृच्छेयं भक्तपाणगाईणं । कुर्वन्तो जीवाणं सीहोच्च भगेद भवगहणे ॥१॥

तथाहिः--

जलधिजलमेहलाए विलसितसुरसरिपवाहहाराए । महीमहिलाए मुहं पिव कुसुमपुरं अत्थि वरनयरं ॥२॥
तत्थ नरिंदो पडिबक्ककामिणीवणकमलहिमपसर । नामेण हेमचंदो चंदो इव सुयणकुमुयाण ॥३॥
रूवविणिज्जियरंभा विहियारंभा सयावि सुकणसु । तस्सत्थि पिया रंभा रंभायंभोरू गयदंभा ॥४॥
ताणत्थि सत्थसत्योहपारगो धारगो गुणगणाण । तणओ बुहजणपणओ नामेण भुवणमल्लोत्ति ॥५॥
सहपंसुकीलओ कीलिउच्च हियण सह कुमारस्स । सिरिसेहरंमतिमुओ सीहो नामेण से मित्तं ॥६॥
अह जुव्वणम्मि पंतो कुमरो कइयावि रायपामम्मि । जा चिड्ड उवविट्ठो ता पडिहारो तहि पत्तो ॥७॥
विज्जवइ देव ! बहि पुरिसो एगो पडुस्स पयकमलं । दट्ठं-इच्छइ नय सो अप्पाणं कहइ कोवि अहं ॥८॥
भणइ नरिंदो मुंचसु मुक्तो पत्तो नरिंददिट्ठिपहं । तो हसिउं भणइ निवो गोवसि किं करइ ! अप्पाणं ? ॥९॥
तो सो दंडपणामं काउं पडिभणइ करहओ तुज्ज । अवयारणयं किज्जउ सामिय । सहिययसिरोमणिणो ॥
ओ पाणिग्गहणमहूसवम्मि सुगहीयनामधेयाए । महपहुगुरुभइणीए तइया रंभाए देवीए ॥११॥
सिरिसिरिसेणस्स नराहिवस्स दिट्ठो कुमारभावम्मि । धारयमाणो पाउआओ ओलक्खिओ एवं ॥१२॥
नामं पि न वीसरियं राया तो भणइ पाउया मज्झ । ठवियाओ कणयसयं चित्तुणं अपिपया एवं ॥१३॥
उवयारी कह वीसरसि भज्झ इय भणिवि दाहिणो हत्थो । पायलगंस्स दिन्नो पिट्ठीए, पुच्छिओ तह या ॥१४॥

अर्थानर्थसमुत्थं वृच्छेदं भक्तपाणकादीनाम् । कुर्वन्तीवानां सिंह इव भ्रमति भवगहने ॥१॥

जलधिजलमेखलाया विलसितसुरसरिप्रवाहहारायाः । महीमहिलाया मुखमिव कुसुमपुरमस्ति वरनगरम् ॥२॥
तत्र नरेन्द्रः प्रतिपक्षकामिनीवदनकमलहिमप्रसरः । नाम्ना हेमचन्द्रश्चन्द्र इव सुजनकुमुदानाम् ॥३॥
रूपविनिर्जितरम्भा विहितारम्भा सदापि मुकूतेषु । तस्यास्ति प्रिया रम्भा रम्भास्तम्भोरूर्गतदम्भा ॥४॥
तयोरस्ति शास्त्रशब्दोपपारगो धारको गुणगणानाम् । तनयो बुधजनप्रणतो नाम्ना भुवनमल्ल इति ॥५॥
सहपांशुकीलितः कीलित इव हृदयेन सह कुमारस्य । श्रीशेखरमन्त्रिसुतः सिंहो नाम्ना तस्य मित्रम् ॥६॥
अथ यौवनं प्राप्तः कुमारः कदापि राजपार्थं । यावत् तिष्ठत्युपविष्टस्तावत्प्रतिहारस्तत्र प्राप्तः ॥७॥
विजययतिः देव ! बहिः प्ररूप एकः प्रभोः पादकमलम् । दण्डमुमिच्छति न च स आत्मानं कथयति कोऽप्यहम् ॥८॥
भणति नरेन्द्रो मुञ्च मुक्तः प्राप्तो नरेन्द्रदृष्टिपथम् । ततो हसित्वा भणति नृपो गोपयसि किं करम् ! आत्मानम् ॥
ततः स दण्डप्रणामं कृत्वा प्रतिमणति करभतस्तव । अवतारणकं क्रियतां स्वामिन् ! सहृदयशिरोगणेः ॥१०॥
आः पाणिग्रहणमहोत्सवे सुगृहीतनामधेयायाः । मत्प्रगुगुरुभगिन्यास्तदा रम्भाया देव्याः ॥११॥
श्रीपिणस्य नराधिपस्य दृष्टः कुमारभावे । धारयमाणः पादुका उपलसित एवम् ॥१२॥
नामापि न विस्मृतं राजा ततो भणति पादुके गम । स्थापिते कनकशतं गृहीत्वाऽपि एवम् ॥१३॥
उपकारी कथं विस्मर्यसे ममेति मणित्वा दक्षिणो हस्तः । पादव्रनस्य दत्तः शृष्टे, शृष्टस्तथा च ॥१४॥

कुसलं सिरिसेणनराहिवस्स सो भणइ कामिए तित्थे । पेमामयसंपने तुम्ह वसेतम्म दियुयम्मि ॥१५॥
 कुसलं चिय पढुणो कारणं तु मह पेसणे इमं तत्थ । नामेण रयणमाला अत्थि सुया तस्स किं बहुणा ॥१॥
 रमणीयं रमणीयं विहिणो रमणीयणं घटंतस्स । आसंसारं मन्ने विघ्नाणप्पगरिसो बाला ॥१७॥
 सावि हु कयप्पइन्ना राहावेहं करेइ जो कोई । सो चिय मह होइ वरो राया वा रायकुमरो वा ॥१८॥
 राया पुण बहु मन्नाइ तीइ वरं भुवनमल्लकुमरवरं । तहवि न कुमरीवपणं पडिक्कइ इय विचिंततो ॥१९॥
 कित्तिपमितं राहावेहो कुमरस्स भुवणमल्लस्स । तो कुमरदंसणसुयमणेण सिरिसेणनरवट्ठा ॥२०॥
 पढु ! तुह पायमूलम्मि पेसिओ निच्चिलंवमह कुमरो । नियदंसणामएणं दिट्ठि निच्चवड सामिस्स ॥२१॥
 तो अवलोयइ राया गणयमुहं सो य भणइ कुमरस्स । अज्जं चिय संझाए जत्ता मन्वत्थसिद्धिकरा ॥२२॥
 तो राया परिचितइ कल्लाणपरंपरा कुमारस्स । एसा, जं आसन्नं लद्धं ल्गं समग्गुणं ॥२३॥
 यत् उक्तम्;—

“लघूत्थानान्यविघ्नानि संमवात् साधनानि च । कथयन्ति गुरुं सिद्धिं कारणान्येव कर्मणाम् ॥”
 अह सेणावदसामंतपमुहमाणवइ परियणं सारं । कुमरेण समं गमणे संवाहत्थं तु चंपाए ॥२४॥
 इत्थंतरम्मि वारुणिआसापासायमाविसइ मूरो । कुमरेण समं गमणे संवाहत्थं तु चंपाए ॥२५॥
 विष्फुरियकिरणरुदरो नक्षत्रगणो विहाइ गयणम्मि । कुमरसहचलियरयणीपरिहियलंकारभालव ॥२६॥
 अह कपमंगलकिचो कुलदेवयजणाजिजणपभिंणि । पुजाइ नमंसेउं जणयाओ पाविउं सिक्खं ॥२७॥
 मणपवणसडणपरियणअणुकूलत्तेण लग्गसमयम्मि । चउरंगचलसमेओ कुमरो संचलइ नयराओ ॥२८॥

कुशलं श्रीपेणनराधिपस्य स भणति कामिते तथै । पेमामृतसंपने तव वमतो हृदये ॥१५॥
 कुशलमेव प्रमोः कारणं तु मम प्रेपणे इदं तत्र । नाम्ना रत्नमालाऽस्ति सुखा तस्य किं बहुना ? ॥१६॥
 रमणीयं रमणीयं विधे रमणीजनं घटयतः । आसंसारं मन्ये विज्ञानप्रकर्षो बाला ॥१७॥
 सापि खलु कृतमतिज्ञा राधावेधं करोति यः कोऽपि । स एव मम भवति वरो राजा वा राजकुमारो वा ॥१८॥
 राजा पुनर्वहु मन्यते तस्या वरं भुवनमल्लकुमारवरम् । तथापि न कुमारीवचनं प्रतिक्कलयतीति विचिन्तयन् ॥२०॥
 कियन्मात्रं राधावेधः कुमारस्य भुवनमल्लस्य । ततः कुमारदर्शनोत्सुकमनसा श्रीपेणनरपतिना ॥२०॥
 प्रमो ! तव पादमूले प्रेषितो निर्विलम्बमय कुमारः । निजदर्शनामृतेन दृष्टिं निर्वापयतु स्वामिनः ॥२१॥
 ततोऽवलोकते राजा गणकमुखं स च भणति कुमारस्य । अद्यैव संव्यायां यात्रा सर्वार्थसिद्धिकरा ॥२२॥
 ततो राजा परिचिन्तयति कल्याणपरम्परा कुमारस्य । एषा, यदासन्नं लब्धं लभनं समग्रगुणम् ॥२३॥
 अथ सेनापतिसामन्तप्रमुखमाज्ञापयति परिजनं सारम् । कुमारेण समं गमने संवाहार्थं तु चम्पायाम् ॥२४॥
 अत्रान्तरे वारुण्याशाशासदमाविद्यति सूरः । कुमारेण समं गमने संवाहार्थं तु चम्पायाम् ॥२५॥
 विष्फुरितकिरणरुचिरो नक्षत्रगणो विभाति गमने । कुमारसहचलितरजनिपरिहितालङ्कारमार इव ॥२६॥
 अथ कृतमङ्गलकृत्यः कुलदेवताजननीजनकप्रभृतीनि । पूजानि नमस्त्यक्त्वा वनकात् प्राप्य शिष्टाम् ॥२७॥

तुरगखुरखणियधूलीमिसेण खोणी नहम्मि संलग्गा । कुमारगुणेषुवरत्ता पत्ता सिन्नस्स छत्तत्तं ॥२९॥
 बहुगामागरनगनगरखेढकब्बडसमाउलं वसुहं । मग्ननराहिवबहुविहियसागओ लंघिंउं कुमरो ॥३०॥
 सिद्धत्थपुरासन्ने संपत्तो जाव ताव तप्पहुणा । पेसियवरपुरिसेहिं विन्नत्तो तुम्ह आवांसो ॥३१॥
 खीरसरस्सासन्ने तैत्तागमणेण किज्जउं पसाओ । तो कयउचियालावो आवासइ तत्थ गंतुण ॥३२॥
 जेण चिय तत्थ कज्जं सिद्धत्थपुराहिवेणं तं सव्वं । अन्नं पि कुमरसिबिरेस्स अप्पियं, अह कुमारोवि ॥३३॥
 रमणीयउववणाई सव्वत्तो विम्हण जा नियइ । सिद्धत्थपुरदिसाओ ता पिच्छइ छन्नगयणाई ॥३४॥
 हिंढीरपिण्डपरिपंडुराई इंताई पुंडरीयाई । हयघट्टाई च तहा करिणो करेणुयाई य ॥३५॥
 तो सिद्धत्थपुराहिवपुरिसे पुच्छइ किमेयमेवंति ? । ते विन्नत्तिंति सम्मं न मुणेमो किंतु सयमेव ॥३६॥
 सिरिमूलदेवदेवो आगच्छइ इत्थ नत्थि संदेहो । जं कुमरागमवत्तायन्नणसमया मुहुत्तं पि ॥३७॥
 मज्झइ देवो संवच्छरंव इय जाव ते पयंपंति । ता विलसिरपडिहारो पडिहारो विन्नवइ एवं ॥३८॥
 सिद्धत्थपुरनरिंदो उत्तिन्नो करिवराउ चरणेहिं । इंतो इत्तो दीसइ आयन्नेऊण इय कुमरो ॥३९॥
 सिंहासणं विपोत्तुं समुहमइ एइ जाव किर गंतुं । तो परिमियपरिवारो पत्तो सो झत्ति तत्थेव ॥४०॥
 तो ददूण कुमारं रूपेणं मुत्तिमंतमिव मयणं । मुच्छानिमीलियच्छो सहसत्ति महीयले पडिओ ॥४१॥
 तो हाहारवमुहले अत्थाणजणे ससंभमं कुमरो । चंदणरससेयाईउवचारं फेइ कारइ य ॥४२॥

मनःपवनशकुनपरिजनानुकूलत्वेन लग्नसमये । चतुरङ्गबलसमेतः कुमारः संचलति नगरात् ॥२८॥
 तुरगखुरखनितधूलीमिषेण शोणी नभसि संलग्ना । कुमारगुणेषूपरक्ता प्राप्ता सैन्यस्य छत्रत्वम् ॥२९॥
 बहुप्रामाकनगनगरखेटकथैतसमाकुलं वसुधाम् । मार्गनराधिपबहुविहितस्वागतो लङ्घयित्वा कुमारः ॥३०॥
 सिद्धार्थपुरासन्ने संप्राप्तो यावत् तावत् तत्पहुणा । प्रेषितवरपुरुषैर्विज्ञप्तो शुष्माकमावाप्तः ॥३१॥
 क्षीरसरस आसन्ने तत्रागमनेन क्रियतां प्रसादः । ततः कृतोचितालाप आवसति तत्र गत्वा ॥३२॥
 येनैव तत्र कार्यं सिद्धार्थपुराधिपेन तत् सर्वम् । अन्यदपि कुमारशिबिरस्थापितम्, अथ कुमारोऽपि ॥३३॥
 रमणीयोपवनादीन् सर्वतो विस्मयेन यावत् पश्यति । सिद्धार्थपुरदिशस्तावत् पश्यति च्छन्नगगनानि ॥३४॥
 हिण्डीरपिण्डपरिण्डुरान्यायन्ति पुण्डरीकाणि । हयघट्टानि च तेषां करिणः करेण्वर्दाश्च ॥३५॥
 ततः सिद्धार्थपुराधिपपुरुषान् पृच्छति किमेतदेतदिति । ते विज्ञपयन्ति सम्यग् न जानीमः किन्तु स्वयमेव ॥
 श्रीमूलदेवदेव आगच्छत्यत्र नास्ति संदेहः । यत् कुमारागमवार्ताकर्णनसमयाद् मुहूर्तमपि ॥३७॥
 मन्यते देवः संवत्सरमिवेति यावत् ते प्रजल्पन्ति । तावद् विलसितप्रतिहारः प्रतिहारो विज्ञपयत्येवम् ॥३८॥
 सिद्धार्थपुरनरेन्द्र उत्तीर्णः करिवराचरणाम्याम् । आयन्नितो दृश्यत आकण्येति कुमारः ॥३९॥
 सिंहासनं विमुच्य समुल्लसमैति यावत्किल गत्वा । ततः परिमितपरिवारः प्राप्तः स झटिति तत्रैव ॥४०॥
 ततो दृष्ट्वा कुमारं रूपेण मूर्तिमन्तमिव मदनम् । मूर्च्छानिमीलितासुः सहसेति महीतले पतितः ॥४१॥

अह लङ्घयेयं तं स्वणेण भद्रासने निवेसेदं । परिपुच्छेद कुमारो किं वादइ तुम्ह अंगम्भि ? ॥४३॥
 अह उम्मीलियनयणो अवलोइय किं पि चलिदिट्ठोए । कंडुअइ वामकनं नाहिपएमं परिमुसेइ ॥४४॥
 लज्जं नाडइ नय देइ उत्तरं पुच्छिओवि कुमारेण । वामपयंगुट्टेण ओणयवयणो लिद्ध धरणि ॥४५॥
 इय तस्स चिट्ठियं पासिऊण चितइ सविम्हयं कुमरो । समयणरमाणविपारा किं कारणमित्थ दोसंति ? ॥४६॥
 एवं च विपक्कनो सुणइ शुणी सजलवणसमुद्दामं । तो मणइ अमयवुट्ठिकल्लाणं कस्म वयणमिणं ? ॥४७॥
 तो कइइ मंतिपुत्तो एस शुणी अभयमूरिअदसणो । तो तेण निवेण नमं कुमरो पत्तो तदिं तुरियं ॥४८॥
 कंचणगिरिंउ उच्चइसमन्नियं सपललोयमञ्जान्यं । थिरयासंजुयपतुलं जचमुवन्नच्छविच्छायं ॥४९॥
 वरपवइणं व भवजलहिरडियजंनूण तारणसमर्थं । हारंउ सुगुणकलियं पणमंति कुमारनरवणो ॥५०॥
 सुणिनाहचरणकमलं मंती सीहोवि कुमरपाणपिओ । सामंताइ य तहा उवविट्ठा उचियठाणेसु ॥५१॥
 तो ताण हियट्ठाए धम्मं वागरइ अभयमूरीवि । जीवो अणादनिहणो अणादकयकम्मसंबंधो ॥५२॥
 रागस्स व दोसस्स व वसगो पावाइ कुणइ विविडाइ । घाएइ पाणिनिवहं अलियं जेपइ खुडमणो ॥५३॥
 अवहरइ परस्स धणं लुट्ठो संतंवि वरकलत्तम्मि । विलसइ परनारीहि इहपरलोयाण निरविकलो ॥५४॥
 बहुजीवविधायकरो आरंभे कुणइ कारयेइ तहा । अणुपन्नइ अन्नकए तन्निजजणं पसंसंतो ॥५५॥
 मिच्छाभिमाणनडिओ करेइ एवं अणेगहा पावं । तस्सोदयेम्मि अवमो विनट्ठिज्जइ घोरनरएसु ॥५६॥

ततो हाहारवमुख आस्थानजने संस्रमं कुमारः । चन्दनरससेकाधुपचारं करोति कारयति च ॥४२॥
 अथ लब्धचेतनं तं क्षणेन भद्रासने निवेक्ष्य । परिपृच्छति कुमारः किं वाचने युष्माकमङ्गे ? ॥४३॥
 अथोन्मीलितनयनोऽवलोक्य किमपि चलिदृष्ट्या । कथयति वामकर्णं नाभिप्रदेशं परिमुष्णति ॥४४॥
 लज्जां नटयति न च दृष्टात्युत्तरं पृष्टोऽपि कुमारेण । वामपादाङ्गुष्ठेनावनतवदनो लिखति वरणिम् ॥४५॥
 इति तस्य चेदितं दृष्ट्वा चिन्तयति सविस्मयं कुमारः । समदनरमणीविपाराः किं कारणमत्र दृश्यन्ते ? ॥४६॥
 एवं च विलक्ष्य नृणोति ध्वनिं सजलधनसमुद्दामम् । ततो भगवत्पुत्रवृद्धिकल्याणं कस्य वचनमिदम् ? ॥४७॥
 ततः कथयति मन्त्रिपुत्र एव ध्वनिरमयसूर्यतिशयिनः । ततन्तेन नृपेण समं कुमारः प्राप्तस्तत्र त्वरितम् ॥४८॥
 क्राञ्चनगिरिनिवेशीतिसमन्वितं सकललोकमध्यस्थम् । स्थिरतासंयुतमतुलं ज्ञान्यसुवर्णच्छविच्छायम् ॥४९॥
 वरप्रवहणमिव भवजलधिपतितजन्तूनां तारणसमर्थम् । हारमिव सुगुणकलिनं प्रणमतः कुमारनृपती ॥५०॥
 शुनिनाथचरणकमलं मन्त्री सिंष्टोऽपि कुमरपाणप्रियः । सामन्तादयश्च तथोपविष्टा उचिनस्थानेषु ॥५१॥
 ततस्तेषां हितार्थं धर्मं व्याकरोत्यभयमूरिरपि । जीवोऽनादिनिधनोऽनादिकृतकर्मसंन्यः ॥५२॥
 रामस्य वा द्वेषस्य वा वशगः पापानि करोति विविधानि । घातयति प्राणिनिवहमलीकं जल्पति क्षुद्रमनाः ॥
 अपहरति परस्य धनं लुब्धः सन्ध्यापि वरकलत्रे । विलसति परनारीभिरहपरलोकयोर्नरपैसः ॥५४॥
 बहुजीवविघातस्नानाऽऽरम्भान् करोति कारयति तथा । अनुमन्यतेऽन्यदृतास्तंविपुणजनं प्रशंसन् ॥५५॥
 मिथ्याभिमाननटितः करोत्येवमनेकञ्च पापम् । तस्योदयेऽवशो विनट्यते घोरनरकेषु ॥५६॥

रागदोषवसदो तत्थवि संचिणिय पावमइघोरं । तिरिणसु सहइ दुखवं पुणोवि नरएसु तिरिणसु ॥५७॥
 एवं दुहरिछोळि विसहंतो दीणमाणसो अवसो । जुगसमिलानापणं लहेइ कइकइवि मणुयत्तं ॥५८॥
 तत्थवि पावइ जीवो पुञ्चज्जियदुकयपरिणइवसेण । वइवयणमरणाइं घणावहाराइवसणाइं ॥५९॥
 दारिद्र्यरोगदोहगसोगवहुआवईहिं परिकलिओ । चित्तसंतावेणं दुक्कुलत्तेणं परिण्भूओ ॥६०॥
 तो चित्तेइ निपमणे अन्नभवे किं मए कयं पावं । जेणेसो हं विहिओ विहिणा दुक्खवाणी ॥६१॥
 तत्तो धम्ममईए काउमहम्मं पुणोवि कुगईसु । विनडिज्जइणेगविहं पावइ कोवि हुं कुदेवत्तं ॥६२॥
 तत्थ पै वंतरभावेवि किंकराणपि किंकरो कोइ । होइ नडिज्जइ तत्थवि तेसि आणाए अणवरयं ॥६३॥
 दासावि माणुसत्ते सापीहितो लहंति भत्ताई । तो ते तेसि आणं वहु मन्नतावि हु कुणंति ॥६४॥
 अभिओगियदेवा पुण लहंति न हु किंपि सामिपासाओ । आणाइकमणे उण ते ताडिज्जंति तेहिं तहा ॥
 जइ बेयणाभिभूयां नारयत्तासाओ नारयव्व तओ । बहु मयंति भवंतरगमणं, अन्ने पुणो केइ ॥६५॥
 अज्झवसायवितेसा इइदिसेसंपि किंपि संपत्ता । दइदुं महिइदिइदिं ईसाकवलियमणा तह य ॥६७॥
 रागदोषवसदा न लहंति रई मई च जिणधम्मो । रुइज्जाणोवगया चुया य पावंति तो कुगई ॥६८॥
 तो रागदोसाणं असेसदुक्खोहत्ताणिभूयाणं । उज्जमह निगहम्मो सो पुण जिणधम्मसेवाए ॥६९॥
 धम्मोवि य दुविगणो जइधम्मो तह गिहत्थधम्मो य । जइधम्मो दसभेओ सावगधम्मो दुवालसहा ॥७०॥

रागद्वेषवशास्तत्रापि संचित्य पापमतिघोरम् । तिर्यक्षु सहते दुःखं पुनरपि नरकेषु तिर्यक्षु ॥५७॥
 एवं दुःखपङ्क्तिं विपट्टमाणो दीनमानसोऽवशः । जुगसम्यान्ध्यायेन लभते कथंकथमपि मनुजश्वम् ॥५८॥
 तत्रापि प्राप्नोति जीवः पूर्वोपाहितदुष्कृतपरिणतिवशेन । वधवन्धनमरणानि घनापहारादिव्यसनानि ॥५९॥
 दारिद्र्यरोगदुर्भाग्यशोकबहुपद्भिः परिकलितः । चिन्तासंतापेन दुष्कुलत्वेन परिभूतः ॥६०॥
 ततश्चिन्तयति निजमनस्यन्यमवे किं मया कृतं पापम् । येनैषोऽहं विहितो विधिना दुःखानां गुह्यलानिः ? ॥
 ततो धर्ममत्या कृत्वाऽधर्मं पुनरपि कुमतिषु । विनश्यतेऽनेकविधं प्राप्नोति कोऽपि खलु कुदेवत्वम् ॥६२॥
 तत्र च व्यन्तरभावेऽपि किंकराणामपि किंकरः कोऽपि । भवति नश्यते तत्रापि तेषामाज्ञयाऽनवरतम् ॥६३॥
 दासा अपि मनुष्यत्वे स्वामिभ्यो लभन्ते भक्तादीन् । ततस्ते तेषामाज्ञां बहु मन्यमाना अपि खलु कुर्वन्ति ॥६४॥
 अभियोगिकदेवाः पुनर्लभन्ते न खलु किमपि स्वामिपार्थात् । आज्ञातिक्रमणे पुनस्ते ताड्यन्ते तैस्तथा ॥६५॥
 यथा वेदनाभिभूता नारकवासाद् नारका इव ततः । बहु मन्यन्ते भवान्तरगमनम्, अन्ये पुनः केचित् ॥६६॥
 अज्यवसायविशेषादृष्टिविशेषमपि कमपि संप्राप्ताः । दृष्ट्वा महर्द्धिकृद्धिमीर्ष्याकवलितमनसस्तथा च ॥६७॥
 रागद्वेषवशात् न लभन्ते रतिं मतिं च जिनधर्मं । रौद्रयानोपगतारण्युत्ताश्च प्राप्नुवन्ति ततः कुमतिम् ॥६८॥
 ततो रागद्वेषयोरशेषदुःखौल्लानिभूतयोः । उद्यच्छत निग्रहे स पुनर्जिनधर्मसेवया ॥६९॥
 धर्मोऽपि च द्विविरुद्धो यतिवर्मस्तथा गृहस्थधर्मश्च । यतिधर्मो दशभेदः श्रावकधर्मो द्वादशधा ॥७०॥

असमत्यो जइधम्मे ता सम्मं कुणउ देसैविरइं पि । तत्थवि असमत्यो तं पि देसओ कुणउ, तेणाचि ॥७१॥
 पत्तसुदेवत्तमुमाणुसत्तसम्मत्तसुद्धजइधम्मे । अब्भासवसाओ निहयरागदोसो अहक्कवायं ॥७२॥
 छंदण चरित्तं चाइक्कम्ममुम्मूलिऊण संपत्तो । केवल्लनाणं तत्तो पावदं ठाणं निरावाहं ॥७३॥
 इय निसुणिऊण कुमरो सूरिं विज्जवइ मज्झ गिहियम्मे । पढमवयं कइसु तइ तदोसे, सूरिणाचि तओ ॥
 वइवंधाइविसुद्धं कहियं वित्थारिऊण पढमवयं । पडिवन्नं कुमरेणं सच्चिवसुएणां पि सीहेण ॥७५॥
 सम्मत्तेण समेयं समयविहायेण परमसद्धाए । तो पुट्टो कुमरेणं मूरी तन्नयरनिवचरियं ॥७६॥
 कह एसो मं दंढुं छच्छाए निवडिओ, कहं कुणइ । रमणीमयणवियारे पुरिसोवि, तो कइ मूरी ॥७७॥
 सिंहपुरे आसि तुमं पुव्वभवे नरवरो रयणसारो । भज्जा य मयणरेहा ददनेहा आसि तुज्झ पिया ॥
 एमेव कहविं तीए तुमं विरत्तो, इमा तह चैव । तइ अणुरत्ताचि ददं ददुं अवमाणमइदुसहं ॥७९॥
 उव्वेयेऊण मया सिद्धत्थपुरम्मि सुंदरनिवत्त । अज्झवसाअविसेसा जाया धूयाज्जणवच्चत्त ॥८०॥
 मूले नक्खत्तम्मी नरनाहो तीइ जम्पसमयम्मि । भवियव्वयावसाओ सहसा पंचत्तमणुपत्तो ॥८१॥
 एइए पुत्तत्तं सुमइअमच्चेण पायदंतेण । अहिसिच्चा रज्जम्मी इत्थिच्चं गोविंयं च ददं ॥८२॥
 मरिऊण रयणसारो उप्पन्नो तं समागओ एत्थ । पुव्वभवव्भासाओ तइ दिट्ठे पसरिए मोहे ॥८३॥
 किं मह पीई एवं इमम्मि इय विमरिसप्पयरिसत्तिम् । जाए जाईसरणे तं जायं जं तए पुट्ठं ॥८४॥

असमर्थो यतिर्धर्मं तदा सम्यक् करोतु देशविरलमपि । तत्राप्यसमर्थस्तामपि देशतः करोतु, तेनापि ॥७१॥
 प्राप्तसुदेवत्तमुमानुसत्तसम्मत्तसुद्धजातिर्धर्मः । अभ्यासवशाद् निहतरागद्वेषो यथाख्यातम् ॥७२॥
 लब्ध्या चारित्रं धातिकर्मान्मूल्य संपातः । केवलज्ञानं ततः प्राप्नोति स्थानं निराबाधम् ॥७३॥
 इति श्रुत्वा कुमारः सूरिं विज्ञपयति मम गृहिधर्मे । प्रथमव्रतं कथय तत्रा तद्दोषान्, सूरिणापि ततः ॥७४॥
 वधवन्धादिविशुद्धं कथितं विस्तार्य प्रथमव्रतम् । प्रतिपन्नं कुमारेण सच्चिवसुतेनापि सिंहेन ॥७५॥
 सम्यक्त्वेन समेतं समयविधानेन परमश्रद्धया । ततः पृष्ठः कुमारेण सूरिस्तन्नगरनृपचरितम् ॥७६॥
 कथमेव मां दृष्ट्वा मूर्च्छया निपतितः, कथं करोति । रमणीमदनविकारान् रूपोऽपि, ततः कथयति सूरिः ॥
 सिंहपुरे आसीत्स्वं पूर्वभवे नरवरो रत्नसारः । भार्या च यदनरेखा हृदयेहाऽऽसीत् तव मिया ॥७८॥
 एवमेव कथमपि तस्यो त्वे विरक्तः, इयं तैव । त्वय्यनुरक्तापि हृदं दृष्ट्वाऽयमनमतिदुःसहम् ॥७९॥
 उद्वध्य मृता सिद्धार्थपुरे सुन्दरनृपस्य । अध्यवसायविशेषाज्जाता दुहिताऽनपत्यस्य ॥८०॥
 मूले नक्षत्रे नरनाथस्तस्या जन्मसमये । भवितव्यतावशात् सहसा पञ्चत्वमनुप्राप्तः ॥८१॥
 एतस्याः पुत्रत्वं सुमत्यमर्त्येन प्रकट्यता । अभिषिक्ता राज्ये स्वीत्वं गोपितं च दृढम् ॥८२॥
 मृत्वा रत्नसार उत्पन्नस्त्वं समागतोऽय । पूर्वभवाम्नासात् त्वयि दृष्टे प्रसृते मोहे ॥८३॥
 किं मम प्रीतिरेयमस्मिन्निति विमर्षप्रकर्षे । जाते जातिस्मरणे तज्जातं यत् त्वया पृष्टम् ॥८४॥

तो मुनिव्रतयगाओ संजाए चरणमोहविरमम् । सा नियरज्जं कुमरे ठव्रिऊणं लेइ पव्वज्जं ॥८५॥
 सिद्धत्थंपुरे गंतुं सचिवे सुमस्मिठविय रज्जभरं । कुमरो दलियो पुरओ पंथे पत्तो यं अटवीए ॥
 जा भारहियेकहा इव भीमज्जुणनज्जलसज्जितोहिल्ल । खित्तपुहइन्व भइयकरि-सयउवसोहिया रम्मा ॥
 तित्थेसरवसही इव नाणाविडसावण्हिं परिकलिया । सरसविसालसरोवरसिरीव-घणपुंडरीइल्ला ॥८८॥
 एवंविहाडवीए कुमरो गंतुण नियवलसमेओ । दसजोयणाण अंतं आवासइ वरुणनइतीरे ॥८९॥
 कइयपुुरिससमेओ पत्तो कोऊहलेण वणगहणं । अवलोयंतो पिच्छइ विज्जाहरइयजिणभवणं ॥९०॥
 अइनिम्मलफलिहंसिलाविणिम्मियं ससहरस्सव विमाणं । राहुस्स संभमाओ ओइन्वं सुमईवीढे ॥९१॥
 तत्थ य संकंताइं तडसंठियतरवराण कुसुमाइं । परिचुंवंति य भमरां पीडियवयणा लहु वलंति ॥९२॥
 तम्मि जिणेतभवणे सविन्हयं जाव पविसइ कुनारो । कयउम्भडसिगारं तां पिच्छइं देविनिडंवं ॥९३॥
 काओवि तर्हि पुंजयपुंछगछउमेण निययपावरयं । अवर्णितीओ इव सारविति जिणमंदिरंगणयं ॥९४॥
 अन्नाओ जिणधम्मे रायममायंतयं विययम्मि । कुंकुमच्छडयमिसेणं ठवंति जिणभवणपंगणए ॥९५॥
 एक्का य तत्थ बालां अञ्चंतसुयंशकुसुममालाहिं । नाणाविच्छित्तीहिं पूअइ गम्भहरजिणविवं ॥९६॥
 एवंविहसुरविलयाउलम्मि भवणम्मि संठियं दिट्ठं । सोम्मं कंचणवन्नं विवं सिरिरिसहसामिस्स ॥९७॥
 तं ददुणं गुरुभत्तिपवरममुण्यन्नवहलरोमंचो । मउलियकरकमलजुओ थुणिऊण जिणेतसुवविसइ ॥९८॥

ततो मुनिपतिवचनात् संजाते चरणमोहविरामे । सा निजराज्यं कुमारे स्थापयित्वा लांति प्रव्रज्याम् ॥८५॥
 सिद्धार्थपुरे गत्वा सचिवे सुमतौ स्थापयित्वा राज्यभरम् । कुमारश्चलितः प्ररतः पथि प्राप्तश्चाटव्याम् ॥८६॥
 या भारतीयकथेव भीमार्जुननकुलशकुनिशोभावती । क्षेत्रग्रथिवीव भद्रककरिशत(कर्पक)उपशोमिता रम्या ॥
 तीर्थेश्वरवसतिरिव नानाविधश्वापदैः (श्रावकैः) परिकलिता । सरसविशालसरोवरश्रीरिव घनपुण्डरीका ॥८८॥
 एवंविधाटव्यां कुमारे गत्वा निजवलसमेतः । दशयोजनामानन्ते आवासयति वरुणानदीतीरे ॥८९॥
 कतिपयपुरुषसमेतः प्राप्तः कुतूहलेन वनगहनम् । अवलोकमानः पश्यति विद्याधररचितजिनभवनम् ॥९०॥
 अतिनिर्मलस्फटिकशिलाविनिर्मितं शैशवरस्येव विमानम् । राहोः संत्रमादवतीर्णं वसुमतीपीठे ॥९१॥
 तत्र च संक्रान्तानि तटसंस्थिततरवराणां कुसुमानि । परिचुम्बन्ति च भ्रमराः पीडितवदना लघुं बलन्ते ॥९२॥
 तस्मिन्नेश्वरभवने सविस्मयं यावत्प्रविशति कुमारः । कृतोद्भटशृङ्गारं तावत्पश्यन्ति देवीनिकुरम्बम् ॥९३॥
 का अपि तत्र रजःमोच्छनच्छन्नाना निजपापरजः । अपनयन्त्य इव समारचयन्ति जिनमन्दिराङ्गणम् ॥९४॥
 अन्या जिनधर्मे रागममान्तमिव हृदये । कुङ्कुमच्छट्टामिषेण स्थापयन्ति जिनभवनप्राङ्गणके ॥९५॥
 एका च तत्र बालाऽर्यन्तसुगन्धकुसुममालाभिः । नाणाविच्छित्तिभिः पूजयति गर्भगृहजिनाविम्बम् ॥९६॥
 एवंविधसुरवनिताकुले भवने संस्थितं दृष्टम् । सौम्यं काञ्चनवर्णं विम्बं श्रीऋषभस्वामिनः ॥९७॥
 तद् दृष्ट्वा गुरुभक्तिप्रवरसमुत्पन्नवहलरोमाञ्चः । मुकुलितकरकमलयुतः स्तुत्वा जिनेशमुपविशति ॥९८॥

ताओ अमुरवहओ पदणिक्किनाइ तत्थ माउण । पिन्डणय आरनियमंगलदीशाय सत्थ ॥९९॥
नियनिययणेसु गया कुमरोवि समुट्टिज्जण जिणभवण । जा जोयइ सच्चतो ता पन्डिमडोगाहिदिमि ॥
पीणपयोहरसुहया नवकुवलयनयनपीवरसिरीया । वरहसगया वार्वा दिट्ठा कुमरेण रमणिज्ज ॥१०१॥
त पिच्छिउज्जण कुमरो सीयण्णहुरेण निम्भञ्जलेण । गुरुवयणेणव सोहट्ठअप्पाण प्रमगरयमणि ॥१०२॥
जल्पाण काउणं उवविट्ठो जाव तीइ तदिदेसे । ता वानरीए सहिओ पवगमो आगओ एगो ॥१०३॥
अहिणवहल्लिद्वन्नो गुजाहन्धारभूसियसरीरो । सल्लइसाहाहत्यो तारासट्ठिओव्व सुणीओ ॥१०४॥
कुमरसिरपवरमणिणो तत्तो कुमरस्स भुवणमल्लस्स । काउण पणिवाय पयपय मणुवाणीए ॥१०५॥
अनरणसरण्ण दयमुणपवन्न अइ असमविट्ठियद्वित्तन्न । परउवयपरसन्नय सुणेहि मइ कुमर ! विवर्त्ति ॥
इह अडवीए मज्जे कुमार ! निवसापि सच्चकालपि । एमा च वानरी पडु ! मणट्ठया भारिग मत्त ॥१०७॥
एसा मत्त सरीर एसावि धण च जीविय एसा । एयाए विरहिओ खलु खणपि न खमो अह ठाड ॥
किपुण इह अडवीए सयावि मइ वानरेसु सापिच । तं पुण वणतरे मइ गयस्स कञ्जतरवसेण ॥१०९॥
दुट्ठेण वानरेण अहिट्ठिय, त च निग्गहेउमह । जइवि समत्यो तहवि ह एसा अड्ढानत्तेण ॥११०॥
मइ नेहनिम्भरा देइ जुज्जिउ नेय वइवि पित्तवती । एगागिणिं च एय मोत्तु सक्केमि नेय अह ॥१११॥
लोपणमहसंवकरो सपइ पुत्तोदयप्पगारितेण । दिट्ठो तुम महायस ! मुत्तो धम्मोव्व पत्तख ॥११२॥
तो तुह भुयउयाए निवसउ निरुवदा इमा ताव । जा तस्स दुन्नयफल्ल अहमुवदसेमि गत्तुण ॥११३॥

ता अमुरवत्थ प्रतिदिनहत्थानि तत्र कृत्वा । प्रेक्षणमारानिकमङ्गलदीपादिक सर्वम् ॥९९॥
निवनिजस्थानेषु गता कुमारोऽपि समुत्थाय निमग्नमम् । यावत् पश्यति सर्वतस्तथावत् पश्चिमद्वारवहि ॥
पीनपयोम(ध)रसुमगा नवकुवलयनयनपीवरश्रीम् । वरहसगता वापी दृष्टा कुमारण रमणीव ॥१०१॥
ता दृष्ट्वा कुमार शीतलमधुरेण निर्मलजलेन । गुरुवचनेनेव शोषयत्यात्मान मार्गारजोमलिनम् ॥१०२॥
जलपानं कृत्योपविष्टो यावत् तस्यास्तदिदं । तावद् वानर्या सहितं प्लवगम आगत एक ॥१०३॥
अग्निवहद्विद्वर्णो गुञ्जाफलदारभूषितशरीर । सहक्रीडास्नाहस्तस्तारासहित इव सुशीर्ष ॥१०४॥
कुमारशिर प्रवरमणस्तत कुमारस्य भुवनमल्लस्य । कृत्वा प्रणिपातं प्रबलति मनुवाण्या ॥१०५॥
अशरणशरण्यं दयानुगमप्रल । अयि ! असमविहितदासिम्य । परोपकारमज्ञ ! शृणु मम कुमार ! विवर्त्ति ॥
इहादव्या मय्ये कुमार ! निवसापि सर्वकालमपि । एषा च वानरी प्रमो ! मनइष्टा मर्या मम ॥१०७॥
एषा मम शरीरमेवैव धनं च जीवितमेवा । एतया विरहितं खलु क्षणमपि न क्षमोऽहं स्थातुम् ॥१०८॥
किन्त्रिहादव्या सदापि मम वानरेषु स्वामित्वम् । तत् पुनर्वनान्तरे मम गन्म्य कार्यान्तरवशेन ॥१०९॥
दुष्टेन वानरेणाधिष्ठितं, तं च निग्रहीतुमहम् । यद्यपि समर्थस्तथापि गन्धेपापतिकानरत्नेन ॥११०॥
मयि स्नेहनिर्भरा ददाति योऽनु नैव कथमपि प्रेक्षमाणा । एकाकिनीं चैता मोक्तुं शक्नोमि नैवाहम् ॥१११॥
लोचनमहोत्सवकर सप्रति पुण्योदयप्रकर्षेण । दृष्टस्त्व महायश ! मूर्तो धर्म इव प्रत्यक्षम् ॥११२॥

इय भणिऊण पवंगो विणिग्गओ तत्थ पिययं मोनुं । तो कुमरो परिचित्थ दीसइ अच्चमुयं एयं ११४
साहामिगोविं एसो माणुसभासाए जं पयंपेइ । महप्पुब्बिया य वित्ती कइवाप्पुणोवि यइमस्स १११५॥
अहं खणमेगं गमिअं भणिओ कुमरो पवंगमपियाए । अइवल्लिओ सो सच्च मांरिस्सइ मज्झ मणदइयं ११६
तो तस्म मरणवत्ता मह एइ न सवणगोयरं जाव । ता जीविंयं चइस्सं इय भणिअं पइइ वावीए ११७॥
तो कुमरो परिचित्थ हा ! महसरणागयाए एइए । न हु मरणमुक्खेअं जुत्तं इय तीइ पट्टीए ११८॥
परियणअपरिन्नायाभिप्पाओ तरणसत्तिअंजुतो । तीए कइइणहेअं झंपं जा देइ कुमरोवि १११९॥
ताव न सा वानरिया नय वावी नेय पाणिंयं तत्थ । कोमलतूलिसणाहे अप्पाणं नियइ पल्लंके ११२०॥
कुमरस्स भिच्चवगो अइइहिओ तत्त्वणेण तट्ठाणं । किंकायव्वविमूढो संपत्तो निययसिबिरम्मि ११२१॥
साहइ सचिवाइणं, तेवि हु करितुरयरहवरारियं । पणुणंति वलमसेअं कारिंति य संतिकम्माइ ११२२॥
कुमरोवि तत्थ भवणं पिच्छइ वरफालिहभित्तिमणिजालं । जालगवक्खंतरनीहरंतवरधूवधूमसिहं ११२३॥
धूमसिहामयलीकिज्जमाणअइविउल्लविमलगयणयलं । गयणयलग्गयसंलग्गधयवडाडोयकमणीयं ११२४॥
कमणीयचल्लिरुवरवहुसंधउक्खडियकडयमणिनियरं । मणिनियरजडियलंबंतदामकिरणोहदिप्पंतं ११२५॥
दिप्पंतकणयधंभोहयडियवरसालहंजियारम्मं । रम्ममहीवीठविरइयसुयंधसियपुप्पफयरोहं ११२६॥
पुप्पफयरोहमयरंदलुद्रगुंजंतभमिरभमरउलं । भमिरभमरउलअइमहुरसवहिरियदिसांभोयं ११२७॥

तत्तत्तव मुजच्छायायां निवसतुं निरुपद्रवेयं तावत् । यावत्तस्य दुर्नयफलमहमुपदर्शयामि गत्वा १११३॥
हीतं भणित्वा प्लवंगो विनिर्गतस्तत्र म्रियतमां मुक्त्वा । ततः कुमारः परिचिन्तयति इत्येतत्पुद्गलेतत् ॥
शाखामृगोऽप्येव मनुष्यभाषया यत्प्रजल्पति । मतिपूर्विका च वृत्तिः कथं वा पशोरपि चास्य ? १११५॥
अथ क्षणमेकं गमयित्वा भणितः कुमारः प्लवंगमम्रियया । अतिबलितः स शत्रुमारयिष्यति मम मनादोदयितम् ॥
तत्तत्तस्य मरणवार्ता ममैति न श्रवणगोचरं यावत् । तावज्जीवितं त्यक्ष्यामीति भणित्वा पतति वाप्याम् ॥
ततः कुमारः परिचिन्तयति हा ! मच्छरणागताया पतस्याः । न खलु मरणमुपेक्षितुं युक्तमिति तस्याः पृष्ठे १११८॥
परिजनापरिज्ञाताभिप्रायस्तरणशक्तिसंयुक्तः । तस्याः कर्पणहेतोर्निष्ठां यावद्दाति कुमारोऽपि १११९॥
तावन्न सा वानरी न च वापी नैव पानीयं तत्र । कोमलतूलिसनाथ आत्मानं पश्यति पल्लवके ११२०॥
कुमारस्य मृत्यवर्गोऽतिदुःखितस्तत्क्षणेन तत्स्थानम् । किं कर्तव्यविमूढः संप्राप्तो निजशिविरे ११२१॥
कथयति सचिवादीनां, तेऽपि खलु करितुरगरथरादिकम् । प्रगुणयन्ति वलमशेषं कारयन्ति च शान्तिकर्माणि ॥
कुमारोऽपि तत्र भवनं पश्यति वस्त्वष्टिकमितिमणिजालम् । जालगवाक्षान्तरनिःसरद्वारधूपधूमशिलम् ११२३॥
धूमशिलामलिनीक्रियमाणातिविपुलविमलग्नतलम् । गगनतलगुरुसंलग्नध्वजपट्टदोषकमनीयम् ११२४॥
कमनीयचलितसुरवधूसंधतुडितकटकमणिनिकरम् । मणिनिकरजटिलम्वमानदामकिरणौघोऽप्यमानम् ११२५॥
दीप्यमानकनकस्तम्भोघवायितवरशालभञ्जिकारम्यम् । रम्यमहीपीठविरचितसुगन्धसितपुष्पप्रकरोधम् ११२६॥
पुष्पप्रकरोधमकरन्दलुब्धगुज्जामितुभ्रमरकुलम् । अमितुभ्रमरकुलतिमधुरशब्दबधिरतदिगामोगम् ११२७॥

इय एरिसम्मि भवणे दिट्ठो कुमारेण कुण्डलाहरणो । एमो देवो पुरओ आहरणाद्दार्हि चिचइओ ॥१२८॥
 सो देवो भणइ तओ मा अन्नं किपिइह वियप्पेसु । कारणवसेण भो कुमार ! आणीओ इह मए तं सि ॥१२९॥
 तो, तं पइ सो जंपइ को देसो एस को पइ एत्य । को सि तुमं किमहं पुण इहाणिओ कहह मज्झ इमे ? ॥
 इय निसुणिऊण देवो पडिजंपइ कुमार ! ज तए भणियं । तं निसुणह सविसेसं साहिप्पंतं दमं उप्पिहि ॥१३१॥
 एयं कीलाभवणं विउज्जिउं निययपणइणीसहिओ । कीलाभिं अहं निचं अमियगई नाम असुरो हं ॥
 एयस्स सामिसालो, अहन्नया रंयपम्मि संचलिओ । चारणमुणिकेवल्लिओ नमंसणत्थं विभूईए ॥१३३॥
 नियदेवीए समेओ जाहे वचामि येवभूभागं । ता पिच्छामि मसाणे उवविट्ठं जोगिअं एणं ॥१३४॥
 रत्तंदणकयतिलयं परिहियमिगचम्मचेइयरउहं । सुविचिचित्तियमत्तययोपिआइ पच्छादयसिरगं ॥१३५॥
 कसिणसरोसवत्तणुचम्मविहिअवरजोगपट्टिआवधं । मिल्हंतं हुंकारं अइगहं दाहणं तत्थ ॥१३६॥
 तस्स य पुरओ दिट्ठो सुदुद्धुओ हुयवहो महाजालो । वामे पासम्मि पुणो चिट्ठइ वरवालिआ एगा ॥१३७॥
 अह तं पिण्डिउतु मए देवी भणिआ पिए ! पडिक्खेउं । सणमेक्कं पिक्खामो किंभवसइ एस पासंडी ॥१३८॥
 एवं च कए कैन्नं तं रुयमारिणं स पावपासंडी । संठावइ मंडलए चवइ रत्तंदणेण तओ ॥१३९॥
 रत्तकणवीरमालं अवैरुविय तीए कंठदेसम्मि । किर अग्गीए खिक्खिस्सइ तो सो मे तज्जिओ एवं ॥१४०॥
 रे रे पाविट्ठ ! तुमं एरिसमममंजसं जणविरुद्धं । मम पुरओ काऊणं वचसि किर कत्थ तं मूढ ! ॥१४१॥

इतीदृशे भवने दृष्टः कुमारेण कुण्डलाहरणः । एको देवः पुरत आहरणप्रभाभिर्मण्डितः ॥१२८॥
 स देवो भणति तनो माऽन्यत्किमपीह विकल्पस्व । कारणवशेन भोः कुमार ! आनीत इह मया त्वमसि ॥
 तनस्त्वं प्रति ह जल्पन्ति को देश एष कः प्रसुरत्र । कोऽसि त्वं किमहं पुनरिहानीतः कथय ममदम् ॥१३०॥
 इति श्रुत्वा देवः प्रतिजल्पति कुमार ! यत्त्वया मणितम् । तच्छृणु सविशेषं कथ्यमानमिदमिदानीम् ॥१३१॥
 एतत् क्रीडामवनं विकृत्य निजप्रणयिनीसहितः । क्रीडाम्यहं नित्यममितगतिर्नामासुरोऽहम् ॥१३२॥
 एतस्य स्वामिसारः, अयान्यदा रैवते संचलितः । चारणमुनिकेवल्लिओ नमस्यनार्थं विभूत्या ॥१३३॥
 निजदेव्या समेतो यदा व्रजामि स्नोके भूभागम् । तदा पश्यामि श्मशान उपविष्टं योगिनमेकम् ॥१३४॥
 रत्नचन्दनकृतनिलकं परिहितमृगचर्मचेट्मनैर्द्रुम् । सुविचित्रितमस्तक्रोष्णीपेन प्रच्छादितशिरोऽग्रम् ॥१३५॥
 घृणासंपदतुल्यमपिहितवरसोणपट्टिकायन्त्रम् । मुञ्चन्तं हुङ्कारपटिपुलं दारुणं तत्र ॥१३६॥
 तस्य च पुरतो दृष्टः सुन्दु हुतो हुतवहो महाज्वालः । वामे पार्श्वे पुनस्तिष्ठति वरवालिकैका ॥१३७॥
 अथ तं दृष्ट्वा मया देवी भणिता मिथे । प्रतीक्ष्य । सणमेकं प्रेसावहे किं व्यवस्यत्येष पासण्डी ॥१३८॥
 एवं च हूने कन्यां तां रुदतीं स पावपासण्डी । संस्थापयति मण्डलके चर्चति रत्नचन्दनेन ततः ॥१३९॥
 रत्नकणवीरमालावलयम्य तस्याः कण्ठदेशे । किलान्नौ क्षेप्यति ततः ॥ मया तजित एवम् ॥१४०॥
 रे रे पाविष्ठ ! त्वमीदृशमसमञ्जसं जनविरुद्धम् । मम पुरतः कृत्वा व्रजसि किल क त्वं मूढ ! ॥१४१॥

निलज्ज ! किं न लज्जसि एयाणं निययपंचभूयाणं । इहपरलोयविरुद्धं जेणाकज्जं समायरसि ॥१४२॥
 इयं मम वषणं सोउं तं बालं चयइ सो पलायंतो । करुणाए परिमुक्तो, देवीए समाप्पियां कन्ना ॥१४३॥
 संपुत्रलक्षणं तं धारंति ख्वसंपणं दिव्वं । उच्छंगे काऊणं जंपइ देवी, अहं जाया ॥१४४॥
 देवीवि हु सणसवा, भणियं च मए न एत्थ संदेहो । लावन्नामयसिधू कहंइमा माणुसी होइ ? ॥१४५॥
 इयं जंपतो पत्तो केवलित्तासम्मि, तं चं नमिऊण । उवविट्ठो हिययगयं संदेहं जाणिउं सोवि ॥१४६॥
 हरिआऊरियवरपंचयन्नयोसोवमेण सहेण । एयाए वालियाए चरियं कहिउं समाढत्तो ॥१४७॥
 तथाहि—

भरहे इहेव कयमेगलाए नयरीए आसि घणसिद्धी । तस्सवि य बालविहवा तगया जयसुंदरी नामा ॥
 तीसे य वंधुणो पंच ते आणाए तीए वट्ठंति । जिट्ठस्स पुणो घरणी न वट्ठ तीइ सह सम्मे ॥१४८॥
 तं परिणावइ अन्नं कन्नं तह पुव्वभारियाइ कयं । जं वा तं वा दूसइ दुव्वयणेहि य दहइ देहं ॥१४९॥
 अकोसइ भाउज्जाइपावि एवं च ताउ वट्ठंति । वट्ठतीउ ज्ञाणे समगं विज्जूए दह्दाओ ॥१५०॥
 वगियंतं पत्ताओ परोप्परं दिंदिठिगेयरगयाओ । पुव्ववेराणुवंथा जुज्झिय तइयं गया पुठवि ॥१५१॥
 उव्वट्ठिऊण तत्तो परिणामविसेसओ गयउरम्मि । भाउज्जाया जाया भज्जा सूरस्स नरवण्णो ॥१५२॥
 गम्मे तीए नगंदा धूयत्ताए इमा समावन्ना । उव्वट्ठिय नरयाओ परिणामविसेसओ तह य ॥१५३॥
 पुव्वमवन्नासाओ अप्पीइ कुणइ सावि गम्भम्मि । तह तप्पाडणहेउं सया उवाए कुणइण्णे ॥१५४॥

निलज्ज ! किं न लज्जसे एतेषां नियतपञ्चभूतानाम् । इहपरलोकिविरुद्धं येनार्क्यं समाचरसि ! ॥१४२॥
 इति मम वचनं श्रुत्वा तां बालां त्यजति स पलायमानः । करुणया परिमुक्तः, देव्यै समर्पिता कन्या ॥१४३॥
 संपूर्णलक्षणां तां धारयन्ती रूपसंपदं दिव्याम् । उत्सङ्गे कृत्वा जल्पति देवी, अहं जाता ॥१४४॥
 देव्यपि खलु सप्रसवा, भणितं च मया नात्र संदेहः । लावण्यामृतसिन्धुः कथमियं मानुषी भवेत् ? ॥१४५॥
 इति जल्पन् प्रातः केवलितार्थे, तं च नत्वा । उपविष्टो हृदयगतं संदेहं ज्ञात्वा सोऽपि ॥१४६॥
 हर्षोपरितपराधनन्यवोपोषमेन शब्देन । एतस्या बालिकायाश्चरितं कथयितुं समारब्धः ॥१४७॥

भरत इहेव कृतमङ्गलायां नगर्यामासीद् घनश्रेष्ठी । तस्यापि च बालविधवा तनया जयसुन्दरी नामा ॥१४८॥
 तस्याश्च वन्धवः पञ्च तं आज्ञायां तस्या वर्तन्ते । ज्येष्ठस्य पुनर्गृहिणी न वर्तते तथा सह सम्यक् ॥१४९॥
 तं परिणायत्यन्यां कन्यां तथा पूर्वभार्यया कृतम् । यद्वा तद्वा दूषयति दुर्वचनैश्च दहति देहम् ॥१५०॥
 आक्रोशति आतृजायाप्येवं च ते वर्तन्ते । वर्तमाने च ध्याने समकं विस्तृता दग्धे ॥१५१॥
 स्याद्वीर्यं प्राप्ते परस्परं दुष्टिगोचरगते । पूर्ववैरानुबन्धाद् युद्ध्वा तृतीयां गते पृथिवीम् ॥१५२॥
 उद्धृत्य ततः परिणामविशेषतो गजपुरे । आतृजाया जाता भार्या शूरस्य नरपतेः ॥१५३॥
 गर्भे तस्या ननान्दा दुहितृत्वयैव समापन्ना । उद्धृत्य नरकात् परिणामविशेषतस्तस्या च ॥१५४॥
 पूर्वमवाम्बासादप्रीतिं करोति सापि गर्भे । तथा तत्पाटनहेतोः सद्योपायान् करोत्येकैव ॥१५५॥

पडिओ तद्वि न गम्भो निरुक्कमआउभावओ ततो । समए जाया दिट्ठा तो से सा माणमं दहइ ॥
 सईकम्मकरीए दविणं दाउं मंडति पयडेउं । छट्ठावेई छन्नं, तीए निययाए धूयाए ॥१५७॥
 तद्विसपमूयाए सनप्पिया वड्डिया य सा, इतो । दिट्ठा डिमेहिं समं कीलंती जोगिएण तहिं ॥१५८॥
 अइहद्विज्जसाहणहेउं ममंतएण वरकन्नं । तो लोभविउं नीया सहपणा पेयभूमीए ॥१५९॥
 तेणं च खियमाणीं जल्ले असुरेण मोइया इमिणा । ता येवंपि न अप्पा अप्पेयच्चो कसायाणं ॥१६०॥
 तेसिं च हंति दूरे परिहरियपरिग्गहा गयारंभा । जं हेउम्मि समग्गे नूणं न नियत्तए कज्जे ॥१६१॥
 जे सच्चहा असक्का परिहरिउं तेवि देसओ चइउं । परितणुयंति कसाए, गुरुकम्मा जे य एयंपि ॥१६२॥
 काउं असमत्थच्चिय तेवि हु तच्चायकारएसु ददं । बहुमाणाओ पावंति जोगयं, इय मुणिंदम्मि ॥१६३॥
 जंपंते कम्मखण जाइं सरिऊण वालिया भणइ । सच्चोवि हु चुत्ततो जाओ मह नाह ! पच्चरखो ॥१६४॥
 ता इतो तुह पाया मह सरणं चत्तसच्चसमाहं । जह होमि तह पसायं करेसु मह परमंकारुणिय ॥१६५॥
 तो जंपइ मुणिनाहो निरुक्कमपत्थि तुज्झ भोगफलं । अज्जवि कम्मं, गिहियम्ममेव पडिवज्ज ता इहिं ॥
 सा जंपइ सच्चन्नू जाणइ जुत्तं परं इमो मज्झ । कहं सम्मं निव्वहिहीं अविरयअसुराण मज्झम्मि ? ॥१६७॥
 भणइ मुणी कालिंजरअडवीए रित्तहनाहजिणभवणे । पिवित्ताहिसिं सुवणमल्लं रायसुयं, तस्स आयत्ता ॥
 होउं सावयधम्मं सम्मं पाल्लिय कमेण पच्चज्जं । पडिवज्जिय तेणं समं लहियहिसिं ठाणं निरावाहं ॥१६९॥
 सोऊण वइयरमिं परिसंए तत्थं केवि पच्चज्जं । अन्ने सावयधम्मं सम्मत्तं सम्मपन्ने उ ॥१७०॥

पतितस्तथापि न गर्भो निरुक्कमायुर्भावतस्ततः । समये जाता दृष्टा ततस्तस्याः सा मानसं दहति ॥१६६॥
 सूतिकर्मकर्षे द्रविणं दत्त्वा मृतेति प्रकटय्य । मोक्षयति च्छन्नं, तथा निगम्ये दुहित्रे ॥१६७॥
 तद्विसप्तमभूतापि समर्पिता वर्धिता च सा, इतः । दृष्टा डिम्यैः समं क्रीडन्ती योगिना तथ ॥१६८॥
 अतिहृदयिचासाधनेहोतार्मागयता वरकन्याम् । ततो लोभयित्वा नीता सहात्मना प्रेतभूमौ ॥१६९॥
 तेन च क्षिप्यमाणा ज्वलनेऽसुरेण मोक्षिताऽनेन । तस्मात् स्नोकमपि नात्माऽर्पयितव्यः कषायेभ्यः ॥१७०॥
 तेभ्यश्च भवान्ति दूरे परिहृतपरिग्रहा गताऽन्याः । यदेतौ समग्रे नूतं न निर्वर्तते कार्यम् ॥१६१॥
 ये सर्वथाऽशक्ताः परिहर्तुं तेऽपि देशतस्म्यस्तथा । परितनूयन्ति कषायान्, गुरुकर्माणो ये चैतदपि ॥१६२॥
 कर्तुमसमर्था एव तेऽपि खलु तत्त्यागकारकेषु दृढम् । बहुमानात् प्राप्नुवन्ति योग्यताम्, इति मुनीन्द्रे ॥१६३॥
 जल्पाति कर्मक्षये जातिं स्मृत्वा वालिका भणति । सर्वोऽपि खलु वृत्तान्तो जातो मम नाथ ! प्रत्यक्षः ॥१६४॥
 तस्माद्विस्तृत्य पादा मम शरणं त्यस्तसर्वसङ्काऽहम् । यथा भवामि तथा प्रसादं कुरुष्व मयि परमकारुणिक ! ॥
 ततो जल्पति मुनिनाथो निरुक्कममस्ति तव भोगफलम् । अद्यापि कर्म, गृहधर्ममेव प्रतिपद्यस्व तस्मादिदानीम् ॥
 सा जल्पाति सर्वज्ञो जानाति युक्तं, परमयं मम । कथं सम्यग् निर्वस्यत्यविरतासुराणां मध्ये ? ॥१६७॥
 भणति मुनिः कालिञ्जराट्ठ्यामृषमनाथजिनभवने । प्रेक्षिष्यसे सुवनमल्लं राजसुतं, तस्यायता ॥१६८॥
 मूत्वा श्रावकधर्मं सम्यक् पालयित्वा क्रमेण प्रव्रज्याम् । प्रतिपद्य तेन समं लप्स्यसे स्थानं निरावाधम् ॥१६९॥

पटिवज्जन्ति नरामरनारीअमरीउ, अहमवि मुणिंदं । नमिउणं सट्ठाणं पत्तो घेत्तूण तं बालं ॥१७१॥
 विजयपडायाणामं तीसे विदियं मए, इमा अज्जं । केवलपरिकहियदिणे जिणिंदभवणे गया जावा ॥१७२॥
 पूयइ जिणवरविं, विजयपडायाए तत्थ तं दिट्ठो । कुरियं च सहीए मह मणस्स सो एस पडिहाइ ॥१७३॥
 जो कहिओ केवलिणा, सा जंवइ निच्छओ इमो, किंच । एसो तुहपिउपासे नेउं जुत्तोत्ति जंपेउं ॥१७४॥
 वावीपमुइपवंचं काउं तुव्हे इहाणिया तीए । ता संपइ जिणवरविंवदंसणामयनिसेएण ॥१७५॥
 पीणिज्जउ निपदिट्ठि, जिणभवणे नेइ इय मणिउण । सो देवो, वंदंति तं बालं नियइ तत्थ गओ ॥
 महुमत्तमहुरकलयंकंडअसरसरविसेसेण । जणयंति संवेयं गुरुकम्माणपि जं नूणं ॥१७६॥
 तं च सुणंतो कुमरो हरिणो जह गोयारिं निमुणमाणो । चित्तलिहउज्ज यक्को जा तीइ समत्थियं थोत्तं ॥
 अह सो देवे वंदिवि जा क्रिओ ताव तीइ वंदणयं । मुल्लं व तस्स दिन्नं तत्तो हियं किणंतीए ॥१७७॥
 तो अत्थाणसहाए दोंनिवि नीयाइ असुरनाहेणं । भणिओ य कुमारो कन्नयाए एयाए तं वच्छा ॥१७८॥
 सज्जणणावि सरणं, पाणिग्गहणेण कीरउ इमाए । तो निव्विलंबमेवं च पत्थणा मज्झ तइ सहला ॥१७९॥
 कुमरो भणइ पमाणं आएसो एत्थ ता मए सद्धि । पेसिज्जउ मह सिविरे तत्तो जत्थेव लगाम्मि ॥१८०॥
 नियमाउल्लूयमहं विवाहइस्सामि तम्मि एयाए । हिययाहियाए तइयां पाणिग्गहणं हि करिस्सं ॥१८१॥
 इत्थ य खणमवि जुत्तो न विलंबो जेण परियणो मज्झ । मह कुसलमज्जाणंतो गमिही दुह्मिओ सणइपि ॥

हृत्वा व्यातिक्रामिषं पर्वदि तत्र केऽपि प्रव्रज्याम् । अन्ये आचक्षरं सम्यक्त्वं सम्यगन्ये तु ॥१७०॥
 प्रतिपचन्ते नरामरनार्यमर्यः, अहमपि सुमीन्द्रम् । नत्वा स्वस्थानं प्राप्तो गृहीत्वा तां बालाम् ॥१७१॥
 विजयपताकानाम तस्या विदितं मया, इयमद्य । केवलपरिकथितदिने विनेन्द्रभवने गता यावन् ॥१७२॥
 पूजयतिं जिनवरविभ्यं, विजयपताकया तत्र त्वं दृष्टः । कथितं च सख्यै मम मनसः स एव प्रतिमाति ॥१७३॥
 यः कथितः केवलिना, सा जल्पति निश्चयोऽयं, किञ्च । एव त्वस्मिन्प्राप्ते नेतुं युक्तः इति जल्पित्वा ॥१७४॥
 वावीपमुत्तपद्यं हृत्वा गृहमिदानीनास्तथा । तस्मात्संप्रति जिनवरविभ्यदर्शनामृतनिषेकेण ॥१७५॥
 प्रीणयतु निजदृष्टिं, जिनभवने नयनीति भाणित्वा । स देवः, वन्दमानां तां बालां पश्यति तत्र गतः ॥१७६॥
 मधुमत्तमपुरकलकण्टीकण्टातिमरसम्बरविशेषेण । जनयन्ती संवेगं गुरुकर्मणामपि यन्नूतम् ॥१७७॥
 तां च गृण्वन् कुमारो हरिणो यया गोपती शृण्वन् । चित्रलिखित इव स्थितो यावत्तया समर्थितोऽतोऽत्र ॥
 अथ स देवान् वन्दित्वा यावद्विरतस्तावत्तया वन्दनम् । मूल्यमिव तस्य दत्तं ततो हृदयं क्रीणित्वा ॥१७९॥
 तत्र आम्भानमभांषां द्वापि नीत्वायमुनानयेन । अजितश्च कुमारः कन्याया एतस्या त्वं यस्त ! ॥१८०॥
 सार्वभौमापि शरणं, पाणिग्रहणेन क्रियतामस्याः । ततो निर्विलम्बमेवं च प्रार्थना मम त्वयि सफलता ॥१८१॥
 कुमारो भगवति प्रमाणमादेशोऽत्र तस्मान्मया सार्धम् । प्रेय्यानां मम शिबिरे ततो यत्रय लयने ॥१८२॥
 निजमातुन्दुहितरुदं विवाहविष्यामि नमिधेनम्याः । हृदयगृहीतायान्मन्त्र पाणिग्रहणमपि सत्तु करिष्ये ॥१८३॥
 अथ च शनमपि युक्तो न विनम्बो येन परिज्जो मम । मम कुशलमज्जाणन्तु गमिष्यति दुःस्तिनः क्षणार्थमपि ॥

तो अभिओगिणहिं निम्मावियवरविमाणमारुहिं । असुरो सहदेवीए सामाणियआयरक्सेहिं ॥१८५॥
पवरेण परिणयेण य अन्नेण य संजुओ तहा कुमरिं । कुमरं च दिव्ववत्थाहरणेहिं विहसियं काउं ॥१८६॥
तत्थारोविय तत्तखणमेव य पत्तो कुमारसिविरमि । अह दसदिसिं विमाणं उज्जोयंतं पलोयंता ॥१८७॥
सहसा पहाणपुरिसा भणंति ते नृणमेइ किंपिइमं । जेणं कुमरेण समं अम्ह विओगो कओ आसि ॥१८८॥
ता सज्जा होह दंढं अवलंबव पोरिसं चयह खोहं । देवा दइवं वा साहसस्स नय किंचिवि असज्जं ॥
जओ ।

तावच्चिय दुल्लंघा गिरिणो ता जलहिणो दुरुत्तारा । आरंभंति न धीरा जावच्चिय साहसिकघणा ॥१९०॥
इय ते साटोवा जाव हुंति निमुणंति ता पटिज्जंतं । असुरस्स अणुन्नाए चरियं कुमरस्स देवेहिं ॥१९१॥
निवहेपचंदकुलकुमुयचंद ! सिरिभवणमल्लकुमरवर ! । अवितहभिहाण ! सत्तपहाण ! वरणाण ! जीव चिरं ॥
परउवयारपरायणपुरिमेसु लहइ तुज्ज को लीहं । पमुभित्तस्सवि कज्जे गणेसि पण्णे तिणसमाणे ॥१९३॥
एवं च नियपपहुणो कुलगुणउक्किचणं सुणंताण । विम्हिपमणाण सहसा दिट्ठीए गोयरं पत्तो ॥१९४॥
तस्मिं विमाणे कुमरो, तत्तो रोमंचकंचुइज्जंता । भूनिहितमालफलया उत्तिन्नेणं विमाणाओ ॥१९५॥
उट्ठाविय उट्ठाविय बाढं आलिगिया कुमारेण । तस्साएसा तेहिं णणओ देवो सदेवोओ ॥१९६॥
उववेविट्ठा य जहोचियमसुरेणं कुमरगरुपपुरिसाणं । कहिओ सो वुत्ततो, वरमुत्ताजालरइयमि ॥१९७॥
उववेसिओ चउक्के कुमरो भरिया य तस्स देवीए । मुत्ताहलेहिं सेसा, असुरेणं कुमरकरकमले ॥१९८॥

तत अभियोगिकैर्निर्मापितधराविमानमारुह्य । असुरः सह देव्या सामानिकात्मरक्षैः ॥१८५॥
प्रवरेण परिजनेन चान्येन च संयुतस्तथा कुमारम् । कुमरं च दिव्यवस्त्राभरणैर्विभूषितं कृत्या ॥१८६॥
तत्रारोप्य तत्क्षणमेव च प्राप्तः कुमारशिबिरे । अथ दशदिशो विमानमुद्धातयत् प्रलोकमानाः ॥१८७॥
सहसा प्रधानपुरुषा मणन्ति तन्नूनमेति किमपीदम् । येन कुमारेण सममत्माकं वियोगः कृत आसीत् ॥१८८॥
तस्मात् सज्जा भवत इदमवलम्ब्यैव पीरुषं त्यजत क्षोभम् । देवा दैवं वा साहसस्य न च किञ्चिदप्यसाध्यम् ॥
यतः ।

तावदेव दुर्लभा गिरयस्तावदेव जलघयो दुरुत्ताराः । आरम्भन्ते न धीरा यावदेव साहसैकघनाः ॥१९०॥
इति ते साटोवा यावद् भवन्ति शृण्वन्ति तावत्पठ्यमानम् । असुरस्यानुज्ञया चरितं कुमारस्य दैवैः ॥१९१॥
नृपहैमचन्द्रकुलकुमुदचन्द्र ! श्रीमुवनमलकुमारवर ! । अवितयाभिधान ! सत्त्वप्रधान ! वरज्ञान ! जीव चिरम् ॥
परोपकारपरायणपुरुषेषु लभते तव को रेखाम् । पशुमात्रस्यापि कार्ये गणयासि प्राणांस्तुणसमानान् ॥१९३॥
एवं च निजप्रभोः कुलगुणोत्कर्षितं शृण्वताम् । विस्मितमनसां सहसा दृष्टेर्गोचरं प्राप्तः ॥१९४॥
तस्मिन् विमाने कुमारः, ततो रोमान्चन्चुकायमानाः । भूनिहितमालफलका उत्तरेण विमानात् ॥१९५॥
उत्थाप्योत्थाप्य बाढमालिङ्गताः कुमारेण । तस्यादेशात् तैः प्रणतो देवैः सदेवाकः ॥१९६॥
उपनिष्ठाश्च यथोचितमसुरेण कुमारगुरुमुख्यैः । कथितः स वृत्तान्तः, वरमुक्ताजालराचिते ॥१९७॥

वत्थाभरणां समर्प्य ऊण कुमरस्य परियणो सव्यो । सम्माणिजो जहोचियमंवाधां कुमारस्त ॥१९९॥
 वत्थालंकारेहि सम्माणेऊण तीइ उच्छंगे । अप्पिय विजयपढायं सप्पणयं भणइ तुह एसा ॥२००॥
 इत्तो धूया, इयएवमाइ काऊण संपयाणविहि । विजयपढायं पभणइ वच्छे ! सुण मज्झ वयणमिणो ॥२०१॥
 “निर्वाजा दयिते ननान्दपु नता श्वश्रूषु भक्ता भव, स्निग्धा वन्धुषु वत्सला परिजने म्मेरा सपत्नीम्बधि
 पत्युमित्त्वज्जे सनर्मवचना सिन्ना च तद्वेपिषु, स्त्रीणां संवननं नतधु । तदिदं वीतोपधं भर्तृषु ॥
 अम्युत्थानमुपागते गृहपतो तद्वापणे नम्रता, तत्पादार्पितद्विष्टरासनविषेस्तस्योपचर्या स्वयम् ।
 सुप्ते तत्र शय्यात तन्प्रथमतो जज्ञाच्च श्रव्यामिति, प्राच्यैः पुत्रि ! निवेदिताः कुलवधूसिद्धान्तधर्मा जर्मा ॥
 ततो विजयपढाया पाएसु पणमिउं भणइ एवं । सर्व्वेपि ते करिस्सं ताएणं जं समाइट्ठं ॥२०२॥
 अह देवीणं पणगं तीए आपसकारयं मोत्तु । दुहियाए अणुनाओ कुमरेण य विट्ठियसम्माणो ॥२०३॥
 सट्ठाणं संपत्तो अमिइगई दाविउं विजयदक्कं । कुमरोवि हु संचलिओ पत्तो य क्रमेण चंपाए ॥२०४॥
 सिरित्तेणनरिंदोवि हु पच्चोणीए समागओ दट्ठं । विजयपढायाकुमारि परियरियं ताहि अमरीहि ॥२०५॥
 कुमरागमणनिवेअगपुरिसं पुच्छइ सविम्वयं ततो । कुमरपट्टीए काओ अमरीओ इह विमाणम्मि ॥२०६॥
 तो तेसिं वुत्तं सर्व्वं परिकहइ सोवि, तो राया । हरिसप्पयरिसपरिसप्पमाणहियओ विचित्तेइ ॥२०७॥
 तम्मि कुले उप्पत्ती सो विणओ तं कलामु कोसल्लं । सो कोवि पुच्चपभारपगारिसो अत्थि एयस्स ॥
 जेण निवकुमरचक्कं अवगळेऊण नून सयमेव । महकन्नारयणपणं अणवाहं विंधई राहं ॥२०८॥
 ता अवरवरासंकासंभंतं मज्झ माणसं इनिहं । निण्हुयवियप्पजालं अवलंबउ निव्हुइ परमं ॥२०९॥

उपवेशितश्चतुष्के कुमारो भूता च तस्य देव्या । मुक्ताफलैः शेषा, असुरेण कुमारकरकमले ॥१९८॥
 वत्थाभरणाणि समर्प्य कुमारस्य परिजनः सर्वः । सम्मानितो यथोचितमम्बाचात्री कुमारस्य ॥१९९॥
 वत्थालङ्कारैः सम्मान्य तस्या उत्सङ्गे । अर्पयित्वा विजयपताकां सप्रणयं भणति तवैषा ॥२००॥
 इतो दुहिता, इत्येवमादि कृत्वा संपदानविधिम् । विजयपताकां प्रमणति वत्स ! शृणु मम वचनमिदम् ॥
 ततो विजयपताका पादयोः प्रणम्य भणत्येवम् । सर्वमपि तत्करिष्ये तातेन यस्मादिदम् ॥२०१॥
 अथ देवीनां पञ्चकं तस्या आदेशकारकं भुक्त्वा । दुहित्राऽनुज्ञातः कुमारेण च विहितसम्मानः ॥२०२॥
 स्वस्थानं संप्राप्तोऽमितगतिर्दापयित्वा विजयदक्काम् । कुमारोऽपि सत्तु संचलितः प्राप्तश्च क्रमेण चम्पायाम् ॥
 श्रीवेगनरेन्द्रोऽपि सत्तु स्वागनसमारोहेण समागतो दृष्ट्वा । विजयपताकाकुमारी परिकरितां तामिरमर्यामिः ॥
 कुमारागमननिवेदकपूरुषं पृच्छति सविस्मयं ततः । कुमारपृष्ठे का अमर्य इह विमाने ? ॥२०६॥
 ततस्तासां वृत्तान्तं सर्वं परिकथयति सोऽपि, ततो राजा । हर्षप्रकर्षपरिसंपददयो विचिन्तयति ॥२०७॥
 तस्मिन् कुल उत्पत्तिः स विनयस्तन् कलामु कौशलम् । स कोऽपि पुण्यग्रामारप्रकलोऽस्त्येतस्य ॥२०८॥
 मेद नृपकुमारचक्रमवगणय्य नूनं स्वयमेव । मत्कन्यारत्नपणमनावाधं विधेयं राघाम् ॥२०९॥

पदसमयवद्विषयणयनिष्पन्ना दोषि कुमारनरवदणो । उचियवद्विषयिषुष्यं पत्ता कुमारस्म अरिहम्मि ॥
 आवासे कज्जोचियपयत्थपरिपूरियम्मि, अह राया । संपत्तो धवलद्वरे विजयपदायं समं नेत्तं ॥२१२॥
 संगवद कन्नतेउरम्मि कारइ य तीइ उचयारं । राहामंडवमसमं सज्जावइ पुच्चनिम्मविथं ॥२१३॥
 अह राधावेहदिणे कुमरो हकारिओ नरिदेण । वरवत्याहरणाइं अमुरविद्वानाइं परिहंउं ॥२१४॥
 करिवरखंधारुदो संचलिओ सयलनियवलममेओ । पत्तो य तत्थ तत्तो कम्मिखरखंधाओ ओयरिओ ॥
 मंचोवरिसंठावियसिंहामणपरिनिविट्टरायसुए । रायमुयमउडचूडामणिणहाजालजडिन्नि ॥२१६॥
 नयणूसवभूए तत्थ मंडपे सुरसहाए सकोच । निययपदाओहामियनिवचको निविमए कुमरो ॥२१७॥
 सिरिसेणरायपासट्टिया य ते पिस्सिखंडं रयणमाला । विम्भियहियया कुमरं परियाणिय परियणमुहाओ ॥
 चित्तइ वरभावे अहियम्मि एयारिसे पुरिसरयणे । राहावेहपदन्नाकुदी हा दिव्व ! कह टिन्ना ? ॥२१९॥
 अहवा किं एवं सोदण जइ कहवि विधए राहं । अन्नो एयं मोत्तुं ता मह मरणं परं सरणं ॥२२०॥
 इत्तो य मंडपे तम्मि ठविओ गुरुद्विदो कणयथंभो । तस्मोवरि संठविया अहोमुहा कणयपुत्तलिया ॥२२१॥
 तीए अहो ठविपाइं रयपरिभमिराइं अट्ट चक्राहं । कौटंवि त्रामं भमिराइं दाहिणंगेण काइंपि ॥२२२॥
 तेसिमहोभूमोए ठविया कुंडी य तैलपडिपुत्ता । तत्थ पडिदिवियंतं राहाख्वं निएऊण ॥२२३॥
 विधेयव्या धिरमाणसेण चामन्डितारिया तीए । येवंपि पमाएणवि अनियंतेण उचरिहुत्तं ॥२२४॥

तस्मादपरवराशङ्कासंभ्रान्तं मम मानसमिदानीम् । निह्नुतविकल्पजालमवलम्बता निवृत्तिं परमाम् ॥२१०॥
 प्रतिसमयप्रवर्तितप्रणयनिर्भरौ द्वावपि कुमारनरवनी । उचितप्रतिपत्तिपूर्वं प्राप्तौ कुमारस्याहं ॥२११॥
 आवासे कार्योचितपदार्थपरिपूरिते, अथ राजा । संप्राप्तो धवलगृहे विजयपदाकां समं नीत्वा ॥२१२॥
 संस्थापयति कन्यान्तःपुरे काग्यति च तस्या उपचारम् । राघवमण्डपमसमं सज्जयति पूर्वनिर्मापितम् ॥२१३॥
 अथ राधावेवदिने कुमारो हकारितो नरेन्द्रेण । वरवस्त्राभरणान्यमुरवितीर्णानि परिधाय ॥२१४॥
 करिवरस्कन्धारुदः संचलितः सकलनिजवलसमेतः । प्राप्तश्च तत्र ततः करिवरस्कन्धादवतीर्णः ॥२१५॥
 मन्त्रोपरिसंस्थापितसिंहासनपरिनिविष्टराजमुत्ते । राजमुत्तमुकुटचूडामणिप्रभाजालजडिभित्ते ॥२१६॥
 नयनोत्सवभूते तत्र मण्डपे सुरसमायां शक्र इव । निजप्रमातोलेननृपचक्रो निविशने कुमारः ॥२१७॥
 श्रीपेणराजपार्श्वस्थिता च तं प्रेक्ष्य रत्नमाला । विम्भितहृदया कुमारं परिजाय परिजनमुत्तान् ॥२१८॥
 चिन्तयति वरमावेशधित एतादृशे पुरुषरत्ने । राधाविषप्रतिज्ञाबुद्धिर्हा दैव ! कथं दत्ता ? ॥२१९॥
 अथवा किमेवं शोचितेन यदि कथमपि विध्यति राघवम् । अन्य एतां मुक्त्वा तदा मम मरणं परं शरणम् ॥
 इतश्च मण्डपे तस्मिन् स्थापितो गुरुद्वः कनकस्तम्भः । तस्योपरि संस्थापिताऽधोमुखः कनकपुत्रिका ॥२२१॥
 तस्यां अथः स्थापितानि रयपरिभ्रमितृण्य चक्राणि । कानिचिद् वामं भ्रमितृणि दक्षिणाङ्गेन कान्यपि ॥
 तेषामधोभूमौ स्थापिता कुण्डी च तैलपट्टिपूर्णा । तत्र च प्रनिविष्यमानं राघवरूपं दृष्ट्वा ॥२२३॥

ताहे सिरिसेणेणं नरवङ्गा जेपियं जहा भो भो ! । जो राहमिणं विधइ सो कवाए इमीए वरो ॥२२५॥
तथा ।

इत्यागयाण मुणिउं सव्वेसिं खत्तियाण नायाइं । भुज्जेसुं लिहिउणं मिम्मयगोलेसु खित्ताइं ॥२२६॥
कणयकलसे विसाले ठवियाइं सति ताइं कइदंते । अहं पुरोहियम्मि नीसरइ गोलओ जस्स ॥२२७॥
सो राहावेहम्मि ववसायं कुणउ जह इय वत्था । तत्थ पुरोहियहत्ये पढं चिय गोलए चट्टिण ॥२२८॥
नाममि वाइए तत्थ तस्स पुत्तो अउज्झनिवपहुणो । मयरद्धयकुमरो उट्ठिउण चावं करे करइ ॥२२९॥
कुंडलियचावदंढेण तेणं धणुवेयगव्वियमणेणं । पुव्वभणिण विहिणा मुक्को बाणो दिढमणेण ॥२३०॥
अरयम्मि सुवित्तासंजियम्मि मुणिमाणसेव उप्पिडिउं । सव्वत्थ लद्धपसरो भग्गो मयरद्धयस्स सरो ॥
राहावेहविहीए विहलारंभेहिं खत्तियवरेहिं । मयरद्धयव्व लक्खे भग्ने अत्रेहिंवि वट्ठहिं ॥२३२॥
कहियावसरम्मि पुरोहिण सिरिधुवणमल्लकुमरेण । सज्जीकयकोपंडे झत्ति समारोवियसरेण ॥२३३॥
आपइदियकोपंडेण पंडुनरनाहंढणेणं । उवरिद्वियराहावामतारिया झत्ति परिविद्धा ॥२३४॥
अह जयतालामुहले जणम्मि उज्जीवियं व अप्पाणं । यचंती मालं खिवइ वालिया कुमरकंठम्मि ॥२३५॥
अप्रान्तरे पठितं भट्टेन;—

राहावेहवरप्पइच्छापाय बुद्धंतउं, कञ्जारपणु तिलोयतरुणिवरगुणसंजुत्तउं ।
जसु उत्तारणि रायचक्कु सव्वुवि पट्टिभगउं, तं उत्तारिय जेण झत्ति, तसु पयउं लगउं ॥२३६॥
वेदव्या स्थिरमानसेन वामाक्षितारिका तस्याः । स्तोकमपि प्रमादेनाप्यपश्यतोपर्थमिमुखम् ॥२३४॥
तदा श्रीपेणेन नरपतिना जल्पितं यथा भो भोः ! । यो राधाभिमां विध्यति स कन्याया अस्या वरः ॥२३५॥
अत्रागतानां ज्ञात्वा सर्वेषां क्षत्रियाणां नामानि । मुनेषु लिखित्वा मृगमयगोलकेषु क्षितानि ॥२३६॥
कनककलसे विशाले स्थापितानि सन्ति तानि कर्पति । अस्माकं पुरोहिते निःसरति गोलको यस्य ॥२३७॥
स राधावेधे व्यवसायं करोतु यथेति व्यवस्था । तत्र पुरोहितहस्ते प्रथमेव गोलके चटिति ॥२३८॥
नामनि धाचिते तत्र तस्य पुत्रोऽप्योद्यान्यप्रभोः । मकरध्वजकुमार उत्थाय चावं करे करोति ॥२३९॥
कुण्डलितचापदण्डेन तेन धनुर्वेदगर्वितमनसा । पूर्वभाषितेन विधिना मुक्तो बाणो दृढमनसा ॥२४०॥
अरके सुवृत्ताप्तिते मुनिमानस इवोद्भूय । सर्वत्र लब्धप्रसरो भग्नो मकरध्वजस्य दारः ॥२४१॥
राधावेधविधौ विकञ्जारभैः क्षत्रियवरैः । मकरध्वजनेव लक्ष्ये भग्नेऽन्यैरपि बहुभिः ॥२४२॥
यथितारसरे पुरोहितेन श्रीमुवणमल्लकुमारेण । सज्जीकृतकोदण्डेन झटिति समारोपितशरेण ॥२४३॥
आकर्षितकोदण्डेन पाण्डुरनयानन्दनेनेव । उपरिधियतराधावामतारिका झटिति परिविद्धा ॥२४४॥
अथ जयतालामुहले जन उज्जीवितमिवात्मानम् । मन्यमाना मालां क्षिपति वालिका कुमारकण्ठे ॥२४५॥
राधावेधप्रतिज्ञामाग्रे ब्रुवन्, कन्यारत्नं त्रिलोकातरुणावरगुणसंयुक्तम् ।
यस्योत्तारणे राजचक्रं सर्वमपि परिमग्नं, तदुत्तारितं येन झटिति, तस्य पादयोर्लगामि ॥२४६॥

विन्नाणु अगव्वु अतुच्छ मइ जसु परकज्जिसु धीरह । तसु पायनमंसहु खत्तिगहु भुवणमल्लवरवीरह ॥
 रोमंचकुडुज्जंतसव्यगतो नरिंदसिरिसेणो । मउडविज्जाहरणं सव्वं से देइ भट्टस्स ॥२३८॥
 अनोवि रायलोओ संतगुणक्किचणं कुमारस्स । तह चेव कुणइ सव्वो, गुणेषु को मँच्छरं वहइ? ॥२३९॥
 सिरिसेणनरिंदेण रायाणो तह य रायपुत्ता य । कयंसम्माणा अने नियनियठाणेषु संपत्ता ॥२४०॥
 फग्गुणसियपंचमिगुरुदिणम्मि विहिंय सुमंगलसण्हिं । कुमरेण रयणमालाविजयपढायाण परिणयणं ॥
 इन्ना कयपडिवत्ती कुमरो नीहरइ चंपनयरीओ । दोहिंवि भज्जार्हिं सभं आरुद्धे वरविमाणम्मि ॥२४१॥
 लंघंतो बहुनगनगरारामवरखेडकच्चडाइणि । थोवदिणेहिं पत्तो कुसुमपुरासन्नगामम्मि ॥२४२॥
 पच्चोणीए राया अंतैउपरिगओ तर्हि पत्तो । कुमरोवि सह वट्ठहिं ओयरिऊणं विमाणओ ॥२४३॥
 पयपंकपाइं पणमइ पिऊण संभासिंतं पणइवगं । नयरम्मि त्तओ पविसइ ऊसवभूयम्मि सव्वत्तो ॥२४४॥
 भुत्तुत्तरम्मि सव्वं कहियं सिंहेण कुमारमित्तेण । रत्तो जं जह विचं ता जाव इहागओ कुमरो ॥२४५॥
 धीपदिणे तो राया कुमरं अहिसिंचिऊण रज्जम्मि । सिरिअभयसूरिपासे गिण्डइ पवज्जमणवज्जं ॥२४६॥
 अह हेमचंदसाहू पडिएसु समगजंगुवंगेसु । ठविओ नियसूरिपए विहरइ वसुहाए विहिपुव्वं ॥२४७॥
 जिणतासणउच्छपणदप्पणहत्थाए तवसिरिवहए । परिकलितोवि हु जो वंभयारिचूडामणी भणिओ ॥
 देसेइ सुगइमगं भव्वाण भयं च कुमयचारिणे । देसणपडहरवेणं अभयं जीवाण जो देइ ॥२४८॥

विज्जानमगर्वबलुच्छा मतिर्यस्य परकायेषु धीरस्य । तस्य पादौ नमस्यामि क्षत्रियस्य भुवनमल्लवरवीरस्य ॥२३७॥
 रोमाञ्चकुडुकायमानसवैगात्रो नरेन्द्रश्रीयेणः । मुकुटविवर्जभरणं सर्वं तस्मै ददाति भट्टाय ॥२३८॥
 अन्योऽपि राजकोटः सद्गुणोत्कीर्तनं कुमारस्म । तथैव करोति सर्वः, गुणेषु को मत्सरं बहेतु ? ॥२३९॥
 श्रीयेणनरेन्द्रेण राजानस्तथा च राजपुत्राश्च । कृतसम्माना अन्ये निजनिजस्थानेषु संपाताः ॥२४०॥
 फाल्गुनसितपञ्चमीगुरुदिने विहितं सुमङ्गलशतेः । कुमारेण रत्नमालाविजयपताकयोः परिणयनम् ॥२४१॥
 राज्ञा कृतप्रतिपात्तिः कुमारो निस्सरति चम्पानगरीतः । द्वाभ्यामपि भार्याभ्यां सममात्त्ये वरविमाने ॥२४२॥
 लङ्घमानो बहुनगनगरारामवरखेटकचडादीनि । स्तोकादिनैः प्राप्तः कुसुमपुरासन्नग्रामे ॥२४३॥
 स्वागतोत्सवेन राजाऽन्तःपुरपरिगनस्तत्र प्राप्तः । कुमारोऽपि सह वधूभ्यामवतीर्य विमानात् ॥२४४॥
 पादपङ्कजानि प्रणमति पित्रोः संभाष्य प्रणयिवर्गम् । नगरे ततः प्रविशत्युत्सवभूते सर्वतः ॥२४५॥
 मुस्तोत्तरे सर्वं कथितं सिंहेन कुमारमित्तेण । राज्ञे यद् यथा वृत्तं तावथावादिहामतः कुमारः ॥२४६॥
 द्वितीयदिने ततो राजा कुमारमभिषिच्य राज्ये । श्रीअभयसूरिपाशे गृह्णाति प्रनय्यामवधायम् ॥२४७॥
 अथ हेमचन्द्रसाधुः पठितेषु समग्रोपाङ्गेषु । स्थापितो निजदुरिपदे विहरति वसुधायां विधिपूर्वम् ॥२४८॥
 जिनशासनोत्सर्पणार्द्रपणदृष्टत्या तपःश्रीवच्चा । परिकलितोऽपि खलु यो ब्रह्मचारिचूडामणी भणितः ॥२४९॥
 देशयति सुगतिमार्गं भग्यानां भयं च कुमतिचारिणाम् । देशनापट्टहरवेणामयं जीवानां यो ददाति ॥२५०॥

वरकणयकलससदंभासुरं सासणं जिणिदस्स ! सासणमित्तेण कुणंति जस्स पुहईसरा झत्ति ॥२५१॥
 रट्ठजत्तपत्तसोहं अट्ठाहियमहिमविहियखल्लसोहं । जिणसासणं समगं जायं तत्तो निरुवसगं ॥२५२॥
 इय हेमचंद्रमूरी सूरौ इव त्वक्करेहि दिपंतो । विहुणंतो मोहत्तमं नरिंदमंडलियमाईणं ॥२५३॥
 विहरइ वसुदाए, भुवणपल्लरायावि रज्जमणवरयं । तह पालइ जहं सुयणा गयं पि कालं न याणंति ॥
 चत्तो सो देसो दुज्जणेहिं भीएहिं जत्य सो राया । गरुडाहिद्वियटाणं व सप्पनियरेण दूरेण ॥२५५॥
 अह अत्रया य सीहो नरवट्ठणा ठाविओ अमरूपए । जो इह सिंहस्वरूपो मणुयमिगाणं सममाणं ॥२५६॥
 कारावइ कारामंदिराईं पउराईं सो अपुत्ताईं । पुब्बेसु अयायंते अणवरयवरिज्जमाणजणे ॥२५७॥
 अवराडासंकाए धरिया जे तत्थ निरवराहावि । तेसि वारइ मत्तं पाणं च विचारपरिमुक्तो ॥२५८॥
 तत्थ य पाणयाओ जायइ केसिपि छुहकिलंटाणं । तण्हाए फुटियनयणा अन्ने पुण जंति पंचत्तं ॥२५९॥
 तं असमैजसचरियं नाऊणं नरवरो भणइ सिंहं । किं भवजलहितरं पढमवयमेवमइयरसि ? ॥२६०॥
 ता फोवि न गुत्तीए धरियव्वो भो ! तए निरवराहो । थेये अवराहेवि हु वारेयव्वं न भंत्तजलं ॥२६१॥
 अह सो तं निववयणं सोउं भणिउं 'पमाणमाएसो' । जहपुल्लिं वटंतो वट्टइ तह चैव निचं पि ॥२६२॥
 तं अ परियाणिऊणं भणिओ रत्ता कहं तहेव तुयं । वट्टसि, विरमसि नो वारिओवि, एवं उविवसाए ॥
 मज्झवि अइपरसि वयं, तो सो पडिभणइ जह न अइयरइ । तह किज्जव अप्पिज्जव मुदा अबस्स कस्सावि ॥
 भणइ निवो तइ मुदं इमं छुयंतमि नत्थि मह असुहं । जं चयसि नियममुदं तं पुण वाढं दइइ हियं ॥२६५॥

धरकनककलदामद्वयदभासुरं शासनं जिनेन्द्रस्य । शासनमात्रेण कुर्वन्ति यस्य पृथिवीधरा इदिति ॥२५१॥
 रययात्राप्राप्तशोभनप्रादिकामहिमविहितखल्लक्षोभम् । निनशासने समग्रं जातं ततो निरुपसर्गम् ॥२५२॥
 इति हेमचन्द्रमुरिः सूर इव तपःकौर्क्षिप्यमानः । विधुनयन् मोहतमो नरेन्द्रपण्डलिकर्दीनाम् ॥२५३॥
 विहरति वसुधायां, भुवनमहाराजोऽपि रान्यमनवरतम् । तथा पालयति यथा मुजना गतमपि कालं न जानन्ति ॥
 त्यक्तः ॥ देशो दुर्जनैर्भातिर्वैद्य स राजा । गरुडाधिष्ठितस्यानमिव सर्वनिक्षेणे दूरेण ॥२५५॥
 अपान्धदा च सिंहो नरपतिना स्थापितोऽमर्त्यपदे । य इह सिंहस्वरूपो मनुजमृगाणां समप्राणाम् ॥२५६॥
 कारयति कारामन्दिराणि प्रचुराणि सोऽपूर्वाणि । पूर्वेष्वमात्यजनवरतप्रियमाणजने ॥२५७॥
 अपराधाशङ्कया घृता ये तत्र निरपराधा अपि । तेषां वारयति मत्तं पाणं च विचारपरिमुक्तः ॥२५८॥
 तत्र च प्राणत्यागो जायते केषामपि क्षुत्कलान्तानाम् । तृणया स्फुटितनयना अन्ये प्रुनर्यान्ति पञ्चत्वम् ॥
 तदसमग्रसचरितं ज्ञात्वा नरवरो भणति सिंहम् । किं भवनलघितरणं प्रथमव्रतयेवमतिचरसि ? ॥२६०॥
 तस्मात्कोऽपि न गुप्तो वर्तव्यो भो ! त्वया निरपराधः । स्तोकेऽपराधेऽपि खलु वारियतव्यं न भक्तजलम् ॥
 अप स तन्नृपवचनं श्रुत्वा मणित्वा 'प्रमाणमादेशः' । यथापूर्वं वर्तमानो वर्तते तथैव जित्यमपि ॥२६२॥
 तथ परिशय मणितो रक्षा कथं तथैव त्वम् । दुर्जने, विरमसि नो वारितोऽपि, एवमुपेक्षया ॥२६३॥
 ममाप्यतिचारसि मत्तं, ततः सप्रतिमगति यथा नातिचरति । तथा किंतामर्त्यतां मुद्राऽन्यस्मै कस्मादपि ॥२६४॥

सा जइ एयं मुहं मुंचसि ता मुंच नत्थि इह दोसो । सग्गापवग्गदाराइं तुब्भ जं मुदए एसा ॥२६६॥
 वयमुहं तु चयंतो ल्हिदिंसि संसारसागरे घोरं । दुइदंढोलिपणतं कालं ता चयसु मा, एवं ॥२६७॥
 अणुसासिज्जंतो सो मुहं मुत्तण निवसमीवम्मि । नियगेहं संपत्तो अणुपुत्ताओ नरिंदेण ॥२६८॥
 अह सावयधम्मरयस्स सुमण्णो सुमदनामसचिवस्स । तं मुहमपिऊणं रायावि हुकुण्ड जिणधम्मं ॥२६९॥
 जिणसासणं पयावइ रहजसाईहि विविहेउहि । साहम्मियमप्यगुणं पि मन्नए अप्पणो तुल्लं ॥२७०॥
 अह सीहेणं पुत्थिं पट्टियगामम्मि तुट्ठेव्वन्थं । पट्टलो नरवालो पुत्थिं जो आसि गुत्तीए ॥२७१॥
 त्वित्तो छुहाए नडिओ मरिऊणं वंतरो समुप्पन्नो । सो, सुपरियपुच्चभवेण तेणं सीहो नहं धरिउं ॥२७२॥
 उब्भाविणं च घेरं पच्चनवं पउरपउरलोएस्स । सो मारिओ रसंतो उप्पन्नो पढमपुट्ठीए ॥२७३॥
 भमिही भवम्मि तत्तो किन्हेणं पाविउं पुणवि बोहिं । ल्हिदी सिवंपि, तं पुणं तत्तभवस्सम्मत्तलभकलं ॥
 अह हेमचंदसूरी कमेणं विहरंतओ तर्हि पत्तो । तो भुवणमल्लराया वंडइ सकलत्तओ गंतुं ॥२७४॥
 तरेसणदावानलकम्मिंधणदहणलट्ठवेरग्गो । पुत्तं रज्जे मयणं ठविऊणं रयणमालाए ॥२७५॥
 पटिवज्जिय पव्वज्जं विजयपढायाए सह विभूईए । मुक्कगुहकम्मकवओ संपत्तो सासयं ठाणं ॥२७६॥

॥ भयनपानव्ययच्छेदे सिंहमन्त्रिदृष्टान्तः समाप्तः । तत्समाप्तौ समाप्त सातिचार प्रथममण्डपतम् ॥

भगनि नृपस्त्वयि मुद्रामिमा मुञ्चति नास्ति ममासुखम् । यत्त्यजमि नियममुद्रा तत्पुनर्वाढि दहति हृदयम् ॥
 तन्माद्ययेता मुद्रा मुञ्चसि तदा मुञ्च नास्तीह दोषः । स्वर्गापवर्गद्वाराणि तव यन्मुद्रयत्येषा ॥२६६॥
 मममुद्रा तु रपजल्लप्पसे संसारसागरे घोरं । दु खपट्ठिमनन्त काल तन्मान्मुञ्च मा, एवम् ॥२६७॥
 अमुशिष्यमाणं स मुद्रा मुत्वा नृपसमीपे । निमगेहं सप्राप्तोऽनुज्जातो नरेन्द्रेण ॥२६८॥
 अथ ब्रावकर्मरताय सुमतयं सुमतिनामसचिवाय । ता मुद्रामर्पयित्वा राजापि क्लृप्तं करोति जिनधर्मम् ॥
 जिनशासनं प्रभाषयति रथयात्रादिभिर्विविहेतुभिः । साधर्मिकमल्लगुणमपि मन्यत आत्मनस्तुन्यम् ॥२७०॥
 अप सिहेन पूर्वं पट्टग्रामे नृपतिद्रव्यार्थम् । पट्टेशो नरपालः पूर्वं य आसीद गुप्तो ॥२७१॥
 क्षिप्तं क्षुधां नरितो मृत्वा व्यन्तरं समुत्पन्नः । स, स्मृतपूर्वमवेन तेन सिंहो नमसि घृत्वा ॥२७२॥
 उद्गावितं च वैरं प्रत्यक्षं प्रचुरपौगलोक्तम् । स मारितो रसन्तुत्पन्नं प्रथमपृथिव्याम् ॥२७३॥
 अस्मिन्वयि भवेत्तत्तं कृच्छ्रेण प्राप्य पुनरपि बोधिम् । लप्स्यते शिखरमपि सत्पुनस्तद्भवमयकत्वलभकलम् ॥
 अथ हेमचन्द्रसूरी कर्मणं विहरस्तत्र प्राप्तः । ततो भुवनमल्लराजो वन्दते सकलत्रको गत्वा ॥२७४॥
 तद्देशनादायानलकर्मन्वनदहनस्यवराग्यं । पुत्र राज्ये मदनं स्थापयित्वा रत्नमालया ॥२७५॥
 प्रतिपद्य प्रज्ञया विजयपताक्या सह विभूत्या । मुक्कगुहकर्मकवयः सप्राप्तः शाश्वतं ध्यानम् ॥२७६॥

कन्यागोभूमालिपयवर्णियवहारकूटमविवर्जं । वजेज्ज गिही अलियं वलियमिमं दूगं धम्मे ॥१॥
निन्धिचसच्चवाई होइ अवाई य नेहलोएवि । जह कमलो निरवाओ जाओ जसविहवआभोगी ॥२॥

तथाहि;—

पुरमत्ति भरहवेत्ते विजयपुरं नाम तिजयविवस्वायं । सत्रिलासविगसिणिआणणं व वरालयसुसोहं ॥३॥
तत्थ जसजलहिराया नरयणनाहोवि सु-र-यणाहिर्वद् । तस्सत्थि पिया घरिणी हरिणीनयणा वसुमत्ति ॥४॥
तत्थत्थि परममद्दो धम्मवियद्दो अईव कमलद्दो । कमलोत्ति सुप्पसिद्धो यमसिरी भारिया तस्स ॥५॥
ताणं च सुओ विमलो नामेणं, चिट्ठिपुण पुण समलो । दोसायरो कलणय कुलभवण सहवि ह न सोमो ॥
वारंतस्सवि पिठणो चलिओ देसंतरम्मि वणिज्जत्थं । थलमग्गेण अह सो बहुमन्नीड ल्हेइ ॥७॥
तदेसोचियपणियं धित्तूण बहुववणियपरियरिओ । पत्तो मलयपुरम्मि सोपारयदेससीमाए ॥८॥
तत्थ य निपयं पणिय विक्केऊणं रुयागण अन्नं । गहिउं चलिओ नियदेससमुहो जाव ता सहसा ॥९॥
बुद्धो अकालमेहो अकल्लियसलिलेण पूरिया मग्गा । तो तत्थवि छाएउं सो थक्को कट्टयविणाणि ॥१०॥
अह सागराभिदाणो उत्तरिउं सागराड तन्नयरे । संपत्तो विमलेण द्ढिओ नियनयरवाणियओ ॥११॥
उचियपडिबत्तिपुव्वं संभासेऊण तेण तो भणिओ । जह एस्स तुमं समगंपि जेण जामो नियं देस ॥१२॥
तो सायरंण तोसायरंण सो सायरंण पडिभणिओ । धंधव ! पडिक्ख पक्ख, तुमए सह जेण गोट्टीए ॥१३॥
आगच्छामि सदेसं विक्किणिउं किं पि किं पि किणिऊणं । धडियच्चिय मह सट्ठी द्ढ वणिएहिं सम जेण ॥१४॥

कन्यागोभूमालिकस्थापनीयावहारकूटसासीयम् । वर्येयद् गृही अलीक पीनमिद दूपक धर्मे ॥१॥
निर्भृत्यसत्यवादी भवत्यपायी च नेहलोकेऽपि । यथा कमलो निरवायो जातो यश्चोविमवामोगी ॥२॥
पुरमस्ति भरतक्षेत्रे विजयपुरं नाम त्रिजगद्विरूपात्मम् । सत्रिणसविलासिन्याननमिव प्रवरालय(क)बुशोमम् ॥३॥
तत्र यशोजलधिरामो नरजननाथोऽपि सुरजना(रत्ना)धिपति । तस्यास्ति प्रिया गृहिणी हरिणीनयना वसुमतीति ॥
तत्रास्ति परमश्राद्धो धर्मविद्वद्गोष्ठाव कमलाक्ष्य । कमल इति सुप्रसिद्ध कमलश्रीमार्ग्या तस्य ॥५॥
तयोव्य सुतो विमलो नाम्ना, चेष्टितेन पुन समल । दोषाकर कलाना च कुलभवनं तथापि एतु न सोम ॥६॥
वारयत्यपि पितरि चालितो देशान्तरे वाणिज्यार्थम् । स्थलमार्गेणाथ स बहुमन्नीवर्दान् भारयित्वा ॥७॥
सद्देशोचितपण्य गृहीत्वा बहुवाणिक्पत्तिरितु । प्राप्ते मन्थपुरे सोपारकदेशमीप्सि ॥८॥
तत्र च निज पण्यं विक्रीय कयाणकमन्यत् । गृहीत्वा चालितो निजदेशमगुप्तो यावत्तावत् सहसा ॥९॥
शृष्टोऽकालमेवोऽकृत्यसलिलेन पूरिता मार्गा । ततस्तत्रापि च्छावयित्वा स स्थित कतिपयदिनानि ॥१०॥
अथ सागरामिगान् उत्तीर्य सागरात् तन्नगरे । सप्राप्ते विमलेन दृष्टो निजनगरवाणिज ॥११॥
उचितप्रतिपत्तिपूर्वं संभाष्य द्वेन ततो भणित । यथैहि त्व समक्रमपि येन यावो निज देशम् ॥१२॥
तत सागरेण तोषात्रेण वा सादरेण प्रतिभाणित । वान्धव ! प्रतीक्षस्व पक्ष, त्वया सह येन गोष्ठ्या ॥१३॥

तो पडिचनं तेणं तव्यपणं तस्स सत्थमज्झम्भि । आवासिओ यं विमलो मुंजइ तेणेव सह तत्थ ॥१५॥
 लहुमवि विकिणइ बहु कयाणं तस्स, सागरसमेओ । गच्छइ वणिआण गिहे गिण्हइ अन्नं पि बहुपण्यं ॥१६॥
 दितो य इत्थसन्ने तेसिं सो गिण्हए य बहुलामं । अवलवइ विकिणितो किंचिचि मज्झाउ पणियस्स ॥१७॥
 ता जाव दस सहस्सा गहिआ कणयस्स वंचिऊण तयं । अप्पाणं विमलेण चित्तेण अविपयइ ॥१८॥
 सुद्धसहावेण तओ सागरवणिएण सह समारद्धा । पीई अनन्नसरिसा, संचलिया दोवि निपदेसे ॥१९॥
 अणवरययाणेहिं मग्गे गच्छंति गरुणनेहेण । पवरतुरयाहिरुद्धा जवलीए जाव तो कमसो ॥२०॥
 विमलपिया पचोणिं समागओ निययपुत्तनेहेण । तेहिं पि सबहुमाणं नमिओ, आलिगिया तेण ॥२१॥
 तो तेहिं समं पंथे वचइ कयलोवि नियपुराभिमुहं । तो सागरेण भणियं मित्त ! अदिट्ठं पि दिट्ठं ॥२२॥
 साहेमि अवितहं तुह निसुणसु, गड्डी इओ पुरो जाइ । भरिया अंवाणं, तं च खेइए माहणो कुट्टी ॥२३॥
 दाहिणपक्खम्मि य जाइ तत्थ जुत्तो फुडं गली कुज्जो । वामेवि वामचरणम्मि खंजओ गोणओ वहर ॥२४॥
 खेइइ "वेळुफिरेकं मायंगो पालओ अपासंतो । रुद्धा कस्सवि पच्छा समागयां पुत्तगव्ववई ॥२५॥
 कपहुं कुमंगराया रइयामेला य वडलमालाए । सव्वणदेहा रत्तुचरीयया सिग्घपसवा य ॥२६॥
 विट्ठपफिरकचडिया इत्थी, तं निसुणिउं भणइ विमलो । वरणाणी पिव जंपसि भइ ! तुमं, तं न तुह जुत्तं ॥२७॥
 मुदमत्थिचि वत्तन्नं, जं च तं चावि वालिक्का । जंपति, न निअप्पाणो विसेसेण भवारिसा ॥२८॥

आगच्छामि स्वदेशं विक्रीय किमपि किमपि श्रीत्वा । घटित एवं सम विनिमय इह वणिग्भिः समं येन ॥१५॥
 ततः प्रतिपन्नं तेन तद्वचनं तस्य सार्यमध्ये । आवासितश्च विमलो मुदक्ते तेनैव सह तत्र ॥१५॥
 लब्ध्वा विक्रीयते बहु कयाणकं तस्य, सागरसमेतः । गच्छति वणिजां गृहे गृहात्पण्यदपि बहुपण्यम् ॥१६॥
 ददच्च हस्तसंज्ञां तेभ्यः स गृह्णाति च बहुलामम् । अपलपति विक्रीणन् किञ्चिदपि मध्यात् पण्यस्य ॥१७॥
 तावद् यावद्दश सहस्राणि गृहीतानि कनकस्य वच्चयित्वैतम् । आत्मानं विमलेन चिन्तयताऽतिविदग्धम् ॥
 शुद्धस्वभावेन ततः सागरवणिजा सह समारब्धः । प्रीतिरनन्यसदृशी, संचलितौ द्वावपि निजदेशे ॥१९॥
 अनघातप्रयाणैर्मार्गं गच्छतो गुरुनेहेन । प्रवरतुरगाधिरुद्धौ जवेन यावत् ततः क्रमसः ॥२०॥
 विमलपिता संमुखं समागतो निजशृङ्खलेन । ताम्यामापि सबहुमानं नतः, आलिङ्गितौ तेन ॥२१॥
 ततस्ताभ्यां समं पथि व्रजति कयलोऽपि निजपुराभिमुखम् । ततः सागरेण मणितं मित्त ! अदृष्टमपि दृष्टमिव ॥२२॥
 कयपाम्यवितथं तव शृणु, गन्वीतः पुरो याति । भृताऽऽत्रैः, तौ च बाहयति ब्राह्मणः कुट्टी ॥२३॥
 दक्षिणपक्षे च याति तत्र युक्तः स्फुटं गालिः कुज्जः । वामेऽपि वामचरणे सज्जको गौर्वहति ॥२४॥
 खेदति वेदकपालम्भं मातङ्गः पालकेऽष्टधनुः । रुष्टा कस्यापि पश्चात् समागता पुत्रगर्भवती ॥२५॥
 कृतकृद्भुमाद्रागा रचितापीडा च बहुलमालया । सव्वणदेहा रक्तोत्तरीयका शीघ्रप्रसवा च ॥२६॥
 वेदकपालम्भनतिता ग्री, तन् धृत्वा भणति विमलः । वरञ्जामीव जल्पसि भद्र ! त्वं, तत्त तव युक्तम् ॥२७॥

सागरो जंपए भाय ! नासंबद्धं पयंपियं । वालगतिरुत्सेणावि एयं भवइ नन्नहा ॥२९॥
 हत्यम्मि कंकरे पत्ते कज्जं किं दप्पणेण वा ? । पचासत्तेव सा गंती गच्छए भद्र ! निच्छियं ॥३०॥
 विमलो वेइ किं एअं अवलंसेसि धिट्ठिमं ? । धिट्ठेण सह जंपतो धिट्ठो चेव अहं फुडं ॥३१॥
 जंपिए सागरेणैवं विमलो परिचितए । गिण्हामिपस्स सव्वस्सं समओ एस वट्टए ॥३२॥
 तो जंपइ इमं सच्चं जइ सच्चंभि, तो निअं । सच्चं कयाणमं देमि, लेमि ते सच्चमन्नहा ॥३३॥
 एवं च दूमिओ तेणं ताले तालाए मेलिउं । सागरो कमलं सेट्ठिं 'तुयं सखि'त्ति भासए ॥३४॥
 जंपए कमलो सेट्ठी जइ एस अजाणओ । तो किं तुमंपि, तो वेइ विमलो ताय ! संपयं ॥३५॥
 किं तुम्ह जुज्जए एवं लायवं मह आणिउं ? । दिव्वनाणीव जंपेइ एसो एवं पलाविरो ॥३६॥
 सागरोवि पयंपेइं कमलं तणओ तुह । जइ पाएसु लग्गेइ, तो इं छोडेमि होइओ ॥३७॥
 विमलो भणेइ पाएसु तुज्ज लमांतु कुक्कुरा । निअं भिक्खं भमतस्स सव्वस्से गरिए मए ॥३८॥
 सोउं च कमलो एअं तत्तो मोणेण संठिओ । इत्तो अ तेइ दोरिपि सपं चेव तुरंगमा ॥३९॥
 वाहिआ गट्ठिपिट्ठीए पत्ता गट्ठीवि तेहि सा । गएहिं जोअणं एकं इत्थी तत्थ न दीसइ ॥४०॥
 तो तुहो विमलो एअं सव्वस्सं लेमि चितइ । सो पुट्ठो सारही तेण सा इत्थी किं न दीसइ ? ॥४१॥
 भणिअं तेण सा भद्र ! गुब्बिणी मूलपीडिआ । पसवत्थं गया इत्थ वणमज्झम्मि चिट्ठई ॥४२॥

मुखमस्तीति वस्तव्यं, यच्च तर्थापि बालिशः । जल्पन्ति, न जितात्मानो विशेषेण भवादृशाः ॥२८॥
 सागरो जल्पति भ्रातः ! नासंबद्धं प्रजल्पितम् । बालाप्रतिलुपेणाप्येतद् भवति नान्यथा ॥२९॥
 हस्ते कङ्कणे प्राप्ते कार्यं किं दर्पणेन वा ? । प्रत्यासन्नैव सा गन्त्री गच्छति भद्र ! विश्रितम् ॥३०॥
 विमलो ब्रवीति किमेवमवलम्बसे घृष्टिमानम् ? । घृष्टेन सह नरान् घृष्ट एवाहं स्फुटम् ॥३१॥
 जल्पते सागरेणैवं विमलः परिचिन्तयति । गृह्णाम्यस्य सर्वत्वं समय एव वर्तते ॥३२॥
 ततो जल्पतीदं सत्यं यदि सर्वमपि, ततो निजम् । सर्वं क्रयाणकं दद्यां, लायां ते सर्वमन्यथा ॥३३॥
 एवं च दाविनस्तेन तालां तालया मेलयित्वा । सागरः कमलं श्रेष्ठिनं 'त्वं साक्षी' इति भाषते ॥३४॥
 जल्पति कमलः श्रेष्ठी यद्येवमज्जायकः । ततः किं त्वमपि, ततो ब्रवीति विमलस्तात ! सांप्रतम् ॥३५॥
 किं तव मुन्यत एवं लायवं ममानेतुम् ? । दिव्यजानां च जल्पत्येष एवं प्रलपिता ॥३६॥
 सागरोऽपि प्रजल्पति कमलं तनयस्तव । यादे पादयोर्लिंगेन, ततोऽहं मुञ्चामि पणतः ॥३७॥
 विमलो मणति पादयोस्तव लगन्तु कुक्कुराः । नित्यं भिक्षां भ्रमतः सर्वस्वे गृहीते मया ॥३८॥
 श्रुत्वा च कमल एतन् ततो मौनेन संस्थितः । इतश्च ताभ्यां द्वाभ्यामपि सममेव तुरङ्गमी ॥३९॥
 बाह्वीतो गन्त्रीघृष्टे प्राप्ता गन्त्र्यपि ताभ्यां सा । गताभ्यां योजनमैके स्त्री तत्र न दृश्यते ॥४०॥
 ततस्तुष्टो विमल एतत्सर्वत्वं लायां चिन्तयति । स घृष्टः सारथिस्तेन सा स्त्री किं न दृश्यते ? ॥४१॥
 भणितं तेन सा भद्र ! गुर्विणी शूलपीडिता । प्रसवार्थं गताञ्च वनमच्ये तिष्ठति ॥४२॥

पणिअं विमलसंघधिबणिउत्ताण पासओ । तेहिं गंतूण सव्वं पि साहिअं तस्म साहिअं ॥५७॥
 तेणावि निअतायस्स साहिउणं पयंपिअं । तरिअव्वो कहं ताय ! अगाहो आवईदहो ? ॥५८॥
 ताय ! तुमं मज्झत्यो सत्थो होऊण सुणसु परमत्थं । हासेणवि भणिआइं पेच्छ विलुट्ठाइं कह दूरं ॥५९॥
 सुव्वोवि जणो हांसं परोपरं कुणद न उण निक्खेवं । जाइ जहा एस वणी महधणलुद्धो अ दुट्ठो अ ॥
 कोवि धणं अप्पणयं अणइ एमेव हासभणिपहिं ? । ता ताय ! तुमं गंतुं बुज्झावसु सागरं वणिअं ॥६१॥
 तो कमलेणं भणिअं पा मा मा वच्छ ! गच्छ कुमइपहे । सरसु निअंजपिआइं पयत्तओ, किं विअप्पेणं ? ॥
 अइजिमिअंजपिआइं वच्छ ! अपत्थाइं हुंति लहुमेव । एएण कारणेणं अणं जंपंति गुणगुरणो ॥६३॥
 अह कहवि किं पि भणिअं हासेणवि तं तहेव तव्वयणं । वाया फुरइ नराणं तीइ विणा हुंति मयकप्पा ॥६४॥
 यतः :-

छिज्जउ सीसं अहं होउ वंधणं चयउ सव्वहा लच्छी । पढिवन्नपालणेसु पुरिसाणं जं होइ तं होउ ॥६५॥
 ता तुमए मह सभखं मड्ढाए मज्झ तेण सह हेइडा । विहिआ, इत्थ न भंती, तुज्झ धणं सव्वमवि तस्म ॥६६॥
 तेण जहा जं भणिअं जम्हा सव्वं तहेन निव्वडिअं । इक्कंपि तस्स वयणं न अन्नहा जाय ! संजायं ॥६७॥
 सरइंदुकुंदधवले मज्झ कुले न हु कयावि केणावि । मसिकुच्चओ विद्ध्यो अलिअवयणस्स भणणेणं ॥६८॥
 सव्वस्स सच्चवाई होइ पिओ तह य पच्चयट्ठाणं । चिट्ठंतु नरा, अमरावि तस्स आणं पढिच्छंति ॥६९॥
 किञ्च ।

पण्यं विमलसंघान्विबणिउत्ताणां प्रार्थतः । तैर्गत्वा सर्वमपि कथितं तस्य स्वाहितम् ॥५७॥
 तेनापि निजुतातस्य कथयित्वा प्रजल्पितम् । तस्मिन् कथं तात ! अगाध आपद्द्रहः ॥५८॥
 तात ! त्वं मध्यस्थः स्वस्थो भूत्वा शृणु परमार्थम् । हास्येनापि भणितानि पश्य विलोडितानि कियद् दूरम् ॥
 सर्वोऽपि जनो हास्यं परस्परं करोति न पुनर्निप्सेटम् । याति यथैष वणिग् मदनलुब्धश्च दुष्टश्च ॥५९॥
 कोऽपि घनमात्मीयमर्पयत्येवमेव हास्यमणितैः ? । तस्मात् तात ! त्वं गत्वा बोधय सागरं वणिजम् ॥६१॥
 ततः कमलेन भणितं मा मा मा वरस ! गच्छ कुमतिपथे । स्मर निजजल्पितानि प्रयत्नतः, किं विकल्पेन ? ॥
 अतिविमिश्रितजल्पितानि वत्स ! अपव्यानि भवन्ति लघ्वेव । एतेन कारणेनारूपं जल्पन्ति गुणगुरवः ॥६३॥
 अयं कथमपि किमपि भणितं हासेनापि तत्तथैव त्वद्बचनम् । वाक्स्फुरति नराणां तथा विना भवन्ति श्रुतकल्पः ॥
 छिद्यतां शीघ्रमयं भवतु घनघ्नं त्यजतु सर्वथा लक्ष्मीः । प्रतिपन्नपालनेषु पुरुषाणां यद्भवति तद्भवतु ॥६५॥
 तस्मात्त्वया मम साक्ष्यमाज्ञया मम तेन सह पणः । विहितः, अत्र न भ्रान्तिः, तव घनं सर्वमपि तस्य ॥६६॥
 तेन यथायद् भणितं यस्मात्सर्वं तथैव निर्वर्तितम् । एकमपि तस्य वचनं नान्यथा जात ! संजातम् ॥६७॥
 शरदिन्दुकुन्दधवले मम कुले न हि कदापि केनापि । मषिकूर्चको वितीर्णोऽस्तीकवचनस्य भणनेन ॥६८॥
 सर्वस्य सत्यवादी भवति प्रियस्तथा च प्रत्ययस्थानम् । तिष्ठन्तु नराः, अमरा अपि तस्याज्ञां प्रतिशन्ते ॥६९॥

एईए पट्टणे संति मायावित्ताणि संपयं । मायंगो पेसिओ तत्थ ताण वत्तानिवेओ ॥४३॥
 अहं तु वंभणो भद्र ! एआ वणिमहेलिआ । मग्गम्मि मिलिआ मज्झ रुद्धा भत्तारताडिआ ॥४४॥
 वसायो एक्कगामम्मि सावि मज्झ सइज्झिआ । एएण कारणेणं तं मुत्तूणं जामि नो अहं ॥४५॥
 इत्तो अ खणमित्तेणं मायंगो लहु आगओ । साहइ, एइ एईए माया मज्जेव पिट्ठओ ॥४६॥
 सुहासणसमारूढा सावि पच्छा समागया । दंसए सोवि तं ठाणं जत्थ वाला विलंबए ॥४७॥
 पचाइं तीइ तो तत्थ सावि पुत्तं पयायई । सुहासणम्मि काऊण वंभणस्स निवेइं ॥४८॥
 पुत्तजम्मं, तओ जाइ पट्टणम्मि निए गिहे । विन्नायं विमलेणावि सच्चं सागरभासिअं ॥४९॥
 कमलेणावि तं दिट्ठं पासट्टेण जहट्ठिअं । नगरं तुं समासन्नं काउं ते तत्थ पत्थिआ ॥५०॥
 सागरो विमलं वेइ दोवि एए तुरंगमा । कयाणगंपि गेहाओ पेसिअच्चं गिहे मह ॥५१॥
 विमलो वेइ भो ! तुज्झ उवहासपयं वयं । जाया चैव तो भणसु जं किंपि पडिहासए ॥५२॥
 सागरो चितए एस धिट्ठो थिट्ठो अ नन्नए । खेहं होहंपि दुत्तुंडो, किंतु एअस्स उत्तरं ॥५३॥
 न दाउं परसं जुत्तं, तओ काऊण गंगैलि । सगिहे सागरो पत्तो पिअपुत्ता निए गिहे ॥५४॥
 पच्छा कयाणगं सच्चं संपत्तं पुरवाहिरे । विमलस्स गिहे जाव जाइ नो तस्स संतिअं ॥५५॥
 ताव तं आगयं नाउं सागरो सम्मूहो गओ । पढं चिय गहेऊण पक्खिसत्तं वाडए बला ॥५६॥

एतस्याः पत्ने स्तो मातापितरौ सांप्रतम् । मातङ्गः प्रेषितस्तत्र तयोर्बार्तानिवेदकः ॥४३॥
 अहं तु ब्राह्मणो भद्र ! एषा वणिमहेला । मागं मिलिता मम रुद्धा भर्तृताडिता ॥४४॥
 वसाय एकग्रामे सापि मम प्रातिवेदिमकी । एतेन कारणेन तां श्रुत्वा यामि नो अहम् ॥४५॥
 इतश्च क्षणमात्रेण मातङ्गो लब्धागतः । कथयति, एत्येतस्या माता ममैव पृष्ठतः ॥४६॥
 सुखसममारूढा सापि पश्चात् समागता । दर्शयति सोऽपि तत्स्थानं यत्र बाला विलम्बते ॥४७॥
 प्राप्तायां तस्यां ततस्तत्र सापि पुत्रं प्रजायते । सुसासने कृत्वा ब्राह्मणाय निवेद्य ॥४८॥
 पुत्रजन्म, ततो याति पत्ने निजे गृहे । विज्ञातं विमलेनापि सत्यं सागरभाषितम् ॥४९॥
 कमलेनापि तद् दृष्टं पार्श्वस्थेन यथास्थितम् । नगरं तु समासन्नं कृत्वा तौ तत्र प्रस्थितौ ॥५०॥
 सागरो विमलं ब्रूते द्वावप्येतौ तुरङ्गमौ । कयाणकमपि गेहात् प्रेषयितव्यं गृहे मम ॥५१॥
 विमलो ब्रूते भो ! तवोपहासपदं वयम् । जाता एव तनो मण यत् किमपि प्रतिभासते ॥५२॥
 सागरीधन्वन्तयत्येष पृष्ठो पृष्ठश्च मन्यते । खलं णमपि द्वितुगहः, किन्त्वेतस्योत्तरम् ॥५३॥
 न दातुं परं युक्तं, ततः कृत्वोपेक्षाम् (?) । स्वगृहे सागरः प्राप्तः पितापुत्रौ निजे गृहे ॥५४॥
 पश्चात् कयाणकं सर्वं संप्राप्तं पुरवाहिः । विमलस्य गृहे यावद् याति नो तस्य सत्कम् ॥५५॥
 तावत् तदागतं ज्ञात्वा सागरः संमुखो गतः । प्रथममेव गृहीत्वा प्रसिप्तं वाटके बलात् ॥५६॥

भणइ नरिंदो एणं अदिट्टमसुयं तए कइं नायं ?। सो भणइ देव ! गळिओ गुज्जो उवविसइ बहुवारं ॥८४॥
 ततो रयपडिधिविपयोज्जयचिण्हेण गोज्जओ नांओ । वामपासुम्मि खंजो गोणोवि पयाणुसारंण ॥८५॥
 नायाइं अंबयाइं तव्वासिपयसियकोदवतणाण । गंधेण नीद्वच्छल ! अचं नहु किंपि विज्ञाणं ॥८६॥
 गह्ठीधुरउवविट्ठो कुट्ठी तह वंभणो य इह नाओ । कोवी सुडवाईवि य पाएण वंभणो होइ ॥८७॥
 जं तोचयखंडाइं बालहिवाला य निवडिया दिट्ठा । करवत्तगलियसलिलं तो सुडवाई य कोवी य ॥८८॥
 तरुण्डुसाहारंणं तोत्तयटाणम्मि अपियं जेण । सो अच्छिण्णो जम्हा सगढाओ उत्तरेऊण ॥८९॥
 तं वंभणेण गहियं अभुक्खेऊण तस्स पयपंती । रेणूए संकंता दिट्ठा मच्छीहिं परियरिया ॥९०॥
 तो कुट्ठी सो नाओ, वेड्डयगह्ठीउ गुविणी महिला । उत्तरिउं कुलउलए उवविट्ठा वयरियणमज्जे ॥९१॥
 दाहिणहत्थुवर्धं काऊण समुद्वियचि पुत्तवई । सोयजलदंसणाओ कयकुं कुमभंगरायत्ति ॥९२॥
 वयरीकंडयलगा तदुत्तरीयस्स रत्तसुत्तलवा । दिट्ठा तो रत्तसुयपरिकलिया सा मए नाया ॥९३॥
 धलमत्थयम्मि पच्छाहुत्ताइं पयाइं तीए दट्ठण । पच्छाहुत्तं अवलोयईचि नाया जहा रुट्ठा ॥९४॥
 चिहुरचयाओ पडिए केसरसरियाए अवयवे दट्ठं । नाया सबउलमाला सवणा पयपट्ठदंसणओ ॥९५॥
 रत्तं भणियं सागर ! वेल्ळयगंती तए कइं नाया ?। विन्नवइ सागरो तो जह नाया मुणउ तह सामी ॥९६॥
 जम्हा अययगंती तीए नारुहइ माणुस उवरिं । धुरसारही य एको धुरम्मि आरुहइ न हु वीओ ॥९७॥

मणति नेरेन्द्र एवमदृष्टमश्रुतं त्वया कथं ज्ञातम् ? । स मणाति देव । गलि कुञ्ज उपविशति बहुवारम् ॥
 ततो रज प्रतिनिम्बितकुञ्जचिहेन कुञ्जको ज्ञात । वामपार्श्वे खञ्जो गौरपि पदानुसारेण ॥८५॥
 ज्ञातान्यान्नाणि तद्भासितखचितकोदवतृणानाम् । गन्धेन नीतिवत्सल ! अन्यत्र खलु किमपि विज्ञानम् ॥८६॥
 गन्त्रीधुरोर्वविट कुट्टी तथा ब्राह्मणश्चेति ज्ञातः । कोपी शुचिवादी च प्रायेण ब्राह्मणो भवति ॥८७॥
 यत् तोनकण्डानि बालधिवालाश्च निपतिता दृष्टाः । करपात्रगलितसलिलं तत् शुचिवादी च कोपी च ॥८८॥
 तरुण्डुशाखाखण्ड तोनकस्यानेऽर्पितं येन । सोऽस्पृश्यो यस्माच्छकटादुत्तीर्य ॥८९॥
 तद् ब्राह्मणेन गृहीतमभ्युक्षिष्य तस्य पदपङ्क्तिः । रेणौ संक्रान्ता दृष्टा मांसिकाभिः परिकरिता ॥९०॥
 तत् कुट्टी स ज्ञातः, वेष्टकः [१] गन्त्रीतो गुविणी महिला । उत्तीर्य कुलोलपे उपविष्टा बद्रीवनमध्ये ॥९१॥
 दक्षिणहस्तोपष्टम् कृत्या समुत्पितेति पुत्रवती । शौचजलदर्शनात् कृतकुङ्कुमाङ्गरागेति ॥९२॥
 बद्रीकण्टकलग्ना तदुत्तरीयस्य रक्तसूत्रलवा । दृष्टास्ततो रत्ताशुक्रपरिकरिता सा मया ज्ञाता ॥९३॥
 स्थलमस्तके पश्चान्मुखानि पदानि तस्या दृष्ट्वा । पश्चान्मुखमवलोकत इति ज्ञाता यथा रुट्ठा ॥९४॥
 चिहुरचयात् पतितान् केसरमालाया अवयवान् दृष्ट्वा । ज्ञाता सबकुलमाला सवणा पदपट्टदर्शनतः ॥९५॥
 राज्ञा मणित सागर ! वेष्टकः [१] गन्त्री त्वया कथं ज्ञाता ? । विज्ञपयति सागरस्ततो यथा ज्ञाता शृणोतु तथा स्वामी ॥
 यस्मादात्रकगन्त्री तस्या नरोहति मनुष्य उपरि । धू साराथिशैको धुरारोहति न तु द्वितीय ॥९७॥

साहसधणाण निरु सच्छयाण गरुआण गुणमहगवाण । चिरपवसियावि लच्छी आगच्छइ वच्छ ! निच्छयओ ॥
 ता तस्स तं कयाणगमपिअ सच्चं करेसु अप्पाणं । अप्पाणं दिवसाणं कएण मा लुंअ अप्पाणं ॥७१॥
 इअ सिक्खविओ विमलो अनलो इव अनिलपूरिओ जलिओ । तिवलीतरंगभंगुरैमालो भणिउं समाहतो ॥
 अज्जवि भणिअं न सरसि अच्छउ बहुदिवसभासिअं तुमए । गरलं व मुहे महुरो परिणामे तुमवि तस्सरिसो ॥
 ता तं मोणेण ठिओ चिट्ठसु निअमंदिरम्मि कुव्वंतो । जिणयम्मं सत्तीए मा तत्ति कुणसु महत्तणयं ॥७४॥
 इअ सिक्खं दाऊणं संपत्तो पुइइनाहापासम्मि । पणमेउं पयकमलं दोवणयं काउमुवविट्ठो ॥७५॥
 तो पुट्ठो नरवइणा कुसलं तुह विमल ! एचिओ कालो । किं लम्मो तत्थ गएण विट्ठविअं कित्तिअं दव्वं ? ॥
 कुंसलं तुह पसाया लम्मा दिवसा य पाउसवसेणं । दव्वं च बहु विट्ठं तत्थ गएणं मए नाह ! ॥७७॥
 किंतु इह सागरेणं गहिअं सव्वंफि मज्झ तं दव्वं । तम्माहणे जो हेउ, पुच्छउ पत्तिऊण तं देवो ॥७८॥
 हकाराविय पुट्ठो रत्ता विन्नवइ सागरो एवं । पुच्छंतु देवपाया वइयरमेअं कमलसिट्ठि ॥७९॥
 तो विमलो भणइ इमं दविणं मह हरसि अप्पाणा धिट्ठ ! । पुच्छावसिय कमलं वइयरमेअं कहसि न सयं ॥
 तत्तो राया आइसइ सायरं कहसु सिट्ठि । तुममेव । आणा पमाणमिय भणिय सायरो सविणयं भणइ ॥
 देव ! समगं पि दुम्भिवि वणिजं काऊण जाव विणियत्ता । आगच्छामो अग्गे ता सगइयचिहया दिट्ठां ॥
 तो मे भणियं 'अवयगइ गच्छइ' एवमाइयं । सव्वं चिय विन्नत्तं निवस्स निवदंसणं जाव ॥८१॥

साहसधनानां निश्चितं स्वच्छानां गुरुणां गुणमहार्घाणाम् । चिरप्रोषितापि लक्ष्मीरागच्छति वत्स ! निश्चयतः ॥
 तस्मात्तस्मै त्वं क्रयाणकर्मपयित्वा सत्यं कुरुष्यात्मानम् । अल्पानां दिवसानां कृते मा लुम्पात्मानम् ॥७१॥
 इति शिसितो विमलोऽनल इवानिलपूरितो ज्वलितः । त्रिवलीतरङ्गभङ्गुरैर्मालं भणितुं समारब्धः ॥७२॥
 अद्यापि भणितं न स्मरसि, आस्तां बहुदिवसमापितं तु मया । गरलमिव मुखे मधुरः परिणामे त्वमपि तत्सदृशः ॥
 तस्मात्त्वं मौनेन स्थितस्तिष्ठ निजमन्दिरे कुर्वन् । जिनधर्मं शक्त्या माऽऽदेशं कुरुष्व मदीयम् ॥७४॥
 इति शिक्षां दत्त्वा संप्राप्तः पृथिवीनाथपात्रे । प्रणम्य पादकमलं दौकनं कृतवोपविष्टः ॥७५॥
 ततः पृष्टो नरपतिना कुशलं तव विमल ! एतावान् कालः । किं लभतस्तत्र गतेनार्जितं कियद् द्रव्यम् ? ॥७६॥
 कुशलं तव प्रसादाल्लभना दिवसाश्च प्रावृद्धवशेन । द्रव्यं च बहुर्जितं तत्र गतेन मया नाथ ! ॥७७॥
 किन्त्विह सागरेण गृहीतं सर्वमपि मम तद् द्रव्यम् । तद्वहणे यो हेतुः, पृच्छतु प्रसद्य तं देवः ॥७८॥
 हकारापयित्वा पृष्टो राज्ञा विज्ञपयति सागर एवम् । पृच्छन्तु देवपादा व्यतिकरमिमं कमलश्रेष्ठिनम् ॥७९॥
 ततो विमलो भणतीमं द्रविणं मम हरस्यात्मना पृष्ट ! । प्रच्छयसि पुनः कमलं व्यतिकरमेतं कथयसि न स्वयम् ॥
 ततो राजाऽऽदिशति सागरं कथय श्रेष्ठिन् । त्वमेव । आज्ञा प्रमाणमिति भाणित्वा सागरः सविनयं मणति ॥
 देव ! सममपि द्वावपि याणिज्यं कृत्वा यावद्विनिवृत्तौ । आगच्छाव आवां तावच्छकटचक्रमार्गा दृष्टाः ॥८२॥
 ततो मया भणितं 'आग्रगन्त्री गच्छति' एवमादिकम् । सर्वमेव विज्ञप्तं नृपाय नृपदर्शनं यावत् ॥८३॥

भणइ नरिंदो एवं अदिद्वयसुयं तए कहं नाय ? । सो भणइ देव ! गलिओ गुज्जो उवविशइ बहुवारं ॥८४॥
 ततो रयपडिंविचियगोज्जयचिण्णेण गोज्जओ नाओ । वामपासुम्मि खंजो गोणोवि पयाशुसारेण ॥८५॥
 नायाइं अंबयाइं तव्वासिपरसियकोदवतणाण । गवेण नीदण्ठल ! अंचं न हु किपि विन्नाणं ॥८६॥
 गड्डीधुरउवविट्ठो कुट्ठी तह वंभणो य इइ नाओ । कोवी सुइवाई वि य पाएण वमणो होइ ॥८७॥
 जं तोत्तयखंडाइं बालहिवाला य निवडिया दिट्ठा । करवच्चगलियुसलिलं तो सुइवाई य कोवी य ॥८८॥
 तरुलहुसाहाखंडं तोत्तयठाणम्मि अपियं जेण । सो अचिच्छणो जम्हा सगडाओ उत्तरेऊण ॥८९॥
 तं वंभणेण गहिपं अम्भुस्सेऊण तस्स पयपंती । रेणूए संकंता दिट्ठा मन्नीहिं परियरिया ॥९०॥
 तो कुट्ठी सो नाओ, वेड्यगड्डीउ गुळिणी महिला । उत्तरिउं कुलउलए उवविट्ठा वयरिवणमज्जे ॥९१॥
 दाहिणहत्युवडं काऊण समुट्ठियत्ति पुचवई । सोयजलदंसणाओ कयहुंकुपअंगरायत्ति ॥९२॥
 वयरीकंउयलगा तदुत्तरीयस्स रत्तमुत्तलवा । दिट्ठा तो रत्तसुयपरिकलिया सा मए नाया ॥९३॥
 धलमत्थयम्मि पण्डाहुत्ताइं पयाइं तीए दट्ठण । पण्डाहुत्तं अवलोयत्ति नाया जहा रुट्ठा ॥९४॥
 चिहुरचयाओ पडिए केसरसरियाए अवयवे दट्ठुं । नाया सबडलमाला सवणा पयपट्ठदंसणओ ॥९५॥
 रत्तां भणियं सागर ! वेल्हयगंती तए कहं नाया ? । विन्नवइ सागरो तो जह नाया सुणउ तह सामी ॥९६॥
 जम्हा अवयगंती तीए नारहइ माणुस उवरिं । धुरसारही य एको धुरम्मि आरुहइ न हु बीओ ॥९७॥

भणति त्रेन्द्र एवमदृष्टमश्रुने त्वया कथं ज्ञातम् ? । स भणति देव ! गलि कुञ्ज उपविशति बहुवारम् ॥
 ततो रज प्रतिनिम्बितकुञ्जचिह्नेन कुञ्जको ज्ञात । वामपार्श्वे खञ्जो गौरिपि पदानुसारेण ॥८५॥
 ज्ञातान्वाघ्राणि तद्वासितखचितकोद्रवतृणानाम् । गन्धेन नीतिवत्सल ! अन्यत्र खलु किमपि विज्ञानम् ॥८६॥
 गन्त्रीधुरोर्वविष्ट कुट्टी तथा ब्राह्मणश्चेति ज्ञातः । कोपी शुचिवादी च प्रायेण ब्राह्मणो भवति ॥८७॥
 यत् तोनरुखण्डानि बालविवालाश्च निपतिता दृष्टा । करपात्रगलितसलिलं तत् शुचिवादी च कोपी च ॥८८॥
 तरुलधुशाखाखण्ड तोनकम्पानेऽर्पितं येन । सोऽम्पृश्यो यस्माच्छक्रादुत्तीर्य ॥८९॥
 तद् ब्राह्मणेन गृहीतमभ्युत्थिष्य तस्य पदपङ्क्ति । रेणौ संक्रान्ता दृष्टा मस्तिष्कानि परिकरिता ॥९०॥
 तत् कुट्टी स ज्ञात, वेष्टक [१] गन्त्रीतो गुधिणी महिला । उत्तीर्य कुलोलपे उपविष्टा बदरीवनमध्ये ॥९१॥
 दक्षिणहस्तोपष्टम् कृत्वा समुत्थितेति पुत्रवती । शौचजलदर्शनात् वृत्तकुङ्कुमाङ्गरागेति ॥९२॥
 बदरीकण्टकलम्बना तदुत्तरीयस्य रक्तमुत्तलवा । दृष्टास्ततो रत्ताशुक्लपरिकलिता सा मया ज्ञाता ॥९३॥
 स्थलमस्तके पश्चान्मुत्तानि पदानि तस्या दृष्टुवा । पश्चान्मुखमलोकित इति ज्ञाता यथा रुष्टा ॥९४॥
 चिहुरचयात् पतितान् केसरमालाया अवयवान् दृष्ट्वा । ज्ञाता सबकुलमाला सन्ना पदपट्टदर्शनत ॥९५॥
 राज्ञा मणित सागर ! वेष्टक [१] गन्त्री त्वया कथं ज्ञाता ? । विज्ञपयति सागरस्ततो यथा ज्ञाता शृणोतु तथा स्वामी ॥
 यस्मादात्रगन्त्री तस्या नारोहति मनुष्य उपरि । धू सारथिश्चैको धुर्यारोहति न तु द्वितीयः ॥९७॥

रमणीइवि पयपंती न दीसइ धोरियावि असमत्या । ततो सामत्याओ वेल्लयगंती मए नाया ॥९८॥
 जंपइ राया सागर । इत्यत्ये अत्यि कोवि सक्खीवि ? । सो भणइ सच्चमेयं जाणइ सामी ! कमलसिद्धी ॥९९॥
 भणइ नरिंदो 'पुच्छइ कमलं' इति तए पुरावि भणियमिणं । किंतु स विमलस्स पियां तो दविणं जाइ तस्समिणं ॥
 तो भणइ सागरो देव ! एवमेयं, परं स सच्चंवि । जाणइ एयं किल धम्मिओ य ता सोच्चिय पमाणं ॥१०१॥
 विमलो चितइ तमइ जइ अप्पमाणं भणेमि तो होमि । इण्हिपि हीणवाइ भोणेणं चेव तो ठाई ॥१०२॥
 हकाराविय राया तो कमलं भणइ पणयवयणेहिं । तं मुणसि वेइयरमिमं ता भणसु जहट्टियं सच्चं ॥१०३॥
 तइ चिट्ठइ विवाओ एसो तो सोम ! तुलसमो होउं । निद्धारेसु विवायं पुत्तपसूणंपि समंचित्तो ॥१०४॥
 तो कमलेणं भणिअं मुणेउ देवो, सुरिंदकयसेवो । देवो मह सच्चन्नु गुरुणो तइलोकसिरमणिणो ॥१०५॥
 मुणिणो सपतिणमणिणो, तो जइ अश्मवित्तहं न जंपेमि । तो तेवि मए पागयजणम्मि किज्जंति सकलंका ॥
 किञ्च ।

निययकुलं सकलंकं कुणइ नरो कोवि अत्यलवलुद्धो । नरनाह ! असत्तेणं विसेसओ मुणियजिणयम्मो ॥
 अह पुत्तमित्तकज्जे भणंति अलियंपि तंपि न हु जुत्तं । जेण फुटं सच्चसुवन्नयस्स एसेव कसवट्ठो ॥१०८॥
 नहि परकज्जे कोवि हु पायं जइ सयन्नओ अलियं । रागो वा दोसो वा तत्थ विसेसेण जं हेउ ॥१०९॥
 किञ्च ।

मज्जे जाया जाया सच्चे मित्ता य इत्य संसारे । को तेसु पडिदंथो सुमुणियजिणधम्मसारण ? ॥११०॥

रमण्या अवि पादपङ्क्तिर्न दृश्यते धुर्यावप्यसमर्थः । ततः सामर्थ्याद् वेष्टक [?] गन्त्री मया ज्ञाता ॥९८॥
 जल्पति राजा सागर । अत्रार्थेऽस्ति कोऽपि साक्ष्यवि । स भणति सर्वमेतज्जानाति स्वामिन् । कमलश्रेष्ठी ॥९९॥

भणति नरेन्द्रः 'पृच्छ कमलं' इति स्वया पुरावि भणितमिदम् ।

किन्तु स विमलस्य पिता ततो द्रविणं याति तस्येदम् ॥१००॥

ततो भणति सागरो देव ! एवमेतन्, परं स सर्वमपि । जानात्येतत् किल धार्मिकश्च तस्मात् ता एव प्रमाणम् ॥
 विमलश्चिन्तयति तमइ यद्यप्रमाणं भण्यं ततो भवेयम् । इदानीमपि हीनवादी मौनेनैव ततस्तिष्ठति ॥१०२॥
 दृष्टारणित्वा राजा ततः कमलं भणति प्रणयवचनैः । त्वं जानासि व्यतिक्रामिमं तस्माद्गण यथास्थितं सर्वम् ॥
 त्वयि तिष्ठते विवाद एष ततः सोम ! तुलासमो भूत्वा । निर्धारय विवादं पुत्र-पथोरपि समचित्तः ॥१०४॥
 सतः कमलेन मगिनं शृणोतु देवः, सुरेन्द्रकृतसेवः । देवो मम सर्वज्ञो गुरवस्तेलोक्यशिरोमणयः ॥१०५॥
 मुनयः समनृणमणयः, ततो यद्यहमवितथं न जल्पेयम् । तनस्तेऽपि मया प्राकृतनने क्रियेरन् मन्त्रहृत्वाः ॥१०६॥
 निजकुलं मरुद्गं करोति नरः कोऽप्यर्थलवलुब्धः । नरनाथ ! असत्येन विशेषतो ज्ञातजिनधर्मः ॥१०७॥
 अप पुत्रमित्त्रकार्यं भणन्त्ययीकमापि तदपि न सन्तु युक्तम् । येन स्फुटं सत्यमुत्तरं नैष एव कपपटः ॥१०८॥
 नदि परकार्ये कोऽपि सन्तु प्राप्यो जल्पति सकर्णकोऽर्जुकिम् । रागो वा द्वेषो वा तत्र विशेषेण यद् हेतुः ॥१०९॥
 सर्वे जाना जानाः सर्वे मित्राणि पात्र संमारे । कस्मिन्नेषु प्रविबन्धः सुज्ञातजिनधर्मसारणम् ? ॥११०॥

अहं जहद्विभणणे रुसइ पुत्तो विरचई सयणो । एवंवि होउ तदवि हु असच्चउच्चारणमजुत्तं ॥१११॥
यतः;-

रुसउ वा परो मा वा विंसं वा परियत्तउ । भासियव्वं सया सच्चं सच्चैसिं हियंकारणं ॥११२॥

मुहमहुराइं परिणइविरसाइं न सज्जणा पर्यपंति । किंतु परिणइसुहाइं मुहकडुयाइंपि वयणाइं ॥११३॥
किञ्च ।

सयमेव मुणइ देवो जो जारिसओ तहावि मं एयं । पुच्छइ जहद्वियं, ता सागरभणियं इह पमाणं ॥११४॥

इय भणिए तो नत्ता हरिसभरुन्निच्चवहलपुल्लएण । नियकंठकंदलाओ तक्कंठे ठाविओ हारो ॥११५॥

भणियं पुणो पुणो तह अहो अहो पुरिमवगसिररयणं । घणतणयहाणियमणिय जेणेवं अविताहं भणियं ॥

अज्जवि रयणाधारा धरणी अज्जवि न एइ कलिकालो । दीसंति जेण एवंविहाइं वरपुरिसरयणाइं ॥११७॥

काले वरिसंति घणा कुसुमंति वणस्सईउ जं काले । हुंति तिणाइवि दुद्धं तं सव्वं सच्चमाहण्यं ॥११८॥

जं गहचक्कंपि नहे रहेइ जमिला न जाइ पायालं । तपहं मन्ये सव्वं माहण्यं सच्चसंभाणं ॥११९॥

ता सव्वहावि एसो कमलो सिद्धी विसिद्धजणजिटो । इय भणितं कणयमयं सिरिपट्टं ठावए भाले ॥१२०॥

भणितो विमलो मज्झवि पुरओ तुह अलियवयणपडणस्स । जुत्तो जीहाळेओ लज्जिज्जइ किंतु सेट्ठिस्स ॥

सागरगृहियस्स कयाणगस्स नामपि पुण न पित्तव्वं । सिरिकमलसिद्धिचरिएण रंजितो सोचि पभणेइ ॥

सव्वंवि समप्पिस्सं तमहं नरनाह ! कमलसिद्धिस्स । किं ऊणं यह तइ सामिपम्मि पूरिस्सए जमिमो ॥

राया सागरमइविहवरंजितो सयलमंतिवगस्स । ठावेइ तं पहुत्ते विविहं काऊण सम्माणं ॥१२४॥

अथवा यथास्थितमणने रुज्यति पुत्रो विरज्यते स्वजनः । एवमपि भवतु तथाप्यसत्योच्चारणमयुक्तम् ॥१११॥

रुज्यतु वा परो मा वा विषं वा परिवर्तताम् । भाषितव्यं सदा सत्यं सर्वेषां हितकारणम् ॥११२॥

मुखमधुराणि परिणतिविरसानि न सज्जनाः प्रजल्पन्ति । किन्तु परिणतिसुखानि मुखकंदुकान्यपि वचनानि ॥

स्वयमेव जानाति देवो यो यादृशस्तथापि मामेतम् । पृच्छति यथास्थितं, ततः सागरभणितमिह प्रमाणम् ॥

इति भणिते ततो राज्ञा हर्षमरोद्धिअवहलपुल्लकेन । निनरुण्डकन्दलात् तत्कण्ठे स्थापितो हारः ॥११५॥

भणितं पुनः पुनस्तथा अहो अहो पुरुषवर्गशिरोरत्नम् । घनतनयहानिमगणयित्वा येनैवमविततं भणितम् ॥

अद्यापि रत्नाधारा धरणिस्थापि नैति कलिकालः । दृश्यन्ते येनैवाविधानि वरपुरुषरत्नानि ॥११७॥

काले वर्षन्ति वनाः कुसुमयन्ति वनस्पतयो यत्काले । भवन्ति तृणान्यपि दुग्धं तत्सर्वं सत्यमाहात्म्यम् ॥११८॥

यद् ग्रहचक्रमपि नभसि तिष्ठति यद्विल न याति पातालम् । तदहं मन्ये सर्वं माहात्म्यं सत्यसंधानम् ॥११९॥

तस्मान् सर्वथाप्येव कमलः श्रेष्ठः विशिष्टजनज्येष्ठः । इति भणित्वा कनकमयं श्रीपट्टं स्थापयति भाले ॥१२०॥

भणितो विमलो ममापि पुरतस्तवालीकवचनप्रगुणस्य । युक्तो जिह्वाच्छेदो लज्ज्यते किन्तु श्रेष्ठिनः ॥१२१॥

सागरगृहीतस्य कयाणकस्य नामापि पुनर्न प्रहृतव्यम् । श्रीकमलश्रेष्ठिचरितेन रंजितः सोऽपि प्रमणसि ॥१२२॥

सर्वमपि समर्पयिष्यामि तदहं नरनाथ ! कमलश्रेष्ठिने । किमूलं मम त्वयि स्वायिनि पूरयिष्याति ददयम् ॥१२३॥

तम्हा सच्चं जेपह अलिपं दूरेण चयह भो मव्या ! । जइ इच्छह निच्छयओ, सुरनरसिवलच्छिसंपत्ति ॥

॥ इति द्वितीयाष्टवक्ते श्रेष्ठिकमलाख्यानकं समाप्तम् ॥

राजा ज्ञागारमातिविमवरजितः सकलमन्त्रिबर्गस्य । स्थापयति तं प्रभुत्वे विविधं कृत्वा सम्मानम् ॥१२४॥
तस्मात् सत्यं जल्पतालीकं दूरेण त्यजत मो मव्याः ! । यदीच्छत निश्चयतः सुरनरशिवलक्ष्मीसंप्राप्तिम् ॥१२५॥

अन्मक्खाणं सहसा हासेणवि जो परस्स उवणेइ । भवणपढाया इव परभवम्मि सो लहइ तं चेव ॥१॥
तथाहि ;—

इह अत्थि कंचणपुरी जा सोमा जवकंचणमएहि । जिणभवणेहिं लंकापुरं पि सविभीषणं हसइ ॥२॥
तत्थत्थि सिद्धराजो राया रिउचक्रमक्रमेऊण । गहिया जेणं सह सिरिजसेहिं समरेसु जयलच्छी ॥३॥
तस्सत्थि प्रिया सुहसीलसालिणी पवररयणमालव्व । नाम्णेण रयणमाला सुगुणमहया सुविता य ॥४॥
विसयसुहासत्ताणं वच्चंति बहूणि ताण वरिसाणि । एकं च दिणं देवी रयणीए अहन्नया सुमिणे ॥५॥
उत्तत्तकणयदंडं घणकिंकिणिक्कलरवेण भरियदिसं । धवलुज्जलचेलचलंतअचलं पिच्छइ पढायं ॥६॥
तं ददूणं देवी पडिबुद्धा साहए नरिंदस्स । सोवि दुहियाए जम्मं कहेइ सुमिणाणुसारेण ॥७॥
तो संभूए गम्मे देवीए परमहरिससंजणए । गन्धाणुभावउच्चिय जाओ इइ दोहलो समए ॥८॥
जह जइअणाहदीणघकिंविणक्कण्डियवहरिपभिईण । द्विती पजरं दाणं वच्चामि जिणिदगेहेसु ॥९॥
जिणविवाणं पूयं करोमि अच्चंतपरमभत्तीए । साहूण भत्तपाणं देमि वरं फासुएसणियं ॥१०॥
दोहलयमिमं देवी निवेयए नरवरस्स, रायावि । परितुट्टमेणो सिग्घं पि साहए तं तथा सच्चं ॥११॥
अह अन्नदिणे जिणमंदिरम्मि परिपूइऊण जिणविवे । जा वलिया ता पिच्छइ जिणमंदिरपट्टशालाए ॥१२॥
सीसगणसंपरिवुडं छणत्तसिबिंबं व गहगणाइं । संजमभरधुरयवलं सिरिसिरिचंदाभिहं सूरिं ॥१३॥
तं वंदिय उव्विद्धा निमुणइ मूरीहिं इय कहिज्जंतं । जह लद्धुं सामग्गिं कायव्वो उज्जमो धम्मे ॥१४॥

अम्याख्यानं सहसा हास्येनापि यः परस्योपनयति । भवनपताकेव परमवे स लभते तदेव ॥१॥
इहास्ति काञ्चनपुरी या सोमा जात्यकाञ्चनमयैः । जिममवनेलंकापुरमपि सविभीषणं हसति ॥२॥
तत्रास्ति सिद्धराजो राजा रिपुचक्रमक्रम्य । गृहीता येन संह श्रीयशोभ्यां समरेषु जयलक्ष्मीः ॥३॥
तस्यास्ति प्रिया शुभशीलशालिनी प्रवररत्नमालेव । नाम्ना रत्नमाला सुगुणमहार्था सुवृत्ता च ॥४॥
विषयसुखासक्तव्याश्चिन्ति बहूनि तयोर्वपाणि । एकस्मिंश्च दिने देवी रञ्ज्यामथान्यदा स्वप्ने ॥५॥
उत्तत्तकनरुदण्डं घनकिंकिणीक्कलरवेण भूतदिशम् । धवलोज्ज्वलचेलचलदन्तानां पश्यति पताकाम् ॥६॥
तां दृष्ट्वा देवी प्रतिबुद्धा कथयति नरेन्द्राय । सोपि दुहितुर्जन्म कथयति स्वप्नानुसारेण ॥७॥
ततः संभूते गर्भे देव्याः परमहर्षसंजनके । गर्भानुभावत एव जात इति दोहद समये ॥८॥
यथा यत्तयायदीनान्धकृपणकर्षाटिकघचिरप्रभृतिभ्यः । ददतीं प्रचुरं दानं ब्रजामि जिनेन्द्रगेहेषु ॥९॥
जिनविम्बानां पूजां करोम्यत्यन्तपरमभक्त्या । साधुभ्यो भक्तपानं दद्यामि वरं प्राप्तुकैपणीयम् ॥१०॥
दोहदमिमं देवी निवेदयति नरवराय, राजापि । परितुष्टमना शीघ्रमपि साधयति तत्तथा सर्वम् ॥११॥
अथान्यदिने जिनमन्दिरे परिपूज्य जिनविम्बानि । यावद्वलिता तावत्पश्यति जिनमन्दिरपट्टशालायाम् ॥१२॥
शिष्यगणसंपरिवृतं क्षणशीशिविम्बमिव ग्रहगणार्कणम् । संजमभरधुराधवलं श्रीश्रीचन्द्रामिघं सूरिम् ॥१३॥

अवि य ।

सो पुणु धम्म जिणिदिहि वुत्तउ, दाण-सील-तव-भावणजुत्तउ ।
 अंतिमतिगु जइ करण न सकइ, तहवि गिहत्थु न दाणह चुकइ ॥१५॥
 तो जइ इच्छ अत्थि पूलोयह, ता विव्वहु नियधणु परलोयह ।
 जिणहरि जिणवरविंवि सुपोत्यइ, अन्नुवि चउविहसंघि पसत्यइ ॥१६॥
 पाणासणसयणासणपचइ, अन्नु कत्यइ ओसहइ विचिचइ ।
 जो साहुहुं जियरायहं दावइ, सो अवसि वसोक्खइ पावइ ॥१७॥
 जो साहुहुं वरवसहिं पयच्छइ, लहइ सु सिवपुरिमंदिरु निच्छइ ।
 जो जिणधम्मियवच्छलु कारइ, नरयह जंतु सु अप्पु निवारइ ॥१८॥
 सीलरयणु दिहु रक्खइ जो जणु जहकडिय, इत्थीयणपसुमाइसयलदोसिहिं रहिय ।
 सो मुंजिवि सुरसोक्खु अमररमणिहिं सहिव, पुण उप्पज्जइ मणुयगइहिं नरवरमहिं ॥
 जो नर भत्ति करइ वरसमणिहिं, मोहलोहमयरद्धयमहणिहिं ।
 सो पावइ नर सोवखु महंतउ, इपरजणिहिं न कयावि जु पत्तउ ॥२०॥
 जो तह दिहसपत्तह साहम्मियजणहं, जिणवरपयअणुरत्तहं भत्तहं गुरुयणहं ।

तं वन्दित्वोपविष्टा शृणोति सूरिभिरिति कथ्यमानम् । यथा लब्ध्वा सामग्रीं कर्तव्य उद्यमो धर्मे ॥१४॥
 अपि च ।

स पुनर्धर्मो जिनेन्द्रैरुक्तो, दानशीलतपोभावनायुक्तः ।
 अन्तिमत्रिकं यदि कर्तुं न शक्यते, तथापि गृहस्थो न दानाद् भ्रश्यति ॥१५॥
 ततो यदीच्छास्ति परलोकस्य, तदा वीथतां निजधनं परलोके ।
 जिनगृहे जिनवरविम्बे सुपुस्तके, अन्यस्मिन्नपि चतुर्विधसंघे प्रशस्ते ॥१६॥
 पानाशनशयनाऽऽसनपात्राणि, अन्नं वस्त्राण्यौषधानि विचित्राणि ।
 यः साधुभ्यो जितरगेभ्यो ददाति, सोऽवश्यं वरसौख्यानि प्राप्नोति ॥१७॥
 यः साधुभ्यो वरवसतिं प्रयच्छति, लभते स शिवपुरीमन्दिरं निश्चयेन ।
 यो जिनधर्मिवात्सल्यं करोति, नरके यान्तं स आत्मानं निवारयति ॥१८॥
 शीलरत्न ददं रक्षति यो जनो यथाकथितं, स्त्रीजनपञ्चादिसकलदोषै रहितम् ।
 स भुक्त्वा सुरसौख्यममररमणीभिः सहितं, पुनरुज्जगतौ नरवरमहितः ॥१९॥
 यो नरो भक्तिं करोति वरधर्मिणा, मोहलोभमकरध्वजमपनीनाम् ।
 स प्राप्नोति नरः सौरुपं महत्, इतरजनैर्न कदापि यत् प्राप्तम् ॥२०॥

वत्थाहारिहिं पवरिहिं गुरुजउरु करइ, सो अवसि मुरलोह सामितणु धरइ ॥२१॥

सीलालंकियसावियहं वरपडिवत्ति करेइ जु इहभवि ।

इह भुंजिवि वरमणुसुहु मुररमणिह पिउ होइ सु परभवि ॥२२॥

ता एअं नाऊणं दाणफलं बहुसुहाण संजणयं । उज्जमियव्वं विहवाणुसारओ दाणधम्ममि ॥२३॥

बहु मन्नेउं वयणं सिरिसिरिचंदस्स भुणिवरिंदस्स । पणमियतण्यकमला समयम्मि समुट्ठिया देवी ॥२४॥

गुरुवयणेणं तत्तो सवितेसं चेव सत्तखित्तेसु । वावइ विहीए दव्वं दावइ टीणाइयाणंपि ॥२५॥

अह पडिवन्नदिणेसुं पसत्थतिहिरिक्खकरणजोगम्मि । सुपसत्थम्मि मुहुत्ते सुहेण सा पसविया धूयं ॥२६॥

उज्जोयंति कंतीए मूर्धभवणं नेहप्पएसंव । नवससिकलंबं संजणियसयलजणैनयणआणंदं ॥२७॥

वद्धावणयं काउं बारसदिवसम्मि मुहमुहुत्तम्मि । सुमिणाणुसारओ तो भवणपडायत्ति कयनामा ॥२८॥

सिरिसिद्धरायभवणे कप्पलया इव सुमेरुकुहरम्मि । पणयजणपूरियासा बहदइ बाला निरुत्तमं ॥२९॥

नरवरमंदिरमाणससरोवरे रायहंसपरियरिए । जणकरतलकमलेसुं संचरए रायहंसिच्च ॥३०॥

बाला सचमंकारं विरयंतीं बुहजणं अह कयाइ । पयदइ नरिंदमणिगया पन्नच्छेजम्मि कोसल्लं ॥३१॥

जं किंचि उवेज्झाओ सिक्खवइ पदावए लिहावेइ । तं तं बाला सव्वं लेइ लहुं पुव्वपाठियं ॥३२॥

वागरणउंदलंकारतक्कसिद्धंतजोइसाईणि । चउसट्ठिविआणाइं सिक्खए थोवदियहेहिं ॥३३॥

यस्तथा हृदसंम्यग्भवानां साधर्मिकजनानां, जिववरपदानुरक्तानां भक्तानां गुरुजनस्य ।

वत्साहारैः प्रवरैर्गुरुगौरवं करोति, सोऽवश्यं मुरलोकस्य स्वामित्वं धरति ॥२१॥

शीलालंकृतश्राविकाणां वरप्रतिपत्तिं करोति य इहभवे ।

इह मुक्त्वा वरमनुजसुखं मुररमणीनां प्रियो भवति स परभवे ॥२२॥

तस्मादेतज्ज्ञात्वा दानफलं बहुसुखानां संजनकम् । उद्यन्तव्यं विभवाणुसारतो दानधर्मे ॥२३॥

बहु मत्वा धर्मेन श्रीश्रीचन्द्रस्य मुनिवरेन्द्रस्य । प्रणततत्पादकमला समये समुत्थिता देवी ॥२४॥

गुरुवचनेन ततः सविशेषमेव सत्संश्लेषु । बापयति विधिना द्रव्यं दापयति दीनादिकेभ्योऽपि ॥२५॥

अथ परिपूर्णदिनेषु प्रशस्ततिथिश्चक्षत्रकरणयोगे । सुप्रशस्ते मुहूर्ते सुखेन सा प्रसूता दुहितरम् ॥२६॥

उद्घोतयन्ती कान्त्या सूतिमवनं नभःप्रदेशमिव । नवशशिक्लामिव संजनितसरलजननयनानन्दात् ॥२७॥

वर्षनकं कृत्वा द्वादशदिवसे शुभेमुहूर्ते । स्वप्नानुसारतत्ततो भवनपताकोत्ते कृतनामा ॥२८॥

श्रीसिद्धराजमवने कल्पलतेव सुमेरुकुहरे । प्रणतजनपूरिताया वर्धते बाला निरुत्तमम् ॥२९॥

नरवरमन्दिरमानससरोवरे राजहंसपरिकरिते । जनकरतलकमलेषु संचरति राजहंसिव ॥३०॥

बाला सचमंकारं विरचयन्तीं बुधजनमथ कदाचित् । प्रकटयति नरेन्द्रमणिता पन्नाच्छेदे कोशलम् ॥३१॥

यत् किञ्चिदुपाध्यायः शिष्ययति पाठयति लेखयति । तत्तद् बाला सर्वं ज्ञाति लघु पूर्वपठितामिव ॥३२॥

इतो य रयणमालाए आगओ जणयभवणओ चेदो । वयणकुसलुत्ति जाओ कीलाठाणं नरवइस्स ॥३४॥
 उज्जाणपालयत्ते सो य निउत्तो वसुंधरावइणा । तस्स य रन्नो सचू वसंतराओ अइपयंडो ॥३५॥
 सीमागमे छेइइ, सिद्धनरिंदोवि तं समत्थोवि । नवि विग्गहइ न संघइ, तो सो चितइ न लट्ठमिमं ॥३६॥
 तो जगवेमि एयंति चित्तिउणं वसंतरिउसमए । सहसा तस्सागमसावणेण से संभमनिमित्तं ॥३७॥
 आगंतुं नरनाहं विन्नवइ ससंभमं जहुज्जाणे । चउरंगवलसमेओ वसंतराओ समणुपत्तो ॥३८॥
 तं सहसा सोऊणं जेणइ रे पंक्खरेह वरतुरए । गुंडइ गइंदे पउणीकरेह रंहचक्कपाइवके ॥३९॥
 तत्तो सेणावइणा ससंभमं करितुरंगरहमाई । विहियं आहवसज्जं भेरी ताढाविया तुरियं ॥४०॥
 तस्सइसवणउच्छलियवहलपुलयाण सिन्नसुहडाण । पत्तपरमूसवाणव विविहां वट्ठति बांवारा ॥४१॥
 वगंति य कुंइति य नञ्चंति करंति तह करप्पोडं । पचारंति परोप्परमुंदधुरलंधा परिभंमंति ॥४२॥
 अह तेहि भडेहि समं चलिओ राया क्रमेण पत्तो य । उज्जाणे तत्थ य संतुसिन्नमनियंतओ भणइ ॥
 उज्जाणपालयं भो ! कत्थ गयं तं वसंतरिउसिन्नं ? । सो भणइ देव ! पुरओ ठियंपि तं किं न पिच्छेसिं ॥
 तो पुनरपि हरिसविसावसंकुलेणं निवेण सो पुट्ठो । साहइ वसंतरिउणो चउरंगवल इमो एवं ॥४५॥
 अइसरलमजरीतिक्खमल्लिनिम्महियविरहिजणहियया । सहयारा वरजोहां दलव्वसन्नाहदुद्धरिंतां ॥४६॥
 दुद्धरतुरंगयट्ठा इओ तओ भमिरपरहुयनिकाया । कलकूइयहेसारवमुहरियनीसेसदिसिन्नकां ॥४७॥

व्याकरणच्छन्दोऽलङ्कारतर्कसिद्धान्तज्योतिषादीनि । चतुःपट्टविज्ञानानि शिस्तस्ते स्तोत्रदिग्दर्शः ॥३३॥
 इतश्च रत्नमालाया आगतो जनकभवनतश्चेष्टः । वचनकुशल इति जातः श्रीढास्थानं नरपतेः ॥३४॥
 उद्यानपालकत्वे स च नियुक्तो वसुंधरापतिना । तस्य च राज्ञः शत्रुर्वसन्तराजोऽतिप्रचण्डः ॥३५॥
 सीमप्राप्तौ लुण्ठयते, सिद्धनरेन्द्रोऽपि तं समर्थोऽपि । नापि विगृह्णीते न संदधाति, ततः स चिन्तयति न रम्यमिदम् ॥
 ततो जागरयाम्येतमिति चिन्तयित्वा वसन्तर्तुसमये । सहसा तस्यागमश्रावणेन तस्य संभ्रमनिमित्तम् ॥३७॥
 आगत्य नरनाथं विज्ञापयति ससंभ्रमं यथोद्याने । चतुरङ्गबलसमेतो वसन्तराजः समनुप्राप्तः ॥३८॥
 तत् सहसा श्रुत्वा नल्पति रे संनाहयत वरतुरगान् । गुडत गजेन्द्रान् प्रगुणोत्कृत रथचक्रपदातीन् ॥३९॥
 ततः सेनापतिना ससंभ्रमं करितुरङ्गरथादि । विहितमोहवसज्जं भेरी ताडिता त्वरितम् ॥४०॥
 तच्छब्दश्रवणोच्छलितबहलपुलकानां सैन्यसुभटानाम् । प्राप्तपरमोत्सवानामिव विविधा वर्तन्ते व्यापाराः ॥४१॥
 वल्गन्ति च कुर्वन्ते च नृत्यन्ति कुर्वन्ति तथा करास्फोटम् । उपालमन्ते परस्परमुदधुरस्पर्धाः परिभ्रमन्ति ॥
 अथ तैर्मतेः समं चलितो राजा क्रमेण प्राप्तश्च । उद्याने तत्र च शत्रुसैन्यमपश्यन् भणति ॥४३॥
 उद्यानपालकं भोः क्व गतं तद्वसन्तरिपुसैन्यम् ? । स भणति देव ! पुरतः स्थितमपि तर्हि न पर्यसि ॥४४॥
 ततः पुनरपि हर्षविषादसंकुलेन नृपेण स गृष्टः । कथयति वसन्तर्तोश्चतुरङ्गबलमिदमेवम् ॥४५॥
 अतिसरलमजरीतीक्ष्णमल्लिनिर्मथितविरहिजनहृदयाः । सहकारा वरयोधा दलव्रजसेनाहदुर्वयोः ॥४६॥

गयवइवामाण अरइकारिणो मलयमारुया करिणो । चंदग्रागंधसुयंधियवेलासीयरमयसणाहा ॥४८॥
 पहियहिययाणु दिता दुक्खाइं दोलया रहणवरा । दोलंदोलिरसुस्तरमणीयणसारहिसणाहा ॥४९॥
 अह तव्वयणपगरिसद्वत्तअत्तोहमचिसत्तीहि । रंजियहियओ सम्माणिऊण सेणावइत्तम्मि ॥५०॥
 तं ठाविऊण पेसइ चउरंगबलेण परिगयं राया । रायं वसंतरायं विग्गहिउं विग्गहसमत्थं ॥५१॥
 महुलच्छीविच्छइ-पिच्छइ अह नरवईवि उज्जाणे । संतेउरो सनयरो समंडलिओ समंतिपणो ॥५२॥
 भवनपडायावि तहा रायादेसेण तत्थ संपत्ता । नियसहियणपरियरिया उज्जाणे जणमणाणंदे ॥५३॥
 जरियंव जरंभत्तुं मयंव वाहीउ वाहियाउव्व । मन्नंतो निश्चितो विलसइ एवं तहि लोओ ॥५४॥
 गायंति केइ नचंति केइ कीलंति केइ तरुणीहि । महिलाओ चचरीओ सुनचिरीओ पयटंति ॥५५॥
 इंदोव्व परिगओ अच्छरहिं अंतेउरीहि सह राया । विग्गहवितो जणमाणसाइं कीलइ अणेगविहं ॥५६॥
 भमइ रमई जहिच्छं पिच्छंती वच्छलच्छिविच्छइ । भवनपडाया कुमरीवि चेडियावेडिया तत्थ ॥५७॥
 सुरसरियापुल्लिणेषु य परिसप्यंतीए तीए पयपंती । सचविया चकिस्सव चकंकुसकमललंकरिया ॥५८॥
 तं अग्गओ समग्गे मग्गे मग्गंतिया वयइ जाव । परिवारे वारेउं ता रइरमणेण सारिच्छं ॥५९॥
 पिच्छइ पुरिसं एक्कं अवहियहियया य तेण तं भणइ । भयवं ! मयण ! नमो ते पूएमि तुमंति भणिऊण ॥
 नियकंडकंदलाओ उत्तारेऊण तस्स कंडम्मि । मुत्ताहारं निक्खिवइ जाव ता पभणए सोवि ॥६१॥

दुर्घटतुरङ्गदय इतस्ततो भ्रमितुपरभृतनिकायाः । कलकूजितहेपारवमुत्तरितनिःशेषदिक्चक्राः ॥४७॥
 गतपतिवामानामरतिकारिणो मलयमारुताः करिणः । चन्दनगन्धसुगन्धितवेलासीकरमदसनायाः ॥४८॥
 पथिकहृदयानां ददतो दुःखानि दोला रथप्रवराः । दोलान्दोलितुसुस्तरमणीजनसारथिसनायाः ॥४९॥
 अथ तद्वचनमर्कपदक्षत्वाक्षेभमक्षिप्रकिमिः । रञ्जितहृदयः सम्मान्य सेनापतित्वे ॥५०॥
 तं स्थापयित्वा प्रेपयति चतुरङ्गबलेन परिगतं राजा । राजानं वसन्तराजं विग्रहीतुं विग्रहसमर्थम् ॥५१॥
 मधुलक्ष्मीविस्तारं पश्यत्यथ नरपतिरप्युद्याने । सान्तःपुरः सनगरो समण्डलिकः समन्त्रिजनः ॥५२॥
 भवनपताकापि तथा राजादेशेन तत्र संपाता । निजसलीजनपरिकरितोद्याने जनमनआनन्दे ॥५३॥
 ज्वरितामिव जरां मृत्युं मृतमिव व्याधीन् बाधितानिव । मन्यमानो निश्चिन्तो विलसत्येवं तत्र लोकः ॥५४॥
 गायन्ति केचिन्मृत्यन्ति केचिन्क्रीडन्ति केचित्तल्पीनिः । महिलाश्चचरीः सुनर्तन्यः मन्त्रयन्ति ॥५५॥
 इन्द्र इव परिगतोऽप्सरोगिरान्तःपुरीभिः सह राजा । विस्माययञ्जनमानसानि कीडत्यनेकाविधम् ॥५६॥
 भ्रमति रमते यथेच्छं पर्यन्ती वृषलक्ष्मीविस्तारम् । भवनपताका कुमार्यपि चेष्टिकावेष्टिता तत्र ॥५७॥
 सुरसरित्पुल्लिणेषु च परिसर्पन्त्या तथा पादपङ्क्तिः । दृष्टा चक्रिण इव चक्राङ्कुशकमललंकृता ॥५८॥
 तमग्रतः समग्रे मार्गे मार्गयन्ती व्रजति यावत् । परिवारं वारयित्वा तावद् रतिरमणेन सदृक्षम् ॥५९॥
 पश्यति पुरपमेकमवहितहृदया च तेन तं भणति । भगवन् ! मदन ! नमस्ते पूजयामि त्वमिति भणित्वा ॥६०॥

नाहं मयणो मुद्धे ! सा भणइ मज्झ मयणजणओ तं । ता किं बहुणा, हारो तुह वरमालाए मइ खित्तो ॥
 किंपुण धोवदिणेहि होही वीणासयंवरो मज्झ । नियदंसणामएणं तत्यागंतुं तए सुहय ! ॥६३॥
 निव्ववियव्वाइं मह लोयणाइं नियविरहजलणतवियाइं । हियए तए सणाहे ईसाए विनडियाइं ॥६४॥
 इचाइ जाव जंपइ तेण सयं ताव कमलनामाए । नियदासीए निवपेसियाए हक्कारिया वलिया ॥६५॥
 पत्ता य निवसयासे तच्चणे पणमिऊण उवविट्ठा । पुट्ठा पिउणा वच्छे ! कत्थ ठिया एत्तियं वारं ? ॥६६॥
 भणियं तीए वणराइरेहिरं वरभंडव उज्जाणं । अवलोयंती तह चेव, अह निवो भणइ तयभिमुट्ठं ॥६७॥
 वच्छे ! कमलदलच्छे । पेच्छाणीयाणि रायकुमराण । रुवाइं पट्टियासुं चित्तयरेहिं विलिहिऊण ॥६८॥
 जस्स य कस्सवि रुवं पडिहासइ तुज्झ तं मह कहेहि । अंगीकरेमि तं चेव जेण जामाउयत्तेण ॥६९॥
 चित्तकलानिउणाए तो तीइ निरिक्खिऊण रुवाइं । जो जस्स गुणो दोसो सो कहिओ ताण पच्चत्तां ॥७०॥
 जो एत्थ पट्टियाए लिहिओ कुमरो स रोसदोसिल्लो । दिट्ठीए मे नाओ, अन्नेसिपि हु गुणे दोसे ॥७१॥
 जा एवं सा पयइ तो रायदुवारिया तहिं सज्जे । गुणदोसविभागन्नु सज्जेसिं तेसिं कुमराण ॥७२॥
 निहुयं भणंति अन्नोन्नमइसओ कोइ रायपुत्तीए । कोसल्लंपि कलासुं, कहन्नहा जाणए एवं ? ॥७३॥
 कुमरीवि तहा कहिउं विन्नवइ नरेसरं जहा ताय ॥ लेहयवेगुन्नाओ चित्ताइं हुंति चित्ताइं ॥७४॥
 मज्झवि अत्थि पइन्ना वीणाए रंजिही मणं जो मे । सो परिणेही, तम्हा दिवसे निट्ठंकिपम्मि तओ ॥७५॥

निजकण्ठकन्दलादुत्तार्य तस्य कण्ठे । मुक्ताहारं निक्षिपति यावत्तावत् प्रभणति सोऽपि ॥६१॥
 नाहं मदनो मुग्धे । सा भणति मम मदनजनकस्त्वम् । तस्मात्किं बहुना, हारस्तव वरमालायां मया क्षितः ॥
 किन्तु स्तोकादिनैर्मविव्यति वीणास्त्वयंवरो मम । निजदर्शनामृतेन तत्रागत्य त्वया सुभग ! ॥६३॥
 निर्वापयितव्ये मम लोचने निजविरहज्वलनतप्ते । हृदये त्वया सनाथे ईर्ष्यायां विनष्टिते इव ॥६४॥
 इत्यादि यावज्जल्पति तेन समं तावत्कमलानामन्या । निजदास्या नृपप्रेषितया हक्कारिता वलिता ॥६५॥
 प्राप्ता च नृपसकाशे तच्चरणौ प्रणम्योपविष्टा । पृष्टा पित्रा वत्से ! क्व स्थितैतावन्तं वारम् ? ॥६६॥
 भणितं तया वन (व्रण) राजिराजमानं वरभट्टमिवोद्यानम् । अवलोकमाना तथैव, अथ नृपो भणति तदभिमुखम् ॥
 वत्से ! कमलदलाक्षि ! पश्यानीतानि राजकुमाराणाम् । रूपाणि पट्टिकासु चित्रकैर्विलिख्य ॥६८॥
 यस्य च कस्यापि रूपं प्रतिभासते तव तन्मम कथय । अङ्गीकरोमि तमेव येन जामातृत्वेन ॥६९॥
 चित्रकलानिपुण्या ततस्तया निरीक्ष्य रूपाणि । यो यस्य गुणो दोषः स कथितस्तेषां प्रत्यक्षम् ॥७०॥
 योऽत्र पट्टिकायां लिखितः कुमारः ॥ रोपदोषितः । दृष्ट्या मया ज्ञातो, अन्येषामपि खलु गुणान्द्रोषान् ॥७१॥
 यावदेवं सा प्रकटयति ततो राजदौवारिकास्तत्र सर्वे । गुणदोषविभागज्ञाः सर्वेषां तेषां कुमाराणाम् ॥७२॥
 निभृतं भणन्त्यन्योन्यमतिशयः कोऽपि राजपुत्र्याः । कौशलमपि कलासु, कथमन्यथा जानात्येवम् ? ॥७३॥
 कुमार्यपि तथा कथयित्वा विज्ञपयति नरेश्वरं यथा तात ! लेखकवैगुण्याच्चित्राणि भवन्ति चित्राणि ॥७४॥

एए अनेवि य इति स्वंचिया जह तहा कुणउ ताओ । तो मासदुगस्संतो वीणाए सयंवरं कहिइ ॥७६॥
 ते चिंचपरा रत्ना विसज्जिया जाव ताव हलबोले । निमुओ रत्ना, तज्जाणणत्थमाइमइ पढिहारं ॥७७॥
 सो तुरियं गंतूणं समागओ कहइ देव ! अइमत्तो । रणरायकरी उम्मूलिऊण आलाणगुस्संभं ॥७८॥
 भंजंतो गुरुभवणावणाइं दिहैमत्थ पओलिदाराइं । चूरंतो तूरंतो रहतुरयखराइयं एइ ॥ ७९॥
 पहु ! करिपएसु संकलाण वित्थरो कुंडलीकओ सहइ । नं तम्भारक्कंतो तस्सवि सरणागओ सेसो ॥८०॥
 एवं जाव कहै पढिहारो करिवरस्सरुवं तु । ताव सहसा तहिं सो पत्तो उज्जाणभवणम्मि ॥८१॥
 तं ददट्ठणं राया ससंभमुच्चंतमाणसो तुरियं । पंतिमहायणजुत्तो चडिओ धव्वहूरंउवरिम्मि ॥८२॥
 भग्माओ चचरीओ नटो लोओवि कोवि कथवि य । तुमुलरवं सोऊणं सोवि कुमारो तहिं पत्तो ॥८३॥
 कुमरी पुण कुमरेणं हयहियया तम्मि निसियनियदिट्ठी । तत्थेव ठिया तत्तो पत्ता मत्तेण सा करिणा ॥८४॥
 अह कुमरेणं तेणं देसंतरिणणं हक्किओ हत्थी । हणिओ य मुट्ठिणा निदट्ठेण तो बालियं मोत्तु ॥८५॥
 तस्साभिमुहं चलिओ उड्डकरो गडयडं पकुव्वंतो । कुमारप्पहारविहुरो सुरकरिणं सइयंतोच्च ॥८६॥
 तो कुमरेणं बलिऊण दाहिणावत्तणेण भमिऊण । उज्जाणभवणदारम्मि नीणिओ सो महाहत्थी ॥८७॥
 अह जाव करी कुमारं करेण किरि गिण्हिही समासन्नं । ताव कुमरेणं खित्ता तप्पुरओ बत्थविटलिया ॥८८॥
 ताहे शुहअपरिसजायरत्तनित्तेण तेण वरकरिणा । तांए विटलियाए दिओ वेहो सरोसेण ॥८९॥

ममाप्यस्ति प्रतिज्ञा वीणया रदस्यने मनो यो मे । सु परिणेष्यति, तस्मादिवसे निष्ठङ्गिते ततः ॥७९॥
 एतेऽन्येऽपि चायन्ति क्षत्रिया यथा तथा करोतु तातः । ततो मासद्विकस्यान्तो वीणायाः स्वयंवरं कथयित्वा ॥
 ते चित्रकरा राज्ञा विसर्जिता यावत्तावन् फलफलः । श्रुतो राज्ञा, तज्ज्ञानार्थमादिशति प्रतिहारम् ॥७७॥
 स त्वरितं गत्वा समगतः कथयति देव ! अतिमत्तः । रणराजकरी उम्मूल्यालानगुरुस्तन्मम् ॥७८॥
 भजन् गुरुभवनापणांनि दृढमत्र प्रतोलिद्वाराणि । चूरयंस्त्वस्यन् रथतुरगखरादिकमेति ॥७९॥
 प्रभो ! करिपादेषु गृह्णतानां विस्तरः कुण्डलीकृतो राजते । ननु तद्द्वाराक्रान्तस्तत्स्थैव शरणागतः शेषः ॥८०॥
 एवं यावत्कथयति प्रतिहारः करिवरस्वरूपं तु । तावत् सहसा तत्र स प्राप्त उद्यानभवने ॥८१॥
 तं दृष्ट्वा राजा ससंभ्रमोऽद्भान्तमानस्तत्स्वरितम् । मन्त्रिमहाजनयुक्तश्चातिष्ठो बबलगृहोपरि ॥८२॥
 भगनाश्चर्ययोः नटो लोकोऽपि कोऽपि क्वापि च । तुमुलरवं श्रुत्वा सोऽपि कुमारस्त्वत्र प्राप्तः ॥८३॥
 कुमारी पुनः कुमारेण हतहृदया तस्मिन् न्यस्तनिजदृष्टिः । तथैव स्थिता ततः प्राप्ता मत्तेन सा करिणा ॥८४॥
 अथ कुमारेण तेन देशान्तरितेन निषिद्धो हस्ती । हतश्च मुष्टिना निष्पुरेण ततो बालिकां मुक्त्वा ॥८५॥
 तस्याभिमुखं चलित कर्ण्वकरो गडगडं प्रकुर्वन् । कुमारप्रहारविधुरः सुरकरिणं शब्दयन्निव ॥८६॥
 ततः कुमारेण बलित्वा दक्षिणार्धतनेन भ्रमयित्वा । उद्यानभवनद्वारे नीतः स महाहस्ती ॥८७॥
 अथ यावत्करी कुमारं करेण किरि ग्रीहीष्यति समासन्नम् । तावत्कुमारेण शितं तत्पुरतो बध्मं वर्तुलीकृतम् ॥८८॥

रक्खह रक्खंह एयं नररयणं नरवरे इय भणंते । जीवियनिरविकत्वा झत्ति घाइयां सञ्जओ सुहदा ॥९०॥
 ताहे भवणपडाया चित्तइ हा हा ! स एस सुभगवरो । मज्झ कए संजाओ गुरुआवइभायणं एवं ॥९१॥
 इतो य झत्ति कुमरो तस्स गइंदस्स दंतमुसलेसु । ठवित्तं नियचरणजुयं आरूढो खंयदेसम्मि ॥९२॥
 तेण य महाबलेण ऊरूहिं भीडिओ करी कंठे । तह जह खुडंति नयणाइं तस्स, तो सो करी भीओ ॥९३॥
 संजाओ तस्स वसे, तो कुमरी चित्तए अरे हियय ! नच्चसु मणोरहाणं अगोयरं वरमिमं लद्धुं ॥९४॥
 रूपेण दुज्जए रइवइस्स सोंदीरिमाए कण्हस्स । एयम्मि वरं मन्नसु सुवणम्मि कयत्तमप्पाणं ॥९५॥
 एक्कस्सरं च पुक्कारपुच्चयं भणइ सव्वलोओवि । पुरिसरयणेण इमिणा रयणाहारा फुडं घरणी ॥९६॥
 राया य पंचवल्लहसाहणियं भणइ भणइ मह वयणा । सुहडमिमं आलाणक्खंभे जह नेइ गयमेयं ॥९७॥
 उत्तरियं च गयाओ एयं आरोविडं वरतुरंगे । आणेह मज्झ पासे तो सो गंतुं भणइ कुपरं ॥९८॥
 अह सो कुमरो हत्थिं खंभे अमालिय झत्ति उत्तरिडं । मुहगुलियापरिवत्तियरूवो तत्तो अवक्कंतो ॥९९॥
 साहणिओ तमदद्धं तत्थन्नत्थं गवेसिडं सुचिरं । विज्जवइ जहावित्तं नरवणो, सो य चित्तेइ ॥१००॥
 कि एस कोइ अंजनसिद्धो विज्जाहरोव्व उवयारं । इयं कांडमवक्कंतो सुयणो सच्चवइ वयणमिणं ॥१०१॥
 सुयणह सुयणिहिं उवयरिड, जित्तिउ मायरनीरु । पडिउवयारह नट्टमण गय लंघिवि परतीरु ॥१०२॥
 कन्ना पुण नियचित्ते सुदिदा जेपेइ ताय ! ते कुमरा । इक्कारिज्जंतु लहुं वीणासाला य सज्जियड ॥१०३॥

तदा गुर्वमर्षजातरक्तनेत्रेण तेन वरकरिणा । तस्मिन् कर्तुलवले दत्तो वेधः सरोपेण ॥८९॥
 रक्त रक्तैतद् नररत्नं नरवर इति भणति । जीवितनिरपेक्षा झयिति बाविताः सर्वतः सुमयाः ॥९०॥
 तदा भवनपताका चिन्तयति हा हा ! स एष सुभगवरः । मम कृते संजातो गुर्वापद्माजनमेवम् ॥९१॥
 इतश्च झटिति कुमारस्तस्य गजेन्द्रस्य दन्तमुशलयोः । स्थापयित्वा निजचरणयुगमारूढः स्कन्धदेशे ॥९२॥
 तेन च महाबलेनोरुभ्यां पीडितः करी कण्ठे । तथा यथा तुडतो नयने तस्य, ततः स करी मीतः ॥९३॥
 संजातस्तस्य वशे, ततः कुमारी चिन्तयत्यरे हृदय ! । नृत्य मनोरथानामगोचरं वरमिमं लब्ध्वा ॥९४॥
 रूपेण दुर्जये रतिपतेः शौण्डीरिम्णा कृष्णस्य । एतस्मिन् वरे मन्यस्व सुवने कृतार्थमात्मानम् ॥९५॥
 एकस्वरं च पूक्कारपूर्वकं भणति सर्वलोकोऽपि । पुरुपरत्नेनानेन रत्नाधारा स्फुटं घरणी ॥९६॥
 राजा च पञ्चवल्लभसाधनिकं भणति भणत मम वचनान् । सुमटमिममालानस्तम्भे यथा नयति गजमेतम् ॥९७॥
 उत्तीर्णं च गजोदेनमारोप्य वरतुरङ्गे । आनयत मम पार्श्वे ततः स गत्वा मणति कुमारम् ॥९८॥
 अथ स कुमरो हस्तिनं स्तम्भेऽर्णलयित्वा झटित्युत्तीर्य । मुखगुटिकापरिवर्तितरूपस्ततोऽपक्रान्तः ॥९९॥
 साधनिकस्तमदद्धा तत्रान्यत्र गवेषयित्वा सुचिरम् । विज्ञपयति यथावृत्तं नरपतये, हा च चिन्तयति ॥१००॥
 किमेव कोऽप्यञ्जनसिद्धो विद्याहरो वोपकारम् । इति कृत्वापक्रान्तः, सुजनः सत्यापयति वचनमिदम् ॥१०१॥
 सुजनस्यं सुजेनरूपकृतं यावत् सागरनीरम् । प्रत्युपकारे नष्टमनसो गता लङ्घित्वा परतीरम् ॥१०२॥
 कन्यां पुनर्निजचित्ते सुहदा जल्पति तात ! ते कुमाराः । हकार्यन्तां लघु वीणाशाला च संज्यताम् ॥१०३॥

राया पभणइ एवं किज्जउ, किज्जउ किमन्नमिह वन्हे ! । नवरं उचिओ तुह पाणदायगो सोच्चिय न अन्नो ॥
भवणपडाया जंपइ मा खेयं कुणह ताय ! इह विसए । भवियज्जयावसाओ विहंडंति घंडंति कज्जाइ ॥
अह अन्नदिणे दूयापंतिथपत्तेहिं रायपुत्तेहिं । वीणासालाइ गओ सया अंतेउरसमेओ ॥१०६॥
तो सव्वे निवकुमरा जहारिहं आसणेसु उवचिह्वा । नियनियपरिवारजुया, मिलिओ अन्नोवि तत्थ जणो ॥
स्वेवंतरं करेजं सो कुमरो तत्थ रंगभूमीए । वार्यतो वरसुरयं कंठनिहित्तेण हारेण ॥१०८॥
जा चिट्ठइ ता दिह्वा आगच्छंती सहीयणसमेया । भवणपडाया दासीहिं परिगया वंथुरगईए ॥१०९॥
कथम् ।

सरयल्लणचंदरविंदरुंदाणणा, कमलदलसरलसुसल्लणवरलोचना ।

अहरदलविजियअसरसविन्वीफला, दसनकरनियरसंफुसिपदिसिमुहमला ॥११०॥

लडहल्लयणजलजलहिलहरीगमा, मयणकोयंडअकुडिलभूचंगिमा ।

भगसगंगणा अंगसोहगिया, तरुणजनजणियदुविसहमयणगिया ॥१११॥

अह कुमरीए धाई सहागया अंजलिं सिरे काजं । इय विन्नइ कुमारे, महाप्रसायं करेऊण ॥११२॥

वीणाए विगोएण अणुगाहं कुणह रायपुत्तीए । वीणं चित्छण इमं जहोव्वेसकमेणैव ॥११३॥

इय भणिऊण समणइ दाहालनरेसरस्स सा वीणं । नेउन्नेणं कुमरीए सुत्तिंयं रयणविचरयं ॥११४॥

अह वाइयं खणमेगं एवं अन्नेवि नरवरकुमार । नियसत्तीए तन्वायणम्मि पयहंति विन्नाणं ॥११५॥

राजा प्रभणरथेवं क्रियताम्, क्रियतां किमन्यदिह वत्से ! । नवरमुचितस्तव प्राणदायकः स एव नान्यः ॥१०४॥

भवनपताका जल्पति मा खेदं कुल्य तात ! इह विषये । भवितव्यतावशाद् विद्यन्ते घटन्ते कार्याणि ॥१०५॥

अथान्यदिने दूतामन्त्रितप्रति राजपुत्रैः । वीणाशालायां गतो राजाऽन्तःपुरसमेतः ॥१०६॥

ततः सर्वे नृपकुमारा यथार्हमासनेषूपविष्टाः । निजनिजपरिवारयुताः, मिलितोऽप्योऽपि तत्र जनः ॥१०७॥

रूपान्तरं कृत्वा स कुमारस्तत्र रङ्गभूमी । वादयन् वरसुरं कण्ठनिहितेन हारेण ॥१०८॥

यावत्तिष्ठति तावद् दृष्टाऽऽगच्छन्ती सखीजनसमेता । भवनपताका दासीभिः परिगता वन्धुरगत्या ॥१०९॥

शारदल्लणचन्द्रारविन्दविप्रलानगा, कमलदलसरलसुसल्लणवरलोचना ।

अहरदलविजितातिसरसविन्वीफला, दशनकरनिकरसंमृष्टदिगुमुत्तमला ॥११०॥

रम्यलावण्यजलजलधिलहरीगमा, मदनकोदण्डातिकुटिलभूचङ्गिमा ।

भगन्स्वर्गाङ्गनाऽङ्गसौभागिता, तरुणजनजमितदुर्विषहमदनागिनका ॥१११॥

अथ कुमार्या धात्रीः सभागताऽऽजलिं शिरसि कृत्वा । इति विज्ञपयति कुमारान्, महाप्रसादं कृत्वा ॥११२॥

वीणाया विनोदेनानुमदं कुरुत राजपुत्र्याः । वीणां गृहीत्वेमां यथोपवेशरूपेणैव ॥११३॥

इति भणित्वा समर्पयति दामालनरेश्वरस्य सा वीणाम् । नैपुण्येन कुमार्या सूत्रितां रत्नमण्डिताम् ॥११४॥

धाईए करे चडियं ततो वीणं पलोइउं भणइ । सों महलियकुमारो अंओवि हु कोवि किलहइ ॥११६॥
 वीणमिमं वाएउं, तो कुमरी तस्स कंठदेसम्मि । पिच्छइ तं नियहारं तो जाणइ एस सो सुहओ ॥११७॥
 केणावि पओगेण रूवं परिवत्तिऊण साहणियं । भोलविउं तम्मि दिणे जहा गओ संपयं पि तहा ॥११८॥
 मन्ने समागओ इह, हारं जं तस्स भुवणवीरस्स । धितुं सकंइ सकोविनेय, तो सोच्चिय इमोत्ति ॥११९॥
 एवं च वियकंतीए तीए धाईए अपियं वीणं । वायंतो सच्चवियो सो विम्हयरसवसा ततो ॥१२०॥
 परिचितइ को एसो सग्गाउ तुंबुरो समोइओ ? । अहवा हत्थिविणीए जं कोसल्लं मए तस्स ॥१२१॥
 दिट्ठं, तेणणमिज्जइ सव्वासु कलासु तस्स कोसल्लं । तो सो एसोत्ति विणिच्छियम्मि रोमं चकंहुइया ॥
 जा चिट्ठइ ता अइमहुरिमाए वीणाशुणिस्स कुमरीए । हयहिययाए निहा समागया तक्खणम्मि दढं ॥
 अओवि तत्थ जो रायरायपुत्ताइओ जणो अत्थि । सोवि हु निहामुद्रामुदियनयणो दढं जाओ ॥१२४॥
 अह कहवि पयचेणं महया चेयाविऊण सो कुमरिं । वीणं वायंतोच्चिय तीसेभिमुं भणइ एवं ॥१२५॥
 एयाण निवकुमाराण भालफलएसु अग्गहत्थेण । घणसारपीसचंदणरसेण गाहं लिहसु एवं ॥१२६॥
 तह चैव कए तीए भणइ पुणो कुंडलं पि एकिकं । गिणहसु कओहिंतो कुणसु य पेच्छंति जह न इमे ॥
 अह तह कयम्मि वीणा संहरिया तेण, तेवि पडिबुद्धा । पिच्छंति य अवहृत्परमिं गाहं भालफलएसु ॥
 सिरिद्धरसेणतणओ देसदिदिच्छाए निम्माओ एसो । किच्चिजलहीकुमारो वायइ वीणं विणोएण ॥१२९॥

अथ वादयित्वा क्षणमेकमेवमन्येऽपि नरवरकुमाराः । निजशक्त्या तद्वादाने प्रकटयन्ति विज्ञानम् ॥११५॥
 पात्र्याः करे चटितां ततो वीणां प्रलोक्य भणति । ॥ मार्दलिककुमारोऽन्योऽपि खलु कोऽपि किं लभते ॥
 वीणामिमां वादायितुम्, ततः कुमारी तस्य कण्ठदेशे । पश्यति तं निजहारं ततो जानात्येष स सुमगः ॥
 केनापि प्रयोगेण रूपं परिवर्त्य साधनिकम् । बन्धयित्वा तस्मिन् दिने यथा गतः सांप्रतमपि तथा ॥११८॥
 मन्ये समागत इह, हारं यतम्य भुवनवीरस्य । ग्रहीतुं शक्नोति शक्रोऽपि नैव, ततः स एवायमिति ॥
 एवं च विदिकेयन्त्यां तस्यां पात्र्याऽर्पितां वीणाम् । वादयन् दृष्टः स विस्मयरसवशात् ततः ॥१२०॥
 परिचिन्तयति क एष स्वर्गात् सुमुखः समवतीर्णः ? । अथवा हस्तिविनेदे यत्कौशले मया तस्य ॥१२१॥
 दृष्टं, तेनानुमीयते सर्वासु कलासु तस्य कौशलम् । ततः स एष इति विनिश्चिते रोमान्धकञ्चुकिता ॥१२२॥
 यावत्तिष्ठति तावदतिमधुरिण्या वीणाध्वनेः कुमार्याः । हृत्तहृदयाया निद्रा समागता तस्मिन् दृढम् ॥१२३॥
 अन्योऽपि तत्र यो राजराजपुत्रादिको जनोऽस्ति । सोऽपि खलु निद्राभुद्रामुद्रितनयनो दृढं जातः ॥१२४॥
 अथ कथमपि प्रयत्नेन महता चेतयित्वा स कुमारीम् । वीणां वादयन्नेव तस्या अभिमुखं भणत्येवम् ॥१२५॥
 एतेषां नृपकुमाराणां भालफलकेष्वग्रहस्तेन । घनसारमिश्रचन्दनरसेन गाथां लिखेवम् ॥१२६॥
 तथैव कृते तथा भणति पुनः कुण्डलमन्येकैकम् । गृहाण कर्णेभ्यः कुरु च पश्यन्ति यथा नेमे ॥१२७॥
 अथ तथा कृते वीणा संहता तेन, तेऽपि प्रतिबुद्धाः । पश्यन्ति च परस्परमिति गाथां भालफलकेषु ॥१२८॥
 श्रीनारसेननयो देशदिदृश्या निर्गत एषः । कीर्त्तिजलधिकुमारो वादयति वीणां विनेदेन ॥१२९॥

भालकनयसु जेसि लिहिया गाहुलिया य ते सव्वे । संवघेणं केणावि केवि से वंधुणो हुति ॥१३०॥
 एकेकरुनकुंडलपद् तपि परोपरं न पिच्छति । तो ते विमिहयवणणा मतंति इयं तज्जो सव्वे ॥१३१॥
 संवपइ गुणेहि इमो न ज्जो वणुणत्ति भावमाणेसु । पक्खिइ रायपुत्ती वरमालं कुमारकंठमि ॥१३२॥
 अहं सुद्धियत्तीरजलनिहिसरंखो तूरपूरसुत्तदो । धवलरवो उच्छलितो वट्टण कल्यंठिकंठाण ॥१३३॥
 तो तस्स वंधुणो ते भणति तं कत्थं सुंदरत्तं ते ? । तो सो पयडड लडहं निपख्वं गुलियमवणेड ॥१३४॥
 आलिगंति सहरिसं बहुकुमरा कित्तिजलहिवरकुमारं । सोवि ताण जहारिहपडिवत्ति कुणइ सम्पणयं ॥
 भणइ य कुमारिं अणसु कुंडलरवणाइं रायपुत्ताण । ईसि हसंती सावि हु ताइं ताणं समपेइ ॥१३५॥
 ते कुमारकुसलसंगमसंयवरोदंतपयडणनिमित्त । धावणयं तत्तक्षणमेव कुमारजणयाण पेसति ॥१३६॥
 राणावि सिद्धराओ उवलद्धपणद्वमणिनिहाणोच्च । हरिसवसपुलङ्गो विवाहसामगिणं कुणइ ॥१३७॥
 अहं सोहणम्मि दिवसे परमपमोषण कुमारकुमारीण । पाणिग्रहणमहोत्सवमनोरहो पूरितो रण्णा ॥१३८॥
 तो नित्तिजलहिकुमारो भवणपडायाए परिणतो पवरे । पंचपयारभोए अणुसुंजइ जहं सुरो समे ॥१३९॥
 अहं शरीरपुत्ताओ पिउणो सिरिमूरसेणरायस्स । बहुपरिवारो पत्तो रायदुवारी तर्हि वरणो ॥१४०॥
 पडिहारमूजो सो पविसइ सिरिकित्तिजलहजत्थाणे । उचियपडिवत्तिपुच्च कुमारं विक्खवड सो एवं ॥१४१॥
 जहं मूरसेणराओ रोगा अइदरुणा समुद्धूया । तो लहु आगतूणं पिउमूहकमलं प्रलोपसु ॥१४२॥
 इय सोड तं कुमारो सइयणा नेइ रायपासमि । कुमारएसेण सो त चिय विक्खवड भरवडणो ॥१४३॥

मालकलकैषु येया लिखिता गाथा च ते सर्वे । संगन्धेन केनापि केऽपि तस्य बन्धवो भवन्ति ॥१३०॥
 एकैकरुर्नकुण्डलमथ तदपि परस्परं न पश्यन्ति । ततस्ते विस्मितवन्दना मन्त्रयन्तीदं तत सर्वे ॥१३१॥
 सवत्रति गुणैरयं न पुनस्तन्वेति भावयत्सु । प्रक्षिपति राजपुत्री वरमाला कुमारकण्ठे ॥१३२॥
 अथ क्षुब्धक्षीरजलनिषिम्बरविभ्रलस्तूरपूरसुखाब्ध । धवलरव उच्छलितो वट्टणा कलकण्ठीकण्ठानाम् ॥१३३॥
 ततस्तस्य बन्धवस्ते भणन्ति तत् क्व सुन्दरत्वं ते । तत स प्रकटयति स्म निजरूपं मुदिकामपनीम् ॥१३४॥
 आलिङ्गन्ति सदर्पं बहुकुमरा कित्तिजलधिवरकुमारम् । सोऽपि तेषां ययार्हप्रतिपत्तिं करोति समणयम् ॥
 भणति च कुमारीमप्य युगडलरत्नानि राजपुत्रेभ्य । ईषद् हसन्ती सापि खलु तानि तेभ्य समर्पयति ॥१३५॥
 ते कुमारकुशलमंगमस्वर्मवरोदन्तप्रकटननिमित्तम् । धावन तत्क्षणमेव कुमारजनन्यो प्रेषयन्ति ॥१३६॥
 राजापि सिद्धरान उपलब्धप्रनष्टमणिनिधान इव । हर्षवशपुलकितान्नो विवाहसामग्रीं करोति ॥१३७॥
 अथ शोभने दिवसे परमप्रमोदेन कुमारकुमार्यो । पाणिग्रहणमहोत्सवमनोरथ पूरितो राज्ञा ॥१३८॥
 तत कित्तिजलधिकुमारो भवनेपताकया परिणतः प्रवरान् । पद्मप्रकारभोगाननुसुक्ते यथा मुर स्वर्गे ॥१३९॥
 अथ रथविराजन् पितु श्रीशूरसेनराजस्य । बहुपरिवार प्राप्नो राजद्वारी तत्र वरुण ॥१४०॥
 प्रतिहारमुचितं स प्रविशति श्रीकित्तिजलध्यास्थाने । उचितप्रतिपत्तिपूर्वं कुमारं विजृम्भयति स एवम् ॥१४१॥
 यथा शूरसेनराजस्य रोगा अतिदारुणा समुद्भूता । ततो रङ्गागत्य पितृमुखकमलं प्रलोकय ॥१४२॥

तो करिहरिरहपाइक्कचकरयणाइयं बहुं दाउं । भवणपदायाए समं राया कुमारं विसज्जेइ ॥१४५॥
 उच्चियपडिवत्तिपुव्वं विसज्जिओ कुमारंयुवग्गोवि । अक्खंडंपयाणेहिं रहवीरपुरे गओ कुमारो ॥१४६॥
 सिरिसुरसेणराया आरोवेऊण तम्मि रज्जभरं । विहिणा कालं काउं सक्कसमाणो सुरो जाओ ॥१४७॥
 सिरिकिच्चिजलहिराया राया इव सुयणमणचओराण । जिणमयमुच्छप्पंतो अणुपालइ रज्जमणवज्जं ॥१४८॥
 अह वेयइदनगाओ सुंदादविज्जाहरेण विस्सम्मि । गच्छंतरेण कज्जंतरेण गिम्हम्मि भवणवरिं ॥१४९॥
 दिट्ठा भवणपदाया सुत्ता सिरिकिच्चिजलहिनिपपासे । तदेहलुद्धचित्तेण अवहडा नरवरे सुत्ते ॥१५०॥
 अह पच्चूसे राया सुत्तविउद्धो पलोयए जाव । ताव न पिच्छइ तं पाणवळुहं पणइणि पासे ॥१५१॥
 आसन्नपरिपणाओ सव्वत्थ गवेसियावि सा तत्थ । नो उवलद्धा तत्तो चितइ.एयं महच्छरियं ॥१५२॥
 जामिल्लमहल्लयसंकुलम्मि मणुयांण ताव न पवेसो । वासभवणम्मि, नवरं सुरत्तरयाणं इमं कम्मं ॥१५३॥
 ता किं इह कायव्वं अहवा कायव्वमित्थ न हु अत्थि । दिव्वेण जेण घटिऊण विहडिया तस्स इय चिंता ॥
 यत्त उक्तम्;—

अपत्थिययइं इति जह दुक्खइं, सहसा परिणमंति तह सुक्खइं ।

पुव्वज्जियइं धरिवि को सक्कइ, सप्पुरिसहं चिंचुवि न चमक्कइ ॥१५५॥

एवं समाहिपमणो दूमिजंतोवि तीए विरहेण । उवविट्ठो अत्थाणे संठविउं परियणं तीए ॥१५६॥

इति श्रुत्वा तं कुमारः सहात्मना नयति राजपाथे । कुमारादेशेन स तदेव विज्ञपयति नरपतये ॥१४४॥

ततः करिहरिरथपदातिचक्रतत्नादिकं बहु दत्त्वा । भवनपताकया समं राजा कुमारं विसृजति ॥१४५॥

उचितप्रतिपत्तिपूर्वं विमूढः कुमारबन्धुवर्गोऽपि । अखण्डप्रयाणे रथवीरपुरे गतः कुमारः ॥१४६॥

श्रीशूरसेनराज आरोप्य तस्मिन् राज्यभरम् । विधिना कालं कृत्वा शकसमानः सुरो जातः ॥१४७॥

श्रीकीर्त्तिजलधिराजो राजेव सुजनमनश्चक्रोराणाम् । जिनमतमुत्सर्षन्ननुपालयति राज्यमनवद्यम् ॥१४८॥

अथ वैताल्यनगात् सुदंष्ट्रविधाधरेण विन्ध्ये । गच्छता कार्यान्तरेण ग्रीष्मे भवनस्योपरि ॥१४९॥

दृष्टा भवनपताका सुंसा श्रीकीर्त्तिजलविनृपपाथे । तदेहलुब्धचित्तेनापहृता नरवरे सुते ॥१५०॥

अथ प्रत्युपे राजा सुप्तविबुधः प्रलोकते यावत् । तावत् न प्रश्यति तां प्राणवृद्धां प्राणयित्रीं पाथे ॥१५१॥

आसन्नपरिजनात् सर्वत्र गवेपितापि सा तत्र । नो उपलब्धा ततश्चिन्तयत्येतद् महाश्चर्यम् ॥१५२॥

यामिकनिवहसंकुले मनुजानां तावत् प्रवेशः । वासभवने, नवरं सुरत्तरयोरिदं कर्म ॥१५३॥

तस्मात्किमिह कर्तव्यमथवा कर्तव्यमत्र न सत्त्वस्ति । देवेन येन घटित्वा विघटिता तस्येयं चिन्ता ॥१५४॥

अमार्थितान्मायान्ति यथा दुःखानि, सहसा परिणमन्ति तथा सौख्यानि ।

पूर्वाजितानि धर्तुं कः शक्नोति, सत्पुरुषार्णां चित्तमपि न चमत्करोति ॥१५५॥

एवं समाहितमना दूयमानोऽपि तस्या विरहेण । उपविष्ट आस्थाने संस्थाप्य परिजनं तस्याः ॥१५६॥

आंगंतूणं अहं त्रायसेण पदममि दिवसजाममि । वायव्याए दिसाए फलिए सहकारस्वस्वमि ॥१५७॥
 लविणं मंजुलकलयंदिक्कमहुरेण सरविसेसेण । तं सोउं सउणविउं नरनाहं विन्नवेइ इमं ॥१५८॥
 देवीसमागमेणं वद्धावइ देव ! वायसो एस । सउणगंथे भणियं जेण इमं नाह ! निसुणेसु ॥१५९॥
 सिद्धिभयंचरवत्ताभोयणवुद्धित्थिनंदुथीलामे । कइइ लवंतो काओ पुव्वाइसु पदमजाममि ॥१६०॥
 वेसागमथीलामं वुट्ठी वत्ता अरीण नासं च । थीलाममच्छपक्खणअग्गी पुव्वाइ वियजामे ॥१६१॥
 भयकलहवुद्धिकारीअरिनिद्धगुरूण आगमो वत्ता । पुव्वाइ तइयपहरे वंभमि य कज्जसंसिद्धी ॥१६२॥
 भयसुयवत्ताअतिही हपरं थोवंडनिवगुरूया । वंभे लेहागयणं पुव्वाइसु तुरियपहरमि ॥१६३॥
 गोहत्थीणं पिट्ठे काओ जइ लवइ देव ! थीलामं । कूवतइ पियदंसण नईतइ निवभयं कहइ ॥१६४॥
 एवं साउणिएणं सउणसरूवे कहिज्जमाणमि । सहसा पारसियसुओ समागओ रायपयमूले ॥१६५॥
 नमिउं भणइ नरेमर ! तुह पयपउमाण विन्नवणहेउं । भयणपडायादेवीसयासओ अहमिहं पत्तो ॥१६६॥
 तन्नामसवणसंजायहरिसपुलएण राइणा भणियं । भो कीर ! खीरसकरदक्खामकवं करहि ताव ॥१६७॥
 तो ज्ञत्ति तं तदेव य कराविय सुच्छिओ पुणो कीरो । हे कहसु कथं दिट्ठा मह इट्ठा केन चानीया ? ॥
 तो सो कहेइ निसुणसु नरवर ! देवीए मूलओ सुद्धि । सुरविज्जाहरकीलावंओ विंओ गिरी अत्थि ॥१६९॥
 जो भमिरतियसंविंयावलावलावलिरणिरनेउररवेहि । हकारइव्व वरतरुणतरुणियुपलाइं कीलत्थं ॥१७०॥

आगत्याय वायसेन प्रथमे दिवसयामे । वायव्यां दिशि फलिते सहकारवृक्षे ॥१५७॥
 लपितं मंजुलकलकण्ठीकण्ठमधुरेण स्वरविशेषेण । तन् श्रुत्वा शकुनिवद् गरनाथं विज्ञपयतीदम् ॥१५८॥
 देवीसमागमेन वर्धयति देव ! वायस एषः । शकुनग्रन्थे भणितं येनेदं नाथ ! शृणु ॥१५९॥
 सिद्धिभयचरवार्तामोजनवृष्टिलीनष्टलीलाभान् । कथयति लपन् काकः पूर्वादिषु प्रथमयामे ॥१६०॥
 वेश्यागमस्त्रीलामौ वृष्टिं वार्तामरीणां नाशं च । स्त्रीलाममत्स्यमक्षणानीन् पूर्वादौ द्वितीययामे ॥१६१॥
 मयकलहवृष्टिकर्परिस्निग्धगुरूणामागमं वार्ताम् । पूर्वादौ तृतीयग्रहरे ब्रह्मणि च कार्यसंसिद्धिम् ॥१६२॥
 भयसुतवार्ताऽतिभीन् डमरं स्त्रीवाञ्छानृपगुरुपूजाः । ब्रह्मणि लेखागमनं पूर्वादिषु तुर्यग्रहरे ॥१६३॥
 गोहस्तिनोः पृष्ठे काको यदि लपति देव ! स्त्रीलामम् । कूपते प्रियदर्शनं नदीतटे नृपभयं कथयति ॥१६४॥
 एवं शाकुनिकेन शकुनस्वरूपे कथ्यमाने । सहसा पारसीकशुकः समागतो रामपादमूले ॥१६५॥
 नन्वा भणति नरेश्वर ! तव पादपद्मयोर्विज्ञपनहेतोः । भवनपताकादेवीसंकाशतोऽहमिह प्राप्तः ॥१६६॥
 तन्नामश्रवणसंजातहर्षपुलकेन राज्ञा भणितम् । भोः कीर ! खीरशर्कराद्राशमक्षणं कुरु तावत् ॥१६७॥
 ततो ज्ञातिरिति तत्तैव च कारयित्वा पृष्ठः पुनः कीर ! हे कथय क्व दृष्टा ममेष्टा केन चानीता ? ॥१६९॥
 ततः स कथयति शृणु नरवर ! देव्या मूलतः शुद्धिम् । सुरविद्याधरकोडाऽवन्ध्यो विन्ध्यो गिरिरस्ति ॥१६८॥
 यो भ्रमितुविदशं वनितावलयवालिरणितृणतृणरवैः । हकारयतीव वरतरुणतरुणीयुगलानि क्रोडाथम् ॥१७०॥

तो करिहरिरहाइकचक्रयणाइयं बहु दाउं । भवणपडायाए समं राया कुमारं विसज्जेइ ॥१४५॥
 उच्चियपडिवत्तिपुब्बं विसज्जिओ कुमारवंधुक्मोवि । अवस्वडंपयाणोहि रहवीरपुरे गओ कुमरो ॥१४६॥
 सिरिसूरसेणराया आरोवेऊण तम्मि रज्जभरं । विहिणा कालं काउं सक्कसमाणो सुरो जाओ ॥१४७॥
 सिरिकित्तिजलहिराया राया इव सुयणमणचओराण । जिणमयमुच्छपंतो अणुपालइ रज्जमणवज्जं ॥१४८॥
 अह वेयइदनगाओ सुंदावज्जिआहरेण विंझम्मि । गच्छंतें कज्जंतरेण गिम्हम्मि भवणुवरिं ॥१४९॥
 दिट्ठा भवणपडाया मुत्ता सिरिकित्तिजलहिनवपासे । तदेहलुदचित्तेण अवहढा नरवरे सुत्ते ॥१५०॥
 अह पच्चूसे राया मुत्तविउद्धो पलोयए जाव । ताव न पिच्छइ तं पाणवल्लहं पणइणि पासे ॥१५१॥
 आसन्नपरिपणाओ सव्वथ गवेसियावि सा तत्थ । नो उवलद्धा ततो चितइ एयं महच्छरियं ॥१५२॥
 जामिल्लमहल्लयसंकुलम्मि मणुयाण ताव न पवेसो । वैसभवणम्मि, नवरं सुरस्वरयाणं इमं कम्मं ॥१५३॥
 ता किं इह कायव्वं अहवा कायव्वमित्थ न हु अत्थि । दिव्वेण जेण घडिऊण बिहडिया तस्स इयं चित्ता ॥
 यत्त उक्तम्;—

अपत्थियइं इति जह दुक्खइं, सहसा परिणपति तह सुक्खइं ।

पुब्बज्जियइं धरिवि को सक्कइ, सप्पुरिसइं चिंतुवि न चमक्कइ ॥१५५॥

एवं समाहिपमणो दूमिजंतोवि तीए विरहेण । उपविट्ठो अत्थाणे संठविउं परियणं तीए ॥१५६॥

इति श्रुत्वा तं कुमारः सहात्मना नयति राजपार्श्वे । कुमारदेशेन स तदेव विज्ञपयति नरपते ॥१४४॥

ततः करिहरिरथपदातिचक्रतन्नादिकं बहु दत्त्वा । भवनपताकया समं राजा कुमारं विमृजति ॥१४५॥

उचितप्रतिपत्तिपूर्वं विमृष्टः कुमारबन्धुवर्गोऽपि । अलण्डप्रयागे रथवीरपुरे गतः कुमारः ॥१४६॥

श्रीशूरसेनराज आरोप्य तस्मिन् राज्यमरम् । विधिना कालं कृत्वा शक्रसमानः सुरो जातः ॥१४७॥

श्रीकीर्त्तिजलधिराजो राजेव सुजनमनश्चकोराणाम् । जिनमतमुत्सर्पयन्ननुपालयति राज्यमनवधम् ॥१४८॥

अथ बैताव्यनगात् सुदंष्ट्रविद्याधरेण विन्ध्ये । गच्छता कार्यान्तरेण ग्रीष्मे भवनस्योपरि ॥१४९॥

दृष्ट्वा भवनपताका सुंसा श्रीकीर्त्तिजलाधिनृपपार्श्वे । तदेहलुब्धचित्तेनापहृता नरवरे सुसे ॥१५०॥

अथ प्रत्यूपे राजा सुसविवुद्धः प्रलोकते यावत् । तावत् न पश्यति तां प्राणवल्लभां प्रणयिनीं पार्श्वे ॥१५१॥

आसन्नपरिजनात् सर्वत्र गवेपितापि सा तत्र । नो उपलब्धा ततश्चिन्तयत्येतद् महाश्वरम् ॥१५२॥

यामिकनिवहसंकुले मनुजानां तावन्न प्रवेशः । वासभवने, नवरं सुरस्वरयोरीदं कर्म ॥१५३॥

तस्मात्किमिह कर्तव्यमथवा कर्तव्यमत्र न खल्वस्ति । दैवेन येन घटित्वा विघटिता तस्येयं चिन्ता ॥१५४॥

अप्रार्थिताभ्यायन्ति यथा दुःस्वानि, सहसा परिणमन्ति तथा सौख्यानि ।

पूर्वार्जितानि धर्तुं कः शक्नोति, सत्पुरुषार्णां चित्तमपि न चमत्करोति ॥१५५॥

एवं समाहितमना द्यमानोऽपि तस्या विरहेण । उपविष्ट आस्थाने संस्थाप्य परिजनं तस्याः ॥१५६॥

आगतुं अहं त्रायसेण पदमस्मि दिवसजामस्मि । वायव्याए दिसाए फलिए सहकारस्वस्वम् ॥१५७॥
 लविणं मंजुलकलयटिकंमधुरेण सरविसेसेण । तं सोढं सउणविऊ नरत्ताहं विन्नवेइ इमं ॥१५८॥
 देवीसमागमेणं वद्धावइ देव ! वायसो एस । सउणमंथे भणियं जेण इमं नाह ! निमुणेतु ॥१५९॥
 सिद्धिभयंवरवत्ताभोयणवृद्धित्थिंमंथीलामे । कइइ लवंतो काओ पुब्बाइसु पदमजामस्मि ॥१६०॥
 पेसागमथीलामं बुद्धी वत्ता अरीण नासे च । थीलामपच्छमक्खणअगी पुब्बाइ वियजामे ॥१६१॥
 भयकलहवृद्धिकारीअरिनिद्धगुरुण आगमो वत्ता । पुब्बाइ तइयपहरे वंभस्मि य कज्जसंसिद्धी ॥१६२॥
 भयसुयवत्ताअतिदी हयं थिंवंछनिवगुरूपा । वंभे लेहागमणं पुब्बाइसु तुरियपहरमि ॥१६३॥
 गोहत्थिणं पिट्ठे काओ जइ लवइ देव ! थीलामं । कूबतइ पियदंसण नईतइ निवभयं कइइ ॥१६४॥
 एवं साउणिणं सउणसरूचे कहिजमाणस्मि । सहसा पारसियसुओ समागओ रायपयमूले ॥१६५॥
 नमिउं भणइ नरेमर ! तुह पयपउमाण विन्नवणहेउं । भवणपडापादेवीसपासओ अहमिहं पत्तो ॥१६६॥
 तन्नामसवणसंजायहरिसुलएण राइणा भणियं । भो कीर ! खीरसकरदक्खाभक्खं करहि ताव ॥१६७॥
 तो झत्ति तं तहेव य कराविय पुच्छिओ पुगो कीरो । हे कहसु कत्थ दिट्ठा मह इट्ठा केन चानीया ? ॥
 तो सो कइइ निमुणेतु नरवर ! देवीए मूलओ सुद्धि । सुरविज्जाहरकीलावंशो विशो गिरी अत्थि ॥१६९॥
 जो भमिरत्तियसंथिलयावलयवलिरणिरनेउरवेहि । हकारइव्व वरतरुणतरुणियुगलाइं कीलत्थं ॥१७०॥

आगत्याथ वायसेन प्रथमे दिवसयामे । वायव्यां दिशि फलिते सहकारवृत्ते ॥१९७॥
 लपितं मन्जुलकलकण्ठीकण्ठमधुरेण स्वरविशेषेण । तत् श्रुत्वा शकुनविद् नरनाथं विज्ञपयतीदम् ॥१९८॥
 देवीसमागमेन वर्धयति देव । वायस एषः । शकुनग्रन्थे भणितं येनेदं नाथ । शृणु ॥१५९॥
 सिद्धिभयचरवार्तामोजनवृद्धिनीनष्टलीलामान् । कथयति लपन् काकः पूर्वादिषु प्रथमयामे ॥१६०॥
 वेश्यागमन्त्रीलामौ वृष्टिं वार्तामरीणां नाशं च । खीलामपत्त्यभक्षणानीन् पूर्वादौ द्वितीययामे ॥१६१॥
 भयकलहवृद्धिकार्यरिस्त्रिंशगुरुणामागमं वार्ताम् । पूर्वादौ तृतीयप्रहरे ब्रह्मणि च कार्यसंसिद्धिम् ॥१६२॥
 भयसुतवार्ताऽतिथीन् उमरं खीवाञ्जान्पगुरुपूजाः । ब्रह्मणि लेखागमनं पूर्वादिषु तुर्यप्रहरे ॥१६३॥
 गोहस्तिनोः पृष्ठे काको यदि लपति देव ! खीलामम् । कूपते प्रियदर्शनं नदीतटे नृपमयं कथयति ॥१६४॥
 एवं द्वाकुनिकेन शकुनस्वरूपे कथ्यमाने । सहसा पारसीकशुकः समागतो राजपादमूले ॥१६५॥
 नत्वा भणति नरेश्वर ! तव पादद्वयोर्विज्ञपनहेतोः । भवनपताकादेवासकाशतोऽहमिह प्राप्तः ॥१६६॥
 तन्नामश्रवणसंजातहर्षपुलकेन राज्ञा भणितम् । भोः कीर ! क्षीरशर्कराद्वाग्नामक्षणं कुरु तावत् ॥१६७॥
 ततोऽतिथिं तत्तैव च कारयित्वा पृष्ठः पुनः कीरः । हे कथय वचं दृष्टा ममेष्टा केन चानीता ? ॥१६९॥
 ततः स कथयति शृणु नरवर ! देव्या मूलतः शुद्धिम् । सुरविद्यावरकीडाऽवन्ध्यो विन्ध्यो गिरिरस्ति ॥१६८॥
 यो भ्रमितुमिदंशंविनावलयवलिरणितूतूपुररवैः । हकारयतीव वरतरुणतरुणीयुगलानि क्रोडार्थम् ॥१७०॥

तो करिहरिरद्वैतकवककयणादयं वहुं दाउं । भवणतडायाए समं राया कुमारं विसज्जेइ ॥१४५॥
 उच्चियपडिवत्तिपुब्बं विसज्जिओ कुमारवधुवग्गोवि । अक्खंइपयाणेहिं रहवीरपुरे गओ कुमारो ॥१४६॥
 सिरिसूरसेनराया आरोवेऊण तम्मि रज्जभरं । विहिणा कालं काउं सक्कसमाणो सुरो जाओ ॥१४७॥
 सिरिकित्तिजलहिराया राया इव सुयणमणचओराण । जिणमयमुच्छपंतो अणुपालइ रज्जमणवज्जो ॥१४८॥
 अह वेयइदनगाओ सुदाढविज्जाहरेण विञ्जम्मि । गच्छंतेण कज्जंतरेण गिम्हम्मि भवणुवरिं ॥१४९॥
 दिट्ठा भवणपढाया सुत्ता सिरिकित्तिजलहिनविपासे । तदेहलुद्धचित्तेण अवहडा नरवरे सुत्ते ॥१५०॥
 अह पच्चूसे राया सुत्तविउद्धो पलोयए जाव । ताव न पिच्छइ तं पाणवल्लइ पणइणि पासे ॥१५१॥
 आसन्नपरिणगाओ सव्वत्थ गवेसियावि सा तत्थ । नो उवलद्धा तत्तो चित्तिइ एयं महच्छरियं ॥१५२॥
 जामिल्लमहल्लयसंकुलम्मि मणुयाण ताव न पवेसो । वासभवणम्मि, नवरं सुरत्तयराणं इमं कम्मं ॥१५३॥
 ता किं इह कायव्वं अहवा कायव्वमित्थ न हु अत्थि । दिव्वेण जेण घटिऊण विहडिया तस्स इय चित्ता ॥
 यत्त उक्तम्;—

अप्यत्थियइं इति अह दुक्खइं, सहसा परिणमंति तह सुक्खइं ।

पुब्बज्जियइं धरिवि को सक्कइ, सप्पुरिसहं चित्तुवि न चमक्कइ ॥१५५॥

एवं समाहितमणो दूमिज्जंतोपि तीम् विरहेण । उपविट्ठो आस्थाने संस्थाप्य परियणं तीए ॥१५६॥

इति श्रुत्वा तं कुमारः सहात्मना नयति राजपाश्वे । कुमारदेशेन स तदेव विज्ञपयति नरपतये ॥१४४॥

ततः करिहरिरथपदातिचक्ररत्नादिकं बहु दत्त्वा । भवनपताकया समं राजा कुमारं विसृजति ॥१४५॥

उचितमतिपत्तिपूर्वं विसृष्टः कुमारबन्धुवर्गोऽपि । अलण्डमयाणै रथवीरपुरे गतः कुमारः ॥१४६॥

श्रीशूरसेनराज आरोप्य तस्मिन् राज्यभरम् । विधिना कालं कृत्वा शकसमानः सुरो जातः ॥१४७॥

श्रीक्रीत्तिजलधिराजो राजेव सुजनमनश्चकोराणाम् । जिनमतमुत्सर्पयन्ननुपालयति राज्यमनवधम् ॥१४८॥

अथ चैताव्यनगात् सुदंष्ट्रविधाधरेण विन्ध्ये । गच्छता कार्यान्तरेण ग्रीष्मे भवनस्योपरि ॥१४९॥

दृष्ट्वा भवनपताका सुप्ता श्रीक्रीत्तिजलाधिनृपपाश्वे । तदेहलुब्धचित्तेनापहृता नरवरे सुप्ते ॥१५०॥

अथ प्रत्यूषे राजा सुप्तविबुधः प्रलोकते यावत् । तावत् न पश्यति तां प्राणवल्लभां प्रणयिनीं पाश्वे ॥१५१॥

आसन्नपरिजनात् सर्वत्र गवेपितापि सा तत्र । नो उपलब्धा ततश्चिन्तयत्येतद् महाश्चर्यम् ॥१५२॥

यामिकानिवहसंकुले मनुजानां तावन्न प्रवेशः । वासभवने, नवरं सुरत्तययोर्दिदं कर्म ॥१५३॥

तस्मात्किमिह कर्तव्यमथवा कर्तव्यमत्र न सत्त्वस्ति । दैवेन येन घटित्वा विघटिता तस्येयं चिन्ता ॥१५४॥

अप्रार्थितान्यायन्ति यथा दुःखानि, सहसा परिणमन्ति तथा सौख्यानि ।

पूर्वार्जितानि धर्तुं कः शक्नोति, सत्पुरुषार्णां चित्तमपि न चमत्करोति ॥१५५॥

एवं समाहितमना दूयमानोऽपि तस्या विरहेण । उपविष्ट आस्थाने संस्थाप्य परिजनं तस्याः ॥१५६॥

आगतूणं अहं व्रायसेण पदममि दिवसजाममि । वायव्याए दिसाए फलिण सहकारस्वरममि ॥१५७॥
 लविणं मंजुलकलयठिकंउमहुरेण सरविसेसेण । तं सोउं सउणविउ नरनाहं विन्नवेइ इमं ॥१५८॥
 देवीसमागमेणं वद्धावइ देव ! वायसो एस । सउणमंथे भणियं जेण इमं नाह ! निमुणेषु ॥१५९॥
 सिद्धिभयंचरवत्ताभोयणवुट्ठित्थिनट्टयीलामे । कइइ लवंतो काओ पुच्चाइसु पढमजाममि ॥१६०॥
 वेसागमयीलामं वुट्ठी वत्ता अरीण नासं च । थीलाममच्छभक्खणअमी पुच्चाइ वियजामे ॥१६१॥
 भयकलहवुट्ठिकारीअरिनिद्धगुरूण आगमो वत्ता । पुच्चाइ तइयपहरे वंभमि य कज्जसंसिद्धी ॥१६२॥
 भयसुयवत्ताअतिही डमरं थीवेछनिवगुरूपूया । वंभे लेहागमणं पुच्चाइसु तुरियपहरमि ॥१६३॥
 गोहत्थीणं पिट्ठे काओ जइ लवइ देव ! थीलामं । कूवतडे पियदंसण नईतडे निवमयं कहइ ॥१६४॥
 एवं साउणिणं सउणसरूवे कहिजमाणमि । सहसा पारसियसुओ समागओ रायपयमूले ॥१६५॥
 नमिउं भणइ नरेसर ! तुह पयपउमाण विन्नवणहेउं । भयणपडायादेवीसयासओ अहमिहं पत्तो ॥१६६॥
 तवामसवणसंजायहरिसपुल्लण राइणा भणियं । भो कीर ! खीरसकरदक्खामक्खं करहि ताव ॥१६७॥
 तो ब्रत्ति तं तहेव य कराविय पुच्छिओ पुणो कीरो । हे कहसु कथ दिट्ठा मह इट्ठा केन चानीया ? ॥
 तो सो कहेइ निमुणसु नरवर ! देवीए मूलओ सुद्धि । सुरविज्जाहरकीलावंशो विशो गिरी अत्थि ॥१६९॥
 जो भमिरतियसंबिलयावलयावलिरणिरनेउरखेहि । हकारइव वरतरुणतरुणियुगलाइं कीलत्थं ॥१७०॥

आगत्याथ वायसेन प्रथमे दिवसयामे । वायव्यां दिशि फलिते सहकारवृक्षे ॥१५७॥
 लपितं मंजुलकलकण्ठीकण्ठमधुरेण स्वरविशेषेण । तत् श्रुत्वा शकुनिविद् नरनाथं विज्ञपयतीदम् ॥१५८॥
 देवीसमागमेन वर्षयति देव ! वायस एषः । शकुनग्रन्थे भणितं येनेदं नाथ । शृणु ॥१५९॥
 सिद्धिभयचरवार्तामोजनवृष्टिस्त्रीनष्टलीलामान् । कथयति लपन् काकः पूर्वादिषु प्रथमयामे ॥१६०॥
 वेद्याममस्त्रीलाभौ वृष्टि वार्तामरीणां नाशं च । स्त्रीलाममस्त्यमस्याग्नीन् पूर्वादौ द्वितीययामे ॥१६१॥
 मयकलहवृष्टिकार्यरिस्त्रिगुणगुरूणामागमं वार्ताम् । पूर्वादि तृतीयपहरे ब्रह्मणि च कार्यसंसिद्धिम् ॥१६२॥
 भयसुतवार्ताऽतिथीन् डमरं स्त्रीवाञ्छानृगुरूपूजाः । ब्रह्मणि लेसागमनं पूर्वादिषु तुर्यमहरे ॥१६३॥
 गोदस्तितोः पृष्ठे काको यदि लपति देव ! स्त्रीलामम् । कूपतटे प्रियदर्शनं नदीतटे वृषभयं कथयति ॥१६४॥
 एवं शाकुनिकेन शकुनध्वरूपे कथ्यमाने । सहसा पारसीकशुकः समागतो राजपादमूले ॥१६५॥
 नत्वा भणति नरेश्वर ! तव पादपद्मयोर्विज्ञपन्हेतोः । भवनपताकादेवीसकाशतोऽहमिह प्राप्तः ॥१६६॥
 तवामश्रवणसंजातहर्षपुलकेन राज्ञा भणितम् । भोः कीर ! क्षीरशर्कराद्रास्त्रामक्षणं कुरु तावन् ॥१६७॥
 ततोऽतिष्ठति तत्तैव च कारयित्वा पृष्ठः पुनः कीरः । हे कथय क्व दृष्टा ममेष्टा केन चानीता ? ॥१६९॥
 ततः ॥ कथयति शृणु नरवर ! देव्या मूलतः शुद्धिम् । सुरविद्याधरक्रोडाऽवन्ध्यो विन्ध्यो गिरिरास्ति ॥१६८॥
 यो भ्रमितुत्रिदशानितावलयावलिरणितूनुरखैः । हकारयतीव वरतरुणतरुणायुगलानि क्रोडार्थम् ॥१७०॥

तो करिहरिरहाइककचकरयणाइयं बहुं दाउं । भवणडायाए समं राया कुमारं विसज्जेइ ॥१४५॥
 उचियपडिवत्तिपुब्बं विसज्जिओ कुमारंयुवगोवि । अक्खंडपयाणेहिं रहवीरपुरे गओ कुमरो ॥१४६॥
 सिरिसूरसेणराया आरोवेऊण तम्मि रज्जभरं । विहिणा कालं काउं सक्कसमाणो सुरो जाओ ॥१४७॥
 सिरिकित्तिजलहिराया राया इव सुयणमणचओराण । जिणमयमुच्छपंतो अणुपालइ रज्जमणवज्जो ॥१४८॥

अह वेयइदनगाओ सुदाढविज्जाहरेण विंझम्मि । गच्छतेण कज्जंतरेण गिम्हम्मि भवणुवरि ॥१४९॥
 दिट्ठा भवणपढाया सुत्ता सिरिकित्तिजलहिनवपासे । तदेहलुदचित्तेण अवहढा नरवरे सुत्ते ॥१५०॥
 अह पच्चूसे राया सुत्तविउद्धो पलोयए जाव । ताव न पिच्छइ तं पाणवल्लहं पणइणि पासे ॥१५१॥
 आसन्नपरियणाओ सक्कथ गवेसियावि सा तत्थ । नो उवल्लदा तत्तो चित्तइ एयं महच्छरियं ॥१५२॥
 जामिल्लमहल्लयसंकुलम्मि मणुयाण ताव न पवेसो । वैसभवणम्मि, नवरं सुरस्वयराणं इमं कम्मं ॥१५३॥
 ता किं इह कायव्वं अहवा कायव्वमित्त्य न हु अत्थि । दिव्वेण जेण घटिऊण विहडिया तस्स इय चित्ता ॥
 यत्त उक्कम्;—

अपत्थियइं इति जह दुक्खइं, सहसा परिणमंति तह सुक्खइं ।

पुव्वज्जियइं धरिवि को सक्कइं, सप्पुरिसइं चित्तुवि न चमक्कइ ॥१५५॥

एवं समाहियमाणो दूमिज्जंतोवि तीए विरहेण । उपविट्ठो अत्थाणे संठविउं परियणं तीए ॥१५६॥

इति श्रुत्वा तं कुमारः सहात्मना नयति राजपाश्वे । कुमारदेशेन स तदेव विज्ञपयति नरपतये ॥१४४॥

ततः करिहरिरथपदाविवचननादिकं बहु दत्त्वा । भवनपताकया समं राजा कुमारं विसृजति ॥१४५॥

उचितप्रतिपत्तिपूर्वं विसृष्टः कुमारयन्धुवर्गोऽपि । अलण्डप्रयाग्रे रथवीरपुरे गतः कुमारः ॥१४६॥

श्रीशूरसेनराज आरोप्य तस्मिन् राज्यभरम् । विधिना कालं कृत्वा शक्रसमानः सुरो जातः ॥१४७॥

श्रीकीर्त्तिजलधिराजो राजेव सुजनमनश्चक्रोराणाम् । जिनमतमुत्सर्पयन्ननुपालयति राज्यमनवधम् ॥१४८॥

अथ वैताड्यनगात् सुदंष्ट्रविद्याधरेण विन्ध्ये । गच्छता कार्यान्तरेण ग्रीप्ते भवनस्योपरि ॥१४९॥

दृष्टा भवनपताका सुप्ता श्रीकीर्त्तिजलधिरुपपाश्वे । तदेहलुब्धचित्तेनापहृता नरवरे सुप्ते ॥१५०॥

अथ प्रत्यूषे राजा सुप्तविबुद्धः प्रलोकते वाक्त् । तावत् न पश्यति तां प्राणवल्लभां प्रणयिनीं पाश्वे ॥१५१॥

आसन्नपरिजनात् सर्वत्र गवेपितापि सा तत्र । नो उपलब्धा ततश्चिन्तयत्येतद् महाश्वयेम् ॥१५२॥

यामिकनिवहसंकुले मनुजानां तावन्न प्रवेशः । वासभवने, नवरं सुरस्वचरयोरिदं कर्म ॥१५३॥

तस्मात्किमिह कर्तव्यमथवा कर्तव्यमत्र न खल्वस्ति । दैवेन येन घटित्वा विघटिता तस्येयं चिन्ता ॥१५४॥

अप्रार्थितान्यायन्ति यथा दुःस्नानि, सहसा परिणमन्ति तथा सौल्यानि ।

पूषीर्जितानि धर्तुं कः शक्नोति, सत्पुरुषार्णां चित्तमपि न चमत्करोति ॥१५५॥

एवं समाहितमना दूयमानोऽपि तस्या विरहेण । उपविष्ट आस्थाने संस्थाप्य परिजनं तस्याः ॥१५६॥

आगतूणं अहं त्रायसेण पदममि दिवसजाममि । वायव्याए दिसाए फलिण सहकारस्वस्वमि ॥१५७॥
 लपिणं मंजुलकलयंडिकंठमधुरेण सरविसेसेण । तं सोउं सउणविउ नरनाहं विज्जवेइ इमे ॥१५८॥
 देवीसमागमेणं वद्धावइ देव ! वायसो एस । सउणमंये भणियं जेण इमं नाह ! निसुणेसु ॥१५९॥
 सिद्धिभयं चरवत्ताभोयणवुट्ठित्थिनं हृथीलामे । कइइ लवतो काओ पुव्वाइसु पदमजाममि ॥१६०॥
 वेसागमथीलामं वुट्ठी वत्ता अरीण नासं च । थीलाममच्छमवत्तणजग्गी पूव्वाइ वियजामे ॥१६१॥
 भयकलहवुट्ठिकारीअरिनिद्धगुरुण आगमो वत्ता । पुव्वाइ तइयपहरे वंभमि य कज्जसंसिद्धी ॥१६२॥
 भयसुयवत्ताअतिही डमरं धीवळनिवगुरुपूया । वंभे लेहागयणं पुव्वाइसु तुरियपहरमि ॥१६३॥
 गोहत्थीणं पिठ्ठे काओ जइ लवइ देव ! थीलामं । क्ववतइ पियइंसण नईतइ निवभयं कहइ ॥१६४॥
 एवं साउणिएणं सउणसरूपे कहिज्जमाणमि । सहसा पारसियसुओ समागओ रायपयमूले ॥१६५॥
 नमिउं भणइ नरेमर ! तुह पयपउमाण विज्जवणहेउं । भयणपट्टायादेवीतयासओ अहमिहं पत्तो ॥१६६॥
 तन्नामभयणसंजायहरिसपुलएण राज्ञा भणियं । भो कीर ! खीरसकरवत्ताभयनं करहि ताव ॥१६७॥
 तो इत्ति तं तहेव य कराविय पुच्छिओ पुगो कीरो । हे कहसु कत्य दिट्ठा मह इट्ठा केन चानीया ? ॥
 तो सो कहेइ निसुणसु नरवर ! देवीए मूलओ सुद्धि । सुरविज्जाहरकीलावंशो विंशो गिरी अत्थि ॥१६९॥
 जो भमिरत्तियसंविज्जयावलिगणित्तुनुररवैहि । हकारइव्व वरतरुणतरुणिज्जुयनइं फीलत्थं ॥१७०॥

आगत्याय वायसेन प्रथमे दिवसयामे । वायव्यां दिशि फलिते सहकारवृत्ते ॥१५७॥
 लपितं मंजुलकलकण्ठीकण्ठमधुरेण स्वरविशेषेण । तत् श्रुत्वा शकुनविद् नरनार्यं विज्ञपयतीदम् ॥१५८॥
 देवीसमागमेन वर्धयति देव ! वायस एषः । शकुनग्रन्थे भणितं येनेदं नाय ! शृणु ॥१५९॥
 सिद्धिभयचरवार्तामोजनगुट्ठिलीनप्रलीलाभान् । कथयति लपन् काकः पूर्वादिषु प्रथमयामे ॥१६०॥
 वेश्याभामन्त्रीलामौ वृष्टिं वार्तामरीणां नाशं च । स्त्रीलाममत्स्यमत्तणानीन् पूर्वादौ द्वितीययामे ॥१६१॥
 भयकलहवृष्टिकार्यरिस्तिग्धगुरुणामागमं वार्ताम् । पूर्वादौ तृतीयपहरे ब्रह्मणि च कार्यसंसिद्धिम् ॥१६२॥
 भयसुतवार्तांतिथीन् डमरं स्त्रीवाञ्छानृपगुरुपूजाः । ब्रह्मणि लेखागमनं पूर्वादेषु तुर्यपहरे ॥१६३॥
 गोहस्तिनोः पृष्ठे काको यदि लपति देव ! स्त्रीलामम् । कूपनटे प्रियदर्शनं नदीतटे नृपभयं कथयति ॥१६४॥
 एवं शाकुनिकेन शकुनस्वरूपे कथ्यमाने । सहसा पारसीकशुकः समागतो रानपादमूले ॥१६५॥
 नत्वा भणति नरेन्द्र ! तव पादपद्मयोर्विज्ञपनहेतोः । भवनपताकदेवीसंकाशतोऽहमिह प्राप्तः ॥१६६॥
 तन्नामभयणसंजातहर्षपुलकेन राज्ञा भणितम् । भोः कीर ! क्षीरशर्कराद्रात्माभक्षणं कुरु तावन् ॥१६७॥
 ततो अतिथिं तत्तयैव च कारयित्वा वृष्टः पुनः कीरः । हे कथय वचं दृष्टा ममेष्टा केन चानीता ? ॥१६९॥
 ततः स कथयति शृणु नरवर ! देव्या मूलतः शुद्धिम् । सुरविद्याधरकीलावन्शो विन्ध्यो गिरिरस्ति ॥१६८॥
 यो भ्रमितृन्निद्रावनितावल्यावलिगणित्तुनुररवैः । हकारयतीव वरतरुणतरुणिपुगलानि कौडार्थम् ॥१७०॥

तस्मि मए सा देवी दक्खाघणमंदवस्स मज्झमि । दिट्ठा निद्रामुद्रादहमुद्धियनयणपुटजुगला ॥१७१॥
महरिहसिज्जाए गया, एगो विज्जाहरो य तोए पुगो । जंपंतोणेगाइं वयणाइं सिणेहसाराइं ॥१७२॥
तयथा:-

पसीय पसयच्छि ! छंत्सु नियदिट्ठिच्छोहअमवधारहि । मयणमिसंपलित्तं ह्यहियं मज्झ करभोरु ! ॥
पडिबुद्ध पिए ! दइए, एयं सुणिउं झटत्ति पडिबुद्धा । तुम्हपडिक्खधारिं पासइ विज्जाहरसुदाढं ॥१७४॥
तो कसिणीकयवयणा बाहुल्लियलोयणा मए भणिथा । किं तुममेयावत्थं पत्ता नियपिययमं दट्ठुं ? ॥१७५॥
तत्तो देवी जेपइ न होइ मह पिययमो इमो कीर ! । किंत्तिसिणेहमेसो पयासए जमिय जंपतो ॥१७६॥
पासाओवि न दीसइ न चेव मह परिणोवि पासम्मि । तो निच्छएण इमिणा अवहरिउं अहमिहाणीया ॥
महइ मह सीलभंसं एसो वडुंतरम्मि ता झुल्लो । जइ सीलंपि न होज्जा नारीणं तो वरं मरणं ॥१७८॥
वरमग्गिम्मि पवेसो वरं वणे हरिगुहाए संवासो । मा सीलस्स व्भंसो हविज्ज सुकुलप्पसूयाणं ॥१७९॥
सीलं परमनिहाणं सीलं महिलानां भूषणमनर्घं । तह सुगइहेज्ज सीलं सिवसुइतरुनिखहयवीयं ॥१८०॥
ता तिजपसारभूयं सीलं पाणच्चएवि न चइस्सं । को वा जीवंतोए मह सकइ खंडिउं सीलं ? ॥१८१॥
एवं मह कहिऊणं मोणेणं जाव संठिया देवी । विज्जाहरायसुओ तो सो भणिओ मए एवं ॥१८२॥
रसणं असिउं दत्तणेठि भरइ सीलस्स खंडणे एसा । तह य न वंछिपसिद्धी इहलोए तुम्ह पिच्छामि ॥
परलोए पुण सीलस्स खंडणे कयमणस्स जं पावं । नरयाइसु दुक्खपरंपराए तं कारणं परमं ॥१८४॥

तस्मिन् मया सा देवी द्राक्षाघनमण्डपस्य मध्ये । दृष्टा निद्रामुद्रादहमुद्धितनयनपुटयुगला ॥१७१॥
महार्हशय्यायां गता, एको विद्यापरश्च तस्याः पुरः । जल्पन्नेकानि वचनानि स्नेहसाराणि ॥१७२॥
प्रसीद मृगाक्षि ! उक्तं निजदृष्टिसेवामृतधारामिः । मदनमग्निसंप्रदीतं हृतहृदयं मम करभोरु ॥१७३॥
प्रतिबुध्यस्य प्रिये ! दधिते । एतत् श्रुत्वा क्षितिं प्रतिबुद्धा । युष्मत्प्रतिरूपधारिणं पश्यति विद्याधरमुदंष्ट्रम् ॥
ततः कृष्णीकृतवदना बाष्पवल्लोचना मया भणिता । किं त्वमेतदवस्थां प्राप्ता निजप्रियतमं दृष्ट्वा ॥१७५॥
ततो देवी जल्पति न भवति मम प्रियतमोऽयं कीर ! । कृत्रिमस्नेहमेव प्रकाशयति यदिति जल्पन् ॥१७६॥
प्रासादोऽपि न दृश्यते नैव मम परिजोऽपि पार्थिव । ततो निश्चयेनानेनापहत्याहमिहानीता ॥१७७॥
कादृशति मम शीलभ्रंशमेव महान्तरे तावद् अष्टः । यदि शीलमपि न भवेद् नारीणां ततो वरं मरणम् ॥१७८॥
वरमग्नौ पवेसो वरं वने हरिगुहायां संवासः । मा शीलस्य भ्रंशो भवतात् सुकुलप्रसूतानाम् ॥१७९॥
शीलं परमनिधानं शीलं महिलानां भूषणमनर्घम् । तथा सुगतिहेतुः शीलं शिवमुखतरुनिखटतृतीयजम् ॥१८०॥
तस्मात्त्रिजगत्सारभूतं शीलं प्राणत्यागेऽपि न त्यक्ष्यामि । को वा जीवन्त्या मम शक्नोति खण्डयितुं शीलम् ? ॥
एवं मां कथयित्वा मौनेन यावत् संस्थिता देवी । विद्याहराजमुत्तस्ततः स भणिषो मयैवम् ॥१८२॥
रसनामशित्वा दशनैश्चित्रये शीलस्य खण्डनं एसा । तथा च न वाञ्छितार्थसिद्धिरिहलोके युष्माकं पश्यामि ॥
परलोके पुनः शीलस्य खण्डने कृतमनसो यत्पापम् । नरकादिषु दुःखपरम्परायास्तत् कारणं परमम् ॥१८४॥

'जं पुण मरणस्स महासईए एईइ कारणं तुम्हे । संजायइ, एयस्स उ पावस्स अईवयोरस्स ॥१८५॥
 पावाणुवंधिणो बहुपुग्गलपरियट्ठकोटिकोटीहि । नित्तारो जइ भवियव्वयाए वसओ कहवि होही ॥१८६॥
 ता तुह विज्जाहरायवंसपभवस्स पवरजाइस्स । विज्जासयनिलयस्सवि होइ अविज्जा इमं चोज्जं ॥१८७॥
 ता तिरियस्सवि वयणेण मज्झ मुचउ असग्गहो एसो । खंडसरावट्ठियंणि हु पीयं अमयं रुयं हणइ ॥१८८॥
 तो मं पुच्छइ विम्बियहियओ विज्जाहरो इमं कीर । कह तुह इय दक्खं एवंविहवयणविन्नासे ॥१८९॥
 रोरो जह रयणवई जायइ रयणायरं नित्सेवंतो । तह सुयनिहिमुणित्सेवाए मज्झ इय वयणविन्नाणं ॥१९०॥
 तो जोडियकरकपलो निवडिय चलणेसु भणइ मं खयर । धम्मगुरु मह तुम्हे एसावि हु सीलरयणनिही ॥
 मह भइणी, ता एयं जेमि अहं तम्मि चेव नयरम्मि । सह तुमए तत्थ गओ ठामि अई नगरवाहिम्मि ॥
 तुममेयं नरवइणो साहसु जाएसु मज्झ अभयं च । तं च तहच्चिय जायं, संपइ देवो पमाणंति ॥१९३॥
 तो राया कीरवरं तं, आरोविण नियम्मि उच्छंणे । नियकंडाओ रयणावलिं च खिविऊण तवकंठे ॥१९४॥
 उहंतो भणइ सुयं सहलीकण लोयणाइं, दंसेउं । तं नररयणं, तारिसइत्थीरयणे वसगयम्मि ॥१९५॥
 जस्सासत्तमणस्सवि तुह पन्नवणेण एरिसा बुद्धी । जाया, तह अभयं चिय दिन्नं मे सच्चहा तस्स ॥१९६॥
 अइ पाणिठावियसुओ राया तहंसिएण मणेण । अणुगमंत्तो बहुपरियणेण ठाणं तणुपत्तो ॥१९७॥
 तो ताइवि नरनाहं इतं ददुण्ण दूरओ चेव । संमुहमुर्विति, उचियं पडिवत्ति तो करेऊण ॥१९८॥
 नयरम्मि पयट्ठमहूसवम्मि पत्तो निवो समं तेण । खयरं कीरं च तहिं सम्माणेउं विसज्जेइ ॥१९९॥

यत् पुनर्मरणस्य महासत्या एतस्याः कारणं यूयम् । संजायध्वे, एतस्य तु पापस्यातीवधोरस्य ॥१८५॥
 पापानुबन्धिनो बहुपुद्गलपरिवर्तकोटिकोटिभिः । निस्तारो यदि भवितव्यताया वशतः कथमपि भविष्यति ॥१८६॥
 तस्मात्तव विद्याधराराजवंशप्रभवस्य प्रवरजातेः । विद्याशतनिलयस्यापि भवत्यविचेदमाश्चर्यम् ॥१८७॥
 तस्मात्तिरश्चोऽपि वचनेन मम मुच्यतामसद्ब्रह्म एषः । खण्डशरावस्थितमपि सत्त्वं पीतममृतं रुजं हन्ति ॥१८८॥
 ततो मां पृच्छति विस्मितहृदयो विद्याधर इदं कीर । कथं तवेति दक्षत्वमेवंविधवचनविन्यासे ? ॥१८९॥
 रोरो यया रत्नपतिर्जायते रत्नाकरं निषेवमाणः । तथा श्रुतनिधिमुनित्सेवया ममेति वचनविज्ञानम् ॥१९०॥
 ततो योजितकरकमलो निरस्य चरणयोर्येनति मां खचरः । धर्मगुरो मम यूयमेवापि सत्त्वं सीलरत्ननिधिः ॥
 मम त्रिगुणी, तस्मादेतां नयाम्यहं तस्मिन्नेव नगरे । सह युष्माभिस्तत्र गतस्तिष्ठाम्यहं नगर बहिः ॥१९२॥
 यूयमेतद् नरपते कथय याचस्व ममामयं च । तच्च तथैव जातं, संप्रति देवः प्रमाणमिति ॥१९३॥
 ततो राजा कीरवरं तमारोप्य निज उत्सङ्गे । निजकण्ठाद् रत्नावलिं च लिप्त्वा तत्कण्ठे ॥१९४॥
 उत्तिष्ठन् मणति शुक्रं सफलोङ्कुर लोचने, दर्शयित्वा । तन्नरत्नं, तादृशस्त्रीरले वशयते ॥१९५॥
 यस्यासक्तमनसोऽपि तव प्रज्ञापनेनेदृशी बुद्धिः । जाता, तथाऽप्ययमेव दत्तं मया सर्वथा तस्य ॥१९६॥
 अथ पाणिस्थोऽपि तशुक्रो राजा तद्वर्जितेन मार्गेण । अनुगम्यमानो बहुपरिजनेन स्थानं तदनुपासः ॥१९७॥
 ततस्तावपि नरनाथमायान्तं दृष्ट्वा दूरत एव । संमुखमुपेतः, उचितं प्रतिपत्तिं ततः कृत्वा ॥१९८॥

पाठव्यूहो गन्धो देवीए तम्मि चेव समयम्मि । तो भणइ जणो गन्धो निवसंभोयाउ जइ हुंतो ॥२००॥
 ता पुव्वं एयाए अन्नाए अहव रायदेवीए । किं नो पाठव्यूहो-एत्थियवरिसेहिं, तं नूणं ॥२०१॥
 तत्थ गया परिमुत्ता एसा विज्जाहरेण पच्छा ओ । गुरुजणभणिएण इमं छउमं रइऊण आणीया ॥२०२॥
 लोयवयणज्जमेयं राया आयञ्जिऊण चित्ते । सच्चो एस पवाओ लोओ अलिओ य वलिओ य ॥२०३॥
 लोएण घटियजुत्तो विसए एयम्मि मज्झवि यणम्मि । उण्णायइ सन्भावं, संभावविज्जइ न पुण एयं ॥२०४॥
 अहवा सच्चमसच्चं होइ कम्मोदयाउ एईए । तहवि हु इय जणवाओ न सुंदरो कुलप्पसूयाण ॥२०५॥
 ता पेसिऊउ एसा जणयगिहे विरइउं इमं छउमं । जह जणओ अपइउतणू तेणवि मह पेसिओ लेहो ॥२०६॥
 जं लेहइदंणोओ भवणपढाया इहत्ति मह पासे । पेसइयव्वा तुमए इय कहिउं, तीइ तो रत्ता ॥२०७॥
 आणत्तो सेणाणी एयं लोत्तूण जणयोइम्मि । तं आगच्छसु सिम्यं इभीए जणयस्स परिकहिउं ॥२०८॥
 जह भणियमिमं रत्ता कारणवसउ इमाए इह पसवो । उच्चित्ति पेसिओ हं एयं वित्तूण इह इत्ति ॥२०९॥
 तेणवि तहेव विहियं, सावि गया तत्थ पासिउं जणयं । नीरोगं परिचित्ति मज्झ विलीयं नरवइस्स ॥२१०॥
 परिवसइ किंपि चित्ते, छउमं काऊण तेण तेणेह । पेसविद्या पिउगेहे, तमहं थेवंपि न सरेमि ॥२११॥
 विज्जाहरअवहरणे किंचिवि लोयाउ पुण अलीयंपि । निसुणेऊण विलीयं अनिवेएऊण मे पुरओ ॥२१२॥
 मक्खे परिचत्ता हं, तं मह कम्माण विलसियमसेसं । इय अपरिचित्थयकारी कहन्नाहा अज्जउत्तोवि ? ॥२१३॥

नगरे प्रवृत्तमहोत्सवे प्राप्ते नृपः समं तेन । खचरं कीरं च तत्र सम्मान्य विसृजति ॥१९९॥
 प्रादुर्भूतो गमो देव्यास्तस्मिन्नेव समये । ततो भणति जनो गमो नृपसंभोगाद् यद्यभविष्यत् ॥२००॥
 तदा पूर्वमेतस्या अन्यस्या अथवा राजदेव्याः । किं नो प्रादुर्भूत एतावद्वर्षः, तन्मूलम् ॥२०१॥
 तत्र गता परिमुक्तैषा विधाधरेण पश्चात् । गुरुजनभाषितेनैव छत्र रचयित्वाऽऽनीता ॥२०२॥
 लोकवचनीयमेतद् राजाऽऽकर्ण्य चिन्तयति । सत्य एष प्रवादो लोकोऽलीकश्च वानश्च ॥२०३॥
 लोकेन घटितपुक्तिर्विषय एतस्मिन्ममापि मनसि । उत्पादयति सद्भावं, संभाव्यते न पुनरेतत् ॥२०४॥
 अथवा सर्वमसत्यं भवति कर्मोदयादेतस्याः । तथापि खल्विति जनवादो न सुन्दरः कुलप्रसूतानाम् ॥२०५॥
 तस्मात् प्रेय्यतामेवा जनकगृहे विरच्येदं छत्र । यथा जनकोऽपद्रुस्तनुंस्तेनापि मम प्रेषितो लेखः ॥२०६॥
 मल्लेखदर्शनाद् मवनपताका-घटिति मम पार्श्वे । प्रेषयितव्या युष्माभिरिति कथयित्वा तस्यै ततो राज्ञा ॥२०७॥
 आज्ञप्तः सेनानीरेतां मुक्त्वा जनकगृहे । त्वंभागच्छ शीघ्रमस्या जनकस्य परिक्रम्य ॥२०८॥
 यथा भणितमिदं राज्ञा कारणवशतोऽस्या इह प्रसवः । उचित इति प्रेषितोऽहमेनां गृहीत्वेह घटिति ॥२०९॥
 तेनापि तथैव विहितं, सापि गता तत्र दृष्ट्वा जनकम् । नीरोगं परिचिन्तयति मम व्यलीकं नरपतेः ॥२१०॥
 परिवसति किमपि चित्ते, छत्र कृत्वा तेन सेनेह । प्रेषिता पितृगृहे, तदहं स्तोकापि न स्मरामि ॥२११॥
 विधाधरापहरणे किञ्चिदपि लोकात् पुनरलीकमपि । श्रुत्वा व्यलीकमनिवेद्य मे पुरतः ॥२१२॥
 मन्ये परित्यक्ताऽहम्, तन्मम कर्मणां बिलसितमशेषम् । इत्यपरीक्षितकारी कथमन्यथाऽऽर्यपुत्रोऽपि ? ॥२१३॥

पासाज जाइ संदेसएहि एइत्ति होइ न हु एयं । इय बुद्धीए तीए सेणाणी न भणिओ किपि ॥२१४॥
तस्मि गए सा देवी संवरणं काउं नियमणम्मि तओ । झरइ एवं हा दिव्व ! ववसियं कह तए एवं ॥
पइणा सह कुण विरहं विहवं अवणेहि मरणमुवणेहि । जं पुण पयडसि सीले मज्झ कलंकं तमच्छरियं ॥
चारेहिं तो विन्नायसव्वतव्वइयो नरवरोवि । चित्तेइ सिद्धराओ धिरत्थु संसारवासस्स ॥२१७॥
जं कित्तिजलहिराया विवेपनयमंदिरं कयन्नगुरु । मुणिजं नियसवणेहि विज्जाहरकीरवुत्तं ॥२१८॥
निव्वुदसइत्तसिरोमणीए वच्छाए ववसए एवं । परवसणूसवपागयदुज्जणदुव्वयणमित्तेण ॥२१९॥
उत्तं उव्विज्जं भवणपढायंभि भणइ एगंते । वाहजलाविलनयणो वत्ते ! मा खेयमुव्वहसु ॥२२०॥
यतः—

“न्यद्दीनोऽपि करायातैरुपतयेव कन्दुकः । प्रायेण हि सुवृत्तानामस्थायिन्यो विपत्तयः ॥”
इतो य कित्तिजलही राया रहवीरनयरसंपच्चं । चउदसपुव्विं वंदिवि परिणपुणरजणसमाउत्तो ॥२२१॥
उचियट्ठाणुवविट्ठो पराए भत्तीए धम्मसवणत्थं । बहुजणउववारत्थं तत्पुरओ कहइ सुयनाणी ॥२२२॥
कोहाइद्वुत्तियमणो जं जंपइ तत्फलं फुडं नरया । सहसा पयंपियं पि हु देइ अलीयं दुहाइं जओ ॥२२३॥
परिहासेण सवत्ती भवणपढायाए अन्नजम्मम्मि । भणिया य ‘हट्ठगवी’ तत्परिणामो इमो जाओ ॥२२४॥
भणइ नरिंदो मुनिवर ! वृत्तंतमिणं सचित्तरं कहइ । तो जंपइ मुणिनाहो, आसि पुरं विजयखेवंति ॥
तत्थासि पडमसिद्धी निरपघां तस्स पणइणी पडमा । अइवल्लहा य सा तस्स, तीए तोऽणिच्छमाणोवि ॥
परिणाविओ स महिलं अन्नं, धूयं व मन्नाए तं सा । अह अन्नया पयटे कहापधं पम्मि पडमाए ॥२२७॥

प्रसादं यान्ति संदेशकैरेत इति भवति न स्खेवतत् । इति बुद्ध्या तया सेनानीर्न भणितः किमपि ॥२१४॥
तस्मिन् गते सा देवी संवरणं कृत्वा निगमनसि ततः । सिद्यत एवं हा दैव ! व्यसितं कयं त्वयैवम् ॥२१५॥
पत्या सह कुरु विरहं विमवमपनय मरणमुपनय । यत्पुनः प्रकटयति शीले मम कलङ्कं तदाश्चर्यम् ॥२१६॥
चारेभ्यो विज्ञातसर्वतद्व्यतिकरो नरवरोऽपि । चिन्तयति सिद्धराजो विगस्तु संसारवासम् ॥२१७॥
यत् कीर्त्तिजलधिराजो विवेकनयमन्दिरं कृतज्ञगुरुः । श्रुत्वा निजश्रवणाभ्यां विद्याधरकीरवृत्तान्तम् ॥२१८॥
निर्वृत्तसतीत्वशिरोमणी वत्सायां व्यवस्थत्येवम् । परव्यसनोत्सवप्राकृतदुर्जनदुर्वचनमात्रेण ॥२१९॥
उत्सङ्गे स्थापयित्वा भवनपताकामपि भणत्येकान्ते । वाप्यजलाविलनयनो वत्से ! मा खेदमुद्वह ॥२२०॥
इतश्च कीर्त्तिजलधी राजा रथवीरनगरसंप्राप्तम् । चतुर्दशधूर्विणं वन्दित्वा परिजनप्ररजनसमायुक्तः ॥२२१॥
उन्नितास्थानोपविष्टः परया मयस्या धर्मश्रवणार्थम् । बहुजनोपकारार्थं तत्पुरतः कथयति श्रुतज्ञानी ॥२२२॥
क्रोधादिद्वेषितमना यज्जल्पति तत्फले स्फुटं नरकाः । सहसा प्रगल्पितमपि खलु ददात्यलीकं दुःखानि यतः ॥
परिहासेन सपत्नी भवनपताकयाऽन्यजन्मनि । भणिता च ‘हट्ठगवी’ तत्परिणामोऽयं जातः ॥२२४॥
मणति नरेन्द्रो मुनिवर ! वृत्तान्तमिदं सचित्तरं कथय । ततो मल्पति मुनिनाथः, आसीत्पुरं विजयखेयमिति ॥
तत्रासीत्पद्मश्रेणी निरपरया तस्य प्रणयिणी यथा । अतिवल्गुमा च सा तस्य, तया ततोऽनिच्छन्नपि ॥२२६॥

हृद्गाविति सहसा भणिया एसा, इमं च पउमेण । निसुयं तदेव तं परिणयं च तो वासभवणम्मि ॥२२८॥
 दिन्नो न से पवेसो तो सा गेत्तुण कहइ पउमाए । सावि हु पुच्छइ पउमं तुम्हवरद्धं किमेयाए ? ॥२२९॥
 सो भणइ हृद्गाई भणिया एसा तए, तओ पउमा । 'स्विडेण मए भणियं एयं' इच्चाइ भणिऊण ॥२३०॥
 पत्तिज्जावइ पउमं, तो सो पुन्नेव वट्ठई तीए । पउमा य देसविरया किंतु अणाभोगओ एवं ॥२३१॥
 नो परिचितइ एसा वीयम्मि वयम्मि मज्झ अइयारो । सहसा अण्भक्खाणं, आनम्मं पालिउं सम्मं ॥२३२॥
 सेसं तु देसविरइ, अतिपसपयम्मि इमपईयारं । अप्पडिक्कमिऊण मया पत्ता सोहम्मकप्पम्मि ॥२३३॥
 ततो य चुया जाया कमेण तुह भारिया इमा इन्निह । तव्वयणफलं पत्ता वयणिज्जमिमं सुसीलावि ॥
 तं सोउं पुरलोओ भणइ सुणिदं बहु विसूरंतो । देवीए वयणिज्जं एयं सुविसुद्धसीलाए ॥२३५॥
 आरोवियमन्नेहि, ता पहु ! एयस्स पावेक्कम्मस्स । जह मुच्चाओ अम्हे करुणं काउं तहा कुणह ॥२३६॥
 पावावगमोवाए कहियम्मि सवित्तरे सुणिदेण । केहिपि सच्चविरइ गहिया देसेण अन्नेहि ॥२३७॥
 सम्मत्तमित्तमन्नेहि, नरवरो पुण नमित्तु सुणिनाइ । विज्जवइ पुणो एवं जह मइ करुणं करेउण ॥२३८॥
 ठायव्वमित्थ कइवयदिणाणि कज्जं जमित्थ तं पहुणो । जाणंति पुण सयं चिय इय भणिउं उट्ठिओ ततो ॥
 नियरज्जकज्जसिवरं दाउममवस्स पवरसुहदेहि । सह वरतुरयारूदेहि-जाइ-कंचणपुरि नयरि ॥२४०॥
 संपन्नपुत्तरयणं-भवनपढायं तओ स्वमावेइ । लोयवयणेण एयं कयं मए पंदनेहेण ॥२४१॥

परिणायितः स महिलामन्याम्, दुहितरमिव मन्यते तां सा । अथान्यदा प्रवृत्ते कथाप्रबन्धे पद्या ॥२२७॥
 हृद्गवतीति सहसा भणितैषा, इदं च पद्येन । श्रुतं तथैव तत् परिणतं च ततो वासभवने ॥२२८॥
 दत्तो न तस्याः प्रवेशस्ततः सा गत्वा कथयति पद्याम् । सापि खलु पृच्छति पद्यं तवापराद्धं किमेतया ? ॥
 स भणति हृद्गवती भणितैषा, त्वया, ततः पद्या । 'क्रीडया मया भणितमेतत्' इत्यादि भणित्वा ॥२३०॥
 प्रत्यापयति पद्यं, ततः स पूर्वमिव वर्तते तस्याम् । पद्या च देशविरता किन्त्वनभोगत एवम् ॥२३१॥
 नो परिचिन्तयत्येषा द्वितीयत्रते ममातिचारः । सहसाऽभ्याख्याने, आनन्म पालयित्वा सम्यक् ॥२३२॥
 शेषं तु देशविरतिम्, अन्तिमसमये इममतीचारम् । अप्रतिक्म्य मृता प्राप्ता सौषर्मकल्पे ॥२३३॥
 ततश्च च्युता जाता क्रमेण तव भार्येयमिदानीम् । तद्वचनफले प्राप्ता वचनीयमिदं सुशीलापि ॥२३४॥
 तत् श्रुत्वा पुरलोके भणति मुनीन्द्रं बहु सिचमानः । देव्या वचनीयमेतत् सुविशुद्धशीलयाः ॥२३५॥
 आरोपितमस्माभिः, तस्मात्प्रमो ! एतस्मात्प्राप्यकर्मणः । यथा मुच्यामहे वयं करुणां कृत्वा तथा कुरुत ॥२३६॥
 पापापगमोपाये कथिते सवित्तरे मुनीन्द्रेण । कैरपि सर्वविरतिर्गृहीता देशेनाऽन्यैः ॥२३७॥
 सम्यक्त्वमात्रमन्यैः, नरवरः पुनर्मेत्वा मुनिनाथम् । विज्ञपयति पुनरेवं यथा मायि करुणां कृत्वा ॥२३८॥
 स्थातव्यमत्र कतिपयदिनानि कार्यं यदत्र तत् प्रभवः । जानन्ति पुनः स्वयमेवेति भणित्वोत्थितस्ततः ॥२३९॥
 निजरान्यकार्यशिक्षां दत्त्वाऽभ्यास्य प्रकमुनैः । सह वरतुरगारूढैर्याति काञ्चनपुरीं नगरीम् ॥२४०॥
 संपन्नपुत्ररत्नां भवनपताकां ततः क्षमयति । लोकवचनेनेतत् कृतं मया मन्दस्नेहेन ॥२४१॥

जहं नत्थि फलं वंजुलदुमस्त वडउंवरसु वा पुष्पं । तह दइए ! तह देहे न विज्जए दोसलेसोवि ॥२४२॥
इचाइ जंपिऊणं निपनयरे णेइ गुरुविभूईए । पुत्तं रज्जे ठविउं गिण्हइ पव्वज्जमणवज्जं ॥२४३॥
भवणपट्टायावि तओ अट्टमवरिसम्मि लेइ पव्वज्जं । अणवज्जं तं परिपालिऊण पत्ताइ दोवि सिवं ॥२४४॥

॥ इति द्वितीयव्रते प्रथमातिचारे भवनपताकाकथा समाप्ता ॥

यथा नास्ति फलं वंजुलदुमस्त वयोदुम्बरयोर्वा पुष्पम् । तथा दयिते ! तव देहे न विद्यते दोषलेशोऽपि ॥२४२॥
इत्यादि जल्पित्वा निजमगरे नयति गुरुविभूत्या । पुत्रं राज्ये स्थापयित्वा गृह्णाति प्रव्रज्यामनवधाम् ॥२४३॥
भवनपताकापि ततोऽष्टमवर्षे लाति प्रव्रज्याम् । अनवधां तां परिपाल्य प्राप्नोति शिवम् ॥२४४॥

‘रायविरुद्धाङ्ग इमे मंतंति रहसि’ भणइ जो धिटो। सो महलियवीयवओ धरणुव्व सुदुक्खितओ होइ ॥
तथाहि; —

अतिथ इह भरह्वासे वासवअंगंव सु-र-यणकयगघ्नं । वीरउरं नाम पुरं राया रणवीरनामोत्ति ॥२॥
जलहिलहरिन्व भज्जा वररयणा अत्थि तस्म रयणवई । ताण सुओ गुणजलही मंतित्स सुओ य धरणोत्ति ॥
ताणं च परुपरओ पीई तह कहवि वद्धिया दूरं । नयणनिमेषेणवि जह अदंसणे दुक्खिया हुंति ॥४॥
अह अन्नपा वसंते ते संपत्ता मणोरमुज्जाणे । अंदोलयाधिरुद्धं पिच्छंति वरंगणं एक्कं ॥५॥
महुमहासिरिव्व सव्वंगलम्माअइचंगकुसुमआहरणं । रयणाहरणविहूसियपडिचारियविदपरिवारियं ॥६॥
तं दददूण कुमारो मारवहूरुवविभमं रेत्तो । सावि कुमरस्स रुवं दददूण ठिया मयणवत्तया ॥७॥
निद्धनयणावल्लोयणमत्तोन्नं पिच्छिउं भणइ धरणो । जाणियतययिप्पाओ कुमार ! जह इत्थ चूयम्मि ॥
तह लवइ कोइला जह मैणपि उच्छइइ मह मणं गुंतुं । नो मुरओ, तो ठामो इहेव गुरुचूयछापाए ॥९॥
अह तत्थ ठिया तरुणीजुयलं पिच्छंति उत्तराहुत्तं । मयणेणं गच्छंतं आगच्छंतं खणेण तओ ॥१०॥
ताहिं समं चिय एक्कं खयरविमाणं तओ य ओयरियं । विज्जाहरनरनाहं छत्ताईकुहकयसोहं ॥११॥
अप्पाभिमुहं इंतं दददूण करंति उचियपडिवात्ति । सोवि विमाणे आरोविऊण ते जाइ निवभवणे ॥१२॥
कयउवयारो य नरेसरेण सीहासणे सुहासीणो । भणइ रणवीररायं एकखिय अत्थि मह धूया ॥१३॥
उचियं वरमलहतस्स तीए नेमिच्छिण भे कहियं । वीरपुरुज्जाणवरे मणोरमे पेसह कुमारिं ॥१४॥

‘राजविरुद्धानीमे मन्त्रयन्ति रहसि’ भणति यो वृष्टः । स मालिनितद्वितीयव्रतो धरण इव सुदुःखितो भवति ॥१॥
अस्तीह भरतवर्षे वासवाङ्गमिव सुररत्नकया [सुरजनकृता] धर्म । वीरपुरं नाम पुरं राजा रणवीरनामेति ॥२॥
जलधिलहरिणिव भार्या वररत्नाऽस्ति तस्य रत्नवती । तयोः सुतो गुणजलधर्मन्निजः सुतश्च धरण इति ॥३॥
तयोश्च परस्परतः प्रीतिस्तथा कथमपि वृद्धा दूरम् । नयननिमेषेणापि यथाऽदर्शने दुःखितौ भवतः ॥४॥
अथान्येदा वसन्ते तौ संप्राप्तौ मनोरमोद्याने । आन्दोलकाधिरुद्धां पश्यतो वराङ्गनामेकाम् ॥५॥
मधुमहाश्रियमिव सर्वाङ्गलगातिचङ्कुकुसुमाभरणाम् । रत्नाभरणविभूषितपरिचारिकावृन्दपरिकरिताम् ॥६॥
तां दृष्ट्वा कुमारो मारवधूरुपविभ्रमां रक्तः । सापि कुमारस्य रूपं दृष्ट्वा स्थिता मदमवशम् ॥७॥
स्निग्धमयनावलोकनमन्योन्यं दृष्ट्वा भणति धरणः । ज्ञाततदभिप्रायः कुमार ! यथात्र चूते ॥८॥
तथा लपति कोकिला यथा मनागप्युत्सहते मम मनो गन्तुम् । नो पुरतः, ततस्तिष्ठान्न इद्वैव गुरुचूतन्वयायाम् ॥९॥
अथ तत्र स्थितौ तरुणीयुगलं पश्यत उत्तराभिमुखम् । गगनेन गच्छद्गमच्छत् क्षणेन ततः ॥१०॥
ताभ्यां समभैवेकं खचरविमानं ततश्चावतीर्णम् । विद्याधरनरनार्थं छत्रादिककुदकृतसोभम् ॥११॥
आत्माभिमुखमयन्तं दृष्ट्वा कुरुत उचितप्रतिपत्तिम् । सोऽपि विमानं आरोप्य तौ याति नृपभवने ॥१२॥
कृतोपचारश्च नरेश्वरेण सिंहासने सुखासीनः । भणति रणवीरराजमेकैवास्ति मम दुहिता ॥१३॥

तस्येद्विषाए हरिदी चित्तं रणवीररायतणओ जो । एईए वरो सो, इय सोउं इह पेसिया कुमरी ॥१५॥
 परिणयणलगमवि अज्ज चेवं, ता दोण्हमेसि रयणाणं । निम्मवणे आयासो होउ कयत्यो पयावणो ॥
 इत्तो य सवलमूले ठाऊणं भणइ नरवरं धरणो । जह कुमरस्सवि सम्मयमेयं ता कुणउ लहु देवो ॥१७॥
 तो पडिवन्नम्मि तहा निवेण विचे विवाहपव्वम्मि । सम्माणिऊण स्वरो विसज्जिओ जाइ सट्ठाणं ॥१८॥
 अह अन्ना कुमरो अत्थाणसंहाए जणयपासम्मि । जा चिट्ठइ ता पत्तो पडिहारनिरुवियसस्सवो ॥१९॥
 उज्जाणवालपुरिसो विन्नवइ नरेसरं णमिऊण । जह अमरचंदमूरी शुव्वतो अमरविदेणं ॥२०॥
 नंदणवणउज्जाणे समोसदो अज्ज, इय निसामेउं । अमपसित्तोव्व कुमरो विन्नवइ कयंजली जणय ॥२१॥
 जह जेगमत्तिथाणं ताणं तायस्स दंसणं जुत्तं । तो तव्वंदणहेउं जाइ नरिंदो सपरिवारो ॥२२॥
 तत्थ गओ तं ददुं गइदसंधाउ उचरेऊण । सह कुमरेण विहिणा वंदइ रोमचककुओ ॥२३॥
 तो दुंदुहिगहिरोदापवंदसंदण धम्मलमेण । आणेदिउं नरिंदं तयणु इमं देसणं कुणइ ॥२४॥
 तथाहि:-

जं जं इह संपज्जइ मणोरमं रुवरिद्धिमाईयं । तं तं धम्मस्स फलं विवरीयं पुण अहम्मस्स ॥२५॥
 धम्माभासेहि समाउलम्मि भुवणे जहद्वियं धम्मं । आसन्नभाविभद्रा विरलच्चिय केइ जाणंति ॥२६॥
 विरलानवि ते विरला धम्मविससं वियाणिउं सम्मं । जं जह भणिणं तं तह कुणंति नियदेहरिविक्खा ॥
 जत्थ य विमपविराओ कसायंचाओ गुणेषु अणुराओ । करुणाए अपमाओ सो धम्मो सिवसुहोवाओ ॥२८॥

अवितं धरमलममानस्य तस्या नैमित्तिकेन मे कथितम् । वीरपुरोद्यानवरे मनोरमे प्रेषयत कुमारीम् ॥१४॥
 तत्र स्थिताया हरिप्यति चित्तं रणवीरराजतनयो यः । एतस्या वरः सः, इति श्रुत्वेह प्रेषिता कुमारी ॥१५॥
 परिणयनलग्नमप्यर्घव, तस्माद् द्वयोरनयो रत्नयोः । निर्माण आयासो म्रक्षतु कृतार्थः प्रजापतेः ॥१६॥
 इत्थ श्रवणमूले स्थित्वा भणति नरवरं धरणः । यथा कुमारस्यापि संमतमेतत् तस्मात्करोतु लघु देवः ॥१७॥
 ततः प्रतिरजे तथा वृषेण वृते विवाहपर्वणि । सम्मान्य स्वरो विमृष्टो याति स्वस्थानम् ॥ १८ ॥
 अथान्यदा कुमार आस्थानसभायां जनकपार्श्वे । यावत्तिष्ठति तावत्प्रातः प्रतीहारनिरूपितस्वरूपः ॥१९॥
 उज्जानपालपुरतो विज्ञपयति नरेश्वरं प्रणम्य । यथाऽमरचन्द्रमूरिः स्तूयमानोऽमरवृन्देन ॥२०॥
 नन्दनवनेधानि समवमृदोऽयं, इति निश्चम्य । अमृतसिक्त इव कुमारो विज्ञपयाति कृताञ्जलिर्जनकम् ॥२१॥
 यथा जङ्गमतीर्थानां तेषां तातस्य दर्शनं युक्तम् । ततस्तद्वन्दनहेतोर्थाति नरेन्द्रः सपरिवारः ॥२२॥
 तत्र गतस्तं दृष्ट्वा गजेन्द्रस्कन्धादुत्तीर्य । सह कुमारेण विधिना वन्दते रोमाञ्चकञ्चुकितः ॥२३॥
 ततो दुन्दुभिगमीरोदापश्रुलशन्देन धर्मलमेन । आनन्द्य नरेन्द्रं तदन्विमां देशनां करोति ॥२४॥
 यथादिह संपद्यते मनोरमं रूपद्वर्द्धादिकम् । तत्तद् धर्मस्य फलं विपरीतं पुनरधर्मस्य ॥२५॥
 धर्माभासः समाकुले भुवने यथोचितं धर्मम् । आसन्नभाविभद्रा विरला एव केचिन्जानन्ति ॥२६॥
 विरलानामपि ते विरला धर्मविशेषं विज्ञाय सम्यक् । यद्यथा भणिनं तत्तथा कुर्वन्ति निजदेहनिरेपेत् ॥२७॥

सो पुण जिणभणितच्चिय सुहत्थिणा तेण तत्थ जइय्वं । अब्ब अंबयसद्धाए सेयणं अक्खरत्ताण ॥२९॥
 तत्थवि जइधम्मोच्चिय कायव्वो होइ अत्थि जइ सत्ती । स समगसंगविगमा परमंगे जेण मोक्खस्स ॥३०॥
 अप्पविरियाण तज्जोगयाए रहियाणगारिधम्मोवि । कालक्रमेण भवभयदुक्खाण जलंजलिं देइ ॥३१॥
 इच्चाइदेसणं निसुण्णिऊण रणवीरराइणा भणियं । भयवं ! जइ उच्चिओ इं जइधम्मं देसु ता मज्झ ॥३२॥
 तो भणिओ सो गुरुणा निव्विग्घं होउ तुज्झएसत्थो । अह राया नियकुमारं गुणजलधिं ठाविउं रज्जे ॥३३॥
 गिण्हेइ सयं दिक्खं गुणजलधिनिबोवि धरणमित्तजुओ । देसविरइं पवज्जिय नमिउं च गुरुं वयइ गेहे ॥
 मोपावइ गुत्तीओ कारइ अट्ठाहिया जिणगिहेसु । साहम्मियवच्चल्लं दीणजणुद्धरणमन्नं च ॥३५॥
 पव्वज्जे गिण्हंतो जं राया भणइ कुणइ तं सत्वं । उवइ धरणं अमघं सयं तु उज्जमइ धम्ममि ॥३६॥
 अह अन्नया नरिंदो रयणीए अद्धरत्तसमयमि । पिच्छइ कमलदलच्छि एक्कं नवजोव्वणं रमणिं ॥३७॥
 तणुकंतिपइयतिमिरं डमरुहहत्थं सुवन्नदंदकरं । वररयणावलीकंठं सियवत्थं पाउयारुढं ॥३८॥
 तो तं पुच्छइ राया का सि तुयं केण कारणेनेह । छणससिसमाणवयणे ! संपत्ता, कहइ सावि तओ ॥३९॥
 ईसिच्चियसंतवयणा पभणइ पच्चंगिरा अहं विज्जा । एत्तो भवाउ तइए भवमि विहियाउ मज्झ तए ॥४०॥
 पुव्वुत्तरसेवाओ विहिपुव्वं भत्तिनिम्बरमणेणं । जा किर सिज्झिस्समहं ता तं पंचत्तमणुपत्तो ॥४१॥
 पुव्वभवाविहियभत्तीए चैव अहमासि तुज्झ अणुकूला । संपइ पुण जिणधम्मे रयस्स तह देसविरयस्स ॥ १

यत्र च विषयविरागः कपायत्यागश्च गुणेष्वनुरागः । करुणायामप्रमादः स धर्मः शिवसुखोपायः ॥२८॥
 स पुनर्भिनभणित एव सुखार्थिना तेन तत्र यतितम्यम् । अन्यथाऽऽश्रद्धया सेचनमर्कदृष्टाणाम् ॥२९॥
 तत्रापि यतिधर्म एव कर्तव्यो भवत्यस्ति यदि शक्तिः । ॥ समग्रप्रज्ञविगमात्परमाङ्गं येन मोक्षस्य ॥३०॥
 अल्पवीर्याणां तद्योग्यतया रहितानामगारिधर्मोऽपि । कालक्रमेण भवभयदुःखानां अलाजलिं ददाति ॥३१॥
 इत्यादिदेशनां श्रुत्वा रणवीरराजेन भणितम् । भगवन् ! यद्युचितोऽहं यतिधर्मं देहि तदा मे ॥३२॥
 ततो भणितः स गुरुणा निर्विघ्नं भवतु तवैषोऽर्थः । अथ राजा निजकुमारं गुणजलधिं स्थापयित्वा राज्ये ॥३३॥
 गृह्णाति स्वयं दीक्षां गुणजलधिनृपोऽपि धरणमित्त्रयुतः । देशविराजं प्रपद्य नत्वा च गुरुं व्रजति गेहे ॥३४॥
 मोचयति गुप्तीः कारयत्यष्टाहिका जिनगृहेषु । सार्वभौमकृपासत्स्यं दानजनोद्धरणमन्यच्च ॥ ३५ ॥
 प्रजन्यां गृह्णन् यद् राजा भणति करोति तत्सर्वम् । स्थापयति धरणममात्यं स्वयं तूयच्छति धर्मं ॥३६॥
 अपान्यदा नरेन्द्रो रजन्यामर्धरात्रसमये । पश्यति कमलदलासीमेकां नवयौवनां रमणीम् ॥३७॥
 तनुकान्तिप्रहृतविमिरां डमरुहहस्तां सुवर्णदण्डकराम् । वरस्तावलीकण्डां सितवस्त्रां पादुंकारुदाम् ॥३८॥
 तवस्तां पृच्छति राजा काऽसि त्वं केन कारणेनेह । क्षणशशिसमानवदने ! संप्राप्ता, कथयति सापि ततः ॥३९॥
 ईषद्विकसद्ब्रदना प्रमणति प्रत्यङ्गिन्यहं विद्या । इतो भवात् तृतीये भवे विहिता मम त्वया ॥४०॥
 पूर्वोत्तरसेवा विधिपूर्वं भक्तिनिर्भरमनसा । यावत्किल सेतस्याम्यहं तावत्त्वं पञ्चत्वमनुप्राप्तः ॥४१॥
 पूर्वभवाविहितभक्त्यैवाहमासं तवानुकूला । संपति पुनर्नैनधर्मं रतस्य तथा देशविरतस्य ॥४२॥

रज्जं कुलकमागमरिणमिव तुह घञ ! मन्त्रमाणस्स । किंकरभावं पत्ता कज्जविसेसेसु सरियव्वा ॥४३॥
 तो उट्टिवि रत्ता दिन्नमासणे तीइ तह इमं भणिया । अणब्भुट्ठाणाविणओ खमियव्वो मज्झदेवीए ॥४४॥
 तुम्हे गुणादिया मज्झ अविगओ अविरयाए को तुम्ह ? । इय भणिउं कंठाओ नियाओ रयणावली तीए ॥
 खित्ता निवस्स कंठे कहियं एवं च तीइ माहणं । जह कंठंगयाए इमाए जंति अरिणोवि भिचत्तं ॥४५॥
 इय भणिउं मां रत्ताणुत्ताया वचए नियं ठाणं । रायावि रयणिसेसं घम्मज्जाणेण निग्गमई ॥४७॥
 उइयम्मि दिवसनहे काऊणावस्सयाइकिरियाओ । अत्थाणे उवविट्ठो कंठे रयणावलि काउं ॥४८॥
 तीइ पहवेणं तओ निवस्स अञ्चतपच्चणीयावि । नरवइणो वल्लगुरुणो सिरंण आणं पडिच्छंति ॥४९॥
 तो ठविउं रज्जवुरं धरणामच्चम्मि निच्चलो निच्चं । जिणघम्मकम्मनिरओ गमेइ कालं भवुव्विग्गो ॥५०॥
 अह सागरसिद्धिगिहे सुयाविवाहे पवट्टमाणम्मि । रज्जंतगगएणं वरपिउणा महणदेवेण ॥५१॥
 आभव्वदव्वविमए जाए कोलाहले सयणवग्गो । आलोच्चंतो दिट्ठो धरणेणं ठाणठाणेसु ॥५२॥
 तो भणइ तुम्ह मंतो एस मए अवगओम्ह मम्माइ । निररंओ साहिस्सह, तं सोउं महणदेवसुओ ॥५३॥
 दुत्तुंडो तयमिमुहं भणइ जहा लुडियं इमं रट्टं । तह अम्हेवि हु इच्छसि लुडेउं, तं च सुणिऊण ॥५४॥
 कुवियो धराविऊणं बंधावइ तं तओ य तज्जनओ । तप्पडिवक्खे चडिओ जंपओ सोवि तह चेव ॥५५॥
 तो मेलियपुरलोओ धरणं विन्नवइ सायरो सिट्ठी । अकयवराहाणेवं किं जुत्तं बंधणमिमेसि ? ॥५६॥
 भणइ धरणो अमच्चो रायविरुद्धाइ मंतयंतावि । अकयवराहा एए तुमंपि, इय वधणपडिवपणे ॥५७॥

रान्धे कुलकमागमर्णमिव तव धन्य । मन्यमानस्य । किंकरभावं प्राप्ता कार्यविशेषेषु स्मर्तव्या ॥४३॥
 तत उत्थाय राजा दत्तासनं तस्यास्तथेदं भणित्वा । अनभ्युत्थानाविनयः क्षन्तम्यो मम देव्या ॥४४॥
 यूयं गुणधिका ममाविनयोऽविरतायाः को युष्माकम् ? । इति भाणित्वा कण्ठाद् निजादृशनावलीं तया ॥४५॥
 सिता नृस्य कण्ठे कथितमेवं च तस्या माहात्म्यम् । यथा कण्ठगतायामस्यां यान्त्वयरोऽपि भृत्यत्वम् ॥४६॥
 इति भाणित्वा सा राजाऽनुज्ञाता प्रजानि निजं स्थानम् । राजापि राजनिशेषं घर्मध्यानेन निर्गमयति ॥४७॥
 उदिते दिवसनाथे कृत्वाऽऽवदयकादिक्रियाः । आस्थान उपविष्टः कण्ठे रत्नावलीं कृत्वा ॥४८॥
 तस्याः प्रभावेण ततो नृपस्यात्यन्तप्रत्यनीका अपि । नरपतयो बलगुरवः शिरसाऽऽज्ज्ञां प्रतीच्छन्ति ॥४९॥
 ततः स्थापयित्वा राज्यधुरां धरणामात्ये निश्चलो नित्यम् । विनयधर्मकर्मनिरतो गमयति कालं मवोद्विभः ॥५०॥
 अथ सागरश्रेष्ठिगृहे सुताविवाहे प्रवर्तमाने । राज्यान्तरागतं वरपित्रा महनदेवेन ॥५१॥
 आमाज्यद्रव्यविपये जाते कोलाहले स्वजनवर्गः । आलोच्यमानो दृष्टो धरणेन स्थानस्थानेषु ॥५२॥
 ततो भणति युष्माकं मन्त्र एष मयावगतोऽस्माकं गर्माणि । निजराजाय कथयिष्यथ, तन् श्रुत्वा महनदेवमुतः ॥
 दुस्तुण्डस्तदभिमुखं मणति यथा लुण्ठितमिदं राष्ट्रम् । तथाऽस्मानपि खल्विच्छसि लुण्ठितुं, तच्च श्रुत्वा ॥
 कुपितो धारयित्वा बन्धयति तं ततश्च तज्जनकः । तत्प्रतिपक्षे चटितो जल्पन् सोऽपि तथैव ॥५५॥
 ततो मेलितपुरलोकां धरणं विजययति सागरः श्रेष्ठी । अकृतापराधयेरेवं किं युक्तं बन्धनमनयोः ? ॥५६॥

वदन्ते कुविओ सागरम्मि घरणो धराविजं तस्स । सर्वपि हु घरसारं लहसाविय खिवइ भंडारं ॥५८॥
 अवगवइ सव्वेवि हु पुरणहाणेवि तेहिं तो गंतु । विज्जतो नरनाहो सचिवं हकारिउं भणइ ॥५९॥
 एए भणति जं तं किं सच्चं, सो भणइ किमसच्चं । तुह भंडारं भरिमो जे ते अग्गेच्चिय न सच्चा ॥
 भणइ निवो किं इमिणा, अवराहो जो इमेसिं तं कहह । रायविरुद्धाइं इमे मंतंति इमं कहइ धरणो ॥६१॥
 तो राया ते पुच्छइ उत्तपच्चुत्तरेहिं तो तेहिं । विहिओ निरुत्तरो सो रायं पइ जंपए एवं ॥६२॥
 पागयजणेण सद्धि उत्तरपच्चुत्तराइं कारेसि । जो अहमन्नायरो तुह पडिहासेमि चित्तम्मि ॥६३॥
 ता कोवि नयपरो जो तस्स सप्पेह अप्पणो मुहं । इय भणिउं हत्थाओ उत्तारिणि खिवइ ते दूरे ॥६४॥
 तो राया भणइ इमं किं मुहं सुयह, कुणसु नीईए । परिपालणं पयाणं भंडारं भरसु नाएणं ॥६५॥
 यतः—

“अर्थात् त्रिर्गणिप्यत्तिर्न्यायोपाक्षितवर्धनात् । अवर्मानर्थशोकानां विपरीतास्तसुद्रवः ॥”

अन्नपि तुज्ज एसो वीयम्मि वयम्मि वीयअइयारो । ता आलोयसु एयं गंतूण गुरुण पयमूले ॥६६॥
 तो सो अणक्खभरिओ उट्ठिय गेहम्मि जाइ तो उवइ । राया अन्नपयच्चं अप्पावइ वणिगयंरसारं ॥६७॥
 तेण य अच्चाएणं दव्वं लोयाओ अप्पणा गहियं । लद्धावसरो लोओ धरिउणं लेइ तं तत्तो ॥६८॥
 अह कुंहेणेकेणं लंघादव्वम्मि मग्गमाणेणं । धरियं तं कुट्ठावइ पिच्चेहिं तो तहा तेण ॥६९॥
 लहइउण छलं छुरियाए आहओ तह जहा गओ निहणं । रुदज्जाणोवगओ पत्तो तच्चाए पुदवीए ॥७०॥

भणति धरणोऽमात्यो राजविरुद्धानि मन्त्रयन्तोऽपि । अकृतापराधा एते त्वमपि, इति वचनप्रतिबचने ॥५७॥
 वर्तमाने कुपितः सागरे धरणो धारयित्वा तस्य । सर्वमपि खलु गृहसारं संसित्वा क्षिपति भायडागारे ॥५८॥
 अवगणयति सर्वाण्यपि खलु पुत्रपुत्रान्मपि तेस्ततो गत्वा । विज्ञो नरनाथः सचिवं हकारयित्वा भणति ॥
 एते भणन्ति यत्तत् किं सत्यं, स भणति किमसत्यम् । तव भायडागारं भरामो ये ते वयमेव न सत्याः ? ॥
 भणति नृपः किमेनेन, अपराधो य-एषां तं कथयत । राजविरुद्धानीमे मन्त्रयन्तीदं कथयसि धरणः ॥६१॥
 ततो राजा तान् पृच्छत्युत्तरप्रत्युत्तरैस्ततस्तैः । विहितो निरुत्तरः स राजानं प्रतिजल्पत्येवम् ॥६२॥
 प्राकृतजनेन सार्धमुत्तरप्रत्युत्तराणि कारयसि । यथहमन्यायपरस्तव प्रतिभासे चित्ते ॥६३॥
 तदा कोऽपि नयपरो यस्तोमै समर्पयतात्मनो मुद्राम् । इति भणित्वा हस्तादुच्चार्य क्षिपति तां दूरे ॥६४॥
 ततो राजा भणतीमं किं मुद्रां मुञ्चसि, कुल्व नीत्या । परिपालनं प्रजानां भायडागारं भर न्यायेन ॥६५॥
 अन्यदपि तवैव द्वितीये त्रते द्वितीयातिचारः । तस्मादालोचयैतद् गत्वा गुरुणां पादमूले ॥६६॥
 ततः स रोपभृत उत्थाय गृहं याति-ततः स्थापयति । राजाऽन्यममात्यमर्पयति वणिग्गृहसारम् ॥६७॥
 तेन चान्यायेन द्रव्यं लोकादात्मना गृहीतम् । लब्धावसरो लोको धृत्वा लाति तत् ततः ॥६८॥
 अथ कुण्ठैकेन लब्धाद्रव्यं मार्गयमाणेन । घृतं तं कुट्टयति भूयैस्तथा तेन ॥६९॥
 लब्ध्वा छलं छुरिकयाऽऽहतासया यथा गतो निषनम् । रौद्रध्यानोपगतः प्राप्तस्तृतीया पृथिवीम् ॥७०॥

ततो भूमिऊण भवे कयाई पाविहइ मोक्खसोक्खंवि । गुण जलहिनरवईवि हु निम्मलुगिहिधम्मसंजुत्तो॥
जिगसासणम्मिं सययं रेहजत्तापमुहविविहहेऊहि । उच्छण्णा पवत्तइ कारावइ गरुयजिणभवणे ॥७२॥
जिन्नुद्धारपुरस्सरममारिघोसंपि सब्बविसयम्मि । साहम्मियवंच्छत्ताइ कुणई सद्धम्मकिच्चाइ ॥७३॥
पज्जंते पव्वज्जं पवज्जिऊणं समाहिमरणेण । सोहम्मो उववन्नो तइयभवे सिवसुहं लहिही ॥७४॥
इय भमिओ संसारे धरणो वीयव्वयस्स वीएणं । अइयारेणं तम्हा वज्जह एयंपि जत्तेण ॥७५॥

॥ इति मृषायादयते द्वितीयातिचारविपाके धरणाख्यानकं समाप्तम् ॥

ततो भ्रान्त्वा भवे कदाचित्प्राप्त्यसि मोक्षसौख्यमापि । गुणजलधिनरपतिरपि हि निर्मलगृहिधर्मसंयुक्तः ॥७१॥
जिनशासेन सत्ततं रथयात्रामुखविविधहेतुभिः । उत्सर्पणाः प्रवर्तयति कारयति गुरुजिनभवनानि ॥७२॥
जीर्णोद्धारपुरस्सरममारिघोषमपि सर्वविषये । साधर्मिकवात्सल्यानि करोति सद्धर्मकृत्यानि ॥७३॥
पर्यन्ते प्रव्रज्यां प्रपद्यं समाप्तिमरणेन । सौधमे उपपन्नस्तृतीयमवे शिवसुखं लप्स्यते ॥७४॥
इति भ्रान्तः संसारे धरणो द्वितीयव्रतस्य द्वितीयेन । अतिचारेण तस्माद् वर्जयैतमपि यत्नेन ॥७५॥

जो नियकलत्तरीसंभवासियं कहइ कहवि अन्नस्स । धीयव्वयअइयरणा पावइ मयणोव्व सो दुक्खं॥१॥
तथाहि;—

गयसंखलच्छिकलियं विण्हुतणं पिव सुंदसणाहारं । सुत्तिराइयं वरेहिं रयणेहिं रयणपुरनयरं ॥२॥
तत्थत्थि वणिप्पहाणो सुधणो सिट्ठी धणोव्व धणकल्लिओ । तस्सवि य पिप्पा सीया सीलगुणग्घवियमाहप्पा॥
अह अन्नया य ताणं जाओ तणओ गुणाण कुलभवणं । धणसारो नामेणं, मित्तो तस्सत्थि वणिगसुओ ॥
नामेणं रूपेण य मयणो धणसारमित्तसहिओ सो । कीलेइ काणणाइसु निरुक्खुसो मत्तहत्थिव्व ॥५॥
अह अन्नया पयट्ठे वसंतसमयम्मि समयंसारमुणिं । पासइ पसंतमुत्ति उज्जाणे कुसुमसारम्मि ॥६॥
तं ददुणं पभणइ मयणो धणसारं । सारयससिं व । पणनयणाणंदयरं वंदेमो मुणिवरं एयं ॥७॥
इय भणिय वंदिओ सो, झाणं सहरिय धम्मलामेण । अभिणंदिया इमेणं दिएण एक्केण तो भणियं ॥
किं भो ! मं मुत्तूणं एसो सुदोअमिवाइओ एवं । पत्तम्मि माणंससरे को घुंइ खाइयानीरं ? ॥९॥
तो तेहिं सो भणिओ माहण ! मा भणसु एरिसं वयणं । माहणसद्वयजुओ किं एस न माहणो होइ ? ॥
तथाहि;—

मां हणे मा हणं जीवे मा भण मा भणह अलियंवणाइं । मा हरह परधणाइं मा गिज्झह जुवइवेहेसु ॥१॥
मा मुच्छं कुणह परिगाहम्मि इच्चाइ देइ उवएसं । अव्वंभाओ विरओ जो खलु तं माहणं विति ॥२॥
तो एवमाइगुणसंगओवि कह सोम ! माहणो नेसो ? सो चेव होइ सुदो जो खलु पुब्बुत्तगुणवियलो ॥
इय वयणामयउवसमियअमियअन्नाणरोयसंताओ । वंदेवि दिओ साहुं सविणयमवणीए उवविट्ठो ॥४॥

यो निजकलत्रविश्रम्भमाषितं कथयति कथमप्यन्यस्य । द्वितीयव्रतातिचरणात्प्राप्नोति मदन इव स दुःखम् ॥
गज (दा) शङ्खलक्ष्मीकलितं विष्णुबन्धुरिव सुदर्शनाधारम् । सुविराजितं वरै रत्नै रत्नपुरनगरम् ॥२॥
तत्रास्ति वणिक्प्रधानं सुधनः श्रेष्ठी धनद इव धनकलितः । तस्यापि च प्रिया सीता शीलगुणपूर्णमाहात्म्या ॥३॥
अथान्यदा च तयोजतस्तनयो गुणानां कुलभवनम् । धनसारो नाम्ना, मित्त्रं तस्यास्ति वणिक्सुतः ॥४॥
नाम्ना रूपेण च मदनो धनसारमित्तसहितः सः । क्रीडति काननादिषु निरङ्कुशो मत्तहस्तीव ॥५॥
अथान्यदा प्रवृत्ते वसन्तसमये समयसारमुनिम् । पश्यति प्रशान्तमूर्तिमुद्याने कुसुमसरे ॥६॥
तं दृष्ट्वा प्रभणति मदनो धनसार ! आरदशशिनमिव । मनोनयनानन्दकरं वन्दावहे मुनिवरमेतम् ॥७॥
इति भणित्वा वन्दितः सः, ध्यानं संहत्य धर्मलोभन । अभिनन्दितावनेन, द्विजैर्नकेन ततो भणितम् ॥८॥
किं भो ! मां मुक्त्वैव शूद्रोऽभिवादित एवम् । प्राप्ते मानससरासि कः पिबन्ति स्वातिकानीरम् ? ॥९॥
ततस्तान्मां स भणितो ब्राह्मण ! मा भणदृशं वचनम् । ब्राह्मणशन्दार्थयुतः किमेव न ब्राह्मणो भवति ? ॥१०॥
मा जहि मा जहि जीवान् मां भण मा भणतालीकवचनानि । मा हरत परधनानि मा गृध्यत युवतिदेहेषु ॥११॥
मा मूर्च्छां कुरुत परिग्रह इत्यादि ददात्युपदेशम् । अन्नलणो विरतो यः खलु तं ब्राह्मणं ब्रुवन्ति ॥१२॥
तत एवमादिगुणसंगतोऽपि कथं सोम ! ब्राह्मणो नैव ? । स एव भवति शूद्रो यः खलु पूर्वोक्तगुणविकलः ॥१३॥

तस्म य उचिषा मुणिणा पारद्धा धम्मदेसणा जाय । ता धम्मणेण पुटो संपसारो मुणिवरो एवं ॥१५॥
 तुह अतणु तणुलच्छी साहइ करायलच्छिचिच्छहं । छड्डिय वयं पवन्नं तुमए, ता कहसु वेरगे ॥१६॥
 को हेऊ, आह मुणी भवम्मि वेरगाहेउणो सुलहा । तहवि विसेसेणइहं हेऊ यह पणइणी जाया ॥१७॥
 तो तेण पुणो भणियं वुत्ततमिणं सवित्थरं कहह । जइ पुण तं सोऊणं वेरगां होइ अमंढपि ॥१८॥
 तो जेपइ मुणिचंदो इंदोवि हु निययचरियकहणेण । लज्जइ, तहवि कहिज्जइ तुमं उवपारहेउत्ति ॥१९॥
 तथाहि;—

आसी रहवीरपुरं समरकरिंदो निवोवि गुणनिलओ । भज्जा विणयसुसज्जा मयणसिरीनामिया तस्स ॥
 विसयसुहमणुइवंताण ताण सुपसत्थलक्खणोवेओ । जाओ सुओ सुखो नामेण मेघकुमारोत्ति ॥२१॥
 अह अन्नया-निद्राहे दाहज्जरपीडिए नरिंदम्मि । मयणसिरी वरविज्जोवडंसिए ओमहे कुणइ ॥२२॥
 कदइ जलं उवउत्ता करेइ सव्वंपि तस्स सयमेव । निपछायव्व सथावि हु तप्पासं मुयइ न कयावि ॥२३॥
 सत्त दिणाणि य लंघइ समं नरिंदेण पिपइ कवियजलं । ओपाइयं च इच्छइ तहेरिसं खित्तदेवीए ॥२४॥
 सिल्लेहिं विद्धाहिं बाहाहिं जोडियाहिं दोहिंपि । नियलियपयाए भुवणे कायव्वा तुहमए जच्चा ॥२५॥
 भवियव्वयावसेणं संजाओ नरवरो पउणदेहो । तीए भणियविहीए देवीए लहु कया जत्ता ॥२६॥
 तो नरनाहो एवं चित्तइ देवीए मज्झ उवरिम्मि । अप्पुव्वोपडिवंधो जीवियमवि चयइमह कज्जे ॥२७॥

इति वचनामृतोपशान्तामिताज्ञानारोगसंतापः । वन्दित्वा द्विजः साधुं सविनयमवनामुपविष्टः ॥१४॥
 तस्म चोचिता मुनिना प्रारब्धा धर्मदेशना यावत् । तावद् ब्राह्मणेन शृष्टः शमसारो मुनिवर एवम् ॥१५॥
 तवातनुस्तनुलक्ष्मी-कथयति वरराजलक्ष्मीविस्तारम् । मुक्त्वा व्रतं प्रपन्नं त्वया, तस्मात्कथय वैराग्ये ॥१६॥
 को हेतुः, आह मुनिभेदे वैराग्यहेतवः सुलभाः । तथापि विशेषेणह हेतुर्मम प्रणयिनी जाता ॥१७॥
 ततस्तेन पुनर्भणितं वृत्तान्तमिमं सविस्तरं कथय । यदि पुनस्तं श्रुत्वा वैराग्यं भवत्यस्माकमपि ॥१८॥
 ततो जल्पति मुनिचन्द्र इन्द्रोऽपि खलु-निजचरितकथने । लज्जते, तथापि कथ्यते गुप्ताकमुपकारहेतुरिति ॥१९॥
 आसीद् रथवीरपुरं समरकरिन्द्रो नृपोऽपि गुणनिलयः । भार्या विनयसुसज्जा मदनश्रीनायिका तस्य ॥२०॥
 विपयसुखमनुभवतोस्तयोः सुप्रशस्तलक्षणेपितः । जातः सुतः सुरूपो नाम्ना मेघकुमार इति ॥२१॥
 अन्यान्यदा निद्रापे दाहउत्तरपीडिते नरेन्द्रे । मदनश्रीवैद्योपदेशितान्यौपधानि करोति ॥२२॥
 कथयति जलमुपयुक्ता करोति सर्वमपि तस्य स्वयमेव । निजच्छायेव सदापि हि तत्पार्थ सुञ्चति न कदापि ॥२३॥
 सप्त दिनानि च लङ्घते समं नरेन्द्रेण विनति कथयितजलम् । उपयाचितं चेच्छति तथेदृशं क्षेत्रदेव्याः ॥२४॥
 कुन्तैर्विद्धाभ्यां बाहुभ्यां योजिताभ्यां द्वाभ्यामपि । निगडितपादया सुवने कर्तव्या तव मया यात्रा ॥२५॥
 भवितव्यतावशेन संजातो नरवरः प्रगुणदेहः । तया माणितविधिना देव्यां लघु कृता यात्रा ॥२६॥
 ततो नरनाथ एवं चिन्तयति देव्या ममोपरि । अपूर्वः प्रतिबन्धो जीवितमपि त्यजति मम कार्ये ॥२७॥

तो तीए अणुरत्तो अवहीरइ संयलमन्मवरोहं । अह अन्नया निसाए तीइच्चियं वासभवणम्मि ॥२८॥
 जा चिह्णं नरनाहो इय भणियं ताव तत्थ केणावि । ओसुयइ सुही लोओ अज्जवि, तत्तो इमं वयणं ॥२९॥
 साहिकवेवं सोउं सप्परिसं भणइ नरवरो एवं । कस्सेसो भो ! सद्दो पाहरिया ! कहह मुणिऊण ॥३०॥
 तो संभता तेवि हुं जा किंचिंवि जंपिहंति ता देवी । पभणइ का पडु ! सँका जामिल्लसयाउले भवणे ॥३१॥
 को सीहगुहं पविसइ को खिवइ करं जलंतजलणम्मि । कंडुयइ कोऽहितुंडं को पियइ पयं च पुल्लीए ? ॥
 जत्थं पवणोवि न विसइ दिणकरकिरणावि जत्थं न चरंति । कह तत्थ गिहेतुह विसइ कोवि, ता नाह ! एमेव ॥
 निसुओ सद्दो एसो मा भंति कुणह परनरपवेसे । तो राया तच्चयणं पवंचपउरं निसुणिऊण ॥३४॥
 संक्रियहियओवि हुं निब्बुउव्व कवडेण जाव निदाइ । ता सां सणियं सणियं उट्ठिय उग्याडिय कवाडे ॥
 आसन्ने चिय भंडारमंदिरे पविसिऊण आलवइ । दासीवेसं पुरिसं सो य न से देइ पडिन्नयणं ॥३६॥
 पाएसुं निवडिउं सा पभणइ अपियंगसंगदवदहं । निव्ववसु मह सरीरं पिय ! नियसंगमयरसेण ॥३७॥
 तहवि हुं अवहीरंतं तं सा वंधेत्तु वाहुपासेण । सिहिणंतूलीए ठविउं विमाणए मुक्कसिक्कारं ॥३८॥
 अह तम्मगे लग्गो सप्पामओ नरवरो तमुदेसं । पच्चखं चिय पासइ मुणइ य तच्चवासियं तच्चं ॥३९॥
 तो कोवाओ ताइं जा किल दो खंडिही य खग्गेण । ता तक्खण्णवि चित्तम्मि ठाइ इय पुहविनाहसत्त ॥
 अरि करि कुंमफालणमुत्तादंतुर करालकरवालं । कह गलियसीलजीयाण वडइ इय मोहसुत्ताण ? ॥४१॥
 इय संवरिउं खग्गं कोवेण समं पुणोवि वासहरे । गंतुणं पल्लंके ओल्लरिओ पसमकयचित्तो ॥४२॥

ततस्तस्यामनुरक्तोऽवधीरयति सकलमन्मवरोधम् । अथान्यदा निशि तस्या एव वासभवने ॥२८॥
 यावत्तिष्ठति नरनाथ इति भाणितं तावत्तत्र केनापि । अवस्वपिति सुखी लोकोऽद्यापि, तत इदं वचनम् ॥२९॥
 साधिलेपं श्रुत्वा सामर्थ्यं भाणति नरवर एवम् । कस्यैव भो ! शब्दः पाहरिका ! कथयत ज्ञात्वा ॥३०॥
 ततः संभ्रान्तास्तेऽपि हि यावत्किञ्चिदपि जल्पिष्यन्ति तावद्देवी । प्रमणति का प्रभो ! शङ्का यामिकर्शताकुले भवने !
 कः सिंहगुहं प्रविशति कः सिपति करं ज्वलज्वलने । कण्डूयति कोंऽहितुण्डं कः विवति पयश्च व्याघ्रघ्नाः ?
 यत्र पवनोऽपि न विशति दिनकरकिरणा अपि यत्र न चरन्ति । कथं तत्र गृहे तव विशतु कोपि तस्मान्नाथ ! एवमेव ॥
 श्रुतः शब्द एष मा भ्रान्तिं कुस्त परनरप्रवेशे । ततो राजा तद्वचनं प्रपञ्चप्रचुरं श्रुत्वा ॥३४॥
 शङ्कितहृदयोऽपि खलु निर्वृत इव कपटेन यावन्निद्राति । तावत्सा शनैः शनैस्तथायोद्धात्य कषादान् ॥३५॥
 आसन्न एव भाण्डागारमन्दिरे प्रविश्यालपति । दासीवेपं पुरुषं स च न तस्यै ददाति प्रतिवचनम् ॥३६॥
 पादयोनिपत्य सा प्रमणत्याप्रियाङ्गसङ्गदवदधम् । निर्वापय मम शरीरं प्रिय ! निजसंगमामृतसेन ॥३७॥
 तथापि खल्ववधीरयन्तं तं सा वधुषु वाहुपाशेन । स्तनतुल्यां स्थापयित्वा विमानयति मुक्तसीत्कारम् ॥३८॥
 अथ तन्मार्गे लग्नः समागतो नरवरस्तमुदेशम् । प्रत्यक्षमेव पश्यति शृणोति च तद्वचवासितं सर्वम् ॥३९॥
 ततः कोपात्तौ यावत्किल द्विधा सण्डयिष्यति च खड्गेन । तवत्तत्सणेनापि चित्ते तिष्ठतीति श्रुत्वा नाथस्य ॥
 अरि करि कुम्भाफलनमुत्तादन्तुर करालकरवालः । कथं गलितशीलजीवितौ हन्ति चित्ते मोहसुप्तौ ? ॥४१॥

भावेइ भवस्वरूपं तणुं च नारीणं प्रणयभावं च । अहह ! भवे जंषि सुहं तं पि ह्नु परमत्यओ दुक्खं ॥४३॥
उक्तं च;—

“दुःसच्छेदे सुखभ्रान्तिभ्रातः ! येयं विभाति ते । तां विभावय किं सौख्यं किं दुःखादुःखविस्मृतिः ! ॥”
रमणीं रमणीयं किमस्ति देहे अमिज्झमरियमि ? बहुच्छिद्रसदृशसुइरसमि तद् अनुसुहेउमि ? ॥४४॥
सव्वाउवि रमणीओ रमणीयाओ हवंति ता जाव । आविम्भूयविषेया पिच्छंति न तत्तुद्धीए ॥४५॥
एयासु अइपसत्ता पुरिसा पवन्ति विविहदुक्खाइ । अवमाणणाइयाइ निरयानलतिच्चतावाइ ॥४६॥
जो पुण भणेइ एसा ससणेह पणइणी मंइणुरत्ता । निस्सिगो सो गोणो विषेयपरिवज्जियत्ताओ ॥४७॥
कारणवसेण केणइ जणाणुविचीए अत्यलोभेण । पयंडंति कहवि नेहं, येवो पुण तासु सव्भावो ॥४८॥
इय चिंतंतो राया जा चिद्ध जाव चरिमराइए । सणियं सणियं परिसविकऊण तो तस्स सिज्जाए ॥४९॥
आगंतूण पसुत्ता गाढं आलिंगिऊण तइहं । निद्रावसउच्च निवो पवोहिओ महुरवाणीए ॥५०॥
तत्कालोचियविहिणा रत्ता संभासिउं इमं भणिया । अज्जवि न सुयइ निद्रा महपासं पणइणि तुमं व ॥५१॥
अत्रान्तरे पठितं कालनिवेदकेन;—

गमिऊणं गमणसिरी सव्वं दोसापरं सह रयणि । पयंडंती अणुरायं संपइ दिणनाइमणुसरइ ॥५२॥
इय तव्वयणं सोउं राया उट्ठितु गोसकिच्चाइ । काऊणं अत्याणे उवविसइ हरिव्व सुरमज्जे ॥५३॥
संभासेउं लोयं सव्वंपि जहोचियं उचियसमए । वरकरिक्खारूढो गओ वहिं रायवाहीए ॥५४॥
सहयारतस्स तले उवसमपुंजं व सुणिवरं ददंउ । उत्तरिउं गयत्तवाउ वंदए परमभचीए ॥५५॥

इति संवृत्य स्वहं कोपेन समं पुनरपि वामगृहे । गत्वा पत्यङ्गे सुषेः प्रशामकृतचित्तः ॥४२॥
भावयति भवस्वरूपं तनुं च नारीणां प्रणयभावं च । अहह ! भवे यदपि सुखं तदपि खलु परमार्थतो दुःखम् ॥४३॥
रमणीनां रमणीयं किमस्ति देहेऽमेध्यभूते । बहुच्छिद्रसदृशदशुचिरसे तथाऽशुचिहेतौ ? ॥४४॥
सर्था अपि रमणीया रमणीया भवन्ति तावद् यावत् । आविर्भूतविषेकाः पश्यन्ति न तत्त्वबुद्धया ॥४५॥
एतास्व्यतिप्रसवताः पुरुषाः प्राप्नुवंति विविधदुःखानि । अवमाननादिकानि निरयानलतीव्रतायानि ॥४६॥
तः स्तनभ्रमन्ति एषा सस्नेहा प्रणयिनी मय्यनुरक्ता ? निःशृङ्गः स गौर्विकपरिवर्जितत्वात् ॥४७॥
कारणवशेन केनचिज्जनानुवृत्त्याऽर्थलोभेन । प्रकटयन्ति कृमयपि स्नेहं, स्तोकाः पुनस्तासु सद्भावः ॥४८॥
इति चिन्तयन् राजा यावत्तिष्ठति तावच्चरमरात्रौ । शनैः शनैः परिवर्त्यतस्तत्त्वस्थ शय्यत्याम् ॥४९॥
आगत्य प्रसुप्ता गाढमालिङ्ग्य तदेहम् । निद्रावशग इव नृपः प्रबोधितो मधुरवाण्या ॥५०॥
तत्कालोचितविधिना राज्ञा संभाष्येद् माणिता । अद्यापि न मुञ्चति निद्रा ममभार्य्यं प्रणयिनि ! त्वामिव ॥५१॥
गमयित्वा गगनश्रीः सर्वा दोषाकरणे सह रजनिम् । प्रकटयन्त्यनुरागं संप्रति दिननाथमनुसरति ॥५२॥
इति तद्वचनं श्रुत्वा राजोत्थाय प्रातःकृत्यानि । कृत्वाऽऽस्थाने उपविशति हरिरिव सुरमये ॥५३॥
संभाष्य लोकं सर्वमपि यथोचितमुचितसमये । वरकरिक्खारूढो गतो बही राजवाच्याम् ॥५४॥

दाऊण धम्मंलाभं मुणिणा भणिओ जरेसरो एवं । अज्जवि इइ विलसिज्जइ मुणिएवि निसाएयुत्तंते ? ॥
 तो रत्ता तोसवमा सविसेसं पुच्छिओ मुणी एवं । भयवं ! नाणदिवायर ! कइदियहो ताण संवेधो ? ॥
 तो मुणिणा संलत्ते किं चिंताए इमाए नरनाह ! । तं चित्तमु जेण विडंवणाओ नो हंति पुण एवो ॥१८॥
 तो एभणइ नरनाहो कइहि यह नांइ । सुद्धनियधम्मं । तो कइओ मुणिवम्मो सवित्थरो तेणवि पवत्तो ॥
 सो य अहं, इय कइयं विसेसनिव्वेयकारणं निययं । इन्दि सुणेह धम्मं सम्मं सिवमगागमणरहं ॥६०॥
 सो धम्मो होइ दुहा जइदिहिमेएण तत्थ जइधम्मो । पवरमहव्वयमूलो इयरो य अणुव्वयइओ ॥६१॥
 पढमं पढयो कइओ सवित्थरो ताण तयसमत्थाण । सम्मत्ताइ बीओवि साहिओ सप्पवंचोवि ॥६२॥
 सह सम्मत्तेण तओ पढमं धीयं चणुव्वयं तोहिं । परियाणिऊण सम्मं पडिवन्नं भावसुद्धीए ॥६३॥
 वेदेउं मुणिवसहं नियनियउणेसु ते गयां तत्तो । साहवि विइशरेण अद्यत्थ गओ, तओ तेवि ॥६४॥
 मुणिकइएणं विहिणा पालितं पयत्तओ गहियनियमे । सम्मत्ते दढचित्ता-परोपरं परमपीइए ॥६५॥
 किंतु पगईए मयणो उत्ताणो परववायभासी य । केलीकिलचकलिओ कलिप्पिओ दुप्पियमासी ॥६६॥
 सो धणसारस्सं नियं संझाए कइइ सब्बदिणचरियं । जं वा केणवि कइयं गुज्झंवि हु पयहम् तंप्पि ॥६७॥
 अन्नम्मिदिणे केणवि मित्तेण इहम्मि साहियं तस्म । अप्पुत्तियस्सं अत्थो अमुगस्स गिहे पविट्ठोत्ति ॥६८॥
 तं च मयणेण कइयं पुरओ धणसारसुयणसिरमणिणो । तो तेणं सो भणिओ न जुत्तमिय पयडिउं तुम्ह ॥

सहकारतरोस्तले उपशमपुडामिव मुनिवरं दृष्ट्वा । उत्तीर्य गजस्कन्धाद् वृन्दते परममकृत्या ॥१९॥
 दत्त्वा धर्मलाभं मुनिना भणितो नरेश्वर एवम् । अद्यापीति विलस्यते ज्ञातेऽपि निधो वृक्षान्ते ॥१९॥
 ततो राज्ञा तोपवशात्सविशेषं पृष्टो मुनिरेवम् । भगवन् ! ज्ञानदिवाकर ! कतिदिवसस्तयोः संबन्धः ? ॥१७॥
 ततो मुनिना संरुपितं किं चिन्तयादनया नरनाथ ! । तच्चिन्तय येन विडम्बना नो भवन्ति पुनरेवम् ॥१८॥
 ततः प्रमणनि नरनाथः कथय मे नाथ ! शुद्धनिजधर्मम् । ततः कथितो मुनिधर्मः सविस्तरस्तेनापि प्रपन्नः ॥
 स चाहम्, इति कथितं विशेषनिर्वेदकारणं निजम् । इदानीं शृणुत धर्मं सम्यक् शिवमार्गमनरधम् ॥६०॥
 स धर्मो भवति द्विधा सनिगृहिभेदेन तत्र यतिधर्मः । प्रवरमहाव्रतमूल इतरव्यापुयतादिकः ॥६१॥
 प्रथमं प्रथमः कथितः सविस्तरस्तेषां तदसमर्थानाम् । सम्यक्त्वादिद्वितीयोऽपि कथितः सप्रपन्नोऽपि ॥६२॥
 सह सम्यक्त्वेन ततः प्रथमं द्वितीयं चापुधनं तैः । परिज्ञाय सम्यक् प्रतिपन्नं भावशुद्धया ॥६३॥
 यन्दित्वा मुनिवृषभं निजनिजस्थानेषु ते गतास्ततः । साधुरपि विहारेणान्यत्र गतः, ततस्तेऽपि ॥६४॥
 मुनिकथितेन विभिन्ना पालयन्ति प्रयत्नतो गृहीतानियमान् । सम्यक्त्वे दृढचित्ताः परस्परं परमपीत्या ॥६५॥
 किन्तु प्रहृत्या मदन उत्तानः परापवादनासी च । केलिकिलत्त्वकलितः कलिमियो दुष्प्रियमासी ॥६६॥
 स पनसाराय निजं संध्यायां कथयति सर्वदेनचरितम् । यद्वा केनापि कथितं गुह्यमपि प्रकटयति तदपि ॥६७॥
 अन्यस्मिन् दिने केनापि मित्रेण रहसि कथितं तस्य । अपुत्रकस्याप्योऽमुकस्य गुहे प्रविष्ट इति ॥६८॥

जइ कहवि तेण कहियं रहस्समेयं तहावि तं तुम्ह । नो पयडेउं जुत्तं जम्हा मम्मं परस्स इमं ॥७०॥
 तह को जाणइ सच्चं अलियं व इमंति अलियाविरेइए । एस कलंको जायइ, भित्तरहप्पयडणं च इमं ॥७१॥
 सकलत्तमंतभेओ उवलंक्खणमेव धंतमेयाणं । सेसाणं, सो तम्हा बज्जेय्यो पयत्तेण ॥७२॥
 एवं धणसारेणं पुणो पुणो सिक्खविज्जमाणोवि । एवंविहवयणाइं जंपंतो विरमए नेय ॥७३॥
 तस्सवि धरिणी पडमा धम्मपरा विणयसंतिसंपत्ता । संपुत्तससहरिमुही सुसीलकलिया कुलपसूया ॥७४॥
 अह अन्नया य वयणं मोएउं सा नियम्मि गामम्मि । नीया नियजणएणं मूसव्वं कंपि आसज्ज ॥७५॥
 तत्तो य समाणीया चिरेण चम्मट्टिमिचठियदेहा । पुट्ठा रहम्मि मयणेण किं गया तुममिमवत्थं ? ॥७६॥
 तो बाहविलनयणा पाएसुं निवडिउं भणइ सावि । मा पुच्छ वडयरमिमं उप्पन्नं मह अपुत्तेहिं ॥७७॥
 सो जंपइ किं मज्झवि अवलवणिज्जंति सा तओ भणइ । जीवियनाह । न एवं, किंतु पमायाओ जइ तुम्ह ॥
 कहविहु कोवि विपाणइ तो हं पाणे परिचयामि धुवं । तो सो भणइ न एवं होइ जुगंतेवि, कहसु तुमं ॥७९॥
 तो लज्जावसगगयगिराए तीएवि साहियं एवं । मह अत्थि लहू भाया अविणयकुलमंदिरं परमं ॥८०॥
 परदाररओ परम्मभासओ परववायभासी य । वेसाजुयपसत्तो निर्विसो अहम्मा कहवि ॥८१॥
 रुंधियकुलमज्जाओ मज्जं पाळणं आगओ गेहे । इत्तो य तस्स भज्जा कज्जेण गया जणयगेहं ॥८२॥
 तीए य अहं भणिया जा बंधू एइ तुज्ज ता तुमए । इह अम्हवासभवणे ठायव्वं, तो अहं तत्थ ॥८३॥

तच्च मदनेन कथितं पुरतो घनसारसुजनशिरोमणेः । ततस्तेन स भणितो न युक्तमिति प्रकटयितुं तव ॥१९॥
 यदि कथमपि तेन कथितं रहस्यमेतत्तथापि तत्तत् । नो प्रकटयितुं युक्तं यस्मान्मर्म परस्वेदम् ॥७०॥
 तथा को जानाति सत्यमलीकं वेदमित्यलीकविरतेः । एव कलङ्को जायते, भित्तरहः प्रकटनं चेदम् ॥७१॥
 स्वकलत्रमैन्त्रमेव उपलक्षणमेव मन्त्रमेदानाम् । शेषाणां स तस्माद् वर्जयितव्यः प्रयत्नेन ॥७२॥
 एवं घनसारेण पुनः पुनः शिक्ष्यमाणोऽपि । एवंविधवचनानि जल्पन् विरमति नैव ॥७३॥
 तस्यापि गृहिणी पद्मा धर्मपरा विनयशान्तिसंपत्ता । संपूर्णशशधरमुखी सुशीलकलिता कुलप्रसूता ॥७४॥
 अथान्यदा च मदन् मुक्त्वा सा निजै ग्रामे । नीता निजजनकेन महोत्सवं कमप्यासाद्य ॥७५॥
 ततश्च समानीता चिरेण चर्मास्थिमात्रस्थितदेहा । पृष्ट्वा रहसि मदनेन किं गता त्वमेवामवस्थाम् ? ॥७६॥
 ततो वाष्पाविलनयना पदयोर्निपत्य भणति सावि । मा पृच्छ व्यतिकरमिममुत्पन्नं ममापुण्यैः ॥७७॥
 स जल्पति किं मदप्यपलपनीयमिति सा ततो गृणति । जीवितनाथ । नैवं, किन्तु प्रमादाद् यदि युष्माकम् ॥७८॥
 कथमपि हि कोऽपि विजानीयात्ततोऽहं प्राणान्परिरक्षयामि ध्रुवम् । ततः स भणति नैवं भवेद्युगान्तेऽपि कथय त्वम् ॥
 ततो लज्जावशगद्गदगिरा तथापि कथितमेवम् । ममास्ति लघुधर्ताऽविनयकुलमन्दिरं परमम् ॥८०॥
 परदाररतः परमर्मभाक्कः परापवादभाषी च । वेद्याद्युत्प्रसक्तो निर्विशोऽथान्यदा कथमपि ॥८१॥
 कलितकुलमर्यादो मयं पीत्वाऽप्यतो देहे । इतश्च तस्य भार्या कार्येण गता जनकगेहम् ॥८२॥

तो तव्ययं सोऽं लग्नो आकंदिचं दियाराओ । नो ठाई वारिओवि हु पच्छायावेण संततो ॥११३॥
 हा दुट्टु कयं हा दुट्टु भासियं अहह अहमचरिओ हं । तहसब्भावपराए न रहस्सं रक्खियमिमीए ॥११४॥
 इचाइ विलवमाणो न सुयइ भुंजेइ नेय धम्मंपि । सो कुणइ झुणइ झायइ तं चिय दुच्चरियमणवरयं ॥
 तेणं चिय दुक्खेणं मरिऊणं-सो करी समुप्पन्नो । धणसारो उण सद्धम्मतप्परो गमिय दियहाइं ॥११६॥
 अइयारपंकमुक्कं वयजुपलं पालिउं समाहीए । कालं काउं अमरो जाओ अचिरेण सिद्धो य ॥ ११७॥
 ॥ इति मृपावोदयते वृत्तोपातिचारे मदनकयानकं समाप्तम् ॥

निजमित्तमण्डल्यां कथ्यमानं ततश्च तत् श्रुत्वा । बाष्पजलाविलनयना जिनमन्दिरामिमुखं चलिता ॥११२॥
 त्रतस्तद्वचनं श्रुत्वा लग्न आक्रन्दितुं दिवारात्रम् । न तिष्ठति वारितोऽपि खलु पश्चात्तापेन संतप्तः ॥११३॥
 हा ! दुष्टु कृतं हा ! दुष्टु भाषितमहह । अहमचरितोऽहम् । तथासद्भावपराया न रहस्यं रक्षितमस्याः ॥११४॥
 इत्यादि विलपन् न स्वपिति भुङ्क्ते नैव धर्ममपि । स करोति, जुगुप्सते घ्यायति तदेव दुश्चरितमनवरतम् ॥११५॥
 तेनैव दुःखेन मृत्वा स करी समुत्पन्नः । धनसारः पुनः सद्धर्मतप्परो गमयित्वा दिवसानि ॥११६॥
 अतिचारपङ्कमुक्कं व्रतयुगलं पालयित्वा समाधिना । कालं कृत्वाऽमरो जातोऽचिरेण सिद्धश्च ॥११७॥

मुद्रो मुसोवएसं दाउं अइयरइ जो वयं वीयं । इहपरलोयमुद्राहं सो पावइ पउमवणिउध्व ॥१॥
तथाहि;—

सुपओहरपवरसरं सवणमणोहारि दीहरच्छं च । वररमणिसरीरं पिव मलयपुरं नाम इह नयरं ॥२॥
अवल्लिपदाणप्पसरो उच्चपवंसो पलंबकरुद्धो । वररयणरोहरो सुरकरिव्व वीरो तहिं सिट्ठो ॥३॥
सुपओहरा मुहारा गुणपोमंगरसंगया सिरिनिवासा । खमलया इव सरला वीरमई पिययमा तस्स ॥४॥
ताण सुओ संजाओ पउमो नामेण पउमसमवयणो । वाइत्तरिकलकुसलो पत्तो य कमेण तारुहं ॥५॥
अह सुयसागरसाह तेसिमगारम्मि ज्ञाणसालाए । तेसिमणुन्नाए ठिओ तो तं ते पज्जुकासंति ॥६॥
अह मुणिवंदणहेउं ताणुवविट्ठाण वंतरो एगो । उवविट्ठो सो भणिओ मुणिणा कज्ज विणा एवं ॥७॥
दुवरं उप्पायंतो जणस्स, अज्जेसि दारुणं पावं । सो पभणइ केलीए होइ कुणंतस्स कह पावं ? ॥८॥
भणइ मुणी किं केलीए कवलियं इणइ नेय तालउदं? तम्हा जह तह पीडा परस्स नो भइ । कायव्वा ॥
किंच विणा कज्जेण जो परपीडं करेइ से पावं । अहिययरं संपज्जइ अणत्थदंदो जओ एस ॥१०॥
उक्तं च,—

अट्ठाप तं न बंधइ जमणट्ठाए य बंधए जीवो । अट्ठे कालाईया नियामया न उ अणट्ठाए ॥११॥
तो भणइ वीरसिट्ठी महाणुभावेण मुणिवर ! इमेण । किं विहियं जं एवं सासिज्जइ, तो मुणी भणइ ॥
भो भो वंतर ! किं तुह पयडिज्जउ वइयो इमो एसि? सो भणइ किं अजुत्तं, पत्थणमेसि कुणह सहलं ॥

मुग्घो मृषोपदेशं दत्त्वातिचरति यो ज्ञातं द्वितीयम् । इहपरलोकरदुःखानि स प्राप्नोति पञ्चवणिगिव ॥१॥
सुपयोम(ध)रमवरसरस्कं(मालं) श्रवणमनोहारि दीर्घरथ्यं(घातं) च । वररमणीशरीरमिव मलयपुरं नामेह नगरम् ॥
अस्त्वलितदानप्रसर उन्नतवंशः प्रलम्बकरसंचरः । वररत्नराजमानः सुरकरीव वीरस्तत्र श्रेष्ठी ॥३॥
सुपयोम(ध)रा मुह(धा)रा गुणपुद्गलसंगता श्रीनिवासा । खड्गलतेव सरला श्रीरमती पियतमा तस्य ॥४॥
तयोः सुतः संजातः पद्मो नाम्ना पञ्चसमवदनः । द्वाप्तसप्तिकलाकुशलः प्राप्तश्च कमेण तारुण्यम् ॥५॥
अथ ध्रुवसागरसाधुस्तेषामगारे यानशालायाम् । तेषामनुज्ञया स्थितस्ततस्तं ते पशुपासते ॥६॥
अथ मुनिवन्दनहेतोस्तेषामुपविष्टानां व्यन्तर एकः । उपविष्टः ॥ भणितो मुनिना कार्यं विनैवम् ॥७॥
दुःखमुत्पादयन्ननस्य, अर्जयासि दारुणं पापम् । स प्रमणति केल्या भवति कुर्वतः कथं पापम् ? ॥८॥
भणति मुनिः किं केल्या कवलितं हन्ति नैव तालपुटम् ? । तस्माद्यथा तथा पीडा परस्य नो भद्र । कर्तव्या ॥
किञ्च विना कार्येण यः परपीडां करोति तस्य पापम् । अधिकतरं संपद्यतेऽनर्थदण्डो यत एषः ॥१०॥
अर्थाय तत्र बध्नाति यदनर्थाय च बध्नाति जीवः । अथे कालादिका नियामका न त्वनर्थे ॥११॥
ततो भणति वीरश्रेष्ठी महाणुभावेन मुनिवर ! अनेन । किं विहितं यदेवं शिष्यते, ततो मुनिर्मणति ॥१२॥
भो भो व्यन्तर ! किं तव प्रकृत्यतां व्यतिकरोऽयमेवम् । स भणति किमशुक्तं, प्रार्थनामेवं कुरुत सकलाम् ॥

अह चउनाणी भयवं साइइ केलीकिलस्स तं चरियं । जह भरहे कणयपुरे राया रिउमदणो नाम ॥१४॥
 बुद्धिसमुदो मंती तस्स सुओ विस्सुओ विजयसीहो । अह अन्नया नरिंदो सञ्चावसरम्मि उवविट्ठो ॥१५॥
 कारावइ पिच्छणयं ता पडिदारेण सूइए पुरिसो । अट्ठंगनिमित्तधरो संपत्तो रायपासम्मि ॥१६॥
 उच्चियपडिवत्तिपुच्चं पुट्ठो पुइईसरेण सो एयं । जह मह सहाए किंचिवि कहह भविस्सं सुहं असुहं ॥१७॥
 नाऊण निमित्तेण तेणवि नियमत्थए करे काउं । नीससिऊण य दीहं पुणो पुणो मत्थयं धुणियं ॥१८॥
 तो भूइणा भणियं अभयं तुह कहसु नियनिमित्तेण । जस्स सुहं असुहं वा जं दिट्ठं नत्थि तुह दोसो ॥
 तो नैमित्ती पभणइ सत्तदिणंते इमस्समच्चस्स । सकुडुवस्स विणासो संभाविज्जइ इमं सोउं ॥२०॥
 भणइ नरिंदो को एयं पच्चओ, कहइ सोवि जह हत्थी । भग्गालाणक्खंभो जइ एही ता इमं सब्बं ॥२१॥
 तं च तहव प जायं तो संभंतं नरेससं भणइ । बुद्धिसमुदो मंती मा अइस्सेयं कुणउ देवो ॥२२॥
 सोवक्कमनिहवक्कमभावेणं आवयाउ हुंति दुहा । नैमित्तिण सह मह वत्तवं अरिय इह अत्थे ॥२३॥
 इच्चाइसुजुत्तीहिं निवस्स खेयं निवारिउं पच्छा । जोइसिएण समेओ मंती नियमंदिं पत्तो ॥२४॥
 पुच्छइ भुंजावेउं वत्थाहरणेहिं पूइउं च इमं । को हेऊ मह मरणे, तेण विचित्तिय तओ कहियं ॥२५॥
 तुह तणओ जो जिट्ठो तस्सवराहाउ नरवरो हेऊ । इय ताव मए नायं निच्छयओ मुणइ सब्बन्तू ॥२६॥
 सोऊण इमं मंती विसज्जए पूइऊण तं तत्तो । हकारिय जिट्ठसुयं वइयरमेयं कहइ सव्वं ॥२७॥
 सो भणइ ताप । हुंते मइ, अवराहेण मज्झ, इय होइ । अहमेव ता मरिस्सं सञ्चाणत्थाण पत्थारी ॥२८॥

अथ चतुर्ज्ञानो भगवान् कथयति केलीकिलस्य तच्चरितम् । यथा भरते कनकपुरे राजा रिपुर्मर्दनो नाम ॥१४॥
 बुद्धिसमुद्रो मन्त्री तस्य सुतो विश्रुतो विजयसिंहः । अथान्यदा नरेन्द्रः सर्वावसर उपविष्टः ॥१५॥
 कारयति प्रेक्षणं तावत्प्रतिहारेण सूचिते पुरुषः । अष्टाङ्गनिमित्तधरः संप्राप्तो राजपाशे ॥१६॥
 उचितप्रतिपत्तिपूर्वं पृष्टः पृथिवीधरेण स एतत् । यथा मम समायाः किञ्चिदपि कथय भविष्यच्छुभमशुभम् ॥१७॥
 ज्ञात्वा निमित्तेन तेनापि निजमस्तके करो कृत्वा । निःश्वस्य च दीर्घं पुनः पुनर्मस्तके धृतम् ॥१८॥
 ततो भूपतिना भणितममयं तव कथय निजनिमित्तेन । यस्य शुभमशुभं वा यद् दृष्टं, नास्ति तव दोषः ॥१९॥
 ततो नैमित्तिकः प्रमणति समादिनान्तेऽस्याभात्यस्य । सकुटुम्बस्य विनाशः संभाव्यत इदं श्रुत्वा ॥२०॥
 भणति नरेन्द्रः कोऽत्र प्रत्ययः, कथयति सोऽपि यथा हस्ती । भग्गालानस्तम्भो यद्येष्यति तदेदं सत्यम् ॥२१॥
 तच्च तथैव च जातं ततः संप्रान्तं नरेश्वरं भणति । बुद्धिसमुद्रो मन्त्री माऽतिसेदं करोतु देवः ॥२२॥
 सोपक्रमनिरुपक्रमभावेनापत्रो भवन्ति द्विधा । नैमित्तिकेन सह मम वक्तव्यमस्तीहायं ॥२३॥
 इत्यादिषुशुक्तिभिर्नृपस्य खेदं निवार्य पश्चात् । ज्यौतिषिकेण समेतो मन्त्री निजमन्दिरं प्रातः ॥२४॥
 पृच्छति भोजयित्वा वस्त्राभरणैः पूजयित्वा चेमम् । को हेतुर्मम मरणे, तेन विचिन्त्य ततः कथितम् ॥२५॥
 तव तनयो यो ज्येष्ठस्तस्यापराधान्नरवरो हेतुः । इति तावन्मया ज्ञातं निश्चयतो जानाति सर्वज्ञः ॥२६॥
 श्रुत्वेदं मन्त्री विसृजति पूजयित्वा तं ततः । हकारयित्वा ज्येष्ठसुतं व्यतिक्रमेन कथयति सर्वम् ॥२७॥

एवं ठियम्मि सुत्थं सकुडुवस्सवि य इवइ तुह ताय ।। तो भणियं सचिवेणं तुह मरणे वच्छ ! किं सुत्थं? ॥
 नंहुं इवइ एस मंतो, जमहं मंतोमि तं तए वच्छ ! कायव्वं सो पमणइ आइसइ जमित्थ कायव्वं ॥३०॥
 भणियो सचिवेणं सो मंजूसम्भेतरम्मि पविसेउं । गमइ दिणाइं सत्तवि फलजलभरियम्मि धम्मपरो ॥३१॥
 सो जंपइ आपसो पमाणमिह किंतु कुणह मा करुणं । जन्मवि न पिण्णि अहं किं फलमाईहिं किल्ल कज्जे ॥
 ततो मंजूमाए रहम्मि पुत्तं पविसिउं सोवि । गड्डीए आरोविय मुक्का नरनाहभवणम्मि ॥३२॥
 विज्जतो नरनाहो मह देव ! इहत्थि सव्वघरसारो । तह पेहु ! अव्वयभेडारवीययाइं च सव्व्याइं ॥३४॥
 तो देवो नियचारुयओयरए वासराइं सत्तेव । मुदाय मुदियमिमं रक्खावउ अंगरक्खेहिं ॥३५॥
 तह खेव कुणइ राया पुच्छइ य जहा इयस्स वसणस्स । पडियारम्मि उवाओ किं लद्धो, तो भणइ मच्चिवो ॥
 लद्धो देव ! उवाओ विन्नवियज्जो स किंतु देवस्स । आवइकालम्मि गणं, दिणाणि तह सत्त एआणि ॥
 ठायव्वं धम्मपरायणेण निपगिहटिण्णिणं च मए । भणइ निवो तह किज्जउ जह होइ न आवया तुज्ज ॥३८॥
 नियगिहगणं ततो भणियो हकारिउं समग्गोवि । निम्भिच्चभिच्चवग्गो जह मह गेहम्मि सत्त दिणे ॥३९॥
 आहवसामग्गीसंगएहिं ठायव्वमप्पमत्तेहिं । तेहिंवि विडियं तह चेव मंतिमुक्कं सरंतेहिं ॥४०॥
 धम्मिन्नजलतीरणसंगहमह कुणइ सत्तदिणजोमं । सज्जावइ पायारं गिहस्स, अह सत्तमे दिवसे ॥४१॥
 नरवरवल्लइधूपं किल जिहो नंदणो अमच्चस्स । सिज्जते उवच्चिट्ठो पत्थए, कुविआ य साविअओ ॥४२॥

॥ मंणति तात । सति मयि, अपराधेन मम, इति भवेत् । अहमेव तस्मान्मारुप्यामि सर्वानर्थानां प्रस्तरः ॥२८॥
 एवं स्थिते सौख्यं सकुटुम्बस्यापि च भवेत् तत्र तात । ततो भणितं सचिवेन तव मरणे वत्स ! किं सौख्यम्? ॥
 न खलु भवत्येव मन्त्रः, यदहं मन्त्रयामि तत्त्वया वत्स । कर्तव्यं स प्रमणत्यादिशत यदत्र कर्तव्यम् ॥३०॥
 भणितः सचिवेन स मन्जूषाम्भन्तरे प्रविश्य । गमय दिनानि सप्तापि फलजलभृते धर्मपरोः ॥३१॥
 स जल्पत्यादेशः प्रमाणमिह किन्तु कुरुत मा करुणाम् । जलमपि न पिबाम्यहं किं फलादिभिः किल कार्यम् ॥
 ततो मन्जूषायां रहासि पुत्रं प्रवेश्य सोऽपि । गन्ध्यामारोप्य मुक्ता नरनाथमवने ॥३२॥
 विज्जतो नरनाथो मम देव ! इहास्ति सर्वगृहसारः । तथा प्रभो ! अव्ययमाण्डागारभोजकानि च सर्वाणि ॥३४॥
 ततो देवो निजचारुपावशके वासराणि सत्तेव । मुद्रया मुद्रितामिरां रसयत्नहरसैः ॥३५॥
 तथैव करोति राजा पृच्छति च यथाऽप्य व्यसनस्य । प्रतिक्कर उपायः किं लब्धः, ततो भणति सचिवः ॥३६॥
 लब्धो देव ! उपायो विज्ञपयितव्यः स किन्तु देवाय । आपत्काले गते, दिनानि तथा ससैतानि ॥३७॥
 स्यातव्यं धर्मपरायणेन निजगृहस्थितेनैव भया । भणति नृपस्तथा क्रियतां यथा भवति नापत् तव ॥३८॥
 निजगृहगतेन ततो भणितो हकारयित्वा समग्रोऽपि । निर्भृत्यमूलवर्गे यथा मम गेहे सप्त दिनान् ॥३९॥
 आहवसामग्गीसंगैः स्थातव्यमप्रमत्तैः । तैरपि विहितं तथैव मन्त्रिसुकृतं स्मरद्भिः ॥४०॥
 घान्धेन्वनजलतीरणसंग्रहमथ करोति सप्तदिनयोग्यम् । सज्जयति प्राकारं गृहस्य, अथ सप्तमे दिवसे ॥४१॥

वाहरइ जापइले तेविं य धावंति सो तओ तीए । पिक्रवंताणं ताणं छिंदिय वेणिं करे काउं ॥४३॥
 धवलहराओ झंप दाउं नासेइं तेवि पट्टीए । धावंति तस्स, सोविहु पविसइ गेहम्मि मंतिस्स ॥४४॥
 तत्तो ते वलिऊणं कहंति रायस्स सोवि कोवेण । अंतरिओ सेणावइमाणवइ जहा लहुं दुट्ठं ॥४५॥
 सचिवाहममाणायसु बंधायेउं समं कुटुंबेण । सोवि तओ आसन्नं सिन्नं चित्तूण तत्थ गओ ॥४६॥
 मंतिगिहणायारारुदेहिं धणुदरेहिं तस्सिन्नं । आसन्नं ददुंणं भणियं रे रे ! इओ पुरओ ॥४७॥
 जइ आगच्छह तो नरिय जीवियं तुम्ह, तं च सुणिऊण । सेणाणी सन्नं पिहु पडिस्सलिय वलं तओ पुरिसं ॥
 संपेसिउं कहावइ मंतिस्स जहा नरेसरो रुट्ठो । सुयवइयरेण तुम्ह ता तं अप्पसु नरिंदस्स ॥४९॥
 तं सोऊणं मंती सन्नविभागे गिहस्स निययस्स । तस्सं पुरिसस्स दंसिय भणइ इमं मज्झ वयणेण ॥५०॥
 सेणावइणो साहसु जहट्टियं तह य मज्झ पत्थणया । भणह इमं, तुम्हेवि हु जाणह जह रायअत्याणे ॥५१॥
 मह वसणमिमं नेमिचित्तिण कहियं निवस्स पक्कखं । तो इय सामग्गीए चिट्ठामि अहं ठिओ गेहे ॥५२॥
 न य मह पुत्तो एवं ववसइ अक्कोवि कोवि हु सयन्नो । किं कोवि जीवियत्थी कंडुयइ अहिस्स तुंडीए ॥
 सकुटुंबस्सवि पाणा मज्झ नरिंदस्स संतिथा चेव । लेउ जहा पडिहासइ, किंतु मए अत्थि मंजूसा ॥५४॥
 नरवइभवणे मुक्का अव्वपभंडारवीययाइं तहिं । संति मइच्चि प ताइं कहियाइं चिय मुणिज्जंति ॥५५॥
 जाणावेमि तयत्थं नरनाहं, तह ठिओ य तत्थेव । अप्पेमि सुयं जिट्ठं पच्छा इच्छा नरिंदस्स ॥५६॥

नरवरवल्लमदुहितरं किल ज्येष्ठो नन्दनोऽमात्यस्य । शय्यान्त उपविष्टः प्रार्थयते, कुपिता च सापि ततः ॥४२॥
 आह्वयति यामिंकांस्तेऽपि च धावन्ति स ततस्तस्याः । प्रेक्षमाणेषु तेषु च्छित्त्वा वेणीं करे कृत्वा ॥४३॥
 धवलगृहान्गम्यां दत्त्वा नश्यति तेऽपि पृष्टे । धावन्ति तस्य, सोऽपि खलु प्रविशति गेहे मन्त्रिणः ॥४४॥
 ततस्ते वलित्वा कथयन्ति राज्ञे सोऽपि कोपेन । अन्तरितः सेनापतिमाज्ञापयति यथा लघु दुष्टम् ॥४५॥
 सचिवाधममानायय बन्धयित्वा समं कुटुम्बेन । सोऽपि तत आसन्नं सैन्यं गृहीत्वा तत्र गतः ॥४६॥
 मन्त्रिगृहमाकारारुदेर्धनुर्धैरैस्तसैन्यम् । आसन्नं दृष्ट्वा भणितं रे रे ! इतः पुरतः ॥४७॥
 यथागच्छेत तदा नास्ति जीवितं शुष्माकं, तच्च श्रुत्वा । सेनानीः सर्वमपि हि प्रातिस्त्वरय वलं ततः पुरुषम् ॥
 संप्रेष्य कथापयति मन्त्रिणे यथा नरेश्वरो रुष्टः । सुतव्यतिकरेण शुष्माकं तस्मात्तमर्षय नरेन्द्राय ॥४९॥
 तत् श्रुत्वा मन्त्री सर्वविभागान् गृहस्य निजस्य । तस्मै पुरुषाय दर्शयित्वा भणतीदं मम वचनेन ॥५०॥
 सेनापतिं कथय यथास्थितं तथा च मम प्रार्थनया । भणतेदं यूयमपि खलु जानीय यथा राजास्थाने ॥५१॥
 मम व्यसनमिदं नैमित्तिकेन कथितं नृपस्य प्रत्यक्षम् । तत इति सामग्र्या तिष्ठाम्यहं स्थितो गेहे ॥५२॥
 न च मम पुत्र एवं व्यवभ्यत्यन्योऽपि कोऽपि हि सकर्णः । किं कोऽपि जीवितार्थी कण्डूयतेऽहेस्तुयदेन ॥५३॥
 सकुटुम्बस्यापि प्राणा मम नरेन्द्रस्य सक्ता एव । लातु यथा प्रतिमासते, किन्तु मयास्ति मज्जूषा ॥५४॥
 नरपतिमवने मुक्ताज्ययभाण्डाणरबीजकानि तत्र । सन्ति मयैव तानि कथितानि किल ज्ञायन्ते ॥५५॥
 ज्ञापयामि तदर्थं नरनाथं, तथा स्थितश्च तत्रैव । अर्पयामि सुतं ज्येष्ठं पश्चादिच्छा नरेन्द्रस्य ॥५६॥

इय मह अणुरोहेणं सेणाणी नरवइं सयं गंतुं । विन्नविउं हक्कारउ मं तत्थ, तओ य सो पुरिसो ॥५७॥
 तं कंइइ दंडवइणो, करेइ सोवि हु तहेव तं सव्वं । उग्वाहइ मंजूसं तं नरवइणो पुरो मंती ॥५८॥
 वेणीपाणि पिच्छइ मंतिसुयं तत्थ नरवरो तत्तो । भणइ अमच ! किमेयं, विन्नवइ तओ य सो सव्वं ॥५९॥
 नेमिच्चियइडिपुच्छणमंजूसापुत्तपवित्त्वणपभिइ । बुत्तंत, तो राया भणइ विलक्खो पयइमेव ॥६०॥
 कस्सवि विलसियमेयं मन्ने केलीकिलस्स देवस्स । मंजूसाए मज्जे एसा कइ अनहा वेणी ? ॥६१॥
 ता नो इममच्छरियं, दो अच्छरियाइं मच्चलोयम्मि । मह रत्तो तुच्छत्तं मइविहवो तह अमच्चस्स ॥६२॥
 इय विसमम्मिवि बुद्धीए जस्स तह कइवि अइह विप्फुरियं । सुपइट्ठिंपि वयणं इमं पि जह अनहा जायं ॥
 यथा किल,—

“ अन्यथा शास्त्रगार्भण्या धिया धीरोऽर्थमीहते । स्वामीव प्राक्तनं कर्म विदधाति तमन्यथा ॥ ”
 इय संदोइयवसणं पुराकयं निव्विवेयसिररयणं । सारिं च मयं सचिवेण तहवि कयमप्यणो कुत्तलं ॥६४॥
 एतच्च सत्यापितम् ;—

“ निजकर्मकरणदक्षः सह वसति दुरात्मनापि निरपायम् । किं न कुशलेन रसना दशनानामन्तरे चरति ! ॥ ”
 इय भणिवि नरिदेणं सचिवो सम्माणिओ सुयसमेओ । एत्तो कुमरीए सिरो वेणीवि तहट्ठिया दिट्ठा ॥६५॥
 ता वीरसावय ! इपो इमस्सणत्थस्स कारणं जाओ । केलीकिलत्तणेणं न कज्जमयं इह इयस्स ॥६६॥
 तप्पच्चयं च चिणियं चिककणकम्मं इमेण इय एस । अणुसासिज्जइ एवं, इय सोउं धंतरो भणइ ॥६७॥
 इत्तो नो इय काहं, भणइ सुणी शुत्तमेयमकं च । सय्यपओयणेषु वावारिज्जउ सया अप्पा ॥६८॥
 इहपुव्वभवकयाणं भुंवासि पावाण जेण, तह होइ । सुलहा धम्मे बोही, तं पडिवज्जिय गओ सोवि ॥६९॥

इति ममानुरोधेन सेनानीर्नरपतिं स्वयं गत्वा । विशप्य हक्कारयतु मां तत्र, ततश्च स प्ररुपः ॥९७॥
 तत्कथयति दण्डपतये, करोति सोऽपि खलु तथैव तत्सर्वम् । उद्धाटयति मञ्जूपां तां नरपतेः पुरो मन्त्री ॥९८॥
 वेणीपाणि पश्यति मन्त्रिसुतं तत्र नरवरस्ततः । भणत्यमात्य ! किमेतन्, विशयति ततश्च ता सर्वम् ॥९९॥
 नैमित्तिकपरिपृच्छामञ्जूपाश्चर्मक्षेपणमभ्युत्तिम् । वृत्तान्तं, ततो राजा भणति विलक्षः प्रकटमेवम् ॥६०॥
 कस्यापि विलसितमिदं मन्ये केलीकिलस्य देवस्य । मञ्जूपाया मध्ये एषा कयमन्यया वेणी ? ॥६१॥
 तस्मात्तो इदमाश्चर्यं, द्वे आश्चर्ये मर्त्यलोके । मग राजस्तुच्छत्वं मतिविभवस्तथाऽमात्यस्य ॥६२॥
 इति विषमेऽपि बुद्ध्या यस्य तथा कयमप्यहह ! विस्फुरितम् । सुप्रतिष्ठितमपि वचनामिदमपि यथाऽन्यथा जातम् ॥
 इति संदौकितव्यसने पुराकृते निर्विवेकशिरोरत्ने । स्वामिनि च मयि सचिवेन तयापि कृतमात्मनः कुशलम् ॥६४॥
 इति भाणित्वा नरेन्द्रेण सचिवः सम्मानितः सुतसमेतः । इतः कुमार्याः शिरसि वेण्यापि तयास्थिता दृष्टा ॥६५॥
 तस्माद् वीरश्रायकः लयमस्यानर्थस्य कारणं जातः । केलिकिलत्वेन न कार्यमन्यदिहास्य ॥६६॥
 तत्प्रत्ययं च चितं चिककणकर्माऽनेनेत्येषः । अनुशिष्यत एव, इति श्रुत्वा व्यन्तरो भणति ॥६७॥
 इतो नो इति करिष्ये, भणति मुनिर्युक्तमेतदन्यच्च । संश्रयोऽनेषु व्यापार्यतां सदाऽस्मया ॥६८॥

अह सिद्धी पञ्चमजुओ सम्पत्ताणुव्याइगिहिधम्मं । पडिवज्जिय जाइ गिहं, विहरइ अन्नत्थ साहूवि ॥७०॥
 अह कोवि तत्थ धुत्तो समागओ सोवि बहुपवंधेहिं । विम्हावइ मुद्धजणं, कइयावि हु तस्स पासम्मि॥
 पडमोवि गओ कोऊहलेहिं विहिओ अणेण हयहियओ । ईसरपुत्तोत्ति पयंसियं च से कण्ठिप्पणयं ॥७२॥
 तत्थ म रसिदकण्णो तेहव भंगरयवित्तकण्णो य । आसंभिवंभितुलसीसुंठीपादाइकण्णो य ॥७३॥
 एएसुं च समत्थो कहिओ दारिदरंढणे कोवि । बहुवाहिजराविद्वणपचलो कोइ तह कोवि ॥७४॥
 वंझाए सुयजणओ कोवि हु सोहगकारओ अन्नो । कोवि तह अदिसत्तणपसाहओ इय पवंचेउं ॥७५॥
 सवजीविकण य तओ सुवहुं दविणं गओ स अन्नत्थ । तक्कहियविहाणेणं पडमो सच्चवइ ते कण्णे ॥७६॥
 न य किंपि तेहिं सिज्झइ हवइ दविणवत्तओ किलेसोय । तहवि कुणइ संवरणं पण्डइ न जहट्टियं लोए ॥
 अन्नो य तस्स मित्तो धुत्तेणं तेण धुत्तिओ एवं । सो तं पुच्छइ तुह फुरइ किंपि किं कण्विसयम्मि ? ॥७८॥
 सो भणइ फुरइ आमं कहन्नहा मज्झ भोगवित्तारो ? । तो इयरेणं भणियं वंधव । न हु किंपि मे फुरइ ॥७९॥
 जइ पुण धुत्तेण अहं वियारिओ, भणइ तो इमं पडमो । किं कण्णेहिं बहूहिं वंझाकण्णं तुमं एगं ॥८०॥
 सिक्खेसु जेण जणओ दव्वं पाविहसि, तेण इय सोउं । भणियं तं मह पसिऊण कहसु, पडमेण तो कहिओ॥
 अलिओ वंझाकण्णो सोवि हु वंझाण ओसहे देइ । अह दिन्नमन्नया नरवरस्स भज्जाए वंझाए ॥८२॥
 गढमत्थमोसहं, तेण तीए सुलं तहा समुप्पन्नं । जह-पाणा संदेहे चडिया, सो निवड्ढा तत्तो ॥८३॥

इह पूर्वभवकृतेभ्यो मुच्यसे पापेभ्यो येन, तथा भवति । सुलभो धर्म बोधिः, तत्प्रतिपद्य गतः सोऽपि ॥६९॥
 अथ श्रेष्ठी पद्मयुतः सम्यक्त्वाणुमतादिगृहिधर्मम् । प्रतिपद्य याति गृहं, विहरत्यन्यत्र साधुरां वि ॥७०॥
 अथ कोऽपि तत्र धूर्तः समागतः सोऽपि बहुप्रबन्धैः । विस्माययति मुग्धजनं, कदापि हि तस्मै पार्श्वे ॥७१॥
 पद्मोऽपि गतः कुतूहलैर्हिहितोऽनेन हतहृदयः । ईश्वरपुत्र इति प्रदर्शितं च तस्मै कल्पटिप्पनकम् ॥७२॥
 तत्र च रसेन्द्रकल्पस्तथैव भृङ्गरजवित्तकल्पश्च । अश्वगन्धिब्राह्मीतुलसीशुण्ठीपाठादिकल्पश्च ॥७३॥
 एतेषु च समर्थः कथितो दारिद्र्यक्षण्डने कोपि । बहुव्याधिराविद्वणप्रत्यलः कोऽपि तथा कोऽपि ॥७४॥
 वन्ध्यायाः सुतजनकः कोऽपि च सौभाग्यकारकोऽन्यः । कोऽपि तथाऽदृश्यत्वप्रसाधक इति प्रपञ्च्य ॥७५॥
 उपजीव्य च ततः सुबहु द्रविणं गतः सोऽन्यत्र । तत्कथितविधानेन पद्मः सत्यापयति तान्कल्पात् ॥७६॥
 नच किमपि तैः सिध्यति भवति द्रविणसयः क्लेशश्च । तथापि करोति संवरणं प्रकटयति न यथास्थितं लोके ॥
 अन्यच्च तस्य मित्रं धूर्तेन तेन धूर्ततमेवम् । तत् तं पृच्छति तव स्फुरति किमपि किं कल्पविषये ? ॥७८॥
 स भणति स्फुरत्याम कथमन्यथा मम भोगविस्तारः ? । तत इतरेण भणितं बान्धव । न खलु किमपि मे स्फुरति ॥
 यदि धनधूर्तेनाहं विमत्तारितः, भणति तत इदं पद्मः । किं कल्पैर्बहुभिर्वन्ध्याकल्पं स्वमेकम् ॥८०॥
 शिसस्य येन जनतोऽन्यं प्राप्स्यसि, तेनेति श्रुत्वा । भणितं तं मम प्रसद्य कथय, पद्मेन ततः कथितः ॥८१॥
 तेन वन्ध्याकल्पः सोऽपि खलु वन्ध्याभ्य औषधानि ददाति । अथ दत्तमन्यदा नरवरस्य भार्यायै वन्ध्यायै ॥
 तेन तस्याः सुलं तथा समुत्पन्नम् । यथा प्राणाः संदेहे चटिनाः, न नृपतिना ततः ॥८३॥

वंगविभो पयंग दिव्यां पञ्चमेण मह इमा शुद्धी । तो राया मोएउं अहिरण्विहसिय कांउं ॥८४॥
उववेसिउं तं गरुयआसणे नरवरो ससम्माणं । हकाराविय पउमं पमणइ एवं जह अवंशो ॥८५॥
वंग्गाए जेण गम्भो संपज्जइ ओसहेण तच्चिसओ । उवएसो तुम्मेहिं दिव्भो एयस्स, तो पउमो ॥८६॥
आमंति भणइ ततो राया जेपइ इमेण देवीए । ओसहमिणं पउत्तं तेण य मूलं समुप्पन्नं ॥८७॥
ता तस्स परिचाणं करेहि, खुद्धो य सो भणइ इतो । मह एयस्सवि एए कप्पा अन्नेण परिकहिया ॥८८॥
तो तम्मिन्नो पमणइ सवमिणं किंतु तुहुवएसेण । सविसेसं इह कम्मे पंपट्टिओ, भणइ तो राया ॥८९॥
भो पउम ! विणा कज्जं इमाओविणहाविओ तए लोओ । तह कंउगयप्पाणा देवीवि हु वट्टए इण्हि ॥९०॥
इय भणिवि अंगरक्खे निरुविउं ते घराविया रत्ता । घरणथडिओ विचिंतइ तो पउमो कहवि जइ देवी ॥
पाणेहिं परिमुच्चइ ता मारइ मं विउंविउं राया । जं तइयावि हु इमिणा पहाणभावेण मइ दोसो ॥९२॥
आरोविओ नियमणे, जीवइ देवीवि कहवि जइ, तहवि । मं निगाइइ अवस्सं राया इय अट्टाणम्मि ॥९३॥
अइपगरिससंपत्ते मुक्को पाणेहिं जेवुओ जाओ । तव्वमवकयजिणयम्मं सफलेही भमियणंतभवे ॥९४॥
देवीवि कया पउणा नरवइविज्जेण, मंदकोवत्तं । तो संपत्तो राया सोऊणं मरणवुत्तंतं ॥९५॥
पउमं अप्पइ वीरस्स सेट्ठिणो, सो य नायवुत्तंतो । तक्किचाइ काउं विसेसओ रमइ जिणयम्मे ॥९६॥
दंडेवि पउममिच्छं निवारिउं तह य दंभविसयम्मि । मुक्को रत्ता, तम्हा नाउं पउमस्स इय वसणं ॥९७॥

अन्धितः प्रजल्पति दत्ता यथेन मयेयं बुद्धिः । ततो राजा मोचयित्वाऽऽमरणविमूयितं कृत्वा ॥८४॥
उपवेश्य तं शुर्वीसने नरवरः ससम्मानम् । हकारयित्वा पञ्च प्रमणत्येवं यथाऽवन्ध्यः ॥८५॥
वन्ध्याया येन गर्भः संपद्यत औपघेन तद्विषयः । उपदेशो युष्माभिर्दत्त एतस्मै, ततः पञ्च ॥८६॥
आमेति भणति ततो राजा जल्पत्यनेन देव्याः । औपघमिदं प्रयुक्तं तेन च शूलं समुत्पन्नम् ॥८७॥
तस्मात्तस्य परित्राणं कुरु, क्षुब्धश्च स भणतीतः । भूतस्याप्येते कल्पा अन्येन परिकथिताः ॥८८॥
तत्तत्तन्मित्रं प्रमणति सप्तमिदं किन्तु तवोपदेशेन । सविशेषमिह कर्मणि प्रवृत्तः, भणति ततो राजा ॥८९॥
भोः पञ्च ! विना कार्यमस्मादपि नष्टितस्त्वया लोकः । तथा कण्ठगतप्राणा देव्यपि हि वर्तत इदानीम् ॥९०॥
इति भणित्वाऽङ्गरास्त्रं निरूप्य तौ धारितौ राजा । घरणस्थितो विचिन्तयति ततः पञ्चः कथमपि यदि देवी ॥
प्राणैः परिगुञ्चेत तदा मारयेद् मां विडम्ब्य राजा । यत्तदापि हानेन प्रधानभावेन मयि दोषः ॥९२॥
आरोपितो निजमनसि, जीवति देव्यपि कथमपि यदि, तथापि । मां निगृह्णात्यवश्यं राजा, इत्यादिध्याने ॥९३॥
अतिप्रकर्षसंप्राप्ते मुक्तः प्राणैर्जमुक्को जातः । तद्भवकृतजिनधर्मं सफलप्यति भ्रान्त्याऽनन्तमवान् ॥९४॥
देव्यपि कृता प्रगुणा नरपतिर्बधेन, मन्दकोपत्वम् । ततः संप्राप्तो राजा श्रुत्वा मरणवृत्तान्तम् ॥९५॥
पञ्चमर्षयति धीराय श्रेष्ठिने, स च ज्ञातवृत्तान्तः । तत्कृत्यानि कृत्वा विशेषतो रमते जिनधर्मे ॥९६॥
दण्डयिन्ना पञ्चमित्रं निवार्य तथा च दम्भविषये । मुक्तो राजा, तस्माज्ज्ञात्वा पञ्चस्येति व्यसनम् ॥९७॥

जायं सुसोवप्सा इह लोए ताव भरणपज्जंतं । परलोएऽणंतदुहं, तम्हा तं चयह सुहकामा । ॥९८॥

॥ इति मृपोपदेशे पञ्चवर्षिकयानकं समाप्तम् ॥

जातं मृपोपदेशादिह लोके तावन्मरणपर्यन्तम् । परलोकेऽनन्तदुःखं, तस्मात्तं त्यजत शुभकामाः ॥९८॥

जो लिहइ कूडलेहं अलीयवयणम्भि गहियनियमोवि । इहलोए परलोए स बंधुदत्तोव्व लहइ दुहं ॥१॥
तथाहि ;—

सुरेयणसोहं सुरकरितपुंनं तिदिवंन सुकविकव्वं । रोहणगिरिव्व गयपुरमिहत्थि राया य कुमारगिरी ॥२॥
रिउकरिक्कुम्भनिम्मेयभिन्नमुत्तालिकलितखगलया । सियसियकुसुमा रेहइ जयसिरिवेणिव्व जस्स करो ॥३॥
वि-भ्रम-र-हियावि विलाससंगया रणिरहंसयसणादा । तस्सत्थि पिया नल्लिणिव्व गुणहरा कमलिणी नाम ॥४॥
तस्सवि य बंधुदत्तो मंती, अहन्नया य अवरहं । दद्वुणं सो मुहं रत्ता मोयाविओ सहसा ॥५॥
ठविओ य विस्सदत्तो मंती सुरमंतिसरिसभइविहो । सम्मत्तचत्तलीहो पयइनिरीहो सवसजीहो ॥६॥
कूरो य बंधुदत्तो पयईए पुणोवि मुदगहणत्थं । पयभट्टोवि हु पासं खणंपि न भुयइ नरिंदस्स ॥७॥
अह अन्नया नरिंदो पत्तो दूरम्मि वाहियालीए । सचिवेण बंधुदत्तेण संजुओ वाहए तुरए ॥८॥
विवरीयसिक्खवसओ मंतिनित्राणं सुरंगमा तुरियं । वचंता संपत्ता वणगहणे, तेहिं अह तत्थ ॥९॥
दिट्ठं मुणीण जुयलं असोयवरपायवस्स हिट्ठम्मि । तुरयावि परिस्संता थक्का तम्मि पएसम्मि ॥१०॥
सो उच्चरिउं ते दोवि पणमिउं मुणियुं सभुवचिट्ठा । अह दद्वुं कणिट्ठमुणिं जिट्ठमुणिं भणइ इय राया ॥
जह अवमन्नइ मयणं इमो मुणी तणुसिरीए तह एसा । साहइ वररायसिर् रिमस्स, ता कहणु तच्चाओ ॥
भणइ मुणी रहमइणपुरपहुलीलाविलासनरवणो । लीलावदीवेणो पुत्तो नामेण गुणसेणो ॥१३॥

यो लिखति कूटेलखमलीकवचने गृहीतनियमोऽपि । इहलोके परलोके स बन्धुदत्त इव लभते दुःखम् ॥१॥
सुरत्नशोभं सुरकरिततुरिव त्रिदिशमिव सुकविकान्यमिव । रोहणगिरिरिव गजपुरमिहास्ति राजा च कुमारगिरिः ॥
रिपुकरिक्कुम्भनिर्मेदभिन्नमुत्तालिकलितखङ्गलता । सितसितकुसुमा राजते जयश्रीवेणीव यस्य करो ॥३॥
वि-भ्रम-र-हितापि विलाससंगता रणमानहंसकसनाया । तस्यास्ति प्रिया नलिनीव गुणवरा कमलिनी नाम ॥४॥
तस्यापि च बन्धुदत्तो मन्त्री, अयान्यदा चापराधम् । दृष्ट्वा त मुद्रां राजा मोचितः सहसा ॥५॥
स्यापितश्च विधदत्तो मन्त्री सुरमन्त्रिसदृशमतिविभवं । सम्यक्त्वमाधरेलः प्रकृतिनिरीहः स्वयञ्जिहः ॥६॥
क्रूरश्च बन्धुदत्तः प्रकृत्या पुनरपि मुद्राप्रहणार्थम् । पदभ्रष्टोऽपि हि पार्श्वं क्षणमपि न मुञ्चति नरेन्द्रस्य ॥७॥
अयान्यदा नरेन्द्रः प्रातो दूरे बाष्पात्त्या । सचिवेन बन्धुदत्तेन संयुतो वाहयति तुरगान् ॥८॥
विपरीतशिक्षावशातो मन्त्रिवृत्पयोस्तुरङ्गमौ त्वरितम् । व्रजन्तौ संप्राप्तौ वनगहने, ताम्यामय तत्र ॥९॥
दृष्टं मुन्योर्गुणलमशोकवरपादपस्यावः । तुरगावपि परिश्रान्तौ स्थितौ तस्मिन् प्रदेशे ॥१०॥
तत उत्तरीयं तौ द्वौवपि प्रणम्य मुनियुगं समुपाविष्टौ । अथ दृष्ट्वा कनिष्ठमुनिं ज्येष्ठमुनिं मणजोति राजा ॥११॥
यथाऽवमन्यते मदनमयं मुनिस्तनुश्रिया तथैषा । कथयति वरराजत्रियमस्य, तस्मात्कथं नु तत्प्रागः ? ॥१२॥
मणति मुनी रथमर्दनपुरप्रमुलीलाविलासनरपतेः । लीलावतीदेव्याः पुत्रो नाम्ना गुणसेनः ॥१३॥

१ मगरपचे सुत्तनरोमम्, सुरकरितनुपचे सुत्तनरोमं सुरजनरोमं वा, त्रिदिशपचे सुरजनरोमम्, सुकविकान्यपचे सुरजनरोमम्,
रोहणगिरिपचे सुरमरोममिति । २ ग. परिमुहं ।

अइवल्लहो पिऊणं कीलइ दुल्ललियवालकीलाए । गिण्हइ कलाकलावं पिऊणं गुरुणोवरोहेण ॥१४॥
 उम्मुक्कवालभावो महानरिदाणं पवरधूयाओ । परिणाविओ विलासे करेइ दुगुंदुगोव्व सुरो ॥१५॥
 अह अन्नया वसंते उज्जाणे भारियाहिं परियरिओ । कीलइ जलकीलाए कीलावावीसु, तह तथ ॥१६॥
 मणिरयणसिगियाए धुसिणागुरुसुमिगनाहिसलिलेण । छंइ नियमज्जाओ छंइज्जइ सोवि तर्हिपि ॥१७॥
 अह एकाए पइओ पओहरेण पओहरेणव । थूलकदिणेण तत्तो वलिओ सो तीइ लहु समुहो ॥१८॥
 सा नट्टा वेगेणं सोवि हु पट्टीए धाविओ गहीउं । भरियजलं गुरुसिगि ता जाव असोयवणमज्जे ॥१९॥
 मिलिओ तीए, सावि हु उस्सगठिपस्स साहुणो सरणं । पडिबन्ना, तो थंभइ जलं मुयंतस्स से वाहुं ॥
 मुणिभक्तदेवया, तो सो उवविट्ठो विलक्खओ होउं । मुणिणादत्ता अंतरमल्लवालनवणजत्तकीला ॥२१॥
 तथथा;—

संसारो दुहहेऊ हेऊ कम्माण तस्स पुण उदओ । सो तेसि वद्धानं, वंधो कम्माण पुण दुविहो ॥२२॥
 अत्येण अणत्थेणं, तत्थत्थेणं विणा इमं जेणं । निव्वइ नो सरीरं कीरइ सो तस्स अत्थमि ॥२३॥
 जो पुण उम्मायाओ कज्जेण विणावि कोवि धावारो । तत्तो जो वंधो सो अणत्थहेउत्ति नायव्वो ॥२४॥
 एकस्मि उदगविदुस्मि जे जीवा जिणक्खेहिं पञ्चत्ता । ते पारेवयमिच्चा जंघूदीये ण माएज्जा ॥२५॥
 जलपइसयाण जीये तुम्हे एवं मुहा विराहंता । जं वंधह कम्मभरं नित्यरिइह तं कंभं भइ ! ? ॥२६॥
 उवल्लक्खणं च एयं अन्नेवि हु थावरे तसे तह य । घायइ तुम्हे जीवे तत्तो पावं तओ नरओ ॥२७॥

अतिवल्लभः पित्रोः क्रीडति दुर्ललितवालक्रीडया । गृह्णाति कलाकलापं पित्रोर्गुरुणोपरोधेन ॥१४॥
 उन्मुक्कवालभावो महानरिदाणां प्रवरदुहितुः । परिणायितो विलासान् करोति दौर्गुन्दुक इव सुरः ॥१५॥
 अयान्यदा वसन्त उज्जाने भार्याभिः परिकरितः । क्रीडति जलक्रीडया क्रीडावापीषु, तथा तत्र ॥१६॥
 मणिरत्नशृङ्गिकया धुत्तुणागुरुसुमृगनाभिसलिलेन । उक्षति निजभार्या उक्ष्यते सोऽपि तामिरपि ॥१७॥
 अथैकया प्रहतः पयोधरेण पयोधरेणव । स्थूलकाठिनेन ततो वलितः स तस्या लघु संसुलः ॥१८॥
 सा नट्टा वेगेन सोऽपि हि पृष्टे धावितो गृहीत्वा । भृतजलां गुरुशृङ्गां तावथावदशोकवनमध्ये ॥१९॥
 मिलितस्तया, सापि खट्वसर्गस्मितस्य साधोः शरणम् । प्रतिपन्ना, ततः स्तम्भाति जलं मुञ्चतस्त्वस्य बाहुम् ॥
 मुनिभक्तदेवता, ततः स उपविष्टो विलक्षो भूत्वा । मुनिनारन्धाऽऽन्तरमल्लक्षालनवचनजलक्रीडा ॥२१॥
 संसारो दुःखहेतुर्हेतुः कर्मणां तस्य पुनरुदयः । स तेषां वद्धानां, बन्धः कर्मणां पुनर्द्विविधः ॥२२॥
 अर्थेनाऽनर्थेन, तत्रार्थेन विनेदं येन । निर्वहति नो शरीरं क्रियते स तस्यार्थे ॥२३॥
 यः पुनरुन्मादात् कायेण विनापि कौञ्चि व्यापारः । ततो यो बन्धः सोऽनर्थहेतुरिति ज्ञातव्यः ॥२४॥
 एकस्मिन्नुदकविन्दो ये जीवा जिनवरेः प्रज्जताः । ते पारापतमात्रा जम्बूद्वीपे न मायेरन् ॥२५॥
 जलपटशतानां जीवान् गृयमेवं मुधा विराधयन्तः । यं वध्नीय कर्मभरं निस्तारिष्यथ. तं कथं भद्रं ? ॥२६॥
 उपलक्षणं चैतदन्यानापि हि स्थावरास्त्रास्तास्तथा च । घातयथ यूयं जीवांस्ततः पापं ततो नरकः ॥२७॥

तत्र च दुःखस्य किं वर्ण्यते, यतः,

अच्छिनिमीलणमिच्छं नस्थि सुहं दुःखमेव अणुवदं । नरप नेरइयाणं अहोनिस्सि पचमाणाणं ॥२८॥
तणुसयणपरियणट्ठा जं पावं तंषि रागवसयत्ता । अज्जाणंथा जीवा कुणंति तत्तं अयाणांता ॥२९॥
अन्नइ इमेण तणुणा कायव्वं किंपि होइ तं, जेण । भववुच्छेओ निरुपमज्जणंतमिवसोवत्तसंपत्ती ॥३०॥
ता बहुपुत्तुवल्लेहं एत्थ सरीरम्मि पोयकप्पम्मि । पंचपहज्जवसिपवडपारोविय तरह भवन्नरहि ॥३१॥
उक्तं च;—

“महता पुण्यपण्येन क्रीतेयं कायनौस्तव्या । पारं दुःखोदघेर्गन्तुं त्वर यावन्न भिद्यते ॥”

इय एवमाइ सुणिउं मुणिवयणं नायधम्मारमत्थो । पत्थइ जा जइयम्मं ता पत्तां परियणां तत्थ ॥३२॥
ददुणं मुणिपुरओ धरोवविट्ठं सभज्जयं कुमरं । मित्ता य कलत्ताणि य भणंति किं अणुचियं एवं ॥३३॥
इह उवविट्ठा चिट्ठइ, उट्ठइ पुरचचरीओ एयाओ । सफलपरिस्समाओ करंइ नियट्ठिट्ठिदाणेण ॥३४॥
भणइ कुमारो किं चचरीहि उवविसिय मुणिसयासम्मि । सुव्वइ धम्मो, किज्जउ एस कयत्तो मणुयजम्मो ॥
तो तेहिं सो भणिओ कोऽवसरो एस धम्मसवणस्स । एवं पयट्ठमाणे महूसयं पउरलोयस्म ? ॥३५॥
उट्ठइ मुणिपासाओ, भणिओ साहूवि तेहिं ‘मुंच इमं’ । तो मुणिणा संलत्तं अहं न एयं पडिरत्तलेमि ॥३६॥
तो कुमरेणं कयिं ताणं मा कोवि किंपि मं भणउ । मज्झ पट्ठा एसा भोत्तव्वं गहियदिवत्तेण ॥३७॥
तो तत्सवरोहेणं भणियं मा नाह ! एरिसं कुणसु । आगच्छ तापपासे पच्छा सिच्छा तुह इहये ॥३८॥
तो कुमरेणं भणियं किं पुणरुत्तेण, नियनियपिऊणं । गच्छइ भवणे तुम्हं पव्वज्जं वावि गिन्हइ ॥३९॥

आशिनिमीलनमात्रं नास्ति सुखं दुःखमेवानुवदम् । नरके नरयिकाणामहोनिशं पच्यमानानाम् ॥२८॥
तनुस्वजनपरिजनार्थं यत्पापं तदपि रागवशप्राप्ताः । अज्ञानान्या जीवाः कुर्वन्ति तत्त्वमजानन्तः ॥२९॥
अन्यथाऽनया तन्वा कर्तव्यं किमपि भवति तत्, येन । भवव्युच्छेदो निरुपमानन्तशिवसौख्यसंप्राप्तिः ॥३०॥
तस्माद् बहुपुण्योपलब्धेऽत्र शरीरे पोतकल्पे । पञ्चमहाव्रतसितपटमारोप्य तरत भवजलधिम् ॥३१॥
इत्येवमादि श्रुत्वा मुनिवचनं ज्ञातधर्मपरमार्थः । प्रार्थयते यावद्यतिधर्मं तावत्प्राप्तः परिजनस्तत्र ॥३२॥
दृष्ट्वा मुनिपुरतो धरोपविष्टं समार्थकं कुमारम् । मित्राणि च कलत्राणि च भणन्ति किमनुचितदेवम् ॥३३॥
इहोपविष्टास्तिष्ठथ, उचिष्ठत पुरचर्चरीरेताः । सफलपरिश्रमाः कुरुत निजदोष्टिदानेन ॥३४॥
मणति कुमारः किं चर्चरीमिलपविस्य मुनिस्काशे । श्रूयतां धर्मः, क्रियतामेतन् कृतार्थं मनुजनम् ॥३५॥
ततस्तैः स भाणितः कोऽवसर एष धर्मश्रवणस्य । एवं प्रवर्तमाने महोन्सवे पौरलोक्षस्य ? ॥३६॥
उचिष्ठत मुनिपार्श्वतः, भाणितः साधुरपि तैः ‘मुञ्चेम’ । ततो मुनिना संलपितमहं नैनं प्रतिस्खलयामि ॥३७॥
ततः कुमारेण कथितं तेभ्यो मा कोऽपि किमपि मां मणतु । मम प्रतिज्ञैषा भोक्तव्यं गृहीतवर्त्तनेन ॥३८॥
ततस्तस्यावरोधेन भाणितं मा नाथ ! ईदृशं कुरु । आगच्छ तावत्पाथे पश्चात्स्वेच्छा तवेहाथे ॥३९॥
ततः कुमारेण भाणितं किं पुनरुक्तेन, निजनिजपितृणाम् । गच्छत भवने यूयं प्रज्यां वावि गृहीत ॥४०॥

तो तस्स निच्छयं जाणिऊण मित्तेण रायपासम्मि । गंतूण कुमरविलसियमेगते साहियं सव्वं ॥४१॥
 तो तत्खणेण राया देवीए समन्निओ कुमरपासं । संपत्तो कुमरेणवि नमिउं अब्भुट्ठिउं भणिओ ॥४२॥
 पणमइ एयं साहुं तस्सुवरोहेण नमिय भणिओ सो । मा मज्झ पुत्तमेयं बुग्गाहसु पयइसरलंपि ॥४३॥
 एयाण वालियाणं तारुन्नभरम्मि वट्टमाणणं । मा गिण्हसु तं वट्टं विसट्टकंदोद्वनयमाणं ॥४४॥
 तो कुमरेणं भणियं मा ताप ! भणेसु पागयनरोव्व । जो दंसेइ सुममां मुल्लाणं भाविमद्वाणं ॥४५॥
 किं सो वट्टं पाडइ, पाडइ सो तं सुपग्गपडिक्कलो । जो विसए हि निर्मतइ हिओ हमेयस्सिय मईए ॥४६॥
 जइ तुइ तापणुकंपा मइ, तइ जइ वल्लभो हमंवाए । ता निग्गच्छंते भवदवाओ तत्थेव मा छुहइ ॥४७॥
 उक्तं च ;—

भवगिहमज्झम्मि पमायजलणजलियम्मि मोहनिदाए । जो जग्गवइ स मित्तं, वारंतो सो पुण अमित्तं ॥
 इच्चाइदेसणाए पियरे पडिवोहिऊण पच्चज्जा । गहिया इमेण विहिणा पच्छा मच्छे बहूहिंपि ॥४९॥
 तो भणियं भूवइणा भयवं । एयारिसे पुरिसरयणं । चिरला जणेइ जणणी जणियाच्छरियं तिहुयणस्स ॥
 अम्हारिसाणवि इमो जुत्तो मग्गो इमेण जो विहिओ । किंपुण असमत्थो हं, दंसइ मग्गंतरं अम्ह ॥५१॥
 तो मुणिणा गिहिधम्मो कहिओ अंगीकओ य सो तेहिं । तम्मि खणे तस्सिजं समागयं नमिभि मुणियुपलं ॥
 संपत्ता नियनयरं धम्मं पालित्ति दोवि जइगहियं । किंपुण सच्चिवो मग्गइ अहिणवसच्चिवस्स छिइइ ॥
 नय पावइ, तो कूडं लेहं लिहिऊण अनया छवं । निम्भच्चच्चिच्चपासम्मि अप्पिउं देइ सो सिक्खं ॥५४॥

ततस्तत्स्य निश्चयं ज्ञात्वा मित्रेण राजपार्श्वे । गत्वा कुमारविलसितमेकान्ते कथितं सर्वम् ॥४१॥
 ततस्तत्क्षणेन राजा देव्या समन्वितः कुमारपार्श्वम् । संप्राप्तः कुमारोणापि नत्वाऽभ्युत्थय भणितः ॥४२॥
 प्रणमतैतं साधुं तस्योपरोधेन नत्वा भणितः सः । मा मम पुत्रमेतं व्युद्ग्राहय प्रकृतिसरलमपि ॥४३॥
 एतासां बालिकानां तारुण्यभरे वर्तमानानाम् । मा गृहाण त्वं पन्थानं विकसितोत्तरजनयनानाम् ॥४४॥
 ततः कुमारेण भणितं मा तात ! भण प्राकृतनर इव । यो दर्शयति सुमार्गं प्रघातं भाविमद्वाणम् ॥४५॥
 किं स पन्थानं पातयति, पातयति स तं सुमार्गप्रतिकूलः । यो विषयान् हि निमन्त्रयति हितोऽहमेतस्येति मत्वा ॥
 यदि तव तातानुकम्पया मये, तथा यदि वल्लभोऽहमस्मयाः । तदा निर्गच्छन्तं भवदवात् तत्रैव मा क्षिपत ॥
 भवगृहमध्ये प्रमादज्वलनज्वलिते मोहनिद्रायाः । यो जागरयति स मित्रं, वारयन्स पुनरमित्त्रम् ॥४८॥
 इत्यादिदेगनया पितरौ प्रतिबोध्य प्रव्रज्या । गृहीताऽनेन विधिना पश्चाद् गच्छे बहुभिरपि ॥४९॥
 ततो भणितं मूरतिना भगवन् ! एतादृशं पुरुषरत्नम् । विरला जनयति जननी जनिताश्चर्यं त्रिभुवनस्य ॥५०॥
 अस्मादशमप्ययं युक्तो मार्गोऽनेन यो विहितः । किन्त्वसमर्थोऽहं, दर्शयत मार्गान्तरमस्माकम् ॥५१॥
 ततो मुनिना गृहिधर्मः कथितोऽङ्गीकृतश्च यः ताभ्याम् । तस्मिन् क्षणे तस्मैव समागतं, नत्वा मुनियुगलम् ॥
 संप्राप्ता निजनगरं धर्मं पालयतो द्वावपि यथागृहीतम् । किन्तु सच्चिवो मृगयतेऽभिनवसच्चिवस्य छिद्यद्राणि ॥५३॥
 न च प्राप्नोति, ततः कूटं लेखं लिखित्वाऽन्यदा च्छदम् । निर्भूत्यभूत्यपार्श्वोऽप्येति ददाति स शिक्षाम् ॥५४॥

तो उद्धूलियजंघो सोवि बहिं बाहियालिदेसम्मि । कडिवट्टीए सिविउं लेहं सुत्तो किंलुत्तुव ॥५५॥
 रायावि रायवाडीए निग्गओ तेण चेव मग्गेण । तत्थ पसुत्तो दिट्ठो सो जग्गविओ भदेहिं तओ ॥५६॥
 संभंतं अण्णाणं दंसंतस्सुट्ठियस्स तस्स तहिं । कडिवट्टीओ पडिओ लेहो गडिओ निवभदेहिं ॥५७॥
 कस्स तुमंति य पुट्ठो खुट्ठुल्लव न जाव जाए किंपि । तो दंसिओ निवट्ठो सोवि हु तं वायए लेहं ॥
 सिरिवद्धमाणनयरा राया रिउमट्ठो कुसलपुल्लं । सिरिविस्सदत्तमंति ससणेहं सायरं भणइ ॥५९॥
 संपत्तो तुह लेहो मए य अवहारिओ य तस्सत्थो । तह चेव निव्विलंबं तयणट्ठोणे जइस्सामि ॥६०॥
 जेसि मंडलियाणं जत्तियमण्णाविणं तए कणयं । तेत्तियमिचं तेसिं पेत्तियममीकयं तेहिं ॥६१॥
 तुज्झ निमित्तं तु मए लक्खं कणयस्स धवलवणिहत्थे । संपेत्तियं स एही येवेहिं दिणेहिं तुह पासे ॥६२॥
 इयएवमाइअत्थं लेहस्स वियाणिउं नरवरिंदो । तं लेहवाहगनरं समणए अंगरक्खाण ॥६३॥
 लेहं च विस्सदत्तस्स दंसए, सोवि बाइउं भणइ । पडु ! विन्नाणं एयं कस्सवि मह असहमाणस्स ॥६४॥
 तो लेहवाहगं तं राया चट्ठावए तहा जह सो । मरइल्ल किल तहावि हु न अप्पए फहवि सम्भावं ॥६५॥
 तो भणइ विस्सदत्तो तस्सेसो कूडलेहकारिस्स । निब्भित्तो, ता सुद्धी मह कीरउ कालियाकुंडे ॥६६॥
 एवं होउत्ति नरंसरेण भणियम्मि सत्तमीदिवसे । कयउक्कासो धंभव्वपधारी भूमिसयणिज्जो ॥६७॥
 पंचनमोक्कारपरो गमिउं रयणिं पभायसमयम्मि । कालीभवणम्मि गओ रत्तो तह पवरलोयस्स ॥६८॥
 पचक्खं होउं कालियाए अग्गम्मि भणइ सो एवं । इह मगरगाइतिमिंसुमारकलिण अगाहम्मि ॥६९॥

तत उद्धूलितजङ्घः सोऽपि बहिर्वाष्पालीदेशे । कटीपट्यां क्षिप्त्वा लेखं सुतः क्लान्त इव ॥१९॥
 राजापि राजवाट्यां निर्गतस्तेनैव मार्गेण । तत्र प्रसुप्तो दृष्टः स जागरितो भटैस्ततः ॥१९॥
 संभ्रान्तमात्मानं दर्शयत उत्थितस्य तस्य तत्र । कटीपटीतः पतितो लेखो गृहीतो नृपमटैः ॥५७॥
 कस्य त्वमिति च शृष्टः क्षुब्ध इव न यावज्जल्पति किमपि । ततो दर्शितो नृपतये सोऽपि हि तं वाचयति लेखम् ॥
 श्रौर्धमाननगराद् राजा रिपुमर्दनः कुशलपूर्वम् । श्रीविश्वदत्तमन्त्रिणं सस्नेहं सादरं भणति ॥१९॥
 संप्राप्तस्तव लेखो मया चावधारितश्च तस्यार्थः । तथैव निर्विलम्बं तदनुष्ठाने यत्तिष्ये ॥६०॥
 येष्यो मण्डलिकेष्यो यावदर्थितं त्वया कनकम् । तावन्मात्रं तेभ्यः प्रेषितमङ्गीकृतं तैः ॥६१॥
 तव निमित्तं तु मया तप्तं कनकम् धवलवणिगृह्यते । संप्रेषितं स एष्यति स्तोत्रैर्दिनैस्तव पार्श्वे ॥६२॥
 इत्येवमाद्यं लेखस्य विशय नरवरेन्द्रः । तं लेखवाहकनरं समर्पयत्यङ्गरक्षणाम् ॥६३॥
 लेखं च विश्वदत्तस्य दर्शयति, सोऽपि वाचयित्वा भणति । प्रभो ! विश्वानमेतत्कस्यापि मामसहमानस्य ॥६४॥
 ततो लेखवाहकं तं राजा मर्दयति तथा यथा सः । स्त्रियत इव किल तथापि हि नारयति कथमपि सद्भावम् ॥
 ततो भणति विश्वदत्तस्तस्यैव कूटलेखकारिणः । निर्मृत्यः, तस्माच्छुद्धिर्मम क्रियतां कालिकाकुण्डे ॥६६॥
 एवं भवदिवति नरेश्वरेण भणिते सप्तमीदिवसे । कृतोपवासो ब्रह्मनृपधारी भूमिशयनीयः ॥६७॥
 पञ्चनमस्कारपरो गमयित्वा रजनिं प्रभातसमये । कालीभवने गतो राज्ञस्तथा प्रवरलोकस्य ॥६८॥

कुंटे जमकुंटे इव मज्ज पविट्टस्स होउ निग्गमणं । निव्विग्नं चिय जइ इत्थ कुमरगिरिपुह्दनाहम्मि ॥७०॥
मणवापाकाएहिं करणेणं करावणेण अणुमइणा । हियमेव सच्चकालं अणुट्ठियं, जइ पुण कयाचि ॥७१॥
अहिण अत्थि पविची ता मह कुंडम्मि इह पविट्टस्स । मा होउ निविची, इय भणिऊणं जाइ कुंडतटे ॥७२॥
काऊणं सागारं पच्चक्खाणं मणे फुरंतेसु । पंचसु परमिट्ठिसु झत्ति देइ शंपं तर्हि कुंटे ॥७३॥
तो विमलदीहदलकोमलम्मि कमलम्मि सो समारूढो । कमलासणोज्ज रेहइ सज्जनवयणे वियासंतो ॥७४॥
भमइ जलमज्झपारे चुंटंतो कमलकुवलयार्इणि । तत्तो सुद्धो सुद्धोचि जणरवो झत्ति उच्छलिओ ॥७५॥
तालारवसंमिस्तो, उग्घुट्ठं तह य बंदिबसहेण । तच्चरियच्चमविक्रयमाणसेण उभिन्नपुलएण ॥७६॥
तथा:-

जपइ जिनेसरसासणु जर्हि सुपरिट्ठियहं, दुत्तरआवयसरसी गोपयहं ।
जिणवरवयणु समणु ज्ज मिल्लइ पुण पुरिसु, तसु दुरियाक्खी मिलियह जायइ दिणु वरिसु ॥७७॥
अह नरपवत्त पयंपइ तं पइ हिट्ठणु, तह सच्चह थलु जलनिहि कुंडह पुणु कवणु ? ।
जलि रमतु दीसंतु जिन्न तोसहि नयण, तिन्न नियतणुउच्चाइणि मह भुय करि पडण ॥७८॥
इय रत्ता आहूओ समागओ कुंडतीरदेसम्मि । दाऊण सयं बाहुं तत्तो उत्तारिओ झत्ति ॥७९॥
आरोविओ जपकुंजरम्मि सह अण्णा नरिंदेण । गरुपण्णमावणाए पवेसिओ निययभवणम्मि ॥८०॥
सो लेहवाहओ अभयदाणपुब्बं पुणोवि नरवइणा । पुट्ठो चितइ संपइ जइ नो पपडेमि सम्भावं ॥८१॥

प्रत्यसं भूत्वा काल्या अमे भणति स एवम् । इह मकारप्रहतिमिसुसुमारकलितेऽग्राधे ॥६९॥
कुण्डे यमतुण्ड इष मम प्रविष्टस्य भवतु निर्गमनम् । निर्विघ्नमेव यद्यत्र कुमारगिरिशिबीनाथे ॥७०॥
मनोवाक्कायैः करणेन करणेनानुमत्या । हितमेव सर्वकालमनुष्ठेनं, यदि पुनः कदापि ॥७१॥
अदितेऽस्ति प्रवृत्तिस्तदा मम कुण्ड इह प्रविष्टस्य । मा भवतु निवृत्तिः, इति भणित्वा यांति कुण्डतटे ॥७२॥
पृत्वा साकारं प्रयाज्यानां मनसि स्फुरत्सु । पद्यसु परमेष्ठिषु अदिति ददाति ग्रम्यां तत्र कुण्डे ॥७३॥
ततो विमलदीर्घदलकोमले कमले स समारूढः । कमलासन इव राजते सज्जनवदनानि विकासयन् ॥७४॥
भ्रमति जलमध्ये चिन्वन् कमलकुवलयादीनि । ततः शुद्धः शुद्ध इति जनरवो अदियुच्छलितः ॥७५॥
तालारवसंमिश्रः, उद्गुष्टं तथा न बन्दिवृषभेण । तच्चरितचमत्कृतमानसेनोद्दिलपुलकैर्न ॥७६॥
अपनि जिनेश्वरशासनं यत्र सुप्रतिष्ठितस्य, दुस्तराऽऽपत्सरसी गोप्यदः ।
जिनवरचनेन समग्रं यो मुच्यति पुनः पुरः, तस्य दुरितालीमिलितस्य जायते दिनं वर्षम् ॥७७॥
अथ नरपवरः प्रकल्पति तं प्रति दृष्टमनाः, तय सर्वथा स्पर्शनं जलनिधिः कुण्डः पुनः कियान् ? ।
अले रममाणो दृश्यमानो यथा तोययसि नयने, तथा निजतनुपरिरम्भेण मम मुने कुरु प्रणमम् ॥७८॥
इति राजाऽऽदत्तः समामनः कुण्डतीरदेनो । दत्त्वा स्वयं बाहुं तत उत्तारितो अदिति ॥७९॥
मागेविनो जपकुजरो गहामना नरेन्द्रेण । गुरप्रमावणगा प्रवेशितो निजमवने ॥८०॥

तो मह मरणं सरणं मंतां पुण लुट्ठिही जह तहं । तो कहइ जहावित्तं, अह रत्ना बन्धुदत्तोवि ॥८२॥
 हकारिऊण पुट्टो निरुत्तरो जाव जंपइ न किपि । ता सच्चस्सं गहिउं रत्ना वज्जो समाणत्तो ॥८३॥
 किच्छेण विस्सदत्तेण मोइओ कहवि सोवि लज्जाए । लोयाणं गच्छंतो तत्तो अन्नत्थ देसम्मि ॥८४॥
 पुत्तिं विराहिएणं चरडेण हओ मजो य जुज्जंतो । रुदज्जाणोवगओ पत्तो पदमाए पुट्ठीए ॥८५॥
 विज्जत्तो य नरिंदो एयं सच्चिवेण विस्सदत्तेण । गिण्णामि वयं संपइ उक्कंपइ मह मणो जेण ॥८६॥
 एयारिसावि पुरिसा लद्धविवेयावि जिणमयडियावि । विनडंति इयप्पाणं अहह अहो ! मोहमाहप्पं ॥
 कंठट्ठियजीएहि ईपरेहिवि जं न किज्जइ नरेहिं । तं पि हु कुणंति गुणिणो अहह अहो ! मोहमाहप्पं ॥
 बहुलोयसम्मयाणवि एवंविद्विहवसंगयाणं पि । ताणवि मई अकज्जे फुरइ, अहो ! मोहमाहप्पं ॥८९॥
 इच्छाइ जंपिऊणं अप्पाणं मोइऊण रायाओ । गहयपभावणपुत्वं चित्तुं दिक्खं सिवं पत्तो ॥९०॥
 ता अइयारविमुक्कं सधं भासिज्ज सव्वकालं पि । जं धम्मस्स पइट्ठा सच्चम्मि निवेसिया लोए ॥९१॥
 चंदणरसोव्व जलणो जायइ भुयगोवि रज्जुसमकज्जो । हालाहलं पि अमयं सच्चपइन्नाण पुरिसाण ॥९२॥

॥ इति मृदायादम्रते कृतलेखकरणाविपाके बन्धुदत्तकथानकं समाप्तम् ॥

॥ तत्समाप्तौ सातिचारं समाप्तं द्वितीयाण्युपगतम् ॥

स लेखवाहकोऽभयदानपूर्वं पुनरपि नरपतिना । शृष्टश्चिन्तयति संप्रति यदि नो प्रकटयामि सद्भाषम् ॥८१॥
 ततो मम मरणं शरणं मन्त्री पुनर्मोक्ष्यते यथा तथैव । ततः कथयति यथावृत्तं, अथ राज्ञा बन्धुदत्तोऽपि ॥
 हवकारायित्वा शृष्टो निरुत्तरो यावज्जल्पति न किमपि । तावत्सर्वस्वं गृहीत्वा राज्ञा वध्यः समाज्ञतः ॥८३॥
 कृच्छ्रेण विश्वदत्तेन मोचितः कथमपि सोऽपि लज्जया । लोकानां गच्छंस्ततोऽन्यत्र देशे ॥८४॥
 पूर्वं विराधितेन चरटेन हतो मृतश्च युध्यमानः । रौद्रध्यानोपगतः प्राप्तः प्रथमायां पृथिव्याम् ॥८५॥
 विजितश्च नरेन्द्र एतत्सच्चिवेन विश्वदत्तेन । गृह्णामि व्रतं संप्रत्युत्क्रम्यते मम मनो येन ॥८६॥
 एतादृशा अपि पुरुषा लब्धविवेका अपि जिनमतस्थिता अपि । विनटयन्तीत्यात्मानमहह अहो ! मोहमाहात्म्यम् ॥
 कण्ठस्थितजीवितैरितैरैरपि यत्र क्रियते नैरे । तदपि हि कुर्वन्ति गुणिनोऽहह ! अहो ! मोहमाहात्म्यम् ॥८८॥
 बहुलोकसमतानामप्येवंविधविभवसंगतानामपि । तेषामपि भवितुकामं स्फुरति, अहो ! मोहमाहात्म्यम् ॥८९॥
 इत्यादि जल्पित्वाऽऽत्मानं मोक्षयित्वा राज्ञः । गुरुपभावनापूर्वं गृहीत्वा दीक्षां शिवं प्राप्तः ॥९०॥
 तस्मादतिचारविमुक्तं सत्यं भाषेत सर्वकालमपि । यद् धर्मस्य प्रतिष्ठा सत्ये निवेशिता लोके ॥९१॥
 चन्दनरसं इव ज्वलनो जायते भुजगोऽपि रज्जुसमकार्यः । हालाहलमप्यमृतं सत्यप्रतिज्ञानां पुरुषाणाम् ॥९२॥

गामागरनगरादितु सचिचाचिचमीसयं सययं । चोरंकारकरं जं थूलमदत्तं तयं वज्जे ॥१॥
 लिट्ठोवलतिणसरिसं परद्वयं जत्स, तत्स जसपडहो । वच्चइ जयम्मि गरुओ देवजसस्सेव सद्दत्स ॥२॥
 तथादि;—

वज्जहरं सुमणनिसेवियं च अंवर्यसदस्सपरिकलियं । हरिणोव्व सरीरं अत्थि इह पुरं नाम हरिसउरं॥
 तत्थ निवो नयसारो मुणिव्व गयपरिग्गहोवि सकलत्तो । वेसमणोव्व उदारो तहावि गयदाणविवसाओ॥
 तत्सत्थि पिया वरशीलसालिणी दलियकमलदलनयणा । गइविजिपरायहंसी देवी सुरसुन्दरी नाम ॥५॥
 तम्मि धणइहो नामेण अत्थि सिट्ठी पिया य से सदया । मैलयमईनामेणं देवनसो नाम ताण सुओ ॥
 रुवविणिज्जिमपणो विवेयनयणो सुलद्धगुणरयणो । भावियजिणवरवयणो बंधुव्व पियो धरणिवणो ॥
 आसि कलत्तं नामेण रुप्पिणी तत्स पेम्मकुलभवणं । सावि वरसाविया भाविता य सम्मं जिणमपण ॥
 अह चारसविहधम्मं पालत्तो सच्चपव्वदियहेसु । पोसहपडिमन्भासं कुणमाणो देवजससद्दो ॥९॥
 पत्तो परं पसिद्धिं विसुद्धचरिणं लोयमज्जम्मि । ववहारेण य दव्वं विट्ठवइ अणुवासरं पवरं ॥१०॥
 तत्स य पित्थियपुत्तो वइइ पओसं सयावि धणदेवो । जह जह तत्स पसंसं सुणेइ तह तहै कुक्कम्मवसा॥
 जइ कयसुद्धिं वन्नइ तप्पुरओ कोवि तत्स तो भणइ । मा वन्नसु मह पुरओ तुच्छं तं कूडववहारि॥१२॥
 पंचदिणाणं उव्वरिं तुमं पि चिच्छिहत्ति जारिसो होही । संपइ निवणसाया उत्ताणो भमइ ता भमड॥१३॥
 बोलाविमा य धहुया अम्हेहि एरिसा इह पुरम्मि । जंताण ताण धूली नहु दिट्ठा फारचरियाण॥१४॥

ग्रामाकरनगरादिषु सचिचाचिचमिश्रं सततम् । चौर्यकारकरं यत् स्थूलमदत्तं तद् यर्जयेत् ॥१॥
 लेट्ठपलट्ठणसदशं परद्वयं यस्य, तस्य यशःपट्टहः । बाधते जगति गुरुर्देवयशस इव श्राद्धस्य ॥२॥
 वज्रपरं सुमनोनिषेवितं च आम्रक[अम्बक] सहस्रपरिकलितम् । हरेरिव शरीरमस्तीह पुरं नाम हर्षपुरम् ॥
 तत्र नृपो नयसारो मुनिरिव गज[गत्]परिमहोऽपि सकलत्रः । वैश्रमण इवोदारस्तथापि गत[ज]दानविख्यातः॥
 तस्यास्ति मिया वरशीलशालिनी दलितकमलदलनयना । गतिविजितरानइंसीका देवी सुरसुन्दरी नाम ॥५॥
 तस्मिन् घनादयो नान्नाऽस्ति श्रेष्ठो प्रिया च तस्य सदया । मलयमतीनान्ना देवयशा नाम तयोः सुतः॥६॥
 रूपविनिर्जितमदनो विवेकनयनः सुलब्धगुणरत्नः । भावितजिनवरवचनो बन्धुरिव प्रियो धरणिपतेः ॥७॥
 आसीत्कलत्रं नान्ना रुक्मिणी तस्य प्रेमकुलभवनम् । सावि वरश्राविका भाविता च सम्यग् जिनमतेन ॥८॥
 अथ द्वादशविषयमं पालयन् सर्वपर्वदिवसेषु । पौषवप्रतिमाभ्यासं कुर्याणो देवयशःश्राद्धः ॥९॥
 मासः परां प्रसिद्धिं विशुद्धचारेण लोकमध्ये । व्यवहारेण च द्रव्यमर्जयत्यनुवासरं प्रचुरम् ॥१०॥
 तस्य च पैत्रिकृत्रो वहति प्रद्वेषं सदापि धनदेवः । यथा यथा तस्य प्रशंसो शृणोति तथा तथा कुक्कर्मवशान् ॥
 यदि कयसुद्धिं वर्णयति तत्पुरतः कोऽपि तस्य ततो भणति । मा वर्णयमम पुरतस्तुच्छं तं कूटव्यवहारिणम् ॥
 पयदिनानामुपरि त्यमपि द्रव्यासि यादृशो भाविष्याति । संप्रति नृपसदाशुदुत्त्राणो भ्रमति ततो भ्रमतु ॥१३॥

इअ असमंजसभासी तस्स परोक्खे, गओ य से पासे । तच्छिद्धे मग्गेउं कुणइ अणेगाईं चाट्टणि ॥१५॥
सो पुण सव्भावेणं पासइ पीईए वंधुबुद्धीए । संभासइ संमाणइ तट्ठवि न सो चयइ नियपगइ ॥१६॥
यतः—

“खलः सक्रियमाणोऽपि ददाति कलहं सताम् । दुग्धैर्भेतोऽपि किं याति वायसः कलहंसताम् ? ॥”
अह अन्नया य तेणं देवजसो देववंदनमिचित्तं । उज्जाणे जिणभवणे जंतो अवलोइउं भणिओ ॥१७॥
अहमवि सयागमिस्सं तुब्भेहिं समं जिणिदभवणम्मि । ताइयेव चिल्लवइ जा परिहियएमि सुइवत्ये ॥१८॥
तत्थ ठिओ देवजसो रत्ता वलिएण वाहियालीओ । दिट्ठो पुट्ठो किं इह, सो पभणइ पणमिउं रायं ॥१९॥
गच्छिस्सं जिणभवणे इय संभासिय गयम्मि नरनाहे । परिचित्ते देवजसो अज्जवि नो एइ धणदेवो ॥२०॥
जइ एही तो मिलिही जिणभवणे इय विचित्तिउं चलिओ । पिच्छइ निवंगुलीयं थोवरयच्छाइयं सहसा ॥
देवजसेणं तत्तो चत्तो मग्गोवि अहिभण्णेव । पुट्ठिठिओ धणदेवो ‘किमेस वलिओ?’ विचित्तेइ ॥२२॥
किं मग्गे इह सप्पो चिट्ठइ जं एम एयटाणाओ । वलिओ श्रद्धा, ‘तो तंठाणं सो नियइ सविसेसं ॥२३॥
सच्छब्भयडलपिहियं तरणिव फुरंतकिरणनिउरवं । तो रवकणसंछन्नं पासइ तं मुद्धियारयणं ॥२४॥
अवलोइउं दिसाओ गहिउं तं घत्तिऊण उट्ठीए । तप्पट्ठिमगल्लगो पत्तो जिणमंदिरस्संतो ॥२५॥
देवजसेणं समगं पूयासक्कारवंदणे काउं । जिणपडिमाणं तत्तो विणियत्तो तमिगे गंतुं ॥२६॥
देवजसेणं सद्धिं भुत्तो सुत्तो य रयणिसमयम्मि । चित्तेइ एस समओ एयस्सुच्छेयणे मज्झ ॥२७॥

गमिताश्च बहवोऽस्माभिरिदृशा इह पुरे । यातां धूलिर्न खलु दृष्टा स्फारचरितानाम् ॥१४॥
इत्यसमजसमांषी तस्य परोक्षे, गतश्च तस्य पार्श्वे । तच्छिद्धाणि मार्गयितुं करोत्यनेकानि चाटूनि ॥१५॥
स पुनः सद्भावेन पश्यति प्रीत्या बन्धुबुद्ध्या । संभाषते सम्मानयति तथापि न स त्यजति निजप्रकृतिम् ॥१६॥
अन्यान्यदा च तेन देवयशा देववन्दनमिचित्तम् । उज्जाने जिनभवने यान् अवलोक्य मणितः ॥१७॥
अहमपि सयागमिष्यामि सुम्भाभिः समं जिनेन्द्रभवने । तस्मादत्रैव विलम्बध्वं यावत्परिदेवाणि शुचिबस्त्राणि ॥
तत्र स्थितो देवयशा राज्ञा वलिनेन बाह्यालीतः । दृष्टः पृष्टः किमिह, शं भणयति प्रणम्य राजानम् ॥१९॥
गमिष्यामि जिनमवन इति संभाष्य गते नरनाथे । परिचिन्तयति देवयशा अद्यापि नैति धनदेवः ॥२०॥
यद्येप्यति ततो मिलिष्यति जिनमवन इति विचिन्त्य चलितः । पश्यति नृपाङ्गुलीयं स्तोकरजश्रादितं सहसा ॥
देवयशसा ततस्त्यक्तो मार्गोऽप्यहिभयेनेव । पृष्ठस्थितो धनदेवः ‘किमेव वलितः?’ विचिन्तयति ॥२२॥
किं मार्गे इह सर्पेस्तिष्ठति यदप्य एतस्तस्यानात् । वलितो अटिति, ततस्तत्स्थानं ॥ पश्यति सविशेषम् ॥२३॥
स्वच्छात्रपटलपिहितं तरणिमिव स्फुराकिरणनिकुरम्बम् । ततो रवःकणसंछन्नं पश्यति वन्मुद्रिकारत्नम् ॥
अवलोक्य दिशो गृहीत्वा तद् गोपयित्वा वस्त्रांशे । तत्पृष्ठमार्गल्यनः प्राप्तो जिनमन्दिरस्थान्तः ॥२५॥
देवयशसा समं पूजासत्त्वरवन्दनानि कृत्वा । जिनप्रतिमानां ततो विनिवृत्तो तद्गृहे गत्वा ॥२६॥
देवयशसा सार्धं भुक्तः सुतश्च रजनिसमये । चिन्तयत्येष समय एतस्योच्छेदने मम ॥२७॥

ततो मुद्रारयणं त्रिवेदं तप्येदमज्ज्ञभागमि । उक्खुडिय चम्पसंघी जह न य तं कोवि पिच्छेइ ॥२८॥
 इत्तो य नरवरिंदो उत्तारइ जाव सञ्चमाहरणं । तो अंगुलीयरयणं नो पेच्छइ मुणइ पडियमिणं ॥२९॥
 आरविस्वयस्स तो कहइ सोवि आगंतुणं पुरजणं च । सोहइ विविहोवाएहि वाहियालीए तह मग्गे ॥३०॥
 धूलीधोएहितो रेणुं सोहावए असेसंपि । नो लहइ, कहइ ततो इमं सरूवं नरिंदस्स ॥३१॥
 तेणावि तत्थ नयरे द्वाविओ पडहओ समग्गमि । जेणं केणावि पत्तं मुद्रारयणं समप्पेउ ॥३२॥
 अमयं तस्स पयच्छामि, पंचादिवसाण जइ परं कहवि । पुत्तेणावि तं गहियं जाणित्थं, सोवि महवज्झो ॥
 ततो सं देवजसो सोउं हक्कारिऊण धणदेवं । भणइ जहा वच्छ ! तए तइया नं दिट्ठमंगुलियं ? ॥३४॥
 तइया कइया, इहाइ पभणिए तेण भणइ देवजसो । जइया मह पिट्ठीए गओ सि उज्जाणजिणभवणे ॥
 तं दिट्ठं आसि जया मएवि, ता जइ इमं तए गहियं । तो अप्पसु नरवइणो होही पच्छा उ तप्पयत्थं ॥
 तइ तक्करधिकारो वच्छ ! अतुच्छो इमस्स वंसस्स । तो तेणं पडिभणियं न हु ते संगओ फलमग्गे ॥
 चोरंकारकलंकंमि मज्झ तं देसि नत्थि तुह सरिसो । अन्नो विसिट्ठसुयणो, अलाहि ता तुज्झ संगेण ॥
 इय भणिउं नियमवणे पत्तो सो नियमणमि संतुट्ठो । अह रन्नो पडिहारो एगंते तेण विन्नत्तो ॥३९॥
 नरवइणोचिप कज्जं विन्नवियन्वं निवस्स अत्थि पए । अचंतं एगंतं तो मं दंसेहि नरवइणो ॥४०॥
 तह तेण कए सोवि हु रायं विन्नवइ देव ! देवजसो । धम्मिच्छलेण जेणं मुसिओवि न चेयए लोओ ॥
 सो चलिओ जिणभवणे जम्मि दिणे पडियमंगुलीयं ते । तण्णिट्ठीए गओ हं तेणं उग्गुडिय धरणीओ ॥

ततो मुद्रारत्नं क्षिपति तप्येयमध्यभागे । बुद्धित्वा चर्मसंघी यथा न च तत्कोऽपि पश्यति ॥२८॥
 इतश्च नरवेन्द्र उत्तारयति यावत् सर्वमाभरणम् । ततोऽङ्गुलीयरत्नं नो पश्यति जानाति पतितमिदम् ॥२९॥
 आरतिकल्प्य ततः कथयति सोऽप्यागन्तुकं पुरजणं च । शोधयति विविधोपायैर्वाह्यालयास्तथा मार्गात् ॥३०॥
 धूलीधोतृभ्यो रेणु शोधयत्यग्रेणमपि । नो लभते, कथयति तत इदं स्वरूपं नरेन्द्रस्य ॥३१॥
 तेनावि तत्र नगरे दापितः पट्टः समग्रे । येन केनापि प्रांसं मुद्रारत्नं समर्पयतु ॥३२॥
 अमयं तस्य प्रयच्छामि, पञ्चादिवस्या यदि परं कथमपि । पुत्रेणापि तद् गृहीतं ज्ञास्यामि, सोऽपि नम कथ्यः ॥
 तवस्तद् देवपदाः श्रुत्वा हृक्कारयित्वा धनदेवम् । भणति यथा क्तसु ! त्वया तदा तद् दृष्टमङ्गुलीयम् ॥३४॥
 तदा कदा, इत्यादौ प्रमणिते तेन भणति देवपदाः । यदा मम पृष्ठे गतोऽप्युद्यानजिनमवने ॥३५॥
 तद् दृष्टमासीददा मयापि, ततो यदीदं त्वया गृहीतम् । ततोऽप्ययं नरपतये भविष्यति पश्चात्तु तदपार्यम् ॥३६॥
 तया तत्करषिकारो वत्स ! अतुच्छोऽस्य वंशस्य । ततस्तेन प्रतिभणितं न स्खलु ते सप्पारफलमन्यत् ॥३७॥
 पौषकारकलङ्कमपि मम त्वं ददासि नाम्नि तव सदृशः । अन्यो विशिष्टमुज्जः, अलं तस्मात्तव सज्जेन ॥३८॥
 इति भणित्वा निजमवने प्रातः स निजमनसि संतुष्टः । अथ राज्ञः प्रतीहार एकान्ते तेन विज्ञतः ॥३९॥
 नरपतेरयं कार्यं विज्ञपयित्वं नृपायास्ति मया । अत्यन्तमेकान्ते ततो मां दर्शय नरपतये ॥४०॥
 तथा तेन शूने सोऽपि स्तुतु राजानं विज्ञपयति देव ! देवपदाः । धर्मिच्छलेन येन मुपितोऽपि न येनति लोहः ॥

गहियं किंपि वियकेमि जाव ता तेण मुहियारयणं । गोत्रिज्जंतं दिट्ठं सयणीयगेदम्मि पेडाए ॥४३॥
 पहुकज्जं भणिज्जणं साहिज्जं तुज्ज, अन्नहा निययं । को नियउदरं दासइ, जम्हा सो होइ मइ धंयु ॥४४॥
 तो राया परिचितइ संभवइ इमं पि तम्मि समयम्मि । जं दिट्ठो देवजसो मएवि तम्मि प्पणसम्मि ॥४५॥
 इय चित्तिप भणइ तयं, उचियं भत्तीए तुह करिस्सामि । किंतु जहिं पडिहारो ठावइ तत्थेव ठाह खणं ॥
 तो पडिहारस्स तयं सपण्णितं तन्वरस्स पासाओ । हकारावइ कज्जंतरमुहिसिउण देवजसं ॥४७॥
 तो एगंतं राया तं पभणइ अंगुलीयरयणं मे । तम्मि समयम्मि तुमए लद्धं जिणभवणमग्गम्मि ॥४८॥
 इय सुव्वइ, ता सचं जइ एयं ता समप्पमु तमिणिहं । अज्जवि तुह अभयं चिय, नाहं काहं तुह विरुवं ॥
 रज्जट्ठिंवि एयप्पभावओ अम्ह गिज्जए वंसे । तो पभणइ देवजसो न मए लद्धं इमं देव ! ॥५०॥
 अभए उ न संदेहो देवे तच्चप्पइन्नसिररयणे । पयइएच्चिय अणुजीविचल्ले किंतु इह लोए ॥५१॥
 परलोए पुण तइयव्वयभंगसमुग्गभवस्स पावस्स । नरयाइसु दुक्खविचंयणस्स मोक्खो कओ होइ ? ॥५२॥
 पाणच्चएयि तम्हा एवं ववसेमि नाह ! नेय अहं भणइ निवो एवमिणं, किंपुण निययम्मि वासगिहं ॥५३॥
 खट्ठासमीपेडाए गोविणं कइइ सो, तओ पेडं । तं तुहमे एत्य तिया अप्पावह मज्झ पुरिसाण ॥५४॥
 तो तत्थ अदीसंतं मुद्धारयणम्मि तं अहं पिसुणं । कारिस्सं भूयवलिं, तह चंव करेइ देवजसो ॥५५॥
 तो तीए पेडाए अंतो राया परिग्गहपमाणं । पासइ कइपि कत्थइ नवकारफलं च टिप्पणए ॥५६॥

स चालितो जिनभवने यस्मिन् दिने पतितमङ्गलीयं ते । तत्पृष्ठे गतोऽहं तेन नम्रीभूय घर्णीतः ॥४२॥
 गृहीतं किमपि वितर्कयामि यावत्तावतेन मुद्रिकारत्नम् । गोप्समानं दृष्टं शयनीयगेहे पेययाम् ॥४३॥
 प्रभुकार्यं भणित्वा कप्यते तव, अन्यथा नियतम् । को निजोदरं दारयेत्, यस्मात् ॥ भवति मम बन्धुः ॥४४॥
 ततो राजा परिचिन्तयति संभवतीदमपि तस्मिन् समये । यद् दृष्टो देवयशा मयापि तस्मिन्प्रदेशे ॥४५॥
 इति चिन्तयित्वा भणति वै, उचितं भक्तैस्तव करिष्यामि । किन्तु यत्र प्रतीहारः स्थापयति तत्रैव तिष्ठ क्षणम् ॥
 ततः प्रतिहारस्य तं समर्थं पुरुरसकस्य पार्श्वतः । हकारयति कार्यान्तरमुद्दिश्य देवयशसम् ॥४७॥
 तत एकान्ते राजा तं प्रमणत्यङ्गुलीवरलं मे । तस्मिन् समये त्वया लब्धं जिनभवनमार्गं ॥४८॥
 इति श्रूयते, तस्मात्सत्यं यथेतत् ततः समर्पय तदिदानीम् । अद्यापि तवामयमेव नाहं करिष्ये तव विरूपम् ॥
 राज्यस्थितिरप्येतत्प्रभावतोऽस्माकं गीयते वंशे । ततः प्रमणति देवयशा न मया लब्धमिदं देव ! ॥५०॥
 अमये तु न संदेहो देवे सत्यप्रतिज्ञाशिरात्ने । प्रकृत्यैवानुजीविवत्सले किन्तिवह लोके ॥५१॥
 परलोके पुनस्तृतीयव्रतभङ्गसमुद्भवस्य पापस्य । नरकादिषु दुःखनिबन्धनस्य मोक्षः कुतो भवति ? ॥५२॥
 प्राणत्यागेऽपि तस्मादेवं व्यवस्यामि नाथ ! नैवाहम् । भणति नृप एवमिदं, किन्तु निजे वासगृहे ॥५३॥
 सट्टासमीपेययां गोपितं कथयति सः, ततः पेडाम् । तां यूयमत्र स्थिता अर्पयत मम पुरुषाणाम् ॥५४॥
 ततस्तत्राह इयमपि मुद्धारत्ने, तमहं हिजुनम् । करिष्यामि भूतमालिं, तपैव करोति देवयशाः ॥५५॥
 ततस्तस्याः पेडाया अन्ता राजा परिग्रहपमाणम् । पश्यति कथमपि वञ्चित्रमस्कारफलं च टिप्पनके ॥५६॥

तस्मि य बाङ्गंते तस्त परिग्रहपमाणटिप्पण। परिचितइ नरनाहो इमस्स जस्सेरिसा नियमा ॥५७॥
 सो कहमेवे ववसइ, ततो पडिहारमाइसइ एवं । तं आणावसु सिग्घं जेण इमं मज्झ परिकहिंयं ॥५८॥
 आहूओ धणदेवो, भणियं तुह वयणमन्ना जायं । तो सो पेडं पक्खोडिऊण पाडेइ तं मुद्दं ॥५९॥
 तो पासट्टियलोओ जंपइ अमयंयि कुणइ विसकज्जं । नरनाहोवि हु रुद्धो देवजसं तज्जए एवं ॥६०॥
 रे धिट्ठ कूडधम्मिय ! किमिं, सो भणइ विलसियं विहिणो । भणइ निवो सच्चमिणं इय बुद्धी तेण तुह दिन्ना ॥
 तो रत्ता सो यज्जो आणत्तो बहुविडंवणापुब्बं । आरक्खिएण तत्तो खरम्म आरोविओ वूडे ॥६२॥
 गेरुक्कयंगराओ सुरत्तकणवीररइयगलमालो । डमडमियाडिडिमणो पदेसु भामिज्जइ पुरस्स ॥६३॥
 गुरुवंसगविलगं मुद्दारयणं भमेइ नरहस्ते । पुक्करिउपनायं पुरसिरिए नं उब्भिओ हत्थो ॥६४॥
 सयणेण परजणेण य रुज्जं तं पिच्छिऊणं तह कहवि । रोयाविया पमूविहु सुदुक्खिया पक्खिणोवि तथा ॥
 उच्छलिओ लोपरवो अहो अजुत्तं कयं इमं रत्ता । एयस्सवि जं विहिओ दंडो सारीरिओ एवं ॥६६॥
 अवराहोवि हु एत्तो संभाविज्जइ इमस्स न हु, किंतु । धणदेवस्सेव कहंयि विलसियं पावचरियस्स ॥६७॥
 तो देसस्स पुरस्सवि रज्जस्स य राइणो थ देहस्स । होयव्वमणिट्ठणं या भंति कोवि इह कुणउ ॥६८॥
 धणदेवोवि हु दट्ठु देवजसं भणइ तह नडिज्जंतं । जो मंगुलं विचितइ परस्स तं पडइ तस्सेव ॥६९॥
 रायपुरिसेहिं रुद्धं दट्ठूणं निययरं तथा सोउं । नियपइणो तपवत्थं तव्वज्जा मुच्छिया झत्ति ॥७०॥
 परियणकओवपारा पचागयचेयणा अइदुहट्ठा । तो पलविउं पउत्ता हा हा हा दिव्व पाविट्ठ ! ॥७१॥

तस्मिंश्च वाच्यमाने तस्य परिग्रहपमाणटिप्पनके । परिचिन्तयति नरनाथोऽस्य यस्येदृशा नियमाः ॥५७॥
 स कथमेव व्यवस्येत, ततः प्रतिहारमादिशत्येवम् । तमानायय क्षीघ्रं येनेदं मम परिकथितम् ॥५८॥
 आहूतो धनदेवः, भणितं तव वचनमन्यथा जातम् । ततः स पेदां विकीर्य पातयति तां मुद्राम् ॥५९॥
 ततः पार्श्वस्थितलोको जल्पत्यमृतमपि करोति विषकार्यम् । नरनाथोऽपि हि रूढो देवयशसं तर्जयत्येवम् ॥६०॥
 रे घृष्ट कूडधार्मिक ! किमिदं, स भणति विलसितं विधेः । भणति नृपः सत्यमिदमिति बुद्धिस्तेन तव दत्ता ॥६१॥
 ततो राज्ञा स वक्ष्य आनुतो बहुविडम्बनापूर्वम् । आरक्षिकेण ततः स्वरे आरोपितः पृष्ठे (?) ॥६२॥
 गेरुककृताद्भारागः सुरक्तकणवीररचितगलमालः । उद्वुष्टाडिण्डिमप्रः पथिषु श्राम्यते पुरस्य ॥६३॥
 गुरुवंशमाविलग्नं मुद्दारत्नं भ्रमति नरहस्ते । पुक्कुरुमन्यायं पुराधिया नृध्वितो हस्तः ॥६४॥
 स्वजनेन परजनेन च रुदितं तद् दृष्ट्वा तथा कथमपि । रोदिताः पशवोऽपि हि सुदुःखिताः पक्षिणोऽपि तथा ॥
 उच्छलितो लोकरोऽहो अयुक्तं कृतमिदं राज्ञा । एतस्यापि यद् विहितो दण्डः शारीरिक एवम् ॥६६॥
 अपराधोऽपि सत्त्वेप संभाव्यतेऽस्य न खलु, किन्तु । धनदेवस्यैव कथमपि विवक्षितं पापचरितस्य ॥६७॥
 ततो देशस्यापि पुरस्यापि राज्यस्य च राज्ञश्च देहस्य । भवितव्यमनियेन मा आन्ति कोऽप्यहं करोतु ॥६८॥
 धनदेवोऽपि पञ्च दृष्ट्वा देवयशसं भणति तथा नश्यमानम् । योऽनिष्टं विचिन्तयति परस्य तत्पतति तस्यैव ॥
 राजपुत्रं रुद्धं दृष्ट्वा निजगृहं तथा श्रोतुम् । निनपनेस्तामवस्थां तद्वार्था मूर्च्छिना ऋति ॥७०॥

तं कद् पहरसि एवं एवंविहपुरिसरयणदेहम् । वियलियकन्कसकाण देसि गरुयं कलंकपि ॥७२॥
 अह्वा किं खेएणं, करोमि जं इत्थं होइ कायव्वं । इय ववसिऊण पविसइ पोसइसालाए सुइभूया ॥७३॥
 कुणइ य काउस्सग्गं सासणदेविं भणे करेऊण । नासग्गनिसियदिट्ठी सरमाणा पंचपरमिट्ठि ॥७४॥
 तो तवखणागयाए देवीए पभणिया जहा वच्छे ! । मा कुणमु खेयमेवं सव्वं भव्वं करिस्सामि ॥७५॥
 अह सुहसंचिय निवमंदिरम्मि जलपन्नञ्जणूगाई । अवहरियां देवीए मंतिपमुहोणवि गिहेसु ॥७६॥
 अह राया जा नीरं पाउं भग्गेइ ताव जलभरिओ । गगारिकरगाईसुं न नियइ विंदुपि सलिलस्स ॥७७॥
 तो भीओ सो रत्तो विञ्चवद् जहा जलस्स भरिएसु । निच्छिहेसुवि दीसइ न नीरविंदुवि गणेसु ॥७८॥
 थइयंगाही भणिओ बीडगमपेसु ताव तुममेगं । सो यइयाए हत्थं खिवेइ जा सावि ता रिता ॥७९॥
 एवं जं जं पुच्छइ तं तं नत्थिचित्ति निसुणिउं राया । हकाराविथ मंति कद्द सक्खं इमं तस्स ॥८०॥
 सो भणइ गिहे मज्झवि बुत्तंनो एस तह य अचेसि । तुम्हपयसेवयाणं गिहेसु वट्ठइ असेसाण ॥८१॥
 भणइ निवो परिभावइ किं कारणमित्थ, भणइ तो मंती । निदोमो देवजसो संभाविज्जइ जओ जेण ॥
 धणदेवेणं दोसो इमग्गि आरोविओ स दुट्ठया । तस्सेव किपि विलसितमेयं, न हु देव ! देवजमो ॥
 पाणञ्चएवि एवं करेइ, तत्तो यं चमरघारीए । अवयरिउं सासणदेवयाए भणियं जहा मूढ । ॥८४॥
 मंती तुमंपि बुद्धसि जो समुवक्खेसि निययसामिपि । एवमकज्जयट्ठं, अह भणसि न मज्झ कहियमिणं॥

परिजनकृतोपचारा प्रत्यागतचेतनाऽतिदुःखार्ता । ततः प्रलपितुं मञ्जुहा हा हा हा देव पापिष्ठ । ॥७१॥
 त्वं कथं प्रहरस्येधमेवंविधभूरुपरत्नदेहे । विगलितकलङ्कशङ्कानां ददासि गुरुं कलङ्कमपि ॥७२॥
 अपवा किं खेदेन, करोमि यदत्र भवति कर्तव्यम् । इति व्यवसाय प्राविशति पौषधशालयां शुचिभूता ॥७३॥
 करोति च कायेतसर्गं शासनदेवीं मनसि कृत्वा । नासाम्न्यस्तद्वष्टिः स्मरन्ती पञ्च परमेष्ठिनः ॥७४॥
 ततस्तत्क्षणागतया देव्या प्रमणिता यथा यत्से ! । मा कुरुष्व खेदमेवं सर्वं भयं करिष्यामि ॥७५॥
 अथ सहस्रं नृपमन्दिराज्जलपर्णाजपूगादयः । अपहृता देव्या मन्त्रिप्रमुखाणामपि गृहेभ्यः ॥७६॥
 अथ राजा यावन्दीर्घं पातुं मार्गयति सावज्जलभृत्यः । गर्गरिकरकादिषु न पश्यति बिन्दुमपि सलिलस्य ॥७७॥
 ततो भीतः स राज्ञे विज्ञयति यथा जलस्य भृत्येषु । निश्छिद्रेष्वपि दृश्यते न नीरविन्दुरपि स्थानेषु ॥७८॥
 स्थगिकाप्राहो मणितो धीटकमर्षयं तावत् त्वमेकम् । स स्थगिकायां हस्तं सिपति यावत्सापि तावद्रिका ॥७९॥
 एवं ययत् पृच्छति तत्तद् नास्तीति ध्रुत्वा राजा । हकारयित्वा मन्त्रिणं कथयति स्वरूपमिदं तस्य ॥८०॥
 स मणति गृहे ममापि वृत्तान्त एष तथा चान्येषाम् । युष्मत्प्रादसेवकाणां गृहेषु वर्ततेऽशेषाणाम् ॥८१॥
 मणति नृपः परिभावय किं कारणमत्र, मणति ततो मन्त्री । निदोषो देवयज्ञाः संभाव्यते यतो येन ॥८२॥
 धनदेवेन दोषोऽस्मिन्नारोपितः ॥ दुष्टात्मा । तस्यैव किमपि विलसितमेतत्, न सल्ल देव ! देवयज्ञाः ॥८३॥
 प्राणत्यागेऽप्येवं करोति, ततश्च चामरघारिण्याम् । अवतीर्य शासनदेवतया मणितं यथा मूढ । ॥८४॥

रक्षा सयमेव कओ एस विचारो, इमं पि नो जुत्तं । जं तुह तं वीसरियं जं भणियं नीइसत्थमि ॥८६॥
 “दुर्वृत्तेष्वप्यपरेषु यथा माता हितैषिणी । दुर्वृत्तेऽपि तथा-राज्ञि नोपेक्षां सचिवोऽर्हति ॥”
 धनदेवेण एसा मुद्रा निहिया छलेण पेढाए । देवजसमच्छरेण कयं च पावेण सयलमिणं ॥८७॥
 एवं च तं भणंति सोउं नाऊण देवया इत्थं । अवयरिया कावि तओ नमंति नरनाहसचिवाई ॥८८॥
 विदियविबिदोवयारा खमिति य जाव ताव धनदेवो । ठियपच्छामुहवयणो कुट्टिज्जंतोव लउदोहं ॥८९॥
 अइविरसमारसंतो समागओ भणइ मच्छरेण मए । पावेण विलसियमिमं देवजसे फलिहविमलमि ॥९०॥
 देवजसोवि य दीसइ आगासगयं विमाणामारुदो । धुव्वंतो सुयणेहि हरिसंसुकिलिननयणेहि ॥९१॥
 सुव्वंति य आरक्खियमिच्छाणं तव्विइवणकराणं । दीणाणं धाहाओ उभियवाहाण विरसाओ ॥९२॥
 धवलहरे पत्ताओ तओ विमाणाओ उत्तरंतमि । देवजसे अब्भुइइ सा चामरधारिणी भत्ति ॥९३॥
 रायाइणोवि एवं, उत्तरमाणस्स तो विमाणाओ । सा देइ सयं वाहं, उत्तिअं पुण निमंतैइ ॥९४॥
 सीहासणेण राया उवयिसइ आसणमि अब्भमि । भणइ य सासणदेवी-देवजसे तुम्हं एएहिं ॥९५॥
 जिणवयणरयस्स दयालुयस्स पडिवन्नसुगिहिधम्मस्स । निदोसस्सवि जेहि विडंवणा विरइया एवं ॥९६॥
 ते निगहेमि सव्वे जिणसासणकिंकारी अहं जेण । तुज्झ धरिणीए काउं काउस्सगं इहाहूया ॥९७॥
 तो जंपइ देवजसो कम्मोहि विडंवणा कया मज्झ । देवि !-इमां, ता ताणुमूलणपडणो अहं विहिओ ॥९८॥
 पाणे रक्खंतोए अपसकलंकं तहा फुसंतोए । देवीइधिय, सव्वं एयं तु जणं कुणउ देवी ॥९९॥

मन्दी त्वमप्युच्यसे यः समुपेक्षसे निजस्वामिनमपि । एवमकार्यमवृत्ते, अथ मणसि च मम कथितमिदम् ॥८५॥
 राज्ञा स्वयमेव कृत एष विचारः, इदमपि नो युक्तम् । यत्तव तद् विस्मृतं यद् भणितं नीतिशास्त्रे ॥८६॥
 धनदेवेनैषा मुद्रा निहिता छलेन पेढायाम् । देवयशोमात्सर्ग्येण कृतं च पापेन सकलमिदम् ॥८७॥
 एवं च तां मणन्तीं श्रुत्वा ज्ञात्वा देवताय । अवतीर्णो कापि ततो नमन्ति नरनाथसचिवादयः ॥८८॥
 विहितविधिषोपचाराः समयन्ति च यावत्तावद्-धनदेवः । स्थितपश्चान्मुखवदनः कुट्यमान इव द्युष्टैः ॥८९॥
 धतिविरसमारसन् समागतो भणति मात्सर्ग्येण मया । पापेन विलसितमिदं देवयशसि स्फटिकविमले ॥९०॥
 देवयशा अपि च दृश्यते आकाशगतं विमानमारुतः । स्तूयमानः सुजनैर्हर्षाश्रुक्लिननयनैः ॥९१॥
 धूपन्ते चारक्षिकमृत्यानां तद्विडम्बनकराणाम् । दीनानां रात्र्य ऊर्ध्वतवाहूनां विरसाः ॥९२॥
 धवलरुद्रे प्राप्तात् ततो विमानादुत्तरति । देवयशस्यप्युत्तिष्ठति सा चामरधारिणी भद्रिति ॥९३॥
 राजादयोऽप्येवम्, उत्तरतस्ततो विमानात् । सा दद्याति स्वयं नाहुम्, उत्तार्णं पुनर्निमन्त्रयति ॥९४॥
 सिंहासनेन राजोपविशत्यासनेऽप्यस्मिन् । भणति च शासनदेवो देवयशसं तवैतैः ॥९५॥
 जिनवधनरत्नस्य दयालोः प्रतिपन्नपुण्ड्रिधर्मस्य । निर्दोषस्यापि यैर्विडम्बना विरचितैवम् ॥९६॥
 तान् निगृह्णामि सर्वाजिनशासनकिंकारी अहं येन । तव गृहिण्या कृत्वा कायात्सर्गमिहाहृता ॥९७॥
 ननो जल्पति देवयशाः कर्माभिर्विडम्बना कृता मम । देवि ! इयं, तस्माच्चेयामुन्मूलनप्रगुणोऽहं विहितः ॥९८॥

सन्धोवद्भरहिंयं मद् वैच्छलं कयं हवइ एवं । तो तन्भणियं काउं अणुजाणाविय गया देवी ॥१००॥
 धणदेवो आणत्तो रत्ता वज्जो विडंणपापुव्वं । करुणाए देवजसेण मोइओ नरवरं भणितं ॥१०१॥
 अह पट्टमहादेवि पैसिय राया सुहासणारूढं । आणावइ देवजसस्स गेहिणिं रुप्पिणिं तत्थ ॥१०२॥
 पत्ता य दिट्ठिगोपरमन्हुट्ठिय पढइ तीइ पाएसु । सा भणइ सयलकल्लाणभायणं होसु नरप्रवर ! ॥१०३॥
 भदासणे निवेसिय काउं करसंपुटं णिडालम्मि । सव्वसमापच्चवत्वं कयन्नुत्तिरेसरो राया ॥१०४॥
 भणइ इमं अपरिक्खियकारिं एवंविहाओ पावाओ । मं मोयंतीए तए सुवहिणि । तं किप्पि उव्वेरियं ॥
 जस्स न निक्कयमहमेपि रट्ठरज्जेण अहव देहेण । तो वावारसु एयाइं जत्थ पडिहाइ तुह तत्थ ॥१०५॥
 देवजसस्स य पुत्तो सयणेहिं धत्तस्वेडववनयरे । ठविओ आसि दुवारे समागओ नरवरिदस्स ॥१०७॥
 कहिओ पडिहारेणं रत्ता मोयाविओ, तओ हत्ति । रायं जणयं जणणिं पणमइ तो नरवरेणेतो ॥१०८॥
 आलिंणिय उच्छंणे निवेसिओ, तो भणइ देवजसो । देवेणं आयत्तं सव्वंपि हु रुप्पिणीए कयं ॥१०९॥
 सा पुण मद् आयत्ता ता संपइ भोयणं करेज्जं । जेसिं अहमायत्तो ते वंदिजंतु सुइशुरूणो ॥११०॥
 ते पुण अज्जेव इहं समोसदा नंदणम्मि उज्जाणे । दिट्ठा इह इत्तेणं विमानचडिएण पणया य ॥१११॥
 तो ताणं आएसो कायव्वो रुप्पिणीए सह इहिं । तुम्हेहिवि सत्तीए, तत्तो मुत्तुत्तरे राया ॥११२॥
 मइया विच्छङ्गेणं सह देवजसेण रुप्पिणीए य । ताण सुएणं सद्धिं पत्तो मूरीण पयमूले ॥११३॥

माणान् रक्षन्त्याऽयशः कलङ्कं तथा भृजत्या । देव्यैव, सर्वमेतं तु जनं करोतु देवी ॥९९॥
 सर्वोपद्रवरहितं मयि वास्तव्यं कृतं मयत्वेवम् । ततस्तद्गणितं कृत्वाऽनुज्ञाप्य गता देवी ॥१००॥
 धनदेव आज्ञतो राज्ञा धर्म्यो विडम्बनापूर्वम् । करुणया देवयशसा मोचितो नरवरं भणित्वा ॥१०१॥
 अथ पट्टमहादेवी प्रेम्ण राज्ञा सुखासंनारूढाम् । आनाययति देवयशसो गेहिनीं रुक्मिणीं तत्र ॥१०२॥
 प्राप्ता च दृष्टिगोचरमभ्युत्थाय पतति तस्याः पादयोः । सा भणति सकलकल्याणभाजनं मय नरप्रवर ! ॥
 भद्रासने निवेश्य कृत्वा करसंपुटं ललाटे । सर्वसमाप्रत्यक्षं कृतज्ञाशिरःशेखरो राज्ञा ॥१०४॥
 मणतीममपरीक्षितकारिणिवर्षविधात् पापात् । मां मोचयन्त्या स्वया शुभमिनि । तत्किमप्युपकृतम् ॥१०५॥
 यस्य न निष्कयमहमेमि राष्ट्रराज्येनाथवा देहेन । ततो व्यापारयैतानि यत्र प्रतिभाति तव तत्र ॥१०६॥
 देवयशसश्च पुत्रः स्वजनैर्षान्यत्वेदोपज्ञगरे । स्थापितं व्यासीद् द्वारे समागतो नरवरेन्द्रस्य ॥१०७॥
 कथितः प्रतीहारेण राज्ञा मोचितः, ततो झटिति । राजानं जनकं जननीं प्रणमति ततो नरवरेणैवः ॥१०८॥
 आलिङ्ग्योत्तरे निवेशितः, ततो मणति देवयशाः । देवेनायत्तं सर्वमपि हि रुक्मिण्याः कृतम् ॥१०९॥
 सा पुनर्ममायत्ता तस्मात् संप्रति भोजनं कृत्वा । येषामहमायचस्ते वन्द्यन्तां शुभमुरवः ॥११०॥
 ते पुनरथैवेह समवत्ता नन्दनं उचाने । दृष्ट्वा इहाऽऽयत्ता विमानचटितेन प्रणताश्च ॥१११॥
 ततस्तेषामादेशः कर्तव्यो रुक्मिण्या सहैदानीम् । युष्माभिरपि शस्त्या, ततो मुक्तोत्तरे राज्ञा ॥११२॥

सूरीहि जडधम्मे गिहिधम्मेवि य सवित्तरे कहिए । राज्ञाय परिचाए, देवजसो रुप्पिणीए समं॥११४॥
 अणुजाणावइ रायं घित्तुं दिक्खं तओ य-सो भणइ । कायव्वं चिय एव किंपुण दसदिवसपज्जंतो॥११५॥
 तेहिंवि तद् पडिवत्ते पुणोवि वंदिय विहीए गुरुचरणे । देवजसाईहिं समं राया नियमंदिं पत्तो॥११६॥
 तेसि पासे आणिय गोत्ति मेलाएण समगंणि । तद् सज्जत्थ अमारि उग्घोसावइ पुरे तत्थ॥११७॥
 तद् नियमंडाराओ देइ जहिच्छाए चेइयहरेसु । दावइ दविणं सुबहुं पूयइ य चउव्विहं संघं॥११८॥
 तद् दीणाणाहाणं दावइ दाणं तओ सबहुमाणं । सिट्ठिएण तप्पुत्तं ठावइ दाउं सुबहुदविणं॥११९॥
 तो विहिपुत्तं तेसि दावइ दिक्खं संघं च गिहिधम्मं । पडिवज्जिय उच्छप्पइ सवत्तो जिणमयं तत्तो॥
 साहू देवजसो रुप्पिणी य परिपालिउं वयं सम्मं । लहिउं केवल्लानां तेणेव भवेण सिद्धाई॥१२१॥

॥ इति तृतीयागुप्तते देवयशाः कथानकं समाप्तम् ॥

महता विस्तारेण सह देवयशाः रुक्मिण्या च । तयोः सुतेन सार्धं प्राप्तः सूरीणां पादमूले॥११३॥
 सूरिभिर्यतिषमं गृहिधर्मोऽपि च संविस्तरे कथिते । राज्ञा च परिज्ञाते, देवयशा रुक्मिण्या समम्॥११४॥
 अनुज्ञापयति राजानं महीतुं दीक्षां ततश्च स भणति । कर्तव्यमेवैवं किन्तु दशदिवसपर्यन्ते॥११५॥
 ताभ्यामपि तथा प्रतिपन्ने पुनरपि घन्दिस्त्वा विधिना गुरुचरणान् । देवयशा आदिभिः समं राजा निजमन्दिरं प्राप्तः॥
 तेषां पार्श्वे आनीय गोत्रिणं भेलयति समग्रमपि । तथा सूर्यत्रामारिसुदूषयति पुरे तत्र॥११७॥
 तथा निनमाण्डागाराद्दाति यदच्छया चैत्यगृहेषु । दापयति द्रविणं सुबहुं पूजयति च चतुर्वर्धं संघम्॥११८॥
 तथा दीनानाथेभ्यो दापयति दानं ततः सबहुमानम् । श्रेष्ठिषु तत्पुत्रं स्थापयति दत्त्वा सुबहुं द्रविणम्॥११९॥
 ततो विधिपूर्वं तयोर्दापयति दीक्षां स्वयं च गृहिधर्मम् । प्रतिपद्यते उत्सर्पति सर्वतो जिनमतं ततः॥१२०॥
 साधुदेवयशा रुक्मिणी च परिपाल्य व्रतं सम्यक् । लब्ध्वा केवलज्ञानं तेनैव भवेन सिद्धौ॥१२१॥

तेणेहि संभाणीये गिण्हइ काणक्कण जो वणिओ । सो नाहडोव्व वडवंधभायणं होइ इडइपि ॥१॥
तथाहि:—

आसि जञ्जिव्व विट्ठममणोहरं विउल्लच्छिक्कुलभवणं । भदिलपुरं पसिद्धं सिट्ठी तत्थत्थि थिरदेवो ॥२॥
भज्जा तस्स सुसीला कमलसिरी ताण नाहडो पुत्तो । सो य पयईए लुद्धो हट्टे ववहरइ भयरहिओ ॥३॥
अह अन्नया स केगवि मित्तेण पलोभिओ जहा वाहि । वणिजारयाण सत्थो बहुभंडो आगओ अत्थि ॥
तो सो तेण समं चिय तहिं गओ पणियसट्ठिकरणत्थं । पभणइ मित्ते वाणिज्जकारेण ते पयंसेहि ॥५॥
तो डज्जाणे मूरिं सो दंसइ साहुपरिनुडं तस्स । सो जंपइ निर्गंया एए, इयरो भणेइ तहवि ॥६॥
बहुमुल्लभंडकलिया दित्ति य नियभंडयं अइमइयं । तल्लभेण सलोभो नासइ दाळ्ळिइयेयालो ॥७॥
तो नमिऊणं मूरिं मणियं मित्तेण एस वणिपुत्तो । वणिजत्थं इह पत्तो ता दंसइ किपि नियभंडं ॥८॥
नियहियगंठिविं बहुमुल्लं रयणमुत्तिरियं । तो तेहिं सो भणिओ गाहगुद्धो जइ इमस्स ॥९॥
ता दंसिमो समगं अन्न किं आलुयारमणिएहि । आयासिज्जइ अप्पा तंसेणसट्ठिसुआहि ? ॥१०॥
तो नाहडेण भणियं छोडइ गंडी पयंसइ मणीओ । न हि यचियमोत्तिर्याणं नणुं अग्यो तीरए कांडं ॥११॥
तो सयणामयमुहएण गहिरसदेण मुणिवरो भणइ । सम्मत्तमहारयणं जइ तुह पडिहाइ तो गिण्ह ॥१२॥
जिण्णासणसुद्धागरसंभूयं भूरिगुणगणचरियं । चिंतामणिव्व मणवंछियत्थसंपायणपवीणं ॥१३॥
तह विमलं सच्छायं दुइयं मुत्ताभिरामयं हारं । पाणिवहविरइनामं तिविहं तिविहेण नवसरियं ॥१४॥

स्तनैः समानीतं गृह्णाति काणक्रेण यो वणिक् । स नाहट इव वधवन्धभाजनं भवतीहापि ॥१॥ -
आसीञ्जलधिवद् विट्ठममनोहरं विपुललक्ष्मीकुलभवणम् । भदिलपुरं प्रसिद्धं श्रेष्ठी तत्रास्ति स्थिरदेवः ॥२॥ ;
भार्या तस्य सुसीला कमलश्रीस्तयोर्नाहटः पुत्रः । स च प्रकृत्वा लुब्धो हट्टे व्यवहरति भयरहितः ॥३॥ -
अयान्यदा स केनापि मित्रेण प्रलोभितो यथा बहिः । वाणिज्यकारकाणां सार्थो बहुभाण्ड आगतोऽस्ति ॥४॥
ततः स तेन सममेव तत्र गतः पण्यविनिमयकरणार्थम् । प्रमणति मित्रं वाणिज्यकारकांस्तान् प्रदर्शय ॥५॥
तत्र उवाच ते सूरिं स दर्शयति साधुपरिवृत्तं तस्य । स जल्पति निर्ग्रन्था एते, इतरो भणति तथापि ॥६॥
बहुमूल्यभाण्डकलिता ददति च निजभाण्डमतिमहार्घम् । तल्लभेन सलोभो नश्यति दारिद्र्यचेतालः ॥७॥
ततो नत्वा सूरिं भणति मित्रेणैव वणिक्पुत्रः । वाणिज्यार्थमिह प्राप्तस्तस्माद् दर्शय किमपि निजभाण्डम् ॥८॥
निजहृद्प्रग्रन्थित्यापितं बहुमूल्यं रत्नमौक्तिकादिकम् । ततस्तैः स भणितो ग्राहकद्विपर्ययस्य ॥९॥
तदा दर्शयामः समग्रमन्यथा किं निरर्थकभणितैः । आयस्यत आत्मानं तद्दर्शनविनिमयसंज्ञाभिः ? ॥१०॥
ततो नाहटेन भणितं छोटयत ग्रन्थीन् प्रदर्शयत मणीन् । नहि स्तुतमौक्तिकानां नन्वर्थः शक्यते कर्तुम् ॥११॥
ततः श्रवणाश्रुतसुरादेन गभीरशब्देन मुनिवरो भणति । सम्यक्त्वमहारत्नं यदि तव प्रतिमाति ततो गृह्णाण ॥१२॥
जिनशासनशुद्धाकरसंभूतं भूरिगुणगणपूर्णम् । चिन्तामणिवद् मनोवाञ्छितार्थसंपादनप्रवाणम् ॥१३॥

इच्छासाहचर्यम्-गिहियमोवि हु पंचओ कहिओ । कर्मखओवसमाओ पढिवनो तेहि समगपि ॥१५॥
 नमिऊण मुणि दुनिवि संपत्ता नियगिहेसु कुर्वन्ति । जहगिहियं गिहियमं अहन्त्या नाहदो हटे ॥१६॥
 व्यवहरइ जाव तत्तो चोरा गहिऊण कणयमाईयं । आणति तस्स हट्टे पच्छन्नं गिण्हए सोवि ॥१७॥
 फाणवकयं कुणंतो कयाइ दिट्ठो स तेण भित्तेण । भणियो न जुचमेयं तइयवयं तुज्झ सकलंकं ॥१८॥
 एवं होइति, तओ पयंपए नाहदो जहा मित्त ! । अदिन्नादानं चिय पचक्खायं मए न इमं ॥१९॥
 इयरो भणइ गुरुहि-तइयम्मि वयम्मि एस अइयारो । तेनाहदकयरुवो कहिओ तम्हा चयसु एयं ॥२०॥
 इय भणिय गओ मित्तो, ठावइ पुण नाहदो मणे एवं । जइयम्मोवि हुं कहिओ गुरुहि किं तंपि पालेमि ? ॥
 अह एकनक्करेणं पवरा रयणावली समाणीया । तह चैव नाहटेणं गहिया सा येवमुल्लेण ॥२२॥
 व्यवहरइ तस्स हटे निवस्स भंडारिओ विमलनामा । तल्लेलाए सोवि हु संपत्तो तस्स पासम्मि ॥२३॥
 पभणइ पढिपट्टलकण्हकोडीसयं पयंसेसु । गिण्हामो अभिरुयं जेणं तो सो समुट्ठेवं ॥२४॥
 सयमेव य पुट्टलियं गहिउं थाहिं समागओ जाव । ताव य कडिवट्ठोओ पडिया रयणावली इत्ति ॥२५॥
 तं गहिऊणं भणियं भूवइभंडारिण भो सिट्ठि ! । किं एयंति तओ सो खुडिओ जेपेइ न हु किंपि ॥२६॥
 ता गहिऊणं इत्ये भणियो अन्नं पि कुंडलाईयं । सपगं गयमेईए ता किं तंपि हु तुह सयासे ? ॥२७॥
 तं सोउं सो जेपइ, एसा देसामपाण वणिपाण । हत्याओ मए गहिया लक्खेणं, भणइ तो इयरो ॥२८॥

तथा विमलं सच्छायं द्वितीयं मुक्ताभिरामं हारम् । प्राणिवधविरतिनामानं त्रिविधं त्रिविधेन नवमालम् ॥१४॥
 इत्यादितामुपमो गृहिषमोऽपि खलु प्रपञ्चतः । कर्मसंयोगशमात् प्रतिपन्नस्ताभ्यां सममपि ॥१५॥
 नत्वा मुनिं द्वावपि संप्राप्तौ निजगृहयोः कुरुतः । यथागृहीतं गृहिषममथान्यदा नाहदो हटे ॥१६॥
 व्यवहरति यावत् ततश्चोरा गृहीत्वा कनकादिकम् । आनयन्ति तस्य हट्टे प्रच्छन्नं गृह्णाति सोऽपि ॥१७॥
 फाणकयं कुर्वन् कदाचिद् दष्टः ॥ तेन भित्तेण । भणितो न युक्तमेतत् तृतीयवत् तव सकलङ्कम् ॥१८॥
 एवं भवतीति, ततः प्रजल्पति नाहदो यथा मित्त ! । अदत्तादानमेव प्रत्याख्यातं मया नेदम् ॥१९॥
 इतरो मणति गुरुमिस्तृतीयं व्रत एवोऽतिचारः । स्तेनाहृतकृतरूपः कथितस्तस्मात् त्वमैतम् ॥२०॥
 इति मणित्वा गतं मित्तं, स्थापयति पुनर्नाहदो मनस्येवम् । यतिषमोऽपि हि कथितो गुरुभिः किं तमपि पालयामि ॥
 अपैकतत्क्षरेण प्रवरा रत्नावली समानीता । तथैव नाहटेन गृहीता सा स्तोकमूल्येन ॥२२॥
 व्यवहरति तस्य हटे नृपस्य भाण्डागारिको विमलनामा । तद्वेलायां सोऽपि हि संप्राप्तस्तस्य पार्श्वे ॥२३॥
 मणति पट्टपट्टलकण्हकोटिशतं प्रदर्शय । गृहीमोऽभिरुचितं येन ततः स समुत्थाय ॥२४॥
 स्वयमेव च पोटलिकां गृहीत्वा बहिः समागतो यावत् । तावच्च कटीपटीतः पतिता रत्नावली श्रुति ॥२५॥
 सां गृहीत्वा मणितं भूषतिभाण्डागारिकेन भोः श्रेष्ठिन् ! । किमतदिति ततः स क्षुभितो जल्पति नाहि किमपि ॥
 तथै गृहीत्वा हस्ते मणितोऽन्यदपि कुण्डलादिकम् । सपं गतमेतया तस्मात्किंतदपि हि तव सकाशे ? ॥२७॥
 तत् श्रुत्वा स जल्पति, एसा देशगणानां वणिजाम् । हस्ताद् मया गृहीता लक्षेण, मणति तत इतरः ॥२८॥

मा जंय असंबद्धं जंयसा निवडणो हियवहरणा । वरपणइणिव्व सगुणा ता समयप्पसु नरवइस्स ॥२९॥
 अन्नह निवेण नाए धणेण देहेण छुट्ठसि न वच्छ । इय तत्थ भणंतारणं पत्तो आरक्खिओ सहसा ॥३०॥
 हण हण हणत्ति भणिरेण तेणमभिहणिय खम्मजवएहि । वद्धो तेण रढंतो सो वरओ नाहडो वणिओ ॥३१॥
 भेडारिएण पुट्ठं किमिमं, आरक्खिओ भणइ एत्थ । एक्को पत्तो चोरो सेट्ठिज्जेतेण तेणेसो ॥३२॥
 कहिओ मोसट्ठोणं रायाभरणाइयाण सच्चाण । अह रयणावल्लिसहिओ नीओ सो तेण निवपासे ॥३३॥
 तह विन्नत्तं रत्तो तवकरञ्जकस्स देव । वणिओवि । हारावइउं एसो भोसं गिण्हइ समग्गपि ॥३४॥
 तो रत्तो मंतिमुहम्मि निवडिया कोवंतरलिया दिट्ठी । तेणवि वणिओ भणिओ निवआहरणं समग्गपि ॥
 अप्पसु जं गहियं तह अन्नजणस्सावि संतियं तुज्झ । जं मोसमतिय पासे तं, अन्नहा निचुलं मरसि ॥३६॥
 तो तेणं पडिभणियं सव्वं अप्पेमि जं मया कीयं । मोत्तुं हारं एक्कं गओ स जम्हा अवगईए ॥३७॥
 तइलोक्कसारहारं हा रे ! जइ संपि नो समप्पेसि । तो नत्थि तुज्झ जीयं इय भणिउं मोरवंधेहि ॥३८॥
 थंभाविय ताडावइ कसाय घाएहि चोरतरएहि । तहवि न मन्इ हारं समप्पिउं मंतिणा तत्तो ॥३९॥
 हक्कारिय तज्जणओ भणिओ पुच्छेहि नियसुयं एयं । तेणवि रहम्मि भणिओ रे रे कुलपंसण । मुण्हेहि ॥
 मह वारंतस्स तए तथा समं चरडचोरमाईहि । पारडो ववहारो तस्स फलं एरिसं जायं ॥४१॥
 अइलोहगहगहिओ रायविरुद्धपि कुणसि ववहारं । काउव्व नियसि पिंडं न पिट्ठओ लउडयपहारं ॥४२॥

मा जल्पासंबद्धं यदेपा नृपतेर्हृदयहरणी । धरमणयिनीव सगुणा तस्मात्स्वयमर्पय नरपतेय ॥२९॥
 अन्यथा नृपेण ज्ञाते धनेन देहेन छुट्यसे न वत्स । इति तत्र भणतोः प्राप्त आरक्षिकः सहसा ॥३०॥
 हत हत हतेति भणित्रा तेनाभिहत्य खड्गजैः । बद्धस्तेन रटन् स वराको नाहडो वणिक् ॥३१॥
 मायंडागारिकेण पुट्ठं किमिदम्, आरक्षिको भणत्यत्र । एकः प्राप्तश्चौरो नश्यता तेनैव ॥३२॥
 कथितो मोपस्थानं राजाभरणादिकानां सर्वेषाम् । अथ रत्नावलीसहितो नीतः स तेन नृपपार्श्वे ॥३३॥
 तथा विज्रंसं राजे तस्करचक्रेण देव । वणिगपि । हारयित्वैव मोषं गृह्णाति समग्रमपि ॥३४॥
 ततो राज्ञो मन्त्रिमुखे निपतित्वा कोपतरलिता दृष्टिः । तेनापि वणिग् भणितो नृपाभरणं समग्रमपि ॥३५॥
 अर्पय यद् गृहीतं, तथान्यजनस्यापि संबन्धो तव । यो मोषोऽस्ति पार्श्वे तम्, अन्यथा निस्तुलं त्रियसे ॥३६॥
 ततस्तेन प्रतिभणितं सर्वमर्पयामि यद् मया कृतम् । मुक्त्वा हारमेकं गतः स यस्मादपगत्या ॥३७॥
 भैलोक्यसारहारं हा रे ! यदि तमपि नो समर्पयसि । ततो नास्ति तव जीवितमिति भणित्वा मोरबन्धैः ॥३८॥
 बन्धयित्वा ताडयति कृशाया घातैर्योरतरैः । तथापि न मन्यते हारं समर्पयितुं, मन्त्रिणा ततः ॥३९॥
 हक्कारयित्वा तज्जनेको भणितः पृच्छ निजसुतमेतत् । तेनापि रहसि भणितो रे रे कुलपांसन । दृष्टु ॥४०॥
 मम धारयतस्त्वया तदा समं चरटचौरादिभिः । प्रारब्धो व्यवहारस्तस्य फलमिदं जातम् ॥४१॥
 अतिक्रोभप्रदगृहीतो राजविरुद्धमपि करोपि व्यवहारम् । काक इव पश्यसि पिण्डं न गृह्यतो लंगुडमहारम् ॥४२॥

अव्यवहारविदितो अत्योऽण्त्थस्स कारणं होइ । इह परलोए य तहा देइ अणेगाई दुक्खाई ॥४३॥
 वीससियवायणेणं तहेय मुद्धानं वंचणेणं वा । परपीडाजनएणं अन्नेण य तह उवाएण ॥४४॥
 जो विप्पइ परकीओ अत्यो निरु निग्विणेण चित्तेण । सोकुणइ भयंघोरं खयं च पुत्थिल्लअत्यस्स ॥४५॥
 ता तुम्ह इहं होही मरणं, रयस्सेमि जइ पुण कहेसि । हारो जत्थ तए सो मुक्को दिन्नो व कस्सावि ॥४६॥
 तो तेण पिया भणिओ नहु नहु हारस्स ताय ! वत्तावि । कायव्वा जेणं सो दिन्नो मित्तस्स अंमुयस्स ॥४७॥
 मा तस्स होउ नासो सद्दव्वसकुडुं वयस्स रायाओ । मह होउ इमं सव्वं दुन्नयकारिस्स पावस्स ॥४८॥
 इय निच्छयं निएउं पुत्तस्स मणम्मि रंजिओ सिट्ठी । एयंपि सुपुरिसत्तं इमस्स जं रक्खए मित्तं ॥४९॥
 तो तप्पासं मोतुं सिट्ठी निवअंतियम्मि संपत्तो । विन्नवइ देव ! फीरउ मज्झ पसाओ नियवणिस्स ॥५०॥
 हारविज्जं सव्वं सख्खओ चैव अपिही एस । मज्झ य अत्थनिहाणे पण कोडीओ तुक्कस्स ॥५१॥
 तंम्मज्जाओ गिण्हउ देवो हारस्स मुल्लमहिंयंपि । तह एयस्सवि दंडे लेउ सुवन्नंति इय सोउं ॥५२॥
 भणइ निवो उण्णज्जइ विसममयाओ तमित्थ अच्छरियं । धिरदेवदारीराओ जं उण्णंनो इमो पुत्तो ॥५३॥
 एयारिसम्मि समए पयंडं पि हु गोवए धणं अन्नो । एस निहाणगयंपि हु पयडइ इय रिउमइत्ताए ॥५४॥
 तो नाहडमाणाविप अप्पइ सिट्ठिस्स भणइ तुइ मुक्को । एसो, आहरणं पुष्पा अण्णावसु इय निजामेउं ॥
 भणिउं महापसायं पणामिय तह नरवरं गिहं पत्तो । सह पुत्तेण सिट्ठी रायाइट्ठं अणुट्ठेइ ॥५६॥

अव्यवहाराजितोऽर्थोऽनर्थस्य कारणं भवति । इह परलोके च तथा ददात्यनेकानि दुःखानि ॥४३॥
 विश्वस्तथातनेन तथैव मुग्धानां वञ्चनेन वा । परपीडाजनकेनाऽप्येन च तयोपायेन ॥४४॥
 यो गृह्णे परकीयोऽर्थो निश्चितं निर्घृणेन चित्तेन । स करोति भयं घोरं खयं च पूर्वोपाधेभ्यः ॥४५॥
 तस्मान् त्वेह भविष्याति मरणं, रक्षामि यदि पुनः कथयसि । हारो यत्र त्वया स मुक्तो दत्तो वा कस्यापि ॥४६॥
 ततस्तेन पिता भणितो नाहं नहि हारस्य तात ! वार्तापि । कर्तव्या येन स दत्तो मित्रायास्तुकाय ॥४७॥
 मा तस्य भवतु नाशः सद्दव्यसकुटुम्बकस्य राज्ञः । मम भवतिवदं सर्वं दुर्नयकारिणः पापस्य ॥४८॥
 इति निश्चयं दृष्ट्वा पुत्रस्य रुनसि रजितः श्रेष्ठी । एतदपि सुपुरुषत्वमस्य यद् रक्षति मित्रम् ॥४९॥
 ततस्तदर्थं मुक्त्वा श्रेष्ठी नृणान्तिके संप्राप्तः । दिशपयाति देव ! क्रियतां मम प्रसादो निजवाणिभ्यो ॥५०॥
 हाराविर्जयं सर्वं स्वरूपत एवापियिप्सत्येषः । मम चार्थनिधाने पञ्च कोट्यः सुवर्णस्य ॥५१॥
 तन्मध्याद् गृहानु देवो हारस्य मूल्यमधिकमपि । तथैतस्यापि दण्डे लातु सुवर्णमिति श्रुत्वा ॥५२॥
 भणति नृन उतपद्यते विषममृतात्तद्व्याश्रयम् । स्थिरदेवदारीराद् यदुत्पन्नोऽयं पुत्रः ॥५३॥
 एतादृशे समये प्रकटमपि हि गोपायति घनमन्यः । एष निधानगतमपि हि प्रकटयतीति क्रुन्नुमतित्वात् ॥५४॥
 ततो नाहटमाणाऽप्यार्जयति श्रेष्ठेन भणति तव मुक्तः । एषः, आभरणं पुनरर्पयेति निश्चयः ॥५५॥
 भणित्वा महाप्रसादं प्रणम्य तथा नरवरं गृहं प्राप्तः । सह पुत्रेण श्रेष्ठी राजादिष्टमनुतिष्ठति ॥५६॥

सोऽयं ततो ठाणाओ अप्पडिक्कंतो मओ गओ नरयं । इयं नाउं अईयारं वज्जह एयं पयत्तेण ॥५७॥

॥ इति तृतीयामुदयते प्रथमातिचारदृष्टान्ते नाहटकथा समाप्ता ॥

स ततः स्यानादप्रतिक्रान्तो मृतो गतो नरकम् । इति ज्ञात्वाऽतीचारं वर्जयेनं प्रयत्नेन ॥५७॥

जो विष्णु तइयव्वयेमुच्छाहइ तकरे जणे सुसिं । इहलोए परलोए दुखं सो लहइ महणोव्व ॥१॥
तथाहि;—

सप्पायारं बहुसज्जसेविणं पजरसावयाइन्नं । अत्थि नयरं पसिद्धं महाअरण्णं व कुसुमपुरं ॥२॥
उव्वूढवमाभारो निव्वूढदओ परुदगुरुवंसो । वरपव्वजव्व सुत्थिरो राया वइरोयणो तत्य ॥३॥
महुमहतणुव्व लच्छीए परिगया वरविलासकयसोहा । ललिया तस्सत्थि पिपा सारंगसुदंसणसणाहा ॥४॥
तोणं दुल्लहराओ पुत्तो असुरोव्व सुरसमूहस्स । गुरुदुक्खलक्खलाणीं महणो नामेण से भित्तो ॥५॥
कस्सवि हरेइ दव्वं कस्सवि मूहिलं बलावि गिण्हेइ । उम्मिट्टकरिवरो इव उम्मूलइ नयसमूहं सो ॥६॥
तो पजरजणो रावं करेइ रायस्स अगओ एवं । देव ! अनाहव्व पुरी कुमरेण विलुट्ठिया अहियं ॥७॥
तो नरनाहो कुमरं रुद्धो तज्जेइ रे दुरायार ! । मह सीमं मुत्तूणं गच्छसु सिच्छाए निच्छयओ ॥८॥
न हू होसि तुमं पुत्तो जो मह पुव्विल्लपुरिसंपतीए । जत्तेण पालियाओ पयाउ ल्होसि लीलाए ॥९॥
पसुपुत्तपविच्चिय तुल्लयं लु रज्जव्वयं वयंति बुहा । तं विवरीयं जायइ तुह दोसे मम सहंस्स ॥१०॥
एसो य लक्खहोमो एयं सरकूववेविगहकरणं । नीरेए पालिज्जइ जं नियरज्जे जणो सब्बो ॥११॥
उक्तं च;—

“दुष्टस्य दण्डः सुजनस्य पूजा न्यायेन कोशस्य च संप्रवृद्धिः ।

अपस्तपातो रिपुराप्सूरता परचैव यज्ञाः क्रथिता नृपाणाम् ॥

किं देवकायैण नराधिपानां कृत्वा हि मन्युं विषमस्थितानाम् ? ।

यो गृहीत्वा तृतीयव्रतमुत्साहयति तत्कराज्जनान् मोषितुम् । इहलोके परलोके दुःखं स लभते महान् इव ॥१॥
सप्राक्का(प्राधा)रं बहुसगुण(सकुन)सेवितं प्रचुरश्रावका(श्रावदा)कीर्णम् ।

अस्ति नगरं प्रसिद्धं महारण्यमिव कुसुमपुरम् ॥२॥

उव्वूढव्वमामारो निव्वूढदयः (दकः) परुदगुरुवंशः । परपर्वत इव सुत्थिरो राजा वैरोचनस्तत्र ॥३॥
मधुमयतसुरिबं लस्स्या परिगता वरविलासकृतशोभा । ललिता तस्यास्ति मिषा सा(स)रज्जसुदर्शनसनाया ॥४॥
तयोर्दुर्लभरानः पुत्रोऽसुर इव सुरसमूहस्य । गुरुदुःखलक्ष्मणनिर्महो नाम्ना तस्य मित्रम् ॥५॥
कस्यापि हरति द्रव्यं कस्यापि महिलां बलादपि गृह्णाति । उन्मुक्तकरिवर इवोन्मूलयति नय(नन)समूहं सः ॥६॥
ततः पौरज्जो रावं करोति राजोऽप्यत एवम् । देव ! अनाथेव पुरी कुमारेण विलुण्ठिताऽधिकम् ॥७॥
ततो नरनायः कुमारं त्यस्तर्जयति रे दुराचार ! । मम सीमानं मुक्त्वा गच्छ स्वेच्छया निश्चयतः ॥८॥
न खलु भवसि त्वं पुत्रो यो मम पूर्वियपुरुषपङ्क्त्या । यत्नेन पालिताः प्रजा लुण्ठसि लीलया ॥९॥
पशुपुत्रप्रवृत्तौ तुल्यं खलु राज्यव्रतं वदन्ति बुधाः । तद् विपरीतं जायते तव दोषान् मम सहमानस्यं ॥१०॥
एष च लक्षहोम एतत् सरःकूपदेवगृहकरणम् । नीत्या पाल्यते यद् निजराज्ये जनः सर्वः ॥११॥

तदेवकार्यं च स एव यज्ञो यदश्रुपाता न पतन्ति राष्ट्रे ॥”

किञ्च ।

सीयं खुहं पिवासं सहेमि जेसिं कए सयावि अहं । तेसिं तं घरसारं दारे य हठेण अवहरसि ॥१२॥
ता न तए पढ कज्जं सज्जो रज्जं चएसु महतणयं । वर सुन्नच्चियसाला मा भरिया चोरचरडाणं ॥१३॥
तो रायवयणवणदवगुरुवरजालावलीपलित्तंगो । कुमरो महणसमेओ चलिओ नयरं विमुत्तूण ॥१४॥
ता जा कम्मिवि नयरं तलायपालीए मुणिवरो तेण । दिट्ठो सिद्धसुएणं संवाहिज्जंतपयकमलो ॥१५॥
तं वेदिऊणसोवि हु उवविट्ठो तत्थ चिट्ठए जाव । ता तन्नयरपहाणं विलासिणीवंदमशुपत्तं ॥१६॥
एक्काए तो भणियं हला हला ! पिच्छ पिच्छ अच्छरियं । नयणमहसवभूयं रुवं एयस्स भिक्खुस्सा ॥१७॥
नियंरुवगान्धियाए ता भणिया धुविकऊण अन्नाए । खुंछियगल्लं एयं मा भत्तारं हला ! कुणसु ॥१८॥
तं सुणिय सिद्धपुत्तो कुविओ गुरुपरिभवोच्चि कलिऊण । विज्जावलेण तं लहु कुणइ मुणि पइ सकाममणं ॥
अह सा पिच्छंतीणं अन्नं भणइ मुणिवरं सुहव ! रहियाए तए पाया वदंति नो मह इओ गंतुं ॥२०॥
इपराउ भणंति हला ! ददुमिं धुक्कियस्स तुह तस्स । इय निव्वानं जायं तो सा दीणाणणा भणइ ॥
मा मह खयम्मि खारं खिवेह सहंपसुकीलिया होउं । मन्नावह किंतु इमं जलंजलिं देह वा मज्झ ॥२२॥
अह निविडपीडिया सा पडिया भूमीए विलवए सुवहुं । तो विज्जं संहरिउं सा भणिया सिद्धपुत्तेण ॥२३॥
रमणीउ एस मन्नइ मायंगीउच्च जो अछिप्पाओ । ता तुह इत्थ किलेसो होही विफलो विरम तम्हा ॥२४॥
किञ्च ।

शीतं क्षुधं पिपासां सहे येषां कृते सदाप्यहम् । तेषां त्वं गृहसारं दारांश्च हठेनापहरसि ॥१२॥
तस्मात् तव मम कार्यं सद्यो राज्यं त्यज मदीयम् । धरं शून्यैव शाला मा भृता चौरचरटैः ॥१३॥
ततो राजवचनवनदवगुरुतरन्वालावलीप्रदीप्ताङ्गः । कुमारो महनसमेतश्चलितो नगरं विमुच्य ॥१४॥
तावद्यावत्कस्मिन्नपि नगरे तदाकपाल्यां मुनिवरस्तेन । दृष्टः सिद्धसुतेन संवाहमानवदकमलः ॥१५॥
तं बन्दिता सोऽपि खलूपविष्टस्तत्र तिष्ठति यावत् । तावत्तन्नगरप्रधानं विलासिनीवृन्दमनुप्राप्तम् ॥१६॥
एकया ततो मणितं हला हला ! पदय पदयाध्ययम् । नयनमहोत्सवभूतं रूपमेतस्य भिक्षोः ॥१७॥
निज्जरूपमार्चितया तदा भणिता थूकृत्यान्यया । परिशोधितगल्लमेतं मा भर्तारं हला ! कुरुष्व ॥१८॥
तैश्च श्रुत्वा सिद्धपुत्रः कुपितो गुरुपरिभव इति कलयित्वा । विद्यावलेन तां लघु करोति मुनिं प्रति सकाममनसम् ॥
अथ सा पश्यतीष्वन्यासु भणति मुनिवरं सुमग ! । रहितया त्वया पादौ बहतो नो ममेतो गन्तुम् ॥२०॥
इतरा मणन्ति हला ! दद्रेमं थूकृतस्य तव तस्य । इदं निर्वाणं जातं ततः सा दीनानना मणति ॥२१॥
मा मम क्षते क्षारं लिपत सहर्षांशुक्रोडिता भूत्वा । मानयत किंन्तित्वमं जलाब्जलिं दत्त वा मम ॥२२॥
अथ निविडपीडिता सा पतित्रा भूमी विलपति सुवहु । ततो विद्यां संहस्य सा भणिता सिद्धपुत्रेण ॥२३॥
रमणीयेषु मन्यते मातङ्गीरिव योऽप्यृश्याः । तस्माच्च वात्र क्लेशो भविष्यति विफलो विरम तस्मात् ॥२४॥

जइ तुह इत्युग्राओ मन्त्रसि अप्पाणमैयआयत्तं। ता कुण वयणमिमेसिं अविचलपरमत्यसुहजणयं॥२५॥
 तो भणइ मुणि वेसा जं कायव्वं मए तमाइसह । तो कहिउं संसारं दुक्खाणं खणिं मुणी तेसिं ॥२६॥
 बभइ मुत्तीए सुहं तीए उवायं जिणिदधम्मं च । कहइ अहिंसारुवं तं च कसायाण परिहारा ॥२७॥
 मुक्कारंभाणं सो, विसयविरत्ताण सा पुण अवत्था । इच्चाइ पवंचेउं महव्वयाणुव्वए कहइ ॥२८॥
 सम्मतेणं सहिए, एयं च तैडट्टिओ कुमारोवि । मुणिउं तप्परमत्यं मुणिउं च मुणि पणमिऊण ॥२९॥
 भणइ अकारणवच्छल निच्छउम मुणिद परमकारुणिय ! मोत्तुं विसयपिवासं जुत्तं तुह पासमणुसरिउं॥
 किंतु समयंतरे तं होही तुहपयपसायओ नाह । गिहिधम्मणेण पसाओ ताकिज्जउ मज्झ ल्हु इन्हि॥३१॥
 तम्मिओ महणोवि हु तहेव वेसा अणंगसेणावि । पत्यइ सावयधम्मं तव्वयणं सलहइ मुणीवि ॥३२॥
 पासट्टियवेसाओ काओवि चयंति मज्जयंसाइं । साहम्मिउत्ति कुमरं अणंगसेणा गिहं नेइ ॥३३॥
 उवयरइ सबहुमाणं अह तीए सरूवमवितहं कहिउं । कुमरो जा चलइ पुरो ता सा सह चलइ तेणेव ॥
 तत्तो क्रमेण जंतेण तेण पत्तं पुरं पुरं नाम । पिउविसयसंधिदेसे देसे निवविस्सिसेणस्स ॥३५॥
 तत्त सकलत्तमित्तो जा जिणभवणम्मि बंदए देवे । ता तप्पुराहिगारी समागओ तत्त तम्मि खणे॥३६॥
 जिणवरदंशणहेउं, दिट्ठो कुमरोवि तैण भत्तिवसा । रोमंचंचियगत्तो जिणविबनिविट्ठदिट्ठिजुओ ॥३७॥
 तो सो चितइ इमिणा आगारेणं न होइ सामओ । एस नरो, तम्मिचं तो पुच्छइ वाहरावेउं ॥३८॥

यदि तवात्रानुरागो मन्यस आत्मानमेतदायत्तम् । तदा कुरु वचनमेपावविचलपरमार्थमुखजनकम् ॥२५॥
 ततो भणति मुनिं वेद्या यत्कर्तव्यं मया तदादिशत । ततः कथयित्वा संसारं दुःखानां खनिं मुनिस्तासाम् ॥
 वर्णयति मुक्तेः सुखं तस्या उपायं जिनेन्द्रधर्मं च । कथयत्यहिंसारूपं तच्च कथायाणां परिहारात् ॥२७॥
 मुक्कारंभाणां सः; विषयविरक्तानां सा पुनरवस्था-। इत्यादि प्रपञ्च्य महाव्रताणुव्रतानि कथयति ॥२८॥
 सम्यक्त्वेन सहितानि, एतच्च तदस्थितः कुमारोऽपि । श्रुत्वा तत्परमार्थं ज्ञात्वा च मुनिं प्रणम्य ॥२९॥
 भणत्यकारणवत्सल निश्छिन्नं मुनीन्द्र परमकारुणिक ! । मुक्त्वा विषयपिपासां मुक्तं तव पार्श्वमनुसर्तुम्॥३०॥
 किन्तु समयान्तरे तद् भविष्यति त्वत्पदप्रसादतो नाथ ! । गृहिधर्मेण प्रसादस्तावत्क्रियतां मम लब्धिवदानीम् ॥
 तन्मित्रं महनोऽपि तल्लु तथैव वेश्याजनङ्गसेनापि । प्रार्थयते श्रावकवर्म तद्वचनं श्लाघते मुनिरपि ॥३२॥
 पार्श्वस्थितवेश्याः का अपि त्यजन्ति मद्यमांसानि । सार्धमिक इति कुमारमनङ्गसेना गृहं नयति ॥३३॥
 उपचरति सद्यद्भुमानमथ तस्यै स्वरूपमवितथं कथयित्वा । कुमारो यावच्चलति पुरस्तावत्सा सह चलति तेनैव ॥
 ततः क्रमेण याता तेन प्राप्तं पुरं पुरं नाम । पितृविषयसंधिदेशे देशे मृपविश्वसेनस्य ॥३५॥
 तत्र सकलत्रमित्तो यावज्जिनमवने वन्दते देवान् । तावत्तत्पुराधिकारं समागतस्तत्र तस्मिन्स्थणे ॥३६॥
 जिनवरदर्शनहेतोः, दृष्टः कुमारोऽपि तेन भक्तिवशात् । रोमाञ्चाश्रितगात्रो जिनिबन्धनिविट्ठदिष्टियुतः ॥३७॥
 ततः स चिन्तयत्यनेनाकारेण न भवति सामान्यः । एष नरः, तन्मित्रं ततः पुच्छत्याह्वय्य ॥३८॥

सोवि हु तच्चुत्तं जहट्टियं साहए अहहिगारी । जोडियहत्यो कुमरं पत्थिय नियमंदिं नेइ ॥३९॥
 सम्माणइ सकारइ, इत्तो य जमालिपल्लिनाहेण । सुयअलियनरंसरविस्ससेणपंचत्तवेणेण ॥४०॥
 आगंतूणं रुद्धं तं पुरमितो जलं न तम्मज्जे । बाहिरजलं निरुद्धं परचक्केण तओ लोओ ॥४१॥
 अच्चंतमाउलत्तं पत्तो अहिगारिणं भणइ एवं । पुरमेयस्स समपइ काऊण दर्य उवरि अम्ह ॥४२॥
 किंकायव्वविमूढो अहिगारी जाव चिट्ठए ताव । तो कुमरेणं भणियं एगंते, भणइ लोयमिणं ॥४३॥
 जह जं जुत्तं होही तं काहमहं पभायसमयम्मि । तो तेण तहेव कयं पच्छा कुमरं भणइ सोवि ॥४४॥
 किं कायव्वमियाणि कुमरो तं भणइ जमिह कायव्वं । तं तुम्ह पभाएच्चिय कहियव्वं संपयं नेय ॥४५॥
 तो रयणीए कुमरो पायारं लंघिऊण किरणेण । विञ्जुवित्तवेणे गओ आवासे पल्लिनाहस्स ॥४६॥
 तस्स य सयणट्ठाणं संचारिमफट्ठयेइयस्सुवरि । तह चैव तत्थ चडिओ तं सुत्तं धरिय बाहाए ॥४७॥
 भणइ अहं इत्थ पुरे जक्खो आरक्खगो य एयस्स । ता जइ इत्थ पभाए चिट्ठसि तो मरमि निग्भंतं ॥
 इय भणिउं नामं कियमुद्धारयणं च तस्स हत्थाओ । धित्तुं तहेव किरणं दाऊणं जाइ सट्ठणं ॥४९॥
 पल्लिवईवि हु भीओ तक्खणमेव य पयाणयं देइ । कहिउं जहट्टियं परियणस्स आसन्नवत्तिस्स ॥५०॥
 अह अहिगारिचरावि हु पिच्छंता तं तहेव सुणिऊणं । साहंति तस्स सोवि हु हिट्ठो कुमरस्स तं कइइ ॥५१॥
 पभणइ कुमरो पुणोदयेण तुह जायमेयमह सोवि । कुमरंगुलीए पासइ मुद्धारयणं सुदिप्पंतं ॥५२॥
 कोऊहलेण हत्थाउ तस्स गहिऊण तं पलोयंतो । पल्लीवइस्स नामं ददं तुं रंजियमणो भणइ ॥५३॥

सोऽपि हि तद्वृत्तान्तं, यथास्थितं कथयत्यथाधिकारी । योजितहस्तः कुमारं प्रार्थ्य निजमन्दिरं नयति ॥३९॥
 सम्मानयति स्तकारयति, इतश्च जमालिपल्लीनायेन । शुतालीकनरेश्वरविधसेनपञ्चत्ववार्तेन ॥४०॥
 बाह्यरुद्धं तत्पुरमितो जलं न तन्मध्ये । बाह्यजलं निरुद्धं परचक्केण ततो लोकः ॥४१॥
 अत्यन्तमाकुलत्वं प्रातोऽधिकारिणं भणत्येवम् । पुरमेनस्मै समर्पयत कृत्वा दद्यामुपर्यस्माकम् ॥४२॥
 किं कर्तव्यविमूढोऽधिकारी, यावत्तिष्ठति तावत् । ततः कुमारेण भाणितमेकान्ते, भणत लोकमिमम् ॥४३॥
 यथा यद् युक्तं भविष्यति तत्करिष्येऽहं प्रभातसमये । ततस्तेन तथैव कृतं पश्चात्कुमारं भणति सोऽपि ॥४४॥
 किं कर्तव्यमिदानीं कुमारस्तं भणति यदिह कर्तव्यम् । तद् सुष्माकं प्रभात एव कथयितव्यं सांप्रतं नैव ॥४५॥
 ततो रजन्यां कुमारः प्राकारं लङ्घित्वा किरणेन । विद्योत्तिष्ठेन गत आवासे पल्लीनायस्य ॥४६॥
 तस्य च शयनस्थानं संचारिमफट्ठमालाया उपरि । तथैव तत्र चटितन्तं सुप्तं धृत्वा बाहुना ॥४७॥
 भणत्यहमत्र पुरे यत्न आरक्खकैश्च तस्य । तस्माद् यद्यत्र प्रभाते तिष्ठसि ततो त्रियसे निर्भ्रान्तम् ॥४८॥
 इति भणित्वा नामाङ्कितमुद्धारतनं च तस्य हस्तात् । गृहीत्वा तथैव किरणं दत्त्वा यानि स्वस्थानम् ॥४९॥
 पल्लीपतिरपि सल्लु भातस्तत्क्षणमेव च प्रयाणकं ददाति । कथायित्वा यथास्थितं परिजनस्यासन्नवार्तिनः ॥५०॥
 अथाधिकारिचरा अपि हि पश्यन्तस्तत्तथैव श्रुत्वा । कथयन्ति तस्य सोऽपि हि हृष्टः कुमारास्य तत्कथयति ॥५१॥
 प्रभणति कुमारः पुण्योदयेन तव जातमेतदथ सोऽपि । कुमाराङ्गुल्यां परयति मुद्धारतनं सुदीप्यमानम् ॥५२॥

तुह पुरिसरयण ! एसो वंसाओ साहसिकरसियस्स । सो भणइ सच्चमेयं किंपुण तइयव्वयं भगं ॥५४॥
 सो आह एवमेयं किंपुण साहमियम्मि वच्छल्लं । मइ तुभमेहिं विहिंयं तं पुण उव्वयारि संजायं ॥५५॥
 संघस्स परमभट्टारयस्स जिणनाहवेइयाणं च । तहवि इह संति गुरुणो, आलोइज्जउ इमं तेसिं ॥५६॥
 कुमारेण तो तदेव य विहिंयं, इत्थो य विस्ससेणोवि । नरनाहो नीरोगो जाओत्ति समागया वत्ता ॥५७॥
 पुव्वुत्तवइयरेणं पुरस्स अभयंति सह कुमारेण । निवविस्ससेणमंगलकरणत्थं जाइ अहिगारी ॥५८॥
 कहइ कुमरस्सरूवं तं सोउं नरवरो विचिंतइ । पुत्तरहियस्स पुत्तो एसोच्चिय होउ मइ इहिं ॥५९॥
 धूलाणवराहाणं जंतुण वहम्मि एस जं विरओ । तो विस्सासगयस्सवि मइ अरियं भयं न एयाओ ॥६०॥
 इय तं जुव्वरायपए ठविय निक्खिवइ तम्मि रज्जभरं । उच्छण्णइ तस्संगाउ जिणमयं लद्धसम्मत्तो ॥६१॥
 पुव्वुत्थाइयनरवरदेसे दंडाहिवं ठवइ महणं । तदेसद्वियचरडा रज्जंतरनियइदेसठियं ॥६२॥
 लुंठंति जणं आणंति तद्धणं मानुसं च, महणो य । उच्छाहइ ते, तेवि य दिंति पयत्थाण छम्भागे ॥६३॥
 सो लोहगहइत्थो न गणइ तइयव्वयस्स मालिन्नं । सीमालदेसराओवि जाणिउं चिंतइ, न देसं ॥६४॥
 लुडावंतो ठाही एसो तो धायगाओ सो महणं । वंवरयावइ, सोवि इह विहिज्जणं तइयव्वयभगं ॥६५॥
 संचियपवरपयत्थेसु मुच्छिओ धीयगम्मि अइकुट्ठो । रुद्धाणोवगओ पत्तो तच्चाए पुढवीए ॥६६॥
 भमिही भवम्मि सुचिरं तम्हा तइयव्वयम्मि अइपारं । तक्करपओगरूवं वज्जइ जइ महइ सिवसोवत्तं ॥६७॥

कुतूहलेन हस्तात्तस्य गृहीत्वा तत्प्रलोकमानः । पल्लीपतेर्नाम दृष्ट्वा रजितमना भणति ॥६३॥
 तव धुर्यतर ! एष व्यवसायः साहसैकरसिकस्य । स भणति सत्यमेतत् किन्तु तृतीयतमं भग्नम् ॥६४॥
 स आहैवमेतत् किन्तु साधर्मिकेऽपि वात्सल्यम् । मयि युष्माभिर्विहितं तत्पुनरुपकारि संजातम् ॥६५॥
 संधस्य परमभट्टारकस्य जिननायकैत्यानां च । तथापीह सन्ति गुरवः, आलोच्यतामिदं तेभ्यः ॥६६॥
 कुमारेण ततस्तथैव च विहितम्, इतश्च विश्वसेनोऽपि । नरनाथो नीरोगो जात इति समागता वार्ता ॥६७॥
 पूर्वोक्तभयतिकरेण पुरस्याभयमिति सह कुमारेण । नृपविश्वसेनमङ्गलकरणार्थं यात्यधिकारी ॥६८॥
 कथमिति कुमारस्वरूपं तत् श्रुत्वा नरवरो विचिन्तयति । पुत्ररहितस्य पुत्र एष एव भवतु ममेदानीम् ॥६९॥
 स्थूलानवरधानां जन्तूनां वध एष यद् विरतः । ततो विश्वासगतस्यापि ममास्ति भयं नैतस्मात् ॥७०॥
 इति तं युवराजपदे स्थापयित्वा निक्षिपति तस्मिन् राज्यमरम् । उत्सर्पयति सत्सङ्गाज्जिनमतं लब्धसम्यक्त्वं ॥७१॥
 पूर्वोत्थापितनरवरदेशे दण्डाधिपं स्थापयति महनम् । तद्देशस्थितचरया राज्यान्तरनिकटदेशस्थितम् ॥७२॥
 लुण्ठन्ति जनमानयन्ति तद्धनं मानुषं च, महनश्च । उत्साहयति तान्, तेऽपि च ददाति पदोर्ध्वानां पष्ठभागान् ॥७३॥
 स लोभग्रहस्तो न गणयति तृतीयव्रतस्य मालिन्यम् । सीमस्थदेशराजोऽपि ज्ञात्वा चिन्तयति, न देशम् ॥७४॥
 लुण्ठयन् स्थाप्यत्येव ततो घातकात्स महनम् । व्यपरोपयति, सोऽपि खलु विचाय तृतीयव्रतमङ्गम् ॥७५॥
 संचितप्रवरपदाधिपे मुच्छितो घातकेऽतिकुन्दः । रौद्रध्यानोपगतः श्रास्ततृतीयायां पृथिव्याम् ॥७६॥

कुमारोवि रज्जधम्मं सुसाहुधम्मं च पालिडे सुचिरं । पत्तो ठाणं सासयमणंगसेणावि तह चेव ॥६८॥

॥ इति तृतीयाणुवते द्वितीयातिचारविपाके महनकथा समाप्ता ॥

भ्रमिष्यति भवे सुचिरं तस्मात् तृतीयवतेऽतिचारम् । तत्करप्रयोगरूपं वर्जयत यदि काङ्क्षत शिवसौम्यम् ॥६७॥
कुमारोऽपि राज्यधर्मं सुसाधुधर्मे च पालयित्वा सुचिरम् । प्राप्तः स्थानं शाश्वतमनङ्गसेनापि तथैव ॥६८॥

नियनिवविरुद्धरज्जे वाणिज्जं उदयणोच्च जो कुण्ड । तद्वयमइयरंतो सो लहइ धणतणुविणासं च ॥१॥
तथाहि:—

बहुसुणिपयसुपचितं सत्तरिसिनिसेवियं नहं हसइ । जं बहुबुभगेगबुहं तं नयरं अत्थि 'सिवभइ' ॥२॥
बहुकणओ सुरयणसेविओ य सभेदणो सुरगिरिव्व । तत्थत्थि थिरपगई सिट्ठी रयणायरो नाम ॥३॥
तस्सत्थि वह सुरसुंदरिव्वं थिरजुच्चणा कणयकंती । अणभिसनयणा बहुविबुहसंमया सुंदरी नाम ॥४॥
ताण तणओ विणीओ विणयातणउच्च सज्जनकयसेवो । नामेण रायपालो सत्वासु कलासु अइकुसलो ॥५॥
क गयद्वयसिद्धिसुओ तम्मिच्चं उदयणोत्ति विक्खाओ । तेण समं सो कीलइ सरिसरआराममांसु ॥६॥
अह दिट्ठा वरवाला कीलेंतेहिं नईए अन्नदिणे । जलदेवयच्च दिव्वंगसंगया सारलंकारा ॥७॥
कट्टविलगं मज्जननिम्मज्जणेहिं मयं अप्पाणं । मयंती दूराओ दट्ठणं ते इमं भणइ ॥८॥
मरणभयभीरुयाए सरणविहूणाए दीणवयणाए । देइ मह पाणभिवत्तं मोवेकखइ, तो खणद्धेण ॥९॥
उत्तारिऊण तेहिं नइप्पवाहाओ पुच्छिया एवं । का सि तुणं को हेउ इहागमे, कहइ सा एवं ॥१०॥
अत्थि नयरं पसिद्धं सिद्धेत्तरनामयं, धणसमिद्धो । तत्थ वणी गुणसेणो तव्वज्जा जयसिरी नाम ॥
सत्तसुयाणं उवरिं जाया उवजाइएहिं तेसिमहं । अइवल्लहत्ति काउं दुल्लहदेवी कयं नाम ॥१२॥
अह जुव्वणपत्ताए वणिपुत्ता इति मज्झ वरणत्थं । नाहं मयेमि तए भणिमावि हु अम्मयाईहिं ॥१३॥
सावपकुले पत्त्या अणवरयं साहुसंगमरया य । लहुकम्मयावसेणं नाहं मणत्तावि गिह्वांसं ॥१४॥

निजतृपविरुद्धरान्ये वाणिज्यमुदयन इव यः करोति । तृतीयव्रतमतिचरन् स लभते धनतनुविनाशं च ॥१॥
बहुसुनिपदसुपवित्रं सप्तर्षिनिषेवितं नभो हसति । यद् बहुबुधमेकबुधं तन्नगरमस्ति शिवभद्रम् ॥२॥
बहुकनकः सुरत्न [जन] सेवितश्च सन्नन्दनः सुरगिरिवत् । तत्रास्ति स्थिरप्रकृतिः श्रेष्ठी रत्नाकरो नाम ॥३॥
तस्यास्ति बधूः सुरसुन्दरीव स्थिरयौवना कनककान्तिः । अनिमिषनयनी बहुविबुधसंमता सुन्दरी नाम ॥४॥
तयोस्तनयो विनीतो विनतातनय इव सगुण [कुन्] कृतसेवः । नाम्ना राजपालः सर्वोष्ठ कलास्वतिकुशलः ॥५॥
कनकध्वजश्रेष्ठिसुतस्तन्मित्रमुदयन इति विख्यातः । तेन समं स क्रीडति सस्त्रिसरआरामादिषु ॥६॥
अथ दृष्टा वरवाला क्रीडद्भ्यां मद्यामन्यादिने । जलदेवतेव दिव्याङ्गसंगता सारालङ्कारा ॥७॥
काष्ठविलग्नं मज्जननिमज्जनैर्घृतमिवात्मानम् । मन्यमाना दूराद् दृष्ट्वा ताविदं भणति ॥८॥
मरणभयभीरोः शरणविहीनाया दीनवदनायाः । दत्तं मम प्राणभिक्षां मोपेक्षायां, ततः क्षणार्धेन ॥९॥
उत्तार्य ताम्यां नदीप्रवाहात् शृष्टवम् । काउसि त्वं को हेतुरिहागमे, कथयति सैवम् ॥१०॥
अस्ति नगरं प्रसिद्धं सिद्धेत्तरनामकं, धनसमृद्धः । तत्र वणिग् गुणसेनस्तन्नार्थो जयश्रीनाम ॥११॥
सत्सुतानामुपरि जातोपयाचितैस्तयोरहम् । अतिवल्लभोऽस्मि कृत्वा दुर्लभदेवी कृतं नाम ॥१२॥
अथ यौवनप्राप्ताया वणिक्पुत्रा आच्यन्ति मम वरणार्थम् । नाहं मन्ये तान् भणितापि धन्यादिभिः ॥१३॥
शायककुले प्रसूताऽनवरतं साधुसंगमरता च । लघुकर्मतावशेन नाहं मन्सापि गृह्णामस् ॥१४॥

पत्येपि संजमं चिय परं पिया नेहपरवसो मज्झ । न विसज्जइ तो य अहं सावयवमपि पाळेमि ॥१५॥
 सुहलालिया पिऊहिं चिह्नेमि गिहम्मि, अन्नया चलिया । जिणमवणे ता दिट्ठा ठक्कुरपुत्ताण जुयलेण ॥
 एककेण तओ भणिया मयच्छि । पसिऊणं मं पलोएसु । तुंहदिट्ठिअमयवुट्ठीए उंठिओ निच्छुओ होमि ॥
 वीएण पुणो भणिया जइ सच्चं साविया दयपहाणा । ता मं भोत्तुं अन्नो मणसावि न पत्यणिज्जो ते ॥१८॥
 अब्बह कए य नियमा मप पाणा पविसिहंति परलोए । इअ असमंजसवयणे सोऊणं ताण वेगेण ॥१९॥
 जिणमवणं तो पत्ता पूएवि विहीए वेदिउं देवे । चलिया जाव गिहं पइ ता मंमं वेधिउं दोवि ॥२०॥
 धक्का य, तेय ददुं नट्ठा उम्मग्गओ गया दूरं । पिट्ठीए तेवि दिट्ठा आगच्छंता तुरियतुरियं ॥२१॥
 तो हं संकरगेहे पविसेउं वंधिऊण तदारं । जाव ठिया ता तेवि हु परोप्परं जुज्जिउं लग्गा ॥२२॥
 पमणइ एगो मह भारिया इमा वीयओ भणइ मज्झ । तो पदमेणं खगेण आहओ सोवि वीएण ॥२३॥
 इय असमंजसमेयं नाउं उग्गाडिऊण तदारं । अवलोइया मए ते दुन्निवि दिट्ठा मयप्पाणा ॥२४॥
 तो चित्तियं अहं चिय हट्ठी मरणस्स कारणमिमेसि । संजाया अहवा मोहविलसियं मज्झं को दोसो ? ॥
 असुईरसनिज्जरणे ह्हहुक्करहम्मि चम्मनसनद्धे । को नाम किमिं भोत्तुं रमेइ देहम्मि रमणीणं ? ॥२६॥
 कामिणिनिनयंविध्वं कंदप्पविलासरायहाणिचि । न मुणइ अमेज्जपोट्टं अहह अहो ! मोहमाहात्तमं ॥२७॥
 तिवलीतरंगसंगयनाहिं रमणीणं अमयकुंडंति । मन्नंति न उण नीसंत्तदुक्कसलक्कसलक्कणि मूढा ॥२८॥

प्रार्थये संयममेव परं पिता स्नेहपरवशो मम । न विमृशति ततश्चाहं श्रावकधर्ममपि बालयामि ॥१५॥
 सुखलालिता पितृभ्यां तिष्ठामि गृहे, अन्यदा चलित्वा । जिनमवने तदा दृष्ट्वा ठक्कुरपुत्रपौर्षुगलेन ॥१६॥
 एकेन ततो मणिष्ठा मृगासि । प्रसद्य मां प्रलोकय । त्वद्दृष्टममृतवृष्ट्येक्षितो निर्हतो भवामि ॥१७॥
 द्वितीयेन पुनर्मेणिता यदि सत्यं श्राविका दयाप्रधाना । तदा मां मुक्त्वाऽन्यो मनसापि न प्रार्थनीयस्ते ॥१८॥
 अन्यथा कृते च नियमान्मम प्राणाः प्रवेक्ष्यन्ति परलोके । इत्यसमञ्जसवचनानि श्रुत्वा तयोर्वगेन ॥१९॥
 जिनमवने ततः प्राप्ता पूजयित्वा विधिना वन्दित्वा देवान् । चलित्वा यावद् गृहं प्राति तावन्मार्गं बद्धा द्वावपि ॥२०॥
 स्थितौ च, तौ च दृष्ट्वा नष्टोन्मार्गतो गता दूरम् । शृष्टे तावपि दृष्ट्वा वागच्छन्तौ स्वरितस्वरितम् ॥२१॥
 ततोऽहं शङ्करगेहे प्रविश्य बद्ध्वा तद्द्वारम् । यावत्स्थिता तावत्तावपि हि परस्परं योद्धुं लग्नौ ॥२२॥
 प्रमणयेको मम मायैयं द्वितीयो भणति मम । ततः प्रथमेन सज्जेन हतः सोऽपि द्वितीयेन ॥२३॥
 इत्यसमञ्जसमेतज्ज्ञात्वोद्घाट्य तद्द्वारम् । अवलोकितौ मया तौ द्वावपि दृष्टौ गतप्राणौ ॥२४॥
 ततश्चिन्तितमहमेव ह्य धिग् मरणस्य कारणमनयोः । संजाताऽथवा मोहविलसितं मम को दोषः ॥२५॥
 अशुचिरसनिर्जरणेऽस्थिविघ्नाशौ चर्मनसनद्धे । को नाम कृमिं मुक्त्वा रमते देहे रमणीनाम् ? ॥२६॥
 कामिनीनितम्बविम्बं कन्दर्पविलासराजधानीमिति । न जानात्यमेघ्यपोट्टीमहह अहो ! मोहमाहात्म्यम् ॥२७॥
 त्रिवलीतरङ्गसंगतनाभिं रमणीनाममृतकुण्डमिति । मन्यन्ते न पुनर्निःसंख्यदुःखलक्ष्मिनि मूढाः ॥२८॥

एवंपि इमे ददुःखं मे मृदा जह मया तद्वेषेवि । मा शुञ्चन्तु मरंतु य चित्तिप पडिया नईए अहं ॥२९॥
 पच्छा पुणो विचित्तिपमहह ! महापावमेयमायरियं । अप्पाणम्मि परम्मि य व्हो निसिद्धो जिणिदेहि ॥
 इय मरणभीरुया हं तुम्हाणं दिट्ठिगोयरं पत्ता । निक्कारणकरुणारसपरेहि जीवाविया एवं ॥३१॥
 तो तेहि सा भणिया भइणी अम्हाण तं महाभागे ! । आगच्छ गिहे पच्छा पिऊण पासे नइस्सामो ॥३२॥
 तो तेहि सयं रयणायरस्स सिट्ठिस्स सा गिहं पत्ता । कहिया य तस्स वत्ता तेण कया उचियपडिवत्ती ॥३३॥
 भणियो तत्तो तीए सिट्ठी रयणायरसे मह पिऊणं । होइ अधिई, तेसि तो जाणावह मह सत्त्वं ॥३४॥
 तेणावि तहेव कयं सावि पुणो तम्मि चेवं समयम्मि । न-गया 'इमाइं धम्मे ठावेमी' इय विचित्तेवं ॥३५॥
 गिहधम्मं तो तीए सम्मं जाणावियाइं सच्चाइं । तेहिवि सो सत्तीए पडिवत्तो सुगुरुमूलम्मि ॥३६॥
 तज्जणयाइं तत्थागयाइं येवेहिं चेव दियहेहिं । गवरवियाइं रयणायरणे कहियं च तेसिमिं ॥३७॥
 तुम्ह विओए तुम्हं सुपाए अम्हाण सफलिओ जम्मो । जिणधम्मपयाणेणं, इमं च सब्बं कयं वयणं ॥३८॥
 "यद्यपि विपदि विनश्यति परमुपकुरुते तथापि खलु भुजः । स्वयमगुरुर्दृष्टवान् [?] वि समीपलोके तु सुरमयति॥"
 तो तीसे पियराइं चिंतंति जहा इमीए विसएसुं । गिद्धि जणइस्सामो आसामिचं इमं अम्ह ॥३९॥
 जा इय अन्नं पि जणं विसएसु विरंजई ठवइ धम्मे । तीसे सयमासत्ती विसएसु कओ इह भवम्मि ? ॥४०॥
 इत्तो य सा पयंपइ चलणेसु पणमिऊण पियराण । किज्जउ मे अणुकंषा दिक्खा दाविज्जउ इहेव ॥४१॥
 जं मह एयावत्था मरणस्स निवंधणं वरायाणं । संजाया तेसिमहं, विवेकवियलत्तणेणं च ॥४२॥

एवमपीमौ दृष्ट्वा मां मृतौ यथा मृतौ तथान्येऽपि । मा शुञ्चन्तु त्रियन्तां च चिन्तयित्वा पतिता नद्यामहम् ॥
 पश्चात् पुनर्विचिन्तितमहह ! महापापमेतदाचरितम् । आत्मनः परस्य च बधो निपिद्धो जिनैन्द्रेः ॥३०॥
 इति मरणभीरुहं युवयोर्दृष्टिगोचरं प्राप्ता । निष्कारणकरुणारसपराभ्यां कीर्तितवम् ॥३१॥
 ततस्तान्भ्यां सीं भणिता भगिन्यावयोस्त्वं महाभागे ! । आगच्छ गृहे पश्चात् पित्रोः पार्श्वे नेप्यावः ॥३२॥
 ततस्तान्भ्यां समं रत्नाकरस्य श्रेष्ठिनः सा गृहं प्राप्ता । कथिता च तस्य वार्ता तेन कृतोचितप्रतिपत्तिः ॥३३॥
 भणितस्तत्तत्तया श्रेष्ठी रत्नाकरो मम पित्रोः । भवत्यप्युतिः, तौ तस्माज्ज्ञापय मम स्वरूपम् ॥३४॥
 तेनापि तथैव कृतं सापि पुनस्तत्प्रियेव समये । न गता 'इमान् धर्मे स्थापयामि' इति विचिन्त्य ॥३५॥
 गृहधर्मं ततस्तथा सम्यग् ज्ञापिताः सर्वे । तैरपि स शक्त्या प्रतिपत्तः सुगुरुमूले ॥३६॥
 तज्जननीजनकौ तत्रागतौ स्तोकेरेव दिवसैः । गौरवितौ रत्नाकरेण कथितं च तयोर्दिम् ॥३७॥
 युवयोर्वियोगे युवयोः सुतयाऽस्माकं सफलितं जन्म । जिनधर्मप्रदानेन, इदं च सत्यं कृतं वचनम् ॥३८॥
 ततस्तस्याः पितरौ चिन्तयतो यथाऽस्या विषयेषु । गृद्धि जनयिष्याम आशामात्रमिदमस्माकम् ॥३९॥
 यत्तदन्यमपि जनं विषयेषु विरज्जयति स्थापयति चर्मे । तस्याः स्वयमासत्तिर्विषयेषु कुत इह भवे ? ॥४०॥
 इतश्च सा प्रजल्पति चरणौ प्रणम्य पित्रोः । त्रियतां मय्यनुकम्पा दीक्षा दाप्यतामिहैव ॥४१॥
 यद् मनैतदवस्था मरणस्य निबन्धनं वराकयोः । संजाना तयोर्हं, विवेकविक्रम्येन च ॥४२॥

तुम्हेहि पालिओ लालिओ य देहो भवुभवदुहाणं । निट्ठावणे समत्थो नईए खित्तो, तओ एए ॥४३॥
जइ नो उत्तारित्तो हो मरिऊण वान्मरणेण । भवअईविदुखल्लवत्ताण भायणं आसि संपत्ता ॥४४॥
तो जंपइ तीए पिया विवेककुलमंदिरं सुयं वच्छे ! । अम्हंपि हु सुगुरूणं वयणमियं परिणयं इदिहं ॥४५॥
“शब्दाद्याः सुमनोरमाः प्रियमनो रम्यः प्रमुत्त्वोज्ज्वला लक्ष्मीरित्यनुभावयन्किल हितोऽस्म्यस्येति बुद्ध्या जनः ।
नो मित्तं परमार्थतो भवदवज्वालाकरालीकृतं सिञ्चनेप घृतेरिमैः, स हि सुहृद्योऽस्माद् बहिर्मुञ्चति ॥”
ता कच्छाप सहलं काउं अम्भत्यणं पवत्तेमो । इह अम्हे अण्णाणं, किंतु तर्हि सप्पणवग्गस्स ॥४६॥
तुह असंपसीलसुविवेयवयणविणएहि रंजियमणस्स । सहसा अदंसणेण अरइसमुदे निमग्गस्स ॥४७॥
होइ तरंडं तु चव दंसणं, ता तर्हि लहु एहि । काहमइं गयमित्तो सहलं तुह वंछियं वच्छे ! ॥४८॥
अह रयणापरसिद्धिं नगरे सिद्धेरसम्मि गमणत्थं । आपुच्छइ गुणसेणो सिद्धी तो सो भणइ एवं ॥४९॥
धम्मे ठावंतीए दुल्लभदेवीए कप्पतरुकप्पे । पसुणोब्बि य अम्हे माणुसत्तणं पाविआ जम्हा ॥५०॥
उक्तं च;—

“आहारनिद्रामयमैषुनानि तुल्यानि सार्धं पशुभिर्नराणाम् ।

ज्ञानं विशेषः पशुमानुषाणां ज्ञानेन हीनाः पशवो मनुष्याः ॥”

इय वयणविणयपुब्बं वत्थाहरणेहि रइयसम्माणं । तेणं विसज्जियाइ पत्ताइ ताइ तत्थ पुरे ॥५१॥
दुल्लहदेवी दिक्खं धित्तुणं सुगुरूपायमूलम्मि । एक्कारस अंगाइ अहिज्जिउं विहरिउं च चिरं ॥५२॥
केवलनाणं उप्पाडिऊण उत्तारिउं बहुं लोयं । संसारसागराओ संपत्ता सासयं दाणं ॥५३॥
इज्जो य सिद्धी रयणापरोवि अंगीकयम्मि गिहिधम्मे । उज्जमइ कुडुवजुओ तस्स सुओ रायपालोवि ॥५४॥

सुप्पाभिः पालितो लालितश्च देहो भवोद्भवदुःखानाम् । निष्ठापने समर्थो नचां क्षितः, तत एतौ ॥४३॥
यदि नो उद्वेगारयिष्यतां ततोऽहं मृत्वा बालमरणेन । भवादवीदुःखल्लक्षाणां भाजनमभविष्यं संपत्ता ॥४४॥
ततो जल्पति तस्याः पिता विवेककुलमन्दिरं सुतां वत्से ! । अस्माकमपि सुगुरूणां वचनमिदं परिणतमिदानीम् ॥
तस्माद् वत्सायाः सफलं कर्तुमप्यर्थनं प्रवर्तयामः । इह वयमात्मानं, किन्तु तत्र स्वजनवर्गस्य ॥४५॥
तवासमशीलसुविवेकवचनविनयै रक्षितमनसः । सहसाज्जर्शनेनाजतिसमुद्रे निमग्नस्य ॥४७॥
भवति तरण्डं तवैव दर्शनं, तस्मात्तत्र लेखेहि । करिष्याम्यहं गतमात्रः सफलं तव वाञ्छितं वत्से ! ॥४८॥
अथ रत्नाकरश्रेष्ठिनं नगरे सिद्धेश्वरे गमनार्थम् । आपृच्छते गुणसेनः श्रेष्ठी ततः स भणत्येवम् ॥४९॥
धर्मं स्थापयन्त्या दुर्लभदेव्या कल्पतरुकल्पे । पशवोऽपि च वयं मानुषत्वं प्रापिता यस्मात् ॥५०॥
इतिवचनविनयपूर्वं वत्सामरणे रचितसम्मानम् । तेन विसृष्टाः प्राप्तास्ते तत्र पुरे ॥५१॥
दुर्लभदेवी दीक्षां गृहीत्वा सुगुरूपादभूले । एकादशाज्ञान्यधीत्य विहृत्य च चिरम् ॥५२॥
केवलज्ञानमुत्पाद्योत्तार्यं बहुं लोकम् । संसारसागरात् संप्राप्ता शश्वत् स्थानम् ॥५३॥

तस्संसग्गाओ उदयणोवि उज्जमइ धम्मकज्जेसु । वनहारंपि हु पायं कुणंति ते दोवि संममेव ॥५५॥
 अह अनया पपट्टे पोयणपुररायसयलदेसम्मि । दुब्बिक्खे अइधोरे, सिवमइपुरे सदेसे उ ॥५६॥
 सव्वत्थ सुभिकखेच्चिय तदेसनराहिवेण सव्वोवि । लोओ भणाविओ जह माणयमिक्कंपि धन्नंस्स ॥५७॥
 पोयणपुरदेसम्मी जो पेसिस्सइ वणी अहं तस्स । काहामि भैहादंडं तहेव सव्वस्सअवहरणं ॥५८॥
 इय जाणिउंति धन्नं पच्छन्नं उदयणो तर्हि देसे । पेसइ वणिउत्तेहि तं नायं रायपालेण ॥५९॥
 तो भणइ उदयणं सो तुज्झ न जुत्तं विरुद्धरज्जम्मि । ववहरिउं ता सहर जइ सुमरसि निवइणो आणं ॥६०॥
 किञ्च ।

जम्हा तइयवयम्मी एवं अइयारमायरंतस्स । होही धम्मविरुद्धं कोवाओ तह नरिंदस्स ॥६१॥
 अत्यग्गंसे माणस्स खंडणं जीविथस्स संदेहो । अइमजणाणं कीला पीला तह सयणवग्गस्स ॥६२॥
 इअ वारिओवि विरमइ जाव न सो नरवरेण तो नाओ । अवहरिउं सव्वस्सं निज्जंतो वज्झाणम्मि ॥६३॥
 किच्छेण रायपालेण मोइओ नरवराओ करुणाए । तो मरिउमपडिक्कंतो भमिही भवसायरे सुचिरं ॥६४॥
 गिहिधम्मं परिपालिय रयणायरसावयस्सवि कुड्डवं । लद्धसुदेवत्तसुमाणुसत्तमचिरा सिवं पत्तं ॥६५॥

॥ इति तृतीयाणुव्रते विरुद्धराज्यातिक्रमातिचारे उदयनकथानकं समाप्तम् ॥

इतश्च श्रेष्ठी रत्नाकरोऽप्यङ्गीकृते गृहिधर्मे । उद्यच्छति कुटुम्बयुतस्तस्य सुतो राजपालोऽपि ॥५४॥
 तस्संसर्गादुदयनोऽप्युद्यच्छति धर्मकार्येषु । व्यवहारमपि हि प्रायः कुरुतस्तौ द्वावपि सममेव ॥५५॥
 अन्यान्यदा प्रवृत्ते पोतनपुरराजसकलदेशे । दुर्मितेऽतिथेरे शिवमप्रपुरे त्वदेशे तु ॥५६॥
 सर्वत्र सुभिक्ष एव तद्देशनराधिपेन सर्वोऽपि । लोको भाणितो यथा माणकमेकमुपि धान्यस्य ॥५७॥
 पोतनपुरदेशे यः प्रेषयिष्यति वणिगहं तस्य । करिष्यामि महादण्डं तथैव सर्वस्वापहरणम् ॥५८॥
 इति ज्ञात्वापि धान्यं प्रच्छन्नमुदयनस्तत्र देशे । प्रेषयति वणिकपुत्रैस्तन्नातं राजपालेन ॥५९॥
 ततो मणत्सुदयनं ॥ तव न युक्तं विरुद्धराज्ये । व्यवहर्तुं तस्मात्संहर यदि स्मरसि नृपतेराज्ञाम् ॥६०॥
 यस्मात् तृतीयव्रत एवमतिचारमाचरतः । मविष्यति धर्मविरुद्धं कोणात् तथा नरेन्द्रस्य ॥६१॥
 अर्थत्रंशो मानस्य खण्डनं जीवितस्य संदेहः । अंधमज्जनानां क्रीडा पीडा तथा स्वजनवर्गस्य ॥६२॥
 इति वारितोऽपि विरमति यावत् स नरवरेण ततो ज्ञातः । अपहृत्य सर्वस्वं नीयमानो वृध्यत्याने ॥६३॥
 कृच्छ्रेण राजपालेन मोचितो नरवरात् करुणया । ततो मृत्वाऽप्रतिक्रान्तो भ्रमिष्यति भवसागरे सुचिरम् ॥६४॥
 गृहिधर्मं परिपाल्य रत्नाकरावकस्यापि कुटुम्बम् । लब्धसुदेवत्तसुमाणुपत्तमचिराच्छिद्धं प्राप्स्य ॥६५॥

जो तइयव्ययधारी कूटतुलाईहिं कुणइ ववहारं । इहं परभवे य दुःखं वरुणोव्य स पावइ अवस्सं ॥१॥
तथाहिः—

मधुमंदेहवं सुवन्नसंगयं तह य पवरगयथाणं । इह भरहम्मि पसिद्धं नगरं नामेण मणिरखंडं ॥२॥
हरिविक्रमाभिहाणो तं फालइ नरवरो गयंदुव्व । अणवरयदाणपसरो तवमज्जा चंदलेटत्ति ॥३॥
तस्मि पुरे पुरजिटो सिट्ठी नामेण देवसेणोत्ति । भज्जा विजयभिहाणा वरुणो नामेण ताण सुअे ॥४॥
स्से य कलाकुलभवनंपि भवनओ पिडवणे तहोववणे । परिभमइ मिच्चकलितो विरइअलीलो अणत्येसु ॥
अइ जणदयाए रत्ता पयट्ठियं इट्ठमज्जयारम्मि । सिरिभरहचक्कवट्टिस्स नाडयं ते च वरुणोवि ॥६॥
जा पिच्छिंडे पयत्तो लिखयपुत्तेण ता तर्हि समए । आयंसगिहपयेसो भरहन्नरिदस्म सच्चविओ ॥७॥
तत्थ अलंकारविभूसियं नियतणुं पलोयमाणो अ । गलियम्मि अंगुलीए गयसोहं अंगुलिं ददुं ॥८॥
जह मुक्कालंकारो विगलियसोहं नियं तणुं ददुं । संसारे वत्थूणं मन्नतो कित्तिमं सोहं ॥९॥
वेरगमगपत्तो खणेण उप्पन्नकेवलन्नाणो । देवयअणियलिंगो नमंसितो जह सुरिदेण ॥१०॥
निगमम्मणो उ जहा भवणाओ अणुगओ नरवराणं । पंचहिं सएहिं सद्धिं तह ददुं अभिणइज्जंतं ॥
सोउं च सवेरगे वयणे संवेगुरंगसालाए । पविसइ विवेयवसओ तो पुच्छइ सुत्तहारं सो ॥१२॥
एएहिं महासत्तेहिं अणुगओ भरहसामिणो म्मणो । निस्सत्ताणं अम्हारिसाण किं अत्थि काविगइ ॥१३॥
अत्थित्ति भणिय तेणं सम्मत्ताइ दुवालसविरोवि । कहिओ गिहियम्मो अहिगओ य वरुणेण सह पिडणा ॥

यस्तुतीयव्रतधारी कूटतुलादिभिः करोति व्यवहारम् । इह परमवे च दुःखं वरुण इव स प्राप्नोत्यवरयम् ॥१॥
मधुमयदेहमिव सुवर्णसंगतं तथा च प्रवरगज [गदा] स्थानम् । इह भरते प्रसिद्धं नगरं नाम्ना मणिरखेटम् ॥२॥
हरिविक्रमाभिधानस्तत्पालयति नरवरो गजेन्द्र इव । अनवरतदानप्रसरस्तद्भार्या चन्दलेखेति ॥३॥
तस्मिन्पुरे पुरजयेष्ठः श्रेष्ठी नाम्ना देवसेन इति । भार्या विजयाभिधाना वरुणो नाम्ना तयोः सुतः ॥४॥
स च कलाकुलभवनमपि भवनतः पितृवने तथोपवने । परिभ्रमति मित्रकलितो विरचितलीलोऽनर्थेषु ॥५॥
अथ जनदयया राज्ञा प्रवर्तितं हट्टमध्ये । श्रीभरतचक्रवर्तिनो नाटकं तच्च वरुणोऽपि ॥६॥
यावद् द्रष्टुं प्रवृत्तो लिङ्गकपुत्रेण तावत्तत्र समये । आदर्शगृहप्रवेशो भरतनरेन्द्रस्य सत्यापितः ॥७॥
तत्रालंकारविभूषितां निजतनू पल्लोकमानश्च । गलितेऽङ्गुलीये गतशोभामङ्गुलिं दृष्ट्वा ॥८॥
यथा मुक्तालङ्कारो विगलितशोभां निजां तनू दृष्ट्वा । संसारे वस्तूनां मन्यमानः कृत्स्निमां शोभाम् ॥९॥
वैराग्यमार्गप्राप्तः क्षणेनात्पन्नकेवलज्ञानः । देवताऽर्पितालिङ्गो नमस्वितो यथा सुरेन्द्रेण ॥१०॥
निर्गच्छेत्स्तु यथा भवनादनुगतो नरवराणाम् । पञ्चभिः शतैः सार्धं तथा दृष्ट्वाऽभिनीयमानम् ॥११॥
श्रुत्वा च सवैराग्याणि वचनानि संवेगैरङ्गशालायाम् । प्रविशति विवेकवशतस्ततः शृच्छति सूत्रधारं सः ॥१२॥
एतैर्महासत्सैरनुगतो भरतस्वामिनो मार्गः । निःसत्त्वानामस्मादशां किमस्ति कापि गतिः ? ॥१३॥

अह बुद्धते पिउणो ववहरइ सयंपभो स हट्ठमि । विववइ यं तत्तिंयं जत्तिण निव्वइ सकुडुवो ॥१५॥
 किणुण इद्दीपत्ते अन्ने ददंत्तुं जणम्मि गउरविण् । दविणपिवासानडिओ परिवडिओ सुद्धभावाओ ॥१६॥
 गरुयाए लेइ लहुयाए देइ तोलेवि तुलाए घरिमाइ । कणनेहमण्णएहि वि तह काउं ववहरइ वरुणो ॥१७॥
 जणएण वारिओवि हु नो विरमइ कहइ सोवि दिट्ठं । जह वच्छ ! सालिगामे निवसइ वणिओ धणो नाम ॥
 पगईअवि सो सच्चो ववहरए तह य अप्पलाभेण । जाया इयणसिद्धी हट्ठे मोत्तूण तो अन्ने ॥१९॥
 ववहरइ तस्स हट्ठे लोओ मुत्तुं पि सो य कट्ठेण । लहइ जणाओ तो भणइ मज्झ हट्ठं न इह एकं ॥२०॥
 ता चयह मज्झ पुट्ठि पज्जत्तं मज्झ अहियलाभेण । परमन्नभोग्यंणपि हु अइमत्तं जणइ उव्वेयं ॥२१॥
 एवं जंपत्तस्सवि विरमइ लोओ न तस्स हट्ठाओ । वहुययो आगच्छइ मोत्तुं सेसाणि हट्ठाणि ॥२२॥
 तं सोउं संनिहिवा वणिणो जंपत्ति जह अहो लोया ! । इय तज्जियावि न मुयइ किं दुत्तुंडस्स तं हट्ठं ? ॥
 एसोवि ताव वणिज्जं करेइ लाहयमेव नहुं इहरा । न विणा कयाणगेणं मूल्लं अम्हेवि धिच्छामो ॥२४॥
 तो पट्ठिमणिंयं केहि वि तोलंतमवित्तएहिं तुम्हेहिं । चोरेहिं जणो मुसिओ सच्चो वणिवेसधारीहिं ॥२५॥
 सत्तेण ववहरंतो एस दुत्तुंडोवि वल्लो अम्ह । उव्वजीविज्जइ कंडुयं पि ओसहं समइ जं रोगं ॥२६॥
 तं सोउं सविसेसं धणम्मि ते मच्छरं परिवहंता । छिद्रं सव्वत्थ गवेसयंति न लहंति धेवंपि ॥२७॥
 अह तम्मज्जे केणवि दिट्ठं अहिणवमयं लहुं टिभं । तो तेहिं अन्नेहिं सह यंतिवि कावि आहीरी ॥२८॥

अस्तीति भणित्वा तेन सम्यक्त्वादिद्विदलविषोऽपि । कथितो गृहिधर्मोऽभिगतश्च वरुणेन सह पित्रा ॥१४॥
 अथ घृद्धत्वे पितृव्यवहरति स्वयंप्रभः स हट्ठे । अर्जयति च तावद् यावता निर्वहति सकुटुम्बः ॥१५॥
 किन्तु श्रद्धिप्राप्तानन्यान् दृष्ट्वा जने गौरवितान् । द्रविणपिपासानटितः परिपतितः शुद्धभावात् ॥१६॥
 शुर्व्या लाति लक्ष्या ददाति तोलयित्वा तुल्या धरिमादि । कणस्नेहमापकैरपि तथा कृत्वा व्यवहरति वरुणः ॥
 जनकेन वारितोऽपि खलु नो विरमति कथयति सोऽपि दृष्टान्तम् । यथा वत्स । शालिग्रामे निवसति वणिग्धनो नाम ॥
 प्रकृत्याऽपि स सत्यो व्यवहरते तथा चाल्पलाभेन । जातेति प्रसिद्धिहृद्धान् सुवत्सा ततोऽन्यान् ॥१९॥
 व्यवहरति तस्य हट्ठे लोको भोक्तुमपि स च कट्ठेन । लभते जनात्, ततो भणति मम हट्ठे नेहैकम् ॥२०॥
 तस्मात्त्वजत मम पृष्ठं पर्यासं ममाधिकलाभेन । परमाश्रमोजनमपि सत्त्वतिमाश्रं जनयत्युद्वेगम् ॥२१॥
 एवं जल्पतोऽपि विरमति लोको न तस्य हट्ठात् । बहुतर आगच्छति मुक्त्वा शेषान् हट्ठान् ॥२२॥
 तत्श्रुत्वा संनिहिता वणिजो जल्पन्ति यथाऽहो लोकाः ! । इति तज्जिता अपि न मुञ्चत किं द्वितुण्डस्य तं हट्ठम् ॥
 एषोऽपि तावद्वाणिज्यं करोति लाभार्थमेव न सत्त्वितरथा । न विना कयाणकेन मूल्यं वयमपि जिघृक्षामः ॥२४॥
 ततः प्रतिमणितं कैरपि तोलयन्तमब्रुवद्भिर्युष्माभिः । चरैर्जनेन सुपितं सर्वो वणिग्वेषधारीभिः ॥२५॥
 सत्येन व्यवहरणे द्वितुण्डोऽपि वल्लोऽस्माकम् । उपजीव्यते कटुकमप्यौषधं शमयति यद् रोगम् ॥२६॥
 तत् श्रुत्वा साविशेषं धने ते मत्सरं परिवहन्तः । छिद्रं सर्वत्र गवेषयन्ति न लभन्ते स्तोकमपि ॥२७॥

लोभविडं आरोविय कडीए तं चीरवेडियं हिंभं । पट्टविया घणहटे मग्गइ सुत्तेण सां तिल्लं ॥२९॥
 अन्नेहिं दृढहारं हिं वायडं वुणियपुत्तसहियं तं । सा भणइ किराड । न उत्तरं पि तं देसि अग्गणं ॥३०॥
 तो कुविणं तेण थोवं सा पिल्लिया मयगडिंभं । पाडेउं घरणीए मुट्टा मुट्टत्ति पोकरइ ॥३१॥
 तो धाविया तलारा घणमाहीरिं मयं च तं हिंभं । यित्तूण गामपहुणो अप्पत्ति कंति वुत्तं ॥३२॥
 मित्तस्सव पुत्तस्सव जणयस्सव तस्स आवडं नाउं । सव्वोवि गामलोओ भोइयगेहम्मि संपत्तो ॥३३॥
 सव्वं पि इमपलीयं अहं समत्थेयि इय विचित्तेउं । दुट्ठं पट्टइलेणं भणियाहीरी जहा रंढे ! ॥३४॥
 मयगं वालं यित्तुं कडीए भणिएण आगया जस्स । तं कहसु अग्रहा तुहं छिद्रिस्सं कन्ननासाओ ॥३५॥
 तो खुट्ठा सा जणइ देसंतरिया अहं अणाहा य । वच्छव्व, वणियसंपेसियाए एवं मए विहियं ॥३६॥
 तो मेलावयमज्जे समागए दंमए य ते वणिए । गामपहुवि समत्थइ तव्वयणं इय विचित्तो ॥३७॥
 जइ सव्वो निल्लोभोत्ति सम्मओ बहुजणस्स सिद्धिणो । मायाविणो य सेसा इइ विहियं तेहिं मच्छरओ ॥
 ता एएत्ति निवडउ कूडं बहुउत्तरे करंताणं । आहीरीए गहियं दविणं आणाविउं सोवि ॥३९॥
 काउं निरुतरे ते सव्वस्सं तेसिं लूडिउं लेइ । तह अप्पइ गुत्तीए घणं तु सम्माणिउं मुअइ ॥४०॥
 सव्वोवि गामलोओ धणस्स वडावओ धरे जाइ । भणइ य विसट्टहरिसो 'सव्वं जयइ'त्ति सव्वमिणं ॥४१॥
 धणभणिएणं गामेण मोइया तेवि अंगमित्तेण । ता वच्छ ! चयसु कूडं ववहारं कुणसु मह वयणं ॥४२॥

अथ तन्मये केनापि दृष्टोऽभिनवमृतो लघुहिम्भः । ततस्तेषामन्यैः सह मन्त्रयित्वा कान्यामीरी ॥२८॥
 लोभयित्वाऽऽरोप्य कट्यां तं चीरवेष्टितं हिम्भम् । प्रस्थापिता घनइहे मृगयते सूत्रेण सा तैलम् ॥२९॥
 अन्यैर्हृदमार्त्वर्यादृतं वणिकपुत्रसहितं तम् । सा भणति विनात । नोत्तरमपि त्वं ददास्यस्माकम् ? ॥३०॥
 ततः कुपितेन तेन स्तोकं सा प्रेरिता मृतकहिम्भम् । पातयित्वा गरण्यां मुष्टा मुष्टेति प्लूकरोति ॥३१॥
 ततो वाविताः पुरारसका घनमाभीं मृतं च तं हिम्भम् । गृहीत्वा ग्रामप्रभोरप्ययन्ति कथयन्ति वृत्तान्तम् ॥
 मित्रस्येव पुत्रस्येव जनकस्येव तस्यापदं ज्ञात्वा । सर्वोऽपि ग्रामलोको ग्रामप्रभुगेहे संप्राप्तः ॥३२॥
 सर्वमपीदमलीकमहं समर्थय इति विचिन्त्य । दुष्टु पद्वेशेन भणिताऽऽभीरी यथा रण्डे ॥३४॥
 मृतकं बालं गृहीत्वा कट्यां भणितेनाऽऽगता यस्य । तं कथयान्यथा तव छेत्स्वामि कर्णनासाः ॥३५॥
 ततः क्षुब्धा सा अल्पति देशान्तरिताऽहमनाथा च । वत्सेव, वणिकसंप्रेषितयैवं मया विहितम् ॥३६॥
 ततो मेलकमध्ये समागतान् दर्शयति च तान् वणिजः । ग्रामप्रभुरपि समर्थयति तद्वचनमिति विचिन्तयन् ॥
 यथा सत्यो निलोभ इति सम्मतो बहुजनस्य श्रेष्ठिवनः । मायाविनश्च शेषा इति विहितं तैर्मस्तरतः ॥३८॥
 तस्मादेतेषु निपततु कूटं बहुत्तराणि कुर्वतु । आभीर्या गृहीतं द्रविणमानान्य सोऽपि ॥३९॥
 कृत्वा निरुत्तरांस्तान् सर्वस्वं तेषां लुण्ठित्वा लाति । तथाऽर्जयति गुप्तौ घनं तुं सम्मान्य मुञ्चति ॥४०॥
 सर्वोऽपि ग्रामलोको घनस्य वर्षको गृहे याति । भणति च विकसितहर्षः 'सत्यं जयति' इति सत्यामिदम् ॥

इय वारिओवि वरुणो तदेव व्यवहरइ सेट्टिणा तत्तो । सयणसमक्खं भागं दाऊणं सो पुढो विहिओ ॥४३॥
 अह केणइ खरडेणं किण्णं हट्टम्मि वरुणवणिग्यस्स । गुडजीरगाइ मित्तेण तुस्स पुण अन्नहट्टम्मि ॥४४॥
 तं चिय किण्णियं दिट्ठं इयरणं, तं समेवि मोल्लम्मि । पढिहासियमहिंयं से तो सो एगम्मि हट्टम्मि ॥४५॥
 नियकीयं तोलाविय भवावणं जाव तं तिभागूणं । संजायं तो कहियं गंतूणं तेणमच्चस्स ॥४६॥
 तेण य सह वरुणेणं आणेविय तस्स हट्टमप्पाणि । संखावियाणि ऊणां हिआणि सव्वाणि जायाइ ॥४७॥
 बहुवंधेहिं सुदिदं मंती वंधावए तओ वरुणं । तो देवसेणसेट्ठी जाइ अमच्चस्स पासम्मि ॥४८॥
 विन्नवइ अमच्चं जाव ताव तेणावि सो उवाल्लो । तुज्झवि पुत्तो होउं एवं व्यवहरइ एस कहं ? ॥४९॥
 भणइ अमच्चं सिट्ठी जायमिं ताव संपयमिमस्स । किं कायव्वं तुग्गेहिं, भणइ एवं तओ मंती ॥५०॥
 हत्यच्छेओ नयणाण कइदणं सव्वदविणअवहरणं । जुत्तं इह अवराहं जाणेसि तुमं पि इयं ताव ॥५१॥
 तहवि हु घरसारदं देहो य इमस्स तुमं मए सुक्को । तं पढिवज्जइ सेट्ठी कुणइ अमच्चो तदेव तओ ॥५२॥
 वंधेहिं मोडियंगो सो पत्तो मंदिरम्मि निययम्मि । उप्पन्नतिव्वविणो सुक्को पाणेहिं तइयदिणे ॥५३॥
 अट्ठज्जाणोवगओ तत्तो सो सूयरो समुप्पन्नो । भमिऊण भवमणंतं अणंतमवि पांविही ठाणं ॥५४॥
 सिट्ठी सावयधम्मं सम्मं परिपालिऊण पज्जंते । अणसणविहिणा मरिडं सोहम्मं सुरवरो जाओ ॥५५॥

॥ इति सृतीयाष्टमते चतुर्धातिचारविपाके वरुणकथा समाप्ता ॥

धनमणितेन ब्रामेण मोचितास्तेऽप्यङ्गमात्रेण । तस्माद् वत्स ! त्यज कूटं व्यवहारं कुरु मम वचनम् ॥४२॥
 इति वारितोऽपि वरुणस्तथैव व्यवहरति श्रेष्ठिना ततः । स्वजनसमक्षे भागं दत्त्वा स पृथग् विहितः ॥४३॥
 अथ केनचित् खरेण क्रीत्वा हट्टे वरुणवणिजः । गुडजीरकादि मित्तेण तस्य पुनरन्यहट्टे ॥४४॥
 तदेव क्रीतं हट्टमितरेण; तत् समेऽपि मूल्ये । प्रतिभासितमधिकं तस्य ततः स एकस्मिन् हट्टे ॥४५॥
 निजायं तोलायित्वा मापयति यावत् त्रिभागोनम् । संजातं ततः कंधितं गत्वा तेनामात्यस्य ॥४६॥
 तेन च सह वरुणेतानात्य तस्य हट्टमानानि । संख्यापितान्यूनानधिकानि सर्वाणि जातानि ॥४७॥
 बहुवन्धैः सुदृढं मन्त्री बन्धयति ततो वरुणम् । ततो देवसेनश्रेष्ठि यात्यमात्यस्य पार्श्वं ॥४८॥
 विज्ञपयत्यमात्यं यावत्तावत् तेनापि स उपालम्बः । तवापि पुत्रो भूवैवं व्यवहरत्येष कथम् ? ॥४९॥
 भणत्यमात्यं श्रेष्ठि जातमिदं तावत् सांप्रतमस्य । किं कर्तव्यं युष्माभिः, भणत्येवं ततो मन्त्री ॥५०॥
 हस्तच्छेदो नयनयोः कर्पणं सर्वद्रविणापहरणम् । युक्तमिहापराधे जानासि त्वमपीदं तावत् ॥५१॥
 तथापि हि गृहसारार्धं देहश्चास्य तव मया मुक्तः । तत् प्रतिपद्यते श्रेष्ठि करोत्यमर्त्यस्तथैव ततः ॥५२॥
 बन्धैर्मोदितान्नः स प्राप्तो मन्दिरे निजे । उत्सन्नतीव्रवेदनो मुक्तः प्राणैस्तृतीयदिने ॥५३॥
 आर्तध्यानोपगतस्ततः स शूकरः समुत्पन्नः । आन्त्वा भवमनन्तमनन्तमपि प्राप्स्यासि स्थानम् ॥५४॥
 श्रेष्ठि थावकधर्मं सम्यक् परिपाल्य धन्यन्ते । अनशनविधिना मृत्वा सौषर्गे सुरवरो जातः ॥५५॥

तण्डिलं दत्त्वं खिविडं जो भवद्वन्द्वमज्झमि । विक्किण्ण किणइ दुक्खं सागरचंदोव्व सो इहइ ॥१॥
तथाहि ;—

विसंभासियं सनेदि नंदिउं नाम पुरवरं अत्थि । केलाससेलसिहरं सहइ वरभूधवलहरं ॥२॥
समरगंदो राया चंदो इव सुयणकुमुयसंडस्स । तं पालइ, तस्स प्रिया सुविणीया कुमुदणी नाम ॥३॥
तत्थत्थि थिरपगई सिद्धी सुमई, प्रिया य से सुलसा । ताणं च सुया दोन्नि य सागरचंदो य गुणचंदो ॥
दोन्निवि कलासु कुमला दोन्निवि अन्नोत्तनेहपडिवद्धा । विपरंति सइच्छाए ववहारविहारकज्जेसु ॥५॥
कज्जवसेणं गामेतरम्मि सपगंभि दोण्हिवि पयट्ठा । कोसदुगं च नएहि ता दिट्ठो मुणिवरो एगो ॥६॥
तो भणियं मिट्ठेणं मा गम्मड वच्छ ! एस अवसउणो । लाहस्स विग्यकारी जं भणियं सउणत्तयेसु ॥७॥
मलमदलवत्थदेहो मुंडियसिरतुंडओ अमुइवयणो । भुवकविभूतो मगो दिट्ठो कज्जं न साहेइ ॥८॥
गुणचंदेणं भणियं मा वंधव ! भणसु एरिसं वयणं । जइ एसोवि न सउणो तो सउणो नत्थि भुवणेवि ॥९॥
जो दिट्ठोवि ह पुावं पणासए वंदिओ य पणयाण । कल्लाणाइ पणामइ अवसउणो कह पु सो होइ ? ॥१०॥
तो सागरेण भणियं संसर्गा सावएहि सह तुज्झ । तेणेह पक्खवाओ पावफलं अणुहयैतम्मि ॥११॥
तो इयरेणं भणिअं जं तुह एयम्मि मुणिवरे चित्तं । तेण गयस्स ठियस्सवि वंधव ! नणु दुल्लहं कुसलं ॥
जइवि इमे भयवंतो मंगलभूया सहावओ हुंति । तहवि हु निदिज्जंता दिति अमंगलफलं विउलं ॥१२॥
इह लोए ता एवं परलोए दुग्गइ अवोहि च । दुक्खाइ अणंताइ ता दुट्ठं चित्तियं तुमए ॥१४॥

तत्पत्तिरूपं द्रव्यं क्षित्त्वा यो भव्यद्रव्यमध्ये । विक्रीणाति क्रीणाति दुःखं सागरचन्द्र इव स इह ॥१॥
वृषभासितं सनन्दि नन्दिपुत्रं नाम पुरवरमस्ति । कैलासशैलशिखरमिव राजते वरभूतिधवलगृह (हर)म् ॥२॥
समरगनेन्द्रो राजा चन्द्र इव सुजनकुमुदपण्डित्य । तत्पालयति, तस्य प्रिया सुविनीता कुमुदिनी नाम ॥३॥
तत्रास्ति स्थिरप्रकृतिः श्रेष्ठी सुमतिः, प्रिया च तस्य सुलसा । तयोश्च सुतौ द्वौ च सागरचन्द्रश्च गुणचन्द्रः ॥४॥
द्वावपि कलासु कुशला द्वावप्यन्योन्यस्नेहप्रतिबद्धौ । विचरतः स्वेच्छया व्यवहारविहारकार्येषु ॥५॥
कार्यवशेन ग्रामान्तरे समक्रमवि द्वावपि प्रवृत्तौ । क्रेशद्विकं च गताभ्यां तावद् दृष्टो मुनिवर एकः ॥६॥
ततो भणितं न्येष्टेन मा गम्यतां यत्स ! एषोऽपशकुनः । लामस्य विघ्नकारी यद् भणितं शकुनशस्त्रेषु ॥७॥
मलमलिनवस्त्रदेहो मुण्डितशिरस्तुण्डफोऽशुचिचर्मः । श्रुताविरूपो मागे दृष्टः कार्यं न साधयति ॥८॥
गुणचन्द्रेण भणितं मा बान्धव ! मणेट्ठं वचनम् । यद्येषोऽपि न शकुनस्ततः शकुनो नास्ति भुवनेऽपि ॥९॥
यो दृष्टोऽपि सत्तु पापं प्रणाशयति वन्दितश्च प्रणतानाम् । कल्याणानि प्रणमयत्यपशकुनः कथं नु स भवति ! ॥
ततः सागरेण भणितं संसर्गः श्रावकैः सह तव । तेनेह पक्षपातः पापफलमनुभवति ॥११॥
तत इतरेण भणितं यत्तथैतस्मिन् मुनिवरे चित्तम् । तेन गतस्य स्थितस्यापि बान्धव ! ननु दुर्लभं कुशलम् ॥
यद्यपीमे भगवन्तो मङ्गलभूताः स्वभावातो भवन्ति । तथापि हि निन्द्यमाना ददत्यमङ्गलफलं विपुलम् ॥१३॥
इह लोके तावदेवं परलोके दुर्गतिमवोधिं च । दुःखान्यनन्तानि तस्माद् दुष्टं चिन्तितं शुष्माभिः ॥१४॥

दिदृग्मि सुबहुपाणं मह पुण कल्याणकुलद्वरे इत्य । होही गयस्स नूनं कल्याणपरंपरा गच्छे ॥१५॥
 ता अज्जति तं वंधव । फुरंतवजायतेयदुद्धरिस्सं । एयं खमाविऊणं तुरियं कुण अप्पणो सेति ॥१६॥
 ततो जंपइ जिट्ठो एएण खमाविण जा संतो । तीए मह नत्थि कज्जं जं जासितुमं तु तत्थ अहं ॥१७॥
 द्विएण डज्जंतेवि हु करेमि किं जं तुमं अइवियइदं । अप्पाणं मधंतो मं गणसि न गोणतुल्लंप्पि ॥१८॥
 इय भणिय वलइ जिट्ठो इयरो उण जाइ पणमिऊण मुणिं । वहिऊण दिणें सुत्तो रयणीए पुरस्स एकस्स ॥
 वार्हिं हरिदेवउले जा चिट्ठइ अद्धरत्तसमयम्मि । तो नितुणइ इय सव्वं सामिय ! गुणचंद ! उट्ठेहि ॥२०॥
 आरूढ रहे सिग्घं पेत्ता सा सामिणी रहारूढा । तो सो चितइ एयं तम्मणिदंसणफलं किप्पि ॥२१॥
 अन्नइ कहमणुकूलो इय सव्वो सबणगोयरं एइ ? । तो सहकारिणीए करम्मि लग्गो गओ तत्थ ॥२२॥
 गहिऊण करेण करं रहम्मि आरोविओ रहठियाए । भरियं फलोहलीए कच्चोलपमप्पियं हत्थे ॥२३॥
 कणयंकरगेण नीरं पाइय तंबोलमप्पियं तह य । घणसारमीसिएणं लिच्चो चंदणरसेण सयं ॥२४॥
 वेगेण रहो जंतो जा पत्तो अट्टजोयणं भूमिं । तो अरुणोदयसमए दिट्ठो कुमरीए गुणचंदो ॥२५॥
 कयसंकेपाउ नराउ सुंदरो पढमजोव्वणत्थो य । तो भणिओ सो तीए परिणेषु ममं इहज्जेव ॥२६॥
 विहिणा तुमं विद्विओ मह भत्ता अन्नहा कहं एवं । अणेण सयं घटिए संघटिओ सुभगरयण ! तुमं ? ॥२७॥
 ताहुज्ज जो व सो वा तुमं गई मज्झ कोडिमुल्लाइ । आहरणाइ इमाइ वावारसु निययइच्छाए ॥२८॥

दृष्टे सुबहुमानो मम पुनः कल्याणकुलगृहेऽत्र । आविष्यति गतस्य नूनं कल्याणपरम्परा गुर्वी ॥१५॥
 तस्मादद्यापि त्वंबान्धव । स्फुरत्तपोजाततेजोदुर्धर्मम् । एनं क्षमयित्वा स्वरितं कुर्वात्मनः शान्तिम् ॥१६॥
 ततो जल्पति ज्येष्ठ एतेन क्षमितेन या शान्तिः । तथा मम नास्ति कार्यं यद् यासि त्वं तु तत्राहम् ॥१७॥
 हृदये दक्षमानेऽपि हि करोमि किं यत्त्वमतिविदग्धम् । आत्मानं मन्यमानो मां गणयसि न गोतुल्यमपि ॥१८॥
 इति भणित्वा वलते ज्येष्ठ इतरः पुनर्याति प्रणम्य श्रुतिम् । ऊढा दिनें सुतो रजन्यां पुरस्तैकस्य ॥१९॥
 बहिर्हरिदेवकुले यावत्सिष्ठ्यर्धरात्रसमये । ततः शृणोतीति शब्दं स्वामिन् । गुणचन्द्र ! उत्तिष्ठ ॥२०॥
 आरोह रथे शीघ्रं प्राप्ता सा स्वामिनी रथारूढा । ततः स चिन्तयत्येतत्तन्मुनिदर्शनफलं किमपि ॥२१॥
 अन्यथा कथमनुकूल इति शब्दः श्रवणगोचरेति ? । ततः शब्दकारिण्याः करे लग्नो गतस्तत्र ॥२२॥
 गृहीत्वा करेण करं रथ आरोपितो रथस्थितया । शृतं फलौघेन पात्रमार्पितं हस्ते ॥२३॥
 कनककरकेण नीरं पाययित्वा ताम्बूलमार्पितं तथा च । घनसारमिश्रितेन लिप्तश्चन्दनरसेन स्वयम् ॥२४॥
 वेगेन रथो यान् यावत्प्राप्तेऽष्टयोजनां भूमिम् । ततोऽरुणोदयसमये दृष्टः कुमार्या गुणचन्द्रः ॥२५॥
 कृतसंकेताद् नरात् सुन्दरः प्रथमयौवनस्यश्च । ततो भणितः स तया परिणय माभिहायैव ॥२६॥
 विधिना त्वं वितीर्णो मम भर्त्ताऽन्यथा कथमेवम् । अन्येन समं घटिते संघटितः सुभगरत्न ! त्वम् ? ॥२७॥
 तस्माद् भवतु यो वा स वा त्वं गतिर्मम कोटिमूल्यानि । आमरणानिमानि व्यापारय निजेच्छया ॥२८॥

नंदिउररायतणया वसंतसेणा अहं निययपिउणा । दिन्ना सीमालनराहिवस्स बुद्धस्स इय निमुयं॥२९॥
तो दुक्खपीडियाए घडिओ गुणचंदनामधेएण । सह पवरस्सत्तिएणं देवउले इत्थ संकेओ ॥३०॥
दासीसदेण तुमं आगंतुं मह रहे समाख्खो । तायभएणं सो पुण मन्ने नो आगओ इत्थ ॥३१॥
तो भणिया सा तेणं जइ एवं ता अहंपि नंदिउरे । वत्थव्वो वाणियगो तो वडियं दुग्गढं विहिणा ॥३२॥
इय विहिण मज्झ पिआ सकुहुंवो गरुयमावइं सहिही । तो भणइ रायतणया मा हु भयं कुणसु जेण अहं॥
अइवल्लहा पिउणं मज्झ सुहेणं सुहं खु तेसिंपि । तेणवि सउणवलेणं परिणीया झत्ति सा कुमरी॥३४॥
तो पडिहारो पट्टीए आगओ साहणेण परियरिओ । जा पेच्छइ तं वालं परिणिगिच्चिं सभत्तारं॥३५॥
नमिउणं तो तेणं सधवा विनियत्तिया निवंगरुहा । पत्ता पिउणपमूले णमइ तं नियपइसमेया ॥३६॥
दिन्ना विउलावासो देसो फोसो य तह ह्यगयाई । वीयदिजे जणयगिहे सकलत्तो जाइ गुणचंदो ॥३७॥
पविसंतो अगजणो परिपुट्टो सिट्ठिणा कहइ तस्स । जह एसो तुह गेहे निवस्स जामाउओ एइ ॥३८॥
तो सिट्ठी परिचितइ किं इह आगमणकारणमिमस्स । अहवा किं एएणं, पसाइयव्वो इमो ताव ॥३९॥
तो जाइ अभिमुहो जा तो सो करिणीए अवयरेऊण । पाएसु पइइ पिउणो समं पियाए, तओ सिट्ठी॥
पुच्छइ वच्छ ! कहं तं रिद्धिं पत्तो सि सोवि से कहिउं । मुणिदंसणाइ सर्व्वं तं पुच्छइ मज्झ गुरुवंधू ॥
किं नो दीसइ गेहे, पिउणावि निपेइयं जहा वच्छ ! । तइया तए समं चिय इओ गओ एत्तियं नायं॥४१॥
चाउदिसिंपि तेणं चहावियं साहणं तओ सोवि । पत्तो साहणिएणं आणीओ तस्स पासम्मि ॥४३॥

नन्दिपुरराजतनया वसन्तसेनाऽहं निजपित्रा । दत्ता सीमलनराधिपाय बुद्धयेति श्रुतम् ॥२९॥
ततो दुःखपीडितया घटितो गुणचन्द्रनामधेयेन । सह प्रवरसत्तियेण देवकुलेश्वर संकेतः ॥३०॥
दासीशब्देन त्वमागत्य मम रथे समाखटः । तातमयेन स पुनर्मन्ये नो आगतोऽय ॥३१॥
ततो भणिता सा तेन यथेयं तदाऽहमपि नन्दिपुरे । वास्तव्यो वणिक्, ततो घटितं दुर्घटं विनिना ॥३२॥
इति विहिते मम पिता सकुटुम्भो गुरुमापदं लप्स्यते । ततो भगति राजतनया मा खलु भये कुरु येनाहम् ॥
अतिवल्लभा पित्रोर्मम सुखेन सुखं खलु तयोरपि । तेनापि शुक्लबलेन परिणीता झटिति सा कुमारी ॥३४॥
ततः प्रतोहारः पृष्ठ आगतः साधनेन परिकरितः । यावत्पश्यति तां वालां परिणीताविद्वां सभर्तुकाम् ॥३५॥
नत्वा ततस्तेन सधवा विनिवर्तिता नृपाङ्गरुहा । प्राप्ता पितृपदमूले प्रणमति तं निजपतिसमेता ॥३६॥
दत्तो विपुलावासो देशः फोशश्च तथा ह्यगजादिः । द्वितीयादिषु जनकगृहे सकलत्रो याति गुणचन्द्रः ॥३७॥
प्रापिशत्रुप्रमनः परिपुष्टः श्रेष्ठिना कथयति तस्य । यथैव तव गेहे नृपस्य जामातैति ॥३८॥
ततः श्रेष्ठी परिचिन्तयति किमिहागमनकारणमस्त्र । अथवा किमेतेन प्रसादयितव्योऽयं तावत् ॥३९॥
ततो यात्यभिमुखो यावत् ततः स करिण्या अवतीर्य । पादयोः पतति पितुः समं प्रियया, ततः श्रेष्ठी ॥४०॥
पृच्छति वरस ! कथं त्यमृद्धिं प्राप्तोऽसि सोऽपि तस्य कथयित्वा । मुनिदर्शनादि सर्व्वं तं पृच्छति मम गुरुबन्धुः ॥
किं नो दृश्यते गेहे, पित्रापि निवेदितं यथा वत्स ! । तदा त्वया सममेवेतो गंत एतावज्ज्ञातम् ॥४२॥

तेषां विपुत्रो भ्राता मुनिपासाओ नियत्तमाणेहि । तुम्हेहि किमनुभूयं, सागरचंदो तओ कहइ ॥४४॥
 अवसउणाओ बलिओ पुरहुत्तं जाव ताव चोरेहि । आहणिऊण लउडेहि पाडिओ धरणिवट्टम्मि ॥४५॥
 वत्थाईं धित्तूणं खिविउं वयणम्मि डुल्लयं अहयं । वडो रुक्खस्स थुडे गएसु चोरेसु पहिएण ॥४६॥
 तत्थागएण दिट्ठो करुणाए छोडिऊणं मह दिन्नो । सालिकरं वो नियसंवलंओ तह पाइओ सलिलं ॥४७॥
 तो चित्तियं मए इय सच्चं गुणचंदभासियं जायं । सउणोवि असउणोच्चिय मुणी, महप्पा मए. गणिओ ॥
 फल्लिओ मह मणभावो ता अज्जवि तं मुणीमरं गंतुं । सामेमि तत्थ पुत्तोदएण जइ कहवि पावेमि ॥४९॥
 इय चित्तिऊण चलिओ दिट्ठो य मुणी तओ पणमिऊणं । नियदोसं पयडेऊण स्वामिओ भणियमह मुणिणा ॥
 धम्माहंम्माण फलं सययं पयडमिह वेयमाणोवि । भाविभदो वियाणइ इयरो य न याणए कहवि ॥५१॥
 एगोच्चिय संसारे सरणं जीवाण नियमओ धम्मो । अन्नं पुण सर्व्वं पि हु दुक्खाण निवंधणं चैव ॥५२॥
 अन्नाणंधो जीवो कसायवसगो य विसंयगिद्धो य । दिट्ठं कहियं पि फुडं पडिवज्जइ नेय सद्धम्मं ॥५३॥
 सविवेगो पुण धम्मं काऊण विसुद्धमगसंपन्नो । तं नत्थि जं न पावइ कल्लाणपरंपरं परमं ॥५४॥
 इय मुणिणा विस्वरओ जइमिहिमेएण साहिए धम्मे । गिहिधम्मो पडिवन्नो जइधम्मस्सासमत्थेण ॥५५॥
 पुम्बावराहमलखालणिकपच्छित्तजलपवाहेण । नीओ अप्पा सुद्धिं ठिएण मुणिपायमूलम्मि ॥५६॥
 तो तत्थ अहं दिट्ठो तुह साहणिएण, भणइ तो इयरो । अणुं जसु रज्जसिंरिं मुणिदंसणओ मए पत्तं ॥

चतुर्द्विषति तेन प्रेषितं साधनं ततः सोऽपि । प्राप्तः साधनिकेनानीतस्तस्य पार्श्वे ॥४३॥
 तेनापि पृष्टो भ्राता मुनिपार्श्वे निवर्तमानैः । युष्माभिः किमनुभूतं, सागरचन्द्रस्ततः कथयति ॥४४॥
 अपशकुनाद् बलितः पुरामिमुखं यावत्तावच्चरैः । आहत्य ल्युडैः पातितो धरणिपट्टं ॥४५॥
 वस्त्रादीन् गृहीत्वा सिन्ध्वा वदने वस्त्रमहम् । बद्धो वृक्षस्य मूले गतेषु चरैषु पथिकेन ॥४६॥
 तत्रागतेन दृष्टः करुणया छोटयित्वा मे दत्तः । शालिकरम्बो निजशम्बलात्तथा पायितः सलिलम् ॥४७॥
 ततश्चिन्तितं मयेति सत्त्वं गुणचन्द्रभाषितं जातम् । शकुनोऽप्यशकुन एव मुनिर्मेहात्मा मया गणितः ॥४८॥
 फलितो मम मनोभावस्तस्मादद्यापि तं मुनीश्वरं गत्वा । समयामि तत्र पुण्योदयेन यदि कथमपि प्राप्नुयाम् ॥
 इति चिन्तयित्वा चलितो दृष्टश्च मुनिस्ततः प्रणम्य । निजदोषं प्रकटय्य समितो भणितमथ मुनिना ॥५०॥
 धर्माधर्मयोः फलं सततं प्रकटमिह वेदयन्नपि । भाविभद्रो विज्ञानातीतरश्च न जानाति कथमपि ॥५१॥
 एक एव संसारे शरणं जीवानां नियमतो भ्रमः । अन्यत् पुनः सर्वमपि सखु दुःखानां निबन्धनमेव ॥५२॥
 अज्ञानान्धो जीवः कपायवशमश्च विषयगृहश्च । दृष्टं कथितमपि स्फुटं प्रतिपद्यते नैव सद्धर्मम् ॥५३॥
 सविवेकः पुनर्धर्मं कृत्वा विशुद्धमार्गसंपन्नः । तद् नास्ति यत्र प्राप्नोति कल्याणपरम्परां परमाम् ॥५४॥
 इति मुनिना विस्तरतो यतिगृहिभेदेन कथिते धर्मे । गृहिधर्मः प्रतिपन्नोऽयतिधर्मस्त्यासामर्थ्येन ॥५५॥
 पर्व्वोपराधमलसालनैकप्रायश्चित्तजलपवाहेण । नीत आत्मा शुद्धिं स्थितेन मुनिपादमूले ॥५६॥

तो सागरो पयंइ गुणिपायपसायओ मए पत्तो । जिणधम्मो, किं इमिणा रज्जेण पावकज्जेण ? ॥५८॥
तो जणयं गुणचंदो निययावासम्मि नेइ सगिहे उ । सागरचंदो चिह्णइ कहइ नरिंदस्स गुणचंदो ॥५९॥
गुणिदंसणयुत्तंतं पुच्छइ तह जामि वंदितं तमहं । भणइ नरिंदो-एमो अग्गेवि, तओ नरवरिंदो ॥६०॥
गुणचंदो सकलतो सागरचंदोवि सुमइजणयउओ । वंदंति मुणि गंतुं सुणंति धम्मं, तओ राया ॥६१॥
सम्मत्तं पडिवज्जइ गुणचंदोऽणुवयाइं अग्गे उ । सम्मत्तमित्तमवरे जइसत्तीए, निवइपमुहा ॥६२॥
वंदेऊणं साहुं पज्जा नियनियमिहेसु, गुणचंदो । छणचंदो इव गयणं पभावए पवयणं पयओ ॥६३॥
सागरचंदो हट्टे ववहरइ विट्ठए य तम्मित्तं । जित्तिपमित्तेण कुट्टुवउयरपरिपूरणं होइ ॥६४॥
गुणचंदेण स्वविमवेऽनिशं दित्तेवि विविधभंगीहि । मिच्छामिमाणनडिओ अणुणिजंतोवि नो लेइ ॥६५॥
किंच गुणचंद्ररिद्धिं हज्जइ ददूण सोवि ईसाए । दविणपिवासाए तहा पीडिज्जइ अइदहं तत्तो ॥६६॥
आसोइयाइमीसं चोलं घुसिणं कुसुभसंमीसं । कत्तूरिं करणीए तह कप्पूराइद्व्याइ ॥६७॥
घित्ठूण मिच्छभूमीए जाइ-अहं तेण कोवि कम्मयरो । अवमाणिओ सरूवं तं पयइइ मिच्छनाहस्स ॥
सो तव्भंडं सव्वं उहालिय लेइ खिवइ गुत्तीए । तत्तय य छुहाकिलंतो सो मरिउं वंतरो जाओ ॥६९॥
तत्तो अइयारफलं सुमरंतो मणुयजम्मअणुभूयं । पच्चक्खमणुइवतो तं च कुदेवत्तमणुपत्तं ॥७०॥
पच्छयावपवत्तो जइसत्तीए जिणिइभवणेषु । संघणओयणेषु य उज्जमिउं पत्तमणुपत्तो ॥७१॥

ततस्तत्राहं दृष्टस्तव साधनिकेन, भणति तत इतरः । अनुमुद्स्व राज्यश्रिये मुनिदर्शनतो मया प्राप्ताम् ॥५७॥
ततः सागरः प्रजरूपति मुनिपादप्रसादतो मया प्राप्तः । गिनधर्मः, किमनेन राज्येन पापकार्येण ? ॥५८॥
ततो जनकं गुणचन्द्रो निनावसे नयति स्वगृहे तु । सागरचन्द्रस्तिष्ठति कपयति नरेन्द्रस्य गुणचन्द्रः ॥५९॥
मुनिदर्शनवृत्तान्तं पृच्छति तथा यामि वन्दितुं तमहम् । भणति नरेन्द्र एमो वयमपि, ततो नरवरेन्द्रः ॥६०॥
गुणचन्द्रः सकलत्रः सागरचन्द्रोऽपि सुमतिजनकयुतः । वन्दन्ते मुनिं गत्वा शृण्वन्ति धर्मं, ततो राजा ॥६१॥
सम्यक्त्वं प्रतिपद्यते गुणचन्द्रोऽणुव्रतान्यन्ये तु । सम्यक्त्वमात्रमपरे यथाशक्ति, नृपतिप्रमुखाः ॥६२॥
वन्दित्वा साधुं प्राप्ता निजनिजगृहेषु, गुणचन्द्रः । क्षणचन्द्र इव गगनं प्रभावयति प्रवचनं प्रयतः ॥६३॥
सागरचन्द्रो हट्टे व्यवेहरत्यनयति च तन्मात्रम् । यावन्मात्रेण कुटुम्बोदरपरिपूरणं भवति ॥६४॥
गुणचन्द्रेण स्वविमवेऽनिशं ददत्यपि विविधभङ्गिभिः । मिथ्यामिमानवदितोऽनुनीयमानोऽपि नो लाति ॥६५॥
किञ्च गुणचन्द्रादिकं दक्षते दृष्ट्वा सोऽप्यीर्ष्या । द्रविणपिपासया तथा पीड्यतेऽतिदृढं ततः ॥६६॥
आसोतिकादिमिश्रं चोलं घुसणं कुसुमसंमिश्रम् । कस्तूरीं करण्या तथा कर्पूरादिद्रव्याणि ॥६७॥
गृहीत्वा म्लेच्छभूमीं ग्रात्यथ तेन कोऽपि कर्मकरः । अपमानितः स्वरूपं तत्प्रकटयति म्लेच्छनाथस्य ॥६८॥
स तद्राण्डं सर्वमुदात्तं लाति सिपति गुप्तौ । तत्र च क्षुत्त्वान्तः स मृत्वा व्यन्तरो जातः ॥६९॥
ततोऽतिचारफलं स्मरन् मनुजजन्मानुगतम् । प्रत्यक्षमनुभवस्तच्च कुदेवत्वमनुप्राप्तम् ॥७०॥

तुम्भवकपसुकयवसा पदमवण चेव पाविउं दिक्खं । परिपालिऊण सम्मं विहुणियकम्मो गओ मोक्खं ॥
 गुणचंदोविहु सुचिरं गिहिधम्मं पालिउं गहिणदिक्खो । सह भज्जाए काउं कम्मखयं मोक्खमणुपत्तो ॥७३॥
 परंदव्वहरणविरया निरयाइदुदाण ते खलुव्वरिया । सोहम्मसंगचंगा सग्गसिरी तेहिं निरुवरिया ॥७४॥
 अदत्तादानविरया विस्सासपणं हवंति सव्वेसि । किंति सुहं च विउलं पावंति इहेव जम्मम्मि ॥७५॥
 परलोए धणहाणी न होइ सिज्झइ समीहिं सव्वं । चिंताइओवि धुवं जायइ सुहसंपयालाभो ॥७६॥
 इय अइयारविमुद्धं तइयवयं जेहिं दुद्धरं धरियं । बंभंडमंडवोवरि किंत्तिलया ताण वित्थरिया ॥७७॥

॥ इति तृतीयाख्यव्रते पञ्चमातिचारविपाके सागरचन्द्रकथा समाप्ता ॥

॥ तृतीयमख्यव्रतं समाप्तम् ॥

पश्चात्तापमवृत्तो यथाशक्ति जिनेन्द्रभवनेषु । संवप्रयोजनेषु चोद्यम्य प्राप्तमनुजत्वः ॥७१॥
 तद्भवकृतसुकृतवशात् प्रथमवयस्येव प्राप्य दीक्षाम् । परिपाल्य सम्यग्बिधूतकर्मागतो मोक्षम् ॥७२॥
 गुणचन्द्रोऽपि खलु सुचिरं गृहिधर्मं पालयित्वा गृहीतदीक्षः । सह भार्यया कृत्वा कर्मक्षयं मोक्षमनुप्राप्तः ॥७३॥
 परद्रव्यहरणविरता निरयादिदुःखेभ्यस्ते खलुदृष्टाः । सौभाग्यसङ्गचङ्गा स्वर्गश्रीस्तैर्निश्चितं वृता ॥७४॥
 अदत्तादानविरता विरवासपदं भवन्ति सर्वेषाम् । कीर्तिं सुखं च विपुलं प्राप्नुवन्तीहैव जन्मनि ॥७५॥
 परलोके धनहानिर्न भवति सिध्यति समीहितं सर्वम् । चिन्तादितोऽपि ध्रुवं जायते सुखसंपल्लाभः ॥७६॥
 इत्यतिचारविमुद्धं तृतीयव्रतं यैर्दुषरं धृतम् । ब्रह्माण्डमण्डपोपरि कीर्तिलता तेषां विस्तृता ॥७७॥

जो वज्रइ परदारं सो सेवइ नों कयाइ परदारं । सकलचे संतुष्टो सकलचो सो नरो होइ ॥१॥
उल्लसइ जसो किन्ती वियंभए वित्थरंति पुरिसत्या । परदारवज्जिणो इह भवेवि जह वीरकुमारस्त ॥२॥
तयाहि ;—

पुरिसुत्तमकपसपणं सुरयणमहिंयं सुपोयकुलभवणं । अत्थि पुरं सुपसिद्धं जलहिस्स जलंभ सिरिनिलयं ॥
निलयो कल्लाण कल्लाणसंगओ गयघडांई संघडिओ । घडियविहत्तसकज्जो राया रिउमदणो नाम ॥४॥
तस्सत्थि पिया रइरंभविज्जमा विज्जमाणकुलभवणं । सुवणसरकमलिणी इव कमलसिरी नाम सिरिभवणं ॥
विसयसुहसत्ताणं ताणं तणओ अहन्नाया जाओ । नामेण वीरकुमारो सणकुमारोव रूपेण ॥६॥
भूरो धारो चाई कयन्नसिरसेर्रो विणयकलिओ । अविकलकलालओवि हु ससिच्च गयलंछणो तद्वि ॥७॥
अह सो अइवियडाए आइइयकीलणत्थमडवीए । पत्तो न पिच्छए तंत्थ एकमविससयमिगमाइ ॥८॥
तो विन्ध्यियहियओ जाव इओ तओ भयइ परियणसमेओ । ता निउरंढीभूए पिच्छइ एगत्य देसम्मि ॥९॥
ससयमयमदिसगयणं वयपमवहरिवग्गचित्ताईए । मयपरिचचे मित्तच्च वइरिणो जेवि अन्नोन्नं ॥१०॥
तह सजलजलहरुदामसइमायन्नए मुणिवरस्त । सवणामयवुट्टिसमं संक्षायंतस्त अणवरयं ॥११॥
एत्तो य पहरणाइं सरसिल्लइंणि क्षत्ति खित्ताइं । कुमारवरपरियणेणं लग्गाइं न तिरियदेहेसु ॥१२॥
तो निरियवइरमणं पहरणविहलत्तणं च मन्नंतो । कुमारो मुणिपंभावं पणमिय मुणिणो चरणकमलं ॥१३॥
उवविसइ धरणिवीडे तं ददुं परियणोवि तह कुणइ । साहूवि धम्मलाभं दाऊणं कहइ धम्मकइ ॥१४॥

यो वज्रयति परदारान्त्स सेवडे नो कदाचित्परद्वारम् । स्वकलत्रे संतुष्टः सकलत्रः स नरो भवति ॥१॥
उल्लसति यदाः कीर्त्तिर्विमृन्मते विस्तृणन्ति पुरुषार्थाः । परदारवर्जिन इह भवेऽपि यथा वीरकुमारस्य ॥२॥
पुरुषोत्तमकृतसद(शय)नं सुशस्त्रमहिंसं सुपोतकुलभवनम् । अस्ति पुरं सुप्रसिद्धं जलधेर्जलमिव श्रीनिलयम् ॥३॥
निलयः कलानां कल्याणसंगतो गजघट्याभिः संघटितः । घटितविभक्तस्वकायां राजा रिपुमर्दनो नाम ॥४॥
तस्यास्ति प्रिया रतिरन्माविभ्रमां विभ्रमाणां कुलभवनम् । सुवनसरः कमलिनीव कमलश्रीर्नाम श्रीभवनम् ॥५॥
विषयमुत्तमसक्तयोस्तयोस्तनयौऽथान्यदा जातः । नाम्ना वीरकुमारः सनत्कुमार इव रूपेण ॥६॥
शूरो वीरस्यागी कृतज्ञशिरःशेखरो विनयकलितः । अविकलकलालयोऽपि हि शशीव गतलान्छनस्तथापि ॥७॥
अथ सोऽतिविह्वलतामास्तेटकरीडनार्थमटव्याम् । प्राप्तो न पश्यति तत्रैकमपि शशकमृगादिम् ॥८॥
ततो विस्मिततटदयो यावद्विस्तृतो भ्रमनि परिजनसमेतः । तावन्निकुरम्बीमृतान् पश्यत्येकत्र देशे ॥९॥
शंशकधूममद्विपगजगवयहरिणहरिव्याघ्रचित्रकादीन् । मयपरित्यक्तान्मित्राणि वैरिणो येऽप्यन्योन्यम् ॥१०॥
तथा सजलजलधरां हामशन्दमार्कण्यति मुनिवरस्य । श्रवणामृतवृष्टिसमं संध्यायतोऽनवरतम् ॥११॥
इतश्च पहरणानि शरपासादीनि अटिति क्षिप्तानि । कुमारवरपरिजनेन लग्नानि न तिर्यग्देहेषु ॥१२॥
ततस्तिर्यगैरशमनं प्रहरणविकलत्वं च मन्यमानः । कुमारो मुनिपंभावं प्रणम्य मुनेश्चरणकमलम् ॥१३॥

तथमहि;—

को नाम पुरिसयारो जीवे तण्जीविणो हणंतस्स । को लहइ साहुवायं घायंतो थेरंपुल्लए ॥१५॥
एगस्स पाणनासो कीरइअन्नोपूरंतपरिओसो । सच्चमिणं जं मारइ गामिल्लो गोदहिल्लाए ॥१६॥
सीउण्हतइपमुहं किलेसमसमं सहंति मोहंधा । इत्येव भवे पावा कुप्परजानुट्टियकिणोहा ॥१७॥
सन्नाणवि पावाणं पावमिणं नरयकाणं परमं । पाणिबहो तहं सोवागजीविया मंसपरिभोगो ॥१८॥
सज्जेसि जीवाणं नियजायं वल्लहं सयाकालं । मरणं पुणो अणिट्ठं पसिद्धमेयं जओ भणियं ॥१९॥

“अमेध्यमध्यं कीटस्य सुरेन्द्रस्य सुरालये । समाना जीविताकाङ्क्षा समं मृत्युमयं द्वयोः ॥”
दुब्बयणगालिघाया पराभवो वंचणं तहा मरणं । जह अप्पणो अणिट्ठं मुण अन्नेसिपि तह चेव ॥२०॥
जं जस्स होइ इट्ठं दिज्जउ तं तस्सु परभवे पत्थं । जारिसमिहइ दिज्जइ लब्भइ अन्नत्थ तारिसयं ॥२१॥
एगत्य होइ जीयं एगच्छत्तं च रज्जमेगत्थ । अन्नयरनासकाले जीयं जीयाण इट्ठयरं ॥२२॥
किञ्च ।

धणबंधवसयणेसुं पुत्तकलत्तेसु चेव सज्जेसु । नियजायं इट्ठयरं अणुभवसिद्धं इमं लोए ॥२३॥
जइ माणुसावि मंसं असंति रुहिरं पिपंति पाणीणं । तो नणु कीडयसाणाइएहिं सह को विसेसो सिं ? ॥
जं जीवंतं सत्तं हरिऊणमत्तरणयं निरवराहं । भक्खिज्जइ से मंसं पिज्जइ रुहिरं च तुट्ठेहिं ॥२५॥
मोत्तूण नरयपडणं किं अन्नं मंसभक्खणस्स फलं ? । संतेवि पवरभक्खे जमक्खमलक्खणा खंति ॥२६॥
होउ अजगणी तेसि दुब्बरणी पडउ तदुदरस्तावि । जे भक्खंति निमूगा निक्करुणा मंसमसुइसमं ॥२७॥

उपविशति धरणीपीठे तं दृष्ट्वा परिजनोंऽपि तथा करोति । साधुरपि धर्मलामं दत्त्वा कथयति धर्मकयाम् ॥
को नाम पुरिसयारो जीवास्तृणजीविनो धनतः । को लभते साधुवादं घातयन् स्वविरपङ्गुलान् ॥१५॥
एकस्य पाणनासः क्रियतेऽन्यः स्फुरत्परितोषः । सत्यमेतद् यन्मारयति गां दरिद्रो गोदध्यर्धम् ॥१६॥
शीतोष्णतृष्णाप्रभुवं क्लेशमसमं सहन्ते मोहान्धाः । अथैव भवे पापाः कूर्परंजानुस्थितकिणौघाः ॥१७॥
सर्वेषामपि पापानां पापमेतन्नरककारणं परमम् । प्राणिकषस्तथा श्वपाकजीविका मांसपरिभोगः ॥१८॥
सर्वेषां जीवानां निजजीवितं वल्लभं सदाकालम् । मरणं पुनरनिष्टं प्रसिद्धमेतद् यतो मणितम् ॥१९॥
दुर्वचनगालिघाताः पराभवो वघ्नं तथा मरणम् । यथाऽऽत्मनोऽनेष्टं जानीष्यन्तेऽपामपि तथैव ॥२०॥
यद् यस्य भवतीष्टं दीयतां तत्तस्य परभवे प्रार्थ्यम् । यादृशमिह दीयते लभ्यतेऽन्यत्र तादृशम् ॥२१॥
एकत्र भवति जीवितमेकत्र उन्नं च रान्यमेकत्र । अन्यतरनाशकाले जीविनं जीवानामिष्टतरम् ॥२२॥
धनरान्ययस्य जनेषु पुत्रकलशेष्वेव सर्वेषु । निजजीवितमिष्टतरमनुभवसिद्धमिदं लोके ॥२३॥
यदि मातुषा अपि मांसमश्नन्ति रुधिरं पिबन्ति प्राणिनाम् । ततो ननु कीटानादिकैः सह को विशेष एषाम् ॥
यज्जीवन्तं सत्तं दत्त्वाऽऽशरणकं निरपराधम् । मस्यते तस्य मांसं पीयते रुधिरं च तुष्टं ॥२५॥
मुक्त्या नरकपतनं विमन्यद् मांसभक्षणस्य फलम् ? । मन्यपि प्रवरमन्ये यदक्षमलक्षणाः ग्वादन्ति ॥२६॥

इच्छादेसेनाए कुमरो संपत्तपरमसम्पत्तो । नियमइ संकल्पेण धृत्वाणवराहपाणिवहं ॥२८॥
 परदारसेवणं मंसभवत्तणं तह य परिपणो तस्स । नियमेइ कोनि किपि हु, नमिष मुणि जंति सट्ठाणे ॥२९॥
 अइ अन्नयां कुमारां रत्ना पुट्टा मईपरिवत्तटा । जह पंचालेसु मए धविओ जो चिह्न निओगी ॥३०॥
 सो अइनिउणो य अवंचगोवि पयईए तत्थ दस लक्खे । कणयस्सुप्पज्जेतं साहइ एगम्मि वरिसम्मि ॥३१॥
 अओ भणइ पनरम लक्खे कणयस्स अहमिहज्जेमि । पुच्चनिओगिस्स इमं कहियं अहंई तइविइमो ॥३२॥
 भणइ मए विन्नत्तं जत्तियमित्तं तओ अहं अहियं । उणाइउमसमत्यो जं जुज्झइ कुणउ तं देवो ॥३३॥
 ता इह किं कायध्वं, धीरकुमारं विवज्जिउं अत्रे । सव्ये भणंति कुमरा जो उप्पायइ वहुं कणयं ॥३४॥
 सो ठाविज्जउ देसे, धीरकुमारं तओ भणइ राया । किं किपि तुमं न भणसि, सो भणइ नं मज्झमयेयं ॥
 जं ताएणं कहिओ पुच्चनिओगी अवंचगो निउणो । सोच्चिय तायस्स हिओ पीढेउं महइ न पयाओ ॥३६॥
 ताण य अपीढियाणं होइ समिद्धी तओ पयट्ठंति । चवभाया ते जेसिं करेण नीईए नरवणो ॥३७॥
 उप्पज्झइ बहुदविणं विणा अनई तओ य पइवरिसं । अहिययरं अहिययरं वहुदेइ दविणं च धम्मो या ॥३८॥
 उक्तं च;—

“अर्थात् शिवर्गनिष्पत्तिर्न्यायोपाजितवर्धनात् । अधर्मानर्थशोकानां विपरीतान् समुद्भवः ॥”

ता पढोच्चिय जोग्गो अहिगारी जो नएण लेइ धणं । इयरो उण अनुएणं पनरस लक्खे समज्जिणिही ॥
 तुम्ह निओई होउं जं अन्नायं इमो समापरिही । तं तुभंमि अहम्मं अजसप्पहरं च उवणेही ॥४०॥

भवत्वजननिस्तेषां दुर्भरणिः पंततु तेंदुदरस्यापि । ये मत्स्यन्ति निःशूका निष्करणा मांसमशुचिसमम् ॥१७॥
 इत्यादिदेशनया कुमारः संप्राप्तपरमसम्पत्त्वः । नियमयति संकल्पेन स्थूलानपराधप्राणिवधम् ॥२८॥
 परदारसेवनं मांसभक्षणं तणाचं परिजनस्तैस्य । नियमयति कोऽपि किमपि सज्जु, नत्वा मुनि यान्ति स्वस्थाने ॥
 अयान्यदा कुमारा राज्ञा दृष्टा मतिपरीक्षार्थम् । यथा पाञ्चालेषु मया स्थापितो यन्तिष्ठति नियोगी ॥३०॥
 सोऽतिनिपुणश्चावन्चकोऽपि प्रकृत्या तत्र दश लक्षान् । कनकस्थोत्पद्यमानान् कथयत्येकस्मिन् वर्षे ॥३१॥
 अन्यो भगति पञ्चदश लक्षान्कनकस्याहमिहार्जयामि । पूर्वनियोगिन इदं कथितमस्मापिस्तथाप्ययम् ॥३२॥
 मणति मया विज्ञितं यावन्मात्रं ततोऽहमधिकम् । उत्पादयितुमसमर्थो यद् युज्यते करोतु तद् देवः ॥३३॥
 तस्मादिह किं कर्तव्यं, धीरकुमारं विवर्ज्याये । सर्वे मणन्ति कुमारा य उत्पादयति बहु कनकम् ॥३४॥
 स स्थाप्यतां देशे, धीरकुमारं ततो मणति राजा । किं किमपि त्वं न मणसि, स मणति न मम मतमेतत् ॥
 यत्तातेन कथितः पूर्वनियोगी अवच्छको निपुणः । स एव तातस्य हितः पीडयितुं न काङ्क्षति, प्रजाः ॥३६॥
 तासां चापीडितानां भवति समृद्धिस्ततः प्रवर्तन्ते । व्यवसायास्ते येषां करेण नीत्या नरपतेः ॥३७॥
 उत्पद्यते बहुद्विषिणं विनाऽनीतिं ततश्च प्रतिवर्षम् । अधिकतरमधिकतरं वर्षेने द्विषिणं च धर्मश्च ॥३८॥
 तस्मात् प्रथम एव योयोऽधिकारी यो नयेन लाति भनम् । इतरः पुनरनयेन पद्धदश लक्षान्समर्जयिष्यति ॥
 तव नियोगी मृता यमन्यायमयं समाचरिष्यति । स युष्माकमप्यवर्ममयस्यः प्रहारं चोपनेष्यति ॥४०॥

किञ्च ।

पनरस लक्ष्मे एगमि वच्छरे जइ परं लवज्जेही । विइयमि तच्चउत्तं तच्चइयं वा लवज्जिमज्जा ॥४१॥
तइयमि वच्छरम्मी अजुत्तदाणो तहिं जणो होही । ता लक्ष्मेपि न होही होही सच्चं इमं वयणं ॥४२॥

“अत्युपादानमर्थस्य प्रजाभ्यः पृथिवीभुजाम् । दुग्धमादाय धेनूनां मांसाय स्तनकर्तनम् ॥”

तो नरनाहो चितइ लहुओवि इमो वपण सल्लेसि । अइगरुओ कुद्धीए, ता रज्जधुरं इमो धरिही ॥४३॥
ता जइवि अहं मच्छरिजणइ एयस्स कहि वि हु अवायं । रक्खंतो पयडिस्सं न रज्जपयजोगयमिमस्स ॥४४॥
तहवि हु एयस्संगट्टिए गुणं तह जणाणुरायं च । पच्छाईउं न सक्का इय चित्तिथ भणइ तो एवं ॥४५॥
वच्छ । इमे सल्लेवि हु कुबुद्धिणो बुद्धिमं तुमं चेव । जं सल्लसम्मयाओ विवरीयं भणसि इय एवं ॥४६॥
ता अन्नविदत्ताए तुज्ज न सोहइ सिरीइ परिभोगो । नियबुद्धीए अवन्ना होइ कया जं तए एवं ॥४७॥
ता मुंच विहवमेयं देसं च इमं जमित्थ देसमि । तुह बुद्धीए पभावो संतोवि न होइ अइपयडो ॥४८॥
तो नरवरस्स पाए नमिऊणं निग्गओ तओ कुमारो । मइसागरमंतिमुएण विमलनामेण संसहाओ ॥४९॥
पच्छन्ननिवनिस्सविषदेसंतरपहियवेससुहोईहि । अणुगमंतो सययं संपत्तो कोसलपुरमि ॥५०॥
पुरपरिसरसंतीरे विस्समिओ जावं चिहइ कुमारो । ताव हलवोल्लमुहलो उच्छलिओ तूरनिग्गोसो ॥५१॥
तो पृष्ठो कोवि नरो वंत्थव्वो विपलमंतिणा किं भो । कोवि हुं मइसवो इह जं सुव्वइ तूरनिग्गोसो ॥५२॥
तो सो कहेइ रणववलराइणो अत्थि कुलमईनामा । नियपाणाणवि अहिया दुहिआ नरवेसिणी कन्हा ॥५३॥
तो तपिडणा आराहिपाए कुलदेवयाए इय कहियं । जस्सज्ज पट्टहत्थी कंठे खिविही कुसुममालं ॥५४॥

पञ्चदश लक्षानेकस्मिन्वत्सरे यदि परमुपार्जयिष्यति । द्वितीये तच्चतुर्थे तत्तृतीये बोपार्जयेत् ॥४१॥
चृतीये वत्सरेऽयुक्तदानस्तत्र जनो भविष्यति । ततो लक्षमपि न भविष्यति भविष्यति सत्यमिदं वचनम् ॥
ततो नरनाथश्चिन्तयति लघुरप्ययं वयसा सर्वेषाम् । अतिगुरुवृद्ध्या, तस्माद्रान्यधुरामयं परिष्यति ॥४२॥
तस्माद्यद्यप्यहं मत्पतिजनदेतस्य कथमपि क्षुपायम् । रक्षन् प्रकटयिष्यामि न राज्यपदयोग्यतामस्य ॥४३॥
तथापि श्वेतस्याङ्गस्थितान्गुणांस्तथा जनानुरागं च । प्रच्छादयितुं न शक्या इति चिन्तयित्वा भणति तत एवम् ॥
वत्स ! इमे सर्वेऽपि खलु कुबुद्धयो बुद्धिमांस्त्वमेव । यत्प्रवक्ष्यमंताद् विपरीतं भणसीत्येवम् ॥४४॥
तस्मादन्यार्जितयुयास्तव न शोभते श्रियाः परिभोगः । निजबुद्धेर्वज्रा भवति कृता यत्त्वयैवम् ॥४५॥
तस्मान्मुद्य विभवमेतं देशं चेमं यदत्र देशे । तव बुद्धेः प्रभावः सञ्जपि न भवत्यतिप्रकटः ॥४६॥
ततो नरवरस्य-यादौ नत्वा निर्गतस्त्वतः कुमारः । मयि सागरमन्त्रिमुत्तेन विमलनाम्ना संसहायः ॥४७॥
प्रच्छन्ननृपतिरूपितदेशान्तरपथिकवेपमुर्मटः । अनुगम्यमानः सततं संप्राप्तः कोसलपुरे ॥५०॥
पुरपरिसरसंतीरे विश्रान्तो यावच्छिष्टति कुमारः । तावत्कलकलगुह्वर उच्छलितस्तूर्यनिर्घोषः ॥५१॥
ततः पृष्ठः कोऽपि नरो वास्तव्यो विमलमन्त्रिणा किं भोः । कोऽपि हि महोत्सव इह यन् श्रूयते तूर्यनिर्घोषः ॥५२॥
ततः म कथमपि रणववलराजस्योऽस्ति कुलमईनामा । निजपाणेष्वोऽप्यधिकं दुहिता नरदोषिणी कन्या ॥५३॥

सो कुमरीए भत्ता अणुरत्ता नम्मि निच्छियं होही । तो पूडवि पट्टकरिं कुमरिं आगेविउं उवरिं ॥५५॥
 मुक्को निरंकुसो सो पुगओ वज्जंततूरनियरेण । तेणवि मालियपट्टे गंतूण करे कया माला ॥५६॥
 नरवडसेणादिवमंडलीयसामंतमतिपरिकलिओ । सो इन्हि पुरमज्जे कयकम्पान्णो परिभमइ ॥५७॥
 इयं कहिऊणं विरेप तम्मि नरे जाव चिट्ठए विमलो । तो तत्तणेण पत्तो पट्टकरी तम्म दिट्ठिपहं ॥५८॥
 विगलंतविमलमयजलपरिमलवसमिलियमृदलममरउलं । तं पिच्छिऊण इंतं विमलो पडिवोदए कुमरं ॥५९॥
 जा ता स्रणेण पत्तो इत्थी कुमरस्स संनिहाणम्मि । करकलियकुसुममालं खिविय कुमारस्स कंटम्मि ॥६०॥
 नियखंये आरोवइ वीरकुमारं करे करंऊण । रायावि हु परित्तो तं दट्ठं मयणममळ्वं ॥६१॥
 कुमारीइवि सो दिट्ठो अनञ्जनायबल्लहरिपरिकलिओ । अमयजलहिव सहसा तरंगिओ शुद्धिमनिसाए ॥
 अह राया करिदमगं सुवन्नलज्जवं तुरंगमसहस्सं । कुमरस्स धूलिझाडावणीए दाऊण विट्ठिपुळ्वं ॥६३॥
 छायालमगं चिय कुरुमईए कुमरीए सह कुमारेण । कारइ पाणिग्राहणं संतोसियमयन्नजणहियं ॥६४॥
 ग्रामसहस्सं पाणिस्स मोयणे देइ अप्पणो पवरं । पासायं नरनाहो, विलसइ तत्थिडिओ कुमरो ॥६५॥
 जणओ कुमरस्स सयं पेत्तियपच्छन्नपुरिसवयणाओ । सोउं वुत्तंतमिमं अइनिव्वुपमाणसो जाओ ॥६६॥
 पाणिनाहदिवसेसु य नरनाहेणं नियम्मि भवणम्मि । परिधुंतो मंसाइज्जियं पुच्छिओ कुमरो ॥६७॥
 जह किं एयं, तत्तो कुमरेण जाव कहिउमाहं । तो राया भणइ अणाउलेण सोयव्वमह कुमरो ॥६८॥

ततस्तत्पित्राऽऽराधितया कुलदेवतयेति कथितम् । यस्याब पट्टहस्ती कण्ठे क्षेप्यति कुसुममालाम् ॥६४॥
 स कुमार्या भर्ताऽनुरक्ता तस्मिन्निश्चितं भविष्यति । ततः पूजयित्वा पट्टकरिणं कुमारीमारोप्योपरि ॥६५॥
 मुक्तो निरंकुशः स पुरतो वाद्यमानतूर्यनिकरेण । तेनापि मालिकपट्टे गत्वा करे कृता माला ॥६६॥
 नरपतिसेनाधिपमण्डलिकसामन्तमन्त्रिपरिकलितः । स इदानीं पुरमज्ये कृतकरमाळः परिभ्रमति ॥६७॥
 इति कथयित्वा विरते तस्मिन् नरे यावत्तिष्ठति विमलः । ततस्तत्तणेन प्राप्तः पट्टकरी तस्य दृष्टिपथम् ॥६८॥
 विगलद्विमलमदजलपरिमलवसमिलितमुखरभ्रमरकुलम् । तं दृष्ट्वाऽऽवन्तं विमलः प्रतीबोधयति कुमारम् ॥६९॥
 यावच्चान्द्रस्तनिं प्राप्नो हस्ती कुमारस्य संनिधाने । करकलितकुसुममालां क्षिप्त्वा कुमारस्य कण्ठे ॥७०॥
 निजस्कन्ध आरोपयति वीरकुमारं करे कृत्वा । राजापि सल्ल परितुष्टस्तं दृष्ट्वा मदनसमरूपम् ॥७१॥
 कुमार्यापि स दृष्टोऽनन्यलावण्यलहरिपरिकलितः । अमृतजलधिवत्सहसा तरङ्गितः पूर्णमानिषया ॥७२॥
 अथ राजा करिदशकं मुवर्णलक्षं तुरङ्गमसहस्रम् । कुमारस्य धूलिच्छोटनावन्यां दत्त्वा विधिपूर्वम् ॥७३॥
 छायालग्नैव कुरुमत्याः कुमार्याः सह कुमारेण । कारयति पाणिग्रहणं संतोषितसकलजनहृदयम् ॥७४॥
 ग्रामसहस्रं पाणोर्मोचने ददात्यक्तमनः प्रवरम् । प्रासादं नरनाथो, विलसति तत्र स्थितः कुमारः ॥७५॥
 जनकः कुमारस्य स्वयं प्रेषितप्रच्छन्नपृष्ठवचनान् । श्रुत्वा वृत्तान्तमिमं मतिनिर्वृतयानसो जातः ॥७६॥
 पाणिग्रहदिवसेषु च नरनाथेन निजे भवने । परिमुञ्चानो मांसादिवर्जितं श्रेष्ठः कुमारः ॥७७॥
 यथा किमेतन्, ततः कुमारेण यावत्कथयितुमारब्धम् । ततो राजा मण्यनाकुलेन श्रोतव्यमथ कुमारः ॥७८॥

विब्रवद् जहा एवं होत परं इह विवाहमञ्जम्भि । वारिज्जउ पागो रसवईए मंसस्स, तो रत्ता ॥६९॥
 तं चेव कयं ततो विचम्भि विवाहप्रक्रमे भणितो । कुमारेण नियो सुव्वउ मंसस्स अभवत्तणे हेउ ॥७०॥
 पंचिन्द्रियवहवज्जं होइ न मंसं, वदो य एएसि । नरयस्स परमहेउ वन्निज्जइ धम्मसत्थेसु ॥७१॥
 इचाइदेसुणाए परिकइया मंसभक्खणे दोमा । कहियं च पसंगेण जइमिहिधम्माण तत्तंपि ॥७२॥
 तद् अत्तणो अणुव्वयपरिग्गहो मंसपभिरिहारो । तं सोउं नरवड्ढो विसेसओ तम्मि बहुमाणो ॥७३॥
 विस्तासोवि य परमो संजाओ तद् य-तेण पडिवचं । मंसपरिमोगपरिवज्जणेण सह देवगुरुत्तं ॥७४॥
 अह अन्नदिणे पडिहारसुइया इत्थिया समयुपत्ता । संज्ञासमय एवं विन्नत्तो तीइ कुमरवरो ॥७५॥
 जह कुमर ! इत्थ नपरे चउरो निवसंति परमरूपधरा । निवमंतिसिद्धिपडिहारमारिया ताहि तं दिट्ठो ॥
 मयणविट्ठुहाहि चउरिहि तुह पासे पेसियम्हि पत्तेयं । न मुणंति वड्ढयरमिमं परोप्परं ता कमेण जहा ॥७६॥
 तुह संगममेयाओ लहंति करुणं तद्वा कुणसु नाह । तत्तो जं कायव्वं तं निच्छइउं भणइ कुमरो ॥७७॥
 भाविनिशि पढमपदरे पडिहारी एउ सिद्धिणी वीए । तइयम्मि सचिवमज्जा चरिमे पुण एउ निवपत्ती ॥
 निपमणकामियसंपत्तिायडसंगडियवहलपुल्ला सा । तं पत्तेयं तासि जाणावइ कुमरपडिवचं ॥७८॥
 तो वीपदिणे कुमरो भणइ नरिंदं जहा अहं तुम्ह । दंसेमि किंपि, किंपुण जइ तमदिट्ठव मत्तेसि ॥७९॥
 भणइ नियो पुत्तसभो तं ववहारेण अम्ह सत्पुरिस ! । निच्छयओ पुण सद्धम्मदानओ मणुयजम्ममिमं ॥
 सफलंतो जणओचिय, ता किं इह वच्छ ! इय विकप्पेण । वावारसु जणमेयं जत्थ व तत्थ व नियरईए ॥

विज्ञपयति यथैवं भवतु परमिह विवाहमञ्जये । वार्यतां-पागो रसवत्तां मांसस्य, ततो राज्ञा ॥६९॥

तदेव कृतं ततो कृते विवाहप्रक्रमे भणितः । कुमारेण नृपः श्रूयतां मांसस्याभक्षणे हेतुः ॥७०॥

पञ्चेन्द्रियवधवर्जं भवति न मांसं, वधश्चेतेषाम् । नरकस्य परमहेतुर्वर्ण्यते धर्मशालेषु ॥७१॥

इत्यादिदेशनया परिकथिता मांसभक्षणे दोषाः । कथितं च प्रसङ्गेन यतिगृहिधर्मयोस्तत्त्वमपि ॥७२॥

तथात्मनोऽणुत्तपरिग्रहो मांसप्रभृतिपरिहारः । तत् श्रुत्वा नरपतेर्विशेषतस्तस्मिन् बहुमानः ॥७३॥

विधासोऽपि च परमः संज्ञातस्तथा च तेन प्रतिपन्नम् । मांसपरिमोगपरिवर्जनेन सह देवगुरुत्त्वम् ॥७४॥

अद्यान्वदिने प्रतिहारसूचिता स्त्री समनुमाता । संध्यासमय एवं विज्ञप्तस्तथा कुमारवरः ॥७५॥

यथा कुमार ! अत्र नगरे चतस्रो निवसन्ति परमरूपधराः । नृपमन्त्रिश्रेष्ठिप्रतिहारमार्यास्तामिस्त्वं दृष्टः ॥७६॥

मदनविपुलाभिमतसुभिरपि तव पाशे प्रेषितास्मि प्रत्येकम् । न जानन्ति व्यतिकरमिमं परस्परं तस्मा क्रमेण यथा ॥

तत्र संगममेता लभन्ते करुणां तथा कुल्य नाथ ! । ततो यत्कर्तव्यं तन्निरिच्य मणति कुमारः ॥७८॥

भाविनिशि प्रथमप्रदरे मतीर्हयितुं श्रेष्ठिनीं द्वितीये । तृतीये सचिवमार्या चरमे पुनरेतु नृपपत्नी ॥७९॥

निजमनःकामितसंभासिप्रकटसंघटितपल्लपुल्ला सा । तत् प्रत्येकं ताम्यो ज्ञापयन्ति कुमारमतिपलम् ॥८०॥

ततो द्वितीयादिने कुमारो मणति नरेन्द्रं यथाऽहं त्वाम् । दर्शयामि किमपि, किन्तु यदि तददृष्टमिव मन्यसे ॥

भणति नृपः पुत्रसमस्तवं व्यवहारेण मम सत्पुत्रम् । निश्चयतः पुनः सद्धर्मदानतो मनुजजन्मेदम् ॥८२॥

तो भणइ निव कुमरो संझाए अज मज्ज आवासे । पच्छवा एहं, तओ भणइ निवो किज्जए एवं ॥८४॥
तह चेव कयं रज्जा, कुमरेण अपणो समासजे । पच्छवे पल्लं कम्म ठाविओ नग्गरो पवरे ॥८५॥
अहं केगवि छउमेण निग्गंतुं निययराओ पडिहारी । संपत्ता उवविद्धा कुमरेण भणित्तादत्ता ॥८६॥
तथाहि ;—

इह लोए दुहहेऊ परलोए नरयकारणं विसया । तं सच्चमिणं जायं वायसमंसपि उच्छिट्ठं ॥८७॥
सेयेसु नाम विसए दुग्गइहेऊवि होइ जइ तिती । भविस्सज्जउ उच्छिट्ठं जइ मिट्ठं होइ भुंजंते ॥८८॥
भुत्तेहि वि विसएहि न होइ तिती इमस्स जीवस्स । परलोए नरयगई दो दंडा कंठ सट्ठिज्जंति ? ॥८९॥
जीवेहि चिरं भुत्ता विसया तियसत्तणम्मि सग्गेसु । तद्वि न तिती जाया बहुमायरमंखकालेण ॥९०॥
तो कह तिती होइ इमेहिं तुच्छेहिं विसयसोक्खेहिं । तह येवकालिण्हि माणुसजम्ममि भुत्तेहिं ? ॥९१॥
जइवि जणंतुकरिं आवापमणोरमा इमे विसया । तद्वि परिणामविरसा किंयागफलोवमा पावा ॥९२॥
तम्हा विसए परिवज्जिऊण इंदियमाणइं दमिऊण । नाऊण भोक्खमग्गं तम्मि सया उज्जमं कुणसु ॥९३॥
भोक्खस्स पुणो पग्गो सग्गं सम्मत्तनाणचरणाइं । ताइं च समेयाइं कहियाइं तप्पुरो तत्तो ॥९४॥
पडिबुद्धा पडिहारी, बीए पहरम्मि सिट्ठिणी पत्ता । जवणियमज्जे पदमं खिविउं पडिबोहए वीयं ॥९५॥
सावि तहा पडिबुद्धा, संपत्ता सच्चिभारिया तत्तो । रयणीए तइयजामे मावि-सुपणम्मि मंडविपा ॥९६॥
नियपिट्ठिपच्छओ ठाविऊण ताओवि जवणियंतरिया । धरिया कुमरेण, तओ संपत्ता रायपत्तीवि ॥९७॥

सफलयजनक एव तस्मात्किमिह वत्स ! इति विकल्पेन । व्यापारय जनमेतं यत्र वा तत्र वा निजरुच्या ॥८१॥
ततो मणति नृपं कुमारः संख्यायामथ समावासे । प्रच्छन्ना एत, ततो मणति नृपः कियत एवम् ॥८४॥
तथैव कृतं राज्ञा, कुमारैणात्मनः समासजे । प्रच्छन्ने पत्यङ्के स्थापितो नरवरः प्रवरे ॥८५॥
अथ केनापि च्छन्नना निर्गत्य निजगृहात् प्रतिहारी । संप्राप्तोपविष्टा कुमारेण भणितुमारब्धा ॥८६॥
इह लोके दुःखहेतुः परलोके नरककारणं विषयाः । तत्सत्यमेतज्जातं वायसमांसमप्युच्छिष्टम् ॥८७॥
सेवत्वं नाम विषयान् दुर्गसिंहहतुनपि भवति यदि तृप्तिः । मक्ष्यतामुच्छिष्टं यदि मिष्टं भवति मुन्यमानम् ॥
मुक्षैरपि विषयेन भवति तृप्तिरस्य जीवस्य । परलोके नरकगतिद्वौ दण्डौ कथं संख्यते ? ॥८९॥
जीवेश्वरं मुक्ता विषयाभिरदशैव स्वर्गेषु । तथापि न तृप्तिर्जाता बहुसागरसंख्यकालेन ॥९०॥
ततः कथं तृप्तिर्भवत्येभिस्तुच्छैर्विषयसौख्यैः । तथा स्तोक्रकालिकैर्मानुषजन्मनि मुक्षैः ? ॥९१॥
यद्यपि जनयन्तूत्कर्षमापातमनोरमा इमे विषयाः । तथापि परिणामविरसाः किम्याकफलोपमाः पोषाः ॥९२॥
तेस्माद् विषयान् परिवर्त्येन्द्रियमनोसिं दमित्वा । ज्ञात्वा मोक्षमार्गं तस्मिन्सदोद्यमं कुरुष्व ॥९३॥
मोक्षस्य पुनर्मार्गः सम्यक्सम्यक्त्वज्ञानचरणानि । तानि च संभेदानि कथितानि तत्पुरस्ततः ॥९४॥
प्रतिबुद्धा प्रतिहारी, द्वितीये प्रहरे श्रेष्ठिनी प्राप्ता । यवनिक्कामये प्रथमं स्तिप्त्वा प्रतिबोधयति द्वितीयान् ॥९५॥
सापि तथा प्रतिबुद्धा, संप्राप्ता सच्चिभार्या ततः । रजज्यास्तृतीययामे सापि सुमार्गे संस्थापिता ॥९६॥

मोक्षाय ततो सिञ्जं कुमरेणव्युद्विज्जण पणया सा । तो जंपइ सा जीवियनाह ! किमेयं समारद्धं ? ॥९८॥
 अन्धुद्राणस्तं इमो कोवसरो को व बहुपणामस्तं ? । नियअंगसंगमामयरसेण निव्ववसु मह अंगं ॥९९॥
 नियविरहंगिणपलित्तं खणंपि मा सामि ! मं उवहेसु । इहरा पिच्छिहिसि फुडं हिययं फुडित्तं मयं चेव ॥
 इय भणिरीए तीए कुमरोऽभिमुहंपि नो पलोएइ । जं सा मयणुम्मत्ता अज्जवि अरिहइ न उवएसं ॥१०१॥
 तो अथहीरिज्जंतो कुमरेणं भणइ सा इमं वयणं । हुंति हु सच्चपइना सप्पुरिमा किरं तुह सरिच्छा ॥
 उक्तं च ;—

“सुकृदपि यत्प्रतिपक्षं तत्कथमपि न त्यजन्ति सत्पुरुषाः । नेन्दुस्त्यजति कलङ्कं नोन्नाति बडवानलं सिन्धुः ॥”
 संजायमिममसद्यं मह विसए सांमि ! मंदभगाए । अन्नह मं वाहरितं परम्महत्तं कहं भयसि ? ॥१०३॥
 तो भणइ इमं कुमरो तुह दईए पवज्जित्तं वयणं । वाहरिया सि तुमं इह किरं तुह कहिज्जण जिणधम्मं ॥१०४॥
 दुच्चरियाइ इमाओ इह परलोए दुरंतदुक्खाओ । चित्तं नियत्तिज्जणं ठाविसं सुद्धधम्ममि ॥१०५॥
 सा भणइ करिज्जसु तंपि निव्वुइं सुहय ! मह जणेज्जण । नियअंगसंगमेणं तो कुमरो भणइ जा तुज्जा ॥१०६॥
 आ पाणिमगहणाओ नरवइणोऽणगतुल्लरूवस्स । पइदिवससंगमेणं जई तिच्ची नेय संजाया ॥१०७॥
 सा चोरियरमियाओ मह अंगा होहिहिसि दुव्वुद्धी । ता मुंच अंसगाहं सेवसु मगं निरावाहं ॥१०८॥
 इय एयमुवक्कमिदं पुव्वुत्तपवत्तिगठिभणं सुवहुं । कुमरेणं भणियावि हु भणेइ सा तुज्जा सव्वंपि ॥१०९॥
 काहामि अहं भणिपं किंपुण सच्चवसु ताव तं वयणं । मह दईए पुरओ जं भणियं, अन्नह असच्चे ॥११०॥

निजगृहपश्चात् स्थापयित्वा ते अपि यवनिकान्तरिते । धृते कुमारोऽपि, ततः संप्राप्ता राजपत्न्यपि ॥९७॥
 मुक्त्वा ततः शय्यां कुमारोऽभ्युत्थाय प्रणता सा । ततो जल्पति सा जीवितनाथ ! किमेतत्समारब्धम् ? ॥
 अन्धुत्थानस्यायं कोऽवसरः को वा बहुपणामस्य ? । निजङ्गसंगमामृतरसेन निर्वापय ममाङ्गम् ॥९९॥
 निजविरहाग्निप्रदीपं क्षणमपि मा स्वामिन् ! मामुपेक्षस्व । इतरथा द्रक्ष्यसि स्फुटं हृदयं स्फुटित्वा मृतामेव ॥
 इति भणिष्यास्तस्याः कुमारोऽभिमुखमपि न प्रलोकते । यत्सा मदबोन्मत्ताऽद्याप्यहंति नोपदेशम् ॥१०१॥
 ततोऽवधीर्षमाणा कुमारेण भगतिं सेदं वचनम् । भवन्ति खलु सत्यप्रतिज्ञाः सत्पुरुषाः किल तव सदृशाः ॥
 संज्ञातमिदमसर्वं मम विषये स्वामिन् ! मन्दभाग्यायां । अन्यथा मां व्याहृत्य पराङ्मुखत्वं कथं भजसि ? ॥
 ततो भणतीदं कुमारस्तव दूत्याः प्रपद्य वचनम् । आहूतासि त्वमिह किल तव कथयित्वा जिन्धर्मम् ॥१०४॥
 दुश्चरितादस्मादिह परलोके दुरन्तदुःखात् । चित्तं निवर्त्य स्थापयिष्यामि शुद्धधर्मं ॥१०५॥
 सा भणति कियतां तदपि निर्वृतिं मुभयं । मम जनायित्वा । निजङ्गसंगमेन ततः कुमारो भणति या तव ॥१०६॥
 आ पाणिमगहणाद् नरपतेरनङ्गतुल्यरूपस्य । प्रतिदिवससंगमेन यदि तृप्तिर्नैव संजाता ॥१०७॥
 सां चौर्यमिताद् ममाङ्गाद् भविष्यतीति दुर्वृद्धिः । तस्मान्मुखासद्वाहं सेवस्व मार्गे निरावाधम् ॥१०८॥
 इत्येवमुपक्रम्य पूर्वोक्तप्रवृत्तिगमं सुबहु । कुमारेण भणितापि हि गणति सा तव सर्वमपि ॥१०९॥
 करिष्याम्यहं भणितं किन्तु सत्यापय तावत्तद् वचनम् । मम दूत्याः प्रतो यद् भणितम्, अन्यथाऽस्त्ये ॥

जाए एयम्मि न मज्झ पचओ अत्थि तुज्झ वयणेसु । भणइ कुमरो न वंछियमेयं तुह होइ इह जन्मे ॥१११॥
 इय कुमरंस्त असरिसं सचं वयणां सुपदनयणां । नं तह दुरज्जैवसियं च अप्पणो सा विभावन्ती ॥११२॥
 तह वेरम् पत्ता भणइ जहा पणमिं कुपरत्तरणे । वय ! निल्लज्जाए मज्जायावज्जियाए मए ॥११३॥
 वंधुरि कणिष्ठतमो माइसमाणाए पावभण्णीए । सच्चकनिही आयासिओ सि जं तम्म पावस ॥११४॥
 कह छुट्टिहामि अहं वच्छो जाणइ न वदयरं एयं । तुह पिउणो हं धूया सवक्किज्जणोए संभूया ॥११५॥
 मूले नक्खत्तम्मि पिउणोप्पायम्मि पेसिया ततो । धाईहि परिगृहिया माउत्तनिवपरसेणस्म ॥११६॥
 घंगालदेसवड्ढो तेणं तुह ससुरयस्स दिन्ना हं । एयाओ वड्यराओ गएसु पउरं सु वरिसेसु ॥११७॥
 नियकुलनहयलसंपुत्तअमयकिरणो तुमं समुप्पन्नो । परनारीउ तुमं जो मन्नसि सव्वाउ भण्णीओ ॥११८॥
 तो इय कलंकमल्लिणे पाणे केणावि अहं पओणेण । वज्जामि परिचइउं जीवमु मह जीविएण तुमं ॥११९॥
 तो कुमरो भणइ इमं इय परिचत्तेहि तुज्झ पाणेहि । बालपरणंति काउं परिवदुदुदं दुक्खरिच्छोन्नी ॥१२०॥
 तो सट्ठाणे गंतुं निसिसेसं गमह, तुम्ह तमुपायं । दंसिस्समहं जेणं जलंजलि देसि पावाणं ॥१२१॥
 सवहो य इत्थं विसए तुह महतणओ भणइ तो सावि । मह तुह आणा सरणं अनिच्छुं ता न कायव्या ॥
 तो कुमराणुत्ताए जाइ तओ जट्टिउं निययडाणे । इयराउ पुणो तिद्विवि नियमियपरपुत्तिसंभोगा ॥१२३॥
 उवगयसम्मत्तगुणा सम्मं तमिऊण कुमरपयजुपलं । यित्तुं पुणोवि सिक्खं कुमराओ जति सट्ठाणे ॥१२४॥
 भणइ नरिंदो कुमरं कओ तए एसणुगहो मज्झ । अणुरायविडं वणानाडयस्स इय दंसणेण तओ ॥१२५॥

जात एतस्मिन्न मम प्रत्ययोऽस्ति तव वचनेषु । भणति कुमारो न वाञ्छितमेतत्तव भवतीह जन्मनि ॥१११॥
 इति कुमारस्यासदृशं सत्त्वं वचनानि सुपथनयनानि । तत्तथा दुरध्ययसितं चात्मनः सा विभावयन्ती ॥११२॥
 तथा वैराग्यं प्राप्ता भणति यथा प्रणम्य कुमारचरणौ । बान्धवं ! निर्लज्जया मर्यादावर्जितया मया ॥११३॥
 चन्द्रुरपि कनिष्ठतमो मातुलमानया पापमगिन्या । सत्त्वैकनिधिरायासितोऽसि यत्तस्मात् पापान् ॥११४॥
 कथं छुट्टिप्याम्यहं वरसो जानाति न व्यतिकरमेतम् । तव पितुरहं दुहिता सपत्नीजनन्यां संभूता ॥११५॥
 मूले नक्षत्रे पिश्रोत्पादे प्रेषिता ततः । धात्रीभिः परिगृहीतः मातुलवृषवर्षसेनस्य ॥११६॥
 बङ्गालदेशपतन्तेन तव श्वशुरस्य दत्ताऽहम् । एतस्माद्व्यतिकराद् गतेषु प्रचुरेषु वंधेषु ॥११७॥
 निजकुलनमस्तलसंपूर्णमृतकिरणस्त्वं समुत्पन्नः । परनारीस्तवं यो मन्यसे सर्वा मगिनीः ॥११८॥
 तत इति कलङ्कमलिनान् प्राणान् केनाप्यहं प्रयोगेण । ब्रजामि परित्यक्तुं जीवं मम जीवितेन त्वम् ॥११९॥
 ततः कुमारो भणतीमामिति परित्यक्तैस्तव प्राणैः । बालमरणमिति कृत्वा परिवर्धते दुःखपङ्क्तिः ॥१२०॥
 ततः स्वस्थाने गत्वा निशाशेषं गमय, तव तमुपायम् । दर्शयिष्याम्यहं येन जलाञ्जलि ददासि पापानाम् ॥
 शपथश्चात्र विषये तव मदीयो भणति ततः सपि । मम तव आज्ञा शरणमविर्भूतस्त्वस्मात्तु कर्तव्या ॥१२२॥
 ततः कुमारानुज्ञया याति तत उत्थाय निम्नस्थाने । इतराः पुनस्तिम्रोऽपि नियमितपरपुरुषसंभोगाः ॥१२३॥
 उपगतसम्यक्त्वगुणाः सम्यग् नत्वा कुमारपादयुगलम् । गृहीत्वा पुनरपि निष्ठां कुमाराद्यान्नि स्वस्थाने ॥१२४॥

ता अणुजाणसु जामो, कुमरो चलिओ समं नरिंदेण । मुक्को थक्को नमिउं पत्तो रायावि धवलहरे ॥१२६॥
 सो विहियसोसकिच्चो आहूयसमागण कुमरेण । सह किर जा जंयिस्सइ ता पुव्वुत्तरदिसाभागे ॥१२७॥
 अहअच्चञ्चयेयप्पसरं दट्ठूण भणइ पडिहारं । किं एयंति तओ सो खणेण नाऊण विन्नवइ ॥१२८॥
 जह इह कोवि मुण्णिदो केवलजाणी समोसदो तस्स । बंदणहेउं देवा उर्विति तेसि इमा दित्ती ॥१२९॥
 ती कुमरेण समं चिय राया कज्जंतराई मोत्तूणं । सव्वाए इड्डीए पत्तो तव्वंदणनिमित्तं ॥१३०॥
 उवविट्ठो वंदित्ता विहीए सह परियणेण तो कुमरो । धम्मस्स दायागं जाणिऊण तं अप्पणो भणइ ॥१३१॥
 भूनिहिपजाणुजुयली भालयलकयंजली पुलइयंगो । जह वीयरायपयवि पत्तेणवि सांमिणा मज्झ ॥१३२॥
 गहओ कओ पस ओ जं दंसियमपणो चरणकमलं । अह राया भणइ अहं कुमार ! एवं पुणो मग्गे ॥
 फाउं अणुगाइं पइ मणोणुकूलेण दिक्खद्वाणेण । इय आगमो पट्ठणं, भणइ मुण्णिदो फुडं एयं ॥१३४॥
 तो परिसं उट्ठंति वारिय सह परियणेण पवरेण । कुमरं करेण धित्तुं गंतुं मुणिउग्गहाउं वहिं ॥१३५॥
 मज्झाइअलंकारे अप्पइ कुमरस्स, परियणं भणइ । एसो तुम्हं राया, तस्सहिओ पणमिउं कुमरं ॥१३६॥
 केवलिणो पयमूले गिण्हइ दिक्खं निवस्स भज्जावि । पुच्छिय नवं नरिंदं नियदुच्चरियस्स सुद्धिकए ॥
 पडिवज्जइ पव्वज्जं अभाउवि कईवि रायपत्तीओ । राया केवलिणं दिक्खिए य वंदित्तु उट्ठेइ ॥१३८॥
 मुणिनाहोवि हु नरनाहपज्जुवासिज्जमाणकमकमलो । कइवि दिवसाइं ठाउं विहरइ विविहेसु वेसेसु ॥

मणति नरेन्द्रः कुमारं कृतस्त्वयैषोऽनुग्रहो मम । अनुरागविह्वलनानाटकस्येति दर्शनं ततः ॥१२९॥
 तस्मादनुजानीहि यामः, कुमारश्चलितः समं नरेन्द्रेण । मुक्तः स्थितो नत्वा प्राप्नो राजापि धवलगृहे ॥१२९॥
 स विहितप्रभातकृत्य आहूतसमागतेन कुमारेण । सह किल यावज्जाल्पिष्यति तावत्पूर्वोत्तरदिग्भागे ॥१२७॥
 अत्यस्यद्भुततेजःप्रसरं दृष्ट्वा मणति प्रतिहारम् । किमेतदिदं ततः स क्षणेन ज्ञात्वा विश्रयति ॥१२८॥
 येनहं कोऽपि मुनीन्द्रः केवलज्ञानी समवसूतस्त्वस्य । बन्दनहेतोर्देवा उपयन्ति तेषामियं दीप्तिः ॥१२९॥
 ततः कुमारेण सममेव राजा कार्यान्तराणि मुच्यते । सर्वथा क्रद्धया प्राप्तस्तद्वन्दननिमित्तम् ॥१३०॥
 उपविष्टो बन्दित्या विधिना सह परिमनेन ततः कुमारः । धर्मस्य दायाकं ज्ञात्वा तमात्मनो भणति ॥१३१॥
 भूनिहितजानुयुगले भालतलकृताञ्जलिः श्लोकिताङ्गः । यथा वीतरागपदवीं प्राप्तेनापि स्वाभिना मम ॥१३२॥
 गुरुः क्वनः प्रसादो यद् दर्शितमात्मनश्चरणकमलम् । अयं राजा मणत्यहं कुमार ! एवं पुनर्मन्ये ॥१३३॥
 फर्तुमनुग्रहं मम मनोऽनुकूलेन दीक्षादानेन । इत्यागमः प्रमूणां, मणति मुनीन्द्रः स्फुटमेतत् ॥१३४॥
 ततः परिपदमुत्तिष्ठन्ती वारायित्वा सह परिजनेन प्रवरेण । कुमारं करेण गृहीत्वा गत्वा सुन्यग्रहाद् बहिः ॥१३५॥
 श्रुताफलकारार्णवयति कुमाराय, परिजनं भणति । एष सुष्माकं राजा, तत्सहितः प्रणम्य कुमारम् ॥१३६॥
 केवलिनः पदमूले गृह्णाति दीप्तां नृपस्य भार्यापि । शृष्ट्वा नवं नरेन्द्रं निनदुश्चरितस्य शुद्धिकृते ॥१३७॥
 प्रतिपद्यन्ते प्रमज्ज्यामन्या अपि कत्यपि राजसून्यः । राजा केवलिनं दीक्षितोऽथ बन्दित्रोत्तिष्ठति ॥१३८॥
 मुनिनाहोऽपि दि नरनाथपुर्णपाम्यमानकमकमलः । कत्यपि दिवसानि स्थित्वा विहरति विविधेषु देशेषु ॥

राया ये पालइ पयं नीईए जिणमयं पभावितो । सव्वत्थ कयपमाणं मंतिमुयं कुणइ अप्पसमं ॥१४०॥
 रिउमदणनरवरपेसिएण लेहेण जाइ सिरिनि लिए । सारपरिवारसहिजो विमलम्मि निहिउरज्जभरो ॥
 विन्नायधम्मतत्तो रिउमदणनरवरोवि पुत्ताओ । तस्सप्पियरज्जभरो विहिणा पडिवज्जए दिक्खं ॥१४१॥
 राया वीरकुमारो सुचिरं परिपालिऊण गिहिधम्मं । रणववलरायरिसिणा पयमूले गहिय पव्वज्जं ॥
 नाणांविहदेससरोवरेसु भवियारविंदवणनिवहे । पडिवोहिऊणं सुचिरं पत्तो सूरव्व निव्वाणं ॥१४४॥
 इय मयणमडप्फहंभंजेण संजणियज्जनचमक्कारो । वीरकुमारो पत्तो कल्लाणपरंपरं परमं ॥१४५॥
 इह लोएवि अगम्मागमणाइनिबंधणं न पाउणइ । सव्वजणगरहणीयत्तमिह विसए सोवि दिट्ठंतो ॥
 जइ इमिणा तुरियवयं तरुणेणावि पालियं निरइयारं । तह अणेणवि एयं पालेयव्वं पयत्तेण ॥१४७॥

॥ इति चतुर्थव्रते वीरकुमारदृष्टान्तः समाप्तः ॥

राजा च पालयति प्रमां नीरया जिनमतं प्रभावयन् । सर्वत्र कृतपमाणं मन्त्रिमुत्तं करोत्यात्मसमम् ॥१४०॥
 रिपुमर्दननरवरप्रेषितेन लेखेन याति श्रीनिलये । सारपरिवारसहितो विमले निहितराज्यभरः ॥१४१॥
 विज्ञातवर्मतत्त्वो रिपुमर्दननरवरोऽपि पुत्रात् । तस्मा अपितराज्यभरो विविना प्रतिपद्यते दीप्ताम् ॥१४२॥
 राजा वीरकुमारः सुचिरं परिपाल्य गृहिधर्मम् । रणववलराजपैः पदमूले गृहीत्वा प्रव्रज्याम् ॥१४३॥
 नानाविधदेशसरोवरेषु मय्यारविन्दवननिबहान् । प्रतिबोध्य सुचिरं प्राप्तः सूर इव निर्वाणम् ॥१४४॥
 इति मदनगर्वमज्जेन संनतितजनचमत्कारः । वीरकुमारः प्राप्तः कल्याणपरम्परां परमां ॥१४५॥
 इह लोकेऽन्यागम्यागमनादिनिबन्धनं न प्राप्नोति । सर्वजनगर्हणीयत्वमिह विषये सोऽपि दृष्टान्तः ॥१४६॥
 यथानेन तुर्यव्रतं तरुणेनापि पालितं निरतिचारम् । तथाऽन्येनान्येत्वं पालयितव्यं प्रयत्नेन ॥१४७॥

दव्येण अप्पकालं गहिया वेसावि होइ परदारं । तस्संगमायरंतो वइरो इव लहइ दुक्खाइं ॥१॥

तथाहि;—

धरणीरमणीतिलयं तिलचपुरं नाम पुरमिह पसिद्धं । दरियारिदप्पदलणो राया सोमद्धओ तत्थ ॥२॥
तस्सत्थि पिया सुजसा जसधवलो नाम तत्थ पुरसिद्धी । तब्भज्जा जयदेवी ताणं पुत्तो वइरनामा ॥३॥
सो य विलासी दुइंतइंदिओ मिच्चविंदपरियरिओ । सुरभवणकाणणाइसु वियरइ निययाए इच्छाए ॥४॥
अह अन्नया कयाई पच्चूसे णम्मयानईतीरे । पिउणा सह संपत्तो वइरो भवियव्वयावसओ ॥५॥
कयसोयसमायारा जाव ठिया ताव उत्तरदिसाओ । पज्जलियजलणजालोलिभासुरो एइ तत्थ सुरो ॥६॥
तं इंतं दट्ठूणं खुद्धा ते दोवि, भणइ तो देवो । मा भायह भो भदा ! तुम्ह हियट्ठं अहं एमि ॥७॥
तुम्हे पुच्चभवे मह हुंता इहा तओ इहं दट्ठुं । अप्पा पयासिओ मे ता निसुणह पुव्वभवचरियं ॥८॥
अहमित्थ पुरे रट्ठउडभारिया आसि देवई नाम । तुम्हावाससमीये अम्हावासोवि आसि तया ॥९॥
सोमद्धयनिवसेवी मह भत्ता, अन्नया य पत्थाणे । नम्मयनईए तीरे ठिओ नरिंदो सपरिवारो ॥१०॥
मज्झ पईवि मए सह नईए तीरे वडस्स हिट्ठम्मि । चिट्ठइ दिवावासो अन्नयणो कोवि कत्थवि या ॥११॥
तो हं नइमोइन्ना जलावगाहत्थमायवोवहया । तो तंतुजंतुणा मे बद्धा चरणा, रुयंतीए ॥१२॥
धाहविमं मए तो उच्चुच्चयेण करुणसदेण । कोवि न चलिओ ठाणा तहावि मे पोकरंतीए ॥१३॥
तो केणावि हु भणियं धीरा होसुत्ति पविसिय नईए । जमजीहसच्छहाए छुरियाए शठत्ति सो छिन्नो ॥

द्रव्येणारूपकालं गृहीता धेरयापि भवति परदाराः । तत्सङ्गमाचरन् वज्र इव लभते दुःखानि ॥१॥

धरणीरमणीतिलकं तिलचपुरं नाम पुरमिह प्रसिद्धम् । दत्तारिदपदलनो राजा सोमध्वजस्तत्र ॥२॥
तस्यास्ति प्रिया सुयशा यशोधवलो नाम तत्र पुरश्चेष्टी । तद्वार्या जयदेवी तयोः पुत्रो वज्रनामा ॥३॥
स च विलासी दुर्दान्तेन्द्रियो मित्रवृन्दपरिकरितः । सुरभवनकाननादिषु विचरति निजयेच्छया ॥४॥
अथान्यदा कदाचित्प्रत्यूपे नर्मदानदीतीरे । पित्रा सह संप्राप्तो वज्रो भवितव्यतावशात् ॥५॥
कृतशौचसमाचारौ यावत्स्थितौ तावदुत्तरदिशः । प्रज्वलितज्वलनज्वालीभासुर एति तत्र सुरः ॥६॥
तमायन्तं दृष्ट्वा क्षुब्धौ तौ द्वावपि, भणति ततो देवः । मा भैष्टं भो भद्रौ ! युवयोर्हितार्थमहमेमि ॥७॥
युवां पूर्वभवे गमामवतामिष्टौ तत इह दृष्ट्वा । आत्मा प्रकाशितो मया तस्मात् शृणुतं पूर्वभवचरितम् ॥८॥
अहमत्र पुरे राष्ट्रकूटमार्याऽऽसं देवकी नाम । युष्मदावाससमीपेऽस्मदावासोऽप्यासीत् तदा ॥९॥
सोमध्वजपुत्रेण मम भर्ता, अन्यदा च प्रस्थाने । नर्मदानद्यास्तीरे स्थितो नरेन्द्रः सपरिवारः ॥१०॥
मम पतिरपि मया सह नद्यास्तीरे बटस्याधः । तिष्ठति दत्तावासोऽन्यजनः कोऽपि क्वापि च ॥११॥
ततोऽहं नदीमवतीर्णो जलावगाहार्यमातपोपहृता । ततस्तन्तुजन्तुना मे बद्धौ चरणौ, रुदत्या ॥१२॥
आरादितं मया तन उद्योचनरेण करुणशब्देन । कोऽपि न चलिः स्थानात्तथापि मयि पृक्तुर्वन्त्याम् ॥१३॥
ततः केनापि हि भाणिनं धीरा भवेति प्रविश्य नयाम् । यमजिह्वापटश्या शुरिकया श्रुतिरिति म छिन्नः ॥१४॥

छिदंतस्स य तं तस्स ऊसुयत्तेण सलिलमज्झमि । उयरप्पविट्ठुरियाए नीणिओ अंतपम्भारो ॥१५॥
तो मह वाहाए सो लग्गेउं निग्गओ मओ झत्ति । तो तस्स वंधवेहिं तत्थेव चिया लहुं रइया ॥१६॥
अहमवि नईए गंतुं मज्जणये काउमागया तत्थ । किर तच्चियाए झंपं दाहं तो भैनुणा धरिया ॥१७॥
वाहाए अहं, तत्तो मए स भणिओ जहा पविसियज्जं । इमिणा समं चियाए निक्कारणवंधुणा नूणं ॥१८॥
मह पुक्कारंतीए ठाणाओवि न चलिओ सि तं तइया । अज्जेणवि लोएण उवेहियाए स पुण तुरियं ॥१९॥
तह पुक्करियं सोउं झत्ति पविट्ठो जलस्स मज्झमि । महपाणरक्खणट्ठा तणंन नियजीवियं चत्तं ॥२०॥
ता इय एयम्मि मए नाहं जीवामि मुंच वाहाओ । सो भणइ मए न सुओ वरतणु ! सद्धो तया तुज्झ ॥
अवह कइं उविवत्तं पाणसमाए करेमि तुज्झ अहं । तो भणिओ एस मए एवमिमं किंतु मज्झ फए ॥२२॥
पाणा एयस्स गया तो हमवस्सं चियाए एयस्स । पविसिस्सं ता मुंचसु खमसु य जं किंपि अवरद्धं ॥२३॥
जइवि न मुंचसि तहवि-हु जह तह पाणे अहं चइस्सामि । तो मुक्का तेण अहं चियं पविट्ठा य दइदा य ॥
अज्झवसायविसेसाओ सो इमो तुह सुओ समुप्पन्नो । जाया य अहं देवो वंतरजाईण मज्झमि ॥२५॥
इय पडिबंधेण मए तुम्हाणं दंसियं नियसरूव । इण्हं बइराभिमुहं पडिउवयारस्स भावेण ॥२६॥
पभणेमि किंचि जइ मज्झ पत्थणं निष्फलं न य करोमि । तो भणियं वर्रेणं भणेहि तं जमिहमह उच्चियं ॥
ता भणियं देवेण नईए परकूललवल्लयडरए । चिट्ठइ मुणी महप्पा तं वंदह दोवि भत्तीए ॥२८॥

छिन्दतश्च तं तस्योत्सुकत्वेन सलिलमध्ये । उदरप्रविष्टशुरिकया नांतोऽन्वयाम्भारः ॥१५॥
ततो मम बाही स लगित्वा निर्गतो भूतो झटिति । ततस्तस्य बान्धवैस्तत्रैव चिता लघु रचिता ॥१६॥
अहमपि नद्यां गत्वा मज्जनं कृत्वाऽऽमता तत्र । किल तच्चितायां श्लम्पां दास्ये ततो भर्त्रा धृता ॥१७॥
बाहुनाऽहम्, ततो मया स भणितो यथा प्रवेष्टव्यम् । अनेन समं चितायां निष्कारणबन्धुना नृतम् ॥१८॥
मयि पृक्तुर्वत्यां स्थानादपि न चलितोऽसि त्वं तदा । अन्येनापि लोकेनोपेक्षितायां पुनस्त्वरितम् ॥१९॥
तथा पृक्तुं श्रुत्वा झटिति प्रविष्टो जलस्य मध्ये । मध्वाणरक्षणार्थं तृणमिव निजजीवितं त्यक्तम् ॥२०॥
तस्मादित्येतस्मिन्मृते नाहं जीवामि मुञ्च बाहुतः । स भणति मया न श्रुतो वरतनु ! शब्दस्तदा तव ॥२१॥
अन्वया कथमुपेक्षां प्राणसमायाः करोमि तवाहम् । ततो भणित एष मयैवमिदं किन्तु मम कृते ॥२२॥
प्राणा एतस्य गतास्ततोऽहमवश्यं चितायामेतस्य । प्रवेस्यामि तस्मान्मुञ्च समस्व च यत्किमप्यपराद्धम् ॥
यद्यपि न मुञ्चसि तथापि हि यथा तथा प्राणानहं त्यक्त्यामि । ततो मुक्ता तेनाहं चित्तं प्रविष्टा च दग्धा च ॥
अध्वयसायविशेषास्तोऽयं तव सुतः समुत्पन्नः । जाता चाहं देवो व्यन्तरजातीनां मध्ये ॥२५॥
इति प्रतिचन्वेन मया युवयोर्दक्षितं निजस्वरूपम् । इदानीं वज्रामिमुखं प्रत्युपकारस्य माचेन ॥२६॥
प्रमणामि किञ्चिद्यदि मम प्रार्थनां निष्फलां न च करोमि । ततो भणितं वज्रेण भण त्वं यदिह ममोचितम् ॥
तदा भणितं देवेन नद्याः परकूललवल्लतामृहे । तिष्ठति मुनिर्महात्मा तं वन्देयां द्वावपि भक्त्या ॥२८॥

परिणयवओ य संपद् आसन्नो वच्छ ! मरणसमओविं । काउं परलोयदियं पत्तो ता अवसरं मज्झ ॥
 इय भणिउं नियद्वं दाउं ठाणेसु भावणापुव्वं । पडिवन्नो सो सिट्ठी वयं विहाणेण गुरुमूले ॥४३॥
 निम्मज्जाओ जाओ जणयविमुक्को विससओ वड्रो । अह अन्नया पविट्ठो वसन्तसेणाए गेहम्मि ॥४४॥
 कुमरक्खणियाए विलासिणीए दाऊण इच्छियं भाट्ठि । स्यणीए पदमपहरे तण्णकम्मि उवविट्ठो ॥४५॥
 जा चिट्ठइ ता दिट्ठो सहसा तत्यागएण कुमरेण । सो गहिओ नासंतो तेणं मयमेव वाहाए ॥४६॥
 वड्ढो धंमेण समं पच्चूसे कुट्टिणीए कुमराओ । किच्छेण मोहओ तो संपत्तो निययगेहम्मि ॥४७॥
 सुकुमारदेहभावा भरिओ सो लोहियस्स तो मरिउं । अट्टज्झाणोवगओ संजाओ गट्टमूरओ ॥४८॥
 कइयमवगहणाइं भमिउं पुणरवि सुवोहिजोगेण । लहिही सिद्धिं वड्रो सिट्ठी पुण चैव तम्मि भवे ॥
 चउत्थव्वयअईयारं वेत्तावसणं चएह भो भव्वा ! जेम सुहसिद्धिट्ठाणं लहेहपचिरेण निणमणियं ॥५०॥

॥ इति चतुर्थव्रतप्रथमातिचारधिकां वज्रकथानकं समाप्तम् ॥

परिणतवयाश्च संप्रत्यासन्नो वत्स ! मरणसमयोऽपि । कर्तुं परलोकहितं प्राप्तस्तस्मादवसरो मम ॥४२॥
 इति मणित्वा निजद्रव्यं दत्त्वा स्थानेषु भावनापूर्वम् । प्रतिपन्नः स श्रेष्ठी व्रतं विधानं गुरुमूले ॥४३॥
 निर्मर्यादो जातो जनकविमुक्तो विशेषतो वज्रः । अन्यान्यदा प्रविष्टो वसन्तसेनाया गेहे ॥४४॥
 कुमारक्षितायै विलासिन्यै दत्त्वोप्सतां भाटिम् । रजनेः प्रथमपहरे तत्पत्यङ्क उपविष्टः ॥४५॥
 यावत्तिष्ठति तावद् दृष्टः सहसा तन्नागतेन कुमारेण । स गृहीतो नश्यंस्तेन स्वयमेव बाहुना ॥४६॥
 वद्धः स्तम्भेन समं प्रत्यूषे कुट्टिन्या कुमारात् । कृच्छ्रेण मोचितस्ततः संप्राप्तो निजगेहे ॥४७॥
 सुकुमारदेहभावाद् भूतः ॥ लोहितेन तनो मृत्वा । आर्तघ्नानोपगतः सेनातो गर्वशूकरः ॥४८॥
 कतिपयमवग्रहणानि भ्रान्त्वा पुनरपि सुवोधिगोगेन । लप्स्यते सिद्धिं वज्रः श्रेष्ठी पुनरेव तस्मिन् भवे ॥४९॥
 चतुर्थव्रतातीचारं वेश्याव्यसनं त्यजत भो भव्याः ! यथा शुभसिद्धिस्थानं लभेध्वमचिरेण जिनमणितम् ॥५०॥

तेर्हि वि तह चैव कयं पदिवन्नाइं अणुव्याइं तहा । सम्पत्तभूसियाइं दोर्हि वि साहुस्स पयमूले ॥२९॥
 तो तुट्ठो सो देवो पभणइ गुरुवंधवा तुमे मज्झ । जेण मएवि इमाओ मुणिणो सम्पत्तमणुपत्ते ॥३०॥
 साहम्मियवच्छले एस मणी चित्तिपत्यसंजणणो । तुम्हं मए विट्ठो इय तं अप्पिय गओ देवो ॥३१॥
 तत्तो ते गिहिधम्मं कुणंति निसुणंति साहुपासम्मि । किंतु तहावि न वड्रो वेसागमणं परिचयइ ॥३२॥
 एक्काण देइ भादिं अन्नाहिं समं रमेइ रयणीए । एवं च अलियसिंमारविनडिओ गमेइ रयणीओ ॥३३॥
 चिंतामणिप्यभावा संपज्झइ तस्स दविणमइपउरं । तं विव्वइ जिणभवणे विवे संघम्मि वेसासु ॥३४॥
 अन्नाओ गहियभादिं पि जाणिउं नेय परिहरइ एसो । तो पायं पइदियहं सह लोएणं हवइ कलहो ॥३५॥
 तं सोउं तस्स पिया वारइ रे परविड्ढमाडीसुं । वेसासुं गच्छंतो सुतिक्खदुक्खाइं पाविहिंसि ॥३६॥
 किंच ।

अइयारमिणं तुरियव्वपस्स मा कुणसु सरसु मुणिवयणं । इहपरलोयविरुद्धं सुयणानिसिद्धं च जेण इमं ॥
 सव्वासुवि वेसासुं होइ पविक्खी अणत्थपत्थारी । जाउ परगहियमाडीउ ताउ पुण कालकूढसमा ॥३८॥
 तो वड्रेणं भणियं तहपि न सक्केमि ताप । परिहरिउं । इत्तरियसंगमेयं जह तं वारेसि सयवारं ॥३९॥
 तो जसधवलो सिट्ठी जंपइ जइ तुज्झ निच्छओ एस । पदिवज्जिस्समहं ता पुत्तय ! पव्वज्जमज्जेव ॥४०॥
 जओ ।

भुक्ता भोगा सुइरं जहिच्छिंयं विलासिया तहा लच्छी । आणंदिया य सुयणा मित्ता बंधू य विहुरा य ॥

ताम्यामपि तथैव कृतं प्रतिपन्नान्यणुव्रतानि तथा । सम्यक्त्वभूषितानि द्वाभ्यामपि साधोः पदमूले ॥२९॥
 ततस्तुष्टः स देवः प्रमणति गुरुबान्धवा युवां मम । येन मयाप्यस्मान्मुनेः सम्यक्त्वमनुप्राप्तम् ॥३०॥
 साधर्मिकवात्सल्य एष मणिश्चिन्तितार्थसंजननः । युवाभ्यां मया वितोर्ण इति तमर्पयित्वा गतो देवः ॥३१॥
 तत्तरतौ गृहिधर्मं कुरुतः शृणुतः साधुपार्श्वे । किन्तु तथापि न वज्रो वेश्यागमनं परित्यजति ॥३२॥
 एकाम्यो ददाति भाटिमन्यामिः समं रमते रजन्याम् । एवं चालीकशृङ्गारविनाटितो भगवति रजनीः ॥३३॥
 चिन्तामणिप्रभावात्संपद्यते तस्य द्रविणमतिप्रचुरम् । नद् व्ययते गिनभवने धिम्बे संघे वेश्यासु ॥३४॥
 अन्यस्माद् गृहीतभाटिमपि ज्ञात्वा नैव परिहरत्येषः । ततः प्रायः प्रतिदिवसं सह लोकेन भवति कलहः ॥
 तन् श्रुत्वा तस्य पिता वारयति रे परवितोर्णमाटिषु । वेश्यासु गच्छन् सुतोऽस्पन्दुः खानि प्राप्स्यसि ॥३६॥
 अतिचारमिमं तुर्यव्रतस्य मा कुरु स्मर गुनिवचनम् । इहपरलोकविरुद्धं सुजननिषिद्धं च येनेदम् ॥३७॥
 सर्वात्थपि वेश्यासु भवति प्रवृत्तिरनर्णप्रस्तरः । या गृहीतपरमाव्यस्ताः पुनः कालकूटसमाः ॥३८॥
 ततो यमेण भणितं तमापि न शक्नोमि तात ! परिहर्तुम् । इत्तरीसङ्गमेतं यदि त्वं वारयसि शतवारम् ॥
 ततो यशोषवलः श्रेष्ठो जल्पति यदि तव निश्चय एषः । प्रतिपत्त्येहं तदा पुत्रक ! मन्त्रज्यामधैव ॥४०॥
 यतः ।

भुक्ता भोगाः सुचिरं यथेप्सितं विलासिता तथा लक्ष्मीः । आनन्दिताश्च सुजना मित्राणि बन्धवश्च विधुराश्च ॥

परिणयवओ य संपद् आसन्नो वच्छ ! मरणसमओविं । काउं परलोयहियं पत्तो ता अवसरो मज्झ ॥
 इय भणिउं नियद्व्वं दाउं ठाणेसु भावणापुव्वं । पडिबन्नो सो सिट्ठा वयं विहाणेण गुरुमूले ॥४३॥
 निम्मज्जाओ जाओ जणयविमुक्को विसेसओ वड्डो । अह अन्नया पविट्ठो वसंतसेणाए गेहम्मि ॥४४॥
 कुमारखणियाए विन्हासिणीए दाऊण इच्छियं भाट्ठिं । रयणीए पढमपहरे तण्हंक्रमि उव्विट्ठो ॥४५॥
 जा चिट्ठइ ता दिट्ठो सहसा तत्यागएण कुमरेण । सो गहिओ नासंतो तेणं सयमेव वाहाए ॥४६॥
 वड्डो धंभेण समं पच्चूसे कुट्ठिणीए कुमराओ । किच्छेण मोइओ तो संपत्तो निययगेहम्मि ॥४७॥
 सुकुमारदेहभावा भरिओ सो लोहियस्स तो मरिउं । अट्टज्झाणोवगओ संजाओ गट्ठमूरओ ॥४८॥
 कइवयभवगहणाइं भमिउं पुणरवि सुवोहिजोणेण । लहिही सिद्धि वड्डो सिट्ठी पुण चेव तम्मि भवे ॥
 चउत्तयव्ययअईयारं वेमावसणं चएह भो भव्वा ! । जेय सुहसिद्धिट्ठाणं लहेइमचिरेण जिणभणियं ॥५०॥

॥ इति चतुर्थव्रतप्रथमातिचारविपाके वज्रकथानकं समाप्तम् ॥

परिणतवयाश्च संप्रत्यासन्नो वत्स ! मरणसमयोऽपि । कर्तुं परलोकहितं प्राप्स्यस्मादवसरो मम ॥४२॥
 इति भणित्वा निजद्रव्यं दत्त्वा स्थानेषु भावनापूर्वम् । प्रतिपन्नः स श्रेष्ठां व्रतं विधानं गुरुमूले ॥४३॥
 निर्मर्यादो जातो जनकविमुक्तो विशेषतो वज्रः । अन्यान्यदा प्रविष्टो वसन्तसेनाया गेहे ॥४४॥
 कुमाररक्षितायै विलासिन्यै दत्त्वेप्सितां भाटिम् । रजनेः प्रथमप्रहरे तत्पत्न्यङ्क उपविष्टः ॥४५॥
 यावत्तिष्ठति तावद् दृष्टः सहसा तन्नागतेन कुमारेण । स गृहीतो नश्यंस्तेन स्वयमेव बाहुना ॥४६॥
 वद्धः स्तन्मनेन समं प्रत्यूषे कुट्टिन्या कुमारात् । कुच्छ्रेण मोचितस्ततः संप्राप्तो निजगेहे ॥४७॥
 सुकुमारदेहभावाद् भूतः स लोहितेन ततो मृत्वा । आर्तध्यानोपगतः सेनातो गर्तशूकरः ॥४८॥
 कतिपयमवग्रहणानि भ्रान्त्या पुनरपि सुवोषिणोऽनेन । लप्स्यते सिद्धिं वज्रः श्रेष्ठा पुनरेव तस्मिन् भवे ॥४९॥
 चतुर्थव्रतातीचारं वेदयाव्यसनं त्यजत भो भव्याः ! । यथा शुभसिद्धिस्थानं लभ्यस्वमचिरेण जिनिमणितम् ॥५०॥

कुलडाअणाहविहंवा परदारं नेय इय विगपेउं । ताओ जो परिमुंजइ दुलहो इव सो दुहं लहइ ॥१॥
तथाहि;—

पुरमत्थि विजयखेदं कयअबहेडं पुराण पउराण । तत्थत्थि पगइभदो गोभदो नाम वाणियओ ॥२॥
मलयमई तदभज्जा दुलहो नामेण अत्थि ताण सुओ । वणियकलाण निहाणं कुलभवणं तह अणत्थाणं ॥३॥
अह अन्नया पयट्ठा पियपुत्ता दोत्रि वणिज्जकज्जेण । उज्जेणिं पइ गंतुं गहिकुणं उच्चियभंहाइ ॥४॥
गच्छंतेहिं दिट्ठो अद्धपहे ज्ञाणसंठिओ साहू । तं वेदिय उवविट्ठा ज्ञाणंते सोवि पभणेइ ॥५॥
कत्थ गमिस्सह कज्जेण केणं कत्तो समागयाइत्य? । तेहिवि सव्वं कहियं जहपुट्ठं, तो मुणी भणइ ॥६॥
अइदवियइदं हिंडइ सव्वोवि जणो धनत्थमुज्जुत्तो । तत्कारणधम्मं पइ निरुज्जमो सव्वकालंपि ॥७॥
धम्मेण विणा मणवळियाइं जइ हुंति कहवि एमेव । ता तिहुयणेवि सयले न कोइ इह दुक्खिअओ हुंतो ॥८॥
सव्वंपि य संपज्जइ मणिच्छियं निच्छियं सपुक्काण । जह संपन्नं गुणसुंदरीए जणएण चत्ताए ॥९॥
तथाहि;—

भदिलपुरपहुअरिकेसरिस्स देवीए कणयमालाए । पवरकलाकुलभवणं तणया गुणसुंदरी नाम ॥१०॥
जोव्वणपत्ताए मया तीसे माया तहेव विहिवसओ । मायामहसालंपि हु कालेणं सयलमुच्छन्नं ॥११॥
अह अन्नदिणे पत्ता सा रत्तो पायवंदणनिमित्तं । तो तं सुवन्नलंकारभूसियं पासिडं रत्ता ॥१२॥
दट्ठुं च सहालोयं विविहालंकारसारनेक्कथं । मणिओ चाडुसयण्णेण परियणो कहह भो ! मज्झ ॥१३॥

कुलटाअनाथविधवा परदारा नैवेति विकल्प्य । ता यः परिमुञ्जे दुर्लभ इव स दुःखं लभते ॥१॥
पुरमस्ति विजयखेदं कृतावहेलं पुराणं प्रचुराणाम् । तत्रास्ति प्रकृतिमद्रो गोमद्रो नाम वणिक् ॥२॥
मलयमती तद्वार्या दुर्लभो नाम्नाऽस्ति तयोः सुतः । वणिक्कलानां निधानं कुलभवने तथाऽनर्थानाम् ॥३॥
अथान्यदा प्रवृत्तौ पितापुत्रौ द्वावपि वाणिज्यकार्येण । उज्जयिनीं प्रति गन्तुं ग्रहीत्वोचितमाण्डानि ॥४॥
गच्छद्भवां द्रष्टोऽर्धपथे ध्यानसंस्थितः साधुः । तं वन्दित्वोपविष्टो ध्यानान्ते सोऽपि प्रमणति ॥५॥
क्व गमिष्यथः कार्येण केन कुतः समागतावत्र । ताभ्यामपि सर्वं कथितं यथाष्टं, ततो मुनिर्भणति ॥६॥
अर्धविदग्धं हिण्डते सर्वोऽपि जनो धनार्थमुद्युक्तः । तत्कारणधर्मं प्रति निरुद्धमः सर्वकालमपि ॥७॥
धर्मेण विना मनोवाञ्छितानि यदि भवेयुः कथमप्येवमेव । तदा त्रिभुवनेऽपि सकले न कोऽप्यह दुःखितो भवेत् ॥८॥
सर्वमपि च संपद्यते मनईप्सितं निश्चितं सपुण्यानाम् । यथा संप्राप्तं गुणसुन्दर्या जनकेन त्यक्तया ॥९॥
भदिलपुरप्रस्वरिकेसरिणो देव्याः कनकमालायाः । प्रवरकलाकुलभवने तनया गुणसुन्दरी नाम ॥१०॥
यौवनप्राप्ताया मृता तस्या माता तथैव विधिवशतः । मातामहसारमपि खलु कालेन सकलमुत्सन्नम् ॥११॥
अथान्युदिने प्राप्ता सा राज्ञः पादवन्दननिमित्तम् । ततस्तां सुवर्णलंकारभूषितां दृष्ट्वा राज्ञा ॥१२॥
दृष्ट्वा च समालोकं विविधालंकारसारनेप्यम् । भणितश्चाटुसतृष्णेन परिजनः कथयत भो ! मम ॥१३॥

कस्त पसाया तुम्हे विलसह एवं विसाललच्छोए ? । तो तेहिं सलचं तुज्ज पसाएण नन्नस्स ॥१४॥
 गुणसुन्दरीए पठिया सांतं धुणिऊण उन्नमहेण । भवियव्यावसेण निवनिरवेक्खं इमा गाथा ॥१५॥
 सा जयउ जए लच्छो जाइ पसाएण ईसरजणस्स । सच्चमलियं पि वयणं सयाणपुरिसावि मन्नंति ॥१६॥
 तन्मावं मुणिऊण पयईए कोवणो भणइ राया । तं कस्त पसाएणं विलससि, तो तीए इय पठियं ॥१७॥
 सव्वो पुव्वकयाणं कम्माणं पावए फलं विवागं । अवराहेसु गुणेषु य निमित्तमिच्छं परो होइ ॥१८॥
 तो रत्ना आणतो कोवि नरो जह पओषणं अत्थि । निब्भग्गसिरोरयणं रोरनरं कमवि आणेहि ॥१९॥
 तो तेण तारिसो कट्टहारओ कोवि क्षत्ति आणीओ । परिणाविओ य गुणसुन्दरिं स रत्नावि तुहेण ॥२०॥
 सा पुण वत्थाईयं उडालिय लिहियवहियखंडाई । परिहावेउं भणिया जाह इओ सुकयमणुहवसु ॥२१॥
 भणियो य जणो सव्वो आलावंपि हुइमीए जो काही । तस्म मए सारीरो दंडोऽवस्सं विहेयव्वो ॥२२॥
 नियपइदमणेण समं पत्ता सा तपपरम्मि उवविसिउं । जा तस्स सिरे विहुरे विवरइ ता ताण वरगंथो ॥२३॥
 उच्छलितओ छलिउं पिय गंतं गोसीसचंदणवनस्स । तो तीए सो पुट्टो कट्टभरो तुम्ह अज्ज कहि ॥२४॥
 कंदोइयस्स हट्टे सुक्को तो सो कहेइ, तेण समं । सा गंतुं तं भारयमाणावइ निययगेहम्मि ॥२५॥
 ततो चंदणफलीउ वणियहट्टम्मि विविकउं कइवि । कणवत्थाई किंचिवि किणेइ मूल्लेण सा तेण ॥२६॥
 सो जत्तो रुक्खाओ आणीओ कट्टभारओ तेण । सो मुद्धजणेहिं तो खंडाहं करेऊण ॥२७॥
 आणाविओ निसीहे गिहम्मि तत्तो य चंदणे तम्मि । विवकीयम्मि कमेणं कणयसहस्सो समुप्पन्नो ॥२८॥

कस्य प्रसादाद् यूयं विलसतैव विशाललक्ष्म्याः । ततस्तैः संलपितं तव प्रसादेन नान्यस्य ॥१४॥
 गुणसुन्दर्या पठिता गीर्षं धूनयित्वाचोचशब्देन । भवितव्यतावशेन नृपनिरपेक्षमियं गाथा ॥१५॥
 सा जयतु जगति लक्ष्मीर्यस्याः प्रसादेनेश्वरजनक्य । सत्यमलीकमपि वचनं सज्जनपुरुषा अपि मन्यन्ते ॥१६॥
 तद्भावं ज्ञात्वा प्रकृत्या कोपनो भणति राजा । त्वं कस्य प्रसादेन विलससि, ततस्तयेति पठितम् ॥१७॥
 सर्वः पूर्वकृतानां कर्मणां प्राप्नोति फलविपाकम् । अपराधेषु गुणेषु य निमित्तमात्रं परो भवति ॥१८॥
 ततो राज्ञाऽऽज्ञतः कोऽपि नरो यथा प्रयोजनमस्ति । निर्माग्यशिरोरत्नं रोरनरं कमप्यानय ॥१९॥
 ततस्तेन तादृशः काष्ठहारकः कोऽपि श्रुतित्यानीतः । परिणायितश्च गुणसुन्दरीं स राज्ञावि तुष्टेन ॥२०॥
 सा पुनर्वस्त्रादिकमुदास्य लिखितवाहिकाखण्डानि । परिधाप्य भणिता याहीतः सुकृतमनुभव ॥२१॥
 भणितश्च जनः सर्व आलामपि हनया यः करिष्यति । तस्य मया शारीरो दण्डोऽवश्यं विधातव्यः ॥२२॥
 निजपतिद्रमकेण समं प्राप्ता सा तद्गृहे उपविश्य । यावत्तस्य शिरसि निकुराव् विवृणोति तावत्तेभ्यो वरगन्धः ॥
 उच्छलितशूलयितुमिव गन्धं गोतीर्षचन्दनवनस्य । ततस्तया स शृष्टः काष्ठभरो गुप्ताकमथ क्व ? ॥२४॥
 फान्दविकस्य हट्टे मुक्तस्ततः स कथयति, तेन समम् । सा गत्वा तं भारमानाययति निजगृहे ॥२५॥
 तत्तन्चन्दनफलकान् वणियहट्टं विव्रीय कस्यपि । कणवत्प्रादि किञ्चिदपि क्रीणाति मूल्येन सा तेन ॥२६॥
 म यतो वृक्षादानीतः काष्ठमारस्तेन । स मुग्धजनेभ्यः कण्डगण्डं कृम्या ॥२७॥

अह विहियउचियपरियणवाहणसामगियाई ताई तओ। ववसायत्यं देसंतरम्मि पत्ताई तो कुमरी ॥२९॥
 निवदिन्नाई बहियावत्याई वायए तओ तेसु। अक्खरपंतीओ बालियाओ सच्चाओ पिकवंती ॥३०॥
 एगत्य कणयसिद्धिप्रयोगमबलोएय तओ सच्चं। तं सामग्गि काउं पउंजए जाव तो तत्य ॥३१॥
 तावच्छेयकसेहिं सुद्धं पासइ सुवन्नमुप्पन्नं। तो तेणं पओगेणं मेलिय कणयस्स लक्खाई ॥३२॥
 बहुवाहणपरियणपरिगया य गंतूण गउडदेसम्मि। तत्य पवराई किणितं भद्रकरीणं दस सयाई ॥३३॥
 पत्ता य भदिलपुरं नरवरदंसावियम्मि भूभागे। वीयंव भदिलपुरं ठविऊण ठिया य सा तत्य ॥३४॥
 तीए भत्तावि ठिओ कलासु कुसलो जणम्मि विक्खाओ। नामेण पुत्रपालो वियइदकेलीण कुलभवणं ॥
 उक्तं च;—

“श्रीपार्वियाज्जडा अपि भवन्त्यभिज्ञा विदग्धचरितानाम्। उपदिशति कामिनीनां यौवनमद एव ललितानि॥”
 तेणवि पाहुइपुच्चं विहियं निवदंसणं विभूईए। रायावि तस्स पासे मुणिऊणं पवरकरिहेडं ॥३६॥
 भणइ महायणविहिण देहिं मूलेण मज्झ करिसहसं। सो भणइ देव ! नाहं काहं जम्मंतरेवि इमं ॥
 किंपुण मइ आवासे आगंतु भोयणं कुणउ देवो। हत्तिसहस्संपि हु लेउ मज्झ मोल्लेणं नो कज्जं ॥३८॥
 तो आवज्जियहियओ नरेसरो तस्स तेण वयणेण। पत्तो तस्सावासे चलंतवरदारुपासाए ॥३९॥
 खंभसयंसंनिविट्ठे तत्य य चउवारयम्मि नरनाहो। भुंजइ सां परिवेसइ एक्का गुणसुंदरी किंतु ॥४०॥
 परिवेसिऊण पढं फलोहल्लि पविसइ गिहस्संतो। अन्नं काउं वेसं आगच्छइ दुइयदारेण ॥४१॥

आनायितो निशीथे गृहे ततश्च चन्दने तस्मिन्। विक्रीते क्रमेण कनकसहस्रः समुत्पन्नः ॥२८॥
 अथ विहितोचितपरिजनवाहनसामग्रीकौ तौ ततः। व्यवसायार्थं देशान्तरे प्राप्तौ ततः कुमारी ॥२९॥
 नृपदत्तानि वहिकावस्त्राणि वाचयति ततस्तेषु। अक्षरपङ्क्तीर्वालिताः सर्वाः प्रेक्षमाणा ॥३०॥
 एकत्र कनकसिद्धिप्रयोगमबलोक्ते ततः सर्वाम्। तां सामग्रीं कृत्वा प्रयुक्ते यावत्तनस्तत्र ॥३१॥
 तापच्छेदकपैः शुद्धं पश्यति सुवर्णमुत्पन्नम्। ततस्तेन प्रयोगेण मेलयित्वा कनकस्य लक्षणं ॥३२॥
 बहुवाहनपरिजनपरिगता च गत्वा गौडदेशे। तत्र प्रवराणि क्रीत्वा भद्रकरीणां दश शतानि ॥३३॥
 प्राप्ता च भदिलपुरं नरवरदंशिते भूभागे। द्वितीयमिव भदिलपुरं स्थापयित्वा स्थिता च सा तत्र ॥३४॥
 तस्या भर्तापि स्थितः कलासु कुशलो जने विख्यातः। नाम्ना पुण्यपालो विदग्धकेलीनां कुलभवनम् ॥३५॥
 तेनापि प्राभूतपूर्वं विहितं नृपदर्शनं विमूल्या। राजापि तस्य पार्श्वे ज्ञात्वा प्रवरकरिष्याम् ॥३६॥
 भणति महाननविहितेन देहिं मूलेन मम करिसहस्रम्। स भणति देव ! नाहं करिष्ये जन्मान्तरेऽपीदम् ॥
 किन्तु ममावासे आगत्य भोजनं करोतु देवः। हस्तिहस्रमपि हि लातु मम मूलेन नो कार्यम् ॥३८॥
 तत आवर्जितहृदयो नरेश्वरस्तस्य तेन वचनेन। प्राप्तस्तस्यावासे चलद्भरदारुपासादे ॥३९॥
 स्तम्भशानसंनिविष्टे तत्र च चतुर्द्वारे नरनाथः। भुङ्क्ते सा परिवेष्टे एका गुणसुन्दरी किन्तु ॥४०॥

परिवेमइ पकञ्जं, वंजणवरओयणाइं अञ्जेण । अञ्जेण वेसेणं घयाइं ता जाव पइवत्तुं ॥४२॥
 नवनवसिगारेणं निवत्स परिवेसियं तओ राया । पुच्छइ कइ बहुयाओ हेहाउ य तुम्ह इह संति ? ॥४३॥
 सो भणइ जत्तियाओ दिट्ठा देवेण, तो निवो भोजुं । सुत्तो उवरिमभूमिपट्टंके मगपुलिणसमे ॥४४॥
 अह वडियाखंडेहिं निवइविट्ठेहिं पुण्यमिव वेसं । काऊणं निवपासें नमिउं गुणसुंदरी भणइ ॥४५॥
 मं उवल्लेखइ होउ उवउत्ता तो नरेसरो भणइ । बाहाविलनयणजुओ आरोवंतो तयंकम्म ॥४६॥
 मह दुप्पिउणो तणया वच्छे ! गुणसुंदरिचि नाम तुयं । भोयणकाले वच्छा दिट्ठावि मए न विचाया ॥४७॥
 अवरावरसिगाराणेगवह्विन्मयो जओ जाओ । उच्चियं वेसं काउं आगच्छसु संपयं एत्थ ॥ ४८ ॥
 तह चेव कए तीए आहए तह य पुत्रपालम्मि । परिपुट्टविहवत्तो राया गुणसुंदरि भणइ ॥४९॥
 दिट्ठेतेण वच्छाए चेव मह परिणयं इयं ताव । जह विडो धम्मफलं धम्मं पुण कहउ मे वच्छा ॥५०॥
 सा पुग कुन्धकमेणं जणणीए सात्रियाए जिणधम्मे । बाल्लेवि य निउणा आसि कया तहवि इय भणइ ॥
 इह आवासासत्ते अस्थि मुणी सो वित्सेसओ धम्मं । जाणेइ परिकहेइ य तो राया जाइ तत्थेव ॥५१॥
 सह पुत्रपालगुणसुंदरीहिं आयच्चिउं तओ धम्मं । भणइ मुणिइं राया काउं रज्जहिं सुत्थं ॥५२॥
 अहमणुसरामि इहिं तुह चरणे, तो भणइ मुणिपवरो । नरनाह ! इत्थ अत्थे निरुज्जमेहिं न होयब्बं ॥५३॥
 तो राया धवल्लहरे गंतु सह मंतिउं पहाणेहिं । पुत्ताभावे ठविउं तं चियं जामाउयं रज्जे ॥५५॥

परिविषय प्रथमं कलौयं प्रविशति गृहस्थान्तः । अन्यं कृत्वा वेशमागच्छति द्वितीयद्वारेण ॥४१॥
 परिवेवेष्टि पक्ववाचं, व्यञ्जनवरौदनान्यन्येन । अन्येन वेशेन वृत्तादि तावद्यावत्पतिवस्तु ॥४२॥
 नवनवशृङ्गारिणं नृपस्य परिवेषितं ततो राजा । पृच्छति कति वज्रो दास्यश्च गुप्ताकर्मिह सन्ति ? ॥४३॥
 स भणति यावत्सो दृष्टा देवेन, ततो नृपो भुक्त्वा । सुप्त उपरितनर्भीपत्यङ्के गङ्गापुलिनसमे ॥४४॥
 अथ बहिकाण्डेनृवंतिवितीर्णैः पूर्वमिव वेशम् । कृत्वा नृपणार्थे नत्वा गुणसुन्दरी भणति ॥४५॥
 मामुपलक्षयत भूत्वोपयुक्तास्ततो नरेश्वरो भणति । बाष्पाविलनयनयुत आरोपयंस्तामङ्के ॥४६॥
 मम दुप्पितुस्तनया वत्से ! गुणसुन्दरीति नाम त्वम् । भोजनकाले वत्सा दृष्टावि मया न विज्ञाता ॥४७॥
 अपरापरशृङ्गारानेकवधुविभ्रमो पतो जातः । उचितं वेशं कृत्वाऽऽगच्छ सांप्रतमत्र ॥४८॥
 तथैव कृते तयाऽऽहूते तथा च पुण्यपाले । परिपुष्टविभवघातो राजा गुणसुन्दरीं भणति ॥४९॥
 दृष्टान्तेन वत्साया एव मम परिणतमिदं तावत् । यथा विमयो धर्मफलं धर्मं पुनः कथयतु मे वत्सा ॥५०॥
 सा पुनः कुलक्रमेण जनन्या श्राविकया जिनधर्मं । बाल्लेवपि च निपुणाऽऽसीत्कृता तथापीति भणति ॥५१॥
 इहावासासत्तेऽस्ति मुनिः स विशेषतो धर्मम् । जानाति परिकथयति च ततो राजा यासि तत्रैव ॥५२॥
 सह पुण्यपालगुणसुन्दरीभ्यामाकर्ष्य ततो धर्मम् । भणति मुनीन्द्रं राजा कृत्वा राज्यास्थितिं सुस्याम् ॥५३॥
 अहमनुसरामीदानीं तव चरणौ, ततो भणति मुनिप्रवरः । नरनाथ ! अत्रार्थे निरुद्यमर्ने भवितव्यम् ॥५४॥
 तनो राजा धवल्लगृहे गत्वा सह मन्त्रविद्या प्रधानैः । पुत्राभावे स्थापयित्वा तमेव जामातरं राज्ये ॥५५॥

विहिणा गिण्डइ दिक्खं परिपालइ पुत्रपालनरनाहो । नीईए चिरं रज्जं जिण्णिंदधम्मं पभावितो ॥५६॥
 गुणसुंदरीए तणयं सुलोयणं ठाविऊण रज्जम्मि । लेइ सह तीइ दिक्खं कमेण पाउणइ तह मोक्खं ॥५७॥
 ता धम्मिच्चिय उज्जमह उज्जमेहिं विणावि अत्तेहिं । जेणं सिज्झंति समीहिंयाइं इह परभवे तुम्ह ॥५८॥
 तो ते भणंति अग्गे असमत्था नाहं । साहुधम्मस्स । तो गिहमचयंताणं जो धम्मो, कहह ते अम्ह ॥५९॥
 ततो सम्मत्ताइं गिहिधम्मो तेण ताण वित्तरओ । कहिओ तेहिंवि गहिओ वारसमेओवि सो विहिणा ॥
 तो वंदिऊण चलिया उज्जेणीए तओ य बवहरिउं । संपत्ता नियठाणे तो सयमंगीकयं धम्मं ॥६०॥
 जणओ पालइ सम्मं दुलहो पुण दुल्लहं पि तं लद्धुं । अइयरइ चउत्थवयं एयं परिकप्पणं काउं ॥६१॥
 परदारं मेह नियमो न वज्जियन्वा अणाहकुलडाओ । विहवकुलडं रमतो अह दिट्ठो सो तलारेण ॥६२॥
 ढंगाए जज्जरिउं वद्धो, मिल्लाविओ य दाऊण । दंडं पिउणा एवं वद्धो मुक्को य सो बहुहा ॥६३॥
 तहवि न विरमइ दुलहो अणाहकुलडाए संगमे ततो । कालक्खरिओ पिउणा सक्कइ न नियत्तिउं तहवि ॥
 अह अन्नया य कस्सवि दुहियाए स्वत्तियस्स मयणंथो । बालेविहवाए त्रिडिओ बाहरिउं तीइ तो मिलिओ ॥
 वंधुजणो तीए तयं कुट्टइ ताडेइ लेट्टुलउडेहिं । दोसायरोत्ति कलिंखं वत्ति चत्तो सं पाणेहिं ॥६४॥
 पढमपुदवीए पत्तो पच्छायावेण तथ मुज्जेउं । पत्तमणुयत्तजिणमपदिक्खो भोक्खं समणुपत्तो ॥६५॥
 सेट्ठी गोभदोवि हु अकलंकवओ तओ य मरिऊण । सोहम्मे उववक्को तइयंभवे सिज्झिही तत्थ ॥६६॥

विधिना, गृह्णाति दीक्षां परिपालयति पुण्यपालनरनाथः । नीत्या चिरं राज्यं जिनेन्द्रधर्मं प्रभावयन् ॥५६॥
 गुणसुन्दर्यास्तनयं सुलोचनं स्थापयित्वा राज्ये । लाति सह तथा दीक्षां क्रमेण प्राप्नोति तथा मोक्षम् ॥५७॥
 तस्माद् धर्म एवोद्यच्छतमुधैर्विनाऽप्यन्यैः । येन सिध्यन्ति समीहितानीह परंभवे युवयोः ॥५८॥
 ततस्तौ मणत आवाप्तसमर्थौ नाथ ! साधुधर्मस्य । ततो गृहमंत्यजतोर्यो धर्मः, कथयत तमावयोः ॥५९॥
 ततः सम्यक्त्वादिगृहिधर्मस्तेन तयोर्विस्तरतः । कथितस्ताभ्यामपि गृहीतो द्वादशभेदोऽपि स विधिना ॥६०॥
 ततो बन्दिता चलितावुज्जियन्वा ततश्च व्यवहृत्य । संप्राप्तौ निजस्थाने ततः स्वयमङ्गीकृतं धर्मम् ॥६१॥
 जनकः पालयति सम्यग् दुर्लभः पुनर्दुर्लभमपि तं लब्ध्वा । अतिचरति चतुर्ध्वजतमेतत्परिकल्पनं कृत्वा ॥६२॥
 परदारेषु मम नियमो न वर्जयितव्या अनाथकुलटाः । विधवकुलटां रमयन्नथ दृष्टः स पुररक्षेण ॥६३॥
 यष्ट्या वर्जरयित्वा बद्धः, मोचितश्च दत्त्वा । दण्डं पित्रैव बद्धो मुक्तश्च स बहुवा ॥६४॥
 तथापि न विरमति दुर्लभोऽनाथकुलटायाः संगमे ततः । कालक्षरितः पित्रा शक्यते न निवर्तयितुं तथापि ॥
 अपान्यदा च कस्यापि दुहित्रा सात्त्वियस्य मदनान्वः । बालविधवया वेष्टितो व्याहृत्य तथा ततो मिलितः ॥६५॥
 बन्धुजनस्तस्यास्तं कुट्टयति ताडयति लेट्टुलपुडैः । दोषाकर इति कलयित्वेव त्रडिति त्यक्तः स प्राणैः ॥६६॥
 प्रथमशुश्रूषां प्राप्तः पश्चात्तापेन तत्र मुग्धवा । प्राप्तमनुजस्त्वजिनमतदीक्षो मोक्षं समनुप्राप्तः ॥६७॥
 श्रेष्ठी गोभद्रोऽपि स्वैककलङ्कतस्ततश्च मृत्वा । सौवर्म उपपन्नमृत्तुतीयभवे सेत्स्यति तत्र ॥६८॥

अपरिगृहीतागमनं एवं दुःखाणं कारणं समं । चतुर्धनदारसंगा परिवर्ज्य भो ! प्रयत्नेन ॥७०॥

॥ इति चतुर्थवतद्वितीयानिचारे दुर्लभकथा समाप्ता ॥

वक्षोऽरुहवैषयाई रमणीणमणंगकीलणकण । जो रागंथो सेवइ स लहइ दुःखाइ धणउच्च ॥१॥
तथाहि ;—

गजराजजणियसोहं सोहम्मसहं विवुहसंकिन्नं । विक्रमपुरं पसिद्धं तं पालइ विक्रमनरिंदो ॥२॥
तत्स्थिति सिद्धितिलको निलो लक्ष्मीए से प्रिया लक्ष्मी । ताणं च दुवे पुत्ता धणधणदेवति विक्रमाया ॥
दुन्निवि कलासु कुसला सुकुलुगयचालियाण भत्तारा । पणईए धणां कामी धणदेवो धम्मिआ धणियं ॥
जइ अन्नया य केणवि नीया त्वित्तम्मि पामरनरेण । हुरइयफलीणपण्णे पुरपद्यासन्नगामम्मि ॥५॥
तो तस्स पुब्बभाए सहयारवणम्मि मुणिवरो दिट्ठो । मयणोच्च मुत्तिमंतो तिगुत्तिगुत्तो य चडनाणी ॥६॥
दट्ठणं तं वणिजा पुच्छंति कुंडुवियं किमेस मुणी । नासग्गनिसियदिट्ठो चिट्ठइ कट्ठं निश्चिट्ठो ? ॥७॥
कोडुंविण भणियं इह चिट्ठंतस्स मासमवि होही । न सुयइ एसो न य भुंजए य एमेव चिट्ठे ? ॥८॥
तो ते तेण समेया गंतूणं मुणिं नमित्तु पुच्छंति । को हेज वयगहणे पढमवए वट्ठमाणस्स ? ॥९॥
तो भणइ मुणी निसुणह संसाराओ न अन्नओ हेज । नवरं मह वयगहणे विसेसओ कारणं भज्जा ॥१०॥
धणदेवेण भणियं जाया जाया कहं नु तुह हेज । वयगहणस्स महायस । कहेसु, तो कहइ सो एवं ॥११॥

अपरिगृहीतागमनमेवं दुःखानां कारणं सम्यक् । त्यक्तपरदारसङ्गाः परिवर्ज्यत भोः ! प्रयत्नेन ॥७०॥

वक्षोऽरुहवदनादीन् रमणीनामनङ्गकीलनकृतेन । यो रागान्धः सेवते स लभते दुःखानि धनद इव ॥१॥
गजराजजनिताशोभं सौधर्मसमेधं विवुधसंकीर्णम् । विक्रमपुरं प्रसिद्धं तत्पालयति विक्रमनरेन्द्रः ॥२॥
तत्रास्ति सिद्धितिलको निलो लक्ष्म्यास्तस्य प्रिया लक्ष्मीः । तयोश्च द्वौ पुत्रौ धनधनदेवाविति विख्यातौ ॥
द्वावपि कलासु कुसलौ सुकुलोद्भवौ लोकोर्भारतौ । प्रकृत्या धनः कामी धनदेवो धार्मिको गाढम् ॥४॥
अध्यान्यदा च केनापि नीतौ क्षेत्रे पामरनरेण । होलिकाफलीनपर्वणि पुरप्रत्यासन्नग्रामे ॥५॥
ततस्तस्य पूर्वमणिं सहकारवने मुनिवरो दृष्टः । मदन इव भूर्त्तिमांस्त्रिगुसिगुसश्च चतुर्ज्ञानः ॥६॥
दृष्ट्वा तं वणिजो पुच्छतः कौटुम्बिकं किमेव मुनिः । नासाग्रन्यस्तदृष्टिस्तिसृषु कष्टमिव निश्चेष्टः ॥७॥
कौटुम्बिकेन भणितमिह तिष्ठतां मातोऽपि भविष्यति । न स्वपितृयेप न च मुक्ते चैवमेव तिष्ठति ॥८॥
ततस्तौ तेन समेतौ गत्वा मुनिं नत्वा पुच्छतः । को हेतुर्नतग्रहणे प्रथमवयसि वर्तमानस्य ? ॥९॥
ततो भणति मुनिः शृणुत संसाराद् नान्यो हेतुः । केवलं मम व्रतग्रहणे विरोधतः कारणं भार्या ॥१०॥
धनदेवेन भणितं जाया जाता कथं नु तव हेतुः ? । व्रतग्रहणस्य महायशः ! कथय, ततः कथयति स एवम् ॥

इह अत्यि सुहावासं नगरं रिउमदणो तर्हि राया । मंती विसालधुद्धी भज्जा रंसुदरी तस्स ॥१२॥
 तत्पुरपुरत्यभाए उज्जाणे चिट्ठए रिसहभवणं । सुरविज्जाहंरकिन्नरनिसेवियं तस्स दारंमि ॥१३॥
 चिट्ठइ सहपारतरु सव्योउयफळभरेण निरु नमिओ । पारसियकीरमिहुणं निवसइ सुहियं सया तत्या ॥१४॥
 जाओ य सुओ तस्स य पालंति परोप्परं, अह कयाइ । परकीरीआसत्तो जाओ कीरो कहवि नाओ ॥१५॥
 कीरीए तो भणिओ हुं पज्जत्तं खु तुज्ज संगेण । गच्छसु तीइवि नीडे मा नियदीहोसु मं रमिउं ॥१६॥
 यतः,

अन्नासत्ते पेम्मं पावम्मि मई अणुज्जमो धेम्मं । मा दिज्ज दिव्व ! कहवि हु जइ रूढो होसि सयवारं ॥१७॥
 तो कीरेणं भणियं सप्तसु पिए ! यज्ज एयपवराहं । तो कीरीए भणियं मा महंसुइसमुदो होसु ॥१८॥
 एक्कं ता उच्छिट्ठं वायसविट्ठालियं च सविसें च । को सुंजेइ सयओ अन्नासत्तं जहव अक्कं ? ॥१९॥
 तो बायाहो पभणइ जइ एवं मं चएसि ता पुत्तं । गहिऊण गमिस्तामि सा पभणइ तेय अप्पेमि ॥२०॥
 इय जाओ संवाओ तेसि पुत्तस्स कारणे गरुओ । तो कीरेणं भणियं रायसमीवेऽसमागच्छ ॥२१॥
 जस्तप्पिही नरिंदो पुत्तं, तस्सेव होहिही इत्य । सुरवि भणइ एवं गयाइ दोन्निवि निवसयासं ॥२२॥
 कहिओ नियपुत्ततो तेहिं, तो पभणियं नरिंदेण । नीइवयणं विपाविवि निसुणइ एगगाचिचाइ ॥२३॥
 पुत्तो तायस्स भवे धूया जणणीए, अहव धूयावि । पिउणो भवेइ जम्हा वीयं वीयत्तिवस्सेव ॥२४॥
 कोइविओ य सित्ते धरं पयरेइ तस्स तं सव्वं । न लहामिअहं किंचिवि दाणि मोत्तूण, इय नाओ ॥२५॥

इहासि शुभावासं नगरं रिपुमर्दनस्तत्र राजा । मन्त्री विशालबुद्धिर्भार्या रतिसुन्दरी तस्य ॥१२॥
 तत्पुरपौरस्त्यभागे उद्याने तिष्ठति ऋषभमवनम् । सुरविद्याधरकिन्नरनिषेधितं तस्य द्वारे ॥१३॥
 तिष्ठति सहकारतरुः सर्वर्तुकफलमरेण निश्चितं नतः । पारसीककीरमिषुनं निवसति सुखितं सदा तत्र ॥१४॥
 जातदच सुतस्तं च पालयतः परस्परं, अथ कदाचित् । परकीर्यासक्तो जातः कीरः कथमपि ज्ञातः ॥१५॥
 कीर्या ततो भणितो हुं पर्याप्तं खलु तव सङ्गेन । गच्छ तस्या एव नीडे मा निकटीभव मां रमयितुम् ॥१६॥
 अन्यासक्ते मेम पापे मतिरनुग्रहो धर्म । मा दा दैव ! कथमपि हि यदि रुष्टो भवसि शतकृत्वः ॥१७॥
 ततः कीरेण भणितं क्षमस्व प्रिये ! ममैतमपराधम् । ततः कीर्या भणितं मा मन्मुखसंमुखो भव ॥१८॥
 एकं तावदुच्छिष्टं वायसोदाकितं च सविषं च । को भुङ्क्ते सफणोऽन्यासक्तं यथावाज्जम् ? ॥१९॥
 ततो वाचाटः प्रमणति यथेवं मां त्यजसि तदा पुत्रम् । गृहीत्वा गमिष्यामि सा प्रमणति नैवापयामि ॥२०॥
 इति जातः संवादस्तयोः पुत्रस्य कारणे गुरुः । ततः कीरेण भणितं राजसमीपे समागच्छ ॥२१॥
 यस्यापिष्यति नरेन्द्रः पुत्रं, तस्यैव भविष्यत्यत्र । शुक्रयपि भणत्येवं गतौ द्वावपि नृपसकाशम् ॥२२॥
 कथितो निजवृत्तान्तस्ताभ्यां, ततः प्रमणितं नरेन्द्रेण । नीतिवचनं विभाव्य शृणुतमेकाग्रचित्तौ ॥२३॥
 पुत्रस्तातस्य भवेद् दुहिता जनन्याः, अपवा दुहितापि । पितुर्भवेद् यस्माद् बीजं वन्दुरेव ॥२४॥
 कौटुम्बिकश्च क्षेत्रे धान्यं वपति तस्य तत् सर्वम् । न लभेऽहं किञ्चिदपि करं युक्त्वा, इति म्यायः ॥२५॥

तो कीरीए भणिय एवं चिय होउ किंच सिरिकरणे । लिहसु वहियाए एयं अज्जप्पभिई इमा नीई ॥२६॥
 तेजवि तहेव विहियं कीरी कीरेण सह गया ठाणे । अप्पइ कीरस्स सुयं, सुयनारिणि मुणिवरं तत्था ॥२७॥
 पासइ सहयारतले तं वंदिय पुच्छए नियं आउं । कहइ मुणी तइयदिणे मरिऊणं इत्थं सचिवगिहे ॥२८॥
 उप्पज्जसि तणया तं नरभववक्काउयत्तजोगेण । तत्तो इह निवपज्जा इय मुणिउं जाइ जिणभवणे ॥२९॥
 वंदित्तु जिणं कस्मवि पामाओ भवणउत्तरंगम्मि । पुव्वुत्तभवत्तराई लिहावए इइ मणे धरिउं ॥३०॥
 जइवि हू विहिवसएणं कहवि भंमंतीए अवत्तरे ददुं । उप्पज्जइ मह जाईसुमरणमह जाइ मुणिपासे ॥३१॥
 गिणइ विहिणाणसणं समाहिजोगेण पत्तपज्जंता । पाणविमुक्का तत्तो विमालबुद्धिस्स भज्जाए ॥३२॥
 रसुंदरीए तणया उत्तत्तमुवन्ननिघससमवक्का । उप्पक्खा कयपुक्खा भुवणाणंदत्तिं नामेण ॥३३॥
 उच्चिओ कलाकलावो वियाणिओ तीए येवदियहेहिं । अह जन्नदिणे पत्ता उज्जाणे जिणहरस्संतो ॥
 अवत्तरपंति ददुं पुव्वुत्तं जायजाइवरणांसा । जाणइ कीरमवं तं सवइयरं तो इमं मुणइ ॥३५॥
 एयस्स पमावेणं जिणस्स जाया अहं सचिवगेहे । तो पइदिणंपि पूयइ वंदइ भत्तीए तं देवं ॥३६॥
 सचिवस्स गिहे चिट्ठइ पहाणतुरओ, निवस्स तुरगीणं । तेण य जाया बहुया तुरंगमा मंतिगेहाओ ॥३७॥
 आणावइ ते राया, भुवणाणंदा न देइ अप्पेउं । महत्तायकिसोरेणं जाया सव्वे जओ एए ॥३८॥
 ता तायस्स इमे खलु हवंति नो नरवइस्स जेण पुरा । कीरमिहुणस्स जाए पुत्तविवाए इमं लिहियं ॥३९॥
 सिरिकरणीयवहीए 'वीयं वीयत्तिपस्स इवइ' ति । तो विम्भिण्ण रत्ता सा वहिया वाइया जाव ॥४०॥

ततः कीर्या भणितमेवमेव भवतु किञ्च श्रीकरणे । किल वीहिकायामेतदथप्रभृदीयं नीतिः ॥२६॥
 तेनपि तथैव विहितं कीरी कीरेण सह गता स्थाने । अर्पयति कराय सुतं, श्रुतज्ञानिनं मुनिवरं तत्र ॥२७॥
 पश्यति सहकारतले तं वन्दित्वा पुच्छति निजमायुः । कथयति मुनिस्तृतीयदिने मृत्वात्र सचिवगृहे ॥२८॥
 उत्पत्त्यसे तनया त्वं नरभववक्कायुप्पत्त्वयोगेन । तत इह नृपमार्यति श्रुत्वा याति निजभवने ॥२९॥
 वन्दित्वा जिनं कस्यपि पाश्चाद् भवनेोत्तराङ्गे । पूर्वोक्तांशराणि लेखयतीति मनसि धृत्वा ॥३०॥
 यदि हि विधिवतो न कथमपि भ्रमन्त्या अक्षराणि दृष्ट्वा । उत्पद्येत मम जातिस्मरणमथ याति मुनिपार्श्वे ॥३१॥
 गृह्णाति विधिनाऽनशानं समाधियोगेन प्राप्तपर्यन्ता । प्राणविमुक्ता ततो विशालबुद्धेर्भार्यायाः ॥३२॥
 रतिमुन्दर्यास्तनयोत्तसप्तवर्णनिकषसमवर्णा । उत्पन्ना कृतपुण्या भुवनानन्देति नाम्ना ॥३३॥
 उचितः कलाकलावो विज्ञातस्तस्या स्तोकादिवसैः । अथान्यादिने प्रातोचाने जिनगृहस्यान्तः ॥३४॥
 अक्षरपट्टिकं दृष्ट्वा पूर्वोक्तं जातजातिस्मरणा सा । जानाति कीरमवं तं सव्यतिकरं तत इदं जानाति ॥
 एतस्य प्रमायेण जिनस्य जाताहं सचिवगेहे । ततः प्रतिदिनमपि पूजयति बन्दते मन्त्र्या तं देवम् ॥३६॥
 सचिवस्य गृहे तिष्ठति प्रपानतुरगो, नृपस्य तुरगीणाम् । तेन च जाता बहवस्तुरंगमा मन्त्रिगेहात् ॥३७॥
 आनाययति तान् राजा, भुवनानन्दा न ददात्यर्पयितुम् । मघातकिसोरेण जाताः सर्वे यतं पूते ॥३८॥
 तस्मात्तातत्येमे खलु भवन्ति नो नरपतेर्वेन पुरा । कीरमिधुनस्य जाते पुत्रविवादे इदं लिखितम् ॥३९॥

ता तं तद्देव ददृष्टं नाया सा बालपण्डिया रत्ना । सचिवाड मगिऊणं परिणीया तो इमं भणिया ॥४१॥
 अण्डपण्डिया सि बाले ! आगंतव्यं न ताव मद् मेहे । जाव न जाओ पुत्तो सञ्जुत्तमगुणगणोवेओ ॥४२॥
 तीडवि भणियं पिययम् ! पुत्ते जाए अवस्स तुह गेहे । आगंतव्यं खु मए तद्दा पइन्नं इमं सुणसु ॥४३॥
 जइ सच्चकोविआ हं तो तुह हत्थाड सोयइस्सामि । निअचरणे, तद्दे तं निउपाणहियाउवि वाहिस्से ॥
 इय एगंते भणियं गया य निपपिउगिहम्मि सा बाला । पिउणो तं वुत्तंतं साहइ सञ्चपि एगंते ॥४५॥
 तो सचिवो भणइ कहं वच्छे ! अइदुग्गइ इमं घडियं ? । सा भणइ ताय ! पिच्छसु न दुग्गइ किंपि बुद्धीए ॥
 सचिवेनोक्तम् :—

विसमा खलु कज्जगई नय सा दाणेण नेय बुद्धीए । नय पोरिसेण सिज्जइ एकं दिव्वं पमोत्तूण ॥४७॥
 तो भणियं बालाए एवं चिय इत्थं नत्थि संदेहो । बुद्धीवि कम्मवसाओ जायइ जीवाण किल कज्जे ॥
 किं बहुणा ताय ! तुमं निवस्स गेहाड पच्छिमे भागे । सिरिरिसहसांभिभवणं हिमगिरिसिहरं व निम्बवसु ॥
 तस्मिन्नि तिकालपि च्छणयउच्छवो जह हवेइ तद्दे कुणसु । मज्झवि गिहं विहिज्जउ विलासिणीभवणमज्झमि ॥
 काओवि फारसिगारसारअइसरसगीयकुसलाओ । काओवि भरहवरहावभावनिउणाउ नट्टमि ॥५१॥
 अन्नाड वेणुवीणामृदङ्गपट्टपट्टहवायणपवीणा । कायन्वाओ ताओ वेसाउच्चिय न उण पुरिसा ॥५२॥
 तीए जं जह भणियं तं तद्दे सचिवेण कारियं सञ्चं । योवदिणाणं मज्जे सयमवि सा तत्थ नच्चेइ ॥५३॥
 अह अन्नयां नरिदो परिगल्लियनिसाए निंसुणए गीयं । पुरिसुत्तपाण ताणं जिणाण सिरिरिसहमाइण ॥

श्रीकरणीयबहिकायां 'बहिजं वप्पुर्भवति' इति । ततो विस्मितेन राज्ञा सा बहिका वाचिता यावत् ॥४०॥
 तावत् तत्तथैव दृष्ट्वा ज्ञाता सा बालपण्डिता राज्ञा । सचिवाद् मार्गयेत्वा परिणीता तत इदं भणिता ॥४१॥
 अतिपण्डिताऽसि बाले ! आगन्तव्यं न तावद् मम गेहे । यावन्न जातः पुत्रः सर्वोत्तमगुणगणोपेतः ॥४२॥
 तथापि भणितं प्रियतम ! पुत्रे जातेऽवश्यं तव गेहे । आगन्तव्यं खलु मया तथा प्रतिज्ञामिमां कृणु ॥४३॥
 यदि सत्यकोविदाहं ततस्तव हस्ताच्छोचयिष्यामि । निजचरणौ, तथा त्वां निजोपायहावपि बाहयिष्यामि ॥
 इत्येकान्ते भणित्वा गता च निनपितृगृहे सा बाला । पितृस्ते वृत्तान्तं कथयति सर्वमप्येकान्ते ॥४५॥
 ततः सचिवो भणति कथं वस्ते ! अतिदुर्घटमिदं घटितम् ? । सा भणति तात ! पश्य न दुर्घटं किमपि बुद्धेः ॥
 विपया खलु कार्यगतिर्न च सा दानेन नैव बुद्ध्या । न च पौरुषेण सिध्यत्येकं दैवं प्रमुच्यं ॥४७॥
 ततो भणितं बालयैवमेकात्र नास्ति संदेहः । बुद्धिरपि कर्मवशाज्जायते जीवानां किल कार्ये ॥४८॥
 किं बहुना तात ! त्वं नृपस्य गेहात् पश्चिमे भागे । श्रीकृष्णमस्वामिमबनं हिमगिरिसिखरमिव निर्मापय ॥४९॥
 तस्मिन्नपि त्रिकालप्रेक्षणेऽप्यसौ यथा भवति तथा कुरु । ममापि गृहं विधीयतां विलासिनीमवनमप्ये ॥५०॥
 का अपि स्फारशृङ्गास्सारतिसरसगीतकुशलाः । का अपि भरतवरहावभावनिपुणा नाट्ये ॥५१॥
 अन्या वेणुवीणामृदङ्गपट्टपट्टहवादनप्रवीणाः । कर्तव्यास्ता वेश्या एव न पुनः पुरुषाः ॥५२॥
 तथा यद्यपि भणितं तत्तथा सचिवेन कारितं सर्वम् । स्तोकादिनानां मध्ये, स्वयमपि सा तत्र नृत्यति ॥५३॥

तो पच्छिमद्वारेण विणिग्माओ आगओ य निणभवणे । पिच्छइ अच्छीणछणं अच्छरमइयं पिच्छणंय ॥
 सुवणाणंदा सयमेव नच्च नवनवेहि पादेहि । अस्सित्तो तो राया कयवेअविसिट्ठनेत्थो ॥५६॥
 तो वित्ते पिच्छणए सुहासणेण गया सभवणम्मि । रायावि तीए सरिसो सुत्तो रयणाए तत्थेव ॥५७॥
 एवं पइदियहे चिय पिच्छणयं पिच्छण तह गिहम्मि । तीइ समं संवसई जं जंपइ सो तहि तं सा ॥५८॥
 नियजणंस्स कुहावइ सोवि हु वडियाए लिहइ तं सव्वं । अन्नदिणे जंपाणे पाणहिं मुत्तुमारुहा ॥५९॥
 भणिओ राया तीए मह वाहणवाहिणी इहं नत्थि । ता तं चिय वडसु इमे तहत्ति तेणावि नियसिरमा ॥
 आणीयाओ ताओ सुत्तो तत्थेव अद्धरत्तम्मि । सा तयभिमुहं जंपइ मह पाया अज्जं हज्जति ॥६१॥
 ता उट्ठवेहि दासिं चरणे तलहट्ठए खणं एकं । मह एइ जेणं भिदा तो सो तलहट्ठइ सयंपि ॥६२॥
 तीए निवारिआंवि हु, अह सुहसुत्ता पलोयए सावि । सुमिणम्मि पुअवंदं एविसंतं निययवयणम्मि ॥
 तं पासितं विउद्धा तलहट्ठं निएवि तुं चरणे । तो सहसा उट्ठेअं मिरुअविय कहइ से सुमिणं ॥६४॥
 रन्ना भणिणं पसपच्छि ! निच्छियं तुर चरो सुओ होही । जा ता विहावरीविरममूयणो वडिअओ संखो ॥
 इत्तो उट्ठिवि राया वच्चइ गेहम्मि सावि सज्जायं । कुणमाणीं ताव ठिया जा उइओ दिणमणी तत्तो ॥
 पिउगेहं संपत्ता दारं पिहिज्जण तस्स गेहस्स । पच्छन्नठिया चिट्ठइ कहिअं पिउणो रयणिघरियं ॥६७॥
 तद्विसभवं गम्भं परिपाळइ सा सुहेण पिउगेहे । तो राया ताए गिहे तहेव वीए दिणम्मि गओ ॥६८॥

अयान्धुद्वा नरेन्द्रः परिगलितनिशायां शृणोति गीतम् । पुरुषोत्तमानां तेषां भिनानां श्रीऋषभादीनाम् ॥१४॥
 ततः पश्चिमद्वारेण विनिर्गत आगतश्च जिनभवने । पश्यत्यक्षीणक्षणमप्सरामयमिव प्रेक्षणकम् ॥१५॥
 सुयनानन्दा स्वयमेव नृत्यति नवनवैः पादैः । आश्रितस्ततो राजा कृतगण्डविशिष्टनेष्यः ॥१६॥
 ततो वृत्ते प्रेक्षणके सुखासनेन गता स्वभवने । राजापि तथा सह सुसो रजन्यां तत्रैव ॥१७॥
 एवं प्रतिदिवसमेव प्रेक्षणं पश्यति तथा गृहे । तथा समं संवसति यज्जल्पति स तत्र तत्सा ॥१८॥
 निजजनकस्य कथयति सोऽपि खलु बहिकायां लिखति तत्सर्वम् । अन्यदिने सोपाने उपानहौ मुत्तवाऽऽरुढा ॥
 भणितो राजा तथा मम बह्वनवादिनीह नास्ति । तस्माद्भवमेव बहेमे तथेति तेनापि निजशिरसा ॥१०॥
 आनीते ते, सुस्तुतैर्वाधरात्रे । सा तदभिमुखं जल्पति मम पादावय द्रष्टे ॥११॥
 तस्मादुत्थापय दासी चरणीं सिञ्चेत् क्षणमेकम् । ममेयाद् यथा निद्रा ततः स सिञ्चति स्वयमपि ॥१२॥
 तथा निवारितोऽपि खलु, अथ सुखसुप्ता प्रलोकते सापि । स्वप्ने पूर्णचन्द्रं प्रविशन्तं निनवदने ॥१३॥
 तं दृष्ट्वा विबुद्धा सिञ्चन्तं दृष्ट्वा च चरणी । ततः सहसोन्थाय मोचयित्वा कथयति तस्मै स्वप्नम् ॥१४॥
 राजा भणितं शृणोति निश्चितं तव वरः सुतो भविष्यति । यावत्तावद्विहावरीविरामसूचको वादितः शङ्कः ॥
 हन उत्थाय राजा व्रजति गेहे सापि स्वाध्यायम् । कुर्वाणा तावत्स्थिता यावदुदितो दिनमणिस्ततः ॥१६॥
 पितृगेहे संगता द्वारं पिपाय तस्मै गेहस्य । मच्छन्नस्थिता तिष्ठति कथयित्वा पितु रजनिचरितम् ॥१७॥
 तद्विषयमेव गर्भं परिपालयति सा मुखेन पितृगेहे । ततो राजा तस्या गृहे तथैव द्वितीये दिने गतः ॥१८॥

‘ता तन्थ न तं पासइ तो पुच्छइ पाडियेसियं तीसे । कथ्य गयौ हे ! एसा लीलावतीनामिया, साह ॥६९॥
जाणामि नाह ! नाहं, तो राया विमणदुम्पणो संतो । तीए विरहे दुहिओ तं रयणि गमइ, वीयदिणे ॥
पुच्छइ मंति जइ तुह भवणे जा मूलमेहरी आसि । लीलावतीनामा सा कथ्य गयति साहेसु ? ॥७१॥
सो भणइ देव ! कल्ले पच्चूसे सा बलात्रि गेहाओ । नीसारिया मण्चिय जेण इयं संपयं रुद्धा ॥७२॥
कस्सवि ठक्कुरपुत्तस्स वन्नएणं न एइ जिणभवणे । नय पंजम्भोलमाइ लग्गइ राठीवि सिक्खविद्या ॥७३॥
तो तट्ठाणे अन्ना निवेशियन्वा मए य मेहरिया । तो मोणं काऊणं ठिओ नरिंदो, इओ सावि ॥७४॥
पसवइ समयम्मि सुंयं वरल्लखणसंजुयं सुपच्छन्नं । वड्ढइ सचिवस्स गिहे ता जाव कलाण पारगओ ॥
तो अन्नदिणे मंती भुवणाणंदं सपुत्तयं नेउं । दंसइ निवस्स सोवि हु तं पुच्छइ का इमा महिला ? ॥
तो मंती भणइ इमा नरिंद ! तुह पणइणी मह सुया य । एसो य तुम्ह तणओ मह पुण दोह्मिओ नाह ॥
तो विम्हइओ राया जा किंपि हु जेपिही तओ बहिया । सचियेणु तस्स सहसा समप्पिया सो उ वाएइ ॥
जं किंचि तीए सद्धि रहम्मि परिजेपियं तह कयंपि । तं सन्नं चिय पासइ लिहियं बहियाए सन्निवरं ॥
तो हरिसविसाएणं समं नरिंदो करे करेऊणं । कुमारमक्खूहिऊण य नियंअकं ठाविओ ताव ॥८०॥
भणइ य भुवणाणंदं अरं जिओ रंजिओ अहं तुमए । निययपइन्नानिन्वाहणेण तह तणयलंभेण ॥८१॥
ता तुह रज्जं एयं एसो पुत्तो य तुज्जइ इह राया । ससमीहिंय मए पुण कायन्नं संपयं चैव ॥८२॥

तदा तत्र न तां पश्यति ततः पृच्छति प्रातिवेशिकीं तस्याः । कुत्र गता हे । एषा लीलावतीनामिका, साह ॥
जानामि नाथ ! नाहं, ततो राजा विमनोदुर्मनाः सन् । तस्या विरहे दुःखितस्तां रजनिं गमयति, द्वितीयादिने ॥
पृच्छति मन्त्रिणं यथा तव भवने या मूलगायत्री आसीत् । लीलावतीतिनामा सा कुत्र गतेति कथय ॥७१॥
अ भणति देव । कल्पे प्रत्यूपे सा बलादपि गेहात् । निःसारिता मयैव येनेयं सांपतं रुद्धा ॥७२॥
कस्यापि ठक्कुरपुत्रस्य वणिकेन नैति निगभवने । न च प्राञ्जलमवलगतिं लगतिं रटितुं शिखिता ॥७३॥
ततस्तत्स्थानेऽन्या निवेशयितव्या मया च गायत्री । ततो मौनं कृत्वा स्थितो नरेन्द्रः, इतः सापि ॥७४॥
प्रसूते समये पुत्रं वरलक्षणसंयुतं सुप्रच्छन्नम् । वर्धते सचिवस्य गृहे तावचावत्कलानां पारगंतः ॥७५॥
सतोऽन्यदिने मन्त्री भुवनानन्दां सपुत्रकां नीत्वा । दर्शयति नृपस्य, सोऽपि हि तं पृच्छति केयं महिला ॥
ततो मन्त्री भणतीयं नरेन्द्र ! तव प्रणयिनी मम सुता च । एष च तव जनयो मम पुनर्दोहित्रो नाथ ! ॥
सतो विस्मितो राजा यावत्किमपि हि जल्पिष्यति ततो वहिका । सचिवेन तस्य सहसा समर्पिता स तु वाचयति ॥
यत्किञ्चित्तया सार्धं रहसि परिरक्षितं तथा कृतमपि । तत्सर्वमेव पश्यति लिखितं वहिकायां सविवरणम् ॥
ततो हर्षविषादाभ्यां समं नरेन्द्रः करे कृत्वा । कुमारमक्खू च निजाङ्गे स्थापितस्तावत् ॥८०॥
भणति च भुवनानन्दां गितो रञ्जितश्चाहं त्वया । निजप्रतिज्ञाभिर्वाहणेन तथा जनयलमेन ॥८१॥
तस्मात्तव राज्यमेतदेव पुत्रश्च तवेह राजा । स्वसमीहितं मया पुनः कर्तव्यं सांपतमेव ॥८२॥

धिसिधिसि मह भोगेण धिसिधिसि मह पुरिससारमेयस्स । धिसिधिसि मे रज्जेणवि जो जित्तोदित्थियाएवि ।
तो सचिवेण भणियं मा मा मा देव ! खेयमुच्चहसु । अप्पट्टिहयण्यारो देवो सञ्चत्य लद्धज्जो ॥८४॥
तो राया वाहाए धरिउं मंति पयंपए एवं । इत्थत्थे मह विग्घं कायन्वं नेय केणावि ॥८५॥
इय भणिउं तो कुमरो अहिसिचो नियपयम्मि अरिसीहो । नामपि से विद्वन्न वयं पवन्न तेओ, सो इं ॥
इय भो ! नियनिव्वेयस्स कारणं साहियं मए तुम्ह । अहव भवे भन्वाणं सव्वंपि विरागहेउत्ति ॥८७॥
तो तुम्हाणवि जुत्तो धम्मम्मि समुज्जमो जिणक्खाए । जइ जइधम्ममसत्ता काउं तो कुणह मिहिधम्मं ॥
सम्मं सम्मत्ताइं, तेवि हु तं गिण्हिउं गया गेहे । पालंति ममाहीए दावि हु पूयंति जिणधिवं ॥८९॥
धनदेवो दिद्वचित्तो धणओ उण विसयलालसो धणियं । भमइ पमयाण पज्जे पमायमयभिभलो निव्वं ॥
कीइवि सरिसं हासं फासंपि करेइ कीइवि छलेण । आलिङ्गि काओ उण अवलाओ बलावि चित्तूण ॥
इय विलसंतो दिट्ठो धनदेवेण कयाइ एणंते । वाहरिउं तो भणिओ भइ ! इमं तुज्झ न हु जुत्तं ॥९२॥
एट्टिवन्नवयवित्तेसो इयरोवि न एवमायरइ पावं । किंयुण कुल्लुगज्जो तं जिणधम्मविज्ज वित्तेसिण ॥९३॥
एसा अणंगकीला पीला तुयियव्वयस्स सइदाणं । इहपरलोपविरुद्धं ता चयसु इमं तुमं भाय ! ॥९४॥
तो तेणं सो भणिओ भाउय ! मा भणसु किंपि मह समुहं । न चएमिणंगकीडं परिहरिउं रमणिोलोहं ॥
जयंथाणवि अहियं मोहंयो होइ इय विभावेउं । सो हु धणो धनदेवेणुविकित्तओ भमइ सच्छंदं ॥९६॥

धिग्धिग् मम भोगान् धिग् धिग् मां पुरुषसारमेयम् । धिग्धिग् मे राज्यमपि यो जितः स्त्रियाऽपि ॥८३॥
ततः सचिवेन मणितं मा मा मा देव ! खेदमुद्रह । अप्रतिहतप्रतापो देवः सर्वत्र लक्ष्यशः ॥८४॥
ततो राजा बाहुना धृत्वा मन्त्रिणं प्रजल्पत्येवम् । अत्रापि मम विद्वन्ः कर्तव्यो नैव केनापि ॥८५॥
इति मणित्वा ततः कुमारोऽभिषिक्तो निजपदेऽरिर्निहः । नामापि तस्य वितीर्णं व्रतं प्रवचं ततः, सोऽहम् ॥८६॥
इति भोः ! निजनिर्वेदस्य कारणं कथितं मया युवयोः । अथवा भवे भव्यानां सर्वमपि वैराग्यहेतुरिति ॥८७॥
ततो युवयोरपि युक्तो धर्मं समुद्यमो जिनाख्याते । यदि यतिधर्ममशर्कां कर्तुं ततः कुरुतं गृहिधर्मम् ॥८८॥
सम्यक् सम्यक्स्वादं, तावपि हि तं गृहीत्या गतौ गेहे । पालयतः समाधिना द्वावपि पूजयतो जिनविम्बम् ॥८९॥
धनदेवो दृढचित्तो धनः पुनर्विषयलालसो गाढम् । भ्रमाति प्रमदानां मध्ये प्रमादमदबिह्वलो नित्यम् ॥९०॥
कयापि सह हास्यं स्पर्शमपि करोति कस्या अपि च्छलेन । आलिङ्गति काः पुनरबला बलादपि गृहीत्वा ॥९१॥
इति विलसन् दृष्टो धनदेवेन फटाचिदेकान्ते । आहूय ततो मणितो भद्र ! इदं तव न खलु युक्तम् ॥९२॥
प्रतिपन्नत्रयविशेष इतरोऽपि नैवमाचरति पापम् । किं पुनः कुलोद्भूतस्त्वं जिनधर्मविद् विशेषेण ! ॥९३॥
एषाऽज्जङ्गकीडा पीडा तुयंमनस्य श्राद्धानाम् । इहपरलोपविरुद्धं तस्मात्त्यजेदं त्वं भ्रातः ! ॥९४॥
ततस्तेन स मणितो भ्रातः । मा भण किमपि मम समुत्सम् । न शक्नोम्यनङ्गकीडां परिहर्तुं रमणीलोलोऽहम् ॥
ज्ञात्यन्धेष्वोऽप्यधिकं मोहान्धो भवतीति विमान्य । स खलु धनो धनदेवेनोपेक्षितो भ्रमति स्पच्छन्दम् ॥९६॥

जत्थेव इत्थियाणं ममवाओ तत्थ निच्छियं जाइ । अह कुमरपालखत्तियदुहियाए अहियखाए ॥९७॥
 लुद्धो सरीरफासे तीए परिंरम्भं करेमाणो । दिट्ठो तज्जणएणं निमूढिडं कंवघाएहि ॥९८॥
 वद्धो चोरुव तओ पत्तिखत्तो चारयम्मि चित्तेइ । हंद्दी मह वषभंगा फलिओ इहयं पित्रतरु ॥९९॥
 जइ कहवि एकवारं इमाउ दुक्खाउ नणु विच्छुट्टिस्सं । तो न पुणोवि करिस्सं एवमहं कामकीलंति ॥
 तो पिउणा बहुदविणेण मोइओ नियगिहम्मि सो नीओ । वायट्ठिणे मरिऊणं नागकुमारो समुत्पन्नो ॥
 तत्तो भमिऊण भवे भवक्खयं पाविही य सोऽवस्सं । धणदेवो उण तइए भवंम्मि सिवसंपयं लहिही ॥
 कीन्हाए कामं पइ पावइ धणउव्व इहभवेवि दुहं । तम्हा विवेइणा सां परिहरियव्वा पयत्तेण ॥१०३॥
 परिहरिअणंगकोलं धरेइ जो वंभचेरवयमसमं । सो पावइ निव्वाणं अइरा कम्मक्खयं फाडं ॥१०४॥
 ॥ इति चतुर्थव्रते तृतीयातिचारविपाकं धनइत्तकथानकं समाप्तम् ॥

कन्याहलालाभार्थं परवीवाहं करेइ पुन्रट्ठा । सो दुहसायरमगो दुग्गो इव पावइ अणत्थं ॥१॥
 तथाहि;—

अत्थि अवन्तीविसए उज्जेणी पुरवरी जयपसिद्धा । कुलभूसणो य सिट्ठी तन्धेज्जा भूषणानामा ॥२॥
 ताण सुओ संजाओ दुग्गो नामेण जोच्चणत्थोवि । बालोच्चिय चिट्ठाए उम्मसो भमइ पुरमग्गे ॥३॥
 दोहम्मकम्मवसओ रमणी मणसावि तं न पत्थेइ । नेहेणवि आलविया अक्कोसे से पयच्छेइ ॥४॥

यत्रैव स्त्रीणां समवायस्तत्र निश्चितं याति । अथ कुमारपालक्षत्तियदुहितुरधिकरूपायाः ॥९७॥
 लुब्धः शरीरस्पर्शे तस्याः परिंरम्भं कुर्वीणः । दृष्टस्तज्जनकेन निहत्य कम्बाघातैः ॥९८॥
 वद्धश्चौर इव ततः प्रक्षिप्तश्चारके चिन्तयति । हा भिम् मम व्रतभङ्गात्कलित इहापि पापतरुः ॥९९॥
 यदि कुथमप्येकवारमस्माद् दुःखान्ननु विच्छोष्टिष्यामि । ततो न पुनरपि करिष्य एवमहं कामक्रीडामिति ॥
 ततः पित्रा बहुद्रविणेन मोक्षितो निजगृहे स नीतः । द्वितीयदिने मृत्वा नागकुमारः समुत्पन्नः ॥१०१॥
 ततो भ्रान्त्वा भवे भवक्षयं प्राप्स्यति च सोऽवश्यम् । धनदेवः पुनस्तृतीये भवे शिवसंपदं लप्स्यते ॥१०२॥
 क्रीडया कामं प्रति प्राप्नोति धन इवेहभवेऽपि दुःखम् । तस्माद्विवेकिना सा परिहर्तव्या प्रयत्नेन ॥१०३॥
 परिहृत्यानङ्गक्रीडा धरति यो ब्रह्मचर्यव्रतमसमम् । स प्राप्नोति निर्वाणमचिरात्कर्मक्षयं कृत्वा ॥१०४॥

कन्याफललामार्थं परवीवाहं करोति पुण्यार्थम् । स दुःखसागरमग्नो दुर्ग इव प्राप्नोत्यनर्थम् ॥१॥
 अस्त्यवन्तीविषय उज्जयिनी पुरीवरा जगत्पसिद्धा । कुलभूषणश्च श्रेष्ठी तद्वार्या भूषणानामा ॥२॥
 तयोः सुतः संजातो दुर्गो नाम्ना यौवनस्थोऽपि । बाल एव चेष्टयोन्यतो भ्रमति पुरमग्न्ये ॥३॥
 दौर्भाग्यकर्मवशतो रमणी मनसापि तं न प्रार्थयते । स्नेहेनाप्याश्रयिताऽऽक्रोशांस्तस्य प्रयच्छति ॥४॥

दोहगतजिण्णं पुट्ठो कावलिओ तआं तेण । तुह कावि अत्थि विज्जा सोहमकरी विसेसेण ? ॥१॥
 सो भणइ अत्थि तिपुराविज्जा सज्जोवि देइ सोहंमं । जा सुपरणमित्तेणवि विहिणा संसाहिया संती ॥
 तो भणियं दुगेणं जइ एवं ता पयच्छ मे विज्जं । काऊण गुरुपसायं तेणवि विहिणा विहन्ता सा ॥७॥
 कणवीरकुसुमलक्षं सगुग्गुलं गहिवि अद्या दुग्गो । तिपुराविज्जादेवीपसाहणत्थं गओ मय्य ॥८॥
 ता जाव तत्थं निवमंदिरस्स दारम्मि केवली दिट्ठो । देमंतो सुगइपहं किन्नरनरसुरममूहस्म ॥९॥
 ततो सो परिचितइ नूणं सोहमागुणनिही एसो । सिद्धतिपुराविज्जो कोवि महप्पा महामिद्धो ॥१०॥
 माइसयच्चिय विज्जा एयस्म कावलिआइ, ता एवं । पत्थेयि किपि विज्जं इय हेऊ वेदिओ साहू ॥११॥
 तेणावि धम्मलाभो दिन्नो संभासिओ य उवविट्ठो । मुणिणावि समारद्धा धम्मकहा तं पि उदिमिडं ॥१२॥
 तथथा;—

कामं कामासत्तो विज्जामंतैहिं चुअजोगेहिं । रमणीउ मोहिऊणं जो सुंजइ सो य कालेण ॥१३॥
 न य सुंचइ परदारं गम्मागम्मे च न चयइ कयावि । इह जम्ममिवि पावइ पावो तो तिवखदुवखाइं ॥
 अहियं तह दोहगं होइ अणिट्ठो य सच्चलोयस्म । दोहगदुवखनडिओ सो भयइ भीमभवगहणे ॥१५॥
 नायागयावि भोगा भयावहा कम्मबंधहेऊ य । किं पुण उम्मगगया समगलं गलियगुणगरिमा ? ॥१६॥
 इयरो तणुओवि गुणो मा होउ, हवेउ केवलं सीलं । जो जीवाणं मणवंछियाइं कज्जाइं पूरइ ॥१७॥
 जमविहवहाणिपरिभवकलंकदुहपमुहोसदंदोली । सीलवियलाण पुरिसाहमाण नूणं समावडइ ॥१८॥

दौर्भाग्यतज्जितेन पट्ठः कापालिकस्ततस्तेन । तव काप्यस्ति विद्या सौभाग्यकरी विशेषेण ? ॥१॥
 स गणत्यस्ति त्रिपुराविद्या सद्योऽपि ददाति सौभाग्यम् । या स्मरणमात्रेणापि विधिना संसाधिता सती ॥१॥
 ततो भणितं दुगेणं यथैवं तदा प्रयच्छ मे विद्याम् । कृत्वा गुरुपसादं तेनापि विधिना वितीर्णा सा ॥७॥
 कणवीरकुसुमलक्षं सगुग्गुलं गृहीत्वाऽन्यदा दुर्गे । त्रिपुराविद्यादेवीप्रसाधनार्थं गतो मलये ॥८॥
 तावथावत्तत्र नृपमन्दिरस्य द्वारे केवली दृष्टः । देशयन् सुगतिपथं किन्नरनरसुरसमूहस्य ॥९॥
 ततः स परिश्रितयानि नूतनं सौभाग्यगुणनिधिरेषः । सिद्धत्रिपुरादिविद्युः कोऽपि महात्मा महासिद्धः ॥१०॥
 सानिश्चयैष विद्यतस्य कापालिकात, तस्मादेनम् । प्रार्थये कामपि विद्यामिति हेतोर्वन्दित साधुः ॥११॥
 तेनावि धर्मलाभो दत्तः संभाषितश्चोपविष्टः । मुनिनापि ममारब्धा धर्मकथा तमप्युद्दिश्य ॥१२॥
 कामं कामासक्तो विद्यामन्त्रैश्चूर्णयोगैः । रमणीमोहावित्ता यो मुद्धं स च कालेन ॥१३॥
 न च मुञ्चति परदारान् गम्यागम्यां च न त्यजति कदापि । इह जन्मन्यपि प्राप्नोति पापन्तस्तत्क्षणदुःखानि ॥
 अधिकं तथा दौर्भाग्यं भवत्यनिष्टश्च सर्वलोककम्प्यः । दौर्भाग्यदुःखनादितः स भ्रमति भीमभवगहने ॥१५॥
 न्यायागता अपि भोगा भयावहाः कर्मबन्धहेतवश्च । किं पुनरुन्मार्गगताः समगलं गलितगुणगरिमाणः ? ॥
 इतरस्तत्रापि गुणो मा भवतु, भवतु केवलं शीलम् । यो जीवानां मनोवाञ्छितानि कुर्याणि पूरयति ॥१७॥

किञ्च ।

पंच एष महापावा भणिया सव्वन्नुणा इह । जेसि पार्वति दुक्खाइ पावघुद्धी नराहमा ॥१९॥
 भूयहिंसा मुसावाओ चोरिया मेहुणं तहा । परिग्गहो महारम्भो महासद्धारिहा इमे ॥२०॥
 इचाइदेसणं निसुणिऊण संवेगमागमा परिसा । दुग्गोवि भणइ भयवं ! पंचमहापावपरिहारो ॥२१॥
 कायव्वो ता संपइ नियमं मे देहि, नाणिणा दिन्नो । सम्पत्तपुव्वमं सो नमिऊण सुणि गओ गेहे ॥२२॥
 पालइ सावगधम्मं धम्मपभावेण वड्डए रिद्धी । दिन्ना से नियधूया केणावि महिद्धिण तओ ॥२३॥
 तीए समं सो भुंजइ विसए, जाया य तस्स दो पुत्ता । अह अन्नया य दुग्गो जा वच्चइ हट्टमग्गम्मि ॥२४॥
 ता तत्थ आगएण दिट्ठो कावालिण तेणेव । करकलियकवालेणं दिन्ना तिपुरा पुरा जेण ॥२५॥
 भणिओ य इमं दुग्गो मज्झ पसाएण एरिसा रिद्धी । पत्ता सच्चावि तए तो वयणं सुणसु मइ इन्निह ॥
 जेणं भवंतरेवि हु दोहम्मं दुग्ग ! तुह न हु भवेइ । बहुयाउ कन्नयाउ परिणावह वंभणाईणं ॥२७॥
 तो दुग्गेणं भणियं तिपुरा नहु साहिया मए तइया । न हु साहिया जओ इह लच्छी उण धम्मपभवा मे ॥
 धम्मो मुणिप्पसाया तुमं पि हेऊ य तत्थ संजाओ । जं भणसि कन्नयाणं परिणावणमिह न तं जुत्तं ॥२९॥
 वंभव्वयअइयारो तेण कएणं इवइ महावस्सं । लोयव्ववहारेणं नियतणयाणं पि तं होइ ॥३०॥
 कावालिण भणियं अइ एवं तहावि मन्निणज्जो हं । जं होही इह पावं तं मज्झ इविस्सइ न तुज्झ ॥३१॥
 इए पइदिणं पि पभणइ सो तं तो तेण तदुवरोहेण । भणिओ दस कच्चाओ विवाहइस्सं अहं तत्तो ॥३२॥

यशोविभवहानिपरिभवकलङ्कदुःखप्रमुखदोषद्वन्द्वाली । शीलविकलानां पुरुषाधमानां नूनं समापतति ॥१८॥
 पञ्चेते महापापा भणिताः सर्वज्ञेनेह । येभ्यः प्राप्नुवन्ति दुःखानि पापबुद्धयो नराधमाः ॥१९॥
 भूतहिंसा मृषावादश्चौरिका मैथुनं तथा च परिग्रहो महारम्भो महाशब्दार्हा इमे ॥२०॥
 इत्यादिदेशानां श्रुत्वा संवेगमागता परिपत् । दुर्गोऽपि भणति भगवन् ! पञ्चमहापापपरिहारः ॥२१॥
 कर्तव्यस्तस्मात्संप्रति नियमं मे देहि, ज्ञानिना दत्तः । सम्यक्त्वपूर्वकं स नत्वा मुनि गतो गेहे ॥२२॥
 पालयति श्रावकधर्मं धर्मप्रभावेण वर्धते ऋद्धिः । दत्ता तस्मै निजदुहिता केनापि महर्द्धिकेन ततः ॥२३॥
 तथा समं स भुङ्क्ते विशयान्, जातौ च तस्य द्वौ पुत्रौ । अथान्यदा च दुर्गो यावद् व्रजति हट्टमार्गे ॥२४॥
 तावत्प्रसंगतेन दृष्टः कापालिकेन तेनैव । करकलितकपालेन दत्ता त्रिपुरा पुरा येन ॥२५॥
 मणितश्चेद् दुर्गो मम प्रसादेनेदृशी ऋद्धिः । प्राप्ता सर्वापि त्यक्त्वा ततो वचनं शृणु ममेदानीम् ॥२६॥
 येन भवान्तरेऽपि खलु दौर्भाग्यं दुर्ग ! तव न हि भवेत् । बहूः कन्याः परिणायय ब्राह्मणादीनाम् ॥२७॥
 ततो दुर्गेण भणितं त्रिपुरा नहि साधिता मया तदा । न खलु सा हिता यत इह लक्ष्मीः पुनर्धर्मप्रभवा मे ॥
 धर्मो मुनिप्रसादात् त्वमपि हेतुश्च तत्र संजातः । यद् भणसि कन्यानां परिणायणमिह न तद्युक्तम् ॥२९॥
 व्रजप्रतातिचारस्तेन कृतेन भवेद् गमावश्यकम् । लोकव्यवहारेण निजतनयानामपि तद् भवति ॥३०॥
 कापालिकेन भणितं यथेवं तथापि गान्धर्वोऽहम् । यद् भविष्यतीह पापं तन्मम भविष्यति न तव ॥३१॥

सो सध्वन्य गवेसिबि आणावेउं घरम्मि कन्नाओ । ताणुचियां कुमरावि हु आहूया लग्गदिवसम्मि ॥३३॥
 नियनियजन्नत्ताए जुत्ता पविसंति अहमहमिगाए । मंडवदारे जाया तत्यवि पढमणवेसत्यं ॥३४॥
 जुज्झंति परस्परओ वायाए तह य खगघाएहि । ता जाव महाजुज्झं जन्नचाणं तया जायं ॥३५॥
 ते निसुणिऊण दुग्गो वेगेण गओ निवारणद्दाए । ते वारंतो विद्धो सर्रेण केणावि तो नट्टो ॥३६॥
 पत्तो गिहम्मि घाएण पीडिओ पुकरेइ चित्तइ य । तुरियवयत्तुरियअइयारक्खत्तुकुसुमोग्गमो एस ॥३७॥
 इण्हिपि हु संजाओ पाविस्से पुण फलं सु पिच्चमवे । ता सब्बहा हओ हं जं अइयरियं चउत्थवयं ॥३८॥
 इय चित्तंतो पत्तो पंचत्तं भवणत्तासिपज्झम्मि । उववन्नो तत्तोवि हु तइयभवे सिवसुहं लहिही ॥३९॥
 ॥ इति चतुर्थमनुर्यातिचारविपाके दुर्गक्यानिका समाप्ता ॥

जो सदाइसु गिद्धो विद्धो मयणस्स तिवत्तपट्ठीहि । कामे तिव्वहिलासी सुजसो इव सो दुडी होइ ॥१॥
 तथाहि ;—

चंद्रणवर्णव बहुभोगिसंगयं गयपुरं पुरं अस्ति । अस्थियणकप्पसाही विसाहन्दी तर्हि राया ॥२॥
 तत्थ य निवत्तइ सिद्धी पियवयणो तस्स भारिया सुलसा । सुजसो ताणं तणओ सुपवियलो जूयवसणी य ॥
 सणियं सणियं बालत्तणाओ तणुयाइं तट्टवट्टाई । अवहरिबि नियधराओ हारेइ रहम्मि खिद्धंतो ॥४॥
 तो कप्पसो बह्दंतेण तेण बहु हारियं रमंतेण । ताययणं तो तेणं भणिया भज्जा पिए ! पुत्तो ॥५॥

इदि प्रतिदिनमपि प्रमणंति स तं ततस्तेन तदुपरोधेन । भणितो दश कन्या विवाहयिष्याम्यहं ततः ॥३२॥
 स सर्वत्र गवेपयित्वाऽऽनीय गृहे कन्याः । तासामुचिताः कुमारा अपि खल्वाहूता लभदिवसे ॥३३॥
 निजनिजजनतया पुक्ताः प्रविशन्त्यहमहमिकया । मण्डपद्वारे यातास्तत्रापि प्रथमप्रवेशार्थम् ॥३४॥
 युध्यन्ते परस्परतो वाचा तथा च खड्गघातेः । तावद्याचम्यहायुद्धं जनयानां तदा जातम् ॥३५॥
 तत् क्षुन्वा दुग्गो वेगेन गतो निवारणार्थम् । तान् वारयन् विद्धः शरेण केनापि ततो नष्टः ॥३६॥
 प्राप्तो गृहे घातेन पीडितः पृक्करोति चिन्तयति च । तुर्यमतुर्यातिचारवृत्तकुसुमोद्गम एषः ॥३७॥
 इदानीमपि खलु संजातः प्राप्स्यामि पुनः कलं तु मेल्यमवे । तस्मात्सर्वथा हतोऽहं यदतिचरितं चतुर्व्रतम् ॥३८॥
 इति चिन्तयन् प्रापः पक्षत्वं भवनवामिमध्ये । उपपन्नस्ततोऽपि हि तृतीयभवे शिवसुखं लप्स्यते ॥३९॥

यः शस्त्रादिषु गृद्धो विद्धो मदनस्य तीक्ष्णमल्लैः । कामे तीव्रामिलापी सुयशा इव स दुःखी भवति ॥१॥
 चन्दनवनमिव बहुभोगिसंगतं गजपुरं पुरमस्ति । अर्थिजनकल्पशास्त्री विसाखनन्दी तत्र राजा ॥२॥
 तत्र च निवसति श्रेष्ठी मियवचनस्तस्य भार्या सुलसा । सुयशास्तयोस्तनयः श्रुतविकलो दूतव्यसनी च ॥३॥
 शनैः शनैर्बालत्वात् तन्वाभरणानि । अपहृत्य निजगृहाद् नाशयति रहसि खेल्न ॥४॥
 ततः क्रमशो वर्धमानेन तेन बहु नाशितं रममाणेन । तातघनं ततस्तेन भणिता भार्या प्रिये ! पुत्रः ॥५॥

सुजसस्स देइ विज्जं मोरीनामं विहीए सो लेइ । सिद्धए विज्जाए तेण मम जाइ वेयइहे ॥२०॥
 कइयपदिणाइ तत्थवि विविहा विज्जाओ पदियसिद्धाओ । विज्जाहरपासाओ गहिउं सो मयपुरं पत्तो ॥२१॥
 मयपुरपइपत्तीए सोइम।सिरीए पसवसमयम्मि । संपत्तो तप्पासे पच्छन्नो तीए मयपुत्तं ॥२२॥
 अवहरिउं काऊण य मऊररूवें सयं ठिओ तत्थ । तो सुइकम्मकुसला महिला जंपंड सिही जाओ ॥२३॥
 एयं सिट्ठं रत्तो, तेणवि नेमात्तियाण तं कहियं । तेहिं भणियं नराहिव ! महाअणिट्ठं इमं होही ॥२४॥
 जइ परिहरसि न देविं मोरसुयें, तत्त्वणेण तो रत्ता । भणिओ नियसेणाणी देविं मोरंण सह महसा ॥
 फलजलभोयणरहिण महाअरत्तम्मि नेवि परिहरसु । तेणवि तहें विदियं तो देविं करुणमदेण ॥२६॥
 रोयंति संठावउं नत्तिओ सेणावईवि, इत्तो य । मोरोवि पयइरूवो जाओ पुरिसो सुरवरूव ॥२७॥
 पणमेउं तं देविं संठवइ इमेहिं महुरसदेहिं । मा माइ ! रुयसु इन्दि पिच्छसु नियपुत्तमाहणं ॥२८॥
 तो तत्त्वणेण विज्जा तत्त्वयणेण पुरं पयट्टेइ । सप्पायारं रत्तो रत्तवं विचित्तवहुभवनं ॥२९॥
 धणधत्तहरत्तसुवन्नवन्नवात्ताजेणहरसमिद्धं । बहुद्विणं दाऊणं लोओ अवयारिआ तत्थ ॥३०॥
 मोरवरिरइयमणिमयविमाणमारुहिवि भुवणमज्जम्मि । बहुविज्जाहरसहिओ गउरीपुत्तोच्च परिममइ ॥३१॥
 जं जत्थ वत्थुसत्थं सुपसत्थं पिच्छए पुरे गामे । अत्थेण पत्थणाइवि तं गिण्डिवि नेइ मोरउरे ॥३२॥
 तत्पुरसीमाए निवो संवपुरे संस्वरत्तणो नाम । तद्दुहिया कमलसिरी सयंवरांमंडवे तीसे ॥३३॥

सुयशसे ददाति विथां मोरीनामां विविना स लाति । सिद्धायां विथायां तेन समं याति वेताब्जे ॥२०॥
 कतिपयदिनानि तत्रापि विविधा विधाः पठितसिद्धाः । विद्याधरपार्श्वार्धं गृहीत्वा स गनपुरं प्राप्तः ॥२१॥
 गजपुरपतिपत्न्याः सौभाग्यश्रियः प्रसवसमये । संप्राप्तस्तत्पार्श्वं प्रच्छन्नस्तत्पत्न्या मृतपुत्रम् ॥२२॥
 अपहृत्य कृत्वा च मयूररूपं स्वयं स्थितस्तत्र । ततः सूतिकर्मकुशला महिला जल्पति शिल्पी जातः ॥२३॥
 एतत् शिष्टं राज्ञे, तेनापि नैमित्तिकेभ्यस्तत्कथितम् । नैर्मणितं नराधिप ! महाअणिष्टमिदं भाविष्यति ॥२४॥
 यदि परिहरामि न देवीं मोरसुतां, तत्क्षणेन ततो राज्ञा । भणितो निजसेनानां देवीं मोरेण सह सहसा ॥२५॥
 फलजलभोजनराहिते महारण्ये नीत्वा परिहर । तेनापि तथैव विहितं ततो देवीं करुणशब्देन ॥२६॥
 रुदती संस्थाप्य वलितः सेनापतिरापि, इतश्च । मोरोऽपि प्रकटरूपो जातः पुरुषः सुरवरवत् ॥२७॥
 प्रणम्य तां देवीं संस्थापयत्येभिर्मधुरशब्दैः । मा मातः ! रोदोर्दिदानीं पश्य निजपुत्रमाहात्म्यम् ॥२८॥
 सतस्तत्क्षणेन विद्या तद्वचनेन पुरं प्रवर्तयति । सप्पाकारं राज्ञ आरण्यमिव विचित्रबहुभवनम् ॥२९॥
 धनधान्यद्विरण्यसुवर्णवर्षाद्विपद्वाशज्जिनगृहसमृद्धम् । बहुद्विणं दत्त्वा लोकोऽत्रतारितस्तत्र ॥३०॥
 मोरोपरिरचितमणिमयविमानमारुह्य भुवनमध्ये । बहुविद्याधरसहितो गौरीपुत्र इव परिभ्रमति ॥३१॥
 यं यत्र वस्तुसार्थं सुप्रसक्तं पश्यति पुरे गामे । अयेन प्रार्थनयापि तद् गृहीत्वा नयति मोरपुरे ॥३२॥
 तत्पुरसीमिन् नृपः शङ्खपुरे शङ्खवर्षणो नाम । तद्दुहिता कमलश्रीः स्वयंवरामण्डपे तस्याः ॥३३॥

सत्त्वैवि निवकुमारा पाणिग्रहणमि तीइ संपत्ता । वत्तीसकुमरमहिओ विसाहनेंदीवि लहु एइ ॥३४॥
 तं सत्त्वं भट्टाओ सुणिउं वारिज्जदिवससमयमि । संखउरे संपत्तो मऊरवेसेण सो सुजसो ॥३५॥
 ततो सयंवरापमंडवमि बहुनिवकुमररुइरमि । गंतूणं उवविट्ठो कंठयल्लुलंतमणिमालो ॥३६॥
 इतो सा कमलसिरी करकालियवियासिकुसुमवरमाला । संपत्ता तत्थ तओ णडिहारी दंसए कुमरे ॥३७॥
 अमुगनिवंगरुहोऽयं अमुगाभिहाणो निण्हि पसयच्छि ! । इच्चाइ ताव जाव य गयपुरनाहं पि दंसइ ॥३८॥
 नो रमइ तीए दिट्ठी कंथवि य कुमाररायदेहेसु । वियसियविमलदलेसु यं जहककुसुमेसु भमरीए ॥३९॥
 तोऽणक्खेहिं दंसइ तद्धवियसिहंडमंडियं मोरं । पणवन्नियमणिकिरणोलिभासुरं सुरवइधणुव्व ॥४०॥
 अपयनिसेणव तस्स दंसणे तीइ निव्वुया दिट्ठी । तो सहसा पक्खित्ता वरमाला तस्स कंठमि ॥४१॥
 अह रोमफुरिपअहरा कुमरा जंपंति रे ! इमं मोरं । मारइ सिगं खग्गेण, कोवि रोसेण तो कुमरो ॥४२॥
 उट्ठेउं जा इणिही तदुत्तमंगं महीए ता पडियं । तो संभंता कुमरा समं मऊरं खमायेउं ॥४३॥
 जंपंति गुरुपसायं काउं पयडेसु अत्तणो ख्वं । तेणवि तच्चयणेणं विज्जासामत्थओ सहसा ॥४४॥
 सिहिउवरिविहियपवरं विमाणमारुहिवि दंसिओ अप्पा । विज्जाहरख्वेणं तो विम्हइया निवा सत्त्वे ॥४५॥
 जंपंति परोपरओ इमस्सहो ! ख्वसंपया परमा । इच्चाइ जंपिरेसुं पयडिओ उसवो रत्ता ॥४६॥
 वित्तं पाणिग्रहणं कमलसिरीए समं विभूईए । अह सो विसाहनेदिपमुक्खनिवकुमरपरिकलिओ ॥४७॥
 पत्तो अहवीनिम्मवियनियनयरमि तत्थ नियज्जरणि । पणमइ कमलसिरीए सपगं तह निवकुमारेहिं ॥४८॥

सर्वेऽपि नृपकुमाराः पाणिग्रहणे तस्याः संप्राप्ताः । द्वात्रिंशत्कुमारसहितो विशाखनन्दपि लब्धेति ॥३४॥
 तत्सर्वं भट्टात् श्रुत्वा विवाहदिषसमये । शङ्कपुरे संप्राप्तो मयूरवेषेण ॥ सुयशाः ॥३५॥
 ततः स्वयंवरापण्डपे बहुनृपकुमारस्त्रिरे । गत्वोपनिष्टः कण्ठतल्लुलन्मणिमालः ॥३६॥
 इतः सा कमलश्रीः करकलितविकासिकुसुमवरमाला । संप्राप्ता तत्र ततः प्रतिहारी दर्शयति कुमारान् ॥३७॥
 अमुकनृपाङ्गरुहोऽयममुकाभिधानः पश्य मृगाक्षि ! । इत्यादि तावद् यावच्च गजपुरनाथमपि दर्शयति ॥३८॥
 नो रमते तस्या दृष्टिः कुत्रापि च कुमारराजदेहेषु । विकसितविमलदलेषु च यथार्ककुसुमेषु भ्रमर्याः ॥३९॥
 ततो रौप्यैर्दर्शयति ततश्चिखण्डमण्डितं मोरम् । पञ्चवर्णिकमणिकिरणालीभासुरं सुरपतिधनुरिव ॥४०॥
 अमृतनिषेकेणैव तस्मै दर्शने तस्या निर्वृता दृष्टिः । ततः सहसा प्राक्षिप्ता वरमाला तस्य कण्ठे ॥४१॥
 अथ रोषस्फुरताभराः कुमारा जल्पन्ति रे इमं मोरम् । मारय शीघ्रं ख्येन, कोपि रोषेण ततः कुमारः ॥४२॥
 उत्थाय थावद्भिनियति तदुत्तमाङ्गं मण्डां तावत्पतितम् । ततः संभ्रान्ताः कुमाराः समं मयूरं समयित्वा ॥४३॥
 जल्पन्ति गुरुपसादं कृत्वा प्रकटयान्मनो रूपम् । तेनापि तद्वचनेन विज्जासामर्थ्यतः सहसा ॥४४॥
 शिरस्युपरिविहितमवरं विमानमारुह्य दर्शित आत्मा । विद्याधररूपेण ततो विस्मिता नृपाः सर्वे ॥४५॥
 जल्पन्ति परस्परतोऽप्यहो ! रूपसंपत् परमा । इत्यादि जल्पितेषु प्रवर्तित उत्सवो राज्ञा ॥४६॥
 वृत्तं पाणिग्रहणं कमलश्रियाः समं विभूत्या । अथ ॥ विशाखनान्दिप्रमुखसुखनृपकुमारपरिकलि

तुम्हारिणां निवपुंगवाणं सुविद्यवत्थुतत्ताण । सत्यपसत्थमर्द्धं विसयपसंगो हु नहु जुत्तो ॥६२॥
यतः,

“कामः क्रोवस्तथा हर्षो माया लोभो मदस्तथा । पटवर्गमुत्सृजेदेनं तस्मिस्त्यक्ते सुखी नृपः ॥”
बंछाविच्छेयत्थं भोगे भुञ्जति भोइणो जे ते । सिंचति पसमणद्धा घयाहुईए हुयासणयं ॥६३॥
बंछावाही असज्जो न नियत्तइ ओसहेईवि कएहि । तम्हा तीउत्थाणं निर्भयिण्वं हिएसीहि ॥६४॥
सुविणयपाविपपाणिपपाणेणं जह पणस्सइ न तण्हा । विसयपिवासावि तहा न नियत्तइ भोयसेवाए ॥६५॥
सा काऊण पसायं अन्नासत्तिपि चयसु रमणीसु । परदारविरमणवयं मइल्लिज्जइ जेण नरनाह ! ॥६६॥
इय पणइणीइ भणिए भणेइ जुत्तं तए इयं भणियं । अज्जवि गुरुक्कम्मो हं न समत्थो एरिसं काउं ॥६७॥
सो तीए अप्पाणं मोपावेऊण सुगुरुपासम्मि । पडिक्खा जिणदिक्खा मोक्खसुहं बंछमाणीए ॥६८॥
सुजसोवि विसयगिद्धो गिद्धो इय आमिसम्मि अणवरयं । न मुयइ तिज्वहिलासं रमणीरमणीयदेहेसु ॥६९॥
थीसेवअण्णसंगा जाओ धावक्खओ तओ तस्स । तह संजाओ खासो किसो विवन्नो य देहेण ॥७०॥
सब्बाव विरत्ताओ चित्तेण तहावि बज्जचिट्ठाए । दंसंति य अनुरायं तप्पुरओ पणइणीउ तहा ॥७१॥
जह जह ताओ पिच्छइ छणिदुवयणाउ लढइनयणाउ । तह तह अहियरं चिय विसणसु मणं पयदेइ ॥७२॥
एगाण उवरि चरणे खिवेइ अन्नाण बाहुलइयाओ । संतवइ कावि चिहुरे संवाहइ कावि जंघाओ ॥७३॥
वावारइ सब्बाओ कमेण कामग्राहाभिभूओ सो । भज्जाओ विरत्ताओ भवाउ तस्सवि य चिंतति ॥७४॥

रमते रमणीभिः सार्धमनवरतं रतरस आसक्तः । कमलश्रिया भणितोऽयान्यदा विनयप्रणतया ॥६१॥
युष्मादृशानां नृपपुरुषानां सुविदितवस्तुतत्त्वानाम् । शास्त्रप्रशस्तमतीनां विषयप्रसङ्गः खलु न युक्तः ॥६२॥
बान्छाविच्छेदार्थं भोगान् भुञ्जते भोगिनो ये ते । सिञ्चन्ति प्रशमनार्थं घृताहुत्या हुताशनम् ॥६३॥
बान्छाव्याधिरसाध्यो न निवर्तत औषधैरपि कृतैः । तस्मात्तस्या उत्थानं निरोद्धव्यं हितैषिभिः ॥६४॥
स्वप्नप्राप्तानीयपानेन यथा प्रणश्यति न तृष्णा । विषयपिपासापि तथा न निवर्तते भोगसेवया ॥६५॥
तस्मात्कृत्वा प्रसादमत्यासक्तिमपि त्यज्य रमणीषु । परदारविरमणवतं मलिनीक्रियते येन नरनाथ ! ॥६६॥
इति प्रणयिन्या भणिते भणति युक्तं त्वयेदं भणितम् । अद्यापि गुरुकर्माहं न समर्थे ईदृशं कर्तुम् ॥६७॥
ततस्तयाऽऽत्मानं मोचयित्वा सुगुरुपाथे । प्रतिपन्ना भिनदीक्षा मोक्षमुखं बान्छन्त्या ॥६८॥
सुयशा अपि विषयगृद्धो गृद्ध इवामिषजनवरतम् । न मुञ्चति तीव्राभिः पणं रमणीरमणीयदेहेषु ॥६९॥
शीसेवातिप्रसङ्गाज्जातो घातुक्षयस्ततस्तस्य । तथा संजातः कासः कृते विवर्णश्च देहेन ॥७०॥
सर्वा विरक्ताश्चित्तेन तथापि बाह्यचेष्टया । दर्शयन्ति चानुरागं तत्पुरतः प्रणयिन्यस्तथे ॥७१॥
यथा यथा ताः पृच्छति त्स्फण्णदुवदना रम्यनयनाः । तथा तथाऽधिकतरमेव विषयेषु मनः प्रवर्तते ॥७२॥
एकासाशुपरि चरणौ क्षिपत्यन्यासां बाहुल्ये । संस्थापयति का अपि चिकुरे संवाहयति कामिरपि जङ्घे ॥
व्यापारयति सर्वाः क्रमेण कामग्रहाभिभूतः सः । भार्या विरक्ता भवात् तस्यापि च चिन्तयन्ति ॥७४॥

अहह अहो ! माहस्यं मोहस्य सुदारुणं मणे फुरद् । एयस्स पुहइवणो जामदिसं पत्तियस्सावि ॥७५॥
 अह एणइणीहिं भणिओ सामिय ! धम्मम्मि आयरं कुणसु । जो सह जाइ होही भवंतरं दुहपरित्ताई ॥७६॥
 एयाओ पणइणीओ तह चउरंगं वलं च रिद्धीओ । न भवंतरमणुजाईणि नाह ! धम्मं पमोत्तूण ॥७७॥
 ता मुंच महामोहं अम्हाणुवरिपि, चित्तसु सकज्जं । तं सोऊणं कुविओ भणेइ हुं जाणियं तुम्ह ॥७८॥
 सत्वंपि सरुवं जं इच्छेह मरंतयं मममियाणि । तो आहिवाहिवियणा विससओ तस्स संजाया ॥७९॥
 अपरिचइउं विसए गिद्धो इत्थीसु सो मरेऊण । अहज्झाणोवगओ उववन्नो तिरियजाईए ॥८०॥
 लहिऊण पुणो वोहिं भवम्मि सहिऊण दुक्खसंधायं । लहिही सिद्धिसुहंपि हु सुजसो कम्मक्खयं फाउं ॥
 सत्त्वावि हु सामग्गी पत्ता सुजसेण हारिया पच्छा । कायं तिप्पहिलासो ता चइअव्वो सुहेसीहिं ॥८२॥
 निरु निक्कलंकसीलं लीलाए धरन्ति जे महामत्ता । ते भुवणवंदणिज्जा होउं सिज्जन्ति विहुयरया ॥८३॥
 चंगंगसंगएणवि जेण अणंगो विणिज्जिओ नेये । परिचत्तपुरिसयारो छापापुरिसोव्व सो पुरिसो ॥८४॥

॥ इति चतुर्थमत्तपञ्चमातिचारविपाके सुयशोनृपकथानकं समाप्तम् ॥

॥ तत्समाप्तौ समाप्तं चतुर्थानुवृत्तम् ॥

अहह अहो ! माहात्म्यं मोहस्य सुदारुणं मनसि स्फुरति । एतस्य पृथिवीपतेर्यामदिशं प्रस्थितस्यापि ॥७५॥
 अथ प्रणयिनीर्मिर्षणितः स्वामिन् ! धर्म आदरं कुरुष्व । यः सह याति भविष्यति भवान्तरे दुःखपरित्राये ॥
 एताः प्रणयिन्यस्तथा चतुरङ्गं बलं च ऋद्धयः । न भवान्तरानुयायिन्यो नाप ! धर्मं प्रमुच्य ॥७७॥
 तत्त्वमानुश्च महामोहमत्माकमुपर्यपि, चिन्तय स्वकार्यम् । तत् श्रुत्वा कुपिनो भणति हुं ज्ञातं युष्माकम् ॥
 सर्वमपि स्वरूपं यदिच्छत त्रियमाणं मामिदानीम् । तत आधिभ्याधिवेदना विशेषतस्तस्य संजाताः ॥७९॥
 अपरित्यज्य विषयान् गृह्यः स्त्रीषु स मृत्वा । आर्तध्यानोपगत उपपन्नस्तिर्यग्जातौ ॥८०॥
 लब्ध्वा पुनर्बोधिं भवे सहित्वा दुःखमंघातम् । लप्स्यते सिद्धिसुखमपि हि सुयशाः कर्मसयं कृत्वा ॥८१॥
 सर्वापि खलु सामग्री प्राप्ता सुयशसा नाशिता पश्चात् । कामे तीव्राभिलाषस्तस्मात्स्यक्तव्यः सुखैरिभिः ॥८२॥
 निश्चितं निष्कलङ्कशालं लीलया धरन्ति ये महासत्त्वाः । ते भुवनवन्दनीया भूत्वा सिध्यन्ति विभूतरजसः ॥८३॥
 ब्रह्माङ्गसंगतेनापि केनापन्नो किञ्जितो नैव । अस्मिन्नुत्पुरुषकारश्छायापुरुष इव स पुरुषः ॥८४॥

स्वित्ते वत्पुहिरन्ने सुवन्नधनधनदुपयचउचरणे । कुवियम्मिवि परिमाणं कायव्वं बुद्धिमन्तेहि ॥१॥
परिमियमासेवन्तो अपरिमियमणंतयं परिहरन्तो । पावइ परम्मि लोए सेणुव्व अपरिमियं सोक्खं ॥२॥
तथाहि,—

चामीयरधयचिचइयचेइया केची पुरवरी अत्थि । तत्थ निवो नरपालो तस्स सित्रानामिया भज्जा ॥३॥
तत्थत्थि मिच्छदिट्ठी सिट्ठी सेणुत्ति धनकणसमिद्धो । भज्जा कुवल्लयमाला कुवल्लयमालव्व गुणकलिया ॥
ताणं च तिन्नि तणया गुरुविणया देहकान्तिजियकणया । हरिहरव्वंभमिहाणा कलासु कुसला नयनिहाणं ॥
अह अन्नया कयाई सिट्ठिगिहे मासदिवसपारणए । पचो चउनाणमुणी भिक्खुद्वमहाणुपुव्वीए ॥६॥
तं दहूण पडिहो सिट्ठी गहिऊण सत्तुयत्थालं । अम्भुद्वइ से दाउं तो सो मुणिणा इमं भणिओ ॥७॥
न हु मे एए कण्ठंति सुहुमजीवेहि जेण संसत्तां । को पच्चउत्ति भणिए, भणेइ एवं मुणी तत्तो ॥८॥
देह अलत्तयपहं एयाणं उवरि जेण दंसेमि । तेणवि तहत्ति विहिए तव्वन्ना जंतुणो दिट्ठा ॥९॥
तो ते मोत्तुण दहिं दाउं समुवट्ठिओ मुणिवरस्स । तत्थवि तहेव भणिए पुव्वुत्ते पच्चए जाए ॥१०॥
सो मोयगाण थालं भरिऊण मुणिस्स दंसए जाव । ताव मुणिणावि भणिओ एए विसमोयया, साह ॥
को पच्चओ कहिजउ, मुणीवि साहेइ मक्खिया इत्थ । जा जा लमाइ सा सा पिच्छह निम्भंतयं मरइ ॥
तो सो विमियहिणओ भणेइ विमदायणं मह कहेसु । तो मुणिणा से कहियं कम्मयरी जा मया कल्ले ॥
को हेऊ इय करणे तीइवि, तो मुणिवरो कइइ एवं । जह कम्मवि अवराहे तुमए तह तुह कुहुंवेण ॥१४॥

क्षेत्रे वस्तुहिरण्ये सुवर्णधनधान्यद्विपदचतुश्चरणे । कुप्येऽपि परिमाणं कर्तव्यं बुद्धिमद्भिः ॥१॥
परिमितमासेवमानोऽपरिमितमनन्तं परिहरन् । प्राप्नोति परस्मिल्लोके सेनवदपरिमितं सौख्यम् ॥२॥
चामीकरध्वजमण्डितचैत्या काक्षी पुरीवराऽस्ति । तत्र नृपो नरपालस्तस्य शिवानामिका भार्या ॥३॥
तत्रास्ति मिथ्यादृष्टिः श्रेष्ठी सेन इति धनकणसमृद्धः । भार्या कुवल्लयमाला कुवल्लयमालेव गुणकलिता ॥४॥
तयोश्च त्रयस्तनया गुरुविनया देहकान्तिवितकनकाः । हरिहरब्रह्माभिधानाः कलासु कुसला नयनिधानम् ॥
अधान्यदा कदाचित् श्रेष्ठिगृहे मासदिवसपारणके । प्राप्तश्चतुर्ज्ञानमुनिर्भिक्षार्थमथानुपूर्व्या ॥ ६ ॥
तं दह्णुः प्रहृष्टः श्रेष्ठी गृहीत्वा सक्तुस्थालम् । अभ्युत्तिष्ठति तस्मै दातुं ततः स मुनिनेदं भणितः ॥७॥
न खलु म एते कल्पन्ते सूक्ष्मजैर्वियेन संसत्ताः । कः प्रत्यय इति भणिते भणत्येवं मुनिस्ततः ॥८॥
दत्ताऽलक्तपद्मानमेतेषामुपरि येन दर्शयामि । तेनापि तथेति विहिते तद्वर्णा जन्तवो दृष्टाः ॥९॥
ततस्तान् मुक्त्वा दधि दातुं समुपस्थितो मुनिवराय । तत्रापि तथैव भणिते पूर्वोक्ते प्रत्यये जाते ॥१०॥
ततो मोदकानां स्थालं भूत्वा मुनये दर्शयति यावत् । तावन्मुनिनापि भणित एते विषमोदकाः, स आह ॥
कः प्रत्ययः कथ्यतां, मुनिरपि कथयति माशिकाऽत्र । या या लगति सा सा पश्यत निर्भ्रान्तं त्रियते ॥१२॥
ततः स विस्मितहृदयो भणति विषदायकं मद्यं कथय । ततो मुनिना तस्मै कथितं कर्मकरी या मृता कल्पे ॥

निम्बच्छिष्याए तीए विसजुत्ता मोयगा कया एए । तुम्हकए, तह अविमं मोयगदुगमत्तणो जुमं ॥१५॥
 तत्तो छुहाभिभूयाए तीए भंतीए मोयगा शुत्ता । विससंजुत्ता तो तक्खणेण सा मरणमणुत्ता ॥१६॥
 एयम्मि य पुण थाले मोयगदुगमेव निव्विसं, सेसा । विससंजुत्ता सव्वे, ता मह एए न कर्णंति ॥१७॥
 तुमए सकुटुंबेणवि जइ कहवि हु भक्खिया इमे हुंता । ता असरणस्स मरणं तुह हंतं को निवारिज्जा ? ॥
 ता सकुटुंबो छुटो तमिमीए आवईए कुण धम्मं । सो भणइ कहमुत्तं मह, तो साहू कहइ दुविट्ठेपि ॥१९॥
 पदमज्जसमत्थेण तओ सावयधम्मो पवज्जिओ तेण । भिक्खागएहिं जइवि हु धम्मकहा नेप कहियव्वा ॥
 तहवि गुणं कल्लिउणं गुणिणा सेणस्स साहिओ धम्मो । परमन्नेण पच्छा पडिलाभिवि वंदए सेणो ॥
 तं साहुं, सोवि गओ ठाणं, सेणोवि कुणइ जिणधम्मं । पुत्तपुत्तेहिं तहा धणेण परिवट्ठए सिट्ठी ॥२२॥
 जायं जिणधम्मरयं सेणकुटुंबं कणेण सव्विसेसं । कयपरिग्रहपरिमाणो करेइ धम्मं जिणुट्ठिं ॥२३॥
 अह अन्नोन्नं सुयभारिआओ कलहंति, तो सुया सेणं । पभणंति देह मायं जेण तुह होहिमो भिन्ना ॥
 तो तेण तहा विहिए लहुओ पभणेइ वंथवं जिट्ठं । जं अवलविणं दव्वं तंपि विभज्जेहि भागेहि ॥२५॥
 तो हरिणा सो भणिओ नरिथ महं किपि किं मुहा भणसि । लोयभणिएहिं एवं सोढं सेणो विचित्तेइ ॥

“आक्षीरघोरैकमुजामागर्भैकनिवासिनाम् । नमोऽर्थेभ्यो ये पृथक्त्वं भ्रातृणामपि कुर्वते ॥”

तो तस्स निययभागो दिट्ठो सेणेण तो धरकएवि । जुज्झंतो मूलहरे संगविओ सो सह हरेणं ॥२७॥
 भणति च तान् प्रविः—

को हेतुरिति करणे तस्या अपि, ततो मुनिवरः कथयत्येवम् । यया कस्मिन्नप्यपरावे त्वया तथा तव कुटुम्बेन ॥
 निर्भरिस्तथा तथा विपयुक्ता मोदकाः कृता एते । युष्मत्कृते, तथाऽपि यं मोदकद्विकमात्मनो योग्यम् ॥१५॥
 ततः क्षुद्रभिभूतया तथा भ्रान्त्या मोदकौ भुक्तौ । विषसंयुक्तौ ततस्तत्क्षणेन सा मरणमनुप्राप्ता ॥१६॥
 एतस्मिंश्च पुनः स्थाले मोदकद्विकमेव, निर्विषं शेषाः । विषसंयुक्ताः सर्वे, तस्मान्ममैते न कल्पन्ते ॥१७॥
 त्वया सकुटुम्बेनापि यदि कथमपि हि भक्षिता इमेऽप्यविप्यन् । तदाऽक्षरणस्य मरणं तवाप्यविप्यन्को निवारयेन् ॥
 तस्मात्सकुटुम्बश्चुटितस्त्वमस्या आपदः, कुरु धर्मम् । स भणति कथय तं मम, ततः साधुः कथयति द्विविवमपि ॥
 प्रथमासमर्थेन ततः श्रावकधर्मः प्रपन्नस्तेन । मिश्रगतेर्यद्यपि हि धर्मकथा नैव कथयितव्या ॥२०॥
 तथापि गुणं कलयित्वा मुनिना सेनाय कथितो धर्मः । परमाज्ञेन पश्चात्पतिलाभ्य वन्दते सेनः ॥२१॥
 तं साधुं, सोऽपि गतः स्फानं, सेनोऽपि करोति जिनधर्मम् । श्रमपुत्रैस्तथा घनेन परिवर्धते श्रेष्ठ ॥२२॥
 जातं जिनधर्मरतं सेनकुटुम्बं क्रमेण सविशेषम् । कृतपरिग्रहपरिमाणः करोति धर्मं जिनोद्दिष्टम् ॥२३॥
 अथान्योन्यं सुतमार्याः कलहायन्ते, ततः सुताः सेन्म् । प्रमणन्ति दत्त मार्गं येन त्वद् भविष्यामो भिन्नाः ॥
 ततस्तेन तथा विहिते लघुः प्रमणति वान्धवं ज्येष्ठम् । यदपलपितं द्रव्यं तदपि विमज्जस्व मार्गैः ॥२५॥
 ततो हरिणा स भणितो नास्ति मम किमपि किं मुधा भणसि । लोकमणिवैरेवं श्रुत्वा सेनो विचिन्तयति ॥
 ततस्तस्य निजभागो दत्तः सेनेन ततो गृहकृतेऽपि । युध्यमानो मूलगृहे संस्थापितः स सह हरेण ॥२७॥

जललवचलम् विह्वे विज्जुलयाचलजीविण को णु । घरधणकज्जे विउसो कुणइ विवायं संबधूहि ? ॥
जाणियजिणवयणाणं भावियभवभूरिदुइसरूपाणं । जं जायइ इह कलहो अहह अहो ! मोहमाहप्यं ॥२९॥
तो ते संवेगपरा परोप्परं स्वायंति अवराहं । मा हु कसायवसाणं सम्मत्तं गलउ अम्हाणं ॥३०॥
अह भारियाए भणिओ सेणो जह नियधरं सदब्बं पि । पुत्ताण तए दिन्नं ता तं कह होहिंसि इयारिणं ? ॥
तो सेणेणं भणियं जस्स मणे जिणमयं सया वसइ । तस्सत्येण घरेणव चित्तामणिणावि का गणणा ? ॥
तो सीए सो भणिओ भम भिक्खं संपयं वयं गहिउं । समसाणे सुन्नघरे देवउले वावि तं वससु ॥३३॥
सो भणइ हवसु धीरा क्रमेण एयं पि आयरिस्सामि । इहलोइअं पि दंसेमि ताव तुह धम्ममाहप्यं ॥३४॥
इय भणिउं गेहाओ पत्तो नियमित्तमंतिगेहम्मि । साहइ कुडुंबवत्तं तत्पुरओ मगाइ गिहं पि ॥३५॥
भणइ सच्चिवो वि बंधव ! निवगिहमत्थित्ति मोग्गडपविट्ठं । किंतु सदोसं न हु वसइ कोवि कइयावि तम्मि गिहे ॥
जइ पुण धम्मपभावा पभविस्सइ वंतरो न तुह किं पि । तो तेण सज्जणंगंठी वद्धो पत्तो य तम्मि गिहे ॥३७॥
निस्सीहियं करेउं अणुजाणाविय गओ स गिहमच्चो । ईरियं पडिक्कमिचा सज्जायं कुणइ सो एवं ॥३८॥
तथाहि;—

गयमेयज्जमहासुणिखंदगलीसाइसाहुचरियाइ । सुमरंतो कह कुप्पसि एत्तियमित्तेवि रे जीव ! ॥३९॥
पिच्छसु पाणविणासेवि न परिउस्संति जे महासत्ता । तुज्झ पुण हीणसत्तस्स वयणमित्तेवि एस खमा ॥
रे जीव ! सुइदुहेसु निमित्तमित्तं परो जियाणंति । सकयफलं भुंजंतो कीस मुहा कुप्पसि परस्स ॥४१॥

जललवचले विभवे विद्युलताचलजीविते को नु । गृहधनकार्ये विद्वान् करोति विवादं स्वबन्धुभिः ! ॥२८॥
ज्ञातजिनवचनानां भावितभवभूरिदुःस्वस्वरूपाणाम् । यन्जायत इह कलहोऽहह अहो ! मोहमाहात्म्यम् ॥२९॥
ततस्ते संवेगपराः परस्परं समयन्त्यपराधम् । मा खलु कषायवंशानां सम्यक्त्वं गलत्वस्माकम् ॥३०॥
अथ भार्यया भणितः सेनो यथा निजगृहं सद्रव्यमपि । पुत्रेभ्यस्त्वया दत्तं ततस्त्वं कथं भविष्यसीदानीम् ? ॥
ततः सेनेन भणितं यस्य मनसि जिनमते सदा वसति । तस्यार्थेन गृहेण वा चिन्तामणिनापि का गणना ? ॥
ततस्तया स भणितो भ्रम भिक्षां सांप्रतं व्रतं गृहीत्वा । श्मशाने शून्यगृहे देवकुले वापि त्वं वस ॥३३॥
स ममसि मव धीरा क्रमेणैतदध्याचरिष्यामि । ऐहलौकिकमपि दर्शयामि तावत्तव धर्मेमाहात्म्यम् ॥३४॥
इति मणित्वा गेहात् प्राप्तो निजमित्त्वमन्त्रिगेहे । कथयति कुटुम्बवृत्तं तत्पुरतो मार्गयति गृहमपि ॥३५॥
मणति सच्चिवोऽपि बान्धव । नृपगृहमस्तीति मुद्गरप्रविष्टम् । किन्तु सदोषं न हि वसति कोऽपि क्रदापि तस्मिन् गृहे ॥
यदि पुनर्धर्मपभावात्प्रमविष्यति व्यन्तरो न तव किमपि । ततस्तेन शकुनग्रन्थिर्बद्धः प्राप्तश्च तस्मिन् गृहे ॥३७॥
नैवेधिकीं कृत्वाऽनुज्ञाप्य गतः स गृहमध्ये । ईर्यां प्रतिक्लृप्त्य स्वाध्यायं करोति स एवम् ॥३८॥
गजमेतार्यमहामुनिस्फन्दकशिष्यादिशाशुचरितानि । स्मरन् कथं कुप्यसि एतावन्मात्रेऽपि रे जीव ! ॥३९॥
परय प्राणविनाशेऽपि न परिद्विषन्ति ये महासत्त्वाः । तव पुनर्हीनसत्त्वस्य वचनमात्रेऽप्येषा क्षमा ॥४०॥
रे जीव ! सुखदुःखेषु निमित्तमात्रं परो जीवानामिति । स्वकृतफलं मुञ्जानः कस्मान्मुखा कुप्यसि परस्मै ? ॥

मोहविमूढा जीवा अत्ये य धरे य मुच्छिष्या धणियं । जिणवयणमयाणंता भमंति संसारकान्तारे ॥४२॥
 धिद्धी अदो अणज्जो मोहो जमिमेण मोहिया जीवा । न गणंति पुत्तमिस्से पहरंता निक्खिन्निसंसा ॥४३॥
 इय सो जा पहरदुगं रयणीए कुणइ पवरसज्झायं । तो वाणमंतरंणं भणियं सुणिऊण छिट्ठेण ॥४४॥
 सुट्ठु तए हं धरिओ निवटंतो विषट्ठभवमहाअपटे । सो हं सुरो सरोसो एयं उव्वासियं जेण ॥४५॥
 तण्णुट्ठेणं कहियं एयस्सारी पुरा अहं आसि । मह दो पुत्ता लहुओ अइइट्ठो तस्स घरसारं ॥४६॥
 दाउं जिट्ठो ठविओ भिन्नहरे तस्स किंपि दाऊण । तो कुट्ठेणं तेणं अहयं माराविओ, पच्छा ॥४७॥
 लहुओ धराविऊण रायउले अप्पणा गिहं गहियं । सोवि मओ गुत्तीए अहं तु इह वंनरो जाओ ॥४८॥
 नाऊण विभंणेण नियजिट्ठसुयस्स विलसियं तो सो । सक्कुडुंओ उद्विओ अनोविहुवसए जो कोइ ॥४९॥
 सोवि मरइ निभंतं इइ जायं उव्वसं इयं गेहं । संपइ तं धम्मगुरू तो तुज्झ इयं मए दिन्नं ॥५०॥
 सनिद्धानं पि लहुं पि हु उक्खणिऊणं समप्पए तस्स । दस लक्खा संजाया तम्मि तओ पभणए सेणो ॥
 इगलक्खो मोक्कलओ सेसा नव लक्खगाउ धम्मम्मि । दाहिस्सं, तुह पुन्नं, सो धम्मणइ तुज्झवि तयद्धं ॥
 अन्नं पि किंपि पभणसु जं कायव्वं मए महाभाग ! । पच्चुवपारसमत्थो न होमि तुह जीविण्णावि ॥५३॥
 तुह सज्झायं सुणिउं किञ्चाकिञ्चं वियाणिउं तत्तो । चचो बइरअंधो, सेणो तो भणइ तं एवं ॥५४॥
 सव्वेहिवि जीवेहिं लद्धे पंचिदियत्तेण पवरे । अप्पहियं कायव्वं परहिणकरणेण तं होइ ॥५५॥
 जं परहियं विहिज्जइ जिणिद्वयणाणुसारओ सम्मं । परिणमइ अप्पणो तं हियभावेणं न संदेहो ॥५६॥

मोहविमूढा जीवा अथे च गृहे च मुच्छिस्ता गात्रम् । जिनवचनमजानन्तो भ्रमन्ति संसारकान्तारे ॥४२॥
 विग्धिगोऽनायो मोहो यदनेन मोहिता जीवाः । न गणयन्ति पुत्रमित्वाणि प्रहरन्तो निष्कपनृशंसाः ॥
 इति ॥ यावत्पहरद्विकं रज्ज्यां करोति प्रवरस्वाध्यायम् । ततो बानध्यन्तरेण मणितं युत्वा हटेन ॥४४॥
 सुष्ठु त्वयाऽहं धृतो निपतन् विकटभवमहावटे । सोऽहं सुरः सरोप एतदुदासितं येन ॥४५॥
 तत्पुटेन कथितमेतत्स्वामी पुराऽहमासम् । मम द्वौ पुत्रौ लघुरतीक्ष्णतस्मै गृहसारम् ॥४६॥
 दत्त्वा ज्येष्ठः स्यापितो भिन्नगृहे तस्मै किमपि दत्त्वा । ततः क्रुद्धेन तेनाहं मारितः, पश्चात् ॥४७॥
 लघुं धारयित्वा राजकुल आत्मना गृहं गृहीतम् । सोऽपि मृतो गुप्तावहं त्विह व्यन्तरो जातः ॥४८॥
 ज्ञात्वा विमङ्गेन निजज्येष्ठसुतस्य विलसितं ततः सः । सक्कुडुम्ब उद्द्रावितोऽप्योपहि वसति यः कोऽपि ॥४९॥
 सोऽपि त्रियते निभ्रान्तमिति जातशुद्धशमिदं गेहम् । संप्रति त्वं धर्मगुरुस्ततस्तुभ्यमिदं मया दत्तम् ॥५०॥
 स्वनिधानमपि लघ्वापि खल्वस्त्राय समर्पयति तस्मै । दश लक्षाः संजातास्तस्मिन्स्तवः प्रमणति सेनः ॥५१॥
 एक लक्ष उचितः शेषान् नव लक्षास्तु धर्मो । दास्ये, तव पुण्यं, स प्रमणति तवापि तदर्थम् ॥५२॥
 अन्यदपि किमपि प्रमण यत्कर्तव्यं मया महाभाग ! । प्रत्युपकारसमर्थो न भवामि तव जीवितेनापि ॥५३॥
 तव स्वाध्यायं श्रुत्वा कृत्याकृत्यं विज्ञाय ततः । त्यक्तो वैरप्रबन्धः, सेनस्ततो मणति तमेवम् ॥५४॥
 सर्वेऽपि जीवैर्लब्धे पञ्चेन्द्रियत्वे प्रवरे । आत्महितं कर्तव्यं परहितकरणेन तद् भवति ॥५५॥

जे परमंगुलकरणेण अप्पणो मंगलं पक्कप्पंति । जिणवणवाहिरा ते न मुणंति हि तत्तओ सहियं ॥
 ता अप्पहियं धम्मं मोचुं अन्नं न विज्जए लोए । ता तत्थ तए सुरवर ! कायव्वो उज्जमो निव्वं ॥५८॥
 तो सो तहत्ति भणिउं गओ तओ दिणयरम्मि उड्यम्मि । तन्मज्जा पुरमज्जे गवेसयंती गिहे तम्मि ॥५९॥
 पत्ता पिच्छइ सिट्ठि विसिट्ठआहरणरेहिरसरीरं । पभणइ अहं निव्विन्ना गवेसयंती तुमं सुहय ! ॥६०॥
 केण इमं आहरणं केणं य दव्वं विड्वयं एयं ? सो भणइ पिए ! धम्मणे चैव मा पुच्छसु तमन्नं ॥६१॥
 तो तत्त्वणेण सिट्ठी पत्तो जिणमंदिरम्मि जिणपूयं । काउं सवित्थरं चिय कारावइ पवरपिच्छणयं ॥६२॥
 सम्माणेउं जायगज्जणंपि नमिउण गुरुज्जणं पयओ । पत्तो सो तम्मि गिहे भुंजइ साहम्मियसमेओ ॥६३॥
 रयणीय वंतरो सो रायनिहीओ अपत्थिओवि लहुं । उक्खणिउं कलससयं सिट्ठिगिहे खिवइ नेहेण ॥
 भणइ य मा निवइभयं काहिसि सिच्छए देसु दाणाइं । वड्यम्मि इमे दव्वे पुणरवि य समपइस्सामि ॥
 जा किल किंचिवि भणिही ताव गओ वंतरो नियंठाणं । सिट्ठी पिच्छिवि कलसे निव्वनामंकिए सहसा ॥
 धित्तुणं पच्चूसे उवायणं सुयणलोयपरियरिओ । निवदंसणं करेई कहइ य सुरविहियवुत्तंतं ॥६७॥
 रायावि कलसमेगं आणावइ पिच्छए निययनामं । तो तुट्ठो भणइ इमं मएवि तुंह चैव दिन्नंति ॥६८॥
 तो संतोसपरेणं भणियं सेणेण देव ! दस लक्खा । जे वंतरेण दिन्ना ताणवि मज्झाउ इगलक्खो ॥६९॥
 मह सत्ताए सेसं नवलक्खपमाणयं तु जं दव्वं । तं धम्मे दाहिस्सं वंतरवयणेण पुनट्ठा ॥७०॥

यत् परहितं विधीयते जिनेन्द्रवचनानुसारतः सम्यक् । परिणमत आत्मनस्तद् हितभावेन न संदेहः ॥५९॥
 ये परानिष्टकरणेनात्मनो मङ्गलं प्रकल्पयन्ति । जिनवचनवाङ्मास्ते न जानन्ति हि तत्त्वतः त्वहितम् ॥५७॥
 तस्मादात्महितं धर्मं मुक्त्वाऽन्यद् न विद्यते लोके । तस्मात्तत्र त्वया सुरवर ! कर्तव्यं उद्यमो नित्यम् ॥५८॥
 ततः स तथेति भणित्वा गतस्ततो दिनकर उदिते । तद्वार्या पुरमध्ये गवेषयन्ती गृहे तस्मिन् ॥५९॥
 प्राप्ता पश्यति श्रेष्ठिनं विशिष्टाभरणराजितृशरीरम् । प्रभणत्यहं निर्विण्णा गवेषयन्ती त्वां सुमग ! ॥६०॥
 केनेदमाभरणं केन च द्रव्यं वितीर्णमेतत् ? । स भणति प्रिय ! धर्मणैव मा पृच्छ त्वमन्यत् ॥६१॥
 ततस्तत्क्षणेन श्रेष्ठी प्राप्ता जिनमन्दिरे जिनपूजाम् । कृत्वा सविस्तरमेव कारयति प्रवरपेक्षणकम् ॥६२॥
 सम्मान्य याचकजनमपि नत्वा गुरुजने प्रयतः । प्राप्तः स तस्मिन् गृहे भुङ्क्ते सार्धमिहकसमेतः ॥६३॥
 रजन्यां व्यन्तरः स राजनिधितोऽपार्थितोऽपि लघु । उत्खाय कलशशत श्रेष्ठगृहे क्षिपति स्नेहेन ॥६४॥
 भणति च मा नृपतिभयं कार्षीः स्वेच्छया देहि दानानि । व्ययितेऽस्मिन्द्रव्ये पुनरपि च समर्पयिष्यामि ॥
 यावत्किल किञ्चिदपि भणिष्यति तावद्गतो व्यन्तरो निजं स्थानम् । श्रेष्ठी हृष्टा कलशान्नृपनामाङ्कितान् सहसा ॥
 गृहीत्वा प्रयूप उपायनं सुजनलोकपरिकरितः । नृपदर्शनं करोति कथयति च सुरविहितवृत्तान्तम् ॥६७॥
 राजापि कलशमेकमानाययति पश्यति निजनाम । ततस्तुष्टो भणतीमं भयापि तुभ्यमेव दत्तमिति ॥६८॥
 ततः संतोषपरेण भणितं सेनेन देव ! दश लक्षाः । ये व्यन्तरेण दद्यान्तेऽपामपि मध्यादेकलक्षः ॥६९॥

तो रंजिओ नरिंदो तं द्रव्यं तस्मिन् भणइ । विव्वसु सिच्छाए तुमं धम्मम्मि तओ य सेणोमेवि ॥
सव्वेसुवि खिचेसु विव्वित्ता तं सभेगमवि दव्वं । पव्वज्जं पडिवन्नो सिद्धो य सत्तिणु कम्माइ ॥७२॥
तो सेणुव्व सपावि हु संतोसरसायणं पियह भव्वा । जेण जरमरणहरणं पावह अचिरेण सिवसोकरं ॥

॥ इति पञ्चमाण्यतपरिपालनदृष्टान्ते धेष्टिसेनकयानकं समाप्तम् ॥

मम सत्तायां शेषं नवलसप्रमाणकं तु षड् द्रव्यम् । तद् धर्मे लुप्त्ये व्यन्तरावचनेन पुण्यार्थम् ॥७०॥
ततो रक्षितो नरेन्द्रस्तद् द्रव्यं तस्मा अर्पयित्वा मणति । धीहि स्वेच्छया त्वं धर्मे ततश्च सेनोऽपि ॥७१॥
सर्वेष्वपि क्षेत्रेषु चीत्य तत् समग्रमपि द्रव्यम् । प्रयन्यां प्रतिपन्नः सिद्धश्च सपयित्वा कर्माणि ॥७२॥
ततः सेन इव सदापि खलु संतोपरसायनं विवत मव्याः । येन जरामरणहरणं प्राप्नुताचिरेण शिवसील्यम् ॥

गेहादिपरिमाणं काउं जोएइ पैलहियाईयं । अइलोइगहयत्यो सो प्रावइ नवघणोव्व दुहं ॥१॥
तथाहि ;—

अस्थि पुरमुदयसेलं व सूरदियरायसंगमसइण्हं । उदयपुरं नामेणं उदयाइच्चो य तत्थ निवो ॥२॥
तह निवसइ तत्थ वणी नवघणो नवघणोव्व अणवरयं । दाणसैल्लिणे वरिसइ समत्थअत्थियणखित्तु ॥
तस्सवि य पिया सुहसीलसालिणी संपयत्ति नामेण । अइनेहनिम्भराइं परोप्परं विसयसत्ताइं ॥४॥
चिट्ठंति ताइं, एत्तो जिणभवणे उच्छवम्मि पारद्धे । कोऊहलकलियाइं पत्ताइं तत्थ पिच्छंति ॥५॥
सूरिं गुणरयणनिहिं सावयधम्मं कहंतयं संतं । भव्वाण ततो ताइंवि सुणंति नमिऊण तं चेव ॥६॥
तम्मि सपयम्मि सूरी साहइ पंचममणुज्वयं तत्तो । सम्मत्तं गहिऊणं तेहिंवि तं चेव पढिवन्नं ॥७॥
अणुसासियाइं गुरुणा पत्ताइं गिहम्मि हट्ठुट्टाइं । अप्पुत्ताइं तत्तो पालंति विहीए जिणधम्मं ॥८॥
तह सुविसुद्धनएणं नवघणवणिओ करेइ वाणिज्जं । नियह्ते उवविट्ठो विसिट्ठपणिएहिं नियएहिं ॥९॥
अह कोवि ठक्कुरो किणइ तस्स हइम्मि दससहस्साणं । भंढं दाउं दम्मे लेइ पुणो तह पुणो देइ ॥१०॥
अह अन्नया य तेणं उद्धारे वीससहस्रदम्माणं । गहिया कप्पढमाइं मगाइं तो नवघणो मुहं ॥११॥
यको कुहणिं दाउं खवगमिचंपि देइ नो तस्स । तो सो साहइ मंतिस्स सोवि मग्गेइ दव्वद्धं ॥१२॥
तत्तो अंभरक्खस्स साहए सोवि मगाए अद्धं । तो पुरसिट्ठिस्स तलारयस्स तह तेम्मि मगंति ॥१३॥
तो पत्तो स विलक्खो नियगेहं भारियाए तो पुट्ठो । उव्विम्मो विय दीससि किमकंइ सुहय ! साहेतु ॥

गेहादिपरिमाणं कृत्वा योनयति परिमितातीतम् । अतिलोभग्रहप्रस्तः स प्राप्नोति नवघन इव दुःखम् ॥१॥

अस्ति पुरमुदयसैल इव शू(सू)रद्विजराजसंगमसतृष्णम् । उदयपुरं नाम्ना उदयादित्यश्च तत्र नृपः ॥२॥
तथा निवसति तत्र वणिग् नवघनो नवघनवदनवरतम् । दानसलिलेन वर्षति समस्तार्थिजनक्षेत्रेषु ॥३॥

तस्यापि च प्रिया शुभशीलशालिनी संपदिति नाम्ना । अतिस्नेहनिर्भरौ परस्परं विषयसक्तौ ॥४॥

निष्ठनस्तौ, इतो जिनमघन उत्तमे प्रारब्धे । कुतूहलकलितौ मातौ तत्र पश्यतः ॥५॥

सूरिं गुणरत्ननिधिं श्रावकधर्मं कथयन्तं सन्तम् । भव्येभ्यस्तत्तत्तावपि शृणुतो नत्वा तमेव ॥६॥

तस्मिन्समये सूरिः कथयति पञ्चममणुजं ततः । सम्यक्त्वं गृहीत्वा ताम्यामपि तदेव प्रतिपन्नम् ॥७॥

अनुशासितौ गुरुणा प्राप्तौ गृहे हट्टुट्टौ । अपुत्रौ ततः पालयतो विधिना जिनधर्मम् ॥८॥

तया सुविशुद्धनयेन नवघनवणिक् करोति वाणिज्यम् । निजहट्ट उपविष्टो विशिष्टपण्यैर्निजैः ॥९॥

अथ कोऽपि ठक्कुरः क्रीणाति तस्य हट्टे दशसहस्रयाः । भाण्डं दत्त्वा द्रम्माल्लंति पुनस्तथा पुनर्ददाति ॥१०॥

अथान्यदा च तेनोद्धारे विंशतिसहस्रद्रम्माणाम् । गृहीताः कर्पेटादयो मार्गयति ततो नवघनो मूल्यम् ॥११॥

स्थितः कूर्परं दत्त्वा रूप्यकमात्रमपि ददाति नो तस्य । ततः स कथयति मन्त्रिणे सोऽपि मार्गयति द्रव्यार्थम् ॥१२॥

ततोऽद्भरसाय कथयति सोऽपि मार्गयत्यधमम् । ततः पुरश्चेष्टने पुरस्काय-तथा तावपि मार्गयतः ॥१३॥

तेणवि कहियं सव्वं सवित्तरं ठक्कुरादिववहारं । तो सो तीए भणिओ अहं भलिस्सामि सव्वंपि ॥१५॥
तं ता कम्मवि गामे गच्छइ चित्तेमि जाव हमुवायं । मइ सदिएण तुमए आगंतव्वं पुणो एत्थ ॥१६॥
एवंति मन्निऊणं नवग्रणवणिओ गओ यं गामम्मि । पत्तां सचिवस्स गिहे सावि पिया संपया तस्स ॥१७॥
उम्भडकयसिगारा लायन्नविलासहासकमणीया । मन्तिपुरओ उवविट्ठा उवायणं किपि काऊण ॥१८॥
रयणीय पदमजामे विसज्जियासेसपरियणो मंती । तदंसणेण खुहिओ पढइ सकामं तओ एवं ॥१९॥

परं जुण्हा उण्हा गरलसरिसो चंदनरसो, खरं खारो हारो शिसिरपवणा देहतवणा ।

मुणाली बाणाली जलइ व जलहा तणुगया, निविट्ठा जं दिट्ठा कमलवयणा दीहनयणा ॥२०॥
तं खुहियं नाऊणं भणेइ सा मुणसु मज्झ विन्नत्तिं । ता ऊमसियमणो सो भणेइ आइससु जं कज्जं ॥२१॥
तो विन्नतो तीए ठक्कुरसंबंधिवियरो सव्वो । तेणवि सो पडिवन्नो भणिया य तथा जहा सुयणु ॥२२॥
तुमएवि मज्झ फज्जं करणीयं किपि मयणविदुरस्स । तो तीए पडिभणियं किमनुत्तं किंतु फल्लम्मि ॥२३॥
अज्जाहं वंभरया पच्चूसे पडिवयाए रघणीए । आगंतव्वं तुमए निम्भंतं पदमजामम्मि ॥२४॥
इय बोहुं, ता पत्ता निवंगरक्खस्स गेहमह सोवि । ददुं चित्तेइ मणे का एसा वालिया एइ ॥२५॥
पायालाओ नागंगणा णु विज्जाहरी णु देवी णु । असुररमणी णु सिद्धंगणा णु नरलोयमोइन्ना ॥२६॥
फोसल्लिउं विहेउं उवविट्ठा आसणम्मि तो पुट्ठा । ठक्कुरवइयरमक्खइ तो सो पमणेइ तोसेणं ॥२७॥

ततः प्राप्तः स विल्लो निजगेहं भार्यया ततः पृष्टः । उद्विग्न इव दृश्यसे किमकाण्डे सुमग ! कथय ॥१४॥
तेनापि कथितः सर्वः सविस्तरं ठक्कुरादिव्यवहारः । ततः स तथा मणितोऽहं भलिप्ये सर्वमपि ॥१५॥
त्वं तस्मात्कस्मिन्नपि ग्रामे गच्छ चिन्तयामि यावदहमुपायम् । मया शब्दितेन त्वयाऽऽगन्तव्यं पुनरत्र ॥१६॥
एवमिति मत्वा नवग्रनवणिग् गतश्च ग्रामे । प्राप्ता सचिवस्य गृहे सापि मिया संपत् तस्य ॥१७॥
उद्भटकृतशृङ्गारा लावण्यविलासहासकमनीया । मन्त्रिपुरत उपविष्टोपायनं किमपि कृत्वा ॥१८॥
रजन्याः प्रथमयामे विसृजिताशेषपरिजत्रो मन्त्री । तद्दर्शनेन क्षुभितः पठति सकामं तत एवम् ॥१९॥

परं ज्योत्स्नोप्या गरलसदृशश्चन्दनरसः, खरं खारो हारः शिशिरपवना देहतपनाः ।

मुणाली बाणाली ज्वलति च जलार्द्रा तनुगता, निविष्टा यद् दृष्टा कमलवदना दीर्घनयना ॥२०॥
तं क्षुभितं ज्ञात्वा मणति सा शृणु मम विश्वसिम् । तत उच्छ्वसितमनाः स मणत्यादिश यत्कार्यम् ॥२१॥
ततो विज्ञप्तास्तथा ठक्कुरसंबन्धिग्यतिकरः सर्वः । तेनापि स प्रतिपन्नो मणिता च तथा यथा सुतनु ॥२२॥
त्वयापि मम कार्यं करणीयं किमपि भदनविधुरस्य । ततस्तथा प्रतिमणितं किमशुक्तं किन्तु कल्ये ॥२३॥
अद्याहं ब्रह्मरता मत्पूये प्रतिपद्ये रजन्याः । आगन्तव्यं त्वया निर्भ्रान्तं प्रथमयामे ॥२४॥
इत्युक्त्वा सा प्राप्ता नृपाङ्गरसस्य गेहमथ सोऽपि । दृष्ट्वा चिन्तयति मनसि कैषा वालिकैति ॥२५॥
पातालाद् नागाङ्गना नुं विष्णुधरो नुं देवी नु । असुररमणी नु सिद्धाङ्गना नु नरलोकमवतीर्णा ॥२६॥
कौशलिकां विधायोपविष्टाऽऽसने ततः पृष्टा । ठक्कुरव्यतिकरमाख्याति ततः स प्रमणति तोषेण ॥२७॥

एयं तुह कज्जमहं साहिस्सं निच्छणं पसयच्छि ! । अम्हाणवि जं कज्जं मणुब्भवं तं तए कज्जं ॥२८॥
तो तीए पडिभणियं जं सैक्कं तं अहं पि काहिस्सं । जललवचलदेहस्सवि सारं तं सुयणकज्जम् ॥२९॥
जं जाइ उवओगं, इय सुणिउं सो भणेइ संतुट्ठो । संपयमवि पणो हं सावि हु पच्चुत्तरं काउं ॥३०॥
तं भणइ वीयपहरे पडिबपरयणीए हं सरेयव्वा । इय भणिवि सिद्धितलवरगिहे गया तेहिं दिट्ठा य ॥३१॥
कहं ।

पाउससिरिव् उन्नयपओहरा घणुलयव्व गुणकलिया । खमालयव्व सुहारा सुतुच्छमज्झा भवसुहंवा ॥३२॥
ताणवि पुव्वुत्तविही कहिओ, तेहिंवि तहेव पडिभणियं । तइयपहरम्मि सिट्ठी आहूओ कोट्टवालो उ ॥
चरिमे जामे, इतो समागया सावि निययगेहम्मि । पमणइ य दुइयदिवसे पओससमए नियं दासिं ॥३४॥
पउणं करोहि मह मज्झणत्थमुवगरणमुण्हसलिल्लइ । अइपउरं, तीइ त्ताहा विहिए तो पढपपहरम्मि ॥३५॥
संपत्तो सो सचिवो अब्भुट्ठेऊण गंधतिल्लेण । अब्भंगियमुव्वट्ठइ सयं तओ बहलखलियाए ॥३६॥
उत्तिंसंचइ सिरकमलं जा सा सचिवस्स ता दुवारम्मि । विपटक्काडकडाणं खडक्काओ नितुणिओ तत्तो ॥
पेसेऊणं दासिं जोयावइ जाव दारदेसं सा । तो भणइ अंगरक्खो उग्गाडउ कवाडयं झत्ति ॥३८॥
तस्सइ सुणिऊणं भीओ मंती भणेइ कत्थवि य । खिवसु पिए ! मं खिण्यं जावेसो चोल्हइ कहवि ॥३९॥
तो ओयरियामज्जे खित्तो मंती निरुंभियं दारं । दिन्नं च तालयं ता भयभीओ चिट्ठए तत्थ ॥४०॥

एतत्तव कार्यमहं साधयिष्यामि निश्चयेन मृगाक्षि । । अस्माकमपि यत्कार्यं मनउद्धवं तत्तया कार्यम् ॥२८॥
ततस्तया प्रतिमणितं यच्छक्यं तदहमपि करिष्ये । जललवचलदेहस्यापि सारं तत् सुभनकार्ये ॥२९॥
यद् यावदुपयोगम्, इति श्रुत्वा स भणति संतुष्टः । सांप्रनमपि प्रणुणोऽहं सापि हि प्रत्युत्तरं कृत्वा ॥३०॥
तं भणति द्वितीयमहरे प्रतिपद्मजन्मामहं सतेन्या । इति भणित्वा श्रेष्ठपुरुरसकृद्दे गता ताभ्यां दृष्ट्वा च ॥
कथम् ।

प्रायुर्दशैरिषोक्ततपयोधरा धनुर्लतेव गुणकलिता । सङ्कलतेव सुहा(धा)रा सुतुच्छमध्या भवमुखमिव ॥३२॥
तयोरपि पूर्वोक्तविधिः कथितः, ताभ्यामपि तथैव प्रतिमणितम् । तृतीयमहरे श्रेष्ठचाहूतो दुर्गपालस्तु ॥३३॥
चरमे यामे, इतः समागता सावि निजगेहे । प्रभणति च द्वितीयदिवसे प्रदोषसमये निजां दासीम् ॥३४॥
प्रणुणं कुरु मम मज्जनार्थमुपकरणमुष्णसलिलादि । अतिप्रचुरं, तथा तथा विहिते ततः प्रथममहरे ॥३५॥
संप्राप्तः स सचिवोऽभ्युत्थाय गन्धतिलेन । अभ्यङ्गमुद्धृत्ययति स्वयं ततो बहलखलिकया ॥३६॥
उत्तिंसयति शिरःकमलं यावन्सा सचिवस्य तावद् द्वारे । विकटकपाटशृङ्खलानां खटवत्कारः श्रुतस्ततः ॥३७॥
मेभ्य दासीं दर्शयति यावद् द्वारदेशं सा । ततो भणत्यद्भिरस उद्घाटय कपाटं प्राटिति ॥३८॥
तच्छब्दं श्रुत्वा भीनो मन्त्री भणति कुप्रापि च । क्षिप मिये ! मां क्षिप्रं यावदेव गच्छति कथमपि ॥३९॥
सतोऽप्यवरिकामध्ये क्षिप्तो मन्त्री निरुद्धं द्वारम् । दत्तं च तालकं ततो मयर्भान्तिष्ठति तत्र ॥४०॥

उग्रांढावद् दारां तान् क्रमसो, तत्रो य एकाए । खलिलित्तंगो चिट्ठइ मंती, सेसावि सेसासु ॥५६॥
 तो अचञ्चुयभूयं ताण सख्खं निरिक्खिवं राया । पुच्छइ सचिवाइए तेवि न पच्छुत्तरं दिति ॥५७॥
 तो संपयाए भणियं देवाहमिमाण सयलवुत्तं । साहिसं किंतु परं अमए एयाण दिन्नम्मि ॥५८॥
 तो भूवइणा अभए दिन्ने तेसि च संपयाए तओ । ठक्कुरवुत्तंताओ कहियं सव्वं सवित्थरओ ॥५९॥
 तो नरवइणा भणियं अपच्च ! सच्चं इमीए जं भणियं ? । एवंति तो पभणिण्ण तयभिमुहं जंपए राया ॥
 भोऽपच्च ! सुहुमवाभरदूरेयरवत्थुजाणणे निउणं । नरवइणो परमत्थेण मंतिणो हुंति नयणाइ ॥६१॥
 न म्मुणंति विवेयविलोपणाइं नयणाइं वत्थुपरमंत्थं । नरवइणो मयणमहंघयारविंहु रिज्जमाणाइं ॥६२॥
 ता एयं विवरीयं जायं तुह सचिव ! संपयं चेव । ता संपयाए भणिओ खमियव्वं देव ! मह एयं ॥६३॥
 को दोसो एयाणं मयणमहाचरडपीडिया पुरिसा । काउमकिच्चं लहुया हुंति तणाओवि जं भणियं ॥
 अकयपहारेणमणंगएण कुसुमाउहेणवि खणेण । जे घिपंति हयासा ते हुंति लहू तणाओवि ॥६५॥
 न रवी न हव्ववाहो न निसानाहो न मणिसमूहोवि । वम्महतममाहय्यं जयम्मि मुसुमूरिं तरइ ॥६६॥
 जं नत्थि तं पलोयइ जं विज्जइ तं न पिच्छइ पयत्थं । अहह अहो ! अप्पुव्वं तिमिरं मिहिरोद्धमे मयणो ॥६७॥
 एयस्स मयणतिमिरस्स नासणं किंपि विज्जए न परं । मोसूण मणविवेयं सुहवत्थुपयासणपवीणो ॥६८॥
 किञ्च ।

आसंसारं विसयाण सेवणा होइ सव्वजीवाण । परमजणसेवणिज्जं न उणो मणयंपि सचरणं ॥६९॥

इति भणित्वा सा दर्शयत्यपवरकान्कथयति चैतेषाम् । मध्ये नवघनसंबन्धि तिष्ठति द्रव्यमिति ततो राजा ॥
 उद्घाटयति द्वाराणि तेषां क्रमशः, ततश्चैकस्याम् । खलीलितास्तितिष्ठति मन्त्री, शेषा अपि शेषेषु ॥५६॥
 ततोऽत्यद्भुतभूतं तेषां स्वरूपं निरीक्ष्य राजा । पृच्छति सचिवादींस्तेऽपि न प्रत्युत्तरं ददति ॥५७॥
 ततः संपदा भणितं देवाहमेषां सकलवृत्तान्तम् । कथयिष्यामि किन्तु परमभये एतेषां दत्ते ॥५८॥
 ततो भूपतिनाऽभये दत्ते तेषां च संपदा ततः । ठक्कुरवृत्तान्तात्कथितं सर्वं सविस्तरम् ॥५९॥
 ततो नरपतिना भणितममात्य । सत्यमनया यद्भाणितम् ? । एवमिति ततः प्रभणिते तदाभिमुखं जल्पति राजा ॥
 भो अमात्य ! सूक्ष्मवाद्दरदूरेतरवस्तुज्ञाने निष्ठणम् । नरपतेः परमार्थेन मन्त्रिणो भवन्ति नयनानि ॥६१॥
 न जानीतो विवेकविलोचने नयने वस्तुपरमार्थम् । नरपतेर्मदनमहान्धकारविधुरायमाने ॥६२॥
 तस्मादेतद् विपरीतं ज्ञातं तव सचिव ! सांप्रतमेव । तदा संपदा भणितः सन्तव्यं देव ! ममैतत् ॥६३॥
 को दोष एतेषां मदनमहाचरटपीडिताः पुरुषाः । कृत्वाऽकृत्यं लघवो भवन्ति तृणादपि यद् भाणितम् ॥६४॥
 अकृतप्रहारेणानन्देन कुसुमायुषेनापि क्षणेन । ये गृह्यन्ते हताशान्ते भवन्ति लघवस्तृणादपि ॥६५॥
 न रविर्न हव्यवाहो न निशानाथो न मणिसमूहोऽपि । मन्मथतमोमाहातस्यं जगति मङ्गलं शक्नोति ॥६६॥
 यो नास्ति तं प्रलोफते यो विद्यते तं न पश्यति पदार्थम् । अहह अहो ! अपूर्वं तिमिरं मिहिरोद्धमे मदनः ॥
 एतस्य मदनतिमिरस्य नाशनं किमपि विद्यते न परम् । मुक्त्वा यनोविवेकं शुभवस्तुप्रकाशनप्रवीणम् ॥६८॥

सच्चरणं चिप संसारसागरे होइ तारणं जेण । तो-पुट्या नरवड्णा चरणं किं भणइ मयच्छि ! ॥७०॥
 अट्टप्पवयणमायासरुवयं सा कहेइ वित्थरओ । तं सुणिउं पडिबुद्धा भणंति सचिवाइया एवं ॥७१॥
 समसुवराहं अहं मोहमहण्वनिमग्नसत्त्वंगा । नित्यारिया तइचिय परमेसरि परमकारुणिणि ! ॥७२॥
 ता दंसेहि कइंयि हु-गुरूण पयंपकयंति, अह तरथ । आगंतुणं उज्जाणपालगो भणइ नरनाहं ॥७३॥
 वट्ठाविउज्जइ देवो देवासुरवंदणिज्जपयकमलो । सिरिसिरिचंदमुणिदो समोसदो मलयदेसस्मि ॥७४॥
 दावइ नियंगलमं आहरणं तस्सतोसवसओ सो । तो सचिवाइहिं निवो भणिओ जह सूरिपासस्मि ॥७५॥
 गिण्हाओ पव्वज्जं विसज्जसे जइ तुमंति सो भणइ । जुचमिणं सब्बेसिं तुम्हाणं सुकुलजायाणं ॥७६॥
 तो संपयाए सब्बे कारविया मज्जणं लहुं तत्तो । चंदणचच्चियंगं पवरालंकारं कयसोहा ॥७७॥
 मंगलयाणपुव्वं चउरोवि हु करिवरेसु आरुढा । संपत्ता सनरेइदा मुणिदपासस्मि वित्थरओ ॥७८॥
 तेहिंवि दिन्ना दिक्खा सचिवाइणं कमेण धुयकम्मा । ते सिद्धिसुखं पत्ता रत्ताविगहित्तु गिहिधम्मं ॥७९॥
 सा संपया पवन्ना भणी तह तप्पइवि गामाओ । आहूओ सिट्ठिए ठविओ पुरलोयपच्चक्खं ॥८०॥
 सो ठक्कुरोवि भणिउं दव्वं दावाविओ विसेसेण । जिणधम्मपरा चिट्ठइ संपया नवघणसमेया ॥८१॥
 कालेण तओ नरवड्पसायओ नवघणो अइपमतो । पच्चासन्नगिहाइं किण्ठं मैलेइ सगिहस्स ॥८२॥
 तो भज्जाए भणिओ तुह अइयारो हविस्सइ एवं । एक्कगिहं सुक्कलियं तए कयं पंचमवयस्मि ॥८३॥

आसंसारं विषयाणां सेवना भवति सर्वजीवानाम् । परमजनसेवनीयं न पुनर्मेनागपि सच्चरणम् ॥६९॥
 सच्चरणमेव संसारसागरे भवति तारणं येन । ततः पृष्टा नरपतिना चरणं किं भण्यते मृगाक्षि ! ॥७०॥
 अष्टप्रवचनमातृस्वरूपं सा कथयति विस्तरतः । तत् श्रुत्वा प्रतिबुद्धा मणन्ति सचिवादय एवम् ॥७१॥
 समस्त्वापराधमस्माकं मोहमहार्णवानिमग्नसर्वाङ्गाः । निस्तारितास्त्वयैव परमेश्वरि परमकारुणिके ! ॥७२॥
 तस्माद् दर्शय कथमपि गुरूणां पदपङ्कजमिति, अथ तत्र । आगत्योद्यानपालको भणति नरनाथम् ॥७३॥
 वर्धयते देवो देवासुरवन्दनीयपदकमलः । श्रीश्रीचन्द्रमुनीन्द्रः समवसूतो मलयदेशे ॥७४॥
 दापयति निजार्ङ्गलग्नमाभरणं तस्य तोषवशतः सः । ततः सचिवादिभिर्नृत्यो भणितो यथा सूरिपार्श्वे ॥७५॥
 गृह्णामः प्रव्रज्यां विसृजसि यदि त्वमिति ॥ भणति । युक्तमिदं सर्वेषां गुप्ताकं सुकुलजातानाम् ॥७६॥
 ततः संपदा सर्वे कारिता मज्जनं लघु ततः । चन्दनचचिताङ्गाः पवरालंकारकृतशोभाः ॥७७॥
 मङ्गलप्रदानपूर्वं चत्वारोऽपि हि करिवरेण्यारूढाः । संप्राप्ताः सनरेन्द्रा मुनीन्द्रपार्श्वे विस्तरतः ॥७८॥
 तैरपि दत्ता दीक्षा सचिवादिभ्यः क्रमेण घूतकर्मणः । ते सिद्धिसुखं प्राप्ता राज्ञापि गृहीत्वा गृहिधर्मम् ॥
 सा संपत् प्रपञ्चा भगिनी तथा तत्पतिरपि प्राप्ता । आहूतः श्रोष्ठिपदे स्थापितः पुरलोकोमत्यक्षम् ॥८०॥
 स ठक्कुरोऽपि भणित्वा द्रव्यं दापितो विशेषेण । जिनधर्मपरा तिष्ठति संपद् नवघनसमेता ॥८१॥
 कालेन ततो नरपतिप्रसादतो नवघनोऽतिप्रमत्तः । प्रत्यासन्नगृहाणि त्रीत्या मेलयति स्वगृहे ॥८२॥
 ततो भार्यया भणितस्तवातिचारो भविष्यत्येवम् । एकगृहमुचितं त्वया कृतं पञ्चमवते ॥८३॥

सो भणई किं नष्टं एकगिहं चिय इमं खु नो दुइयं । सा भणइ बहुं नष्टं तुहवयमालिन्नभावेण ॥८४॥
अपरं च,—

जइ एवं निरविकखो जंपसि कूडुत्तराई मह पुरओ । तो घरसहिओवि तुमं चत्तो वयमापरिस्समहं ॥८५॥
इय भणितं तीए वयं गहिऊणं साहियं सयं कज्जं । नवघणसिद्धीवि दुहावि संपयाए परिचत्तो ॥८६॥
तो सिद्धिलियधम्मो सो गहिओ घरवंतरेण केणावि । उम्मत्तो पुरमज्जे भमेइ डिंभेहि परियरिओ ॥८७॥
कोवि हु खिवेइ धूलि पणइ लिहेहि कोवि हु हसेइ । एवं सोवि भमतो मरितं असुरेसु उववन्नो ॥८८॥
ता येवंपि वयाणं अइयारं परिहरेह भो भन्वा ! । जइ वंछह सिवसोक्खं दुहदंदोलीए निव्विन्ना ॥८९॥

॥ इति पञ्चमायुव्रतप्रथमातिचारविपाके नवघनदृष्टान्तः समाप्तः ॥

स भणति किं नष्टमेकगृहमेवेदं खलु नो द्वितीयम् । सा भणति बहु नष्टं त्वद्व्रतमालिन्यभावेन ॥८४॥
यद्येवं निरपेक्षो जल्पसि कूटोत्तराणि भम पुरतः । ततो गृहसहितोऽपि त्वं त्यक्तो व्रतमाचरिष्याम्यहम् ॥
इति भणित्वा तया व्रतं गृहीत्वा साधितं स्वयं कार्यम् । नवघनश्रेष्ठचपि द्विषापि संपदा परित्यक्तः ॥८५॥
ततः शिथिलितधर्मः स गृहीतो गृहव्यन्तरेण केनापि । उन्मत्तः पुरमध्ये भ्रमति डिम्भैः परिकरितः ॥८७॥
कोऽपि खलु क्षिपति धूलिं महन्ति लेप्सुभिः कोऽपि हि हसति । एवं सोऽपि भ्रमन्तृत्वाऽसुरेषूपपन्नः ॥८८॥
तस्मात्तोक्त्रमपि व्रतानामतिचारं परिहरत भी भन्वाः ॥ यदि वाञ्छत शिवसौख्यं दुःखद्वन्द्वस्या निर्विण्णाः ॥

रायाईण पसायं लङ्घुं दब्धं सुहीण अप्पेइ । जो जाव नियमअवहिं भरहोव्व स खंडए विरइं ॥१॥

तथाहिः—

पुरमत्थि माणखेडं माणवराओ तहिं महाराया । तस्स पिया परमसिरी सिरिव्व हरिणो मणाणंदा ॥
तत्थरिथि संग्वसिद्धी विक्खाओ खेमिया य से भज्जा । ताणं च दुवे पुत्ता भरहो रहसो य सुविणीया ॥
कमलसिरी पडमसिरी भज्जा ताणं कमेण कमणीया । भद्रकभावोवगयं सव्वंपि कुडुवंगं तेसिं ॥४॥
अह ताणं पुरवाहिं उज्जाणे गणिवरो विजयमूरी । संपत्तो संपत्तो संपत्तो पवरचउनाणी ॥५॥
दिट्ठो तत्थवि कीलागएहिं सो भरह-रहसवंधूहिं । जवसप्पिऊण तत्तोऽभिवंदिओ भत्तिंजुतेहिं ॥६॥
अह धम्मलाभपुव्वं तेणवि संभासिया समुवइट्ठा । जिणपन्नत्तो धम्मो कहिओ य कमेण दुविट्ठोवि ॥७॥
पडमसमत्थेहिं तओ गिहियम्मो दंसणाइओ गहिओ । पंचमवयं विसेसेण संकटं तेहिं परिगहियं ॥८॥
भणिओ य भुणिदेणं भरहो जह पंचमे वए तुज्झ । होही दुइयअइयारो ता मा तं संकटं गिण्ह ॥९॥
तेणवि भणियं न य संकटं इमं गेहियप्यदेवसियं । इय भणिउं नमिऊण य पत्ता ते नियगिहे दोवि ॥
अह अन्नदिणे रयणीए पिच्छए लच्छिदेवयं सहसा । वासभवणम्मि भरहो रहम्मि तीए इमं भणिओ ॥
वच्छा इं तुह तुट्ठा संतुट्ठो जइवि लच्छिविच्छे । तहवि पयच्छामि अहं मगसु जं रुव्वए दब्धं ॥१२॥
जम्हा पुव्वभवम्मि वि तुमए आराहिया अहं पयओ । नाओ य तुमं संपइ निचलचित्तो जिणमयम्मि ॥
तो भणियं भरहेणं न हु कज्जं किंपि मज्झ दब्धेण । इगलवरो मह गेहे चिट्ठइ सेसस्स नियमो मे ॥१४॥

राजादीनां प्रसादं लब्ध्वा द्रव्यं सुहृद्भ्योऽर्पयति । यो यावन्नियमावधिं भरत इव स खण्डयति विरतिम् ॥१॥
पुरमस्ति मानखेटं मानवराजस्तत्र महाराजः । तस्य प्रिया परमश्रीः श्रीरिव हरेर्भगवानन्दा ॥२॥
तत्रास्ति शाह्येष्टी विरुवातः श्रेमिका च तस्य भार्या । तयोश्च द्वौ पुत्रौ भरतो रमसश्च सुविनीतौ ॥३॥
कमलश्रीः पद्मश्रीभार्या तयोः कमेण कमनीया । भद्रकभावोपगतं सर्वमपि कुटुम्बं तेषाम् ॥४॥
अथ तेषां पुराद् बहिरुद्याने गणिवरो विजयसुरिः । संपात्रं क्षपासः संपासः प्रवरचतुर्जिनः ॥५॥
दृष्टस्तत्रापि श्रीडागताभ्यां स भरतरमसधन्वभ्याम् । उपस्पृश्य ततोऽभिवन्दितो भक्तियुक्त्याम् ॥६॥
अथ धर्मलाभपूर्वं तेनापि संभाषितौ समुपविष्टौ । जिनप्रज्ञसो धर्मः कथितश्च क्रमेण द्विविधोऽपि ॥७॥
प्रथमासमर्थोभ्यां ततो गृहधर्मो दर्शनादिको गृहीतः । पञ्चमव्रतं विशेषेण संकटं ताभ्यां परिगृहीतम् ॥८॥
भणितश्च मुनीन्द्रेण भरतो यथा पञ्चमे व्रते तुव । भविष्यति द्वितीयातिचारस्तस्मान्मा तत्संकटं गृहाण ॥९॥
तेनापि भणितं न च संकटमिदं गृहीतमल्पदैवसिकम् । इति भणित्वा नत्वा च प्राप्तौ तौ निजगृहे द्वावपि ॥
अथान्यदिने रजन्यां पश्यति लक्ष्मीदेवतां सहसा । वासभवने भरतो रहसिंतयेदं भणितः ॥११॥
वत्साहं तव तृष्ठा संतुष्टो यद्यपि लक्ष्मीनिस्तारे । तथापि प्रयच्छाम्यहं मार्गय यद् रोचते द्रव्यम् ॥१२॥
यस्मात्पूर्वमेवेऽपि त्वयाऽऽराधिताऽहं पदतः । ज्ञातश्च त्वं संप्रति निश्चलीचित्तो निनमते ॥१३॥

तो जंपु सिरिदेवी देवाणं वच्छ ! दंसणममोहं । आसि तुमं कोडीसो पुज्जि ता होसु इहिंणि ॥१५॥
 तो सो भणेइ भयवइ । एवं च कए हवेइ वयभंगो । तो देवीए भणियं देसु जहिच्छए सयणाण ॥१६॥
 ततो य तत्त्वणेणं कंचणकोटिं सिवितु भरहस्स । वारंतस्सवि गेहे सट्ठाणं पडिगया लच्छी ॥१७॥
 नियनियमभंगभीजो तंचो सो विभजिऊण कोटिपि । देइ सयणाण सच्चा उद्धारे गयकलंतरया ॥१८॥
 तं ददूण कणिट्ठो वंधू वज्जरइ भाय ! न हु जुत्तं । जं कुणसि साइयारं पंचमवयमायरपवन्नं ॥१९॥
 जम्हा उ ललसमेणं परिगहे तुह ममावि साहीणं । विलससि कोडीइ पुणो निस्संको नियमविसयमि ॥
 किं कज्जं विह्वेणं समगलेणपि पावकज्जेण । अह भणसि देसु धम्मे धम्मेणवि-तेण किं कज्जं ? ॥२०॥
 वयमालिङ्गं जायइ जेण कएणं न होइ सो धम्मो । मधुरं भणिऊण विसं जइ सज्जइ किं न मारेइ ? ॥
 तो तं नियसत्ताओ दविणं परिहरसु आसि जं अहिंयं । सयणाइयाण दिन्नं अन्नह भिन्नो भविस्सामि ॥
 तेणवि छुद्धेण तओ भणियं वणिजेणुवज्जियं न मए । गहिंयं न चोरियाए न सत्तवाओ मए विह्विओ ॥
 किंपुण व्वारंतस्सवि खित्तं लच्छीए मह गिहे वच्छ ! तंपि मए सयणाणं समप्पियं जाव नियमो मे ॥
 जं पुण ललसत्ताओ इं अहिंयं विह्वेमि देमि तं धम्मे । तो रहसेणं भणियं वंधव ! सुण इत्य दिद्धंतं ॥
 इह नगरे धणसिद्धी आसि पुरा पउरधणसमिद्धो सो । मिच्छदिद्धी बहुपुत्तनचुएहिं गओ बुद्धि ॥२७॥
 अह अन्नया पसुचो पिच्छइ पसपच्छिं लच्छिंसारिच्छं । सियवसणधारिणिं हारहारिणिं पवररमणिं सो ॥

ततो भणितं भरतेन न खलु कार्यं किमपि मम द्रव्येण । एकलक्षो मम गेहे तिष्ठति शेषस्य नियमो मे ॥१४॥
 ततो बलपति श्रीदेवी देवानां वत्स ! दर्शनममोयम् । आसीस्त्वं कोटिशः पूर्वं तस्माद्भवेदानीमपि ॥१५॥
 ततः स भणति भगवति ! एवं च कृते भयानि व्रतभङ्गः । ततो देव्या भणितं देहि यथेच्छया स्वनेनेभ्यः ॥
 ततश्च तत्क्षणेन कान्चनकोटिं क्षिप्या भरतस्य । वारयतोऽपि गेहे स्वस्थानं प्रतिगता लक्ष्मीः ॥१७॥
 निजनियमभङ्गभीतस्ततः ॥ विभज्य कोटिमपि । ददाति स्वजनानां सर्वानुद्धारे गतकलान्तराम् ॥१८॥
 तद् दृष्ट्वा कनिष्ठो बन्धुः कथयति भ्रातः ! न खलु युक्तम् । यत्करोपि सातिचारं पञ्चमवयमादरपन्नम् ॥१९॥
 यस्मात्तु लक्षमेकं परिभेदे तव ममापि स्वाधीनम् । विलससि कोट्यां पुनर्निःशङ्को नियमविषये ॥२०॥
 किं कार्यं विभवेन समगलेनापि पापकार्येण । अह भणसि देहि धर्मं धर्मेणापि तेन किं कार्यम् ? ॥२१॥
 यनमालिङ्गं जायते येन कृतेन न भवति स धर्मः । मधुरं भणित्वा विपं यदि स्तायते किं न मारयति ? ॥
 ततस्त्वं निजसत्तातो द्रविणं परिहरासीद् यदधिकम् । स्वननाक्रियो दत्तमन्यथा भिन्नो भविष्यामि ॥२३॥
 तेनापि छुन्नेन ततो भणितं व्याणिज्येनोपाजितं न मया । गृहीतं न चोरिकया न सत्त्ववादो मया विहितः ॥२४॥
 किन्तु पारयतोऽपि सिद्धं लक्ष्म्या मम गृहे वत्स ! तदपि मया स्वनेनेभ्यः समर्पितं यावन्नमो मे ॥२५॥
 यन्मूलं सादृशमधिकमनयामि ददामि तद् धर्मं । ततो रमसेन भणितं बान्धव ! शृण्वन्न दृष्टान्तम् ॥२६॥
 इह नगरे यन्मूर्ध्ना आसीत्पुण्यं प्रचुरपनेसमृद्धः सः । मिथ्यादृष्टिर्वदुपन्नपटुभिर्गनो वृद्धिम् ॥२७॥
 अथानन्दा प्रभुः पश्यति मृगाणां लक्ष्मीसदृशाम् । सितवसनवारिणीं हारहारिणीं प्रवररमणीं सः ॥२८॥

भणियं तीए धणसिद्धि ! किं तुमं मं विषाणसे नो वा ? । सो भणइ मए नाया सामनेणं तुमं रमणी ॥
तो तीए तस्स कहियं लच्छी हं तुह कुले बसियपुत्रा । आ सत्तमंत्रासओ, संपइ भन्नत्य बचिस्सि ॥३०॥
निज्विन्ना हं जेणं एगत्य निवासओ तओ तेण । भणियं सिग्गं वयमुत्ति जंपए तो इमं लच्छी ॥३१॥
अइनिदुत्तरो सि तं सिद्धि ! जेण नहु पचियंपि ते भणियं । को हेउतुह गमणे तुह अवपरियं मए किं ॥
किञ्च ।

जइवि अहं लच्छीवि हु तुमए अवगच्छिया अलच्छीव । तुज्झ निरीहत्तणओऽणुरंजिया तद्वि तुट्ठा हं ॥
मग्गसु जे ते रुचइ, भणियं तेणावि जइ तुमं तुट्ठा । तद्वि तए न हु कज्जं, कज्जं पुण एत्ति एणेव ॥३४॥
जह मह कुडुवविहंदा न चडइ कइयावि दंतकलहेण । तं तह फरेसु जइ तं सुपसन्ना सच्चओ मज्झ ॥३५॥
अन्नह तए न कज्जं, तो हसिउं भणइ सिद्धी ! दक्खो सि । इय पभणंतेण तए निगडियचरणा अहं विहिया ॥
जम्हा वच्चंतीए पदमयरुच्चिय इमो मह उवाओ । अन्तुन्नमहं पदमं विहदं पाडेमि बंधूणं ॥३७॥
तत्तो कुणंति कलहं पच्छा गच्छंति रायपासम्मि । जंपति य पेसुन्नं दंढिज्जंति य तो रन्ना ॥३८॥
अहवावि परोप्परओ जुज्जेवि मरंति हुंति गयपुत्रा । तत्तो सच्चं दव्वं नरिंदभवणं समल्लियइ ॥३९॥
मिच्छदिट्ठीवि विवैयन्नज्जिओ जिणमयम्मि अणभिन्नो । तस्सवि य इय अणिच्छा लच्छीविसए वित्तेसेण ॥
तं पुण लद्धविवेओ गहियवओ जिणमयं पवन्नोवि । भंजसि नियनियमधुरं दुंदो निद्धंघसो यणियं ॥४१॥
किञ्च ।

गुरुणा निवारिएणवि तुमए गहियं वयं इमं मूढ ! । ता विरम विरम अज्जवि अइयाराओ इमाओ तुमं ॥४२॥

मणितं तया धनश्रेष्ठिन् । किं त्वं मां विजानासि नो वा ? । स भणति मया ज्ञाता सामान्येन त्वं रमणी ॥
ततस्तया तस्य कथितं लक्ष्मीरहं तव कुल उपितपूर्वा । आ सप्तमवंशात्, संप्रत्यन्यत्र व्रजिन्यामि ॥३०॥
निर्धिष्णाऽहं येनैकत्र निवासतस्ततस्तर्जन । मणितं शीघ्रं व्रजेति जल्पति सत इदं लक्ष्मीः ॥३१॥
अतिनिष्ठुरोऽसि त्वं श्रेष्ठिन् । येन न खल्वेतावदपि त्वया भणितम् । को हेतुस्तव गमने तवापहतं मया किं वा ? ॥
यद्यप्यहं लक्ष्मीरपि हि त्वया वगणिताऽलक्ष्मीरिव । तव निरीहत्वतोऽनुरन्जिता तथापि तुष्टाऽहम् ॥३३॥
मार्गय यत्ते रोचते, मणितं तेनापि यदि त्वं तुष्टा । तथापि त्वया न हि कार्यं, कार्यं पुनरेतावदेव ॥३४॥
यथा मम कुटुम्बाविषया न पठते कदापि दन्तकलहेन । तत्तथा कुरु यदि त्वं सुपसन्ना सत्यतो मम ॥३५॥
अन्यथा त्वया न कार्यं, ततो हसित्वा भणति श्रेष्ठिन् ! दस्योऽसि । इति प्रमणना त्वया निगडितचरणौहं विहिता ॥
यस्माद् व्रजन्त्याः प्रथमतर एवायं ममोपायः । अन्योन्यमहं प्रथमं विषयं पातयामि, बन्धूनाम् ॥३७॥
ततः कुर्वन्ति कलहं पश्चाद् गच्छन्ति राजपाद्वे । जल्पन्ति च पशुन्यं दुष्यन्ते च ततो राज्ञा ॥३८॥
अथवापि परस्परतो युद्ध्वा म्रियन्ते भवन्ति गतपुण्याः । ततः सर्वं द्रव्यं नरेन्द्रभवनं संमुपसर्पति ॥३९॥
मिथ्यादृष्टिरपि विवेकवर्जितो निममेतऽनभिज्ञः । तस्यापि चेत्यनिच्छा लक्ष्मीविषये विशेषेण ॥४०॥
त्वं पुनर्लक्ष्मिविवेकां गृहीतवन्नो जिनमतं प्रपन्नोऽपि । मनसि निजनियमधुरां लब्धो निष्ठुरो गाम् ॥४१॥

तो भरहेणं भणियं किं किंपि मए अकज्जमायरियं । जं तं सिक्खवसि ममपि धम्मिओ तं चिय न अन्नो ॥
 रहसो भणेइ वंधव ! छामियव्वं जं मए तुमं भणिओ । नियभागं गहिऊणं जाओ भिन्नो तओ सोवि ॥४४॥
 ववहरइ निययहरे विहीए धम्मं करेइ निच्चं पि । भरहो उणं नरनाहेणं दंडिओ कम्मवित्रराहे ॥४५॥
 जह भोयणमिच्चं पि हु मइया कट्ठेण होइ तस्सेह । रहसो उणं पइदियहं पवइहए विहवकित्तीहिं ॥४६॥
 जह जह वइइ विहवो तह तह अहियं पि विच्चए धम्मो । तो कुंठेणं केणवि कहियं रन्नो जहा एसो ॥४७॥
 अइविहवी ता पिप्पउ अत्यो एयस्स, तो नरिंदेण । इकारिऊणं भणिओ रहम्मि रहसो जहा अम्ह ॥४८॥
 तुहोच्चिप भंडारो ता दव्वं देहि लवखमाणं मे । तेणवि भणियं गिण्हउ देवो जं मे गिहे अरिय ॥४९॥
 पाणावि देयतणया किं अत्येणं अणत्थभूएण ? । तो तग्गिहम्मि रत्ता अत्यत्थं पेसिओ सचिवो ॥५०॥
 तो सात्तणदेवीए तत्तणुरापणं तग्गिहं दव्वं । पच्छाइयं समगं तत्तो लोहाउलो सहसा ॥५१॥
 सचिवोवि तत्त पत्तो पिच्छइ मंजूसपेदियाईयं । रिक्कं चिय नो रित्यं ता भुच्छइ तत्त माणुस्ते ॥५२॥
 तेवि य भणति भरियाईं चैव पेडाइयाईं दिट्ठाईं । एत्तियकालं संपइ न याणिमो कह विरिकाईं ॥५३॥
 तो विम्हइओ मंती पेसइ नियमाणुसं नरिंदस्स । तेणवि कहियं सव्वं तो राया आगओ तत्त ॥५४॥
 सोवि हु तहेव पिच्छइ पुच्छइ रहसं सहागयं किं भो ! । न य पेडाइसु दव्वं दीसइ अन्नत्थं किं खिचं ? ॥
 सो भणइ नाह ! नाहं निउणं जाणेपि किंतु अज्जेव । इटाओ दसं सहस्सा खिविउं इह तुह गिहे पत्तो ॥

गुरुणा निवारितेनापि त्वया गृहीतं मतमिदं मूढ ! । तस्माद्विरम विरमाद्याप्यतिचारादस्मात्त्वम् ॥४३॥
 ततो भरहेण भणितं किं किमपि मयाऽकार्यमाचरितम् । यत्त्वं शिक्षयसि मामपि धार्मिकस्त्वमेव नान्यः ॥४३॥
 रमसो भणति बान्धव ! क्षन्तव्यं यद् मया त्वं भणितः । निजभागं गृहत्वा जातो भिन्नस्ततः सोऽपि ॥४४॥
 व्यवहरति निमग्ने विधिना धर्मं करोति नित्यमपि । भरतः पुनर्नरनाथेन दण्डितः कस्मिन्नप्यपराधे ॥४५॥
 यथा भोजनमात्रमपि हि महता कष्टेन भवति तस्येह । रमसः पुनः प्रतिदिशते प्रवर्धते विमर्शकान्तिं त्वाम् ॥४६॥
 यथा यथा वर्धते विमर्शस्तथा तथाऽधिकमपि व्योति धर्मे । ततः कुण्ठेन केनापि कथितं राज्ञे यथैवः ॥४७॥
 अतिविभवी तस्माद् गृहतामर्थं एतस्य, ततो नरेन्द्रेण । इत्कारित्वा भणितो रहसि रमसो यथा मम ॥४८॥
 शुद्धित एव माण्डागारस्तस्माद् द्रव्यं देहि लक्ष्मणं मे । तेनापि भणितं गृहातु देवो यन्मे गृहेऽस्ति ॥४९॥
 प्राणा अपि देवसंनिधेयः किमर्थेनानर्थमृतेन ? । ततस्तद्गृहे राज्ञाऽर्थार्थं प्रेषितः सचिवः ॥५०॥
 सतः शासनदेव्या तस्यानुरागेण तद्गृहे द्रव्यम् । प्रच्छादितं समग्रं ततो लोमाकुलः सहसा ॥५१॥
 सचिवोऽपि तत्र प्राप्तः परयति मन्त्र्याणां पेटादिकम् । रिक्तमेव नो रिक्तं ततः पृच्छति तस्य मानुषम् ॥५२॥
 तेऽपि य भणन्ति भृतान्येव पेटादिकानि दृष्टानि । एतावत्कालं संप्रति न जानामः कथं विरिक्तानि ॥५३॥
 ततो विस्मिनो मन्त्री प्रेषयति निजमानुषं नरेन्द्राय । तेनापि कथितं सर्वं ततो राजाऽज्ञातस्तत्र ॥५४॥
 सोऽपि राज्ञु तथैव परयति पृच्छति रमसं महामतं किं भो ! । न य पेडादिषु द्रव्यं दृश्यतेऽन्यत्र किं स्तिम् ? ॥
 स भणति नाथ ! नाहं निशुनं जानामि किन्त्वर्थं । दृष्टाद् दृश सहस्रान् सिप्पेह तव गृहे प्राप्तः ॥५५॥

इय एव वट्टे गयणे जेपे देवया कावि । भो भो भूवइ ! नितुणसु मह वयणं अवहिओ होउं ॥५७॥
 एयस्स तए वणिणो निरावराहस्स धम्मनिरयस्स । इट्ठो अत्थो गहिउं ताणत्थो तुज्झइ होही ॥५८॥
 मा भणसु जे न कहियं, चूरिस्समहं संपरियणं सपुरं । जइ एयस्स तिणस्सवि सम्मुहमवि तं पयोएसि ॥
 तत्तो भीएण नराहियेण रहसो समाविउं भणिओ । विलससु दब्बं निययंता सहसा पयडियं दब्बं ॥६०॥
 देवीए वंकमुहो काउं मुक्को तओ य सो कुंदो । रायावि गओ गेहे रहसोवि विसेसओ दाणं ॥६१॥
 दीणाइयाण दावइ भरहो उ कलंकिज्जण वयमेयं । उववन्नो जागेसुं सत्तमजम्ममि सिज्झिहिदी ॥६२॥
 रहसो उण पज्जते समाहिमरणेण वंभलोयम्मि । उववन्नो कयपुन्नो तइयभवे मिज्झिही इत्थ ॥६३॥
 इय नाज्जण भद्दा । ददब्बएहि सयावि होयव्वं । जम्भो मरणवसाणो विद्वो य चलो जल्लवुव्वं ॥६४॥

॥ इति परिग्रहपरिमाणवते द्वितीयातिचारविपाकं भरतकथानकं समाप्तम् ॥

इत्येवं वर्तमाने गगने जल्पति देवता कापि । भो भो भूपते ! शृणु मम वचनमवहितो भूत्वा ॥५७॥
 एतस्य त्वया वणिजो निरपराधस्य धर्मनिरतस्य । इष्टोऽर्थो ग्रहीतुं तस्मादनर्थस्तवेह भविष्यति ॥५८॥
 मा भण यन्न कथितम्, चूर्णयिष्याम्यहं स्मारजनं सपुरम् । यद्येतस्य तुणस्यापि संमुखमपि त्वं प्रलोकसे ॥५९॥
 ततो भीतेन नराधिपेन रमसः क्षमयित्वा भणितः । विलासय द्रव्यं निजं, तदा सहसा प्रकटितं द्रव्यम् ॥६०॥
 देव्या वक्रमुखः कृत्वा मुक्तततश्च स कुण्डः । राजापि गतो गेहे रमसोऽपि विशेषतो दानम् ॥६१॥
 दीनादिभ्यो दापयति भरतस्तु कलङ्कयित्वा व्रतमेतन् । उपपन्नो नागेषु सप्तमजन्मनि सेत्स्यति ॥६२॥
 रमसः पुनः पर्यन्ते समाधिमरणेन ब्रह्मलोके । उपपन्नः कृतपुण्यस्तृतीयभवे सेत्स्यत्यत्र ॥६३॥
 इति ज्ञात्वा मद्राः । दृढव्रतैः सदापि भवितव्यम् । जन्म मरणावसानं विमवश्च चलो जललव इव ॥६४॥

• विरड्विराहणीओ देसलसइदोव्व जोहियं धनं । सयणाइयाण अप्पइ सो विरड्विराहणं कुणइ ॥१॥
तथाहि;—

अत्थि जए सुप्रसिद्धं सिद्धपुरं धरणीरमणितिलयं । सुप्रवित्तं अचिउत्तं कल्लाणवियाससोदाए ॥२॥
तत्थरिथ देवराओ सुप्रसिद्धो सुद्धबुद्धिलद्धजसो । विणयवसविहियचोच्चा भज्जा पियदंसणा तस्स ॥३॥
एगूगपणसयाइ मंतीणं तस्स संति पवराइ । तप्पूरणत्थमेगं गवेसए सो महामंति ॥४॥
तद् तत्थ वसइ सिट्ठी वेसणो अमियवणकणसमिद्धो । चउरो य तस्स पुत्ता धणधणवधवलजसनामा ॥
लेक्खाइ कुणइ एगो वीओ थन्नाण कुणइ पुण बुद्धि । तइओ चउणयतत्ति तुरिओ भंढारिओ तेसि ॥६॥
अह अन्नया य सिट्ठी नाऊणं अत्तणो चरिमसमयं । घरकोणेसुं चउसुवि कलसे चत्तारि निक्खणइ ॥७॥
तत्तो दुइपदिणम्मि हक्कारावइ समग्गसयणजणं । भोयणविहिणा सम्माणिऊण तं भणइ इय सिट्ठी ॥८॥
नियभुयदंडेहिं मए अंत्यो उप्पाइओ अणप्पोवि । न निओइओ सुगणे कुकुडवसिणेहमूदेण ॥९॥
संपइ परलोयपहे पाहेयं पइ भणेमि नियसयणे । मह पत्थणाए लक्खो विव्वेयव्वो य तुम्हेहिं ॥१०॥
सत्तसु खित्तेसुं संपयं पि ता कुणइ अत्तणोप्पासे । इय भणिऊण समप्पइ मयणाणं ताण इगलक्खं ॥११॥
तद् मह तणया एए अत्थनिमित्तं पि कलइस्संति । मह पच्छा इय मुणिउं सुयणसमक्खं भणइ तणए ॥
जं लोयणेहिं वयणं वयणेण य लोयणाइ सोहंति । चिहुरेहिं सिरं रेहइ चिहुरावि सिरं दठिया चेवा ॥१२॥
ममचित्ता दुवि वमहा सगडं कइंदंति उवलमरियं पि । अद्धवि विभिन्नचित्ता फिरक्कुत्तावि तम्मंति ॥

विरतिविराहनाभीतो देशलथाद्ध इय योऽधिकं धान्यम् । स्वजनादिकेभ्योऽर्पयति स विरतिविराहनां करोति ॥
अस्ति जगति सुप्रसिद्धं सिद्धपुरं धरणीरमणीतिलकमिव । सुप्रविन्नमवियुक्तं कल्याणविकासशोभया ॥२॥
त्रास्ति देवराजः सुप्रसिद्धः शुद्धबुद्धिलब्धयशः । विनयवशविहिताश्चर्या भार्या प्रियदर्शना तस्य ॥३॥
एकनिरुद्धशती मन्त्रिणां तस्यास्ति प्रवरा । तत्पूरणार्थमेकं गवेपयति स महामन्त्रिणम् ॥४॥
तथा तत्र वसति श्रेष्ठी वैश्रमणोऽभितपनकणसमृद्धः । चत्वारश्च तस्य पुत्रा धनं धनपतिधवलं यशोनामानः ॥५॥
लेख्यादि करोत्येको द्वितीयो धान्यानां करोति पुनर्वृद्धिम् । तृतीयश्चतुष्यदचिन्तां तुयौ माण्डारिकस्तेषाम् ॥६॥
अथान्यदा च श्रेष्ठी ज्ञात्वाऽऽमनश्चरमसमयम् । गृहकोणेषु चतुर्ष्वपि कलशांश्चतुरो निदधाति ॥७॥
ततो द्वितीयदिने हकारयति समग्रस्वननजनम् । भोजनविधिना सम्मान्य तं भणतीति श्रेष्ठी ॥८॥
निनमुनदण्डाभ्यां मयाऽयं उत्पादितोऽनल्योऽपि । न नियोजितः सुस्थाने कुकुटुम्बस्नेहमूदेन ॥९॥
संप्रति परलोकपथे पाथेयं प्रति भणामि निनस्वजनान् । मम प्रार्थनया लक्षो ज्येत्तन्यश्च गुप्ताभिः ॥१०॥
सष्ठसु क्षेत्रेषु सांप्रतमपि तस्मात्कुरुतामनः पार्थे । इति भणित्वा समर्पयति स्वजनानां तेषामेकलक्षम् ॥११॥
तथा मम तनया एनेऽभनिमित्तमपि कलहयिष्यन्ति । मम पश्चादिति ज्ञात्वा मुननसमसं भणति तनयान् ॥१२॥
यत्ताननाभ्यां यदनं वदनेन च लोचने शोभते । चिहुरैः शिरो राजते चिहुरा अपि शिरःस्थिता एव ॥१३॥
समचित्तौ द्वावपि पृथगौ द्रष्टुं कर्तुं उपलभ्यते मयि । अद्यापि विभिन्नचित्ता वेष्टकयुक्ता अपि ताम्यन्ति ॥१४॥

ता पीडिए वच्छा । यद्विज्जह निचमेव अन्नोन्नं । जइ न कुण्ह पुण एवं तो वयणं मुणह मरुतगर्थ ॥१५॥
जह मइ गिहस्स मज्जे कलसा चत्तारि चउस कोणेसु । संति मए विणिहिता ते-तुम्मेहि गहेयव्वा ॥१६॥
वामे कोणे कलसो जिदुण्णे दाहिणम्मि वीएण । नेरइ तइएणं वायव्ये लुहुयपुत्तेणं ॥१७॥
जहजोगयाए अत्थो कलसेसु आसि सो मए निहिओ । लिहिऊण य नामां तुम्हाणं तेसु खित्ताइ ॥
सयणेवि भणइ सिदुं जुज्झंतिं न दव्वकारणा कइवि । मइ परलोपगयस्सवि तह जइअव्वं तु तुम्मेहि ॥
जं जस्स मां दिन्ने ते तस्स, न अन्नहा विहेयव्वं । इय भणिउं ते सयणा विसाज्जिया खाभिउं नमिउं ॥
अह परलोप पत्ते पिउम्मि पुत्तावि नियनिए कलसे । गिहंनि जिदुपुत्ता तिन्निवि तेसु दयं नियंति ॥२१॥
पदमे पुद्वि वीयम्मि लिखत्तयं तइयम्मि अदुंणि । वररयणपरियकलसो दिदुं सव्वेहि लुहुयस्स ॥२२॥
तो ते भणंति हा ताय ! वंछिया धम्मिएणवि सुयावि । ता तुम्ह मुगडम्मो कइ होही वंचणपरस्स ? ॥२३॥
तो तेहि लुहुयभायां भणिओ जह विभंउण रयणाइ । गिहस्सामो अम्हे, सो जंपइ मज्ज ताम्पण ॥२४॥
सयणसमवत्तं दिन्नाइ तुम्हकलसेसु मइयाइयं । जायं अनुवत्तसओ को दोमो तव्य तायस्स ? ॥२५॥
तहवि न मुंचंति तओ तेणवि सयणाण साहियं सव्वं । सयणेहि वारियावि हु ते सिरिगरणम्मि मंत्ता ॥
साहिंति नियवित्रायं सच्चिवस्स, तओ य तेण बुज्झविपा । जाव न विरमेति तओ नरवट्ठो माहिंयं पदमे ॥
सव्वं सविंथरं चरिदं वुणा सयणव्वजुत्तेण । तो भणियं भूवणा न अन्नहा कुण्ड मेममणो ॥२८॥
जम्हा सो जिणधम्मे तुनिचलो मव्वलो य बुद्धिए । नो कवडकूडकारी अन्नस्स कइवि, ता एयं ॥२९॥

तस्मात्प्रीत्या वत्साः ! वर्तव्यं निन्यमेवान्योन्यम् । यदि न कुर्यात् पुनरेवं तदा वचनं शृणुत मदीयम् ॥१५॥
यथा मम गृहस्य मध्ये कलशाश्चत्वारश्चतुर्षु कोणेषु । सन्ति मया विनिहितास्ते युष्माभिर्गृहीतव्याः ॥१६॥
वामे कोणे कलशो ज्येष्ठेन दक्षिणे द्वितीयेन । नेरुते तृतीयेन वायव्ये लघुपुत्रेण ॥१७॥
यथायोग्यतमर्थः कलशेष्वासीन् स मया निहितः । लिखित्वा च नामानि युष्माकं तेषु क्षिप्तानि ॥१८॥
स्वजनानपि मणति श्रेष्ठा युज्यन्ते न द्रव्यद्वाराणात्कथमपि । मयि परलोकागतेऽपि तथा यत्तितव्यं तु युष्मानिः ॥
यद् यस्मै मया दत्तं वरस्मै, नान्यथा विवातव्यम् । इति भणित्वा ते स्वजना विसर्जिता समयित्वा नन्वा ॥
अथ परलोके प्राप्ते पितरि पुत्रा अपि निजनिजान्कलशान् । गृह्णन्ति ज्येष्ठपुत्राख्येऽपि तेष्वपि पश्यन्ति ॥
प्रथमे पृथिवीं द्वितीये लेह्यं तृतीयेऽर्ध्यानि । वररत्नभूतकलशो ह्यष्टः सर्वलोकोः ॥२२॥
ततस्ते मणन्ति हा तात ! वञ्चिता धार्मिकेणापि मुक्ता अपि । तस्माच्च मुगतिमार्गः कथं भविष्यति वञ्चनपरस्स ? ॥
ततस्तैर्लघुपुत्रानां भणितो यथा विमन्थ रत्नानि । ग्रहीष्यामो वयं, स जल्पति मम तानेन ॥२४॥
स्वजनममसं दद्यानि युष्मत्कलशेषु मृत्तिकादिकम् । वातमपुण्यवशातः को दोषस्तत्र तातस्य ? ॥२६॥
तथापि न मुञ्चन्ति ततस्तेनापि स्वजनस्यः कथितं मर्मम् । स्वजनैर्वारिता अपि खलु ते श्रीकरणे संभ्रानाः ॥
कथयन्ति निजविवादं सच्चिवाय, तन्मय तेन बोविताः । यावन्न विगमन्ति ततो नृपतये कथितं प्रथमम् ॥
सर्वे भविष्यन्ते चर्मवन्धुना स्वजनवर्गयुक्तेन । ततो भणितं मृषतिना नान्यथा करोति वैध्रमणः ॥२८॥

ता तुच्छलच्छिकजे मा निवेहा परोपरं होह । जणयभणियाई सुमरहं सहोयरां दुल्लहा जेण ॥४३॥
 अइलालियावि अइयालियावि विहदंति सेसया संयणा । हुंति सहिज्जा विहुरे कुवियावि सहोयरा चेव ॥
 तो रत्ना कणसंखं पुट्टो पढमो कहै जह देव ! । इगमूडलक्खसमहियमवि धत्तं अन्धि तायगिहं ॥४४॥
 करिकरहतुरयमाईचउणयाणं तु दस सहस्साई । इय दुइओवि कहै, तओ पुट्टो इमं कहं ॥४५॥
 मंडलियाणं पासे लहियव्वा संति पन्नरस लक्खा । तो रयणाणं कुंभो रत्ना आणाविओ तत्थ ॥४७॥
 रयणारिक्खण्हिं मुल्लं तं चेव ताण तेहिं कयं । एवं करिधन्नाइसु चउण्ण पुत्ताण पत्तेयं ॥४८॥
 पनरस पनरस लक्खा जाया तो वणिग्यनिउणवुद्धिप । संतुट्ठा ते सव्वे निवोवि तं पुच्छए एवं ॥४९॥
 कस्स सुओ किंनामो को धम्मो तुज्झ अभिमओ कहसु । तेणवि कहियं जह पुन्नभद्वणिणो सुया दोवि ॥
 पढमोत्थ कोसलो हं दुइओ वंधु य देसलो मज्झ । जिणधम्मो पौडवन्ना चारसविदमावयवयाई ॥५१॥
 तो भणिओ भूवइणा गिण्हसु मुहं सुवुद्धिमयरहर ! । तेण भणियं न कप्पइ खरकम्म जेणिमा भणिया ॥
 तो सो विणावि सुदाए ठाविओ सयलमोत्तिसामिचे । मंतिज्जइ सव्वत्थवि सोवि य पढं नरिदेण ॥५३॥
 तो ईसाए अन्ने छलं गवेसेति मंतिणो तस्स । अह सव्वेहिंवि जुगवं मंतिप भणिओ इमं राया ॥५४॥
 देवगिरिनयरवासी राया रिउगंजणो न मज्जेइ । तुह आणं निरक्खिखो ता तस्म इमो महामंती ॥५५॥
 पेसिज्जइ जं कुसलो किंचिवि कोसलियं गहेउणं । घडणं व विहडणं वा तेण समं कुणइ जेणेसो ॥५६॥
 तो रत्ना सो भणिओ गच्छ तुमं तत्थ णाहुं गहिंउं । सचिवाणं पासाओ जहजुत्तं तत्थ तं कुणसु ॥५७॥

तस्मात्तुच्छलक्ष्मीकार्ये मा निःस्नेहाः परस्परं भवत । अनरुभणितानि स्मरत सहोदरा दुर्लभा येन ॥४३॥
 अतिहालिता अप्यतिपालिता अपि विघटन्ते शेषाः स्वमनाः । भवन्ति सहाया विशुरे कुपिता अपि सहोदरा एव ॥
 ततो राज्ञा कणसंख्यां पृष्टः प्रथमः कथयति यथा देव ! । एकमूडकलक्षसमधिकमपि धान्यमस्ति तातगृहे ॥
 करिकरभतुरगादिचतुष्पदानां तु दश सहस्राणि । इति द्वितीयोऽपि कथयति, तृतीयः पृष्ट इदं कथयति ॥४६॥
 मण्डलिकानां पार्श्वे लब्धव्याः सन्ति पञ्चदश लक्षाः । ततो रत्नानां कुम्भो राज्ञाऽऽनायितस्तत् ॥४७॥
 रत्नपरीक्षकैर्मृत्यं तदेव तेषां तैः कृतम् । एवं करिधान्यादिषु चतुर्णां पूजाणां प्रत्येकम् ॥४८॥
 पञ्चदश पञ्चदश लक्षा जातास्ततो वणिग्निपुणवुद्ध्या । संतुष्टास्ते सर्वे नृपोऽपि तं पृच्छत्येवम् ॥४९॥
 कस्य सुतः किंनामा को धर्मस्तवाभिमतः कथय ? । तेनापि कथितं यथा पूर्णभद्रवणिजः सुतौ द्वावपि ॥५०॥
 प्रथमोऽयं कीशलोऽहं द्वितीयो वन्वुश्च देशलो मम । जिनधर्मं प्रतिपन्नौ द्वादशविधध्रावकष्टानि ॥५१॥
 ततो मणितो मूर्धनिना गृहाण मुद्रां सुवुद्धिमकरगृहं ! । तेन मणितं न कल्पते खरकर्म येनेयं मणितः ॥५२॥
 ततः स विनापि मुद्रया स्थापितः सकलमन्त्रिस्त्वामित्वे । मन्त्यते सर्वत्रापि सोऽपि च प्रथमं नरेन्द्रेण ॥५३॥
 तत ईर्ष्याऽन्ये छलं गवेपयन्ति मन्त्रिणस्तस्य । अय सर्वैरपि युगपद् मन्त्रावित्वा भणित इदं राजा ॥५४॥
 देवगिरिनगरवासी राजा रिपुगञ्जो न मन्यते । तवाज्ञां निरपेक्षस्तस्मात्तस्यायं महामन्त्री ॥५५॥
 प्रप्यते यत्कुशलः किञ्चिदपि कौशलिकां गृहीत्वा । धत्तं वा विघटनं वा तेन समं करोति येनैः ॥५६॥

तेहिवि तण्च्छन्नं करंडियाए खिवित्तु पाहुदयं । तालेवि दिन्नमुदा समप्पिया तस्स सा सिग्घं ॥५८॥
तो चलिओ ससहाओ पत्तो रज्जंतरम्मि तइयम्मि । गिरिनयरे निवपासे तत्तो पडिहारकडिओ सो ॥५९॥
नमिउं समप्पए तं करंडियं पाहुदस्स भरियं सो । विहडित्तु जाव मुदं-तो तं उग्घाडए राया ॥६०॥
ता तय्य नियइं धूलि ससहरहरहासकाससंकासं । तो भूवालो भूमंगभीसणो भणइ तं मंति ॥६१॥
रे रे तुह नरनाहो जइ गयविहवो नएण परिहीणो । मह पाहुदम्मि धूलि पेसइ पेसेउं, किंतु तुम ॥६२॥
किमिहागओ सि मरणस्स कारणा वच ताव तं तुरियं । जेण अवज्झो रत्नारिओत्ति गंतूण साहेहि ॥६३॥
जइ एइ अइतुरंतो राया रिउगंजणो जणियकोवो । धूलीउवायणेणं दंसिस्सइ तत्फलं तुज्झ ॥६४॥
तो कोसलेण भणियं मा निव ! कोवं करेतु तं एवं । हियमहिंयं वियारसु तो राया पुच्छइ तमेव ॥६५॥
तो कहइ तस्स एवं मह पहुणा चचारम्मि रयणीए । अंथलरिल्लीनामा पसाहिया-जोगिणी विज्जा ॥६६॥
सिद्धाए तीइ दिन्ना एसा रेणुपिमंतिउं कहियं । एयाए एगवारं जो तिलयं विरइही तस्स ॥६७॥
साइणिडाइणिजोइणिकरालवेयालज्वखरत्ताणं । भूयाईणं न भयं दुट्ठाणवि कहवि होहित्ति ॥६८॥
तं सोऊण तदप्पियरेणूए कुणइ नरवई तिलयं । थोवं थोवं अप्पिवि अंतेउरमंतिमाईण ॥६९॥
सेसा तुम्हाण उवायणम्मि संपेसिया इमा रेणू । इय सोउं नरवइणा तीए तिलयं सयं विहियं ॥७०॥
हरिसवसपुलइएणं कोसलमंती तजो इमं पुट्ठो । अन्नावि कावि सत्ती तुह पहुणो अत्थि, सो आह ॥७१॥

ततो राज्ञः स भणितो गच्छ त्वं तत्र प्राभूतं गृहीत्वा । सचिवानां पार्श्वे यथायुक्तं तत्र त्वं कुरुष्व ॥५७॥
तैरपि तण्च्छन्नं करण्डिकायां सिप्त्वा प्राभूतम् । तालयित्वा दत्तमुदा समपिता तस्य सा शीघ्रम् ॥५८॥
ततश्चलितः ससहायः प्रीतिं रान्यान्तरे तृगये । गिरिनगरे नृपपार्श्वे ततः प्रतिहारकथितः सः ॥५९॥
नत्वा समपेयति तां करण्डिकां प्राभूतेन भृतां सः । विषट्च यावन्मुद्रां ततस्तामुदघाटयति राजा ॥६०॥
तावत्तत्र पश्यति धूलिं शशधरहरहासकाशसंकाशाम् । ततो भूवालो भूमङ्गभीषणो भणति तं मन्त्रिणम् ॥
रे रे तव नरनाभो यदि गयविभ्रो नयेन परिहीणः । मम प्राभूते धूलिं प्रेषयति प्रेषयतु, किन्तु त्वम् ॥६२॥
किमिहागतोऽसि मरणस्य कारणाद् भज तावत्त्वं स्वारितम् । येनाकथ्यो दूत इति गत्वा कथय ॥६३॥
यथैतत्स्वित्तरमाणो राजा रिपुगञ्जनो जनितकोपः । धूनुपायनेन दर्शयिष्यति तत्फलं तव ॥६४॥
ततः कोशलेन भणितं मा नृप ! कोपं कुरुष्व त्वमेवम् । हितमहितं वा विचारय ततो राजा पृच्छति तमेव ॥
ततः कथयति तस्यैवं मम प्रभुणा ज्वरे रज्जन्याम् । अन्धायित्रीनामा प्रसाधिता योगिनी विद्या ॥६६॥
सिद्धया तया दत्तेषा रेणुभिमन्त्र्य कथितम् । एतस्या एकवारं यस्ति लकं विरचयिष्यति तस्य ॥६७॥
शाकिनीटाकिनीयोगिनीकरालवेतालसंस्तरसत्ताम् । भूतादीनां न भयं दुष्टानामपि कथमपि भविष्यतीति ॥६८॥
तन् ध्रुवा तदपि तरेण्या करोति नरपतिस्तिलकम् । स्तोके स्तोकमपेयित्वाऽन्तःपुरमन्यादिभ्यः ॥६९॥
शेषा गुप्ताकृपायने संपेयितेयं रेणुः । इति श्रुत्वा नरपतिना तस्यास्तिलकं स्वयं विस्मिन् ॥७०॥

सन्वाञ्चवि सत्तीओ मह पहुणो संतिनअसरिमाओ । अणासत्तीए पुणो नओ भुवणम्मि तस्सरिसो ॥
तो बहुदेससमागयमहंतपुरिसेहि मच्छरणएहि । नियनियपहुणो आणा पसंसिया जाव ता नयरे ॥७३॥
उच्छलिओ तुमुलरवो ते सोउं तस्स जाणणनिमित्तं । पुच्छेइ नरं कंप्पि हु सोवि हु तं जाणिउं फइइ ॥
देव ! इह हस्तिराओ विवरइ सिच्छाए नयरमज्जम्मि । उम्मित्तो चूरंतो गिहइइदिणि, तो रन्ता ॥७५॥
भणियं भो भो गिण्हइ मत्तकरिं तो न कोइ पडिबयणं । जा देइ ता निवस्साभिमुहं भणियं अणुसएणं ॥७६॥
दोवारिएण एकेण जह इयो देव ! नियंनिवाणाए । काही वसमिइ हस्तिं ता एयं चिय समाइससु ॥७७॥
रत्ता तहेव विहिण कोसलंमंती पडिच्छिउं आणं । खणमेत्तेणं पत्तो हस्तिसमीवं सनिवल्लोओ ॥७८॥
काऊणं पणिहाणं सविहाणं हस्तिखंभविज्जएि । तो तेण करी भणिओ तुह आणा मज्जवहुतणया ॥७९॥
जइ इत्तो एकंप्पि हु पयं पयच्छेसि, तो इमं सोउं । चित्तलिहोओच्च थको अवणमियकरो करी तत्तो ॥
राया सुपरियणोवि हु बिम्भियचित्तो पसंसए सचिवं । भणइय भो भो सुपुरिस ! आलाणगयं गयं कुणसु ॥
तो तेणं सो भणिओ करिवर ! गच्छेसु निययखंभम्मि । तेणवि तहेव विहियं ता रत्ता तं चिय करिंदं ॥
दाऊण पाहुइ तह तप्पहुणो सासणं पडिच्छेउं । सम्माणिय सप्पणयं विसज्जिओ कोसलो मंती ॥८३॥
पत्तो सिद्धपुरम्मी तत्तो पदमंप्पि मंतिणो सच्ये । तस्सपगवहियनियचरमुदेण विज्ञायवुत्तंता ॥८४॥
रयपाहुडप्पणेणं संकंता मरणमत्तणो गंतुं । कोसलपासे पाएसु लुगिउं तं खमाविति ॥८५॥

हर्षवशपुलकितेन कोशलमन्त्री तत इदं शृष्टः । अन्यापि कापि शक्तिस्तव प्रभोरस्ति, स आह ॥७१॥
सर्वा अपि शक्तयो मम प्रभोः सन्त्यनन्यसदृशः । आज्ञाशक्त्या पुनर्नान्यो भुवने तत्सदृशः ॥७२॥
ततो बहुदेशसमागतमहापुरुषैर्मत्सरगतैः । निजनिजप्रभोराज्ञा प्रशंसिता यावत्तावद् नगरे ॥७३॥
उच्छलितस्तुमुलरवस्तं श्रुत्वा तन्ज्ञाननिमित्तम् । पृच्छति नरं कमपि खलु सोपि हि तन्ज्ञात्वा कथयति ॥७४॥
देव ! इह हस्तिराजो विचरति स्वेच्छया नगरमध्ये । उन्मुक्तचूर्णयन् गृहहृद्वादीनि, ततो राज्ञा ॥७५॥
भणितं भो भो गृहीत मत्तकरिणं ततो न कोऽपि प्रतिवचनम् । यावद् ददाति तावन्मृपस्याभिमुखं भणितमनुशयेन ॥
दौवारिकेणैकेन यथायं देव ! निनृपाज्ञया । कश्चियति वशमिह हस्तिनं तस्मादेनमेव समादिश ॥७७॥
राज्ञा तथैव विहिते कोशलमन्त्री प्रतीप्याज्ञाम् । क्षणमात्रेण प्राप्ता हस्तिंसमीपं सन्पलोकः ॥७८॥
कृत्वा प्रणिधानं सविधानं हस्तिस्तम्भविघ्नायाः । ततस्तेन करी भणितस्तवाज्ञा मत्प्रभुसंघन्धिनी ॥७९॥
यदात एकमपि हि पदं प्रयच्छासि, तत इदं श्रुत्वा । चित्रलिखित इव स्थितोऽञ्जनमितकरः करी ततः ॥८०॥
राजा सपरिजनोऽपि हि विस्मितचित्तः प्रशंसति सचिवम् । भणति च भो भोः सुपुरुष ! आलाभगतं गतं कुरु ॥
ततस्तेन च भणितः करिवर ! गच्छ निजस्तम्भे । तेनापि तथैव विहितं तदा राज्ञा तमेव करोन्मू ॥८२॥
दत्त्वा प्राभृते तथा तत्प्रभोः शासनं प्रतीप्य । सम्मान्य सप्पणयं विसर्जितः कोशलो मन्त्री ॥८३॥
प्राप्तः सिद्धपुरे ततः प्रथममपि मन्त्रिणः सर्वे । तत्समप्रहितनिजचरमुखेन विज्ञातवृत्तान्ताः ॥८४॥
रजःप्राभृताग्नेन शङ्कमाना मरणमात्मनो गत्वा । कोशलपार्श्वे पादयोर्लगित्वा तं क्षमयन्ति ॥८५॥

- तस्स य मइमाहणं वञ्चतां जंति तेण सममेव नरवइपासे सोवि हु सिद्धनरिंदं पणमिऊण ॥८६॥
 साहदं भव्वं जं तत्थ साहियं अहियतोसओ राया । पुनरवि कुणइ पसायं गिण्हसु देसं जमभिरुयं ॥८७॥
 तो सो भणेइ नरवर ! तुज्झ पसाएण नत्थि यह खूणं । किं कुणियो देसेण विरइविराहणपरो जं सो ॥
 जइ पुण तं मज्झवरिं तुट्ठो ता जिणमयं पभावेसु । रहज्जापमुहेणं महेण महनिवुइकरेण ॥८९॥
 तो रत्ता सो भणिओ जइवि निरीदो तुमं तहवि गिण्ह । गेहव्ययस्स जोमं किंचिवि कणचोप्पडाइयं ॥
 एवंचि तम्मि भणिउं गयम्मि रत्ता निओगिणो भणिया । जह कणमूडसहस्सं घयघडसहस्सं च मंतिगिहो ॥
 पेसह, तेहिं तहच्चिय अणुट्टिए कोसलेण लहुभाया । भणिओ देसलनामा जहं अमह नियमओ अहियं ॥
 जं किंचि तं समणसु पुणोचि तं राउलम्मि, तेणाचि । पडिबज्जिऊण तइया नियमाउ समहियं सव्वं ॥
 अत्थिय सयणाण तओ भणिया एयं निणसु ठाणेषु । धरह नियमावहीए परओ गिण्हिस्समहमेयं ॥९४॥
 तेहिचि तह चैव कए विन्नाओ कोसलेण वुत्तंतो । एसो कहवि हु तो तेण पभणिओ देसलो एव ॥९५॥
 हा भाय ! पंचपवए इय-कुणमाणेण तइयअद्यारो । विहिओ तुमए अज्जवि ता अहियं देसु धम्मम्मि ॥
 इय पुणरुत्तं तैणं भणिओवि-हु देसलो अकुच्चंतो । कालेण मरिऊणं अप्पहदियवंतरो जाओ ॥९७॥
 पणसयमंतिप्पवरो कोसलमंतीचि मरणसमयम्मि । गहिऊणं पव्वज्जं पत्तो माहिंदकप्पम्मि ॥९८॥
 किंचहियसत्तसायरआउं परिपालिऊण तत्तो य । चइऊणं सिज्जिस्सइ महाविदेहम्मि वासम्मि ॥९९॥

- तस्य च मतिमाहात्म्यं वर्णयन्तो यान्ति तेन सममेव । नरपतिपार्श्वे सोऽपि हि सिद्धनरेन्द्रं प्रणम्य ॥८६॥
 कथयति सर्वं यत्तत्र साधितमधिकतोपतो राजा । पुनरपि करोति प्रसादं गृहाण देशं योऽभिरुचिः ॥८७॥
 ततः स भणति नरवर ! तव प्रसादेन नास्ति मम क्षणम् । किं कुर्मो देशेन विरतिविराधनपरो यत् सः ॥८८॥
 यदि पुनस्त्वं ममीपोर तुष्टस्तदा मिनमतं प्रभावय । रथयात्राप्रमुखेण महेन मन्त्रिर्हृत्तिकरेण ॥८९॥
 ततो राजा स भणितो यद्यपि निरीहस्त्वं तथापि गृहाण । गेहव्ययस्य योग्यं किञ्चिदपि कणव्रजणादिकम् ॥९०॥
 एवमिति तस्मिन् भणित्वा गते राजा नियोगिणो भणिताः यथा कणमूढकसहस्रं घृतघंटसहस्रं च मन्त्रिगृहे ॥
 प्रेषयत, तैस्तथैवागुष्ठिते कोशलेन लघुभाता । भणितो देशलनामा यथाऽऽवयोनियंमतोऽधिकम् ॥९२॥
 यत्किञ्चिदपि तस्मैमर्षय पुनरपि त्वं राजकुले, तेनापि । प्रतिपद्य तदा नियमात्समधिकं सर्वम् ॥९३॥
 अर्पयित्वा स्वजनानां नतो भणिता एतद् निजेषु स्थानेषु । धरत नियमवधेः परतो ग्रहीष्येऽहमेतत् ॥९४॥
 तैरपि तथैव कृते विज्ञातः कोशलेन वृत्तान्तः । एष कथमपि खलु ततस्तेन प्रभणितो देशल एवम् ॥९५॥
 हा आतः ! पद्यमवत इति कुर्वाणेन तृतीयातिनारः । विहितस्त्वयाऽद्यापि तस्मादधिकं देहि धर्मं ॥९६॥
 इति भ्रमं तेन भणितोऽपि हि देशलोऽकुर्वन् । कालेन मृत्वाऽल्पाद्विक्रयन्तरो जातः ॥९७॥
 पद्यशतमन्त्रिप्रवरः कोशलमन्यपि मरणसमये । गृहीत्वा प्रणम्यां प्रातो माहेन्द्रकल्पे ॥९८॥
 किञ्चिदधिकसत्सामरायुः परिपाल्य तनश्च । च्युत्वा स्तेत्यति महाविदेहे व्येपे ॥९९॥

इय निक्कलंकवयपालणेण जहं कोसलो सुही जाओ । दुईओ उण दुहभागी ता होयव्वं दिदवएहिं ॥१००॥

॥ इति पञ्चमाणुव्रततृतीयातिथारविषाके देशलक्षणांतः समाप्तः ॥

इति निक्कलंकवयपालनेन यथा कोशलः सुखी जातः । द्वितीयः पुनर्दुःखभागी तस्माद् भवितव्यं दृढव्रतैः ॥

नियमावहीए परओ जह पसवइ चउपयं तहा कुणइ । अइलोहंगहपत्यो स लइइ दुलहोव्व उवहासं ॥१॥
तथाहि;—

गुरुमहिहरमणीयं रयणायसरिसपरिहकयसोहं । सोहमापुरं नयरं जंबुद्वीवं सुहवासं ॥२॥
महिहरसिरफुरियकरो अरितमभरखंडणो तहि अत्थि । सूरव्व सुरसेणो राया रंभा प्रिया तस्स ॥३॥
अह अन्नया निविटो भवणोवरि पसिप पुरपयाओ । पुञ्जमुहं जंतीओ तो राया पुच्छए पुरिसं ॥४॥
इंदमहो खंदमहो नागमहो वा किमज्ज इह नयरे । दीसइ जणो वयंतो विसेसओ विहियसिगारो ॥५॥
तो तेणं पुरिसेणं कहियं जह अज्ज इत्य चउनाणी । नाणमहोयही सूरि समोसदो पुव्वउज्जाणे ॥६॥
तव्वंदणवदियाए गच्छइ लोउत्ति इय निसामेउं । सव्विहदीए गंतुं वंदइ सूरि नरवरिदो ॥७॥
निसुणइ जिणिदम्मं सम्मं मुणिनाहवयणओ जाव । ताव सहसा कओवि ह्र पत्तं सुरजुपलयं तत्थ ॥८॥
एगो प अच्छराहि पिच्छणयलणं पयट्ठए तत्थ । वीओ मणहरसदेण वायमाणो कणयसिगं ॥९॥
गोवाल्लिणीण विंदं नबावइ फारमुत्तियाहारं । उन्नमयवासंनिसवणपीणुन्नयंधणहराभोगं ॥१०॥
बहुहावभावसन्भावसंगयं गरुडभत्तिसंजुत्तं । उच्चारवइ छंदतरम्मि एयं च शुद्धकुलयं ॥११॥
तथाहि;—

पणामाभि जयत्तयवंसमणिं मणिकंचणमुक्कवपमुक्कवधणं ।
धणसारसुरिंदनरिंदनयं नयजुत्तमुत्तिसुसुत्तकहं ॥१२॥
कहरंजियदेवनरिंदजणं जणमाणसमाणसहंसवरं ।

नियमावधे: परतो यथा प्रसूते चतुष्पदं तथा करोति । अतिलोमग्रहग्रस्तः स लभते दुर्लभं इवोपहासम् ॥१॥
गुरुमहीवरमणीयं रत्नाकरसदृशपरिसाकृतशोभम् । सौभाग्यपुरं नगरं जम्बूद्वीपवच्छुमवास(वर्ष)म् ॥२॥
महीधराशिरःस्फुरितकरोऽरितमोभरखण्डनस्तत्रास्ति । सूरवच्छूरसेनो राजा रम्भा प्रिया तस्य ॥३॥
अयान्यदा निविटो भवनोपरि पश्यति पुरप्रजाः । पूर्वमुत्ते यान्तास्ततो राजा पुच्छति पुरुषम् ॥४॥
इन्द्रमहः स्कन्दमहो नागमहो वा किमप्येह नगरे । इश्यते जनो व्रजन् विशोपतो विहितशृङ्गारः ? ॥५॥
ततस्तेन पुरुषेण कथितं यथाऽघात्र चतुर्जानः । शानमहोदधिः सूरिः समवृत्तः पूज्योऽपि ॥६॥
सद्वन्दनवृत्तितया गच्छति लोक इति निशम्य । सर्वद्वर्ध्या गत्वा वन्दते सूरि नरवरेन्द्रः ॥७॥
शृणोति जिनेन्द्रवर्म सम्यग् मुनिनाथवचनतो यावत् । तावत्सहसा कृतोऽपि हि प्राप्ते सुरपुगलं तत्र ॥८॥
एकध्याप्सरेभिः प्रेक्षणशर्णे भवर्तयति तत्र । द्वितीयो मनोहरशब्देन वादयमानः कनकशृङ्गम् ॥९॥
गोपालिनीनां ध्वन्द्वं नर्तयति स्फारमौक्तिकहारम् । उन्नमयद्वासो निसवणपीनोन्नतस्तनमराभोगम् ॥१०॥
बहुहावभावसद्भावसंगतं गुरुभक्तिसंयुक्तम् । उच्चारयति छन्दोऽन्तरं एतद्य स्तुतिकुलम् ॥११॥

प्रणामाभि जगत्त्रयवंशमणिं प्रमुक्कवमणिक्कञ्चैनमुत्तयधनम् ।

धनमारसुरेन्द्रनरेन्द्रनतं नययुक्कतमुक्कितसुसुक्ककम् ॥१२॥

वरनाणमहोयहिपारगयं गयगव्वसममासपाइगुणं ॥१३॥

गुणरिद्धिसवंधुरखुद्धिधरं धरणीधरतुंगधिरत्तजुयं ।

जुयपित्तविज्ञसुदिष्टिपहं पदसंतपुणंतजणाण समं ॥१४॥

सममन्नियरोरनरिदगणं गणिसत्तममुत्तमसत्तधरं ।

धरिदंधुउरदुद्धरधम्मभरं भरहेसरवंसविसालधयं ॥१५॥

इय पिच्छणावसाने पट्ठो रत्ता मुणीसरो एवं । नाह । सुरजुयलमेयं कहं तु इत्यागयं, किंवा ॥१६॥

गोवालियकयवेसो एसो गोवालियाण मज्झम्मि । नचइ पडेइ गायइ, धीओ उण अमरवेसेण ॥१७॥

अमरंगणाण मज्जे नचइ गाएइ विविहभंगीहि । तो गुरुणा पुव्वभवो कहिउं तेसिं समारद्धो ॥१८॥

तथाहि ;—

अत्यि इह विन्नसेलो सज्जनदेहं नम्मपाकलिओ । तस्स समीपे समवत्तिपुरसमा अत्यि जमपल्ली ॥१९॥

तत्थ निवसिस्सु दुब्बि य गोवालिया दुल्लहवल्लहभिहाणा । बहुचउपयाइविहवा परुप्परं नेहसंपन्ना ॥२०॥

यहुगोवंगोविवग्गेण परिगया । गल्लयगिरिनिउंजेसु । चारिंति गोधलाइं ससलिलगुरुहरियदारीसु ॥२१॥

तरुणिजणवेणिवीणागमधुरसरुल्लासरासयसयण्हा । चिट्ठंति सपावि तथा सिंगरवाऊरियदियंता ॥२२॥

अहं कहवि तत्थ सत्थप्पणोल्लिया अल्लिया यत्तं पल्लिं । अम्हे, तो दोवि इमे संपत्ता अम्हपासम्मि ॥२३॥

वंदित्तु भूवविट्ठा, अम्हेहि ताण सम्मुहं भणियं । भो भो लद्धूण इमं दुल्लहं कहवि मणुयत्तं ॥२४॥

कथारजितदेवनरेन्द्रजनं जनमानसमानसहंसवरम् ।

वरज्ञानमहोदधिपारगतं गतमविसमग्रशमादिगुणम् ॥ १३॥

गुणद्विसवन्धुरखुद्धिधरं धरणीधरतुङ्गस्थिरत्वयुतम् ।

युगमेतर्विस्तीर्णसुदृष्टिपथं प्रहसस्तनुवज्जनयोः समम् ॥ १४॥

सममतरोरनरेन्द्रगणं गणिसत्तममुत्तमसत्त्वधरम् ।

धृतोद्धरदुर्धरधर्मभरं भरतेश्वरवंशविशालध्वजम् ॥ १५॥

इति मेसणावसाने पट्ठो राज्ञा मुनीश्वर एवम् । नाथ । सुरयुगलमेतत्कथं न्वत्रागतं, किंवा ॥१६॥

गोपालिकृतवेश एष गोपालिक्रानां मध्ये । नृत्यति पठति गायति, द्वितीयः पुनरमरवंशेन ॥१७॥

अमरान्नानां मध्ये नृत्यति गायति विविधमन्त्रिभिः । ततो गुरुणा पूर्वभवः कथायितुं तयोः समारम्भः ॥

अन्तीह विन्ध्यशैलः सज्जनदेहवद् नृद्धा (नम्रता) कलितः । तस्य समीपे समवर्त्तिपुरसमाऽस्ति यमपल्ली ॥

तत्र न्यवास्तातां द्वौ च गोपालौ दुर्लभवल्लभाभिधानौ । बहुचतुष्पदादिविभवौ परस्परं स्नेहसंपन्नौ ॥२०॥

बहुगोपगोपीवर्गेण परिगतौ गुरुगिरिनिकुञ्जेषु । चारयतो गोधनानि ससलिलगुरुहरितधारिषु ॥२१॥

तरुणां ननवेणीवीणागमधुरस्वरोल्लासरासकमुदितौ । तिष्ठतः सदापि तथा शृङ्गारवापूरितदिगन्तौ ॥२२॥

अथ कथमपि तत्र सार्धप्रणोदिता आलीनाश्च तां पल्लीम् । वयं, ततो द्वावप्यौ संपासावस्मन्यार्थे ॥२३॥

धम्मम्मि सया तुम्हेहि उज्जमो होइ इत्थ कायव्यो । नमिऊण तओ तेहि वि सप्पणयं भणियमिय वयणं ॥
 धम्मज्जमेण अम्हे पिगमाई मारिऊण निव्वहिमो । तो अम्मेहि भणियं नहु नहु एयं खमं तुम्ह ॥२६॥
 जललवचलम्म जीए तडितरलविलासलच्छिविच्छडे । पटुपवणपहयपडमिणिजलतरले सयणसंजोगे ॥२७॥
 महुमत्तकामिणीयणकडक्खविकखेवचंचले पेम्मे । वामाण माणसं पिव अइचंचले जोव्वणभरम्मि ॥२८॥
 जिणधम्मो अणुवरित्तं जुत्तो तुम्हाण तस्स पुण मूलं । सम्मत्तं निदिट्ठं ता तंगहिऊण सविसेसं ॥२९॥
 उज्जमह जिणपणीए धम्मे इय जणियम्मि अम्हेहि । नमिऊण तेवि पभणति अम्ह साहेह जिणधम्मं ॥३०॥
 तो दुविहोवि कहिओ धम्मो अंगीकओ पुणो तेहि । पढ्मे असमत्थेहि गिहिधम्मो बारसविहोवि ॥३१॥
 इत्तो अन्नत्य गया अम्हे ताणं च धम्मनिरयाणं । अह अन्नया य पंचमवयम्मि अइसंकई जायं ॥३२॥
 जम्हा चउप्पयाणं तेहि दोहिपि नियमकालम्मि । योवा संखा विहिया, पइवरिसं पसवमाणान् ॥३३॥
 जायइ जया समहिया तयाइयारो इवेइ इय मुणित्तं । मूलपरिमाणमज्झा विकणए वल्लहो ताई ॥३४॥
 दुलहेण पुणो पुन्नाए मूलसंखाए नियमगावीणं । नियमावहीए परओ जह गम्भो होइ तह विहियं ॥
 तो सो वल्लहराएण पभणिओ मूढ ! इय कुणंतेणं । पंचमवयअइयारो विहियो तुमए अहियदुहओ ॥
 इय सोउं स पभणइ गुरूण पासम्मि जा मए गहिया । सा चउयायाणं संखा इन्दिहिपि हु तत्तिया चैव ॥
 न मए किंचिवि अहियं किणियं जेणेह होइ अइयारो । सयमेव चउप्पयाइ मेहुणसम्भाए जायंति ॥३८॥

वन्दिता भूषविष्टा, अस्माभिस्तयोः संमुखं भणितम् । मो भो लब्ध्वेदं दुर्लभं कथमपि मनुजत्वम् ॥२४॥
 धर्मे सदा युवाभ्यामुद्यमो भवत्यत्र कर्तव्यः । नत्वा ततस्ताभ्यामपि सप्रणयं भणितमिति ज्ञचनम् ॥२५॥
 धर्मोद्योगेनात्मा मृगादीन्मारयित्वा निर्बहावः । ततोऽस्माभिर्मणितं नहि नक्षेतत्सर्वं युवयोः ॥२६॥
 जललवचपले जिविते तडितरलविलासलक्ष्मीविस्तारे । पटुपवनप्रहतपद्मिनीजलतरले स्वजनसंयोगे ॥२७॥
 महिमत्तकामिनीजनकटाक्षविक्षेपचञ्चले प्रेमणि । वामानां मानसमिवातिचपले यौवनभरे ॥२८॥
 जिणधर्मोऽणुवरित्तं युक्तो युवयोस्तस्य पुनर्मूलम् । सम्यक्त्वं निर्दिष्टं तस्मात्तद् गृहीत्वा सुविशेषम् ॥२९॥
 उच्छ्रितं जिणप्रणीते धर्मे इति नल्पितेऽस्माभिः । नत्वा तावपि प्रभणत आवां कथयत जिणधर्मम् ॥३०॥
 ततो द्विविधोऽपि कथितो धर्मोऽङ्गीकृतः पुनस्ताभ्याम् । प्रथमेऽसमर्थ्याभ्यां गृहिधर्मो द्वादशविधोऽपि ॥३१॥
 इतोऽन्यत्र गता वयं तयोश्च धर्मान्निरतयोः । अथान्यदा च पञ्चमवयवेऽतिसंकटं जातम् ॥३२॥
 यस्माच्चतुष्पदानां ताभ्यां द्वाभ्यामपि नियमकाले । स्तोका संख्या विहिता, प्रतिवर्षं प्रसूयमानानाम् ॥३३॥
 जायेत यदा समधिका तदातिचारो भवेदिति ज्ञात्वा । मूलपरिमाणमुध्याद्विक्रीणीते वल्लमस्तानि ॥३४॥
 दुर्लभेन पुनः पूर्णायां मूलसंख्यायां निजगवीनाम् । नियमावधेः परतो यथा गमां भवेत्तथा विहितम् ॥३५॥
 ततः ॥ वल्लमराजेन प्रमणितो मूढ ! इति कुर्वता । पञ्चमवयवतिचारो विहितस्तत्त्वयाऽधिकदुःखदः ॥३६॥
 इति श्रुत्वा स प्रभणति गुरूणां पार्श्वे या मया गृहीता । सा चतुष्पदानां संख्येदानीमपि तावत्येव ॥३७॥
 न मया किञ्चिदप्यधिकं कर्तुं येनेह भवत्यनिवारः । स्वयमेव चतुष्पदानि मेधुनसंज्ञया जायन्ते ॥३८॥

को तत्थ मज्झ दोसो इय भासंतो हसिज्जए लोए । इयरो उण जह भणियं तहेव तं पालए पयओ ॥
 एवं वचंतम्मि उ काले कालेण कवलिया कहवि । वल्लहदुल्लहराया दोविहु निपआउयस्संते ॥४०॥
 पदमो पदमे कप्पे बीओ गंधव्विएसु उववओ । तो सुपरियपुव्वमवा पाउब्भया मह समीपे ॥४१॥
 एगो तुम्हाण पुरो नियनियमफलं पयासए देवो । अच्छरसाहिं सहिओ पिच्छणयच्छणविहाणेण ॥४२॥
 इयरो सकलंकवओ किव्विसियसुरो सरंवि गोवग्गं । तुम्हपडिवोहणत्थं गायइ गोवीयणेण समं ॥४३॥
 इय कहिदं तच्चरियं मूरी जा उवरओ, स गन्धव्वो । पढइ सुरो तो एवं पच्छायावेण संतत्तो ॥४४॥
 एकपहुणो सयासे गहिया विरई मए इमेणावि । ही ही पयायवसओ सकलंका सा मए विहिया ॥४५॥
 हा हा वित्तामणिसंनिहाए विरईय कलंकमाणेवि । निम्भग्गसंहरेणं कोडीए वराडिया किणिया ॥४६॥
 संतोसामयपाणं काउं उव्वकियं हयासेणं । जं गहिज्जणं विरई कलंकिया मोहमूढेण ॥४७॥
 तं विरइपालणफलं जं फीलइ एस अच्छरार्हिं समं । मह पुण पलवंतस्सवि न त्रित्ति एयाओ पडिवयणं॥
 इय सुणिज्जणं राया संवेगवत्तुच्छलंतसुहभावो । सम्मत्ताइधम्मं पडिवज्जइ मूरिपासम्मि ॥४९॥
 देवावि सुगुरुचरणे नमिज्जणं पडिगया नियट्ठाणं । कप्पसमत्तीए तओ गुरुवि अन्नत्थ विहरइ ॥५०॥
 ता जह वल्लहराएण पालिया निकलंकवयविरई । तह एवं अन्नेणावि पालियव्वा पयत्तेण ॥५१॥

॥ इति परिग्रहपरिमाणचतुर्थातिचारे दुल्लभराजकथानक समाप्तम् ॥

कस्तत्र मम दोष इति भाषमाणो हस्यते लोके । इतरः पुनर्यथा भणितं तथैव तत्पालयति प्रयतः ॥३९॥
 एवं व्रजति तु काले कालेन कवलितौ कपमपि । वल्लभदुर्लभराजौ द्वावपि निजापुपोऽन्ते ॥४०॥
 प्रथमः प्रथमे कल्पे द्वितीयो गान्धर्विकेऽप्यपलः । ततः स्मृतपूर्वमवौ प्रादुर्भूतौ मम समीपे ॥४१॥
 एको दुष्मार्कं पुरो निजनियमकलं प्रकाशयति देवः । अप्सरोभिः सहितः प्रेक्षणस्यविधानेन ॥४२॥
 इतरः सकलङ्कवृतः किलिबपिकसुरः सत्त्वा गोवर्गम् । युष्मत्पातिबोधनार्थं गायति गोपीजनेन समम् ॥४३॥
 इति कथयित्वा तच्चरितं सूर्यावदुपरतः, स गन्धर्वः । पठति सुरस्तत एवं पश्चात्तापेन संततः ॥४४॥
 एकप्रमोः सकाशे गृहीता विरतिर्मयाऽज्जेनापि । ही ही प्रमादवशतः सकलङ्का सा मया विहिता ॥४५॥
 हा हा चिन्तामणिसंनिभामायां विरतौ कलंकमानीय । निर्माण्यश्लेखेण कोट्या वराटिका व्रजता ॥४६॥
 संतोषामृतपानं कृत्वा वसितुं हताशेन । यद् गृहीत्वा विरतिः कलङ्किता मोहमूढेन ॥४७॥
 तद् विरतिपालनफलं यत्कीदृत्येपोऽप्सरोग्भिः समम् । मम पुनः प्रलपतोऽपि न ददत्येताः प्रतिवचनम् ॥४८॥
 इति श्रुत्वा राजा संवेगवशोऽच्छलच्छुभभावः । सम्यक्त्वादिधर्मं प्रतिपद्यते सूरिपार्थे ॥४९॥
 देवावपि सुगुरुचरणौ नत्वा प्रतिगतौ निजस्थानम् । कल्पसयाप्त्या ततो गुरुप्यन्यत्र विहरति ॥५०॥
 तस्माद्यथा बल्लभराजेन पालिता निष्कलङ्कव्रतविरतिः । तथैवमन्येनापि पालयितव्या प्रयत्नेन ॥५१॥

मूलनियमाद्विधां कञ्चोलाईणि भञ्जितं पुणवि । तस्संखं कुणमाणो माणुव्व विराहए विरई ॥१॥

तथाहि;—

अत्थि इह सालिगामो मंधियहट्ठं सुरहिद्वव्वड्ढो । अयियकलसाभिहाणो सेट्ठी तत्थत्थि विक्खाओ ॥२॥

तम्भज्जा जिणदेवी पुत्तो से माणदेवनामोत्ति । सव्वकलाकुसलोवि हु दोमुच्चुव्वाओ भमइ ॥३॥

अह जणएणं समयं पत्तो सो साहुसंनिहाणम्मि । नमिऊणं मुणिचरणे निसुणइ सहेसणं पयओ ॥४॥

तथाहि;—

कायव्वो वरयम्मो सोवि हु संतोसओ हवइ पवरो । सो वंछाविच्छेए तच्चिच्छेओ विवेगाओ ॥५॥

सो उण गुरुवयणाओ तच्चयणाअणे तओ जत्तो । कायव्वो बुद्धिमया निच्चं निम्भिच्चचित्तेण ॥६॥

जम्हा संतोसोच्चिय परमो मोक्खस्स साहणोवाओ । इहलोइयसोक्खस्सवि सोच्चिय मूलं जओ भणियं ॥

“संतोपैश्वर्यसुखिनां दूरे दुःखसमुच्छ्रयाः । लोभाशावद्भक्तितानामपमानः पदे पदे ॥”

किं परमं इह दुयत्वं सजिगीसं माणसं मणुस्साणं । सोक्खंवि हु किं परमं सुनिरीहत्वं जमिह भणियं ॥

“तन्दुलमानकमेकं कन्दर्पहराणि युवसिरेकैव । पृथ्वीपतेरपि फलं शेषः क्लेशोऽभिमानो वा ॥”

जह जह लोभोवरमो जह जह अप्पो परिग्गहारंभो । तह तह सुहं पवइइ धम्मस्स य होइ संसिद्धी ॥

इयाइदेसणं निसुणिऊण वणिणए तणयसहिणए । सम्मदंसणपुव्वं पंचमयमणुव्वयं गहियं ॥१०॥

तम्भावत्थं नाउं मुणिणो पासम्मि परमविणएण । तो माणदेवसहिओ सिट्ठी वेदेवि मुणिनाहं ॥११॥

संपत्तो नियगेहे पुत्तेण समं करेइ जिणधम्मं । दोगच्चदुहकिलंतो भमइ सया माणदेवोवि ॥१२॥

अह अनया तिदंढी जोगीसरनामओ गुरुज्जाणे । दिट्ठो पुट्ठो य तओ नमिऊणं सायरं तेणं ॥१३॥

मूलनियमाधिकानि पात्रादीनि भङ्गत्वा पुनरपि । तत्संख्यं कुर्वन् मान इव विराधयति विरतिम् ॥१॥

अस्तीह शालिग्रामो गान्धिकहट्ठमिव सुरभिद्रव्याढ्यः । अमृतकलशाभिचानः श्रेष्ठी तत्रास्ति विख्यातः ॥१॥

सद्गार्थं जिनदेवी पुत्रस्तस्य मानदेवनामेति । सर्वकलाकुशलोऽपि हि दौर्गत्यस्त्रिस्तो भ्रमति ॥३॥

अथ जनकेन समं प्राप्तः ॥ साधुसंनिधाने । नत्वा मुनिचरणौ शृणोति सदेशनां प्रयतः ॥४॥

कर्तव्यो वरयर्मः सोऽपि हि संतोषतो भवति प्रवरः । स बान्धविच्छेदे तद्विच्छेदो विवेकात् ॥५॥

स पुनर्गुरुवचनात् तद्वचनाकर्णने ततो यत्नः । कर्तव्यो बुद्धिमता नित्यं निर्भृत्याचितेन ॥६॥

यस्मात् संतोष एव परमो मोक्षस्य साधनोपायः । ऐहलोकिकसौख्यस्यापि स एव मूलं यतो भणितम् ॥७॥

किं परममिह दुःखं सजिगीसं मानसं मनुष्याणाम् । सौख्यमपि हि किं परमं सुनिरीहत्वं यदिह भणितम् ॥

यथा यथा लोभोपरमो यथा यथाऽल्पः परिग्रहारम्भः । तथा तथा सुखं प्रवर्धते धर्मस्य च भवति संसिद्धिः ॥

इत्यादिदेशनां धृत्वा वणिजा तनयसहितेन । सम्यग्दर्शनपूर्वं पञ्चममणुत्वं गृहीतम् ॥१०॥

तद्गार्थं शान्ता मुनेः पार्श्वे परमविनयेन । ततो मानदेवसहितः श्रेष्ठी बन्धित्वा मुनिनाथम् ॥११॥

संप्राप्तो निमगेष्टे पुत्रेण समं करोति जिनधर्मम् । दौर्गत्यदुःखस्त्रान्तो भ्रमति सदा मानदेवोऽपि ॥१२॥

कहसु उवायं किंपि हु लच्छीलाहो हवेइ मह जेण । इत्तिपदिणाणि सव्वे विहला जाया मह उवाया ॥
 तो आह तिदंडी तुंदतंडव मा करेसु मह पुरओ । अतुच्छलच्छिविच्छहम्मिच्छसे वच्छ ! निच्छयओ ॥
 जइ ता, तो मह पुट्ठि मा भुंचमु कहवि जाव छम्मासं । नो भोयणाईचिता कायव्वा कावि वणिय ! तए ॥
 तो तेणं पडिभणियं जुत्तमिणं किंतु मज्झ पियराण । सो नत्थि कोइ दुइओ भोयणमेत्तेपि जो दाही ॥
 बुद्धाई थददाई विहुणियविह्वाइं वाहिविहुराईं । मह विरहम्मि मरंती ता कह ताईं करेमिण्हि ? ॥१८॥
 तो जेपेइ तिदंडी जइ एवं वच्छ ! मच्छ नियगेहं । गहिज्जण इमे विज्जं वज्जकुमनामियं पवरं ॥१९॥
 एमा य पददिणंपि हु रुणस्स पलाइं पंच तुह दाही । सुमरियमिचावि लहुं तो अत्तो इत्थ कायव्वो ॥२०॥
 इय भणिज्जणपदंसणमह पत्ते तम्मि सोवि नियगेहे । पत्तो रयणीइ तओ विहिपुव्वं सुमरिया विज्जा ॥
 तोएवि तस्सुस्तीसे रुणस्स पलाइं पंच मुक्काइं । सो पिच्छिय पच्चूसे गिण्हइ ताईं पडिद्वमणो ॥२१॥
 तो ताईं विकिणिणं गहिज्जं दव्वं करेइ तेणावि । गेहव्वयाइ सव्वं तह किंचि स देइ धम्मम्मि ॥२२॥
 कच्चोल्माइपाणिवि कदवि घटावेइ तेण रूपेण । तो पिउणा सो भणिओ रे संपइ वच्छ ! तुह गेहे ॥
 कच्चोलाइं दीसंति कह शु कह मूलदव्वविरहेवि । कदमियसत्तं दव्वं तए विदत्तं फुडं कहसु ? ॥२५॥
 कहिए जहट्टिए तेण जाव सिट्ठी पलोएए तुट्ठो । कच्चोलाइं नियमाव समहिपाइंपि ता नियइ ॥२६॥
 विइविराहणमीओ तो सो जेपेइ मज्झ तुज्झवि य । कच्चोल्याणं दसगं नियमे मुक्कलयमेपाइं ॥२७॥

अयान्मदा प्रिदण्डी। योगीधरनामको गुरुपाने । दृष्टः शृष्टश्च ततो नत्वा सादरं तेन ॥१३॥
 कथयोपायं कमपि गच्छ लक्ष्मीलामो भयति मम येन । इयद्दिनानि सर्वे विकला जाता ममोपायाः ॥१४॥
 तत आह प्रिदण्डी तुष्टनाष्टव्यं मा कुरु मम पुरतः । अतुच्छलक्ष्मीविस्तारमिच्छसि वत्स ! निश्चयतः ॥
 यदि तावन्, ततो मम शृष्टं मा मुञ्च कथमपि यावन्पणमासीम् । नो भोजनादिविन्ता कर्तव्या कापि वणिक् ! स्वया ॥
 तनस्तेन प्रतिमणितं युक्तमिदं किन्तु मम पित्रोः । स नास्ति कश्चिद् द्वितीयो भोजनमात्रमपि यो दास्यति ॥
 शृष्टो स्तव्यः विधुतविमयो ध्यायिविधुरी । मम विरहे क्रियेते तस्मात्कथं तौ करोमीदानीम् ? ॥१८॥
 ततो जल्पति प्रिदण्डी। यद्येवं यत्नः । गच्छ निजगेश्च । गृहीत्वैमां विद्यां वज्राङ्कुशानामिको प्रवराम् ॥१९॥
 पश्चाच्च प्रतिद्विजमपि गच्छ रूप्यस्य पलाति पञ्च ते दास्यति । स्मृतप्राप्य लघु ततो यत्न इह कर्तव्यः ॥
 इति भणित्वाऽर्शनमथ प्राप्ते तस्मिन् सोऽपि निजगेश्च । प्राप्ते रजन्यां ततो विधिवत् स्मृता विद्या ॥२१॥
 तयापि तत्पौर्वापर्यं रूप्यस्य पलानि पञ्च मुक्कतानि । स दृष्ट्वा प्रन्यूये गृह्णाति सानि महद्वमनाः ॥२२॥
 ततस्तानि विनीय गृहीत्वा द्रव्यं करोति तेनापि । गेहव्ययादि सर्वं तथा किञ्चित्स ददाति धनं ॥२३॥
 पात्रादीन्यपि कथमपि घटयति तेन रूप्येण । ततः पित्रा स भणितो रे संप्रति वत्स ! तव गेहे ॥२४॥
 पात्राणि दृश्यन्ते कथं नु कथं मूलद्रव्यविरहेऽपि । कथमिति सत्तम्यं द्रव्यं त्वयार्जितं स्फुटं कथय ? ॥२५॥
 कथिते यथास्थिते तेन यावन् श्रेष्ठी प्रलोकते शृष्टः । पात्राणि नियमात्समधिकान्यपि तदा पश्यति ॥२६॥
 विरतिविराधनमीतस्ततः ॥ जल्पति मम तत्रापि च । पात्राणां दशकं नियमे मुक्कलमेतानि ॥२७॥

दीसन्ति समहियाइं, इय सुणिउं तेण नियमअहियाइं । ताइं एगीकाउं दससंखाइं करावेइ ॥२८॥
 तेणं सिट्ठी भणिओ कच्चोलाइं न ताय ! अहियाइं । जायाइं गहियाए विरईए मा भयं कुणसु ॥२९॥
 तुळे पुण पंचउणाइं ताइं काराचियाइं प्याइं । सिट्ठी पभणइ एवंपि वच्च ! सकलंकिया विरई ॥३०॥
 अवि अगिमि प्येसो पडणं अवडम्मि रुंदभीमम्मि । अवि उग्गखग्गधाराए रोहणं जलहिपडणं वा ॥
 अवि अहियसहियवासे वसियव्वं अवि विसंपि असियव्वं । पुळीपओहराओ पायव्वं पायसं वावि ॥३२॥
 न उणो नियनिपमधुरा कलंकियव्वा कयावि धीरेहिं । तट्ठिचलमडप्फराए लच्छीइ कए विसेसेण ॥३३॥
 ता परिहर धणमिणमो धम्मम्मि व देसु समहियं जमिह । अन्नह भवम्मि भीमे विरईं लद्धुंपि भमियव्वं ॥
 तत्तो तेणवि भणिओ सिट्ठी मा ताय ! एरिसं भणसु । तइ गहियवत्थुसंसा एवंपि कए न भज्जेइ ॥३५॥
 तो सेट्ठी भणइ सुयं मा मा कूडत्तराइं मह पुरओ । जंपेसु होसु भिन्नो गिण्हेवि नियदव्वभायं च ॥३६॥
 तो तेणवि पडिवन्नं जाओ भिन्नो करेइ वाणिज्जं । सिट्ठीवि धम्मनिरओ पालइ गिहिधम्ममकलंकं ॥३७॥
 तणओवि अतणुविहवो जाओ कालेण लोहगहमूढो । मूढविसूइयथ्यो मरिउं नरयम्मि संपत्तो ॥३८॥
 भमिही भवम्मि अज्जवि पायेणं विरइभंगजणिणं । पढममइयारमित्तं पच्छा भंगोवि से जाओ ॥३९॥
 धेवोवि हु अइयारो पढं चिय नेय जुज्जए काउं । थेवेण अपच्छासेवणेण रोगुव्व वड्ढेइ ॥४०॥
 अमियकलसोत्ति सिट्ठी अविराहियविरइरयणभावाओ । विहिविहियदेहचाओ जाओ य सणकुमारम्मि ॥

इत्यन्ते समधिकानि, इति श्रुत्वा स नियमाधिकानि । तान्येकीकृत्य दशसंख्यानि कारयति ॥२८॥
 तेन श्रेष्ठी भणितः पात्राणि न तात । अधिकानि । जातानि गृहीताया विरतेर्मा भयं कुरुष्व ॥२९॥
 तौल्ये पुनः पञ्चोनानि तानि कारितान्येतानि । श्रेष्ठी प्रमणत्येवमपि वत्स । संकलङ्किता विरतिः ॥३०॥
 अप्यग्नौ प्रवेशः पतनमवटे विशालभीमे । अप्युग्रखङ्गधारायां रोहणं जलधिपतनं वा ॥३१॥
 अप्यहितसहितवासे वस्तव्यमपि विषमप्यशितव्यम् । व्याघ्रीपयोधरात्पातव्यं पायसं वापि ॥३२॥
 न पुनर्निजनिपमधुरा कलङ्कयितव्या कदापि धीरेः । तटिचलगर्वाया लक्ष्म्याः कृते विशेषेण ॥३३॥
 तस्मात्परिहर धनमिदं धर्मं वा देहि समाधिकं यदिह । अन्यथा भवे भीमे विरतिं लब्ध्वापि भ्रमितव्यम् ॥
 ततस्तेनापि भणितः श्रेष्ठी मा तात ! ईदृशं भण । त्वया गृहीतवस्तुसंलैषेवमपि कृते न मज्जते ॥३५॥
 ततः श्रेष्ठी भणति सुतं मा मा कूटोत्तराणि मम पुरतः । जल्प भव भिन्नो गृहीत्वा निजद्रव्यभागं च ॥३६॥
 ततस्तेनापि प्रतिपक्षं जातो भिन्नः करोति वाणिज्यम् । श्रेष्ठयपि धर्मानिरतः पालयति गृहियर्ममकलङ्कम् ॥
 तनयोऽप्यतनुविभवो जातः कालेन लोभग्रहमूढः । मूढविसूचिकाग्रस्तो मृत्वा नरके संप्राप्तः ॥३८॥
 भ्रमिष्यति मयेऽप्यापि पापेन विरतिमद्भ्रजनितेन । प्रथममतिचारमात्रं पश्चाद् भद्रोऽपि तस्य जातः ॥३९॥
 स्तोत्रेऽपि स्वस्वतिचारः प्रथममेव नैव युज्यते कर्तुम् । स्तोत्रेनाप्यासेवनेन रोग इव वर्धते ॥४०॥
 अमृतकलशोऽपि श्रेष्ठी अविराधितचरितरत्नमायान् । विधिविहितदेहत्यागो आतश्च सनत्कुमारे ॥४१॥

तइयभवे भवमुक्को तओ जुओ होहिही य, ता भव्वा ! । येवोवि वयविसेसो पालेयव्यो निरइयारो ॥
तथा,

‘तण्हासुसियसरीरा संतोसरसायणं सया पियह । जेण जरमरणहरणं भवियजणा ! निव्वुइं लहह ॥४३॥
ते धणिणो ते गुणिणो ते समिणो ते विवेइणो वइणो । संतोसनेदणवणे रमंति जे पमुइया निचं ॥४४॥
यतः,

एणं जस्स कलत्तं चिंतावि ह्नु तस्स थोविया होइ । सा दुगुणाइकमेणं वइइइ एकिकवुइदीए ॥४५॥
एवं पुत्ताईसुवि हरिकरिरहभवणदविणमाईसु । बहंतेसु विवइइइ मणसंतावो मणुत्साणं ॥४६॥
अपरिग्गहाण जा होइ निव्वुई पसमसुहियहिययाणं । वेयंति मुणिवरच्चिय तीसे सुरसं रसं नन्ने ॥४७॥
जेत्तिपमित्तो लोहो तेत्तिपमित्तं जियाण दारिइं । संतोसी सुयइ सुहं सिरकयचरणो दारिइस्स ॥४८॥
उवरिमुवर्रिं निपंतो विहाइ घणीवि अइदरिहोन्व । रोरोवि ईसरायइ संतोसरसायणे पीए ॥४९॥

॥ इति पञ्चमप्रतपञ्चमातिचारविपाके मानदेवदृष्टान्तः समाप्तः ॥

तृतीयभवे भवमुक्तस्तत्तश्च्युतो भविष्यति च, तस्माद्भन्याः । । स्तोकोऽपि व्रतविशेषः पालयितव्यो निरतिचारः ॥
तृप्याशुष्कशरीराः संतोपरसायनं सदा पिबत । येन जरामरणहरणं भव्यजनाः ! निर्वृतिं लभध्वम् ॥४१॥
ते घनिनस्ते गुणिनस्ते क्षमिनस्ते विवेकिनो व्रतिनः । संतोषनन्दनवने रमन्ते ये प्रमुदिता नित्यम् ॥४४॥
एकं यस्य कलत्रं चिन्तापि हि तस्य स्तोका भवति । सा द्विगुणादिक्रमेण वर्धते एकैकवृद्धौ ॥४५॥
एवं पुत्रादिष्वपि हरिकरिरथमवनद्रंविणादिषु । वर्धमानेषु विवर्धते मनःसंतापो मनुष्याणाम् ॥४६॥
अपरिग्रहाणां या भवति निर्वृतिः प्रथममुल्लिखितहृदयानाम् । वेदयन्ति मुनिवरा एव तस्याः सुरसं रसं नान्ये ॥
यावन्मात्रो लोमस्तावन्मात्रं जीवानां दारिद्र्यम् । संतोषी स्वपिति सुखं शिरःकृतचरणो दारिद्र्यस्य ॥४८॥
उपर्युपरि पश्यन् विद्राति धन्यप्यतिदृष्टि इव । रोरोऽपीधरायते संतोपरसायने पीते ॥४९॥

कुञ्जा जोग्यमाणं सहो उद्वाहतिरियदिसिगमणे । चउदसरज्जुगयाणं जीवाणं अभयहेउत्ति ॥१॥
जं तत्तायसगोलयसमाणया अविरया इहं जीवा । तम्हा मणोरहो इव तं कुब्बंतो हियं लहइ ॥२॥
तथाहि ;—
धनउरनामगामं धनधनसमिद्धवणिजणं आसि । तत्स्थि वणिपद्दाणो सुधणो नामेण गुरुसिद्धी ॥३॥
वरमहिमासंपन्ना महिमा नामेण भारिया तत्स । ताण तणया विणीया मेहरहमणोरहभिहाणा ॥४॥
अइ अन्धया भमतेहिं तेहिं उज्जाणसरिसराईसु । । एकस्मि वणनिगुंजे दिट्ठो मुणिपुंगवो एगो ॥५॥
कथम् ?

तवतवणतावतावियसरीरु, दुद्धरवयभारुव्वहणधीरु ।
दुद्धट्ठकम्मरिउमलणमल्लु, अइघणसामल्लु धरियजल्लु ॥६॥
नासग्गानिसियलोयणविलोउ, मणसावि न पत्थइ वयविलोउ ।
उवसग्गवग्गविग्गहियदेहु, धावीसपरिसइगरुयगेहु ॥७॥
सो वंदिउ तेहिं सुभत्तिसारु, संसारमहोवहिपचपारु ।
सो पुच्छिउ सेट्ठिइ नंदणेण, पट्टमेण सुयणआणंदणेण ॥८॥
जुव्वणभरिनिग्गभरि रुयमडप्फरि, गहिय दिक्ख किण कारणिण ।
जइ किणु न ज्ञाणह गुणमह जाणह, कहहि ज्ञत्ति पडु ! आयरिण ॥९॥
सियइसणकिरणविच्छुरिय अहरु, तो जंपइ तं पइ मुणिवि महरु ।

कुर्याद् योजनमानं श्राद्ध ऊर्ध्वाधस्तिर्यग्भिद्गमने । चतुर्दशरज्जुगतानां जीवानामभयहेतुरिति ॥१॥
यत् तत्तायसगोलकसमाना अविरता इह जीवाः । तस्माद् मनोरथ इव तत्कुर्वन् हितं लभते ॥२॥
धान्यपुरनामग्रामो धनधान्यसमृद्धवणिग्जन आसीत् । तत्रास्ति वणिक्प्रधानः सुधनो नाम्ना गुरुश्रेष्ठी ॥३॥
वरमहिमसंपन्ना महिमा नाम्ना भार्या तस्य । तयोस्तनयौ विनीतौ मेघरथमनोरथाभिधानौ ॥४॥
अधान्यदा भ्रमद्भ्यां ताम्यामुद्यानसरिस्तरादिषु । एकस्मिन् वननिकुञ्जे दृष्टो मुनिपुङ्गव एकः ॥५॥
तपस्तपनतापतापितशरीरो दुर्धरव्रतभारोद्धहनधीरः ।
दुष्टाष्टकर्मरिपुमर्दनमल्लोऽतिघनश्यामलो धृतयत्नः ॥६॥
नासाग्रन्यस्तलोचनविलोको मनसापि न प्रार्थयते व्रतविलोपम् ।
उपसर्गवर्गविगृहीतदेहो ह्यविज्ञातिपरीषदगुरुमेहम् ॥७॥
॥ वन्दितस्ताभ्यां शुभमक्तिसारं प्राप्तसंसारमहोदधिपारः ।
॥ दृष्टः श्रेष्ठिनो नन्दनेन प्रथमेन सुजनानन्दनेन ॥८॥
यौवनभरनिभै रूपगर्वे गृहीता दीक्षा केन कारणेन ? ।
यदि बिभो न ध्यानम्य गुणमथ नानाथ कथयत श्रुति प्रभो ! आदरेण ॥९॥

कमलिणिगयजललवचंचलम्भि, धणजोव्वणजीवियपिषवलम्भि ॥१०॥
 सच्चंपि निवेघणु वयह एउं, परि किंतु मज्झ निवकन्न हेउ ।
 तट्टविषकन्तु वणिसुउ भणेइ, कह साविं हेउ, अह मुणि कहेइ ॥११॥
 इह भरहि पसिद्धं लच्छिसिणिद्धं, अत्थि नयर धरणीतिलउ ।
 तर्हि राउ महेसर रुवि सुरंसरु, चायकित्तिगुणगणनिलउ ॥१२॥
 रइरुवतुल्ल तस्सत्थि भज्ज, सुहसीलसल्लणिय पवरलज्ज ।
 ताणं च कयावि हु जाय दुहिय, नामेण तिलोत्तिम गुणिहि अहिय ॥१३॥
 जुव्वणभरिनिम्परि अह कयाइ, वट्ठी पिच्छिवि निरु ज्झियाइ ।
 पुइईसर, कुवि अणुरुवु रमणु, मह वच्छिहि जुव्वणतुरयदमणु ॥१४॥
 इह होही सुंदरु रुवि पुरंदरु, दरियसत्तुवित्तासरु ।
 सइ आणपडिच्छउ पूरियवंडउ, छेउ विवुहु बहुवुद्धिधरु ॥१५॥
 तो पुच्छिय सा निवपुंगवेण, को तुज्झं वच्छि । वरु भणि जवेण ।
 सा भणइ ताय ! चारहडिपत्तु, नेमिचित्त अह विज्जाणजुत्तु ॥१६॥
 सो होउ मज्झ भत्तारु सारु, अन्नइ मह नियमु न होमि दारु ।

सितदशनकिरणविच्छुरिताधरस्ततो जल्पति तं प्रति मुनिरपि मधुरम् ।
 कमलिनीगतजललवचंचले धनर्यावननीवितप्रियवले ॥१०॥
 सर्वमपि निबन्धनं त्रतस्यैतत् परं किन्तु मम नृपकन्या हेतुः ।
 ततकर्णो वणिकमुतो मणति, कथं सापि हेतुः, अथ मुनिर्भणति ॥११॥
 इह भरते पसिद्धं लक्ष्मीस्निग्धमस्ति नगरं धरणीतिलकम् ।
 तत्र रंजा महेश्वरो रूपेण सुरेश्वरस्त्वागक्रीत्तिगुणगणनिलयः ॥१२॥
 रतिरूपतुल्या तस्यास्ति भार्या शुभशीलसलवणिता प्रवरलज्जा ।
 तयोश्च कदापि सखु जाता दुहिता नाम्ना तिलोत्तमा गुणैरपिक्ता ॥१३॥
 यौवनभरनिर्भरेऽथ कदाचिद् वर्तमानां हृष्टा निश्चिनं घ्यायति ।
 श्रुतिर्वाश्वरः, कोऽनुरूपो रमणो मम वत्साया र्यावनतुरगदमनः ॥१४॥
 इह भविष्यति मुन्द्रो रूपेण पुरन्दरो दसशत्रुवित्रासकरः ।
 सदाऽऽज्ञाप्रत्येषकः पूरितवाञ्छश्रेष्ठो विवुषो बहुवुद्धिधरः ॥१५॥
 ततः शृष्टा सा नृपपुङ्गवेन कस्तव वत्स । वरो मण जवेन ।
 सा मणति तात ! चारमयीप्राप्तो नैमित्तिकोऽथ विज्ञानयुक्तः ॥१६॥
 स मवत्तु मम भर्ता सारोऽन्यथा मम नियमो न भवामो दाराः ।

इय सुणिवि तेण तक्खणिण भणिय, वरमंतिथइयदंढाहिवइय ॥१७॥
 चाउदिसि जोयहु कुवि निरीहु, जो लद्धलीहु चारहडीसीहु ।
 विज्जाणगरिदु व होउ वावि, नेमिचित्त जोयहु तसु अमावि ॥१८॥
 इय गुणसंजुत्तउ नियहु निरुत्तउ, वरु कत्थवि धरणियलि लहु ।
 मह वच्छिहि कमलदलच्छिहि, मंतिथइयदंढाधरहु ! ॥१९॥

तो सचिवमाइएहि सव्वत्थ गयेसिओ पुरे ताव । न य उवलद्धो कोवि हु पुव्वुत्तगुणेहि परियरिओ ॥
 तो वार्हिगामेसुं सज्जेवि निरिक्खयंति, सचिवेण । तो दिट्ठो सूरनरो कोदंडपरिस्समपवीणो ॥२१॥
 पुट्ठो सचिवेण तओ का सत्ती तुज्झ परवले मिलिए १. लक्खंपि विलक्खं चिय करेमि धणुहेण सो भणइ ॥
 को पच्चओ इहत्ये भणिए सचिवेण भणइ मूरोवि । निव्वडियसुहडसहस्सं मए समं मुंच जोहत्यं ॥२३॥
 तो मंती तेण समं समरम्मि निरुवए भटसहस्सं । सरधोरणीए तं पइ तं वरिसेउं समारद्धं ॥२४॥
 लहुहत्थयाए मूरो ताण सरे खंडए नियसरेहि । इय खणमेगं दट्ठुं सचिवो सूरं इमं भणइ ॥२५॥
 उवसंहर संरंभं परिणयसु इरंभसंभुधरणिसमं । रायकुमारिं चिरकालचिन्नपुत्रेहि उवणीयं ॥२६॥
 इय भणिऊणं मंती गणयं पुच्छेइ सोहणं लगं । अज्जदिणाओ सत्तमदिणम्मि साहेइ सो, इत्तो ॥२७॥
 कइकइवि नियंतेणं पडिहारेणावि पाविओ वइसो । अइविज्जाणी तेणावि रहवरो दंसिओ तस्स ॥२८॥
 आरोविऊण तम्मी नीओ गयणेण तेण पडिहारो । धरणीतिलए कीलियपओगवसओ तओ तेण ॥२९॥

इति श्रुत्वा तेन तत्क्षणेन भणिता वरमन्त्रिस्थगिकदण्डाधिपतयः ॥१७॥

चतुर्दिक्षु पश्यत कमपि निरीहं यो लब्धोस्वश्चारभटीसिंहः ।

विज्ञानगरिष्ठो वा भवतु वापि, नैमित्तिकं पश्यत तस्याभावे ॥१८॥

इति गुणसंपुक्तं पश्यत निरुक्तं वरं कुत्रापि धराणितले लघु ।

मम वत्सायाः कमलदलाभ्या मन्त्रिस्थगिकदण्डधराः ॥१९॥

ततः सविधादिभिः सर्वत्र गवेपितः पुरे तावत् । न चोपलब्धः कोऽपि हि पूर्वोक्तगुणैः परिकरितः ॥२०॥

ततो बहिर्ग्रामेषु सर्वेऽपि निरीक्षन्ते, सचिवेन । ततो दृष्टः शूरनरः कोदण्डपरिश्रमधर्वाणः ॥२१॥

पृष्टः सचिवेन ततः का शक्तिस्तव परवले मिलिते ? । लक्ष्मपि विलक्ष्मेव करोमि धनुषा स भणति ॥२२॥

कः प्रत्यय इहायं भणिते सचिवेन भणति शूरोऽपि । निर्वर्तितसुमटसहस्रं मया समं मुद्य योधार्यम् ॥२३॥

सतो मन्त्रा तेन समं समरे निरूपयति भटसहस्रम् । शरधोरण्या तं प्रति तद् वर्धितुं समारब्धम् ॥२४॥

न्युदस्ततया शूरस्तेषां शरान् खण्डयति निजशूरैः । इति क्षणमेकं दृष्ट्वा सचिवः शूरमिदं भणति ॥२५॥

उपमंहर संरंभं परिणय रतिरम्भाशम्भुगृहिणीसमाम् । राजकुमारीं चिरकालचर्षिपुण्यैरुपनीताम् ॥२६॥

इति भणित्वा मन्त्रां गणकं पृच्छति शोभनं लग्नम् । अद्यदिनात्सप्तमादिने कथयति सः, इतः ॥२७॥

नभंकमपि पश्यता प्रतिहारेणापि प्राप्तां वयः । अनिभिज्जां नेनापि रथवरो दर्शितस्तम्भे ॥२८॥

नीओ कुमरिसयासं सो तेणवि दंसिओ रहो तीए । भणिओ तमेव भत्ता पडिवन्नं तेण तच्चयणं ॥३०॥
 अह थइयवाहणेणं कथवि निउणं पलोयमाणेण । दट्ठो तिकाळदंसी सुदंसणो पवरनेमिती ॥३१॥
 सत्तमदिणम्मि तेणं सयमेव निरिक्खियं पवरलग्गं । पाणिग्गहस्स इत्तो सज्जेवि कहंति नरवड्ढो ॥३२॥
 तम्मि य सप्प केणावि अवइडा सा तिलोत्तमा बाला । तत्तो निवेण पुट्ठो नेमिती केण मे वच्छा ॥३३॥
 नीया कत्थ व, तो सो भणेइ विज्जाहरेण विंझम्मि । तो भणिओ रहकारो सज्जह रहं तेण तह विहिए ॥
 भणिओ सूर्रोवि निवेण रहवरे आरुहेवि गच्छाहि । नेमिच्छिण सद्धि कुमरि आणेह तं जिणिउं ॥३५॥
 आणं पडिच्छिउणं तिचिवि ते रहवरम्मि चडिउण । नेमिच्छियनिदिट्ठे ठाणे पत्ता लहुं तत्थ ॥३६॥
 कुमरीपुरओ दिट्ठो सो विज्जाहरजुवाणओ तेण । बहुचाट्ठि करंतो तो सूर्रो तं इयं मणइ ॥३७॥
 पुरितो हवेत्तु सत्थं सरेत्तु सुमरेत्तु देवयं इट्ठं । इय भणिउं सो विट्ठो सरेहिं मयणस्सरेहिं ॥३८॥
 आणीया निवपासे कुमरी, नेमिच्छियाइणो तत्तो । तीसे परिणयणत्थं कलहंति परोप्परं सज्जे ॥३९॥
 नेमिच्छिओ भणेइ मज्झ निमित्तेण जाणिया एसा । वइसो भणेइ एसा मए रहेणं समाणीया ॥४०॥
 सूर्रो भणेइ एसा तुम्हसमवत्तं मए हणेउण । तं विज्जाहरदुट्ठं आणीया बालिया एत्थ ॥४१॥
 तम्हा मइ जीवते ओ परिणेही इयं निवकुमारिं । विज्जाहरं व हणिउण तं पि एयं गहिस्सामि ॥४२॥
 इय निसुणिउण राया गुरुचित्तादुक्खसायरनिमग्गो । हकारिउण दुहियं रहम्मि मंतेइ जह वंछे । ॥

आरोप्य तस्मिन्नीतो गगनेन तेन प्रतिहारः । घर्णीतिलके कीलिकाप्रयोगवशातस्तत्तत्तेन ॥२९॥
 नीतः कुमारीसकाशं स तेनापि दर्शितो रथस्तथा । भणितस्त्वमेव भर्ता प्रतिपन्नं तेन तद्वचनम् ॥३०॥
 अथ स्थगिकावाहकेन कुत्रापि निष्ठुणं प्रलोकमानेन । दृष्टस्त्रिकालदर्शी सुदर्शनः प्रवरनिमिती ॥३१॥
 सप्तमदिने तेन स्वयमेव निरीक्षितं प्रवरलग्नम् । पाणिग्रहस्येतः सर्वेऽपि कथयन्ति नरपतये ॥३२॥
 तस्मिन्मय समये केनाप्यपहृता सा तिलोत्तमा बाला । ततो नृपेण पृष्टो निमिती केन मे वत्सा ॥३३॥
 नीता कुत्र वा, ततः स भणति विद्यावारेण विन्ध्ये । ततो भणितो रथकारः सज्जयत रथं तेन तथा विहिते ॥
 भणितः सूर्रोऽपि नृपेण रथवर आरुढ गच्छ । नैमित्तिकेन सार्धं कुमारीमानयत तं मित्वा ॥३५॥
 आज्ञां प्रतीप्य त्रयोऽपि ते रथवर आरुढ । नैमित्तिकनिर्दिष्ट स्थाने प्राप्ता लघु तत्र ॥३६॥
 कुमारीपुरतो दृष्टः स विद्याधरयुवा तस्मिन् । बहुचाटूनि कुर्वन्ततः शूरस्तमिदं भणति ॥३७॥
 पुरुषो मय शस्त्रं सर स्मर देवतामिष्टाम् । इति भणित्वा स विद्वः शैर्मद्वशैरिव ॥३८॥
 आनीता नृपदार्थं कुमारी, नैमित्तिकद्रव्यस्ततः । तस्याः परिणयनार्थं कलहायन्ते परस्परं सर्वे ॥३९॥
 नैमित्तिको भणति मम निमित्तेन ज्ञातैषा । वैश्यो भणत्येषा मया रथेन समानीता ॥४०॥
 सूर्रो भणत्येषा शुभ्रतस्मशं मया हत्वा । तं विद्याधरदुष्टमानीता बालिकाऽत्र ॥४१॥
 तस्माद् मयि जीवति यः परिणय्यतीमां नृपकुमारीम् । विद्याधरमिव हत्वा तमप्येतां ग्रहीष्यामि ॥४२॥

किं कायव्वं एवं एए उवयारिणो सपग्गावि । ता कस्स तुमं देया, सा पभणइ ताय ! सूरस्स ॥४४॥
 जंम्हा अइप्पयंडो एसो इयरे हणेइ न हु भंती । पडिवन्नो य मए पुण पुत्ति वइसो सचित्तेण ॥४५॥
 नहु चित्तिर्यपि लब्धइ तम्हा मं देसु तस्स सूरस्स । इयरेवि बुज्झविज्जंतु जंतु सट्ठाणमविलंबं ॥४६॥
 ता सविसेसं मकारिऊण दोवि हु विसज्जिया रत्ता । सूर्रो विवाहिऊणं मंडलियपयम्मि संठविओ ॥
 रहकारोवि विलवखो जाओ निरु दुक्खिओ कुमरिविरहे । चितइ अहो इमीए पडिवन्नं पालियं नेय ॥
 ता किं इमिणा धणजीविणं मह सयणपरियणेणं च । विन्नाणेणवि इमिणा विणा इमीए तओ झत्ति ॥
 चडिऊणं गिरिसिद्धरे अप्पा किल मिल्लिहो मरणचित्तो । ता तत्थ मुणीदिट्ठो नाणी ज्ञाणम्मि बट्ठो ॥
 पणओ य सविणएणं मुणिणावि हु धम्मलभिउं भणिओ । निम्माणसे अरब्बे किमागओ तं सि भो कहसु ॥
 तो सो साहइ मरणस्स कारणा, मुणिवरेण तो भणियं । तुम्हारिसाण जुत्तं न बालमरणं अहो काउं ॥
 जं एएण कएणवि जीवस्स पुणोवि कम्मवसगस्स । हुंति मरणाइं नूणं तम्हा कम्मकरवयं कुंणसु ॥५३॥
 सो पुण हवेइ छट्ठमाइविविहेहिं तवविसेसेहिं । ते पुण हुंति कयत्था तिगरणसुद्धीए, सा य पुणो ॥५४॥
 सम्मं निव्वहइ जईण चत्तसंगाण, ता तुमंपि जई । हवसु इमं सोऊणं नह विहियं तेण, सो य अहं ॥५५॥
 इय सुणिऊणं भणियं मेहरहेणं मुणिद ! अनुदियहं । जीवाण हुंति सयहा एवंविहहेउणो नवरं ॥५६॥
 कोवि हु करेइ एवं ता पसिऊणं ममावि आइसइ । उचियं धम्मं जेणं सम्मं तमहं पवज्जामि ॥५७॥

इति श्रुत्वा राजा गुरुचिन्तादुःखसागरनिमग्नः । हृकारयित्वा दुहितरं रहसि मन्त्रयति यथा वसेत् ! ॥४३॥
 किं कर्तव्यमेवमेत उपकारिणः समग्रा अपि । तस्मात्कस्मै त्व देया, सा प्रमणति तात ! शूराय ॥४४॥
 यस्मादतिप्रचण्ड एष इतरौ हन्यान्न हि भ्रान्तिः । प्रतिपन्नश्च मया पुनः पूर्वं वैश्यः स्वचित्तेन ॥४५॥
 नहि चिन्तितमपि लभ्यते तस्मान्मां देहि तस्मै शूराय । इतरावपि बोध्येतां यातां स्वस्थानमविलम्बम् ॥४६॥
 तस्मात् सविशेषं सत्कार्यं द्वावपि हि विसर्जितौ राज्ञ । शूरो विवाह मण्डलिकपदे संस्थापितः ॥४७॥
 रथकारोऽपि विलशो जातो निश्चितं दुःखितः कुमारीविरहे । चिन्तयस्वहो अनया प्रतिपन्नं पालितं नैव ॥४८॥
 तस्मारिकमनेन धनजीवितेन मम स्थजनपरिजनेन च । विज्ञानेनाप्यनेन विनाऽनया ततो झटिति ॥४९॥
 आरुह्य गिरिशिखर आत्मा किल मोक्ष्यते मरणचित्तः । तावत्तत्र मुनिर्दृष्टो ज्ञानी ध्याने वर्तमानः ॥५०॥
 प्रणतश्च स विनयेन मुनिनापि खलु धर्मलाभयित्वा मणितः । निर्मानुपेक्ष्यये किमागतस्त्वमासि मोः ! कथय ॥
 ततः स कथयति मरणस्य कारणात्, मुनिवरेण ततो मणितम् । युष्मादृशानां युक्तं न बालमरणमहो कर्तुम् ॥
 यदेतेन कृतेनापि जीवस्य पुनरपि कर्मवशगतस्य । भवन्ति मरणानि नूनं तस्मात्कर्मस्य कुरु ॥५२॥
 स पुनर्भवति पष्ठादमादिविषेस्तपोविशेषैः । ते पुनर्भवन्ति कृतार्थात्त्रिकरणमुद्धया, सा च पुनः ॥५४॥
 सम्याग् निवहति यतीनां त्यक्तसज्जानां, तस्मात्त्वमपि यतिः । भवेदं श्रुत्वा तथा विहितं तेन, स चाहम् ॥
 इति श्रुत्वा मणितं मेघरथेन मुनीन्द्र ! अनुदिवसम् । जीवानां भवन्ति शतधैवदविधेतवः किन्तु ॥५६॥
 कोऽपि हि करोत्येवं तस्मात्प्रसद्य ममाप्यादिशत । उचितं धर्मं येन सम्यक् तमहं प्रपद्ये ॥५७॥

सम्मत्ताई गुरुणा गिहियम्मो साहिओ हिओ तेसिं । तस्सवि सविसेसं समुचियंति तो दित्तियं कइइ ॥
 तत्तायगोलकप्पो पमत्तसत्तोऽणिवारियप्पसरो । सच्चत्थ किं न कुज्जा पावं अविरामपरिणामो ॥५९॥
 दित्तिसगमपरीमाणे गहिण जीवाण होइ नियमेण । जीवदयापरिणामो सुविशुद्धो निष्कालं पि ॥६०॥
 तेण य होइ अहिंसा भावेण निच्छिन्ना सयाकालं । तीए य निज्जरा निरु तम्हा एयं गहेयव्वं ॥६१॥
 चित्तेयव्वं च नमो साहूणं जे सया निरारंभा । विहरंति विष्णुक्का नगरागरमंडियं वसुहं ॥६२॥
 ते घन्ना ताण नमो इरियाइरया रियंति वसुहाए । विहिविहियवरविहारा हारा इव भुवणलच्छीए ॥६३॥
 तेहिचि सम्मतई गहिओ गिहियम्मसारजिणधम्मो । अइसविसेसं संखेवओ य सम्मं दित्तियं तु ॥६४॥
 नमिऊण सुणि पुणरवि पत्ता गेहम्मि ते पयत्तेण । पालित्ति गहियधम्मं सम्मं सम्मतमाईयं ॥६५॥
 तो अन्नया पयट्ठा विसट्ठकंदट्ठकलियसरयम्मि । उज्जेणि पइ गंतुं गहिऊणं पवरमेडाइं ॥६६॥
 अइ तत्तयि भंडाई गहिऊणं ताई चेव अनेवि । पत्ता बहवे वणिगा बहुदेसाणं तओ तत्थ ॥६७॥
 अइसयसमग्यं जायं भंडं तो नियवि भंडतालाए । तिवमाणो लहुभाया मेहरहेणं इमो भणिओ ॥६८॥
 बंधव ! गम्मज वाणारसीए जं तत्थ अग्यए एयं । अन्नह उवक्खएणवि मूला वटो इहं होही ॥६९॥
 तत्तो मणोरहेणं भणियं भज्जेइ दित्तियं एव । लामे उण संदेहो निस्संदेहो नियमभंगो ॥७०॥
 यतः ;—

“येऽर्थाः क्लेशेन महता धर्मस्यातिक्रमेण वा । अरेवां प्रणिपातेन मा स्म तेषु मनः कृथाः ॥”
 मेयरहेणं भणियं पदं वणिजेण निग्गाया अग्गे । तो उवहासं लहिमो लोयाओ, तह य पियराइं ॥७१॥

सम्यक्त्वादिगुरुणा गृहिधर्मः कथितो हितस्तयोः । तत्रापि सविशेषं समुचितमिति ततो दिग्मतं कथयति ॥
 तत्तायोगोलकल्पः प्रगतसत्त्वोऽनिवारितप्रसरः । सर्वत्र किं न कुर्यात्पापमविरामपरिणामः ? ॥५९॥
 दिग्गमनपरिमाणे गृहीते जीवानां भवति नियमेन । जीवदयापरिणामः सुविशुद्धो नित्यकालमपि ॥६०॥
 तेन च भवत्यहिंसा भावेन निश्चिता सदाकालम् । तथा च निज्जरा निश्चितं तस्मादेतद् गृहीतव्यम् ॥६१॥
 चिन्तयितव्यं च नमः साधुभ्यो ये सदा निरारम्भाः । विहरन्ति विप्रमुक्ता नगराकरमण्डितां वसुधाम् ॥६२॥
 ते धन्यास्तेभ्यो नम ईर्यादिरता विहरन्ति वसुधायाम् । विधिविहितवरविहारा हारा इव भुवनलक्ष्म्याः ॥
 तान्यामपि सम्यक्त्वादिगृहीतो गृहिधर्मसारजिनधर्मः । अतिसविशेषं संक्षेपतश्च सम्यग् दिग्मतं तु ॥६४॥
 नत्वा मुनिं पुनरपि प्राप्नोति मेहे तो प्रयत्नेन । पालयतो गृहीतधर्मं सम्यक् सम्यक्त्वादिकम् ॥६५॥
 ततोऽन्यदा प्रवृत्तौ विकसितनीलोत्पलकलितशरदि । उज्जयिनौ प्रति गन्तुं गृहीत्वा प्रवरमाण्डानि ॥६६॥
 अथ तत्रापि माण्डानि गृहीत्वा तान्येवान्येऽपि । प्राप्ता बहवो वणिगो बहुदेशानां तत्तत्तत्र ॥६७॥
 अतिशयसमर्थे जातं माण्डं ततो दृष्ट्वा माण्डशालायाम् । क्षिणुषुभ्राता मेघरथेनायं भणितः ॥६८॥
 चान्धव ! गम्यतां वाराणस्यां यत्तत्रार्थत एतत् । अन्यथोपसंयोगेनापि मूलाद् हानिरिह भविष्यति ॥६९॥
 ततो मनोरथेन भणितं भन्यते दिग्मतमेवम् । लामे पुनः संदेहो निःसंदेहो नियमभङ्गः ॥७०॥

नो पुनरपि वणिजेणं निरुवइस्संति तह य धम्मस्स । होही बुइदी न जओ गिहिणो दब्बेण सा होइ ॥
तो तेणं पडिभणियं को उवहासो नयं पवन्नाण । परदब्बाइवहारे जेणं सो होइ वणिगाण ॥७३॥
ववहरमाणाण पुणो होइ सुलाहो कयावलाभो वा । संगामेवि हु सुहटा हारंति जिणंति कइयावि ॥७४॥
एवं तु न भणियच्चं पट्टमवणिज्जेण मूलहाणीए । पुनरपि य मए वणिज्जं नहु कायव्वंति जं भणियं ॥
जइवि गुरुइल्लिगहणे भगगमो कइवि केसरी जाओ । तहवि य भत्तगयाणं पुणोवि कुंभत्यलं दलइ ॥
जं भणसि पुणवि पियरो वणिजत्थं नेय पट्टविस्संति । का अम्हाणं हाणी जइ एवं ते करिस्संति ? ॥
जं भणसि धम्मबुइदी दब्बेणं होइ सावयजणस्स । तं पि न जुत्तं किं कोवि कुणउ तित्तं पि धम्मत्थं ? ॥
यतः;—

“अन्यायोपात्तवित्तेन यो हितं हि समीहते । भक्षणात् कालकृतस्य सोऽभिवाञ्छति जीवितम्” ॥
इचाइसुजुत्तीहि निरुत्तरो सो कओवि तं मणइ । जइ एवं तो वंषव । मज्झविभागं समप्पेसु ॥७५॥
तो तं पइ सो जंपइ सव्वं पि धणं धरेसु नियपामे । इह गमिउं कइवि दिणे पिऊण पासे गमिस्सामि ॥
तहवि नय नियमभंगं करेमि मणसावि निच्छओ एस । इत्तो परओ जम्हा दिसिच्चयं समहियं होइ ॥
तुज्झवि न जुत्तमेयं मे मोत्तुं तह वयं पि भंजेउं । वाणारसीए गमणं दव्वपिवासाए नडियस्स ॥७६॥
तो मेहरहो जंपइ मा पभणसु किंपि इत्थं विसयम्मि । गंतव्ववमस्सं चिय नियपुणपरिक्खणकएण ॥
तो तं दव्वं सव्वं समपियं तस्स, सोवि सत्थेण । सह परिथओ कमेणं पत्तो वाणारसिं, नयरिं ॥७७॥

मेघरयेन भणितं प्रथमं वाणिज्येन निर्गतावायाम् । तत उपहासं लप्स्यावहे लोकात्, तथा च पितरौ ॥७१॥
नो पुनरपि वाणिज्येन निरूपयिष्यतस्तथा च धर्मस्य । भविष्यति वृद्धिर्न यतो गृहिणो द्रव्येण सा भवति ॥७२॥
ततस्तेन प्रतिभणितं क उपहासो नयं प्रपन्नानाम् ? । परद्रव्याद्यपहारे येन स भवति वणिजाम् ॥७३॥
व्यवहरमाणानां पुनर्भवति सुलामः कदाप्यलाभो वा । संग्रामेऽपि हि सुभयं नश्यन्ति जयन्ति कदापि ॥७४॥
एवं तु न भणितव्यं प्रथमवाणिज्येन मूलहान्याम् । पुनरपि च मया वाणिज्यं न हि कर्तव्यमिति यद् भणितम् ॥
यद्यपि गुरुवह्नीगहने भग्नक्रमः कयमपि केसरी जातः । तथापि च भक्तगजानां पुनरपि कुम्भस्थलं दलयति ॥
यद् भणसि पुनरपि पितरौ वाणिज्यार्थं नैव प्रस्थापयिष्यतः । काऽस्माकं हानिर्यद्येवं तौ करिष्यतः ? ॥७५॥
यद् भणसि धर्मवृद्धिर्द्रव्येण भवति श्रावकजनस्य । तदपि न शुक्तं किं कोऽपि करोतु चिन्तामपि धर्मार्थम् ? ॥
इत्यादिसुशुक्तिभिर्निरुत्तरः स हूनोऽपि तं मणति । यद्येवं ततो वान्धव ! मम विभागं समर्पय ॥७६॥
ततस्तं प्रति स जल्पति सर्वमपि धनं घर निजपाशे । इह गमयित्वा कयपि दिनान् पित्रोः पार्श्वे गमिष्यामि ॥
तथापि न च नियमभङ्गं करोमि मनसापि निश्चय एव । इतः परतो यस्माद् दिग्भ्रमं समधिकं भवति ॥७७॥
तथापि न शुक्तेतद् मां शुक्त्वा तथा व्रतमपि मट्कत्वा । वाराणस्यां गमनं द्रव्यपिपासया नटितस्य ॥७८॥
ततो मेघरयो जल्पति मा प्रमण किमप्यत्र विषये । गन्तव्यमवश्यमेव निनपुण्यपरीक्षणकृते ॥७९॥
ततस्तद् द्रव्यं सर्वं समर्पितं तस्मै, सोऽपि सार्धेन । सह प्रस्थिनः क्रमेण प्राप्तो वाराणसीं नगराम् ॥८०॥

सुंकवियं तं भंडं अवलविडं किंपि तस्स मज्झाओ । तं सुंकपालएहि नायं गहिंयं च सेसंपि ॥८५॥
जायं समग्गतरयं समुट्ठियं नेय मूलमुल्लंषि । तो धम्माउ पमत्तो चिंतासयसंकुलत्ताओ ॥८६॥
वीओ पुण उज्जेणीवत्थव्यवणिमहिंदसीहस्स । गेहम्मि गमइ दिवहे सद्धम्मपरायणो धणियं ॥८७॥

अह अन्नया कयाविं हु नरिंदवरनंदणो उदयपालो । बालवयंससमेओ कीलंतो काणणे कम्मि ॥
हको भुयंगमेणं पायंगुट्टम्मि तक्खणेणेव । पडिओ घरणीइ तओ समुट्ठिओ कलपलो झत्ति ॥८९॥
तो कहियं एकेणं कुमारमित्तेण राजले गंतुं । नरवण्णो जह कुमरो हको अहिणा वहि देव ! ॥९०॥
तं सोउं नरवण्णा नरे निरुवित्तु पवरगारुडिया । आहूया तत्थ तओ समगं नीया सवहुमार्णं ॥९१॥
विसवसविसप्पिपीडं कुमरं ददुं नरिंदविदेण । भणियं एसो निज्जउ भवणे जेणुंजिमो देव ! ॥९२॥
विहिंयं तहेव रत्ता तेहिवि विहिणा स उंजिओ पयओ । निययगुरुउवइदं अगयं पि पंजिअं तत्तो ॥
जो जो किंपि पंजइ सो सो विसयारिओव्व भूवीडे । लुउद विहलंयलोच्चिय तो भीओ नरवई भणइ ॥
भो भो तलार ! विपरह सव्वत्तो पडइयं तहा भणइ । जो कुमरं जीवावइ तस्सइ देइ रज्जस्स ॥९५॥
एवं तेणवि विहिंयं सव्वत्तो मंतवाण्णो इंति । नय येवोवि विसेसो विसेण पुण धारिया सव्वे ॥९६॥
तो खुहिओ सव्वजणो हाहारावो पुरे समुच्छलिओ । पइगं पइइं सोऊण मणोरहेण तयं ॥९७॥
भणिओ महिंदसीहो जइ तं पभणेसि ता अहं कुमरं । तक्खणमित्तेणं चिय पउणसरीरं करेमि जओ ॥
मज्झवि गुरुवएसो इह विसए कोवि विज्जए पवरो । इय सोऊणं भणिओ महिंदसीहेण सो एवं ॥९९॥

शुलिकं तद् भाण्डमपलपित्वा किमपि तस्य मध्यात् । तत् शुल्कपालकैर्ज्ञातं गृहीतं च शेषमपि ॥८५॥
जातं समर्पतरं समुत्थितं नैव मूलमूल्यमपि । ततो धर्मात् प्रमत्तश्चिन्ताशतसंकुलत्वात् ॥८६॥
द्वितीयः पुनरुज्जयिनीवास्तव्यवणिग्महेन्द्रसिंहस्य । गेहे गमयति दिवसान्सद्धर्मपरायणो गाढम् ॥८७॥

अथान्यदा कदापि हि नरेन्द्रवरनन्दन उदयपालः । बालवयस्यसमेतैः क्रीडन् कानने कस्मिन् ॥८८॥
दष्टो मुजंगमेन पादाङ्गुष्ठे तस्त्रणेनैव । पतितो घरण्यां ततः समुत्थितः कलकलो ज्ञाटति ॥८९॥

ततः कथितमेकेन कुमारमित्तेण राजकुले गत्वा । नरपतये यथा कुमारो दष्टोऽहिना बहिर्देव ! ॥९०॥
तत् श्रुत्वा नरपतिना नरात् निरुस्य प्रवरगारुडिकाः । आहूतास्तत्र ततः समं नीताः सवहुमानम् ॥९१॥
विषवशविसप्पिपीडं कुमारं दष्टा नरेन्द्रवन्देन । भणितमेष नीयतां भवने येन युज्जीमहि देव ! ॥९२॥
विहितं तथैव राज्ञा तैरपि विधिना स युक्तः पदतः । निजगुरुपदपद्मगदमपि प्रयुक्तं ततः ॥९३॥
यः यः किमपि प्रयुङ्क्ते स ॥ विषधातितवद् भूषीठे । लुट्यति विद्वल एव ततो भीतो नरपतिर्भणति ॥९४॥
भो भोः पुरारक्षक ! वितरत सर्वतः पटहं तथा भणत । यः कुमारं जीवयति तस्मै अर्घ ददाति रान्यम्य ॥
एवं तेनापि विहितं सर्वतो मन्त्रवादिन आयन्ति । नच स्तोत्रोऽपि विशेषो विषेण पुनर्धातितः सर्वे ॥९६॥
ततः क्षुभितः सर्वजनो हाहारावः पुरे समुच्छलितः । प्रतिगेहं प्रतिहृष्टं श्रुत्वा मनोरथेन तत् ॥९७॥
भणितो महेन्द्रसिंहो यदि त्वं प्रभणसि तदाहं कुमारम् । तत्क्षणमात्रेणैव प्रमुणशरीरं करोमि यतः ॥९८॥

मा मा मणम्मि एवं चित्तसु तं वच्छ ! जेण जो कोवि । तस्स पउज्झं विज्जं मंतं तंतं व सो सहसा ॥
विमवारिओब्ब लुइइ महीइ अहियं नरिद्विदोवि । का तत्थ तुज्झ गणणा गुणलवजुत्तस्स वणिक्कस्स ? ॥
यतः,

“यस्य वज्रमणेभेदे भिद्यन्ते लोहसूचयः । करोतु तत्र किं नाम नारीनसंविशेत्तनम् ॥”

मा हु अकंडे खंडसु नियजीयं वच्छ ! वारिओ विरम । इय सोउं सो पमणइ एवं चिय नत्थि संदेहो ॥
किंनु करुणावरुज्झइ इत्थियलोयस्स दुक्खभरियस्स । परदुक्खकक्खयकज्जे पुरिसाणं तिणसमं जीयं ॥
यतः,

जीयं कामु न इट्ठं लच्छी कस्स न वल्लहा होइ । अवसरपत्ताइं पुणो दुब्भिवि तिणयाड लहुयंति ॥१०४॥
नवरं पच्छिपरयणीए अज्ज जं सुमिणयं मए दिट्ठं । लक्खेमि तयणुसारेण सव्वमवि अत्तणो कुसलं ॥
इय सोउं सो नीओ महिदसोहेण नरवज्रसमीवं । कहिया य तस्स सत्ती, रत्ता तो दंसिओ कुमरो ॥
तेणवि तस्स समीवे पविसंतेणं निसीहिया भणिगा । पंचपग्गिद्विसंयवमिणमो भणिउं समादत्तो ॥
विहदियपयंडमोहे अट्टमहापाडिहेरकयतोहे । भवियकमलपडिबोहे नमिमो जिणनाइसंदोहे ॥१०८॥
सिद्धिसुहसमिद्धाणं दंसणवरनाणतेयनिट्ठाणं । तइलोयपसिद्धाणं नमो नमो सव्वसिद्धाणं ॥१०९॥
कंदप्पकरिहरीणं निम्मलगुणरयणरोहणगिरीणं । पणओ इं सूरीणं पंचविहायारधारीणं ॥११०॥
मयणानलविज्जाए अणवरयविद्वज्जसाहुसज्जाए । सिद्धिवहूनिज्जाए पयओ पणामाभुवज्जाए ॥१११॥
परिचत्तमव्वसंगे दुद्धरतवचरणनिचसुसियंगे । बहुविहसहिज्जवसंगे नमिमो भचीए गुणिवग्गे ॥११२॥

ममापि गुरुपदेश इह विषये कोऽपि विषये प्रवरः । इति श्रुत्वा भणिती महेन्द्रसिंहेन स एवम् ॥९९॥
मा मा मनस्येवं चिन्तय त्वं वत्स ! येन यः कोऽपि । तस्य प्रयुक्ते विद्यां मन्त्रं तन्त्रं वा स सहसा ॥
विपयातित इव लुठति मद्यामविकं नरेन्द्रवृन्दमपि । का तत्र तव गणना गुणलवंयुक्तस्य वाणिजः ॥१०१॥
मा खल्वकाण्डे खण्डय निजजीवितं वत्स ! वारितो विरम । इति श्रुत्वा स प्रमणत्येवमेव नास्ति संदेहः ॥
किन्तु करुणापरुणादि एतावल्लोकस्य दुःखभूतस्य । परदुःखस्य कार्ये पुरुषाणां तृणसमं जीवितम् ॥१०२॥
जीवितं कस्य नेष्टं लक्ष्मीः कस्य न वल्लभा भवति । अवसरप्राप्ते पुनर्द्वे क्वपि तृणाद् लघयन्तिः ॥१०४॥
नवरं पश्चिमरज्ज्यामय यः स्वप्नो मया दृष्टः । लक्ष्यामि तदनुसारेण सर्वमप्यात्मनः कुशलम् ॥१०९॥
इति श्रुत्वा स नीतो महेन्द्रसिंहेन नरपतिसमीपम् । कथिता च तस्य शक्तिः, राज्ञा ततो दर्शितः कुमारः ॥
तेनापि तस्य समीपे प्रविशता नैपेयिकी भाणिता । पञ्चपरमेष्ठिसंस्तवमिमं भणितुं समारब्धः ॥१०७॥
विषटितप्रचण्डमोहानष्टमहाप्रातिहायिकृतशोभाः । भविककमलप्रतिबोधान् नमामो जिननायसंदोहान् ॥१०८॥
मिद्धिसुसप्तभृष्टेभ्यो दर्शनवरजानतेनोनिष्टेभ्यः । त्रैलोक्यमसिद्धेभ्यो नमो नमः सर्वसिद्धेभ्यः ॥१०९॥
कन्दर्पकरिहरीन् निर्मलगुणरत्नरोहणगिरीन् । प्रणतोऽहं सूरीन् पञ्चविधाचारधारिणः ॥११०॥
विध्यातमदनानटानडनवरतविनीर्णसाधुस्वाध्यायान् । सिद्धिवधूनिष्यातान् प्रयनः प्रणमाम्युपाध्यायान् ॥१११॥

एयाण गओ सरणं दासो एयाण परमपुरिसाण । भवकूपनिवडियं तिहुयणंपि नित्यारियं जेहि ॥११३॥
 इय पणपरमिट्ठीणं परमपयट्ठाणं निट्ठियदुहाणं । तीयाणागयसंपद्कालमयाणं गयभयाणं ॥११४॥
 जो कुणइ संथवं नित्यरं अइदुत्तरं पि दुइजलहि । तल्लखमणो सपणो गिही व सो सिवसुहं लहइ ॥
 एयं भणिऊण थवं होऊण य कुमरकन्नमूलम्मि । सपणिहाणं विहिणा तिसत्तल्लुसो इमं भणइ ॥११६॥
 “ओ ही पञ्चपरमेष्ठिने नमः”

सोऊणमिमं वंतरअहिट्ठिओ भणइ निवसुओ तुमए । नित्यारिओ इमहुणा साहम्मिय परमकारुणिय ॥
 परमिट्ठिसवणओ मे नाओ अवहीए पुच्चभवयम्मो । गलियं तह मिच्छत्तं तमं व दिणमणिमऊहोहि ॥
 पुच्चं सावयथम्मं सकलं काउपाउपज्जेतं । वंतरमहोरगेसुं उण्णो पुन्नसेसेण ॥११९॥
 सो हं कीलंतो काणणम्मि कुमरेण दूमिओ अहियं । गंडुसे खिवमाणेण रोमओ तो इमो इसिओ ॥१२०॥
 नागसख्येण मए संपइ पुण पाविऊण सुहवोहि । उवसंतरोसभावो सट्ठाणं जाभि जइ भणसि ॥१२१॥
 किंतु कुमरेण कज्जो जिणयम्मो निवड्ढावि जेणेए । तुज्ज पसाएण सुइं लहंति लहु अन्नजम्मेवि ॥१२२॥
 भणियं मणोरहेणं विसवारियमेयलोयमवि निरुयं । कुणमु महायम ! तो तेण सोवि विसविरहिओ विहिओ ॥
 तत्तो मणोरहेणं भणिओ पत्तंतरम्मि अवयरमु । पुच्छेपि जेण किंचिवि तो सो दीवम्मि अवयारिओ ॥
 तत्तो कुमरो निडक्खएव उट्ठइ संभमुग्भंतो । पुच्छइ ताप ! किमेयं सांवि कहेई समंगं पि ॥१२५॥
 तो रायाइसमयलं मणोरहो वंतरं इमं भणइ । कह पुच्चभये विहिया सकलं का देमविरंइत्ति ? ॥१२६॥

परित्यक्तसर्वसङ्गान् दुर्धरतपश्चरणनित्यशुष्काङ्गान् । सोढवहुविधोपसर्गाक्षमामो भवस्था मुनिवर्गान् ॥११२॥
 एतेषां गतः शरणं दास एतेषां परमपुरुषाणाम् । भवकूपानिपतितं त्रिभुवनमपि निस्तारितं यैः ॥११३॥
 इति पञ्चपरमेष्ठिनां परमपदस्थानां निष्ठितदुःखानाम् । अतीतानागतसंप्रतिकालगणानां गतमयानाम् ॥११४॥
 यः करोति संस्तवं निस्तरत्यतिदुस्तरमपि दुःखजलधिम् । तल्लक्षमनाः श्रमणो गृही वास शिवमुखं लभते ॥
 एतं भणित्वा स्तवं भूया च कुमारकर्णमूले । सप्रणिधानं विधिना त्रिसप्तकृत्य इदं भणति ॥११६॥
 श्रुत्वेदं व्यन्तराधिष्ठितो भणति नृपसुतस्त्वया । निस्तारितोऽहमधुना साधर्मिक परमकारुणिक ! ॥११७॥
 परमेष्ठिश्रवणतो मया ज्ञातोऽवधिना पूर्वमवधर्मः । गालितं तथा मिष्यात्वं तम इव दिनमणिमयूखैः ॥११८॥
 पूर्व श्रावकधर्मं सकलं कृत्वाऽऽयुष्यन्ते । व्यन्तरमहोरगेपत्यन्नः पुण्यवशेन ॥११९॥

सोऽहं क्रीडन् कानने कुमारेण दूतोऽधिकम् । गण्डूपान् शिपता रोपतस्ततोऽयं दष्ट ॥१२०॥
 नागस्वरूपेण मया संप्रति पुनः प्राप्य शुभवोधिम् । उपशान्तरोपभावः स्वस्थानं यापि यदि मणसि ॥१२१॥
 किन्तु कुमारेण कायोऽत्रिणधर्मो नृपतिनापि येनैतौ । तव प्रसादेन मुखं लभते लघ्वन्यजन्मन्यपि ॥१२२॥
 मणितं मनोरथेन विपयान्तमेतल्लोकमपि नीरुजम् । कुरु महायशः ! ततस्तेन सोऽपि विपविरहितो विहितः ॥
 ततो मनोरथेन मणितः पान्त्रान्तरोऽवतर । पृच्छामि येन किञ्चिदपि ततः स दीपेऽवतर्णः ॥१२४॥
 ततः कुमरो निद्रास्य इवोत्तिष्ठति संभ्रमोद्भ्रान्तः । पृच्छति तात ! किमेतत्सोऽपि कथयति समग्रमपि ॥

सो भणइ सुणेसु, आसी इह भरहे सिवपुरमि सिवधहो । सिद्धीसम्मदिही पियवई भारिया तत्स॥
 ताणं च पंच पुत्ता परोप्परं नेहनिम्भरा सज्जे । वरुणगुणचंद्रसुंदरजसएवमहिंदनामाणो ॥१२८॥
 धम्ममि निरहिलासा दुल्ललिया तह अणत्थकुलभवणं । अह सिद्धिजाणसालाए आगया सूरियो केवि ॥
 तो तव्वंदणहेउं इंतं नयरीजणं पलोएउं । सिद्धिपुट्टीए लग्गा पंचवि पुत्ता समणुपत्ता ॥१३०॥
 वंदिय उवविट्ठाणं सूरिंवि कहइ ताणं जिणधम्मं । सम्मं सम्मत्ताई सिद्धीवि तओ इमं भणइ ॥१३१॥
 पहु ! मह एए पुत्ता उप्पन्ना चेव सावयकुलमि । नवरं देवगुरुणं जाणंति न नाममिच्चंपि ॥१३२॥
 चिद्धंतु ताव सावयवयाणं अइयारभंगयविसेसा । तो गुरुणा ते भणिया न खमं तुम्हाणं इय काउं ॥
 बहुकल्लोलसमाउलतिमिजलकरिमयरतंतुसंकिन्ने । जह जलहिम्मि अपारे पंडियं न ह्यु लम्भए रयणं ॥
 रागाइगाहपउरे जन्मजरामरणरोगकल्लोले । मणुयत्तणंपि इह तह नटं दुलहं भवसमुदे ॥१३५॥
 मणुयत्तणेवि लद्धे स्वाइअसेसगुणगणोपेए । भवजलहिजागवचं दुलहो जिणदेसिओ धम्मो ॥१३६॥
 तम्मिपि लद्धे ऊसीसयम्मि दाऊण वणदवं सुयइ । निश्चितो कोवि जहा सम्मुहवायम्मि वायंते ॥१३७॥
 धम्ममि जो पमायइ जरम्ममुहपवणपेरिए इंते । मरणदवे आसंजे तह सोवि नरो मुणेयव्वो ॥१३८॥
 पडिओ अगाहनीरे दज्जंते मंदिरमि जो सुयइ । भवदुःखसंकटपडिओ सो खलु धम्मे पमाएइ ॥१३९॥
 पहरंते सत्तुगणे तेणेहि व मंदिरे मुसिज्जंते । जो सुयइ सुवीसत्थो सो खलु धम्मे पमाएइ ॥१४०॥

ततो राजादिसमक्षं मनोरथो व्यन्तरमिदं भणति । कथं पूर्वभवे विहिता सकलङ्का देशविरतिरिति ! ॥१२९॥
 स भणति शृणु, आसीदिह भारते शिवपुरे शिवभद्रः । श्रेष्ठी सम्यग्दृष्टिः प्रियंवदा भार्यातस्य ॥१२७॥
 तयोश्च पद्म पुत्राः परस्परं स्नेहनिर्भराः सर्वे । वरुणगुणचन्द्रसुन्दरयशोदेवमहेन्द्रनामानः ॥१२८॥
 धर्मे निरभिलाषा दुर्ललितास्तथानर्थकुलभयनम् । अथ श्रेष्ठियानशालायामागताः सूरयः केऽपि ॥१२९॥
 ततस्तद्वन्दनहेतोयन्त नगरीजन् प्रलोक्य । श्रेष्ठिष्टे लग्नाः पन्चापि पुत्राः समनुप्राप्ताः ॥१३०॥
 चन्द्रिवोपविष्टेभ्यः सूरिरपि कथयति तेभ्यो जिनधर्मम् । सम्यक् सम्यक्त्वादि श्रेष्ठ्यापि तत इदं भणति ॥१३१॥
 प्रभो ! ममेते पुत्रा अरक्षा एव धावककुले । किन्तु देवगुरुणां जानन्ति न नाममात्रमपि ॥१३२॥
 तिष्ठन्तु तावच्छ्रावकव्रतानामतिचारभङ्गविशेषाः । ततो गुरुणा ते भणिता न क्षमं युष्माकमिति कर्तुम् ॥
 बहुकल्लोलसमाकुलतिमिजलकरिमकरतन्तुसंकीर्णं । यथा जलधावपारे पतितं न खलु लभ्यते रत्नम् ॥१३४॥
 रागादिग्राहपचुरे जन्मजरामरणरोगकल्लोले । मनुजत्वमपीह तथा नष्टं दुर्लभं भवसमुद्रे ॥१३५॥
 मनुजत्वेऽपि लब्धे रूपाद्येऽप्यगुणगणोपेते । भवजलधिघ्यानपात्रं दुर्लभो जिनदेशितो धर्मः ॥१३६॥
 तस्मिन्नपि लब्धे उच्छीर्षके दत्त्वा वनदवं स्थापितं । निश्चिन्तः कोऽपि यथा समुत्तवाते वाति ॥१३७॥
 धर्मे यः प्रमाद्यति जरासम्मुखपवनेरित आयनि । मरणदवे आसंजे तथा सोऽपि नरो ज्ञातव्यः ॥१३८॥
 पतिनोऽगाहनीरे दक्षमाने मन्दिरे यः स्थापितः । भवदुःखसंकटपतितः स खलु धर्मे प्रमाद्यति ॥१३९॥
 प्रहरति सत्तुगणे स्नेहेन मन्दिरे मुष्यमाणे । यः स्थापितो मुविधत्तः स खलु धर्मे प्रमाद्यति ॥१४०॥

विहंसन्ति निविडयडिया पुरिसत्था नियमओ पमाएण । चिरविहडियावि लहु संघदंति सुविहसधम्ममाणं ॥
इष्ठाइदेसणं निमुण्डण ते सिद्धिंनंदणा सूरि । पभणंति जस्स धम्मस्स जोगया अम्ह तं कह्ण ॥१४२॥
तो तेसिं संवेसिं सदेसणदंसणं कयं गुरुणा । पाणिवाहाइविरई परुविया-जाव दिंसिविरई ॥१४३॥
इत्तियमितं तेहिंवि पडिवसं सेसयं पि सद्धियं । परिचत्तं मिच्छत्तं जावज्जीवंपि विविहेण ॥१४४॥
तो सिद्धी अइहो वंदितुं भणइ परिसं वएणं । केणव केण न भणिया एए सद्धम्मविसयम्मि ॥१४५॥
किंतु वाहिं लुट्ठ जलं जह भरियघटस्स तह इमेसिं पि । इत्तियदिणाणि वयणं धम्मायरियाण विहिवसओ ॥
इहिं पुण एएसिं अमयं पिव परिणओ तवाएसो । तो सिद्धिसुया भणिया गुरुणा धम्मे दिदा होह ॥१४७॥
एवंति पभण्डणं गुरुपयपडमं नमिच्चु सट्टाणे । सिद्धिसमेया पत्ता गमंति कोलं समावत्ता ॥१४८॥
सव्वत्थवि लद्धजसा धम्मिद्धा सच्चवाइणो वणिणो । धणुवेयं पइ कुसला रिद्धिसमिद्धा य संजाया ॥१४९॥
अह तन्नपरनियेणं ताण पसिद्धिं सुणिच्चु सिवभओ । भणिओ पणयपुरस्सरमेगेते सायरं एव ॥१५०॥
सिद्धि । महं नरिय कोवि हु भाया जणओ य सयणवगो य । ता एए नियपुत्ता भणसु जहा मज्झ साहिज्जे ॥
वटंति मए सद्धिं भमेति भुंजंति जंति कज्जेसु । अम्ह न हवर कइयावि मज्झ मणनिव्वुई सिद्धि । ॥
तो सिद्धी पभणइ मे तुज्जापत्तं सु जीवियवंपि । का तनयाणं गणणा, परं इमे सावया सवया ॥१५३॥
स्वरकम्मनिओगाणं विरया निरयाइदुक्खइऊण । चीवंदणाइकिवं कुवंति वयंति मुणिशास्ते ॥१५४॥

विषट्ठन्ते निविडयडिताः प्रहयार्थो नियमतः प्रमादेन । चिरविडयडिता अपि लघु संघटन्ते स्वर्गितधर्माणाम् ॥
इत्यादिदेशनां श्रुत्वा ते श्रेष्ठिनन्दनाः सूरिम् । प्रभणन्ति यस्य धर्मस्य योग्यतास्माकं तं कथय ॥१४२॥
ततस्तेभ्यः सर्वेभ्यः सद्देशनदर्शनं कृतं गुरुणा । प्राणिवधादिविरदिः परुषिता यावद् दिग्विरतिः ॥१४३॥
इयन्मात्रं तैरपि प्रतिपन्नं शेषमपि श्राद्धितम् । परित्यक्तं मिथ्यात्वं यावज्जीवमपि विविधेन ॥१४४॥
ततः श्रेष्ठी अतिहृष्टो बन्धित्वा भगतादृशं वचनम् । केन वा केन न भणिता एते सद्धर्मविषये ? ॥१४५॥
किन्तु बहिर्लुट्ठति जलं यथा मृतघटस्य तथैवामपि । इयद्दिनानि वचनं धर्माचार्याणां विविधशतः ॥१४६॥
इदानीं पुनरेतेषाममृतमिव परिणतस्तत्संदेशः । ततः श्रेष्ठिसुता भणिता गुरुणा धर्मे इदां मवत् ॥१४७॥
एवमिति प्रभण्य गुरुपदपदं नत्वा स्वस्थाने । श्रेष्ठिसमेताः प्राप्ता गमयन्ति कालं समापुक्ताः ॥१४८॥
सर्वत्रापि लब्धयशसो धर्मिष्ठाः सत्यवादिनो वणिजः । धनुर्वेदं प्रति कुसला क्रुद्धिसमृद्धाश्च सेनाताः ॥१४९॥
अथ तत्तत्परनियेण तेषां प्रसिद्धिं श्रुत्वा शिषमन्नः । भणितः प्रणयपुरस्सरमेकान्ते साद्वर्मेवम् ॥१५०॥
श्रेष्ठिन् । मम नास्ति कोऽपि हि भ्राता जनकश्च स्वजनधर्मश्च । तस्मादेतां निजपुत्रान् मण यथा मम साहाय्ये ॥
वर्तन्ते मया सार्धं भ्रमन्ति मुञ्जते यान्ति कार्येषु । अन्यथा न मवति कदापि मम मनोनिर्वृतिः श्रेष्ठिन् । ॥
ततः श्रेष्ठी प्रमणति मे तवायत्तं खलु जीवितव्यमपि । कां तनयाणां गणना, परमिमे आवकाः सन्ताः ॥१५३॥
स्वरकर्मनियोगेभ्यो विरता निरयाइदुःखेष्टुभ्यः । चैत्यवन्दनादिदृष्ट्यं कुर्वन्ति न्नन्ति मुनिपार्थ ॥१५४॥

ता कह पहुसाहिजे वट्टिसंतीह मह सुया एए ? । तो भणियं नरवड्ढा खरकम्माइं न कारिसुं ॥१५५॥
 चीवंदणाइकिचं कुवन्ते कोवि नो निवारही । किंतु मह संनिहाणं मोचव्वं नेय एएहि ॥१५६॥
 तो पडिबसं तेणवि निववणं सोवि नियगिहं पत्तो । पच्चूसे ते तणया सिक्खं दाऊण पेसविया ॥
 तेवि निववायपासे चिट्ठंति कुणंति नियमणुट्ठाणं । इय वन्ते काले कयावि ते पभणिया रत्ता ॥१५८॥
 जइ संपइ मह कज्जं समुट्ठियं किंपि सिज्झइ तुमेहि । तो ते भणंति आइससुं देव !, सो जंपए एवं ॥
 चउरो महनरवड्ढो विलोट्टिया चउदिसिंपि अइवल्लिणो । पंचमओ मयलायलुदुग्गाउ विइवइ मह देसं ॥
 तो तुवमे बुद्धिवलेण संगया गुरुयगयघटसमेया । पंचवि पंचाणुवरि जइसत्ति मस्स जो जोगो ॥१६१॥
 सो गच्छउ तस्सुवरि वयमिह देसस्स मज्झपारम्मि । चिट्ठिस्सामो तम्हा संवहइ झडसि इय भणिए ॥
 तायसगासं पत्ता साहंति निवेण जं रहे भणिया । तो सो लहु गंतूणं निवस्स समुहं भणइ एवं ॥१६३॥
 निसुणह मह विज्झसि देवो वसिऊण मज्झ लहुपुत्तं । इत्येव धरउ अन्नत्य कत्यई मा निरुवेउ ॥१६४॥
 नेमित्तिण जइहा वीसमवरिसम्मि तस्स निदिट्ठा । पाणंतिपावई पहु ! वीसमवरिसंपि तं एयं ॥१६५॥
 तो भणियं नरवड्ढा इत्येव ठियस्स किं न सा होही ? । भविषव्वयाइ नासो न हवेइ कइयावि निच्छयओ ॥
 एवं चिय सो पभणइ नवरं इह आरई हवइ दुविहा । सोवक्कमनिरुवक्कममेएणं तत्थ पडमाए ॥१६७॥
 हवइ गुणो उवपारेहि कम्मवसाओ न उण इयरीए । ताण विसेसं जाणइ सव्वन्नु न उणु छउमत्थो ॥
 ता अविगप्पं जत्तो कायव्वो आवयाए दुविहाए । सोवक्कमाए विगमो इयराइ निच्छियं मरणं ॥१६९॥

तस्मात्कथं प्रभुसाहाय्ये वर्तिष्यन्त इह मम सुता एते ! । ततो भणितं नरपतिना खरकर्मादि न कारयिष्ये ॥
 चैत्यवन्दनादिकृत्यं कुर्वतः कोऽपि नो निवारयिष्यति । किन्तु रम संनिधानं मोक्षव्यं नैवेति ॥१९१॥
 ततः प्रतिपन्नं तेनापि नृपवचनं सोऽपि निजगृहं प्रातः । प्रस्थूये ते तनयाः शिक्षां दत्त्वा प्रेषिताः ॥१९७॥
 तेऽपि नृपवादाश्रये तिष्ठन्ति कुर्वन्ति निजमनुष्ठानम् । इति व्रजति काले कदापि ते प्रमणिता राज्ञा ॥१९८॥
 यथा संप्रति मम कार्यं समुत्थितं किमपि सिध्यति युष्माभिः । ततस्ते भणन्त्यादिश देव !, स जहत्त्येवम् ॥
 चत्वारो महानरपतयो विलोठिताश्चतुर्दश्व्यतिवलिनः । पञ्चमो मलयाचलदुर्गाद् विप्रवति मम देशम् ॥
 ततो यूयं बुद्धिवलेन संगता गुरुपञ्चयसमेताः । पञ्चापि पञ्चानामुपरि यथाशक्ति यस्य यो योग्यः ॥
 स गच्छतु तस्योपरि, वयमिह देशस्य मध्ये । स्थास्यामस्तस्मात् संवहतं व्रटितीति भणिते ॥१९२॥
 चातसकाशं प्राप्ताः कथयन्ति नृपेण यद्रहासि भणिताः । ततः स लघु गत्वा नृपस्य संमुखं भणत्येवम् ॥१९३॥
 शृणोतु मम विज्ञप्तिं देवः प्रसद्य मम लघुभ्रमम् । अत्रैव धरत्वन्मथ कुत्रापि मा निरूपयतु ॥१९४॥
 नैमित्तिकेन यस्माद्विशवषं तस्य निर्दिष्टम् । प्राणान्तिकापत् प्रभो ! विशवर्षमपि तदेतत् ॥१९५॥
 ततो भणितं नरपतिनाऽत्रैव स्थितस्य किं न सा भविष्यति ? । भवितव्यताया नाशो न भवति कदापि निश्चयतः ॥
 एवमेव ॥ प्रमणति किन्तिवहापद् भवति द्विविधा । सोवक्कमनिरुवक्कममेदेन तत्र प्रथमायाम् ॥१९७॥
 भवति गुण उपपत्तिः कर्मवशातो न पुनरितरम्याम् । तयोर्विशेषं जानाति सर्वज्ञो न पुनश्छान्दसः ॥१९८॥

किंचोऽरक्सिञ्जो जो पुरिसो सो होइ वरिससयआऊ । इय लोयपवाओवि हु सुव्वइ इय कथाणमं एत्थं ॥
तथाहि—

आसि पुरा सुपसिद्धो पोयणपुरसामिओ मियंकुंहुओ । नीइघढोतस्सचिवो भज्जा से रोहिणी नाम ॥
अहं तीइ गवभंसभवतइए मासम्मि पुच्छिओ तेण । नेमिचिओ जहेमा पसवइ सुयमहव दुहियं वा ? ॥१७२॥
तेणवि भणियं पुत्तं परमिह वरिसाई बीस जा जत्तो । कायव्वो से इहरा कुलवसयं निच्छयं काही ॥
जं जारिसम्मि लग्गे पसिणो जम्मोवि तम्मि से होही । ताणुवरिं पुण कप्तो कुलवुद्धिं सोवि काहिति ॥
भूमिदेरयम्मि तम्हा पसवोवि इमीइ तह विहेयव्वो । जह नवि जाणइ कोवि हु सुयनम्मो गवभमावोवि ॥
तो सचिवो भूमिहरे तणभिइं चिय धरेइ रोहिनियं । फालेण सावि पसवइ पुत्तं तत्थट्ठिया चेव ॥१७६॥
तंभइणीए सव्वं सइकम्मं कयं तओ सावि । पट्टविया परवेसे माया पुण कुणइ निच्चंवि ॥१७७॥
नियसुयसुस्सूत्तं, तो इय जाव गयाइं पंच वरिसाई । तत्तो य तं समप्पइ लेहायरियस्स पदणत्थं ॥१७८॥
लंकाखणसाहित्तपमाणमाइयं दसहिं वच्छरेहिंवि । तेणवि पडाविओ सो गच्छेइ तहवि तप्पासे ॥१७९॥
मंतिगिहस्तासन्ने अइ निवसइ चालपंडिया एका । तीए तस्सुज्झाओ पुट्ठो भो ! कत्थ तं जासि ? ॥
निच्चंवि सयणभोयणसमएच्चिय दीससे तओ तेण । कथियं पओपणेण गच्छामि कयावि कत्थवि य ॥
तो तीए सो पुट्ठो मंतिगिहे निच्चमेव पविसंतं । नीहरमाणं च तुपं पिच्छामी केण कज्जेण ? ॥१८२॥

तस्माद्विकल्पं यत्नः कर्तव्यं जापदि द्विविधायाम् । सोपक्रमाया विगम इतरस्यां निश्चितं मरणम् ॥१९९॥
किञ्चायूरकितो यः पुरुषः स भवति वर्षशतायुष्कः । इति लोकप्रवादोऽपि हि श्रूयत इति कथानकमत्र ॥
आसीत्पुत्रा सुपसिद्धः पोतनपुरस्वामी मृगाङ्गमुखः । नीतिघटस्तत्सचिवो भार्या तस्य रोहिणी नाम ॥
अथ तस्या गर्भसंभवतृतीये मासे पृष्टस्तेन । नैमित्तिको यथैवा प्रसोप्यते सुतमयवा बुहितरं वा ? ॥१७२॥
तेनापि भणितं पुत्रं परमिह वषाणि विंशतिं यावद्यत्नः । कर्तव्यस्तस्येतरथा कुलस्य निश्चयं करिष्यति ॥
यद् यादृशे लग्ने प्रश्नो जन्मापि तस्मिन्स्तस्य भविष्यति । तेनापुनरि पुनः क्रमशः कुकृद्भिः सोऽपि करिष्यतीति ॥
भूमिगृहे तस्मात्प्रसवोऽप्यस्यास्तथा विधातव्यः । यथा नैव जानाति कोऽपि हि सुतजन्म गर्भभावमपि ॥
ततः सचिवो भूमिगृहे तत्प्रभृतयेव धरति रोहिणीम् । कालेन सापि प्रसूते पुत्रं तत्र स्थितैव ॥१७६॥
तद्भगिन्या सर्वं सूतिकर्म कृतं ततः सापि । प्रस्थापिता परदेशे माता पुनः करोति नित्यमपि ॥१७७॥
निजसुतशुश्रूषां, तत इति यावद्भवानि पञ्च वर्षाणि । ततश्च तं समर्पयति लेखाचार्याय पठनार्थम् ॥१७८॥
लक्षणसाहित्यममाणादिक् दशभिर्वत्सरैरपि । तेनापि पाठितः स गच्छति तथापि तत्पार्श्वे ॥१७९॥
मन्त्रिगृहस्थासन्नेऽथ निवसति वारुणण्डितैका । तथा तस्योपाध्यायः पृष्टो मोः ! कुत्र स्वं यासि ? ॥१८०॥
नित्यमपि शयनभोजनसमय एव दृश्यसे, ततस्तेन । कथितं प्रयोजनेन गच्छामि कदापि कुत्रापि च ॥
ततस्तथा स पृष्टो मन्त्रिगृहे नित्यमेव प्रविशन्तम । निस्सरन्तं च त्वां पर्यामि केन कार्येण ? ॥१८२॥

तो पभणइ मा पुच्छतु वच्छे । तुच्छाउ जेण इत्थीओ । अइरहसंपि हु कहियं पयदीकुव्वंति सहसेव ॥
तो तीइ सवइपुव्वं सव्वंपि हु पुच्छिऊण विन्नाए । निथयघराउ सुरंगा सणाविपा जाव भूमिहरं ॥१८४॥
गंतूण सुरंगाए दिट्ठो सो सचिवसंतिओ पुत्तो । तेणवि सा-तो पुट्ठा का सि तुमं आगया किमिह ? ॥
सा भणइ सिद्धितणया हमागया तुज्झ दंसणनिमित्तं । कथं वससिचि भणिए तेणं, सा कहइ तस्स पुरो ॥
इयेव नयरमज्जे घरंदेउलकूव्वनाविरमणिज्जं । तुहघरपच्चांसने मह पिउणो पवरघरमथि ॥१८७॥
पुट्ठा पुणोवि तेणं घरपुरमाईणि किंसरूवाणि । जे किंल चंदाइच्चा नाममालाए मे पडिया ॥१८८॥
तेसिपि किं सरूवं भणियं तो तीइ कुंभ ! मइ सद्धि । आगच्छ जेण सव्वं पच्चक्खं तुज्झ पयदंमि ॥१८९॥
तो तीए मगलगो, नीहरिओ सो पुरस्स मज्झमि । जंजं पिच्छइ तं तं पुच्छइ तो तीए पासमि ॥१९०॥
पुनरवि तीए नीओ सट्ठाणे पभणिया य सा एवं । निच्चंपि दंसियव्वं एएण कमेण मह सव्वं ॥१९१॥
तो पुव्वपओगेणं पइदियहं दंसए नयरमज्जे । गहताराइं सव्वं तो भणियं राउले नेसु ॥१९२॥
दूरट्ठिपाए तीए तंपि हु से दंसियं, इय कमेण । पायं सव्वोवि ह तस्स दंसिओ वत्थुनिउरंवे ॥१९३॥
भणियं नाहं एत्तो तुज्झ सयासम्मि आगमिस्सामि । जइ कहवि हु, तुज्झ पिपा विपाणई तो य मइ पिउणो ॥
कुणइ अणत्थं किपि हु, तुज्झवि किं हिंदिएण बहुएण । नेमिचियस्स वुपणंपि साहिउं सो गया, तदवि ॥
पइरयणोइ भमतस्स तस्स केणवि तिदंदिणा सद्धि । जाओ अईव नेहो, अइसीकारिणी विज्जा ॥१९६॥

ततः प्रमणति मा पृच्छ वरते । तुच्छा येन स्त्रियः । अनिरहस्यमपि हि कथितं प्रकटीकुर्वन्ति सहसैव ॥
ततस्तया शपथपूर्वं सर्वमपि पृष्ट्वा विज्ञाते । निजगृहात् सुरुक्ता खानिता यावद् भूमिगृहम् ॥१८४॥
गत्वा सुरुक्ता दृष्टः स सचिवसक्तः पृष्ठः । तेनापि सा ततः पृष्टा कर्जितं त्वमागता किमिह ? ॥१८५॥
सा भणति श्रेष्ठितनयाऽहमागता तव दर्शननिमित्तम् । वृत्रं वमसीति भणिते तेन, सा कथयति तस्य पुरः ॥
अत्रैव नगरमध्ये गृहदेवकुलकूषापीरमणीयम् । त्वद्गृहप्रत्यासन्ने मम पितुः प्रवरगृहमस्ति ॥१८७॥
पृष्ट्वा पुनरपि तेन गृहपुरादीनि किंस्वरूपाणि ? । यो किल चन्द्रादित्यौ नाममालायां मया पठितौ ॥१८८॥
तयोरपि किं स्वरूपं, भणितं ततस्तया कुमारः । मया सार्धम् । आगच्छ येन सर्वं प्रत्यक्षं तव प्रकटयामि ॥
ततस्तया मार्गलग्नो निःसुनः स प्रहस्य मध्ये । यद्यत् पश्यति तत्तत्पृच्छति ततस्तस्याः पार्श्वे ॥१९०॥
पुनरपि तया गीतः स्वस्थाने प्रभणितो च सैवम् । नित्यमपि दर्शयितव्यमेनेन कमेण गम सर्वम् ॥१९१॥
ततः पूर्वपयोगेण प्रतिदिशं दर्शयति नगरमध्ये । ग्रहतारादि सर्वं ततो भणितं राजकुले नय ॥१९२॥
दूरस्थितया तया तदपि हि तस्य दर्शितम्, इति कमेण । प्रायः सर्वोऽपि खलु तस्य दर्शितो वस्तुनिकुरन्वः ॥
भगिनं नाहमिदं सङ्गं सङ्गाश आगमिष्यामि । यदि कथमपि हि तव पिता विजानीयात्ततश्च मम पितुः ॥
कुर्यादनर्थं कथमपि सङ्गः, तथापि किं दिग्विदतेन बहूनां । नैमित्तिकस्य वचनमपि कथयित्वा सा गता तयापि ॥
प्रतिश्रमने भमतस्तस्य केनापि त्रिदंदिनां सार्धम् । जातोऽनीव स्नेहः, अदृश्याकारिणी विद्या ॥१९६॥

तो से तेणं दिक्षां, तींद्र पभावेण सो परिभ्रमंतो । अक्सलितो कइयावि हु ९सो निववासभवनमि ॥
 पाहरिपहिं अनाओ गिण्ह तो दप्यणं रयणपइयं । खगं छुरियं तह बाहुरक्खयं धीययसमेयं ॥१९८॥
 चव्वकिया य चुन्नेण नासिया नरवरस्स नियठाणे । आगंतुं सो सुत्तो गोवेउं दप्यणाइयं ॥१९९॥
 रायावि हु पच्चूसे निदाविगममि उट्टणं जाव । किर दप्यणं गहेही पलोयणत्थं न ता नियइ ॥२००॥
 अंगपडिचारियाए दिट्ठा चुन्नेण धवलिया नासा । नरवण्णो तो भणियं तीए कहं चुमओ लग्गो ॥
 तो अन्नदप्यणेणं मुहं पलोइत्तु चितए कुविओ । केणयं मह विडियं, खिवेइ खंगमि तो दिट्ठि ॥२०२॥
 तंपि न पिच्छइ छुरियपि नेष तो बाहुरक्खयं नियइ । तंपि न पासइ तो खुद्दमाणसो भणइ पाहरिप ॥
 रे रे केणवहरियं सव्वस्सं पज्झ कहइ मुणिऊण । तेहिं भणियं नरेसर ! न कोवि इह आगओ खंभो ॥
 वासभवनस्स दारं पिरियं अग्गेहिं अद्दहरत्तमि । गयनिदा निंददा थक्का उदट्ठिया चैव ॥२०५॥
 तो रत्थावि हु रोसारुणच्छिण । दप्यणाइत्तुत्तो । कहिओ सचिखाण, तओ नीइघट्ठेणं इमं भणियं ॥
 जो तुम्हाणवि भवणे उब्भट्ठभट्ठकोटिसंकटे विसइ । न हु चोरो सो सामिय ! सामन्नरो मुणेयत्तो ॥
 किण्णु विज्जासिज्जो अहेस्सोकरणसंगओ वावि । विज्जाहरोव्व नूणं दुग्गिज्जो भट्सहस्साणं ॥२०८॥
 तो पट्टु ! संपई किज्जउ पज्जे चउहट्ठयस्स धवलहरं । अइउच्चं दुपपेसं बहुपाहरिपहिं परिकिन्नं ॥२०९॥
 कुमरी वासवदत्ता मुच्चउ तत्थेव जुव्वणभिराप्ता । भणिऊणं जह भदे ! परिणेयत्तो तए सोवि ॥२१०॥
 जो कोवि दप्यणाइं अप्पइ तुह पणाणीए पुट्ठीए । तं लग्गं मुमुहुत्तो सुपसत्थं तं दिणं चैव ॥२११॥

ततस्तस्मै तेन दत्ता, तस्याः प्रभावेण स परिभ्रमन् । अस्सलितः कदापि हि प्राप्तो नृपवासभवने ॥१९७॥
 प्राहरिकैश्चातो गृह्णाति ततो दर्पणं रत्नमयम् । खगं क्षुरिकां तथा बाहुरक्षकं बीजकसमेतम् ॥१९८॥
 धवलितः च चूर्णेन नासिका नरवरस्य, निजस्थाने । आगत्य स सुप्तो गोपायित्वा दर्पणादिकम् ॥१९९॥
 राजापि खलु प्रत्युपे निद्राविगम उत्तिष्ठति यावत् । किल दर्पणं ग्रहीष्यति प्रलोकनार्थं न तावत्तरयति ॥
 अङ्गपरिचारिकया दृष्टा चूर्णेन धवलितः नासा । नरपतेस्ततो भणितं तथा कथं चूर्णो लग्नः ॥२०१॥
 ततोऽन्यदर्पणेन मुखं प्रलोक्य चिन्तयति कुपितः । केनेदं मम विहितं, क्षिपति सङ्गे ततो दष्टिम् ॥२०२॥
 तमपि न पश्यति चक्षुरिकामपि नैव ततो बाहुरक्षकं पश्यति । तमपि न पश्यति ततः क्षुब्धमानसो भणति प्राहरिकान् ॥
 रे रे केनापहतं सर्वस्वं मम कथयत ज्ञात्वा । तैर्मणितं नरेश्वर ! न कोऽग्रीहागतोऽन्यः ॥२०४॥
 वासभवनस्य द्वारं विहितमस्माभिरर्घरात्रे । गतनिद्रा निद्वन्द्वाः स्थिता कर्णस्थिता एव ॥२०५॥
 ततो राजापि खलु रोपायित्वा दर्पणादिवृत्तान्तः । कथितः सचिवेभ्यः, ततो नीलघट्टेनेदं भणितम् ॥२०६॥
 यो युष्माकमपि भवन उद्भट्टभट्टकोटिसंकटे विशति । न खलु चौरः स स्वामिन् ! सामान्यनरो ज्ञातव्यः ॥
 किन्तु विद्यासिद्धोऽदृढधीकरणसंगतो वापि । विद्याधर इव नूनं दुर्ग्राहो मत्सहस्राणाम् ॥२०८॥
 ततः प्रभो ! संपतिं कियतां मध्ये चतुर्दृक्कस्य धवलगृहम् । अत्युच्चं दुष्प्रवेशं बहुप्राहरिकैः परिकीर्णम् ॥
 कुमारी वासवदत्ता मुच्यतां तत्रैव यौवनाभिरामा । भणित्वा यथा भदे ! परिणेज्यस्त्वया सोऽपि ॥२१०॥

इय निच्छयं विहेउं तइए पहरम्मि नियगिहं पत्तो । मंती भोयणकज्जे पढं चिय पुत्तपासम्मि ॥२१२॥
 पढवए तज्जणणि भोयणकज्जेण तेण सा पुट्ठा । अम्मो ! किमब्ब कज्जं जं लग्गा एत्तिवावो ? ॥
 तीएवि तस्स कहिओ पुव्वुत्तो दण्णणाइवुत्तं तो । ता जा तल्लंभत्थं कओ उवाओ गिहाईओ ॥२१४॥
 तुह पिउणा, तो सोवि हु इत्तिवेल्लाए आगओ गेहे । तयणुमया संपत्ता तो लग्गा इत्तिवा वारा ॥
 इय सोऊणं काउं च भोयणं सो विसज्जए जणणि । अह चउहट्ठयमज्जे रत्ता विहियम्मि धवलहरे ॥
 वासवदत्ताए तर्हि ठियाए रयणीइ सोवि संपत्तो । अहिस्सो गहिऊणं तं निवखंमं, तओ तीए ॥२१७॥
 'को सि तुमं' सो पुट्ठो कहेइ को इत्तिवाए रयणीए । कुन्वइ परगिहगमणं, तो नाओ तीइ सो एसो ॥
 मुट्ठो जेण नरिंदो, इंदो किं एस अहव खयरिंदो । रुवेण कामदेवो देवो वा दानवो वावि ॥२१९॥
 अह होउ जो व सो वा परिणयेन्वो मए इमो नियमां । इय चित्तिवि तस्स कराओ तीए गहिऊण करवालं ॥
 भणिओ परिणसु इहिं ममं महाभाग ! नियमभागेहिं । पत्तं, तो सो जंपइ कह तं अन्नायकुलभवणं ॥
 मं परिणसि, सा पमणइ सव्वं चिय साहियं तुह गुणेहिं । किंतु निवदण्णाइवि समप्पेइ तं मज्झ ॥
 इय भणिउं उव्वट्ठो तीए संखेवओ खणं तत्थ । ठाउं सगिहे पत्तो, पइरयणि जाइ तपासे ॥२२३॥
 सव्वंपि समप्पइ दण्णणाइं सावि हु निवस्स पेसेइ । तहवि न मुंचइ रोसं राया चुक्केण, जं जणियं ॥
 भणिओ सच्चिवो रत्ता वासवदत्ता भणेसु गंतूणं । केणावि उवाएणं जेण समप्पेइ तं मज्झ ॥२२५॥

यः कांडपि दर्पणादीनर्पयति तत्र प्रणयिन्या बुद्ध्या । तल्लनं सुमुहूर्तः सुप्रशस्तं तद् दिनमेव ॥२११॥
 इति निश्चयं विधाय तृतीये प्रहरे निजगृहं प्रातः । मन्त्री भोजनकार्ये प्रथममेव पुत्रपार्श्वे ॥२१२॥
 प्रस्थापयति तज्जननीं भोजनकार्येण तेन सा पृष्टा । अम्ब ! किमद्य कार्यं यल्लग्न एतां कान् वारः ॥२१३॥
 तथापि तस्मै कथितः पूर्वोक्तो दर्पणादिवृत्तान्तः । तावद्यावत्तल्लभार्थं कृत उपायो गृहादिकः ॥२१४॥
 तत्र पित्रा, ततः सोऽपि खल्विवद्वेलायामागतो गेहे । तदनुमता संप्राप्ता ततो लग्न एतावान् वारः ॥२१५॥
 इति श्रुत्वा कृत्वा च भोजनं स विसृजति जननीम् । अथ चतुर्हट्टमध्ये राज्ञा विहिते धवलगृहे ॥२१६॥
 वासवदत्तायां तत्र स्थितायां राज्ञ्यां सोऽपि संप्रातः । अहश्यो गृहीत्वा तं नृपलक्ष्मं, ततस्तथा ॥२१७॥
 'कोऽसि त्वं' इति पृष्टः कथयति क इयत्यां राज्ञ्याम् । करोति परगृहगमनं, ततो जातस्तथा स एवः ॥२१८॥
 गृष्टो येन नरेन्द्रः, इन्द्रः किमेपोऽथवा खचरेन्द्रः । रूपेण कामदेवो देवो वा दानवो वापि ॥२१९॥
 अथ भवतु यो वा स वा परिणेतव्यो मयायं नियमात् । इति चिन्तयित्वा तस्य करात्तया गृहीत्वा कवालम् ॥
 भणितः परिणयेदानीं मां महाभाग ! निजभाष्यैः । प्राप्तां, ततः स जल्पति कथं त्वमज्ञातकुलभवनम् ॥
 मां परिणयसि, सा प्रमणति सर्वमेव कथितं तव गुणैः । किन्तु नृपदर्पणाद्यपि समर्पयितव्यं त्वया मम ॥
 इति भणित्वाऽनृपदस्तथा संसेवतः क्षणं तत्र । स्थित्वा स्वगृहे प्रातः प्रतिरजनि याति तन्पार्श्वे ॥२२३॥
 सर्वमापि समर्पयति दर्पणादि सापि खलु नृपाय प्रेषयति । तथापि न मुञ्चति रोषं राजा चूर्णेन यो जनितः ॥
 भणितः माचिवो राजा वासवदत्तां भजन्वा । केनाप्युपायेन येन समर्पयति तं मम ॥२२५॥

जह मारेमि सयं चिय तो मचो भणइ नाह ! कह मन्चू । तस्स हविज्ज जहा मो दुहियादुआं, निवो भणइ ॥
जइवि हु एवं चिट्ठइ तहवि हु रोसो नियत्तए नो मे । तो भणियं सचिवेणं हरिसट्ठणेवि न हु रोसो ॥
कायवो बुद्धिमया जेणिह तेणेण अणियं भोसं । परिणीयात्तुह दुहिया पाणम्भट्ठिा विसंसेण ॥२२८॥
अज्जवि सो तुह उचिओ बहुपसायस्स, ता पसीऊण । आणाविज्जइ संपंड पट्टु ! निपपायाण पासम्मि ॥
इचाइसुजुत्ताहिं निवस्म उत्तारिऊण तं रोसं । वासवदत्ता एवं भणाविया निययइं इत्य ॥२३०॥
आणेसु मज्झ समीपे जेण पसायं करेमि से गरुपं । तीइवि कहियं पइणां निववयुणं, सांयि पट्टिमणइ ॥
पंचवरिसाणमुवरिं कायव्वं देवदंसणं सुयणु । तीइवि भूवइणो पुण कहावियं तस्स पट्टिवयणं ॥२३२॥
इय काले वधंते जाओ पुत्तां निवस्स तणयाए । तो सो अदिस्समाणां लोएणं पइ जह तहवि ॥२३३॥
खिल्लाविवि नियतणयं जाइ गिहं ताव जाव पण वरिसा । जायां सुयस्म पच्छा भणिपासा गच्छ पिड्ढासे ॥
अहमपि पपटो होहिम्मि सत्तदिणंते न इत्थ संदेहो । तीइ तहविप विहियं नियपुत्तो दंमिओ रत्तो ॥
तेणवि तं ददुणं रूपादिगुणोवल्लंखणोपेयं । नियअंके काऊणं पुणो पुणो चुंविउं भणिओ ॥२३६॥
तइ दिट्ठं दिट्ठोच्चिम तुज्झ पिथा तहवि मह मणो वच्छ ! तदंसणंवि वंछइ छगससिचिवं चकोट्य ॥
इय पइदिणंयि पयओ संभासइलंकरेइ चुंवेइ । नियअकसंठियं सां धरेइ गुरुदेहिनिम्मओ ॥२३८॥
अह गच्छइ सुपपासे सुमुहुत्ते भज्जसंगओ मंती । पट्टिपुत्ते वीसइमे वरिसे, तणएण नं सहसा ॥२३९॥
ददुणं नियमणणी पुट्ठा को एस, तीइ से कहियं । तुज्झ पिथा, ता एयं पणममु तंणावि नट्ट विहियं ॥

यथा मारयामि स्वयमेव ततोऽमात्यो भणति नाथ ! कथं मृत्युः । तस्य मवेदयथा स दुहितृदयितः, नरो भणति ॥
यद्यपि खल्वेवं तिष्ठति तथापि हि रोषो निवर्तते नो मे । ततो भणित सचिवेन हर्षम्पानेऽपि न हि रोषः ॥
कर्तव्यो बुद्धिमता येनेह स्नेनेनार्पितो मोघः । परिणीता तव दुहिता प्राणाभ्यविका विशोषेण ॥२२८॥
अद्यापि ॥ तवोचितो बहुपसादस्य, तस्मात्प्रसय । आनाम्यतां संप्रति प्रभो ! निजपादयोः पार्श्वे ॥२२९॥
इत्यादिमुपुक्तिभिर्नृपस्योत्तार्य ॥ रोपम् । वासवदत्तैव भणिता निजपतिवत् ॥२३०॥
आनय मम समीपे येन प्रवादं करोमि तस्य गुरुम् । तथापि कथितं स्तुत्यैवचनं, सोऽपि प्रतिमणति ॥
पञ्चवर्षाणामुपरि कर्तव्यं देवदर्शनं सुतनु ! । तथापि भूयतेः पुनः कथितं तस्य प्रतिवचनम् ॥२३२॥
इति कालं व्रजति जातः पुत्रा नृपस्य तनयायाः । ततः सोऽहदयमानो लोकेनेति यथा तथापि ॥२३३॥
रमयित्वा निजतनयं यानि गृहं तावन्वावत् पञ्च वर्षाणि । आत्मानं सुनृत्य पश्चाद्राजिना मा गच्छ पितृपार्श्वे ॥
अहमपि प्रकटो भयिन्यामि सप्तदिनान्ते नात्र संदेहः । तथा तथैव विहितं निजपुत्रो दर्शितो रात्रे ॥२३५॥
तेनापि तं दृष्ट्वा रूपादिगुणोवल्लक्षणोपेतम् । निवाङ्के कृत्वा पुनः पुनश्चुम्बित्वा भणितः ॥२३६॥
त्वयि दृष्टे दृष्ट एव तव पिता तथापि मम मनो वत्स ! । तदर्शनमपि वाञ्छति क्षणशशिवन्मं चकोर इव ॥
इति प्रतिदिनमपि प्रयतः संभाषणेऽलं करोति चुम्बने । निवाङ्कसंस्थितं स धरति गुम्फेनहनिर्मरतः ॥२३८॥
अथ गच्छति मुनपार्श्वे सुमुहुत्ते मार्यामंगनो मन्त्री । पण्डितो विंशे वयं, तमेयेन तं सहसा ॥२३९॥

सचिवेण समालिङ्गिवि कर्हिंयं सर्वंवि पुण्यनिदिष्टं । नेमित्तियस्स वयणं तत्तो घरउवरि सो नीओ ॥
 मज्जनयाई काराविऊण सचिवेण अप्पणा सद्धि । सो नीओ निवपासे तं नमिउं दोवि उव्विद्धां ॥२४२॥
 तो पुट्टो नरवङ्गा मंती, सो भणइ एस मह पुत्तो । तो भणइ निवो न कुयावि निसुणिओ तुज्झ सुयजम्मो ॥
 तो मंती कहइ निवस्स सवणमूलम्मि निहुयसहेण । नेमित्तियस्स भणियं तह य उवायं च जहविहिंयं ॥
 जावेवं सो साइइ ताव य सो वालहारनरसहिओ । मंतिस्सुयस्सवि पुत्तो जणयं ददहूणं नेहेण ॥२४५॥
 ताओ ताउत्ति पयंपिरो य आलिङ्गऊण निरु गाढं । तस्संकम्मि निविट्टो दिट्टो सनिवेण लोएण ॥२४६॥
 तो तक्खणेण खुद्धो मंती जा किंचि जंपिही तत्प । ता भूवङ्गा भणिओ किं तं सो वीरवरपुरिसो ? ॥
 एवंति तेण भणिए आहूओ नरवरेण नियपासे । आलिङ्गऊण संभासिउं च उव्वेसिओ सविहे ॥२४८॥
 तो पंचंगपसायं दाऊणं तह य तुरयकरिकोसं । उक्कोसं गुरुदेसं आवासं सयलरिउवासं ॥२४९॥
 अह अन्नया य पुट्टो रत्ता मंतिस्स नंदणो एवं । किं भो ! कुलुगएणवि अणञ्जकज्जं कयं तुमए ? ॥
 नेमित्तियस्स वयणं कर्हिंयं सर्वंवि तेण जह निसुयं । जणयाओ, तो राया भणइ सद्धो स नेमिती ॥
 तेण भणियं नरेसर ! सच्चाई मज्झ एत्थ कम्माई । कम्मवसणेण जम्हा देव ! मएणुट्ठियं एयं ॥२५२॥
 सुइमसुइ नक्खत्तरासीदिवसाइ कम्मसंजणियं । जाएइ जम्मसमए समएवि जओ इयं भणियं ॥२५३॥
 सव्वो पुण्वकपाणं कम्माणं पावए फलविवागं । गहनक्खत्ताई पुणो निमित्तमित्तं चिय हवंति ॥२५४॥

हृष्टः निजजननीं पृष्टा क एषः, तथा तस्य कथितम् । तव पिता, तस्मादेतं प्रणम्य तेनापि तथा विहितम् ॥
 सचिवेन समालिङ्ग्य कथितं सर्वमपि पूर्वनिर्दिष्टम् । नैमित्तिकस्य वचनं ततो गृहोपरि स नीतः ॥२४१॥
 मज्जनादि कारयित्वा सचिवेनात्मना सार्धम् । स नीतो नृपपार्श्वं तं नत्वा द्वावप्युपविष्टौ ॥२४२॥
 ततः पृष्टो नरपतिना मन्त्री, स मणत्येष मम पुत्रः । ततो भणति नृपो न कदापि श्रुतं तव सुतजन्म ॥२४३॥
 ततो मन्त्री कथयति नृपस्य श्रवणमूले निभृतशब्देन । नैमित्तिकस्य भणितं तथा बोधायं च यथाविहितम् ॥
 यावदेवं स कथयति तावच्च स बालधारनरसहितः । मन्त्रिसुतस्यापि पुत्रो जनकं हृष्टा स्नेहेन ॥२४५॥
 तातस्तात इति प्रजक्षितं चालिङ्ग्य निश्चितं गाढम् । तस्याङ्गे निविष्टो हृष्टः सनृपेण लोकेन ॥२४६॥
 ततस्तत्प्रेषणेन सुश्रो मन्त्री यावात्किञ्चिदपि जल्पिष्यति तत्र । तावद् भूयतिना मंजितः किं त्वं च वीरवरपुरुषः ? ॥
 एवमिति तेन भणित आहूतो नरवरेण निजपार्श्वे । आलिङ्ग्य संभाष्य बोधवेशितः सचिवे ॥२४८॥
 ततः पञ्चाङ्गमसादं दत्त्वा तथा च तुरगकरिकोशम् । उरुहृष्टं गुरुदेवमावासं सकलतुवांसम् ॥२४९॥
 अथान्यथा च पृष्टो राज्ञा मन्त्रिणो नन्दन एवम् । किं भो ! कुलद्वतेनाप्यनार्यकार्यं कृतं त्वया ? ॥२५०॥
 नैमित्तिकस्य वचनं कथितं सर्वमपि तेन यथा श्रुतम् । जनकात्, ततो राजा भणति सत्यः स नैमित्तिकः ॥
 तेन भणितं नरेश्वर ! सत्यानि ममात्र कर्माणि । कर्मवशेन यस्माद् देव ! मयानुष्ठितमेतत् ॥२५२॥
 शुभमशुभं नशत्रराशिदिवमादि कर्मसंजनितम् । जायते जन्मसमये-समयेऽपि यत् इदं भणितम् ॥२५३॥
 सर्वः पूर्वजानां कर्मणां प्राप्नोति फलविशकम् । ग्रहनशत्रादयः पुनर्नैमित्तिकात्रमेव भवन्ति ॥२५४॥

किञ्च ।

द्वयं त्विर्च कालं भावं च भवेद कारणं गुरुं । असुहसुहकर्मभवणे विससओ सोवकमकम्मे ॥२५५॥
 इचाइ निसुणिऊणं सचिवसुयाओ निन्नो भवुत्तिगो । तं चिय रज्जे ठविउं गिण्हिवि दिक्खं गओ मोक्खं ॥
 इय कहिउं सो सिट्ठी सिवभदो भणइ नरवई । एवं । दुविहाए आवईए तो जत्तो होइ कायव्वो ॥२५७॥
 तेण जह मंतिणां नियसुयस्स विहिओ तहविहोवाओ । तह वयमवि तं कुणिमो तुज्झाणाए नियमुपस्स ॥
 तो रत्ताणुत्ताए धरिओ ओ नियगिहम्मि जत्तेण । सेसा चउरो तणया रायाएसे समाइहा ॥२५९॥
 तो रत्ता ते सब्बे निरोविषा चउदिमासु बलकलिया । जहजोगं सत्तूणं पमाहणत्थं च, इत्तो य ॥२६०॥
 मलयाचलम्मि चलिओ पदमो चउरंगिणीइ सेणाए । पत्तो क्रमेण आवासिओ य दुग्गस्स तलवट्ठे ॥२६१॥
 एत्तो महिंदसीहो वरुणसिणेहेण तरलियविवेओ । कहकहवि हु नीहरिओ गिहाउ, पत्तो य तप्पासे ॥
 तत्थेव तेण धरिओ महया जत्तेण, सिट्ठिणो लेहो । पट्टविउं जाणावइ वंधुसरूवपि, इत्तो य ॥२६३॥
 आंगंतूणं इयकेण धविरमवरणेण तत्थ सो सहसा । भणिओ मह पसिऊणं वरुण ! पयच्छेसु एतंत ॥२६४॥
 तेणवि तहत्तिं विहिपं कहियं तेणावि जह गुहामज्जे । चिट्ठइ गुरुसुरंगा उइदममा माणुसपवेमा ॥२६५॥
 ता जाव दुग्गमज्जे तम्मि य धवलहरमज्जासिज्जाए । दुगाहिवई चिट्ठइ, तप्पासे नेमि जइ मज्जा ॥२६६॥
 अप्पेसि इमं दुग्गं, सोवि हु मन्नेवि तस्स तं वपणं । तेण समं चिय चलिओ मोत्तं लहु भायरं सिविरं ॥
 संपत्तो धवलहरे तस्स य मज्जम्मि सवरराओवि । मज्जाए सह सुत्तो पयंसिओ पेरपुरिसेण ॥२६८॥

द्रव्यं क्षेत्रं कालो भावश्च भवति कारणं गुरु । अशुभशुभकर्मभवने विशेषतः सोपक्रमकर्मणि ॥२५५॥
 इत्यादि श्रुत्वा सचिवमुत्ताइ नृपो भवोद्विग्नः । तमेव राज्ये स्थापयित्वा गृहीत्वा क्षीयं गतो मोक्षम् ॥२५९॥
 इति कथयित्वा स श्रेष्ठी शिवभद्रो भणति नरपते । एवम् । द्विविधायामापदि ततो यत्नो भवति कर्तव्यः ॥
 तेन यथा मन्त्रिणा निजसुतस्य विहितस्तथाविधोपायः । तथा वयमपि तं कुर्मस्तवाज्ञया निजमुतस्य ॥२५८॥
 ततो राज्ञा मुञ्जाते धृतः स निजगृहे यत्नेन । शेषाश्चत्वारस्तनया रानादेशे समदिष्टाः ॥२५९॥
 ततो राज्ञा ते सर्वे निरूपिताश्चतुर्दिशु बलकलिताः । यथायोग्यं शष्पूणां प्रसाधनार्थं च, इत्यर्थ ॥२६०॥
 मलयाचले चलितः प्रथमश्चतुरङ्गिण्या सेनया । प्राप्तः क्रमेणावासितश्च दुर्गस्य तलवट्टे ॥२६१॥
 इतो महिन्दसीहो वरुणस्नेहेन तरलितविवेकः । कथंकथमपि खलु नि सुतो गृहात् प्राप्तश्च तत्पार्श्वे ॥२६२॥
 तत्रैव तेन धृतो महता यत्नेन, श्रेष्ठिने लेखम् । प्रस्थाप्य ज्ञापयति बन्धुस्वरूपमपि, इत्यर्थ ॥२६३॥
 आंगत्यैकेन स्थाविरशवरेण तत्र स सहसा । भणितो मम प्रसन्न वरुण ! प्रयच्छैकान्तम् ॥२६४॥
 तेनापि तपेति बिहितं कथितं तेनापि यथा गुहामध्ये । तिष्ठति गुरुसुरगोर्ध्वगमा मानुषप्रवरया ॥२६५॥
 तावद् यावद् दुर्गमध्ये तस्मिंश्च धवलगृहमध्ये शय्यायाम् । दुर्गाधिपतिस्तिष्ठति, तत्पार्श्वे नयामि यदि मम ॥
 अर्पयसीमं दुर्गं, सोऽपि हि मत्वा तस्य तद् वचनम् । तेन सममेव चलिता मुक्त्वा लघुभ्रातरं सिविरं ॥
 संमाप्तो धवलगृहे तस्य च मध्ये ज्वरराजोऽपि । भार्यया सह सुप्तः प्रदर्शितः स्थाविरपुरुषेण ॥२६८॥

तो वरुणनिउत्तोहि पुरिसेहि वंधिऊण सकलत्तो । नियहोहि निगडिऊणं समप्पिओ दंडनाइस्स ॥२६९॥
 तेणवि नियपहुपासम्मि पेसिओ तलवरस्स अप्पेउं । दाऊणं संवल्यं तह सत्तंगेपि तल्लच्छि ॥२७०॥
 नरवड्वायणत्थं, समप्पिउं तह जिण्णिदपडिमाओ । फालिहरयणययाओ पिउणोवि हु पूयणनिमित्तं ॥
 येरसुयं तन्मणिण्ण ठावए दुग्गनायगपयम्मि । वरुणो दुग्गम्मि तहा नियपहुआणं जे दावेइ ॥२७२॥
 इत्तो महिंदसीइस्स साहियं दुग्गगिरिसमीवम्मि । केणवि सवरनरेणं विवरं तह कप्पमप्पेउं ॥२७३॥
 तो परिवारं वंचिवि करे करेऊण कप्पटिप्पणयं । तन्मणियविहाणेणं पविसइत्तो विवरमज्जम्मि ॥२७४॥
 ता जाव-वंतरीए भवणं पासेइ तीएलंकरियं । पढमगुणठाणठियाए तीए सो पभणिओ द्दट्ठं ॥२७५॥
 उवविससु रमसु मं नाह ! जेण वंतरपणंमणा अहयं । सो भणइ दुविद्वतिविहं देवीण रयम्मि मह नियमो ॥
 तो कुद्धा सा पणभइ किमिहागमणम्मि कारणं कहसु । जइ नं ममं उवभुंजसि, भणइ सो कोउगेणेव ॥२७७॥
 पत्तो ता तं दंसु किंचिवि मह कोउयंति, सा भणइ । मह रमणाउ किमन्नं जं तं पत्थेसि रे मूढ ! ॥२७८॥
 जइ नं ममं रमसि तुमं संपयमवि ता मरेसि रे नूनं । सो भणइ हवउं मरणंपि नियमनिरयस्स पसयच्छि ॥
 परं मह साहसु समभूमिभागओ किंचिरं तुहावासो । तीए भणियं बहुजोयणाइ, तो भणइ सो एव ॥२८०॥
 जइ एवं ता मज्झं अहीदिसं जोयणम्मि गंतव्ये । अहियगमणेण जाओ दिसिन्वए दुइयअयारो ॥२८१॥
 इयं ज्ञोउं सा कुविया पण्हियहारेण हणिहिही जाव । ता अंतरम्मि पडिओ सम्मविट्ठी-सुरो कोवि ॥२८२॥

ततो वरुणनिपुत्तैः पुरुषैर्वदध्या सकलत्रः । निगडैर्निगडयित्वा समर्पितो दण्डनाथाय ॥२६९॥
 तेनापि निजप्रमुपात्रैः प्रेषितः पुररक्षायार्थयित्वा । दत्त्वा शम्बलं तथा सप्ताङ्गामपि तल्लक्ष्मीम् ॥२७०॥
 नरपत्न्युपायनार्थं, समर्प्य तथा जिनेन्द्रप्रतिमाः । स्फटिकरत्नमयीः पितुरपि हि पूजननिमित्तम् ॥२७१॥
 त्पविरमुतं तद्गणितेन स्थापयानि दुर्गनायकपदे । वरुणो दुर्गे तथा निजप्रभ्वाज्ञां च दापयति ॥२७२॥
 इतो महेन्द्रसिंहस्य कथितं दुर्गगिरिसमीपे । केनापि शवरनरेण विवं तथा कल्पमर्पयित्वा ॥२७३॥
 ततः परिवारं वञ्चयित्वा करे कृत्वा कल्पटिप्पनकम् । तद्गणितविधानेन प्रविशति ततो विवरमध्ये ॥२७४॥
 तावद् यावद् व्यन्तर्भा भवने पश्यति तयाऽलंकृतम् । प्रथमगुणस्थानस्थितया तया स प्रभणितो दृष्ट्वा ॥२७५॥
 उपविश रमय मां नाथ ! येन व्यन्तरपणाङ्गनाऽहम् । ॥ भणति-द्विविधत्रिविधं देवीनां रते मम नियमः ॥२७६॥
 ततः कुद्धा सा प्रभणति किमिहागमने कारणं कथय । यदि न मामुपभुङ्क्ते, भणति स कौतुकनैव ॥२७७॥
 प्राप्तस्तस्मात् त्वं दर्शय किञ्चिदपि मम कौतुकमिति, सा भणति । मम रमणात्किमन्यद्यत्वं प्रार्थयसे रे मूढ ! ॥
 यदि न मां रमसि त्वं संप्रतमपि तदा श्रियसे रे नूनम् । स भणति मवतु मरणमपि नियमनिरतस्य मृगासि ! ॥
 परं मम कथय समभूमिभागान् किञ्चिद्दूरं तवावासः । तथा भणितं बहुयोजनान्, ततो भणति स एवम् ॥
 यद्येवं तदा ममाघोदिशि योजने गन्तव्ये । अधिकगमनेन जातो दिग्गते द्वितीयातिचारः ॥२८१॥
 इति श्रुत्वा सा कुविता पार्णिपहारेण हानिभ्यनि यावन् । तावदन्तरे पतितः सम्यग्दृष्टिः सुरः कांजिवि ॥

तेषुखिविडं सो ज्ञत्ति आणिओ वरुणसिविरमज्झमि । दिव्ये कत्ये दाउं स भुओ सट्टाणमह वरुणो ॥२८३॥
 कयउवओगो जा उद्ददिसिवए जोयणं तओ सरद । इय जोयणदुग्गमाणं गमणं नाऊण झरेइ ॥२८४॥
 सव्वविरइं भरेउं मह सत्तो दूरओ गया इन्हं । एगमुग्गभरुव्वहणे असमत्थो किं गिरिं वहइ ? ॥२८५॥
 कइ ते न-वंदणिज्जा कइ ते पूयारिहा न हु हवंति । सुणिणो महाणुभावा जावज्जीवंपि जे पयया ॥२८६॥
 प्रालिति सव्वविरइं मणवइकाएण तिविहतिविहम्मि । ही ही अहमेण मए विराहिया देशविरइंवि ॥२८७॥
 एवमणुतोइऊणं वरुणो ओयरइ दुग्गनयराओ । संओ आवासे महइदसीहस्स तो कइइ ॥२८८॥
 सव्वं अइयारई सोवि हु साहेइ अप्पणो चरियं । अइयारमहोदिसिसंभवं च तो तेण संजुत्तो ॥२८९॥
 तट्टाणाओ नयरि वरुणो पत्तो नमंसिओ राया । कठियं सव्वंपि तओ जहट्टियं दुग्गमइणई ॥२९०॥
 नियनियमस्सवि मंगो पसाहिओ, नरवरेंण सो भणिओ । न हु तत्थ तुज्ज दोमो मज्झ निओगेण येवोवि ॥
 इत्तो पुव्वदिसाए सिट्ठिसुओ आसि पेसिओ पुव्विं । ओ गुणचंदभिहाणो सो पत्तो देससंधीए ॥२९२॥
 तो समरडामरेणं पुव्वदिसाभूसणेण भूइण्णा । गुणचंदस्साभिमुहं भणावियं निययदूयाओ ॥२९३॥
 जइ मज्झ देसमज्जे मा षविससु जा न संमुहो अहयं । संपत्तो वणिपुत्तय ! इह अत्थे अत्थि तुह आणा ॥
 देवगुरुणं नियसामिणो य तत्त जाव पंचमं दिवसं । तस्मि पुणो हं सयंपवि सीमाए समागमिस्सामि ॥
 तत्तो गुणचंदेणं भणियं भो दूय ! पंचदिणमज्जे । जइ सीममहं लंहेमि ता फुडं एस मह सव्वहो ॥२९६॥
 जइ पुणं कइयदिणार्ण समहियदिवसंपि सो विलंबेही । ता तुरियं गंतूणं उवविट्ठं चिय गइस्सामि ॥

तेनोत्तिप्पय स अट्ठित्यानीतो वरुणशिविरमज्जे । दिव्यानि वस्त्राणि दत्त्वा स गतः स्वस्थानमय वरुणः ॥
 कुनोपवांगो यावदूर्ध्वदिग्गते योजनं ततः स्मरति । इति योजनद्विकमानं गमनं ज्ञात्वा सिधते ॥२८४॥
 सर्वविरतिं धर्तुं मम शक्तिर्दूरतो गतेदानीम् । एकमुद्रमरोद्धहनेऽसमर्थः किं गिरिं वहति ? ॥२८५॥
 कथं ते न बन्दनीयाः कथं ते पूजाही न खलु भवन्ति । मुनयो महानुभावा यावज्जीवमपि ये प्रयताः ॥
 पालयन्ति सर्वविरतिं मनोवचःकायेन त्रिविधत्रिविधेन । ही ही ! अधमेन मया विराधिता देशविरतिरपि ॥
 एवमनुशोध्य बहूणोऽवताति दुर्गनगरात् । संप्राप्त आवासे महेंद्रासिंहस्य ततः कथयति ॥२८८॥
 सर्वमतिचारादि सोऽपि खलु कथयत्यात्मनश्चरितम् । अतिचारमघोदिकसंभवं च तत्तत्तेन संयुक्तः ॥२८९॥
 तत्स्थानाद् नगरीं वरुणः प्राप्तो नमस्त्यतो राजा । कथितं सर्वमपि ततो यथास्थितं दुर्गग्रहणादि ॥२९०॥
 निजनियमस्यापि भद्रः प्रकाशितो, नरवरेण स भणितः । न खलु तत्र तव दोषो मम नियोगेन स्तोकोऽपि ॥
 इतः पूर्ववैशि श्रोष्ठिमुन आसीत्प्रेषितः पूर्वम् । यो गुणचन्द्राभिधानः स प्राप्तो देशसंधौ ॥२९२॥
 ततः समरडामरेण पूर्वदिग्भूपणेन भूपतिना । गुणचन्द्रस्याभिमुखं गाणितं निजदूतेन ॥२९३॥
 यथा मम देशमध्ये मा प्रविश यावद् न संमुखोऽहम् । संप्राप्तो वणिपुत्रक ! इहाप्येति तवाज्ञा ॥२९४॥
 देवगुरुणां निजस्यात्मिन्श्च तावचावत्पञ्चमं दिवसम् । तस्मिन्पुनरहं स्वयमपि सीमिन् समागमिष्यामि ॥२९५॥
 ततो गुणचन्द्रेणं मणितं भो दूत ! पञ्चादिनमज्जे । यदि सीमानमहं लहेय यदा स्फुट्येव मम शपथः ॥२९६॥

इयम्भणिज्जं दूओ विमज्जिओ सो गओ नियपुग्गम् । साहेइ निवस्स तहा जह भणियं दंदनाहेण ॥
तेणवि पुटो दूओ किच्चियपिच्चा वणिस्स वयस्संखा ? । तो तेणवि से कहियं तुह सिन्नाओ फुदं दुगुणा ॥
किच्च ।

सपेरक्को य कपमंगओ य गुग्गवधडाए षड्ढिओ य । सो गुणचंदो नरवर ! तम्हा तं खख अण्णां ।
नियदेसंखाएणं दंदपयाणेण वावि छुट्टेसि । अजह न हवमि निव ! नत्थि संसओ इय सुणेउं सो ॥
भोओ संवदिज्जं वदिज्ज अहन्निं स गओ दूरं । तं पणिहीओ नाउं गुणचंदो पिट्ठिमणुल्लो ॥३०२॥
पुरओ गच्छइ राया पिट्ठाए-तस्म जाइ गुणचंदो । तो जाव जोयणसयं अहियं तो दिसिस्वयं सरियं ॥
मुणइ दस जोयणाइं अहियाइं समागओ तओ-भणइ । सच्चं जाओ दिसिस्वयकलंकंदंदाहिवा इहिं ॥
जं मह उक्खासेणवि भग्गो एसुत्ति हरिसिओ अहयं । नियनियमभंगदंढेण दंढिओ इइ न मे नायं ॥
येवोवि नियमभंगो जणेइ अइदारुणं महादुखं । जह विसस्सोवि मारइ उवभुत्तो पाणिणं नियमा ॥
ता न खमं मह गंतुं पपेपि इत्तो, तओ य तन्नयरे । सुत्तूणं अहिगारिं वन्धिओ सो नियपुग्गहुत्तं ॥
पत्तो य विभूइए गुणचंदो पणमिया नरिंदइ । सव्वंपि जहाविचं निवेइयं गइणो तेण ॥३०८॥
तओ सुंदरनामा बुद्धीए वंघुरोत्ति पट्टविओ । उत्तरदिमाए सिरिमपरव्वपासम्मि सो जम्हा ॥३०९॥
चंदो न दंदसज्जो उदंढपयंढपयलवन्नकलिओ । आदिनीइगज्जो न जुज्जसज्जो इमो होइ ॥३१०॥

यदि पुनः कपितदिनेभ्यः समीपकदिवसमपि स विलम्बयिष्यति । तदा स्वरितं गत्वोपविष्टमेव प्रहीष्यामि ॥
इति मणित्वा दूतो विसंज्ञितः स गतो निजपुरे । कथयति नृपाय तथा यथा मणितं दण्डनाथेन ॥२९८॥
तेनापि पृष्ठो दूतः कियन्मात्रा वणिजो बलसंख्या ? । ततस्तेनापि तस्य कथितं तव सैन्यात्सकुटं द्विगुणा ॥
सपराक्रमश्च क्रमसंगतश्च गुग्गजयटया घटितश्च । स गुणचन्द्रो नरवर ! तस्मात्त्वं रक्षारमानम् ॥३००॥
निन्देक्षत्पागेन दण्डप्रदानेन वापि श्लुष्यसे । अन्यथा न भवसि नृप ! नास्ति संशय इति श्रुत्वा सः ॥
भीतः समूढा ऊढाऽहर्निशं गतो दूरम् । तत् प्रणिवेशत्वा गुणचन्द्रः पृष्ठमनुलग्नः ॥३०२॥
शूरतो गच्छति राजा पृष्ठे तस्य याति गुणचन्द्रः । ततो भावघोजनशनमविक्रं ततो दिग्भ्रतं स्मृतम् ॥३०३॥
बानाति दक्ष योवनान्यधिकानि सगागनस्नतो मणनि । मन्यं जातो दिग्भ्रतकलङ्कदग्गहापिप इदानीम् ॥
यन्ममोद्ग्रेसेनापि भग्न एष इति हपितोऽष्टकम् । निजनियमभङ्गदण्डेन दण्डित इति न मया ज्ञानम् ॥३०५॥
स्नोकोऽपि निषममद्रो वनयत्यतिदारुणं महादुःखम् । यथा विपद्बोऽपि मास्यत्युपमुक्तः प्राणिनं निदमान् ॥
तस्मात्त शर्म मम गन्तुं पदमपीतः, ततश्च तजगरे । मुक्त्वाधिकारिणं वलितः स निजशुरामिमुत्तम् ॥३०७॥
मातश्च विमृष्या गुणचन्द्रः प्रगता नरेन्द्रादयः । सर्वमपि यथावृत्तं निवेदितं राज्ञे तेन ॥३०८॥
तृतीयः सुन्दरनामा बुद्ध्या बन्धुर इति प्रम्यासितः । उत्तरदिशि धीसमरवीरपार्श्वे स यस्मान् ॥३०९॥
चण्डो न दग्धमाप्य उदग्धप्रवरद्वयवन्नकलिनः । आदिनीतिप्राप्तो न मुदमाप्योऽयं भवति ॥३१०॥

अणवरयपपाणेहि चउरंगवलेण परिगओ सोवि । जाव निय देमसीमं संपत्तो ताव चित्तेइ ॥३११॥
 अहह मह जोयणसयं एकं चिय मुक्कलं चउदिसंषि । तंतु ससीमाएवि हु संजायं ता कहं करिमो ? ॥
 एगत्तो नियनियमो अन्नत्तो गुरुयणस्स मह आणा । जाओ य बम्बदोचडिनाओ इय चित्तयत्तस्स ॥३१३॥
 तस्स मणे विष्कुरियं जइ तिण्ह दिंसाण यज्जओ गहिउं । दम दस य जोयणाइं खिवेमि इह विरइरखवट्ठा ॥
 तांसाहियजोयणमया पुरओ सिरिसमरवीरनयरंषिं । विज्जइ इय निच्छइउं चलिओ पत्ता-प तन्नयरं ॥
 बहुपाहुंउं थिदेउं नरनाहं पणमिऊण तो भणियं । विक्कमवलेण रत्ता पट्टविओ हं तुह मग्गिबे ॥३१६॥
 कज्जेणमिमेण निवेस ! संपयं तुम्ह देससीमाए । जे संति अहं गाथा हणंति ते तुज्ज उक्कुरया ॥३१७॥
 ता किमुविक्खसि रक्खतु न समं तुहं पुब्बपुरिसमज्जायं । लोवेउं नरपुंगव ! समग्गुणगामपरिघाय ! ॥
 अन्नं च विक्कमवत्तो तए ममं नेहनिग्गरो वादं । तेण तुह दुट्ठकुरचिट्ठियमेयं कहावेइ ॥३१९॥
 अन्नह नरिंद ! ताणं गणणाविहु नत्थि मज्ज सामिस्स । जस्स अणेगे रिठणो आणं सिरसा पडिच्छेति ॥
 तं निमुणिवि नरनाहो जइ एवं मए न विद्यायं । असह निपमित्तस्सवि गामे किमुवद्वावेमि ? ॥३२१॥
 ता एमोच्चिय दंदो ताणं दौउणि दुट्ठचरियाण । सीमाल्लवक्कुराणं जो देसो सो मए दिमो ॥३२२॥
 तुम्हाणं, समह इन्दिं गिण्हह तदेसपत्तलिं ज्ञाति । अन्नपि भणह जं किंपि संपयं समुच्चियं अहं ॥३२३॥
 इय भणिऊणं तह नरवरस्सं नियपाहुं समप्पेउं । सम्माणिउं च बहुयं विसज्जिओ सुंदरो वणिओ ॥
 संपत्तो य कमेणं नियनिवपासे समग्गमवि वित्ते । साहंउं नमिऊण य जणयागिहे जाइ, तत्तो य ॥३२५॥

अनवरतप्रयणैश्चतुरङ्गवलेन परिगतः सोऽपि । यावन्निरदेशसीमानं संप्राप्तत्वावच्छिन्तयति ॥३११॥
 अहह मम योजनशतमेकमेव मुक्कलं चतुर्दिक्ष्वपि । तत्तु स्वसीमन्यपि हिं सनातं तन्मादक्यं कुर्मः ? ॥३१२॥
 एकतो निजनिपमोऽप्यतो गुरुजनस्य ममाज्ञा । जातश्च व्याघ्रद्वितरीन्याय इति चिन्तयतः ॥३१३॥
 तस्य मनसि विस्फुरितं यथा तिमूणां दिशां मध्यतो गृहीत्वा । दत्ता दशच योजनानि शिपामीह विरतिरक्षार्थम् ॥
 त्रिशद्विक्रयोजनदानारुरतः श्रीसमरवीरनगरमपि । विद्यत इति निश्चित्य चलिः प्राप्तश्च तन्नगरे ॥३१५॥
 बहुपाभूतं विधाय नरनार्थं प्रणम्य ततो भणितम् । विक्रमवलेन राज्ञा प्रस्थापितोऽहं तव समीपे ॥३१६॥
 कार्येणानेन नृपेज ! मां प्रनं तव द्देशसीमिनि । ये सन्त्यस्मद्ग्रामा घ्नन्ति तांस्तव ठक्कुराः ॥३१७॥
 तस्माद्विक्रमुपेक्षं रक्ष न क्षमं तव पूर्वपुरुषमर्यादाम् । लोपयितुं नरपुङ्गव ! समग्रगुणग्रामपरिघाम् ॥३१८॥
 अन्यथा विक्रमवलयस्या ममं हेनहनिग्गरो वादम् । तेन तव दुष्टकुरचोटितमेतन्कथयति ॥३१९॥
 अन्यथा नरेन्द्र ! तेषां गणनावि हि नास्ति मम स्वाभिनः । यस्यानेके रिपव आज्ञां शिरसा प्रवीच्छन्ति ॥
 तद् श्रुत्वा नरनाथां जल्पयन्नेव मया न विज्ञातम् । अन्यथा निजमित्तस्यापि ग्रामान्किमुपद्रावयामि ! ॥३२१॥
 तस्मादेष एव दण्डस्तेषां भवत्विति दुष्टचरितानाम् । सीमस्मद्वक्कुराणां यो देशः स मया दत्तः ॥३२२॥
 युन्मम्यम्, क्षमयतेदानीं गृहीत तद्देशमापि ज्ञाति । अन्यथापि भणत यत्किमपि सांप्रतं समुचितं मम ॥
 इति भणित्वा तस्मा नरवराय निवृत्त्याभूतं समर्प्य । सम्मान्य च अहं विसर्जितः सुन्दरो वणिक् ॥३२४॥

जसचंदो जो तुरिओ तुरियं सो पिसिओ य राएण । सिंधुविसयादिनइणो उवरिं चउरंगवलकलिओ ॥
 पचो य तमुदेसं ततो चितेइ दिसिवयं तइया । किंपरिमाणं गहियं न सुमरिओ सुगुरुमूलम् ॥३२७॥
 अहह पमाओ जाओ नरिंदलच्छीए अहव उम्माओ । जं सुगुरुणुवणसो पम्हुट्टो अहह मुट्टो हं ॥३२८॥
 इय चितंतो ततो विन्नतो हेरिएहिं जह राया । संपइ पलाइउमणो संवहमाणोय चित्तेइ ॥३२९॥
 तो सिग्यं चिय तुब्बे जइ देह पयाणगं तओ तस्स । सत्तंगं पि हु लच्छिं गिण्ह अचिरेण चिरभुत्तं ॥
 तो तक्खणेण ढक्का दवाविया रयणिपटमपहरिम्मि । चलिओ सारवलेणं गओ य वहिऊण बहुदेसं ॥
 तेणवि आगच्छंतो विन्नाओ तो पलाणिओ दूरं । तो तेणं सत्तंगं पि हु गहियं तस्सतिंयं दव्वं ॥३३०॥
 मोत्तूण तत्थ सिन्नं संपत्तो नियपुंरम्मि निवंपासे । कयपडिबची सत्तं साहिता नियंगिहं पत्तो ॥३३१॥
 एवं कमेण चउरो पत्ता पिउपांयवंदणनिमित्तं । पिउणावि तओ पुट्ठा कहेह नियनियमनिव्वहणं ॥३३२॥
 तेहिवि सत्तं कहियं सवित्थरं नियनियाण नियमाण । जो जस्स जत्थं जाओ उट्ठादिसाइक्काइओ ॥
 अइयारो, तो सोउं सिट्ठी जंपेइ अइ । निरु अजुत्तां । विहियं वच्छापच्छं सुतुच्छलच्छीइ कज्जेण ॥३३३॥
 परिहरिया सिंयलच्छी वरसुइकुच्छी पसन्नमुत्तलच्छी । रज्जसिरी उ अलच्छी जा गहिया विरइयाहाए ॥
 तालोयह दुच्चरियं गुरुण पासम्मि चरह पच्छिं । परिहरह गुयसेवं जइ देवं मुणह सव्वन्तुं ॥३३४॥
 तो ते भोगहिंसंगा रायसिरीसाहिलासिणो जाया । पभणंति जणयसमुहं अविणयवयणाइं सव्वेवि ॥३३५॥

संप्राप्तश्च क्रमेण निजनृपार्थं समग्रमपि वृत्तम् । कथयित्वा नत्वा च जनकगृहे याति, ततश्च ॥३२९॥
 यशश्चन्द्रो यस्तुर्यस्वरितं स प्रेषितश्च राज्ञा । सिन्धुविषयाधिपतेरुपरि चतुरङ्गवलकलितः ॥३३०॥
 प्राप्तश्च तमुद्देशं ततश्चिन्तयति दिग्भ्रंतं तदा । किंपरिमाणं गृहीतं न स्मरामः सुगुरुमूले ॥३३१॥
 अहह प्रमादो जातो नरेन्द्रलक्ष्म्या अथवोन्मादः । यस्मिन्गुरुणामुपदेशो विस्मृतोऽहह मुष्टोऽहम् ॥३३२॥
 इति चिन्तयन्ततो विज्ञप्तो हेरिर्कैर्यथा राजा । संप्रति पलापितुमनाः संवहमानश्च तिष्ठति ॥३३३॥
 ततः शीघ्रमेव धूमं यदि दत्त प्रयाणकं ततस्तस्य । सप्ताहमपि हि लक्ष्मीं गृहीताचिरेण चिरमुक्ताम् ॥
 ततस्तस्मिन्नेन ढक्का दाविता रजनिप्रथमपहरे । चलितः सारवलेन गतश्चोदुवा बहुदेशम् ॥३३४॥
 तेनाप्यागच्छन् विज्ञातस्ततः पलायितो दूरम् । ततस्तेन सर्वमपि खलु गृहीतं तत्संबन्धिं द्रव्यम् ॥३३५॥
 मृत्या तत्र सैन्यं संप्राप्तो निजपुरे नृपार्थं । कृतप्रतिपत्तिः सर्वं कथयित्वा निजगृहं प्राप्तः ॥३३६॥
 एवं क्रमेण चत्वारः प्राप्ताः पितृषादकन्दननिमित्तम् । पित्रापि ततः पृष्टाः कथयत निजनियमनिर्वहणम् ॥
 तैरपि सर्वं कथितं सविस्तरं निजनिजानां नियमानाम् । यो यस्य यत्र जात ऊर्ध्वदिगाद्यतिक्रमादिकः ॥
 अनिवारः, ततः श्रुत्वा श्रेष्ठी जल्पति अयि ! निश्चितमयुक्तम् । विहितं वत्सापथ्यं सुतुच्छलक्ष्म्याः कार्पण्यं ॥
 परितप्ता शिष्यलक्ष्मीर्वरशुभकुसिः प्रसन्नमुखलक्ष्मीः । राज्यश्रीस्त्वलक्ष्मीर्या गृहीता विरतिवाप्या ॥३३७॥
 तस्मादालोकयत दुश्चरितं गुरुणां पार्श्वं चरत प्रायश्चित्तम् । परिहरत राजसेवां यदि देवं जानीत सर्वज्ञम् ॥३३८॥

ताय ! तएचिय रओ समणिया सुणियावि किं पढमं ? । इण्हि वणिज्जकज्जे लज्जामो उज्जमं काउं ॥
 जिणधम्मं पुण करिमो पभावणाईहिं ताय ! निचंपि । निच्चित्तो उ तुमंपि हु मा कस्सवि सैवमणुमरसु ॥
 सरसु सुगुरुण सेवं कुणसु पयत्तेण दाणधम्माई । अम्हाणं पुण तत्ति मा कुणसु कंयावि मणसावि ॥
 तो मोणं काऊणं सिट्ठीवि ठिओ समुट्ठिया तणया । रायकुले संपत्ता भमंति सिच्छाए रिद्धीए ॥३४३॥
 जह् जह् रायपसाओ तह् तह् ओसरइ धम्मपरिणामो । तेसिं पमायवसओ सिट्ठिसुयाणं सपग्गाणं ॥
 सिट्ठीवि कालमासे कालं काऊण सुरवरो जाओ । ते चउरो सेट्ठिसुया तिसयासत्ता त्रिगयधम्मा ॥
 मरिऊण क्रमेण तओ कुगइगाया विसहिऊण दुक्खत्ताई । पावियजिणवरधम्मा पुणोवि सुभइं गमिस्संति ॥
 जो उण पढमो पुत्तो वरुणो नामेण सो अहं जाओ । मरिउं महोरगेमुं दिसिनियमविराट्ठणावसओ ॥
 इय सोउं संयुद्धो नरवट्ठकुमाराइवहुपजणनिवहो । तां नरवड्ढा भणिओ मणोरहो लेसु मह रज्जं ॥३४८॥
 जेण तए मह पुत्तो मओ य जीवाविओ सुयुग्मम्मि । ठविओ अहंपि तेणं परसुवयारी तुमं पज्झ ॥३४९॥
 तो सो भणेइ नरवर ! नियपुत्तं चेव फलइ जीवाण । तस्सुदए अओवि हु निमित्तमित्तं पुण हवेइ ॥३५०॥
 रज्जेण मह न कज्जे नरिइ । धम्मम्मि उज्जमो निचं । किओ ते निट्ठिभओ सुभिच्छजुत्तेण जत्तेण ॥३५१॥
 तो म्हा धवलहरं हरं वहुभूतरेहिं रुइं । गोणंमणागणेहिं निसेवणिज्जं सपप्पेउं ॥३५२॥
 ठविओ सेट्ठिए सो विसिट्ठिट्ठीवभावणापुत्तं । कुत्तंतो जिणधम्मं गमेइ दिवहाइं तन्येव ॥३५३॥

ततस्ते भोगामिन्द्राजश्रीसामिन्नायिनो जाताः । प्रमणन्ति जनकसमुखमविनयवचनानि सर्वेऽपि ॥३३९॥
 तात ! त्वयैव राज्ञे समर्पिताः सुप्रिया अपि किं प्रथमम् ? । इदानीं बाणिज्यकार्ये लज्जामह उद्यमं कर्तुम् ॥
 जिनधर्मं पुनः कुर्मः प्रभावनादिभेस्तात ! नित्यमपि । निश्चिन्तस्तु त्वमपि हि मा कस्यापि सेवामनुसर ॥
 मर सुगुरुणां सेवां कुरु प्रयत्नेन दानधर्मादि । अस्माकं पुनश्चिन्तां मा कुरु कदापि मनस्सापि ॥३४२॥
 ततो मां कृत्वा श्रेष्ठ्यापि स्थितः समुत्थितास्तनयाः । राजकुले संप्राप्ता भ्रमन्ति स्वेच्छया ऋद्ध्या ॥३४३॥
 यथा यथा राजप्रसादस्तथा तथापसरति धर्मपरिणामः । तेषां प्रमादवशतः येष्विमुत्तानां समप्राणम् ॥३४४॥
 श्रेष्ठ्यापि कालमासे कालं कृत्या सुरवरो नातः । ते चत्वारः श्रेष्ठिमुत्ता विषयासक्ता विगतधर्माणः ॥३४५॥
 भूत्वा क्रमेण ततः कुगतिगता विपद्य दुःखानि । प्राप्तंजिनवरधर्माः पुनरपि मुगतिं गमिष्यन्ति ॥३४६॥
 यः पुनः प्रथमः पुत्रो वरुणो नाम्ना सोऽहं ज्ञातः । मृत्वा महोरगेषु दिग्मयमविगणनावशतः ॥३४७॥
 इति ध्रुत्वा संयुद्धो नरपतिकुमारादिवहुजननिवहः । ततो नरपतिना मणितो मनोरथो लाहि मम राज्यम् ॥
 येन त्वया मम पुत्रो मृतश्च जीवितः सुधर्मं । स्थापितोऽहमपि तेन परमोपकारी त्वं मम ॥३४८॥
 ततः श्रमयति नरवर ! निजपुण्यमेव फलति जीवानाम् । तस्यादयेऽप्योऽपि हि निमित्तमात्रं पुनर्भवति ॥
 राज्येन मम न कार्यं नरन्द्र ! धर्म उद्यमो नित्यम् । कृत्यस्ते निर्भृत्यः सुमुह्ययुक्तेन यत्नेन ॥३४९॥
 ततो राजा धवलगृहं गृहमिव बहुभूतिराजितं रुचिरम् । गथाङ्गनागणैर्निषेवणीयं सप्तम्यं ॥३५०॥
 स्थापितः श्रेष्ठिपदे स विजयट्ठिष्ठिपमावनापुर्वम् । कुर्वन् जिनधर्मं गमयति दिवसानि तत्रैव ॥३५१॥

ततो सो तन्वधु मेहरहो मुणिवि तस्स वुत्तं । संपत्तो तन्नयरे क्वड्डिणाएवि रहिओ सो ॥३५४॥
 संजाए मणोरहसिद्धिभंदिरे दारवालिपुनरेण । सल्लिओ खलोव्व पुरओ तत्तो सो साहए तस्स ॥३५५॥
 मेहरहो नामेणं जेट्ठो बंधु य सिद्धिणो अहयं । वाणारसीउ पत्तो ता कहसु तुमं इमं तस्स ॥३५६॥
 तक्कहिएणं सिद्धो ससंभमं संमुहो समणुपत्तो । तेणवि नमिउं आलिगिओ य गुरुगोरवेण तओ ॥३५७॥
 नीओ गिहम्मि विहिया सयलं तक्कालउचियपडिवत्ती । पच्चूसे जिणभवणे नीओ कयफारसिगारो ॥
 अट्ठपयारपूयं फारविओ विहिपुरस्सरं तत्तो । आहूओ य नरिंदो मेहरहो दंसिओ तस्स ॥३५८॥
 फहिओ नियसंयधो तप्पियराइं पि राइणा सत्य । हकारियाइं सम्मं करिति धम्मं जिणवणीयं ॥३५९॥
 तो जइ मणोरहेणं दिसिज्वयं पालियं निरइयारं । तह अण्णेणवि एवं पालेयव्वं पयत्तेण ॥३६०॥
 सव्वजगज्जीवहिंयं अप्पहिंयं सो करेइ जो अहिंयं । वज्जेइ दिसाजत्तं पयत्तओ सुत्तजुत्तीओ ॥३६१॥
 अइयारपंकमुक्को दिसिज्वयं जो धरेइ धोरप्पा । पसरियदसदिसिकितीं सो पावइ परमसंपत्ती ॥३६२॥

॥ इति पञ्चानिचारदण्डान्त्युक्तं दिग्गते मनोरथकथानकं समाप्तम् ॥

‘सापेक्षत्वमन्यवोरथातिचारयोर्योग्यं न त्याधानाम्, आद्यास्यनामोपातिकमादिभिरेव भवन्ति, अन्यथा प्रयुक्तौ भद्र एव’ इति केचित् ।

ततः स तद्वर्धुर्मपरथो ज्ञात्वा तस्य वृत्तान्तम् । समाप्तस्तनगरे कर्पादिकया विरहितः सः ॥३५४॥
 सन्ध्यायां मनोरथश्रेष्ठिभन्दिरे द्वारपालकनेरेण । स्थलितः सल इव पुरतस्ततः स कथयति तस्य ॥३५५॥
 मेपरथो नाम्ना ज्येष्ठो बन्धुश्च श्रेष्ठिनोऽहम् । वाराणसीतः प्राप्तस्तस्मात्कथय त्वमिदं तस्मै ॥३५६॥
 तत्कथितेन श्रेष्ठौ ससंभ्रमं संमुत्तः समनुप्राप्तः । तेनापि नत्वाऽऽलिङ्गितश्च गुरुगौरवेण ततः ॥३५७॥
 नीतो गृहे विहितो सकला तत्कालोत्तिप्रतिपत्तिः । प्रन्यूपे जिणभवने नीतः कृतस्कारशृङ्गारः ॥३५८॥
 अष्टपदारपूजां कारितो विधिपुरस्सरं ततः । आहूतश्च नेन्द्रो मेपरथो दर्शितस्तस्मै ॥३५९॥
 कथिनो निजसंघ्नस्तत्पितरावपि राज्ञा तत्र । हकारितौ मय्यंकुरुतो धर्मं निनप्रणीतम् ॥३६०॥
 ततो यथा मनोरथेन दिग्गते पालितं निरतिचारम् । तथाऽन्येनाप्येवं पालयितव्यं प्रयत्नेन ॥३६१॥
 सर्वजगज्जीवहितमाभूत्सि म करोति योऽपिकाम् । वर्नयति दिग्मात्रो प्रयत्नतः सूत्रयुक्ततः ॥३६२॥
 अनिचारपद्ममुक्तो दिग्गते यो वराति धोरताम् । प्रमृत्तदशदिक्कीर्तिः स प्राप्नोति परमसंपत्तीः ॥३६३॥

द्विविहं भोगवयं इह भोयणओ कम्मओ य उवभोगो । तंवोलाहाराई परिभोगे वत्थल्लणाई ॥१॥
 भोयणओ सद्देहेण भोत्तव्वं फासुएसणियदव्वं । तयभावेणेसणीयं नवरं सच्चित्तपरिवज्जं ॥२॥
 तस्सवि य असत्तेणंतकायवहुवीयवज्जणं तत्थ । असंणम्मि अइयाई पाणम्मि य मंसरसायाई ॥३॥
 तद्धं खाइम्मि उअरपंचगपरिवज्जणं सया कुज्जा । पडुपभिईणं पुण साइम्मि इय बुद्धवज्जणसो ॥४॥
 परिभोगम्मि य धुल्लप्पमुल्लवत्थाई परिमियं सिज्जा । सासणपमावणट्ठा वराई जा देवदूसाई ॥५॥
 नवरं तप्परिमाणं कुज्जा आहरणमाइयाणंणि । कम्मयओ पुण भण्णइ उवभोगो, कुणइ जं सहो ॥६॥
 गुत्तिपालाइकम्मं इगवारं पइरववहरणनियमा । जं पुण पुणो पुणोच्चिय कीरइ सो होइ परिभोगो ॥७॥
 अन्ने उण आपरिया कम्मयओ जोयणं न कुव्वंति । उवभोगपरीभोगाणं एस बुद्धाण उवएसो ॥८॥
 जो वज्जइ सच्चित्तं आहारं सावओ सयाकालं । सो विस्ससेणकुमरुव्वं लहइ सित्तसंपयं कमसो ॥९॥
 तथाहि;—

इंदणवणंवि गुत्तसालसंगयं गयमुहं व रयणदहं । नामेणं भोगपुरं परं पुरं अत्थि भरहम्मि ॥१०॥
 आसि तसिसुंदकित्ती विवुहर्पिओ पविपवित्तरकमलो । राया पुरंदरो इव पुरंदरो दरियरिवद्धणो ॥
 तस्सत्थि पिपा रइरुवविब्रमा विब्रमाण कुलभवणं । विब्रमवईभिहाणा सुसीलगुणसालिणी सरला ॥
 ताणं च सुओ भुवणम्मि विस्सुओ विस्ससेणवरकुमरो । कुमरकरिगंधसिप्पुरसमप्यहो धरियवत्तल्लणो ॥
 गुणचंदसोमचंदाभिहाणया संति तस्सवि वयंता । अह अन्नेया स पत्तो तेहिं समं मलयगिरिसिहरं ॥१४॥

द्विविधं भोगव्रतामिह भोजनतः कर्मतश्च उपभोगः । नाम्बूलाहारादिः परिभोगे वत्थल्लनादिः ॥१॥
 भोजनतः आदेन भोक्तव्यं प्रापुक्तेष्वणीपद्रव्यम् । तदभावेऽनेषणीये किन्तु सचित्तपरिवर्जम् ॥२॥
 तस्यापि चासत्त्वेऽनन्तकायवहुवीजवर्जनं तत्र । अर्धेन आर्द्रकादि पाने च मांसरसादि ॥३॥
 तथा सादिम्बि उदुम्बरपञ्चकपरिवर्जनं सदा कुर्यात् । मधुप्रमृतीनां पुनः स्वादिम्बीति वृद्धोपदेशः ॥४॥
 परिभोगं च स्थूलद्रव्यवस्त्रादि परिमितं शय्या । शासनप्रभावनाथं वराणि यावद् देवदूमाणि ॥५॥
 किन्तु तत्परिमाणं कुर्यादामरणादिकानामपि । कर्मतः पुनर्मर्षयत उपभोगः, करोति यत आहः ॥६॥
 गुत्तिपालादिकर्मकरारं प्रहरव्यवहरणनियमात् । यत्पुनः पुनः पुनरेव विज्ये स भवति परिभोगः ॥७॥
 अन्ये पुराचार्या कर्मता योननं न कुर्वन्ति । उपभोगपरीभोगयोरेष वृद्धानामुपदेशः ॥८॥
 यो वर्जयति साविचमाहारं श्रावकः सदाकालम् । स विश्वसेनकुमारवल्गमते शिवसंपदं क्रमशः ॥९॥

नन्दनवनमिव गुरुशालसंगतं गजमुखमिव रत्ना(रचना)ढम् । नाम्ना भोगपुरं परं पूरमस्ति मरते ॥१०॥
 आसीच्छशिगुदुर्कासिर्विबुधमियः पविपवित्रकरकमलः । राजा पुरन्दर इव पुरन्दरो हृत्तरिशुदलनः ॥११॥
 तस्यास्ति प्रिया रतिरूपविभ्रमा विभ्रमाणां कुलभवनम् । विभ्रमवत्यभिधाना सुशीलगुणशालिनी सरला ॥१२॥
 तयोश्च सुतो भुवने विधुनो विधसेनवरकुमारः । कुमारकरिगन्धसिप्पुरसमप्रभो वृत्तवत्तल्लणः ॥१३॥

पिच्छइ तत्थ मयच्छि एकं पक्कं वल्लुवियाहत्थं । इत्थिं वित्थिअनियं वहारिणि पुन्रचंदमुहिं ॥१५॥
रणरणयपभावुल्लसिरपंचमुगारमणहरगिराए । गायंति विरहसमुन्मवाइं गेयाइं विधुरंगी ॥१६॥
गयसारंगा सारंगियव्व पियविरहिया रहंगिव्व । दुहदाहदीहनीसाससुसियअहरा पढइ एवं ॥१७॥

चित्तिह मासह चय्ह मंजरि, पिच्छिवि पयणमयल्लहि मंजरि ।

विस्ससेणकुमरिणु हउं रत्ती, दुह अणुहवउ बहुय दिणरत्ती ॥१८॥

कयसिगारफार तसुरेसिहिं, चिट्ठहु इह किसतणु तसुरेसिहिं ।

किर हउं होसु कुमरवरमाणिणि, तेण विहिय हयहिय हउं माणिणि ॥१९॥

नियनपसंकिरेणं पुट्टा मा सुयणु । को इमो कुमरो । तइ गिज्जइ जइ जुज्जइ तो सुंदरि ! मज्झं तं कहसु ।
तो सा ससंभमं चिय पुलइयदेहो पलोयए जाव । संकिन्नरसं वाला ता तवत्तणमेवमणुहवइ ॥२१॥

तथाहि:—

किमिमो सोत्ति सहिरसा कचो तस्संभवोत्ति सविसाया । परपुरिसोत्ति य सभया रूपेणहियत्ति सासंका ॥
नेमिचित्तेण कहियं अज्जं पियमेलउत्ति सचिसंभा । वामभुयअच्छिफुरणे सुनिच्छया तह सुसंडणाओ ॥
एमाइरसंतरतरलमाणसा माणसम्मि चित्तेइ । होउ इह जो व सो वा अत्तिही विणयारिहो ताव ॥२४॥
तो वेइ पल्लवासणमुवविट्ठो तम्मि भणइ तयभिमुहं । जइवि न जुज्जइ जह तह मणवल्लहनामउल्लवणं ॥
तहचि तन्नामभणणे अमयरसासायणं लहउ रसणा । सप्पुरिसनामगहणं कुजेइ जं दुवत्तनिम्मइणं ॥२६॥

गुणचन्द्रसोमचन्द्राभिधानौ स्तस्तस्यापि वयस्यौ । अथान्यदा स प्राप्तस्तैः समं मलयगिरिशिखरे ॥१४॥
पश्यति तत्र मृगाक्षीमेकां पत्राव्रलुम्बिकाहस्ताम् । स्त्रियं विस्तीर्णनितम्बधारिणीं पूर्णचन्द्रमुखीम् ॥१५॥
औसुख्यप्रभावोत्प्लसितृपञ्चमोद्गारमनोहरगिरा । ग यन्ती विरहसमुद्भवानि गेयानि विधुराङ्गी ॥१६॥
गतसारङ्गा सारङ्गीव प्रियविशद्विता रथाङ्गीव । दुःखदाहदार्पिनीः श्वासशुष्काधरा पठत्येवम् ॥१७॥

चैत्रे मासे चूतस्य मञ्जरी, हट्टा मदनलतामञ्जरीम् ।

विधत्तेनकुमारुणाहं रक्ता, दुःखमनुभवामि बहु दिनरात्रीः ॥१८॥

कृतशृङ्गारस्फारा तदर्थं, विधामीह क्लेशतनुस्तदर्थम् ।

किलाहं भविष्यामि कुमारवरमानिनी, तेन विहिता हृत्तद्वयाज्जं मानिनी ॥१९॥

निजनामशङ्किया पृष्टा सा सुतनु ! कोऽयं कुमारः । त्वया गीयते यदि मुच्यते तदा सुन्दरि ! मम तत्कथय ॥२०॥

ततः सा ससंभ्रममेव पुलकितदेहा प्रलोकते यावत् । संकीर्णरसे वाला तावत्तत्क्षणमेवमनुभवति ॥२१॥

किमयं स इति सहर्षा कुनस्तत्संभव इति सविधाया । परपुरुष इति च सभया रूपेणाधिक इति सायङ्का ॥

नेमिचित्तेन कथितमद्य पियमेल इति सविश्रम्भा । वामभुजासिस्फुरणे सुनिश्चया तथा मुशकुनात् ॥२३॥

एवमादिरसान्तरतरलमानसा मानसे चिन्तयति । भवत्विह यो वा स वाऽतिथिर्विनयाहस्तावत् ॥२४॥

ततो ददाति पल्लवामनमुपविष्टस्तस्मिन्मणति तदभिमुखम् । यद्यपि न मुच्यते यथा तथा मनोबलभ्रममोहानम् ॥

भोगपुरादिवतनयो नामेणं विस्मयेणवरकुमरो । चाई कयन्तुओ वच्छलो य पदिवन्ननिव्वहणो ॥२७॥
 इच्चादिगुणगणो मागहेहिं गदिओ पुरा पुरो मज्झ । पोयणपुरउज्जाणे जिणभवणगवाए गरिमाए ॥२८॥
 पुट्टा न किपि ते तत्थ किंतु सम्माणिया मए बहुयं । मह पिउणानेमिची मज्झ वट्टा तया पुट्टो ॥२९॥
 तेणवि कहिओ सो चेव पियमो मागहेहिं ओ पढिओ । तो मज्झ तस्स उवरिं जाओ य सपगलो राओ ॥
 तो नियसदीमुहाओ पुट्टो नेमिचिओ जहा कइया । तेण ममं मेलाओ कुमरीए कहसु कयवि य ? ॥
 तेणं च इमं कहियं सत्तपदिवसम्मि मलयसेलम्मि । होही संगमसोवसं तेण सहातकियं किंतु ॥३२॥
 अइदूरे सो सेलो सत्तपदिवसं तु आगयं चेव । अइवच्छुगो य अहयं कज्जवसेणं गमिस्सामि ॥३३॥
 इहरा तं पि कहंतो, तो सा तोसेण कइ तं गंतु । कुंपरोए तो भणियं इला ! दिणे सत्त, इत्तो य ॥
 सत्तसयजोयणेहिं कुमरो चिट्ठेइ कइ णु तव्वयणं । यइइ अइदुग्गहमिणं घटिस्सए नवरि विरिवसओ ॥
 अहवा सपवओचियं नेमिची अवितहं च तव्वयणं । होही न इत्थ भंती परंतु कह गम्मिही तत्थ ? ॥
 इय संदेहदोलयमारुहा रुढपेमपडभारा । अइउकंठविंसं तुलदेहा भूमीए लोट्ठंती ॥३७॥
 दिट्ठा अदिट्ठपुंवेण केणवि विज्जाहरेण हरिऊण । आणीया इह अंभत्थिया नय जा सत्त दिवसाई ॥
 तथाहि ;—

हे सुन्दरि ! मं मज्झसु भत्तारं कणयचूडनामाणं । उत्तरसेदीसामिस्स नंदणं पवनवेयस्स ॥३९॥

तथापि तन्नामभजनेऽमृतरसास्वादनं लभतां रसना । सत्पुरुषनामग्रहणं करोति यद् दुःखनिर्मुक्तम् ॥२६॥
 भोगपुराधिवतनयो नाम्ना विस्वसेनवरकुमारः । त्यागी कृतज्ञो यत्सलक्ष्य प्रतिपन्ननिर्वहणः ॥२७॥
 इत्यादिगुणगणो मागधैरहीतः पुरा पुरो मम । धोतनपुरोचाने जिमभवनगताया गरिम्णा ॥२८॥
 पुट्टा न किमपि ते तत्र किन्तु सन्मानिता मया बहु । मम पित्रा नैमित्तिको मम वार्यं तद्य पृष्टः ॥२९॥
 तेनापि कथितः स एव मियतमो मागधैर्यः पठितः । ततो मम तत्प्योपरि जातश्च समगलो रागः ॥३०॥
 ततो निजसतीमुखापृष्टो नैमित्तिको न्यया कदा । तेन समं मेलः कुमारीयाः कथय क्वापि च ! ॥३१॥
 तेन चेदं कथितं सप्तमदिवसे मलयशैले । भविष्यति संगमसौख्यं तेन सहातकितं किन्तु ॥३२॥
 अतिदूरे स शैलः सप्तमदिवसं त्वागतमेव । अत्युत्सुकश्चाहं कार्यवशेन गमिष्यामि ॥३३॥
 इतरथा तदप्यकथयिष्यम्, ततः सा तोषेण कथयति तां गत्वा । कुमारी ततो भणितं हले दिनाः सप्त, इतश्च ॥
 सप्तशतयोजनेषु कुमारस्तिष्ठति कथं नु तद्वचनम् । घटतेऽतिदुर्घट्यमेदं घटिष्यते केवलं विधिवद्यतः ॥३६॥
 अथवा सप्तत्यय एव नैमित्तिकोऽवितथं च तद्वचनम् । भविष्यति नात्र भ्रान्तिः परन्तु कथं गमिष्यते तत्र ? ॥
 इति संदेहदोलामारुहा रुढपेमप्राग्भारा । अत्युत्कण्ठविंसं तुलदेहा भूम्यां लुट्ठन्ती ॥३७॥
 दृष्टाऽदृष्टपूर्वेण केनापि विद्याधरेण हत्वा । आनीतेहाभ्यायिता च यावत्सप्त दिवसानि ॥३८॥
 हे सुन्दरि ! मां मन्यस्व भर्तारं कनकचूडनामानम् । उत्तरश्रेणिस्त्वामिनो नन्दनं पवनवेगस्य ॥३९॥

इच्छाऽ जाव जेपइ तावुत्तरओ सुरयणपुंजोव्व । तेण तरणिमंडलमवि तरलंतो मुणी पत्तो ॥४०॥
 अब्भुट्टिऊण दोणिगवि पयओ पणयाइं साहुपयपउमं । चारणमुणिणा तो घम्मलाहिउं सो इमं भणिओ ॥
 किं कणयचूडं । एयं विचिट्ठियं सिट्ठगरहियं कज्जं । मह भाइसुओवि तुमं न लज्जसेणंजकजेण ॥४२॥
 न य तुम्ह कुले केणवि कयावि विहिया कलंकसंकावि । इण्हि पुण तव चरियं विवरीयं दीसए वच्छ ॥
 किञ्च ।

विसयपिवासानडिओ इहेव जं रमसि परमहेलाओ । तं नूण परमहेलाए परमहेलाए सहसि दुहं ॥४३॥
 वंछाविज्जेओ किं कयाइ संभवइ विसयसेवाए ? । तण्हा नवरि अहिया वड्ढइ लवणंयुवाणेण ॥४५॥
 किञ्च ।

नायागयावि विसया दुसहदुहं देति इय मुणेऊण । चत्ता धीरेहिं, तुमं ते वंछसि पुण अनाएणं ॥४६॥
 विसतरुकलं विसया भुज्जंति सुहेण मधुरभावेण । दुहदायगदीहरमोहसंगमो दूसही पुरओ ॥४७॥
 जह खलु जहन्नकम्मं जूयं विउसाणं गरहणिज्जं च । जाणियजिणवयणाणं तह एवं विसयसंगोवि ॥४८॥
 हारेइ खणेण जीओ जूएण चिरज्जियं जहा विहवं । विसमपसत्तो सत्तो तह चेव चिरज्जियं सुकयं ॥४९॥
 तावच्छ ! तुज्ज जं किंचि रूए कुणसु तं विंयारेउं । दुच्चरियं तुह होही पुरओ दुहदायगं एयं ॥५०॥
 अह दुच्चरियसमज्जिपदुकम्मसमुत्थभाविदुहभीओ । सो पणिवायपुरस्सरमेवं विन्नविउमाढत्तो ॥५१॥
 भयंवे ! चिरकालमहं पवंचिओ विसयसुखरसरसिओ । निवहिंयकरेहिं करपेहिं दारुणेहिं विमूढमणो ॥५२॥
 संसारविपारगदीरसापरे मज्झ मज्जणं हुंतं । जइ मं न मूढहिययं समुद्धरंतो दयाए तुमं ॥५३॥

इत्यादि यावज्जल्पति तावदुत्तरतः सुरतपुत्र इव । तेजसा तरणिमण्डलमवि तरलयन्मुनिः प्राप्तः ॥४०॥
 अन्मुत्थाय द्वाविप पदतः प्रणतौ साधुगदपद्मम् । चारणमुनिना ततो धर्मलाभयित्वा स इदं भणितः ॥४१॥
 किं कनकचूडं । एतद् विचेष्टितं शिष्टगर्हितं कार्यम् । मम भ्रातृमुतोऽपि त्वं न लज्जसेऽनार्यकायेण ॥४२॥
 न च तव कुले केनापि कदापि विहिता कलङ्कशङ्कापि । इदानीं पुनस्तवं चरितं विपरीतं दृश्यते वत्स ! ॥
 विषयपिपासानटित इहैव यद्रमयसि परमहेलाः । तद् नूनं परमहेलया परमहेलया सहसे दुःखम् ॥४३॥
 वान्छाविच्छेदः किं कदाचित्संभवति विषयसेवया ? । तृष्णा केवलमधिका वर्धते लवणान्धुपानेन ॥४५॥
 न्यायागता अपि विषया दुःसहदुःखं ददतीति ज्ञात्वा । त्यक्त्वा धीरैः, त्वं तान्वाञ्छसि पुनरन्यायेन ॥४६॥
 विषतरुकलमिव विषयां भुज्यन्ते सुखेन मधुरभावेन । दुःखदायकदीर्घमोहसंगमो दुःसहः पुरतः ॥४७॥
 यथा खलु जयन्यकर्म एतं विदुषां गर्हणीयं च । ज्ञातजिनवचनानां तथैवं विषयसङ्कोऽपि ॥४८॥
 नाशयति क्षणेन जायो-भूतेन चिराजितं यथा विमवम् । विषयप्रसक्तः सत्त्वस्तथैव चिराजितं मुकृतम् ॥४९॥
 तस्माद् वरस ! तव यत्किञ्चिद्रोचते कुरु तद्विचार्य । दुश्चरितं तव भविष्यति पुरतो दुःखदायकमेतत् ॥५०॥
 अथ दुश्चरितसमर्जितदुष्कर्मसमुत्थभाविदुःखमीतः । स पणिपातपुरस्सरमेवं विज्ञपयितुमारब्धः ॥५१॥
 भगवन् ! चिरकालमहं पवंचिनो विषयसौन्दर्यसरसिकः । निजहितकरैः करणैर्दारुणैर्विमूढमनाः ॥५२॥

तो कथपरदारवशो भो उद्विग्नं मे स्वभावितं भणइ । मद् भङ्गी न संपद ता एव नपि मद्भाणं ॥५४॥
 तो जेपियं मए तं वच अहं पुण इहं चिट्ठिस्सं । नेमित्तिण कदिओ जग्ग पियमंगमो एव ॥५५॥
 तं सोउं नियडाणं संपत्तो संपयं कणयचूढो । चारणमुणीवि मल्लयाद्रिकन्दरे चिट्ठि इहिं ॥५६॥
 इय सत्त्वपि हु कदियं नियचरियं संपयं तुमं मज्झ । साहसु कुमार ! कतो समागमो इय कोय तुमं ? ॥
 अहं निमित्तियकदणेण इंगिपुहिं च तुमं मए नाओ । सो चैव विस्ससेणो मद् दओ पाणअमदिओ ॥
 ता मे तापसु इहिं नियकरकलेण मद् करं गहिउं । सो चियमत्यकालो वितामणिगा नहिं जोगो ॥
 तक्कालोचियविहिणा कुमरो तं परिणइं तयणुरोह । परपत्त्यणाए गह्या पिपवि पाणे परिचयंति ॥६०॥
 ततो कुमरीए समं गंतुं मलयद्रिकन्दरे विहिणा । चारणमुणिमभिवंदेइ सपरियणो परमविगएणं ॥६१॥
 मुणिगावि जहोच्चियसंभमेण सम्माणिओ तओ कुमरो । उवविमद् वसुमर्षए मुणीवि इय भणइ तयमिमुहं ॥
 अणवरयमरणपरणपरोपसोयाउलम्मि संसारं । जीवाण नत्थि सोकत्वं खणपि किं कुमार ! न मुणेसि ? ॥
 जं विलससि सिञ्छाए निरगलं समयमयगलेव्व तुमं । असमं जमं समज्जसु चएणु अमपंजमं तद् य ॥
 असमंजसोववज्जणमिह जायइ सत्त्वसंगचायाओ । सो ण रागनिरोहा रागनिरोहो उ सच्चरणा ॥६५॥
 सच्चरणं पुण काउं पारिजइ पणकरणगामेण । करणाण पुणो जायइ पणत्तं जोव्वेण चैव ॥६६॥
 बुद्धत्वे जीवाणं न पणभावो इवेइ कथावि । दुक्खारजरागमज्जरिज्जमाणाण करणानां ॥६७॥

संसारविकारगम्भीरसागरे मम मज्जानममविप्यत् । यदि मां न मूढहृदयं समुदचरिष्यो दयया त्वम् ॥६२॥
 ततः कृतपरदारव्रतः स उत्थाय मां क्षमयित्वा मणति । मम भगिनी त्वं संप्रति तस्मादेहि नयामि स्वस्थानम् ॥
 ततो जल्पितं मया त्वं व्रणाहं पुनरिहैवस्थस्यामि । नेमित्तिकेन कथितो यस्माद्वियमंगमोऽयं ॥६३॥
 तद् श्रुत्वा निजस्थानं संप्राप्तः सांप्रतं क्रनकचूडः । चारणमुनिरपि मलयाद्रिकन्दरे तिष्ठतीदानीम् ॥६४॥
 इति सर्वमपि हि कथितं निजचरितं सांप्रतं त्वं मम । कथय कुमार ! कुतः समागतोऽयं कथं त्वम् ! ॥६५॥
 अथवा नैमित्तिककपयेनेकितंश्च त्वं मया ज्ञातः । स एव विश्वसेनो मम दुर्मितं प्राणान्धधिकः ॥६६॥
 तस्मान्मां प्रायस्त्वेदानीं निजकरकमलेन मम करं गृहीत्वा । स एव प्रशान्तकालश्चिन्तामणिना यत्र योगः ॥
 तत्कालोचितविहिना कुमारस्तां परिणयति तदनुरोधान् । परमार्थनया गुरुवः प्रियानपि प्राणान्परित्यजन्ति ॥
 ततः कुमार्या समं गत्वा मलयाद्रिकन्दरे विहिना । चारणमुनिमभिवन्दने सपरिजनः परमविनयेन ॥६१॥
 मुनिनापि यथोचितसंभवेण सम्मानितस्ततः कुमारः । उपविशति वसुमत्यां मुनिरपीति मणति तदमिमुहम् ॥
 अनवरतमरणौत्सुक्यरोगशोकाकुले संसारे । जीवानां नास्ति सौख्यं क्षणमपि किं कुमार ! न जानासि ॥६२॥
 यद् विलससि स्वेच्छया निरर्गलं समदमदकल्वत् त्वम् । असमं यशः समर्जय त्यजासमज्जसं तथा च ॥६४॥
 असमज्जसोपवर्जनमिह जायते सर्वसङ्कल्पात् । स पुना रागनिरोधाद् रागनिरोधस्तु सच्चरणात् ॥६५॥
 सच्चरणं पुनः कर्तुं शक्यते प्रगुणकरणगामेण । करणानां पुनर्जायते प्रगुणत्वं यौवन एव ॥६६॥
 बुद्धत्वे जीवानां न प्रगुणभावो भवति कथापि । दुर्कारजरागमज्जर्यमाणाणां करणानाम् ॥६७॥

वाल्ले जीवाणं कज्जाकज्जाइनाणरहियाणं । कह सच्चरणविहाणं जायइ पउणिदियाणंपि ? ॥६८॥
 अपरं च ।
 जह जोव्वणम्मि अहमा महंति विसयामिसं जहा पुरिसा । तइ सुयणा सिवसुखं महंति विमुहा विसयसुखे ॥
 इमिणा निबंधणेणं कुमार । नियकम्मनिहणकयचित्तो । सिवसुहकएण तरुणोवि उज्जमं कुणसु सद्धमे ॥
 सो उण दुविहो भणिओ जइगिहिभेएण पढमओ तत्थ । कहिओ सवित्थुरं तो सम्मत्ताई य गिहिधम्मे ॥
 नीसामधं सामन्नममासेविउं अचायंतो । तो गुरुमूले सावयवयाई गिण्हेइ सो कुमरो ॥७२॥
 गुणचंदसोमचंदेहिं संजुओ तह विलासवइयाए । वारसवि विहाणेणं नाऊणं ताण भावथं ॥७३॥
 धीयं गुणव्वयं पुण कुमरेणं कहवि संकडं गहियं । मित्तकलत्तजुएणवि पवइदमाणाए सद्धाए ॥७४॥
 जलपत्ताइं मोत्तुं सेससच्चित्तस्स भोजने नियमो । कम्मयओ पुण जयणा स्वरकम्माईण मव्वाण ॥७५॥
 दुप्पक्कापकासारभवत्तणं परिहरेइ परभागे । सच्चेयणं च तत्पटिवद्धं च विसुद्धपरिणामो ॥७६॥
 इच्चाइ पवज्जेउं वंदेउं मुनिवरं च जा चलिओ । ताव सुरमिहुणमेगं समागयं मुनिवरं नमिउं ॥७७॥
 भणिओ य तेण कुमरो पिच्छणंयच्छणं निएसु खणमेगं । इय मुणिऊणं मुं जाव चिट्ठए तत्थ तो तेण ॥
 लहुउत्तरवेउं विरयदेवीदेवाण वहुयस्सुवेहिं । पारद्धं पिच्छणयं पिच्छइ अच्छरियभूयं ॥७९॥
 भूयं पणञ्चमाणं ताणं मज्झम्मि संसप्तमवन्नं । कंठे विलगिगऊणं विलासवइयं इमं भणइ ॥८०॥ -
 सत्तमदिणाउ दिट्ठा वच्छे । तं तुह पियामही अहयं । तुज्ज विओए उव्वधेउं मया वंतरी जाया ॥८१॥

वाल्ले जीवानां कार्याकार्यादिज्ञानरहितानाम् । कथं सच्चरणविधानं जायते प्रगुणेन्द्रियाणांमपि ? ॥६८॥
 यथा यौवनेऽधमाः काङ्क्षन्ति विषयामिषं यथां पुरुषाः । तथां सुजनाः शिवसौख्यं काङ्क्षन्ति विमुखा विषयसौख्ये ॥
 धनेन निबन्धनेन कुमार । मिजकम्मनिधातकृतचित्तः । शिवसौख्यकृते तरुणोऽप्युद्यमं कुरु सद्धमे ॥७०॥
 स पुनर्द्विविधो भणितो यतिगृहिभेदेन प्रथमतस्तत्र । कथितः सविस्तरं ततः सम्यक्त्वादिस्य गृहिधर्मः ॥७१॥
 निःसामान्यं श्रामण्यमार्गमासेवितुमशक्नुवन् । ततो गुरुमूले श्रावकव्रतानि गृह्णाति स कुमारः ॥७२॥
 गुणचन्द्रसोमचन्द्राभ्यां संयुतस्तथा विलासवत्या । द्वादशचापि विधानेन ज्ञात्वा तेषां भावार्थम् ॥७३॥
 द्वितीयं गुणव्रतं पुनः कुमारेण कथमपि संकटं गृह्णातम् । मित्रकलत्रयुतेनापि प्रवर्धमानया श्रद्धया ॥७४॥
 जलपत्राणि मुक्त्वा शेषमचित्तस्य भोजने नियमः । कर्मतः पुनर्यतना स्वरकर्मादीनां सर्वेषाम् ॥७५॥
 दुष्परापापवामारमरणं परिहरति परभागे । सच्चेतनं च तत्पटिवद्धं च विशुद्धपरिणामः ॥७६॥
 इत्यादि प्रपद्य बन्धित्वा मुनिवरं च यावच्छालितः । तावत्सुरमिद्युनमेकं समागतं मुनिवरं नत्वा ॥७७॥
 भणितं च तेन कुमारः प्रेक्षणक्षणे पश्य क्षणमेकम् । इति श्रुत्वा स यावत्तिष्ठति तत्र ततस्तेन ॥७८॥
 लंपूतारविश्रुतेर्वादेवानां बहुरूपः । प्रारब्धं प्रेक्षणकं पश्यत्याश्चर्यभूतमिव ॥७९॥
 भूतं प्रनृत्यन् तेषां मध्ये मध्यासमवर्णम् । कपटे विलग्य विलासवतीमिदं भणति ॥८०॥ -
 सममदिनाद् दृष्टा यत्न ! न्वे नव पितामही अहम् । तव विगोप उद्धव्य मृता व्यन्तरी जाता ॥८१॥

ददूण विभंभेण इहागया गरुयनेहपडिबद्धा । ता. सञ्जहा पियावि हु तुह परिही विरहदयहियओ ॥८१॥
जद्विसाओ ते अवहिया सि समगं तु पवसियं तस्स । निदाहुहाइयं तह मुया पुणो तत्रतण अहयं ॥८३॥
तम्मि दिणेच्चिय सञ्जत्य निरु गविट्ठावि नोबलद्धा सि । ता तुभंमे सञ्जेवि हु चिट्ठह इत्येव खणमेगं ॥८४॥
जाव अहं रणमल्लं तुह पियरं पुत्ति ! इत्य आणेमि । तो तक्खणेण गंतुं समागया तं गहेऊण ॥८५॥
सो वंदेउं .साहुं उवविट्ठो तो कुमारमाईहिं । अभिवंदिओ भणेई विलासवईसम्मुहं एवं ॥८६॥
सञ्जोवि पए नाओ जणणीवयणा वइयो तुज्झ । अह निवपुरंदरोवि हु कुमरवसेरीए संपत्तो ॥८७॥
रणमल्लाईहिं तओ अञ्जुहेऊण वंदिओ राया । मुणिणावि समारद्धा पुणोवि सहेसणा तेसि ॥८८॥
“देशादन्यस्मादपि मध्यादादि जलनिषेधेशोऽप्यन्तात् । आनीय शयिते पट्यति विधिरभिमतमभिमुखामृतः ॥”
इयाइदेमणंते रणमल्लेण पुरंदरो भणिओ । एसा मह पाणपिया दुहिया पीईए दट्ठ्वा ॥८९॥
निवरणमल्लो नीओ पुरंदरेण नियम्मिं नयरम्मि । गुणचंद्राओ नाउं सव्वं संवघमाईयं ॥९०॥
देवमिहुणपि दाउं कुमरवहूणं सुरयणमाहरणं । सट्टाणे संपत्तं मुणीवि विहरेइ वसुहाए ॥९१॥
कइयपदिणाईं धरिउं सम्माणेउं विसज्जिओ रत्ना । रणमल्लो संपत्तो नियनयरे कुणइ सत्तम्मं ॥९२॥
वीयगुणव्वपरक्खं कुव्वंतो कुणइ विसयपरिभोगं । सिरिविस्ससेणकुमारो सुमरंतो सुगुरुगुआणं ॥९३॥
गुणचंद्रसोमचंद्रा कालेण गल्लियसुगुरुववएसा । वीए गुणव्वयम्मी अइयोरे ते कुणतेव ॥९४॥
उंवीकणमाईणं हुरदं भुंजेत्तु भुंजे पढमो । अप्पके परिभोगं वीओवि हु कुणइ कइयावि ॥९५॥

दृष्ट्वा विमहनेहांगता गुरुस्नेहप्रतिबद्धा । तस्मात्सर्वथा पितापि हि तत्र मरिष्यति विरहहतहृदयः ॥८२॥
यद्विषयात्त्वमपहुतासि समं तु प्रोषितं तस्य । निदाभुदादिकं तथ्य मृता पुनस्तत्क्षणमहम् ॥८३॥
तस्मिन्दिन एव सर्वत्र निश्चिनं गवेपितापि नोपलब्धासि । तस्माद् यूयं सर्वेऽपि हि तिष्ठतांश्चैव क्षणमेकम् ॥८४॥
यावदहं रणमल्लं तव पितरं प्राप्ति ! अत्रानयामि । ततस्तत्क्षणेन गत्वा समागता तं गृह्णत्वा ॥८५॥
स वन्दित्वा साधुमुपाविष्टस्ततः कुमारार्थिभिः । अभिवन्दितो भणति विलासवतीसंमुखमेवम् ॥८६॥
सर्वेऽपि मया ज्ञातो जमनीवचनाद् व्यतिक्रस्तव । अथ नृपपुरन्दरोऽपि हि कुमारगवेपण्या संप्राप्तः ॥८७॥
रणमल्लादिभिस्ततोऽप्युत्थाय वन्दितो राजा । भुनिनापि समारब्धा पुनरपि सहेशना वेपाम् ॥८८॥
इत्यादिदेशनान्ते रणमल्लेण पुरन्दरो भणितः । एवा मम प्राणप्रिया दुहिता प्रीत्या द्रष्टव्या ॥८९॥
नृपरणमल्लो नीतः पुरन्दरेण मिजे नगरे । गुणचन्द्रान्ज्ञात्वा सर्वं संबन्धादिकम् ॥९०॥
देवमिधुनमपि दत्त्वा कुमारवधूभ्यां सुरलमामरणम् । स्वस्थाने संप्राप्तं मुनिरपि विहरति वसुधायाम् ॥९१॥
कसिपयदिनानि धृत्वा सम्मान्य विसर्जितो राजा । रणमल्लः संप्राप्तो निजनगरे करोति सदर्पम् ॥९२॥
द्वितीयगुणवतरक्षां कुर्वन् करोति विषयपरिभोगम् । श्रीविश्वसेनकुमारः स्मरन् सुगुरुगुर्वाजाम् ॥९३॥
गुणचन्द्रसोमचन्द्रौ कालेन गलितसुगुरूपदेशौ । द्वितीये गुणव्रनेऽतिचोरांस्तौ कुरुत एवम् ॥९४॥
उन्वीकणादीनां समूहं भुक्त्वा भुङ्क्ते प्रथमः । अपक्वे परिभोगं द्वितीयोऽपि हि करोति कदापि ॥९५॥

तो विस्मयेणकुमरो कोमलवाणीए भणइ नाऊण । भो. मित्रा ! नो जुत्ते गुणव्ययं इय कलंकं ॥१९६॥
 अवि सगगरलविसहरमुहकुहरे पविस्वन्ति नियपाणि । हेलाए हालाहलकवलणपडणा अवि ह्वन्ति ॥१९७॥
 तखलणपस्यपुलीपओहरेसुं सुहं पियंति पयं । अनुकूलीकयपवणे दवदहनमुहे सुयंति वरं ॥१९८॥
 परिओसेणं पविसंति नकचकाउलं महाजलहिं । रहसेणं परिरंभंति भीसणं तिकखरनहरं ॥१९९॥
 न उणो खणंषि पुरिसा पमायलेसंषि कइयवि कुणंति । पइजम्मजणियदुसहदुहदंदोलीमहाभीमं ॥२००॥
 इय अपयविदुसंदोहदायगं निमुणिऊण कुमरगिरं । ते दोवि हु बाहुडिया अइयाराणाणकरणम्मि ॥२०१॥

अह अचया वसंते विलासवईए ससंभमं कुमरो । भणिओ पिययम ! कीलापरम्मुहो जइवितं तहवि ॥
 मह कोउयं महंते ता समगं एहि नंदयुज्जाणे । गंतूण कयलिलवलीएलाइवणेसु कीलेमो ॥२०२॥
 तो कुमरेणं भणियं पसयच्छि ! न संगयं इमं कांडं । तुज्जुवरोहो तहवि हु अवरज्जइ इय भणेऊण ॥
 तीइ समं संचलिओ पत्तो सो नंदणम्मि उज्जाणे । पविसइ जिणंभवणंतो भुवणपहुं पूइउं थुणिडं ॥२०५॥
 निरखंतो सो तैत्तो पत्तो गहिरम्मि वणनिमुंजम्मि । गुंजंतमहुरमहुयपरहुयरवभरियनहविवरे ॥२०६॥
 कुसुमभरभारभासुरसुरविडविमरट्टभेजणसमर्थो । सच्चविओ तत्थिक्को महातरु सरलसाहालो ॥२०७॥
 अविरलगुरुदलमासलियवहलच्छायाए छन्नदेसम्मि । सह पिययमाए कुमरो उवविट्टो जा पलोएइ ॥२०८॥
 तस्सोहं तो सहसा गयणाउ समागओ गुरुयेगा । एगो उमहव्वइओ रूवस्सी गहियखट्ठो ॥२०९॥
 भासुरजडाकडण्णो घटाटंकारनेडरवइहो । ससिसमकवालपाणी प्राणीणं पलयकालोव्व ॥२१०॥

ततो विश्वसेनकुमारः कोमलवाण्या भणति ज्ञात्वा । भो मित्रे ! नो युक्तं गुणव्रतमिति कलङ्कयितुम् ॥१९६॥
 अप्युग्रगरलविपधरमुखकुहरे प्रक्षिपन्ति निष्पाणिम् । हेलाया हालाहलकवलनप्रगुणा अपि भवन्ति ॥१९७॥
 तत्क्षणप्रसूतव्याघ्रपयोधरेषु सुखं पियन्ति पयः । अनुकूलीकृतपवने दवदहनमुखे स्वपन्ति वरम् ॥१९८॥
 परितोषेण प्रविशन्ति नक्रचक्राकुलं महाजलधिम् । रभसेन परिरभन्ते भीषणं तीक्ष्णखरनखम् ॥१९९॥
 न पुनः क्षणमपि पुरुषाः प्रमादलेशमपि कदापि कुर्वन्ति । प्रतिजन्मजनितदुःसहदुःखद्वन्द्वालीमहाभीमम् ॥
 इत्यमृतबिन्दुसंदोहदायिकं श्रुत्वा कुमारगिरम् । तौ द्वावपि लज्जितावतिचाराज्ञानकरणे ॥२०१॥

अथान्यदा वसन्ते विलासवत्या ससंभ्रमं कुमारः । भणितः प्रियतम ! कीडापराहमुखो यद्यपि त्वं तथापि ॥
 मम कौतुकं महत् तस्मात्सममोहि नन्दनोद्याने । गत्वा कदलीलवण्यादिवनेषु कीडावः ॥२०२॥
 ततः कुमारेण भणितं मृगाक्षि ! न संगतमिदं कर्तुम् । तयोपरोवस्तथापि ह्यपराध्यतीति भणित्वा ॥२०४॥
 तथा समं संचलितः प्राप्तः स नन्दन उद्याने । प्रविशति जिनमवनान्तो भुवनप्रभं पूजयित्वा स्तुत्वा ॥२०५॥
 निष्प्रान्तः स ततः प्राप्तो गर्भीरे चननिकुञ्जे । गुञ्जन्मधुरमधुरपरमृतरवभूतनमोविवरे ॥२०६॥
 कुसुमभरभारभासुरसुरविटपिगवर्भजनसमर्थः । दृष्टस्तत्रको महातरुः सरलशाखः ॥२०७॥
 अविरलगुरुदलमासलितवहलच्छायाए छन्नदेशे । सह प्रियतमया कुमार उपविष्टो यावत्प्रलोकते ॥२०८॥
 तच्छोभां ततः सहसा गगनात्समागतो गुण्येगात् । एकस्तु महावतिको रूपवान् गृहीतसटाङ्गः ॥२०९॥

डमडमियडमरुवारावभीसणो पेच्छिऊण सो कुमरं । अणमिसनयणोच्च टिओ न जंपए किंपि लिहिउच्च ॥
 चक्कीलिउच्च परिधंभिउच्च मुन्नुच्च मुक्कनीउच्च । कुमरेण पिया भणिया न होइ पुरिसो इमो, इत्थी ॥
 भणियं विलासवईए कहमेयं नाह । पुरिसरुवधरं । जंपसि रमणीकरणीरहियंपि हु इत्थियं एयं ? ॥११३॥
 तो भणियं कुमरेण मयच्छि ! चिट्ठं नियसु एयस्स । तिरिच्छीए नियच्छइ मं पिच्छिचि सेयमृच्चइ ॥
 उच्चइइ वइलपुलयं चरणंगुट्टेण खणइ खोणियलं । इय चिट्ठं कुणमार्णि माणिणि ! मृण भामिणि एयं ॥
 विज्जासिद्धिनिमित्तं गहिओ वैसो इमीए इह एसो । जम्हा कीइवि कोविहु विज्जाए साहणोवाओ ॥ ११६॥
 इय जा जंपइ कुमरो सा विज्जा तीइ तवस्सणं सिद्धा । तो मोत्तुं कायालियवेसं सा इत्थिया जाया ॥११७॥
 भणइ य तुह दंसणओ सिद्धा विज्जा कुमार ! सुचिराओ । कप्पदुम्वं सप्पुरिसदंमणमहवा न किं कुणइ ॥
 तो मइ देहं जीयं सच्चं तुम्हाण चैव आयत्तं । गंतूणं वेयइहे पियराइं जाव आपोमि ॥११९॥
 ताव खणं इत्थेव य चिट्ठसु पाणेस । मइ दयं काउं । तुज्जुवयारकरणं देहं जा देमि ते विहिणा ॥१२०॥
 इय भणिऊण गया सा ततो पच्छन्नभमिरुवैण । विज्जाहरेणं सर्वं निमुयं दिट्ठं च तचरियं ॥१२१॥
 सो उण पुव्वणुरत्तो उम्मासे तीइ पुट्ठिमणुलंगो । भमिओ जा तद्विधं विज्जासिद्धि पट्टिच्छंतो ॥१२२॥
 तो सो पट्टच्चित्तो करिरुवैण कुमारमुत्तिस्सविउं । उणइओ आगासे पिच्छंतस्सवि परियणस्स ॥१२३॥
 ततो विलासवईए पुक्करियं विहुरविरहसदेण । तो गुणचंदणमुहा पहाविया गहियसियसत्था ॥१२४॥

भासुरजटासमूहो घण्टाटङ्कारनूपुरवाद्यः । शशिसमकपालपाणिः प्राणिनां प्रलयकाल इव ॥११०॥
 डमडमितडमरुकारावभीपणो दृष्ट्वा स कुमारम् । अनिमिपनयनवत् स्थितो न जल्पति किमपि निलितवन् ॥
 उरकीलितवत्परिस्ताम्भितवच्छून्यवद् मुक्तजीवितवत् । कुमारेण प्रिया भणिता न भवति पुरुषोऽयं, स्त्री ॥११२॥
 भणितं विलासवत्या कथमेनं नाथ ! पुरुषरूपधरम् । जल्पसि रमयाकाररहितमपि हि स्त्रियमेनम् ! ॥११३॥
 ततो भणितं कुमारेण मृगाक्षि । चेष्टां पश्यैतस्य । तिर्यग्गणा पश्यति मां दृष्ट्वा स्वेदमुद्ग्रहिनि ॥११४॥
 उद्ग्रहति बहुलपुलकं चरणान्मुठ्ठेन खनति क्षोणितलम् । इति चेष्टां कुर्वाणं मानिनि ! जानीहि मामिनीमेतम् ॥
 विद्यासिद्धिनिमित्तं गृहीतो वेपोऽन्यैरैषः । यस्मात्कस्या अपि कोऽपि सखि विद्यायाः साधनोपायः ॥११६॥
 इति यावज्जगति कुमारः सा विद्या तस्यास्तत्क्षणं सिद्धा । ततो मुक्त्वा कापालिकवेषं सा स्त्री जाता ॥११७॥
 भणति च तव दर्शनतः सिद्धा विद्या कुमार ! सुचिरात् । कल्पद्रुमवत् मत्पुरुषदर्शनमयवा न किं करोति ॥
 ततो मम देहो जीवितं सर्वं गुप्ताकमेवायत्तम् । गत्वा वैताळ्ये पितरौ यावदानवायामि ॥११९॥
 तावत्क्षणमग्नैव च तिष्ठ प्राणेश ! मम दयां कृत्वा । तवोपकारकृते देहं यावद्दामि ते विधिना ॥१२०॥
 इति भणित्वा गता सा ततः प्रच्छन्नभ्रमितरूपेण । विद्याधरेण सर्वं श्रुतं दृष्टं च तच्चरितम् ॥१२१॥
 स पुनः पूर्वानुरक्तः पन्मासांस्तस्याः पृष्ठमनुलग्नः । भ्रान्तो यावच्चदिवसं विद्यासिद्धिं प्रतीच्छन् ॥१२२॥
 ततः स मद्भिष्टचित्तः करिरूपेण, कुमारमुत्तिष्ठ । उत्पतित आकाशे पश्यत्यपि परिजने ॥१२३॥
 ततो विलासवत्या पूकृतं विधुरविरहशब्देन । तनो गुणचन्द्रप्रमुखाः प्रवाविता गृहीतश्चित्तशस्त्राः ॥१२४॥

रायावि कहवि नाऊण कुमरबुत्तमेइ जा तत्थ । ता पिच्छइ मुच्छाए निमीलियन्तिं विलासवइ ॥१२५॥
तो भणइ य नियपुरिसे भो भो गंधोदयं समाणेउं । तुरियं छेटइ एयं तह वीयह तालयंटेण ॥१२६॥
तो तह विहिण पण्णा सा जाया तत्थ ता पत्ता । गुणचंदाई सुहडा साहंति निवस्स जह देव ! ॥
कुमरो करिणा गयणे दिट्ठो अम्हेहिं नीयमाणो तो । किं कुणिमो से जं सो अगोयरो अम्हवाणाण ॥
अह सा सह पियरेहिं पत्ता विज्जाहरीवि पुच्छेइ । कत्थ गओ तुम्ह सुओ, कहइ निवो केणवि हटोत्ति ॥
नो तीए नायमिणं हरिओ सो तेण पावखयरेण । कहियं च तस्सरूवं पिउणो, सो भणइ नरनाहं ॥
जह सत्तदिणाणंतो तुह पुत्तं निच्छएण आणिस्सं । ता मा खणमवि खेयं कुणसु तुमं वच्चु सगेहं ॥
सोवि गिहं पइ चलिओ गुणचंदाओ विलासवइदेवि । संधीरंतो पत्तो, खयरोवि कुट्ठावए लग्गो ॥१२३॥
सो दुट्ठो गयणचरो जलनिहिदीवम्मि खिविवि तं कुमरं । गंतूणं वेयइहे करेइ सामगियं पउणं ॥१२३॥
परिणयणत्थं, तत्तो कुमरो दीवम्मि वियरए जाव । वणदेवयव्व तत्थवि दिट्ठा ता भामिणी एगा ॥१२४॥
तो पुट्ठा कुमरेणं का सि तुमं किंनिमित्तमिह पत्ता ? । तो मुक्तदीहउण्हाससुसियाए तीएवि ॥१२५॥
भणियं पुच्छ सुदिव्वं जेणाहं निम्मिया अमियदुक्खा । भुवणपसिद्धम्मि कुले जणिऊण पुणो इहाणीया ॥
इय भणितं ह्यमाणी कुमरेण निवारितं इमं भणिया । मा कुणसु मणे खेयं परिभावसु दिव्वपरिणामं ॥
चच्चे नीए नीए य उन्नए विहविणो दरिदे य । रोरे य राज्ञोवि य राए रंके कुणइ कम्मं ॥१२८॥
तम्हां कम्मुच्छेए छेए । तं आयरं कुणसु जेण । न पुणो पुणव्वो भवदुहाण तुह जायइ कयई ॥१२९॥

राजापि कथमपि ज्ञात्वा कुमारवृत्तान्तमेति यावत्तत्र । तावत्पश्यति मूर्च्छया निमीलिताक्षी विलासवतीम् ॥
ततो भणति च निजपुरुषान् भो भो गन्धोदकं समानीय । त्वरितमुसतैतां तथा वीजयत तालवृन्तेन ॥१२६॥
ततस्तथा विहिते प्रगुणा सा जाता तत्र तावत्प्राप्ता । गुणचन्द्रादयः सुभद्राः कथयन्ति नृपस्य यथा देव ! ॥
कुमारः करिणा गगने दृष्टोऽस्माभिर्नयमानस्ततः । किं कुर्मस्तस्य यत्सोऽङ्गोचरोऽस्मद्वाणानाम् ॥१२८॥
अथ सा सह पितृभ्यां प्राप्ता विधाधर्मपि पृच्छति । कुत्र गतस्तव सुतः, कथयति नृपः केनापि हत इति ॥
ततस्तथा ज्ञातमिदं हतः स तेन पापखचरेण । कथितं च तत्स्वरूपं पितुः, स भणति नरनाथम् ॥१२०॥
यथा सप्तदिनानामन्तस्तव पुत्रं निश्चयेनानेप्यामि । तस्मान्मा क्षणमपि खेदं कुरुष्व त्वं व्रज स्वगोहम् ॥१३१॥
सोऽपि गृहं प्रति चलितो गुणचन्द्राद् विलासवतीदेवीम् । संधीरयन् प्राप्तः खचरोऽपि गवेपयितुं लग्नः ॥
त दृष्टो गगनचरो जलनिधिर्द्वीपे सिप्त्वा तं कुमारम् । गत्वा वैतादये करोति सामग्रीं प्रगुणाम् ॥१३३॥
परिणयनार्थं, ततः कुमारो द्वीपे विनरति यावत् । वनदेवतेव तत्रापि दृष्टा तावद् भामिन्येका ॥१३४॥
ततः पृष्टा कुमारेण काऽसि त्वं किनिमित्तमिह प्राप्ता ? । ततो मुक्तदीर्घोष्णश्वासशुष्कया तयापि ॥१३५॥
भणितं पृच्छ देवं येनाहं निर्मिताऽमितदुःखा । सुवनप्रसिद्धे कुले जनयित्वा पुनरिहानीता ॥१३६॥
इति भणित्वा रुदती कुमारेण निवार्येदं भणिता । मा कुरु मनमि खेदं परिभाष्य दिव्यपरिणामम् ॥१३७॥
उच्चातीक्ष्णान् नीचान्श्रोत्रतान् विभविनो दरिद्रांश्च । रोरांश्च राज्ञोऽपि च राज्ञो रक्षान्करोति कर्म ॥१३८॥

इच्छाद्वेमणाए सोयं मोयाविया कुमारण । संडविया ठाणविसंठुन्नावि गोविन्व गोवेण ॥१४०॥
तो साहिउं पठत्ता परओ चरियं नियं कुमारस्स । जह सिरिनयुरनिवासिस्स सेट्ठिणो सोमदेवस्स ॥
तणया हं कणयसिरी परिणीया सालिभदनामेणं । तन्नयरवासिणा सायरं च नीया य नियगेहे ॥१४२॥
भुंजइ सो विसयसुहं मए सपं समहियाणुराएण । भणिया हं तेण पिए । पिउगेहे नेय गंतव्वं ॥१४३॥
एवंति मए भणियं नवरं कइयावि अंवतायाण । आहवणे मोकलयं अणुनायाए तए नाह ! ॥१४४॥
तेपि हुं न बहु मयं तस्स, अन्नया रयणिअद्धरत्तम्मि । कोवि मए गायंतो निसुओ नियडम्मि नेहम्मि ॥
तो भणिओ नियभत्ता मए इमं नाह ! गायणो कोवि । गायइ पणवीसवओ सत्तियकुलसंभवो गौरो ॥
अप्याऊ अइसुभगो पीवरदेहो न एत्थ-संदेहो । गुञ्जम्मि मसो असमो परिरसमो तस्स धनुवेए ॥१४७॥
इय जाव मए भणियं नाऊणं सरविसेममत्याओ । तो तम्मणम्मि जलित्तो पवलो ईसानल्लो सहसा ॥
तो तद्धिणाउ चत्तो संभासोवि हुं मए सपं तेण । तो चित्तियं मए नणु गुणोवि दोसत्तणं पत्तो ॥१४९॥
तद्धिणपभिंदिपि इमो समुहजत्तासमसुओ जाओ । तत्तो पियरणुनाओ संचलित्तो सोहणट्ठिणम्मि ॥१५०॥
अहमवि तत्सुवरोहं विणावि सह तेण पोयमारुढा । रयणीए जलहिमञ्जम्मि उट्ठिया विगयनिदाहं ॥१५१॥
जा देहचित्तेठाणं पत्ता जलहिम्मि तेण ता खित्ता । संपत्तफलइखंडा इहागया अज्ज खुहिया हं ॥१५२॥
इय कहिऊण समप्पइ कुमरस्स फलाइं सा सचित्ताइं । ताइं न भुंजइ कुमरो मणम्मि नियमं नियं नाडं ॥

तस्मात्कर्मोच्छेदे छेके ! त्वमादरं कुरु येन । न पुनः पुनर्भवो भवदुःखानां तव जायते कदाचित् ॥१३९॥
इत्यादिदेशनया- शोकं-मोचिता कुमारण । संस्थापिता स्थानविसंस्थुलापि गोपीव गोपेन ॥१४०॥
ततः कथयितुं प्रवृत्ता परतश्चरितं निजं कुमारस्य । यथा श्रीनगरनिवासिनः श्रेष्ठिनः सोमदेवस्य ॥१४१॥
तनयाऽहं कनकश्रीः परिणीता सालिभद्रनाम्ना । तन्नगरवासिनो सादरं च नीता च निजगेहे ॥१४२॥
मुक्ते स विषयमुखं मया सपं समधिकानुरागेण । भणितोऽहं तेन प्रिये ! पितृगेहे नैव गन्तव्यम् ॥१४३॥
एवमिति मया भणितं किन्तु कदाप्यम्यातातयोः । आह्वाने मुत्कलमनुज्ञातायास्तव नाथ ! ॥१४४॥
तदपि हि न बहु मयं तस्मै, अन्मया रजन्यर्वराजे । कोऽपि मया गायन् श्रुतो निकटे गेहे ॥१४५॥
ततो भणितो निजमर्ता, मयेदं नाथ ! गायनः कोऽपि । गायति पञ्चविंशतिवयाः क्षात्रियकुलसंभवो गौरः ॥
अल्पायुरतिमुमगः पीवरदेहो नात्र संदेहः । गुणै तिलोऽसमः परिश्रमस्तस्य धनुर्वेद ॥१४७॥
इति यावद् मया भणितं ज्ञात्वा स्वरविशेषशस्त्रात् । ततस्तन्मनसि ज्वलितः प्रबल इष्ट्यानलः सहसा ॥१४८॥
तनस्तद्धिनात् त्यक्तः संभाषोऽपि हि मया सपं तेन । ततश्चित्ततः मया ननु गुणोऽपि दोषत्वं प्रातः ॥
तद्धिनप्रभृत्यप्ययं समुद्रयात्रासमुत्सुको जातः । ततः पितृनुज्ञातः संचलितः शोभनदिवे ॥१५०॥
अहमपि तस्योपरोधं विनापि सह तेन पोतमारुढा । रजन्यां जलधिमध्ये उत्थिता विगतनिद्राहम् ॥१५१॥
यावद् देहचिन्तास्थानं प्राप्ता जलधौ तेन तावत् क्षिप्ता । संप्राप्तफलकत्तपदेहागताऽथ क्षुधिताहम् ॥१५२॥

तो गुरुअरोहेण भणिओ सो तीए कहइ जेह मज्झ। मोत्तूण पत्तसलिलं नियमो सच्चित्तद्वयस्त॥१५४॥
 एवं तत्त दिने सो मणसावि हु वंछए नय सच्चित्तं। तह देसणाए विदिया वारसवयधारिणी सावि॥१५५॥
 तो कयसच्चित्तनियमा सावुववासेहि सत्त दिवसाइं। चिट्ठइ ता पुब्बुत्ता पत्ता विज्जाहरी तत्थ॥१५६॥
 बहुपरिवारसमेया पासइ कुमरं अईव किसकायं। पुरओ य ठिआए स्वामोयरीए सह किंपि जंपंत॥१५७॥
 तो सिरकयंकरकमला सा जंपइ तं पइ इमं वयणं। आरुइह विमाणमिणं गच्छामो तुह पुरे जेण॥१५८॥
 निदओ मह ताएण सो तुह अवयारकारओ खयरो। इय सुंणिअं सो जंपइअहह विरुद्धं कहं विदियं॥१५९॥
 कणपसिरीए धम्मोवल्लभहेउत्तणेण हं जाओ। जं तेण इहाणीओ सो उवयारी अओ मज्झ॥१६०॥
 अहवा तस्स विकम्मं किंचिवि चिरसंचियं इमं फलियं। इय जंपियावसाने वणिगवहुया कहइ खयरीए॥१६१॥
 जह अज्ज सत्तपदिणं वट्ठइ उववासियस्स कुमरस्स। जम्हा जं वा तं वा न भुंजए एस धीरप्पा॥१६२॥
 तो खयरीपरिवारो आणइ फलपत्तकुसुमकंदाइं। दोएइ कुमरपुरओ पुव्वं व न भुंजए तंपि॥१६३॥
 तो तप्पविवारेण भुत्ताइं ताइं, धारिओ सहसा। सो सव्वो तो कुमरो मणम्मि एवं विंचितेइ॥१६४॥
 सो जयइ जए धम्मो जस्स पभावेण आवइसमुदं। लंघंति भवे भविणो भाविसुभंदा य जायंति॥१६५॥
 किञ्च।

ते गुरुगो गुणगुरुगो सुहफलतरुणो तमोहदिणमणिणो। जीयंतु जए जेहि नियमपयाणेण हं-परिओ॥
 निवडंतं निविडावइगुरुतरअइवियडंअयहसहृष्टाए। कस्सइभवाहवीए अडणंपि हु वारियं जेहि॥१६७॥

इति कथयित्वा समर्पयति कुमाराय फलानि सा सच्चित्तानि। तानि न शुद्धं कुमारो मनसि नियमं निजं ज्ञात्वा॥
 ततो गुर्ववरोधेन भणितः स तथा कथयति यथा मम। मुक्त्वा पत्रसलिलं नियमः सच्चित्तद्रव्यस्य॥१६४॥
 एवं सप्त दिनानि स मनसापि हि वाञ्छति न च सच्चित्तम्। तथा देशनया विहिता द्वादशव्रतधारिणी सापि॥
 ततः कृतसच्चित्तनियमा साप्युपवासेः सप्त दिवसानि। तिष्ठति तावत्पूर्ववत्तां प्राप्त्या विद्याधरी-तत्र॥१६५॥
 बहुपरिवारसमेता पश्यति कुमारमतीव-क्रुशकायम्। पुरतश्च स्थितया क्षामोदर्या सह किमपि नश्यन्तम्॥
 ततः शिरःकृतकरकमला सा गल्पति तं प्रतीदं वचनम्। आरोहन् विमानमिदं गच्छामस्तव पुरे येन॥१६६॥
 निदतो मम तातेन ॥ तवापकारकारकः स्वचरः। इति श्रुत्वा स जल्पत्यहह विरुद्धं कथं विहितम्?॥१६७॥
 फनकधिया धर्मपिलम्भहेतुत्वेनाहं जातः। यत्नेनहानीतः स उपकारी अतो मम॥१६८॥
 भयवा तस्य विकर्म किञ्चिदपि निरसंचितमिदं फलितम्। इति जल्पितावसाने वणिगवपुः कथयति सत्तयाः॥
 यथाऽय सप्तमदिनं वर्तते उपोषितस्य कुमारस्य। यस्माद् यद्वा तद्वा न भुङ्क्ते एष धीरान्ता॥१६९॥
 ततः स्वचरपरिवार आनयति फलपत्रकुसुमकन्दानि। दौकते कुमारपुरतः पूर्वमिव न शुङ्क्ते तदपि॥१७०॥
 तन्मन्त्रपरिवारेण भुक्तानि तानि, पातितः सहसा। स सर्वस्ततः कुमारो मनस्येवं विचिन्तयति॥१७१॥
 स नयति जगति धर्मो यस्य प्रभाषणापत्तमुद्रम्। लघ्नन्ते भवे भविनो भाविसुभंदाश्च जायन्ते॥१७२॥
 ते गुरवो गुगगुरवः शुभकननयस्तमओषदिनमणयः। गीयासुर्नगनि यैनियममशनुनाहं धृतः॥१७३॥

इय चित्तंते कुमरे खयरी विज्जाए मुणइ जह पढमं । पुत्तुचत्तेयरेण विसेण वासित्तु एयाइ ॥१६८॥
 आरोहियाइ इण्ह ताणं पमाओ वियंभियो एसो । इय निच्छिऊण आणेइ ओसहिं विसविघायकरि ॥
 तो तीए नासिओवरिटवियाए उड्डिआ इमे सहसा । तो खयरीए कुमरो कणयसिरीए सह विमाणे ॥
 आरोविऊण नीओ भोगपुरे गरुयविरहदुहियाण । पणओ पियराण तओ महाविभूर्धए बीवाहो ॥१७१॥
 पारद्धो खयरेहिं तत्तो सा तेण परिणीया खयरी । सुरसुंदरीभिहाणां सुमुणीणवि मोहसंनजणी ॥१७२॥
 कणयसिरीवि सुनिचलचित्ता निचंपि सत्त्वयवणसु । निवसइ तस्सेव गिहं भङ्गीए निव्विसेसयरा ॥१७३॥
 तो समयं नाऊणं राया गिण्हइ जिणमए दिक्खं । सिरिविस्ससेणकुमरं रज्जे ठविऊण सुहलग्गे ॥१७४॥
 सोवि कलत्तदुगेणं सद्धिं भुंजेइ रज्जसिरिमणहं । सावयवणसु निच्चं अइयारपर्यपि स्वत्तंते ॥१७५॥
 तो कालेण जाओ विलासवईए सुओ जयाणंदो । वाहत्तरिकलकुसलो कमेण सो जोव्वणं पत्तो ॥१७६॥
 सुरसुंदरीए जाया दुहिया पडिपुञ्जलक्खणोयेया । इत्थिमित्तकुडुवं, निजमो सेसस्स तेण कओ ॥१७७॥
 रज्जं सुरज्जुवंधो भोगा रोगव्व भवनमभिमवणं । पणइणीओ सपिणीओ इय मत्तंते गमइ कालं ॥
 जस्स पयावो आरक्खिओ य मंतीवि नियमइणसरो । आणचिय चारयवंधणाइ धणियं धणं पुण्णं ॥
 अह कहवि कम्मवसओ विलासवईए तणुम्मि गुरुरोगो । संजाओ विज्जेहिंवि जवयरिया माडल्लिगेण ॥
 संजाया नीरोगा तहावि सा भुंजए पइदिणंपि । अभ्यासाउ सच्चित्तं तो रत्ता बारिया एवं ॥१८१॥

निपतन् निविहापद्गुरुतरातिविकटावटगते । कर्कशमवाटन्यमटनमपि हि वारितं यै ॥१६७॥
 इति चिन्तयति कुमारं खचरी विधया जानाति यथा प्रथमम् । पूर्वोक्तलेखरेण विषेण वासियैवैतानि ॥१६८॥
 आरोपितानीदानीं तेषां प्रमावो विजृम्भित एषः । इति निश्चितानयत्योषधीं विपविचातकरीम् ॥१६९॥
 ततस्तथा नासिकोपरिस्थापितायासुस्थिता इमे सहसा । ततः खचर्या कुमारः कलकश्रिया सह विमाने ॥१७०॥
 आरोप्य नीतो भोगपुरे गुरुविरहदुःखितयोः । प्रणतः पित्रोस्ततो महाविभूत्या बीवाहः ॥१७१॥
 प्रारब्धः खचरैस्ततः सा तेन परिणीता खचरी । सुरसुन्दर्यभिधाना सुमुनीनामपि मोहसंनजनी ॥१७२॥
 कनकश्रीरपि सुनिरचलचित्ता नित्यमपि श्रावकप्रतेषु । निवसति तस्यैव गृहे भगिन्या निर्विशेषतरा ॥१७३॥
 ततः समयं ज्ञात्वा राजा गृह्णाति जिनमते दीक्षाम् । श्रीविश्वसेनकुमारं राज्यं स्थापयित्वा शुभताने ॥१७४॥
 सोऽपि कलत्रद्विकेन सार्धं भुङ्क्ते राज्यश्रियमक्षताम् । श्रावकप्रतेषु नित्यमतिचारपदमपि रक्षन् ॥१७५॥
 ततः कालेन जातो विलासकन्याः सुतो जगदानन्दः । द्वाप्तमतिकलाकुशलः क्रमेण स यौवने प्राप्तः ॥१७६॥
 सुरसुन्दर्या जाता दुहिता परिपूर्णलक्षणोपेता । एतावन्मात्रकुटुम्बं, नियमः शेषस्य तेन कृतः ॥१७७॥
 राज्यं सुरज्जुवन्धुमोगा रोगा इव भवनमभिमवनम् । प्रणयिन्यः सपर्य इति मन्यमानो गमयति कालम् ॥१७८॥
 यस्य प्रताप आरक्षिकश्च मन्यपि निजमतिप्रसरः । आज्ञैव चारकवन्धानि गाढं धनं पुण्यम् ॥१७९॥
 अथ कथमपि कर्मवशातो विलासकन्यास्तनौ गुरुरोगः । संजातो वैधैरप्युपचरिता मासुल्लिङ्गेन ॥१८०॥
 संजाता नीरोगा तथापि सा भुङ्क्ते प्रतिदिनमपि । अभ्यासान् सच्चित्तं ततो राजा चारितैवम् ॥१८१॥

वीयगुणव्यमेवं मा मा अइयरह कारणेण विणा । संजायगादगिदी कुणइ इमा उत्तरं एवं ॥१८२॥
जइ माउलिगमहुणा महुणा सह अह कं न भुंजेमि । तो रोगो मह देहे करइ पीढं महंतिपि ॥१८३॥
तो भणिया भूवइणा भदे ! सच्चित्तओसहाईहि । संजायपइसरीरा करेसि इय उत्तरमजुत्तं ॥१८४॥
यतः,

एगस्स कए नियजीवियस्स बहुयाउ जीवकोडीओ । जे के ठवंति दुक्खे ताणं किं सासओ अप्पा ? ॥

“कृमयो भस्म विष्टा वा निष्ठा यस्येयमीदृशी । स कायः परपीडाभिः पोष्यतामिति को नयः ? ॥

महता पुण्यपण्येन क्रीतेयं कायनौस्त्वया । पारं दुःखोदधेर्गन्तुं त्वर यावन्न भिद्यते ॥”

सुगुरुमुहनिग्गयाणं वयणाणं नियमुहप्पवन्नाण । जं गंजणं विहिज्जइ तं मन्ने मोहमाहप्पं ॥१८६॥
इह लोएवि दुई चिय परलोए नितुलं तु तं होही । गुरुआणाभंगाओ वोहीवि हु दुल्लहा मन्ने ॥१८७॥
इच्चाइदेसणाए विहियाएवि हु न तीइ पडिचयणं । दिअं गुरुक्कम्माए अहह अहो दारुणो मोहो ॥१८८॥
अवहीरिया निवेणं कंदाई सेवए निरग्गलए । रोगेणवि अभिभूया दुहावि गयदिट्ठिया जाया ॥१८९॥
अणुभविउं गुरुदुक्खं मरिज्जणं वंतरेसु उववन्ना । भमिज्जण भवे लहिही कमेण कम्मक्खया मोक्खं ॥
कणयसिरी वणिदुहिया गहियाणुव्वयगुणव्वया तइया । तस्संसग्गवसेणं सिट्ठिलेइ गुणव्वयं वीयं ॥
अइपक्कअंवयाइं अचिंत्ताइंति मज्जमाणी सा । सच्चित्तप्पडिबद्धं भुंजइ सच्चित्तकयनियमा ॥१९०॥
तो नाए नरवइणा भणिया करभोरु ! किं न जानासि । करयलकलियजलं पिब गलेइ जं आउयं तह य ॥
किं न नियच्छसि पसयच्छि ! लच्छिलीलामुहाइं विरसाइं । परिणामदारुणाइं अणंतभवभमणहेऊणि ॥

द्वितीयगुणव्रतमेवं मा मातिचरत कारणेन विना । संजातगादगृद्धिः करोतीयमुत्तरमेवम् ॥१८२॥
यदि मातुलिङ्गमधुना मधुना सहाहं कथं न भुंजेय । ततो रोगो मम देहे करोति पीढां महंतिमपि ॥१८३॥
ततो भणिता भूपतिना भद्रे ! सच्चित्तौपधादिभिः । संजातपटुशरीरा करोषीत्युत्तरमंयुक्तम् ॥१८४॥
एकस्य कृते निमजीवितस्य बहुर्जीवकोटीः । ये के स्थापयन्ति दुःखे तेषां किं शाश्वत आत्मा ? ॥१८५॥
सुगुरुमुत्तिर्गतानां वचनानां निजमुखप्रपन्नानाम् । यदवमाननं विधीयते तन्मन्ये मोहमाहात्म्यम् ॥१८६॥
इहलोकेश्वरि दुःखमेव परलोके नितुलं तु तद् भविष्यति । गुर्वज्ञाभद्राद् बोधिरपि हि दुर्लभो मन्ये ॥१८७॥
इत्यादिदेशनाया विहिताया अपि हि न तथा प्रतिवचनम् । दत्तं गुरुकर्मयाऽहह अहो दारुणो मोहः ॥१८८॥
अवधीरिता नृपेण कन्दादीन् सेवते निर्गलान् । रोगेणाप्यभिभूता द्विधापि गतदृष्टिः जाता ॥१८९॥
अनुभूय गुरुदुःखं मृत्वा व्यन्तरेषूपपत्ता । आन्त्वा भवे लप्स्यते क्रेमेण कर्मक्षयाद् मोक्षम् ॥१९०॥
कनकश्रीविणिग्गदुहिता गृहीताणुव्वतगुणव्वता तइया । तस्संसर्गवसेन शिथिलयति गुणव्रतं द्वितीयम् ॥१९१॥
अतिपक्वाम्बान्यचित्तानि मन्थमाना सा । सच्चित्तप्रतिबद्धं मुह्यते कृतसच्चित्तनियमा ॥१९२॥
ततो ज्ञाते नरपतिना भणिता करभोरु ! किं न जानासि । करतलकलितजलमिव गलति यदामुस्तथाच ॥१९३॥
किं न पश्यसि मृगाक्षि ! लक्ष्मीलीलामुत्थानि विरसानि । परिणामदारुणान्यनन्तमवभ्रमणहेतुन् ॥१९४॥

जो नाम पमायाओ नियमधुरं धरिवि हारण सो उ । तुच्छविषयाण कळे कोडीप वराहियं किणइ ॥
 येवोवि नियमभंगो भवगुरुदुःखाई देइ नियमेण । जह विसलवोवि सुत्तो मरणदुःखं देइ देहीण ॥१९६॥
 सच्चित्तपण्डितदे मा गिद्धि कुणसु सुणसु गुरुवचने । गुरुकर्मयाए तीइवि न किंचि पच्चुत्तरं दिन्नं ॥
 अवहीरियाए तीए अप्पडिकंताउ तस्स ठाणाओ । मज्झिमसुरेसुपाउं वद्धं सोहम्मकणम्मि ॥१९८॥
 सुरसुंदरीवि जाया सिद्धिलिखभावा गुणव्वए वीए । तुच्छोसाहपरिभोगं करेइ निच्चं पमायाओ ॥१९९॥
 तो नाया भूवङ्गा भणिया भदे ! न सुंदरं एयं । पडिवज्जंति चइज्जइ जइ ताव निरत्ययं जीयं ॥२००॥
 पडिवज्जंति न धीरा अह पडिवज्जंति निच्चइंते य । बाया फुरइ नराणं तीए विणा हुंति मयकप्पा ॥
 पडिवज्जो पढं चिय मह पासे सो गिहत्थवरधम्मो । वीयं गुणव्वयं पुण विसेसओ इय तए गहिंयं ॥
 मोत्तूण कुमुपतंबोलपाणिपं निययदेहकज्जेण । सेसमसेसंति तए सच्चित्तं दूरओ चत्तं ॥२०३॥
 ता कह तं अईयारकलुसियं कुणसि गुणव्वयं वीयं ? । नियजीहापडिवज्जं सम्मं पालेसु वपमेयं ॥२०४॥
 जललवचलम्भि जीए विज्जुलयाभंगुरेसु भोगेसु । सोगवसाणे पियसंगमम्मि न खमं इमं काउं ॥२०५॥
 सावि गुरुकर्मयाए निवस्स न य किंपि उत्तरं देइ । रसगिद्धिसंनिवाएण रुद्धवाणीव संजाया ॥२०६॥
 तत्तोऽवहीरियच्चिय रत्ना परिगलियविरइसम्मत्ता । कम्मवसओ तओ सा परिकुणं वंतरी जाया ॥२०७॥
 गुणचंदसोमचंदा अप्पडिकंता चएवि देहमिणं । नागेसु उववन्ना सिज्झिस्सतीह तइयभवे ॥२०८॥

यो नाम प्रमादाद् नियमधुरां धृत्वा नाशयति स तु । तुच्छविषयाणां कार्ये कोट्या वराटिकां क्रीणाति ॥१९६॥
 स्तोत्रोऽपि नियमभङ्गो भवगुरुदुःखानि ददाति नियमेन । यथा विपलवोऽपि मरणदुःखं ददाति देहिनाम् ॥
 सच्चित्तप्रतिपदे मा गृद्धि कुरु शृणु गुरुवचनम् । गुरुकर्मया तयापि न किञ्चित्प्रत्युत्तरं दत्तम् ॥१९७॥
 अवहीरितया तयाऽप्रसिक्तान्तात् तस्य स्यानात् । मध्यमसुरेध्वायुर्बद्धं सौधर्मकल्पे ॥१९८॥
 सुरसुन्दर्यापि जाता शिथिलिखभावा गुणव्रते द्वितीये । तुच्छोपधापरिभोगं करोति नित्यं प्रमादात् ॥१९९॥
 ततो ज्ञाता मूतिना भणिता भदे । न सुन्दरेतत् । प्रतिपन्नमपि त्यज्यते यदि तदा निरर्थकं जीवितम् ॥२००॥
 प्रतिपद्यन्ते न धीरा अथ प्रतिपद्यन्ते निर्दहन्ति च । वाक् स्फुरति नराणां तया विना भवन्ति मृतकल्पाः ॥
 प्रतिपन्नः प्रथममेव मम पार्ष्वं ॥ गृहस्थवरधर्मः । द्वितीयं गृणधत्तं पुनर्विशेषत इति त्वया गृहीतम् ॥२०२॥
 मुक्त्वा कुमुमतामूलपाणीयं निजदेहकार्येण । शेषमशेषमपि त्वया सचित्तं दूरतस्थयतम् ॥२०३॥
 तस्मात्तर्कं त्यमतिचारकलुषितं करोषि गुणव्रते द्वितीयम् । निजनिहाप्रतिपन्नं सम्यक्पालय व्रतमेतत् ॥२०४॥
 बललवचले जीविते विगुल्लतांगहुरेषु भोगेषु । शोकावसाने प्रियसंगमे न क्षमामिदं कर्तुम् ॥२०५॥
 सापि गुरुकर्मतया नृपस्य न च किमप्युत्तरं ददाति । रसगृद्धिसंनिपातेन रुद्धवाणीव संजाता ॥२०६॥
 ततोऽवहीरितैव सज्ञा परिगलितविगितसम्यक्त्वा । कर्मवशतस्ततः सा मृत्वा व्यन्तरी जाता ॥२०७॥
 गुणचन्द्रसोमचन्द्रावप्रतिक्रान्तौ त्यक्त्वा देहमिमम् । नागेष्पपन्नौ सेतस्यत इह तृतीयभवे ॥२०८॥

अहं विस्मयेणराया धम्मम्मि समुज्जओ गमइ कांलं । तो केणवि निसीहे पढिया गाहा इमा तत्थ ॥२०९॥
 मुचंति रज्जुवद्धा संकलवद्धा य निपलवद्धा य । नेहनिपडेसु वद्धा भवकोटिगया किलिस्संति ॥२१०॥
 अवहारिज्जण गाहत्थमेस भावेइ नियमणे एवं । मा जीव । कत्थवि तुमं पडिवंधं कुणसु इइ मुणितं ॥
 रे जीव ! लालसमणो रज्जाइसु सा हविज्ज ईसिपि । जाणंतो एयाणं अवसाणं दारुणविवागं ॥२११॥
 आईमज्झवसाणं जारिसयं तारिसंपि जीव ! तुमं । परिभावसु सुहुमाए सुदीए धम्म-रज्जाण ॥२१२॥
 एगं एगंतसुहं वीयं एगंतदुहयरं चेव । गरुओवि किर विसेसो जाणिज्जइ निरु विवेईहिं ॥२१३॥
 मोहविमूढा पुरिसा रज्जसुहेहिंपि वेलविज्जंति । दीसंतमणहरेहिं धणियं परमत्थविरसेहिं ॥२१४॥
 इच्छाइ चित्तयंतो ताव ठिओ जाव उमाओ सूरु ! आवस्सयाइ काउं अत्थाणसहाए उवविट्ठो ॥२१५॥
 आहूया सचिवाई कहियं तेसिं जहा जलंतस्स । गेहस्स मज्झयारे सुत्तम्मिं य वल्लहे दुलहे ॥२१६॥
 निदक्खए विबुद्धो जइ सो नीहरइ तस्स मज्झाओ । तो किं धारेयव्वो सुयणेहिं वल्लावि बाहाहिं ? ॥
 कायव्वं किं अव्वो ! साहइ निसुयं विभाविउं चित्ते । तेहिं भणियं नरेस्सर । बालोवि विपाणए एयं ॥
 नीहरियव्वो सुयणेहिं वल्लहो निरु पमत्तसुत्तोवि । किं पुण सयंपबुद्धो तह य सयं नीहरंतो वा ॥२१७॥
 पज्जलियगिहाहितो, इहरा ते वल्लहावि य न हुंति । तो भणियं भूवइणा जइ एवं तो निसामेह ॥२१८॥
 भवगिहमज्झम्मि पमायजलणजलियम्मि मोहनिदाए । मं सुत्तं जो इह उट्टवेइ न निवारियव्वो सो ॥२१९॥
 इय जाव किंति भणिहंति ताव पडिहारसूइओ पचो । उज्जाणपालपुरिसो विभवइ निवं नमिपि एवं ॥

अथ विश्वसेनराजो धर्मे समुद्यतो गमयति कालम् । ततः केनापि निशये पठिता गाथेयं तत्र ॥२०९॥
 मुच्यन्ते रज्जुवद्धाः शृङ्खलवद्धाश्च निगडवद्धाश्च । स्नेहनिगडैर्बद्धा भवकोटिगताः क्लिश्यन्ति ॥२१०॥
 अवधार्य गाथार्थमेव भावयति निजमनस्येवम् । मा जीव ! कुत्रापि त्वं प्रतिबन्धं कुरुष्वेति ज्ञात्वा ॥२११॥
 रे जीव ! लालसमना राज्यादिषु मा भवेरीषदपि । जानन्नेतेपामवसानं दारुणविपाकम् ॥२१२॥
 आदिमध्यावसानं यादृशं तादृशमपि जीव ! त्वम् । परिभावसु सुहृन्मया बुद्ध्या धर्म-राज्ययोः ॥२१३॥
 एकमेकान्तमुत्तं द्वितीयमेकान्तदुःखतरमेव । गुरुरपि किल विशेषो ज्ञायते निश्चितं विवेकिभिः ॥२१४॥
 मोहविमूढाः पुरुषा राज्यसुखैरपि बन्ध्यन्ते । दृश्यमानमनोहरैर्गोदं परमार्थविरसैः ॥२१५॥
 इत्यादि चिन्तयंस्तत्रैव स्थितो यावद्बुद्धः सूरः । आवश्यकादि कृत्वाऽऽस्थानसंभारानामुपविष्टः ॥२१६॥
 आहूताः सचिवादयः कथितं तेषां यथा ज्वलतः । गेहस्य मध्ये सुप्ते च वल्लभे दुर्लभे ॥२१७॥
 निद्राशये विबुद्धो यदि स निस्सरति तस्य मध्यात् । ततः किं धारयितव्यः स्वजनधलादपि बाहुभिः ॥२१८॥
 कथयं किं हन्त ! कथयत निमृत्तं विभाव्य चित्ते । तर्भणितं नरेश्वर ! बालोऽपि विजानात्येतत् ॥२१९॥
 निःसारयितव्यः स्वजनैर्वल्लभो निश्चितं प्रमत्तमुत्तोऽपि । किं पुनः स्वयं प्रबुद्धस्तथा च स्ययं निस्तैरन् वा ॥
 प्रज्वलितगृहान्, इतरथा ते वल्लभा अपि च ॥ भवन्ति । ततो भणितं भूषतिना यथेवं ततो निशमयत ॥
 भवगृहमध्ये प्रमादज्वलनज्वलिने मोहनिद्रया । मां सुप्तं य इहोत्थापयति न निवारयितव्यः सः ॥२२०॥

मिरिनेमिचंदमूरी सुभद्र उदयसेदहज्जाणे । चउनाणी संपत्तो मुपत्तमुणिमंगओ सुगओ ॥२२४॥
तो तुट्टेण रत्ता नियंगल्लगं सपग्गमाभरणं । तस्स विट्ठं महमा ममुट्ठिओ सुग्गिनपण्णं ॥२२५॥
सूरिचरणारविंदं वंदेउं देसणं च सुणिऊण । रज्जम्मि जयाणंदं कुमरं ठावेउं मिहपत्ता ॥२२६॥
उच्छव्वाणापुरस्सरमिह राया सूरिपायपासम्मि । गिण्णं दिक्खं मिक्खत्तादुगं च तद जाउं मोक्खेवि ॥
भज्जाउं विहरिऊणं भग्गि भोपम्मि जिणपणं पण्ण । कइवयभवाण मज्जे मिच्छिन्नम्मंताह वुयस्समा ॥
तो जइ इमिणा निवपुंगवेण वीयं गुग्गळयं धरियं । अइविममसंकडम्मि वि अइस्सल्लियं जव्वजावेवि ॥
तद अन्नेहिंवि भव्वेहिं भाविमहेहिं देइनिरवेक्खं । पालेयव्वो नियमो नियमा कंठट्ठिगजिण्णि ॥२२७॥
॥ इति भोगपरिभांगवने विन्ध्यमेनकुमारकथानकं पञ्चानिचारकथामन्विनं समाप्तम् ॥

इति यावत्किमपि भणिष्यन्ति तावत्प्रतिहारसूचितः प्राप्तः । उद्यानपालपुरगो विजययति नृपं गत्वैवम् ॥२२४॥
श्रुतिमिचन्द्रसूरिः सुभद्र उदयशेखरोद्याने । चतुर्जनिं संप्राप्तं मुपात्रमुनिसंगतं सुगतं ॥२२५॥
ततस्तुष्टेन राजा निजाङ्गलग्नं समग्रमाभरणम् । तस्मै विनीर्णं महता सगुण्यितः सुग्गिनमनार्थम् ॥२२५॥
सूरिचरणारविन्दं वन्दित्वा देशनां च श्रुत्वा । रान्ये जगदानन्दं कुमार म्थापयति गृहप्राप्तः ॥२२६॥
उत्सर्पणापुरस्सरमिह राजा सूरिपादपाद्वे । गृहाति दीप्तां शिखाद्विकं च तथा यानि मोक्षेऽपि ॥२२७॥
भायें विह्वल्य भवे मीमे जिनमतं प्राप्य । कतिपयमवानां मध्ये संस्तुयत इह घृतकर्म ॥२२८॥
ततो यथाऽनेन नृपपृष्ठचैन द्वितीयं गुणव्रतं घृतम् । अतिविषमसंकटेऽप्यस्तलितं यावन्जीवमपि ॥२२९॥
तथान्यैरपि भव्यैर्भाविमद्वेदेनिरपेक्षम् । पालयितव्यो नियमो नियमात्कण्ठस्थितजीवितैः ॥२३०॥

तद् वीर्यगुणध्वधारिणा ओ विदलं सगोरसं वज्रं । भोजणो बहुमंसं राहभक्तं च सञ्चेहि ॥१॥
जे उण राईभक्तं चयंति दत्तोच्च मुणिवि मुणिवयणं । ते इह भवन्तरेमुवि हवन्ति सुहिणो सयाकालं ॥२॥
तथाहि :-

सुपयासओ सगोवो बहुवणसंडो सुवच्छसच्छाओ । अत्थि सुरट्ठा देसो घोसोच्च सुतित्थकयसोहो ॥३॥
तत्थत्थि धणसमिद्धं गिरिनगरं नाम पट्ठणं तम्मि । राया रिउवलमणो महणो नामेण सुपसिद्धो ॥४॥
तद् य महेसरदत्तो सिद्धी निवाससु पडरयणकलितो । ललिया तस्सत्थि पिया दत्तो नामेण ताण सुओ ॥
दुल्ललियगोद्धिखित्तो पियरेहि बियरए पइपुरं पि । विलसइ पेसाण गिहे विविहविलासेहि दुल्ललितो ॥६॥
पियइ सुरं तद् सरयं सुरयपसत्तो गमेइ दियहाइ । अह अन्नया गओ सो उज्जाणीए सपरिवारो ॥७॥
महुमंडगमोयगमंडियाण इडुरियगुंदवडयाणं । गुरुगड्डीओ भरिउं वडयकरंवाण य तद्देव ॥ ८ ॥
वीणावेणुपवीणं सुपाउलं समगमेव आणेइ । तो गरुगगहिरसरसीतडम्मि दाऊणमावासे ॥ ९ ॥
जा गुंतु कयलिहरे पारद्धं पिच्छणं तहि ताव । तन्नासाए पविट्ठो कत्तोवि हु दुरहिमलग्गो ॥१०॥
दत्तावहाणचित्तो जाव य पुच्छेइ परियण एसो । कत्तो समेइ गंधो समुद्धुरो दुद्धुरो घणियं ॥११॥
तो परियणमज्जाओ एगो गंधाणु सारओ तत्थ । जा मच्छइ वणमज्जे ता पिच्छइ मुणिवरं एवकं ॥१२॥
निप्पट्टिकम्मसरीरं निविट्ठदिहि दिणिंश्चिबम्मि । कयउद्धवाहुयुयलेण देसयंतं विवमगं ॥१३॥
घणरोमकूवडलसियसमलवहुसेयसंल्लिधाराहि । पावमलं वरंतं तवगितविपाउ देहाउ ॥१४॥

तथा द्वितीयगुणवतधारिणा तु द्विदलं सगोरसं वर्ज्यम् । भोजनतो मधुमांसं रात्रिमक्तं च सर्वं ॥१॥
ये पुना रात्रिमक्तं त्यजन्ति दत्तवज्जात्या मुनिवचनम् । त इह भवान्तरेष्वपि भवन्ति सुखिनः सदाकालम् ॥

सुप्रजाशतः (सुपयआशकः) सगोपो बहुवनेषण्डः सुवृक्ष (सुवत्स) सच्छायः ।

अस्ति सुराष्ट्रा देशो गोप इव सुतीर्थकृतशोभः ॥ ३ ॥

तत्रास्ति धनसमृद्धं गिरिनगरं नाम पत्तनं तस्मिन् । राजा रिपुवलमयनो मयनो नाम्ना सुपसिद्धः ॥ ४ ॥
तथा च महेश्वरदत्तः श्रेष्ठी न्यवसत्प्रचुरधनकलितः । ललिता तस्यास्ति प्रिया दत्तो नाम्ना तयोः सुतः ॥५॥
दुर्ललितगोष्ठीक्षिप्तः पितृभ्यां विचरति प्रतिपुरमपि । विलसति वेश्यानां गृहे विविचविलासं दुर्ललितः ॥६॥
पिबति मुरां तथा सरकं सुरतप्रसक्तो गमयति दिवसानि । अयान्यदा गतः स औद्यान्यां सपरिवारः ॥७॥
मधुमण्डकमोदकमण्डितानामिदृशिकगुन्द्रवटकानाम् । गुरुवकटानि भृत्वा वटकफरम्वयोश्च तथैव ॥८॥
वीणावेणुप्रवीणं सुगायनवृन्दं समेवचानयति । ततो गुरुगगहिरसरसीतटे दत्त्वाऽऽवासम् ॥ ९ ॥
यावद् गत्वा कदलीगृहे मारुतं प्रेक्षणं तत्र तावत् । तन्नासायां प्रविष्टः कुतोऽपि हि दुरभिमलगन्वः ॥१०॥
दत्तावधानचित्तो यावच्च पृच्छति परिजनमेवः । कुतः समेति गन्वः सप्रदुधुरो दुर्धरो गाढम् ? ॥ ११ ॥
ततः परिजनमध्यादेको गन्यानुसारतस्तत्र । यावद् मच्छति वनमध्ये तावत्प्रयति मुनिचरमेकम् ॥१२॥
निष्पतिकर्मसारीरं निविट्ठदिष्टं दिनेन्द्रचिम्बे । कुतोर्चवाहुयुगलेन देशयन्तामिव शिवमार्गम् ॥ १३ ॥

उक्तदंगं उत्तकणपवन्तं अणंगसमख्वं । तं ददुं विम्वइओ सो गंतुं कहइ दत्तस्स ॥ १५ ॥
 सखं तं वुत्तं तो सो तोसेण जाइ सुणिपासे । पासइ पसंतख्वं तं साहुं वंदइ समित्तो ॥ १६ ॥
 तेणवि ज्ञाणं मुत्तं दाऊणं धम्मलाममिय भणिओ । किं दत्त ! दत्तहत्तो धम्मस्स भमेसि भयरहिओ ? ॥
 यतः,

“सत्यं मनोरमाः कामाः सत्यं रम्या विमृतयः । किन्तु मत्ताङ्गनापाङ्गमुद्धलोलं हि जीवितम् ॥

लक्ष्मीलताकुठारस्य भोगाम्भोदनमस्वतः । शृङ्गारवनदावस्य को हि कालस्य विस्मृतः ? ॥

पवणपइल्लिरजलनिहितरंगरंगंतवेविंरंगस्स । अणुदेइ नवरि ससिणो जीयं तरलत्तणगुणेण ॥ १८ ॥

जरकोट्टासासहिकासिरवियणविसूइयाइरोगेहि । आइइदिज्जइ जीयं कयंतपासेहिं सयावि ॥ १९ ॥

घट्टिपामुहुत्तपहरद्धमासमासाइसाहिखंडेहि । परिसइ जुअरुक्खुच्च देहिणो जीवियत्थंयो ॥ २० ॥

इय परिसम्मि जीए विलससि सिच्छाइ पिपसि मज्जपहुं । जं दत्त ! तुमं तं तुह सुकुलुप्पन्नस्स न हु जुत्तं ॥

तह भुंजसि रयणीए विच्छसि ज्यं रमेसि वेसाणं । धम्मस्स पुणो वत्तपि नेय पुच्छेसि कइयावि ॥ २२ ॥

तो भणियं दत्तेणं को दोसो मज्जपाणयाइसु ? । कहसु पसिऊण जेणं चएमि, तो साहए साहु ॥ २३ ॥

सुवणोयरम्मि नित्यामपाए सव्वेवि जे अणायारा । ते मत्तवालरं अल्लियंति लहु एककालंपि ॥ २४ ॥

अणाहिगायसरुवाइं कज्जाकज्जाइ जेण नज्जंति । तं हीरइ विन्नाणं मज्जेण, धिरत्थु मज्जस्स ॥ २५ ॥

इत्थत्थे दिट्ठं सुणेहि दो वंयुणो पुरे कम्मि । निर्वाससु, तओ जिट्ठो मओ य कालेण तब्भज्जा ॥ २६ ॥

घनोमकूपोलसितसमलवहुत्वेदसलिलधाराभिः । पापमलमिव झरन्तं तपोऽग्नितप्ताद् देहात् ॥ १४ ॥

उत्कटान्धमुद्यन्तक्रनकवर्णमनङ्गसमरूपम् । तं दृष्ट्वा विस्मयितः स गत्वा कथयति दत्ताय ॥ १५ ॥

सर्वं तं घृतान्तं ततः स तोषेण याति मुनिपार्श्वं । पश्यति प्रशान्तरूपं तं साधुं बन्दते समित्तः ॥ १६ ॥

तेनापि ध्यानं मुक्त्वा दत्त्वा धर्मलाममिति भणितः । किं दत्त ! दत्तहस्तो धर्मं भ्रमसि भयरहितः ? ॥ १७ ॥

पवनप्रचलितनृजलनिधितरङ्गरङ्गद्वेषित्रङ्गम् । अनुदरते केवलं शशिनं जीवितं तरलस्यगुणेन ॥ १८ ॥

जराकोष्ठश्चासहिकाशिरोवेदनाविसूचिकादिरोयैः । आकृत्यते जीवितं कृतान्तपाशैरिव सदापि ॥ १९ ॥

पट्टिकागुहर्तृमहारार्धमासमासादिशास्त्रिलण्डैः । परिश्रयति जीर्णवृक्षवद् देहिनो जीवितस्तम्यः ॥ २० ॥

इतीदृशे जीविते विलससि स्वेच्छया पिबसि मधमधु । यदत्त ! त्वं तत्तव सुकुलोत्पन्नस्य न खलु शुक्लम् ॥

तथा मुद्गे रज्ज्यां रमसे घृतं रमयसि वेद्याः । धर्मस्य पुनर्वर्तमपि नैव पृच्छसि कदापि ॥ २२ ॥

ततो भणितं दत्तेन यो दोषो मद्यपानकादियुः ? । कथय प्रसव येनं त्यजामि, ततः कथयति साधुः ॥ २३ ॥

सुवनोदरे निःस्पामनया सर्वेऽपि येऽनाचाराः । ते मत्तवालमुपसर्पन्ति लघ्वेककालमपि ॥ २४ ॥

अनधिगतचरूपाणि कार्याकार्याणि येन ज्ञायन्ते । तद् ह्रियते विज्ञानं मयेन, विद्यस्तु मधम् ॥ २५ ॥

अप्राथं दृष्टान्तं शृणु शै बन्धू पुरे कस्मिन् । न्यवत्सार्ता, ततो म्येष्टो मृतश्च, कालेन तद्गार्या ॥ २६ ॥

अनुरक्ता य कणिष्ठे तं पदं जपेद् ययणसरविह्वरा । तं चिय सरणं देवर ! भुंजसु भोए मए सद्धि ॥२७॥
तो तेणं पडिभणियं आ अम्मोसिं तयं इमं पावं । गुरुवंधुणो य भज्जा जणणीतुल्ला जणे भणिया ॥२८॥
ता मा सुमिणेवि तुमं पावं चित्तसु एरिमं अब्बो ! । इहपरलोयविरुद्धं निद्धंघसचिट्ठियमणिट्ठं ॥२९॥
तं सोउं सा काऊण गंगलिं गलियगुणलवा गेहे । कम्माई कुणइ तीसे कयं च बहु मन्नए एसो ॥३०॥
इय काले वचंते कयाइ कयकइयवा गिहस्संतो । चिट्ठइ मंचयपडिया नय तत्ति कुणइ गेहस्स ॥३१॥
तो वाहिराउ दियरो समागओ तं न पिच्छए ततो । पुच्छइ गिहिणिं कह तुह न दीसए इय जिट्ठाणी ? ॥
तो सा साइइ जं सा अपडुसरीरा सिरस्स त्रियणाए । चिट्ठइ गिहस्स मज्जे सुत्ता सिज्जाए दुक्खत्ता ॥
तो संभंतो एसो करेइ सइ दुवारदेसम्मि । उग्गाडेसु कवाडे कुसलं तुह जेण पुच्छामि ॥ ३४ ॥
उग्गाडिऊण दारं मज्झपविट्ठस्स तस्स सा पुणवि । देइ दुवारं गाढं भयंगलं तह पयच्छेइ ॥ ३५ ॥
थालीडइयपईवं पयडइ पुच्चाणियं च सुरमंसं । दोएइ तस्स पुरओ भणेइ मंसं च मज्जं च ॥ ३६ ॥
एयाणं एगयरं उवभुंजसु नत्थि अन्नहा मोक्खो । तो संकडम्मि पडिओ एवं दियरो विपक्खेइ ॥३७॥
एसा जणणीतुल्ला जेणं जिट्ठस्स वंधुणो भज्जा । मंसस्सवि भक्खणयं न खमं एयं विसिट्ठाण ॥३८॥
जओ,

विलासावणयमभक्खं दुग्गंधिमलाविलं वसालिद्धं । जीववहंसं किलिद्धं निसायरासेवियं मंसं ॥ ३९ ॥
जो असइ मंसपेसिं करगहियं तोडिऊण दंतोहि । सो सुणउच्च अछिप्पो कुलुग्गयाणं, न उण पुरिसो ॥

अनुरक्ता य कनिष्ठे तं प्रति जल्पति मदनशरविधुरा । त्वमेव शरणं देवर ! मुहूर्त्त-भोगान् मया सार्षम् ॥
ततस्तेन प्रतिमणितमा अनर्थ्यं तदिदं पापम् । गुरुबन्धोश्च भार्या जननीतुल्या जने मृणिता ॥२८॥
तस्माद् मा स्वप्नेऽपि त्वं पापं चिन्तयेदृशं हन्त । । इहपरलोकाविरुद्धं निष्पुरचेष्टितमनिष्टम् ॥२९॥
तत् श्रुत्वा सा ह्रत्वा तृष्णीं गलितगुणलवा गेहे । कर्माणि करोति तया कृतं च बहु मन्यत एषः ॥३०॥
इति काले व्रजति कदाचित्कृतकैतया गृहस्थान्तः । तिष्ठति मञ्चपतिता न च चिन्तां करोति गेहस्थः ॥३१॥
ततो बहिष्टो देवरः समागतस्तं न पश्यति ततः । पृच्छति गृहिणीं क्वं तव न दृश्यतेऽत्र ज्येष्ठा ? ॥३२॥
ततः सा कथयति तस्माऽपडुसरीरा शिरसो वेदनया । तिष्ठति गृहस्थ मज्जे सुता शय्यायां दुःखार्ता ॥३३॥
ततः संध्रान्त एव करोति शब्दं द्वारदेहे । उद्वाटय कपाटौ कुशलं तव येन पृच्छामि ॥ ३४ ॥
उद्वाट्य द्वारं मध्यप्राविष्टे तस्मिन् सा पुनरपि । ददाति द्वारं गाढं भुजागलां तथा प्रयच्छति ॥ ३५ ॥
स्थालीस्थगितप्रदीपं प्रकटयति पूर्वानीतं च सुरमांसम् । दैकयति तस्य पुरतो भणति मांसं च मयं च ॥३६॥
एतयोरेकतरमुपमुहृक्ष च नास्त्यन्यथा मोक्षः । ततः संकटे पतित एवं देवरो वितर्कयति ॥३७॥
एषा जननीतुल्या येन ज्येष्ठस्य बन्धोर्भार्या । मांसस्यापि भक्षणं न क्षमतेऽद विशिष्टानाम् ॥३८॥
यतः,

विलासकमभक्ष्यं दुर्गन्धिमलाविलं वसाशिलम् । जीववधंसं किलिष्टं निशाचरासेवितं मांसम् ॥ ३९ ॥

मज्जं पुण कसिणजलं कणकट्टसमुन्मथं न दोसिल्लं । ता अविषयं पिज्जइ विउसेहि वि आरनालं ॥४१॥
इय चित्तिऊण भणियं पायसु मज्जं मयच्छि । लहुमेव । गच्छामि जेण लोओ भणित्सइ किं पि अलियं पि ॥
जणणीएवि हू सद्धि रहम्मि जंपंतयस्स अववाओ । जायइ, किं पुण मयभिभलाए तुमए समं नेय ? ॥
तो तीए उट्टेअं करे करंऊण करविंयं समयं । तह पाइओ जहिच्छं मज्जं जह घुमिअं लग्गो ॥ ४४ ॥
नय चेयइ किं पि तओ रमिओ सो तीए पोढमहिलाए । असियं मंसं पि तओ जाओ णत्थाण पत्थारी ॥
ता दत्त ! दत्तदोसं मज्जं वज्जतु अवज्जसयमूलं । जूयस्सवि दिट्ठं तुणसु तुमं अवहिओ होअं ॥

इह कुसुमपुरे नगरे धनसेट्टिसुओ मुदंसणो आसि । सव्वकलापत्तट्ठो अइवसणी जूयविसयम्मि ॥४७॥
नीहारियाओ कणपस्स दोन्नि कोडीओ पिउगिहा तेण । लच्छीपडिहत्थायं कयायं जूयास्मिगिहायं ॥
तो पिउणा कालेण कालखरिओ तहावि तज्जणणी । सिट्ठिदिट्ठि पवंचिवि अप्पइ से किंचि आहरणं ॥
अह कहियं तं केणवि धनस्स तो तेण सा गिहे भिन्ने । निव्वमच्छिऊण ठविया निव्वाहं किं पि दाअं च ॥
तो अन्नदिणे तणएण तेण बहु हारियं हयासेण । गाढं गहिओ जूयारिण्हि खित्तो य खड्ढाए ॥५१॥
कहियं तज्जणणीए केणवि एयं तओ य रुयमाणो । पत्ता ताण सगासं गासं पि अकाउमइवेगा ॥५२॥
पुट्ठो य तीए सहिओ कित्तियद्व्येण छुट्ठए एसो ? तेणवि भणियं सिट्ठिणि । मुच्चइ लक्खेण कणपस्स ॥
तो तीए संलत्तं तं पइ दूरेण संपया पत्ता । सिट्ठिगिहेवि न विज्जइ भोगणमित्तं पि तस्सेव ॥५४॥

योऽश्नाति मांसपेशीं करगृहीतां त्रोटयित्वा दन्तैः । स शुनक इवास्पृश्यः कुलोद्गतानां, न पुनः पुरुषः ॥
मघं पुनः कृष्णजलं कणकाष्ठसमुद्भवं न दोषयत् । तस्मादविकल्पं पीयते विद्वद्भिरप्यारनालमिव ॥४१॥
इति चिन्तयित्वा भणितं पायय मघं शृणासि । लब्धेव । गच्छामि येन लोको भणिष्यति किमप्यलीकमपि ॥
चनन्यापि हि सार्धं रहंसि जरुषतोऽपवादः । जायते, किं पुनर्मदावेहलया स्वया समं नैव ? ॥४३॥
ततस्तयोत्थाय करे कृत्वा करविकां समयम् । तथा पायितो यथेच्छं मघं यथा घूर्णयितुं लग्नः ॥ ४४ ॥
नच चेति किमपि ततो रमितः स तथा प्रौढमहिलया । अशितं मांसमपि ततो जातोऽनर्घानां प्रस्तरः ॥
तस्माद् दत्त ! दत्तदोषं मघं वर्जयावघगतमूलम् । घृतस्यापि दृष्टान्ते शृणु त्वमवहितो मृत्वा ॥ ४६ ॥

इह कुसुमपुरे नगरे धनश्रेष्ठिसुतः मुदंशन आसीत् । सर्वकलासुन्दरोऽतिव्यसनी घृतविषये ॥४७॥
निर्णाशिते कनकस्य द्वे कोटी वित्तगृहात्तेन । लक्ष्मीपूर्णानि कृतानि शून्यकरिगृहाणि ॥ ४८ ॥
ततः पित्रा कालेनोपालव्यन्तथापि तज्जननी । श्रेष्ठिदिष्टि प्रवञ्च्यार्यायति तस्मै किञ्चिदामरणम् ॥ ४९ ॥
अथ कथितं तत्केनापि घनस्य ततस्तेन सा गृहे भिद्ये । निर्मलस्य स्थापिता निर्वाहं कमपि दत्त्वा च ॥५०॥
ततोऽन्यदिने तनयेन तेन बहु हारितं हताशेन । गाढं गृहीतो घृतकारिभिः क्षितस्थ गर्तायाम् ॥ ५१ ॥
कथितं तज्जनन्याः केनाप्येतत्तत्तथ रुदती । प्रान्ता तेषां सकाशं मांसमप्यकृन्वाऽतिवेगात् ॥ ५२ ॥
दृश्य तया प्रसूतः कियद्व्येण च्युत एव ? । तेनापि भणितं श्रेष्ठिनि । मुच्यते लसेण कनकस्य ॥

तो मं उल्ले धरिंऊण सुयह एयंति तीए संलत्ते । सहिएणं सा गहिया मुक्को नीहारिउं पुत्तो ॥५५॥
 गच्छंतेण आकरिसिऊण जणणीए साडिया तेण । गहिया, सहिएण तयो लज्जाए समप्पिया अन्ना ॥
 ततो सुदंसणो पुण साडियं मिलिऊण खिल्लेइ । जूयं, जणणी पुण कुणइ सहियगेहम्मि कम्माइ ॥
 तो एतो वृत्ततो कडिओ सेट्ठिस केणवि मविवरो । तो सेट्ठी नियचित्ते परिभावइ भावणं एवं ॥
 जइ पढमं पि हु माऊए जुव्वणं हेरइ नंदणी जाओ । नामकरणाइएसुं पिउणो लच्छिं च अयहरइ ॥५६॥
 तयणु परिवड्ढमाणो हरेइ भोयणविलेवणप्पमुहं । जं जं पि सुहसरुवं परिगिण्हइ नंदणो तस्स ॥ ६० ॥
 तारुणसमागमविप्फुरंतवम्महपरवसो तयणु । अच्छिंदइ गयसकं पिउणो विहवाइयं सव्वं ॥ ६१ ॥
 इय कारणेहि पिउणो दुहावहो सव्वहा हवइ पुत्तो । जं तम्मि वि पडिबंधो कीरइ तं पुण महच्छरियं ॥
 अहवा को नाम दुहावहस्स तणयस्स जम्मसवणम्मि । हरिसिऊजा जइ नवि होज्ज मोहमाहप्पसंपत्ती ? ॥
 तो नियमो मह संपइ पुत्तं पइ, तम्मए पुणो हियं । तीइ कए भज्जाए कह सा किल छुट्टिही वरइ ? ॥
 हुं नायं तीइ सहोयराणा साहेमि कस्सवि मुहेण । सिरिनपरे, ते जेणं दव्वं दाऊण छोडिदि ॥६५॥
 तो छिडिऊणं लेहं पुरिसो संपेसिओ पयत्तेण । पत्तो येवदिणेहि ताणं सो अप्पए लेहं ॥ ६६ ॥

तत्र चेदं लिखितम्;—

जलहिसलिलं व मुणिणा महगिहदव्वं सुएण एवकपए । नीसेसंपि हु गसियं जूयाइदुव्वसणतिसिण ॥

तत्तस्तया संलपितं तं प्रति दूरेण संपत् माप्ता । श्रेष्ठिगृहेऽपि न विद्यते भोजनमात्रमपि तत्स्यैव ॥ ५४ ॥
 ततो मावृणे घृत्वा मुञ्चतैतमिति तया संलपिते । पुरस्कृतेन सा गृहीता मुक्तो निःसार्य पुत्रः ॥ ५५ ॥
 गच्छताऽऽकृत्य जनन्याः शाटिका तेन । गृहीता, पुरस्कृतेन ततो लज्जया समर्पिताऽन्या ॥ ५६ ॥
 ततः सुदर्शनः पुनः शाटिकं युक्त्वा रमते । घृतं, जननी पुनः करोति पुरस्कृतगोहे कर्माणि ॥५७॥
 तत एव वृत्तान्तः कथितः श्रेष्ठिनः केनापि सविवरः । ततः श्रेष्ठी निजचित्ते परिभावयति भावनामेवम् ॥
 यथा मथममपि हि मातुर्गौवनं हरति नन्दनो जातः । नामकरणादिकेषु पितुर्लक्ष्मीं चापहरति ॥ ५९ ॥
 तदनु परिवर्धमानो हरति भोजनविलेपनममुखम् । यद् यदपि सुखस्वरूपं परिगृह्णाति नन्दनस्तस्य ॥ ६० ॥
 तारुण्यसमागमविस्फुरन्मन्मथपरवशस्तदनु । आच्छिनत्ति गतशङ्कं पितुर्विभवादिं सर्वम् ॥ ६१ ॥
 इति कारणैः पितुर्दुःखावहः सर्वथा भवति पुत्रः । यत्तस्मिन्नापि प्रतिबन्धः क्रियते तत्पुनर्महाश्चर्यम् ॥६२॥
 अथवा को नाम दुःखावहस्य तनयस्य जन्मश्रवणे । हृष्येद् यदि नैव भवेद् मोहमाहात्म्यसंपत्तिः ? ॥६३॥
 ततो नियमो मम संपत्तिं पुत्रं प्रति, ताभ्यांति पुनर्हृदयम् । तस्याः कृते भार्यायाः कथं सा किल छुट्टिभ्यते वराकाः ? ॥
 हुं ज्ञातं तस्याः सहोदरान्कथयामि कस्यापि मुखेन । श्रीनगरे, ते येन द्रव्यं दत्त्वा छोटयन्ति ॥ ६५ ॥
 ततो लिखित्वा लेखं पुरुषः संप्रेषितः प्रयत्नेन । प्राप्तः स्तोकादिनैस्तेभ्यः सोऽर्पयति लेखम् ॥ ६६ ॥
 जलापिसलिलमिव शुनिना मदगृहद्रव्यं सुतैर्नैकपदे । निःशेषमपि हि प्राप्तं द्यूतादिदुर्न्यसननृपितेन ॥६७॥

तुम्ह भङ्गीवि उल्ले धरिया जुयारिपहि तम्मुक्का । इगलक्खस्स कएणं जं जाणह तं करिज्जासु ॥
 इय वाइऊण वाहुल्ललोयणा वंघुणो परोप्परओ । जंपंति पणयसारं अहह अहो दारुणं दुक्खं ॥६९॥
 संजायं भङ्गीए ता किं एएण दब्बजाएण । गयक्खच्चलेणं, उवजुज्जव भङ्गिकज्जम्मि ॥ ७० ॥
 को तुल्लो भङ्गीए हविज्ज सयणाण मज्झयारम्मि । जीए, आसीवयणां दुरियपवंधा विलिज्जंति ॥
 सव्वेवि उच्छवा निच्छएण भङ्गीपुरस्सरा हुंति । ता घन्नाण गिहीणं भयणीओ हुंति सीलइदा ॥
 इच्चाइवासणावासिएहि सव्वेपि विविकयं भंडं । किच्छेण तओ लक्खो संपचो, तं गहेऊण ॥ ७३ ॥
 जा पत्ता तम्मि पुरे सरस्स पालीए वंघुणो तत्थ । भरियंभकुंभनिम्भरभारोणयकंधरा भङ्गी ॥७४॥
 दिट्ठा सा तेहि तओ पच्चभिनाया झडत्ति गंतूण । उत्तारिऊण कुंभो निसुंभिओ भूमिभागम्मि ॥७५॥
 भूनिहियमत्थएहि पणया सा लज्जिया य ते दइदुं । नयणंसुसिचन्तिताए जंपियं तीइ तो एवं ॥७६॥
 कुसलं मइ वंधूणं, अतविकयं तुम्हदंसणं जायं । केण व पओयणेणं इहागया, इय निसामेडं ॥७७॥
 मन्नुभरभरियवयणेहि तेहि भणिंयं इयम्ह कुसलत्तं । जीवताणवि जेसिं भङ्गी घटचेडिया जाया ॥७८॥
 हा हा भङ्गी ! सुनयणे ! सहस्सलोयाण सोमिणी हुंता । इण्हिं दासीवजलं बहेसि रे सिं परेसि च ॥
 हीही अणज्जकज्जुज्जयस्स तुह दिव्व ! कित्तिंयं भणिमो । जीइ सिंरं सुकुमारं भारं कुसुमाण न सहंती ॥
 इन्हिं जलभरियघडे बहेइ तं पि हु सुनिट्ठुरं जायं । तुह दिव्व ! मणसरिच्छं सच्छंदपपारदुल्ललियं ॥८१॥
 इच्चाइ विलवमाणेहि तेहिमारोविया सुहासणए । नीया सहियस्स गिहे तेणवि गहिंउं कणयल्लत्वं ॥

युष्मद्भगिन्यापि ऋणे पृथा धृतकारिभिस्तन्मुक्ता । एकलक्षस्य कृते यंजानीत तत् कुल ॥ ६८ ॥
 इति वाचयित्वा वाप्यवल्लोचना बन्धवः परस्परतः । जल्पन्ति प्रणयसारमहह अहो दारुणं दुःखम् ॥६९॥
 संजातं भगिन्यास्तस्मात् किमेतेन द्रव्यजातेन । गजकर्णचञ्चलेन, उपयुज्यतां भगिनीकार्ये ॥७०॥
 फस्तुल्यो भगिन्या मयेत् स्वजनानां मध्ये । यस्या आशीर्वचनाद् दुरितप्रबन्धा विलीयन्ते ॥७१॥
 सर्वेऽप्युत्सवा निश्चयेन भगिनीपुरस्सरा भवन्ति । तस्माद् धन्यानां गृहिण्यां भगिन्यो भवन्ति शीलाढ्याः ॥
 इत्यादिवासनावासितैः सर्वमपि विक्रीतं भाण्डम् । कृच्छ्रेण ततो लक्षः संप्राप्तः, तं गृहीत्वा ॥७२॥
 यावन्नासास्तस्मिन् पुरे सरसः पारुषां बन्धवस्तत्र । श्रुतात्मःकुम्भत्रिभर्ममाराचनतकन्वरा भगिनी ॥७३॥
 दृष्टा सा तैस्ततः प्रत्यभिज्ञाता झटिति गत्वा । उत्तार्य कुम्भो निशुम्भितो भूमिमागे ॥ ७५ ॥
 भुनिरितमस्तकैः प्रणता सा लज्जिता च तान् दृष्ट्वा । नयनाश्रुसिक्तनेत्रया जल्पितं तथा तत् एवम् ॥७६॥
 कुशलं मम बन्धूनां, अतर्कितं युष्मद्दर्शनं वातम् । केन वा प्रयोजनेनेहागताः, इति निश्चय ॥७७॥
 मन्नुभरभृत्यदेनैस्तेभिणितं हतमस्मत्कुशलत्वम् । जीवतामपि येषां भगिनी घटचेटिका जाता ॥ ७८ ॥
 हा हा भगिनि ! सुनयने ! सहस्सलोकानां स्वामिन्यभवः । इदानीं दासीवजलं बहेसि रे एषां परेषां च ॥
 ही ही अनार्यकार्योद्यतस्य तव दैव ! कियद्गणामः । यस्याः शिरः सुकुमारं भारं कुसुमानां नासहत ॥८०॥
 नी नी जलभृत्ययान् बहति तदपि हि सुनिट्ठुरं जातम् । तव दैव ! मनःसदृशं स्वच्छन्दमसदुल्ललितम् ॥

मुक्ता तो सिद्धिगिहे नीया सा तेहि पणमिओ सेही । तस्सवि य किंपि दाउं संपत्ता ते नियट्ठणें ॥८३॥
इत्तो य सुदसंणेणवि जूयपसाएण पावियं तत्थ । करचरणनासच्छेयं मरणपि हु जूयवसणाओ ॥८४॥
ता दत्त । दत्तदुखं जूयं जूयं चयसु दुखकरं । कुलसीलगुणैहि समं हारिज्जइ जत्थ बहुद्विणं ॥८५॥

संपइ राईभोयणदोसपवाहंवि सुणसु जत्तेण । इहलौपपारलोइयदुहाण मूलं खु निसिभुत्तं ॥८६॥
रयणीए रयणिचरा चरंति वोटंति अन्नमाईयं । त्विट्ठालियमन्नं भुंजंता हुंति तत्तुल्ला ॥८७॥

ता दिणयरकरपूयं सुपवित्तं अतिहिकप्पियविभागं । कुंथुपिणीलियरहियं सयावि दिवसंमि मुत्तब्बं ॥
तह सुहुमेयरजीवा हवंति संपाइमावि अन्नमि । तो निसि भुंजंताणं ताणं खु विराहणा इव ॥८९॥

तीएवि गहयपावं तेण य संजायए भवन्नमणं । तम्मि य मईतदुखं तग्हा जीवा निपजियं ॥९०॥
रक्खेयन्वा ताणं पुण रक्खा हवइ दिट्ठिविसयमि । दिट्ठिविसओ य दिवसे रयणीए न संभवइ तग्हा ॥

दिणयरकरावदायं भत्तं पेहिच्चु चक्खुणां सम्मं । जइ रहियं जीवेहि तो भुंजइ इयरहा वज्जं ॥९२॥
जे पुण अन्नाणंथा अवियाणियपुक्कपावसम्भावा । राईभोयणगिद्धा मुद्धा ते जंति कुगईसु ॥ ९३ ॥

अविसुद्धं अपवित्तं पेउच्छिट्ठं सयावि सावज्जं । विसमिव सुविणासकरं निसिमत्तं वज्जयंति घुहा ॥
कालस्सद्धं हई दिवायरो सव्वरीवि तस्सद्धं । जो उ न भुंजइ राओ सो उववासी तयद्धेण ॥ ९५ ॥

अन्नं च;—

इत्यादि विलपज्जित्तेरारोपिता सुखासने । नीतां पुरस्कृतस्य गृहे तेनापि गृहीत्वा कनकलक्षम् ॥८२॥

मुक्ता ततः श्रेष्ठिगृहे नीता सा तैः प्रणतः श्रेष्ठ । तस्यापि च किमपि दत्त्वा संप्राप्तास्ते निजस्थाने ॥८३॥
इतश्च सुदर्शनेनापि धूतप्रसादेन प्राप्तं तत्र । करचरणनासाच्छेदं मरणमपि हि धूतव्यसनात् ॥८४॥

तस्माद् दत्त । दत्तदुःखं धूतं यूकामिव त्यज दुःखकरम् । कुलशीलगुणैः समं नादयते यत्र बहुद्विणम् ॥

संप्रति रात्रिभोजनदोषप्रवाहमपि शृणु यत्नेन । ऐहलोकिकपारलोकिकदुःखयोर्मूलं खलु निशामुक्तम् ॥८६॥
रजन्यां रजनिचराश्चरन्त्युच्छिन्नपन्थ्यादिकम् । तदुच्छिष्टमन्नं मुञ्जानां भवन्ति तत्तुल्याः ॥८७॥

तस्माद् दिनकरकरपूतं सुपवित्रमतिथिकल्पितविभागम् । कुन्थुपिणीलिकारहितं सदापि दिवसे भोक्तव्यम् ॥८८॥
तथा सुस्मेतरजीवा भवन्ति संपातिमानोऽप्यत्रे । ततो निधिं भुञ्जानानां तेषां खलु विराधना भवति ॥८९॥

तयापि गुरुपापं तेन च संजायते भवभ्रमणम् । तस्मिंश्च महादुःखं तस्माज्जीवा निजजीवितमिव ॥९०॥
रक्षितव्यास्तेषां पुना रक्षा भवति दृष्टिविषये । दृष्टविषयश्च दिवसे रजन्यां न संभवति तस्मात् ॥९१॥

दिनकरकरावदातं भक्तं प्रेक्ष्य चक्षुषा सम्यक् । यदि राहितं जीवैस्ततो भुञ्जतेतरथा वर्ज्यम् ॥९२॥

ये पुनरज्ञानान्धा अविज्ञातपुण्यपापसद्भावाः । रात्रिभोजनगृद्धा मुग्धास्ते यान्ति क्रमातिषु ॥९३॥

अविशुद्धमपवित्रं प्रेतोच्छिष्टं सदापि सावधम् । विषमिव सुविनाशकरं निशामक्तं वर्जयन्ति घृष्टाः ॥९४॥
कालस्यार्धं हरति दिवाकरः शर्वर्यपि तस्यार्धम् । यस्तु न भुङ्क्ते रात्रौ स उपवासी तदर्धेन ॥९५॥

जो जीव वरिससयं जीवो निसिभोयणं विवज्जतो । सो लहइ नूण पन्नासवरिसविहिओववासफलं ॥
तेण य सग्गम्मि सुरंगणाहिं सह सुक्खमणुहवेऊण । उप्पज्जइ मणुयमवे तम्मिपि पावेइ जिणदिक्वं ॥
ततो मोक्खं कम्मवत्तएण पालेइ जो वयं एयं । जो पुण गहिंउं भुंजइ सो दुक्खं लहइ सुलसोव्व ॥
तथाहिः—

अत्थि अवन्तीविसए उज्जेणी जोइणीपट्टमपीढं । तत्थस्थि सिद्धराजो जस्स समाइं निसिदिणाइ ॥१९॥
दिवसे कीलइ पमपाजणेण राओ उ जोइणिगणेण । न मुणइ गयंपि कालं विलासकीलाहिं दुल्लल्लिओ ॥
रयणिचरियाए कइया गओ वहिं भीसणे मसाणाम्मि । पमणइ गरुयसरेणं निम्भपचित्तो इमं वयणं ॥
भो भो भूयपिसाया रक्खा जक्खा व जोइणीनिवहा । निसुणेह मज्झ वयणं एगग्गमणा खणं तावा ॥१०२॥
सोइं सिद्धनरिंदो समागओ कोउणेण सुणिऊण । तुम्ह पसिद्धिं रिद्धिं ता पयडह अप्पणो रुवे ॥१०३॥
सुणिऊण इमं वयणं किलिकिलियं तेहिं भइरवसरेण । पयददुदुरेहिं पइया पुइइवि खणेण धरहरिया ॥
तह फिक्करंति पेया भूयाणिवि हुंकरंति घूयव्व । अट्टट्टहासफुट्टंतदिसिप्पहा उट्टिया रक्खा ॥१०५॥
ताण मज्झाउ भणियं असियक्खभिहाणजक्खराएण । अहह अंहो को एतो सीहं सुत्तं पवोहेइ ? ॥
को नियजीहं कंडुयइ सप्पतुंडीए कंडुहरणट्टा ? । को जमपुरीसमाणे समसाणे एवमुल्लवइ ? ॥१०७॥
तो भणियं भूयइणा मा गव्वं वहह एरिंसं तुम्मे । जइ अरिथकावि सत्ती ता पयडह मह पुरो अज्ज ॥
तो असियक्खो जक्खो उच्चतेणं दुजोयणपमाणं । काऊण नियसरीरं खिविउं नरमुंमालं च ॥१०९॥

अन्यच्च ।

यो जीवति वर्षशतं जीवो निशाभोजनं विवर्जयन् । स लभते नूनं पञ्चाशद्वर्षविहितोपवासफलम् ॥९९॥
तेन च स्वर्गे मुराहनाभिः सह सौख्यमनुभूय । उत्पद्यते मनुजमवे तस्मिन्नपि प्राप्नोति जिनदीक्षाम् ॥९७॥
ततो मोक्षं कर्मक्षयेण पालयति यो म्रतमेतत् । यः पुनर्गृहीत्वा भुङ्क्ते स दुःखं लभते सुलस इव ॥९८॥
अस्यवन्तीविषम उज्जयिनी योगिनीप्रथमपीठम् । तत्रास्ति सिद्धराजो यस्य समानि निशादिनानि ॥
दिवसे क्रीडति प्रमदाननेन रात्रौ तु योगिनीगणेन । न जानाति गतमपि कालं विलासक्रीडाभिर्दुर्लभितः ॥
रत्नचर्याया कदा गतो वहिर्भाषणे श्मशाने । प्रमणति गुरुस्वरेण निर्मयचित्त इदं वचनम् ॥१०१॥
भो भो मृतपिशाचा रक्षांसि यस्या वा योगिनीनिर्वहाः । शृणुत मम वचनमेकाग्रमनसः क्षणं तावत् ॥१०२॥
सोऽहं सिद्धनरेन्द्रः समागतः कौतुकेन श्रुत्वा । गुम्भाकं प्रसिद्धिमुद्धिं तस्मात्प्रकटयतात्मनो रूपाणि ॥१०३॥
श्रुत्वेदं वचनं किलकिलितं तैर्भैरवस्वरेण । पादददुरैः प्रहता शयिष्यपि क्षणेन कम्पिता ॥१०४॥
तया क्लिक्नुवन्ति प्रेता भूतान्यपि हुदकुर्वन्ति धूकवन् । अट्टट्टहासफुट्टदिशाप्रमाण्युत्थितानि रक्षांसि ॥१०५॥
तेषां मध्याद् मणितमसिताशाभिधानयस्तराजेन । अहह अहो । क एष सिंहं मुत्तं प्रबोधयति ? ॥१०६॥
को निजजिह्वां कण्डूयति सगुण्डेन कण्डूहरणार्थम् ? । को यमपुरीसमाने श्मशाने एवमुह्यति ? ॥१०७॥
ततो भणितं भूतिना मा गर्बं वहतेदृशं यूयम् । यद्यस्ति कपि शक्तिस्तदा प्रकटयत मम पुरोऽद्य ॥१०८॥

गुरुमोगरगयह्यो इत्यिव गहीरथणियभरियदिसो । हकंतो वगंतो समुद्रिओ निवइणो समुहं॥११०॥
 तो तं ददुं राया ऊससियमणो भणइ तं एवं । किं साहावियरुवं उय कोववसेण कयमेवं ॥१११॥
 जइ साहावियमेयं रुवं ता गच्छ रक्ख ! सट्ठाणे । इट्ठं जं दट्ठव्वं देवा सुव्वंति रमणीया ॥११२॥
 उय कोवफुरियमेयं ता किं कोवसं कारणं तुम्ह ? । अह भणसि मह मसाणे समागओ तेण मह कोवो॥
 तं पि न जुत्तं जम्हां समुदपेरंतधरणिनाहो हं । तो सव्वं गिरिपुरकाणणाइं मह संतियं एयं ॥११४॥
 जइ इत्थ निवसिउमणा तुम्हे ता देह मह करं इण्हि । अन्नह मह पडिवद्धं भूमि सिग्वं परिचयह ॥
 तं सुणिउं ते कुत्रिया सव्वे भूयाइणो भणंतेवं । भो भूय ! सरणमहुणा अणुसरसु सरसु इट्ठं च ॥११६॥
 तो असियक्खो जक्खो गुमरमुग्गीरिऊण जा चलिओ । तो सो सहसा थंभुव्व थंभिओ थंभविज्जाए ॥
 अह उट्ठिओ य भूओ अञ्चुअडापेरंहिं वयणेहिं । खोभंतो सो रक्षा वद्धो चोरुव्व मंतेण ॥११८॥
 तो तस्सं परियणेण भणिओ राया जहा इयं भुयह । जं किंपि मग्गसि करं तं तुह मिलिऊण दावामो ॥
 तो भणियं भूवइणा जक्खो मह अंगरक्खओ होउ । रक्खो धरेउ छत्तं भूयपिसायाइया अन्ने ॥१२०॥
 मह पुरजो पिच्छणयं कुणंतु निच्चंपि इय निसामेउं । सव्वं तहंति तेहिंवि पडिवद्धं विणयपणएहिं ॥
 तो असियक्खं उत्थंभिऊण रयणीए चरिमसपयमि । नियमंदिरमि पत्तो नरनाहो तेहिं परिकलिओ ॥
 ताव पडुपडहदकावुकासंस्ताइतूरपूरस्स । अत्तुच्छो उच्छलिओ गहिररवो तत्थ, इत्तो य ॥१२३॥

ततोऽसिताक्षो यक्ष उच्चत्वेन द्वियोजनप्रमाणम् । कृत्वा निजशरीरं क्षिप्त्वा नरमुण्डमालां च ॥१०९॥
 गुरुमुद्गरगदाहस्तो हस्तीव गभीरस्तनितभृतदिकः । निषेधन् वरुणन् समुत्थितो नृपतेः संमुखम् ॥११०॥
 ततस्तं हृष्ट्वा राजोच्छ्वसितमना भणति तमेवम् । किं स्वभाविकरूपमुत कोपवशेन कृतमेवम् ? ॥१११॥
 यदि स्वभाविकमेतद् रूपं तदा गच्छ रक्षः । स्वस्थाने । दृष्टं यद् द्रष्टव्यं देवाः श्रूयन्ते रमणीयाः ॥११२॥
 उत कोपस्फुरितमेतत् तदा किं कोपस्य कारणं तव ? । अथ भणसि मम इमंशने समागतस्त्वेन मम कोपः ॥
 तदपि न युक्तं यस्मात्समुद्रपर्यन्तवरणिनाथोऽहम् । ततः सर्वं गिरिपुरकाननादि मम सम्बन्ध्येतन् ॥११४॥
 यद्यत्र निवस्तुमनसो पृथं तदा दत्त मम करमिदानीम् । अन्यथा मम प्रतिवद्धां भूमिं शीघ्रं परित्यजत ॥
 तत् श्रुत्वा ते कुपिताः सर्वे भूतादयो भणन्त्येवम् । भो भूप ! शरणमधुनाऽनुसर स्मरेष्टं च ॥११६॥
 ततोऽसिताक्षो यक्षो मुद्गरमुद्गरीतुं यावच्चलितः । तावत्स सहसा स्तम्भवस्तन्मितिः स्तम्भविषया ॥११७॥
 अधोऽन्यतश्च भूतोऽप्यद्भुतदामौर्वचनैः । क्षोभयन् स राजा बद्धशौर इव मन्त्रेण ॥११८॥
 ततस्तस्य परिजनेन भणितो राजा यथेमं मुञ्चत । यं कमपि मार्गयसि करं तं तुभ्यं मिलित्वा दापयामः ॥
 ततो भणितं भूपतिना यक्षो ममाद्गररक्षको भवतु । रक्षो धरतु च्छत्रं भूतपिशाचादिका अन्ये ॥१२०॥
 मम पुरतः प्रेक्षणं कुर्वन्तु नित्यमपीति निशम्य । सर्वे तथेति तैरपि प्रतिपन्नं विनयप्रणतैः ॥१२१॥
 ततोऽसिताक्षमुत्तम्य राजन्यां चरमसनये । निजमन्दिरे प्राप्तो नरनाथस्तैः परिकलितः ॥१२२॥
 तावत्पटुपट्टदकावुकाशङ्कादितूर्यपूरस्य । अतुच्छ उच्छलितो गभीररवस्तत्र, इतश्च ॥१२३॥

पञ्चसगयवहम्मूलियाए उड्डीणससिविहंगाए । धवलदं गलेति निसालयाए नक्खत्तकुसुमाइं ॥१२४॥
 दिणमणिमऊहमंजरियदिसिबह्वयणकमलतोहिल्ले । पच्चूसे तो राया विहेवि आवस्सयं ततो ॥१२५॥
 उवविट्ठो अत्थाणे परियरिओ तेहिं जक्खरक्खेहिं । वेउच्चियरूवेहिं पच्चक्खं मंसचक्खुणं ॥१२६॥
 पारदं पिच्छणयं भूयपिसाएहिं विविहंभंगीहिं । तुलचेलयकयहत्यो नच्चइ एगो महारक्खो ॥१२७॥
 कयवुइद्वणियवेसो तो रत्ता पुच्छिओ इमं एसो । किं बुहद्वणियवेसेण नच्चसे कहसु फुदमेयं ॥१२८॥
 तो रक्खेणं भणियं नच्चेमि खणं तओ य पयडिस्सं । नियचरियं उच्चरियं सविसेसं निययजीहाए
 तो पिकखणावसाणे जीहं निल्लालिऊण अइदीहं । सणमेणं गयवेट्ठो ठिओ तओ जंपए एवं ॥१२९॥
 भो नरनाह ! निसामसु जेणं एवं अहं पणचामि । तो कहइ जहा रसणादोसेणं पुच्चजम्ममि ॥१३०॥
 लद्धणवि जिणधम्मं मणुपत्तं हारियंति, तो राया । पुच्छइ कहंति, तो सो पुच्चभवं साहिउं लग्गो ॥

इह आसि पुरा सिद्धी ईसरनामा एसिद्धगुणकलिओ । तच्चञ्जा वंयुमई ताणसुओ सुलसनामोचि
 अह जोव्वणम्मि पत्तेण तेण सिच्छाए परिभमंतेण । कयवि दिट्ठो साहू धावीसपरीसहसोचि ॥१३४॥
 नं वंदिऊण साहुं निसुणइ सहेसणं मणभिरामं । पुव्वागयपरिसाए कहमाणं कहपवंधेण ॥१३५॥
 राईभोपणविरईगुणदोसवियारणं च पुच्चुत्तं । सुणिउं तेणवि गहिया विरई रयणीए भत्तस्स ॥१३६॥
 भद्दगभावगएणं न उणो सम्मत्तमाइगिहिधम्मो । तप्पिउणा उ पवन्नो सम्मत्ताइवि गिहिधम्मो ॥१३७॥
 पुत्तगवेसणहेउं समागएणं सुणिस्स पासमि । तं नमिपि गिहं पत्ता जहगदियवयाइं पालंता ॥१३८॥

• प्रत्युपगनवरोन्मूलिताया उड्डीनशाशिविहङ्गायाः । धवलानि गलन्ति निशालताया नक्षत्रकुसुमानि ॥१२४॥
 दिनमणिमयूरमञ्जरिठदिव्यवृषद्वनकमलशोभावति । मत्पूषे ततो राजा विधायावश्यकं ततः ॥१२५॥
 उवविष्ट आत्माने परिकरितस्तेर्यक्षरक्षोभिः । विकूर्वितरूपैः प्रत्येक्षं मांसचक्षुषाम् ॥१२६॥
 प्रारब्धं प्रेसगकं भूतपिशाचैर्विविधमङ्गिभिः । तूलचेलककूतहस्तं नृत्यत्येकं महारसः ॥१२७॥
 श्रुतवृद्धगणिवेपस्ततो राजा पृष्ट इदमेव । किं वृद्धगणिवेपेण नृत्यसि कथय स्फुटमेतत् ? ॥१२८॥
 ततो रक्षसा भणितं नृत्यामि क्षणं ततश्च प्रकटमिष्यामि । निजचरितमुच्चार्य सविशेषं निजजिह्वया ॥१२९॥
 नतः भ्रेरुणावसाने जिह्वां निलाल्यानिदीर्घाम् । क्षणमेकं गतचेष्टः स्थितस्ततो जल्पत्येवम् ॥१३०॥
 भो नरनाथ ! निशमय येनैवमहं प्रनृत्यामि । ततः कथयति यथा रसनादोषेण पूर्वजन्मनि ॥१३१॥
 सन्ध्यापि जिनयमं मनुजत्वं हारितमिति, ततो राजा । पृच्छति कथमिति, ततः स पूर्वमव कथयितुं लग्नः
 इहामोदपुरा श्रेष्ठीश्वरनामा एसिद्धगुणकलिनः । तद्भार्या बन्धुमती तयोः सुतः सुलसनामेति ॥१३२॥
 अथ यौवनं प्राप्तेन तेन स्वेच्छया परिभ्रमता । कुत्रापि दृष्टः साधुर्द्वाविंशतिपरिपहसद् इति ॥१३३॥
 तं वन्दित्वा साधुं शृणोति सदेनानां मनोभिरामाम् । पूर्वगतपरिपदि कथ्यमानां क्रथामचन्वेन ॥१३४॥
 रात्रिमोगनविरतिगुणदोषविचारणं च पूर्वोक्तम् । श्रुत्वा तेनापि गृहीता विरती रजन्यां भक्ततप्य ॥१३५॥
 भद्रकृपावशेन न पुनः सम्यक्वादिगृहिधर्मः । तन्पित्रा तु पपन्नः सम्यक्त्वादिरपि गृहिधर्मः ॥१३६॥

चिह्नंति मयावि मणिच्छिन्नायै सुकखायै अणुद्वेता य । अह अन्नदिणे सुलसो मित्तेण समं निसीदम्मि ॥
 विडचरियाए चरंतो चच्चरचउद्वट्टिसालासु । तो मित्तेणं तेणं आपेत्तं मंडयाईयं ॥१४०॥
 भणिओ सुलसो भुंजसु मंडयइडुरियवोलवट्टयाई । सो आह अजुत्तमिणं नो कण्ड रयणिभत्तं मे ॥
 जम्हा सुगुरुममीवे गदिमो नियमो निसाए सुत्तन्वे । ता मा भणैसु वंधव ! इत्यत्ये मज्ज ते सवहो ॥
 उल्लुट्टेणं तेणं भणियं रयणीए भुंजमाणानं । किं कवलो कन्नंतो पविसइ, नो वयणकुहरम्मि ? ॥
 दीवयउज्जोएणं सुनिरिखेऊण मोयगाईयं । कुंयुपिपीलियरहिंयं जइ भुज्जइ तत्थ को दोसो ? ॥
 हा वंचिओ सि वंधव ! इत्थिकालं विसुद्धसुज्जस्स । जम्हा रयणीभत्तं कामकरं होइ कामीण ॥
 ता अज्ज ताव भुंजसु मह उवरोहा विलासिणीहिं समं । पच्छा जं ते रुचइ तं कायव्वं वियारंउं ॥१४६॥
 इय भणिए से वयणे मोयगत्तं वल्लवि पक्खित्तं । तत्तच्चियवेसाए सेसं सव्वं सयं भोत्तं ॥१४७॥
 तो पइदिणंपि भुंजइ रयणीए मित्तिविदसंजुत्तो । हट्टपहे वच्चंतो खपरकयमंडयाईयं ॥१४८॥
 पुट्ठि सुस्सरहंवीहिं गापमाणीहिं नच्चमाणीहिं । विलसइ विलासिणीसत्थपरिगओ जाव पच्चूस्सं ॥१४९॥
 तत्तो वेसांण गिहे मठमंडवदेउलेसु वा सुयइ । जाव दिणद्धं तो उट्ठिऊण गच्छेइ पित्तगेहे ॥१५०॥
 तो पित्तणा सो नाओ भणिओ रे रयणिभत्तनियमोवि । भग्गो निब्भग्ग ! तए हा हा हा हारिओ जम्भो ॥
 वरमरिगिहेसु कम्मं वरं मरणं सुहदसरपढारेहिं । उल्लसिपवहलजालोलिजदिले जलणे पवेसो वा ॥१५२॥

पुत्रगवेपणहेतोः समागतेन पुत्रेः पार्थिवं । तं नत्वा गृहं प्राप्तौ यथागृहीतव्रतानि पालयन्तौ ॥ १३८ ॥
 तिष्ठतः सदापि मनईप्सितानि सौख्यान्यनुभवन्तौ च । अथान्यदिने सुलसो मित्त्रेण समं निशये ॥१३९॥
 विटचर्यया चरदत्तचरचतुर्द्विष्टसालासु । ततो मित्त्रेण तेनानीय मण्डकादिकम् ॥ १४० ॥
 भणितः सुलसो भुङ्क्त्व मण्डकैडुरिकाग्रेलवटकादीन् । स आल्लयुक्तमिदं नो कल्पते रजनिभक्तं मे ॥१४१॥
 यस्माद् गुरुमपीवे गृहीतो नियमो निशायां भोक्तव्ये । तस्मान्मा भण बान्धव ! अत्रायं मम ते शपथः ॥
 उल्लुट्टेन तेन भणितं रजन्यां भुज्जानानाम् । किं कवलः कर्णान्तः प्रविशति, नो वदनकुहरे ! ॥१४२॥
 दीपकोट्योतेन सुनिरिस्थ मोदकादिकम् । कुन्धुपिपीलिकारहितं यदि भुज्यते तत्र को दोषः ? ॥१४४॥
 हा वञ्छितोऽसि बान्धव ! इयत्कालं विशुद्धभोज्यात् । यस्माद्रजनिभक्तं कामकरं भवति कामिनाम् ॥१४५॥
 तस्मादथ तावद् भुङ्क्त्व भगोपरोषाद् विलासिनीभिः समम् । पश्चाद् मत्ते रोचते तत्कर्तव्यं विचार्य ॥१४६॥
 इति भणिते तस्य वदने मोदकखण्डं बलादपि प्राक्षिप्तम् । तत्संक्षितवेरयया शेषं सर्वं स्वयं मुक्तम् ॥१४७॥
 ततः प्रतिदिनमपि पुङ्खे रजन्यां मित्त्रवृन्दसंयुक्तः । हट्टपथे व्रजन् कर्परकृतमण्डकादिकम् ॥१४८॥
 पृष्ठे सुस्वरश्मवीभिर्गीयन्तांभिर्नृत्यन्ताभिः । विलसति विलासिनीसार्धपरिगतो यावत्प्रत्यूषम् ॥१४९॥
 ततो वेश्यानां गृहे मठमण्डपदेवकुलेषु वा स्वपिति । यावद् दिनार्धं तत उत्थाय गच्छति पित्तगेहे ॥१५०॥
 ततः पित्रा स ज्ञातो भणितो रे रजनिभक्तनियमोऽपि । भग्गो निर्भग्ग ! त्वया हा हा हा हारितं जन्य ॥
 वरमरिगृहेषु कर्म वरं मरणं सुगटशरपढारैः । उल्लसितबहलज्वालाजिजदिले जलने प्रवेशो वा ॥१५२॥

तद्वि न वयविवकरं राईए भुंजिउं हवइ जुत्तं । वच्छ ! अपत्थ एयं पच्छायावं बहु जणिही ॥१५॥३
तो तेण इमं भणियं जयंयि भुंजेइ ताव रयणीए । मोत्तुं सावयलोयं ता तम्मग्गम्मि हं भग्गो ॥१५४॥
नय किंचिचि भणियच्चं तए मयं पइ इमम्मि विसयम्मि । जो जेत्तियस्म जोग्गो सोलहइ तत्थियं अत्थं ॥
अवहीरिओ तओ सो पिउणा ढिरिर्विज्जिओ य रयणीए । भुंजेइ गिहे विडविदपरिगओ भमइ सच्छंदं ॥
सावयवसुमित्तेण अह अन्नया सह गओ विवाहम्मि । वालंभित्तोत्ति सो मह पत्तो रयणीए गामम्मि ॥
ववाहिण भणियं कित्तियलोयस्स भोयणं पउणं । कुणिमो तेहिंवि कहियं न कोवि अम्हच्चओ राओ ॥
भुंजिस्सइ, तो भणियं सुलसेण अहं तु भुंजइस्सामि । पउणं करेह कूरं ससकरं पायसं च तहा ॥१५५॥
तेहिंवि तहत्ति विहियं नवरं खीरे कडिज्जमाणम्मि । बहुधूमविहुरियंगो पडिओ नागो तहिं एगो ॥१५६॥
अइउसिणतावत्तविओ विलीणगतो स्वयं गओ तत्थ । तस्स परिवेसियं तं ससकरं पाउमणुलगो ॥१५७॥
पढमघुंउम्मि खलिया जीहा इत्थाउ निवडियं चट्टं । विहलंघलो य जाओ पडिओ तत्थेव ठाणम्मि ॥
भाहावियं च परिवेसियाए मिळिओ य तत्थ बहुलोओ । मित्तेण समं पत्तो जन्नत्ताए य पउरजणो ॥
दीधुज्जोयं फाउं जोइज्जइ जाव थालिया जीए । दुद्धं चिट्ठइ कडियं तो अहिणो खंडखंडाई ॥१५८॥
दीसंति सुसिन्नाइ, तम्मिच्चेणं ससंभमं भणियं । आणह मणिणो तह तंतवाइणो पवरगारुडिया ॥१५९॥
तेहिंवि तहत्ति विहियं ओहलिउं मणिगणंपि नोरेण । छडछडछडत्ति छटेइ सो तओ सवणनयणेसु ॥

सप्यापि न मत्तविघ्नकरं रात्रौ भोक्तुं भवति युक्तम् । वत्स ! अपप्यमेतत्पश्चात्तापं बहु जनयिष्यति ॥१५३॥
ततस्तेनेदं भणितं जगदपि मुक्ते तावद् रजन्याम् । मुक्त्वा श्रावकलोकं, तस्मात्तन्मार्गेऽहं भग्नः ॥१५४॥
न च किञ्चिदपि भणितव्यं त्वया मां प्रत्यास्मिन् विषये । यो यावतो योग्यः स लभते तावन्तमर्थम् ॥१५५॥
अवधारितस्ततः स पित्रा द्विवर्जितश्च रजन्याम् । भुङ्क्ते गृहे विटवृन्दपरिगतो भ्रवति स्वच्छन्दम् ॥१५६॥
श्रावकवसुमित्रेणाथान्यदा सह गतो विवाहे । बालमित्रमिति स मम, प्राप्नो रजन्यां ग्रामे ॥१५७॥
वैद्याहिकेन भणितं कियल्लोकस्य भोजनं प्रगुणम् । कुर्मस्तैरपि कथितं न कोऽप्यस्मदीयो रात्रौ ॥१५८॥
भोक्ष्यते, सतो भणितं सुलसेनाहं तु भोक्ष्ये । प्रगुणं कुरुत कूरं सशर्करं पायसं च तथा ॥१५९॥
तैरपि तथेति विहितं किन्तु क्षीरे क्वथ्यमाने । बहुधूमविपुरिताङ्गः पतितो नागस्तत्रैकः ॥१६०॥
अन्युप्यतापतप्तो विलीनगात्रः स्वयं गतस्तत्र । तस्य परिवेपितं तत्सशर्करं पातुमनुलग्नः ॥१६१॥
प्रथमपाने स्खलितः जिह्वा हस्तान्निपतितं पात्रम् । विह्वलाङ्गश्च जातः पतितस्तत्रैव स्थाने ॥१६२॥
आरटितं च परिवेपित्या मिलितश्च तत्र बहुलोकः । मित्रेण समं प्राप्नो जनतायाश्च प्रचुरजनः ॥१६३॥
दीपोद्घोतं पृथ्वा दृश्यते यावत्स्थालिका यस्याम् । दुग्धं तिष्ठति क्वथितं ततोऽदेः खण्डखण्डानि ॥१६४॥
दृश्यन्ते सुशीर्णानि, तन्मित्रेण ससंभ्रमं भणितम् । आनयत मणीस्तथा तन्त्रवादिनः प्रवरगारुडिकान् ॥
तैरपि तथेति विदितमप्यन्य मणिगणमपि नोरेण । छडछडछडेत्युक्षति स ततः श्रवणनयनेषु ॥१६५॥

उजंति य गारुडिया तंताई पंडंजयंति जत्तेण । नय कोवि गुणो जाओ पिच्छंताणं मओ सहसा ॥
 तो क्वइ से मिचो हा हा हा मिच ! मे निसिद्धोवि । गिद्धो रयणीभत्ते न ठिओ तं भुंजिं लम्गो ॥
 तस्स सुमइहस्स सुओ होउं गुरुदिन्ननियमकयमंगो । हा हारियनरजम्मो एमेव मओ सि रसगिद्धो ॥
 इचाइ पलवमाणो मिचो तदेहदाहमायरइ । चइऊणं परिणयणं पुणो नियत्तो गिंहं पत्तो ॥१७०॥
 सो इं तस्स कुमिचो मरिऊणं रक्खसो समुत्तणो । वसुमिचं नियमिचं दद्धं भंडारियं तुम्ह ॥१७१॥
 पुव्वभवनेहवसओ विमंगनाणेण अत्तणो चरियं । जाणेउं ते कहियं संपइ मह देह आएसं ॥१७२॥
 तं सोउं नरवइणा वसुमिचो पुच्छिओ जहा सच्चं । जं कइइ इमो एयं, सो भणइ देव ! एवमिं ॥१७३॥
 तो जक्खरक्खसाई विसज्जिया नरवरेण भीएण । राईभोयणविरई गहिया तच्चरियमणुसोउं ॥१७४॥
 ता दत्त ! तुमं रयणीए भोयणंपि हु चइज्ज सावज्जं । लोइयसिद्धंतेसुवि निसिद्धमेयं जओ भणियं ॥
 नेवाहुई नवा न्हाणं न सद्धं देवयच्चणं । दाणं वा विहियं राओ भोयणं तु विसेसओ ॥१७५॥

तथा च स्मृतिः—

“दिवसस्याष्टमे भागे मन्दीमूले दिवाकरे । नक्तं तद्धि विजानीयाद् न नक्तं निशि भोजनम् ॥
 दिवसं पक्षं मासं चातुर्मास्यायनं च अव्यं च । यस्तु न शुद्धं रात्रौ कृतप्रणयः सोऽपि कृष्णमते ॥
 नोदकमपि पातव्यं रात्रावत्र युधिष्ठिर ! । तपस्विना विशेषेण गृहिणापि विवेकिना ॥
 सूत्रोदितेन विधिना कृत्वा रात्र्यशनवर्जनं प्रयतः । यदि त्रियते हि मनुष्यो अनशनफलमेवमाप्नोति ॥
 जात्यकाश्चनवर्णामा उद्यद्भविसमप्रमाः । वैमानिकाः प्रजायन्ते रात्रीभोजनवर्जनात् ॥”
 जे उण गहिऊण वयं इमं विराहिंति साइयारं वा । कुव्वंति हुंति किंविस्सियसुरयणा किच्छोहीया ॥१७७॥
 इय मुणिउं दत्तेणं राईभत्तस्स विरमणं विहियं । तम्हा सुसावएणं भोयणओ राईभत्तंपि ॥१७८॥

युज्जान्ति य गारुडिकास्तन्त्राणि प्रयुज्जते यत्नेन । न च कोऽपि गुणो जातः पश्यतां मृतः सहसा ॥१६७॥
 ततो विलपति तस्य मित्रं हा हा हा मित्र ! मे निषिद्धोऽपि । गृद्धो रजनिभक्ते न स्थितस्त्वं भोक्तुं लग्नः ॥
 तस्य सुश्राद्धस्य सुतो भूत्वा कृतगुरुदत्तनियममङ्गः । हा हरितनरजन्मैवमेव मृतोऽसि रसगृद्धः ॥१६९॥
 इत्यादि प्रलपद् मित्रं तदेहदाहमाचरति । त्यक्त्वा परिणयनं पुनर्निवृत्तो गृहं प्राप्तः ॥ १७० ॥
 सोऽहं तस्य कुमित्रं मृत्वा राक्षसः समुत्पन्नः । वसुमित्रं निगमित्रं हृष्टा मापलाग्नारिक्तं तव ॥१७१॥
 पूर्वभवस्नेहकृतो विमङ्गलानेनात्मनश्चरितम् । ज्ञात्वा ते कथितं संप्रति मम दत्ताऽऽदेशम् ॥१७२॥
 तन् श्रुत्वा नरपतिना वसुमित्रः पृष्ठो यथा सत्यम् । यत्कथयत्यथमेतत्, स भणति देव ! एवमिदम् ॥
 ततो यक्षराक्षसादयो विसर्जिता नरवरेण भीतेन । रात्रिभोजनविरतिर्गृहीता तच्चरितमनुश्रुत्य ॥१७४॥
 तस्मादहं त्वं रजन्यां भोजनमपि हि त्यज सावधम् । लौकिकसिद्धान्तेऽपि निषिद्धमेतद् यतो भणितम् ॥

नैवाहुर्तिर्नवा स्नानं न श्राद्धं देवतार्चनम् । दाणं वा विहितं रात्रौ भोजनं तु विशेषतः ॥१७६॥
 ये पुनर्गृहीत्वा व्रतमिदं विरावयन्ति सातिचारं वा । कुर्वन्ति भवन्ति किल्बिषिकसुरजनाः कृच्छ्रबोधिकाः ॥

वज्रजेयव्यं तद् कम्मजो यः इंगालवणिजमार्दयं । वीर्यगुणव्ययवङ्गा खरकम्माइपि चिच्चाइं ॥१७९॥
 भोगुवभोगविरक्ता सत्ता सज्जायझाणकिरियासु । जे मुणिणो गुणमणिणो कसायसमिणो नमो ताणं ॥
 इय अइयारविमुक्कं गुणव्ययं जे धरंति इह वीर्यं । सुरवरसिरीइ संभोगभायणं ते लहुं हुंति ॥१८१॥

॥ इति भोजनतः कर्मतोऽपि सातिचारं द्वितीयं गुणव्रतं समाप्तम् ॥

इति ज्ञात्वा दत्तेन रात्रिभक्तस्य विरमणं विहितम् । तस्मात् सुश्रावकेण भोजनतो रात्रिभक्तपि ॥१७८॥
 वर्जयितव्यं तथा कर्मतश्चाङ्गारवाणिज्यादिकम् । द्वितीयगुणव्रतपतिना खरकर्माण्यपि त्याज्यानि ॥१७९॥
 भोगोपभोगविरक्ताः सक्ताः स्वाध्यायध्यानक्रियासु । ये मुनयो गुणमणयः कृपायशमिनो नमस्तेभ्यः ॥
 इत्यतिचारविमुक्तं गुणव्रतं ये धरन्तीह द्वितीयम् । सुरवराश्रियाः संभोगमाजनं ते लघु भवन्ति ॥१८१॥

सत्यगिगुसलवःपूषण दावणं वियरणं च जमणट्टा । तमणत्थदंडनामं गुणुल्लयं तइयमिह भणिये ॥१॥
जो जिणवयणपसत्तो पालइ अइयारवज्जियं एयं । सो सग्गमोक्खसोक्खइ पावए विमलसद्दोच्च ॥२॥
तथाहि;—

नेदणवणं व सुमणोवभासियं बहुविलाससोहिल्लं । सुविसालसालकलियं कुसत्यलं अत्थि इह नयरं ॥
तत्थवि य पवरसिद्धी कुवलयचंदोत्ति कुवलयानंदो । आणंदसिरी भज्जा ताण सुया विमलसद्देवो ॥४॥
पढमो गुणनिलओ तत्त्विवरीओ य वंघओ लहुओ । तद्वि य अवरोप्परओ ताणं बुद्धिं गया पीडि ॥५॥
समगं रमेति समं पठति समं कुणंति वाणिज्जं । अह रथमारुद्धिऊणं पंचा ते काणणे तत्थ ॥६॥
कुसुमफलाणुचिणणं कुणंति जा ताव चूयतरुमूले । सिरिनेदणं रउविरहकरिसियं ते नियंति मुणिं ॥७॥
तं ददं दुद्धिद्वपणा नमेति तत्त्वरणपंकयं पयओ । तेणवि ज्ञाणसमपीए भासिओ धम्मत्ताभोत्ति ॥८॥
पारद्धा धम्मकहा मुणिणां जा ताण समुच्चिया जम्हा । मुग्गरसजुगयणं अदिउच्चिय मोयगाहारो ॥९॥
तथाहि;—

धम्मो दयापहाणो देवो दोनवगदोसपरिहीणो । तत्तकुसलो य सुगुरु सिक्खग्गो रयणतियमिणमो ॥१०॥
सत्त्वत्थवि निमुणिज्जइ जणेण नामवत्तराइं धम्मोत्ति । ताण पुणो परमत्थं सकयत्थो कोवि परिकलइ ॥
सत्त्वपि सत्तवग्गं दुग्गइपुरपरित्ययं धरइ जम्हा । सुदडाणम्मि य तह धारए य धम्मो तओ भणिओ ॥१२॥
सग्गापवग्गपमवाण परमसोक्खवाण कारणं पडणं । जीवाण संमायरणं जं तं धम्मं भणंति बुद्धा ॥१३॥
तं समयमेयभिन्नं भणंति बहुभंगियाहिं दंसणिणो । पुब्बावराविरुद्धो सुहमइणा स पुण गहियव्वो ॥१४॥

शस्त्रानिमुशलवस्तूनां दापनं वितरणं च यदनर्थार्थम् । तदनर्थदण्डनाम गुणव्रतं तृतीयमिह भणितम् ॥१॥
यो जिनवचनमसक्तः पालयत्यतिचारवर्जितमेतत् । स स्वर्गमोक्षसौख्यानि प्राप्नोति विमलश्राद्ध इव ॥२॥
नन्दनवनमिव सुमनोऽवभासितं बहुविलासशोभावनम् । सुविशालशालकलितं कुसस्थलमस्तीह नगरम् ॥३॥
तत्रापि च प्रवरश्रेष्ठी कुवलयचन्द्र इति कुवलयानन्दः । आनन्दश्रीभार्या तयोः सुतो विमलसद्देवो ॥४॥
प्रथमो गुणनिलयस्तद्विवरीतश्च बान्धवो लघुः । तथापि च परस्परतस्तयोर्बुद्धिं गता प्रीतिः ॥५॥
समं रमेति समं पठतः समं कुर्वतो वाणिज्यम् । अथ रथमारुह्य प्राप्नोति तौ कानने तत्र ॥६॥
कुसुमफलानामुच्चयनं कुर्वतो यावत्तत्तचूयतरुमूले । श्रीनन्दनमिव रतिविरहकरिणं तौ परयतो मुनिम् ॥७॥
तं दृष्ट्वा हृष्टमनसो नमतस्तत्त्वरणपङ्कजं पदतः । तेनापि ध्यानसमाप्त्वा माषितो धर्मलाम इति ॥८॥
प्रारब्धा धर्मकथा मुनिना यावत्तयोः समुचिता यस्मात् । मुद्गरसयोग्यानामाहित एव मोदकाहारः ॥ ९ ॥
धर्मो दयाप्रधानो देवो द्विनवकदोषपरिहीणः । तत्त्वकुशलश्च सुगुरुः शिवमार्गो रत्नत्रिकमिदम् ॥ १० ॥
सर्वत्रापि श्रूयते जनेन नामाक्षराणि धर्म इति । तेषां पुनः परमार्थं स्पष्टतार्थः कोऽपि परिकलयति ॥११॥
सर्वमपि सत्त्ववर्गं दुर्गतिप्रदप्रस्थितं धरति यस्मात् । शुभस्थाने च तथा धारयति च धर्मस्तनो भणितः ॥१२॥
स्वर्गापवर्गप्रमवाणां परमसौख्यानां कारणं प्रगुणम् । जीवानां समाचरणं यत्तं धर्मं भणन्ति बुद्धाः ॥ १३ ॥

विविधपदेसु पुरिसो गिण्ड, पुरपात्रं जहा सुपहं । कुसलो सिवपुरहेडं बहुसु धम्मेषु तह धम्मं ॥१५॥
 जह सुद्धमओ मायण्डियाए तिसिओ करेइ जलवुद्धि । तह निव्विवेयपुरिसो कुणइ अधम्मवि धम्ममइ ॥
 जो उण विवेयअंजनगयतमनयणो नरो हवइ सम्मं । पुच्चावरपरियाल्लोयणेण सो गिण्डए धम्मं ॥१७॥
 जह जीववज्जियाणं जीवाण न कज्जसाहगो देहो । संज्जइ तह धम्मो करुणाए-पराए परिहीणो ॥१८॥
 सा पुण जिणधम्मच्चिय, इय नाऊणं तमेव आयरह । तह चेव सरूवमिं साहिप्पंतं-निसामेह ॥१९॥
 रागदोससमुद्धवसमगभवदोससंगमविमुक्को । सो होइ देवदेवो चउतीसाइसयसंपन्नो ॥ २० ॥
 गारवनिगम्मि विमुदो तिगुत्तिगुत्तो जिइदिओ अपमो । विट्ठिविहियविहारकमो गीयत्यो तहय मज्झत्यो ॥
 इय एवमाइनिम्मलगुणगामविहूसिओ महासत्तो । होइ सुगुरु गरिट्ठो भवजलनिहिंनारणतरंडो ॥२२॥
 इय मुणिवयणं सोउं रयणतिगं परिणयं मणे ताण । दुक्कम्मविगमनिम्मविमलपरिणामजुत्ताण ॥२३॥
 सत्तो सम्मत्ताइ गहिओ धम्मो दुवालसविहोवि । असमत्योहि तेहि दुद्धरजइधम्मपुरावरणे ॥२४॥
 सवित्तेसं तइयगुणव्वयं तु तप्पुच्छिओ कहइ मूरी । चउमेयंपि तओ ते नाउं पत्ता-सगेहम्मि ॥२५॥
 अट्ठज्ज्ञाणं वज्जंति तह य मज्जाइपणविहपमायं । अप्पंति न तह सत्थं सावज्जं नोवएसंति ॥२६॥
 विमलो विमलसहावो सहएवो पुण सहावओ चवलो । धम्मं पमाववहुलो सयावि केलीकिलत्तणओ ॥
 ते अनया य गहिऊण पवरभंहाइं पुव्वदेमम्मि । संचलिया तो पुट्ठो केणवि पहिणण अद्धपहं ॥२८॥

तं समयभेदमिन्नं मणान्ति बहुभाक्किमिर्दशनिनः । पूर्वापराविह्वः शुभमतिना स पुनर्ग्रहीतव्यः ॥ १४ ॥
 विविधपथेषु प्ररूपो गृह्णाति पुरमापकं यथा सुपथम् । कुशलः शिवपुरहेतुं बहुषु धर्मेषु तथा धर्मम् ॥१५॥
 यथा सुगवृणो मृगतृप्तिक्वायां तृपितः करोति जलवुद्धिम् । तथा निर्विवेकपुरुषः करोत्यधर्मेऽपि धर्मवुद्धिम् ॥
 यः पुनर्विवेकाज्जनगततमोनयवो नरो भवति संन्यक् । पूर्वापरपर्यालोचनेन ॥ गृह्णाति धर्मम् ॥ १७ ॥
 यथा जीववर्जितानां जीवानां न कार्यसाधको देहः । संपद्यते तथा धर्मः करुणया परया परिहीणः ॥१८॥
 सा पुनार्जनधर्म एव, इति ज्ञात्वा तमेवाचरत । तथैव स्वरूपमिदं कथ्यमानं निश्चयत ॥ १९ ॥
 रागद्वेषसमुद्धवसमग्रभवदोषसंगमविमुक्तः । स भवति देवदेवश्चतुर्विंशदतिशयसंपन्नः ॥ २० ॥
 गौरवत्रिके विमुक्तस्त्रिगुप्तिगुप्तो नितेन्द्रियोऽग्रमः । विधिविहितविहारकमो गीतार्थस्तथाच मध्यस्थः ॥२१॥
 इत्येवमादिनिर्मलगुणग्रामविमुपितो महासत्त्वः । भवति सुगुर्मांरिष्ठो भवजलनिधितारणतरण्डः ॥ २२ ॥
 इति शुनिवचनं श्रुत्वा रत्नत्रिकं परिणतं मनसि तयोः । दुष्प्रभं विगमनिर्मितविमलपरिणामयुक्तयोः ॥२३॥
 ततः सम्पत्त्वादिर्गृहीतो धर्मो द्वादशविधोऽपि । असमर्थान्ध्यां ताभ्यां दुर्धरयतिधर्मपुरावरणे ॥२४॥
 सविशेषं तृतीयगुणव्रतं तु तच्छृष्टः पथयति सूरिः । चतुर्मेदमपि तवस्तौ ज्ञात्वा प्राप्नोति स्वगोहे ॥ २५ ॥
 आर्तपथानं वर्जयतस्तथा च मयादिपञ्चविधप्रमादम् । अर्पयतो न तथा शस्थं सावधं नोपदिशतः ॥२६॥
 विमलो विमलस्वभावः सहदेवः पुनः स्वभावावतश्चलः । धर्मं प्रमादवहुलः सदापि केडिकिलन्वतः ॥२७॥
 तावन्पदा च गृहीत्वा प्रवरमाण्डानि पूर्वदेशे । संचलितौ ततः शृष्टः केनापि पथिकेनार्पये ॥ २८ ॥

विमलो पंजलमगं नीरिधननीरणाइसंजुतं । विमलेण विमलपङ्खा तो भणियमहं न याणामि ॥ २९ ॥
 पहिएण पुणो भणियं तुव्वेहिं सिट्ठि ! कम्मि नयरम्मि । गंतव्वं, सो साहइ पणियं अग्घिस्सए जत्थ ॥
 पहिएण पुणो पुट्ठं नियनयरं कइह मह जहिं वससि । सो भणइ रायहाणीए नरिय मह संतियं नयरं ॥
 तो भणियं पहिएणं अहंपि समगं समागमिस्सामि । तो विमलेणं भणियं किं भणिमो वयमिय वयंता ॥ ३२ ॥
 पत्ता पुरस्स बाहिं तत्थ य आवासिया मलयमज्जे । यन्नस्स रंयणट्ठा अग्गी संयुत्तिकओ जाय ॥ ३३ ॥
 पाइक्केहिं केहिं विजलंपि किल आणियं तओ पहिओ । विमलं मगइ अग्गि सां तेण तओ इमं भणिओ ॥
 पहिय ! अइ अम्ह पासे भुंजइ नो कप्पए जल्लणदाणं । जलणाइदाणाइ जेण निसिद्धाइ समयम्मि ॥ ३५ ॥
 तथा;—

“न ब्राह्मणि न देयानि पञ्च द्रव्याणि पण्डितैः । अग्निर्विषं तथा क्षत्रं मधं मांसं च पञ्चमम् ॥”

तो कुविओव्व स जंपइ तं पइ रे धिट्ठ दुट्ठयम्मिट्ठ ! । किं कुव्वंतो कूडुत्तराइं तं मह पुरो मुद्ध ! ॥ ३६ ॥
 नो लज्जसि न निविज्जसि इय भणितं सो पवइहइं लग्गो । तद् जह भीयं पित्त तस्स किंचिद्वं गयं गयणं ॥
 तं ददं सव्वेवि हु नट्ठा तो विमलमालवइ पहिओ । भो अप्पइ मह जलणं जइ कज्जंतुह जीएण ॥ ३८ ॥
 जेणित्थ मणुयमंसं पइउं भुंजेमि भुविस्सओ बाटं । विमलो भणेइ जं तुह पडिहाइ करेसु तं जम्हा ॥ ३९ ॥
 जाएण जीवलोए मरियव्वं ताव निच्छओ एस । नियमम्मि पुण विणट्ठे धम्मविणासो धुवं होइ ॥ ४० ॥
 तम्मि विणट्ठेऽणिट्ठाइं हुंति दुक्खाइं भवसहस्सेसु । नियमसहियस्स मरणे मणयंपि हवेइ नहु दुक्खं ॥ ४१ ॥
 तो जं जाणसु तं कुणसु न उण भंगं करेमि नियमस्स । तो सहंरिय तणुं सो सुररूवं काउमाह तयं ॥ ४२ ॥

विमलः प्राञ्जलमार्गं नीरेन्धननीरणादिभ्युक्तम् । विमलेन विमलमतिना ततो भणितमहं न जानामि ॥ २९ ॥
 पथिकेन पुनर्भणितं युष्माभिः श्रेष्ठम् । कस्मिन्नगरे । गन्तव्यं, ॥ कथयति पण्यमर्घ्यप्यते यत्र ॥ ३० ॥
 पथिकेन पुनः पुष्टं निजनगरं कथयत मम यत्र वससि । स भणति राजवान्यां नास्ति मम संवन्धि नगरम् ॥
 ततो भणितं पथिकेनाहमपि समं समागमिष्यामि । तत्रो विमलेन भणितं किं मणासो वयमिति व्रजन्तः ॥ ३२ ॥
 माताः पुराद् बहिस्तत्र आवासिता मलयमध्ये । वान्यस्य पञ्चार्थमग्निः संदीपितो यावत् ॥ ३३ ॥
 पदातिभिः कैरपि जलमपि किलानीतं ततः पथिकः । विमलं मार्गयत्यग्निं स तेन तद् इदं भणितः ॥ ३४ ॥
 पथिक ! अयि मम पार्श्वे भुङ्क्ष्व नो कल्पते ज्वलनदानम् । ज्वलनादिदानानि येन निविद्धानि समये ॥ ३५ ॥
 ततः कुपित इव स अल्पति तं प्रति रे घृष्ट दुष्टधर्मिष्ठ ! । किं कुर्वन् कूटोत्तराणि त्वं मम पुरो शुष्क ! ॥ ३६ ॥
 नो लज्जसे न निर्विधस इति भणित्वा स प्रवर्धितुं लग्नः । तथा यथा भीतमिव तस्यात्किञ्चिदुच्चं गतं गगनम् ॥
 तद् दृष्ट्वा सर्वेऽपि हि नष्टा ततो विमलमालपति पथिकः । भो अर्पयत मम ज्वलनं यदि कार्यं तव जीवितेन ॥
 येनात्र मनुजमांसं पक्त्वा भुङ्क्षीय बुभुक्षितो वाग्दम् । विमलो भणति यत्तत्र प्रतिगातिं कुरुष्व तद्यस्मात् ॥ ३९ ॥
 जातेन जीवलोके मर्त्यं तावद् निश्चय एवः । नियमे पुनर्विनष्टे धर्मविनाशो भुवं भवति ॥ ४० ॥
 तस्मिन् विनष्टेऽनिष्टानि भवन्ति दुःखानि भवमहंस्तु । नियमसहितस्य मरणे मनागपि भवति नहि दुःखम् ॥ ४१ ॥

धनो सि तुमं सावय । तुज्ज सुलद्धं च माणुसं जम्मं । जो शुब्बसि सुरपहुणा सुराण मज्झमि एवमहो ॥
 देवो व दानवो वा नय सक्को कोवि खोभिउं भरहे । विमलं सद्धं गाढं तइयाउ गुणव्वयाहितो ॥४४॥
 सं सोउं असहंतो समागओ तुज्ज खोदणनिमित्तं । सावज्जवयणमग्गेवि नो मओ तं च पुट्टोवि ॥४५॥
 तो तुट्टो हं मगसु मणस्स जं किंचि तुज्ज पडिहाइ । तो विमलेणं भणियं सव्वं चियं मे तए दिअं ॥४६॥
 नियदेहं पयडंतेण नियमकसव्हयं वडंतेणं । तहवि इमं पत्थिज्जसि धम्ममि समुज्जमं कुणसु ॥४७॥
 किञ्च ।

संपत्तिं तवमग्गे जअंति मंते तहा सुविज्जाओ । विपरंति दंसणं पुण देवा केसिचि विरलाण ॥४८॥
 सो देवो भणइ तुमं जइवि निरोहो तहावि मणिमेगं । पसिऊण इमं गिण्हसु सत्थविसुक्खेयणपवीणं ॥
 तोऽणिच्छंतस्सवि तस्स उत्तरीयमि धंधिऊण मणिं । सगं गओ सुरो सो साहइ सव्वं सुरिदस्स ॥४९॥
 विमलोवि कुणइ सहं सहदेवाईण तेवि तं सुणिउं । संपत्ता तप्पासे पुच्छंति य पहियवुत्तंतं ॥५०॥
 सोवि हु साहइ सव्वं सचित्थरं ताण हरिसिया सव्वे । तो वंदंति जिणिदे तत्थेव ठिया सुभत्तीए ॥५१॥
 अबल्लोयणं मुणीणं काउं झुंजंति परियणसमेया । मुत्तुत्तरमि पुरपरिसराओ मज्झमि संचलिया ॥५२॥
 पत्ता नयरुवारे सुणंति हट्टेसु खडहट्टारावं । उत्तालतालयाणं वणिएहि दिज्जमाणाणं ॥५३॥
 पेक्खंति य पक्खरिए तुरंगमे सुहडसोदियरहे य । तह गुडियगयघडाओ इओ तओ परिभमंतीओ ॥
 तह तलवरं च सन्नहियसुहडसहियं भमंतमित्तो य । विमलेणं कोवि नरो पुट्टो भो कहंसु कहमित्थ ॥५४॥

ततो यज्जानीयास्तत् कुर्या न पुनर्भङ्गं करोमि नियमस्य । ततः संदृत्य तनुं स सुररूपं कृत्वाऽऽह तम् ॥४२॥
 धन्योऽसि त्वं श्रावक । त्रय सुलब्धं च मानुषं जन्मं । यः स्तूयसे सुरप्रभुणा सुराणां भज्य एवमहो ॥४३॥
 देवो वा दानवो वा नच शक्तः कोऽपि क्षोभयितुं भरते । विमलं धाढं गाढं वृतीयाद् गुणव्रतात् ॥४४॥
 तत् श्रुत्वाऽश्रद्धयत् समागतस्तव क्षोभणनिमित्तम् । सावधवचनमार्गेऽपि नो गतस्त्वं च पुट्टोऽपि ॥ ४५ ॥
 ततस्तुष्टोऽहं मार्ग्य मनसो यत्किञ्चित्तव प्रतिभाति । ततो विमलेन भणितं सर्वमेव मे त्वया दत्तम् ॥४६॥
 निजदेहं प्रकटयता नियमकपपट्टं बहता । तथापीदं प्रार्थ्यसे धर्मे समुद्यमं कुरु ॥ ४७ ॥
 तप्यन्ते तपोऽनेके नपन्ति मन्त्रास्तथा सुविद्याः । वितरन्ति दर्शनं पुनर्देवाः केवांचिद्विरलानाम् ॥ ४८ ॥
 ततो देवो भणति त्वं यद्यपि निरोहस्तथापि मणिमेकम् । प्रसन्नमं गृहाण सर्वविषोच्छेदनप्रवीणम् ॥४९॥
 ततोऽनिच्छतोऽपि तत्पुण्योत्तरीये बद्ध्वा मणिम् । स्वर्गं गतः सुरः स कथयति सर्वं सुरेन्द्रस्य ॥ ५० ॥
 विमलोऽपि करोति शब्दं सहदेवादीनां-तेऽपि तं श्रुत्वा । संप्राप्तास्तत्प्राप्त्यै पृच्छन्ति च पथिकवृत्तान्तम् ॥
 सोऽपि हि कथयति सर्वं सविस्तरं तेषां हर्षिताः सर्वे । ततो वन्दन्ते जिनेन्द्रास्तत्रैव स्थिताः सुभक्त्या ॥
 अथलोकनं मुनीनां कृत्वा मुञ्जते पारिजनसमेताः । भुक्तोत्तरे-प्रपरिसराद् मध्ये संचलिताः ॥५३॥
 प्राप्ता नगरद्वारे शृण्वन्ति हट्टेषु सत्प्रकारावम् । उत्तालतालकानां वणिगिर्मदीयमानानाम् ॥५४॥
 प्रेक्षन्ते न रीनढांसुरंगमान् सुभटतोभिनयार्थिन । तथा गुटितगजपटं इतस्ततः परिभ्रमन्तीः ॥५५॥

सुद्धो सत्वोवि जणो परिभमइ पुरम्मि गोउरंदुवारं । दिज्जंति कवाडाइं कुट्टुवरि भडा ठविज्जंतिं ॥
 किं परचक्राउ भयं सचक्रओ वा दुहावि भयमहवा । नरवड्णो वा किंचिवि जायं अहिमरकयमणिट्ठं ? ॥
 तो तेणं परिकदिणं सवणदुवारम्मि तस्स जह इत्य । निवसइ राया पुरिसोचमोत्ति भुवणत्तयपसिद्धो ॥
 एककुच्चिय तस्स सुओ अरिमल्लो नाम मयणसमरुवो । सो सुतो वापदरं अहिणा दुट्ठेण दट्ठोत्ति ॥६०॥
 तो तस्स विषयमाए पुकरिए धाविओ परियणोवि । जाव पलोयइ सत्त्वं ता सण्णो कथयि पलाणो ॥
 इय कुपरवड्ढरं निसुणिऊण रायावि तत्थ संपत्तो । दीहरनिदपसुत्तं पिच्छिउं नियसुयं सहसा ॥६२॥
 मुच्छानिर्णीलियंल्लो लुदिओ पुदवीए गाढकुट्टउज्ज । नियसुयपाणवहारिस्स पिट्ठिमशुधावणनिमित्तं ॥
 अवरोहं कामिणीओ निवस्स कुपरस्स उवरि पडियाओ । रोयंति य अइकरुणं पुरपडरजणोवि सत्त्वत्तो ॥
 हक्कारिज्जंति नरिद्विद्विदाग्गा अपवेहिं । तेवि नियमतंतंते आगंतुं संपज्जंति ॥ ६५ ॥
 नय थेवोवि विसैतो विसस्स निग्घायणे हवइ कोवि । रायावि कहवि सत्थो जाओ जलवाउदाणेण ॥
 पमणइ सचिवाइजणं जइ कहवि विरुवयं कुमारस्स । संपजिस्सइवस्सं तो चियकट्ठेण पढमेण ॥६७॥
 होयव्वमिभस्स मए, अणुमन्नइ एस निच्छओ मज्झ । इय सोउं पडरजणो संपंतो एवमापरइ ॥६८॥
 अह रायावि हु पढइयमुहेण इमं घोसावए नयरे । जो जीवावए कुमरं तस्सदं देमि रज्जस्स ॥ ६९ ॥
 तं सोउं सहदेवो विमलं पमपेइ कुणसु उवयारं । मणिमोहलिउं छंटसु कुमरं, उज्जीवए जेण ॥७०॥

तथा पुरारक्षकं च संनद्धसुभटसहितं भ्रमन्तमितरश्च । विमलेन कोऽपि नरः पृष्ठो भोः कथय कथमत्र ॥५६॥
 क्षुब्धः सर्वोऽपि जनः परिभ्रमति पुरे गोपुरद्वारे । दीयन्ते कपाटानि दुर्गोपरि भयः स्याप्यन्ते ? ॥५७॥
 किं परचक्राद् भयं स्वचक्रतो वा द्विधापि भयमथवा । नरपतेर्वा किञ्चिदपि जातमभिमरकृतमनिष्टम् ? ॥५८॥
 ततस्तेन परिकथितं श्रवणद्वारे तस्य यथाश्र । निवसति राजां पुरुषोत्तम इति भुवनत्रयमसिद्धः ॥५९॥
 एक एव तस्य सुतोऽरिमल्लो नाम मदनसमरूपः । स सुतो वासगृहेऽहिना दुष्टेन दष्ट इति ॥६०॥
 सतस्तस्य प्रियतमया पृच्छते धावितः परिजनोऽपि । यावत्प्रलोकते सर्वं तावत्सर्वः क्वापि पलायितः ॥६१॥
 इति कुमारव्यतिकरं श्रुत्वा राजापि तत्र संप्राप्तः । दीर्घनिद्राप्रसुप्तमिव दृष्ट्वा निजसुतं सहसा ॥६२॥
 मूर्च्छानिर्मिलिताक्षो लुठितः पृथिव्यां गाढालुगत इव । निजसुतप्राणापहारिणः पृष्टेऽनुशासननिमित्तम् ॥
 अवरोधकमिन्यो नृपस्य कुमारस्योपरि पतिताः । रुदन्ति चातिकरुणं पुरप्रचुरज्जोऽपि सर्वतः ॥ ६४ ॥
 हकार्यन्ते नरेन्द्रवृन्द्वन्दारकां अमात्यैः । तेऽपि निजमन्त्रतन्त्राण्यागत्य संप्रयुज्यन्ते ॥ ६५ ॥
 न च स्तोकोऽपि विशेषो विषयः निर्घातने भवति कोऽपि । राजापि कथमापि स्वस्थो जातो जलवायुदानेन ॥
 प्रमणति सचिवादिजनं यदि कथमपि विरुपं कुमारस्य । संप्रत्येतद्वश्यं ततश्चित्ताकाष्ठेन प्रथमेन ॥६७॥
 भावितव्यमस्य मया, अनुमन्यध्वमेव निश्चयो मम । इति श्रुत्वा पौरजनः संप्रान्त एवमाचराति ॥ ६८ ॥
 अथ राजापि हि पटहमुत्तेन घोषयर्तादं नगरे । यो जीवयति कुमारं तस्मा अर्धं ददामि राज्यस्य ॥६९॥

अहिगरणमिणं वंधव ! महत्प्रमाणं न होइ कायव्वं । किं रज्जेणं कज्जं सज्जो सावज्जमूलेण ? ॥७१॥
 इय विमलवयणमायन्निकुणं जंवेइ सो तओ एवं । उच्छिद्धं दालिं अम्हकुलस्सावि पसिऊणा ॥७२॥
 जीवावसु रायसुयं मणिमाहृष्यं पिच्छिमो ताव । तह धम्मं पि पवज्जइ जइ कहवि हु जीवए एसो ॥
 इचाइ तम्मि भणिरे विमलो नो किं पि उत्तरं देइ । जा ताव तेण सहसा वत्थाओ छोटिओ गंठी ॥
 गहिओ मणी तओ लहुं छित्तो पटहो पट्टचित्तेण । जाओ कुमारसमीवं सो निवपुरिसेहि तो नेण ॥
 ओहलिऊण मणिं सो नीरेण झटति छंतिओ कुमरो । सुत्तविउद्वेणव तेण तो दिसाओ नियंतेण ॥७६॥
 दिट्ठो सहदेवो नरवईवि संतेउरो पुरजणो य । तो पुच्छिया सज्जणणी किं अम्मो । एस मेलावो ? ॥७७॥
 हरिसंसुत्तित्तिचाए तीए कहियं सवित्थरं सव्वं । तो रत्ता सहदेवो निमंतिओ अद्वरज्जेण ॥ ७८ ॥
 तेणं भणियं नरेसर ! महत्थि वंधू सहोपरो विमलो । तस्स पभावो एसो कुमारस्सुजीवणे जाओ ॥७९॥
 चउहट्ठयम्मि सोवि हु उवविट्ठो चिट्ठए सपरिवारो । सदाविऊणं सिग्वं तस्स पसायं कुणउ देवो ॥८०॥
 तो तत्थ सयं गच्छइ म्हा सहदेवेण करिवारूढो । राया विमलं दट्ठुं अवगूहिवि पभणए एवं ॥ ८१ ॥
 भो मज्झ पाणभिवत्ता दिन्ना तुमए सुदीणहियस्स । तो पसिऊणं संपइ आगच्छसु तं मह गिहम्मि ॥
 जइ जह उल्लवइ निवो पुणो पुणो पणयसारवयणाइं । तह तह विमलस्स मणे सल्लइ वयविसंयअद्वारो ॥
 तो विमलेणं सनयं रायं पइ जंपियं जहा देव ! । सहदेवविलसियमिणं ता किज्जउ जमुचियमिमस्स ॥

तत् श्रुत्वा सहदेवो विमलं प्रमणति कुरुवोपचारम् । मणिमवधृष्योऽस कुमारं, उज्जीवति येन ॥ ७० ॥
 अधिकरणमिदं बान्धव ! महाप्रमाणं न भवति कर्तव्यम् । किं राजयेन कार्यं सद्यः सावद्यमूलेन ! ॥७१॥
 इति विमलवचनमाकर्ण्य जल्पति स तत एवम् । उच्छिन्त दाद्रिचमस्मत्कुलस्यापि प्रसद्य ॥ ७२ ॥
 जीवय राजसुतं मणिमाहात्म्यमपि पश्यामस्तावत् । तथा धर्ममपि प्रपद्यते यदि कथं हि जीवत्येषः ॥७३॥
 इत्यादि तस्मिन् भणितरि विमलो नो किमप्युत्तरं ददाति । यावत्तावत्तेन सहसा वस्त्राच्छोटितो ग्रन्थिः ॥७४॥
 गृहीतो मणिस्ततो लघु स्पृष्टः पटहः प्रहृष्टचित्तेन । नीतः कुमारसमीपं ॥ नृपपुरैस्ततस्तेन ॥ ७५ ॥
 अबधृष्य मणिं स नीरेण प्रष्टिमुक्षिन् कुमारः । सुप्तविबुद्धेनैव तेन ततो दिशः पश्यता ॥ ७६ ॥
 दृष्टः सहदेवो नरपतिरपि सान्तःपुरः पुरजनश्च । ततः पृष्टा स्वजननी किमम्ब ! एष मेलकः ? ॥७७॥
 हर्षाश्रुसिक्तनेत्रया तया कथितं सविस्तरं सर्वम् । ततो राज्ञा सहदेवो निमन्त्रितोऽर्धराज्येन ॥ ७८ ॥
 तेन भणितं नरेश्वर ! ममास्ति बन्धुः सहोदरो विमलः । तस्य प्रभाव एष कुमारस्योजीवने जातः ॥७९॥
 पतुर्दृष्टो सोऽपि सन्तुषविधास्तित्तिचा सपरिवारः । शब्दयित्वा शक्तिं तस्मै प्रसादं करोतु देवः ॥८०॥
 ततस्तत्र स्वयं गच्छति सह सहदेवेन करिवारूढः । राजा विमलं दृष्ट्वाऽवगुह्य प्रभणत्येवम् ॥८१॥
 भो मम प्राणमिमांसा दत्ता त्वया मुदीनहृदयस्य । तनः प्रसद्य संपत्त्यागच्छ त्वं मम गृहे ॥८२॥
 यथा यथोत्तरमपि नृपः पुनः पुनः प्रणयसारवचनानि । तथा तथा विमलस्य मनसि शल्यति घननिपयातिचारः ॥
 ततो विमलेन सनयं राजानं प्रति जल्पितं यथा देव ! । सहदेवविलसिममिदं तस्मात्क्रियतां यदुचिनमस्य ॥

तो धरिणि करेण करं करेणुयारोविओ य सो रत्ना । नीओ गिहम्मि काराविओ य मो पज्जणाईयं ॥
 सहिओ सहदेवेण भणिओ भुत्तरम्मि सो रत्ना । रज्जस्सद्धं गिण्डमु उवणीयं निययपुन्नेहि ॥८६॥
 तो भणिपं विमलेण मा देसु नरिंद । सामणं एयं । रज्जल्लवोवि न कण्ड किमं । अद्धं समिद्धंपि ॥
 एकं ता खलकम्मं वीयं अइरेगलच्छिपरिभोगो । पंचमवयाइयारो ता कज्जं नेय रज्जेण ॥ ८८ ॥
 तो सज्जिगीसं नाउं सहदेवं पइ पयंपियं रत्ना । पञ्चासन्नुवयारी अम्हाणं तं चिय तओ य ॥८९॥
 गिण्डपिणं तं रज्जं जइभणिपं तो भणेइ सो एवं । नियवायापडिवन्नें चियरिज्जउ तेण तो दिन्नें ॥९०॥
 धवलइरं रदुनुरए करिवररहपभिइं विभइउं सध्वं । विमलो पुग सिट्ठाए संटविओणिच्छमाणोवि ॥
 नियजणयाईलोओ समाणिओ तेहिं तत्थ तो विमलो । सावयधम्मं सम्मं पालंते गपइ बहुकालं ॥९१॥
 इयरो रज्जे रट्टे विसयसुहे मोहिओ महागिद्धो । निद्धंसो य जाओ निरविक्खो विरइमान्निने ॥९२॥
 नियगामभूरिभूमिं पडियं खेडावए लहु करेण । देइ धाटीउ बहुहा इणेइ गामाइ अन्नाणं ॥९३॥
 विपरइ पायुवएसे तैस्स नरिंदस्म जह इपो लोओ । ल्हूसिज्जउ धणकलिओ विउलकरो किज्जउ इयरो ॥
 इच्चाइ चरंतो सो भणिओ विमलेणतयंदंडवयं । अइयरसिं किं सयं चिय गहिऊणं जेण मणुयमवे ॥
 एगत्तो विगराला मत्ता वग्गीव धुरुधुरापंती । जरक्खसो पयंडा उत्तरइ तणुम्मि जीवाण ॥९४॥
 अन्नत्तो वाहीओ दारुणरूवाउ किल किलंतीओ । देहे ठियाउ निच्चं नच्चंति य दाइणीउव्व ॥९५॥
 इत्ताणं जंताणं तह य सुयंताण भुंजमाणेण । जंतुणं नियइ छलं मरणमहारक्खसो रुदो ॥९६॥

ततो धृत्वा करेण करं करेणुकारोपितश्च स राज्ञा । नीतो गृहे कारितश्च स मज्जनादिकम् ॥८९॥
 सहितः सहदेवेन भणितो मुक्तोत्तरे स राज्ञा । रान्यस्वार्थं गृहाणोपनीतं निजपुण्यैः ॥८६॥
 ततो भणितं विमलेन मा देहि नरेन्द्र ! शासनमेतन् । रान्यलवोऽपि न कल्यते किमहं । अर्घं समृद्धमपि ॥
 एकं द्वावत्तरकर्म द्वितीयमतिरेकलक्ष्मीपरिभोगः । पञ्चमवतातिचारस्तस्मात् कार्यं नैव रान्येन ॥८८॥
 ततः सज्जिगीषं ज्ञात्वा सहदेवं प्रति प्रजल्पितं राज्ञा । प्रत्यासन्नोपकार्यस्माकं त्वमेव त्वतरश्च ॥८९॥
 गृहाणेदं त्वं राज्यं यथामणितं ततो भणति स एवम् । निजवाक्यातिपन्नं वितर्कितं तेन ततो दत्तम् ॥९०॥
 धवलगृहं रथपुरगान् करिवररथपमृतिं विमज्य सर्वम् । विमलः पुनः श्रेष्ठिवदे संस्थापितोऽनिच्छन्नपि ॥९१॥
 निजजनकादिलोकः समानास्तैस्तैश्च ततो विमलः । श्रावकधर्मं सम्यक्पालयन् गमयति बहुकालम् ॥९२॥
 इतरो रान्ये राष्ट्रे विषयमुखे मोहितो महागृद्धः । निप्टुरश्च ज्ञातो निरपेक्षो व्रतमालिन्ये ॥९३॥
 भिनग्रामभूरिभूमिं पतितां कथयति लघु करेण । ददाति घाटीर्बहुधा हन्ति ग्रामाद्यन्येषाम् ॥९४॥
 वितरति पापोपदेशास्तस्मै मरेन्द्राय यथाऽयं लोकः । लुण्ठ्यतां धनकलितो विपुनकरः क्रियतामिनरः ॥९५॥
 इत्यादि चरन् स भणितो विमलेनार्थदण्डव्रतम् । अतिचरसि किं स्वयमेव गृहीत्वा येन मनुजमवे ॥९६॥
 एकतो विकराला मत्ता व्याघ्रीव धुर्धुरायमाणा । जराशक्षसी प्रचण्डाऽऽक्रमति तनुं जीवानाम् ॥९७॥
 अन्यतो व्याघ्रयो दारुणरूपाः किल काङ्क्षन्तः । देहे स्थिता नित्यं नृत्यन्ति च डाकिन्य इव ॥९८॥

अन्नेवि एवमाई जीवियधनबंधुनासनममत्या । जीवाण अदूरत्या उग्रदवा संति सयकालं ॥१००॥
 ताणत्थदंडविरइं मा वंधव ! अइयेसु अइदुलहं । पिच्चभवे परमसुहं जइ महसि तुमंति किं बहुणा ? ॥
 इय सुणिउं सो जंपइ जइ हं एवंविहं उवइसेमि । नो नरवइणो ता मह अपसाओ हवइ नियमेण ॥१०२॥
 भरिययडसव नीरं वाहिं लोहंति तुज्झ उवएसा । तो विमलेणं मोणं पडिबन्नं तस्स विसयम्मि ॥१०३॥
 तो सो विवन्नविरइं विगवरइं जिममयम्मि संजाओ । अइयणअणत्थदंडं कुणइ तहा कारवेइं य ॥१०४॥
 अह अन्नया कयाई निरत्थयं कोवि बहुं कयत्थेउं । मुक्को दव्वं गहिउं तेण पउट्टेण सो एसो ॥१०५॥
 अहिमरपओगपुव्वं पंचत्तं पाविओ अकयधम्मो । पढमपुढवीए पत्तो तत्तो उव्वट्ठिओ संतो ॥१०६॥
 भमिऊण भवे कइवि हु सुत्तिवत्तदुवत्ताइं अणुहवेऊण । सिज्झिस्सइ धुयकम्मो पावियचरणो सपाहीए ॥
 विमलो पुण विमलपई अक्खलियं पालिऊण गिहिधम्मं । विहिणाराहि वि परलोयमग्गमह सो गओ समं ॥
 ता जइ एवं विमलेण पालियं निरइयारवयमेयं । तह अन्नेहिवि भव्वेहि पालेयव्वं सयाकालं ॥१०९॥

॥ इति तृतीयागुप्तपरिपालने विमलदृष्टान्तः समाप्तः ॥

आयतां यातां तथा च स्वपतां मुञ्जानानाम् । अन्तूनां परयति च्छलं मरणमहाराक्षसो रौद्रः ॥९९॥
 अन्येऽप्येवंमादयो जीवितचनबन्धुनाशनसमर्थाः । जीवानामदूरस्था उपद्रवाः सन्ति सदाकालम् ॥१००॥
 तस्मादनर्थदण्डविरतिं मा बान्धव ! अतिचरातिदुर्लभाम् । प्रेत्यभवे परमसुखं यदि काङ्क्षसि त्वमिति किं बहुना !
 इति श्रुत्वा स जल्पति यद्यहमेवंविधमुपदिशामि । नो नरपतये तदा ममाप्रसादो भवति नियमेन ॥१०२॥
 भृतघटस्येव नीरं बहिलोठयान्ति तयोपदेशाः । ततो विमलेन मौनं प्रतिपन्नं तस्य विषये ॥१०३॥
 ततः स विपन्नविरतिर्विगतस्तिग्जिनमते संजातः । अतिघनानर्थदण्डं करोति तथा कारयति च ॥१०४॥
 अपान्यदा कदाचिन्निरर्थकं फोऽपि बहु कदर्यायेत्वा । मुक्तो द्रव्यं गृहीत्वा तेन प्रकुट्टेन ॥ एषः ॥१०५॥
 अभिरमयोगपूर्वं पक्षत्वं प्रापितोऽकृतधर्मः । प्रथमपृथिव्यां प्राप्तस्तत उद्बृचः सन् ॥१०६॥
 भ्रमित्वा भवे कल्पि हि सुतीक्ष्णदुःखान्यनुभूय । सेत्स्यति धुतकर्मा प्राप्तचरणः समाधिना ॥१०७॥
 विमलः पुनर्विमलमतिरस्सलितं पालयित्वा गृहिधर्मम् । विधिनाऽऽराध्य परलोकमार्गमथ स गतः स्वर्गम् ॥
 तस्माद् यथैवं विमलेन पालितं निरतिचारव्रतमेतत् । तथान्यैरपि भव्यैः पालयितव्यं सदाकालम् ॥१०९॥

तह पारेवरसियं कुणइ तहसुद्धियं लहुं जेण । दिहसीलाउवि नारीउ हुंति कंदप्पवसगाओ ॥१५॥
 तो कुमरेण भणियं तयभिमुहं मा करेसु तुममेव । तइयगुणव्वयपढमो अइयारो एस जं भणियो ॥१६॥
 तं सोउं सो कंदप्पभावओ नेय कहवि उवरमई । केलीरसियत्तणओ कुमरेण उवेहिओ तत्तो ॥१७॥
 कस्सवि भटस्स भजं पउत्थवइयं अहवया दट्ठु । तह कहवि कुणइ सो सुरयकूवियं तप्पुरो जेण ॥१८॥
 कंदप्पपीडिया सा सहसा तस्सेव विलइया कंठे । तो तदियरो दट्ठुं ह्ठो तज्जेइ तं एवं ॥ १९ ॥
 रे धिट्ठ । तए एसा कंदप्परवसा कया मुद्धा । सुस्सीलावि वराई तो सो तं वंधणं धणियं ॥२०॥
 भणइ य कुमारमित्तं तमसि जओ तो हणेमि नो सहसा । तं सोऊणं कुमरो मोयावइ तस्स पासाओ ॥
 आणइ य गिहं वंधेहि पीडियं तं भणेइ तो कुमरो । वंधव ! इहंमि पत्तं वयअइयरणतत्कुसुमं ॥२२॥
 फलमणुहविसि तं पुण परत्त अइत्तिक्खदुक्खसंजणयं । जं वारिओवि तइया नोवरओ इयइयाराओ ॥२३॥
 ता अज्जवि तं सुमरसु अरिहं देवो गुरूय नाणधरा । आलोयसु दुच्चरियं तह खामसु पाणिसंघायां ॥२४॥
 तेणवि कुमरो भणियो वंधव ! वंधेहि पीडिओ गाढं । न सरेमि अहं किंचिवि ता किंचिवि कुंणसु पटियारं ॥
 इय पभणंतो मरिडं उववन्नो करिवरो स विंझम्मि । तत्तो भवम्मि भमिडं भवट्ठयं तो स सिज्झिहिही ॥
 कुमरोवि निरइयारं सावगधम्मं चिरंमि पालेडं । विहिणा पवन्नचरणो सासयसोक्खं गओ मोवत्तं ॥२७॥

॥ इति सृतीयगुणमते प्रथमातिचारविपाके मित्त्वसेनकथानकं समाप्तम् ॥

तथा पारापतरांसितं करोति तथामुद्रितं लघु येन । इदशीला अपि नार्यो भवन्ति कन्दर्पवशाः ॥ १९ ॥
 ततः कुमारेण भणितं तदभिमुखं मा कुरुन्व त्वमेवम् । तृतीयगुणव्रतप्रथमोऽतिचार एष यद् भणितः ॥ १६ ॥
 तत् श्रुत्वा स कन्दर्पभावतो नैव कथमप्युपरमति । केलीरसिक्खतः कुमारेणोपेक्षितस्ततः ॥ १७ ॥
 कस्यापि भटस्य भार्यो प्रोषितपतिकामथान्यदा दृष्ट्वा । तथा कथमपि वरोति स सुरतकूजितं तत्पुरो येन ॥
 कन्दर्पपीडिता सा सहसा तस्यैव विलगिता कण्ठे । ततस्तद्देवरो दृष्ट्वा हृष्टस्तर्जयति तमेवम् ॥ १९ ॥
 रे धृष्ट । त्वयैषा कन्दर्पपरवशा कृता मुग्धा । सुशीलापि वराकी ततः ॥ २० ॥
 भणति च कुमारमित्त्वं त्वमसि यतस्ततो हन्मि नो सहसा । तत् श्रुत्वा कुमारो मोचयति तस्य पार्श्वतः ॥२१॥
 आनयति च गृहं वन्धैः पीडितं तं भणति ततः कुमारः । वान्धव ! इहमपि प्राप्तं व्रतातिचरणतत्कुसुमम् ॥
 फलमनुभविष्यसि त्वं पुनः परव्रतितोऽस्मदुःखसंजनकम् । यद् वारितोऽपि तदा नोपरत इत्यतिचारान् ॥२३॥
 तस्मादद्यापि त्वं स्मरार्हन्तं देवं गुरुंश्च ज्ञानधरान् । आलोचय दुश्चरितं तथा क्षमय प्राणिसंघातम् ॥२४॥
 तेनापि कुमारो भणितो वान्धव ! वन्धैः पीडितो गाढम् । न स्मराम्यहं किञ्चिदपि तस्मात्कञ्चिदपि कुरु प्रतिकारम् ॥
 इति प्रमगन् सृत्वापपन्नः करिवरः स विन्ध्यै । ततो भवे अमित्वा मवाष्टकं ततः स सेस्याति ॥ २६ ॥
 कुमारोऽपि निरतिचारं आचरन् चिरमपि पात्रयित्वा । विधिना प्रपन्नचरणः शाश्वतमोक्षं गतो मोक्षम् ॥२७॥

भेडाईणव नयणाइयाण सन्वियारकरणमिह भणियं । कुक्कुइयं, तं कुणई जो सो सीहोच्च लइ दुइ ॥१॥
तथाहिः—

वहुपत्तपत्तसोहं ससिरीयं रायहंसकयसोहं । पजमं व पोयणपुरं भरहे पुरमन्थि सुपसिद्धं ॥२॥
तत्थस्थि धणयसिद्धी धणउच्च पिआ य तस्स सोमसिरी । ताणं तणओ सीहो मित्तो तस्सत्थि सहदेवो ॥
सहपंसुकीलियो कीलणत्थमह अन्नया य तत्थेव । रइसागराभिहाणे उज्जाणे तेण सह पत्तो ॥४॥
कीलइ विविहविलासेहि जाव ता तत्थ सुणइ महुरशुणि । तो तयणुमारओ सो वचंतो पिच्छए सुरि ॥
वहुमुणिधणपरियरियं छणससिविवेव तारयसणाहं । धम्मं व मुत्तिमंतं देसंतं भूरिभव्याणं ॥६॥
सग्गापवग्गमग्गं, तो तं नमिऊण तत्थ उवविट्ठो । पुच्छइ सिंहो मूरि भयवं ! मे संसयं हरसु ॥७॥
किं धम्मं पि कुणंतो लच्छिब्भंसं लहेइ कोवि नरो ? । लाभेतरायवसओ लइइयिअ भणइ तत्थ गुरुं ॥८॥
तो सीहेणं भणियं लच्छिब्भंसं लहेइ धम्मीवि । जइ पट्टु ! ता पज्जत्तं धम्मेण किलेसमूलेण ॥९॥
तो भणइ मुणिवरिंदो जइवि हु धम्मंतरायदोसेणं । होइ विहवस्स नासो पुणोवि धम्माउ पापेइ ॥१०॥
सवित्सेसं धणलभं निच्छयसारं फेइ जइ धम्मं । विट्ठंतो इह सिद्धी मुणिदासो, मुणसु उवउत्तो ॥११॥
तथाहिः—

देवविणिम्मियगुल्लुब्भधूमसोभाए महुरनयरीए । आसि मुणिदाससिद्धी अमुणियविहवपरिमाणो ॥१२॥
अविचलसम्पत्तपरो कम्मवसा तस्स अन्नया विहवो । सन्नोवि परिब्भट्ठो अवमाणपयं तओ जाओ ॥
लोयाणं वैधूणं नरवग्गो नियसुयाण भज्जाए । किं बहुणा, पडिवयणं पि तस्स नो देइ कोवि तहिं ॥१४॥

विटादिनामिव नयनादिकानां सविहारकरणमिह भणितम् । कौकुच्चं, तत्करोति यः स सिंहवद्व्रजते दुःखम् ॥
बहुपा(प)त्रप्राप्तशोभं सश्रीकं राजहंसकृतशोभम् । पद्ममिव पोतनपुरं भरते पुरमस्ति सुप्रसिद्धम् ॥२॥
तत्रास्ति घनदधेष्टी घनद इव प्रिया च तस्य सोमश्रीः । तयोस्तनयः सिंहो मित्रं तस्यास्ति सहदेवः ॥३॥
सहपांशुकीलितः क्रीडनार्थमन्योन्यदा च तत्रैव । रतिसागराभिधान उद्याने तेन सह प्रान्तः ॥४॥
क्रीडति विविधविलासैर्युक्तावतत्तत्र शृणोति मधुरध्वनिम् । ततस्तदनुसारतः स व्रजन् पश्यति सूरिम् ॥५॥
बहुमुनिगणपरिकरितं क्षणशशिबिम्बयुक् तारकासनाथम् । धर्ममिव मूर्तिमन्तं दिशन्तं भूरिभव्यम् ॥६॥
स्वर्गापवर्गपार्श्वं, ततस्तं नद्या तत्रोपविष्टः । पृच्छति सिंहः सूरि भगवन् ! मे संशयं हर ॥७॥
किं धर्ममपि कुर्वन्लैश्मीशं लभते कोऽपि नरः ? । लाभान्तरायवशतो लभत एव मणति तत्र गुरुः ॥८॥
ततः सिंहेन मणितं लक्ष्मीशं लभते धर्म्यपि । यदि प्रभो ! तदा पर्यान्तं धर्मेण क्लेशमूलेन ॥९॥
ततो भणति मुनिवरेन्द्रो यद्यपि धर्मान्तरायदोषेण । भवति विमवस्य नाशः पुनरपि धर्मात्प्राप्नोति ॥१०॥
सविशेषं घनलभं निश्चयसारं करोति यदि धर्मम् । दृष्टान्त इह श्रेष्ठी मुनिदासः, शृणुष्युक्तः ॥११॥
देवविनिर्मितगुरुश्रुतस्तुपशोभायां मयुरानगर्याम् । आसीन्मुनिदासश्चेष्टयज्ञातनिजविमवपरिमाणः ॥१२॥
अविचलसम्यक्त्वपरः कर्मवशात्तस्यान्यदा विमवः । सर्वोऽपि परिश्रयोऽपमानपदं ततो जातः ॥१३॥

सो उण अविसन्नमणो तिकाळं कुणइ भावओ पुयं । सेइकारियजिणमंदिरजिणपडिमाए जहांसत्ति ॥१५॥
 तत्तणया तो सिद्धिं सीयंतं विनि विरम पूयाए । एत्तिकालं दृष्टे जइ तं चिट्ठेइ वणिजकए ॥१६॥
 तो नहु खूणं जायइ भोगणओ, वत्थमाइयं सत्वं । अम्हे उण परगेहे कम्म काऊणवज्जिस्सं ॥१७॥
 इहलोइचियं दिट्ठं पूयाइ फलं जिणिद्विवाणं । तहवि न विरमसि एइए नूणं मूढो सि तं वृद्ध ॥१८॥
 तो ताणं पइ जेपइ मा मेवं वयह धम्मचाएणं । जम्हा न कज्जसिद्धी जायइ जीवाण कइयावि ॥१९॥
 जे पुण दारिद्रदुहं समागयं अम्ह एत्थ जम्ममि । तं पुव्वजम्मपावस्स विलसियं जेणिमं भणियं ॥२०॥
 सुंदरधम्मरयाणवि विसमं विहिविलसियं समावडइ । जं तत्थ कारणमिणं अन्नभवं खंडिओ धम्मो ॥
 तो जाउ सिरी विहंडंतु बंधवा होउ लोयअवमाणं । तहवि न जिणिदपूयं वज्जिस्समहं जओ भणियं ॥
 पूयाए जिणिदाणं फलमिह सग्गापवग्गसोक्खाइं । तम्हा तुम्हेवि हु इत्थ आयरं कुणह इय भणिए ॥
 तयमिमुहं भणइ जणो जह जह जिणपूयणं तुमं कुणसि । तह तह दालिदतरु सुफलफलं फुलइ तुह गेहे ॥
 इय मुणिउं जणवायं धम्मविस्सेसत्ति मच्चमाणो सो । चइऊण पुरं पत्तो पच्चासन्नम्मि गामम्मि ॥२५॥
 तत्थवि गिहपडिमाए तिकाळं कुणइ पूयमणवज्जं । अह चउमासगदिवसे सो पत्तो महुरनयरीए ॥२६॥
 जिणमंदिरस दारे तो मालाकारिणी भणइ सिद्धिं । चउसरमेणं कुसुमाणं मिण्ह पूएसु जिणविवं ॥
 तो मिण्हइ नो सिद्धी दब्बाभावा भणइ सा एवं । तुज्झ पसाएण इमेलंकारा अम्ह देहम्मि ॥२८॥

लोकानां बन्धुर्धर्मं नरपतेर्निजसुतानां भार्यायाः । किं बहुना, प्रतिवचनमपि तस्य नो ददाति कोऽपि तत्र ॥१४॥
 पुनरविषणमनास्त्रिकालं करोति आधतः पूजाम् । स्वकारितजिनमन्दिरजिनप्रतिमाया यथाशक्ति ॥१५॥
 तत्तनयास्ततः श्रेष्ठिनं सीदन्तं ब्रुवन्ति विरम पूजायाः । इयत्कालं दृष्टे यदि त्वं तिष्ठसि बाणिज्यकृते ॥
 ततो न खलु क्षूणं जायते भोजनतः, वस्त्रादिकं सर्वम् । वयं पुनः परगेहे कर्म कृत्वोपार्जयिष्यामः ॥१७॥
 इहलोक एव दृष्टं पूजायाः फलं जिनेन्द्रविम्बानाम् । तथापि न विरमस्येतस्या नूनं मूढोऽसि त्वं वृद्ध ॥१८॥
 ततस्तान् प्रति जल्पति मा मेवं वदत धर्मत्यागेन । यस्मान्न कार्यसिद्धिर्जायते जीवानां कदापि ॥१९॥
 यत्पुनर्दारिद्र्यदुःखं समागतं ममात्र जन्मनि । तत्पूर्वनन्मपापस्य विलसितं येनेदं भणितम् ॥२०॥
 सुन्दरधर्मरतानामपि विषमं विधिविलासितं समापतति । यत्तत्र कारणमिदमन्यमवे खाण्डितो बर्धः ॥२१॥
 ततो यातु श्रीविघट्टनां बान्धवा भवतु लोकपमानः । तथापि न जिनेन्द्रपूजां वर्जयिष्याम्यहं यतो भणितम् ॥
 पूजाया जिनेन्द्राणां फलमिह स्वर्गापवर्गसौख्याजि । तस्माद् यूयमपि स्वत्वत्रादरं कुरुतेति भणिते ॥२३॥
 तदभिमुखं भणति ज्ञो यथा यथा जिनपूजनं त्वं करोषि । तथा तथा दारिद्र्यतरुः सुफलफलं फलति तव गेहे ॥
 इति ज्ञात्वा जनवादं धर्महेलेति मन्यमानः सः । त्यक्त्वा पुरं प्राप्तः प्रत्यासत्त्रे ग्रामे ॥२५॥
 तत्रापि गृहप्रतिमायास्त्रिकालं करोति पूजामनवद्यम् । अथ चतुर्मासदिवसे स प्राप्तो मथुरानगर्याम् ॥२६॥
 जिनमन्दिरस्य द्वारे ततो मालाकारिणी भणति श्रेष्ठिनम् । चतुर्मासमेकां कुसुमानां गृहाण पूजय जिनविम्बम् ॥

चारकएण तुमए कुसुमाईं जिणिहयाईं मयकालं । ता गिहसु पयाईं पुणं तुम्हाण मे दिअं ॥२९॥
 पूयसु जिणिदविचं तो सिद्धी कुणइ ताईं नियहत्थे । निस्सीहियं भणेउं पविमइ विदिणा जिनसमीये ॥
 भत्तिअरनिअरविभन्नयहलरोमंचककुडज्जतो । पूयइ जिणिदविचं इय भावतां मणे सिद्धी ॥३०॥
 धन्नो हं जेण मए अणोरपारमि भवसमुदमि । भवसयसहससदुल्लं लद्धं सद्धम्मजाणंति ॥३१॥
 एयस्स पभावेणं पालिज्जंतस्स सह पयसेण । जम्मंतरेवि जीवा पावन्ति न दुक्खदोदग्गं ॥३२॥
 चिंतामणी अउच्चो एस अउच्चो य कल्पकसोत्ति । एमो परमो मनो एयं परमामयं इय्य ॥३३॥
 तेसिं नमो तेसिं नमो भावेण पुणो पुणोवि तेसिं नमो । अणुवकयपरहियग्ग्या जीवाण कहिंति जे धम्मं ॥
 सुल्लो विमाणवासो एगच्छत्तावि मेइणी सुल्लो । लोगमि नवरि दुल्लो जणेण जिनदेसिओ धम्मो ॥
 ता दुल्लंभो लद्धो धम्मो सव्वन्तुपूयणाईओ । अग्गेण मे न कज्जं इय चित्तिवि वंदए देवे ॥३४॥
 जिणवंदणावसाणे पिच्छइ वक्खानपंडवे सूरि । वागरमाणं धम्मं सम्मं भव्वाण तो सिद्धी ॥३५॥
 वंदइ दूरट्ठिओ तं सूरीवि हुं सायरं गुरुगिराए । दाऊणं धम्मन्नाभं तण्णुरओ साहए एयं ॥३६॥
 जलहिवडियंय रयणं दुल्लं मणुयचमिथ संसारे । ता लद्धं एयं जइयव्वं सुगदिग्गमि ॥३७॥
 स चायम् ;—

पूया जिणिदेसु रईं वएसु जत्तो य सामाइयपोसहेसु ।

दाणं सुपत्ते सव्वणं सुत्तिथे सुसाहुसेवा सुपईइ मग्गो ॥४१॥

ततो गृह्णाति नो श्रेष्ठी-द्रव्यामावाद्गणति सैवम् । तव प्रसादेनेमेऽलङ्कारा मम देहे ॥२८॥
 इच्छाक्रेमेण त्वया कुसुमानि गृहीतानि सदाकालम् । तस्माद् गृहाणैतानि पुण्यं युष्मभ्यं मया दत्तम् ॥२९॥
 पूजय जिनेन्द्रबिम्बं, ततः श्रेष्ठी करोति तानि निजहस्ते । नेपथिकीं भगित्वा प्रविशति विधिना जिनसमीपे ॥
 भक्तिमरानिर्भरोद्विजयहलरोमाद्यकञ्चुकावमानः । पूजयति जिनेन्द्रबिम्बमिति भावयन्मनाति श्रेष्ठी ॥३०॥
 धन्योऽहं येन मयाऽनादिपारे भवसमुद्रे । भवशतसहस्रदुर्लभं लभ्यं सद्धर्मयानामिति ॥३१॥
 एतस्य प्रभावेण पाल्यमानस्य सदा प्रयत्नेन । जन्मान्तरेऽपि जीवाः प्राप्नुवन्ति न दुःखदौर्भाग्यम् ॥३२॥
 चिन्तामणिरपूर्वं एपोऽपूर्वश्च कल्पवृक्ष इति । एष परमो मन्त्र एतन् परमामृतमन्त्र ॥३३॥
 तेभ्यो नमस्तेभ्यो नमो भावेन पुनः पुनरपि तेभ्यो नमः । अणुपकृतपरहितरता जीवानां कथयन्ति ये धर्मम् ॥
 सुलभो विमान्वास एकच्छत्रावि मेदिनी सुलभा । लोके केवलं दुर्लभो जनेन जिनदेशितो धर्मः ॥३४॥
 तस्माद् दुर्लभो लब्धो धर्मः सर्वज्ञपूजनादिकः । अन्येन मे न कार्यमिति चिन्तयित्वा बन्दते देवान् ॥३५॥
 गिनवन्दनावसाने पडयाति व्याग्यानामण्डपे सूरिम् । व्याकुर्वन्तं धर्मं सन्यग् मध्येभ्यः, ततः श्रेष्ठी ॥३६॥
 बन्दते दूरस्थितत्वं सूरिरपि हि सादरं गुरुगिरा । दत्त्वा धर्मलाभं तन्पुरतः कथयन्त्येवम् ॥३७॥
 जलधिपतितमिव रत्नं दुर्लभं मनुजत्वमत्र संसारे । तस्माद्विज्वैतद् यातिउच्यं सुगतिमार्गे ॥४०॥
 पूजा जिनेन्द्रेषु रत्नत्रितेषु यत्नश्च सामायिकगौपवेषु ।

इच्छादिवित्यरेण कदियाए देसणाए सुरीहि । सिट्ठी जंपइ संवेगनिम्बरं सूरिसमुहमिणं ॥४२॥
 तुज्ज पसाएण महं निचं निव्वइह नाह ! जिणपूया । किंपुण पहु ! अंगरुहा कुणंति अणत्तियं बहुयं ॥
 जंपंति तद्वा विज्जइ न किंपि पूयाए तुह फलं ताय । पुव्वज्जियावि लच्छी नवरं नीहरइ गेहाओ ॥
 लोओवि भणइ एवं धम्मणेण धणं इमस्स हारवियं । मप पुणं मणयंपि न किंपि माणसे फुरइ तव्वयणं ॥
 ता थिरकरणोवाओ हविज्ज जइ कोवि ताणवि मुण्डि ! । तो निव्वहिज्ज धम्मो सुहेण मह नाह ! इय वोत्तुं ॥
 मोणेण ठिओ सिट्ठी उवयारं जाणिऊण सूरिवि । उवइसइ तस्स मंतं निरवज्जं पटियसिद्धं च ॥४३॥
 कसिणचउइसिरयणीए अद्धरत्तमि पेयवणमज्जे । काउस्सग्गेण ठिओ सुमरिज्जसु तं इमं मंतं ॥४४॥
 तो पच्चक्सो होही कवड्डिजक्सो मुहुत्तमिच्चेण । भणिही सो तुह समुहं अभिरुइयं मग्गसु वरंति ॥४५॥
 तो तुमए सो एवं एवं वचव्वओत्ति भणिऊण । सूरिवि विहारेणं अनत्थ गओ तओ सिट्ठी ॥५०॥
 भणियदिवसम्मि पत्तो मसाणभूमीए कहियविहिपुव्वं । काउस्सग्गमि ठिओ तो पुव्वुत्तं समग्गं पि ॥
 तह जायं जह भणियं जक्खवाभिमुहं भणेइ तो सिट्ठी । चउमासदिणे पूया जा विहिया चउसरेण मए ॥
 तीइ फलेण पसायं कुणसु तुमं अत्थि तुज्ज जइ सत्ती । इय सुणिउं सो जक्सो उवओग्गं देइ अवहीए ॥
 उल्लवियं तो तेणं तीए फलं वियरिउं असत्तो हं । जम्हा जिणस्स पूयाए एक्कस्सि भावविट्ठियाए ॥
 सग्गसिरीवि हु लम्भइ अइवित्थिन्ना ममं च सा नात्थि । वंतरजाईओ हं ता अन्नं भणसु तं किंपि ॥

दानं सुपात्रे श्रवणं सुतीर्थे सुसाधुसेवा सुगतेमार्गः ॥४१॥

इत्यादिवित्तोरेण कथितायां देशनायां सूरिभिः । श्रेष्ठी जल्पति संवेगनिर्भरं सूरिसमुल्लसिद्धम् ॥४२॥
 तव प्रसादेन मम नित्यं निर्वहति नाथ ! जिनपूजा । किन्तु प्रभो ! अङ्गरुहाः कुर्वन्त्यप्रत्ययं बहुम् ॥४३॥
 जल्पन्ति तथा विद्यते न किमपि पूजायास्तव फलं तात ॥ पूर्वार्जितापि लक्ष्मीः किन्तु निस्सरति गेहात् ॥४४॥
 लोकोऽपि मणत्येवं धर्मेण धनमस्य नाशितम् । मम पुनर्मनागपि न किमपि मानसे स्फुरति तद्वचनम् ॥४५॥
 तस्मात्स्थिरकरणोपायो भवेद् यदि कोऽपि तेषामपि मुनीन्द्र ! । ततो निर्वहेद् धर्मः सुखेन मम नाथ ! इत्युक्त्वा ॥
 मौनेन स्थितः श्रेष्ठयुपकारं ज्ञात्वा सूरिरपि । उपदिशति तस्य मन्त्रं निरवयवं पठितसिद्धं च ॥ ४७ ॥
 कुण्यचर्तुदशीरज्यामर्धरात्रे प्रेतवनमध्ये । कायोत्सर्गेण स्थितः स्मरेत्स्वामिमं मन्त्रम् ॥ ४८ ॥
 सतः प्रत्यक्षो भविष्यति कषादियक्षो मुहूर्तेमात्रेण । भणिष्यति स तव संमुखमभिरुचितं मार्गय वरमिति ॥४९॥
 ततस्त्वया स एवमेवं वक्तव्य इति भणित्वा । सूरिरपि विहारेणान्यत्र गतस्ततः श्रेष्ठी ॥ ५० ॥
 भणितदिवसे प्राप्तः श्मशानभूमी कथितविधिपूर्वम् । कायोत्सर्गे स्थितस्ततः पूर्वोक्तं समग्रमपि ॥ ५१ ॥
 तथा नातं यथा भणितं यक्षाभिमुखं भणति ततः श्रेष्ठी । चतुर्मासदिने पूजा या विहिता चतुर्मासेन मया ॥५२॥
 तस्याः फलेन प्रसादं कुरुष्व त्वमस्ति तव यदि शक्तिः । इति श्रुत्वा स यस्या उपयोगं ददात्यवधेः ॥५३॥
 उल्लापितं ततस्तेन तस्याः फलं वितरीतुमशक्तोऽहम् । यस्माज्जिनस्य पूजयैकया भावविहितया ॥ ५४ ॥
 स्वर्गश्रीरपि हि लभ्यतेऽतिविस्तीर्णा मम च सा नास्ति । व्यन्तरजातीयोऽहं तस्मादन्यद्गण त्वं किमपि ॥५५॥

सो भणइ जक्ख । तुह दंसणेण तुट्ठो अहं वयसु थाणं । जिणवम्मभवेणं किं मइ तं जं न होइति ? ॥
तो ते पइ सो जेइ ससत्तिओ तुह करेमि चच्छल्लं । माहम्मिउत्ति काउं तेणाणुमए भणइ जग्गो ॥
तुह गेहे चउसुवि कोणएमु चिट्ठेति गुरुनिहाणाइं । गिण्हेंयन्नाइं तए इय वेतुपदंसणं पत्तो ॥५८॥
पच्छिमनिसाए सिट्ठी पत्तो गेहम्मि भणइ नियतणए । जइ धम्मो कुणइ मइ तो इइ जम्मवे तिमुहणं ॥
दंसेमि फलमुयारं, तो ते जंपति जइ इमं कुणसि । तो निउणतरं धम्मं तुज्ज सयामाउ पक्खेमो ॥६०॥
दाऊण ताण सवहं तिवकालं जिणगिहस्म गमणम्मि । पूयाईकरणम्मि य पयंसिओ तो निदा एगो ॥६१॥
दहुं मइप्पमाणं पडिपुणं टंकयाण तं हिट्ठा । सच्चं चिय तच्चयणं कुणति भावेण पइदियहं ॥६२॥
तत्तो कमेण निहिणो सेसावि पयंसिया गिहस्संतो । अइ अन्नया य पत्तो सोझिय मूरी तदि, तत्तो ॥
नियसन्नसुएहि समं महंतरिद्धोए ताण नयणत्थं । मिट्ठो पत्तो अन्नोवि पुरजणो विविशिसिगारो ॥६४॥
ति पयाहिणीकरेवं नमिउं सूरिं न याइदूरम्मि । उवविट्ठा सर्व्वेवि हु तो मिट्ठो भणइ सपयम्मि ॥६५॥
मयवं । मज्झ सुयाणं सम्मत्ताई गिहत्थमद्धम्मो । उवइमिऊणं दिज्जउ मूरीवि तदेव नं कुणइ ॥६६॥
इय सोऊणं भणियं सीहेणं नाह । मज्झवि कहेह । वित्थरओ गिहियम्मं जेणाहं नं पक्खेमि ॥६७॥
तो कहइ गुरु तस्सवि अणेसिपि हु तओ य केणावि । सम्मत्तं पडिवन्नं तह केणविणुच्चयाइणि ॥६८॥
सहदेवेण समं पुण सीहो गिण्हेंइणत्थदंडवयं । सम्मत्तजुअं साहइ तस्स सरूवं गुरुवि इमं ॥६९॥
पावोवएसहिस्सप्पयाणओ अट्ठसाणकरणाओ । मज्जादपपायाओ अणत्थदंडो भवे चउहा ॥७०॥

॥ भणति यक्ष । तव दर्शनेन वुट्ठोऽहं मज त्थानम् । जिनधर्मप्रभावेण किं मम तद्यत्र भविष्यतीति ? ॥९६॥
तस्सत्तं प्रति स जल्पाति स्वधकितस्त्वव करोमि वास्तव्यम् । साधार्मिक इति कृत्वा तेनानुमते मजति यक्षः ॥
तव गेहे चतुर्व्वि कोणेषु तिष्ठन्ति गुरुनिधानानि । ग्रहीतव्यानि त्वयेत्युक्त्वाऽदर्शने प्रातः ॥ ९८ ॥
पश्चिमनिशार्या श्रेष्ठी प्रातो गेहे मणति निजतनयान् । यदि धर्मं कुरुत मति तव इह बन्मन्यपि युष्माकम् ॥
दर्शयामि फलमुदारं, ततस्ते जल्बन्ति यदादं करोपि । ततो द्विगुणतरं धर्मं तव सकाशात्कुर्मः ॥ ९० ॥
दत्त्वा तेषां शपथं त्रिकालं निनगृहस्य गमने । पूजादिकरणे च प्रदर्शितमन्त्रो निधिरैकः ॥ ९१ ॥
दृष्ट्वा महाप्रमाणं परिपूर्णं टक्कानां तं हृष्टाः । सर्व्वमेव तद्वचनं कुर्वन्ति भावेन प्रतिदिवसम् ॥ ९२ ॥
ततः क्रमेण निधयः शेषा अपि प्रदर्शिता गृहस्यान्तः । अयान्यदा च प्रातः स एव सूरिस्तत्र, ततः ॥९३॥
निजसर्व्वमुतैः समं महद्वर्चा तेषां नमार्जयम् । श्रेष्ठी प्रातोऽन्योऽपि पुरजणो विहितगृह्णारः ॥९४॥
त्रिः प्रदर्शनीकृत्य नत्वा सूरिं न चावेदूरे । उपविष्टाः सर्व्वेऽपि हि ततः श्रेष्ठी भवति सपये ॥९५॥
मगवन् ! मम सुतानां सम्यक्त्वादिरुहस्यसद्धर्मः । उपदिश्य दीयतां सुरिरपि तथैव तत्करोति ॥९६॥
इति श्रुत्वा भणितं सिंहेन नाथ ! ममापि कथयन । विस्तरतो गृहिधर्मं येनाहं तं प्रपद्ये ॥९७॥
ततः कथयति गुरुस्तस्याप्यन्येषामपि हि ततश्च केनापि । मन्यक्त्वं धर्मापन्नं तथा केनाप्यपुत्रनादीनि ॥९८॥
सहदेवेन समं पुनः सिंहो गृहात्पन्यदण्डव्रतम् । सम्यक्त्वपुनं कथयति तस्य स्वरूपं गुरुरर्पादम् ॥९९॥

अहिगरणपठनकरणं भोगुवभोगाण अहियकरणं च । अणवरयं मोहरियं कंदप्यं तह य कुक्कुड्यं ॥७१॥
 वज्जेयव्वं गिहिणा अणत्थंदंढव्वयं धरंतेण । इय निसमिऊण समगं भत्तीए सीहसहदेवा ॥७२॥
 ततो नमिऊण गुरुं गिहम्मि पत्ता कुणंति जिणधम्मं । अह अन्नया य सीहो हट्टे ववहरइ जा ताव ॥
 रायसुहासियभासी भंडो पत्तो भणेइ तयभिमुहं । कइहेसु वैणियं ! कोटिं वैहियावट्ठाणं दइटाण ॥७४॥
 तो तह करेइ सीहो सोवि हु अप्पेइ विट्ठं तस्स । मुल्लं ठविऊण तओ फालावइ कन्नमूलम्मि ॥७५॥
 सव्वेवि वैहियवट्टे भणइ य न कयाचि सवणविवरंसु । मज्झ पविट्ठो एसो चरचरसदो सवणसुहओ ॥
 तो हसइ सीहवणिओ सह वणिउत्तेहिं मिल्लए मोल्लं । ताणं तंबोलाई दाऊण विसउजए भंड ॥७७॥
 तो पइदिणम्मि भंडो आगच्छइ सीहपासम्मि अक्खलिओ । कुणइ विविहे वियारे तह भूमंगाइरिहसे ॥
 तह विहविवज्जं पयइइ हंसति सीहाइया जूहा सव्वे । मुत्तूणं सहदेवं, सीहो तो दूरहयहियओ ॥७९॥
 सुहनयणाइवियारे अणवरयं कुणइ तस्स पासठिओ । किं बहुणा सो जाओ तओवि गरुओ महामंडो ॥
 सहदेवो उण वारइ अणवरयं सो न विरमइ तहावि । रमणीमणआणंदं करेइ विविहाहिं चिट्ठाहिं ॥८१॥
 मुदत्ताउ न पाणइ अइयारमिं सुमित्तकहियंपि । हासरसाउलहियओ हसावए सव्वमवि लोयं ॥८२॥
 कन्नडयरायउत्तस्स भारिया कण्डस्स किणणत्थं । अह कइयावि हु हट्टे पत्ता सीहस्स पासम्मि ॥८३॥
 वत्थं हत्थे अप्पइ तीए नयणाइएहिं विविकरियं । कुणइ जह भोलिया सा मुल्लं बहुयं पयच्छेइ ॥८४॥

- पापोपदेशिहं प्रदानत अर्तध्यानकरणात् । मद्यादिप्रमादादनर्थदण्डो भवेच्चतुर्था ॥७८॥
 • अधिकरणप्रगुणकरणं भोगोपभोगानामधिककरणं च । अनवरतं मौल्यं कन्दर्पस्तथा च कौकुक्ष्यम् ॥७९॥
 • वर्जयितव्यं गृहिणाऽनर्थदण्डव्रतं धरता । इति निशम्य समं भक्त्या सिंहसहदेवौ ॥७९॥
 • ततो मत्वा गुरुं गृहे प्राप्तौ कुरुतो जिनधर्मम् । अथान्यदा च सिंहो हट्टे व्यवहरति यावत्तावत् ॥७९॥
 • रागमुमावितभाषी विटः प्राप्नोति तदभिमुखम् । कर्षं वणिक् । कोटिं वह्निकावृत्तानां दायानाम् ॥७४॥
 • ततस्तथा करोति सिंहः सोऽपि स्ववर्षयति पोट्टलं तस्य । मूल्यं स्थापयित्वा ततः स्फालयति कर्ममूले ॥
 • सर्वानपि वह्निकावृत्तान् भणति च न कदापि श्रवणविवरेषु । मम प्रविष्ट एष चरचरशब्दः श्रवणमुखदः ॥
 • ततो हसति सिंहवणिक् सह वणिक्पुत्रैर्मुञ्चति मूल्यम् । तेषां ताम्बूलादीन् दत्त्वा विद्युज्जाति विटम् ॥७७॥
 • ततः प्रतिदिनं विट आगच्छति सिंहपार्श्वेऽस्खलितः । करोति विविधान्विकारांस्तथा भ्रूमङ्गादिवरिहासान् ॥
 • तथा विटविद्यां प्रकटयति हसन्ति सिंहादिका यथा सर्वे । मुक्त्वा सहदेव, सिंहस्ततो दूरहसहृदयः ॥७९॥
 • सुखनयनादिविकारान् अनवरतं करोति तस्य पार्श्वस्थितः । किं बहुना स जातस्ततोऽपि गुरुमहाविटः ॥८०॥
 • सहदेवः पुनर्वारयत्यनवरतं स न विरमति तथापि । रमणीमनआनन्दं करोति विविधाभिश्चेष्टाभिः ॥८१॥
 • सुगन्धत्वाज्जानात्यतिचारमिमं सुमित्रकञ्चितमपि । हास्यरसाकुलहृदयो हासयति सर्वमपि लोकम् ॥८२॥
 • कर्णाटकराजपुत्रस्य भार्या कर्पटस्य क्रयणार्थम् । अथ कदापि हि हट्टे प्राप्ता सिंहस्य पार्श्वे ॥८३॥

इतो तन्मत्तारो पत्तो पुट्टीय पिच्छय सव्यं । तन्निविद्धरियं ततो कुविभो सो गुरुचोडाए ॥८५॥
 दण्ड कयोन्मपसे भणइ यरे रे अणज्ज । वणिओवि । भंडाणवि अडिओ तं जो मइ मइयापुणे एवं ॥
 कुणसि विविहे विपारे इय भगिउं जाव निहणिदी ताव । वणिउत्तेहिं सहमा धरिओ बाटाए भणिओ य ॥
 खमसु मद्याम ! इण्हि समापहाणा य हुंति मप्पुरिसा । इनाइ पयंपेउं कोतो उत्तारिओ तम्म ॥८८॥
 सीहो चवेदघाएण पीडिओ मुच्छिओ य खणमिक्कं । गुट्टिएक्कनयणगोओ उपपरिओ चंदणाईहिं ॥
 नीओ घरम्मि नय किपि चेयए वेयणाए विद्विओ । अगुसासिओ य बहूयं माहो महदेवमित्तेण ॥
 सत्तमट्टिणम्मि तत्तोणालोइयदुक्को गओ निरणं । नागकुमारो जाओ भमिइ दूट्टिओ भये घोरे ॥९१॥
 सहदेवो सयकालं कलंकमुक्कय्यं चरेज्ज । पज्जनकयाणसणो विट्ठिणा पाणे पम्मिउउं ॥९२॥
 सौधमे उपवन्नो ततो चविउं महाविदेहम्मि । सिज्जिस्सइ धुयक्कमो पाविपन्नंणो समारीए ॥९३॥

॥ इति तृतीयगुणग्रन्थे छिनीयानिचारविपाके सिद्धयगिक्कयानकं समाप्तम् ॥

वहं हस्तेऽर्पयति तस्या नयनादिकैर्विक्रियाम् । करोति यथा भद्रिका सा मूल्यं बहु प्रयच्छति ॥८४॥
 इतस्तद्भर्ता प्रातः पृष्ठे पश्यति सर्वाम् । तद्विक्रियां ततः कुपितः स गुरुचपेटया ॥८५॥
 हन्ति कपोलप्रदेशे मगति च रे रेऽनार्य । वणिगपि । विट्ठेभ्योऽप्यधिकम्त्वं यो मम्महिलादुर एवम् ॥८६॥
 करोपि विविधान्विकारानिति भणित्वा यावन्निह निन्यति तावत् । वणिक्पुनै सहसा पुनो बाहुना मगिनश्च ॥
 क्षमय महायशः । इदानीं क्षमाप्रदानाश्च भवन्ति सत्पुरुषाः । इत्यादि प्रजल्प्य कोप उत्तारितस्तस्य ॥८८॥
 सिंहश्चेष्टाघातेन पीडितो मूर्च्छितश्च क्षणमेकम् । खण्डितैकनयनगोचर उपचरितश्चन्दनादिभिः ॥८९॥
 नीतो गृहे न च किमपि चेतति वेदनया विद्रुतः । अनुसासितश्च बहु सिंहः सहदेवमित्तेण ॥९०॥
 सप्तमदिने ततोऽनालोचितदुष्कृतो गतो निघनम् । नागकुमारो जातो भ्रमिष्यति दुःखितो मये घोरे ॥९१॥
 सहदेवः सदाकालं कलङ्कमुक्तयनं चरित्वा । पर्यन्तकृतावसानो विविना प्राणम् परित्यज्य ॥९२॥
 सौधमे उपवनस्ततरञ्चुत्वा महाविदेहे । सेत्स्यति धुनक्कमो प्राप्तचरणः समाधिना ॥९३॥

आलप्यायं मोहरियभावो जो पलप्य सद्दो । तद्यगुणव्यवधारी दुहाइं सो लहइ पउमोव ॥१॥
तथाहि;—

पुरमत्थि पुरिमतालं तं पालइ पत्थिवो विजयपालो । तस्सत्थि-पिया रंभा रंभव्व वियंभियसुभोया ॥२॥
अह अचया नरिंदो करिंदस्वभगओ सपरिवारो । रायवडियाइ गच्छइ तो पिच्छइ वणिगिहे कम्म ॥
पदंमुल्लसंतजोव्वणरसाउलं लच्छिनामियं कन्नं । गयरुवं, तो तदुवरि तस्सणुराओ कहविजाओ ॥४॥
तज्जणयाई मग्गाविऊण परिणोइ तं सहत्थेण । अंतेउरम्मि स्खिविउं तीइ समं विलसइ नरिंदो ॥५॥
न कुणइ कस्सवि तत्ति पुरस्स अंतेउरस्स रज्जस्स । तीइ परिभोगरसिओ राओदिवसंपि तीइ गिहे ॥६॥
चिट्ठइ पडिओ नडिओ तीए सिंणेहेण हारियविवेओ । परिहरियसन्नकज्जो भणिओ तो मंतिणा एव ॥
इयरोवि जणो रागस्स वसंगओ बहु विगुणए नृणं । किं पुण पुईवइणो अंतररिउच्छकअकंता? ॥८॥
धम्मं अत्थं कामं नीईए निसेवयंति नरवइणो । जे ताणं पुरिसत्था दित्ति फलं निप्फला इहरा ॥९॥
किञ्च ।

दूरं नासंति गुणा दूरं चिय वीसरंति सत्यत्या । दूरं गुरुवएसा रागंधाणं नराण तओ ॥१०॥
वहुंतरम्मि भुल्लो देवो चइऊण रज्जरहं च । धम्मं च जं इमीए आसत्तो चिट्ठइ सयावि ॥११॥
तो भणियं नरवइणा सचिव! तुमं मा भणेतु मह समुहं । किंचिवि जमिमं रज्जं तुह दिअं पालसु तमेव ॥
जावेसा भिगनयणा महनयणपथे पयइइ सयावि । तावच्चिय मह जीयं किं कज्जं रज्जमाईहिं ? ॥१३॥
पिच्छ कह एत्त राया रागेण विहंविओ न चेएइ । अप्पाणं गयलज्जो इय सचिवो चितए जीव ॥१४॥

आलप्यायं मौख्यभावतो यः प्रलपति श्राद्धः । तृतीयगुणव्यवधारी दुःखानि स लभते पद्म इव ॥१॥
पुरमस्ति पुरिमतालं तत्पालयति पार्थिवो विजयपालः । तस्यास्ति प्रिया रम्भा रम्भेव-विनृम्भितसुभोगा ॥
अथान्यदा नरेन्द्रः करीन्द्रस्फुण्वगतः सपरिवारः । राजवाटिकायां गच्छति ततः पश्यति वणिग्गृहे कस्मिन् ॥
प्रथमोल्लसद्यौवनरसाकुलं लक्ष्मीनाभिकां कन्याम् । गतरूपां, ततस्तदुपरि तस्यानुरागः कथमपि जातः ॥
तज्जनकादीन्मोर्षित्वा परिणयति तां स्वहस्तेन । अन्तःपुरे क्षिप्त्वा तया समं विलसति नरेन्द्रः ॥६॥
न करोति कस्यापि चिन्तां प्रस्थान्तःपुरस्य राज्यस्य । तस्यां परिभोगरसिको रात्रिदिवसमपि तस्या गृहे ॥
तिष्ठति पतितो नटितस्तस्य स्नेहेन हारितविवेकः । परिहृतसर्वकार्यो भणितस्ततो मन्त्रिणैवम् ॥७॥
इतरोऽपि जनो रागस्य वशगतो बहु-विगुण्यते नृणम् । किं पुनः पृथिवीपतय, आन्तररिपुपट्टाकान्ताः ? ॥
धर्ममर्थं कामं नीत्या निषेक्ते नरपतयः । ये तेषां पुरुषार्था ददति फलं निप्फला इतरथा ॥९॥
दूरं त्रयन्ति गुणा दूरमेव विस्मर्यन्ते शास्त्रार्थाः । दूरं गुरुपदेशा रागान्धानां नराणां ततः ॥१०॥
महान्तरे भ्रष्टो देवस्त्यक्त्वा राज्यराष्ट्रं च । धर्मं च यदस्यामासक्तस्तिष्ठति सदापि ॥११॥
ततो भणितं नरपतिना सचिव । त्वं मा भण मम संमुखम् । किञ्चिदपि यदिदे राज्यं तव दत्तं पालय त्वमेव ॥
यावदेव शृगनयना मम नयनपथे प्रवर्तते सदापि । तावदेव मम जीवितं किं कार्यं राज्यादिभिः ? ॥१३॥

ता तीर्ध चरिमंजुमे वासियवमणं कठं पि संजायं । तो राया संसुद्धो विज्जे वाहइ तेवि तओ ॥१५॥
छट्ठावणाइं विविहाइं जाय पउंजंति ताव सहसावि । सा मुक्का पाणेहि मिहिरस्स सगुग्गमे तत्तो ॥
मुच्छान्निमीलियच्छो राया धरणीए निवडिओ दट्ठुं । गयपाणं पाणपियं ठिओ य कट्ठं निचिट्ठो ॥
चंदणरसेण सित्तो पवीइओ ताळविट्ठएण निवो । पत्ते चैयणभावे विलवइ गुरुमुक्कपुक्कारो ॥१८॥
हा लच्छि मयच्छि सुदच्छि किमिह पुच्छंतयस्स पडिवयणं । न ह्नु देसि मज्झ छंणसन्निवयणे कट्ठासि किं सुयणु
इचाइ मलवमाणो न सुयइ पासं करेइ नय गासं । नय देई अवगासं कस्सवि तो पमणए मंती ॥२०॥
देव ! मयच्चिय एसा मुंचसु पासं करेमि सक्कारं । एईए जेणाहं कुंविओ तो नरवई भणइ ॥२१॥
सक्कारह नियदेहं पुत्तपुत्ताइएहिं सह तुमयं । मह पाणपिया दइया जीविस्सइ कोट्ठिवासाइं ॥२२॥
मह कन्नकुडिययणं अमंगलं जो भणिस्सइ इमीए । सो निच्छएग मरिही तो वंचेऊण तदिहिं ॥२३॥
मंती कम्मयराओ सक्कारावइ कडेवरं तीसे । उम्मुक्कगल्पुको तपपेच्छंतो नरवरोवि ॥ २४ ॥
विलवइ भणेइ एवं भुंजिस्समहं पियाए दिहाए । जेणवहरिया देवी जमगेहम्मि य गए तम्मि ॥२५॥
एवं कयप्पइओ दिणदसगं गमइ नरवरो तत्तो । सिक्खविउं सच्चिवेणं तप्पासे पेसिओ पुरिसो ॥२६॥
तेण भणियं नराहिं ! वट्ठाविज्जह पियाए सुद्धीए । सो भणइ साहसु कहिं उवल्लभा तीइ सुद्धिंति ॥
सो आह नाह ! देवी संपइ सग्गम्मि सुरवईसमीये । चिट्ठइ सुहेण तीए तुह पासे पेसिओ अहयं ॥२८॥

पश्य कथमेव राजा रागेण विटम्बितो न चेतति । आत्मानं गतलज्ज इति सचिवश्चिन्तयति यावत् ॥१४॥
तावत्तस्याश्चरमयामे वासितवमनं कथमपि संजातम् । ततो राजा संसुद्धो वैद्यानाह्वयति तेषु ततः ॥१५॥
भोचनानि विविधानि यायत्प्रयुजते तावत्सहसापि । सा मुक्ता प्राणैर्मिहिरस्य सगुहमे ततः ॥१६॥
मूर्च्छानिमीलितारो राजा धरण्यां निपतितो दृष्ट्वा । गतप्राणां प्राणप्रियां स्थितश्च काष्ठमिव निरचेष्टः ॥
चन्दनरसेन सित्तः प्रवीणितस्तालयन्तेन नृपः । पासे चेतनभावे विलपति मुक्तगुरुपुत्कारः ॥१८॥
हा लक्ष्मि-मृगाक्षि सुदहसे किमिह पृच्छतः प्रतिवचनम् । न हि ददासि मम क्षणशशिवदने कट्ठासि किं सुतनु ॥
इत्यादि प्रलपन् मुञ्चति पार्श्वं करोति नच आसम् । नच ददात्यक्काशं कस्यापि ततः प्रमणति मन्त्री ॥
देव ! मृगैवैषा मुञ्च पार्श्वं करोमि संस्कारम् । एतस्या येनाहं, कुपितस्ततो नरपतिर्मणति ॥२१॥
संस्फुरत् निजदेहं पुत्रप्रपुत्रादिकैः सह त्वम् । मम प्राणप्रिया दयिता जीविष्यति कोटिवर्षाणि ॥२२॥
मम कर्णकुक्कवचनममङ्गलं यो भणिष्यत्यन्याः । स निश्चयेन मरिष्यति ततो वञ्चित्वा तद्दृष्टिम् ॥२३॥
मन्त्री कर्मकरात्संस्कारयति कलेवरं तस्याः । उन्मुक्तगुरुपुत्कारस्तामपश्यन्नरवरोऽपि ॥२४॥
विलपति मणत्येवं भोक्ष्येऽहं प्रियायां दृष्टायाम् । येनापहता देवी यमगृहे च गते तस्मिन् ॥२५॥
एवं कृतप्रतिज्ञो दिनदशकं गमयति नरवरस्ततः । शिषयित्वा सचिवेन तत्पार्श्वे प्रेषितः प्ररुपः ॥२६॥
तेन भणितं नराधिप ! वर्धयन् प्रियायाः शुद्ध्या । स भणति कथय कुत्रोपलब्धा तस्याः शुद्धिरिति ॥२७॥
स आह-नाय ! देवी संप्रति स्वर्गे सुरपतिसमीपे । तिष्ठति सुखेन तथा तव पार्श्वे प्रेषितोऽहम् ॥२८॥

तद् संदिष्टं एयं तुम्हाणं नाह ! एतथत्थाणं । न ह्युत्तं जेणेसो मणुस्सलोओ अइदुग्गधो ॥२९॥
 वाहिस्सरादुहकलिओ, सग्गो उण एयविरहिओ रम्मो । तद् जइ मएवि कज्जं ता सिग्गं एज्ज इह नाह ॥
 तो भणियं नरवड्ढा दंसह सग्गस्स वत्तणी मज्झ । पिच्छामि पिययमाए जेणाहं विमलमुद्दकपलं ॥३१॥
 तेण भणियं नराहि ! भुजसु मज्जेसु कुणसु सिंगारं । रज्जं रट्ठं कोसं संभालसु रमसु धम्ममि ॥
 जाव अहं देवीए गंतुं साहेमि तुम्ह आगमणं । तो तव्वयणेण निवो भोयणमाई कुणइ सव्वं ॥३३॥
 यतः,

विहवीवि बुद्धिकलिओवि पुहइनाहोवि होउ दक्खोवि । गुरुरागगहगहिओ अलियंवि विग्याणए सव्वं ॥
 देवीविरहवक्तो पइदिणमवल्लोयए पुरिसमणं । सोवि ह्यु चिरकालाओ समागओ निवइशासमि ॥३५॥
 अप्पेवि कणपायवफलोवमे सक्ककुरुकररसइहे । नारंगफले नमिउण नरवरो तो इमं भणिओ ॥३६॥
 देवीए पेसिमाई देव ! फलाइ ईमाई सग्गाओ । तुह भणियं तं कहियं तद् संदिष्टं च मूह जोगां ॥३७॥
 मग्गेयव्वो देवो आहरणं जेण अमररमणीणं । मज्जे सोहामि अहं सालंकारा विसेसेण ॥३८॥
 तो तवस्सणेण सचिवे पभणइ राया इमस्स पुरिसस्स । देवीए जमाइत्तं लहु आहरणं तमप्पेह ॥३९॥
 मंतीहिं तद् विहियं तस्स नियंतस्स तयणु भंडारे । पविस्सविउं सो पुरिसो निगूहिओ कइवयदिणाइ ॥
 पुनरवि एइ वएइ य गहिउं आहरणमाइयं किंचि । तो केणवि धुत्तेणं नाओ इय वइयरो कइवि ॥४१॥
 तो तेण कणपपत्तं भुज्जव फराविउण उविकरिया । तत्थवस्सराउ भरिया सुयंधकत्तूरियरसेण ॥४२॥

तथा संदिष्टमेतद् युष्माकं नाथ ! अत्रावस्थानम् । न खलु युक्तं येनैव मनुष्यलोकोऽतिदुर्गन्धः ॥२९॥
 व्याधिजरादुःखकलितः, स्वर्गः पुनरेतद्विरहितो रम्यः । तथा यदि ममापि कार्यं तदा शीघ्रमेवा इह नाथ ॥
 ततो भणितं नरपतिना दर्शय स्वर्गस्य वर्तनीं मम । पश्यामि प्रियतमाया येनाहं विमलमुखकमलम् ॥३१॥
 तेन भणितं नराधिप ! भुङ्क्त्व मज्जं कुरु शूङ्गारम् । राज्यं राष्ट्रं कोशं संभालय रमस्व धर्मे ॥३२॥
 यावदहं देवीं गत्वा कथयामि तवागमनम् । ततस्तद्वचनेन नृपो भोजनादि करोति सधम् ॥३३॥
 विभज्यपि बुद्धिकलितोऽपि पृथिवीनाथोऽपि भूत्वा दक्षोऽमि । गुरुरागग्रहगृहीतोऽलीकमपि विजानाति सत्यम् ॥
 देवाविरहाक्रान्तः प्रतिदिनमवलोकते पुरुषमार्गम् । सोऽपि खलु चिरकालात्समागतो नृपतिपाथे ॥३५॥
 अर्धयित्वा कल्पपादपफलोपमानि शर्करोत्करसादयानि । नारङ्गफलानि नत्वा नरवरस्ततः इदं भणितः ॥
 देव्या प्रेषितानि देव ! फलानीमानि स्वर्गात् । तव भणितं सत्कथितं तथा संदिष्टं च मम योग्यम् ॥३७॥
 मार्गयितव्यो देव आमरणं येनामररमणीनाम् । मध्ये शोभेद्दं सालङ्कारा विशेषेण ॥३८॥
 ततस्तत्क्षणेन सचिवान् प्रमणति राजाऽस्य पुरुषस्य । देव्या यदादिष्टं लब्धवामरणं तदर्पयत ॥३९॥
 मन्त्रिभिस्तथा विहितं तस्य पश्यतस्तदनु भाण्डागारे । प्रक्षिप्य स पुरुषो निगूहितः कतिपयदिनानि ॥
 पुनरप्येति व्रतति च गृहीत्वाऽऽमरणादिकं किञ्चित् । ततः केनापि धूत्वेन ज्ञात इति व्यतिकरः कथमपि ॥
 ततस्तेन केनकथाग्रं भूजामिव कारयित्वा तस्मिन्नि । तत्राक्षराणि श्रुतानि शुगन्धकस्तूरिकारसेन ॥४२॥

संवद्विषि-लेहं पिव तं पत्तो सो निवस्स पासम्मि । भणइ य देवीए अहं पट्टविओ लेह्वाहोत्ति ॥४३॥
तो हरिसिओ नरिंदो लेहं गहिऊण चितए नृणं । सगमुज्जं सु एयं मसीवि न हु मब्लोईया ॥४४॥
कुसलं देवीए तओ सो पुरिसो कइइ पुच्छिओ संतो । तो छोदिऊण लेहं वायइ रावा इमं तत्थ ॥४५॥
तद्यथा;—स्वस्तिश्रीपुरिमत्ताले महारावाधिराजश्रीविजयपालपादान श्रीम्वर्गाद् महाराज्ञी लक्ष्मीनामा •

सस्नेहं सोरुक्खणं प्रणम्य विज्ञयति यथा, कुदालमव, कार्य चेदम्;—

निधं हिययगएणं देव ! तए गरुयभारभरियव्व । उक्कटिपावि दूरं न चएमि अहं समागमिउं ॥४६॥
ता काऊण पसायं नियंगल्लगे समग्गमाभरणं । नियतणुफरिसपवित्तं अप्पेयव्वं मइनिमित्तं ॥४७॥
किञ्च ।

सुरसुन्दरीण मज्जे लज्जिज्जइ तुहपत्तायविग्गेण । तह निम्भंछण महई संजायइ मज्ज ता इय ॥४८॥
पक्खंतो मासंतो पेसिज्जसु जंव तंव वत्थाइ । इह बुइदपुरिमहत्थे नियतणुकुमलं च पसिऊण ॥४९॥
तो रत्ना मंतिपणो भणिओ जह मज्ज सारमाभरणं । वरवत्थकुंभुमाई पेसह एयस्स पासम्मि ॥५०॥
यतः,

मंदेसगस्स लक्खं मुल्लं लेहस्सं होइ धणकोटो । दिट्ठीए कोटिसयं पियस्स वयणं पुण अमोल्लं ॥५१॥
मंतीहिवि पडिवन्नं तव्वयणं चित्तिउं जह विणट्ठं । कज्जमिणं, तो मंतिवि तेहिंवि एवं निवो भणिओ ॥
कइ गमिही सगमिमो नियेण भणिणं जहागओ, तेहिं । भणिणं देविशभावा समागओ तो निवो भणइ ॥
पुव्विल्लो जह पगओ तह एसोवि हु गमिस्सए तत्थ । मंतीहिं तो भणिणं सिहिदइओ सो गओ सग्गे ॥

संवर्ष्य लेखनिव तत्प्राप्तः स नृपस्य पार्श्वे । मणति च देव्याहं प्रस्थापितो लेखवाह इति ॥४१॥
ततो हर्षितो नरेन्द्रो लेखं गृहीत्वा चिन्तयति नूनम् । स्वर्गमूर्जं स्वस्वेतद् मप्यपि न खलु मर्त्यलोकीया ॥
कुशलं देव्यास्ततः स पुरुषः कथयति पृष्टः सन् । ततश्छेद्ययित्वा लेखं वाचयति राजेन्द्रे तत्र ॥४२॥
नित्यं हृदयगतेन देव ! त्वया गुरुमारभ्यतेव । उत्कण्ठितापि दूरं न शक्नोम्यहं समागन्तुम् ॥४३॥
तस्मान्कृत्वा प्रसादं निजाङ्गलनं समग्रमाभरणम् । निजतनुस्पर्शपवित्रमर्पयितुमयं मन्त्रिमित्रम् ॥४४॥
सुरसुन्दरीणां मध्ये लज्जयते स्वस्वसाद्विरहेण । तथा निर्मत्सरा महती संजायते मम तस्मादत्र ॥४८॥
पक्षान्तो मासान्तः प्रेरयेर्यद्वा तद्वा वस्त्रादि । इह वृद्धप्रलुप्यहस्ते निजतनुकुशलं प्रसद्य ॥४९॥
ततो राजा मन्त्रिजनो मणितो यथा मम सारमाभरणम् । वरवस्त्रकुङ्कुमादि प्रेषयतैतस्य पार्श्वे ॥५०॥
संदेशकस्य लक्षं मूल्यं लेखस्य भवति धनकोटिः । दृष्टेः कोटिशतं प्रियस्य वचनं पुनर्मूल्यम् ॥५१॥
मन्त्रिमिरपि प्रतिपन्नं तद्वचनं चिन्तयित्वा यथा विनष्टम् । कार्यमिदं, ततो मन्त्रयित्वा तैरप्येवं नृपो भणितः ॥
कथं गमिष्यति स्वर्गमयं नृपेण भणितं यथागतः, तैः । भणितं देवीप्रभावात्समागतस्ततो नृपो भणति ॥५३॥
पूर्वापो यथा प्रगतस्तथैषोऽपि हि गमिष्यति तत्र । मन्त्रिभिस्ततो भणितं शिखिदग्धः स गतः स्वर्गम् ॥५४॥

एयस्सवि तह किज्जउ नियेण इय जंपियम्मि मंतीहिं । पज्जलियचियाभिमुहं सो निज्जंतो कहवि दिट्ठो ॥
 तत्थ विय वसंतेण पम्मभिद्वाणेण मोहरियभावा । वारसवयजुत्तेणवि, तो भणियं तेण निवभिमुहं ॥५६॥
 देव । इमो अइवूढो बहुसंदेसेहिं भारिओ धणियं । न हु सक्किस्सइ गंतुं ता पेमसु कमवि तरुणरं ॥
 मंतीहिं तओ भणियं देव ! इमोच्चिय सदुत्तरो तरुणो । मुहरो सिग्गयई-तो पट्ठांवसु देविपासम्मि ॥
 रक्षा भणियं एवं करेह तो तक्खणेण मंतीहिं । बंधाविज्जण वार्हि निज्जइ सो विलवमाणोवि ॥५९॥
 तो से सयणा पुच्छंति केण दोसेण वंधिओ भाय ! । सो भणइ समुहदोसेण कोवि नन्नो कओ दोसे ॥
 तो तुब्भेहिं नियतुं डरक्खेणं सव्वहा उ कायव्वं । जेणं अणत्थदंढं मोहरियत्ताउ नो लहह ॥६१॥
 अह सयणेहिं भणिउं पंतिं योयाविओ य सो कहवि । तेणवि सो करुणाए मुक्को पढमोवि सिक्खविओ ॥
 जन्नम्मि दिणे राया मंतिपणं भणइ कहवि इह देवि । आणावह सग्गाओ तच्चिरहे दुक्खिओ अहयं ॥
 तो तेहिं मंतिऊणं कमलसिरीनामिया सुरूवई । निवइअलंकारधरा नवतरुणी बाहिरुज्जाणे ॥६४॥
 मुक्का सिक्खविऊणं, कहियं तेहिं निवस्स जह पुरिसो । पढविओ देवीए आवहणत्थं हरिसमीपे ॥
 तो वीयदिणे पत्तो सो पुरिसो साहए नरिंदस्स । वद्धाविज्जह तुब्भे उज्जाणे आगंया देवी ॥६६॥
 वद्धावयस्स नियअंगलग्गमाभरणमह पयच्छेइ । महया सामग्गीए पच्चोणीए गओ राया ॥६७॥
 तो दिट्ठा सा देवी जाओ हिट्ठो भणेइ भो सचिवा ! । देवीए सग्गवासो सच्चविओ रूवसोभाए ॥
 पुक्खि-तु इमा सामा टप्परकन्ना य विसमगुरुदंता । लंबोद्धचिविडनासा संपइ अनेव पडिहाइ ॥६९॥

एतस्यापि तथा क्रियतां नृपेति जल्पते मन्त्रिभिः । प्रन्विलितचिताभिमुखं स नीयमानः कथमपि दृष्टः ॥५९॥
 तत्रैव वसता पद्माभिधानेन मौल्यभावात् । द्वादशशतशुक्तेनापि, ततो भणितं तेन नृपाभिमुखम् ॥५९॥
 देव ! अयमतिवृद्धो बहुसंदेसैर्मरितो गाढम् । न खलु शक्यति गन्तुं तस्मात्प्रेषय कथमपि तरुणरम् ॥५७॥
 मन्त्रिभिस्ततो भणितं देव । अयमेव सदुत्तरस्तत्तलः । मुखरः क्षीप्रंगतिस्ततः प्रस्थापय देवीपार्श्वे ॥५८॥
 राज्ञा भणितमेवं कुरुत ततस्तत्क्षणेन मन्त्रिभिः । बन्धयित्वा बहिर्नायते स विलपन्नपि ॥५९॥
 ततस्तस्य स्वजनाः पृच्छन्ति केन दोषेण बद्धो भ्रातः । स भणति स्वमुखदोषेण कोऽपि नान्यः कृतो दोषः ॥
 ततो युष्माभिरपि निजगुणदर्शने सर्वथा तु कर्तव्यम् । येनानर्थदण्डं मौल्यार्थो लभ्यधम् ॥६१॥
 अप स्वजनैर्भणित्वा मन्त्रिणं मोचितश्च स कथमपि । तेनापि स करुणया मुक्तः प्रथमोऽपि शिक्षितः ॥
 अन्यस्मिन्दिने राजा मन्त्रिजनं भणति कथमपीह देवीम् । आनाययत स्वर्गात्तद्विरहे दुःखितोऽहम् ॥६२॥
 ततस्तैर्मन्त्रयित्वा कमलश्रीनामिका सुरूपवती । नृपत्यलङ्कारधरा नवतरुणी बाह्योद्याने ॥६४॥
 मुक्ता शिक्षयित्वा, कथितं तैर्नृपस्य यया पुरुषः । प्रस्थापितो देव्या आह्वानार्थं हरिसमीपे ॥६५॥
 ततो द्वितीयदिने प्राप्तः स पुरुषः कथयति नरेन्द्रस्य । वर्धयन् वयमुद्यमान आगता देवी ॥६६॥
 वर्षकाय निजाङ्गलम्भमाभरणमथ प्रयच्छति । महत्या सामग्र्या संमुखं गतो राजा ॥६७॥
 ततो दृष्टा सा देवी जाता हृष्टो भणति भो सचिव । देव्याः स्वर्गवासः सत्यापितो रूपशोभया ॥६८॥

तो मंतीर्हि भणियं मा मा इह देव ! कुणस्तु तं भंति । अमपरमभोयणेण जाया एयारिंसी एस्म ॥
किञ्च ।

तुष्टेणं सुरवङ्गा देहावयवावि सुन्दरा विहिया । तुम्हुवरोहेण इया मोकलिया इह मङ्गराय ! ॥७१॥
तो तुष्टेणं रञ्चा निपकरिअद्धासुणम्मि संअविउं । गुरुपुंगसोहपुरस्सरमाणीया मंदिरे नियए ॥७२॥
भुंजइ विउले भोए तीइ सपं असमरागगयचिचो । पुच्छइ य सगवत्तं कहेइ सा पुच्चसिक्खविया ॥
तो भो वज्जइ रागं जेण समालिगिया न याणंति । मधुमत्तमाणवा इव कज्जाकज्जाइयं किपि ॥७४॥
इय कवडवंचणावि हु चइयव्वा सावएहिं सविसेसं । असमंजसमासावि हु मोहरियत्ता न भणियव्वा ॥
जे गयविघेगवयणा पडमोव्व लहंति दुक्खसंघायं । ते इहइंपि परचे नरयगइं जंति नियमेण ॥७६॥
तम्हा मोहरियत्तं वज्जित्ता मधुरनिउणसंबद्धं । निरवज्जं चिय वज्जरह तग्ग भवजलनिहिं जेण ॥७७॥
॥ इति तृतीययुगलमतमौखर्यातिचारविपाकं पद्यकथानकं समाप्तम् ॥

पूर्वं त्वयं श्यामा करालकर्णा च विषमगुरुदन्ता । लम्बीष्ठा त्रिपिट्ठास्ता संप्रत्यन्येव प्रतिमाति ॥६९॥
ततो मन्त्रिभिर्मणितं मा मेह देव ! कुरु त्वं भ्रान्तिम् । अमृतरसमोजनेन जारुतादृश्येण ॥७०॥
सुष्टेन सुरपातिना देहावयवावि सुन्दरा विहिता । युष्मदुपरोधेनेयं मुक्तालितेह मङ्गराज ! ॥७१॥
ततस्तुष्टेन राज्ञा निजकर्मघासने संस्थाप्य । गुरुपुरशोभापुरस्सरमाणीया मन्दिरे निजे ॥७२॥
मुहुर्के विष्टलान् भोगांस्तथा सममसमरागतचित्तः । पृच्छति च स्वर्गवार्ता कथयति सा पूर्वाशिक्षिता ॥७३॥
ततो भो वर्जयत रागं येन समालिङ्गिता न जानन्ति । मधुमत्तमानवा इव कार्याकार्यादिकं किमपि ॥७४॥
इति कपटवञ्चनापि हि त्यक्तव्या श्रावकैः सविशेषम् । असमञ्जसमापापि हि मौखर्यान् मणितव्या ॥७५॥
ये गतविषयकवचना पद्य इव लभन्ते दुःखसंघातम् । त इहापि परत्र नरकगतिं यान्ति नियमेन ॥७६॥
तस्मान्मौखर्यं वर्जयित्वा मधुरनिपुणसंबद्धम् । निरवघमेव कथयत तरत भवजलनिधिं येन ॥७७॥

संयुते जो धरद्विघटमुसलुखलाइअहिगरणे । सो दुलहोव्व लहेइं दुहाइं नरपाइपमवाई ॥१॥
तथाहि:-

मुणिजिणवरसुपवित्तं निचं चिय ऊंसवेहिं अविउत्तं । परचकईइचत्तं आसि पुरं पाडलीपुत्तं ॥२॥
तत्थत्थि विजयसिद्धी अजओ छज्जीवकायवहणम्मि । तस्स पिया पउमसिरी सिरिव्व जणनयणमणहरणी ॥
ताणं तणओ दुलहो दुलहो जस्सासि सुगुरुसंजोगो । सो जोव्वणम्मि पत्तो अह अन्नया खिण्ण ज्यं ॥
छिन्नोदककननासेण सह तओ जिणइ दम्मसयपणमं । सो थ सुवन्नं वियरइ पेयवणाओ समाणेउं ॥२॥
तो पुट्ठो दुलहेणं जूयकरो कस्स पासओ कहसु । पेयवणाओ तुमए आणीयं कणगमेयंति ? ॥६॥
सो भणइ तेण किं ते पओयणं गिण्ह तं जिणियद्व्वं । चित्तइ दुलहो नूणं पेएणव अहव भूएण ॥७॥
सिद्धेण वावि केणवि दिन्नं एयस्स तुट्ठचित्तेण । तो भणइ तस्स समुहं कणयं गिण्हसु तुमं चैव ॥८॥
पसिऊणं कहसु फुडं दायारं पुण इमस्स , सो भणइ । ज्ञाणठिओ सो चिट्ठइ इण्हि तो जंए दुलहो ॥
ज्ञाणठियं पिहु दंससु तो तेण समुट्ठिऊण पेयवणे । एगो मुणी महणा पदंसिओ तस्स ज्ञाणठिओ ॥१०॥
तेणं नमंसिओ सो इयरेणवि तो मया निंयंगिहेसु । पइदिवसं चिय दुलहो मुणिस्स पर्यपंकयं नमइ ॥
पहरदुगं उवविट्ठो चिट्ठइ तच्चिट्ठियं परिनिंयंतो । अह मुणिणा सो भणिओ सोम ! सुधम्मं समज्झिणहि ॥
तो सो भणेइ सामिय ! तुह पयसेवाए को परो धम्मो ? । किंतु करुणं करेउं लूणंगस्म व मह पसीय ॥
तो सो मुणिणा भणिओ तेण तुमं भोलिओ महाभाग ! । न मए किंजिवि दिन्नं वयस्स पुण कारणं मज्झ ॥

संयुक्तानि यो धरद्विघटमुसलुखलाघाधिकरणानि । स दुर्लभ इव लभते दुःखानि नरकादिप्रभवानि ॥१॥

मुनिजिनवरसुपवित्रं नित्यमेवोत्तरेवैरिषयुक्तम् । परचक्रेतित्यक्तमासीत्पुरं पाटलीपुत्रम् ॥२॥
तत्रास्ति विजयश्रेष्ठी अयतः पद्मजीवकायवधे । तस्य प्रिया पद्मश्रीः श्रारिव जननयनमनोहरणी ॥३॥
तयोस्तनयो दुर्लभो दुर्लभो यस्यासीद् गुरुसंयोगः । स यौवनं प्राप्तोऽप्यान्यदा रमते द्यूतम् ॥४॥
छिन्नौष्ठकर्णनासेन सह ततो जयति द्रुमशतपञ्चकम् । स च सुवर्णं वितरति प्रेतवृणात् समानीय ॥५॥
ततः पृष्टो दुर्लभेन द्यूतकरः कस्य पार्श्वतः कथय । प्रेतवनात् स्वयाऽऽनीतं कनकमेतदिति ? ॥ ६ ॥
स भणति तेन किं ते प्रयोजनं गृहाण त्वं जितद्रव्यम् । चिन्तयति दुर्लभो नूनं प्रेतेन वाधया भूतेन ॥७॥
सिद्धेन वापि केनापि दत्तमेतस्य तुष्टचित्तेन । ततो भणति तस्य सम्मुखं कनकं गृहाण त्वमेव ॥८॥
प्रसद्य कथय स्फुटं दातारं पुनरस्य, स भणति । ध्यानस्थितः स तिष्ठतीदानीं ततो जल्पति दुर्लभः ॥९॥
ध्यानस्थितमपि हि दर्शय ततस्तेन समुत्थाय प्रेतवने । एको मुनिर्महात्मा, प्रदर्शितस्तस्मै ध्यानस्थितः ॥१०॥
तेन नमस्ततः स इतरेणापि ततो गतो निजगृहयोः । प्रतिदिवसमेव दुर्लभो मुनेः पदपङ्कजं नमति ॥११॥
प्रहरद्विकमुपविष्टास्तिष्ठति तच्चेष्टितं परिपश्यन् । अथ मुनिना संभणितः सोम ! सुधर्मं समर्जय ॥१२॥
ततः ॥ भणति स्वामिन् ! तव पदसेवायाः कः परो धर्मः ? । किन्तु फलणां कृत्वा लूनाहस्येव मयि प्रसीदा ॥
ततः स मुनिना भणितस्तैन त्वं वञ्चितो महाभाग ! । न मया किञ्चिदपि दत्तं व्रतस्य पुनः कारणं मम ॥

सो संजाओ तो सो भणै कह नाह ! तुम्ह वयगहणे । संजाओ सो हेऊ, तो मूरी कहइ तस्तु इम ॥
 इत्येव आसि सिद्धी सागरदत्तोत्ति नाम दविणइहो । अद्दविणरत्नस्तनज्जणपरायणो सर्वकालपि ॥
 अह अक्षया स मंतइ नियतणयं सोहइ जहा वच्छ ! । दुक्खेण इमा लच्छी समज्जिया जाणसि तुमं पि ॥
 तम्हा कीरउ रक्खा इमीए वार्हि गिहस्स दूरम्मि । गेहम्मि डिया संती सादीणा सब्बलोपस्म ॥१८॥
 ता पेयवणे गंतुं निदण्डिज्जउ कम्मि रहणस्सम्मि । आवग्गयाण जेणं साट्ठिज्जं कुणइ अम्ह इमा ॥१९॥
 एवं रहम्मि भंतिवि तणएण समं गओ मसाणम्मि । खनिज्जण गुरुं गत्तं निदणंति तर्हि दविणकलसे ॥
 पूरेज्जणं गत्तं भणिओ तो सेट्ठिणा इमं तणओ । पुत्त ! पलोएसु तुमं गंतुं सर्व्वं पि दिमिक्कं ॥२१॥
 जइ पुण केणवि दिट्ठं इविज्ज, सो भणइ ताप । निज्जो तं । अजमीमणे मसाणे रक्खणीए एइ को एत्थ ॥
 तां भणइ पिपा सुनिरुविपस्स इह दोइ वच्छ ! को दोसो ? । इय भणिए पुत्तेणं गंतुण निरुविपं मव्वं ॥
 दिट्ठो तो कप्पडिओ पडिओ मयस्सिइएण गपच्छिओ । सासं निरुभिज्जणं दक्खट्ठाणं पलोपंतो ॥२४॥
 तेणगंतुं कहियं गयसासो कोवि चिट्ठए तत्थ । तो सिट्ठिणावि भणियं जइ पुण सो दव्वलोभेण ॥
 सुनिरुभिज्जण सासं पडिओ मयस्सेइयं विहेज्जण । ता किंपि तस्स अंगं छेत्तुं छुरियाए लहुं एहि ॥२६॥
 इय कहिए तक्कं छित्तुण समागओ तओ भणिओ । वीर्यं पि छिद सवणं जइ पुण धुत्तो इय सहइ ॥
 तेणवि तहेव विहियं छिन्ना नासावि उट्ठउडसहिआ । तेणवि मव्वं सहियं दव्वट्ठा जेण इय भणियं ॥
 तं नरिय जं न कुव्वंति पाणिणो साहसं दविणकज्जे । नियजोविपं पि विचंति किं पुणो छेपणं तणुणो ? ॥

प्र संजातः, ततः स भणति कथं नाथ । तत्र प्रतग्रहणे । संजातः स हेतुः, ततः सूरिः कथयति तस्येदम् ॥
 अत्रैवासीत् श्रेष्ठी सागरदत्त इति नाम द्रविणाख्यः । अतिद्रविणरक्षणार्जनपरायणः सर्वकालमपि ॥१६॥
 अथान्यदा स मन्त्रयति निजननयं शोभते यथा वसः । दुःखेनैव लक्ष्मीः समर्पिता जानासि त्वमपि ॥
 तस्मात्क्रियतां रसाऽस्या बहिर्गृहाद् दूरं । गेहे स्थिता संती स्वाधीना सर्वलोकस्य ॥१८॥
 तस्मात्प्रेतबने गत्वा निक्षीपतां कस्मिन्नहःप्रदेशे । आपद्रूतानां येन साहाय्यं करोत्यस्माकमियम् ॥१९॥
 एवं रहसि मन्त्रयित्वा तनयेन समं गतः श्मशाने । खनित्वा गुरुं गतं निषत्तस्तत्र द्रविणकलशम् ॥२०॥
 पूरयित्वा गतं मणितस्ततः श्रेष्ठिनेदं तनयः । पुत्र ! प्रलोक्य त्वं गत्वा सर्वमपि दिक्चक्रम् ॥२१॥
 यदि पुनः केनापि दृष्टं भवेत्, स भणति तात ! निपुणस्त्वम् । अतिमीषणे श्मशाने रत्नयामेति कौञ्च ! ॥
 ततो भणति पिता सुनिरुपितस्येह भवति घन्स ! को दोषः ? । इति मणिते पुत्रेण गत्वा निरुपितं सर्वम् ॥
 दृष्टस्ततः कर्षटिकः पतितो मृतचेष्टया गतचेष्टः । श्वासं निरुच्य द्रव्यस्थानं प्रलोकमानः ॥२४॥
 तेनागत्य कथितं गतश्वासः कौञ्चि सिष्ठति तत्र । ततः श्रेष्ठिर्नापि मणितं यदि पुनः स द्रव्यलोभेन ॥२५॥
 सुनिरुच्य श्वासं पतितो मृतचेष्टां विधाय । तस्मात्क्रियते तस्याहं छित्त्वा छुरिकया लब्धेहि ॥२६॥
 इति कथिते तत्कर्णं छित्त्वा समागमस्ततो मणितः । द्वितीयमपि छिन्निद्ध श्रवणं यदि पुनर्गुप्तं इति सहते ॥
 तेनापि तथैव विहितं छिन्ना नासाव्योष्ठपुटसहितो । तेनापि सर्वं सोढं द्रव्यार्थं येनेदं मणितम् ॥२८॥

तो कपडियं मडयं कल्लिऊण गओ गिहम्मि सो सिट्ठी । सुयवरिकल्लिओ, इत्तो कपडिएणावि हु झडत्ति ॥
 उट्टेऊण गहियं तं दव्वं गोवियं च अन्नत्थ । गहियं किच्चियमिच्छं पत्तो नयरम्मि गिण्हेइ ॥३१॥
 वन्थागुरुकप्परप्पमुहाइं निवसणेण सुहुमेण । पच्छादयल्लुयअंगो विलसइ वेसाण गेहेसु ॥३२॥
 अह अन्नया य सोवि हु गच्छइ उज्जोणियाए उज्जाणे । मोगममंडगवदयाइं नेइ तत्तप्पणा सट्ठि ॥
 नयरम्म पाउलाइंवि तेणं सदावियाइं सव्वाइं । हिट्ठो ताण पयच्छइ भोयणवत्त्याइयं मव्वं ॥३४॥
 तह मगणाण जम्मगिराण दीणाइयाणवि जहिच्छं । तेवि हु तुट्ठा वन्नंति कन्ननामं विहेऊण ॥३५॥
 तो जणपरंपराए तं सोउं तस्स संकिओ सिट्ठी । मम दव्वं नो गहियं तट्ठाणाओ इमेणंति ॥३६॥
 जइ पुण सो कपडिओ तइया सासं निरुंभिउं थक्को । इय चित्ततो तस्सवि पत्तोयणत्थं गओ तत्थ ॥
 पेच्छइ य तयं कुंकुमपिजिरियं पेसल्लोपपरियरियं । बरवत्थपिडियछिन्नोद्वनासियं चित्तए तत्तो ॥३८॥
 दुक्खेण जो विट्ठपइ अत्थो दुक्खेण भुज्जए सो उ । चोरचरडाण पायं चरियं एवंविहं होइ ॥३९॥
 इय चित्तिप समसाणे पत्तो सो पिच्छए तयं गत्तं । कलसजुयलेण रहियं अहियं तो विट्ठविउं लग्गो ॥
 हा दिव्व ! दव्वनासो कह जाओ मज्झ मंदपुत्तस्स ? । सव्वं चिय जं केणवि विउसेणं पट्टियमेवति ॥
 “दानं भोगो नाशस्तिस्रो गतयो भवन्ति वित्तस्य । यो न ददाति न भुङ्क्ते तस्य तृतीया गतिर्मवति ॥”
 नय मे दिव्वं दानं न विलसियं विविडभोगभंगीहि । नासोवि य लच्छीए जाओ तो जामि रायउले ॥
 सव्वं कहेमि रत्तो जइवि हु अप्पावए इमाउ धणं । तो कोसल्लियपुव्वं साहइ रत्तो जहा देव ! ॥

सत्रांस्ति यत्तं कुर्वन्ति प्राणिनः स्राहसं द्रविणकार्यं । निनजीवितमपि वियन्ति किं पुनश्छेदनं ततोः ! ॥
 ततः कौर्पटिकं मृतकं फलयित्वा गतो गृहे स-श्रेष्ठी । सुतपरिकलितः, इतः कौर्पटिकेनावि हि प्राटति ॥
 उरथाय गृहीतं तद् द्रव्यं गोपितं चान्यत्र । गृहीत्वा क्रियन्मात्रं प्राप्तो नगरे गृहाति ॥३१॥
 वन्थागुरुकप्परप्पमुहाणि निवसनेन सुस्मेण । प्रच्छादितद्वनाङ्को विलसति वेद्यानां गेहेषु ॥३२॥
 अथान्यदा च सोऽपि खलु गच्छत्पुथानिकयोगाने । मोदकमण्डकवटकानि नयति तत्रात्मना सार्धम् ॥३३॥
 नगरस्य गायना अपि तेन शान्दिताः सर्वे । दृष्टस्तेभ्यः प्रयच्छति शोमनवत्त्रादिकं सर्वम् ॥ ३४ ॥
 तया मार्गभ्यो यन्मार्गयितृभ्यो दीनादिकेभ्योऽपि यथेच्छम् । तेऽपि हि तुष्टा वर्णयन्ति कर्णनाम विधाय ॥३५॥
 ततो जनपरम्परया तन् श्रुत्वा तस्य श्रुतिः श्रेष्ठी । मम द्रव्यं नो गृहीतं तत्स्यानादनेनेति ॥ ३६ ॥
 यदि पुनः कौर्पटिकस्तदा श्वासं निरुप्य स्थितः । इति चिन्तयंस्तस्यापि प्रलोकनार्थं गतस्तत्र ॥३७॥
 पश्यति च तं कुंकुमपिञ्जरितं वेद्यालोकपरिकरितम् । बरवत्प्रविहितच्छन्नौद्वनासिकं चिन्तयति ततः ॥३८॥
 दुःखेन योऽप्येतद्भ्यो दुःखेन भुज्यते स तु । चोरचरटानां प्रायश्चरितमेवंविधं भवति ॥३९॥
 इति चिन्तयित्वा रमणानि प्राप्तः पश्यति तं गतम् । कलसजुयलेन रहितमपिकं ततो विट्ठपितुं एतः ॥
 हा देव ! द्रव्यनाशः कथं जातो मम मन्दपुण्यस्य ? । सन्धमेव यन्केनापि विदुषा पटितमेवमिति ॥४१॥
 नय मया दत्तं दानं न विलसितं विविडभोगमङ्गीभिः । नाशोऽपि च तस्यैवा जातस्ततो यामि रात्रकुले ॥

उज्जाणे जो विन्सइ विविहपपारंहि सो धुवं चोरो । मह दब्बं उक्खणिउं गहियं इमिणा ममाणाओ ॥
 इय सुणिउं नरवड्ढा भणिओ आरक्खिओ जहा सिगं । आणेसु मज्झ पासे वंधेउं तं महाचोरं ॥४२॥
 तेणचि तहंवे विहिण तेणो जंपेइ मज्झ को दोसां ? भणइ निवो तइ अत्थो गहिओ एयस्स उक्खणिउं ॥
 सो भणइ देव ! इमिणा गहियं मम सत्तिथं किमपि अत्थि । ते अण्णावसु तो इंदविणं एयस्स अप्पिस्सं ॥
 रत्ता दिट्ठिक्खेये कयम्मि बज्जारइ सो चणी न मए । गहियं किंचिचि एयस्स जंपए तो इयं तेणो ॥४८॥
 पइसमखिओ नरपहु ! तत्थाहं आसि निब्भरं सुत्तो । नासावंसो सवणा य कइइया मह इमेणेवं ॥
 ता मह एसो सवणाइ अण्णिउं लेउ अण्णो दब्बं । इय मणिओ सो सिट्ठी सविअक्खो उइ, इत्तो य ॥
 जइया इमस्स अप्पिहसि सिट्ठि ! सवणाइयं तथा दब्बं । लहिहसि तं इइ भणिउं विमज्जिया दोवि नरवड्ढा ॥
 तो सिट्ठी गिहपत्तो पुत्तं पन्नइ जायवेरगो । जइ लच्छी वच्च ! गया सणेण तह जीविणं जाही ॥५२॥
 जम्माउं नरा लोए जराउं मच्चू अवस्स देहीणे । तम्हा मच्चुमुहगया जीवा जीवन्ति थेवदिणे ॥५३॥
 ता जइ ते परलोए गहिउं सद्धम्मसंवलं जंति । ता धुवमसोपणिज्जा सुहिया य इवन्ति तन्थ गया ॥५४॥
 किञ्च ।

पिपतिपुरध श्रो वा जराधुगोत्कीर्णदेहसारोऽपि । धर्मं प्रति मोघच्छति वृद्धपशुः पश्यत निराशः ॥
 बाल्येऽस्ति यौवनाशा स्पृहयति च यौवनेऽपीह वृद्धत्वम् । मृत्युत्सङ्गतोऽयं वृद्धः किमप्यस्य निर्वर्मा ! ॥”
 ता वच्छ ! निच्छओ मे गहियव्वो कोवि व्रयवित्तेसुत्ति । चइऊणं गिहिवासं दुहवासं ता तुमं इहिं ॥५५॥
 निपमणणीपमुहमणं पालंसु दीणेतु कुणसु अणुकेपं । दब्बेण न तुह खणं होदिचि तओ सुओ भणइ ॥५६॥

सर्वं कथयामि राज्ञे यदि स्वल्पवर्षात्म्याद् धनम् । ततः कोशलिकापूर्वं कथयति राज्ञे यथा देव ! ॥४३॥
 उद्याने धो विरुसनि विविधप्रकारैः स धुवं चौरः । मम द्रव्यमुत्तमाय गृहीतमेनेन रमशानात् ॥४४॥
 इति श्रुत्वा नरपतिना मणित आरक्षिको यथा शीघ्रम् । जानय मम पार्श्वे बद्ध्वा तं महाचोरम् ॥४५॥
 तेनापि तथैव विहिते स्तेनो जल्पति मम को दोषः ? । भणति नृपस्त्वयार्थो गृहीत एतस्योत्तमाय ॥४६॥
 स भणति देव ! अनेन गृहीतं मम संबन्धि किमप्यस्ति । तदर्पय ततोऽहं द्रविणमेतस्यार्थयिष्यामि ॥४७॥
 राज्ञा दृष्टिक्षेपे कृते कथयति स वणिग् न मया । गृहीतं किञ्चिदप्येतस्य जल्पति तत इदं स्तेनः ॥४८॥
 पयिथ्रमल्लिओ नरप्रभो ! तत्राहमामं निर्भरं सुतः । नासावंशः ध्रुवणो च कर्षिता मयानेनवम् ॥४९॥
 तस्मान्ममैव श्रवणाचर्षयित्वा लात्वात्मनो द्रव्यम् । इति मणितः स श्रेष्ठी सवैलक्ष्यस्तिष्ठति, इतश्च ॥५०॥
 यदाऽस्यार्षयति श्रेष्ठिन् ! श्रवणादिकं तदा द्रव्यम् । लप्स्यसे त्वमिति भणित्वा विसर्जितो द्वावपि नरपतिना ॥
 ततः श्रेष्ठी गृहप्राप्तः पुत्रं प्रज्ञापयति जातवैराग्यः । यथा लक्ष्मीर्वत्स ! गता क्षणेन तथा जीवितं यास्यति ॥
 जन्मनो जरा लोके जरातो मृत्युरवश्यं देहिनाम् । तस्मान्मृत्युमुखगता जीवा जीवन्ति स्तोकादिनाम् ॥५१॥
 तस्माद् यदि ते परलोके गृहीत्वा सद्धर्मशब्दं यान्ति । तदा ध्रुवमशोचनीयाः सुखिताश्च भवन्ति तत्र गताः ॥
 तस्माद् वत्स ! निश्चयो मे प्रहीतव्यः कोऽपि व्रनाविशेष इति । त्यक्त्वा गृहिवासं दुःखवासं तस्मात्त्वमिदानीम् ॥

केसि सयासे गिण्हिहिसि तं वयं ताय ! कटसु, सो भणइ । निग्गच्छंतस्स गिहाओ होहिंति य मज्झ जेभिमुहं
इचाइं पयंपेउं चलिओ तणएण सह वहिं सेट्ठी । तो सुट्ठियआयरिया नाणेणाभोगिउं समुहो ॥५८॥
पत्ता सिट्ठिस्स, तओ ! सेट्ठी ते वंदिउं भणइ एवं । नियदिक्खादाणेणं कुणसु पत्तायं तुमं भंते ! ॥५९॥
तो विहिणा ते सिट्ठि दिक्खंति पभावणाए जिणभवणे । दुविहं सिक्खं विहिणा गिण्हइ नवदिक्खिओ सह ।
उच्चियसमए पवज्जइ एक्कल्लविहारपडिभपपडिमं । सो हं सुवन्नदमया जो कहिओ तेणं तेणेण ॥६०॥
इय तच्चरियं सोउं संविगो दुल्लहो भणइ एवं । भयवं ! भवन्नवाओ नित्याह दाउं गिहिधम्मं ॥६१॥
तो मुणिणा पन्नविओ सम्मचाइं दुवालंविहोवि । सावयधम्मो अंगीकओ य तेणावि विहिपुत्तं ॥६२॥
पिउणोवि वीयदिवसे गुरुवासाओ दवावए धम्मं । पालंति पयंसेणं पियपुत्ता दोवि उवउत्ता ॥६३॥
अह दुल्लहो कालेणं खलइ पमाएण-गुणव्वए तइए । सव्वाहिररणपडलं पयंदंतो पइदिणं एवं ॥६४॥
तथाहिः—

खगफरयाइसत्ये संजुत्ते घरइ समुहभिचीए । सव्वाइं वाहणाइं तह पउणाइं घरदुवारं ॥६५॥
मुसलुक्खलहलदंतालकुंटिकुडालपमुहसत्थाणं । संजुत्ताणं धरणं करेइ अभिमाणनडिओ सो ॥६७॥
किं सोवि गिही भन्नइ जस्स गिहे नो इमाइं पउणाइं । त्रिट्ठंति सयाकालं इय भणइ समुद्धुरो निबं ॥
साहंकारं नाउं न कोवि सिक्खं पयच्छए तस्स । इय वचंते काले केणवि तन्वालमित्तेग ॥६९॥
नामंकेयितक्खगं आसंघेणं अमगिउं नीयं । समुहघरभिचीए विलंबमाणं पलोएउं ॥७०॥

निजजननीप्रमुखजनं पालय दीनेषु कुरुष्वानुकम्पाम् । द्रव्येण न तव क्षूणं भविष्यतीति ततः सुतो भणति ॥६६॥
केषां सकाशे ग्रहीष्यसि त्वं व्रतं तात । कथय, स भणति । निर्गच्छतो गृहाद्भव्यन्ति च मम येऽभिमुत्तम् ॥६७॥
इत्यादि प्रजल्प्य चलितस्तनयेन सह बहिः श्रेष्ठी । ततः सुस्थिताचार्या ज्ञानेनामोय संमुखाः ॥६८॥
मासाः श्रेष्ठिनः, ततः श्रेष्ठी तान् वन्दित्वा भणत्येवम् । निजदीक्षादानेन कुरु प्रसादं त्वं भदन्त ! ॥६९॥
ततो विधिना ते श्रेष्ठिनं दीक्षन्ते प्रभावनया जिनभवने । द्विविधां शिक्षां विधिना गृह्णाति नवदीक्षितः साधुः ॥
उचितसमये प्रपद्यत एकाकिविहारप्रतिमाप्रतिमाम् । सोऽहं सुवर्णदाता यः कथितस्तेन स्तेनेन ॥६९॥
इति तच्चरितं श्रुत्वा संविगो दुर्लभो भणत्येवम् । भगवन् ! भवार्णवाग्निस्तारयत दस्वा गृहिधर्मम् ॥६२॥
ततो मुनिना प्रज्ञापितः सम्यक्त्वादिर्द्वादशविधोऽपि । श्रावकधर्मोऽङ्गीकृतश्च तेनापि विधिपूर्वम् ॥६३॥
पितुरपि द्वितीयदिवसे गुरुवार्धापयति धर्मम् । पालयतः प्रयत्नेन पितापुत्रौ दावप्युपयुक्तौ ॥६४॥
अथ दुर्लभः कालेन रत्नलति प्रमादेन गुणव्रते तृतीये । सर्वोधिकरणपटलं प्रकटयन्प्रतिदिनमवम् ॥६५॥
खड्गफकादिशस्त्राणि संयुक्तानि धरति संमुखभिर्चा । सर्वाणि बाह्यानि तथा प्रगुणानि गृहद्वारे ॥६६॥
मुमुक्षोर्दुःखलहलदन्तालकुन्तिकाकुठारप्रमुखशस्त्राणाम् । संयुक्तानां धरणं कर्त्तव्यमिमाननादितः सः ॥६७॥
किं सोऽपि गृही भण्यते यस्य गृहे नो इमानि प्रगुणानि । तिष्ठन्ति सदाकालमिति भणति समुद्धुरो नित्यम् ॥
साहंकारं ज्ञात्वा न कोऽपि शिक्षां प्रयच्छति तस्य । इति व्रजति काले केनापि तद्दालमित्येण ॥६९॥

नियगामे गच्छन्तस् तस्स खिसिऊण वाहणाहिंतो । पडियं न तेण नायं तं ५त्तं अट्टिमरेणं तओ ॥
 तं गड्डिउं सोः पत्तो पाडलिपुत्तम्मि रायवहणत्थं । वंठाण जुज्जणकए पुग्गाइं दवावए तत्थ ॥७२॥
 तो रायवडियाए गएण निमुयाइं तस्स पुग्गाइं । रत्ना तो आहुओ संभासेउं समादत्तो ॥७३॥
 तो तेण तेण खगेण कोसखित्तेण वाहियो घाओ । रत्नो सहसा तचो पडिखलिओ अंगरवखेण ॥७४॥
 अश्रेण तओ सग्गं उडालेऊणं अहिमरो वद्धो । इणिओ य, तस्स सग्गं समपियं निवडणो सोवि ॥७५॥
 तं पासंतो पासइ दुल्लहनामवस्तराइं तत्थ निवो । तो रोसारुणनयणो सचियं सो भणइ लद्धमेव ॥७६॥
 को सो दुल्लहनामा एयं मुणिऊण मज्झ साहेसु । खगायडयाण सियं सो दंसइ जेण घडियं तं ॥७७॥
 सो भणइ मए घडियं एयं तिरिसिट्ठिविजयतणयस्स । दुल्लहनामस्स कए सेसं तु न किपि जाणेमि ॥
 तो सचियेणं रत्नो निवेड्यं सो भणेइ संभवइ । तस्स सयासे एयं जग्हा सो रायमाणी य ॥७९॥
 तो अंगरवखलोपं निरुवए तग्गिहम्मि हट्ठम्मि । मुद्दाओ दावावइ अंणावइ तंपि वंधेउं ॥८०॥
 पुट्टीए सिट्ठिविजओ सयणमुओ नरचरिदपातम्मि । कोसल्लियं विहेउं णमिय विजवइ नरनाहं ॥८१॥
 किं देव ! मज्झं तणओ चोरोव्व निर्यत्तिउं इहाणोओ ? । तिग्लीतरंगभंगुरभालो तो भूवई भणइ ॥८२॥
 मह अट्टिमरं निरुवइ वणिओवि हु रज्जकंसिरो भमइ । तो सिट्टी पाएसुं लग्गेउं भणइ जह देव ! ॥८३॥
 नो वडइ इमं कहवि हु तो राया दंसए किंवाणं तं । तो संभंतो सिट्टी विजवइ निवस्स जह देव ! ॥८४॥

नामाहिंसतस्सङ्ग आत्थयाऽमार्गयित्वा नीतः । संमुखगृहभित्तौ विलम्बमानं प्रलोकय ॥७०॥
 निजग्रामे गच्छतस्तस्य सत्त्वा वाहनात् । पतितो न तेन ज्ञातः स प्राप्तोऽभिमरेण ततः ॥७१॥
 तं गृहीत्वा स प्राप्तः पाटलीपुत्रे राजवचार्थम् । भृत्यानां योधनकृते पृकृतानि दापयति तत्र ॥७२॥
 ततो राजवाटिकायां गतेन श्रुत्वानि तस्य पृकृतानि । राज्ञा तत आहूतः समापितुं समारब्धः ॥७३॥
 ततस्तेन तेन खड्गेन कोशसितेन व्याहितो घातः । राज्ञः सहसा ततः प्रतिस्खलितोऽङ्गरसेण ॥७४॥
 अन्येन ततः खड्गमुद्वाल्याभिमरो वद्धः । हतश्च, तस्य खड्गः समर्पितो नृपतये सोऽपि ॥७५॥
 तं पश्यन्पश्यति दुर्लभनामाक्षराणि तत्र नृपः । ततो रोषारुणनयनः सचिवं स भणति लब्धेव ॥७६॥
 कः स दुर्लभनमित्तज्ज्ञात्वा मम कथय । खड्गघटकेभ्यः शीघ्रं स दर्शयति येन घटितः सः ॥७७॥
 स भणति मया घटित एष श्रेष्ठेष्टिविजयतनयस्य । दुर्लभनाम्नः कृते शेषं तु न किमपि जानामि ॥७८॥
 ततः सचिवेन राजे निवेदितं, स भणति संभवति । तस्य सकाश एष यस्मात्स रानमानः च ॥७९॥
 ततोऽङ्गरक्षकलोकं निरूपयानि जुद्गृहे हट्टे । मुद्गा दापयत्यनाययति तमपि बद्ध्वा ॥८०॥
 पृष्टे श्रेष्ठिविजयः स्वजनयुतो नरयेन्द्रपार्थे । कौशलिकां विधाय प्रणम्य विज्ञपयति नरनाथम् ॥८१॥
 किं देव ! मम तनयधोर इव नियन्त्र्येहानातः ? । त्रिग्लीतरङ्गभङ्गुरभालस्तनो मूपनिर्भणति ॥८२॥
 ममाभिमरं निरूपयति वणिगपि सखु राज्यकाङ्क्षिताभ्रमति । ततः श्रेष्ठो पादयोर्लम्बित्वा भणति यथा देव ! ॥८३॥
 नो घटत इदं कथमपि हि ततो राजा दर्शयति कृपाणं तम् । ततः संभ्रान्तः श्रेष्ठो विज्ञपयति नृपाय मया देव ! ॥

गयवंधं काञ्चनं दुर्लभं इह-आणवेसु पसिऊण-। जेण जहत्यं साहइ सोचिय खगगरस वुत्तं ॥८५॥
तो रायाएसेणं दुर्लहो तत्थागओ निवं नमिउं । उवविट्ठो तो पुट्ठो निवेण खगं तुह किमेयं ? ॥८६॥
सो भणइ देव । आमं किंतु इमं गामवासिमित्तेण । अमुणेणं आसि नीयं मएवि पच्छा इमं नायं ॥८७॥
तो तवखणेण चरियं पेसेउं सोवि आणियो मित्तो । पुट्ठो य नरिदेणं-दुल्लहखगं तुमे-नीयं ॥८८॥
जं तं कथं इयाणं, सो साहइ देव ! मज्झ पासाओ । खिसिऊण तथा पडियं जाणामि न केण तं पत्तं ॥
तो रक्षा तस्स करे समप्पियं तं इमं तु सो पुट्ठो । खगमिणं तं नो वा, तं चेव इमंति सो भणइ ॥९०॥
तो-सचिवो भण, इमं होइ जुगंतेवि नेय एयाणं । देउ करं पुट्ठीए देवो गच्छंतु सट्ठणं ॥९१॥
तो दुर्लहं पइ जेपइ राया रे तुज्झ वणियमित्तस्स । किं नणु होही कज्जं किञ्चाणरयणेहि एएहि ? ॥९२॥
आणाविय सव्वाइं खग्गाइं निवेण तस्स गेहाओ । नियगेहे उवियाइं, मुक्को सो नियगिहे पत्तो ॥९३॥
वंधेहि पीडियगो भरिओ रुद्धिरस्सं सत्तमदिणम्मि । अपडिक्कंतो य मओ सहिही बहुदुक्खलसत्ताइं ॥९४॥
विजओ सिट्ठी आराइऊण सम्मत्तमाइगिहिधम्मं । सोहम्मे उववन्नो तइयमवे सिज्झिही इत्थं ॥९५॥

॥ इति तृतीयगुणव्रते चतुर्थोत्तिचारविष्णुके दुर्लभकथानकं समाप्तम् ॥

गतवन्धं कृत्वा दुर्लभमिहानायय प्रसद्य । येन यथार्थं कथयति स एव खङ्गस्य वृत्तान्तम् ॥८५॥
ततो राजादेशेन दुर्लभस्तत्रागतो नृपं नत्वा । उपाविष्टस्ततः पृष्ठे नृपेण खङ्गस्तवं किमेव ? ॥८६॥
स भणति देव । आमं किन्त्वयं ग्रामवासिमित्रेण । अमुकेनासीद् नीतो मयावि पश्चादिदं ज्ञातम् ॥८७॥
ततस्तत्क्षणेन चर्यं प्रेक्ष्य तदध्यानीतं मित्रम् । पृष्ठं च नरेन्द्रेण दुर्लभखङ्गस्त्वया नीतः ॥८८॥
यः स कुत्रेदानीं, स कथयति देव ! मम पार्श्वे । सुत्वा तदा पतितो जानामि न केन प्राप्तः ॥८९॥
ततो राजा तस्य करे समर्पितः स इदं तु स पृष्ठः । खङ्गोऽयं स नो वा, स एवायमिति स भणति ॥९०॥
ततः सचिवो भणतीदं भवति युगान्तेऽपि नैवैतेषाम् । ददातु करं पृष्ठे देवो गच्छन्तु स्वस्थानम् ॥९१॥
ततो दुर्लभं प्रति जल्पति राजा रे तव वणिक्पुत्रस्य । किं ननु भविष्यति कार्यं कृपाणरत्नैरैतैः ? ॥९२॥
आनाय्य सर्वे खङ्गा नृपेण तस्य गेहात् । निजगेहे स्थापिताः, मुक्तः स निजगृहे प्राप्तः ॥९३॥
बन्धैः पीडिताहो मृतो रुद्धिरेण सप्तमदिने । अप्रतिक्रान्तश्च मृतः सहिष्यते बहुदुःखलसाणि ॥९४॥
विजयः श्रेष्ठचाराध्य सम्यक्त्वादिति धर्मम् । सौधर्म उपपन्नस्तृतीयमवे सेतस्यत्यत्रं ॥९५॥

तद्यगुणव्यवहारी अहरेगे जो करेइ भोगये । सो पावइ परमदुःख इहं पि वणिमूलदेवांच्च ॥१॥

तथाहिः—

परपुरिसोवद्वरखणेण सैखडाइएण तुणेण । सप्पुरिसेणव सालेण सोदिया आसि भरहम्मि ॥२॥

कंची नामेण पुरी तत्थ निवो रायसेहरो सोमो । जहवट्टियाभिहाणो गयवसणो भुइकल्लो य ॥३॥

मिट्ठी विट्ठिविहवो वसइ तदि नामओ य गुणकल्लो । वेमणो, तस्स सुओ नामेण मूलदेवांसि ॥४॥

सो जोव्वणमणुपत्तो नीओ केणावि साहुमूलम्मि । विम्वयपरव्वसो सो तं पणमइ परमभुत्तीए ॥५॥

साहुवि सजलजलहरगुरुगहिरवेण देइ आसीसं । उवविसिय धग्णिपट्टे सुणइ धम्मं तओ सोवि ॥६॥

पुच्छइ इय-पत्थावे भयवं । वेरगकारणं गरुवं । किंति तुह जेण नियतणुनिरववतो चरसि तवचरणं ? ॥७॥

तो भणइ सुणिवरिदो संसारे पउरदुक्खभंडारे । वेरगकारणं किमिह नैय, सम्मं विचित्तेह ॥८॥

इह जं जं चिय दीसइ रागनिमित्तं सरागपुरिसाण । तं तं चिय नीसंसं वेरगकरं विवेईण ॥९॥

नियचित्तवियपेणं मुणंति जह सुंदरं महं शरीरं । असुइयरियं पि तह चेव सुंदरं एत्थं सब्बं पि ॥१०॥

परमत्थसुहविहीणे नियमइपरिक्खणाकयंसुहम्मि । परमत्थपंडियाणं संसारे होइ निव्वेओ ॥११॥

सो पुण सनिमित्तो ता सुणेसु जं इत्थं मज्झवि निमित्तं । अस्थि अवंतीविमए उज्जेणी पुरवरी रम्मा ॥१२॥

मणहरलायणगुब्बहजोव्वणवरखवसुंदरविलासा । वेमा विलासवसही नामेण गुणेण तत्थसिय ॥१३॥

अग्घइ भिन्नंजणपुंजपेसला वेणिवल्लरी जीए । महुमित्तवल्लहाए विलोयणंजणसलायव ॥१४॥

किं बहुना ।

तृतीयगुणव्रतधार्यतिरेकीणि यः करोति भोगाह्वानि । स प्राप्नोति परमदुःखमिहापि वणिमूलदेववत् ॥१॥

परपुरुषोपद्रवरक्षकेण संखाख्या विक्रेन तुङ्गेन । सत्पुरुषेणैव शालेन शोभिताऽऽसीद्वरते ॥२॥

काष्ठी नाम्ना पुरी तत्र नृपो राजशेखरः सोमः । यथावृत्ताभिधानो गतव्यसो भूतिकलितश्च ॥३॥

श्रेष्ठी विशिष्टविभवो वसति तत्र नामतश्च गुणकलितः । वैश्रमणः, तस्य सुतो नाम्ना मूलदेव इति ॥४॥

स यौवनमनुप्राप्तो नीतः केनापि साधुमूले । विस्मयपरवशः स तं प्रणमति परमभक्त्या ॥५॥

साधुरपि सजलजलधरगुरुगभीरवेण ददात्याशिपम् । उपविश्य धरणिपट्टे शृणोति धर्मं ततः सोऽपि ॥६॥

पृच्छतीति प्रस्तावे भगवन् ! वैराग्यकारणं गुरु । किमिति तवं येन निजतनुनिरपेक्षरसि तवश्चरणम् ? ॥७॥

ततो भणति मुनिवरेन्द्रः संसारे प्रचुरदुःखमाण्डागारे । वैराग्यकारणं किमिह नैव, सम्यग् विचिन्तय ॥८॥

इह यद्यदेव दृश्यते रागनिमित्तं सरागपुरुषाणाम् । तत्तदेव निःशेषं वैराग्यकरं विवेकिनाम् ॥९॥

निजचित्तविकल्पेन जानन्ति यथा सुन्दरं मम शरीरम् । अशुचिभूतमपि तथैव सुन्दरमत्र सर्वमपि ॥१०॥

परमार्थसुखावहीने निजमतिपरिकल्पनाकृतसुखे । परमार्थपण्डितानां संसारे भवति निर्वेदः ॥११॥

अ पुनः सनिमित्तस्तस्मात् शृणु यदत्र ममापि निमित्तम् । अस्त्यवन्तीविषय उज्जयिनी पुरीवरा रम्मा ॥१२॥

मनोहरलावण्योद्भूतयौवनवररूपमुन्दरविलासा । वैश्या विलासवसतिर्नाम्ना गुणेन तत्रास्ति ॥१३॥

अविरयचावपदहगपगाढसुद्विगस्त कुसुमचापस्य । मन्त्रामि हत्यभल्ली जयविजयत्यं इमा सिद्धा ॥१५॥
 वीरविलासमिहाणो तथ्यवि य वणीधणी सयाकालं । भोगी चाई विउसो अह अन्धया तेण सा द्रिष्टा ॥
 विवणिपदम्पि वयंती बहुपरियणपरिगया रथारूढा । गाढ सुरत्तचित्तो तीष्पासम्मि पेसेइ ॥१७॥
 नियमानुषं गहेउं कणयसयं एगरत्तगहणम्मि । सा भणइ मत्तहत्थिं एगं मे देहि रत्तीए ॥१८॥
 जइ मे पओयणं तुह एयं गंतूण कइसु नियपहुणो । तेणवि आगंतूणं कहियं सब्बं पि तयमिमुहं ॥१९॥
 इय सोऊण सोवि हु अइदिदरागो उ तीइ उवरिम्मि । गयहेइत्यं चलिओ विज्ञाडविंसमुहं जम्हा ॥२०॥
 तं नत्थि जं न कुब्बंति इत्थं इत्थीरुएण रायंघा । तह भणियं सत्थेसु विउसेहिंविणेगहा एवं ॥२१॥

“यद् गार्थान्ति च वारयन्ति च नृणा नृत्यन्ति चाग्ने सदा, नीचानामपि चित्रचाटुरचनास्तोत्राणि कुर्वन्ति च ।
 आरोहन्ति च रोहणाद्रिशिखर क्रामन्ति चाम्भोनिधिं, मर्त्यास्तत्र निमित्तशुक्ततमा मृत्तमकुम्भस नी ॥

अपहतहृदयाना कामिना कामिनीभि किमिह भवति कामं दुष्कर हीकरं च ।

बहति क्षिरासि गङ्गा शङ्करो, दानवारि पुनरुरासि सलीला लोलनीलोत्पलाक्षीम् ॥”

अह पत्तो विज्ञगिरिस्स अंतिए सो कमेण तत्थ पुणौ । बहुवरिसेहिं लद्धा पहाणकरिणो तओ चलिओ ॥
 नियपुरवरीए समुहं पत्तो य कमेण निययगेहम्मि । पुच्छेइ तीए वेसाए एस पउत्ति विडे बहुए ॥२३॥
 तेवि य भणति नो अत्थि काइ इयनामिया इहं वेसा । तो सो दिट्ठइणे सयं गओ वेसपाडम्मि ॥२४॥
 पुच्छइ वेसावगं कत्थ गया सा विलासवसहत्ति । अमुगम्मि गिहे चिट्ठइ इय भणिए जाइ सो तत्थ ॥
 ओणामिउत्तमगं इत्थट्ठियलट्ठिविहियवट्ठं । नाणावलिसयकलियं ससिकरसियकेसपम्भारं ॥२६॥

राजते भिजाजनपूजपेशला वेणीवल्लरी यूया । मधुमिस्त्रवल्लभाया विलोचनाञ्जनशालांकव ॥१४॥
 अविरतचापावर्तेनप्रगाढश्रान्तस्य कुसुमचापस्य । मन्ये हस्तभल्ली जगद्विजयार्थमिय सृष्टा ॥१५॥
 वीरविलासमिधानस्तत्रापि च वणिग् धनी सदाकालम् । भोगी त्यागी विद्वान्, अधान्यदा तेन सा दृष्टा ॥
 विवणिपथे व्रजन्ती बहुपरिजनपरिगता रथारूढा । गाढ सुरक्ताचित्तस्तस्या पार्श्वे प्रेययति ॥१७॥
 निजमानुष गृहीत्वा कनकशतमेकरात्रग्रहणे । सा भणति मत्तहस्तिनमेवं मे देहि रात्र्यै ॥१८॥
 यदि मे प्रयोजन त्वैतद्भव कथय निजप्रभो । तेनाप्यागत्य कायेत सर्वमपि तदभिमुखम् ॥१९॥
 इति श्रुत्वा सोऽपि खल्वतिदृढरागस्तु तस्या उपरि । गजघटार्थं चलितो विन्ध्यटाटवीसंमुख यस्मात् ॥२०॥
 तन्नास्ति यत्र कुर्वन्त्यत्र स्त्रीकृते रागान्धा । तथा भणित शास्त्रेण विद्वद्भिरप्यनेकधैवम् ॥२१॥
 अथ प्राप्ते विन्ध्यगिरेरन्तिक स क्रमेण तत्र पुन । बहुवर्षेर्लब्धा प्रधानकरिणस्ततश्चलित ॥२२॥
 निजपुरीवराया समुल प्राप्तश्च क्रमेण निजगेहे । पृच्छति तस्या वेश्याया एष प्रवृत्तिं विद्वान्बहून् ॥२३॥
 तेऽपि च भणन्ति नो अस्ति काचिदितिनामिकेह वेश्या । तत स दिष्टस्थाने स्वय गतो वेश्यापाटके ॥२४॥
 पृच्छति वेश्यावर्गं कुत्र गता सा विलासवसतिरिति । अमुष्मिन् गृहे निष्ठतीति भणिते याति स तत्र ॥२५॥
 अवनमितोत्तमाङ्गा हस्तस्थितयष्टिविहितावष्टमाम् । नानावलिशतकालिता शशिकरसितकेशप्राम्भाराम् ॥

लायन्नवज्जियतणू लालिल्लयदसणरहियमुहमायं । उल्लवियवुकसरिच्छदीहलंत्तथणजुयलं ॥२७॥
 दूसियदूमियनयणं थेरिं दद्वेण तं पि पुच्छेइ । वत्तं विलासवसहीए सावि जंपेइ तयभिमुहं ॥२८॥
 किं कज्जं तुह तीए, सवभावे साहियम्मि सा भणइ । एसा साहं वसही दड्ढकरदरस चिट्ठामि ॥२९॥
 आ ! पत्थिया विलासा तव हेउं अत्थि संपइ विलासा । तो तवत्तणेण जाओ तस्स विरागो मणे गरुओ ॥
 तो सो चित्तं थिद्धी चंचलयां जोव्वणस्स पयइए । जं दट्ठं रत्तो इं तीइ अवत्ता इमा जाया ॥३१॥

तथाहि;---

अइसलतरलभवला इमीए जे आसि अच्छिक्खिओहा । तरुणजणहिययहरणा ते सह अच्छीहिंवि पण्टा ॥
 अलिउलकज्जलकसिणो इमीए जो आसि कुंतलकलावो । सो संपइ चनरीसेयपुच्छलच्छिं विडंवेइ ॥३३॥
 कुंदकलियावलीविभ्रमाउं एइए आसि जे दसणा । जररक्खंसाय भीया ते संपइ दूरओ नट्टा ॥३४॥
 इय भाविज्जण पत्तो गिहम्मि दाऊण तत्थं बहुदानं । जिणमन्दिरेषु महिमं काउं पव्वयइ, सो य अहं ॥
 इय सुणिवि मूलदेवो जंइ जीवाण हुंतिणेगाइं । वेरग्गकारणाइं परं तुमं चेव इय कुणसि ॥३६॥
 वेरग्गकारणेसुं संतेसुवि मज्झं नत्थि निव्वेओ । भोगपिवासानडियस्स नाह ! ता दिससु गिहियम्मं ॥
 तो कहिओ से सुणिणा गिहत्यधम्मो दुवालसविहोवि । तेणवि सो पंडिबन्नो तो तं नमिउं गिहं पत्तो ॥
 पालइ कित्तियकालं भोगपिवासाए विनडिओ पच्छा । लच्छीपउरत्तणओ पमायवसगो विसेसेण ॥३९॥
 अइरंगभोगअंगेसु मुच्छिओ कारवैइ अइपउरं । ओयणवंजणपमुहं प्हाणंगं खलिजलाईयं ॥४०॥

लावण्यवर्जिततनुं लालावद्दशनरहितमुखमागाम् । उल्लम्बितमुष्टिसदृशदीर्घलम्बमानस्तनयुगलाम् ॥२७॥
 दूषितदावितनयनां स्थविरां दृष्ट्वा तामपि पृच्छति । वृत्तं विलासवसतेः सापि जल्पति तदभिमुखम् ॥२८॥
 किं कार्यं तव तस्याः, सद्भावे कथिते, सा भणति । एषा साहं वसतिरत्युत्करस्य तिष्ठामि ॥२९॥
 आः ! पत्थिता विलासा तव हेतोरस्ति संप्रति विलास्या । ततस्तत्क्षणेन जातस्तस्य विरागो मनसि गुरुः ॥
 ततः स चिन्तयति धिधिक् चंचलता यौवनस्य प्रकृत्या । यां दृष्ट्वा रक्तोऽहं तस्या अवस्थेयं जाता ॥३१॥
 अतिसरलतरलभवला अस्या य आसन्नसिर्विशोभाः । तरुणजनहृदयहरणास्ते सहासिभ्यामपि प्रनष्टाः ॥३२॥
 अलिङ्गलकज्जलकृष्णोऽस्या य आसीत्कुन्तलकलापः । स संप्रति चमरोऽश्वेतपुच्छलक्ष्मीं विडम्बयति ॥३३॥
 कुन्दकलिकावलीविभ्रमा एतस्या आसन् ये दशनाः । जराशस्या भीतास्ते संप्रति दूरतो नष्टाः ॥३४॥
 इति भावयित्वा प्राप्तो गृहे दत्त्वा तत्र बहुदानम् । जिममन्दिरेषु महिमाम् कृत्वा प्रव्रजति, स चाहम् ॥३६॥
 इति श्रुत्वा मूलदेवो जल्पति जीवानां भवन्त्यनेकाणि । वैराग्यकारणानि परं त्वमेवेति करोषि ॥३६॥
 वैराग्यकारणेषु सत्स्वपि मम नास्ति निर्वेदः । भोगपिवासानटितस्य नाय ! तस्माद्विह गृहधर्मम् ॥३७॥
 ततः कथितस्तस्य मुनिना गृहस्थधर्मो द्वादशविधोऽपि । तेनापि स प्रातिपन्नस्ततस्ते नत्वा गृहं प्राप्तः ॥
 पालयति क्रियत्कालं भोगपिवासया विनष्टितः पश्चात् । लक्ष्मीप्रचुरत्वं प्रमादवशतो विशेषेण ॥३९॥
 अतिरेकभोगाङ्गेषु मुच्छिनः कारयत्यतिप्रचुरम् । ओदनव्यञ्जनप्रमुखं स्नानाङ्गं खलिजलाईकम् ॥४०॥

भणइ य किं सो भोगी जस्संगनिमित्तभोगअंगेसु । उच्चरिएसु न विलसइ सेवयलोओ जहिच्छाए ? ॥
तो तस्स लहुयभङ्गी गिहिधम्मठिया भणइ तयभिमुहं । जइ अत्यसयं न गणसि तां किं वीहसि न पावाओ ? ॥
जओ ।

अट्टाए तं न बंधइ जमणट्टाए अ बंधए जीवो । अट्टे कालाईया नियामया न उ अणट्टाए ॥४३॥
सो भणइ जहा भङ्गीवइस्स मह भङ्गिणि किवणसिरमणिणो । नित्थारए न काओवि पदेइ तह मह गिहे कुणसि ॥
एयं कदवि न होही जह मह गेहम्मि तुच्छभोज्जाइ । जाइस्सइ कइयावि हु जह तुह पइणो गिहम्मि जणो ॥
मरइ लुहाए निच्चं कइकदवि हु भुंजए वियालम्मि । वासियभत्तुच्चरियस्स दूरओ ताव वत्तावि ॥४६॥
इय सुणिवि सेवयजणो तयभिमुहं भणइ लोयपच्चक्खं । कूरसमुदो अम्हाण सामिओ मूलदेवोति ॥४७॥
अथे उण सर्वेवि हु नियउयरं पूरयंति कट्ठेण । तव्वयणेणुदसिओ सो भङ्गिणि भणइ मा एवं ॥४८॥
कइयावि दिज्ज सिक्खं अभिक्खणं दित्तलितयस्स मं । गच्छंतु इमे दिवसां, खणदिट्ठविणट्ठविषस्स ॥
फलमेयं चियं जं सयणारिजणो उयरिज्जइ सयावि । इय भणिया सा भङ्गी म्मेणं अवलंविऊण ठिया ॥
अइ सणिवारे पसे तिल्लामलयाइं आणवावेउं । बाहिं नईए पत्तो न्हाणत्थं सपरिवारो सो ॥५१॥
तथ य सेवयलोओ अन्नं गुच्छवट्ठणम्मि दहंतो । जा चिट्ठइ ता कत्तो पत्तो पहियाण संघाओ ॥५२॥
तम्मज्जाओ केणवि खलितेल्लुव्वट्ठणाइं ददट्ठण । अइपरयरं भणिओ कूरसमुदस्स कोवि नरो ॥५३॥
थेवं मह तेल्लाई जइ अण्णइ तुम्ह सामिओ कहवि । ता मज्जणं करेमो इय सुणिउं मूलदेवेण ॥५४॥

भणति च किं स भोगी यस्याङ्गनिमित्तभोगाङ्गेषु । उद्धृतेषु न विलसति सेवकलोको यथेच्छम् ? ॥४१॥
ततस्तस्य लघुभगिनी गृहिधर्मास्थिता भणति तदभिमुखम् । यद्यर्थक्षयं न गणयसि ततः किं विन्दसि न पापात् ? ॥
यतः ।

अर्थाय तत्र बध्नाति यदनर्थाय च बध्नाति जीवः । अर्थे कालादयो नियामका न त्वनर्थे ॥४३॥
स भणति यथा भगिनीपतेर्मम भगिनि । कृष्णशिरोमणेः । निस्तारके न काकोऽपि पतति तथा मम गृहे करापि ॥
एवं कपमपि न भविष्यति यथा मम गेहे तुच्छभोज्यादि । याचिष्यते कदापि हि यथा तव एत्युर्गृहे जनः ॥
म्रियते क्षुधा निरयं कथं कथमपि हि भुङ्क्ते विक्रमे । वासितभक्तोद्वृत्तस्य दूरतस्तावद्वाचापि ॥४६॥
इति श्रुत्वा सेवकजनस्तदभिमुखं भणति लोकप्रत्यक्षम् । कूरसमुद्रोऽस्माकं स्वामी मूलदेव इति ॥४७॥
अन्ये पुनः सर्वेऽपि हि निजोदरं पूरयन्ति कट्ठेन । तद्वचनेनोद्घुषितः स भगिनी भणति मैवम् ॥४८॥
कदापि दाः शिक्षामर्भाक्षं ददल्लातो मम । गच्छन्त्विमे दिवसाः, खणट्टविनट्टविभवस्य ॥४९॥
फलमेतदेव यत्स्वजनपरिजन उपचर्यते सदापि । इति भणिता सा भगिनी मैनमवलम्ब्य स्थिता ॥५०॥
अथ शनिवासरे प्राप्ते तैलामलकाद्यानाम् । बहिर्नद्यां प्रातः स्नानाय सपरिवारः सः ॥५१॥
तत्र च सेवकलोकोऽप्यङ्गोद्वर्तने वर्तमानः । यावत्तिष्ठति तावत्कुतः प्राप्तः पथिकानां संघातः ॥५२॥
तन्मध्याह्नेनापि खलितैलोद्वर्तनादि दृष्ट्वा । अतिमचुरतरं भणितः कूरसमुद्रस्य कोऽपि नरः ॥५३॥

भणियमेयाणमप्यसु जचियं जाइतेल्लाभिइयं । इयं सोउं ते सन्वे सिच्छाए लिति तिल्लाई ॥५५॥
 गेहाउवि आणविउं समप्पए पुणवि तं जहिच्छाए । तो तेवि हट्ठतुट्ठा शुणंति उच्चुच्चसदेण ॥५६॥
 कूरसमुदं भणिउं तो तेणं ताण भोयणं दिन्नं । गेहाओ तत्थ भोयणओयणमंडाइ आणविउं ॥५७॥
 इय वट्ठंते कत्तो तेसि पहियाण वेरिसंघाओ । हण हण हणचिभणिरो पत्तो ताणुवरि पहरंतो ॥५८॥
 तो ते केवि मज्जंति केवि कुब्बंति भोयणाईयं । नो लद्धं सत्थंपि हु गंहिउं पहिएहिं तं दट्ठं ॥५९॥
 कूरसमुदो उट्ठई करे करेऊण पहरणं भणइ । मा मा भो ! एयाणं पहरह महपासपत्ताणं ॥६०॥
 तो तेहिं पहिएहिं भणियं भो भद्र ! दूरओ सरसु । जम्हा एएहिं ह्या अम्हाणं वंधवो बहूया ॥६१॥
 इय सुणिउं सो जंगइ समुदं वेरीण जाविमे पहिया । मिहंति मुक्कसत्थे ता सत्था डोह स्वणमित्तं ॥६२॥
 इय भणियावि हुं तेणं पहिया झडझडचि पहरंति । तेसिपि जो पहुणइ सो समुदो होइ वेरीणं ॥६३॥
 इय वट्ठंते भणिओ सो निपभिचोहिं वचह गिहम्मि । तहवि हु तत्थ न गच्छइ पिच्छइ तेसि रणं तत्तो ॥
 केणवि अन्नवहत्थं विमुक्कवाणेण आहओ तत्थ । कूरसमुदो तत्तो पंचत्तं श्चत्ति संपत्तो ॥६५॥
 भमिही भवम्मि भीमे तत्थगुणव्वयकलंककरणाओ । पंचमअइयारेणं, भमिवि भवे सिज्झिही तत्तो ॥६६॥
 तं धन्वा ताण नमो ताण सुलद्धं च माणुसं जम्मं । जेणत्थदंडविरया निरया धम्मम्मि सयकालं ॥६७॥

स्तोकं मम तैलादि यद्यर्पयति तव स्वामी कथमपि । तदा मज्जनं कुर्म इति श्रुत्वा मूलदेवेन ॥९४॥
 मणितमेतन्म्योऽर्थं यावज्जातितैलमप्रति । इति श्रुत्वा ते सर्वे स्वेच्छया लान्ति तैलादि ॥९५॥
 गेहादप्यानाय्य समर्पयति पुनरपि तद् यथेच्छम् । ततस्तेऽपि हृष्टतुष्टाः स्तुवन्त्युचोच्चमन्त्रेन ॥९६॥
 कूरसमुद्रं भणित्वा ततस्तेन तैर्भ्यो भोजनं दत्तम् । गेहात्तत्र मोदकौदनमण्डाद्यानाय्य ॥९७॥
 इति वर्तमाने कुतस्तेषां पथिकानां वैरिसंघातः । जहि जहि जहातिमणिता प्रासस्तेषामुपरि प्रहरन् ॥९८॥
 ततस्ते केऽपि गज्जन्ति केऽपि बुर्वन्ति भोजनादिकम् । नो लब्धे शस्त्रमपि हि ग्रहीतुं पथिकैस्तद् दृष्ट्वा ॥९९॥
 कूरसमुद्र उत्तिष्ठति करे कृत्वा प्रहरणं भणति । मा मा भो ! एतान् प्रहरत मत्पार्श्वप्राप्तान् ॥१०॥
 ततस्तेः पथिकैर्मणितं भो भद्र ! दूरतः सरः । यस्मादेतैर्हता अस्माकं बन्धवो बहवः ॥११॥
 इति श्रुत्वा मम जल्पति संमुखं वैरिणां यावदमे पथिकाः । गृह्णन्ति मुक्कसत्थाणि तावत्स्वत्था मवत सणमात्रम् ॥
 इति मणिता अपि हि तेन पथिका अग्रप्रति हि प्रहरन्ति । तेषामपि यः प्रभवति स संमुखो भवति वैरिणाम् ॥
 इति वर्तमाने मणितः स निजश्रुत्यैर्जत गृहे । तथापि हि तत्र न गच्छंति पश्यति तेषां रणं ततः ॥१२॥
 केनाप्यन्यवधार्य विमुक्तवाणेनाहतस्तत्र । कूरसमुद्रस्ततः पञ्चत्वं ज्ञातिं संप्राप्तः ॥१३॥
 भ्रमिष्यति भवे भीमे तृतीयगुणव्रतकलङ्ककरणात् । पञ्चमातिचारेण, आन्त्वा भवे सेत्स्यति ततः ॥१४॥
 ते धन्वास्तेभ्यो नमस्तैः सुलब्धं च मानुषं जन्म । येऽनर्थदण्डविरता निरता धर्मो सदाकालम् ॥१५॥

सन्वाणत्यपरपरनिबन्धनं सुद्धधम्मपडिवक्खं । खणमपि न खमं काउं अणत्थदंढं महादंढं ॥६८॥

॥ इति तृतीयगुणव्रते पञ्चमातिचारविपाके मूलदेवकथानकं समाप्तम् ॥

॥ तत्समाप्तौ गुणव्रतानि समाप्तानि ॥

सर्वानर्थपरम्परानिबन्धने शुद्धधर्मप्रतिपक्षम् । क्षणमपि न क्षमं कर्तुमनर्थदण्डं महादण्डम् ॥६८॥

सामादयव्यं जो करेइ सावज्जजोगपडिववत्वं। सो नागदत्तकुमारव पावए परममुखाइं ॥१॥

तथाहि;—

तुंगजिणभवणसिहरगभगरविरहत्तुरंगगइपसरं । सीहउरं नाम पुरं इह भरहे आसि सुपसिद्धं ॥२॥
तस्मि निवो रिउमल्लो निम्मूलीकम्महल्लमल्लोहो । तस्मात्थि पणुइणी पेमकुल्लरं वसुमई नाम ॥३॥
सा अन्नया पमुत्ता पासइ सुमिणम्मि पच्छिमनिसाए । फारफणाकडणं सणं दिप्पमणिद्धरं ॥४॥
तत्तो सा पडिबुद्धा साहइ सुमिणं पियस्स सो भणइ । दइए ! एसो सुमिणो सुपुत्तयामं फुडं कहइ ॥
ता तुह तणओ होही धरवळए एगछत्तरज्जकरो । सा भणइ नाह ! एयं सच्चं तुह भासिय होउ ॥६॥
तं चिय दिणं पमाणं गम्भाहरणस्स तीए देवीए । जाओ कमेण पुत्तो पडिपुन्नदिणेहिं सुहदिवसे ॥७॥
सुमिणाणुसारओ तो महाविभूईए नागदत्तोत्ति । ताण तणयस्स नामं विट्ठियं विट्ठिणा गुरुयणेण ॥८॥
अह कमसो वड्हंतेण तेण अचिरेण नागदत्तेण । गहिओ कलाकलावो गुरुं समखं करेऊण ॥९॥
तस्सत्थि बालमिच्चो मिच्चो इव पउमकोसबुद्धिकरो । अमरगुरुमंतिगतणओ नयचंदो नाम समरुवो ॥१०॥
चउविइबुद्धिममिद्धो गुणेहिं निद्धो धराए सुपसिद्धो । सो अन्नया पमुत्तो रयणीए कुमारपासम्मि ॥११॥
तो अइदरत्तुसमए सो तं नो पासए संसिज्जाए । तो संभतो-सहसा सव्वत्थ गवेसए कुमरं ॥१२॥
जा ताव वासभवणस्स उवरिभागम्मि रहसि मंतंतं । तं पिच्छइ एयाए तरुणीए इत्थियाए समं ॥१३॥
आहरणपद्दार्पिजरियदिसिवहूवयणिया मियंकमुही । किं एसं मयणपिया रंभा वा लच्छिदेवी वा ॥

सामायिकव्रतं यः करोति सावधयोगप्रतिपक्षम् । स नागदत्तकुमार इव प्राप्नोति परमसौख्यानि ॥१॥

तुङ्गजिनभवनशिलरामभगरविरहत्तुरङ्गगतिप्रसरम् । सिंहपुरं नाम प्रेमिह भरत आसीत्सुप्रसिद्धम् ॥२॥
तस्मिन् नृपे-रिपुमल्लो निर्मूलीकृतमहामल्लौघः । तस्यास्ति प्रणयिनी प्रेमकुलगृहं वसुमती नाम ॥३॥
साऽन्यदा प्रसुता पश्यति स्वप्ने पश्चिमनिशायाम् । स्फारफणासंघातं सर्पं दीप्यमानमणिहीनम् ॥४॥
ततः सा प्रतिबुद्धा कथयति स्वप्नं प्रियस्य, स भणति । दधिते ! एष स्वप्नः सुपुत्रलभं स्फुटं कथयति ॥५॥
तस्माच्च तनयो भविष्यति धरावल्लय एकच्छत्रारान्यकरः । सा भणति नाह ! एतत्सत्यं तव भाषितं भवतु ॥
तदेव दिनं प्रमाणं गर्भधारणस्य तस्या देव्याः । जातः क्रमेण पुत्रः परिपूर्णदिनैः शुभदिवसे ॥७॥
स्वप्नानुसारतस्ततो महाविभूत्या नागदत्त इति । तयोस्तनयस्य नाम विहितं विधिना गुरुजनेन ॥८॥
अथ क्रमशो वर्धमानेन तैनाचिरेण नागदत्तेन । गृहीतः कलाकलावो गुरुं समसं कृत्या ॥९॥
तस्यास्ति बालमित्रं मित्र इव पद्म(श्या)कोशवृद्धिकरः । अमरगुरुमन्त्रितनयो नयचन्द्रो नाम समरूपः ॥१०॥
चतुर्विधबुद्धिसमृद्धो गुणैः स्निग्धो धरायां सुप्रसिद्धः । सोऽन्यदा प्रसुतो रज्ज्यां कुमारपार्श्वे ॥११॥
ततोऽर्धरात्रसमये स तं नो पश्यति स्वप्नय्यायाम् । ततः संभ्रान्तः सहसा सर्वत्र गवेययति कुमारम् ॥१२॥
यावत्तावद् वासमवनस्योपरिभुगे रहसि मन्त्रयन्तम् । तं पश्यत्येकया तरुण्या श्रिया समम् ॥१३॥
अभरणप्रमापिज्जरितदिग्धवधूवदना मृगाङ्गमुखा । किमेवा मदनप्रिया रम्भा वा लक्ष्मीर्देवी वा ॥१४॥

इय चित्तं तो तीए भणिओ आगच्छ कुमरपासस्मि । नीअत्थं मा सुयरसुं दोणं तइओ हवइ मुक्खो ॥१५॥
जम्हा देहविभिन्ना तुम्हे चित्तेण पुण अमिन्ना य । ता उवसप्पसु पडुपायपंकयं, भणइ कुमरोवि ॥१६॥
आगच्छ, तओ पत्तो ताण समीवस्मि उवविसइ जाव । ताव सहसत्ति कत्तो वीयावि हु बुलिया पत्ता ॥
नमिऊणं सा पुच्छइ सामिणि । सिद्धं पओयणं नो वा ? सा भणइ भग्गतुमं चियलज्जा अवरुज्जए मज्ज ॥
न पए किंचिवि कहियं पओयणं तो भणइ सा एवं । कुमर ! निसुणेसु कज्जं अवहियचित्तो खणं होउं ॥
जा पारद्धं कहिउं किंचिवि ता तक्खणेण अन्नावि । झंटेभमिरभपरउलमालियं मालियं गहिउं ॥२०॥
पत्ता विसट्टकंदोद्वयणिया सा भणइ तयभिमुहं । गिण्ह इमं वरमालं खिवेसु कुमरस्स कंउस्मि ॥२१॥
सा भणइ हले । सुथिरा भवेसु, तो भणइ मंतिनयचंदो । हुं विन्नायं एयं परिस्समं मा तुमं क्कुणसु ॥२२॥
कहसु पुण ऊसुगत्तस्स कारणं तो कहेइ सा दुइया । जह मलयकेउरओ कन्नाण चउकयं एही ॥२३॥
कुमरस्स सयंवरकारणेण रयणागराओ नयराओ । अम्हाण सामिणीए निसुयमिणं तो दुहं पत्ता ॥२४॥
भणइ य एत्तिपदिवसे मह आत्ता आसि जह अहं पढमं । कुमरस्स घरणिस्सं वहिस्समियमन्हा जायं ॥
इय सोऊणं भणिया मए इमा सहि । करेसु मा खेयं । धीरत्तणमवलंबसु अज्जवि नहु किंचिवि विण्हं ॥
पढमं चिय तं ताणं गंतूण खिवेसु तस्स घरमालं । दक्खिन्ननिही कुमरो मन्निस्सइ तुज्ज अभिइयं ॥२७॥
एसा वेपहहुत्तरसेणिपुराणं पडुस्सणंगस्स । नामेणं वेगवई कुमरी मुणिऊण कुमरगुणे ॥२८॥
अइअणुरत्ता चिट्ठइ ऊसुयचित्तस्स कारणं कहियं । पणयजणपत्यणाभंगमीरुणो हुंति इह गरुया ॥२९॥

इति चिन्तयंस्तया मणित आगच्छ कुमारार्थं । नीत्यर्थं मा स्मार्थद्वयोस्तृतीयो भवति मूर्खः ॥१५॥
यस्माद्देहविभिन्नौ युवां चित्तेन पुनरभिन्नौ च । तस्मादुपसर्प प्रभुषादपङ्कजं, मणति कुमरोऽपि ॥१६॥
आगच्छ, ततः प्राप्तस्तयोः समीप उपविशति यावत् । तावत्सहसा कुतो द्वितीयापि हि बालिका प्राप्ता ॥१७॥
नत्वा सा पृच्छति स्वामिनि । सिद्धे प्रयोजनं नो वा ? सा भणति भण स्वमेव लज्जाऽवरुणाद्वि माम् ॥१८॥
न मया किञ्चिदपि कथितं प्रयोजनं ततो भणति सैवम् । कुमर ! दृष्टुं कार्यमवहितचित्तः क्षणं मूर्खा ॥
यावत्प्रारब्धं कथयितुं किञ्चिदपि तावत्तत्क्षणेनान्यापि । गुञ्जद्रुमितृभ्रमरकुलमालां मालां गृहीत्वा ॥१९॥
प्राप्ता विकसितमीलेत्पलवदना सा भणति तदभिमुखम् । गृहाणेमो वरमालो क्षिप कुमारस्य कण्ठे ॥२०॥
सा भणति हले । सुथिरा भव, ततो भणति मन्त्रिनयचन्द्रः । हुं विज्ञातमेतत् परिश्रमं मा त्वं कुरु ॥२१॥
कथय पुनस्तत्पुङ्गवस्य कारणं ततः कथयति सा द्वितीया । यथा मलयकेतुराजस्य कन्यानां चतुष्कमेत्यति ॥
कुमारस्य स्वयंवरकारणेन रत्नाकराद् नगरात् । अस्माकं स्वामिन्यः श्रुतमिदं ततो दुःखं प्राप्ता ॥२४॥
मणति चैपद्विवसान् ममाशाऽऽसीद् यथाऽहं प्रथमम् । कुमारस्य गृहिणीशब्दं वक्ष्यामीदमन्यथा जातम् ॥
इति श्रुत्वा मणिता मयेयं तस्मिन् कुरु मा खेदम् । धीरत्वमवलम्बस्वाद्यापि न खलु किञ्चिदपि विनष्टम् ॥२५॥
प्रथममेव त्वं ताम्यो गत्वा क्षिप तस्य वरमालाम् । दाक्षिण्यनिधिः कुमरो मंस्यते तवामिरुचितम् ॥२७॥
एषा यैताद्व्योत्तरश्रेणिपुराणां प्रमोरनङ्गस्य । नाम्ना वेगवती कुमारी ज्ञात्वा कुमारगुणान् ॥२८॥

ता काज्जण पमायं मन्नावसु सामियं तुमं निययं । इय सोउं नयचंद्रो तयभिषुडं भणइ जुत्तमियं ॥३०॥
किंतु जणयाइं अज्जवि जीवेति कुमारसंतिपाइं तओ । ताणं इमं-सख्वं साहिज्जउ तो यिरा होह ॥३१॥
निदुदुवखो सि म्हायस । परस्स पीडं न याणसे कइवि । इय भणिउं वेगवईं वग्गालं त्रियइ कुमारस्स ॥
भणइ य तुहप्पसाया कयकिचा संपयं अहं जाया । जं जुत्तं तुम्हाणं अणुट्टियव्वं तयं पच्छा ॥३२॥
किञ्च ।

मह ताओ मं इच्छइ दाउं अन्नस्स तेणिमं विहियं । इय भणिउं वेगवईं वेगेणं गया नियं ठाणं ॥३४॥
कुमरोवि मित्तसहिओ साहइ गंतूण निययंजणयाणं । सख्वं निसितुचंतं ताणंपि हु वहु मयं एयं ॥३५॥
अह अन्नया य कुमरो याहिं वच्चेइ गयवरारूढो । ता सउणसउणपंतो पए पए होइ कुमारस्स ॥३६॥
तो भणइ मंतिगतयं सउणा पत्तिभाविआ तए एए ? । सो भणइ कुमार ! आमं कहिति अक्खभुयं लाभं ॥
पत आहुः शाकुनिकाः—

“उच्चं देशं नीचादारोहन्तिनग्नदाइवलं हरिणः । कययत्यायातिपुक्तां लक्ष्मीं सरसंगमं च तथा ॥
हृष्टाः सुरतासक्ता दृश्यन्ते यदि मृगाः पथि तदानीम् । अचिरेण भवति लाभः संदेहो नात्र कर्तव्यः ॥
शुभमावहति वराहः संकीर्तनतो ध्रुवं प्रयाणादौ । पङ्कोत्थितस्तसु सच. सिद्धिं तृप्तेऽप्यसौ कुल्ले ॥
दक्षिणमागाद् वामं प्रयाति यदि जम्बुकस्तदा यातुः । सकलमपि याति सिद्धिं विचिन्तितं किमपि यन्मनसा ॥
यात्रायां दक्षिणतस्तित्तिरालोकितो भवेत्सिद्धये । किंषु इति त्रिविहितो द्रवस्वरः शस्यते तस्य ॥”
इचाइसउणसउणोहरंजिओ जाव वच्चेइ कुमारो । नयचंदणे समेओ ताव करी अवसओ जाओ ॥३८॥
न गणइ सियसिणिदाणं सबलपहारम्मि मन्नइ न किपि । सिच्छाइ गच्छइ तओ परिसंतो परियणो यक्को ॥

अत्यनुरक्ता तिष्ठत्युत्पुक्चित्तस्य कारणं कथितम् । मणतजनप्रार्थनामुक्त्वा गीरवो भवन्तीह गुरवः ॥२९॥
तस्मात्कृत्वा प्रसादं मानय स्वामिनं त्वं निर्गम् । इति ध्रुत्वा नयचन्द्रस्तदभिमुखं मणति युक्तमिदम् ॥३०॥
किन्तु जनकावद्यापि जीवनः कुमारसत्कां ततः । तयोरेदं स्वरूपं कथ्यतां ततः स्थिरे भवताम् ॥३१॥
निर्दुःखोऽसि महायशः । परस्य पीडां न जानासि कथमपि । इति मणित्वा वेगवती वरमालां क्षिपति कुमारः ॥
मणति च तव प्रसादात्कृतकृत्या सांप्रतमहं जाता । यद् युक्तं सुष्माक्रमनुप्रातव्यं तत्प्रव्यात् ॥३२॥
मम तातो मामिच्छति दातुमन्यसौ तेनेदं विहितम् । इति मणित्वा वेगवती वेगेन गत्वा निजं स्थानम् ॥३४॥
कुमारोऽपि मित्रसहितः कथयति गत्वा निजजनकयोः । सर्वं निश्रावृत्तान्तं तयोरेपि बहु मतमेतन् ॥३५॥
अथान्यदा च कुमारो बहिर्जनति गजवरारूढः । तावत्सगुणशकुनपङ्क्तिः पदे पदे भवति कुमारस्य ॥३६॥
ततो मणति मन्त्रितनयं शकुनाः परिभाषितास्त्वयैते । स मणति कुमार ! आमं कथयन्त्यत्यद्भुतं लाभम् ॥
इत्यादिप्रगुणशकुनौपरजितौ यावद् व्रजति कुमारः । नयचन्द्रेण समेतस्तावत्कर्तव्यज्ञो जातः ॥३८॥

इतो यं करी पत्तो महाभरत्तस्य मञ्जुभागम् । तस्य य ददपरिसंतो धक्को नमोहृत्तायाए ॥४०॥
 कुमरोवि मित्तसहिओ आरूढो तम्मि निसुणए सइं । एगाए तरुणीए सकरुणं विलवमाणीए ॥४१॥
 तो करिणो ओयरिउं थेवपहं जाव ते गया दोवि । उम्मीरिउग्गखमो ता एगो खेयरो दिट्ठो ॥४२॥
 एगाए रमणियाए सम्मुहमियभासिरो य जह अज्ज । मं मन्नसु भत्तारं सरेसु वा देवयं इट्ठं ॥४३॥
 तो भणियं तीए महं सरणं सो नागदत्तवरकुमरो । रे दुट्ठ ! तुह भएणं वरमाला जस्स कंठम्मि ॥४४॥
 पुवं चिय पक्खित्ता, तां पाणा तस्स संतिया इण्हि । इय सुणिउं सो दुट्ठो जा किल घायंरि मुंवेदी ॥
 ता इकंतो पत्तो कुमरो करकलियलुरियदुप्पिच्छो । मंतिताणएण सद्धि खयराभिमुहं इमं भणइ ॥४६॥
 निदयं ! निर्यंविणीवहकलंकमल्लिणोव्व रे तुमं जाओ । उग्गिन्नखग्गपसरंतकंतिसामलियसव्वंगो ॥४७॥
 तुह निक्खि रोसारुणपहनयणफुल्लिगयाउ निवडंति । कह रे मालइदल्लकोमलम्मि महिलाए देहम्मि ? ॥
 तो विरम विरम अज्जवि नहयरकुलसेहराण तुम्हाण । पुरिसोवि अपहरंतो न स्वमो वहिउं किमुय अवल ॥
 इच्चाइ कुमरवयणामएण गुरारागगरलेविहुरोवि । गयरागविसो जाओ कुमरं पइ जंपए खयरो ॥५०॥
 तं मज्ज गुरु तं चेव वंधवो जेण रागजलनिहिणो । हेलाए वहि खित्तो एसा पुण भइणिया मज्ज ॥
 रमणीवि मंतिताणयं पुच्छइ को एस कहसु पसिऊण । निक्कारणकरुणारसतरंगिणीनाहमाहणो ॥५२॥
 सो भणइ नागदत्तो कुमरो सो एस जो निसीहम्मि । वरिओ वरमालाए इय सुणिउं लज्जिया वाला ॥

न गणयति शितसुणिदानं सवलप्रहारान् मन्वते न किमपि । स्वेच्छया गच्छति ततः परिश्रान्तः परिजनः स्थितः ॥
 ततश्च करी मातो महारण्यस्य मध्यभागे । तत्र च दृढपरिश्रान्तः स्थितो न्यग्रोधच्छायायाम् ॥४०॥
 कुमारोऽपि मित्तसहित आरूढस्तस्मिन् शृणोति शब्दम् । एकस्या रमण्याः सकरुणं विलपन्त्याः ॥४१॥
 ततः करिणोऽवतीर्य स्तोत्रपथं यावत्तौ गतौ द्वावपि । उद्गीर्णोऽसौ स्वस्त्यावदेकः खेचरो दृष्टः ॥४२॥
 एकस्या रमण्याः सम्मुखमिति भाषिता च यथाऽव । मां मन्यस्व भर्तारं स्मर वा देवतामिष्टाम् ॥४३॥
 ततो भणितं तथा मम शरणं न नागदत्तवरकुमारः । रे दुष्ट ! तव भयेन वरमाला यस्य कण्ठे ॥४४॥
 पूर्वमेव प्रक्षिता, तस्मात्पाणास्तस्य संबन्धिन इदानीम् । इति श्रुत्वा स दुष्टो यावत्किल घातमपि मोक्षयति ॥
 तावन्निषेधन् प्राप्तः कुमारः करकलितश्रुरिकादुर्दर्शः । मन्त्रितनयेन सार्धं खचराभिमुखमिदं भणति ॥४६॥
 निर्दय ! नितम्बनीयधकलङ्कमलिन इव रे त्वं जातः । उद्गीर्णस्वद्वप्रसत्कान्तिश्यामलितसर्वाङ्गः ॥४७॥
 तव निष्कृप ! रोषारुणप्रमनयनस्फुल्लिङ्गा निपतन्ति । कथं रे मालतीदल्लकोमले महिलाया देहे ? ॥४८॥
 ततो विरम विरमाद्यापि नमश्चरकुलशेखराणां गुप्ताकम् । पुरुषोऽन्यप्रहरन् न क्षमो हन्तुं किमुताबल ॥४९॥
 इत्यादिकुमारवचनामृतेन गुरारागगरलविधुरोऽपि । गतरागविषो जातः कुमारं प्रति जल्पति खचरः ॥५०॥
 त्वं मम गुरुस्त्वमेव बान्धवो येन रागजलनिधेः । हेलयां बहिः सिष्ठ एषा पुनर्भगिनी मम ॥५१॥
 रमण्यपि मन्त्रितनयं पृच्छति कस्य कथय प्रसद्य । निक्कारणकरुणारसतरङ्गिणीनाथमाहात्म्यः ? ॥५२॥

जाव किल किंपि भणिही पत्तं कुमरस्स संतिर्यं सिधं । खयरीजणओवि तदा तीए पउत्ति गवेसंतो ॥
अन्नोन्नं कहिऊणं गमणागमणाइवइपरं सव्वं । वेगवइं परिणावइ कुमरसयासाउ तीए पिया ॥५५॥
कुमरोवि कइदिणेहिं पत्तो नियनयपरिसरे जाव । ता पिच्छइ मुणिविंदं आगच्छंतं पहे समुहं ॥५६॥
तो भणइ मंतिसमुहं दंसणमेयाण किं मुहं असुहं ? । सो भणइ पुच्चसउणाण उत्तमो एस सउणोत्ति ॥
जयसिरमणिणो मुणिणो जं इह दीसंति पुन्नजोगेण । ता ओयरिउं करिणो वंदसु एयाण कमजुयलं ॥५८॥
तो कुमरेणं पढं चिय दक्खत्ताउ वियाणिउं सूरिं । नमिओ मंतिजुएणं सेसावि हु मुणिवरा तत्तो ॥
पहपरिसंतं दइहुं मुणिसत्थं भणइ सूरिणोभिमुहं । कुमरो नयचंदजुओ जह पहु ! पसिऊण खणमेगं ॥
एलावणदक्खामंडवस्मि लवंलीलयाण गेहम्मि । पहअइपच्चासक्के भलए वीसमह निवतणए ॥६१॥
एवंति भणिऊणं सूरि कुमरेण सह गओ तत्थ । मुणिसमुच्चि एएसे उवविदो सपरिवारोवि ॥६२॥

“ जीवितं यौवनं लक्ष्मीलावण्यं प्रियसंगमः । जैनवर्मादौते सर्वमनित्यं देहिनां भवे ॥

धर्मार्थकाममोक्षालयपुरुषार्थप्रसावकम् । आयुरास्वण्डलोदण्डकोदण्डचटुलं नृणाम् ॥

कामं कामक्षमं काम्यं कामिनीजनवल्लभम् । तारुण्यं तरुणीतारतारिकेवातिचञ्चलम् ॥

लक्षशो लक्ष्यमाणपि क्षयं लक्ष्मीः क्षणादपि । याति चण्डानिलोद्धूता जीभूतस्थेय पङ्कतिः ॥

यत्प्रभावाज्जोऽन्यथै जायते दृष्टिहारकः । तल्लावण्यं गिरिसन्तसिरिद्विगोपमं जनाः ॥

जभीष्टजनसङ्कोऽपि विप्रयोगसमन्वितः । योगप्रदेशवत्तस्माद् धर्मे नैव मनः कृपाः ॥

जिनविन्धार्चनं सेवा गुरुणां प्राणिनां दया । शमो दानं तपः शीलमेव धर्मो जिगोदितः ॥

हितकृच्छाश्रतोऽभीष्टो रूपलावण्यकारकः । स्वर्गापवर्गसंसर्गं दत्ते किं बहुनायवा ? ॥

शुत्वैवमादिकं धर्मं नागदत्तः क्षितीशजः । मन्त्रिपुत्रेण संयुक्तः प्रबुद्धो जिनशासने ॥”

स भणति नागदत्तः कुमारः स एव यो निशीथे । वृतो वरमालयेति ज्ञात्वा लज्जिता बाला ॥५१॥
यावत्किंल किमपि भणिष्यति प्राप्तं कुमारस्य संबन्धि सैन्यम् । खचरीजनकोऽपि तथा तस्याः प्रवृत्तिं गवेपयन् ॥
अन्योन्यं कथयित्वा गमनागमनादिव्यतिकरं सर्वम् । वेगवर्तीं परिणाययति कुमारसकाशात्तस्याः पिता ॥५५॥
कुमारोऽपि कतिदिनेः प्राप्तो निजनगरपरिसरे यावत् । तावत्पश्यति मुनिवृन्दमागच्छत् पथि संमुखम् ॥५६॥
ततो भणति मन्त्रिसंमुखं दर्शनमेतेषां किं शुभमशुभम् ? । स भणति पूर्वशकुनानामुत्तम एव शकुन इति ॥
जगच्छिरोमणयो मुनयो इदिह दृश्यन्ते पुण्ययोगेन । तस्मादवतीर्य करिणो बन्दस्वैतेषां क्रमयुगलम् ॥५८॥
ततः कुमारं प्रथममेव दक्षत्वा विज्ञाय सूरिम् । नतो मन्त्रियुतेन शेषा अपि हि मुनिवरास्ततः ॥५९॥
पथिपरिश्रान्तं दृष्ट्वा मुनिसार्थं भणति सुरैरभिमुखम् । कुमारो नयचन्द्रयुतो यथा प्रभो ! प्रसंग क्षणमेकम् ॥
एलावंनद्राशमण्डपे लयलीलतानां गेहे । पथ्यतिप्रत्यामन्त्रे मलये विश्रान्त्यत नृपीये ॥६१॥
एवमिति भणित्वा सूरिः कुमारेण सह गतस्तत्र । मुनिसमुच्चि 'प्रदेश उपविष्टः सपरिवारोऽपि ॥६२॥

कुमरोवि सपरिवारो उवविष्टो सुद्धपरणिवट्ठम् । इतो धम्मो कदिउं पारदो मूरिणा एवं ॥६३॥
 पुच्छइ सविसेसं चिय सावयधम्मं गुरुवि तं कइइ । कुमरोवि मंतिसहिओ तं गिण्हइ वारसविहं ॥
 तो वंदिऊण सूरिं कुमरो संचलइ नियपुराभिमुहं । मग्गम्मि य वच्चंतो जंपइ मितेण सह एवं ॥६४॥
 सउणेहि फलं दिन्नं जह निदिट्ठं पुरा तए मित्तं ! । पत्तो अपत्तपुब्बो जं जिणवम्मो मए अज्ज ॥६५॥
 इय जंपंतो पत्तो गिहम्मि पूएवि तत्थ जिणपडिम् । वंदिदि विहीए मितेण परिगओ भोगणं कुणइ ॥
 भुत्तुत्तरम्मि तत्थ य परोप्परं चित्तयंति गिहिधम्मं । सम्मं सम्मत्ताई सामइए किंचि समूढा ॥६८॥
 तत्तो पभायसमए जिणपूयणवंदणं विहेऊण । पत्ता सूरिसयासे विहिणा वंदेवि भत्तीए ॥६९॥
 सामइयस्सखं सूरिं पुच्छंति कुमरनयचंदा । ताणं च हियट्ठाए सूरौवि हुं साहए एवं ॥७०॥
 जत्थ समसत्तुमित्तो समतिणमणिकंचणो इवइ जीवो । सामाइयाभिहाणं पढं सिकस्तावयं तमिह ॥७१॥
 सपरिग्गहोवि सगिहोवि दारजुत्तोवि देसविरओवि । पावइ मुणोणं उवपं जत्थ ठिओ तत्थ किं भणिमो ? ॥
 सामाइयट्ठियाणं जह जह उल्लसइ सुद्धपरिणामो । तह तह अणेषववसंचियाणि कम्मणि झिज्जंति ॥
 माणससरनीरं जह कलुसिज्जइ कासरेहिं चिमलं ॥ अइयारेहिं सामाइयं तह चेव, ते य इमे ॥७४॥
 अणवट्ठियकरणं तह मणवइकायाण दुप्पणिहाणं । सामइयं विहिंय वा नवत्ति इमं सुसओ तह य ॥७५॥
 इय नाऊणं सम्मं कुमरो सामाइयस्स सव्भावं । अट्टमिचइसीसुं गिण्हेंपव्वं मए एयं ॥७६॥

कुमारोऽपि सपरिवार उपविष्टः शुद्धपरणिपट्ठे । इतो धर्मः कथयितुं प्रारब्धः सूरिणैवम् ॥६३॥
 पृच्छति सविशेषमेव श्रावकधर्मं गुरुवि तं कथयति । कुमारोऽपि मन्त्रिसहितस्तं गृह्णाति द्वादशविधमपि ॥६४॥
 ततो वन्दित्वा सूरिं कुमारः संचलति निजपुराभिमुखम् । मार्गे च व्रजजल्पति मित्रेण सहैवम् ॥६५॥
 शकुनैः फलं दत्तं यथा निर्दिष्टं पुरा त्वया मित्र ! । प्राप्तोऽप्राप्तपूर्वो यज्जिनधर्मो मयाऽय ॥६६॥
 इति जल्पप्रभातो गृहे पूजयित्वा तत्र जिनप्रतिमाम् । वन्दित्वा विधिना मित्रेण परिगतो भोजनं करोति ॥
 भुक्तोत्तरे तत्र च परस्परं चिन्तयतो गृहिधर्मम् । सम्यक्सम्यक्त्वादौ सामयिके किञ्चित्समूढौ ॥६८॥
 ततः प्रभातसमये जिनपूजनवन्दनं विधाय । प्रातौ सूरिसकाशं विधिना वन्दित्वा भक्त्या ॥६९॥
 सामायिकस्वरूपं सूरिं पृच्छतः कुमारनयचन्द्रौ । तयोश्च हितार्थं सूरिरपि कथयत्येवम् ॥७०॥
 यत्र समशुभमित्रः समतृणमणिकाञ्चनो भवति जीवः । सामायिकाभिधानं प्रथमं शिस्तान्नतं तदिह ॥७१॥
 सपरिग्रहोऽपि सगृहोऽपि दारयुक्तोऽपि देशविरतोऽपि । ग्राम्णोति मुनीनामुपमां यत्र स्थितस्तत्र किं मणामः ? ॥
 सामायिकान्धितानां यथा यथोल्लसति शुद्धपरिणामः । तथा तथानेकमवसंचितानि कर्माणि क्षीयन्ते ॥७३॥
 मानससरनीरं यथा कलुष्यते कासरेर्विमलमपि । अतिचारैः सामायिकमपि तथैव, ते चेमे ॥७४॥
 अनेवस्थितकरणं तथा मनोवचःकायाणां दुष्पणिधानम् । सामायिकं विहितं वा न्वेतीति संशयस्तथा च ॥
 इति ज्ञात्वा सम्यक् कुमारः सामायिकस्य सद्भावम् । अट्टमीचतुर्दश्याग्रहीतव्यं मयैतत् ॥७६॥

इय काऊण पइन्ने नमिउं सूरिं गिहम्मि संपत्तो । आसत्तो जिणवम्मे मित्तेण समं गमइ-कालं ॥७७॥
 अह मलयकेउरन्नो कन्नचउकं समागयं तत्थ । तं सोहणे भुहुत्ते कुमरो परिणेइ, इत्तो य ॥७८॥
 पंचपयारभोए पंचहिं भज्जाहिं सहणुञ्जेन्तो । पिउणावि चरिमसमए अहिसित्तो सो वियपयम्मि ॥
 कारइ जिणिंभवणे रहजत्ताओ पवत्तए देसे । साहम्मियवच्छल्ले कुणइ समित्तोवि उवउत्तो ॥८०॥
 इय काले वचंते कयाइ कस्सवि निवस्स उवरिम्मि । जयनचाए चलिओ पत्तो कम्मवि महानयरे ॥
 उवसिए जक्खेणं, कोवि विन्नवइ निवइणो एवं । जइ इत्य कोवि न लहइ वसिउं रयणिपि, ता इत्तो ॥
 गच्छउ देवो, तो भेणइ भूवई अज्ज चउइसी ताव । इत्येव चिट्ठियञ्चं न पयाणं अज्ज दापय्वं ॥८३॥
 तो डाइ तत्थ राया जक्खगिहे गिण्हए य सामइयं । पिहिऊण तस्स द्वारं सज्झायं कुणइ, इत्तो यं ॥
 तंयेव य तं पिच्छइ वेगवई गह्वसारसिगारं । जक्खगारस्संतो पभणंति एरिंस वयणं ॥८५॥
 हा मामि ! किमिह नट्टो मं दुहिंयं मोत्तुमित्थ रत्नम्मि । किं न मुणसि मह हिययं तुह विरहे फुट्टइ तदत्ति ॥
 इय सोउं सविसेसं संवेगकराई गुणइ कुलयाई । नरनाहो वेगवई तो इय भणिउं समारद्धा ॥८७॥
 हा दइय ! कहसु संपइ मह हिययाओ खणेण कइ नट्टो । सो तारिसोवि पणओ सव्वंगोवंगलीणोवि ? ॥
 दूमेइ मज्झ हिययं दइइ-सरीरं करेइ रणरणयं । तुह विरहो ता सामिय ! भुंचसु इय गढवटं इहिं ॥८९॥
 जइ एयं मह दुक्खं अवेइ तं नाहं । कुणसु किंपि तुमं । न हु नाम महापुरिसा दुहिंसुं हुंति निक्कट्ठा ॥
 तो राया परिचितइ विहींसिया कावि उट्ठियां एसा । अक्खयनिहिं विहीए समुक्खणंतस्स किमु काही ? ॥

इति कृत्वा प्रलिङ्गो नत्वा सूरिं गृहे संप्राप्तः । आसक्तो जिनवर्मे मित्त्रेण समं गमयति कालम् ॥७७॥
 अथ मलयकेतुराजस्य कन्याचतुष्कं समागतं तत्र । तच्छोभने गृहं कुं कुमारः परिणयति, इतश्च ॥७८॥
 पञ्चप्रकारभोगान् पञ्चभिर्मर्यादाभिः सहानुमुज्जानः । पित्रापि चरमसमयेऽभिषिक्तः ॥ निजपदे ॥७९॥
 कारयति जिनेन्द्रभवनानि रथयात्राः प्रवर्तयति देशे । सार्वभिकवात्सल्यं करोति समित्त्रोऽप्युपयुक्तः ॥८०॥
 इति काले व्रजति फटावित्कन्यापि नृपत्योपरि । जययात्रया चलिताः प्राप्तः कस्मिन्नपि महानगरे ॥८१॥
 उद्वसिते यक्षेण, कोऽपि विज्रपयति नृपतेरेवम् । यथात्र कोऽपि न लभते वस्तुं रत्ननिभपि, तस्मादितः ॥८२॥
 गच्छतु देवः, तनो भणति भूपतिरथ चतुर्दशी तावत् । अत्रैव स्नातव्यं न प्रयाणमथ दातव्यम् ॥८३॥
 ततस्तिष्ठति राजा यक्षगृहे गृह्णाति च सामायिकम् । पिपाय तस्य द्वारं स्वाध्यायं करोति, इतरच ॥८४॥
 तत्रैव च तां पश्यति वेगवती गुरुसारशृङ्गाराम् । यथागारस्यान्तः प्रमणन्तीमीदृशं वचनम् ॥८५॥
 हा स्वामिन् ! किमिह नट्टो मां दुःस्वित्तां मुक्त्वाऽवारण्ये । किं न जानासि मम हृदयं तव विरहे स्फुरति सङ्घिति ॥
 इति श्रुत्वा सविशेषं संवेगकराणि गणयति कुलकानि । नरनाथः, वेगवती तत इति भणितुं समारब्धः ॥८७॥
 हा दायित ! कथय संप्रति मां हृदयात्क्षणेन कथं नष्टः । हा तादृशोऽपि प्रणयः सर्वाङ्गोद्गतीनोऽपि ॥८८॥
 दुनोति मम हृदयं दहति शरीरं करोति रणरणकम् । तव विरहस्तस्मात्स्वामिन् ! मुञ्चेत्यादौपमिदानीम् ॥८९॥
 यथैतन्मम दुःखमपैति तथा नाथ ! कुरु किमपि त्वम् । न हि नाम महापुरुषा दुःस्वितेषु भवन्ति निष्कट्ठाः ॥

इत्थंतरे सयं चिय सो जक्खो गडयडं पंकुब्बंतो । पत्तो निवस्स पासे विउव्विउं ख्वमइभीमं ॥९२॥
 भणइ नियपोरिसेणं मन्नसि भुवणंपि तणसमं मूढ । मा पभणसु नो कहियं तं मारिस्सामि अहमिण्हि ॥
 ता सरसु इट्ठदेवं सेवं वा मज्झं तं पवज्जेसु । इय भणिउं उग्गापइ गुग्गरमेगं निवस्सुवरि ॥९४॥
 भणइ य मुञ्चसु नयरं सज्जो वा पोरिसंवलंबेसु । अह नियसिरकमलेणं पूयसु मह पायकमलं वां ॥९५॥
 इय सोउं सविसेसं सज्झायंतो ता चिट्ठई जाव । ता तत्थ कवडिजक्खो नरवरक्खाकए पत्तो ॥९६॥
 बहुसुरकयंगरक्खो कमलदलक्खो रणम्मि निह दक्खो । तं ददद्दणं नट्ठो भयभीओ सोवि पुरजक्खो ॥
 तो राया सामइयं पारइ विहिणा करित्तु संभासं । कवडिजक्खेण सभयं भणइ इमं तुम्हभयनट्ठं ॥९८॥
 हक्कारावसु जक्खं पडिबोहिस्सामि तं अहं जेण । उव्वासियपुरलोओ वसई दुक्खेण अन्नत्थ ॥९९॥
 तो तक्खणेणं सो तत्थ आणिओ तस्स सुरविसेसेहि । पणमित्तु महारायं कयडिजक्खं च निवभिण्हं ॥
 भणइ अहो ते पुरिसो धीरत्वं तुज्झ त्वेव धरणीए । मज्झुवसग्गेहि जो पक्खोहिं गिरिख्व नो खुह्मिओ ॥१०१॥
 किञ्च ।

सुत्थावत्थाए जणो नियकज्जसहो हवेइ सच्चोवि । सो विरलो विसमदसाइ जो पुणो सत्तमारुहइ ॥१०२॥
 ता तुट्ठो हं नरवर ! पसिउणं भणसु किंपि तं कज्जं । तो भणइ कवडिजक्खो अज्जवि तं पुच्छसे एयं ॥
 नियनानेणं सयमवि परिभावसु जं इमस्स मणइट्ठं । तो तक्खणेण जक्खो उवओगं देवि भणइ इमं ॥
 तुज्झ पसाएणं सो पुरलोओ लहउ अप्पणो रिद्धि । तं सांमियं विहेउं कवडिजक्खस्स साहिज्जा ॥

ततो राजा परिचिन्तयति विभीषिका काप्युत्थितैषा । अक्षतनिधिं विधिना समुत्खनतः किमु फरिष्यति ॥९१॥
 अत्रान्तरे स्वयमेव स यक्षो गडगडं प्रकुर्वन् । प्राप्नो नृपस्य पार्श्वे विकृत्य रूपमतिभीमम् ॥९२॥
 भणति निजपौरुषेण मन्यसे भुवनमपि तृणसमं मूढ ! । मा प्रभण नो कथितं त्वां मारयिष्याम्यहमधुना ॥९३॥
 तस्मात्समरेष्टदेवं सेवां वा मम त्वं प्रपद्यस्व । इति भणित्वास्थापयति सुदूरमेकं नृपस्योपरि ॥९४॥
 भणति च मुञ्च नगरं सद्यो वा पौरुषमवलम्बस्व । अथ निजशिरःकमलेन पूजय मम प्रादकमलं वा ॥९५॥
 इति धृत्वा सविशेषं स्वाध्यायन्स तिष्ठति यावत् । तावत्तत्र कपर्दियक्षो नरपतिरक्षाकृते प्राप्तः ॥९६॥
 बहुसुरकृताङ्गरक्षः कमलदलाक्षो रणे निश्चितं दत्तः । तं दृष्ट्वा नष्टो भयभीतः सोऽपि पुरयक्षः ॥९७॥
 ततो राजा सामायिकं पारयति विधिना कृत्वा संभाषम् । कपर्दियक्षेण समं भणतीमं युष्मद्भयनष्टम् ॥९८॥
 ह्यकारय यक्षं प्रतिबोधयिष्यामि तणहं येन । उद्धसितपुरलोको वसति दुःखेनान्यत्र ॥९९॥
 ततस्तत्क्षणेन स तत्रानीतस्तस्य सुरविशेषैः । प्रणम्य महाराजं कपर्दियक्षं च नृपाभिमुखम् ॥१००॥
 भणत्यहो त्वं पुरुषो धीरत्वं त्वैव धरण्याम् । ममोपसर्गैर्यः पवनैर्गिरिरिव नो क्षुभितः ॥१०१॥
 सुस्थावस्थायां जनैः निजकार्यसहो भवति सर्वोऽपि । विरलो विषमदशायां यः पुनः सत्त्वमारोहति ॥१०२॥
 तस्मात्तुष्टोऽहं नरवर ! प्रसद्य भण किमपि त्वं कार्यम् । ततो भणति कपर्दियक्षोऽद्यापि त्वं वृत्तस्येतत् ॥
 निजज्ञेनेन स्वयमपि परिभाव्य यदस्य मनइष्टम् । ततस्तत्क्षणेन यक्ष उपयोगं दत्त्वा भणतीदम् ॥१०४॥

तो सत्त्वो मुरत्योऽओ निरुविओ नप्पुस्स ओपाणं । आहवन्थं तेऽपि समानिओ नो इमं भणिओ ॥
नियनियगिहमाभिन्नं कुणइ जना ! निवदए नमेज्जण । एसो तुम्हाण ९हू तेवि हु तइ चैव कुत्वेनि ॥
तो मणइ निवं जक्को पयपुरमाभिण तं विहिये । मह किं पि जेन कहिं परिज्ज तो निओ भेणइ ॥
पाएण निवराइ जणम्मि न हु कोवि देगुले कुणइ । सुचूणं सुइजणं अराणुयं मच्छराइर्म्म ॥१०९॥
किञ्च ।

महासारादिपि हु अणुकेपेतीह जे महासत्ता । जम्हा जे करुणररा तेहिं चित्र भूतिया धरणी ॥११०॥
ता नमसु पुरजणम्मी पुरनाहस्तावि, तो भणइ जक्को । सो पाविओ मए श्रिय परलोयं तो भणइ राया ॥
तत्तणयं आणेउं ठेवमु रज्जम्मि, तेण तं विहिये । तो राया से सित्तं ताण सक्कं इमं देइ ॥११२॥
नयवत्ते ओ पालइ दुट्ठे निग्गइ नोइवदरई । दीणाणाहं समणं पोसइ तइ सयणवन्नो च ॥११३॥
मो होइ निओ लोए जहत्थनामो नराण पालगओ । नियपोट्टभणुणतुट्ठो न होइ तेव य एमाइवि ॥११४॥
किं ताण जीविणं किंवा लच्छीए किंवा रज्जेण । पिच्छताणवि जाणं निवाण दूहिओ जणो होइ ? ॥
इय नवनिवमगुसासिय पुरजक्खं भणइ नरवई एवं । जिणधम्मं पडिवज्जसु तो जक्को भणइ तं कहसु ॥
नियजीयनिव्विसेसा सत्त्वेवि वित्तेसओ दुहियसत्ता । सत्त्वेणपि दट्ठ्वा विवेकिणा पुण वित्तेसेण ॥
देवं धम्मं तत्तं सवित्थरं से कहइ तो राया । पडिवज्जिंवि सो सत्त्वं रायाभिमुहं इमं भणइ ॥११८॥
भूसियपुइइत्तलणं महाणुभावाण दंसणंपि सुहं । संसग्गी संभासो य सुहयरो युक्कपुरिसाण ॥११९॥

तत्र प्रसादेन स पुरलोको लभतामात्मन ऋद्धिम् । त्वां स्वामिन् विधाय कपर्दियक्षस्य साहाय्यात् ॥१०५॥
ततः सर्वः सुरलोको निरुवितस्तत्पुरस्य लोकानाम् । आह्वानार्थं तेनापि समानीतः स इदं भणितः ॥१०६॥
निजनिजगृहैवाभित्वं कुरुत जनाः ! नृपपादान् नत्वा । एष युष्माकं प्रभुस्तेऽपि हि तथैव कुर्वन्ति ॥१०७॥
ततो भणति नृपं यक्ष एतत्पुरस्वामिना तद् विहितम् । मम किमपि यत्न कथयितुं पार्यते ततो नृपो भणति ॥
प्रायेण निरपराधे जने न खलु कोऽप्यनिष्टं करोति । मुक्त्वा क्षुद्रजनप्रज्ञायकं मत्सरकर्णम् ॥१०९॥
गुर्वपराधमपि क्षुद्रकम्पन्त इह ये महासत्त्वाः । यस्माद्ये करुणापरास्तैरेव भूविता धरणी ॥११०॥
तस्मादक्षमस्व पुरजनं पुरनाथमपि, ततो भणति यक्षः । स प्रापितो मयैव परलोकं ततो भणति राजा ॥१११॥
तत्तनयमानीय स्थापय राज्ये, तेन तद्विहितम् । ततो राजा ससै शिखां तेषां समक्षमिमां ददाति ॥११२॥
नयवतो यः पालयति दुष्टान् निगृह्णाति नीतिवद्भरतिः । दीनानाथं श्रमणं पोषयति तथा स्वजनवर्गं च ॥
स भवति नृपो लोके यथार्थनामा नराणां पालनतः । निजोदरभरणतुष्टो न भवति नैव च प्रमाद्यपि ॥११४॥
किं तेषां जीवितेन किंवा लक्ष्म्या किंवा राज्येन । पश्यतामपि येषां नृपाणां दुःखितो जनो भवति ? ॥११५॥
इति नवनृपमनुशास्य पुरयक्षं भणति नरपतिरेवम् । जिनधर्मं प्रतिपद्यस्व ततो यतो भणति तं कथय ॥११६॥
निजजीवनविशेषाः सर्वेऽपि विशेषतो दुःखितसत्त्वाः । सर्वेणापि द्रष्टव्या विवेकिना पुनर्विशेषेण ॥११७॥
देवं धर्मं नत्वं सविस्तरं तस्य कथयति ततो राजा । प्रतिपद्य स सर्वं राजाभिमुखागेदं भणति ॥११८॥—

अहं पुंसुत्थं क्राउं कवडिजवस्तुइयं विसज्जेउं । राया पुत्तओ चलिओ ता पुत्तवस्सेण इय भणिओ ॥
 जस्तोवरि तं चलिओ निवस्स सो संपयं तुह समीवे । सयमिह बद्धो एही ता तं मा वच्चे तस्सुवरि ॥
 तं च तदेव य जायं सेवं मन्नाविऊण सो मुक्को । अहं नियनयराभिमुहं चलिओ रायावि पत्तो य ॥
 वेगवईए पुत्तं नियरज्जे ठाविऊण समयम्मि । पंचत्तं संपत्तो तइयभवे सिज्झिही एत्थ ॥१२३॥
 इय सामइए भावा इहइं पि ह्नु नागदत्तनरनाहो । जाओ सपादिहेरो ता करणीयं इममवस्सं ॥१२४॥
 सामाइयगयचित्तो सेविज्झइ देवदाणवेहिं पि । पोरणयवहुकम्मं खवेइ येवेण कालेण ॥१२५॥

॥ इति सामायिकदृष्टान्ते नागदत्तनृपकथानकं समाप्तम् ॥

भूषितपृथिवीतलानां महानुभावानां दर्शनमपि शुभम् । संसर्गः संप्राप्य शुभतरः पुण्यपुरुषाणाम् ॥११९॥
 अथ पुरसौस्थ्यं कृत्वा कर्षादियक्षादिकं विमुञ्च्य । राजा पुरतश्चलितस्तवावत्पुरयस्तेणेति भणितः ॥१२०॥
 यत्स्योपरि त्वं चलितो नृपस्य स संप्रप्तं तव समीपे । स्वयमिह बद्ध एष्यति तस्मात्त्वं मा व्रज तस्योपरि ॥
 तच्च तथैव च जातं सेवां मानयित्वा स मुक्तः । अथ निजनगराभिमुखं चलितो राजापि प्राप्तश्च ॥१२१॥
 वेगवत्याः पुत्रं निजराज्ये स्थापयित्वा समये । पञ्चत्वं संप्राप्तस्तृतीयमवे सेत्स्यत्यत्र ॥१२२॥
 इति सामायिके भावादिहापि हि नागदत्तनरनाथः । जातः संप्राप्तिहार्यस्तस्मात्करणीयमिदमवश्यम् ॥१२३॥
 सामायिकगतचित्तः सेव्यते देवदानवैरपि । पुराणबहुकर्म क्षपयति स्तोकेन कालेन ॥१२४॥

सामाह्यं गहेडं दुष्पणिहाणं करेडं जो मणसा । सो माणुव्व पमत्तो निरुम्भं अत्तणो सुगइं ॥१॥

तथाहि;—

जस्सावल्लोअणकए मन्हे सक्केणं लोयणसहस्सं । विहियं तमत्थि नयरं रत्नपुरं नाम विस्सायं ॥२॥
तत्थवि य धणगरिट्ठो सिट्ठी नामेण गंगदत्तोत्ति । यज्जा गुणमतीनामा पुत्तो माणोत्ति तीणत्थि ॥३॥
किंचिवि कलामु कुसली वियरइ सिच्छाए काणगाईसु । दुल्ललियमिच्चसहिओ अहन्नया जिगहरे पत्तो ॥
पिच्छइ पभूयलोयं भत्तीए मूरिसंनिहाणम्मि । निमुणंतं गिहिधम्मं सम्मत्ताइं पयत्तेण ॥५॥
ता सोवि देइ कळं गुरुण वयणे तट्टिट्ठिओ संतो । तो केणवि सदहेणं पच्चभिनाऊण सो भणिओ ॥
उवविससु इत्थ भणिऊण साहियं साहुनाहपायाणं । जह गंगदत्तणओ एसो माणोत्ति वंदेइ ॥७॥
तो सविसेसं मूरी साहइ अवस्तेवणि कइं तस्स । भइगभावत्ताओ सुणेइ सो अवहिओ होडं ॥८॥
अग्गाहारो नामेण अत्थि.गायो धूणेण पडिपुत्तो । निप्पुण्णामिहाणो एगो कुलपुत्तओ तत्थ ॥९॥
वसइ ववसायसहिओ नयरं जं किंपि कुणइ ववसायं । तत्थ अणत्थं पावइ विदवेइ न कवड्हियं कहवि ॥
तो अन्नया य भणिओ केणवि सणणेण पाउसे पदमे । मज्झ वलदे गहिडं हलमेगं कुणसु किन्तु तए ॥११॥
संज्ञासमए पत्ते मज्झ वलदा पुरोहदस्संतो । मह द्विटीए दंसिवि ठाययव्वा पइदिगंणि ॥१२॥
बेणवि तं पडिवन्नं पइदियहं खेडिऊण रिच्चम्मि । तगोणे तह कुणइ अह वावइ सो तहि पदमं ॥१३॥
मुगचावलपाइधन्नं कत्तरियं कत्तरेहिं जायंपि । तं तत्थवि सो तुसलि वावइ सो किणिवि वरवीचं ॥१४॥

सामाधिकं गृहीत्वा दुष्पणिधानं करोति यो मनसा । स मान इव प्रमत्तो निरुद्धात्मनः सुगतम् ॥१॥
यस्यावलोकनकृते मन्ये शक्रेण लोचनसहस्रम् । विहितं तदस्ति नगरं रत्नपुरं नाम विख्यातम् ॥२॥
तत्रापि च घनगरिष्ठः श्रेष्ठी नाम्ना गङ्गदत्त इति । भार्या गुणमतीनामा पुत्रो मान इति तयोरस्ति ॥३॥
किञ्चिदपि कलामु कुशलो विचरति स्वेच्छया काननादिषु । दुर्ललितमित्त्रसहितोऽप्यान्धदा जिनगृहे मातः ॥
पश्यति प्रभूतलोकं भक्त्या सूरिसंनिधाने । शृण्वन्तं गृहिधर्मं सम्यक्त्वादौ प्रयत्नेन ॥५॥
ततः सोऽपि ददाति कर्णं गुरुणां वचने तथैस्थितः सन् । ततः केनापि श्राद्धेन प्रत्यभिज्ञाय स भणितः ॥६॥
उपविश्यान्न भणित्वा कथितं साधुनाथपादानाम् । यथा गङ्गदत्ततम एव मान इति वन्दते ॥७॥
ततः साविशेषं सूरिः कथयत्याक्षेपणीं कथां तस्य । भद्रकभावत्वाच्छृणोति सोऽवहितो भूत्वा ॥८॥
अग्गाहारो नाम्नाऽस्ति ग्रामो घनेन परिपूर्णः । निष्पुण्यक्रामिघान एकः कुलपुत्रकस्तत्र ॥९॥
वसति व्यवसायसहितः केवलं यं कम्पि करोति व्यवसायम् । तत्रानर्थं प्राप्नोत्यर्जयति न कपार्दिकां कथमपि ॥
ततोऽन्यद्वा च भणितः केनापि स्वजनेन प्रावृषि प्रथमायाम् । मम बलीवदौ गृहीत्वा हलमेकं कुरु किन्तु त्वया ॥
सन्ध्यासमये प्राप्ते मम बलीवदौ वाट्कस्यान्तः । मम शृष्ट्या दर्शयित्वा स्थापयितव्यौ प्रतिदिनमपि ॥१२॥
तेनापि तत्प्रतिपत्तं प्रतिदिवसं कृष्ट्वा क्षेपे । तद्वावौ तथा करोत्यथ वपति स तत्र प्रथमम् ॥१३॥
मुद्रतण्डुलादिधान्यं कृत्वा कर्तरीर्जातमपि । तत् तत्रापि तवो धान्यं वपति स कृत्वा वरवीजम् ॥१४॥

भज्जासहीए गहिउं किंचिवि कडयाइ अह्वेऊण । तवणि कुणइ सभज्जो तो से खिचम्मि तिड्डीहि ॥
 उत्थारिया जुआरी पुणोवि सो खेडए तयं खिचं । संज्ञासमए गोणा तस्स नियंतस्स पक्खिवद ॥१६॥
 तव्वाडयम्मि, अह अन्नयां य दिट्ठीए दंसिउं तस्स । मुक्का गोणा वार्हि तैण न नाया कहिपि गया ॥
 तो तस्स गिहे पत्तो पुच्छइ निप्पुन्नयं कहि गोणा । सो भणइ तुज्झ गेहे खित्ता वाडम्मि संज्ञाए ॥१८॥
 तइ दिट्ठीए दिट्ठा, दिट्ठा सो भणइणवहिण मए । किंतु तए नो भणियं गोणेहि समं 'भलिज्जासु' ॥१९॥
 ता मे अप्पसु गोणे निप्पुन्नो भणइ अप्पिआ चेव । इय जाए संवाए चलिया ते दोवि विवयंता ॥२०॥
 नपरम्मिं सचिवपासे कलहंता जंति जाव ते मग्गे । एगो तुरयाख्खो पुरिसो तुरयस्स पुट्ठीए ॥२१॥
 धावंतो संजाओ समुहो निप्पुन्नगस्स तो तेण । भणिओ सो जह एयं आसं वालेसु भो पहिय ! ॥२२॥
 तेणवि नियहंगाए हणिओ सो वालिउं तओ ज्ञत्ति । मम्माहओ मओ सो पडिओ सहसत्ति धरणिगले ॥
 पभेणेइ आसवारो तुमए किं मारिओ इमो आसो ? । सो भणइ तुज्झ वयणेण वालिओ मारिओ न उण ॥
 सोवि हु लमो पुट्ठि म्मगदय्युद्धीए जाइ तेहिं समं । तो नगरपरिसरम्मि जाया रयणी तओ तत्थ ॥२५॥
 सुत्ता वटस्स उवरि-सव्वे ते सावयाण भयभीया । पच्छागयं च किंचिवि सुत्तं नटपेढयं हिट्ठा ॥२६॥
 निप्पुन्नगो विंचितइ अहह अहं कह इमाण छुट्ठिस्सं । जीवंतो, ता उन्वंधिऊण मरणं सरंमिति ॥२७॥
 इय चित्ताणतरओ नियउत्तरिएण पासयं काउं । वट्टमाहाए अप्पा मुक्को उल्लंविउं तेण ॥२८॥
 जरजिन्नं उत्तरियं तट्ठत्ति तुट्ठं तओ अहे पडिओ । पेढावइणो भज्जाए उवरि हिट्ठम्मि सुत्ताए ॥२९॥

भार्यासख्या गृहीत्वा किञ्चिदपि कणिशाघर्दायित्वा । उल्लं करोति सभार्यस्ततस्तस्य क्षेत्रे शरभैः ॥१५॥
 आक्रान्तं धान्यं पुनरपि स कृपति तत् क्षेत्रम् । सन्ध्यासमये गात्रौ तस्य पश्यतः प्रक्षिपति ॥१६॥
 तद्वाटके, अथान्यदा च दृष्ट्वा दर्शयित्वा तस्य । मुक्तौ गावौ बहिस्तेन न ज्ञातौ कुत्रापि गतौ ॥१७॥
 ततस्तस्यं गृहे प्राप्तः पश्यति निष्पुण्यकं कुत्र गावौ ? । भणति तव गेहे, सिस्सो वाटके सन्ध्यायाम् ॥१८॥
 त्वया दृष्ट्या दृष्टौ, दृष्टौ स भणत्यनवहितेन मया । किन्तु त्वया नो भणितं गोभ्यां समं 'भालयस्व' ॥१९॥
 तस्मान्मर्त्यस्य गावौ निष्पुण्यो भणत्यपितावेव । इति जाते संवादे चलितौ तौ द्वावपि विवदमानौ ॥२०॥
 नगरे सचिवपार्श्वे कलहायमानौ यातो यावत्तौ मार्गे । एकस्तुरगारूढः पुरुषस्तुरगस्य गृहे ॥२१॥
 धावन् संजातः संमुखो-निष्पुण्यस्य ततस्तेन । भणितः स यथैतमर्थं बाल्य भोः पथिक ! ॥२२॥
 सेनापि निजगृहा हतः स बालयितुं ततो गच्छति । मर्माहतो मृतः स पतितः सहसेति धरणीतले ॥२३॥
 प्रमणत्यश्ववारस्त्वया किं मारितोऽयमर्थः ? । स भणति तवत्वचनेन बालितो मारितो न पुनः ॥२४॥
 सोऽपि लग्नः गृहे विद्रावणबुद्ध्या याति ताभ्यां समम् । ततो नगरपरिसरे जाता रजनिस्ततस्तत्र ॥२५॥
 सुप्ता वटस्योपरि सर्वे ते श्वापदेभ्यो मयभीताः । पश्चादागतं च किञ्चिदपि सुप्तं नटपेठकमघं ॥२६॥
 निष्पुण्यको विचिन्तयत्यहह अहं कथमाभ्यां छुट्ठिप्यामि । जीवन्, तस्मादुद्ध्व्य मरणं सरामीति ॥२७॥
 इति चिन्तानन्तरं निजोत्तरीयेण पाशं कृत्वा । वटशाखायामात्मा मुक्त उल्लम्बितुं तेन ॥२८॥

तो तद्धारकंता मया नदी तस्स पुण न रोमंषि । मुरियं, तो तच्चत्ता रोरं पइ जंपए एवं ॥३०॥
 रे दुट्ट ! मज्झ भज्जा कहं तए मारिया महापाव ! । सो भणइ न तुह भज्जापरणत्थं एवमारियं ॥३१॥
 किंतु इमाण भएणं एवं विहियं जओ इमे दोवि । मह झगडेणं लग्गा गोणतुरंगान कज्जेण ॥३२॥
 तइओ तुमंषि दुक्कसु मच्चूसे सचिवसंनिहाणमि । जं भणिही सो तमहं तुहसवि उचियं करिस्सामि ॥
 तो पत्ते पच्चूसे करणनिविट्टस्स मंतिणो कहिओ । सव्वोवि य वुत्तं सव्वोहिनि, भणइ तो पत्ती ॥
 भो गोणइन्न ! किं ते दिट्ठा गोणा इमेण मुच्चंता ? । सो भणइ सचिव ! दिट्ठा परं न वुत्तं इमं वयणं ॥
 जह तुह इमे बलइ पिच्छसु ता जामि नियगिहे अहं । जेण वक्त्था एमा पदमं चिव जंपिया आसि ॥
 तत्तां तुरयाहिबई पुट्ठो सचिवेण किं तए भणियं । बालेसु इमं तुरगं, सो भणइ एवमेयंति ॥३७॥
 निप्पुणगोवि पुट्ठो किं रे उल्लंघिओ तए अण्णा ? । सो जंपइ एयाणं भएण एवं मए विहियं ॥३८॥
 तह दाणी दायव्वा बीयं भत्तं च किराणियं जेसि । ताण भएणवि जम्हा न बीयमित्ति मे बलियं ॥
 किंपुण परणंषि न मे संजायं मंदभगभाणिस्स । इय अप्पं सोयंतस्स तस्स उयं सुहं कम्मं ॥४०॥
 तत्तो तदुवरिं करुणा जाया मंतिस्स, पणए एवं । गोणवइ नियनयणे अण्विय गिण्हेसु तं गोणे ॥
 तुरयाहिबई भणिओ नियमीहं अप्पिऊण एयस्स । गिण्हेसु इमाउ तुरगं पणइ पेडावइंषि तहा ॥४२॥
 ते अवलंघसु अप्पं उच्चतराए बडस्स साहाए । एस जहो सोविस्सइ पडेसु तं उवरिमेयस्स ॥४३॥

जरानीर्णमुत्तरायं तडदिति त्रुटितं ततोऽवः पतितः । पेटकपतेर्मार्याया उपर्यच्च सुतायाः ॥२९॥
 ततस्तद्भारान्ता मृता नदी तस्य शुर्न रोमापि । स्फुटितं, ततस्तद्भारं रोरं प्रति जल्पत्येवम् ॥३०॥
 रे दुष्ट ! मम भार्या कथं त्वया मारिता महापाव ! । स मणति न तव भार्यामरणार्थमेवमाचारितम् ॥३१॥
 किन्तुवनयोर्मयेनैवं विहितं यत् इमौ द्वावपि । मम विद्रावणे लग्नौ गेतुरङ्गयोः कार्येण ॥३२॥
 तृतीयस्त्वमपि दौकस्व प्रसूये सचिवसंनिधाने । यद् मणिप्यति स तदहं तवाप्युचितं करिष्यामि ॥३३॥
 ततः प्राप्ते प्रसूये करणनिविष्टस्य मन्त्रिणः कथितः । सर्वेऽपि च वृत्तान्तः सर्वैरपि, मणति ततो मन्त्री ॥
 सो गोमन् ! किं त्वया दृष्टौ गावावनेन मुच्यमानौ ! । स मणति सचिवं । दृष्टौ परं नोक्तमिदं बचनम् ॥
 यथा तवेयं बलीवर्दा पश्य तावद् यामि निजगृहेऽहम् । येन व्यवस्थेया प्रथममेव जल्पिताऽसीत् ॥३६॥
 ततस्तुरगाधिपतिः पृष्ठः सचिवेन किं त्वया मणितम् । बालयेमं तुरगं, स मणत्येवमेतदिति ॥३७॥
 निष्पुण्यकः पृष्ठः किं रे उल्लंघितस्त्वयाऽस्या ? । स जल्पत्येतयोर्मयेनैवं मया विहितम् ॥३८॥
 तथा करो दातव्यो द्वितीयं भक्तं च किलानीनं येषाम् । तेषां मयेनापि यस्मात् न बीजमात्रमपि मे बलितम् ॥
 किन्तु मरणमपि स मे संजातं मन्दभाग्यभागिनः । इत्यात्मानं शोचतस्तस्योदितं शुभं कर्म ॥४०॥
 ततस्तदुपरि करुणा जाता मन्त्रिणः, प्रमणत्येवम् । गोपतिं निजनयने अर्पयित्वा गृहाण त्वं गावां ॥४१॥
 तुरगाधिपतिर्माणितो निजनिहामर्षयित्वैतस्मै । गृहाणास्मान् तुरगं प्रमणति पेटकपातिमपि तथा ॥४२॥
 त्वमवलम्ब्यान्मानमुच्चतरायां वटस्य शाखायाग । ण्योऽवः स्वप्स्यति पत त्वमुपर्येतस्य ॥४३॥

चिंतयन्ति गोणतुरयाहिवावि इह नयनजीहसत्ताए । हुंतीए अत्रेवि हु होहिती गोणतुरयाई ॥४४॥
 पेडावईवि चितइ भज्जावि मया ममापि मारेइ । जिन्नवसणस्स पासो तुट्ठो एयस्स, नो मज्ज ॥४५॥
 सो तुट्ठिही जओ मे वल्लियं वत्थं, कहंमि तुट्ठेवि । निवडंतस्सवि पाणा नेय मए तस्स गमिहंति ॥४६॥
 इय चित्तिऊण मुक्को सव्वेहि वि दुग्गओ गओ गेहे । सच्चिवेण तस्स मुक्का दाणी तवणीवि य विइन्ना ॥
 इय मुणिउं सो माणो पइदिवसं एइ सूरिवक्खाणे । अइअन्निक्खो-अक्खेवणीए मुत्तूण वावारं ॥४८॥
 तज्जोगयं मुणेउं सूरी साइइ गिहत्थजणउचियं । सम्मत्ताईवारसविहंमि धम्मं सवित्थरओ ॥४९॥
 तेणवि सो पढिवन्नो पिउणा समगंमि पइदिणं तत्तो । वंदंति देवगुरुणो, सामय्यं पुण विसेसेण ॥५०॥
 गिण्हंति उभयकालं, हट्ठे ववहरइ माणओ चेव । परिचत्तवाललीलो धम्मप्रभावेण सो जाओ ॥५१॥
 ववहरइ तस्म हट्ठे पयाइलोओ सयावि पाएण । लद्धम्मि भत्तए ते तस्स पयच्छंति तं दव्वं ॥५२॥
 इय वच्चंते काले केणवि भत्तम्मि लद्धए संते । नो माणयस्स दिन्नं किंचिवि मग्गंतयस्सावि ॥५३॥
 अन्नेण पुणो अद्धं अन्नेणद्धस्स अद्धयं दिन्नं । ता जाव दस सहस्सा जाया छेयंमि माणस्स ॥५४॥
 असमाहाणं जायं तहवि हु सामाअयं न मिल्लेइ । गहियम्मि वि सामइए मणम्मि माणो विचित्तेइ ॥५५॥
 एएणं दुट्ठेणं पयाइवग्गेण मज्झं बहुदव्वं । गमिअं संपइभत्ते, भविस्सभत्तम्मि पुण अहयं ॥५६॥
 दाऊण किपि वइगरणियाण एयाणं सव्वमवि भत्तं । उवरिपि हु गिण्हस्सं तो मे सव्वंपि-तं दव्वं ॥
 होही, विचाररहियं तो तेहि समं कमेण ववहारं । संवरिय करिस्समूहं गहणाणं उवरि ववहारं ॥५८॥

चिन्तयतो गौतुरगाधिपवीह नयनजिह्वासत्तायाम् । भवन्त्यामन्येऽपि हि भविष्यन्ति गौतुरगादयः ॥४४॥
 पेटकपतिरपि चिन्तयति भार्यापि मृता मामपि मारयति । जीर्णैसनस्य पाशास्तुट्ति एतस्य, नो मम ॥४५॥
 स तुट्ठिप्यति यतो मे पीनं वल्लं, कथमपि त्रोटयिष्या । निपतताऽपि प्राणा नैव मया तस्य गमिष्यन्ते ॥
 इति चिन्तायित्वां मुक्तः सर्वैरपि दुर्गतो गतो गेहे । सच्चिवेन तस्य मुक्तः करं उञ्छोऽपि च वितीर्णः ॥
 इति श्रुत्वा स मानः प्रतिदिवसमेति सूरिव्याख्याने । अत्याक्षिप्त आक्षेपण्या मुक्त्वा व्यापारम् ॥४८॥
 तद्योग्यतां ज्ञात्वा सूरिः कथयति गृहस्थजनोचितम् । सम्यक्त्वादिद्वादशविधमपि धर्मं सविस्तरम् ॥४९॥
 तेनापि स प्रतिपन्नः पित्रा सममपि प्रनिदिनं ततः । वन्देते देवगुरुन्, सामयिकं पुनर्विशेषेण ॥५०॥
 गृहीत उभयकालं, हट्ठे व्यवहरति मान एव । परित्यक्तवाललीलो धर्मप्रभावेण स जातः ॥५१॥
 व्यवहरति तस्य हट्ठे प्रजादिलोकः सदापि प्रायेण । लब्धे भक्ते ते तस्य प्रयच्छन्ति तद् द्रव्यम् ॥५२॥
 इति व्रजति काले केनापि भक्ते लब्धे सति । नो मानस्य दत्तं किञ्चिदपि मार्गयतोऽपि ॥५३॥
 अन्येन पुनरर्धमन्येनार्धस्यार्धं दत्तम् । तावद् यावद् दश सहस्राणि जातानि च्छेदे मानस्य ॥५४॥
 असमाधानं जातं तथापि हि सामायिकं न मुञ्चति । गृहीतेऽपि सामयिके मनसि मानो विचिन्तयति ॥५५॥
 एतेन दुष्टेन प्रजादिवर्गेण मम बहुद्रव्यम् । गमितं संप्रतिभक्ते, भविष्यद्भक्ते पुनरहम् ॥५६॥
 दत्त्वा किमपि वैकराणिकेभ्य एतेषां सर्वमपि भक्तम् । उपर्यापि हि ग्रहीष्ये ततो मे सर्वमपि तद् द्रव्यम् ॥

इय निचलम्भि द्वाणे वटंतो सूरिणावि सो नाओ । नाणेण तओ भणिओ भो भो वज्जसु अवज्जाणं ॥
जओ ।

गदिऊणं सामइयं गिहचिंतं जो य चित्थं सइदो । अट्टवमट्ठोवगओ निरत्थयं तस्स सामइयं ॥६०॥
इय सोउं सो जंपइ भयवे ! अत्थेण होइ धम्मोवि । ववहारेण स ट्ठो ताचिता मह न फिट्ठेइ ॥६१॥
तो भणइ मुणिवरिदो मा एवं भणसु देसु भार्वेण । पिच्छादुक्कडमहुगा सोवि न से उत्तरं देइ ॥६२॥
नवरमभिग्गहजुत्तं सामइयं कुणइ नियगिहठिओवि । मणसा अट्टवसट्ठो तत्थवि अज्जिणइ बहुकम्मं ॥
अह अन्नया य सामाइयट्ठिओ कसिणचउदसीए गिहे । खुट्ठीमरीए छलिओ तो सो मरिउं भवे भमिओ ॥
सेट्ठीवि गंगदत्तो पालेउं निक्कलंकिगिहियम्मं । ईसाणे उववन्नो तइयभवे सिञ्जिही तत्थ ॥६५॥

॥ इति सामायिकप्रथमातिचारविपाके मानस्य दृष्टान्तः ॥

मविप्यति, विचाररहितं ततस्तैः समं क्रमेण व्यवहारम् । संवृत्य करिष्येऽहं वन्धकानामुपरि व्यवहारम् ॥
इति निश्चले ध्याने वर्तमानः सूरिणापि स ज्ञातः । ज्ञानेन ततो मणितो भो भो वर्जयापध्यानम् ॥१९॥
यतः ।

गृहीत्वा सामायिकं गृहचिन्तां यश्च चिन्तयति श्राद्धः । आर्तवशात्तौपगतो निरर्थकं तस्य सामायिकम् ॥
इति श्रुत्वा स नल्पति भगवन् ! अर्थेन भवति धर्मोऽपि । व्यवहारेण स झुटितस्तस्माच्चिन्ता मम न अश्यति ॥
ततो मणति मुनिबरेन्द्रो मैघं मणं देहि भावेन । मिथ्यादुष्कृतमधुना सोऽपि न तस्योत्तरं ददाति ॥६२॥
केवलमभिग्रहयुक्तं सामायिकं करोति निजगृहस्थितोऽपि । मनसार्चवशात्तस्तत्राप्यर्जयति बहुकर्म ॥६३॥
अध्यान्यदा च सामायिकस्थितः कृष्णचतुर्दश्यां गृहे । क्षुद्रामर्षाश्छलितस्ततः स मृत्वा भवे भ्रान्तः ॥६४॥
श्रेष्ठचपि गङ्गदत्तः पालयित्वा निष्कलङ्कगृहधर्मम् । ईशान उपपन्नस्तृतीयभवे सेत्स्यति तत्र ॥६५॥

असमंजसां जंपइ गहिउं सामाइयंपि जो सइहो । विसदोव्व कुगइत्तो सो सोयइ अप्पणो सलियं ॥१॥
तथाहि,—

अच्छरियाण कुलं पिव लच्छीए निवासवासभवणं । विज्जाण निहाणं पिव नयरं इह अत्थि साकेयं ॥
तस्मि मिउमहुरभासी आसी सिट्ठी विसिट्ठज्जणजिट्ठो । आसथरो नामेणं भज्जा तस्सत्थि वसुहारा ॥
अट्ठमयठाणयइहो अहम्मसइहो सयावि अवियंइहो । ताणत्थि सुओ विसदो मित्तो तस्सवि वर्णा निसदो ॥
धम्मम्मि इहो असदो, विसदो कुंदोव्व लोयसंतावी । वियरंति दोवि समगं वणिज्जकज्जेण देसेसु ॥५॥
अह अन्नया भमंतेहिं तेहिं पंथम्मि पइपरिभट्ठं । दिट्ठं मुणीण ज्यलं उवविट्ठं साहिछायाए ॥६॥
भणियं विसहेण तओ एए जाणंति सव्वमवि निसद ! । पुच्छिजंतु इमे ता लामालभाइयं किंपि ॥
इय बुद्धीए तओ ते पत्ता साहुण पायपासम्मि । नमिऊण साहुज्यलं उवविट्ठा उचियठाणम्मि ॥८॥
जिट्ठेण साहुणा ते पुट्ठा मगं पुरस्स करसावि । हमिऊण परुपरओ मगं साहंति तस्स तओ ॥९॥
पुट्ठा मुणिणावि तओ किं भो तुव्वेहिं इसियमन्नोन्नं ? । नियभिप्पाओ कहिओ विसहेण मुणिस्संजह अहं ॥
पुच्छिस्सं लामाई तुम्हे मगं पि जे न याणेह । तवकइणं ता दूरे अहंहेहिं विणिच्छियं तुम्ह ॥११॥
तो भगइ मुणी सच्चं एयं जं जेपियं परं किंतु । दव्वपइम्मि सुल्ला लहंति मगं जह तहेय ॥१२॥
भावपइम्मि उ भट्ठा कट्ठेण उचितं तं पुणो कहवि । जह तुम्हे पच्चट्ठा परियंइह अयाणुया धणियं ॥
तो भणियं विसहेण एक्कं चिय बुज्झिमो वयं मगं । गामागराइयाणं न उणो मगंतरं अन्नं ॥१४॥

असमंजसाणि जल्पति गृहीत्वा सामायािकमपि यः श्राद्धः । विसद इव कुगतिप्राप्तः सं शोचत्यात्मनः स्खलितम् ॥
आध्वर्याणां कुलमिव लक्ष्म्या निवासवासमवनमिव । विद्यानां निधानमिव नगरमिहास्ति साकेतम् ॥२॥
तस्मिन्मृदुमधुरभाष्यासीच्छ्रेष्ठी विशिष्टजनज्येष्ठः । आशाधरो नाम्ना भार्या तस्यास्ति वसुधारा ॥३॥
अष्टमदस्थानस्तब्धोऽधर्मधृद्धः सदाप्यविदग्धः । तयोरस्ति सुतो विसदो मित्रं तस्यापि वणिग् निपटः ॥४॥
धर्मं ददोऽशतः, विपटः कुण्ठ इव लोकसंतापी । विचरतो द्वावपि समं वाणिज्यकार्येण देशेषु ॥५॥
अभान्यदा अमद्गतां ताम्भ्यां पथि पथिपरिभ्रष्टम् । दृष्टं मुन्योर्युगलमुपविष्टं शास्त्रिच्छायायाम् ॥६॥
भणितं विसदेन तत एतौ जानीतः सर्वमपि निसद ! । पृच्छयेतामिमौ तस्माल्लामालाभादिकं किमपि ॥७॥
इति बुद्ध्या ततनौ प्राप्ते साध्वोः पादपार्श्वे । नत्वा साधुयुगलमुपविष्टावुचितस्थाने ॥८॥
ज्येष्ठेन साधुना तौ पृष्टौ मार्गं पुरस्य कस्यापि । हसित्वा परस्परतो मार्गं कथयतस्तस्य ततः ॥९॥
पृष्टौ मुनिनापि ततः किं भो युवाभ्यां हसिब्रमन्योन्यम् ? । निजभिप्रायः क्रुधितो विसदेनं मुनेर्यथावाम् ॥
प्रस्थावो लामादि युष्मान् मार्गमपि मे न वानीथ । तत्कथनं तस्माद् दूरं यावाम्भ्यां विनिश्चितं युष्माकम् ॥
ततो मणति मुनिः सत्यमेतद् यज्जल्पितं परं किन्तु । द्रव्यपथे भ्रष्टा लभन्ते मार्गं यथा तथैव ॥१२॥
भावपथे तु भ्रष्टाः कटेनोपयन्ति ते पुनः क्रयमपि । यथा युवां प्रभट्ठा पर्यट्ठोऽज्ञायकौ वाटम् ॥१३॥
ततो भणितं विपटेनैकमेव बुध्यावह आवां मार्गम् । ग्रामाकरादिकानां न पुनर्मार्गान्तरवन्त्यत् ॥१४॥

तो भणइ मुण्णि गामाइयाण पढ्ढो य दब्बपग्गोत्ति । नाणाइयाण वीओ विन्नेओ भावपग्गोत्ति ॥१५॥
 जीवाइया पयत्था ज्ञाणिज्जंतीह जेण तं नाणं । तं पुण पंचपयारं मइनाणाई मुणेयव्वं ॥१६॥
 सम्मत्तं पुण वुत्तं जीवाइपयत्यसत्यसदहणं । देवा अरिहंता चियं गुरुणो य सुसाहुणो चैव ॥१७॥
 तं पुण तिविहं खाइय खाओवसंमं च उवसमसमुत्तं । अंहेवा कारगरोयगदीवममेएण तं तिविहं ॥१८॥
 चारित्तंपि य दिट्ठं पंचविहं संपइयाइमेएणं । इय किंचि वित्थरेणं कहिओ भो भावपग्गोवि ॥१९॥
 जइ तुम्हेहिं कहिओ पंजलओ अम्ह दब्बपग्गोत्ति । तह तुम्हाणं कहिओ अम्हेदिवि भावपग्गोत्ति ॥२०॥
 तुम्हकहियम्मि पग्गे गच्छिस्सें वट्ठयाणजोगेण । अम्हकहियम्मि पग्गे तुम्हेवि पयट्ठह जइच्छा ॥२१॥
 विसडेण तओ भणियं कहेह देसेण भावपग्गोपि । पडियुन्नयावमग्गे गंतुमसत्ता जओ नाह ! ॥२२॥
 सम्मत्तस्स सरूवं धूलपपाणाइवायविरयाइं । धारसविहगिहियम्मं कहेइ साहू सविवरंपि ॥२३॥
 तेदिवि तं पडिवन्नं सम्मं अवहारिउं वित्तेसेणं । अंह मुणिणो संचलिया तक्कहियपडेण, तेवि तओ ॥२४॥
 नमिउं अभिहइयपुरे पत्ता तत्थवि य धेवदियहेहिं । पत्तमणिच्छियलाभा चलिया तो नियपुं पत्ता ॥२५॥
 कुव्वंति जहाक्कहियं सम्मं सम्मत्तपाइगिहियम्मं । सामाइए वित्तेसेण ताणं जत्तो इमुं मुणिणं ॥२६॥
 सामाइयम्मि उ कए समणो इव सावओ हवइ जम्हा । एएण कारणेणं बहुसो सामाइयं कुज्जा ॥२७॥
 सामाइपट्ठियाणं जह जह उल्लसइ सुद्धपरिणामो । तह तह अणेयभवसंचियाणि कम्माणि निदहइ ॥२८॥
 इय सामइपरपाणं ताणं वधंति वामरा बहुया । किंतु विसदो पमाई रायकहाईवि भासेइ ॥२९॥

ततो भणति मुनिर्ग्रामादिकानां प्रथमश्च द्रव्यमार्ग इति । ज्ञानादिकानां द्वितीयो विज्ञेयो भावमार्ग इति ॥१५॥
 जीवादिकाः पदार्था ज्ञायन्त इह येन तज्ज्ञानम् । तन् पुनः पञ्चपकारं मतिज्ञानादि ज्ञातव्यम् ॥१६॥
 सम्यक्त्वं पुनरुक्तं जीवादिपदार्थसार्थद्वानम् । देवा अर्हन्त एव गुरवरच सुसाधव एव ॥१७॥
 तन् पुनस्त्रिविधं क्षायिकं क्षायेपशमिकं श्लेषशमसमुत्थम् । अथवा कारकरोचकदीपकभेदेन तन् त्रिविधम् ॥
 चारित्रमपि च दिष्टं पञ्चविधं सामायिकादिभेदेन । इति किञ्चिद्विस्तरेण कथितो भो भावमार्गोऽपि ॥१९॥
 यथा युवाभ्यां कथितः प्राज्ञलोऽस्माकं द्रव्यमार्ग इति । तथा युवयोः कथितोऽस्माभिरपि भावमार्ग इति ॥२०॥
 युष्मत्कथिते मार्गे गमिष्यावो वर्तमानयोगेन । अस्मत्कथिते मार्गे युवामपि प्रयतेतां यदीच्छा ॥२१॥
 विसदेन ततो भणितं कथयत देशेन भावमार्गमपि । परिपूर्णभावमार्गे गन्तुमशक्तौ यतो नाय ! ॥२२॥
 सम्यक्त्वस्य स्वरूपं स्थूलप्राणातिपातविरतादिम् । द्वादशविधगृह्णैर्धर्मं कथयति साधुः सविवरमपि ॥२३॥
 ताभ्यामपि सं प्रतिपन्नः सम्यग्प्रवार्थं विशेषेण । अथ मुनी संचलितौ तत्कथितपथेनं, तावपि ततः ॥२४॥
 नत्वाऽभिरुचितपुरं प्राप्ते तत्रापि च स्तोकादिवसैः । प्राप्तमनइप्सितलामौ चलितौ ततो निजपुरं मार्त्ता ॥
 कुलो ययाकाधितं सम्यक् सम्यक्त्वादिगृह्णैर्धर्मम् । सामायिके विशेषेण तयोर्यत्न इदं श्रुत्वा ॥२६॥
 सामायिके तु कृते श्रमण इव श्रावको भवति यस्मात् । एतेन कारणेन बहुशः सामायिकं कुर्यात् ॥२७॥
 सामायिकस्थितानां यथा यथोल्लसति शुद्धपरिणामः । तथा तथानेकभवसंचितानि कर्माणि निर्दलति ॥२८॥

कयसामइओवि करेइ हासजवहासकेलिलीलाओ । वारिज्जइ मित्तेणं तहामि पगई इमा त्रस्स ॥३०॥
 नो विरमइ एयाणं तत्तो सावयजणेण इय भणिओ । गहियसामइयनियमा हासवखेहुइ वज्जेति ॥३१॥
 तथा ।
 कइसाइमओ पुच्चिं बुद्धीए पेहिऊण भासेज्जा । सइनिरवज्जं वयणं अन्नह सामाइयं न भवे ॥३२॥
 तो भणइ विसदसइदो किं करिमो भज्ज एरिसा पगई । वारिज्जंतोहिं हु धम्मिएहिं अहियं पयट्ठेमि ॥३३॥
 मह पडिवेसिओ जह वारिज्जंतोवि पुत्तनत्तुहिं । अहियं निट्ठुरभासी होइ तहा अहमवि अहम्मो ॥३४॥
 तो भणिओ अन्नेहिं को सो पाडोसिओ कहसु इण्हि । सो भणइ बुद्धसिद्धी नामेणं आमि संतोत्ति ॥
 विहवी निट्ठुरभासी पुत्तपुत्ताइसंतइसमेओ । अह अन्नया पयत्तो वीवाहो तस्स गेहम्मि ॥३५॥
 तणयंदुहियाए, तत्तो पत्ते वारिज्जयंस्स समयम्मि । पुत्तेणं पिया भणिओ पयंपियं व्वं न दुव्वयणं ॥
 अन्नोवि हु भासंतो अमंगलं ताय । वारियव्वो य । जम्हा आसन्नोच्चिय पवट्ठए लग्गसमउत्ति ॥३६॥
 तो भणइ सिद्धी संतो लग्गं वा एउ मरणसमओ वा । नाहं किंचि भणिस्सं मुओव्वं मुक्कव्वं चिट्ठिस्सं ॥
 तत्तो निसीहसमए सुयं समुट्ठेवि संतओ सिद्धी । अवलोइवि गृहचकं विणिच्छिउं लग्गसमयं च ॥३७॥
 सो सइइ नियतणयं रे रे छोहरय ! गोवखयं ठोडं । उट्ठवसु जेण लग्गं सो साइइ जइ मओ मेय ॥३८॥
 तो भणियं तणएणं मा मा मा ताय ! एरिस्सं वयणं । भणसु कल्लाणवयणं जं चउरीए धुया चड्ढी ॥
 चडउ चउरीइ सुलीए वावि ताहं न किंपि जंपिस्सं । जाव न एमा रंडा मंह गेहाओ उ नीहरिया ॥

इति सामायिकरतयोस्तयोर्ब्रजन्ति वासरा बहवः । किन्तु विसदः प्रमादी राजकथाद्यपि भाषते ॥२९॥
 कृतसामायिकोऽपि करोति हासोपहासकेलिलीलाः । वार्यते मित्रेण तथापि प्रेकृतिरियं तस्य ॥३०॥
 नो विरमत्येताभ्यस्ततः श्रावकजनेनेति भणितः । गृहीतसामायिकनियमा हासखेलादिं वर्जयन्ति ॥३१॥
 कृतसामायिकः पूर्वं बुद्ध्या प्रेर्य भाषेत । सदा निरवधं वचनमन्यथा सामायिकं न भवेत् ॥३२॥
 ततो भणति विसदश्चादः किं कुर्मो ममेदशी प्रकृतिः । वार्यमाणोऽपि हिं वार्मिकैरधिकं प्रवर्ते ॥३३॥
 मम प्रातिवेशिको यथा वार्यमाणोऽपि पुत्रनप्तुभिः । अधिकं निट्ठुरभाषी भवति तथाऽहमन्यधर्मः ॥३४॥
 ततो भणितोऽन्यैः कः स प्रातिवेशिकः कथयेदानीम् । स भणति वृद्धश्रेष्ठी नाम्नाऽऽसीच्छान्त इति ॥३५॥
 विमवी निट्ठुरभाषी पुत्रप्रपुत्रादिसंततिसमेतः । अथान्यदा प्रवृत्तो वीवाहस्तस्य गेहे ॥३६॥
 तनयंदुहितः, ततः प्राप्ते विवाहस्य समयं । पुत्रेण पिता भणितः प्रजल्पितव्यं न दुर्वचनम् ॥३७॥
 अन्योऽपि हि भाषमाणोऽमङ्गलं तात ! वारयितव्यश्च । यस्मादासन्न एव प्रवर्तते लग्नसमयं इति ॥३८॥
 ततो भणति श्रेष्ठी शान्तो लग्नं वैतु मरणसमयो वा । नाहं किञ्चिन्नणिष्यामि मृत इव मूक इव स्थास्यामि ॥
 ततो निर्वायसमये स्वयं संयुत्त्याय शान्तः श्रेष्ठी । अवलोक्य ग्रहचक्रं विनिश्चित्य लग्नसमयं च ॥३९॥
 स शब्दयति निजतनयं रे रे दारक ! गोक्षतं भट्टम् । उत्थापय येन लग्नं कथयति यदि मृतो नैव ॥४०॥
 ततो भणितं तनयेन मा मा मा तात ! ईदृशं वचनम् । भण कल्याणवचनं यद्विवाहमण्ये दुहिता नटिष्यति ॥

तो भणियं तणएहि 'रंडा' मा भणसु ताय ! पढमपि । सो भणइ तुम्हजंणणी सयाविरंडा मए भणिया ॥
 तहवि न जाया रंडा, किं रे दुद्धाई मंगलसएहि । जायंति, एवमाईतम्भणियाणं तु नो संस्ता ॥४५॥
 एवं ममावि पगई केलीकरणम्मि कम्ममूढस्स । तहवि जंयणं करिस्सं सामय्यं पुण न हु चइस्सं ॥४६॥
 निसदो पवट्टसइदो सामय्यं गिण्हज्जण पारेइ । अइयारपंकमुक्कं सावयधम्मपि तह सव्वं ॥४७॥
 पगईए सदो विसदो कयसामइओवि दुप्पणीदाणं । वायाए कुणइ तो तं निसदो वारेइ पइदियहं ॥४८॥
 तो भणइ इमं विसदो होसि तुमं सुरवरो महिइदीओ । होहमहं मदलिओ तुहतणओ तहविइयइसइ ॥
 इय विसदनिसदसइदा कालेणं कवलिया समाहीए । सोइम्मे उववआ विसदो अप्पइदीओ जाओ ॥
 निसदसुरभिचमज्जे, तत्तो दइट्ठण तस्स गुरुरिद्धि । नाज्जण पुव्वजम्मं तत्तो झूरइ थहुं विसदो ॥५१॥
 सरिसेठिवि गिहिधम्मो दोहिवि परिपालिओ तहवि जाओ । अज्जवसायवसेण एसो सामी अहं भिच्चो ॥
 दइदी मुदेण मए धम्मविरुद्धं समायरंतेण । हासुवहासपरेणं हा हा हा हारिओ जम्मो ॥५३॥
 वइइयसिंजमणं काजुरिसेणं न सक्कियं काउं । सायइययित्तकालंपि अहह अहो दोहयाहय्यं ॥५४॥
 बारिज्जंतेणवि निसदवधुणा जंपियं इमं तइया । तं होसि महिइदीओ सुरो अहं तुज्ज मदलिओ ॥५५॥
 तं सच्चं चिय जायं निसदसुरो जइवि पुव्वनेहेण । अइगउरवेण पांसइ तहावि पुव्वकियवसेण ॥५६॥
 गरुओ गलेवलंबइ मदलिओ तस्म पिच्छणयकाले । तो तह शिज्जइ हियए जह दुक्खं केवली मुणइ ॥

चटतु धियाहमण्डपे शूल्यां वापि सावदहं न किमपि जल्पिष्यामि । यावन्नैपा रण्डा मम गेहातु निःसृता ॥
 ततो भणितं तनयैः 'रण्डा' मा भण तात ! प्रथममपि । स भणति शुष्मज्वननी सदापि रण्डा मया मणिता ॥
 तथापि न जाता रण्डा, किं रे दुग्धानि मङ्गलशतैः । जायन्ते, एवमादितद्भणितानां तु नो संख्या ॥४५॥
 एवं ममापि प्रकृतिः केलिकरणे कर्ममूढस्य । तथापि यतनां करिष्ये सामायिकं पुनर्न हि त्यक्ष्यामि ॥४६॥
 निसदः प्रवृत्तश्रद्धः सामायिकं गृहीत्वा पारयति । अतिचारपङ्कमुक्तं श्रावकधर्ममपि तथा सर्वम् ॥४७॥
 प्रकृत्या शटो विसदः कृतसामायिकोऽपि दुष्प्राणिधानम् । वाचा करोति ततस्तं विसदो वारयति प्रतिदिवसम् ॥
 ततो मणसीमं विसदो भवसि त्वं सुरवरो महर्द्धिकः । भविष्याम्यहं मार्दङ्गिकस्त्वदीयस्तथापीति हसति ॥
 इति विसदनिसदश्राद्धौ कालेन कवलितौ समाधिना । सौधर्म उपपन्नौ विसदोऽल्पार्द्धिको जातः ॥५०॥
 निसदसुरभृत्यमध्ये, ततो दट्ठ्ठा तस्य गुरुक्राद्धिम् । ज्ञात्वा पूर्वजन्म ततः सिचते बहु विसदः ॥५१॥
 सदृशान्यामपि गृहिधर्मो द्वाभ्यामपि परिपालितस्तथापि जातः । अज्यवसायवशेनैव स्वाम्यहं भृत्यः ॥५२॥
 हा-धिगुं मुग्धेन मया धर्मविरुद्धं समाचरता । हासोपहासपरेणं हा हा हा हारितं जन्म ॥५३॥
 वचोव्याघ्रांसंयमनं कापुरुषेण न शक्यं कर्तुम् । सामायिकमात्रकालमप्यहह अहो मोहमाहात्म्यम् ॥५४॥
 वार्यमाणेनापि निसदवधुना जल्पितमिदं तदा । त्वं भवसि महर्द्धिकः सुरोऽहं तव मार्दङ्गिकः ॥५५॥
 तत्सत्यमेव जातं निसदसुरो यद्यपि पूर्वस्नेहेन । अतिगौरवेण पश्यति तथापि पूर्वक्रियावशेन ॥५६॥
 गुरुगलेऽवलम्बते मृदङ्गस्तस्य प्रेक्षणकाले । ततस्तथा क्षीयते हृदये यूया दुःखं केवली जानाति ॥५७॥

चइज्ज तओ दोन्निवि महाविदेहम्मि संजमं पण्ण । पाप्पिस्संति सिवपय उप्पाडिय केवल्लुत्ताण ॥५८॥

॥ इति सामायिकद्वितीयातिचारविपाके विसद्वनिसद्वकथानक समाप्तम् ॥

च्युत्वा ततो द्वावपि महाविदेहे सयम प्राप्य । प्राप्स्यत शिवपदमुत्पाद्य केवलज्ञानम् ॥५८॥

अप्यडिलेहियदाणे ठाणाइ करेइ अणुअंतो जो । कयसामइओ सो सामलोच्च सोएइ कुगइओ ॥१॥
तथाहि;—

चैयजंया कमलाणया य उन्नयपओहरा नयरी । कंकिल्लिपल्लवकरा मलयपुरी आसि रमणिच्च ॥२॥
तत्थ निवो नयसारो सच्छो सगुणो य तहवि गयतासो । चउजलहिमेइलमहीमहिलावत्त्यलंढारोच्च ॥
कुलधरसामलनामां वणिणो निवसंति तत्थ अश्वणिणो । दोन्निवि पत्तियउत्ता अविउत्ता भमहिं सव्यन्थ ॥
अह पत्तम्मि वसंते सेतेविं हू जो करेइणुवसंते । रइसुंदरसमिहाणे उज्जाणे ते गया दोवि ॥५॥
कीलंति विविइकीलाहि सुइकलत्तेहिं परिगयो जाव । ता अकंदरवोहो समुट्टिओ पुव्वदिसिहुत्तं ॥६॥
किं किंति जपमाणा उत्तालगईए जाव गच्छंति । ता पिच्छंति पभूयं लोयं पिंडीकयं तत्थ ॥७॥
एगो भणंति ओसइमंने कुब्बंति सिद्धिआईयं । केइ गुरुमुक्कपुक्का रयंति कुट्टंति हिययाइं ॥८॥
तो पुट्टो कोवि नरो कुलधरवणिणा किमित्थ बहुलोओ । अकंदपरो दीसइ, सो जाइ संपयं एत्थ ॥
कीलत्थं संगत्तो पत्तरुवो धनेसवणितणओ । नामेण मलयचंदो इंदो इव अन्तराहिं सपं ॥१०॥
नियभज्जाहिं समेओ कीलंतो काणणम्मि किण्हेण । सपेण सो दट्टो तो विलवइ एस इय लोओ ॥
अह उवयारं नाउं विज्जाहरविंदपरिगओ एगो । चारणंसमणो पत्तो तत्थ तओ तेवि पिच्छंति ॥१२॥
फहियं सेट्टिस तओ तेहिं जहा एस मुणिधरो सव्वं । जाणइ विज्जासिद्धो गयणे अवि भमइ सच्छंदं ॥
तुह तणयं जीवावइ एसो अन्भस्थिओ इह लहुं पि । गंतुण भणत्तु एयं करुणा गुरुसापरं साहुं ॥१४॥

अप्रतिलेखितस्थाने स्थानादि करोत्यनुपयुक्तो यः । कृतसामायिकः स इयामल इव शोचति कुगतिगतः ॥१॥
चम्पकनद्धा कमला (ला) नेनोन्नतपयोधरा नगरी । कङ्किल्लिपल्लवकरा मलयपुर्यासीद् रमणीव ॥२॥
तत्र-नृपो नयसारः स्वच्छः सगुणश्च तथापि गतत्रासः । चतुर्जलधिमेखलामहीमहिलावत्स्तलहार इव ॥३॥
कुलधरश्यामलनामानौ वणिजौ निवसतस्तत्रातिथिनौ । द्वावपि पत्तियुक्ताववियुक्तौ भ्रमतः सर्वत्र ॥४॥
अथ प्राप्ते वसन्ते शान्तानपि-खलु यः करोत्यनुपशान्तान् । रतिसुन्दराभिधान उधाने तौ गतौ द्वावपि ॥५॥
क्रीडतो विविधक्रीडाभिः सुहृत्कलत्रैः परिगतौ यावत् । तावदाक्रन्दरवायः समुत्थितः पूर्वदिगमिमुखम् ॥६॥
किं किमिति जल्पन्तावुत्तालगत्या यावद् गच्छतः । तावत्पश्यतः प्रमूतं लोकं पिण्डीकृतं तत्र ॥७॥
एके भणन्त्यौ पद्ममध्ये कुर्वन्ति शिष्ट्यादिकम् । केचिन्मुक्तगुरुपून्कारा र्वन्ति कुट्टयन्ति हृदयानि ॥८॥
ततः पृष्टः क्रोऽपि नरो कुलधरवणिना किमत्र बहुलोकः । आक्रन्दपरो दृश्यते, स जल्पति सांप्रतमत्र ॥९॥
क्रीडार्थं संप्राप्तः प्राप्तुरूपो धनेशवणिकतनयः । नान्मा मलयचन्द्र इन्द्र इवाप्सरोग्भिः समम् ॥१०॥
निजभार्याभिः समेतः क्रीडन् कानने कृष्णेन । सपेण स दष्टस्ततो विलपत्येव इति लोकः ॥११॥
अथोपकारं ज्ञात्वा विद्याधरवृन्दपरिगत एकः । चारणश्रमणः प्राप्तस्तत्र ततस्तेऽपि पश्यन्ति ॥१२॥
कथितं श्रेष्ठिनस्तनस्तैर्यथैव मुनिवरः सर्वम् । जानाति विद्यासिद्धो गगनेऽपि अमति स्वच्छन्दम् ॥१३॥
तत्र तनयं जीवयत्येवोऽभ्यर्थित इह लब्ध्वापि । गत्वा मौनेन करुणागुरुसागरं साधुम् ॥१४॥

तेनवि तहेव विहिय गतूणम्भतिथओ जह मुणिद । मह पुत्तो सपेणं कयतक्पेणं ढसिउत्ति ॥१५॥
 ता काऊण पसायं माणुसभिस्सं पयच्छ मह इण्हि । जीवावसु सोलसहिं भज्जाहिं समन्त्रियं एय ॥१६॥
 जा किंचि मुणिवरिंदो न भणइ विज्जाहरेण तो भणिय । जह एए मुणिवसहा विरया भो मतंतताण ॥
 उवएस देमि अह करुणाए तुज्ज जह निय तणयं । मुचसु मुणिपायाणं पुरओ धरणीए आणेउं ॥१८॥
 तच्चरणेरणुरजियतणुस्स उत्तरइ जेण विसवेगो । तेणवि तहत्ति विहियं अह तस्स मुणिप्पभावेण ॥१९॥
 तह विज्जाहरपच्छन्नसरियविसपाइमतमाहप्पा । रविकरतवियं व हिम विलय पत्तं विसं झत्ति ॥२०॥
 सुत्तविउद्दुक्ख तओ सिद्धिसुओ उट्ठए भणइ एव । किं एसो मेलाओ को एसो मुणिवरो ताव ! ? ॥
 तो कहइ तस्स सच्च तो सो उट्ठेइ बंदइ मुणिद । भणइ य विसहरयत्थो सामिय ! जीवाविओ तुमए ॥
 तो भणइ मुणी भो भो ! अहिस्स एगस्स तुह विस नद्ध । अज्जवि य मोहअहिणो विसेणं यत्थोसि न वाढ ॥
 तथाहि,—

अट्टमयट्ठाणफणी रइअरइसुभीमलोलरसणालो । हासभयभीमदाढो मोहपहाविसहरो रुदो ॥२४॥
 एएण जय ढसिय चैयइ नय किंचि अत्तणो किच्च । अन्नाणगरलघारियहारियनियकज्जपरमस्थ ॥२५॥
 जह कहवि गुरुनरिंदो सदेसणअमयवारिधाराहिं । अहिंसिचइ तट्टकक तहवि न सम्म परिच्छेइ ॥२६॥
 जइ पुण स कज्जाव उवएससुमंतदाणओ देइ । तहविहु सिर धुणेइ सम्म न सुणेइ, अह कहवि ॥२७॥
 भविपव्वयावसेण कस्सवि पुन्नाणुभावओ चैव । गुरुगारुडियपउत्तो मतो अवूणेइ मोहविसं ॥२८॥

तेनापि तथैव विहित गत्वाभ्यर्थितो यथा मुनीन्द्र । मम पुत्र सपेणं कृतान्तःस्थेन दष्ट इति ॥१५॥
 तस्मात्कृत्वा प्रसाद मानुषभिक्षा प्रयच्छ मेमेदानीम् । जीवय षोडशभिर्मर्याभि समन्वितमेनम् ॥१६॥
 यावत्किञ्चिन्मुनिवरेन्द्रो न भणति विद्याधरेण ततो भणितम् । यर्थते मुनिवृषभा विरता भो मन्त्रतन्त्रेभ्यः ॥
 उपदेश ददाम्यह कर्णेनया तव यथा निज तनयम् । मुञ्च मुनिपादयो पुरतो धरण्यामानीय ॥१८॥
 तच्चरणेरणुरज्जिततनोरत्तरति येन विषयेण । तेनापि तथेति विहितंमथ तस्य मुनिप्रभावेण ॥१९॥
 तथा विद्याधरपच्छन्नमृतविषयातिमन्त्रमाहात्म्यात् । रविकरतसमिव हिमविलयप्राप्तं विषमिति ॥२०॥
 सुप्तविबुद्ध इव तत श्रेष्ठिसुत उत्तिष्ठति भणत्येवम् । किमेव मेल क एष मुनिवरस्तात ! ? ॥२१॥
 तत कथयति तस्य सर्वं तत स उत्तिष्ठति वन्दते मुनीन्द्रम् । भणति च विषधरग्रस्त स्वामिन् । जीवितस्त्वया ॥
 ततो भणति मुनिर्भो भो ! एरस्याहेस्तव विष नष्टम् । अद्यापि मोहाहेविषेण ग्रस्तोऽसि ननु बाढम् ॥२२॥
 अष्टमदस्थानफणो रत्यरतिमुभीमलोलरसन । हासभयभीमदष्टो मोहमहाविषधर पीन ॥२४॥
 एतेन जगदष्ट चेतति न च किञ्चिदात्मन कृत्यम् । अज्ञानगरलघातितहारितनिजकार्यपरमार्थम् ॥२५॥
 यदि कथमपि गुरुनरेन्द्र सदेशानामृतवारिधाराभि । अभिषिञ्चति तदष्ट तथापि न सम्यक्परिच्छिनत्ति ॥
 यदि पुन स कर्णनापमुपदेशमुमन्त्रदानतो ददाति । तथापि हि शिरो धुनाति सम्यग् शृणोति, अथ कथमपि ॥
 भवितव्यतावशेन कस्यापि पुण्यानुभावत एव । गुरुगारुडिकप्रयुक्तो मन्त्रोऽपनयति मोहविषम् ॥२८॥

ता अञ्जवि मोहमहाअद्विविषेणां फुरन्ति तुह वाढं । ताणुत्तारणेहेउं तम्हा जत्तं कुणमु भु । ॥२९॥
तो भणइ मलयचंदो तुम्ह पसाएण तेवि विसवेगां । गच्छिस्संति सुदूरे रविकरनिहयव्य तमनियरा ॥
जम्हा तुम्ह समत्था मोहविमुच्छायणेवि, ता पसिउं । तप्पडियारं तं कुणह जेण सो मं न पीडइ ॥३१॥
तो भणइ गुरु निसुणसु सम्मं सम्मत्तमंडलं पढमं । लिहिउं सिक्खावंधो कायव्यो तुज्झ अम्हेहि ॥३२॥
जइधम्मपरममंतो दापव्यो तुज्झ सो विहीए तओ । सेवेव्यो तो सो मोहविसं सच्चमवि हरिदी ॥३३॥
इचाइदेसणाए पडिबोहेउं कलत्तसंजुचं । तं मलयचंदनामं सिद्धिसुयं दिक्खए साह ॥३४॥
कुलधरसामलवणिणां तेवि हु सम्मत्तं देसचरणं च । पडिवन्ना अत्रेवि हु सम्मत्तं केवि किपि वयं ॥३५॥
सिद्धिघनेसोवि तथा पडिवज्जइ देसविरइमक्खंदं । सह मलयचंदमुणिणां विहरइ साहूवि अन्नस्थ ॥३६॥
कुलधरसामलसद्दुदा पसंसमाणा मुणिं मलयचंदं । नियनियंगिहेसु पत्ता पालितं विहीए गिहियम्मं ॥३७॥
सवित्सेसं सामइए कुणंति जत्तं सुणंति सिद्धंतं । गीयत्थसाहुमूले सामइयगुणे य तह एए ॥३८॥
जह समभावो साहू सावज्जं चयइ कुणइ निरवज्जं । तह सावगोवि सम्मं रागदोसं परिहरंतो ॥३९॥
साहुव्व सो य तइयां कुम्मं निज्जरइ बंधइ अप्पं । परिमियकालं जावइ इरियासमियाडगुणजुत्तो ॥४०॥
सो हु तहन्भात्ताओ खविऊणं चरणमोहणीयं । अचिरेणं चिय पावइ सच्चचरित्तं पाएण ॥४१॥
इइ कारणाउ निच्चं कायव्वं सावगेण सामइयं । इय सोउं पइदियइ तं ते गिण्हंति सवित्सेसं ॥४२॥
अह कालेण पमायइ सामइए सामलो-कुक्कम्मवसा । अप्पडिलेहियअपमज्जिएवि ठाणे निसीएइ ॥४३॥

तस्मादद्यापि, मोहमहाद्विविषेणाः स्फुरन्ति तव वाढम् । तेषामुत्तारणेहेतोस्तस्माद्यत्नं कुरुव्य मद्र ! ॥२९॥
ततो भणति मलयचन्द्रस्तव प्रसादेन तेऽपि विषेणाः । गमिष्यन्ति सुदूरे रविकरनिहता इव तमोमिकराः ॥
यस्माद्युयं समर्था मोहविषोच्छादनेऽपि, तस्मात्प्रसद्य । तत्प्रतिकारं तं कुरुत येन स मां न पीडयति ॥३१॥
ततो भणति गुरुः शृणु सम्यक्सम्यक्वरमण्डलं प्रथमम् । लिखित्वा शिखावन्वः कर्तव्यस्तवास्माभिः ॥३२॥
यतिवर्मपरममन्त्रो द्यतव्यस्तव स विविनां त्रतेः । सेवितव्यस्ततः स मोहविषं सर्वमपि हरिष्यति ॥३३॥
इत्यादिदेशनया प्रतिबोध्य कलत्रसंयुक्तम् । तं मलयचन्द्रनामानं श्रेष्ठिसुतं दीक्षते साधुः ॥३४॥
कुलधरस्यामलवणिजो तावपि हि सम्यक्त्वं देशचरणं च । प्रतिपन्नावन्येऽपि हि सम्यक्त्वं केऽपि किमपि व्रतम् ॥
श्रेष्ठिघनेऽपि तथा प्रतिपद्यते देशविरतिमलण्डाम् । महामलयचन्द्रमुनिना विहरति साधुरप्यन्यत्र ॥३६॥
कुलधरस्यामलव्यादौ प्रशंसन्तौ मुनिं मलयचन्द्रम् । निजनिजगृहेषु प्राप्तौ पालयतो विविना गृहियर्मम् ॥३७॥
सवित्तापं सामायिके कुरुतो यत्नं शृणुतः सिद्धान्तम् । गीतार्थसाधुमूले सामायिकगुणांश्च तथैतान् ॥३८॥
यथा समभावः साधुः सावद्यं त्यजति करोति निरवद्यम् । तथा श्रावकोऽपि सम्यग्ग्राह्येणै परिहरन् ॥३९॥
साधुरिव स च तदा कर्म निर्त्रेणाति बध्नात्यल्पम् । परिमितकालं यापयतीत्यसमित्यादिगुणयुक्तः ॥४०॥
स खलु तदभ्यासात्क्षपित्वा चरणमोहनीयमपि । अचिरेणैव प्राप्नोति सर्वचारित्र्यमपि प्रायेण ॥४१॥
इति कारणाजित्यं कर्तव्यं श्रावकेण सामयिकम् । इति श्रुत्वा प्रतिदिवसं ततो गृहीतः सविशेषम् ॥४२॥

वोसिरइ कडुयई अपमज्जियथंढिलम्मि ठाएइ । काउंस्सगेण तहां केंडुयइ पमज्जिउं नेय ॥४४॥
 तो कुलधरो निसेइइ मा मा दुप्पणिहियत्तणं कुणसु । सामइए अइयारी होइ कुणंतस्स तुह एवं ॥४५॥
 अनिरिक्खियापमज्जियथंढिल्ले ठाणमाइ सेवंतो । हिंसामावेवि न सो कटसामइओ प्रमायाओ ॥४६॥
 सो भणइ किं करेमी तवकाले सुमरई न मे किंपि । पडिलेहणाइ तो सं वंधव । पेहेसि मह छिहं ॥४७॥
 तो कुलधरो उविवसइ तहवि हु सामाइयस्स गहणम्मि । न य सो चयइ पयत्तं मुणिकुण फलं इमस्स तओ ॥
 दुप्पणिहियकाएणं फरेइ सामाइयं तहवि एसो । इय सइयारं काउं सामइयं सो दिहं पत्तो ॥४९॥
 अप्पइडिओ य जाओ इयरो सांमाइयं निरइयारं । पालेउं पज्जंते अणसणविहिणा मरेऊण ॥५०॥
 सोइस्से उववओ इरिसामाणियसुरो सरेऊण । नियमित्तं संपत्तो तस्स सयासे तहिं चेव ॥५१॥
 सो तं पिच्छिय पुच्छइ को सि तुमं, सो भणेइ तुह मित्तं । सो हं कुलधरनामा अवहिन्नाणेण सो मुणित्तं ॥
 सव्वं निपवुत्तंतं तो झुरइ तस्स पासित्तं रिद्धि । इद्धी मज्झ पमाओ फलिओ एयस्स अपमाओ ॥५३॥
 सरिसेहिं सम्मत्तं पडिवन्नं देसविरइरणं च । एगगुरुणो समीवे तहवि हुं इय अंतरं जायं ॥५४॥
 इचाइ झुरिऊणं पभणइ बंधव ! तया मए तुज्झ । उवएसामयपाणं न कयं कन्नेवि मूढेण ॥५५॥
 तत्तो चविउं दोम्भिवि महाविदेहम्मि संजमं पुप्प । संपावियवरनाणा ते सिज्झिस्संति तइयभवे ॥५६॥

॥ इति सामायिकव्रते तृतीयातिचारविपाके सामाजिकधानकं समाप्तम् ॥

अथ कालेन प्रमाद्यति सामायिके श्यामलः कुकर्मवशात् । अप्रतिलेखिताप्रमार्जितेऽपि स्थाने निषीदति ॥
 व्युत्सृजति कायिकयाद्यप्रमार्जितस्थण्डिले तिष्ठति । कायेतस्मिन् तत्रा कण्ठद्वयति प्रमार्ज्य नैव ॥४४॥
 ततः कुलधरो निषेधति मा मा दुष्प्रणिहितं कुरु । सामायिकेऽतिचारो भवति कुर्वतस्तवैवम् ॥४५॥
 अनिरिक्खिताप्रमार्जितस्थण्डिले स्थानादि सेवमानः । हिंसामावेऽपि न ॥ कृतसामायिकः प्रमादात् ॥४६॥
 स भणति किं करोमि तत्राले स्मर्यते न मया किमपि । प्रतिलेखनादि ततस्त्वं बान्धव ! प्रेक्षसे मम चिह्नम् ॥
 ततः कुलधर उपेक्षते तथापि हि सामायिकस्य ग्रहणे । न च स त्यजति प्रयत्नं ज्ञात्वा फलमस्य ततः ॥
 दुष्प्रणिहितकायेन करोति सामायिकं तथाप्येष । इति सातिचारं कृत्वा सामायिकं स दिवं प्राप्नोति ॥४९॥
 अप्पइडिक्ख जात इतरः सामायिकं निरतिचारम् । पालयित्वा पर्यन्तेऽनशनविधिना मृत्वा ॥५०॥
 सौधर्म उपपन्नो हरिसामायिकसुरः स्मृत्या । निजमित्तं संपासतस्य सफाशे तत्रैव ॥५१॥
 स तं दृष्ट्वा पृच्छति कोऽसि त्वं, स मणति मित्रम् । सोऽहं कुलधरनामाऽवधिज्ञानेन स ज्ञात्वा ॥५२॥
 सर्वं निजवृत्तान्तं ततः स्मर्यते तस्य दृष्ट्वा क्रद्धिम् । हा धिग् मम प्रमादः फलित एतस्याप्रमादः ॥५३॥
 सदृशाभ्यां सम्यक्त्वं प्रतिपन्नं देशविरतिरत्नं च । एकगुरोः समीपे तथापि खलित्वन्तरं जातम् ॥५४॥
 इत्यादि सित्त्वा प्रमणति बान्धव । तदा मया तव । उपदेशामृतपानं नं कृत्य कर्णेऽपि मूढेन ॥५५॥
 तत्रच्युत्वा ह्यापि महाविदेहे संयमं प्राप्य । संप्राप्तवरज्ञानौ तौ सेत्स्यतस्तृतीयभवे ॥५६॥

कालावर्हि न पूरइ गहिउं सामाईयं जहिच्छो वा । तत्करणे वरुणो इव सहदे कुर्गइसु दुवस्ताइ ॥१॥
तथाहि;—

परिमरिपरमणिकरचरणरणिमणिवलयनेउररवेहि । पाहाउयनूरवो खलिज्जए जम्मि तं नयरं ॥२॥
नामेणं नेदिवद्धगमिह पुरसामी रविच्च मूरनिवो । पडिहयअरितिमिरोहो तहवि हु नो कहवि संत्तासो ॥
तह सिट्ठी पुरसिट्ठी वसइ तहि सुंदरोत्ति नामेण । वरुणधरणाभिहाणा तस्स य तणया नयपहाणा ॥
अइ अन्नया नईए कूले केलोए जाव कोलंति । ताव सहसत्ति कत्तो पत्तो चारणमुणी सत्य ॥५॥
पणओ तेहि तओ सो धम्मं साहेइ मधुरवाणीए । सम्मत्ताइं सव्वं जइगहिमेएहि तो तेहि ॥६॥
पडिबन्नो गिहियम्मो पढमसमत्थेहि थेवदियहेहि । नाओ जहट्टिओ सोणुंति पराए भत्तीए ॥७॥
सामइयगहणं पइ पइदियहमहिगहं विहेऊण । गिण्हंति दोवि समणं वरुणो धरणो य ते विट्ठिणा ॥८॥
किंतु अवर्हि न पूरइ वरुणो सामाईयं गहेऊण । कज्जम्मि समुप्पन्ने पुत्रपइन्नोच्च पारेइ ॥९॥
तो धरणो पन्नवई वरुणं एवं न जुज्जए काउं । घट्टियदुगं पि न पालसि सामइयं सम्मभावेण ॥१०॥
अन्यत्राप्युक्तम्;—

काऊण तवखणं चिय पारेइ करेइ वा जहिच्छाए । अणवट्टिपसामइयं अणापराओ न तं सुद्धं ॥११॥
अणवट्टियस्स कज्जं सिज्जइ इहलोइयं पि नो जम्हा । इह अत्थे चारहदो दिट्ठंतो चाहुपाणोत्ति ॥१२॥
तथाहि;—
गामम्मि सालिगामे निवसई एगो समुद्धुरो सूरु । नामेण गुणेणं य तस्स भारिया सिरिपई नाम ॥

कालावर्हि न पूरयति गृहीत्वा सामायिकं यथेच्छो वा । तत्करणे वरुण इव सहते कुगतिषु दुःखानि ॥१॥
परिभ्रमितुरमणीकरचरणरणिमणिवलयनूपरवैः । प्रामातिकतूर्यरवः स्वलयने यस्मिंस्तन्नगरम् ॥२॥
नाम्ना नन्दिवर्चनमिह पुरस्वामी रविरिव सूरनृपः । प्रतिहत्तारिति विरौघस्तथापि हि नो कथमपि सत्रासः ॥
तथा श्रेष्ठी पुरश्रेष्ठी वसति तत्र सुन्दर इति नाम्ना । वरुणधरणाभिधानौ तस्य च तनयौ नयप्रधानौ ॥३॥
अथान्यदा नद्याः कूले केल्या भावत्क्रीडतः । तावत्सहसेति कुतः प्राप्तश्चारणमुनिस्तत्र ॥५॥
प्रणतस्ताभ्यां ततः ॥ धर्मं कथयति मधुरवाण्या । सम्यक्त्वादं सर्वं यत्किंगृहिभेदाभ्यां ततस्ताभ्याम् ॥१॥
प्रतिपन्नो गृहिधर्मः प्रथमासमर्थाभ्यां स्तोत्रदिवसैः । ज्ञातो यथास्थितः सोऽनुतिष्ठतः परमा भक्त्या ॥७॥
सामायिकग्रहणं प्रति प्रतिदिवसमभिग्रहं विवाय । गृहीतो द्वावपि समं वरुणो धरणश्च तौ विविना ॥८॥
कृत्स्नवर्धि न पूरयति वरुणः सामायिकं गृहीत्वा । कार्ये समुत्पन्ने पूर्णप्रतिज्ञ इव पारयति ॥९॥
नतो धरणः प्रज्ञापयति वरुणमेवं न गुज्यते कर्तुम् । घटिकाद्विक्रमपि न पालयसि सामायिकं सम्यग्भावेन ॥
कृत्वा तत्क्षणमेव पारयति करोति वा यथेच्छम् । अनवस्थितसामायिकमनादरात् तच्छुद्धम् ॥११॥
अनवस्थितस्य कार्यं सिध्यत्येहलोकिकमपि नो यस्मात् । इदर्थे चारभटो दृष्टान्तश्चाहुयान इति ॥१२॥
ग्रामे शालिग्रामे निवसत्येकः समुद्धुरः सूरः । नाम्ना गुणेन च तस्य भार्या श्रीमती नाम ॥१३॥

ताणमुओ चारहडो नामेण भुणेग अत्थि सुपसिद्धो । सो जोवणम्मि पत्तो ओग्गइ नरवडं भीमं ॥
 अन्नोवि तस्स मिच्चो नामेण मोहणो नरवडस्स । ओलग्गइ सोवि तओ अभोयणेण विसेसेण ॥१५॥
 पन्चूसे उट्टेडं दोवि हु गच्छंति रायपासम्मि । नमिउणं चारहडो खणाउ उट्टेवि गच्छेद ॥१६॥
 वीओ मोहणनामा ता चिट्ठइ नरवरस्स पासम्मि । जा जिमिउणं राया सिज्जाए ठाइ समयम्मि ॥१७॥
 तो उट्टिउण वाहिं गुंतुं भुजेइ पुणवि समयम्मि । आगच्छइ निवपासे तदेव पिच्छेइ त राया ॥१८॥
 चारहडो उण अंतंतराओ कज्जतरेण गच्छेइ । तो पिच्छइ भूवालो सेवाए अंतरं ताण ॥१९॥
 अह अन्नया नरिंदो भोत्तुं सिज्जाए ठाइ जा तत्तो । निसुणइ पुरस्स मज्झे लोयाणं बहलतुमुलरव ॥२०॥
 तो संभतो राया मोहणमाइसइ जह तुमं गुंतुं । पुरमज्जे अवलोयसु को हेज तुमुलसइस्स ॥२१॥
 तो मोहणोवि गुंतुं जा पिच्छइ करिवर विगपमिंठं । भंजनं चूरंत घरहट्टाईणि पुरमज्जे ॥२२॥
 तो हविकुओ करिंदो तेण तओ समुहं समुच्छलिउं । गयसिक्खाकुसलेणं वर्साकओ मोहणेण लहुं ॥
 तो पडिहारो गुंतुं साहइ सच्चपि नरवडस्स तयं । कोज्जलेण राया संपत्तो तत्थ ठाणम्मि ॥२३॥
 करिखंधगयं बद्धुं तं तो चित्तेइ नरवडं एवं । तुमुलपरिजाणणट्ठा पट्टविओ न उण इइ काउं ॥२४॥
 तो रंजिएण रत्ता दिन्नो सो चेव तस्स वरहत्थी । सह विसयावासेहिं मंदलियपयम्मि सटविओ ॥२५॥
 तो चाहडो चितइ एएण मएवि सेविओ एसो । एयस्स इयप्पसाय वियरइ नो मज्झ पुण रिपि ॥२६॥
 तहवि हु सो ओलग्गइ तदेव अणवट्टिओ, तओ राया । मज्झे परिचितइ चारहडस्सावि वियरपि ॥

तयो सुतश्चारभये नाम्ना गुणेनास्ति सुप्रसिद्धः । ॥ यौवने प्राप्तोऽवलगतिं नरपतिं भीमम् ॥१४॥
 अन्योऽपि तस्य मित्रं नाम्ना मोहनेन नरपतिम् । अवलगतिं सोऽपि ततोऽभोजनेन विशेषेण ॥१५॥
 मत्पूष उत्थाय द्वावपि हि गच्छतो राजपार्श्वे । नत्वा चारभट् क्षणादुत्थाय गच्छति ॥१६॥
 द्वितीयो मोहनेनामा तावत्तिष्ठति नरवरस्य पार्श्वे । यावज्जिनिमत्वा राजा शय्याया तिष्ठति समये ॥१७॥
 तत उत्थाय बहिर्गत्वा भुङ्क्ते पुनरपि समये । आगच्छति नृपपार्श्वे तथैव पश्यति त राजा ॥१८॥
 चारभट पुनरन्तरान्तरा कार्यान्तरेण गच्छति । तत पश्यति भूपाल सेवामान्तरं तयो ॥१९॥
 अथान्यदा नरेन्द्रो मुक्त्वा शय्याया तिष्ठति यावत्तन । शृणोति पुरस्य मध्ये लोकाना बहलतुमुलरवम् ॥
 तत सन्नान्तो राजा मोहनेनादिशति यथा त्व गत्वा । पुरमध्येऽजलोक्तस्य को हेतुस्तुमुलशब्दस्य ॥२१॥
 सतो मोहनेऽपि गत्वा यावत्पश्यति करिवरं विगतहस्तिपकम् । मज्जन्तं चूर्णयन्तं घरहट्टादीनि पुरमध्ये ॥
 ततो हास्यत करीन्द्रस्तेन तत समुलं समुच्छल्य । गजशिक्षाकुशलेन वशीकृतो मोहनेन लघु ॥२३॥
 तत प्रतिहारो गत्वा कथयति सर्वमपि नरपतेस्तत् । कुतूहलेन राजा संप्राप्तस्तत्र स्थाने ॥२४॥
 करिस्फन्धगतं दृष्ट्वा तं तर्ताश्चिन्तयति नरपतिरेवम् । तुमुलपरिज्ञानार्थं प्रस्थापितो न पुनरिति कर्तुम् ॥२५॥
 सतो रजिनेन राजा दत्त स एव तस्मै वरहस्ती । सह विपयावासमण्डलिकपदे संस्थापित ॥२६॥
 ततश्चारभटश्चिन्त्यतेऽन्तेन मयापि सेवित एव । एतस्माद्भूत प्रसादं वितरति नो मय्य पुन किमपि ॥२७॥

किंचिवि गामाईयं हक्कारावइ तयंपि तो तत्य । पडिहाराओ, सो नरिय तत्य इय कइ सो रत्तो ॥
 अणवट्टिओ यं एमो पडिहारो विनवेइ निवइस्स । देव ! पसायअजोगो, तो राया भणइ एवमिणं ॥
 तो केणवि से कहियं जइ तं रत्ता निरुविओ अज्ज । नो भणइ अहं भाउय ! पओयणं गओ आमि ॥
 दो तिन्नि दिणाइं तो निरंतरं रायसंनिहाणम्मि । ठाउं पुणोवि तहवि हु उट्टेउं जाइ एमेव ॥३२॥
 तो मोहणेण भणिओ वंधव ! अणवट्टिओ सिसेवाए । सुण्णडिलगो जइ हवसि कहवि तो तप्फलं लहसि ॥
 तो तेणं सो भणिओ विनवसु नरेसरं सरसु पणयं । जेण पसीयइ मज्झवि विनत्तो तेण तो राया ॥
 जइ पट्टु ! चारदडस्सवि कुणसु पसायं विसीयए एसो । बुक्कंतो बहुकालो तुह पयसेवं कुणंतस्स ॥३५॥
 तस्सणुरोहेण तओ द्विसं गायं निवेण तस्सवि य । तामो ! सुण्णडिलगो तुमं पि सामाइए हवसु ॥३६॥
 सग्गापवग्गेविसयं जइ सोक्खं महसि ता घिरो होउं । सामाइयपवि पालसु इय भणिउं विग्गमए धरणो ॥
 तो वरुणेणं भणियं एवमिणं किंतु कम्मवसोत्ति । न हवामि सुण्णडिलगो सामाइए किं फरेमि अहं ? ॥
 तदगहणेवि न सक्को ठाउमहं जइ तहं गिण्ढेमि । ता तुह सिक्खाए अहं अरिहो न हवामि इय वोत्तुं ॥
 पुणरवि तहा पपट्टइ कालेणं कवल्लिओ स कालेण । जोइसिपसुववन्नो मज्झवि भमिही भवे सुचिरं ॥
 धरणेणं चिरकालं सामाइयं पालियं निग्गयारं । पाणे विहिणा चइउं ईसाणे सुरवरो जाओ ॥४१॥
 तत्तो चुओ विदेहे सिज्झिस्समइ चरणसंयं लहियं । ता जत्तो कायव्वो सामाइए सब्बकालेपि ॥४२॥
 ॥ इति चतुर्थान्तिनारचिपाके वरुणकथानकं समाप्तम् ॥

तथापि सत्तु सोऽवलगति तथैवानवस्थितः, ततो राजा । मय्याहे परिवन्तिवाति चारमट्टायापि वितरामि ॥
 किञ्चिदपि प्रामादेकं हक्कारयति तमपि ततस्तत्र । प्रतिहारात्, नास्ति तत्रेति कथयति स राजे ॥२९॥
 अनवस्थितश्चैव प्रतिहारो विज्ञपयति नृपंतये । देव ! प्रसादायोग्यः, ततो राजा मणत्येवमिदम् ॥३०॥
 ततः केनापि तस्मै कथितं यथा त्वं राजा निरूपितोऽयं । स भणत्यहं भ्रातः ! प्रयोजनेन गत आसम् ॥३१॥
 द्वे श्रीणि दिनानि ततो निरन्तरं रातसंनिधाने । स्थित्वा पुनरपि तथापि ह्युत्थाय यात्येवमेव ॥३२॥
 ततो मोहनेन मणितो बान्धव ! अनवस्थितोऽसि सेवयाम् । सुप्रतिलभो यदि भवसि कथमपि ततस्तत्फलं लभसे ॥
 ततस्तेन स मणितो विज्ञपय नरेध्वरं स्मर प्रणयम् । येन प्रसीदति मय्यापि विज्ञप्तस्तेन ततो राजा ॥३४॥
 यथा प्रभो ! चारमट्टायापि कुरु प्रसादं विषादत्येषः । व्युत्क्रान्तो बहुकालस्तत्र सदसेवां कुर्वतः ॥३५॥
 तस्यानुगेषेन ततो दत्तो भ्रामो नृपेण तस्मा अपि च । तस्माद् भोः सुप्रतिलभन्स्त्वमपि सामायिके भव ॥३६॥
 स्वर्गापवर्गविषये यदि सौख्यं काङ्क्षसि तदा स्थिरो भूत्वा । सामायिकमपि पालयेति भाणित्वा विरमति धरणः ॥
 ततो वरुणेन मणितमेवमिदं किन्तु कर्मवश इति । न भवामि सुप्रतिलग्नः सामायिके किं कुर्वेऽहम् ॥३८॥
 तदग्रदण्डेऽपि न शक्तः स्थातुमहं यथा तथैव गृहामि । तस्मात्तव शिक्षाया अहमहो न भवामीत्युक्त्वा ॥
 पुनरपि तथा प्रवर्तते कालेन कवल्लितः स काले । न्योतिष्केषूपपन्नोऽद्यापि अभिष्यति भवे सुचिरम् ॥४०॥
 धरणेन विरकालं सामायिकं पालितं निरनिचारम् । प्राणान्विधिना त्यक्त्वेतान्नं सुरवरो जातः ॥४१॥
 ततश्चतुर्तो विदेहे सेत्स्यति चरणसंपदं लब्ध्वा । तस्माद्यत्नः कृतव्यः सामायिके सर्वकालमपि ॥४२॥

सुन्नत्तणओ गहियं सामाइयमणुट्टियं पि सुत्तेण । सोमेणव जेण तयं अप्पं चिय सो फलं लहइ ॥१॥
तथाहि ;—

अत्थि पुरं कप्पिल्लं भारहवासम्मि गयणसमसोहं । गुरुसुहकविकमणीयं दियरायविराइयं च तथा ॥२॥
तं पालइ भूवालो जयवालो विस्सविस्सुओ, तस्स । पियकंता नामेणं गुणओ य समत्थि सुकलत्तं ॥३॥
तद अत्थि वणिक्पदाणो सुमइभिधानो पिया य से सुलसा । तेसिं पुत्तो सोमो सोमो इव वंधुकुमुषाणं ॥४॥
कुमयवणे अणवरयं परिब्भमेतो समंतभइस्स । भट्टस्स संनिहाणे पत्तो पणमित्तु तच्चरणे ॥५॥
पुच्छइं कहेसु किंचिचि कहाविसेसं विसेसओ मज्झ । जमुच्चियधम्माणुगयं भणेइ विप्पो निसामेसु ॥६॥

कम्मि गिरिदुग्गनयरे दुग्गो नामेण माहणो वसइ । निव्विन्नकामभोगो करेइ बहुत्तिथ्यजत्ताओ ॥७॥
अह अन्नया भमतो पत्तो एवकम्मि वणनिगुंजम्मि । वेल्लइल्लवेल्लिपल्लवसंछाइयसयल्लभूभागे ॥८॥
तत्थमेसइ सलिलं तण्हासुसिओट्टकंडओ जाव । तो नियइ अंधकूवं वल्लिवियाणेहि संछन्नं ॥९॥
अइगुरुवल्लिवरत्तं वल्लिं करवत्तियाए वंधेइ । तं खिवइ कूवपद्धं ता चडिओ तत्थ लहुवालो ॥१०॥
उत्तरिओ तेण तओ पणओ विप्पो तओ यसो भणइ । को सि तुमं कह पडिओ एत्थ, तओ कहइ सो एवं ॥
मालागारस्स सुओ महुरानयरीए रायमलयाओ । चोरेणं आणीओ वग्घभएणेह कूवम्मि ॥१२॥
दोहिवि खित्तो अत्था तह सुच्चारणे नीरतिसिएण । गारुडिण्णावि तहा खित्तो अत्था इह लहुं पि ॥१३॥
चिद्धंति तेवि कूपे तो तं सुणिणं पुणोवि विप्पेणं । खित्ता तत्थ वरत्ता ता गारुडिओवि णिवत्ततो ॥

शून्यत्वतो गृहीतं सामायािकमनुष्ठितमपि शून्येन । सोमेनेव येन तदल्पमेव स फलं लभते ॥१॥
अस्ति पुरं काम्पिल्यं भारतवर्षे गगनसमशोभम् । गुरुसुहकविकमनीयं द्विजराजविराजितं च तथा ॥२॥
तत् पालयति भूवालो जयवालो विश्वावश्रुतः, तस्य । प्रियकान्ता नाम्ना गुणतश्च समस्ति सुकलत्रम् ॥३॥
तथास्ति वणिकप्रधानः सुमत्यभिधानः प्रिया च तस्य सुलसा । तयोः पुत्रः सोमः संम इव बन्धुकुमुदानाम् ॥४॥
कुमवतनेऽनवरतं परिभ्रमन्समन्तभद्रस्य । भट्टस्य संनिधाने प्राप्तः प्रणम्य तच्चरणौ ॥५॥
पृच्छति कथयति कुञ्चिदपि कथाविशेष विशेषतो मम । य उचितधर्मानुगतो भणति विभो निशमय ॥६॥
कस्मिन् गिरिदुर्गमगरे दुग्गो नाम्ना ब्राह्मणो वसति । निर्विण्णकामभोगः करोति बहुतीर्थयात्राः ॥७॥
अथान्यदा भ्रमन्प्राप्त एकस्मिन् वनानि कुञ्जे । कोण्डवल्लिपल्लवसंछादितसकलभूभागे ॥८॥
तत्रान्वेष्यति सलिलं तृष्णाशुष्कौष्ठकण्ठको यावत् । ततः पश्यत्यन्धकूपं वल्लिवितानैः संछन्नम् ॥९॥
अतिगुरुवल्लिवरत्रां वल्लित्वा करपत्रिकया वध्नाति । तां क्षिपति कूपमध्ये तदा चटितस्तत्र लघुबाळः ॥१०॥
उत्तारितस्तेन ततः प्रणतो विप्रस्ततश्च ॥ भणति । कोऽसि त्वं कथं पतितोऽत्र, ततः कथयति स एवम् ॥
मालाकारस्य सुतो मधुरानगर्या राजमलयात् । चैरेणानीतो व्याघ्रमयेनेह कूपे ॥१२॥
द्वान्ध्यामपि क्षिप्त आत्मा तथा सुवर्णकारेण नीरतृपितेन । गारुटिकेनापि तथा क्षिप्त आत्मेह लब्धवः ॥१३॥

सेसावि क्रमेण तत्रो नमिउं विष्णं भणंति तं जणओ । अद्य गुरु संजाओ अम्हाणं पाणदाणाओ ॥१५॥
 सन्वेवि हु मधुराए वत्थव्वा पायडा य तत्थम्हे । तित्थावगाहणत्थं आगतत्वं तए तत्थ ॥१६॥
 सुज्जुवयारं फाउं अम्हे निरणीकया भविस्सामो । अह पाणदायगाणं उवयारो दुक्करो फाउं ॥१७॥
 तो भणिओ भट्ठेणं चोरो जह एस बालओ मिल्ह । निययीऊणं तुमए कायव्वं तह तए सिग्गं ॥१८॥
 एवं करेमि भणिउं तत्तो तेणो गओ तह्वेवि । किच्चियकालाओ तओ विष्णोवि समागओ तत्थ ॥१९॥
 मधुराए बहुविहकुसुमफलभरोनमिष्णमलयच्छायाए । पढसंतो चवट्ठो जा चिट्ठइ तत्थ तो दिट्ठो ॥२०॥
 मालागारसुएणं दिट्ठेणं पणमिओ ससंभंतं न नारंगकेलिदक्खादाडिमफलफुल्लमार्हिहि ॥२१॥
 फारविय पाणत्रिच्चि नीओ नियमंदिरम्मि मलयंतो । तो तेणं तेणस्सवि कहिओ तस्सागमो तपणु ॥२२॥
 सोवि लहुं संपत्तो एगंते पणमिऊण चोरेण । चोरियनिवआहरणं बहुमुल्लं तस्स तं दिन्नं ॥२३॥
 तो सुन्नारगिहं सो पत्तो जाऊण तस्स पासाओ । तं भणइ मं विपाणसि, सो भणइ अहं न पाणेमि ॥
 तो कहियं भट्ठेणं सो हं इचाइ जाव-साहेइ । तो उट्ठिऊण दिन्नं नियासणं संभमविमुक्कं ॥२५॥
 तो भट्ठेण रहम्मी तं आहरणं निदंसियं तस्स । विकीय इमं अप्पसु मह मुल्लं किंपि तं गिण्ह ॥२६॥
 सो गिण्हिहि आहरणं बहिं गओ माहणोवि जमुणाए । निसुणइ सो सुन्नारो पढहयसइं विवणिमग्गे ॥
 जो कोवि कहइ चोरं रायसुयं जेण मारिउं गहियं । आहरणं तस्म निवो लक्खं वियरइं इय सोउं ॥

तिष्ठन्ति तेऽपि कूपे ततस्तन् श्रुत्वा पुनरपि विप्रेण । क्षिप्ता तत्र वरत्रा तदा गारुडिकोऽपि निष्क्रान्तः ॥१४॥
 शेषा अपि क्रमेण ततो नत्वा विभं भणन्ति त्वं जनकः । अथवा गुरुः संजातोऽस्माकं प्राणदानात् ॥१५॥
 सर्वेऽपि हि मधुरायां वास्तव्याः प्रकटाश्च तत्र वयम् । तीर्थावगाहनार्थमागतव्यं त्वया तत्र ॥१६॥
 तद्योषकारं कृत्वा वयं निर्झरीकृता भविष्यामः । अथ प्राणदायकानामुपकारो दुष्करः कर्तुम् ॥१७॥
 ततो भणितो भट्टेन चौरौ यथैव बालौ मिलति । निजविभ्रोस्त्वया कर्तव्यं तथा त्वया शीघ्रम् ॥१८॥
 एवं करोमि भणित्वा ततः स्तेनो गतस्तथान्येऽपि । कियत्कालात् ततो विभ्रोऽपि समागतस्तत्र ॥१९॥
 मधुरायां बहुविधकुसुमफलभरावननमलयच्छायायाम् । पार्श्वान्तं दण्डविष्टो यायत्तिष्ठति तत्र ततो दृष्टः ॥२०॥
 मालाकारसुतेन हृष्टेन प्रणतः ससंभ्रान्तम् । नारङ्गकेलिद्विक्षादाडिमफलपुष्पादिभिः ॥२१॥
 कारयित्वा प्राणवृत्तिं नीतो निजमन्दिरं मलयान्तः । तत्स्तेन स्तेनस्यापि कथितस्तस्यागमस्तद्गु ॥२२॥
 सोऽपि लघु संप्राप्त एकान्ते प्रणम्य चोरेण । चोरितनृपाभरणं बहुमूल्यं तस्मै तद् दत्तम् ॥२३॥
 ततः सुवर्णकारगृहं स प्राप्नो ज्ञात्वा तस्य पार्ष्वात् । तं भणति मां विजानासि, स भणत्यहं न जानामि ॥
 ततः कथितं भट्टेन सोऽहमित्यादि यावत्कथयति । तत उत्थाय दत्तं निजासनं संभ्रमविमुक्तम् ॥२५॥
 ततो भट्टेन रंहसि तद्गभरणं निदर्शितं तस्मै । विक्रीयेदधर्षय मह्यं मूल्यं किमपि त्वं गृह्णाण ॥२६॥
 स गृहीत्वाभरणं बहिर्गतो ब्राह्मणोऽपि यमुनायाम् । शृणोति स सुवर्णकारः पट्टहृशब्दं विपणिमार्गे ॥२७॥
 यः कोऽपि कथयति चौरं राजसुतं येन मारयित्वा गृहीतम् । आभरणं तस्मै नृपो लक्षं वितरतीति श्रुत्वा ॥

सुन्नारो परिभाष्य तं आहरणं विसेसओ जाव । रायतणयस्स तणयं घट्टियं च इमं मए चैव ॥२९॥
 ता गंतुं साहेमो निवस्सं अप्पेवि तह अलंकारे । गिण्हामो तं लक्खं किं कज्जं तेण विपेण ? ॥३०॥
 तो तह कहेइ सव्वं राया पुच्छेइ कथ्य सो इण्हिं ? । सोवि कहइ जमुणाए भणइ निवो दंससु इमाण ॥
 आरक्खिवाण गंतुं सोवि हु दंसेइ ताण दूरत्थो । जमुणाओ उच्चिन्नं वेयज्जयणं सरंतं तं ॥३२॥
 तो पच्छिमवाहार्हि वंथेउं पभणिओ जहा तुमए । वावाइउं कुमारं गहियं सव्वंपि आभरणं ॥३३॥
 नीओ रायसमीवं एएणं निहणिओ मह कुमारो । हे सुन्नयार ! इमिणा तुह आहरणं पि दिन्नंति ॥३४॥
 सो भणइ देव । एवं तत्तो अंतेउरेण तं दट्ठुं । विहिओ महामहंतो अक्कंदो दुक्खदुहिएण ॥३५॥
 वारेउं अक्कंदं बहुस्सुया माहणा समाहूया । पुट्ठा कहेह दंढं जं उच्चियं होइ एयस्स ॥३६॥
 तेहिं भणियं नरेसर ! तुहसुयवहगो सुवन्नचरोरं य । जइवि हु विण्णभासो तहावि वज्झो धुवं एस ॥३७॥
 तथा च स्मृति , “सुवर्णतस्कर विप्रम्” इत्यादि ।

तो रत्ना सो वज्झो आणत्तो रत्तकुसुमगलमालो । खरपुट्टीए उविओ पढेइ स सुभासियं एयं ॥३८॥
 “नश्यन्ति गुणशतान्यपि पुरुषाणामगुणवस्तु पुरुषेषु । अज्जनगिरिस्तिल्लरेण्विव निशासु चन्द्रांश्च पतिता ”
 विषणिमग्गप्पि जंतो गारुडिणंपि सो तओ दिट्ठो । परमुपयारो एसो जवपरियव्वो मया नूनं ॥३९॥
 नो सिद्धचेडएणं गारुडिणं झट्ठि निवकन्ना । सप्पाउ दसावेउं भूमीए पाडिया झत्ति ॥४०॥
 हाहारवो पयट्ठो डक्का डक्कत्ति कज्जगा तत्तो । रायावि तत्थ पत्तो सिलोपमेयं पढंतो य ॥४१॥

सुवर्णकार परिभाषयति तदाभरणं विशेषतो यावत् । राजतनयस्य सभान्वि घटितं चेद मयैव ॥२९॥
 तस्माद् गत्वा कथयामो नृपायार्पयित्वा तथाऽलंकारान् । गृह्णीमस्तल्लक्षं किं कार्यं तेन विप्रेण ? ॥३०॥
 ततस्तथा कथयति सर्वं राजा पृच्छति क्व स इदानीम् ? । सोऽपि कथयति यमुनायां भणति नृपो दर्शयिष्ये ॥
 आरक्षिकेभ्यो गत्वा सोऽपि हि दर्शयति तेभ्यो दूरस्थः । यमुनात उत्तीर्णं वेदाध्ययनं स्मरन्तं तम् ॥३१॥
 ततः पश्चिमवाहुभ्यां बद्ध्वा प्रभणितो यथा त्वया । व्यापाद्य कुमारं गृहीत सर्वमप्याभरणम् ॥३२॥
 नीतो राजसमीपम्, एतेन निहतो मम कुमारः । हे सुवर्णकार ! अनेन तवाभरणमपि देत्तमिति ॥३३॥
 स भणति देव । एवं ततोऽन्तःपुरेण तं दष्ट्वा । विहितो महामहानाक्रन्दो दुःखदुःखितेन ॥३४॥
 वारयित्वाऽऽक्रन्दं बहुश्रुता ब्राह्मणा समाहूता । पृष्ट्वा कथयत दण्डं य उचितो भवत्येतस्य ॥३५॥
 तैर्भणितं नरेश्वर ! त्वत्सुतघातकः सुवर्णनारश्च । यद्यपि हि विप्राभासस्तथापि बध्यो ध्रुवमेवः ॥३६॥
 ततो राजा स बध्य आज्ञप्तो रक्तकुसुममालागलः । खरपुट्टे स्थापितः पठति स सुभाषितमेतत् ॥३८॥
 विपणिमार्गे यान् गारुडिकेनापि स ततो दष्टः । परमोपकार्येण उपकर्तव्यो मया नूनम् ॥३९॥
 ततः सिद्धचेटकेन गारुडिकेन झटिति नृपकन्या । सर्वेण दशयित्वा भूमौ पातितः झटिति ॥४०॥
 हाहारवः प्रपृच्छो दष्टा दष्टेति कन्या ततः । राजापि तत्र प्राप्तः श्लोकमेतं पठेश्च ॥४१॥

“एकस्य दुःखस्य न बाधदन्तं गच्छाम्यहं पारमिघार्णवस्य ।

तावद् द्वितीयं समुपस्थितं मे छिद्रेष्वनर्था बहुलीभवन्ति ॥”

एवं विचिन्तिऊणं पट्टदयसदेण सव्वओ नयरे । आहूया गारुडिया जीवावइ जो य निवकन् ॥४२॥
सो लहइ लक्खविच्छि तो सो सोऊण पुव्वगारुडिओ । पट्टं छिवेवि पत्तो रायसमीवम्मि संतुट्ठो ॥४३॥
भणइ नरेस्सर । कन्नं जीवाविस्सामि निच्छओ एस । जो किंतु वज्जटाणे निज्जइ सो माहणो मुट्ठो ॥४४॥
रक्खत्तावसु ॥ सित्त्यं रत्ता आणाविओ तर्हि विण्णो । पुव्वुत्तो वुत्ततो तेणवि कहिओ समग्गोवि ॥४५॥
गारुडिएणवि बाला उंजिय जीवाविआ खणद्धेण । रायावि पट्टइ एवं मुणितं सुन्नारवुत्तंतं ॥४६॥
“उपकारिणि विश्रब्ध आर्यज्जने यः समाचरति पापम् । तं जनमसत्यसंघं भगवति वसुधे । कथं बहसि ? ॥
इइ परिभाविप रत्ता सुवर्णकारं धराविउं ज्ञत्ति । गारुडिओ सम्माणिय सुवर्णलक्षणेण मुक्कोत्ति ॥४७॥
विण्णोवि स्वमायेउं सम्माणेऊण वहुइयद्व्येहि । भणिओ भणोसु अन्नं पि जेण कज्जं तुह इहज्ज ॥४८॥
तो वंभणेण भणियं एवं मिल्लेसु मज्झ उवयारि । अन्नह-कह तुह दंसणमेसो एवं जइ न फाही ? ॥४९॥
ततो राजा सुमापितमपठन्;—

“उपकारिणि धीतमत्सरे वा सद्यत्वं यदि तत्र कोऽतिरेकः ? ।

अहिते सहस्रापराधलब्धे सवृणं यस्य मनः सतां स धुर्यः ॥

प्रत्युपकुर्वन् पूर्वं कृतोपकारोऽपि लज्जयति चेतः ।

यस्तु विहितापकारादुपकारः सोऽधिको मृत्योः-॥”

तच्चवपणेण रत्ता मुक्को जीएण सो य मुन्नारो । निपदेसाओ निद्धाडिऊण दविणं गहेऊण ॥५०॥
गारुडिएणं लद्धं जे रत्ताओ सुवर्णलक्षणां । तं वंभणस्स दिज्जं पत्तुवयारिच्छि पट्टइ य ॥५१॥
“प्रत्युपकुर्वन्वहपि न भवति पूर्वोपकारिणा तुल्यः । एकोऽनुकरोति कृतं निष्कारणमेव कुरुतेऽन्यः ॥”

एवं विचिन्त्य पट्टदशब्देन सर्वतो नगरे । आहूया गारुडिका जीवयति यश्च नृपकन्याम् ॥४२॥
स लभते लक्षवृत्तिं ततः स श्रुत्वा पूर्वगारुडिकः । पट्टं स्पृष्ट्वा प्राप्तो राजसमीपे संतुष्टः ॥४३॥
भणति नरेश्वर । कन्यां जीवयिष्यामि निश्चय एष । यः किन्तु वध्यस्थाने नीयते ॥ ब्राह्मणः शुद्धः ॥
रक्ष्य तं शीघ्रं राजाऽऽनायितस्तत्र विप्रः । पूर्वोक्तो वृचान्तस्तेनावि कथितः समग्रोऽपि ॥४५॥
गारुडिकेनावि बाला युक्त्या जीविता क्षणाधेन । राजापि अत्येवं ज्ञात्वा सुवर्णकारवृत्तान्तम् ॥४६॥
इति परिभाष्य राजा सुवर्णकारं धारयित्वा अटिति । गारुडिकः सम्मान्य सुवर्णलक्षणेण युक्त इति ॥४७॥
विप्रोऽपि क्षमयित्वा सम्मान्य बहुद्वयैः । भणितो भणान्यदपि येन कार्यं तवेहाद्य ॥४८॥
ततो ब्राह्मणेन भणितमेनं मुञ्च ममोपकारिणम् । अन्यथा कथं तव दर्शनमेव एवं यदि नकार्यति ? ॥४९॥
तद्वचनेन राजा मुक्तो जीवितेन स च सुवर्णकारः । निजदेशाद् निर्वाट्य द्रविणं गृहीत्वा ॥५०॥
गारुडिकेन लब्धं यद् राज्ञः सुवर्णलक्षादि । तद् ब्राह्मणाय दत्तं प्रत्युपकारीति पठति च ॥५१॥

तं नत्थि किंपि वत्थुं उवपरिउं जं भवामि निरणो हं । अह पाणदायगाणं दुक्खं निरणत्तणं काइ ॥५२॥
 इच्चाइ पपपेउं तत्पाए पणमिउं नियगिहम्मि । कइयदिणाणि धरिउं विसज्जिओ सो इहं पत्तो ॥५३॥
 सियभिक्षुखुवधारी उज्जाणे अज्ज सो मए दिट्ठो । तेण इयं निपचरियं कहियं वत्थव्वलोयस्स ॥५४॥
 केण पुण कारणेण सेयवरसंतियं वयं गहियं ? । सोमेण इमो पुट्ठो सी भणई नो इमं पुट्ठं ॥५५॥
 आगच्छ तत्थ जामो पुच्छेमो तंपि कारणं गंतु । इयं भणिउं दोविगया तस्स मुणिदस्स पासम्मि ॥५६॥
 नमिउं पुच्छइ सोमो भयव ! किं कारणं वयंगहणे ? । सो भणइ सोम ! मधुरासुवर्णपारो इह हेउ ॥५७॥
 जइ पुब्बि तच्चरियं कहियं तह चेव कहइ त्ता जाव । निव्विसओ आणत्तो सो सुन्नारो निवेणं तओ ॥५८॥
 सो उण परिब्भपंतो पत्तो एगम्मि पुरवएसम्मि । तत्थंगो मुणिवसभो दिट्ठो ज्ञाणद्विओ तेण ॥५९॥
 तं पणमिय उवधिदो मुणिणा जिणधम्मदेसणा विहिया । पडिबुद्धेणं गहिया जिणदिव्खासुन्नपारेण ॥६०॥
 गहिउण दुविहसिक्ख एवमल्लविहारपडिमपडिवन्नो । विहरंतो दिट्ठो अहं नियत्तो अ मधुराए ॥६१॥
 पडिउवपारमईए पुव्वविक्रयदुक्कदस्स समणट्ठा । पच्चाविओ य तेणं पडिवोदिवि दुविहसिक्खाए ॥६२॥
 विहिओ अईवकुसलो कालेणवकल्लपडिमपडिवन्नो । विहरंतो इह पत्तो इयं कहियं तुम्हं निपचरियं ॥६३॥
 ता भो महाणुभावा ! लोइयत्तित्थेसु परिभमंतेण । पत्तमिणं पुत्तेहि परमपविच्चं सुमुणितित्थं ॥६४॥
 तस्सणुभावेण मए तिस्रो संसारसायरो घोरो । तुम्हेदिवि जिणधम्मे जइयव्व एवमाइम्मि ॥६५॥
 भत्ती जिणेसु मित्ती जिणसु तत्ती य गुरूवएसेसु । पीई सीलगुणइदेसु तह मई धम्मसवणम्मि ॥६६॥

तद् नास्ति किमपि वस्तुपर्ययं यद्ववामि निर्ऋणोऽहम् । अथ प्राणदायकानां दुःखं निर्ऋणत्वं कर्तुम् ॥९१॥
 इत्यादि प्रजल्प्य तत्पादौ प्रणम्य निजगृहे । कतिपयदिनानि धृत्वा विसर्जितं स इह प्राप्त ॥९२॥
 सितभिक्षुरूपवार्धुधानेऽप्य स मया दृष्ट । तेनेदं निजचरितं काथितं वास्तव्यलोकस्य ॥९४॥
 केन पुनः कारणेन श्वेताम्बरसंबन्धिं व्रतं गृहीतम् ? । सोमिनायं पृष्टं स भणति नो इदं पृष्टम् ॥९५॥
 आगच्छ तत्र यावत् पृच्छावस्तदपि कारणं गत्वा । इति भणित्वा द्वावपि गतौ तस्य मुनीन्द्रस्य पार्श्वे ॥९६॥
 नत्वा पृच्छति सोमो भगवन् । किं कारणं व्रतग्रहणे ? स भणति सोम ! मधुरासुवर्णकार इह हेतु ॥९७॥
 यथा पूर्वं तच्चरितं कथितं तथैव कथयति तावथावत् । निर्विषयं आज्ञप्तं स सुवर्णकारो नृपेण ततः ॥९८॥
 स पुनः परिभ्रमन् प्राप्त एकस्मिन्पुरप्रदेशे । तत्रैको मुनिवृषभो दृष्टो ध्यानस्थितस्तेन ॥९९॥
 तं प्रणम्यापविष्टो मुनिना जिनधर्मदेशना विहिता- । प्रतिबुद्धेन गृहीता जिनदीक्षा सुवर्णकारेण ॥१०॥
 गृहीत्वा द्विविधाशिक्षामेकाकिविहारप्राप्तिमाप्रतिपन्न । विहरता दृष्टोऽहं निवृत्तश्च मधुराया ॥११॥
 प्रत्युपकारमत्या पूर्वं हतदुष्कृतमस्य शमनार्थम् । प्रव्रजितश्च तेन प्रतिबोध्य द्विविधशिक्षायाम् ॥१२॥
 विहितोऽर्थावकुशलं कालेनैकप्रतिमाप्रतिपन्न । विहरन्निह प्राप्त इति कथितं युवयोर्निजचरितम् ॥१३॥
 तस्माद्वो महानुभावौ ! लोकिकतीर्थेषु परिभ्रमता । प्राप्तमिदं पुण्यै परमपवित्रं सुमुनितीर्थम् ॥१४॥
 तत्पानुभावेन मया क्षीर्णं संसारसागरो घोर । युवाभ्यामपि जिनधर्मे यतितव्यमेवमादौ ॥१५॥

परउवपारे चित्तं चित्तं परलोयकज्जचित्ताए । धम्मपहाणो जम्मो निरुपमपुत्ताण जइ होइ ॥६७॥
 लब्धेवि दुल्लहे माणुमत्तणे धम्मगुणविहणाण । वोलेति जाण दियहा विहलच्चिय ताण ते नाया ॥६८॥
 ताण वरमज्जनं चिय जणणेविहु वरमरणपमुभावो । धम्मगुणविरहिद्विहि जेहि मज्ज्मो कओ विद्वो ॥
 आसन्नं चिय जेसि महाणुभावाण भाविमंइत्तं । धम्मपवित्तिपहाणाई जंति तेसि चिय दिणाई ॥७०॥
 तिच्चिय धन्ना ते पुत्रभायणा ताण जीवियं सहलं । धम्मपुज्जयाण जेसि रमइ मई नेप पावेसु ॥७१॥
 तो सोमेणं भणियं कइभेओ इत्थ होइ जिणधम्मो ? । आह भुणो दुविहो सो जरगिहिधम्मपमेण ॥७२॥
 ताण सख्ये कहिए सोमेण समंतभइसहिण । पडिवन्नो गिहिधम्मो सम्मं सम्मत्तमूलेवि ॥७३॥
 पइदिवसं सामइए कायव्वेभिग्गहो कओ तेहि । कुञ्चंति पइदिणं विहु सावयधम्मं पयत्तेण ॥७४॥
 अइ सोमेणं हइ ववहरमाणेण दिव्वमुद्धारे । बहुद्वयं पगरं ताओ द्वयं गहेऊण ॥७५॥
 अन्नत्थ गया तत्तो सोमो चित्तेण आउलो जाओ । तद्वि हु जिणभवणाइमु पइदियहं जाइ नियमेण ॥
 सामाइयं पि गिण्हइ सुन्नत्तणओ सरइ नो गहियं । कइया वा कायव्वं सामदयं इय न'याणेइ ॥७७॥
 तो भट्टेणं भणियो समंतभइण सोम । न हु जुत्तं । सुन्नत्तं वयविसए जं भणियं आगमे एवं ॥७८॥
 न सरइ पमायजुत्तो जो-सामइयं कया उ कायव्वं । कयमकयं वा तस्स हु कयं पि-विहलं तयं नेयं ॥७९॥
 सोमो भणेइ भाउय ! अद्विसाओ य घणस्स मे नासो । तद्विहयाओ जाओ सुचो इं हा कहं कुणिमो ? ॥

भक्तिर्निनपु मैत्री जीवेषु तत्परता च गुरुपदेशेषु । प्रीतिः शालिगुणाद्येषु तथा मतिर्धर्मश्रवणे ॥६६॥
 परोपकारे चित्तं चित्तं परलोकेकार्यचिन्तायाम् । धर्मप्रधानं जन्म निरुपमपुण्यानां यदि भवति ॥६७॥
 लब्धेऽपि दुर्लभे मानुषत्वे धर्मगुरुविहीनानाम् । गच्छन्ति येषां दिवमा विफला एव तेषां न ज्ञाताः ॥६८॥
 तेषां वरमजननिरेव जननेऽपि हि वरमरणपशुभावः । धर्मगुणविरहितैर्यः स्वजन्म कृतं विफलम् ॥६९॥
 आसन्नमेव येषां महानुभावानां भाविमद्रत्त्वम् । धर्मप्रवृत्तिप्रधानानि यान्ति तेषामेव दिनानि ॥७०॥
 त एव धन्यास्त एव पुण्यमाननानि तेषां जीवितं सफलम् । धर्मोद्यतानां येषां रमते मतिर्नैव पापेषु ॥७१॥
 ततः सोमेन भणितं कतिभेदोऽत्र भवति जिनधर्मः ? । आह मुनिद्विविधः स यतिगृहिधर्मप्रभेदेन ॥७२॥
 तयोः स्वरूपे कथिते सोमेन समन्तभद्रसहितेन । प्रतिपन्नो गृहिधर्मः सम्यक् सम्यक्स्वमूलेऽपि ॥७३॥
 मतिदिवसं सामायिके कर्तव्येऽभिग्रहः कृतस्ताभ्याम् । कुरुतः प्रतिदिनमपि हि श्रावकधर्मं प्रयत्नेन ॥७४॥
 अथ सोमेन हइ व्यवहरमाणेन दत्तमुद्धारे । बहुद्वयं प्रकृतिभ्यस्ता द्रव्यं गृहीत्वा ॥७५॥
 अन्यत्र गतास्ततः सोमश्चित्तेनाकुलो जातः । तथापि हि जिनभवनादिषु प्रतिदिवसं याति नियमेन ॥७६॥
 सामायिकमपि गृहाति शून्यत्वतः स्मरति नो गृहीतम् । कदा वा कर्तव्यं सामायिकमिति न जानानि ॥७७॥
 ततो भट्टेन भणितः समन्तभद्रेण सोम । न हि युक्तम् । शून्यत्वं ततविषये यद्वर्णितमागम एवम् ॥७८॥
 न स्मरति प्रमादयुक्तो यः सामायिकं कदा तु कर्तव्यम् । कृतमकृतं वा तस्य खलु कृतमपि विकलं तज्ज्ञेयम् ॥
 सोमो भणति आतः । यद्विसाच धनस्य मे नाशः । तद्विसाज्जातः शून्योऽहं हा कथं कुर्मः ? ॥८१॥

अत्येण विणा पुरिसो जायइ अवसंभायणं जेण । बहुउवसगनिवाओ कूटवईकहपवधोच्च ॥८१॥
इच्छंति वसे काउ सुरिंदलच्छिपि जे महासत्त्वा । इयरे जणयविदत्तपि रक्षितुं नैव पारति ॥८२॥
तो भट्टेणं भणिओ सोमो मा कुणसु एरिस खेय । सन्व चिय ससारे खणदिट्ठविणट्ठरुवमहो ! ॥८३॥
यतः,

“पटुतरपवनवशाकुलिनकुवलयदलतगला नि । जीवितथोवनयुवतिजनघनलवलाभंसुत्तानि ॥”
ता धरसु धीरिम् धीर ! कुणसु धम्मम्मि उज्जम सोम । । सामइयवए सम्म थिर मणो काउ, काउरिसा ॥
झरति रूयति सरति तह ग विलवंति जति य विसायं । दिट्ठिणिण्टे दव्वे न उणो सप्पुरिसचरियधर ॥
पवणदोलिरकुवलयदलावलीचंचला इय मईए । कीरइ खणेण लच्छी पत्तविहत्ता सुपुरिसेहि ॥८६॥
इच्छादेसणाए विवोहिओ तहवि सो महाभागो । सुज्जमणोणुट्ठाणं सामाइयमाइयं कुणइ ॥८७॥
कम्मवसेण कमसो पज्जेते पाविषं तय मरणं । जोइसियसुक्खलंभ पाविज्जइ जेण अइवोव ॥८८॥
विप्पो पुण पालेउं सावगधम्मं विसेसओ सम्म । सामाइयणुट्ठाणणुट्ठेउं समाहिमरणेण ॥८९॥
उप्पन्नो सोहम्मे तओ चुओ भारहम्मि वासम्मि । सिज्झिस्सइ कुसुमपुरे गहियवओ खवियकम्मसो ॥
पणदोसविण्णमुक्क निक्कंप जो करेइ सामइय । सो देउदाणवाणपि वदणिज्जो सया होइ ॥९१॥
जइणोव्व समियपावा सुसहावा उल्लसतसुहभावा । कयसामइया ते सावपाणि अभिवायणिज्जा ओ ॥

॥ इति सामायिकपञ्चमातिचारविपाकं सामकथानक समाप्तम् ॥

॥ तत्समाप्तो समाप्त प्रथमशिक्षाव्यतम् ॥

अर्थेन विना पुरुषो जायतेऽपशब्दभाजन येन । बहूपसर्गनिपात कूटकविकथाप्रबन्ध इव ॥८१॥
इच्छन्ति वशे कर्तुं सुरेन्द्रलक्ष्मीमपि ये महासत्त्वा । इतरे जनकाजित्तमपि रक्षितुं नैव पारयन्ति ॥८२॥
ततो भट्टेन भणित सोमो मा कुरुष्वेदं खेदम् । सर्वमेव ससारे क्षणदृष्टविनष्टरूपमहो ! ॥८३॥
तस्माद्धार धैर्यं धीर ! कुरु धर्म उद्यम सोम । । सामायिककृते सम्यक् स्थिर मन कृत्वा, कापुरुषा ॥८४॥
लिखन्ते रुदन्ति स्मरन्ति तथा च विलपन्ति यान्ति च विषादम् । दृष्टविनष्ट द्रव्येन पुन सत्पुरुषचरितधरा ॥
पवनान्दालितकुवलयदलावलीचञ्चलेति मत्वा । क्रियते क्षणेन लक्ष्मी पात्रविभक्ता सुपुरुषै ॥८५॥
इत्यादिदेशनया विवोषितस्तथापि स महाभाग । शून्यमना अनुष्ठान सामायिकादिक करोति ॥८६॥
कर्मवशेन क्रमशः पर्यन्ते प्राप्तं तद् मरणम् । ज्यौतिषिकसौख्यलाभं प्राप्यते येनातिस्तोक ॥८८॥
विम पुन पालयित्वा आवकधर्मं विशेषतः सम्यक् । सामायिकानुष्ठानमनुष्ठाय समाधिमरणेन ॥८९॥
उत्पन्न सौधर्मे तत्रैक्युतो भारते वर्षे । सेतस्याति कुसुमपुरे गृहीतत्रय क्षपितकर्माश ॥९०॥
पञ्चदापविप्रमुक्त निष्कम्प य करोति सामायिकम् । दवदानवानामपि बन्दीय सदा भवति ॥९१॥
यतय इव शमितपाषा सुस्वभावा उल्लसच्छुभभावा । कृतसामायिकास्ते आवका अप्यभिवादनीयास्तु ॥

पायं सञ्चययाणं सविस्तराणंपि गदियनियमस्तम् । संखेजो जं कीरडं तं देसवगामियं भणियं ॥१॥
 देसावगासियं जो करंडं सुद्धं खणे खणे पयंजो । सो देवासुरमणुण्डि पूडो-टोड संखाञ्च ॥२॥
 तथाहि;—

बहुदलसुजुतवृत्ता पत्तसुरालयसिरी सुसदा य । विजयपटव्व नगरी विजयपुरी नाम उह अत्थि ॥३॥
 तत्थत्थि दन्तिदंतगभिन्नचउज्जलधिकूलपरिवलयो । नीसेसविपडपडिवस्सनययकमो विजमो गया ॥४॥
 तस्सत्थि पणइणी पणयवच्छला मलयमंजरी नाम । तिणयणहुयाससंडडमयणतत्तमंजरिच्च वरा ॥५॥
 ताणं च पंरुणरपीइसंजुयाणं उवाइयसण्डि । परिमूडो य कटमवि संजाओ अन्नया पुत्तो ॥६॥
 संखो नामेण असंखसंखपरिमुणियसयलसत्थत्थो । विपडारिवारविस्सेवपउणसंखो अमंसगुणो ॥७॥
 सो पडरमेत्तिमामंतकोडिसुहडेहि परिबुडे विपडे । अत्थाणम्मि निविट्टस्स सामिणो विक्रमेषणस्स ॥८॥
 पणमित्तु पायपउमं जाव निमण्णो नियम्मि ठाणम्मि । उच्छंगिय पिउपाए संवाहइ विणयपुव्वं ता ॥९॥
 कम्हावि अकम्हा किपि कसिणगयणंगणा अवयरंतं । सल्लेयि उन्नयमुहा पिच्छंति य चित्तमुयचित्ता ॥
 वामकरकलियखेडयफडफडाडोवडरियवरसुहडं । वरसुहडवियडपायडियभिउडितडसंडणपयं ॥११॥
 खंडणपयंडकरमंडलगमसंकमियसुहडपडिविवं । सुहडपडिवियफुडपाडणन्यतट्टवियभुयदंडं ॥१२॥
 भुयदंडवडवरवीरवल्लयं नीसेसभुवणसोंडीरं । सोंडीरसुहडभिडणिक्कल्पंडं सुहडवरमेगं ॥१३॥
 तं पिच्छिप अन्नभुयभयरसकलिया परोप्परं सुहडा । पिच्छंति मुहाइ जाव ताव नियडाहूओ सुहडो ॥

प्रायः सर्वत्रतानां सविस्तराणामपि गृहीतनियमस्तम् । संक्षेपो यः कियते सद् देशावकाशिकं मणितम् ॥१॥
 देशावकाशिकं यः करोति शुद्धं क्षणे क्षणे प्रयतः । देवासुरमनुजैः पूजितो भवति शत्रु इव ॥२॥
 बहुदलसुमुक्तवृत्ता प्रातसुरालयश्रीः सुशब्दा च । विजयपण्डेव नगरी विजयपुरी नामेहास्ति ॥३॥
 तत्रास्ति दन्तिदन्ताप्रभिन्नचतुर्जलधिकूलपरिवलयः । निःशेषाविकटप्रतिपक्षनतक्रमो विक्रमो राना ॥४॥
 तस्यास्ति प्रणयिनी प्रणतवत्सला मलयमंजरी नाम । विनयनहुताशमंदागमदनतरुमंजरीव वरा ॥५॥
 तयोश्च परस्परमतिसंयुतयोऽन्यथाचितशतैः । परिसूचितश्च कथमपि संजातोऽप्यदा पुत्रः ॥६॥
 संखो नाम्ना पारिजातासारथ्यसारांशसकलशास्त्रार्थः । विकटारिवागविक्षेपप्रगुणमंत्योऽसंख्यगुणः ॥७॥
 स प्रचुरमन्त्रिसामन्तकोटिसुमटैः परिवृते वित्तैः । आस्थानैः निविष्टस्य स्वामिनो विक्रमचनस्त्य ॥८॥
 प्रणम्य पादपद्मं यावत्प्रणणो निने स्याने । उत्सज्य पितृपादौ संवाहयति विनयपूर्वं तावत् ॥९॥
 कस्मादप्यकस्मात्कमपि कृष्णगगनाङ्गणादवतरन्तम् । सर्वेऽप्युन्नतमुखाः पश्यन्ति च चित्रयुतचित्ताः ॥१०॥
 वामकरकलितस्वेतकफडफडाद्योपदीर्णवरसुमटम् । वरसुमटविकटप्रकटितभृकुटितस्खण्डनप्रचण्डम् ॥११॥
 खण्डनप्रचण्डकरमण्डलाग्रसंकान्तमुमटप्रतिविम्बम् । सुमटप्रतिविम्बस्तुपाटनार्थततमुजदण्डम् ॥१२॥
 भुजदण्डवद्वरवीरवल्लयं निःशेषभुवनशौण्डीरम् । शौण्डीरसुमटभेदनैकल्पटं सुमटवरमेकम् ॥१३॥

रायावि कमलदलदीहराए दिट्ठीए नियइ नियमुद्धे । सुढडावि दित्ति दिट्ठि नियनियखग्गाडसत्येसु ॥

मिवि तत्थ जमजीहसमतरेलु विक्कालु, रणरसियंभडपिसियगिद्धालु करवाल ॥

वरि करिवि तोलति वायति भुयदंहु, पडिरविण वहरिंत सयलंपि वंभहु ॥१६॥

किवि धरहिं नाराउ पयडत भडवाउ, सुमहंतु किवि कुंतु दंसंति सुनिसाउ ।

जंपति आएसु अम्हाण पडु ! देहि, जिव नेहु लहु एहु अम्हेवि जमगेहि ॥१७॥

इय विक्कमसुःखणं परोप्परं जाय होति उल्लावा । ईसीसिहसियवयणो ताव भडो सोवि संपत्तो ॥१८॥

आगंतूण पभणेइ तत्थ रे तुम्ह एत्थ को हेऊ । नियनियआउहगहणे अत्याणेसु निविट्ठानं ? ॥१९॥

तेवि य भणंति अम्हे नियपहुपायारविदपासम्मि । चिट्ठामो जह तह तुज्ज तत्थ रे मूढ ! का तत्ती ? ॥

तं पुण अणपुत्ताओ, समागओ केण कारणेणेह ? । अम्हपहुणो गिहाओ ता नीडर झत्ति वेगेण ॥२१॥

पभणइ किं कोवि पडु अन्नोवि य अत्थि एत्थ भुरणम्मि ? । सामी तिजगम्मिवि नत्थि कोइ अन्नो ममं मोत्तुं ॥

ता गंतूण पभणह तुम्हे नियनायगं इमं वयणं । जइ जीविण कज्जं ता देसु इमस्स नियरज्जं ॥२३॥

अह हियए तुम्हपहुस्स वट्टए इत्थ कोवि अहिमाणो । जं किर कुलक्कमागयमेयं रज्जं कह देमि ॥२४॥

तपिनजुत्तं किं केण कस्स पुइइवि सासणे लिहिया । अह कुलक्कमागया वा, नवरं पुण खगवल्लुगिज्जा ॥

जइ पुण तुम्हपहुस्सवि तुम्हाणं वावि अत्थि खगवल्लु । ता पड्डणावि तुम्हेहिवि समगं समरं करंमि अहं ॥

त दृष्ट्वाऽप्यद्भुतभयरसकलिता परस्परं सुभटा । पश्यन्ति सुखानि यावत्तावत्किदीभूत सुभट ॥१४॥

राजापि कमलदलदीर्घया दृष्ट्या पश्याति निजसुभटान् । सुभटा अपि ददति दृष्टिं निजनिजलज्जादिश्लेषु ॥

केऽपि तत्र यमजिह्वासमतरेलं विक्काल, रणरसिकभटपिशितगृद्ध करवालम् ।

करे कृत्वा ताडयन्ति बादयन्ति भुजदण्डं, प्रतिरंघण वधिरयन्त सकलमपि ब्रह्माण्डम् ॥१६॥

केऽपि धरन्ति नाराच प्रकटयन्तो भटवाद, सुमहान्ते केऽपि कुन्त दर्शयन्ति सुनिशातम् ।

जल्पन्त्यादेशमस्माकं प्रभो ! देहि, यथा नयम लघ्वेते वयमपि यमगेहम् ॥१७॥

इति चित्रमसुभटानां परस्परं यावद्भवन्त्युल्लाषा । ईषदीपद्वसितवदनस्तावज्ज्ञत सोऽपि सप्तात ॥१८॥

आगत्य प्रभणति तत्र रे युष्माकमत्र को हेतु । निजनिजायुषग्रहण आस्थानेषु निविष्टानाम् ? ॥१९॥

तेऽपि च भणन्ति वयं निजप्रमुपादारविन्दपार्श्वे । तिष्ठामो यथा तथा तव तत्र रे मूढ ! का चिन्ता ॥२०॥

त्वं पुनरननुज्ञात समागत केन कारणेणेह ? । अस्मात्प्रभोर्गृहांत तम्मानि सर द्रविति वेगेन ॥२१॥

प्रभणति किं कोऽपि प्रभुरन्योऽपि चास्त्यत्र सुवने ? । स्वामी त्रिजगत्यपि नास्ति कोऽप्यन्यो मा मुक्त्वा ॥

सस्माद् गत्वा प्रभणत यूय निजनायकमिदं वचनम् । यदि जीविनेन कार्यं तदा देह्यस्मै निजराज्यम् ॥२३॥

अथ हृदये युष्मत्प्रभोर्वर्ततेऽत्र कोऽप्यभिमान । यत्किल कुलक्कमागतमेतद् राज्यं कथं ददामि ॥२४॥

तदपि न पुक्तं किं केन कस्य पृथिव्यपि शासने लिखिता । अथ कुलक्कमागता वा, केवलं पुन खड्गवल्लवा ॥

इय भणिणं गुरुरोसुब्बवंतं भिउडीकरालमालयत्ता । रणरसियसुहृदवयणुब्बवंतरोमंचयकवया ॥२७॥
 जंपंति तेवि रे दुट्ठ धिट्ठ निक्खिट्ठ ! एरिंस वयणं । सुहृदाहम् । जं जंपसि तं पुणिमो जासि जमभवणं ॥
 अनिरिक्षिज्जण जीहं नियवयणे कह तुमं इमं भणसि । जं तुम्हे तुम्हपह् जुज्झंतु मए समं दोवि ॥२९॥
 किं एगोवि दरियारिविचदकरिकरददलणमियंरिउणा । सुहृदेण समं समरं काउं तुह अत्थि रे सत्ती ? ॥
 जे अम्हे अम्हपह्वि धिट्ठवयणेहिं निष्फलेहिं तुमं । अविस्ववसि सरयरिउसमथमेहगलगज्जिएहिं ? ॥
 मो भणइ अहं एगो तुज्जे सव्वेवि सामिसंजुत्ता । पहरह पढमं पच्छा रणकंडुं तुम्ह अवणिस्सं ॥३२॥
 इय भणिणं निवसुहृदा भल्लीनारायस्सग्गचावकरा । पभणंति तुमं एकात्ति न इणिओ अम्हसुहृदेहिं ॥
 ता इन्हिं पि पलायतु अह्वा सुमेरेसु देवथं-इहं । पंचत्तं पचोवि य जेण तुमं लहसि सुहृताणं ॥३४॥
 तो भणइ भडो सोडीरनाडया सरह-दसदिसाचवकं । सव्वेवि य मह रणभइरवमि पडिउण मा मरह ॥
 एगोवि जहा सोडो करंडियडाडोवविहणपयंडो । हवइ अहं पि सहच्चिय ता सव्वे पहरह जहिच्छं ॥३६॥
 इय भणिणं सुहृदावि हुं समकालं जाव तस्सं पहरंति । ताव अकम्भावि य ते-जह जाया तह निमामेह ॥
 संमूच्छियव्व निहियव्व उवलकिणव्व कट्टयडियव्व । पंचत्तं पिव पत्ता धसत्ति धरणीयले पडियां ॥
 तो राया द्दुह्णं भडपडलं निवडियं धरणिपंडे । रोसारणनयणो करयलम्मि पउणोइ करवालं ॥३९॥
 समयमायद्वियत्तगो लग्गो उव्वसणिउंवि तयभिमुहं । ता जाव संखकुमारोवि विक्रमं भणिउमाहत्तो ॥४०॥

यदि पुनर्गुप्तप्रमोरपि गुप्ताकं वाप्यस्ति सङ्गबलम् । तदा प्रमुणापि गुप्ताभिरपि समं समरं करोम्यहम् ॥
 इति मणिते गुरोरोपेन्द्रवधृकुटिकरालमालतलाः । रणरसिकमुभटवचनोद्भवद्रोमाश्चचयकवचाः ॥२७॥
 जल्पन्ति तेऽपि रे दुष्ट धृष्ट निहृष्ट ! ईदृशं वचनम् । मुभटावम । यज्जलसि तज्जानीमो यासि यमप्रवनम् ॥
 अनिरीक्ष्य जिह्वां निजवदने कथं त्वमिदं भणसि । यद्युयं गुप्तप्रभुर्गुध्येतां मया समं द्वावपि ॥२९॥
 किमेकेनापि ह्प्टारिविकटकरिकरददलनमृगरिपुणा । मुभटेन समं समरं कर्तुं तवास्ति रे शक्तिः ? ॥३०॥
 यद्दस्मानस्मत्प्रमुमपि घृष्टवचनैर्निष्फलैस्त्वम् । आक्षिपसि शरहतुसमयमेवगलगजितैरिव ? ॥३१॥
 स भणत्यहमेको युयं सर्वेऽपि स्वाभिसंश्रुक्ताः । प्रहरत प्रथमं पश्चाद् रणकण्डू गुप्ताकमपनेप्ये ॥३२॥
 इति मणिते नृपमुभटा भल्लीनाराचल्लङ्घचावकराः । प्रभणन्ति त्वमेक इति न हतोऽस्मत्सुयतैः ॥३३॥
 तस्माद्दिनानिमपि पलायस्वाथवा स्मर देवतामिष्टाम् । पञ्चत्वं प्राप्तोऽपि च येन त्वं लभसे शुमस्थानम् ॥
 ततो मणति भटः शौण्डीर्यनाट्यत् सरत दशादिक्चक्रम् । सर्वेऽपि च मम रणभैरवे व्रतित्वा मा म्रियध्वम् ॥
 एकोऽपि यथा सिंहः करटिषटाटोपविवदतप्रचण्डः । मवत्यहमपि तथैव तस्मात्सर्वे प्रहरत यथेच्छम् ॥३६॥
 इति मणिते मुभटा अपि हि समकालं यावत्तं प्रहरन्ति । तावदकस्मादपि च ते यथा जातास्तथा निशमयत ॥
 संमूच्छिता इय लिखिता इवोपलक्षणा इव काष्ठवटिता इव । पञ्चत्त्वामिव प्राप्ता वसेति धरणीतले पतिताः ॥
 ततो राणा हृष्ट्वा भटपडलं निपतितं धरणिपंडे । रोसारणनयनः करतले प्रगुणयति करवालम् ॥३९॥
 स्वयमाकृष्टलङ्घो लघ्न उपसर्पितुमपि तदभिमुखम् । नावथावच्छङ्खकुमारोऽपि विक्रमं भणितुमारब्धः ॥४०॥

कुणसु पसाय मह उवरि देव न हि इत्थ तुम्हअहिगारो । कित्तियमित्त एसो ममावि सज्जो तुह पसाया ॥
 ता चिट्ठउ इह देवो एय दुट्ठ अह हणिस्सामि । पिच्छउ पवहत मज्झ करयल कलियरुवराल ॥४२॥
 इय पभणंतो रत्ता भुज्जो भुज्जो निसिज्झमाणोवि । आयइद्वियखगलओ संखो जुज्झउमारद्धो ॥४३॥
 जुगव परितोलता खग्ग समरणणम्मि तो दोवि । रेहंति तप्पलट्टुद्धभीमजमजीहकलियव्व ॥४४॥
 तो भणिओ कुमरेण पढम पहरंसु रे तुम मज्झ । भणइ तुम पहरसु तो असिणा मुयइ से घाय ॥४५॥
 तो सो वचावितो कुमरपहार वणइ पुग्गार्हि । तप्पिट्ठीए कुमरोवि धावए जाव उज्जाण ॥४६॥
 पिच्छइ सूरिपयाण सरणगय त तओ कुमारोवि । कोसम्मि सिवइ खग्ग पणमइ सूरिस्स पयकमल ॥
 भणइ य अभय तुह होउ भइ । इत्थ पवन्नसरणस्स । सुगुरुपयपक्कयाण, मुक्को गच्छसु सइच्छाए ॥४८॥
 तो नाणेण नाउ गुरुणा भणिय कुमार ! तुह एसो । देवभवे किल मित्त आसि इमो परमनेहपरो ॥४९॥
 इय सोउ सुररूप पयइइ सुहडो तओ कुमारोवि । परिभावइ मे मन्ने पुव्वभवे दिट्ठपुण्योत्ति ॥५०॥
 इय ईह कुव्वंतस्स तस्स सजायजाइसरणस्स । संजाओ पच्चस्सो सव्वोवि य सुरभवो पुव्वो ॥५१॥
 जह विहिओ सकेओ देवभवे मरणकालसमयम्मि । जह पुर्व्वि पीईए सोहम्मे विलसिय समं ॥५२॥
 तो उट्ठिऊण दोन्निवि परोप्पर हरिसपरवसा धणिय । सूरीण समख चिय आलिगणयाइ कुव्वंति ॥
 भणिय कुमरेण तओ सुट्ठु कय ज तए इम विहिय । पडिवन्नपालणं चिय महव्वय धीरपुरिसाण ॥
 देवेण तओ भणिय खमियंय सव्वमवि महाभाग । धम्मम्मि पमायपरं त नाउमिम मए विहियं ॥

कुरु प्रसाद ममापरि देव । न ह्यत्र युष्मदधिकारः । कियन्मात्रमेव ममापि साध्यस्तव प्रसादात् ॥४१॥
 तस्मात्तिष्ठतिह देव एत दुष्टमहं हनिष्यामि । पश्यतु मध्वन् मम करतल कलितकरबालम् ॥४२॥
 इति प्रभणन् राजा भूयो भूयो निषिध्यमानोऽपि । आष्टकूलङ्गलत शखो यादुधुमार०घ ॥४३॥
 युगपत्परितोक्त्यन्ता खड्ग समराङ्गणे ततो द्वावपि । राजतस्तत्पल्लु-वभामयमजिह्वाकलिताविव ॥४४॥
 ततो भणितुं कुमारेण प्रथम प्रहरं रे त्व माम् । ॥ भणति त्वं प्रहरं ततोऽसिना मुञ्चति तस्य घातम् ॥
 तत स वचनव्य-कुमारप्रहारं व्रजति पुरवहि । तत्पृष्ठे कुमारोऽपि धावति यावदुद्यानम् ॥४६॥
 पश्यति सूरिपदानां शरणगतं तं तत कुमाराऽपि । कोशे शिपति खड्गं प्रणमति सूरौ पदकमलम् ॥४७॥
 भणति चामय तव भवतु भद्रं । अत्र प्रपन्नशरणस्य । सुगुरुपदपङ्कजानां, मुक्तो गच्छ स्वेच्छया ॥४८॥
 ततो ज्ञानेन ज्ञात्वा गुरुणा भणितुं कुमारः । तवैव । देवभवेऽपि मित्तमासीदयं परमस्नेहपरं ॥४९॥
 इति श्रुत्वा सुररूपं प्रकटयति सुमहत्ततः कुमारोऽपि । परिभावयति मया मन्ये पूर्वभवं दृष्टपूर्वं इति ॥५०॥
 इतीहा कुर्वंतस्तस्य सजातजातिस्मरणस्य । सजातं प्रत्यक्षं सर्वोऽपि च सुरभवः पूर्वं ॥५१॥
 यथा विहितं सकेतो देवभवे मरणकालसमयम् । यथा पूर्वं प्रीत्या सौधमे विलसितं समम् ॥५२॥
 तत उत्थाय द्वावपि परस्परं हर्षपरवशौ गाढम् । सूरीणां समक्षमेवाल्लिङ्गनादि कुरत ॥५३॥
 भणितुं कुमारेण तत् । सुट्ठु कृतं यच्चवेदं विहितम् । प्रतिपन्नपालनमेव महाव्रतं धीरपुरुषाणाम् ॥५४॥

हरिसर्पव्यसद्विप्रो तो संखो भणइ दिससु तं मज्झ । विज्जमकिं वंघव ! तो देवो भणइ जं गुरुणो ॥
 साहंति तुज्झं किञ्च किञ्च चियं तं तए पयत्तेण । जलवंचलमि जौए न पमाओ भइ । कायट्ठो ॥
 तो कहिओ केवलिणाणगारधम्मो सवित्तरो तत्थ । नाहं नाह ! समत्थो इय कुमरो भणइ जा ताव ॥
 सहसत्ति विक्कमनिओ कुमरपज्जत्ति सयं गवेसंतो । चउरंगिणीसेनाए परिगओ आगओ तत्थ ॥५९॥
 हण हण हणत्ति भणिरो रोसवसावेसओ चउदिसिपि । विट्ठं उ ज्जाणं इयगयरहसुहडकोडीहिं ॥६०॥
 संनद्धवद्धकवओ कइवयभटपरिगओ गओ मज्झे । तो राया णं नाणि कुमरसुराईहिं परियरिये ॥६१॥
 पिच्छित्ता भणइ सुयं वच्छ । कहिं सो भडो दुरायारो ? जाव पयंपइ कुन्दो ता कुमरो भणइ मा ताव ! ॥
 अक्खिवंसु इमं, दुच्चयणभासुरो जं भडो डिओ अमरो । परमुवयारी जं मह इय भणिउं कइइ पुच्चमवं ॥
 तो हरिसिओ नरिंदो वंदइ मूरिं सुरं तु स्वामेइ । निसुणइ जिणिदधम्मं सम्मत्तादसमगं ॥६४॥
 संखकुमरेण सदिं सद्धासंसुद्धमाणसो राया । बारसाविहगिहिधम्मं पडिवज्जइयज्जभयभीओ ॥६५॥
 देवोवि खमायेउं रायकुमारं मुणिपि वंदेउं । सद्धाणं संपत्तो रायकुमारावि नियगेहं ॥६६॥
 भणियविहिणां कुणंति य गिहिधम्मं निबभेव उज्जुत्ता । देसावगासिए पुण कुमरो सविसेसमुज्जमइ ॥
 अह अन्नया कुमारो दिसिक्खयपइसंकटं निसीहम्मि । गिणइ मए न वाहिं गंतव्यं वासभवणाओ ॥६८॥
 जाव न दिणयरविं दिट्ठं उदयायलमि आरूढं । कंतासिज्जंति न संछयेकि चउहारपरिहारो ॥६९॥

देवेन ततो भणितं श्रन्तव्यं सर्वमपि महाभाग ! । धर्मे प्रमादपरं त्वां ज्ञात्वेदं मया विहितम् ॥१५॥
 हर्षपरवशहृदयस्ततः शङ्को मणति दिश त्वं मम । कृत्यमकृत्यं वान्पव ! ततो देवो मणति यद् गुरवः ॥
 कथयन्ति तव कृत्यं कृत्यमेव तत्त्वया प्रयत्नेन । जलचञ्चले जीविते न प्रमादो भद्र ! कर्तव्यः ॥१७॥
 ततः कथितः केवलिनान्नगारधर्मः सविस्तरस्तत्र । नाहं नाथ ! समर्थ इति कुमारो मणति यावत्तावत् ॥
 सहसेति विक्रमनृपः कुमारप्रवृत्तिं स्वयं गवेयन् । चतुरङ्गसेनया परिगत आगतस्तत्र ॥१९॥
 जहि जहि जहीति मणिता रोपवशावशतश्चतुर्विंशपि । वेष्टयति तदुपानं हयगजरथसुभट्कोटिभिः ॥२०॥
 संनद्धवद्धकवचः कतिपयभटपरिगतो गतो मध्ये । ततो राजा तं ज्ञानिनं कुमारसुरादिभिः परिकरितम् ॥२१॥
 हण्टा मणति सुतं वरस ! क्व स भटो दुराचारः ? । यावत्पजल्पति क्रुद्धस्तावत्कुमारो मणति मा तात ! ॥२२॥
 आक्षेपं, दुर्वचनमासुरो यद्वटः स्थितोऽमरः । परमोषकारो यन्ममेति मणित्वा कथयति पूर्वमवम् ॥२३॥
 ततो हर्षितो नरेन्द्रो बन्दते सुरिं सुरं ह्रु क्षमयति । शृणोति त्रिनेन्द्रधर्मं सम्यक्त्वादिसमग्रमपि ॥२४॥
 शङ्खकुमरेण सार्धं श्रद्धासंशुद्धमानसो राजा । द्वादशविघ्नेर्हिर्म प्रतिपद्यतेऽवयवमयंभीतः ॥२५॥
 देवोऽपि क्षमयित्वा गजकुमारौ मुनिमपि बन्दिता । स्वभ्यान् संप्राप्तो राजकुमारावपि निजगंहम् ॥२६॥
 मणितविधिना कृतश्च गृहिधर्मं नित्यमेवोद्युक्तौ । देशावकाशिके पुनः कुमारः सविशेषमुद्यच्छति ॥२७॥
 अथान्यदा कुमारो दिग्गत्रमतिसेकटं निशेपि । गृह्णाति मया न बहिर्गन्तव्यं वासमवनान् ॥२८॥
 यावत्त दिनकराभिम् दृष्टमुदयाचल आरूढम् । कान्ताशय्यामपि न संस्पृशामि चतुराहारपरिहारः ॥२९॥

अहं केणइ देवेणं सुरिंदवयणं निसागियं एय । चालिज्जइ न सुरेहिं संखो देसावगासाओ ॥७०॥
 त सोउं संपत्तो कुमारभवनस्स दारदेसम्मि । अगहरइ तस्स भज्जं ख्यमाणिं गह्यधाहहिं ॥७१॥
 जहं निसुणइ सो कुमारो सामिय । मं रक्ख रक्ख निज्जंति । केणवि अहम्मिएणं तं सुणिउं चितए कुमरो ॥
 कस्सेसा किल भज्जा कस्स व तणओ सहोयरा कस्स । इच्छाहभावणाए अप्पगमप्पेण भावेइ ॥७३॥
 एक्कोत्थ जिणाइट्ठो इट्ठोणिट्ठाना निट्ठवणहेऊ । धम्मोच्चिय संसारे सरणं ताणं च जीवाण ॥७४॥
 इयं भावंतस्स तओ जाओ कोलाहलो वहिं बहुओ । हण-हण-हणत्तिगम्भो बहुबलकलियाण संचूण ॥
 तेहिं विलुपमाणं अक्कंदंतं च परियणं सोउ । भावेइ भावियणा भवभयभीओ सुणिध्व इमं ॥७६॥
 एयाणमहं नाहो एए महं सेवयत्ति जा बुद्धी । अभिमाणमित्तजणिया केवलमलमिह किलेसो य ॥७७॥
 एस महं सयणवग्गो एए मत्तू कुबुद्धी महं एसा । नहिं सयणो य परो वा पसाहओ होइ सुगईए ॥७८॥
 एक्कोच्चिय जिणधम्मो साहइ सुररिद्धिसिद्धिसुक्खाइ । ता तन्धच्चिय जत्ते कायव्वो किं वियप्पेण ॥
 इयं चित्तिऊण निच्चलसमाहिमाविसइ संखकुमारवरो । तो देवो तब्भाव नाऊणं होइ पच्चक्खो ॥८०॥
 भणइ महायस ! तं चिय धन्नो धीराण धुरितुमं चेव । देवेहिंवि जस्स मणो न चइज्जइ नियपइन्नाओ ॥
 समंगणासणाहो सुराण नाहोवि तुज्झ गुणग्रहणा । अप्पाण सकयत्थं पन्नइ मत्ते तिहुयणेवि ॥८२॥
 तं चिय धीरो सद्धमत्तप्पन्नो तं च भुवणमीणिक्कं । ता मग्गसु किंपि वरं तुट्ठो हं तुज्झ चरिएहिं ॥८३॥
 पभणइ संखकुमारो किं महं कज्जं वरेण अजेण । तुम्हाण दंसणं चिय वरं वरो सरउ अजेण ॥८४॥

अथ केनचिद्देवेन सुरेन्द्रवचनं निश्चितमेतत् । चाल्यते न सुरैः शङ्को देशावकाशात् ॥७०॥
 तत् श्रुत्वा सप्तात् कुमारभवनस्य द्वारदेशे । अपहरति तस्य भार्या रुदतीं गुर्वारुन्दैः ॥७१॥
 यथा शृणोति स कुमार स्वामिन्मा रक्ष रक्ष नयमानाम् । केनाप्यधार्मिकेण तत् श्रुत्वा चिन्तयति कुमार ॥
 कस्यैषा किल भार्या कस्य वा तनयः सहोदरा कस्य । इत्यादिभावनयाऽऽत्मानमात्मना भावयति ॥७३॥
 एकोऽत्र जिनादिष्ट इष्टोऽनिष्टाना निष्ठापनेहेतुः । धर्म एव संसारे शरणं त्राणं च जीवानाम् ॥७४॥
 इति भावयतस्ततो जातः कोलाहलो बहिर्बहुः । जहि-जहि-जहीतिगम्भो बहुबलकलितानां क्षत्रूणाम् ॥७५॥
 तैरपि लुप्यमानमारुन्दन्तः च परिजनं श्रुत्वा । भावयति भावितात्मा भवभयभीतो मुनिरिवेदम् ॥७६॥
 एतेषामहं नाथ एते मम सेवका इति या बुद्धिः । अभिमानमात्रजनिता केवलमलमिह क्लेशश्च ॥७७॥
 एष मम स्वजनवर्ग एते शत्रवः कुबुद्धिर्मैयाः । नहिं स्वजनंश्च परो वा प्रसाधको भवति सुगते ॥७८॥
 एक एव जिनधर्मः साधयति सुरादिसिद्धिसौख्यानि । तस्मात्तत्रैव यत्नं कर्तव्यं किं विरुल्लेपेन ॥७९॥
 इति चिन्तयित्वा निश्चलसमाधिमाविशति शखकुमारवरः । ततो देवस्तद्भावं ज्ञात्वा भवति प्रत्यक्षः ॥८०॥
 भणति महायशः त्वमेव धन्यो धीराणां धुरित्वमेव । देवैरपि यस्य मनो न त्यज्यते निजप्रतिज्ञात् ॥८१॥
 स्वर्गाङ्गनासनाय सुराणां नाथोऽपि तव गुणग्रहणात् । आत्मानं स्वेकृतार्थं मन्यते मन्ये त्रिभुवनेऽपि ॥८२॥
 त्वमेव धीरः सद्धर्मतत्परस्त्वं च भुवनमाणिज्यम् । तस्मान्मार्गं वयमपि वरं तुष्टोऽहं तव चरितैः ॥८३॥

तो सो तोसेण सुरो सरोयदलदीहलोपेण कुमरं । भणइ महायसो तद्विहृ देवाणं संसणमोहं ॥८५॥
 दोइ, तओ तुह एसो होउ वरो जो तए सकरुणाए । दिट्ठो दिट्ठीए सणं मो खलु रोगेहिं सुचेही ॥८६॥
 इय भणितं सट्ठाणं जाइ सुरो दिणयरस्स उदयम्मि । पट्ठिपुत्तनियमअवही विहीए सिज्जं तओ मोत्तुं ॥
 कुमरो कयआवस्सयकिरिओ किरियाकलावकलियाण । साहूण जाइ पासे वंदइ ते परमविणएण ॥८८॥
 निमुणेइ समयसारं तन्नभणियणुट्ठए जहासत्ति । अह अन्नया नरिंदो तज्जणओ पीडिओ सहसा ॥८९॥
 अइमूलवेयणाए पक्खलाओ य सव्वविज्जेहि । हकारावइ कुमरं भणइ जहा वच्छ ! मह इण्हि ॥९०॥
 वट्ठइ समओ मरणस्स ता तुमं संपयं पयानाहो । इह भणिए तो कुमरो सरइ सुरदिन्नआणमिओ ॥९१॥
 करुणाभरंचियाए नियदिट्ठीए पलोपए देहं । जणयस्स ताव सहसा हिमं रविकिरणतावहं ॥९२॥
 नट्टं मूलं देहे निस्संदेहं तओ भणइ राया । जाओ निरामयो हं दिट्ठो दिट्ठीए तुह वच्छ ! ॥९३॥
 एमेव मओ हुंतो साप्पन्नविज्जिओ इयाणि तु । तुहसाहिज्जवसेणं संपइ साहेमि नियकज्जं ॥९४॥
 मुंच मयं जेणाहं करेमि सुगुरूणं पायमूलम्मि । संजममुवारचित्तो होऊण धरंसु रज्जभरं ॥९५॥
 जा किल कुमरो किंचिवि काही पच्छुत्तरं तओ राया । धरिउं तं वाहाए ठविउं सीहासणे पणओ ॥९६॥
 साधंतोई लोओ भणिओ अह नमह संत्तरायस्स । पयंपकयमिण्हि जं सामी तुम्हाण एस निवो ॥९७॥
 इय तैरिहि तह विहिण सीहोव्व करिंदगुरूयडाणुवरि । निक्खमइ गिहगुहाओ विक्रमराया महद्धाए ॥

प्रभणति शंखकुमारः किं मम कार्यं वरेणान्येन । युष्माकं दर्शनमेव वरं वरः सरत्वन्येन ॥८५॥
 ततः स्र तोपेण सुरः सरोजदलदीर्घलोचनं कुमारम् । भणति महायशः । तथापि हि देवानां दर्शनमवोचम् ॥
 भवति, तंतस्तवैष भवतु वरो यस्त्वया सकरुणया । दृष्टो दृष्ट्या क्षणं सं खलु रोगैर्मोक्ष्यते ॥८६॥
 इति भणित्वा स्वस्थानं याति सुरो दिनकरस्योदये । परिपूर्णनियमावधिर्विधिना शय्यां ततो मुक्त्वा ॥८७॥
 कुमारः कृतावश्यकक्रियः क्रियाकलापकलितानाम् । साधूनां याति पार्श्वे वन्दते तान् परमविनयेन ॥८८॥
 शृणोति समयसारं तद्व्रणितमनुतिष्ठति यथाशक्ति । अथान्यदा नेन्द्रस्तज्जनकः पीडितः सहसा ॥८९॥
 व्यतिशूलवेदनया प्रत्याख्यायत्यथ सर्ववैद्यैः । हृक्कारयति कुमारं भणति यथा वत्स । ममेदानीम् ॥९०॥
 वर्तते समयो मरणस्य तस्माच्च सांप्रतं प्रजानाथः । इति भणिते ततः कुमारः स्मरति सुरदत्ताज्ञामितः ॥९१॥
 करुणाभराञ्चितया निजदृष्ट्या प्रलोकते देहम् । जनकस्य तावत्सहसा हिमविव रविकिरणतावहतम् ॥९२॥
 नष्टं मूलं देहे निस्संदेहं ततो भणति राजा । जातो निरामयोऽहं दृष्टो दृष्ट्या तैव वत्स ! ॥९३॥
 एवमेव मृतोऽभविष्यं श्रामण्याविवर्जित इदानीं तु । त्वत्साहाय्यवशेन संप्रति साधयामि त्रिजकार्यम् ॥९४॥
 मुञ्च मां येनाहं करोमि सुगुरूणां पादमूले । संयममुदारचित्तो भूत्वा ध्रुव राज्यमरम् ॥९५॥
 यावत्किल कुमारः किञ्चिदपि करिष्यति प्रत्युत्तरं ततो राजा । धृत्वा च बाहौ स्थापयित्वा सिंहासने प्रणतः ॥
 सामन्तादिलोको भणितो यथा नमत शङ्कराणाञ्च । पदपङ्कजमिदानीं यत्स्वामी युष्माकमेव नृपः ॥९७॥
 इति तैरपि तथा विहिते सिंह इव करीन्द्रगुरुवटानामुपरि । निष्क्रमति गृहगुहातो विक्रमराजो महद्धर्चा ॥९८॥

कोसंयवपुञ्जाणे पत्तो सिरिविजयसूरिपयपासे । गिण्हइ विहिणा दिक्खं सिक्खंवि दुहावि सो धीरो ॥
 सिरिसंखनरिंदोवि हु अट्ठाहियमाइयं जणयकिच्चं । काऊण विहाणेणं सावयधम्ममि ददचित्तो ॥१०॥
 पालइ पयावकलिओ पयाउ सुपयत्तओ तओऽकम्हा । अन्नमिदिणे निमुणइ सीहदुवारम्मि गुरोले ॥
 विविधगुरुवाहिविदुरियदेहाण जणाणं दीणकरुणयरं । सोउं राया पुच्छइ पडिहारं केसिमो सद्धो ॥१०२॥
 सो भणइ देव । दारे दुरंतदुरिओहपीडियंमाणं । जरियाणं कुट्टीणं सईणं स्वासीणं सिंभीणं ॥१०३॥
 एमाइरोगियाणं नाणादेसागयाणं एस सरो । सीहदुवारठियाणं तुह किंत्तिं निमुणिउं एवं ॥१०४॥
 जं जं पिच्छइ देवो करुणाभरमंधराए दिट्ठीए । तं तं रोगविउत्तं करोइ गुरुरोगजुत्तं ॥१०५॥
 तो भणिओ पडिहारो रत्ता सव्वंवि रोगिसंघायं । आणावसु जह सियं आगच्छइ वगठवणाए ॥
 पढं कुट्टियवगो जरिणं वगो कमेण सव्वेवि । काऊण वगवगं समागयां रायपासम्मि ॥१०७॥
 पढमवगो निवेणं भणिओ महुमज्जमंसमाईणं । कायव्वा भो विरई जावज्जीवंपि सम्मत्तं ॥१०८॥
 केसिंपि हु पढमवयं वीयवयाईवि केसिमुहिसिउं । अवलोइया य सव्वे करुणासरसरसदट्ठीए ॥१०९॥
 तो तयस्सणेण मुक्ता सव्वे सव्वेहि उगारोगेहि । चइउं निकाइयकम्मे, वियणा ताणवि कया अप्पा ॥
 एवं परं पसिद्धिं पत्तो थेवेहिं चेवं दियहेहिं । पढमहादेवीए जायं पुत्तं ठविय रज्जे ॥१११॥
 जिणसासणपभावणपुत्वं गिण्हइ सव्वओ धिरइं । संपत्तेकेवलो सो कमेण पत्तो शिवसमिद्धिं ॥११२॥

कोशाम्बवनोद्याने प्राप्तः श्रीविजयसूरिपदपाथे । गृह्णाति विभिन्ना दीक्षां शिक्षामपि द्विषापि स धीरः ॥९९॥
 श्रीशङ्खनेन्द्रेऽपि छाटाहिकादिकं जनककृत्यम् । कृत्वा विधानेन थावकधर्मं ददचित्तः ॥१००॥
 पालयति प्रतापकलितः प्रजाः सुप्रयत्नतस्ततोऽकस्मात् । अन्यस्मिन्दिने शृणोति सिंहद्वारे गुरुकलकलम् ॥
 विविधगुरुवाधिविधुरितदेहानां जनानां दीनकरुणतरम् । श्रुत्वा राजा पृच्छति प्रतीहारं केपामयं शब्दः ॥
 स भणति देव । द्वारे दुरन्तदुरिनैवपीडितास्मानाम् । न्वरितानां कुष्ठिनां क्षायिणां कासिनां श्लेष्मिणाम् ॥
 एवमादिशो गिणां नानादेशागतानामेव स्वरः । सिंहद्वारस्थितानां तव कीर्तिं श्रुत्वैवम् ॥१०४॥
 यं यं पश्यति देवः करुणाभरमन्धरया दृष्ट्या । तं तं रोगवियुक्तं करोति गुरुरोगयुक्तमपि ॥१०५॥
 ततो भणितः प्रतिहारो राज्ञा सर्वमपि रोगिसंघातम् । आनायय यथा शीघ्रमागच्छति वर्गस्थापनया ॥१०९॥
 प्रथमं कुष्ठिवगो ज्वरिणां वर्गः, क्रमेण सर्वेऽपि । कृत्वा वर्गवर्गं समागता राजपाथे ॥१०७॥
 प्रथमवगो नृपेण भणितो महुमधमांसादीनाम् । कर्त्तव्या भो विरतिर्वावन्जीवमपि सम्यक्त्वम् ॥१०८॥
 केपामपि सल्ल प्रथमव्रतं द्वितीयव्रतादीन्यपि केपामुद्दिश्य । अवलोकित्वाश्च सर्वे करुणासरसरसदृष्ट्या ॥१०९॥
 ततस्तत्क्षणेन मुक्ताः सर्वे सर्वरुद्ररोगैः । त्यक्त्वा निकाचितकर्मणो, वेदना तेषामपि कृताल्पा ॥११०॥
 एवं परं प्रसिद्धिं प्राप्तः स्तोकैरेव दिवसैः । पढमहादेव्यां जातं पुत्रं स्थापयित्वा रज्ये ॥१११॥
 जिनशासनप्रभावनापूर्वं गृह्णाति सर्वतो विरतिम् । संप्राप्तकेवलं स क्रमेण प्राप्तः शिवसमृद्धिम् ॥११२॥

जह जह वयपरिणामो बद्धं जह हन्ति नेय अद्वारं । जह य विमुद्धी जायइ तह तह विरईए जइयच्चं ॥

॥ इति देशावकाशिकनिश्चलतायां शतकुमारकथानकं समाप्तम् ॥

यथा यथा धर्मपरिणामो वर्धते यथा भवन्ति नैवातिचाराः । यथा च विशुद्धिर्जायते तथा तथा विरती यतितन्म्यम् ॥

गामगिहादगयाणं वत्थूणं जो करेइ आणवणं । गहियावहीए परओ विंशो इव सो कुं लहइ ॥१॥
 सुगयगयं विवुहमयं अमयं समत्थि अभियकुंडपुरं । तत्थासि विदधुसिद्धी भज्जा रसुंदरी तत्स ॥२॥
 संपज्जंतसमीहियसुहाणं थोलेइ ताण बहुकालो । किंचावचाभावो मणं मणागं पि दमेइ ॥३॥
 मज्झिमवयस्मि ततो जाओ पुत्तो उयाडयसएहि । रयणीए अइदरत्ते जा सुत्तो चिट्ठए सिद्धी ॥४॥
 अह तस्स गिहे पत्तं वंतरजुयले परोषच्छविं । एगो भणइ जाणसि सिद्धिगिहे जो सुओ जाओ ॥५॥
 बीओ भणेइ सम्मं जाणामि न, कहसु को फुडं एसो ? । तो सो कहेइ एसो पुव्वभवे आसि सिद्धिस्स ॥
 ववहरओ एयस्स य दाणिग्गइणम्मि घरइ इगलक्खं । पुत्तच्छलेण एसो एयस्स गिहे समणुजाओ ॥७॥
 लक्खुग्गाहणंहेउं तं सोउं दूमिओ मणे सिद्धी । चितइ हंत ! किमेयं सुरवयणं अवितहं होही ॥८॥
 जइ ततो पज्जत्तं पुत्तेण इमेण किमिह दब्बेण । वइएणं बहुएणं वद्धावणयाइकज्जम्मि ? ॥९॥
 तो पच्चूसे पत्तो पाउल्लोओ समग्गसयणा य । वद्धावणत्यमक्खवयव्याईयाइं गहिज्जण ॥१०॥
 तो सिद्धी गयतुद्धी तेसिं ववहारमित्तओ किंचि । काऊणं सम्माणं विसज्जए नियगिहाहितो ॥११॥
 लिहइ वहियाए सव्वं सुइयाणियग्गाइयाणं जं दिक्खं । छट्ठीए नामकरणे लेहसालाए य पक्खेवे ॥१२॥
 परिणयणे जं वइयं कंण्डहत्योलभोयणाईसु । दायव्वमिपस्स मए इय बुद्धीए निरुच्छाहो ॥१३॥
 विंशोत्ति विहियनामो वियरइ सव्वत्य काणणाईसु । अह अन्नया य तेणं दिट्ठो मूरी सुरम्मवणे ॥१४॥
 तं वंदिय उवविट्ठो पुच्छइ सूरिं सुधम्मपरमतं । भयवंपि कहइ धम्मं जइगिहिमेएण तेणावि ॥१५॥

ग्रामगृहादिगतानां वस्तुनां यः करोत्यानायनम् । गृहीतावधेः परतो विन्ध्य इव स दुःखं लभते ॥१॥
 सुगजगतं (सुगतगदं) विवुषमत (य) ममृतमिव समस्त्यमृतकुण्डपुरम् । तत्रासीद्विदधुश्रेष्ठी भार्या रतिमुन्दरी तस्य ॥
 संपद्यमानसमीहिनसुखयोगच्छति तयोर्बहुकाल । किञ्चापत्याभावो मनो मनागपि दुनोति ॥२॥
 मध्यमवयसि ततो जातः पुत्र उपयाचितशतैः । रजन्यामर्घरात्रे यावत्सुसस्तिष्ठति श्रेष्ठी ॥४॥
 अप तस्य गृहे प्राप्तं व्यन्तरयुगलं परस्परोल्लपितृ । एको भणति जानासि श्रेष्ठिगृहे यः सुतो जातः ॥५॥
 द्वितीयो भणति सम्यग् जानामिन, कथय कः स्फुटमेव ? । ततः स कथयत्येव पूर्वभव आसीच्छ्रेष्ठिनः ॥६॥
 व्यवहारक एतस्य च ऋणग्रहणे धरत्येकलक्षम् । पुत्रच्छलेनैव एतस्य गृहे समनुजातः ॥७॥
 लक्षोद्वाहणहेतोस्तन् श्रुत्वा दुनोति मनसि श्रेष्ठी । चिन्तयति हन्त ! किमेतत्सुरवचनमवितथं मविष्यति ॥८॥
 यदि ततः पर्याप्तं पुत्रेणानेन किमिह द्रव्येण । व्यक्तिने बहुना वर्धनादिकार्यं ? ॥९॥
 ततः प्रत्यूषे प्राप्नो गायकलोकः समप्रवचनाम् । वर्धनार्थमसतवस्त्रादिकं गृहीत्वा ॥१०॥
 ततः श्रेष्ठी गतवुष्टिस्तेभ्यो व्यवहारमात्रतः किञ्चित् । कृत्वा सम्मानं विघ्नति निजगृहात् ॥११॥
 श्लिषति बहिकायां सर्वं सूतिकर्मकर्यादिभ्यो यदुत्तम् । पष्ठ्यां नामकरणे लेखशालायां च प्रक्षेपे ॥१२॥
 परिणयने यद्वययितं कर्षटतामूलमोजनादिषु । दातव्यमास्मै मयेति बुद्ध्या निरुत्साहः ॥१३॥
 विन्ध्य इति विहितनामा विचरति सर्वत्र काननादिषु । अन्यान्यदा च तेन दृष्टः सूरिः सुरम्यवने ॥१४॥

गदियो सावयंथम्यो सम्मत्ताई दुवालसविहोवि । पञ्चतो मत्तीए गमेइ दिपडाई सो तन्य ॥१६॥
 अह अन्नया स जाओ रोगगयथो तओ य सयणेई । भणिओ सिद्धी आणसु विज्जे पडिजागरट्टाप ॥
 सिद्धी भणेइ नहु किं पि मज्झ तणयस्स होहिहाणिट्ठं । कइवयदिणाण उवरि गिण्हिस्सइ पच्छमवियपं ॥
 तो तं तहेव जायं जाया किचीवि तस्स सव्वत्तो । जइ सव्वं पि त्रियाणइ सेट्ठी नेमित्तमित्तो ॥१७॥
 निवइस्स अग्गमहिंसी अपडुसरीरा अईव संजाया । तो कहियं केणावि हु जइ विट्ठु जाणए सव्वं ॥
 तो रत्ता आहूओ सो पत्तो पाहुडाई येत्तूण । नमिऊण भणइ सिद्धी आएसं दिससु मह नाह ! ॥२१॥
 तो रत्ता सो भणिओ गंतूणतेउरम्मि मह देवि । पडिजागरसु विट्ठीए ओसहदाणाइणा झत्ति ॥२२॥
 तो सिद्धी भणइ निव नहिं विज्जो न संततंतन्नू । देवो पुण आएसं देइ इमं कह शु, तो राया ॥२३॥
 भणइ तए नियतंणओ ओसहयेसज्जयंततंतेहिं । जीवाविओ रसंतो नय विज्जो कोइ आहूओ ॥२४॥
 इद्याइ कहंते नरवरम्मि सिद्धी भणेइ हसिऊण । कीरउ मज्झ पसाओ रइण तो तवरणां चैव ॥२५॥
 रत्ता भूसन्नाए लोए ओसाइयम्मि सो कहइ । जहविचं वुत्तंतं तो रत्ता पुच्छिओ एवं ॥२६॥
 कित्ति यमित्तं दव्वं दायव्वं तस्स अज्जवि कहेसु । पन्नाससहस्साई अज्जवि थक्कंति दाउं सें ॥२७॥
 इद्याइ कहं कहिउं सिद्धी वच्चेइ रायआणाए । नियगेहे पुत्तोवि हु विहिणा पालेइ गिहियम्मं ॥२८॥
 नवरं सो अहिग्रयरं निचं देसावंगासिए रमइ । अह अन्नया स बाहिं उज्जाणे जाव गच्छेइ ॥२९॥

तं ब्रह्मिष्ठोपविष्टः पृच्छति सूरिं सुधर्मपरमार्थम् । भगवानपि कथयति धर्मं यत्तिगृहिभेदेन तेनापि ॥१५॥
 गृहीतः श्रावकधर्मः सम्यक्त्वादिर्द्वादशविधोऽपि । पालयन् शक्त्या गमयति दिवसानि स तत्र ॥१६॥
 अथान्यदा स जातौ रोगप्रस्तस्ततश्च स्वजनैः । भणितः श्रेष्ठी आनय वैधं प्रतिजागरार्थम् ॥१७॥
 श्रेष्ठी भणति न हि किमपि प्रम तनयस्य भविष्यत्यनिष्टम् । कतिपयदिनानामुपरि ग्राहीष्यति पप्यमधिकरूपम् ॥
 ततस्तत्तथैव जातं जाता कीर्त्तिरपि तस्य सर्वतः । यथा सर्वमपि विज्ञानानि श्रेष्ठी निमित्तमिति ॥१८॥
 नृपतेरग्रमहिष्यपदुशरीरास्तीव संजाता । ततः कथितं केनापि हि यथा विदुर्भुजानाति सर्वम् ॥२०॥
 ततो राजाऽऽहूतः स प्राप्तः प्राभृतानि गृहीत्वा । नत्वा भणति श्रेष्ठी आदेशं दिश मम नाथ ! ॥२१॥
 ततो राजा स भणितो गत्वान्तःपुरे मम देवीम् । प्रतिजागरय विधिनौषधदानादिना प्रदिति ॥२२॥
 ततः श्रेष्ठी भणति नृपं नाहं वैधो न मन्त्रतन्त्रज्ञः । देवः पुनरादेशं ददातीमं कथं नु, ततो राजा ॥२३॥
 भणति त्वया निजतनय औपचैयप्रणयमन्त्रतन्त्रैः । जीवितो रसन् न च वैधः कश्चिदाहूतः ॥२४॥
 इत्यादि कथयति नरवरे श्रेष्ठी भणति हसित्वा । कियतां मम प्रसादो रहसा ततस्तत्सणादेव ॥२५॥
 राजा भूसंज्ञया जेकेऽपसरिते स कथयति । यथावृत्तं वृत्तान्तं ततो राजा शृष्ट एवम् ॥२६॥
 कियन्मान्त्रं द्रव्यं दातव्यं तस्मा अद्यापि कथय । पञ्चाशत्सहस्राण्यद्यापि तिष्ठन्ति दातुं तस्मै ॥२७॥
 इत्यादिकथां कथयित्वा श्रेष्ठी व्रजति राजाज्ञया । निजगेहे शृजोऽपि हि विधिना पालयति गृहियार्थम् ॥२८॥
 नवरं सोऽधिकतरं नित्यं देशावकाशिके रमते । अथान्यदा स बहिरुत्थाने यावद् गच्छति ॥२९॥

- तो पिच्छं रापदुवारिय नरं पररसंदिमारुहं । नाम्नेण चडसीहं चिरपरिचियमुचियविहिपुव्वं ॥३०॥
 समासिउण पुच्छं गच्छसि तं वत्थ, सो भणइ मित्त ।। रायाएसेण अहं गच्छिस्स टविडनिवासे ॥
 विग्गदनिमित्तमहं सधिरारणा, तो भणइ-सिद्धिसुओ । तत्थेणो निवमंती अमुगोत्ति तए स भणियव्वो ॥
 मह वयणेणं एव जहं सिग्गं पट्टयेसु महं दव्वं । तह पडिवयणं पेससु महं भणियस्सेहं सिग्गपरं ॥३३॥
 एव च मए ऋज्जं सिंजेइ सयं गएण तणासे । किंतु मह अत्थि नियमो जोयणपणगस्स उवरिम्मि ॥
 गतव्वं नेय मए छम्मासा जान, उवरि मोवकल्लय । जोयणंसयं दिवइह चउहिंसि ता तुमेव तर्हि ॥३५॥
 निरग्गजेण गच्छसि मिलिओ एमेव कहवि त इत्थ । सिज्जिस्सइ इय कज्जं साहिज्जाणपि तस्स तए ॥
 एं एवन्ति रहे कहियव्वं तो तयपि केणावि । साहिज्जंतं निसुय तेणवि कहियं नरिदस्स ॥३७॥
- तो रत्ता आणत्तो सचिवो जहं विद्धुसिद्धिणो पुत्त । आणावसु वधेउं ज दुट्ठो सो महापावो ॥३८॥
 महोरियसचियेणं संसग्गि कुणइ तहु च ववहार । ता सुदरो न एसो निग्गहियव्वो मए तम्हा ॥३९॥
 तो सचिवो आरवित्तप्रमाणवइ रहम्मि तस्स गहणत्थ । तेणवि सो आणीओ वधेउ रायपासम्मि ॥४०॥
 तं सोउं तो मिट्ठी विद्धु पत्तो निवस्स पासम्मि । सयणजणपेरिएणं विन्नत्तो तेण नरनाहो ॥४१॥
 किं देव ! इमेण कय विस्सेण जेण चोरवंधेहि । वधेउं आणीओ, तो राया भणइ तयभिमुहं ॥४२॥
 निग्गहियव्वो एसो सारीरियनिग्गहेण तुह तणओ । जो कुणइ पसंगं महं रिऊहिं, भणइ तो मिट्ठी ॥४३॥
- होही मज्झरमाओ सयणजणाओ तओ पसीऊण । कुण दंडमिक्कवारं गिण्हेसु दव्वं जमभिरुय ॥४४॥

तत्र पश्यति राजदौवारिकं नरं प्रवरोष्णीमारुहम् । नाम्ना चण्डसिंहं चिरपरिचितमुचितविधिपूर्वम् ॥३०॥
 संभाष्य पृच्छति गच्छसि त्वं कुत्र, स भणति मित्त ।। राजदेशेनाहं गमिष्यामि द्रविडतृपाथं ॥३१॥
 विप्रहनिमित्तमहं सधिरारणात्, ततो भणति श्रेष्ठमुत्त । तत्रैको नृपमन्त्री अनुक इति त्वया स भणितव्य ॥
 मम वचनेनैव यथा शीघ्रं प्रस्थापय मम द्रव्यम् । तथा प्रतिवचनं प्रेषय मम भणितव्येह शीघ्रतरम् ॥३३॥
 एतच्च मया कार्यं सिध्यति स्वयं गतेन तृपाथं । किन्तु ममास्ति नियमो योजनपञ्चकस्योपरि ॥३४॥
 गन्तव्यं नैव मया पणमासां यावत्, उपरि मुक्कलम् । योजनशतं द्वितीयां चतुर्दशं तस्मात्त्वमेव तत्र ॥३५॥
 नृपकार्येण गच्छसि मिलित एवमेव कथमपि त्वमत्र । सेत्स्यतीति कार्यं साभिजानमपि तस्य त्वया ॥३६॥
 एवमेवमिति रहसि कथयितव्यं तत्तन्तदपि केनापि । कथ्यमानं श्रुतं तेनापि कथितं नरेन्द्राय ॥३७॥
 ततो राजाऽऽज्ञात सचिवो यथा विद्धुश्रेष्ठिनं पुत्रम् । आनायय वद्ध्वा गृहं दूष्ट स महापाप ॥३८॥
 मरिचसचिवेन ससर्गं करोति तथा च व्यवहारम् । तस्मात्तं मुन्दर एव निग्रहीतव्यो मया तस्मात् ॥३९॥
 तत्र सचिव आरक्षिकमाज्ञापयति रहसि तस्य ग्रहणार्थम् । तेनापि स आनीतो वद्ध्वा राजपाथं ॥४०॥
 तां धुम्या तत्र येष्टी विद्धुः प्रातो नृपस्य पाथं । स्थजनजनमेरितेन विजस्यन्तेन नरनाथ ॥४१॥
 किं देव ! जनेन ह्यन विन्द्येन येन गौरवये । वद्ध्वाऽऽनीत, ततो राजा भणति तदभिमुखम् ॥४२॥
 निमहीतव्य एव शारीरिकनिग्रहेण तव तनय । स करोति प्रसन्न मम रिपुभिः, भणति तत्र श्रेष्ठी ॥४३॥

तो महता कष्टेन पञ्चासहस्रदण्डपरिमाणं । काञ्चनं सो मुक्तो सिद्धिबरोहेण गरुण ॥४५॥
 नीओ गिहम्मि वंधेहि पीडिओ आगओ य दाहजरो । तो सिद्धी परिमावइ नूनं मरिटी इमो जेण ॥४६॥
 गहिओ इमेण लक्खो लक्खं परिमाविऊण तो भणिओ । धम्मम्मि उज्जमिज्जमु मुंच गिहाईसु पदिवंधं ॥
 तो सो भणेइ सिद्धिं वीए सिक्खावयम्मि अइयारो । आणवणेण वत्थुस्म निम्मिओ लोहवत्तेण ॥४८॥
 तस्स फलं अणुहयं इहलोएवि मए अहन्नेण । परलोए पुण अज्जवि अणुहवणीयं विसेसेण ॥४९॥
 अहरियं चितामणिणो गुणगुरुणो केवि ताय । वरगुरुणो । आहवसु मह समीपे जेण विसोहंमि अणाणं ॥
 तो सिद्धी सयमेव य ताण समीपे वइ ता जाव । परलोयं संपत्तो सो पुत्तो तेण भावेण ॥५१॥
 उववक्को सोहम्मो तओ जुओ सिज्झिही य तइयमवे । ता मो ! कलंकियव्वो लेसेणविनेय नियनियमो ॥

॥ इति द्वितीयशिक्षाव्यवस्थाप्रथमातिचारं विन्यक्त्यानकं समाप्तम् ॥

मविप्यति ममापवादः स्वजनजनात् ततः प्रसद्य । कुरु दण्डमेकवारं गृहाण द्रव्यं यदमिरुचितम् ॥४४॥
 ततो महता कष्टेन पञ्चाशत्सहस्रदण्डपरिमाणम् । कृत्वा स मुक्तः श्रेष्ठचुपरोधेन गुरुणा ॥४५॥
 नीतो गृहे बन्धैः पीडित आगतश्च दाहन्वरः । ततः श्रेष्ठो परिमावयति नूनं मरिप्यत्ययं येन ॥४६॥
 गृहीतोऽनेन लक्षो लक्षं परिमाव्य ततो भणितः । धर्म उद्यच्छ मुञ्च गृहादिषु प्रतिबन्धम् ॥४७॥
 ततः स भणति श्रेष्ठिनं द्वितीये शिक्षाव्रतसंतिचारः । आनायनेन वस्तुनो निर्मितो लोभप्रस्तेन ॥४८॥
 तस्य फलमनुभूतमिहलोकैऽपि हि मयाऽध्वन्येन । परलोके पुनरद्याप्यनुभवनीयं विशेषेण ॥४९॥
 अघरितचिन्तामणीन्गुणगुरून्कानपि तात । वरगुरून् । आहवस्व मम समीपे येन विशेषयाम्यात्मानम् ॥
 ततः श्रेष्ठो स्वयमेव च तेषां समीपे व्रजति तावद्यावत् । परलोकं संप्राप्तः स पुत्रस्तेन भावेन ॥५१॥
 उपपन्नः सौधर्मे ततश्च्युतः सेत्स्याति च तृतीयमवे । तस्माद् भो ! कलङ्कयितव्यो लेशेनापि नैव निजनियमः ॥

नियमियदिसावगांसो सयं न गच्छेइ पेसए अन्नं । सो सद्दो अवियद्दो सद्दो इव सो दुहं विणइ ॥१॥
तथाहि ;—

थावरनामं नगरं तत्थ निवो सुंदरो जिणमयन्नू । तह वसइ तत्थ सेट्ठी सम्मदिट्ठी थिरो नाम ॥२॥
तम्भज्जा सहदेयी ताण सुओ अत्थि नामओ सद्दो । धम्मम्मि य अवियद्दो किंचि धणद्दो महायद्दो ॥
परिणाविओ सुरूवं रूविणिनामं अहन्नया कन्नं । पिपरेहिं सो पत्तो य कहवि मुणिनाहपासम्मि ॥४॥
निसुणइ तव्वक्खाणे विणयमयधम्ममायरपरो सो । जिणधम्मंपि समगं सम्मं सम्मत्तमाइयं ॥५॥
तयथा;—

विणओ आहंइ सिरिं लहइ विणीओ जसं च कित्ति च । न कयाइ दुव्विणीओ सक्कज्जसिद्धिं समाणेइ ॥
इचाइ निसुणिऊणं विणयं पडिबज्जए सगिहिधम्मं । सूरीण पायमूले पच्छा गच्छेइ नियगेहे ॥७॥
अह अन्नया य सिट्ठी थिरदेवो देवभूमिपणुत्तो । सद्दो गिहस्स सामी संजाओ अन्नया सो उं ॥८॥
विमवग्गंसुक्करिसियदुज्जणलोयाउ परिमवं सहइ । परिभावइ मणमज्जे सच्चं चिव केणइ पहियं ॥९॥
माणि पणट्ठइ जइ न तणु तो देसडा चइज्ज । मा दुज्जणकरअंगुलिहिं दंसिज्जंतु भमिज्ज ॥१०॥
इय चित्तिऊण तेणं भणिया महिला अहं गमिस्सामि । अत्थोवज्जणहेउं कम्मवि देसंतरे तरसा ॥११॥
कुण पाहेयं पउणं सीए विहियं तहेव तं सत्ति । घरवावारविसेसे निरूविउं तं च सुमुहुत्ते ॥१२॥
सो.संवलाइं गहिउं चलिओ सुत्तूण पहरदुगसमए । पुरपरिसरम्मि पत्तो चिंचावणमज्जभागम्मि ॥१३॥

नियमितदिगवकाशः स्वयं न गच्छति प्रेषयत्यन्यम् । स श्राद्धोऽविदग्धः सद्द इव स दुःखं चिनोति ॥१॥

स्थावरनाम नगरं तत्र नृपः सुन्दरो जिनमतज्ञः । तथा वसति तत्र श्रेष्ठी सम्यग्दृष्टिः स्थिरो नाम ॥२॥
तद्धार्या सहदेवी तयोः सुतोऽस्ति नामतः सद्दः । धर्मे चाविदग्धः किञ्चिद्विनाशो महास्तब्धः ॥३॥
परिणायितः सुरूपां रूयिणीनाम्नीमथान्यदा कन्याम् । पितृभ्यां च प्राप्तश्च कथमपि मुनिनाथपार्श्वे ॥४॥
नृणोति तद्व्याख्याने विनयमयधर्ममादरपरः सः । जिनधर्मेमपि समग्रं सम्यक् सम्यक्त्वादिकम् ॥५॥
विनय आह्वयते श्रियं लभते विनीतो यशश्च कीर्तिं च । न कदाचिद् दुर्विनीतः स्वकार्यसिद्धिं समानयति ॥
इत्यादि श्रुत्वा विनयं प्रतिपद्यते सगृहिधर्मम् । सूरीणां पादमूले पश्चाद् गच्छति निजगेहे ॥७॥
अथान्यदा च श्रेष्ठी म्यिरदेवो देवभूमिमनुभासः । सद्दो गृहस्य स्वामी संजातोऽन्यदा च पु ॥८॥
विमवग्गंशोत्तरार्धसद्दर्जनलेकात्परिमवं सहते । परिभावयति मनोमये सत्यमेव केनाचित्पाठितम् ॥९॥
मानिन् ! प्रणया यदि न तनुस्ततो देशं त्यज । मा दुर्जनकराङ्गुलिभिर्दरयमानो भ्रम ॥१०॥
इति चिन्ताविस्वा तेन मणिता महिलाऽहं गमिष्यामि । अर्थीपाज्जनहेतोः कस्मिन्नपि देशान्तरे तरसा ॥११॥
पुरु पाधेयं प्रणुणं तथा विहितं तथैव तज्जाडिति । गृहव्यापारविशेषात् निरूप्य तां च सुमुहूर्ते ॥१२॥
स शम्भलानि गृहीत्वा चलितो मुक्त्वा प्रहरद्विक्रमये । पुरपरितरे प्राप्तश्चिंचावनमध्यभागे ॥१३॥

तो परित्तो सुतो संवल्यं संवेवि उसीसे । जा चिह्नं चित्तो कत्याहं जापि गयपुनो ? ॥१४॥
 नवि अस्थि कोवि बंधू नय सुयणो नेय मिचवणो य । मुत्ता सच्चाव दिसा विहवविउत्ताण जं भणियं ॥
 विणु विहविहिं दारिदिअह मुत्तउ सच्चु दिसिचक्कु । धरणीयलि सुहिसंकुन्निवि भणइ न कुवि पिउ तक्कु ॥
 इय चित्तंतस्स तहिं वियंभियं जिंभियाहिं-मुहकुहरे । तम्मि पविट्ठं सहसा तस्स ततो चिचिणीए फलं ॥
 तो सो तोसवसेणं सउणोत्ति मुणेवि चितए तुट्ठो । कह मुहपसारणं मह कह चिचाए फलपेसो ? ॥
 ता नूणं मह होदी कोवि अउव्वो अकंदओ जेव । गुरुलामो जा एवं चितइ ता उत्तरदिसाओ ॥१५॥
 आगच्छंतं पिच्छइ सियवसनधरं पलंवकरं । कयकणयपाउयापायपंकयं पंकयदलच्छं ॥२०॥
 तं ददं सो चितइ नूणं विणयारिहो श्मो पुरित्तो । 'विणओ आहवइ सिरि' इय मुणिवयणं सरंऊण ॥
 अन्मुट्ठइ तो सहसा सत्तेहं ज्ञाययंति भगमाणो । चिरदिट्ठवल्लहस्सवभिमुहं सो जाइ वेगेण ॥२२॥
 गंतुं तत्थरणे सो नमिऊण पमज्जए य पडएण । तप्पाणिपंकयं नियकरम्मि काउं समाणेइ ॥२३॥
 विचावहलच्छाए सत्तरे तो निवेसिउं तस्स । सोएइ चरणकमलं नएण विस्सामणं कुणइ ॥२४॥
 तेण पुरित्तेण पुट्ठो कत्थ तुमं को सि कत्थ संचलिओ ? । केण व पओयणेणो सो साहइ तस्स तो एवं ॥
 इहनपरसिद्धितणओ सावयकुलसंभवो विहवहीणो । जाओ जणयम्मि मए सिद्धिपयाओवि तो भट्ठो ॥२६॥
 सपणेहिं परिभूओ अत्थोवज्जणकएण चलिओ हं । पुरपरिसरसरणपरिस्समेवि आवाहिउं बाटं ॥२७॥
 विस्संतो इत्य ततो तं पत्तो दिट्ठिगोयरे मज्झ । सो भणइ मए दिट्ठे दालिइजलंजलिं देसु ॥२८॥

ततः परिश्रान्तः सुतः शम्बलं संस्थाप्योच्छ्रितं । यावत्तिष्ठति चिन्तयन् क्वाहं यामि गतपुण्यः ? ॥१४॥
 नैवास्ति कोऽपि बन्धुर्न च स्वजनो नैव मित्रवर्गश्च । शून्याः सर्वा दिशो विभवविपुक्तानां यद् भणितम् ॥
 विना विभवेर्दक्षिणस्य शून्यं सर्वं दिक्चक्रम् । धरणीतले मुहसंकुलेऽपि भणति न कोऽपि विब तक्कम् ॥१५॥
 इति चिन्तयत्तत्र विजृम्भितं जृम्भामिमुसकुहरे । तस्मिन्प्रविष्टं सहसा तस्य तन्मिच्छिन्त्याः फलम् ॥१७॥
 ततः ॥ तोपवशेन शकुन इति ज्ञात्वा चिन्तयति तुष्टः । कथं मुत्तप्रसारणं मम कथं चिन्चाफलप्रवेशः ? ॥१८॥
 तस्मान्मूलं मम भविष्यति कोऽप्यपूर्वाऽकाण्डत एव । गुरुलामो यावदेवं चिन्तयति तावदुत्तरदिशः ॥१९॥
 आगच्छन्तं पश्यति सितवसनधरं प्रलम्बकरम् । कृतकनकपादुकापादपङ्कजं पङ्कजदलासम् ॥२०॥
 तं दृष्ट्वा स चिन्तयति नूनं विनयाहोऽयं पुरुषः । 'विनय आहूयते श्रियम्' इति मुनिवचनं स्मृत्वा ॥२१॥
 अभ्युत्तिष्ठति ततः सहसा सन्नेहं स्वागतमिति भणन् । चिरदट्ठवल्लमस्येतामिमुखं स याति वेगेन ॥२२॥
 गत्वा तच्चरणान् ॥ गत्वा प्रमाणं च पटेन । तप्पाणिपङ्कजं निजकरे कृत्वा समायति ॥२३॥
 चिन्चावहलच्छाये सत्तरे ततो निवेश्य तस्य । शोचयति चरणकमलं नयेन विश्रामणं करोति ॥२४॥
 तेन पुरुषेण तुष्टः एव त्वं कोऽसि कुत्र संचलितः ? । केन वा प्रयोजनेन स कथयति तस्य तन एवम् ॥२५॥
 इहनगरश्रेष्ठितनयः श्रावककुलसंभवो विभवहीनः । जातो जनके श्रुते श्रेष्ठिप्रदादपि ततो अष्टः ॥२६॥
 स्वजनैः परिभूतोऽप्योपार्जनकृते चलितोऽहम् । पुरपरिसरसरणपरिश्रमेऽप्यावाप्य बाटम् ॥२७॥

आगच्छ जेण दंसेमि तुज्झं येवंतरे गुरुनिहाणं । तो सो तेण सम चिय संचलिओ उत्तराहुत्तं ॥२९॥
 जत्थ पढमं स पणओ तेणं तत्थेव दंसिया तस्स । चउरो य चयस्सत्ता ताणं च अहे दविणकलसा ॥
 कहिया भणियं च इमं अहिनाणं कुण दमाण साहासु । तो तेण निययवत्थं चलाउ चीरीउ वरेऊण ॥
 वद्धा ताण थुडेसुं तो पुणरवि तत्थ चिचिणितस्स । छायाए उवविद्धा तो तं पुच्छेइ सो एवं ॥३२॥
 किं नयरमलं करियं जम्मपहेणं तए महापुरिस ! । किं पुणरवि पुरमिण्हं पविचित्तियव्व नियपएहि ? ॥३३॥
 तो कहइ तस्स सिद्धो उत्तरदिसिरुमणिभालफलतिलय । कणयपुर नामेण तत्थ भवो ह महाभाग ! ॥
 गंतव्वं पुण इण्हं सम्मेयंगिरिमि तित्तयजत्ताए । कायव्वो तत्थ मए कालो कलियाउसेसेण ॥३५॥
 ता वच्छ । वच्च सगिह पूरसु पणयाण वंछियसुहाइ । गहिऊण इमं दव्वं रायस्स निवेइउं जम्हा ॥३६॥
 अणुजाणिही तुहेयं निहिं निवो मज्झ मंतसत्तीए । नो भेयव्वं कस्सवि विलससु दव्व जहिन्हाए ॥३७॥
 इय भणित्त सो वलिओ सद्धोवि गिहं गओ पओसम्मि । तो भारियाए पुट्टो किमसडणो कोवि संपत्तो ? ॥
 सो भणइ पहाणतरो जाओ सडणो पिए ! पभायम्मि । होही पयडफलत्थो ता संपइ पडणय कुणसु ॥३९॥
 जिणपूयणोवगरणं तीइवि विहिंयं तहेव सिग्घपि । काऊण जिणपूयं सोवि हु सुत्तो पभायम्मि ॥४०॥
 काऊणं जिणवंदणकिच्चं गहिउं उवायणं किपि । संपत्तो निवपासे निवेइओ निवण्णो नमिउं ॥४१॥
 सव्वो निहिषुत्ततो तेणवि अणुजाणियं निहाणं त । तो रत्ताणुत्ताओ पत्तो नियमदिरे सोमि ॥४२॥

विश्रान्तोऽत्र ततस्त्व प्राप्तो दृष्टिगोचरे मम । स भणति मयि दृष्टे दारिद्र्यजलाञ्जलिं देहि ॥२८॥
 आगच्छ येन दर्शयामि तत्र स्तोक्रान्तरे गुरुनिधानम् । ततः स तेन सममेव संचलित उत्तरामिमुखम् ॥२९॥
 यत्र प्रथमं स प्रणतस्तेन तत्रैव दर्शितास्तस्मै । चत्वारश्च चूतवृक्षास्तेषां चाधो द्रविणकलशा ॥३०॥
 कथिता भणित वेदमभिज्ञानं कुर्वेयां शाखासु । ततस्तेन निजवत्खाञ्जलात्खण्डानि कृत्वा ॥३१॥
 यद्भानि तेषां शाखासु ततः पुनरपि तत्र चिञ्चिनीतरो । अयायामुपविष्टो ततस्त पृच्छति स एवम् ॥३२॥
 किं नगरमलकृत जन्ममहेन ध्वया महापुरम् । किं पुनरपि पुरमिदानीं पवित्रयितव्यं निजपदे ? ॥३३॥
 ततः कथयति तस्य सिद्ध उत्तरदिग्रमणीभालफलतिलकम् । कनकपुरं नाम्ना तत्र भवोऽहं महाभाग ॥३४॥
 गन्तव्यं पुनरिदानीं सम्भेतगिरौ तीर्थयात्रायै । कर्तव्यस्तत्र मया कालं कलितायु शेषेण ॥३५॥
 तस्माद् वत्स ! वनं स्वगृहं पूरय प्रणतानां वाञ्छितसुखानि । गृहीत्वेदं द्रव्यं राज्ञे निवेद्य यस्मान् ॥३६॥
 अनुज्ञास्यति तदैव निधिं नृपो मम मन्त्रशक्त्या । नो भेतव्यं कस्मादपि विलसत द्रव्यं यथेच्छम् ॥३७॥
 इति भणित्वा स चलिता सद्धोऽपि गृहं गतः प्रदोषे । ततो भार्यया शृष्टं किमशकृन् कोऽपि संप्राप्तः ॥
 ॥ भणति प्रधानतरो जातः शकुनः प्रिये ! प्रभाते । भविष्यति प्रकटफलार्थस्तस्मात्संप्रति प्रपुणं कुरु ॥३९॥
 जिनपूजोपकरणं तयापि विहितं तथैव शीघ्रमपि । कृत्वा जिनपूजां सोऽपि हि सुप्तं प्रयाते ॥४०॥
 कृत्वा जिनवन्दनदृश्यं गृहीन्वोपायनं किमपि । संप्राप्तो नृपार्थं निवेदितो नृपनये नत्वा ॥४१॥
 सर्वो निधिपृत्तान्तस्तेनाप्यनुज्ञानं निधानं तत् । ततो राजानुज्ञातः प्राप्तो निजमन्दिरे सोऽपि ॥४२॥

काऊणं सामर्गिं विद्वांश्च गंतूण तत्थ उक्खणइ । सिद्धकहिंयं निहाणं नियगेहे नेइ तो लोओ ॥४३॥
गहियक्खवत्तवत्थो एइ गिहे पाउल्लइं पवराइं । इति वद्दावणत्थं सयणजणो पुण विसेसेण ॥४४॥
यतः—

“ संपदि संपदि धृन्ते कुतोऽपि संपत्तिमहभुवो लोकाः । वर्षाभूनिवहा इव काले कोलाहलं कृत्वा ॥”
तो सो तोसेण तओ पाउललोएण परिगओ पत्तो । चेइयहरम्मि तत्तो विहिणा ष्ववणचणं कुणइ ॥४५॥
विच्चइ पउरं दव्वं पुणरविपत्तो मिहम्मि सयणजुओ । भुंजेइ संविभागं काऊणं साहुवग्गस्त ॥४६॥
अइ तेणं पारदो ववहारो कइवि दूरदेसेसु । गिहिधम्मो सविसेसं समुज्जमं कुणइ सो निच्च ॥४७॥
अइ दिसिवयं कयावि हु गहियं तेणं सभासओ एवं । दुविहं ति विहेण इओ जोयणपणवीसओ परओ ॥४८॥
मासेगं जाव मए गंतव्वं नेय जायकज्जेवि । पुर्व्वं दिसिच्चए पुण सहदसयं चउसुवि दिसासु ॥४९॥
व्यामि कयं मोकल्लयं, कत्तोवि हु निमुणियं इयं तेण । सिरिनयरं पइ कइयं थावरनयराहिवस्त तर्हि ॥५०॥
तो नियलेहं लिहिउं पट्टवइ नियाण वणियपुत्ताण । निग्गिच्चभिच्चपासे लिहियं तेणेरिसं तत्त्य ॥५१॥
जइ इहनगरनरिंदो सव्ववलेणपि एइ संवूढो । सिरिनयरं पइ तम्हा पणियं सव्वपि ठाएसु ॥५२॥
काऊणं गिरिदुग्गे ठापव्वं कइदिणे तओ पुणवि । मह लेहे इह पत्ते ववहरियव्वं तहेव तर्हि ॥५३॥
अइ लेहवाहगनरो लेहेण समं च चारपुरिसेर्हि । अट्टपहेच्चिय पत्तो ‘कस्स तुमं’ पुच्छिप खुट्ठो ॥५४॥
तो थावरनरवट्ठो समण्यओ तेर्हि लेहजुत्तो सो । लेहं वाइवि तत्तो कुविओ सच्चिवस्त अप्पेइ ॥५५॥

पृथ्वा सामग्रीं विधिना गत्वा तत्रोत्थनति । सिद्धकथितं निधानं निजगेहं नयति ततो लोकः ॥४६॥
 गृहीताक्षपात्रवन्न एति गृहे गायत्राः प्रचुराः । आगन्ति वर्वनार्थं स्वजनजनः पुनर्विशेषेण ॥४७॥
 ततः ह्यतोपेण तेन गायनलोकेन परिगुतः प्राप्तः । चैत्यगृहे ततो विधिना स्नपनार्चनं करोति ॥४८॥
 च्ययते प्रचुरं द्रव्यं पुनरपि प्राप्तो गृहे स्वजनयुतः । मुहुः संविभागं कृत्वा साधुर्वास्य ॥४९॥
 अथ तेन प्रारब्धो व्यवहारः कथमपि दूतदेशेषु । गृहिषं सर्विशेषं समुद्यमं करोति स नित्यम् ॥५०॥
 अथ दिग्भ्रतं कदापि हि गृहीतं तेन समासत एवम् । द्विविधं त्रिविधेनेतो योजनपञ्चविंशतितः परतः ॥५१॥
 मासमेकं यावन्मया गन्तव्यं नैव जातकार्येऽपि । पूर्वं दिग्भ्रतः पुनः सार्धशतं चतसृष्वपि दिक्षु ॥५२॥
 आसिद्धं मुक्तलं, कुतोऽपि हि श्रुतमिदं तेन । श्रीनगरं प्रति कटकं स्थावरनगराधिपस्य तत्र ॥५३॥
 ततो निजलेखं लिखित्वा प्रस्थापयति निजेभ्यो वणिक्पुत्रेभ्यः । निर्भृत्यभृत्यपार्श्वे लिखितं तेनदृशं तत्र ॥५४॥
 यथेदृग्नगरनरेन्द्रः सर्वबलेनाप्येति संयूढः । श्रीनगरं प्रति तस्मात्पण्यं सर्वमपि स्थापय ॥५५॥
 कृत्वा गिरिदुर्गे स्थातव्यं कतिदिनांस्ततः पुनरपि । भग लेख इह प्राप्ते व्यवहर्त्तव्यं तथैव तत्र ॥५६॥
 अथ लेखवाहकनरो लेखेन समं च चारपुलैः । अर्घपथ एव प्राप्तः 'कस्य त्वं' शृष्टे क्षुब्धः ॥५७॥
 ततः स्थावरनरपथे समर्पितस्तैलैर्युक्तः सः । लेखं वाचयित्वा ततः कुपितः सन्विवायार्पयति ॥५८॥

सोऽपि हि तं परिभाव्य रायाएसेण सद्दयसमीवे । पट्टवद् अंगरक्खे भणइ य वंघिवि तमाणेह ॥५६॥
 तेहिंवि तदेव विहियं आणीओ नरवरस्स पासम्मि । रत्ता तो सो भणिओ रे रे पाविट्ट निकिट्ठ ! ॥५७॥
 पच्चंसस्सचुहेरिय । मह विचिं तं समग्गमवि तत्थ । जाणावसि लेहेणं मह पुरसिट्ठीवि तं होउं ॥५८॥
 ता निग्गहजोम्भो तं नवरं मुक्को सि एकवारं तु । साहम्मिउत्ति काउं नो एवं पुणवि कायव्वं ॥५९॥
 पट्टमकस्यवसेणं कयत्थिओ जं सि तं पि खमियव्वं । इय भणिउणं मुक्को एत्तो सो नियमिहे पत्तो ॥६०॥
 वंघेहिं पीडितो सो चितइ रे जीव ! जाण कज्जम्मि । अइलोहग्गहयत्थो नियमधुरं चूरसि हयास ! ॥
 पुत्तकलत्ताईणं, ते दूरटिया न दुक्खअंसं पि । गिण्हंति अहं इद्धी एगो दुहमायणं जाओ ॥६२॥
 गुरनियमभगत्तकुसुमसंनिहं जीव । वंघणाईयं । अणुह्वयं इह तुमए फलं तु कुगईसु पाविहिसि ॥६३॥
 इय चिंततो पत्तो परलोयं पुव्ववद्दाजवसा । नागकुमारसुरेसुं तओ जुओ बहुदुहं सहिउं ॥६४॥
 सिज्झिस्सइ धुयकम्मो, ता भो येवंपि नियमालिन्नं । नो कायव्वं जम्हा पुणोवि अइदुल्लहा बोही ॥
 ॥ इति द्वितीयशिक्षायते द्वितीयातिचारविपाके सद्दकथानकं समाप्तम् ॥

सोऽपि हि तं परिभाव्य राजादेशेन सद्दयसमीवे । प्रत्यापयत्यङ्गरक्षान्मणति च बद्ध्वा तमानयत ॥५६॥
 तैरपि तथैव विहितमानीतो नरवरस्य पार्श्वे । राज्ञा ततः स भणितो रे रे पाविष्ठ निकृष्ट ! ॥५७॥
 प्रत्यक्षशत्रुहेरिक ! मम वृत्तिं त्वं समग्रामपि तत्र । ज्ञापयसि लेखेन मम प्रश्रेष्ठचपि त्वं भूत्वा ॥५८॥
 तस्माक्षिप्रदयोग्यत्वं किन्तु मुक्तोऽस्येकवारं तु । साधर्मिक इति कृत्वा नो एवं पुनरपि कर्तव्यम् ॥५९॥
 प्रथमकपावषशेन कदर्थितो यदसि तदपि सन्तव्यम् । इति भणित्वा मुक्त इतः स निजगृहे प्राप्तः ॥६०॥
 वन्धैः पीडितः स चिन्तयति रे जीव ! येषां कार्यं । अतिलोभग्रहप्रस्तो नियमधुरं चूर्णयसि हताश ! ॥६१॥
 पुत्रकलत्रादीनां, ते दूरस्थिता न दुःखांशमपि । गृह्णन्त्यहं हा श्रुगेको दुःखमाजनं जातः ॥६२॥
 गुरनियमभगत्तकुसुमसंनिभं जीव । वन्धनादिकम् । अनुभूतमिह स्वया फलं तु कुगतिपु प्राप्स्यसि ॥६३॥
 इति चिन्तयन् प्राप्तः परलोकं पृथग्बद्धायुधैः । नागकुमारसुरेषु ततश्च्युतो बहुदुःखं सोढुः ॥६४॥
 सेत्स्यति धुतकर्मा, तस्माद्भोः स्तोकमपि नियममालिख्य । नो कर्तव्यं यस्मात्पुनरप्यतिदुर्लभो बोधिः ॥

गहियदेसावगासो सदैव जो करइ कासमाईहि । मइजलहिव स दुखसं पावइ इहंइपि अइगल्यं ॥१॥
तथाहि;—

इह भरहे रहवत्तं नपरं भूरमणिमालतलतिलयं । समरंगणलद्धजसो राया रिउविक्रमो तत्य ॥२॥
अइमुंछिओ य रज्जे जाए जाए सुए सुणेऊण । सो ताणं छिंदेई कन्नोटाईणि अंगाई ॥३॥
किं बहुणा तह कुब्बइ रज्जस्स अजोगया जहा हुंति । अविरयसम्मट्ठि मंती तस्सत्थि मइजलही ॥४॥
मणसिरीनामाए रत्नो भज्जाए भाणिओ मंती । जह पसिऊणं रक्खसु मह गन्धं निययवुद्धीए ॥५॥
पडिवन्नं तव्वपणं सच्चिवेणं सिक्खविचु एगंते । देवीसमगमभवा नियदासी पेसिया तत्य ॥६॥
कइकइवि मंतवसओ समगं पसवो विणिम्मिओ तेण । देवीए सुओ जाओ इयरीए सुया तओ व्रत्ति ॥७॥
सच्चिवभणिगाए महल्लियाए काऊण ताणं परिविचिं । सेज्जावाले खिविउं द्रासी सच्चिवगिंहे मुक्का ॥८॥
पुत्तसमेया, ततो महल्लिया निवइणो कइइ एवं । देवीए सुया जाया सोउं तं मोणमल्लियइ ॥९॥
हरिविक्रमोत्ति नामं ठव्रिपं पुत्तस्स मंतिगेहम्मि । सियपवत्तससइरो इव वइइइस कलाहिं कलियतयू ॥
अइ कालकवल्लि नरवरम्मि हरिविक्रमो निवो ठविओ । सच्चिवम्मि निहियभारो सोवि हु विलसइ सइच्छाए ॥
अह अन्नया य केणवि भणिओ वसुहाइवो तुमं एत्थ । नामेण चेत्र, राया मंती परमत्थओ जम्हा ॥१२॥
सिच्छाइ देइ गिण्हइ विलसइ सिच्छाए करइ फेइइ य । सामंताइजणं तह पोसइ नियकोसमुवकोसं ॥
तो राया परिचितइ सच्चं एसो भणेइ जेण मए । विसयपसत्तेण तथा न कया चित्तावि रज्जस्स ॥१४॥

गृहीतदेशावकाशः शब्दं यः करोति कासादिभिः । मतिजलधिरेव न दुःखं प्राप्नोतीहाप्यतिगुरु ॥१॥

इह भरहे रहवत्तं नगरं भूरमणीमालतलीतिलकम् । समराङ्गणलब्धयशः राजा रिपुविक्रमस्तत्र ॥२॥

अतिमूर्च्छितश्च रान्ये जाताज्ञानान्मुतान् श्रुत्वा । स तेषां छिनवि कर्णोष्ठादीन्यङ्गानि ॥३॥

किं बहुना तथा करोति रान्यस्यायोग्या यथा भवन्ति । अविरतसंम्यग्दृष्टिर्मन्त्री तस्यास्ति मतिजलाविः ॥४॥

मदनश्रीनामयां राज्ञो भार्यया भाणितो मन्त्री । यथा प्रसन्न रक्ष मम गर्भं निजवुद्ध्या ॥५॥

प्रतिपन्नं तद्वचनं सच्चिवेन शिक्षयिष्यन्ते । देवीसमगर्भमवां निजदासी प्रेषिता तत्र ॥६॥

कथकथमपि मन्त्रवशतः समं प्रसवो विनिर्मितस्तेन । देव्याः सुतो जात इतरस्याः सुता ततो भवति ॥७॥

सच्चिवमणितया बुद्ध्या कृत्वा तयोः परिवृत्तिम् । शय्यापाले शिप्त्वा दासी सच्चिवगृहे मुक्ता ॥८॥

पुत्रसमेता, ततो वृद्धा नृपत्थे कथयत्येवम् । देव्याः सुता जाता श्रुत्वा तद् मौनमालीयते ॥९॥

हरिविक्रम इति नाम स्यापितं पुत्रस्य मन्त्रिगेहे । सितपक्षशशधर इव वधते स कलाभिः कलिततनुः ॥१०॥

अथ कालकवल्लिते नरवरे हरिविक्रमो नृपः स्थापितः । सच्चिवे निहितमारः सोऽपि हि विलसति स्वेच्छया ॥

अथान्यदा च केनापि भणितो वसुधाधिपस्त्वमत्र । नाम्नैव, राजा मन्त्री परमार्थतो यस्मान् ॥१२॥

स्वेच्छया ददाति गृह्णाति विलसति स्वेच्छया करोति स्फेप्यति । सामन्तादिजनं तथा पोषयति निजकोशमुत्कृष्टम् ॥

ततो राजा परिचिन्तयति सत्यमेव भणति येन यथा । विषयप्रसक्तेन तदा न कृता चिन्तापि राज्यस्य ॥१४॥

ता दाऊणं किंचिवि खुदाएंसं विसेसओ तस्स । तदकरणे तो दंडं सन्वस्सेणं विहिस्सामि ॥१५॥
 इय चित्तिऊण रत्ता भणिओ मंती कयन्नुयपुरिसं । दंससु कयम्यं मे अयाणुयं याणुयं च तहा ॥१६॥
 अन्नह निच्छयपुण्वं होही तुह मरणमेव जइ सरणं । तो मंती नियगेहे पत्तो अइआउलो हियए ॥१७॥
 तस्सत्थि गिहे दुहिया सुजसा नामेण बुद्धिचलकलिया । पुटो तीए सचिवो रहम्मि किं आउलो ताए ! ॥
 लविसज्जसि अज्ज तुमं, साहइ सो तीइ निवसमाइहं । सा भणइ इत्तिएणवि समाउलत्ते न तुह जुत्ते ॥
 एयं दुहाएसं पूरिस्समहं निवस्स किंतु तए । परिहरियज्जो एसो तव्वयणं तेण पडिवन्नं ॥२०॥
 तन्नो सा गहिऊणं सुणयसिंतुं रयगदाग्यसमेयं । संपत्ता निवपासे सभगं सचिवेण तो रत्ता ॥२१॥
 भणिओ मंती किं ते समाणिया पुण्वसंसिया पुरिसा ? । सो आह मज्झ दुहियाए आणिया देव ! चिट्ठंति ? ॥
 तो तेणं सा पुट्टा दंसिंवि सुणयं कहेइ से एयं । आहारपिडियादाणमित्तओ मन्नए सुरयं ॥२३॥
 चंडालस्सवि पायं, ता पट्टु ! एसो कयन्नुओ नूणं । तं चिय कययसंयस्स सेहरो जेण सचिवेण ॥२४॥
 आजम्माओवि तुमं बुद्धि नीओ पयम्मि संठविओ । तं चिय हणिउं वंछसि कहं न तुमं होसि जइ भणिओ ॥
 एत रयभो सुजाणो जम्हा राईए सुणइ कथाणि । जस्स तणयाणि जाणिउं, अन्नाणी मज्झ पुण ताओ ॥
 जो इत्तियंयि न सुणइ अविचेइ कन्नदुव्वलो गया । तह तुज्जवि सेवाए विहवं वंछेइ जह भणियं ॥२७॥
 “अविचेकिनि यो भूये कुर्याद् गृहिं समृद्धये । गच्छेद् दिगन्तरं मन्ये स्वमारुह्य समृद्धये ॥
 घटवत् परिपूर्णोऽपि विदग्धो रागवानपि । ग्रहीतुं शक्यते केन पार्थिवः कर्णदुर्बलः ! ॥”
 इच्चाइ निसुणिऊणं सविलयस्वो भणइ नरवई मंति । स्वमसु महायस ! इण्हि जं अवरद्धं मए तुज्ज ॥

तस्माद्दत्त्वा कश्चिदपि क्षुद्रादेशं विशेषतस्तस्य । तदकरणे ततो दण्डं सर्वस्वेन विषास्यामि ॥१५॥
 इति चिन्तयित्वा राज्ञा भणितो मन्त्री कृतञ्चपुरम् । दर्शय कृतघ्नं मेज्जायकं ज्ञायकं च तथा ॥१६॥
 अन्यथा निश्चयपूर्वं भविष्यति तव मरणमेव यदि शरणम् । ततो मन्त्री निजगोहे प्राप्नोऽस्याकुलो हृदये ॥
 तस्यास्ति गृहे बुद्धिता सुयशा नाम्ना बुद्धिचलकलिता । पृष्टस्तया सचिवो रहसि किमाकुलस्तात ॥१८॥
 लस्यसेऽद्य त्वं, कथयति स तस्यै नृपमादिष्टम् । सा मणवीयतापि समाकुलत्वं न तव युक्तम् ॥१९॥
 एतं दुष्टादेशं प्रायिष्याम्यहं नृपस्य किन्तु त्वया । परिहर्तव्य एष तद्वचनं तेन प्रतियत्तम् ॥२०॥
 ततः सा गृहीत्वा शुनकशिशुं रजःदारकसमेतम् । संप्राप्ता नृपादर्थं समं सचिवेन ततो राज्ञा ॥२१॥
 भणितो मन्त्री किं त्वया समानीताः पूर्वशंसिताः प्रस्थाः ? । स आह मम बुद्धिनानीता देव ! तिष्ठन्ति ॥
 ततस्तेन सा पृष्टा दर्शयित्वा शुनकं कथयति तस्यैतन् । आहारपिण्डकादानमात्रतो मन्यते मुहुतम् ॥२३॥
 चाण्डालस्यापि प्रायः, तस्मात्प्रभो ! एष कृतज्ञो नूनम् । त्वमेव कृन्धसंघस्य शेरस्रो येन सचिवेन ॥२४॥
 आ जन्मनोऽपि त्वं गृहिं नीतः पदे संस्थापितः । तमेव हन्तुं वाञ्छसि कथं न त्वं भगसि यथा भणितः ॥
 एष रनकः सुज्ञानो यस्माद्रात्रौ जानाति वग्गाणि । यस्य संबन्धीनि यानि तु, अज्ञानी मम पुनस्तातः ॥२६॥
 य इयदपि न जानान्यावेवैको कर्णदुर्बलो राजा । तथा तवापि सेवया निमवं वाञ्छति यथा भणितम् ॥२७॥

सचिव आह;—

“पापाणजालकठिनोऽपि गिरिविशालः संमिथते प्रतिदिनं बहुता जलेन ।

कर्णोपाजापिशुनैः परिश्रुयमाणः को वा न याति विह्वलं दृष्टौदृष्टोऽपि ॥”

तुम्मेहिंवि स्वमियञ्च जं किंचि मए विरुवमायरियं । नियमुदं पडिगाइसु विहवेण समं मह गिहाओ ॥
तो रत्ना वाहाए धरिउं सचिवो इमं पुणो भणिओ । नो मुद्रा मुत्तच्चा रज्जंपि हु तुच्च आयत्तं ॥३०॥
तो उट्टेउं सचिवो पाए संलग्गिऊण तं भणइ । जावज्जीवं नियमो मह मुद्राए नरिदेहिं ॥ ३१॥
ता मुंच मयं सामिय । समणो होहामितुह अणुवाए । भणइ निवो न कहंपि हु अणुजाणिस्सामितं जेण ॥
मम आयत्तो देहो तुह तणओ चेव मज्झ कज्जम्मि । विज्वेयव्वो नियमान अन्नहा, भणइ तो सचिवो ॥३३॥
एवं चिय पट्टु ! जइवि हु स्वरकम्ममहं तहावि न करिस्सं । इह अत्ये निर्व्व्यो तुम्मेहिंवि नेय कायव्वो ॥
तो तं निच्छयसारं वयणं सुणिऊण नरवरो भणइ । पालसु सावयथम्मं गिहट्टिओ चेव तो सचिवो ॥३५॥
संपत्तो नियगेहे दुहिपासहिओ अहन्नया सोवि । गीयत्यगुरुसमीये पडिवज्जइण्णव्याईणि ॥३६॥
पालेइ पट्टिर्णपि हु बीए सिक्खावए विसेसेण । संखिवई दिसिनियमं मंती अह अन्नया एवं ॥३७॥
जह नियगिहाइ वाहि गंतव्वं नेय अज्ज दिणमज्जे । कारणवसेण केणइ, अह रत्ना तस्स पासम्मि ॥
प्रद्वविओ प्रदिहारो वंछेतेणापि तेण तगेहे । दिट्ठो मंती एंगंतसंठिओ काससन्नाए ॥३९॥
अरिणो पहाणपुरिसं द्दकारिवि किंपि मंतयतो य । सो आगंतूण इहं इइ वुत्तंतं कहइ रत्नो ॥४०॥
तो कोइगिपलित्तो पट्टिहारं भणइ गच्छ मंतिगिहे । वंधेवि पच्छवाहुं तं आणसु मज्झ पासम्मि ॥४१॥

इत्यादि श्रुत्वा सवैलक्ष्यो मणति नरपतिर्मन्त्रिणम् । समस्व महायशः । इदानीं यदपराद्धं मया तव ॥२८॥
सुष्माभिरपि क्षन्तव्यं यत्किञ्चिन्मया विरूपमाचरितम् । निजमुद्रां प्रतिग्राह्यं विभवेन समं मम गृहान् ॥२९॥
ततो राज्ञा वाहौ धृत्वा सचिव इदं पुनर्भणितः । नो मुद्रा मोक्षज्या सान्यमपि हि तत्रायत्तम् ॥३०॥
तत उत्याय साचिवः पादे संलग्न्य तं भणति । यावज्जीवं नियमो मम मुद्राया नरेन्द्र ! इदानीम् ॥३१॥
तस्मान्मनुश्रुत्वा मां त्वामिन् ! श्रमणो भविष्यामि तवानुज्ञया । मणति नृपो न कथमपि द्युतज्ञास्ये त्वां येन ॥
ममायत्तो देहस्तव संवन्ध्यैव मम कार्ये । व्ययितव्यो नियमाश्चान्यथा, मणति ततः सचिवः ॥३३॥
एवमेव प्रभो ! यद्यपि हि खरकर्माहं तथापि न करिष्ये । इहायं निर्व्व्यो सुष्माभिरपि नैव कर्तव्यः ॥३४॥
तवस्तान्निध्यसारं वचनं श्रुत्वा नरवरो भणति । पालय श्रावकधर्मं गृहस्थित एव ततः सचिवः ॥३५॥
संप्राप्तो निजगेहे दुहितृसहितोऽथान्यदा सोऽपि । गीतार्थगुरुसमीपे प्रतिपद्यतेऽणुवतादीनि ॥३६॥
पालयति प्रतिदिनमपि हि द्वितीये शिक्षाज्ञे विसेषेण । संक्षिपति दिद्विनियमं मन्त्र्यथान्यदैवम् ॥३७॥
यथा निजगृहाद्दहिर्गन्तव्यं नैवाद्य दिनमप्ये । कारणवशेन केनापि, अथ राज्ञा तस्य पार्ष्वे ॥३८॥
प्रस्थापितः प्रतिहारो धनत्रापि तेन तद्गृहे । दृष्टो मन्त्र्येकान्तसंस्थितः काससंज्ञया ॥३९॥
अरेः प्रधानशूर्यं द्दकारयित्वा किमपि मन्त्रयंश्च । स आगत्येहेति वृत्तान्तं कथयति राज्ञे ॥४०॥

तेनैव तदेव विहितं भणितो रक्षा ततो इमं मंती । अज्जवि न मुपसि खारं जं मन्नासि मज्झ सत्तुजणं ॥
 तद् खामिओवि सम्माणिओवि तइया मए सयं चेव । ता किमहं तुह जोग्गो जं जाणसि तं करिज्जासु ॥
 मुंचसु पुण मद् विसयं पाणे न हरामि तुज्झ जेण सयं । ते गच्छिहंति नूनं सामिविरुद्धं चरंतस्स ॥४४॥
 इय पभणंतस्स नराहिवस्स जणणीवि मयणसिरिनामा । तत्यामया ख्यंती सोतं मंतिस्स वंधाई ॥४५॥
 पभणइ वच्छ ! किमेयं मंतिस्स कयत्थयं कुणसि एवं । दुज्जणजणवयणेहि परमुवयारिस्स सयकालं ॥४६॥
 संपइ पुण सविसेसं घम्ममि रओ न मंगुलं कुणइ । इयरजणस्सवि एसो नूनं समसत्तुमित्तमणो ॥४७॥
 किञ्च ।

अविचारिऊण कज्जं सुहमसुहं वा कुणंति नहु गरुया । ता दुट्ठु कयं तुमए जं वद्धो एस सहसेव ॥४८॥
 किञ्च ।

सचिवदुहियाए तइया कयग्यसिरसेहरो तुमं चेव । कहिओ तं चिय तुमए सचवियं इय कुणंतेण ॥४९॥
 इय भणितो देवी वंधे छिदेवि तिकखलुरियाए । अणुणइ मंति सोवि हु भणई मह चेव इह दोसो ॥५०॥
 जेणज्ज मए नियमो गहिओ एवं न गेहमज्झाओ । नीहरियन्वं तत्तो कासियसई करेऊण ॥५१॥
 आहूओ देवि ! मए सत्तुनरो पुब्बपरिचयवसेण । देसावगासियवए अइयारो होइ इय विहिए ॥५२॥
 तस्स फलं अणुहूयं मए सयं चेव नत्थि देवस्स । येवोवि हु इह दोसो इय सुणिवि पसंतरोसभरो ॥५३॥
 रायावि खमावेई मंति वयणेहि विणयसारोहि । मंतीवि जाइ गेहे सुहासणेण निवाणाए ॥५४॥

ततः क्रोधाग्निप्रदीप्तः प्रतिहारं भणति गच्छ मन्त्रिगृहे । बद्ध्वा पश्चाद्वाहु तमानय मम पार्श्वे ॥४१॥
 तेनापि तथैव विहितं भणितो राज्ञा तत इदं मन्त्री । अद्यापि न मुञ्चासि क्षारं यन्मन्यसे मम शत्रुजनम् ॥
 तथा क्षमितोऽपि सम्मानितोऽपि तदा मया स्वयमेव । तस्मात्किमहं तव योग्यो यन्जानासि तत्कुर्याः ॥४२॥
 मुद्य पुनर्मम विषयं प्राणान्न हरामि तव येन स्वयम् । ते गमिष्यन्ति नूनं स्वामिविरुद्धं चरतः ॥४४॥
 इति प्रभणतो नराधिपस्य वनन्यपि मदनर्थानाम् । तत्रागता रुदती श्रुत्वा मन्त्रिणो बन्वादि ॥४५॥
 प्रमणति वत्स । किमेतन्मन्त्रिणः कदर्थनं करोष्वेवम् । दुर्जनजनवचनैः परमोपकारिणः सदाकालम् ॥४६॥
 संप्रति पुनः सविशेषं धर्मं रतो नानिष्टं करोति । इतरजनस्याप्येव नूनं समशत्रुमित्त्रमनाः ॥४७॥
 अविचार्य कार्यं शुभमशुभं वा कुर्वन्ति न खलु गुरुवः । तस्माद् दुष्टु कृतं त्वया यद्वद् एव सहसेव ॥४८॥
 सचिवदुहित्रा तदा हृन्मन्निदिरःशेखरस्त्वमेव । कथितस्तदेव त्वया सन्यापितमिति कुर्वता ॥४९॥
 इति भणित्वा देवी बन्वान् उत्त्वा तीक्ष्णधुरिकया । अनुनयति मन्त्रिणं सोऽपि हि मणनि ममैवेह दोषः ॥
 येनाप मया नियमो गृहीत एवं न गेहमध्यात् । निस्तर्तव्यं ततः कासितशब्दं श्रुत्वा ॥५१॥
 आहूतो देवि ! मया शत्रुनरः पूर्वपरिचयवशेन । देसावकाशिकनृतेऽतिचारो भवतीति विहिते ॥५२॥
 तस्य जनमनुभूतं मया स्वयमेव नास्ति दोषः । स्तोकोऽपि राखिह दोष इति श्रुत्वा प्रशान्तरोपमरः ॥
 राज्ञापि क्षमयति मन्त्रिणं वचनैर्वनयसारैः । मन्त्र्यपि याति गेहे सुखासनेन गृपाज्जया ॥५४॥

सो कोवि महंतजरो जाओ से बंधपीडियंगस्स । तइयदिणम्मि विमुक्को पाणेहि जेण सो सहसा ॥५५॥
तत्तो सो सोहम्मे अप्पिइडियसुरवरो समुप्पन्नो । तम्हा जुओ विदेहे सिज्जिस्सइ तइयजम्मम्मि ॥५६॥

॥ इति द्वितीयशिक्षाव्रते तृतीयातिचारविपाके मतिजलधिमन्त्रिकथानकं समाप्तम् ॥

स कोऽपि महाम्बरो जातस्तस्य बन्धपीडिताङ्गस्य । तृतीयदिने विमुक्तः प्राणैर्येन स सहसा ॥५५॥
ततः स सौधर्मेऽल्पद्विकसुरवरः समुत्पन्नः । तस्माद्युद्धो विदेहे सेत्स्याति तृतीयजन्मनि ॥५६॥

कञ्जवसेण दूरद्विस्स दंसेइ जो उ अण्णाणं । गहियदेसावगामो कण्हुव लहेइ सो दुयत्वं ॥१॥
तवाहि;—

पुरमत्थि माणखेडं छक्खंडयराए धरियगुहसोहं । परिभविपसयलरिउच्चक्कविक्रमो विक्रमाइचो ॥२॥
तं पालइ सव्वकन्धाण पारगो तस्स पणदणी पउमा । ताणं विक्रमसेणो तणओ विणयाट्ठगुणभवणं ॥३॥
अह कण्हमित्तसहिओ गओ गइंदम्मि सो समारुहिउं । नंदणवणाभिरामे आरामे जणियजणकामे ॥४॥
तत्थ पुरिसेण केणवि भणिओ जह कुमरु ! भारियाए समं । रयणीए केलिहरए सुत्तो हं जाव चिट्ठामि ॥
कंकेल्लिपायवाओ उत्तरिऊणं मऊरपोएणं । महभज्जागीवाओ अवहरिया रयणमालत्ति ॥६॥
मज्झ नियंतस्स तओ पुणरविपत्तो स तम्मि रुक्खम्मि । मुक्को मएविवाणो तस्स तओ सोवि मह लणो ॥
सो पुण चिट्ठइ तत्थवि तट्ठवियसिंहडमंडियकुडगो । नवि तस्स किंचि पइवइ न भयं कस्सावि तस्सरिथ ॥
ता काऊण पसायं आगतूणं खणं पलोएसु । तं पविस्वं तो कुमरो पत्तो तत्थेव तं नियइ ॥९॥
पुच्छइ य विम्भियमणो भो भो तं कीस नच्चसि मऊर । सो भणइ कुमर । तोसेण सो पुणो सुणसु जह जाओ ॥
अहमासि रायपुत्तो रट्ठडो खुडियसीललंकारो । तो एगा सिट्ठिसुया संयडिया मज्झ रुवइहा ॥११॥
तं हरिउमई चलिओ समणं सत्थेण सिंधुदेसम्मि । सत्थे जवेण जंते सा मंदगई विसालच्छी ॥१२॥
सत्थाणुमगल्लागं गच्छंती सह मए तओ सत्थे । दूरंतरिए दोन्निवि परिसंताई पइसमेण ॥१३॥
पच्छा चेन ठियाई मगं मोत्तूण निम्भयत्ताओ । रयणीए पदमपहरम्मि रमिउं सुत्ताई, इत्तो य ॥१४॥

कार्यवशेन दूरस्थिताय दर्शयति यस्त्वात्मानम् । गृहीतदेशावकाशः कृष्ण इव लभते स दुःखम् ॥१॥
पुरमस्ति मानसेतं पद्वण्डधरायां धृतगुहसोभम् । परिभृतसकलरिपुचक्रविक्रमो विक्रमादित्यः ॥२॥
तत्प्रापयति सर्वकलानां पारगस्तस्य प्रणयिनी पद्मा । तयोर्विक्रमसेनस्तनयो विनयादिगुणभवनम् ॥३॥
अथ वृष्णमित्तसहितो गतो गजेन्द्रे ॥ समारुह्य । नन्दनवनाभिराम आरामे जनिजननकामे ॥४॥
तत्र पुरेण केनापि भणितो यथा कुमार ! भार्यया समम् । रत्न्यां कदलीगृहे सुनोऽहं यावत्तिष्ठामि ॥६॥
कट्टेरिलपादानुत्तीर्य मयूरपतेन । मद्गार्याग्नीवातोऽपह्ना रत्नमालेति ॥९॥
ययि प्रश्यति ततः पुनरपि प्राप्तः ॥ तस्मिन् वृक्षे । मुक्तो मयापि वाणस्तस्य ततः सोऽपि मम लग्नः ॥३॥
त पुनस्तिष्ठति तत्रापि तत्रासिष्ठपण्डितकुटाग्रः । नैव तस्य किञ्चिन्प्रवर्तते न मयं कस्यापि तस्याग्नौ ॥
तस्मात्पृथ्वा प्रसादमागन्ध सणं प्रलोफ्ण्य । तं पक्षिणं ततः कुमारः प्राणस्त्रैव तं पश्यति ॥२॥
पृच्छति य विमिनमना भो मोक्षं कस्मान्नृत्यसि मयूर ! । स मगनि कुमार ! तोपेण स पुनः शृणु यथा जातः ॥
अहमगं राजपुत्रो राष्ट्रट्टः गण्डिनशोभान्धारः । तत पद्मा श्रेष्ठिसुता संपतिना मया ग्वापदा ॥११॥
सां पृथाऽहं चलितः समं माथेन मिन्दुदेसे । सार्धं जवेन याति सा मन्दगनिर्विद्वान्माक्षी ॥१२॥
सार्धानुमागन्मना गच्छन्ती सह मया ततः सार्धं । दूरान्तरिते द्वावपि परिश्रान्तौ पयिभ्रमेण ॥१३॥
पथोऽत्र स्थितौ मार्गं गुरन्वा निभयन्वात् । रत्न्यां प्रथमपरे रन्तश्च मुक्ता, इत्यथ ॥१४॥

रयणीए चरिमजामम्मि कहविण्येव जगियम्मि मए । नो सा दिट्ठा निउणं सव्वन्थ गवेसियावि तहिं ॥
 तो चितियं मए इय जइ सा पच्छामुहा गया वलितं । पियराइं सुमरेउं तो वीए न सुन्दरं विट्ठियं ॥१६॥
 मगाम्मि दुट्ठसत्ता हणिहंति इमं विचितिऊण मए । अरुणोदयवेलाए तप्पयपंति नियंतेण ॥१७॥
 अइसिग्गयपयपंतिदंसणा जाणियं जहा हणिया । वयेण निग्गयेणं मह भञ्जा तो गओ सत्थे ॥१८॥
 सत्थाहिवसस कहिउं तं उचंतं इमं च सो भणिओ । जाव अहं तस्सुद्धि लहेमि ता इत्थं टोपइ ॥१९॥
 तेणवि तं पडिवन्मं दिट्ठा य सहाइणो पवरसुहडा । तो तेहिं सह गएणं वग्गो दिट्ठो मए सुत्तो ॥२०॥
 तह वालावाहुजुयं वरंगुलीयं सकडगकेऊरं । उच्चकणयसंकलियकलियमह तीए तुउरजुयं ॥२१॥
 रयणावली य एसा दिट्ठा तस्सेव संनिहाणम्मि । तो इक्किओ मए सो तित्तो तप्पिसियमसिऊण ॥२२॥
 रेरे लिट्ठियं । लोट्ठसि अज्जवि धरणीए निहणित्तं वालं । तुह पिट्ठाओ कइडेमि नून कंदोदुलनयणि ॥२३॥
 तपसुयपुव्वं वयणं सुणित्तं वग्गो समुट्ठिओ ज्ञत्ति । फोहंतो इव वंभंढमंढं गज्जियरेण ॥२४॥
 कंपावितो य अतुच्छपुच्छअच्छोडणाहिं भूवीठं । सज्जियकमो कमेणं कयंतकप्पो गहयदप्पो ॥२५॥
 पडिओ मज्जुपरि तो मएवि तिवस्वयरस्वयरकीलेण । वामकरगठिणं विट्ठा जीहा सञ्जुडडा ॥२६॥
 दाहिणकरट्ठियाए छुरियाए आहओ य सो उयरे । तो तवस्वणेण मुक्को पाणेहिं सो, इओ य मए ॥२७॥
 वालादेहावयवे गहिऊणं कडगकुंडलाइं पि । सुरधरियव्वदेहो पत्तो सत्थाहिवसमीवं ॥२८॥
 भणिओ इमं मए सो रयणउरे रयणसंचओ सिट्ठी । तवभञ्जा देवसिरी जणणी एए रमणीए ॥२९॥

रज्ज्यां चरमयामे कथमप्येवमेव जागृतेन मया । नो सा दृष्टा निपुणं सर्वत्र गवेयितापि तत्र ॥१६॥
 ततश्चिन्तितं मयेति यदि सा पश्चान्मुखा गता वलित्वा । पितरौ स्मृत्वा ततस्तथा न सुन्दरं विहितम् ॥१६॥
 ममिं दुष्टसत्त्वा हनिष्यंतीमां विचिन्त्य मया । अरुणोदयवेलायां तत्पदपङ्क्तिं पश्यता ॥१७॥
 अतिशीघ्रयात्रपदवाङ्मिदं दर्शनाज्ज्ञातं यथा हता । व्याघ्रेण निवृत्तेन मम भार्या तनो गतः सार्धं ॥१८॥
 सार्धाधिपाय कथयित्वा तं वृत्तान्तमिदं च स भणितः । यावदहं तच्छुद्धिं लभे तावदत्र तिष्ठ ॥१९॥
 तेनापि तत् प्रतिपन्नं दत्ताश्च सहायाः प्रवरसुभटाः । ततस्तैः सह गतेन व्याघ्रो दृष्टो मया सुतः ॥२०॥
 तथा वालावाहुजुयं वराङ्गुलीयं सकटककुण्डलम् । उच्चकनकवृहत्कुण्डलितमथ तस्या नूपुरयुगम् ॥२१॥
 रत्नावली चैवा दृष्टा तस्यैव संनिधाने । ततः शब्दितो मया स तृप्तस्तत्पिशितमश्नित्वा ॥२२॥
 रेरे लम्पटः । लोट्ठस्याधिपि धरण्यां निहत्य वालाम् । तयोदरात्कृपापि नूनमुत्पलदलनयनाम् ॥२३॥
 तदश्रुतपूर्वं वचनं श्रुत्वा व्याघ्रः समुत्थितो ज्ञाति । स्फोटयन्निव ब्रह्माण्डमण्डपं गर्नितरवेण ॥२४॥
 कम्पयंश्चातुच्छपुच्छाच्छोटनामिभूषीठम् । सज्जिक्रमः क्रमेण कृतान्तकलयो गुरुद्वयः ॥२५॥
 पतितो ममोपरि ततो मयापि संसृणतस्वादिरकोलेन । वामकराग्रस्थितेन विट्ठा जिह्वा सौष्ठव्यम् ॥२६॥
 दक्षिणकरस्थितया क्षुरिकयाऽऽहतश्च स उयरे । ततस्तत्स्थणेन मुक्तः प्राणिः सः, इतश्च मया ॥२७॥
 वालादेहावयवान् गृहीत्वा कटककुण्डलाद्यपि । क्षुरपृष्ठव्याघ्रदेहः प्राप्तः सार्धाधिपसमीपम् ॥२८॥

तीड इम आभरणं अपि जसु निच्छेदणं गंतूण । साहिज्जसु जहद्विद्वं मज्झ पसायं विहेज्जण ॥३०॥
 एएहि अवयवेहि सममेव चियाए जलियजण्णाए । अप्पाणमहं स्विडिउ पियाए मग्गेण गच्छिस्स ॥३१॥
 खमियच्च महं सच्च तुमए तह मज्झ सयणनग्गस्स । कहियच्चो वुत्ततो एसो महं स्तामणाए सम ॥३२॥
 सत्थाहिणेण भणिय लोयव्वहारधम्मवज्जमिण । जं महिलाए सद्धिं जण्णपवेसं समायरसि ॥३३॥
 महिला पुरिसेण समं मरंइ इयं ताव लोयव्वहारो । भणियं मएवि नेहो पाय पुरिसाण नो जम्हा ॥३४॥
 छुदियाण भोयणम्मिव राओ रमणीसु होइ पुरिसाण । नेहो पुण विरलाणं जो मरणतेवि निव्वडइ ॥३५॥
 तद्दाणुगया वण्णाहयावि बहुसो पियं पियं विंति । इच्चाइ पलविज्जण रइयचियाए लुक्खु पविट्ठो ॥३६॥
 सह महिण्वयवर्हि मरिज्जण वतरो अहं जाओ । कीलंतो इह पत्तो सत्थाहिवईवि सरुलत्तो ॥३७॥
 तस्स यं कलत्तवन्तत्थलम्भि रयणावली निया दिट्ठा । तदसणेण नाणोवओगओ जाणियं व्रत्ति ॥३८॥
 पुब्बुत्तं सच्चपि हुं हरिया रयणावली मए कुमर ! । काज्जण मोरख्वं तो हरिसो मज्झ सजाओ ॥३९॥
 जइ पत्तिवहं न मज्झ ता इत्तो केवलीवि चिट्ठेइ । उज्जाणअवरभागे सहयारतरस्स हेट्ठम्मि ॥४०॥
 तं पुच्छइ महं जूरिय तो कुमरो कण्हमित्तपरिकलिओ । सरुलत्तपुरिसजुत्तो गहियमज्जरो तर्हि पत्तो ॥
 वंदेवि केवलं सो उव्विट्ठो समुच्चियम्मि ठाणम्मि । तो पत्थावे कुमरो पुच्छइ तं केवलं एव ॥४२॥
 भयव ! एसं स मज्जरो पुब्बभव केरिसो बर्हि हुतो । किं विदियं सुइमसुहं साहसु पसिज्जण महं इन्दि ॥

भणित इदं मया स रत्नपुरे रत्नसचय श्रेष्ठी । तद्भार्या देवजीर्जनन्येतस्या रमण्या ॥२९॥
 तस्या इदं नामरणमर्पय निश्चयेन गत्वा । कथय यथादृष्टं मायि प्रसादं विधाय ॥३०॥
 एनैवयवै सममेव चिताया ज्वलितज्वलनायाम् । आत्मानमहं क्षिप्त्वा मिषाया मार्गेण गमिष्यामि ॥३१॥
 क्षणितव्यं मम सर्वं त्वया तथा मम स्वजनवर्गस्य । कथयितव्यो वृत्तान्त एष मम क्षामणया समम् ॥३२॥
 सार्थाधिपेन भणितं लोकाव्यवहारवर्षमाद्यभिदम् । यद् महिलाया सार्धं ज्वलनप्रवेशं समाचरसि ॥३३॥
 महिला प्रत्येण समं त्रियत इति तावल्लोकव्यवहार । भणितं मयापि स्नेहं प्रायः प्ररूपाणां नो यस्मान् ॥
 क्षुब्धितानां मोहन इव रागो रमणीयं भवति पुराणाम् । स्नेहं पुनर्बर्त्तितानां यो मरणान्तेऽपि निर्वर्त्तते ॥३४॥
 तृष्णातुगता वण्णाहं अपि बहुशः पियं पियं वुवन्ति । इत्यदि प्रलप्य रचितचितायां लघुं प्रविष्ट ॥३५॥
 सह महिलावयवैर्मृत्वा व्यन्तरोऽष्टं ज्ञानं । नीढानिह प्राप्तं सार्थाधिपतिरपि सकलम् ॥३७॥
 सम्यक् कृतवत्सल्ये रत्नावलीं निना दृष्ट्वा । तद्दर्शनेन ज्ञानोपयोगिनो ज्ञानं प्रदिति ॥३८॥
 पृथोक्तं सर्वमपि हि हृत्वा रत्नावलीं मया कुमार ! । कृत्वा मयूररूपं ततो हर्षो मम सजात ॥३९॥
 यदि प्रतीया न मां सदेन केचन्यपि तिष्ठति । उद्यानावरमृगे सहकारतरोरप ॥४०॥
 ॥ पृच्छत मम चरितं ततः कुमारः कृष्णमित्यपरिकलितः । सकलप्रपञ्चयुक्तो गृहीतमयूरस्तत्र प्राप्तः ॥४१॥
 वन्दित्वा केरलिनं स उपविष्टः समुचितम्याने । तत्र प्रप्त्वा कुमारः पृच्छति तं केवलिनमेवम् ॥४२॥
 भगवन् ! एष स मयूरः पूर्वभवः कीदृशं वृत्तामृतं । किं विहितं शुभमशुभं कथय प्रमदं ममेदानीम् ॥४३॥

तो केवलिणा कहियं सच्चं पि तहेव जह मऊरेण । कुमारपटिवोहणत्थं अहियघरं इत्थियं पि जहां ॥४४॥
 रइमुहमज्झवसंतीए तीए बालाए आगया निदा । तो सा बग्घेण हया उण्णत्ता तिरियनाईए ॥४५॥
 तो कुमरेणं भणिंयं मुणिपुंगव । रइमुहमज्झवसणं पि । किं इयफलं जायइ, तो नांणीं कहइ तस्म इमं ॥
 रइमुहमज्झवसंतो मुत्तो अइ मरइ कहवि तो जीवो । अइदुग्गोदुग्गोइए गच्छइ मुण्यमामुत्तोवि ॥४७॥
 इच्छाईदेसणं निसुणिऊण कुमरो दुवालसविहं पि । पटिवज्जइ गिहिधम्मं जुत्तो मित्तेण कण्हं ॥४८॥
 मोरसुरोवि गिण्हइ सम्मत्तं रयणमालियं स्विउं । कुमरस्स कंठदेसे नमिय मुणिं तो गया टाणं ॥४९॥
 कुमरो करेइ धम्मं सक्कहमिच्छो सयावि उवउत्तो । देसवगासिए अह गदिओ कण्हं इय नियमो ॥५०॥
 जह पोसइसालाए बंई मए ता न अज्ज गंतव्वं । जाव दिवमावसाणं, अह तत्थ समागओ पुरिसो ॥५१॥
 कुमरस्स संतिओ कुणइ बहुविहं 'कण्ह कण्ह' इय सदे । पोमइसालदुवारे पिहिधम्मि उच्चटाणम्मि ॥५२॥
 टाऊणं सो दंसइ अप्पाणं तस्स विहियमोणोवि । तदंसणेण तेणं पोसइसालाकवाडां ॥५३॥
 उग्गाडियाइं, उग्गाडिऊण पत्तो य कण्हपासम्मि । कुमरभणियाईं साइइ जा ताव कुओवि विहरंतो ॥
 पत्तो कण्हसपासं वंदी साइसिएहसियवल्लुद्धी । धरिउं बाहाए तपं छुरियं दंसइ भणई य ॥५५॥
 अइंभुविस्सओ अइं तो विपरसु कण्यस्स दस सहस्सां । कुमरपुरिसेण बाईं टाऊण कया तओ धुंवा ॥
 मिलिओ पडरो लोओ कुमरोवि समागओ तओ तेण । धंभेण समं वद्धो कण्हो गाढं तओ छुरियं ॥५७॥
 आकइडिऊण थको सो वंदी, भणइ तं तओ कुमरो । मुंचसु मह पित्तमिमं जं मगासि तं पपच्छिस्सं ॥

ततः केवलिना कथितं सर्वमपि तथैव यथा मयूरेण । कुमारप्रतिबोधनार्थमधिकतरमियदपि यथा ॥४४॥
 रतिमुखमध्यवस्यन्त्यास्तस्या बालाया आगता निद्रा । ततः सा व्याघ्रेण हतोरज्जा तिर्यग्गतौ ॥४५॥
 ततः कुमारेण मणितं मुनिपुङ्गव । रतिमुखाध्यवसानमपि । किमितिकलकं जायते, ततो ज्ञानी कथयति तस्येदम् ॥
 रतिमुखमध्यवस्यन् सुप्तो यदि त्रियते कथमपि ततो जीवः । अतिदुर्गदुर्गतौ गच्छति गुणग्रामयुक्तोऽपि ॥४७॥
 इत्यादिदेशानां श्रुत्वा कुमरो द्वादशविधमपि । प्रतिपद्यते गृहधर्मं युक्तो मित्रेण कृष्णेन ॥४८॥
 मोरसुरोऽपि गृह्णाति सम्यक्त्वं रत्नमालां सिन्धवा । कुमारस्य कण्ठदेशे नत्वा मुनिं ततो गताः स्यान्तम् ॥
 कुमारः करोति धर्मं सकृष्णामित्रः सदाप्युपयुक्तः । देशावकाशिकेऽथ गृहीतः कृष्णेनेति नियमः ॥५०॥
 यथा पौषवशालाया बहिर्मया तावलाद्य गन्तव्यम् । यावद्विवासावसानं, अथ तत्र समागतः पुरुषः ॥५१॥
 कुमारस्य सत्कः करोति बहुविधान् कृष्ण कृष्ण इति शब्दान् । पौषवशालाद्वारे पिहित उच्चस्थाने ॥५२॥
 स्थित्वा स दर्शयत आत्मानं तस्मै विहितमौनोऽपि । तद्दर्शनेन तेन पौषवशालाकषायान् ॥५३॥
 उद्धाटितानि, उद्धाट्य प्राप्त्य कृष्णपार्थे । कुमारमणितानि कथयति यावत्तावत्कुतोऽपि विहरन् ॥५४॥
 प्राप्तः कृष्णसकाशे वन्दी साहसिकहसितवल्लुद्धिः । घृत्वा बाहौ तां छुरिकां दर्शयति मणति च ॥५५॥
 अतिबुधुसितोऽहं ततो वितर कनकस्य दश सहस्राणि । कुमारपुरुषेण बहिः स्थित्वा कृता ततो बुन्वा ॥५६॥
 मिलितः प्रचुरो लोकः कुमारोऽपि समागतस्तेन । स्वप्नेन समं वद्धः कृष्णो गाढं ततः छुरिकाम् ॥५७॥

तो तेणं भीएणं पासत्ययदससहस्रदम्माइं । अभएण समं चिय मग्गियाइं कुमरेणं दिन्नाइं ॥५९॥
तो वंदी कुमरकरे लग्गेउं निग्गओ पुरस्स वहिं । पच्छा पच्छाहुत्तं कुमरं नमिउं विसज्जेइ ॥६०॥
कन्होवि रुहिरभरिओ गाढं वंवेहिं पीडिओ संतो । तत्थेव ठिओ एवं परिभावंतो भवसरुवं ॥६१॥

“जन्म मरणाय नियतं बन्धुदुःखाय धनमैर्निर्वृतये । तन्नास्ति यत्र विपदे तथापि लोको निरालोकः ॥

यनापायः कायः प्रकृतिचपला श्रीरपि खला, महामोगा रोगाः कुबलयदशः सर्पसदृशः ।

गृहावेशः क्लेशः प्रणयिषु सुखं स्थैर्यविमुखं, यमः स्वैरी वैरी तदपि न हितं कर्म विहितम् ॥”

दिसिवयकलंकतरणो कुसुममिणं जं इहेव इय दुखं । फलमउलं परलोए कुगहगयस्सेवमह होही ॥६२॥

इच्चाइभावणाए दिणसेसं गमिय नियघरे पत्तो । दाहजरेणं गहिओ मओ य तइए दिणे तत्तो ॥६३॥

उण्णओ जोइसिओ देवो चउं तओ थ तइयम्मि । जम्मम्मि मोक्खसोक्खं धुत्तकम्मो पाविरी न्णं ॥६४॥

विक्रमसेणकुमारो क्रमेण चरणं सुनिम्मलं लहिउं । उण्णविविमलनाणो सिद्धो निद्धुणियकम्ममलो ॥६५॥

॥ इति द्वितीयशिक्षाव्रतातिचारविपाकं कृष्णकयानकं समाप्तम् ॥

आकृष्य स्थितः स बन्दी, मणति तं ततः कुमारः । मुञ्च मम मित्रमिदं यन्मार्गयामि तत्प्रयस्यामि ॥६८॥

ततस्तेन भीतेन पार्श्वस्थदशसहस्रदम्माणि । अमयेन सममेव मार्गितानि कुमारेण दत्तानि ॥५९॥ ,

ततो बन्दी कुमारकरे लग्गत्वा निर्गतः पुराद् वाहिः । पश्चात्पश्चान्मुखं कुमारं नत्वा विसृजति ॥६०॥

कृष्णोऽपि रुविरभूतो गाढं बन्धैः पीडितः सन् । तत्रैव स्थित एवं परिभावयन् भवस्वरूपम् ॥६१॥

दिग्गतकलङ्कतरोः कुसुममिदं यदिहैवेति दुःखम् । फलमतुलं परलोके कुगतिगतस्यैव मम भविष्यति ॥६२॥

इत्यादिभावनया दिनशेषं गमयित्वा निजगृहे प्राप्तः । दाहन्वरेण गृहीतो मृतश्च तृतीये दिने ततः ॥६३॥

उत्पन्नो ज्यौतिषिको देवश्च्युत्वा ततश्च तृतीये । जन्मनि मोक्षसौख्यं धुतकर्मा प्राप्स्यति नूनम् ॥६४॥

विक्रमसेणकुमारः क्रमेण चरणं सुनिर्मलं लब्ध्वा । उत्पन्नविविमलजानः सिद्धो निर्धूतकर्मलः ॥६५॥

गद्विदेसावगासो त्रिविज्जण परस्स कक्कराईयं । जो अपं जाणवइ स लहइ सोमोव्व दुक्खाईं ॥१॥
तथाहि;—

भोगउरं अत्थि पुरं गुरुयोगितणुं बहुविसनिवासं । निम्मल्यणिक्करवसरं दुरसणवरिज्जियं किंतु ॥२॥
तत्थासि सोमनामो सिट्ठी सोमव्व सुयणकुमुयाण । भज्जा अणंगसेणा अणंगवरिणिव्व तत्सासि ॥३॥
ताणं च परोप्परपीइनिम्भरं विमयसोक्खनिरयाणं । अकलियदुहाणं कालो वोल्ह दोगुंदगाणं ॥४॥
अह अन्नया पम्पया तम्भज्जा तीए कन्नया जाया । समए अणंगसुंदरी नामपि पइट्ठियं तीसे ॥५॥
निरुपमत्त्वा निम्मेरपरमसुंदरदलियरइदप्पा । कहकहवि पयत्तेणं विहिणावि विणिम्मिया मजे ॥६॥
किंतु अइदुहां सा दिट्ठिभासेवि कुणइ न हु कोइ । नय कोवि वरइ वरइ पियरेहिं दिज्जमाणं ॥७॥
मयणानलपज्जलिया परपुरिसे पइदिणं पत्थंती । पुआलिति भणिज्जइ तत्तो सा नयरलोएण ॥८॥
तं सोइं दूमिज्जइ हसिपइ सहियाहिं लज्जए अहियं । सोहम्ममगिरा सा पूयइ हरवल्लडाईयं ॥९॥
सोहगंजणसोहग्गगुलियतिलयाइयं च विरंणइ । पियकारिवधूवेहिं धूवेइ अणयो देहं ॥१०॥
तह कामदेवमत्तं ज्ञापइ जवइ य तिपुरविज्जाइं । तहवि हु उव्वियणिज्जा जायइ सा पुरिसवग्गत्त ॥११॥
आइन्नाइं पियराइं तीए पुच्छति दिव्वदेवन् । नेमित्तिंयं पि दंसंति तह य बहुमंतवाइण ॥१२॥
कुलदेवयाणं पूयं तह विविहोवाइयाइं इच्छंति । देवण्हवणाइएहिं न्हायंति तहोसहीहिं ॥१३॥
किं बहुणा,

गृहीतदेशावकाशः शिप्त्वा परस्मै कर्कादिकम् । य आत्मानं शापयति स लभते सोम इव दुःखानि ॥१॥
भोगपुरमस्ति पुरं गुरुयोगितनुरिव बहुवृ(वि)पनिवासम् । निर्मलमणिक्करवसरं द्विरसनपरिवर्जितं किन्तु ॥
तत्रासीत्सोमनामा श्रेष्ठी सोम इव स्वजनकुमुदानाम् । मार्याऽनङ्गसेनाऽनङ्गगृहिणीव तस्यासीत् ॥३॥
तयोश्च परस्परप्रीतिनिर्भरं विषयसौख्यनिरतयोः । अकलितदुःखयोः कालो गच्छति दौगुन्दकयोरिव ॥४॥
अथान्यदा मत्तुता तद्गार्या तस्याः कन्यका जाता । समयेऽनङ्गसुन्दरी नामापि प्रतिष्ठितं तस्याः ॥५॥
निरुपमरूपा निर्भयादपरमसौन्दर्यदलितरतिदर्शा । क्रथंकथमपि प्रयत्नेन विविधापि विनिर्मिता मन्ये ॥६॥
किन्त्वतिदुर्मगा सा दृष्टयभ्यासेऽपि करोति नहि कश्चित् । न च कोऽपि वृणुते बराकां पितृभ्यां दीयमानामपि ॥
मदनानलप्रवलिता परपुरुषान्प्रतिदिनमपि प्रार्थयमाना । असतीति गण्यते ततः सा नगरलोकेन ॥८॥
तत् शुन्या दूयते हस्यते सखीभिर्लज्जतेऽधिकम् । सौभाग्यमार्गयित्री सा पूज्यति हरवल्लमादिकम् ॥९॥
सौभाग्याञ्जनसौभाग्यगुडिकातिलकादिकं च विरचयति । प्रियकारिघूषैर्धूपयत्यात्मनो देहम् ॥१०॥
तथा कामदेवमन्त्रं ध्यायति जपति च त्रिपुराविद्यादि । तथापि सुद्वेनर्नीया जायते सा पुरुषवर्गस्य ॥११॥
आदिर्णां पितरौ तस्याः पृच्छतो दिव्यदैवज्ञम् । नैमित्तिकमपि दर्शयतस्तथा च बहुमन्त्रवादिभ्यः ॥१२॥
कुलदेवतानां पूजां तथा विविधोपयाचितानीच्छतः । देवस्नपनादिभिः स्नातस्तयौषधीभिरपि ॥१३॥

इय कहिउं सा भणिया न इमं कस्तवि तए कहेयव्वं । तं सव्वं विमलेणं सुयं गिहे गच्छमाणेण ॥४३॥
चित्तिं ततो विमलो धणसिरिभज्जा जओ विमेलमज्जे । ता मह भज्जाएच्चिय विसए एयाण उल्लवो ॥
ता किं ससिर्विवाओ अंगाराणंणि होज्ज इड बुद्धी । अहव दक्खालयाओ निवफलाणंणि उप्पची ? ॥
अहवा ।

विसमसदावो मयणो विसमसदावाउ महिलियाओवि । गुरारागंमणाओ किमकज्जं जं न कुव्वंति ? ॥
मुंचंति साणुरायं पंहंति सम्भावनेहपरिहीणं । गुणमवि मुणंति दोसं कामगहमोहिया वामा ॥४७॥
रुवं कुलं कलाओ परकमो संपयावि न पमाणं । सो अन्नो कोवि गुणो जत्तो पेम्मं पवित्तरइ ॥४८॥
उत्तमकुलोवन्नाया महिला पायं अणुत्तमे रमइ । कुलसेल्लयावि मरिया नूणं नीययरमणुसरइ ॥४९॥
ता जा कुले कलंकं नो पयइइ ताव पेइए एयं । पेसेमि धणसिरिं इय परिभावंतो गिहं पत्तो ॥५०॥
पण्यावे मणइ पिए ! मह बुत्तं कुणसि, भणइ तो सावि । किं पाणेस ! ममं पइ अज्ज तुमं एरिसं वयसि ? ॥
जीयंणि तुहायत्तं वावारंसु समुच्चियम्मि कज्जम्मि । विमलेण तओ भणियं गच्छ पिए !-पेइयमियाणि ॥
तो सा अस्तुयपुव्वं वयणं सोऊण तक्खणे चेव । पडिया घरणीए ल्हं अणुसित्ता सीयल्लजलेण ॥५३॥
तो लुद्धचेयणा सा जंइ किं सामि ! कारणेण विना । इय देसि ममाएमं निट्ठुरहियओ इव अकंठे ? ॥
तो भणियमिणं तेण अत्थि पिए ! कारणं इहाएसे । ता कुण तमिवक्खारं तो पमणइ धणसिरी एवं ॥

यावन्न घनश्रीमर्त्ता समेति विमलो निजे गेहे । तावद् घनघनश्रियोः संयोगमहं करिष्यामि ॥४२॥
इति कथयित्वा सा भणिता नन्दं कस्यापि त्वया कथयितव्यम् । तत्सर्वं विमलेन श्रुतं गृहे गच्छता ॥४३॥
चिन्तयति ततो विमलो घनश्रीमार्या यतो विमलमध्ये । तस्मान्मम मार्याया एव विषय एतयोर्ल्लापः ॥
तस्मात्किं शशिविम्बादङ्गाराणामपि भवेदिह वृष्टिः ? । अथवा द्राक्षालतातो निम्बफलानामप्युत्पत्तिः ॥४५॥
अथवा ।

विषमस्वभावो मदनो विषमस्वभावा महिला अपि । गुरारागवृन्मनसः किमकार्यं यन्न कुर्वन्ति ! ॥४६॥
मुञ्चन्ति सातुरागं काङ्क्षन्ति सद्भावस्नेहपरिहीणम् । गुणमपि जानन्ति दोषं कामग्रहमोहिता वामाः ॥४७॥
रूपं कुलं कला पराक्रमः संपदपि न प्रमाणम् । सोऽपि कोऽपि गुणो यतः प्रेम प्रविस्तृणोति ॥४८॥
उत्तमकुलेऽपि जाता महिला प्रायेऽणुत्तमे रमते । कुलसेल्लयापि सारिन्नूलं नीचतरमनुसरति ॥४९॥
तस्माद् यावत्कुले कलङ्कं नो प्रकटयति तावत्पैतृक एताम् । प्रेषयामि घनश्रियमिति परिभावयन्गृहं प्रातः ॥
प्रस्तावि मणति प्रिये ! ममोक्त करोषि, भणति तन मावि । किं प्राणेश ! मां प्रत्यक्ष त्वमिदं वदसि ! ॥५१॥
जीवितमपि तवापत्तं व्यापारय समुचिते कार्ये । विमलेन तनो मणितं गच्छ प्रिये ! पैतृकमिदानीम् ॥५२॥
ततः साऽणुनपूर्वं वचनं श्रुत्वा तत्क्षण एव । पतिता घरण्यां लव्वनुषित्ता शानल्लजलेन ॥५३॥
ततो लब्धचेतना सा जल्पति किं स्वामिन् ! कारणेन विना । इति ददाति ममादेशं निष्टुरहृदय इवाकाण्डे ? ॥

जइवि हु असक्कमेयं तहावि तपलंघणीयवयणो सि । तो तुह आपमोच्चिय इह अत्ये मह पमाणति ॥
 इय सोउं तव्ययणं तेणवि सत्यो गवेसिओ श्चि । वाहणसहायसरिमा विसज्जिया भणिवि मा एव ॥
 मह आणाए पुणरवि आगंतव्वं तए इह तहा य । भणिया सहाइपुरिसा इमीए पिउधरदुवाराओ ॥५८॥
 वल्लियव्वमभुत्तेहि तो तं सुणिऊण तीइ बहुल्ले । तह चितियं च एयं मएवरद्धं किमवि मन्ने ॥५९॥
 अन्नह किमेवमेसो जेपइ कइयावि निट्ठुरं वयणं । किंतु न सरंमि किंचिवि अवराहं आ विवाहाओ ॥
 इय चित्तेती पत्ता सत्तेयण समं सज्जणयनयरम्मिं । तत्तो सहाइणोवि व वल्लिया सा पुण गया गेहे ॥६१॥
 तं दट्ठं जणपाइं रहियं सहियाजणेहि कस्सिणमुहिं । रोयंति सहसच्चिय हरिसविसाएहि गहियाइं ॥६२॥
 चित्तिंति हा किमेसा एगा विपणुंमणा विगयतेया । ससुरकुलाओ पत्ता अम्ह सुया इय अंकडेवि ? ॥
 तो नेहनिम्मराइं तं परिरंभेति ताई अह सावि । अइमंतुभरियहियया अहिययरं रोविउं लगा ॥६४॥
 आस सिया पिऊहि पुट्ठाए सादियं जहावित्तं । तं सोऊणं ताइवि चित्तेति इमं सदुक्खाइं ॥६५॥
 किं सो एई विरत्तो किं वा एसा कुलाण मल्लिणयरो । किंवा दिव्वजओगो उइन्नमह अंतरादियं ? ॥
 अहव सक्कीए इमीए उवरि उत्तारिओ पई होज्जा । किं वा एईएवि हु संपइ पुक्कत्वओ जाओ ? ॥
 इच्छाइं चित्तिऊणं दुहियादुहदेउजाणणट्ठाए । कुलदेवयाए पूया जणएण विरइया राओ ॥६८॥
 तत्पुरओ पणिहाणं काउं सुत्तो य धरणिवट्ठम्मि । तो पक्कस्सीहोउं पच्छिमजामम्मि सो तीए ॥६९॥

ततो भणितमिदं तेनास्ति प्रिये । कारणमिहादेशे । तस्मात्कुरु तमेकवारं ततः प्रमणति घनश्रीरेवम् ॥६९॥
 यद्यपि शशक्यमेतत्तथापि त्वमलङ्घनीयवचनोऽसि । ततस्तवादेश एवेहाथं मम प्रमाणमिति ॥६९॥
 इति श्रुत्वा तद्वचनं तेनावि सार्थं गवेपितो ऋटिति । वाहनसहायसदृशं विसर्जिता भणित्वा सैवम् ॥७०॥
 ममाज्ञया पुनरप्यागन्तव्यं त्वयेह तथा च । भणिताः सहायपुरुषा अस्याः पितृगृहद्वारात् ॥७०॥
 बलितव्यमभुक्तेस्ततस्तत् श्रुत्वा तथा बहु रुदितम् । तथा चिन्तितं चैनन्मयापराद्धं किमपि मन्ये ॥७१॥
 अन्यथा किमेवमेव जलाति कदापि निष्टुरं वचनम् । किन्तु न स्मरामि कश्चिदप्यपराधमा विवाहात् ॥७१॥
 इति चिन्त्यन्ती प्राप्ता सार्थेन समं स्वजनकनगरे । ततः सहाया अपि च बलिताः सा पुनर्गता गेहे ॥७१॥
 तां दृष्ट्वा पितरौ रीदृतां सखीजनैः कृष्णमुखीम् । रुदतां सहसैव हर्षविषादाभ्यां गृहीतौ ॥७२॥
 चिन्तयतो हा किमेपैका विषमउन्मना विगततेजाः । दैवशुरकुलात्प्राप्ताऽस्मत्सुतेत्यकाण्डेऽपि ॥७३॥
 ततः स्नेहनिर्मरी तां परिमार्ते तावथ सापि । अतिमन्तुश्रुतहृदयाज्विकरं रोदितुं लगा ॥७४॥
 आश्वासिता पितृभ्यां प्रष्टुया कथितं यथावृत्तम् । तत् श्रुत्वा तावपि चिन्तयत इदं सदुःखौ ॥७५॥
 किं स पतिर्विरक्तः किं वैवा कुलयोर्मलिनकरो । किं वा दैवप्रयोग उदीर्णमयान्तरायिकम् ॥७६॥
 अथवा सपत्न्या अस्या उपर्युत्तारितः पतिर्मेवत् । किं वैतस्या अपि हि संप्रति पुण्यस्थो जानः ? ॥७७॥
 इत्यादि चिन्तयित्वा दुहितृदुःसहदेवज्ञानार्थम् । कुलदेवतायाः पूजा जनकेन विरचिता राज्ञौ ॥७८॥
 तत्पुरतः प्रणिधानं कृत्वा सुप्तश्च धरणीपट्टे । ततः प्रत्यक्षीभूय पश्चिमयामे स तथा ॥७९॥

भणिओ सिद्धी जइ धनसिरीए येवोवि नत्थि उठ दोसो । एसा महासई खलु नवचंदकलव विमलगुणा ॥
 किंतु सबकीपरिचारियाए पन्नाडयाय कवडेण । अलियकलंकमिमीए पग्गम्मि मुणाविओ विमलो ॥७१॥
 संजायासंकेण कुललेछणभीरुणावि तेणावि । पट्टविया इह एसा ता मा खेयं समुव्वहसु ॥७२॥
 कइवपदिणाण मज्जे विमलो एही सयं इमं नइही । इय कहिउं कुलदेवी सट्ठणं पढिगया, इत्तो ॥७३॥
 सिद्धीवि पढाए धणसिरीए साहेइ रयणिवुत्तंतं । इसीसिनिव्वयपणा तो सावि हु गमइ कइवि दिणे ॥
 अह भित्खापरियाए समागयं अज्जियाण संघाडं । पिउगेहे दट्ठूणं वेदइ सा भत्तिभरकलिया ॥७५॥
 पडिलाहेइ य भत्तीए भत्तपाणाइणा सबहुमाणं । पुच्छइ वसई ताओ तीए साहंति अमुगत्य ॥७६॥
 तो भुत्तुत्तरकाले गंतुं वसहीए वंदए गणिणिं । सीलमइ नामेणं सपरिअणं तीए पासम्मि ॥७७॥
 उवविट्ठा भूवीडे पुच्छइ धम्मं परेण विणएण । तीए कहिओ सम्मं कसायविसयाण य विवागो ॥७८॥
 तह अग्गवत्ताणफलं ईदियसंवरणमाइयं च तहा । निम्मलसम्मत्तगुणा तह मिच्छत्तस्स दोसावि ॥७९॥
 इय निसुणिऊण सहसा उल्लसियं जीववीरियं तीए । पत्तं अउव्वकरणं भिन्नो कम्मट्ठगंठीवि ॥८०॥
 पडिवक्को जिणधम्मो गहियाइणुव्वयाइं मव्वाइं । वंदिय तो अज्जाओ संपत्ता धणसिरी गेहे ॥८१॥
 अप्पाणं सकयत्थं मत्तंती सुद्धधम्मलामेणं । विहुणियपियविरहदुहा-गयपि कालं न याणइ ॥८२॥
 इतश्च ।

अह अनदिणे कहवि हु सिरिप्पहा विमलभारिया सहसा । गहिया महाजरेणं झिज्जइ निच्चपि देहेण ॥

भणित श्रेष्ठी यया धनश्रिया स्तोकोऽपि नास्तीह दोषः । एषा महासती खलु नवचन्द्रकलेव विमलगुणा ॥७०॥
 किन्तु सपत्नीपरिचारिकया प्रव्रानिकया कपटेन । अलीककलङ्कमस्या मांगे श्रावितो विमल ॥७१॥
 संजाताशङ्केन कुललाञ्छनभीरुणापि तेनापि । प्रम्यापितेहैषा तस्माद् मा खेदं समुद्वह ॥७२॥
 कतिपयदिनाना मध्ये विमल एष्यति स्वयमिमा नेष्यति । इति कथयित्वा कुलदेवी स्वस्थानं प्रतिगता, इतः ॥
 श्रेष्ठ्यपि प्रभाते धनश्रियं कथयति रत्ननिवृत्तान्तम् । ईषदीपनिवृत्तमनास्ततः सापि हि गमयति कत्यपि दिनम् ॥
 अथ भिक्षापर्याये समागनमाभ्यर्थयोर्युगमम् । पितृगेहे हृष्ट्वा वदन्ते सा भक्तिभरकालिता ॥७५॥
 प्रतिलम्बयति च भक्त्या भक्तपानादिना सबहुमानम् । पृच्छति वसतिं ते तस्याः कथयतोऽमुत्र ॥७६॥
 ततो मुक्तोत्तरकाले गत्वा वसतो बन्दते गणिनीम् । शीलमतीं नाम्ना सपरिजनां तस्याः पार्श्वे ॥७७॥
 उपविष्टा भूषीते पृच्छति धर्मं परेण विनयेन । तथा कथिनं सम्यक् कथायविषयाणां विषाक ॥७८॥
 तथाम्याख्यानफलमिन्द्रियसवरणादिकं च तथा । निर्मलसम्यक्त्वगुणास्तथा मिथ्यास्तस्य दोषा अपि ॥७९॥
 इति श्रुत्वा सहसोल्लसित जीववीर्यं तस्याः । प्राप्तमपूर्वकरणं भिन्नं कर्माष्टकग्रन्थिरपि ॥८०॥
 प्रतिपन्नो जिनधर्मो गृहीतान्यणुव्रतानि सर्वाणि । वन्दित्वा तत आर्याः संप्राप्ता धनश्रीगेहे ॥८१॥
 आत्मानं मन्त्रुनार्थं मन्यमाना शुद्धधर्मलामेन । विष्णुताम्रियविरहदुःखा गतमपि कालं न जानाति ॥८२॥
 अथान्यादिने कथमपि हि श्रीप्रभा विमलभार्या सहसा । गृहीता महान्वरेण क्षीयते नित्यमपि देहेन ॥८३॥

धमधमइ सिद्धं धणियं जायइ सुलं पि भज्जए पिट्ठी । वाएणं गसियं स्विज्जइ वाणीवि वयणम्मि ॥८४॥
 पवलीद्वयेइ सासो गाढं पीडेइ तीए मइरोमो । आहूया विमलेणं विज्जा मंतनुणो ततो ॥८५॥
 पच्चक्खाया तेहिंवि तो तीए विमलसंमुहं भणियं । न ह्नु जीविस्सामि अहं तो मं मिल्लेह भूमीए ॥८६॥
 हकारइ सयणजणं स्वामेमो जेण तेण तह काउं । भणिया सा तं संपइ निदह कम्माइं असुहाइं ॥८७॥
 तीए भणियं पिययम ! कयाइं बहुयाइं पावकम्माइं । किंपुण निग्विणकम्मं मए महंतं कयं एक्कं ॥८८॥
 निग्भग्गसेहराए मोहग्गहग्गहियगाढहिययाए । अविवेयतरलियाए रायंघाए निर्हाणाए ॥८९॥
 इत्थियणसुलहईसागसियाए तथा अलीयमवि आलं । पव्वाइयामुहेणं महासईए धणसिरीए ॥९०॥
 उत्तमकुलजायाए उत्तमसत्ताए खंतिजुत्ताए । ससिलेहाए इव निक्कलकमणवपणकायाए ॥९१॥
 पीईविच्छेयत्थं तुज्झ सया तयणुरत्तचित्तस्म । आरोविंयं मए जं तं अज्जवि सल्लए हियए ॥९२॥
 इय सोऊणं विमलो पच्छत्तावेण चितए हद्दी । मह कच्चदुव्वलत्तं अकज्जकारित्तयं तह म ॥९३॥
 अहह ! अविवेपपसरो हद्दी तह मज्झ भागधिज्जाण । तह मज्झ नीक्कोमल्लया य खीणच्चिय इयाणिं ॥
 जेण अणज्जेण मए तइया पव्वाइयाकयपबंधं । सोऊणं सहसखिय पट्टविषा कुलहरं दइया ॥९५॥
 ता अज्जवि मह नूणं किंचिवि पुच्चस्स विलसियं अत्थि । जं कहिओ एईए सम्मात्रो मरणकालेवि ॥९६॥
 इय चित्तिऊण सियं धणसिरिपेईहरम्मि संचलितो । तीसे आणयणत्थं विमलो पत्तो य मिगंवि ॥९७॥
 कयउचियपडिबत्ती ससुराईणं तओ धणसिरीए । पुट्टो रहम्मि कुसलं जंपइ विमलो समन्तुमरं ॥९८॥

धमधमति शिरो गाढं जायते शूलमपि गम्यते पृष्ठम् । वातेनाङ्गं मस्तं क्षीयते वाण्यपि वदने ॥८४॥
 प्रवलीभवति श्वासो गाढं पीडयति तं महागेगः । आहूता विमलेन वैद्या मन्त्रज्ञास्ततः ॥८५॥
 प्रत्याग्याता तैरपि तत्रस्तया विमलसंमुखं भणितम् । न खलु जीविष्याम्यहं ततो मां मुञ्चत नृमौ ॥८६॥
 हकारयत स्वजनजनं क्षमयामो येन, तेन तथा कृत्वा । भणिता सा त्वं संप्रति निन्द कर्माण्यशुमानि ॥८७॥
 तथा भणितं प्रियतम ! कृतानि बहूनि पापकर्माणि । किन्तु निर्वृण्णकर्म मया महत् कृतमेकम् ॥८८॥
 निर्भाग्यशेखरया मोहग्रइगृहीतगः दहदयया । अविवेकउरलितया रागान्धया निहीनया ॥८९॥
 स्त्रीजनसुलभेर्व्याघ्रस्तथा तदाज्जीकमप्यालम् । प्रयाजिकामुखेन महासत्या धनश्रियाः ॥९०॥
 उत्तमकुलजाताया उत्तमसत्त्वायाः क्षान्तिश्रुततायाः । शशिलेखाया इव निष्कलङ्कमनोवचनकायायाः ॥९१॥
 प्रीतिविच्छेदार्थं तव सदा तदनुवर्त्तचित्तस्मः । आरोपितं मया यत्तदद्यापि श्रुत्यनि हृदये ॥ ९२ ॥
 इति श्रुत्वा विमलः पश्चात्तापेन चिन्तयति ह्य धिक् । मम कर्णदुर्बलत्वमकार्यकारित्वं तथा च ॥९३॥
 अहह ! अविवेकप्रसरो ह्य धिक्कया मम मागधेयानि । तथा मम नीतिकुशलता च क्षीणवेदानाम् ॥९४॥
 येनानार्येण मया तदा प्रयाजिकाकृतप्रवन्धम् । श्रुत्वा सहसैव प्रस्थापिता कुन्तुहं दयिता ॥९५॥
 तस्मादद्यापि मम नूनं किञ्चिदपि पुण्यस्य विलसितमस्ति । परकथित एतया सद्भावो मरणकालेऽपि ॥९६॥
 इति चिन्तयित्वा शीघ्रं धनश्रीपैतृकगृहे संचलितः । तस्या आनयनार्थं विमलः प्राप्तश्च शीघ्रमपि ॥९७॥

किमनुत्कारिणो मञ्जु मुदे । कुसलेण पुच्छिष्णावि । सा भणइ सामि ! एयं मा जंपसु नत्थि तुह दोसो ॥
 पुत्तनिमित्तं अत्थस्स लोभओ पावमगणयंतीए । परिणाविओ मए तं जं तस्स विर्यंभियं एयं ॥१००॥
 तो तव्विणयं दट्ठं अहिययरं मन्नुनिव्वरत्ताओ । बाहुल्ललोयणो सो तीसेभिमुहं भणइ एवं ॥१०१॥
 भद्रे सज्जनचंदणतरूणं सव्वंगसंगचंगाण । ढञ्जंताणवि जेसिं गंधो भवणं सुहावेइ ॥१०२॥
 अवपारसयाणिवि पम्हुसंति तणुयपि नेय उवयारं । सुन्नहियया सहियया न हंदि सुयणा न निज्जंते ॥
 नियकुत्तकुमुयमियंके मन्ठे पसयन्छि । तदिणारव्वम । अणुभूयं सुहमसुहं जं तं मइ कहसु किसियंगि ॥
 तो सा साइ सव्वं गिहियम्मवलममाइये तस्स । सो भणइ मञ्जवि इमं दावसु सुगुरूण पासाउ ॥१०५॥
 तो सा पभायसमए गणिणीगुरुविमलसूरिपासम्मि । नैवि समगंवि विमलं वंदावइ ताण पयपडेम ॥१०६॥
 सुणइ स्वणं जिणवपणं तत्तो विच्चवइ धणसिरी सूरि । पहु, वियरसु मइ पइणो गिहियम्मं तेहिं तइ विहियं ।
 अइ सो सपिओ चलिओ पत्तो सपुरे सिरिण्हं नियइ । जीवंतिं निरुंगंमि तो तं पइ जंपए एवं ॥१०८॥
 जइ तुज्ज वयं सव्वं पूरिस्सं पिउगिहे ठियाएवि । तो तस्य तुमं वच्चसु इय सोउं धणसिरी भणइ ॥१०९॥
 पाएसु लग्गिऊणं जइ मइ भइणी इमा मइ गिदेवि । चिट्ठिस्सइ ता किज्जउ तीए पसाओ ममाएवि ॥
 एवं होउत्ति तओ सिरिण्हं भणइ धणसिरी एवं । गंतूण सहि । खमावसु संपइ तं अज्जेजउत्तंति ॥१११॥
 तीए तहेव विहियं विमलोवि भणेइ खमियमेव मए । जं खमइ तुज्ज भइणी किंतु पुणो इय न कायव्वं ॥

• दृष्टोचितप्रतिपत्तिः श्वशुरादीनां ततो घनश्रिया । दृष्टो रहसि कुशलं जल्पति विमलः समन्युभरम् ॥९८॥
 किमनुत्कारिणो मम सुगं ! कुशलेन दृष्टेनावि ! सा भणति स्वामिन् ! एतन्मा जल्प नैस्ति तव दोषः ॥
 पुत्रनिमित्तमर्थस्य लोभतः पापमगणयन्त्या । परिणायितो मया त्वं यत्तस्या विजृम्भितमेतत् ॥१००॥
 ततस्तद्विनयं दृष्ट्वाऽधिकतरं मन्नुनिर्भरत्वात् । बाष्पवल्गोचनः स तस्या अभिमुखं भणत्येवम् ॥१०१॥
 भद्रे सज्जनचन्द्रतरूणां सर्वाङ्गसङ्गचङ्गानाम् । दक्षमानानामपि येषां गन्धो भवनं सुभावयति ॥१०२॥
 अपकारशतान्यपि विस्मरन्ति तनुमपि नैवोपकारम् । शून्यहृदयाः सहृदयाश्च हन्तं सुजना न ज्ञायन्ते ॥
 निजकुलकुमुदशृङ्गे स्वच्छे मृगशावाशि । तदिनादारम्यं । अनुभूतं सुखमसुखं यत्तन्मां कथय कृशाङ्गि ॥
 ततः सा कथयति सर्वं गृहधर्मोपलम्भादिकं तस्मै । ॥ भणति मूढमपीमं दापय सुगुरूणां पार्श्वोत् ॥१०५॥
 ततः सा प्रभातसमये गणिनीगुरुविमलसूरिपार्श्वे । नीत्वा सममपि विमलं वन्दयति तेषां पदपद्मम् ॥१०६॥
 शृणोति क्षणं जिनवचनं ततो विश्रयति घनश्रीः सूरिम् । प्रभो ! वितर मम पत्ये गृहधर्मं तेस्तथा विहितम् ॥
 अथ स समियश्चलितः प्राप्तः स्वपुरे श्रीप्रभां पश्यति । जीवन्तीं नीरुगङ्गीं ततस्तां प्रति जल्पत्येवम् ॥१०८॥
 यथा तव व्ययं सर्वं पूरयिष्यामि पितृगृहे स्थिताया अपि । ततस्तत्र त्वं मजेति श्रुत्वा घनश्रीर्भणति ॥१०९॥
 पादयोर्लंगित्वा यथा मम गणिनीयं मम गृहेऽपि । स्थास्यति तस्मात्क्रियतां तस्याः प्रसादो ममापि ॥११०॥
 एवं भवत्विति ततः श्रीप्रभां मणति घनश्रीरेवम् । गत्वा सति ! क्षमय संप्रति त्वमार्यपुत्रमिति ॥१११॥
 तथा तथैव विहितं विमलोऽपि भणति क्षमितमेव मया । यत्क्षमते तव भागिनी किन्तु पुनरिति न कर्तव्यम् ॥

तो पुच्छपवाहेण भोगे भुञ्जति ताईं तुट्ठाईं । अह अन्नदिणे भणिओ सहसा विमलो घणसिरीए ॥११३॥
 संसारो दुहसरो खणरमणीओ य रमणीवग्गोवि । तडितरलं तारुणं विभंगुरं जीवियव्वंपि ॥११४॥
 किञ्च ।

दइयं नेहदीणं सव्भावाविवाज्जिओव्व सुहिसंघो । सीलरहियव्व भज्जा किरियव्व सुनाणगुणरहिया ॥
 गंधराहियं व कुमुमं अत्यविहूणस्स भोयवंडव्व । नयमुकोव्व नरिंदो वयणं व सुरयणपरिचत्तं ॥११६॥
 जह नवि सोहइ तह नरजम्मो सद्व्ययज्जिओ सुहय ॥ ता पं सुयसु इयाणि पव्वज्जं जेण गिण्हामि ॥
 इय सोऊणं विमलो जंपइ रंभोरु ! मे न कदयावि । तुह आणाए भंगो कायव्वो इय मह पइत्ता ॥११८॥
 किंतु समगंपि एयं कायव्वं सुयणु ! ता विलंवेसु । थेवदियंहाईं जा देमि नियधणं सत्तखित्तसु ॥११९॥
 बहु मन्नियम्मि तीए नियदव्वं देवि तेसु ठाणेषु । समगं सिरिणहाए तह घणसिरिभारियाएवि ॥१२०॥
 सुमुहत्ते गुरुमूले विमलो गिण्हइ विहीए पव्वज्जं । चरिऊण दुक्करतवं पज्जते अणसणं काडं ॥१२१॥
 सव्वाइवि सोहम्मे उप्पन्नाइं महइदियसुरेसु । ताण मज्जाओ चइडं सिरिणहा तुज्ज इह धूया ॥१२२॥
 पुव्वदुक्कमवसाओ जाया अइदुव्वमगा इह भवेवि । इय सुणिडं सा संजायजाइसरणा यणइ सूरि ॥१२३॥
 जह कहियं नाह ! तए तहेव तं देसु मज्ज ता दिक्खं । उम्मूलेपि समूलं कम्मतरं जेण सिग्गमहं ॥१२४॥
 तो पियराणुमयाए तीए सूरि वि देइ पव्वज्जं । सिट्ठी य सोमचंदो सावययम्मं पव्वजेइ ॥१२५॥
 अइयाराण सखूं सव्ववयाणपि कहइ तं सूरि । तं नाडं नमिऊण य वच्चइ सिट्ठी नियगिहम्मि ॥१२६॥

ततः पूर्वप्रवाहेण भोगान् भुञ्जते ते पुष्टाः । अयान्यदिने भणितः सहसा विमलो घनश्रिया ॥११३॥
 संसारो दुःखसारः क्षणरमणीयश्च रमणीयवर्गोऽपि । तडितरलं तारुण्यं विमङ्गुरं जीवितव्यमपि ॥११४॥
 दयित इव स्नेहहीनः सद्भावविवाजित इव सुहृत्संघः । शीलरहितेव भार्या क्रियेव सुज्ञानगुणरहिता ॥११५॥
 गन्वरहितमिव कुमुममर्धविहीनस्य भोगवान्छेव । नयमुक्त इव नेरेन्द्रो वचनमिव सुरचनापरित्यक्तम् ॥११६॥
 यथा नैव शोभते तथा नरजन्म सद्व्ययवर्जितं सुमग ! । तस्मान्मां मुचेदानीं प्रव्रज्यां येन गृहानि ॥११७॥
 इति श्रुत्वा विमलो जल्पति रंभोरु ! मया न कदापि । तवाज्ञाया मङ्गः कर्तव्य इति मम प्रतिज्ञा ॥११८॥
 किन्तु सममप्येतत्कर्तव्यं सुतनु ! तस्माद्विलम्बस्व । स्तोकादिवसानि यावद्दहामि निजघनं सप्तशेव्याम् ॥११९॥
 यद्दु मते तथा निजद्रव्यं दत्त्वा तेषु स्थानेषु । समं श्रमिभया तथा धनश्रीभार्ययापि ॥१२०॥
 सुमुहूर्तं गुरुमूले विमलो गृह्णाति विविना प्रव्रज्याम् । चरित्वा दुष्करतपः पर्यन्तेऽनशनं कृत्वा ॥१२१॥
 सर्वेऽपि सीधर्म उत्पन्ना महद्दिकसुरेषु । तेषां मध्याह्नुत्वा श्रमिभा तवेह दुहिता ॥१२२॥
 पूर्वदुष्कर्मवशतो जाताऽऽतिदुर्मगेहमवेऽपि । इति श्रुत्वा सा संजातजातिस्मरणा मणति सूरिम् ॥१२३॥
 यथा कथितं नाथ ! त्वया तथैव तद्देहि मम तावदीक्षाम् । उन्मूलयामि समूलं कर्मतरं येन शमिमहम् ॥
 ततः पित्रनुमतायै तस्यै सूरिरपि ददाति प्रव्रज्याम् । श्रेष्ठी ॥ सोमचन्द्रः श्रावकधर्मं प्रपद्यते ॥१२५॥
 व्यतिचाराणां स्वरूपं सर्वप्रतानामपि कथयति तं सूरिः । तज्ज्ञात्वा नत्वा च व्रजति श्रेष्ठी निजगृहे ॥१२६॥

पालइ गिहत्थम्मं जहोवइं अहजया तेण । देसावगासियवयं पडिवन्नं एरिसं विहिणा ॥१२७॥
 जह अज्ज मए बाहिं पोसइसालाउ ता न गंतव्वं । जाव दिणं, तो हिट्ठो दिट्ठो मिच्चो पहे जंतो ॥१२८॥
 नियजाणावणहेउं ककरमिकं खिवेइ तस्सुवरि । सो उण तस्स न लग्गो निवमैकडमत्थए पडिओ ॥
 तो सो घुरुघुरुमाणो पोसइसालाए गरुयकोवेण । पत्तो सिट्ठिसयासे खरयरनहरेहिं उल्लिहइ ॥१२९॥
 तदेहं, सो पुक्करइ गरुयसदेहिं तं निसामेउं । पचासच्चगिहाणं समागया सावया बहुया ॥१३०॥
 दिट्ठदेहिं तेहिं सो पवगो हकिओ गओ बाहिं । तो पारियसामइओ महया कट्ठेण नियगेहं ॥१३१॥
 पत्तो तत्तो गिहमाणुसेहिं पक्खालिऊण तदेहं । रुहिराविलमविलंबं विज्जा हकारिया पवरा ॥१३२॥
 तक्कहियओसहेहिं उवलितं तस्स गत्तमिच्चो य । माहिंदजरो जाओ पक्खखाओ थ विज्जेहिं ॥१३३॥
 तट्ठाणापडिकंतो जोइसियसुरेसु मरिवि उववन्नो । तत्तो चुओ समाणो सिञ्जिस्सइ तइयजम्ममि ॥
 भित्तिगयचित्ताइं नीरासारेण निम्मलाइंषि । जह मइलिज्जंति तहा वयाइं अइयारदरणेण ॥१३४॥
 जह सव्वसरीरगयं विसं निहंभिचु डंकपाणंति । तह पुव्वगहियनियमे सवित्तरे निति संखेवं ॥१३५॥
 ते धन्ना कयउन्ना लहुकम्मा जे पइक्खणं भव्वा । इच्छाए च्छेयपरा सव्ववए संखिवंति सया ॥१३६॥

॥ इति पञ्चमातिचारे सोमचन्द्रकथानकं समाप्तम् ॥

॥ तत्समाप्तौ द्वितीयं शिवावतं समाप्तम् ॥

पालयति गृहस्थधर्मं यथोपदिष्टमथान्यदा तेन । देशावकाशिकव्रतं प्रतिपन्नमीदृशं विधिना ॥१२७॥
 यथाऽथ मया बहिः पौषशालायास्तावन गन्तव्यम् । यावद्दिनं, ततो हृष्टं हृष्टं मित्रं पथि यात् ॥१२८॥
 निजज्ञापनहेतोः कर्करमेकं क्षिपति तस्योपरि । स पुनस्तस्य न लग्नो नृपमर्कटमस्तके पतितः ॥१२९॥
 ततः स घुर्घुरायमाणः पौषशालायां गुरुकोपेण । प्राप्तः श्रेष्ठिसकाशे खरतरनखैरुल्लिखति ॥१३०॥
 सदेहं, स पूत्करोति गुरुशन्दैस्तन्निशम्य । प्रत्यासन्नगृहेभ्यः समागताः श्रावका बहवः ॥१३१॥
 हृददण्डैस्तैः स प्लवगे निपिद्धो गतो बहिः । ततः पारितसामायिको महता कष्टेन निजगेहम् ॥१३२॥
 प्राप्तस्ततो गृहमानुषैः प्रक्षाल्य तदेहम् । रुधिराविलमविलम्बं वैद्या हकारिताः प्रवराः ॥१३३॥
 तत्कथितौषधैरुपलितं तस्य गात्रमितथ । माहेन्द्रज्वरो जातः प्रत्याख्यातश्च वैद्यैः ॥१३४॥
 तत्स्थानाप्रतिक्रान्तो ज्यौतिषिकसुरेषु मृत्वोपपन्नः । ततश्च्युतः सन् सेतस्यति तृतीयजन्मनि ॥१३५॥
 भित्तिगतचित्राणि नीरासारेण निर्मलान्यपि । यथा मलिनीक्रियन्ते तथा व्रतान्यतिचारकरणेन ॥१३६॥
 यथा सर्वशरीरगतं विषं निरुच्य दंशमानयन्ति । तथा पूर्वगृहीतानियमान्साविस्तराक्षयन्ति संक्षेपम् ॥१३७॥
 ते धन्याः कृतपुण्या लघुकर्माणो ये प्रतिक्षणं भव्याः । इच्छाच्छेदपराः सर्वव्रतानि संक्षिपन्ति सदा ॥१३८॥

आहारदेहसत्कारवंधाभारपोसदो चउहा । देसेण व सव्वेण व कायव्वो भव्वसत्तेहि ॥१॥
पोसद्वपोसियसद्धम्मचारिणो जे हवंति दढचित्ता । ते देवाणवि पुज्जा हवंति जह मलयकेउनिवो ॥२॥
तथाहि;—

पुरमत्थि अत्यसारं सुसदलंकारसोद्विअमुआरं । वरकविकव्वं व पुरं सिरिसुवणं भुवणविरत्तायं ॥३॥
तत्थ निवो नयनिलओ मलयो दालिहत्तावतविषाणं । सिरिमलयकेउनामा, भज्जा तस्सत्थि मलयमई ॥
बुद्धिसमुदभिहाणो मंती तत्सावि बुद्धिबलकलितो । निखिस्तरज्जमपारो तंमि निवो लल्ल लीलाए ॥
अह अन्नया नरिंदो अत्थाणसभाए चिट्ठए जाव । ताव अकम्हा गयणे दुंदुहिसो समुच्छलितो ॥६॥
तो राया तं सुणिउं अत्थाणठिओ सकोउयं जाव । गयणंगणं पलोयइ ता पिच्छइ सुरगणं इंतं ॥७॥
तम्मज्जे सुणिवसहं पिसंदिमोरं अणंगसयरुवं । परिशुव्वंतं भत्तिवभरेण सुरस्वररविदेण ॥८॥
तो राया संभंतो अब्बुद्धिवि विचवेइ तं साहुं । मज्झणुकुं काउं खणं समोयरइ पसिऊण ॥९॥
तो साहु तव्वयणं सुणिउं सुणिउं गुणं च तस्स तओ । अवयरिओ तग्गेहे सुरस्वररसमन्निओ तत्तो ॥
नियहत्थेण राया भदासनमुवणमेइ सुणिवइणो । उवविट्ठं तत्थ सुणिं वंदइ विहिणा सपरिवारो ॥११॥
संभासिऊण निवइं पारद्धा धम्मदेसणा मुणिणा । पढं चिय जइधम्मो दसप्पयारो इमो कहिओ ॥१२॥
खंती य मइवअज्जव मुत्ती तव संजमे य बोधव्वे । सवं सोयं आकिंचणं च वंभं च जइधम्मो ॥१३॥
कारणअकारणेहि य क्रुद्धे दुव्वयणभासिरे हणिरे । उवसंतमणेण परे जइणा खंती करेयव्वा ॥१४॥

आहारदेहसत्कारवंधाभारपौषधश्चतुर्धा । देशेन वा सर्वेण वा कर्तव्यो भव्यसत्त्वैः ॥१॥
पौषधपेयपित्तसद्धर्मचारिणो ये भवन्ति दृढचित्ताः । ते देवानामपि पूज्या भवन्ति यथा मलयकेतुनृपः ॥२॥
पुरमस्त्यर्थसारं सुगन्धालंकारशोभितमुदारम् । वरकविकाव्यमिव पुरं श्रीमुखनं भुवनविल्यातम् ॥३॥
तत्र नृपो नयनिलयो मलयो दारिद्र्यतापतप्तानाम् । श्रीमलयकेतुनामा, भार्या तस्यास्ति मलयमती ॥४॥
बुद्धिसमुद्राभिधानो मन्त्री तस्यापि बुद्धिबलकलितः । निस्त्रिस्तान्यभारस्तस्मिन्नूपो ललति लीलया ॥५॥
अथान्यदा नरेन्द्र आस्थानसमायां तिष्ठति यावत् । तावदकस्माद् गगने दुन्दुमिशब्दः समुच्छलितः ॥६॥
ततो राजा तत् श्रुत्वाऽऽस्थानस्थितः सकौतुकं यावत् । गगनाङ्गणं प्रलोकते तावत्पश्यति सुरगणमायन्तम् ॥७॥
तन्मध्ये मुनिवृषमं कनकगौरभनङ्गसरूपम् । परितस्तूयमानं भक्तिभरेण सुरस्वरवृन्देन ॥८॥
ततो राजा संप्रान्ताऽभ्युत्थाय विज्ञपयति तं साधुम् । मय्यनुकम्पां कृत्वा क्षणं समवसरत प्रसद्य ॥९॥
ततः साधुस्तद्वचनं श्रुत्वा ज्ञात्वा गुणं च तस्य ततः । अवतीर्णस्तद्रेहे सुरस्वरसमन्वितस्ततः ॥१०॥
निनहस्तेन राजा मद्रासनमुपनयति मुनिपतये । उपविष्टं तत्र मुनिं वन्दते विधिना सपरिवारः ॥११॥
संभाष्य नृपतिं प्रारब्ध्वा धर्मदेशना मुनिना । प्रथममेव यतिधर्मो दशप्रकारोऽयं कथितः ॥१२॥
क्षान्तिश्च मार्दवान्जये मुक्तिस्तपः संयमश्च बोद्धव्यः । सत्यं शौचमाकिञ्चन्यं च व्रतं च यतिधर्मः ॥१३॥
कारणाकारणभ्यां च क्रुद्धे दुर्वचनभाषितरि हन्तरि । उपशान्तमनसा परे यतिना क्षान्तिः कर्तव्या ॥१४॥

माणस्स विधायकरं इह भन्नाइ महवं अगव्वत्तं । विणयस्स मूलजोणिं तं जण्णावस्सकायव्वं ॥१५॥
 माया कुडिलसहावो तप्पडिवक्खं च अज्जवं नेयं । रिजुभावो हि मुणिदो विसुद्धधम्मं समुज्जिणइ ॥
 सयणधणविसयजवगरणदेहमाइसु जो परिचाओ । सा मुत्ती मंतव्वा अपडिवंधत्तणसरूपा ॥१७॥
 होइ तवो उण दुविहो वाहिरमन्धितरो य तत्थवि य । एविकको छम्भेओ वारसभेओ तवो मिलिओ ॥
 तथाहि ;—

अणसणमूणोपरिया विचीसंखेवणं रसच्चाओ । कायकिलेसो संलीणया य वज्झो तवो होइ ॥१९॥
 पायच्छित्तं विणओ वेयावक्खं तहेव सज्झाओ । ज्ञाणं उस्सग्गोवि य अभिन्तरओ तवो होइ ॥२०॥
 पंचासवा विरमणं पंचदियनिग्गहो कसायजओ । दंढत्तयस्स विरई संजमो सत्तरसभेओ ॥२१॥
 अविसंवायगवयणं कायमणोवयणमुद्धिसंजुत्तं । एयं चउपयारं मुणिणा सच्चं भणेयव्वं ॥२२॥
 दव्वभावप्पभेयं सोयं दुविहं जिणेहि पन्नत्तं । दव्वमुवगरणमाइ तग्गयसोयं करेयव्वं ॥२३॥
 भावे सोयं भणियं कसायदोसेहि वज्जियं चित्तं । परमत्थसोयमेयं पन्नत्तं वीयरगेहि ॥२४॥
 फीरइ कायगयस्सवि मलस्स पक्खालणं मुहेणेव । अइचिककणमललितं दुप्पक्खालं जओ चित्तं ॥२५॥
 संतेसु असंतेसु य वत्थुसु मुच्छा परिग्गहो भणिओ । तत्थ निरीहत्तमई आकिचन्नं च निर्दिट्ठं ॥२६॥
 ओरालिपेवउन्वियइत्थेण जो उ तिविहतिविहेण । परिचाओ नवभेयं तं वंमं विंति जिणवसहा ॥२७॥
 इय दसभेयं धम्मं सच्चं सुविसुद्धकरणवावारो । परिपालंतो विहिणा साहू कम्मक्खयं कुणइ ॥२८॥

मानस्य विघातकरमिह भण्यते मार्दवमगर्वत्वम् । विनयस्य मूलयोनित्तद्यतिनाऽवश्यकर्तव्यम् ॥१९॥
 माया कुटिलस्वभावस्तत्प्रतिपक्षं चार्जवं ज्ञेयम् । प्रज्जुभावो हि मुनिन्द्रो विशुद्धधर्मं समर्जयति ॥१६॥
 स्वजनवनविषयोपकरणवेहादिषु यः परित्यागः । सा मुक्तिर्मन्तव्याऽपतिबन्धत्वस्वरूपा ॥१७॥
 भवति तपः पुनर्द्विविधं बाह्यमाभ्यन्तरं च तत्रापि च । एकैक पद्मेदं द्वादशभेदं तपो मिलितम् ॥१८॥
 अनशनमूनादरिता वृत्तिसंश्लेषणं रसत्यागः । कायहेक्षः संलीनता च बाह्यं तपो भवति ॥१९॥
 प्रायश्चित्तं विनयो वेद्यावृत्त्यं तथैव स्वाध्यायः । ध्यानमुपसर्गोऽपि चाभ्यन्तरं तपो भवति ॥२०॥
 पञ्चाश्रवाद् विरमणं पञ्चेन्द्रियनिग्रहः कषायजयः । दण्डव्रतस्य विरतिः संयमः सप्तदशभेदः ॥२१॥
 अविसंवादकवचनं कायमनोवचनशुद्धिसंयुक्तम् । एतच्चतुष्प्रकारं मुनिना सत्यं भणितव्यम् ॥२२॥
 द्रव्यभावप्रभेदं शौचं द्विविधं जिनैः प्रज्ञप्तम् । द्रव्यमुपकरणादि तद्व्रतशौचं कर्तव्यम् ॥२३॥
 भावे शौचं भणितं कषायदोषैर्विजितं चित्तम् । परमार्थशौचमेतत् प्रज्ञप्तं वीतरागैः ॥२४॥
 क्रियते कायगतस्यापि मलस्य प्रक्षालनं मुखेनैव । अतिचिककणमललितं दुष्प्रक्षालं यतश्चित्तम् ॥२५॥
 सत्स्वस्तसु च वस्तुषु मूर्च्छा परिग्रहो भणितः । तत्र निरीहत्वमतिराकिञ्चन्यं च निर्दिष्टम् ॥२६॥
 औदारिकवैक्रियस्त्रीणां यस्तु त्रिविधत्रिविधेन । परित्यागो नवभेदं तद् ब्रह्म ब्रुवन्ति जिनवृषभाः ॥२७॥
 इति दशभेदं धर्मं सम्यक् सुविशुद्धकरणव्यापारः । परिपालयन् विभिन्ना साधुः कर्मस्थं करोति ॥२८॥

तो भणियं नरवदणा असमत्यो हे मुणिं । मुणिधम्मं । तो साहसु गिहधम्मं सम्मं मह नाह । वसिञ्जण ॥
तो मुणिणा से कहिओ सम्पच्चाई दुवालसविहोवि । धम्मो सो पडिवन्नो अपच्चसदिएण तेणावि ॥३०॥
साहचि तमणुजाणिविं सुरखवरसभाए संगओ परओ । पगएण कज्जेणं, राया जिणधम्मकम्मरओ ॥३१॥
कालं गमेइ कइया रयणीए पोसहं कुणइ विहिणा । राया मंतीवि नरिंदमुवनभागम्मि, ताणं च ॥३२॥
धम्मविचारपरारणं बोलीणं जामिणीए जामदुगं । निदाए अर्णितीए रत्ना तो पभणिओ मंती ॥३३॥
कहसु अपुच्चकहं मे विन्दहरससंगयंति तयभिमुहं । भणइ सचिवोवि निमुणसु अवहियचित्तो नरिंद ! तुमं ॥
अरिथ इह भरहवासे वासवनयरं वियुहसयकलियं । नामेण घरातिलयं तं पालइ भुवनपालनिवो ॥
अमरगुरुविजससहिओ अहन्नया जा निवो वयइ वार्हि । तो पिच्छइ कम्मि गिहम्मि मिहणमं वंशुभइणीणं ॥
एगंते उवइहं मंतंते किं पि तं च दइहण । न इमं सुंदरमिइ कहिवि अमरगुरुणो निवो जाइ ॥३७॥
जा ताव विवणिमज्जे पिच्छइ मच्छं हंसंतयं तलियं । विकणणत्थं केणावि आणीयं धीवरनरेण ॥३८॥
तं दइहं महीवालो चितइ तिरिओधि विगयजीवोवि । अच्छरियं जं एसो हसइ तओ पुच्छए विजसं ॥
अमरगुरुं किं कारणमेसो इय हसइ दइहमिह अम्हे । नियपन्नाए नाइ साहइ मह झत्ति किं बहुणा ? ॥
अहइ न इत्य वासो तुहत्थि, विजसोवि तो इमं भणइ । मह देसु पासमेगं अवहीए, निवोवि तह कुणइ ॥
गंतुं तो सोवि हु नियगिहम्मि चित्ताउरो न भुंजेइ । न य सुयइ रयणीए कहमेयं मे भुंजेयच्चं ॥४२॥
इय चित्तिउं निसाए गिणइ अवसोइयं तर्हि सइ । लहइ इमं जह उच्चरदिसाए तं मुणिहिसि इमंति ॥

ततो भणितं नरपतिनाऽसमर्थोऽहं मुनीन्द्र । मुनिधर्मे । ततः कथं गृहिधर्मं सम्यग्मम नाथ । प्रसद्य ॥२९॥
ततो मुनिना तस्मै कथितः सम्यक्त्वादिर्द्वादशविधोऽपि । धर्मः स प्रतिपन्नोऽनात्यसहितेन तेनापि ॥२०॥
साधुरपि तमनुज्ञाय सुरखवरसमया संगतः परतः । प्रकृतेन कार्येण, राजा निजधर्मकर्मरतः ॥३१॥
कालं गमयति कदा रजन्यां पौषधं करोति विधिना । राजा मन्यपि नरेन्द्रमुवनभागे, तयोश्च ॥३२॥
धर्मविचारपरयोरतिक्रान्तं यापिन्या यामद्विकम् । निद्रायामनायस्यां राज्ञा ततः प्रमणितो मन्त्री ॥३३॥
कथयापूर्वकथां मे विमयरससंगतामिति तदभिमुखम् । भणति सचिवोऽपि शृण्ववहितचित्तो नरेन्द्र ! त्वम् ॥
अस्तीह मरतवर्षे वासवनगरमिव विपुष्यतकलितम् । नाम्ना घरातिलकं तत्पालयति भुवनपालनृपः ॥३५॥
अमरगुरुविद्वत्सहितोऽपान्यदा यावन्नृपो व्रजति बहिः । ततः पश्यति कास्मिन्गृहेऽपि धुंयं वन्बुमगिन्योः ॥३६॥
एकान्त उपविष्टं मन्त्रयत् किमपि तच्च दृष्ट्वा । नेदं सुन्दरमिति कथयित्वाऽमरगुरोर्नृपो याति ॥३७॥
यावत्तावद्विपणिमध्ये पश्यति मत्स्यं हसन्तं तलितम् । विक्रयार्थं केनाप्यानीतं धीवरनरेण ॥३८॥
तं दृष्ट्वा महीपालश्चिन्तयति त्रिर्यङ्दपि विगलजीवोऽपि । आश्चर्यं यदेव हसति ततः पृच्छति विद्वांसम् ॥३९॥
अमरगुरुं किं कारणमेव इति हसति दृष्ट्वाऽस्मान् । निजपञ्जया ज्ञात्वा कथं मां श्रुति किं बहुना ? ॥४०॥
अन्यथा नात्र वासस्तव स्यात्, विद्वानपि तत इदं मणति । मम देहि मासपेकमवधौ, नृपोऽपि तथा करोति ॥
गत्वा ततः सोऽपि हि निजगृहे चिन्तातुरो न युक्ते । नच स्वपिति रजन्यां कथमेतन्मया ज्ञातव्यम् ॥४२॥

तो सो तत्क्षणमेव य संवहिंउं परिथओ तर्हि तत्तो । मिलिओ मग्गे एगो उत्तरदिशि माहणो तस्स ॥४४॥
 अमरगुरुणा स पुट्टो गंतव्वं कत्थ माहण ! कहेसु । सो भणइ अमुमगाममि जेणाहं तत्थ वत्थंओ ॥
 तेणवि'पुट्टो विउसो साहसु तुमएवि कत्थ गंतव्वं ? । पभणइ विउसो तुहगामसीमपरओवि गंतव्वं ॥४६॥
 जइ एवं तो लट्ठं जाओ सत्थो परोप्परं अहं । इय जंपता पत्ता सरित्तीरे तो य विउसेण ॥४७॥
 पुव्वमुत्तारियाओ उवाणहाओ पएसु ठविआओ । ताओ चरणाहिंतो दुइएण करेण धरियाओ ॥४८॥
 तो इयरो चित्तेई सव्वोधि जणो जलं विगाहितो ! उत्तारइ गमणीओ चरणाहितो, कहमिमेण ॥४९॥
 विवरीयं आयरियं अहवा किमिमीए मज्झ चिंताए ? । इय चिंतंतो विउसेण सह पुरो जाइ ता जाव ॥
 तावतविपहिं दोहिं दिट्ठो विडवी पहम्मि बहुलदलो । सिरजवरियरियछत्तो विउसो उवचितइ तस्स तले ॥
 दुइओ दूरे धरिउं छत्तिचमुवचिसइ तस्स पासम्मि । विउसं दट्ठुं चित्ठइ विवरीयमहासलो एसो ॥५२॥
 छायाए धरइ छत्तं मग्गे संकोइज्जण तं वइइ । अहवा विउसो एसो न बुद्धिवियलो पयट्ठेइ ॥५३॥
 तत्तो परओ वच्चंतएण दट्ठूण सुफलियं खिंतं । भणियं दिएण एयं खित्ताहिवइस्स पडरकणा ॥५४॥
 होहिंति, भणइ विउसो जइ खट्ठं होहिही न पुव्विपि । तं सोज्जणं इयरो चित्ठइ विवरीयतरमेयं ॥५५॥
 पुनरपि पुरओ वच्चंतएण दट्ठूण उच्चदेवउलं । विपेणं संलत्तं अइतोहणमाययणमेयं ॥५६॥
 तो भणियं विउसेणं सोहणमेयं जइ न अणाययणं । होही, तोणक्खेहिं विप्पो मोणेण वच्चंतो ॥५७॥

इति चिन्तयित्वा निशि गृहात्यवस्त्रापिकां तत्र शब्दम् । लभत इमं यथोत्तरदिशि त्वं ज्ञास्यसीदमिति ॥४३॥
 ततः स तत्क्षणमेव च समुद्य प्रस्थितस्तत्र प्राप्तः । मिलितो मार्ग एक उत्तरदिशि ब्राह्मणस्तस्य ॥४४॥
 अमरगुरुणा स पृष्टो गन्तव्यं कुत्र ब्राह्मण ! कथम् । स भणत्यमुकग्रामे येनाहं तत्र वास्तव्यः ॥४५॥
 तेनापि पृष्टो विद्वान् कथम् त्वयापि कुत्र गन्तव्यम् । प्रभणति विद्वांस्त्वद्ग्रामसीमपरतोऽपि गन्तव्यम् ॥४६॥
 यद्येवं ततो रम्य जातः सार्थः परस्परमावयो । इति अल्पन्तौ प्राप्तौ सरिचीरे ततश्च विदुषा ॥४७॥
 पूर्वमुत्तारिते उपानहौ पादयोः स्थापिते । ते चरणाभ्यां द्वितीयेन करेण धृते ॥४८॥
 तत इतरश्चिन्तयति सर्वोऽपि जनो जलं विगाहमानः । उत्तारयति पादुके चरणाभ्यां, कथमेन ॥४९॥
 विपरीतमाचरितमथवा किमनया मम चिन्तया ? । इति चिन्तयन्विदुषा सह पुरो याति तावद्यावत् ॥५०॥
 तापतस्ताभ्यां द्वाभ्यां दृष्टो विटपी पथि बहुलदलः । शिरउपरिधृतच्छत्रो विद्वानुपविशति तस्य तले ॥५१॥
 द्वितीयो दूरे धृत्वा छत्रिकामुपविशति तस्य पार्श्वे । विद्वांसं दृष्ट्वा चिन्तयति विपरीतमहास्य एवः ॥५२॥
 छायायां धरति च्छत्रं मार्गे संकोच्य तद्वहति । अथवा विद्वानेष न बुद्धिविकलः प्रवर्तते ॥५३॥
 ततः परतो व्रजता दृष्ट्वा सुफलितं क्षेत्रम् । भणितं द्विजेनैतत्क्षेत्राधिपतेः प्रचुरकणाः ॥५४॥
 भविष्यन्ति, भणति विद्वान् यदि मुक्तं भविष्यति न पूर्वमपि । तत्श्रुत्वेतदश्चिन्तयति विपरीततरमेतत् ॥५५॥
 पुनरपि पुरतो व्रजता दृष्ट्वा च्छत्रकुलम् । विप्रेण संलपितमतिशोभनमायतनमेतत् ॥५६॥
 ततो भणितं विदुषा शोभनमेतच्चदि नानायतनम् । भविष्यति, ततो रोषैर्विप्रो मोनेन व्रजन् ॥५७॥

संपत्तो नियगामे धरिओ विउसोवि तेण पाहुणओ । तस्तवि यं गिहं पुण वालंढिया जोयए दुहिया ॥
 भणिया सा जणएणं जह पडिवत्ती इमस्स कायन्वा । अङ्गोरेण तीएवि कारविओ भोयणार्थं ॥६९॥
 मुत्तुत्तरम्मि विउसे मुत्ते विप्पेण पुच्छिया दुहिया । जह इमिणा गमणीओ किं सरिम्मज्जे परिहियाओ ? ॥
 सव्वोवि जणो पायं जले विसंतो न एवमापरइ । तो भणियं दुहियाए ताय ! मुखस्सो सि तंजेण ॥६९॥
 सक्करकंटयकीलपयेहो पायाण हवइ जलमज्जे । तन्मीएणं इमिणा पाएसु कयाउ गमणीउ ॥६९॥
 तरुछायाए विण्णवि छत्तं धरियं कइं इमेणंति । इय पुट्ठा सा जंणइ विउसोच्चिय एस ताय ! जओ ॥६९॥
 तरुसंठियपक्खीणं मा उवरिं पडउ असुइलेसोवि । इय बुद्धीए इमिणा सरिम्म धरियं नियं छत्तं ॥६९॥
 तो वित्तवइयरं पि हु सा पुट्ठा भणइ जइ न तप्पहुणा । अग्गिमस्तार्थं इयं होही खदं तु ता मय्वं ॥६९॥
 आयपणवइयरं पि हु पुट्ठा सा भणइ ताय ! आययणं । जइ चोरजारठाणं न हु होही तो य आययणं ॥
 इचाइ जंमाणो विउसेणं निमुणिया दियस्स सुया । तो चित्तइ मह कज्जं इमीए सिञ्चिस्सइ न भंती ॥
 सावि हु तव्वुद्धीए सुरंजिया भणइ ताय ! विउसाओ । यं परिणावसु ता सो नियदुहियं भणइ किमजुत्तं ? ॥
 किंतुत्तमजार्थो एसो अग्गहाण जइ तुमं महइ । परिणेतं ता लट्ठं अह विउसो पट्टिओ गामे ॥६९॥
 तो तप्परिक्खहंउं मग्गे तस्सग्गो दियसुयाए । उचारोवरि मुक्का कणयमयविट्ठिया नियया ॥७०॥
 सा विउसेणं दिट्ठा गहिया य जलेण सालिउं तत्तो । तं गिण्हंतो दिट्ठो विप्पसुयाए तओ भणिओ ॥
 किं असुइओहिंतो गिण्हसि एयं तओ भणइ विउसो । उचाराओवि कणयं गिण्हयव्वं जओ भणियं ॥

संप्राप्तो निनधामे धृतो विद्वानपि तेन प्राधूर्णकः । तस्यपि च गृहं पुनर्वालण्डिता द्योतयति दुहिता ॥६९॥
 भणिता सा जनकेन यथा प्रतिपत्तिरस्य कर्तव्या । अतिगौरवेण तयापि कारितो योजनादिकम् ॥६९॥
 मुक्ताक्षरे विदुषि सुखे विमेषे पृष्टा दुहिता । यथाग्नेन पादुके किं सरिस्मिन्ध्वे परिहिते ? ॥६९॥
 सर्वोऽपि जनः प्रायो जले विश्वैवमाचरति । ततो मणितं दुहिता तात ! मूर्खोऽसि त्वं येन ॥६९॥
 शर्कराकण्टककीलकधेयः पादयोर्भवति जलमध्ये । तद्वीतेनानेन पादयोः कृते पादुके ॥६९॥
 तरुछायायां स्थितेनापि च्छत्रं धृतं कथमनेनेति । इदं पृष्टा सा जल्पति विद्वानेवैप तात ! यतः ॥६९॥
 तरुसंस्थितपक्षिणां मोपरि पतत्त्वशुचिलेशोऽपि । इति बुद्ध्याग्नेन शिरसि धृतं निजं छत्रम् ॥६९॥
 ततः क्षेत्रत्र्यतिक्रमपि हि सा पृष्टा भणति यदि न तत्पुण्या । अग्रिमस्वाद्य इदं मवेदुक्तं खलु तदा मय्यम् ॥६९॥
 आयतनव्यतिकरमपि हि पृष्टा सा भणति तात ! आयतनम् । यदि चौरजारस्थानं नहि मवेत्ततश्चायतनम् ॥
 इत्यादि जल्पन्ती विदुषा श्रुता द्विजस्य सुता । ततोऽश्विन्ययति मन कार्यमनथा सेत्स्यति न भ्रान्तिः ॥६९॥
 सापि हि तद्वुद्ध्या सुरञ्जिता भणति तात ! विदुषा । मां परिणायय ततः स निजदुहितरं भणति किमपुक्तम् ? ॥
 किन्तुत्तमजार्थक एषोऽस्मासु यदि त्वां काङ्क्षति । परिणेतुं तदा रम्यमथ विद्वान्प्रस्थितो ग्रामे ॥६९॥
 ततस्तत्परीक्षाहेतोर्मागं तस्याग्रतो द्विजसुतया । उचारोपरि मुक्का कनकमयमुद्रिका निजा ॥७०॥
 सा विदुषा पृष्टा गृहीता च जलेन सालित्वा ततः । तां गृह्णन् पृष्टो विप्रसुतया ततो मणितः ॥७१॥

“बालादपि हितं ब्राह्मणमध्यादपि काञ्चनम् । नीचादप्युत्तमां विद्यां श्रीरत्नं दुष्कुलादपि ॥”

तो तीए सो भणिओ जइ एवं तो बलेसु परिणेषु । मं हीणविप्रदुहितं तो तं सो कुणइ तह चैव ॥७३॥
कट्वयदिणावसाने भणिआ विउसेण सा इमं वयणं । नियपियरं भणसु तुमंमोक्कलइ जेण सिग्यं ॥७४॥
तीए सो ता भणिओ किमूसुओ सुहय ! तेण से कहियं । निवआणाए सरुवं सा पभणइ अहं भलिस्सामि ॥
मच्छयहासयहंऊ नाओच्चिय जं मए, तओ विउसो । निम्भयचित्तो चलिओ तीए समं नियगिहं पत्तो ॥
मासंते तो रत्ना तस्स गिहे पेसिओ निओ पुरिसो । आहवणत्थं सिग्यं तत्तो विउसस्स भज्जाए ॥७५॥
सो भणिओ जइ विउसो मगस्स समेण वाहिओ बाढं । अज्जवि मुत्तो चिट्ठइ अहं कहिस्सामि नरवड्ढो ॥
आगंतुं जं पुट्ठो तइया विउसो, तओ इमो भणइ । गंतुं कहेमि एथं तुह वयणं सामिणो तत्तो ॥७६॥
निवआएसं पुणरवि तुज्ज कहिस्सामि तो गओ पुरिसो । कहियं तं नरवड्ढो तस्सवि अइकोडयं जायं ॥७७॥
महिलाणवि इय बुद्धी कहिही मयमच्छहसियहेउं जा । ता दट्ठवा अग्गेहिं सावि, आहवसु तं सिग्यं ॥
तेणवि सा आहूया संपत्ता नरवड्ढस्स पासम्मि । तो पुट्ठा सा रत्ना को हेऊ मच्छहसणम्मि ? ॥७८॥
तो जंइ सा सामिय ! एगंतं देसु मज्झ पसिऊण । साहेमि जेण मच्छस्स हसियहेउं इहेव लहुं ॥७९॥
विहियं तहेव रत्ना तीए भणियं नरिंद ! निसुणेसु । करिस्वंधगएण तए पुच्चं दिट्ठं मिहुणमेगं ॥८०॥
एगंतम्मि निविट्ठं नियपासायस्स मत्तवारणए । तस्स य सहोयरस्सवि तुह जाया एरिसी संका ॥८१॥
एयं न सुंदरं चिय जं एगंतम्मि मंतइ निविट्ठं । इय तुह चिचं नाउं वंतरदेवेण केणावि ॥८२॥

किमशुचेर्गृह्यास्येतां ततो भणति विद्वान् । उच्चारदपि कनकं ग्रहीतव्यं यतो भणितम् ॥७३॥
ततस्तथा स भणितो यथेवं ततो बलस्व परिणय । मां हीनविप्रदुहितरं ततस्तत्स करोति तथैव ॥७४॥
कतिपयदिनावसाने भणिता विदुषा सेदं वचनम् । निजपितरं भण त्वां प्रेषयति येन शीघ्रमपि ॥७५॥
ततः स तावद्भणितः किमुत्सुकः सुभग ! तेन तस्यै कथितम् । नृपाज्ञायाः स्वरूपं सा प्रमणत्वं मलिष्ये ॥७६॥
मत्स्यहास्यइतुर्ज्ञात एव यन्मया, ततो विद्वान् । निर्भयचित्तश्चलितस्तथा समं निजगृहं प्राप्तः ॥७७॥
मासान्ते ततो राज्ञा तस्य गृहे प्रेषितो निजः पुरुषः । आह्वानार्थं शीघ्रं ततो विदुषो भार्याया ॥७८॥
स भणितो यथा विद्वान् मार्गस्य श्रमेण वाधितो वाढम् । अद्यापि सुप्तस्तिष्ठत्यहं कथयिष्यामि नरपतये ॥७९॥
आगत्य यत्पृष्टस्तदा विद्वान्, ततोऽयं भणति । गत्वा कथयाम्येतत्तव वचनं स्वामिने ततः ॥८०॥
नृपादेशं पुनरपि तुभ्यं कथयिष्यामि ततो गतः पुरुषः । कथितं तन्नरपतये तस्याप्यतिकैतुक्तं जातम् ॥८१॥
महिलानामपीति बुद्धिः कथयिष्यति मृतमत्स्यहसितहेतुं या । तस्माद्गृह्याऽस्माभिः साप्याह्वयस्व तां शीघ्रम् ॥
तेनापि साऽऽहूता संप्राप्ता नरपतेः पार्थे । ततः पृष्टा सा राज्ञा को हेतुर्मत्स्यहसने ? ॥८२॥
ततो जल्पति सा स्वामिन् ! एकान्तं देहि मम प्रसव । कथयामि येन मत्स्यस्य हसितहेतुमिहैव लघु ॥८३॥
विहितं तथैव राज्ञा तया भणितं नरेन्द्र ! शृणु । करिस्कन्धगतेन त्वया पूर्वं दृष्टं मिथुनमेकम् ॥८४॥
एकान्ते निविष्टं निजप्रासादस्य मत्तवारणे । तस्य च सहोदरस्यापि तव जातेदृशी शङ्का ॥८५॥

मयमच्छे अवयारिउं हसियं जह पिच्छइ नरवई एसो । परछिडाई नियच्छइ न पिच्छए निययछिडाई ॥
यतः,

“सर्वः परस्य पश्यति बालाग्रादपि तनूनि छिद्राणि । आत्मकृतानि न पश्यति हिमगिरिश्चिरममाणानि ॥”
तो भणियं नरवइणा मह किं छिडूं कहसु, सा भणइ । अमएण मह पसायं करसु साहेमि जेण तयं ॥८८॥
तेणचि तहेव विडियं, तो भणइ बालपंडियावि फुडे । तुह सफलंपिकरोहं देव ! विणटं जओ तय ॥
किन्तिमदासीवेसा तरुणनरा कुचविरहिया बहुया । एकिकीए पासे चिटंति बिलासदुल्ललिया ॥९०॥
जइ पद्यओ न विज्जइ यह वयणे देव ! तो य एगंते । गत्तं खणाविज्जणं देवीओ तह य दासीओ ॥९१॥
एवं भणमु मए जइ दिट्ठाओ सुमिणयम्मि रयणीए । दासीहिं जुत्ताओ सञ्चाटवि निययदेवीओ ॥९२॥
गत्तं फडमाण्णीओ ता एयं सच्चयं कुणह इण्हि । रत्तावि हु तम्मणियं तहचि कारावियं सिग्यं ॥९३॥
तो थवेसथरेहिं नरेहिं फडिया झडत्ति सा गत्ता । तो बालपंडियाए भणियं पुरिसा इमे देव ! ॥९४॥
एयाओ रमणीओ फडिउं न तरंति थणनिपंचभरा । तो थीवेसा पुरिसा परिक्रिखउं झत्ति निग्गहिया ॥
तो नरवइणा पुट्टा कह जाणासि तं, भणइ बुद्धीए । किंपि कहइ नियजणणी वंतरिणी सुमरिया सुहुमं ॥
तथ्युद्धिरंजिओ सो सम्माणेउं विसज्जए तं तो । चितइ चोज्जं मज्झवि भज्जाउ कुणंति जमकज्जं ॥९७॥
इमिणा बेरग्गेण अमरगुहं ठाविऊण मंतिपए । तह नियपुत्तं रज्जे गिण्हिवि दिक्खं गओ मोक्खं ॥९८॥
इत्थंतरम्मि गयणे सुरजुयलेणं तु पिच्छमाणेण । पोसहसालाए निबो अमच्चभणियं निसार्मितो ॥९९॥

एतन्न सुन्दरमेव यदेकान्ते मन्त्रयति निविष्टम् । इति तत्र चित्तं ज्ञात्वा व्यन्तरेदेवेन केनापि ॥८६॥
मृतमस्त्येज्वतीर्य हसितं यथा पश्यति नरपतिरेव । परच्छिद्राणि पश्यति न पश्यति निजच्छिद्राणि ॥८७॥
ततो भणितं नरपतिना मम किं छिद्रं कथय, सा भणति । अमयेन मम प्रसादं कुरु कथयामि येन तत् ॥८८॥
तेनापि तथैव विहितं, ततः प्रमणति बालपण्डितापि स्फुटम् । तव सकलोज्ज्वलरोधो देव ! विनष्टो यतस्तत्र ॥
कृत्स्नमदासीवेद्यास्तत्पुनराः कूर्चविरहिता बहवः । एकैकस्याः पार्श्वे तिष्ठन्ति बिलासदुर्ललिताः ॥९०॥
यदि प्रत्ययो न विद्यते मम वचने देव ! ततश्चैकान्ते । गर्तं स्नानयित्वा देवंस्तथा च दासीः ॥९१॥
एवं भण मया यथा दृष्टाः स्वप्ने रजन्याम् । दासीभिर्युक्ताः सर्वा अपि निजदेव्यः ॥९२॥
गर्तं स्फटन्त्यस्तस्मादेतत् सत्यं कुरुतेदानीम् । राज्ञापि हि तद्वर्णितं तथैव कारितं शीघ्रम् ॥९३॥
ततः स्त्रीवेषवैरैरैः स्फटिता झटिति सा गर्तो । ततो बालपण्डितया भणितं पुरुषा इमे देव ! ॥९४॥
एता रमण्यः स्फटितुं न शक्नुवन्ति स्तनानितम्बमरात् । ततः स्त्रीवेषाः प्रख्याः परीक्ष्य झटिति निगृहीताः ॥
ततो नरपतिना दृष्टा कथं जानासि त्वं, भणति बुद्धया । किमपि कथयति निनजननी व्यन्तरी स्मृता सुस्मृम् ॥
तद्व्युद्धिरंजितः स सम्मान्य विसृजति तां ततः । चिन्तयत्याश्चर्यं ममापि भार्याः कुर्वन्ति यदकार्यम् ॥९७॥
अनेन वैराग्येणामरगुरुं स्थापयित्वा मन्त्रिपदे । तथा निजपुत्रं राज्यं गृहीत्वा दीक्षां गतो मोक्षम् ॥९८॥
अत्रान्तरे गगने सुरजुगलेन तु पश्यता । पौषपशालायां नृपोऽजात्ययाणितं निशमयन् ॥९९॥

द्विटो तत्रो य भणिओ इयरसुरो सम्मदिट्टिदेवेणं। जह पोसहाओ निवइं सकोवि न चालिउं सको ॥
 तो गुरुअणसखभणिओ सो देवो जाइ रायपासम्मि । भणइ नराहिव ! तुट्टो तुह धम्मपरिवरुचित्तेण ॥
 तो मग्गसु किंचि वर जेण पयच्छेमि वंछियं सव्वं । तो भणइ निवो सुरवर ! पओयणं मे न केणापि ॥
 तो सो पहायसमयं विउव्विउं भणइ पारसु नरिंद ! । पोसहमेयं जेण नेमि तुम मेरसिहरम्मि ॥१०३॥
 सासयजिणपडिमाए वंदणहेउं तत्रो य नरनाहो । सज्झायकरणमाणेण जाणिउं अहुरत्तंति ॥१०४॥
 तो पोसहपि पारइ न उत्तर देइ कुणइ सज्झायं । तो सो देवो कुविओ दारुणवियणाउ से कुणइ ॥१०५॥
 पन्नच्छिण्णभिईसुं, सो सम्मं सहइ इय विभारितो । रे जीव ! सहसु सवसो वियणाउ खणतरं जेण ॥
 नरयम्मि तुमे सहिया पल्लोवमसायराइ ताडं तत्रो । मा उव्विज्जसु इहिं सुरविहियाणंपि वियणाण ॥
 मा एयम्मि पओस परमुक्खारिम्मि कुणसु तुममिहिं । चिरकालवेइयव्वं कम्मं अचिरेण जेणेतो ॥१०८॥
 पेयाइ वियणार्हि पाणंतप्पारहिं ता तुमं जीव ! । आलोयसु दुच्चरिय सिद्धसमवक्खं समग्गपि ॥१०९॥
 खामेसु सव्वसत्ते इय जा चितइ निवो सुरो ताव । नाणेण निपइ एसो किं चलिओ पोसहाओ नवा ॥
 जाव न पिच्छइ चलिय तिलतुममित्तापि तं महासत्तं । तो वियणाउ सहरिय खामए सो सुरो एवं ॥
 खमसु महायस ! इहिं अन्नाणपमायरगदोसेहिं । विहिया जं वियणाओ निक्कारणवेरिएण मए ॥११२॥
 अह सो नियेण भणिओ को तुह दोसो सुरेस ! पुव्वकय । अम्हाणमसुहकम्म समुदन्न येइयं च तदा ॥
 तुहसाहिज्जवसेणं निपचित्तपसन्नयाणुभावेण । अन्नइ बहुयभवेसुवि जह कहवि हु संसविज्ज अहं ॥११४॥

दृष्टस्ततश्च भणित इतरसुर सभ्यगृष्टिदेवेन । यथा पौषधान्पूर्तिं शक्नोऽपि न चालयितुं शक्त ॥१००॥
 ततो गुरुरापभृत स देवो याति राजपार्श्वं । भणित नराधिप ! तुष्टस्तव धर्मपरिवर्तितेन ॥१०१॥
 ततो मार्गय कश्चिद्भारं येन प्रयच्छामि वाञ्छित सर्वम् । ततो भणति नृप सुरवर ! प्रयोजन मे न केनापि ॥
 तत स प्रमातसमय विद्वन् य भणति पारय नरेन्द्र ! । पौषधमेतं येन नयामि त्वा मेरुशिखरे ॥१०२॥
 शाश्वतजिनप्रतिमाया वन्दनहेतोस्ततश्च नरनाथ । स्वाध्यायकरणमानेन ज्ञात्वाऽर्धरात्रिमिति ॥१०४॥
 नो पौषधमपि पारयति नोत्तरं ददाति परोति स्वाध्यायम् । तत स देव कुपितो दारुणवेदनास्तस्य करोति ॥
 कर्णातिप्रभृतिषु, स सम्यग् सहत इति विभावयन् । रे जीव ! सहस्व स्ववशो वेदना क्षणान्तरं येन ॥१०६॥
 नरके त्यक्ता सोदा षट्पौषधसाराणि तानि तन । मोद्विज इदानीं सुरविहिताभ्योऽपि वेदनाभ्य ॥१०७॥
 ततस्मिन्मन्त्रेण परमोपशान्तिं कुरुष्व त्वमिदानीम् । चिरकालवेद्युतित्यय कर्माचिरेण येनैव ॥१०८॥
 यदयति वेदनामि प्राणान्तकरोभिन्मन्मात्त्व जीव । आलोचय दुश्चरित मिदममक्ष ममप्रमपि ॥१०९॥
 शमय सर्वमस्वानिति यावन्निवसति नृप गुहस्तावन् । ज्ञानेन पश्ययेष किं चञ्चित् पौषधाद् नवा ॥११०॥
 यावत्त पश्यति पलित तिलपुष्पाग्रमन्त्रं महासत्तवम् । ततो वेदना संदय दमयति स सुर पवम् ॥१११॥
 दामभ्य मदापन ! इदानीमज्ञानप्रमादरागद्वेषं । विहिता यद् वेदना निष्कारणवैरिणा मया ॥११२॥
 अयं नृपेण भणित कम्पय दोष सुरेश ! पूर्वतन् । अम्हाणमसुभयमसमुदीर्णं धेदिनं न तथा ॥११४॥

भणइ पढु ! सुत्तमेयं तो पुब्बिं तं तहेव काऊण । गिण्हइ मंतिसमेओ राया दिक्खं सुगुरुपासे ॥१२९॥
 संगहियदुविहसिक्खो अषपायंतोवि साहुकिरियासु । पढिइक्कारसअंगो तेणेव भवेण सिद्धोत्ति ॥१३०॥
 इय अन्नेणवि पाणचएवि सुविइयजिणिंदवयणेण । पढिवन्नपोसहेणं नो खुहियव्वं सुराणंपि ॥१३१॥
 यतः,—

जं कुणइ धम्मतणुणो पुट्ठिं दुद्धं व थन्नजीविस्स । तो पोसहं अवस्सं पुत्तासु तिहीसु विहिपुव्वं ॥१३२॥
 कायव्वं भव्वेहिं भवभयभीएहिं सुद्धभावेहिं । समणो इव सइदोवि हु संजायइ जेण गहिण्ण ॥१३३॥

॥ इति पौषघटते मलयकेतुकथानकं समाप्तम् ॥

भणति प्रभो ! सुत्तमेतत् ततः पूर्वं तत्तथैव कृत्वा । गृह्णाति मन्त्रिसमेतो राजा दीक्षां सुगुरुपासे ॥१२९॥
 संगृहीतद्विविधशिक्षोऽप्रमाद्यन्नपि साधुक्रियासु । पठितैकादशाहस्तेनैव भवेन सिद्ध इति ॥१३०॥
 इत्यन्येनापि प्राणात्ययेऽपि सुविदितजिनेन्द्रवचनेन । प्रतिपन्नपौषघेन नो क्षुभितव्यं सुरेभ्योऽपि ॥१३१॥
 यः करोति धर्मतनोः पुष्टिं दुग्धमिव स्तन्यजीविनः । ततः पौषघोऽवश्यं पुण्यासु तिथिषु विधिपूर्वम् ॥१३२॥
 कर्तव्यो मज्जैर्मवभयभीतैः शुद्धभावेः । अमण इव आद्धोऽपि हि संजायते येन गृहीतेन ॥१३३॥

अण्डिदुष्णडिलेहियमज्जिजपदुष्णमज्जियं सिज्जं । सेवति पोसदट्टा नइ गम्मं तं न पालयति ॥१॥
 जे, ते पुरिसा नूनं बहुविदुक्खाण भायणं हन्ति । वेसमणसेट्ठिनया पचेयं इह उदाहरणं ॥२॥
 तथाहि;—

पुरमत्थि इह पसिद्धं पंचउरं नाम चउरजणकलियं । तं पाण्डु नरनाहो नामेणं अमरसेणोति ॥३॥
 तत्थत्थि वणिप्पहाणो सेट्ठी वेसमणनामओ तस्स । भज्जा सोहग्गसिरी तणया पंचेव ताण उमे ॥४॥
 लहरो सलहो दुलहो मयणो मेहो य पंचमो लहुओ । सज्जेवि कल्लाकुसला परिणीया उत्तमकुलेसु ॥५॥
 ताण पिया वेसमणो अईवमुच्छापरच्चसो कुणइ । आरंभे अइयारे किसिकम्मागमपमुहेवि ॥६॥
 अह सो कयाचि गहिओ दाहजरेणं भणेई नियतणए । नेह मयं आरामे सहसंरवणाभिडाणम्मि ॥७॥
 कयलीहरलवलीगिहदक्खामेडवतलेसु तिज्जाओ । कुणह लहुं गतुणं तां ते जंपति न हू लुत्तं ॥८॥
 सयणं तुम्हाण तहिं अइसीयलपवणफामओ जेण । होई य सन्निवाओ तओ विगामो य देहस्म ॥९॥
 सो भणइ तुम्ह आणा महतणया जइ इमं न य कुणेह । इय नाउं निव्वंभं नीओ मल्लयम्मि सो तेहि ॥
 अह कयलीहरमज्जे सुत्तो सिट्ठी मणम्मि भावेइ । हा आरामस्स दुप्पा हा तणयावि हू उमे मनया ॥११॥
 आ जम्माओवि मए परमपमोएण बहुट्ठिया निच्चं । एक्कपएच्चिय होहिंति मज्ज अंसणा इण्ठिं ॥१२॥
 इच्छाइअट्ठसाणे वट्ठो सो सुएहि नेहेण । भणिओ ताप ! विट्ठिज्जउ धम्मवओ कोवि, सो भणइ ॥१३॥
 हुं पज्जंतं धम्मववणण तुम्हेहि मह धणं वच्छा ! विव्वेयव्वं पच्छा मह धम्मत्थं न येवंपि ॥१४॥

अप्रतिलेखितदुष्प्रतिलेखितामार्जितदुष्प्रमार्जितां शय्याम् । सेवन्ते पौषवस्यास्तया सन्त्यक्तं न पालयन्ति ॥१॥
 ये, ते पुरुषा नूनं बहुविषदुःखानां भाजनं भवन्ति । वैश्रमणश्रोष्ठिनयाः प्रत्येकमिहोदाहरणम् ॥२॥
 पुरमस्तीह प्रसिद्धं पञ्चपुरं नाम चतुरजनकलितम् । तत्पालयति नरनाथो नाम्नाऽमरसेन इति ॥३॥
 तत्रास्ति वणिक्प्रधानः श्रेष्ठी वैश्रमणनामतस्तस्य । भार्या सौभाग्यश्रीस्तनयाः पञ्चैव तयो रिमे ॥४॥
 लहरः शलभो दुर्लभो मदनो मेघश्च पद्मो लघुः । सर्वेऽपि कलाकुसलाः परिणीता उत्तमकुलेषु ॥५॥
 तेषां पिता वैश्रमणोऽतीवमूर्च्छापरवशः करोति । आरम्भानतिघोरान्कृपिकर्मारामप्रमुक्तानपि ॥६॥
 अथ स कदापि गृहीतो दाहंज्वरेण मणति निजतनयान् । नयत मामारामे महस्रावणानिधाने ॥७॥
 कदलीगृहलवलीगृहद्राक्षामण्डपतलेषु शय्याः । कुरुत लघु गत्वा ततस्ते ललपन्ति न हि युक्तम् ॥८॥
 शयनं शुष्माकं तत्रातिशीतलपवनस्पर्शतो येन । भविष्यति च संनिपातस्तनो विनाशश्च देहस्य ॥९॥
 हा मणति शुष्माकमाज्ञा मदीया यदीदं न च कुर्यात् । इति ज्ञात्वा निर्वन्धं नीनो मल्ले स तैः ॥१०॥
 अथ कदलीगृहमध्ये सुप्तः श्रेष्ठी मनसि भावयति । हा आरामस्य दुप्पा हा तनया अपि हीमं सनयाः ॥११॥
 आ जन्मतोऽपि मया परमप्रमोदेन वर्धिता नित्यम् । एकपद एव भविष्यन्ति ममादर्शना इदानीम् ॥१२॥
 इत्याद्यातिष्ठाने वर्तमानः स सुतैः स्नेहेन । मणितस्तात ! विधीयतां धर्मव्ययः कोऽपि, हा मणति ॥१३॥
 हुं पर्याप्तं धर्मव्ययेन शुष्माभिर्मम धनं वत्साः ! । व्ययितव्यं पश्चान्मम धर्मार्थं न स्ताकमपि ॥१४॥

इय जंपंतो सिट्ठी मरिउं तत्थेव मलयमज्झमि । जाओ पवंगपोओ तम्मयकिच्चइं काऊण ॥१५॥
 पुत्तावि हु वाचारं कुणंति एगत्यसंठिया सव्वे । अह ताण मलयमज्जे समोसढो केवली कइया ॥१६॥
 सिरिमुवणभाणुनामा सदेवमणुयामुराए परिसाए, धम्मं वागरमाणो तप्पिउजीवेण पवणेण ॥१७॥
 सहयारतरुद्विणं दिट्ठो तो सोवि सुणइ वयणमिणं । भो भो भव्वा ! मुच्छा परिहरियव्वा पयत्तेण ॥१८॥
 गिहधणपुत्तकलत्ताइएसु खणदिट्ठनट्ठरूवेसु । जेणं सच्चिय देऊ गुरुपावभरस्स जीवाणं ॥१९॥
 मुच्छापरिगपचित्तो अट्ठवसट्ठो करेइ जइ कालं । तो तिरिएसुं गच्छइ जह वेसमणो इहनिवासी ॥२०॥
 साहामिगोवि सुणिउं नियन्नापं जायजाइसरणो सो । पत्तो केवलपासे कुणइ पणामं तओ परिसा ॥
 विमिहयहियया पुच्छइ को एमो वानरो, कहइ नाणी । सो एसो वेसमणो ओ इहवासी मए कहिओ ॥
 परिसामज्झगएणं पढमसुएणं नियस्स जणयस्स । सोउं चरियं पुट्ठो नाणी कह वानरो एसो ॥२३॥
 संजाओ मज्झ पिया वेसमणो समणमाहणाईणं । जो दावेंतो दाणं, तो पभणइ केवली एवं ॥२४॥
 छलिओ मुच्छाए इमो गिहधणपुत्ताइयाण अइधणियं । किं बहुणा एसोच्चिय साहिस्सइ अकररे लिहिउं ॥
 नियचरियं तुम्हाणं, तेणवि तह चेव साहियं सव्वं । तो पढमसुएणं ते आहूया बंधुणो तत्थ ॥२६॥
 ताणवि कडियं तेणं पिउणो चरियं तओ य केवलिणा । कहिओ दुविहो धम्मो जइगिहिमेएण सव्वाण ॥
 पढमसमत्थेहिं तओ भणिओ नाणी कहेह अम्भण । सावयधम्मं सव्वं तो नाणी कहइ तं ताण ॥२८॥
 तो तेवि हु सव्विसेसं नमिउं पुच्छंति सूरिपासम्मि । पहु ! पोसहसदत्तं कहेह, सूरिपि तो कहइ ॥२९॥

इति नलपन् धेष्ठी मृत्वा तत्रैव मलयमध्ये । जातः प्लवङ्गपोतस्तन्मृतकृत्यानि कृत्वा ॥१५॥
 पुत्रा अपि हि व्यवहारं कुर्वन्त्येकान्तसंस्थिताः सर्वे । अथ तेषां मलयमध्ये समवसृतः केवली कदा ॥१६॥
 श्रीमुवनमानुनामा सदेवमनुनासुरायां पर्वदि । धर्मं व्याकुर्वन्स्तरिपुत्रजीवेन प्लवगेन ॥१७॥
 सहकारतरस्थितेन दृष्टस्ततः सोऽपि शृणोति वचनामिदम् । भो भो भगव्या मूर्च्छा परिहर्तव्या प्रयत्नेन ॥१८॥
 गृहधनपुत्रकलत्रादिकेषु क्षणदृष्टनष्टरूपेषु । येन सैव हेतुर्गुरुपावभरस्य जीवानाम् ॥१९॥
 मूर्च्छापरिगतचित्तं आर्तवशातः करोति यदि कालम् । ततस्तिष्ठन् शुक्लं गच्छति यथा वैश्रमण इहनिवासी ॥२०॥
 शाखाभृगोऽपि श्रुत्वा निजनाम जातजातिस्मरणः सः । प्राप्तः केवलपाशे करोति प्रणामं ततः पर्वत ॥२१॥
 विस्मितहृदया गृच्छति क एष वानरः, कथयति ज्ञानी । स एष वैश्रमणो य इहवासी मया कथितः ॥२२॥
 पर्वन्मध्यगतेन प्रथममुतेन निजस्य जनकस्य । श्रुत्वा चरितं पृष्ठो ज्ञानी कथं वानर एषः ॥२३॥
 संजातो मम पिता वैश्रमणः श्रमणब्राह्मणादिभ्यः । यो दापयन्द्रानं, ततः प्रमणति केवल्येवम् ॥२४॥
 छलितो मूर्च्छेयाज्यं गृहधनपुत्रादिकानामतिगाढम् । किं बहुनैव एव कथयिष्यत्यक्षराणि लिखित्वा ॥२५॥
 निजनरितं शुष्मभ्यं, तेनापि तथैव कथितं सर्वम् । ततः प्रथममुतेन न आहूता बन्धवस्तत्र ॥२६॥
 तेभ्योऽपि कथितं तेन पितुश्चरितं ततश्च केवलिना । कथितो द्विविधो धर्मो यतिगृहिभेदेन सर्वेभ्यः ॥२७॥
 प्रथमासमर्थस्ततो भाणितो ज्ञानी कथयतास्माकम् । श्रावकधर्मं सर्वं ततो ज्ञानी कथयति तं तेभ्यः ॥२८॥

पोसहसदो रुढीए एत्थ पव्वाणुवायओ भणिओ । अट्ठमिपभिदिणि य ताणि इत्थ समए पसिद्धाणि ॥३०॥
 उववसणं जं च पुणो तेसि सो पोसहोवामुत्ति । भन्नाइ धम्मणे नरं पोसड वा पोसहो तेणं ॥३१॥
 आहारदेहसत्कारवंधवावाभेयओ सोवि । चउमेओ निदिट्ठो सिद्धंते पुब्बमूर्ति ॥३२॥
 सो देससव्वभेया पत्तेयं पि हु दुहा तर्हि देसे । निदिट्ठवत्पुचाओ सव्वाहाराण सव्वम्मि ॥३३॥
 भन्नाइ सरीरसत्कारपोसहो देससव्वभेएण । दुविहो तत्थ य देसे निदिट्ठाणं परिचाओ ॥३४॥
 न्हाणुव्वट्ठणवन्नगविलेवणप्पमुहविविहवत्पूण । सव्वे उण सव्वेसिं चाओ वत्पूण निदिट्ठो ॥३५॥
 अह वंधपोसहो सो एएण कमेण भन्नाए दुविहो । देसे ट्ठिणाइवं सव्वे सव्वं अहोरेत्तं ॥३६॥
 वावारा पुण रंधगवरल्लिपणदल्लणखंडणाइया । असुभा सुभा य दुविहा तत्थ देसम्मि अमुहाण ॥३७॥
 निदिट्ठाणं चाओ सव्वेणं सव्वहा परिच्चाओ । सुहयावाराणुमया पोसहियस्तवि अवहिसिद्धा ॥३८॥
 सव्वेणं पुण एयं गिण्हंतेणं अवस्तकायव्वं । सामइयं तह मुणिसंनिहिम्मि पाएण ठायव्वं ॥३९॥
 तह अइयारविमुक्कं पालेयव्वं इमं पयत्तेणं । ते अइयारा एए पत्तचा पोसहे पंच ॥४०॥
 तथथा;—

अप्पडिदुप्पडिलेहियअपमज्जियदुपमज्जियांण सया । सव्वाण सिज्जफल्लाण गहणओ मोयणे वावि ॥
 तह मुत्तुच्चारिणं करणओ थंडिलम्मि एमेव । तह पोसहस्स सम्मं अपालणेणं अइयारा ॥४१॥
 इय सोडं सिट्ठिसुया सव्वे गिण्हंति सावयवयाइ । पवगो पुण पट्ठिज्जइ सइसणं अणमणं विहिणा ॥

ततस्तेऽपि हि सविशेषं नत्वा पृच्छन्ति सूरिपार्थे । प्रभो ! पौषषड्यर्थं कथयत, सूरिरपि ततः कथयति ॥
 पौषषड्यो रूढ्याऽत्र पर्वानुवाचको भणितः । अष्टमीप्रभृतीनि च तान्यत्र समये प्रसिद्धानि ॥३०॥
 उपवसनं यच्च पुनस्तेषु स पौषषोपवास इति । मण्यते धर्मेण नरं पुण्याति वा पौषवस्नेन ॥३१॥
 आहारदेहसत्कारग्रन्थव्यापारभेदतः सोऽपि । चतुर्भेदो निर्दिष्टः सिद्धान्ते पूर्वसूरिभिः ॥३२॥
 स देशसर्वभेदान्प्रत्येकमपि हि द्विधा तत्र देशे । निर्दिष्टवस्तुत्यागः सर्वाहाराणां सर्वस्मिन् ॥३३॥
 भण्यते शरीरसत्कारपौषषो देशसर्वभेदेन । द्विविधस्तत्र च देशे निर्दिष्टानां परित्यागः ॥३४॥
 स्नानोद्धर्तनवर्णकत्रिलेपनप्रमुखाविषयवस्तूनाम् । सर्वस्मिन्पुनः सर्वेषां त्यागो वस्तूनां निर्दिष्टः ॥३५॥
 अथ ब्रह्मपौषषः स एतेन क्रमेण भण्यते द्विविधः । देशे दिनादिवन्न सर्वस्मिन्सर्वमहोरात्रम् ॥३६॥
 व्यापाराः पुनः पचनगृहलेपनदल्लनखण्डनादिकाः । अशुभाः शुभाश्च द्विविधास्तत्र देशेऽशुमानाम् ॥३७॥
 निर्दिष्टानां त्यागः सर्वस्मिन्सर्वथा परित्यागः । शुभव्यापारा अनुमताः पौषषिकस्याप्यप्रतिषिद्धाः ॥३८॥
 सर्वेण पुनरेतं गृहताऽवश्यकर्तव्यम् । सामायिकं तथा मुनिसंनिधौ प्रायेण स्यात्तत्त्वम् ॥३९॥
 तथातिचारविमुक्तं पालयितव्यमिदं प्रयत्नेन । तेष्वतिचारा एते प्रज्ञप्ताः पौषषे पञ्च ॥४०॥
 अमृतिलेखितदुष्प्रतिलेखिताप्रमावितदुष्प्रमार्जितानां सदा । सर्वेषां शय्याफलकानां ग्रहणतो मोचने वापि ॥४१॥
 तथा मूत्रोचारादीनां करणतः स्थण्डिल एवमेव । तथा पौषषस्य सम्यग्मालनेनानीचाराः ॥४२॥

केवलनाणी निचंचे तणासठिओ करेइ अणुमट्टि । पुत्तावि तस्स उवरिं रयंति पुप्फोवयारई ॥४४॥
 जंपंति य तयभिमुहं कोटिं दब्बस्स तुज्झ पुब्बट्ठा । जिणभवणविषपोत्ययपभिईसुं विव्वइस्सामो ॥४५॥
 तं अणुमच्चइ सोवि हु सत्तदिणंते तओ मरेऊण । अट्टमकप्पम्मि सुरो संजाओ अट्टमहिद्दीओ ॥४६॥
 सेट्ठिसुयावि हु सन्वे सावयचम्मं कुणंति उवउत्ता । पव्वतिदीसु य गिण्हंति पोसहं तह चउम्मेयं ॥४७॥
 इय वच्चंते काले अट्टचाया पांसहम्मि गहियम्मि । निदायमायवसओ पट्टमसुओ कहवि उत्तालो ॥४८॥
 अप्पडिलेहियस्सेज्जं गिण्हंतां चेव करयले ढसिओ । गुरुविसहरेण तत्तो मुक्को पाणेहिं नागेषु ॥४९॥
 उववन्नो तत्तोच्चिचय महाविदेहम्मि लद्धपव्वज्जो । परिमुक्ककम्मकवओ मोक्खसुहं पाविही अइरा ॥५०॥
 पोसहट्ठिओवि दुदओ धणिपं निद्धंपसो तहा अलसो । दुप्पडिलेहियसिज्जं समारुहंते य चरणम्मि ॥
 अह कदयावि हु दट्ठो अट्ठिसुत्तुम्भडविदुपण तओ । अइनिविट्ठपीडिओ सो मरिउं भवणाहिवो जाओ ॥
 तदओवि पोसहट्ठिओ सरारचिताए वाहिओ वाढं । अपमज्जियथंडिल्ले रयणीए निसीहसमयम्मि ॥५३॥
 पासरणं कुणमाणो दट्ठो गुज्झम्मि भूमिफोडीए । मरिऊणं तो सोवि हु जोरसियसुरेसु उववन्नो ॥५४॥
 तुरिओवि पोसहट्ठिओ मंदगी उपरविपणाविदुरो । अमहो सहमावि तओ दुपमज्जियथंडिल्ले झुत्तिरे ॥
 उच्चारं कुणमाणो अपाणदेसम्मि गरुयारडाए । दट्ठो पीडाए मओ तत्तो सो वंतरो जाओ ॥५६॥
 तह गहियपोसहेणवि विहिओ पंचमसुपण पंचमओ । अइआरो, तो सोवि हु झुहिओ चिंतंतओ एवं ॥

इति श्रुत्वा श्रेष्ठिमुताः सर्वे गृह्णन्ति ध्रावकव्रतानि । प्लवगः पुनः प्रतिपद्यते सदर्शनमनशनं विविना ॥
 केवलज्ञानी नित्यं तन्पार्श्वस्थितः करोत्यनुशास्तिम् । पुत्रा अपि तस्योपरि रचयन्ति पुष्पोपचारादि ॥४४॥
 जन्पन्ति च तदभिमुखं कोटिं द्रव्यस्य तव पुष्पार्थम् । जिनमवनविन्म्रपुस्तकप्रभृतिषु व्ययिष्यामहे ॥४५॥
 तदनुमन्यते सोऽपि हि सप्तदिनान्ते ततो मृत्वा । अष्टमकरूपे सुरः संजातोऽतिमहद्विक्रः ॥४६॥
 श्रेष्ठिमुता अपि हि सर्वे ध्रावकवर्म कुर्वन्त्युपपुक्ताः । पर्वतिथिषु च गृह्णन्ति पौषं तथा चतुर्मेदम् ॥४७॥
 इति व्रजति कालेऽथान्यद्वा पौषे गृहीते । निद्राप्रमादवशतः प्रथममुतः कथमभ्युत्तालः ॥४८॥
 अप्रतिशेखितशय्यां गृह्णेत व्रतले दष्टः । गुरुविषपरेण ततो मुक्तः प्राणैर्नागेषु ॥४९॥
 उपपन्नस्तन एव महाविदेहे लङ्घयन्नन्यः । परिमुक्तकर्मकवचो मोक्षमुखं प्राप्स्यत्यचिरात् ॥५०॥
 पौषपक्षिणोऽपि द्वितीयो गाढं निद्रुस्तथाऽलसः । दुष्पतिलेखितशय्यां समारोहंश्च चरणे ॥५१॥
 अथ कदापि हि दष्टोऽहिमुक्ताद्भट्टगृध्रिणेन ततः । अतिनिविट्ठपीटिनः स मृत्वा मवनाविषो जातः ॥५२॥
 तृतीयोऽपि पौषपक्षिनः शरीरचिन्तया बाधितो वादम् । अपमार्जितस्थण्डिले रज्ज्यां निशीयसमये ॥५३॥
 प्रमृगणं कुर्वन्त्यो गुह्ये मृत्स्फोटया । मृत्वा ततः सोऽपि हि न्योतिपिकसुरेणपन्नः ॥५४॥
 तुर्योऽपि पौषपक्षितो मन्दानिहृदरवेदनावियुरः । असदः महतापि ततो दुष्पमार्जितस्थण्डिलेऽप्युषिते ॥५५॥
 उच्चारं कृष्यन्नानदेशे गुह्यपेण । दष्टः पीडया मृतस्ततः स व्यन्तरो जातः ॥५६॥
 तथा गृहीतपौषेणापि विहितः पञ्चमपेन पन्नपः । अनेचारः, ततः मोऽपि हि क्षुधितश्चिन्तयन्नेवम् ॥५७॥

जह बहुचंजनपक्कपेसलं रसवई करावेउं । भुंजिस्तामि पहाए एवमाई विचिंततो ॥५८॥
 नवघणनिवडियदुस्तहविज्जुपहाराहओ मरेऊणं । नागेसुं उववओ तइयभवे पाविही मोखं ॥५९॥
 इय जाणिऊण भव्या । कलंकमुकं सया वयं घरह । अन्नह तुब्भेहिं भवे भमियव्वं भूरिकालपि ॥६०॥
 सुविसुद्धवयाइं महण्फलाइं भंगे य कडुविवागाईं । वरमग्रहणं चिय ताण होज्ज मा पच्छओ भंगो ॥६१॥
 वरमग्निमि पवेसो वरं विसुद्धेण कम्मणा मरणं । मा गहियव्वयभंसो मा जीयं खलियसीलस्स ॥६२॥
 तथा,

गच्छंतेण डिणं निच्चं किचाइं तह कुणंतेण । मणवइकाएसु सया उवओगो नेय मोत्तव्वो ॥६३॥
 जह जह वयपरिणामो वइदइ जह नेय हुंति अइयारा । जह य विसुद्धी जायइ विरइए तह विहेयव्वं ॥६४॥
 धन्ना हु साहुणोच्चिय विसिद्धवयपालणुज्जयमई य । अवि ते चयंति जीयं करंति पावं न ईसिपि ॥
 परिचत्ततणुविहूसा विसयविरत्ता विमुक्कवावारा । तवसंजमकयचित्ता गर्भति कालं निरासंता ॥६५॥
 इय चउरंगसमगं सम्मं जो पोसहं विगयदोसं । पालेइ पवलघणकम्मकयवरं सो लहुं दइइ ॥६७॥
 धन्ना घरवावारं दुइवारं पडिहरित्तु कयपुन्ना । पुण्यतिथीसुवि कुव्वंति पोसहं दोसहं सुद्धं ॥६८॥

॥ इति पौषघव्रतातिचारविपाके येअवणपुत्राणां कथानकं समाप्तम् ॥

यथा बहुव्यञ्जनपक्कवाणपेशलं रसवतीं कारयित्वा । भोक्ष्ये प्रभात एवमादि विचिन्तयन् ॥५८॥
 नवघननिपतितदुस्तहविद्युत्प्रहाराहतो मृत्वा । नागेषूपन्नस्तृतीयमवे प्राप्स्यति मोक्षम् ॥५९॥
 इति ज्ञात्वा भव्याः । कलङ्कमुक्तं सदा व्रतं धरत । अन्यथा युष्माभिर्भवे अमितव्यं भूरिकालमपि ॥६०॥
 सुविशुद्धव्रतानि महाफलानि भङ्गे च कटुविपाकानि । वरमग्रहणमेव तेषां भवेन्मा पश्चाद्भङ्गः ॥६१॥
 वरमग्नौ प्रवेशो वरं विशुद्धेन कर्मणा मरणम् । मा गृहीतव्रतभ्रंशो मा जीवितं स्खलितशीलस्य ॥६२॥
 गच्छता स्थितेन नित्यं कृत्यानि तथा कुर्वता । मनोवचःकायेषु सदोपयोगो नैव मोक्षव्यः ॥६३॥
 यथा यथा व्रतपरिणामो वर्धते यथा नैव भवन्त्यतिचाराः । यथा च विशुद्धिर्जायते विरतेस्तथा विघातव्यम् ॥
 धन्याः खलु साधव एव विशिष्टव्रतपालनोपतमयश्च । अपि ते त्यजन्ति जीवितं कुर्वन्ति पापं नेषदपि ॥
 परित्यक्ततनुविमूषा विषयविरक्ता विमुक्तन्यापाराः । तपःसंयमकृतचित्ता गमयन्ति कालं निराशंताः ॥६५॥
 इति चतुरङ्गसमग्रं सम्यग् यः पौषघं विगतदोषम् । पालयति प्रबलघनकर्मतृणोत्करं स लघु दहति ॥६७॥
 धन्वा गृहव्यापारं दुःखवारं परित्यज्य कृतपुण्याः । पुण्यतिथिष्वपि कुर्वन्ति पौषघं दोषघं शुद्धम् ॥६८॥

सद्वासुद्ध नायागय च तद् कर्णणिज्जमसणाई । दिज्जा गिही सुणीणं काले पत्ताण पत्ताण ॥१॥
उल्लसियवहलपुलओ दाण साहूण देइ जो सुद्ध । सो सतिमइच्च लहु पावइ सुरसोक्खसपत्ति ॥२॥
तथाहि :-

सुरमज्जनकयसोह सुवन्नरूपलालिरायहसदंढ । माणससरव सुपय नामेण विजासपुरनयर ॥३॥
तत्थत्थि सत्थसत्थोहकयसमो पडिउच्च, सुपयदो । रिउतिमिरहरणसूरो सूरो नामेण नरनाहो ॥४॥
तत्सत्थि पिया भज्जा सज्जा सयलेसु धम्मरूज्जेसु । नामेण विलासवई वइतणुचित्तेहि पइभत्ता ॥५॥
तद् तत्थ अत्थि सिट्ठी निरु धम्मिइदी विसिट्ठआयारो । सव्वगुणाणाहारो साहारो नाम सुपसिद्धो ॥
तप्पणइणी सुनयणा विमला, नामेण सोमसमययणा । ताण च सुया जाया संतिमई नाम सीलवई ॥७॥
रूवं सईए सील सईण सुंदेरिम च अपरीण । गहिऊण जा निउण मन्ने विहिणा विणिम्मविया ॥८॥
मा ससारम्मि इमा निवडउ अइनिम्बर मइ पसत्ता । बालत्तेवि हु चत्ता पइणा विसयाण चाएण ॥९॥
अइ अन्नया य तीए दिट्ठो कुसुमागरम्मि उज्जाणे । बहुमृणिजणपरियरिओ उवसमसिरिसगओ सुगओ ॥
सोहगनिही गुणरयणसायरो वयणनिज्जिपल्लणिद् । बहुविबुहवदणिज्जो कलिकालेण अकलणिज्जो ॥
वेल्हल्लवाहुजुयलो सारयससिसोमयासमाइहो । पीऊससुहवयणो जियमयणो कमन्दलनयणो ॥१२॥
सिरिअभयदेवमूरी अपुव्वसूरो सयावि उदइल्लो । सतावहरो सुथिरो बहुनुहसंगो असत्तासो ॥१३॥
त वदिऊण तीए तस्स समीपे निसामिओ धम्मो । जइसावययेएणं गहिओ य गिहीणसद्धम्मो ॥१४॥

श्रद्धाशुद्ध न्यायागत च तथा कल्पनीयमशनादि । दद्याद् गृही शुनिम्य काले प्राप्तेभ्य वात्रेभ्य ॥१॥
उल्लसितवहलपुलको दान साधुप्या ददाति य शुद्धम् । स शान्तिमतीव लघु प्राप्नोति सुरसौख्यसपत्तिम् ॥
सुरममाणजन (सुरमज्जन) कृतशोभ सुवर्णकमलालिराजहसादयम् ।

मानससर इव सुप्रज (पयस्क) नाम्ना विलासपुरनगरम् ॥३॥

तत्रास्ति शस्तश(शा)स्त्रैः तृप्तम पण्डित इव, सुप्रचण्ड । रिपुतिमिरहरणसूर शूरो नाम्ना नरनाथ ॥
तथास्ति प्रिया भार्या सज्जा सकलेषु धर्मकर्मेषु । नाम्ना विलासवती वचस्तनुचिते पतिमक्ता ॥५॥
तथा तत्रास्ति श्रेष्ठी निश्चित वर्गद्विविशिष्टाचार । सर्वगुणानामाधार साधारो नाम सुप्रसिद्ध ॥६॥
तत्प्राणयिनी सुनयना विमला नाम्ना सोमसमवदना । तयोश्च सुता जाता शान्तिमती नाम शीलवती ॥७॥
रूप रत्या शील शचीना सौन्दर्य चामरीणाम् । गृही वा या निपुण मन्ये विधिना विनिर्मिता ॥८॥
मा ससार इय निपन वतिनिर्भर मयि प्रसन्ना । बालत्वेऽपि हि त्यक्ता पत्या विपयाणा त्यागेन ॥९॥
अयान्त्य च तया दृष्ट कुसुमाकर उद्यान । बहुगनिजनपरिकरित उपशमश्रीसमत सुगत ॥१०॥
सौभाग्यनिधिर्गुणरत्नमगरो वनान्वितवन्नेतु । बहुविबुधवन्दनीय कलिकालेनाकलनीय ॥११॥
कोमलवाहगुगल शारदाशिसामतामकाङ्क्ष । पीयूषभगवचना जितमदन फमल्लनयन ॥१२॥
श्रीसभयदेवसुरिर्धर्मसू सदाप्युदय । मनावहर मुष्मिरो बहुपुष्टोऽप्यश्रय ॥१३॥

मा ताव ! तत्थ वच्चसु वरिसंते नेति मुणिवरा जम्हा । पायं उस्सग्गेणं वालगिलाणं पमोत्तूण ॥२९॥
साहूण ताण मज्जे न कोवि एयारिसो मया दिट्ठो । सव्वेवि महासत्ता तवकम्मे पयडिउच्छाहा ॥३०॥
रिञ्च ।

धीराण कायरारणं कसवट्ठो संकटे समागडिण । नियमपरिपालणेणं, सुत्थावत्थाए सव्वोवि ॥३१॥
पालइ अभिगहं, हुज्ज नाम का तत्थ ताव ! तणुपीढा ? । इय अवसरो न लब्भइ पुत्तेहिं विणा तपस्सावि ॥
किञ्च ।

जीरिउ कासु न वल्लइउ धणु पुण कासु न इट्ठु । दोत्रिवि अवसरवडियाइं तिणसमु गणइ विसिउत्ठु ॥
ता ताव ! अवसरागतमरणं महूसरो मड मुणेहि । जत्थ व तत्थ व समए मरियव्वं ताव नियमेण ॥३४॥
तुज्ज पसाएण मए दिच्च दाणं मुणीण चिरकाल । सीलं सुनिम्मलं चिय चिरमवि परिपालिय तह य ॥
मुत्तात्रलिमाडिय तह तपक्रमपि विहिपुरस्सरथं । विहियं जहसत्तीए विभाविया भावणाओवि ॥३६॥
साहम्पियउच्छले छलिया न कयावि तहय निच्छउमं । तित्थयरविबपूया पवत्तिया निययसत्तीए ॥३७॥
इय सुगहियपत्थयणा परलोयं पइ मरामि जइ ताव ! । तो किं मज्ज अणिट्ठं होही ता कुणसु मा खेयं ॥
इय पभणंता सहसा स्वामियनिस्सेससत्तसंघाया । पच्चवित्थयआहारा समाहिमरणेण मरिऊण ॥३९॥
महिंदे उवयन्ना देवत्तेणं महिद्धियसुरेसु । तत्तो य चुया लहिही तदयमरे सिवसुहं नियमा ॥४०॥

॥ इति चतुर्थजित्ताग्रतेऽतिथिसंविभागे शान्तिमतीकथा समाप्ता ॥

मा तात ! तत्र व्रज वर्धति नाथन्ति मुनिवरा यस्मान् । प्राय उत्तरेणं वालग्लान प्रमुच्य ॥२९॥
साधूना तेषा मये न काऽप्येतादृशो मया दृष्ट । सर्वेऽपि महासत्त्वान्तरु कर्मणि प्रकटितोत्साहा ॥३०॥
धीराणा कातराणा वपपट्ट सफटे समापतिते । नियमपरिपालनेन, सुत्थावत्थाया सर्वोऽपि ॥३१॥
पालयत्यभिप्रद, भवेताम का तत्र तात ! तनुपीढा ? । इत्यवसरो न लभ्यते पुण्येन विना तपसोऽपि ॥३२॥
जीवितं कस्य न वल्लभ घन पुन कस्य नेष्टम् । द्वे अपि अवसरापतिते तृणसमे गणयति विशिष्ट ॥३३॥
तस्मात्तात ! अवसरागतमरणमपि महोत्सव मम ज्ञानीहि । यत्र वा तत्र वा समये मर्त्येय नावतियमेन ॥३४॥
तप प्रसटेन मया दत्त दान मुनिभ्यश्चिरकालम् । शीलं मुनिर्मलमेव चिरमपि परिपालितं तथा च ॥३५॥
मुक्ताव-यादिक तथा तप कर्माणि विधिपुरस्सरम् । विहित यथाशक्ति विभावित्ता भावना अपि ॥३६॥
सार्धमिफवात्सल्ये छलिता न कदापि तथा च निदठ्य । तीर्थकरविम्बपूजा प्रवर्तिता निजदारत्या ॥३७॥
इति सुगृहीतपथ्यदना परलोयं प्रति निये यदि तात ! । तत किं ममानिष्टं भविष्यति तस्मात्सुमा सेदम् ॥
इति प्रमगन्ती सहसा क्षमिननि शेषसत्त्वसंगता । प्रत्याम्याताहारा ममाधिमरणेन मृत्वा ॥३९॥
माहेन्द्र उपपन्ना देवत्वेन महिद्धिरसुरेषु । ततश्च चुप्रा लभ्यते तृतीयमये शिवमुत्तं नियमान् ॥४०॥

जो कयविभागनियमो ओयणपाई ठवेइ सचिचे । सो चित्तदुष्टयाए लच्छिञ्ज लहिज्ज छलभावं ॥१॥
तथाहिः—

सिरिसंकेयट्ठाणं पुईटाणंति अत्थि गुरुनगरं । तत्थ निवो बलसारो सिट्ठीवि धणंजओ तह य ॥२॥
सिट्ठिस्स लच्छिनामा भज्जा लच्छिञ्ज विण्हुणो इट्ठा । किंतु अवचाभावो महल्लसल्लं मणे तीए ॥३॥
सो कोवि नत्थि जक्खाइवंतरो जत्स इच्छियं नेय । ओयाइयं तदावि हु न पुत्तमुहदंसणं जायं ॥४॥
नेमित्थियावि बहुया उवयरिया बहुधणेण भत्तीए । बद्धाओ मूलियाओ ण्ववणाइयाइं विहियाइं ॥५॥
तहवि न सुयसंपत्ती जाया तीए वणिस्स गहिणीए । अह अन्नया य वार्हि लोयं ददूण वचंतं ॥६॥
पुट्ठा तीए कावि हु सुसाविया कत्थ वच्चाए लोओ ? । सा भणइ दिव्वनाणी समोसढो चिट्ठए वार्हि ॥७॥
तव्वंदणत्थमेतो लोओ वच्चेइ सावि तो भणइ । गच्छामि अहंपि य सहि ! जइ सो मह कहइ सुयजम्मं ॥
सा भणइ सहि ! न गम्मइ इय बुद्धीए मुणीण पासम्मि । एमेव ताण भत्तीए सिज्झए चित्तिं सव्वं ॥
तो रहवरमारुहिउं चलिया सा सावियाए सह तत्थ । तीए कहिएण विहिणा बंदवि धरणीए उवविट्ठा ॥
सम्मत्ताइं सव्वं सावयधम्मं कहेइ से नाणी । तीएवि पसिणियं पुण विसेसओ कहइ अतिहियं ॥११॥
गिहिणो गिहे पसत्थे भोयणकाले उवट्ठिए जो उ । अकयअकारियपिडाइसंगहं कुणइ सो अतिही ॥१२॥
तत्स सिवसोक्खहेउं नायविट्ठं तु होइ जं दव्वं । तं देइ भत्तीएइयं भावंतो मणे सद्धो ॥१३॥

धन्नो अहं जत्स इमम्मि काले, पत्तो गिहे एस मुणी महप्पा ।

पसत्थभावेण विसुद्धदब्बे, दिन्नम्मि एसस्स महामुणिस्स ॥१४॥

यः कृतविभागनियम ओदनादि स्थापयति सचित्ते । स चित्तदुष्टया लक्ष्मीरिव लभेत छलभावम् ॥१॥
श्रीसंकेतस्यानं पृथिवीस्थानुमित्यस्ति गुरुनगरम् । तत्र नृपो बलसारः श्रेष्ठश्चपि घनजयस्तथा च ॥२॥
श्रेष्ठिनो लक्ष्मीनामा भार्या लक्ष्मीरिव विष्णोरिष्टा । किन्त्वपत्याभावो महाशय्यं मनसि तस्याः ॥३॥
स कोऽपि नास्ति यक्षादिव्यन्तरो यस्येस्ति तं नैव । उपयाचितं तथापि हि न पुत्रमुत्तदर्शनं जातम् ॥४॥
नैमित्तिका अपि बहव उपचरिता बहुधनेन भक्त्या । बद्धा मूलिकाः स्नपनादिकानि विहितानि ॥५॥
तथापि न सुतसंप्राप्तिर्जाता तस्या वणिजो गृहिण्याः । अथान्यदा च बहिलोकं हृष्ट्वा घनन्तम् ॥६॥
पुष्टा तया कापि हि सुश्राविका कुत्र व्रजति लोकः ? । सा भणति दिव्यज्ञानी समवसूतस्तिष्ठति बहिः ॥७॥
तद्वन्दनार्थमेव लोको व्रजति सापि ततो भणति । गच्छाम्यहमपि च सखि ! यदि स मम कथयति सुतजन्म ॥
सा भणति सखि ! न गम्यत इति बुद्ध्या युनीनां पार्श्वे । एवमेव तेषां मक्त्या सिध्यति चिन्तितं सर्वम् ॥
ततो रथवरमारुह्य चलित्वा सा श्राविकया सह तत्र । तया कथितेन विधिना बन्दिन्त्वा धरण्यामुपविष्टा ॥
सम्यक्त्वादि सर्वं श्रावकधर्मं कथयति तस्यै ज्ञानी । तथापि प्रश्रितं पुनर्विशेषतः कथयत्यतिथितम् ॥११॥
गृहिणो गृहे प्रशस्ते भोजनकाल उपस्थिते यस्तु । अकृताकारितपिण्डादिसंग्रहं करोति सोऽतिथिः ॥१२॥
तस्मै शिवसौख्येहेतोर्न्यायार्जितं तु भवति यद् द्रव्यम् । तद्दाति भक्त्येते भावयन्मनसि श्राद्धः ॥१३॥

तिन्नो मय जन्मजराजलाउलो, कुगाहगाहाइयजंतुसंकुलो ।
 दुक्खोहउत्तंगतरंगसंगओ, संसारसिंधूवि अणीरपारओ ॥१५॥
 जं माहणाखत्तियवेससुहा, अप्पणो वित्तियणिदियाए ।
 दब्ब उवज्जेवि वयति पत्ते, नायागय तं तु भणंति बुद्धा ॥१६॥
 तं अमखयं त च विवागसुंदरं, तं चेव दिन्नं हवई अणंतयं ।
 जं एसणीयं तह फासुयं च, वन्निज्जए तं अतिहीण दाणं ॥१७॥

एयं च भावणाए जह गहियं अतिहिसंविभागवयं । अइयारेहिं सुविसुद्धं पालेयव्वं तहच्चेय ॥१८॥
 अइयारा पुण सच्चित्तद्वयनिक्खवणपिहाणरूवाओ । तहा कालाइरूपणे परववएस प्पओसे य ॥१९॥
 तत्थ य सच्चित्तेसु दब्बेसु सुदयंयि अन्नं जं । निक्खिन्नवइ गिदी तं इह बुच्चइ सच्चित्तनिक्खवण ॥२०॥
 जं पुण सच्चित्तेणं कुणइ पिहाणाइं देयदब्बस्स । तं सच्चित्तपिहाणं दुइयइयारं भणंति बुद्धा ॥२१॥
 जं कुणइ भोयणविहिं पुब्बमदक्कमिउं साहुणो वेलं । कालाइरूपमदाणं तं भणियं वीयरार्हि ॥२२॥
 जं पुण परकीयमिणं दब्बं निययंयि साहइ मुणीण । उद्धो सद्धो, बुच्चइ तं परववएसदाणंयि ॥२३॥
 जं पुण मणिणो दट्ठं कुणइ अह देइ अवर्इसाए । कोहाइरुल्लसियमई मच्छरदाणं तमिह भणियं ॥२४॥
 इय अइयारविमुद्धं जो पालइ अतिहिसंविभागवयं । सो इह परलोएवि य पावइ सुमहल्लरुल्लाणं ॥२५॥

धन्योऽहं यस्यास्मिन् काले प्राप्ते गृहे एव मुनिर्महात्मा ।
 प्रशस्तभावेन विशुद्धद्रव्ये दत्त एतस्मै महापुनये ॥१४॥
 तीर्णो मया जन्मजराजलाकुल कुमाहप्राहादिकजन्तुसकुल ।
 दुःखौघोत्तुङ्गतरङ्गसगत संसारसिन्धुराम्यनादिपार ॥१५॥
 यद् ब्राह्मणक्षत्रियवैश्यशूद्रा आत्मात्मनो वृत्त्याऽनिन्दितया ।
 द्रव्यमुपास्य व्ययन्ते पात्रे न्यायागत तत्तु भणन्ति बुद्धा ॥१६॥
 तदक्षयं तच्च विपाकसुन्दरं तदेव दत्तं भवत्यनन्तम् ।
 येदेषणीयं तथा प्राप्तुकं च वर्यते तदतिथीना दानम् ॥१७॥

एतत्थ भावनया यथा गृहीतमतिथिसविभागवत्तम् । अतिचारे. सुविशुद्धं पालयितव्यं तथैव ॥१८॥
 अतिचारा. पुन सचित्तद्रव्यनिकषणपिधानरूपौ तु । तथा कालादिभरणे परव्यपदेशं प्रद्वेष्य ॥१९॥
 तत्र च सचित्तेषु द्रव्येषु शुद्धमप्यन्नं यत् । निक्षिपति गृही तदिहोऽन्यत्वे सचित्तनिकषणम् ॥२०॥
 यत्पुन सचित्तेन करोति विधानादि देयद्रव्यम् । तत् सचित्तपिधानं द्वितीयातिचारं भणन्ति बुद्धा ॥२१॥
 यत्करोति भोगनियमि पूर्वमतिक्रम्य साधोर्वेलाम् । कालातिक्रमदानं तद् मणिनं वीतरागं ॥२२॥
 यत्पुनः परकीयमिदं द्रव्यं निजमापि कथयति मुनिभ्यः । शुचं श्राद्धं, उच्यते तत्परव्यपदेशदानमपि ॥२३॥
 यत्पुनर्मुनीन् दृष्ट्वा हृष्यत्यथ ददात्यवर्यया । श्रोत्रादिकनुपिणमतिर्मत्सरदानं तदिह भणितम् ॥२४॥

इच्छा निसुणिऊणं समुट्ठियाए समग्गपरिसाए । अतिहीण संविभागे लच्छीएभिग्गहो गहिओ ॥२६॥
 भणिओ केवलनाणी मञ्ज गिहे पइदिणं पि नियमुणिणो । पट्टवियव्वा पट्टुणा भिक्खवट्ठाणुग्गहं काउं ॥
 इय भणिउं सा पत्ता नियगेहे पालए य वयमेयं । पुत्तं समीहमाणी न उणो धम्माहिलासेण ॥२८॥
 अह पुव्वकम्मवसओ पुत्तुप्पत्ती न से समुप्पन्ना । सिट्ठिलियदाणपइच्चा तत्तो लोयाणुवितीए ॥२९॥
 वियरइ किंचि वि दाणं विपलियभत्ती जईण निच्चं पि । अह अन्नया य कम्मवि महसवे रसवइं पउरं ॥
 निप्पाइऊण तीए सयलजणो मेलिओ नियगिहम्मि । भोयणइउं तत्तो इत्ते दइदूण मुणिवसहे ॥३१॥
 मुग्गपिडियाए उवरिं ठावइ सालिद्रालियालीओ । साणुवरिं पक्कं तो पत्ता साहुणो तत्थ ॥३२॥
 अब्बुट्ठेउं वंदइ पडिलाभत्तं च उट्ठए तत्तो । गहिऊणं सालिहूरं तो सा भणिया मुणिवरं हि ॥३३॥
 नो कप्पइ अम्हाणं सच्चित्तनिहित्तं इमं जेण । तो लम्मा निदेउं अप्पाणं मुणइ जह लोओ ॥३४॥
 हा हा अहं अहन्ना जमिमं साहूण नेय उवरियं । फामुयमेसणियं पि हु कुविया तो भणइ नियवेदि ॥
 हा दुट्ठु तए विहियं भग्गनिरासे ! इमं कुणंतीए । पक्कनाइविसिट्ठं सव्वं सच्चित्तनिक्खिक्खणा ॥३६॥
 तो अमणुक्कं दाउं तेसिं समुवट्ठिया मणे तुट्ठा । भणइ अहो ! मह इत्था एयं देतीए न वहंति ॥३७॥
 तो मुणिभत्ताए देवयाए सिक्खत्ताकए करो तीए । सक्कोटिओ समत्तो यंभि वि पत्तम्मि अवयरिउं ॥३८॥
 देवी जंपइ दुट्ठे मायाविणि कूडकारिणि अणज्जे ! । चारित्तरयणनिहिणो वि मुणिवरं इयपवंचेसि ॥३९॥

इत्यतिचारविशुद्धं यः पालयत्यतिथिसंविभागव्रतम् । स इह परलोकेऽपि च प्राप्नोति सुमहाकल्याणम् ॥
 इत्यादि श्रुत्वा सश्रुत्पितायां समग्रपर्वदि । अतिथीनां संविभागे लक्ष्म्याऽभिग्रहो गृहीतः ॥२९॥
 मणितः केवलज्ञानी मम गृहे प्रतिदिनमपि निजमुनयः । प्रस्थापयितव्याः प्रमुखा भिक्षार्थमनुग्रहं कृत्वा ॥
 इति मणित्वा सा माता निजगेहे पालयति च व्रतमेतत् । पुत्रं समीहमाना न पुनर्धर्माभिलाषेण ॥२८॥
 अथ पूर्वकर्मवशतः पुत्रोत्पत्तिर्न तस्याः समुत्पन्ना । शिथिलितदानप्रतिज्ञा ततो लोकानुवृत्त्या ॥२९॥
 वितरति किञ्चिदपि दानं विमलितमक्तिर्यतिभ्यो नित्यमपि । अथान्यदा च कस्मिन्नपि महोत्सवे रसवतीं प्रचुराम् ॥
 निष्पाद्य तया सकलजने मेलितो निजगृहे । भोजनहेतोस्तत आगतो ह्यष्टा मुनिवृषमान् ॥३१॥
 मुद्रपिण्डिकाया उपरि स्थापयति सा शालिसूपस्थालीः । तासामुपरि पक्वान्नं ततः प्रातः साधवस्तत्र ॥
 अभ्युत्थाय बन्दते प्रतिलामार्थं चोत्तिष्ठति ततः । गृहीत्वा शालिकूरं ततः सा मणिता मुनिवरैः ॥३२॥
 नो कल्पतेऽस्माकं साचित्तनिहितमिदं येन । ततो लम्मा निन्दितुमात्मानं शृणोति यथा लोकः ॥३४॥
 हाहा अहमधन्या यदिदं साधुभ्यो नैवोपचरितम् । प्रासुक्येवर्णायमपि हि कृपिता ततो मणति निजचेटीम् ॥
 हा दुष्टु त्वया विहितं मायनिरासे ! इदं कुर्वत्या । पक्वान्नादिविशिष्टं सर्वं सचित्तनिक्षेपणात् ॥३६॥
 ततोऽमनेर्ज्ञ दातुं तेभ्यः समुपस्थिता मनसि तुष्टा । भणत्यहो ! मम हस्तावेतद्वदत्या न वहतः ॥३७॥
 ततो मुनिभक्त्या देवतया शिष्टाकृते करस्तस्याः । सक्कोटिकः समक्तः स्तम्भयित्वा पात्रेऽवतीर्य ॥३८॥

इय निद्रिवि देवीए भणिया लच्छी हले ! न हणिया सि । जीवद्यच्चिय धम्मो इय भणिवि अदंसणं पत्ता ॥
 धिकारिया य लच्छी सयणेहिं तओ य योवकालेण । उत्थंभिया य तीए अप्पडिक्कता य मरिऊण ॥४१॥
 पणपन्नियाण मज्जे उववन्ना सा तओ भवे भमिउं । संपत्तवोहिलामा लहिही सा मोक्खसोक्खंवि ॥४२॥
 इय नाऊणं भव्वा ! अइयारविज्जियं वयं चरह । इहरा इहलोएवि हु पाविस्सह तिवस्सदुवत्ताइं ॥४३॥

॥ इत्यतिथिसंविभागे प्रथमातिचारदृष्टान्तः ॥

देवी जल्पति दुष्टे मायाविनि कूटकारिणि अनार्ये । चारित्ररत्ननिधीनपि मुनिवरानिति प्रवक्ष्यसे ॥३९॥
 इति निन्दित्वा देव्या भणिता लक्ष्मीर्हले ! न हत्यासि । जीवद्यैव धर्मे इति भणित्वाऽदर्शनं प्राप्ता ॥४०॥
 धिकारिता च सक्ष्मीः स्वजनैस्ततश्च स्तोत्रकालेन । उत्तमिज्ञा च तयाऽप्रतिक्रान्ता च मृत्वा ॥४१॥
 प्रणपर्णिकानां मध्य उपपन्ना सा ततो भवे भ्रमिस्वा । संप्राप्तवोषिलांमा लप्स्यते सा मोक्षसौख्यमपि ॥४२॥
 इति ज्ञात्वा भव्याः ! अतिचारविवर्जितं व्रतं चरत । इतरपेहलोकेऽपि हि प्राप्स्यथ तीक्ष्णदुःखानि ॥४३॥

सच्चित्तेण पिहई देयं जोतिहिविभागकयनियमो । सो वंधइ घणकम्मं जह वद्धं विजयसिद्धिणीए ॥१॥
तथाहि;—

पवरखमाहरकलियं बहुविज्जाहरसुरूवयेयइहं । जणवयसयसंकिन्नं वित्थिन्नं भरहसित्तं ॥२॥
भदिलपुरमत्थि पुरं अत्थिसमत्थो सुपत्थिबो पत्थो । तत्थामि तद्दा सुजसो सम्मदिट्ठी नयरसिट्ठी ॥३॥
तत्सासि पिपा विजया विजयपढायव्व कामभवणस्स । जिणधम्ममि पमत्ता संसत्ता कुमयचारिमु ॥४॥
अहं सुजसो उज्जाणे पाउसकालमि संठिया गुरुणो । समजलधिमूरिणो विमलनाणिणो वंदए गंतु ॥
सुणइ य जिणंदयम्मं पइदिवसं भूरिदेसणाहिट्ठी । भणइ य भज्जे गंतुं नमिडे मूरिं सुणमु धम्मं ॥६॥
सा भणइ अहं गच्छामि किंतु जइ ते न दित्ति मह नियमे । सच्चित्तणंतयाणं तो सिट्ठी भणइ न कयाई ॥
ते दित्ति बला नियमं दिंसंति धम्मं सुणेत्तु तं भव्वा । जे जे नियमे मग्गंति ताण ते दित्ति जहजोग्गं ॥
इय धीरविडे नीया गुरुण पासम्मि सिद्धिणा भज्जा । वंदेउं उवइत्ता ताण पुरो धम्मसवणत्थं ॥९॥
सम्मत्ताइसावयवयाई कहियाई तीए तो भणियं । अतिहीण संविभागे मह नियमं देह पत्तिज्जण ॥१०॥
तो तीए पुरो गुरुणा सवित्थरं साहिज्जण अय्यारे । दिन्नो नियमो अतिहिव्वयम्मि तह कहियमेयं च ॥
पोसहपारणयम्मि नियमा साहूण जं किर न दिन्नं । तं भुंजइ न हुं सइहो तो सुद्धो पोसहो होइ ॥१२॥
सव्वारंभपउत्ता गिह्णिणो साहूण संविभागम्मि । निच्चं करंति जुत्तं किं पुण उववासपारणए ? ॥१३॥
जो निच्चं चिय जइणो विसुद्धभावेण संविभागंति । भत्तेण मणुत्तेण ते सुहिणो हुंति सव्वत्थ ॥१४॥

सच्चित्तेन पिदधाति देयं योऽतिथिविभागकृतनियमः । स बन्धाति घनकर्म यथा बद्धं विजयश्रेष्ठिन्या ॥१॥

प्रवरक्षमाघरकलितं बहुविधापरसुरूषवैदग्ध्यं (तादृशं)म् । जनपदशतसंकीर्णं विस्तीर्णं भरतक्षेत्रमिव ॥२॥

भदिलपुरमस्ति पुरमपिसमर्थः सुपार्थिवः पार्थः । तत्रासीत्तथा सुयशः सन्वय्वाट्टिर्नगरश्रेष्ठी ॥३॥

तस्यासीत्पित्रया विजया विजयपताकेव कामभवनस्य । जिणधर्मे प्रमत्ता संसक्ता कुमत्तचारिणु ॥४॥

अप सुयशा दधाने प्राट्काले संस्थितान् । शमजलधिसूरीन् विमलज्ञानान् बन्दते गत्वा ॥९॥

शृणोति च जितेन्द्रधर्मं प्रतिदिवसं सूरिदेशनाहृतः । मणति च भार्या गत्वा तत्त्वा सूरिं शृणु धर्मम् ॥६॥

सा मणत्यहं गच्छामि किन्तु यदि ते न ददति मम नियमान् । सच्चित्तानन्तानां ततः श्रेष्ठो मणति न कदाचित् ॥

ते ददति बलान्नियमं दिशन्ति धर्मं श्रुत्वा तं भव्याः । यान्याकियमान्मार्गयन्ति तेषां तान्ददति यथायोग्यम् ॥८॥

इति धीरयित्वा नीता गुरुणां पादौ श्रेष्ठिना भार्या । बन्दितापविष्टा तेषां पुरो धर्मश्रवणार्थम् ॥९॥

सम्यक्प्रवादिश्रावकव्रतानि कथितानि तथा ततो मणितम् । अतिथीनां संविभागे मम नियमं दत्तं प्रसद्य ॥

ततस्तस्याः पुरो गुरुणा सविस्तरं कथयित्वातिचारान् । दत्तो नियमोऽतिथिभ्रते तथा कथितमेतच्च ॥११॥

पौषपपारणे नियमात्साधुभ्यो यत्किल न दत्तम् । तद् मुद्दे न हि श्राद्धस्ततः शुद्धः पौषयो भवेत् ॥१२॥

सर्वाश्ममप्रवृत्ता गृहिणः साधूनां संविभागे । नित्यं कुर्वन्ति यत्नं किं पुनरुपवासपारणे ? ॥१३॥

यो नित्यमेव यतीन् विशुद्धभावेन संविमजन्ते । भक्तेन मनोज्ञेन ते सुखिनो भवन्ति सर्वत्र ॥१४॥

ते धन्वा धनवङ्गो जाण धणं निचमेव उवओगं । वच्चइ जिणमवणेसु जईसु साहम्मिएसु च ॥१५॥
 जं नवि धणं धणीणं उवउज्जइ धम्मिएसु कज्जेसु । कज्जवसरिसं तं खलु बहुएणवि को गुणो तेण ॥
 धन्वा ते खलु पुरिसा दाणं दिंताण जाण सयकालं । बोलीणमाउयं सुविहियाण सुविसुद्धभचीए ॥१७॥
 इय भावणाए सम्म पक्खालित्ता भणोमल सव्वं । आराहए विसुद्धं सावयधम्मं सया सद्धो ॥१८॥
 इय निसुणिऊण संवेगपरवसा मा भणेइ मुणिरायं । मह गेहे निचंपि हु पेसेयव्वं मुणीण जुय ॥१९॥
 तो सूरी तयभिसुद्धं भणइ जहा वट्टमाणजोगेण । चरणेसु लग्गिऊणं सिट्ठी पभणेइ तं एवं ॥२०॥
 एयं पमायवहुलं नित्थारइ करिवि गरुयकारुव्वं । जम्हा नचोवाओ इमीए भवजलहितरणम्मि ॥२१॥
 इच्चाइ जंपिऊणं सिट्ठी पत्तो संभज्जओ गेहे । पट्टवियं मुणिजुयलं सिट्ठिगिहे सूरिणा समए ॥२२॥
 तं ईतं सा दट्ठुं वंदइ भचीए सिट्ठिणा सहिया । चरविहआहारेणं पडिलाइ सुद्धसद्धाए ॥२३॥
 एवं निचंपि तओ सिट्ठी दावावए पउरदव्वं । तो सा चितइ एवं बहुव्वओ अम्हगेहम्मि ॥२४॥
 नियमो मएवि गहिओ अतिहीणं निचमेव दाणम्मि । ता तह करेमि जह दोवि हुंति एवं विचित्तं ॥
 चहुलीवहुलत्तणओ सालिघयाईण थालियाणुवरिं । विज्जउरचिम्भोई कुणइ पिहाणाइ सव्वरथ ॥२५॥
 जह साहण न कप्पइ, अह साहुसमागमम्मि तह चेव । पडिवत्ति काऊणं समुट्टए दाणमणुदाइ ॥२७॥
 सालिप्पमुद्धं गहिंउं मुणीहिं भणियं सचित्तपिहियमिणं । अम्हाण नो कप्पइ ता मा गिण्हेसु अम्हरूप ॥
 तो सा भणेइ हद्धी साहण अरुप्पियं इमं जाय । कम्मारियाइ कीइवि मज्झ अपुणेहिं इय विहियं ॥२९॥

ते धन्या धनपतयो येषा धनं नित्यमेवापयोगम् । नञति जिनमवनेषु यतिषु साधर्मिकेषु च ॥१५॥
 यत्नैव धनं धनिनामुपयुज्यते धार्मिकेषु कार्येषु । तुणावृत्तकरसदृश तत्खलु बहुनापि को गुणस्तेन । ॥१६॥
 धन्यास्तु खलु पुरसा दान दत्ता यथा सदाकालम् । अतिक्रान्तमायु सुविहितेभ्यः सुविशुद्धमनसा ॥१७॥
 इति भावनया सम्यक् प्रक्षाल्य मनोमल सर्वम् । आराधयति विशुद्धं श्रावकधर्मं सदा श्राद्ध ॥१८॥
 इति श्रुत्या संवेगपरवशा सा भणति मुनिराजम् । मम गेहे नित्यमपि हि प्रेषयितव्यं मुन्योर्युगम् ॥१९॥
 ततः सूरस्तदभिमुखं भणति यथा वर्तमानयोगेन । चरणेषु लगित्वा श्रेष्ठी प्रमणति तमेवम् ॥२०॥
 एता प्रमादषट्कुलां निस्ताप्यत कृत्वा मुक्तारण्यम् । यस्मान्नान्योपायोऽन्या भवन्नरहितरणे ॥२१॥
 इत्यादि अन्विता श्रेष्ठी प्राप्तं समार्यो गेहे । प्रस्थापितं मुनियुगलं श्रेष्ठिगृहे सूरिणा समये ॥२२॥
 तदामृतं वा दृष्ट्वा चन्दने भक्त्या श्रेष्ठिना सहिता । चतुर्विधाहारेण प्रतिलम्बयति शुद्धश्रद्धया ॥२३॥
 एव नित्यमपि ततः श्रेष्ठं दापयति प्रचुरद्वयम् । ततः सा चिन्तयत्येव बहुव्ययोऽस्मद्गेहे ॥२४॥
 नियमो मयापि गृहीतोऽतिथीनां नित्यमेव दाने । तस्मात्तया करोमि यथा द्वावपि भवन एवं विचिन्त्य ॥
 मायावद्वृत्तं सालिघृन्तनीनां स्थालीनामुपरि । बीजपूजिर्भट्टे करोति पिधानानि सर्वत्र ॥२६॥
 यथा साधूनां न कल्पते, अथ साधुसमागमे तथैव । प्रतिवर्ति कृत्वा समुत्तिष्ठति दानमनुदातुम् ॥२७॥
 साक्षिप्रभुग मदीयं मुनिभिर्भणिषि सचिषापेक्षितमिदम् । अस्माकं नो कल्पते तस्मान्मा गृहाणाम्भकृते ॥२८॥

हा हा अहं अभंगा जाया इचाइ जंगमाणी सा । अत्रेपि हु विहरावसु इय भणिया सेट्टिणा तत्तो ॥
 वल्लवणगाइद्वं दाऊण मुणिवरे नमसेउं । नियगेहाउं विसज्जइ अणुगम्मिबि कइवयपयाइं ॥३१॥
 तह यट्टइ सच्चित्तं कयावि इंते मुणीसरे दट्ठं । कइया करे करेईं सनीरकरवंपि एमेव ॥३२॥
 जलियजलणस्स उवरिं धरेइ घयकूरयालियाईयं । इय एवं कुच्चंतीं साहृहिं क्रमेण सा नाया ॥३३॥
 बहूकूडकवडकलिया एसां दाउं न इच्छए किपि । उपरोहेणं सेट्टिस्स तहवि ते जंति भिक्खट्ठा ॥३४॥
 अहं अन्नया मया सा वासियवमणेण पीडिया बाढं । पणपनिषाण मज्जे उववद्वा वंतरसुरेसु ॥३५॥
 तत्तो जुया य भमिही कइवि भवे तो विदेहवासमि । संपत्तचरणरिद्धी सिद्धिपि हु पाविही कमसो ॥

॥ इत्यतिथिसंविमाने द्वितीयातिचारविपाके विजयादशान्तः ॥

ततः सा भणति हा विक्साधूनामकल्यमिदं जातम् । कर्मचारिकया कयापि ममापुण्यैरिति विहितम् ॥२९॥
 हा हा अहममाया जातेत्यादि जल्पन्ती सा । अन्यद्रापि हि विहारयेति भणिता श्रेष्ठिना ततः ॥३०॥
 वल्लवणकादिद्रव्यं दत्त्वा मुनिवरान्नमस्यित्वा । निजगेहाइ विसुज्जत्यनुगम्य कतिपयपदानि ॥३१॥
 तथा यट्टयति सच्चित्तं कदाप्यायतो मुनीश्वरान् दृष्ट्वा । कदा करे करोति सनीरपात्रमप्येवमेव ॥३२॥
 ज्वलितज्वलनस्योपरि धरति घृतकूरस्थाल्यादिकम् । इत्येवं कुर्वती साधुभिः क्रमेण सा ज्ञाता ॥३३॥
 बहुकूटकपटकलितैषा दातुं नेच्छति किमपि । उपरोधेन श्रेष्ठिनस्तथापि ते यान्ति मिक्षार्थम् ॥३४॥
 अथान्यदा मृता सा वासितवमनेन पीडिता बाढम् । पणपर्णिकानां मध्य उपपन्ना व्यन्तरसुरेषु ॥३५॥
 ततश्च्युता च भ्रमिष्यति कत्यापि सर्वास्ततो विदेहवर्षे । संप्राप्तचरणदिः सिद्धिमपि हि प्राप्स्यति क्रमशः ॥

कालाद्यक्रमदाणं द्वितोवि हु तण्फल न पावेइ । जह देवचंदसइदो सढच्चित्तो दाणकयनियमो ॥१॥
तथाहि;—

लन्डीमंदिरनामं नयरं इह अत्थिसुत्थियजणोहं । सप्पुरिसचरियचित्ताइं जत्थ भवणाइं दीसंति ॥२॥
तत्थ ढरियारिपिगनाइदप्पदलणम्मि सरहसो सरहो । ससिकंतिकिच्चिसुरसरिहिमायलो वज्जसारनिवो ॥
तह देवचंदनामा निवसइ वणिओ पभूयणणकल्लिओ । तवभज्जा देवसिरी सिरीव हरिणो सयाणुगया ॥
अइकिविणो पगईए न देइ दाणं कयावि कस्सवि य । तहवि हु धम्महिंलासी न विलासी जोव्वणत्तोवि ॥
अह चउनाणी मूरी समोसदो तत्थ धाहिरुज्जाणे । उज्जाणपालयाणं पासम्मि गओ तथा सोवि ॥६॥
उग्गाहणियाहेउ तेवि हु सूरीण पायमूलम्मि । जिणधम्मं निसुणंता दिट्ठा तो सोवि तं मूर्ति ॥७॥
वंदेउ उवविट्ठो निसुणइ धम्मं परेण विणएण । दाणतवसीलभावणपइयं मइमोहनम्महणं ॥८॥
तथाहि;—

दाणसीलतवभावणसंसिउ धीरिहिं धम्म चउव्विहु दंसिउ ।

उत्तरतिविहकरणअसमयं दं दाणधम्म पुरु जि जयइ गिहत्थइ ॥९॥

आरंभनिपत्ताणं अकरिताणं अकारंतिताणं । धम्मट्ठा दायव्वं गिहीहिं साहूण जं भणियं ॥१०॥
संतं वज्जमणिच्चं जो ठाणे दाणपि नो दए । वराओ तुच्छओ एसो कह सीलं दुद्धरं धरे ? ॥११॥
जम्हा धम्माणं चिय नराण देयं च दाणसत्ती य । पचेण य सह जोगो जायइ चिरच्चिन्नपुत्तेहिं ॥१२॥
तथाहि;—

कालातिरुमदान ददपि हि तत्कत्र न प्राप्नोति । यथा देवचन्द्रश्चाद्ध शठचित्तो दानकृतनियम ॥१॥

लन्दीमन्दिरनामं नगरमिहास्ति सुस्थितजनौघम् । सत्पुरुषचरितचित्राणि यत्र भवनानि दृश्यन्ते ॥२॥

तत्र दत्तारिगृगनायर्षदलने सरभस शरभ । शशिकान्तिकीर्त्तिसुरसरिद्विमाचलो वज्रसारनृप ॥३॥

तथा देवचन्द्रनामा निवसति वणिक् प्रभूतधनकलित । तद्धार्या देवश्री श्रीरिव हरे सदातुगता ॥४॥

अतिवृषण प्रवृत्त्या न ददाति दान कदापि कस्यापि च । तथापि हि धर्माभिलाषी न विलासी यौवनस्योऽपि ॥५॥

अथ चतुर्जान सुरि समयसुलस्तत्र बहिरुद्याने । उद्यानपालकाना पार्श्वे गतस्तदा सोऽपि ॥६॥

उद्ग्राहणिकहेतोस्तेऽपि हि मूरीणा पादमूले । जिनधर्मं दृष्टवन्तो दृष्टास्तत सोऽपि त स्मरिम् ॥७॥

मन्दिरवोपविष्ट दृष्टोति धर्म परेण विनयेन । दानतप शीलभावनामय मतिमोहनिर्मथनम् ॥८॥

दानशीलतपोभावनाशमितो धैर्यधर्मश्चतुर्विधो दर्शित ।

उत्तरत्रिविधकरणसमर्थाना दानधर्म परो जयति गृहस्थानाम् ॥९॥

आरम्भनिवृत्तेभ्योऽपुर्वद्वन्द्वोऽकारणद्वय । धर्माय दानाय गृहिणि मायुष्यो यद्वर्णितम् ॥१०॥

सः पापमनित्य य स्थाने दानमपि नो दद्यात् । वराकम्बुच्छ एष कथं शीलं दुर्धरं धरेत् ? ॥११॥

यस्याद्रूपानामेव नगणा देयं च दानशक्तिश्च । पात्रेण च सह योगो जायते विरचीर्णपुण्ये ॥१२॥

केवि नियजीवियं पि हु संदेहत्तुलाए ठाविऊण सया । लंयंति जलनिहिं नहु पावंति वरादियं तद्वि ॥
अन्ने कहमवि पावंति किं पि पुजेहिं तेवि किवणत्ता । पाणवएवि विचंति नियधणं नेय जं भणियं ॥१४॥
चाइयणकरपरं परपरियत्तणखेयवसपरिस्संता । अत्था किविणवत्तया सत्थावत्था सुयंतिव्व ॥१५॥
आयरपवइद्वयावि हु सव्वपयत्तेण रक्खिया निचं । किविणाण धणसमिद्धी परकज्जट्टा कुमारिव्व ॥
अह्व केसिपि जायइ धणसंपत्तीवि दाणमत्तीवि । तद्विकेसिपि दुल्लो सुपत्तंसंगो इवइ जम्हा ॥१७॥
सव्वारंभनियत्तं निम्मलचित्तं पविचचारितं । निक्कारणकरुणारसजुत्तं पत्तं जए विरलं ॥१८॥
ता किं बहुणा इह जंपिण जइ महइ कहवि भवविरहं । सुत्तविहिणा सुपत्ते उवउंजइ नियधणं धणिणो ॥
यतः—

“पटुतरपवनवशाकुलितकुबलयदलतरलानि । जीवितयौवनयुवातिजनघनलवलाममुत्तानि” ॥

इय मुणिवि देवचंदेणभिग्गहो अतिहिंसंविभागम्मि । गहिओ तो आहुया भिक्खट्टा नियगिहं मुणिणो ॥
समए तेवि हु पत्ता विसुद्धसिद्धन्नसंगहनिमित्तं । गिण्हंति तेण दिन्नं जहोच्चियं भणइ सो एवं ॥२१॥
अज्ज सुभत्तं भुत्तं पागविही मज्ज अज्ज खलु सफला । जं गुरुभोयणसेसं भुंजिस्समहंति सो तयणु ॥
अणुगमिऊणं मुणिणो भुंजइ य सयं मुणीण उव्वरियं । मुणिणोवि गुरुसयासे सव्वे एयं निवेयंति ॥
भणिया जइणो गुरुगा एयस्स गिहे सपावि गंतव्वं । अवसरइ किविणसदो पावइ तह निज्जरं जेण ॥
तो पइदियइं मुणिणो गच्छंति गिहम्मि तस्स भिक्खट्टा । पयईए तस्स मज्जा उयारचित्ता तओ पउरं ॥
देइ घयधोल्लोयगसक्करदव्वाइं पइदिणं पायं । पिच्छइ य देवचंदो दिज्जंतं तं तओ भणइ ॥२६॥

केऽपि निजजीवितमपि हि संदेहत्तुलायां स्थापयित्वा सदा । लङ्घन्ते जलनिधिं नहि प्राप्नुवन्ति वरादिकां तथापि ॥
अन्ये कथमपि प्राप्नुवन्ति किमपि पुण्यैस्तेऽपि कृपणत्वात् । प्राणात्ययेऽपि व्ययन्ते निजघनं नैव यद्गणितम् ॥
त्यागिननकरपरम्परापरिवर्तनखेदवशापरिश्रान्ताः । अर्थाः कृपणगृहस्थाः स्वस्थावस्थाः स्वपत्नीव ॥१९॥
आदरमवर्धिता अपि हि सर्वप्रयत्नेन रक्षिता नित्यम् । कृपणानां घनसमृद्धिः परकार्यार्था कुमारिव ॥१६॥
अथवा केयामपि जायते घनसंपत्तिरपि दानशक्तिरपि । तथापि केयामपि दुर्लभः सुपात्रसङ्गो भवति यस्मात् ॥
सर्वारम्भनिवृत्तं निर्मलचित्तं पावित्रचारित्रम् । निष्कारणकरुणारसयुक्तं पात्रं गगति विरलम् ॥१८॥
तस्मात्किं बहुनेह जल्पितेन यदि काङ्क्षतकथमपि भवविरहम् । सूत्रविधिना सुपात्र उपयुद्गव्यं निजघनं घनिनः ॥
इति श्रुत्वा देवचन्द्रेणाभिग्रहोऽतिशयसंविभागे । गृहीतस्तत आहूता भिक्षार्थं निजगृहे मुनयः ॥२०॥
समये तेऽपि हि प्राप्ता विशुद्धसिद्धान्तसंग्रहनिमित्तम् । गृह्णन्ति तेन दत्तं यथोचितं यणति ए एवम् ॥२१॥
अथ सुभक्तं भुक्तं पाकविधिर्ममाद्य खलु सफलः । यद् गुरुभोजनशेषं भोक्ष्येऽहमिति स तदनु ॥२२॥
अनुगम्य मुनीन् मुक्ते च स्वयं मुनीनामुद्बुत्तम् । मुनयोऽपि गुरुसकाशे सर्व एतांशिवदयन्ति ॥२३॥
भणिता यतिनो गुरुर्नेतस्य गृहे सदापि गन्तव्यम् । अपसरति कृपणशब्दः प्राप्नोति तथा निर्गन्तं येन ॥२४॥
ततः प्रतिदिवसं मुनयो गच्छन्ति गृहे तस्य भिक्षार्थम् । प्रकृत्या तस्य भार्योदारचित्ता ततः प्रचुरम् ॥२५॥

नियमज्जं किवणत्ता पडिलाभिस्सामि मुणिवरे अहयं । इत्यट्ठे मह नियमो इय भणिउं वीयदिवसम्मि ॥
 सयमेव गओ वसहिं मुणिणो आमंतिऊण नियगेहे । आणेउं पडिलाहइ घएण पलियद्धमाणेण ॥२८॥
 तो वंदिउं विसज्जइ मुणिणो अन्नत्थ विहरिउं पत्ता । मूरीण संनिहाणे ता पुट्ठा सूरिणा मुणिणो ॥
 किं तस्स गिहे लद्धं तो मुणिणा दंसियं तयं तुप्यं । गुरुणावि य ते भणिया तस्स गिहे नेय गंतव्वं ॥
 अनिमंतिएहिं, तत्तो तइयदिणे आगओ निमंतेउं । मुणिवरभोयणकाले समइक्कंतम्मि, तो गुरुणा ॥
 भणियं भुत्ता मुणिणो अब्भत्तहं न जेहिं भो ! विहियं । सदसीलयाए खेयं कुणमाणो पुणविसो भणिओ ॥
 मा कुणसु भइ ! खेय कारणओ अज्ज तुज्ज गेहम्मि । न गया मुणिणो तो सो भुत्तो गंतूण गेहम्मि ॥
 अइमत्ताहारेणं संजायविमूइओ तओ परिउं । उववन्नो भूएसुं कमेण लहिही सिवसुहंपि ॥३४॥
 ता भो ! वयाइयारो कायव्वो नेय बुद्धिमंतेहिं । अइयारे कुणमाणो कमेण भंगंपि सो कुणइ ॥३५॥

॥ इत्यतिथिसंघिभागधत्ते तृतीयातिचारदृष्टान्तः ॥

ददाति घृतघोलमोदकशर्कराद्रव्याणि प्रतिदिनं प्रायः । पश्यति च देवचन्द्रो दीयमानं तत्ततो भणति ॥२९॥
 निजमार्या कृपणत्वात्प्रतिलम्भयिष्यामि मुनिवरानहम् । अत्रार्थे मम नियम इति भणित्वा द्वितीयदिवसे ॥
 स्वयमेव गतो वसतिं मुनीनामन्य निजगेहे । आनीय प्रतिलम्भयति घृतेन पर्यार्षमानेन ॥२८॥
 ततो वन्दित्वा विसृजति मुनयोऽन्यत्र बिहृत्य प्राप्ताः । सूरिणां संनिधाने तदा पृष्ठाः सूरिणा मुनयः ॥२९॥
 किं तस्य गृहे लब्धं ततो मुनिना दर्शितं तद् घृतम् । गुरुणापि च ते भणितास्तस्य गृहे नैव गन्तव्यम् ॥
 अनिमन्त्रितैः, ततस्तृतीयदिन आगतो निमन्त्रयितुम् । मुनिवरभोजनकाले समतिक्रान्ते, ततो गुरुणा ॥३१॥
 भणितं भुक्त्वा मुनयोऽभवतार्थं नैवर्धोः ! विहितम् । शठशीलतया खेदं कुर्वन् पुनरपि स भणितः ॥३२॥
 मा कुरु भद्र ! खेदं कारणतोऽद्य तव गेहे । न गता मुनयस्ततः स मुक्तो गत्वा गेहे ॥३३॥
 अतिमात्राहारेण संजातविसृचिकस्ततो मृत्वा । उपवन्नो भूतेषु क्रमेण लप्स्यते शिवसुखमपि ॥३४॥
 तस्माद् भो व्रतातिचारः कर्तव्यो नैव बुद्धिमद्भिः । अतिचारान्कुर्वन्क्रमेण भङ्गमपि स करोति ॥३५॥

नियद्वंवि परकं पत्ते गिहमागएवि जे विति । कयअतिहिदाणणियमा थेरिच्च लहंति ते दुवसं ॥१॥
तथाहि;—

अस्थि सुविसालसालगभग्गरविरहत्तरंगगइपसरं । नामेणं विस्सपुंरं विस्सस्सवि विस्सुयं नयरं ॥२॥
जे वा कुलीणवासं मुणीहिं परिवज्जियं हरिपुरिपि । हसइ हरहासससरहसियजिणहरसिहरसोहाहिं ॥
पउमाणणाहिं सुपओहराहिं पप्फुल्लकुवलयच्छीहिं । मज्जे नियंविणाहिं वहिया सरसीहिं सोहेइ ॥४॥
तं परिपालइ पत्थिवमत्थयमणिकिरणविच्छुरियचरणो । राया समयमियारी भज्जा से चंदलेहत्ति ॥५॥
तत्थवि य वसइ एक्का थेरी गुरुदुक्खभारतवियंगी । ईसरगिहेसु कम्मं कुणमाणी गमइ द्वियहाइ ॥६॥
अह तत्थ समोतरिओ सूरी नामेण मलयचंदोति । जाइ जणो तव्वंदणहेउं थेरीवि भत्तीए ॥७॥
वंदेउं उवविट्ठा निसुणइ धम्मं मुणिदपासम्मि । पउमं चिय सम्मत्तं वचइ सूरी इयसरूवं ॥८॥
तथाहि;—

दुत्तारदूतीरे फुट्टिए जाणम्मि मज्जमाणस्स । पुरिस्स जलहियज्जे जह फलयासायणं सरणं ॥९॥
तह संसारसमुदे दुत्तारे दुसहदुक्खजलगहिरे । जीवस्स होइ सरणं सम्मत्तासायणं चेत्त ॥१०॥
जह दुक्काले काले असणविहीणस्स कस्सइ नरस्स । छुहियस्स होइ सहसा परमत्तं किंपि पुत्तेहिं ॥११॥
तह दूसमाए काले पमायवहुलस्स जीववग्गस्स । दुहियस्स होइ सहसा सम्मत्तं अमयनीसंदं ॥१२॥
जह कोइ हीरमाणो तरलतरंगेण गिरिनइजलेण । कहकहवि जीयसेसो पावइ तद्विडविपालवं ॥१३॥
तह रायमहागिरिनइपवाहपिल्लणगलस्थिओ जीवो । पावइ कोइ सउओ सम्मत्तस्वरालवं ॥१४॥

निजद्रव्यमपि परकीयं पात्रे गृहमागतेऽपि ये ब्रुवन्ति । कृतातिथिदाननियमा स्थविरेव लभन्ते ते दुःखम् ॥१॥

अस्ति शुविशालशालाप्रमग्गरविरथत्तरङ्गगतिप्रसरम् । नाम्ना विश्वपुरं विश्वस्यापि विश्रुतं नगरम् ॥२॥
यद् वा कुलीनवासं मुनिभिः परिवर्जितां हरिपुरीमपि । हसति हरहासशशरहसितजिनगृहशिखरशोभाभिः ॥३॥
प्रधाननाभिः सुपयोधरभिः प्रफुल्लकुवलाक्षी(च्छा)भिः । मध्ये नितम्बिनीभिर्बहिः सरसीभिः शोभते ॥४॥
तत्परिपालयति पार्थिवमस्तकमणिकिरणच्छुरितचरणः । राना समयमृगारिर्मर्या तस्य चन्द्रलेखेति ॥५॥
तत्रापि च वसत्येका स्पष्टिरा गुरुदुःखभारतसाङ्गी । ईश्वरगृहेषु कर्म कुर्वाणा गमयति दिवसानि ॥६॥
अथ तत्र समवसतः सूरिर्नाम्ना मलयचन्द्र इति । याति जनस्तद्वन्दनहेतोः स्थविरापि भक्त्या ॥७॥
वन्दिद्वोपविष्टा शृणोति धर्मं मुनीन्द्रपार्श्वे । प्रथमेव सम्यक्त्वं वर्णयति सूरिश्रितस्वरूपम् ॥८॥
दुस्त्वारदूतीरे स्फुटिते याने मज्जतः । पुरुषस्य जलाधिमध्ये यथा फलकासादनं शरणम् ॥९॥
तथा संसारसमुदे दुस्त्तारे दुस्सहदुःखजलगमैरे । जीवस्य भवति शरणं सम्यक्त्वासादनमेव ॥१०॥
यथा दुष्काले कालेऽशनविहीनस्य कस्यचिन्नरस्य । क्षुधितस्य भवति सहसा परमात्रं किमपि पृथैः ॥११॥
तथा दुष्पमायां काले प्रमादबहुलस्य जीववर्गस्य । दुःखितस्य भवति सहसा सम्यक्त्वममृतानि-त्यन्दम् ॥
यथा कोऽपि द्वियमाणस्तरलतरङ्गेण गिरिणदीजलेन । कथं कथमपि आविति तद्विदपिप्रालम्बम् ॥

जह लोहानं सुवन्नं तणाणं धनं धणाणं रयणां । रयणाणं कामरयणं तहं भो धम्माणं जिणधम्मो ॥
 जह नन्दणं वणाणं दुमाणं कण्णदुमो मुणीणं जिणो । पुरिसाणं चक्कवट्टी तहैव धम्माणं जिणधम्मो ॥१६॥
 नायाणं नागिंदो चंदो नखत्ततारगाणं च । असुराणं असुरिंदो तहैव धम्माणं जिणधम्मो ॥१७॥
 देवाणं देविंदो जह्वं नरिंदो नराणं मेज्झम्मि । जहं मिगवई मिगाणं तहं भो धम्माणं जिणधम्मो ॥१८॥
 सो दुविहो पत्ततो जइगिहिमेण पढमओ दसहा । वीओ वारसमेओ कमेण सो देइ सिवसोक्खं ॥
 केणवि पढमो गहिओ वीओ केणावि ताणं पासम्मि । अतिहीणं संविभागे नियमं येरी पवज्जेइ ॥२०॥
 अहं सा गिहम्मि पत्ता भोयणसप्रयम्मि मग्गए मग्गं । सुमुणीणं जइ पिच्छइ तो जच्छइ तेसिमसणाइ ॥
 अहं अन्नया यं कम्मवि पत्ते परमसुखम्मि केणावि । दिन्नो यं कलमसाली पायसघयसंजुओ तीए ॥२२॥
 रद्धा खीरी तत्तो समागओ यासपारणयकाले । एगो महातवस्सी तीए घरे सावि तो किंचि ॥२३॥
 वल्लचणपादिभक्तं वियरइ मायाए भणइ मुणिसमुहं । जइ परकीया खीरी न हवइ ता तुइ अहं देमि ॥
 किं एत्थियपुष्पाइ होहिंति कयाइ महं अभग्गाए । जं मुणिणो पारणए परमं महं गिहं होही ॥२५॥
 किंपुण चाउलनीरं गिण्हं जहिच्छाए फासुएसणीयं । जइ तुइ पओयणं ता एयं महं संतियं जग्गा ॥२६॥
 मुणिणावि हुं तं गहियं पज्जत्तीए गओ यं अन्नत्यं । येरीएवि परमं पच्छा भुत्तं समग्गं ॥२७॥
 आकटिकंठपमाणं भुत्ता रयणीए चरिमंजामम्मि । सम्मत्तेण समेयं वमियं तं तक्खणे चेव ॥२८॥

तथा रागमहागिरिनदीप्रवाहपीठनगलस्थितो जीवः । प्राप्नोति कोऽपि सपुण्यः सम्यक्त्तवत्तुवालम्बम् ॥१४॥
 यथा लोहानां सुवर्णं तृणानां धान्यं धनानां रत्नानि । रत्नानां कामरत्नं तथा भो धर्माणां जिनधर्मः ॥१५॥
 यथा नन्दनं वनानां द्रुमाणां कल्पद्रुमो मुनीनां जिनः । पुरुषाणां चक्रवर्ती तथैव धर्माणां जिनधर्मः ॥१६॥
 नागाणां नागेन्द्रश्चन्द्रो नक्षत्रतारकाणां च । असुराणामसुरेन्द्रस्तथैव धर्माणां जिनधर्मः ॥१७॥
 देवानां देवेन्द्रो यथा वा नरेन्द्रो नराणां मध्ये । यथा मृगपतिर्गृहाणां तथैव धर्माणां जिनधर्मः ॥१८॥
 स द्विविधः प्रज्ञतो यतिगृहिभेदेन प्रथमो दशधा । द्वितीयो द्वादशभेदः क्रमेण तत्र ददाति शिवसौख्यम् ॥१९॥
 केनापि प्रथमो गृहीतो द्वितीयो केनापि तेषां पार्थे । अतिथीनां संविभागे नियमं स्वविरा प्रपद्यते ॥२०॥
 अथ सा गृहे प्राप्ता भोजनसमये मार्गयति मार्गम् । सुमुनीनां यदि पश्यति ततो यच्छति तेभ्योऽज्ञादि ॥२१॥
 अथान्यदा च कस्मिन्नपि प्राप्ते परमोत्सवे केनापि । दत्तश्च कलमशालिः पायसघृतसंयुतस्तस्यै ॥२२॥
 राद्धा क्षैरेयी ततः समागतो मासपारणकाले । एको महातपस्वी तस्या गृहे सापि ततः किञ्चित् ॥२३॥
 वल्लचणकादिभक्तं वितरति मायया भणति मुनिसंमुखम् । यदि परकीया क्षैरेयी न भवेत्तदा तेऽहं दद्याम् ॥
 किमेतावत्पुण्यानि भवेयुः कदाचिन्ममाभागायाः । यन्मुनेः पारणके परमान्नं मम गृहे भवेत् ? ॥२५॥
 किन्त्वोदननीरं गृहाण यद्वच्छया प्रासुकैषणीयम् । यदि तव प्रयोजनं तदैतन्मदीयं यस्मात् ॥२६॥
 मुनिनापि हि तद् गृहीतं पर्याप्त्या गतश्चान्यत्र । स्वविरयापि परमान्नं पश्चाद् भुक्तं समग्रमपि ॥२७॥

प्राणैर्हि परिमुक्ता मज्झिमगुणसंयुता मरेऋण । मणुएसुं अववन्ना सिञ्जित्तइ खवियकम्मंसा ॥२९॥-

॥ इत्यतिथिग्रते चतुर्थान्तिचारदण्डान्तः समाप्तः ॥

:

आकंटीकण्ठप्रमाणं मुक्ता रजन्याश्चरमयामे । सम्यक्त्वेन समेतं बान्तं तत्तत्सग एव ॥२८॥

प्राणैः परिमुक्ता मध्यमगुणसंयुता मृत्वा । मनुजेपूपपन्ना सेत्त्यति क्षपितकर्माश्वा ॥२९॥

एसोवि देइ दाणं किमहं असमत्यओ इमाओवि । इय बुद्धीए दितो लहेइ नंदोव्व अणफलं ॥१॥

तथाहि ;—

सुरगिरिदीहरदंडो वसुमइच्चो सरोहनेहिल्लो । जंबुदीवो दीवोव्व अत्थि पज्जलितरणिंसिहो ॥२॥
तस्मि भरहं सुखित्तं तस्स य खंडम्मि मज्झिमिल्लम्मि । दाहिणदिसिबहुतिलयं सिरिनिलयं सिरिपुरं अत्थि ॥
जम्मि जिणभवनकल्लहोयकल्लसकरनियरपसरपिजरियं । गयणंगणं विरायइ दिणेवि संसम्भरायसमं ॥४॥
सरला सदला सहला सउणजणासेविया सिणिद्धा य । अंतो विहवइदजणा वाहिं पुण विदविणो जत्था ॥५॥
तस्मि मरिंदो मरविंदवंदिओ दिवायरोव्व तेयस्सी । निहणियअरिबलतिमिरो रिउवलमहणोत्ति नामेण ॥६॥
एवकोत्थि नवरि दोसो कित्तिपिया जस्स विलसइ जहिच्छं । गयवीडारिगिहेसुवि जसेण नियवंधुणा सद्धिं ॥
तह सयलवणिवरिट्ठो निवसइ तत्थेव गुणगणगरिट्ठो । सिट्ठी सुंदरनामा तह नंदो वसइ तत्थेव ॥८॥
अह रज्जो मत्तकरी आलाणं भंजिऊण अन्नदिणे । अगणंतो पडिकारे चुरंतो रहयरार्ह य ॥९॥
चलिओ वाहिं गंतुं तं सोऊण भेडहिं परियरिओ । संचलिओ पिट्ठीए तुरयारूढो निवोवि तओ ॥१०॥
पवरफलाणाहारं साहारं पिच्छिऊण उज्जाणे । चलिओ वीसामत्थं इत्थी जा तस्स छायाए ॥११॥
ता परमवत्खरलीणो तणुणा झीणो भणम्मि अदीणो । काउस्सग्गम्मि ठिओ दिट्ठो साहु, तणु सोवि
संजायजाइसरणो पणमइ पयपंकयाइ वरमुणिणो । तं पिच्छिऊण राया रंजिमहियओ भणइ एवं ॥
अच्छरियं अच्छरियं जं सिरिओविहु नमंसए साहुं । तो अम्हाणवि एसो नमंसणिज्जोत्ति इय भणिइ ॥

एषोऽपि वृद्धाति दानं किमहमसमर्थोऽस्मादपि । इति बुद्ध्या ददलभते नन्द इवाल्पफलम् ॥१॥

सुरगिरिदीर्घदण्डो वसुमतीपात्रः सरावस्नेहवान् । जम्बुद्वीपो दीप इवास्ति प्रन्वलिनृतरणिशिशः ॥२॥
तस्मिन्मरतं सुसेत्रं तस्य च खण्डे मध्यमे । दक्षिणादिग्वृत्तिलकं श्रीनिलयं श्रीपुरमस्ति ॥३॥
यस्मिञ्जिनभवनकल्लधौनकल्लशकरनिकरप्रसरपिञ्जरितम् । गगनाङ्गणं विरानते दिनेऽपि सन्ध्याभ्ररागममम् ॥४॥
सरला सदला सफला सगुण(शकुन)जनासेविता स्निग्धाश्च । अन्तर्विभवदाद्यजना बहिष्पुनर्विदपिनो यत्र ॥५॥
तस्मिन्नरेन्द्रो नरवृन्दवन्दितो दिवाकर इव तेजस्वी । निहतारिबलतिमिरो रिपुबलमथन इति नाम्ना ॥६॥
एकोऽस्ति किन्तु दोषः कीर्त्तिप्रिया यस्य विलसति यथेच्छम् । गतवीडारिगृहेष्वपि यशसा निजवन्दुना सार्वम् ॥
तत्र सकलवणिग्धरिष्ठो निवसति तत्रैव गुणगणगरिष्ठः । श्रेष्ठी सुन्दरनामा तथा नन्दो वसति तत्रैव ॥८॥
अथ राज्ञो मत्तकर्णालानं भद्रक्त्वाऽन्यदिने । अगणयन्प्रतिकारांश्चूर्णयन् रयगृहादींश्च ॥९॥
चलितो बहिर्गन्तुं तत् श्रुत्वा मदैः परिकरितः । संचलितः दृष्टे तुरयारूढो नृपोऽपि ततः ॥१०॥
पवरफलानामाधारं शशिनं दृष्ट्येवाने । चलितो विश्रामार्थं हस्ती यावत्तस्य च्छायायाम् ॥११॥
तावत्परमाक्षरलीनस्तनुना क्षीणो मनस्यदीनः । कायोत्सर्गे स्थितो दृष्टः साधुः, तदनु सोऽपि ॥१२॥
संजातजानिस्मरणः प्रणमति पदपङ्कजानि वरमुनेः । तद् दृष्ट्वा राजा रञ्जितहृदयो मणस्येवम् ॥१३॥
आश्चर्यमाश्चर्यं यत्तिर्यङ्दृष्टिं हि नमस्यति साधुम् । ततोऽस्माकमप्येष नमस्यनीय इतीदं भणित्वा ॥१४॥

तुरयाओ उत्तरेउं वंदइ राया संपेरियणो साहुं । उववृहिउं करिदं उवविटो सुद्धभूमीए ॥१५॥
 अइ उवसंते करिणो इल्लफ्लए सुणिस्स नमणत्थं । संपत्ता सुंदरनंदसिट्ठिणो दोवि जुगवंपि ॥१६॥
 ज्ञाणसमत्तीए तओ साहु साहेइ ताण जिणधम्मं । समयम्मि निवो पुच्छइ तं साहुं रइयकरकोसो ॥१७॥
 को निव्वेओ जाओ वयगहणे तुज्झ जोव्वणभरोवि । मणइ सुणी संसारे सुलदोच्चिपराय ! निव्वेओ ॥
 तुज्झवि नवरं मन्ने अज्जवि कम्मं निवारणं अत्थि । चरणावरणं तम्हा निसुणिज्जउ अम्हवयहेउं ॥१८॥
 जइवि हु तुज्झवि तस्सवणओ अ जाएइ कहवि वेरगां । इय कारणा कहिज्जइ तवकहणमसंगयं इहरा ॥
 तथथा;—

अत्थि पुइइपसिद्धा उववणवणसंदमंडिउइसा । रणपउरी वरनपरी तत्थ निवो रणचूडोत्ति ॥२१॥
 रज्जमणुगालयंतो अमावसाए निसाए सो राया । परिहरियपावकिच्चो विसज्जियात्तेसअवरोहो ॥२२॥
 वासहरयं पविटो सुदचिट्ठो जाव सिज्जमारूढो । दीवसिहाए दिट्ठो ताव निविट्ठा तओ दिट्ठो ॥२३॥
 एगो तरलपयगो दीवसिहं पविसिउं अहिलसंतो । करुणापणइणिपरिपेरिएण तो चित्तिं रत्ता ॥२४॥
 अइह वराओ एसो अक्षाणविमोहिओ पईवम्मि । पडिउणं मा डज्जउ तत्तो गहिउं कयलेण ॥२५॥
 छुंविचिविवरेण वहिं पक्खिंचो आगओ पुणो पुणवि । वेलापणगं जाव य तो चित्तिं नरवई एवं ॥२६॥
 जह निसुणिज्जइ लोए किल पुरिसो रक्खिओ उवाएहिं । वाससयाइंवि जीवइ करेमि ता किं पुवायं से ॥
 मच्चुमुहाओ एयं जइ कइवि हु रक्खिउं तरिस्सामि । ता जाणिस्समवस्सं विज्जोमहमंततंतैहिं ॥२८॥

तुरगादुत्तीर्य बन्दते राजा सपरिजनः साधुम् । उपवृष्ट करीन्द्रमुपविष्टः शुद्धभूमौ ॥१५॥
 अथोपशान्ते करिण आकुलचे मुनेर्नमनार्थम् । संप्राप्तौ सुन्दरनन्दधेष्ठिनौ द्वौवपि जुगपदपि ॥१६॥
 ध्यानसमाप्तौ ततः साधुः कथयति तयोर्जिनधर्मम् । समये नृपः पृच्छति तं साधुं रचितकरकोसः ॥१७॥
 को निर्वेदो जातो व्रतग्रहणे तव यौवनभरोऽपि । मणति मुनिः संसारे सुलभ एव राजन् ! निर्वेदः ॥१८॥
 तवापि किन्तु मन्येऽद्यापि कर्म निवारकमस्ति । चारित्रावरणं तस्मात् श्रूयतामस्मद्व्रतवैद्यम् ॥१९॥
 यदि हि तवापि तच्छूयणतश्च जायते कथञ्चपि वैरमयम् । इति कारणात्कथ्यते तत्कथनमसंगतमितरथा ॥
 अस्ति शृषीवर्गसिद्धोपवनवनपण्डमण्डितोद्देशा । रत्नपुरी वरनगरी तत्र नृपो रत्नचूड इति ॥२१॥
 राज्यमनुपालयन्नमावास्याया निशि ॥ राजा । परिहृतपापकृत्यो विसृष्टाक्षेपावरोधः ॥२२॥
 वासगृहं प्रविष्टः सुखचेष्टो यावच्छय्यामारूढः । दीपशिलायां दृष्टिस्तावान्विष्टा ततो दृष्टः ॥२३॥
 एकस्तरलपतङ्गो दीपशिलां प्रवेष्टुमभिलषन् । करुणाप्रणयिनोपरिप्रेरितेन ततश्चित्तितं राजा ॥२४॥
 अइह वराक एषोऽज्ञानविमोहितः प्रदीपे । पतित्वा मा दक्षतां ततो गृहीत्वा करतलेन ॥२५॥
 कुक्षितविचरेण बहिष्प्राक्षित आगतः पुनः पुनरापि । वेलापञ्चकं यावच्च तत्राश्रित्यति नरपतिरेवम् ॥२६॥
 यया श्रूयते लोके किल पुरुषो रक्षित उपायैः । वर्गशतान्यपि जीवति करोमि तस्मात्कमप्युपायमस्य ॥२७॥

मरणपरिचाणमवस्समत्थि, जइ जीविही न पुण एसो । ता मच्चुपरित्ताणं नत्थि हु भुवणम्मि कस्सवि य ॥
 इय चित्तिज्जण रत्ता पलोइयाइं समग्गपासाइं । तो दिट्ठो य समुग्गो एगो उग्घाडियहुवारो ॥३०॥
 तो सलहो गहिज्जणं पक्खित्तो तत्थ ढक्किउं दारं । नियपासे तं काउं सुत्तो राया समाहीए ॥३१॥
 निदक्खए विबुद्धो चित्तं किं तस्स मह उवाएण । जायं, तो य समुग्गं उग्घाडिवि पिच्छए जाव ॥
 ताव न पिच्छइ सलहं रयणुज्जोएण निरु गविट्ठं पि । एक्कं घरकोइलियं तत्थ निलकं पलोएइ ॥३२॥
 तो चित्तेइ नरिदो नूणं एसो इयाए गिलिउत्ति । ही संसारसहाओ सच्चो खणदिट्ठनट्ठोत्ति ॥३४॥
 किल रक्खावुट्ठीए एस समुग्गेमया परिकिखत्तो ; एत्थवि इमीए गसिओ नय मोदखो अत्थि विहियस्स ॥
 जित्थियमित्तं कम्मं विहियं जीवेण पुब्बजम्मम्मि । तत्थियमित्तं चिय देइ सो फलं नत्थि संदेहो ॥३६॥
 विज्जा कुणंति फिरियं ओसहजोएहि मंतवल्लजुत्ता । नय चारयंति वराया पुब्बकयं कम्ममवणेउं ॥३७॥
 पच्चखं जेण इमो मए पयंगो समुग्गए खित्तो । गिलिओ गिलोइयाए को किर मच्चूए रक्खिज्जा ? ॥
 तो नत्थि इत्थ सरणं जयम्मि सचराचरम्मि जीवाण । पुब्बविहियं नियं चिय कम्मं सुहमसुहसुवणेइ ॥
 ता कीस एस लोओ न मुयइ घरवासपमुहवावारं । घनरागदोसमूढो सिढिलो सद्धम्मकिरियाए ? ॥४०॥
 एवं नराहिबण्णो सहसा वैरग्गमग्गच्छियस्स । जायं जाइसरणं कम्मक्खयउवसमवसेण ॥४१॥
 तो तेणं विन्नाओ पुब्बभवो सुमरियं च जं पठियं । गयचारित्तावरणो ज्ञात्ति विरत्तो भवहुहस्स ॥४२॥

मृत्युमुखादेनं यदि कथमपि हि रक्षितुं शक्यामि । तदा ज्ञात्याम्यवश्यं वैद्यौषधमन्त्रतन्त्रैः ॥२८॥
 मरणपरित्राणमवश्यमस्ति, यदि जीविष्यति न पुनरेषः । तदा मृत्युपरित्राणं नास्ति हि भुवने कस्यापि च ॥
 इति चिन्तयित्वा राजा प्रलोकितानि समग्रपार्श्वानि । ततो दृष्ट्वा समुद्रं एक उद्गादितद्वारः ॥३०॥
 ततः शलमो गृहीत्वा प्रक्षिप्तस्तत्राच्छाद्य द्वारम् । निजपार्श्वे तं कृत्वा सुप्तो राजा समाधिना ॥३१॥
 निद्रास्थये विबुद्धश्चिन्तयति किं तस्य ममोपायेन । जातं, ततश्च समुद्रमुद्धाट्य पश्यति यावत् ॥३२॥
 तावन्न पश्यति शलमं रत्नोद्घोतेन निश्चितं गवेपितमपि । एकां गृहोलिकां तत्र निलीनां प्रलोकते ॥३३॥
 ततश्चिन्तयति नरेन्द्रो नूतनमेषोऽनया गीर्ण इति । ही संसारस्वभावः सर्वः क्षणदृष्टनष्ट इति ॥३४॥
 किल रक्षावुद्धचैप समुद्रे मया परिक्षिप्तः । अत्राप्यनया अस्तो नच मोक्षोऽस्ति विहितस्य ॥३५॥
 यावन्मात्रं कर्म विहितं बीजेन पूर्वजन्मनि । तावन्मात्रमेव ददाति स फलं नास्ति संदेहः ॥३६॥
 वैद्याः कुर्वन्ति क्रियाभौषधयोगैर्मन्त्रवल्लयुक्ता । न च शक्नुवन्ति वराकाः पूर्वकृतं कर्मापनेतुम् ॥३७॥
 प्रत्यक्ष येनायं मया पतङ्गः समुद्रे क्षिप्तः । गीर्णो गृहोलिकया कः किञ्च मृत्यो रक्षेत ? ॥३८॥
 ततो नास्त्यत्र शरणं जगति सचराचरे जीवानाम् । पूर्वविहितं निजमेव कर्म सुप्तमसुप्तमुपनयति ॥३९॥
 ततः कस्मादेव लोको न मुञ्चति गृहवासप्रमुखन्यापारम् । घनरागद्वेषमूढः शिथिलः सद्धर्मक्रियायाम् ? ॥४०॥
 एवं नराधिपतेः सहसा वैराग्यमार्गच्छादितस्य । जातं जातिस्मरणं कर्मसंशयोपशमवशेन ॥४१॥

कयपंचमुष्टिलोओ समणो परिहरियसयलसावज्जो । वरसेयवरवारी जाओ सरयम्मि जलज्ज्व ॥४३॥
 संतिहियदेवयाए तम्मि समयम्मि तस्स नरवत्तणो । मुणिमग्गइंसणट्ठा समपियं तस्सिमं लिंगं ॥४४॥
 धवलं विमलं कोमलसपम्भलं समयमणियपरिमाणं । बहुपावरजोहरणं रयहरणं भव्वमणहरणं ॥४५॥
 मुद्दपोत्तिया ओ वीया पत्ताईयाइं सत्ता अच्चाइं । इय नवउवहिसणाहो जाओ पत्तेयवुद्धो सो ॥४६॥
 पच्चूसं नाऊणं उग्गाडिपगिहक्काडसंपुडओ । सीहकिसोरोव्व गुहाओ निग्गओ, तं च तह दट्ठं ॥
 सिज्जापाली पणणइ अम्मो ! धावेह एस तुम्ह पहू । सेयपडयवेसघारी एगागी भच्छइ गिहाओ ॥४८॥
 तं मुणिऊणं सहसा पहाविओ पक्खलंतगइपसरो । सयलंतउरलोओ विमुक्कपुक्कारकल्लणसरो ॥४९॥
 तह संभमवसस्खलमाणचलणरणणिरिनेउरवोहो । वारविलासिणिलोओ विलुलियगुहकुंतलकलावो ॥
 भणियं च ताहि एवं हा दइय । दयासमुद ! जयमामि ! । किं अवकयमग्गेहिं जं चत्ता एकहेलाए ? ॥
 तह सविलासविलासिणिनहावलीवल्लवडिहओ निव्वं । सो चिहुरभरो भमरोलिसामलो लुंचिओ केण ? ॥
 कप्पूरपूरचंदणमपणाहिसमुग्गएकुल्लियम्मि । वासहरम्मि वि तुंवी कत्थ तए पाविआ एसा ? ॥५३॥
 दवियारिद्वारणसहं सहइ करे तुम्ह सजलकरवालं । उन्नामयदसियाणं एयं पुण पिच्छडमजोगं ॥५४॥
 एवंपि पल्लवमाणो अंतेउरपउरमंतिमाज्जणो । सिंहावल्लोइएणवि पलोइओ नेय मणयंपि ॥५५॥
 सोहं नरिंद ! समणो कहियं जस्सेरिसं मए चरियं । तो भणइ निवो तं चिय सकयत्थो पुब्बभागी य ॥

ततस्तेन विज्ञातः पूर्वमेव स्मृतं च यत्पठितम् । गतत्राश्रितवरणो ज्ञातिरि विरक्तो मबदुःखात् ॥४२॥
 कृतपञ्चमुष्टिलोचः श्रमणः परिहृतसकलसावयः । वरश्वेताम्बरधारी जातः शरदि जलद इव ॥४३॥
 संनिहितदेवतया तस्मिन्समये तस्य नरपतेः । मुनिमार्गदर्शनार्थं समर्पिते तस्मा इदं लिपम् ॥४४॥
 धवलं विमलं कोमलसपम्भलं समयमणितपरिमाणम् । बहुपापरजोहरणं रजोहरणं भव्यमनोहरणम् ॥४५॥
 श्रुतसंनिधौ तु द्वितीया पात्रादिकानि सप्तान्यानि । इति नवोपधिसनाथो जातः प्रत्येकबुद्धः सः ॥४६॥
 प्रत्युपं ज्ञास्थोऽष्टितगृह्णकशटसंश्रुतः । सिंहकिशोर इव गुहातो निर्गतः, तं च तथा वृद्ध्या ॥४७॥
 शय्यापाली प्रमणत्यम्ब ! वावतैप युष्मत्प्रभुः । श्वेतपटवेपधार्यंकाकी गच्छति गुहान् ॥४८॥
 तन् ध्रुवा सहसा प्रधाविनः प्रस्खलद्गतप्रसरः । सकलान्तःपुरलोको विमुक्तपूक्कारकरुणस्वरः ॥४९॥
 तथा संभ्रमवशस्खलचरणरणणितुनूपूरवौषधः । वारविलासिनीलोको विलुलितगुहकुन्तलकलापः ॥५०॥
 भागितं च ताभिरेवं हा दधित ! दयासमुद्र ! जगत्सवामिन् ! । किमपकृतमस्माभिर्यत्पक्का एकहेलया ? ॥५१॥
 तथा सविलासविलासिनीनगावलीवल्लवधितो नित्यम् । स चिकुरमरो भ्रमरालीश्यामलो लुञ्चितः केन ? ॥
 कर्पूरपूरनन्दनमृगनाभिसमुद्रैकललिते । वासगृहेऽपि तुम्बी कुत्र त्वया प्राप्तया ? ॥५३॥
 दमारिद्वारणसहो राजते करे तव सजलकरवालः । ऊर्गामयदशानामेतत्पुनः पिच्छमयोग्यम् ॥५४॥
 एवमपि प्रत्यक्षन्तःपुरमचुरमन्त्र्यादिजनः । सिंहावल्लोकितेनापि प्रलोकिता नैव मनागपि ॥५५॥
 सोऽहं भोरेन्द्र ! श्रमणः कथितं यस्येदं मया चरितम् । ततो भणति नृपस्तमेव कृतार्थः पुण्यभागी च ॥५६॥

इच्छिमिचेणवि तुज्ज जस्स जाओ मणम्मि निब्बेओ । निब्बेयकारणाइं मएवि बहुयाइं दिट्ठाइं ॥५७॥
 तहवि हु अहिययरमहं सामिय । वट्टेमि पावठाणेसु । ता काऊण पसायं कहेसु मह समुच्चियं धम्मं ॥
 तो मुणिणा से कहिओ धम्मो दुविहोवि, तेण गिहिधम्मो । पडिवन्नो तह सुंदरनंदेहि अतिहिवयमेगं ॥
 अह करिणो वुत्तंतं पुच्छइ राया मुणी भणइ सम्मं । जाणे न किंतु एसो भद्गभावेण मह पणओ ॥
 तो सहयारडिएणं जत्थेणं साहिंयं जहा एसो । संजायजाइसरणो साहुं दट्टुण पडियुदो ॥६१॥
 पुच्चभावे जं एसो गिहत्थभावे मुणिस्स छत्तघरो । आसि, तओ पहुविरहे मरिऊण करी समुप्पन्नो ॥
 विज्जगिरिपायमूले गहिओ गयबंधएहिं तुह पासे । विक्किणिओ आणेउं इय सोऊणं ससंवेगं ॥६३॥
 मुणिणावि करी भणिओ सम्मत्तं गिण्ह देसविरइं च । तेणवि तहत्ति विहिंयं रायावि नमंसिउं साहुं ॥
 पत्तो गिहम्मि करिणा सह सुंदरनंदसिट्ठिणोवि तहा । नियनियगिहेसु पत्ता कुणंति धम्मं जहागहिंयं ॥
 अह अन्नया य मुणिणो गुणिणो गुणचंदमूरिणो सभिणो । उज्जाणएगदेसे समोसदा सुद्धभूमिए ॥६६॥
 तव्वंदणत्थमह ते सुंदरनंदा नरेसरेण समं । संपत्ता उज्जाणे वंदिवि भत्तीए उवविट्ठा ॥६७॥
 निसुणंति सुद्धधम्मं, अहन्नया सुंदरो पयत्तेण । वंदिवि ते आमंतइ नियगिहे नेइ समगं ॥६८॥
 जिणपडिमवंदणत्थं पत्तो सूरी सपरियरो तत्थ । वंदेउं जिणपडिमं उवविट्ठो कहइ जिणधम्मं ॥६९॥
 तो सुंदरेण भणियं नमिऊणं वत्थपत्तभत्ताणं । गहणाणुगहमहं तं करेसु मुणिनाह ! तो सूरी ॥७०॥
 तयभिमुहं भणइ इमं सुद्धं वत्थं हवेइ तं चेव । जं दोसविण्णुक्कं सुणेहि दोसा इमे ते य ॥७१॥

इयन्मात्रेणापि तव यस्य जातो मनासि निर्वेदः । निर्वेदकारणानि मयापि बहूनि दृष्टानि ॥५७॥
 तथापि ह्यधिकतरमहं स्वामिन् । वत्ते पापस्थानेषु । तस्मात्कृत्वा प्रसादं कथय मम समुचितं धर्मम् ॥५८॥
 ततो मुनिना तस्मै कथितो वर्मो द्विविधोऽपि, तेन गृहिधर्मः । प्रतिपन्नस्तथा सुन्दरनन्दान्यामतिथिब्रतमेकम् ॥
 अथ करिणो वृत्तान्तं पृच्छति राजा मुनिर्भणति सम्यक् । जाने न किन्वेव भद्रकभावेन मां प्रणतः ॥६०॥
 ततः सहकारस्थितेन यक्षेण कथितं यथैव । संजातजातिस्मरणः साधुं दृष्ट्वा प्रतिबुद्धः ॥६१॥
 पूर्वमेव यदेष गृहस्थभावे मुनेरेच्छन्नघरः । आसीत्, ततः प्रभुविरहे श्रुत्वा करी समुत्पन्नः ॥६२॥
 विन्ध्यगिरिपादमूले गृहीतो गजबन्धकैस्तवपार्श्वे । विकीर्त आनीयेति श्रुत्वा तस्येवम् ॥६३॥
 मुनिनापि करी भणितः सम्यक्त्वं गृहाण देशविरतिं च । तेनापि तथेति विहितं राजापि नमस्यित्वा साधुम् ॥
 प्राप्तो गृहे कारिणा सह सुन्दरनन्दश्चेष्टिनावपि तथा । निजनिजगृहयोः प्राप्तौ कुरुतो धर्मं यथागृहीतम् ॥६५॥
 अथान्यदा च मुनयो गुणिनो गुणचन्द्रसुरयः शमिनः । उद्यानैकदेशे समवसृताः शुद्धभूमौ ॥६६॥
 तद्वन्दनार्थमथ तौ सुन्दरनन्दौ नरेश्वरेण समम् । संप्राप्तावुचाने वन्दित्वा भक्त्योपविष्टौ ॥६७॥
 श्रुतः शुद्धधर्मम्, अथान्यदा सुन्दरः प्रयत्नेन । वन्दित्वा तानामन्त्रयति निजगृहे नयति सममपि ॥६८॥
 निजप्रतिमावन्दनार्थं प्राप्तः सूरिः सपरिकरस्तत्र । वन्दित्वा जिनप्रतिमां मुपाविष्टः कथयति जिनधर्मम् ॥६९॥
 ततः सुन्दरेण भणितं नत्वा वस्त्रपात्रभक्तानाम् । ग्रहणानुग्रहमथ त्वं कुरुन्व मुनिनाथ ! ततः सूरिः ॥७०॥

जे न तयद्वा वृथं नय किणियं नय गदियमन्नेहि । आहडपामिच्चं वज्जिऊण तं कणए वत्थं ॥७२॥
 पत्ताईण विमुद्धि साहेउं गिण्हए जमुवओगि । सो सुंदरोवि तत्तो अणुगमणं कुणइ मूरीवि ॥७३॥
 संपत्तो उज्जाणे साहूण विहंजिऊण तं देइ । नंदेण इमं निसुयं वीयदिणे सोवि ते गुरुणो ॥७४॥
 हक्कारइ नियगेहे मच्छरओ इइ मणम्मि भावितो । सुंदरसिट्ठी पुब्बिं सव्वपयारोहिं जित्तोवि ॥७५॥
 सो अहमो पडिलाहइ जइ गुरुणो वत्थपत्तभत्तेहि । असमत्थो किं तस्सवि तओ य सो दोयए बहुयं ॥
 पाएसु लुगिऊणं गुरुणो मन्नावए जहा एयं । सव्वं चिय वेत्तव्वं वत्थाई फासुएसणियं ॥७७॥
 मज्झवरि इयं काउं, तेवि हु गिण्हंति तथणुरोहेण । अविपाणिपतन्भावा कुणंति सदेसणं तत्तो ॥७८॥
 जे गिहिणो सुयविहिणा मुणिणो पडिलाभयंति भत्तीए । वत्थोसहाइएहिं सव्वत्थवि हुंति ते सुहिणो ॥
 धन्नाण धणं धणवंतपाण जिणधम्मधम्मियजणेसु । उवजुजए अणिच्चं निच्चं पिच्चम्मि सुहहेउं ॥८०॥
 नियमुयविदत्तविहवा जे निच्चं उत्तमाणविमणम्मि । जणयंति चमक्कारं उयारभावेण ते पुरिसा ॥८१॥
 एमाइदेसणं निसुणिऊण उट्टेइ वंदए सूरि । नंदो पत्ताणंदो अणुगमइ य कइवयपयाई ॥८२॥
 मच्छरछलिण कओ अइयारोच्चिय न तत्फलं पत्तं । तैणं सो संजाओ मरिऊणं वंतरसुरेसु ॥८३॥
 कइवपभवगहणाई भमिऊण लद्धमणुयभावो सो । लहिही चरणं नाणं च मोक्ससोक्खंति हु कमेण ॥

तदभिमुखं भगतीदं शुद्धं वल्लं भवति तदेव । यद् दोषविप्रमुक्तं शृणु दोषा इमे ते च ॥७१॥
 यत्र तदर्थं ह्युतं न च क्रीतं नैव गृहीतमन्यैः । आहतोच्छिन्नं वर्जयित्वा तत्कल्पते वस्त्रम् ॥७२॥
 यात्रादीनां विशुद्धिं कथयित्वा गृह्णाति यदुपयोगि । स सुन्दरोऽपि ततोऽनुगमनं करोति सूरिरपि ॥७३॥
 संप्राप्त उचाने साधून् विमज्ज्य तद्दाति । नन्देनेदं श्रुतं द्वितीयादिनैः सोऽपि तान्गुरुन् ॥७४॥
 हक्कारयति निमगेहे मत्सरत इति मनसि भावयन् । सुन्दरश्रेष्ठी पूर्वं सर्वप्रकारैर्जितोऽपि ॥७५॥
 सोऽधमः प्रतिलम्बयति यदि गुरुन्वत्त्रयात्रमकैः । असमर्थः किं तस्मादपि ततरश्च ॥ दौक्यति बहु ॥७६॥
 पादमोर्लसित्वा गुरुन्मानयति यथैतत् । सर्वमेव ग्रहीतव्यं वस्त्रादि प्रासुकैषणियम् ॥७७॥
 ममोपरि दयां कृत्वा, तेषां हि गृह्णन्ति तदुरोधेन । अविज्ञाततद्वावा कुर्वन्ति सदेशनां ततः ॥७८॥
 ये गृहिणः श्रुताविधिना मुनीन्प्रतिलम्बयन्ति मत्स्या । वस्त्रौपवादिभ्यः सर्वत्रापि भवन्ति ते सुखिनः ॥७९॥
 धन्यानां धनं धनवतां जिनधर्मधार्मिकजनेषु । उपयुज्यतेऽनित्यं नित्यं प्रेत्य सुखहेतुः ॥८०॥
 निजभुजाजितविभवा ये नित्यमुत्तमानामपि मनसि । जनयन्ति चमत्कारमुदारभावेन ते पुरुषाः ॥८१॥
 एवमादिदेशानां श्रुत्वोत्तिष्ठति वन्दते सूरिम् । नन्दः प्राप्तानन्दोऽनुगच्छति च कतिपयपदानि ॥८२॥
 मत्सरच्छलितेन कृतोऽतिचार एव न तत्फलं प्राप्तम् । तेन स संजातो मृत्वा व्यन्तरसुरेषु ॥८३॥
 कतिपयमवग्रहणानि भ्रमित्वा लब्धमनुभवावः सः । लप्स्यते चरणं ज्ञानं च मोक्षसौख्यमपि हि कमेण ॥८४॥

सुन्दरसेवी य पुणो तेणैव भवेण लब्धवरचरणो । लहिही सासयसोक्खं अन्वावाहम्मि दाणम्मि ॥८५॥

॥ इत्यतिथिसंविभावप्रतपञ्चमातिचारे नन्दकथानकं समाप्तम् ॥

॥ तत्समाप्तौ द्वादश प्रतानि समाप्तानि ॥

सुन्दरश्रेष्ठी च पुनस्तेनैव भवेन लब्धवरचरणः । अलब्धं शाश्वतसौख्यमव्यावाधे स्थाने ॥८६॥

इय पडिवन्नदुवालसवओवि सद्दो विहीए उवउत्तो । अंते समाधिमरणट्टयाए संलेहणं कुज्जा ॥१॥
 दव्वेणं भावेणं उक्कट्ट जहन्त्या य संलेहा । जह आगमे पसिद्धा कायव्वा सा तहचेव ॥२॥
 विदिविदियउत्तपट्टो लद्धट्टो जो करेइ किल कालं । सो मलयचंदसद्दोव्व सुरसिरिं लहिवि जाइ सिवं ॥
 तथाहि;—

अत्थि इह सुप्पसिद्धं सिद्धत्थं नाम पुरवरं रम्मं । जत्थ य वंओ कव्वे सरपालीसु य नन्नत्थ ॥
 चिंता य परं धम्मे रागो मुणिपुंगवेसु सुयणे य । वसणं दाणे छेओ विलासिणीअलयवट्टणामु ॥५॥
 संपुन्नकलो पडिपुन्नमंडलो सुयणकुमुयकयहरिसो । तत्थ दरियारितमभरो राया रायव्व महसेणो ॥६॥
 पाउससिरिव्व उन्नयपओहरा महुसिरिव्व सस्सवणा । सरयसिरिव्व पसस्ता भज्जा तस्सत्थि पीइमई ॥
 तह सरिसवओ मित्तो मित्तो इव विदियकमलउल्लासो । नामेण मलयचंदो कयप्पमाणो य सव्वत्थ ॥८॥
 अइ कइयावि हु राया संपत्तो वाहियालीभूमीए । मलयचंदेण समगं तत्थ य ते दोवि रहसेण ॥९॥
 पवणंजयपवणासणनामेसु तुरंगमेसु आरुद्धा । वाहिज्जता अस्संदमेण वाहिंति ते तुरए ॥१०॥
 ता जाव पहरमेगं तो ते कोवेण उप्पहपवन्ना । तुरियतुरियं वईता संपत्ता वणनिगुंजम्मि ॥११॥
 पुट्टीए ताण लग्गं सेन्नं गव्वंप्पि ताव जाव सिमं । तण्हालुहगकिलंतं परिसंतं तं टियं पच्छा ॥१२॥
 दीहपहळंपणाओ रवितोवेणं किलामियसरीरा । तुरयावि परिस्संता अडवडणं काउमारद्धा ॥१३॥
 तो उत्तरिया ते दोवि तवसणं निवदिया तुरंगावि । निययपहूणं चुक्का मुक्का पाणेहिं इय मुणिउं ॥१४॥

इति प्रतिपन्नद्वादशव्रतोऽपि श्राद्धो विधिनोपयुक्तः । अन्ते समाधिमरणार्थं संलेखनां कुर्यात् ॥१॥
 द्रव्येण भावेनोत्कृष्टा जपन्या च संलेखना । यथागमे पसिद्धा कर्तव्या सा तथैव ॥२॥
 विधिविहितोत्तमार्थो लब्धार्थो यः करोति किल कालम् ॥ मलयचन्द्रश्राद्ध इव सुराश्रियं लब्ध्वा याति शिवम् ॥
 अस्तीह सुप्रसिद्धं मिद्धार्थं नाम पुरवरं रम्यम् । यत्र च बन्धवः काव्ये सरःपालीषु च नान्यत्र ॥४॥
 चिन्ता च परं धर्मं रागो मुनिपुङ्गवेषु मुञ्चने च । व्यसनं दाने छेदो विलासिन्यलकषट्ठणामु ॥५॥
 संपूर्णफलः परिपूर्णमण्डलः सुमनकुमुदकृतहर्षः । तत्र दीर्णारितमोभरो राजा राजेव महासेनः ॥६॥
 मातृश्रीरिवोन्नतपयोधरा मधुश्रीरिव सश्रवणा (शस्यवना) । शरच्छ्रीरिव प्रशस्या भार्या तस्यास्ति प्रीतिमती ॥
 तथा सदृशवया मित्रं मित्र इव विहितकमलोद्भासः । नाम्ना मलयचन्द्रः कृतप्रमाणश्च सर्वत्र ॥८॥
 अथ कदापि सन्तु राजा संप्राप्तो बाह्यालीभूमौ । मलयचन्द्रेण सम तत्र च तौ द्वावपि रमसेन ॥९॥
 पवनञ्जयपवनाशनान्मोस्तुरङ्गमयोःशरूढौ । बाह्यमानावश्चन्दमेन बाह्यतस्तौ तुरगौ ॥१०॥
 तावद्याद्यत्तमहरमेकं ततस्ती कोपेनोत्पथप्रपन्नौ । स्वरितत्वरितं वहन्तौ संप्राप्तौ वननिकुञ्जे ॥११॥
 श्रेष्ठे तयोर्लिङ्गे मन्यं सर्वमपि तावद्यावत्सीमानम् । वृष्णाश्रुत्तलान्तं परिश्रान्तं तत्स्थितं पश्चात् ॥१२॥
 दीर्घपथलङ्घनाद्रचितोपेन क्लमिशरीरौ । तुरगावपि परिश्रान्तौ स्तलनं कर्तुमारब्धौ ॥१३॥
 उत उत्तीर्णां तौ द्वावपि तत्क्षणं निपतितौ तुरङ्गावपि । निजप्रभुवोभ्रष्टौ मुक्तौ प्राणैरिति ज्ञात्वा ॥१४॥

तण्हाउरेण रत्ना भणिओ मित्तो जहा गवेसेह । कत्यवि जलं सुविमलं तो मित्तो तं गवेसेउं ॥१५॥
 जा जाइ थेवमगं मगंतो पाणियं ता सुणेइ । सजलजलवाहगलगज्जिगहिरवाणि मणूसस्स ॥१६॥
 तो तपणुसारओ जाइ जाव ता पिच्छए मुणि एगं । सुदुधंढिलोवविट्ठं हरिनउलाइहिं परियरियं ॥१७॥
 सज्जायंतं मधुरज्जुणीए तो नमिवि भणइ तयभिमुहं । भयवं । कारुणिय ! कहेसु मज्झ इह किं पि जलठाणं ॥
 तुरयावहरियमहसेणनरवई जेण चिट्ठइ किलंतो । तण्हाइ वणनिगुंजे, जा देइ न उत्तरं साहू ॥१९॥
 संजायजाइसरणा रत्तो नामस्स सवणओ यावि । एगा हरिणी दिट्ठीए सन्नित्तं नेइ तं समग ॥२०॥
 तण्णट्ठीए लम्पो सोवि गओ जाव पल्ललं तत्थ । पोमिणिपत्तमुसंठियपुढय भरिऊण नीरस्स ॥२१॥
 पत्तो हरिणीए समं रत्तो पासम्मि पाइओ नीरं । राया पुच्छइ मित्तं का एसा कहसु मह हरिणी ? ॥२२॥
 सो भणइ मुणिसयासे दिट्ठा एसा, ममावि एईए । दसियमेयं सलिलं करुणारसरसियदिययाए ॥२३॥
 इय सोऊणं हरिणीए सह निरो जाइ मुणिसयासम्मि । वदेइ भत्तिजुत्तो मुणीवि तं धम्मलामेण ॥२४॥
 आणंदेउं दिसई से जिणधम्मं दुभेयमवि सोवि । निसुणेइ पयत्तेणं हरिणीमित्तहिं संजुत्तो ॥२५॥
 तो पत्थावे पुच्छइ राया तं मुणिवरं मिगीवि इमा । कह मज्झ पणयभावं वंसइ पसिऊण साहेसु ॥२६॥
 अबडिक्काणेण तओ नाऊणं मुणिवरो कहइ सत्वं । पुत्तभवं हरिणीए निवस्स पुण तन्मवं चेव ॥२७॥
 तद्यथा,—

आसि इमा तुह परिणी सरणी घणनेहसलिलभरभरिया । तुहमणमणोरमारामकामकंकैलिसाहस्स ॥२८॥

तृष्णातुरेण राज्ञा भणितं मित्रं यथा गवेपयत् । कुत्रापि जलं सुविमलं ततो मित्रं तद् गवेपयितुम् ॥१५॥
 यावद्याति स्तोक्तमार्गं मार्गयन् पानीयं तावत् शृणोति । सजलजलवाहगलगज्जिगहिरवाणी मनुष्यस्य ॥१६॥
 ततस्तदनुसारतो याति यावत्तावत्पश्यति मुनिमेकम् । शुभस्थण्डिलोपविष्टं हरिन्कुलादिभिः परिकरितम् ॥
 स्वाध्यायन्तं मधुरध्वनिना ततो नत्वा भणति तदभिमुखम् । भगवन्कारुणिक ! कथय ममेह किमपि जलस्थानम् ॥
 तुरगापहृतमहासेननरपतिर्येन तिष्ठति क्लान्तः । तृष्णया वननिकुञ्जे, यावद् ददाति नोत्तरं साधु ॥१९॥
 संजातजातिस्मरणा राज्ञो नाम्नः श्रवणतश्चापि । एका हरिणी दृष्टा सञ्जाय नयति तं समम् ॥२०॥
 स्तृष्टे लानं सोऽपि गतो यावत्पल्लवं तत्र । पशिनोपत्रमुसंस्थितपुटं भृत्वा नीरस्य ॥२१॥
 प्राप्तो हरिण्या समं राज्ञः पार्श्वं पायितो नीरम् । राज्ञा पृच्छति मित्रं कैसा कथय मा हरिणी ॥२२॥
 स भणति मुनिसकाशे दृष्टेया, ममाप्येतया । दर्शितमेतन्सलिलं करुणारसरसिन्द्वयया ॥२३॥
 इति श्रुत्वा हरिण्या सह नृपो याति मुनिसकाशे । वन्दते भवितुस्ततो मुनिरपि तं धर्मलामेन ॥२४॥
 आनन्दं दिशति तस्मै जिनवर्मं द्विभेदमपि सोऽपि । शृणोति प्रयत्नेन हरिणीमित्राध्या सयुक्तः ॥२५॥
 ततः प्रस्तावे पृच्छति राजा तं मुनिवरं मृग्यपीयम् । कथं मम प्रणयभावं दर्शयति प्रमद्य कथय ॥२६॥
 भवधिञ्जानं ततो ज्ञात्वा मुनिवरं कथयति सर्वम् । पूर्वमेव हरिण्या नृपस्य पुनस्तद्वचमेव ॥२७॥
 आसीदपि तव गृहिणी सरणिर्धनमेहसलिलभरभर्या । त्वन्मनोमनोरमारामकामरन्दैरितिशशिना ॥२८॥

बंधुमईनामेण अहन्त्या तीए वासयवणम्मि । नेहपरिक्खाहेउं विलासिणी आणिया तुमए ॥२९॥
 तीए समं खणमेगं गमिऊण विसज्जिया तओ एसा । उववणमज्झम्मि गया चितेउमिमं समादत्ता ॥३०॥
 पियसंगकारणाइं सन्वाइंवि हुंति एत्य दुक्खाइं । सो जीए न संजाओ सा महिला सुत्थिथा निचं ॥
 धन्नाउ ताउ मन्ने कुमारसपणीओ समियपावाओ । जासिमवमाणमूले विसयसुहे नो मई जाया ॥३२॥
 किं पिम्मं को व पियो को विरओ केरिसी विसयतण्हा । एयमपुञ्चं जासिं णमो णमो ताण सपणीणं ॥
 तासिं सुलद्धं जीयं जाइं तवताविण तणुकुडीरे । दाहमया इव न कयं मयणेण पयं मणागं पि ॥३४॥
 सच्चिय धन्ना सा पुण्यभायणं जीए नत्थि पियसंगो । वणवसिराणावि निचं आवइ निद्रासुहं ताण ॥३५॥
 जाण न जाओ हियए पुदइं भयंताण वल्लहो कोइ । सुहियाण सव्वकालं नमो नमो ताण रमणीण ॥
 किञ्च ।

पवणपहिल्लिरजलनिहितरंगरंगंतवेविर्गस्स । अणुहरइ नवरि ससिणो पैम्मं तरलत्तणगुणेण ॥३७॥
 दूरट्ठियं परोक्खं सुहमसुहं गोयरं गहाणं च । जाणंति जे वियदहा पैम्मगईए जहा तेवि ॥३८॥
 तथाहि ;—

तं निविडवियदनेहं विहडंतेणं झडत्ति रे दिव्व । किं पाव ! पावियं ते अमयरसे स्वेविडं गरलं ? ॥३९॥
 इय तिवस्सदुक्खस्समूयगवयणाइं सुहुं सुहुं पयंपंती । हिययं फुडिऊण मया ईसाए विनडिया वरई ॥४०॥
 अट्टज्झाणवसेणं जाया हरिणी इहेव एईए । तुहनामायन्नणओ जाईसरणं समुपपन्नं ॥४१॥
 इय सोडं भणइ निवो जह करियं नाह ! तह इमं सव्वं । किंतु इमं मह पावं जह फिट्ठइ कुणसु तमुवायं ॥

यन्धुमतीनाम्नाऽप्यान्धदासस्या वासमवने । स्नेहपरीक्षाहेतोर्विलासिन्यानीता त्वया ॥२९॥
 तया समं क्षणमेकं गमयित्वा विसृष्टा तत एषा । उपवनमध्ये गता चिन्तयितुमिदं समारब्धा ॥३०॥
 म्रियसङ्गकारणानि सर्वाण्यपि भवन्त्यत्र दुःखानि । स यस्या न संजातः सा महिला सुस्थिता नित्यम् ॥३१॥
 धन्यास्ता मन्ये कुमारश्रमणीः शमितपापाः । यासामपमानमूले विषयसुखे नो मतिर्जाता ॥३२॥
 किं प्रेम को वा प्रियः को विरहः कीदृशी विषयतृष्णा । एतदपूर्वं यासां नमो नमस्ताभ्यः श्रमणीभ्यः ॥३३॥
 तासां सुलब्धं जीवितं यासां तपस्त्रापिते तनुकुटीरे । दाहमयादिव न कृतं मदनेन पदं मनागपि ॥३४॥
 सैव धन्या सा पुण्यमाजनं यस्या नास्ति प्रियसङ्गः । वनवासिनीनामपि नित्यमायाति निद्रासुखं तासाम् ॥
 यासां न जातो हृदये पृथिवीं श्रमन्तीनां बल्लभः कश्चित् । सुखिताभ्यः सर्वकालं नमो नमस्ताभ्यो रमणीभ्यः ॥
 पवनान्दोलितजलनिधितरङ्गरङ्गद्वेपित्रङ्गम् । अनुहरते केवलं शशिनं प्रेम तरलत्वगुणेन ॥३७॥
 दूरस्थितं परोक्षं शुभमशुभं गोचरं ग्रहाणां च । जानन्ति ये विदग्धाः प्रेमगतौ बडास्तेऽपि ॥३८॥
 तं निविडविततस्नेहं विषयमनेन श्रयितं रे दैव । किं पाप ! प्राप्तं त्वयाऽमृतरसे सिप्त्वा गरलम् ? ॥३९॥
 इति तीक्ष्णदुःखसूचकवचनानि शुहुर्गुहुः प्रजल्पन्ती । हृदयं स्फोटित्वा मृतेर्पिया विनदिता वराकी ॥४०॥
 आर्तध्यानवशेन जाता हरिणीहैवैतस्याः । त्वन्नामाकर्णनतो जातिस्मरणं समुत्पन्नम् ॥४१॥

भणइ मुणीपि उवाओ जिनवम्भो चैव सो य पुण दुविहो । जइसावयभेएण पढमो दसहा खमाईओ ॥४३॥
 बारसहा दुइओ पुण सम्मत्ताई जिणेहिं निदिट्ठो । एगविहं तह सम्मं जीवादपयत्थसद्वरणं ॥४४॥
 अह दव्वभावभेया निच्छयववहारओ य तं दुविहं । अडिगमनिसग्गखं पोअलपरिणामओ तिविहं ॥४५॥
 अह इत्थं वा तिविहं सइयं खाओसमियं च उवसमियं । अहवा काग्गरोयगदीवगभेयाउ त तिविहं ॥
 सासायणेण चउहा वेयगपकरेओ उ पंचविहं । निस्सग्गाई दसहा पन्नवणाए जओ भणियं ॥४७॥
 निस्सग्गवएसई आणरई सुचवीयई चैय । अभिगमवित्थारई किरियासंसेवधम्मई ॥४८॥
 इय सम्पत्ते कहियं सवित्थरं साहुणा नरवरस्स । संलेहणावसाणो कहिओ पच्छा य गिहियम्भो ॥४९॥
 तो सपिसेमं साहू पुट्ठो रत्ता जहा कहह मज्झ । संलेहणासखं तो साहू से कहइ एवं ॥५०॥
 उअओसा संलेहा वारस वरिसाई तत्थ चउवरिसा । छट्ठाइतओ किच्चा पारइ पडिपुअविगईहिं ॥५१॥
 धीपचउअवेयि तयं तहेव नरं न भुंजए विगइ । वरिसदुगं एगंतरआयं विलपारणं कुज्जा ॥५२॥
 एवकारसवरिसाइमच्छक्के मज्झिमत्त तओ भुंजे । परिमियआयविलयं दुइछक्के अट्टमाइतवं ॥५३॥
 आयं विलपारणयं कुणइ जहिच्छं तओ य वारसमं । आयविलेण वरिसं नवरं पज्जंतचउमासे ॥५४॥
 एगंतरियं कुज्जा तिल्लेणकुसरूए उ मा वयणं । पणणेणं मीलिज्जा इइ उअओसा हु संलेहा ॥५५॥
 छम्मासिया जहन्ना पुण संलेहा हवेइ उभयत्थ । पत्तेयं पन्नत्ता पंचइयारा, इमे ते य ॥५६॥

इति श्रुत्वा भणति नृपो यथा कथितं नाथ । तथेदं सर्वम् । किन्त्विदं मम पापं यथा अश्रयति कुरु तनुपायम् ॥
 भणति सुनिरप्युपायो जिनवर्म एव स च पुनर्द्विविव । यतिश्रावकभेदेन प्रथमो दशधा समादिक ॥४१॥
 द्वादशधा द्वितीय पुन सम्यक्त्वादिभिर्नैर्निर्दिष्ट । एकविध तथा सम्यक्त्वं जीवादिपदार्थश्रद्धानम् ॥४४॥
 अथ द्रव्यभावभेदातिश्रयन्यवहारतश्च तद् द्विविधम् । अधिगमनिसगैरूपं पुद्गलपरिणामतन्निविधम् ॥४५॥
 अथेत्थं वा त्रिविध क्षायिक क्षायोपशमिक चौपशमिकम् । अथवा कारकरोचकदीपकभेदात्तन्निविधम् ॥४६॥
 सात्त्वादानेन चतुर्धा वेदप्रत्येकतस्तु पञ्चविधम् । नैसर्गादि दशधा प्रज्ञापनाया यनो गणितम् ॥४७॥
 निमगोपदेशरिनाशरात्रि सूत्रोक्तत्वा एव । अधिगमविस्ताररुची त्रियासक्षेपवर्मरुचय ॥४८॥
 इति सम्पुङ्गव कथितं सविस्तरं साधुना नरवराय । संलेखनावसान कथितं पञ्चाश्व गृहिवर्म ॥४९॥
 तत्र सविशेषं साधु शृष्टो राज्ञा यथा कथयत मम । संलेखनावसरूपं तत्र साधुस्त्वय्यै कथयत्येवम् ॥५०॥
 उत्पृष्टा संलेखना द्वादश वर्षाणि तत्र चतुर्वर्षम् । पष्ठादितप कृत्वा पारयेन्परिपूर्णविद्वन्निभि ॥५१॥
 द्वितीयचतुष्केऽपि तपस्त्रयैव केवलं न भुत्तंके पितृनिम् । वर्षद्विक्रमेऽन्तराचाम्लपारणं कुर्यात् ॥५२॥
 एकादशवर्षादिमपट्टके मध्यमनपन्नतो मुञ्जीत । परिमिताचाम्ल द्वितीयपट्टकेऽष्टमादितप ॥५३॥
 आचाम्लपारणं करोति यथेच्छं तत्रश्च द्वादशम् । आचाम्लेन वर्षं निन्तु पर्यन्तचतुर्मास्याम् ॥५४॥
 एकान्तनिर्गं कुर्यात्तेऽनाहुगृह्णे तु मा वदनम् । पवनेन मीन्येदित्युत्पृष्टा रात्रि संलेखना ॥५५॥
 पाण्मासिर्दो जपन्त्या पुन सौम्यना मथत्युभयत्र । मत्येकं प्रज्ञता पञ्चातिचारा इमे ते च ॥५६॥

इहलोगाग्लोइयजीवियपंचतभोगसंसाए । करणेण हवंति फुटं कयसेलेहस्स पणुयस्स ॥५७॥
 तत्तिहलोगासंसाकरणं तं इवइ जमिहलोगमि । सिट्ठी अमचरुवो चक्की व इविज्ज इय चिन्ता ॥५८॥
 परलोगासंसा पुण एमा जमहं इविज्ज मुरनाहो । अह सक्कममाणिइट्ठी गेविज्जसुरो व इय चिन्ता ॥
 जीयासंसा य इमा जं कयणसणोवि दीहजीवित्तं । अहिलमइ जगपसंसे सोउं इट्ठं च पूयाइं ॥६०॥
 मरणासंसा य इमा जं कयणसणो समीहए मियं । मरणं दुहाकिज्जंतो दुक्खेहि पीडित्तो वातं ॥६१॥
 भोगासंसा य इमा जं कयणसणो तवपभावेण । देवानं चक्कीण च इच्छइ भोए परभवमि ॥६२॥
 इय पंचवि अइपारा वज्जेयव्वा पमापरहिएहि । पडिबन्नअणसणेहि परमयं गंतुकामेहि ॥६३॥
 इय सोऊणं महसेणनिवडणा मलयचंदसहिएण । बारसविहिगिहियम्मो सम्पत्तेणं मयं गहिओ ॥६४॥
 हरिणीए देसविग्गं सम्पत्तेणं समन्निपा गहिया । मरिउं कमेण जाही सोहमे सा, तजो सिज्जं ॥६५॥
 सव्वत्थ निवपउत्ति गवेममाणं तहि समणुरचं । पइसेणनिवोवि तजो नमिऊण सुणि समित्तोवि ॥६६॥
 पत्तो गिहमि तत्थय पालइ मावयवयाइं अपमत्तो । मलयचंदेण सद्धि पवयणउच्छयणापुव्वं ॥६७॥
 अइ अक्कयाभिभूओ रोगेहि मलयचंदमइहो मो । अहिलसइ अणसणविहि तां राया आगजो तस्म ॥
 पडिजागरणनिमित्तं मणिजो तेणावि नरवइ एवं । गुरुरोगसंगमंगुरगचो इं संपयं जाओ ॥६९॥
 ता जइ तुज्ज अशुक्का हवेइ ता अणसणं करोमि तजो । राया मणेइ नेवं अज्जवि सज्जं सुविज्जाणं ॥
 तुह देहं निस्संदेहमेव पडणं करावइस्सामि । तो मणइ मलयचंदो नरवडणो अभिमुहं एवं ॥७१॥

पेहलौकिकपारलौकिकनीवित्तपञ्चमभोगाशंसायाः । करणेन भवन्ति स्फुटं कृतसंलेखनस्य मनुनस्य ॥१७॥
 तप्रेहलौकाशंसाकरणं तद् भवति यदिहलोके । श्रेष्ठचामत्यरूपदचक्की वा भवेशमिति चिन्ता ॥१८॥
 परलोकाशंसा पुनरेषा यदहं भवेयं मुरनाथः । अथ शक्रसमानदिश्वियकसुरो वेति चिन्ता ॥१९॥
 जीवित्ताशंसा चेयं यत्कृतानशनोऽपि दीर्घनीवित्तम् । अभिलषति जनप्रशंसां श्रुत्वा हृष्टा च पूजादि ॥२०॥
 मरणाशंसा चेयं यत्कृतानशनः समीहिते शीघ्रम् । मरणं सुखलान्तो दुःखैः पीडितो वादम् ॥२१॥
 भोगाशंसा चेयं यत्कृतानशनस्तपःप्रभावेण । देवानां चक्रिणां वेच्छति भोगान् परमवे ॥२२॥
 इति पञ्चाप्यतिचारा वर्जयितव्याः प्रमादरहितैः । प्रतिपत्तानशनैः परमपदं गन्तुकामैः ॥२३॥
 इति श्रुत्वा महासेननृपतिना मलयचन्द्रसहितेन । द्वादशविवर्गद्विधैः सम्यक्त्वेन समं गृहीतः ॥२४॥
 हरिण्या देशविरतिः सम्यक्त्वेन समन्विता गृहीता । श्रुत्वा क्रमेण यास्यति सौषमे सा, ततः सैन्यम् ॥२५॥
 सर्वत्र नृपप्रवृत्तिं गवेययत्तत्र समनुपासम् । महासेननृपोऽपि ततो नत्वा सुनिं समित्तोऽपि ॥२६॥
 प्राप्तो गृहे तत्र च पालयति श्रावकत्रयान्यप्रदत्तः । मलयचन्द्रेण सार्धं प्रवचनोत्प्रेरणापूर्वम् ॥२७॥
 अयान्यदामिभूतो रोगैर्मलयचन्द्रश्राद्धः सः । अभिलषन्त्यनशनविधिं ततो, राजाऽऽगन्तस्य ॥२८॥
 प्रतिजागरणनिमित्तं मणितस्तेनापि नरवतिरेवम् । गुरुरोगसङ्गमङ्कुरगात्रोऽहं संप्रप्तं जातः ॥२९॥
 तस्माद्यदि तवानुज्ञा भवति तदाजनशनं करोमि ततः । राजा मणति नैवमद्यापि साध्यं सुविद्यानाम् ॥३०॥

जह दुलहं मणुयत्तं जिणिंदवयणाइयं च सामग्गिं । लट्ठुं पुरिसेण सया जइयव्वं सिवसुहनिमित्तं ॥
किञ्च;—

जं अज्ज सुहं भविणो संभरणीयं तयं भवे कल्ले । मग्गंति निरुवसग्गं अपवग्गसुहं बुहा तेण ॥७३॥
सामन्नेण सम्मत्तमाईओणुट्ठिओ मए धम्मो । संपइ अणसणविहिणा देहमहं चइवमिच्छामि ॥७४॥
जे गलइ पइक्खणं चिय बलवीरियं मई सुई य आउं च । अंजलिगयंव सलिलं रोगावाहाए मह नाह ! ॥
अपरं च ।

सुचिरं चिन्ना भोगा जाया लच्छीवि तुह पसाएण । बहुलालियंपि देहं कयावि एमेव मोत्तव्वं ॥७६॥
एवं जंपंताणं ताणं गयणेण आगओ साहू । सो चारणमुणिचंदो जस्स सयासमि गिहिधम्मो ॥७७॥
पत्तो पुत्विं तत्तो तं दट्ठुं भणइ नरवरो एवं । अहह अणग्गा बुट्ठी संजाया अज्ज पुण्णेहिं ॥७८॥
वंइ य भत्तिपुत्वं नेइ तओ मलयचंदपासमि । सोवि विणएण नमिउं संधुइयणं भणइ एवं ॥७९॥
निक्कारणकरुणारसतरंगिणीगुरुगिरिंद ! मुणिनाह ! । पडिबन्नमहावयभारधरणधोरेय ! तुह नमिमो ॥
महपुव्वसुकयपेरिण्हिं तुम्हेहिं कयमिहागमणं । कुणह पसायं संपइ अणसणदाणेण मह नाह ! ॥८१॥
भणइ मुणी तुह समयं नाऊण समागओ इह अहंपि । ता अणसणं पवज्जसु तेण पवन्नं तयं विहिणा ॥
पणअय्यारविमुद्धं परिपालेऊण तं समाहीए । सो मलयचंदसहदो उववन्नो बंमलोयमि ॥८३॥
रायावि कुणइ सोयं मरणे मित्तस्स धम्मवंधुस्स । तो मुणिणा सो भणिओ मा नरवर ! कुणसु तं सेयं ॥

तव देहं निस्तन्देहमेव प्रगुणं कारयिष्यामि । ततो मणति मलयचन्द्रो नरपतेरमिमुखमेवम् ॥७१॥
यथा दुर्लभं मनुजत्वं जिनेन्द्रवचनादिर्कां च सामग्रीम् । लब्ध्वा पुरुषेण सदा यतितनयं शिवसुखानिमित्तम् ॥
यदद्य सुखं भविनः स्मरणीयं तद् भवेत्कल्ये । मार्गन्ति निरुपसर्गमपवर्गसुखं बुधास्तेन ॥७२॥
सामान्येन सम्यक्त्वादिक्लेशमुद्धितो मया धर्मः । संप्रत्यनशनविधिना देहमहं त्यक्तुमिच्छामि ॥७४॥
यद्वलनि प्रतिक्षणमेव बलवीर्यं मतिः श्रुतिश्चायुश्च । अज्जलिगतमिव सलिलं रोगाबाधया मम नाथ ! ॥७५॥
सुचिरं चर्णा भोगा जाता लक्ष्मीरपि तव प्रसादेन । बहुलालितोऽपि देहः कदाप्येवमेव मोक्तव्यः ॥७९॥
एवं जल्पतोस्तयोर्गगनेनागतः साधुः । स चारणमुनिचन्द्रो यस्य सकाशे गृहिधर्मः ॥७७॥
मातः पूर्वं ततस्तं दृष्ट्वा मणति नरवर एवम् । अहहानन्ना वृष्टिः संजाताऽद्य पुण्यैः ॥७८॥
चन्दते च भक्तिपूर्वं नयति ततो मलयचन्द्रपार्श्वे । सोऽपि विनयेन नत्वा संस्तुतिवचनं मणयेवम् ॥७९॥
निष्कारणकरुणारसतरङ्गिणीगुरुगिरिन्द्र ! मुनिनाथ ! । प्रतिपन्नमहाव्रतभारधरणधोरेय ! त्वय्यं नमामः ॥८०॥
मत्पर्वमुकृतपरिमैरितैर्पुष्पाभिः कृतमिहागमनम् । कुरुन प्रसादं संप्रत्यनशनदानेन मम नाथ ॥८१॥
मणति मुनिस्तव समयं ज्ञात्वा समागत इहाहमपि । तस्मादनशनं प्रपद्यस्व तेन प्रपन्नं तद्विधिना ॥८२॥
पद्यातिचारविमुद्धं परिपाल्य तत्समाधिना । स मलयचन्द्रश्चाह उपपन्नो ब्रह्मलोके ॥८३॥
राजापि करोति शोभं मरणे मित्तस्य धर्मवन्धोः । ततो मुनिना स भणिता मा नरवर कुरु त्वं सेदम् ॥

यतः,

जेण जरायणुहृत्यो वाहिसपविज्ञभायगो सहसा । माणुसमिगे बहंतो विट्तिहाहो वारिउममरुतो ॥८५॥
किञ्च ।

गम्भप्पभिदपावीइसलिलच्छेए सरं व सूसंतं । अणुसमयं मरमाणे जीयंति जणो कइं भणइ ! ॥ ८६ ॥
तथा ।

संपत्तिपाण परलोपमेगसत्थेण सत्तिपाणं व । जइ तत्थ कोइ पुरओ ववइ किं तस्स सोएण ? ॥८७॥
जह वा लुणाइ सस्माइं कासवो परिणयाइं छित्तिमि । तह मृयाइं कयंनो वन्नुमहावो इमो तग्ग ॥८८॥
अपरं च ।

जइ ताव मच्चुसुइहो सच्छंदो सुरवरेसु विपरंइ । अद्यंतमभावोवि य जत्थ जरारोगवाहीणं ॥८९॥
ना इह वाहिनरारोगसोगयत्थमि मणुपलोयमि । मच्चुस्स सो पमाओ जं जियइ नरो निमैसंपि ॥९०॥
ता मा अधीरजणसेवियस्स सोपस्स देसु अवगासं । नहु मच्चदाइलीई इंदोवि पहु नियत्तेउं ॥९१॥
इवाइदेमणाए सोयं उत्तारिज्जण नरवइणो । पट्टिवाहिनि भव्वजणं साहू विहरंइ अन्नत्थ ॥९२॥
रायावि कुणइ धम्मं सुइरं अह रयणिचरिमजापमि । पासइ कयावि सुत्तो महत्थमेयं मद्दामुमिगं ॥९३॥
जह एगो कोवि तरु गुरुविसहरवेदिओ तहा जिओ । साहाचउक्कल्लिओ भूले बहुसावयाइने ॥९४॥
उम्भटपवणपकंणकडुकडयडसदमावहंतीए । तस्स य साहाए अइं एगाए कइवि लम्मुहि ॥९५॥
हिट्ठा दूरपसारियदाविकिरालआणणो दुट्ठो । पंचाणणो विपंमइ मं निवदंतं समीहंनो ॥९६॥
इचो य कइपिहु कोवि आगओ तत्थ सरहसो सरहो । तं दइइणं कत्थवि नट्ठो पंचाणणो दुट्ठो ॥९७॥

येन जरायनुईस्तो व्याधिदातवितीर्णसायकः सहसा । मानुषमृगान् म्रन् विषिव्याधो वारयितुमशक्यः ॥
गर्मममृत्पावीं विसलिलच्छेदे सर इव शुष्यन् । अनुममयं त्रिययागे जीवितमिति जनः कयं मगनि ! ॥८६॥
संपत्तिपानां परलोकमेकसाथेन साधितानामिव । यदि तत्र कश्चित्पुरतो व्रजति किं तस्य शोकेन ? ॥८७॥
यथा वा लुनाति सत्त्वानि कर्पकः परिणतानि ह्ये । तथा मृत्तानि कृत्तानः वस्तुन्वभावोऽयं तस्मान् ॥८८॥
यदि तावन्मृत्युमुमटः स्वच्छन्दः सुरवरेषु विचरति । अत्यन्तमभावोऽपि च यत्र जरारोगव्याधीनान् ॥८९॥
तदेह व्याधिनरारोगशोकप्रस्ते मनुजलोके । मृत्योः स प्रमादो यज्जीवति नरो निमेषमपि ॥९०॥
तस्मान्माऽधीरजनसेवितस्य शोकस्य देहवकाशम् । न हि मृत्युदंष्ट्रावीर्यामिन्द्रोऽपि प्रभुर्विजयितुम् ॥९१॥
इत्यादिदेशनया शोकमुत्तार्य नरपतेः । प्रतिबोध्य अन्यजनं साधुर्विहरत्यन्यत्र ॥९२॥
राजापि करोति धर्मं सुचिरमथ रजनिचरमयाये । पश्यति कदापि मुक्तो महार्पणेनं महात्त्वम् ॥९३॥
यथैकः कोऽपि तरुगुरुविपवरेष्वेवित्तया जीर्णः । शास्ताचनुष्कल्लितो भूले बहुत्रापदाकीर्णः ॥९४॥
उद्भटपवनप्रकम्पनकडुकटकटकादयवहन्त्यान् । तस्य च शास्त्रायामहमेकस्यां कथमपि लभोऽस्मि ॥९५॥
अथो दूरपसारितदंष्ट्राविकिरालाननो दुष्टः । पञ्चाननो विनृम्यते मां निवतन्तं समीहमानः ॥९६॥

तत्तो विरुद्धयमणो पुरो पलोपुड जाय पडिबुद्धो । ताव न किपिहु पासइ तो चित्तं सुमिणमेयंति ॥९८॥
 तत्तो कयकायवो पदायसमए नमिसु जिणनाहं । अत्थाणे उअइट्ठो महसेणनरादिवो तत्थ ॥९९॥
 वाहरइ सुमिणारमत्यजाणए मुणियमयलमन्यत्थे । तेवि हू मतं भणिऊण उचियउणम्मि निवसंति ॥१००॥
 ताणं च पुरो साहइ पुव्वुत्तं सुमिणयं नरिंदोवि । तेवि हू भणंति विममं सुमिण एयं जओ भणियं ॥
 आरोहणं तरुण सुपसत्थं देसणं तु तुरयाणं । दहं तवेव हिट्ठा विवरियवयणस्स सीहस्स ॥१०२॥
 सो पुण सरहो कोवि हू न मुणिज्जइ देव ! जेण सीहोवि । वित्तासिओ सुदूरं सुमिणगमेयं तओ विसमं ॥
 अविसयमन्मर्षण मुणिहो एयं तु सुयभरो कोवि । तो राया परिभावइ किमत्थि सूरि इहं कोवि ॥१०४॥
 इत्थंतरम्मि करकलियकुमुयमालापडिद्विहियया य । उज्जाणपालिया नमिवि नरवइ विन्नवइ एवं ॥१०५॥
 इह देव ! तनुज्जाणे सयोसदो समयसायरो सूरि । बहुसीससपरिवुडो चउनाणी लद्धिसंपन्नो ॥१०६॥
 तं सोऊण तीसे दाऊण पारितोसिंय दाणं । गच्छइ तत्तुज्जाणे सुमिणविज्जहिं सम राया ॥१०७॥
 नपिउं सूरि साहइ पन्थावे सुमिणं जहादिट्ठ । तस्सुवयारं नाउ साहइ सूरिवि तस्म फल ॥१०८॥
 जह रुवसो संसारो साहा पुण गच्छउक्कउणाया । विमहरसरिसा विसया बहुसावयमंनिहा रोगा ॥१०९॥
 पवणो य पुव्वकम्मं साहाए जीए कइवि तं लग्गो । सा पुण मणुयगउच्चिय हिट्ठा तीए उ जं सीहो ॥११०॥
 सो मच्च निवडेत तुमं समीहेउ माणुसगईए । इत्थंतरम्मि ज पुण समागओ तत्थ सरहोवि ॥१११॥

इतश्च कथमपि हि कोऽप्यागतस्तत्र सरभस शरभ । तं दृष्ट्वा कुत्रापि नष्ट पञ्चाननो दुष्ट ॥९७॥
 ततो विस्मयितमना पुर प्रलोकते यावन्प्रतिबुद्ध । तावन्न किमपि हि पश्यति ततश्चिन्तयति स्वप्नमेवामिति ॥
 तत कृत्कर्त्तव्य प्रभानसमये नत्वा गिननायम् । आस्थान उपविष्टो महासेनराधिपस्तत्र ॥९९॥
 व्याहरति स्वप्नपरमार्थज्ञायमानज्ञानतन्त्रशान्त्रार्थान् । तेऽपि हि मन्त्र भणितोचितस्थाने निवसन्ति ॥१००॥
 तेषां च पुर कथयति पूर्वाकं स्वप्न नरेन्द्रोऽपि । तेऽपि हि भणन्ति विषम स्वप्नोऽयं यनो भणितम् ॥
 आगेहणं तरुणा सुप्रदान् दर्शनं तु तुरगाणाम् । दुष्ट तथैवाधो विवृतवदनस्य सिंहस्य ॥१०२॥
 स पुन शरभ कोऽपि हि न ज्ञायते देव ! येन सिंहोऽपि । वित्रासित सुदूरं स्वप्न एष उतो विषम ॥
 अविषयोऽस्मन्मतीना ज्ञान्यत्येन तु श्रुतधर कोऽपि । ततो राजा परिभाषयति किमस्ति मूरिरिह कोऽपि ॥
 अत्रान्तरे करकलियकुमुदमाला प्रहृष्टहृदया च । उद्यानपालिका नत्वा नरपति विज्ञपयत्येवम् ॥१०५॥
 इह देव तवोद्याने समवत्सु ममयसागर सूरि । बहुशिष्यसंपरिवृतश्चतुर्ज्ञानो लब्धिसंपन्न ॥१०६॥
 तन् श्रुत्वा तस्य दृष्ट्वा पारितोषिकं दानम् । गच्छति तत्रोद्याने स्वप्नाविद्धि समं राजा ॥१०७॥
 नत्वा मूरिं कथयति प्रस्तावे स्वप्ने यथादृष्टम् । तस्योपरार ज्ञात्वा कथयति मूरिरपि तस्य फलम् ॥१०८॥
 यथा वृक्ष ममर शाखा पुनर्गन्तित्तुष्कम्यानीया । विषधरमदशा विषया बहुधापदमंनिहा रोगा ॥१०९॥
 पवनश्च पूर्वम् शाखाया यस्या कथमपि तत् स्मृत् । सा पुनर्ननुगतिरेवाधस्तम्यान्तु यन्तिह ॥११०॥
 स मृत्पुनिपतन्तं त्वां समीहते मानुषगेन । अत्रान्तरे यन्तुन समागतमन्य शरभोऽपि ॥१११॥

सो पुण कोवि हु सूरि मच्छु निन्नासिऊण तुज्झ तओ । अब्बावाहे ठाणे ठविस्सई सुमिणफलमेयं ॥११२॥
 तो महासेणो राया सूरिं विन्नवइ सुमिणफलमेयं । अज्जं चिय जइ सच्चं जायइ तह नाह ! कुणसु लहुं ॥
 सूरिंवि भणइ नरवर ! मा पडिवंधं करेसि तो सोवि । नियपुत्तं ठविऊणं रज्जे गिण्हइ सयं दिवस्वं ॥
 तत्तो य दुविइसिक्खं केवलनाणं च पाविऊण लहुं । सिवमयलमरुपडाणं महासेणमुणी समणुपत्तो ॥११५॥
 इय आसंसं परिवज्जिऊण जो कुणइ अणसणं विहिणा । जइ तन्मवे न सिज्झइ पायं तो तइयजम्मम्मि ॥
 धन्ना सुनिप्पकंपा कयअणुकंपा पणट्टसंकप्पा । हायंता परमपं अणसणमरणं पवज्जंति ॥११७॥

॥ इति संलेखनायां मलयचन्द्रकथानकं समाप्तम् ॥

स पुनः कोऽपि हि सुरिर्भूत्युं निर्णाय तव ततः । अब्बावावे स्याने स्थापयिष्यति स्वप्नफलमेतत् ॥११२॥
 ततो महासेनो राया सूरिं विज्ञपयति स्वप्नफलमेतत् । अथैव यथा सत्यं जायते तथा नाय ! कुरु लघु ॥
 सूरिरपि भणति नरवर ! मा प्रतिबन्धं कार्षीस्ततः सोऽपि । निजपुत्रं स्थापयित्वा राज्ये गृह्णाति स्वयं दीक्षाम् ॥
 ततश्च द्विविधशिक्षां केवलज्ञानं च प्राप्य लघु । शिवमचलमरुस्थानं महासेनमुनिः समनुप्राप्तः ॥११५॥
 इत्याद्यंसां परिवर्ज्य यः करोत्यनशनं विधिना । यदि तद्वये न सिध्यति प्रायस्ततस्तृतीयजन्मनि ॥११६॥
 धन्याः सुनिष्प्रकम्पाः कृतानुकम्पाः प्रनष्टसंकल्पाः । ध्यायन्तः परमात्मानमनशनमरणं प्रपद्यन्ते ॥११७॥

इयसम्मत्तसमेओ सावयधम्मो दुवालसविहोवि । सलेहणावसाणो सइयारो तह सदिद्वतो ॥१॥
 कहिओ भो तुह नरवर । सम्म पदिवज्जिऊण ता एयं । निरईयार पालसु निच्चलचित्तो पइदिणंपि ॥२॥
 इय सोऊण पणणइ दाणवीरिओ जिण पणमिऊण । आरोवसु पसिऊण सावयधम्म मह इमति ॥३॥
 तत्तो भयव मिहिणा आरोवेऊण तं नरिदस्स । सिरिनंदिवद्धणपुरा विहरिउमन्नत्थ निक्खंतो ॥४॥
 सत्तुंजयगिरिपुरगामनयरपमुहेसु बहुयठाणेसु । समवसरिय दिक्खंतो भव्वे गिहिसाहुमेएण ॥५॥
 पणनवइगणहरेहि सेविज्जतो य मुणितिलस्सेहि । चउलक्खेहि अज्जाण तीससहस्साहिएहि च ॥६॥
 सत्तावन्नसहस्साहियदुगलस्सेहि सावमाण तहा । तेणवइसहसचउलक्खसखसड्ढीहि धुव्वंतो ॥७॥
 चउदसपुब्बीण जुओ दोहि सहस्सेहि नीसअहिएहि । अणुगम्मतो य तहा केवल्लिएकारसहस्सेहि ॥८॥
 तिन्निसयाहियपन्नरससहस्सवेउच्चिलद्धिजुत्तेहि । अट्टसहस्सेहि सचउसएहि वाईहि धुव्वंतो ॥९॥
 ओहिनाणीहि सया सेविज्जंतो य नवमहस्सेहि । मणपज्जवनाणीणं ससहसयनवसहस्सेहि ॥१०॥
 गामागरनगराइसु विहरतो विमुहविहियपसिणाणं । विविहुत्तराइ दिंतो पट्टिवोहतो य भव्वजण ॥११॥
 वरनाणतरणिक्किरणेहि तमभर भवियहिययगेहाओ । दूरं निच्चासितो पत्तो सम्मेयसेलम्मि ॥१२॥
 तत्थवि य मोक्खसमय आसन्न जाणिऊण नाणेण । चिट्ठ सुपासनाहो मास एग कयाणसणो ॥१३॥
 भव्वाणं हियनरणे समुज्जओ भवसिवेसु समचित्तो । जीवियमरणनिरीहो ज्ञायतो अक्खि ज्ञाण ॥१४॥

इति सन्धक्त्वसमेत आवकधर्मो द्वादशविधोवि । सलेखनावसान सातिचारस्तथा सद्वान्त ॥१॥
 कथितो भोस्तव नरवर । सम्यग्प्रतिपद्य तस्मादेतम् । निरतिचार पालय निश्चलचित्तं प्रतिदिनमपि ॥२॥
 इति श्रुत्वा प्रमणति दानवीर्यो जिन प्रणम्य । आरोपय प्रसद्य आवकधर्मं ममेममिति ॥३॥
 ततो मगवान् धिनिनाऽऽराम्य त नरेन्द्रस्य । श्रीनन्दिवर्धनपुराद् विहर्तुमन्यत्र निष्प्रान्त ॥४॥
 शत्रुजयगिरिपुरगामनगरप्रमुखेषु बहुस्थानेषु । समवसृत्य दीक्षमाणो भव्यान्गृहिसाधुभेदेन ॥५॥
 पञ्चनवतिगणधर्या सेव्यमानश्च मुनित्रिलसे । चतुर्लक्ष्याऽऽर्याणां त्रिशत्सहस्रस्यधिकया च ॥६॥
 सप्तपञ्चाशत्सहस्रस्यधिकद्विलक्ष्या आवकाणां तथा । त्रिनवतिसहस्रचतुर्लक्षस्यैवाद्याभी स्तूयमान ॥७॥
 चतुर्दशपूर्णिगा सुतो द्वाभ्यां सहस्राभ्यां त्रिशदधिकभ्याम् । अनुगम्यमानश्च तथा केवल्लयेकादशसहस्र्या ॥८॥
 त्रिशत्यधिकपञ्चदशसहस्रैरियलद्विषुत्तै । अष्टसहस्र्या सचतु शतीकया चाटिना स्तूयमान ॥९॥
 अवधिज्ञानिना मदा मेव्यमानश्च नवसहस्र्या । मन पर्यवज्ञानिना सप्तार्धशतनवसहस्र्या ॥१०॥
 मागाजरनगरादिषु विहरन् विमुघाविहितप्रणानाम् । विविधोत्तराणि ददत्प्रतिनोधयश्च भव्यजनम् ॥११॥
 नरज्ञानरणिक्किरणैस्तमोभर भव्यहृदयगेहान् । दूरं निर्वाणायन्प्राप्तं सम्पेतशैले ॥१२॥
 तत्रापि च मोक्षमयमासन्नं ज्ञानं ज्ञानेन । तिष्ठति सुपार्वनाथो मासमेक कृतानशन ॥१३॥
 भव्यानां दितकरणं समुद्यता भवसिखयो समचित्त । जीवितमरणनिरीहो ध्यायन्नक्रिय ध्यानम् ॥१४॥

एगं च पुण्वल्लवसं चैत्ररंगुणं चरित्तपज्जायं । परिपालिऊण पलियंकज्जायणे संठिओ भयवं ॥१५॥
 इत्थंतरम्मि निव्बुड्ढगमणमणं जाणिऊण जिणनाहं । सज्जे सुगमुर्दिता समागया जिणवरसमीवं ॥१६॥
 काऊण पुप्फपगरं गंधोदयवृट्ठिपुल्लवं तत्तो । सिररइयअंजलिपुढा नमिऊणं धुणिउमारद्धा ॥१७॥
 जय जिणसत्तम सत्तम ! विमुक्कनीसेसकम्मनिम्मोय ! । भवरक्खसत्तिगडिज्जंतजंतुसंताणसत्ताण ॥१८॥
 मुत्तिसिरिसंगमूत्तय ! जिणिंद ! तुहपायपडमनमणेण । उवसमइ मयंओ गंवसिधुरो तक्खणेजेव ॥१९॥
 अइत्तिकखगाददाढाकरालमुहकंदरो निवद्धकमो । न कमइ मयनाहो जिणवरिंद ! तुहनामसरणेण ॥२०॥
 नच्चिरविविहकवंधे परिमप्पिररदियविरहियगइंदे । जो सरइ तुमं समरंगणम्मि तं जयसिरी वरइ ॥२१॥
 लइलहिरदीहजीहो अरुणच्छिच्छोहपाडलियगयणो । तुहझाणेण न पइवइ अही वितट्ठुवियवडफणो ॥२२॥
 रंदेवि वइले विज्जुगंदुलङ्करियकण्णधारेवि । संजत्तिओवि वचइ तुह सरणेणं जलहितारं ॥२३॥
 इय इहलोए जायइ जणाण तुहनामसरणमित्तेण । परओए पुण मोक्खो असत्तदुक्खाण खयकारी ॥२४॥
 एवं बहुथोत्तेहिं सम्मेयगिरिट्ठियं मुपासजिणं । जा मंथुणंति गुरुभत्तिनिम्भरा सयन्नसुरनाहा ॥२५॥
 ता सव्वसंवरकरं सेलेसि जयगुरु समारुहिउं । समं वेयणिआउक्कनाममुत्ताहिं खविऊण ॥२६॥
 जस्सट्ठा छट्ठमपमुहाइं दुकराइं कीरंति । भुंजिज्जंति य सुदंभतुच्छअरसाइं असणाइं ॥२७॥
 अवमनिज्जइ गाढाणुरत्तरमणीयणस्स पडिवंधो । भुचइ नवनेहावंवधुरो वंभवज्जोवि ॥२८॥

एकं च पूर्वलक्षं चतुरङ्गयोगेन चारित्रपर्यायम् । परिपाल्य पल्यक्कासने संस्थितो भगवान् ॥१५॥
 अत्रान्तरे निर्वृतिगमनमनसं ज्ञात्वा जिननाथम् । सर्वे सुरासुरेन्द्राः समागता निनवरसमीपम् ॥१६॥
 कृत्वा पुष्पप्रकरं गन्वोदकवृष्टिपूर्वकं ततः । शिरोरचिताञ्जलिपुट्टा नत्वा स्तोतुमारब्धाः ॥१७॥
 जय जिनसत्तम सत्तम विमुक्ततनिःशेषकर्मनिर्मोकं । भवराक्षमविनश्यमानजन्तुसन्तानसत्त्राण ! ॥१८॥
 मुक्तिस्त्रीसङ्गतमोत्सुकं जिनेन्द्र ! त्वत्पादपद्मनमनेन । उदघ्नान्याति मदांन्वो गन्वसिन्धुरस्तत्क्षणेनैव ॥१९॥
 अतितीक्ष्णगाढदंष्ट्राकरालमुखकन्दरो निबद्धकमः । न क्रामति मृगनाथो निनवरेन्द्र ! त्वन्नामस्मरणेन ॥२०॥
 नर्तितृविविधकवन्धे परिसर्पितुराधिकविरहितगत्रेन्द्रे । यः स्मरति त्वां समराङ्गणे तं जयश्रीवृणुते ॥२१॥
 लडलहितुर्दार्ढ्यजिह्वोऽरुणाक्षिसोमपाटलितगगनः । तव ध्यानेन न प्रभवत्यहिर्विततचण्डफणः ॥२२॥
 विपुले दुर्दिने विमुक्तकुन्दुकत्रस्तकर्णधारोपि । सांयान्निकोऽपि वृजति तव शरणेन जलधितारम् ॥२३॥
 इतीहलोके जायते जनानां स्वन्नामस्मरणमात्रेण । परलोके पुनर्मोक्षोऽसंख्यदुःस्वानां क्षयकारी ॥२४॥
 एवं बहुस्तोत्रैः सम्मेतगिरिस्थितं मुपाश्वजिनम् । यावत्संस्तुवन्ति गुरुभक्तिनिर्भराः सकलसुरनाथाः ॥२५॥
 तावत्सर्वसंवरकरी शैलेशी जगद्गुरुः समारब्ध । समं वेदिनीयायुर्नामगोत्राणि क्षपयित्वा ॥२६॥
 यदर्थं पष्टमप्रमुखाणि दुष्प्रेतार्णं क्रियन्ते । भुज्यन्ते च शुद्धाम्बस्तुच्छारसान्यशनानि ॥२७॥
 अवमन्यते गाढानुरक्तरमणीजनस्य प्रतिबन्धः । मुच्यते नवस्नेहवन्धवन्धुरो बान्धवजनोऽपि ॥२८॥

सेविज्जती वीरासणाईं ठाणाईं तद् अणुदिणं पि । द्विज्जंति काउस्सग्गा सीयायवदुसहकालेवि ॥२९॥
 तुदियभववियदपासो उत्तत्तसुवन्नवन्नसकासो । अहरियदिणयरभासो सिरिवासो जिणवरसुपासो ॥३०॥
 फग्गुणकसिणाए सत्तमोण मोसखम्मि तम्मि संपत्तो । पचहिं साहुसएहिं सहिओ चइऊण नियवुंदि ॥३१॥
 अइ जयगुरुगुरविरहुवभवंतवाहणपाहनयणपुडा । सव्वेवि सुरवरिंदा नमिऊणं भणिउमारद्धा ॥३२॥
 संपदं तुमम्मि परिनिव्वुयम्मि जयनाह । तिहुयणपईवे । भारहस्वित्तं गुरुमोहतिमिरभरनिभरं जायं ॥३३॥
 भत्तिभरनिव्वरुव्विज्जमाणत्रणपुल्लयपूरियसरिंरा । आगंतूणं जयगुरु ! इन्हिं कं सधुणिस्सामो ? ॥३४॥
 कस्स व पूयं रइऊण संपय निव्वुया भविस्सामो ? । सविलासलासलीलं कस्सव पुरओ करिस्सामो ? ॥
 तुमपंतरेण सिररइपरयणमयउडमडली इण्हिं । भत्तिवसेणं सामिय ! चुविस्सइ कस्स पयवीदं ? ॥३६॥
 इय संथोऊण पुणो पुणोवि नमिऊण विगयआणंदा । जिणनाहस्स सरिंरं अदूरइसम्मि निसियंति ॥
 तो सुरवद्वयणेणं वेसमणो कुणहं कणयरयणमय । वरनिव्वानस्मिवियं उसियययचिधचिचइयं ॥३८॥
 तत्तो य खीरसायरजलेण ष्हविऊण जिणवरसरिंरं । नियसियविमल्लदुक्कलं रयणमपाहरणहुरंगं ॥३९॥
 रुपमाणे सव्वेवि हु खिवंति सिवियाए ससुरसुरवइणो । गतूण अवरादाहिणदिसाए सुद्धम्मि भूभागे ॥
 गोसीसचंदणगुरदाह्हिं रयति तत्थ चियजुयलं । एगाए खिवंति जिणं अवराए सैससाहुगणं ॥४१॥
 तत्तो दुंदुहिपमुहेसु गहीरतूरेसु वज्जमाणेसु । सव्वचो खपरंसु कुसुमुकेरं मुयंतेसु ॥४२॥

सेव्यन्ते वीरासनानि स्थानानि तथानुदिनमपि । दीयन्ते कायोत्सर्गा शीतातपदुस्तहकालेऽपि ॥२९॥
 तुदितभवावकटपाश उत्तमसुवर्णवर्णसकाश । अघरिनदिनकरमास श्रीवासो जिनवरसुपार्थ ॥३०॥
 फाल्गुनकृष्णाया सप्तम्या मोक्षे तस्मिन् समाप्त । पञ्चभि साधुशैते सहितस्त्यक्त्वा निजशरीरम् ॥३१॥
 अप जगद्गुरुगुरविरहोद्भवद्वाम्पप्रवाहनयनपुटा । सर्वेऽपि सुरवरन्दा नत्वा मणितुमारद्धा ॥३२॥
 सप्रति त्वयि परिनिर्वृते जगन्नाथ ! त्रिमुवनपदोपे । भारतक्षेत्रं गुरुमोहतिमिरभरनिभरं जातम् ॥३३॥
 भक्तिभरनिर्भरेऽज्जिघमानघनपल्लवपूरितशरीरा । आगत्य जगद्गुरो ! इदानीं कं सन्तोष्याम ? ॥३४॥
 फल्गु वा पुत्रा रक्षयित्वा सापन्नं निर्वृता मयि-याम ? । सविलासलासलीलं कस्य वा पुरतः करिष्याम ? ॥
 त्वामन्तरेण शिरोरचितरत्नमयमुकुटमण्डलदानीम् । भक्तिवशेन स्वाभिन् ! चुम्बिष्यामि कस्य पदपीठम् ॥
 इति सन्तुत्य पुन पुनरपि नत्वा विगतानन्दा । जिननाथस्य शरीरमदूरदेशे निषीदन्ति ॥३७॥
 तत्र सुरपतिवचनेन वंशमण कराति कनकरत्नमयीम् । वरनिर्वाणजिविकाशुचिन्तनवञ्जितहमण्डिताम् ॥३८॥
 तत्रथ क्षीरसागरतटेन स्नययित्वा जिनरशरीरम् । निवमिनविमलदुक्कल रत्नमयामरणरचिराद्रम् ॥३९॥
 रदति सर्वभिमजपि हि क्षिपन्ति शिबिकाया समुद्रमुरपतय । गन्वाऽप्यदक्षिणदिशं शुद्धे भूभागे ॥४०॥
 गोर्गाक्षिन्दनागुरुदारुभी रचयन्ति तत्र चित्ताशुगलम् । एकस्या क्षिपन्ति जिनमपरस्यां शेषमाधुगणम् ॥४१॥
 ततो दुन्दुभिपशुमेधु गभीरनृषेधु बाधमानेधु । सर्वेन स्वर्षेधु कुसुमोत्करं मृज्यन्ते ॥४२॥

नचंतीसु य सुरसुन्दरीसु भवन्मि सोयविहुरम्भि । देविदेसु य जयजयरवनिम्भरभरियभुवनेषु ॥४३॥
 अग्निकुमारा नियमाणणाड जलणं चियाए मुंचंति । वाडकुमारा वायं काऊणं तं पलीवंति ॥४४॥
 अवरे य सुरवरा पुण खिवंति गंधइदधूयमुट्टीओ । एवं क्रमेण मंसाइपसु दइदेसु समयम्भि ॥४५॥
 अइसिसिरसुरहिपरिमलस्त्रीरोयसमुद्रवारिधारिह । थणियकुमारा अह निव्ववंति चियं निर्णिदस्स ॥
 उवरिमदाहिणसकहं सको गिण्हेइ हिट्ठिमं चमरो । वामं पणुणो उवरिमभीसाणो हिट्ठिमं तु बली ॥४७॥
 दंतदोणि उ सेसा सुरासुरिंदा सुरा य सव्वेवि । गिण्हेति मंगलत्थं भक्तिभरुम्भिन्नरोमंचा ॥४८॥
 देवीओ कुसुमाइं वत्थाइं नरिंदनारिनरनिवहा । सव्वोवि जणो गिण्हेइ अहमहमिगया पुणो रक्खं ॥४९॥
 अह जत्तेणं निव्वत्तियम्भि तक्कालमुच्चियकिच्चम्भि । जयगुल्लुरुविरहानलज्वालोल्लिप्तक्किं हियं ॥५०॥
 निव्वाविच्चं च नंदीसरम्भि वच्चंति ससुरसुरनाहा । सत्थट्ठाहियमहिं काऊणं परमभत्तीए ॥५१॥
 वच्चंति देवलोए भत्तीए पूइउण जत्तेण । जिणवरसकहाड खिवंति रयणमणिमइयसुंगम्भि ॥५२॥
 पणफणिमणिमासो दुक्खदंदोलिनासो, विहियभवपवासो रायरोसण्णासो ।
 जणजणियसुहासो सगमोक्खप्पयासो, दिसड जिणसुणासो मंगलं वो सथा सो ॥५३॥
 लक्खणच्छंदविहूणं जमिह मए विरइयं समयमुक्कं । मिच्छा मि दुक्कं तं सोहेय्वं च सुयणेहि ॥५४॥
 ॥ इति श्रीसुपाश्वंनार्थचरितं समाप्तम् ॥

नृत्यन्तीषु च सुरसुन्दरीषु संघे शोकविधुरे । देवेन्द्रेषु च जयजयरवनिर्भरभृतमुक्तेषु ॥४३॥
 अग्निकुमारा निजाननाञ्ज्वलनं चितायां मुञ्चन्ति । वायुकुमारा वातं कृत्वा तं प्रदीपयन्ति ॥४४॥
 अपरे च सुरवराः पुनः क्षिपन्ति गन्धाढ्यधूपमुष्टीः । एवं क्रमेण मांसादिकेषु दग्धेषु समये ॥४५॥
 अतिशिशिरसुरभिपरिमलक्षीरोदसमुद्रवारिधाराभिः । स्तनितकुमारा अथ निर्वापयन्ति चितां जिनन्द्रस्य ॥४६॥
 उपरितनदक्षिणदंष्ट्रां शक्रो गृह्णात्यवस्तनीं चमरः । वामां प्रमोहरितनीमोशानोऽवस्तनीं तु बलिः ॥४७॥
 दन्तास्थीनि तु शेषाः सुरासुरेन्द्राः सुराश्च सर्वेऽपि । गृह्णन्ति मङ्गलार्थं भक्तिमरोद्भिन्नरोमाञ्चाः ॥४८॥
 देव्यः कुसुमानि यस्त्राणि नरेन्द्रनारीनरनिवहाः । सर्वोपि जनो गृह्णात्यहमहमिकया पुनरस्मात् ॥४९॥
 अथ मत्नेन निर्वापिते तत्कालमुचितकृत्ये । जगद्गुल्लुरुविरहानलज्वालीदग्धं हृदयम् ॥५०॥
 निर्वापयितुं च नन्दीश्वरे व्रजन्ति ससुरसुरनाथाः । तत्राष्टाहिकामहिमानं कृत्वा परमभक्त्या ॥५१॥
 व्रजन्ति देवलोकं भवस्या पूजयित्वा यत्नेन । जिनवरदंष्ट्राः क्षिपन्ति रत्नमणिमयसमुद्रे ॥५२॥
 पञ्चफणिमणिमासो दुःखद्वन्द्वालीनाथो विहितभवपवासो रागरोषप्रणाशः ।
 अनितजनमुत्साशः स्वर्गमोक्षप्रकाशो दिशतु जिनसुपाश्वो मङ्गलं वः सदा सः ॥५३॥
 लक्षणच्छन्दोविहीनं यदिह मया विरचितं समयमुक्तम् । मिथ्या मे दुष्कृतं तच्छोषयितव्यं च सुजनैः ॥५४॥

प्रशस्तिः ।

इह अस्मि सयन्मद्विचर्यप्रवणभूमाए सरलधयदंडो । कित्तिपढायाकलितो सिरिहरिमउरो पवग्गच्छे ॥
तम्मि जयसिंहमूरी तुहिणगिर्गिदुव्व सयन्सिक्खिन्निओ । जम्हा विणिग्गया मुरमरिख्ख मुणिमंतर्ह भुवणे ॥२॥
तत्तो य दयाक्खपल्लिक्खितो मिन्डत्ततिमिरभग्गइरणो । सयन्मियवरतिल्लओ मूरी इह अभयमूर्गिच्छि ॥३॥
तस्स सुत्तोसो सियजसजुण्हाधवल्लियमिपंवराभोगो । परवाइच्चक्खिदुहणपथडमहणो मयक्कुल्ल ॥४॥
सिरिहेमचंदमूरी जयसिंहनराहिवं पवोहेउ । रत्तजत्ताइसु कज्जेसु जेण तं किपि विण्णुरियं ॥५॥
जस्स मुहज्जहिनिग्गयविचिच्छत्तन्धामय महाभुणिणो । आसाट्ठज्ज अज्जवि लहेति अजरामरं ठाण ॥६॥
तम्मवि य तिच्छि सीमा पढमो मिरिविजयमिहसूरिच्छि । एणंतवायमंमग्गरंगमारंगभंगरी ॥७॥
दुहओ अमुद्विज्जाममुदसंपुत्तपुत्तिमाइओ । जिणपववणकुमुयवियासगो य मिरिचंदमूरिच्छि ॥८॥
पालंनेण सिरिलाइदेसमुदं न केवल्ल जेण । जिणपववणस्स विहिया पभावणा ममणमुदं पि ॥९॥
जम्म य मुणिसुव्वयचरियरंगसाळाए विरसिया वाणी । छंडाणुगयालंनारसालिणी लंखयवहुव्व ॥१०॥
तडओ य विमुहज्जणमणअमंदआणंददाणदुल्लिओ । सिरिविमुहचंदमूरी, अहज्जया सोवि विहंगतो ॥११॥
धंनुक्कयम्मि पत्तो पुंडरियमुएण आसडेण तहिं । मिग्गिठमचंदट्ठज्जायपमुहसंयं भणेज्जण ॥१२॥
मन्नाविपा तओ ते सुग्गामजिणचरियकरणाविमयम्मि । तेहिंवि तओ निउत्तो सिस्सन्वओ हेममूर्गिस्स ॥१३॥
गयल्लस्सवणउदंणवि लंखमणगणिणा पयासिय एयं । सिरिसत्तपजिगचरियं हरउ दुहं सयन्संजम्म ॥१४॥

इहान्निमरुत्तमहिबल्लयमवनभूमाये सगलज्जदएह । कीत्तिपताकाकलित श्रीहर्षपुर प्रवरगच्छ ॥१॥
तम्मिजयसिंहमूरिन्नुहिनगिरिन्ड इव मकलशिवनिलय । यम्माद्विनिर्गता मुरसरिद्वि मुत्तिसत्तिर्भुवने ॥२॥
ततश्च दयाकषलिनीकान्तो मित्यात्वतिमिरभरहरण । सक्कमित्ताम्बरनिलक मूरिगिहामयसूरिरिति ॥३॥
तस्य सुशिन्य सितयशोऽन्योऽन्नाववत्तिसिताम्बरामोग । परवादिचक्रविग्रहनप्रकटमाहात्म्यो मृगाङ्क इव ॥४॥
श्रीहेमचन्द्रमूरिर्जयमिहनराधिप प्रबोध्य । रथयात्रादिषु कार्येषु येन तन्किमपि विष्कुरितम् ॥५॥
यस्य मुखव्रलविनिर्गताविचित्रशाम्भामृत महाभुवन । आम्बाद्यापि न्यभन्तेऽनरामरम्यानम् ॥६॥
सम्यापि च त्रय शिष्या प्रथम श्रीविजयसिंहमूरिरिति । एकान्त्वदममगररुद्रमहहरि ॥७॥
द्वितीयोऽमुद्विद्याममुद्रमंजुर्पूर्णमाचन्द्र । जिनप्रवचनकुमुदिकामरुद्ध श्रीचन्द्रमूरिगिनि ॥८॥
पाल्यता श्रीलाटदेशमुद्रा न केवल येन । जिनप्रवचनस्य विहिता प्रभावना ध्रममनुद्रामपि ॥९॥
यस्य च मुनिमुव्रतचरितरत्नशालाया विलमिता वाणी । छन्दोऽनुगतालंनारशालिनो नृङ्गवधूरिव ॥१०॥
तृतीयश्च विमुचनमनोऽप्रन्दानन्दानन्दुरलित । श्रीविषुषचन्द्रमूरि, अथान्यदा सोऽपि विदुर्न ॥११॥
धनुर्गच्छे मात पुण्डरीकमुनेनाऽऽमहेन तत्र । श्रीचन्द्रचन्द्रोपाध्यायप्रमुखस्य भगित्वा ॥१२॥
मानितास्तत्रमे मुवाश्चजिनचरितकरणाधिपये । तैरपि ततो नियुक्तः शिष्यन्वो हेममुरे ॥१३॥

विक्रमसर्हि एकारसेहि नवनवइवासअहिर्हि । माहसियदसमिदिवसे गुरुमि गुरुमंडलिपुरीए ॥१५॥
सिरिकुपरपालरजे संवातुयसिज्जमावसंतेण । चरियं समत्तियमिणं सिरिसत्तमत्तित्थनाहस्स ॥१६॥
पच्चवरगणणाए अणुट्ठुमाणं हवंति दस सहस्सा । अट्ठत्तीसं च सयं अट्ठेव य अक्खरा पायं ॥१७॥

॥ ग्रंथार्थं श्लोकाः ॥१०१३८॥ शुभं भवतु समस्तसंघस्य ॥

गतलक्षणच्छन्दसापि लक्षणगणिना प्रकाशितमेतत् । श्रीसप्तमजिनचरितं हरतु दुःखं सकलसंघस्य ॥१४॥
विक्रमशतेत्येकदशसु नवनवतिवर्षाधिकेषु । माघसितदशमीदिवसे गुरौ गुरुमण्डलीपुर्याम् ॥१५॥
श्रीकुमारपालराज्ये शम्बासुतशय्यामावसता । चरितं समर्थितमिदं श्रीसप्तमतीर्थनाथस्य ॥१६॥
प्रत्यक्षरगणनयाऽनुष्टुभां भवन्ति दश सहस्राणि । अष्टात्रिंशं च शतमष्टैव चाक्षराणि प्रायः ॥१७॥

शुद्धिपत्रम् ।

पृष्ठं पङ्क्तिः	अशुद्धम्	शुद्धम्	पृष्ठं पङ्क्तिः	अशुद्धम्	शुद्धम्
१ १८	महर्षिता	महर्षिना	५४ २५	हारं	हारं
१ २२	कवयो वार्णि	कवेर्वाणी	५६ १४	अनघसर	अनघरत
२ २४	शृङ्गेः	शृङ्गाभ्याम्	५६ १८	प्रजम्भय-	प्रजम्भ-
३ १८	भूषितसरः	भूषितसराः	५६ २०	क्रीडति	क्रीडति
३ २८	यस्याः	यस्यां	६० ४	सहसावि	सह सावि
४ १७	यः स्पृशति	यो माष्टि	६० ११	सहसापि	सह सापि
५ १६	तं	तां	६० २३	शौण्डीर	शौण्डीर
७ २०	प्रसीध	प्रसद्य	६२ १९	निवसति	निवसने
८ २	चित्रोहिं	चित्रपुत्रोहिं	६३ १३	ज्जलेन	ज्जलेन
११ २४	निजसिता-	निवसिता-	६४ १६	-स्थानमुप-	-स्थान उप-
१२ २४	मुञ्जे	मुञ्जे	६४ २६	स्तम्भो-	स्तम्भो-
१३ १	भुक्तुत्तरेय	भुक्तुत्तरे य	६५ १२	साहायियं	साहायियं
१३ १५	भुक्त्वा त्वरेयाहम्	भुक्तोत्तरे चाहम्	६८ ७	संगं पि-	संगपि
१५ १६	ताराकर्णं	तारायनं	६८ २७	माता	माता
१५ १६	रन्धितं	उत्खोदितं	६९ ११	पुच्छं	पुच्छं
१६ २५	दर्शय	दर्शयतं	६९ २५	प्राप्तम्	पुनम्
२० १७	धीजन्ति	धीजयन्ति	७० २२	प्रातिवेशिमक	प्रापित
२० २२	जाता	लाजा	७२ १६	प्रत्येष्टुं	प्रतीभ्य
२२ १६	कृत्वा	कर्तुं	७३ २३	प्रसीध	प्रसद्य
२३ १६	निजसित	निवसित	७३ २६	प्रमुखानि	प्रमुखाणि
२३ २०	गर्ममहर्ष	गर्म महर्ष	७४ २०	तथान्यं च	तथान्यम्च यो-
३२ २०	यस्याः	यथा	यद्यपि प्रायोग्यम्	उपि प्रायोग्यः	
३२ २६	सुरत्न	सुरचना (रत्न)	७४ २८	दिग्बलयं	दिग्बलयां
३२ २६	पर्वताश्च	पण्डिताश्च	७६ १४	बाहुं	बाहु
३५ २२	-परिम	-परितन	७६ २६	बाहुं	बाहु
४० २१	वायारस्यपि	वायारस्यपि	७८ २४	इन्द्राभ्यमानो	भ्जद्रभ्यमानो
४५ १८	कृत्वा	कर्तुं	७९ २७	-मपराणह	-मपराह
४५ २६	-यानुद्यमानो	-यानूद्यमानो	८३ २६	अपि	अपि यं
४५ २६	-मुनरत्रापि	-मुत्तरत्रापि	८७ १४	कुसुम-	कुसुम-
४० २८	मपार्मिभज-	मदधिहज-	८८ ६	पवणुव्य-	पवणुव्यि-
५४ २०	कुङ्कुम	कुङ्कुम	८८ १८	कुन्द्र	कुन्द्र

पृष्ठं पङ्क्तिः	अशुद्धम्	शुद्धम्	पृष्ठं पङ्क्तिः	अशुद्धम्	शुद्धम्
८८ २६	ताडिता	ताडितः	१२८ १२	संभासिओं	संभासिआ
९० २१	आक्षप्य	आक्षाप्य	१२८ १८	मणिरथ-	मणिसिंह-
९० २२	वर्तयति	प्रवर्तयति	१२८ २६	संभापितो	संभापिता
९१ २३	प्रत्युप्रीतं	समुत्पन्नमनाय	१२८ २७	समिज्ञ	शम्या
९२ २१	मुक्तातङ्कः	मुक्तातङ्कः	१२८ २९	पुण्यनैव	पुण्यनैव
९३ ३	धम	धम्म	१२९ २८	शकुन (रुद)	सगुण (शकुन)
९४ २३	परिपीडयति	परिप्रेरयति	१२९ २८	फलाढ्या	फलाढ्यः
९५ ७	सहस	सहस्स	१३० १४	इयं	इय
९५ २४	मोस्तुं	मुस्त्या	१३१ १८	निवधनं	निवन्धनं
९६ २१	दीक्षिता	दीक्षिताः	१३३ १७	लक्षः	लक्षैः
९७ १८	सर्वे वि-	सर्वैर्वि	१३४ १५	आक्षप्य	आक्षाप्य
९९ २५	गिरया	गिरा	१३४ १६	प्रलोकाते	प्रलोकेते
१०० २४	समेद	स्वभेद	१३९ ८	विट्टदुग्ध	विट्टदुग्ध
१०४ १४	सुह	सह	१३९ २३	व्युत्थ	वियुद्ध
१०४ २८	ध्रुवसरे	स्थितः	१४० ६	ता आ-	तात्रा
१०४ २८	सुख	सह	१४० १५	विट्टदुग्ध	विट्टदुग्ध
१०५ २	तो	ता	१४० २१	-दादीर्घा-	-द् दैर्घ्य
१०५ १६	ततो	तामज्ञ	१४१ १५	व्युत्थ	वियुद्ध
११२ १५	विद्यालये	द्वितीयाधे	१४१ १७	भुक्त्या	-मुक्त्वा
११४ २१	ततश्छात्री	ततो गर्त-	१४३ ४	हुड-	वूड-
११४ २८	शीलापपयं	शीलविपयं	१४४ २०	चित्तयित्वा	चिन्तयित्वा
११५ १९	दुग्धाहं	दुग्धहं	१४७ ४	दुहावि	दुहावि
११६ १३	लोपमि	लोपवि	१४९ २९	-मनघ	-मनघ
११६ १५	जंमय-	संपय-	१५० १२	विधित्त	विधित्त
११७ ६	महल्लयाणं	महल्लयाण	१५१ २८	निघात इय	निघातयत्
११७ १२	ऊर्वो-	श्रीर्षो-	१५४ २८	शापिता	प्राप्ता
११८ २०	विशप्य	विजप्य	१५५ ८	पुच्छकमेण	पुच्छकरुमेण
११९ २६	भया	भया	१५५ १२	पडमिणि ! दल	पडमिणिदल
११९ २८	प्रकाशयित्वा	प्रकाश्य	१५५ १७	क्रीडयित्वा	क्रीडित्वा
१२० २	दूरजिम्भय	दूरजिम्भय	१५५ २७	पश्मिनि ! दल	पश्मिनीदल
१२० ६	निच	निय	१५७ १३	जेणं	जेण
१२० १६	दूरोज्जिमत्त	दूरोर्जित	१५९ ७	भयणीउ	भयणीउ
१२१ २१	जानति	जानाति	१६१ १२	कहि	कहि
१२३ ११	जह	जह	१६५ ३	मज्झन्ते	मज्झन्ते
१२४ १६	अश्रयन्ते	अश्रयन्ते	१६७ ४	पसं	विसं
१२८ ३	मणिरह-	मणिसिंह-	१६७ २०	पति यति	पतिपति

पृष्ठं	पङ्क्तिः	अशुद्धम्	शुद्धम्	पृष्ठं	पङ्क्तिः	अशुद्धम्	शुद्धम्
१६७	२७	जीर्णं	यल्ल	२०३	२०	न्युन्मृष्ट	उद्गन्निपन्न
१६८	१३	भणिस्सति	भणिस्मन्ति	२०४	२३	निवेजते	निवेजयति
१६८	१५	ब्राह्मणं	ब्राह्मणं	२०५	१०	मुग्धा	मुग्धा
१६९	२८	रुप्यनु	रुष्टं	२०५	१२	करा	करा
१७३	४	मोहवन्ता	मोहवन्ता	२०६	८	धुत्ताए	धुत्ताए
१७३	१८	मोहवन्ताः	मोहवन्तात्	२०७	२६	सज्जयिन्वा	सज्जयिन्वा
"	"	स्तब्धाः	स्तम्भात्	२०८	४	पुन्नकरिषो	पुन्नकरिषो
"	"	क्रोचिनः	क्रोधात्	२१३	१५	इय	इय
"	"	छपणान्ता	छपणान्तात्	२१३	२६	कुमारोऽपि	कुमारोऽपि
"	"	हलारमनसः	हलारमणात्	२१४	२०	करवाटु	करकाटु
"	२५	समुधम	समुधम	२१७	५	गमोमपद	गमो भगद
१७५	१४	वीर	वीर	२१७	६	तपमणियं	तप मणियं
१७५	२०	परिणामेणो	परिणामेणो	२१७	२१	करक जित	करकजित
१७५	२६	वीर	वीर	२१७	२४	दृश्यायोग्य	दृश्या योग्य
"	"	मल्ल	माल्य	२१७	२७	क्रीत	क्रीडित
१७६	२१	गमन	गगन	२१८	१	सिधनु ह	सिधनुह
१८४	१७	तपः शी-	तपःशी-	२१९	२१	मल्लक	माल्य
१८४	२२	वर्जितया	वर्जितायाः	२२०	१६	तैरेय	तैरेय
१९०	२४	मारणदीनि	मारणादीनि	२२०	२२	सर्व	सर्व
१९०	२५	क्रोधा	क्रोधा	२२१	२	पत्थमो वाहं	पच्छमोवाहं
१९१	२१	रोपादिष्टो	रोपादिष्टो	२२१	१७	प्रस्थना वाहो	पश्चाद्वाहो
१९५	१२	भुत्तुत्तरमि	भुत्तुत्तरमि	२२२	२७	म्यापयित्वा	स्यापयित्वा
१९५	२६	संप्राप्ति	संप्राप्त	२२३	२६	निर्मापयति	निर्मिर्माने
१९७	१७	सामग्रि	सामग्रि (श्रीकः)	२३०	१७	सन्ती	सती
"	"	विजयमिध	विजय इव	२३३	१५	पमपन्	पमपन्
१९७	१९	राज्ञी	राजिः	२३४	१८	वपे	वपे
"	"	दन्तवनोपशो-	दन्तवर्गो (पर्वते-	"	"	खाति (दि)	खा(प्या)ति
		मिता-	कदेशवनो) पशो-	२३४	२०	पुरोहितश्चः	पुरोहितश्च
			मिता	२३७	२१	वसेरा	वसरो
२००	२६	वापीह	वापीह-	२४३	१६	कटकानि	कटके
२०१	७	रुसमु	रुसमु	२४४	२०	पड्वि	द्वि
२०१	२८	कुर्वन्ति	कुरुतः	"	"	व्युच्छेदम्	व्युच्छेदः
२०३	२	वराडीयाए	वराडियाए	२४५	२४	त्यजतेतम्	त्यजतेतमपि
२०३	२	वेरलोय	वेरलिय	२४८	१	खेपरा	खेपरा
२०३	५	उम्मिठ	उम्मिठ	२४८	२१	पूकुर्वन्ती	पूकुर्वन्ती
२०३	१३	वियमियं	वियंमियं	२४८	२७	मृदकार	सोमरिद

पृष्ठं	पङ्क्तिः	अशुद्धम्	शुद्धम्	पृष्ठं	पङ्क्तिः	अशुद्धम्	शुद्धम्
२४६	२१	विधुनितं राज्ञानं	विधुतरागस्थ	३३४	२०	परिदधामि	परिधायैमि
"	"	दर्शयन्त्यः	दर्शयन्ति	३३६	१६	घोतुभ्यो	घोतुभ्यो
"	"	राजन्ते	राज्ञः	३३८	६	वृडे	वृडे
२४१	१७	ज्ञापित	ज्ञापितः	३३८	२१	पृष्ठे(?)	वृडे
२४३	३०	विधुनित	विधुनित	३३८	२६	धोतुम्	धुन्वा
२४४	२२	पाञ्च	पाञ्च	३४१	४	पत्ता य	पत्ताय
२४६	२२	पाण्डुराण्या-	पाण्डुराण्या-	३४१	१६	प्राता च	प्राताया
२६६	१४	खण्डपि	खण्डपि	३४८	७	उन्मिड	उन्मिड
२६८	२०	वत्स !	वत्से !	३४८	२१	सा(स)रङ्ग	सारङ्ग (शाङ्ग)
२६६	१२	भमिराई	भमिराई	३४८	२३	उन्मुक्त	उद्धस्तिपक्
२७२	१८	विधुनयन्	विधुनयन्	३४९	२२	हला	हलाः
२७२	२१	अमर्त्य	अमात्य	३४६	२३	हला	हले
२७४	१६	मूमा-	मूग्य-	३४६	२४	पश्यती	पश्यन्ती
२७७	१८	धृष्टिमानम्	धृष्टताम्	"	"	रहितया	रहितायाम्
२८०	१७	भालं	भालो	३४६	२६	हला	हले
२८१	१७	सचित	सुत	३४०	८	सलदह	सदलह
२८१	१६	स्यान्तो	स्यान्तर्	३४०	२२	श्लाघते	सफलयति
२८१	१६	चूरयं-	चूरयं	३४१	१३	कहह	कहह
२८२	२२	-धारा	धारः	३४१	२६	-राङ्गुल्यां	-राङ्गुल्यां
२८२	२७	विद्याहरो	विद्याधरो	३४२	१६	तत्रं	धतं
२८३	२४	धू	धू	३४४	२०	[कुन]	[शकुन]
२८८	२७	विद्याहर	विद्याधर	३४४	२४	मोपेक्षायां	मोपेक्षेयां
२८६	२३	नगर	नगराद्	३४७	२६	भरणे	-भरणे
३०५	१०	आगंविडं	आगंविड	३६१	१२	निदत्तरे	निदत्तरे
३०५	२६	निरपेक्षम्	निरपेक्षाः	३६२	१७	खरेण	खरटेन
३०७	१३	जपंओ	जपंता	३६२	२५	-त्यमत्यं-	-त्यमत्यं-
३०६	१	गुण जलहि	गुणजलहि	३६२	२६	प्राप्स्यसि	प्राप्स्यति
३१५	२८	देहे	गेहे	३१६	२५	मित्राणि	मित्राणीव
३१६	४	सिटो	सिट्वा	३७२	२०	शुपायम्	शुपायम्
३२१	१३	तीरण	तीरण	३७४	२४	तस्मा	तस्मात्
३२१	२८	"	"	३७४	२७	मनःकामित	मनस्कामित
३२३	१८	विज्ञप्य	विज्ञपय्य	३७८	८	पस घो	पसाओ
३३४	२	वज्रह	वज्रह	३७६	६	मङ्गफह	मङ्गफह
३३४	२६	पैत्रिक	पैत्रिक	३८०	२३	-भवतामिष्टौ	-भवतमिष्टौ
३३४	६	परिदियुपमि	परिदिय पमि	३८१	१३	जमिदमह	जमिद मह
३३५	२६	यानां	यानां तेषां	३८३	१४	-तायै	-ताया

पृष्ठं	पङ्क्तिः	अशुद्धम्	शुद्धम्
३८३	१४	-सिन्यै	-सिन्या
३८६	११	सहसं	सहस्रं
३८७	१७	दास्यश्च	घटाश्च
३८९	१६	कृतेन	कृते
"	"	धनम्	धन
३९२	२	गेहे	गेह
३९३	२३	ममेयाद्	ममेयाद्
३९३	३८	तस्स	तस्य
३९४	२६	-मयगुह्य	मयगुह्य
३९६	१	जिचोह-	जिचोह-
३९६	१३	वालोब्धिय	वालोब्धिय
३९६	२४	वाज एव	वाज इव
३९८	२६	भतिव्यतीह	भतिव्यतीह
४०१	२४	समाकारं	समाकारं [सर्पाकारं]
४०२	२४	स्फुरता-	स्फुरिता-
४०२	२८	-स्य हो	-स्याहो
४०६	७	-पुर्वीए	पुर्वीए
४०६	२३	पद्मानमे-	पद्मे-
४०७	१६	-मेव, निर्विपं	-मेव निर्विपं,
४१०	१६	मङ्गलं	मङ्गलं
४१०	२०	प्रिय !	प्रिये !
४१०	२८	भणितं	भणितं
४१३	१४	कोसक्लिडं	कोसक्लियं
४१३	२१२	खरं खारो	खरत्तारो
४१४	१४	तत्त्वया	तत्त्वया
४२६	८	तेण	तेण
४२८	१८	विघट्य	विघट्य
४२८	१६	हरहास	हरहास
४२६	४	उर्मिहो	उर्मिहो
४२६	१६	उन्मुक्त-	उद्धतपक्-
४३०	१८	ममोपर	ममोपरि
४३३	४	धरिदुधुडर	धरिदुधुडर
४३४	२	अम्मेहि	अम्मेहि
४३६	८	तव्ययणाग्रणे	तव्ययणाग्रणे
४३६	१३	हरणं	हरणं
४४०	१६	विच्छुरिय अहर	विच्छुरियाहर

पृष्ठं	पङ्क्तिः	अशुद्धम्	शुद्धम्
४४०	२३	यलः	मजः
४४१	७	सम्मतां	सम्मतां
४४६	७	तिचं	तत्ति
४४६	१४	-यमस्सं	-मयस्सं
४४६	१६	जयन्ति	जयन्ति
४४७	१६	-मपजपित्वा	-मपजप्य
४४७	२५	चिह्नल	चिह्नलाङ्ग
४४८	२२	जघयन्तिः	जघयन्ति
४४८	२६	प्रातिहायं	प्रातिहायं
४४९	१६	पास	या स
४५०	२२	भङ्गं	भङ्गं
४५०	२८	धमे	धमे
४५३	१	किचाउ	किचाप
४५३	१६	किङ्गापू	किङ्गापू
४५५	२५	घटेनेदं	घटेनेदं
४५५	२७	दुमंहा	दुमंहा
४५७	१	तो मघो	तोमघो
४५७	२४	मा	सा
४६२	१५	चिलम्बविपति	चिलम्बमे
४६२	२३	हपितो	हपितो
४६४	१६	यल	दल
४६४	१९	पजापितु-	पजापितु-
४६५	२८	शृह-	हर
४६८	१६	-स्तः	-स्ताभ्यां
४७२	३	तह	तह
४७२	२१	द्वादशाघापि	द्वादशापि
४७४	२४	भवनान्तो	भवनान्तर
४७५	२६	खट्वाङ्गः	खट्वाङ्गः
४७६	१२	पुच्छं सुदिव्यं	पुच्छं सुदिव्यं
४७७	१८	वासिनो	वासिना
४७७	२८	तनम्	तनम्
४७८	२१	शिरःकृत	शिरःकृत
४७९	१०	पुञ्ज	पुञ्ज
४८१	२२	गुण	गुण
४८२	४	सा	मा
४८२	११	निमुपं	निहुपं

पृष्ठ	पङ्क्तिः	अशुद्धम्	शुद्धम्	पृष्ठ	पङ्क्तिः	अशुद्धम्	शुद्धम्
४८५	२२	विभ्ये	विभ्ये	५४६	१६	उज्ज्	व्ययार्थधान्यं
४८६	१६	झरन्तं	झरन्तं	५४६	१६	पश्यति	पृच्छति
४८६	२८	न्यवात्सातां	न्यवात्सातां	५४७	२०	प्रयतेतां	प्रयतेथां
४८८	४	घुमिड	घुमिडं	५६१	३०	कतव्यं	कर्तव्यं
४८८	१६	करविकां	करविकां	५६२	२१	कथयति	कथय
४९०	११	-म्ह कुसलत्तं	म्हकुसलत्तं	५६७	१७	गुह	गुण
४९०	२२	-म्ह कुम्भः	म्हकुम्भः	५७२	६	कुमर	कुमर
४९२	२६	-दिशा	-दिक्	५७२	१८	आष्टक	आष्टक
४९६	६	घवाहिपण	घवाहिपण	५८५	१६	कुत्वा	कृत्वा
४९७	१६	य	च	५८६	१७	धुरं	धुरां
५००	२६	पुर्व	पूर्वं	५८७	२२	कथकथमपि	कथं कथमपि
५०२	८	विसुक्ते	विसुक्ते	५८७	२३	वृद्ध्या	वृद्धया
५०४	१७	उच्छिन्न	उच्छिन्न	५८८	१४	समृद्धये	समृद्धये
५०५	१४	किल किल-	किलकिलं-	५९६	४	वीहिज्जइ	वाहिज्जइ
५०५	२६	किल कीडन्तः	किलकिलायमानाः	६०४	५	चन्द्र	चन्दन
५०६	११	तृतीयाण	तृतीयगुण	६०६	४	भुवण	भवण
५१०	२८	-मालामेकां	-मालमेकं	६०६	१६	भुवन	भवन
५१२	१५	श्रवण	स्ववण	६११	१८	मध्ये	मध्ये
५१६	१०	वुड्ड	वुड्ड	६११	२६	ज्ञाजित्वा	ज्ञालयित्वा
५१६	२३	पत्तान्तो	पत्तान्तर्	६१३	२२	एव	एवं
५२०	११	आवहणत्थं	आवहणत्थं	६१३	२७	सं	स
५२१	१३	मुत्तकलितेह	प्रेपितेह	६१४	१७	गुरेराप	गुरेराप
५२२	२८	मयि	मम	६१४	१८	कञ्चिद्वरं	कञ्चिद्वरं
५२३	८	रमणीय	रमणीय	६२२	११	बहु	बहु
५२४	४	उज्जाणियाए	उज्जाणियाए	६२४	१७	तपः कर्मणि	तप कर्मणि
५२६	६	भव-	भव-	६२५	१	सञ्चिते	सञ्चिते
५२६	२४	दाय-	दाय-	६२६	१०	सञ्चित	सञ्चित
५२८	१६	चर्य	चरं	६२६	२६	दृष्टा	दृष्टा
५२६	८	निरवक्खो	निरवक्खो	६२७	७	ठावइ	ठावेई
५२६	२३	तव	तप	६२७	२१	मुनि	मुनि
५३०	१	-यड्डण	-यड्डण	६२८	१०	मव्याः	भव्याः
५३०	७	-गुद्धसअो	गुद्धसअो	६२८	१५	जो	जे
५३७	१५	तस्य ॥	तस्य ॥	६२६	२०	संस्थितान्	संस्थितान्
५३८	१५	मन्यते	मन्यते	६२६	२६	यो	ये
५३८	१५	उद्गोणी-	उद्गोणी	६३२	१	सद्विचिंतो	सद्विचिंतो
५४०	८	सामय	सामाय	६३२	१७	ददपि	ददपि